

R. 4983

Commentariorum

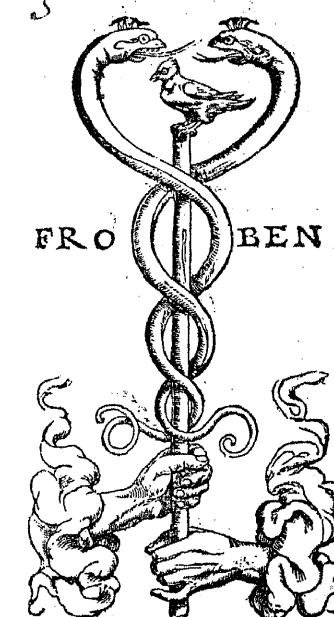
FELINI SANDEI FERRARIENSIS.

IN DECRETALIVM LIBROS V.
PARS TERTIA:

DOCTISSIMORVM VIRORVM AD NOTA-
TIONIBUS, RERUMQUE SUMMIS ILLUSTRATA, ATQUE INNUMERIS LOCIS, COLLATIONE
AD UETUSTISSIMORUM CODICUM FIDEM FACTA, INTE-
GRITATI SUNT FIDELITER RESTITUTA.

His accesserunt Tractatus aliquot eiusdem: quorum catalogus
proxima pagina sequitur.

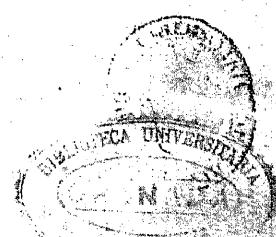
De la libreria del collegio de Padre Catbalino Letra Padre. L. 4

Dominico Josepho Constantinio del
Colegio Santa Cruz y
Santa Catalina

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MATOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. C. N.

BASILEAE, EX OFFICI
NA FROBENIANA,
M. D. LXVII.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36

7 400 40 Stafetta MARCA IN SPED-q

R. 4983

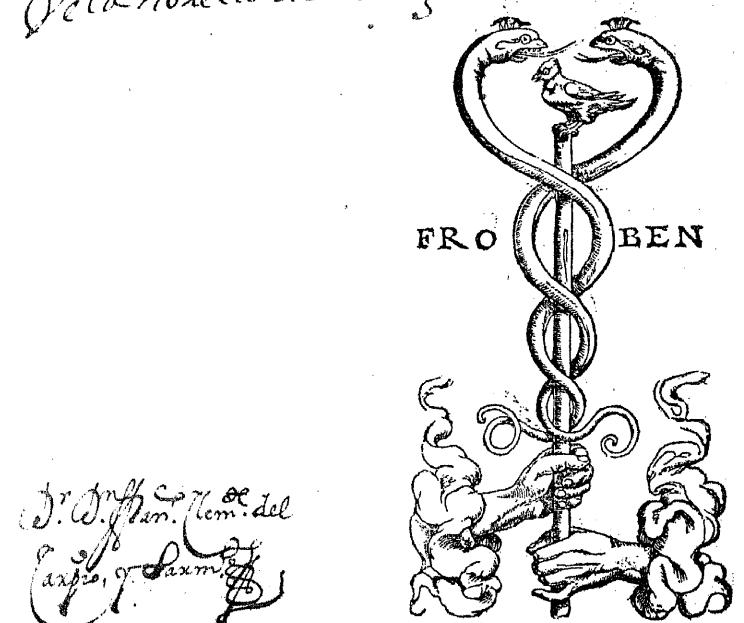
Commentariorum
FELINI SANDEI
FERRARIENSIS.

IN DECRETALIVM LIBROS V
PARS TERTIA:

DOCTISSIMORVM VIRORVM AD NOTA
tionibus, rerumque, summis illustrata, atque innumeris locis, collatione
ad uetusissimorum codicum fidem facta, inte-
gritati sive fideliter restituta.

His accesserunt Tractatus aliquot eiusdem: quorum catalogus
proxima pagina sequitur.

De la libreria del collegio de P. cathaleno letra P. L. 4

D. J. F. C. N. del
apto. de la m. de
la libreria

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MATOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. C. N.

BASILEAE, EX OFFICI
NA FROBENIANA,
M. D. LXVII.

CATALOGVS CONTE NTO RVM HAC
TER TIA PARTE COMMENTA-
tiorum Felini.

Tituli Decretalium, de

Accusationibus, lib. 5. tit. 5.

Appellationibus, lib. 2. tit. 28.

Calumniatoribus, lib. 5. tit. 2.

Exceptionibus, lib. 2. tit. 25.

Hereticis, lib. 5. tit. 7.

Homicidio uoluntario, uel casuali, lib. 5. tit. 12.

Iudeis ex Saracenis, lib. 5. tit. 6.

Magistris, lib. 5. tit. 5.

Prescriptionibus, lib. 2. tit. 26.

Sententia ex re indicata, lib. 2. tit. 27.

Sententia excommunicationis, lib. 5. tit. 39.

Simonia, lib. 5. tit. 3.

Sponsalibus, lib. 4. tit. 5.

Tractatus Felini.

Quando conatus puniatur, uel non.

Sermo de indulgentijs.

Quando litera Apostolica noceat iuris Ecclesiastorum.

Additio Felini ad principium ab Abate opus in Decretum.

INNOCENTIO VIII PONTIFI-
CI MAXIMO, FELINVS SANDEVS, INTER
AUDITORES SVI SACRI PALATII MINI-
mus, commendatione præmissa, felicitatem.

DE DEGI, beatissime Pater, in unum corpus, quæcunq; xx. Lectionum mearum anno, dum in gymnasio Pisano prodeesse auditoribus meis fideo, de exceptionibus, prescriptionibus, & sententijs sensi. Opus autem beatitudini tu.e, que Petri fidem & sedem tenet, de meq; optimè merita est, dicitur: cum, quod omnes ingenij mei, si qui sunt, fructus, tibi debetur: tum, ut Op. s; ipsum, si minus meo nomine, tua certe auctoritate & commendatione legatur. Et quamquam intelligo me in tabernaculum Domini, non aurum, non argentum, non lapides preciosos, aut byssum & purpuram, sed pelles, & caprarum pilos (ut aiunt) offerre: erit tamen (ni fallor) Opus hoc legentibus non inutile. Quicquid enim iudicij eiusdem rebus habui, quicquid ab optimis probatissimis auctoribus scriptum inueni, in illud contuli. Iuolumen & mei memorem Sanctitatem uestram Deus omnipotens tecatur,
beatissime Pontifex.

COMMENTARIORVM

FELINI SANDEI
FERRARIENSIS,

IVRIS INTERPRETIS EMINENTISSIMI,
sacrifici Palati Apostolici causarum auditoris meritissimi, in DECRE-
TALIVM Gregorij IX: Librum II,

PARS POSTERIOR

DOCTISSIMORVM VIRO RVM AD NOTATIO NL
bus ac rerum summis fideliter illustrata, & genuina lectioni restituta.

De exceptionibus,

TITVLVS XXV

SUMMARIV M.

- 1 Excepio propriæ dicitur, quando excludit actionem actoris fundatam.
- 2 Excepio & defensio, an sint synonyma.
- 3 Defendere, uerbum, quot modis sumitur.
- 4 Excepio an habeat orum à iure naturali.
- 5 Excepio an dicatur iniusti agitati.
- 6 Excipiens an dicatur actor.
- 7 Excepio solum actionis exclusus probari debet, quando datur terminus ad excipendum.

Primo, Dum Abb. insistit in definitione exceptionis, addit Raph. in l.j. ff. eod. tit. Et Ang. Are. Inst. eod. tit. in rub. ubi latius insitunt, ut in uoce dicam, concludentes in effectu, q; ita demum dicatur propriæ Excepio, quando excludit actionem actoris fundatam. Et addit Bald. hic in hac rubrica dicentem, q; excipiens habet tunc probare, quando supponit aliquod ens in rerum natura: secus, ubi simpliciter negat: quia non dicitur excipere, nec aliquid habet probare. Item Bald. in l.j. xxij. col. uer. viij. C. qui accusare non pos. dicens, q; propriæ loquendo, omnino negare, non est excipere. Idem Bald. in l.j. peremptor. v. col. C. sen. refut. non pos. post gloss. in l. nam & postea, in princ. ff. de iure iuri. Addit etiam gloss. iij. in c.j. de lit. contest. in vj. quæ pulchritudo ostendit, q; defensio & exceptio non sunt synonyma. Vnde infert ibi Domi. vj. col. q; statutum prohibens excipere contra instrumentum, non est idem. Vnde dic, q; si per statutum est sublata exceptio, q; non omnis exceptio, stricte loquendo, est defensio. Et ibi loquens in criminali, dicit, q; illa est propriæ defensio, quæ crimen excludit: sed illa, quæ processum retardat, non est propriæ defensio. Licit aliter sentiat Bald. in l.j. xiiij. g. nouiss. sim. ff. nau. cap. 2ab. & Bartol. in l.j. 5. & parui. ff. quod u. aut clam. in ij. col. in uer. ite aduerte. ubi ex-

nibus grauantibus reum onere probandi, non de merè negativa. ¶ Generaliter de uerbo Defendere, uide Dom. in c. quo iure. viij. dist. ubi propter gl. j. infert, q; est uerbum latum: & quandoque ponitur pro petere: quia suu petens, dicitur se defendere. ¶ Itē q; prohibitus excipere, posset se defendere, uide Bar. in l.j. 5. & patr. ff. quod ui, aut clam, & in l. plan. ff. de pe. hær. & ibi dicit, q; prohibitus se defendere, non potest etiam officium iudicis implorari. ¶ Eius, si simpliciter prohibetur excipere. ¶ Quandoq; Defendere, etiam ponitur pro accusare. Bald. in l. non prohibentur, in princ. C. qui accus. non poss. ¶ Aliquando pro aegre: gloss. & Bar. in l.j. C. de fin. & facigno. Bar. in l.j. ff. de except. Et ad intel lectum gloss. in d. c. j. uide etiam, quæ dixi. j. cod. c. exceptione. circa xxiij. col. ueris. circa peremptorias. ¶ In quantum tenet Abb. Exceptionem & orum habuisse à iure naturali, addit latè Angel. Aret. Inst. de exceptio. iij. char. ubi tandem uult, q; orta est à iure diuino, sed formâ haber à iure humano, sicut matrimonium est inuenitum in paradiso, c. j. de uoto. in vj. Tamen habet formam à iure positivo, c. j. de spōl. in vj. iunctis nota. in rub. de spons. Sic confessio poenitentialis, dicitur de iure diuino, iuxta illud, Conitemini alterutrum. Tamen circumstantiae, de quibus in c. omnis utriusque, j. de poen. & remi. sunt de iure positivo. ¶ Obstat istis primò: quia effectus nō praedicit causam, secundum Philosop. nō: sed ab actione oritur exceptio, & causa exceptionis est actio, ut s. in definitione. Actio autem est de iure positivo. Bar. & Salic. in l. ex hoc. ff. de iusti. & iure. Ergo & exceptio, ne fit filia ante matrem. ¶ Secundò, Papa nō tollit ea, quæ sunt de iure diuino, c. sunt quidam. xxv. q. h. Tollit autem, ubi uult exceptiones etiam rationabiles, c. ex parte. lo. i. de offic. deleg. Ergo non sunt de iure diuino. Et q; exceptio non sit de iure positivo, sicut Bar. in d. lex hoc iure. solvit. Ita dicendum est de exceptione, sicut de

prope dicit, quod si statutum prohibet opponi contrarium instrumentum exceptionem pati, uel aliam similius exceptionem comprehendit de iure communi, poterit tamen implorari officium iudicis. Ide tenet do. Ab. in c. cum quis. de rest. ff. Pet. de Anch. in cle. j. de seq. pos. & fru. Addit, q; idem tenuit Bald. in l.j. C. de cond. ind. in ult. col. & Salic. in l. ita nobis. de adul. vide tamen Imo. ex Ang. in l. fin. ff. à qui. ap. nō licet, qui reducunt istos Doss. ad concordiam. Et pro ista opin. Bart. & aliorum, q; exceptio & officium iudicis non sit idem. Facit illud, quod dicit Ang. in d. l. plan. nō: uidelicet q; si statutum dicit, q; in causa criminis, nullus debet ad aliquam exceptionem, nisi personaliter comparet, tamen potest implorari officium iudicis, ut ex officio capit informationem, ut pula, q; accusatus est clericus, et per consequens, non tenetur comparere, uel quod occisus erat banius, q; poterat impune decidi. di. paci

actione. Dicit Bald. tandem in d. l. ex hoc iure. uidelicet, qd aliquis actio habet materiam praeexistemt a iure naturali: & illa est de iure naturali. Aliqua habet materiam praeexistemt soli de iure ciuili, ut prescriptio rei iudicata, & similes: & talis est iure ciuili. Bene facit doctrina Bald. in l. cum mulier. ff. solu. matr. approbata per Abb. j. eod. c. dilecti. vii. col. quod aliqua defensio est iuris naturalis, alia quod meritis positui. Ita in exceptione. De his etiam per Andr. Sicut. in d. c. ex parte. pen. col. ¶ Sufficit narrare simpliciter factum, ex quo resulat exceptio, etiam si non dicatur exceptio. Bart. in l. scire, oportet. ff. de excusatione. But. in c. quoniam. xiiij. col. s. de prob. licet iudex redigi faciat in scriptis, ut ibi. Nisi excipiens esset uoluntarius, ut contra electum. Innoc. de elect. c. dudum. lo. ij. De quo exultat Flor. ubi supra: quia magis assimilatur agenti, ut etiam hic per Abb. & in c. si quis contra. ij. col. de for. comp. ubi uide. ¶ Et de excipiente contra electum, & non contrarie proprie excipere, uide Abb. post Innoc. & alios in c. super his. ij. col. de accus. & ibi. mol. in fin. & Salic. in l. qui crimen. in ij. col. C. qui accus. non poss. Et Abb. in c. super eo. lo. ij. in ij. col. de elect. Et qd illa non dicatur exceptio, quod non opponitur actioni, sed potius intentionis exclusio, uide glo. in l. qui se debere. ff. de cod. ob cau. Et propriè loquendo, excipiens non dicatur agere: gloss. In ist. de except. in princ. Ipse est enim, cum quo agitur, Abb. j. eod. c. cum inter. iiij. col. super gloss. Vnde in statutis actioni non comprehendit exceptionem. Bart. & Angel. in d. l. Et priuatus actione, non est priuatus exceptione, narrando simpliciter talia, ex quibus petitio aduerfaris non debet admitti, dato quod non dicat, quod excipiendo ea porrigit: tamen super ipsis, tanquam super exceptionibus, iudicari debeat. Ad idem uide late. Aegid. decisi. dcccxxvij. si in termino, ubi late concludit, qd etiam si non dicatur. Excipio, tam si dans deducit materiam, quod impugnat petita per actorem, uidetur dare excipiendo, etiam si ad alios effectus possit dari de illa materia, & non ad finem excipiendo. Dicas tamen, qd si opponitur deinceps exceptione, succumbet excipiens, l. j. s. Labeo. & ibi Bart. ff. de flum. Bart. in l. ff. de except. Nico. Myl. in repert. in uer. except. s. iiij. Flor. in l. in exceptionibus. ff. de prob. Angel. in d. l. reputans inutilitem istam clausulam, Et omnes exceptions mihi competentes oppono: quia sicut agens debet ponere factum certum, gloss. in l. ff. de except. ita & excipiens. ¶ Tamen exceptio dubia, quod potest concludere, & non concludere, debet admitti, cum postea in processu possit declarari. But. in c. literis. x. col. in ueris. ex his deducitur, de testis. spo. Allegat gloss. pen. in c. ex insinuatione. de procur. & Rotam, quod est de probat. vi. in nouis, uolentem, qd petenti restitutionem beneficij, sufficit docere de titulo colorato, dicendo, se canonice institutum: licet non dicat, quomodo, uel à quo, dum modò in processu hoc postea deducat, licet super hoc multum uariauerint auditores, ut ibi latius. Et dicit Innoc. j. c. pastoris. non esse necessarium, qd exceptio, quod inest negotio, proponatur: puta, conditio in contractu apposita: qd est dictum singulare, secundum Card. ibi ad fin. dicendum, idem, si conditio fuit apposita post contractum, dum modò ex actis de ea constet: quicquid dixerit Bart. in l. lecta. v. col. uer. sed tunc quero, ff. si certum pet. Ad quod vide quod dixi in c. cum ordinem. de rescrl. in j. & v. declaratione circa gloss. in cle. appellanti. de app. ¶ Exceptio fuit dicta in initia equitati. Car. hinc. Abb. j. eo: c. cum inter. in notabilibus. Fede. consil. xc. Casus talis,

uer. dixi. & dicit Bart. in l. qui aequitate. per illum tex. ff. de do. excep. & in l. ff. de uac. mun. Hinc est, qd ubi & qui tas non suadet, non datur exceptio. ¶ Item omnis exceptio dicitur favorabilis: facit l. qui exceptionem. ff. de condit. indeb. not. Ang. Aret. Inst. de except. in princ. iiiij. chart. ¶ Exceptio fuit dicta actor. l. ff. de except. Ideo debet factum certum ponere, sicut agens, ut supra dictum est. Similiter debet specificare qualitatem criminis, sicut de accusante dicitur in l. libellorum. ff. de accus. Ita Domi. post Ioan. And. in d. iij. s. testes, ad fin. de te. vi. in v. dum modò excipiat, ut quis puniatur: secus, si solùm, ut repellatur. Flor. in l. in exceptionibus. ff. de prob. per tex. in s. si quis autem, in auth. quo modo opere. Per quem dicit se lucratum magnam cappam. Tamen differunt excipiens ab agente: quia exceptio non scribitur necessari. Bart. in l. scire, oportet. ff. de excusatione. But. in c. quoniam. xiiij. col. s. de prob. licet iudex redigi faciat in scriptis, ut ibi. Nisi excipiens esset uoluntarius, ut contra electum. Innoc. de elect. c. dudum. lo. ij. De quo exultat Flor. ubi supra: quia magis assimilatur agenti, ut etiam hic per Abb. & in c. si quis contra. ij. col. de for. comp. ubi uide. ¶ Et de excipiente contra electum, & non contrarie proprie excipere, uide Abb. post Innoc. & alios in c. super his. ij. col. de accus. & ibi. mol. in fin. & Salic. in l. qui crimen. in ij. col. C. qui accus. non poss. Et Abb. in c. super eo. lo. ij. in ij. col. de elect. Et qd illa non dicatur exceptio, quod non opponitur actioni, sed potius intentionis exclusio, uide glo. in l. qui se debere. ff. de cod. ob cau. Et propriè loquendo, excipiens non dicatur agere: gloss. In ist. de except. in princ. Ipse est enim, cum quo agitur, Abb. j. eod. c. cum inter. iiij. col. super gloss. Vnde in statutis actioni non comprehendit exceptionem. Bart. & Angel. in d. l. Et priuatus actione, non est priuatus exceptione, narrando simpliciter talia, ex quibus petitio aduerfaris non debet admitti, dato quod non dicat, quod excipiendo ea porrigit: tamen super ipsis, tanquam super exceptionibus, iudicari debeat. Ad idem uide late. Aegid. decisi. dcccxxvij. si in termino, ubi late concludit, qd etiam si non dicatur. Excipio, tam si dans deducit materiam, quod impugnat petita per actorem, uidetur dare excipiendo, etiam si ad alios effectus possit dari de illa materia, & non ad finem excipiendo. Dicas tamen, qd si opponitur deinceps exceptione, succumbet excipiens, l. j. s. Labeo. & ibi Bart. ff. de flum. Bart. in l. ff. de except. Nico. Myl. in repert. in uer. except. s. iiij. Flor. in l. in exceptionibus. ff. de prob. Angel. in d. l. reputans inutilitem istam clausulam, Et omnes exceptions mihi competentes oppono: quia sicut agens debet ponere factum certum, gloss. in l. ff. de except. ita & excipiens. ¶ Tamen exceptio dubia, quod potest concludere, & non concludere, debet admitti, cum postea in processu possit declarari. But. in c. literis. x. col. in ueris. ex his deducitur, de testis. spo. Allegat gloss. pen. in c. ex insinuatione. de procur. & Rotam, quod est de probat. vi. in nouis, uolentem, qd petenti restitutionem beneficij, sufficit docere de titulo colorato, dicendo, se canonice institutum: licet non dicat, quomodo, uel à quo, dum modò in processu hoc postea deducat, licet super hoc multum uariauerint auditores, ut ibi latius. Et dicit Innoc. j. c. pastoris. non esse necessarium, qd exceptio, quod inest negotio, proponatur: puta, conditio in contractu apposita: qd est dictum singulare, secundum Card. ibi ad fin. dicendum, idem, si conditio fuit apposita post contractum, dum modò ex actis de ea constet: quicquid dixerit Bart. in l. lecta. v. col. uer. sed tunc quero, ff. si certum pet. Ad quod vide quod dixi in c. cum ordinem. de rescrl. in j. & v. declaratione circa gloss. in cle. appellanti. de app. ¶ Exceptio fuit dicta in initia equitati. Car. hinc. Abb. j. eo: c. cum inter. in notabilibus. Fede. consil. xc. Casus talis,

S V M M A R I V M.

- 1 Macula, hoc uerbum, quid significet.
- 2 Exceptio contra personas testimoniū regulatur, ut exceptio peremptoria.
- 3 Emendatio delinquentis, probatur per sacerdotem.
- 4 Crimen deductum per exceptionis uiam, quando sit punibile.
- 5 Exceptio fuit dicta in initia equitati. Car. hinc. Abb. j. eo: c. cum inter. in notabilibus. Fede. consil. xc. Casus talis,

constat, sicut contra alios, potest puniri in eadem instantia.

¶ Confessio fuit in primo iudicio, an faciat fidem in secundo.

¶ Crimen deductum per exceptionem, que sapit accusationem, est punibile.

¶ Actor agere uolens, & excipere contra reum de criminis, si suscipit eius defensionem, siue crimen sit connexum principali, si non, & conuincatur, siue confiteatur, debet ordinariè puniri.

¶ Crimen non connexum si opponitur testi, per modum exceptionis, & non constat de criminis per confessionem testis, puniri potest extraordinariè.

¶ Crimen de quo excipitur, si contingit causam, et constat per confessionem, punietur ordinariè.

Hec conclusio limitatur quatuor modis, ut hic per ordinem, num. 11. 12. 13. 14.

¶ Crimen, de quo excipitur, si contingit causam, de ipsa, constet per probationem, punitur pena ordinaria in eodem iudicio.

¶ Limitatur hec conclusio, dum modò causa principalis sit criminalis.

¶ Vel, nisi testis concubis fuerit absens, aut se non defendisset: quia tunc ex iudicio inter partes actio ipse non punietur.

¶ Crimen opponens, & non probans propositum, excipiendo, tenetur actione iniuriarum.

C A P I T U L U M I.

Enique. ¶ Ver-

macula, de quo in text. cōmuniter intelligitur de macula corporali: quia si est talis, quia repellat ab ordinib. repellit testem contra clericum in causa criminis, per c. ipsi. cum gl. ij. q. viij. addit. glo. iiij. q. iij. in summa, in fin. Ioan. An.

¶ But. in c. fi. de testi. Et Inn. de accus. c. cum gl. fi. gl. magna, ubi dicit, uitiatis corpore repellit à testimonio, & accusatione clerici. Ex quo infest Bal. in procem. Decr. viij. col. qd prohibitus ascendere ad ordinis, non potest ordinatos iudicare. Considera, qd uitium corporis repellit ab ordinib. propter decorum diuinum ministerij, non poterit imperfectionem uitritatis anima, quia sola consideratur in teste. Et sequetur, qd à testimonio contra clericum repellere, ut ille etiam, qui non bibit usum: quia non potest ordinari: gl. in d. c. ipsi. Et ideo forte d. c. ipsi. intelligitur, quando aliqui in poenam sunt mutati aliquid membrum. Tamen cogita. Et opinio communis uerificaret solum in Conuersis regularibus; uel alijs gaudentibus privilegio clericali fine ordinib. nō autem in laico, quem sola laicalitas repellit à tali testimonio. de test. c. de cetero. ¶ Dum dicit Ab. per episcopiam malitiam è omnissimam, nō posse amissus in causa ad duci, ad gl. magnam circa medium, in c. ad audiendum. lo. ij. de resp. & ibi opportunè dixi. xvij. col. uer.

2 omissum in principali. ¶ Dum dicit gl. hinc. qd exceptio in personas testimoniū regulatur, ut peremptoria: addit. gl. fi. in medio, in c. de testimoniis. Gl. magnam circa mediū, eo. ti. c. ex parte. Lapum alleg. lxxxij. col. fi. Bu. in ultra. iiij. col. de testimoniis. Ab. in c. presentium. in prin. eo. ti. Imo. in c. constitutionem. v. col. de elec. But. in c. exceptionē. iiij. col. j. eo. Ab. in c. cum l. & A. vij. col. ibi, ex his singuliter de re iud. ubi ad hoc notat illum textū pro ualde singulari, qd exceptio contra testes tangit negotiū principale. Signa etiam gl. ibi, sed si de falso. qd etiam si corā primo iudice ista exceptiones fuerint adducta, & non probata, probari possunt in causa appellatiōis, qd alibi non ita exprimitur. Loquitur enim iura de exceptionibus ante non oppositū: c. cum Ioannes, cum simili-

bus, de fide in fr. Et hoc ideo pulchrum est, quia prima facie uideretur imputandum, si ea qua proposuit, non probauit, nisi dicas hoc cessare præsupponendo, qd sit in casu c. presentium. de testib. ¶ Per t̄ sacerdotem probatur emendatio: gl. hinc. & gl. fi. in c. testimonium. de testi. & in c. nuper. in uerbo, iuratus. eo. ti. in c. nemo. de si. mo. in c. si peccauerit. qd q. Spec. de teste. fi. restat. ueris. xvij. Domi. in c. in capite. l. dist. lo. And. in c. quanquam. super gl. fi. de usu. in vj. Gl. Arc. & Domi. in d. c. ipsi. lo. an. And. Bu. & Imo. in c. lecta. de renuncia. Inno. in c. qualiter. lo. j. de accus. Cal. pulchre de testimoniis. consil. inc. Dū modò de licentia confitentis. Domi. in d. c. ipsi apostoli. Alijs incurrunt poenam, c. omnis. de poen. & remis. Et qd illa licentia sufficiat, uide tex. de simo. c. Matthae. & ibi. Ab. in notabilibus. Et tex. de adul. significasti. Et si sacerdos reuelaret sine licentia, nihil nocet in

a. In iudicio] Ad de, qd mo peccata ret, & puniri debet, c. cū sacerdos, de offic. or. Quid limitat tamen, ut p gl. fi. inc. tua nos, in uer. consitit. de p. quam sonus Lut. Ro. ponderauit. in l. si non speciali. c. detesta. & do. Ias. May. in l. patre furioso. ff. de his, qui sunt iudicior. in v. col. i. uer. quod confirmo.

b. Ad celationē] Adde Bal. in Mar. uerb. lesit. ix. col. in uerb. sacerdos. uer. ij. Sed quid, si Papa mandat, ut reuellet. Dic. qd Pa. non potest. Ita Abb. in c. dilectus. de excess. prelat.

C. in capite. l. dist. quia in isto foro contentio non gerit sacerdos uices Dei, & ne sint duo specialia, qd credatur unius, & non iurato. Interpum est tamen dicere emendationem probari per sacerdotem, Car. in d. c. testimonium. u. col. quia satisfactio, ut poenitentia fuerit extra confessionem. Sed dicit Ab. ibi in lect. Parte ē, qd probata confessione & acceptatione poenitentiae, præsumitur emendatio, propter gl. au. ream in c. de his. lo. ij. l. dist. quia dicit, qd sacerdos confessus, celebrans non peracta poenitentia, non celebrat in peccato, sed emendatus. Nec obist. c. testimonium, ubi requiritur peractam esse poenitentiam: quia intelligitur de interiori, sicut in c. si. qd xxij. q. iij. secundū cum. Et haec est intentio gl. de quibus s. Et consil. loi. p. habere locum, etiam quando sacerdos testificatur de confessione ad sui commodum: quia ita sentit Lap. d. alleg. xciij. dicens, credi sacerdoti accusato de reuelata confessione, dicentes, se habuisse licentiam reuelandi, & tamen per hoc testimonium evitare pœnam: d. c. omnis. Vnde cum quida sacerdos diceret se absoluisse excommunicatum publicum, & eum sepe habuisse in ecclesia, dixi, qd stabitur iuramento suo ad evitandam pœnam, cle. j. de sepul. Et ista nota, ut noua. ¶ Collige octo breves conclusiones, ad cognoscendum, quandis crimen deductum per viam exceptionis, net incidenter sic punibile, in seruis pluribus, ultra Abb. in c. xxvi. col. de ordin. cogni. & Lud. in l. cum mulier. xij. col. ff. sol. mar.

& Ang. Are. Insti. de excep. fol. xxijij. ¶ Prima conclusio.
Si tela iudicij fuit ordinata contra eum, de cuius crimi
ne incidenter constat, sicut contra alios, potest in eadē
instantia puniri, secundum prædictos, per c. per inqui-
sitionem de elect. Adde Spe. de teste, si iam de interroga-
torij. ad f. uer. sed nunquid. ubi dicit, q[uod] in causa inqui-
sitionis in capite, & membris, insufficiens etiam ut testis,
si est de membris, puniri potest per d. c. per inquisitio-
nem. ¶ Secunda conclusio. Si tela iudicij fuit restricta ad
certam personam, seu ad alium finem, & incidenter con-
stat de crimine alterius, potest ordinari noua tela inqui-
sitionis contra eum, secundum prædictos, per c. h. secun-
dum unum intellectum, de cœfēsīs. Facit c. per scripta.
¶ libellorum. in fin. h. q. ult. Idem Arch. & Domi. h. q. j. c
in primis. Tamen probationes primi iudicij non suffi-
cient in secundo, per regulam c. inter. de fide instr. Ita
But. in c. h. g. fin. iiiij. col. de ordi. cogn. Abb. in c. h. iiiij. col.
de confes. gl. in l. si quis ad se. ad l. Iul. de uir. Bart. in l. iiij. ff.
& ui bon. rap. omnes in c. causam. lo. f. de testi. Confessio t
tamen facta in prima tela, sufficit ad poenam in secun-
da. Inn. in d. c. per inquisitionem, quem extollit Ab. ibi
in v. col. & in d. c. h. de confes. iiiij. col. Ratio differentia:
quia contra testes fortè se defendunt: sed confessio irre-
uocabilis est. Facit dictum Innoc. c. j. de ord. cogni. ubi

In plenario] a dicit, q; confessio in summario iudicio, nocet et in plenario², licet secus in alijs actis. Sequitur Imo, in clem, constitutionem, viij. col. de elect, ubi bonus text, in fin. & Butr, in c. dilectus, xij. col. de cape, mo. & in c. uestra, xlvij. col. de coha, cle. Pet. de An, in c. ff, de confes, in vij. Lud Rom, in l. naturaliter, §. nihil, viij. col. ff, de acquir, poss, & alti, fal, viij. parte.

uo, nisi esset confessio procuratoris,
Abb. post Specul. in d.c. per inquisitionem, quia cessat
ratio d. c. per tuas. in uer. uoce. Idem si esset confessio
facta. **Bald.** in c.f. per ordin. cogni. per l.i. s.j. ff. de iure fia
sci. quam dicit singularem, nisi ista facta resularet ex
morte, ut quia reus ex conscientia criminis se occidit.
Cyn. in l.i. fin. C. quiete testa. facere possem diccas, con-
fessionem tacitam non nocere in alio iudicio. **Imo.** in
d.clem. constitutionem. Nec nocte implicita. **Domini** in c.
j. ad fin. de testib. in vj. Nec reprobata. **Innocen.** in c. mu-
tari. de iure iurand. dixi de rescript. in c. capitulum. ad
fi. Vel facta iudicis non sedente pro tribunali gl. & Doc. in
l. tubemus. C. de liber. cau. Extra hoc causis puniri po-
test in alio iudicio. Si limita Bart. in l. si confessus. ff. de
custo. reo. & gl. in c. ex poenitentib. l. dist. ubi dicitur. q. co-
fessio incidens non est punibilis. Fallit in alio iudicio. Et
sic limita istum tex. in verb. cofessi. No. Bu. in c. causam.
ult. col. uers. ite hanc uera. de testi. Et ibi Ab. iij. col. & in d.
c. ij. xj. col. de ord. cog. & in c. cū quis. col. de resti. spo-
& in disputatione. Titius clericus. in iij. dubio, ad fin. &
Bal. in l. mercalē. C. de cōdīc. ob tur. cau. Dixi in d. c. cau-
sam. uer. fallit feci dō multū sing. Et ad hāc uide om-
nino Abb. in d. disputatione. Titius. pe. char. uer. sed nū
quid iudex ex officio. ubi elegāter distinguit super hoc,
utru iudex, coram quo per uiam exceptionis cōstatno-
torie de crimine clerici beneficiati, possit ex officio illū
priuarer & cōcludit, q. sic, si est notoriū facti pmanētis:
altas debet inchoare nouam instantiam, utib. latius:
de quo etiam per Pe. de Anc. cōs. clxxii. Circa primū du-
blum, quo queritur. ult. col. ¶ Poterit tamen in hoc iū-
dicio confessio excusari, nō perimi. But. & Imo. hic per
c. cum dilecti. de accus. Abb. cōtrā: quia nō appellādo,
uidetur a cōueiisse. Quod puto uerū, ubi de hoc fuit
lata lenitātē, & se defendit sialias non: quia cūm sit in
facultate confessi exponere confessionem nunc, sicut
tunc, quo tempore forte non curavit, nō uidetur ei ob-
stare solū inter uallū temporis, propter dictum In-
noc. in c. cūm dilectus. in prin. de succes. ab intest. dicen-

tis, q̄ confessus in iudicio, potest exponere confessio-
nem extra iudicium. Sequitur Lud.in l.nuda.ult.col. ff.
de donat. & Bu.in d.c.per inquisitionē.vij.col. ¶ Quod
autem in hoc iudicio puniri non possit, uoluit Comp.
in c.mandatum.de rescripto,dicens,q̄ etiam si reus confi-
etur defectum sui iuris in beneficio actore non proba-
te, non potest in eadem instantia priuari, ex quo acto
non docuit ad se pertinere. Et sequitur Specul. in tit. de
act. & petit. §.super actionibus. uer. sed quid si reus.Ro-
ta, ut lite pend.v. & de exceptio.vij.in antiquis,Arch.in
c.multi. col.ij. q.j. Imo. post Butr. in c.unico. vj.col.uer.
quandoq̄ uero actore non probante, ut eccles.benefici-
Abb.in c.cum super.ij.col.uer.extra gl. de causa possel.
& propriet& in disputatione, Titius.xxij.col.uer.fed nū
quid iudex. & Lud.consil. ccxlvij. Quo ad articulum.
ij.col.& Abb, quem uide in c. ex conquestione, antepe.
col.de restit.spoliato. Et dixit Domit. post loan. Andri.in
c.unico. j.col.de eo, qui mit. in posses.lib. vj.q̄ confessio
rei in beneficib⁹ super defectu sui tituli, non cōfert
ius actori. Dixi in similis in c.olim.de rescri.ad fi. ubi bo-
nus tex. Et dicit Bal. i.l.mercalē. C.de cōdic.o b̄tupr.cau-
ſa. q̄ confessus incidēter in iudicio ad aliud intentato,
non potest in illo damnari. Allegat Spec. & uult, q̄ con-
fessio in uno iudicio etiam incidens, operatur potesta-
tem inquirendi in alio. Quod extollit Are.in c. at si cle-
rici.ad fin.principij, de iudi. & uide Abb.in ij.uol.con-
sil. xvij. incip. In praesenti quaſtione fratrum Eremit.
ij.col. ubi consuluit, q̄ per accusationem falsi, insitut-
tam contra testes duxata, non debet suspensi causa
ciuilis fam inchoata: quia etiam si punientur de falso,
hoc non nocet parti, pro qua deposituerunt, per text.hic
cum suis concord. Plenē Bald.in l.j.xxvj.col.uerſic his
expeditis restat uenire. C. qui accus. non post. & Mod.
libro Malefic.uerb.inchoata. in ult. col. & in uerbo, co-
parent dicti inquisiti. xiiij.col. uerſic. quid si dicat testis.
¶ Si dices, confessio non requirit telam iudicij. c.j.de
accusat.in sexto, & c. fina.de restitut.spoli. d.clem.con-
stitutionem.in fin.Innocent.de accusat. c.qualiter.lo.ij.
SOLV TIO. Verum est, ubi confessio fit in iudicio ad eū
dem finem ordinato: secus, si ad alium finem, ad hoc
ut sententia conformetur libello, de simo. c. licet. in fin.
Vnde oportet, q̄ crimen confessatum fit id, de quo agi-
tur, uel illi confessum, secundum Ab.hic, & clarijs But.
in d.c.uestra.ijj.col.Facit glossa in uerbo, iudicium. in fi.
in c.cūm ecclēsia, de causa possel. & prop. ¶ Et si dices,
quare in c.fin. de iurecur. in vj.punitur tacita confessio
de periurio, quā fuit incidentis SOLV TIO. Ibi silentium
imponitur ex noua instantia fundata in illa confessio-
ne, ut ibi per Domini.in ijj.col.Vel dic, ut dicam. i.in prin-
cipio vij.conclusionis.Et dixit Bal.in c.j.vj.col. de ord.
cogni. quod licet probationes super exceptione non
ualeant ad agendum, ut per gloss. singal. in l. sed & si
possessor. §.penult. ff. de iurecurand, tamen faciunt iu-
diciū, que potest deferri iuramentum in supplemen-
tum probationis. Alleg. II. si duo. in princip. ff. de iurecur-
rand. ¶ Tertia conclusio. Crimen t̄ deducunt per exce-
ptionem, quā sapit accusationem, est punibile. loan.
And. in Spec.de probat. §.probare. serific.sed pone. Cy-
nus, Bal. & Salicet.in l. ubi. C.de fali. Ludovic. & Angel.
Aret. ubi §. Adde c.super eod. de elect. ubi talis exceptio
infamat ultra repulsionem: tamen non punitur ordi-
narii, per c.super his.ad fin. de accusat. & latē per Abb.
in d.c.super eod. §.colum. licet pradiſi non aduertant,
ad d.c.super his.in uer. priſora. Et quid in caſu c.super
eo, excipiens dicatur fungi uice actoris, notat ibi Imol.
& in l. is, qui reus. xxix.colum. uerſic.sed aduerte. ff. de
publi.iudi.Repellitur autem taliter conuictus, nedum
ab illa dignitate, ad quam fuerat electus, fed à qualis
berat in futurum, ut declarat Abb.in d.c.super his.v.
col.uer. in glossa in uerbo, impedit. Erit stud est prosper
aggravatā opinionem ex hac infamia facit, quā im-

dit promouendum, sed nō deficit promotum, c. omni-
potens, de accus. & c. si de testib. Sénim esset infamia
iuris, perderet etiam priora beneficia, ut habetur per
Docto. in c. querelam, de surejur. & Abb. in c. inter dilec-
tios. iij. col. de excel. prala. cum concord. & tamen non
perdit ea, d. c. super his, in uersi priora, ut etiam per
Abb. in d. c. super eo. & glo. ij. & ibi Docto. in c. inter-
de purga. cano. & glo. ij. circa med. in c. ij. de ord. cog.
¶ Quarta conclusio. Sitis, de cuius crimine excipi-
tur, assumptis defensionem ipsius, siue crimen sit con-
nexum principali, siue non, & coniunctatur, uel confi-
teatur, punietur ordinari. Aret. in c. in primis. ult.
col. uer. & no. ij. q. Inno. in c. peruenit, de fidei us. de
quo excludat ibi Imol. pe. col. uer. & aduerte. Facit
glo. in c. constitutus. iij. q. v. dicens istum text. loqui
in crimine testis obiecto parti, non testi. Idem Inno. in
c. uerum. in fin. de fo. compe. & glo. j. in fin. in c. nihil
minus. ij. q. ix. dicens hanc esse rationem, quare hoc
iudicium non nocet testi. Ergo scups; ubi contra i-
psum opponitur, & se defendit. Ad idem, quod not.
Abb. in d. disput. Titius clericus. xxj. col. uer. ad c. si con-
stiterit. ubi dicit, quod sicut agenti possessione recupe-
tingit causam, & constat per confessio-
nem, puniet ordinari. Ita omnes h.
& in locis primò allegatis concor-
ter peristum text. exppositum, ut in
fi. & p. iura, de quib. in ea: quia ratio
ne contingente uidetur principali
deductum. ¶ Limita ultra omnes, p.
mò, nisi fuerit confessio in foro mis-
inter poenitentiale & foro contem-
sum. Host. in Summa, de scruti. g. j.
fi. penul. quem sequitur But. in c. q.
ris. iij. col. de eta. & quali. Est glo. m.
grua in fi. in c. ex poenitentibus. I. d.
quam ad limitationem huius literae
extollit ibi Dom. prope fin. ¶ Lim.
secundò, nisi sit confessio nō simpli-
sed quasi conditionalis, uel obiectio
do crimen, quod quis tacite confi-
etiam de se ipso: putat excipiendi
tra accusatorē de societate: gl. magis
ad finem, in c. si quis Papa. lxxix. d.
quam gustat Domini. in c. de testi. in
c. iij. q. viii. iij. q. x.

Dic contrā Additū, & dic, quod ista est pulchra dubitatio, utrum iudex possit punire testem, qui fuit coniunctus de crimen coram eo per viam exceptionis, non facta differentia, an sit crimen conexum cause principali, vel non? Et an sit testis confessus crimen, sed indistincte, ubi queclaruerit de crimen per exceptionis? Et dico, quod sic, per regulam, l. nullum. C. de testi. in uestib. datim omnibus iudicibus potestatem, et ibi Barto. Imo plus dicit glossa, ibi, et Bald. sequitur, q. clericus deponens coram iudice laico, poterit puniri per ipsum iudicem laicum, si erit coniunctus de crimen incidenter. Et istud tenuit Angel. Are. in tract. malef. in uestib. s. f. a. quā uis do. Abb. in hoc de clero teat contrarium, in c. ecclēsia fanc. Marie. de consti. in ij. col. uer. iij. Habetur & in c. 10 randae, in beneficib. non obstat exceptio criminis, c. item cum quis de resti. spo. tamen fallit, siue, contra quem excipit, confides forte de innoce- tia sua, fuit cōtentus, ut prius discute- rent crimina, arg. c. i. de resti. spo. Et ita, secundū quosdā, intelligit text. in d. c. si cōstiterit. & id ē Ab. in d. c. item cum quis p. col. ¶ Dic cōtra conclusionē: quia in isto non cōnexo, etiā se defen- dens, nō puniet. Lud. ubi s. per d. c. su- per his. & gl. in l. s. filium. C. de lib. cau. & in c. ex penitētibus. l. dis. Idem Ab. per eadem motiva in d. c. xvij. col. Et quia iudex habet cōfirmationē sententia petito, excipiens uero petit solā repul- sionē, nō propter pertinaciā testis inge- rentis se pro habili, cum nō sit, poterit extra ordinariam puniri à iudice contē- pto. & hoc nō est punire crimen oppo- sitū, sed temeritate, secundū ipsum, per d. l. nullū. ¶ Quinta cōclusio. Si l. de cri- mine non conexo, constat per cōfes- sionē testis, puniri potest extraordi- nari, per istū tex. in uer. ordinaria, à con- trario sensu, secundū lo. An. & Bu. hīc dicentes, secus, ubi coniunctū. ¶ Dic cō- trā, Indistincte, q. nulla poena puniet in hoc iudicio, secundū Ab. & Lu. ubi s. nec pōt̄ argui à cōtrario, ppter d. c. ij. in uer. duntasax. de ord. cogni. & text. hīc in uer. sufficit, ut per eos. Pro quib. facit dictū Cōpostel. in d. c. mādātū. ubi etiā confessus nō puniet in illa tela iudicii. Et misrat Salii. in l. ubi, ad fin. C. de fal. de differentia istorū, inter coni- fū & confessum: si enim testiū deposi- tio sufficit in cōnexo, sicut confessio, ita deberent ambo sufficere in non cō- nexo. Item, quia punire extraordi- nari, deinde punire in alio iudicio ordi- nari, esset cōtra l. licet. ff. nau. cau. sta- bu. Ad c. ecce. xxiiij. q. iij. exponit Clau- ruerint, s. legitimē, non extra principa- le, ppositū. Ad l. nullū. C. de testi. relpō- det, q. ibi non puniet falsum, sed con- tēptus iudicis. Idem Bal. in l. presbyte- ri. la. iij. col. C. de epis. & cleri. ¶ Sexta cōclusio. Si l. crimen, de quo excipit, cō-

uerum de fo. com
pe. Sed omisit
clericis pro ista
opi. facit glos. no.
in l. que sunt. in
uer. perpendere.
ff. de testi. Ad idē
facit regula: quia
index, qui non po-
test de causa prim
cipaliter cognos-
cere, tamē potest
incidenter. l. fin.
C. ubi & apud
quos. l. quoties. C.
de iudi. etiam si sit
causa spiritualis.
c. tuam. de ord.
cog. item facit do-
ctrina Barto. in l.
hoc iure. S. aqua-
ff. de aqua quo-
et asti. Et ibi Bar-
per illum text. cō-
gloss. decidit pul-
cherrimam q. I-
dem tenet Barti. in
l. C. si aduersi-
lib. item facit in-
terdum. S. qui fu-
rē. ff. de fur. &
ibi Bart. Not. quia
index maleficior-
rum potest inci-
der cognoſce-
re. & pronuncia-
re in causa ciuili.
Idem Spec. in titu-
lo teste. S. j. uer.
item quid corru-
ptus. et in 5. de te-
ſtū. uer. sed quis. I-
dem tenet Eul. in
l. 5. q. qui mandat-
a. ff. de offi. eius.
ubi dicit quid in-
dex poterit puni-
re testem criminis
sum incidenter cō-
uidum extraordi-
nari. & non po-
nalegis Cornelius.
Considera tamen
quia pulcher paſ-
sus. & contra mul-
tos Doctor. ut hic
per Eul.

Dom. ibi; allegatum s. in fine c. conclusionis. Nam sicut irregularitas occasione processus orta fuit in d. c. ueritatis. Ita per iurum in casu d. c. f. Et ita sentit Anch. confessio mihi clxix. Circa p. t. ad fin. per praedicta iura. Non obstat dictum Compost. in d. c. mandatum. quia ibi confessio non tangit iudicium agitatum, quod mouetur solum pro cognitione tituli auctoris. sed in dictis iuribus principaliter agebatur contra reum. Tamen res est non sine scrupulo: quia delictum ortum, etiam ex processu, non fuit deductum in petitione. Ideo super ipso non uidetur posse iudicari propter regulam firmam, quod non pronunciat super non petito, ut dicatur in osta conclusionis. Ad c. ueritatis, possent dari illae responses, quas dat Abb. ad c. j. de confes. maxime, quod sit speciale in Papa, ut dicatur in fine huius conclusionis. ¶ Limita tamen primo, conclusionem, dum modo causa principialis sit criminalis: secus, si ciuitatis Abb. pulchre in c. cum super. in h. col. de conceps. preben. quia esset absurdum, quod magis operaretur id, quod uenit incidenter, quam quod principaliter est deductum. Non obstat c. j. de confes. quia respondet satis Abb. ibi, v. col. uer. sed contra eam facio unum facte contrarium. ubi tenens hanc limitationem, responderet, quod fuit ibi speciale in Papa. Et secundum hanc limitationem intellige causam uerba Bar. in d. c. s. publico. ad fin. dum uolens exemplificare, quae criminis dicuntur contingere factu principale, dat exemplum, quando excipio contra teste, quod falso dixit in hac causa, uel quod instrumentum a te producitur est falso. ¶ Nam in istis exemplis est praecepit ostendit, quod agatur criminaliter. Quomodo autem fuit ueru, q. crimen probetur instrumento, uide Abb. in c. cum in ecclesiis. a de majo. & obe. & ibi dixi. ¶ Est ueru, c. cum in eccl. quod crimen falsi habet hanc speciem. Et ibidem ueritatem, quod si constat de eo in iudicio, etiam ciuili, potest in eo puniri. in apostoli. Archi. in c. in memoriam xix. dis. Pet. de Anc. confis. praeallegato. Ana. in rub. de crimi. fal. in fin. per l. ubi. C. de fal. Tamen illa lex hoc non probat, ut ibiliter a Sali. ¶ Limita secundum, nisi teste coniunctus fuerit absens, uel se non defendisset: quia ex iudicio inter partes agitato ipse non punietur. Abb. in d. c. f. per ratiōnes, de quibus ibi. Id est Abb. in c. quoniam. xxvij. col. uer. no. bene hoc dictum de proba. ubi colligit ex dicto Hosti. teste in absentia de crimine coniunctum, non puniri aliqua poena. Addit. Bart. in l. denunciatio. ff. de adul. ubi dixit, senter tam latā contra producentē falsos testes, non nocere testibus. Facit l. si ute. ris. C. de fi. instru. & ibi Bar. & lmo. Dicit Bal. in l. Luci. ff. de inf. quod in casu illius l. sententia contra producentem non nocebit testibus presentibus, uel citatis. ¶ Sed in hoc dic contraria, per istū text. ubi potest puniri: ergo citari: & per consequens, si fuerit contumax, puniri, secundum Alex. in l. sape. xxj. col. ff. de re iudi. Vbi addit, quod ad eiusmodā plura iudicia cautus est, ut in criminis conexo petas testē citari, puniri & repellere. Nec sufficeret sola scientia testis non citati, secundū ipsum, per d. l. si ute. ris. contra Ange. in d. l. Lucius. Et addit, q. Papa puniri crimen, undecimq. clarescat, et si ad hoc non fuit actum. Host. & lo. An. in c. tam literis, de testib. & ibi Ab. f. col. Pe. de An. & lmo. si c. cum olim, per illum text. de rescr. Archi. in c. de iure iurah. in vj. Spec. de actio. & peti. s. super actōnibus, uerbi, quid si reus, Abb. in c. f. v. col. j. de confes. Facit l. multa, quae dixi t. in causis. de re iudi. ¶ Ultima conclusio. Attendendum est semper modus agendi, uel excipiendi, ad quem finem terredit. Ita probat gl. maior ad f. in c. hoc quippe. iij. q. vi. quem appellat Bal. ual de sing. in l. Papinianus. pe. col. C. de sen. fin. l. nec quequam, q. ubi decretum, antea pe. col. ff. de offi. pro cons. in authen. sed & si quis. v. col. C. de testib. in l. g. cum patronus. ff. de offi. prae. urb. &

S V M M A R I V M:

- 1 Ignorans an & quando excusat delictum.
- 2 Episcopus allegans ignorantiam uacationis beneficij, non auditur.
- 3 Excommunicatus potestflare in eccllesia, quando non oratur.
- 4 Excommunicatus si expelli non potest de eccllesia, debet missa cessare, si canon non dū est inceptus.
- 5 Et ibi habetur, quando canon missa incipiat: incipit enim, Te clementissime pater. & n. s.
- 6 Excommunicatus an potest prosequi suam, uel suorum iniuriam.
- 7 Excommunicatio maior & minor, qualiter different.
- 8 Excommunicatio minor potest tolli a quolibet sacerdote.
- 9 Approbat tacita sua materie, quando dicunt obstat.
- 10 Excommunicatus maiore excommunicatione, an potest excipiendo repellere excommunicatum;

ix Commu-

- 11 Communicans cum excommunicato, an incurrit tantum peccatum ueniale, uel etiam mortale.
- 12 Existens in peccato mortali, non potest accusare.

C A P I T U L U M I I.

A Nobis. ¶ Not. hic Bald. in uerbo Scienter, quod si ignorantia excusat delictum. Ad idem alleg. glos. j. in fin. in l. ff. de recep. qua dicit, quod ignorātia excusat receptantem bannitum, nī sit notoriū. ¶ Et de illa glossa facit i. Bart. in l. fin. ff. si quis test. lib. & Dy. in l. s. certe. ff. de uen. inspi. & in l. quid si fugiti. u. apud Laborem. de edil. edic. & Bald. in c. j. s. usq. s. si de feu. fuer. contro. interdo. & usq. Sed quid si sit factum preconium? Vide Spec. in t. de sent. & i. uer. quid si præconizatum.

b Non excusat] An protestatio, ut delict. Saluo honore tuo, uel, Nō animo iniuriādi. & Saluo reverētia tua, tu mentis, & familiam in animo, q. in exceptione excusat, & relendit? & an actione iniuriarū quis tenetur? uia de Hof. & plene do. Soc. in confil. cxvij. incip. Vfis narratis puncti, uer. ad ultimū reſpōdetur. in j. parte, char. clxxxvij.

c Defendēdi] Ad ide no. tenēdo. Soc. in d. conf. cxvij. in uer. cir. c. secundū. ibi. pri. mo per ei. char. clxxxvij. et in cōf. clxvj. incip. Vfis pcessu. circa pri. v. col. in j. parte; char. ccx.

b Episcopabilē publica excommunicatio] Et ibidē ad nis. lmo uideatur, quod ignorantia etiam non probabilis, sed iupina, excusat, propter glos. in cle. j. in uer. scienter. de consangu. & affi. & in d. c. eos. in uerbo, affectata. & in c. fin. s. ut aqu. tem. de offi. dele. in vj. Et ibi dicit Dom. quod dispositio puniens acutum scienter factum, includit ignorantiam affectatam. Tamen etiam per iuramentum hoc est purgabile, eo casu, quo ignorantia probari potest per iuramentum. Card. in d. cle. j. ult. q. ¶ Et dicit Rot. 2 de iure paro. vj. in nouis, quod non auditur episcopus allegans ignorantiam uacationis beneficij spectantis ad collationem suam. Et quando sit iusta allegatio ignorantia, uide Sal. in l. maiorem. C. de fal. glos. j. & ibi Ana. in c. ad falsariorum. de crimine fal. Et Abb. in c. quodam. de præsumpt. Et ubi qualitas scientie est illa, quae operatur, non sufficit probare scientiam in genere: glos. aurea in l. concertationi. in uerbo, scuerit. de appellatio. in vj. Dixi in c. quo ad. in fin. de re iudi. Et ubi allegatur aliquid esse factum, quod ignorantia excusari potest, debet exprimi uerbum Scienter. Bart. in l. omnes. C. de agr. & censi. lib. xj. Angel. in l. j. C. de Ni li agg. non rum. Angel. in g. fin. in authen. de eccl. siastis titulis, dicentes, quod accusans auxiliacorem banniti, debet ponere uerbum Scienter, propter glos. in l. ex maleficio. s. lōgē minūs. ff. de act. & obli. De qua per Ana. in Rub. de accusa. in f. & copiosē per And. Sic. in c. cum uigilium. de offi. deleg. & Moder. in lib. maleficior. in uerbo, nec non ad querejam. ult. char. Est uerum, quod Bald. in l. j. xvij. col. ibi, super secundo punto. C. qui accusare. dicit, quod si quis accusatur, quia non fecit, putā syndicus non denunciavit malefactorem: tunc debet ponit uerbum Scienter. Ita glos. in d. longē. Sed ubi quis accusatur, quia aliquid fecit, non est opus dicere Scienter. Et sequitur Ludo. consi. v. Viso themate. Sed uidetur haec doctrina falsa, per id, quod est dictum de præstante opem bannito. Ideo reprobatur per Modernos, ubi s. Soleo salvare Bald.

rescri. dilectus. lo. ad f. ¶ Circa differentias inter excommunicationem maiorem & minorem, addit. p. de sen. excom. Difficile est assignare rationem, quare ibi sit interpretatio maioris: quia ubi praecepit aliquid sub pena excommunicationis, in dubio intelligitur ferenda, non latet glo. in c. Salonianæ. lxxij. dist. c. sicut tuis. dc simo. in c. j. de sagit. quia est interpretatio mitior. Vnde idem uidetur dicendum in casu d. c. p. Responde, ut per Imo. in d. c. j. de loca. & Ana. in d. c. j. de sagit. Dixi de foro comp. c. si diligenter ad fin. & plenius in c. dilect. j. eod. in iij. col. Vide c. Engeltrudæ. iij. q. iij. ubi uidetur quod excommunicatio minor interdicat actionem fidelium. Sed expone, ut per Arch. ibi. & Host. de sen. excom. s. j. & melius per Ana. in rub. de cle. excom. h. col. uidelicet quod ibi nihil dicitur de minori, sed de maiori: & de anathema, quæ in natura differunt, sed in forma. Est enim anathema^a, mucro a episcopalis cum solennitate, de qua xj. q. iij. debent. Et illæ candelæ humi pœfæcia, ad nullum sunt usum, sicut infatuatum, h. q. vij. non omnis. Et dicitur, quasi superna maledictio, ab Anna, quod est sursum, & Thema, quod est figura similis literæ, cum qua litera imprimebat oī frontib. dānatōrū. In extra. excommunicam? fol. lxxxv. in impensis. Bal. in l. iij. ad f. c. i. pend. ap. Abb. in rubrica de sen. excom. in c. cū contingat. iij. col. de fo. compe. & in c. cū non ab homine. viij. col. de iud. Quod anathema inferior non competit, Ab. in repe. c. si quis d. de foro co. p. nisi forte habeat episcopale iurisdictionem iure speciali, secundū ipsum. Et de hoc notato. And. in d. c. cū non ab homine. al leg. h. in tex. ubi post excommunicationem incorribilis anathema tis murerone feria tur, id est, punitur solem excommunicatione cum xij. episcopis, cande las in terram pro scientibus, & cōculantibus, ut in d. c. dicunt: & ana thema tale, alias maledictio sole bat fieri per pre latos, uel dicitur ab Ana, quod est recti, & themus, diuiso, quasi re gressu diuiso dam natorum à Deo et plebe. Alio modo Anathema est ad iectuum, omnis generis, & inde clinabile, & dici tur excommunicatio, maledictus, se paratus, uel damnatus. Vnde qui frangit, rapit ac urit, erit, est anathema. Frangit, sci

de teste, s. s. a. j. additio. licet in terminis suis alter scribat Sal. in d. l. si quis. Addit. etiam Ab. in c. de illis. de despō. impub. Et in c. fin. de magistris, & Imo. in c. ex literis. de constit. ubi dicitur, semel doctoratum reprobari posse, cognita melius eius ignorantia. Notat Nic. de Neap. in l. sed & reprobari. ff. de excus. ut. Vnde Specu. in tit. de instru. edit. s. nunc aliqua. uer. sed nunquid. dixit executorem testamenti posse repetere, quod dederat scholari pauperi, reputato per errorem docto. Idem Bart. in l. cum quid. ff. si cert. pet. Dixi alia j. eod. cum uenerabilis. Et ista intrant materiam regule, quod semel lib. vi. ubi plenè glo. & materia, de qua per Bart. in l. post mortem. ff. de adop. Quando quis ueniat contra factum proprium, pulchre Abb. & Domini. in c. nosl. de elec. & Cal. de testa. cōsilio j. ubi dixit heredem, qui soluit legatum annuū, defistere posse, cognita testamento nullitate: & per Feder. cōsi. clxxij. ubi ponit, quo modo etiam contra factum iuratum uenit potest permittente lege: putat, contra donationem non insinuatam. Facit c. mulieri. de iure. De materia per Pe. de Anc. consil. mihi ccccvi. Per prædicta subdit Pau. consil. lv. iij. col. Rotam de testa. v. in antiquis, & de peurat. xxxij. in eisdem: Archi. in c. charte. in prin. iij. q. ix. Imo. post alios in c. diversis. de cleri. cōsi. Quod excommunicatus est etiam majori excommunicatione repellere possit excommunicatum, excipido, adde Bal. in l. si creditoribus. C. de ser. pi. de sen. exc. s. & qualiter. in princ. pulchre Richa. in iij. len. dist. xvij. q. viij. ar. c. in loco. xvij. dist. c. placuit. & ibi glo. xxxij. dist. c. quorundam. Hostien. in Summa, de sen. excom. s. quot funt scriptio. Et de uerb. Maranatha, pide glo. xxij. q. iij. Belisarius. & omni, quæ prætextu priuilegij hoc non licet, c. nulli. de senten. excom. Multo minus prætextu excommunicationis. Comunicans excommunicatio regulariter incurrit ueniale ratiū. Ioan. An. h. & Tho. in iij. dist. xvij. q. iij. arti. iij. Et ibidem Richar. q. vj. art. h. quos uide. Archi. in c. rogo. xi. q. iij. Cald. in repe. c. nosl. j. col. de pœ. & remis. Domi. in c. statuim. de senten. excom. in vj. Joan. And. & Butr. in c. sacris. quod me cau. Imo. in cle. grauis. iij. col. de sen. excom. quia si esset mortale, nunquam permetteretur communionio, d. c. sacris. Et tamē proper necessitatē permittitur, xj. q. iij. c. quoniam multos, nisi communiceat in contemptum clavium, uel contra præceptum superioris, uel in diuinis, uel in crimine, uel nimis assidue, uel ille sit excommunicatus cum participibus, secundum prædictos. Dic contraria, quod imo semper peccat mortaliter, proper rationes, quas ponit Card. Imo. & Abb. in d. c. sacris. nisi communicaret ex quadam facilitate: putat, salutādo, secundum Cardi. Adde Inn. in c. ueritatis. ult. col. de dolo & cōtuma, ubi appellat istum criminolum. Et idem Inno. h. Ad rationem contrariam licet Ab. non respondeat; dic, q. Papa in d. c. quo-

licet ecclesiastis: ras pit res ecclesiastis: cas: uerit etiam ec- clesiastis: ferit perso na ecclastica. Inde est anathematizare, id est, dñare, uel exco- municare, maledi cere, uel separare.

Tacita sua ap- probatio] Adde tu, an quis posset reprobare, quod semel appbaut; do. Abb. hic in l. col. in uer. tamen dicerem, dixit, q. in dependentibus à uoluntate approbat, quod semel approbavit, im- pugnare non po- test. Feli. hic reaf- sumit dicta do. Abb. & intricatē loquitur. Adde tu. & dic, quod prin- cipale propositum attenditur, ut pu- ta, dedi fundum uni scholari reuer- so de studio, ut de- fenderet me in iudicio, & nesciui, si detecta est eius i- gnoratia, possum ab eo auferre sun- dum. Et nō obstat illud, quia semel approbavi: quia dico, inspicitur principale pro- positum, quod ea- rat, ut defendere me. Ita Bart. in l. cū quid. ff. si cert. pet. in f. et ibi do. Alex. in ult. col. in uer. ultim. inducitur. Et uide consil. do Alex. in consil. vij. in iij. uol.

c. quoniam fecit ex causa, de peccato non peccatum, si, cut in c. si qs. de fur. c. licet, de fer. in cle. unica, de homi- cum simi. Et in simili dicitur in c. cum ad monasterium. De statu mon. q. potest ex causa licentia sacerdotis, ut ducat uxorem, faciendo de sacerdoti non sacerdotem. 12 Dixi de rescr. si quando. ¶ Existens in peccato mortali, non accusat. Omnes hīc, & Ab. de testi. testimonium. v. cōdum modò sit peccatum continuatum, secundū ipsum. Sed cogita, utrum ante confessionem possit ac- culare habens peccatum momentaneum. Videtur, q. sic, quia contritus cum proposito confitendi, non eli- citur in mortali. Ab. de pœni. & remi. omnis. Dixi in ser- mo De indulgentia. Itē ab ordine nō repellit simplex peccatum non continuatum. Omnes in c. fi. de tempo. or. Sed ordō & accusatio participantur, h. q. vij. ipsi. & c. testes. Pulchre Pet. de Anch. consil. mihi ccccvi. Pri- mum dubium. Ergo qui non repellit ab ordine, nec ab accusatione. ¶ Si dices, emendatio probatur per sa- cerdotem: ergo opus erit confessione, per dicta in c. præced. item, semel malus, &c. ut in regula, semel. Re- sponde, quod qui post peccatum operatur bonum, ui- uens laudabiliter, cū possit peccare, præsumitur emendatio. Pet. de Anc. in regula, semel, in vj. col. uer. quartū quarto. Et adde, quod si peccatum etiam non reiteratum indiger restitutio, uel damni emendatione, dicitur talis esse in peccato continuo, per regulam, peccatum, cum simi. de reg. iu. in vj. Et pro istis uide Pet. Anch. consil. mihi ccccvi. Plura ex prædictis. ubi dicit, quod frequens blasphemator non accusat. Et ista non limitant, ut dicit Abb. sed ampliant, c. j. de accu. Plu- rimas uero inabilitates accusatorum, uide per Mod. in lib. maleficiorum, fol. xiiij. cum pluribus seq. Hostiē. in sum. de accus. s. quis posset. & Spec. in tit. de accus. Et cause: quia peccatum mortale etiam continuatum, non repellit à testimonio, ut efficaciter probat Aret. contra contumacem, in d. c. testimonium. iij. col. cum tribus seq. Et negat in hoc aquiparationem accusa- tionis & testimonij, tanquam sint dispares respectu re- pulsionis, quæ in testibus plus eneruata causam, quam in accusatione. Vide ibi. Demum in materia replica- tionis adde Angel. de Are. Insti. de replicat. fol. j. ubi reassumit omnia dicta Ioan. And. hīc: quæ secundum Imol. hīc, sunt modicæ utilitatis.

S V M M A R I V M

- 1 Responso Papæ facta ad specialem interrogacionem, facit legem generali. nu. 2.
- 2 Dilatio si datur absenti, non dicitur peremptoria.
- 3 Dilatio data tertia legem, diffamari. C. de ingenu. manumis. dicitur peremptoria.
- 4 Lex huius e. an habeat locum in exceptionibus peremptorijs, sicut in dilatorijs. Vide nu. 6. & 7.
- 5 Exceptio an posset opponi post conclusionem in causa.
- 6 Exceptio in instrumentorum an posset fieri post conclusionem in causa.
- 7 Index allegatus, ut suspectus, an posset infringere terminum ad pro- ponendum exceptionem.
- 8 Excipere prohibitus an posset excipere de iudicis incompetentijs, & concludit, quod sic. nu. 12.
- 9 Exceptio generalis non iuvat.
- 10 Hanc regulam declara duobus modis, ut nu. hoc, & nu. 14.
- 11 Regula, nullus pluribus, hīc tractatur cum sua materia. nu. 16.
- 12 Casus certi sunt, in quibus opponi possunt exceptions post conclu- sum in causa, & nu. 18.
- 13 Exceptio iuris nouiter cogniti, an quod posset opponi: nu. 20.
- 14 Terminus, de quo in hoc e. an sit de substantia, ita quod necesse sit il- lum prefigere à iudice.
- 15 Et quid in iudicij summaris.
- 16 Itē an terminus, de quo hīc, posset de iure Canonico assignari à pri- cipo, citra maliciam.
- 17 Item de substantia hīus termini in appellatione.
- 18 Multa ualent parte non opponente, quæ alias non ualerent.
- 19 Productio quarta testium, ualeat, parte non opponente.
- 20 Probatio admissa post conclusionem ualeat, parte non opponente.

C A P I T U L U M I I I .

Vm ecclesiasticae. ¶ In

- 1 bi, faciat. nisi supplex, Ad superscriptio- nem, & cum iudicibus: obstat c. quod gra- ni. de criminis fal. secundum Imol. hīc. Adde text. in c. si. significauit, de pœni. & remis. in uerb. ponatis. ubi Inno. dicit in fin. quod aut illa litera est falsa, aut contradicit d. c. quām graui. Et idem oportet dicere ad c. j. de ca- lumni. in uer. recessisti. & ad c. significauerunt de testi. iunctis ubiq̄ supra scriptiōibus. Et hos text. igno- rat Fulg. ad hoc: & dicit Domi. in c. quid autem, per illu- sum text. quod secundum illa tempora Papa loque- batur uni in plurali. ¶ Circa uarios intellectus huius literæ tenet Imo. post Card. hīc, quod nomine ecclesiæ potissimum isti excipere, tanquam necessarij: sed quia nomine proprio comparuerunt, ideo repulsi. Et hoc sequor. ¶ Primo: quia dicit Inno. in c. super his. de ac- cu. quod criminofus excipiens pro ecclesia, etiam non prouocatus, dicitur necessarius. ¶ Secundò: quia etiam excommunicatus hoc casu admittitur: quia non uenit sponte, sed coactus, ob utilitatem ecclesia. ¶ Ter- tiò: quia utilitas ecclesia ita debet præponderare il- lis respectibus, quos firmat Abb. in v. lectura, sicut præponderat in habentibus alia criminia: quamvis il- lam lecturam sequatur Ludo. in l. cum mulier. xxv. col. fol. mat. ¶ Quartò: quia clerici astrici defendere ec-

Astoraliſ. ¶ Primò, in quantum sponſio Papæ facta ad specialem interro- gationem, facit legem generali, allegan- do duas

do duas bonas gl. gressa ipsas, ut per But. In c. de app. Dom. in c. de libellis. circa medium, xx. dist. Abb. in c. iij. col. de dol. & contu. & in c. final. iij. col. de iu. ca. lumen. & in c. si diligenter. xv. col. de foro compet. & in c. cū scimus. de reg. Ana. in c. ii. col. de deli. puer. Imo. post Card. in c. nostr. iij. col. de rescrip. Card. in c. clem. f. i. n. a. & oppositione. de præb. Car. & Ana. in c. iij. de adul. Ana. in c. xi. col. de iu. Imo. in c. iij. col. de uita & hone. cleri. Sennit glo. s. in fin. in c. de cler. coniug. & text. in s. si uero. in authen. in medio litis sacras iuss. non fieri. quem ad hoc allegat Abb. in c. tenerabilis. iij. col. de iudic. Est text. optimus. non usitatus ad hoc. in c. ex multa. in princip. de uoto. ibi. in consultatione nostra ius editur. **D**um dicit Abb. quod dilatio probatoria dicitur esse peremptoria. etiam si hoc non dicitur. uide eudem in c. quoniam. ix. col. de proba. & in c. quoniam. s. in alij. ut sit. non contes. Bar. in l. C. de di. la. per text. ibi. in uerbo. amplius. quam semel. Idem Rota de testibus. xxij. in antiquis. Bart. pulchre in c. clesante. C. quod. & quando iudex. & Sali. in l. si ea. ad fi. C. qui accusa. Et Bart. in l. Titia. s. usuras. de leg. iij. Et hinc est. quod in fine talis termini testes produci possunt. absq; alia citatione. Bald. in l. si quando. C. de testi. Et hinc etiam est. quod notarius non habet exprimere uerbum Peremptoriæ. Bar. in l. si finita. s. Julianus. s. de dam. in se. Et licet dicatur dilatio peremptoria. non tamen perficitur. quia in alia instantia probare poterit. sed in ista. non probandi facultatem. Bart. in l. fin. ff. de fer. Et si res est integræ. etiam post ipsam probari potest glo. s. cle. s. in uerbo. non obstante. de uer. signi. de qua latissimè per omnes in c. licet. de probat. Et dicit glo. in d. l. fin. quod si dilatio datur absentia. a non dicitur peremptoria. Et eam lmis

Si dilatio datur absentia. Addit. Ad tu. quod Bar. in d. l. fin. ff. de fer. in iij. col. in uerbo. dilatio autem tenuit. q. dilatio. que datur probandi. dicitur peremptoria. siue detur absentia. siue presentia. Addit. contra Bart. in d. l. fin. tenuit Alberi Bal. et Eul. Et glo. ibi circa med. & melius. et uide Bar. in l. cef. sante. C. quonodo & quando iu.

4 in d. l. fin. de fer. q. dilatio t data ad agendum. iuxta l. diffamari. C. de inge. manumis. dicitur peremptoria. per l. si ea. cū ibi not. C. qui accus. Et dilatio expectatoria. quæ datur ore proprio iudicis. est peremptoria. Bart. in d. l. de cōst. ex literis. uer. non fallit. **E**t dum t dicit Abb. istum terminum non excludere exceptiones mixtas. addit. Bald. in l. ab executione. iij. col. C. quo. appell. non reci. ubi dicit. exceptiones anomalas non includi sub termino generali. Faciunt multa. de quibus maximè per Lud. in l. iij. in princip. ff. de uerb. oblig. ubi odiosis sub simplici non uenit mixtum. Probatut etiam in c. statutum. iunctio c. licet. de elec. in vj. & in c. fi. de simo. cum simi. **D**um firmat Abb. exceptiōnem non propōni post cōclusum in causa. etiam notam. uel oītam de nouo. addit. tex. in c. abditis. de resti. in int̄g. in uer. iure minoris. ergo non iure communis. Et hoc extolit. But. h̄c vj. col. quia conclusio in causa nihil prorsus admittit post se. de procu. auditis. de fin. instr. cū dilectus. Et de hoc. quantum ad omnes exceptiones,

5 in t quantum cōcludunt h̄c. But. & Ab. & Imo. quod ex causa habere potest locū regula istius text. etiam in peremptoriis addit. Bart. in l. iij. ff. de iude. & in l. admonebit. iij. col. ff. de iureitor. Angel. in l. peremptoriis. C. sen. rescri. non possit. & in l. i. C. de re iudi. per Archi. pulchre dicentem ita seruari in curia. in c. xiiij. q. iij. & Bald. in rubrica. s. de consue. iij. col. & tenet alijs. allegandi. **D**ictum est ex causa. quia sine causa tolli non potest iurius beneficium. d. regula. indulsum. Hinc sequitur notanter. quod etiam in dilatoriis requiri sur. causa. ut notat claritas carteris. Imo. h̄c: in quo collige. quod non semper debet. nec potest practi-

c. pastora lis.

non dicere sententiam arbitratoris nullam. potest dicere de nullitate. quæ est ex defectu potestatis: quia in eo non iudicauit. ut arbitrator. Obstat prædicta doctrinæ gloss. in uerbo. pendere. in cle. j. de re iudi. considerando. quod ille tertius non erat iudex. propter c. non solū. de app. in vj. **S**olue primò. quod illa loquitur in eo. qui funditus non est incompetens. Ita dicit Philip. c. dilecto. lxxij. col. uer. s. sextò limita. de app. & expressè Domi. quem ipse non allegat. in c. ex parte. lo. iij. col. de offi. delega. **S**econdò solue. quod in causa d. cle. j. de re iudic. est speciale propter magnam uitium sententiarum conformium. Imo. in l. si expressim. xxx. col. ff. de app. Lud. in l. de pupillo. s. qui opus. ff. de noui operis nunci. Sed cause: quia si tertius non fuit iudex habitu & actu. ergo non fuit tertia sententia. ut in simili dicitur in cle. pastoralis. ad fin. de re iudic. ibi. dicitur ergo meruit sententia. Ergo extra casum d. cle. j. Et consequenter adhuc ibi poterit opponi in competencia. contra illam gloss. quam sic subtiliter reprobatur ibi Abb. **P**ro quo facit: quia illa clemen. non tollit nullitatem notoriam. Oldra. confi. cxvij. Bal. & Sali. in l. C. ne licet tertio prouo. Omitto alias concor. quas super dictis gloss. dilatata Ange. Are. in s. appellantur. xv. col. uer. ex quo secundò nota tu Legista. Institu. de excep. & Alex. in d. s. qui opus. Vide etiam multa uerba noua ad dictas gloss. Pet. de Me. de Are. confi. lxxv. incip. Diligenter & mature. etc. vj. col. uer. s. primò quidem. **R**etenta ergo glo. in d. clemen. j. de sequest. possestio. & fructu. Limita eam nouissimè tribus modis. Primo. nisi sententia confirmaretur à iudice competente. Inno. in c. j. post princip. de confirma. ut. uel iniuti. & in c. super literis. in uerbo. forsan. de rescrip. Ange. pulchre in l. iij. col. ibi. septimò fallit. ff. si quis in ius uoc. non erit. Imo. in d. l. si expressim. Abb. in c. ea. qua. j. de re iudi. ubi latius dixi. **L**imita secundo. nisi assignata sit terminus ad dilatoriis & declinatorias. But. h̄c. tenta op. Bart. in l. quia poterat. ff. ad Trebel. quod gesta per sudicem recusatum sunt ipso iure nulla: de quo latè per Abb. in disputatione. Duo clericali ordine insigniti. xij. col. uer. uenio ad secundum. Sed si teneretur op. contraria. quod processus ualeat. de qua per Inn. & alios. de app. cū speciali. tunc etiam in iudice recusato procederet op. Hosti. h̄c. **I**n quantum subdit Abb. quod t post terminum. de quo h̄c. non potest opponi declinatoria fori. si de ipsa loquebatur terminus. ut per But. dum modò in facultate partis esset renunciare illi declinatoria. alia nō. propter gl. aurea in cle. j. ad fin. de seq. pos. & fruc. Collige hinc doctrinam quotidianam. quod prohibitus excipere. adhuc excipere potest de incompetentiā iudicis. Idē Bal. in l. si quis filios. s. quis. ff. de fini. testa. dices illam gl. esse aureis literis scribendam: & referit Pet. de Anc. in d. cle. j. Et ibi dicit Card. in p. col. se nescire similem: & inducit Bart. optimè in l. j. & parui. ff. quod ui. aut clam. Notat Ab. in c. ex parte. lo. iij. de off. deleg. & in c. licet. de elec. But. & Imo. in c. item. in prin. de resti. spo. Bald. in l. exceptiōnem. ad fi. C. de proba. in l. testamenta. C. de testa. in l. C. si à non compe. iudi. & alijs. de quibus per Alex. in d. s. & parui. in apostoli. **S**ed pro dicta gloss. not. tu aliam in c. indemnitatis. in prin. in vj. in uerbo. non obstante. ibi. nisi apponatur. quod diligentis uotum nullum redderet: & in c. si quotundam. in uerbo. discordia. de elec. in vj. & in c. pastoralis. s. quia uero. d. in uerbo. si sciat. in prin. ibi. iude. non habuit iuris dictiōnem. de off. deleg. **A**mplia. etiam si est potest prohibita exceptio de omni specie nullitatis. Pet. de Anch. confi. mihi cclxvj. de titulis criminum. pe. col. Ange. in l. tale pactum. s. qui prouo cauit. ff. de pac. & confi. mihi cxxxij. A. & B. contraxerunt. in fi. & confi. cxc. Mortuo debi. & confi. cxvj. Domina Guigelmina. Imo. dicit Ange. confi. cxvj. **V**isa narratione. in fi. quod qui iurauit Relini iij. pars.

b. Ob.

¶ Obstat tertio huius dicto: quia sufficere uidetur, q̄ terminus loquatur de dilatoris, etiam si nihil dicat de declinatoria, cum & illa dilatoria sit glossa, infra eo, de except. S.O.L.Dic, secundum Imo. & Abb. h̄c, hoc esse fatendum. Vnde nota bene, q̄ terminus ad dilatorias simpliciter excludit declinatoriam iudicij prorogabilis. **¶** Limita tertio glossa d. cle. s. de sequel. nisi iudex incompetens pronunciasset se competentem, & non esset certum de incompetencia: quia si pars non appellat, uidetur tacite acquiscere. Bu. post Inn. in c. f. de dila. & in c. cum ordinem in f. de rescri. Imol. in cle. si appellationem. de app. vj. col. saluo, nisi incompetencia causa reetur ex defectu per partem nō remissibilitut si esset iudex furiosus, uel pupillus, uel laicus in causa spirituali, ut per Innoc. in c. sciscitatus. de rescrip. & ibi Imol. in x. col. quia talis pronuntiatio non facit hunc iudicem. But. in d. cap. super literis. xxxiiij. col. Ange. in l. i. ff. si quis in ius omnes in c. i. de dila. Et forte idem est generaliter, ubi iurisdictio non est per partem prorogabilis. Et ista nota, tanquam ualde dilatabilia, junctis his, quae dixi in d. c. super literis. **¶** Signa glossa. q̄ exceptio generalis non tuuat. Bonus tex. in l. scire. s. scire, ff. de excu. tut. & ibi Nic. Add. Lanfran. in c. quoniam contra, tra. suprad. de proposito. in iij. col. Labeo. ff. de flu. ubi ita demum prodest exceptio, si concludit, licuisse aliquid facere in ripa. Et ibi dicit Bart. quod incepit excipiens ita succumbit, sicut incepit agens. Est glo. fi. in cle. fi. de app. Et dicit Bald. in l. i. in f. C. unde ui. quod nō sufficit excipere de defensione, nisi deducatur defensio excusatia, scilicet necessaria, uel absq̄ criminis inculpati turcæ, per d. s. Labeo. Per quem dicit Bald. in l. edita. in antepe. col. uerific. tribus autem constat. C. de eden. in repe. Pau. quod exceptio debet esse apta loco, tempore & ordine. Et per illun. s. Labeo. dicit Bal. in l. i. in prin. C. de condi. ob. tur. cau. quod exceptio est probanda in sua forma & specie, adeo quod habeat effectum exceptionis. Allegat Inn. in d. c. super literis. dicentem, quod forma excipiendi ita attenditur, sicut forma agendi. Bonus tex. & ibi Bart. in l. i. ff. si duobus. ff. de adi. leg. & in l. i. in lege. ff. de contrah. emp. & in l. i. Titiæ. de leg. s. & ibi Bald. & alijs dicentes, quod paria sunt non excipere, uel obscurè excipere. **b** Not. Flo. in l. i. in exceptionibus. ff. de proba. Bald. in l. i. edita. ix. col. in repe. Perusina, & in l. i. in prin. C. de fideicom. Dixi aliquid in pro. Decre. s. col. **¶** Et dum glo. subdit, nihil ualeare istam clausulam. Saluis alijs exceptionibus: & eam extollit hic Imo. & text. in d. s. scire, in uerbo, omnia nominante, declara duobus modis: nam primo operatur saltēm hoc, q̄ excipiens non se astringit ad probandas exceptions. Bald. in d. s. sci. re. alijs est in s. sufficit, & i. d. l. Titiæ. Et ibi Ang. & Imo. Et sic requipotest clausula, non se astringens ad probandū non necessaria: quod gustia ad c. licet. de proba. Nam exceptions, q̄ corrumpit falsa dixerunt, si utit hac clausula, saluis alijs exceptiōibus, nō se astringit ad probationē corruptionis. **¶** Facit dicit Bal. in l. i. Nefensi. ff. de neg. gest. & in l. edita. iij. col. in repe. Pau. & 33. col. in repe. Perutuerit de sexta. ubi idem dicit de clausula. Saluo iure addēdi & minuēdi: qd̄ dictū est clarus ppter illud uer-

Arch. in s. exceptio. in f. iij. q. vj. Tamen si fuit admissus ad probandam exceptionem, & probauit, tenet probatio. Bald in l. peremptorias. iij. col. C. senten. rescind. nō pos. Item dum modò onus probandi utramq; incumbat opponenti: secus, si una fibi, & alia actori. Bar. in d. l. nemo. Tamen etiam hoc casti possunt amba conditioinaliter proponi, adeo quod lapsu termino imputaretur ei, qui sic non proposuit no. uterq;. Ang. in l. i. ff. quando app. fit. Item intellige, nisi quis negaverit id, quod à iure prohibutum est negare. Bart. in d. l. nemo. Bald. in d. l. de fur. Exemplum in legisbus allegatis in d. regula, nullus. Et illa regula procedit etiam in actore replicante: glossa major in elem. si appellationem. de app. & ibi Docto. Bart. in l. i. expresim. ff. de app. & in d. l. nemo. Cetera uide in dictis locis, & per Pau. d. consil. xxvij. ponentem, utrum, qui negavit computum fuisse factum, possit postea conuictus dicere, erratum in calculo. Vide etiam Bald. in l. edita. xxvj. col. ibi, undecimō queritur, de eden. in repe. Pau. uerit. utrum reus possit cumulare petitionē & exceptio. nem. Aliquid etiam Bald. in l. i. col. C. de confit. Et profundit haec ad positiones contrarias, quibus pars non tenetur respondere. Spec. de posit. s. vj. uer. xvij. omnes in l. i. q. quod obseruari. C. de iura. cal. **¶** Dum dicitur quod exceptio dilatoria de nouo orta, potest opponi post terminum, de quo hic, & post lit. contest. tex. & glo. pe. hic: dicidem, si superueniret post pactum de non litigando. But. in c. xxvij. col. de iudi. Item si per viam actionis possit illa exceptio deduci. Abb. h̄c, & Imo. in c. cum M. x. col. de consti. Domi. in c. j. s. illum. pe. col. de resti. spo. in vj. Ludou. in l. naturaliter. g. nihil. x. col. ff. de acqui. pol. But. in f. de exceptionem. vj. col. & in c. j. de ord. cog. & ibi. Abb. per regulam, qui ad agendum. de reg. iur. in vj. & reprobantisti Innoc. in d. c. i. quem sequebatur Arch. in c. j. in fin. q. i. & in d. c. j. de resti. spo. in vj. & But. in d. c. cum M. ix. col. & Ange. in l. Pomponius. s. fed si s. ff. de procur. & in l. i. uasor. in f. C. unde ui. & in l. i. c. de confit. c. i. u. t. & in l. i. multer. ff. sol. ma. **a** Idem dic etiam, si exceptio oritur fine facto aduersari. Bart. in l. i. iij. col. uer. quaro, quid si exceptio. ff. de exceptio. quicquid dicit Nico. de Neapo. in l. excufantur. g. munerū. ff. de excu. tut. Ceterum si pars fuisset negligens in perquirenda exceptione, nō procederet dicta regula, ut hic glossa. fi. & ibi dicitur. **¶** Idem, si ea orta prosequutus fuisset ad ultiora. Abb. in c. insinuante. ult. col. de offi. deleg. per illum tex. & Joan. And. in d. c. cum M. ubi dixi, in iij. col. nō esset exceptio habens causam continuatam: putā, quod quis non auditur: quia quotidie opposit respectu actuum futorum. Bald. in l. eleganter. s. si quis pōst. ff. de condi. inde. in apostillis, dicens, esse aurea uerba lac. But. ibi, faciunt, qua latè reduxi. ut li. non contest. c. accedens. lo. i. uer. ultima conclusio. **¶** Limita etiam dictam regulam, nisi esset conclusum in causa. But. & Abb. h̄c: & originaliter lo. And. in c. j. de or. cog. Lu. in sing. ccxlj. Exceptio dilatoria: quia ubi opus est causa cognitione, obstat tunc conclusio in causa, cauditis. de procu. c. cum dilectus. de f. instru. **¶** Exceptiuntur t̄ certi casus, putā recusatio suspecti iudicis orta post conclusionem. Imol. in c. iudex. de offi. deleg. in vj. Nec placet distinctione Domi. ibi: quia qua ratione non admittit recusationem, ubi agitur de poena ordinaria: quia scilicet de causu nō potest cognoscī: eadem ratiōne idem esset in poena arbitria. Itē quia ab arbitrio in l. iij. pars.

ta, per tex. in l. filius familiās. s. veterani. in uerbo, quo-
cunq; casu. ff. de procu. & gloss. in l. qui procuratorem
dat. in uerbo, omisit. ff. de procur. quam etiam alle-
gat Paul. de Cast. in d.l. ita demum. Respondebat Are. ad
istum text. cum simi. quod non loquitur in termino iuri-
ris, sed in termino hominis. Fortior autem uidetur ex-
clusio legis, quam hominis, l. facta. s. bonorum. ff. ad
Tre. Et similem differentiam in termino hominis & iuri-
ris, facit hic But. in alia quæstione, de qua j. idem tenet
Pau. de Cast. in d.l. qui procuratorem dat. s. ff. de pro-
cu. in princ. Assignatio rationem differentiæ inter termi-
num hominis, post quem potest opponi dilatoria no-
nouter nota, ut hic, & terminum iuris, post quæ non po-
test opponi ut etiam uult. In. i.e. cùm in tua, qui ma-
tri. accusa. pos. quia cùm iudex assignando terminum,
auferat part in uno beneficiū iuris, quod sola litis con-
testatio excludit, recompensatur poster pars in alio, qd
post terminum hominis auditur, doctio de ignoran-
tia. Videatur tamen esse communis opinio illa, quam di-
xi, ut per Alex. latè in d.l. ita demum, & etiam per Sal. in l.
non ignorat. in f. C. qui accu. & Ana. in c. quia frusta.
iij. col. de uer. Et facit tex. hic, functā l. Celsus. ff. de ar-
bi. ubi initia agitur cum lege, quam cum homine. Er-
go minus debet excludere terminus legis, quam termi-
nus hominis, secundum Alex. in d.l. ita demum. dicen-
tem, qd responso Pau. ibi ad istum tex. non ualeat aliqd.
Vnde Abbas hic in ultima charta reprobat illā differē-
tiam Bu. hic, inter terminū legis & hominis: & maxime 24
etiam, quia terminus hominis subrogatur regulariter
loco termini iuris: & eodem iure censeri debet, secundū
Ino. in c. ex ratione de app. & probatur in c. personas.
functo. c. cùm sit. eodem tit. Sæpe enim uideamus ad-
mitti eum, qui allegat ignorantiam, dato qd lapsus
termini iuris. Patet in c. nulli. de elec. in vj. & in c. pra-
sentium. s. de testi. & quia parificatur, exceptionem esse
nonouter nota, uel nouiter nota, ut hic, & in d.c. nul-
lī. & c. circa. de elec. in vj. Vnde qua exigitur auditur al-
legans nouiter nota: quia nihil est, quod hinc impure-
tur: eadē ratione uidetur audiendus super nouiter no-
ta: ex quo nihil ei imputari potest, cur eam non scituit,
& nō opposuit prius. Et sicut tex. in d.s. veterani. restrin-
gitur per alia iura in exceptione nouiter ortā, parita-
tione restinatur in nouiter nota. Et sicut finis iuris
non est causa in predictiā, quod illa nō adducatur, ita
quod nec ista. Patet in c. ut circa. de elec. in vj. ubi iuuat
ignorantia opponentem post terminum, & tamen agi-
tur de abb. i. in uacatione eccliesie, cui abbrevia-
tioni omnia iura assunt. c. quam sit. eo. tit. & lib. Necq;
gloss. hic aliter sentit, ut declarat hic Abb. in pen. char-
uer. nunc redit ad prin. gloss. Et addit, quod qui de
exceptione dubitauit, ita audietur, sicut qui ignorauit:
Bal. in l. manifestissimi. s. fin autem. per illum text. C. de 25
fur. & Salic. in l. licet. C. de procu. Item iste præsumitur
fuisse negligens: iteo probare habet diligentiam, ut p
Bar. com. cij. Charissime dñe. uer. & primō, ante quam.
cum concord. quas dedi de rescrip. si autem. ¶ Ex t. di-
cīs Abb. extra glo. collige, quod iste terminus non est
de substātia, etiam si peratur maximē a reo: securi dicin
termino ad deliberandum: glo. iij. in cuxor. xvij. q. iij.
quam extollit Imol. & Lud. in l. qui bona. s. qui alieno.
ff. de dam. in fe. Imol. in l. s. quāramus. iij. col. ff. de testa.
Pet. de Anch. in c. i. it p̄tin. de lit. contest. in vj. Archī. j.
q. j. in summa. ¶ Adde, quod t̄ etiam in summatis est
de substātia, si petatur: gloss. in clem. s. p̄p. in uerbo, li-
tis contestatio. de uer. s. Et per d. gloss. in cuxor. dixit
Arch. in c. ei. qui. s. diffinitua. iij. q. vi. iudici esse comi-
sum inducere augere, uel minuere, non denegare. Acto
ri tamen non datur illa dilatio. s. spaciū. uer. et autem.
iij. q. iij. nisi accusasset per iracundiam, c. si quis iratus.
ea. causa. & q. Vel, nisi ueller replicate, gloss. in d.s. spa-
cium. in uer. deneganda. An autem à denegatione hu-

fus termini appellari possit, dicetur in frā co. exceptio-
nem. ¶ Item collige, quod t̄ etiam de iure canonico ter-
minus, de quo hic, potest assignari à principio etiam
citra malitiā, ut hic per Abb. contra Io. And. & alios.
Pro quibus considera, quod si requiratur causa cogni-
tio in ista assignatione, ut per Dy. in regula, indulsum.
& omnes hic, profecto de causa iusta constare non po-
tent in primo limine iudicij: & uidetur, quod præcedere
debeat aliqua conjectura malitiā ex primis motibus
rei indicantibus subterfugientis inclinationē ad arg.
Abb. de isto text. in uer. non nunquam. Ergo etiam,
quando nō subest malitiā, sed subesse potest. SOL. Hoc
motiuū urget, si text. hic præcipere hanc dilationē
semper assignandam: sed mens text. & Doctorum est,
quod cùm causa assignetur, quia s̄pē malitiōsē lites
prorogantur: & ista ratio est finalis, quae infert, quod
non semper assignetur. Cū ergo, ut dixi, non possit
semper constare de ipsa, statim in exordio, non uidetur
tunc posse assignari: & si constaret forte ex qualitate rei
cautiosi, uel ex uerbis suis, tunc procederet, quod dicit
Abb. Sed ubi non constat de malitiā, sequeretur ex do-
ctrina Abb. quod sola causa abbreviandi litem, esse
sufficiens ad huius termini assignationem: quod non
credo: quia ante quam causa incipiat habere aliquod
præludium, difficultē percipi poterit, quod habeat elon-
gari superfluis circuitibus. Ideo nondum subest timor,
a quo possit dici esse causam hanc necessariam & pre-
maturam abbreviationē. Cogita. ¶ Dum t̄ subdit Ab.
istum terminum obstat in causa appellationis, sicut
in causa principali, contra But. hic, addit Bald. in l. ita
demum. C. de procurat. ubi dicit illam l. non esse alibi,
quod dilatoria non opposita in causa principali, non
potest opponi in causa appellationis. ¶ Pro hoc, quia
terminus iuris operatur etiam in appellatione: Arch.
in c. de illis. xxij. q. iij. Ergo sicut litis cōtestatio, que
est terminus iuris, operaretur in causa appellationis,
d.l. ita demum. eodem modo terminus, de quo hic, illi
subrogatus. Item concurrent hinc ambo dicti termini,
s. iuris & hominis. Nam post terminum sequuta iuit
contestatio litis. Et uide, que dixi in c.
ad audiētiam. lo. iij. de rescrip. ¶ Be. a. c. ad audiē-
tane posset opponi dilatoria respiciens
nullitatē processus & sententia. c. fi.
app. in vj. putā, exceptio falsi pro-
curatoris, iuxta l. licet. C. de procu. Et
iudicis prorsus incompetentis, iuxta
gloss. in cle. s. de sequel. pos. & fru. de qua suprā: Et rescrip-
ti ad beneficia subrepit. i. iuxta gloss. in d.c. ad audiē-
tiam. Etiamsi super ipsis primis interlo quatuor suis
parte non appellante, ut ibi: de quo multis uerbis
exultat Philip. in c. tum cessante. xix. col. uer. decimo ter-
tiō limita. de app. ¶ Dum t̄ dicit Abb. iudicem post
terminum excipere posse, addit gloss. uer. non possu-
mus. in f. in c. alieni. iij. q. vij. & que dixi in c. canam. lo. i.
de iudi. Circa glo. in c. i. in uer. absentia. de elec. in vj. post
An. Sicut. ibi. & Alex. ibi in l. inter quos. s. alieno. ff. de
dam. in fe. & in l. licet. in iij. col. C. de procu. declarari po-
test ista exceptio post terminum, ut hic per Abb. Addit
Ioan. And. in Spec. de teste. s. uidentum. uer. hoc etiam
no. & Dom. in proceſſio ſexti. in f. p̄tin. per illum tex.
& in c. cognoscimus. ad f. xxxiiij. dist. Bald. in l. tres de-
nunciationes. in fin. C. quo. & quando fu. Ioan. And. in
regula in generali. pen. col. de reg. iur. in vj. Bald. in addi.
Spec. de sen. uer. pone, quod post sententiam. Et ibi
dixi, quod post istum terminum produci possunt articuli
exceptionum iam oppositarum pro examinatio-
ne testimoniū in termino iuratorum. Et dicit Rota de te-
ſtibus. xx. in antiquis, qd post terminū datū ad proban-
dum materiam objectam possunt probari ſigilla & ſi
gna notariorum: quia est quadam declaratio. Jicet aliter
ſentiat Rota de excepi. noua. & xvij. in antiquis. ¶ Fa-

cit etiam gloss. in uer. & filio. in cap. i. de sum. tri. in vj. &
ibi Dominic. in terminis. & text. in clemen. s. ibi, decla-
rate, etc. de iure pat. Et dicit Cardi. in clemen. coſtitu-
tionem. s. i. in quæſt. in fin. de elect. quod repulſo illius
clausū non obstat uolenti obiecta declarare. Dixit
aliqua in capitū. j. de libel. obla. post Bald. in l. edita. iij.
col. C. de eden. in repet. Pad. limitantem, dum modo
interpretatio fit uerisimilis & confona, non autem fa-
ciens de nihilo aliquid. Et not. Old. consilio clvij. An-
te omnīa. & Dy. in regula, cū fint. lib. sexto. ¶ Ultra
Abba. nota primō, quod t̄ sicut incepit agens potest
redire in uiam aptam, cap. exāminata. de iudicata ex-
cipiens, dum modo intra terminum: Petr. de Anch.
in d. clemen. coſtitutionem, niſi processus effet nullus:
quia semper poterit exceptio emendari. Bald. in
dicta leg. edita. antep. colum. dicens, terminum, de quo
hic, non currere ſtante libello incepto. Quod ſemper
not. Et addit Bald. in l. i. in iij. col. C. de turis & fac. ign.
ubi ex multis iuit, quod exceptio nullitatis non est
a proprietate exceptio. ¶ Vnde terminus
ad excipiendum, non excludit iſtam, ad secundum eum, etiam si effet datus
ad Speci. in tit. ad excep. uer. excep.
regula, non præstat. de reg. iur. libro 28
v. quam egrégie ornauit in cap. ex te-
nore. de rescrip. Et sic terminus iſtius
litera non nocet data processus. ¶ Limita
nouissimē tribus modis iſtum textum, dum loquitur
de iuramento. Primo, niſi iſte hinc iurasset in hac ma-
teria: quia non iurabit tertio. Lud. in l. admonendi. vj.
col. ff. de iure iur. per l. f. in f. de bo. autho. iud. possid.
Vnde dicit Lud. in rubrica de arbi. xij. col. quod gen-
eraliter, ubi effet ſtandum alicuius iuramento, non intel-
ligitur ultra, quam bis. Ad quod allegat etiam Angel.
in leg. f. s. quod diximus. ff. si quis cau. Sed caue: quia
Ang. ibi in l. ueluti. s. hæc uox. ff. de eden. dicit, iuramen-
tem non audiri plus quam ſemel. Text. autem in dicto
s. fi. uult probationem per iuramentum ſemel tantum
factam, exhibitionem autem illam scripturarum non
amplius, quam bis, ſecundum Alexan. in d. s. quod
diximus. Et hoc modo in iſto tex. iuraret ſolū ſemel,
quod credo: primō, quia nō effet admittit ſemel: ſecundō,
quia dicta lex loquitur in materia apta probari, etiam
aliter, quam iuramento, ſelicet testibus: merito ſua di-
ſpenſatio, uelut exorbitans, restringitur. Sed hoc pro-
pter probationem ignorantia, quæ eft qualitas conſi-
ſtens in animo, & naturaliter probabilis iuramento,
ut dixi in cap. iij. de consti. forte dicta reſtrictio non pro-
cederet, cum hoc ius non fit exorbitans. ¶ Limita ſe-
cundo, niſi iſte ſuifet ſemel per iuramento: quia perdiſit per
petuo beneficium probationis iuramentalis. Lu. in d.
admonendi. per cap. paruuli. xxij. q. v. facit authen. ei,
qui. C. de bo. autho. iudi. pos. Per quā
Dicit Bald.] b dicit Bald. b ibi, quod releuat ſemel
Quem ibi uide in a ſatisfandi per cautionem iurato-
princ. & in iij. col. in uer. not. text. in
uer. ſent. ſent. ſuifet illud benefitum, ſi ſemel
iuratore ſuifit, & ruſt per iuramento. Ta-
men à iuramento oneris non excusa-
retur. Abb. in c. in ſeliximus. pe. q. de
ſudi. gloss. in f. in frā. cap. prox. ¶ Li-
mita tertio, niſi aduerſarius proba-
ret ſcientiam. Abb. in iij. colu. ibi, uel
niſi aduerſarius. post Pau. in cle. con-
ſtitutionem. de elect. Pro quo uide Paul. de Cast. in l. f. iij.
cum patruo. C. communia utrius. iud. ibi dicit. propter
gloss. ibi in princip. ſe dixisse in facto, quod ſi iudex
dedit ſententiam Tito. producendis testes post conclu-
ſionem in cauſa, cum conditione, ſi iuraverit eos ſibi
nouiter notos, & poſtea probetur eos antea fuſſe ſibi
notos, examinatio corruſit: quia ſubintelligitur tacite
Felin. iij. pars. 29
c. ſtatim. de elect. Pro quo uide Paul. de Cast. in l. f. iij.
cum patruo. C. communia utrius. iud. ibi dicit. propter
gloss. ibi in princip. ſe dixisse in facto, quod ſi iudex
dedit ſententiam Tito. producendis testes post conclu-
ſionem in cauſa, cum conditione, ſi iuraverit eos ſibi
nouiter notos, & poſtea probetur eos antea fuſſe ſibi
notos, examinatio corruſit: quia ſubintelligitur tacite
Felin. iij. pars. 30
c. ſtatim. de elect. Pro quo uide Paul. de Cast. in l. f. iij.
cum patruo. C. communia utrius. iud. ibi dicit. propter
gloss. ibi in princip. ſe dixisse in facto, quod ſi iudex
dedit ſententiam Tito. producendis testes post conclu-
ſionem in cauſa, cum conditione, ſi iuraverit eos ſibi
nouiter notos, & poſtea probetur eos antea fuſſe ſibi
notos, examinatio corruſit: quia ſubintelligitur tacite
Felin. iij. pars. 31

tio admissa, parte non opponente, post conclusionem in causa, ualeat: quia iudex tacite uideatur conclusionem reuocare, prout potest quamlibet interlocutoriam, c. cum cessante de appella. Sequitur Abb. in c. cum dilectus, de fide instrum. & in c. quoniam, xij. col. de proba. Pau. in l. admonendis, ff. de iure iur. But. in c. auditus, in f. de procur. Imo. in l. illud, ff. de acquir. hær. Tertiū: quia dicit Bald. in l. peremptorias, ij. col. C. sentent. rescī. non posse, quod iudex hanc exceptionem admittens, uideatur tacite reuocare terminum, dum modo causa cognita hoc faciat: & sufficit praesentia partis, secundum eum praeceps loquenter in casu nostro. Quartū: quia dicit gloss. in clement. ff. in uerb. producere, de testi, quod ualeat producere testum post publicationem parte non opponente. Imo sufficit sola conscientia partis, Bald. in c. j. s. item si uasallus de controv. inueniatur. Et tamen text. in s. si uero. in authen. de testi, utitur uerbo Omnino, a quod importat ipso iure: gloss. in l. si pena, ff. de cōd. in deb. Quintū: quia de Phil. ad hoc in c. ex parte, de off. dele, ubi plene, & in c. gratum, ead. tit. in c. Rodulphus. de refri. in vij. in lexis, & quod ibi dixi in apostol. & in c. fraternitatis, de testi, in ij. col. et in c. cum uenient. eo tit. idem Iulianus ff. de iure, q. quamvis in iudicio possessorio non audiatur iuris dominii, tamen adductum & admissum operatur. Septimū facit tex. & Bar. in l. quamuis ff. de in ius uoc. ubi licet patronus non possit uocari à liberto in ius sine uenia, tamen uocatus ea omis. eo non opponente, ualeat uocatus est. Octauū & ultimū facit cle. constitutionem. in ff. ibi, alia legiūm de elec. iuncto c. circa, co. ti. in vi. ¶ Considera, quod aliquando uerba dirigitur ad iudicem, abnegando potestatem facienti actum, ut si lex, uel statutum dicit, quod iudex non possit: & tunc actus est ipso iure nullus. Bart. in d. l. C. de dilatio. & in l. ff. de fer. quia ex quo negatur potestas, iurisdictio aut tollitur, aut suspenditur. Et ideo etiam parte uolente actus est nullus. Facit gloss. in regula. lib. vi. Ali quando uerba prohibitiua non diriguntur ad iudicem, sed ad partem, ut in dicto cap. in causis. Vel si ad iudicem, tamen non sunt abnegati potestatis: puta Non concedat, Non admittat, uel similia equipollentia isti. Non audiatur: & tunc actus factus patre non contradicente, uel contradicente, & non appellante, ualeat. Dicunt enim tacite consentire, qui contradicentes non appellat. Inn. in c. quo ad. de refud. Istā doctrinā posuit Fran. Aret. in d. c. in causis. ultima char. prædictis non adducunt, sentiunt in proposito ualere propositionē exceptionis. Et respōdet ad uerbum Nullatenus, de quo hic, q. non semper importat ipso iure, quando alia iura aliter suadent. Facit gloss. ij. in c. pueri. q. j. & gloss. in uerbo, nullatenus. in c. Romana. ad si. de sent. excom. in b. Dixi. Vide e- xxvij. col. uer. uerba latra sententiae. Ad s. sequens. respondet, q. ibi l. ultimā causis. de testi. ij. procedit annulando actum. Dicitum autem Bal. in d. l. properandum. non tenetur, ut dixi in c. uenerabilis. de judic. Ad alia patet responsio ex prædictis: quæ nota tanquam utilia & uulgo incognita. ¶ Demum uide in materia huius c. Rotam, de testi. xxj. in antiquis, ubi dicitur, quod de stilo 26 Excommunicatus an posset implorare officium iudicis, ut super sua curia inducto ex quadam exequitate, non solum in cau-

sa spirituali, sed etiam prophana, possunt dari articuli etiam post terminum, dum modo ante conclusionem in causa: sed nō in criminali, uel iniuriarū criminaliter mota, ut in sequenti decisione. Et dicit Rota de except. xj. in antiquis, q. exceptiones declinatoria oppositæ post terminum ad dicendum contra cōmissionem, nō sunt admittendæ, nisi excipiens iu- c. Admittenda] ret iuxta formā huius c. Et docet Ab. Addē Ro. in de- in c. ij. col. de iudi. per illum text. ut c. i. vj. excip- iudex interrogat partem, an uelit pro nes. in nouis.

S V M M A R I V M.

¶ Ex certa scientia quando aliquid sit, an sit istud uerbum exprimendum.

Adde nu. 2. ubi arguit ad partem contrariam.

3 Papas exprimat etatem imperfectam, an debeat dicere se super eas dispensare.

4 Sufficit, Papæ constare beneficia esse incompatibilia.

5 Clausula, Ex certa scientia, an equipolleat clausula, De plenitudine potestatis.

6 Princeps non uitit plenitudine potestatis, nisi ex causa.

7 Clausula, Ex certa scientia cum operetur plenitudinē potestatis, facit ualidum, quod aliud non effet ualidum.

8 Papa ex certa scientia posset cōmitere causam recusatione remota.

9 Ius naturale est illud, quod commune est etiam brutis animalibus.

10 Excommunicatus an posset petere causam expeditri.

11 Reus uoluntarius, & reus necessarius, quiditer cognoscuntur.

12 Cito si contineat, Compareas, si ius, uel, si tua putaueris interesse, talis citatus dicitur reus uoluntarius.

13 Excommunicatus citatus, an & quando dicitur reus uoluntarius.

14 Reus uoluntarius dicitur, qui specialiter non uocatur, sed petitio dirigitur ad iudicem nullo nominato.

15 Excommunicatus uocatus generaliter, an admittatur opponens se electo.

Non concedat, Non admittat, uel similia equipollentia isti.

16 Excommunicatus an audiatur super captura debitoris sui fugitiū.

17 Processus excommunicati ap. interrupat prescriptionem.

18 Excommunicatus an posset appellare extrajudicitaliter, putat ab exce- cutore.

19 Excommunicatus an post absolutionem restituatur ad iura lapsu tem- poris perditas & concludit, quod sic.

Hanc regulam limitat tripliciter, ubi per ordinem, & nu. 20.

Metus an posset allegari ab eo, qui dedit causam metui. Vide post nu. 20. uer. Et idem in similibus.

21 Tempus quando nō currat impedito: uel, si cucurrerit, quando refi- tuatur.

22 Iuramentum an posset deferri excommunicato.

23 Excommunicator si conuenit excommunicatum, restituenda est ei primū communio.

24 Excommunicatus an posset opponere compensationem.

Adde nu. 25. ubi arguit ad partem contrariam.

25 Excommunicatus an posset implorare officium iudicis, ut super sua exceptione pronunciet.

C A P I T U L U M . v.

Vm inter priorē. ¶ Multa pertinē-

tia ad habilitatem & inhabilitatem excom-

municati in iudicio, posuit post Doctores in

cap. intellectus. de iudici. quæ habeantur pro repetitis

hic. ¶ Vtrū t̄ oporteat exprimere hoc uerbum, Ex

certa scientia: uideatur, quod sic, ut est gloss. fin. ibi, hoc

expresso. in cle. ij. de scri. Sentit gloss. in uerbo, Apo-

stolicis. in cle. per literas. de præben. & gloss. expressi in

c. statutum. in prin. in uer. literarum. in fin. de scrip. in

vj. p̄r. c. si motu. in fin. de præben. eo. lib.

Vnde dicit Bal.

in cap. ij. col. uer. accidit de facto. per quos si. inuesti-

quod licet Papa contulerit beneficium infanti coram

se constituto, non tamen dicitur fecisse ex certa scien-

cia, nisi hoc exprimat. ¶ Et idem tenet

Imol. in l. ii. in f. col. ff. à quibus app.

non li. & in leg. quidam. ff. de iud.

Bald. in l. eos. in princ. C. de app. in l.

fi. col. ibi, uel dic. q. tria. C. de fruc. &

li. expen. & in c. naturales. j. col. ibi, sed

ego querò. si de feu. fue, contro. inter

ter. & agna. & An. Sicut. in c. nonnulli.

in prin. in xvij. col. de scri. & ibi Imo.

& facit l. idem Vlpianus. ff. de excu-

tuto. Vnde dicit Cald. de scrip. con-

modo intelligi.

¶ in quibus locum habeat, uel de copio & no-

dom. Soci. in consil. cxxij. incip.

Vida bull. Boni facit, uer. confir-

matur ista opin.

cum iij. uer. seq.

in ij. parte, charta

xxvij.

¶ rurunt superiori anno multi curiales, dicentes tamen,

quod de facili obtinetur reformatio literarum etiam

sub eadem data: quia defectus primarum potius est

culpa scribentium, quam ex mente cōcedentis. ¶ Sed t̄

contrarium tenet hic Ab. dicens, facit esse, si constat ex

narratis. Allegat Innoc. in c. statutum. de scrip. in vi.

Idem Abb. & Imol. in clement. ff. in fin. de scrip. & Abb.

in c. ad hac. in fin. de scrip. & in c. nonnulli. in princ. in

ff. col. eo. tit.

Est gloss. in uer. ex certa scientia. in clemen-

s. de iudi. & in capit. pastoralis. q. j. in eodem uerbo, de

offi. dele. Bart. pulchrit. consi. cxxvij. Ciuitati Camerini.

ij. col. Pau. consi. cxxxiij. Videtur est. ad fin. Spe. de dele.

g. excipi. ff. col. ibi, quid si Papa scribit. Sentit Archid.

in cap. seruatis. xxv. q. j. An idem, quod ipse no. in cap.

præsenzium. in prin. vij. q. j. dicens, quod totalis expres-

sio tenoris rei confirmata, & quipotest clausule. Ex certa

scientia: & cum eo concordat Butr. in c. porrecta. ff.

de cōfīt. uti. uel inuti. Ab. in c. quia diueritate. ff. col. de

concel. præb.

Cū istis est Are. consi. xv. v. col. & cōfīt. lvij.

Diligenter cōsideratis. ij. col. uer.

nō obstat. Tertiū alle-

gat gloss. in c. cum olim. lo. ff. in uerbo, monacho, de

prīu. & etiam gloss. in dicto cap. statutum. in prin. in

uerbo, literarum. de scrip. in vi.

Et certe illa gloss. sentit

hoc, ex quo Papa scienter committit. Sed

postea in fin. uidet intelligere illud uerbum Scienter, uide-

licet hoc expresso, meritò allegata fuit suprà pro parte

contraria, ut etiam dicam in fin. Vnde Bald. in l. ff. col.

C. sen. rescī. nō pos. aliter tenet de infante à Papa pro-

moto: dicens, quod emissa uoce Papæ gratia facia est.

Et de hoc dicitur si. longum certamen in curia tempo-

re Old. Similiter dixit Bald. in leg. eam, quam. xij. col.

col. ubi etiam subtiliter firmatur ista pars, maximè per d.l. idem Vlpianus. & per dictum capit. si motu. à speciali. ¶ Considera tria in hoc proximè dicto de probatione negativa in hac materia: primum, quod ista negativa probatur per expressionem motus proprii. Ergo si non est capitulo. si motu. probari posset testibus, non dico, dicitur Papam non fuisse rogatum, sed eum dixisse, se motu proprio conferre. Secundò, quod nulla absentia promoti ad locum quamvis remotum, infert necessariò motum proprium Papæ, qui forte à tertio, uel olim ab illo absente rogatus fuit uerbo & literis. Dixi aliquid in cap.fin. quando ad fin. de rescrip. Tertiò, quod licet Nico. de Neapo. in dicta l. idem Vlpianus. & Rota, ubi suprà dicunt, per testes probari posse certam scientiam, tamen contrarium innuit ille text. Quamvis enim non dicat, quod certa scientia litteris exprimitur, Tamen dicit, q[uod] factum inferens certam scientiam, debet litteris exprimi. Tamē cogita: quia forte negare posses, quod ibi totum factum exprimi debeat. Imò sufficit, quod exprimiratur, uel quod tutelam ille habeat in prouincia, à qua iubebatur migrare: uel, quod ad aliam prouinciam migrabat, ut ibi in uerbo, alterutrum litteris significantis. cum glossa alterum autem constabit testibus. ¶ Multi subtiliter in isto passu de expressione certa scientia, propter dicta consilia Old. Tamen non uidetur recedendum ab opere Rota. & sequacium. Nec forte uult Ol. quod requiratur expressio certa scientia, sed præsupponet in factu illius pueri, quod Papa non fuerit plenè informatus de reate, licet assertio autem & pœctus pueri coram Papa constituti, dicerentur induxit se notitiam exatis: quod ipse negavit consil. ccccxxij. Ad idem: & quod allegata, etc. Et dum ibi in ij. col. dicit, quod posito, quod esset inducta certa scientia, non tam uiri inducta dispensatio, quia etiam in Papa requiritur causa cognitio, maximè in re ardua, in hoc posset insinuari contra ipsum: quia, secundum Burr. in proce. Decr. viij. col. & Ioan. And. But. & Dominic. in c. ueniens, de si. presby. non uidetur in Papa necessaria alia causa cognitio ad ualiditatem dispensationis contra ius inducta ex promotione facta per Papam de inhabili, habita notitia inhabilitatis: licet fecus in inferiore, ut etiam per Bald. Raph. & Lud. in l. bonorum. la. ij. C. qui admittit. Cum istis concordat Bal. in c. cùm ordinem. xj. col. de rescrip. dicens, quod Papa non uiderur ut in suis literis certa scientia, nisi formaliter, seu causaliter faciant mentionem de ipsa: quia extra literas nihil subintelligi potest. ¶ Considera, quod dicta consil. Old. uidentur tendere ad aliud, uidelicet utrum constituto de certa scientia Papæ, inducatur ex ea tacita dispensatio: non autem tractatur principaliter, qualiter probetur certa scientia. ¶ Procedunt ista, quando Papa scribit super aliquo facto, in quo requiritur relaxatio iuris communis: quia plena facti narratio infert certam scientiam: sed ubi scriberetur solum in materia iuris: putat, q[uod] præscriptio non currat, non sufficeret dicere, quod sit de iure contrario, iuxta c. de consti. in vj. Ergo non est opus alia expressione. Nam si hoc esset uerum, nunquam in rescripto contra ius requireretur clausula, Non obstante: quia certa scientia illi æquipollit, d.l. Idem Vlpianus. & ibi Doct. Et certa scientia colligitur isto casu. Ergo alia clausula non est necessaria. Hoc autem esset absurdum, & contra no[n] per loah. And. & alios in c. de excels. præl. in vj. dum uolunt, quod in rescripto contra ius commune requiratur clausula, Non obstante, uel illi æquipollens. Et ad hanc differentiam, an scribatur simpliciter super iure, an super facto, ex quo ius latitur, uide, quæ dixi in d.c. nonnulli. in prin. in iij. fal. ij. regule. Et ad exemplum prædictum de priuilegio super præscriptione, uide Are. consil. xv. ij. & pe. col. Et ista nota, tanquam penitus nouissima & necessaria.

¶ Item aduerte: quia si lex requirit expressam derogationem iuris tertij, nō sufficit ius illius narrare, seu nominare simpliciter: sed oportet illi expressè derogare. Hoc enim importat natura huius uestræ Expressæ, ut dixi in c. translato. de consti. Et ideo fuit conclusum semper in Rota, & etiā tempore meo, quod non dicitur Papa derogare patronis, quamvis in uerbis narratiuis dicat, beneficium esse de iure patronatus, sed requiritur expressa derogatio in corpore gratia. Et bene facit cle. j. de præben. cum concor. Et hoc not. ¶ Vtrum t[em] autem

a clausula, Ex certa scientia^a, æquipollat clausula de plenitudine potestatis. a Ex certa scientia] Adde, q. si Papam in dispensatione sua ponere clausulæ, Non obstante l. faciente in contrarium: q[uod] tunc etiam uideatur ut plenitudine potestatis. Ita Bald. l. si testamentum. C. de testa. et don. Alexan. in l. quinquaginta. C. de test. mil. Adde And. Bart. in consil. c. l.

b Incognitis partis] Sed quid si instrumentum cantat hoc modo, uidelicet consulte & deliberare ex certa scientia, & non per errorem. Vide no. & plenè per do. Soc. in cōf. ccxiiij. inci. causa Onofriij. uersi. sed iterum obstat uia debatur. in ij. par. techar. xc. & in cōf. clix. ic. in presenti cōsultatione. uer. nec predictis obstant illa. cū iij. uers. seq. et uer. uia terius dicitur. in d. parte, char. xvij. etiam

etiam in ualidum, de quo etiam per Paul. l. princeps. ff. de legi. & in l. ex imperfecto. C. de testa. & consil. cclxxx. In facto præsentis. iij. col. ubi dicit, quod illud, quod est dictum, principem præsumi ut in dubio iure communis, est uerum in duobus casibus. Primus, quando actus in totum, uel in parte, ualere potest iure communis. Facit. si quando. C. de inof. testa, ubi in scientia testandi intelligitur, scilicet solenniter: sed si actus ualere non potest sine potestate absoluta, bene uidetur ea usi. Secundus casus, quando actus non poterat ualere, nisi de potestate absoluta, & princeps errans in facto, credebat, quod posset ualere de ordinata: quia tunc non præsumitur uti absoluta, per l. nec ignorans. C. de dona. secundum eum. Quem sequitur Ale. in l. quanquā. in j. col. C. de test. mili. Q[uod] uerba important hoc, quod si princeps facit actum, qui de iure non ualeat ex certa scientia elicita modis suprà dictis, non est opus clausula. De plenitudine potestatis: quia narrando factum, & disponendo contra ius non errat. c. j. de consti. in vj. & sic est in scientia certa. Ergo utitur plenitudine. Et non est uerum, quod Innoc. in dicto c. innotuit, dicit, oportere exprimere hoc uerbum De plenitudine, prout vulgus opinatur: sed dicit, quod non præsumitur ea uerbi. Vnde subdit Pau. in d.l. princeps, ualere donationem factam ab Imperatore uxori, etiam sine clausula, Ex certa scientia, contra Bald. in c. j. s. testam. vij. col. de pace iura. fir. ¶ Demum scias, clausulam, Ex certa scientia, æquipollere clausula, Non obstante lege communis, ut plenè dixi in d. c. nonnulli, in princ. xxvij. col. uersi. fallit quartò. de rescrip. ubi multa inuenies. ¶ Vtrum t[em] Papa ex certa scientia possit committere causam recusatione remota: quia commissio ualebit, & intelligitur de iniusta, secundum Domi. ibidem propter glossam in simili in cap. ex coniecture. de rest. spo. sed præcedentia loquuntur, ubi nominat recusationem certam. ¶ Considera tria. Primum, quod glossa in cap. ad hacten rescrip. non dicit, quod esset remota recusatio, sed salua. ¶ Secundò, quod ubi Papa disponit in non dependentibus ab eo, plenè non præsumitur causa. Abb. in c. quæ in ecclesiast. ult. col. ibi, item limito, de consti. Ergo nec isto casu contra ipsum, hic. ¶ Tertiò scias, quod simili doctrina s[ecundu]m utitur Abb. Vide ipsum in c. cùm à nobis. ij. col. de testi. ubi restringit illum text. in fin. ad ea solum, quæ dependunt a potestate Papæ. Simile ipse dixit in clem. j. uers. 1. ego limitarem. de proba. Simile etiam dixit in capit. inter quatuor. j. col. de maio. & ob. in q. an Papa procedat contra non citatum, de qua dixi in fin. de re iudic. in cap. cùm olim. Simile ipse dixit in capit. ij. no. de fide instrum. quando possit Papa disporere, quod stetur exemplo non solenni. Simile ipse dixit in c. cùm inter R. ij. col. de eleccio. in duobus punctis. Simile dixit Ludo. in l. scindendum. xxij. col. uer. præterea adiunctum. de ut. ob. Sed in terminis pro opinione sua hic, uide eundem in dicto cap. ad hacten. in f. & in c. ex transmisso. ij. col. de foro comp. Dominic. in cap. si quis in quacunque post prin. ij. quæst. vj. & in cap. iudex penul. col. de off. deleg. in vj. Ange. Are. post Imlor. in l. j. s. interdum. ff. à qui. appel. non licet. ij. col. uers. 1. ex quo etiam sequitur. & in vj. col. uer. quæritur hic. & And. Sicut. in dicto cap. ex transmissa. xj. col. per multa motiva, quibus pone responditionem ad principaliora. Inducit c. quia suspecti. ij. quæst. v. ubi recusatio uidetur de iure naturali. Ad hoc respondetur latius in fin. Inducit latè cle. pastoralis. ad fin. uersi. hoc quoque, de re iudic. ubi natura abhorret submittere quem hosti. SOL. Loquitur in suspicione mortis, quæ est irreparabilis: nos in timore iniustitiae, qui reputatur vanus in eo, quem princeps approbat pro iusto. l. ff. de off. præfect. præto. Et si grauabit, appellabitur. Inducit c. alicui. in uer. non possumus. ij. quæst. vj. ubi Papa non potest admittere accusatorem in infidelem; ergo minus iudicem suspectum. SOL.

b Exprimi] Quæ uero sint causæ legitime recusationis, uide plenè per Panor. in cap. cum inter. j. col.

de off. deleg. & gloss. in cap. causa sam, que evadit. Et addit. quod

de iure ciuii etiam recusatio nō debet esse temera ria, secundum Ant gel. in leg. quia

poterat. ubi etiam per dominum A lexan. de Imol. in ij. colum. ad Treb.

app. secunda simpliciter operatur. Et videtur dici posse, quod etiam remota generaliter recusatione, uideatur intelligi de quacunq; tum, quia indefinita regulariter aequipollit uniuersali, ut per gl. in c. ut circa, de elec. in vj. cum, quia non est uerum, q; ista remoto offendat ius naturale. Et ergo dicitur, est defensio; ergo est de iure naturali, negatur propter dictam Abb. j. eo. dilecti. pe. col. & quo dibi dixi. Vnde dicit Sal. in d. l. fi. q; si recusatio nō posset tolli; quia ista est defensio; sequeret, q; nec etiam appellatio tolli possit. Et quando dicit, iudicium reculare est quid naturale, d.c. quia suspici. respō. deo, q; tex. dicit Quodam modo. Praterea illud proprium est de iure naturali, quod est cōmune etiam brutis: j. dist. ius naturale: & l. ff. de iusti. & iur. Habentia uero in se rationē naturalē, nō sunt de iure naturali. Bar. in l. si quis à liberis. s. si uel parentes. ff. de lib. agno. dicens, nō obstante illo tex. in uerbo, naturali ratione. educationē parentum non esse de iure naturali, sed habere naturalē rationē, ut benefacient benefaciamus. Quia ratio cūm non sit cōmuniū brutis, sequitur hanc educationē non esse de iure naturali. Bona glo. in l. j. ff. de leg. prafian. expōnens uerbum Naturalem aequitatem id est, rationem à natura. Similis in l. j. in prin. in uer. naturali ratione. ff. de mino. & in l. uenia. in uerbo naturali. C. de in ius uo. quae supplet, non dixit Iure naturali: quia hoc est falsum; sed naturali ratione. Facit l. omnes. ff. de iust. & iu. cum glo. in uer. naturali ratione. Ideo dicit Bar. in l. j. ad fi. ff. de iust. & iu. educationē parentum esse contra ordinem naturae, sed ex accidenti habere rationem naturae. Et dicit Bar. in d. l. omnes. iij. col. quod ubi cunq; uerbum Naturale, refertur ad rationem, ibi non est ius naturale. Et dicit Abb. in c. si diligenter. iij. col. de fo. comp. quod sicut non possit quis renunciare iuri naturali per pactum, ius agnitionis. ff. de pac. tamen potest renunciarū, quod largo modo est ius naturale, sicut q; iuramentū dominio, quod tamen debetur quodā naturali in ist. in tū, ut no. in regula, iudicium. lib. vj. Prece re omnis lex est secundū naturam. iij. dist. erit autem. Nō per hoc est de iure naturali: quia nunquā tolli possit. Et de multispli iure naturali, hīc per Arch. & Dom. in c. ius naturale. j. dist. & per Dom. post Arch. in c. j. in prin. & in c. omnes leges. ad fi. & in c. ius auct. j. dist. & ibi eleganter Abb. Habet ergo recusatio rationē naturalē: nō tamen est propriū de iure naturali: quia si esset, omnes recusari possent. Et tamen uideamus, q; imperator recusari non potest. d. l. ff. de off. prae. prato. Necq; Papa, Abb. in c. querelam. iij. col. de elec. Necq; concilium generale. Ab. in c. j. in vj. col. de iu. Necq; Cardinales. Phi. in d. c. postremo. vj. q. Imo. in c. nouit. de app. per illum tex. qui tamen hoc non probat, ut ibi per Abb. Et uale statutū prohibens iudicem recusari. Lud. cons. ccxxi. iij. col. Ergo materia recusationis est iuris positivū, per prae dicta: que bene no. tanquā noua, & ad opulentā ostentationē accōmodabilitā. ¶ Vtrum excommunicatus se defendēs, possit petere sententiā pro ferri, uel causam expediri, actore non instanti. Ab. hīc q; non. & But. Facit, quod ipse no. hīc in vj. col. uer. uenio ad secundū. dicens, excommunicatū appellatū non posse appellationē prosequi negligente appellante: quia nō stimulatur ab alio. Simile dicit hīc Ab. in fi. contra But. q; non potest implorare officium iudicis, ut imponat silentū actori probata sua exceptione. Facit dicit Bar. in l. hi. qui. C. de app. & in l. j. in prin. ff. si tutor nō app. ubi dicit, q; q; altero absente petit cauſam expediti, habet onus pbandi, siue sit appellans, siue appellatus, quasi gerens uicem actoris. Ita hīc. Et dicit lo. And. in regula, dolo. iij. col. de reg. iur. in vj. excommunicatum petere non posse executionem sententiā pro se lata. Allegat gl. in c. inter. de re iud. & tex. in c. pia. in fi. de excep. in vj. ¶ Sed pro But. facit l. libertus. la j. ff. de in ius uo. ubi, qui non potest esse in iudicio uenia non petita, si est ibi tractus, potest insta-

sum.

summarie, q; sua interest. Inn. de testi. in c. ueniens. lo. j. tamen fallit, cū pars fecit eum specialiter citari: quia omnis citatus audiendus est, tanquam legitimus cōtradic̄tor. Allegat Inn. hīc bonā gl. in c. exhibita. in uerbo, excommunicationem. de iudi. per quā dicit Dom. in c. ut circa. s. j. de elec. in vj. in v. col. q; criminolus specialiter vocatus ad iudicium ad instantiam electi, admittitur non obstante crimen. Ad idem glo. aurea in s. l. scit. in uerb. suppli. ijs. in authen. de testi. dicens, q; testi à partibus rogato, non potest ab eis opponi inhabilitas. Quam extollit Bald. in c. in nomine. j. col. de testi. & in l. parentes. C. de testi. & Imo. post Bald. in l. ad testim. s. j. j. col. ff. de testa. & Alb. Maleta. in tractatu de teste, fol. iij. dicens, haberi ex hoc cautelam, quod procures vocari ad actum testes affines & propinquos, tanquam ueritatem certius percepturos. Idem Cap. cautela c. lxxvij. licet regulariter addens etiam Bald. in l. ad testim. s. j. j. ff. de testa. & Ange. in l. j. in penul. col. C. de testa. & in d. l. parentes. Habet de hoc gloss. peregrinam in c. in decima. xvij. q. j. in uerb. duarum. ibi, ad quid enim uocarentur isti, si non possent esse testes, quam mihi revelauit Bald. in l. data. xix. col. ibi, item qui uocatur, C. qui accusa. ¶ Posset tamen à partibus opponi contra dicta clausula factū uoluntatū: nam sequeretur ex dicto Alex. quod d. clericus esset necessarius reus, doctio de interesse; quod Ang. ibi negat, & Imo. & bene. Sed posses dicere, q; hīc loquimur in citato ad causam, ipsi uero in citato nō ad causam, sed, ut dicitur, ad voluntatē exquirēndā. Et ad prāmissa, q; citatus, si sua putat interesse, non possit dici contumax non comparando, uide Ang. in l. consentaneum. C. qūo & qñ tu. Bald. in l. fi. v. q. C. de edic. d. g. Bal. & Sal. in d. l. ea quidē. C. si man. ita fue, alie. Bald. c. j. in v. q. de mi. uas. qui cōtu. est. Aeg. deci. xj. committit. Ange. in s. quadrupl. xxvij. col. uer. quid si compareat contradic̄tor. Inst. de aetio. & in l. si pro lusorio. in i. col. ff. de app. Lu. consi. cccxlij. Quo ad primum, ueris, quo ad Rotam. in tit. de do. & cont. deci. pe. incip. Item si impetratur, in no. uis, plenē Alexan. in l. de pupillo. s. j. in fin. de ope. no. nūc. Et in dicta l. libertus. la j. ff. col. uer. item illud. & Bald. in l. præscriptione. xv. col. ueris. sexto quaritur. C. si contra ius. Spec. in tit. de primo decre. s. restat. uer. quid si clericus. & uer. seq. Bart. in l. j. in fi. C. ubi in rem act. Abb. in cap. quoniam. s. in alij. xvij. col. uer. & faciunt hāc ad q. uult, non cont. Bald. in c. fin. j. col. de fide instru. Et sicut citatio non arsat, ita nec sententiā potest contra eum ferri, secundū Aegid. d. deci. xj. Be. ido sis cautus. Nam licet Papa committat causam cōtra Titum, & alios sua interesse putantes, tamen in citatio debes facere illos citari simpliciter. Voluisti enim dicere, quod ipsi putent sua interesse, sed falso. Vnde si citares eos, ut compareant, si sua putant interesse, citatio non arsat eos. Vnde pridie ex hoc, secundū omnes coadiutores, fuit annullatus unus processus agitatus contra taliter citatum in una causa Ferrarien. ¶ Limita tertiū, quod est dictum de excommunicato uocato nominatim per dictum, dum modō compareat, ut euictetur grauamen sibi imminentē: secus, si ut aliquid consequatur. Tunc enim est uoluntarius, ut signanter per Abb. hīc. iij. col. ibi, tene ergo. Qua uerba non intelligas procedere in uocato ab edicto eum non nominante: quia talis non habet personam in iudicio firmatam per citationem, ut expressē colligatur ex uerbis Innoc. & aliorum hīc. Vnde nunc non video, quomodo sustinebitur opinio Doctorum, intrā eo. c. dilecti. dum loquuntur de excommunicatis ualde opponentib. se electo uigore generalis editi. ¶ Si militer dum dictū hīc But. à sententiā lata inter alios potest tertius excommunicatus appellare ob plenum præ iudicium, & sequi uideatur Abb. hīc, licet corrupte, in iij. col. ibi. do. Ant. dicit, teneas cōtrā quia uenit uoluntate, ex quo nō uocatur, sicut de suo praeiudicio nō curatur, neq; spoliatus audietur, ut dixi suprā cap. ubi nobis, nisi dicas, secundū Inno. hīc, quod d. in grauamine extra iudiciali salutum est ius excommunicati post absolutionem: sed ubi fertur sententia inter alios, non est ius tertii excommunicati propter transitum in rem iudicatā, qui operabitur etiam, qua ad ipsum. Ideo forte procedere de testi. Optime facit Bald. in l. testamenta. ad fi. C. de testa. dum uult, quod iudex laicus citare potest clericum cum dicta clausula: quia potius citat ad uoluntatē ex-

c. cuī in ter prio rem.

municatus non potest uenire ad causam, ut tertius, pro suo interesse: quia ex quo uoluntarii uenit, non est firmata eius persona: & ideo potest repellere per exceptionem excommunicationis: & licet iudicium sibi praeiudicet, impetrare sibi, quare non petet se absoluere, sicut dicitur in simili de spoliatione ei illata, super qua non auditur, secundum eum. ¶ Alia doctrina Imo. hic, est, q̄ ille dicitur uoluntarius reus, qui specialiter non uocatur, sed petitio dirigitur ad iudicem nullo nominato. Et sequuntur omnes allegati in alia doctrina: & Ioan. And. in c. dilecti, & Bald. in l. j. ad fin. C. de pac. Eri ibi ex hoc inferit, quod omnis, qui potest non comparere, dicitur esse uoluntarius: & licet Imo. hic non capiat differentiam inter uocationem generalem & specialem, tamen ipsam gustat, eod. c. dilecti, in fi. quia generaliter uocatus fit, mat suam personam in iudicio ex se, & sicut actor: sed persona specialiter uocata firmatur per citationem, ut ibi per eum: & Bal. in d. l. f. col. iij. C. de ed. diu. licet Bal. hic dicat Inno. errasse: quia, si m. eu. tm. operatur citatio p̄ edictū generale, quantū per speciale. Nec uidetur citari, in quantū quis putet sua interesse. Imo. cauſatiū iubetur comparere, per tex. in §. si nō absunt, de hære. & Fal. Sed pro ratione proximē dicta sustinetur dictum Inno. communiter approbatum. ¶ Limita ta † primō in excōmunicatis opponentibus se electo: quia admittuntur, licet uocati edicto generali. Abb. in c. exhibita, v. col. ibi, sed contra hoc facit. de iudi. & omnes. j. eo. c. dilecti. Sed non firmo, per ea, quae ibi dixi in prin. ¶ Limita secundō, nisi † cessante etiam omni citatione grauaretur excommunicatus stimulo periculi extra judicialis, ut si debitor suus fugitiuus est, quia audietur super eius captura. Abb. hic limitans per hoc singularissimē prædictā: & que habentur in c. intelle. ximus. de iudi. Considera, q̄ ad capturam obtinēdam opus est sumaria cognitione, uide super debito, & super noua calamitate debitoris, ut per Ang. in l. ne. mo. C. de exact. tribut. & in l. si ab arbitrio. ff. qui satisfid. cog. & Imol. in l. j. ff. fo. ma. cum concor. de quibus per Ange. Are. Inſti. de act. viij. col. Ideo tempore huius cognitionis potest iste notari de mora in petenda absolitione. Præterea statutum iuramento suo de suspicione Ang. ubi s. Pau. consi. xxxvii. Sal. in l. j. C. de prohib. sequest. Pet. de Anch. consi. clxxxvii. In auxiliū. Imol. in d. l. j. Evidetur iuramentum honoris, q̄ non debet derri excommunicato, ut hic in gloss. Quare puto dictum Abb. debere restrīgi, dum modō tempus non suppetat ad absolitionem, & dum modō suspicio probetur aliter, quam iuramento. Hoc modo remanebit decisio Abb. aurea, seruiens in omni simili periculo, putā respe. ctiu actionis peritura tempore, in qua licet excommunicatus nō audiatur, ut postea subdit Abb. tamen quia finiente tempore periret ius suum, nec absolitione eset tempus, forte intēntari posset: quod tamen non affirmo, quia restituī poterit in inte. ut j. uidebit. Et prædictis addē omnino Card. Zab. Archiepiscopum Spalatensem consi. vij. In nomine, etc. licet in præsentī causa, ubi ponit multos modos repellendi quem, tanquam non legitimū contradictem. Et inter alia dicit, q̄ ad impedientiam traditionē possessionis beneficij fiendā ab executori, ille solus dicitur legitimus contradictor, qui beneficium possidet, & non alijs. Ita dicit innuere c. licet episcopus. de præben. in vj. Et hoc est dictū pulchrum & defensabile, secundum eum. ¶ Dum dicit Ab. q̄ † processus factus per excommunicatum, quamvis nullus interrumpit præscriptionem, per c. pia. in uerbo, duraturis. de excep. in vj. addē But. in frā eo. c. significatione, q̄ col. ibi, hoc puto, ubi agitur de reuocatione tenuta. uide late Alexan. in l. de pupillo. §. ff. de ope. not. nun. Lud. consi. ccxvij. dixi de iudi. intellectus. post Modernos. ¶ Ad † illud, quod potest appellare extra judicialiter, non merē, putā ab executori, de-

c. cum in. ter prio. rem.

dicitis Doc. hic regulariter, quod sic: & idē Ab. in c. iii. col. de præscript. ¶ Limita primō, nisi suis sit negligens in petenda absolitione ab excommunicatione iusta. Card. Imol. & Abb. hic, propter gloss. in c. quia diuersitatem. in uer. suspensionis. de conce. præben. no. Bald. in c. j. de præscript. per c. fin. de elect. ubi paria sunt, quem non fuisse impeditum, uel potuisse impeditum tollere. Facit, qui commeatus. & ibi Bartol. ff. de re mil. & quod latē dixi in c. transmissa. de præscript. corroborando dictum Innoc. ibi dicens, non sufficeret al legare impeditum, nisi probetur adhibitum suffit diligentiam, ut remoueretur. ¶ Limita secundō, dum modō tempus fuerit præfixum à iure: secus, si ab homine: quia currit impedito: Card. in c. exceptionem. j. eo. iij. colum. ibi, ego dico, quod per no. in d. c. fin. de elec. Credo, quod uoluerit dicere, quod tempus iuris non currit impedito, per d. c. quia diuersitatē. sed tempus hominis currat, & competit restitutio: tamen in propo sito currit etiam tempus iuris: quia sententia transit in rem iudicatam post descendit, quod est tempus iuris, nisi dicas, quod est quidem tempus iuris, sed uenit accessoriū ad factum hominis, uidelet ad sententiam. ¶ Limita tertio, nisi impediti non interficiat lapsus suis se tempus: puta, si executor intra annum non est executus testamentum propter impeditum: quia non restituerit. Car. egregie in d. c. exceptionem. quod no. ad multa. Non obstat dicta regulā, quod per talēm restitutio nō uideatur excommunicatus consequi comodum ex culpa sua, quia respondet hic Card. & Imo. quod culpa non est immedīata causa cōmodi, sed ipsa excommunicatione. Ad quod uide Abb. in d. c. quia ad fin. ubi dicit, quod illa imputatur culpo, quod imme diatē uenient à culpa, c. unico, cū gloss. de custo. eucha. non autem ea, quia uenient mediata, ne quis dupli citer puniatur. Et dixit Bartol. in l. j. s. fin. ff. si quis cau. quod culpa potest esse proficia, quando non fuit ordinata ad finem commodi, propter gloss. ibi excusantē à contumacia carceratum ex delicto. Similis in statu. §. cū uero de re script. in vj. in uer. non audiens. Ex quo no. Domi. ibi, quod excusatur non ueniens ad locum non tutum, etiamsi dedit causam timori: putā, quia regatus. Attendit enim aquitas iudicis, non culpa sua, ut hic: & alia est gloss. in l. usuras. in uerb. permittere. ibi, ut quia regatus. C. de sol. quamvis Lüd. dubitauerit in d. l. j. bonus text. in c. de cetero. de sent. excom. & ibi Abb. in j. not. ubi excusatur ab itineri uer sus Roman. timens hostes, etiamsi timor acciderit sua culpa. Vnde probat latē Angel. in disputatione Bononiensi, uer. super. iij. quod processus agitatus in causa cōtra expulsum ob partialitatem, nō nocet sibi, etiamsi non misit procuratorem, timens in fieri uim causa. Respondeat ad regulam, mora. lib. vj. ubi delictum nō dat præmium: quod est uerum principaliter, secus in consequentiā, l. siue hereditaria. ff. de neg. gest. Simile dicit Abb. in c. iij. col. uer. sed puto. j. tit. prox. Diceretur autem culpa ordinaria sub spe commodi: putā, quando quis procuraret testem, ne testificaretur. Bartol. in l. j. s. si seruus. ff. de quæstio. cum concord. Et idem in similibus. Est uerum, quod uideatur non posse allegari metum ab eo, qui dedit causam metui, per l. si mulier. ff. quod met. cau. quam no. Abb. in c. abbas. iij. col. & in c. cūm dilectus. j. col. quod metus cau. Sed illa lex loquitur, quando agitur de metu grauaminis iuris, putā reuocationis in seruitutem ob ingratisitudinem: sed ubi ageretur de grauamine facil & iniusto, secus, ut pulchre declarat Domi. in c. ad eius. uer. si uero, in fi. v. dist. ubi gloss. & est text. sing. in c. ueniens. lo. ff. de spons. & gl. xxxij. q. ff. in summa, & in c. de pudicitia. xxxvij. q. v. & est punctus pulchre delectabilis, ut aliquando dicā loco competentiō. Ad hæc uide, quod no. Abb. in c. dilectus. j. col. uer. ego acquiescere, quod met. cau. & in c. felini iij. pars;

distincti. dixit, sacerdotem, cui nō dantur oblationes, licet posse denegare sacramenta: & sequitur Abb. in c. ex parte Ada. vij. col. m. & in c. uenientes. pen. col. m. de testi. limitans, nisi ex honesto artificio uiuere posset, per c. clericus uictum. xcij. distincti. Tamen illa glosa non tenetur, ut per loan. And. Butr. & Abb. in rub. de parochi. post beatū Tho. h. i. q. uest. c. art. liij. circa med. quia non potest sacerdos propria autoritate sibi ius dicere. Et idem sententia hīc Doctio. post Lap. ubi ē. Sed superior à sacerdote requisitus potest concedere hāc celsationem à diuinis, quando sine oblationibus uiuere non posset, secundum Tho. ibidem q. uest. lxxvij. art. 24. j. in fin. ¶ Super dubio disputabili, utrum excommunicatus possit excipere de compensatione & partem negatiuam tenent hīc Hostien. Cardi. Bald. & Imol. & Bartol. in l. amplius. in f. ff. item ratam ha. & Cy. Bald. & Salic. in l. quoniam. C. de adul. per illum text. ubi seruus, qui aliás cōtra dominum excipere potest, ut reus, ut hic in glosa, nō potest uti exceptione lenocinj, quasi compensationia: quia sapit impugnationem, que est uita seruo. Vnde dicit ibi subtiliter Bald. quod aliqua est exceptio, per quam nihil iuri noui accrescit reo, ut pacti, solutionis, & similis. Et talis propriè est exceptio. Aliqua producit aliquid noui, ut compensatio, qua pars liberationem: & hāc est exceptio impropriè. Nō obstat, quod compensans soluit: quia uerum est in compensatione permitta, secundum eum. Idem Bald. in l. cūm Papinianus. in f. C. de sen. quia compensatio sapit reconventionem. Hinc est, quod non opponitur coram arbitrio, coram quo cessat reconventione, & cūm dilectus. de arbitri. Et hoc de arbitrio firmat late Bart. hīc, & in l. iij. col. C. de arbitri. & in l. neq. in f. C. de compen. & in l. pen. in f. C. si à non compe. iudic. Sed excommunicatus non reconvenit, ut hīc. Ergo nec compensatio. Idem Imol. hīc: quia non excommunicatus ideo compensat: quia si habet actionem, fortius exceptionem. Sed non lic in excommunicato, cum non agat. Inducit enim l. quacunq. ff. de compensat, ubi ius removibile per exceptionem, non allegatur per uiam compensationis. Sed si iste ageret, repelletur per exceptionem excommunicationis. Ergo, &c. Idem Bald. in disputa. statu. ix. col. ibi, sed nunquid foenerator. quia hāc nō est propriè defensio, sed impugnatio, & quādam recōuentio. Idem Alb. latius catēs in iij. parte statutorū, q. xcij. An fideiussor & banniti. considerans duplēcēm defensionem: unam mēre exclusiū agentis, & ista uisit excommunicatus: aliam sapientem impugnationem, ut compensatio: & ista non utitur. Idem Bald. in c. intelleximus. iij. col. de iudic. quia hāc exceptio differt ab alijs. Idem glo. & Arch. iij. q. i. in summa, in f. per rationem d. l. quacunq. ¶ Limita primō, dū modo cōtra exceptionē compensationis actor replicet: nam replicatio necessaria est, sicut exceptio ad actionē. Bart. in d. c. intelleximus. Archi. in d. summa. Hostien. & omnes hīc contra glo. ¶ Limita secundō, nīf compensatio sit intrinseca, ut quādo fructus compensantur cum forte, iuxta c. de usur. Bal. hīc, & Paul. consil. lxiij. Nānes & Geor. facit dictum Innoc. in c. si uero. in f. de sen. excom. de quo dicam in fine huius c. ¶ Contrariā partem, quod t̄ excommunicatus possit excipere de compensatione, tenent hīc loan. And. Butr. & Abb. Adde a. In libertus] & ibi inuenies responsem ad d. l. Et ibidē uide do. & Bald. in addi. ad Spec. in tit. de arbi. uer. hac ratiōne, & Paul. de Conf. in

quia hāc exceptio licet principaliter habeat naturam repellendi, & secundariō naturam consequēdi, hoc procedit in qualibet exceptione, c. cūm dīlectus. de ordi. cog. Si ergo excommunicatus competitius excipiendi, & exceptio etiam tribuit sibi aliquam utilitatem consequēdi, saltem secundariō, sequitur, quod licet per exceptionem consequatur, non debet repellē. Ad idem adducit, quod dicitur de natura mixtura: quia si duo simul permiscuntur inseparabiliter, excommunicatus licet sit inhabilis ad alterum, separate tamen ratione illius admixti consequitur id, quod separatē intentare non posset, ut est casus in c. sacriss. de sepul. Sīc est in proposito, exceptio compensationis habet inclusum unicō contextu ius repellendi & consequendi, d. l. amplius. Licet ergo excommunicatus repellatur principaliter à petendo, non tamē repellitur ab acto mixto, maximē quādo principaliter intentatur defensio, qua defensio sibi permitta, & si ratione mixti, consequitur id, à quo principaliter repelletur. Idem Bart. Brix. q. uest. Venerabilis xxxij. quāritur, utrum excommunicatus, quia actor petit, quod nō debet. Ad l. quacunq. allegatam in glo. respondet hīc But. quod intelligitur de exceptione peremptoria. Ad rationem Imol. hīc, dicit, quod est contra letiam. ff. de compen. ubi naturaliter debitum uenit in compensatione, ad quod tamen non ageretur. Ad illud, quod sapit reconventionem, dicit, quod iste text. intelligitur de propria reconventione. Et quomodo compensans non dicatur recōuentire propriè, uide Bald. in d. l. cūm Papinianus. Si autem ius teneret, quod coram arbitrio certi compensatio, ex hoc quia sapit reconventionē, tunc illa ratio est ceteris urgentior. Ad alia responde. ut in dictis locis. Et ad illud de fideiussore, quod ipse oponere possit compensationem, uide late Alb. d. q. xcij. Et ista bene no. ¶ Dum Abb. in f. tener contra But. excommunicatum posse implorare officium iudicis, ut super exceptione sua pronunciet, actore non agente, addo pro ipso, quod not. Butr. in c. intelleximus. ad fin. de iudic. ubi dicit, excommunicatum non posse praedicare, l. diffamari. de inge. ma. nec au. tenere. qui semel. C. quomodo & quando iud. De quib. omnibus dixi alijs ibi, & cum Abb. concordat hīc Imol. propter quod no. uerbum loan. And. in c. de rescr. in vj. ubi dedit doctrinam, quod nō licet excommunicata: ut in iudicio, nisi quod estire permittum. Vnde non potest dicere de nullitate sententiae, nec de iniusta carceratione. Et addo, quod excommunicatus non solum potest uti exceptionibus realibus, sed etiam personalibus: putā, cōtra personam iudicis, uel actoris. Archidiac. & Dominic. in c. quod autem. iij. q. uest. i. Potest etiā excipere de præscriptione. Bald. in d. c. intelleximus. ad fin. Quādam alia dixi. c. significauerunt. & c. fin. ¶ Et dum hīc prohibetur reconvenire, limita, nisi reconventione descendenter ex materia conventionis. Innocen. in c. si uero. in f. de sen. excom. in illis uerbis, que refert hīc Abb. pen. colum. uer. unū tamen. Et illa uerba non tendunt propriè ad compensationem, sed ad reconventionem, secundum Aret. in c. at

c. cūm ue
nerabilis.

c. at si clerici. in princ. in pen. colum. de iudic. ¶ Ultimō, 40. Incertitudo an uite sententiam in capitulis exceptis, &c. dum suprā tactum est de restitutione excommunicati ad appellandum: addo de Rot. de excep. vj. in nouis, ubi latē cōcludit, quod quoties imminet periculum anmarum, excommunicatus restituatur ad appellandum. Exemplificant in causa matrimoniali, uel beneficiali. ¶ Considera: quia si erat materia iudicialiter agitata, in qua poterat appellare, uideret sibi imputandum: ut hīc per Abb. Præterea tales sententiae non transfeunt in rem iudicatam. Dixi latē in c. lator. de re iudic. nisi dicas, quod etiam, ubi sententia transit in rem iudicatam, si agitur de anima, aliquo modo restituatur ad appellandum, non obstante negligētia. Facit, quod dixi. c. significauerunt. in f. post Imol. ibi, quod ubi agitur de periculo anima, potest excommunicatus esse in iudicio, etiam ut actor. Et facit, quod no. ibi Hostien. quem etiam refert hīc Abb. ix. col. uer. secunda opinio. ibi, uel perire anima. ¶ Demū scias, quod pro reo excommunicatus potest ferri sententia absolutoria, sed non adiudicatoria. Rota de re iudic. vj. in nouis. Quod faciat limitationē questionis tacitā s. videlicet, an excommunicatus possit petere, ut sententia feratur: quia non potest petere adiudicatoriam. Et facit, quod est dictum paulo post loan. An. in c. de rescr. in vj. & Imo. hīc: quod licet excommunicatus possit appellare, nō tamen potest petere sententiam dici nullam: quia nō perit ius suum, & poterit hoc petere absolutus.

C A P I T U L U M VI.

Vm uenerabilis. ¶ Prīmo, in quantum Abb. post loan. And. & alios, dicit, quod t̄ potest unum beneficium permūtari cum pluribus, etiam per uiam tituli. līmita primō, nisi illa plura essent incompatibilia: quia dispensatio alterius non transit in tertium. Fede. in tract. permū. q. v. Et ideo habens duo curata dispensatiū, non potest ipsa permūtare. Facit c. non potest. t̄ responsō, de p̄ben. in vj. ¶ Limita secundō, nisi esset dispēlatum cum aliquo, ut possit permūtare: quia intelligitur cū uno, non cum pluribus personis. Ita dicit hīc domi. Ant. se consultisse, per d. c. non potest. Est uerum, quod And. Sic. in c. Raynaldus. xxvij. chart. de testa. reprobatis ipsum. Tamē pro Butr. facit l. boues. s. hoc sermone. ff. de uerb. signific. ubi simplex concessio uerificatur in primo actu. Et dixi latē in c. d. treug. & pa. Nec obſt. q. aliquando singulare uerificatur in plurali, ut ipse probat: quia illud est propter materiam subiectam, ut latē dixi in c. omnes leges. j. distincti. Sed hīc non subest ratio in oppositum, attento quod dispensatio strictè interpretatur, c. de fil. presby. in vj. ¶ Dum dicit Abb. quod t̄ uerbum Concedo, simpliciter prolatus, importat donationem, addo Bart. & Imol. in f. fin. ff. de dona. Bald. in l. cūm uirū. a Importat donationē. C. de fidei. Bartol. in luxori. nationē] Quod autem importat hoc uerbum Concedo, uide not. per domi. Soci. in confil. xcij. inci. circa primū. p̄f. importat donationē. cōf. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equum in commodatum, dicam. Cōcedo, ut hīc per Abb. quem sequitur Alexan. in l. Titio. ult. colū. ff. de leg. iij. per illum tex. cum glo. & probat in l. prohibere. s. planē. in uerbo, cōcedere. ff. quod u. aut clām. nisi alia coniectura subſit, ut si tibi pertinet à me equ

præcedit titulus tacitus, uel expressus, hoc uerbum Cō cedo, non transfert dominium. Idem sentit Salic. in d. 4 l. si donatione uer. sed iuxta prædicta quero. ¶ Posset ita dici, aliquando iungitur contractui apto de sui natura transferre dominium, & trāfserit: secus, si non apto: glos. in d.c.j. de commodato. Aliquād actus est indiferens: & tunc, si potest importare aliud, quām omne iūs, importabit illud speciale. Text. & ibi habes exemplum, in c. pastoralis. de dona. Aut ius non est diuisibilē, & totum transfertur. Ita probatur ibidem, utibz per Abb. in prin. & in exemplo Domi. in d.c. pastoralis. lex poterat importare aliud, quām omne iūs. Hanc distinctionem a perte sentit Bald. in l. non ambigetur. in f. ff. de legi. sequens etiam glos. in d.c. de usu. in vj. Et idem sentit Angel. in l. in princ. ff. de constit. princ. subdens, quād quando uerbum Concedo, iungit causa non apte ad transferendum dominium, importat quandā facultatem. Et uide Imol. in d.c. pastoralis. in ij. not. de dona. ubi not. ex illo tex. quād uerbum Concedo, inducit translationem dominij & iūris certū rerum: alī quando inducit translationem dominij omnium iūriū: & Alb. post Pet. de Anch. ibi glo. in d.l. fi. b. ff. de donat. quā ponit de illo, qui nolens iūs transferre, dixit Cō cedo, sed non cedo tibi tam rem: & sic de proprio significati uideretur differētia inter Cōcedere & Cedere. Vnde addit. Bald. in l. j. in ult. uerbis, C. de act. et oblig. ubi etiā per Bar. in ij. col. uerbi. que autem diffētia rentia sit.

a In d.l. fin. ¶ Et ibidem uide Bar. in principio, in uerb. & not. dif- ferentiam istam. & addit. Bald. in l. j. in ult. uerbis, C. de act. et oblig. ubi etiā per Bar. in ij. col. uerbi. que autem diffētia rentia sit.

b Mutuū Ad- b tare mutuū, c.P. & G. in princ. de of- de Bal. in l. in uer- dentia. v. oppos. C. de contrahen- empt.

c pter glo. in uer. concessit. quam dicit esse not. pro pri- uilegijs, ubi dicitur Concedimus. De quo uerbo uide etiam Bart. in l. ubi ita. ff. de do. cau. mor. Imol. in l. cūm pater. s. pater pluribus. de leg. ij. Bal. in l. arboribus. ff. de uerbo. Angel. in s. quia uerō Leonis. in authen. de non alio. & glo. in l. in uer. transferit. ff. de offic. eius, cui man. esti iurif. Et ista addit. Dictionarijs in uerbo, concedo. ¶ De uerbo autem Transfero, uide glo. in d. c.j. de commoda. per quam colligit ibi Imol. in j. colum. quād est potentius, quām uerbum Cō cedo. Nam de- notat translationem dominij, uel possessoris: sed uer- bum Concedo, uerificatur etiam in sola detentione. Facit tex. in l. f. C. de bon. autho. iu. pos. Multa iura utē- tia hoc uerbo Transfero, adducit Albe. in Dictionario, in uerb. transferatur. ¶ Dum tangit Abb. super glo. ij. de confessione non deliberata: addit. quād confessio deliberata reuocari non potest: glo. in c. ex literis. de diuor. in uerb. admonita. ibi, si fiat ex deliberatiōe. Per quam ita tener. Bald. in l. si quid. C. de except. in l. cūm precum. C. de lib. cau. in l. unica. xv. colum. C. de conf. in l. non solum. ff. de procur. & Ludo. consil. cccxlvij.

In hac causa. ij. colum. inferens nouiter, quād confes- sio geminata non potest reuocari prætextu erroris. Et ista sunt not. ad c. fin. de conf. Sed contrarium firmat Lud. consil. ccxcvj. Ut proposta. & in l. si uerō. s. de ui- ro. xxxij. fallentia. ff. sol. mat. & Bald. in l. iūfirandum & ad pecunias. ff. de iure. in Lerror. pe. colum. C. de iur. & fac. igno. & Burr. in d.c. fin. ¶ Quia t̄ etiam ho- mo deliberauit errare potest, l. de estate. s. ex causa. ff. de inter. act. Et sequeretur, quād nulla confessio posset re- uocari poſt inductias deliberautorias: qua ratio non ur- get, quia loquimur de dilatōd data in specie ad respon- dendum positionibz ad deliberaandum, an quis uelit cedere. Tamen ita transit Alexan. tacito Ludo. in l. j. in princ. C. de er. cal. Bene uerum est, quād talis confessio est difficultioris reuocationis: sed Imol. in c. unico. colū. xii. ut eccl. benef. sentit Dominic. in c. fi. de iure. iur. in vj. Et quād confessio geminata dicatur deliberauta, uide text. cum glo. fi. c. si quis iratus. ij. quād. ij. quem alleg. Bald. in d.l. j. de erro. cal. De confessione autem per itacundiam, uide Ludo. in singul. dxxij. incip. Vo- lo commentari. Abb. in c. fi. xiiij. colum. de conf. & in c. afferre. ij. colum. de præsum. Burr. & Imol. in c. olim. de reſcript. Dominic. in c. j. de accusat. in vj. Et de alijs c. gestis per fram. dixi in c. sicut. de iure- iūran. ¶ Dum dicit Abb. quād t̄ etiam c. In c. sicut. ¶ Et ibidem uide, que in apof. dixi.

d In c. P. & G. ¶ Et ibidem uide etiā ad hoc Philip. & quod ibi dixi in apof. & addit. Soc. in consil. elxxix. incip. cir- ca presentem cō- fulationē. uerbi. tertia conclusio fit. circa fi. in ij. parte, char. j. Sed quoq. qd. quan- do conditio in cō- tractu bon. & fidei per alterū est im- plenda. pro pars- te sua, et alter est constitutus in mo- re irregulari si- ne alia interpre- tatione, ut in l. curabit. C. de act. empt. an dispo- sitio. l. loquens in iūfiris recom- pensatiū, uel in iūfiris sucedēdis penas cōpromis- se loco interesse, extēdatur, & ha- beat locū, in qua materia strictius proceditur. Vide not. do. Soci. in consil. clxxxij. incip. p. fact. ni fillor. uer. sed ad hoc fundamen- tū. cū uer. seq. in ij. parte, char. xlviij.

e cōf. & Bal. l. rogasti. s. si tibi. ff. si cer. pe. quos sequitur Alex. consil. mihi dxi. Viso themate s. scripto. & no. san- tus Bernar. sermone xxxij. c. ij. que alleg. frater Alex. de Artofis, concubis meus, in tract. de iūfiris in ij. parte, c. ij. q. & omnes in c. salubriter. de iūfiris. & Lau. de Rodul. in tract. de iūfir. q. liij. Imo. & Lu. in l. insulam. s. iūfir. ff. sol. mat. etiā qualitas in interesse ponetur ex pacto in discriptione debitoris. Lud. consil. dxx. Circa propoſitum. s. col. & Alex. consil. cccvij. uer. Proceſſu. ad fi. Nisi mutuans esset homo nō consuetus ullo modo foenerari, & nullū uerisimile periculū imineret debitori, & interesse sit uale uerisimile, ut per Pe. de Ancis re gula, peccati. xxij. col. uer. sexto quāro. de reg. iur. in vj. & do. meū de Aret. consil. clj. col. ij. qui tamē nō fir- man: & puto omnes praallegatos sentire cōtrarium. De his etiam per Archiepiscopū Florentinū in ij. parte sua Summa, tit. s. viij. dum plenē ponit de uēditione facta ad tempus pro maiori pretio ob uerisimile inter- esse ex pretio delato. Dic. utibz, & per Docto. in c. na- uigant. de iūfir. ¶ Practicam autem, probandi inter- esse ponunt omnes in l. j. C. de sen. qua pro eo. Et quād consuetus negotiari, possit petere à moroso debitorre interesse, uide Alex. consil. cccxxxij. Vifa scriptura priua- ta. ad fi. Et intellige etiam de interesse lucri cessantis, ut per eundem consil. mihi ccclxx. Super tit. quād. onis. in prin. & cōcordat cum eo, quod est dīctū, non posse cer- tum interesse taxari à principio. An autē usurarius te- neatur restituere id, quod pro interesse accepit, uide la- tē Domi. post beatum Tho. Lau. de Rodul. & plures a- lios in c. quāquam. in prin. ij. col. de iūfir. in vj. Et super- sis sufficiat ista dilatabilis breuitas, de qua sape in- terrogaberis. ¶ De t̄ actionibus bona fidei, addit. gl. c. ij. in uerb. inuenitur. de trāl. prāla. & in c. cūm dilectus. in uer. de except. & in c. cūm causa. in gl. fi. circa nied. de em. & uen. & Instit. de acti. s. actionum. & ibi ad plenam saturitatem, Ang. de Are. ¶ Verū t̄ permittentes inua- lidē, possint redire ad priora benefi- cia, dic. ut per Abb. hīc, & plenē Rot. de rerum permut. s. in nouis, ubi cōclu- ditur, q. ille, qui dimisit suum benefi- cium pro illo, quod non erat alterius dimisitensis, non potest ad suum redi- re sine noua collatione: & idem Rota. ibidem ij. & Bu. hīc, in no. Sed Fed. de rer. permut. q. x. & Domi. in c. j. ad fi. de re. permut. in vj. nihil dicunt de noua collatione. Quidā Vbertinus de Lam- pugnante repe. d. c. unico. xvij. colum. uer. quāro septimō. uult, q. requira- tur declaratoria superioris declaran- tis istum posse redire: quia propter tā- lem autoritatē presumitur fraudē- nō interuersus: merito debet hoc ab eo declarari. Sed Pet. de Peru. in tract. de re. permut. pe. char. quāro quāro circa prædi- catione: & responder ad c. si benefi- cia. de præb. in vj. quā ponit casum nouū introductum, specialiter propter reservationes Papales, in quo ius positivū restituit illos ad titulum iam extinctū ab cōf. noua collatione, quod alibi non est in Corpore Iuris. Eradicante illam text. secus fuisset, ut denotat uerbum Statiūmus, importans iūs nouū. Et cause: quia in casu illo, & similiis, ubi beneficium uacaret de iure, & non de facto, opus est authoritate su- perioris. Domi. ibi pen. colum. & Rot. de restit. spo. vj. in anti. propter periculum. c. eum, qui. de præben. in vj. Secus, si uacat de iure & de facto. Et dixit Ro. de re. per- mut. ij. in anti. quād potenti beneficium iure permittatio- nis, sufficit docere, permittantem fusse habitum & reputatum pro uero rectore. Idem Ab. hīc. Et idem Felini ij. pars.

cōf. & Bal. l. rogasti. s. si tibi. ff. si cer. pe. quos sequitur Alex. consil. mihi dxi. Viso themate s. scripto. & no. san- tus Bernar. sermone xxxij. c. ij. que alleg. frater Alex. de Artofis, concubis meus, in tract. de iūfiris in ij. parte, c. ij. q. & omnes in c. salubriter. de iūfiris. & Lau. de Rodul. in tract. de iūfir. q. liij. Imo. & Lu. in l. insulam. s. iūfir. ff. sol. mat. etiā qualitas in interesse ponetur ex pacto in discriptione debitoris. Lud. consil. dxx. Circa propoſitum. s. col. & Alex. consil. cccvij. uer. Proceſſu. ad fi. Nisi mutuans esset homo nō consuetus ullo modo foenerari, & nullū uerisimile periculū imineret debitori, & interesse sit uale uerisimile, ut per Pe. de Ancis re gula, peccati. xxij. col. uer. sexto quāro. de reg. iur. in vj. & do. meū de Aret. consil. clj. col. ij. qui tamē nō fir- man: & puto omnes praallegatos sentire cōtrarium. De his etiam per Archiepiscopū Florentinū in ij. parte sua Summa, tit. s. viij. dum plenē ponit de uēditione facta ad tempus pro maiori pretio ob uerisimile inter- esse ex pretio delato. Dic. utibz, & per Docto. in c. na- uigant. de iūfir. ¶ Practicam autem, probandi inter- esse ponunt omnes in l. j. C. de sen. qua pro eo. Et quād consuetus negotiari, possit petere à moroso debitorre interesse, uide Alex. consil. cccxxxij. Vifa scriptura priua- ta. ad fi. Et intellige etiam de interesse lucri cessantis, ut per eundem consil. mihi ccclxx. Super tit. quād. onis. in prin. & cōcordat cum eo, quod est dīctū, non posse cer- tum interesse taxari à principio. An autē usurarius te- neatur restituere id, quod pro interesse accepit, uide la- tē Domi. post beatum Tho. Lau. de Rodul. & plures a- lios in c. quāquam. in prin. ij. col. de iūfir. in vj. Et super- sis sufficiat ista dilatabilis breuitas, de qua sape in- terrogaberis. ¶ De t̄ actionibus bona fidei, addit. gl. c. ij. in uerb. inuenitur. de trāl. prāla. & in c. cūm dilectus. in uer. de except. & in c. cūm causa. in gl. fi. circa nied. de em. & uen. & Instit. de acti. s. actionum. & ibi ad plenam saturitatem, Ang. de Are. ¶ Verū t̄ permittentes inua- lidē, possint redire ad priora benefi- cia, dic. ut per Abb. hīc, & plenē Rot. de rerum permut. s. in nouis, ubi cōclu- ditur, q. ille, qui dimisit suum benefi- cium pro illo, quod non erat alterius dimisitensis, non potest ad suum redi- re sine noua collatione: & idem Rota. ibidem ij. & Bu. hīc, in no. Sed Fed. de rer. permut. q. x. & Domi. in c. j. ad fi. de re. permut. in vj. nihil dicunt de noua collatione. Quidā Vbertinus de Lam- pugnante repe. d. c. unico. xvij. colum. uer. quāro septimō. uult, q. requira- tur declaratoria superioris declaran- tis istum posse redire: quia propter tā- lem autoritatē presumitur fraudē- nō interuersus: merito debet hoc ab eo declarari. Sed Pet. de Peru. in tract. de re. permut. pe. char. quāro quāro circa prædi- catione: & responder ad c. si benefi- cia. de præb. in vj. quā ponit casum nouū introductum, specialiter propter reservationes Papales, in quo ius positivū restituit illos ad titulum iam extinctū ab cōf. noua collatione, quod alibi non est in Corpore Iuris. Eradicante illam text. secus fuisset, ut denotat uerbum Statiūmus, importans iūs nouū. Et cause: quia in casu illo, & similiis, ubi beneficium uacaret de iure, & non de facto, opus est authoritate su- perioris. Domi. ibi pen. colum. & Rot. de restit. spo. vj. in anti. propter periculum. c. eum, qui. de præben. in vj. Secus, si uacat de iure & de facto. Et dixit Ro. de re. per- mut. ij. in anti. quād potenti beneficium iure permittatio- nis, sufficit docere, permittantem fusse habitum & reputatum pro uero rectore. Idem Ab. hīc. Et idem Felini ij. pars.

b. Restore] Ade- de, quād ad hoc, ut permutatio ua- leat, iūra requi- runt, quād benefi- cia sunt permutā- tū, ut per do. Soci. in s. dicta cōf. clcvij. uer. nec premijs ob- stant in princ. in ij. parte, charta cccxvij.

c. cūm ue- nerabilis.

d. Non fatetur] Addit. Baldum in Marg. i. uerb. ex- cipiens.

e. Non fatetur] Addit. Baldum in Marg. i. uerb. ex- cipiens.

f. Secundus casus est, quando t̄ exceptio de niceitate fundat animū actoris, ut si excipiens dicat, Sum liberatus p- ter tālē exceptionem. Bald. in l. j. v. col. C. de conf. & in l. j. x. col. C. de fur. in l. fi. magnum C. qui accusa. in authen. si dicatur. i. col. C. de testi. Contrariū tenet Ang. Imol. & Alexan. in d. l. decē. quāa non uidetur fateri se obligatum de preslenti: imō hoc exp̄lē negat: & sa- cit glo. in l. lusianus. ff. de cōdī. Indebi. quā uult, quād dicens, Solui, non fatetur se obligatum: & ibi Bartol.

g. Tertius casus est, ubi t̄ contra excipiente est presum- ptiō: putā, quando dicit, me defendendo occidi: quia defensione non probata habetur pro confessio. Bartol. in l. Aurelius. s. idem quāst. ff. de lib. le. Bald. in l. j. xv. colum. C. de conf. Abb. in c. bon. & l. j. uersus fi. de po- stu. prāla. & c. cūm uenient. ij. colum. de inst. propter glo. auream ibi, quā uult, quād confessio unius con- structi, quā alias non scindit, potest scindi propter p- resumptionem contra ipsam. Idem Mod. in lib. ma- lefic. in uerb. comparent inquisiti. in j. char. & Alexan.

in 1. decē. ¶ No, tamen duo. Prīmō, quōd iste non habet
tur pro confessō, si dicat, Nego occidisse & si apparuerit,
fecī defendendo. Bald. in l. si quidem. iij. col. C. de ex-

acept. dixi s. eo. pastoralis declarādo
2. **Pastoralis]** Et regularum. Nullus pluribus. ¶ Secun-

dō no, quōd dicens. Occidī defenden-

do, non punitur morte, non probata

defensō, sed aliter. Abb. singulariter

tit. proxī. audītis. ult. colū. & ibi pulchritē Bart.

16 est, ubi aduersarii fundat se in verbis explicitis exce-

ptionis. Abb. hīc, & Alex. in d. decē.

Addē Imol. in c. ex

parte decani. x. col. de rescrīp. & Lud. in d. l. cūm mulier.

& pondera uerba Innoc. noua ad propōsītum, in c. de-

uersis. de cle. confug. ubi dicit, quōd si ordinarii exci-

pia per ordinantem, quōd sciebat defēctus suos,

quando eum ordinauit, non debet audīti: quia non

potest hac probare, nisi confiteatur crimen. Quæ uer-

ba innuit, quōd exceptio implicita non habet vim

17 confessionis: secus, si explicita. ¶ Quintus casus est in

opponente exceptione compensationis: quia uide-

tur fateri debitū. Bal. in l. cūm Papiniānus. ad fin. C. de

sen. Obſt. gl. in d. l. Julianus, ubi etiam opponens exce-

ptionem solutionis, nō uideatur fateri debitum: & ipsa

compēſatio solutio est, ut dixi s. c. proxī. ad fi.

¶ Sextus casus, nīl actor fundet se super probatione exceptiōis,

non super exceptione. Ang. de Are. in loco præallega-

to: quia licet probationes ab una parte producantur,

tamen sunt cōmunes, authē, sed iudex. C. de epis. & cle.

Et de hoc est casus hīc, fm eum: ubi, nīl fuit falsum

istud instrumentū productū per reū ad probandam

suam exceptionē, episcopus potuisset se in ipso instru-

mento fundare. Et no. Abb. hīc in alia materia, de qua

in xvij. col. uer. & ex hoc, quod s. dixi, not. cetera. Dic,

ut in dictis locis. Et addē Bal. in c. j. in fi. de no. for. fide.

ubi dicit, q̄ licet permutans cum aliquo, præsumatur

illū credere dīm, non tam in sui præjudicium cō-

ſiſteri, per istum tex. Postea arguit in contrariū: quia cō-

tractus permutatiōis est bonae fidei: & dicit, q̄ iste tex.

non dicit contrarium, si appetet de permutatione. Sed

ipse concludit, q̄ si inuestitura est facta de reali, do-

mino præſente & tacente, si quidem dominus ad hoc

fuit adhibitus, præjudicat sib⁹: secus, si fortuitō inter-

fuit. ¶ Ad intellectum regulā, delīctū remittit hīc Abb.

ad seipsum in c. j. in ultimis char. de do. & contu. Ideo

18 non insit. ¶ Scias duo tantū. Prīmō, q̄ in iudicia-

libus non procedit dicta regula: gl. ibi, & sequitur Ab.

in d. c. contra gl. hīc in uerb.

licet autem. Datur tamen

ecclesiæ restituō in integ. & uide omnino Abb. in c. j.

ad fi. ult. non contest. ¶ Secundō scias, q̄ ubi nocet

delictum prælati, & conuentus, ibi nocet delictū solius

prælati carentis conuentu. Glo. magna circa me. c. po-

tuit. de loca. de quo dixi in c. edoceri. de rescrīp. Multa

ponit Ang. consil. mihi ccxlj. Omne datum optimū. di-

19 xi aliquid in c. cūm ex offici. j. tit. proxī. ¶ Vtrū sicut

falsans testes, uel instrumenta, non perdit caufam, sed

aliter punīt. l. diuus. ff. de re iud. ita & falsans acta cau-

ſa: Abbas hīc post multa, q̄ sic: quia iure non cauetur,

q̄ perdat caufam. ¶ Fallit in causa fiscalī, per s. quoties,

ab eo alleg. Addē Bal. idem tenētem in addi. Spec. in

rub. de execu. sen. iij. col. & sentit Bal. hīc. Idem And. Sīc.

c. olim. xvij. col. de rescrīp. motus solū per rationem

20 Abb. hīc. Tene cōmūnem opī. quæ est in contrariū, q̄ t

b. falsans acta causæ, perdit caufam^b. gl.

b. Perdit caufam] & Bar. in d. s. quoties. Bal. in l. qui testa-

mento. ff. de excus. tut. Bar. in l. j. s. iij. in

fi. ff. de calum. Etibi dicit, secus in cor-

rumpe aduocatum. Ita, quod dīctum est de actis, extende ad corrump-

it. Innoc. in pentem iudicem^c, uel procuratorem

cap. oppositioni-

bus. de iure. etiam alterius, quam par-

tis: text. d. s. iij. & ibi pulchritē Bart. Item cōmūnem opī. tenet Bald. in l. fi. C. de poz. iudic. qui ma. iud. Amplius idem in corrumpente notarium actorū, per d. s. quoties. Et communem opī. tenet

imo. in d. l. diuus. xvij. col. & i d. c. olim. fi. col. per tex. ibi, & in d. s. quoties. Idē Bart. in l. qui falso. C. si ex fal. instru-

dicens idem in corrumpente aduersariū, uel iudicem: secus, si testes, uel

instrumenta. Ita loquitur d. l. diuus. Et cōmūnē tenet Ang. in l. j. in fi. ff. de his, que in test. del. dicens idē in dissigillā-

te acta transmissa consultori, per d. s. quoties. Et hoc nō bene loquitur: q̄ si male iudic. in

j. col. in fi. in uer. sc. querō, qd̄ si est lata. quia tunc

punitur pena cē- tum aureorum. l. j. in fi. cum. gl. ff. ad l. l. ul. de ambī- tu. Et ad materia

addē omnino gl. in l. uendes. in uer. infimā. in fi. C. quādo prouo. non est necē.

21 Et iudicem: q̄ tui cautē id, quod tenet cōmanis opī. ut d. s. quoties. necib⁹ est speciale in fisico, fm Car. hīc in quibusdā tect. prout refert And. Sic. in d. c. olim. Nā quē disponitūr de fisico, intelligitūr in dubio de iure cōmūni. Allegat l. j. C. de peti. here. Dic meliū, q̄ tex. i. s. quoties. dicit, quo- tis apud fisico causa agitur, gl. exponit, i. apud pro- curatorem fisico. Et tu scias, q̄ procurator fisico cognoscē re potest inter duos priuatos cōfidentes. l. cū uendē- te. ibi, si uolueris. C. ubi causā fisica, & l. cūm corū. C. de sen. Ergo tex. s. quoties. loquitur generaliter. ¶ Fortius dixit Inno. in c. intimauit. de testi, q̄ tui conatus fuit subtrahere aduersario probationē, debet perdere cau- sam. Et sequitur Ang. in l. j. s. si reus. ff. de eo, per quē fac- erit. Sed hoc nō teneas, fm Bald. in d. c. intimauit. q̄ si sic effet, non oportebat ibi examinare testes super causa. Idē Bal. in l. prouidētū. C. de postul. & Abb. in c. cūm causam. ult. char. ibi, ego dicere. de testa. ubi dicit, q̄ li- ciet talis probatio per partē subtracta, habeatur pro fa- cta odio illius. l. fi. de possētione. C. de proba. nō tamē perdit ille ex hoc causam. Pater per c. genit. lo. j. de te- sti. cog. & c. constitutus. de testi, ubi aliter punitur. Ex quib⁹, reprobat gl. in fi. c. cūm uenerabilis. de relig. domi. Et prēdictis addē Pe. de Anc. consil. mihi ccclxxij. In casu præmisso. ubi tenet cōmūnē opī. de qua s. quā etiā sentit Bart. in l. fi quis obrepferit. in duabus q̄ff. de fal. Quā omnia nota, ut noua. Quibus addē Ana. cōsi. xij. ponētē de eo, qui ex mandato procuratoris cācel lauit nōmē procuratoris: & ibi, q̄ quislibet admittitūr ad accusandū talia. Vide etiā Lu. consil. ccclxvj. In causa Basiliensi. iij. col. ubi habes, q̄ nō auditur impugnans acta, quā disigillauit: & q̄ instrumentū nihil probat p. o. cui tētavū ipsum subtrahere aduersario. ¶ Quo- tide allegant subtilia uerba Inno. hīc, utrum producens instrumentū uideatur confiteri cōfidentia in eo: & utrum eo reprobat, corrūt illa tacita confessio. Su- per quo collige duas cōclusions ordinatē limitatas, inserit plurib⁹, hīc inced sparsis, & nullib⁹ per modum adaptatis. ¶ Prīma cōclusio. Producens instrumentū uideatur cōfiteri cōfidentia in eo etiā cō- dītra se, & ex ipfis condemnari potest.

Cōfrase] Ad- de do. Alexan. de Imo. i. l. j. s. editio- nes. ff. de eden. & Rot. in decis. cc-

lxxxvij. Licit q̄s. Inno. & Bald. in addi. ad Spec. in tit. de appel. uer. officiū iudi. & in tit. de instru. edi-

hoc

& in d. c. inti- maut, uer. hīc statim in alleg. de testi.

c. iudicē] Quid

limita uerū, si cor- rupta fiat cū pe-

cunia: non autē, si precibus. Bald. in

i. j. C. de poz. iu.

qui male iudic. in

j. col. in fi. in uer. sc. querō, qd̄ si est lata. quia tunc

punitur pena cē- tum aureorum. l. j. in fi. cum. gl. ff. ad l. l. ul. de ambī- tu. Et ad materia

addē omnino gl. in l. uendes. in uer. infimā. in fi. C. quādo prouo. non est necē.

22 Et iudicem: q̄ tui cautē id, quod tenet cōmanis opī. ut d. s. quoties. Bald. in l. qui testa-

mento. ff. de excus. tut. Bar. in l. j. s. iij. in

fi. ff. de calum. Etibi dicit, secus in cor-

rumpe aduocatum. Ita, quod dīctum est de actis, extende ad corrump-

it. Innoc. in pentem iudicem^c, uel procuratorem

cap. oppositioni-

bus. de iure. etiam alterius, quam par-

23 quisbus j. Limita dupliciter. Prīmō,

huc esse uerum in uerbis instrumenti dispositiuis, nō in enunciatiuis. Bald.

hīc, viij. col. inferens, q̄ si hāres profer- ret testamentū legatario, uideatur fate- ri testamentū, sed nō deſtitū in eo enu-

cifatū. & dicit esse tex. sing. l. Aurelius. s. fi. ff. de lib. leg. Pro hoc adduconā li-

cet libellans uideatur confiteri scripta in libello, d. l. cūm precū. etiam si scri- pta manu alterius, Imol. in c. s. cautio.

viij. col. ibi, nec placet. de fide instru- cōtra Bar. in l. nuda. ff. de dona, tñ fallit ī

uerbis libellis enunciatiuis. Bal. in l. pre- dia. Addē tu ad iſā cōclūs. Felin.

quid fortius te- net Bal. i. l. quis

testibus. in j. col. C. de testi. q̄ ali-

quis producēdo instrumentū uide- tur etiā approba- re personā illius

notarii esse habi- te, qui scriptū in in- strumentū, adē

quid nō poterit op- ponere, quid non fuerit tabe- llio.

24 stat. uer. quid si uel. & Sal. l. si falso. i. col. de fal. & Bar. in l. diuus. la. j. ff. de fal. dicitēs, q̄ producēns potest dicere, si instrumentū docebitur falso, nō intendo eo uni.

Facit doctrina omnīū in materia protestatiōis, de qua

in c. cūm M. de cōſi. q̄ in depēdētā. à potestate mea,

protestatio iuuat: sed producēre, & p̄ducto uti, p̄pedēt à me. Ergo, &c. Nō obſtar, q̄ uera statuta, debere intelligi, saluo

tenore literarum, propter quas recipitur. Vnde si in eis

continetur, quid non teneatur ordinari, nō tenebūt, etiam statuta per eum iurata aliud uelint: quia ipse

& recipientes intelligunt se limitasse secundum lite- ras. Quod no. Et dicit Aegi. Rot. decis. ccclxxvij. Id, quod

dicit. & seq. q̄ illud q̄d̄ dicit Innoc. de censi. cām olim. non posse reuocari

fal.tut.atho. quod lapsis x. annis, post quos instrumē tum non habet executionem ex forma statuti, adhuc produci poterit in uim probationis uia ordinaria, licet non in uim executionis. Ergo ista sunt similes, quod solennitas instrumenti corrūt, non autem iuris contractorum in eo. Ex quo dicto Bald. intulit Lud. consil. ccc. quod iudex, qui non potest cognoscere de instrumento guarentigia, potest tamen cognoscere, quando non producitur in uim executionis, sed in uim probationis. Similiter dixit Bart. in l. in testam. ff. de fidei. lib. quod instrumentum, quamvis cancellatum, probat, quod fuit. Item probat voluntatem. Vnde infert tutores adificare posse ecclesiam, de qua testator dixerat in instrumentu erit principio ualidum et solenne, et defectus super uenerit annullas ipsius instrumentum. Dic idem, quod non facit, quo mihi non probat, quod iam gestum est ex quo semper presumitur pro instrumento: et in dubio statutum publico instrumento secundum do. Soci. in confi. ccxiiij. incip. In presenti confutatione uer. scilicet da conclusio, ibi, n. m. in dubio. cu uer. se, in iij. par. char. lxxvij. modus probandi contractum. Et dicit Bart. in l. post legatum. iiij. col. ibi, sed responde. ff. de his, qui utindi. quod confessionis est simili, licet facta, non respectu instrumenti, iuncte in instrumentum apparent postea nullum, non per hoc a confessione receditur: & alleg. Inno. hic, nisi ostendatur eam fuisse facta ueritate in instrumento, ut dicetur paulo post. Restringe duob. modis, hanc scilicet limitationem. Primo, nisi illa separata confessio esset principaliter reprobata. Car. & But. hic per c. mu. lieri. de iure. Dixi plenius in c. capitulum. de script. in vj. Limita ad regulam, ex eo. in vj. ostendendo multipliciter, non nocere actum ab aduersario reprobatum. Restringe secundo, nisi doceretur illam confessionem non relata ad instrumentum fuisse erroneam. Abb. hic in iij. casu post Bart. in d. l. post legatum. Et erit iustus error, si docet, se locutum ignoranter sub fiducia dicti instrumenti. Idem, si est manifeste contrarium. Bar. in l. ornamentorum. ff. de auro & arg. leg. Et quod possit reuocari cōfessio orta ex productione instrumenti & attestacionis, not. Bald. in l. cum precum. ad fi. ibi, extra querendo. C. de lib. cau. Facit dictum Bald. in rub. C. de cōf. pe. iiij. col. ubi dicit, quod contra factum non confirmatur per confessionem erroneam. Vnde secundum eum, si constitutum est factum ex falsa causa, quam cōstituens confitetur esse ueram, talis causa apposita in antecedentia, uel consequentia constituti errore, nihil operatur. Allegat text. in l. fi. ibi, & qui addidit. ff. de consti. pe. Et sub hac limitatione adaptatur dictum Bald. in l. si absens. ult. col. C. si cer. pe. ubi dicit, quod si ex forma statuti in instrumento guarentigia habent executionem paratam, uel aliquod p̄tivilegium, si non tenet principale, non tenebit etiam confessio, uel praecipuum guarentigia illi contractui adhaerens. Allegat d. l. fi. ff. de consti. pe. & ibi Paul. de Cast. Hoc dictum se quisit limitans, nisi statutum diceret, quod contra talia instrumenta non possit opponi exceptio nullitatis contractus, dum modis instrumentum in se uaelat, per no. per Bart. in l. s. & paru. ff. quod ui. aur. clam. Et dictum Bald. in d. l. qui absens. potest intelligi, ut di-

xi, quando confessio erat erronea; quia ita loquitur d. l. fi. ut ipse dicit in d. rub. Alias autem non procederet dictum Bald. indistincte, per praedicta, & per id, quod dicunt Angel. & Imot. in l. s. si quis ita. de uerb. ob. discentes, quod si in talis instrumento continetur confessio mutua, & etiam stipulatio, & ista stipulatio sit inutilis, ut quia facta per nutum, tamen instrumentum habebit executionem propter confessionem, nisi secundum eos, mandaret statutum exequi instrumentum propter contractum; uel exequi contractum propter guarentigia; quia tunc, si contractus est inutilis, non habebit executionem^b, non obstante confessione. Et hoc casu potest etiam procedere dictum Bald. secundum Alex. in l. in stipulatis. s. Chrysogonus. xiiij. col. de uerb. oblig. Et istis addit. Aeg. Bellene. decis. cccc. id, quod dicit, ubi dicit, quod illud, quod dicit Innoc. in c. cum olim. de cōf. non reuocari confessionem, qua sit per productionem instrumenti, nisi pronuntietur instrumentum esse falso: intelligitur, quo ad ea, super quibus instrumentum per se facit fidem: quia sublata confessio non remanet instrumentum alias non. ¶ Limitatur secundo ista conclusio, nisi instrumentum reprobatur: non, quia falsum, sed quia non solenne. Inn. & alij hic, maximè Abb. optimè in quarto casu. Facit autem ex causa. C. de lib. prate. secundum Car. & But. hic, ubi rupto testamento, quia non solenne, debentur legata in eo scripta. ¶ Intellige dupliciter & attēte: quia primo hoc est uerū, quando solennitas recipit instrumentum, sed non recipit principale negotium. Vnde si confiteor uerum esse instrumentum, carens die & cōf. sole, mihi prædicto ui confessionis: adiuncta tamē scriptura autem ad hanc. instru. Secus, ubi ad efficiam rēi non sufficit ueritas sine solennitate: quia tunc confitens aliquid non solenniter factum, sibi non nocet. Bald. pulchr. in l. alijs. iiij. col. s. de his, quib. ut indig. ut si confiteor testamentum, & postea appareat non solenne, confessio non nocet: quia non sufficit ueritas sine solennitate, si. si ueritas, uel solennitas. C. de fidei. Idem, si confiteor me nudo pacto promissi: non enim ex ista confessione oritur actio: quia qualitas pacti non seruit ad agendum, secundum ipsum. ¶ Amplia hoc ultimū, etiam si confitens iuraret. Bald. in l. fi. iiij. col. uer. quod autem ab initio. C. de fidei. Et ad hanc facit, quod dicitur in seq. limitatione: ibi, intellige quartū. ¶ Intellige secundo, dum modis instrumentum reprobatur: quia non solenne si saltem authenticum: & sic non careat in tunc solennitatibus, licet careat extrinsecis: sed si non est authenticum, tunc confessio non potest eo reprobato. In. hic, & Abb. in iij. concord. iij. casus. ¶ Addit omnino Lud. consil. ccxciiij. Hec confessio. ubi formaliter ponit idem, allegans Barol. in d. l. s. si quis ita: de uerborum oblig. & Angel. in d. l. s. C. de præscript. xxx. ann. uolentes, quod instrumentum in se authenticum & validum probat confessio ex productione orte, quamvis contineat contractum inutilium, ut quia defectus cōfensus capituli secus, ubi ipsum instrumentum est nullum, forte, ex defectu solennitatis instrumentatia: quia eo relecto, confessio ad ipsum relata, evanescit, ut optimè deducit Bald. in d. l. s. C. de erro. ad uoc. Et addit Bartol. in d. s. Chrysogonus. iuxta fi. ubi uult, quod confessio prolata in contractu inutili, ualeat, & tenet. Quod extollit Angel. in d. l. s. C. de præscript. xxx. ann. Et dum Abb. allegat loan. And. in c. fin. de iure. in vj. adde, quod Petr. de Anch. reprobavit ipsum ibi per regulam, ex eo. lib. vj. Sed dic, quod illa procedit, quando dicitur rescriptū falso, ut p̄t. p̄t atten-

c. cum ue
nerabilis.

p̄t attentabitur: secus, ubi dicit non solenne. Tamen vide, quia latius scripti in c. capitulum. pen. char. uersific. limita ostendit. de script. Et dum subdit Abb. quod ubi materia uerisimilitudine est nota producenti, confessio tacita nocet, etiam si instrumentum non sit authenticum. Itud est mirabile: quia si non fuit alter confessus, quam tacite, scilicet producendo, & apparat ipsum non esse authenticum, & nihil probare, certe ita uideatur corrueere tacita confessio, sicut quando simpli citer produxit: nisi dicas, quod ex quo est informatus de materia, licet ignoret defectum instrumenti non authenticum, tamen habetur pro confessio purè, & non relatiuè: & est dictum in hac materia nouum. ¶ L. mita tertio, nisi quis producat falso instrumentum scienter: quia tunc potest aduersarius se fundare in cōfessione orta ex eius productione, quae non corruit eo reprobato. Abb. late in v. casu, nisi aduersarius utetur hac tacita confessione in materia indiuia: quia saltem in eadem proderit etiam producenti: Abb. hic. ¶ Intellige secundo, nisi producens esset procurator ecclie, uel alius, cuius delictum non noceret principali. Ita tex. hic. ¶ Intellige tertio, quantum ad hoc, quod instrumentum probet contra eum, ac si confessus esset, non quod ex hoc perdat causam, si confessio ad hoc non sufficit, per l. diuus. ff. de re iud. & dixi s. ¶ Intellige quartio, nisi falsitas instrumenti concludat nullitatem actus tacite confessi: putat, si instrumentum dicebat alienationem factam in casu permisso, & erat falso: quia confiteri actum nullum, non nocebit confitenti. But. c. cum olim. iij. col. ibi, secundum & no. de cōf. ¶ Intellige quinto ualde aduententer, dum modis de falsitate confiteri, aliter quam ex impugnatione partis. Ita uidetur loqui iste text. inducendo, ut per Abb. Sed ubi pars allegat falsitatem, uel impugnat instrumentum ut falso, soleo dubitare ultra alios, an ista limitatio p̄cedat: & uidetur, quod sic. Primo, quia Docio. voluntati simpliciter, confessionem ortam ex instrumento scienter producere aduersario, etiam reprobato instrumento. Secundo, quia non fundat se aduersarius in instrumento, sed in confessione tacita. Tertio, propter odium producentis. Quartio, propter istam allegationem Papae. ¶ Dū dicit gl. q̄ sententia non trāsferit ius, sed declarat: addit gl. in c. nonne. viij. q. iij. & aliam expressiorē in c. quomodo. xj. q. iij. & ibi Arc. Vnde dicitur, q̄ sententia non trāsferit dominū. Glos. in l. exceptio. ff. de excep. rei iudi. Et nō debet iudex dicere, adiudico tibi beneficium, sed dico, ipsum esse tibi debitu, uel tuū. Pe. de Anc. post Spec. in cle. auditor. de rescri. Et ratio, quare sententia non trāsferit dīsum, est: quia nō potest trāsferri in eū, quē declarat dīm: sed si re uera dominū est penes alium, tunc sententia pronuncians actorē esse dīm, bene transfert dominū. Imo. post Car. & Cal. in c. proposuit. xij. col. uer. generat. q̄tē de conceps. prabē. Bald. in l. s. ad fi. C. cōf. in l. excep. ff. de excep. rei iudi. Et ideo cōf. inter ignorantē & scienter producentem non uideatur differentia, attentis rationibus primi & secundi casus, non uidetur istum quintum posse producere, quod aduersarius impugnat: sed solum, ubi iudex, uel alius. Non obstat iste tex. quia episopus non impugnat instrumentum: nihilominus minus res est dubia, quoniam si pertinaciter tenerentur rationes proxime adductæ, cōcluderem in distincione, quod reprobat instrumento, tanquam falso, corrueret confessio, siue fuerit improbatū à parte, siue à iudice. Miserit enim utroq. casu, quod est dictum, uidelicet paritas rationis inter producentem falso instrumentum ignoranter, & producentē scienter: quia secundum prædicta corrueret semper confessio: cuius contrarium uult ista tertia limitatio, in qua producens scienter, habetur pro confessio. Item Abb. in uer. ergo in hoc articulo exp̄tē uidetur loqui, etiā sequatur traditio^b: glos. fi. in princ. b. Traditio] Ad Instit. de offic. iudic. in fi. & est singul. de Ang. in l. sunt secundum Iml. in rub. ff. de re iudic. & alie. ff. de p̄t. Angel. in d. s. differentia. Sed eam intellige sanè in his, quae sunt mere corporalia. Secus in iure, quod corpori non inhāret, ut eligendi, præsentādi. & simil.

ni.iudic. §.vij. ¶ Nic.de Neapo.in l.sed si. §.i. ff. de reb.eo. ubi etiam per Bart. & Ludo. pon. in fin. gul. uerific. quæro. urrim in diui. stio. &c. ubi ui- de omnino : & dio. ut per Pet. de Suz. in l.ex diuer so. ff. de re. uenit. & simi. quia sententia sufficit ad plenum ius. Innoc. egregie in c. cum nostris. ultra medium, uer. si autem talia sunt. de conceſ. præben. quem sequitur Bal. in d.l.j. C. communia utriusq; fud. & in l. traditionibus, ad fin. §.de g. & Imol. in d.c. proposit. & Bald. in l. quoties. & col. C. de rei uen. dicens, quod sententia priuans beneficio, statim operatur. Pro quo uide glo. pen. in d.c. proposit. quæ quotidie alleg. secundum Abb. ibi. ad fl. & eam extollit Card. consil. cxv. Quidam frater Be nedictus. dicens per eam, quod priua- tis per sententiam iudicis, statim perdit titulum dignitatis. Ad quod uide Rotam de fu. pa. decisi. viij. in antiqu. & omnino, quod dixi in c. caterum. xxxij. colum. uer. octaua restricſ. de rescrip. Etre uera gloſ. & dicit But. in c.fj. col. de causa poss. & Nico. Mylus in Reper. in uerb. episcopus. quod episcopus fundat in tentum suum de iure communii in subsectione omnium ecclesiæ sitarum in sua diœcesi. ¶ Amplia dupli- ter. Primò, etiam si alius episcopus construeret ecclesiæ in novo in ista diœcesi: quia reseruatur sibi sola præsentatio, ut est text. unicuius in c. j. xvij. q.v. facit c. si. gnificasti. cum materia, de iure patro. ¶ Amplia secun- dò, etiam si fundator ecclæ ordinaret, quod institu- tio ipsius non spectaret ad episcopum, sed ad inferiorum. Innoc. singulariter in c. in Lateranensi. quasi in fi. de præben. Abb. in c. requisisti. pen. col. ibi, ex quo in feſ. ro. de teſt. & in c. nobis. fj. col. ibi, ex hoc infero. de iure patro. & uidetur esse casus in c. si quidam. x. q. j. Et ideo dixit Bart. post lac. de Are. in l. quoties. §. fi. ff. de admis- tur. quod si aliquis fundat ecclæ hanc paſtō, quod subſi abbatii, nihil minus erit sub episcopo, per illuſ. text. Bonus tex. in c. cum dilectus. cum gloſ. in uer. conſtitutum. de confit. Quinimò si testator dixiſet, quod si illa ecclæ non gubernaretur, ut ipſe ordinavit, irri- tabat omnem dispositionem suam: reſcritur ista poena. Rota late de teſta. viij. decisi. incip. Factum tale est: testa- tor. in antiquis, amplians hoc, etiam si mādare in pœnam, quod redditus illi ecclæ deputati conuerterentur in alios pios usus: ualeret tamen dicta ordinatio, consentiente episcopo. Innoc. in d.c. in Lateranensi. & Abb. in d.c. nobis. Et si episcopus infusit recusat con- ſentire, agi potest corā ſuperiore, ut compellatur. Inno. in d.c. in Lateranensi. quod prædicti non notant. & fa- cit. c. nullus. de iure patro. ¶ Et si episcopus cōſentit, nō potest eius ſuccellor renocare, cum non agatur de præ- iudicio iuris ecclæ quæſiti. Ita consuluit And. Sicut. ut ipſe refert, in d.c. requisisti. xxx. col. uer. ego uidi. Al- legat ſolum not. in d.c. cum dilectus. Melius facit dictū Inno. in d.c. in Lateranensi. Et de iſtis paciſ appositi- à fundatoribus, dixi quidam in quæſtione mea, de iu- re patro. impressa. fo. j. Et iſta addē ad Lud. c. lxxvij. Licuit ipſi notario, ubi nullum allegans, dicit, nō po- ſe fundatorem monasterii ordinare, quod ſubſi ecclæ. 31 & ꝑ Lateranensi. ¶ Fallit primò dicta regula in ecclæſijs, quæ ſunt de titulis cardinalium: quia in illis cardinali- etiam non episcopus, utitur pleno iure episcopali. Ioan. Mo. c. j. de maio. & obe. in vj. dicens, Papam ita ſi- bi respondiſſe. Sequitur Domi. ibi. v. col. & xx. diſtinct. in ſum. vj. col. & Imol. in cle. ne Romani. v. col. de elect. But. in c. dilecto. ult. col. de offi. arch. Inno. in c. dilectus. quas in medio, de cap. mo. & eſt tex. ſing. in c. his, quæ de maio. & obe. & ibi d. xi. j. col. ¶ Fallit ſecundò, nifſ plebs, uel alia ecclæ inferior habet ius inſtituendi ex cauſa ſpeciali, ut priuilegio, uel præſcriptione. Do- minic. in d. ſum. xxj. diſtinct. iia intelligens c. j. in fi. ne cle. uel mona. in vj. & ita consuluit egregie Cardi. con- fil. lxvij. Thema talē eſt: Plebs sancta Maria de Cento. ¶ Fallit tertio in beneficiis ſubieciſ ecclæſijs regulari- bus

c. cum ue- nerabilis,

bus collegiatis: quia ad præſentationem monachorum episcopus inſtituit. Dominic. in diſta ſum. xxj. diſtinct. Hostien. plenē de cap. mona. §. quid iuris. Abb. in cap. cum deputati. fj. colum. de iudic. Maria. latissi- mè in repet. cap. de monachis. de præben. Doſt. in c. de capel. mo. Aliquid per gloſ. in c. fin. de reg. in vj. Et not. quod potest monialibus comperere cura animarum: ita tamē, ut exercitū alteri committant ex hoc in ecclæſijs pleno iure ſibi ſubieciſ. Rota de præben. 37 xxj. in antiquoribus. ¶ Fallit quartò, quando t' ecclæſiſ ſunt ſita in parochia alterius ecclæſiæ: regula au- tem procedit, quando ſub titulo alſicuſ plebiſ, uel ecclæſiæ. Ita formaliter inſtitut. Dominic. in diſta ſum. xxj. diſtinct. alleg. Ioan. And. ſupr. c. proxi. Voluit al- legare hinc in vij. colum. Addē Archidiac. in cap. nul- lius. quas in med. xvij. quæſt. vij. ubi dicit, patet ex di- cto Innoc. hinc, quod in ecclæſiſ intra terminos alterius poſita, non poſit episcopus inſtitut. immo rector ecclæſiæ matricis habet eum præſentare episcopo. Idem Archidiac. in c. quando, prope princ. xxij. diſtinct. & ibi ſimpliſter Dominic. colum. per text. ibi, & in c. in capite. l. diſtinct. Idem Archidiac. in c. plures. in princ. xvij. quæſt. j. dicens, quod ſicut quilibet ecclæſia ſita in diœcesi, eft episcopi, xvij. quæſt. vij. omnes. ita omnis ca- pella ſita in parochia alicuius plebiſ, præſentur eſte ſua. Idem Arch. in c. regenda. x. quæſt. j. dicens in ecclæſijs archipresbyterorum neminem inſtitui abſep. ipſorum præſentatione. Idem Arch. Lap. & Domi. in c. ne- cle. uel mo. in vij. & allegant omnes prædicti Innoc. hinc. Sed aduerte: quia ſi ita eſtet, concurrent dicta Abbi. hinc in ifj. notabili huius materiæ. Et ideo quamuis pre- dicti loquanteſ ſimpliſter, tamen debent intelligi, quando ecclæſia matrix eft patrona illius inferiori, prout erat in c. ifj. de ecclæſ. adi. ut dicit Abb. hinc: & ſunt 38 uerba domi. Cardi. hinc poſt Innocen. in c. ifj. de cap. mo. ubi reprehendens aliter teneenteſ, dicit, neſcimus, ubi habeant hoc. Nec obſtanter uerba Innocen. hinc: quia in- telliguntur, quando ecclæſia eft patrona, ut dixi. Addē Cardi. d. consil. lxvij. ubi idem ponit extenſiuſ, fundan- do ſe per c. cum ex iniuicio. in fi. de hære. Respondet ad c. fin. de offici. archipresby. quod datur ibi archipresby- tero ſola ſollicitudo circa ecclæſias inferioriſ, non po- testas, uel iurisdictio. Pulchritè poſit idem Cardi. in cle. j. in princ. in xij. col. uer. priuū uideendum eft. de ſup- neg. præfa. probans, quod ad episcopum non ſolū ſpectat in ſtitutio authorizabilis, de qua in c. cum ſatis. de offici. archi. ſed etiam collatoria. Respondet ad d. c. ifj. quod plebs dedit ibi partem dotti: ideo ſuit patro- ni. Et non ſufficit, quod ſit ſimpliſter ecclæſia in terri- torio plebiſ: quia non habet plebs proprieſatem, ideo per hoc non efficitur patrona, ſecundum eum. Quod bene not. Et addē Fede. consil. ccxxij. Super primo puncto, ad fi. ubi optimè ſirmat prædicta: intelligens Innocen. hinc, ut eft dictum: & non ſuiffet plebs patro- na, in d.c. ifj. nifſ doſalſet, ſecundum c. Et non dicas, oblatiōes futura ſunt loco dotti: quia ad hoc, ut quis ſit patronus, requiriſtur aſignatio dotti tempore fun- dationis, non poſt gloſ. j. quas in medio, in c. pia. hæn- tis. xvij. q. vij. Idem Abb. in d. c. ifj. ifj. col. quicquid ſen- ſerit ibi gloſ. Habet ergo unum caſum, in quo proce- dunt uerba Innoc. hinc, ſcilicet in plebe, quæ doſauit. ¶ Addē alios duos. Vnus eft, quando intra corpus ipſius ecclæſia ſaſcus edificat capellam: quia ratione ſoli prælatus ecclæſia efficitur compatrionus. Abb. in diſto c. ifj. dicens, hoc non eſte taſcum ab alio, & com- muniter non obſtruere propter inaduentiam. ¶ Tu uide Rotam de re. eccl. non aliſ. vi. decisi. & de iu- repa. xij. & ſeq. in antiqu. ubi dicitur, quod capellaniæ adiſicata in ecclæſia ſpectante ad præſentationem ab- batis, ſpectat etiam ad præſentationem eiusdem: quia contentum ſequitur naturam continentis: & repro- bant gloſ. fi. in fi. in c. ad hec, dē fil. prieſty. Voluerunt dicere de offici. uic. Idem Abb. in c. cum ecclæſia Vul- terana. de elect. ¶ Tertiū caſus eft in ecclæſia ſita in fun- do, qui eft de proprietate ipſius ecclæſia ſuperioris, ut dicetur in ſequenti fallentia. Non intelligas haec in ca- pelliſ ſuſdatiſ in monaſterijs Mendicantium: quia in illis nullus eft patronus, nec uacant. Per de Anch. conſi- mihi ciuiſ. Iura, quæ ius patronatus conferunt, &c. ¶ Et adde, quod adiſicata ecclæſia ſe reditibus ecclæſia non facit patronum ſe, nec ſuos, ſed ecclæſiam: gl. pen. in c. Apoſtoliſ. xij. quæſt. j. per quam intulit Cardi. egregie conſil. cxxij. Quidam habens quoddam feu- dum, &c. quod ſi uafallus episcopi doſauit ecclæſiam de bonis feudi, ius patronatus non tranſit in haſredes ſuos, ſed ad illos, ad quos trāſbiſ ſit feudum poſt ipſum. ¶ Fallit quinđ dicta regula in ecclæſijs collegiatis ſecu- latibus. Nam inſtitut. uel confirmatio in præbendis, ſeu beneficiis eis ſubieciſ, ſpectat bene ad episcopum, ſed electio & præſentatio ſpectat ad prælatum & capi- tulum illius ecclæſia. Fede. per optimas allegationes conſil. xxxij. Quaritur, ad quem. & Domi. in d. ſum. xxj. diſtinct. Et dicit Abb. in c. ſignificauerunt, j. no. per illum text. j. eo. quod episcopus in tali ecclæſia non fu- dat intentionem ſuam ſuper libera collatione, ſed dū- taxat ſuper libera confirmatione: cledio uero ſpectat ad collegium. ¶ Limita, niſi ecclæſia collegiata doſa- uerit illa beneficia, uel niſi ſint conſtructa in corpore ecclæſia, uel in fundo, qui ſit proprietatis ecclæſia. Iſtis enim concurrentibus, uel altero corum, totalis prou- ſio ſpectat ad prælatum cum capitulo, non ad episco- pom. But. latē poſt Cald. & Paul. de Eleaza. in d.c. cum ecclæſijs archipresbyterorum neminem inſtitui abſep. ipſorum præſentatione. Idem Arch. Lap. & Domi. in c. ne- cle. uel mo. in vij. & allegant omnes prædicti Innoc. hinc. Sed aduerte: quia ſi ita eſtet, concurrent dicta Abbi. hinc in ifj. notabili huius materiæ. Et ideo quamuis pre- dicti loquanteſ ſimpliſter, tamen debent intelligi, quando ecclæſia matrix eft patrona illius inferiori, prout erat in c. ifj. de ecclæſ. adi. ut dicit Abb. hinc: & ſunt 38 uerba domi. Cardi. hinc poſt Innocen. in c. ifj. de cap. mo. ubi reprehendens aliter teneenteſ, dicit, neſcimus, ubi habeant hoc. Nec obſtanter uerba Innocen. hinc: quia in- telliguntur, quando ecclæſia eft patrona, ut dixi. Addē Cardi. d. consil. lxvij. ubi idem ponit extenſiuſ, fundan- do ſe per c. cum ex iniuicio. in fi. de hære. Respondet ad c. fin. de offici. archipresby. quod datur ibi archipresby- tero ſola ſollicitudo circa ecclæſias inferioriſ, non po- testas, uel iurisdictio. Pulchritè poſit idem Cardi. in cle. j. in princ. in xij. col. uer. priuū uideendum eft. de ſup- neg. præfa. probans, quod ad episcopum non ſolū ſpectat in ſtitutio authorizabilis, de qua in c. cum ſatis. de offici. archi. ſed etiam collatoria. Respondet ad d. c. ifj. quod plebs dedit ibi partem dotti: ideo ſuit patro- ni. Et non ſufficit, quod ſit ſimpliſter ecclæſia in terri- torio plebiſ: quia non habet plebs proprieſatem, ideo per hoc non efficitur patrona, ſecundum eum. Quod bene not. Et addē Fede. consil. ccxxij. Super primo puncto, ad fi. ubi optimè ſirmat prædicta: intelligens Innocen. hinc, ut eft dictum: & non ſuiffet plebs patro- na, in d.c. ifj. nifſ doſalſet, ſecundum c. Et non dicas, oblatiōes futura ſunt loco dotti: quia ad hoc, ut quis ſit patronus, requiriſtur aſignatio dotti tempore fun- dationis, non poſt gloſ. j. quas in medio, in c. pia. hæn- tis. xvij. q. vij. Idem Abb. in d. c. ifj. ifj. col. quicquid ſen- ſerit ibi gloſ. Habet ergo unum caſum, in quo proce- dunt uerba Innoc. hinc, ſcilicet in plebe, quæ doſauit. ¶ Addē alios duos. Vnus eft, quando intra corpus ipſius ecclæſia ſaſcus edificat capellam: quia ratione ſoli prælatus ecclæſia efficitur compatrionus. Abb. in diſto c. ifj. dicens, hoc non eſte taſcum ab alio, & com- muniter non obſtruere propter inaduentiam. ¶ Tu uide Rotam de re. eccl. non aliſ. vi. decisi. & de iu- repa. xij. & ſeq. in antiqu. ubi dicitur, quod capellaniæ adiſicata in ecclæſia ſpectante ad præſentationem ab- batis, ſpectat etiam ad præſentationem eiusdem: quia contentum ſequitur naturam continentis: & repro- bant gloſ. fi. in fi. in c. ad hec, dē fil. prieſty. Voluerunt dicere de offici. uic. Idem Abb. in c. cum ecclæſia Vul- terana. de elect. ¶ Tertiū caſus eft in ecclæſia ſita in fun- do, qui eft de proprietate ipſius ecclæſia ſuperioris, ut dicetur in ſequenti fallentia. Non intelligas haec in ca- pelliſ ſuſdatiſ in monaſterijs Mendicantium: quia in illis nullus eft patronus, nec uacant. Per de Anch. conſi- mihi ciuiſ. Iura, quæ ius patronatus conferunt, &c. ¶ Et adde, quod adiſicata ecclæſia ſe reditibus ecclæſia non facit patronum ſe, nec ſuos, ſed ecclæſiam: gl. pen. in c. Apoſtoliſ. xij. quæſt. j. per quam intulit Cardi. egregie conſil. cxxij. Quidam habens quoddam feu- dum, &c. quod ſi uafallus episcopi doſauit ecclæſiam de bonis feudi, ius patronatus non tranſit in haſredes ſuos, ſed ad illos, ad quos trāſbiſ ſit feudum poſt ipſum. ¶ Fallit quinđ dicta regula in ecclæſijs collegiatis ſecu- latibus. Nam inſtitut. uel confirmatio in præbendis, ſeu beneficiis eis ſubieciſ, ſpectat bene ad episcopum, ſed electio & præſentatio ſpectat ad prælatum & capi- tulum illius ecclæſia. Fede. per optimas allegationes conſil. xxxij. Quaritur, ad quem. & Domi. in d. ſum. xxj. diſtinct. Et dicit Abb. in c. ſignificauerunt, j. no. per illum text. j. eo. quod episcopus in tali ecclæſia non fu- dat intentionem ſuam ſuper libera collatione, ſed dū- taxat ſuper libera confirmatione: cledio uero ſpectat ad collegium. ¶ Limita, niſi ecclæſia collegiata doſa- uerit illa beneficia, uel niſi ſint conſtructa in corpore ecclæſia, uel in fundo, qui ſit proprietatis ecclæſia. Iſtis enim concurrentibus, uel altero corum, totalis prou- ſio ſpectat ad prælatum cum capitulo, non ad episco- pom. But. latē poſt Cald. & Paul. de Eleaza. in d.c. cum ecclæſijs archipresbyterorum neminem inſtitui abſep. ipſorum præſentatione. Idem Arch. Lap. & Domi. in c. ne- cle. uel mo. in vij. & allegant omnes prædicti Innoc. hinc. Sed aduerte: quia ſi ita eſtet, concurrent dicta Abbi. hinc in ifj. notabili huius materiæ. Et ideo quamuis pre- dicti loquanteſ ſimpliſter, tamen debent intelligi, quando ecclæſia matrix eft patrona illius inferiori, prout erat in c. ifj. de ecclæſ. adi. ut dicit Abb. hinc: & ſunt 38 uerba domi. Cardi. hinc poſt Innocen. in c. ifj. de cap. mo. ubi reprehendens aliter teneenteſ, dicit, neſcimus, ubi habeant hoc. Nec obſtanter uerba Innocen. hinc: quia in- telliguntur, quando ecclæſia eft patrona, ut dixi. Addē Cardi. d. consil. lxvij. ubi idem ponit extenſiuſ, fundan- do ſe per c. cum ex iniuicio. in fi. de hære. Respondet ad c. fin. de offici. archipresby. quod datur ibi archipresby- tero ſola ſollicitudo circa ecclæſias inferioriſ, non po- testas, uel iurisdictio. Pulchritè poſit idem Cardi. in cle. j. in princ. in xij. col. uer. priuū uideendum eft. de ſup- neg. præfa. probans, quod ad episcopum non ſolū ſpectat in ſtitutio authorizabilis, de qua in c. cum ſatis. de offici. archi. ſed etiam collatoria. Respondet ad d. c. ifj. quod plebs dedit ibi partem dotti: ideo ſuit patro- ni. Et non ſufficit, quod ſit ſimpliſter ecclæſia in terri- torio plebiſ: quia non habet plebs proprieſatem, ideo per hoc non efficitur patrona, ſecundum eum. Quod bene not. Et addē Fede. consil. ccxxij. Super primo puncto, ad fi. ubi optimè ſirmat prædicta: intelligens Innocen. hinc, ut eft dictum: & non ſuiffet plebs patro- na, in d.c. ifj. nifſ doſalſet, ſecundum c. Et non dicas, oblatiōes futura ſunt loco dotti: quia ad hoc, ut quis ſit patronus, requiriſtur aſignatio dotti tempore fun- dationis, non poſt gloſ. j. quas in medio, in c. pia. hæn- tis. xvij. q. vij. Idem Abb. in d. c. ifj. ifj. col. quicquid ſen- ſerit ibi gloſ. Habet ergo unum caſum, in quo proce- dunt uerba Innoc. hinc, ſcilicet in plebe, quæ doſauit. ¶ Addē alios duos. Vnus eft, quando intra corpus ipſius ecclæſia ſaſcus edificat capellam: quia ratione ſoli prælatus ecclæſia efficitur compatrionus. Abb. in diſto c. ifj. dicens, hoc non eſte taſcum ab alio, & com- muniter non obſtruere propter inaduentiam. ¶ Tu uide Rotam de re. eccl. non aliſ. vi. decisi. & de iu- repa. xij. & ſeq. in antiqu. ubi dicitur, quod capellaniæ adiſicata in ecclæſia ſpectante ad præſentationem ab- batis, ſpectat etiam ad præſentationem eiusdem: quia contentum ſequitur naturam continentis: & repro- bant gloſ. fi. in fi. in c. ad hec, dē fil. prieſty. Voluerunt dicere de offici. uic. Idem Abb. in c. cum ecclæſia Vul- terana. de elect. ¶ Tertiū caſus eft in ecclæſia ſita in fun- do, qui eft de proprietate ipſius ecclæſia ſuperioris, ut dicetur in ſequenti fallentia. Non intelligas haec in ca- pelliſ ſuſdatiſ in monaſterijs Mendicantium: quia in illis nullus eft patronus, nec uacant. Per de Anch. conſi- mihi ciuiſ. Iura, quæ ius patronatus conferunt, &c. ¶ Et adde, quod adiſicata ecclæſia ſe reditibus ecclæſia non facit patronum ſe, nec ſuos, ſed ecclæſiam: gl. pen. in c. Apoſtoliſ. xij. quæſt. j. per quam intulit Cardi. egregie conſil. cxxij. Quidam habens quoddam feu- dum, &c. quod ſi uafallus episcopi doſauit ecclæſiam de bonis feudi, ius patronatus non tranſit in haſredes ſuos, ſed ad illos, ad quos trāſbiſ ſit feudum poſt ipſum. ¶ Fallit quinđ dicta regula in ecclæſijs collegiatis ſecu- latibus. Nam inſtitut. uel confirmatio in præbendis, ſeu beneficiis eis ſubieciſ, ſpectat bene ad episcopum, ſed electio & præſentatio ſpectat ad prælatum & capi- tulum illius ecclæſia. Fede. per optimas allegationes conſil. xxxij. Quaritur, ad quem. & Domi. in d. ſum. xxj. diſtinct. Et dicit Abb. in c. ſignificauerunt, j. no. per illum text. j. eo. quod episcopus in tali ecclæſia non fu- dat intentionem ſuam ſuper libera collatione, ſed dū- taxat ſuper libera confirmatione: cledio uero ſpectat ad collegium. ¶ Limita, niſi ecclæſia collegiata doſa- uerit illa beneficia, uel niſi ſint conſtructa in corpore ecclæſia, uel in fundo, qui ſit proprietatis ecclæſia. Iſtis enim concurrentibus, uel altero corum, totalis prou- ſio ſpectat ad prælatum cum capitulo, non ad episco- pom. But. latē poſt Cald. &

suetudo aliud dicit. ¶ Secundò, ubi præbenda fuī sententia dotatè de bonis ecclie; quod in dubio præsumitur. Et subdit, quod si laicus dotans canoniciatus dicit ecclie, non referat sibi ius patronatus, non competitius patronatus collegio. Quo no. ¶ Considera etiā, quod ecclie inferior non parum iuris habet, quando præsentat: licet enim plus iuris conferat institutio, quam præsentatio, c. dilectus de offic. leg. & honorabili oratione uideatur actus institutionis, tamen ubi est institutio, quā p̄gredit præsentatio, re uera ex quo in situens cogitatur idoneum præsentatum admittere, c. pastoralis, de iure pa. uidetur maiori potestate & prærogativa fungi præsentans, quam in situens: & quilibet, cui daretur 42 optio, magis eligeret facultatem præsentandi, quam in situendi: nam ad illius voluntatem prouidetur ecclie, & ipse est, qui dicere potest. Præsentato: opus magnum meorum tu es. Poterat enim præsentare, quem uolebat. Sed episcopus non poterat, quē fortè uolueret instituire, extra dictos tres casus: quia institutio libera, seu collatio spectabit ad episcopū in casu huius fallentia, & præcedentis, per prædicta. ¶ Demū no. tria. Primo, quod si ecclie parochialis dicitur in fundo suo aliam ecclie, potest ibi ponere uicarium, & aificans erit rector utriusq; glo. sing. in eam te. de. & qualiter, dum modò adificauerit in sui a diutorium propter numerositatē populi, secus, si ut beneficium per se stans. Abb. in d.c. cūm ecclie, ad fi. ¶ Not. secundò, quod data negligentiā patronorū, ad quorum præsentationem inferior aliquid habet instituire de iure speciali, non deuoluitur prouisio ad episcopum, sed ad episcopū inferiorem. Car. post longam disputatiōnem in cle. j. xiiij. col. de sup. neg. præla. ¶ No. tertio ad ampliationem regula s. posita, quod licet in alijs legatis factis ecclie iam dotata poset adiūci pœna, quod reuerrant ad usus prophanos, nō seruatis pacis eis adiūcis, tamen in dote ecclie talis adiūcio nō ualeat, ne contingere ecclie remanere in dotatam. Pet. de Anc. conf. mīhi cxvij. Subtiliter & ad plenam, quasi in fi. De natura autem horum uerborum in spiritualibus & temporalibus, uide latissimē Fede. conf. ccxij. Reuerende pater, dicitur in iure, qd' habeo ualde prolixius, quam sit scriptum, uel impressum inter consilia. Et dum tex. hīc, & in c. cūm uenerabilis, de reliq. do. probant, q̄ in temporalibus episcopus nō fundat suam intentionem de iure cōmuni, uide Car. conf. cxix. Monasteriū sancti Iuliani, ubi ad hoc reputatis tex. esse singulares. ¶ Et de altariis, uel capellis sitis in corpore aliquius ecclie, ad quem spectant, & an comprehendantur sub titulo ecclie principalis, & alla utilia de ipsiis, posuit in c. ex parte S. j. col. 5. de re scrips. Prædicta omnia, quam facit contra Butr. licet sit uera in se, non uidetur tamen fatis facere oppositionē. Non enim querebatur, utrum generalitas uitaret hīc sententiam, quatenus est pro episcopo, sed quatenus excipit aliqua uerbi incertis: & in illis exceptionibus iudicium nō erat uniuersale. Tene ergo cum But, quem sequitur Imo. quod in certitudo non uitiat sententiam in capitulis exceptis, etiam si agatur de iuribus particularibus, adeo quod certificari potest ex iuribus etiam nō productis. Et ad hoc est text. sing. hīc. Est enim illa exceptio, quā, quād resuitoria protestatio, ac si diceret, Salvo iure, &c. de qua clausula dixi in c. inter monasterium. j. tit. ij. & re uera loani. And. in loco allegato per Abb. No. istum text. in sua generalitate, dum iudicat pro episcopo, dicens, per ipsum ualeat talem sententiam in iudicis generalibus, sed loquimur hīc, quando sententia excipit non specificando. ¶ Adde secundò, dum tener Abb. 41 non iudicere sententiam, quā uenit certificanda per re-

non probant. Dixi in c. inter ceteras, in j. conclusione, & in j. declarationē, j. tit. ij. Et sententia referens se ad statutum nullum, non ualeat. Bal. in c. cūm causa, per illum text. de re iudic. Et dicit Rota de procu. xiiij. decisi. in antiquorib, quod si ualeat inuentarium curatoris, referens se simpliciter ad inuentarium tutoris. Et dicit Rota de app. xxix. in antiquis, quod si appellans à secundo grauamine, dicit, Appello ex causis, de quibus in schedula & pa. uer. fallit sexto. Et si consilium est infustum, debet iudex supercedere. Bart. in l. j. si plures. ff. de exercitō. Abb. in d. c. si pro debilitate. Paul. consil. xv. But. in c. in timasti. j. col. de appell. & in c. cūm olīm. iij. col. de arb. & in c. ex literis. lo. j. col. de spons. copiosē Firmanus in Repertorio, in uer. consilium sapientis. ad fin. ¶ Fal tertio, quando iudex ita pronuncians, non legerat consilium: quā sententia est nulla.^b

a Certam] Adde certam^a, uide pulchre Tho. Fastoli, du tex. in l. j. ff. de li- bio Rota xlif. Die Lunæ, xvij. eiudem ber. & postbu. et mensis, ubi sunt utilia ad intellectum ibi ad hoc uide d. cle. appellanti. Puto dixisse in c. in do. Alex. de Imo. ultimis folijs, de rescript. ¶ Tertiò, dum concludit Abb. post But. & Imo.

43 ualere^c sententiam, Pronuncio, prout in consilio: adde multa breuiter ultra Lud. Alexand. & Aret. in l. j. ff. de uerb. obliqu. & An. Sicut. in c. si pro debilitate, de offic. deleg. & ultra apostillas omnium Modernorum. Et pri mō pro dicta conclusione uide Paul. de Cast. in lect. Bononiensi, in l. fundus. ff. de rescin. uendi. licet Bal. ibi nō firmet. Ade etiam Alber. Bald. Ang. & Salic. in l. j. C. si aduer. liber. & ibi Paul. de Cast. dicente, Bat. idem con fuluisse, licet in lect. aliter dixerit. Et idem dicit tenuisse Ioan. Faciol. doctorem Pisaniū. Idem Iac. But. & Sal. ad fin. in l. fin. in fin. C. ubi, & apud quem. Lud. plenē in d. l. j. de uerb. obliqu. Ang. Imo. & Lud. in vīj. col. in l. j. ff. de re iudic. Ang. & Pau. in l. qui se dixit, ff. de fiduc. Ang. in l. præf. C. de senten. Imo. in l. si conuenierit, ff. re iud. & in d. c. si pro debilitate, ult. col. & in c. super eo. iij. col. eo. tit. Bald. in l. testamento, in fin. ff. de hāre, inst. & in c. cūm ecclie. iij. col. de cau. pos. Feder. consil. cxxij. incip. Vicarius domini episcopi. Ang. Aret. in l. j. in fin. ff. de appell. Bald. in c. post me. de offic. lega. & alij prope allegandi. Mouentur rationibus, de quibus per Butr. & Abb. hīc: pro quibus facit gloss. in l. & puto. s. Julianus. in uer. communicari. ff. fa. ercisc. dicens, uerba sententiae posse impropriari, ut saluerit. Et est unica, secundum Bald. in c. cōtingit. iij. col. de do. & contu. & in c. licet. de transla. præla. & Lud. consil. cccxxvij. Præsens consultatio. ad fin. not. But. in c. cūm Bertoldus. x. col. uer. ultimō dicunt. j. de re iudic. Et si dices, ubi aliquid requiritur pro forma, sicut hīc uerbum Condemno, uel Absoluo, non sufficit aequipollens, ut per glo. in cle. appellanti. & Bald. in l. minoribus. C. de his, qui. ut indi. & Bald. & alios in l. j. ff. de lib. & pto. Dixi satis in d. s. si quis ita. allegans solūm Bald. in d. l. j. C. de senten. ex breuic. reci. Puto istud pendere ab articulo præcedenti: quia si natale sententia referens se ad instrumentum nō productum, urbi conclusi, ista limitatio esset dubitabilis, & etiam sequens, in qua de hoc aliquid dicetur. ¶ Fallit quar to, quando iudicium non sicut redactum apud acta. Abb. in d. c. illa. in fin. de accus. But. Abb. Imo. hīc: Lud. latē in repe. l. j. vīj. col. ff. de re iudic. & in d. l. j. s. si quis ita. j. col. ibi, item hoc uerum. de uerb. obl. sequitur op. di. centium, iudicantem nō possit se se referre ad probatio. ¶ Fallit prædicta cōclusio quatuor modis. Primo, quando iudicium uerba Pronunciatus ut in consilio, nō sunt scripta. Ang. consil. cxcvj. Domina Liberina. quia illa uerba sunt de substantia sententiae. Ideo debent esse in scriptis. l. j. C. de senten. ex breuic. reci. ¶ Fallit secundū, ubi essent duo consilia contraria. Bald. in c. fin. j. col. de re iudic. Bar. & Paul. in l. duo iudices. ff. de re iudic. quia uidetur sententia contraria in seipso, contra d. c. fin. Eligat tunc cōdix tertium. Bartol. in d. l. duo. Vel unī ex duobus adhuc reat, secundum Pau. ibi. Et si plures essent consultores contrariantes, sequatur consilium iustitius, etiam si in ipso concordet minor numerus. Angel. in l. si pars. in medio principij. ff. de peti. hāred. Allegat Inno. & bene, in c. nec episcopi. de temp. ordin. de cuius dicto

b Nulla] Et dicit idem, si ex forma statui cōcedatur petitio consilij sapientis, et post petitum consilium, eo non concessio, lata fuerit sententia, ut per do. So. in consilio xcvi. incip. Viso processu. uer. quartū & ultimō. in j. parte, char. cxxij.

c Reddō] Ad de idem tenentem. Soci. consilio cxxij. incip. Pre sens consultatio: uer. fecunda ratio, quā circa medium, in j. parte, char. cxv. Sed nūquid ualeat sententia secundum consilium habendum a consiliorū eligēdo. Vide do. Alexand. de Imo. in consil. cxxvij. j. parte, ad fin.

Felini iij. pars.

Romæ. & dñi fratres. v. q. de uerb. obl. nisi statutum requireret, quod consilium legeretur: quia tunc res est in dubio. l. i. in princ. ff. de his, quæ in testa, dele. Est uerum, quod pro saluatione præcedentis fallentia potest considerari mens statuti, non iudex arcta

a Sequi.] Adde a tur sequi a consilium. Nam si ipsum non **Phi.** in c. ij. de off. uidit, non uidetur seruare mentem statuti, quæ fuit, quod iudex cōsilium uiderit, & intellexerit. Si enim effet mani festé insiqvum, non tenetur ipsum sequi, ut prædixi. Vnde cum in istis requiratur matura, & nō perfunctio causa cognitionis, & illa non posset haberis, nisi diligentis inspectione cōsilij profecto non uidetur iudex secutus formam statuti, ex quo non legit consilium. Non enim dici potest secutus id, quod ignorabat. I. mater decedens. ff. de inoff. test. facit text. & quod ibi Bal. in l. fid. C. plus ualeat, quod agi. & quod no. Innoc. & alij in c. ij. de fid. instru. ubi subscribens se schedula vacua, cuius tenorem ignorabat, non dicit approbase, que ibi scribenit: & ita per hanc audio scripta dominum meum de Aret. in d. c. si pro debilitate. ¶ Nihil minus adhuc dubito, & præsuppono, quod si iudex legit consilium, sententia ualebit, licet nō fuit in actis productum: quia cessant ista rationes, maxime tenendo, quod iudicantis possit se referre ad nō producta, ut s. tenui.

b Valer.] Ad quā materiam adde, que habetur per do. Alex. de Imol. post Bal. & Ang. in l. j. s. si quis ita, de uerb. obl. & p. Lud. in l. j. de uad. & in rub. de arb. & per Lanfran. in tract. de arb. vii. parte. xl. q. & Bar. Cepol. in c. ij. vii. col. de cogn. seu. & Paul. de Cast. in consil. xv. incip. pro clario. & per do. Ale. xand. de Imol. in confi. iij. parte.

ad instrumentum nō uisum, præsupponit, quod nō fuit de causa cognitionis: d. iudicantem. cum simi. xxx. q. ult. Et tamen ex hoc sententia nō est nulla. ¶ Non obstat addita in contrariū. Et primò de subscrivente schedula vacua: quia ibi agitur de aliquo obligando: & obligatio nō trahit ad incognitam, & penitus nō entia. Sed hinc præsupponit consilium extare, & quod omnino continetur in eo alterum de duobus, uel condemnatio, uel absolutionis: & ideo iudicantis disponit super incognito cognitione generali, quæ in cludit in se, & firmat super qualibet individuali sui generis sicut in l. qui iure militari. ff. de mil. testa, ubi nō rumpitur testamentum, quando miles ignorans uxorem esse prægnante, uoluit exheredare quemcunq; qui sibi naferetur: quia omnino cogitabat de filio, licet ignoraret eum extare: & allegatur in renunciationibus, qua fiunt super incognitis, quod sufficit cogitare in genere de omni specie qualicunq; & illi derogare, etiam si nesciat eam extare, ut per Ang. & Imol. in d. g. duo fratres. & ibi Alex. lxj. col. Ang. in l. sicut certi. C. de test. mil. in l. tres fratres. ff. de p. sc. in authent. res, quæ. C. cōmunia de leg. & in d. l. qui iure. Imol. in c. fin. de dona. Bal. in l. paci. xiiij. q. C. de col. & plerosc. alios. Et si statutū diceret, quod consilium legatur, bene daret formam: sed

dicendo, quod iudicetur sicut consilium, non uidetur ab eo recedi, postquam non iudicatur contra consilium. Et licet forte posset esse iniustitia, tamē hoc nō præsumit. Item est saluū partitius appellati. Item iudices, corā quibus talia consilia petunt, cōmuniter sunt tales, quod discernere nesciunt iustitia cōsiliij, maximè iudices castrorum. Præterea docet experientia, quod sola electio cōsiliij nō inducit medullitus cognitionis iusticiae cōsiliij: sicut de priuilegio dicit gloss. in c. cūm persona, in uerbo, integraliter, de priu. in vj. Dixi in procēto Decre. x. col. ibi, adde primō. & tamen Bald. & Lud. ubi s. uidentur requirere solā lectiōnē, ut sententia ualeat, & sola lectio nō plenē instruit, ut est dictum. Ergo mens statuti nō est illa, de qua s. Cogitabis super his, quæ nouissima sunt, neq; credas, quod dicta uerba pronuncio ut in cōsilio, debeat exponi, id est, dicimus commandnū: sed exponi, id est, condemnamus. Nam sententia lata per gerundū exp̄ssum, est nullæ. Bar. in l. j. C. si aduer. lib. Io. c Effectu nullæ.] Add. An. in Spec. de except. s. uifo. additio- de Innoc. Lud. & ne incip. dat intelligere. But. i d. c. cūm do. Alex. de Imol. tenerabilis. iij. col. & Bald. in l. solent. in l. j. s. si quis ita, de off. procons. & c. j. ad f. s. de offic. le. Ang. in l. fi. C. ubi & apud quem. Mō derni in libro Maleficiorū in uer. & ibi Ang. & Paul. de Caput. xv. col. quia contractus futuri temporis nō spectat ad iudicē. l. j. ff. de pres. C. de sent.

lo: quia aliud est cōdemnare, aliud dicere condemnandum esse. Gl. in c. frater. xv. q. j. & in c. super eo. in uerbo, ordinet. de off. deleg. Dixi plenē in c. non potest. l. tit. iij. Valer tamē inter locutorum per gerundū, putā dicimus exceptionem admittendā. Ioan. An. in Spec. loco hīc, legato per Abb. no. Bal. in l. cūm iudex. C. de sent. Ita loquitur l. Aemilius. ibi, prouinciauit restituendū. ff. de mino. Idem, si esset uerbi infinitū. J. fundus. ff. de rescin. uen. ibi, iussit uenitio reficiendi, quia infinitū ad omne tempus referri potest: gl. in l. v. s. fit. d. Stipulatio.] Et si quis ita. eo. tit. Idem, si iudex diceret, nō uideo, cur Titius nō sit cōdemnandus. Bart. in d. s. si quis ita, per illū tex. Idem, si fieret mentio sententia iam latet, ait prator. s. permittit. ff. de mino. ibi, decrevit pecuniā soluendam. Idem, si sententia haberet uerbi præfatis temporis, & respectu implementi utatur gerundio: putā, diffinimus rem restituendā. Ita loquitur ecclesiā, in fi. de consti. Et sic intellige multa iura, quæ extollit An. Sic. in d. c. si pro debilitate. ult. col. Et istis casibus salvatur opinio tenentium, ualeat sententia latet per gerundū, ut tenuit gloss. final. in l. diem proferre. s. si plures. ff. de arb. Ang. Imol. & Rota in l. j. ff. de re iudic. & alij, quos reprobat Alex. in d. g. si quis ita, licet eos sequatur And. Sical. in d. c. si pro debilitate. Et non est op. incolorata: & eam tenet Aret. ibi, & in d. g. si quis ita. iij. col. uer. circa secundum membrum, expōndo tempus pro tempore, ut res potius ualeat, quam pereat, sicut facit Bart. in l. illicitas. in princ. ff. de offic. præf. & gloss. aurea in d. c. super eo. de offic. dele. & muliti text. quos ipse inducit in d. s. si quis ita. Et istis addit. si iudex ita diceret, pronuncio, prout in cōsilio, eum ab soluendum, non diceretur absoluere: nec sententia ualeret, sicut haeres iussus manumittere seruum, non faciat faceret, dico dēcō, dico manumittendū, secundum Bald. pulchrē in c. j. in fin. de offic. deleg. Quæ omnia bene not.

¶ Ultimò tene menti dictum Innoc. hīc, approbat. & ab approbat ad unum officium, non repellit alia ab eodem, nec à simili: secus, si esset dissimile. Et sequuntur alij

c. olim, &
infra.

alijs hīc, & Imol. & Ana. in c. nulli. de act. & pulchrē Abb. in c. scriptum. in fi. de elect. & Bu. in c. præsentium. iij. col. de test. adducens pro hoc c. accepimus. de acta. & qualis. Sequitur etiam Arc. istud dictum, in s. si quis testibus. iij. q. iij. addens, quod testem approbat nō a. Reprobare] apostolum reprobare ex causa, quæ à Add. Car. in cle. me pcedat: secus, si pcederet ab alio. f. ad fi. de test. Vnde si filium tuū habui pro teste in causa mea, recusabo eum in testem in causa, quā modō tecū habeo. Ex te enim orta est causa, cur eum reprobo. Et simpliciter sequit ibi Domitius. ¶ Limita, ut t per Abb. hīc, ut non habeant ista locū in superiori, qui ex causa potest talē reprobare in codē officio, uel famili, ut hīc per eū. Pro quo uide Pet. de Anch. in rep. cle. j. x. col. uer. secundū oppono. de cōs. p̄. ubi ad literā sequit Imol. hīc, Potesta limitat, nisi superueniat inhabilitas: quia repeller ab officio nedū habendo, sed habito. Idem, si nō superueniat, sed in effectu doceat experientia, ipsum nō esse ad officiū aptū: quia a superiori remouebit. Non enim habuit illa approbatio uim sententia diffinita, sed appella decrētū admisſiū, uel reprobatoriū, l. j. s. solent. ff. quādo app. sit. Vnde dicit Innoc. in c. cōstitutis. in gl. in uer. sed quare non potius, de app. q̄ cōfirmatio electionis nō habet uim diffinitiū: quia nō interuenit cōtest. litis, nec alijs ordo iudicari. Amplius dixit Old. cons. xvij. incip. Circa prium. q̄ factus sacerdos ab episcopo, & ab eo successore, p̄motus ad duo curata, repellit potest à tertio curato ab ipso episcopo ex defectu insufficientia detecte, etiā tertium sit paris, uel minoris oneris: quia remoueti possit ab obēto: gl. in c. fi. de renun. c. j. de off. cust. Dixi in c. si quādo, ad fi. de refr. etiā ab ipsō, p̄motu. Io. An. in c. diuersis, de cle. coniu. Ergo fortis ab obtinendo, c. quemadmodū, de iure iudicari. Et medius corporū reprobari potest, detecta insufficiētā, ut gradatū. s. reprobari. ff. de mu. & ho. Fortis in medico animarū, per c. cūm infirmitas. de p̄on. & remis. iuncto c. cūm fit. de acta. & quali. Et cōstat, nō omnes sacerdotio dignos esse ad curam aptos. Patet exēpla in multis religiosis mendicantibus. Et hoc consilium sequitur Pe. de Anc. in d. cle. j. & Io. An. tacito Old. in addi. Spec. super rub. de iure patrō. Respondeat ad d. c. accepimus. quod loquitur in simplici beneficio, nō in curato: tetigī in c. ex literis. de consti. & nō potest iste repellendus dicere superiori, sciebas me inhabilē: quia sic allegaret propriā turpitudinem. Necq; sciēta superioris, qui est inferior à principe, habet uim dispensationis, p̄motu uento inhabilē, ut per But. in c. ueniens. de fil. presby. Dixi in d. c. si quādo. vj. col. uer. stat difficultas. Et cum dico conf. Old. cōcordat ad literam Alb. in l. Pomponius. la. j. in ult. col. ff. de neg. gest. dices, se uidisse illā quāstionē in curia Romana, licet non aget Old. neq; loan. An. Bene facit, quod not. Abb. in c. cūm ordīnem. ult. col. de rescript. ubi dicit, quod tutus notoriē exceptione declinatoria, tenetur comparēre ad ipsam allegandam. Respondeat ad cle. pastoralis. uer. Pisana. de re iudic. quod nō ibi sine periculo personā non poterat reus comparēre. s. o. z. Poterat ibi procuratore mittere, & tamen ad hoc non fuit astrictus. Ergo est ibi casus pro opī. Abb. Non dicas, poterat uis inferri causa agitanda per procuratorem, qui timor est iustus. Ang. in disputatione, Bononiensi. iij. q. dixi in c. accedens. lo. j. ut lit. non contest. quia non dicitur, quod uadat procuratō ad litigandum, sed ad excusandum. Ad gloss. in d. cle. appellanti. dīc, esse ueram in praesente: secus in absentia, secundum Abb. ibi, & in c. ex parte. lo. j. in fin. de app. & ibi etiam Imol. & Bart. in l. de acta. ff. de mi. & Imol. in c. cūm super. in fin. de off. deleg. Et dicunt isti, citatum ad locum notoriē non tutum, non teneri uenire ad excusandum se. Per hāc intelligi Rotam, de dolo & contu. decisi. v. in antiquis, ubi dicitur citatum ad locum non tutum, debere mittere excusatorem: quia fallit in loco notoriē non tuto. Citatus tamē à iudice notoriē suspecto, bene tenetur comparēre ad hoc allegandum. loan. An. & alij. in c. j. ut lite non contest. Card. post Paul. in cle, quia contingit. in princ. in fi. opposit. de relig. do. & ibi Imol. iij. col. & Imol. in d. c. ex parte. in fin. & ibi Philip. iij. col. quia citatus ad locum

Felini iij. pars. d 2 non

S V M M A R I V M .

- 1 ¶ Citatus ultra dictam, an teneatur comparēre, & allegare nimiam distantiam.
- 2 Citatus ad locum notoriē non tutum, an teneatur uenire.
- 3 Et si talis non compareat, an processus sit nullus.
- 4 Imperatio ultra unam dictam, quæ non est abbreviabilis per approbationem delegati, an sit nulla.
- 5 Statutum si dicat, ne quis erigit molendinum in aqua prope aliud, per centum perticas, sicut mensuratio per aquam, non per aerem.
- 6 via secuta semper attendit respectu itineris & computationis dietarum.
- 7 Millaria quinquaginta per mare, sunt minus, quam una dieta.
- 8 Probare rei actionem oblatā probatione exceptionis bene iustificat appellationem respectu deuoluendi, sed non respectu obtinendi.
- 9 Ratio presumpti iniquitatis, uel irritationis, uel prouocationis priuati iudicis, quoties cessat, causa remittitur ad eum.

C A P I T V L V M . VII.

Lim, & infrā. ¶ Citatus, qui non admissem appellat coram iudice appellationis, probare debet exceptionem propter exceptio- nem. Et cōstat, nō omnes sacerdotio dignos esse ad curam aptos. Patet exēpla in multis religiosis mendicantibus. Et hoc consilium sequitur Pe. de Anc. in d. cle. j. & Io. An. tacito Old. in addi. Spec. super rub. de iure patrō. Respondeat ad d. c. accepimus. quod loquitur in simplici beneficio, nō in curato: tetigī in c. ex literis. de consti. & nō potest iste repellendus dicere superiori, sciebas me inhabilē: quia sic allegaret propriā turpitudinem. Necq; sciēta superioris, qui est inferior à principe, habet uim dispensationis, p̄motu uento inhabilē, ut per But. in c. ueniens. de fil. presby. Dixi in d. c. si quādo. vj. col. uer. stat difficultas. Et cum dico conf. Old. cōcordat ad literam Alb. in l. Pomponius. la. j. in ult. col. ff. de neg. gest. dices, se uidisse illā quāstionē in curia Romana, licet non aget Old. neq; loan. An. Bene facit, quod not. Abb. in c. cūm ordīnem. ult. col. de rescript. ubi dicit, quod tutus notoriē exceptione declinatoria, tenetur comparēre ad ipsam allegandam. Respondeat ad cle. pastoralis. uer. Pisana. de re iudic. quod nō ibi sine periculo personā non poterat reus comparēre. s. o. z. Poterat ibi procuratore mittere, & tamen ad hoc non fuit astrictus. Ergo est ibi casus pro opī. Abb. Non dicas, poterat uis inferri causa agitanda per procuratorem, qui timor est iustus. Ang. in disputatione, Bononiensi. iij. q. dixi in c. accedens. lo. j. ut lit. non contest. quia non dicitur, quod uadat procuratō ad litigandum, sed ad excusandum. Ad gloss. in d. cle. appellanti. dīc, esse ueram in praesente: secus in absentia, secundum Abb. ibi, & in c. ex parte. lo. j. in fin. de app. & ibi etiam Imol. & Bart. in l. de acta. ff. de mi. & Imol. in c. cūm super. in fin. de off. deleg. Et dicunt isti, citatum ad locum notoriē non tutum, non teneri uenire ad excusandum se. Per hāc intelligi Rotam, de dolo & contu. decisi. v. in antiquis, ubi dicitur citatum ad locum non tutum, debere mittere excusatorem: quia fallit in loco notoriē non tuto. Citatus tamē à iudice notoriē suspecto, bene tenetur comparēre ad hoc allegandum. loan. An. & alij. in c. j. ut lite non contest. Card. post Paul. in cle, quia contingit. in princ. in fi. opposit. de relig. do. & ibi Imol. iij. col. & Imol. in d. c. ex parte. in fin. & ibi Philip. iij. col. quia citatus ad locum

Privilégium] Ad cuius articuli decisionem uide Bart. pulchrè in l. iij. ff. de iudic. quā allegat Phil. in d.c. cum ordinem. ubi etiā uide omnino Ang. in l. si quis ex alio. ff. eo. ubi ponit pulsiram limitatio- nem & ibi uide Bald. & die secun dum gl. ex ut etiā tenet Phil. loco s. allegato, quōd q̄s non tenetur com parere ad allegan dum priuilegiū, uel exceptionem declinatoriam foris hoc cōstatbat: put̄, quia in cita tione fuit dictum: domin⁹ talis pref byter, uel, talis de Florentia, cū ci ter apud iudicē Perustiū de eo, quōd alibi dictū est: tunc enim ire non tenetur, nec citatio eū arcat: & ideo officialis, quando procedat contra aliquę clericum, licet male faciant, omittunt ponere in cita tione, n̄l proce sū aliquam de a monstrationē, ex qua demōstretur clericus, ut sic p̄pter dubium te neatur ire ad alle gandum priuile giū: subdī po ste Bart. tu potes dicere, q̄ etiam si est dubium respe ctiu iudicis, uel a ctoris, si tamē ritas est in se, q̄ presens iudicium suscipere nō com pelletur, non u detur latitatē: et sic nō potest per umiri ad secundū decretum, nec ad aliud, quod paret plenū priuile giū: bene tamen poterit multari, sed primū de cretum perscri ri ratio est, quia primum decretū

non tutum, statim est certus de grau mine: sed nō sic citatus à iudice notoriē suspecto. Forte enim iustus erit. Et si dices, etiam in loco non tuto forte non offendit, dīc ultra istos, quōd si fert periculū à periculo. Nam unū est reparabile, put̄a quando iniuste pro ceditur; aliud non, ut quādo persona offendit. Cetera super hoc, utrum ci tatus teneatur ire ad allegandum pri uilegiū^a, posuit in d.c. cū ordinem. col. x. uer. ad allegandū priuilegiū, cū xv. col. sequē. declarata opportūnē gl. in d.c. appellatī. ¶ Dum dicit Abb. 3 in h. q. q̄ etiam si iste nō comparet, processus effet hodie nullus, per c. sta tuū in si. de rescr. in vj. dicatis fortius, q̄ idem est, etiam si comparens cōsen tire tacitē, uel exprefse trahit ultra die tam, ita eleganter Car. cons. lxxiiij. Om nis à me charitatis, in j. dubio: quia ista imperatio ultra unam dietā, ho die est ipso iure nulla, Vnde con sensus partis sequens, ipsam nō ualidat. Facit gl. in terbo, committantur. in d. c. statutum, in princ. uolens propter fi nem illius literæ, consensum partis n̄ nihil operari. Idem gl. in c.j. & gl. in terbo, processus. in d. c. spēndia. eo. tit. & li bro. & in c. dilecto. in uerbo, clausula. de prab. cum concord. quas posuit de consti. c. cūm accessissent. vj. col. Præterea, exceptis duobus casibus positis in d. c. statutum. s. in nullo. consensus par tium in illa materia nihil operatur, adeo quōd Ioan. And. ibi dixit, quōd etiam de consensu partium non po test ibi delegatus subdelegare extra lo cu, uel alijs personis, quām ibi ex pressis, per d.s. in nullo. in uer. quomo dolibet. & sequitur ibi Dom. ult. col. & Maria in c. sane. j. col. de fo. compe alle gando etiam Ioan. An. in Spec. de lega to s. sequitur uidere, quod sit officium. uer. sed nunquid delegatus. Nec est ue rum, quōd illa decre. statutum. concer nat principaliter fauorem priuatorū. Patet uer. cōmuni utilitate. Item, quia refrenatio delegationum processuum delegatorum prodest ordinatoriē po testari, ut latius per Card. in d. consilio. 4 Ex t̄ quo firma hoc, quōd imperatio ultra unam dietam non abbreviabile per appropinquationē delegati stan tis in diocesi, est nulla. ¶ Vtrū autem exeundo diocesum de consensu partium, possit se in tantum approxi mate, quōd eam ualider, est questio ab alijs non tacta, in qua alijs tenui h̄c, quōd non: & quia latitiū reassump si in c. nonnulli. in princ. in iij. col. de rescr. ideo h̄c omittam. Ibi etiam reassump si dictum Abb. h̄c de rescripto, in quo fit mentio de loco, in quo dele gatus moratur. Vide ibi. ¶ Dum sub dit Abb. in iij. q. post Ioan. An. h̄c, & Spe. debere attendi viam istratiōnem, non alijs, sicut breuiorem: adde Bart. in l. iij. ff. de uer. sig. ubi dixit, quōd si tractatur de spacio locorum ratione itineris, non fit cōmensuratio per indi

rectum, uel per aerem, sed per vias usitatas, per lcos. in fi. cum gl. ff. de falsis. Secus, quando agitur de spacijs locorum, non respectu itineris, sed solius distantie, quia cōmensuratio fit via breviori & rectiori terrestri, si fieri potest, uel per aerem. Ita dicit statuiss Clementem Papam in quadam extrauaganti, quae disponit, quod monasteria Mendicantium dissent certi spacioe & ponit modum mensurandi, ubi non agitur de itinere: de qua etiam meminit Bart. in l. j. in fi. ff. si quis caudens, quod stante statuto, quod illi dicuntur pro pinqui, qui distat omni millari, non respicietur ipsius iter, quod forte est longius, sed recta linea mensurabilis per terram, uel aerem. Similiter si statutum prohibet, ut non eligatur in potestate, qui proximus est per octoginta millaria: homo ciuitatis distantis, quo ad iter per dictum spaci, proximior tamen per aerem, non poterit esse potestas, secundum eum, quem alij sequuntur, excepto Paul. de Cast. qui in hoc exemplo de potestate dicit se contrarium respondisse Florentiam: quia statuentes habuerunt respectum ad uulgarem & communem usum loquendi, secundum quem illa octoginta millaria computatur per viam frequentatam, licet sit longior, quam directa, per quam fieret mensuratio per campos & agros. Et sequitur Alex. pulchre consil. mihi cccccvj. consideratis uerbis statuti, inferens, quod ubiunque probaretur de hoc communis usus loquendi, esset illi semper standum in proposito. Faciūt, que posui in proœmio Gregoriano. Respondet ad d. extrauag. quod seruabitur in terminis suis. Et uult Alex. in d. consil. quod ceterante dicto communis usus loquendi, debeat inspicere mens statuti. ¶ Vnde de stante statuto, ne quis erigat molendinum in aqua prope aliud per centum perticas, non fiet mensuratio perticularum per aerem, sed per aqua: quia mens statuti fuit, quod non impeditur molendinum superius ad inferiori, per quod impeditur necessarius cursus aquæ. Quod ppetuò non. Subdit Bar. in d. l. j. qdista computatur non à porta urbis, sed à continentibus adiunctis, per l. mille passus. ff. de uer. sig. Et qd mensuratio distantie per directum, non per obliquum. no. Bar. in Tyberiadæ, in xx. figura. & Bal. in c. j. s. firmatur de prohib. feu. alie. per Fed. Subdit Ang. post Bar. in d. l. j. si quis caudens respectu itineris & cōputationis diutarum attendit semper via secura, licet tortuosa. Et ubi sunt plures diaetae, attendit uisitationem non nouam. C. de iud. nisi inducta de novo esset securior, per l. f. s. cum enim gemini trahentes. C. de iure delib. Et cetera ampliante uia sine causa, est optimus tex. in l. non solum. ff. de excus. tut. ibi, recta viam diriges, uel diligere debes, non quæ ex circuitibus. Et ibi no. Bal. & ex eo inferit Nic. interponitur, ut tatio affectus ueniat resonans: istam poenam merito sustinet, quia debitor non satisfacit, istam poenam non debet sustineare: quia de hoc huic ius iudicis non erat cognitus: & per hoc uidetur, quod si aliquis exbanditus secundum formam恍 tutorum Italie illo exbandimenti, quo habetur pro confesso de delicto, si posset ostendit, quod si presens suscepit, iudicium suscipere non competit: quia dannum declaratur nullum: non enim potest imponi poena, que ipsius negotiorum principale resibiliat: sed que solida contumaciam illa puniat, ut ex parte dictis patet. Et addeglo. sing. & ibi Bal. in c. j. de inuest. in mar. f. Etia. ubi quandoque quis non est iudex ordinarius generalis, sed ordinarius singularis, uel inter paucos, sicut est dominus feudi, uel eius curia, non tenetur citatus comparare, nisi ueretur se iuri risidito citantis: quod dictum non reperiuit alibi, dictum ibi Bal. Et ad d. quod dixi in apostol. in d. c. cunctum ordinem. In uer. ad glo. in j. & iii. col. Be. Vad.

81 De exceptionibus.

latu de Neapo. post Iac. de Aret, quod si familia potest statis debetur tantum pro milliari, non solueretur de uia, quam facit, sed quam facere debuit. No. Bart. in L. ueteres. ff. de iti. actu priua. dicens, imputari nuncis communis elongantibus uiam, nisi breuior sit suspecta. Sequitur Bal. hic. Et quod stantibus pluribus uis inspiciatu ablatione & securior, firmat Bart. in L. continuo. s. cum ita. in ff. de uer. obl. Subdit ibi Imol. iij. col. quod tempore hyemalii dicitur securior terrestris, quam nivalis. Alle. lo. An. hic. & gl. in l. peritonio. ff. de rei uen. Idem Imol. in d. c. nonnulli. in princ. in j. col. Et dicit Arch. in d. c. statutu. s. cum uero. in ff. quod in computando dietas non inspicatur, quod eundo per montes, uel paludes uia esset breuior. Et addit. quod non sufficit impedimentum per unum iter tantum: debent enim itinerantes eligere securiorem uiam, sicut sit longior. Bar. in L. imperator. ff. de app. Dicit etiam Aegi. ccccxxxvij. pro portando. quod pro portando remissoriam ad partes, datur cursoti maius salarium, quando oportuit eum ire per uiam distortam propter guerras. Ex predictis inferri potest ad dictum Bart. in L. qui fiscales. C. de nautico. lib. xj. ubi dicit, quod repertus cum rebus prohibitis educi in uia non usitata, prasumitur portare contra deuentum. Alleg. d. l. eos. C. de fal. & l. si quis per publicu. C. de cursu publico. lib. x. Et infert contra oratores ampliantes uiam, ut habeat maius salarium. Sequitur Ana. in c. significavit. ult. col. de ludicris. Vnde dicit Bal. in l. j. ad ff. C. de nau. foeno. quod si uecturales omittunt uiam solitam causa fraudandi gabellam, periculum est eorum. Propterea dicit Ang. Aret. in d. l. imperator. quod uecturales eundo per uiam lubricosam, omissa meliori, sicut longa, si cadant, tenentur ad emendam: quia imputatur eis, non rerum dominis. Pro hoc l. qua actione. s. j. ff. ad l. Aquil. ibi, uel negligentius per lubricu transferit. Merito dixit Bar. l. j. ff. de his, qui dieae uel effude. quod dominus obligatus sub poena tenere stratum securum, in seculitatem de usitato. Ideo non teneatur de spoliatione facta transeuntibus per Alpes inustatas, per illum text. in uerbo, dum modò per eam ualigò iter fiat. Qua duo dixi in c. postulasti. de fo. comp. l. mitando Hostien. ibi, qui dixit, dominum loci teneri de depradationibus in suo territorio commisis. Vide etiam Bart. in l. j. C. de cursu publico. lib. xij. ubi etiam repetit illud de educente prohibita per loca in solitatis latè Salic. in l. cum proponas. quae est l. j. C. de nau. foeno.

¶ Demu scias, quod t' quinquaginta millaria per mare, sunt minus, quam una dieta. Bart. in tract. de insula, iij. col. Scias etiam, quod habentibus itinerare taxatur una dies pro omnibus usiginti millariibus: & demum, una dies quietis, in qua compareat. l. j. in prin. ff. si quis cau. Quinimo pro qualibet septimana detrahitur una dies quietis: gloss. sing. in c. cupientes. s. j. in uerbo, comode. quasi in f. de elect. in vj. de qua per Imol. in l. continuo. s. cum ita. de uerb. obl. ¶ Amplia, etiam si dispositio dicere, quod ueniat continuatio diebus: glossa aurea in c. quam uis. in uer. continuatis. de offic. ordinis. in vj. Ex quibus infert Imol. in d. s. cum ita. j. col. contra Ang. ibi reprehendenter legatos delicate itinerantes. Quas gloss intellige sanè, quando dicitur, Compareas, quam citò commodè potes, ut loquuntur dicta iura & multa alia. Et idem, si dicere, quam citò, non adfectio commode: quia subintelligitur, l. nepos. ff. de uer. sig. Sed ubi lex, uel superior ponit certum terminum, intra quem quis habeat comparere, non est disputandum de dictis diebus quietis: tamen qui seret, & comparearet in termino, nihil ei imputaretur. Ita pulchritudo Imol. in d. s. cum ita. iij. col. Et dies quietis rationabiliter erit Dominica, sicut Dominus quietuit die sabbati, Genes. j.

a Sabbato] Ad secundum eum: & est glos. in c. licet. de
de tamen esse de fer. Et ratione istius surrogationis po-
puli iii. pars.

FELINI III. pars.

nunt Theologí relati per fratrem Robertum in Quadragestimali sermone, xlvi, incipit. Erat proximum pascha. Dixit tamen Aret. in d.s. cùm ita in v.no. quod contraria glossa in d.c. cupientes, ut detur text. in l.s. cuiusq; tandem. ff. ex qui. cau. maio. dum dicit, quod ille, qui habet tempus ad reuertendum de legatione (quod, ubi dicitur, debet esse moderatum) non potest intermittere, quin continuiter iter, nisi ex mala uale- tudine, uel alio impedimento. Continuare autem iter, propriè ponitur pro itinere, in quo nulla fit intermissione, ut patet ibi ex litera: & probatur in d.s. cùm ita, ubi dicitur, quod ille, qui debet ire ad certum locum, non debet continuare iter, quod exponit Iurifcō ultus, id est, non debet ire die ac nocte: neq; quādō imminet tempestas: & sic patet, quod continuatio dicit actum non interruptum, uel intermissum, secundum eum. Tene mentis omnia, ut noua. ¶ Circa gloss. h̄. gusta tria ad regulas, quae elicuntur ex text. in c. in terposita. in princ. de appell. Primum: quod probare reiectionem oblatam probationis exceptionis, bene iustificat appellationem respectu deuoluendi, sed nō respectu obtinendi. Ita text. in c. ex parte Adx. de testi. quia iudicis primi iniqüitas nō debet nocere appellato. Alias quīdecim declarationes ad secundam regulam illius capituli, colligit tibi opportunè Philippus. ¶ Secundum: quod ubi aduersarii constitutur exceptionem, etiam si appellans non obtulerat eam probare, non est opus coram iudice appellationis aliter eam probare. Ita text. in c. dilecto. de appell. & gloss. h̄. ¶ Tertium: quod idem est, ubi est casus, in quo probata est exceptio, eo ipso, quod non probatur contrarium. Ita est causus in c. cum causam allegato in gloss. Et sic dupliciter limitatur prima regula, d. c. interposita. quam alijs viij. modis limitatib; Phil. Istos ponderat Card. h̄. late distinguens, quem ipse non allegat. ¶ Circa c. ut debitus. de appell. no. responsionem Doctorum h̄. ex qua præcipue Card. h̄. ponit regulam generalem, quod ubique exceptio, propter quam rejectam appellatur, si esset uera, tollitur iurisdictio iudicis à quo, iudex ad quem, si appellatio erit legitima, supersedebit. Vnde si est appellatum ab exceptione in competentiā nō admissa, & pronuncietur bene appellatum, secundus iudex supersedebit: primò, q; a altera appellatio esset causa nostra appellantis secundò, quia ita debebat facere iudex à quo: ergo idem faciet iudex ad quem. Et dicit Lapus de Castilione se uidisse magnum uitrum in hoc errasse, secundum quod refert Card. h̄. Quod intelligit Imoldum modò in secundo iudice sit eadem causa supersedendi, qua erat in primo: alias autem secundus non supersedebit. Mouetur per c. ex parte M. de appell. quod sic intelligit reiecta sol. aliorum. Considera, quod utroque casu limitant dicta rationes: nec est diuinare, ut ipse dicit, quod in c. ex parte M. illi processerint ut mandati: quia noluit ibi Papa remittere causam ad priores iudices, ne grauauerit pupilos, sicut grauauerit matrem: & illi fuerunt non iudices dati contra pupilos, ut per Abb. h̄. & clariū ibi in fin. ¶ Habetur ex his a rea limitatio ad d. c. ut debitus, prope fin. & ad c. cum appellationibus. in fin. de appell. in vj. De qua Doct. etiam moderni nihil dicunt in d. c. ut debitus. Et de ipsis additum casum, in quo iustificata appellatione ab interlocutoria, causa reuertitur ad primum, uidelicet ubi prius grauauerit errando in casu iuris, tunc non dicit

d 3 text

text.sing.in c. dilecto. de testi. secundum unum intellectum, quem extollit ibi But.ad fin. ¶ Alius casus est, quando iudicis à quo, esset de novo adiunctus collega: quia ad ipsos remittitur etiam, qui bene appellauit ab uno eorum tunc solo. Ita probatur in d.c.dilecto. secundum alium intellectum, quem etiam non. But. pro quo facit authent. si vero. C. de iudic. Tamen hoc non placet. Aret. in d.c.dilecto. quia nō cessat ratio iniusticia & odij in illo, qui iudicauit. ¶ Alius casus est, quando primo iudici, qui grauauit, nunc officio functio, altius esset surrogatus: quia ad ipsum remittetur etiam, qui bene appellauit. Ita proximè dicta probant cessante tunc in pugnatione Aret. ¶ Ex tibis quis posset generaliter attentari, quod quoties cessat ratio præsumpta iniuriantis, vel irritationis, seu provocacionis primi iudicis, causa remittetur ad eum: quod est aureum ultra Phil. in d.c. ut debitus. ¶ Cui etiam additio nouissime, quod de stylo curia Romana, si commissa est auditori causa grauaminis cum toto negocio, etiam si pronunciat male appellatum, non reuertitur causa ad priorem fidicem. Ita habetur in libello, qui vocatur Stylus curia Romana, sub rub. de grauamine. Icet hoc sit contra ius, ut ibi dicitur. Tamen illum libellum habent auditores in multis pro apocrypho. Quid autem de iure, utrum commissa causa appellationis à grauamine cum clausula, De toto negocio, intelligatur scilicet, in euentum grauaminis, non scripti opportune in c. causam. ix. col. uer. interpretatio rescripti, de rescript. ultra Phil. in d.c. ut debitus. fol. pen. ubi hæc addit. ¶ Ultimè stat hic difficultas, utrum iste text. loquatur in iudicibus, vel in executoribus: Communiter dicitur, quod in iudicibus: maximè per rationem, per quam Abb. hic ministratur de gloss. Sed Card. excom. faciens istum text. aureum, quod licet de exceptione inferente iniusticam executor non pronunciet, c. pastoralis. s. quia vero. de offic. de le. tamen de inferente nullitatem secus. Et ista errat, per c. non solum. de appell. in vj. Obstant uerba Abb. in c. de cetero. v. col. ibi, dicit tamen illi gloss. de re iudic. dum uult, quod executor bene cognoscere potest de tali except. sed non pronunciare, ne sequatur absurdum, quod inferior reuocet sententiam superioris, contra l. nam & magistratus. ff. de arb. ut per Bart. in L. diuino. in p. f. c. ff. de re iudic. Posset dici illud uerum, nisi executio esset commissa à superiore illius, qui iudicauit: quia talis delegatus dici potest, c. si super. cum gloss. de offic. deleg. in vj. Et est par iudicantis, non inferior: & in hoc casu procederet iste text. multum sing. Nec ad illud de paritate obstat d. l. nam & magistratus. quia aliud est querere, an par iudicet parem, & non potest aliud, an possit declarare nullitatē sua sententia, & potest: quia non impetrat. Obstat etiam ratio Abb. de d. c. non solum. Sed dici potest, quod est divisione dicere, quod essent hic alia litera, quam executive. Quapropter si tenes, quod essent iudices, limitatur per istum text. d.c. ut debitus. ut s. Si tenes, quod erant executores, limitatur d.c. de cetero. & forte tutius est tenere, quod essent iudices, quicquid alia hæc scripsisti: quia non est uerum, quod executor possit reuocare sententiam alterius, etiam qui sit ei par, & non superior: ut dixi in d.c. de cetero. j. col. uer. Fallit tertio, licet responsio prædicta sit tolerabilis.

S V M M A R I V M.

- ¶** Exceptio excommunicationis, vel per iuris, non repellit agere uolentem pro defensione sue ecclesie.
Limita, ut num. 2.
3 Excommunicatus specialiter non uocatus, an possit excipere contra electum. 4. Glossa filii. examinatur.

Alex.

c. dilecti
filii.

¶ Alex. in d.c. si quis. qui sequistur communem op. ¶ Est t. difficultis quæstio, utrum excommunicatus specialiter non uocatus, possit excipere contra electum. Host. hic dicit, quod sic: & sequuntur alii, excepto Cardi. limitando duplicitate. Primo, dum modò sint clerici eiusdem ecclesiæ. Secundo, dum modò electus in iste confirmatione: quia sic uidetur excommunicatus provocatus: secus, si nondum instat, ut hic per Abb. Pro quo uide etiam Domi. in c. ut circa. s. j. v. col. de elec. in vj. & Abb. & Imol. in c. exhibita. de fudi. & Ludo. in l. c. cum mulier. in xxvij. col. ff. sol. ma. Angel. Are. Inst. de except. in p. xxix. col. uer. caterum aduertas. Sed in puncto iuris putauit semper ueriores opin. Innoc. in c. cum inter. supr. eo d. Et est tertior, secundum Cardi. hic. Respondet ad istum tex. quod isti erant nominati uocati. Pater in uerbo, traxisse. Ideo firmat, quod nullo casu excipere possit excommunicatus contra electum, nisi specialiter vocetur. Addit. Archi. in c. j. super uerbo, agentis, de except. in vj. qui firmiter tenet, cum Innocen. Et quando Host. dicit hic, Innocen. fuisse locutum de capite suo: dicit Arch. factio, quia fuit pater canonum & organum ueritatis. Et super Archi. meo ha beo ueretur apostillam considerantem, non esse uerum, quod isti agerent hic nomine ecclesia: quia de mandato nihil appetit. Et super Innocen. in d. c. cum inter. habeo additionem Garfia, qui intratur de Hosti. quod dicit istos hic non fuisse tractos: quia uerbum Traxisse, est necessitas. Et pro hoc pondera tu text. hic, quia non dicit, quod se opposuerint: sed dicit super eo, quod se opponunt per uerbum Præsentis temporis. Et addo text. in l. j. C. de agri. & censi. lib. xj. Per quem tex. dixit Ludo. in confi. cxcvij. ultra mediū, quod in illud Bartol. ad si. uer. not. ad statutum. & addit. Bal. in l. si. quando. C. de teſta. in j. col. si. per uer. retrahit. Vnde not. cum hoc uerbum committatur in iniuriam, non in uolenti, facit ad statutum disponentis: ut quis dicit ad iuramentum, quod si quis traxerit aliquem extra tribunal sui potestatis, solutus fisco. non punior, si trahit uolentem. Ex quo non etiam, quod si clericus in contractu renunciavit priuilegio clericali, licet non ualeat renunciatio ad illam legem, et nemo eam tangit. b Nisi per iuris] Adde predictis fortius, quod exceptio per iuris, est exceptio litis finite. Ita dicit Anto. de But. hic in slo text. in iiiij. col. qd' no. quia multa hoc ignorant.

d 4 Bart.

¶ Hosti. seruari de stylo curia: nam huiusmodi uerbis multum inherenter domini mei de Rota. ¶ Circa t. gl. fi. uide latissime Inn. & Lud. in l. c. cum mulier. ff. sol. mat. Ioan. de Ana. in c. p. ad si. de adul. Angel. de Are. Inst. de exception. in princip. in xxvij. col. ex quibus locis plurima extensè injunes: Solutum addit. Abb. primò circa theoreticam, secundò circa exempla, tertio circa quæstiones, quartò circa suam doctrinam. ¶ Ad primum addit, quod doctrina gloss. hic non est bona, secundum Ludo. & Are. ubi s. quia actor hic non fuisse lucratus ex sua excommunicatione, si fuisse admissus, sed ex electione. Item in c. p. de adul. mulier lucratur ex sua replicatione: quia consequitur commoda matrimonij p̄tis perdita, iuxta c. tunc. de proœtu, secundum ipsos. ¶ Secundò considera, quod in utroque membro doctrina Bartol. potest ponit dictum exemplum adulterii: p̄tā, maritus pro lucro dotis instat contra uxorem adulteratam, iuxta c. plerumque, de dote post diuor. resti, ipsa excipit de lenocinio uiri: & sic si euitam do damnum, uir replicat de adulterio, non audietur, d. l. cum mulier. Item pone, quod mulier petit donum à marito sol. ma. excipit uir de adulterio, ut lucretur: ipsa replicat de lenocinio, obtinebit, d. l. cum mulier. ¶ Tertiò, dum dicitur, quod admittenda est replicatio emitoria damni, contra exceptionem lucrosam: limita tribus modis. Primo, nisi replicatio dicere illud idem, quod dicit petatio, siue libellus: p̄tā, dedi decem, ut occideres: repeto conditione ob turpem causam: reus certans de lucro, excipiendo, dicit, turpiter dedisti, tunc uifata est a cito: si enim actor replicaret, turpiter recipisti, iam ei responsum est. l. j. & ff. & l. si ob turpem. ff. de cond. ob turp. cau. l. j. & l. mercalem. C. eod. titu. Ita Innocen. in c. p. de adul. & Bart. in d. l. cum mulier. in j. oppos. Et quamvis Ludo. & Imol. ibi dent alium intellectum ad alias leges, tamen fatentur intellectum Bartol. esse bonum. ¶ Limita secundò attente, nisi replicatio agentis de damno evitando, non tangere mentis causa, sed personam excipientis: quia non auditur. Bartol. ubi supr. & omnes hic per istum text. ita propriè loquentem. ¶ Et est duplex ratio. Prima: quia reus uocatus, factus est habilis per uocationem. Innocen. & omnes in c. cum inter. supr. eo. cum concord. ibi datis. Ergo pondus qualisq; interesse non consideratur, ut quis dicitur reus necessarius propter uocationem factam per edictum. Ideo retenta illa theoretica ubiq; approbata, non occurrit uia sustinendi. Hosti. hic ad dictum Innocen. in c. super his. de accus. de quo per But. & Abb. hic. Respondeo fatendo, quod criminoso prolequenti susum non obstat crimen, iiii. quest. vj. omnibus. Sed bene obstat excommunicationis gloss. ibi. & Fede. confi. cxvij. incip. Mirandum. Ad dictum Innocen. in c. pia. de except. in vj. quod excommunicatus appetetur extra judicialiter: respondere ex dictis Ab. s. c. cum inter. ubi post ipsum tenui contraria. Nec est uerum, quod praetudicium ecclesia sit irreparabile, licet sit difficultius impugnare confirmatum, quam confirmandum: non tamē est impossibile, quia non deficit accusat. etiam habita possessione, c. accedēs, de accu. Et ratio omnium est: quia imputat excommunicato, qui personam suam non potest firmare in iudicio. Item imputet sibi, cur non facit se absolu. Et ita tenerem sine scrupulo, nisi Spec. in loco per Doct. allegato dicere o-

Bart, per uitam limitationis. Et ita clare Bald. in d. c. j. de statutis contra liber. eccles. ¶ Aliam doctrinam posuit Imol. in d. l. cum mulier. quam extenſe sequitur ibi Lud. & Ana. in d. c. p. de adulterio. ¶ Aliam Cardi. hic, clarificando Barto. ¶ Aliam Angel. in d. s. Marcellus, dicens, totam hanc materiam posse summarum hoc unico uerbo, uidelicet quod ubi actor & reus tractant pariter de damno evitando, aut pariter de lucro captando, contra exceptionem dolis non datur replicatio dolis & sicut pars causa praefetur reus. Vbi autem unus certat de lucro, alter de damno evitando, praeſertur, qui agit de damno, secundum ipsum. Quod ultimum intellige, seruatis dictis limitationibus. Et haec, quo ad primum caput dictorum Abb. hic. ¶ Ad secundum caput de exemplis circa illud de bannito, qui offendit bannitum: & dum agitur ad poenam, excipit se potuisse: & contra ipsum non replicatur de bannitu: No. bene hoc ad duo. Primo, ad secundam limitationem supra positam, quod ubi persona est necessaria in iudicio, non replicatur de inhabilitate. Secundo, quod replicatio non rumpens de directo exceptionem, non obſtit: quia meum bannum non facit te illicite offendit. Et sic pro doctrina Butti. de qua supra. in i. j. limita. Et additum Barto. in l. seruatis. ff. de accusa. & Bald. in c. à nobis. ult. col. supra. eod. ubi idem tenet in bannito offendente bannitum. Et alleg. Barto. text. hic, ubi excommunicatus non replicat de excommunicatione contra excommunicatum se defendantem, & allegantem excommunicationem. Facit dictum Bald. in l. si quis in graui. s. utrum. ff. ad Sylla. & in l. libertas. ad l. ff. de sta. ho. & in l. j. in f. C. de preci. impera. offer. ubi dixit, praeſum conſelium à statuto capienti bannitum, deberi etiam bannito capienti alium bannitum. Intellige, nisi fuerit particeps eiusdem criminis, propter quod alius fuit bannitus, ut per Barto. in l. iij. s. ff. de cond. ob. turp. cau. nisi dispositio pramians exprefſe extendat ad particem, prout in c. si quis Papa. ad f. lxxix. dist. ¶ Ad aliud exemplum, de quo per Abbatem in precedenti capite, quando neuter soluit gabellam: considera diu casus. Aliquando emptor petiri rem, excipitur de nullitate contractus, replicat de pari culpa venditoris, non auditur: quia quod uenditor non soluerit, hoc non ualidat contractum. Ergo replicatio impertinet. Et ita propriè loquitur Abb. hic. Additum Angel. in s. ita que. in authen. ut iudices sine quoquo suffragio. col. iij. & Bald. in l. acceptam. in xxij. quæſt. C. de uiu. ubi dicunt, quod licitum est hoc casu dicere de nullitate contractus, aliquando contractus fuit traditione perfectus, sed tradens repetit conditione sine causa, dicens, contractum nullum: ergo causa uentionis, propter quam fuit facta traditio, redacta est ad non caufam, l. & l. nihil refert. ff. de condi. sine causa. Excipit reus de pari culpa agentis, qui non soluit gabellam: ille replicat de ea- dem culpa, hoc est maius dubium. Sed ex dictis Alb. de Rosa. in j. parte statu. quæſt. clxiiij. inc. Paduano statuto cauetur. & Pe. de Anch. in rep. c. j. xxxvij. char. uer. subiungit Bald. de confi. & Bald. & Imol. in d. l. cum mulier. Concluſe agentem hoc casu repellit: quia contractus fuit invalidus in poenam non soluentis gabellam: & sic remansit obligatio naturalis, quam, secundum Bald. statutum tollere non potuit: & ubi allegatur contractus iam perfectus in poenam contrahentium, remanet obligatio naturalis, l. iij. s. fi. cum ibi no. ff. quod quisque iur. Et ubi soluis debitum mihi, ablatum tibi per poenam, non repetit. l. poenæ. ff. de cond. indeb. Item uenditor uolens rebabere, tractat de lucro: emptor de damno. Ergo succedunt prædicta. Item actor replicando repetit, quod dixit in libello: ergo non auditur, ut in prima limitatione, de qua supra. Est uerū, quod Barto. in l. f. s. iij. de eo, per quem fact. erit, uidetur sentire altius.

ter, quam dixerit in d. l. cum mulier. Sed ipsum reprobat ibi Fulg. Alexan. ibi conatur ipsum concordem facere. Prædicta puto clariora. ¶ Ad exemplum de duobus bannitis, uno actore, altero reo, concludit Abb. quod stante statuto, quod non audiatur, nec agens, nec excipiens, iudex ex officio repellat agentem: additum Bald. in l. si creditoribus. ad f. C. de ser. pig. dato ma. & in c. à nobis. in f. suprā. eod. & Alb. in iij. parte statu. quæſt. v. & Pet. de Anch. in d. rep. c. j. Et isti inter se variant. Tene, quod est dictum, ut per Abb. hic, qui eadem ponit in c. nulli. de accus. Et dixit Bald. in l. quos prohibet. ff. de poa. sti. quod iudex potest ex officio repellere testem in habilem. Alleg. gloss. in l. j. s. si præses. in uerbo, nominibus. ff. de magistris. conue. Idem Ludo. in rub. ff. de arb. v. col. & Bald. in l. in arenam. C. de inoffic. test. Declara, ut pulchritudo per Imol. in c. cum dilectus. xvij. col. de conſue. quem soleo referre in c. intima. uit. de testi. Facit ad hæc gloss. in c. j. a. In c. intima. in uerbo, absentiā. de elec. in vi. cum Et ibidem uide, concor. quas dedi post And. Sicul. la. quod ad hoc in A. tē super ea insidente in c. causam. lo. i. pos. dixi. de iudi. quæ hic optimè inseruissent. ¶ Obstat dictum Barto. in l. non solum. s. fi. ff. de infur. ubi dicit, quod stante statuto, quod non soluens onera, non audiatur in iudicio, si talis fuit vulneratus, iudex ex officio non potest inquirere: quia si non potest ipse cōqueri, ergo nec respubl. per text. ibi. Et ita in propoſito iudex non uidetur posse repellere agentem, facit excipiens, cui statutum denegat audientiam. Responde, opinionem communem esse contra Barto. nisi statutum reddat maleficiū impunitibile. Angel. in d. s. fi. & in l. si uacantia, in ul. q. C. de bo. uacan. lib. x. Bald. in l. j. in ult. quæſt. C. si à non compe. iud. Bald. in l. j. C. si tutor non ges. Ana. in rub. de accus. Bald. in c. j. in princip. in titul. hæc incipit consue. regni. Imol. in l. de pupillo. s. fi. ff. de opp. no. nun. Barto. in l. transigere. C. de transac. Bald. in d. l. cum mulier. ult. col. & in l. non dubium. in ult. quæſt. C. de legi. latissimè Maria. in repe. c. qualiter. lo. i. quæſt. vij. arti. vij. de accus. La- tē etiam Are. confi. lxxxv. Considerate diligenter. iij. col. Ludo. pulchritudo distinguens confi. ccxiij. Venerabilis domine. quos additum Alexan. tenetem copioſe communem, post Imol. in l. j. s. sublata. iij. col. ff. ad Trebell. aliquid Card. in cle. constitutionem. s. fi. antep. col. de elec. ¶ Ad exemplum de pari causa, additum subtilla uerba Guile. de Cu. in l. si quis. ff. de paſt. ubi dicit, quod si pauper petat ab eo, qui à iure priuilegiatus est, ut non teneatur ultra quam possit, obtinebit actor pauper replicans de inopia contra exceptionem inopie, per l. fed & milites. in princip. ff. de excus. tuto. & quia exaudiendo reum pauparem, efficit cooperare unum altare, alio detecto, contra c. cum causam, de præbend. Item, quia creditor habet duo iura, s. actionem & replicacionem, debitor solam exceptionem: ergo preferendum, qui habet plura iura: s. j. in authen. de consanguineis & uerinis. Et sic tollitur regula, In pari: quia non est par causa, secundum eum, quem latius cateris sequitur ibi Alb. de Ros. & etiam Bald. & Pau. de Cast. Ex quo inferit ibi Bald. quod si mulier inops nondum consummato matrimonio in greditur religionem, & repetit dominum datam marito, qui allegat se inopem, & non teneri ultra uires, mulier audietur: quia tractat de damnatione uitando, ut latius per eum, qui in uno alio uerbo dicit incaute contra text. & gloss. in c. de uoto, in vi. Nunquam obliuiscaris eorum, quæ dicit hic Abb. hic. distinguens triplicem defensionem, post Bald. in d. l. cum mulier. declarando optimè text. vulgatum in cle. pastoralis. ad fin. de refudic. ¶ Et adde multa utilia & noua: & primò uide Angel. Are. Insti. de excep. in princ. xxxij. col. ubi ponit eadē, & inducit istū text. pro exemplo

a A iure natura- li] Ad quod adde, que habetur per do. Soci. in confi. clxiiij. incip. Vis- bulla Bonifacij. uer. contraria o- pi. Tamē in i. j. par- te. chart. xxv. & ea, qua habentur per Phil. etiā in c. ex parte. 3. de off. de l. j. col. et quod ibi dixi. in Apost. & plenū per Al- ber. in Lomnes. C. de epis. et cleri. ut- bi an per Papam, uel principem, uel legem universale, uel municipalem, tolli posſit. Et dicit, quod quidam dicunt, q. non, cum sit de iure naturali, detur expressum in Cle. pastoralis. s. pe. de re iudi. et refert do. Gabrie- lem de Officel in suo tractatu, tenet, quod si statu- to cauetur, q. pos- fit procedi nulla data defensione, quod ualeat: Et pro hoc facit, q. alicet appellatio sit species defensio- nis, tamen tollitur in multis casibus, ut C. quorun ip- pe. non recip. per tot. idem, quia ius- ranoluit in mul- tis casibus ullam dari defensionem, ut C. de fca. l. fi. in C. de adulter. l. j. s. adulterij. cum simili. Nec obſt. q. defensio sit de iure naturali: quia uerum est in de- fensione manuali. Et de ista loqui- tur l. ut iure. ff. de iust. & iure. Sed defensio dāda per iudicem reo peten- ti, uel non peten- ti, eff. de iure gen- tium, uel ciuilis. & ideo per aliud ius tolli potest. Et hoc dicit esse uerius, secundum Albe. ibidem, quem om- nino uide.

b Non fit com- d. c. testimonium. & Bald. in d. l. cun- penatio] Ad quod etos. & dicam in uoce. ¶ Ad illud, quod in criminali non fit compensa- b. obiectio alterius criminis, ut per Abb. hic: adde Imol. latè in repe. l. s. qui reus. ff. de pub. iud. Potest ta- men excipi de crimine contra accula- torem ante nomen rei receptum inter reos: gloss. ult. in d. l. cum mulier. ¶ Et dicitur nomen receptum facta contestatione liis, uel facta pronūciatione de pceden- do, dilatorij. s. obstantibus. Bart. in d. l. is. qui. iij. col. Hæc autem uerba, q. possit excipi ante nomen receptū, & non

a In c. peruenit.lo ij.] Et in c. si cautio, suprā, de fi. instru. & addē do. Soc. in consil. cxxixij. incip. in presenti consultatione. aer. confir matur: nam. circa med. hi ij. parte, char. xcviij. Et ad istam regulā, q̄ frangenti fidem, &c. addē, quod dicit gl. prin. c.j. in gl. pe. de no. for fidel. Item addē, quod null gl. in c.j. s. cupientes, in prim. in uer. malis gna turim. de e lect. in vj. quod q̄ habet in causa p̄ princip. potest malitias aduersari p̄ alias malitias & fraude repellere. Item dicit Ant. de But. in c. iij. de re gu. q̄ cauillosum aduocatū licitum est cauillationib. & duplicitatis repellere, dum tamē nō repellatur falsis probationibus. Item addē, qd' null Bald. in rub. C. de fi. instru. in vj. col. uer. in cidenter, & qua ro. Alibi tamen not. Bald. & Sali. in l. sū. per illum tex. C. de iure de lib. q̄ licet ab alio patiaris iniuriā, nō tamen per hoc alij iniuriosus eris: quod dicit c̄f. semetē tenēdonē cōtra reprehēsionē. Tamē uidentur lo qui, quo ad infē rentē iniuriā. Isā regulam limita, ut per do. Ias. May. in d.l. cū propo nas. alleg. in tex. non procedere in cōuerstione treu ge: refert suisse dū originale Vincen tij. Hifla. in c. j. in fi. de treug. et pac. Et sequt̄ lo. An. in addi. Spec. in tit. de treug. & pac. super rub. cir ca princ. ubi re fort idē tenerē A re, in c. illi. xxxiiij. q. ij. Idē tenet lo. An. do. Anto. et cōmūnter alij in c. iij. 3. de iureiur. Ang. & Imo. in l. si ex causa. ff. de uerb. oblig. Ang. Pau. de Cuf. & Ra pha. Cu. in l. q. ser uā. ff. de uerb. ob. Adde, q̄ idē tenet Bal. in c. dudu. ij. in xij. col. de elec.

b in rub. de treu. & pa. in pen. col. et suprā in proce. Greg. in ij. col. Imo. tamē in l. qui seruū. dicit, q̄ ifud potius pcedit de cōsuetudine, q̄ de iure, p̄ regulā tex. in d.l. cū pponas. et idē ibi tenet do. Alex. et in d.l. q̄ seruū. et in l. semel mora. ultī. col. ff. sol. mat. Sed tu pōdera fecū. idō. Ias. May. in d.l. cū pponas. q̄ cōtrariū tenet Pau. in d.c. j. 5. de treug. et pa. Tene obi. Arch. q̄a est etiā de iure et p̄ cōs. ut do. Mar ria. Soci. in consil. xxvij. inci. Ianuā. sū. dux. in x. col. aſignās differen tiā inter pacem et treug. prout ibi plene uideatur. Sed Host. in Sūma de treug. et pac. dicit, q̄ si treuga, ad tē pus fit, et causū ad tēpus breue, be ne, finita treuga, p̄t iniurias ulci sci. ideo debet ex peccati lapsus tē poris treuge, cūm posuit seruare fidē intratēpus. & ul cisi post tempus: non sic in pace, cūm sit perpetua. Facit dicit Guil. Bal. & Ang. in l. fi. qd' quisq̄ iuris. ubi dicit, q̄ si dico, testē esse infamē, uel ribaldū, & similia, non teneor de iniuriā: q̄a facio defendēdo, d.s. libertus. & idē Cy. in l. sū. cōuicj. viij. q.c. de iniur. Bar. in l. eum, q̄ nocentē. ff. de iniur. Ang. in l. ij. ff. de lib. & posth. Et q̄ iste dicens Mentiris, excusat, q̄a puocatus: pul chre firmat Ab. in c. cūm te. xj. col. ibi, ego uero. ij. tī. ij. Restringe tripliciter. Primō, dū modō dices, Mentiris, dicat uerum, per d.l. eū, q̄ nocentē. & lib. Bar. & ita latē Old. consil. iiiij. Con suuit dubitari. & Pe. de Ancha. consil. mihi cccxxij. Super primo dubio, uolentes, quōd obijcens testi crimen, & non probans, tenetur de iniuriā. Dicit in c.j. in sū. eod. Ponit etiam Salic. in d.l. si non conuicj. in fi. Et hanc restri ctionem ponit etiam Lud. in l. si quis extraneus, in princip. ff. de acqui ha re. & pendet ab eo, quod dixi in d. c. j. in fi. Secundo restringe ex dicto Pau. de Cast. in d. l. fi. quod quisque iur. ubi dixit, quōd mihi dicent. Men tiris, non potes replicare, quōd men tor, per illum text. ubi nō fit retorcu tio retorctionis. Tertiō restrin ge, dum modō dicens, Mentiris, pro testetur, quōd non intendit iniuriā. c. Guil. de Cu. & Bald. in d.l. fi. Sed i stud non tenetur. Aut enim dicit uerum, & non est iniuria, d.l. eum, qui ho. Alberi. ubi sū. Aut dicit falsum, & protestatio nō iuuat, propter dictum Bartol. in d. l. sū. quis extraneus, per illum tex. ubi dicit post Dyn. quōd protestatio nō iuuat dicentem, Mentiris, saluo honore tuo. No. Alb. in ij. parte statutorum, quāst. xxvij. Abb. post a llos in c. ea te. in ij. not. de iureiur. Imo. & Alex. in l. turpia. de lega. j. quia uerb. obligē. Ang. Pau. de Cuf. & Ra pha. Cu. in l. q. ser uā. ff. de uerb. ob. Sal. in l. cūm proponas. la. ij. C. de pac. Sentit gl. in l. fi. duo. ff. de dolo. q̄a frāgere fidē in eadē materia, sapit de

94 c. dilecti cussisse. Alex. in l. nō solūm. s. sed ut probaret. in fi. ff. de operis noui nūn. Dixi in c. audit. pe. col. j. tū. pximo. Voluit etiā Alex. consil. mihi cclxxvij. incip. Pondera tis narratis. ad fi. q̄ in dubio p̄fsumitur occisum prius in insultas occidente, quando sunt coniecture ista, quas ipse reputat sufficiētes, uidelicit mina p̄cedentes cōtra insultatū, delatio armorū, & robustior cōplexio mi nantis, ut latius per eū. Et quod p̄imus iſius nō fit ex pestantus, tenet ultra ipsum eleganter Pe. de Anc. consil. mihi cccxxxij. Ex p̄dicta factū narratione, qd' est eti am mihi cclxxij. ult. col. & pulchre Bald. in l. C. quādo lic, se sine iudice vind. q̄a illata p̄cessio reparari non po test. Et iſdem Aret. d. consil. xxxvij. ponens egregiē, quan do q̄ p̄fsumitur p̄imō insultatū, & quando insultatus subditum. Prima, tanq̄ gratior, puniatur poena mortis. Secunda, non tam grauis, deportatione. Tamen, q̄a tex. ibi dicit, judicem condemnandū morte, uel depo tandum: & illa uerba referunt ad utrumq̄ excessum, dif ficele sustineretur hæc responso, & dicit Lud. simpliciter. Scribit Alex. in d.l. lex Iulia. in apof. Dicit etiā la co. de Are. prout refert But. in c. olim. lo. j. ad fi. de refit. spo. & ibi pulchre Abb. in x. col. q̄ licet occidens aggres forem non se defendendo, non excusat, ut ibi: tamen mitiūs puniatur, adeo quod si percussus insequatur uul nerantem, qui fugiebat, & eū occidat,

a Ut homicida] a non tenet ut homicida: quia est pos tūs culpolus, quām dololus. De quo uerbo nunquam sis oblitus: quia uix possit esse notabilius: & de ipso excla mat dominus meus de Are, consil. xxxvij. & consil. lxxx. ad fi. Pro quo vide gloss. Ioan. in tractatu De bello. cxcvij. incip. Septimō que ritur. ubi disputando firmat dicitū la co. de Are. Bene facit text. optimus in c. significavit. de p̄soni. & re plagijs. S. tabernariu s. c. j. et per do. Ale. de Imo. in cō si. cix. j. parte, & in consil. xxij. j. char. & in consil. c. ij. parte, ubi ple nit ad materiā: & per B.d. in consil. inci. Que morte, & c. p. Ludo. pon. in d.l. cūm propo nas. quem omnino uide.

b De iniuriā] Adde, que haben tur etiam ad hoc per Philip. in c. j. suprā. co. quod ibi dixi in apof.

c Iniuriari] Ad de Ang. post Bar. in l. que omnia. de procur. & do. Alex. de Imo. in l. apud Labeonem. s. ait pretor. de iniur. & in d.l. fi. ff. quod quisq̄ iur. alleg. in text. & in l. ij. de lib. & posth. ubi etiam. uide Barto. & ad de Speci. in tit. de adul. s. iij. uerific. hoc tamen.

14 quod t̄ non diceret excessissē moderamen ille, qui te nebatur per capillos submersus in Eridano, & occidit tenētem, etiam si poterat sperare de certo auxilio. Et in ter alia allegat Bald. in repe. l. vj. col. ibi, sed pone, quidam. C. unde ut. ubi latē dixit, q̄ qui nō potest aliter euadere sine uituperio maxillatā, nisi cū gladio, & euadit occidendo, excusat. Tene mēti. Quinimo reperio, quod protocatus solo insultu hostili cum armis, & ad huc non percussus, si occidit insultorem, nō tenetur de homicidio: & probando, q̄ incontinenti percussit ag gressorem, ut præueniret, dicitur causa defensionis per

xi alia latē in c. sicut b. de iurei. Pula. b. in c. sicut] Et chre tradit Bald. in d.l. si non cōuicj. & ibi uide, que ad ibi Salic. in ij. oppol. dicentes, q̄a quae hoc in apof. dixi, dam sun, quā fortūtūrūrū effectū, & aliqd per Phil. ut contractus, confessio, uotū, & simi etiam in c. s. co lia: & ista impeditur per iracūdiam. in vj. colum. circa cx. inci. In causa incarceratorū. dices Bald. ita consultuisse per d.s. Imperatores. & per l. Grac chus. C. de adul. no. Bald. in d.l. ut uin. Pe. de Ancho. in cle. unica. de homi. Moderni copiōsē in li. malefi. in uer bo. & dictus Titius se defendendo. ix. col. illius uerbi. Fa cit gloss. major in fi. xxij. q. j. in summa. Et ideo Abb. in c. olim. ij. col. de descrip. dat generalem regulam, q̄ quo ties quis iusto dolore accensus, delinquit, poena debet aliquantū temperari, per d.s. Imperatores. & per dictum Spec. de quo h̄c per eum, cum quo ibi transit. Pul chre scribit de his Alex. consil. mihi lxxvij. incip. Visa in quisiōne contra Fortunērū. ubi consuluit Ferratiz, quod t̄ non diceret excessissē moderamen ille, qui te

15 nebatur per capillos submersus in Eridano, & occidit tenētem, etiam si poterat sperare de certo auxilio. Et in ter alia allegat Bald. in repe. l. vj. col. ibi, sed pone, quidam. C. unde ut. ubi latē dixit, q̄ qui nō potest aliter euadere sine uituperio maxillatā, nisi cū gladio, & euadit occidendo, excusat. Tene mēti. Quinimo reperio, quod protocatus solo insultu hostili cum armis, & ad huc non percussus, si occidit insultorem, nō tenetur de homicidio: & probando, q̄ incontinenti percussit ag gressorem, ut præueniret, dicitur causa defensionis per

C A P I T U L U M . I X .

A Postolicæ. ¶ Si per exceptio-
nem suspensionis, cōtra quam replicatur de nullitate ordinatio-
nis ecclesiæ retardatur, sit absolutio ad cautelam.
¶ Primo dum Abb. colligit casum, in quo nō petens ab-
solutiuit à censura addit. Abb. post alios in c. ueniens. lo-
ij. f. col. s. de testi. ubi per istum tex. ponitur alius casus.
Et idem dicitur Hosti de absolutione, qua conceditur
oratores excommunicatis, quosque funguntur a-
pud pontificem officio suo. ¶ Et idem de absolu-
tione, qua pónitur in impetracionibus beneficiorū, quo
ad utilitatem dūtaxat de quibus hodie prouisum est
utiliter per regulam Innocēti VIII. quod non prodest
illa absolutio in certis casibus, putā in excommunicati-
bus propter hæresim, aut propter non partitionem lite-
rarum executorialium: aut quia per annum insordue-
runt in excommunicatione, ut ibi latitū. Et ista absolua-
tiones, & similes nō sunt reales, sed uerbales, cūm istos
non poenitentia. Vnde expedito actu, propter quem ab-
solutiuit, statim reincidunt, secundum Host. ibi, & di-
xit in c. ad reprimendam de off. ordi. Et no. q. propriè di-
citur absolutio, quando fit à censura iusta, uel ad caute-
lam. Sed ubi est censura iniusta, uocat proprie relaxario,
per c. Odoardus. de solu. licet respectu suspensionis iu-
ra utantur uerbo Relaxationis, c. olīm. de accus. & hīc.
¶ Generaliter tūt, quando posuit, uel debeat absolui-
excommunicatus, iustè non petens, uel inuitus, vide glo.
& omnes in c. significasti de eo, qui dux. in ma. quā pol.
per adul. Ana. in c. i. ult. col. de male. Albe. de Rof. in l.
à procedente. C. de dila. Cal. But. Ab. & Imol. in c. ab ex-
communicato. in ult. col. de rescrip. Et licet Cald. ibi dicat,
quod nunquam absolutiuit impenitentes, per c. si habes.
xxiiij. q. ij. qd' dicit Abb. esse notandum contra tyrannos
obstinatos: tamen Abb. intelligit hoc, quando non est
spoliat spoliatorum, est locus cōpenitiationis: de quo po-
nit eleganter Pau. cons. xxxij. Priusquam iura fierent.
ad fi. Vide etiam Pe. Anch. cons. mihi ccxvij. Visa fa-
cti narratione, &c. ubi dicit, quod si duo sunt in dolo,
praualer, qui certas de damno exitando, dum modō
dolus sit circa idem in individuo. Alleg. no. hīc: de quo
etiam per Bald. in c. uenit. C. de cond. ob tur. causam.
Demum vide Bald. in l. prescritione. xv. col. C. si contra-
ius, uel uili. publi. ubi dicit, quod si citatus, qui non
comparuit, non condemnatur in expensis, si in citatio-
ne facta appareat nō subesse causam citandi. Alleg. In-
noc. hīc. Faciunt, qua reduxi in c. cūm ordinem. de re-
scrip. in uerbo, ad allegandum priuilegium.

S V M M A R I V M .

- 1 Absolui an & quando debeat non petens, uel non poenitens.
- 2 Censura eccl. non est proiecenda in cassum.
- 3 Absolutio ad cautelam quare datur de excommunicatione, & non de interdicto.
- 4 Suspensiō canonis contrahitur per participationem, nisi participe-
tur in criminē: quia tunc contrahitur eadem excommunicatione.
- 5 Laicus an posuit constitui procurator in spiritualibus.
- 6 Laicus an posuit dare uicem in certo eligendo. nu. 7.
- 7 Laici existentes in concilio, an posint interesse actibus conciliari-
bus.
- 8 Suspensiō quanuis priuetur redditibus, debetur tamen eidem modica
sufficiatio. num. 10. & 11.
- 9 Suspensiō, uel excommunicatus, an iniuste percipiat fructus. Adde
nu. 13. De eodem etiam nu. 14.
- 10 Suspensiō an posuit eligi extra territorium.
- 11 Suspensiō tenetur dicere horas canonicas.
- 12 Absolutio ad cautelam, quando & quare conceditur. Adde nu. 18.
de eodem.
- 13 Appellatum an presumatur in dubio, ante excommunicationem, uel
pot.
- 14 Probare ut quis posuit nullitatem excommunicationis, duo requi-
runtur.

c.ex

c. Apo-

c. ex literis. lo. ii. in gl. penul. de spōsa. Meritò docet Butt.
in c. penul. col. ibi, si uerò tanta, de offi. dele. & ibi Do-
mi. & Imo. ad fi. quod si delegatus uidet turbatores sua-
iuris dictioñis adeo peruersos, quod si excommunicaren-
tur, peiora facerent, debet processum suspēdere, donec
mūtentur tempora; & Deus, seu ipsius uicarius, appo-
nat consilii. Idcirco dixit gl. in cl. atq. q. viij. quod cel-
sat lex, si quis in tantā. C. unde ui. quando est timor ma-
ioris scandali. Faciunt pulchra dicta, qua nouiter soleo
referre in c. nihil. j. ti. prox. Quod ratione scandali mul-
ta omituntur, optimus text. in prop. in c. presby-
ter. lxxxij. dis. ibi, corporis & sanguinis Christi, ne indu-
refcat, particeps fiat. ¶ Non obstat c. legatur. xxij. q.
ij. ubi est elegas tex. dicens inter alia, nūquam sub ce-
lo auditū esse, quod detur uenia non
a Nō correttō] Et a correttō: & in regula, peccati. cum cō-
ideo dic, ut dicit cor. li. vj. quia respondent prædicti, q
Bal. in l. servis. ad in excōmunicatio nē sunt duo: uide
fi. C. de lega, quod uenia mortis non
petens, nisi ille emēdetur: & ita loquitur
contra rūm: & illud, quod scribit Dā-
tes, Absoluer non si puochi nō si pen-
te. Aliud est pena ipsius excōmuni-
cationis: & ista potest tolli. Et probatur
ratione: quia promptiores debemus
esse ad absoluendum, quā ad con-
demnandum. l. Arriani. C. de hēre. c. di-
sciplina. xlvi. dis. Sed in iustū excommu-
nicamus. Ergo fortius possumus in iustū absoluere. Ne-
que enim absurdū est, quod prouideatur anima alicuius
etia. contra eius uoluntatem, ut est tex. aureus in c. &
qui emendat. xlvi. dis. ubi dicit, quod multa bona præ-
stantur in iustū, quando corum consulitū utilitatē, non
uoluntati: quia in ipsa sibi inueniuntur inimici. ¶ Et
z pro prædictis, quod tū censura eccl. non sit proficien-
da in cassum, ubi constat eam nō fore uilem, facit Hos-
t. & alijs in c. de dītor. dicens, q. mulier non est cogē-
da sub excōmunicatio nē, ut caute de non insidiando
marito, quando tanta est eius malitias, q. etiam per
cautionem compescit non possit. Vnde potest dari mar-
rito licentia expellendi eam. Videmus etiam, q. mitiga-
tur peccatori poenitētia, alia debita, quād dubitatur
de sua impunitia, seu deterioratione: & allegāt. in uer-
bo, scandalizatus amplius peccat. xxvj. q. viij. Sicut nō
imponit, poenitētia publica iuuēti, qui propter rat-
atis teneritatem non possit eam feruare, c. poenitens. l.
dis. Et clericus non coeretur uinculo iuramenti ad di-
mittendam concubinam, quando dubitatur de recidī-
tione, c. clericos, de cohab. cleric. & muli. facit l. iij. C.
de indicia uid. Et dicitur plus, quām homicidī ille, qui
dat iuramentum uerisimiliter deteruato, c. ille. & c. qui
exigit. xxij. q. v. Habes ergo unut. casum, in quo absolu-
uitur non petens: imo etiam non poenitens, quād ue-
ritas est, q. emendabatur, uidens ultroneā benignita-
tem eccl. Et idem dicit in summa Pisana, in uerbo,
absolutio. lo. j. viij. col. uer. etiā inuitus. Sed si de hoc nō
est spes, nō est absoluendum, ne uilescat censura, & detur
laicus audacia eleuandi supercilium. Tamen si absolu-
etur, absolutio teneret. Cal. & alijs in d. c. ab excōmuni-
cato: Facit c. uenerabilibus. q. ubi aūt. de sen. excom. in vj. & c. si
sentētia. eo. ti. & si latē in c. tanta, de excē. prēla. Ergo nō
parum differt interdictū generale à speciali, in quo de
stylo palati. Apostolici semp dāt. absolutio ad cautelā
dictur de eius nullitate, sī Rota, ubi suprà. Idē Rota de
sen. excō. xvij. & seq. in antiquis: maximē, q. nō perit iu-
stitia partis, quā interdictū obtinuerat: immo roborat
ppter cautionē de parendo iuri. Vñ signanter cōcludit
Rota, q. de ægatate dispositio c. cūm cōtingat. de offi. de-
le, predit in interdicto speciali. Et sequit Domi. in d. c.
cūm cōtingat. in fi. uolēs, q. dum pendet lis sup iusticia
interdicti, fiat absolutio cū cautione. Et licet Rota dicat
e quod

Felin. iij. pars.

Alterius:] Ad-
detext. ad hoc in
cle. j. & ibi Card.
in vj. no. de tef. &
in cle. j. & ibi etiā
am Car. de Iude.
et Spe. in ti. de aca-
cija. q. ij. & per
tex. in c. si canoni-
ci. q. si. ibi etiā gl.
de off. or. in vj. &
tex. in l. aut facta.
q. si. ff. de pē.

quod de hoc male allegabatur cqua fronte, de ap. ubi Papa interrogabatur de excommunicatiō & interdicto, & respondebat solum de excommunicatione i[n] Dom[i]. ita d. t. cū cōtingat, dicit uideri casum in d. c. qua frōte, per locū à speciali, ubi dicitur de interdicto & excommunicatione, & Papa responderet uerbi. Huiusmodi sententia: & sic refert se ad interdictū & excommunicationē: quia dicit. Huiusmodi, refert dispositionē ad omnia praeventionē: gl. in uerbi huiusmodi, in poemā Sextū: & gl. in c. nemo deinceps, in uerbi huiusmodi, de elec. eo. li. Et p[ro]p[ter] d[icit] Rota facit, s[ed] eum q[uod] iura comuniter in modo proferendū aequiparat excommunicationem & interdictū, c. j. de sen. excom. in vj. & sic in modo tollendi, c. j. qd[em] me. cau. in vj. Cetera de absolutione ad cautelā dicimus. ¶ 4. ¶ Dum t[em] gl. dicit de suspensione canonis, qua contrahitur per participationē, intellige primō, nisi participe tur in crīmine: q[uod] tunc incurrit eadem excommunicatione, c. nuper. & c. si cōcubina, de sen. excom. ¶ Secundō intellige, tisi à canone alijs esset suspensus ex alia causa: q[uod] celebrando officiū irregularis, c. j. in fi. de re iud. in vj. & c. j. de senten. excom. lib. vj. ¶ Tractant hic oēs Doc. melius, q[uod] alibi, de inhabilitate suspensori: & p[ro]cedendo per uia additionis, primō aduerte: q[uod] text. hic dicit Amotionis: qd[em] uerbū in dubio intelligit de perpetua, 1. seruus. C. de poemā, gl. in c. cupientes, g. ceterum, in uerbi perpetuo, de elec. in vj. Dixi de consti. ex literis. Et sic nō uidebant iste sententia retractanda, uel suspendenda: quia transuerat in rem iudicatā, iuxta c. cūm dilecti. in fi. de elec. gl. in fi. c. j. de conce. praben. Dixi late. t. tit. q. lator. ¶ Respondet Inno. hic, q[uod] forte amotion fuit ex contumacia. Ideo faciliter retrahat, sicut etiam faciliter infringitur à iudice: arg. l. moris. ff. de poe. & c. j. de excels. prael. Qua solutio diuinat, s[ed] Car. hic, dicitur, q[uod] imo etiam si pro crīmine isti fuissent suspensi, fieret hac relatio[n]e, non ut tollat amotion, sed ut suspenas eius uitius impeditiu[m]. Subdit Inno. q[uod] temporaliter erant amoti: & tamen sine relaxatione non poterat auditu pro eccl[esi]a. Vnde infert theoricam notabilem, q[uod] priuatis beneficio ad tempus, qui propriè dicitur priuatis cōmodo beneficii, & non titulo, debet tractari tanquam nō beneficiatus. In quibus tamen uerbis cause: quia si ista esent, non posset eligere. Ideo puto ei sensisse de suspensione ab officio & beneficio, prout loquitur glossa & alij hic. Et pro eo, quod proximē dixi, q[uod] non tollit in casu isto amotion, sed eius uitius impeditiu[m]: facit, quod not. in simili Inno. in c. cūm int. super uerbi uicem, de confue. dicens notabiliter, q[uod] quādō est finita suspensio interdicti, dicitur idē interdictū, & non nouū, per l. sed si manente. ff. de precario. Et sequit ualde Philip. in c. ad hac, quo[n]iam. de appell. Sed non responderet ad c. dilecti. s. quia uero. de appet. Per quā tex. Abb. ibi tenet contra Inno. in d. c. cūm inter. Dabitur alijs cōmodior locus ad hoc discussiōndū. Vide pro nunc ultra istos omnino Bal. in 1. cūm alijs. C. de cura. furio. & in fi. pe. col. C. si à non cōpe. iud. & omnino Ang. in 1. si cūm unus. g. si cūm reo. ff. de pac. & in 1. & puto. ff. de postu. ¶ Tene menti doctrinā glo. hic, q[uod] non potest quis agere pro fe, uel ailio, in materia, quā possidere nō potest. Vnde inferebat Pe. & Abb. antiquus hic, laicū t[em] non posse cōstitui procuratore in spiritualibus, per c. causam, de praeſcri. iuncta hac glo. Sed addunt But. & Imo. hic, hodie secus, per c. j. de procu. in vj. ibi, in uerbo: spiritualibus, dicit hanc glossa, p[ro]cedere in actibus spiritualibus: secus in iudicatiōibus. Sed contra glossa, hic facit dicit Jo. An. & aliorū in c. accedēs. de præb. dum dicunt, q[uod] laicus potest clericō acceptare beneficiū, ut procurator. Respondebat, q[uod] ibi nomine p[ro]prio nihil facit, neq[uod] deducit actū de non esse ad esse. Ita soluit Pau. in cle. j. de cōces. præb. cū quo trāfit Domi. in d. c. in princ. Pro quibus uide Rota de rerū permū. xj. in antiq[ue]s, quā dicit, ualere permutationē beneficij factā per procuratōrē laicū: quia nihil agit hoc cas-

su, q[uod] cōcernat fundatū spiritualiū iurū in persona ipsius: sed est nudus minister. Idē de acceptatione beneficij, dicit Rota de p[ro]c. viii. in fi. in eisdē. ¶ Et no. q[uod] in procuratore habente generale mandatū ad oēs causas clerici, nō est opus speciali mentione causarū beneficiāl. Rota plenē de procu. xxvij. in nouis: & Nicolaus Mylus in Repertorio, folio cl. in fi. uer. p[ro]curator p[ot]est esse, addens But. in c. iij. uer. sed quartū, an possit. s. de iud. quicquid dicit Lap. in cle. nō p[ot]est. de procu. Tn. But. in d. c. iij. non uide mihi tangere de hoc. ¶ Ceterū t[em] limitabis pulchre dicit c. j. nisi actus expediens per procuratōrē laicū, requireret exercitiū sui iudicij: putā, eligere præfati: quia ad hoc cōstituit non p[ot]est. lo. An. in regula, q[uod] alijū gratiosē, ult. col. in Mercu. Abb. in d. c. iij. iij. col. q[uod] deduceret suo iudicio rē de nō esse ad esse: ad q[uod] non est aptus: q[uod] contrariū requisit natura actus non formabilis p[er] laicū. Et si dices ultra istos, q[uod] quando acceptat beneficij, uide reintegrare & perficere ius spirituale, q[uod] perficitur acceptatione, c. si tibi. in uerbo, ut tuū dīci ualeat, de præb. in vj. Respondetur, q[uod] facit hoc tanq[uod] nudus minister & organū clerici, ut in simi. dicitio. Ligna. in c. dilecti. lo. iij. ad fi. de præb. dicens, q[uod] si rex confert beneficia ex priuilegio Papæ, nihil spiritualitatis cōfert ex se, sed a Papa: & per ipsū transfit, sicut aqua p[er] canale lapideū, iuxta c. si fuerit. s. q. j. ibi, canali lapideo nihil generatur. ¶ Sed t[em] statim dices: ergo par iuratio debet posse eligere uice alterius: q[uod] per ipsum laicū transit uox ipsius, ut per organū. Respondeo hoc non esse, quando in mandato sibi dato nō exprimit persona eligenda: q[uod] tunc iudiciū suum in aliquo eligendo, est inhabilitati à iure, tanq[uod] ad talia incapax: sed ubi est mandatū de certa persona eligenda, tunc forte eligere posset: non, quia rep[er]iam hoc dictum, sed p[ro]pter prædicta: tum etiā, quia lo. An. in d. regula, q[uod] alijū loquens de canonico nō habente uocē in capitulo, dicit, q[uod] nomine alieno eligere non p[ot]est, nisi haberet mandatū de certa persona eligenda. Et quāuis in istis uerbis non loquāt[ur] de laico, nō uidetur eadē ratio. Et si postea dices, q[uod] imo etiā sine expressione certa persona deberet posse eligere, p[er] id, q[uod] est dictū de laico conferente, q[uod] utitur suo iudicio in alio, cui dando: respondeo, illud esse ex priuilegio Apostoli co habitante eum ad hoc arbitriū, quod inferior non potest cōcedere. lo. An. in c. iij. de præb. in vj. Dixi t[em] proximi. causam. Quod dixi de laico habentē mandatum de certo eligendo, non firmo: quia lo. An. in d. regula, q[uod] alicui, loquens de illo, qui non habet uocē, dicit, q[uod] p[ot]est admitti cum mandato de certo eligendo. Et istam restrictionem ponit loquendo in clericō. De laico non tangit, & in ipso dixerat paulo ante, q[uod] admittere eū ad electionem, est cōtra naturam actus: q[uod] uerbum sequitur Ab. in c. iij. iij. col. de iud. Non apparet, an lo. An. uelit, q[uod] laicus habens mandatū de certo eligendo, possit admitti. Non t[em] reuoco hoc in totū, cūm habeat in se rationem ualde coloratam. Et intellige, si capitulū uult eum admittere: non enim tenet admittere aliquā personam nō capitularē, etiam uice alterius, ut p[ro] lo. An. in d. regula: dixi in c. cūm omnes. xvij. col. uerbi. fallit tertio. de constit. Et ad hac uide Abb. in c. causam. s. col. de elec. ubi singulariter decidit, q[uod] potestas eligendi prælatū, non potest transferri in laicū ut compromissariū. ¶ Scias etiam, q[uod] t[em] laici existentes in concilio, nō possunt intereste actibus conciliaribus, nisi in certis casib[us]: & tunc nō dant uocem decisiōnem, sed cōsultivam, nisi amplius eis concedatur à Papa, uel concilio. Ita disputatione fuit conclusum in concilio Senensi tempore Eugenij III, ut latissimē refert Abb. in disputatione, Episcopus & quidam rector. xxvij. col. quem fuit p[ro]fessus ad literam transplatauit Petrus de Monte, eo nō nominato, in tractatu De Papa & concilio, in fi. q. Et isti rememorant glossa, & Ioan. And. in c. fi. de his, quāfi. à præla.

c. Apo- cle. Zenzelius dicit fortius, quod etiam si suspensus à stolicā, beneficiō celebrat, non tamen est irregularis. Et idem Innocen. in c. si celebrat. in glossa, quidam super hac. ibi, item non dicimus. de cler. exc. mi. licet in uerbis præsentibus, & etiam in c. in glossa, id est, in probatio[n]e, de cler. p[er]e[gr]i, aliter sentiat. Et hoc signa ad c. is, cui. de sen. excom. in vj. faciendo doctrinam, quod nulla uiolatio suspensionis causat irregularitatem, praterquam in suspensione à diuinis. Erat etiam Imo. in d. c. clement. iij. in vj. col. ubi etiam sequitur dicit Inn. hic, quod suspensus temporaliter à beneficio nō interest communibus negotiis ecclesiæ. Quod t[em] etiam sequitur Card. in d. cle. ut hi, qui. in princip. in xvij. q. & licet But. hic. dicit, se non uide, quomodo: q[uod] eligere po- 4. t[em] facit glo. fi. in c. studeat. l. dis. Intellige duplicit[er]. Primo, nō, nisi t[em] fame peritus est: quia indistincte ei succurririt. Ita glossa, fi. in fi. in d. c. pastoralis. Secundō, nisi iusta causa excusat non ualentem exire uinculū. Car. in d. cle. ut hi, qui. ante. col. uerbi. usq[ue] simo querere. & Domi. in d. c. prater hac. Et addit, quod ubi suspensus uiuere potest de patrimonio, uel de industria, nihil habebit de ecclesiasticis beneficiis. Bald. in d. c. cūm Vintoniensis. post medium, per no. in d. c. studeat. & in fi. ma- ritus. ff. sol. ma. ¶ Et, quod t[em] dixi de deposito, cuius pro-uidetur ne egeat, intellige de deposito uerbaliter: quia debet uiuere clericaliter: glossa in dictum. Ixxxij. dis. Et esset opprobriū cleri, quod mandicaret, c. diaconi. xcij. distin. Sed si esset depositus actualiter, ecclesia de ipso non curat, nisi ut de alijs laicis egestate laborantibus. Ita de clarat Imo. post alijs in c. ad supplicationem. iij. col. de renun. De quo etiā uide, quāno. Domi. in c. con- tumaces. & in c. studeat. l. dis. & quod no. Maria. post Doc. in c. ex parte. iij. col. de accus. Et pro hoc facit: quia depositus uerbaliter, retinet priuilegium foris secus in deposito actualiter. Spec. de compet. iudicis adi. s. j. post prin. glossa. in d. c. dictum. Et sic intelligitur glo. in prin. 12. ¶ Limita materialia, nō t[em] taliter suspensus eligetur extra territorium suspensit, uel administraret in be- neficio, quod habet alibi. Card. post Gui. in d. cle. ut hi, qui. in princ. ad fi. secus in suspensio ab officio: quia ubique operabitur illa suspensio. Prima enim procedit à iurisdictione, quā non transit extra territorium. Secunda uero concernit claves ordinis, quā extenduntur ua- bique, c. j. de treug. & pa. licet Deus, à quo clavis mó- tur, xj. que. iij. nemō. Idem Ab. in d. c. pastoralis. pe. col. praterquā in duobus casib[us]. Primus, quando suspen- dens a beneficio exprimeret de omni beneficio, prout potest, c. postulat. de fo. comp. Secundus, quando est suspensio legis: quia illa operatur ubiq[ue], secundum eum. Pro quo uide optimam glossa. in cle. iij. in uerbo, benefi- ciorum. de ui. & ho. cle. & ibi omnino Imo. in vj. col. nō suspensio legis si eret ex causa certam ecclesiām concer- nente: in illa enim solummodo operatur, c. si compros- missarius. ad fi. de elec. in vj. Cum istis concordat Imo. in d. c. pastoralis. pe. col. & ibi simpliciter Phil. quia mēs suspensit, restringitur ad loca ei subiecta: arg. c. à no- bis. lo. j. de senten. excom. Sed caue: quia Imo. in d. cle. ut hi, qui. iij. col. dubitat, de eo, quod est dictum de suspensio à beneficio: quia est indistincta, quā extendit effec- tum suum uilibet, cūm afficiat personam, l. ex ea. ff. de postulan. ubi prohibitus postulare ex causa irrogā- te infamiam, nō potest alibi postulare: & hoc forte pro- cederet in suspensio ex crīmine infamante, argu. c. cito. j. quāst. j. nō autem semper, p[er] prædicta. Istis addit Old. consi. cxxvij. incip. In electionis negocio. iij. col. uerbi. 13. Considera tamē, quod ubi p[er]deret que- stio super iniustitia, uel nullitate censura, forte deberet fructus cōseruari: quia facta absolutione, tanquam de censura non iusta, debent restituiri absoluto, ut s. q[uod] dis- cilius fieret fructibus iam consumptis. ¶ Si t[em] autem suspensus ab officio & beneficio capit fructus de facto, l[et]cer non faciat eos suos, non est irregularis. Spec. de lec- ga. s. iusta. uerbi. item nota, quod suspensus. Cardi. d. cle. ut hi, qui. in prin. q. xix. addens, quod nec propter hoc perdit beneficium, nisi lex hoc exprimat, prout expref- sit in c. cupientes. g. ceterum, de elec. in vj. Et cum Spec. concordat glossa. in uerbo, suspensus, in cle. iij. de ui. & ho. ho. Felini iij. pars.

to dubium sit, an possit cum alijs orare, secundum predictos. ¶ Dum autem dicitur, quod non potest eligere, aduertere bene, quia contra istud commune dictum est glo. in uerbo, habere in d.c. presbyterum. Et sic contrariaf glo. in c. cum dilectus de consue, de quo perpendit lo. An. ibi, tamen non soluit: sed Bu. ibi dat certam solutionem, quam, ut in uoce dixi, impugnat Domi. in d.c. presbyterum, firmans nouissime post Archid. plen. in d.c. quia saepe. quod iste eligere potest: qd dare uocem non dependet ab ordine. Probat quia conuersus laici possunt dare uocem ex consuetudine. Inn. in c. iij. de institu. gl. fi. in c. ex eo, de elec. in vj. Hoc autem non possit consuetudo, si uox dependeret ab ordine, per c. iij. cum glo. de confus. in vj. Ergo suspensus ab ordine, eligere potest. Pro hoc addit. c. indemnitatibus, de elect. in vj. ubi monialis dat uocem, & tamen non habet ordinem, c. noua. de pce. & remis. Praterea dixit Domi. suspensus ab officio est priuatus exercitio diuinorum officiorum, c. de sen. excom. in vj. Dare autem uocem, non est exercere officium diuinum: quia non attribuitur alieci ordinis, c. pte. elect. xxv. dist. Non obstante, d. cle. ut hi, qui, ubi carens ordine, non dat uocem: quia non dicit per hoc, quod habere uocem, dependet ab ordine: quia hoc est falsum, per proximam inducta. Sed requirit in canonico ordinem. Imo uoluit ibi Pau. de Leaza, quod priuatus exercitio subdiaconatus, dispensatus tamen in canoniciatu, possit dare uocem: quia ordinem habet, licet non exercitum. Ergo suspensio relata ad officium respectu executionis ordinis, non inficit portentem uocis dandae. Ita firmat etiam Domi. soleniter in d.c. cum dilectus. vii. col. uer. ego in illo. c. presbyterum. Adducit etiam: quia si uox dependeret ab ordine, professus non habens ordinem, non daret uocem: quod est falsum per c. nullus. cum gl. iij. de elec. in vj. Item iste non est exclusus a communione aliorum. Ioan. And. in d.c. j. de sen. excom. in vj. ¶ Hoc autem limitat Domi. duplicitate in d.c. cum dilectus. Primò, nisi aliquis sit suspensus tali suspensiōne, quae referatur ad officium respectu administrationis sibi commissa, uidelicet quod uox sit ab ordine. Et ista bene non. quia non puto te alibi inuenturum. ¶ Catera de materia suspensiōnis vide per glo. magistrum in cle. cupientes, de pœnitis. in glo. magna latē per Pau. de Leaza. in cōmento. c. si celebrat. de cle. excom. mini. Et scias, quod suspensus ab officio celebrans, est irregularis, siue suspensus sit a canone, siue ab homine glo. iij. ibi, & Pau. in iij. col. & glo. iij. in c. iij. cui de sen. excom. in vj. de quo etiam per Rotam, de sent. excom. iij. in antiquis. ¶ Circa absolutionem ad cauelam, de qua hic per Doc. ad. de semper Ioan. And. & Domi. in c. solet. ad fi. de sen. excom. in vj. ubi per decē. q. plenē tractant materiam. Sed eorū dicta poteris apostolare ex infra scriptis fragmentis: & in primis addit. Rotam de excep. v. deci. in nouis, glo. iij. de decimis. ¶ Et quod intelligitur non simpliciter de officio ratione executionis ordinum, sed de officio iuris canonici, vel alterius tituli, firmat Arc. in c. au. diuinus. xxij. q. super glo. ¶ Limitat secundum Do- mi. nisi esset suspensus ab officio & beneficio simul. Ita dicit sentire glo. in d.c. presbyterum, quia siue teneas uocem pendere ab ordine, siue a beneficio, utrumq. est hinc, secundum eum. Et si dices, Ex separatis non inferatur, c. iij. de transl. præla. Sed nulla harum suspensiōnem de se sufficit, nō illa a beneficio, per d.c. cum Vintonien sis. non alia ab officio, propter dicta Domi. præallegata: ergo etiam in simul a societate non operabuntur: respōdeo, quod tunc suspensio includit officium omnimo do sumptum: & sic concurrit ratio precedentis limitationis. Sed opī. cōmūnem probat Abb. in d.c. cum dilectus. vii. col. quia uerbum Officij, est ualde latum: nam quicquid habet electus officij, est præter beneficiū: ergo suspensio nedum respicit ordinem, sed omne officium clericale. Imo si esset suspensus ab ordine, adhuc eligere non posset, quia in consequentiam suspensus est ab omnibus fundatis super ordinem, pte est dare uocem: non obstante, quod monialis det uocem: quia cum sit persona religiosa, religio facit eam capacē uocis: sed in non religiosis uox fundata est super ordinem, secundum eū. Ad idem, quod no. Cardi. in d.cle. ut hi, qui, in principe, in ult. col. & ibi post loan. de Ligna. & lo. de Fan. reprobant dictum Paul. de quo s. uolentes, quod imo canonicus priuatus ordine, non det uocem: quia uox non dependet a charactere ordinis, sed ab ordinem: mo-

Ex quod dubito de eo, qd dicit ipse Aegi. deci. ccxxxvj. Si iudex, ubi uoluit, quod quo ad effectum absolutio- nis, ad cauelam stetur iuramento excommunicati di- centis, appellationem præcessisse, nisi intelligas in casu suo, uidelicet, quando ipse iudex, qui excommunicauit, dicit se non credere, quod excommunicauerit post appellationem: & si sic sit, est paratus desistere: nam tunc statutum iuramento dicentis, se prius appellasse: alia uero dicitur Aegi. loquatur, quando coram alio iudice agitur de nullitate excommunicationis. ¶ Si dices pro- bando, quod t' appellatione præcessit, docetur de nullitate: quid est ergo opus absolutione respondetur, qd ad probandum nullitatem requiruntur duo. Primò, qd appellauerit. Secundò, quod ex causa rationabilis, c. per tuas de senten. excom. d.c. solet, & d.c. uenerabilis. in fi. Hic autem ad finem obtinenda absolutionis ad cauelam, sufficit probare: primus uoluit, appellasse prius: secundum probabit postea: & tunc apparet de nullitate, non autem nunc. Et ita est tex. clarus in d.c. uene- rabilibus. in fi. ibi, etiam prius quam incipiat de veritate cognosci. Si enim probaretur nedum appellatio, sed etiam ueritas causæ, ex qua est appellatum, nō ab- solueretur ad cauelam: imo pronunciaretur excommuni- catio nulla, ut dicit glo. iij. per c. per tuas de sen. excom. Dicit etiam Rota de procu. xxvj. in nouis, quod licet canonicus pro canonico possit petere absolutionem ab excommunicatione, etiam sine mandato: Inn. in c. Romana, de sen. excom. in vj. istam tamen ad cauelam petere non potest: quia si ualde extraordinaria, & multum praeficialis: & in ea non recipitur iuramentum, nec praefatur cautio, nec impeditur satisfactione, secundum Rot. In quibus uerbis aduerte: quia imo praefatur cautio, quando aduerfaritus proponit offendit dubiam, secundum Ioan. And. & Domi. in d.c. solet. Et ibi, quod faceris quilibet potest in excommunicatione mino- ri hanc absolutionem concedere, nullo iocato, & sine iuramento, iuxta c. nuper. §. iij. de senten. excom. Scias etiam, quod non dicitur excommunicatus pro manife- sta offensa episcopus, qui dicit se nolle parere executo- ribus Apostolicis, appellando: Rota de senten. excom. xiij. in antiquis. etiam si prius dixerat se uelle parere, ut ibi: latius de hoc ultimo per Aegi. Belle. decisi. cxxvij. Si prælatus, quia ex iusta causa potuit mutare propo- sum. Dicitur etiam manifesta offensa, quando deduci- tur, quod excommunicatus non paruit rei iudicata, dum modò non solum probetur iurisdictio iudicantis, sed etius iurisdictio. Rota plenē de excep. vj. in nouis: quia si debet induci offensa manifesta per sententiam, oportet etiam, quod iurisdictio iudicantis manifesta sit. Et ad hoc non requisitur probatio exacta & plena, sed semiplena, ut per publicam uocem & famam, secun- dum Rotam ibidem. Quod multum gustat Nico. Myl. in Reperto. in uer. excommunicati. §. vij. Sed contrarium in hoc ultimo firmat Aegi. deci. dclxxvij. incip. pe- titioni est. licet dicat, quod nō potuit exaudiri. Tamen ipsum Collector. in d. dec. vj. limitat, dum modò senten- tia nō sit appellatione suspensa, & sit de casibus, in qui- bus de iure non est specialiter prohibitum appellare. Aegi. pulchre decisi. dclxxvij. res iudi. Vnde non dicitur manifeste offendere, qui non parere iudicato, à quo appellavit: quod est clarissimum, licet aliqui prima fa- cie mirarentur, secundū eum, qui subdit decisi. quod licer appellacioni renunciatum fuerit, nihilo minus oc- casione illius potest peti absolutionem ad cauelam, dum modò appellatio fuerit bona ex forma & tempore & probabilis, per c. licet. de senten. excom. in vj. Et quod non retardetur dicta absolutione propter instrumentum productum non iudicriter, & parte non uocata ad di- cendum contraria. & istud, quod renunciatio appellatio- nis non retardet, repetit etiam Aegi. decisione. clxix. si contra petentem. ¶ Adde etiam, quod adhierentes

appellationi, quam alius interposuit ante excommunicationem, & uolentes absoluere ad cautelam, debent probare se adhæsse, intra decem dies datos ad appellandum. Rota de senten. excom.v.in nouis. ¶ Limitata, ut dixi in c. cum super. iij. col. uersi, etiam principaliis. infra tit. ii. ¶ Item no, quod quo ad absolutionem ad cautelam obtinendam, creditur iuramento partis dicentis se post appellationem, excommunicatam. Agi. ccclxxxv. si index. ¶ Insuper non quod si quis post concordia approbatam renunciauit executoriis, deinde faciat declarari excommunicatum, illa declaratio est nulla: quia si executoria sunt extincta, non potest super ipsas fundari illa declaratoria: & ideo cum petiuerit eam pars absolutionem ad cautelam, concessi de mandato dominorum. Non obstat quod in excommunicatione non erat error expressus, sed eliciebatur uirtualliter ex extrinseco: & hoc non sufficit in excommunicatione. Imo. in c.P. & G. de offi. deleg. ad fin. quia respondebat dominii, quod hic est defectus iuris dictio- nis in illa declaratione: igitur nulla. ¶ Demum not. quod absolutione nonquam presumitur commissa ad cautelam, nisi exprimatur: gloss. in c. capitulo. in uer. relaxatis. de script. quam exultat Abb. ibi ad finem, & hinc. De materia diceret etiam unum uerbum j. c. prox. in j. additione. Et cum istis, quae utilia sunt, ornabis Do mi. in d.c. solet.

S V M M A R I V M .

- 1 ¶ Uniuersitas an er quando posset excommunicari. nu. 6.
- 2 Preceptum factum sub pena excommunicationis, intelligitur ferenda, non lata.
- 3 Excommunication maior, uel minor, an faciat clericum in eligibiliem.
- 4 Clericus constitutus in peccato mortali, an sit in eligibiliem.
- 5 Criminofus an teneatur renunciare electioni in foro conscientie. vi. de post nu. 4. uer. sexto induco.
- 6 An excommunicatione lata contra prohibitionem g. in uniuersitatem. c. Romana. de senten. excom. in vj. sit iusta, uel iniusta?
- 7 Multitudo delinquentium an excusat per poena delicti. Titulus. Nil nouari pendente appellatione, an procedat respectu par- tis.
- Vide post. nu. 7. uer. in quantum abbac.
- 8 Res quando dicatur litigiosa.
- Res an efficiatur litigiosa, si agatur actione personali. Post nu. 8. uer. præterea dictum Inno.

C A P I T U L U M X.

Dilecta in Christo. ¶ Per excom municationis exceptionem à prosecutione appellationis, quis repellere non debet. Vel sic: Excommunicationis exceptione non obstante, ualeat rescriptum impetratum in causa appellationis, licet de excommunicatione lata post appellationem à gracie, non faciat mentionem, &c. ¶ In quantum hic, & in c. seq. Doc. notant, quod capitulum potest excommunicari, referendo sententiam ad singulos: & ita intelligitur c. Romana. §. in uniuersitate sent. excom. in vj. addit. quæcāri.] Addit. Phil. in c. ram te. §. de rescrip. in uerbo. a stat. ubi dicit, quod t̄ si constat totam uniuersitatem, uel totū collegium de- cīxi in ap̄. fil. a nīcārī, dicendo, Excommunico priores & omnes de tali collegio, qui parēt noluerunt. Al-

leg. c. propoſuit. de cleri. excom. mi. & c. pro illorum de præben. facit c.j. ne fede ua. in vj. & c. capitulo. §. de reſcri. Sed Ange. in l. j. §. fin. ff. de acqui. pos. reputat diffi- le, inuestigare rationem d. §. in uniuersitatem. Tu uide de Domini, assignantem eam clarē in c. sicut uir. super gloss. iij. vj. q. j. quia materia non est capax excommunicationis. Probat sicut nā actus & passiones, prout conſiſtunt in factio, sunt singulorum, non uniuersitatis. Alleg. c. ij. de testibus. in vj. & c. si sententia. §. j. de senten. excom. in vj. Constat, quod uniuersitas, uel collegium non est quid singulare, niſi per representationem, immo. ff. de fideiſtori, tunc arguit sic: excommunicatione li- gat personam ueram, non representatam, c. P. & G. de offic. deleg. & c. sicut lo. ult. de fideiſtu. & habentem animam rationabilem, c. si quis. de rebus ecclesi. non alie. Sed omnia ista collantur in uniuersitate. Ergo licet sit per- sona repräsentata, non est excommunicabilis. Et hæc estratio d. §. in uniuersitatem. ut etiam ibi per Domi. in penul. col. de quo etiam per Imol. & Ludo. in d. §. fi. Ali- am rationem assignauit Richard. in iij. sententiarum, distinc. xvij. quæst. v. artic. iij. dicens, quod quamvis possibile sit, omnes de aliqua communitate deliqüisse, tamen raro hoc contingit. Etiura adaptantur ad frequentius accidentia, i. nam ad ea. ff. de legib. Alleg. eti- am c. commissiones. xliij. distinc. ubi dicitur, quod multitudine frangenda est monitionibus, non leuis- mis, sed instantiis. Ergo non excommunicatione. Et illum §. in uniuersitatem. allegat eleganter Sali. in cō- cilio schismatis, edito per Urbanum VI. incip. Factum. alias, De curia Romæ transmissum. in xxij. col. quod presupposito genere non deducibili⁹ incapaci in sua generalitate non fit distributio, uel diffusio in ejus spe- cies, ut illa intelligantur per se deducibile, quia excom- municata uniuersitatis, & sic genere incapaci, non sunt excommunicati singuli, licet excommunicabiles. Quod gressu ad multa similia. ¶ Limitata tamen nouissime dictum §. in uniuersitatem. niſi omnes de uniuersitate essent capaces dolis & culpa: quia tunc, si sunt omnes culpabiles, possunt excommunicari per nomen colle- gitum. Ana. in c. dilectus. lo. ii. ix. col. uer. scilicet, addit. de p. fimo. Exemplificat in collegio Doctorum, in capitulo, in conuentu monachorum, in concilio popu- li, & similibus, in quibus cessat ratio d. §. Inducit Barto. in l. si greg. ff. de leg. j. & in alijs locis, dum tetigit, an suc- cessores capituli, quod erat excommunicatum, sint eti- am excommunicati. Ergo præsupponit, capitulum esse excommunicabile. ¶ Considera duo. Primo, quod ratio assignata per Domi. ubi suprà non cessat hoc ca- su, niſi dicas, quod istud genus uerificat in specie, post- quam omnis species capax est. ¶ Secundò conſidera, quod inductio Sali. in d. consil. hoc modo restri- getur, ut procedat solū, ubi est mixtura personarum inculpabilium. Tamen ratiōne puto practicam Hos- ti. de qua suprà. Dicit etiam egregiè Imo. in c. capitu- lum. penult. col. de rescrip. quod si constat excommuni- cantem uerentem uerbo collectivo, uelle excommuni- care singulos, ualeat excommunicatione. Si autem con- stat, quod uult excommunicare capitulum, ut capitulum, non ualeat: quia est persona repräsentata & inanima. In dubio autem præsumitur excommunicasse singulos, ut res potius ualeat, quam pereat, de uer. si- gnific. abbate, secundum ipsum. ¶ Et sunt uerba aurea in duobus: Primo, pro limitatione prædicta, quod in dubio dicta excommunicatione referatur ad singulos, & sic ualeat: & reuera multū per hoc eneruatur dispo- sitio d. §. in uniuersitatem, quia quasi semper ualebit. Sed puto hæc doctrinam procedere data capacitate & culpa omnium de collegio: alia nō ualeret. ¶ Secun- dō sunt dicta uerba Imo. aurea in alio: quia habemus, quod sententia excommunicationis, quod potest ali- quid operari, interpretat in parte mitiore. Vnde t̄ si di- cat.

c. dilecta-

tra illum tex. meritò allegatum à prædictis, ubi uidetis, in episcopus, dum erat in minoribus, iurauit simul cum alijs canoniciis: & postea electio de eo est secuta. Tertiò adduco, quod no. glo. c. lxxx. dist. ubi August. ponde- rat, q. Apostolus loquens de ordinadis, uel pmoendis, non dixit. Eligatur, qui sine peccato est: quia si hoc dice- ret, omnis homo, fin August. reprobaret, & nullus ordi- nareretur: sed dixit, qui sine crimen est, sicut homicidiū, adulteriū, & simili. Ergo nō omne peccatum mortale im- pedit electionē. Nec dictis uos, prout in consideratē di- xit Abb. in d. c. sicut nostris. q. omne peccatum mortale potest dici graue, cum priuer uita æterna: §. alijs. xxv. dist. quia cōcedo, q. priuat uita æterna: sed hoc nō facit, omne mortale esse graue. Probo per text. in d. c. j. Item, quia si esset, sequeretur, q. pro omni peccato mortali clericus posset deponi: cum habeamus, q. pro graui- bus peccatis deponi debet, c. in uerbi. in uerbo, graui culpa. xvij. q. viij. & est tex. sing. fin. Abb. in c. at si clerici. in princ. in xvij. col. de iudic. & c. cōquerēte. in j. notabili, de resti. spo. & in c. j. ante fin. de sta. m. & in c. qualiter. lo. j. xij. no. de accus. & in alijs locis. Et tamē hoc nemo concede- ret, ppter gl. xv. q. viij. in summa, in d. c. lxxx. dist. Ergo aliud est loquide peccato mortali simplici, aliud, de gra- ui. Et hæc differentiam probat aperte text. in d. c. inuen- tum. Vnde remanet efficax hoc tertium fundamentū de text. in d. c. j. Quarro adducto text. in c. inter dilectos. uer. cum igitur. ibi, meruerit reprobari, de excel. præla. ubi electio facta de criminoso, meref irritari, sed non est nul- la. Et ita per illū text. firmari ibi lo. i. An. super uerbo, usu- ranū manifestū. Quin tō adduco, quod no. Inno. in c. si celebra, super uerbo, irritanda. de cle. excom. mi. ubi di- cit, q. licet excommunicatus excommunicatione minori pribatur ei⁹, quia per sententiam iuris priuatū est par- ticipatione sacramenti, tamē in alijs criminosis, quia iure positivo nō sunt priuati ecclesiasticis sacramentis, si certa deo sint priuati, secus dicendum est: quia sunt eligi- biles, etiā non peracta poenitentia. Sexto in dico, q. scri- bit Inno. in c. j. col. uer. criminofos aūt. de postu. præla. ubi dicit, q. criminofus est eligibilis, & nō tenet renunci- re episcopatu. Imo pacted poenitentia licet ipsum retinet sine illa dispensatione. Et idē sentit Inno. i. c. duđū. lo. ii. su- per uerbo, electionis, de elect. Et idē tener Cōpol. i. c. capitulo. i. gl. q. qua siōes. uer. sed nunquid electio. de rel. & i. c. o. dūlerauimus. de elect. Eriti dicit, se nunc legisse, q. electio facta de cōstituto in crimen nō inducē te irregularitatē, sit nulla. Et hæc dicta Cōpol. allegat & ampliat solēniter lo. An. i. c. auditis. i. pe. col. uer. sed qd si eligit criminofus. de elect. Et eius uerba referunt ibi ad literā But. & Domi. in ult. col. Et addūt, q. etiā electio de irregulari nō est ipso iure nulla, sed annullāda. Allegat Inno. in d. c. si celebra, in quadā additio. Et hæc partē fir- mat etiā gl. i. f. i. f. i. ult. de simo. & Domi. aperte i. c. in scri- pturis. ad fin. viij. q. j. & i. ppetua. ult. col. de elect. in vij. Et q. uide ista pars melius fundata, eā sequor. ¶ Ad con- traria etiā iā sit respōsum implicitē, iā aliqualiter respō- deo. Ad primū de c. si celebra, est duplex responſio. Pri- ma ex dictis Inno. ibi, de quibus paulo ante, uer. quinto adduco. Secunda, q. nō dicit ibi, q. excommunicatione mis- nor reddit electionē nulla: imo tenet, sed pōt irritari, ut ibi uerbo, irritanda. Ad fin de iuramento temerario, est respōdēndū, q. faſa est gl. i. d. c. Florētū. Cōtra eam est gl. in d. c. diffinitio. xxij. q. iij. in additione Bar. Brīx. ibi, ego nō credo, & in d. c. sicut nostris. in gl. j. p. illū tex. quē no. ibi But. & Imo. ¶ Ad tertīū de c. cum in cūris. in uer. uita, respōdet lo. An. in d. c. auditis. & Domi. in d. c. in scripturis. quod non dicit ille text, quod electio de pec- catore sit nullā sed quod eligentes priuantur potestate eligendi. Et sic etiam loquitur text. ponens de uolato- re interdicti male⁹ postulato, in d. c. j. ad fin. de postu. præla. Non obstat, quod electio contra legem est nulla, per l. non dubium. C. de legi. quia fallit, ubi lex aliquid prohibens,

prohibens, imponit pœnā: quia tunc actus tenet. Bart, in l. prætor. in prin. ff. de ope. no. nunc. Et ita sit in casu d. c. cum in cunctis. ¶ Ad authoritates respondeo, quod succumbere debet alij authoritatibus in contrariū adductis, quæ sunt magis authenticæ, sicut sunt gl. & Inn, & lo. An. & fundamētū earū, uidelicet tex. in d. c. sicut non stris. ¶ Sunt tñ tres casus, in quibus peccatum mortale recideret electionē nullā. Primus, si est tale, quod inducit ipso iure pœnā suspensionis ab officio, per text. in c. cūm dilectus, de consue. Secundus, ubi est crīmē enorme, sicut lo. Mo. in d. c. perpetua, & facit c. ex tenore. & c. fin. de temp. or. Tertius est, qñ criminōs non uult corrīgi: quia non debet cōfirmari: gl. in d. c. in scripturis. H̄os tres casus ponit Dom. in d. c. perpetua. subdēns, q̄ quantū ad ius naturale, electio nō est nulla, etiā in dictis casibus, si cōcurrat cōsensus habētis eligere. Alleg. Innoc. in d. c. si celebatur. Et addit, quæ etiā ipse allegat in c. j. in princ. de spon. in vj. & in c. auidit. Et dicit idem in foro cōscientiae: quia si cōcurrat consensus eligentium, ualeat electio, quo ad Deū. Icet sit peccatum cōtra ius positū, ut no. Innoc. in c. quia ppter. de elect. quē extollit Abb. in c. j. in f. de rest. in int. & Pe. de Anc. in regul. j. in vj. q. lib. vj. & mul ti alij, quos nō recordor adhuc me allegasse. Et hec sunt cōclusiū, licet aliquantum īpertinēt, dicta ultra ea, qua dedi h̄ic alij in scholis p. meliori intellectu d. c. si quē. seu respōsonis ad obiectū data: de quib. etiā dixerāt alij, sed breuiū, in c. j. iij. col. uer. limitat̄ ista op̄. de reſe. & latiū posuit de collatione facta criminōs: de quo etiā per Imol. pulchre in c. cūm nostris. xxij. col. uer. nota bene diligenter duo, de conceſ. prob. Ad prædicta addit etiam Abb. in c. illa. j. no. de elect. ubi dicit pōt lo. An. q̄ quidā sunt actus, quorū exercitū cōcernit alteri⁹ præiudicū: & tūc peccatum mortale repellit ab illis actib. Et ita loquit̄ c. testimoniū. de testi. & c. j. de accus. cum si. Quidā sunt, quorū exercitū nō tendit ad alterius præiudicū, sed potius uel sā circa expletione iure, ppter. & exemplificat in electione. Vide etiā oīno Abb. in c. innotuit. j. col. uer. ex his inferitur, de elect. ubi pulchre firmat, q̄ existit in peccato separe, p̄ motione de se facta, pōtlici ta cōsciētia illud beneficiū in posterū possidere, nisi es set tale crīmē, qđ in ducere irregularitatem, uel incapacitatē, ita q̄ sine dispēlatione nō poterat beneficiū retine re. Si tñ Papa sc̄iēt, pmo uisset talē, uisus esset dispensare, etiā mīlē esset publicū, uel ibi per eum, quē vide. ¶ An tūt excommunicatio lata cōtra p̄hibitionē d. s. in uniuersitatē, sit nulla, uel iniusta gl. pe. ibi dicit, q̄ est iniusta: & sequunt̄ ibi antiqui. ¶ Contrarium tenet R̄ char. ubi s. quia si teneret excommunicatio, nō esset prouisum periculo animarum, cui uoluit obuiare ille tex. Itē dicit Penitus, de que de hac di cōfessione habetur p̄ fili. etiā in c. quod ibi dixi in causa. quod ibi in c. in causis. Et per d. s. in uniuersitatē, prohibentem excommunicari etiam singulos ex facto uniuersitatis, nisi sint in culpa, uide Rotam de do. & contu. j. in antiquoribus. ubi post multa dicitur, quod facta citatione decani & quatuor canonorum capitulantium, non possint excommunicari in causa capituli, tanq̄ cōtumaces: quia forte ceteris de capitulo nō placuit cōparere. Vnde illi carent culpa, ut la tūs per Rotā subdēnt̄ nobis, & p̄ curator datus à capitulo, pōt appellare nomine capituli, licet excommunicatio non fuerit lata in capitulum, sed in singulos, ex quo illi fuerūt excommunicati ob prætentam cōtumaciā capituli, igitur cūm hoc redundet in iniuriā capituli, status

status cause. Tertius, ubi bona essent affecta per sententiā. Quartus, ubi gesta reuocare nō per uia attentatorum pēdētē līte. Quintus, quād sitate innouatione partis non posset secundus index reformare primā sententiā. Qui casus probatur ex allegatis per eum. ¶ Secundū cōsidera, q̄ sitate quarto casu, decisio Innoc. h̄ic, quātūm ad effectum, parum inserviat, postq̄ innouatione habet retractari: sed solum saluat̄ in verbis, uidelicet q̄ bene dixerit respectu remedij attentatorū pendente appellatione. ¶ Tertiō cōsidera, q̄ dum Abb. loquitur de causa appellationis: dicit, q̄ in ea nihil licet de his, quia non licet pendente līte: & tā uoluit in quarto casu, q̄ līte pendētē nihil licet parti innouare: postea uult, q̄ in actione personali ualeat alienatio ref. ex qua agitur illa actione. Ergo uidetur, q̄ pendētē lītis non relipiat partem: & sic fortē posset uideri sibi cōtrarius. ¶ Sed quicquid dicatur super opinionē Innoc. h̄ic, uidelicet quod dictus titulus, Nil nouari, & habeat locū respectu iudicis, non respectu partis: ad de Abb. in c. f. iij. col. ut līte pendētē, ubi sequendo etiā Innoc. in c. cūm M. uersus f. de confi. dixit, q̄ licet per actionem personalē agatur ad ipsam rem, non tamen impeditur alie natio rei propter lītis pendētē: quia t̄ res non efficietur litigiosa, ex quo nō agitur de ipsius dominio. Et dicit uideri sibi tex. exp̄ressum in authentica, de litigiosis. post princ. ubi diffinītur, illā rem dici litigiosam, de cuius dominio mouetur līs inter petitorem & possidentē. Et illud dictum Inno. sequitur etiā Jacob. Zochthus & Præpositus in c. cūm Apostolica. de sponsa. Ang. in l. diuin. uer. ultimō conclude. ff. de pe. h̄ar. Bal. in authent. lītigiosa. C. de līti. Sal. in l. j. ultra medium, eo. tit. Rota, ut līt. pen. iij. in nouis: & eo. tit. iij. in antiquis. Bald. in l. j. C. de p̄fsc̄ri. longi temp. & in l. j. ult. col. C. communī diuī. Abb. in c. pen. penit. col. j. eo. Lud. cons. cclxx. incip. Pro deci. in prin. Ang. in d. authen. litigiosa. de lītig. in prin. j. col. Abb. consil. ccvij. incip. In causa hospitalis. ad fin. dicens, rem non esse litigiosam, quāuis episcopus contendat cum executoribus, ad quem spectet distributio rerum testatoris. Et ista sunt utilia etiā ad intellectum tituli de litigiosis, prohibentis rem litigiosam alienari. Vide etiā Bal. & Imol. in l. s. quis filio. s. hi autem. in prin. ff. de iniust. testa. ubi dicit, q̄ dictus titulus, Nil nouari, non procedit respectu partis, allegando Innoc. in c. cūm M. Et sic ista uidetur communis opin. ¶ Sed contra op̄. Innoc. tenet h̄ic Hostien. But. & Imol. tam responde etiā tituli, Nil nouari, &c. quām respectu dicta alie nationis, per rationes, de quib. per eos. Addit Bald. in l. iij. uer. quārō, utrūm attentata. C. de appell. ubi idem tenet, subdēns pulchre, quod innouata per partem pendente appell. reuo cantur de plano, & sine libello ex solo officio iudicis. Allegat Imol. in c. cūm nobis oīm. de elect. & loan. Mo. in c. cupientes. de elect. in vj. quem latē sequitur. Et considera, q̄ Car. h̄ic sequendo Innoc. dicit, q̄ dictum Nil no. appell. pen. concernit propriū iudicem: sed cōtra partis est prouisum per titulum, ut līte pend. Et ideo in istis verbis Car. & etiā Abb. uidetur, q̄ respectu partis innouatis non discrepant ab Hostieni, nisi in modo reuocationis: quia, secundum ipsos, fit extit. ut līte pendētē, sed secundum Hostien. fit extit. Nil noua. appell. pen. & fortē melius: quia inter appellatiōnēm extra iudiciale & iudiciale non datur urgēns differentia in proposito: licet enim iudicialis dirigitur ad iudicem, tamē etiā pars prohibetur innouare pend. appell. c. cūm teneamur de appell. Vnde dicit Bal. in d. iij. allegādo loā. An. in d. c. non solū. q̄ iudex à quo, uidetur tacite inhibere partē, ne aliiquid innouet. ¶ Præterea dictum Innoc. h̄ic, & in d. c. cūm M. quod cōuentus actione personali scripta in rem, possit eam alie nare: reprobatur per Imol. h̄ic, & ibi, in xxxv. col. uer. unde potest melius dicere, quia imo in actione personali scripta in rem, res efficitur litigiosa, non per solam

citationem, sicut in actione reali, sed deīm per lītis concauerūt. testationem. l. j. & l. j. gl. C. de lītig. Et licet Bar. ibi dicat, quod in actione personali nūc res efficitur litigiosa, per l. quan. p. s. ff. de aqua plu. arc. tamen sp̄met tenet oppositum in l. j. ff. de lītig. respondens ad illam l. quod actio personalis non proponebatur pro transferendo in agentem dominio, uel quās, nec pro usufruētū, qui est pars domīni, sed pro aliquo iure: putā, ut resarcias mihi damnum: tunc enim, etiā mī nominaretur res, per quā datum est damnū, nō efficitur litigiosa, d. l. quan. p. quia de eius dominio non agitur: sed quando intentatur personalis pro translatione dominij in agentem: putā, ex stipulat, ut des domum promissam: uel, q̄ sit pars dominij: tunc res efficitur litigiosa: quia pro domīno contendit, seu pro eo, quod est pars eius. Et idem Imol. c. eccl. lo. j. j. col. ut līte pen. Pro quo uide semper Ang. in d. authen. de lītis. j. & j. col. Cūus uerba tolunt aperte inductionē factā de illo text. per Abb. d. c. fi. Et hoc modo lex, chirographis. h̄ic allegata per Abb. non indiget alia responsione: & Bald. h̄ic allegauit eam pro casu contra Innoc. Reliqua de materia, quando ualeant gesta pendente appell. non cadunt h̄ic. Vide Ang. in l. furti. in prin. ff. de infam. ubi ponit vj. fallentias ad dictum titulum, Nil nouari: & per Spec. qui ponit xvj. in tit. de appell. s. pe. per gl. magistrā Archi. & Domi. in c. appellatione. j. q. vj. cum cōcor. de quib. opportūnē per Firmanū in Repertorio, in uerb. appellatiōne pend. Solum h̄ic habetur una fallentia, uidelicet quod illē titulus non procedat respectu partis: quam ex p̄adictis habes discussam melius, quām aliam.

SUMMARY.

¶ Victor an posset appellare propter expēnsas. num. 2. 3. 4. & 5.

¶ Taxatio an posset in diffinitiua referuari.

¶ Index appellationis, qui confirmat primam, si dicit, Victimū victori condemnamus in expēnsis, de quib. expēnsis intelligatur.

¶ Excommunicatus si appellat, iudex appellationis potest nēdum cōfāre primam sententiā pro excommunicato, sed etiam proferre condemnatoriā.

¶ Excommunicatus an posset dicere de nullitate sententiā: aut petere reductionem ad arbitrium boni iuri: aut se opponere executioni sententiā. Vide num. 10. & 11.

¶ Excommunicatus potest appellare, quando sibi non est denegata audience, si effet excommunicatus cum denegatione audientie.

¶ Episcopus an posset committere caſam appellatione remota.

¶ Excommunicatus an audiatur, ubiq̄ue agitur de pericolo anime.

¶ Fauor datus reo, durat etiam in iudicio, ubi ipse est actor.

CAPITULUM XI.

 Ignificauerunt. ¶ Per ex cōfessionē excommunicatiōnis à prosecutione appellationis, etiam originalis, actor repelli non debet: & est casus no. &c. ¶ In quantum gl. j. probat, quod ex forma sententiā cognoscitur, qualis fuit intentione agentis: addit Abb. in c. pen. iij. col. j. eo. & quod ibi dicitur. ¶ Et in quantum omnes h̄ic, sed p̄cipue Abb. propter gl. j. ponunt materiāl. f. quā incipit, omnem honore. C. quād prouo. non est ne. ex dictis suis, & aliorum alibi, collige materiam clarūs, quām per alios, faciendo regulam cum quatuor limitationibus.

¶ Est enim regulare, quod tñ victor non appellat ex p̄fsc̄is, sed obtinet de ipsis corā eo, ad quem uictus appellabit, d. l. omnem, quia sua appellatio effet superflua. Et ideo frustra de honestat honorem iudicis, ut ibi & latiū per Rotam in loco allegando in tercia limitatione. ¶ Limita tñ primō, esse uerum, quando primus iudex

index de expensis nihil dixit: sed si expressè absoluisset rem ab eis, oportet iudicem appellare ab illa absolucionaria: alia propter transitum in rem iudicatam, nō poterit de ipsis ei succurrī ē secundo iudice. Ita text. hīc, secundum gl. ij. quām no. But. Sed Abb. tenet cōtrarium: quia quando iudex condemnaret mīnus sufficiēter in expensis, uidetur in residuo absoluere, ubi est petita certa quantitas, l. j. secundum communem intellectum. C. si aduer. rem iudi. Innoc. in c. cūm inter. j. tit. ij. Et tamen ejam tunc per appellationem aduersari potest iudicor consequi reformationem sententiæ, d. l. omnem. Et ita etiā consuluit Alex. in consil. In causa mihi per nos consulenda transmissa, magnifice ac generose miles. quod in impressis adhuc nō repert. Sed Imol. hīc firmat hanc limitationem ualde accurate, dicens, se uidisse plures in hoc errantes: & a signationem differentia: quia ubi condemnatio expensarum fuit omessa, appellatio uicti rescindit totum pronunciatiū. Ideo uictor ita potest eas petere, sicut prius. Sed ubi uictus expressè fuit absolutus, appellatio sua in principali nō prodest uictori, nisi expressè ipse appelleret. Et ita text. cum gl. hīc secundum eum. Pro quo uide eundem subtilitatem in c. f. ult. col. j. eo. ¶ Ad illam rationem, quod ubi cōdemnaret in minus iusto precio, uidetur in residuo absoluere, & tamen respectu illius residui appellatio uicti prodest uictori: respondere non esse uerum, qd videatur in residuo absoluere: uidetur ipsum omisſum. Ita not. in d. l. j. secundum Imol. & benc. ut etiā per Abb. in c. cūm inter. viij. col. maxime ibi aut continet unam rem. j. tit. ij. ¶ Si dices, c. l. omnem. prohibet in distinctione uictori, ne hoc casu appelleret, respondet Imol. qd non loquitur res absoluere. Et qd iste casus differat: pater, quia facta absoluē expresa, necesse est illam reuocare, & sic uenire contra factum primi iudicis. Sed ubi condemnatio est omessa, potius suppletur eius factum in eo, quod est omissum. Et si dices, accessoriū expensarum sequitur naturā sententiæ principali: ergo earū absolucionia suspendetur pariter: responderet, qd illud non procedit in accessorio apio mutari natūrā principali, c. debitores. de iure. Et ita hīc. Lata enim absolucionia illa transiret in rem iudicatam, si non appellaretur, c. quo ad. de re iud. Et ubi uictus non appellat, non procedit regulā prædicta, ut dicetur in teria limitatione. Sed hic non appellat ab absolucionia. Ergo uictor potest appellare, fm cūl. Pro quo pondera alia differentiam, quē dicetur in teria limitatione, per c. per tuas. de testi. Et si uellet sequi Abb. limita ipsum ex sequenti limitatione: & eius opinio tutor est, ut dicam in quarta limitatione, uers. cōsidera. ¶ Limita secunda dicit regulā, nisi tū uictus appellaret solum in partibus contra se facientibus: quia tunc oportet iudicem appellare respectu expensarum in distinctione. Nam appellatio uicti non suspendit partes ei utiles, ut latius hīc per Abb. Addit. ipsum idem tenetem pulchrit. in c. cūm Ioannes. ult. col. de fide instr. ubi ita limitat d. l. omnem. & illud, quod no. Rota alleganda ad f. iij. limitationis: quia fallit in appellatione taliter interpolata. Unde docet practicā appellādi, cōtra quā est alia practica, ut etiā appellatus dicat, se appellare, quatenus sententia cōtra se facit, ut ibi per ipsum: cum quo latē concordat ibi mol. viij. col. uer. sed forte siud dictum. dicens, appellationē nō esse cōmūnē, quād sententia habet plurima capitula, & ab aliquibus tantum est appellatur: quia solum in illis est cōmūnē. Et hanc practicā appellādi approbat Bal. in addit. Spec. in tit. de appell. & restat. in fin. & Imol. in c. ex parte G. v. col. de resp. Facit in simili dictum Bart. in l. Aurelius. s. idem quebūt. ff. de lib. leg. & Abb. in c. cūm uenissent, de inst. De acceptante instrumentum in parte, & partibus pro se, &c. dixi aliquid s. eo. c. cūm uenerabilis. & hīc. Addit. omnino Domi. in s. quandoq. ij. q. vj. quem referam in fin. iij. limitationis. ¶ Limita tertio, dū modō uictus appelleret: secus, si non

appellat: quia tunc potest iudicor appellare ab omisso condemnatione expensarum, uel earum absolucionia. Bu. & Abb. hīc allegantes Bart. & Spec. & Rotam qua hodie est de appell. xlviij. Item si auditor. in nouis, ubi hoc egregie ponit. Considera bene: quia quod uictus non uult appellare, fortē non constabat aliter, quād per lapsum descendit: & tunc non uidet, quod uictor possit appellare, quasi sententia in totum trānsuerit in rem iud. Sed dici potest, quod aut fuit lata absolucionia expensarum: & hoc motiuū cessat: quia non habet expectare, necq. respicere, quid uictus agat, sed appellare, tenendo Imol. relatum in j. limitatione. Sed tenuendo Abb. fortē cautū est, ut isto casu uictor appelleret ante lapsum descendit: deinde, si uictus appellabit, prosequatur illius appellationem: aut expensarum condemnatio est omessa: & tunc lapsum descendit fortē non obstat uictori: quia grauamen illatum ex omissione iudicis, non transit in rem iudicatam. Tex. aureus. & ibi Bald. in c. per tuas. de testi, quia ualde extollit Phil. in c. ex ratione. xxvij. col. uer. & aduerte, quia Bal. de app. Tamen cogitabis super hoc motiuū. Itam limitationem firmat Ang. consil. mihi cixxvij. Nihil petitione dicit Fed. & omnibus. Et qd appellari possit à sola omissione, dicit uideri casum in l. in bona fide b. ij. re- b. In l. in bona fide] El ibidem ad hoc uide Pet. de Suz. & addit. Lanfran. in c. quoniam contra s. de proba. uer. & exp̄. uer. sed iuxta vi. de tamen Bald. in addit. ad Spec. in d. tit. de appell. s. in tex. alleg. in s. ab omissa. et ibi Spe. s. ij. uer. xxxij. & seq. & Card. in cle. sepe. de uerb. sig. s. j. pen. q. & in c. Nico. lau. de appell. ponit.

a. In l. quicquid] Et ibidem ad hoc quid s. ff. de iudic. qd iudex potest condemnare in expensis, si uult: sed nō tenetur, nisi petant, per l. iij. s. hoc aut. ff. de dam. inf. ubi hoc etiā tener. Bart. in d. l. omnem. & Pe. de Anc. in c. finē. de do. & cōtu. Cōtrariū tenet Ang. in d. l. Paulus. la. i. per l. pperandū. s. fin aut alterutra. C. de iud. ubi uictus est condemnandus uictori, & p. d. Paulus. in uerbo, debet, qd est necessitatis: gl. in cle. attendentes, in uerbo, debet, de statuto. cum si. Et dicit Inno. in d. l. Paulus. qd ista opinio in puncto iuriis est uerior: & qd ita uidet uelle loan. An. post Spec. de dist. pu. & alleg. s. fatis. uer. qd si de fructib. Sed in praktice fortē praevaleret op. Bar. fm eū. Et cōtra Bar. tener. Sal. late in d. s. fin aut. quia postq. constitutiū iudicis ex actis, debet supplere etiā nō petitus. Allegat notata in l. j. C. ut quā desunt adiutor. & inducit d. s. fin aut. Tene cōmūnem op. quā sequitur Alex. in d. l. Paulus. & in d. s. fin aut. Al. legat gl. in uerbo, dannis. post princ. in d. c. fi. de resp. Ad d. s. fin aut. dicit, qd debet intelligi fm regulam d. s. hoc aut. s. dum modō iudex petitus fuerit. Ad illud, qd iudex suppleat, ubi cōstat ex actis, est uerū, si uult: sed qd non petitus teneat, est falsum, ut per Spec. in s. impedit. alleg. hīc per Abb. p. quo uide, quā dicent in c. sequenti, uel in c. exceptione. Addit. ultra istos p. opinionē cōmūni, Bar. Abb. & aliorū, Bald. in terminis in s. hāc autem omnia. Inst. de poena temerē litig. Imol. post But. in d. c. fi. pe. col. de resp. But. in d. c. fin. xxij. col. & ibi omnino Abb. in antepe. col. & Abb. in c. audit. in fi. de procur. & in c. cūm sit. ff. col. de fo. compe. & in c. licet. vj. col. de proba. Bene facit, quod ipse no. post But. in c. uenerabilis. pe. col. de iud. dices, quod statutū punit iudicem nō expedientē causam intra certū tempus, intelligitur, si fuit petitus. Conueniūt multa alia dicta in simili, quā nouissime aggregant in c. aut. ij. cōl. uer. negligientia probatur. de resp. ubi plura dixi, qd altas dixerit hīc, & in d. c. uenerabilis. ad probandum diuerfimodē, qd nō redarguit de negligētia, uel omissione, qui interpellatus non fuit. ¶ Et si dices cōtra hanc limitationem, non ne sare appellat quis, ut prober nō probatur. c. cūm Ioannes. de fi. instr. respondet hīc Abb. qd istas causas potest appellare, sūt aliquid de novo petit: quia hoc non spectat ad iudicē appellationis. Ieos. C. de ap. ij. q. vj. in fi. fm cum: de quo uerbo facio uobis festū: quia dā singulare declarationē ad regulā dicentem, p. in causa appellationis non probatū. pbabo, &c. d. c. cūm Ioannes. & l. per hanc. C. de temp. ap. ut habeat locum, dum modō cōrā iudice causa principalis fuerit petitū id, quod nunc intentat. Vnde actor, qui nō petit reū sibi in expensis cōdemnari, nō potest hoc petere corā iudice, ad quē appellavit, ppter omissionē cōdemnationē expensis, ut per Ab. Et est limitatio ad no. in d. l. omnem. & ad notata p. Phil. in c. fi. duob. in princ. de ap. ubi cōcludit, qd uictor pōt appellare ad finē, ut reū cōdemnetur in expensis, in quib. fuerat absolutus, ut intelligat, dū modō cōrā primo iudice petitū fuerint: de quo nunquā obliuiscaris: qd ita uidi obtineri in factō. Alias limitationes ad d. l. p. hīc posuit in d. c. cūm Ioannes. Verū est, qd si pars aduersa appellaret, posset tunc iudex iudicare in fauore appellati super expensis, etiā ab eo prius nō petitus, ut statim dices. ¶ Hāc quartā limitationē declarat pulchrit Abb. hīc, nisi uictus appellasset: qd secūdus iudex pōt habere respectū ad expensis, etiā à primo nō per-

itas, sicut potuisse: & hoc, si appellās nō dixit, cauerūt. Appello in partib. cōtra me faciētib, ut hīc p. cū: quē se quī Phil. in c. s. a. p. pe. col. de app. & est decis. Rot. de re iud. xxij. in nouis, incip. si à diffinitua, quā optimē ostendit, iudicē ad quē, posse refirmare sententiā, etiā p. appellat. Et sequunt̄ etiā But. Imol. & Abb. in c. cūm lo annes. de fid. in f. Abb. consil. uer. tertio premitto. & in c. cūm causa. vj. col. de re iud. Est tex. clarus in l. per hāc. ibi, tā appellatori, qd aduersari parti, C. de temp. ap. & in l. ampliore. in prin. C. de ap. ibi, & aduersarius eī p. quid fiducias opponere uoluerit. & ibi Doct. quo plenē reasumit Phil. in c. fi. duob. v. col. de ap. probans, qd etiā in articulis separatis appellatio simpliciter facta per a terram partē, deuoluit totū: & si reperiunt̄ iura, in quibus utraq. pars appellauit, narrant factū, nō iuriū necessitatem, fm ipsum ita respondentē ad tex. hīc, & in c. Raynaldus. & in c. Raynaldus. de testa. Et qd appellatio simplex prostat utriq. parti, facit text. in s. appellatore cessante. ij. q. vj. & in c. oblat. & in c. per tuas, & in c. interposita. s. ille. de ap. & in simili gl. in uerbo, cōm. in c. G. perpetuus. de fi. instr. Quinimo dicit Arc. in c. ei, qui. s. sunt etiā, quorū uersi, quando doç. ij. q. vj. si primus iudex auctore petente centū, condemnauit reū in quinquaginta, & in alijs cū absoluit, & ipse appelleret, poterit appellatus petere corā secūdū iudice alia quinquaginta, nisi debeantur ex causis separatis. p. d. l. ampliore. Allegat Bar. Bri. q. lxij. incip. petebat. Idem tenet Spec. de app. s. j. uer. sed pone. & Phil. in d. c. fi. duobus. iij. col. quicquid dicat ibi Imol. nisi appellās renunciet appellationi, ante qd incipiat prosequi, secundū loan. An. in addit. Spe. d. s. j. uer. xxxij. per c. fi. quis libellos. ij. q. vj. de quo aliquid ij. in uer. considera etiā. ¶ Subdit loan. de Fan. in d. c. j. q. an doç. contra Arch. ibi. Et quando reū appellauit a tota summa, nō uidetur distinguendū, utrum illa quinquaginta omisssā sint ex eadē causa, uel diversa: quia potest appellans prosequi in ea parte, in qua reū fuit absoluē, p. d. l. ampliore. Sed si reū appellasset solū in ea parte, que est cōtra eum, iuxta d. c. Raynaldus. isto causa dubitat, & nō soluit. Sed Domi. ibi firmat, qd respectū absolutionis transibit sententiā in rem iudicā, non appelleante uictore. Idem Bal. & Salt. in d. l. ampliore. Vbi dixit etiā Bal. qd quād uictus simpliciter appellauit non limitatē, appellatio uictoris esset superuacua. Imol. dicit Bal. in addit. Spec. in tit. de app. quod si appellatio uictoris esset deferta, fortē propter non petitos apostolos, potest adhārere appellationi uicti, quā sola sufficiebat, etiā si ipse non appellasset. Et haec no. ¶ Ex quibus considera duo. Primo, quod si iudex condemnauit reū fortē, & absoluēt eum ab expensis, si reū acquieuit sententiā, sed auctōr appellauit respectū expēsarum, non poterit reū corā iudice appellationis petere reformationem cōdemnationis: quia transiūt in rem iudicatam, secundum Guili. de Su. in d. l. omnem. de quo etiā per Pet. de Anch. in cle. j. de cau. pos. & propri. ¶ Considera secundū: quia d. l. ampliore, & dicitum loan. de Fan. ubi s. multū faciunt pro op. Abb. hīc, quā nō fuit firmata s. in j. limitatione. Si enim sententiā continens plures articulos uidet tota suspensiō per similiē appellationem, etiam in his, quā sunt pro appellante, profectō ab absolucionia expressa expēsarum non est necesse uictorem appellare. Et quod per similiē appellationem à sententiā, dicatur tota suspensa etiā in capitulis diuersis, late probat Phil. in d. c. fi. duobus. iij. col. uer. circa tertium. Ponens latissimē intellectum d. l. ampliore. Bene erit una differentia inter absolucionam tacitam & expressam: quia uictus non appellante expressa transibit in rem iudicatam, tacita uerō non, propter dictum Bald. in c. per tuas. de testi. allegatum s. in iij. limitatione. ¶ Considera aliqua dicta, quā in discursu predicto ponit hīc Abb. & primo, dum ipse post Rotam non dicit, quod secundus iudex refor-

maturus primam sententiam, debeat in expensis condemnare, sed quod potest. Vnde forte dici posset, q̄ si fuerint à primo iudice petita, iste teneatur in ipsis condemnare: alia non, per prædicta. ¶ Considera etiam & not. dum dicit Abb. in princ. huius materia, quod līmitata suspenderet etiam in parte faciente pro appellante: quod est absurdum. Præterea non video, quomodo c. expensarum expreſſum, uel omisſum, dicatur capitulo connexum: illa enim dicuntur connexa, quæ continent idem factum a inseparabiliter: sed negocium principale & negocium expensarum non sunt huiusmodi: immo habet se, ut principale & accessorium, & est accessorium separabile. Et quod dicatur connexum id totum, quod non continet separationem in facto, est text. in l. C. si unus ex pluribus app. quē ibi extollit Bal. post Bart. & Lud. conf. ccc. no. Bart. in l. Aurelius. s. idem que s̄l. in fin. ff. de libe. leg. cum cōcor. Vnde dicit hic Abb. loquendo de exp̄s, quod tot sunt sententie, quot articuli: & allegat duas gl. ut per eum. Vbi autem essent alia capitula cōnexa, pcedat dicta op̄i. Phil. quod appellatio nō potest ea diuidere, per rationes suas, quibus bene conueniuit dicta Bart. in d. s. item quāl. cum cōcor. Et hæc gaudi, tanq̄ alibi ea fortassis nō inuentur. ¶ Est etiā aduentum, dum dixi post Abb. in iij. limitatione, q̄ si solus uictor appellauit propter expensis, non audiatur, quando eas non petierat. Nam licet, ut dixi, illud dictum sit generaliter notandum, quod coram iudice appellatio nō fit petitio noua: tamē in hoc de expensis uidetur, quod possint peti, non solum, quando per appellacionem uicti secundus iudex in totum succedit primo, sed etiā, si solus uictor appellat: quia ita firmat Rota præalleg. de appell. xlviij. in nouis, loquens de expensis non petitis. Et idem But. h̄c, & Abb. in d. finem. pe. col. uer. posse tamē de dolo & contu. ad hunc finem, ut possit reformari sententia, sed non ratione grauaminis: quia non grauuit, ex quo exp̄s non erant petitae. Idē Phil. in c. sape. ad fi. de ap. quia per appellacionem subuenit etiā circa omisfa: & sati causatur Iesu & grauamen in omisſis, licet sui facilitate & absque faeto iudicis. I. minor. ff. de mino. & q̄ articulus cōdemnationis expensarum, est connexus causa principalis. I. sanctus. C. de iud. poterit appellari & deducit non deducit: quia non est extraneum à libello: & ex noua causa etiam nō deducta in causa principali, potest reformari sententia in causa appellacionis, & peti nō petitū, dū modo tangat ipsam causam. I. Titian. ff. quod cum eo. fm ipsum. Pro quo ultra istos urget talis ratio: Nam quād uictus appellat, fatetur hic Abb. uictore posse petere expensis nō petitis in primo iudicio: quod non est ex alia ratione, nisi quia secundus subintrat in locū primi: que subrogatio facit, q̄ nō petitū peti potest, sicut peti potuisse corā primo. Sicut ergo corā iudice secundo totā sententiā reformaturo nō habet locū illud verbū Abb. in quo dicit, non petitū nō possit peti: ita par ratione non uidetur debere procedere corā iudice appellacionis, adito solum ab ipso uictore, propter eas dē rationes, uidelicet quia istud nō est quid extraneum à libello: immo accessorium, & ab eo dependens, nisi dicas sustinendo subtiliter Abb. h̄c, quod aperta sit differentia inter iudicem

suspendere totum pronunciatum, est uerum, quando appellatur simpliciter: sed quando appellatur ab aliā qua parte, non dicitur esse de natura appellacionis, q̄ suspendat totum: alia sequeretur, quod appellatio līmitata suspenderet etiam in parte faciente pro appellante: quod est absurdum. Præterea non video, quomodo c. expensarum expreſſum, uel omisſum, dicatur capitulo connexum: illa enim dicuntur connexa, quæ continent idem factum a inseparabiliter] Addit. Bal. & Ang. in l. cā. dū. ad finē. pe. col. ff. deneg. gest. & quæ ad matēriam habetur per do. Alex. de mol. in consil. cxvij. ij. parte, & do. So c. in consil. clxx. incip. Diligenter puncti narratio ne. uer. secunda regula est: quia. in fi. in ij. parte, chart. lij.

b Appellat] Ad quod addit. pe. de Suz. in d. fin. C. quād pro. nō est ne. lepius s. in tex. alleg. ubi etiā per Bald. & omnino Bald. in au then. generaliter. C. de epif. & cle. ubi dicit, quod cōdemnatio expensarum omisſa in causa principali, potest cognoscere fieri per iudicis. & iudicē appellacionis: & iudicē cōmitem, tunc uidetur absoluere.

judicem aditum à uictore appellante solum ab expensis antea nō petitis, & iudicem aditū à uicto simpliciter appellante. Nam primus non potest reformare sententiā, sed solum adaptare articulū expensarū, ppter quē est aditus. Si non potest reformare, oportet, q̄ simpliciter supplet expēſas omisſas, aut de ip̄is nō tacitū à primo, nouiter disponat. Hoc aut̄ est arguere primum de grāuamine: qd̄ non potest facere, cū primus nō petitus non grauauerit. Sed iudex aditus secundo modo, habet latiores habenas, & reformando sententiā non dicit, q̄ primus grauauerit, sed simpliciter reformat, ut pōt ppter totū negocium ad eū deolutū. Et ideo corā ipso de pōt reformatio in clūdes in se expēſas, q̄ reuera peti non pnt à iudice limitatē adito super solis expēſas, q̄ nō cognoscit, nūl̄ de grauamine: & ibi nullū est grauame, ex quo primus omisit id, qd̄ cū petitū nō eset, non tenebat im pertiri. Si nullū grauame: ergo cessat appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q̄ sententiā cōtinet unū capitū, seu negocium, nō pōt habere locū appellatio ab utraque parte: & rō patet: q̄a lex nō defert iugūacū appellatio, c. ut debet. de ap. Cogita sūg istis: q̄ uulgaria non sunt. ¶ Signa ēt. & no. gl. h̄c, ex qua predicta emanauerūt, dū uult, q̄ q

d.c.per tuas. Et ita ipsum fideliter referit. But. in repe. d.c. ab excōmunicato. ult. col. Quare autē appellās ab ex-communicatione, teneat primō pietate absolutionē, & nō aliās appellās, clarē ostēdūt Ab. in d.c. p. tuas. i.j. col. & in c.f. circa mediū. eo. ubi uide. Et si opī. Domi. estet ue- ra, nō daref casus, ex quo excōmunicatus posset appelle- rationē prosequi. Et hoc tene, quicqđ aliās dixerim de iudi. intelleximus. ¶ Dum Ab. post multa cōcludit, q̄t nedū potest p. excōmunicato cassari prima sententia, sed etiā ferri condēnatoria; addē ipsum f. c. prox. iij. no- tabi. Sed dic, nō esse necessariū: quia, s. m. Car. h̄c, cōfata prima sententia absolucionē, negociū est diffinītū, & ille primō absolutus dicit nūc condēnatus, per no. in l. in hoc iudicio. ff. fa. erc. Et hoc opera f. inseparabilitas ma- teria, ppter quā excōmunicatus, nedū se defendit, sed uincit & confequit. Facit e. sacrif. de sepul. Et p. hac para- fe factū urgenter, quod latē firmat Ab. allegādo Cal. h̄c in c. cūm causa. iij. col. j. t. i. probans, q̄ dicere male iudicatū, imp̄r̄tātā condēnatoria, ubi prima fuit absolu- tōria: de quo dicetur ibi. Et illa dicta decidunt rem i- stā, licet Ab. h̄c dicat, q̄ non pertinent ad propositum. ¶ Dum postea subdit, excommunicationem posse op- ponī post cōclusiōnē in causa; addē eundē in c. seq. vij. col. uer. dico tñ. & quod ibi dicet. Postea dū dicit post alios, q̄ excommunicatus appellās ab interlocutoria, & in ea uincens, non audis in principali; addē Imo. in cle. unica. iij. col. de excep. ¶ In quantum lo. And. Bu. Ab. & Imo. tenet s. Host. q̄ excommunicatus nō dicit de nullitate sententia; addē Bal. in contrariū in c. intel- leximus. i.j. col. de iudi. quia sicut potest appellationem p. sequi, ita nullitatē deducere. Et idem dicit Bal. h̄c. Idem fentit Bal. in c.j. s. iudices. i.j. col. de pa. iu. fir. dū dicit, q̄ obiectus nullitatē dicitur defensio. Alle. lo. And. in c.j. de recrīp. in vj. Tene communē, quam etiā tener Rota h̄c tit. vij. in nouis: & Domi. in d.c. ad fi. Et But. in c. quo ad. ult. col. j. t. i. j. post lo. quia h̄c non est pericu- lum transitus in rem iudicatiā. Dicunt tamen But. & Ab. ibi, q̄ corā ordinario, qui nulliter iudicauit, potest excommunicatus supplicare, q̄ reuocet: & si fuit dele- gatus, supplicare deleganti, dum modō nō excipiatur de excommunicatione, per c.pia. eo. tit. in vj. Nec dicit grauati iste prohibitus dicere de nullitate: quia in execu- tione sententia nullius, poterit exceptions oppone- re, tanquam reus necessariū stimulo executionis im- minētis, secundum Ab. in d. c. quo ad. in fin. & h̄c in uer. ego puto. & quod dicetur in sequētiā additione. Si diceres, potest petere reuocari tenutam contra se datā ex primo decreto, ut post multa cōcludit Alex. in l. de pupillo. s. li procurator. ad fi. ff. de ope. no. nov. dixi la- tē in c. intelleximus. de iudi. ergo pariter dicere potest de nullitate: respondet Alex. q̄ non praiudicat sibi, licet repellat à deductione nullitatē: quia ipsam poterit opponere in executione; sed in tenuta secus: quia per illam statim patitur praejudicium, ut ibi per eum. ¶ Ad unum aduertere: quia lo. An. & clariss. Imo. h̄c, sentiunt mirabilem consequentiā: uidelicet q̄ excōmunicatus non potest in tali materia impetrare: ergo nec in ea cō- parere. Probatē sic: quia si posset in talis agere, ergo & impetrare, s. c. prox. Sed non impetrat, nō in duobus casib. positis in c. iij. de rescri. in vj. Ergo nec cōparet ex- tra illos. Sed uide Ana. in c. dura. iij. col. de cri. fal. ubi si- cet istos non alleget, rūp̄t hanc consequentiā, dices, q̄ imo impetrare potest etiā in casibus similibus illis duo bus. Alleg. no. in d.c. ¶ Et considera, q̄ stante ista conse- quentiā non posset opponere tenuta, neq̄ execu- tioni, neq̄ petere restitutiōnē in integrum, ubi agit de pe- triculo anima: quia isti non sunt de illis duobus casib. & tamē h̄c omnia potest, per Doc. h̄c. Ergo conse- quentiā falsa. ¶ Item dum Ab. contra But. tenet, quod f. ex- communicatus non petit reductionem ad arb̄striū boni ultrafide Cal. in tit. de arbi. cons. s. ubi tenet opī-

De exceptionibus

debet posse tacitè, quod nō debet expressè. Et ita, quicquid est dictum de remotione appellationis, habeat locum in denegatione audiencia. Si tamen episcopus per statutum sic excommunicaret, forte fecus est, & oportere recurrere ad disputacionem loan. And. in c. fi. de ap. in vj. tractantis, utrum statutum episcopi possit tollere appellationem ab interlocutoria. Dixi in c. quod super his, in uerbo, quotidie, de maio, & obed. ¶ Cætera permissa, uel prohibita excommunicatis, collige ex his, quæ dixi s. eo. cum inter. & in c. intelleximus. de iudi. & omnino per An. in d. c. dura. & Domi. c. j. de rescri. in vj. Et esto memor eius, quod sing. dicit I. mo. hic in si uolens post Host. & But. quod d' ubi cunctus agitur de periculo animarum, semper excommunicatus auditur etiam agendo propter periculum existandum, propter quod auditur etiam, qui allegat turpitudinem suam: gloss. in c. inter dilectos, cum si. de do. Pro hoc facit, quod no. Rot. hoc t. vj. in no. uis, dices, quod propter periculum animarum excommunicatus petere potest se restituiri in integrum. ¶ Ad idem facit: quia propter periculum irreparabile amissionis rerum temporali, auditur excommunicatus: puta, contra debitorem fugitiuum. Ab. singulariter s. eo. c. cum inter. iij. col. Ergo fortius propter periculum animæ. Sed forte hoc est uerum, dum modo stante hoc periculo non posset se facere absolvi. Nam ubi hoc posset, forte non audiretis enim timet peccatum, incipiat a priori periculum propriæ animæ, in quo est sustinendo excommunicationem, cuius contemptor citius moritur, c. Christi. xj. q. iij. Pro hoc, qd' no. Ab. in d. c. cū inter. probas post Hosti. h. c. q. ubi actio est peritura, si potest se facere absoluiri, & omittat, imputat sibi. Et haec ultima uerba additæ ad limitationem d. c. intelleximus. Non dico propter hoc, q. ubi excommunicatus est reus necessarius, si stud habeat locum, q. debeat prius absolvi, etiam si potest: quia parum operarentur iura, quæ admittunt eum etiam durate excommunicatione, ut dictum fuit supra, declarando c. per tuas, de sen. exc. post Ab. h. c. in c. fi. j. eo. ¶ Ultimum, dum habetur hic in tex. & gl. q. p. fauor datus reo, durat etiam in iudicio, in quo est actor, dum modo in iudicio anteriori fuerit reus originarius: uide in simil. gl. in c. ex insinuatiōc. in gl. iij. ibi: quia erat reus. de proc. Ex qua dicit ibi Imo. in iij. col. esse diligenter norandum, q. co casu, quo est deferedum iuramentum reo, illud procedit, etiam si sit reus originarius tantum, licet sit actor in iudicio, de quo queritur.

S V M M A R I V M .

1 Lapsus termini ad aliquid faciendum, an impedit, ubi imminent periculum animarum.

2 Index potest ex officio plura agere parte nō petere. n. 3. 4. 5. & 6.

7 Exceptiones dilatoria debent proponi ante item contestatam.

Quæ regula habet tres intelligentias, quas uide nu. 8. 9. & 10.

II Exceptiones dilatoria non sunt proponenda post lit. contestatam, nu. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. & 19.

20 Impeditus à iudice, uel repulsus opponere exceptionem, uel quid simile facere, an excusatetur. Adde nu. 2. 1. de eodem.

22 Exception dilatoria habens causam successiū, potest opponi post item contest.

23 Exception dilatoria potest opponi post item contestatam, quando iudex reservat parti dilatoria.

Ab hac tamē referuione potest appellari in duob. casib. ut nu. 2. 4. & uer. secundus casus.

25 Exception dilatoria potest opponi post item contestatam à tertio cō parente pro suo interesse.

26 Exception dilatoria potest opponi ab ecclesia, & à minore, per resistutionem in integrum, non obstante litis contestatione.

27 Exception dilatoria sufficiens periculum animarum, potest opponi post item contestatam.

28 Exceptio dilatoria reddens iudicium retro nullum, potest opponi post item contestata.

Item quando litis contestatio fuit nulla, nu. 29. & 30.

31 Exceptio dilatoria solutionis, opponitur etiam post item contestatam.

32 Exceptio dilatoria potest opponi post lit. contest. si pars permittat, quod opponatur, & discussiatur dilatoria post lit. contestatam.

33 Exceptio dilatoria, quæ superuenit de novo, potest opponi post lit. contestatam.

34 Exceptiones peremptoria quales sunt? & quād possunt proponi & an impedit litis ingressum?

Hec est secunda pars principali glo. primæ huius c. Ad idem nu. 35.

36 Probatio quando dicatur fieri incontinenti.

37 Exceptio huiusmodi, Tu non es prælatus, nō impedit litis ingressum.

38 Item exceptio, Tu non es procurator, potest opponi in quacunque parte iudicij.

39 Exceptio, Tu non potes accusare, impedit litis ingressum.

40 Idem dicas in exceptione iuramenti extra iudiciale etiam sponte de lati parti, & autoritate propria.

41 Exceptio litis pendente impedit litis ingressum.

42 Exceptio, Tu non potes tertio appellare, est peremptoria.

43 Exceptio ubi est apta impeditre litis ingressum, ibi etiam per eandem potest quis recusare, ut non respondat ad interrogacionem etiam per iudicem, an si heres.

44 Exceptio, Banitus potuit impune offendit, impedit litis ingressum.

45 Processus factus cum excommunicato, ante quam oponatur, an ualeat.

46 Sententia lata pro excommunicato actore, quem index sciebat excommunicatum, & non repulit, an ualeat.

47 Instrumentum producere dolosè differens, non auditur, nisi refutatis expensis, nu. 48.

49 Reus nō potest uelle, quod excommunicatus nō repellatur à iudicio.

C A P I T U L U M X I .

Xceptionem. Reus in qua libet parte litis excommunicatione p. actore obijcens, audit: & si malitiose distulerit, in expensis cō denat: & dato, q. nō recipiat, ipse iudex publice excommunicatus aut, &c. Et per istū tex. dicit Aegi. Belle. decr. ccxxvij. incip. In causa mea, q. clericus, qui permisit se cō demnari à seculari, & committi executionem, postea alegavit priuilegium clericale, cūm esset clericus coniugatus, debet condonari in expensis, in quibus fatigauit actore trahendo dicta exceptionē. ¶ Primo, dum Abb. post alios not. q. ubi imminent periculum animæ, terminus præfixus ad aliquid faciendum, si labitur, non impedit: adde tex. in c. fi. qui ma. accu. pos. ubi uidetur probari oppositum: & licet ibi, & h. c. Doc. non cōsidarent, forte sic solui potest, q. concurribatibz periculum animæ tam admitte accusatorem, quam non admittendo: quia separare bene coniuctos periculum est, sicut etiā tolerare male coniuctos, c. licet ex quadam. in fi. de testi. Ideo cūm admisiō illo rū accusatorū post terminum possit nocere, & enī forte prodeesse, eligitur media uia, ut non simpliciter repellantur, nec simpliciter admittantur sed scruta solennitate, de qua ibi: sed hīc admittere istum reum ad excipiendum, nullius animæ nocet. Cogita. ¶ Item dum tangit Ab. materiam gl. in c. ad audienciam. lo. ij. de rescr. q. in causa appellations non deducitur non deducunt in principali, quando malitiose fuit omisum: adde, quæ dixi plenē ibi. xvij. col. uer. omisum in principali. ¶ Item dum Abb. dicit pulchrit., q. si iudex re repellit ex officio, in casu huic litteræ appellari non potest, allegando vulgatum dictum Spe. de offi. iud. s. impedit, quod etiam ipse se

quitur s. c. prox. v. col. adde Bal. plenē in l. nec quicquā. s. ubi decretum. vij. col. uer. pro uberiori autem intelle-
ctu. ff. de offi. procōl. & leg. But. in c. super hoc. iij. col. de
renun. Pe. de Anc. in c. pia. antepe. col. de excep. in vj.
Ab. in cle. a. ditor. propter gl. ibi. appellare debuitis. si uobis
sententia displicebat. ¶ Sed caue: quia illa lex & uerba
Bar intelliguntur de officio iudicis nobis. quod surro-
gatur actioni. Ita Bar. in d. j. & Host. in Summa. de offi.
audi. s. & utrūm. uer. putā. cum petitur. Ideo cūm loco
actionis succedat. regulatur ut actio. ut subditib. Host.
in uer. in his. Hic autem loquimur de illo officio. quod
iudex motu proprio exercere potest. sicut repellere in-
habiles. punire crimina. articare exceptiones. & similia.
de quibus in d. s. sed utrūm. quā si non facit. non po-
tent appellari. Ita loquitur Spec. ubi s. & Bal. in d. s. ubi
decreterum. Sed restituto in integrum. præstatio alimen-
torum. cautio legatorum præstandorum. & similia nō
iniunguntur. nec conceduntur à iudice non petito. sed
suum officium nobile imploratur per partem loco ac-
tionis: ab huiusmodi denegatione bene appellatur. L-
ta Bart. ubi s. Item pro opinione Car. facit. quod est di-
cūm s. de commissis arbitrio iudicis. Et quomodo co-
gnoscatur officium iudicis nobile. & mercenarium. &
merum. tetig. in c. ij. iiiij. col. de offi. iud. ¶ Nihilo t'mi-
nus pro concordia considerabam v. casus. Primus est.
quando iudex potest certo modo & ex certa causa ali-
quid facere ex officio. & illud facit ineptè. & non exil-
la causa. & grauat partem: & tunc non dubito posse ap-
pellari. per text. in d. c. de dilat. ¶ Secundus casus. quā-
do pars non petit. ut iudex ueretur officio suo in eius
fauorem: & indistinctè est dicendum. quod appellari
nō posset. per d. l. non quicquid. & l. iiij. s. hoc autem. ff.
de dam. infe. Et ideo si non condemnat in expēsi non
petitis. non potest ex hoc appellari. per dicta post Ab.
s. c. prox. Idem si non repellit procuratorem inhabi-
lem: non petitus. licet possit. ut per gl. in c. j. in uerbo,
absentia. de elec. in vj. Et idem in similibus per authori-
tates prælegatas. ¶ Tertius casus. quando t'fuit à iu-
dice appellatum. ut aliquid facret: & tunc. si pars pe-
titid. pro quo à lege datur sibi actio. uel exceptio: &
tunc sine dubio appellari potest. licet non intentetur
officium iudicis. quando actio competit: de quo dixi
in c. de offi. iu. Et ita se restringit Spe. in d. s. impedit. di-
cens. q. si iudex non admittit exceptionem. de qua hic,
appellari potest. Et ita etiam Pau. in d. l. ubi paetum. in-
telligenz dicūm suum. nisi reus postularet actorem re-
pelli. Et ita loquuntur prædicti. & gl. in d. c. j. de confes.
in vj. Dicit tamē singulariter Ant. de Alex. in d. l. ubi pa-
etum. xij. col. q. dicūm Pau. de Cast. ibi procedit. quando
reus scivit & potuit opponere. & non opposuit. quod
actori non cōpetebat actio. licet. si hoc scivit. uel op-
ponere non potuit. tunc iudex. qui hoc scivit. & actore
non repulit. tenetur parti ad intereste. Et hoc dicit ex-
presse sentire Bart. ibi. dum dicit. q. si iudici liquet acto-
rem agere sine actione. tenetur. & necesse habet eum re-
pellere. Ergo si hoc non facit. tenetur ad intereste. tux-
to. in l. ff. de uari. & extra. cog. ¶ Quartus casus. quan-
do lex non dat remediu parti. pro quo implorare po-
sit officium iudicis. sed ponit aliquid in mero officio iu-
dicis: & tunc sine motu proprio id facere noluerit. siue
petitus denegauerit. appellari non potest. per d. l. non
quicquid. & per authoritates primō inductas. Et ita
Abb. in d. s. vj. Et intellige. quod no. Ang. Are. in l. ab e-
xecutore. xij. col. uer. quando autem nuncius. ff. de ap.
ubi dicit. q. si cōpetit officium iudicis tantum cōtra
graumen. si non cōceditur. non competit parti aliud
remediu. nec potest habere querelam contra iudicem
in syndicatu. Alle. Inn. in c. fi. quod me cau. ¶ Quintus
casus per prædictos non declaratus est. quādō t'lex nō
ponit aliquid in mera facultate iudicis. sed usit uerbis
præceptiis: & tunc puto posse appellari ab eius omis-
sione. etiā si petitus non fuerit. quia præceptū legis ne-
cessitat.

cessitat. xij. q. j. quādō precipiſ. Ideo non potest dici o-
misſe cōfessiā in sua potestate. Vnde in casu nostri
c. tenerem p. Spe. licet ipse propriè dirigit se ad istū tex.
¶ Moueor quinc modis. Primo. per istū tex. in uerbo.
est repellendus. iuncta doctrina Car. hīc. per quam ap-
paret. q. iudici istud iniungit. Vnde Ab. in diuīſione
litera dicit. ista uerba esse præcepti. Ergo non sumus in
casu d. l. non quicquid. ¶ Secundo no. q. illud gerun-
dum Repellendū. iunctum cum uerbo est. importat
a necessitatē. ut not. Marfa. in c. j. in fin.
a In c. j. Et ibi. demuide Phil. & Imo. ibi. & Bal. in l. j. cīca med. C.
de seru. & aqua. Vnde dixit Imo. post But. in c. j. xj. col.
de consti. q. in commissis facultati iudicis non appelle-
latur. Exemplum in casu cle. ij. cum gl. in uer. ualeat. de
iudi. & in cle. sap. ē. in eo dem uerbo. de offi. fig. & in casu
huius c. & c. consuluit. de offi. deleg. dum ibi ponitur
de facultate differendi peremptoriū. Propterea dixit
Ana. in l. iusticia. s. iuris præcepta. ff. de iust. & iur. q. iu-
dex non supplens de facto. cūm posset. non facit item
suam: quia non legit partem. Et aliud est. aliud
non iuuare. Nec ob hoc appellari potest. Alle. Spec. ubi
s. & non ponitur alibi. secundum eum. ¶ Item ipse dicit
in l. s. i. unius. s. pactus. ult. col. ibi. concedo tamen. ff. de
pac. & in l. j. in lectu. anti. ff. de excep. & Rota. de ap. de
eisdem. xlvi. in nouis: & Imo. hīc in fi. & Pet. de Anch.
post Lap. in c. j. de confes. in vj. cōtrā gl. in fi. ibi. & Bal.
& Pau. de Cast. in d. l. non quicquid. ¶ Similiter dixit
Pau. de Cast. in l. ubi paetum. ult. col. uer. quid si iudex.
C. de trāſach. q. licet iudex possit repellere actorem. cui
uideret actionem non competere. ut ibi per gl. singu. ta-
men si hoc non facit. non tenetur: alle. Solum l. nō quic-
quid. ff. de iudi. Et dicit hoc nō tangi ab alijs. Bene facit
dicitu Inn. in c. fin. de ferijs. dum dicit. q. ubi aliquid cō-
mittit iudicis arbitrio. non potest
Arbitrio.] Ad- appellari ab illo arbitrio. Sequit Bal.
de Bal. in c. j. in me- in l. j. C. quomodo & qn iud. Quod
dio v. col. de mil. intellige: q. cōmittit arbitrio libero:
uaf. si arbitrio simpliciter. q. in intelli-
b. Boni uiri.] Ad- g. de arbitrio boni uiri. J. libertus. ff.
de Bar. in l. fidei cō- de oper. liber. Ideo tunc appellari pōt:
missarium. de leg. gl. sing. in c. sup his. in uerbo. arbitrio.
ij. in uer. ultimō cū gl. seq. de accus. Et patet: q. dilationes
no. & in l. s. sc. in securitatem arbitriae. q. in l. C. de dila. Et ta-
mē q. de leg. j. & in l. p. creditor. s. Lu-
cius. ff. mand. in ij. not. ex bonū text.
in l. s. lege. prim. ff. de loca. Guili. in
l. p. ff. de arb. & Bar. in l. j. de leg. q. in l. s. col. uer. his
premissis. 3. prædictos. tenet hīc firmiter do. Card.
dices. q. hac quāstio nō habet practicā. tenendo Spe.
Poterit enim iudex dicere. Mihī nō cōstitit. q. estet exco-
municatus: & dicere parti appellanti. Imputeb. tibi. cur
non oppoſuisti. Vnde subdit. q. in ueritate isti male dī-
cūt. Nam qn aliquid cōmittit iudicis expedientū ex of-
ficio. semp intelligiſ. esse necessitatē. nō expreſſe dicāt
in iure. q. sit in eius arbitrio gratiā facere. uel nō. Ita dī-
cit se dixisse in c. j. de dila. Ibi uerò dixit. q. ab his. que
sunt posita in arbitrio iudicis. si grauat. appellari pōt,
per illū tex. quem facit singularē. & inferi. q. nō omnia.
qua. permittunt iudicis arbitrio. residēt in sua potesta-
te. sed intelligiſ. de arbitrio boni uiri. ¶ Pro ista op. Car.
uide gl. expressam in d. c. j. de cōfes. in vj. Idē uide telle
Bar. in l. j. antepe. col. ff. de iurisdi. om. iud. dicens. q. il-
lud. quod pars petit. non semper sibi debetur. Sed iu-
dex ex officio potest facere. ut sibi detur. licet quādō q.

b ni ante item cōtestatam. ut hīc. cum b. Ante item con-
cōcor. allegatis in gl. & per Docētes. testatam] Addē-
c. tenerem p. Spe. licet ipse propriè dirigit se ad istū tex.
¶ Quibus adde tres intelligentias. tiam. que ad hanc
8 Prima. q. illud non est simpliciter ue- materialē haben-
rum. sed solūm post libellum recepū tur per. Phil. in c.
aparet. q. iudici istud iniungit. Vnde Ab. in diuīſione
litera dicit. ista uerba esse præcepti. Ergo non sumus in
casu d. l. non quicquid. ¶ Secundo no. q. illud gerun-
dum Repellendū. iunctum cum uerbo est. importat
a necessitatē. ut not. Marfa. in c. j. in fin.
a In c. j. Et ibi. demuide Phil. & Imo. ibi. & Bal. in d. c. cō-
stitutis. de procu. Bal. in Repertorio Inn. in uerbo. excep-
tio debet opponi cōtra a cōtem. Io. An. in d. uer. illud
per Sal. in l. j. C. de his. qui la. oc. ¶ Ter-
tiō: quia Host. in Summa de offi. iud.
g. & utrūm. uer. debet. loquēs de isto tex. in fi. uituit uer-
bo Debet. quod scis esse necessitatē. ut per glo. in cle.
attendentis. in uer. debet. de statu mona. ¶ Quartō per
tex. in c. pia. in uer. non postponat. eo. tit. in vj. ¶ Quintō
propter cōfisim Ab. xcij. quod incipit. Quod ad pri-
mū dubium. &c. ubi dixit. q. uerba statuti dicētis.
det periūdēc. procurator. important necessitatē. ¶ Ex
quibus stabit conclusio. q. in casu huius decretalis po-
terit appellari à iudice non mouente officium suum etiā
non petitus. Sed ubi simpliciter dicētis. q. iu-
dex aliquid possit. uel ualeat facere etiam non petitus.
stabat op. Spe. & sequacium. per d. l. nō quicquid. quā-
vis ipsi loquāt etiā. quo ad istū tex. Et pro ista differe-
tia. uidelicet q. ubi cōpetit officiū iudicis. si denegat.
uel grauat. possit appellari. fecis. si aliquid residēt in me-
ro arbitrio suo. uide plenē Ange. Insti. de act. in prin. in
vj. col. ita declarat. Bart. in d. l. de iuris. om. iu. Aliquid
etiā per Pau. de Cast. in l. uideamus. s. pe. & fi. per illū tex.
ff. de in litē iur. Vide etiā Are. in c. super his. antepe. col.
uer. & ad ea. que ponit. de accus. ubi dicit. q. aliquādo
lex cōmittit aliquid arbitrio & potest iudicis. ut fa-
ciat. uel nō faciat id. quod sibi cōmittit. & tunc non pōt
appellari. ut per Spe. in d. s. impedit. Aliquādo lex com-
mittit aliquid omnino faciēndū iudicis. putā. q. im-
ponat pōnā p. arbitrio: & si nō cōmittit. utrūm faciat a-
cētū. sed quomodo faciat: & tunc si grauat in modo facē-
di. bene pōt ab eo appellari. cū eius arbitriū. quantūc
que liberū regule. ut nō sit rēquātē. uel ius gentiū.
Alle. Bal. in certis locis. de quibus per etiā. Quid autē. si in
casu huius decre. iudex non repellit excōmunicatū. Et
fert. p. eo sentētā. can. ualcat. Vide. q. dico. j. in ult. char.
¶ Demū scias. q. quoties uerba legis. uel canonis super
repulione actoris dirigit simpliciter ad iudicē. p. tā.
nō admittat. potest iudex etiā parte nō opponētē illū
repellere. Hanc doctrinam ponit Car. in cle. j. q. ix. de re
iud. dicens esse gl. sing. in uerbo. admittat. pro qua ad-
dit gl. in l. s. foro. C. de colla. dicētē. q. ubi uerba le-
gis referuntur ad iudicem. tūc ex talī dispositione orī-
ficiū iudicis. & non actio. C. de colla. s. obli-
gata. in fi. & ibi gl. fi. in fi. de leg. j. plenē Bar. & alijs in l. unica. circa
medium. per illum tex. ff. de condi. ex lege. Bald. in rub.
C. de condi. ex leg. & in authen. dos data. ad fi. C. de do-
na. ante nup. Abb. d. consi. xcij. & in c. fi. p. col. de iurā-
men. cal. Imo. in c. cūm contingat. xij. charta. de iure.
cum simili. Quomodo autem cognoscatur officium iu-
dicis nobile. & mercenarium. & merum. tetig. in c. ij. iiiij.
col. de offi. iud. Et prædicta non reperi ab alijs declara-
ta. ¶ Ad materiam glo. j. omisſis dīcīs contentionib.
Doc. de quibus longa recitatione scribit. Ang. Are.
in s. appellantur. xxxix. col. cum xij. seq. Insti. de excep.
transcribentem maximē omnia dīcta Sal. in l. exceptio-
nem. C. de proba. sunt breuiter apostillanda. duæ regu-
lae cum limitationibus ordinatis clarūs. quam per a-
lios. Prima regula est. quādō dīlatoria debent propo-
7 Fehn. iij. pars.

14. Tertiò, nemed si excommunicatio opponitur parti, sed etiam, si iudici, uel procuratoris, i.e. in d. cle. unica, Ab. post lo. An. & alios in c. in nostra, in ult. col. de p. cu. Quartò, etiam si pars iurasset dilatoria non opponere: Domi. post lo. And. in c. pia. s. j. de except. in vj. quia sicut necesis excusat a peritio, obreui. de iure. ita periculum peccati. Quintò, etiam si in specie iurasset non opponere excommunicationem, secundum eosdem: arg. gl. pe. in d. cle. unica. Facit optimè c. j. de iure. in vj. Et generaliter dicitur, nullam esse renuntiationem exceptionem, que fugant peccatum. Domi. in d. c. pia. But. in c. ex parte. lo. j. de offi. deleg. Sexto. a etiam si malitiose fuisset omissa: tex. a Omissa] Adde, hic, prouidens etiam huic malitia per quod quandocumque condemnationem expensatum, quam non opponatur, dicit hic Bal. habere locum in omnem ante item contest. malitiosum tardatorem. Septimo, presumitur mali etiam si esset la sententia, & immine tiose omissa, ut ret executio, d. c. pia. in fi. Octauo, per Inn. in c. pasto 17 etiam si tertius, cuius non interest, opponeret excommunicationem mihi in te a genti, ut hinc per Car. que referam in fi. uerb. exceptio, 18 huius c. Non, etiam si fuissent latæ tres sententia conformes super ualiditate alicuius commissionis. Nam adhuc potest opponi, qd impetrans eam erat excommunicatus, non obstante cle. de re iudi. Rot. de sen. exc. xv. in antiquis. Decimò, etiam si esset conclusum in causa. Rot. de re iudi. xxiiij. in antiquis. Et ibi etiam, qd potest opponi excommunicationem agenti iudicio refutatio, & etiam potenti executionem, per d. c. pia. Et hanc ampliationem firmat etiam Spec. in tit. de renun. & conclus. s. uer. & scias, quem sequitur Abb. s. c. prox. pe. col. & hinc in vj. col. Contrarium firmat Cardi. in d. cle. unica, in j. opposi. discens, qd ista fura dicant, & possit opponi excommunicatione usq; ad sententiam, non sequitur post conclusionem in causa, attento qd post ea statim habet fieri sententia. Et pôderat uerba Inn. s. eo. c. pastoralis. in s. diceris, qd elapso termino perceptio ad omnes perceptorias proponendas, non potest opponi excommunicatio. Necester ueru, qd dicta cle. corrigat Inn. ut ibi dixit gl. j. quia illa cle. loquitur in termino ad dilatoria. Ratio Inn. fm. Car. fuit, quia ille terminus perceptorius ad omnes perceptorias habet vim conclusum in causa, postquam nihil in facto, xponi potest, cum dilectus. de fid. instru cù cōcor. Confidea duo. Primo, qd aliquid intelligit Car. hoc modo, uidelicet, qd in uim perceptorie, non potest opponi excommunicatio post conclusum in causa, sed bene in uim dilatoria, per tex. hic, & in d. cle. Sed certe Car. uult hoc. Patet ex uerbis suis ibi, dic mel. us. ubi recedit a Pau. qd hoc sensit. Bene ueru est, qd ad alii effectu lögè differt in hac materia, utrum excommunicatio opponatur in uim perceptorie, putata ad peritendam electionem, collationem, testamentum, & similia: an uero dilatoria, ut ad repellendum. Na in primo casu ista perceptoria regulat, ut alia: & ante li. cōtestata non opponit, neq; post terminū pbatorū: quia ibi non est periculus cōmunionis: gl. & Docto. in d. c. pia. in uer. opponat. & in d. cle. unica, in uer. dilatoria. no. Fede. cōfi. cxvij. Factu talis est: rector Marchis. & Ab. hic super gl. iiii. Ideo ampliationes prædictas, & similia, intellige sanè solū, ubi excommunicatio opponit in uim dilatoria. Primo: quando repulso iudicis videbatur prima facie iusta, forte ex causa probabilis, uel dubia: quia tunc excusat non appellans. Et ad hoc ponendo uerba Are. ubi s. dum dicit, quod ibi non nocuit non appellare: quia credere poterat pars se fuisse repellere. Secundò fuisse, ubi iudex compellens item contestari, reseruaret parti exceptiones dilatoria, ut dicitur in iiiij. fallentia. Fallit tertio, secundum But. & Imo. hic, quando tē exceptione dilatoria habet causam successivā, ex qua quotidie oris ius excipiēdi, ut exceptio, qd quis non debet audiri ex forma statuti, quia bānitus: quoties

quoties enim petit audiri, etiā post li. cont. totes oritur de recenti ius excipiendi. Alle. la. Bu. in I. adulteram. C. de adult. & Vinc. & lo. And. in c. dilectus. lo. j. de rescript. Not. Archid. in c. hortamur. iij. q. ix. Spe. de app. s. restat. uer. & not. Arch. & Domi. in c. statuimus. lo. j. de offi. de leg. Ludo. in I. recusare. s. si quis alio. ff. ad Trebel. Pau. consil. xxv. & alia super hoc scriptū hīc: sed nunc omitto: quia melius posui in c. accedens. el. iij. ix. col. cōf. quatuor seq. ut lit. non cont. reductis multis ultra Phil. in c. ex parte. lo. j. de appella. Fallit quartò, nisi iudex reseruaret parti dilatoria, quia tunc opponi poterant post item contest. per c. ad dissoluendum. de despons. impub. Et ibi no. Abb. & Moder. Quibus addit Archid. in s. exceptio. circa prin. iij. q. vj. & in c. xxvij. dis. & Bal. in I. criminis. C. qui accu. & in I. peremptorias. in princ. C. sen. resci. non pos. & in I. exceptionem. ult. col. C. de probat. & in I. in antepe. char. C. qui accu. & in I. in interrogatis. ff. de inter. ac. Imol. in I. si quando. ff. de leg. j. & in I. ille, à quo. s. j. ff. ad Trebel. Host. Butr. & Imol. in c. cum contingat. de offi. deleg. Ana. in c. j. de accus. Aret. consil. viij. col. In quibus locis inuenies, qd ista reseruatio fieri potest etiam in exceptionibus impedientibus processum. Et adde, qd fieri potest etiam ab arbitrio. Lud. in I. pen. col. ff. de arb. Appellarit tamen potest ab ista reseruatione: Domi. in d. s. exceptio. iij. q. vj. nisi in duob. calibus. Primus est, quando tē exceptio proponenda requirit longiorent indaginem: quia tunc dicta reseruatio iusta est. Host. & alij. in d. c. cum contingat. allegantes gl. in c. Cumana. de elect. Est text. in I. iij. s. ibidem. ff. ad exhib. & in d. ille, à quo. s. j. no. Bart. in I. nam & potesta. in princ. in iij. col. per illum tex. ff. de iure. & in I. si pupilli. s. uideamus. ff. de negot. gest. & in I. pe. C. dep. & in I. si. C. de comp̄. Et illa exceptio dicitur exigere alitudinem indaginem, in qua tantum temporis occupatur, quantum exigeret negotium principale. Vel hoc est arbitrarium, secundum Inn. in c. cum in iure. de offi. dele. & Bart. in I. iij. s. condemnatum. ff. de re iudic. & in I. si is, à quo. ff. ut in pos. leg. & in extrau. ad repr. in uerbo. summari. & Bal. in I. si ex falsis. C. de transact. & in I. si. C. de ord. cog. Si tamē esset exceptio, quia omessa peruerteretur ordo iudicij, potū non es iudex, uel non es procurator: forte ista indistincte debet in primis discuti, per id, quod dicit Host. in d. c. cum contingat. & Ab. consil. xij. In causa, seu q. & Bal. in I. exceptionem. pen. col. C. de prob. & Arc. in c. exhibita. ante. fi. de iudi. & latē in d. conti. viij. uer. ad tertium. Secundus casus est, quando est præsumptio contra excipientē: quia tunc à dicta reseruatione non appellat. Host. in d. c. cum contingat. per c. nullus. de præsum. nill offerat se in contineti exceptione probaturum. Imo. in d. c. cum contingat. viij. col. per clisteras. de resi. spo. subdens, qd possit tamē esse tanta præsumptio malitia, qd non purgaretur per oblationem probationis incontinenti. Ita intelligit gl. in c. sciscitata de resi. in inte. & Inn. in c. post electionem. in fin. de conceps. præbē. ubi in hoc singulariter locutus est. Et eius uerba extollunt omnes ibi, & Ab. in c. ex parte. lo. iij. & in c. super eo. in fi. & in c. pastoralis. s. quia uero. de offic. deleg. & in d. c. nullus. & Domi. in c. ecclesia. iij. col. de consi. & Butr. in c. cum dilecti. viij. col. de elect. & Imol. post But. in c. super hoc. ix. col. de renun. & Abb. in c. interposita. j. nota. de appella. & in c. de cato. pen. col. de re iud. & ibi plura dixi in iij. col. ultra And. Sicut. in d. c. super eo. Operabitur autem dicta reseruatio, qd probata postea exceptione, nulla sunt gesta prius. Bar. in d. ille, à quo. s. j. Intellige, quando exceptio reseruata opponebatur processu secus, si substantia ipsius negoti, super quo agitur: quia ad hoc, ut dicitur nullum, quod factum est antea, requiritur sententia declarans, 26 quod illud pro iusto debebit haberi. Ludo. in d. i. pe. col. de re iud. alle. Bald. in I. am. quam. C. de fideic. ubi hoc non reperti. Et de his ponit etiam Lud. in I. si mulier. f. 4. cum

cum glo. ff. de mino. ¶ Contrarium tenet Innoc. latè in c. coram. ad fin. de rest. in int. & sequitur Bal. in d. l. peremptorias. in iij. col. & Arch. in c. irreligiosum. lxxxvij. dist. & Bal. in l. scio. ff. de restit. in int. Idem Imo. in cle. j. super gl. in uerbo. lafam. de rest. in int. & ibi per Car. q. xvij. idem Lap. alleg. lxxij. incip. An oporteat. ult. col. Et Ang. in d. l. quidam. in fin. dicens, qd aduersus interlocutoriam, quia iudex pronuntiat se competentem, nō dat rest. in integrum. Alle. Innoc. in d. c. coram. Mouentur isti: quia hæc lœsi est modica. Concordia eos, ut per Imo. post Host. latè in d. c. coram. ult. col. & Domi. post Io. And. c. iij. col. de rest. in integ. in vj. ut inspicatur natura dilatoria. Posset enim esse talis, qd eius omisso ualde noceret, ut in exēplo per eos posito. Quando tamē minor non opposuit dilatoria, præsumitur in dubio omisso propter imperitum. Vnde post item contest. auditur etiā sine opere restitutio. Bal. a. In l. de die] Et a. In l. de die. qd seruus. in lec. ant. ff. qui ibidem ad hoc uideat. secundum. in l. iij. col. de rest. in d. l. ita demum. quod pro nos. & lo. de Pra. in l. 27 tabili sequitur Alex. utrobicq. ¶ Fallit septimō, in dilatoria responde perit. ff. de procur. & spec. in tit. de rest. in integ. q. iij. uer. s. sed quid de peremptoria. qd licet minori competit, tamen posse sententiam in re iudicatam, nec posse dicere se graduatum: sed aduersus id restitutionem i. integ. p. pete. posse, ut per do. So. in conf. ccxix. in cip. Capio primū consultationis articulum. uer. secundū maiorum. ibi. rat. in iij. par. te, char. ccx. est exceptio in incompetentiū iudicis, quando iurisdictio non fuit prorogata. Nam ex quo litis contestatio fuit nulla, non obstat, ut latius per eos. Adde Salic. in l. C. de iurisd. om. iudi. & in l. exceptionem. j. col. C. de prob. Et tex. cum glo. c. in nostra. de procur. Et ibi Ab. in iij. col. & Domi. in s. exception. iij. c. vj. ubi ad hoc dicit est text. optimum in c. ad petitionem. de accus. Facit dictum In noc. in c. sciscitatus. de script. ubi dicit, qd exceptio de clinatoria, reddens iudicium retro nullum, ut qd iudex est furiosus, uel impubes, potest opponi etiam post litis contest. Sequitur Ang. l. cum prætor. ff. de iud. Ludo. in rub. de arb. vj. col. cum concor. quas dixi in d. c. sciscitatus. Et cause: quia dictum exemplum incompetentia in dicit est cauillabile, tenendo, ut multi, qd per actum tacitum fiat prorogatio iurisdictio: de quo scribunt omnes in c. de iudi. & in l. si conuenierit. ff. de iuris. om. iud. quia tunc per litis contest. esset facta prorogatio: & sic esset exclusa dicta dilatoria: sed ubi iurisdictio non esset prorogabilis, uel non teneres illam op. de prorogatione tacita, tunc procederet dictum exemplum. ¶ Fallit non d, quando litis contest. fuit nulla. Paul. de Castr. in d. l. ita demum. alleg. Guil. de Cu. in l. eum, qui. 29

in prin. ff. de const. pecu. arg. l. accusare. s. hoc beneficio. ff. de accus. melius facit l. licet. cum gl. maiori, in fi. C. de procur. & glo. in l. si pater. C. ne d. stat. defun. & in auth. offeratur. C. de li. cont. secundū Alex. in d. l. ita. Pro quo uide que adduxi s. eo. pastoralis. adfi. probando, qd si libellus est ineptus, non currat terminus ad excipiēdū: & faciunt quæ latè cumulauit in c. ex tenore. iij. col. uer. de rescripto nullo. de rescr. ubi apostillauit materiam regulæ, non præstat. de reg. iu. in vj. ¶ Fallit decimō, nisi exceptio dilatoria opponatur incontinenti post li. cōt. gl. reputata singularis. in l. Pōponius. s. rati. ff. de app. Inn. in c. pastoralis. in prin. s. eo. Imo. in l. iij. s. prius. ff. de uulg. & pupil. arg. l. lecta. uer. dicebam. si cer. per. ¶ Contrarium tenet Bal. & Ang. in d. s. rati. quos simpliciter refert Imo. in Lex consensu. s. eū. qui. xxij. col. ff. de app. & Alex. in d. l. ita demum. nihil firmantes. Addit. But. in c. cūm dilectus. iij. col. de ord. cog. ubi tenet hanc fallētiā, per text. ibi. secundum unam lec. in uer. circa idē. Ang. Are. in d. s. eum. qui. viij. col. Facit gl. in uer. imō ue. rō. in c. prædicator. xvj. q. j. dices, diffinitiuam sententiā posse reuocari in continēti: quam extollit Bal. in l. non dubiū. viij. col. l. ix. col. C. de fur. & Petr. de Anch. confi. mihi cciij. iudex. i. de iure iudicaturus. vi. col. & Car. confi. xxxij. Pūctus. &c. & pleriq. alij. Facit gl. in c. apud misericordē. xxxij. q. j. & in c. fi. in uerb. iusta. de iure iu. in vj. Facit gl. in uer. post tēpus. in s. tutor. Inst. de autho. tut. Facit c. præterea. de rest. cog. Declara, ut per Bal. in s. quibus. iij. col. uer. deinde no. in j. consti. C. cum cōt. quas olim posuit in c. qualiter. lo. j. xxvij. col. de accus. Intelligerem esse incōtinēti, ante qd diuerteretur ad actus extraneos, per l. i. g. j. cum materia. ff. de uer. obl. ¶ Fallit undecimō in dilatoria solutionis. Ab. hīc. Inn. s. eo. pastoralis. & ibi But. vij. col. & Bar. in Lex exceptionem. C. de prob. Contrarium tenet Cy. Iac. & Bar. ibi. & Spec. de except. s. nunc uideendum. in prin. & Hos. in Summa. eo. tit. s. & quando. in prin. & Imo. hīc per d. l. exceptionem. in uerbo. oportet. quod est necessitatis, & non consilij. glo. in c. in uerb. oportet. de rescr. in vj. cum simili. Tener Salic. in d. l. exceptionem. iij. col. cum tribus seq. quem ad literam imitatur Ang. Aret. in d. c. appellatur. xl. col. Et in effectu uolunt hoc, qd aliquando opponitur ista dilatoria, ut impediatur processus, & debet opponi ante li. cont. aliquando ad impediendā diffinitiuam, & ad consequendā absolutionem ab observatione iudicij, & beneficium duplicatarum dilationum: & tunc debet opponi ante item contest. uel in ipsa litis contest. Et latè ostendunt contra Bal. non posse tunc sequi sententiam condemnatoriam. Aliquando ponitur pro iure sua dilationis tantum conservando: & potest opponi ante item. cont. & cōdemnabitur diffinitiuē ad solendum, cū tēpus uenerit, non habet iudicias: quia dantur solūm ei, qui ab initio posuit. Hoc modo intellige Ab. in c. de testibus. iij. col. de testi. & Domi. in d. s. exception. iij. q. vj. Et dum Ab. hīc post Bar. in d. l. exceptionem. distinguit, si reus non proponit, quid de beat facere iudex adde Bar. in l. eum. qui. s. q. ita. ff. de uerb. obl. uideat utrum conditio insit, vel non: & sequitur simpliciter Bal. in d. l. exceptionem. & Imo. hīc, licet Salic. ibi aliter dicat: de quo etiam per Ang. qui sequitur Bar. in l. qd si in dī. in prin. ff. de pet. bar. & Alex. in d. s. qui ita. Item dum Ab. distinguit, utrum post publicationē testimoniū deducatur per testes ista dilatoria p. capitula directe contraria, an non: adde eundem omnino in c. iij. col. ibi, sed lo. Cal. de ord. cog. & no. in c. ex tenore. de restit. & in cle. iij. de testi. Et dum dicit Abb. qd ubi actori ius non competit, potest iudex non petitus eum repellere: adde gl. ordi. in l. ubi pactum. C. de transact. & ibi latè omnes Sribentes, maximē Alex. ¶ Fallit duodecimō, nisi t pars tacite permittat, qd opponatur & discutatur dilatoria post item contest. Ab. in c. cūm contingat. pen. col. de of. dele. pro quo faciunt, que ipse addu-

adducit ibi, & que dixi latè in c. inter monasterium. ult. 33 char. uer. limita octauo. j. ti. iij. ¶ Fallit ultimō in dilato ria, quæ superuenit post li. cōt. in gl. hīc, & tex. s. c. pasto- ralis. & in c. in sinuāte. de offi. dele. Restringe hoc quinq. modis, quos dixi utrobicq: cetera uide in locis primo 34 allegatis. ¶ Circa peremptoria, primō, dū dicit Ab. post But. qd peremptoria notoria aequiparatur illis, de quib. in c. de li. cōt. in vj. Et video impedit litis ingressum: ad de lo. An. idē tenentem in Spe. de excep. s. dicto. uer. sed non reus. Bu. in c. super his. xvij. col. de rescr. & in c. ex parte B. pe. col. de fo. comp. Bal. in report. Inn. in uerb. ex ceptio. q. xx. alle. Inn. & bene, in c. fi. de libel. obla. ubi ēt hoc firmat omnes alij. licet Imo. titubet. Idē tenet Dom. a in c. ut circa s. alioquin. uer. quinta conclusio. de elect. in vj. & Bal. in l. ele- ganter. s. si quis post ff. de cōd. indeb. Et ibidē uide Arc. & addo. Alex. de Imo. in l. uir bo nus. iudi. fol.

b Difficilior est] Addit. iu. q. tenco op. Bar. in l. com querebatur. ff. iu. dic. fol. & l. nam & postea. ff. de iu. retrand. in j. col. & do. Abb. in tex. isto. in v. col. in uer. idem, ubi cumque. qui tenet, qd exceptions, que concludunt acto- rius non compo- tere, possunt appo- ni ad impediendā contestationem. li- tis: quamvis Feli. hic non bīn. de- clarat, que fuerit mēs. sūl. Addit. cītā q. tīc. exception- nes, que conci- diunt actori ius nō cōpetere, sunt mul- te, & quoties ali- qua proponitur, impedit litis ingre- sum: ut putā, oppo- nitur, tua non ma- teret. Bartol. in l. posthumus. s. si quos. ff. de mo. te- sta. item si opponi- tur, qd statutum in ciuitate, qd qui non soluerit gabel- la, non audiatur. ista tunc impedit litis ingre- sum. Bar. in d. l. nam & po- stea, ff. de iure iuri. in l. col. & in l. ele- gauer. s. si quis. ff. de cōd. indeb. item exceptio- sitionis: do. Abb. in isto tex. i. v. col. in d. uer. idem, ubi cung. item paciū de- addu-

bandum, & non audietur ante lit. cō- dē. Ita intelligatur d. c. j. cum gl. secun- dum eum: cum quo transit Maria. de Sénis, in c. unico. xxiiij. col. de lit. cont. appellans hec difficilima. ¶ Conside- ra bene, qd respectu solutionis & ac- ceptationis, d. gl. non uidetur uera: quia sunt rei finitae, d. l. cūm quarebātur, inducendo, ut ibi per Bar. licet Ro- ta de litis contest. in antiquis, alter di- cat. Ideo si ad probandam istam teus peteret breue ter- minū, uidetur audieundus ante litis ingressum, per d. c. s. in uerbo, finita. Sed in alia exceptione non finitae rei, quæ tamē inferret ius nō competere actori, uidetur ob- stare dicto Bar. tex. cū gl. i. d. c. j. putā, si reus dicat, cōtra- cūm, ex quo cōuenitur, non fuisse celebratū. Ita enim impedit ingressum litis. Bar. in l. si pupilli. s. uideamus. per illum tex. ff. de nego. gest. & in l. si unus. s. ad te omnia. per illum tex. ff. de pac. cū cōcor. Nec placet disiun- cto Pau. & Alex. in d. l. nā & postea, quia non est diffi- rentia inter exceptionem rei finitę, & alias peremptorias. Nātūrā quando in alijs offeretur dicta probatio instru- menti, impidetur litis contest. Vnde ipse tādē firmat simpliciter cum Bart. omnē exceptionem inferre: ius actori non competere, posse opponi ad litis ingressum, absq. eo qd ipse obiectus probetur, dū modō intra bre- ue tēpus probari posuit. ¶ Nō obst. qd c. j. non ponat, nisi de exceptione litis finitę: quia uoluit ponere utiam fallētiā, de qua in iuribus hīc alleg. in gl. Aliq. exceptio- nes impidiēt litis ingressum, ponitūr in alijs turib. dicētib. actio non detur, actor nō audiat, experiri nō possit, & similia uerba importātia iudicū non esse in- choandū: & una lex etiā taxatiū loquēs nōrē excludit fallētiās aliorū iurium, l. ob as. cū gl. in uer. tantum mē- torum. C. de prād. mino. cum fi. de quibus per eū. ¶ Cō- sidera secundō, qd effectu Alex. reprobat exēpfa gl. in d. c. j. Sed tunc dicet qui spīa: defensio semper infert actio- nē nōhō cōpetere: & tamen d. c. j. uult, qd regulariter ante litis contest. in vj. Et hoc modo habes principalem fallētiā ad regulātū, quæ dicit peremptorias debere oppo- ni post lit. contest. Ita enim impedit litis ingre- sum, & communiter tenerur. b Dīcitor est] alia fallētiā de exce- ptione cōndudente ius actori non cō- petere: in qua Bar. in l. cūm quareba- tur, quod alieg. Ioan. And. in d. c. j. de lit. contest. in vj. Et hoc modo habes principalem fallētiā ad regulātū, quæ dicit peremptorias debere oppo- ni post lit. contest. Ita enim impedit litis ingre- sum, & communiter tenerur. Et secundum eos, defensio dicit illa, quæ perfon- nalerum defendit, ut cūm cōuenitur socius, parēs, uel patronus, qui nō tenet ultra qd facere possint. Et exceptio nō iugat fidēi sūtōles, l. exceptiones, la. ff. de except. Exceptio tierō dicitur, quæ regulariter elidit in- tentiōnē agentis. Et de hoc in Spec. de except. s. j. per Io. And. secundum eos. Dicit etiam Fede. cōs. cxxij. in cip. Domine Grisole, qd uerbum rei finită, de quo in d. c. j. intelligitur etiā de illa exceptione, quæ infērātiō- nē non competit, licet aliud dicitur ibidem, consil. clxvj. incip. Domine Berte. Et cum opīn. Bar. in d. l. con- querēbatur, tenet Lud. consil. ccxvj. incip. Videatur pri- ma fronte, qd quo etiam per Ang. in s. omniem. iij. col. in auth. de litig. Et c. dices, omnis actus, ex quo produci- tur peremptoria, habet peritū negotium, & sic item finitę: ergo peremptoria impedit litis ingressum, tēpō de, aliud esse, aliquid posse rem finitū alius, rem ex eo iam finitam esse. Primo casu prius oportet contestari li- tem, quām opponere: secundō secūs. Sic intellige Ang. ibi. Et dum Bart. in d. l. conquerēbatur, dicit, debere in- spici modum, quo proponitur exceptio litis finitę: adde omnino Salicet. in l. postquam lit. in princip. C. de pac. ubi dicit, quod exceptiones tales sunt hu- ius finis & effectus, ut proprieat in forma decisiō- toriæ impedian processum: putā dicens, non ha- bes actionem. Sed si opponuntur in forma perem- ptoriarum, & sic ad materiam causa, putā, nō fōntē su- stitutam;

stitiam, tunc non impedit processum: & imputet sibi, qui illū modum & formā proponēdi elegit. Subdit etiā ibi Sal. multa signāda terba ad intellecū gl. iij. d. c. j. maxime in cognoscēdo, quā dicatur propriā exceptio litis finita. ¶ Datūt alia fallēta maxima, uidelicet in omni peremptoriā, quā excipiēs offert se incontinēti probaturū, & auctorū ante litis ingressum. Abb. post Bu. in c. super literis. viij. col. de refr. Alle. Arch. hoc non dicentem in libro meo, in c. ut circa, de elect. in vj. Et dicit hoc dictum à multis mōderi. Idem Bu. in c. v. col. de or. co. Cōtrarium tenet Innoc. Butr. Abb. & Imol. in c. f. de lib. obl. Pro quibus facit primō dictū Innoc. in c. j. ad fi. de cau. poss. & propri. dicētis, q̄ iudicium spoliatiōnis nō impeditur, līcerit spoliator offere se probaturū de domini nō in cōtinēti. Est glo. j. in c. fug. causa & ibi Dom. f. q. v. & tex. cum gl. in c. literas. q. p. in uerb. in cōtinēti. de rest. spol. Not. Spe. de pe. & pos. f. fi. uer. xiiij. secundūm quodā. But. in c. in literis. xx. col. de restit. spol. & in c. ut cūm quis. in f. eo. ti. Ang. in l. incerti. ult. col. C. de interd. & in l. f. C. quorum bo. reprobād. gloss. qua uolunt contra rium in l. f. de iudi. de quo etiam per Angel. in l. momentanea. in prīn. C. unde ui. Secundō facit: quia si sic esset, q̄ sufficeret offere probationem peremptoriā incontinenti, profectō nō esset opus enumerare aliquā aliam exceptionem impeditiūm ingressus litis, sed sufficeret semper in spicere. solum hanc regulam, uidelicet an incontinenti possit probari, uel nō. Patet: quia Bar. ubiq̄. & aliq̄. allegandi semper dicunt, q̄ exceptions impidentes litis ingressum, debet probari incontinenti, si & requirunt indaginēm altiore, debent referari², ut per multos Doc. allēg. ab Alex. in d. l. ille à quo. §. j. ff. ad Treb. Cogitabam, si dici possit, q̄ uerbum Incontinēti, non capiatūr in ista materia semper codem modo: sed q̄ ab Arch. & sequacib⁹ eius capiatūr multūm stricte, ubi dilatione modica opus est: & tūc ista fallēta erit similis illi de exceptione notoria, uel quā patet in instrumento: quia probatio parata incontinenti, est præ ceteris priuilegiata, c. inter polita. in prīn. de ap. d. c. literas. ad fi. Sed Bart. in l. f. ff. p. suo. & d. l. conquerebatur. & in d. l. nam & postea. cum si. capit uerbi Incontinēti, non ita stricte, sed pro quo dā medio inter probationem paratā, & inter in dīctēm indagine: quod totum sit in arbitrio iudicis. ut per ipsum, in l. f. is, à quo. in princ. ff. ut in poss. leg. Et nūl ita intelligas, difficulte lustinebis utrāque doctrinā. Et forte hō sensit Paul. de Cast. in d. l. nam & postea. & Maria. in d. c. unico, uer. trigēsima exceptio. dum intelligunt Arc. quādo reus op ponit, & statim probat, secus, quando peteret terminū ad probandum. Et ut intelligas bene Bart. in d. l. f. ff. pro suo. uide omnino Arch. cōs. xcix. Clariſsim⁹ doct⁹. ubi declarat eūs men tem, dum uult, q̄ ubi nō offertur probatio, in cōtinēti fiat reseruatio: & per eūdē cōs. xxxvij. j. & f. col. ¶ Reliquas exceptions peremptoriās impiden tes ingressum litis^b cōtra naturā alia rum, enumerate lōgum esset: ideo omīto ad instar Ale xad. in l. fratris. C. de trāfact. ubi copiōsē remittit ad loca quām plurima, ex quibus fieri possit lōga repetitio: & ea repētit in d. l. nam & postea. in princ. dices de istis exceptionib⁹ reperiā quendam tractatum Marilia ni. Et addē Ang. de Aret. in §. & quē si debitor. in vij. col.

useg ad fi. Inst. de excepc. ubi enumerat xlīij. de istis exceptionibus, subiungēs optimē quinq̄ regulas, per quas illa & alia innumerabiles comprehēdūtur, secundum eum. Et addē Maria. in c. unico. xiij. col. §. de l. cōt. ubi extēlē ponit xxxvij. quārū aliquā nō sunt ab alijs positi, subiungens practicā opponēdi eas ex dictis Doctorum in d. c. j. de lit. cōt. in vj. Multa etiā ponit Bal. in rep. §. vij. char. uer. expedīta sunt gl. de iureuit. Vide etiā Dom. in c. ut circa. §. de elect. in vj. ubi post loā. Monachi ponit sex magistrāles doctrinas. Plurima etiā utilia inuenies extēlē per Alexā. in l. uir bonus. ff. iud. sol. in a. postillis, & etiā per Fitzmanū in Repertorio, in uerb. exceptio. quādō oportiāt aliquid, etiā per Ang. Are. in §. in bone fidei. v. col. Inst. de acti. ¶ Quādā tamē exceptions nōdūm tulgo cognitas præter eūdā nō duxi. Vnde dic, q̄t ista exceptio. Tu non es prælatus, non impedit litis ingressum: quia ex quo possidet, agere pōt: iecus, si addatur, nec es in possessione pralatura, nec habebis pro pralato. Domi. quē om̄ino uide, in c. quēfcamus, per illum text. xlīj. dist. ubi idē dicit, si opponāt exceptio, cōclūdes defectū possessio nis: putā, q̄ est intrusus per potētiā lai corū: quia si hoc probetur, repellitur ab agendo. Et dicit Arch. in c. alienatiōes. post prīn. uer. unde dicas. xij. q. ij. q̄ quādō cōtra pralatuū excipitur ante li. cōt. q̄ nō est pralatus, nec in posse sione pralatura, tūc ante lit. cōt. debet agere docere de sua possessione. Et idē no. Bar. cōs. lxxxij. Pūctus quāstionis. j. col. dicens, esse casum, si benē in spiciatur, in l. C. de testa. Et idē sentit Domi. in c. j. pen. col. de cōcēl. prāb. in vj. ubi referēs Cōpō. in c. nnihil. de elect. dicit, q̄ sufficit, pralatuū agētū nomine pralatura, esse in possessione pralatura, & habeti pro pralato: & tūc cōtra eū nō admittitur exceptio, q̄ nō sit pralatus. Et per hāc sis cautus in modo opponēdi. Et de exceptione. Tu nō possides, nec possidere potes beneficiū, nūde Car. & Ab. in c. ex parte. in fi. de resti. spo. ¶ Et ista, Tu nō potes esse procurator, potest opponi ī iacunç p̄ parte iudicij^d. Rota de proc. xxxvij. in nouis. ¶ Item ista exceptio, Nō debes audiār ex forma statuti, potest opponi ante & post li. cōt. Ana. egregie in c. q̄a fructa. ij. col. de ufu. dices de hoc fuisse fortiter dubitatū Florētā. Inducit præsertim Bar. Sal. Flo. in l. eleganter. s. i. quis post. ff. de cōt. in d. & alia. ¶ Item exceptio præcepti de solēdo facti in cōfessum, impedit ingressum litis. Rot. de li. cōt. vij. in antiquis. ¶ Itēt exceptio, Nō potes accusare, impedit ingressum litis. Ab. Ana. & Maria. in c. j. in prīn. de accus. cum concor. de quib. ibi per eos. No. Bar. in l. j. s. accusatione. ff. ad Tupt. est tex. gl. & Bar. in l. s. maritus. la. h. s. præscriptione. ff. de adul. cū cōcor. ¶ Idē dicit de exceptione. Renunciasti appellatione. Pe. de Anch. consil. mihi cclxv. incipiē. Pro declaratione. ¶ Idēt dic de exceptiōē iuramēti extra iudicālis, etiā de lati parti spōte & authoritate propriā: gl. f. quasi i. f. in c. supet hoc. de renū. & ibi Bu. & Imo. ad fin. ¶ Idē dic de exceptione, Fui alius inquisitus: gl. & Bar. in l. senatus. ff. de accus. quod extollit ibi Ang. licet ipse alter scripsit in l. qui de crimine. C. de accus. ut per Mod. in lib. Mala. in uerb. comparent dīci ī inquisitiō in termino. x. col. uer. quid si opponit. ¶ Idēm dic de exceptione, q̄ in factō non est dubitum, sed in iure. Bald. in l. Arethusa. in fi. ff. de fta. ho. propter aureū dictūm Inno. in c. cū inter. in fi. de consue. ubi dīxit, q̄ super disputatione iuris non requiritur ordo iudicātus, Sequitur Bald. in propōsto

proposito idem teneat in l. postquam litis C. de pact. ubi etiam multa inuenies. Facit, quod no. Bal. in l. ancilla. C. de fur. Imo. in l. si licet de uer. ob. Phi. in c. sap. in vj. no. de app. dicentes, consanguineos non compelli compromittere de questionibus iuris tantum. Et dicit Rota de sent. excom. xix. in antiquis, qd ubi contenditur an quis sit excommunicatus, non requiritur litis cont. Alle. Inno. in d. s. cum inter. Cuius dictum ad similia adducit Bal. in l. de quibus. xx. ff. de le. Rota de lit. contest. iij. & v. in nouis. Balin l. Imperator. la. s. j. col. ff. de sta. Pa. de Anc. con. mihi clivis. Viss. & c. col. Phi. in c. sap. iij. col. de app. But. in c. olim. iij. col. de uerb. signis. ubi Inno. id est sentit in fi. Et cum his locis non usitatius apostillabis In. ubi s. Item dic, qd t exceptio litis pendente impedit ingressum litis. Petr. de Anch. in cons. xiiij. Viso processu. nisi pendeat coram arbitrio. Angel. in s. quia uero. ad fin. in auth. de iud. quia in potestate partis est recedere ab arbitrio. soluta pena. si quis rem. ff. de arbitri. Et pro dicto cons. Pet. adducitur ratio: quia sicut exceptio rei iudic. obstat ingressu litis, si in illa materia 42 esset iudicatum: ita quando pendet causa, ut per Bart. in l. fundum. & in l. fundi. ff. de excep. Ex qua ratione sequitur, qd etiam ad impedientium iudicium summarium haberet locum dicta exceptio: quia ibi etiam haberet locum exceptio rei iud. Bart. in extraua. ad repr. in uer. fine figura. Et haberet locum dicta exceptio, etiam si actor esset paratus renunciare instantie inchoata: quia in iusto reo non potest. Bal. Sicil. & Paul. in d. l. postquam lit. & ibi Alex. v. col. uer. quid certum. per auth. qui semel. C. quomo. & quan. iud. nisi actor uellet desistere a lite, renunciando etiam iuri suo: quia cum nihil tunc interest rei, potest eo in iusto renunciare. Sal. in l. in princ. C. de Carb. ed. & in d. auth. qui semel. in j. oppo. propter glos. in d. l. & per tex. in l. de testif. ff. de iud. Et licet Sal. lo. quatuor simpliciter de desistente a lite, tam intellegitur de desistente a lite & iure, propter dicta Sal. in d. l. postquam. iij. col. uer. vj. dum probat, qd renuncians lit. intelligitur in dubio renunciare lit. & iuri. Et no. Rot. de re iud. xxx. in antiquis. Et hoc in causa prophana: se cur, in beneficali: quia sicut in illa expressa requiritur authoritas superioris, c. quod in dubijs, de renunc. ita in ista tacita, secundum Rot. ibi, & latius de renunc. iij. in nouis. iij. col. ibi, nec secundum dominum. Quae omnia bene reponit. ¶ Et qd exceptio litis pendente, quando ob- b stat, debet opponi in initio litis, no. Bal. in l. peremptorias. in fi. C. sen. resc. non poss. & in disputatione. Accusat. de uer. & do. Alex. de lmo. in l. pen. de sepul. uio.

b Opponi Ad- de Bald. in l. sen- tenc. C. qd accus. non pos. & do. Alex. de lmo. in l. pen. de

c Excusatio. Vide c exceptione excusione, per auth. hoc de hac exceptio ne per Pau. de C. & do. Alex. in l. fi. ff. si cer. pet. & do. Por. in l. dec.

ea non præmissa, uel præmissa, minit in fi. de uerb. obl. sufficenter agitur, & non opponitur & ibi etiam Paul. ante lit. contest. ualeat processus, secun & Bene. de Bar. dum eum, per not. in simili in l. exce- zis in tract. discus. ptionis. ff. de exc. ubi exceptio qd nemo conueniat ultrà, qd facere possit, est dilatoria. Et ista exceptio. Fui altas de hoc crimine accusatus, impedit in gressu litis. Ana. in c. de his. de accus. iij. parte. Bart. in l. senatus. iij. col. ff. de accus. & Ang. ibi ex hoc in- struit reum, ut faciat se prius accusari coram iudice, quem sperat habere misericordem: & no. Ang. in l. pe. post mediū. uer. ex prædictis summa. ff. de pe. hære. Quæ tamen cau- telas, si probaretur in fraudem facta, non iuuaret. Bal. Ang. & Alex. in l. si seruus plurimum. s. j. ff. de leg. i. Faciunt mul- tata dicta, quæ in simili de affectu cōmodum data ope- ra iam pridē accumulata in c. fi. de testi. occasione eius, qd ibi dicit lo. And. de procurate oclum Tit. ne testifi- cetur cōtra eum: de qua regula per Alexad. d. l. si seruus plurimum. s. j. ff. de leg. i. ¶ Et ista exceptio, uide licet, Falso narrasti, qd sit statutum in ecclesia nostra de non admittendis in canonicos illegitimis, potest opponi contra commissione in uim dilatoria. Aeg. ccccxcj. cōcl. ¶ Et t ista exceptio. Tu non potes tertio appellare, est per ep̄to- ria. Domi. xx. dist. in l. summa, in princ. colligēs accurate istud ex dicto Arc. ibi. & ex gl. ord. in cle. cum à repulsiō- ne de app. dum uolētes probare, qd sententia super exceptio- ne per ep̄toria est interlocutoria, alleg. c. sua nobis. de ap. qui tex. lo. quoniam de ista exceptione. Non potes ter- tiō appellare. Et ex hoc sequitur secundum Do. qd ista ex- ceptio potest opponi post lit. cont. quod est bene no- rādum, secundum eum. Et exceptio discussionis, de qua in auth. præsent. C. de fidei. impedit litis ingressum. Cy. & Bal. ibi. Nec potest opponi post lit. per Alexad. co- piōs cōl. lxxvij. in causa & lite ueritate. ad fi. & plenius cōl. mibi cccccxvi. In causa executionis. Et ibi uoluit, qd etiam fidei usurpatione indemnitas non opponit hanc exceptio post. li. cōfēt. ¶ Scias etiam, qd ubi obstante excep- tione impedit litis ingressum, ibi etiam per eadēm potest quis recusare, ut non respōdeat ad interrogatiō- factam per iudicem, an sit heres. Lud. utiliter cōl. ccxlii. In casu proposito. ¶ Et de exceptiōe,

d Tua non interest, & de exceptiōe, quæ d Non interest] e opponitur cōtra testes, uide Bal. in d. Vide etiā quæ ad repet. l. iij. ff. de iure. ¶ Et de exceptio- ne, Bannitus potuit impunē offendī, dic, qd impedit litis ingressum. Bart. in l. si seruus. per illū tex. C. de his, qui ad ec. cōfō. dicēs esse mēti renēdū. Et ista exceptio. Non spoliavit, ut dixi i. refrac- pto, non impedit litis ingressum. lo. An. in regula, exceptiōnū, in fi. in Mercu- de quo facit testi. Are. in l. naturaliter. g. nihil cōc. in vj. col. ff. de acq. pos. ¶ De prædictis excep- tionib. ponit ē aliquas Are. in s. appellatur. xlviij. col. uer. quarto, qd de exceptionib. Inst. de exc. Et no. qd su- cōbēs in probatione talū exceptiōnū, potest reproduce- re testes sup' eis, post li. cōfēt. qd fuerit summarie exami- nat, & ad alij finē. Bar. in ext. ad repr. in uerb. summa- riē. uer. char. ibi, & ex hoc dicto probatur, in cōuenient. lo. ff. de testi. Dixi in c. can. l. lo. s. j. fal. eo. ti. ¶ Et no. qd ua- lēt probationes admitti, sup' exceptione impeditē litis ingressū, licet de iure deūpissent in continēti, pponi. Alex. cōl. ccclij. Viso & opportūne discuso. ppter dictū. Inn. i. c. cōfēta: de refr. cū cōcor. quas ad ipsū dedi- c. inter monasteriū. uer. limita octauo. j. tē. iij. Et quāuis post sententiā appellatione suspēla possint opponi p- poritoria, l. per hāc. C. de tēp. app. nō m̄ postq̄ transiuit in rem iud. l. peremptorias. C. sen. rescin. non poss. ¶ Fallit in casu l. j. C. de iur. & fact. igno. uide licet in militē, qui omisit peremptoriā per errorem: & ibi gl. ponit alias

fallentias, quas ibi dilatant Scribentes. Item fallit in compensatione glori. in c. cum Ioannes, de fid. instru. & ibi expressius lmo. Ratio colligatur in sequenti fallitia. Item fallit in exceptione, quae sententiam non impugnat, sed potius moderatur, ut illa, ne quis conuecniatur ultra, quam facere possit. Nefennius. g. fin. ff. de re iud. l. filius. & ibi omnino Bart. ff. quod cum eo. l. si fidei stiores. s. idem respondit. & ibi Angel. ff. de fidei. & Bald. ponens hoc pro regula, in l. j. ff. de iur. & fac. ign. & Abb. h. in uer. alia uero. Et ista exceptio non competit ei, qui negavit debitum, si postea fuit ei probatum, secundum Card. h. in per. sed hoc in re iud. Item fallit in exceptione in ueteris eadem ratione, l. cui fidei. commissum. & ibi Bart. ff. de confel. Spec. de instr. ed. g. fi. uer. h. quid si attinet Bar. Bald. & lmo. in d. l. Nefennius. plenè Alex. post alios ibi in g. fi. & in l. ex diuerso. g. fin. ff. sol. matr. Item fallit, ubi lex remouet potentiam à contrahente. Bal. in l. fin. ante d. C. ad Mace. Facit dictum Bart. in l. licet. C. de proc. ubi dicit, q. quando persona est funditus inhabilis, ista exceptio potest semper opponi, tanquam redditus iudicium retro nullum, per l. j. s. j. cum gl. ff. qui satis d. cog. Item fallit in exceptione de sententia prius in eadem materia lata, cuius habita est probabilis ignorantia: quia poterit opponi post sententiam. Innoc. c. inter monasterium. ix. col. j. tit. j. per il. sum. text. dicens, hanc esse ponderationem nouam. Et idem firmat pulchre Bal. in l. post sententiam. j. col. C. de sent. Aliæ fallentias ponuntur per Spe. in isto tit. j. dicto uer. hoc tamē fallit. & per Bal. & Sal. in d. l. de iur. & fac. ign. ubi etiam est longa apostilla Alex. In quantum Abb. dicit, q. si actor sciebat iudicem excommunicatum, decepit scriptum: ideo reus tardè hoc oponens, non tenetur ad expensas: postea dicit, q. ubi impenetrator erat excommunicatus, opponens hoc tardè, tenetur ad expensas. Considera, q. etiam hoc secundo casu impenetrator se decepit: ideo eadem ratione non uidentur deberi expensas. Vnde credo, q. Ab. intelligat de impenetratore, qui nesciebat se excommunicatum, per ea, quæ postea subdit, firmando q. in casu huius c. non soluantur expensas actori, qui sciebat se excommunicatum.

Item t. in quantum gl. h. dicte, processum factum cū excommunicato, antequam expiciatur, ualere, per c. pia. in uerbo, suo robore, de except. in vj. & ibi omnes Doc. Contrarium firmat nouissime And. Sicut. in c. intelleximus. xiiij. col. de iud. quia dicta uerba, in suo robore, nō addicunt maius robur materiæ, q. prius haberet. Ang. in l. fin. in prin. propter gl. ibi. C. de tempo. ap. dicens se ita dixisse milies: & Ang. in l. omnes. C. de præscript. xxx. ann. per illum tex. in uer. suo robore. Dixi. j. tit. j. c. inter monasterium. j. col. sed ante c. pia. processus factus cū excommunicato carebat robore, ut hic. Ergo & hodie. Et huic arg. dicit se acqueuisse à uiginti duobus annis, citra contra totum mundum. Solue duobus modis. Primo negando, q. ante d. c. pia. processus careret robore, immo ualebat. Ita dixit Car. h. in iij. oppos. uolens, q. condemnation expensarum, de qua hic, habebat locum etiam hodie; cū non respiciat interest agit, ex quo processus ualeat, sed poenam tardantis. Item, quia fatigatur actor sumptibus, ex quo non obtinerit nunc, licet processus teneat nec probat iste text. q. processus esset nullus; nec natura dilatoria hoc operatur, ut processus interfingat retro, secundum eum. Ergo uerbum, in suo robore, de quo in d. c. pia. utiq. nō dat nouum robur, sed confirmat antiquum. Sed re uera ista opinio, in qua Car. est solus, difficile sustineretur propter istum tex. respicientem fatigationem actoris & intereste. Dato ergo, q. nunne non oblitus, tamē postabsolutionem uti potest isto tempore hoc processu finiendo eū. Item dixit Bart. in l. ille, à quo. g. j. ff. ad Tre. relatus s. in iij. fallentia dilatoria, q. dilatoria, quæ non superuenit, sed à principio inerat, facit processum retro nullum. Praterea Ab.

46 paulò j. expressè uult, q. ista expensæ non ueniant in poenam tardantis, sed in intereste uexati, adeo q. si ipse actor sciebat se excommunicatum, non sit condemnatio expensarum, ut omnes firmant: per quod liquidum constat, hanc condemnationem non fieri in poenam. Vnde uult Abb. post gl. h. communiter approbatam, hodie non habere locum hanc condemnationem exp̄ farū, ex quo non sunt inanes, sed efficaces, cum ualeat processus, d. c. pia. & hoc respectu excommunicationis actoris. Sed in excommunicatione iudicis notoria, bene fieri condemnation expensarum: quia illa reddit processum nullum, ut hic in glo. & per Doct. super ea. Idcirco dari potest ad dictum arg. alia concludens respōsio, q. tex. in d. c. pia. ultra illa uerba, in suo robore, & c. habet alia uerba clare denotantia ualitudinem processus. Pater, dum in fine dicit, sententia non minus robur obtinet firmat: & uult, q. executio differatur. Ergo processus tenuit. Tene ista menti. Item circa ualitudinem gestorum cum excommunicato, adde q. sententia lata, p. actore excommunicato, non ualeat in effectu: quia non poterit pro ea agere durante excommunicatione: sed post absolutionem poterit petere illius executionem, nisi fuisset late uigore rescripti imperatrici excommunicato. Hac dicit Ab. in c. significauerunt. viij. col. uer. s. quarit. g. s. e. sic declarans gl. ibi. Quid t. autem, si iudex sciebat eum excommunicatum, tamen nō repulit, sed pronunciauit pro eo? Visum fuit multis dominis in Rota, q. sententia non ualeret, per d. c. pia. in fi. ibi. Iudex ex officio actionem repellere non postponat. Sed mihi fuit istum contrariū: quia non dicitur, q. si non repellatur, sententia sit nulla, si bene perspicias uerba illius tex. Tamē de æquitate concluserunt, q. sententia mitteretur executioni. Sed ego contrā, etiam de rigore. Cogita, & uide, que dixi in prin. huius c. ponendo, utrū à iudice non repellente excommunicatum, posset appeti. Et pro op. mea firmiter teneri. Bu. post loan. An. h. in fi. j. q. dicens, q. etiam, quando iudex non repellit publicum excommunicatum, sententia pro eo lata, tenet, licet si petat executionem, obster exceptio. Ad idē facit: quia tex. in d. c. pia. non dicit, q. excommunicatus non audiatur, & sic nō inhabilitatur: sed dicit, q. iudex eum repellat. Ergo si non repellatur, est ualens, & sic capax sententia, ut in simili dicitur de statu, dicente, bānitus non audiatur, ut latē per Bar. Ang. & Alex. copio. s. in l. j. sublata. ff. ad Treb. Subdit Bal. h. per istū tex. 47 q. t. qui usq. ad finem litis differt dololē producere instrumentum, non audiatur, nūl refectis expensis, per istū tex. quem ualde not. Etu scias, q. si producio instrumento aduersarius perseverat in lite, & deinceps succumbat, non condemnabitur^a in omniibus expensis, sed solu in factis post productionem instrumenti, si eius uirtute succubuit. Bar. singulariter in l. fi. quis inficiatus, per illum tex. ff. deposit. Ab. in c. j. in fi. de secū. nup. post prin. Perr. de Anch. consil. mihi ccxxij. Super primo dubio. post princ. Bart. in l. ff. in reg. iur. Ang. in s. oportet. in auth. de iud. Bart. in l. propterādūm. g. fin autem alterutra. C. de iud. & in l. s. rem. g. fi. ff. de pig. ac. Pulchre Ang. & Pau. in l. desistit. ff. de iud. dic. cum concor. Et istud facit pro eo, quod postea subdit Abb. h. dicens, expensas in exordiis litis factas non refaciendas ab isto tardate exceptio nem excommunicationis. Item t. dū Abb. pulchre discutit intellectum gl. notabilis. cle. j. de sepul. in uerbo, publica, adde primò, q. illam gl. tanquam singularem, sequitur ibi lmo. vj. col. & Car. q. xvij. & Fed. consil. lxxvij. 48 uetus

uterus querela, ad fin. & Aret. in c. testimonium. x. col. de testi. & Abb. in c. inter cæteras, ad fi. j. tit. j. & c. si quis cōtra clericum. viij. col. de foro compet. & consil. xcix. Illud in presentiarum. iij. col. in j. uol. habens eam pro aurea in hoc, q. aliquando notorietas facit plus operatur, q. notorium iuris. Et ideo dixit Cal. de sent. excom. consil. iiij. q. licet non sit probabilis ignorantia excommunicationis publ. c. lata, tamē t. re uera aliquis eam ignoraverit, excusat, propter d. gloss. quæ in effectu uult hoc, q. ubi ius considerat publicitatem, uel notorietatem excommunicationis ad præsumendam scientiam aliorum, tunc non capitur notorietas pro notorio iuris, ut si est lata solenniter pro tribunali, sed pro notorietate facit & eius ueritatem per hominum notitiam divulga. secus, q. cōsiderat notorietatem respectu excommunicationis: quia tunc capitur pro notorio iuris. Unde si statutum episcopi priuat beneficio eum, qui stat excommunicatus publice certo tempore, intelligitur de publicitate iuris. Satis enim dicitur excommunicatus publice, ex quo in iudicio: quia non requiritur h. publicitas in alio rum odium, sed ipsius peruerterant in excommunicatione, secundū Abb. in d. clem. j. ubi solenniter gustat & approbat d. glo. Modò prima pars huius dicti limitatur fortiter per Ab. h. nūl aliqui scirent de excommunicatione: quia ipsi ligabuntur, tanq. gerentes actum cum excommunicato, licet sit illum publicitas iuris: quod est in effectu contra d. glo. & sequacis. Considera plura: primò, q. iste text. non facit pro hoc: quia uerbum Publice, tam respectu iudicis, q. partis opponentis, sumitur h. tanquam differens ab occulto. Sed d. cle. j. respicit poenam facientis actum cū publice excommunicato, licet sit illum publicitas iuris: quod est in effectu contra d. glo. & sequacis. Quod no. Item in quantum solus Car. h. uult per uerbum Forte, q. tertius, cuius nō interest, potest oppone excommunicationem mihi contra te agenti: adde Bu. & lmo. in c. nonnulli. g. j. de rescri. Domi. in c. i. iij. col. de rescript. in vj. Spec. de rescripti præf. s. ratione formæ. uer. sed quid si contra tenentes contrarium, etiam si illē tertius esset is, ad cuius instantiam fuit excommunicatus. Et ita fuit obtentum in curia, secundum istos. Magis placet opin. Car. propter dictum Domi. in d. c. pia. allegatum s. in ampliationibus datis ad istum tex. in j. fallentia dilatoriarum: dum dixi excommunicationem posse oponi etiam à reo, qui iurauerat eam non opponere. Nam si ista repulso esset fauore rei, posset illud iuramentum seruari sine peccato: & tamē non ligat. Ergo datur clare intelligi, q. repulso, de qua h. est inducta fauore animarum, cuius respectu quilibet auditur. Et si habes casum, in quo excommunicatione causatus populari. Faciunt, que dixi in c. dilecti. de maiorit. & obe. Et ad h. uide, quod dixi in d. c. nonnulli. g. j. ad fi. Ultimò scias, q. alias in d. c. intelleximus, aggregati nouissime xvij. casus, in quibus excommunicatus potest esse in iudicio, ut actor.

a Palam dicitur] fit etiam ab uno coram aliquis, l. vide gloss. ubino. palam. ff. de uerb. sign. sed uerbum Pu. in l. j. C. de in int. b. licet, est potentius^b, ut not. Salic. mestri. mi. & in c. l. properādūm. ff. de iustitia. & in autem C. de iud. in fi. ubi. posnit, quid si aliquis habens iustā causam litigādi super tota causa, tamē super una^c exceputione non, ante neutrā ad omnes expensas Allegat. iud. in c. ut preterite, de elec. Bart. in l. non ignorat. C. de fru. & lit. expens.

b Est potentius] Addre text. & ibi Bart. in l. j. s. pen. ff. de suspe. tu. & in l. de minore, ubi etiā uide do. Alex. de lmo. g. s. tormē ta. de quest.

c Re iudicatio quando dicatur directa, uel uilis.] Allegans dolum, dolum probare debet, nūl tempore litis contestat. reus potest, ut p. f. i. n. t. enim dolo potest direxisse.

d Non potestis si citius comparet, & non interrogatus, an potest deat, se defendit, non dicitur se liti offerre.

e Exceptio rei iudicata ut obstat, quot sunt requisita.

f Actio non probante regulariter reus absolvitur; exceptis tribus casibus, in quibus reus absolvitur tantum ab instantia iudicij.

g Fructus & expensæ quo iure potantur.

h Si constat de iure actoris, ac etiam reum non potest, pronunciari debet super iure actoris absoluto reo.

i Reus si non potest, non potest pronunciari pro actore in certis casibus.

j Exceptio rei iudicata obstat, ubi prorsus est idem finis agendi, licet uarietur modus.

k Exceptio rei iudicata an & quando obstat in generaliter petitis, spe celeriter uero prosecute.

A Duersario tuo. ¶ Non co-
petit exce-
ptio rei iudicatae reo absoluto: quia non pos-
siderat. ¶ Primo, in quantum dicitur, q[uod] con-
tra destinatem dolo possidere, nō datur directa rei ue-
dicatio, sed utilis: addit glo. in regula, pro possessore de-
re reg. iur. in vj. & latē Bart. & Ang. in rub. ff. de rei uend. Et
Bart. in l. sibi autem. s. t. eo. tit. Et ut l. scias, quæ dicatur
a directa ², & quæ utilis: vide clare Bar.
¶ Directa ² Vide etiam Bal. in l. ex legato. C. de leg. et
Bal. in l. ex affe. et il. debitor. ad Tve.
De utili uero uide do. Alex. de Imol.
l. l. ff. de publi. et
Bal. in d.l. ex lega-
tio. ut penit. col. in
princ. in uers. ter-
tio queritur. ex
uersi. si tu queris.
cum sequē. iuncto
uers. prec. ex spe.
in tit. de proc. s. f.
in uers. item unde
noscatur, sed nun-
quid differat uis-
ta à directa, uide
do. Fran. in
d.l. curatoris, ubi
plene not.

quibus allegat ibi Petri de Anct. gl. in c.j. in uer. Italia. de temp. ord. in vj. dicente, qd ubi est omnimodo similitudo, non est extensio, sed de mente legis. Bonus tex. in l.his solis. ibi, satis tacite. C. de reuoc. dona. cum concorde quibus per Ana. in c. cum lit. de limo. & per Alex. in d.l. curatoris. ubi idem tenet contra Cy. & Bar. in l.j. C. de interdi. & Bar. & Ang. in La. & C. ff. de neg. gest. Sed in proposito subsiste parumper: quia dicit lo. Andr. in regula, pro possessorc. in prin. in Mer. qd possidere, uel do lo desijisse possidere, non differunt in substantia. Ideo effectualiter habetur pro possessorc. Et postea disputando uidetur uelle, qd statutum loquens de possessorc. habeat locum in isto doloso. Vnde esset uidendum, utrum sit eadem ratio in utroq;: quia tunc daretur directa, & nō utilis, contra dolosum. Sed istud esset contra communem op̄i. de qua s̄. Ideo cogitabis. Dum subdit Ab. qd si dolo ceperisset possidere, non prodeft ei, qd sine dolo desierit possidere: adde glo. in d. regula, pro possessorc. in fin. Facit glo. in regula, mora. post princ. eod. tit. dicens, qd qui fuit in mora restituendi, teneatur de casu fortuito, etiam si res eodem modo fuisset apud domi-
z num pertitura. ¶ Dum concluditur communiter, qd al- legans dolum, cum probare debet, nisi tempore litis contest. reus possideret: quia presumitur dolo desijisse possidere, adde Bar. in l. qui petitorio. in fin. ff. de rei uen. ubi tenet, qd qui desij possidere post datum libellum, uel postquam dixi me daturum, alienauit, presumitur potuerit petere a certa persona, qd in rectione libelli direxerit contra rem offerentem. Probatur in l. fin aut. eccl. Negativa est, qd post li. cont. non est citata poenitentia. Fallit, nisi actor scire possideret non possidere. gl. in d.l. per tex. il. ibi seq. Et retro incubito de probandi actorem hoc sciuisse, l. fe liti. ff. de pet. h̄. Quo probato, dicitur actor deceptus, si hoc scire ante lit. contest. Ita Ang. in d.l. is. ¶ Et scias, qd condemnatoria offerentis fe liti, lata super aestimatione, si dum formā. gl. in d. regula, pro posse fore, non liberat possessorēm, d. l. se obtulit. Intellige, ubi obtulit se dolū: quia soluendo nunquam liberat possessorēm, Letiam. alias incipit, ullā. s̄. pe. ff. de pet. h̄. Sed ubi oportet se bona fide, ut possessorēm deret, tūc liberat. Ratio primi dicitur soluēdo nullū regresū pōtē haberettra possessorē. Secundo casu sic: ut ab eo dem exigeretur his idem, qd na fides non patitur, l. bona fides patitur. ff. de reg. iu. Ita gl. & Ang. i. l. is. qui. & latius Ang. in d. s̄. pe. & est tex. qd licet dolosus non liberet

b In l. Fulcinius] b dolo desisse possidere. Alle. no. in famili in l. Fulcinius^b. s. ff. ex qui. cau. Et ibidem ad hoc uide glos. & adde Pet. de Su. in l. fin autem. q. posside- dere, de re iure, et in d. l. qui petitio- rio. in prim. in ult.

b fessorem, ut est dictu, tamen polle suscipiendo iudicium, uel soluen- berat dolosum. Et praedictis addi- in l. iiiij. in prin. ff. de re iudic. quæ dicitur quia dicitur se offerre litig, qui spo- **b** uenit^b ad iudicium. ¶ Dum T Ab. p. 4 nit post alios requisita ad hoc, ut c stet exceptio rei iudi. tene menti c strinæ eius, q. si esset lata absolu-

cit probare possessionem rei tempore litis motæ. Ita dicit illam legem allegari quotidie pro singulari. ¶ Dum subdit Ab. q̄ si nō possidens citatus comparet, & nō interrogatus, an possideat, se defendit, nō dicatur se liti offerre: abesse Ad. in c. examinata, v. col. dei iud. ubi idem terter, magnificiens ad hoc illum text. Idē Bal. in l. cogi. ad f. C. de pe. harr. quia ex quo reus est interrogatus, nō est, qd̄ sibi imputetur. In p. 1. qd̄ sibi imputetur.

b Sponte uenit. Sed nunquid sit causa demandans, uide glo. in l. s. is. qui. & ibi Doct. de ret uend.

c Re iudi. Quid autem requiratur, ut exceptio rei iudiciorum obstat, uide pte & no. do. Soci. in conf. xvii. inc. prosequendi ordi nementis uer. iij. in pro prijs terminis, cu uer. seq. in j. parte, char. xxxij. Et an et quando obstat, uide eum in cons. celij. incip. In cau sillonum de Ma zzing. his uer. secundu do principali fun dameto. cum uer. seque. in ij. parte, chart. clij. & in uer. secundo dicta mus. cum uer. seq. in d. parte, chart. cluj. An & quan do autem non obstat, uide eum in cons. xix. incip. In cau sa eximij. uer. prima est. cum uer. sequen. in j. parte, char. clxv. & Lut. pon. in Ladmonen di. de tueriu. et gl. ord. xxxv. q. ix. in summa, & Spe. in tit. de sent. s. quo niam uers. vij. & Bar. Cep. in cause la cxxxvij. Sed nū quid exceptio rei iudi. obstat si exce pto nullitatis & simulationis fuit rī opposita per uiam exceptionis, & rejecta, ex quo fuit super ea pte ne cognitum & tan. & quando per uiam principalis petitionis. Nam huius cognoscii possum, ut per do. So. in cons.

De exceptionibus

celxiiij. incip. vii.
sis in instrumento
donations. uerfi.
circa sextam q.
cum uerf. sequ. in
ij. par. char. clxx.
Diffinitiue]
Addit Bart. in l. p.
perandū. C. de iud.
di. in s. j. in ij. op.
pos. et in d. l.
admonendi. iiiij. col.
in uerf. quaro pri
mō. & que haben
tur ad hanc mate
riam per do. Ale.
de imo. il. si neg.
de iureur. & per
Rot. in deci. clxiij.
reus in no. Et in
decis. xv. si in cau
sa. in no. & in de
cis. cxxiij. actore.
in no. & in deci.
clcxv. licet. a nouis.
non solū quia reus nō possidebat,
sed etiam, quia actor non probauit,
tunc benē obſt. exceptio rei iudi. etiā
si reus non possidebat. Sed contra hoc
facit deciſio Lud. in l. admonendi. xij.
col. ibi. tu aduerte. ff. de iureiu. dum di
cit, quib⁹ est lata diffinitiua ex hac cau
ſa, quia actor non probauit, potest a
ctor iterum experiri. Allegat glo. j. in l.
Iulianus uerum debitorum. ff. de com
dit. indebi. quod est contra Abb. uole
tem; quib⁹ reus fuit absolutus, quia
actor non probauit, obſt. exceptio rei
iudi. s o l v t i o. Ludo. malē loquitur
secundum Alex. in l. properandum. s.
& si quidem. iiiij. col. uer. & cum Bar. C.
de iud. per l. sub specie. C. de re iudi. &
l. imperatores. ff. eo. tit. ubi propter iu
ra de nouo reperta non retrahatur
sententia. Nec contrarium dicit gloss.
in d.l. Iulianus. ut latius per Alex. Pro
quo etiā facit: quia quod dicitur reū
absoluendum actore non probante,
a intelligitur diffinitiue, non ab insa
tia tantum; gl. in uer. locum. in fin. in
auth. qui semel. C. quo. & quando iu
dex. Quam declara, ut ibi per Bal. in iij. col. & ad fin. Et
contra Ludo. in d.l. admonendi. uidetur tenui ibi Ba
ptista de sancto Seue. xxvj. col. uer. tu autem aduerte.
¶ Cognoscitur autem ex actis, quae fuit causa abſolu
tionis, an scilicet quia reus non possidebat, uel quia a
ctor non probauit, ut per gloss. tritam in l. si quis ad ex
hibendum. ff. de excepti. rei iudi. quae eft augmentabili
lis ad multa, secundum Bar. & Butr. & Abb. & Imo. hic.
Addit simile in c. si confirmationem. in gl. fin. de elec. iji
v. dum dicit, quib⁹ in dubio cognoscitur ex actis, quae fue
rit causa casāda electionis. Et ibi singulariter dicit Do
mi. q. si iudeo exprimat in sententia unam causam, &
ex actis appareat de alijs, non præsumitur ex illa tantum
motus. Est bona gl. in c. dudum. in gl. fi. de deci. per quā
exclamat ibi. But. ad fi. q. qualis est sententia, talis præ
sumitur fusile libellus. Facit gl. in c. audita. de rest. spo.
& gl. ibi s. co. significauerunt. & ibi Abb. j. col. & tex. in l.
hā enim cause. ff. de susp. tut. ubi ex actis cognoscitur,
quare tutor fuerit amotus, an ex dolo, uel culpa. Et no.
Bal. in d.l. Iulianus. iiij. col. uer. prædicta uera. dicens, q.
semper sententia refertur ad causam, quæ colligitur ex
actis. Et idem Bald. in c. cū super. ad fi. de cau. pos. &
propriè dicens, q. acta sunt uehiculum ad sententiam,
& ex ipsis cognoscitur causa absoloriæ, quando in ea
nulla exprimitur. Idem Bald. hic, allegando glo. in d.l. si
quis. Pulchre no. Bal. in l. fin. tiefic. & secundum hoc
not. C. de suspe. tut. inferens ex glo. q. sententia lata pro
actore, semper intelligitur lata ex causa in libello deduc
ta, si erat unica. Et si erat duplex, intelligitur lata ex cau
ſa in actis probata, ut ibi per eum. Dixit etiam Bal. in c.
j. s. conuenticulam. pen. col. ibi. item sententia. de pace iu
ra. fir. q. sententia non solet esse maioris efficacia, q. sint
probationes, cum ex ipsiis sumat effectum. Et cum istis
concordat Abb. in d.c. examinata. v. col. de iudic. Facit
gloss. in c. hæc quippe. iiij. q. vj. cum concor. quibus eam
ornauit in c. j. in fi. s. eod. dicens, q. semper inspicitur mo
dus agendi, sive excipiendi. Faciat, quod no. Aegid. de
cif. cccxxxi. libellus. ubi dicit, q. libellus, in quo petitor
declarari sententiam obseruandam esse, quæ fuit lata
in peritorio & possessorio, simul uidetur in possessorio
& petitorio datus. ¶ Aduerte tamen duobus modis.
Primo, q. ubi uerba sententia postulint intelligi secundū
se, non referuntur ad libellum, sed intelligitur senten
tia, ut eius uerba importantur. Bart. in l. j. C. si plures re. act.
hō detur. Idem Bal. in d. c. cū super.
Feliui ij. pars.
te ualiditate sententia: sed in dubio non deberet referri
sententia ad acta, ut per talem relationem invalidetur,
per c. abbate. de uerb. signific. & l. quoties. ff. de uerbor.
obli. ubi actus interpretatur in dubio, ut ualeat. Ita de
clarat Imo. in l. ex diuerso. s. fin. ff. sol. matr. Pro quo fa
ciunt uerba Bald. in l. j. C. de ma. uindic. dicentis, animū
iudicis posse moueri. etiam ex non scriptis in processu,
putā ex aliqua confessione coram se uiua uoce facta,
per not. in l. quoties. s. fin. ff. de probat, quod latius real
sumptu in c. inter cateras. j. tit. ij. ¶ Difficilius est discute
re, quid si non appetat ex actis quæ fuerit causa abſolu
tionis rei: in quo sunt duas opiniones contrariae non
commentatae per Modernos. Prima est Butrig. hic, q.
reus præsumitur abſolutus ex minori cauſa, scilicet,
quia non possidebat. Pro hoc addit Abb. tex. in l. præ
ses. ff. de peñis. ubi sententia penalis interpretatur in
partem mitioris, & in d.l. hā enim. ubi præsumitur a
motio in dubio ex culpa, non ex dolo: quod dicit ibi
Bart. esse norandum. Adde Domi. in d.c. si ex confirma
tione. in fin. dicentem, q. ubi sententia potest præjudica
re in plus & minus, intelligitur de præjudicio minori
in dubio propter gloss. singulib⁹. ibi, quæ probat, q. si non
apparet, quare fuerit cassata electio, præsumitur potius
ex uitio electionis, quam electio; quia hoc est minus, per
c. super eo. de electio. & illa gloss. allegat bona iura. Simi
liter Rota de re iud. xiiij. post princ. in antiquis, firmat,
quod abſolutio ab impetitione non. præsumitur lata
ex eo, quia non sit probatum, cū potuerit fieri ex alijs
cauſis, ut propter libellum ineptum^b,
& similia, que reddunt sententia mi
nus nocuam actori. ¶ Et esto memor
perpetuū. de illa decisione ad materiā
huius glossæ, dicentis, quod requiri
tur, non esse mutatam personarum
conditionem, ut obſtet exceptio rei iu
dic. Nam ex hoc latissimè deciditur
ibi, quod sententia absoloriæ in cau
ſa beneficiali, lata ab impetitione tan
tum, non obſtat, ibi, contra quem fuit
lata, si renouat item contra successo
rem in illo beneficio, de quo acutum
fuerat. Et ad illam decisionem, uide
etiam aliam, de re iudic. xiiij. in anti
quioribus. Adde etiam Specul. de of
fic. iudic. s. deseruit. uer. quid si reus, u
bi dicit, quod sententia absoloriæ
rei, non expressa cauſa, non obſtat a
ctori denuo agenti: quia præsumitur
ex cauſa leuiori, ut quia non posside
bat, per d.l. hā enim. Et cum eo uide
tur transire Abb. in d.c. examinata. v.
col. ¶ Secunda est opinio Abb. quod
si reus absoluitur ab instantiū iudicij,
bene præsumitur ex cauſa leuiori: sed
si absoluitur ab impetitione actoris,
videtur in dubio abſolutus diffiniti
ue: quia actor non probauit. Nam
hoc importantia uerba alleg. c. cū
uenerabilis. in fin. s. eod. ¶ Considera
primo, quod Rot. ubi s. expresse uult
contrarium. Secundū, quod in c. cū
uenerabilis. non eramus in causa du
bio: quia text. ibi in fin. aperit, quod
actor non probauerat. Patet ibi, non
ostenit, &c. Soleo sequi hanc secun
dam opin. quam etiam tenet Bal. hic,
dicens, in dubio præsumi iudicatum
super toto, id est, super dominio & pos
ſione. Et dicit eſe glo. singularem
in l. j. s. si fideiſtor. ff. quarum re. act.
hō detur. Idem Bal. in d. c. cū super.
Inceptum] Eda
cū quod no. habe
tur per do. Soc. in
conf. ccl. incip. In
cauſa illorum de
Mazinc his. uerf.
tertio opponitur
circum finem, in ij.
parte, chart. clvij.
Quod, quando ex
cepito aliqua fun
data super incepti
tudine processus,
¶ aliqua super
meritis, uel una
exceptio inferens
ad ista duo, fuerit
opposita, et index
simpliciter pronō
ciantur contra acto
re, intelligitur po
tius pronunciasse
ex capite incep
tus, quam ex ca
pite meritorū ca
ſe.
c. Absolutus dif
finitiue] Addit, q.
ista opin. do. Ab
est uera. Vnde dic
q. si actor nō pro
bavit in termino
sententia, que est
lata, dicitur diffi
nitius adeo q. cō
tra, q. non potest
agi, si non est ap
pellati. Ita Pau. de
Cai. in admonen
di. ff. de iureiu.
ibido, Alex. in x.
col.
ad fin.

c. aduer
fario tuo

ad fin. dicens¹, quod si aliud non appetet ex actis, presumitur lata absolvitoria: quia non probatum. Idem Bartol. in I. ex duobus. la. iij. colum. uer. quart. quero. ff. de duabus reis. allegans pro casu I. Julianus. in princip. ff. de condicione. indebit. & I. inter me & te. ff. de exceptio. rei iudic. & alia. ¶ Idem Bartol. pulchre in I. ij. §. i. iij. colum. ff. ui bonorum raptor. dicens, quod absolvitoria in criminali ciuiliter mota, si est super facto, id est, quia non obstat, parit exceptionem rei iudic. quae obstat uolenti criminaliter agere: sed si est super iure, quasi non sit probatum, non obstat: quia non ueniet agens contra decisa, & in dubio presumitur lata: quia non probatum, & sic in iure, per d. I. Julianus. ad I. fin. ff. de iure iurand. & gloss. in d. §. si fidei uer. ubi iuramentum delatum parti, presumitur in dubio super rotu, scilicet in facto & in iure. Respondeat, quod ius iurandum habeat uim solutionis. Item iurans attestatur de eo, quod sicut & de facto suo. Vnde potest recte scire & iurare esse factum, & non esse factum: uel esse contractum, & non esse contractum: sed iudex iudicat de facto alieno, & ideo non potest purè dicere esse factum, uel non. Sed in dubio presumentur absoluere: quia sibi non constat: non, quia non sit factum. Et ad hoc est plenior etiam responsio Salicet. in loco proprie allegando. Cum istis concordant etiam Bald. & Angel. in I. ex morte. C. adl. Aquilam. & Marian. post Butrig. in c. de his. ix. colum. de accusation. & Salicet. § omnes in I. iij. colum. C. quando ciuilis actio praejudicat criminali. dilatans dictum Bartol. in d. i. ij. §. i. eo tamen non allegato: & ostendens, quod absolvitoria in dubio presumitur lata super iure, id est, quia non est probatum: non super facto, id est, quod non sit commissum delictum: quia non ualeat consequentia, est absolutus, ergo non deliquit, semper prodest. ¶ Ad dictum Rota considera, quod postea in sequenti columna dicunt, quod ideo non presumperunt, quia non probatum: quia acta ostendebant esse probatum: quod uerbum non contra Imo. in d. ex duobus. ¶ Conclude igitur, quod licet opin. Abb. habeat pro se plura, tamen ad evitandos scrupulos cautum est in sententia absolvitoria exprimere causam: si non potuit iudicem mouere: nisi, quia non probatum: & per hac fortificata est opif. Abb. ¶ Nunc uero considerabam tria. Primo, quod ubi de crimine actum est ciuiliter, secuta simili absolvitoria, ista interpretatio, & scilicet, quia non probatum, non est reo in uno, in alio prodest. Nocet: quia potest adhuc agi contra eum criminaliter, quia non uenit contra decisa in prima sententia, quia non dixit eum innocentem. Bartol. in d. I. ij. & Salicet. in d. I. j. Sed si esset super facto, scilicet quod non commissum, non posset criminaliter agi, tanquam super re decisa per declaracionem innocentiae: & tamen in dubio non presumitur absolvitoria fusse latam ex talia causa, secundum predictos. Et sic dicta interpretatio nocet: Prodest in alio: quia ciuiliter denudo agi non poterit obstante exceptione rei iudic. cum ad eundem finem agatur. Vides ergo, quod dicta interpretatio, quia non probatum, non sit, quia sit leuior, nec fauore rei, sed quia alia fieri non potest. ¶ Considera secundo, quod ista communis opinio non videatur posse cadere in practica. Aut enim constat ex actis non esse probatum: & tunc non sumus in casu dubio, sed certo. Aut constat oppositum, scilicet esse probatum: & non potest tunc dici latam sententia, ex eo, quia non probatum: sed ex eo, quia sic placuit iudicanti. Ita arguit & resideret Angel. in d. I. ex duobus. ff. de duabus reis. ¶ Sed respondet ibi Imol. v. colum. quod possibile est ex actis uideri probatum esse, & forte re uera non sit: quia iudex non adhibuit fidem dictis testimoniis.

mirabile,

mirabile, secundum eum, & respectu istius regressus absolvitoria censetur condemnatoria. ¶ Ad illud de petitione fructuum, etiam re perempta post lit. contest. pō dera differentiam Abb. inter fructus, qui pertinunt tanquam accessorijs, & inter illos, qui peti possunt iure actionis: & ad d. Abb. in c. de prudentia, in fin. de donac. inter uir. & ux. ubi dixit, & text. in I. iij. C. deposit. uolens, & accessoria non petantur expedito principali, non predit, quando pro ipsiis competeret spesialis actio, contra gloss. ibi. Facit dictum Bar. in I. de leg. iij. dicens, & licet de expensis uenientibus officio iudicis mercenarii, non possit iudicari post sententiam latam in principali, l. terminato. C. de fruct. & lit. expensis, tamen fallit, nisi statutum expresse disponat, quod iustus condemnatur uictoti in expensis: quia tunc expensa uenienti condicione ex statuto: & ideo post sententiam possunt peti. Notat etiam Bartol. in I. non solum. ff. de refuendic. & Imo. in c. finem. de dolo & cont. cum concor. Ad quod etiam uide Ana. & Aret. in I. cum in una causa. ff. de applica. ubi etiam dupliciter limitant d. iij. Et addit. An. gel. Aret. post gloss. in §. omnium. iij. colum. Inst. de actio. ubi etiam ponit de expensis, quae peti possunt iure actionis: & est bona glo. in c. grauis. de refu. spol. & ibi. Scr. 7 bentes. ¶ Ad illud, & si constat de iure actoris, & etiam reum non possit pronunciari debet super iure actoris reo absoluto, ut hic per Abb. per I. si à te. si quis fundum. ff. de except. rei iudic. qui text. secundum Bartol. de beret scribi aureis literis: addit. etiam, quod in contrarium facit Raynaldus. §. penult. de testa. cum gloss. in uer. petitis. ubi deficiente uno ex his, quae causant rei uedicationem, uidelicet possessione, fertur mera absolvitoria. Sed illud habet locum de iure canonico, secundum Flor. in I. circa. in. fi. ff. de probat. quem reprehendit Are. in d. §. omnium. ult. col. quia non dicit tex. in d. c. Raynaldus. qd declaratoria non possit ferri super dominio actoris, sicut dicit Bald. in similis in I. certum. C. de rei uend. respondens ad I. qui petitorio. ff. de rei u. ubi dicitur, & si reus non possidet, actor frustra experitur rei uendicationem. Nam exponit Bald. & Ange. in d. I. qui petitorio. frusta, scilicet respectu rei, non respectu actoris. Et istud est utile, quia secundum Are. in d. §. omnium. pro eo, qui probat se hæredem, contra non possidentem hæreditatem, debet ferri sententia, dicens, cum hæredem, & absoluens conuentum: & adepta deinde possessione ab absolu: erit parata executio sententie, ut per Abb. hic. Et ita practicatur, secundum Are. ubi §. ¶ Sed aduert. quia in ista respōsione ad c. Raynaldus. uidetur Are. uelle, quod licet sententia possit ita ferri, non tamen sit necessaria. Cuius contrarium tenent omnes. Ideo ad d. c. Raynaldus. potest responderi ex primo, uel 8 tertio casu, qui statim considerabitur. Sunt tamen tres casus, in quibus reo non possidente, non potest proutiari super iure actoris. Primum est, ubi cōstat de ineptitudine intentionis agentis, prius qd de iure suo, ut nota. Ab. hic per tex. in d. c. examinata, ubi etiam hoc ipse ponit, in §. no. post Car. ibi §. col. dicentem se ita conclusi. se in examine suo, dum habuisset illam decretalem in punctis, & Ioan. de Fantu. opposuisset sibi de d. I. si à te, que uidetur contrarii d. c. examinata. ubi nihil fuit iudicatum pro actori. Et eadem responsio dari potest ad d. c. Raynaldus. ¶ Secundus casus est, ubi actori non cōpetit actualiter rei uendicatio, quia possidet in tam non declaratur suum, etiam si de eo constet. Imo. in d. c. examinata. pen. col. uer. sed aduerte, per illum text. quem facit singul. & idem Ludo. in I. naturaliter. §. nihil commune. pen. char. ff. de acquir. possit. ¶ Tertius casus est, quando actor scit reum non possidet, uel non detinere: quia tunc non potest sequi alia sententia, & absolvitoria mera, nisi reus consentiret. Matthæ. not. cxxxvii. Not. qd si reus conuentus, quia actor se ipsum decepit, I. nam & si actor. ff. de rei uen. Et ita intelligit d.

Fekni iij. pars.

c. Raynaldus. inferens ex hoc limitationem ad not. per Bar. in I. si constante. §. ff. sol. matr. cum concor. de quibus per eum. Et no. qd ubi reus non absolvitur, quia non possidens, sed quia agens non probauit dominum, potest reus petere ne dum se absolu, sed etiam declarari dominum. Bal. in I. cum Papiniānus. iij. col. C. de sen. in l. hæreditas materter. C. de petit. hæred. in l. ordinarij. v. col. C. de rei uend. post Host. in c. ex conquestione. de restit. spol. ubi uide latissime Butt. viij. col. uer. iij. q. Nec obstat, qd possident non datur rei uendicatio. d. c. exāminata, quia nichilominus potest petere se declarari dominum. Lap. alleg. lxxix. iij. col. uer. nec obstat. Faciunt, qua habentur in I. si finita. §. eleganter. ff. de damn. inf. & per gloss. in I. si contendat. ff. de fidei. cum concor. quas nominauit in c. si autem. de reser. Tene ista menti. ¶ Dum subdit Abb. qd ubi prorsus idem est finis agentis, dato, & uarietur modus, tameni obstat exceptio rei iudic. post Bartol. in I. C. de ord. iud. Adde Bartol. in I. qui Romæ. §. duo fratres. iij. col. ff. de uerbor. obl. quem soleniter extendit hic. a. Duo fratres I. But. Ideo ad ipsum simpliciter me re. El ibid. uide omnino ad hoc do. Et addit. Abb. j. uol. consl. circa q. Alex. de imol. & ducta incidet, uel summarie in uno Doct. in c. dilecto. iudicio, possit deduci in alio, non & in c. fin. de ord. obstante exceptione rei iudicata. De cogn. qua materia ponit etiam Imo. j. c. pro. xi. Bal. in I. neq. ad ff. c. de cōpens. in I. si iudex. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. tu. in I. si cui tibi. C. de iud. in I. p. C. de ord. iud. Bal. & Sal. in I. eod. tit. Bar. in I. fundum. de except. in I. quia tantudem. in fin. ff. de neg. gest. in I. ad fin. C. quando prouoc. non est necf. & in I. de pupillio. §. si is, cui. ff. de ope. noui nun. Dixi alias in c. causam. lo. j. & in c. uenitens. lo. de testi. ponendo, quando gesta in summario, operentur in plenario iudicio. ¶ Dū. Ab. in fin. allegat I. de rebus. ff. de arb. habeas ipsam pro singulari, ut per Bar. in I. & an eadem. ff. de except. rei iudic. dicentem, se t. uidisse in facto, cum tuisset factum compromissum generale & petitio generalis, persecutio ue-ro specialis: quia si prosecutio fuit cum malitia, obstat exceptio rei iudicata super toto: fecis, si non cum malitia, in quo uide Car. conf. lxxxiij. Titius, nunc sunt. uers. ad nouum. ubi latè deducit hoc, qd etiam si sententia fuit generalis, tamen non obstat in non prosecutis, per I. licet. C. de iudi. nisi dolose omisla fuisset, psecuratio. Tunc enim obstat in non prosecutis, per d. I. de rebus. & notant Cyn. & Bal. in d. l. licet. & Bart. ubi §. & Abb. in c. ij. delib. ob. in iij. col. in tier. consequenter gl. Et addit. Car. qd dato, qd petatur una & eadem summa, tamen si super parte illius fuit pronuntiatum, non obstat in residuo exceptio rei iudic. per I. si ex testamento. ff. de except. rei iudic. ubi hoc tenet gloss. fin. & Innoc. in c. cum inter. j. tit. iij. in fi. & Cy. in I. in j. q. C. si aduer. rem iudic. secundum eum. Et ita per d. I. de rebus. limitatur singulariter d. l. licet. C. de iudi. & non procedat in illo, qui studio. qd omittit certas species prosequi. Nam si reo generaliter absolu, postea iteratò agat ad non prosecuta, repelletur. Quod talde gustat Bald. in I. vij. col. uer. extra quarto. C. omnia de leg. & Lud. post Angel. in I. scire debemus. ad fin. princip. ibi, secundò si peccatur. ff. de ierb. oblig. Et dixit Bal. in I. edita. xxxij. col. uer. dictu est. C. de eden. in rep. Pad. qd quando quis narrat plura, & concludit ad unum, tunc apparet de malitia. Allegat d. l. de rebus. que famen non probat, qd ex hoc solo constet de malitia: alia non quam habet locum prima pars hiuius I. Ultimò pro intellectu plenissimo huius gloss. uidelicet de requisitis ad hoc, ut competat exceptio rei iudicata, uide semper Ang. Aret. in §. item si in iudicio. xlvi. col. cum fedecim seq. Inst. de excep.

S V M M A R I V M.
Excommunicatus agens iudicis communibus, an admitti debet?

G 3 2 Impē

- 2 Imperatio facta ab excommunicato, est nulla.
Hec regula ampliatur tribus modis: & fallit septem modis, ut hic per ordinem hoc num. & num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
- 10 Exceptio excommunicationis est approbata de iure ciuii.
- 11 Excipiens de excommunicatione, debet et exprimere eius speciem: ratio est, ut hic subditur.
- 12 Exceptio qualiter formari debeat ad probandum quem publice excommunicatum.
- 13 Excommunicatione an probetur per denunciationem, vel per instrumentum.

CAPITULUM X I I I I .

a Venerabilem. Ad huius text. materialiter uide etiam **Enerabile**.
Valeat rescriptum impletum ab excommunicatione prolatione appellacionis, licet de excommunicatione non faciat mentionem. Dixit incidenter Bu. hic, excommunicatum tuolentem litigare in iudicij communibus, putat finium regundorum, posse esse in iudicio: quod alibi non legi. Et intellige, ubi non appetet, quis primò provocauerit ad iudicium: quia ille dicere curactor, in his tribus. ff. de iudi. gl. maior in c. ex literis. de probat. Et tunc excommunicatione obstat etiā. Sed ubi hoc appetet, utrāq; pars fungitur vice actoris & rei, ut in d. glo. ¶ Vides ergo, q̄ isti qualitatib; uidebilecet q̄ reus vincit illam, quia actor, obstant tria. Primo glo. pen. in c. uenerabilibus. de sen. excomm. in vj. allegata. s̄. eo. c. apostolica. ubi in dubio presumitur, excommunicationem praecepsisse appellacione. Ergo in dubio capitur interpretatio, per quam excommunicatione nocet. SOLV TIO. Illa interpretatio habet concursus iuris communis: quia presumitur pro iudice, q̄ nō excōmunicauerit post appellacionem, c. in præsentia. de renun. cum si. Et facta illa presumptione non concurredit, que proficit: sed in proposito nō est opus presumptione, quia constat istum fungi vice actoris & rei: & inspicitur in quantum reus. ¶ Obstat secundò l. non solū. s̄. si status. ff. de procur. ubi in dubio presumitur quis esse actor. SOLV TIO. Verum est, ubi non potest esse quis actor & reus simul. Sed nō sic in proposito. Alias nunquam esset uerum, q̄ in istis communibus iudicij utrāq; pars fungatur vice actoris & rei. ¶ Obstat tertio theorica Bar. in l. si uir. ff. pro donat. dicentis, q̄ si occurrit causa qua prodest, & causa qua nocet, præualeat nocens, data inseparabilitate, per l. si quis in graui. in f. ff. ad Syl. Facit regula, in re communi. lib. vi. Ergo hic causa nocens ualeat: quia actor deberet præualeare. SOLV T. Illud procedit, quia causa, quæ prodest, offuscat causā nocentem: Bar. ubi s̄. per tex. ibi, & in l. non intelligitur. s̄. si quis palam. ff. de iure fis. Et erat etiam Bart. per illum tex. ubi illud, quod fit palam, deinde clām, non dicitur clandestinum: quia illa clandestinitas uincitur ab eo, quod fit palam. ¶ Modò hīc ista qualitas, quia reus offuscatur illam, quia actor, patet per c. significauerit. s̄. eo. ubi excommunicatus, licet sit actor originarius, appellat: quia in se defendendo est ut uerum. Et in ista mixitura præualeat causa, quæ non nocet, ut ibi, & in c. sacrif. de se pul. Facit regula, utile, de regul. iur. lib. vi. & l. si quis ex argentariis. s̄. j. ff. de eden. cum si. Et per hæc sustentatur dictum But. quamuis non negem ipsius opinionem esse difficilis sustentationis, cum re uera iste videatur reus spontaneus, nō autem necessarius. Quo casu nō obstat dicta s̄. eod. cūm inter. Et si diceret, etiam in casu d. c. significauerunt, erat reus spontaneus, negabitur: quia sententia grauauit & stimulauit eum. Si diceret, iste non provocauerat, ergo non erat actor: diceretur, q̄ hoc nō paret: quia si aduersarius provocasset, tunc bene esset iste reus: sed non apparente, quis provocauerit, uis adde,

detur reus spontaneus: & ideo poteris cogitare. ¶ Dum omnes hic allegant c. j. de rescr. in vj. ubi t̄ imperatio facta ab excommunicato est nulla regulariter, collige ad illum tex. utilē apostillam. Et primò amplia, etiam si imperatio de consensu aduerterit. Io. And. in Spec. de rescr. præsent. s̄. ratione quoq; impenetrans. uer. item q̄ impenetrat. & But. in c. cæterum, ulti. col. de rescr.

3 ¶ Amplia fecundò etiam in rescripto impenetrato nomine non excommunicati per procuratorem excommunicatum. Rot. de procur. decisi. xx. in antiquis. ¶ Amplia tertio, etiam si ester impenetratum super professione. Cal. de reg. consil. xij. & de rescr. consil. iiiij. Nec obstat, q̄ alibi ualeret professio excommunicati, ut est text. sing. in c. cūm illorum. ad fi. de sent. excom. quia ibi recipiebatur authoritate ordinaria: sed hic uirtute rescripti. Fatur, q̄ professio istius obligat eum religioni saltem in genere, ut per Inn. in c. porrectum de reg. Sed illa specialis receptione causata per rescriptū in certo monasterio, est nulla. Et sequitur Domi. in d. c. j. ix. col. de quo etiam per Iac. Zocchum in c. significasti. iiiij. col. de eo. qui du. in matrim. ¶ Modò d. c. j. recipit certas fallentias ultra ibi expressas. Nam fallit primò, quando t̄ allegatur excommunicationis generalis: putat, lata per processus generales ab homine. Rot. de sen. excomm. xx. in antiquis. Cogita, quid uelit: quoniam si probaretur quem incidunt in excommunicationem, quamvis generaliter ab homine promulgatam, non video, quare non sit excōmunicatus. ¶ Fallit secundò, in impenetratione illius, q̄ fuit excommunicatus, si impenetraret. Spec. in d. c. ratio 6. Lud. in sing. ccxxvij. illud, q̄ dicitur. ¶ Fallit tertio in excommunicato sub conditione: quia tener impenetratio, licet postea eueniat conditio. Pet. de Anc. cōs. mīhi clīj. Ex narratis in facto. ult. col. quia non habet tractum retro, per no. in c. si prete. de rescr. in vj. & inducit c. præterea. de app. ubi appellatio interposita à sententia excommunicationis conditionalis, impedit effectū conditionis, quæ secum trahit: qd nō faceret, si haberet effectum sententia pura, ut eo. ti. c. pastoralis. ¶ Fallit quartò, quando simul cum excommunicato impenetrat aliis nō excommunicatus. Ioā. An. in regula, utile. in Mer. & in d. c. j. Intellige in materia diuidua, in qua nō excommunicatus potuisse solus impenetrare: alibi nō, ut per Lud. in sing. ccxxvij. nunquid rescriptū. & plenis cōs. ccccviij. ad fi. ¶ Fallit quintò, si impenetratur auditor in curia: quia quicq; alibi inhabilit ad impenetrandum, impenetrare potest etiam excommunicatus. Rot. de iud. v. in nouis. Illa enim cōmissiones non dant iurisdictionē auditori, cū ea habeat habitu, sed sunt quadā distributiones cōmissionis, ut etiā non. incidenter Rot. de app. lx. & lxij. in eisdē. Ad quod uide, quæ dixi in rub. de rescr. in prin. iiiij. col. & in alio loco ibi alleg. ¶ Fallit sexto in occulte excommunicato impenetrante nomine sua dignitatis. Bu. post Inn. in c. si uerē. iiiij. col. de sent. excom. Secus, si pro seipso, propter doctrinam. Inn. de cōsue. cuius dilectus, quia ornauit, de rescr. Rodulphus. in fi. dū dixit, q̄ l. Barbarius. ff. de offrato. nō habet locū in gestis iure privato. Reliqua dicit, ut per Domi. in d. c. j. ubi i. fi. epilogat plures fallētias. Et addit, qd dixi s̄. eo. c. significauerit. ad fi. post Ana. in c. dura. de crimi. fal. Vide etiā Ana. in c. excommunicamus. s̄. credētes. ad fi. de hæret. ubi dicit, excommunicatū carceratū possit impenetrare super carceratione. Alle. apofit. Bal. in d. c. j. Et addit Imo. in c. ex parte decani. i. col. de rescr. dicentē, q̄ si reuocat in dubiū, an impenetrator sit excommunicatus, pōtē hoc cognoscere index impenetratis. Posui etiā aliquia super prædictis in c. dilectis. lo. in fi. de rescr. Et addit, q̄ si Papa disp̄sat cū illegitimē copulatis, tacitè habilitat eos ad impenetrandum, non obstante excommunicatione incuria, per cle. j. de confa. & affi. Lud. consl. ccvij. In casu proposito. Et addit, q̄ non ualeat rescriptū impenetratum à procuratore excommunicato impenetrare, ut ex eo agat. Rot. de pc. xx. in antiquis. Et adde,

c. uenerabilem.

adde, q̄ ubi permititur excommunicato, q̄ possit impenetrare, non est opus, q̄ faciat mentionem de excommunicante. Bal. in c. dilecte. per illum tex. s̄. eo. Et addit, q̄ excommunicatus non potest impenetrare rescriptum super nullitate sententie, à qua non appellauit. Abb. post alios in c. quod ad consulta ratione. in fi. i. ti. h̄. ¶ Extra gl. quia hic, & s̄. pius in hoc titulo tangit de exceptione excommunicationis, collige quādā ab aliis nō reduta: & in prīmis scias, q̄ Io. de Lig. in tractatu De ecclesiastica censura. i. col. uer. restat uidendum. ponit plurima de his, quia sunt permitta, & quia prohibita excommunicato: ex quibus fieri posset multiplex commēatio dicitur suorum ad dicta s̄. eo. cūm inter. & c. si. gñificauerit. & de iudi. intelleximus. ¶ No. etiā, q̄ ista exceptio est approbata à iure ciuii. Bal. in c. exceptionem. ad fi. s̄. eo. Allegat gl. & bene, in l. C. de iuris & faigno. & in l. placet. C. de sac. san. ecc. & tex. in c. dominō guerrā. in t. h̄. finit lex. ubi dicit tex. uāsal non teneri iūare domīnum excommunicatū. Et ideo pulchre intulit Bal. in c. contingit. ix. col. de dolo & cōtū. q̄ sententia iudicis publicē excommunicati etiā non tenet de iure ciuii. Alleg. gl. in d. l. Ex hoc etiam infert Bald. in d. c. intelleximus. i. col. q̄ corā iudice seculari potest opponi ista exceptio. Nec est sententia ualeat in contrarium: Bal. in d. l. placet. & in c. conclusionib; seudorum, quem cōmendat Ana. in c. postulati. i. col. de homi. ¶ Declara, secundū Pe. de Anc. in c. pia. v. col. de excep. in vj. & Cal. de foro compe. conf. ix. dum modò ista exceptio opposita corā seculari, remittatur discutienda ad ecclasiasticum. Quod etiam egreditē firmat Bal. in l. quoties. ad fi. C. de fudi. uolens amplius, q̄ etiam per instrumentum non possit probari coram seculari: quia instrumentum productum coram incompetenti, nō probat: & probatio debet fieri iudici. l. quin quaginta. ff. de proba. alle. no. in l. i. C. de eden. ¶ Si diceret, obstat dictum Bal. in l. si qua per calumniam. i. col. C. de epis. & cleri. dum dicit, q̄ corā potestate ciuitatis produci potest in instrumentum clericale ad instructionem eius: & in tali ostensione instrumenti nō oportet citare aduersariū: quia non sit in modum probationis, sed instrumentum, cū probatio clericiatus nō possit fieri, nisi coram episcopo, secundū eum: ergo instrumentum super materia fori canonici produci potest coram seculari: responderetur, q̄ Bal. loquit̄, ut uides in productione instrumenti facta ad informandum non judicialiter: sed prædicti loquunt̄ de probatione judiciali. ¶ Nihil minus dicas, quod si non est dubium in iure, an te near excommunicatione, uel non, sed solū in facto, uidelicet an quis sit excommunicatus: potest secularis de hoc cognoscere. Domi. in c. fi. in fi. de foro. compe. in vj. Quia secularis teneat repellere excommunicatos à iudicio, c. decernimus de sen. excom. in vj. Ergo debet ei constare, q̄ sint excommunicati: quia excipient non creditur, nisi probet: & allegat c. cūm super. de cōcē. prēb. gl. in l. ff. i. quadru. pau. sec. dic. & in c. non est. in uer. al. legat. de consue. in vj. cum simili. Idem no. Domi. d. c. pia. s̄. i. vj. col. Pro quo facit, quod no. Bar. & alij in l. Titia. ff. sol. ma. & Doc. in c. tua. de ord. cogn. cum concor. In quibus habetur, q̄ ubi est quāstio facti, nō iuri, potest coram seculari discuti exceptio, quia alibi est fori ecclasiastici, quādo incidit in causa mota coram seculari. Et hæc nota, ut noua. ¶ Insuper aduerte, si forte quispiam non incoloratē diceret sic in proposito: Si in duob; intelligitur de maiori excommunicatione, c. si quē de sent. excom. quid est opus, quod excipiēs de excommunicatione exprimat eius speciem, ut discutir in d. c. pia. i. bī, speciem eius exprimat: Hoc non tangit ubi per Doc. sed respondet gl. i. in extrauag. excommunicamus. impresa fol. lxxxv. dicens simpliciter, q̄ in c. pia. imputatur parti, quæ in probando non specificat, nec declarat propositum. Sed ubi iudex pronunciat,

post alios in d.c.pia.s.iij.vijj.col.Cui adde Rotā de excep.vijj.in nouis, ubi dicit, q̄ licet in iūm dilatoriae sufficiat probare p̄ē denunciationem, non tamen in iūm peremptoria. De quo etiam latē per Ioan. in d. tractat. Dē cēfura, lxx.col.uerſi. quid si probat, ubi etiā discutit multa circa illos octo dies, de quib. in d.c.pia.

De præscriptionibus, TITVLVS XXVI

S V M M A R I V M .

- 1 Prescriptio an sit contra iūm naturale.
- 2 Prescriptio an sit contra equitatem.
- 3 Dominium directum an & quando acquiratur per prescriptiones. Et ponit regulam, quod non.
- 4 Quæ regula fallit, ubi prescribitur contra scientiæ & patiæ, ut nu. 4. Item fallit, si statutum dicat, quod per prescriptiōnem acquiratur dominium intelligit de directo, ut aliq̄ addat iūrū cōmuni, ut nu. 5.
- 6 Item fallit in prescriptione tanti temporis, de cuius initio non extat memoria.
- 7 Item fallit in eo, qui prescribit autoritate secundi interpositi contra contumacem missiū enim in possessionem acquirit dominium directum prescribendo.
- 8 Dominium, hoc uerbū possum in libello, intelligitur pro eo, quod conuenit intentioni libellantis.
- 9 Dominium directum acquiritur per usucaptionem.
- 10 Prescriptio an sit probanda post intentionem actoris fundatam.
- 11 Prescriptio non potest pacto renunciari regulariter. Quæ regula fallit septem modis, ut h̄c sequitur nu. 12. 13. 14. 15. 16. 17.
- 18 Prescriptio licet possum impediti pacto, uel statuto, nunquam tamen intelligit se centenaria.

RO cognitione terminorum uide Azo. in Summa. C. de usucap. pro emp. Host. in Sūma hui⁹ tit. & Practica Papieſem, fol. xxxix. & Cy. in regula, professor. lib. vj. & ibi s. oēs. Io. An. ¶ Et in quantum in diffinitione dicit, q̄ præscriptio infert pœnam negligētibus, uide Pau. cōs. cxcij. Viss & ponderatis omnibus, ubi declarat hog latē, cōcludens, ista uerba esse inuēta ex magistrali locutione, non ab aliqua l. Non enim capitur negligētia propriæ, ut sonans in uitium, seu culpam, quod est, quādō passus præscriptionē sciuit, & potuit agere; quia si caperet, sic raro cōpetet præscriptio, cūm circa omnē culpam multa & infinita im pedimenta occurrat, quæ debet subducī. Capit ergo negligētia, prout sonat, in simplicē & nudā cessationem, quæ uitii, uel culpā annexā non habet, & currit præscriptio, at ignorantis, nisi subdit aliud im pedimentū in iūrū scriptū: & tunc non curreter, secundum cum. ¶ Scias etiam, q̄ non est necesse uolēti probare præscriptionem, q̄ in ea articulanda nominet exp̄reſſe præscriptionem: sed sufficit, q̄ deducat longā perceptionem fructuum: & ea probata resulat effectus iūris, uel dicet præscriptio, secundum Aegi. Belle. decis. xxxxiij. Valet articolus. & faciunt, quæ dixi s. uolentes probare prescriptionē, p̄ bādo titulum de la, præscriptionē non esse contra iūs naturale, addē glo. in c. iūs generale. s. dīcōne: sed dicunt tamen de quātitate, q̄ licet præscriptio sit iniqua rete pretiū nō recordari, an tunc erit probata præscriptio? Vides. Soc.

plis, de quib. ibi in gl. ¶ Sed aduersitate quia t̄mo præscriptio uidetur cōtra æquitatem, per tex. in s. habeat ita que, in authen. ut eccl. Roma. ibi, ini quis hominibus impium præsidium.

Per quem tex. dixit Ang. in l. sequitur. s. si uiam. ff. de u. & in l. c. de præscri. xxx. an. q̄ arbiter iudicatur secundum æquitatem, debet refūcere exceptionem præscriptiōnē. Sed dicit contrā propter doctrinā Bar. in extraug. ad reprimēn uerbo, uideb. ad f. ubi loquēs de præscri. dicit, q̄ habens potestatē procedēdi de æquitate, uel secundum uoluntatem suam, non tenet sequiuā in his, quæ ipse habet facere: sec̄, in his, quæ jā sunt facta à iure, adeo q̄ ex hoc iā quæstū estius part. Tunc enim non potest immutare ius alteri ablatum & mihi quæstū, perl. bona fides. ff. depoſ. Alias aufer retius alienum, quod est cōtra æquitatem naturalem. Cū ergo in propōsto quæstū sitius ministerio legi ei, qui præscriptit, non est per arbitrium mutabile. Et ita contra Ang. firmat Lud. cons. cxlii. Conclusiōnē primam, &c. & in repe. rubrica ff. de arbi. j. col. Facit, quod dicitur j. eo. c. uigilanti. probando, q̄ præscriptio facit quem tutum in foro conscientiæ, etiam si ea completa superueniat mala fides. Pro

hoc: quia si testator mādat restituī per b. Conscientiæ hæredē omnia à testatore debita, non vide, que dicant tenetur haeres restituere quæstū à te, ibi in d.c. uigilante per præscriptionem, cum boe na fide. sc̄us, si cum mala. Bar. in l. leg. ff. de li. leg. in l. quib. diebus. s. dominus. ff. de cōd. & demon. Bal. in l. id, quod pauperibus. C. de episc. & cle. in l. si creditori. ff. de leg. j. in disputatiōnē incip. Statuto cauerur. Imo. in c. fi. xxxvij. col. j. eo. & in d. s. dominus. Non obstat text. in d. s. habeat, quia loquitur in præscriptione cum mala fide. Patet, dum subdit, ne tuus peccandi locus scientibus relinquitur, ut latē per Imo. declarantem illum text. in repe. c. fin. xix. col. j. eo. quem uide. Et ex his reprehenduntur uerba Bald. in l. ancillæ. in. col. C. de fur. dicentis, præscriptionem esse contra naturalem æquitatem. ¶ Directum dominium non acquiritur per præscriptionem: glo. Bart. & omnes in authen. nūl. iūcennalis. C. de bon. mater. gl. in uerb. dominum. Insti. de usuca. in princip. glo. i. in traditiōnibus. C. de pac. & pac. & plenius Sal. iij. & v. col. glo. in rub. ff. de diuer. & temp. præscri. glo. in l. si quis diuturno. ff. si seru. uen. glo. & Sal. in l. si quis. in uerb. creditores. C. de præscri. xxx. ann. Spec. in isto tit. in princip. & in tit. de loc. s. nunc aliqua. uer. lxxij. Bart. in l. ff. de usucap. in l. Sticho. de usufru. leg. in l. fi. C. ex quibus cau. maio. Imo. latē in c. fin. xlvi. col. uer. an autem per præscriptionem. j. eo. loan. And. plenē in d. regula, professor. Maria. in rub. de cau. pos. & prop. fol. l. j. uer. xxvj. Per usucaptionem. glo. & Ang. in authen. ut eccl. Romana. in fin. Archi. in c. seruūtūm. xvij. q. i. glo. in l. usucapio. ff. de usucap. Abb. h̄c, & in c. ad aures. j. eod. quicquid dixerit glo. xvij. q. i. in summa. in fin. & in c. quicunque. in princip. & in s. potest. in uerb. utiliter. eadem causa, & q. Cum quibus transitib. Archi. Et inter alia pro ista conclusione communi adducitur text. in l. j. in fin. in uerb. utiliter actionem. ff. de aqua. plu. arc. & in l. si quis emēduo. s. j. in uerb. utiliter. ff. de iure iur. & in s. potest. in uer. utiliter. xvij. q. i. Item, quia per præscriptionem inducitur exceptio, si quis exemptionis. C. de præscri. xxx. an. Ergo presupponitur, quod aduersario competat actio. Ergo dominus. l. in rem. in princip. ff. de rei. uend. Vnde si qua iūra dicunt, præscribentem acquirere dominium, intelliguntur de utili: quia duo non

possunt eodem iure esse domini in solidum, l. si ut certo. s. si duobus. ff. commo. Et si induci potest c. ad aures. j. eo. ibi omnem actionem excludit, licet Abb. ibi aliter inducat. Et licet huic argumento respondeat Ioan. An. in d. regula, possessor. dicens, quod est exceptio facti, lidens actionem & intentionem agentis, iuxta gl. iij. in c. de lit. contest. in vj. tamen ipse lequitur communem opinionem. Pro qua etiam facit: quia directum dominium dicitur esse nobis unitum iure naturali & naturali ratione: glo. in l. si quis ergo. ff. de pecul. & in l. iij. ff. pro socio. Ergo iure legali, uel uoluntate humana à nobis separari non potest sine uoluntate nostra. Et huic rationi multū se fixit Ioan. And. in d. regula. ¶ Fallit primō dicta conclusio, ubi præscribitur contra scientem & patientem: quia tunc ex tacto illius sensu præscribens acquisitū directum dominium. Bald. in d. authen. nisi. in fin. Est uerum, quod Imo. in d. c. fi. xlvj. col. pungit hoc per l. fin. C. de præscri. long. temp. ubi non fit differentia, an passus præscriptionem sciuerit, uel ignorauerit. Tamen postea subdit, quod evidenter ratio est acquirendi directum, quando ille sciuit. Et non uidetur persistere in impugnatione huius fallentiæ, quam dicit coloratam. ¶ Ad d. l. fin. respondē ultra ipsum, quod loquitur, quo ad ualidam præscriptionem: sed h̄c loquitur, quo ad acquisitionem directi dominii. Quo casu proper scientiam alterius cessat illa potissimum ratio de dominio naturaliter affixo, ex quo uoluntari uideatur amitti. ¶ Fallit secundō, quando statutum disponit, quod per præscriptionem acquiratur dominium: quia intelligitur de directo, ut aliquid addat iūrū cōmuni. Bart. in l. j. ff. de usuc. arg. l. si quando. in prin. de leg. j. cum similib. Et sequitur Lud. in repe. tit. l. xxv. col. uer. nunc uenio ad responsionem. C. de hære. in s. & in l. prætoris. ff. de dam. in sec. & Alex. in l. j. s. sublata. in l. fi. ff. ad Treb. & in d. l. traditionib. Pro quo uide Bald. in c. cūm non licet. in fin. j. eod. ubi ponens quadam priuilegia præscriptiōnē statutaria, ponit etiā istud, licet per uerbum. Forte. ¶ Dicit etiā Bald. in c. cūm causam. j. col. de prob. quod ualeat statutum, quod præscribens acquirat directum dominium. Nam idem potest statutum, quod sententia iudicis, quæ aliquando potest transferre directum dominium: glo. in s. fin. Insti. de offi. iud. Dixit. tit. præced. c. cūm uenerabilis. Obstat huic fallentiæ c. cūm dilectus. de consuetu. & l. j. C. de noxa, ubi statutum debet ita interpretari, ut nō discordet à iure communi. Vnde dixit glo. & Bart. in l. fin. s. in computatiōne. C. de fure delib. quod statutum uolens, quod hæres non possit uenire contra factū defuncti, intelligitur, nisi fecerit inuentarium. Vnde tunc, si defunctus obligauit rem hæredis, potest hæres contravenire. Et sic statutum nihil addet iūri communi. Not. Matthæ. no. lxxxv. Nota mirabile, &c. Responde ex doctrinia Imo. in l. si uer. s. de uir. iiij. col. ff. solu. mat. dum dicit, quod quando statutum potest aliquid operari interpretando eum, secundum iūs commune, ut per glo. magnam in c. j. de consti. in vj. cum concord. tunc expōnit secundum iūs commune: sed si nihil possit operari, interpretatur contra iūs, ut aliquid operetur. Vnde dixit Bald. in l. iij. s. prætor. ff. de damno insec. cum concord. de quibus per Moder. ibi. Si tamen generali possit graue præjudicium parti interpretando statutum, ut addat iūrū, non fieri talis interpretatio, ut per Pau. de Caſtr. in d. s. in computatione. s. in intelligentem glo. ibi. Idem Imo. in d. s. prætor. & utrobius Alex. ¶ Fallit tertio in præscriptione tanti temporis, cuius

initiū non est memoria in contrariū: quia per istam acquiritur directum dominium. Bald. Salic. & Fulg. in d. l. traditionib. per l. hoc iure. s. ductus aqua. ff. de aqua quoti. & aſti. ubi per usum seruitus dicit spatio temporis continuatum acquiritur seruitus ac si constituta fuisset. Sed certum est, quod si mihi costitueretur seruitus in fundo, acquireretur directum dominium. Ergo, &c. Merito dixit Bald. in d. c. cūm causam. j. col. quod ista præscriptio, in qua non appetet de eius aduersatiua possēsione, habetur pro ueritate. Alleg. d. s. ductus aqua. & facit c. super quibusdam. de uer. fig. Et quod habetur in c. peruenit. de censi. ubi dicitur, quod dictum tempus habet iūm priuilegiū, cum cord. quarum aliquas dixi j. eod. c. causam. ¶ Fallit quartu in præscribente rem alienam autoritate sectu di decreti interpositi contra dominium, tanquam consumacem: quia missus in possessionem acquirit directum dominium præscribendo. Bald. in l. in possessionē C. de bo. autho. iud. pos. per l. si finita. s. si de uectigalib. ff. de dam. in sec. Et sequitur Lud. in d. l. prætoris. Et licet Salic. in d. l. in possessionem, dicat esse hoc ibi cogitandum, tamen contrarium firmat Alex. in d. l. si finita. s. Julianus. in prin. per text. ibi cū gl. in uerb. dominii. Et quia non appetet ratio, quare aliud sit in huiusmodi acquisitione, q̄ in alia causata ab alto ti. Et intellige hæc fallentiā, quando passus secundū decreū non erat dominus: nā si fuisse dominus, statim acquireret missus directū dominū absq̄ alia præscriptione, d. l. prætoris. & l. si finita. in prin. eo. tit. ¶ Fallit quintu, respectu facultatis utendi ad libitum re præscripta: quia quo ad hoc, nō habetur partiale dominū, sed totale. Regula autē sup̄a posita loquitur de dominio, qd̄ defcendit à iure naturali, sicut acquirit in re à nullo occupata, uel à uero domino tradita, cui acquisitioni assit naturalis æquitas. lo. An. plenē in d. regula professor. xvij. col. uer. his ergo omnibus. & Abb. h̄c. Et istud importat sat. Vnde si agens rei uedicatione exprimit in libello causam, quia dominus: & probet solū præscriptionem, obtinebit. Ab. in c. ceterū. pe. col. de iudi. dicens se obtinisse in facto. Non obstat. q̄ appellatione dominij intelligitur de directo, in l. j. s. quæ in perpetuum. ff. si ager uext. in fin. j. eod. ubi ponens quadam priuilegia præscriptiōnē statutaria, ponit etiā istud, licet per uerbum. Forte. ¶ Dicit etiā Bald. in c. cūm causam. j. col. de prob. quod ualeat statutum, quod præscribens acquirat directum dominium. Nam idem potest statutum, quod sententia iudicis, quæ aliquando potest transferre directum dominium: glo. in s. fin. Insti. de offi. iud. Dixit. tit. præced. c. cūm uenerabilis. Obstat huic fallentiæ c. cūm dilectus. de consuetu. & l. j. C. de noxa, ubi statutum debet ita interpretari, ut nō discordet à iure communi. Vnde dixit glo. & Bart. in l. fin. s. in computatiōne. C. de fure delib. quod statutum uolens, quod hæres non possit uenire contra factū defuncti, intelligitur, nisi fecerit inuentarium. Vnde tunc, si defunctus obligauit rem hæredis, potest hæres contravenire. Et sic statutum nihil addet iūri communi. Not. Matthæ. no. lxxxv. Nota mirabile, &c. Responde ex doctrinia Imo. in l. si uer. s. de uir. iiij. col. ff. solu. mat. dum dicit, quod quando statutum potest aliquid operari interpretando eum, secundum iūs commune, ut per glo. magnam in c. j. de consti. in vj. cum concord. tunc expōnit secundum iūs commune: sed si nihil possit operari, interpretatur contra iūs, ut aliquid operetur. Vnde dixit Bald. in l. iij. s. prætor. ff. de damno insec. cum concord. de quibus per Moder. ibi. Si tamen generali possit graue præjudicium parti interpretando statutum, ut addat iūrū, non fieri talis interpretatio, ut per Pau. de Caſtr. in d. s. in computatione. s. in intelligentem glo. ibi. Idem Imo. in d. s. prætor. & utrobius Alex. ¶ Fallit sexto in usucaptione: q̄ p̄ ipsam acquirit directū dominū. Host. in Sūma hui⁹ tit. sub rubricella, de usucap. p̄ suo. s. a. Dominū Adde q̄ sit effect⁹. & d. l. traditionib. & d. au. b. l. si. post Bar. & c. de edic. d. authen. nūl. & per l. j. & iij. ff. de usucap. ubi ea ibi. C. de edic. d. authen. tol. in xvij. ff. pro suo. Idem Bart. Bald. & Pau. in opos. d. authen.

d.authen.nisi. & Archi.in §.potest. xvj. q. iij. & Bald. in repe. l. fi.vj.col. C. de præscri. lon. tem. & Dy. in regula, possessor. & Abb. hic, & Pau. in rub. C. si aduer. uulca. & Bald. in l. si quis emptionis. C. de præscri. xxx. ann. & Bald. & Sal. in d.l. traditionibus. per illum text. & perrationem, de qua etiam per Abb. hic. Soleo in hoc subfistere parumper, propter uerba loan. And. in d. regula, possessor, in quantum firmando præscriptionem non inducere directum dominium, fundat se firmiter in illa naturali ratione, quod dominum oisibus nostris inhabens, non potest abque nostra uoluntate eradicari. Nam profecto militat illa ratio etiam in usucapione. Postea reperi Mar. quo tunc carebam, ponentem rationem differentiam in d.rub. de cau. pos. uers. circa tertium membrum. De quo etiam per ipsum ibidem in iij. tracia. arti. uer. quo ad sextum, qui est fol. cxlv. De hoc etiam ipse ponit in trac. iij. arti. xliij. uer. sed circa prædicta, qui est fol. cxv. Et in effectu non firmat suam responsionem. Imo dicit posse attentari, quod usucapio non differat in hoc in præscriptione. Et ad text. in l. iij. ff. de usucap. & in d. authen. nisi, cum simi. dicentibus, usucapione acquiriri dominium, responde, quod intelliguntur de dominio dotali, uidelicet utili effectum totale directi, ut in precedentibus fallentia. Tamen propter authoritates multas adducas in contrarium, abisque contradicto, prævaleret communis op. Pro qua uide Salic. in d.l. traditionibus. iij. col. uers. ad quintam. ubi inter usucapionem & præscriptionem ponit differentiam, secundum Richar. de Sali. quem in speculatione dicit non habuisse parem, & in effectu uult, quod in usucapione rerum mobilium dominus sciens, uel signans, singitur ministerio legis alienare propter bonum publicum & finem litium, qua fuerunt causa productiva usucapionis. Vnde cum fictio aequipolleat ueritati, non mirum, si transfertur directum dominium: non sic in præscriptione immobilium, quia dominus dicitur nolle, & singitur uelle alienare diuersimode. Nam respectu peccata damni sui uerè non uult, nec præsumitur uelle, sed propter bonum possessoris aduersarij sui lex singit eum uelle. Ideo singitur alienare, ut transferatur uile, non directum: quia alio respectu creditur nolle: sicut in l. metum. s. uolenti. ff. quod met. cau. directum dominium transit propter traditionem & uoluntatem, licet coactam, & uile si remanet, propter uoluntatem à iure reficiam: & sic uides, q. fictio aequipolleat ueritati efficia & effectu, non forma & essentia uera, secundum eū: & aliquid per eundem in l. sicut, uersus fi. C. de præscr. xxx. ann. & in authen. nisi. in fi. Et prædictis addit. consili. mihi cclxxv. In causa & lite uertente, ad fi. ubi, p. bant, q. usucapiens præsumitur bona fide ex titulo, & acquiriri directum dominium, quod prædominat quasi dominio alterius in Publiciana. ¶ Fallit septim. si non apparet, quod alius fuerit dominus: quia si aliquis possider longo tempore, uel longissimo cum titulo, & bona fide, dicitur acquistum & probatum directum dominium. Bal. in quadam apostilla in d. authen. nisi triennalis. Et ita dicit Mar. ubi s. se audiuisse allegari: & licet non uiderit, tamen putat esse bene dictum: quia ex quo non apparet, quod aliquis fuerit dominus, non uidet, quare non debeamus dicere, istum habere directum dominium. ¶ Fallit octauo, si postquam aliquis præscripterit rem longo tempore, retinuerit eam per aliud longum tempus: quia tunc dicitur præscriptere directum dominium. Ang. & Imol. in l. si hares in statutus, per illum text. ff. ad Treb. Sed contrarium plus placet Mar. ubi s. quia etiam hoc casu militant rationes concludentes dominum directum non acquiri. Nec obſt. d.l. si hares: quia loquitur, quando ille, apud quem remanerant directa actiones translatis utilibus in alium, reacquisiuit uiles: & ideo dicit, quod quan-

do ille, contra quem fuit præscriptum titulo & bona fide, post completā præscriptionem rem ipsam acquisiuit extitulo & bona fide, & præscriptis longo tempore, tunc apud eum bene est directum & plenum dominium, non ex eo, quod de nouo quæsierit, sed quia apud se habebar, per d.l. hares. quod est subtile & pulchrum. ¶ Fallit nonō & ultimō in prædictis tributarīs, in quibus est speciale, quod de ipso, quod quis neglit, per biennium, perditur ciuilis possesso, & natura lis, & etiā dominii. I. qui agros. C. de omni agro deser. lib. xi. nam etiam agri sint tributarīs, non de iure com muni, sed ex forma statutorum, uel consuetudinis, sicut sunt agri clusi Perusini. Bal. j. c. prox. in prī. tamen d.l. & etiam Bal. loquuntur de dominio simpliciter, non aperientes etiam de directo. Vnde sicut lo. And. in d. regula, possessor, responderet ad leges de hac materia loquentes, uerbum Dominium, capitur pro utili: ita posset responderi ad d.l. qui agros. Est etiam ibi specialis casus, in quo biénio præscriptibit res immobilit. Alius est etiam fauore fidei, Bal. j. c. prox. per illum tex. Etilis casibus, quibus acquiritur directum dominium, exceptio præscriptionis impedit ingressum litis, tanquam inferens actionem non competere, aliás non: quia quando est exclusua actionis, debet prius lis contesteri. Bald. per prædicta in d. authen. nisi. in fin. Sali. in l. postquam lit. iij. col. C. de pac. Ludo. in d. l. si finita, in principi. Est uerum, quod super hoc uaria scribuntur, sed uiderit tenendum indistincte, quod ubi præscriptio opponitur ad impediendum processum, potest opponi ante lit. contest. & ita Bart. in l. fratri. C. de tranfact. & in l. omnes. C. a Ante lit. const. de præscr. xxx. anno. & ibi optimus test.] Addo. A. tex. in uerbo, mouetur, ubi prohibe lex. de mol. in cō tur moueri lis tuto præscriptione. Ad fil. suo cxij. ij. par idem l. fi. ff. pro suo. ibi, ut sit litium. fi. te. nis. Et ibi latē Bar. dicens, quod est excep. tio litis finita. Idem Domi. post loan. de Fan. in c. §. vij. col. de lit. contest. in vj. & Ang. Are. in §. aequo si debitor. ix. col. uer. tu uero teneas. Inst. de exc. ¶ Obstati. l. emptor. C. de præscr. long. temp. innuens, probandum esse præscriptionem post fundatam intentionem actoris. Respondet Bart. ibi, & in d.l. fin. quod ibi non opponebat ad impediendum processum, sed ad instantiam causæ. Postulabat enim se absoluī à petitiōne. Vnde dixit Bald. in l. s. is. quem. C. ne de sta. defun. per illum text. quod præscriptio impedit ingressum litis, dum modō sit liquida ex solo lapsu temporis, uel statim liquidabilis: & erit hæc alia responso. Erista tene contra Federi. consi. clxxxij. incip. Domine Grifole. Addo etiam text. in l. §. fin. ibi, finita consensu, uel longo silentio sopia. ff. ad Tert. per quem text. no. ibi Bart. quod ista est exceptio litis finita: de quo optimè per Bald. in repe. l. iij. viij. char. ff. de iure. ubi poseta extense declarat, quando possit opponi præscriptio statutaria ponderans diuersa uerba statutorum, ut si dicunt, non audiatur, ista impedit litis ingressum: secus, si dicunt, non possit exigere, uel similia uerba, quae impedunt à sententia obtainenda. De quo etiam latē per Bald. in l. fin. x. col. ibi, decimotertio oppono. C. de edic. diui. Adri. tol. ubi etiā dixit, quod si lex prohibet & annulat, talis exceptio impedit litis ingressum. Dixit etiam Bald. in d.l. §. per illum text. C. ne de sta. defun. q. præscriptio opposita in modum duplicationis, impedit processum actionis & replicationis: quod non repe ries alibi, secundum eum. Dixit etiam Bal. in l. adulter. C. de adul. q. exceptio præscriptionis impedit proces sum in criminali. Facit l. si maritus. §. præscriptione: ibi, ante nomen receptum inter reos. ff. de adul. De materia ponit etiam Bart. & Ang. in l. j. C. si aduer. cre. & Pau. cons. xvj. v. col. & Angel. in §. omnem. in authen. de liti. Et dū subdit Ab. iuxta prædicta de ualiditate statuti su per præ-

a In c. fin.] Et ibi per præscriptionē debiti, vide ipsum dem uide, qua dī. a latiūs in c. fin. iij. col. j. eo. & quæ ibi ad tam in apostil. b Renunciari] ubi non ita ordinata. ¶ Regulariter uideetur tenendum præscriptionē nō post ad hoc etiā p. se paci. renunciari, ut per Abb. hic. Rel. in c. si diligenter. iij. §. de for. comp. & odium negligenter, ut latiūs per ipsū. Et ita etiam firmat Bal. in l. centurio. in f. ff. de uul. & pup. in authen. de Por. in l. q. fin. lit. §. quis ita. ubi etiā uide Ang. & quod dicitur ff. de cōst. peci. in l. rece. de adi. edic. et Ra. pha. Fulg. in cons. cap. Contra. & Lud. copioſe consi. cc. ff. col. in rub. de arb. xx. col. Est uerum, quod contrarium tenet loan. And. in addi. Spec. super ista rub. & Dy. Bal. & Imo. in l. nemo potest. ff. de leg. j. & Bal. l. j. viij. col. uers. fallit, si per pactū. C. de sent. qua pro eo, quod interefit. & But. in c. cūm non licet. pe. col. j. eod. & Bald. & Ang. in l. j. C. ne rei domi. uel tēp. tū, quia pacto potest præscriptio interrupit: ergo impedit, ne inchoet: tum etiā, quia præscriptio respicit utilitatē publicam secundariō. ¶ Nihilo minus præcedens op. communior est; & rationes istorum possunt adaptari per vj. fallētias, quas ad dictam regulam ordinavi, insertis multis, ultra A. lexan. in d. l. nemo potest, ut poterit uidere. ¶ Fallit primō, quantum ad præscriptionem præteritam: quia illi renunciari potest: dicta autem regula loquitur in futura. Bald. ponens hoc pro indubito in d. authen. quas actiones per l. si quis postquam ff. de fidei. ubi liberatus præscriptione dando fideiussorem ex certa scientia, uideatur se obligare reiecta præscriptione, secundum intellectum, quem ibi firmat Imo. & Lud. con. si. præalle. ¶ Fallit secundō, quando fit pactum, non, quod nunquam præscribitur, sed quod non præscribitur, nisi certo spacio temporis, in l. j. C. de adi. act. ¶ Facit gl. in d. authē. quas actiōes. & tex. in l. in hoc. §. si cum ueniat. ff. communī diui. ubi non ualeat pactum de c. Diuīdendo] An. quando fieri posuit diuīsio, si appostum sit pātum, quod nullo, uel aliquo tempore, uel in perpetuum, uel alijs. c. nunquam diuīdendo, sed bene ualeat de non diuīdendo ad certum tempus. Vnde dixit Bald. §. de consti. in rub. in iij. col. per pactum posse inueniri præscriptionem à iure non inuenitam. Idem Angel. in authen. ut eccl. Roma. ad fin. & in authen. ut de cōte. comiu. & consi. iij. Gulielmus. ad fi. allegetas glof. in d. authen. quas actiones. Cogita bene: quia hoc modo renunciari potest: secus in præscriptione sument originem post contractū. Bal. in d. authen. quas actiones. Vel loquitur in quadam præscriptione extraordinaria, quæ facilius tollit, quam ordinaria. Bal. in l. j. C. ut in pos. leg. Vel loquitur in præscriptione inducta in defectum prouisionis hominis, cui renunciari potest: secus in inducta mere odio negligenter. Bald. in d. l. recepti. ff. de pac. Regula autem non procedit in præscriptione longissima: & sic inducta odio alterius, quod omnes prædicti negant posse fieri, nisi dicas hoc non esse renunciare, sed eam elongare: non tandem intelligas, quod elongari posset ultra centum annos, propter dicenda uers. seq. in iij. par. 14 in fi. huius art. ¶ Fallit tertio, quodā t per pactum renunciatur præscriptioni merē favorabili, ut est usucapio, uel mixta, ut x. uel xx. ann. ubi requiritur titulus & bona fides. Regula autem non procedit in præscriptione longissima inducta mere odio negligenter. Bald. in l. j. ff. de usucapio. Angel. in d. l. nemo potest. & Abb. hic: quia hic agitur de fauore publico secundariō, non principaliter. Ergo non habet locum l. ius publicum. ff. de pac. ¶ Contrarium firmat Bal. in repetit l. cunctos. xl. col. uer. sed quid potest. C. de summa tri. & fidē Cat. dicens, præscriptioni habenti fauorem mixtuū cum odio, renunciari non posse. Et idem Imo. in d. l. nemo potest, quia etiā iuri concernenti secundariō bonū publicū, renunciari non potest. l. de die. ff. de pac. dot. iuncta l. j. ff. sol. mat. Et declarat Bar. in d. l. ius publicū. Pro solutione oportet uidere, quæ aliás deduxi in c. si diligēti. in f. corollario v. fallentia. de fo. comp. quia lo. de Ana. in repet. d. l. ius publicū, uoluit contrariū in hoc de fauore tangentē secundariō bonū publicū. Et tenet, q. imo renunciari posse, ut redactat latē And. Sic. in d. c. si diligēti. xvij. col. & eius motiū procedunt, ubi materia tagit bonū publicū separabiliter: quia tunc est renunciabilis ab illo, cuius priuatū commodum tagit: lecus, si inseparabiliter, ut in casu c. si diligēti. de foro comp. ubi renunciatio fori non posset nō lādere bonum publicū. Modo considera in proposito, quod fauor priuatū uideatur h̄c separabilis à publico. Ergo ista fallentia forte procedit. Pro qua facit quinta, de qua j. Nec obſt. illud de dote, cui non renunciatur, d.l. de d. e. quia respōdet Ana. in d. l. ius publicū. q. id dos est & quæ fauoris publici, scit priuati, nō autem secundariō. ¶ Fallit quartū, ubi renunciatur præscriptioni cum iuramento, per c. cum contingat, de iure. ubi iuri introducto principaliter in fauorem priuatū, secundariō publicū, renunciatur cum iuramento. Et procedit hoc etiam in præscriptione inducta mere odio alterius: quia tali iuri renunciari potest cum iuramento, significante, secundum intellectum Inn. de pig. No. Bart. in l. si quis pro eo. ff. de fidei. Ita dicit Alex. in d. l. nemo. xij. col. dices se nō reperire hoc ab alio scriptū. Cogita, utrum Ang. uel cōtrariū, d. cōf. l. iij. Gulielmus. ad fi. uolēs, q. emp̄tor, q. p̄misit reuēdere, quoties sibi preiū offereſ, & furas pōt præscribere huic iuri offerendi. Et dī tagit de iuramento, dicit, q. cūm p̄missio de reuēdēdo habeat uitam solum xxx. ann. & conditionem tacitam, si reuēditio petita fuerit: ita etiam iuramentum habebit eandem naturam, iuxta l. fi. cum simi. C. de nō nume. peci. Sed forte Ang. intelligit, ubi iuramentū est sim p̄misit, appositum super obseruantia contractus, quia bene recipit eius limitationes, d.l. si. Sed Alex. loquitur, ubi specificit iuratum est super pacto derogate præscriptioni. Et idem nō dicas: ergo omnis materia, in qua iuratum est, erit impræscriptibilis præscriptione mixta. Oportet enim, q. specialiter iuretur super præscriptiōe. Et ita salubritur hæc noua fallentia. ¶ Fallit quintū, quando renunciatur præscriptioni inducta mere in fauore partis. Bar. in d. l. ff. de usucap. & Abb. hic, per l. q. si nolit, q. si qd. ita. ff. de adi. edic. Et iste fuit unus modus respondendi ad illum §. per quem ista materia difficultatur: sed loquitur in præscriptione, quia sumit originem ex ipso contractu: & ideo potest excludi pacto: lecus in præscriptione sument originem post contractū. Bal. in d. authen. quas actiones. Vel loquitur in quadam præscriptione extraordinaria, quæ facilius tollit, quam ordinaria. Bal. in l. j. C. ut in pos. leg. Vel loquitur in præscriptione inducta in defectum prouisionis hominis, cui renunciari potest: secus in inducta mere odio negligenter. Bald. in d. l. recepti. ff. de pac. Regula autem non procedit in præscriptione longissima inducta mere odio negligenter. Bald. in d. l. i. cōf. l. i. ff. de usucapio. Angel. in d. l. nemo potest. & Abb. hic: quia hic agitur de fauore publico secundariō, non principaliter. Ergo non habet locum l. ius publicum. ff. de pac. ¶ Contrarium firmat Bal. in repetit l. cunctos. xl. col. uer. sed quid potest. C. de summa tri. & fidē Cat. dicens, præscriptioni habenti fauorem mixtuū cum odio, renunciari non posse. Et idem Imo. in d. l. nemo potest, quia etiā

blicū ciuitatis. Idem expresse But. & Imo. in c. cum nobis. & eo. dicentes, q̄ licet tale statutum videatur contra publicam utilitatem, tamen ex aliquo respectu haberet equitatem iuramentum, uidelicet ne quis locupletetur cum aliena iactura. Et hoc līmitat uerum in laicis, qui possunt statuere contra ius, i. omnes populi. ff. de iust. & iur. Secus in clericis: quia non possunt statuere contra ius, c. quod super his. de maio. & obe. Et in illo argumento paci & statuti, an sint pars potentia, sequere doctrinam Domi. in c. consuetudinis. xi. dist. & in c. ii. de consue. in vij. & Imo. in latia. & eleganter. ff. sol. mat. cum concord. aliquando dilatandis. ¶ Fallit septimō & ultimō, nisi sit pacium, quod finita præscriptione iterum sit debitum id, quod erit præscriptum. Hāc cautelem docet Bart. in d. l. nemo potest. per l. scit in annos. ff. qui. mo. usus fruct. amit. per illum tex. ubi ualer le gatum ususfructus, quod ex forma legati habetur pro repetito, quoties legatus capite minutus ipsum amiserit. Et hoc etiam no. ibi Bart. & Bald. in l. in princip. C. de cad. tol. & in d. cunctis. docens, quod id, quod non potest fieri per usum renunciationis, sit per uiam repetitionis obligationis. Et ideo potest testator ita dicere, quoties præscriptum fuerit, toties iterum deberi uolo: quia definitia unius, est origo alterius. Bal. in l. ij. C. ut in pos. leg. Docet Ang. aliud remediu in l. quantum. §. j. ff. de preca. uidelicet quod dicatur etiam, quod usque ad xxx. annos miseri debetas: quia non intelligitur tali tempore præscriptum, sed post xxx. ann. præscriptione currit non enim potest finiri res eo casu, quo incipit, l. Titio, cum morietur. ff. de usu fructu. & facit ij. fallentia, de qua s. Et si dicatur, Promitto tibi post centum, uel milie annos, ante illud tempus nunquam præscribatur: quia ante diem non potest agi. Ergo non currit præscriptio. Ang. in l. centesimis. ff. de uer. fig. Idem si in instrumento promisso obseruare perpetuū, uel nullo tempore nunquam contravenire. Angel. in d. l. j. ff. de usuc. & in d. s. si quid. Ita est glossa. in uer. omni tempore. in l. j. ff. de concus. & ibi Angel. ¶ Aduerte duobus modis. Primo, ad dictum Bald. in l. j. ad fi. Ibi, quarto, si promitto. ff. sol. mat. ubi dicit, quod si promisi semper solvere, illud Semper, non impedit præscriptionem, sed intelligitur de tempore habili, per illum text. Et idem Bald. in d. s. si quid ita. dicens, ita fuisse iudicatum Perusii, ex existente aduocato cōtra Bart. Ad quod etiam uide Lud. conf. lxxvij. ad fin. ¶ Secundū adqueritur, quia etiam si dicta cautele sint uera, non tamen intelliguntur de illis præscriptionibus, quibus expressa renunciari non potest, secundum Barth. Verētē. cautele cōficiētiā. posse datur. Allēg. Raph. Ful. in cons. propoſita q. uides. tur singularis. & per do. Soci. in consil. lxxvij. incep. in causa comunitatis. castri. uers. secundū propositum dicta concluſio. in j. parte. char. cxlv.

plus operari tacitum, quām expressum. Bene facit, quod no. Ang. in d. s. si quid ita. dicens, quod ista clausula instrumenti, uidelicet. Voluit posse conueniri quā docūt, impedit præscriptionem inductam in defectū prouisionis hominis, cui potest renunciari: securus in illa, qui nō potest renunciari. Sequit̄ dictus Bart. cautele cōx.

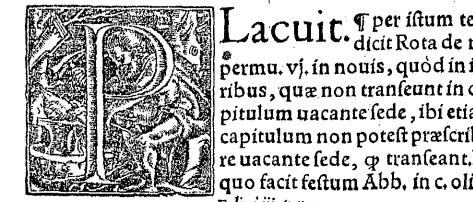
incip. cautele, q̄ in contractu. Prædictis etiā addit, q̄ si diceretur in contractu, possis petere à tali die in ante ad tui petitionem, non impeditur præscriptio: quia illa uerba tacitē inerant, i. si decem, cū petier. ff. de aerb. ob. Ita Imo. in l. cum stipulatus sim mihi à Proculo. ff. de aerb. ob. & sequitur Lud. in d. l. j. ff. de usucap. & in d. rub. de arbit. & Alex. in d. l. cum stipulatus. respondens ad l. in uer. omni tempore. de concus. quod nō loquitur in pacto, sed in dispositione legis. Et pro hoc facit, quia contra promissionem annuam, uidelicet Dabo annis singulis, præscribi potest, i. cum notissimi. C. de præscr. xxx. ann. Et considera uerba Alex. ubi s. quia uult expresse, q̄ ubi præscriptioni renunciari non potest, illa uerba Perpetuū, & Omni tempore, & simili, nō hil operantur. Et idem consuluit late do. Phil. de Peru. in consil. Redemptoris, &c. diligenter consideratis. ¶ Postremo considera duo. Primo, quod aut sumus in regula suprā posita, quod dictum pacium nō ualeat: & tunc si loquimur respectu illius, cum quo factum sit pacium, adhuc non præscribet, non propter nullitatem paci, sed propter eius malam fidem, cum per pacium sciat de ure alieno. Aut loquimur respectu tertij: & tunc ex quo pacium non ualeat, nihil impedit eum, quin possit præscribere cum bona fide. Aut sumus in cibis, i. quibus pacium ualeat, enumeratis s. & iunc, quantum ad ipsum, cum quo sit pacium, impeditur præscriptio, & non agitur de aliquis peccato, uel dolo introducendo. Similiter quantum ad tertium succedentem, uideatur, quod nō poterit præscribere: quia pactum transit in eum, i. uenditor. ff. communia p̄d. l. emptor. C. de euict. No. Joan. And. in Spec. super hac rub. & Abb. h̄c, licet de hoc uideat dubitare. Aret. in d. l. nemo potest. pen col. ubi tamen loquitur in diuersis terminis, si bene consideres. ¶ Considera secundū, & no. quod illicet pacio, uel statuto, aut priuilegio, possit impediti præscriptio, tamen nunquam intelligit de cēteraria^b, uel illa, cuius initij nō est memoria. Ang. in auth. ut de cēterio cōmu. ecclesia. ter. Colla. v. p. illū text. cū gl. in uerb. nulla temporis. Vnde statutu uolens, q̄ contra instrumenta dotalia nulla præscriptio currat, nō intelligit de prædicta, secundū eum. Ad quod uide eundē in l. non solum in p̄n. ff. de usucap. & in l. j. col. C. de anna. excep. & in l. omnes. ad fi. C. de præscr. xxx. anno. & in d. l. nemo potest. & Flo. in l. nā ususfructus. ff. de usu fructu. & Io. An. in Spe. super rub. de feud. & Bal. & Ang. in l. unfueras. C. rei domi. uel temp. & Lud. in l. j. in fi. ff. de usucap. & in rub. ff. de arbit. & Bald. in l. j. C. de præscr. xxx. anno. Et ideo dicunt Bart. & Angel. in l. si quis decurio. C. de decu. l. x. quod statutum, dicens instrumentum debere exequire, scita exceptione præscriptionis, non intelligitur de prædicta de quo etiam per Bald. in l. cum satis. C. de agri. & cē. li. x. Intellige, nisi lex prohibeat rem præscribit, tanquam nullo modo præscriptibile, nec apertam possideri, ut est res sacra, liber homo, via publica, & similia, quā nullo temporis spatio præscribuntur. Ita declarat Bald. in l. omnes. in fin. C. de præscr. xxx. anno. Dixit etiam Bald. iuxta haec in c. j. s. præterea, quasi in fin. de capit. Corra. propter gl. ibi, quod statutum dicens, q̄ in aliqua materia præscriptio non currat, si non potest uerificari in præ-

scriptione longi temporis, intelligitur de longissimo. Vnde si loquitur in actionibus personalibus, uel in rebus ecclesiis, ad hoc, ut aliquid operetur, uidetur excludere etiam longissimam. Sed si potest operari in præscriptione longa, de illa sola intelligitur loqui, non de longissima, ut minus corrigitius commune, secundū eum, quem commendat Abb. in c. fi. xv. col. uersi. quārō, quid si statuto. infra eod. addens, quod eo casu, quo potest intelligi de longissima, non intelligitur de illa, cuius initij memoria non exsistit, cum illa sit alterius naturae, & fortioris potentiae, c. j. eo. tit. in vij. & c. super quibusdam. de uer. fig. Et satis est, statutum posse operari respectu præscriptionis longissimæ. Quia nota secundū eum. ¶ Dixit etiam Are. consil. xv. pe. colum. quod illicet priuilegium concessum alicui ecclesie, quod nulla præscriptio currat contra eam, impedit præscriptionem xl. anno. non tamen impedit præscriptionem centum annorum, propter gloss. & Ang. in d. l. amueras. Dixit etiam Abb. j. uol. consil. xiiij. incip. Videtur primo, quod hospitali. iij. col. q̄ stante statuto, quod contra instrumenta dotalia nulla currat præscriptio, intelligitur etiam de illa, quā est longissimi temporis. Alleg. Bal. in d. s. præterea. Non tamen intelligitur de illa, quā est tanti temporis, cuius initij, etc. ut per ipsum Abb. j. uol. consil. lxxvij. In trinitatis indiuidua: in q. quā ad præsens ueritati. iij. col. Addit etiam prædictis Are. in d. l. nemo potest. ad fi. ubi transit cum dictis lo. de Imol. ibi ostendens inter alia, quod licet possit renunciare iuri per præscriptionem quāsito, non tamen quārendo: & sic intelligitur j. fallentia, de qua suprā. & ibi etiam firmat regulam, de qua suprā, propter rationem boni publici: & tandem se remittit ad Ludou. in d. l. j. de usucap. Quia nota, tanquam alibi non ita reduta.

S V M M A R I V M.

- 1 Peccare legis autoritate, quadrilatero intelligitur.
- 2 Occidens adulterum, semper peccat, non obstante, hoc lege permittente.
- 3 Ecclesia matrix qua dicitur.
- 4 Ecclesia quot modis dicitur uacare.
- 5 Ecclesia inferiori uacante, non currit contra eam præscriptio, quā uis episcopus pro et agere posset.
- 6 Præscriptio centenaria solim currit contra priuatum habentem rem communem cum ecclesia.
- 7 Præscriptio an currit excommunicato.
- 8 Ecclesia restituitur in integrum contra præscriptionem intra quadriennium.
- Et tempus illud est uile, non incipiens à die letacionis, sed à die scita letacionis. nu. 9.
- Item dictum quadriennium non currit uiuente prelato, qui male alienauit. nu. 10.
- Item dictum quadriennium non currit ei, qui non potuit adire iudicem. nu. 11.
- 12 Ecclesia an posset agere contra prelatum, eo quod permisit præscribi rem ecclesie.
- 13 Ecclesia an posset agere contra prelatum, quia non acquiuit, cōm̄ potuisse, & ad damnum lucri cessantis.

C A P I T U L U M I.

Lacuit. ¶ per istum text. dicit Rota de rer. perm. vj. in nouis, quod in iuribus, quā non transiunt in capitulum uacante sede, ibi etiam capitulum non potest præscribere uacante sede, q̄ transeat. De quo facit festum Abb. in c. olim. Felini iij. pars.

a. In cle. sicut. ¶ Et ibidem ad hoc uide Car. j. q. & ad do. Alex. de la mol. in l. cum bīsa h. sextus.

sextus, de uerb. sign. & in d.l. j. si quis cau. ubi etiā uide Bart. & Spe. in tit. de cito. §. iij. uer. item not. q. si citatio. & ibi Bal. in addi. uer. dies. et in suo conf. inc. Statuto cauetur, q. si quod habuerit pacem. & Angarus Firmanus in conf. inci. nūquid dies termini, etc. Add. Bald. etiā in l. terminato. iij. col. C. de fruc. & lit exapen. & do. Alex. in l. more. de seruit.

Ex. à] De istis dictioribus uide add. Alex. in d.l. j. si quis cau. & Bar. in conf. inci. statuto cauetur, etc. & Old. in cōf. xlix. ubi plenē. & Paul. de Cas. in confil. xxxix. & do. Alex. etiam in l. j. ubi etiam per B.r. de incen. rauis.

nūatum sit nullum: aliquid statutum dicit, quod si non est petitiū cassari, possit insinuari quandoconq; intelliguntur hoc modo, quod non possit insinuari, si concurredit duo, uidelicet quod sit nullum, & sit petitiū cassari. Si dicis, quare cassatur, si sit nullum respondet, ut forma seruerit de facto. Et de hoc, quomodo concordant statuta, quae uidentur contraria, non tanguntur: quia non est locus hīc. Sed uide loan. And. in Spec. de sen. prola. §. ut autem in addi. incip. Ad hāc, & ad ea, quae præmis. & Petr. de Anch. in repe. c. xxxv. char. de consti. cum alijs concord. cum quibus fieret longus sermo, multa ponit Baptista de sancto Seue. in repe. l. omnes populi. col. xx. ff. de iusti. & iur. Etiam And. Sicut, in cap. j. iiiij. char. de rescript. Et in dubio statur secundo statuto. Ita allegatur gl. in uerbo, relinquens. in c. Raynati. de testa. Subdit Bald. hīc, quod licet ecclesia uacanti non currat præscriptio, ut hīc, tamen contra existentem in utero, licet se defendere non possit, currit præscriptio, ut in l. etiam b. ei. la pico- la, ff. de mino. quam dixit esse mirabilem. Sed caue: quia uarie intelliguntur, & fin. Bar. ibi loquitur in præscriptione coepit contra maiorem, & finita cōtra minorem, aduersus quam restituitur in integrū. Sed b. ipsum minorem non potest incipere, per l. j. C. ex quibus cau. in integr. resti. detur. Tamen Bald. hīc non errat, dum putat minorem, quod illud tempus facient in utero non subducatur ex tela præscriptiones, sicut hīc subducitur uacatio. Subdit etiam Bald. quod si tota ecclesia, id est, prælatus & capitulum, labantur schisma, sicut per Papam de-

b. In l. etiam vi. de ibidem gl. que tamē contra Vl. tamen contra Vl. trāmont. Bar. ibi, ad hec uide in pri. iij. col. uerf. querero, quid in prescriptionibus. Et add. Bald. in leg. cū notissimi. in princ. j. col. C. de prescrip. xxx. an. no. uer. not. quod in omni. Et add. quod Bald. dicit

struitur, & in alium transfertur. Allegat Innoc. in c. ij. de not. ope, nūc. Et tunc perdit priuilegia, & bona. Bart. in l. sodales. ff. de colle. illīc. Secus, si destrueretur sine culpa. Bart. & alij in l. inter stipulantem. §. sacram. ad fin. ff. de uerb. obli. Talis auēm destructio ad solum Papam pertinet, si cut solius Imperatoris est, urbem rebellem arato subiectare, uel regia dignitate priuare, secundum eum. Cui addit, quae posuit c. cū dilecta. ad fin. de recip. Subdit Bald. esse in iure alium casum, in quo currit præscriptio biennii, uidelicet in casu leg. qui agros. C. de omnī agro defer. lib. x. Dux in rubr. uer. fallit nond. Sed intellige hoc solum in prædictis tributariis desertis & incultis: quia solo biennio perdit eorum dominium & possesso. Ita Bart. Ange. & Imol. in l. si de eo. §. j. ff. de acqui. pos. Secus, si non essent inculti: quia requiritur longum tempus. Ita loquitur l. j. C. de usucap. transfor. secundum eos: de quo etiam per Bart. in l. qui rem. ad fin. ff. de acqui. pos. ¶ Dum Abb. pulchre alleg. Innoc. in cap. olim. lo. j. de resti. spo. quod t uacante ecclesia inferiori non currit præscriptio contra eam, licet pro ea agere possit episcopus: quia caret suo proprio & immedio defensore: addit. Bald. in cap. cū deputati. de iudi. ubi d. hoc facit festum. Et ideo Abb. j. uol. consil. xxxij. incip. Quia defunctus, dixit, quod contra ecclesiam subiectā. Pape iure exemptionis non currit præscriptio ea uacante. Allegat Innoc. ubi suprā, quem etiam alleg. Cardi. in cap. cū contingat. iij. col. de foro compe. Et ibi formaliter ex illo dicto Innoc. infert, quod uacante imperio non præscribitur contra ipsum, licet Papa succedat. Et sequitur ibi Bald. in viij. col. eo non nominato. Not. etiam Card. in clem. fin. vij. col. de pro- cur. Et contra uolentes regere iura imperii, eo uacante, est extrauag. lo. annis XXII. si fratrū. Et aduerte: quia illa ratio Abba, hīc post Barto. quod Imperator nesciat de usurpatib; Imperij, non consonat Maria. in d. c. cū contingat. iij. col. maximē, quia Imperator aliquando per seipsum, & p. autem per nuncios Italiam uisitat. Sed posito, quod sciat, si non potest prohibere possidentes, non præscribitur contra ipsum: quia non ualent agere, etc. Ita dicit Imol. in leg. j. s. denique. ff. de aqua pluvia arc. De qua reperitur magna disp. tatio Alex. incipiens, Sigismundus. Vide, quia dixi in frā eod. cū non li- ceat, propter text. aureum in l. fin. com- munem. ff. quemad. ser. am. ubi non præscribitur fundus contra maiorem habentem eum cōmūnem cū minore, infert hīc Abb. quod in bonis communib; prælato & capitulo, non currit præscriptio uacante

ibi, de prescrip- legal, quod aut lo- quimur i prescri- ptione xl. an. & illi currit exce- pta pupillari & tate, sed minor re- stituuntur: aut in a- lijs, & tunc quae- dam sunt prescrip- tiones, que de iure antiquo cur- rebant sine p. re- stituitionis. & tuc idem etiam ho- dieque sunt, quae de iure anti- quo nullo modo currebant contra minores: & iste etiam hodie non currunt: quedam sunt, que olim cur- rebant, sed mino- res restitueban- tur: & tunc aut iste sunt prescrip- tiones induc- tes constitutae à le- ge una cum iudi- ce, & nihil est hodie immunitū. Idem in tempore cōficiendi inuen- tarium. Aut lo- quimur in alijs prescriptionibus: & tunc aut incipiunt contra mi- norem, & hodie ipso iure non cur- runt: aut contra maiorem incipi- unt, & terminan- tur cum minore iam nato, uel exis- tente in uenire: & tunc currit, sed restituitur, prout hic per Phi. Quid autem in prescrip- tione, que in- ducitur ex testa- mento & dic, quod currit contra mi- norem solum. Er- go l. fin. C. in qui. cau. in integr. resti. quo nec corri- gitur in prescrip- tionibus legalib;. Quid autem in prescriptionibus, que introduci- tur per statuta & dicit ibi Bar. quod non currunt con- tra minores, licet statuta recipiunt inter-

interpretationem restrictuam, ne quis dannum in debite patiatur: non autem, ut a liquis lucretur: & idē si per statu- tum patetur dā- num, non currit: secus, si lucrum omitteret. De his uide etiam plenē per Ange. in dicta l. fin. C. in qui. cau. in integr. resti. non est nec. & in leg. properandum. §. fin. de iud. ubi in- ter catēter, quod præscriptio statu- taria currit mino- ri & sic sequitur canonistas. Vide etiam pulchre per eum in l. si intra. C. de non nu. pec. Et addit. eum in l. iij. C. qui. non obs. long. temp. præ. Et quod minori non currat præ- scriptio, uide no. domin. Socin. in consilio lxij. inci. In presenti con- sultatione uerf. tertio obiectur. in j. parte, charta cvi.

sede. ¶ Et pro pleniori gustu illius legis, addit, quod not. Abb. in cap. ad audientiam, infra eo. dicens, quod t contra priuatum habentem rē com- munē cum ecclesia Romana, currit so- lūm præscriptio centenaria. Et dicit Abb. infra eodem capitu. de quarta. quod contra habentem rem com- munē cum ecclesia, currit solum præscriptio quadagenaria. Et dicit Abb. in cap. fin. de iure patro. quod clericus patronus cum laico, facit sūs patronatus censori ecclastico, ubi hoc prodest laico, ut in tempore ad præsentandum, iuxta capitu. j. de furepat. in sexto. Sed ubi prodest clerico, quod cōficeretur laicale, cen- sebitur: de quo etiam a i quod pauld. infra. Et dicit Abb. in cap. uerum. viij. colum. de for. compe. quod in feudo communi inter prælatum & capitulu, si prælatus committit feloniam contra dominum, non perdit feu- dum, nec econtra. Et dicit Dyn. in l. si is, qui duos. ff. de lib. leg. quod si spurius contrahat socierat cum uno capace, quem pater spurius instituat hæredem, ipse spurius participabit prorata iure societatis, per illum tex- tum, ubi liberatio relata duobus sociis, quorum unus est incapax, pro- dest ei propter socium capacem: tam- men ubi de ista fraude appareret, Barto, ibi non firmat hoc: de quo etiam per Bald. in leg. j. quæst. xiiij. C. pro soc. quos alleg. Ana. in capitu. ij. in princ. de Iud. Facit ad hāc tex. in cle. religiosus. de procur. ubi religio- sus, qui non potest esse procurator pro alio sine licentia, potest tamen esse pro habente rem communem cum monasterio. Quod ualde not. ibi Petr. de Anch. allegando etiam dicta leg. is, qui duos. Et dicit Cardi. in cap. coram. de offi. de leg. & sequitur ibi Imol. xj. colum. quod perpetuata iurisditione cum uno iudice, uidetur etiam perperuata cum suo collega. Alleg. dicta leg. si communem. Et dicit Imol. in cap. fin. iij. colum. de postu. quod sacerdos potest postulare pro habente rem communem cum ecclesia, licet alias pro extraneo repellatur, ut ibi. Et dicit Barto. in leg. j. s. li quis in ap- pellatione. ad si. ff. de appella. quod si iudex secularis & ecclastico iudicauerunt in eadem causa, appellari debet ad superiorēm laicum. Et dicit Barto. in leg. præcipimus. g. p. C. de appella. quod si clericus & laicus sunt ambo rei, debent conueniri corā ecclastico. Et dicit Bald. in c. j. iiiij. colum. quibus modis feud. amit. quod si unus ex duobus fratribus simul de feudo in- uestitis, neglexerit iuuare dominum, non perdit feu- dum, si alius frater sufficiens defendit dominum. Et subdit, quod si nobilis & plebeius habent dominum communem, & nobilis offendit dominum, non priua- bitur feudo, quod habet commune cum plebeio in- nocente, per dicta leg. si communem. Et dicit glossi. in l. fi. C. de mune. & hono. non conti. libro x. quod si uni ex duobus sociis datur uacatio a munieribus, prode- rit alteri socio propter communionem: de quo tameū in frā. Et dicit Bald. in leg. si emancipati. iij. colum. C. de colla. quod si unus nepos est in potestate, alter eman- cipatus, patruus tenetur conferre utrique, propter il- lum texum. Et dicit Bald. in leg. si quis ex argentiarijs. §. j. per illum tex. ff. de eden. quod si unus testis est infa- Felini iij. pars.

mis infamia facti, after multū fide a integratatem j. Addit, que ad hoc habentur etiam pulchre declarat ibi Alexan. ¶ Et dicit Bald. in leg. imperator. la. j. in pri- mo commentio. in v. colum. uer. not. etiam. ff. de sta. ho. quod si unus no- tarius integrā fama subscripti se in- strumento, nō nocet fidei instrumenti infamia alterius notarii, qui se sub- scripsit. Et dicit Petr. de Anc. & Ana. in d. c. j. de luda. quod licet Iudeus ne- queat habere mancipium Christia- num, ut ibi, tamen fallit, si est ascriptus glebae. Facit c. ex literis. cum concor. de iur. patr. Et dicit late Salic. in au- then. hoc locum. iij. colum. uer. sed supposita. C. si mu- se. nup. cōtra Bart. in l. Titia de leg. j. quod si filius & extraneus sunt cohæredes, & mater filii est relicta mar- faria & usufructuaria, ut communiter fit, ille extraneus gaudebit auctoribus dotis al. concessis filio. Vnde in utraque portione habebit mater solum alimenta, non usum fructum, nisi separatis esset relictum filio & ex- traneo. Allegat dicta leg. si communem. Et dicit Abb. in capitu. dilectis. de offi. le. quod legatus non potest conferre beneficium clerici patroni habentis compa- triotum laicum, per dictam l. si communem. Dixi in q. iuris patro. vij. colum. uerf. ampliatur sexto. Et dicit Card. in cap. Ioannes. de testa. per illum texum, quod si clericus & laicus sunt executores testamenti, debent ambo compelli per ecclastico. Multa ex prædictis habui ab And. Sic. in capitu. uerum. xvij. colum. de for. compe. & in dicto capitu. dilectus. penul. colum. & in quodam suo consilio posito inter consilia Alexand. dciiij. Viso puncto. sexta colum. alias est in iij. uol. cv. Addatis Barto. in leg. solent ultim. colum. uer. sed ponam. ff. de ali. & cib. leg. ubi dicit, quod si hæredes sunt clerici & laici, & petantur ab eis alimenta, debent peti ab omnibus coram ecclastico, & iudex laicus cogit laicum ite ad episcopum, & eius iurisdictionem pro- rogare. Et dicit Abb. in leg. Augerio. xxij. colum. uer. dicte. & petantur ab eis alimenta, debent peti ab omnibus coram ecclastico, & iudex laicus cogit laicum ite ad episcopum, & eius iurisdictionem pro- rogare. Et dicit Abb. in leg. fin. Et dicit Bald. in cap. de sententia rectoris studij debeat appellari ad superiorēm laicum, etiam si rector est clericus: quia non iudicat, ut clericus: tamē si fert sententiam in causa scholaris clerici, quia erat reus ori- ginarius, debet appellari ad ecclastico: quia ex quo concurrit necessarij qualitas rectoratus, & qua- litas clericatus, præualevit dignor. Allegat Barto. in dicta leg. j. de appella. & in dicto l. præcipimus. quem etiam al- legat Petr. de Anch. in cap. Romana. xi. colum. de app. in sexto. Et dicit Cal. de præben. consilio xxij. quod si Papa reseruat sibi beneficia spectantia ad collationem cuiuscunq; exceptis spectantibus ad collationem e- piscopi, in tali reservatione non includit: spectans ad episcopum & capitulum simul, per dicta leg. si com- munem. & per alia: quod no. Et dicit Barto. in leg. fin. uer. sed coram quibus. ff. de colle. illi. quod si in una uniuersitate sunt tot clerici, sicut laici, conuenientur coram ecclastico: secus, si sunt plures laici. Nec istud repugnat ei, quod in frā dicitur de clericis mixto inter reos, quia ibi conueniuntur, ut singuli, & uniuersitas capiet nomen à numero maior, ut per Flor. in l. repe- tendarum. §. Hermaphroditus. de testi. & loan. de Lig. b in c. ex literis. b. de consti. & dicit do- minus Anto. de Pta. uerf. uerbum b. In c. ex literis. I stupendum in leg. j. in fin. ff. quæ sen. Et ibidem uide ad fine appell. rescin. quod si plures si- hoc etiam Phil. & mul sunt inquisiti à iudice seculari, quod ibi dixi in ar- quorum unus est clericus, & ipse pe- rat se remitti ad ecclastico, iuxta capitu. si iudex de sent. excom. in sexto. omnes laici de- bent secum remitti ad ecclastico, per dictam leg. si

communem, ne continentia causa diuidatur, & ne sequatur absurdum, si in eadem causa uaria sententiae ferrentur, & forte contrariae: quod dictum maximis praconis ponit in calum dominus Mari. in capitulo. iij. iij. colum. uer. octauo fallit. de mutu. peti. & corroborat id quibusdam ex dictis praealle. post And. Sic. & ex text. aureo. in capit. per tuas. de arbi. ubi qualitas duorum laicorum per se inhabilium, habilitatur propter adiunctionem unius clerici. Et ultimamente adeo gravata Maria, hoc dictum, quod ex ipso putat posse inferri, quod si inter plures, inter quos agendum estet duplicitibus iudicis, de quibus in capitulo. ex literis. de probat, esset aliquis clericus, sed inter plures tutores, seu curatores eiusdem tutela & curae, esset aliquis clericus, tam contra laicos, quam contra clericos esset ad eundus ecclesiasticus. Et idem in similibus, secundum eum dicentem hoc esse importantissimum, & ab alio non tactum. Et non credo, quod forte sit necessarium, quod laici cogantur prorogare iurisdictionem iudicis ecclesiasticis, prout voluit Barto. in dicta leg. solent. qui per predicta fortuntur forum ex persona clerici. ¶ Considera tamen, quod si secularis iudex uidens laicos non plenè fuisse punitos ab ecclesiastico non ualeat poenam sanguinis illis condignam imponere, uellet inchoare contra eos nouum processum, omisso clericu. Nam forte potest de delicto enim unius potest ab alio iudice inquiri, quando primus iudex non plenè puniuit, secundum Doct. in cap. de his. de accus. cum concor. Et idem senuit Mar. in capitulo. iij. dum dicit, quod si iudex ecclesiasticus non potest laicis imponere poenam condignam, remittat laicos ad secularem. Traherent ista secum alia penè infinita discurrendo allegata in regula, utile. libro sexto, in capitulo. quod in dubijs. de conse. eccl. uel alta. in capitulo. facris. de sepult. & ea, quæ sequuntur, praesertim per Ludou. in leg. iij. in princ. ff. ubi lauissimo campo ampliat materiam misturam, inuestigando, cui attribuatur materia mixta ex pluribus similibus. ¶ Sunt autem predicta solùm ad dictam leg. si communem per hæc utiliter dotatam: super quibus nota duo. Primo, quod non habent locum in materia diuidua. Ange. in dicta leg. si communem. Ludouic. consilio cxcv. Pro quo uide Specu. de cleri. coni. uer. quid si clericus. ubi late firmat, quod si clericus coniugatus uiuit in communione cum fratribus, licet ipse non teneatur ad onera in patrimonialibus, tamen fratres tenentur: quia materia recipit diuisiōnem, & quia prætextu priuilegiis clericis non debet uacillare publica utilitas, ut latius per eum. Ex quo dubito de gloss. præalleg. in d. eti. leg. fin. C. de mu. & ho. non conti. nisi dicas illam gloss. loqui in priuilegio reali dato uni ex sochis, quo cateri gaudent: sed Specu. intelligatur in priuilegio personali. Cogita. ¶ Not. secundò, quod ubi actus attribuitur uni tertio, non autem per sonis misis, tunc qualitas alicuius ex misis non habet aliud misum ad se trahere, sed inspicitur qualitas expedientis actum. Ethinc est, quod si clericus & laicus uolunt petere reductionem ad arbitrium boni uiri, petent eam coram superiore arbitratoris: & si est laicus, petent coram laico: quia non agitur de reformando actum clerici, sed arbitratoris: & si arbitrator est clericus, petetur coram clericu, ut latissime disputauit Petr. de Anch. in dispu. C. laicus. B. clericum, nisi fuisset compromissum super materia ecclesiastica, per capitulo. exposta. & capitulo. peruenit. de arbi. ut etiam per Petr. de Anch. in regula, ea quæ. lxx. colum. uer. iuxta prædicta. libro sexto, & Ludouic. consilio cclxv. & Abb. post But. in capit. Quintauallis. xxxv. colum. uer. sed dubitatur. de iure. Et ista nota, ut scias responde: re de iure per speciales decisiones, non per generales regulas, more pauperum Doctorum. ¶ Dum dicit

7 Abb. quod t excommunicato non currat præscriptio, limitat Bald. h. c. nisi excommunicatio fuisset iusta, uel si iniusta, fuisset in mora petendi absolutionem: quia qui facit, ut non possit agere, uidetur posse agere: alleg. l. sed & l. s. h. ff. ex qui. cauf. ma. Addit text. in capitulo. fin. suprà de elect. ubi paria sunt, quem non esse impedimentum, uel esse & posse impedimentum resistere. Vnde dicit gloss. in capitulo. quia diuersitatem. in uerbo, suspensionis, de conce. præben. quod si ille fuit negligens in petenda relaxatione, tempus cucurisset ei: & allegat bona iura. Ideo dixit Innoc. in fr. eod. ex transmissa, quod non sufficit allegare impedimentum, nisi doceatur de diligentia exhibita, ut impedimentum uel non euenerit, uel non obstarer. Facit l. iij. & quod diximus. ff. si quis cau. Facit etiam capitulo. unicum, ne sede vacante. in vj. ubi tempus suspensionis transfertus in aliud. Ad idem, quod no. Abb. tit. præce. capitulo, cum inter. sexta colum. dicens actiones tempore perentes perire excommunicato, qui in petenda absolutione fuit in mora. Plura alia dixit in dicto capitulo. ex transmissa. Sed dum Abb. dicit, ut reculi, præscriptio. nem currere contra excommunicatum iustè, etiam si non fuit in mora, forte hoc est dubium, per dictum capitulo. quia diuersitatem. ubi suspenso, etiam iustè, non currat tempus. Nec dicas, culpam suam non debere ei prodeſſe: quia illud toleratur, quando culpa non fuit ordinata. Ad hoc Bart. in leg. iij. s. ff. si quis cau. gloss. in capitulo. statutum. s. cum uero. in uer. non audens. ibi, uel relegatus. de refst. in sexto. Dixa tit. præce. c. cum inter. Et ac illud de prælato excommunicato, addit gloss. & Bald. in fr. cap. prox. ¶ Dum solenniter concudit 8 Abb. ecclesiam t restitu in integrum aduersus præscriptionem petitam intra quadriennium: addit Abba. j. uol. consilio xxxij. Quidam iam defunctus. ubi ponit eadem ad literam: & item ipse tener in clemen. unica, de rest. in int. & in cap. audit. iij. colum. suprà eod. tit. alia ratione: quia satis alienat, qui præscriptionem patitur. J. alienationis. ff. de uerb. lig. Sed aduersus ueram alienationem restituitur ecclesia laesa: ergo fortius aduersus præsumptam. Idem But. ibi vj. colum. extensis rationibus Paul. in d. cle. j. subdens nunquam uidiſſe hoc in practica, & sequendum esse stylum curia. Idem Dom. ibi pen. colum. omisso hoc ultimo uerbo. Idem Imol. in d. cle. j. iij. colum. referens quandam apostillam Ioan. And. ibi, contra gloss. Et idem Imol. in capitulo. fin. xlvi. colum. in fr. eod. & Card. in d. cle. j. viij. colum. uer. nono quarto. & Ludouic. consilio cxxij. Circa primum dubium. & consilio clvj. Viso diligenter ad fin. & consilio ccvij. cum præsupponatur. Ebi idem dicit de hospitali. Hanc partem firmat etiam late Nico. Mylus in repert. in uerbo, ecclesia. s. xiij. quem uide: & gloss. Bart. & Paul. de Cast. in authen. quas actiones. C. de sac. sanct. eccl. & Ange. in authen. ut ecclesia Romana. ad fin. dicens etiam idem in ecclesia Romana. Facit, quod in similis. not. Ioan. And. in Specu. super rubri. eod. tit. iij. colum. dicens, quod licet sit dubium, an contra prodigum currat præscriptio, tamen posito, quod currat, datur restitutio. Quod pro notabilis ad predicta not. Abb. in capitulo. cum non licet. vj. colum. in fr. eod. Et ita tenendum: quia uimus Imol. in dicto capitulo. audit. vj. colum. credit, quod in practica ista non transire, tum propter authoritatem glo. uidelicet ibi, & in d. cle. j. cum per id, quod pronunciauit Clemens Papa, ut in Specu. de rest. in int. s. h. uer. hoc autem. Et cum dicit gloss. uidetur transire Bald. in d. authen. quas actiones. uer. sexto. quærit. & ibi firmat Salic. in iij. col. post Innoc. & Host. in dicto capitulo. audit. ¶ Pro quibus dicit uideri casum in corpore, unde illa authen. sumitur, in uerbo, transactio hoc temporis spatio, tam personales, quam hypothecariae actiones perpetuæ conquiescent. Sed perpetuæ non conquiescerent, si restitutio

situtio daretur. Ergo, etc. Respōderi potest, quod tunc conquiescent, quando elapsum erit dictum quadriennium inductum beneficio legis canonica, qua in concernentibus ecclesiam prædominatur legi imperiali, ut latè dixit de consti. eccl. in s. q. ¶ Et dum Abb. in ista q. alleg. Bart. in l. i. deiti. actu. pti. quod quilibet passus præscriptionem, restituti posse ex capite ignorantia, limita vj. modis, quos reduxi infra eo. uigilanti. ¶ Ad illud, tempus quadriennij est utile à principio, id est, non incipiens a die laesionis, sed à die scita laesionis: Addit Abb. d. consi. xxxij. & in c. tum ex literis. vj. col. de rest. in integr. licet aliud dicit Pau. in d. authen. quas actiones, quasi in fi. Addit etiam Bald. in l. falsam. C. si ex fal. instru. ubi dicit, quod dictum quadriennium est à principio utile, ut etiam per Bar. in l. i. de tempo. in int. resti. pe. Per quæ loca firmat Alexan. op. Abba. h. c. licet cum non alleget, consi. clvj. inci. Exter instrumentum, antep. col. uer. nec obſt. si diceretur. De quo per eundem consilio mili cxxx. Viso puncto. iij. colum. Et idem Cardin. in cle. j. quæst. xxv. de rest. in int. Et adde, quod sicut ignorantia operatur, quod dictum quadriennium non nocet, ita laesio enormis, gloss. fi. in dicto cap. j. suprà de resti. in integr. in vj. quam extollit Abb. in cap. j. h. not. de resti. in integr. & Lud. in dicto consilio xxxij. & consilio cccvij. in fin. & But. dicto cap. tum ex literis. vj. col. & Imol. in d. cle. j. super glo. in uerbo, finiti. & But. Imol. & Abb. in cap. pe. de reb. eccl. non alie. Pro tanto Ludouic. consilio ccxix. Circa primum proposita consultationis art. in fi. vj. colum. eleganter consultuit, ecclesiam posse petere restitutio. in integrum, aduersus laudum enormiter eam laedens, etiam si fuit emologatum, & etiam elapsu quadriennio, & etiam si prædecessor prælati iurauerat in compromisso, ut per gloss. maiorem in dicto cap. j. Ad quod ultimum uide etiam Abb. in cap. si diligenter. lo. iij. in uerbo, pertinet, in fin. xv. quæst. iij. de qua facit festum Ab. in c. si de terra. de priu. & in cap. j. iij. colum. uer. no. bene. de do. & contu. & in c. constitutus. de reli. domi. & consilio lxxij. incip. Quanquam in his dubijs. in fin. j. uol. & in c. audit. ult. colum. in fr. eo. & in cap. j. de dona. & in dicto cap. j. iij. colum. uer. sed tu adde. de resti. in integr. subdens, quod ecclesia potest agere etiam contra hæreses prælati. Et cum dicta gloss. concordat Arch. in c. quicunq. xij. quæst. iij. Bene facit glo. in s. fi. xv. quæst. vj. dicens, quod si prælatus præiudicavit ecclesia in acquitendis, agat ecclesia contra eum, prout de tute habetur in leg. fi. Carbi. tute. Et dicit Abb. in dicto cap. si de terra. quod si prælatus acquirere potuit ecclesia, & non acquiuit, ut quia repudiavit hæreditatem, uel legatum, tenetur de suo conferuare ecclesiam. Addit Abb. in cap. tua. in fin. de his, quæ si. a prala. ubi alle. text. & gloss. in dicto cap. quicunque. ¶ Fortius dicit gloss. in dicto cap. quicunque. in uerbo, neglectum. quod t etiam contra prælatum, qui neglexit acquirere pto eccl. iij. pars.

c. placuit.

t, quia poterat agere, etc. tunc posse quadriennium non restituatur. Ibi etiam ponit, quod si fuerunt plures absentia, & una, uel plures presentia: de quo per eum ibi, & latius in l. nec non. s. si quis sapient. ff. eo. tit. Et an tempus restitutio pes tende currat in ignoranti's uidetur, quod non: quia non uidetur habere experientia di potestate, quod euicit, l. annus. ff. de cal. Simile dicimus in capitulo ab hostibus, cui si sta ret per xl. an. & non posset reuerti, non curret tempus restitutio petende. Contra rium uidetur uerum: primo castis quia tempus restitutio petende. Contraria uideatur uerum: primo castis quia tempus restitutio petende. ¶ Et generaliter, non currit tempus factu iudicis, uel aduersarii, ut per eundem ibi in v. colum. uer. h. c. ex hoc not. & Card. in d. cle. j. quæst. xxv. de resti. in int. Quæ omnia bene no. ¶ Caterum t quando lapsus esset quadriennium, & non competet ecclesia aliquod ex remedii prædictis, potest adhuc ecclesia agere contra prælatum ad dandum, quod est consecuta per lapsus temporis sua negligenta decursu: gloss. cap. plauit. lo. iij. in uerbo, pertinet, in fin. xv. quæst. iij. de qua facit festum Ab. in c. si de terra. de priu. & in cap. j. iij. colum. uer. no. bene. de do. & contu. & in c. constitutus. de reli. domi. & consilio lxxij. incip. Quanquam in his dubijs. in fin. j. uol. & in c. audit. ult. colum. in fr. eo. & in cap. j. de dona. & in dicto cap. j. iij. colum. uer. sed tu adde. de resti. in integr. subdens, quod ecclesia potest agere etiam contra hæreses prælati. Et cum dicta gloss. concordat Arch. in c. quicunq. xij. quæst. iij. Bene facit glo. in s. fi. xv. quæst. vj. dicens, quod si prælatus præiudicavit ecclesia in acquitendis, agat ecclesia contra eum, prout de tute habetur in leg. fi. Carbi. tute. Et dicit Abb. in dicto cap. si de terra. quod si prælatus acquirere potuit ecclesia, & non acquiuit, ut quia repudiavit hæreditatem, uel legatum, tenetur de suo conferuare ecclesiam. Addit Abb. in cap. tua. in fin. de his, quæ si. a prala. ubi alle. text. & gloss. in dicto cap. quicunque. ¶ Fortius dicit gloss. in dicto cap. quicunque. in uerbo, neglectum. quod t etiam contra prælatum, qui neglexit acquirere pto eccl. iij. pars.

h. 3. ecclia,

de tex. in l. item si res. in fi. st. de alie. sur. mu. causa fact. ibi, non est uerecunda eius cogitatio, qui potius uult re carere, quam ob eam sepius litigare. Ex quo inferit Bar. in l. ab eo. C. quomodo et quando iud. in fi. et tit. seq. quod ad consultationem. iiiij. col. quod ex sententia non oritur obligatio naturalis; potius enim iudicium non appellare execratis lites. Et dicit Abb. in c. si quis contra. xvij. col. de fo. compre. quod commissio facta a iudice recusat, non habet uita tacita pronunciationis super recusatione. forte enim execratur iudicium. Et dicit Innoc. in c. accedensibus, prope princ. de priu. q. solutione decimorum etiam cum conuenientibus facta per monachum exemptum, non nocet exemptioni decimorum: quia presumitur soluisse ob litium execratio nem. Bonus tex. cu glo. in c. iij. in uer. laudabile. de verb. sig. in v. Tamen in prelato, ad quem non spectat dispare bona ecclesia, talis execratio non est laudabilis, nisi ubi esset spes obtinendi postea sine lite, uel ubi uenit. 2 retur de scandalo horrendo, ut hinc per Ab. ¶ Tu vero collige succincte xxxij. specialia inducta ad evitandum scandalum ^a cõtra regulas iuris, quae a Scandalum] pro maiori parte alias hic recitauit, Add. do. Alex. de subiunctis deum remissionib. mab. gistribus. ¶ Primo, propter scandalum non eligitur clericus Orientalis in ecclie Occidentali, c. cum olim. de cle. coni. ¶ Secundo, ordinarius non prouidet expectanti Apostoli co propter scandalum, c. cum teneamus. de prab. ¶ Tercio, solum scandalum sine culpa facit quem haberi pro irregulari: gl. iij. in c. ex literis. de homic. ¶ Quartu, propter scandalum clericus non administrat in beneficio, quamvis idoneus, putat leprosus, c. tua. de cler. agro. ¶ Quinto, propter scandalum evitandum tolleratur clericus priuandus. Inno. in c. de cle. coni. ¶ Sexto, propter scandalum spoliatus non restituitur ante omnia glo. in c. in primis. iij. q. j. & iiij. q. j. in sum. & in c. ad petitio nem. in uer. restituendus. de accus. ¶ Septimo, poena l. si quis in tantâ. C. unde ui. omittitur propter scandalum: gl. iij. in c. lator. iij. q. viij. ¶ Octauo, propter evitandum populi scandalum punitur non punendum. Bal. in l. j. ff. de offi. eius, cui man. est iuris d. per l. p. ff. de sica. Obstat. decurionum. C. de poen. ubi uanæ uoces populi non audiuntur in poenis imponendis. Ideo Bar. in d. l. pen. dicit, q. nunquam punitur innocens propter tumultum populi, sed bene acceleratur poena, ante cuius impositiōnem debet alijs scribi superiori. ¶ Non, si totus populus est hereticus, inquisitor non procedat, sed scribat Papa. Io. An. in c. inquisitores. de hære. in vj. ¶ Decimo, propter scandalum episcopus in suos priuatus dato et qualis cambio. Inn. in c. nissi cum pridem. de renū. Arch. in c. saggestum. viij. q. j. Abb. in c. j. de elect. Dixi in c. quæ in eccliarum. circa xxvij. col. uer. per istam declaratiōnem. de consti. & pulchre Lud. consil. cccxxxij. ult. col. cū concor. ab eo alleg. ubi dicit, quod prohibito conciliij Constantiensis de non transferendis episcopis in iuris, intelligitur, nisi subsistit uita & apparenſis causa: & putat ipse iustus, quando fit pro bono pacis, & ad evitandum scandalum. ¶ Undecimo, propter scandalum prohibetur episcopus dispensare cum clericis deficiente in purgatione. Host. in c. in suuatum. de simo. & ibi An. in fi. contra Abb. ¶ Duodecimo, propter scandalum prohibetur contrahere matrimonium illi, inter quos nullum est impedimentum, c. super eo. de cogn. spiritu. ¶ Decimotertio, propter scandalum prohibetur eligi, qui in nullo deliquit. Abb. in capit. consideramus. in fin. de elect. per illum text. cum gloss. ¶ Decimoquarto, propter scandalum Papa mouetur ad dispensandum super matrimonio non legitime contracto. Ludo. consil. cccvij. per cap. quia circa. de consan. & affl. ¶ Decimoquinto, propter scandalum potest inferiora Papam apponere manum ad causam deuolutam ad Pa-

S V M M A R I V M .

- ¶ Execratio iurum est tanta, quod propter eam quis potest dimittere ius suum indiscutibilem.
- Scandalum evitandi causa inducta XXXIII. specialia contra regulas iuris, hic enumerantur.
- Oratio habita per do. Abb. Sicut. coram Federico III. Imperatore.
- Prescriptio an curat in legatis, uel alijs debitis pauperibus.
- Denunciatio extra iudicialis an & quando inducat malam fidem.
- Denunciatio extra iudicialis an debeat continere causam.

C A P I T U L U M I I .

Ihil. In rebus inuinalis non currit prescriptio. H. D. ¶ Dum dicit Abb. quod t propter execrationem iurum quis potest dimittere ius suum indiscutibilem: ad-

pam. Abb. post Hosti. in capitu. constitutis. ulti. colum. de app. ¶ Decimosexto, propter scandalum tollerantur inutiles, capitu. quisquis. xxiiij. quæst. j. ibi, propter pices malos non rumpuntur retia. ¶ Decimo septimo, propter scandalum debet peti absolutio a uoto, etiamque uera non obliget. Abb. in cap. magna, in fin. ibi, unde fatis. de uoto. ¶ Decimo octavo, propter scandalum imminentis inter alias familias, præcipere debet episcopus, ne inter se contrahant matrimonium. Abb. in capitu. cum in tua. de spons. per text. ibi, quem dicit singularem. ¶ Decimonono, licet tacens in actu operoso presumatur consentire, quando est præfens, ut dicat animum suum: Innoc. in capitu. uestra. de loc. cum concor. à me collectis in cap. cum omnes. de consti. tamen fallit, ubi tacuit timore scandalis. Ludo. in l. que dotis. xxxix. colum. ff. sol. mat. per text. h. c. ¶ Vigesimotertio, propter scandalum concedit Papa sacerdotibus id, quod alijs non competit eis: putat, christiani potestatem: gloss. in cap. peruenit. xcij. dist. ¶ Vigesimo primo, non est licitum transire ad religionem irrationalem, quando talis scandalizatur. Inno. in cap. licet. in gloss. ff. de reg. & ibi omnes: licet Ab. dubitet, tamen firmat, & Suinna Pisana in uer. religio. v. ¶ Vigesimosecondo, quamvis licet tibi auferam rem meam à te occupatam, quando per iudicem non spero eam consequi, Inno. in c. olim. lo. j. de resti. spol. dixi in cap. i. x. col. de iudi. tamen fallit, quando immineat scandalum, secundum eum. ¶ Vigesimotertio, si Papa notoriæ scandalizat mundum, potest deponi: glo. trita. in c. si Papa. xl. dist. quam tamen latissime impugnat Petri. de Monte. in tract. de Papa. fol. viij. ¶ Vigesimo quartu, si duo contendunt de Papatu, & ex hoc oritur scandalum, potest uterque deponi. Bald. in cap. olim. ad fin. de rescr. alle. Hug. in cap. si duo. lxxix. dist. ¶ Vigesimo quinto, si populus non potest puniri per cursum cardinalis, iuxta formam capitu. felicis. de poe. in vj. nisi cum scandalio, non incurrit poena, de qua ibi in fin. si eum non puni. Ioan. And. post Archid. ibi. viij. colum. ¶ Vigesimosexto, non debet episcopus multa re ueritas consuetudinem, quamvis inutiliam, ex qua princeps diu contulit beneficia a se fundata, quando ex hoc dubitatur de scandalio: sed debet rescribere Papæ, qui consuetudinem eradicet, uel confirmet. Card. consilio lvij. Proposita quæstio. in fin. ¶ Vigesimo septimo, quando episcopus vocatur ab archiepiscopo & regi simul, licet debeat prius patere archiepiscopo. Inno. & Hosti. in c. cum parati. de app. Tamen si dubitatur de scandalio, debet prius patere regi. Dominic. post Hug. in c. qui episcopus. ult. col. xxij. dist. ita intelligens illum text. ¶ Vigesimo octavo, propter scandalum remittitur poena: putat, si peccatum multitudine: glo. in uer. remittendo. c. l. dist. non tamen poena aeterna, c. multi. iij. q. j. Dixi late in cap. dilecti. in iij. col. supr. tit. prox. Et dicit Tho. iij. h. quæst. cvij. arti. j. in fin. quod princeps non punitur, ubi timetur de scandalio. ^a xij.] Add. Mar. ¶ Alleg. gl. super illud Matth. xijij. ubi dicitur. Sinite crescere uirtutis, ne forte eradicetis & tritici: ubi gl. in fer. quod multitudine non excommunicatur, nec princeps, nisi peccatum eius esset maius, quam forte scandalum. ¶ Vigesimono, licet factum parte non citate possit retocari, alia non citata, Inno. in c. querelam. de elect. cum sequaciam, de quibus alijs: tamen fallit, ubi in primo actu fuit omisca citatio propter scandalum. lo. And. in Spec. de sen. prola. species. addi. inci. Habeo de præcepto, quem extollit Alex. in l. si pasto. C. depac. ¶ Trigesimo, propter scandalum imminentis potest supercederi executioni præcepti Apostolici, quamvis poenalis. Card. consilio xvj. Papa uniuers. & in cap. si quando. de rescr. & ibi late hoc ornauit in uer. super fedeli. ¶ Trigesimoprimo, ratione solius scandalis po-

test formari inquisitio absque alia fama. Maria. latè infra cap. qualiter. lo. ij. quæst. ix. art. xv. de accus. ¶ Trigesimosecondo, propter scandalum recedi potest a forma data à superiori. Dixi in capitu. cum dilecta. xxxij. col. uer. limita septimo. de rescr. ¶ Trigesimotertio & ultimò: licet lex iniusta non obliget in foro conscientiae, quia non uidetur esse lex, qua iusta non fuerit, secundum August. in lib. de lit. arbi. & text. in cap. erit autem. iij. dist. tamen obligat aliquando, forte propter uitandum scandalum, propter quod etiam homo iuri suo debet cedere, secundum illud Matt.

b v. Qui angariauerit te mille passus, b v.] Add. Luc. tuade cum eo alia duo: & Qui abstu-

lerit ibi tunicam, da ei & pallium. Ita dicit Tho. iij. h. quæst. xcij. arti. iij. dum modò sit lex iniusta per contrarietatem ad bonum humanum: sed si ad bonum divinum, nullo modo est seruanda, secundum eum. Cuius dictum intellige, quando ex resistencia, quæ fieri legi iniusta, resultaret maius scandalum & maius malum, ut dicit gloss. Nico. in dicto cap. Matt. v. Dat exemplum in ecclie, quæ non repetit decimas in terris, in quibus non consueverunt dari propter scandalum existendum. Vnde prælegit fashionem talis damni a evitandum periculum majoris mali: & si hoc facit ecclie, multo fortius debet hoc facere una singularis persona, secundum illam gloss. quam no. in hoc exemplo de decimis, applicabili ad multa, quæ ecclie tollerat, iuxta quæ posuit in cap. i. de treu. & pa. ¶ Et adde, quod ratione scandalis evitandi, si reportuntur duas electiones factæ de diuersis personis pro summo Pontifice, potest concilium utramque cassare. Ita sentit gloss. fin. in cap. fin. lxij. dist. dum alleg. cap. si duo. lxxix. dist. quam gloss. pro multum singulari ex tollit Ab. in l. sermone suo incipien. Quoniam ueritas habito per eum coram Federico Imperatore ad iustificationem gestorum in concilio Baſiliensi contra Eugenium III. Et intelligit ipse hoc dictum, etiam si altera electio tenebat: alia nihil operaretur consideratio scandalis. Et ista gloss. forte non fuit gustata à Bal. Salic. & multis, qui scriperunt de schismate orto post electionem Urbani VI. pro quo sedando tanto tempore insudauit Card. Flor. in repe. cap. licet. de elect. & in consilio cl. incip. Quæstum fuit saepè à me. Et supra omnes Aegid. Bel. scribens lxxxij. folia magna, consilio suo xcij. incip. Verum quia de sede Apostolica. dum in minori magnum scandalum propter Gregorium XII. in Italia, & Benedictum XIII. in Francia, quorum quilibet fingebat uelle omnia facere pro finiendo schismate. Tamen tunc concilium Pisanum cassauit utriusque electionem, electio Alexandro V. cui paulo post successe Ioannes XXII. postea meritò depositus: quia notoriæ scandalizabat eccliam, adeo quod eius uita videbatur notoriæ suspecta de hæresi. Caterum pro doctrina, quando ueritas omittatur propter scandalum, uide Card. in cle. j. q. j. de immu. ecclie. & ibi Imol. ¶ Etiuenies, posse omitti ueritatem iuris positivi: & ita limita cap. qui scandalizauerit, infra de reg. iur. ubi etiam gloss. de multiplici ueritate in proposito. De quo etiam per gloss. pe. in cap. lan. de temp. ord. ¶ Limita etiam illam regulam, ut non procedat in iudice, uel teste, ad quos spectat ueritatem non tace rescus in alio, qui licet taret, ne scandalum eveniat. Inno. in cap. offici. de poen. & remis. Exemplum habes ibi in text. Facit dictum Inno. in c. de cri. fal. dicens, quod tacere ueritatem, est peccatum ^c solum in iudice, uel teste. Et se- c. Est peccatum] quitur Bald. in l. presbyteri. C. de es Adde Phil. c. cau pif. & cle. ult. colum. cum concor. Et sam. 5. de testi. stante dubio, utrum peccatum imminentia, uel non, non debet curari de scandalio, sed eligi via tuta. Imol. in c. nissi cum pridem. xvij. col. de renun. per h 4 cap. du-

quod dicit Abb. hic se consuluisse, uide ipsum in s. uol. conf. xxxvij. ubi cōsuluit pro Fratrib. montis Oliueti, quod praescripserint quartam legatorum contra episcopum Volaterranū spacio tanti temporis, cuius initij, etc. in quo non requiritur titulus, c. j. eodem tit. in vj. secus in praescriptione minori, quā cum sit contra ius, exigit titulum, ut ibi, nisi praescribatur quota, non autem tota: quia quota non est ture determinata, c. certificari. de sepul. & per Host. in Summa, de sepul. & s. ue-
tus, ad fi. & in alio loco ibi allegato, & consuluit Card. consil. lxxxix. Capitulum ciuitatense, quod cum titulo praescribitur decima in alterius parochia, uel spatio tanti temporis, cuius initij, etc. sine titulo, per d. c. Et quod talis possessio decimarum aliena parochia sit contra ius, uide ad decimas de rest. spo. in vj. Et hoc etiam respectu quota, per nota, in c. in aliquibus de deci, ubi quota decimarum est variabilis con-suetudine: & si locus non est obligatus ad quartam, quamvis eius rector soluat ipsam multis annis, non inducitur praecriptio, uel si inducitur, copet restit. in integ. Ludouic. mirabiliter consilio ccclxxvij. In casu proposita consultationis, ad fi. & forte uerius est, quod currat, per proximē dicenda. Et dicit Bald. post multa in leg. si quis, ad declinandam xxij. col. uer. s. ibi, se-cunda quatio hæc est. C. de episc. & cleri, quod hospitali-
tale praescribit quartam canonica, sicut ecclesia, per istum text. Et tene mienti perpetuò unam conclusio-nem subtiliter disputaram per Bald. ibi in xij. col. uer. modo uenit quædam difficilis quæstio, uidelicet, præ-supposito, quod exempti non teneantur soluere qua-tam episcopalem, quia illa soluit iure superiorita-tis, quam episcopus non habet in eos, sed bene paro-chiale, quæ soluit in recompensatione, ut ipse ibi latè firmauit post Fed. contra quandam Cardinalem, si modo contingat, quod exempti semper soluerunt quartam episcopo, licet ad hoc non obligati: sed con-tra ecclesias parochiales præscriberunt quartam, cer-tè illa præscriptio non prædicat episcopo: quin pos-sit petere quartam debitam sibi ex quarta parochiali, licet non possit petere quartam de obuenientibus ex-emplis: quia contra episcopum nihil est præscriptum, & præscriptio nō extenditur, l. j. s. si quis hoc ss. de iti. a-ctus pri. Dixi latè infra, eo. auditus, & ad hoc multa in-dicunt. Cui addit Pet. de Peru, in dicto tractatu, capitu. v. quarta parochialis, xij. col. uer. secundò incidenter. ¶ Vbi relato ad literam Bald. quem in hoc reputat confusum, concludit primò, Mendicantes t posse præscribere contra ecclesiam parochiale, uel nullam quartam ei soluant. ¶ Secundò, parochianum posse præscribere cum titulo, ut illi soluant ei ultra quar-tam taxatam in clemen. duendum, de sepul. ¶ Tertiò, e-piscopum posse præscribere, ut Mendicantes soluant sibi illam quartam, quam tenebantur soluere ecclesia parochiali: quia potius dicitur tunc præscribere con-tra ecclesiam parochiale, sicut ecclesia parochiali.
3 Confirma t hoc per xix. casus quos soleo hic refer-re, parificantes hospitalia ecclesijs, subiunctis postea tribus declarationibus. ¶ Primò: hospitalia & loca pia restituuntur in integrum, ut ecclesia. Abb. in cap. j. p. col. de resti. in integ. Ludou. d. consil. ccccxvij. In casu proposita, ad fi. & consilio ccccvij. Cum præsupponatur, & Lap. in cap. de xenodochis, quæst. x. de

re domi. ¶ Secundò: in alienatione a rerum hospitalis requiritur eadem a solennitas, quæ in rebus ecclesiæ. But. & Imol. & Abb. in cap. nonnulli, in fin. de rebus ecclesia non ali. Paul. consilio ccxcv. in fin. & per eun-de consilio. xvij. Et ibi dicit nota. quod cum solennitate possunt alienari bona hospitalis pro eius necessitate, etiam testator prohibueret. Dixit tamen Bald. in leg. si prædia, ff. de rebus eo, quod licet res hospitalium non possint alienari sine decreto episcopi, tamen episcopus, qui uendit eas, tanquam pater pauperum, potest uendere liberè sine aliquo decreto. Alleg. s. si quis in nomine, in authen. de eccl. ti. Et istis ad-Alexan. consil. clj. Quædam petia terra, altas incip. Vtis dico themate, etc. in j. colum. ubi uult, quod iura loquenta de emphyteusi ecclesiastica, habent locum in emphyteusi hospitalis fundati auctoritate episcopi. Et pro eo, quod dixi de alienatione rei hospitalis, uide etiam Alexan. consilio ccclxvij. Vlo processu causa uertitatis. Et uidetur procedere hoc etiam in alienatione bonorum hospitalis priuati, id est, non fundati auctoritate episcopi, ut sentiunt Butrig. Imol. & Abb. in dicto capitu. nulli. & Abb. j. uol. consilio xc. In quæst. quæ uertitur. ult. colum. & Pet. de Anch. consilio. ccclxix. Ad declaratio-nem dubi. j. colum. & Paul. in dicto consilio xv. dum dicunt indistinctè, quod bona hospitalium in hoc æ-quiparant bonis ecclesiæ. Tamen, quantum ad alienationem, fortè debeat restringi dictum istorum, ut non procedat in hospitali priuato, perid, quod scribit Bald. in authent. hocius porrectum. j. colum. uersi. sed quaro. C. de sacr. san. eccl. quem abbreviata sequitur ibi Paul. de Cast. in j. colum. ubi uoluit, quod bona hospitalis priuati possunt alienari sine solennitate. Et idem dicunt de bonis Fraternitatum, & de bonis reliqui pauperibus in genere. Ad idem, quod not. Card. in clemen. j. in uer. illi autem, quasi in fin. de rel. domi, ubi dicit, quod dominus talis hospitalis potest alienare eius bona ad libitum, per not. in capitu. inter dictos. de dona. Et dicit Paul. dicto consilio xc. in fi. quod in alienatione honorum obuenientium tali ho-spitali, non requiritur solennitas, quæ requiritur in bonis ecclesiasticis. Fatetur tamen, quod reliqua tali loco, gaudent priuilegiis relictorum ad piam caufam: uidelicet, ne patientur detractionem Falcidisa, etc. Nec Doct. suprà alle. dicunt specificè, quod bona hospitalis priuati debeat alienari cum solennitate: sed lo-quuntur simpliciter. Est uerum, quod And. Sic. in d. c. nulli. j. col. uer. & pondera subtiliter, assunt atque af-firmat hoc per unam considerationem, quam dicit no-nam, uidelicet quia cum talia bona sine deputata ad usum pauperum, & in præfectione episcopi uidentur fanore pauperum mereri idem priuilegium in alienatione, ad eustandam dissipationem alimoniam ipso-rum pauperum. ¶ Sed per hoc non recedetur à præ-dictis, quæ ipse non allegat. Primò, quia sequeretur, quod esset falsa multa dicta Bald. in d. authen. hoc ius. maximè, dum dicit, quod collegium alicuius fraternitatis potest uendere bona ipsius fraternitatis: & tamen sunt deputata ad alimoniam pauperum. Se-cundò: quia cum imponantur graves penæ alienan-tibus bona ecclesiæ fine solennitate: & maximè hodie per constitutionem Pauli Papæ II, effet res noua, dicere, quæ penæ haberent locum in omnī alienatione rerum deputatarum ad usum pauperum. Ter-tio: quia fundator hospitalis disponens, quod non sit subie-

a Eccle. J. Addit. text. in l. omnia. & ibi Bart. C. de episc. & cler. & Bald. in authen. quæ actions. de sacr. san. eccl. & uide gloss. in au-thentica, de non ali. s. sanctius. & dominus Alexan. de t. & consil. ix. j. parte. ¶

subiectum episcopò, tacite uoluit, quod non haberet episcopus autorizare in aliquo cōtractu, uel distractu-fiendo de bonis ecclesiæ, tanquam magis cōfusus de regimine & gubernatione posteriorum fuorum quām episcopò: & ut plurimum prouident tales fundatores in testamentis, ne unquā illa bona alienentur. Concedo, q̄ si bona dissiparentur, & sine causa alienarentur per gubernatores hospitalis, non dico, per ipsum fundatorem, posset qui liber de populo ei resistere; & oppo-nere se iniusta alienationi, quād episcopus in hoc es-set negligens, per tex. sing. & uulgatum in s. aut laicorum, in authen. de eccl. tit. quem ornauit in c. dilecti. in fi. vj. col. de maio. & obe. Quartò adduco in terminis istis, quod scribit Lau. de Rod. in repe. c. fine exceptione, q. xx. xij. q. ij. ubi dicit, q̄ in uendendis reb. legatis ad erga-dandum pauperibus, uel p̄s uib⁹, non est seruanda forma illius canonis: quia non sunt bona ecclesiastica, I. si quis ad declinandam. C. de episc. & cle. quamvis nō subiiciantur operibus, sicut etiā de bonis patrimoniis clericorū, ad quæ intitulant: quia licet in multis equiparetur bonis ecclesiastis, ut dixi in c. eccl. in prin. de consti. tamē possunt uenire sine solennitate. Alle. glo. fi. in c. tuis. de prab. Et pro hoc dico alle. lo. de Lig. in c. si quis presbyterorum. de rebus eccl. nō ali. q̄ in libro meo non tangit hoc. Et scias, q̄ Lau. in d. c. fine exceptione, q. xix. late discutit, uirum ualeat iuris generalis, quam omni triennio petit rector hospitalis sanctæ Mariæ nouæ de Florentia, ab episcopo de alienando reliqua hospitali; & tandem cōcludit, quod sic, post Lap. in c. de xenodochis. q. lxij. de relig. do. licet secus, si agere de alienanda originali dote hospitalis. ¶ Tertiò: hospitalite habens ecclesiam annexam, non ligatur statutis laicorum. But. consil. xl. Nulla dubitatio, post princ. dicens idem, si non habet ecclesiam, sed est publicum, & subest episcopo. Et ibi etiam ponit priuilegia rectorum hospitalium, & an sint de foro eccl. Et pro isto consil. But. uide etiam Abb. j. uol. consil. xxvij. Qui-dam officiales. Retulit in c. eccl. x. q. de const. Pulchrit. Alex. consil. mihi cccxl. statutis accuratè perspectis. j. col. 4 ¶ Quartò: acquisitione t hospitalis etiam priuati com-mittit simonia interuentu pecunia, sicut in acquisitio-ne eccl. Ita putat Cal. in t. de reli. do. consil. j. per c. si quis omne, ad fin. ibi, quicunq. j. q. vij. ¶ Quintò: ille, qui t fundat hospitale, acquiritus patronatus, sicut fundator ecclesiæ, s. inter dilectos. de dona. Intellige, si est hospitale religiosum: quia bene est patronus propriè, & ibi episcopus instituit: secus, si est hospitale priuatum: quia non efficitur propriè patronus, sed dominus regens ipsum auctoritate propria, nec ab eo exigit episcopus iura episcopalia. Abb. pulchrit. in disputatio-ne inci. Sempronius, xv. col. uer. cūm descendendo. Pet. de Perusio in quarte episc. c. iiiij. col. j. & primò, ad quem spectat. ¶ Sextò: clem. j. de iudi. procedit in causa ho-spitalis: gloss. ibi in uerbo, beneficis. & ibi Card. q. ij. & Imol. j. col. Tamen ubi uerbum Beneficium, capitul. propriè, non uenit hospitale, etiam datum clericu, ut bono uiro. Card. in cle. j. iij. q. de rerum per. post gloss. ibi in uerbo, beneficia secus, si in titulum, ut ibi. ¶ Se-7 ptimò: de t reliqua hospitalibus non soluitur Falcidisa, a nec Trebellianica. Pau. d. cōs. cccxcv.

a Nec Trebellia-nica] Addit etiam b tus est. Arch. in c. diffinit. xvij. q. iij. Paul. de Cas. consil. c. de quo excludat Bald. in d. l. si quis ad declinandam. xxij. col. uer. domi-nus Card. ¶ Nonò: dispositio t c. ad-monet. de renun. procedit in ho-spitali. Imo. ibi j. col. ¶ Decimò: hospitale non conficiens inuentarium, non tenet ultra uires hereditarias. Ang. in s. antep. in authen. de alie & emp. sicut de eccl. communiter tenetur in cap. in literis. de rapto, & in l. s. Roquul.

b Tatus est] Ad-de do. Alex. de l=mo. consil. ix. j. part. ¶ Tatus est] Ad-de do. Alex. de l=mo. consil. ix. j. part. ¶ Decimò: dispositio t c. ad-monet. de renun. procedit in ho-spitali. Imo. ibi j. col. ¶ Decimò: hospitale non conficiens inuentarium, non tenet ultra uires hereditarias. Ang. in s. antep. in authen. de alie & emp. sicut de eccl. communiter tenetur in cap. in literis. de rapto, & in l. s. Roquul.

Rodul. solum est solum si Florentia cum pluribus alijs, quod t' loca ista pia, etiam non subiecta episcopo, gaudeant beneficio c. non minus, de immo. eccl. ubi bona deputata ad usum pauperum, aequiparantur bonis ecclesiarum, quo ad immunitatem ab oneribus. Tamen respectu alienationis sequere dicta s. uer. secundum d. in alienatione. Et commissio hospitalium publici non spectat ad patronum, sed ad episcopum. Abb. in d. disputa. Sempronius. in iij. dubio: quod est principaliter super hoc: securus, si priuatum, ut ibi. ¶ Secunda declaratio. Si hospitale non est adificatum ad missam celebrandam, nec ibi est rector perpetuus, nechaberet, non dicitur locus religiosus, nec gaudet immunitate, licet cum auctoritate episcopi sit ibi altare, in quo aliquando celebratur in festiuitatibus magnis. Car. in c. fin. de censi. Alle. Gui. cle. quia contingit de reli. domi. Dicit tamen Paul. d. consil. ccxcv. quod licet non fundatum auctoritate episcopi, non dicatur locus facer, uel religiosus, tamen dicit locus pius: quod importat effectum, de quo ibi, & retulit s. in uer. ij. ¶ Tertia declaratio. Hospitalie t' presumuntur fundatum auctoritate episcopi, quando saepe celebratur in eo, vocato populo per signum publica campana. Ista colliguntur ex verbis Arch. in c. nemo, de conse. disl. j. & latius Abb. in c. patentibus. in prin. de priu. Melius Calde, de reli. domi. consil. iij. But. consil. xix. Quia hic agitur. xiiij. col. uer. ad ix. Abb. in d. disput. Sempronius. & c. scopia de censi. Lud. in l. sciendum. xv. col. de uer. ob. & consil. ccclxxvij. In causa proposita consultationis. j. col. Abb. in c. fin. de censi. Car. consil. xj. Quaedam societas laicorum, ubi consultus super hospitali sanctae Matris de Ceppo ciuitatis Pistorij, optimè declaratista. Et quid sit oratorium, & quod dicta signa sufficient, firmat Imo. melius omnibus post disputationem in cap. officij. xvij. col. uer. iuxta predicta quare potest de testa. Tetricus clarus Fed. consil. iij. Quæstio talis est, an dioecesanus. in j. q. & consil. cxxx. Factum tale est: quoddam domus. j. col. & Pet. de Peru. in d. tractatu canonica episcopi, iij. c. viij. char. illius tit. uer. principali, demum quareatur, si ubi omnino uidentur. Et addit. quod si longo tempore, præfertim tanto, cuius initij non est memoria, ecclesia est annexa hospitali: certe ex hoc presumitur religiosum & auctoritate episcopi fundatum. Rota pulchre de testa. iij. datur articulus. in antiquior. Pondera etiam uerba Bald. in l. si quis ad declinandum. xxij. col. uer. secunda q. hac est: cōmūne montis Falconis. C. de epis. & cle. & quod not. gloss. maior ad fi. in c. quidam. xvij. q. iij. & Abb. in d. disput. duo clericali. ult. col. Et signa t' cognoscendi hospitalie publicum, ponit Inno. in c. inter dilectos. de dona. Propter cuius dicta fuit decisio Florentiae magna quæstio, secundum But. ibi, cum opponeretur imprestationi hospitalis, quod erat priuatum, non autem publicum, & sic imprestitio non tenebat: nam licet appellaretur hospitalie sancti Pauli, non tamen erat publicum: quia licet, quod ueritas erat, q. erat in parochia sancti Pauli, non tamen ex eo eset publicum. Et si et allegatur, quod habebat extrinsecu figuram hospitalis publici, non tamen sequitur, quod eset publicum, nisi aliud appareat. Et ideo fuit obtentum, quod iudicaretur priuatum, secundum eum: de quo facit ibi festum Imol. quas in fi. concludens, non dici publicum, nisi appareat, quod fuerat fundatum cum consensu episcopi, uel quod episcopus consecraverit altare. Et ideo in istis priuatis hospitalibus communiter non sunt altaria consecrata, sed priuata. Et ponitur lapis consecratus super ipsum, quando ibi celebratur, secundum eum. Et pondera bene, quod isti sentiunt, quod si haberet nomen Sancti appropositi, ibi in illo loco, & non ecclesia parochia, diceretur publicum. Idem puto, quando concurret dictum signum campana, etc. quibus signis standum est in facto antiquo, ubi modus fundationis non apparet. Quando autem ecclesia presumatur fuisse consecrata, uide Arch. in d. c. nemo. de consec. dist. j. Adde, quod Do. scribentes de hospitalibus, ad diuersos effectus considerant multum, as si hospitale solitum dat in titulum, forte ex ordinatione funditoris, vel per usum electionis: an uero solitum committit, ut regulariter est d. cle. quia, uer. ut autem. Primo casu uenit appellatione beneficiorum, non secundo. Tamē, quando datur clericu, ut bono uiro, saltem dicitur titulus ecclesiasticus, secundum Fede, in tract. de rer. perm. ix. col. uer. xiiij. qui, quo ad ista uerba, non reprobarunt, licet dum dixit hoc post permittari cum beneficio, errauerit, ut per Imol. post Car. in c. qualitum. iij. col. de rer. permitt. & Vber. de Lampugnano in rep. c. j. viij. col. uer. secundum queritur. de re. permitt. in vj. & Car. post gloss. in clem. i. iij. q. de re. permitt. Et t' quod omne hospitale appellatur saltem locus ecclesiasticus, probat Fede, consil. iij. Quæstio talis est, an dioecesanus. Itē quod in materia penali appellatione ecclesiarum non uenit hospitalie, nisi sit religiosorum. uide Domi. post Lap. in c. cupientes. s. j. iij. col. de elect. in vj. Et multa in materia ponit Archipi. Flo. iij. parte summa, cap. xj. ex tracta. Lapi, de xenodochijs. ¶ Adde etiam predictis, quod t' si Papa reuocat omnes gratias non sortitas effectum, concessas super quibuscumque beneficijs, intelligitur etiā reuocare gratiam concessam super hospitali: quia in materia favorabilis appellatione beneficiorum uenient hospitalia subiecta episcopo.

po Card. in cle. iij. in iij. q. de iudic. post a [Hospitalia] Ad La. Et quod dixi de reuocatoria gratiarum, uidi consultum in quadam causa pendente Romę, per do. Bapti. de Cacialupis aduocatum consistoriale, sentient, quod si reuocantur gratia concessa super beneficijs, non includuntur concessa super hospitalibus: quod forte esset limitandum, nisi discretur de gratiis concessis super quibuscumque beneficijs: quia propter illam uniuersalitatē posset includi etiam id, quod largè est beneficium, iuxta gloss. in cle. j. uer. quamuis, de re fudi. cum concor. quas dixi in q. de iure pa. uer. ampliatur quartus. & facit gloss. in d. cle. per literas. dum not. uerbi Expressus: tum, quia materia est favorabilis, & concorrunt identitas rationis, propter quam iura loquenter de beneficijs, intelliguntur etiam de hospitalibus, ut in pluribus exemplis supra deductis. Per que forte idem attentaret quispiam, etiā quando non esset apposita illa dictio uniuersalis, inspectamente decisionum, de quibus s. Scias etiam, q. c. fin. de elec. in vj. debet seruari, quando hospitalie conservatur: secus, si alius gubernandum committitur, secundum Domi. post Lap. ibi in pen. col. Item not. quod c. fi. de conce. præben. non habet locum in hospitalibus. Cai. latè de sup. neg. præla. consil. j. Et uide Fed. consil. ccclxxij. Caslus talis est: Felicis. ubi latè ponit, quod nomine monasteriorū, prioratuum, uel ecclesiarum, non comprehenduntur hospitalia, siue materia sit favorabilis, siue odiosa. Et uide Imo. in cle. per literas. iij. col. de præben. ubi post But. colligit ex gloss. quod hospitalie habens ecclesiam, presumitur publicum: & quod eo ipso, quod est constructum auctoritate episcopi, dicitur religiosum. Et si est aliqua dispositio iuris, uel reguliarum, continens materiam extendibilem, putabatur fraudis: certe si loquitur de quibusvis beneficijs, comprehendit etiam hospitalia subiecta episcopo, licet solita gubernari per laicos: quia largo modo beneficia sunt, ut dicit Card. post Matth. in d. cle. j. viij. q. de sequel. pos. sicut t' pensiones & præstimonia non sunt propriæ beneficia, ut dixi in c. postulasti. xvij. col. de rescrip. & lex loquens de quo cunque beneficio, includit ea: gloss. in cle. iij. in uer. quod cunct. de ui. & hon. clericis.

१८७

Dic quod isti non loquuntur in illo, qui dicit se praescripsi contrahendi telam: hoc enim est absurdum, q̄ præscriptio tunc non posset inchoari, sed copta bene finiri. Nam utroq; casu militat dicta ratio negligentia, per quam illud tempus non copatur, etiam in prescriptione copta, ut hic, & s.c.j. Sed mens ipsorum est, quod ipsa hæreditas facens, licet non possit incipere præscriptionem, tamen copta per defunctionem, currit. Nam dicunt isti, q̄ propter mortem creditoris non debet in præiudicium rei alterari natura, uel cōditio obligationis. Et ita expressè uult Pe. de Anch. in regul. sue pos. xij. col. uer. vj. oppo. de reg. iu. in vj. firmas, q̄ hæreditas facēs præscribit. Et si dices, si interrumpitur possessio facente hæreditate, interrumpitur etiam continuatio, l. naturaliter. ff. de usuc. Si nō possidet: ergo nō præscribit, ut ibi responderet Pet. q̄ illud est uerum in interruptione posselionis naturalis. Sed ista non potest dici naturalis interruptio propter spem aditionis fieri dæ proximè per hæredem, qui singatur eadem persona cum defuncto^b, in authen. dæ iureiu. à mo. prest. post. prin. Declara hæc in hæreditate Cardinalis, uel alterius prelata testantis ex licentia Papæ de bonis ex dignitate quesitis. Nam cōtra tale patrimonium nō poterit cōtinuari præscriptio, quæ cōtinuari solet cōtra hæreditatem facēt, d.l. si seruus hær. & l. cœ ptā. ff. de usucap. quia q̄ quis nō potest habere hæredem ex testamento, nisi ex priuilegio speciali, ibi nullo tēpore est inuenire hæreditati eius: nō enim ante quā agnoscatur, l. si seruus communis. ff. de sti. ser. non etiam post eam agniti: quia tunc eius patrimonium est iunctū patrimonio hæredis, & copit esse unū patrimonium, l. sed & si plures. s. à filio. ff. de tul. & pu. Nā etiam tali patrimonio non potest dari curat, tanquam hæreditati facenti. Ita dixit Ang. in d.l. si seruus cōmunis. ff. de sti. ser. Sed Imo. ibi in j. col. quem uide, tenet contrarium: quia imo uideatur posse continuari præscriptio, cum illa fundetur ex posselione possidentis bona fide & titulo, quæ durant, licet quis decedat sine hæredē: facilij. s. procul dubio. C. de usucap. trans. ut ibi per eum. ¶ Fallit tertio in præscriptione cōventionali, l. si prædio. ff. de in diem addi. quia illa recipit actum & formā à partium conventione: Bal. in d.l. licet. Et dic, q̄ eo casu, quo præscriptio cureret contra hæreditatē facentem, daretur restituti, in integr. ut per Spe. But. & Ab. hsc. Et addet Imol. j. eo. cum nō lic. ubi in hoc passu simpliciter dixit, q̄ aut est i potestate hæredis adire, & currat præscriptio, per c. si. de elec. aut est aliaś impeditus, & nō currat, aut restituatur. Si uelles hoc teneare, posses respōdere rationi Ab. dum dicit, durū esse, q̄ tempus, quo hæres deliberat, currat, q̄ illa deliberatio non exigit magnū spacium temporis, sed breui tempo re uidebis, expediat adire, an non? Et de his aliqua etiā ponit Firma. in suo Repertorio, i uerb. præscriptio currit. j. col. Et dictum Raph. in d.l. licet. & aliotum, non loquitur in præscriptione passiuā contra hæreditatē facentē, sed in actuā ipsius hæreditatis facētis, ut postea considerau. Per hæc etiam potest inferri, an & q̄n ecclēsia uacante currat præscriptio copta a cōtiē per prælatū contra alium. Et lcas, q̄ iuri adeundi hæreditatis præscribitur^c xxx. annis: ut cōmuni- ter teneret in d.l. licet, & latē per Imol. post ḡ. in l. iij. ff. de acqui. hæ. No. Lud. consil. lxx. quod est ad literam inter cōsilia Paul. de Cast. ccl. xxix. cui Paul. se subscriptit, ut pater consili. ibi præal. q̄ adire ius est. l. iij. ibi, ius adeundi. C. de insti. & substi. sub condi. fa. Ergo præscribitur, l. scut. i uer. ius. C. de præctri.

c. de qua
ta.

b. Cū defuncto]
Ad quod facit qd̄
babetur p. d. Soc.
in d. consil. lxvij.
incip. in presen-
ti consultatione,
uer. sed hæc obie-
ctio circa mediū,
in j. parte, char-
evi, que uide.

c. Prescribitur]
Ad quam mate-
riam, uide omni-
no do. Alexan. de
Imol. l. j. C. quan-
do non pe. per. d.
Soc. in cōs. lxxij.
inci. i causa uer-

Præscribit
Ad quam m
iam, vide op
ao do. Alexa
mol. l. j. C.
do non pe. p
soc. in cōsl.
mci. i causa

tēti, uer. quodd ad
hos. circa s. in j.
parte char. cx. et
ibi etiam in uer.
secunda uia. in fi.
et in uer. sed hoc
non obstante, ex
in consil. lxxxj.
incip. in præsentⁱ
ceccxcix. ¶ Nō mirū, si mala fides de-
fundit non nocet successori in benefi-
cio, sicut noet hec tñm fidei; quia
non habet ius à defuncto, sicut hæres.
Ab. post gl. hic, & in c. s. iij. col. s. eo. &
in c. cura. de iurepa. & Imo. in c. s. iij. col. s. eo. Sed in con-
trariū est gl. solitaria in c. s. in gl. i. ibi, cùm ei successerit.
de ope. no. nū, uolens successori in dignitate succede-
re in uitium prædecessoris. Vnde oportet eā intelligere,
qđ ille successor sciuit nunciationē factam, & ita suc-
cessit in uitio, s̄m But. ibi iij. col. Ex quo collige accura-
tē, qđ mala fides prædecessoris in beneficio nocet suc-
cessori habenti de ea notitiae. Quid autē de æquitate ca-
nonica in herede uniuersali, dicetur j. a.
¶ Si diligenter] a eo. s. diligenter. ¶ Er aduerte: quia glo-
rificat plenē etiam hīc senit, qđ successor in beneficio, qui
habes in apost. est bonę fidei, possit completere præscri-
ptionē coptam cum mala fide à præ-
decessore. Vtitur enim uero cōpœluit, denotante prin-
cipiū præscriptionis ab alio inductum, & à successore
completū. Sed Ab. hic exp̄lē firmat contrariū, dicens,
qđ iste potest à se incipere præscriptionē: ex qua sequi-
tur, qđ si aliqualiter reperiatur malam fidē defuncti nō
nocere successor, debet s. dilig. qđ ad hoc, ut ipse pos-
sit tam nouę præscriptionis incipere: nō autem, qđ
pus, quo author mālē fidei præscripti, cōluntur cū
præscriptione lucis, floris. Et ita etiā Dy. in d. reg. posse-
for. Et est rationabīlē, qđ illa præscriptio authoris nō cō-
plete & inualida, nihil operetur: arg. regulæ, non præ-
stat. libr. vj. Est uerum, qđ si author non fuisset in mala
fide, sed in credulitate iusta, tunc successor bene posset
completere præscriptionē ab eo cōceptam. Ita loquuntur
iura, quæ statim adducuntur. ¶ Quādo in præscriptione
sit necessarius titulus, ponit Ab. j. c. s. diligenter. uer. fin.
& ibi etiam dicetur, quid de titulo ex causa lacratua.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-
erat, & sic error facti, tantum prodest, quantu uerus titu-
lus habitus à non dño, quo ad præscribēdū, uel usu
capendum: glo. hic. & in d. cura. Aeg. dec̄. dccc. Si
appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis, dicens, qđ appa-
ret concessio episcopi, narrans capitulū cōlensifē, qđ
reuera nō cōlenserat, iste iustus error facti facit titulum
putatiū aptū ad præscribēdū, propter gl. hic, &c.
cū dilectus. in verb. constitutū, de consil. Idē dicas, si
in illa materia in ualida habetur confirmation in forma
cōmuni. But. in c. p. in fi. de confit. util. uel inut. Idē, qđ
hares audiuit famā, uel alias conjecturas de ti. defun-
cti. Bar. in l. Celsus. ff. de usuca. quæ conjecturę non sem-
per sufficerent in ipso defuncto: quia in facto suo non
presumitur decipi, s̄m eum. Cū iſtis uide Bar. in l. at qui
natura. s. cū me absente. ff. de neg. gest. alleg. Pet.
de Anc. cōs. mihi cccc. Tres dñi. iij. col. Imo. dicitū unius
legalis personæ præbet iustā causam credēdī, & sic cau-
sandis titulum aptū ad præscribēdū. Bald. in l. indicia.
pecol. C. de rei uen. propter gl. tritā in l. Titio. in gl. ma-
iori, a hēti. ff. de cond. & demon. quā late ornauit in c.
cū cōtingat. s. col. de rescrip. ¶ Vnde dicit Bar. in l. qui
fundū s. procurat. ff. pro emp. & in l. s. eo. tit. qđ emēs
à procuratore falso, excusat, si audiuit à fide dignis,
eū esse uerum procurat. Ideo dicunt Bal. & Sal. in l. j.

xxx. an. Currit autem dictum tempus
à die, quo creatū est ius, & orta adeūdī
facultas: antea non: ideo hæredī sub
conditione in instituto nō currit, nisi cō-
ditio ī implēta. Ang. in l. s. seruus. ff. de
bo. author. iu. pos. nū. cōs. d. c. cura.
et in uer. sed hoc
non obstante, ex
in consil. lxxxj.
incip. in præsentⁱ
ceccxcix. ¶ Nō mirū, si mala fides de-
fundit non nocet successori in benefi-
cio, sicut noet hec tñm fidei; quia
non habet ius à defuncto, sicut hæres.
Ab. post gl. hic, & in c. s. iij. col. s. eo. &
in c. cura. de iurepa. & Imo. in c. s. iij. col. s. eo. Sed in con-
trariū est gl. solitaria in c. s. in gl. i. ibi, cùm ei successerit.
de ope. no. nū, uolens successori in dignitate succede-
re in uitium prædecessoris. Vnde oportet eā intelligere,
qđ ille successor sciuit nunciationē factam, & ita suc-
cessit in uitio, s̄m But. ibi iij. col. Ex quo collige accura-
tē, qđ mala fides prædecessoris in beneficio nocet suc-
cessori habenti de ea notitiae. Quid autē de æquitate ca-
nonica in herede uniuersali, dicetur j. a.
¶ Si diligenter] a eo. s. diligenter. ¶ Er aduerte: quia glo-
rificat plenē etiam hīc senit, qđ successor in beneficio, qui
habes in apost. est bonę fidei, possit completere præscri-
ptionē coptam cum mala fide à præ-
decessore. Vtitur enim uero cōpœluit, denotante prin-
cipiū præscriptionis ab alio inductum, & à successore
completū. Sed Ab. hic exp̄lē firmat contrariū, dicens,
qđ iste potest à se incipere præscriptionē: ex qua sequi-
tur, qđ si aliqualiter reperiatur malam fidē defuncti nō
nocere successor, debet s. dilig. qđ ad hoc, ut ipse pos-
sit tam nouę præscriptionis incipere: nō autem, qđ
pus, quo author mālē fidei præscripti, cōluntur cū
præscriptione lucis, floris. Et ita etiā Dy. in d. reg. posse-
for. Et est rationabīlē, qđ illa præscriptio authoris nō cō-
plete & inualida, nihil operetur: arg. regulæ, non præ-
stat. libr. vj. Est uerum, qđ si author non fuisset in mala
fide, sed in credulitate iusta, tunc successor bene posset
completere præscriptionē ab eo cōceptam. Ita loquuntur
iura, quæ statim adducuntur. ¶ Quādo in præscriptione
sit necessarius titulus, ponit Ab. j. c. s. diligenter. uer. fin.
& ibi etiam dicetur, quid de titulo ex causa lacratua.

a Si diligenter] a eo. s. diligenter. ¶ Er aduerte: quia glo-
rificat plenē etiam hīc senit, qđ successor in beneficio, qui
habes in apost.

¶ Si diligenter] a eo. s. diligenter. ¶ Er aduerte: quia glo-
rificat plenē etiam hīc senit, qđ successor in beneficio, qui
habes in apost. est bonę fidei, possit completere præscri-
ptionē coptam cum mala fide à præ-
decessore. Vtitur enim uero cōpœluit, denotante prin-
cipiū præscriptionis ab alio inductum, & à successore
completū. Sed Ab. hic exp̄lē firmat contrariū, dicens,
qđ iste potest à se incipere præscriptionē: ex qua sequi-
tur, qđ si aliqualiter reperiatur malam fidē defuncti nō
nocere successor, debet s. dilig. qđ ad hoc, ut ipse pos-
sit tam nouę præscriptionis incipere: nō autem, qđ
pus, quo author mālē fidei præscripti, cōluntur cū
præscriptione lucis, floris. Et ita etiā Dy. in d. reg. posse-
for. Et est rationabīlē, qđ illa præscriptio authoris nō cō-
plete & inualida, nihil operetur: arg. regulæ, non præ-
stat. libr. vj. Est uerum, qđ si author non fuisset in mala
fide, sed in credulitate iusta, tunc successor bene posset
completere præscriptionē ab eo cōceptam. Ita loquuntur
iura, quæ statim adducuntur. ¶ Quādo in præscriptione
sit necessarius titulus, ponit Ab. j. c. s. diligenter. uer. fin.
& ibi etiam dicetur, quid de titulo ex causa lacratua.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-
erat, & sic error facti, tantum prodest, quantu uerus titu-
lus habitus à non dño, quo ad præscribēdū, uel usu
capendum: glo. hic. & in d. cura. Aeg. dec̄. dccc. Si
appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis, dicens, qđ appa-
ret concessio episcopi, narrans capitulū cōlensifē, qđ
reuera nō cōlenserat, iste iustus error facti facit titulum
putatiū aptū ad præscribēdū, propter gl. hic, &c.
cū dilectus. in verb. constitutū, de consil. Idē dicas, si
in illa materia in ualida habetur confirmation in forma
cōmuni. But. in c. p. in fi. de confit. util. uel inut. Idē, qđ
hares audiuit famā, uel alias conjecturas de ti. defun-
cti. Bar. in l. Celsus. ff. de usuca. quæ conjecturę non sem-
per sufficerent in ipso defuncto: quia in facto suo non
presumitur decipi, s̄m eum. Cū iſtis uide Bar. in l. at qui
natura. s. cū me absente. ff. de neg. gest. alleg. Pet.
de Anc. cōs. mihi cccc. Tres dñi. iij. col. Imo. dicitū unius
legalis personæ præbet iustā causam credēdī, & sic cau-
sandis titulum aptū ad præscribēdū. Bald. in l. indicia.
pecol. C. de rei uen. propter gl. tritā in l. Titio. in gl. ma-
iori, a hēti. ff. de cond. & demon. quā late ornauit in c.
cū cōtingat. s. col. de rescrip. ¶ Vnde dicit Bar. in l. qui
fundū s. procurat. ff. pro emp. & in l. s. eo. tit. qđ emēs
à procuratore falso, excusat, si audiuit à fide dignis,
eū esse uerum procurat. Ideo dicunt Bal. & Sal. in l. j.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-
erat, & sic error facti, tantum prodest, quantu uerus titu-
lus habitus à non dño, quo ad præscribēdū, uel usu
capendum: glo. hic. & in d. cura. Aeg. dec̄. dccc. Si
appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis, dicens, qđ appa-
ret concessio episcopi, narrans capitulū cōlensifē, qđ
reuera nō cōlenserat, iste iustus error facti facit titulum
putatiū aptū ad præscribēdū, propter gl. hic, &c.
cū dilectus. in verb. constitutū, de consil. Idē dicas, si
in illa materia in ualida habetur confirmation in forma
cōmuni. But. in c. p. in fi. de confit. util. uel inut. Idē, qđ
hares audiuit famā, uel alias conjecturas de ti. defun-
cti. Bar. in l. Celsus. ff. de usuca. quæ conjecturę non sem-
per sufficerent in ipso defuncto: quia in facto suo non
presumitur decipi, s̄m eum. Cū iſtis uide Bar. in l. at qui
natura. s. cū me absente. ff. de neg. gest. alleg. Pet.
de Anc. cōs. mihi cccc. Tres dñi. iij. col. Imo. dicitū unius
legalis personæ præbet iustā causam credēdī, & sic cau-
sandis titulum aptū ad præscribēdū. Bald. in l. indicia.
pecol. C. de rei uen. propter gl. tritā in l. Titio. in gl. ma-
iori, a hēti. ff. de cond. & demon. quā late ornauit in c.
cū cōtingat. s. col. de rescrip. ¶ Vnde dicit Bar. in l. qui
fundū s. procurat. ff. pro emp. & in l. s. eo. tit. qđ emēs
à procuratore falso, excusat, si audiuit à fide dignis,
eū esse uerum procurat. Ideo dicunt Bal. & Sal. in l. j.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-
erat, & sic error facti, tantum prodest, quantu uerus titu-
lus habitus à non dño, quo ad præscribēdū, uel usu
capendum: glo. hic. & in d. cura. Aeg. dec̄. dccc. Si
appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis, dicens, qđ appa-
ret concessio episcopi, narrans capitulū cōlensifē, qđ
reuera nō cōlenserat, iste iustus error facti facit titulum
putatiū aptū ad præscribēdū, propter gl. hic, &c.
cū dilectus. in verb. constitutū, de consil. Idē dicas, si
in illa materia in ualida habetur confirmation in forma
cōmuni. But. in c. p. in fi. de confit. util. uel inut. Idē, qđ
hares audiuit famā, uel alias conjecturas de ti. defun-
cti. Bar. in l. Celsus. ff. de usuca. quæ conjecturę non sem-
per sufficerent in ipso defuncto: quia in facto suo non
presumitur decipi, s̄m eum. Cū iſtis uide Bar. in l. at qui
natura. s. cū me absente. ff. de neg. gest. alleg. Pet.
de Anc. cōs. mihi cccc. Tres dñi. iij. col. Imo. dicitū unius
legalis personæ præbet iustā causam credēdī, & sic cau-
sandis titulum aptū ad præscribēdū. Bald. in l. indicia.
pecol. C. de rei uen. propter gl. tritā in l. Titio. in gl. ma-
iori, a hēti. ff. de cond. & demon. quā late ornauit in c.
cū cōtingat. s. col. de rescrip. ¶ Vnde dicit Bar. in l. qui
fundū s. procurat. ff. pro emp. & in l. s. eo. tit. qđ emēs
à procuratore falso, excusat, si audiuit à fide dignis,
eū esse uerum procurat. Ideo dicunt Bal. & Sal. in l. j.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-
erat, & sic error facti, tantum prodest, quantu uerus titu-
lus habitus à non dño, quo ad præscribēdū, uel usu
capendum: glo. hic. & in d. cura. Aeg. dec̄. dccc. Si
appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis, dicens, qđ appa-
ret concessio episcopi, narrans capitulū cōlensifē, qđ
reuera nō cōlenserat, iste iustus error facti facit titulum
putatiū aptū ad præscribēdū, propter gl. hic, &c.
cū dilectus. in verb. constitutū, de consil. Idē dicas, si
in illa materia in ualida habetur confirmation in forma
cōmuni. But. in c. p. in fi. de confit. util. uel inut. Idē, qđ
hares audiuit famā, uel alias conjecturas de ti. defun-
cti. Bar. in l. Celsus. ff. de usuca. quæ conjecturę non sem-
per sufficerent in ipso defuncto: quia in facto suo non
presumitur decipi, s̄m eum. Cū iſtis uide Bar. in l. at qui
natura. s. cū me absente. ff. de neg. gest. alleg. Pet.
de Anc. cōs. mihi cccc. Tres dñi. iij. col. Imo. dicitū unius
legalis personæ præbet iustā causam credēdī, & sic cau-
sandis titulum aptū ad præscribēdū. Bald. in l. indicia.
pecol. C. de rei uen. propter gl. tritā in l. Titio. in gl. ma-
iori, a hēti. ff. de cond. & demon. quā late ornauit in c.
cū cōtingat. s. col. de rescrip. ¶ Vnde dicit Bar. in l. qui
fundū s. procurat. ff. pro emp. & in l. s. eo. tit. qđ emēs
à procuratore falso, excusat, si audiuit à fide dignis,
eū esse uerum procurat. Ideo dicunt Bal. & Sal. in l. j.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-
erat, & sic error facti, tantum prodest, quantu uerus titu-
lus habitus à non dño, quo ad præscribēdū, uel usu
capendum: glo. hic. & in d. cura. Aeg. dec̄. dccc. Si
appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis, dicens, qđ appa-
ret concessio episcopi, narrans capitulū cōlensifē, qđ
reuera nō cōlenserat, iste iustus error facti facit titulum
putatiū aptū ad præscribēdū, propter gl. hic, &c.
cū dilectus. in verb. constitutū, de consil. Idē dicas, si
in illa materia in ualida habetur confirmation in forma
cōmuni. But. in c. p. in fi. de confit. util. uel inut. Idē, qđ
hares audiuit famā, uel alias conjecturas de ti. defun-
cti. Bar. in l. Celsus. ff. de usuca. quæ conjecturę non sem-
per sufficerent in ipso defuncto: quia in facto suo non
presumitur decipi, s̄m eum. Cū iſtis uide Bar. in l. at qui
natura. s. cū me absente. ff. de neg. gest. alleg. Pet.
de Anc. cōs. mihi cccc. Tres dñi. iij. col. Imo. dicitū unius
legalis personæ præbet iustā causam credēdī, & sic cau-
sandis titulum aptū ad præscribēdū. Bald. in l. indicia.
pecol. C. de rei uen. propter gl. tritā in l. Titio. in gl. ma-
iori, a hēti. ff. de cond. & demon. quā late ornauit in c.
cū cōtingat. s. col. de rescrip. ¶ Vnde dicit Bar. in l. qui
fundū s. procurat. ff. pro emp. & in l. s. eo. tit. qđ emēs
à procuratore falso, excusat, si audiuit à fide dignis,
eū esse uerum procurat. Ideo dicunt Bal. & Sal. in l. j.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-
erat, & sic error facti, tantum prodest, quantu uerus titu-
lus habitus à non dño, quo ad præscribēdū, uel usu
capendum: glo. hic. & in d. cura. Aeg. dec̄. dccc. Si
appareat. & Rota hoc tit. iij. in nouis, dicens, qđ appa-
ret concessio episcopi, narrans capitulū cōlensifē, qđ
reuera nō cōlenserat, iste iustus error facti facit titulum
putatiū aptū ad præscribēdū, propter gl. hic, &c.
cū dilectus. in verb. constitutū, de consil. Idē dicas, si
in illa materia in ualida habetur confirmation in forma
cōmuni. But. in c. p. in fi. de confit. util. uel inut. Idē, qđ
hares audiuit famā, uel alias conjecturas de ti. defun-
cti. Bar. in l. Celsus. ff. de usuca. quæ conjecturę non sem-
per sufficerent in ipso defuncto: quia in facto suo non
presumitur decipi, s̄m eum. Cū iſtis uide Bar. in l. at qui
natura. s. cū me absente. ff. de neg. gest. alleg. Pet.
de Anc. cōs. mihi cccc. Tres dñi. iij. col. Imo. dicitū unius
legalis personæ præbet iustā causam credēdī, & sic cau-
sandis titulum aptū ad præscribēdū. Bald. in l. indicia.
pecol. C. de rei uen. propter gl. tritā in l. Titio. in gl. ma-
iori, a hēti. ff. de cond. & demon. quā late ornauit in c.
cū cōtingat. s. col. de rescrip. ¶ Vnde dicit Bar. in l. qui
fundū s. procurat. ff. pro emp. & in l. s. eo. tit. qđ emēs
à procuratore falso, excusat, si audiuit à fide dignis,
eū esse uerum procurat. Ideo dicunt Bal. & Sal. in l. j.

¶ Sed tñd cognoscēdū, quis tñ sufficiat, de quo ponit
omnes hic: collige duas doctrinas amplectentes mul-
ta hincinde posita, clarius, quam per alios. ¶ Prima do-
ctrina. Iusta credulitas iuridicū tituli, qđ reuera non sub-<br

in iure, secundum Bartol. in d. scire. Et in dubio non presumitur quis factus locupletior, nisi appareat. Angel. consil. mihi clvij. Domina Catharina. in fi. & consil. cxxxij. super primo punto. ante fi. & Paul. consil. xvij. antep. colum. sicut contrarium dicat Angel. in l. utrum. ff. de pe. ha. exclamans de quadam glo. ibi, de quo etiam per Pet. de Anch. consil. v. post princ. De hoc intellige in fructibus consumptis. Si autem extant, dic, ut ibi per Abb. in d. c. gravis. ff. col. & omnes in l. certum. C. de reuuen. Et modum eos petendi ponit Alexan. in l. Nefenius. s. ff. de re iudi. dicens extantes indistincte deberet restituui. ¶ Et scias, quod si quis bona fide & iusto t. fructus alienos triennio possederit, dicitur per usucaptionem eos acquisuisse. Bartol. in l. sequitur. s. fructus: per illum tex. ff. de usuc. & Abb. h. c. pe. colum. ibi, dico tamen. Item, quando titulus invalidus, vel invalidabilis excusat a fructibus, vide Ludo. consil. ccclviij. In re praesenti. ult. colum. Et quod si excusat a fructibus perci pendi, nide doctrinam Ang. in l. sed & partus. in prim. ff. quod me. causa. ¶ Tertia restrictio. Possidens iure res stente, non excusat respectu fructuum, per reg. qui contra. de reg. vi. l. vi. Sed prædicta procedunt, ubi posside rit contra ius non assistens. Bartol. in d. scire. declarans egregie dictam regulam. Et sequitur Abb. in c. dilecto. ff. colum. de præben. inferens ad possidentem beneficium iure non assistente: quia non tenetur ad fructus: secus, si iure resistente. Ad quod etiam vide Abb. iii. c. pe. in fi. de re. eccl. non alie. Sed caue: quia hanc doctrinam reprobavit Abb. j. eod. c. si diligenter. vij. col. uer. ego dubito. quia possidens seruitutem, presumitur mala fidei, cum res presumitur libera: fortius debet præsumi mala fides, si possidet iure non assistente. Præterea presumitur quis scire iura. Ergo presumit scire, quod ius non assistit. Ergo mala fidei. Responderet ad s. scire. ut ibi per eum. Cogita: quia si non est predo, ut ibi dicitur, profectio non uidetur mala fidei. Nec dicit Bart. quod sit bona fidei, sed quod non presumitur bona fidei per d. regulam, qui contra, nec mala fidei, per d. scire. quia caret dolo. Et iste status medius non sufficit ad præscriptionem, in qua requiritur bona fides positivæ, sed sufficit ad acquisitionem fructuum, in qua sufficit malam fidem abesse: & sic statet op. Bart. ¶ Faciunt potestem prædicta ad questionem, utrum clericus dignus priuatiæ beneficii faciat fructus suos, donec in beneficio tolleratur. In quo prima facie videtur, quod non, per tex. in l. prædonis. ff. de pe. ha. Per que dicitur ibi Bal. Pau. de Cast. & apertissimè Ang. quod ibi est casus rotundus contra prælatos non canonice institutos. s. qui propter eorum demerita sciunt se debere priuati, tanquam indignos: nam licet habeant dominium prælaturæ, & faciant fructus suos, & ante quam priuinentur, habeant administrandi potentiam, tam si postea priuantur, tenentur ut prædones, ad integrum restitutio nem fructuum medio tempore perceptorum. Cū isti etiam concordat Gui. Cun. Angel. Paul. de Cast. & Alex. in l. per illum tex. C. de his, quib. ut ind. & Lud. in l. diuortio. in prin. ff. col. ff. sol. ma. loquentes etiam de feudatario, qui cōmisit feloniam dignam priuatione feudi. ¶ Simile est, quod not. Spec. de loc. n. u. aliquam. uer. x. & Ang. in s. si uero. post præ. in auth. de n. alie. 32 & Cy. in authen. qui rē. C. de sac. eccl. dientes. t. emphyteutam, qui non soluit canonem, teneri ad restitutio nem fructuum, quos medio tempore percepti. ¶ Ni filio ministris contrarium puto uerius: primò, per id, qd. non. Bal. in l. non solūm. in fi. ff. de rest. in integ. ubi dicit, quod licet ille, qui est priuatua ipso iure, non faciat fructus suos etiam ante declarationem incurſa priuatio nis: glos. Bar. & Ang. in authen. de incert. n. u. in princ. Petri. de Anch. in c. felicis. ix. colum. de hære. in vi. Mod. in lib. maleficiorū, in uer. eius bona publicamus. xvij. col. uer. septimò bene aduertas. Dixi in c. Rodulphus.

xlvij. col. uer. limita tertio. de rescr. tamen ille, qui est priuandus per sententiam, licet utitur bonis, & acqui ritur fructus, donec bona per fisum apprehendantur. ¶ Secundò per id, quod no. Inno. in c. cum nostris. ppe princ. de concess. præben. ubi dicit, quod homicida irregularis licet tenet dignitates suas, quo usq. renunciet, uel deponatur. Quem sequitur ibi Imo. post alios in xxj. col. & multi alij, quos reduxi in c. fi. l. col. & c. sciscitatis. j. col. de rescr. Ex quibus clare uult Inn. quod nō teneatur restituere fructus. Nam ista consequentia est bona: beneficium potest licet retineri, ergo & fructus ex eo percepti. Spec. de leg. ult. char. in s. uidendum re stat. ad fi. uer. sed pone, q. aliquis malè tenuit. & Car. in cle. constitutione s. ceterum. in fi. de elec. ¶ Tertiò per id, quod scribit Phil. de Perus. i. d. l. j. col. C. de his, qui bus ut sing. ubi reprobavit dictum Gui. & aliorum, ibi dices, ipsum esse durum: quia sequeretur, quod si quis cōmisit delictum, ex quo ueniunt confundenda bona sua, uel pars suorum honorum, teneretur ad fructus con sumptos, perceptos, uel pceptiōdēs. Quod est falsum & contra prædicta. Quia tamen non allegat. ¶ Quartò per id, quod notat plenē Rota de refi. spo. iiiij. distinc. incip. item fuit dubitatum. cū seq. in nouis, ubi uolunt, quod condemnatus ad relaxandum beneficium ita de mī tenetur ad fructus perceptos, si beneficium occu pavit de facto. Secus ergo, si non occupauit, licet sit dīctus: secus, si iure resistente. Ad quod etiam vide Abb. iii. c. pe. in fi. de re. eccl. non alie. Sed caue: quia hanc doctrinam reprobavit Abb. j. eod. c. si diligenter. vij. col. uer. ego dubito. quia possidens seruitutem, presumitur mala fidei, cum res presumitur libera: fortius debet præsumi mala fides, si possidet iure non assistente. Præterea presumitur quis scire iura. Ergo presumit scire, quod ius non assistit. Ergo mala fidei. Responderet ad s. scire. ut ibi per eum. Cogita: quia si non est predo, ut ibi dicitur, profectio non uidetur mala fidei. Nec dicit Bart. quod sit bona fidei, sed quod non presumitur bona fidei per d. regulam, qui contra, nec mala fidei, per d. scire. quia caret dolo. Et iste status medius non sufficit ad præscriptionem, in qua requiritur bona fides positivæ, sed sufficit ad acquisitionem fructuum, in qua sufficit malam fidem abesse: & sic statet op. Bart. ¶ Faciunt potestem prædicta ad questionem, utrum clericus dignus priuatiæ beneficii faciat fructus suos, donec in beneficio tolleratur. In quo prima facie videtur, quod non, per tex. in l. prædonis. ff. de pe. ha. Per que dicitur ibi Bal. Pau. de Cast. & apertissimè Ang. quod ibi est casus rotundus contra prælatos non canonice institutos. s. qui propter eorum demerita sciunt se debere priuati, tanquam indignos: nam licet habeant dominium prælaturæ, & faciant fructus suos, & ante quam priuinentur, habeant administrandi potentiam, tam si postea priuantur, tenentur ut prædones, ad integrum restitutio nem fructuum, quos medio tempore percepti. ¶ Ni filio ministris contrarium puto uerius: primò, per id, qd. non. Bal. in l. non solūm. in fi. ff. de rest. in integ. ubi dicit, quod licet ille, qui est priuatua ipso iure, non faciat fructus suos etiam ante declarationem incurſa priuatio nis: glos. Bar. & Ang. in authen. de incert. n. u. in princ. Petri. de Anch. in c. felicis. ix. colum. de hære. in vi. Mod. in lib. maleficiorū, in uer. eius bona publicamus. xvij. col. uer. septimò bene aduertas. Dixi in c. Rodulphus.

c. de quar ta.

uer. de bonis, seu fructibus. & Pet. de Palu. in loco ibi allegato, & Abb. in d. c. & in d. c. cum super. j. col. uer. quod intelligo uerū. de cau. posse. & propri. Et inuenies tremenda uerba cōtra clericos male uiuentes: sed communiter etiam dicitur Hesrony. quæ refert 34 mors eorum terribilis. ¶ Limita ter tō dictam doctrinā in præscriptione temporis longissimi: quia in ea error iuris nō nocet. Imo. h. c. licet aliter sentiat gl. ord. in iure nostro: uidelicet i. c. de his, quae si. à pre la. & in c. Apostolicae. de dona. & in d. c. cura. dicētes, er ore iuris non excusat à mala fide: nō impedit præscriptionem de iure canonico, quod tamē loquitur de præscriptione longissima. Et ita sequendo illas gl. finiat Abb. h. c. & exprelis in c. cum non licet. vi. col. uer. secus, si errab. j. eo. quem sequitur Paul. de Cast. in d. l. Celsus. in prin. uer. Canonista dicitur, ubi credo es potius additionem Ang. filij sui, cum Pau. non con fuerit allegare Abb. Hac partē sentiunt etiā omnes, quos allegauit s. in secunda doctrina, dum loquuntur in materia, in qua requiritur præscriptio longissima, uidelicet contra ecclesiam: & tamen faciunt differentiā inter errorem iuris & facti, ut primus noceat ad præscriptionem, secundus non. Et illas decisiones ita pondera rat Alex. tenens hanc partē consi. allegando proprie in v. limitatione. Cum istis etiam concordat Alex. consil. ccccx. Circa præsentis. ¶ Limita quartō dictam doctrinā, quæ dicit errorem iuris non iuuare præscribentē, ut habeat locum, qm erratur in iure, per quod titulus, quē quis putat validū, est ipso iure in ualidus: sed si est inutilandus, tunc tenens rem ex talī titulo adhuc non in ualidato, prescribere potest errando in eo, licet talis titulus nō sufficeret ad tribuendum plenum ius, sm Car. h. c. Exemplificat in his, quæ nō speciat pariter ad capitulum & episcopum, sed ad episcopum cum consensu: & fortius, si cum consilio capituli: quæ duo pos sunt interuenire ex pōt. c. cum uos. de his, que fiunt à præla. Inno. in c. cum consuetudinis. de cōfue. Hoc modo saluat gl. h. c. & in c. cum dilectus in uer. constitutū, de consue. & in c. in uer. causam tribuat. de præsc. in vi. & in c. j. col. uer. præscribendi. de reb. eccl. non alie. in vi. Tālis enim concessio, quamvis non sufficiat ad tribuendum ius, tamen quia tenet, donec annulletur, tribuit saltem causam præscribendi. Quod bene no. sm eū: & reuera est limitatione solemnis ad d. l. nunquā & ad prædicta. ¶ Sed considera primò, q. Bar. in d. scire. forte lenit contrarium, dicendo, q. error iuris non assistens, non facit bonam fidem aūstere positiū, ad. o. q. præscribi possit. Ergo si contrariū tenet simpliciter Pau. de Cast. consil. lxxij. Quia frustra disputatione. 35 ad fi. uer. secunda ratio, quia l'error iuris nō inducit bonam fidem in præscriptione. Alleg. Cy. in l. s. quis emptionis. s. j. C. de præsc. xxx. an. No. ultra eū Bar. d. s. scire. Sed hodie non præscribitur, nisi cū bona fide, & non sufficit malam fidem abesse, sed oportet bonam adesse. Bart. in d. scire. Igitur, &c. Pro qua parte induco ultra alios tex. in c. dudum, de deci. ubi error iuris non proficit in præscriptione longissima. Nam de alia nō uidetur illo qui ille tex. dū repellit præscriptionē contra eccl. s. que si fuisset minor, quam quadragesaria, nō oportebat in spicere defectum tituli, sed solum allegare imperfectionē temporis. ¶ Et hīc ibi ultra bonam fidem requireter titulus, quia illi præscribant contra ius cōmune, utib. declarat Abb. super gl. iij. tamen cōfide ro, q. si illa præscriptio fuisset minor, quam xl. an. satis fuisset dicere, eam non esse sufficientē absq. impugnatione ex defectu tituli. Cū igitur in istis ille tex. in im pugnatione tituli, & præsupponat præscriptionē qua dragenaria, & non prodeſſe iuris errore, profectio probat aperte, iuris errorem non prodeſſe etiam in præscriptione longissima. Et ad text. in d. c. peruenit, posset res Felini iij. pars.

in c. Apóstolica. iij. col. de donia. ubi dicit, q̄ ille, qui ha-
bet titulum ex contractu inito cū minore; uel ecclesia,
& scit, q̄ aduersus illum titulū potest peti restitutio in
inte, nō dicitur habere titulum aptum ad prescriben-
dum: nec est in bona fide. Alleg. tex. in lān causa. la. j. s.
interdum, cū l. seq. ff. de mi. ubi aperte uidetur pro-
bari: nā ibi distinguitur, tamen quis scierit, posse peti
restitutio nē in integrū, an non: sicut But. in d.c. Apóstol-
ica. aliter tenet: quod tñ dicit se non firmare: quia est
una lex in contrariū, de qua dicit se nō recordari. Et hāc
decisionē Imito. habui ab Alex. consi. ccccix. circa præsen-
tis cōsiliū materiam. ad fin. ¶ Limita quinto & ultimō,
6 nisi tū simil cum errore iuriis concurreter error facti. si
nū uxori ff. de usuc. pro dona. & ibi gl. & Bar. & Bald. in
Iuend. C. d. usuc. pro emp. & in l. nullo. ult. col. C. d. rei

uen. declarantes hoc latè, dum modò error iuris nō cō-
currat in specie, quia uinceret: sed in genere tantum,
prout fuit in casu d.l. ut latius per eos. Quis autem di-

Inflistimus] **Quod autem dicatur error iustus, iniustus, et inflistimus, & q[ui] ex his profit ad prescriptiōnēm, & qualiter probatur, vide plenē *Op[us] no[n] do*. *Soci*. in ³⁷ *confil. xlviij.* inci. In principio praesentis cōsūlatiōnis, circa mediu[m] *col. in j. par-te, chart. lxxix.***

Iustissimus] **cat in hac materia error iustus, & quis iustissimus², vide clariss[im] cāteris per Paul. de Cast. in d.l. *Celsus*. it. col. Et dicit Angel. in d.l. sed si leg. s. scire. ff. de pe. haec quod in hac materia probatio erroris iuris est ualde difficultis: q[ua]e est præsumptio contra eum, d. l. sed si. & sequitur Alex. *confil. cxiij.* Viso themate suprascripto, ad fin. **Quia omnia bene nota, tanquam nouiter ordinata.** ¶ **V**trū t[em] in præscribenda libertate seruitutis discontinua contra ecclesiā fiat duplicatio xl.an. *Pro op[er]i Inno-* But. & Iml. quā est, quod ē, adduco primō: quia illud prīuilegiū de quadragenaria prescriptiōne, datum ab utroque fure, ecclesiā, favorabile est,**

cum nemini noceat. Ideo late interpre-
tandum, in c. cum olim. de uerb. sig. maximè cum sit cō-
cessum proprio motu. Bar. in authen. quas actiones. C.
de sac. san. eccl. Ergo ampliabile, c. si pluribus. de prab.
in vj. ¶ Secundò: quia priuilegia recipiunt interpretationem à iure cōmuni, c. ex tuarū. de author. & usu pal.
Dixi in c. caulfam. uer. interpretatione priuilegiij. de rescri.
Sed ius cōmune uult, qđ in talib. duplicetur tēpus. Ergo
adē in priuilegio. ¶ Tertiò: quia aliqui sequeretur, qđ ma-
ior prescriptio requireretur cōtra priuatu, quām con-
tra ecclesiam: putā, si priuatus prescriberet libertatem
seruitutis sine titulo an. xxx. quia fieri duplicatio ad ix.
Tamen temenda est op̄. Hosti. & Abb. hīc, quam etiam
sequitur, prædicta non adducens. Bar. Veron. ī trac.
de serui. urb. c. xxiiij. col. iiij. & Bal. hīc reputans ridiculū
tenere aliter. Pro quibus induco tex. in c. non est. de cō-
sue. in vj. Nam præstatio consiliij capituli in punitioni-
bus delictorū, de qua ibi, tenet causam discontinua, &
non sit duplicatio reponit. Et hoc tenendo, quod istud
de duplicatione non solūm procedat in seruitutibus
prædictibus, sed etiā personalibus: de quo paulò p̄st.
¶ Ad idē adduco gl. in c. cūm ecclesia. in uer. temporis.
in prīn. de causa pos. & ppri. quā licet loquatur in pre-
scriptione seruitutis acquistiva, nos autem hīc ī pre-
scribenda seruitute per viam libertatis: tamen expreſſe
uult, quod per istum tex. sit sublata duplicatio contra
ecclesiam. Non obſt. contraria: quia nō est op̄us inter-
pretatione, ex quo duplicatio fieri non potest: quia est
magnum dubium, an duplicetur uicennium. Et aliqui
dicunt, quod non. Tamen cōmuniter tenetur, quod fo-
lūm duplicetur uicennium, ut per gl. Bart. & Bal. in l. ij.
¶ de ser. maxime, quia cūm uicennium sit tempus à iu-
re duplicatum, non debet iterum duplicari, sicut dici-
tur in simili, quod non sit reuocatio reuocationis. Bar.
in l. post legatum. p. e. col. uer. sed circa prædicta duo. ss.
de his, qui ut ind. Quod autem uicennium non dupli-

catur, est gl. incipiens, uerbī grātia, in l. cūm non tifstimi. C. de p̄fici. xxx, an. Et quōd ista duplicitatio seruitus discontinua fiat solūm in seruitutib⁹ prædialibus, tēnet Bar. in l. iust. s. nō mutat, ff. de usuc. & in l. jn. prín. ff. uti pos. & in l. si ego, s. j. ff. de usucr. & Ang. i. l. seruitus, la iij. ff. de ser. & Domi. post Imol. in d. c. non est. In fi. & Flo. in l. si sc. ff. quemad. ser. amit. Quorum op̄i prætulent in practica, licet solus Abb. disputatiū teneat h̄ic contrarium. ¶ Modum autem cognoscēdi seruitutem
continuam, & discontinuam^b, ponit

etiam Butr. in c. cūm ecclesiam. ad f. i. q.
col. de cau. pos. & propri. Et ibi etiam
tenteridem, quod alij proximē allega-
ti. Vide etiam in rep. c. peruenit. In iij.
col. de censi. & Bald. in l. f. q. de ser. &
qua. dicentem, quod illa servitus ha-
bet causam continuam, uel quasi, ex
qua percipitur cōmodū natura. Sed
b *Discontinua* Vide Bar. ad hoc
in d. l. foramen. de ser.
serui. urb. pre-
dio. ex Bal. in l. f.
s. deniq. ff. de
qua plu. arc. in f.
col. mcs. dices tu.

illa, ex qua non potest percipi cōmo-
ditas, nisi ex facto hominis, & quaterius homo utitur,
dicitur habere causam discontinuam: quia natura sem-
per est, seu esse potest in actu & operatione: non sic ho-
mo. Et est uera theorica, secundum eum. Et dicit Bal. in
c. tua nos. lo. j. ad fi. de iurestr. quod d exactio uectigalium
dicitur seruitus continua: quia ibi est custos cōtinuus
ad hanc ordinem: & per hoc ad rem retinetur cōtinua no-

**ad exigendum: & per eum retinetur continua pos-
sessio, & ibi domus passagij continua est. ¶** Dum ponit

8. Ab de † prius legato succedit non prius legato in prescriptione: dic doctrinam suam esse ad literam Bart. & Bal. in authen. quas actiones. C. de sac. lanc. eccl. Ratio ultimi membra est: quia omne, quod tempore mensuratur, distinguitur secundum tempus: secus in eo, qd non mensuratur tempore, sed in instanti assumit suum esse, si a patre. C. de resist. mi. ubi filius miles non mutat gesta a patre non militet. Unde dicit Bal. in l. procul

ratore, C. de eden, quod instrumenta communia debent stare penes seniorem. Et ideo non dabit ea fisco ille, qui succedit iuriatori, & in iā ordinatis superuentis dignitas nihil immutatur. Facit l. fiscus, ff. de iu. fisci. ¶ Et ad def. in terminis Bu. in disput. Stante statuto municipali, in ult. chartis, ubi etiam inuenies generaliter, quāde-

Priuilegiatus] Adde in materia.

tio Paul. de Lea. quæ incipit, ulurarius
cessit nō usurario . dum ponit, utrum

ille, cui usurarius cesit iura sua, possit exigere usuras, non obstante c. quia iura sua de usur. Facit glo. p[ro]p[ter]e. in c. j. de iu-
patro. in vj. ponens, utrum excusatio mu-
niciatio cedentis obfet celsionario: &
per Bald. in simili in rubr. C. de priuile-
gio. vj. col. & in l. qui s[ecundu]m pendia. j. col. C.
de procur. & per Pet. de Anch. in c. j. ff.
col. de proc. in vj. Bartho. Brix. in q.
Venerabile xxv. Et de praeſcriptione po-
nit Domi. in d. c. j. ff. uerum. ff. col. ubi
etiam ponit de laico habente rem co-
munem cum eccl[esi]a, ut hic per Abb.
Cui add[itur] dicta in j. c. s. o. Et de mate-
ria aliquid per Bar. in l. cum filius. s. in
ha. ff. de uerb. obli. Et facit, quod ipse
subtiliter ponit in l. nō solū. ff. de re-
sti. in inte. & ibi latius Ang. de illo, qui
succedit minori, qui nō fuit Iesuſ, nisi
mortiens, an aduerſus laſionem po-
sit petere reſtitutionem in integrum.
Ad hæc etiam, quod no. lmo. in l. si eū
ff. col. uer. & predicta faciūt. ff. de fide-
iū. in q. an instatia inchoata cū defun-
cto mutet naturam in clericō ei succe-
dit in autrem, quas
actiones. C. de fa-
fan. eccl. Bart. &
alij in l. cū filius.
s. i. hac ff. de uer-
bo. oblig. Adde-
etia Cy. & Bald.
& Ful. d. a. authē.
ubi dictum, quod
ff. clericus succē-
dit laico, non per
hoc poterit con-
ueniri coram iu-
dice laico, nec p[ro]p[ter]
d[icitu]r priuilegium
ri, etiam si conue-
niatur ex perso-
na laici, cui suc-
cessit. Et uide gl.
que idē tenet in
c. clericū, secula-
re. in uerbo, secula-
re. xj. q. j. & idē
tenent omnes in
c. quia. de iudic.

De præscriptionibus

Bald. & Salic. in 40 dente. ¶ Quotmodo autem per prescritionem acquiratur seruitus, habes hic optimè per Ab. q seruitus habes causam continuaum, prescribitur x. an. inter prasentes. & xx. inter absentes, per l. s. quis diuturno. ff. si ser. uer. Nec est opus titulo: quia uidetur agi de paruo praetudicio, ut hic per eum excipietem ab ista regula iij. casus. Dic, ut ibi per eū. Sed considera circa primum, q omnis praefcriptio seruitus habet contra se presumptiōē iuris: quia quilibet res presumit libera, l. altius. C. de seruit. Responde, q nō omnis presumptio facit, q sit opus titulo: sed debet esse urgēs: putā seruitio graui: secus, q res presumit libera, ut ergo poniit Abb. j. eo. c. si diligenter. v. col. uer. ue nō ad secundū. Et est dictū aureū, ut ibi dicet latius. ¶ Limita etiā dicta Abb. dum modō utens seruitute continua, cederidit se etiā in iuto aduersario uti potuisse: secus, si iure amicitiae, uel familiaritatis: quia tūc nunquā prescribit. l. s. ff. quemad. ser. amit. Per quā dicit ibi Pau. de Cast. q qui transiit per fundum alterius longo tempore, crederunt uti esse publicam, non autē credens uti speciali seruitute, nō acquirit sibi seruitutē, etiamī tanto tēpore, cuius initij, &c. Quomodo autem apparet, qc credebat uti iure suo, uide glos. Bart. & Doc. i. l. s. ff. de ita, atq; pri. Inno. & alios in c. bona. lo. ij. de posta. pral. Bar. & oēs in l. qui ture familiari- tatis. ff. de acqui. pos. & Flor. in l. seruitutes. ff. de serui. ¶ Et circa limitatiōēs^a 41 datas hīc per Ab. in t̄quib. in seruitute cōtinua praefribenda requiritur titulus, uide solenniter Pau. de Cast. in d. l. seruitutes. quē opportunē reassumit Flor. in d. l. seruitutes. Ang. Aret. in s. quē. Inst. de act. gl. Bart. Ful. & Flo. in cūm de in rem uer. ff. de usū. Bart. Imo. in l. s. ff. de aqua pl. ar. Bart. dispu. Quadam mulier. Pau. in d. l. seruitutes. dicens, hanc esse cōmūnē opere Legistarū & Canonistarū. Et itrat pro paliter d. l. cūm de i. rē uer. quo dico q præstatio & traditio actualis facit diuturno tēpore, arguit præsumptiōē nō rēsultat. Modò in istis corporalibus, pūtā seruitutibus, operatur p. ticta, quātū in reb. corporalib. operatur traditio & præstatio, maximē in casu, in quo nō tractatur de prætudio magno, uidelicet a missiōis domi- nis. Fiduci. l. & ibi Bal. C. de pa. potest. Itē facit l. qui in aliena. uer. q si nō a iecit. ff. de acqui ha. inducendo, ut p. Bar. in d. dispu. ¶ Est uerum, q contri- riū tenet Bar. & Ang. i. d. l. seruitutes. Bal. in d. l. cūm de in t̄ uer. in lec- tūca, & Bal. i. l. si certis. C. de paci. & Ang. in rep. quia d. l. cūm de in t̄ uer. statione diuturna, qua magis decli- statis, quām simplex sc̄iētā & patiē- la in prejudicialib. nō arguat contum- reg. is, qui facit. de reg. iur. li. vi. & p. præsump. cū si. Sed per hoc nō estrahit op̄i. quia imo patiēs hoc casu uide- l. qui in aliena. & propter authoritatem quois cōsuluit Alex. ut ipse refert i cōcorda sic: q ista fallentia procede- fuit usus, tanquā ex causa seruituti- fario hoc sciente & patiente: cōtrahit ubi simpliciter p. batur de usū, sūm. R. qui in aliena. & Sal. Alex. & Ant. de Cōfidera duo. Prīmō, q d. l. ho. cuius- cuius initij, &c. uidetur per hanc fa- q. semper dicet, habeo titulū, quē p. per patientiā tuā longo tempore co- batur. ¶ Hoc in d. l. seruitutes. Pau. in d. l.

Et cura limitations] Additudo illas limitatiōes do. Ab. una aliā solennē līmitationem, uia delicit q. si p̄iūtus uile p̄aſſcribi re seruitus tē ecclesiæ, oportet, quōd alget titulū. Sic nō potest p̄aſſcribe re contra seruitus tem eccl. sive u. l acquirere seruitutem contra eccliam, nisi doceas de titulo, etiam si allegasset, quōd p̄aſſcriptiſſet contra seruitutē ecclesiæ per xl. annos: quæ p̄aſſcriptio est sufficiens contra eccliam, ut in isto tex. Ita Paul. de Cast. in l. seruitutes. La gran-

Bart. Vero. in d. trac. de sex. urb. c. xx. v. col. Additē itis Pe. de An. i. rep. reg. fine p̄oſſeſſione. xij. col. uer. nonō op̄o. de reg. i.u. in vj. ubi declarat, quæ sit seruitus cōtinua. Et sequitur diſta impugnata hic per Abb. dum ault, quia seruitus personalis non p̄icatur discōtinua. ¶ Est alia rēgula, q. seruitus habens causam discontinuā, nō acquiritur per p̄criptionē, licet admittatur per tempus, de quo s. Casus est in d. l. seruitutes. & ibi Bart. Ang. & allij. & Bart. in l. s. f. ff. de aqua plu. ar. & oēs in l. ij. C. de serui. ¶ Fallit tripliciter. Primo, nisi p̄aſſcribut tanto tempore, cuius iniſti, &c. Abb. hic, & latius Flo. in d. l. seruitutes. ult. col. Et est casus, fm unū intellecū, in l. hoc iure. s. ductus aque. ff. de aqua quo. & asti. Facit c. sup qui- busdā. de verb. fig. & quod de iuribus dicti tēporis tangetur. cod. c. causam. ¶ Fallit secūdō, qm̄ utens seruitute ha- buisset titulum à domino, quem nūc probare nō potest testibus, nec instru- mentis: sed ad ipsum probandum alle- gat pro conjectura tituli se usum illa seruitute dñō patiēte, x. uel xx. annis. Inno. in c. diligenti. j. eo. & ibi Ab. v. col. Bu. post loā. in c. peruenit. xj. char. de censi. & ibi Abb. in f. post gl. Bar. &

de trib. modis. Primo, q. illud tem- requiritur, ubi aduersarius ignorat ubi scivit. Ita Paul. in d. seruitutes pr̄aſumatur titulus ex illa patienti iuri & de iure, tamen per cōfessio- bari contrarium: glo. in authen- do. ante nup. cum f. Sit ergo cau- do isti positionē de nō titulo: quia titulum. Vel tertio, nō pr̄aſumptione poterit probari, quod titulus non Bart. Vero. in d. tractatu c. xvij. iff. diffe cōmūnem op̄i. sap̄e seruari. Tertio fortē probationem illius negatiuat dō, q. decimā, p̄fertim vni & tri- tes discontinuā, ut hic per Inno. V. bebit locū hēc fallentia. De hoc dū de p̄aſſudicio magno. Praterea ha- mune cōtra felōgē magis, quām i. fortē requireretur tempus, cuius ifr̄ acq̄stēda actiō decimārū in una alterius. Et itis addit, q. ex p̄aſſcripti- mis causa ita demū, si alget p̄ par- l. si adulteriū cū ūcētu, si id Pollio- tex. multa posui in c. cū ordinē. x. appellanti. de recr. Sed cōtra Bart. peruenit. de emp. & uē. fm unā lec. ubi si perit censu. & fiat fundam- tione, iudex ex officio potest allegare fundare sententiā, licet pp̄ter uari- c. But, non audeat hoc firmare. ¶

c. de qua
ta.

de, ff. de serui.
Quam opt. omi-
nes ibi sequuntur:
¶ ita fuit obtin-
tū de facto. Quid
nota: quia sāpe
in practica usui
erit.

b Cuius initij] Addé Bal, in l. j.
in fi. princi. C. de
ann. excep. & ui-
de gl. no. ubi etiā
per Alex. in uero
fi. certam in l. ser-
uitutes. sepius in
tex. alleg. & per
Alexā. in d. l. cum
de in rem uersō.
alleg. in text. &
Paul. de Castr. in
consil. v.

.loquistur pre-
cōlēsum prē-
cūm in dubio il-
lū, ut habetur in
Ab. in c. nōne de-
dendū à cōmuni
cōsentire; per d.
pradiectorū, sī
certus. ad si. Vel
nō apparet, q̄ ille
si debita aduerser-
t̄ op̄, p̄cedat,
& Ludo. in d.l.
ex. in d.l. si certis.
uæ requirit tēp̄,
tiā posta uento:
bo p̄sumptiuē
inuitā. **R**espō-
s, cuius initij, &c.
de tuo usū securis;
cūdō, quđd̄ licet
cōfici. sī fūcō
cōfici.

& sit praesumptio
partis posset pro-
lam necesse. C. de
duocatus facien-
te non cōfitebitur
ris & de ure ideo
cessit, secundum
dīcentem, se uia
puto difficultem.
Considera securi-
tatem, dicitur seruitu-
m ergo in illis ha-
bitato: quia tractatur
possidēt ius cō-
fia seruitute. Ideo
&c. Et loquor in
lesia in parochia
diuturna presu-
mptio, id, si certis, p
de adul. de quo
voluer. ad gl. cle;
casus unicus in c.
pōderat ibi Bu-
tin in sola prasta-
re causam, & in ea
lecturarū illius
tertiō, ubi seruit

tus discontinua præscribitur cum titulo vero non habito à domino, sed à tertio: quia sufficit præscriptio communis. Pau. in d.l. seruitutes. per l. si ego. s.j. ibi, ita rusticorum. ff. de pub. quod reputat singularare. Ideo autem dicit titulum uerum: quia quod allegatur titulus à non dño, non sufficit allegare presumptiuem in casu precedenti: quia usus longi temporis non posset operari duo specialia: s. quod faciat præsumit titulum ab extraneo, & quod ultra hoc sufficiat tale tempus cum tali titulo alegato, ubi alia requireretur tantum tempus, cuius ini-
tis non esset memoria. Non sic est in titulo allegato ab eo, qui potuit seruitutem imponere: quia usus longi temporis inducit hoc casu solum unum speciale, s. probacionem tituli: quia facta sufficit, nec aliud tempus requiri, ex quo presumptione iuris probatus est titulus ab eo, qui dare potest, ut latius per Pau. ¶ Dum subdit Ab. quod requiritur scientia aduersarij in præscriptione.

a *Incorporalium* Adde, que ad maius
tertiantur habentur per Pau. de Cast.
in consil. v.

spectu ecclesiarum, de usuc. qn illi non confiteretur de non titulo, fm Abb. in d.c.j. Facit etiam ad predicta, qd latè scribunt Cat. But. & Imo. in c.f. de solu. Et sole referre in c. si cautio. uer. secunda regula. de fi. instru. ponendo, qd etiam inter clericos procedant tempora præfixa à l. ciuili. ad exceptionem non n. pec. sicut etiam Redhibitor. & quanto minoris, non mutant naturam in ter ecclastasticos. Ab. in d.c. cum causa. & Bal. in l. si quis filium. iij. col. uer. quarto, quid esset. C. de inoff. testa. Simile dicitur, quod clericus ut es beneficio statuti secularis, utitur etiam metis temporum in eo præfixorū. Bal. in l. in fi. C. de cōtrah. emp. & in l. omni nouatiō. ter. tu dīc. C. de fa. san. ecc. & in l. de quibus. xvij. col. ter. sexto quārter. ff. de legi. ut retuli in c. ecclastica. viij. q. iij. col. illius q. de consti. Quando autem actiones non habent à lege speciale & appropriatum tempus, sed generaliter includuntur in præscri. xxx. anno. tunc in rebus ecclastasticis habent paliuē solam præscriptionem xl. ann. ut in authen. duas actiones. C. de sarcosan. eccles. Dixi passim: quia ecclastia bene præscriberet & siue contra laicum spacio xxx. anno. Late loan. And. in reg. qui ad agendum. in Mercu.

S V M M A R I V M .

i Refutatio in integrum an detur illi, contra quem prescriptum est eo ignorante. num. 2. 3. 4. 5.

6 Possessio civilis ut perdi posset, requiruntur quatuor casus.

7 Sciens possessionem suam naturalem uacantem, ab alio esse occupatam, perdit naturalem possessionem: si negligit eam recuperare, perdit etiam ciuilem. num. 8.

9 Ignorans rem suam ab alio occupatam, & negligens tanta negligētia, quod res quasi perit, perdit possessionem ciuilem.

Deferens premium tribut. trium per biennium desertum & incolum, perdit possessionem & dominium. Post nu. 9. uer. tertius casus. Dominus comes Hensendis de Colatio. ubi late cōsulait, quod ius nauigandi est de talibus iuribus. l. quo minus. ff. de fl. iij. s. uiam. & s. uiarum. ne quid in loco pub. & ibi gl. qua incipit, municipali. que est nota. fm cum. Et sic dicta presumptio est contra ius commune, ut latius prohibere possint ius ma-

b. ris. ita ut alios prohibere possint ius nauigandi. ¶ Ultimum tene menti casum singularē, in quo non requiruntur xl. anni in præscribendo contra ecclastia, uidelicet in præscriptione actionum, quas inuenientur ciuile cum certa limitatione temporis: quia spacio illius temporis præscribitur illa actio contra ecclastiam: glo. est sing. in c. cum causa. de emp. & uend. quā pro magna limitatione huius tituli extollit ibi Abb. in iij. col. ne altera inextricabilis dubitationis oratur occasio, quod effet hīc: quia post centum annos, repertis instrumentis antea incognitis, peteretur restitutio. Idē Raph. in l. cum filius. s. in hac. ff. de verb. obl. quia ignorantia sola non est iusta causa succurrenti, nisi sit ex talis absentia, quae habeat hoc beneficium, ut reipub. causa: alleg. l. Pantonius. ff. de acqui. hāre. Idem Ang. in l. si infant. C. de iure del. ¶ Pro hoc arguitur: quia si datur restitutio ex capite ignorantiae, effet posuisse legē uerbis. ¶ Itē arguitur sic: ubi aliquis est tutus securitate plenissima, cōtra ipsum cessat restitutio in integrū: gl. uer. imputādū, in l. ait prætor. s. permitit. ff. de mino. & gl. uer. soluit. i. s. i. Inst. qui, alie. licet. Sed d. l. si. dicit, qd præscriptio

scriptio etiam contra ignorantem decurso, componit rem perfectissimē. Ergo qui præscribit, habet plenam securitatem: & consequenter cessat restitutio. Et hanc partem multum defendit dō. Franc. de Aret. consil. cīf. in cīp. Breuitas in consulendo, &c. præserit in eo, qui est titulus præscriptione xl. ann. Nihil minus op̄. Bar. cōmuniter tenetur, & eam etiā sequitur Abb. in cīj. pe. col. s. eo. & cōf. xxij. Quidā iam defunctus. uol. But. consil. lxxij. Vīsis allegationibus. Lud. consil. cxxij. ante fi. & consil. cxli. in fi. & optimē consil. clvj. in pen. col. Paul. de Cafr. consil. cxv. & in l. si sit constituta. ff. quemad. ser. amit. ubi de hoc exclamat Maria. consil. mihi cxxx. Quidam Taximus. Angel. in l. antius. ff. de cal. & in l. fin. C. qui test. fa. pos. & in l. fin. ff. si quis test. li. esse ius. fue. & in d.l. fi. C. de præscri. lon. temp. Imol. in c. fin. xlv. col. i. co. Imo. & Paul. in d.l. Pantonus. Lu. in l. qui uniuersitas. s. fin. ff. de acqui. pos. & in l. si uero. s. de iuro. l. fallenzia. ff. sol. mat. Abb. pulchri in c. si terra. in fi. de priu. Alex. consil. mihi lxxj. Quidam, qui iure feudi tenebat. & consil. cccc. Vīso puncto & instrumētis. iij. col. consil. ccc. Vīso themate suprā scripto. iij. col. & Aret. d. consil. cīf. licet dicat se nihil determinare: & Bald. Nouel. in tract. dotlum. fol. cxli. iij. col. & Spec. in loco per Abb. alleg. & Abb. in c. cum non liceat. vij. col. uer. circa istam partem. j. eo. & Bar. Vero. de ser. urban. fol. cxxij. v. col. & Angel. in d.l. s. si quis autem. & Io. Petri in practica, qua dicitur Papensis. fol. xl. iij. col. & Abb. in c. ad auidentiam. pe. col. j. eo. & Alex. cōf. lxxxij. In causa uertente inter camerarium illustriss. principis. i. col. cōf. xlvi. Extat in strumentum. xij. col. & consil. cccc. Vīso puncto. iij. col. & consil. ccc. Vīso themate. v. colum. Et ibi etiam copiosē probat, quod de hāre de emphyteota dicetur statim. Facit glo. in d. s. in hac. dicens, quod licet hāres ignorantia aliquid agens contra præmissionem defuncti, incidat in poenā cōventionalem, tamē restituitur ex clausula generali. Facit d. l. Pantonus. ubi tempus petenda honorum possessionis currit hāre de probabiliter ignorantia, sed datur restitutio in integrum. Facit glo. in l. i. c. de tū. emp. dicens, quod licet hāres emphyteota non soluens canonem, incidat in cōmissum, tamen restituitur ex capite iusta ignorantia: & no. Dy. in reg. cum quis. l. vi. & Ioan. And. ibi. & in add. Spe. de loc. s. aliam. uer. xvij. But. & alij in d. s. in hac. Bar. in l. ad diem. ff. de uer. obliq. & in l. Aemilius. ff. de miti. & Angel. in l. insulam. in vj. fallenzia. iij. regulā negatiā, ac verb. oblig. & in l. sed & s. seruus. ff. de hare. inst. Bald. in l. fi. C. si pen. ap. Imo. in c. potuit. xj. char. de loca. Pro ista op̄. Bar. est. gl. in l. si partem. s. j. in uer. non utēdo. ff. quemad. ser. amit. & in d.l. si. in gl. pe. in fi. No. Fulg. in l. iuris ignorantia. ff. de iu. & fac. igno. in l. senatus. ff. de offic. prē. & Paul. de Cafr. in l. Atticinus. ff. de seru. rus. prād. per illum tex. ubi impedito currit tempus, sed restituitur. No. etiā Angel. in l. uentre. ff. de acq. hāre. respondens ad l. cum antiquioribus. C. de iure deli, cui etiam respondent Imol. & Paul. in d.l. Pantonus. ¶ Ad contraria respondetur: & primō ad l. si. respondent hīc per Abb. dum dicit, quod ille text. & iste, licet dicant ignorantiam non impedire cursum præscriptionis, non tamen negant, quin si fuerit iusta & probabilis, non debeat ei subueniri. ¶ Ad argum. Pe. de Anch. de inextricabili ratione. SOL. Voluit lex dicere, quod dīc se fiscellat differentiam inter scientiam & ignorantiam, qui allegaret ignorantiam, habet ea probare: & sic, qui allegaret scientiam. Vnde ad hoc amputandum lex uult præscriptionem currē-

a re. Non dicit, quod ea decurso non comperat haec restitutio. ¶ Ad illud, de, que habetur quod lex effet posita uerbis, respōde, per Bal. in l. quo. ut in fi. per Abb. in c. pen. colum. s. ti. la. iij. ff. de feru. eod. quod post quadriennium à die

b Lanfranc. in b scientia non audietur. ¶ Ad ultimū

tract. de arb. vii.

parte. xx. quest.

& Paul. de Cast.

in consti. ccccij.

incip. ego Pau.

lus. & in consti.

cxxvij. inci. vi-

sis & pondera-

tis, & c. & in cō-

fil. cxxxix. in-

cip. bēreditas di-

cte puelz.

b. Nō audietur.]

Vide, que ad hoc

dixi in c. placuit:

in vif. col. s. eod.

intelligitur de scientie sibi ius competere, & alium possidere: dum dicit de ignorantia, intelligitur de ignorante contra se prescribi, & rem suam possideri. Vt ergo horum casuum currit præscriptio: quia sciebat ad se pertinere: non autem loquitur in eo, qui ignorat ius sibi cōpetere. Ita dicit clare probari hinc in uer. latentibus, iuncto uer. legnitiam, ubi etiā in latentibus currit præscriptio contra negligenter. Et dicitur, eum latere, nō q̄ res sit sua, ut hic in gl. sed q̄ ab alio possideat. Ethus iustum de legnitiam punit iste tex. Ergo ubi utrumq; est latet, uidelicet rē esse suam, & alii possidere, vel solū primitū, non est segnis. Ergo in eo nō haber locum iste text. Quid guta bene. Et postea inducit c. quia diuersitatem. in fi. de conceſ. præb. ubi tempus non currit ordinario ignorati uacationem, nisi in duob. casibus, de quibus in c. de conceſ. præb. in vj. & in cle. i. t. Et allegat plura, q̄ ignoranti nō currat tēpus. ¶ Nō aperit, an aliquo casu detur predicta restitutio: & uidet, q̄ eo casu, quo dicit procedere d. l. fi. datur restitutio, uidelicet ubi scit rē esse suā, & ignorat alium possidere. Sed etiā tunc posset quispiā arguere sic: aut ignorantia est supina, & non prodest, ut s. in iij. limitatione. Et no. Io. Petri in d. practica: aut ignorātia iustificatur ex aliqua absentia, quā hoc beneficium mereatur: & tunc non dicitur conceſ. di restitutio ex capite ignorantiae, sed illius excusabilis absentia. Tamen sequenda est op. Bart. approbatissima. Et ad argumentum dic, q̄ ex alijs causis potest esse ignorantia iustificata, adeo q̄ mereatur restitutio, dū modō sit ignorantia eo modo, quo dixit Pet. Et sequendo ipsum nō est tenenda expofitio gl. hic in uer. latentibus, dū dicit, q̄ uerus dñs nescit rem illam ad se pertinere: nam q̄ hoc est, nō est in eo segnities. Et ideo loquitur de scientie ius suū, & ignorante aliū possidere ex eo quia ipse est segnis in possidēdo: si enim staret expofitio gl. esset hīc casus rotundus contra Pet. de Perus. ubi s. quia imò curreret præscriptio contra ignorantia ius sibi cōpetere: attendetur, quia tenendo dictum Pet. de Pe. redderetur inutile & impracticabile dictum Bart. in d. l. j. Nam Bart. & sequaces præsupponunt, q̄ sit ignorantia probabilis, ut dixi s. in iij. limi. Et quādo quis scirem esse suā, & ignorat eam ab alio possideri, est profectō semper ignorantia crassa, denotans merā negligentiam in custodiendo rem propriā, & in ea frēdo. Vnde nō cōpetit ei iusta petitio restitutio. Si autem ultra ignorantiam alienā detentio nō est ignorat rem esse suam, tunc ignorantia est probabilis. Sed fm Pet. de Perus. non esset opus restitutio: quia præscriptio non currit: & hoc uideatur rationabile prima facie: quia ubi cessant uerba legis, cessat eius dispositio, cīdētitatis. In d. fi. de elect. in vj. cum fi. Sed uer d. l. fi. C. de præscrip. lon. temp. puniunt negligenter. In isto autē casu non est negligenter: quia qui ignorat, non negligit, iuxta gl. in c. quām sit. in uer. distulerit. de elec. in vj. Ideo contra istū non militant iura punitia negligētē gladio præscriptiōis. Et nō sufficit, q̄ militet fauor præscriptibētis in præscriptiōi lōga: quia ubi cōcurrunt aequaliter iter duar. rationes, nō sufficit cōfessatio unius, s. affinitatis. Inst. de nup. Igitur non sufficit, q̄ cōcurrat fauor præscriptibētis, ex quo non concurredit odiū negligētia. Et aequitas ista sat uideatur scripta, ex quo ubiq̄ fauauerit probabiliter ignorantis per consequens præseruit rigor scripti, l. placuit. C. de iudi. Ex quibus uides apertissimē, q̄ sequendo op. Pe. non esset necessariū, neq̄ uerificabile ullo casu dictū Bart. in d. l. j. Vnde credo proculdabio, q̄ op. Bart. sit tenēda & practicanda: dictum autē Pe. de iure non prōcedat. Moneor primō eundo ad radicem, ex consil. Paul. de Caſtr. quod allegaui s. in hac tub. in primis uerbis, dum dixit, quād iūra punitia in hac materia negligētiam, prout sonat, in uitium, uel culpam: quia si sic caperetur, tardū cōrreteret præscriptio, cūm citra om-

malē

6 malē agitur. C. de præscr. xxx. an. ¶ Et ideo ad perdendā ciuilem possessionē requiruntur ea, de quib. hic per Abb. quā ut in hoc puncto utili & merē legibē bene intelligamus, restringe breuiter quatuor causas. Primus 7 est, q̄n̄ t̄ scio possessionem mē naturalem uacante ab alio esse occupatā: uncē perdita est naturalis: & si negligo per modicum tempus illam recuperare, perdo etiā ciuilē: quia uideor uispari me posse repellē, l. clām possidere, in fi. cum l. seq. ff. de acqui. pos. ubi, si nolo ad fundum reuerti, quia uim maiorem timeo, amitto ciuilem, nō ex facto illius poſſidentis, sed ex voluntate mea: & tunc dico spolatus. Ad idem iij. s. si quis nunciāt. eo. tit. ubi si ego audiens domū meam à latronibus occupata, timore conteritus nolui accederē, amitto ciuilem, etiā timor esset fallax, ut ibi in glo. Et istū casum ponit Bart. & Ang. in l. si de eo. s. j. eo. ti. Oportet ergo statim recuperare naturalem, l. quod meo. in fi. eo. ti. c. olīm. lo. j. ibi, statim ex quo innotuit, de rest. spo. Idem Bald. post 8 Old. in l. in ul. col. C. de ser. fugi. ¶ Et intellige Statim, arbitrio iudicis, qui uideat, intra quantū tempus potui me preparare ad recuperandū naturalem. Bart. in l. j. x. col. C. de ser. fugi. & in l. fin. C. de his, qui à non dñ. dum pulchre loquitur de amittente caſtrum, q̄ si non statim accessit, sed mature præparauit arma: postea iuit, & dicitur statim accessisse. No. gl. & Bart. l. iij. s. cūm iugit. ff. de ti. & ui ar. cūm concor. de quibus etiam per Moder. in lib. malefi. fol. xcij. Et intellige, q̄ occupans possessionem sit talis, de quo sit uerisimile, q̄ dñs uip̄ cetur se posse repellē: secus, si esset persona ualde minus potens: quia tunc in arbitrio iudicis erit declarare, intra quantū tempus uidear fuisse negligens, & amississe ciuilem. Et hoc, q̄n̄ scio de occupatione. Si enim ignorare tunc, quale tempus requiratur ad præsumendum obliuionem, dicetur in quarto casu. Ita declarat Imo. in d. l. quod meo. s. fin. per illum tex. in uerbo, facile. & Pau. in d. s. si quis nunciāt. Et hoc casu uideatur arbitrandum tēpus eo modo, quo in casu, in quo ignorat alium occupasse, postquam non cadit præsumptio, q̄ suspicetur se posse repellē: secus, si esset persona ualde minus potens: quia si scio alium occupasse possessionem mē, nec suspicor posse repellē, sed uado ad iudicē, ne sim author alius cuius malī, non perdo ciuilem. Bart. post glo. in l. j. s. interdictum. ff. uti possid. Item intellige prædicta de metu, quo suspicabatur de persona sua, & repellit de possessione, uel repellit de possessione: secus, si solū timebat, ne persona lāderetur, quia non perdit ciuilem, l. licet. cū gl. p. C. de acqui. pos. gl. & Bart. in d. s. si quis nunciat. ¶ Secundus casus est, quando t̄ ignoro rem meam ab alio occupatā, & negligo tanta negligentia, quād res quasi perit. Nam tunc perdo ciuilem. Bart. in l. si de eo. s. j. per illum tex. ¶ Tertius casus est, quād per bienium deserui prædium tributarium desertum & inculsum: quia solo bienio perditur dominium & possessione, l. qui agros. C. de om. agro. defe. li. xj. dixi in c. s. eo. Et est speciale in isto, ut non cōfessetur diu in solutione ea nonis: gl. in l. licet. C. de acqui. pos. ¶ Quartus casus est, 10 quād t̄ ignoro rem ab alio occupatā, nec perit tūc ciuilis, non perditur, nisi tanto tempore, quo de ipsa præsumatur oblitus^a. Bart. in d. l. si de eo. & Abb. hic, reputans decenniū longū tempus. Et quād in proposito requiratur longum tempus, not. glo. in uer. per absentiam, in s. quod autē, in l. licet, de usuc. & glo. fi. in d. l. licet. Dy. in d. reg. fine possessione. & Bart. in l. fi. C. de his, qui à non do. Pau. in d. s. si quis nunciāt. Qnād autem decenniū dicitur, l. seq. ff. de isti. actiū priu. ibi, neq̄ enim corrumpi, aut mutari superueniente delicto potest, quod legitime transactum est. Facit c. cura, de iurepa, inducendo eo modo, quo Abb. hic inducit, c. cum dilectus. de consue. ubi declaratio erroris juris non uebatur ius qualitatum præscriptione cum errore juris dubiū. Et de materia per Bald. in l. j. in fin. C. de fideiſſorib. & Angel. in l. si certis an-

c. ui gilan
ricus ē de teſti. et
quod ibi dixi in
Apost. et do. Soc.
in confil. clīj. int-
cip. pulchra &
ſubtilis est pre-
ſenſ consultatio.
uer. quinno. in
ij. parte, char. ij.
et do. Alexan. de
lmo. in confi. vij.
ij. parte.

c. Conſientia] Addē Bal. in c. si
quis per xxx. in
ij. col. si de feu-
ſue. cont. & 10:
de Pra. in l. qui-
bus. s. dominus.
ff. de cōdī. & de-
monſt. & Bal. in
Marguer. tutus.
licet contrarium
dicat in l. j. C. de
ſedet. in ij. not.
Bart. in l. sequi-
tur. s. ſuam: &
ibi Docto. ff. de
uſuapio.

his

a. Oblitus] Fa-
cit ad hoc, quod
no. habetur per
Soc. in cōſl. xlviij.
incip. primo con-
ſultatioſ. uer. po-
remō, circa pri-
m. j. parte, char.
xc.

b. Tempus] Ad/
de Phi. in c. Albe-

a Posidet, fuit i. Adde, quod de iure ciuilis uideatur, quod sit secus; quia mala fides superueniens non impedit prescriptio neceptam: Bar. in l. f. C. de usucap. transfor. Ade, quod Bart. in l. naturaliter. ff. de usucap. in i. col. in uer. sed perueniens uideatur sentire aliter. quia ibi dicit, p. dum est iuri c. nonico: quia per superuenientiam male fidei interrupitur prescriptio. Adde, quod mala fides non interrupit publicanum. Bar. in l. eum, qui. s. pre. tor. ff. de Publica. & hoc habet etiam locum de iure canonico: quia per superuenientiam male fidei Publicianum interrumptur. Ita Bart. in d. s. pre. tor. Et Bal. int. ancillae. C. defurt.

b Nō prodest. Adde Paulum de Cast. in consil. v. & in consil. cc. lxxxv. & p. do. Soc. in consil. lx. incl. In presenti cōsultatione. uer. postremo dicere. cum uer. seq. in f. parte, char. co.

c Propter uer. Bart.] Adde tu, quod d. Bart. in d. f. g. accusatio. ff. ad Turp. tenuit contra Angel. ubi dixit, quod quoties cōfusat. est iepita. tunc talis incep. tuto reddit iudicium retro nullum, l. si patronus. ff. de iure, et ideo accusatio ab initio erit nulla sine ope exceptionis.

Et idē uideatur tenere do. Alex. i. elegater. s. sequi. ff. de cōdī, indeb.

C A P I T U L U M V I .

D aures. Primo ad istū text. & alia iura dicentia, bona t̄ eccliarum posse prescribi, adde, quod hoc procedit, etiam præscribatur dos ipsius ecclie, ut eleganter deducit Bald. Nouellus in tractatu dotiū, folio j. ad fi. subdens, collegium Perusinum ita cōsuluisse pro cōmunitate in terra Monēsi contra episcopū, quamvis pleriq. aduocati Romanae curiae tenerent cōtrarium, & qui parantes istam do tem do ti matrimonij carnis, contra quam non currit præscriptio, l. si fundum. ff. de fund. do. ut latius per eum, quem uide potes. ¶ Peristutu text. ibi, omnē prorsus actionē, infert Abb. post But. iudicem ex officio posse repellere agētem, contra quem est præscriptio. ¶ Cōsidera bene, quod opus est uidere, utrum t̄ præscriptio extinguat obligacionem ipso iure, an ope exceptionis. Et uidetur, quod ope exceptionis, p. pte uerba Bar. in l. f. g. accusationem. circa med. ff. ad Turp. ubi dicit, quod ubi quis accusatur de criminē, super quo est præscriptum, debet proponi exceptio, per illum text. in uer. præscriptio poterat summoueri. Et dicit Bald. in l. fi. ad fin. C. ex qui. cau. ma. q̄ licet præscribens littutus plenissima securitate, l. omnes. C. de præscr. xxx. an. tamen ciuilis & naturalis obliga-

tio non tollitur ipso iure. Idem gl. quia incipit, sed cum personalis. in l. cū notisimi. in princ. C. de præscript. xxx. an. & ibi Ang. iii. col. Et dicit Bar. in d. f. C. ex qui. cau. ma. quod licet obligatio tollatur ipso iure, tamen contra agentem opus est exceptione, quia remanist naturalis, licet inutilis. Alleg. gl. f. in l. obligationum fer. s. placet. ff. de act. & ob. quam etiam sequitur Abb. in rub. s. eod. pen. col. Et dicit Bald. in l. f. xiiij. opp. f. C. de ed. dī. Ad quod præscriptio etiam longissima non remouet actionem ab obligatione, ipso iure: quia nihil fit solo tempore in eo, in quo necessaria fit hominis operatio: & quod non est causa entis, non potest esse causa priuationis. Supple ergo, tempus solum non potest esse causa priuationis, quia non est causa entis. Respon dat ad l. sicut. in uer. uiuendi. C. de præscript. xxx. ann. quod loquitur de uita, non respectu esse, sed respectu offici, sicut mortuum dicitur membrum, quod nō habet suum naturale officium. Item, quia nulla exceptio tollit actionem ipso iure: sed præscriptio est exceptio. Ergo, &c. Et dicit Bald. in l. f. C. si aduer. del. per illum tex. in uer. in efficacem. quod præscriptio non tollit actionem ipso iure, sed solū eius effectum, reddendo eam inefficacem. Idem Bar. in l. legavi. ff. de lib. lega. & in l. si. cui. s. Flauius. ff. de sol. Et hoc modo

dicitio Profrus^d, posita hīc, importat, d. Profrus] De quo ad efficaciam: quia ipso iure tollit effectum. Alias enim solet importa re ipso iure, ut per But. in c. super literis. iij. col. de rescr. ¶ Stantibus istis importabit dictum Ab. hoc, quod si si- cut iudex potest repellere illū, cui nula competit actio, ita illum, cui competit actio inefficax. 4 Vfuscacio operatur effectum suum ipso iure. 5 Prescriptio an tollat obligationem naturalis. 6 Libellus ineptus an debat à iudice reiici.

C A P I T U L U M V I I .

A D S. text. & alia iura dicentia, bona t̄ eccliarum posse prescribi, adde, quod hoc procedit, etiam præscribatur dos ipsius ecclie, ut eleganter deducit Bald. Nouellus in tractatu dotiū, folio j. ad fi. subdens, collegium Perusinum ita cōsuluisse pro cōmunitate in terra Monēsi contra episcopū, quamvis pleriq. aduocati Romanae curiae tenerent cōtrarium, & qui parantes istam do tem do ti matrimonij carnis, contra quam non currit præscriptio, l. si fundum. ff. de fund. do. ut latius per eum, quem uide potes. ¶ Peristutu text. ibi, omnē prorsus actionē, infert Abb. post But. iudicem ex officio posse repellere agētem, contra quem est præscriptio. ¶ Cōsidera bene, quod opus est uidere, utrum t̄ præscriptio extinguat obligacionem ipso iure, an ope exceptionis. Et uidetur, quod ope exceptionis, p. pte uerba Bar. in l. f. g. accusationem. circa med. ff. ad Turp. ubi dicit, quod ubi quis accusatur de criminē, super quo est præscriptum, debet proponi exceptio, per illum text. in uer. præscriptio poterat summoueri. Et dicit Bald. in l. fi. ad fin. C. ex qui. cau. ma. q̄ licet præscribens littutus plenissima securitate, l. omnes. C. de præscr. xxx. an. tamen ciuilis & naturalis obliga-

ligationum ferē. s. placet. ff. de actio. & ob. & est simile, quod ponit loā. An. in regula, p. offessor. xix. col. de rēg. iur. in vi. q̄ præscriptio tollit dominū directū, quo ad effectū, non quo ad totalem eradicationem: ad Bald. in l. cū quis. viij. col. uer. quartū exemplum. C. de iur. & sign. ubi inter alia dicit, q̄ obligatio naturalis est elīsa, si præscribens uult uti commōdo præscriptionis: securus, si non uult uti. Alle. l. fideiussor. s. f. ff. man. ubi dicitur de fideiussore ad tempus, q̄ si finito tempore soluit, fidem impleuit. Cōsidera: quia hoc modo, si tutus præscriptione hoc seit, & soluit, non uideatur posse repetere, quia soluit scienter in debitum nō repetit. l. quod quis. ff. de cond. inde. Meritò Abb. hīc post Bar. loquitur, ubi soluit ignoranter, id est, ignorans se tutum præscriptione. Et cum uerbis Bar. late concordat Imol. in f. ix. col. uer. item aduerte. j. eo. post Ang. in rep. l. f. C. de iudic.

¶ Limita tamen per Bart. in l. f. p. cōnā. ff. de cond. ind. ubi dicit, q̄ licet in contractibus lapsus temporis pre- fixi à iure non tollat naturale, ut est dictum: tamē fallit in criminalibus, ubi lex inducit totalem absolutionem. Alle. l. sed si unus. s. si autem. ff. de iniur. ¶ Limita etiam, quod est dictum de remanentia obligationis naturalis, nisi statutum ipsum tollat, putat singendo esse satisfactum, uel p̄missum de non petendo propter la psūm temporis. Bald. & Ang. in l. bene à Zenone. C. de quadri. præscrip. Quod an possit facere statutum, uide Bald. in c. ecclesia. in f. de const. in c. si quis per trīginta. pe. col. si de feu. f. contro. in disput. incip. statutu cause. iij. col. in l. f. s. si initium. ff. de postul. Bart. in l. iij. in f. ff. quod quisq. iu. Angel. in rep. l. f. circa med. C. de iudic. Bart. in l. sequitur. s. si uiam. ff. de usuc. Abb. in rub. s. eo. in duobus locis. Forte dieetur in c. f. i. eod. Et istis addit. Bart. in l. si pupillus. ante fin. ff. de admī. tu. ubi dicit, q̄ licet præscribens sit similis soluenti, ut ibi: non tamē, quo ad omnia, cū præscriptio tollat obligationē ciuilem tantum, sed solutio etiam naturale. Sed & qui paratur soluenti, quātum ad hoc, ut possit obſci ei, cōtra quem præscriptum est, quasi factu suo sim liberatus. Dicit etiā Bart. in d. f. fin. ff. rem. ra. ha. & sequitur Imo. hīc, quod in præscriptione conuentionali, putat quando quis uoluit solum ad certum tempus obligari, tollit naturalis & elidit ciuile, per l. si unus. s. pactus. ff. de pac. Idem di cū in præscriptione legali, quando actio erat temporalis de sui natura, ut actio redhibitoria, uel quanto minoris, per l. Iulianus. in princ. & quod ibi not. ff. de ac. emp̄. Pradicata autem procedunt in actione perpetua de sui natura, qua hodie tollitur per præscriptionem xxx. uel xl. an. quia remanet naturalis, ut est dictum. Et ista etiam ponit But. hīc, licet non allegat. Bart. Sentiit hīc etiam Imol. quod parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine narratur; sed quia notorium erat ipsum habere personatum, reficitur libellus. Ex quo infert Innocen. id, quod refert hīc Abb. Ex quo dicit But. in c. per tuas. de sentent. excom. quod notorium & qui parui effectus est ista remanentia obligacionis naturalis, ex quo est inefficax: & ideo non induceret compensationem, nec etiam posset accedere fideiussor, ut hīc per eum. ¶ Dum allegat Abb. Inno. in c. de offic. uic. Pondera, quod t̄ in d. c. j. ille petebat uicariam, in qua petitione nulla ineptitudine

non sunt de iure diuino, ut personales, consuetudo excusat, dum modo rationabilis, per c. fin. de consue. Sed in his, quae sunt de iure diuino, ut praediales, nulla consuetudo excusat. Adde, quod nec excusat tolerantia Papae. Pe. de Anch. d. consil. Dixi in c. viij. col. de treu. & pa. Clerici tamen habentes terras consuetas soluere decimas, possunt præscribere, ut non soluant gloss. fin. in fl. d.c. in aliquibus. & gloss. in c. quia cognovimus. x. q. iii. Domi. in d.c. ij. q. fin. per illum text. in uer. speciali. Facit c. de quarta. & cad aures. s. eo. ¶ Signat theoricam lo. Mo. in c. ij. de præb. in vij. quod t. licet ipacum tanti temporis, cuius initij, &c. operetur idem,

a Quod priuilegium et quod priuilegium, c. super quibusdam. gij. An et quando uera præscriptionem facit, tamē fallit, quod præscribens est in capax. Et sequitur Abb. hic, & in c. quatuor. j. no. de colue. & s. c. prox. & in c. nouit. col. xij. de iudi. But. in c. per trarium memo = ria nō existat, hanc. ibi, nec obstat. in ij. parte, thar. cxvij.

Et cit Cat. cons. lxxxix. Capitulu Ciuitatis, q. licet ecclesia præscribat alienas decimas cum tulo, uel solo tempore, cuius initij, &c. nō t. tamē laicus: quia illud tempus nō potest facere capace. ¶ Limita duplicitate. Primo, nisi cū possessione tantū temporis occurrat fama priuilegii: quia ne ppter difficultatem, pbandi re adeo antiquā, ptercius partis, presumit, p priuilegio. Et nō dicas, q. foliū rēbus hoc inducat, sed presumpcio priuilegii probata diuturnitate fama, ut clarē sentit Imol. post Bal. & Car. in c. cūm Apostolica. xij. col. uer. nec obstat prædictis. de his, quae f. à præla. & Car. hic, Domi. in c. ij. q. sanē. de deci. in vij. & Car. in quadā sua subscriptio ne facta ad consilij Ziliolij de cautelis, q. incipit. Cum his & quæstio. & est impressum post consil. Pet. de Anc. Be ne facit decisio loan. An. in reg. qui cōtra. in fi. in Mercu. ubi uult, q. licet nullo spacio temporis posse induci unio ecclesiarum. Host. in c. quoniam. de uer. & ho. cler. & in summa de sup. neg. præl. col. amē si, pbatur, q. eccliesie fuerit diu poſſet, ut unita, est probata unio præsumptiū. Allegat, que dixit in d.c. cūm Apostolica. Et idem no. pulchre Old. consil. ccxvj. De iure dominī Guliel monij. & Car. in cle. j. in prin. xx. q. de sup. neg. præl. Abb. in c. cura. in princ. de iurepa. gl. in cle. j. in uer. ad mēsam. de excep. præl. & Pe. de Anc. consil. clvij. In q. eccliesia. in fi. 4 cum fi. ¶ Limita t. secundō prædicta, & istā decretale, nisi sint decimæ, de quibus laicus est inuestitus ante concilium: de quo in gl. nam altius laicus potest eas contra ipsum præscribere: quia cūm ille inuestitus possit de eis pacisci, potest etiā us earum præscriptione cōmuni amittere. Ita sentit Cat. consil. cxlvj. incipit. Notum sit universis. Quod alibi nō legi. ¶ Et uidetur mitiū, q. capacitas inducta in illo, sit in aliū transmissibilis, cōtra c. petisti. vij. q. j. & c. sanē. de priuilegiis. Nisi dicas, q. spiritualitas annexa rei, erat ante concilium apta cadere in laicū ex concessione episcopi. Ideo etiam post concilium retinet illam aptitudinem, non solum in ipso primitū inuestito, sed etiam in aliō arg. I. pater filium. q. quindecim. de leg. ifij. Et sic salvatur dictum Cat. cui etiam non obstat, quod no. Abb. in disputatione, quae incipit, Auger. ix. col. dicens, quod contra regem priuilegiiatum suū per collatione beneficiorum, aliū rex non possit præscribere, per d.c. petisti. vij. q. j. Vnde priuilegium facies unum capace, facit illum solum: quia respondeatur, q.

Imol.

concessio decimarum facta ante concilium, non erat facta in capaci: superuenit enim incapacitas ex dispositione concilij. Facit etiam ad hanc, quod not. Card. in c. ij. de feu. dicens se cōsuluisse, quod prohibitiō dicti concilij non obstat episcopo uolenti concedere laico feudum decimarum, quod erat in manibus laici, & nunc est ad ipsum reuersum: quia non dicitur infideudare de nouo, ex quo feudum est reuersum ad ecclesiam, ut ibi. Et hoc sentit gl. ij. in c. prohibemus. de deci. Et ista communiter practicatur secundum Imol. in d.c. ij. pe. col. licet loan. An. uelit contrarium, in d. c. prohibemus. Pro quo facit a speciali, d.c. cūm apostolica. permittens feudum decimale posse concedi à laico ecclesia cum consensu episcopi: quasi secus, si conceditur alteri laico: & hoc uerius & tutius, secundum Imol. cum quo concordat Abb. in d. c. prohibemus. in fin. Et in hac limitatione considera, quod si decimæ sunt simpliciter concessa laico, & successoribus ante concilium; procedet dictum Card. per rationem suam. Sed si esset concessum feudum decimarum laico & descendenteribus ex eo usq; ad certum tempus, forte dictum Card. non procederer, cūm esset eius ratio, ex quo ille non potest hoc feudum alienare: & sic nec pati præscriptionem, qua est species alienationis, alienationis. ff. de uer. sig. Et militari ratio, quam in simili ponit Abb. in d. c. prohibemus. uidelicet quod ecclesia efficeretur deterioris conditionis propter acquisitionem noui feudatarij forte diutius duratur. Et circa prædicta, an & quando id, quod est quæstibile priuilegio, sit quæstibile præscriptione, uel consuetudine dixi post Abb. in c. accedentes. j. eo. Demum ad prædictam limitationem facit, quod not. Pet. de Anch. consil. xxxij. In hac causa. Lud. in ij. col. uer. sed tunc dices, ubi uult, quod licet in spiritualibus non transfigatur, c. super eo. de transact. licet cōponatur, c. nisi essent, de præb. tamen t. laici cōtendentes de decimis ante concilium habitis, possunt inter se transfigere. De quo etiam per Ana. in c. post miserabilem. in fin. de uer. Et si hoc dictum est uerum, dubito de eo, quod dixit Card. consil. xcij. Nobiles uiri. pe. col. ubi singulariter dixit, quod super dīcīs decimis concessis laicos ante concilium, nō potest per laicos fieri compromissum in laicum, per c. contingit. de arb. & per id, quod not. Rota de iudic. ij. in nouis, & de deci. ij. in antiquis, dicens, quod minor potest esse in iudicio in hac materia sine consensu patris, per c. si annum. in uer. deponentibus ex eisdem. de iudic. in vij. Vnde considerans hanc ultima uerba, per quae patet huiusmodi decimas non admittere dependentiam, quam habent à spiritualibus, puto pro nunc rem esse dubiam: & facile posse impugnari hanc secundam limitationem, & consilium Pet. de Anch. proxime adductū, maximè propter autoritatem Rota & Card. in d. consilio xcij. qui sentiunt durare laicorum incapacitatem etiam in decimis ante concilium concessis: & eatenus eos tolerari, quatenus iuri communi, uel spirituali habilitati sunt. Vnde uolunt, quod super his compromittant, & sic etiam uolunt, quod super his possit minor esse in iudicio. Propter quod uidetur, quod etiam in præscriptione duret inabilitas in nō priuilegiato. Cogita: quia Moderni non laborauerunt in hoc novo & eleganti punto. ¶ Dum dicit Abb. priuilegium t. Pa p posse concedere laico capacitatē spirituali: adde gloss. in c. imperium. x. distinc. & xxv. q. vij. in sum. in fi. loan. An. in Spec. de legato. q. nunc tractemus. uer. sed nunquid legatus. Innoc. in c. quod sicut. in gloss. episcoporum. de elect. But. post loan. An. in c. nobis. pe. col. de iure patro. Joan. An. in Spec. de præben. q. pen. gloss. in c. laicis. xvij. q. vij. Bald. in l. refcripta. pen. col. C. de prec. impe. offer. Pet. de Anch. in cle. c. literas. de præben. But. in c. Massana. de elect. in c. dilectio. circa princip. de testi. in c. in nostra. de rescript. in c. quantio. de iudic. c. præterea. lo. j. de iure pat. Abb. in c. dilectus. de offic. leg.

Imol.

Imol. in c. quod in dubijs. j. not. ult. col. de renun. & in c. ad supplicationem. iiiij. no. eo. tit. & in cle. j. super uerbo, præsent. de conce. præb. & in c. dilectus. lo. ij. q. col. de præben. & Abb. in rub. de iudic. ij. col. & Card. d. consil. 7 cxcix. ¶ Dum tangit Abb. quod t. laicus non acqui-

a rit ius patronatus per præscriptionē, uide semper Arch. in c. hortamur. lxxij. distinc. ubi post maximum examen idem tenet. Et licet contra ipsum insurat uehementer loan. An. in regula, quod alio. in Merc. tamen op. Arch. defendit Abb. acutissimē in d. dispensatione, in c. incep. Augerio. ix. col. uer. ex his sequor. & in c. querelam. ij. de elect. Quia si exorbitantibus potestas specialiter & limitatē concessa, non extenditur, c. quo ad. de offic. deleg. Et quia de spectantibus ad clericos hoc solum possunt laici, quod defure cauetur, Innoc. in c. quantio. de consue. gloss. xxiiij. q. j. c. fin. Item quia laicus non patronus, non est huius iuris capax. Et non potest illud sine peccato detinere, uel possidere. Ergo nec præscribere, per istum tex. Et huic rationi dicit non uideri responsum. Non dicas, competititia alicui ex priuilegio sibi præscriptibilia, c. acceditibus. & c. si de terra, de pri. j. eo. c. ueniens. quia illa loquantur in concessis per priuilegium, quae tamen sunt possedibiliā per præscribentem: nos loquimur in non possedibiliā de iure communī per laicos. Alias sequeretur, quod contra regem priuilegiorum super collatione beneficiorum alius præscribere posset, quod nemo concederet. Nec obstat, quod ius patronatus transeat cum universitate, c. ex literis. de iurepa. Ergo acquiritur aliter, quād fundatione: quia si nō transiret ad hæredes, pauci uellent dotare ecclesias. Et dato, quod transeat ad extraneos, illud est iure accessoriū. Facit c. super eo. de præbend. in vij. secundum Abb. qui idem repetit. uol. consilio iv. Casus, super quo consilij. ad fin. subdens, quod dato, quod opinio loan. An. esset uera, debet esse præscriptio tanti temporis, cuius initij, &c. Nihilo minus Abb. ij. uol. consil. lxxvj. Plura sunt examinanda. sequitur opin. loan. An. dicens, quod quisquid disputatē allegari posset, seruaretur in iudicando tanquam communior: maximē, quando populus esset in possessione præsentandi ex antiqua consuetudine. Puto sustentabilem op. Abb. in d. disp. quando allegatur sola præscriptio: sed si allegatur titulus, & ad ipsum probandum inducit tempus, cuius initij, &c. uerior erit opin. Ioa. An. non ex eo, quia præscribendo acquiratur, sed quia ex tali tempore præsumitur titulus. Et ita decidit Feder. consil. ccxvj. Super primo puncto, & Card. in cle. ij. in v. q. de iurepa. nisi probaretur, ecclesiam ab initio fuisse liberam, secundum eum. Quod not. Nec puto necessarium probare famam tituli, sicut dictum est s. in simili, de inuestito de decimis ante concilium: quia cūm in ista materia laicus sit capax per titulum ex fundatione acquisitum, sufficiet probare titulum præsumptiū. Sed in casu, de quo loquuntur Doctor. in d. c. cūm Apostolica. allegatio tanti temporis, cuius initij, &c. nō potest probare duo, uidelicet titulum, & quod illi titulus præcessere sit concilium. Ideo de illa præcelsione requiritur fama, ut expressè per Innoc. ibi. Bene facit pro his id, quod dixi in c. d. c. i. q. de iurepatr. in vj. Vnde eo modo, quo est tacitē alienabile, eodem uidetur per præscriptionem tacitē amissibile, & posse alteri acquisiri. Tamen hoc non affirmo uniuersaliter: quia obstat uidetur ratio Abb. in d. disp. quod non potest possideri de iure. Ergo nec præscribi: & quia iste modus acquirendi patronatum solo tempore, non est à iudice inventus. ¶ Et si dicit, sicut uniuersitas bonorum possideatur à præscribente, ita sub ipsa generali possessione dicitur possideri ius patronatus: respondetur, quod assumptum est dubium. Nam ius patronatus

Felin. ij. pars.

k 2 not

non acquiritur a laico cum universitate bonorum, nisi per titulum, per quem sine traditione omnia bona transirent; prout ex titulo universalis per hereditatem, uel bonorum possessionem: quia tunc, quo ad dominum, non esse necesse fieri traditionem singularium terum. Sed ubi donatur, uel uenditur hereditas, dominum cuiuslibet non transit in donatarium, uel emptore rerum singularium sine traditione speciali cuiuslibet rei, ut habetur in traditionibus. C. de pact. Vnde si dico, Vendo tibi omnia bona mea, tunc universalis resolutur in singulare, ac si dicerem, Vendo tibi hoc & illud.

Sed ius patronatus per se uenit non a Non potest I potest^a, c. cum seculum, cum si de iure Adde Bald. in l. s. patro. Ergo non transit, ut eleganter de dicit. di. Adri. firmat Paul. de Leaza, in disp. Patronus, in pen. col. et in l. p. in fine, C. de rep. nobis. pen. col. de iure patro, dilab. que liber. nus ecclesia sancti Martini. x. col. & in l. p. in fine, C. de rep. nobis. pen. col. de iure patro, dilab. que liber. fuit tenendo singularem illam opinionem Paul. de Leaza, in diffinis locis. Sed contrarium tenuit Ioan. An. in d. c. ex literis de iure patron. in l. col. & ibi Card. in xj. q. & etiam Butri. dicentes, quod causa, quare ius patronatus non transit per se, est, quia non potest fieri contractus specificus super illo; quia sic est simonia, uel species simoniae: quod cessat hic. Imo comprehenditur ius patronatus, quando contractus fit universaliter, quo ad rem, & quo ad uerba. Ideo transirent talia iura, licet acquisitione fiat per partes. Idem etiam tener Card. in cle. h. vj. q. de iure patron, respondens ad rationem Paul. quod hoc casu poterat fieri traditio iurius patronatus: quia non fit ad mouendum nouum contractum, sed ad conualidandum iam motum. Sufficiat ergo, quod ab initio fuit translatum cum universalitate, ut sic spectemus initium, secundum eum. Et idem sentit ibi Abb. ad fin. Et ideo tenendo hanc communiorum opinionem esset, quod qui prescripsit universaliter etiam ex titulo, in quo requiritur traditio, acquisitione ius patronatus illi universaliter inclusum. Tamen cogitabis super hoc, & super predictis omnibus, qua utilissimam sunt, & alibi non declarata. ¶ Dum dicit Abb. lib. mitando istum text. quod t conuersi possunt prescribere iura spiritualia^b, b. Spiritualia] propter gloss. fin. in c. ex eo. de elect. in Addo. Abb. c. vj. adde Lud. in sing. dclv. Fuit a me quasitum: & per alphabetum in uero, conuersi, ubi idem tenet. Et quod tales conuersi prescribant uocem in electione, intellige de conuersis ecclesie regularis. Nam conuersi ecclesia secularis hoc non prescriberent, secundum eum, per c. nouit. de his, quae fiunt a prael. ubi actus capitulares spectant solum ad canonicos. Et ita de conuersis not. Innocent. & Imol. in c. j. de inst. & Abb. pulchre in c. cum olim. pen. col. de arb. & aliquid per eum in c. j. in fin. de procur. Et ista restrictio de conuersis ecclesie secularis procedit, ut dixi in concernentibus uocem, non in alijs: putat prescribendo decimas: quia non sunt incapaces. Et ad Dom. in c. mulier. xxij. distin. ubi late ponit, quando isti dicantur puri laici, & quando ecclastici. De quo etiam per Arch. in c. Abb. xvij. q. j. & Spec. in tit. de syndico. s. j. uer. quid de conuersis. & Imol. post Innocent. in c. cum M. Ferrariensis. xix. col. de confit. & Abb. in c. & si Christus. de elect. ubi bonus text. in fin. iuncta suprascriptione, probans, quod conuersi non dicuntur de capitulo clericorum. ¶ Dum gloss. hic not. per Doct. quod t possidens ciuiliter potest dici detinere: adde gloss. in l. iij. s.

c. ex contrario^c. ff. de acquir. poss. & in l. c. s. ex contrario^d. in uer. maxime. eo. tit. Vnde infert Imol. in d. s. ex contrario. quod statum loquens de detinente rem, comprehendit etiam ciuiliter possidentem, attento communi usu loquendi. Et licet Lud. ibi teneat contrarium, quia dicitur facte tenere, ut ibi in uer. uideatur, tam cum Imol. tener. Alexan. ibi propter gloss. h. c. & dicit, quod animus est quid facti. Bart. in l. s. s. quix. col. ff. pro empt. non mirum, si potest res animo detineri. ¶ Ad uerbum Videaris, respondet fatendo, quod facte dicitur esse in fundo corporaliter iste, qui animo tantum possidet: non tamen singitur animo detinere fundum: quia immo animo uer detinet. Adde etiam Bald. in l. j. C. communia de usuca, ubi ponit, quando t fitmento de possidente, an intelligatur de naturaliter tantum, uel de detinente tantum, & per Lud. in l. iij. s. ex pluribus. ff. de acquir. poss. Imol. in l. stipulatio ista. s. hoc quoq. de uerb. oblig. Bald. in l. scindum. s. j. & h. ff. qui sat. cog. Bart. in l. naturaliter. s. n. hil. viij. col. ff. de acqui. poss. ¶ Vera conclusio est, quod in dubio intelligitur de possessione iuris, non facti,

facti, id est, de naturali, uel ciuili: non autem de nuda detentione, nisi ratio subiecta materia aliud inducat. Et adde Angel. in l. pro herede. in fin. ff. de pet. her. ubi not. gloss. fin. quod bonorum possessor sumitur duplicitate. Primo, prout important hæc uerba ius. Secundo, prout importabit factum, id est, simplicem possessionem. Stante ergo statuto, quod bonorum possessor resolvant onera, intelligetur de utroq. Et est rationabile, quod percipiens fructus teneatur ad onera: gloss. in rub. C. si prop. pub. pen. Et faciunt pro hoc dicto ea, quæ posuit in c. ex tenore. xj. col. uer. declara etiam omnia s. cumulata. de script. Et si testator dicat, lego possessionem meam, intelligitur de omni iure etiam domini. Butri. ii. c. ad sedem. j. col. de restit. spol. per l. interdum. ff. de uerb. sign. ubi in eo, qui dicit, lego possessionem, uenit proprietas. Vnde dicit Bartol. in l. cum antiquitas. C. de ufu & hab. quod si dicitur. Lego habitacionem, potest intelligi de domo. Facit l. Titia. s. Lucius. ff. de leg. h. ibi, willam cassam cum omnibus suis possessionibus. Aliquid Abb. in c. qui cum fore, de fur. & in c. 12 cum aliquibus, per illum text. de re iudic. ¶ Limita t hæc non procedere in teste: quia si loquitur de possessione, intelligitur loqui ruditer, prout est facti, id est, de detentione. Innocent. in capitulo, cum causam. de testi. Bartol. in tractat. de teste. v. colum. uer. testis dixit aliquem possidisse. Speculat. in titulo, de teste. g. nunc tractandum. uerbi, hoc quoque. gloss. & omnes d. l. stipulatio. s. hoc quoque. Sed aduerte: quia talis probatio per testes infert presumptiōnē iuris possessionis: quia in dubio definens presumit possidere: gloss. fin. in c. pontifices. vij. q. & ibi exp̄ressus Arch. & Domi. addentes, quod standum est dicto illius, qui dicit se nunquam habuisse animum amittendi ciuilem, nisi contrarium probetur. Et cum illa gloss. concordat. Innoc. in c. cum olim. lo. h. in gloss. in uerb. & male. in fin. de p̄tūl. Quem approbat Bald. in l. j. ad fin. C. de ser. fug. in rep. l. & si post tres. xvij. col. uer. sed quid si quis. ff. si quis cau. & in tit. de pa. Constat. in uer. possessiones. & in disp. Accusatus. pen. col. in l. executor. x. col. C. de execu. rei. Arch. & Domi. in c. audiuimus. iij. q. h. Oldr. consil. cxcix. Pet. de Anch. in regul. fine possessione. vij. col. lib. vj. Butri. in c. cum ad sedem. xx. col. de restit. spol. & in c. licet causam. xxix. col. de prob. Paul. de Leaza. in c. in literis. ij. col. de restit. spol. Imol. in c. cum tu. in fin. de testi. Rota de re iudic. iij. in nouis: Alexand. consilio mihi cxxij. Viso processu. j. col. nisi constet, quod alius possideat, secundum predictos. & maximus Bald. in d. uer. possessiones. Et de his uide, quæ sunt signata in l. quidam in suo. ff. de condi. insti. in apostillis Alexand. ¶ Et dicit Alexand. consil. ccxxij. Visa facta. iij. col. uer. confirmatur, quod detentor est in possessione, sed non possidet. Ex quibus uidetur posse in 13 ferri, quod si t unus petit restitucionem domus, & probat per testes se stetisse, & habuisse in domo, dicetur presumptiuē probasse possessionem, licet possibile sit, quod sterit, ut inquisitus, uel custos, l. j. C. de rep. hære. Tamen in hoc contrarium uult Domi. in c. ad decimas. v. col. de restit. spol. in vj. & Ana. in c. si constiterit. h. col. de accu. Et forte non bene: quia suffici probationem, concludere presumptiuē presumptiōne iuris, l. omnes. s. Lucius. ff. de his, quæ in fraud. cre. latè Lud. consilio xj. Vsis ac percunctatis. j. col. text. cum gloss. pen. in c. proposuit. de cler. excom. mi. Phil. post Abb. in c. ad hæc Heli. iij. col. de appell. sicut testis a. Probatio] Ad dicens, scio, quia sum uictus, probat de Phil. etiam in presumptiuē: & tamen est sufficiens c. causam. s. dete a probatio: omnes in l. j. ff. si cer. pet. ff. in ix. col. & cum concord. ¶ Et quamvis naturalis possesso nō sufficiat ad prescribendum: gl. h. c. & dixi s. eo, uigilanti. Felini iij. pars.

per c.ij.de loca.& ibi latè Imol.ad fin.& in d.c. cùm Apo stolica.vij.col. uer.extra gloss. & gloss. pen.in c. quamuis.de deci. Nam licet fructus non sint quid spirituale, tamen sunt dependentes à spiritualibus: & in dependentibus habet locum d. c. si annum, ut ibi in uerbo, dependentibus. Et uult Rot. in dictis locis, quòd non obstante isto text. laicus potest præscribere fructus decimorum, licet non decimas. Item an & quando laici licet retineant decimas, uide magistralē distinct. Gar- siæ Hispani, relatam in supplemeto Pisanelle in uerbo, decimæ.lo v.j. & ij.col.

S V M M A R I V M.

- 1 Bona fides, quo ad unum, iuvat prescribentem, licet mala fides adit, quo ad illum, qui non est dominus.
- 2 Prescriptio statutaria interrupitur sola citatione, & equiparando eam prescriptioni. num. 3.
- 4 Prescriptio currans contra ecclesiam, an interrupatur per solam citationem.
- 5 Actus necessarius ad prescriptionem ineptè factus, nihil operatur.
- 6 Citatio quando interrupitur prescriptionem, non est curandum de ineptitudine libelli.
- 7 Actus necessarius ad interrumpendam prescriptionem, licet sit nullus, tamen si constituit posidentem in mala fide, interruptit prescriptionem.
- 8 Comparatio voluntaria facit ualere citationem: & per consequens, interruptit prescriptionem.
- 9 Prescriptio an interrupatur coram arbitratore.
- 10 Prescriptio si fuerit interrupta, an cessantibus causis interruptionis possit iterum inchoari.
- 11 Productio libelli sola an interrupatur prescriptione in criminalibus.
- 12 Exceptio non interrupitur prescriptionem.
- 13 Prescriptio completa non potest interruptri.
- 14 Prescriptio interrupitur per missionem in possessionem, ex primo decreto, que potest sola citatione interruptri.
- 15 Interruptio facta contra principalem, non nocet fidei iussori ignorante, & non citato.
- 16 Non interrupitur prescriptio per sequentrum.
- 17 Receptio testium peritiorum facta iuxta formam c. quoniam, in prin. ui lit, non contest, non interruptit prescriptionem.

C A P I T U L U M VIII.

Llud. ¶ Circa interruptionem na- turalem adde Pet. de Anch. in c. s. pen. col. de prescript. in vj. ubi tenet idem, quod But. hic, uidelicet quòd t̄ bona fides, quo ad unum, iuvat prescribentem, licet adsit mala, quo ad illum, qui non est dominus. Alle. pro casu l. qui balneum. §. Titia. ff. qui pot. in pig. hab. Idem firmat Salic. in l. cum notissimi. §. imo. pen. col. C. de prescript. xxx. anno, allegando gloss. in l. sicut. in uerbo, possi- dente. eod. tit. & text. in l. Fulcinius. §. quid si aduersus. ff. ex quibus cau. in poss. ea. Sed pro Abbate hic tenente contrarium, multū facit ratio sua, & text. in l. aut qui aliter. §. si quis, dum putat. ff. quod si, aut clām. ubi si quis putat locum suum esse, qui meus est, & celāndi cui, non mei causa fecit uim, interdictum mihi compe- tit. Et ibi colligit Bart. quòd contra illum uideatur clām fieri, ad quem negocium spectat in ueritate, non ad quem spectat in op. Ita in proposito mala fides relata ad non dominum, uideatur operari respectu domini: quamvis quo ad ipsum, adsit bona, tamen utraq. op. bene fundatur. Addre etiam Bald. in l. i. in fin. C. de rei uen. ubi dicit, quòd sicut alluui avertit possessionem. quia mutat figuram superficie. ita & multo magis ad- dicium; alle. l. in princ. ff. de acquir. poss. ¶ Et subdit Bald. hic, quòd mundatio debet esse plurimum dierum,

non momenti: nam si recedit intra triduum, non putat a præscriptione interrupti: alias pre- dia Eridano adiacentis raro præscri- berentur. Et subdit, q. sicut per inun- dationem perditur possessio soli, ita siccitate perditur possessio stagni & aquæ. Alle. l. Atticinus. ff. de ser. rusti. præd. Et nō putat, quòd propter gran- dines, uel niues immoderatas perda- tur possessio. Alle. l. fistulas. §. frumenta. ff. de cōtrah. emp. Et dicit quòd per unum actū interrupitur possessio: alle. gloss. maiorem in fin. in l. nemo. §. temporalis. ff. de reg. sur. Postea sub- dit in ij. col. quòd si est interrupta na- turalis tantum, non impeditur præ- scriptio: per l. si fundum. ff. de fun. dot. & quòd si ex duobus colonis unus est expulsus, tota possessio retinere- tur per remanētem, per l. prædia. ff. de acqui. poss. Et si colonus, qui erat absens, non est reuer- sus ad fundum, suspicā se posse repellī, dominus per- dit ciuilem. Quia possessio licet non est in ipso, tamen per ipsum est in domino: & est colonus causa instru- mentalis & organica: ergo destruēt colono p. uim, destrui- tur domini possessio. b. Sed negligē- tia coloni nulla adhibita, dominus b non perderet ciuilem, sicut nec morte coloni. si de eo. §. si fortè. ff. de acqui. poss. secundum ipsum. Addre etiam Bald. in l. ne creditores. C. de pig. ac. ubi dixit, & glo. in uerbo, longi. quòd Soci. in consilio xvij. incip. Pro- sequendo ordinē. uer. nec obstat, si diceretur. i. par- te, char. xxij.

Possessio] An & quando die= éto colono domi- nus probat posses- sionem, uide do. Soci. in consilio xvij. incip. Pro- sequendo ordinē. uer. nec obstat, si diceretur. i. par- te, char. xxij. Dicit etiam Bald. in l. j. col. C. per quas perso. quòd ignorās se habere titulum, licet habeat, non prescribit: quia nō dicitur habere bonam fidem: & hoc, ubi titulus est necessarius. Et sequi- tur ibi Sal. allegans pro casu l. possesso. §. & si possessio. ff. de acqui. poss. ubi licet per procuratorem acquiratur possessio ignorantia, usucapio tamen competit scienti. Dicunt etiam Bald. & Ange. in l. si quis emptionis. C. de prescript. xxx. ann. quòd si probatur quem habere scien- tiā rei aliena, eo ipso probata est mala fides. Et dicit Abb. in c.ij. per illum text. de reb. eccl. non alie. quòd in- uadens rem alterius ex titulo aperte inuaidit, dicitur eam rapere. Et dicit Sal. in d. l. cum notissimi. §. imo. ad fi. quòd si quis uariauit, putā quia postquā habuit con- scientiam rei aliena, plenius in formatus deponit con- scientiam rei aliena, & reincipit habere bonam fidem, non interrupitur præscriptio per illam medianam erro- ris conscientiam. Alle. Innoc. in c. i. eo. Et dicit esse not. dignum. Et sic declarat, quod dicit hic Abb. in ult. char. uer. sed quaro ad declarationē. Dicitur latius in d. c. fi. ¶ Circa ciuiles interruptiones, primò, dum dicit Abb. 2 quòd t̄ præscriptio statutaria x. ann. interrupitur so- la citatione, & equiparando eam præscriptio. xxx. ann. me- rē odiof. adde Ang. in l. i. §. si rem. ff. & emp. & in l. sicut. C. de prescript. xxx. anno, ibi idem tenet. Contrarium te- net Imol. hic: quia non reperitur iure cautum, quòd ta- lis interrupcio habeat locum in præscriptione minori, quam tricennaria. Item Imol. in d. s. si rem. quia certum est, quòd libertas seruitutis rusticæ præscribitur etiam sine titulo & bona fide, x. annis, merē in odium negligē- gentis, l. sequitur. §. si uiam. ff. de usuca. Not. Bartol. in l. hæc autem, ff. de ser. urb. præd. Et tamen per missio- nema

a Executoris] a nem executoris non interrupitur. Probatur in l. ait prætor. §. fi. in uer. ex de executor. & ibi gloss. ex quib. cau. Bartho. Cep. de ma. Ergo non est uerum dicere, quod præscriptio merē odiof. non tricen- naria interrupatur citatione. ¶ Primi partem tenet Alex. in l. i. in princ. ff. de eo, per quem fac. erit. Respondebat ad d. l. ait prætor. ut ibi per gl. in prima solutione, quòd ibi non fuerat facta missio executoris, uel q. non intelligatur, de præscriptione libertatis à seruitute rusticæ, sed urbana, in qua saltem requiritur bona fides: gl. in l. fin. ff. quemad. ser. amit. & no. in d. l. hec autem iura. Nam in urbana nō sufficit te non uti, sed opus est factio meo, ut ibi. Et no. Abb. §. eod. c. de quarta. in l. Ideo debet bona fide fieri, & sic talis præscriptio libertatis nō est merē in odium: meritò non sufficit citatio. ¶ Addre Lud. cons. xxxix. In præposita q. ubi tenet communem opin. pro- pter dictum Bald. in l. i. C. de tem. in integ. rest. pe. quia præscriptio decenniū inducta per statutum, loco præscri- ptionis tricennaria, habet eandem naturam, quam illa, cui surrogatur. Idē no. Pau. de Cas. conf. cclxxxv. ante fi. Facit bonus tex. in l. in contradic- tibus. in fi. C. de nō num. pe. Per quē dicit ibi Bal. in fi. quòd statuta abbreviantia præscriptione legalē, regu- lantur, prout disponunt leges, quo ad legalem. Et dicit ibi Sal. in ultimo notabilis, q. quicq. illa legalis habet impedit, uel rescindere, impedit & ista statutaria. ¶ Li- mita tamen egregiè, quod dictum est sufficere citatio- nem in interruptione præscriptionis statutare, nisi sta- tutum imponeret per præscriptionem silentium nō pe- tenti: quia ad eam interrumpendam non sufficit citatio. Qui enim citat, non peti, sed uult petere, l. amplius non peti. ff. rem. ra. ha. fm. Sal. in l. fi. C. de prescr. xxx. an- no. contra Bar. in l. cum notissimi. in prin. eod. ti. Postea subdit Sal. singulariter per uerbum Puto, q. licet lit. con- test. perpetuer actionem, quae alitās erat tricennaria, us- que ad xl. an. ut ibi, tamen nō per perpetuabit actionē in casu dicti statuti, nisi ad xxx. an. quia lex nō habet locū, nisi in actione, p. qua erat præscriptio tricennaria. Sed ubi est minor, ut in redhibitoria, uel quanto minoris, perpetuabit solitū ad xxx. an. ut est gl. in uer. interrupta. in d. l. cum notissimi. §. imo. Quia uerba etiā notabis ad necessariū intellectū Abb. hic in antepe. col. uer. & sci- as, p. de iure ciuili. dum alleg. d. l. fi. de qua meminit gl. pe. in c. pastoralis. in fi. de offic. or. & in §. præscriptione. in uer. xxx. vj. q. ii. An autem de iure canonico fiat per- perpetuatio, nedum ad xxx. sed ad mille an. id est, in perpe- tuum propter infestum scrupulū malæ fidei, dicitur in frā in uer. nouissimè. Et hæc nota. ¶ Deinde pondera bene dicta Ab. hic: quia sentit in uer. præterea dubita- tur, impugnando Bu. q. t̄ ad interrumpendam præscri- ptionem currentem contra ecclesiā non sufficit citatio, sed requiri litis contesta. per tex. in §. potest. xv. q. iij. ubi prescriptio xxx. an. sine titulo, cum bona tamen fide, & equiparatur præscriptioni x. uel xx. anno. cum ti. bona fide. Et in ista breui requiritur lit. contest. Ergo & in illa. Et sic non sufficet citatio. ¶ In quibus uerbis Abb. uide- det firmare duo satiū noua. Primo, q. sura dicitā præ- scr. xxx. an. interrupsi sola citatione, habent locū in præ- scriptione cū mala fide, ad quā interrupdi sufficit di- ligētia interrupiens p. citationē & secus in præscriptione tri- cennaria cū bona fide, in qua nō sufficit citatio. ppter fauorē q. daf bona fide, sicut in præscriptione x. uel xx. anno. cui illa & equiparāt. ¶ Secundo uult Ab. quòd præscriptio copta contra ecclesiā, non interrupit per citationē, sed requiri lit. cōtest. q. cum ibi requirat bona fide, non est dicendū, q. sit merē odiof. ppter negligē- gentis inducta: sed est etiā partim fauore prescribentis. Vnde opus est li. cōtestatione: qd alibi nō legi itaclare, Et cōmuniter Doctores hīc in discursu sentiū cōtrariū,

Citatio realis] Vide omnino ad hoc do. Alex. de L. mo. in L. accusati- rus. de adul.

In dicta l. fi.] Et ibidē uide do. Alex.

k. 4

Alex. de Imol. & addit. eum in rub. ff. de in ius uoc. ut in fine: quia uult, quod ubi uocatus comparet sponte, purgatur defectus citationis. Et dicit ibi Bald. in tertio no. quod licet citatio non ualeat, ualeat tamen comparatio, & quod ex ea sequitur. Quod dicit notari. Et pro hoc addit. ibi Alex. de mente Bald. quia quamuis processus ratione citationis nullius, non posset sustineri, tamen ratione comparationis & praesentiae debet posse sustineri, cum secundum communem sententiam sola praesentia sufficiat absque citatione, ut ipse conclusit in l. ff. de in ius uoc. & nostri Doc. ponunt in c.j. de iudi. Vnde dixit Bald. in authen. si omnes. C. si ut se ab hære. absit. pe. colum. quod stante statuto, quod à die citationis usque ad certum terminum iudex debeat sic facere, certè si non interuenit citatio, sed præsentia partis illa operabitur idem, quod citatio cum debita expectatione citati. Simile no. Bald. in l.j. pe. col. uer. uidi dubitari. C. ut quæ defunct aduo. Et illam gloss. & Bald. in d.l. j. secutus est etiam Alexan. consil. ccclxxij. Viso processu. ij. colum. Facit ad hæc consil. Cald. de fure pa. xj. ubi dicit, quod inepita uocatio illorum de uniuersitate, non nocet, si ex ea se congregent numero sufficienti: quod est aureum. Ad idem elegans dictum Rot. de dolo & contum. xj. in nouis: & Aegi. decis. ccclxxij. qui per se. & decis. dxxxix. licet citatio. ubi dicitur, quod inepite citatus, si dat procuratorem ad illam causam, uidetur scimus de citatione, adeo quod sufficit deinceps citare procuratorem etiam ad excommunicationem audiendum. Similiter dixit Bald. in addit. Specul. in titul. de reo. uer. præsumitur quis citatus, quod libellus etiam inepitus datus presenti in iudicio, & non citato, interrupit præscriptionem. Facit etiam conclusio Domi. post Lap. in c. quamvis. ij. col. de offic. leg. in vj. ubi dicit, quod licet communiter dicatur, quod sola citatio perpetuat iurisdictionem, latè per omnes in c. licet. de offi. deleg. tamē fallit, ubi partes uadunt amicabiliter ad iudicem causa evitandi expensas, & ipse procedit sine citatione: quia talis actus perpetuat iurisdictionem. Et ista no. quia factum recitem cumulum rerum ante sparsarum. ¶ Ad illud, quod coram arbitratore non sit interrupto, addit. Old. consil. clxxvij. factum tale est: in uertice cuiusdam montis. & Burr. in c. Quintauallis. xv. colum. de iure iur. & in c. super questionum. in princip. in v. colum. de offic. deleg. & Ioan. And. in Specul. de lit. contest. & effectus. Limenta, ut hæc per Abb. ex dictis supra in ij. declaratione. ¶ Non uissimè tenet hæc Abb. quod à effectus interruptionis operatur, quo ad tempus præteritum: sed non impedit inchoari in futurum nouiter præscriptionem, sed secundum perpetuationem temporum induciam ex interruptione, iuxta l.j. C. de præscrip. xxx. an. quæ l. non est correcta de iure cano. licet aliud dicat Burr. & Imol. hæc, sequentes gloss. in c.j. xvij. quæst. ij. & in regula, sine possessione. l.j. distinct. Quas tamen gloss. tutius est tenere secundum Abb. licet dicat contrarium esse uerius, ut hæc subtiliter per eum. ¶ Distinxit alius sic: aut actor litem deseruit aduersa fortuna non impeditus: & tunc procedit opsi. Abb. quia præscribens uidetur posse non ab re arbitrii desertorem iudicij ultrò coopti non fouere iusticiam, & sic rejicit scrupulum ex litis contestat. infectum. Aut actor deseruit litem non sponte, sed fortuna aduersa impeditus, & tunc stent d. glos. propter infectum semel suspicionem. Et hæc distinctione sapit aequitatem. Sed nunc considero, quod si haberentur isti respectus non solum in primo casu fortunæ non aduersantis, posset præscriptio noua inchoari, imo copta continuaret, propter gloss. auream in s. potest. in uer. interrupta. xvij. quæst. ij. quam approbat hæc Abb. prope s. & Ludo. in l. si uero. s. de uero. xxxij. fallen. sol. ma. dum dicit, quod litis contestata.

ita decum interrumpit, si fit eo animo, ut causa finiat: sed casu fortuito fitiri non potuit. Ergo cessante causa fortuito, non fit interruptione. ¶ Caterum quia illa gloss. non tenetur, ut statim dicam, ideo omessa hac distinctione videbatur mihi nunc transendum cum d. glos. quod effectus litis contestem ab ea consummatus semper duret contra possidentem, in quem est in eius scrupulus conscientia ita aptus impedire inchoandum præscriptionem, sicut fuit aptus rumpere coptam. Et quod non sit in scriptum, an ille desitterit casu fortuito, vel non, est glo. in d.l. fi. dicens, quasi omnes Doc. fuissent in hac opere. & ibi clarè Barto. dicens, quod etiam si actor desistat & condemnatur in expensis, reo absulito, tamen durat effectus interruptionis. Idem Salice. ibi dicens, quod illud, quod ibi habetur de aduersa fortuna, dicitur ad maiorem evidenter. Nam litis contestefactum suum produxit, & consummavit circa perpetuationem actionis. Ideo ex qua causa lis, seu instantia litis postea expiret, non est curandum. Idem gloss. & Bart. in l. properandum. s. & si quidem. in verbo. iudicij. C. de iudic. dicens, quod perempta instantia, etiam culpa actris, non perit interruptione, & res remanet litigiosa. Pro hoc dictum Barto. in l.j. C. de fruc. & lit. expens. Et ita tenetur, secundum Imo. in c. plerunque. pe. col. de rescrip. ¶ Si dices, summa æquitas uidetur facere pro opin. gloss. in d.s. potest. Nam ut dicit hic Abb. facile erit uolenti præscriptionem interrumpere, contestari solum litem, respondeo, quod etiam facile est citare tantummodo, & tamen citatio aliquando sufficit. Vnde in effetu uidetur dicendum possidenti, quod si est bene armatus, utatur contra desistentem remedio l. diffamati. C. de inge. & ma. ut sic pronuncietur de iure suo impedito silentio illi, de quo opinari potest, quod propter spontaneam desistentiam senserit iurium suorum debilitatem. Non tamen dico, quod ista conjectura sit sufficiens ad levandum scrupulum infectum possidenti per istum actum, qui solus secundum formam utriusque iuris interrupit præscriptionem in distinctione. Vbi etiam considero, quod re uera sola desistentia non arguit desistentiam iurium, sed plerunque litem excrationem, l. item si res. s. fi. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa. Dixi s. eo. c. n. hil. in princ. Tene etiam, quia teste imperatore, d.l. fi. causis fortuiti inducetes quem ad desistentem à lito, sunt innumerabiles. Temporum enim, personarum & locorum qualitas retrahunt plerunque litigatores, quamvis iure armatos accepta lito, cuius immortalitatè, uel progressum insperatum præsidet, sufficere sapienter putant, si sola liminis iudicialis propulsione solenniter facta, negligenter notam purgent, & possidentes conscientia maculata, meliora demum tempora expedient. Si enim, ut prædicti, non deberet ista desistentia sponte causa impedita fuerit contestatio litis, tali est, quod adimpleretur lex, dicens litis contest. interrumpere præscriptionem. Sed posset dici, quod ipsa litis contest. ex parte possidentis habuit in se petitionem: quia perit pronunciari rem esse suam, & ex parte diffamantis habuit solam negationem, quæ non uidetur propriæ actus inducens ad uulnerandam præscriptionem: sed potius ad resistendum illi petitioni: neque arguit ille actus vigiliam illius, contra quem præscribitur, cum non ultrò, sed impulsus fecerit: a s. quinquenniis forte constaret, quod si non fuisse. Et ibidem uisset uocatus, præparabat se ad istud iudicium inchoandum. Cogitabis. Imo. Addit. Bald. in naturaliter, quod à sola libelli prædictio interrupit præscriptionem in criminalibus, & idem Bart. in l. ma. rit. s. quinquenniis. ff. de adul. p. illu. text. in uer. postulata. & sentit Bald. in l.j. C. quando libel. princip. datus. addit. ad Spec. in i. de lib. cōf. uer. est fundatum.

Bald. & bene, in l. si in fin. princip. ff. de eo, per quem facitum erit. & gloss. in l. iij. §. fin. si quis in ius uoc. & in c. placita, xv. quæst. iiiij. Quæ gloss. intelligunt. miles. §. sexaginta. ff. de adul. quod dñs interuenierit citatio. Vnde Bald. in l. i. C. qui admit. intelligit d. §. sexaginta. quod dñs bellus dis feriata porrectus, operetur tatum simplicem porrectionem, non effectum libello alias resultantem. Ergo nec interruptionem. Dicit tamen Ludo. Coagita. Sed addatis Angel. in l. i. in princip. C. de iudi. & in l. i. in princip. ff. de ius uoc. ubi hoc firmat, dicens, quod positio inquisitionis in actis, uel productio libelli non inducunt pendentiam litis. Et ita dicitus esse decisum Perufi. in q. arduissima. Similiter dicit Ange. in l. qui usor. ff. de adul. quod dñs statutum requirit pendentiam processus, nunquam sufficit mittere inquisitionem in actis absque citatione. Et ita dicitus esse consultum & iudicatum Florentia. Hoc etiam firmat Angel. in l. si quis postea. ff. de iudi. & in l. si maritus sit in magistratu. in prin. ff. de adul. addens, nunquam dici processum initiatum, nec iurisdictionem praoccupatam per solam dationem libelli accusatorij absque citatione. Et ita consulerunt domi. Benedictus & domi. Petrus de Ferru. quibus addit. Bald. in l. fi. §. illud. C. de tempo. apell. ubi motus ex gloss. ibi dicit, quod dñs stante statuto, quod testamentum non possit insinuari, nisi prius postulata sit cassatio, non dicitur postulata, nec exordium accepisse, nisi interuenierit citatione. Quod tene cordi, secundum eum. Et idem ipse repetit in l. i. in princip. C. de lit. contest. sentiens tamen ualere consuetudinem, quod solùm à iudice postuletur: de quo per eundem in l. i. ea. in l. C. qui accus. & in authen. habita. ante fi. C. ne fi. pro pat. & per Bartol. in l. in hac. C. de dona. Et quod sola libelli oblatio non sit de processu, vide gloss. & Bald. in l. i. ff. de ius uoc. & copiose Alex. in rub. C. eod. titu. Et quod non inducat pendentiam litis, tenet etiam Angel. in l. denunciasset. in princip. ff. de adul. & in l. libertus. ff. de ius uo. Et ad text. in d. §. quinquennium. in uersicul. postulata. in quo se fundat Bartol. responde supplendo, scilicet per citationem, secundum prædictos. Saluaretur autem op. Bart. quando uerba legis, uel statuti, non exigent aliud, quam simplicem libelli porrectionem, secundum Baldum, in l. i. C. quando libel. prin. datus. Et ad intellectum d. §. sexaginta. dum loquitur de libello dato die feriata, multa dixi in c. iiij. col. de iudi. Et ista bene no. ¶ Ultimò de materia in interruptione potest te extendere ex dictis Doc. ubi suprà. & Abb. Bald. & Alexan. in l. fi. in princip. ff. de eo, per quem factum erit. & Abb. i. uol. consil. xvij. Nitar in præsenti. xxvij. col. uer. xvij. quæst. ubi etiam sequitur gloss. impugnatam suprà. in uersicul. nouissimè. dicentes, præscriptionem interruptam non posse amplius inchoari. Multa etiam ponit Archiepiscopus Florentinus in l. i. parte sua sum. fol. lxxi. uer. quod autem modis interruptatur. & Ang. Are. in l. fi. §. poenales. in ult. col. Instit. de actio. ubi succinctè refert Bartol. in l. naturaliter. Aliquid etiam per Pet. de Ancha. in c. j. de præscrip. in vj. Et ibi etiam, quando in terruptio, quo ad unum operetur, quo ad alios. Multa etiam & re uera bona posuit Firmanus in reportorio, in verb. præscriptio interruptur. Tamen, ut habeas aliqua fragmenta, ultra istos, præter ea, quæ suprà dicitur sunt, discurre breuiter xvij. conclus. ¶ Prima conclus. Sed stat per reum, quo minus fiat contestatio litis, quia citatus subterfugit, habet pro contestata, quo ad interruptionem, & alios effectus. Bald. in l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau. per illum tex. quem dicit non esse alibi: & ipsum etiam extollit Bald. ad hoc in d. l. fi. in princip. iij. col. ibi, unum est tamen. de eo, per quem fac. erit. dicens etiam, quod dñs de hoc est gloss. ordi. in l. constitutionibus. ff. de ac. & ob. Idem etiam Bald. alle-gando d. §. si quis. in l. i. C. ubi in rem ait. & in l. more. iudice,

c. quia in-dicante.

S V M M A R I V M.

- 1 Agrimenor debet iurare: & ibi, qualiter iurare debet.
- 2 Agrimenor si aliquem damnificat, contra quem agere debet damnificatus. Addit. nro. 3. ad idem.
- 3 Agrimenor & index quo ordinè procedere debent, quando mittitur agrimenor ad mensurandum.
- 4 Confines qui, & quando prescribi possunt, uel non.
- 5 Confines episcopatum si sunt incerti, quid sendum est.
- 6 Confines si sunt uiolati, uel diter ibi maleficia commissa, quis index cognoscet de talibus maleficijs.
- 8 Ripa fluminis si est italata, ut arari possit, non dicitur simpliciter ripa.

C A P I T U L U M . I X.

Via indicante.

Circa manentia agrimensorum ultra ea, quæ optimè ponit hic Abb. addit. quod tibi debet iurare, per l. comparationes. §. omnes autem. & ibi gloss. & Bart. C. de fine instru. & l. hac edicata. §. illud. C. de secun. hup. & ibi Bald. & Salic. & Ange. Are. in §. quædam. ad fi. Instit. de actio. post Bart. in l. Theopomps. ff. de dote præleg. Et furat præsentibus partibus, uel legitimè citatis, & contumacibus: forte enim opponet ei pars, quod est suspectus, secundum Are. in d. §. quædam. Et dicetur partibus, quod tali die & hora ueniant ad fundum, uisuri mensurationem. Allegat. aut qui aliter. & quod ibi Bartol. ff. quod ut, aut claram. Et dicit Bald. hic, quod isti agrimensores iurant dicere ueritatem, non præcisè, sed secundum iudicium suum, ne subeant anceps periuria um, arg. l. j. ff. de uen. inspi. ibi, renunciarunt pragmatis uideri. & idem Joan. And. & Abb. post gloss. ii. in c. fraternitatis. de frigid. dicentes, quod periti in arte iuvent solū de credulitate. No. Barto, in procemio digestorum, Bald. & Nico. in d. l. j. Bald. & Salic. in d. l. comparationes. But. Bald. & Imol. & Abb. in c. propoluisti. de proba. Angel. in authen. ut præponatur nomen imper. in fi. & in l. si uacantia. iij. col. C. de bo. uac. lib. x. dicens, idem in doctore præstante scholarem examinandum. Si tamen isti habeant deponere super re, de qua possunt habere notitiam, non opinatam, sed certam, debent iurare ita esse. Bartol. in d. l. Theopomps. Bald. in repe. l. i. xxij. char. ff. de iuven. & in f. confit. dicer. circa sextum. & Lud. in l. i. §. fi. ff. de gestorum] Et ibi uer. ob. Et forte uidetur idem in agrimenore: & si isti assumentur de com-muni partium consensu, non est o[mn]e.

¶ decima conclus. Non t' interruptum præscriptio per sequestrum. Card. in clem. j. xvij. quæst. de sequest. pos.

a Inter partes] sequester possideat: & tunc non per Adde Bartol. in l. duntur alia commoda ex possessione interesse. de ac= surgentia, ut relegatio ab onere pro- qui. poss. & Bald. badi. & similia, ut per eum, & aliquid in l. j. C. de probi. per Abb. in c. examinata. viij. col. de iu seque. in j. colum. di. dum ponit, quod in sequestrum ueris. tu autem i= transeat possessio. ¶ Decimatercia

17 conclusi. Receptio t' tertium perituro- rum facta iuxta formam c. quoniam.

in prin. ut lite non contest. nō interruptum præscriptio-nem. Burr. ibi in vij. col. ¶ Decimaquarta conclus. Per iudicium, in quo agens succubuit, non interruptum præscriptio-nem. Pau. de Cal. consil. ccxix. penul. col. ¶ De-

cimaquinta conclus. Per extra iudiciale protestatio-nem non interruptum præscriptio-

b cnihil] Et ut b c. nihil b. §. eo. & ibi dixi cum certis fal- de, que dixi in a. lentij. No. Bu. in c. auditis. iij. col. in- posil.

¶ Ultima conclus. Simplex impre-tatio delegati non interruptum præscriptio-nem: gloss. no. in authen. de exhib. reis. in princip. quam ibi ualde not. Angel. Et hoc intellige de interruptione ciuiili. Naturam autem non requirit figuram iudicij, & facile inducitur, præsertim per ostensiones tituli aptas generare ma-lam fidem: quod multis modis fieri potest, ut in locis §. allegatis, ubi latius uide. Et addit. Old. consil. clxxvij. Factum tale est. uer. ad primam. ubi ponit, an processus factus coram arbitrio, uel arbitratore, inducat interruptum.

pus. quasi in medio ibi, contra prædicta. & sequitur Bu.

in c. uenies. lo. j. j. col. de testi. Respondent ad text. in d. §. is illud. uel, q. ibi erat assumptus de mandato iudicis à partibus, uel quod expresse auctum erat, ut iurarēt. Vn-

de dixit Barto. in l. Luctus. in fi. ff. de fidei. q. ubi fides alii cuius est approbata ab utracc. parte, non requiritur,

quod dictum suum sit iuratum: de quo per Bur. in c. fi- nem. ult. col. de do. & contu. Et ubi iudex motu proprio

ueller se informare ad dictum periti, nō oportet, ut de-feratur iuramentum. Bal. in c. si duo. de pace tenen. & in d.

proce. digestoru, ubi loquitur de cōfiliari assumpto à iudice. Idem dic in perito electo à populo ad certū offi-

cium suæ pertitie: quia si iuravit in prin. officij, non cogi-tur in singulis relationib. iurare. Nico. de Neapo. in d. j. de uen. inspi. & Bald. in d. §. is illud. fi. col. Dixi de his in d. c. proposuisti. ¶ Et non est necessaria præsentia par-

te

tis, q. isti referunt iudicii, sicut dicit de teste, q. iurat par-

te citata, & deponit soli iudicii. l. si quando. C. de testi. Ita Bart. in l. Theopomps. & Bal. in d. §. is illud. quod dicit

Arcti.

Areti.in d.s. quædam esse perpetuò notandum. ¶ Et subdit practicam, quod quando à iudice fiunt tales cōmissiones, faciat, quod partes sint præsentes, & q ille iuret, ut est dictum : & si opus est intricatum, debet bonus iudex oculis suis inspicere: & habito peritorū consilio, iudicare, secundum cum. Et ad quod mensuratio fit expensis communibus, etiam si unus tantum cōtradixit. Sal. in l.iij. C.fini. regun. per l.iij. s.j. ff. si mē. fal. mo. dix. Forma autem libelli in proposicio, ponitur per Floria, in l.i, in prin. ff. fini. reg. ubi in effectu cōqueritur Titus de vicino, uel simpliciter de confinium offuscatio: n: unde petit usque ad tales terminos sibi adiudicari, & declarari illos esse confines. ¶ Et ponit id, de

2 quo per Abb. hīc in t. q. uidelicet t contra quem agam, quando sum damnificatus ab istis mensoribus: quia si factum est extra iudicium, & sine iudice, tunc aduersario meo existente soluendo, de eo, quod ad ipsum peruenit mala ratione calculatoris, nullam actionem habeo contra calculatorem, nisi in subsidium aduersario non ualeat soluere: securus, si agrimensor, uel calculator fecit malam, uel dolosam relationem iudici: quia recta a tua ipse tenetur^b, l. si duobus. s. idem

a Tenetur] Ad Pōponius. & ibi gloss. ff. si mensor fal. de do. Alex. de l. ubi exi- mol. in l. ubi exi- dicentem, se ita uide in facto. Et con- gitur. d. eden. &

Bart. in l. g. Nera b est poena^b quinquaginta aureo- u. ff. depo. in pe. col. ubi, quod te- amo. Et etiā pōt punit ih corpus ar- bitrio iudicis, secundum qualitatem personæ & delicti, l.iij. eod. ti. & l.j. C. de accus. & ibi late Sal. ¶ Et ad primā questionem Abb. hīc, ad de Bald. in l. C. de suffrag. ubi reasumit dicta Bart. in d.lj. ff. si mens. fal. mo. dix. quod u- bi datur honorarium, nō est propriè locatio: & per eundem in l.j. g. sed le- mus. C. de Lat. l.lib. col. ¶ Ad tertia t quæsiōnem Abb. considera: quod il- la l. qui grauatos. C. de censibus & cē- ff. lib. x. multū facit pro Bart. dū di- cit, quod qui prætendunt se grauatos à perequatoribus onerū, debent con- queri intra annū. ¶ Ad septimam q. adde Bald. in l.iij. C. fini. reg. & Ab. g. infans. de fur.

de proba. ubi etiā dicunt, quod prima practica est cer- tior: idē laudabilior, s. curare. Inst. de actio. Vnde t primō mittat agrimensor, qui ponat fines, postea pro- nunciet eos sic in posterū mansuros, non autē prius, p- nunciet eos mansuros, ut ille ponet. Et dicit Bald. in c. cū causam, pc. col. de proba, quod si fines sunt moti, iudex emendabit, quod male gestum est, per l. agrar. ff. de termi. amo. & si nihil apparet, debet nouos fines ap- ponere iuxta consilii Geometrici: alleg. l.iij. C. fini. reg. & debet sequi, quod uerisimilis est, potius imitando usas publicas & regales in descriptione finium iurisdi- ctionum, q̄ parnas & uinciales, quae sunt subjecta mutatiōnibus. Et de his aliquid in frā. ¶ Ad ultimam q. Ab. forte melius est sequi Bart. uerba in l. quod Nerua. pe. col. ff. depo. ubi dicit, quod aut peritus seruit gra- tis, & tenetur de culpa etiā leuisima: quia homines fa- ciliter ad eā labuntur: aut pecunia capta, & tunc secus: quia homines magis cogitant. Nec uiderur quis se in- gerere, ideo sibi non impaturatur illud, quod uideatur se afferere peritū. ¶ Attende circa gloss. fi. & dīc, secun- dū Card. hīc, clariss cāteris, de mente gl. in c. quicunq. xvij. q. iij. quod t fines prædiorū, etiā ecclesiæ, sunt præ- scriptibiles: quia ius non reficit. Et sic potest intelligi i- ste tex. & ita summatur. Fines autē parochiarum, dioces- sū, prouinciarū, regnorū, & similes, præscribi non pos-

sunt, si de eis constat, c. super eo. de parochi. Si uero non constat, præscribi possunt ut solū propriū. Et si iste text. intelligeretur de istis, tunc non constabat de limitibus.

Et no. quod etiā de eis constat, præscribi possunt iure proprietatis, non iure finiū: & si limes, manens limes, non præscribitur: imo q̄ citò præscriptus est, definit el- se limes: gloss. in d.c. quicunq. in fi. & cessat ratio confu- sionis, de qua hīc in gloss. Et si fines sunt turbati, ille, qui incipit eos possidere, ut solum propriū incipit præscri- bire. Sed ante quām sunt turbati, nō, quia uerēq; uituit finibus cōmunitatis ratione sua partis, i. merito, ff. pro- foc. secundū Card. hīc: & licet alīas dixerim hīc, quod i- ste locus præscriptus erit in posterum loco finiū, & diui- det agros, uel dioecesum, sed ubi erat olim communis, nūc est solius præscribenitis: tamen hoc non est dicen- dū, quia nō est amplius ille locus loco finiū, cū fines sunt turbati, & per præscriptionē desierit esse limes. Sed ultra illum locū, solum non erit meū, & sic erit dare nouū limitem, nō consistentē in possessione cōmuniti u- triusq; partis, cū illud mediū, quod datur inter extre- mitates utriusq; parochiæ, nō sit possedibile. Poterit au- tem in instar corā iudice, ut fines nouos ponat iudicio a- grimensor, & erunt cōmunes. ¶ Considera tamen, quod si uera sunt uerba gloss. in d.c. quicunq. quod li- mes, manens limes, non possit præscribi, uideatur con- trariari ei, quod est dictū post Car. dū dixit, q̄ etiā cō- stat, quod est limes, potest præscribi iure p̄prietatis, nō iure finiū. Sed gloss. potest intelligi, ut sentit hīc Abb. q̄ ubi constat de limite, non potest præscribi, q̄ limes, ut limes, extendatur de uno loco ad alium. Dicit autē Car. hīc diuersum dicit, quod etiā constat istum locū esse li- mitē, possum præscribere, quod sit meus, & tamen non definat esse limes: sed bene definit esse locus cōmunitatis: Et hoc modo dictū Card. reformaret in alio dictā gloss. dum dixit, q̄ statim, quod est præscriptus, definit esse li- mes. Et ita procedere posset, quod alīas hīc scripsi, ut su- prā retuli. Sed certè uideatur prima facie difficultis opin. Card. quod si mihi constat, istū locū esse limite dioecesi, ego possum possidere, & præscribere ipsum, ut pro- priū. Nā cum error iuris non iuuet præscribere, ut dixi s. eo. de quarrā, nō uideor posse præscribere, cū resi- statius, dicens, limite esse cōmūnem, l. adeo. s. fi. ff. de ac- quirerū do. Vnde cū de substatia limitis sit, quod sit cōmunitas, uideut una cōtractarietas in cōpactibilis in me, credēte, istū locū esse limite, & esse præscriptibile iure proprio. ¶ Sed potest saluari duobus modis. Primo, quod locus sit limes, & hoc constet ex libris antiquis, uel aliter, tamen ex aliqua probabili causa mihi nō cō- stet, & tunc præscribi iure proprio. ¶ Secundū salua- ri potest respectu unius terij præscribentis contra epis- copos, illum locum ut propriū, nesciendo, quod sit li- mes inter eos. Nā si acquireter, ut propriū, & adhuc loco- cus erit limes inter illos, & iurisdictio corū erit cōmunitas inter eos in illo limite. Et ista not. Et sicut nō præscribi- tur fines iure finiū, ita coharentia finibus: gloss. hīc per d. & super eo. Et intelligit ibi Abb. de omni præscriptio- ne, etiā centenaria, cū titulo, uel fine: quia ubi materia est impræscriptibilis, nulla cadit præscriptio. Et nō in- telligas de prædicto amplissimo, coharente confinibus, sed erit arbitrio iudicis, quantū spatii dicatur de cohæ- rentiis, ut ibi per Ioan. And. & alios. Ea uero, quae sunt intra limites diœcesi, uel parochiarum, bene præscribi possunt: gloss. hīc. Per quā dicit Card. episcopū Padua- num posse præscribere ecclesiā in diœcesi Vicentina: & facit cauditis. j. eo. & c. ad aures. s. eo. No. Abb. in d.c. su-

per eo. loquens t de episcopo Fesulano, qui in ciuitate Florentiæ præscripsit quandā ecclesiā cum toto popu- lo. Et ista procedunt etiā in limitibus dignitatū secula- riū, ut latius per Ioan. And. in d.c. super eo. ubi etiā po- nit, q̄ limes est quædam longitude, uel latitudo, distin- guens spatii à spatio, & quandoq; lapis est pro limite: sed

sed in episcopatibus, & p̄uincijs assignant flumina, uel mōtes. ¶ Et dixit gl. in c. felix. in uer. propriū. xvi. q. j. q̄ si non potest p̄bari, ubi fuerint limites, ob. præscriptio. Cum istis concordat Hosti. in sum. de proba. s. fi. quem etiā uide in rub. de religi. do. s. cui. ad fi. in uer. quod au- tem dixi. ubi dicit, quod si termini episcopatum sunt incerti, recurrit ad nouos terminos: uel, secundū quo- dam, ad terminos iurisdictionis secularis. Quod ultimū signa, propter gl. no. in cle. ne Romani. in uerbo, dioecesis. de elec. quæ dixit, quod mutationes dominos rum temporalium, facta de suis territoriis, non alterat fines dioecesum. ¶ Vnde inquit But. in c. querimoniam. in fi. de iure patro. quod si imperator diuidit unam prouinciam, per hoc non mutatur status ecclesiastū. Et no. quod si de una dioecesi Papa facit duas, gratia expe- ctiūa iam data ad eam, militat adhuc in utrāq; ut in extraug. Ioannis XXII. sede Apostolica. Et si de una communitate fiunt dua, non diminetur salarium ad- vocatiūam conductū pro ea, & patrocinabili pro utrāq; Domi. in c. quamvis. lo. j. de praben. in vi. Et idem dice- rem in medico eadem ratione. ¶ De t maleficio autē commissio super confinibus, quis iu-

a Cognoscat] Ad a dex cognoscat^a, uide allegata plenē. materiā uide Dy. In libro maleficiū, super uerb. nec in l. iurisperitos. s. cū orundus. ff. de exc. tuto. ubi etiam per Bar. & adde Bal. in l. pe. C. de cond. infit. in v. col. uerfi. sūit questio inter duas communitates. ¶ in l.iij. s. ga Plau- tianum. de lib. a- gnos. uer. quid si hoc ipsum. et Tan- cre. in t. de iuris- di. in v. q. & Pet. de Peru. in trac. so- cietatis. xij. parte. xxij. q.

b L. ripariū] Et ibi- dem uide omnino Bal. & adde Bar. Cepo. de ser. russi. tit. de ripa.

c Propinquitatē] c propinquitatē per unū pedē, uel du- os. Alleg. Bart. post gl. in l. quidā lbe- parte. s. de refri. in uer. clausula, si memoriat questionē, de qua dicit uisse ualde dubitatu in diuisione diœcesi ciuitatis Mutina & Regij. Nā re- periebat scriptū sic: Teneat Regium de domo Dei usq; Marzialiā, & in hos cōfinis habeat suā dioecesim: dubi- felini iij. pars.

tatabat, utrum limes cedat limitato: & utrum dicta præ- missa,

politiō De, includat domū Dei, uel excludat: & utrum præpositio In, includat terminos, uel excludat: & u- trum præpositio Vscp, includat Marzialiā, uel excludat & licet male appareat, quid iuris, tñ uidet ponere p̄ re- gula, q̄ finis, siue terminus, non sit de re limitata, nisi as- liud appareat. Ad qd̄ etiā uide omnino Bal. in c. signifi- cante. ad fi. de rescrip. Demū, qualiter proben̄ fines, ui- de omnes in c. cū causam d. & de p̄ba. Et de modo mensurandi distantia d in c. cū cau- am per aērem, tetrigi in c. collim. s. ti. pro sam] Et ibidē uia xi. ¶ Ultimō scīat iuris, q̄ licet iuris de, quæ dixi in as- confutis in toto tit. ff. si mens. fal. mo. posſit.

d dix non utat isto uerbo Agrimensor, sed Agrimensor, tñ nō abusivē dicitur etiā agrimensor, uel à Metior, i. mensuro, uel melius à metor, metaris, q̄ est metam ponere: inde Castrametari: & Metari cōuenit propriè terra, Metiri alijs rebus, ut habeat per Vocabuli- stas. Demū uide Old. consil. lxxxij. An fratres. in fi. ubi dicit, q̄ limes sumis largē & strictē: & licet limites dioce- sum, siue parochiarū, sint impræscriptibiles: secus in li- midibus territoriorū, uel agrorū: alleg. not. in c. dilectio. de offi. archi. Et est ratio: quia, ut dicit Inn. in c. cū cau- sam. de p̄ba. tēporalia occupanti quādoq; cōceduntur, spiritualia nunquā, ut no. xv. q. iij. quicunq. fm Old.

S V M M A R I V M.

1 ¶ Allegans impedimentum, non excusat, nisi probet se adhibui- se diligenter ad actum expediendum. Adde nu. 2.

3 Ius si redditur tempore pestis, an præscriptio dormiat.

4 Saluus conductus an tollat impedimentum.

5 Impeditus facere aliquem actum, debet de hoc protestari.

Q̄od limitat tribus modis, ut infia per ordinem. nu. 6. & 7.

8 Præscriptio quando non currat, uel quando currat, & detur refi- tutio.

9 Compensatio si ipso iure, in certo casu.

C A P I T V L V M . X.

X. trāſmissa.] e Ex transmissa] Vide Panor. hic. in ij. col. uer. secun- dus casus. Et adde Spec. in t. de app. s. nunc breuiter. uersi. item fallunt premissa. et uersi. si quando.

f f. quod dixi. Et tēpore hostilitatis non currat præscriptio. ¶ Per- petuo no. q̄ t̄ allegans impedimentū non excusat, probando impedimen- tum, nisi probet se adhibuisse dilig- entiam, & non potuisse actū expedire. I- ta dicit Inno. hīc. Sequunt omnes & gloss. in c. cupientes. s. quod si per xx. in uerbo propo- sita. de elec. in vi. & Barto. pulchre in l. i. s. & quod dixi.

g g. quod dixi. Et ibidē ad hoc uide omnino do. Alex. de mo.

h h. quod dixi. Et ibidē ad hoc uide omnino do. Alex. de mo. meatus. in prin. ff. de re mislit. ibi. dum modò nō tardius à loco se profectum probet, q̄ non ocurrere potuisse. Quem tex. no. etiā Bar. in l. præses. C. de appell. Ad idem tex. in l. quibus diebus. in princ. ff. de condit. & demon. i- bi, nec p̄ te stare, quo minūs eum submoueres: ac si dia- ceret, secus, si poteris remouere, & non remouisti. Vnde probat, q̄ non sufficit, p̄bare diligentia, nisi etiā probet conatus ad repellendū impedimentū. Et illum tex. no. Bal. ibi. & Lud. consil. ccclij. iij. col. Cū istis cōcordat But. in c. cū nō licet. vj. col. j. eo. facit l. sed & si per prætorē. s. si feria. ff. ex qui. cau. maio. ibi duo dies restituuntur, quibus agere uoluit, & impeditus est. Vnde Ab. in c. sci- ficatus. iij. col. de rescr. & in c. plerunc. ad fi. eo. ti. extol- lens

lens inn. hic, dicit, q̄ non sufficit allegare impedimentū, nisi probet, q̄ fuit causa immediata, quare non egit, probando diligentia adhibitam. Adducit etiā nō oī. in c. j. & in c. ad audientiā de cleris non ref. ubi nō sufficit, q̄ canonicus de praesenti sit infirmus, ut habeat distributiones quotidianas, nisi appareat, q̄ infirmitas fuit causa non intercessi disiunis, probando q̄ sanus consueverat interesse. Quod no. ¶ Adde etiam tex. in l. f. s. illud, post medium, C. de temp. ap. in uerbo, summo opere nixum. Et dixit Pau. de Cast. consil. clvij. t. col. q̄ licet emphyteota non soluens canone, excusatetur, si nō possidet: Bal. in l. solemnis. in f. C. de rei, uen. tñ fallit, si fut negligens in pertenda possessione, p̄ predicta. ¶ Vnde dicit Bal. in d. l. quibus diebus, q̄ imputat̄ ei, qui nō accessit ad locū timore inimicorū, si omisit petere securitatem à iudice, per quam illi p̄mitteret non offendere, iuxta no. per Bar. in l. illicitas. s. ne potestores. ff. de off. p̄f. Et dixi in rub. de treu. & pac. qđ intellige, qđ dicit̄ securitas potest obtineri à iudice: fecūs, si esset petenda ab alio, putā à duce belli, & in mittendo ad eum esset periculū & iam in nuncio, ut per domi. meū de Are. consil. xvij. presumit̄ in facto. f. col. ¶ Facit ad hāc regulā, de qua in c. f. de elec. ubi currit tempus impedito, qui potuit̄ impedimentū removere: & latē Lu. consil. ccclij. & etiā consil. lxxxiiij. incip. circa id, qđ querit̄ ad finem, ubi dixit, q̄ creditori conditionalis currit tempus, quādo erat in potestate sua implere conditionē. Alleg. Bald. & bene, in l. s. q̄ sub conditione. ff. si qs omisit. cautelest. quem etiā alleg. in l. quaudiu. la. iij. ff. de aqui. hāre. & ibi Are. in iij. col. ¶ Pro tanto dixit Lud. pulchre consil. ix. inci. q̄ pars. &c. quād non audiatur, petens reductionem ad arbitriū boni viri, post terminū datum à statuto, licet dicat se fuisse impedito petere propter iuramentū de non petendo, cūm in illo termino potuerit petere a solutione à iuramento, & reductionem. Alleg. quādā ex predictis, ut latius per eū. Pro quo facit dictū

a **Excōmunicato**] a Bar in c.j.in fi. s.co. ubi dicit, q̄ præscri-
Add Bald, in l.j.
in ij. col. C.de bo-
ma. uer. sopp. dici
tur hic. & Panor.
hic in ij. iij. & v.
eolum.
a prio currit excōmunicato^a, quamuis
nō potuerit agere, si potuit petere ab-
solutionem, & non curauit. ¶ Simi-
liter dicit Lud. confil. ccccxxxii. in prin-
quod non excusat, q̄ dicit se non suis-
se a sum pte re petere confirmationē a su-
periore propter metū: quia debebat ex-
periri, & tentare, an timendū esset, vel
non: sicut dicit Bar. in d.l. sed & si per pratorē. s.j. per il-
lum tex. q̄ non dicitur impeditus, qui facile potuit im-
pedimentum remouere. Sic etiā Bar. in l. penult. ff. de a-
dult. dicit, nō excusari occisorem banniti: q̄a non erat ri-
tē bannitus, cum debuerit inuestigare de iniustitia dā-
ni: sicut etiā dicit Imo. in cle. ij. xiiij. col. de atq. & qual. q̄
non excusat, qui potuit se facere ordinari, non obstan-
te impedimento. ¶ Quę t̄ omnia & similia limita egre-
gię, nisi notoriū esset, q̄ omnis diligentia fuisse frustra-
toria, ut j. dicit post Pau. de Caf. confil. cclxxvij. Et uide
ipsum confil. ccxc. ubi etiā per predicā dixit, q̄ præscri-
bitur actioni non ora, q̄n̄ actor poterat facere eā oriri,
per l. qui potest. ff. de reg. iur. An aut̄ oportet protestari,
dicetur paulo p̄st. Et dicit Alex. confil. ccciiij. Viso p̄ces-
su. q̄ ubi appellās est impeditus, ita q̄ non potest face-
re committi causam appellationis, nō sufficit conatus
unus pro adeundo superiore, nisi impedimentū perse-
uererit: quo casu est protestandū, & hoc narrandum in pte-
statione, & solū ultima mora noceat, ut ibi per eum.
¶ Ad illud de peste, addit But. & Imo. j. eo. cūm non li-
ceat. & But. in c. cūm dilecti. de do. & contu. ubi aquipa-
rat eam hostilitati. Ampliat singulariter Ab. h̄c, etiam
si tunc reddebutur ius, sed citatus horrebant scutitā pe-
stis. Contrariū in hoc tener Rot. de dolo & contu. xij. in
nouis, & Imo. in l. p. s. ad crimen. xx. col. ff. de publ. iud.
& sentit gl. in cle. quandiu. in uer. aliās. de app. Concor-

da distingundo, utrum pestis etiam à corruptione aeris, & complexio citati est facile corruptibilis, tunc excusat, c. negotiato rem. Ibi, pestem fuge. lxxxviiij. dist. Aut est à contagione, uel complexio citati non facile corruptibilis; & tunc non excusat, si redditus ius Abb. latè in d. c. cum dilecti. viij. col. ueris. puto, q̄ si aeris, &c. Considera unum, q̄ si à peritis dicitur, aerem esse corruptū, forte semper excusatetur citatus: quia respectu complexionis non debet quis confidere, & exponere se pericu lo: non facile potest pars cognoscere, quādō propria complexio sit apta resistere malignitati aeris. Et istud exceptio n̄i facilius suadetur, quādō practicatur. ¶ Quod t' au tem est dictum de hostilitate, limitatur, nisi quis posset ire ad locum, in quo redditus ius, transfeudo per hostes cum fallo conducat, quem pleriq̄ habuerunt in loco, & eo usi sunt. Ita Rota, ubi s̄. & Imol. in s̄. ad crimen. Qd̄ etiā intelligo, quando securitas offertur ab eo, q̄ facit ci tari ad locū non tutum, uel quādō uerisimile esset, forte ex consuetudine concedendi tales securitates, q̄ secu ritas de facili obtineri possit. Sed ubi hoc non probat, standum est regula, quam dilatauit in c. accedēs. lo. s̄. ut lit. non contel. q̄ quis non tenetur accedere ad locum non tutum, secundum Are. d. consi. xvij. Et ita uide lo. qui Rota, ubi suprā, dicens, quādō oportet probare, q̄ erat consuetum dari, & seruari faluum conductū a du cibus belii, ut etiā dixi in d. accedens. uer. secunda cō clusio. Cum istis cōcordat latè Signorellus de Homo deis consi. xxij. in cip. Anno Domini. ubi excusat ua fallum, qui nō renouauit inuestiturā, ut promiserat in primo contrac̄to, q̄n propter guerras non potuerat ac cedere, nec mittere ad abbatem: & fuit protestatus. Pul chra etiam ponit de his quidam Ziliolus de Cauitellis in consilio, cūm lis, & q. xxx. col. uer. itē est habenda ad uertentia. qd̄ est impressum post consilia Pe. de Anchā, ubi ponit, q̄ tempore hostilitatis dormit p̄scriptio.

¶ Dum subdit Abb. post Innc. q̄ isti impediti debet protestari, utile est, q̄ p̄testentur: adde tex. in c. sc̄i c̄tatu s. de rescr. ibi, dum tamē sociis. ubi Abb. idem te net. No. Alex. consi. mihi cxc. Inspectis & ponderaus. ad fi. Facit glos. aurea in c. cupiētes. s̄. quādō si per niggit. in uerbo, proposita, de elec. in vj. Per quā dicit Imol. se ob tinuisse in una causa appellatio nis, in qua ap̄. bellans non poterat habere copiā iudicis, & permisit labi rem pusilie protestatione: quia per illā negligentiā in non protestando succubuit & sequitur ibi Domi. & Alex. in l. properandum. s̄. fin aut utracq̄. ad fi. C. de iudic. & in l. de pupillo. s̄. si quis ip̄b prator. v. col. ff. de ope. no. nun. ¶ Quinimo am. b. si quis ip̄b] plius consuluit Alex. consi. xix. Viso Etiibidem ad hoc processu. quādō non dicitur appellās uide Lud. & addē fecisse diligentiam, licet introduxerit Paul. de cas. in cō s̄. appellationem ad superiorē, & cūm fil. xxij. non posset in primo accessu habere eius copiā, protestatus fuit, & recessit. Nam si index po stea redijt, debebat corā eo appellare. Qui em̄ non pos test habere copiā iudicis hodie, habebit fortē cras. Alleg. But. in c. ex ratione, circa mediū, de app. Ang. in au then. sed lis. C. de temp. app. Bal. & Salt. in l. fi. s̄. illud. C. de temp. app. per illū tex. in uerbo, summa op̄. & Ang. consi. cxxvij. Quidam Matthæus. & alia multa, quā uide. De quibus etiam per eum consi. ccciiij. Viso processu. Vbi autem protestās propter metum iudicis uider, quādō postea cessat timor, nō tenetur amplius appellare. Bal. in l. ff. C. de his, qui per me. iu. non ap̄. Fhil. in c. fi. v. col. de app. contra Imol. ibi. ¶ Ad hac ultimā uide etiam Are. in l. s̄. dies. v. col. in fi. ff. quando app. sit. Vbi etiam firmat post Matt. Ma. quādō appellans corā: ho nestis personis propter defectūm contingēt in persona iudicis, à quo debet altera die requirere iudicēr. ¶ Est uerum, q̄ domini mei de Rota tempore meo dixe runt cōtrarij in consilijs, moti ex decisione eorū, in nos

uis, de appell. xxxvij. Item, q̄ attentata. & l. item si appell
letur. quā sequitur Nic. M̄ylus in uerbo, appellatio. xij.
col. uers. appellatio debet fieri, ubi clarē hoc non p̄ba
tur: & ego, qui cū eis tunc transiū in sequenti audienc
ia, tenui contrarium, per prædicta, quibus tamen non
omnes assenferunt. Nec decisiones pximē allegata faciunt contra prædicta. Solūm em̄ dicunt, q̄ data absen
tia iudicis potest p̄testari: non dicunt, q̄ non oporteat
reverti, quo usq; dīc possit non inueniri. Nec etiā obſt.
deci. Aegi. ccclxxx. Si post sententiam, q̄a loquitur, quan
do iudex se absentat a loco iudicij, i. à tribunali tātum:
sed si à ciuitate, & tunc dicit, q̄ appellans non tenet eū
sequi, sed sufficit prosequi coram iudice ad quem.

¶ Limita tamen nouissimè tribus modis istud de protestatione. Et primò, ut habeat locum, quādo de impedimento aliter constare non potest, vel cum agitur de constitudo aduersariorum in mora, vel cum diligentia potuisse esse proficia. Sed quando impedimentum fuit notwithstanding, & diligentia nihil profuisse, ut quādo semper fuit guerra notoria, & nunquam reddebat ius, & si agitur de constitudo aduersariorum in mora, sed de excusando se à negligētia petendi, tunc non est opus diligentia, neq; protestatione. Pau. de Cast. pulchre consil. cclxxxvij. Vitis his, quā superius. ix. col. uer. nec obstat, q; debuerint, quia non tenerunt quis facere, q; factum non relevat, nec potest, ut in iuribus alleg. per Bart. in dispu. Pupillus. posita in l.iij. ff. q; pe. tu. in iiiij. arti. s. partis: quia uerba gustū accurate, etiā ad limitationē Int. hic, cum concor. suprā datis de diligentia adhibenda; quia illud fallit, ubi notoriē constat, q; fuisse inanis. Et istud sentit etiam Alex. licet non alleg. Paul. in d.s. & quod diximus. dum respondet ad l.i. s. pe. ff. quis or. in bon. posser. Per quam Paul. de Cast. tenuit contra Bart. in d.s. & quod diximus. Nam dicit Alex. q; in s. pe. constabat, q; diligentia nullum effectum pāre poterat. ¶ Ad unum tamē aduerte, dum uult Pau. q; iste notoriē impenitus non teneatur, praestari: quia fortē uidetur contrarium, ut cōfert, q; animi sui erat perficere actum, perid, quod dicā j. in iiiij. limitatione, nisi dicās, alio modo constare potest: q; si non fuisse illud impedimentum, non fuisse in mora. Et illud sufficiet per intrā dicēta. Tamē Paul. de Cast. simpliciter loquitur, uolens inferre, q; impedimentum fuerit notoriū toto tempore. ¶ Limitata secundò, ut habeant locū prædicta, quando propter impedimentum quis non potest seruare formam iuris: quia tunc procedit opī. dicentium, protestandum esse: secus, ubi propter impedimentum omittitur forma iuris, & seruatur per aequipollens, prout fieri potest, per c. statuimus, de offi. deleg. in vj. & cle. causam. uer. uerum si propter de elec. & c. ubi periculum. s. porro. de elec. in vj. Nam tunc nō oportet, q; adimplens in forma aequipollenti, protestetur se non posse in debita forma expeditre, quia illa fura ad hoc non arctant. Ita Ludo. consil. cccxxxiij. Quo ad primum. uolens ex his satisfieri publicationi acceptationis beneficij, de qua in regula cäcelliarie ciuij. Item uoluit & ordinavit, q; quicunq;, &c. Si ob metum iustum publicatio fia in alto loco, dum modò eundem effectum notifice operetur, quem exige, re uidetur forma à iure requisita, & retulit in c. cùm dilecta. xxxiiij. col. uer. limita septimō. de rescrīpt. ¶ Limitata tertia, dum modò impedimentum sit ex facto iudi-

ta et tertio, dum modo impedimentū nō ex tacto iudicis; sed si aliquid est impeditus ex propria persona, putat infirmitate, ut certe, non tenet de necessitate protestari. Phi. in c. ex ratione. viij. colum. de app. Alle. Pet. de Ancho. in d. s. q̄ si per xx. & tex. in d. c. ex ratione. ubi de protestatione nihil dicitur. Ad idem l. que situm. ff. de re iud. & l. j. ff. ex qui. caus. mai. Vnde Inn. hic dixit, protestationem esse utilem, nō dixit necesseariam; qđ optimē firmat Imo. ponens triplex impedimentū in c. fi. ij. col. de app. Et ubi est impedimentum ex persona impediti, nō est opus protestari. Idem, ubi est extrinsecum, ut p-

pter temporum aduersitatem. Dicithac esse dicta nomine & sequitur ibi Phi. in iiii. col. dicens ex phis etimis missa.

ua, & lequitur ibi Ph. in iij. col. dicens, q̄ ubi est imp̄e-
dimentū ex facto eius, qui debet actum gerere, satis eit
docere de diligentia & impedimento. Sed qđ dixit Imo.
de impedimento extrinseco, reprehendit per Alex. in d.
§. si quis ipsi prætori. xij. col. propter gl. in l. in omnibus
caulis pro facto accipitur. ff. de reg. iur. quā dicit, q̄ im-
peditus ad aduersari debet pteſtarī, per no. per loan.
And. in d.c. fi. dum dicit, illam protestationē esse necel-
fariā, ubi metus infertur à lege, uel statuto: & sic extra-
secus. Bene fatetur, q̄ ubi impedimentū est in persona ha-
bentis actum facere, non est opus protestari. Ex quibus
uerbis uidet̄ res ista intricari. Sed pōt teneri id, qđ ult̄
matē script̄ id ē Alex. in d.s. & qđ diximus. in lec. Pad.
uidelicet q̄ ista protestatio solūm requiriſt ad ostenden-
dum, q̄ animus impediti erat perficere actum, si potuſſet.
Vnde si alio modo, q̄ per protestationem, appareti-
ta fuisse animū suū, satis eſt: quia nihil referi, qđ fiat
ex aequi pollentibus, c. in his. de uerb. fig. Hoc modo in-
telligo uerba Ph. in d.c. fi. iij. col. ubi dicit, q̄ licet nō re-
quiratur protestatio in impedimentoo casus fortuiti: ta-
men ad euifandas opiniones optima cautela eſt in om-
ni caſu protestari diſpedito, & q̄ per eum nō ſte-
tit, nec ſiat: & deber protestatio fieri tempore congruo,
& publice, & contineare causam impedimenti, ut latius
per eum. Non tamen omitto longam doctrinam Card.
confi. clifff. incip. Redemptoris, &c. in q. que uertitur in-
ter Andream ubi dixit, q̄ quando tempus eſt utile, nō
ſolūm respectu initij, ſed respectu curſus, non eſt opus,
q̄ impeditus protestetur. Exemplificat in anno & die, q̄
dantur uafallo ad renouādam inuestitū mortuo do-
mino, iuxta c. j. quā fuit prima cauſa bene. amit. in quo
conſuluit, non eſſe opus protestari, ſi non potuit habeā-
re copiam noui domini. Aut tempus eſt continuum in
principio & in progreſſu, & tunc opus eſt protestari: &
ſic intelligit d.c. fi. de appe. & multa alia iura, de quibus

per eum extendentē hoc melius catēris. tñ magis cōsona, ut pradicta, licet de ipsiis nō inueniētur Modernos scribentes in aliquo loco. Ideo tene men-
ti. ¶ De modis aut̄ probandi impe-
dimētū², uide Bal. pulchre in l. i. C.
de dila, cum concor. de quibus per A-
lex. in d. s. & qd̄ diximus. & p Firma.
in uerb. impedimentū, & aliās dicam.
Vide etiā ad pradicta Bal. in l. i. C. de
adul. dū ponit, q̄ si statutū dat termi-
num x. dierum ad probandum, & in-
tra illud tempus auctor fecit, quicquid
potuit, excusat, dum modō cōstet de
illo conatu. ¶ Et no. etiā, q̄ si im-
pedimentum esset ex culpa impediti,
tamen facit præscriptionem dormire.
Ita consuluit Ana. per c. q̄a diuersita-
tem. de cōcſ. præbēn. ut refert Alex. in
l. j. s. q̄i qs aut̄ ff. de itine. acut̄ p̄tia.
in apostol. ¶ Non obſt. q̄ culpa non
debet esse p̄ficiua: q̄a illud uerum, qñ
fuit ad hoc ordinata, ut latē dixi post
Abb. in simili, in c. cūm inter. circa xij.
col. 5. tit. px. Facit etiā ad pradicta qd̄
not. Bal. in l. s. q̄s in graui. s. pen. ff. ad
Sylla, ubi dicit, q̄ ibi hares ignorans
testamenti tenorē, non excusat ex eo,
q̄a phibet ibi ex senatus cōfulto ape-
rire, si omnino aliās fuisset negligēs i
aperiendo. ¶ In quantū uero ponit
Ab. hic, an † & qñ præscriptione nō cur-
rat, uel quando currat, sed det̄ restitu-
tio: dic, ut p̄ ipsum bene concludentē.
Et de materia ponunt oēs, sed præci-

puè Alberi.de Rosa,in l.senatus,iij.col.ff.de offic.praes.Bal.plenè in l.quoties,j.col.C.de preci.impe.offe.Bu.& Imo.i.eo.c.cum non licet.Bart.in d.l.j.s.i quis autem.Bald.in l.xxj.oppo.C. qui admit.Abb.in c.quotiam,iij.col.& in c.cum propter.de iure pa.B& Ange.in l.sicut,ad fi.C.de prescri.xxx.ann.sentientes conclusionem Ab.hic,q. impedito agere de iure,nō

a Prescriptio] a currit prescriptio, per l.j. ff. de diuer. Vide Bart. in l.s. si fons. fide & temp. prescris. Sed impedito agere de facta, bene currit. I. Atticulus. ff. de seru.rust.prædio.nisi contrarium reperiatur aliquando iure expressum. app.s. restat.sur. addit. in tit. de lo. mater. q. si quis impedirem in iudicatu. s.v. her. xlj. ciom deducere, nō currit prescriptio: secus, si non impedit. Et dixit Bald. in d.l. quoties, q. impedimentum iuris ipsa facta subducitur de medio. Et ponit Bal. in l. in rebus. iijj.col.C.de iure doti, quomodo diversis modis dicuntur quis nō posse agere. Et dixit Ang. in d.l. lenatus. q. si index, ppter malitudinem agendorum non potuit me audire, currit prescriptio: sed datur restitutio. Intelligetur, dū modis pars ptestetur, p. dicta s. in uer. limita tertio. Et dixit pulchre Ab. consi. cij. in q. quæ uertif. j. uol. q. si Papa mille annis contulit ecclesiast. ut referuat, per hoc non est prescriptum contra habentem ius confirmandi: quia nō potuit agere. Et de materia ponit etiā aliquid Ab. in c. nihil. pe. col. s. eo. & plenè consil. cxvij. Quidā loānes de Sens. j. uol. & ibi consuluit, q. his casibus, quibus prescriptio iuris cōmunis non currit, de iure communī contra impe- ditum agere, non currit etiam prescriptio statutaria. Et no. q. licet quando impedimentum iuris superuenit agenti post coptam prescriptio, tempus currat p. iure, sed datur restitutio, q. si uoluit Bart. in d.l. senatus. tamen fallit, quando impedimentum iuris superuenit aetori ex pōsi facta propter particulare beneficū reo cōcessum: ut quia est legatus, qui durante officio non pōtē conuenit, tunc enim non ualent contra cū agere, non currit prescriptio, per text. in l.j. s. in omnibus. ff. de iudi. secundum Bal. in d.l. quoties. C. de preci. impe. offer. Ex quo intulit Are. consil. c. In causa Georgij. q. si statutum disponit, eum, qui est de dominis, non posse cōuenit, non currit prescriptio illo tempore contra suū creditor. Ad id inducit Bald. in l.j. in ult. chart. C. qui accudit ponit, q. si ex forma statutū iudex debet finire causam sub poena intra tempus, tamen si impedimentum subsit, pōt, & debet differre prolationē sententia etiā ultra terminum. Et de prædictis, an & quando impedimento currit prescriptio, uide etiam omnino Bal. in c. ne pro defectu. j. col. de elec. ¶ Et not. q. sicut impedito non currit prescriptio, ita nec illi, qui si agret, repellentur exceptione. Vnde si habeo te mihi debitorē in x. & ex pōtē effector debitor tuus in totidē, certē si non pēto, q. si mihi debes, non prescribes contra me quia non sum negligens, ex quo desin agere, sciens me posse reponere exceptione compensationis. Et t̄ iste est unus casus, in quo ipso iure fit compensatio ad evitādam poenam prescriptio, impositam negligenti, sicut aliās ad evitādam poenam fit compētatio ipso iure. Hac ponit Pet. de Anc. consil. v. Pro parte nobilis, ultra medi. reputas hoc nouum & pulchrum. ¶ Ultimò considera, q. Inn.hic in uerbis relatis p. Ab. in s. i. uideat sibi cōtrarius: nam dicit, q. hostilitas debet esse tanta, q. non reddit ius. Postea dicit, q. beneficium huius c. concurrit cum interrupcione, qua sit per contestationē litis, & q. tēpore hostilitatis fieri pōt. Et sic uult, q. pōt agi. Solvit Car. hic, licet dicat se dubitasse, quamdiu fuit scholaris: qd pōt esse, q. non sequit hoc: Stant ibi multi clericū, ergo est ibi collegiū. ¶ Et addit, q. collegiū leprosorū dicit approbatū. Ab. in c. j. de eccl. adific. p. illū tex. in uer. congregati. Et h̄c approbat eorū congregationē, & habet licitā matrīziam

pediet uolentē agere: tñ litis contest. potest fieri in alio loco, in quo reddit ius. Necp sunt ista remedia paria: nā interrupcio pinguis est remediu, quia totam prescriptio conquisitat, nō sic dormitio: quia solū suspedit, sed illa facilior est, quia in ea non est opus aliquid facere: & sicut habent se, ut excedentia & excessa, sūmum eum.

S V M M A R I V M.

- 1 **Collegium lictum à quibus constitui potest?** & an sit de essentia collegij, quod habeat caput?
- 2 Prioratus dicitur conuentualis, si plures habitant ibi simul, licet non elegant.
- 3 Exemptio generalis an excusat à procuratione legatorum. Et ibi per discursum, qui teneantur procurare legatos.
- 4 Clausula qualis esse debet, ut possit derogare privilegiis quibuscumque numer. 5.
- 5 Quasibilia privilegio, sunt quasibilia per prescriptionem. Ab hac regula excipiuntur casus certi, ut infra sequitur.
- 6 Portio unius exempti accrescit non exemptis.
- 8 Onus quando imponitur simpliciter, quod unus non soluit, ceteri solunt: secus, si apponitur cuiuslibet.

C A P I T U L U M XI.

A Ccedentes. ¶ Dū ponit Ab. eleganter, qui posse constituere lictum t̄ collegiū: & q. de essentia collegij non est, q. habeat caput: addit ad primū Inn. in c. dilecta, de excels. prælat. & ibi ordinat. But. & omnino Dom. in c. cōm ab eccliarum. de offici. ord. reasfumētes dicta Bart. in l. ff. de col. illi. & per Bald. in authen. habita. xvij. col. C. ne fil. pro pa. in quibus locis plura inuenies bene ordinata. Ultra quae addit Domin. in c. parochia. in v. not. xij. dis. & in c. si q. decipit. xli. dist. ubi ponit de fraternitate, dīcōplinatorū, dicens, q. sunt collegia approbata: q. sunt ad opus piū, p. paup. tribus nutritēs, uel uirginibus maritandis, nec indigēt alia approbatione superioris, per illa iura. Et dicit Hostien. in Summa de syndico. q. q. societas. j. col. q. omnia collegia facta, p. iusticia, dīcūt licta. Et ibi declarat, q. sit monopolium b. est em. conuentio plurū mercatorū bono publico obuiās, putā de uendendo certo pretio. De istis modis cognoscēti licta collegia religionis, ponit plenē Ab. j. no. cōs. xxxij. & cij. dū loquī de fratribus sancta Mariae de Scala. Et not. q. auditores Rota faciūt collegiū. Lu. plenē consi. ccccxxxvij. j. col. q. sunt plures, q. tres: & habēt capsam cōmunem, & thesaurū cōmunē, & alia signa licti collegij, ut latius per eū. Dixit etiā Ab. in c. i. in fi. de elec. omne collegiū pīnum est approbatū à iure: & loquī de dictis fraternitatib. post Bart. in l. fin. & in l. cūm senatus, ad fi. ff. de reb. dub. ¶ Modos etiā cognoscēti collegiatam ecclias, ponit Ab. in c. nobis. j. col. de iure patro. Et dicit Arch. in c. monasteriū. xvij. q. vij. q. non sequit hoc: Stant ibi multi clericū, ergo est ibi collegiū. ¶ Et addit, q. collegiū leprosorū dicit approbatū. Ab. in c. j. de eccl. adific. p. illū tex. in uer. congregati. Et h̄c approbat eorū congregationē, & habet licitā matrīziam

riam conueniēdi in unū. Ergo faciunt collegiū approbatū. ¶ Idē dic de doctoribus, per c. ex literis. de cōstitu. Idē de scholariis, per c. quia in causis. de pī. & ibi Doc. Idē de beginis, quā licet sint seculares, tñ religiosē uivunt. Ideo faciunt collegium approbatū. Rot. de iure patr. vij. in antiquis, de quo in cle. j. de regul. & per gl. in l. pe. C. ad l. Iuli. repe. quae ponit, q. reperitur collegium mulferum laicarū approbatū, putā eorum, quae sunt deputata ad aliqd opus fisco faciendum, & illa gl. non est alibi, sūmum Ange. in l. nullū. in ff. q. cū cuiusque uni. no. Et q. fraternalites, seu consortia faciunt collegia approbata, pulchre ponit Ab. j. uol. consi. xxxij. inc. Circa duo dubia, uolens amplius, q. etiam dicuntur collegia pīa, & q. de relicitis ejis factis non detrahitur Trebellianica, uel Falcidia: & damnatillos, qui ad probandum, q. sint loca pīa, allegant gl. in c. si qui clericorum. xij. q. & gl. & Archi. in d. c. si quis despiciat. Nam hoc non dicunt, sed quod sunt collegia non reprobata. Ipse uero alleg. Spe. Bart. & alfa, de quibus per eum. ¶ Dixit etiā Old. consil. c. c. c. xxxij. q. prioratus, & quod li t̄ plures habent collegialiter in prioratu, dicit prioratus conuentualis, etiam si non elegant: quia fortē est prioratus manualis. Concordat Rota de præben. xij. in antiquis oribus, addēs, q. ecclēsia cathedralis, & regularis, in qua sunt multa, præsumūt collegiata, licet fecus in alijs ecclēsias lecu laribus inferioribus. Alleg. Innō. in c. postulati. de iure pat. Et ita intellige Archi. in d. c. monasterium. Et subdit Rota, q. istud non sequitur: stant plures cum priore in tali ecclēsia: ergo prioratus est electius. Fortē enim spestat ad collationem alīciūs. Vnde per illa uerba non est facta mentio qualitatēs electiū. Quod no. De istis signis cognoscēti ecclēsiam collegiatam, ponit etiam Car. in cle. j. in princ. in iij. q. de aeta. & quali. putā sigillum cōmune, c. significavit, de ape. Tractatus communis, c. tertio loco, de proba. Arca communis, l. ff. quod cūtūcuni. no. Dormitorū & refectoriū cōmune, Innō. in d. c. postulati. Non tñ oportet, q. omnia ista concurrant, sūmum cum remittent ad scīpum in d. c. dilecta. ¶ Ponit etiam de istis signis Alex. consil. mihi cccclvij. Vīsis & ponderatis. j. col. addens notabiliter, q. ecclēsia, quae olim fuit collegiata actualiter, & hodie non habet collegium, nisi habuit, adhuc dicitur collegiata, nisi auctoritate superioris collegiū fuerit destrūctum. Alle. inter alia ea, quae habent in c. de multa, de prab. ubi multa tenent istum tex. habere locum in ecclēsia curata habitu, & non actu. Tamen sicut illud est ualde dubium, ut aliquando dicam, ita & istud de collegio. Scias etiam, quod licet mercatores faciant collegiū, tñ consules mercatorū non faciunt collegium: q. in codem subiecto nō possunt esse duo collegia, sed sunt pars collegij. Bal. pulchre in c. fi. iij. col. j. tit. prox. Dixit etiam Bald. in l. post princ. ff. q. cūtūcuni. no. q. illi, qui emunt lacus publicos, aut similia, faciunt inter se lictum collegiū, si habent caplā cōmune, & camerarium. Et dicit Domini. in c. si quis extra. xxx. dist. quod pro relicita potest creari collegium sine licentia superioris. Alleg. Innō. in d. c. dilecta. Et ista seruient ad multa, maximē ad regulā cancellariā ponentem inter beneficia reseruata ecclēsias collegiatas. Non ignorō, q. de materia collegij multa possent allegari, transplantādo dicta Modernorum, in reportorijs, in uerbo, collegium. & Maria. in d. c. dilecta. qui de collegio examinat solemnitatis uiginti duas quæstiones. Sed ista sunt reducta solum ad effectum cognoscēti collegium, de quibus per prædictos non fit mentio. Quibus etiam adde dictum Ab. hic, tanquam bene notandum, dum uult, quod licet clericī ciuitatis, uel castri, possunt inter se facere collegium sine episcopo, faeto sibi also capite respectu collegij, & etiam sine capite. ¶ Ad quod ultimum, dum alleg. Innō. in c. cum ignores. de præben. dicentem, non esse de essentia collegij, quod habeat caput. Adde omnino, quae oppor-

Capit.] Ade
domi. Alex. in
Imol. post Bart. in
l. fi. C. d. colle. il-
lic. & Bart. in d. l.
null. & Bald. in
l. j. s. quibus. in ij.
col. ff. quod cuius-
que uniu. nomi.

Felin. iii. pars. 1 3 lem

tem mentionem, utrum sufficiat, quod in priuilegio dicatur. Non obstatibus priuilegiis quibuscumque etiam si essent talia, de quibus facienda est mentio de uerbo ad uerbum: & tamen aliter non specificentur. Et in hoc Fede, dixit, quia consil. xlviij. Habita super casu prae*dic*to collatione quem sequitur lo. de Ana. consil. lv. His, que in facto proponunt, dicens, hanc esse communem operationem specialissima de illa clausula, ut in locis ibi alegatis, praesertim per Benedictum de Perulio consil. xxxij. Quedam domina Magdalena. Scias etiam, quia legatus potest reuocare taxam factam a clero super procurationibus sibi prae*stand*is, etiam confirmata a prae*decessore*, dum modò ex rationabili causa hoc faciat, attentis consuetatis & nouis facultatibus ecclesiasticis. Cal. de offi. leg. consil. viij. Quæ omnia bene nota, tanquam non reducta alibi. ¶ Quælibet tem priuilegio, est quælibet proprie*script*io, vel consuetudine, c. duo simul. Bal. post Colle*gium* in c. cum dilecta, ad si. de rescrip*t*ione, quod ubi Papa nullus, quod tenor obstanti habetur pro scripto de uerbo ad uerbum, nulla obstatia offici*rum* rescripto: quia contra libertatem plenitudinis potestis Papa nihil statui potest, nec in eo habet locum dis*positio* l. sed & si quis, quælibet, f. s. quis cauf. ¶ Hanc partem firmat Alb. de Rosa, in l. C. quando impera inter pupil. & uiduat. Et licet Cy. ibi dicat, se obtinuisse in facto contrarium, tem dicit Alber. quia mentitur, & quia eo aduocante in contrarium, fuit iudicatum contra Cy. Nihil minus conunum oper in contrarium, quia non sufficiunt dicta uerba, sed requiratur specifica mentio: & ita tenent multi, quos si uidisset Ana, in d. consil. fortè non dixisset, illam esse oper communem. Et hanc partem tenet Cal. de priu. consil. xj. Habet ordo sancta Clara, ubi consuluit pro monialibus sancti Viti huius urbis Pisana, quorum priuilegiū dicit, quia non intelligatur ei derogatum, nisi fiat mentio de cardinali protec*tor*e suo: & dicit, quia nulla clausula illi derogat, nisi Cardinalem nominet. Si dicit, non potuit priuilegians ligare successorem, c. fi. de rescrip*t*. in vj. S O L. Dicit tamen successorem servare disposita per præ*decessorem*, c. j. & xvj. q. j. Ergo non præsumitur tollere, nisi exprimat: & iunc præsumitur, quando profert uerba apta. Si dicit, sufficiunt clausulae generali*rum* ad tollenda priuilegia, cle. duacum. ad si. de sepi. cum multis alijs. S O L. Illud in renatione, qua fit per ius communem: non sic, ubi per aliud priuilegium, ne dixit lo. An. in c. j. de excelsi prela. in vj. Firmat etiam hanc partem do. Card. latissime consil. liij. Dominus Gregorius Papa. Et si dices, possent esse propria regista curia, & sic nesciretur qualementionem oportet facere: respondet, hoc esse de raro contigentibus: & quando contigeret, tunc sufficeret clausula. Non obstante priuilegio sub quacumque forma uerborum concessio, secundum eum, qui idem tenet in cle. j. in lij. oppos. de sepi. Firmat etiam hanc partem Fede, plenè consil. ccxxxij. Casus talis est: monasterium cuiusdam ordinis, licet in fine subdat, quia uario modo diuersis temporibus fuit super hoc iudicatum Rome. Confuluit etiam pro hac parte plenè Lauren. de Rodulphis in favorem Cartusie Pisanæ, ut refert Pau. de Cast. Idem consulens consil. ccxxij. Quoniam adiectione. Idem Pau. melius certis omnibus, consil. liij. Paflus iste dubitabilis uideatur. Hanc partem firmat Cardi. consil. cxxxvij. Factum sic se habet: uacantibus, & viij. col. & Abb. in c. cum instantia. ij. col. de censil. & Cy. in d. l. & Lu. consil. cccxxvij. Ita sunt rationes, & consil. cccxxxvij. Quod indultum Petri, & Mari. de Senis in tractatu, De uisitatione, folio xxij. sed circa hoc quaro. & Alex. consil. mihi dciij. Viso punto, & accurate penitato. v. col. ¶ Soleo tamen opinione non contrariam saluare in tribus casibus. Primus est, quod fit reuocatio priuilegiorum per uiam legis, per id, quod dixi s. post Card. d. consil. xj. & in c. nonnulli. in prin. in x. col. uer. fallit autem de rescrip*t*. ¶ Secundus casus est, quia stylus Romanæ curie haberet, quia sufficeret præ*dicta* mentio implicita. Et ita no. But. consil. iiij. ¶ Tertius casus est, quia priuilegiis concideret motu proprio, sed Lud. d. consil. cccxxvij. pe. col. Tetigis in d. c. nonnulli. ix. col. uer. amplia secundo. Et ad præ*dicta* facit, quia ibidem tetigis amplia tertio. ponendo de testamento habente clausulam derogatoriā ad alia testamenta, quia debet fie-

princip. c. pe. desil. presby. Old. consil. ccliiij. quia tota decanij. iij. col. Ex quo dici posset, quia etiam in casu gloss. in d. c. Catholica. ualeret consuetudo particularis nota Papæ. Sed quia communiter non est no. c. de consuet. in vi. melius gloss. dicit de generali, quia Papa præsumitur scire. Bald. in l. j. in fi. C. quæ sit lon. consue. ¶ Tertius casus est, ubi est consuetudo, cuius initij. &c. quia habet uim priuilegiij, etiam in quælibetibus solo priuilegio, & super quibuscum de uer. sig. cum concor. quas dixi in c. ad translationem. de offi. leg. & in c. causam. s. eo. & in c. cum nobis. j. col. j. eo. No. Dom. in proposito in d. c. Catholica. Intellige sane, nisi lex expres*ta* refutat cuiusque præ*script*ione, ut dicatur statim in iij. fallentia. ¶ Fallit secundò dicta regula in eo, qui est incapax posse fons: quia tempus, quam uis uetus summum, nunquam efficit eum capacem, quamvis priuilegium hoc efficeret posset. Ioan. Mo. & Ioan. An. in c. j. de preb. in vj. Dom. ibi. & in d. c. Catholica, allegans etiæ gl. in c. illud. xcij. dist. Dixi statis s. eo. in c. causam. Nisi cum tempore effet fama priuilegiij, ut ibi dixi. ¶ Fallit tertio, ubi lex expres*ta* refutat præ*script*ione, vel consuetudini: quia nulla ualeat, etiam cuius initij non est memoria. But. j. eo. c. cum ex officij. iij. col. per illu*m* text. in uerb. aliquo modo. Idem Abb. ibi in iij. notab. per illum tex. in uerb. non meminerint. & Abb. post Ioan. An. in c. cum instans. iij. no. tabi. per illum tex. de c. s. Et ita etiæ facit tex. hic in uerb. longissimo. Ad idem gl. in uerb. legitima. in cle. j. de censil. dicens, aliqua esse onera omnino impræ*script*ibilis resistente lege, exemplificati potest in casu huius literæ, & in c. episcop. de poe. & remis. in vj. & in casu gl. ult. in cle. j. de priu. quæ est singularis, secundum Card. ibi in fi. Tamen declara eam in suis terminis, ut per Abb. ibi in fi. & per Rotam in isto tit. deci. j. in antiquis. Cum his procedit gl. iij. in c. j. de cle. agro. in vj. dicens, quia quælibet ius impræ*prob*at consuetudinem, non potest aliqua intro*ductio*: ubi tamen priuilegiū sufficeret, de qua gl. dixi aliiquid in d. c. cum nobis. j. col. j. eo. ¶ Restringerem hanc fallentiam duplifiter. Primo, nisi probaretur fama de priuilegio, ut dixi s. eo. in c. causam. Secundò, nisi Papa scribet de consuetudine hoc casu inducta: quia illa scientia & quipollit priuilegio. Sic puto aperte uoluiss. Butri. & Abb. h. c. & no. firmiter Abb. j. uol. consil. xvij. incip. In quia que ad præ*script*ionem uertitur, ad fin. uer. nec obstantia iusta. ubi apertissimè consultu*m* contra istam tertiam fallentiam a sepi. (ut uidi plures) firmat: & uult, quia in casu istius litteræ ualeat præ*script*io tanti temporis, cuius initij. & c. & iste text. in uer. longissimi. & in d. c. cum instantia, non intelliguntur de illa. Nam in illa præsumit causa legitima, & habet u. titul. l. hoc iure. s. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æsti. d. c. super quibuscum. & c. j. de præ*script*. in vj. Bar. in l. c. um de r. verso. ff. de usu. o. e. in c. peruenit. de censil. sicut etiæ ex præ*script*ione præ*dicta* pot acqrre sensu, nulla causa apparet, ut in dictis locis. Sed reuera potius eligeret opin. quam Ab. tenuit in lectura, p. ea, quæ s. adduxi: non iura, quæ ipse alleg. in d. consil. non dicti, quia materia, quæ non est præ*script*ibilis, efficiatur dicto spacio, temporis præ*script*ibilis: sed dicti, quia ubi aliqd est præ*st*ituti dicto spacio, præsumit præ*st*itum cum causa. Itē, quia præsumit titulus: & istud concedo: sed non dicit, quia propter illud tempus efficiat præ*script*ibile, id, quia lex disponit, non posse præ*scribi*. Vnde uideamus, quod allegatio temporis, cuiusinitij non est memoria,

tem, cùm ipsa exhibitiō procuratiōnisi suam integrā uim retineat. Et licet uerba istius texti, urgeant contra Ioan.de Lig. tamen mens ipsius litera fortē non urget: fundatur enim in unica ratione, uidelicet in honore debito Apostolicas sedi: quando enim in lege non potest praeſumti, nisi una ratio, illa habenda est pro expreſſa. Bald. in I. maximum. C. de lib. prateri. cum suis concord. Si ergo non cessat hī ratio, quando alij clerici exhibuerunt totam procuratiōnem, non uideatur aliquid obſtare, cur non possunt alij non contribuentes acquirere libertatem, non dico contra legatos, sed contra arios clericos. ¶ Dices tu, imo est alia ratio, uidelicet quia quod omnibus imminet, &c. Respondeo, quod illa non est ratio principalis impeditua præscriptionis. Probo: quia illa onera imponunt etiam propter officium superioris, quod imminet omnibus, ut est quarta decimaria, & similia, qua propter officium dantur superiori, & tamen præscriptio potest efficiere, quod non comportentur ab omnibus: gloss. in d. cle. j. de censi. Ergo ista ratio non concludit uniuersaliter impedimentum præscriptionis. Suedet etiam hoc ratio naturalis: quia alij de clero soluunt integrā summa uidetur soluisse, nisi uice sua & aliorum subire onus, & non requirendo canonicos, uel alios, uoluissi sibi assumere illud onus, forte ut magis gratificet sibi, aut ipſos legatos, aut canonicos. Neq; obſtare text. in d. c. cūm instanta, quia liceat nullam personam excusari ab hac procuratiōne, intelligitur de excusatione extintiua, uel diminiuenda procuratiōnis. Tamen, ut dixi in articulo præcedenti, excusandus eset, qui teneret, quām partem uellet, cūm ipſe Abb. authoritatē suam ad utramque partem uertet non eruberit. Vna tamen ratio noua & subtilis uideatur pugnare pro opinione, quā ipſe me hī post Card. quia clerici contribuentes ad totam summatam, non uidentur hodie sibi præiudicare, & alios liberare, cūm intelligent non acquiri aliquid ius per præscriptionem alij clericis, quām principaliter ad impedientiam hanc præscriptionē uideant emanasse hanc decretalem, & d. c. cūm instanta. Vnde scientes ius suum galauū esse, non uidentur sibi præiudicare, l. sicut, s. nō uideatur. ff. quibus mo. p. g. uel hypo. sol. Tamen cogitabis bene. Et addes, quod dato, quod opinio Ioā. de Lig. procederet, tamē ille, cui debetur procuratio, potest grauare omnes de clero, etiam qui præscriferunt contra alios de clero, saluo eis iure agendi contra illos, ut per Lap. alleg. iij. quē retuli in c. cūm ex offici. viij. col. uer. limita secundō. l. eo. ubi uide. ¶ Limitat etiam Abb. istum text. singulariter, nisi essent canonici, uel alij clerici, etiam regulares habentes certa bona, uel redditus pro ſatis necessitatibus tantum, reliquias bonis praleato remanentibus: quia non tenentur ad hāc onera. Et bene facit tex. cum glo. in cle. j. de iure patro. ab eo allegatus. Tamen considera, quod in canoniciis raro practicatur ista opinio, quando ultra præbendas diuitias haberent bonis etiam in communī. Nam tunc credere, quod de bonis communib; effet præstanta ista procuratio, & non de ipſis præbendis, etiam si sunt pinguis: quia aliter dicendo uide quilibet canonicus contribuere procuratiōni dupliciter, atento quod in distributionibus, quā extrahabitur de dicta mēla grossa, detrahitur summa expofita nomine capituli in dictis oneribus: & sic illud, quod auferunt ex dicta mensura, uideatur indirecte ablatū singulis canoniciis. ¶ Vlterius in quantum Abb. hī melius, quām alibi uiderim, examinat, quando uno exemplo portio sua accrescat ceteris, uel detra hatur de summa: considera, quod in effectu tribus caſibus accrescit alij, ſecundūm ipsum. Primo, ubi alij quid debetur in ultima voluntate. Secundō, quando exemplo fit à principe. Tertiō, quando statutum arctat omnes, & ex causa unus eximitur ab inferiore à principe. Et considera, utrum Abb. hī uideatur sibi contrarius in

duobus: dicendo primo, quod inferior à principe non dat exemptionem. Postea dicendo, quod ſic, dum modò ex cauſa, niſi dicas, q̄ in hoc differat inferior à principe, ut princeps poſſit etiā sine cauſa, non ſic inferior: ſed diſtinguatur in eo, an exemplio poſſit præiudicare ipſi eximiſi tantum, & poſſit etiam sine cauſa: aut præiudicat uni tertio, ut potestati ſalariato, & tunc ſolum cum cauſa. Subdit Abb. ſecundō, quod etiam inferiores non habentes iura imperij, poſſunt eximere unum ad ſui præiudicium, non ad præiudicium reipublice. Et ſtatim dicit, quod ſi eximitur aliquis ob oneribus ab inferiore à principe, reliqui ciues tenentur ſoluere integrū ſalarium potestatis: & in hoc est alia contrarietas, ſed clarificabitur inſtrā. Adeo etiam Car. in cle. p. aſſ. ult. q. de censi. ubi extendens hanc materiam, concludit, q̄ ſi alij debetur à pluribus ex contracitu nō in ſolidū, liberatio unius noti grauata alios, cūm non potuerit creditor illum liberare, niſi ad ſui præiudicium: ſecus, ſi ab uniuersitate debetur ali quid ſuperiori. Si tamen multi eximerentur ab eo, adeo quod alij nimis grauarentur, non tenet talis exemplio, ſecundūm eum. Quod ultimū not, quia uult non oportere appellare, prout dixit hī Abb. Et poſſet procedere in exemptione data ad instantiam exempti: ſecus, ſi motu proprio ſuperioris, ut hī per Abb. Dixit etiā Bal. in d. l. etiam, ult. col. C. de execu. rei iud. quod ſi aliqui eximuntur ante obligationē con tractam, reliqui tenentur ſoluere totum, aut eximuntur poſt obligationem: & tunc ſecus. Quod autem regulariter exempti principis operetur, quod illa portio accrescit ad onus aliorum, uide Bald. poſt Guil. de Cunco in l. fi unus. s. ſed ſi generaliter. ff. de paci. & Pet. de Anch. conſilio mihi x. Videatur efficaciter. & conſil. cclxiiij. Ad prædicta. v. col. & conſil. cccvij. Viſo instrumento, ad fi. & Paul. de Cast. conſil. cxxxvij. Notandum, quod iſta imperialis concessio. ad fin. & Alb. in iij. parte ſtatutorum, q. cxv. ¶ Collige tamen circa prædicta ix. conclusiones. Prima conclusio eſt: ut prædicta habeant locum, quando agitur de materia oneriſ conceruentis emolumen tum alterius, prout eſt ſalarium potestatis, uel ſtipendium militum, & similia: in quibus caſibus exceptio non debet nocere illis tertij. Ideo portio exempti accrescit nō exemptis. Sed ubi ageretur, de emolumen to applicando iphi eximeti, tunc non accrescit alij: immo dimiſiuit ipſa ſumma conſueta dari eximeti. Guil. de Cu. in Lauus. ff. de paci. & ſequitur ibi Paul. de Cast. ad fin. dicens, hanc opin. eſſe benignorem, & ſe uideat ſeruari in facto. Idem tenet Guil. in l. fi unus. s. ſed ſi generaliter. ff. de paci. & ſequitur ibi Bald. & etiam Alb. in ſitem ſi paci. in fin. & Ludo. in l. iij. ff. de re iudic. & Pet. de Anch. in d. cle. preſenti. & Specul. & Joan. An. de censi. s. iij. uer. quid ſi minūs. & Joan. An. in c. iij. ad fi. uer. quid enim ſi locus. de immu. eccl. & Alexand. conſilio mihi cccvij. In occurrenti caſu. pe. col. & Paul. de Cast. pulchrē in d. l. ab omnibus. in princ. Respondet ad illū text. ubi portio accrescit alij, quod ibi testator poterat grauare alios à principe, & ex poſt facto, ſine eorum iniuria: quia conſueuantur ab eo commodum haretat. Sed in caſu proposito grauantur alij, abſq; eo, quod commodum recipiant ab agrauante. Ideo in præiudicium eorum non debuit eos eximere, & eandē distinctionem tenere, ſiue communitas ſit obligata one ri ex ſtatuto, ſiue ex conſuetudine: quia ita ſentient exp̄lē prædicti, licet Abb. hī uideatur facere differentiationem in hoc, ſi bene legatur, maximē in exemplis suis. Nec obſt. dictum Joan. An. ab eo allegatum, quod ſi forent ſolent eſſe exempti à muniberis, non poſſunt ad illa per ſtatutum obligari: quia per hoc non infertur, quod liberato confeſſa quibusdam obligatis, non augeat portionem aliorum debitam tertio, non autem liberanti. Hanc conclusionem intellige de immunitate confeſſa ab inferiore à Papa. Si enim conce ditur

ſolus etiam portionem tangentem episcopum, non potest.

Et ab eo illam repertere, cūm non ſit uerbum in utilitate ecclesiæ. Abb. latē conſilio vij. incip. Iefu Christi ſaluatoris. circa primum dubium, iij. uol. ¶ Sexta con cluſio. Quando unus de collegio grauatur ad aliorum commodum, ipſe erit parcipiat de commodo. Pulchrē Bartol. dans quatuor exempla, in d. l. ab omnibus. ſi Titlo. de leg. j. Vnde, ſi à canonico nouo perciptit aliquid, debetur ei portio illius ſummae. Et ſequitur ſio. Quando tū onus imponitur ſimplicerit, quod unus non ſoluit, cateti ſoluit: ſecus, ſi apponitur cuilibet Bart. in l. iij. C. de apochis publi. lib. x. Item Bald. in c. ſe condō requiriſ. in fi. de appet. dicens,

¶ Alios] Ad hāc materiā uide Bar. & Ang. in d. l. ab omnibus. & adde Paul. de Cast. in l. ſimihi et tibi. ſ. f. de leg. j. & Bal. in addi. ad Spec. in d. tit. de censi. uer. dicens. ¶ Septima conclusio. Admititantes negocia clerici non poſſunt liberare unum locum pium, & alium grauare: quia non poſſunt remittere iura aliarum ecclesiæ ſummae ſine debitib; ſolennitatibus. Nec ualeat conſuetudo in contrarium, ut not. Joan. An. in c. nulli. de rebus eccl. non alii. & eſt text. cūm gloss. in c. cūm cauſa. j. titul. proxi. Et poſtit, quod fieri liberatio ſimplex, non extendit ad futura onera. Ista ponit Abb. iij. uol. conſilio xxij. incip. In nomine, &c. ſuper quaſionis matrīa. consulens contra hospitale nouum ſancti ſpiritus huius ciuitatis Pisanæ quod teneat ſubtribuere pro rata ad onera imposta clero, per illum text. cum ſuis concor. ¶ Octava conclusio. Si homines alii cuſi loco faciunt conuentio[n]em cum aliquo nouo habitatore, quod non teneat ad onera, iſtud noceat ſolum eis, non ſuperiori. Ludo. conſilio cclij. alleg. gloss. in Leua. cuatris. C. de decu. lib. x. Si tamen ſuperior loci conſentit diſtē ſi immunitati conuentionali, non poſſet comunitas grauari pro rata, quā illum tangit. Angel. conſilio cccvij. Punctus talis eſt: communē & uniuersitas in fin. ubi etiam probat, quod valet diſta promiſio hominum, liberans nouum incolam à collectis à ſuperiore imponendis. ¶ Non a & ultima conclusio: non ualeat huiusmodi immunitates, niſi habeant clauſula. Non obſtantē uel Motu proprio. Joan. An. in d. c. iij. & ibi ſolenniter Abb. in iij. col. ad quod omiſſis multis, quā allegari poſſent, remitto ad ſuſcipiem plenum conſilium Alexand. c. viii. viii. in ſtrumentis exemptionis. Ex culis dicitur habes regulam, quod populus principi ſubiectus, non poſteſ concedere priuilegium immunitatis, niſi eum concedat uenienti de novo ad habitandum, ea conditione ut eximatur. Quod declarat, ut hī uel, niſi concedatur immunitas ad tempus: uel, niſi concedatur doctrib; uel alii, propter bene merita, quā probentur. Et has quatuor fallentias ipſe late prosequitur, loquens de communitate Rodigij. Nam dato, quod exemptions non noceant ſuperiori, ut in conuincione præcedenti, tamen extra diſtas fallentias non ualent in præiudicium populi. Quod autem eſt diſtum de clauſula. Motu proprio, &c. non puto neceſſarium in exemptione ſoli eximeti nocitura, ut expreſſe ſentient prædicti. Quā omnia nota, tanquam per omnia nouissima. ¶ Ultimō dum tangit Abb. hī poſt Hoffen. hī, de expenſa conſecrationis, placet eius opt. quod imponi poſteſ charitatuum ſubſidiū, ſi prætatuſ eſt imponens: ſed procuratio non poſteſ exiſt. Pro quo optimē facit doctrina Vincen. in c. cūm ab omni. de ui. & honest. clerici. & in c. conuerente. de offici. ordin. & But. & Abb. in c. cūm ſit. de ſimo. ubi dicit, quod pro curatio nunquam poſteſ exiſti, niſi in caſibus à iure ex preſiſ. Vnde dicit But. in c. proposuſiſ. de consec. eccl. uel

b. In c. causam]

Etiā ibidem uide etiam Felin. & in c. prudentia, de mutu. peti.

¶ Quinta conclusio: ſi princeps coēgit de facto episcopum, & clericum ſoluere quādam onera, & clericus de facto compulſus

uel alta, quod ubi episcopus reconciliat ecclesiam pollutam, non debet procurari, sed faciat sumptibus illius, qui ecclesiam polluit: & si est impotens, seruetur consuetudo ecclesiæ: qua deficiente parochianæ contribuant: quibus non uolentibus gratis, reconciliant.

Reconcilient] Adde Car. in cle. j. de celeb. mis. in xiiij. & xliij. q. & text. in authen. de mand. princ. q. si placuit. & Card. in d.c. proposi- fli. v. q. & in cle. j. q. de excus. pre- laq. iij.

S V M M A R I V M .

- 1 **Membra non sunt separanda à capite: ideo exemptio non est facilius concedenda.**
- 2 **Facies hominis dicitur usq; ad barbam, inclusuē.**
- 3 **Recedi an posit à prelato criminoso tollerat. Ut add. nu. 4. & 5.**
- 4 **Prelatus si est depositus, subditu non tenentur ei exhibere honorem.**
- 5 **Prelatus si non seruat canones, an posit ab eo recedi.**
- 6 **Excommunicatus non denunciatus, an & quando debet euitari.**
- 7 **Prodigus & furiosus & equiparantur pupillo.**
- 8 **Prescribere an quis posuit, ut non habeat imperatorē pro superiore. Add. num. 1. ibi arguit ad partem contraria.**
- 9 **Crimen lese maiestatis an committatur contra quemlibet dominum ciuitatis.**
- 10 **Imperium fuit ante Papatum.**
- 11 **Papa nullū potest ita eximere per priuilegii, ut nō sit sibi subiectus.**

C A P I T U L U M X I I .

Vm non liceat.

Subditus non prescribit obedientiam contra prelatus. ¶ Si mod. dum tangit Abb. de capite, add. Lud. pulchrit. consi. xxxvij. ubi dicit per istum tex. quod t̄ nō est signāda petitio, per quam petitur à superiorē exemplio, ita ut separant membra à capite: putat, ut inctores non sint de collegio artis lana, sed faciunt collegiū per se, nisi concurrat aliqua urgens caufa. ¶ Et dum dicit Abb. quod caput est membrum honorabilis carteris, add. quod scribit Bal. in c.j. s. ad hæc. de pa. iur. fir. ubi deducit excellentiam capitis ratione cerebri. Et inter alia alleg. c. significasti. lo. ij. de homi. ubi uulnus capitidis presumitur mortale. Facit text. in l. si quis in metallo. C. de poen. per quem dicit ibi Ang. non ualere statutum, quod pre certo delicto aliquis brulletur in fronte: quia facies hominis non est de honestanda, ut ibi: & ponit, quādū duret facies. De quo etiam per Maria. in c. qualiter. lo. ij. q. xj. arti. xlviij. & in c. fin. in viij. col. de fo. compe. & Moder. in libro maleficis. super uer. in facie. & est fol. cxxxij. Et dicitur factis b

Facies] Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

b **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

c **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

d **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

e **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

f **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

g **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

h **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

i **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

j **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

k **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

l **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

m **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

n **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

o **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

p **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

q **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

r **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

s **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

t **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

u **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

v **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

w **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

x **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

y **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

z **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

aa **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

bb **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

cc **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

dd **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ee **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ff **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

gg **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

hh **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ii **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

jj **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

kk **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ll **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

mm **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

nn **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

oo **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

pp **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

qq **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

rr **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ss **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

tt **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

uu **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

vv **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ww **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

xx **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

yy **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

zz **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

aa **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

bb **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

cc **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

dd **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ee **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ff **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

gg **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

hh **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ii **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

jj **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

kk **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ll **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

mm **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

nn **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

oo **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

pp **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

qq **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

rr **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ss **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

tt **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

uu **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

vv **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

ww **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

xx **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

yy **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

zz **Facies]** Add. usq; ad barbam inclusuē, & compudata fronte, & per latera usq; ad aures in l. cum diuersis. de relig. et sumptu.

c. cum nō
liceat.

non denunciatum, uide semper, quæ reduxi in c. Rodul phus. xlviij. col. uer. limita quartæ. de præscript. ubi sunt noua ad intellectum gloss. in cle. j. in uer. publice. de sent. excom. & decreti concilij Basilienis ibi allegati per Abb. ¶ Demum ad prædicta de membris à capite nō dividendis, apposite memoriale dictū Bald. in tit. de pa. Cōstan. xix. col. super uer. inuestiturā recipietis. ubi col. ligit ex illo text. & dictis Odoff. quod si vacante regno subiecto Papa ipse b. Preferibi tam concedat plures comitatus regni plus tribus comitibus, illi uidentur turare fidelitatem Papæ, tanquam regi: & ideo quamprimum Papa prouidet postea de rege, illi subiectū regi, & sequuntur ipsi, sicut membra sequuntur caput suum, a quo discedere nefas est, secundum eum: de quo exclamat Fran. Paulinus in ultima sua apostilla ad cōstitutionē Sixti IIII. quæ incipit, Vicariatum, poliam post suum tractatum. De sede uacante. Add. etiam prædictis, quod licet subiectu non possint de ture expellere dominum tyrannum, tamē possunt ei denegare obediētiam, ut dixi allegando Bal. in cūm à nobis. iiiij. col. uer. tertia declaratio. j. eo. ¶ In quantum Abb. melius cateris examinat, quando prohibita alienari sint prohibita præscribit: add. omnino Bald. in l. viij. col. C. de ser. fugi. ubi in pluribus cōcordat cū Abb. Sed dum Abb. tangit difficultatem illam, quare ista prohibitiō posita in contractu nō impediat præscriptionem, licet impedit possum in ultima uolitate: dic melius, q. mo etiā prohibita per testatorē alienari, possunt præscribit. Bart. & Raph. in l. filius. g. dī. delega. j. maximē per. qui hæredi. s. pars. ff. de condit. & demonst. Pro quibus, quicquid dīcati. Imol. induxit Alex. in xij. col. hanc rationem: Nam res prohibita alienari sine certa solenitate, si solenitate interueniente, potest alienari, potest etiam præscribit. Bar. in l. fi. Cān quib. cau. in integ. resti. non est necel. Bald. in d. l. C. de ser. fugi. & Abb. hīc, quem tamē ipse nō alle. Sed res prohibita alienari à testatore, potest alienari cum sensu eorum, quorum facta prohibitiō, l. cūm pater. g. libertus. de leg. ii. l. nihil. g. ff. de leg. j. Ergo debet posse præscribit. Et intelligit scientibus illis, cōtra quos præscribitur: quia si tacite consentiunt, l. alie. nationis. ff. de uer. sig. secus. si ignorāt. Allegat Bal. in l. C. de resist. in integ. & in authen. ad hac. in vij. col. C. de uit. & in l. iij. ult. col. C. de iure emphy. Et de materia per Ang. in d. l. C. de præscript. long. temp. & Imol. in d. s. dī. & in l. cūm lex. ff. de usucap. ¶ Dum Abb. postea extendit istam glo. dum loqui de pupillo ad furiosum & pdigū: ad furiosum ppter gl. in l. iij. C. de cur. fur. & in c. cum quidam. de iureiuran. Spec. in rub. de præf. ff. col. add. Bar. in l. Imperatores. ff. de re iud. ubi dixit, c. q. & pdigū & furiosus d. & equiparant d. pupillo, perl. Fulcinus. s. adeo. cū seq. quando possit ab ea recedi, aliter dicendum est per ea, quæ allegauit in c. si quando. x. col. de rescript. ¶ An autem, & quando teneamur euitare excommunicatum

ff. ex quibus cau. in poss. ea. ubi contra istos non datur missio in possessionem. Nam eorum status à pupilli cōdictione multū abhorret. Et pro hac extollit ibi Imol. gloss. in d.l. iij. uer. ad agnatum. dicens per ipsam, quod omnia priuilegia minoribus concessa extenduntur ad alios, qui curatoribus reguntur, scilicet furiosis & prodigos. Bonus text. in l. qui nec. ibi, cuius alterius. ff. de reb. eorum. & ibi Bald. approbat d. gloss. quam etiam sequitur in c. de benefici. fra. & in d.l. f. C. in quib. cau. & in l. tubemus nulli. in princ. C. de sacro san. eccl. & in l. infantis. in iij. q. C. qui admit. & Paul. de Cast. in l. tutor p. pilli. ff. de iure iur. & Imol. in l. f. uer. s. de uir. iij. fallen. ff. sol. ma. & Pet. de Anch. consil. v. pro parte nobilis. ad fin. allegantes glo. in d. l. f. que reuera non dicit de omnibus, qui curatore reguntur. Sed quod priuilegia data minori cōpetant furiosis, uel mente captis, tenet Bald. ibi, & in dictis locis ea extendit: facit gloss. in c. pastoralis. de tudit. ¶ Circa elegantem distin. Cald. hīc, quam Abb. refert, quomodo dicatur obedientia non præscriptibilis: addit Old. consil. ccxiiij. quia tota decani potestas. in princ. ubi ante Cald. ita formaliter distinxit, & per eundem consil. ccxliij. ad obiectus, qui sunt. iij. col. uer. tertio opponatur. & consil. clxxij. quia omnes ferè obiectus. & ibi solenniter insit, & pulchre Rot. ta in isto tit. j. in nouis. oponens, quod non audīt uolens dare articulos de acquisitione exemptionis per præscriptionem obedientia, nisi ponat, quod aliud præstat. acquisuit in eo obedientiam. Et de dictis Old. & Doct. hic facit etiam mentionem Aret. post Paul. de Cast. in l. is putat. j. col. ff. de aqui. hāre. ubi uide. ¶ Ceterum tam subdit Abb. contra Bart. neminem posse præscribere, ut nō habeat imperatorem in superiorē: uoluissim inuenisse modūn aliquem, qui super hoc dubio amplissimo seriose scripsisset: quia non patitur cursus lesionis in daginē, quam exposcit rei difficultas. Vnde sufficeret putabo commemorare loca pro utrāq. opiniōne, omissa decisione, quā indigeret autoritate doctoris, nō Gregorij. Ad partem affirmatiuam pro Bart. quod præscribi posset, ut quis non recognoscat imperatorem in superiorē, ultra loca per Abb. adducta, uide Bar. in l. aucta. s. de amplianda. ff. de re iudic. & in l. iij. ff. de iure fisci. & in l. proximē. ff. de his, quae in testa. delen. & in l. quo minūs. iij. col. ff. de flumi. & in l. alius. s. bellissimē. ff. quod ui. aut clām. & in l. relegati. ff. de por. & Abb. in c. cum uenissent. iij. col. de iudic. & in c. iij. ult. col. de im. mu. eccles. & in c. fin. in l. not. d. consti. & in c. cum contin. gat. v. col. de fo. compet. & in c. in nouam. per illū text. de censi. in c. quod ad translationem. in princ. de offic. lega. & in c. super quibusdam. de verb. signi. & in consil. ult. incip. placet mihi. j. uol. & in c. cum te. x. col. uer. ad septimum. j. tit. proxi. & in consil. xcij. in j. uol. Quo ad primum dubiū. vj. col. Et ibi de ciuitate Florentiæ, quæ fecidū ipsum, omnia potest in suo territorio, quæ Imperator in suo imperio. Vnde sua statuta possunt dici ius ciuile, iuxta not. in l. fin. ff. de poen. in ecclesiā, circ. ca med. j. col. & quod ibi dixi, in Apostol. & quod per Felin. etiam in c. posulati. in fine. iij. col. de fo. compet. & Phil. in c. consuluit. lo. iij. j. not. de appl. Vnde confus. Card. consil. lxxij. Titius nunc fuit, quod tales domini possunt tollere appellationem. De istis loquitur Ioan. An. in Spec. de appl. s. uidentum, dicens ab eis

non posse appellari ad imperatorem. De istis dicit Lud. in repe. l. xij. col. uer. tertio quarto. C. de hāre. in s. quod banniti ab ipsiis non sunt capaces hereditatis, etiam secundum iura ciuitalia. De istis dicit Bald. in l. exemplo. ad fin. C. de proba. in procēmio. ff. or. iij. col. in l. precibus. xj. col. uer. decimotertiō oppono. C. de impu. & alijs subst. in l. fancimus. ad fin. princ. C. de dona. in authen. hoc amplius. iij. col. uer. quarto, an filij regis. C. de fideicom. quod in suis territorijs discuntur imperatores. ¶ De istis dicit Old. consil. cxxxvj. Ut eius, de quo quaeritur, post princ. quod non improbabiliter dici potest habere locum in eis. Text. in l. pen. C. de do. inter uirum & uxori. Ideo ualebit donatio regis facta filio in potestate^b, secundum eum, quem sequitur Bald. in c. j. s. item sa-

^b Filio in potestate.] Addit tenet tem. Soc. in cōfilio lxvij. incip.

Frustra plenū-

dini. uer. sed præ-

misis. circa mes-

dium, in j. parte,

chart. cxv.

optimè Bald. quem uide in l. hostes. ff. de capti. ponens latiū, quām referant hīc Ab. de certis populis prætentibus se habere priuilegium libertatis ab imperatore, & quodammodo tenent precariō. Et istud priuilegium posset imperator reuocare, secundum eum. Tamen negat hīc Abb. quod posset concedi tale priuilegium, post Bald. in procēmio feudorū, neq. est affirmans, q. posset concedi, posset reuocari per no. in c. quā in ecclesiārum. de confit. ubi ponitur de principe, qui non tollit ius tertij. Hanc opī. Car. sequitur simpliciter Præpositus in d. uer. uidebatur. v. col. Se latius ibi Alexan. de nouo ponderans illum text. pro cau. ubi dicuntur, quod ex quo rex Francia non recognoscet suoperiorē, potuit sine laſione alicuius subiecte se iurisdictioni Papa. Nam si præscriptio non ualuerit, certè recognoscet suoperiorē. Nec placebit expoſitio gloss. ibi, qui intelligit, quod non recognoscet de facto: nam responsio Papa debet intelligi, ut respondeat de iure: gloss. in c. consultationib. de temp. ordi. Nec Papa approbat ea, quae sunt reprehensibilia, c. omne, quod. xxv. q. vi. Non erit per hoc rex acephalus: quia suberit Papa, qui est unicus & supremus princeps: gl. in cle. ad nostrā. in uer. eccl. de hāre, non tamē habebit Papa illam iurisdictionē in regem, quam habet in terris ecclesiā: sed erit eius immediatus, sicut prætemporari, secundum ipsum, subdente esse cogitandum: quia articulus est multū dubius: & tutius esset nō recēdere ab opī. contraria, si dñi temporales & ciuitates, quae præscriptur, possent induci ad recognoscendū imperatorem in dñm, secundū eū. Defendit etiā hāc partem solēniter Nico. de Vbal. auditor Apostolicus in tractatu de success. ab intest. in xij. char. uer. ultimus legitimā modus. ubi ponitur de rege Franciæ^a, & de rege.

^a Francie] Vide Ixij. dist. de rege Angliæ, qui nō recognoscit imperatorem, p. c. causam. lo. iij. q. ser. & Nicol. de Nea. in proe. feu. dicens, q. post illā decreta recognoscit regnum in feudū ab ecclesiā. Sed dicit ipse, q. hodie nemine recognoscit, propter quod illud regnum multipliciter tribulat. Et tāgit de rege Odo. illis diebus expulso per regem Henricum. Hanc partem firmat etiam Anto. de Rosellis, de Are. in tracta. de legitimiōe in xxxix. char. parua, uer. ulterius est uiden dñi, quid de regibus. ubi concludit, q. tales non recognoscētes imperatorem, ita possunt legitimare in suo territorio, sicut imperator in terris imperij. Pro ista parte uide etiam unum uerbum per Franc. Are. in l. v. in prin. in p. col. de uer. obliq. ubi sequendo Ludo. in rub. C. qui adimit. dicit, q. illi, qui præscribunt iurisdictionem & merum & mixtum imperium, imo & aliqua spectantia ad solum principem, iuxta d. c. super quibusdam. ac quis uite hanc potestatem, tāquam principes: & si eam exercit, non recognoscētes superiorem, tenent locū principis: ideo eorum constitutio dicatur ius ciuile: q. exercēt talia iure proprio quāto præscriptionem: & licet libertas aduersus supremam potestatē non possit præscribi, Inn. in c. bon. lo. j. de postul. prela. dixi latē in c. cum nobis. j. col. j. eo. quia ramen merum & mixtū imperii possunt præscribi, appare, q. qui nō recognoscunt superiore, præscribit ipsum, ut princeps. Ideo dicitur exerceat hanc iurisdictionē iure proprio, secundū prædictos. Vide etiā ad hanc partē conclusionē Ale. in l. ciuitas. ad f. ff. si cer. pet. dū examinat, q. nō capitula contrarium gestorum cum una ciuitate, habeant uim legis p. ipsius ciues: Vide etiam Firma. in tractatū de galliis, in pri. j. partis, ubi latē p. bat, q. tales dñi possunt

^b imponere uectigalia^a in terris suis. Vi de etiā super his Imo. post Ang. in l. si de Bar. in l. publica. quāramus. in f. ff. de test. & Nico. de Felini iij. pars.

canva. s. in uectiā liceat.

glib. in s. col. ff. de pub. et Bartho.

Cep. de ser. rust. ti.

de potestate, & in

l. eum, qui ult. col.

de uerb. signif.

Imperator] Vi

de do. Alex. de Ia-

mo. in l. si mibi &

Titio. de uerb. ob.

& in l. hostes. de

capti. Et qdē Bal.

in l. receptit. in

j. col. C. de con-

ſti. pec. ex Old. in

cōſi. ccl. inci. Nos

Regiūs, &c. &

adde do. Soci. in

cōſ. clxv. inci. Vi-

ſi uelutur. uer.

quintino pl. in ij.

part. char. xxv. q. p.

rex plus iuris ha-

biti regno, quām

imperator in in-

perio.

Vide Bal. in c. cūm uenissent. j. col. de eo, qui mit.

in pos. ubi dicit, q. rex in suo regno est monarca, & to-

tum continens. Cum istis uide Bal. in l. ea lege. pe. col.

uer. septimō quārit. C. de cond. ob. cau. & in c. j. s. fi. in

fin. de prohib. feu. alic. per Fed. & in rubrica, quae sunt

regalit. Vide Petr. de Anch. consil. cccxxv. Pro maiori

diligentia, ubi plura prosequitur in materia regio-

rum, & unde regnā habuerint exordium. Et dicit An-

ge. in l. unica. C. nō sine iussu prin. quod reges in regnis

suis habent ius confiscandi & liberum arbitriū. Et dicit Bald. in c. significantibus. in fi. de offi. deleg. quod rex in regno suo in temporalibus est uicarius Dei. Et dicit Bart. in extraug. ad reprimen. in uer. figura. in fin. quod creditur assertio solius regis, sicut de Papa di-

cit in c. cū. à nobis. ii. fi. de test. & in cle. j. de prob. & no.

Bal. in d. c. cū. à nobis. j. col. ubi etiā ponit, quod cre-

ditur duobus habentibus legationem imperiale, si-

cut cardinalibus. Tamen hoc non est affirmandum

quia dispositio dicatorum iurium non habet locum in

aliо, quām in Papa, ut per Bart. in l. ambitiosa, in vii.

col. ff. de decre. ab ordi. fa. & Card. in cle. pastoralis. in

prin. in iij. col. de re iudic. & Alexan. consil. cccxxx. Pon-

derat narratis. in fin. & soleo ponere in d. c. cū. à no-

bis. post Cat. in consilijs. Postremō pro ista parte facit optimē terrible consilium Old. lxxij. consuevit dubi-

ari. ubi accuratē firmat, quod non est de necessitate

subesse imperatori, qui non fundat intētio nē suam

super toto mundo, in cuius pacifica possessione nun-

quam fuit, & latē probat, regna esse à Deo. Et ipsum al-

leg. Abb. in c. fi. ad fi. j. dist. Ipsum etiam transcribit ad

literam, sed non nominat. Pet. de Monte, in suo tracta-

tu De potestate. Pap. & imperatoris, in antepe. char.

¶ Contrariam partem, quod imo præscribi nō pos-

it, ut quis nō subiit imperatori, firmat Abb. hīc, & in

d. c. per uenerabilem, quasi in fin. ubi ponit eadem uer-

bar. tum, quia nemo potest se ipsum possidere, tū, quia

est acephalus. Cui rationi responsum est s. quod isti

non sunt acephali, ex quo subiunt Pap. etiam in tem-

poralibus.

Super qua responſione attende sic: Aut tā-

les, dum præscriferunt contra imperium, obedierunt

Papa in temporalibus, & ipse in eis exercuit gladium

temporale, & procedit opī. Bar. cum sequacibus: quia

apud Papā est in habitu potestas temporalis, d. extra-

m. uag.

uag. unam sanctam. & per subjectionem istorum & eius acceptationem habitus reductus ad actum, excludit imperatorem, quasi si ipsum Papa actiuè præscriperit. Aut dicit istos non esse accephalos: quia sub sunt Papa. Tamē reuera inter Papam & eos non interuenit exercitium & obedientia recognitionis temporalis, & tunc non uidet responso tuā. Primo, quia Papa non habet in actu gladium temporalem. Non est omnes in d. c. nouit. Ideo ex quo nullus redixit habitum, non uidet sufficeret, q̄ solum dicat uerbis, ipsum esse monarcham. Secundo & fortius sequeret, q̄ nunquam haberet locum iste text. Probo sic: Nulli clericū possunt ita se eximere per præscriptionem, quo minus habeant Papā pro suo supremo capite. Inno. in c. bona. lo. ij. de postu. prela. Dixi. cū nobis. Modò si ad hoc, ut quis non discutatur accephalus, sufficeret, secundum Car. q̄ non posset se eximere à Papa, sequeret, q̄ semper ualeret omnis præscriptio libertatis contra episcopū: quia prescribens semper dicaret, sum subiectus Papā, non tibi: & sic iste tex. nihil importaret. Et quando dicit, q̄ potest præscribi, ut quis non subiectus episcopo, sed Papā, d. c. cū persona. Puto intelligentiam, dum modò tales sint à Papa habiti & tractati, ut subiecti immediate. Sed sola generalis præminētia Papā non redacta ad actus ordinario prædicantes, non sufficit. Ex quibus opī. Abb. hic erit uera, nisi recognoscatur Papa uerbo & opere eo modo, quo dixi. Et hoc fortè sensit Ab. unico uerbo, in c. quod fides. ij. col. uer. an autem ista possint. de off. ordi. dum declarat c. in archiepiscopatu. de rap. Et hanc considerationem non inuenies in tuis schartafactis. Viterius pro ista parte addo Inno. in l. infamem. pe. col. ff. de publ. iudici. ubi not. uerba Bar. ibi dicentes, quod isti non recognoscunt de facto: & sic potius uidentur delinquare. Ideo non debent mereri priuilegium ex delicto. Facit, quod de tyranno no. glo. in cle. j. de bal. p. primo. Fatur, quod tales in terris sibi subiectis volunt pro supremis principibus haberi, & eorum gesta seruari, tanquam ab imperatore facta: sed illud fieri non potest, secundum eum latius, cui conuenient uerba Sal. in l. quisquis. ij. col. C. ad l. l. l. maiest. ubi latè tenet, quod illa lex non habet locum in recognoscente superiore, sed bene habet locum in non recognoscente. Nec est mirabile, quod plus defertur facienti de facto, quam obedienti: quia proditor obedientis imperatori, non dicitur prodere dominum, uel principem, sed eius uicarium. Et sic uult Sal. quod illud non recognoscere sit de facto. Et ad ipsum adde omnino Pau. de Cast. in l. ij. de epis. audi. ubi refert Bald. & Ang. fuisse in contraria opī. inter seipso. Tamen ipse dicit, q̄ quicquid sit, etiam ciuitates recognoscentes superiorem, puniunt crimen laesa maiestatis, quando per seipso se regunt, ut Perusia, & Bononia. ¶ Et dicit Brix. in reperitorio, in uer. maiestas. quod in nedum aduersus regem, sed etiam aduersus dominum ciuitatis cōmittitur crimen laesa maiestatis. Alleg. d. l. ij. de quo etiam in lib. malefic. in uer. chechait tradito. ij. col. Hanc partem tenuit etiam Host. in d. c. per uenerabilem. dicēs, quod rex Francie, Anglia, & Hispania, peccant mortaliter, non recognoscendo imperatorem in dominum in temporalibus: & quod non possunt præscribere, nisi nomine Romana ecclesiæ, per notata hic. Tamē quo uelq̄ non exigunt ab eis talis recognitio, excusantur, sicut dicit in decimis non petitis, in c. cū homines. & in c. peruenit. & in c. in aliquibus. de deci. Ethanic opī. Host. sequitur loan. And. & But. in d. c. per uenerabilem. Hanc partem firmat etiam Domi. post But. in c. ij. col. de consti. concludens, quod reges Francie & Hispanie, & similes non possunt præscribere contra imperatorem, nisi forte nomine Romana ecclesiæ, iuxta c. cū ex officij. I. o. Et dicit, quod tales ligantur legibus, si non stet in libertate tanto tempore, quod imperator uisus

xxx. ann.

c. cū nō
liceat.

Paulini De sede vacante. ¶ Sexto considera, quod dicta extra uag. unam sanctam. loquens de gladio tempora- li. Papā est declarata, ut nihil noui intelligatur afferre in rege Francie, quo ad subjectionem Papā. Nam per ipsam non amplius, siue minus est subiectus Papā, quam ante, ut in constitutione Clementis V. Meruit. quā alleg. glo. fin. in cle. plerisq. de elec. Et de potestate Papā in temporalibus uide remissiones amplissimas ad saturitatem per Francie. Pauli. in glo. d. extra uag. unam sanctam. postas in d. tra. fol. xxxvii. Tertij in c. solita. ad fi. de maio. & ob. ubi uide. ¶ Septimo considera, quod ab istis, qui non subsunt imperio, appellari debet ad Papam. Phil. in c. si duobus. s. fi. de appell. de quo etiam per dominum meum de Are. in c. s. iij. col. de proba. ubi tenuit contrarium, reprobans Host. in c. cū Ioannes. de fi. instru. quem sequitur Abb. in d. c. j. Tamen saluari potest opī. Host. in recognoscente Pa- pā, ut latius posuit in d. c. si duobus. s. col. ¶ Octauo con sidera, quod ciuitas subiecta imperio, quā patitur molestias bellū locis potentioribus, si implorat auxiliū imperatoris, & ipse det uerba, nec sit aliqua spes de au- xilio suo, potest licet se submittere alteri. Bald. pulchre in c. iij. col. de iudici. ¶ Non dō considera, quod licet qua- dam loca non subsunt imperatori, non restat, quin clia- catur dominus uniuersi. Bar. & Angel. ij. ff. de rei ued. ubi quis dicitur dominus uniuersalis, licet omnes res ei non subsunt. Et ita intelligo uerba Host. in sum. de ob. fi. or. s. fi. uer. sed & imperator. dum dicit, quod impera- tor habet imperium iustum super omnes nationes. Et ista uerba faciunt pro quibusdam regibus, qui in suis titulis appellant se dominos locorum, quae non tenet: quia prætendunt ius in eis. Tamen considera, quid si loca, quae non subsunt imperio, sint multo plura, quam quae subsunt. Et dicit Abb. in c. licet ex suscep. s. not. de foro compe. q̄ dicitur dignitas imperatoris non posset per Papam supprimi. ¶ Decimō considera, quod si filii, qui non recognoscunt imperatorem, sunt negligentes in ministranda iustitia, Papa non supplet negligētiā eorum, sed imperator. Abb. in d. c. licet ex suscep. vj. col. per text. aureum in c. irrefragabili. in princip. de off. ord. ubi alia pro hoc allegauit, & restrinxit hoc dic- etum in principio de facto, non recognoscere aliquem superiorem: secus, si recognoscit Papam, per prædicta, & per id, quod not. Abb. in c. graue, ad fin. de off. ord. ¶ Undecimō & ultimō cōsidera, quod si imperium fu- ante Papatum, ut per loan. And. in Spec. de iuris. om. iu. in princip. super uerb. maximē. Potest dicit uerum esse de imperio Romanorum, nō de isto per Christum renouato, ut per Bart. in d. uer. totius orbis. & per Old. d. consil. xcvi. Vnde autem habuerit imperium origi- nem, sunt opiniones variae. Alibi di- citur, q̄ gladio. glo. in c. j. de pa. iura. b. Originem] vi fir. quae est sing. secundum Ang. in d. l. de Bal. in l. fi. C. de deputatio. & i dispu. Renovata quer- quadri. præscrip. etra. post pr. Aliibi dicit, q̄ à fortuna: & lmo. in c. licet. gl. in d. l. digna uox. C. de legi. Aliibi dicit, q̄ fortuna: & lmo. in c. licet. & cit. q̄ Papatus & imperii fraternizat, c. Fraternizant] & ambo sunt à Deo: gl. in s. sanctimus. Adde do. Alex. in pos. Concludit Albe. in l. cū totius popu- ubi etia uide Bar. los. C. de summa tri. q̄ imperii habuit & Bal. in d. l. fi. quidem initium à uolētā, tamen uo- luntate & permissione diuina. Et sequitur Pet. de Mon- te in lib. De potestate Papae & cōclif. in iij. parte, de quo etiam per Cat. in c. uenerabilem. vi. q. de elec. quem re- citat Prepositus in c. causam. ult. col. qui fil. sicut legi. Et ponit late Anto. de Rosellis in sua Monarchia, & latissi- mē Dantes Florentinus in sua Monarchia, in iij. lib. in- cip. Conclusit ora leonum. Addit etiam prædictis duo, que posuit in fin. c. sequen. uidelicet, utrum ciuitas sub- iecta Papae possit præscribere merum imperium in fin-

gulos ciues stante iure Papæ in uniuersos: & utrum car 29 Cuius subiecta Romana ecclesiæ an posuit præscribere merum imperium in singulos ciues.

C A P I T U L U M I V .

Daudientiam. ¶ In feudo Romanæ ecclæsæ contra ipsam ecclæsiæ & uasallū currit sola præscriptio ceterum annorum. Vel sic: In iuribus ad Romanam ecclæsiæ spectantibus currit solum centenaria præscriptio. ¶ Ad illud de Papa alienante in laicū bona Romanæ ecclæsiæ, dicit Archi. in c. cùm non liceat. xij. q. iij. & non potest alienare ad malos usus: sed potest inuenire nouū casum licita alienationis, & non potest alienare causa locupletandi cōsanquineos, ut erigant palatia, secundum eum. Quem cōmendat Bal. in l. cùm multa, ad fine. C. de bonis, quæ liber addens, & tñ benemeritis erga sedem Apostolicam potest dare castra in feodium. Sed loca preciosa, ut sunt magnæ ciuitates, non potest dare in feodium sine consensu Cardinalium, qui sunt capitulum uniuersalis ecclæsiæ. Imo dixit Pet. de Ancha. consil. ccv. Tres domini. pe. col. quod oportet, ut in alienatione sit clausula derogans d. canon. non liceat. Allegat l. quoties. & l. rescripta. C. de prec. imp. off. Sed in hoc contrariū tenet Pau. de Castr. consil. cclxxx. incip. In facto præsent. iij. col. intelligēs dictum canonem de honestate: quia par in parem, &c. c. innotuit. de elect. Vello quiritur, quando non subest causă rationabilis, & manifestè dislapidat: quia tunc potest ei in faciem resisti, sicut Paulus Petro, c. Paulus. iij. q. vij. Nam Papa scandalizans ecclæsiæ, non est tollerandus. Imo. in c. quant. d. cōsue. Quisimo dixit animosè Abb. in c. cum uenient. iij. col. de iudi. quod si Papa in dando terras ecclæsiæ suis attinetibus, esset incorrigibilis, posset deponit: quia non posset esse, quin scandalizaret ecclæsiæ. Ideo de hoc posset accusari in concilio, iuxta glo. in c. si Papa. xl. dist. de qua memini in locis notatis in tabula mea super tit. de constitut. in uerbo, cōsiliū. & in uerbo, Papa. Subdit tamen Abb. ibi, quod in dubio præsumitur causa, per no. in c. quæ in ecclæsiæ. de consti. Ideo ualeat alienatio, quam Papa qualitercunq; facit, secundum eū: quem puto posuisse hoc uerbum causa blādiendi Papæ: quā ipse alibi uult, quib; ex facto Papæ scandalizaret ecclæsiæ universalis, nō præsumit in eo causa, ut posui post ipsum i d. c. quæ in ecclæsiæ.

S V M M A R I V M .
¶ 1. Papa quando posuit alienare bona ecclæsiæ Romane.
2. Papa potest infudare omnia feuda ecclæsiarum.

3. Canon si irritat alienationes de immobilibus ecclæsiarum non solenniter factas, procedit etiam in alienatione factas per Papam.

4. Principes seculares an posint alienare terras sue dominationis.

5. Princeps an posuit concedere regalia in præiudicium successorum.

6. Testis si dicat se alter dixisse, quam notarius scripsit, cui magis sit credendum. nu. 7.

8. Inuestitus de iurisdictione certi loci, an lucretur poenas pecuniarias.

9. Papa si inuestiret aliquem de comitatu, dicendo, quod talis comes res signavit sibi comitatum, non est ei in hoc credendum. Adde ad iudicium nu. 10.

10. Scriptura archivii publici ut plenè probebit, requiritur, quod archi-
uo publico presit officialis publicus

11. Scriptura archivii publici non probat extra territorium.

12. Scriptura producitur ex archivio non solum creditur, sed etiam pro-
ducta de domo officiali presit archivio.

13. Scriptura archivii non solum probat, sed etiam exemplum ab eis sum-
ptum.

14. Scriptura quod est in loco publico sub custode publico, & omnes
scripturæ ibi positæ sunt authenticæ, tunc illa etiam censetur au-
thenticæ.

15. Liber capitulo continens censuarios & emphyteotas, &c. non pro-
bat contra alios, sed solum contra seipso.

16. Prescriptio communis an ualeat contra ecclæsiæ exemptam, quæ
tenus sibi prædictet.

17. Prescribere an possum contra uasallum tuum, ita ut efficiar uassallus
tuus, nedum te scient, sed etiam ignorante.

18. Prescribere an possum contra uasallum tuum, ita ut efficiar uassallus
tuus, nedum te scient, sed etiam ignorante.

19. Prescriptio non currit contra dominum, si non indiguit opera ua-
sallorum, si indiguit, &c.

20. Solutio est prescriptibilis, excepta solutione, quæ sit in signum sub-
iectionis, quando subiectio non est prescriptibilis.

21. Dominium utile solum transfertur in contractu emphyteoticu & feu-
dali sub annua penstone, quæ alio nomine uocatur canon.

22. Prescriptio centenaria an tantum currat contra Romanam ecclæsiæ,

23. 24. 25. 26. 27. 28. facilis

c. ad au-
cūt etiam consuluit Ana. consil. lxxxi. Vito instrumento:
quæ ualuit donatio moderata facta per ducem Mediola-
ni in terra Asteni, etiam posito, quæ in illa terra dux sit uis-
carius imperij. ¶ Dicit etiam Oldr. consil. cxxxvj. Qui-
dam episcopus. iij. col. q̄ licet prælatus posuit donare
propter merita donatarj. c. ad hanc. &c. relatum, de testa
non tamē in magna quantitate. Et dicit Bal. in l. preses.
ult. col. C. de transact. q̄ præses ciuitatis non potest co-
ponere de poenit fiscalibus: quia hoc non ueniet in ge-
nerali mandato. Alle. d. l. prohibere. g. f. Facit c. per tuas.
cum gl. de arbitri. Per quem text. no. ibi Ab. in l. no. in rea-
pe. q̄ procurator ex mandato generali ad causam non
potest compromittere: quia sapit transactionem, quæ
requirit speciale mandatum, c. qui ad agendum. de procu-
re in vj. Quæ omnia not. ut noua. ¶ Ad latitud. quod tan-
git Ab. de teste negante se dixisse, ut notarius scripsit:
adde Lud. in d. l. s. f. ult. col. ff. de uer. ob. ubi ponit de
interpretate negante se dixisse, prout notarius scripsit: &
dicit, credi notario, nisi authoritas interpretis sit ualde
maior. ¶ Item limitat, nisi agatur de falso: quia t̄ accusa-
tus non cōdemnabit proprie dictum solius notarii,
nec econtra. Alleg. S. p. in loco hic allegato per Abb. de
quo facit festum Car. in c. sicut lo. i. in f. de testi. & Imo.
post Cal. in c. cum Ioāns. x. col. uer. & ideo, si testis ex-
aminat, de fide instru. ¶ Limitat, nisi iudex asitisset ex-
amini: quia tūc ipsa examinatio scripta operabitur etiā
ad poenam falsi, ex quo. scriptura coadiuat etiā te-
stimonio alterius, quam scribentis, iuxta l. si quis ex ar-
genteris. s. f. ff. de eden. Ita Salt. pulchre in l. si quis decu-
rio. C. de fal. Sequitur Flo. eo non alle. in l. cùm de atate,
ulti. col. ff. de proba, & alle. etiam l. iij. uer. finge enim. ff.
de Caro. edic. q̄ in ciuili non stet regulariter huic af-
fertionis testis. Et dicit Flo. uideti casum hic, & q̄ per hanc
questionem replebis bursam. Et dicit Bal. in c. literas.
de præsump. esse ibi text. optimum in uer. quanquam
quod non crederem, dicenti se aliter dixisse, quam no-
tarius scripsit. Ad quod vide etiam But. Imo. & Abb.
in c. cùm dilect. de accus. Et dicit ibi Ana. in iij. col. q̄ si
probatur, aliter fusile dictū per partes, quam fuerit scri-
ptum per notarium: quia partes dixerūt unum, quod
ipse omisit, præsumitur omisum per errorem^b, nō au-
tē dolosū. Quod etiam nota ad mate-
riam Bar. in l. si librari. ff. de re iud.
cum concor. ibi positū. Et quod dictū
est de falso, tenent etiā Card. & Imo. in
c. j. ad f. de hære. & Ab. in c. cùm cau-
sam. ad f. de testi. & Angel. & Imo. in l.
j. s. si quis neget. ff. quemad. testa. ape.
& Alexan. consil. lxx. Vito processu in-
quistitionis. iij. col. & pulchre consil.
ccv. Vito processibus. Et ibi ponit,
quod si omnes testes discunt se aliter
dixisse, quam notarius scripsit, credi-
tur eis. Alleg. Angel. in l. j. s. si quis ne-
get. ff. quemad. testa. ape. De quo etiā
per But. in c. quoniam. xij. col. de pa-
ba. Pet. de Anch. in c. cùm ab uno. in f.
de re iud. in vj. Et per istum text. dicit
Alex. consil. ccv. Reuerende domine.
¶ si dubitatur quam matrice scrip-
tit, prius notarius, statutū iuramento
suo. Et dicit Alex. consil. ccl. Eximie do-
ctor. q̄ statutū notarii dicentis se
ab uno tantum fuisse rogatum, non à
duob. ¶ Dux. j. gl. faciat ad q. utrum
inuestitus de iurisdictione loci lucre-
poenas pecuniarias. Ad quod vide
Bal. & Imo. in l. f. ff. sol. ma. ubi dicunt,
q̄ poenæ confiscaionum, quæ sunt in
castro dato uiro in dotem, sunt uiri;
nec restituuntur, sicut nec alij fructus.
¶ Felini iij. pars.

c. ad au-
cūt etiam consuluit Ana. consil. lxxxi. Vito instrumento:
quæ ualuit donatio moderata facta per ducem Mediola-
ni in terra Asteni, etiam posito, quæ in illa terra dux sit uis-
carius imperij. ¶ Dicit etiam Oldr. consil. cxxxvj. Qui-
dam episcopus. iij. col. q̄ licet prælatus posuit donare
propter merita donatarj. c. ad hanc. &c. relatum, de testa
non tamē in magna quantitate. Et dicit Bal. in l. preses.
ult. col. C. de transact. q̄ præses ciuitatis non potest co-
ponere de poenit fiscalibus: quia hoc non ueniet in ge-
nerali mandato. Alle. d. l. prohibere. g. f. Facit c. per tuas.
cum gl. de arbitri. Per quem text. no. ibi Ab. in l. no. in rea-
pe. q̄ procurator ex mandato generali ad causam non
potest compromittere: quia sapit transactionem, quæ
requirit speciale mandatum, c. qui ad agendum. de procu-
re in vj. Quæ omnia not. ut noua. ¶ Ad latitud. quod tan-
git Ab. de teste negante se dixisse, ut notarius scripsit:
adde Lud. in d. l. s. f. ult. col. ff. de uer. ob. ubi ponit de
interpretate negante se dixisse, prout notarius scripsit: &
dicit, credi notario, nisi authoritas interpretis sit ualde
maior. ¶ Item limitat, nisi agatur de falso: quia t̄ accusa-
tus non cōdemnabit proprie dictum solius notarii,
nec econtra. Alleg. S. p. in loco hic allegato per Abb. de
quo facit festum Car. in c. sicut lo. i. in f. de testi. & Imo.
post Cal. in c. cum Ioāns. x. col. uer. & ideo, si testis ex-
aminat, de fide instru. ¶ Limitat, nisi iudex asitisset ex-
amini: quia tūc ipsa examinatio scripta operabitur etiā
ad poenam falsi, ex quo. scriptura coadiuat etiā te-
stimonio alterius, quam scribentis, iuxta l. si quis ex ar-
genteris. s. f. ff. de eden. Ita Salt. pulchre in l. si quis decu-
rio. C. de fal. Sequitur Flo. eo non alle. in l. cùm de atate,
ulti. col. ff. de proba, & alle. etiam l. iij. uer. finge enim. ff.
de Caro. edic. q̄ in ciuili non stet regulariter huic af-
fertionis testis. Et dicit Flo. uideti casum hic, & q̄ per hanc
questionem replebis bursam. Et dicit Bal. in c. literas.
de præsump. esse ibi text. optimum in uer. quanquam
quod non crederem, dicenti se aliter dixisse, quam no-
tarius scripsit. Ad quod vide etiam But. Imo. & Abb.
in c. cùm dilect. de accus. Et dicit ibi Ana. in iij. col. q̄ si
probatur, aliter fusile dictū per partes, quam fuerit scri-
ptum per notarium: quia partes dixerūt unum, quod
ipse omisit, præsumitur omisum per errorem^b, nō au-
tē dolosū. Quod etiam nota ad mate-
riam Bar. in l. si librari. ff. de re iud.
cum concor. ibi positū. Et quod dictū
est de falso, tenent etiā Card. & Imo. in
c. j. ad f. de hære. & Ab. in c. cùm cau-
sam. ad f. de testi. & Angel. & Imo. in l.
j. s. si quis neget. ff. quemad. testa. ape.
& Alexan. consil. lxx. Vito processu in-
quistitionis. iij. col. & pulchre consil.
ccv. Vito processibus. Et ibi ponit,
quod si omnes testes discunt se aliter
dixisse, quam notarius scripsit, credi-
tur eis. Alleg. Angel. in l. j. s. si quis ne-
get. ff. quemad. testa. ape. De quo etiā
per But. in c. quoniam. xij. col. de pa-
ba. Pet. de Anch. in c. cùm ab uno. in f.
de re iud. in vj. Et per istum text. dicit
Alex. consil. ccv. Reuerende domine.
¶ si dubitatur quam matrice scrip-
tit, prius notarius, statutū iuramento
suo. Et dicit Alex. consil. ccl. Eximie do-
ctor. q̄ statutū notarii dicentis se
ab uno tantum fuisse rogatum, non à
duob. ¶ Dux. j. gl. faciat ad q. utrum
inuestitus de iurisdictione loci lucre-
poenas pecuniarias. Ad quod vide
Bal. & Imo. in l. f. ff. sol. ma. ubi dicunt,
q̄ poenæ confiscaionum, quæ sunt in
castro dato uiro in dotem, sunt uiri;
nec restituuntur, sicut nec alij fructus.
¶ Felini iij. pars.

¶ Dixit tamē Ang. in l. si quis id, quod. ss. de iuris d. om.
iudi. quod emptores gabellarum non possunt sibi im-
bursare pœnas fraudantium eas. Et idem sentit An. in
l. at ubi. ss. de pe. hæredi. maximè ubi dispositio impos-
nens pœnam, respicit sicutum. ¶ Sed contrariū, quod i-
mo emptio gabellarum includit has pœnas, tenet Bal-
in l. i. p. col. C. de fru. & lit. expē. & in c. j. de cog. feu. & in
rub. ff. de re. diutis. iij. col. uer. sed ponamus. & Angel. A-
re. in s. pœnales. v. col. Inst. de actioni. & Bal. & Salsic. in
l. si quis sine. C. de uecti. & com. per text. ibi. & in l. inter-
dum. s. diutu quoque fratres. ff. de publi. Sentit Bartol.
in l. in prouinciali. s. si ego. ff. de ope. no. nun. Not. Bald.
in l. i. in fin. C. si proper publi. penit. & Ana. in c. ij. xj. col.
de malef. & Io. And. in Spec. de locato. s. nunc aliqua-
uer. xcij. Alexan. in d. l. si quis id. licet prædicta omnia
non adducat. ¶ Dum dicit Abbas miro modo amplia-
ri cle. j. de prob. ut per istum text. habeat locum etiam
inter laicos. uide ipsum in cōtrarium ibid. ad f. ubi uult.

9 quod sit Papa inuestiret aliquem de comitatu, dicens,
quendam comitem resignasse comitatu in manibus
suis, non staret illis uerbis. Item latius Paul. de Castr.
consil. clv. Viso & examinato. ad fi. quia d. cle. j. est con-
tra ius commune. Ideo est intelligenda solū inter cle-
ricos, prout uidetur loqui. Forti⁹ dicit, quod nec haberet
locum contra clericos in bonis patrimonialibus. Fa-
ciunt, quæ reduxi in c. que in ecclesiariū. xx. col. uer. ter-
tia declaratio. de conf. Ad idem quod not. Lud. in l.
scindum. xxij. col. uer. præterea aduertendum. ff. de
uer. ob. dicens, q̄ dispositio c. cum à nobis. in f. de te-
stib. solū habet locum in his, in quibus Papa habet
potestatem plenissimam, attento, q̄ ipse Deus subiecit

a In ore duoru^a] fe legi diuinā, dicendo in ore duoru^a,
Addo Fel. in c. ue- & c. iij. q. iiiij. ad f. ¶ Ad hoc c. Deus om-
niens. detefci. & nipotens. ij. q. ubi noluit punire pec-
quod ibi dixi in catia no ta fibi, ut Deo, nisi prius coün-
apost. ceret reos, ut iudex. Et id per eadē mo-
tiua tenet Ab. in d. c. cū à nobis. ij. col.

¶ Considera duos casus. Primus est: quando †Papa disponit contra laicum nō subiectum sibi temporaliter, & tūc procedant p̄ximè dicta. Et ita loquitur Inn. in c. inquisitioni de sen. excō. Et est ratio: quia d. cle. j. inducit priuilegiū suprema potestatis, quia nō utitur princeps erga subditum, cle. pastoralis, uer catorum, de re iudica. ¶ Secundus casus est, q̄n Papa disponit cū laico subiecto sibi temporaliter: & tunc uidetur, q̄ ēt in materijs nō spiritualib. procedat d. cle. j. Primo, quia hoc uidemus in testimonio Papæ d. c. cū à nobis in fin. iuncto uer. super testamentis, uel contractibus. Secundo per istū tex. in quo non apparet, q̄ iste castellanus non esset subditus Papaæ temporaliter. Tertio per c. quicunq;. xj. q. j. ubi princeps potuit hoc alteri concedere. Ergo etiā in ipso est. Quarto propter glo. in uerbo promiserat. in c. ad Apostolica. de re iudi. in vj. & in c. in uerbo, statuit. de renū. eo. lib. ¶ Ad illud, q̄ in ore duorum, &c. respondet detur, q̄ ludāi non recipiebant ipsum pro summo p̄tifice. ¶ Ad c. Deus omnipotens. dicit, q̄ potius probat sententiam esse ferendam causa cognita. Per hoc pulchre esset limitatum dictum Inn. in d. inquisitione. Tamen considera, q̄ aliud est querēre de testimonio Papaꝝ praefito solenniter in causa laici: & tūc procedunt p̄ximè dicta, per d. c. à nobis. aliud est: querēre de uerbis narratiuis Papæ: & tunc forz' ei non cre-

b Non creditur] **b** ditur^b plenē in p[ro]aejudicium laici etiā
temporaliter sibi subiecti, tū p[ro] id, quod
est dictū de clericis in patrimonialib.
tū, q[uo]d dispositio d.cle. j. est exorbitatā.
Ideo non extendenda, ut per Ab. ibi,
& Pau. de Cast. in d. confi. Ad istū text.
respō detur h[ic], q[uo]d ultra narrationē Pa-
p[er]e, de qua in priuilegio, concurrebat
liber c[on]sualis, & assertio testium. Reliqua ad d. cle. j. dia-

c,ad audi

est, si extrahitur de domo illius, qui olim fuit praefectus archiuo, licet hodie non sit. ¶ Tamen considera duo: prius, q̄ iste tex. nō loquitur de omni scriptura, sed de libro celsuali solito custodiri in archiuo. Secundū, q̄ loquitur in cardinali. Vnde extēderē ipsū ad omnē persoñā, quæ olim præfuerit archiuo, forte nō esset tūtu: quæ sequeretur, q̄ nō solū post depositū officiū paulo pōst scriptura probaret, sed etiā omnī tēpore, cū iste tex. nō dicat, q̄ de recenti finierit officiū camerarj: & pro speclalitate in cardinali facit c. nobisissimus. xcvij. dist. & dicit Bal. in l. exēplo. in f. C. de prob. cū s. ¶ Quartā cōclusio. Nōt̄ solū probat dicta scriptura archiuo, sed etiā exēplū ab eo sumptū. Ang. in d. auth. si quis in aliquo. dicens, hoc ab alio nō tactum: & sequitur ibi Alex. uer. præal. addēs Inn. in d. c. j. de proc. qui alle. iſtū tex. Et id sentit Bar. in aut. & si contractus post prin. C. de fin. s. fm Alex. qd̄ fortē intelligit de scriptura exēplāta cū authōritate officials & citata parte, sicut dicit de exēplatione instrumēti publici, ut est tex. in c. f. de fi. inst. fm Bellēc. in d. c. j. ¶ Quintā cōclusio. Quādōt̄ scriptura est in loco publico cū custode publico, & omnes scripturae ibi repositae sunt authēticæ, tūc sine dubio illa etiā censetur authēticā: tex. hīc, & in d. auth. ad hac. & ibi glo. Et nō rāt omnes allegati in prima cōclusione. Sed si aliquis liber, uel scriptura reperitur in loco, ubi nō omnes scripturae ibi repositae reputatur authēticæ, sed aliquæ sunt authēticæ, & aliquæ non: tunc illa mixtura nōn probat, q̄ qualibet nuda scriptura ibi reperita, dicatur authēticā. Ab. pulchrit̄ in d. c. cūm cauſam. iij. col. Et sequitur ibi Are. in itj. col. per c. illud. de prāsum, ubi ex signo æquiuoco annulū non inducitur probatio certa: & tūc archiuo & custodia publica sunt signa æquiuoca, non inferentia, q̄ scriptura uideatur authēticā: secundū eū. Et elicit loquatur latiū, q̄ Abb. qui non ponit, quando locus conseruans scripturas authēticas, & non authēticās, est publicus cum officiali publico, tamen dictum eius est de expressa mente Io. An. in d. uer. quīntū supplementum. Casus magis dubius est, quādō reperitur scriptura in archiuo publico sub custodia publica, nec reperitur ibi aliud genus scriptura, ita q̄ non sunt ibi scripturae authēticæ, nec quæ expressè habeantur pro non authēticis, & tunc firmat Are. ibi, q̄ talis scriptura probatur, quia iura simpliciter dicit, q̄ libet censua a lis. & astim facit fidē, l. censuſ. C. de donat non distinguendo, utrū illi libri sint permixti cum authēticis, uel nō: tum, quia deputatio loci & custodiae publici non uidetur facta ob aliam cām, nisi ut cōseruari fides gestorū: & p̄ cōsequēs, satis uideat actū, q̄ def̄ fides illis scripturis, fm eū: & sequitur per oīa Bellēc. in d. c. j. Sed de mente istorum puto esse similitudinē secundū causum proximē dīctū, nisi esset cōsuetudo in loco largiū dīspōnēs: putā, q̄ omnis scriptura, siue authēticā, siue non, habeat fidem plenā eo ipso, q̄ reperitur in archiuo: quia tunc si p̄ lo- cū iuncta autoritate officials & cō- fuetudine, faciet scripturam de nō au- thēticā authēticā. ¶ Sexta cōclusio. Quādō scriptura extrahitur de archiuo publico, nō est necessaria citatio partis. Bal. per uerbū, forte in c. in f. de fi. inst. de quo etiam per Car. cōl. lxxij. Titius: non sunt in tertio dubio. ¶ Septima cōclusio. Ad faciēdū cōparationē literarū, ut cōfert scriptura esse de manu alii, potest produci una scriptura subscripta ab illo, & posita in archiuo. Nā testimoniū officials archiuo, q̄ ea recipit tāquā cōfectā manu illius, p̄bat, q̄ est de manu ipsius, nec de hoc amplius refractatur quāstio. Sal. i. cōparationēs. vij. col. uer. quāta scriptura. C. de fi. inst. Et est casus ultra ipsū s. si uerō, & ex publicis archiuis in aut. de his, q̄ igre. ad app. Et puto sufficere attestatiōē officials ēt uia uoce, ppter gl. hīc ibi, magistratus cōfiteat. ¶ Octaua cōclusio. Si de obligatiōē unius psonæ reperiūt̄ duæ scripture cōtraria: una, quæ est in archiuo publico faciēt fidē: alia priuata manu eiusdem, stat̄ pot̄ scriptura archiuo. Lu. cōl. ccccix. In causa loānī. p. text. hīc, ubi talis scriptura habet uim publici in instrumēti, & instrumēti publici p̄ferit scriptura priuata testib. nō subscripta, l. scripturas. C. q̄ pot. in pig. hab. ¶ Nona cō- clusio. Qn̄ aliquid scriptura nō p̄bat de sure, sed de cō- suetudine, oportet, q̄ illa p̄bet. Sal. in d. l. exēplo. ad fin. Vnde cū qd̄ fidēfūsor certi datij diceret se exactū a fi- sco, & soluisse p̄ debitore, & ostēderet scripturā faciā ab officials de receptione, in qua nō erat subscrīptio nota- rīj ipsius officials, oportuit probare, q̄ de cōsuetudinē tales subscriptiones nō erāt in usu, & q̄ cautiones faciēt ab officials faciebāt plenā fidē. Quod tene mēti pro his qui soluūt̄ collectas, & prāstātias officials deputatis, fm eū. ¶ Decima & ultima cōclusio. Liber capitulo cōti- nēs cēsuſ. & emphyteotā canonicoū & solutiōēs, nō probat cōtra alios, sed solū cōtra ipsos, nō esset cō- suetudo, q̄ haberet pro authēticō. Pe. de An. cōl. xxxix. Prīmō de iurib. iij. col. Plenūs ponit Flo. in l. cēsus. ff. de prob. cōcludēs post Nic. de Mat. q̄ talis liber censualis plenē probat, si cōseruatur inter alias scripturas p̄bli- cas per officials ad hoc deputatos, per text. hīc, & in d. aut. ad hac. Vide etiā Lu. cōl. cxxvij. Posito, q̄ dominiū. ubi etiā uult, q̄ liber cēsualis per se nō probet ius ecclē- siæ, nīl rāto tēpore fuisse i eo descripta annūa solutio, q̄ inclusa esset prāsumptiōa probatio iuris ecclesiastici cōtra soluēt. Cōtra tertīū autē facit prāsumptiōē, p̄ quā p̄t deferrī iuramentū, fm eū. Et dicit Sal. in d. l. exēplo, q̄ libri cēsuſ probant cōtra subditos tantū, quādō lōgo tēpore uiguerūt inter dōminos subditos, alās nō. ¶ Secundū hac intellige Bal. in l. f. ad f. C. fine cen. uel rel. ubi dicit, q̄ si per libros cēsuſ apparēt, q̄ ita cōsuetū est per decēan. nō est aliud inquirēndū. Et de his etiā, uidelicet quādō diuturna solutio pēsonis patens per libros ecclēsiæ, uel emphyteotā, prober pro, uel contra emphyteotā, q̄ res sit ecclēsiæ, vide Bald. in l. f. certis. v. col. C. de p̄ct. & l. j. l. iiiij. col. C. de fidē, quē cū certis alī locis retulī in c. cū Bertoldus. p̄ col. j. tit. px. Et p̄sunt ista, quādo sunt amissā instrumēta: nā recurrēt ad archiuo. ¶ Quid autē, si nec sunt in archiuo, quomo- do possit, p̄bari tenor instrumēti, uel privilegiū p̄dīt̄ po- sui oīo pulchrit̄ cōclusiōes in c. sicut. iij. col. j. tit. px. Et de hoc uerbo Archiuo, vide gl. que al- b. le Hieronymū in c. sc. in f. de iurein. b. Hieronymū] ¶ In quādō Ab. post alios no. gl. hīc, & in c. dilectus. in uerbo, generet. de rel. Qui dicit in pros- logo Hester, seu p̄sum librū leuasse de Archiuis He- brōrum. & de col. de fid. & in d. c. dilectus. ubi idem dicit. Et dū Ab. alle. Arc. c. uolumus. hoc uer. Archiuo, iude etiam in aut. xvij. q. iiiij. de ecclēsia Lateranensi, vide ad hec: C. de fidē eundem in c. f. qd̄ incip. nemo. xvij. q. iij. & nō, bene nouā op̄i. Ab. hīc, q̄ exē- p̄tus potest se tueri ex nō cōpleta p̄- scriptiōē respectu Papā, licet sit cōpleta, quo ad ipsum. Pro quo facit optimē c. cum tempore de arbit. inducitū hīc per Ab. Sed illa ratio de allegando iure tertij non i- ta bene facit: quia licet concludat p̄scribenti non cō- petere ius respectu Papā, non tamen concludit ius cō- petere respectu exempti, nisi uelutim dicere, q̄ satis sic concludere simpliciter, q̄ alleganti p̄scriptionē non comperit ius. Et ad illud c. cum tempore, vide, quæ dixi in c. cum oīo. j. eo. ¶ Dum autē Ab. post multa firmat, q̄ p̄scribere possum contra tuū uafallum, ita ut ef- ficiar uafallus tuus, nedū te sciente, sed etiam ignorāte,

tamē in casu ignorantia competit tibi restitutio: ad-
de Lud. cons. clxvij. Visa diligenter. vij. col. ubi uoluit in-
distincte, q̄ etiam si dominus ignoret, præscribatur uti

a Domini] An
¶ quando currat
prescriptio aduer-
sus usus allum; siue
Emphyteotam ec-
clesia, siue eius,
uel domini preiu-
dictio, uide plene
do. Socin. in conf.
ccxvi. init. In cau-
sa, que uertitur]
uer. sed tamen his
non obstantibus
In i. parte, charta
clxxvii.

a le cōtra uasallū sine damno domini⁹,
per c.s. qui ergo. de inuest. de re alie.
¶ & per tex. hic cū gl. uer. principia
liter. dānta ratione. Hos. hic. q. inter-
fit domini nō habere cōsuetuus allum
q. sequeretur ex ea, q. feudū, uel em-
phyteosis nūquā præscribit posset cō-
tra tex. in c.s. quis p. triginta. si de fide
fue. cōt. Sed illud uerbū Ab. de resu. stru-
inte, saluat hāc mētionē, & euitat hoc
absurdū, & faciūt dicta s. eo. uigilanti.
Et ad hac uide Ange. in l.j. C. de anna.
excep. & in l.j. quāuis. & in l.j. usufac-
nē. ff. de usuc. & Bal. in aut. quas actio-
nes. v.j. col. uer. extrā oppono. C. de sa-
fan. eccl. & in l.j. viii. col. uer. septimā
mō.

quaro. C. de fer. & aqua. & ibi dixit, quod
fi Papa confessit mihi castru, possum ipsum perdere prescriptio
nem conmuni*u*quia mea possesso non est Papalis,
sed priuata. Oportet tam ab edicto hoc casu dictam
restitu*n*em allegare aliquod intereste domini: put*a* circa
ca qualitate uafall*i*, sed Abb. habc: & forte, eti*a* si uafall*us*
nous esset aequi idoneus, ut primus sufficeret allega*r*re, quod ipsi dominos inscio prescriptionis est que*s*tut*u* ius aduc*re*,
cadi ad se dominiu*u* utile in poen*al* neglig*er*ta prim*u* i*u*
fall*i*, qui pas*te*do prescriptione est simili*u* alienati, ut pre
lo. An. in Sp*ecie*. in rub. de feu. & Ab. habc: quia ex denegatione
restitu*n*em dominus perderet hoci*u* reuoc*ad*
utile. Ideo satis dicetur ag*re* intereste, nec iuu*u*bi*u* no*ne*
ius uafall*us* prescriptione qu*a* dicta restitu*n*em res*ci*dit
fauore i*u*st*u* ignorati*u* domini. Cogita: quia multissi*m*
importat. Et scias, quod ad hoc, ut prescribatur ualde util*u*
domini*u*, oportet, quod prescrib*es* possideat t*anquam* uafall*i*
ius praest*ato* seru*u*ti*u* vel solu*ed* canon*ic*. Tex. & Bal. ir*u*
c. si quis per triginta. si de feu. fue. contr. inter do. & agna.
Alex. conf. mihi cclix. In causa & lite uertente inter Anto*n*iu*v*. y*ea*. Et de hac materia uido omnino euid*em* contr. mihi cccix. Viso themate sed scripto. ubi eti*a* ponit de pra*et*ica seru*u*da a praelato, contr*aria* e*u*, quod dicit se prescrip*ti*o*u*

19 utile dominiū cōtra ualallū ipsius. ¶ Et si in quātū Ab. & Imo. hīc post lo. An. in addi. Spec. dicit, q̄ si dñs non in dignit seruitio uasallū, nō cōsistēte in prēstatiōe annua nō currit cōtra eū prāscriptio, que liberet uasallū: secū si eo usus nō est, quādo indiguit, & uasallus fuit in bona fide: adde Bal. in c. ex parte Ade. iij. col. de testi. ubi dicit, q̄ uasallus, qui lōgissimō seprō nō seruitio domino, quia nō fuit opus, nullā libertatē prāscribit. Et dicit esse casum mirabilē in clancimis. de feu. fine cul. nō oportuit in ver. si nō fuit necesse. Et ad hoc p̄positū soleo hīc referre plura, que postea latiū posui i. c. cū accessiſē xviij. col. uer. hāc regulā līmita primo. de cōſt. Dic. uribi. & cōſidera, q̄ etiā sū occurrit casus, in quo dñs poterat uit opera uasallū, tamē nō fuit usus: q̄a nō oportuit cū auxiliū aliorū sufficeret. Adhuc habet locū predicitā q̄a nulla defidia p̄t imputari dño, si nō uocauit illum, quo nō indiguit. Bar. in l. cū scimus. in prin. C. de agri. & cōſtitut. lib. xj. ¶ In quātū Ab. cōcludit, q̄t omnis solutio cēsus, sū cēsus p̄t scriptibilis, excepta illa, que fit in signū subfictoris, quādo subfictio nō est p̄t scriptibilis: adde cēdū in c. cū cōtingat. v. col. de fo. cōp. & in c. significatio uit. in fidē cēsi, aliiquid per gloss. h̄. in c. tua. lo. h̄. de deci. ubi firmat, q̄ l. cōperit. C. de p̄aſc. xxx. an. nō p̄cedit in cēsi debito priuato. Idē firmat Salicū in d. l. cōperit, positi prin. Sētū Ab. in c. cū cōtingat. v. col. uer. unde de cōclūdo de fo. cōp. aliiquid p̄ gl. h̄. in c. tua. h̄. de deci. Sed in cōtra rīu uidetur prima facie fortis tex. in c. cōſtitutus. de rel. do. p̄ quē dicit ibi lo. An. sup. uerb. xl. an. cēsum prāscripti binō posse: & remittit ad Spe. ist. de loc. §. nunc aliqua. ua.

uer. xlij. & uer. xlifi. ubi Spe. t̄aḡit de allegātē pr̄scriptiō
nē super canone debito domino directo, nō aut̄ in cēlu
in quo pr̄supponitūr dominū esse penes soluentē ip-

sum. Et q[uod] in solutione c[on]sul[er]tū p[ro]l[oc]utum est, ad minū, firmat ibi ln. in fi. dicere, q[uod] illi fratres p[re]scripti p[ro]rū c[on]tra mala fide, nō est tutū; q[uod] tex. loquitur de legitima p[re]scriptione dicere, q[uod] iudicetur de c[on]sul[er]to debito eccl[esi]a, sicut de debito p[ri]ncipis, c[on]tra eccl[esi]a aequiparatur f[or]sco, est falsum, teste Ab. h[ab]it[us], & in d.c. significavit. Vera solutio est, q[uod] tex. in d.c. c[on]stitutus, loquitur in c[on]sul[er]to simpliciter debito & c[on]stituto loco subiectionis. Ideo si cut subiectione simpliciter nō p[ro]scribitur, c[on]tra nō licet. S. eo ita c[on]sul[er]to illā r[ep]r[es]entat[ur] surrogatiū. Vnde dicunt Io. An. Bu. & Ab. ibi ad fi. q[uod] licet in petitio iuriū episcopaliū ueniat iure cōmuni debita, nō iure speciali, c[on]querēte, de o[ste]nso, tamē ueniunt etiā debita iure speciali surrogata loco debitorū iure cōmuni. Et ita intelligitur d.c. c[on]stitutus. Et cōsidera, q[uod] in illo text. pars monasterij solū uidebat inniti allegationi p[re]scriptionis de nō subiectione eccl[esi]a, quā petebat episcopus, & nō super c[on]sul[er]to denariorū, lmō allegādo libertatē datā pro illo c[on]su, nō negat c[on]sul[er]to, nec circa illū uide habuisse aliquā intentionē illū p[ro]scribitur. Praterea nō dicit h[ab]it[us] abolutē Ab. q[uod] c[on]sul[er]to debitus inferiori à principe ratione subiectionis, sit p[re]scriptibilis, sed dicit, q[uod] c[on]sul[er]to & subiectione pariformiter regulātur, ita ut ibi subiectione p[ro]t[er] p[re]scribi, ita & c[on]sul[er]to in signū subiectionis debitus: & ecōtrā ubi subiectione nō p[ot]est p[re]scribi, ibi nec c[on]sul[er]to ob eā debitus. Et ita intelligatur, q[uod] dicit lo. An. in d.c. c[on]stitutus. & ille tex. super quonā audiuit in scholis ista confidēri. Et dū remittit Ab. ad Bar. in l.j. ff. de publ. pro differe[n]tia inter p[re]fessionē, c[on]sul[er]to, & similia: addētmo. latē in c.ad audientiā, j.col. de reb. ec.nō ali. ubi dicit, q[uod] in c[on]tractu c[on]sul[er]to inuestiēs trāsfert omne ius, etiam directū, & annuātiū recipiet c[on]sul[er]to. Sed in c[on]tractu emphyteoticō, n[on] feudali trāsfertur solū usile dominii sub annua pensione, qua alibi appellatur canō: alle, gl. in c. c[on]stitutus. de rel. do. quā multū no. Ab. ibi, & in c.j. ii. col. de rest. in. t[er]te. Dixit etiā Host. de causa poss. & p[ro]p. §fin. in fin. q[uod] c[on]sul[er]to aliquādo denotat subiectionem, c. omnis anima. de c[on]s. & c. c[on]s. uenissent. de rest. spo. Aliquādo exceptionē, d.c. c[on]stitutus. Aliquādo protectionem, c. receperimus. de pri. Et sic per solutionem c[on]sul[er]to, non semper probatur dominii. Facit gl. in c. p[ro]hibemus. in uer. c[on]sul[er]to, de c[on]s. Et ibi dicit Ab. q[uod] c[on]sul[er]to, qui soluitur priuato, dicitur impropriē c[on]sul[er]to. Et dicit Bal. de pa. Cōstan. in uer. persoluere, q[uod] est differētia inter fictū & seruidū, sicut inter pecuniam & centum: & q[uod] ali quādo fictū appellat c[on]sul[er]to, l. c[on]sula[ris]. C. de dona. Et dicit Bal. in aut. ei. q. xvij. col. C. de bo. autho. iud. poss. q[uod] si homines peculiares aliquius baronis soluunt sibi fictū & tenus, potest fieri missio in poss. illorum seruitorum. Et dicit gl. magna in rub. C. de ann. & tri. lib. x. q[uod] pannonia est in specieb. tributū uero in auro & argento, dictum à tributo, & est propriē, q[uod] datur p[ri]ncipi. Et dicit Bal. in l.j. fi. col. C. linea c[on]s. uel reli. q[uod] munera ordinaria nō dicuntur propriē tributa. Et dicit gl. in d.c. tua. de deci, quād decimā dicuntur tributa impropriē. Et differentiam inter tributum & uectigalē, ponit gl. in l.j. s. si quid p[ri]ncip. in uerb. tributorum, ff. de her. uel act. u[er]e, dicens, q[uod] tributum imponitur capitū, uectigalē p[ra]dio. Et dicit Bal. in c.j. in fin. de milite uafallo qui contum. est, quād tributum debetur ratione proprij soli, uectigalē.

gal ratione publici. Alleg. pro sing. gl. in d.l.j.s. de publi-
ca. Et dicit Bal. in l. sacrosan. C. de fac. san. eccl. q̄ capita-
tio dicitur, quando soluitur tantum pro qualibet capi-
te bestiarum: tributum autem de predījs: uerū dicitur uero
proprietate his, quā uehuntur. Et dicit gl. in rubr. C. ne
sine cen. uel reli. q̄ census imponitur pro tempore futu-
ro, reliquā uero pro præterito. Et de emphyteosi, siuel-
lo & feudo, uide Bal. in rub. C. de iure emph. & Doc. in l.
si finita. s. si de uectigalibus. ff. de dam. infe. Et dicit Inn.
in c. præterea, lo. ij. de trāfāc. q̄ solutio cēfus est propriē
recognitionis subiectionis. ¶ Ultimō facias regula, q̄ cō-
tra Romanā ecclesiam currit præscriptio centenaria, &
non minor, ut hic. & in auth. ut ecc. Rom. in prin. Vnde
dicit Bal. in l. ij. vij. col. uer. sexto q̄ xero. C. de ser. & aqua.
& Florentini præscripserunt quādā oppida spatio cen-
tum ann. bona fide contra Romanam ecclesiam. Et idem
dicit Lap. de populo Tudertino alleg. lxxxv. ¶ Amplia
prīmō etiam in imperio: quia gaudent priuilegio huius
præscriptionis centenaria. Ang. in l. sicut in re. C. de pra-
scri. xxx. an. Alleg. gl. q̄a incipit, differunt enim, in s. ut
autem in auth. de nō alī. & habetur in l. fi. C. de fac. san.
eccl. ¶ Amplia secundō etiam in eccl. Nouantulana: gl.
in d. auth. quas actiones. in gl. mag. post med. ¶ Amplia
tertiō in principio non recognoscunt superioriē Alex.
loquens de duce Mutina cons. lxxxiij. In causa uerten-
te. iij. col. ¶ Amplia quartō in ecclēsia, quā sunt p̄p̄riū
patrimonium Romanę ecclesię, & de horto eiusdem, ut
sunt omnes ecclesiae Marchia, & Ferraria. Ang. in d. au-
thē. ut eccl. Roma. post prin. propter gl. ibi in uer. Petri.
quam uide no. ¶ Cōsidera, q̄ aliquā ecclesiae sunt sub-
iecta Papae iure exceptionis, & bona eorum præscribi-
tur iure communi. Bal. in d. auth. quas actiones. vij. col.
uer. nunc uenio. C. de fac. san. eccl. quia quo ad hunc ef-
fecium, non dicuntur res Romanę ecclesię. Aliqua ue-
ro ecclesiae sunt de mensa Romanę ecclesię, & ad eius
proprietatem spectant: & tuic procedat dictum Ang. p
id, qđ de ecclesia Lateranensi dicit hic Abb. Aliqua sunt
ecclesiae in patrimonio beati Petri, habentes proprios
prælatos: & non crederem istas gaudere præscriptione
centenaria: quia non uidetur de patrimonio, licet sint
in patrimonio. Nec de istis uidetur loqui d. gl. Et addē
istis Archi. in c. vi. xvij. q. iij. dum loquitur de ecclesia La-
teranensi. Ex quo infert hic Ab. v. col. & Car. j. eo. si dilig-
enti. ad fin. q̄ dicuntur res Romanę ecclesiae illa, quā
spectant ad ecclēsiam Lateranensem, cuius Papa est epi-
scopus. Et idē dicit Bal. in d. auth. quas actiones. di-
cens, quđ illa ecclesia dicitur ecclesia Romana, & ma-
ior ecclesia universi orbis. Alle. c. nemo. qđ est c. fi. & ibi
Arch. xvij. q. iij. Idem dicunt prædicti de omnibus locis
spectantibus ad patrimonium beati Petri. Et per istam
ampliationem, & per istū tex. habes, q̄ requiruntur præ-
scriptioni centenaria ad præscribendum iura & bona ui-
cariorum Romanę ecclesię, in quantum illa bona te-
nēt ex titulo uicariatus, seu feudi, aut aliter. Quod mul-
tum importat: quia multos tangit, sicut regem Apulia, &
ducem Ferrarię, Vrbint, & similes, qui sunt inuestiti de
utili dominio maioris partis patrimonij beati Petri. Et
ita Alex. cons. præalleg. Et intellige semper faluo eo, qđ
statim dicitur in prima limitatione. ¶ Limitat prædicta
sex modis. Prīmō, nisi præscriptio tangat ius Romanę
ecclesię secundariō, non principaliter: glo. aurea hic in
uer. principaliter: Bal. in d. auth. quas actiones. vij. col.
uer. secundō quāro. dicens, q̄ quantū ad bona ecclesiae
subiecta Papaz, non dicuntur Romanę ecclesię. Alle. d.
c. uolumis. xvij. q. iij. Vnde dicit Ang. in l. pe. col. C. de
ann. except. q̄ si Papa concedit uni iurisdictionem. cō-
petentem in loco Romanę ecclesię, licet respectu direc-
ti dominij, ille locus adhuc sit Romanę ecclesię, tamē
potest ille perdere iurisdictionem præscriptione com-
muni. Et intelligo, quando aliud præscribit solum utile
dominium, recognoscendo Papam dominum directi.

Sī enim præscribere uellet directum, opus esset centena-
ria præscriptione, per istum tex. cum gl. & per dicta s. in
ult. ampliatione. ¶ Limitat secundō in cau. c. fi. de pra-
scri. in vj. & est casus specialis, secundū gl. ibi in uer. hoc
casu. De quo pulchre meminist Ab. j. c. prox. s. col. ¶ Li-
mitat terciō, nisi præscriptio habeat annexam confusa-
tudinem: quia sufficiunt xl. anni: c. fi. cum gl. magna, de
confuse, quia illa tollit ius Papæ, cle. ne Romani. de elec.
Et ita Bu. iij. rep. d. c. fi. xxvij. col. & ibi Domi. in iij. col. di-
cens, q̄ licet de iure ciuii decem anni inducunt confusę
tudinem contra ius, ut communiter dicitur in l. de qui-
bus. ff. de lega, tamen de iure canonico requiruntur xl.
quia cūm Papa non habeat iurisdictionem à populo,
sed à Deo: gl. in c. de transla. præla. talis cōsideruo cle-
riconrum contra canones requirit præscriptionem. Itē
aliās cōnta Papam requiratur centenaria, secundū
eum. Ad qđ uide etiam Bald. in d. auth. quas actiones.
vij. col. uer. contrā queritur. ¶ Limitat quartō in usuca-
pione, in qua sufficit triennium, etiam contra Romanā
ecclesiam. Ang. in d. auth. ut eccl. Ro. circa med. per d. au-
then. quas actiones. Et quia ius antiquum in hoc non
corrigitur. Facit, qđ late ponit Abb. in c. iij. col. de ref.
in int. ponens, q̄ contra ecclēsiam usucapitur triēnio.
Sed contra hanc limitationem, q̄ mo res mobiles Ro-
manę ecclesię non possint ullo tempore usucapi, tenet
Sal. in l. unica; circa med. uer. ex his. C. de usuca. transfa-
quia, secundum ipsum, ecclēsia Romana habet fiscum,
sicut Imperator, & in rebus mobiliib. fisci imperialis nō
currit præscriptio. l. ij. C. communita de usuca. s. res fisci.
Inst. de usu. Et forte stud uerius, q̄cūd est dixerit Ab.
in c. cūm dilecta. ij. col. de confit. uti. uel inuti. Et si dices,
ergo res mobiles episcopi non poterit usucapi, cū ipse
etia habeat fiscū: gl. i. c. q̄a diuerſitatē, de cō. pre. negabo,
q̄ ipse habeat p̄priē fiscū, ut nō uiter deduxi in c. irretra-
gabili. s. j. v. col. de of. or. Eti per pertinaciter teneres, q̄imo
haberet fiscum, tunc idem est fatēndū in eo: sicut etiā
de ciuitatibus, quā de facto habent fiscum, quoniam eorū
immobilia non usucapuntur: gl. in d. s. res fisci. &
in d. l. j. & ibi Sal. Quā no. ut nouissima. ¶ Limitat quā-
tō in præscriptione eorum, quā concernunt lupremam
potestatem Papæ: glo. iij. in prin. j. c. prox. & ibi dicitur,
quid de his, quā sunt referuata Papaz in signum specia-
lis priuilegi. In illis enim sufficit tantum tempus, cuius
initij, &c. ut ibi per Abb. j. & pen. col. Tamen aduerte:
quia maius est tempus illud, de cuius initij, &c. quām
centū ann. Vnde centū anni non dicuntur tantum tē-
pus, cuius initij, &c. Car. j. eo. si diligenti. in fi. Patet, secū-
dum eum, quia ubi est tantum tempus, non requiriuntur
titulus, etiam ubi ius commune est in contrarium, c. j.
de præscri. in vj. & tamen in præscriptione centenaria
habente contra se ius commune, requiriuntur tit. d. c. fi. di-
ligēti. Hoc modo haberemus casum, in quo contra Ro-
manā ecclesię regreteretur præscriptio

a major cētenaria. Quod no. q̄a cōtra-
riū sentit glo. iij. ibi, unde uidetur. j. c.
px. uolēs præscriptionē, cui⁹ initij, &c.
28 cēse minorē cētenaria. ¶ Limitat sextō
in possēnsionib. ecclēsiae sancti Petri:
quia illa non gaudent præscriptione
centenaria. Archi. in c. nemo. xvij. q. iij.
& Domi. in c. j. ad fi. prin. de reb. ecclē.
non alien. in vj. Sed contrarium tenet
Abb. in d. authen. quas actiones, quē
sequitur Maria. de Laude in d. tract.
princ. s. xxxix. inci. patrimonium bea-
ti Petri. ¶ Demum not. tria. Prīmō, q̄
si Imperator cōcederet alicui ecclēsiae
priuilegiū præscriptionis centenaria,
ualeat statim, quo ad laicos, sed non contra alias ecclē-
sias, quin possint præscribere contra illum xl. ann. nisi
Papa confirmasset illud priuilegiū. Domi. post Vgutio.

a Centenaria. ¶ Sed quid, si ecclē-
sia Ro. alicui con-
cedat d. c. tunc
prescribitur teni-
pore longissimo
xxx. anno. ut per-
do. Soc. in consilio
cclx. incip. in cau-
sa Nanutensis. uer-
sic. omittit postre-
mō. circa princ. in
ij. parte, charta
cclxij.

& Arch. in c. quo iure circa fin. viij. dist. & in c. iiiij. col. x.
29 distin. ¶ Not. secundò, q̄ ciuitas subiecta ecclesie Romanæ, potest præscribere merum imperium in singulos ciues: quia hoc non est præscribere contra obedientiam. Car. egregie in d. c. si diligenter in f. dicens, dominum suum, qui fuit Richar. ita consuluisse in ciuitate Perusina: pro quo ipse allegat c. irrefragabili. in prin. de offi. ordi. ubi capitulum præscribit iurisdictio nem cōtra episcopum in singulis de capitulo. Et sicut tertius potest præscribere locum subiectum Papæ, ita ipse famer ciuitas, ut uniuersitas, potest præscribere iurisdictionem in singulis. Nā per hoc non definit esse subiecta, si ciuitas ipsa conueniretur, secundum eum, quē etiam retulit in d. c. irrefragabili. Quæ uerba pondera, ut intelligas Host. in c. ij. de pur. uul. quem ibi refert Io. An. super uer. Spoletanis. dicens, q̄ Spoletani & plerique populi de patrimonio Romanæ ecclesie, non bene & plenè recognoscunt ecclesiam Romanam, & q̄ eligunt libi capitaneos, & potestates, spretis etiam lente ins & censuris Papæ, & q̄ conantur paulatim præscribere, sed præscriptio non est ualida, secundum eos. Et p. dictio Car. facit, quod no. Ang. allegando Spe. in l. scđ h. s. qui manumittitur. ff. in ius uo. ubi dicit, q̄ per generale bannū acquiritur iurisdictio in uniuersis, nō autem specialis in singulis. Ex quo infert Mar. de Lau. de in tract. de prin. §. v. inc. princeps, qui cōtra. q̄ princeps, qui contra ciuitatem obtinuit sententiam, uidelicet iurisdictionem ad eum pertinere, non habet iurisdictionem cōtra singulos ciues, qui ex iure singulari, uel priuilegio se defendunt. Alleg. etiam, quod no. Alb. in l. princeps. ff. de legi. qui de hoc nihil dicit. Et sic uides, q̄ iurisdictio uniuersorum, & iurisdictio singulorum, non procedunt à pari. Faciunt quæ reduxi in c. eam te. uer aliud singuli. de rescr. ¶ No. tertio, q̄ omnes debent præstare obedientiam Papæ, exceptis presbyteris, & diaconis, cardinalibus: quia cum sint pars corporis Papæ, non præstant obedientiam manualem, sicut nec Papa eis: quia corpus est adeo uniuersum, q̄ Papa nō exigit ab ipsis fidelitatem, sicut nec à seipso, ut inter dantem & recipientem sit differentia. Et licet non tarent, ut cardinales, tamen bene præstant obedientiam, ut alij simplices sacerdotes & presbyteri. Ita scribit singulariter Host. in c. antiqua. de pri. inferens, q̄ canonici non debent præstare obedientiam suis episcopis, nisi ubi talis est effectorudo. Sic intelligit c. cum clerici, de uerb. signif. & sequitur Ioan. And. & But. in d. c. antiqua. & ibi breuer Abb. quod bene no. ¶ Demum scitote, q̄ ecclesia Romana laesa ex contractu, potest petere restitut. in inte. non obſt. q̄ habeat fiscum. & non obſt. q̄ sit ei uerrecundia irritare magnos contractus pontificis, & non obſtate etiam, q̄ immineat ex hoc periculum rebellium. Ita latè ponit Aeg. Belle. conf. xij. Primò queritur, si castra recognita. ad fi.

S V M M A R I V M .

- ¶ Tempora schismatum deducuntur de præscriptione centenaria, que currit contra Romanam ecclesiam.
- Suprema potestas Papæ licet sit impræscriptibilis, secus tamē in his, que spectant ad eum ex quodam priuilegio.
- Scientia aduersarii an semper requiratur in corporalibus præscriptibendis.
- Præscribi potest contra supremam potestatem imperatoris. num. 5.
- Referuata principi an ex quando comprehendantur in generali cōcessione.
- Tempus, cuius iniij nō extat memoria, est probatio iuris & de iure.
- Præscriptio centenaria quibus modis probetur.
- Pubes factus an posuit testificari de ijs in pupillari state.
- Vide duas limitaciones sequentes, nu. 10. 11.
- Dammari quibus casibus potest post mortem.

13 Prescriptio an currit in poenis spiritualibus.
14 Papa an prescribat contra inferiorem.

C A P I T U L U M X I I I I :

Vm nobis. ¶ De centenaria solū currīt contra Romanam ecclesiam, tempora schismatum deducuntur. ¶ Primò in quantum Abb. h. scđ in prin. & pen. col. concludit post Bu. q̄ plenitudo potestatis suprēme datæ Papæ à Deo, nō potest ab aliquo præscribi ullo tē pore, allegando Inno. in c. bona. lo. ij. a Prescripti] Ad post prin. de postu. præl. addit. q̄ illud de Elo. in l. seruit. ff. de serui. tutes. ff. de serui. nolumus. xvi. q. iiij. Abb. in c. omnis anima. & in c. cum instantia. ad fin. de censib. & s. c. prox. ad fi. & in c. nouit. x. col. de iud. & in c. fi. j. no. de consti. & in locis propriis allegandis, & in c. cum cōfingat. v. col. de fo. comp. Lu. in l. uer. capionem. la. ij. ff. de uer. illud ad. et uide Panor. h. c.

in rē. C. de praefr. xxx. ann. Pet. de An-cha. conf. mibi cxxxv. Clarior & breuior. Bal. in authēt. quas existent. ult. col. uer. tu dñe, q̄ supra summa iurisdictio. C. de sac. san. eccl. Imo. post Bu. in c. viij. col. uer. fatetur tamen. de cōst. Bal. egregie in repe. l. j. x. col. uer. quid ergo dicemus. C. de emanac. li. But. in c. cū cōtingat. xj. col. uer. dic. quædā. de fo. cōp. Ab. in c. j. ad fi. ut li. pe. Are. in l. is putat. j. col. ff. de acq. h. & Bal. pulchrē in l. fin. post prin. ff. de iusti. & iure. Domi. in c. sa crofan. ij. col. xxij. dī. stin. infern. q̄ Graci non possunt se defendere cōtra superioritatem Romanæ ecclesie ratione cuiuscumq̄ tēporis: & arguit sic, quālibet præscriptio requirit bonam fidem, c. fi. co. cum s. Preeminentia Romang ecclesiæ est à Deo, & iure diuino. c. xxij. dis. Quilibet scit, uel scire debet ius diuini, gl. in regula, quæ cōtra. lib. vij. Ergo allegans dicta præscriptione, est in mala fide: & sic non præscriptis. Et ideo dixit Ab. in c. ex gestis. ult. col. de cle. nō reli. q̄ cardinales non possunt præscribere, q̄ Papa eos teneatur requiri in arduis: quia esset præscribere cōtra supremam potestatē cōcessam sibi soli. Idē no. Pau. de Ca. cōf. ccclxxx. In facto præstanti. antepe. col. uer. item nō obſt. tergi in rub. de cōst. ij. col. impugnādo. Io. Mo. in c. sup eo. de h. er. in vj. ¶ Super his tamē pone tres declaratio. Prima declaratio. Licet t̄ suprema potestas Papæ sit impræscriptibilis: secus tamen in speciatib. ad eū ex quodā priuilegio specialis prærogatiua, nō in singulū supremā potestatē: quia talia præscribuntur. Ab. h. scđ in duob. locis. Bar. in l. i. publicanus. §. in uectigalib. de publ. Bal. in l. cū pponas. ult. col. C. de nau. foen. Spe. de causa pos. & propri. q̄ uero. uer. qđ de colligeb. Cy. in l. j. C. nouit. uer. Ang. in l. fi. C. eo. ti. But. in d. c. cum contingat. & Ab. ibi. ponēs eadē, quæ h. c. quæ etiam reperit in c. quod ad translationē. ij. col. de of. leg. ubi bo. tex. & idē Abb. in c. quibusdā. j. col. j. de uer. sign. ubi tex. principalis ad hoc, quem etiam allegat Are. firmas do. firman prædictam. Ab. h. scđ in l. more. iij. col. uer. tu dñe. ff. de acq. h. & ubi uide. Ratio differentia est: quia præscribere cōtra supremam potestatē Papæ, est præscribere contra Deum, quasi præscribens non uelit suū uicarium in superiorē: non sic in alijs iuribus. Intellige duobus concurrentibus: primò scientia Papæ, secundū spatiū tanti temporis, cuius iniij, & c. secundum Ab. in dictis locis, & Are. in d. l. more. & Bu. i. c. peruenit. de cens. quem allegat. Nic. Myl. in rep. in uerb. præscriptio. §. lxij. inci. præscribi autem an posſit. Et istud primum de scientia Papæ firmat etiam Bar. in d. §. in uectigalibus & Bald. pulchrē in c. j. in fi. §. de constitut. quia sine tali scientia & patientia non potest acquiri quasi possesso & præscriptio in istis iuribus incorporalibus. 1. j. C.

1. j. C. de ser. & aqua. Inn. in d. c. bona. lo. ij. in c. conquerente, de offici. ordi. c. ij. de restit. in inte. c. olim. lo. ij. & in c. in literis. de resti. spo. & in c. cū dilectus. de cap. mo. Et ita intelligatur c. unicum, in prin. de cle. ægro. in vj. uidelicet, quādo quis præscriberet ignorante Papa: se. c. si scierit: quia tun illud ius præscribi potest, quicquid ibi dicat glo. in uer. non obſtantre, reprobata per prædictos, licet eam sequatur Angel. in d. l. scđ in rem. Sed aduerte bene: quia de sc̄ientia procedit, ubi quis acquireret dicta iura incorporalia præscriptione comuni: secus, si fundet se non in præscriptione, sed in usu tāti temporis, cuius iniij, & c. quia ex illo inducitur consuetudo, quæ est loco constituti, & non est opus probare scientiam aduersarii. Gloss. est in l. hoc iure. §. dūctus aqua. ff. de aqua quotid. & asti. quam ad hoc pondereat ibi Angel. & istud dicit menti tenendum. Idem firmat Bal. in c. j. quæ sint reg. & But. in d. c. peruenit. xxij. col. uer. per hoc apparet, quid de pedagijs. Et etiam in xx. col. uer. ex his apparet, q̄ dum aliquis. & Imo. in d. s. in uectigalibus. & Lud. in d. l. uectigalibus. ff. de publica. quia secundum But. in d. c. peruenit. usus tanti temporis præsumitur iustus, ut probatur ex dictis Innoc. in d. c. j. de resti. in inte. & per d. c. super quibusdam. ubi usus tanti temporis & quipoller concessioni & priuilegio. Ergo, &c. ¶ Præterea, secundum Imo. in d. s. in uectigalibus. tex. in d. c. super quibusdam. non requirit aliud, q̄ tempus, cuius iniij, & c. quia illud habet uim priuilegij, & recipit fomentum à lege, & nihil dicit de scientia principiis. Ad idem inducit c. j. de præscript. in vj. ubi in præscriptione tanti temporis, non est necesse probare titulum, etiam si præsumptu, uel ius communie sit contra præscribentem. Et dixit Sal. in l. uectigalia. C. no. uer. q̄ sufficit in talibus allegare aliquem titulum, & ipsum probare ex spacio tanti temporis, cuius iniij, & c. per no. in l. cum de in rem uer. ff. de usus. etiam sine probatione aliquid scientia principiis, secundum eum. Et idem no. Ang. in d. s. dūctus aqua. & Alex. conf. Ma-ria. de Liu. in d. tract. prin. §. lxxxvij. incip. consueudo populi. dicens, q̄ consuetudo populi tangens regalia principiis, non requirit eius scientiam, quando est tan- ti temporis, cuius iniij, & c. per d. c. super quibusdam. Et ita dicit intelligendum esse Bar. in d. s. in uectigalibus. & uult Mar. q̄ ubi princeps scit, posse in regalia præscribi præscriptione communie. Item uult, q̄ populus reconoscens superiorē, potest præscribere ea, quæ tāgit regalia principiis sine eius scientia. Alleg. Bar. in l. j. C. de bo. vac. 'b. x. ¶ Quæ omnia no. etiam ad intellectu eius, qđ sepe dicitur, requirit scientiam aduersarii in incorporalibus præscribendis. & tenendo ista transiret secunda responsio, quam dat h. c. Ab. ad d. c. j. de cle. ægro. in vj. ut non intelligatur de præscriptione tanti temporis, & gl. ibi non procedit secundū prædictos. Quis. etiam adde Old. conf. clxxij. quia omnes. ij. col. uer. ad tertiu, quod dicitur. Et q̄ in proposito requiratur tempus, cuius iniij, & c. firmat etiam Bu. in d. c. peruenit. xxij. col. uer. mihi uide det dicendum. & Ang. pulchrē in l. si quis me prohibet. ff. de iniij. quem recitat Ana. in c. ij. vj. col. de cle. uen. No. Lud. in d. l. uectigalia. & l. j. s. deniq̄. ff. de aqua pla. arc. & Ab. in c. per uenerabilem. ij. col. uer. fint leg. & Pau. de Cast. conf. clxj. In causa, quam magnificus. vj. col. & Car. cōf. lxxxix. Capitulum ciuitatis. in prin. & Ab. in c. ij. ij. col. de immu. eccl. extollentes d. c. super quibusdam. Et ex eo, quod dixi de tempore, cuius iniij habes casum, in quo contra Papam non sufficit præscriptio centenaria: quia illa est minor, ut dixi s. c. prox. ad fi. uer. l. i. mīta quintū. Inferior tamen, qui acquisiuit talia præscribendo contra principem, posset ea perdere præscriptione communie. Bar. in d. l. si publi canus. Ab. in c. innouamus. in fi. de cens. & in d. c. super quibusdam. Bal. in d. c. q̄o. s. i. n. reg. Facit, qđ dixi s. c. prox. ad fi. uer. l. i. mīta primū. ¶ Secunda declaratio. Cō-

4 trāt supremam potestatem Imperatoris bene præscri- bis.

5 bi potest. Car. in cle. præsentii. vj. q. de

censib. & in cle. pastoralis. g. ut illud. ij. a. Potest] Vide

opp. de re iud. tenendo op̄. commu-

ad hoc quæ dixi

in c. placuit. §. eo. cō-

non licet. ad fi. Et dicit Bal. super j. ru

in apost. in ij. col.

bi. ff. uete. pe. col. uer. sed cōtrā uide-

tur. q̄ licet inferior non possit præscribere cōtra supre-

mam potestatem, tamen Papa potest præscribere rega-

lia contra Imperatorem, & quo ad supremam potesta-

tem. Allegat Inn. in d. c. bona. ¶ Aduerte etiam, quia ea,

qua competunt Papæ ratione ordinis episcopalis, nō

postuli ullo tempore per inferiorē præscribi, sicut nec

ea, qua competit episcopis ratione ordinis. But. in d.

c. peruenit. Ab. in d. c. j. ad fi. ibi. ista enim, ut lite penden-

te, quia spatium dicti temporis nō potest facere de in-

capace capacem, c. quantō. & ibi etiam Ab. de constre-

dixi §. eo. c. caufam. Et non differt ordo summī pontifi-

cis ab ordine aliorum episcoporum: gl. & Doct. in proce-

5 vij. in uerbo, episcopis. Et t̄ ideo sicut non potest præ-

scribi id, qđ est ordinis, contra Papā, ita nec contra epि-

scopos. Ab. in d. c. j. Sed usus insigniorum pontificalium

bene potest præscribi per inferiorē ab episcopo, secū-

dum ipsum, & Lud. in d. l. singulari, allegantes d. c. super

quibusdam. Et dicit Bal. in l. j. ij. col. ibi, item probatur.

C. de emanac. q̄ si milles anni quis exerceret officium sa-

cerdotis, nunquā efficaciter faceret. Idem dicit in ta-

billionatu & matrimonio. Facit, quod habetur in regu-

la. lib. vj. Præsumuntur tamen tales qualitates inesse

in illis, quandiu habiti sunt pro talibus. Inn. in c. illud:

de præs. Bal. in l. b. filius. C. de pet. har. c. concor. quæ

multa sunt. ¶ Tertia declaratio. Licet reseruata princi-

pi sint acquisibilia modis prædictis, tamē hō cōprehe-

dūt in generali cōcessione facta magistrati temporali,

qui nō cōstituit dominus provinciae: secus, si cō-

stituatur dominus, ut sunt reges, duces & similes: quia

per priuilegij in existitu habitu ab Imperatore, uel à

Papa, quorū efficiuntur uicarii, acquirūt potestate legiti-

mādi, restituēdi famā, creādi nō otatōs, & similia. Pau. de

Cast. cōf. ccxxv. super primo dubio. ad fi. & Ang. cōf. mi-

hi cxxij. In causa accusationis. ij. col. loquētes de duce

Mediolani. Idē Lu. loquēs de dño Fani, cōf. l. ix. ij. col. ex-

tollēs tex. in c. quo ad. de offi. leg. Dixi satis in c. quæ in

eccl. uectigalib. xxxij. col. uer. sed cogitabā. de cōst. ¶ Demū

not. unū signū ad cognoscendū, quæ sint de reseruatis

principi. Nā quādo sunt talia, super quib. inferior pō

statutū cōdere, illa nō sunt de reseruatis: quia super il-

lis inferores nō statutūt. Bar. in l. oēs populi. ij. q. prī-

uer. prædicta uera, quādo sit statutū. ff. de fust. & iur. &

in l. testamēt. ff. de testa. Bal. de pa. Cōst. in uer. fm mo-

res. per tex. ibi. & in c. ueniētes. de fureu. Et ideo sequit-

q̄ iur impon

ista. Et contra beatum Thomam fuit decisum in concilio Constantiensi, secundum Brix. in repert. in uer. tyrrannus. Quæ omnia not. tanquam haec tenus male gustata. ¶ Vtterius t̄ in quantum Abb. post alios ponit multos modos probandi præscriptionem centenariam; addo optimè Bal. in autheri, quas actiones ult. col. C. de sac. san. eccl. ubi latè dicit, q̄ directa probatio centum annorum difficultis est, sed sufficit probatio p̄rsumptiuā, p̄r famam, quæ in factis

a *Presumptiuā* antiquis plenè probat. Alle. Innoc. in Add. Bal. in add. ad fin. de uerb. signif. Et not. ad Spec. tit. de teſte. uer. præſcriptio. Et text. in auſt. h̄c confit. inſtit. addo optimè Bal. in autheri, quas actiones ult. col. C. de sac. san. eccl. ubi latè dicit, q̄ directa probatio centum annorum difficultis est, sed sufficit probatio p̄rsumptiuā, p̄r famam, quæ in factis

b *Capax*] Adde b capax^b, & lex non requirat certam & glo. in l. iiiij. s. lege tatem in teste, quando rogatur: adde Iul. in uer. impubes. & ibi per do. Spec. in t̄ de teſte. s. j. uer. sed nunquid factus pubes. addi. incip. ad declaracionem. Et Iulian. de Fan. in c. testes. iij. q. ix. & Dōm. latè in c. relatum. xxxvij. distin. Pro hoc facit: quia p̄t̄est quis testificari de re, de qua non potuſet testificari tempore, quo eam nouit. I. notionem. s. instrumentorum. ff. de uerb. signif. Et ibi Bar. de oīm seruo, uel excommunicato, uel pupillo, ho- die non tali, q̄ testificari potest. Simile in Papa, cui soli creditur de uisus ante Papatum, de quibus ei soli tunc credi non debuſſet: gl. in c. ad Apostolico. de re iud. in vj. & in c. de renū. eo. lib. dixi s. co. ad audienciam. & in c. cum à nobis. de teſte. Et credit cæto

c *Cætit̄*] Ad de uisus ante cætit̄. Specul. ubi s. de Phi. in c. cum uer. sed nunquid cæcus. & Bar. & Doc. causam. s. de teſte. in l. ad teſtium. s. j. ff. de teſte. & glo. ori- et quod ibi dixi in apostol. Cum prædictis concordat glo. loquens etiam de uisus in infantiā, in c. placuit. de confec. distin. iij. Et de uisus in aetate pupillari, no. gl. j. in c. cam itaq. ea. distin. & gl. iij. in s. impubes. Inst. de teſte. & ibi Ang. Are. & Rap. in d. l. ad teſtium. s. j. dicens, q̄ teſti non creditur de his, quæ dicit in infantiā, uel propter. Et sequitur Arer. in d. s. impubes. aliaſ, in s. teſtes. Et facit tex. in c. ex parte. de cor. uit. cum gl. in uer. iudicium. Cum istis etiam cōcordat Abb. post Host. in c. si. de sen. excom. & Iac. Zocchus in c. fin. in vj. not. qui matr. accus. poss. & ibi latiū Præpoli. ff. col. Quod autem est dictum de infantiā, intelligi materia est talis, quæ non cadit in sensum illius aetatis, uel pueritiae: quia tunc distinguitur an in illa etatis est uerisimiliter dolapax, ut per glo. in d. c. relatum. Secus, si materia est talis quæ potuit facile cadere in sensum, etiam infantiā: quia p̄t̄est de ea testificari factus maior: putat, si ab homine xxx. ann. interrogetur de aetate illius, qui erat coetaneus suus, dum erat sex ann. & erant socii in scholis, certè p̄t̄est certificari, q̄ sit maior xxv. ann. Secus, si interrogaretur, an ille coetaneus excessisset xxix. annum, ut latiū per Iohann. And. & Dom. in dictis locis. ¶ Limita t̄ hæc, dum modò testimoniū requiratur ad probationem: tunc enim bene attendit qualitas, quæ in est teſti tempore depositionis: se- cūs, si ad solemnitatem: quia tunc inspicitur qualitas teſti, in qua erat tempore rogationis. Et ita loquitur tex- tus in d. s. teſtes. & Bar. & Imo. post gl. in d. l. ad teſtium.

ii s. j. dum loquitur de teste testamentario. ¶ Limita t̄ ta- men hoc in testamento ad pias causas: quia ibi teſtes non adhuc dēbentur ad solennitatem, sed solum ad proba- tionem ueritatis, inſpectio iure gentium, c. cūm es. & c. relatum, de teſte. Ideo impubes poterit ibi esse teſtis. Ang. Are. in d. s. teſtes. dicens tamē esse cogitandum. Sed tu uide Bald. in terminis in repe. l. xxij. col. uer. de ſecunda q. C. de ſac. san. eccl. Et ibi ſubdit, idem in teſtamento inter liberos, iuxta l. hac conſultissima. s. ex im- perfecto. C. de teſte. & inducti l. fi. C. ad Syl. Generaliter autem, quando attēdatur in teste tempus, quo aliiquid dīdicit, uel quo deponit, uide Bal. in t̄, quorū teſtes ſunt neceſſ. & in c. ſuper eo. lo. j. de teſtib. Et in c. in homine. j. col. eo. tit. & Lud. in rub. ff. de arb. ix. col. & Imo. latè in d. l. ad teſtium. s. j. ¶ Item in quantum Abb. declarat optimè c. j. in fin. de præscript. in vj. no. bene omnia. Et primò dū uult, q̄ l. j. C. de apof. ponens de præscriptione quin- quenij, loquatur in bonis hæretici applicandis fisco ſeculari, ſed d. c. j. loquens de xl. ann. habeat locum in bonis delatis fisco ecclesiæ, quicquid dicit Bar. in d. l. j. Considera primò, q̄ forte illa lex habet locum, ubi agi- tur per uiam accuſationis: quia eſt odioſa: ſed d. c. j. lo- quatur, quando per uiam inquisitionis: quia illa eſt fa- uorabilis: gl. j. in c. inquisitionis. de hæc. in vj. Vel poſ- ſet dīci, q̄ illa lex nī dicit de cōfiscatione, ſed loquitur, quo ad hoc, ut mortuus damnetur de hæreſi quia da- tur quinquenij. ¶ Et ita illam l. in- telligunt ibi Bart. & Sal. dicens, q̄ il- lud, quod ibi dicitur de apofatante à fide, ut nō poſſit damnari poſt quin- quenij à die mortis, habet locum in omni caſu, quo qui poſſet accuſa- ri poſt mortem. Et eſt glo. dicens idem in crime laſe maieſtati, in l. Mani- chaos. in uerbo, & hoc debet ſubire, ibi, forte in omnibus prædictis. C. de hæc, quam extol- lit Lud. in ſingulari in uer. accuſatus. s. iij. Si per numerū in ſing. cccxxix. de crime laſe maieſtati. Sed d. c. lo- quitur, ubi non agitur de conceruentibus damnatio- nenī memorie defuncti, ſed de ſola aduocatione bono- rum ad fisco, præcedente iam damnatione hæretici facta, quando uiuebat, uel intra quinquenij poſt mortem. Tamen huic intellectui obſtant uerba Ioh. An. ibi dicens, pante illa deſc. quandoq; de crime que- rebatur, & pronunciabatur ſolum, ut ad talia bona de- ueniri poſſet. Item obſt. uerba illius text. quæ p̄iſuppo- nunthærem defuncti detectam tunc poſt completam præcriptionem xl. ann. Item iſta eſt declaratio nimis magna ad c. ſi quis epifcopus. de hæc. Et ad omnes caſus, in t̄ quibus poſſit quis damnari poſt mortem, enu- meratos per gl. cxxij. q. j. in ſumma. & in Lex iudiciorum, in uer. ſecuta. ff. de e Per gl. J Adde accu. & in l. in uer. extincț. C. ſi reus, Bart. in l. qui à le- tuel acc. mor. ſue. & in ſ. per contraria. tronibus. ſ. j. ſſ. de in uerbo, poſt mortem. Inst. de hæc. teſta. & Ang. in l. quæ ab in teſt. & Spec. in tit. de accu- ſi. C. ad l. l. uel. ma- ſi. ad ſi. uer. ſi. q̄ reus mortuus eſt. iſt.

d *Quinquenij*] Nam poſt poterit damnari. Alex. in l. ſi. ſſ. ad l. l. uel. ma- iſ. & tenet Ang. Arct. in tract. ma- leſ. uer. traditor.

secundum. dum loquitur de declaratoria, posui nouis- bis.

ſimē in c. Rodulphus. xl. col. uer. ſed declaratoria requi- ritur, de refcri. Et hanc remiſſionem habetas familiarē.

Illud etiam bene no. ex dicto Abb. h̄c, q̄ ex capite igno- rantiæ non daretur refitū in caſu d. c. j. quod gusta,

ut dixi s. eo. c. uigilanti. ¶ Et ſcias, q̄ t̄ in poenit. ſpiritu- libus non currit præscriptio glo. in cadmonere. in uer.

præfenti. in ſi. xxij. q. j. quā ſequitur Bald. in l. ſi. xxj. col. C. qui acc. No. Spec. de ſen. prala. ſ. quoniam. uer. &

no. Ang. in l. diuus. ff. de re iud. Vnde dicit Abb. in c. l. i. c. et ad ſi. de prob. q̄ accuſatio criminum impediſtum executionem ordinis poſt peractam poenitentiam nullo tempore clauditur. Et idem ubi ſententia continet peccatum non remiſſibile per partes. Et iſtis adde Bal. in l. data opera. xxij. col. uer. ſed quid de bānito. C. qui accu. ubi ponit, quanto tempore præſcribatur ſuper de- claratoria nullitatis bānni. Et no. dicit Abb. h̄c, quan- to tempore præſcribatur contra imperiale fiscum. Et iſtis adde Bal. in d. l. Manichæus. quam etiam ſequi uideat h̄c Abb. in ſi. col. ibi, idem dico in bonis ſibi delatis. Quod no. contra August. de Arimino in lib. Maleſ. fol. cvij. in uer. falſario. x. col. uer. ſi. & bene aduertas. ubi uoluit, q̄ d. c. j. & glo. in d. c. accuſatus. procedant etiam in crime laſe maieſtati: ſed aequi uocant, quia loquuntur in he- reſi, & in poena applicanda fisco ecclesiæ. Et hæc bene no. ¶ Caterūm dum dicit Abb. q. d. c. j. loquitur de por- tione applicanda fisco Romana ecclesiæ: ſed d. l. j. lo- quatur in applicatione fienda fisco ſeculari. Considera, q̄ iſta non ſunt neceſſaria: quia bona damnatorū de hæ- reſi hodie non applicantur fisco ſeculari etiam principi- piis non recognoscunt ſuperiori, ut in pluribus cōſtitutionibus modernis, de quibus in bibliotheca Pa- pæ in lib. qui dicitur Tracta. inquisitorum, c. xxij. Et la- tē per Fran. Pauinum in cons. quod allegati inc. irrefra- gabiliſ. ſ. j. ſi. col. de off. ord. Prædictis etiam adde Bal. in l. ſi. j. col. C. de ſen. & aqua. & in ſuis extractis. Innoc. in uer- bo. Papa. in ſi. q. dum ponit, q̄ imperator & alius priua- tus præſcribunt iurisdictionem in terris ecclesiæ. Cata- ra de præſcriptione contra Romanam ecclesiæ, dixi s. c. prox. ad fin.

S V M M A R I U M.

¶ Prelatus inferior an poſit per præscriptionem acquirere con- tra epifcopum ea, que ſunt dignitatis epifcopalis.

2 Iura que dicantur eſſe de lege iurisdictionis, uel de lege diocesana.

3 Verba ſententie, an & quando poſſunt impropriari, & qualiter hoc dicitur limitatur.

4 Ecclesiæ ſubiecte pleno iure quæ dicantur, & quid ſignificet pleno iure: num. ſ. 6. & 7.

8 Inſtituto authorizabilis, per quam fit traditio curæ animarum, an poſit per inferiorum præſcribi.

9 Præſcribit poſit contra epifcopum priuati, non cumulati.

10 Præſcriptio non extendit ad iura ſimilia.

11 Præſcripta authoritate, ſeu poſteſtate excommunicati, non uenit po- testas interdicendi ſuſpendendi, aut abſoluendi.

12 Inſtituire qui poſteſt de iure ſpeciali, non poſteſt deſtituere.

13 Conferre qui poſteſt beneficium de iure ſpeciali, non poſteſt authori- zare permutationi, uel renunciationi.

14 Epifcopus, qui præſcribit poſteſtatem iuſſitandi per ſeipſum, non po- test uifitare per alium.

15 Conſuetudo præferens primogenitū non extendit ad ſeūlum pri- mogeniti mortui ante patrem.

16 Conſuetudo de alienando uile dominium ecclesiæ non poſteſt ex- tendi ad alium modum etiam: utilem ecclesiæ ex alia parte.

17 Præſcriptio ſuper iurisdictione non inducit poſteſtatem coercendi.

18 Ius ſpecialē ubi in uno. connexo deſcendit ex confeſſione illius, cui poenitentia per extenſionem, fit extenſio ad connexa par- ticipata.

19 Præſcribens cōtra aliquem in certis actibus, ſolum hiſ acquirat ius, ſed in nullo alio exiſtente in poſſeſſione aliorum adiutum poſſeſſa-

ſio unius

- sio unius actus generat ius uniuersale.
 20 Accessoria inseparabilia prescribuntur cum principali.
 21 Ius introductum ex mera consuetudine per scientiam & patientiam eorum quorum interest, extenditur ad ea que sunt similia.
 22 Modis cognoscendi quando aliquid competit ex consuetudine, vel prescriptione, ponuntur.
 23 Testes deponentes uerisimilia, sunt preferendi ceteris paribus.
 24 Indefinita non aequipollit uniuersali in depositionibus testium: quia eorum dicta debent necessariò concludere.
 25 Sententia lata contra subiectum, an noceat domino.
 26 Superioritatis mutatio ita concernit subditos, sicut dominum.
 27 Dominus non habet legitimam personam standi in iudicio pro suis hominibus.
 28 Accusatio rei an teneat, si ignoretur persona que deliquit.
 29 Actus an interpretetur, ut non sonet in delictum, quando sumus in dubio. num. 30.
 30 Pœna mortis an possit imponi ex presumptione urgentissima.
 32 Delictum quando aliquid potest esse, vel non delictum, presumitur in mitiore partem.
 33 Tempus limitatum, vel certa, aut limitata pars loci, vel qualitas, si est fundamentum intentionis, actoris, vel rei, necesse est, quod illud tempus, vel illa qualitas probetur: alias succumbit actor, vel reus.

C A P I T U L U M X V.

Vditis. De prescriptione subducitur tempus, quo uacauit ecclesia, contra quam prescribitur. Vel sic: Praelatus inferior potest prescribere in certis ecclesiis diocesis totum ius episcopale. Subducitur tamen de prescriptione tempus, quo uacauit ecclesia cathedralis. H.D. Et dum Abb. hic colligit, prælatū inferiorem posse per prescriptionem acquirere competencia episcopo ratione episcopalis dignitatis, uide eundem ad idem istum textum. in c. accedentibus. ad fin. de excesso prælat. Et addit. qd abbas potest prescribere facultatem uniuersi & authorizandi permutationis. Aeg. latè conf. xxxv. Verum abb. in v. col. ¶ Ad tū studiū de legi diocesana, uide plenē But. & Abb. in c. dilectus. de officiis. ubi plenē declarant, quae sint de lege iurisdicitionis, & de lege diocesana, per enu-

a Diocesana] merationem casuum, & reprobat dos. Ad quod iude etiā scribam glo. ibi. Sed Butr. conf. xix. qd Spec. in d. t. de off. h̄c agitur. reputat istum ordinem nō bene determinabilem, & totam episcopalem potestatem reducit ad tres partes, ut etiam tetigis in d. c. dilectus. in fin. Et dum subdit Ab. qd istud uerbum, Lege diocesana, possum in libello, comprehendit etiam iurisdictionis. latè sumpto uocabulo: secus, si profertur in sententia: & ita loquatur d. c. dilectus. ¶ Collige ex hoc duo. Prīmō tū limitationem ad illud, quod dicitur, uerba sententiae posse b impropriari, ut saluetur ab ineptitu dñe glo. in l. & puto. ff. fam. encr. quā Bal. facit singularem in c. licet. de trās. lmo. in l. j. s. f. qd ita. de uerb. ob. et in confil. lxxxij. Præfens consultatio. iij. parte. & Pbi. in c. si quis. circa medium. iij. col. 5. de off. dele. & qd ubi dixi in apost.

b Impropriari] Adde do. Alex. de mol. in l. j. s. f. qd ita. de uerb. ob. et in confil. lxxxij. Præfens consultatio. iij. parte. & Pbi. in c. si quis. circa medium. iij. col. 5. de off. dele. & qd ubi dixi in apost.

ubi dicit, qd uerba sententiae debent impropriari, si pos sunt, ut adaptentur iuri deducto in libello. Alleg. Spec. in t. de restit. spol. s. j. uer. & not. quod quidam iudices. Idem repetit Imo. in d. s. debet. super gloss. pen. in fin. &

sequitur ibi Ana. in §. ad corrigitos, fn notabilibus. Idem But. in c. cū ad sedem. iij. col. de restit. spol. Facit glo. fin. in c. dudum. de dec. alleg. per Abb. in d. s. debet. ¶ Secundō collige, qd uerba libelli interpretantur latè etiam impropriando uerba. Idem no. Butr. in c. constitutus. iij. col. de relig. domib. & in c. examinata. xxij. col. de iudi. & Bart. in l. fed & si possessori: c §. item si iura uero] Et ibidem ad hoc, uide do. Alex. de mol. ex plenē in l. j. f. qd ager uer. & addit. Bald. in rub. C. de iure emph. in fin. in ueris. secundō quādo. & in l. j. f. de form. & Paul. de Castr. in l. j. C. de uer. & in confis. inci. Circa primum, ad fin. io. Bal. & Paul. de Castr. in l. f. seruus. s. si seruus. de leg. j. Vnde dicit Butt. in c. conquerente. vj. col. uer. not. bene ista. de officiis. ordīn. qd si libellus possunt cōtineri duo iura, inter quā unū est auctori competens, aliud reo, non uideatur deductum illud competens, uel libellus saluetur. Simile dixit Butt. in c. cū ad sedem. iij. col. de restit. spol. Et de multiplici impropriatione uerborum tolerabili ad istas saluationes, scripsit copiose Firma. in reper. in uer. uerbum. in fin. Cū & similia undiq; occurrantia intellige sanē, nisi uerba libelli essent omnino disproporionata a probationib; factis per libellantem, ut quia egit ex locato, & probauit de commodato, uel dixit de dominio, & probauit de quasi dominio, id est, emisse a non domino bona fide: quia libellus rejicitur. Patet ex dīctis Bart. in l. f. master. s. eandem. ff. de except. ref. iudic. & Butr. in d. c. examinata. xx. col. cum dubiis sequen. de iudic. & Pet. de Anchar. confi. xxvij. Per statutum. Vnde libellus. continēt repugnantia probationib; nullo modo saluari potest. Alex. pulchrē & latē confi. mihi cxxi. Viso processu. uolens, qd si dixi me hæredem ab intestato, & probauit me hæredem ex testamento, non obtineho. Et sic limitat d. c. ad dissoluendum. cum ibi not. etiam si esset in libello clausula, Peto super prædictis iustitiā ministrari. Et ita limitat celebratū dictum Cald. in c. j. de ordin. cognat. Secus sentit, si esset ibi clausula, Omni meliori modo, & c. Et per illud consilium honoraberis contra uolentes saluare omnem ineptitudinem libelli cum ru- 4 di intelligentia eorum, quę suprà adduxi. ¶ Itē in quā tum ponit Abb. quę dicantur ecclesiae subiectae pleno iure: addit. Inno. in c. pastoralis. in fin. de pri. ubi dixit, qd ista uerba non important, ut convuant ecclesias in propriis usus, sed solum ecclesia subiecta in temporalib; & spiritualibus. Per quod ultimum uerbum Abb. in c. querelam. in princ. de elec. & in c. de monachis. in princip. de præbend. exclamat contra cardinales & alios habentes ecclesias in commendam: quia debent eas tenere in priori statu, non diminuto solito diuino cultu, & ex fructibus superextantibus, deducunt expensis, sustentari: & aliter facientes grauita peccant, secundum eum. Et dixit Abb. post Innocent. in gloss. in c. cū inter. in iij. col. j. c. prox. quod si dicitur, Subiectum ecclesiam pleno iure, intelligitur scilicet in spiritualibus & temporalibus. Et ibi dixi Innocent. quod assentis & petens rem ad se pertinere pleno iure, dicitur intentare petitum. Et sequitur Alber. in dictionario, in uerbo, plena. Et subdit Abb. ibi in iij. col. in uer. in tertio membro, quod si Papa concedit alii ecclesiam pleno iure, uidetur concessisse omne ius episcopale, nihil episcopo reseruato. Inducit dictū Host. in c. quoniam. de pri. ubi dicit, quod tunc ecclesia pertinet ad aliquem pleno iure, quādo nullum ius exercet ibi episcopus. Sub-

per illum tex. Per quem dicit ibi Bald. qd si patronus in testamento dicat, Legi ecclesiam, exponitur, id est, ius patronatus, per illum textum, ubi legatum de re spirituali exponitur, id est, de iure, quod in ea habetur. Pulchritudo Innocent. de hoc patronatu in c. cū uenerabilis de relig. domi, licet hoc exemplum Bald. de legato non sit bonum, per c. cū secundum. & c. ex literis. de iure patroni, cum ibi not. Et si libellus est aptus ex uno capite, ex alio uero inceptus, sustentatur ex

a Ex apto] Addit. a apto. Hostiē, in c. ad dissoluendum. idem tenetem do. Socin. conf. cxlvj. incip. Vijo proces. su. uer. confirmatur predicta circa. c. medium, in j. par. char. cxxix. quod dicitur, ad fin. ubi uide. & confi. cccxcij. Circa primum, ad fin. io. Bal. & Paul. de Castr. in l. f. seruus. s. si seruus. de leg. j. Vnde dicit Butt. in c. conquerente. vj. col. uer. not. bene ista. de officiis. ordīn. qd si libellus possunt cōtineri duo iura, inter quā unū est auctori competens, aliud reo, non uideatur deductum illud competens, uel libellus saluetur. Simile dixit Butt. in c. cū ad sedem. iij. col. de restit. spol. Et de multiplici impropriatione uerborum tolerabili ad istas saluationes, scripsit copiose Firma. in reper. in uer. uerbum. in fin. Cū & similia undiq; occurrantia intellige sanē, nisi uerba libelli essent omnino disproporionata a probationib; factis per libellantem, ut quia egit ex locato, & probauit de commodato, uel dixit de dominio, & probauit de quasi dominio, id est, emisse a non domino bona fide: quia libellus rejicitur. Patet ex dīctis Bart. in l. f. master. s. eandem. ff. de except. ref. iudic. & Butr. in d. c. examinata. xx. col. cum dubiis sequen. de iudic. & Pet. de Anchar. confi. xxvij. Per statutum. Vnde libellus. continēt repugnantia probationib; nullo modo saluari potest. Alex. pulchrē & latē confi. mihi cxxi. Viso processu. uolens, qd si dixi me hæredem ab intestato, & probauit me hæredem ex testamento, non obtineho. Et sic limitat d. c. ad dissoluendum. cum ibi not. etiam si esset in libello clausula, Peto super prædictis iustitiā ministrari. Et ita limitat celebratū dictum Cald. in c. j. de ordin. cognat. Secus sentit, si esset ibi clausula, Omni meliori modo, & c. Et per illud consilium honoraberis contra uolentes saluare omnem ineptitudinem libelli cum ru- 4 di intelligentia eorum, quę suprà adduxi. ¶ Itē in quā tum ponit Abb. quę dicantur ecclesiae subiectae pleno iure: addit. Inno. in c. pastoralis. in fin. de pri. ubi dixit, qd ista uerba non important, ut convuant ecclesias in propriis usus, sed solum ecclesia subiecta in temporalib; & spiritualibus. Per quod ultimum uerbum Abb. in c. querelam. in princ. de elec. & in c. de monachis. in princip. de præbend. exclamat contra cardinales & alios habentes ecclesias in commendam: quia debent eas tenere in priori statu, non diminuto solito diuino cultu, & ex fructibus superextantibus, deducunt expensis, sustentari: & aliter facientes grauita peccant, secundum eum. Et dixit Abb. post Innocent. in gloss. in c. cū inter. in iij. col. j. c. prox. quod si dicitur, Subiectum ecclesiam pleno iure, intelligitur scilicet in spiritualibus & temporalibus. Et ibi dixi Innocent. quod assentis & petens rem ad se pertinere pleno iure, dicitur intentare petitum. Et sequitur Alber. in dictionario, in uerbo, plena. Et subdit Abb. ibi in iij. col. in uer. in tertio membro, quod si Papa concedit alii ecclesiam pleno iure, uidetur concessisse omne ius episcopale, nihil episcopo reseruato. Inducit dictū Host. in c. quoniam. de pri. ubi dicit, quod tunc ecclesia pertinet ad aliquem pleno iure, quādo nullum ius exercet ibi episcopus. Sub-

nus. s. idem Iulianus. lo. ff. de rei uen. De qua facit ibi festum Ang. maximè ad saluationem libelli procuratoris regis, qui à barone petijt castrum, quod tenebat in feodiū; & dixit, quod pleno iure spectabat ad regem, & tamē spectabat iure utilis dominij. Et hoc dictum commemorat Maria in rub. de caus. poss. in iiii. charta.

Plenum] Q[uo]d modo autem pos-
natur hoc uerbū
Plenum, vide Pau-
de Castr. in consil.
exxixij, & in cons.
exlvij.

Nec est mirabile, quod dicatur ple-
nū, id q[uo]d indiget adiunctione, cōtra
c. si omnia, v. q. i. quia ibi uerba sunt
dubia, & multipliciter intelligibilia.
Vnde pleno iure possidere dicit, qui
possidet ut dominus, i. in uerbo, ple-
no iure. C. de reuoc. donat. secundum
eum latius. Et dicit Bal. in d. s. idem lu-

Istanus allegando Bartoluitum de Ca-
pua, quod si sita verba Pleno iure, proferuntur abolu-
te, important proprietatem & possessionem: fecus, si p-
feruntur respectu, quod possunt uerificari in directo
dominio tantum. Vnde ualeat libellus habentis directum
dominium, si dicat rem pertinere ad se pleno iure: quia
intelligitur plenum respectu illius, sicut cum dico, Una
ecclesia pertinet ad aliam pleno iure. Nam intelligu-
tur ista verba secundum subiectam materiam. Vnde ex-
ponitur, i. quantum ad spiritualia & temporalia, non
iure proprietatis, uel ueri dominij. Alle. c. cum inter. i.
tit. prox. c. querelam, de elect. & Innocent. in d. c. pastoralis.
Discut etiam Ange. & Pau. de Castr. in l. mater. C.
ad Tertyl. quod pleno iure dicitur ad me pertinere id,
quod nulli subiaceat restitutione. Vide text. in l. rapi-
ores. §. si autem. C. de episc. & cler. ibi, ecclesia plenam pos-
sessionem habeat, & tamen ususfructus est mulieris ra-
pta. Vnde colligit ibi Bald. quod proprietarius dicitur
habere possessionem plenam, quando aliis habet us-
sumfructum: quia non habet ciuilem & naturalem, sed
nudam detentacionem. Tamen ille text. non loquitur
de habentie ususfructum, sed tantum nudam com-
moditatem ususfructus. Ad etiam gloss. in clement.
j. in uer. omnimodam. de foro competen. qua probat,
q. ubi cum uerbo Iurisdicatio, iungitur uerbum Omni-

b *Jurisdictionē*. b modam, uel simile, importat iurisdic-
tionē, ut genus. Et eam non Abb.
Add. Felin. in c. inc. quod sedem. ij. col. de offi. ord. Et
de causis. §. pre- ex ipsa infert Lud. in l. si duo. ff. de ac-
tere. de offi. dele. quir. possel. & in l. qui bona. §. quidā.
et quod ibi dixi ff. de damini. infec. quod uerbum Om-
in apostol. & Feli- nimodam, equipollent uerbo Plenissi-
etiam in c. graue. mam. Et ex ipsa intulit Petr. de Anch.
de offi. ord. confi. mihi cccxvij. Primum dubium

non est nō uum, quōd imperator nō
intimat in terris ecclesiis: quia in cle. j. de iure iur. ad fin.
iurat non exercere ibi iurisdictionem quācunq;. Ergo
nec voluntariam, per d. gloss. quam alleg. Butrig. d. con.
sl. xix. & in c. per uenerabilem. s. rationibus. qui fil. fint
legit. Et ista alia dedi in c. conquestus. de foro compe.
Vltra quā uide Abb. in disput. duo clericali. xxxvij. col.
ubi latē ponit, quid importet habere ecclesias pleno
iure subiectas. De quo etiam per gloss. in uerbo, pleno
iure, in cle. j. in prin. de excel. prælat. & ibi Cardi. in prin.
in vj. opposit. & lmo. in iij. col. & Abb. in c. quoniam. de
pri. Et adde Rot. de præbend. xvij. in antiq. ubi dicitur,
quōd beneficium ecclesiasticum dicitur plenum, quā
do posseidetur ab aliquo de iure. Et adde Petr. de Anch.
in repe. c. si propter. xxixij. col. uer. & quāro ulterius. de
re script. in vj. ubi dixit, q; lib. submittendo unam ecclesiam
aliquibus pleno iure, status eius non mutatur: & quōd
fructus eius censentur concessi excepta congrua por
tione rectoris. ¶ Et adde Alex. confi. ccxlvij. Viso
summario, ubi latē consultū, q; ista uerba posta in cā
tractu, uidelicet, Talia bona spectent & pertinat ad ta
lē pleno iure, important, q; proferent ea remittit ius
hypotheca sibi cōpetens in dictis bonis: quia iura po-

cū quinque declarationibus. subiectis omnia correctioni
peritorū, qui ab inuentione rerū sparsarū per me suble
uat, quieto ocio sola speculatiōe libertius utitur. Estigi
tur regula, quod ter praescriptio non extēdit ad iura similia^a.

**ut per glo. in regula, o dia, de re, iur, in
vi, qua dicit, q præscribens uisitatio-
nē nō acquirit procreatione. Vnde di-
xit Inn. hic, q præscriptio super uno iu-
re nō extenditur ad aliud. Et sequitur
Bal. in l. de quib. xx. col. ff. de legi. Puls.
chr̄e scribit Bar. in l. j. s. si q̄s hoc inter-
dicto . ff. de iti. a ctu. q̄ pri. dicens, q̄ in
præscribēda iurisdictiōe, si p̄baſ qua-
si possiſſio certi actus, in illo tantū di-**

**a Ad iura simili-
lia.] Adde idem te-
nentem do. Soc. in
conf. ccxxv. inci.
In causa sancti An-
drea. uer. præte-
rea etiam. circa
princ. in ij. parte.
char. ccxij.**

Et
no
era
tri-
set
ta
al-
da-
ro-
Et
co-
tur
ura
ta-
pist
m.
i cō
tum
no-
mi
not.
in c.
v.
gn.
un-
ntis.
andr.
lo-
am
non
cō-
cen-
sub
hæc
i nō
pā
prā
pe.
are.
fco-
nch.
iū in
trifis
aliā.
ad-
ulta
ndi.
Idē
alie
ma
nte
cōfis

tit præscriptu, non in aījs: de quo tamen j. in iij. de-
claration. ¶ Et hinc est, q̄ præscripta potestate excō-
municādi, non uenit potestas interdicēdi, suspendēdi,
uel absoluēdi. Ab. in c.cū olim. pe. col. j. eo. ¶ Et hoc ultī
mū ierbū potest intelligi duobus modis. Primò, q̄ ille,
qui præscriptis posse excommunicare aliquos, non potest
fit eos absoluere, quando sunt excommunicati ab alio.
Secundò potest intelligi, q̄ ille præscribes simpliciter ex-
communicationē, nō posset absoluere excommunicatos à
seipso. Ethoc modo habes casum nouū, in quo ab ex-
communicatione lata ab homine, alius homo absoluuit
cōtra regulā c. pastoralis. s.j. de off. ord. ubi adde hanc
fallentia ad illas sex, quas ibi posuit. Sed forte Ab. intel-
lexit primo modo: quia præscripta excommunicationē,
forte est præscripta eius absolutio, propter dicēdā j. in
fi. iij. declarationis. Dixit etiā Car. in cle. j. in prin. in xiiij.
col. q̄ præscriptio est iuris strictissimi, & non exēditur
ad nō possessa. Alle. Inn. in d. c. dilecto. ¶ Similiter vide-
mus, q̄ t̄ qui potest de iure speciali instituere, non potest
destituere, ut est trita decisio Host. in c.cū ex iniūcto. de
hære, quā extollunt ibi omnes Docto. & Dom. post Cal.
in c. dilectis. lo. s̄ in uer. autem visitator. de rescript. &
& Ab. in c. ea, quā j. col. de sta. mo. & in. cl. accepta. quā si
in fi. de respo. Et ibi ex hoc dixit, q̄ qui iure speciali po-
test beneficium conferre, nō potest priuare habentē iher-
tum proprie prædicta, q̄, quia iurisdiction uoluntaria nō
includit cōtentiosam. Et hoc dixit Domi. in c. nemo. in
fi. de elect. in vj. q̄ qui iure speciali potest cōferre, nō po-
test cōmendare in titulū. ¶ Ex hoc etiā dixit Rot. de res-
pū. in vi. in nouis, q̄ qui t̄ potest beneficium cōferre de iu-
re speciali, nō potest authorizare p̄mutationi, uel renū-
ciationi. No. Imo. in cle. j. ult. col. de renū. & Nico. Myl. in
reperi. in uerb. episcopus. s. ij. & Ab. in d. c. cū ex iniūcto.
in fi. Fortius dixit Ro. de renū. dec. v. in antiquo. q̄ ha-
bēs iure speciali institutionē, & etiā destitutionē, nō tam-
en habet renūciacionis receptionē. Et sequit pulchre
Dom. in c. qđ in dubijs. ultra med. de ren. quē uide. Si
cute etiā dixit Ro. de ren. in j. antiquo. q̄ mādatū datū p̄ epi-
scopū uicario super recipiēda resignatione, nō dat po-
testat cōferreī beneficia resignāda a permūtāb. Et se-
quitor Lud. cōs. ccccxx. Circa primū. iij. col. uer. secūdō
quia ipse. Et hinc est etiā, q̄ qui præscriptis succederet ua-
cāte sede, nō succedit ea quasi uacāte. Dom. in c. fi. episco-
pus. s. j. col. de sup. neg. prael. in vi. Si cōuentus præscriptis
assisere abbati in collatione prioratus, per hoc nō præ-
scriptis idē in destitutione à prioratu. Fede. cōs. cxxxiiij.
Casus tals est: quidā abbas. in fi. Si episcopus præscri-
pit, ut solus posset punire, iuxta c. iij. de cōfite. in vi. nō
dicitur præscriptisse, ut solus cōdat statuta super criminis
nū punitione. Ab. in c. cū cōfuerudinis. ad fi. de cōfuet.
Præscriptio decimārū inducta in omnibus prædijs pa-
rochij, uno excepto, ad illud nō exēditur. Inn. in c. tua.
de deci. sequitur Ab. in c. cōtingat. eo t̄. & Arch. in c.
quicūq. xvij. q. j. Cōsuetudo appellādi, à seculariſ iudi-
ce ad episcopū nō exēditur, ut possit appellari ad Pa-
pā omissō medio. Ab. post Car. in c. licer ex suscep̄to. in
fi. de fo. cōp. Cōcessio, uel præscriptio super uno iure ex

furib. reseruatis principi, nō extēditur ad similia. Ab. in c. quo ad translationē ult. no. de of. leg. per illū tex. ¶ Episcopus, qui t̄ præscriptū potestatē uisitādi per seipsum, nō pōt uisitare per alij. Pe. de Anc. in c. cū ex officij. j. eo. dicens, ita fuisse obtēti in cācellaria Papae de quo meminit And. Sic. in c. cū cōtingat. lxx. col. de for. cōp. De quo t̄ t̄ i. in j. declaratione. ¶ Cōsuetudo t̄ præferens primo genitū, nō extēditur ad filiū primogeniti mortui ante patrem. lo. And. in addi. Spe. super rub. ult. col. De quo t̄ t̄ per Ab. in c. licet. de uoto. & Old. cōf. ccxxiiij. Itē sunt allegationes. Cōsuetudo dādi emphyeosim uno modo, qui est cōtra ius, nō extēditur ad simile. Bar. i. au thē. qui rē. in f. c. de sac. san. ec. ¶ Cōsuetudo faciēdī in stallationē certo modo, uel in certo loco, nō extēdit ad alij modū, uel locū simile. Inn. in c. Isteris. ultra med. in uer. credimus aut. de res. sp. ¶ Præscriptio completa cōtra accusationē adulterij, nō extēdit ad adulteriū in cōfesso sum. uim passā. s. præscriptiō. ff. de adult. ¶ Cōsuetudo est paciū tacitū cōfusū. Ideo nō extēditur, sicut nec pa

a. Nec paciū] In c. ad. ff. de feu. cog. q̄ t̄ in hoc Adde idē tenētem uariauit, ut j. in v. declaratiō. Cōsuetudo. So. in cōf. clev. inci. uis inuesti. t̄. quartō aliis. hec. circa fin. in j. part. char. in xxv. j. ad. ff. de of. eius, cui man. est iur. Licet fratres Minores præscripſent sup. nō solutiōe quartē parochialis, nō t̄ di cūtū præscriptiōe sup. quartā debita episcopo de qua parochiali, et si fratres ppter exēptionē nō teneātur ad quartā episcopalem, & soluerūt episcopo continuē quartā illius quartā. Bal. plenē in l. si quis ad declinā dā. xiiij. col. C. de epif. & cle. Dixi s. eo. de quarta. in prin. Si ex confuetudine ecclesia parochialis subest ecclesiæ matrici, à qua ēt parochiani habēt certa cōmoda, nō ppterē tenētur cōtribuere in refectione plebis, si nō aparet de hoc cōsuetudo, uel præscriptio: q̄a cōsuetudo est onerosa, & potius est præscriptio, de cui⁹ natura est, q̄ nō extēdat. Pau. de Cast. in l. cū de cōsuetudine. in prin. ff. de legi. dicens se ita dixisse in facto. Præscriptio seruitus aquā nō extēdit ad seruitutē uia, & præscriptio iurisdictionis in cā appellationis nō extēdit ad querēlā simplicē, & præscriptio iurisdictionis in cūlib. nō extēdit ad criminalia. Flo. de sancto Petro in l. si q̄s dicitur no. ff. de ser. u. Si archidiaconus præscriptio iurisdictionis nō in ecclesijs patronalib. nō uidet præscriptiōe contra patronos nō presentates. Bal. disputo in l. pe. col. C. de emā. li. quē omnino uide. Si Romē est cōsuetudo, q̄ oppidani cōuenienti corā senatore, & nō in palatio Pa- pe, illa cōsuetudo nō extēditur ad alias personas. Pau. de Ca. cōf. clxj. In causa quā magnificus. xj. col. Cōsuetudo super actū cōfēderati ecclesiā in prædictiū, nō trahit ad præsentationē spectatē ad ecclesiā illā ratione iurispotnatō. Butr. post lo. And. in c. a noscitur de his, q̄a si. à prala. Nō obſt. ille tex. per quē ibi aliter dicitur Host. & Imo. quia, s. But. ibi, uerbū Collationib. est uerbum ibi prolatū à Papal large sumēdo, & prout pertinet à iure, est aptū cōprehēdere etiā actū præsentādi. Cōsuetudo circa certas personas nō trahit ad similes. Pau. de Ca. cōf. ccxxij. Quoniā adiectio. ad fi. de quo t̄ per Bal. in d. l. j. pe. col. C. de emā. li. Licet episcop⁹ sit in possessione, uel quasi, exigēdi quartā, uel illā præscripterit cōtra eos, qui nō tenēntur ad quartā. hæc tamē præ

scriptio, uel possētio ad alia episcopalia non possēta, & non præscripta, non extēditur. Imo. in cons. incip. In questione, quā uertitur inter reuerendum episcopum ciuitatis Calij. de qua ipse meminit in c. officij. xvij. col. uer. & prædicta. de testa. Alle. no. h̄c. ¶ Subdit fortius in d. consil. q̄ licet esset præscriptū cōtra unam fraternitatē respectu quartā de relictis particularibus, non cōfetur præscriptum ius detrahendi quartam de relictis uniuersalibus factis eidem fraternitatē, per prædicta. Stylus quorundam religiosorum usitatus longo tempore contra inducta Apostolica, non extēditur. Alex. copiōs cōf. ccxlviij. Perspectis his, que in themate præscripto. iij. col. ¶ Cōsuetudo t̄ alienando utile do ministrū ecclesiā certo modo, non potest extendi ad alij modū, uel locū simile. Inn. in c. Isteris. ultra med. in uer. credimus aut. de res. sp. ¶ Præscriptio completa cōtra accusationē adulterij, nō extēdit ad adulteriū in cōfesso sum. uim passā. s. præscriptiō. ff. de adult. ¶ Cōsuetudo est paciū tacitū cōfusū. Ideo nō extēditur, sicut nec pa

b. Prescriptio] Adde, q̄ propter hoc do. Card. in c. cū contingat. dc. for. comp. & ibi clatē dicit Card. in iij. col. uer. oppono tunc. licet aliās uideatur fruſtratoria iurisdictionis coercione, l. ult. ff. de offic. eius. cui man. est iur. c. ex literis. de offic. deleg. Cui taben obſectioni respōde, ut per Alex. in l. j. post prin. ff. de iur. om. iu. Et ille text. in d. c. cū contingat. uer. secundō collige. ¶ Secunda declaratio multūm restrictiua prædictio-

17 cōt. protestatē coercendi. Text. in c. cū contingat. dc. for. comp. & ibi clatē dicit Card. in iij. col. uer. oppono tunc. licet aliās uideatur fruſtratoria iurisdictionis coercione, l. ult. ff. de offic. eius. cui man. est iur. c. ex literis. de offic. deleg. Cui taben obſectioni respōde, ut per Alex. in l. j. post prin. ff. de iur. om. iu. Et ille text. in d. c. cū contingat. uer. secundō collige. ¶ Secunda declaratio multūm restrictiua prædictio-

18 rū. Vbi talis est in possessione, uel quasi, uniuersalib. iurisdictionis certi loci, præscribens p̄ eū in certis actib. solū in his acquirit ius: sed nullo alio existēt in possessione aliorū actib. possētio unius actus generatius uniuersale. Ita solemnitatē declarat Inn. in d. c. dilecto. de offic. arch. per tex. optimū in c. de rel. domi. ubi etiā idē tenet Inn. & sequit latē Abb. ibi, & in c. cū inter. v. col. uer. quarto & ultimo casu. j. t. prox. & in c. cū olim. iij. col. uer. ultimō ex his. j. eo. & consil. quidā Jacobus cāp. psor. ult. col. & consil. lxxij. Quanquā in his dubijs. vj. col. in j. uol. inferens, q̄ res præsumit spectare ad eū, qui exercit certos actus hoc denotatē, licet non oēs, quādo nullus est in possessione aliorū. Idem Rota de præsc. decis. iij. ad fi. in nouis. & Alex. pulchre consil. mihi cix. An forēs. viij. col. allegādo inter alia lo. An. h̄c. Idem Ab. elegāter iij. uol. consil. lxxij. Casus talis est: quidā clericus. uolēs, q̄ qui præscribit decimas in una parte agri culti, solū in illa, si alia pars decima redigat ad culturā, censet præscriptiōe etiā in illa, ex quo alius non possedit decimas in ea. Hoc modo adaptari possunt multa, quā uideat prædicta turbare: uerbi gratia, dictū Arc. in c. Reatina. xij. dist. ubi dixi, q̄ stante constuetudine, q̄ mortuo prælato mors denunciatur regi, uel comiti, uel archiepiscopo, & tales sint absentes, sufficiet denunciare suis locūtenentibus, per c. ex frequētib. de inst. Et sic præscriptio operat in aquipollenti. Et sequit Bal. in c. uenerabilis. de consue. licet Lud. in singulari decisiō. Ex longa & inueterata cōsuetudine, ipsum reprobat rationibus friuolis, quib. opportunē respondi in c. ex parte. iij. col. uer. an autē absente. de const. Intelligitur ergo istud in cōsuetudine inducta alio non existēt in quasi possessione cōtraria, & nō reprobabit hoc per dictum Pet. de Anc. in d. c. cū ex officij. quia illa præscriptio præjudicabit alteri possidēti. Tamen p̄ ipsum tenet ibi Car. dicens, q̄ per hoc non limitatē natura præscriptio- nis: quia non refert ex quo sit per illū suo nomine, ut in regulā, qui per alij. li. vj. Pro quo optimē facit dictio. Pau. de Cast. in d. l. imperiū. circa medium, uer. scias tñ. ubi dicit, q̄ si quis præscriptiōe merum imperiū per unū modū: putā, quia confueuit decapitare delinquen- tes, potest mutare modū & suspēdere, uel aliter, put

in uno actu, retinet eam in omnib. Et sequitur Paul. de Ca. in l. imperiū. post med. ff. de iuris d. om. iu. & Abb. in c. cū olim. iij. col. j. eo. inducens l. iij. ff. de acq. pos. Est uerum, q̄ Ab. in disputatione, Duo clericali ordine in signiti. ult. char. & in repe. c. si quis contra clericū, pe. char. & in c. cū cōtingat. xxv. col. de fo. cōp. uoluit for tū, q̄ institutio & deſtitutio ueniat in omni priuilegio cōcesso super institutione, nō aequiparādo priuilegiū præscriptioni, nisi haberet dictio taxatū: & hoc ratione cōnexitas. Sed contrariū in hoc tenet Maria. in disputa. incl. sacra ſancta. & in d. c. cū ex iniuncto, mīratus ualde de Ab. Autē etiā iſta ſunt cōnexa inseparabili: & tūc idē eſt in præscriptione, ut j. in iij. declaratione. Aut ſunt ſeparabilita, prout in ueritate ſunt, per c. cū olim. j. eo. & c. cōquerēte. de off. ord. & c. in Laterānenſi. cōmateria, de præ. & tunq. ſi non uenit deſtitutio in alijs ſpecialib. modis acquirēdi, non uenit etiā in priuilegio, ſm ipsum. Pro quo addo Card. post Pau. in cle. j. vj. q. de renun. ubi tandem firmat, q̄ q̄ per ali- quē modū, qui eſt prater ius cōmune, competit iſtitu- tio, nūquā uenit deſtitutio, nec potestas acceptādi re- nunciationē. Sed prædicta op. Ab. procedet, q̄ exten- ſio priuilegiū noceſ ſolum priuilegianti: & tunc differt præscriptio à priuilegio, cum præscriptio ſit odiosior, & minūs debet nocere negligēti. Priuilegiū autē ampliat contra concedēte, d. c. cū dilectus. & c. quia circa. & ibi Ab. in iij. no. de priuileg. Dixi latē in c. causam. xvij. col. uer. tertia declaratio. de ref. Et ita ſeipſum uideatur reſtringere Ab. in d. c. cū ex iniucto, uer. ſecundō collige. ¶ Secunda declaratio multūm restrictiua prædictio-

19 rū. Vbi talis est in possessione, uel quasi, uniuersalib. iurisdictionis certi loci, præscribens p̄ eū in certis actib. ſolum in his acquirit ius: ſed nullo alio existēt in possessione aliorū actib. possētio unius actus generatius uniuersale. Ita ſolemnitatē declarat Inn. in d. c. dilecto. de offic. arch. per tex. optimū in c. de rel. domi. ubi etiā idē tenet Inn. & sequit latē Abb. ibi, & in c. cū inter. v. col. uer. quarto & ultimo casu. j. t. prox. & in c. cū olim. iij. col. uer. ultimō ex his. j. eo. & consil. quidā Jacobus cāp. psor. ult. col. & consil. lxxij. Quanquā in his dubijs. vj. col. in j. uol. inferens, q̄ res præsumit ſpectare ad eū, qui exercit certos actus hoc denotatē, licet non oēs, quādo nullus est in possessione aliorū. Idem Rota de præsc. decis. iij. ad fi. in nouis. & Alex. pulchre consil. mihi cix. An forēs. viij. col. allegādo inter alia lo. An. h̄c. Idem Ab. elegāter iij. uol. consil. lxxij. Casus talis est: quidā clericus. uolēs, q̄ qui præscribit decimas in una parte agri culti, solū in illa, si alia pars decima redigat ad culturā, censet præscriptiōe etiā in illa, ex quo alius non possedit decimas in ea. Hoc modo adaptari possunt multa, quā uideat prædicta turbare: uerbi gratia, dictū Arc. in c. Reatina. xij. dist. ubi dixi, q̄ stante constuetudine, q̄ mortuo prælato mors denunciatur regi, uel comiti, uel archiepiscopo, & tales sint absentes, ſufficiet denunciare suis locūtenentibus, per c. ex frequētib. de inst. Et ſic præscriptio operat in aquipollenti. Et sequit Bal. in c. uenerabilis. de consue. licet Lud. in singulari decisiō. Ex longa & inueterata cōsuetudine, ipsum reprobat rationibus friuolis, quib. opportunē respondi in c. ex parte. iij. col. uer. an autē absente. de const. Intelligitur ergo istud in cōsuetudine inducta alio non existēt in quasi possessione cōtraria, & nō reprobabit hoc per dictum Pet. de Anc. in d. c. cū ex officij. quia illa præscriptio præjudicabit alteri possidēti. Tamen p̄ ipsum tenet ibi Car. dicens, q̄ per hoc non limitatē natura præscriptio- nis: quia non refert ex quo sit per illū suo nomine, ut in regulā, qui per alij. li. vj. Pro quo optimē facit dictio. Pau. de Cast. in d. l. imperiū. circa medium, uer. scias tñ. ubi dicit, q̄ si quis præscriptiōe merum imperiū per unū modū: putā, quia confueuit decapitare delinquen- tes, potest mutare modū & suspēdere, uel aliter, put

ro parochiano præscribente decimas in uino, animo & intentione acquirendi decimas in totum: quia licet uinum & triticum differant in specie, tamē respectu iuris decimalis sunt de eodem genere. Idem in quasi possessione eligendi, ex qua uenit quasi possessio postulandi: quia non potest esse, quin postulatio participet de acibus necessarijs ad electionem: & quia haec partes sunt coæqua & subiectuæ eiusdem generis, scilicet præsuffisionis, & sic est dare contiguitatem quâdam, ut ibi egregie per eum: ad quod etiam uide omnino Alex. in d. consil. mihi cxxix. viij. col. Et dicit Bal. in repe. d.l. j. xiiij. col. uer. secundò uideamus. C. de eman. lib. q. magis est considerâ causa, quâm exercitum ipsius actus: nam per unicum actum singularis, si tamen causa sit universalis, uentis acquiritur universalis possessio ex una persona ad alias: & ideo per testes singulares probatur in singularibus unum & idem universale: quia refutat ex omnibus unum quid cōmune. Alleg. Inn. in c. qualiter. lo. j. de accu. & glo. in l. ob carmen. s. f. ff. de testi. Et dicit Pe. de Anch. in d. regula, sine possessione, q. Inno. in d. c. dilecto. capitiū iurisdictionem, prout sumitur in genere includente sub se merum & mixtum imperium & simplicem iurisdictionem. Quod patet ex verbis suis, dum retulit se ad intentionem intendentis acquirere universaliter iurisdictionem. Vnde quia acquisitionis generis infert acquisitionem omnium species sub genere comprehendarum, si chorus, ff. de leg. j. l. duo. ff. ad Turp. uidetur Inn. bene loqui. Verum est, q. si aliquis intenderet acquirere certam speciem iurisdictionis, putâ causarum ciuium, tunc de una non infert ad aliam. Et ita procedat ratio Cyn. ubi s. cum quo traxit Bal. ibidem, secundum Pe. de Anch. in d. regula, qui postea recedit ab Inno. in alio dicto, dum uoluit in d. c. dilectu s. q. licet talis acquisitionis extenderetur de una read aliâ, trii iuri sciri exercitata in una psona, non extendit ad aliâ: nam dicit Pe. de Anch. se non capere hanc diffreniam, & late cam impugnat. Cetera que ad acquisitionem iurisdictionis, prosequere, ut per ipsum, & per

20 Bu. in d. c. s. ¶ Quarta declaratio. Accessoria in inseparabili præscribuntur cum principali. Bald. in l. eos. per illum text. C. de usu. No. Maria. in d. c. cum ex iniunctio. Allegat Old. consil. cxxxij. dum modò talia essent inseparabili tempore inchoata præscriptionis: secus, si ex postnam tunc esset opus noua præscriptione in illo accessorio. Lu. in l. ei. à quo funcl. s. j. per illum text. ff. de acqui. pos. Facit c. cum cont. nigr. de deci. Et quia ante connexionem quis non potest se fundare ex ea, ut de se patet. Nam qualitas adiecta uerbo, intelligitur se-

a secundum tempus uerbi, l. in delictis. s. ifi extraneus. ff. de nox. Pro ista declaratio facit gl. in c. q. in tantu. de prærel. in c. ad audiens. ubi materia odiosa, scilicet dispeñatio, extendit ad connexa inseparabili. in med. vj. col. eo. quod ibi dixi in aposyllis.

b Secundum tem-
pus uerbi] Adde
prærel. in c. ad audiens.
in med. vj. col. eo.
quod ibi dixi in aposyllis.

pars. Ab. in d. c. dilecti. j. col. per illum tex. de arbit. item dic in his, quae sunt emergentia circa factum à consuetudine dictum. Bart. in repe. l. de quibus. iij. col. uer. ratio prædictorum. ff. de legi. Idem dic, ubi una & eadem res efficeretur diuersa natura, si præscriptio non extenderetur: tunc enim extenditur. Car. in cle. j. in prin. xvij. col. uer. per hac ergo concludo. de sup. neg. præla. ubi post arduam disputationem decidit, q. ille, cui ex præscriptione competit potestas instituendi ad presentationem patroni, subtracto patrono adhuc instituet: & erit uera institutio, licet accidentia facti in aliquo sint variata. Adducit inter alia Host. & loan. And. in c. cum in tua. de deci. ubi dicunt, q. qui præscripti ius decimandi in prædio, in quo toto tempore præscriptionis

sunt decimatum triticum, si cōpleta præscriptione scilicet milium, de ipso debeat decima, ne eadē res diverfo modo censeat, cōtra l. eum, qui ades. ff. de usuc. Ex qua ratione dixit etiam Ab. d. consil. lxxij. j. uol. præscribentem ius decimandi in parte agri culta, præscriptiæ eius in inculta: quia respectu totius fundi indubius præscripti habitum & potentiam iuris decimandi. Bene facit dictio Bal. in l. imperium. in j. commento. vj. col. uer. circa ultimum. ff. de iuris. om. iu. ubi dixit, quod præscripta potestate absoluendi, est præscripta potestas condemnandi: quia sunt eiusdem speciei, & præscriptio extenditur ad ea, quae sunt eiusdem speciei: quod sic probat: quia iurisdictio præscriptur per actus, non tamen est dicendum, q. præscriptur solum actus uniformes gesti, sed omnes eiusdem speciei quasi possidentur & præscribuntur, utno. in l. ob carmen. s. f. ff. de testi. & per Inno. in d. c. qualiter. lo. j. secundum eum. Ad quod pō dera gl. cum suis concor. in cle. j. in uer. contra eos. de hare. de qua scripti in c. non potest. col. j. tit. proxii. Facit, quod no. Abb. in c. cum uenissent. iij. col. uer. notabis tamet. de inst. ubi uult, q. præscriptio institutionis extendit se ab custodiâ ecclesiæ uacantis, tanquam ad partem sub toto. Ex quibus puto præscriptiæ ius excommunicandi posse absoluere ab eadem excommunicatione: quia sunt eiusdem speciei, c. uerbum. de pœni. dñ. Non tamen posset absoluere excommunicatos ab illo, cōtra quæ præscripti, cum ista sint separata, & pro excommunicante facit eadē ratio d. c. uerbi. Et ita intelligo Ab. in c. cum olim. iij. col. j. eo. Et si aliter sensit, habeo dictum suum pro dubitate, per prædicta, & per dictum Bal. in d. l. imperium. ¶ Quinta & ultima declara-

21 tio. Iusti introductum ex mera consuetudine per scientiam & patientiam eorū, quorum interest, extendit ad ea, quae sunt similia & eiusdem rationis. Inn. latè in d. c. dilectu s. q. licet talis acquisitionis extenderetur de una read aliâ, trii iuri sciri exercitata in una psona, non extendit ad aliâ: nam dicit Pe. de Anch. se non capere hanc diffreniam, & late cam impugnat. Cetera que ad acquisitionem iurisdictionis, prosequere, ut per ipsum, & per

22 Bu. in d. c. s. ¶ Quarta declaratio. Accessoria in inseparabili præscribuntur cum principali. Bald. in l. eos. per illum text. C. de usu. No. Maria. in d. c. cum ex iniunctio. Allegat Old. consil. cxxxij. dum modò talia essent inseparabili tempore inchoata præscriptionis: secus, si ex postnam tunc esset opus noua præscriptione in illo accessorio. Lu. in l. ei. à quo funcl. s. j. per illum text. ff. de acqui. pos. Facit c. cum cont. nigr. de deci. Et quia ante connexionem quis non potest se fundare ex ea, ut de se patet. Nam qualitas adiecta uerbo, intelligitur se-

a secundum tempus uerbi, l. in delictis. s. ifi extraneus. ff. de nox. Pro ista declaratio facit gl. in c. q. in tantu. de prærel. in c. ad audiens. ubi materia odiosa, scilicet dispeñatio, extendit ad connexa inseparabili. in med. vj. col. eo. quod ibi dixi in aposyllis.

b Secundum tem-
pus uerbi] Adde
prærel. in c. ad audiens.
in med. vj. col. eo.
quod ibi dixi in aposyllis.

pars. Ab. in d. c. dilecti. j. col. per illum tex. de arbit. item dic in his, quae sunt emergentia circa factum à consuetudine dictum. Bart. in repe. l. de quibus. iij. col. uer. ratio prædictorum. ff. de legi. Idem dic, ubi una & eadem res efficeretur diuersa natura, si præscriptio non extenderetur: tunc enim extenditur. Car. in cle. j. in prin. xvij. col. uer. per hac ergo concludo. de sup. neg. præla. ubi post arduam disputationem decidit, q. ille, cui ex præscriptione competit potestas instituendi ad presentationem patroni, subtracto patrono adhuc instituet: & erit uera institutio, licet accidentia facti in aliquo sint variata. Adducit inter alia Host. & loan. And. in c. cum in tua. de deci. ubi dicunt, q. qui præscripti ius decimandi in prædio, in quo toto tempore præscriptionis

in d. cle. j. vj. q. de renunt. & Abb. in d. c. quod ad. de offi. legat. & in d. c. ea noscitur. de his, qua si. à prela. Tamen istam declarationem firmat Bald. in l. de quibus. xxij. col. uer. restat uidere de prorogatione consuetudinis. ff. de legi. quia in consuetudine consideratur æquitas, sed in præscriptione vertitur rigor & odium. Notat istam Bald. in l. scimus. prope. fi. prin. C. de inoffi. testa. Vide eundem in l. non dubium. iij. col. uer. tu potes. C. de legib. ubi dicit, quod licet consuetudo & statutum interdum extendantur, secus in præscriptione: quia præscriptio consistit in actibus limitatis, & non egredietur formâ illorū actuum. Allegat Inn. in d. c. dilecto. Et forte procedit hæc declaratio in consuetudine non præsumi dicente iuri alterius: dicta autem cōtraria loquuntur in consuetudine præscripta abdicando ius alterius. ¶ Modo autem cognoscendi, qn̄ aliquid copet ex consuetudine vel præscriptione, ponit gl. in c. seruitum. xvij. q. ff. Host. soleniter in summa, de cōsue. s. f. uer. circa summa Cy. in l. ff. vij. q. C. quæ sit lōga cōsue. Bar. consil. cxxvij. capitaneus patrimonij. Bal. in auth. quas actiones. vj. col. uer. eccl. trā quæritur. C. de fac. san. c. in l. fi. xij. col. uer. attende. C. de edi. diu. Adr. tol. in l. si quis ad declinandum. xij. col. uer. modò uenit. C. de epis. & cle. Ang. in d. l. de quibus. xij. col. uer. ista quæstio pendet. Car. in d. cle. j. in prin. xij. col. de sup. neg. præla. Imo. latè post Bu. in c. fi. xij. col. de consue. & in cle. j. pe. col. de excels. præla. Domi. in c. non est. j. opposi. de consue. in vj. & Abb. in c. cum ecclesia. xv. col. uer. ego fator. de cau. pos. & proprie. Maria. in rub. de consue. fol. v. Paul. de Cast. in l. cum de consuetudine. ff. de legi. dicens, quod sup̄er hac differentia Canonista dicunt infinita uerba. Sed breuiter, secundum Bal. præscriptio est rerum, consuetudo morum. Item per præscriptionem priuatus acquirit, per consuetudinem uero res publica acquirit ius quoddam, quo subditos regat. Canonista tamen interdum sumunt consuetudinem pro præscriptione. Vnde si parochiani confueuerit recifere ecclesiam parochialē cum alijs, ipsi appellat hanc consuetudinem: sed potius debet dici præscriptio iuri: quia ecclesia præscriptit cōtra eos hoc ius seruitus. Isto modo loquitur Inn. in d. c. 24

¶ dicitur autem non uerisimile id, quod est à uero dissimile. l. fi. ff. quod me. cau. Et ita in testibus firmat Bal. in l. testum. in ult. col. uer. queror. dixi. C. de de testi. Et dicit Bald. in l. scripturæ. j. col. C. de fi. instr. quod instrumenta redduntur multū suspecta, quando continent, licet possibile, non tamen uerisimile, & quando iudicis motus cum ipso non concurrit. Et subdit uerisimilitudinem in probationib. multū debere attendi. l. cum de ætate. ff. de proba. & dicit esse nota da uerba Nic. Ma. Et dicit Bald. in d. l. scripturæ. post gl. q. ubi iudicis motus non concurrit cum instrumento: non debet illi iudex fidem adhibere. ¶ Gusta etiam quo tidianum uerbum Inn. hic, ut hic per Abb. in eadē materia, uidelice t. quod in testibus indefinita non aequipollit universali, cū eorum dictum debeat de necessitate concludere. Vnde si dicunt, aliquem exercuisse iura episcopalia, non probant, q. exercuerit omnia, cū eorū dictū uerificari possit in aliquibus iurib. de quo facit festū Alex. consil. vj. Super hac dubitatione. in fi. & cōs. cx. uisis acutissimis. ubi hoc etiā corroborat ex eo, quod dicimus, q. ubi agitur de probando quid universum, indefinita non aequipollit universali. Alleg. Old. & bene, consil. c. in executione. & Imo. post Pet. de Anch. latè in c. quant. iij. col. de his, qua si. à præl. ubi dicitur, q. licet ista uerba Capitulum hoc fecit, importent omnes canonicos, uel maiore parte, q. ita est nomen collectiū secus, si dicit in instrumento canonici, hoc fecerunt: quia potuit uerificari in duob. tātum, l. inter illā. ff. de uer. sig. Et ita aequiparando testes & instrumenta, iuxta c. peruenit. de testi. cog. dicit potest, q. in probationib. indefinita non aequipollit universali. Ad quod et vide Bar. in l. curiales. C. de præ. curia. li. x. Et hoc dicit Old. sequitur etiam Abb. in c. j. de coniug. leprosi. & ibi Mardonij. & Alex. hoc extollens, in l. rescriptum. in prin. ff. de pac. & consil. cxxix. Viso & discussio. iij. col. & consil. ccc. xxvij. Super hac dubitatione, pro quo uide Spec. in t. de syndico. s. f. uer. porro si in instrumento. ¶ Tamen pridie uidi consultum contrarium, & dictum, q. Spec. quem solum allegabat, consulens uideretur sentire contrarium in d. t. de syndico. uer. uenerabilis pater. Nam ponens formâ mandati syndicatus, dicit, Abbas cū in tā scriptis monachis: nō dicit, Cū omnib. uel maiori parte: & p. hoc scribendo addidit id, qd' notat Dom. latè in c. cū oēs. j. notab. de cōs. ubi reprobatur dictū Old. de quo s. per illum tex. in uerbo, Trecēses canonici. ubi istud uerbum

uerbum Canonici, posset uerificari in duobus, & tñ ibi denotet totum capitulum, uel maiorē partē. Ad idē dicit esse tex. in c. cū accessissent. & in c. cum M. eo, tit. Idem firmat Domi. in c. si canonici. in j. nota, per illum tex. de off. ord. & plenius in c. ad decimas. in j. no. de reſti. spol. in vj. per illum text. Per quem aperē reprobat Spe. & Oldr. ubi s. allegans etiam post Lapum ibi c. cū ecclesia Vulerana, de elec. & c. cū ecclesia. de cau. pos. & proprie. ubi appellatione canoniconum cōprehenditur capitulum. Nibilo minūs si estē super hoc iudicatur, meditarer plenius propter authoritates p̄allegatas, quas quilibet magnificaret. ¶ Et ad istos tex. sunt dura responsiones. Prima, q̄ loquāt̄, ubi uerbum Canonici, profertur à iure: quia p̄aſumit legislator uti uerbis consistentibus in iure, nō autem in facto, cū ignore personas canoniconum. Secunda respōſio, q̄ loquuntur in actu, qui non potest fieri à canonici, nī à capitulo: & sic capulariter. Vnde non sine causa gl. in d. c. si canonici, supplet ad textum in uerbo, canonici. & capitulum, quasi uelit, quod uerbum ilud uerificatur. Et ita debet capi, quando materia est omnino capulariter expedienda. Et hacten responsio est And. Sic. in c. requisi. xl. col. de testa, ubi uoluit, q̄ si testator dicit. Legō fundum canonici, nō dicitur legasse capitulo, sed singularibus de capitulo: & sic diuidit inter se, & non applicabitur mensa capulari. Quod est aureum, & bene sustentabile, nolendo sequi Spe. & Oldr. ubi s. Et de intellectu dictorum uerborū, ergo & capitulo, uide omnino latē per Imo. in d. c. reſiliſſi. xl. col. uer. & ex p̄adictis. ¶ Considera tamē, q̄ ista responsio ualde reſtringit: imo eneruat dictū Spe. & Oldr. quia uult, q̄ appellatione canoniconum bene ueniat capitulum, quando sumus in materia expedienda necessario capulariter: sed quando est materia expeditibilis per singulos, tūc habeat locum opinio Spe. Sed re uera istud est contra ipsum Spec. & Oldr. loquentes in constitutione syndici, qua abſc̄ dubio est actus capularis, cedoceri. de p̄ate. Vnde prima responsio uidetur tutor. Et pro Spe. facit elegans dictum Hosti. in ſumma, de ref. s. quando. uer. quid si Papa, quem sequitur But. in d. c. cū omnes. x. col. & ibi Imo. x. col. ubi singulariter dixit, quod si Papa mandat aliquid expediti per maiorem partem capitulo, debent conſentire capulariter: sed si dicit, quod maior pars canoniconum conſentiant singulariter extra capitulum: quia primo caſu uerbum Capitulum, refertur ad collegium: ſecundo caſu ad singularites. Et hoc dictū ſequitur etiā Domi. in d. c. cū omnes, ult. col. non uidens, quantum contrariaſt ei, quod ipse dixit in s. notabili. nec obſt. decisioni Spec. & Oldr. id, quod dixit Domi. in c. ut circa. in fin. princip. de elect. in vj. ubi dicit, q̄ quādō indefinita profertur inter perſonas, aut in caſu odiſſo, non aequipollere uniuersali.

[E]quipollere] Aut in caſu fauorabili, & aequipollere; quia in caſu p̄adicto ſumus in materia indiſcreti. Addē Fel. in c. fi. de treu. & pac. Nec aperit ibi Domi. de fo. comp. In reliquis tranſeo cum dictis Abb. uſque ad gloss. in uerbo illa. Ex qua habes, quando poſſit ſuperior age re nedum contra uſurpatorem ſubditorum ſuorum, ſed erit contra ipſos ſubditos. Solūm eſt aliquid ſcrupuli, dum Abb. dicit ultimātē, quod ſubditus poſte alteri ſubſcere ſine domini p̄adictio, putat acceperando beneficium. Nam reſpectu exempli, quod dat Innoc. de concilio, iſtud uideatur dubium: quia ſi p̄addictis ſubditis, quod teneatur ſit ad concilium, uel ad ſynodium, iſtud uideatur concernere dominium: & ideo tunc uidet poſſe aliſttere. Addē etiā iſtis Aeg. deci. delxix. obedientia. ubi dicit, q̄ quando poſſeſſio eſt uacans, ſufficit ad eam apprehendendā obedientia uafallorum, uel ſubditorū recipientiū dominū ad poſſeſſionē ſecus, ſi alius eſt in poſſeſſione: q̄a ex facto alterius non perdiſ. ¶ Item in quantū Ab. ſolenniter reaſumit dicta

b uniuersali, uide per Bart. magiſtrali. b Vniverſali] Vi ter in l. ſi pluribus. in prin. ff. de leg. ij. de etiā Fel. in c. cū quem pulchre reaſumit Domi. in c. inter. ſ. de excep. ut circa. in princip. ij. col. de elec. in vj. in v. col. & inc. post gloss. & alios Doctores ibi, & latē ſi. de treu. & pac. Pet. de Anch. in rub. de regul. iur. in vj. v. col. uer. hinc ſunt occaſiones. cum in ap̄ofili.

late ponit in Abb. poſt Innoc. & alios, an & quando ſententia contra ſubiectum ſuper ſubiectione, noceat do mino, & econtra ad de latiū Innoc. But. Imo. & Abb. in c. cū ſuper. j. tit. prox. Imo. in l. à ſententia. xij. col. de app. But. Imo. & Ab. in c. inter quatuor. de ma. & obed. Omitto: quia iſtos late referit Alexan. in repe. l. ſape. lxxv. col. ff. de reiud. Et uideut communis con cluſio, quod in proprieate non p̄adictet, ſed in poſſeſſione p̄adictice ſcienti, propter generalitatem d. c. cū ſuper. ¶ In t̄ quantum dicit Innoc. & Abb. poſt alios hic, quod mutatio ſuperioritatis nō minūs con cernit ſubditos, quam dominum: addē Abb. in c. cū deputatis. ix. col. de iudi. & in c. expoſit. viij. col. de dila. & in c. cū dilectus. ff. col. de relig. domi. & in c. cū ſuper. ix. col. uer. ſecundō pondero. de re iudi. & j. uol. conſil. ix. in q. qua ad p̄adictis uertitur. & in ij. uol. conſil. ij. Nitat in p̄adicti. x. q. p̄incipali. Bene facit dictum Hosti. in c. dilecti. de ma. & obe. ubi dixit, quod ſubditis in uitio non poſteſt dominus ſubſcere caſtrum alterius in quo ſoleo hic latius inſiſtere per concordantias & limitationes: ſed quia plenius dixi in d. c. dilecti. uer. hominibus in uitio. ideo omitto. Faciunt, qua dixi in c. qua in eccliarum. xxxv. col. uer. ſecundō not. in hac materia. de conſi. poſt Petr. de Anch. in regula, pecca tum. lib. vj. dum ponit, utrum capitula pacis facta in ter principes, ualeant, quo ad ſubditos: ¶ Scias etiam quod dominus non habet legitimam personam ſtan di in iudicio pro damnis ſuorum hominum, cū non fit ſuorum procurator, nec ſua interſit. Nam ſi hoc poſſet ſuo iure, paratione poſſet paciſci de non peten do: & hoc eſt abſonum, quod renunciando auferret ius ſubditi ſui. Innoc. in c. dilectis. in gloss. in uer. non ap pellat. in fin. de appell. quem ſequitur Rota de iudi. de ci. xj. in nouis. Et dicit Rota de iudi. j. deci. in anti quis, quod dominus non poſteſt agere pro intereſſe ſubditorum, niſi deducat ſuum in tereffe. Et hinc eſt, quod pro iniuaria, uel moleſta eis illata, non poſteſt agere, niſi ex illa impediatur utilitas domini. Card. in clem. j. in princip. in ij. q. de rei. & uene. ſan. Et per euandem in clem. j. in princip. in tit. op. de excels. praca. per Dom. in c. authori tate. q. fin. de priu. in vj. per Innoc. in c. p̄esbyteri. de p̄oñis. per Bald. in c. j. ſan. in de. pa. iur. fir. per Arch. in c. in primis. in prin cip. ij. q. per Abb. in c. poſt laſti. vj. col. de fo. compe. In reliquis tranſeo cum dictis Abb. uſque ad gloss. in uerbo illa. Ex qua habes, quando poſſit ſuperior age re nedum contra uſurpatorem ſubditorum ſuorum, ſed erit contra ipſos ſubditos. Solūm eſt aliquid ſcrupuli, dum Abb. dicit ultimātē, quod ſubditus poſte alteri ſubſcere ſine domini p̄adictio, putat acceperando beneficium. Nam reſpectu exempli, quod dat Innoc. de concilio, iſtud uideatur dubium: quia ſi p̄addictis ſubditis, quod teneatur ſit ad concilium, uel ad ſynodium, iſtud uideatur concernere dominium: & ideo tunc uidet poſſe aliſttere. Addē etiā iſtis Aeg. deci. delxix. obedientia. ubi dicit, q̄ quando poſſeſſio eſt uacans, ſufficit ad eam apprehendendā obedientia uafallorum, uel ſubditorū recipientiū dominū ad poſſeſſionē ſecus, ſi alius eſt in poſſeſſione: q̄a ex facto alterius non perdiſ. ¶ Item in quantū Ab. ſolenniter reaſumit dicta

mit dicta lo. An. hīc uolentis, q̄ oportet probare ſidenti ratem rei, loquendo de illo, qui probauit equū condu citu naturaliter mortuū, ſed nō probauit interſignia equi, & ſuccubuit: addē Bart. in l. ſtigmata. C. de fabri cens. lib. xj. ubi dixit, q̄ mortuo homine, cuius facies propter deuastationem nō cognoscit, poſte per teſtes probari eum uifſe talem propter ſignum, forte in bra chio, uel alibi. Et addē, q̄ poſte per re exhiberi, ut uerificant interſignia, l. ſi cū exhibiſſent. ſ. j. ff. de pub. Bar. & Bal. in l. ſi criminis. C. ad exhiben. Bar. in tractati De teſte. ij. col. Adde etiam tex. in c. ſi iudex. ibi, iuſtum eſt, de len. excom. in vj. & tex. in c. tua nos. ante ſi. de homi. ibi, cultrum & ſotulares in ipſius domo dimiſſos. Et tex. optimum in c. cū loānes, uer. uerū. de fid. iſtr. Et ibi dicit Car. in iij. col. ſe obtinuisse in quaſtione diſſiſſima: producio instrumento testamenti, pars ad ipſum reprobandū, p̄duxit aliquos teſtes nominatos, prout nominabant deſcripti in eo, & dicebāt ſe nō in teruiſſe, & poſterat eſſe, q̄ multi alij uocarent eisde no minibus: concludit, neceſſarium eſt probare, q̄ iſtis ſententiis, q̄ tenet accuſatio rei, licet ignoretur, que ſit illa per ſona, qua delinquit & eam facit in hoc ſingularē Imo. in c. tua. ſi. col. de procu. Sed Domini. poſt lo. de Fantu. in d. c. libellorū. vj. col. reprobate eam per illū tex. niſi ex primeſt accuſator ſot circumſtantias, q̄ per ſona accu ſati redederet certa: quia ſufficit exprimere aequipollēs, ſicut dicit in ſententia. c. in his. de uer. ſig. & pater in c. licet ex quadā. de teſti. Nec obſt. c. j. v. q. allegatū p. d. gl. quia loquitur in excommunicatione, qua poſte ferri contra occultū, ſi ſacerdos. de offi. ord. Et pro hoc q̄ teneat processus contra delinquentem, licet ignoretur eius nomen, dum modō cōſter de corpore, ut eſt gl. in l. ſi. itē illud. ff. ad Sylla, qua ſequit Aret. in d. ſ. quadrupli. ij. col. Non obſt. tex. in l. licet gratis. ſ. poſsumus. ibi, ut certi hominis ſacrum arguimus. ff. nau. cau. ſta. Per quem dicit ibi Bal. & expreſſius Floria. q̄ nomen delinquentis eſt deſignandum: quia responderet Are. q̄ ille tex. limitatur, niſi proberet per teſtes, q̄ ille captus, eſt ille, qui maleſiciū commiſſit, licet teſtes ignorēt eius nomen: quia forte eſt ignotus, uel mutus uerus, uel fictus. ¶ Item limitat d. ſ. poſſumus, niſi accuſatus nō eſterib⁹ preſens, tamē habet in corpore noſtabile ſignum, in quo eirtari non poſteſt, quia ponet in banno noſtato illo ſigno: & eo demū capro, & uerificato ſigno, conſtituit de homine, ut accuſatiū p. ipſum ibi. ¶ Ita limita d. ſ. po ſumus. & d. c. libellorū, niſi agere actione, quod metus caſta, ad recuperandā rem, & probare ſe uofentia illa qualitatē. Ideo ſi reſcriptū dicit, cōtra Titii & quoſdam alios, quoř interest, & unus cōpareat, quaſi ſua ſuertit, debet facere fidē, q̄ ſua interest. Facit dictū Inn. in c. uenit. lo. ij. de teſti. Et qđ ipſe no. in c. ſi ſit. de fo. cōpē. & utrobicq̄ dixi. Idcirco Bar. in l. diuus. poſt prin. ff. de custo. reo. & in l. in ſuplante. ſ. j. in ſi. ff. de uer. obl. & in l. demonstratio. ff. de cond. & de m. ſ. instruſtū. cōc. & producto coram ſe bannito faciat reperiſt bannum, & in primis illū cōſideri, uel aliter cōſtarere, q̄ ipſe eſt is, de quo loquiſt bānum: quod latius reaſumit Are. in ſ. quadrupli. iij. col. Inſi. de aſcio. & in l. maleſicio rum. fol. xxxvij. ¶ Limita ex dicto Bal. in cōſi. breui, in c. Apparet de condēnatione Petri. de quo meminit Alex. in d. l. diuus. in apostillis, dum modō conſtet alios eſſe eiusdem nomiſtaliſ ſi p̄aſumit pluralitas. Conſidera tñ, utrum Car. in d. c. cū loānes, ſentienti cōtra ſum: quia nō dicit, q̄ alij eſtent eiusdem nomiſis, ſed q̄ poſterat eſſe. Et ſi ſentienti, q̄ etiā ſi non cōſter eſſe alios, adhuc debet uerificari iſtū eſſe illū. Poſſet dici, q̄ proce dat dictū ſuū in caſu ualde arduo, ut in reprobatione teſtamenti. Poſſet etiam ſaluarī Bal. & limitari Car. in no mine ualde ſingulari & raro, iuxta no. in l. ſi. ff. de lib. & poſt. & Bald. in d. l. demonstratio. cum concord. Adde etiam p̄adictis Alex. cōſi. mihi cxvij. In caſa & lite. ubi ex dicto Ioan. And. hīc de identitate equi, impugnat quoſdam teſtes deponentes de poſſeſſione: quia non ſpecificabant, de qua loquerentur. Vide eundem conſi. ibi ſequenti, ubi ex hoc conſuluit, q̄ qui promiſit conſignare in certo loco petias pannī, quas alibi anteā cōſignauerat: oportet, q̄ proberet in conſignatione, quam nunc facit, illas eſſe easmet petias, quas priu. cōſignauerat. ¶ Nec obſt. q̄ pluralitas nō p̄aſumit, niſi pro betur, c. in p̄aſentia. uer. uerū. & ibi Bu. de probat. c. cū mit dicta

a lo. ſe de fide iſtr. l. ſi in rem. & ibi notat. a. c. cum lo. l. Et Bar. ff. de rei. uen. Bal. in l. neq̄ natales. ibidem uide Fel. C. de prob. & in l. conuenticulā. v. col. quod ibi ad hoc C. de epif. & cle. cum ſi. quia responderet dixi in ap̄ofili.

uerū eſſe, q̄ non p̄aſumit pluralitas rerum, propter lo. And. hīc, licet aliquando ad ſaluādos teſtes p̄aſumit pluralitas auctum, c. cū tu. de teſti. Et eſt ſpecialiſ ſauore uitandi periuſi, ut ibi per But. & Imo. & Ab. ad fi. ¶ Limita notabiliter p̄adicta ex gl. aurea & trita, in c. libellorū, in uerbo, Caſo Seſo. ſ. q. uilt, qua allegatur: q̄ tenet accuſatio rei, licet ignoretur, que ſit illa per ſona, qua delinquit & eam facit in hoc ſingularē Imo. in c. tua. ſi. col. de procu. Sed Domini. poſt lo. de Fantu. in d. c. libellorū. vj. col. reprobate eam per illū tex. niſi ex primeſt accuſator ſot circumſtantias, q̄ per ſona accu ſati redederet certa: quia ſufficit exprimere aequipollēs, ſicut dicit in ſententia. c. in his. de uer. ſig. & pater in c. licet ex quadā. de teſti. Nec obſt. c. j. v. q. allegatū p. d. gl. quia loquitur in excommunicatione, qua poſte ferri contra occultū, ſi ſacerdos. de offi. ord. Et pro hoc q̄ teneat processus contra delinquentem, licet ignoretur eius nomen, dum modō cōſter de corpore, ut eſt gl. in l. ſi. itē illud. ff. ad Sylla, qua ſequit Aret. in d. ſ. quadrupli. ij. col. Non obſt. tex. in l. licet gratis. ſ. poſsumus. ibi, ut certi hominis ſacrum arguimus. ff. nau. cau. ſta. Per quem dicit ibi Bal. & expreſſius Floria. q̄ nomen delinquentis eſt deſignandum: quia responderet Are. q̄ ille tex. limitatur, niſi proberet per teſtes, q̄ ille captus, eſt ille, qui maleſiciū commiſſit, licet teſtes ignorēt eius nomen: quia forte eſt ignotus, uel mutus uerus, uel fictus. ¶ Item limitat d. ſ. poſſumus, niſi accuſatus nō eſterib⁹ preſens, tamē habet in corpore noſtabile ſignum, in quo eirtari non poſteſt, quia ponet in banno noſtato illo ſigno: & eo demū capro, & uerificato ſigno, conſtituit de homine, ut accuſatiū p. ipſum ibi. ¶ Ita limita d. ſ. po ſumus. & d. c. libellorū, niſi agere actione, quod metus caſta, ad recuperandā rem, & probare ſe uofentia illa qualitatē. Ideo ſi reſcriptū dicit, cōtra Titii & quoſdam alios, quoř interest, & unus cōpareat, quaſi ſua ſuertit, debet facere fidē, q̄ ſua interest. Facit dictū Inn. in c. uenit. lo. ij. de teſti. Et qđ ipſe no. in c. ſi ſit. de fo. cōpē. & utrobicq̄ dixi. Idcirco Bar. in l. diuus. poſt prin. ff. de custo. reo. & in l. in ſuplante. ſ. j. in ſi. ff. de uer. obl. & in l. demonstratio. ff. de cond. & de m. ſ. instruſtū. cōc. & producto coram ſe bannito faciat reperiſt bannum, & in primis illū cōſideri, uel aliter cōſtarere, q̄ ipſe eſt is, de quo loquiſt bānum: quod latius reaſumit Are. in ſ. quadrupli. iij. col. Inſi. de aſcio. & in l. maleſicio rum. fol. xxxvij. ¶ Limita ex dicto Bal. in cōſi. breui, in c. Apparet de condēnatione Petri. de quo meminit Alex. in d. l. diuus. in apostillis, dum modō conſtet alios eſſe eiusdem nomiſtaliſ ſi p̄aſumit pluralitas. Conſidera tñ, utrum Car. in d. c. cū loānes, ſentienti cōtra ſum: quia nō dicit, q̄ alij eſtent eiusdem nomiſis, ſed q̄ poſterat eſſe. Et ſi ſentienti, q̄ etiā ſi non cōſter eſſe alios, adhuc debet uerificari iſtū eſſe illū. Poſſet dici, q̄ proce dat dictū ſuū in caſu ualde arduo, ut in reprobatione teſtamenti. Poſſet etiam ſaluarī Bal. & limitari Car. in no mine ualde ſingulari & raro, iuxta no. in l. ſi. ff. de lib. & poſt. & Bald. in d. l. demonstratio. cum concord. Adde etiam p̄adictis Alex. cōſi. mihi cxvij. In caſa & lite. ubi ex dicto Ioan. And. hīc de identitate equi, impugnat quoſdam teſtes deponentes de poſſeſſione: quia non ſpecificabant, de qua loquerentur. Vide eundem conſi. ibi ſequenti, ubi ex hoc conſuluit, q̄ qui promiſit conſignare in certo loco petias pannī, quas alibi anteā cōſignauerat: oportet, q̄ proberet in conſignatione, quam nunc facit, illas eſſe easmet petias, quas priu. cōſignauerat. ¶ Nec obſt. q̄ pluralitas nō p̄aſumit, niſi pro betur, c. in p̄aſentia. uer. uerū. & ibi Bu. de probat. c. cū mit dicta

cit probare corpus humanum suisse occisum, licet nascatur, cuius sit, aut unde uenerit. Idem dicit quando constat de furto, licet persona damnum passa, sit incognita iudici & furi. Bal. alleg. d. gl. in authē sed nono iure. p. col. C. de ser. fug. Ang. in l. s. occisorum. ff ad Syl. & in l. falsus. g. pe. ff. de fur. & in l. s. interdum ubi pulchre loquitur. ff. si pars hære. pe. & Mod. in lib. malefitorum

a In confessio] quem non cognoscebat. Bal. in addit. Add. Ang. etiā in Spe. in lib. de confes. Angel. in l. unica. L. certū. s. de sent. cōfessio. ff. de iniur. & tex. ij. q. vj. libello rum. v. q. j. c. ij. & Bal. etiā in addit. ad Specul. int. de sen. & do. Dlony. s. de Perusio, in consil. incip. in nomine Domini: am. Ex tripli for. fol. ix. Idem dicit in cōfesso se occidisse.

Faciunt dicta s. post loan. And. & alios hīc. Dic etiam, quod si non constat de occisione, quia nullus uide occisum, licet uulgo dicatur aliquem suisse occisum in tallo loco, & infamia laboret contra aliquem, & non reputatur testis, qui uiderit occisum, non habent locum pre dicta: quia non potest inquiri. Pau. de Castr. in d. s. q. s. nomen. dicens, quod ipse cum omnibus aduocatis Bononie defendit quandam in tali calu, licet iudeo potestatus allegaret dictum Bald. ibi. & intelligitur, quando constat maleficio suisse commissum. Per quæ omnia ab alijs, quod uiderim, non reducta, apostillabis gl. in d. c. libellorum. plenius, quam alias dixerim, in c. s. iiiij. col. de libel. obla. ¶ Et in quantu incidenter dicunt hīc Io. An. & alij, q. si equus cōductus mons casu morte naturali, est dānum locacoris: addit. l. s. decē. ff. de uerb. obl. ubi hoc nō ponit.

b Locatoris] Ad de Bald. in l. j. adff. C. cōmo. in uer. ex predictis determinatur, et Bar. in l. si ut certo. s. nunc uidendū. in s. Et in s. sed. interdū. ff. eo. ti. et Odoar. in confinci. Scho laris nōles egare. ta predicta potest queri de cōmodato. Bar. & Pau. de Cast. in l. si ut certo. s. si de me petiſſes. ff. cōmo. Et Spec. in s. de loca. s. id dicendū restat, per totū. Et creditis instru mēto delato per militē super morte equi in cafris mortui. Bal. in rub. C. de s. in fr. iiij. q. Et de modo probādi morte. dixi fati. in c. qm̄. s. porro. in s. ut l. nō cōrest. Et dū Ab. post lo. An. docet, ut allegās præscriptionē non ponat prædictē de répore necessario, sed maiori: addit. latē Bar. in l. Celsus. ff. de usuc. Bal. in l. indicia. C. de rei uē. Ab. in c. l. c. de proba. cū cōcor. ¶ In l. quantu Ab. elegā ter ponit, qñ probatio ita interpretet, ut nō sonet in de lictū, post Bar. in l. nō solū. s. id ponit, q. onus probādi, non. nū. addit. que ibi latē ordinat Alex. quē recitat Ang. de Arimino in add. ad Are. de malefi. In uer. de anno. præsent. viij. col. & est mihi fol. lxxij. ¶ Et l. c. ista sola remissio sufficere posset, nō ut aliquid addat, & quādā clarissim deducant, p̄stringe duas cōclusions: una in criminib. altera in ciuilib. Prima t̄ cōclusio in crimina libus est, q. debemus in dubio præsumere actū suisse factū tēpore, uel loco lictū, qñ exceptio reddit dubiā intentionē agentis, licet de necessitate non cōcludat, sum prædictos exēplificantes latē & pulchre. Addit. Ab. in c.

per tuas de cōdi. appo. & in c. s. in presentia. iiij. col. de proba. ubi de hoc exclamat ad limitationē regulæ di centis, q. exceptio debet concludere, sicut probatio, c. pia. de excep. in vj. cū s. Sequit̄ etiā Sali. in l. matrē. in s. C. de proba. Pe. de Anc. in c. constitutus. de rescri. Bal. in l. precib. vj. col. uer. & scias. C. de impi. & ali. subſti. & in l. s. col. ff. fol. ma. Et ad hāc faciūt, quæ dicitur s. i. con clusione. ¶ Obstāt tria. Primo, q. exceptiō debet clare p̄bare, ut dixi. Vnde Bal. motus hac ratione, & quibusdā alij reprobāt Bar. in d. l. matrē. Respōdet Lud. in d. s. sed ut probari. q. illud fallit, ubi agit de cōdēnando reum criminaliter: quia tūc, licet nō clare probet, reus debet absoluī, per l. s. C. de peti. hære. Sed ostēdit Alex. ubi s. q. illa lex nō facit, p. Bar. Tamē ipsū sequit̄, quæ dicit approbari a toto mūdo per ratōes suas. Et in delictis p̄batōes debet esse clara. Sed hīc negari nō potest, qn fit dubiū an delictū sit clare probatū. Ergo sequi debet absolutio, l. s. de interpretatiōe. ff. de poe. Et quia nemo præsumit in delinq̄ue, l. merito. ff. pro soc. ¶ Obstāt secundō Bar. in l. Aurelius. s. idē quæbāt. ff. de lib. leg. cū cōcor. ibi apostillatis, ubi ista cōfessio. Occidime defen dēdo, inducit condēnationē, nō p̄bata defensione: & tñ illa uerba nō sonant clare delictū. Ergo idē dicendū hīc. Respōdet hīc Ab. q. in casu illo cōfessio erat illa so la, in qua uolebat se fundare reus ad defensionē: & ista non relevant: quia p̄pria cōfessio nō prodest. s. i. xij. q. j. & disiūdī illa cōfessio, cū sit præsumptio s. illūgl. & Ab. in c. cū uenissent, de instit. Dixi in c. cum uenerabilis. iiij. col. de excep. Sed in casu Bar. ea, quæ reddebat dubiā probationē actoris, erat testes, uel instrumēta. Vñ istud contrariū parū urget. Tñ condēnandus ex dicta cōfessio, feci defendēdo q. nō condēnabit̄ ad mortē: ut, quia p̄batōes nō sunt clarissimē: tū, quia ex præsum ptione, etiā uehemēti, non condēnāt quis ad mortē. Et hīc nō cōstat de delicto, nisi ex cōfessio: & illa nō est clara, ita Ab. hīc, nec reperit alibi hoc uerbum, & apud praticos Modernos est in solēni cultu. Cum quo tñ ait Alex. ubi s. remittens ad sc̄psum in l.

c Defendendo] Eথoc dictū extollit August. in d. lib. Vide ad materiā hāc oīo do. Iafo. May. in l. u. uim. iiij. col. ff. de iusti. Et l. i. i. de proba. et in l. nō solū. s. sciencē. ff. de opis no nunc. et in d. l. s. si q. simpliciter. ff. de uerb. obl. in l. s. idē. de homi. & ibi alias dixi, & latē p. Modernos in d. lib. maleficiorū, & p. dñm meū de Are. in l. dece. uerbi. ff. de uerb. ob. ubi ponit, q. onus probādi, quod fecit ad sui defensionē, inculbit allegāti eam. Aliqua ipse ponit in l. s. si quis simpliciter. in s. col. eod. tit. ponēs, utrum, q. dicit, Occidi, me de fendebo, dicatur respondere simpli citer, & utrum taliter respondens debeat incurri p̄nam statutis punientis negantem. Vide etiā multa de dicta responſione per Bartholo. So ei, in sua repetit. l. s. char. ff. de

uulg.

c. auditis.

Specu, de præsump. s. species. in princ. Nam ipsam reprehendit Ab. in cap. i. in ul. colum. de cle. non res. pro quo uide Angel. in s. iiij. uer. no. contra mulieres. in authē. quo. opor. episc. & quo scribit Bald. de scho lati in leg. neque natales. C. de proba. Et contra illam gloss. est text. fatis clarus. in capitū. in omnibus. lxxxij. dist. quem allegant Moder. in l. maleficiorū. in uerbo. Che hā adulterato. in v. colum. uer. tu autem in hac materia, allegando etiam Abb. in capitū. quartō. iiij. colum. de præsump. ubi uideatur moderari mentem dictæ gloss. ¶ Limita secundō, nō interpretatio in de teriore partem prodesse magis anima. Ita soleo in ferre ex concilio Petr. de Anch. cxxxix. Prima facie, ubi per plura consuluit, quod si testator fuit confessus se fuisse usurarium, & non dixit, quando: si de præterito tempore allegatur illum fuisse usurarium, de fa cili creditur propter eius confessionem: quia talis in terpretatio est utilior anima suæ propter maiorem satisfactionem, nec agetur de poena corporali imponenda, ut per eum. Facit glo. s. in c. cōsulti. de regul. dicens, quod in foro conscientia in dubio præsumitur irregu laritas. Not. Innoc. in capitū. ad audientiam. de homi. Dixi de testi, cū tu. Facit gloss. in cap. constitutus. in uer. recompensationem, de reli domi. Et de tutioi præsumptione semper fienda in foro conscientia, scribit gloss. in cap. i. spons. Innoc. in capitū. dilectis. in ult. gloss. de appell. Ana. post Card. in cap. tua nos. i. responsō, in fin. de homi. Abb. in cap. i. xxiiij. colum. uer. item. aduerte: quia Innoc. uult. de ord. cogn. But. & Abb. in cap. illud, per illum text. de cle. excom. min. text. in cap. i. de obser. iei. Imol. in capi. nō cū prim. xvij. colum. uer. not. scandalum uitandum. de renun. Ana. in capitū. consuluit. in fin. de usu. Card. in cle. s. quæst. xv. in fin. de sepul. Paul. de Leaza. in repe. c. si celebrat. viij. colum. uer. hac procedunt in scientie. de cle. excom. mi. Ana. in dicto cap. ad audientiam. ult. colum. de homi. Abb. in cap. i. antepe. colum. uer. nec obstat dictum loan. de Lig. de homi. Are. in cap. uenient. lo. s. viij. colum. uer. ueruntamen aduerte. de testi. Specu. de lega. s. iuxta. uer. generaliter autem. Quæ loca gustat, ut non trita haec tenus, & alibi extensiū ea reuoluam. Idem dicit, si aliqua uerba aliquo modo excusabili, capiantur in malam partem, ut puniantur potius ratio ne exempli, & ut ceteri terreantur. Ita transeat dictum Hosti. in summa, de ludae. s. & in quibus. ad fin. ubi dicit, se condemnasse in quingentis solidis Regalium quandam Iudæum, qui cū reddidisset computum coram eo, iratus leuauit manus suas uersus crucem, dicens, Mallem esse suspensus, sicut ille, qui ibi pendet, quād reddere unquam amplius compurum coram uobis. Nam licet excusaret se dicendo, quod intelligebat de quodam latrone suspenso in forca, qui pendebat uerbus septentrionem, sicut crucifixus, tamen dicit Host. quod de malo uerbo & de malo homine non debet præsumi, nisi malum: & idō, ut etiam ceteri terreantur, interpretatus a Melum.] Sed fuit uerba in malum. Et pondera, q. Hosti. punitus Iudæus solū, quia illa uerba erant erga Deum ludibriosa. Ex quo uidetur, quod potius est punitus puniti Angelus Iudæus Lucensis, quando proximis annis dixit, quod Deus nō possit facere, quod si non erat erratum in quodam computo, quod est erratum: quia licet uerū sit, quod Deus non potest contraria, quia non potest facere, et re. Et per predicta reprobatur id, quod quasi per totū dixit gloss. s. in cap. abij. xij. quæst. iij. allegata per Felini iij. pars.

fuluit

suluit Alex. consilio mihi cclxxix. Viso processu, post quosdam alios doctores huius studij: pro quibus bene fecisset dictum Host. ubi suprà, dum notat insolentiam Iudæi obloquentis de Christo, etiam si non blasphemet. Et ipsi fatebantur, quod il-

a. **Blasphemet]** Facit dictum Ambroſij, prout res fert do. Soc. in cōſilijs inci. In preſenti conſilatio ne, circa med. iij. colum. in j. parte, char. cxviii. quod aliquid aſtricu attribuitur, quod ei non conuenit, dicitur blaſphemia. Et hinc eſt, quod iudeus dicitur blaſphemia Christi.

b. **Vſurarius** VI de lo. de Imol. in cle. eos. in v. colu. in fin. de ſepult. & ibi glo. in uer. maniſtſos. & adde de Bal. in l. unica. in ſ. ſimiliqz mo do. ad fi. C. de La ti. lib. tcl. & addo. Alex. de Imol. in leg. ij. de ſur. & 33 conſilio. Vbi t certum & limitatum tempus, ſeu certa & limitata pars loci, uel alia qualitas eſt fundamen tum intentionis, ſiue actoris, ſiue rei, oportet, quod illud tempus, & illa qualitas probetur, aliaſ ſuccumbit agens, uel excipiens. Bar. ubi suprà, & Abb. hinc, propter glossamorem in cle. fin. deſcri. quae eſt optima: & per glo. pe. in c. uenerabilibus. de ſen. ex com. in vj. No. pulchre Joan. And. in cap. j. de homi. eadem lib. dum dicit, quod in caſu illo oportet deducere delictum contra Christianum. Et ſequitur Bal. in leg. ſi quis, non dicam. C. de epi. & cle. & faciat quædam optima loca allegata per Alex. ubi suprà, quibus adde Ange. in l. in ſubstitutione. ff. de uulg. & pup. & in l. j. in v. colum. C. de per. hare. & in l. j. ſ. fi. de incen. ruf. & nau. & in l. cum. qui. ſ. Publiciana. per illum tex. ff. de publ. & Floria. in leg. ſi dominus ſeruum. in fin. ff. ad l. Aquil. Quæ loca extenſe refert Barthol. Cepola in tra ēatu de ſerui. ruffi. fol. xlif. ad fin. Et adde, quod si ex cipiens contra electum, probat eum uenatorem, non obtinet: quia interpretatur, quod intendat uenationi caſa licita recreationis. Innoc. in c. dudum. lo. j. ſuper uerbo, electionis tempore, de elect. Quod extollitib⁹ Abb. addens ſtappendum dictum Barto. in l. j. ff. de duo. reis. ubi dixit, q̄ nō ſufficit probare Titium cognouisse Bertā per uim, quia forte fuit uim paſſus à Berta: quod tamen diſciplet Matthæo de Mathes. no. c. j. propter co munem uſum loquendi. Addē etiam Bu. in cap. ſuper his. de accus. ubi dixit, quod accusans religioſum, quia celebrauit in parochia aliena, non obtinebit, niſi addat, quod ſine licentia, iuxta cle. j. de priui. No. Lap. alleg. cxvii. Quidam in carceribus. Facit dictum loan. And. in d. c. quanquam. ſuper uerbo, receperunt. ubi dixit, quod in caſu illo non ſufficit probare, quod ali quis dederit publice ad uſoram, niſi etiam probetur,

quod receperit. Et ſimile eſt, quod no. gloss. in uerbo, abſque penuria. in capitu. j. de ſtatuto. in vj. ¶ Et dicit Petr. de Anch. consilio mihi cclxvij. de titulis criminum, quod articulans fuſſe electum ad magiſtratum hominem non fidelem ecclie Romanæ contra formam ſtatuti, non obtinet, licet probet Iudæum fuſſe electum. Et dicit Alexan. consilio cccvij. Vifo themate illuſtrissimi. j. colum. quod ſientiatus, ut poffit ingredi ad moniles, ſi conſtitutus ſe ingressum, interpretatur de ingressu poſt ſientiam, & non antē. Et dicit Car. in repe. capitu. perpendimus. ad fi. de ſen. excom. quod probatio abſolutionis non infert quem fuſſe excommunicatum: quia forte fuit ad cautelam. Et dixit Card. consilio xlviij. Agitur ex iſtrumento, quod probans quem furioſum, non obtinet, niſi probet, quod tempo re contractus: de quo tamen latē per Alex. poſt alios in l. furioſum. C. qui teſt. fac. pos. Etdixit Abb. in cap. ue niens. lo. j. de ſponsaliſta. quod probans ſponsalia & copulam, non probat matrimonium, niſi probet, quod copula ſecuta eſt ſponsalia. ¶ Et dicit loan. And. in additi. ad Specu. ſuper rubrica de filijs presby. quod probans Titium fuſſe filium presbyteri, non obtinet: quia forte fuit genitus ante ſacros ordines. Et dicit tex. in leg. miles. ſ. de defuncto. ff. de adul. quod qui probat matrem Titij ſepiuſ adulteratam, non per hoc probat filium illegitimum, ſi ipſa cohabitabat marito, qui forte eum genuit. Et ſi quiſ capitulat, quod electus fuſt, & eſt publicus fornicator, non obtinebit: quia non di cit, quod tempore electionis fuerit. Potuit enim eſſe antē & poſt, nō tunc. Old. consilio cclxxxvij. Quod con ſonat. Dixit tamen Rota de proba. ix. in antiquis, quod ſufficit probare electum fuſſe excommunicatum ante electionem, licet non probetur praefice, quod tempo re electionis: quia ex præterito praefice.

d. **In preſens]** Vbi t certum & limitatum tempus, ſeu certa & limitata pars loci, uel alia qualitas eſt fundamen tum intentionis, ſiue actoris, ſiue rei, oportet, quod illud tempus, & illa qualitas probetur, aliaſ ſuccumbit agens, uel excipiens. Bar. ubi suprà, & Abb. hinc, propter glossamorem in cle. fin. deſcri. quae eſt optima: & per glo. pe. in c. uenerabilibus. de ſen. ex com. in vj. No. pulchre Joan. And. in cap. j. de homi. eadem lib. dum dicit, quod in caſu illo oportet deducere delictum contra Christianum. Et ſequitur Bal. in leg. ſi quis, non dicam. C. de epi. & cle. & faciat quædam optima loca allegata per Alex. ubi suprà, quibus adde Ange. in l. in ſubstitutione. ff. de uulg. & pup. & in l. j. in v. colum. C. de per. hare. & in l. j. ſ. fi. de incen. ruf. & nau. & in l. cum. qui. ſ. Publiciana. per illum tex. ff. de publ. & Floria. in leg. ſi dominus ſeruum. in fin. ff. ad l. Aquil. Quæ loca extenſe refert Barthol. Cepola in tra ēatu de ſerui. ruffi. fol. xlif. ad fin. Et adde, quod si ex cipiens contra electum, probat eum uenatorem, non obtinet: quia interpretatur, quod intendat uenationi caſa licita recreationis. Innoc. in c. dudum. lo. j. ſuper uerbo, electionis tempore, de elect. Quod extollitib⁹ Abb. addens ſtappendum dictum Barto. in l. j. ff. de duo. reis. ubi dixit, q̄ nō ſufficit probare Titium cognouisse Bertā per uim, quia forte fuit uim paſſus à Berta: quod tamen diſciplet Matthæo de Mathes. no. c. j. propter co munem uſum loquendi. Addē etiam Bu. in cap. ſuper his. de accus. ubi dixit, quod accusans religioſum, quia celebrauit in parochia aliena, non obtinebit, niſi addat, quod ſine licentia, iuxta cle. j. de priui. No. Lap. alleg. cxvii. Quidam in carceribus. Facit dictum loan. And. in d. c. quanquam. ſuper uerbo, receperunt. ubi dixit, quod in caſu illo non ſufficit probare, quod ali quis dederit publice ad uſoram, niſi etiam probetur,

non obtinet annua, nec in diem collata: ſicut aliud est dicere, Promitto tibi ſingulis annis fructu huius fundatiū eft dicere, Concedo tibi uſum fructu huius fundatiū: quia hoc ſecondo caſu habeo ius perſonale uſuſruſtuſus: ſecus in primo caſu, in quo habeo tantum a ctionem ad fructu ſingulis annis, l. fundi Trebatiani. in fi. & ibi Barto. ff. de uſuſruſtuſus, secundum Alexan. ubi suprà, Vnum tamē nouiſimi conſidera, q̄ ſille, qui excepit in caſu ciuilis, eſt in poſſeſſione libertatis, & exceptio ſua reddat dubiam intentionem actoris, ſtan dum eft pro libertate: ſecus, ſi non eſſet in poſſeſſione libertatis, uel ageret. Ita Bart. in d. ſ. ſed ut probari. & Abb. hinc. Cogitabam, an idem poſſemus dicere in cau ſa relictori ad pias cauſas: & uideretur, quod ſic: quia de cauſa libertatis poſteſt argui ad

c. cum ex officij.

non conſentut annua, nec in diem collata: ſicut aliud eft dicere, Promitto tibi ſingulis annis fructu huius fundatiū eft dicere, Concedo tibi uſum fructu huius fundatiū: quia hoc ſecondo caſu habeo ius perſonale uſuſruſtuſus: ſecus in primo caſu, in quo habeo tantum a ctionem ad fructu ſingulis annis, l. fundi Trebatiani. in fi.

30 Iudex ſi errat in ſenſu legiſ, uel priuilegiij, uel indulgentie, uel huius modi, actus tenet.

31 Iudex habens iurisdictionem ordinariam & delegatam, ſi procedit ſimplicer, uideatur procedere principaliter ex delegata.

32 Arbitri & arbitrator ſi ſimplicer pronuciatur, an uideatur pro nunciare ex utraq. poſteſteſt.

33 Delegatio ſi fiat inutiliter habenti iurisdictionem, an partibus ſcien tibus ualeat proceſſus.

34 Sententia an poſſit approbari in uim pacti.

35 Superuenientia iurisdictionis in delegante, non ualidat delegatio nem ante ab eo factam.

36 Collatio beneficij facta per ordinarium, ualeat intra mensem datum ex parte, uel expectantibus, ſi expectantibus non acceptauit.

37 Episcopus ſi conſerft beneficium patronale ut deuolutum, cum non fit, non tenet collatio, etiam ſi poſtea deuoluſatur.

C A P I T U L U M X V I .

V m ex Officij.

Procuratio, quæ debetur ordinario uifitanti, præſcribi non poſteſt: aliter non poſteſt ſubditus contra ſuperiorum uifitationem, aut procurationem, ratione uifitationis debitam, in ſeipſo præſcribere, quamuis alius per ſenſu legiſ, uel priuilegiij, uel indulgentie, uel huius modi, actus tenet.

¶ Præmitte, quod t de materia uifitationis habentur duo plenifimi trachiti, uidelicet Maria. de Senis, & Fran. Pauini. Deinde dum Abb. not. iſtum textum, in uer. non meminerint, quod ſublata præſcriptione eft ſublata illa, cuius initij, etc. adde loan. And. in capitu. cum instantia, de censi, ubi idem tenet per illum textum. in uer. longiſſimo. Idem Abb. in cap. ſuper eo. de pa roch. per illum textum. Intellige ſancte, quando lex facit ma teriam impræſcriptibilem, prout hic in diſcipli na. ſecus, ubi ſtatutum, uel pactum tolleret præſcriptionem in materia aliaſ præſcriptibili: quia non cenzetur ſublata illa, cuius initij, etc. Bald. in leg. j. C. ne rei do. uel temp. cum concor. quas dixi ſuprà eod. in rubri. in fin. Ita declarat Bald. in leg. omnes. C. de pref. xxx. ann. retuli in capitu. accedentes, uer. fallit tertio. ſuprà eod. Et de præſcriptione uifitationis, aut procuratio nis, dicetur latiſſis in frā. ¶ In t quantum Abb. equi parando clericum militi, alleg. gloss. in leg. miles ita la. j. ff. de re iud. adde loan. And. in regula, fine culpa. ix. colum. uer. in contrarium. de reg. iur. in ſexto, ubi pulchre ostendit, quo modo clerici conueniunt militibus triplicer: & Bart. in leg. mulierem. ff. de his, qui utindig. & in l. affectionis. de dona. & in l. miles. ſ. militi. ff. de militi. testa. ubi uitetur iſta aequiparatione. Vnde de diſpoſitione d. l. affectionis. iſtatis donationem fa ciat à milite concubinæ, procedit etiam in clerico, ſe conditum Bart. ibi, & Host. & loan. And. in cap. de his. de ſepul. & Bart. Bal. & Sal. in leg. j. C. de do. inter ui. & ux. Et Abb. in capitu. fi. eo. tit. Ad hac gl. in leg. ſtipendia. C. de execu. rei iud. extendens illam leg. ad clericos, ut non retineantur eis condemnatis diſpendia. De quo in Spec. de exec. ſen. ſ. ſequi. in fi. ubi limitat, niſi alibi habeat bona. per leg. commodus, ubi gloss. ff. de re iud. Et video Ange. in leg. non prohibentur. C. quiſ accus. Extendit illam leg. ad clericos, niſi in caſu capitul. j. de homi. in ſexto. Et hinc eſt, quod ſicut miles datus ad loci tutelam, ſortitur ibi domicilium, l. municipes. ſ. fi. ff. ad munici. Ita clericus deputatus ad beneficium ſortitur ibi domicilium. Bart. in leg. j. ff. ad munici. per capitu. cum nullus. de tem. ord. in vj. Dixi de reſcrip. capitu. dilectus. lo. j. Similiter Petr. de Anch. in repe. cap. ſi propter vj. colum. de reſcrip. in ſexto. Approbavit gloss. in diſcipli na. miles. quod clericus non poſteſt conueniri ultra, quām facere poſſit: per text. in cap. Odo. in l. iſtis. pars.

8 Trachitus duo habentur opitimi de uifitatione, ſcilicet Mariani de Senis, & Francisci Pauini.

2 Clericus & miles quando aequiparentur.

3 Episcopi an teneantur ſe procurare ex proprijs reditibus.

4 Episcopus ſi non uifitat, non debetur ei procuratio.

5 Episcopus uifitans an poſſit pro prandio recipere pecuniam pro eſtimatione prandij.

Et an pro tali exactione pecunaria ultra uictualia ualeat confuetudo, cuius initij, etc. nu. 6.

7 Archiepiscopus in quibus caſibus poſſit excōmunicare ſubditos ſuſfraganei.

8 Confuetudo rationabilis tollit ius publicum authoritye & utilitate, licet non interueniat conſensus principis.

9 Preſcriptionio nulla currit contra procurationem. nu. 10. & 11.

12 Preſcriptionio currit contra uifitatem, quando alius prelatus alleget, ut ſe preſcriptione poſteſtem uifitandi ſubditum alterius.

13 Procuratio & uifitatio præſcribuntur tanto tempore, cuius initij non extat memoria.

14 Preſcriptionio currit contra procurationem debitam, non ratione uifitationis, ſed ratione conſuetudinis, uel onoris adiecti in fundatione beneficij, etc.

15 Preſcriptionio currit contra uifitationem, quando uifitans uult uifitare de iure ſpeciali: ſecus, ſi de iure communis.

16 Preſcriptionio currit ſuper quota procurationis, licet non ſuper tota procuratione.

17 Procuratio remitti non poſteſt, exceptis quatuor caſibus, quos hic uide per ordinem, & nu. 18.

19 Poteſtas ordinaria & delegata poſſunt in eadem perſona & cauſa ſimil concurrere & exerceri.

20 Commiſſio principis an ſolum excitet iurisdictionem ordinariam, an uero alterius? & nu. 21.

22 Poteſtas ordinaria & delegata ſi ſimil in uno concurrant, ordinarius poſteſt procedere ex delegata, omiſſa ordinaria. Vide nu. mer. 2. 3.

24 Iudex ſi procoſit ex poſteſate delegata, ſententia relegabitur ex au thoritate delegata, & ſic appellabitur ad Papam.

25 Sententia lata per ordinarium, qui per errorem iudicat, ut delegatus, eſt nulla.

Quam conclusionem limitat quatuor modis, ut uerſi, limita concluſionem, & nu. 26. 27. 28. & 29.

Felini iſtis. pars.

o 2 ardus.

ardus.de sol. ubi etiam uide Abb.in iij.colom.inducen tem illum text. Et nō ibi Imol. post Pet. de Ancha.dicens, hoc esse diligenter menti tenendum. Not. Bart. Ange.& Imo.in dicta l.miles. Et dicit Abb. consil.xciiij. iij.uol.in j.colom. inci. in quaestione heredum, quod si tū res empta ex pecunia militis, pertinet ad ipsum militem, licet ab alio empta sit, l. si ut proponis. C. de rei uen. ita res empta per alium de pecunia clerici. Et allegat gloss.& Doct.in dicta l.miles. Est uerem, quod contra illam gloss.tenet Matthæ.notabilis lxij.inci. Not. quod clerici. spēnens istam æquiparationem militis & clerici, praterquam in casibus à iure expressis. Sed sequere ipsam, quam approbat Pet. de Anch. Imo.in c. Odoardus.de sol. Et Alexan.in d.l.miles. considerans, quod prius legum, de quo ibi, est datum ob publicam utilitatem, ne milites distrahanter à militia. Ideo potest fieri extensio ad clericos, ne distrahanter à diuinis. Et allegat, quod no. gloss.in l. illud, in uerbo, alia causa. & in l. fi. in uerbo, capitulorum. C. de sac.san.ecc.& Bart. in l. constante.in ix.j. primæ partis, ff. fol. ma. cum cōsider. ubi fit extensio iuris specialis fundati in utilitate publica ad casum paris rationis. Et ad prædicta sequere doctrinam Abb. in c.j. de cle.agro. ubi dicit istam æquiparationem esse bonam, nisi quando specialiter datur instantia: uerbis gratia, respectu ignorantia iuris. Item respectu testandi, ubi differunt. Fact. l. qui cum uno. ff. de re mil. iunctio cpræcepta, cum gloss. lv. dist. ubi Domi.not. illam instantiam, quod carens uno testi culo, non potest esse miles: secus tamen in clericis. Etsi addit Rotam de iuricur. dec.ij. in antiquis, quæ dicit, quod clericus non potest renunciare beneficio cedendi bonis. Vide etiam Lud. cons. ccclxxix. Circa primum. xj. col. ubi ponit, quod ecclæsa non tenetur soluere pensionem, si redditus hoc non patiuntur. Et hæc no. tanquam nona. ¶ Dum Abb. latè in silsil in ostendit, quod ratio istis textis nō sit persuasiva: & quod episcopis in tenent ex proprijs redditibus seipso procurare: considera duo. Primo, quod ex ratione Abb. se qui uideatur, quod illud totum, quod episcopus reponit de proprijs redditibus, eo tempore, quo uisitando uiuit cum familia alienis sumptibus, nō potest conuertere ad proprios usus, sed pro necessitatibus ecclæsa, uel pauperi. Si enim illa est ratio potissima, teste Abb. uidelicet quod non debet capere redditus propriæ ecclæsa.

a. Victu. I. fact. a satio uictu. a, & in uisitatione uideatur quod habetur per alij ecclæsij seruire, & sic ab eis debet procurari: profecto uideatur, q̄ nō debet imburfare illud, quod de suis redditibus non expendit durante uisitatione. Sed q̄a hoc displiceret prælati, maximè cōscienciat, oportet latius discutere, utrū prælati faciant fructus suos. De quo, ppter materiaz profunditatē non facilè extricabili, nihil tāgo, cōtent⁹ principalib. remissionib. fil. xxxij. inci. Ex que superius. in ueris. circa ij. q. circa char. lxij. in j. parte, qui propter omnes fructus suos, et ad libitum posset disponere. Et ibi uideatur, q̄ Confidere secundo, q̄ omnes rationes addude qd de prelato. 4. Ita per Ab. inferunt, q̄ si t̄ episcopus nō uisitat, nō debetur sibi procuratio. Quod no, contra quodā prælatos, credentes posse pe-

tere præcutionē in pecunia, etiā si non uisitant. Et contra eos uide Ab. in c. præcutiones, in uer. ultimō no. p̄ illū tex. de cōf. & Dom. in c. relata, post prī. x. q. j. & tex. inc. iij. de cōf. in vj. ibi, præcutionē ratiōne uisitationis debitam, & in c. felicis. eod. tit. & lib. & in c. si episcopus. de offi. ord. eo. libro. ¶ Ex quibus iuribus infert Io. an. And. post Tho. de Piperata in addi. Specu. de cōf. ult. colum, quod cūm homines certi castri tenerētur marchionis Montis ferrati quolibet anno ad duas albergarias, & ipse certis annis non uisitat ad illum locum, non poterat pro illo tempore petere a estimationem illarum albergariarum: quia uidetur actum inter partes, quod debeantur, si marchio fuerit. Et adducit etiam cap. cūm uenerabilis. ibi, uel cūm ad ecclesiam ipsam accesserit. de cōf. Et quia in potestate marchionis non est accipiendo aliud pro alio nisi eundo ad castrum. Et hoc licet communī consensu fieri possit, non tamen licet unū altero inuito, l. si quis rem. ff. de arbi. Adducit alias rationes, de quibus per eum. Si tamen prælati occupati uisitarent per alios, debetur illis præcutione, ut no. in capitul. inter cætera. de offi. or. sed solūm tanta quanta est necessaria illi, per quem uisitat, ut dicto capitul. si episcopus. Et si legatus de latere Papæ non uisitat, tamen debetur sibi præcutione. Abb. post alios in dicto cap. præcutiones, quia legatis, uel nuncis Papæ datur præcutione non principaliter ratione uisitationis, sed quia subeunt aliorum onera, cap. accidentes. suprà, eodem. & capitul. ego N. de iure tur. & cap. cūm instantia. de cōf. nisi esset delegatus natus, uel missus: quia etiam in talibus habent locum predicta. Specu. de leg. & superest. ueris, aliud non est omittendum, per dictum cap. præcutiones. i. responso. Et si præcutione non est debita de iure communī, sed forte ex onere apposito in fundatione, iuxta c. Eleutherius. xvij. quæst. iij. & gloss. in cle. j. uer. speciali. de cōf. tun. c. l. ill. cui debetur, non habet uisitationem, debetur sibi etiam, si non uisitat: sed si de iure habet iurisdictionem, illa præcutione non debetur, si non uisitat. Maria. in d. tracta. fol. xix. allegans Henricum Boich in d. cap. præcutiones. ¶ An t̄ autem uisitans possit pro prædio recipere pecuniam pro a estimatione, latè ponit Domi. in dicto cap. relatum, concludens per c. relatum. ibi, summa præfixa fuit. x. q. iij. & per c. felicis. ubi est casus, de cōf. in vj. quod d. à uolente potest recipi, sed non ab inuito, qui potius uult dare uisitacionis. Et si aliqui text. innuunt contrarium, loquuntur, uel quando prælati uolunt pecuniam, & non uisitanti: uel, quando uisitatus non uult dare a estimationem. Ita loquitur c. j. s. præcutiones. ibi, in uisitacionibus tantum. de cōf. in vj. & c. exigit. eo. tit. & li. quod loquitur in prælato uolente pecuniam, & nolente uisitare. Idem etiam tenet Domi. in d.c. relatum. Et pactum unus clerici circa pecuniam, non ligat successores. Domi. in d.c. felicis. post prī. Quid autem de præcutione super isto modo præcudit? dicetur. ¶ Quod t̄ autem dixi, episcopum uisitantem nō posse exigere, nec recipere pecunia ultra uisitacionis, d.c. si episcopus. & d.c. exigit, ubi etiā grauter punitur: limita, ut stipendē & nouissimē per Abb. consil. vij. iij. uol. inci. Ie- su Christi salvatoris: circa primū. vij. col. uer. expedito primo dubio, uidelicet nisi sup̄ tali exactiōne pecunia ultra uisitacionis extet cōsuetudo præscripta tanto tēpore, cuius initij. etc. quia ualeat etiā, quando episcopus uisitat per alij. Adducit multa, quæ in uoce dicā: & p̄fertim, quia tantū tempus facit præsumi. q̄ illa pecunia soluat ex aliqua licita causa antiquitus iustificata, cū sponte tandem fuerit soluta. Vnde uideatur fusse impositum ab episcopo antiquitus aliquod onus honestum, nec reperitur damnata dicta cōsuetudo, sīm ipsum. Inducit no. in c. sup̄ quibusdā. de uerb. fig. & in c. de præc. in vj. cū concor. s̄pē hoc anno dicitis, ut latius per eū, quæ dixi in c. pastoralis, ad ff. principijs, de offi. enu lect.

c. cūm ex officijs.

merādo ultra alios quodā casus circa potestate archiepiscopi in subditos suffraganeorū. Et posui aliam dosctrinam, q̄ sicut archiepiscopus non impedit se de subditis suorū suffraganeorū, nisi quantū à iure exprimitur, ut ibi: ita nec de ipsi suffraganeis, allegando solitariam decisionē lo. An. in c. magna. iij. col. super tier. astrictus de uoto. & in c. nullus. de iure patro. Esto memori, & ad predicta pondera istū tex. dum mandat episcopo, ut faciat has sentētias obseruari: quia, prout sentit hic Imo. per hoc uideatur, q̄ licet archiepiscopus possit excōicare in calu prædicto, tamē non potest punire nō obseruantes excōicationem. Benie facit ultra ipsum c. postulati. de foro. compē. ubi episcopus, qui p̄t priuare alienum clericū ratione delicti in sua diçēci comisii, non exequitur sententia, sed iudicet. ¶ *Consuetudo* Addit tu. an cōsue- tudo rationabilis tollat ius publicū & dic. q̄ si prī- ceps, aut superior hoc scit, et tolerat, tūc cōsuetudo tol- lit legē: facit gl. in c. j. de treu. et pac. Et ibi dicit Ant. de But. q. in tātu hoc uerum est, q. alia præscriptio nō est necessaria. Et not. ifud. q. cōsuetudo in aliquo casu tol- lit legē sine præ- scriptione. Si uero superior ignorat, et lex habet clau- sula derogatoriā ad cōsuetudinem, tunc nō ualeat con- suetudo: de quo ui- de Anto. de But. in c. fi. de cōsite. Si ue- ro lex non habet clausulā derogato- riā, ualeat con- suetudo contra legē, etiā princeps i- gnorat: do Ab. & Alex. in c. fi. de cō- suetudo. dum modō a- lias sit rationabilis & præscripta. Adde & limita, i- stud ultimū nō habere locū, quando con- suetudo ratio- nabilis et præscripta est ex- cōicare denegantes ei præcutionē, etiam si sunt subdi- ti episcopū: collige ex dictis suis, q̄ omnib. casib. qui- bus archiepiscopus potest exercere iurisdictionē, etiam uoluntati, in subditos suffraganeorū, in eisdē potest excōicare de inst. per quē tex. dicit ibi Inn. & exclamat Abb. ibi in iij. nota. q̄ sicut archiepiscopus p̄t tol- lere prauam cōsuetudinem in dioceſi suffraganei, ita excōicare nolentes ab ea desistere: tamē in eo, quod po- test cōsuetudinem tollere, nihil est speciale propter cōsuetudinem notorietatē, quæ sola dat potestate archiepiscopo, c. Romana. s. notoria. de cōf. in vj. ut per Imo. in d.c. ex frequentibus. iij. col. Et hanc theoricā adde ad ea, quæ dixi in c. pastoralis, ad ff. principijs, de offi. enu lect. Felini iij. pars.

dixi paulò antè consuetudinem inducam in reservatis principi requirere eius consensum, non procedis secundum multos, quos resulsi in c. cum nobis. in prin. in j. declaratione, suprà eo. Et hæc bene not. ¶ Carterum ut intelligas, qd pos sit præscriptio in materia procurationis, facias regulam, quod contra ipsam non currat præscriptio, ut in isto tex. & in c. cum instantia de censi. & in c. accedentes, suprà eo. & per Spec. de lega. s. super est. uer. illud quo q. & Host. in Summa de censi. Ex qua causa & Card. & lmo. in cle. j. de censi. Quæ regula limitatur diversimodē per Maria. in d. tracta. Visitationum. fol. xxij. ad quem sufficeret remittere. Sed, ut plura dicantur ultra ipsam, redixi materiam per septem limitationes. ¶ Limita primò, dum modò loquamur respectu solutionis: secus respectu modi procurandi, putà quod procuratio exhibeat potius in pecunia, quam in uisualibus: & contraria: nam sub hoc ualeat præscriptio. Spec. & loan. And. in d. uer. illud quoque, post princip. & firmis But. hic, quasi in f. quem alleg. & in hoc non impugnat Abb. hic. Et sequitur etiam lmo. hic, & Maria. in d. tracta. Pro quo bene facit, quod in casu ualeat simili consuluit Card. consil. cxlvj. Notum sit uniuersitatem. in fin. dicens, quod licet sit magnu dabitum, utrum ualeat præscriptio diminuens quotam decimaram, tam ualeat consuetudo alterans modum dandi eas, putà, quod decima non sicut in campis, sed quod homines portent eas ad domum presbyteri. Facit optimè gloss. in cle. j. uer. in uerbo, compositiones, de censi. dicens, galere cōpositionem super modo procurandi, uel numero procurandorum: de qua hinc per Abb. vij. col. uer. fateor, ut dicit glo. ¶ Limita secundò, dum modò præscriptio allegetur ad defraudandum uisitatorem: secus, si solùm ad clamificandum alium: putà quod residuum cleri soluat portio nem, quæ tangat præscriptionem. Ilo. de Lig. in c. accedentes. s. eo. de quo satis scripsi: & sequitur Maria. ubi s. dicens, se non uidere, quare Abb. ibi uelit contrarium. Nec obstat, quod in dicta præscriptione non uideatur necessarium allegare titulum, d. s. ductus aquæ. & capitu. j. de præscrip. in vj. quia illud procedit in actibus, in quibus aliquid agitur positiu: secus, quando præscriptio allegaretur nullo dato actu positivo, sed sola patientia, aut negligencia interueniente: quia tunc necessaria est tituli allegatio, maximè, quando res est grauis prædicij, de quo per Bart. in leg. cùm de in rem uero. ff. de usur. & in l. si certis. C. de pac. Tertiò responderi potest, q. c. uenerabilis. procedit, quando quis allegaret præscriptionem predictam solùm circa procurationem, & permitteret se uisitari: quia admissa uisitatione tenetur soluere procurationem ei annexam, per istum text. secundum ipsum. Addatis Abb. j. uol. consilio xcv. Quædam ecclesia non curata. ad fi. & exprestis s. j. uol. consilio xxv. in q. quæ ad præf. ad fin. ubi in terminis istis aperte consuluit, quod in materia procurationis entitanda ualeat præscriptio dicti temporis. ¶ Sed contrarium tenui in c. accedentes. uer. fallit tertio. suprà eo. per text. apertissimum hinc in uerbo, meminerint. quem ponderant hinc omnes Doct. idem tenentes, ut dixi in princ. huius c. Et plura alia in terminis istis adduxi in dicto cap. accedentes. Bene teni si, quod super hoc ualeat priuilegium, & potest probari præsumptiu: per spatum dicti temporis, ut est dictu paulò antè in j. response ad d. c. uenerabilis. Et tunc non saluator per hoc ista limitatione: quia non sequitur, quod id, quod est impræscriptibile, efficiatur spatio dicti temporis præscriptibile. Vnde in epite libellaret, qui allegaret præscriptionem, sed debet allegari titulus, & probari præsumptiu: ut est dictum: & dixi suprà eo. cap. caufam. loquendo de præscriptione iuris patronatus. Et prædicta secunda solutio Mari, quæ est uerior cæteris, non saluator haec limitationem: imò reprobatur, licet instruat circa modum practicandi. Si modò diceret subtiliter quis

c. cum ex officij.

quispiam, caue: quia per hæc sequitur, quod in casu, super quo confuluit Abb. consil. vij. allegato & impagnato s. in uer. quod autem dixi. & j. post prin. vij. limitationis, quamvis per ea dicta non sit turum allegare præscriptione tanti temporis, cuius initij, etc. tamè potest allegari ab episcopo priuilegium super pecunia latè exigibili ultra uisualia in actu procurationis, & sic obtinebit probando priuilegium pcc. quasi possessorum illius iuris continuatam tanto tempore: respondetur primò, quod istud non est saluari dictum Abb. in d. consil. qui se fundat in præscriptione, uolens illu: que stum posse dicto tempore præscribi. Secundo dico, q. non crederem etiam in casu Abb. posse allegari titulu priuilegij, & probari ex præsumptione dicti temporis: quia est allegare priuilegium in materia, in qua non est uerisimile, quod Papa aliquem priuilegiaret, licet enim per priuilegium sape obtaineat episcopi, maximè pauperes, quod aliquid subdia exigent ab clero, tamè non est uerisimile, quod daret priuilegium, ut in actu uisitationis, quasi loco mercedis exigatur pecunia ultra uisualia: quia petere hoc à Papa, & concedere, sapit impalliablem & tyrranicam iniustitiam. Vnde priuilegia, quæ tantum deuant ab honestate, præsumuntur falsa, uel surreptitia, ut latè dixi in c. j. x. col. uer. stylus curia. de rescrip. & lequeretur unum, quod esset in iure hereticū, uidelicet, q. omnis corruptela, quamvis peruersa, & ab omniiure damnata, ut iniqua, semper suscep tari posset, si fuisset obseruata diutissimè: quoniam semper diceret iniquus usurpator, habeo de hoc priuilegium, & perdidì: sed probo ipsum per spaciū dicti temporis: & sic omnis inueterata corruptela ualeret contra c. quantò. & c. fi. de cōsue. quo nihil absurdius. Non est sic in clericis allegantibus se exemplios à uisitatione, & à procuratione, per priuilegij, quod præsumptiu: probant ex antiq. uisitacione libertate: quoniam istud est quæsibile priuilegio, d. c. uenerabilis, cum glo. iij. de censi. Et potest esse rationabile, putà in pauperibus locis exemplis, & similibus, in quibus ex quo prælati tandem abstinerant à uisitatione, præsumuntur ab initio fuisse ceteriori de priuilegio: quia alijs spreuerint denegationes subd. torum, sed in casu præcedenti clericis, qui diu fuerunt exacti exactione tyrrannica, non præsumuntur ab initio sciuisse de aliquo priuilegio, sed acqueuisse timore reverentiali, ut dixi s. impagnando Abb. Quæ no. ut nouissima, & aperienda uia nouam ad inducendam naufragi multis tyrannis episcopis. ¶ Limita quintiò, nisi t̄ allegetur præscriptio super aliqua procuratione debita, non ratione uisitationis, sed ratione consuetudinis, uel oneris adiecti in fundatione beneficij: uel ex priuilegio, seu cōpositione, iuxta c. cum uenerabilis. cum ibi no. de censi. quia ista est præscriptibilis, ut not. lmo. post gl. & Guil. in cle. j. in ult. col. de censi. Alleg. glo. fi. in c. accedentes. s. eo. & Zenzelinū in cle. j. de censi. Idem Card. in d. cle. j. q. xij. Idem no. Ab. hic ix. col. uer. ego plus dico. dans theorica, q. sola procuratio ratione uisitationis est priuilegata, ut non tollatur consuetudine: secus in qualibet alia: & forte nimis largè loquitur, quoniam procuratio debita legatis & nuncis Papæ, non debetur ratione uisitationis, & tamè semper est in præscriptibilis, d. c. accedentes. & c. cu. instantia. de censi. Ratio aut̄ huius limitationis est, quia in procuratione debita ex alta causa, quā uisitationis, cestant ratios, de quibus hinc in tex. uidelicet annexionis ad uisitationem impræscriptibilem. Et pro hac limitatione habes etiam gl. j. in fi. d. c. uenerabilis de censi. ¶ Limita sexta, dum t̄ modò uisitans uelit uisitare de iure cōmuni: secus, si uisitaret de iure speciali, ut abbas, uel alius prælatus inferior episcopo, qui uire speciali uisitaret in nam contra ipsum bene præscribi potest procuratio. Imo. post Guli. in d. cle. j. ult. col. de censi. & ibi Card. q. xij. & Maria. in d. tract. dicens facere glo. in uer. legitima. in d. quis

a Modificare] Ad debitam iure natura, tamen potest i-
cuius articuli de- a psam modificare; latè Rota de con-
fessionem uide co-
piosissime & no-
ta. per do. Soc. in
consil. xxx. incip.
quāvis ex his uer-
sic circa primā q.
et ueris, seq. char.
lviij. et in consil. cl.
inc. Et nos intro-
ducere. ueris, succe-
dat alia. char. cc-
xxvij. et ueris, præ-
terea legitima, cū
ueris, seq. in j. par-
te, char. cxxxvj. et
in consil. v. incip.
præsens consulta-
tio. in princ. in j.
par. char. v. & in
consil. cxxxvij.
incip. circa primā
probatur. circa
med. cū ueris, seq.
in j. parte, chart.
caix.

sepe audies illam constitutionem allegari. Dicitur etiam ibi in §. nostra tamen intentionis, quod ualeat confuetudo & conuentio diminiuens taxam: de qua ibi. Et illa confuetudo & conuentio debet seruari sub eiusdem pccen. Ethoc modo habes ibi casum in termi- nis, & ut ita dixerim, sententiam diffinitiuam contra Abb. hic, & sequuntur pro ista limitatione. Quia omnia not. ut ualde necessaria, & à nemine ita tacta. ¶ Dum postea ex prædictis latè ponit hic Ab. an t' procuratio possit per prelatū remitti, uide Mari. in d. tract. fol. xxvij. ¶ Et ex dictis eorū potest concludi, q' remitti nō potest exceptis quatuor calibus. Primus est, quando nō remittitur ex toto, sed aliquo anno. ¶ Secundus casus, quando fit remissio, seu cōpositio super modo procurandi: glo. notabilis in cle. iij. in uer. compositiones. de censi. & ibi latè lmo. in j. col. Facit, quod dixi §. in j. limita. & glo. in uerbo, legitima. in cle. j. de censi. & est casus in d. extra- uag. uas elecitio. s. non nostra. Nec est opus limitare, ut hic per Ab. uidelicet dum modò iste modus nō enerit, p- curationem: quia tunc nō esset pacisci super modo, sed super quota. Valet autem super quota, ut in d. ex- trauag. sed potest dici, q' nō ualeret paciū super quota ualde modica. Et ita restringat d. extraua. Et uide lmo. post Gui. in d. cle. j. in ij. col. ubi etiam ponit, q' remissio potest excusatē a tanto, sed nō a toto. ¶ Tertius casus est in procuratio, que nō debetur iure cōmuni, sed ex alio iure speciali: quia ualeret remissio, si per hoc res reuertitur ad suam naturam, s' m. prædictos. & facit, quod dixi §. in vj. limitatione, & text. optimus in c. i. de pac. in vj. quē uidebis gustatū in c.ueniens. in fi. j. eo. ¶ Quar- tius t' casus in remissione, quā faciunt legati. in uerbo, legitima. in d. cle. j. de censi. & ibi latè lmo. post Gui. in ij. col. & Car. in q. xij. dicentes tamen, q' quo ad lega- tos, non ualeret cōpositio sine authoritate Papæ tacita: uel expressa, per c. cū tēpore, de arb. & quia honor debitus legatis, cōcernit Papā, & ualde. xciiij. dist. Dicit tamen Car. q' licet non ualeret remissio, tamen ualeret compositio, quo ad ipsum legatus, non quo ad futuros. Alle. c. ueniens. de transac. ¶ Et nō. q' propter remissio- nem seruit d'ru. nō intelligitur remissa procuratio. Tex. & ibi Doct. in c. cū uenerabilis. de censi. Et addit, q' si per cōpositiōnem, uel sententia esset taxata procuratio, & postea facultates ecclesiæ diminuitur, debet etiam di-

minui procuratio. Pet. de Anc. pulchre cōsi. mihi cxliij. Ad prædicta dubia. in fi. Et ibi etiam in v. col. post argu- menta ad partes, decidit dubium, quod reputat pulchru, uidelicet q' si monasterium situm hīc Pisis, subi' ceretur monasterio sito in diœcesi Lucenſi, non tenetur contri- buere ad procuratio legatorū, quā uenient ad mo- naſterium illud principalē. Quod no. ad multa similia: ¶ Circa glo. Inn. hic & tex. quem dicit singula- rem, in d. c. nisi essent, ubi si in ali' quem delegatum com- promittitur, ille potest simul & semel in eadem causa pronunciare, ut arbitri & delegatus: & si arbitri & ar- bitrator pronunciando dicat se pronunciare ex utro- scriptum solum excitat. Ergo si nihil operatur, nō in- ducit nouam iurisdictionem. ¶ Tertio: quia iurisdiction & dominū æquiparantur, l. qui sure- re. ff. de sta. ho. Per quem tex. dicit ibi Bal. & Alb. post antiquos, q' sicut trias ferens dominū in eum, qui nō est ca- pax, non perdit ipsum, nec utilem. ff. ex qui. cau. maio. ita delegans incapaci, non perdit iurisdictionem. Sed in 22 eadem persona non potest geminari dominū eiusdem iurisdictionis, quod si ordinarius uult, potest procedere ex delegata, omissa ordinaria, ut hic per Inno. & omnes subdentes, quod potest proce- der ex utrāq: quod bene not. secundum lmo. in d. c. nisi essent. j. col. Et dicit in hoc ultimo, secus in delegato, in quem est factum cōpromissum, si esset casus, in quo potest delegata non conuenire cum arbitraria. Ab. in d. c. innotuit. j. col. de arb. secus dicens, si esset arti- culus indubibilis, & in quo dicit potestates conve- nirent. Ita intelligit But. ibi, & tex. in d. c. nisi essent. Sed hic attende, quia subdit Inno. quem ali' sequuntur hic, quod t' iste potest eligere in casu prædicto, quod in u- na parte utitur ordinaria, in alia, delegata potestate, per d. c. nisi. Non aperint, utrum electa una uia in pro- cedendo, possit illa omissa redire ad aliam. Videretur, quod sic, propter dictum Bal. in l. n. c. natales. in fi. C. de proba. dicens, quod executor mixtus, qui cōpedit pro- cedere, ut executor, potest procedere, ut iudex. ¶ In con- trarium uidetur aperta mens Inno. hic, allegando c. si- gnificantibus. de offl. delega. Et pro hoc facit: quia si aliquis est electus in arbitrium & arbitrator, licet pos- sit eligere, ex qua potestate uelit procedere, tamen una electa, non potest ad aliam redire, ut sentit Spec. de ar- bit. §. fi. uer. fed pone, scit quo ditie. Bar. in l. si dominū. ff. de fur. Bart. & Bal. in l. ij. ff. de mili. testa. Rot. de arbit. ij. in antiquioribus. Abb. in d. c. Quintauallis. antepe. colum. uer. & hoc puto uerum. Alex. in d. l. si seruus. g. fi. ad fi. Lud. in rub. de arb. xxij. col. Et maximē hoc tene- rem in iudice ecclesiastico propter variationem in cle- ricis prohibitam, cap. c. i. autem. de iuri patro. cle. j. de renun. Dixi in c. ex parte decani. uer. d'c. cle. j. de re- sci. Per quam rationem dixit pulchre lmo. in propo- sito, in c. fi. xxv. col. uer. tu potes concludere. de præsum. quod licet executor, qui p'cessit judicialiter in aliquo actu, non teneatur in alijs ita procedere, cū sint sepa- rat, ut in simili per glo. in cle. s. ape. ad fin. in uerb. parti- bus. de uerb. signi. & ultra ipsum no. Pet. de Anch. consi. mihi cxix. Iste dominus executor. in princ. tamen si expresse dixit se uelle assumere partes iudicis super i- pso negotio, debet postea illam uiam fine variatione sequi. Et ita restringat Bald. in dicta leg. neque. Et pro hoc uide in fin. Abb. in dicto capit. Quintauallis. uer. & hoc puto uerum. Licet ergo in proposito electa una uia non possit rediti ad aliam: tamen, ut dixi, uel hīc Inno. & alt. & Specu. de iurisd. orin. iudi. s. j. uer. ultimō no. quod à principio potest declarare, quod in una par- te causa ueteri ordinaria, in alia delegata. Et ita li- mita prædicta, ut procedant, quando in eadem parte cause uariaret: secus, si in diuersis partibus præceden- tiem primō dicta electione. Nā licet largo modo causa di- catur habere uniscam continentiam, l. nulli. C. de iudi. tamē ipse processus habet partes separatas & diffor- mes. d. c. nisi. & d. cle. s. ape. in fin. Et dum dicitur per In- noc. &

c. cū ex officij.

Ab in c. cū dilecta. pe. colum. de rescript. & latè posuit in c. cau. iij. colum. de re iudi. impugnando dictum Ottonis cardinalis, de quo per omnes in c. fi. de præb. & probando, q' si in rescripto dicitur, Cōdemno Titū, si est debitor, per hoc, cū in isti, non datur forma. Et q' si delegatus in iusti excōmunicat, sententia non est nul la, tanquam contra formam mandati dicentes, iustitia faciat: quia hoc omnino inerat. Sed in ordinario præ- supponuntisti, q' inerat illa, & eadem iurisdictione, quam rescriptum solum excitat. Ergo si nihil operatur, nō in- ducit nouam iurisdictionem. ¶ Tertio: quia iurisdiction & dominū æquiparantur, l. qui sure- re. ff. de sta. ho. Per quem tex. dicit ibi Bal. & Alb. post antiquos, q' sicut trias ferens dominū in eum, qui nō est ca- pax, non perdit ipsum, nec utilem. ff. ex qui. cau. maio. ita delegans incapaci, non perdit iurisdictionem. Sed in 22 eadem persona non potest geminari dominū eiusdem iurisdictionis, quod si ordinarius uult, potest procedere ex delegata, omissa ordinaria, ut hic per Inno. & omnes subdentes, quod potest proce- der ex utrāq: quod bene not. secundum lmo. in d. c. nisi essent. j. col. Et dicit in hoc ultimo, secus in delegato, in quem est factum cōpromissum, si esset casus, in quo potest delegata non conuenire cum arbitraria. Ab. in d. c. innotuit. j. col. de arb. secus dicens, si esset arti- culus indubibilis, & in quo dicit potestates conve- nirent. Ita intelligit But. ibi, & tex. in d. c. nisi essent. Sed hic attende, quia subdit Inno. quem ali' sequuntur hic, quod t' iste potest eligere in casu prædicto, quod in u- na parte utitur ordinaria, in alia, delegata potestate, per d. c. nisi. Non aperint, utrum electa una uia in pro- cedendo, possit illa omissa redire ad aliam. Videretur, quod sic, propter dictum Bal. in l. n. c. natales. in fi. C. de proba. dicens, quod executor mixtus, qui cōpedit pro- cedere, ut executor, potest procedere, ut iudex. ¶ In con- trarium uidetur aperta mens Inno. hic, allegando c. si- gnificantibus. de offl. delega. Et pro hoc facit: quia si aliquis est electus in arbitrium & arbitrator, licet pos- sit eligere, ex qua potestate uelit procedere, tamen una electa, non potest ad aliam redire, ut sentit Spec. de ar- bit. §. fi. uer. fed pone, scit quo ditie. Bar. in l. si dominū. ff. de fur. Bart. & Bal. in l. ij. ff. de mili. testa. Rot. de arbit. ij. in antiquioribus. Abb. in d. c. Quintauallis. antepe. colum. uer. & hoc puto uerum. Alex. in d. l. si seruus. g. fi. ad fi. Lud. in rub. de arb. xxij. col. Et maximē hoc tene- rem in iudice ecclesiastico propter variationem in cle- ricis prohibitam, cap. c. i. autem. de iuri patro. cle. j. de renun. Dixi in c. ex parte decani. uer. d'c. cle. j. de re- sci. Per quam rationem dixit pulchre lmo. in propo- sito, in c. fi. xxv. col. uer. tu potes concludere. de præsum. quod licet executor, qui p'cessit judicialiter in aliquo actu, non teneatur in alijs ita procedere, cū sint sepa- rat, ut in simili per glo. in cle. s. ape. ad fin. in uerb. parti- bus. de uerb. signi. & ultra ipsum no. Pet. de Anch. consi. mihi cxix. Iste dominus executor. in princ. tamen si expresse dixit se uelle assumere partes iudicis super i- pso negotio, debet postea illam uiam fine variatione sequi. Et ita restringat Bald. in dicta leg. neque. Et pro hoc uide in fin. Abb. in dicto capit. Quintauallis. uer. & hoc puto uerum. Licet ergo in proposito electa una uia non possit rediti ad aliam: tamen, ut dixi, uel hīc Inno. & alt. & Specu. de iurisd. orin. iudi. s. j. uer. ultimō no. quod à principio potest declarare, quod in una par- te causa ueteri ordinaria, in alia delegata. Et ita li- mita prædicta, ut procedant, quando in eadem parte cause uariaret: secus, si in diuersis partibus præceden- tiem primō dicta electione. Nā licet largo modo causa di- catur habere uniscam continentiam, l. nulli. C. de iudi. tamē ipse processus habet partes separatas & diffor- mes. d. c. nisi. & d. cle. s. ape. in fin. Et dum dicitur per In- noc. &

noc. & alios hīc, quōd non tenet in iūtus eligere ex qua potestate procedat: addē in simili Specu, de actore uniuersita. uer, sed pone. ubi dixit, quōd factus syndicus, actor, procurator, & negotiorum gestor, non tenetur eligere, ex qua potestate uelit aūtum facere: sed intelligitur facere ea uia, quam exigit materia subiecta contenta in instrumento. Sequitur Abb. in capit. petr. 24 to. in fin. de procur. ¶ Tertia conclusio. Vbi † processus iudicis ex utraque potestate, regulabitur ipsa sententia, & processus ex autoritate delegata. Vnde appellabatur ad Papam. Innoc. & omnes hīc, & Paul. de Cast. in l. & si prætor. in prin. ff. de offi. eius, cui man. est iūrid. Facit, quod no. beatus Tho. ij. q. lxx. art. ix. dices, quōd 25 si ordinarius electus in arbitrum, procedat simul ex utraque iurisdictione, poterit ab eo appellari: quia potestas ordinaria videtur fuisse causa compromissi, & sic in appellando inspicitur potestas dignior. Vnde dixit Barto. in simili in leg. s. qualiter. uer. pone, quāro. ff. de app. quōd si clericus & laicus simul iudicant, appellabatur ad ecclesiasticum: no. Petr. de Anc. in capit. Romana. in x. colum. de app. in vj. Abb. in disput. Gandulfus. xxvj. colum. sicut à laude clerici & laici petitur redūctio coram ecclesiastico. Bart. in leg. præcipimus. C. de app. Et quando clericus & laicus sunt executores testamenti, iudex eorum est episcopus. Et multa similia adduxi in capit. i. suprā eo. ornando latēl. si communem. ff. quemad. ser. amit. Et addit. quod dicam in fin. post prin. vj. conclusionis. & in hī. limitatione illius conclusionis. ¶ Quarta conclusio. Sen- 26 tentia † lata per ordinarium, qui per errorem iudicat, ut delegatus, cūm non sit, est nulla. Hosti. Joan. And. Bald. Card. Imol. & Abb. hīc. Addit. Specu. idem tenetem de sen. prola. s. quoniam. uer. quid si dixit. & Bart. in l. uer. tu dic. secundum Azo. C. qui pro sua iuris d. & Ludo. multa allegantem in l. i. in princ. ff. de uerb. obli. & gloss. aream. in capit. ex literis. in gloss. ff. de offi. de leg. quam dicit ibi Abb. bene non tandem, & eam extollit ibi Imol. pen. colum. dicens, ibi esse causum cum gloss. contra Innoc. hīc. Hanc conclusionem firmat But. in re. pe. cap. super literis. v. colum. uer. concludit ergo, de rescr. & in c. P. & G. xij. colum. uer. ad tertium. de offi. deleg. propter gloss. pe. ibi. Et idem tenet Joan. de Lig. forte elegantius ceteris, in tractatu De censura ecclesiastica. in xij. char. uer. consequenter queruntur: pone, quōd quis excommunicat. quem posuit in cap. quārenti. de uerb. s. In duci efficaciter per casu cap. cūm super. de offi. deleg. & l. C. de iuris. o. m. iudi. & multa alia. Cum istis concordat etiam Ludov. consi. ccclxiiij. Et proposito. ij. colum. & Alexan. consi. mihi cccliij. Viso, & opportunitate. iij. col. Non obstat. quōd defectus in causa efficienti non operatur, quōd minus actus ualeat, ut ualere potest. Bar. in l. s. si quis ita. ff. de uerb. obli. Proprius quod Ludo. in dicta leg. iij. dicit istud dubium esse satis arduum: & subtilit. quia, secundum Imo. post But. in dicto cap. cūm super. iij. colum. hīc est defectus etiam in causa formalis: quo casu nec habet locum illud, si nō ualeat. Quod ago ut ago, etc. cap. j. de despon. impub. lib. vj. sed habet locum illud, quod potuit, noluit, etc. d. cap. cūm super. & l. an inutile. in princ. ff. de accept. Nec obstat. quōd ordinarius non potest ab se adicare iurisdictionem. legatus. ff. de offi. præsi. quia responderet Io. de Lig. in d. tractatu, quōd potest abdicare exercitium: quia potest non procedere. Inducit l. sed & si in seruum. cūm duabus l. seq. ff. de arbit. ¶ Limita conclusionem istam quadrupliciter. Primum secundum Bald. hīc, nisi iudex habeat duas iurisdictiones ordinarias, & eligat incompetenter respectu illius causæ: quia ualeat sententia ex competenti. Habet enim iurisdictionem annexam habitu: & sic non erat in eo, quod est fundamen tum iurisdictionis, & quod eam defert. Et qui uult spe cim, uult etiam genus. Sed ubi procedit tanquam ex

delegata, processus est nullus, nec aliquid patrocina tur iurisdictione ordinaria, quæ intentata non est: delegata autem non est in rerum natura: & sic est defectus fundamentali, secundum eum. Ethoc non. propter eius authoritatem. Tamen obstat. d. c. cūm super. & c. ex parte Africis. de conce. præben. inducendo, ut hīc per Car. & Abb. ¶ Secundum limitat Pau. de Cast. in d. l. & si prætor. in prin. dum † modò ordinarius sciat delegationem esse nullam: fecus, signorabit. Sed contrarium tenet Alex. in l. si per errorem. ad fin. ff. de iuris. om. iudi. per l. quāro. ff. quod fal. tu. au. ubi tutor uerè erat tutor, & ignorabat, certe gesta ab eo non censemur gesta à uero tute, sed à gerente se pro tute. ¶ Tertiò † limita, nisi iudex procedat omni meliori modo, quo potest. Imo. post Card. pulchre in d. c. ex literis. de offi. deleg. & Car. hīc, dicens, quōd licet non ualeat processus, quando quis processit, ut delegatus ab eo, qui non habet iurisdictionem, licet ipse habeat ordinariam ad hoc suffici entem, ut dicetur infra, in vj. conclusione: tamen fallit, quando processit omni iure, quo melius poterat: quia tunc uenit iurisdictione etiam ordinaria, quæ est proroga bilis. Bene faciunt, quæ soleo referre in d. c. cūm super. pen. col. ponendo a. c. cūm super.] sex notabilis effectus dicta clausula, Et ibidem ad hoc Omni meliori modo, & tres casus, quæ uide, & hic addi bus nihil operatur, & fortassis alibi que dixi in Apo non reperies. Ethanc limitationem fit. sentit Rot. de iur. patro. ix. ad fin. uer.

nec obstat. in antiquis. ¶ Quartò † limita, dum modò cum errore iuris concurrat etiam error partium: fecus, si ipse intendat ut iudice ut ordinario, & ita putent eum procedere. Ang. in l. falsus. ult. q. C. de fur. & in d. l. si per errorem. ad fin. & ibi Fulgo. & Ange. in l. iij. s. ff. de iudi. per illum tex. in uer. proinde. ubi error iudicantis non nocet, dum modò partes bene senerint. Et ita saluator op̄i, quam primò dicitur: & non respuit Inno. hīc, ad quam ipsum allegat Spec. de iuris. om. iudi. s. uer. ult. not. & Bald. in leum. qui in fin. ff. de iuris. om. iudi. & Bald. ponens hanclimationem in d. l. falsus. viij. col. uer. ad primum redeo. & per eundem in l. iij. in primis uerbis, C. si non compe. iud. ¶ Considera duo. Primo, quōd licet isti allegent Innoc. hīc pro opinione contraria huic conclusioni, uidelicet quōd immo sententia teneat, non obstante dicto errore iudicis: tamē reuera Innoc. uidetur tenere communem opinio. quōd sententia non teneat: quia secundo loco refert ipsam, & cum ea refidet. Vnde uidetur sequi ultimò relatum. Ita enim erat mos suus, secundum Imo. in l. ex diuerso. s. ff. post prin. ff. sol. matri. & Abb. in c. at si clerici. in prin. in vj. colum. uer. si uero confessio. de iudi. & Ana. in c. continentia. iij. colum. de clerici. percus. dicendum etiam idem in iurisconsulto varias opiniones referente. Alleg. glo. in l. qui filium. s. Sabinus. ff. ad Treb. & Bald. in c. j. in princ. apud iudicem, uel curiam. Et haec dixeram in c. j. ad ff. pe. char. de rescr. licet ibi sit error, & deficiat hoc, uidelicet quōd ista allegationes ad hoc tendunt. Dum autem dixi ibi, quōd Inno. fuit subtilis nimium, ad hoc allegauit Abb. in c. j. xxij. colum. de ord. cog. Et hanc quotam omisere imprestores. ¶ Considera secundò, quōd ista limitatione non procedit, nisi secundū terminos. d. l. iij. de fudi. uidelicet: quando iurisdictione uera nō differt ab ea, in qua cadit error, nisi in specie, ut est prorogata, quæ est eadem in effectu cum prima, ut not. in c. P. & G. de offi. dele. & facit l. sed si manente. ff. de preca. Vnde non est mirum, si ibi nō attenditur opinio, uel error iudicis, ut hīc per But. & Abb. dum respondent. ad illam l. Sed ubi est iurisdictione diuersa, prout delegata, sufficit error solius iudicis citra errorem partium, secundum Alex. in d. l. si per errorem. in fin. per dictū cap. cūm super. Pro quo facit nam ubi iudex uerè habet iurisdictionem, & credit se eam habere, &

re, & in ea se fundat, si tamen de ea non est certus, nihil agit, ut probabitur. Ergo quanto fortius dicemus hīc processum nullum, ubi licet eam habeat, non tamen credit habere, nec uult ex ea procedere. Quōd autem ille defectus notitia iurisdictionis noceat, firmat Bart. in leg. multū. ff. de cond. & demon. quem & alia allegat hīc Abb. Pro quo uide plura, quæ alia dixi in capitu. eccl. xij. colum. uer. decimò ad hanc partem, de consti. & latissim in capitu. sciscitus. pe. char. uer. oportet notum esse, de rescr. ubi inuenies, utrum praedita, quæ loquuntur de iudice, qui credit se habere delegatam, & non habet, habeant locum in eo, qui credit se eam habere, & uerè habet, sed nondum ei innotescit. Nam regulariter eius processus non tenet, ut ibi late posui. ¶ Excipias † nunc tres casus. Primus, ubi non ignoratur penitus iurisdictione, sed ignoratur eius qualitas, uel modus: putā, an sit super has causas, aut super has personas. Ānge, in dicta leg. s. si iudex. dicens, hoc esse subtile. Et idem sentit ibi Bart. & But. in dicto cap. P. & G. xv. colum. uer. requiritur tertio. quos extollit Nico. Mylus in reper. in uer. iudex. s. cxxvij. iudex delegatus, etc. Et dicit Bald. hīc, sat is esse, quōd iudex. dicens principale, licet ignoret accessoria, per dictā leg. iij. ¶ Secundus casus est in beneficib⁹. Nam in iplis quis dicitur habere nedum iurisdictionem, sed exercitium, antē quām sciat. Vnde sufficit, quōd op̄i. habent iudicare in beneficib⁹ concordet cum ueritate, licet ignoret se iudicem, ut not. Nico. Mylus, ubi suprā alleg. Rot. quam non reperi. Tamen ad idem uide Aegi. Belle. deci. ccclix. Condemnatus per procuratorem. Et uide Rot. de præben. xxxv. in antiquis, qua dicit, quōd ualeat prouisio executoris de beneficio uerè uacante, licet ignoret uacationem: quia certus est de potestate, licet non de euentu. Ad hoc tamen de exercitio uide Rot. de conce. præben. xxvj. an acceptatio. & xxvj. sciendum. in antiquis. ¶ Tertius casus est, quando aliquo modo constaret de iurisdictione propter probabili dubium. Bald. in dicta l. falsus. viij. col. Ludo. in l. sed si de sua. ff. de acqui. häre. Et ad hoc uide Ludo. in l. rem non nouam. in glo. mag. post medium, ubi disputando firmat, quōd si Papa depositum episcopum, in quo uerè subest causa depositionis, sed est Papa ignota, depositione non ualeat. Quæ omnia not. ut noua in isto passu. Et ad materiam uide Aegi. Belle. conclu. ix. incip. Processus. ubi dicit, quōd processus factus per officialem archiepiscopi, tanquam officialem legati, qui non potest procedere iure ordinario, sed bene iure legislationis, non ualeat, nisi probeatur officialem habere aliquam ex qualitatibus, c. statutum. in prin. de rescr. in vj. Et subdit, quōd in dubio præsumitur ei commissa tota iurisdictione. Ad quod ultimum uide eundē deci. lxxij. archiepiscopus. ¶ Quinta conclusio incidentis. Si † iudex errat in sensu legis, uel priuatus, in dubio præsumitur gessisse ut priuatus, per text. in l. s. Offidius. cum l. seq. & seq. ff. ne quis eum, qui in iud. non est, ui ex. Ad hāc, quōd not. Aegi. deci. cccxxij. si monachus, ubi dicit, quōd si monachus habens administrationem, nominat se talem, & agit actione, quæ non potest competere, nisi administrationem habenti, censemur ex illo nomine agere, licet non exprimat. Alleg. Innoc. hīc facere not. per gloss. & omnes in l. s. nunciatio. in uer. alieno. ff. de oper. no. nun. ¶ Ad hāc etiam, quōd not. Specu. de lega. s. sequitur. terci. quōd si episcopus, quem sequitur Bald. in cap. ex parte. hīc. post prin. de offi. deleg. ubi dixit, quōd si episcopus est etiam comes, & causam ad eum spectantem cōmitit, dicunt. Ego episcopus, ualeat commissio in specie, tanquam facta ratione comitatus. Alleg. dictam l. iij. ff. de mil. test. & alia. Inducuntur † ista ad q. An si arbitrus & arbitrator simpliciter pronunciat, videatur pronunciare ex una potestate, uel ultraquæ & communiter dicuntur, quōd si non exprimit, debent inspici a c. & in dubio: uel quando dixit, quōd procedebat ex utraq. ¶ Sunt duæ op̄i. Vna Bald. in l. si seruas plurium. s. ff. de leg. iij. qđ uidetur procedere, ut arbitrator; quia hoc est aequius, ut possit per redūctio. Alia opin. quōd ut arbitrator: quia sententia erit efficacior, per l. si so cieta. s. arbitrorum. ff. pro soc. Et faciens actum, uidetur facere ualidiori modo, d. l. iij. Et hanc opin. sequitur Bald. in l. si miles, qui destinauerat. ff. de testam. mil. Et sequi uidetur Alex. in d. s. ff. Sed primam fecutus est consulendo, ut dixi s. in fin. iij. conclusionis. Et eam sequerer, cūm dicat Angel. in disput. duo ad inuicem. ad fin. de simo. qui dicit, non est peccatum male intelligere canones. Et sequitur etiam Abb. in c. capellanus. iij. colum. de fer. & hīc: quod confirma ex his, quæ dixi in dicto cap. j. viij. limitatione, in fin. iij. proxi. sustinendo sententiam latam contra ius obscurum: & intellige, quando est probabilis error: sed si esset supinus, tunc aquum

æquum est posse peti reductionem, ut extirpet omnibus iniqtitas. Vnde præfertur æquitas rigori, secundum Ange. ibi. ¶ Hanc conclusionem amplia dupliciter, limita dupliciter. Amplia primo, etiam siudex expressit ordinariam potestatem. Abb. hñc: quia sepe exprimitur causa demonstrandi personam, ut per ipsum. Ex quo not. quod expreſſio dignitatis non facit, quod actus videatur emanare ex ipſa, ſed alioſide, prout ſuiecta materia inducit. Facit, quod not. Bald. in capitulo ad fi. uer. ſed duo magni domini: de inuenit in mat. faſe & in capitulo. quoniam. Abb. in princ. de offi. deleg. Pet. de Anch. in cap. ſi gratiſe. de rerefrip. in vi. & Barto. in l. qui liberis. g. hæc uerba. ff. de uulg. & pupil. ubi habes, quod compromiſum factum in regem sub nomine dignitatis, non transiit in ſuccellorem: quia uideatur contemplata hominis fides, non dignitas: ſicut etiam quando Florentini dixerunt domino Ottoni prato Florentia, quod inquireret cum fama, & sine fama, illi prærogativa non transiuit ad ſuccellorem: quia refuiebat hominem, non magistratum. Bald. in cap. fin. ult. colum. de offi. dele. Propterea dicitur, quod commiſſio facta ſub nomine dignitatis, non transiit ad ſuccellorem, quando coniectura ſuadent tuiſſe expreſſam dignitatēm cauſa demonstrationis. Abb. in dicto

a In d.c. quoniā] cap. quoniam^a abbas v.col. & in cap.
Et ibidem ad hoc j. iij. colum. quod met. cau. & in cap.
uide etiam Phil. dilecti. fij. col. de fo. compe. & in cap.
& Bald. in l. cū uerfus. vij. col. de immu. eccl. & in cap.
proponas. C. de mandata. fij. col. de prāsump. ¶ Am-
fideicom. lib. & plia secundō, nedum si habet dele-
in l. j. C. de here. gatam & ordinariam, sed etiam si ha-
inst. xxvij. colum. bet solam delegatam alternantem
Bart. in l. more. in fui reuocantem ordinariam, ut hī
fin. de iuris. om. per Abb. contra Fede. consilio. cxxii.
iud. & in l. tde. s. Façium tale est: quadam domus. a.
paeti. circa med. fi. Inducit Abb. d.l. iij. per quam dix
ff. de pat. dot. in Abb. generaliter in propolito, in d.
decif. cccxxix. nisi essent. j. colum. quod actus ge-
fuit determinati, stus ab habente duplēcēm potestia-
etc. in no. tē, semper prāsumbit gestus ab e.
¶ potestate, secundum quam actus to-
lerari potest. Sed obſtructio.

terat poterit. Sed obicurum utetur
quod statim subdit hic Abb. dicens, quod filie, cuius
ordinaria est revocata, citat, & non exprimit in citatione
ne potestatem, quam habet, non tenetur citatus com-
parere. Alleg. Innoc. in cap. iij. de dila. quia si præsup-
ponimus, quod iste citans erat alius ordinarius, tur-
pum apparuit, quod citatus est omnino subditus: & est cer-
tus, quod coram suo ordinario teneatur in dubio com-
parere. Vnde dicit Innoc. in d. cap. iij. prope princ. quod
quando citans est alias ordinarius, licet habeat pote-
statem specialem, ex qua intendit citare, non excusatut
citatus, si non comparet, nec nisi habet exprimatur de illi
speciali potestate. Et ideo in casu isto non video utero
eticam super hoc dicto Abb. de non comparendo, nisi
quando iste citatus non est alias subditus citanti e
potestate ordinaria. Sed hoc modo non loquitur Abb.
& tunc clarum, est citationem non arcitare, ut latè posse
in capi, cum ordinem. x. colum. uer. ad allegandum. d.
rescrisp. **L**imita primò, nisi acta aliud inuuant. Abb.
hic per fid, quod in familiu. Barto. in leg. unica. C. que
pro sua iuridici. Et forte ista fuit mens Fede. d. consilium
cxxx. Confirmat per ea, qua latè dixi in capitul. pe. su
prà tit. proxii, ornando glossi, in cap. si confirmationem
de elect. in vi. qua dicit, quod in dubio mens iudican-
tis declaratur ex actis. **M**ulta etiam posuit in cap. inter-
cateras. iij. colum. de re iudici. Et uidet in terminis Domini
in s. quod de arbitris. in fin. iij. quæst. vi. ubi pulchritudo
cit, quod filie, qui est iudex & arbiter, pronuntiat, non
exprimens, qua autoritate utatur, si ex pronuncia-
tione ipsa hoc elici potest, illi standum est. Vnde si pro-

nuntiat aliquid, quod fit secundum ius, presumitur pronunciasse ut iudex. Si illud est contra ius, uidetur pronunciasse, ut arbiter, per textum, quem extollit in dicto cap. nisi essent. Si autem non appetat hoc ex sententia, neque aliter, tunc presumitur pronunciare ut iudex, non ut arbiter. Ita dicit esse gloss. fin. in d. s. quod de arbitris. & in Episcopale. C. de epis. audi. Et sentit Thomas in loco allegato supra, in iij. conclu. Subdit Domi. quod si tamen iudex ordinarius, vel delegatus, non habet iurisdictionem supra litigantes, tunc si partes ad ipsum accedunt, uidetur in dubio accedere tanquam ad arbitrum, non tanquam ad iudicem. Alleg. Inno. & Host. in c. innotuit de arbi. Et no. ista tria uerba, de quibus etiam per Doct. in dictis locis. ¶ Et in quantum in hac limitatione dicit Abb. quod si ex actis apparet, iudicem processisse ex potestate ordinaria, quae est per rescriptum reuocata, non ualeat processus. Non dicas, quod imo deberet presumi, quod tunc partes tacite prorogassent ordinariam, ut in simili statim subdit Abb. in alia questione: quia ibi presumitur prorogatio in iurisdictione ordinaria non reuocata per rescriptum omisso rescripto: sed in casu isto cum sit reuocata ordinaria a rescripto valido, non presumitur partes operari duos effectus, scilicet renunciare rescripto valido, & prorogare. Vnde quandiu rescriptum stat in suis uestibus non abolitis expresse per partes, non est possibile prorogare iurisdictionem, quae per rescriptum est reuocata, quo ad illam causam. ¶ Limita secundum, dum modò iudex habeat, ut dixi, ordinariam & delegatam pariter. Si enim haberet unam tantum, existit uideretur in dubio secundum illam procedere. Vnde ex mente Doctorum huc, & in cap. licet. de offic. ord. distinguere clarius ceteris tres casus. ¶ Primus est, quando rescriptum principis non committit ordinarii specie litera aliquam causam, sed generaliter scribit excitando ipsum super concernentibus exercitiis causarum: & tunc non confertur aliqua iurisdictione delegata, nec a liquid coaceruatur ordinarii: sed est simplex & mera excitatio stimulativa, in qua non habet locum, neque prima, nec secunda, nec tertia conclusio: de quibus s. necista sexta. Vnde non potest eligere delegatam, quam per hoc non habet, nec appellatur ad scribentem. Ita est propriè casus in d. c. licet. in uerbo, corrigat, que uidebitur corrigenda, ubi, secundum Inn. huc episcopus non habebat, nisi ordinariam, in inquisitione, pro qua erat ibi scriptum generaliter super omnibus criminibus omnium clericorum: & sicut dicit Bart. in l. & quia. j. col. ibi. declaro. ff. de iurisd. om. iudi. est potius quædam iussio, quæ delegatio. ¶ Secundus casus est, quod specialiter committitur ordinarii una causa excitando potestatem ordinariam, non tamen aliquid de novo addendo, vel detrahendo: & tunc ordinarii habet ordinariam & delegatam, & est unica iurisdictione dupliciter qualificata, in qua propter mixturam authoritatis delegantis regulatur, ut delegata, si procedat simpliciter, sed si eligeret ordinariam, non regularetur de delegata. Et isto modo procedit dictum Innoc. huc, & dictæ tres conclusiones, & ista. ¶ Tertius casus est, quando committitur causa, quæ spectabat ad ordinarium, sed potestas sua alteratur per aliquem ex illis modis, quos dixi in dicto capitulo, licet. Et tunc non inspicitur ullo modo ordinaria, nisi forte iuuando delegatam, ut dixit huc Bart. iuxta cap. cum contingat, de offi. deleg. Et idem, quando committitur de novo causa non spectans aliquo modo ad ordinarium. Ethoc est indubiatum. Et per haec poteris practicare dicta Innoc. huc claritas declarata, quam per alios. ¶ Et quia multipliciter probauit in d. c. licet. q. quando princeps committit aliquid ordinario alterando potestate ordinariam, tunc cōmissio facit eum delegatum: adde q. in contrarium uideretur facere text. in c. cum aliquis. de rescrip.

330 c. cum ex
absentem, officij,
or. 6. Mar.

in vj. ubi sivebat commissio ordinario in actu, quem ex se expedire non poterat, videlicet in repetitione prohibita a statuto confirmato: & tamen dicit ibi tex. quod si in commissione non est uestibulum Authoritate nostra, dicetur illa receptio fieri auctoritate ordinaria. Ergo commissio alterans iurisdictionem ordinariam, non inducit delegatam. Vnde per illum tex. dicit do. meus de Aret. in l.j. s. si quis similiter, in iij. col. ff. de uestib. oblig. quod semper dubitauit de hoc, & quod est cogitandum: quia ille text. fortissime urget: & tamen non est tutum recedere a communione sententia, secundum eum. Sed tu dic cum Psalmista, Illic trepidauerunt timore, ubi non erat timor. Nam ille text. nihil obstat: quia Papa non dat ibi commisionem, ut aliquid fiat: & sic non emanat ab ipso ibi iurisdictionis, neque modus exercenda iurisdictionis, sed solum dispensatio scribit de removendo obstatu statuti, vel iuramenti: & scribit, quod eo non obstante habeant canonici facultatem recipiendi Titum, si volunt. Vnde remoto ex illis literis obstatu statuti, vel iuramenti, ipsa ordinaria potestas per se operatur, utpote ex illis literis, soluta ab illo uel amine impeditio. Vbi autem superior committit id, quod ordinarius per se non potest, tunc procedit communis op. Et quod in casu d.c. cum aliquibus. Papa nihil committat, patet aperte ex ipso tex. per quem dicit ibi glos. in uer. facultatem, quod per illas literas non dicitur ecclesia grauari. Credit autem dominus meus, non bene profecto illo tex. quod ibi esset praeceptum de recipienti, per quod daretur nouis potestas recipiendi: & in hoc fuit deceptus, quoniam solum remouetur obstatu: quo remoto, iurisdictionis ordinaria operatur, propria uitestate. ¶ Septima conclusio. Si tamen habent aliis iurisdictiones non fit delegatio inutiliter, & partes hoc scientes litigant coram illo, non tamen tanquam coram delegato, ualeat processus factus omnium meliori modo: quia uidetur prorogata ordinaria, nisi acta innuant, quod index uolunt procedere, ut delegatus. Ioan. And. But. Ab. & Imol. hic post Bartol. & alios in l.j. C. qui pro sua iurisdictioni, ita intelligentes glo. ibi. Adde Bald. in l.eum, qui in v. quasit. ff. de iurisdi. omni. iudic. ubi idem tenet. Et adde glos. in l.j. C. de peda. iud. quae dicit, quod causa indelegabilis delegari non potest etiam de consensu partium: quia etiam approbare non possunt sententiam nullam. Et not. Inno. in c. prudentiam. j.j. col. de offi. dele. & illa glosa est singularis, secundum Bal. ibi. & Car. hic, qui pulchritus cateris in hoc confitens, intelligit illud esse uerum in his, quae non dependent a potestate partium, ut in hoc exemplo, quando fertur sententia a non iudice: quia priuatorum consensus, &c. c. si diligenter, de for. comp. Secus, si peder a potestate partium, ut sunt probations. Possunt enim consentire, ut ex probationibus nullis feratur sententia. Rota de testi. v. in antiquis, & de offi. deleg. viii. in nouis. Innoc. & omnes in c. cum causam, de testi. & ibi dixi ad fi. cum duabus fallentis. Et est ratio: quia posset etiam pars confiteri. ¶ Non obstat dictum Inno. in c. grauis. de deposito. ubi dicit, quod si calumniosae fertur sententia pro aliquo, qui hoc sciuist, etiam iudice & parte consentientibus, obstat exceptio dolii: & sic non tenet sententia efficaciter. Nam loquitur, quando is, contra quem fertur sententia, est persona, que a modo potuisse expressè approbare falsas allegationes: puta, praestitum in causa ecclesie. Et sentit Inno. ibi dicendo, illud esse uerum, quod pars non posset renunciare malitia, ut etiam ibi late per Imol. antepe. col. Alias dictum Innoc. non est uestrum, secundum Car. hic. ¶ Subdit statim Card. quod est etiam in his, quae non dependent a potestate partis, licet pars non possit approbare sententiam nullam, ut est dictum, uerum est hoc approbando tanquam sententiam: tamen aliis approbatio ualere potest in uim pacti. l.j. C. communia utriusque iudic. Ideo si sententia 36 est lata per falsas allegationes, etiam contra absentem, & scientem eo, qui obtinuit, & sic nulla, l. si prator. s. Marcellus. ff. de iudici. tamen si uictus approbat sententiam, non auditur agens de nullitate propter exceptionem pacti, per d.l.j. licet in questione facti aliqui aliter tenuerint, & male, secundum eum: quia sicut quis non auditur, contra suam confessionem, c. per inquisitionem, de elec. ita nec contra paclum. Et item in terminis tenet Bald. in l.eum, qui iij. quasit. ff. de iurisdi. omni. iudic. Et ad abb. in c. significati. pen. col. de for. comp. in uer. quandoque sententia, ubi idem tener declarans d.l.j. dñi modò approbetur sententia, postquam est lata: alias solus accessus ad iudicem omnino incompetetem non habet hanc uim pacti, & illam l.j. ornatui nouis decisionibus in d.c. significati. iij. col. dicturus latius in d. c. j. tit. prox. ubi Abb. idem tenet. Cetera ad hanc conclusionem uide per Scriptentes in d.l.j. C. qui pro sua iurisdictione. ¶ Octaua conclusio. Superuenientia iurisdictionis in delegante non ualidat delegationem antea ab eo factam. Iac. Bu. & Bar. in d.l.j. lo. An. & omnes hic per l. si a Titi. ff. de rei uen. & per no. per Imo. & Spe. in locis per Abb. allegatis. ¶ Limita, ut habeat locum, quodam iurisdictionis delegantis non erat radicata ante dictam superuenientiam: tuc enim iurisdictionis delegati caruit omni radice: sed si fam erat radicata potestas delegantis, putat quia erat electus, licet nondum haberet exercitum, tunc delegatio ab ipso facta uidetur confirmari per superuenientiam integre potestas, secundum lo. An. & alios hic, per l. obseruare. in fi. ff. de off. proconf. Et ita Bal. in d.l.j. licet exemplum de electione non procedat in dignitatibus ecclesiasticis. Abb. hic in fi. per c. auaritiae. de elec. in vi. ¶ Intellige hanc limitationem, quo ad confirmationam delegationem: sed non, quo ad ualiditatem processus, ut hic per Abb. Pro quo uide etiam Bal. pulchre in l.eum, qui iij. q. ff. de iurisdi. omni. u. ubi dicit, quod si Titius ceperit cognoscere de quadam causa, & tempore, quo ceperit, nondum receperat literas delegationis, licet pendente processu recipiat eas, per hoc non iustificatur processus. Alleg. gl. in l. instar. C. de fur. fisc. lib. x. & Inno. in d.c. prudentiam. Ampliat hoc, etiam si habebat a principio iurisdictionem, sed litera non erant presentata: quia licet data praeceperit processum, tamē presentatione sequens non ualidat processum. Allegat Innoc. & Host. in c. ex conquestione de resti. spo. Archi. & loa. An. in c.j. de procu. in vj. Vnde sis cautus, quod facias semper apparere in actis, qualiter rescriptum fuit presentatum, & ad hunc effectum fecit Spe. titulum de rescripti presenta. secundum eum. Pro quo possitis addere multa discurrendo, quae posuit in d.c. ecclasia. xiiij. col. uersi. decimod ad hoc de confi. & in c. caterum. xiiij. col. uer. ualeat processus. & in c. eam te pe. col. uer. fallit quart. & in c. sciscitatus. pe. char. uers. limita hanc partem. de resti. In quibus locis ad diuersos effec-
tus cōprobavit, quod iurisdictione non co-
petit ante presentationem^a rescripti, etiam si data praeceperit processum: immo etiam iudex sciat causam esse sibi commissam. De quo etiam per Are. consil. xxxij. uer. & primō premitte. An autē, sicut iurisdictione non cōfertur ante presentationem, ita nec etiam auferatur, est dubium maximum, super quo in-
steti opportunē d.c. caterum. xv. col. uers. ut dicta regula, cum iij. chartis ibi seq. Et propter hanc iam satis uulgata non infilsto aliter super hac viii. cōclu-
sione: sed capio, quod ex ea elicite hic Abb. non tam pertinenter, quam uti-
liter: & fiat alia cōclusio. ¶ Nonna & uile-
tima conclusio incidens, & quae est de apicibus iuris Canonici. Valet tā col.
^a Präsentation
¶ Vide Bal. de
hoc in l. falsus. C.
de fur. in ix. col.
¶ in l. ne quies-
quam. s. ubi de-
cretum. ff. de of-
ficio. pro. & leg.
¶ adde Ang. &
Pet. de Suz. in l.
cum furiosus. ff.
de ii. & Bald. in
Marg. uerb. de-
claratus. uersic.
viii. et uerfic. ix.
& do. de Rot. in
decis. ccvj. cir-
ca tertii dubii.

Felini iij. pár.

Präsentatio-
Vide Bal. de
in falsus. C.
ür. in ix. col.
in l. ne quic-
cum. S. ubi de-
sum. ff. de fa-
proco. & leg.
idde Ang. C.
de Suz. in L.
furiosus. ff.
C. & Bald. in
verb. dea-
ratus. uerfic.
& uerfific. ix.
do. de Rot. in
ff. ccclvij. cir-
tertii dubium.
lario

tatione quartæ conclusionis. Ad idem fortiter decisio omnium in c.ij.de præb.in vj. ubi dicit, nullam esse collatione episcopi, factam intra mensem: de quo ibi, etiā postea deuoluatur, cùm Papa non conferat. Plus dicit ibi lo. An. q̄ si aliquid impetravit cum clausula decreti, liceret non utatur, tamen si ante quā appareat de nō usu, ordinarius contulit, collatio non tenet: quod dictum expressissimè dicitur pro hac parte, fm Car. ¶ Et tu pondera, quod in casu dicti c. statutum non consideratur, utrum ordinarius remaneat obligatus p̄uidere illi se deluso & an uideatur tacite ualidari collatio post deuolutionē. Sed in distincte loquuntur prædicti, q̄ etiā contra Abb. h̄ic in secundo dicto ultra statim dicenda. Inducit etiā Car. text. cum gl. in c. sibi de præb. in vj. ubi intra terminū datum ad acceptandū beneficium, adhuc dicitur uacare: tamen si alteri conferatur, nō tener collatio, etiā illo postea non acceptante. Et dicit ibi gl. q̄ non potest confiri sub conditione, si ille non acceptabit. Tandem dicit Car. q̄ esse causum expressissimum in cle. unica, de cōd. a Car. ¶ Quem præb. Nā cùm ibi præmisit tex. q̄ uide ad hoc in d. gratia conditionalis habens decreti, cle. unica, in g. j. nō operatur nisi conditione purificata: subdit, secus, q̄ in gratia apposita est mensis: quia tuū, quo ad impedīdā collationē ordinarii, gratia habet effectum etiā ante purificatā conditionem: nā surgit hoc non ex uero decreto, quod de sua natura suspendit in euentum ueritatee conditionis: dixi in d. c. ceterū. xxij. col. uer. collationis gratia, sed surgit ex speciali & noua dispositione illius g. secus. quae fuit inducta ex ratione ibi posita in tex. uidelicet ut mensis apposito aliquid operetur. Nec est dicendū, q̄ loquitur, q̄ primus postea est usus gratia: quia hoc est diuinare. Erit ibi gl. j. in g. secus. decedit in terminis, q̄ licet primus non acceptet intra mensem, tam in collatio alteri interim facta non tenet, tanquam facta congruo tempore. Ecce ibi clarus Paul. Pro hoc etiā, quia sequetur absurdū, si teneret collatio, q̄ si primus acceptaret intra mensem, reuocatur collatio ita facta: & sic ad tempus etiā exiguisimū habuissest aliis beneficium, cūm tñ beneficium ecclesiasticum non possit confiri ad tempus, c. præcepta. lv. dist. gl. s. in c. uenient. de fil. presb. & glos. in c. si gratiosè de rescri. in vj. Hac partem firmat etiā Car. in d. s. secus. iiij. col. remittens ad dictum cōsili. & ibi etiā Per. de Anc. amplissimè disputando. ixxij. col. cum xij. seq. referens Gafparē Cat. idē obtinuisse disputando. Et demū dicit, non posse responderi ad illum tex. ubi spaciū illius mensis ligat manus cuiuscunq; alterius, ut conferre non possit. Ad idē uide Rotā de præb. xxvij. in antiquis & de cōcēt. præb. xvij. & xxxij. in eiusdem & de præb. xxij. in antiquis, & Old. consil. cccxvij. Infrascripta allegatiōes. iiij. col. uer. illud etiā mirabiliter. Ille in cōsilio ibi sequenti, quod dicitur. Liceret allegatiōes. aliquid dicatur. Cū istis etiā concor. Old. cōs. xxxvij. Quāvis pater respondeat, & cons. seq. incip. Quod q̄n dies. Vide Aegi. deci. cccclxvij. Si primus. ubi dicit, q̄ licet collatio ordinarii facta intra mensem, ualeat, si expectans omnino filet: si secus, ubi expectans acceptauit intra mensem: quia etiam post mensem purificat gratiam, & faciat sibi p̄uideri, nō ualeat, quod est acutum ab ordinario intra mensem. Erit ibi etiā remittit se Aegi. ad quādam loca, ubi dicit se plene dixisse ad hanc materia. ¶ Quid autē, si episcopus haberet alternatiua cum clausula decreti, q̄ possit conferre in sex mensibus anni, & unus expectans acceptet intra mensem, & episcopus negligat: dic, q̄ acceptatio expectantis non ualeat propter clausulā decreti, quae est in alternatiua, & per rationes s. allegatas. Imō durat ius alternatiua, quo aliud beneficium, usq; ad sex menses, de quibus in c. s. de concess. præbend. Et eis elapsis, non potest illa negligentia episcopi trahi retro ad ualitudinem acceptatio-

c. si diligēti.

S V M M A R I V M.

- 1 **P**atrimonium Romanae ecclesie, quas prouincias, seu terras continet.
- 2 **D
- 3 **A**ctus factus contra iuramentū, quando ualeat, uel non. Vide remissiū.
- 4 **F**ides quando presumatur bona, uel mala.
- 5 **B**ona fides, uel mala fides, qualiter probetur.
- 6 **M**ala fides defuncti an impediat præscriptionem heredis uolentis eam de novo inchoare.
- 7 **M**ala fides tradentis nocet in præscriptione x. uel xx. annorum.
- 8 **P**rescriptio que habet contra se ius commune, requirit titulum, ut habetur in c. j. de præscript. lib. vj.
- Quod c. ampliat duobus modis, & postea restrinxit novem modis, ut hic per ordinem num. 9. & 10. usq; ad nu. 11. inclusiue.
- 12 **T**estes producunt ad probandum memoriam non extare, qualiter impugnantur.
- 13 **B**ona patrimonialia clericorum atque equiparantur, quo ad priuilegia, bonis ecclesiastarum.**

C A P I T U L U M X V I I .

Idiligenti. ¶ Qui alieno nomine possidet, nec etiā is, qui proprio, nō habeat bonam fidem & iustum titulum. ¶ Ad ilud de patrimonio Romanae ecclesie, per id, quod dicitur hic de Sardinia: addere, quod Roma cū territorio, & ducatu, & attinentijs maritimis & Montanis, est de patrimonio Romanae ecclesie, c. tibi domino. & c. ego Lud. ixij. dist. & Ferraria & Marchia. Glos. in authen. ut eccl. Roma. gaud. prīuile. can. & Bonania & Romanidola. Spec. de rescript. præsent. s. j. uer. item quod est obtentum. & Sicilia, Abb. h̄ic, & in c. ueritatis. in prīuile. per illum text. de iuretur. ¶ Considera: quia idem uideatur de tota Italia, & pertinentijs occidentaliibus, per c. Constantinus. lxxxvj. dist. Sed contrariū innuit d. c. tibi domino. dum dicit, Imperator, cui Italianam commiserit, faciat, quod erit adiutor beatii Petri. Præterea donatione Cōfatiini exprimit aliqua loca in Italia. Ideo dici posset, quod forte Sylue a Donauit. Ad quā materiā uide Bart. & Alex. ij. cōs. Digeforū, & Sal. plen. & no. i. proce. C. in v. col. et do. Alex. in l. legatarijs. ff. de offic. prefid. & m. prohibe. re. s. plan. quod ut, aut clam. & Ludo. in l. s. quā heres. in prim. de acquir. here. & Bald. in prelud. fe. xij. col. & 10. And. in addi. ad Spec. in tit. de iureris. om. iud. s. j. in additio. uidiū duas op. uer. has beo cons. Dy. & Paul. de Castr. in consil. lxxij. ex per Car. plenē in cle. Romani. uer. porro. de iureui. dicitur.

2 dicitur, quod dominus districtus non est dominus bonorum intra limites existentium, Abb. hic additum gl. pe. in fin. l. Barbarus. ff. de offic. præt. quæ dicit, quod licet omnia dicantur esse principis, in colliguntur, quo ad protectionem. Facit glo. fin. in c. ius militare. distin. Et quod usallus habeat utile dominium, ut hic per Abb. addit. Aluaro. In c. i. tiff. col. de inuesti. de re ali. fac. ubi post multa idem firmat per c. j. cum glos. de contro. inter uasal. & alium. Et ibi etiam firmat lac. quia ibi dicitur, quod usallus habet legitimam personam statu in iudicio pro re feudali, non tamen praividicat domini no indirecio, ut ibi per eum. Signal limitationem Abb. hic ad iura dissentia, confessionem prælati non nocere ecclesia, ut non procedant in confessione habente profe existentiam iuris communis, per istum tex. quem tam alio modo intellexit Domi. in c. de Constantino politana. ad fin. xxij. dist. sed non ita bene. Reliquas fallentias dicat c. fin. uer. fin. i. eo. ubi Abb. plenius tangit in pe. 3 col. licet alias dixerim hic. ¶ Ad illud de validitate actus contra iuramentum, cum sit impettinens ad hanc decretalem, pono solum, utiles remissiones. Vide glos. in c. fin. uer. reuocatus. de procur. in vj. Bart. in l. cum precario. ff. de precario. Ang. in l. & in perpetuum. ff. de procu. & in l. Stichum. s. usum fructum. ff. de solu. Lud. in l. s. si stipulanti. xj. col. & in l. stipulationes non dicuntur. xij. col. ff. de uerb. obl. Abb. in c. dilectio. iij. col. de præben. Paul. de Cast. consil. liij. glo. & Arch. in cultima uoluntas. xij. q. j. Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta. q. col. ff. de uerb. oblig. And. Sicut in repe. rub. de reb. eccl. non alie. in v. char. Bart. Bald. & Salic. in l. duobus. s. idem respondit. ff. pro socio. Bar. in l. si quis. in princ. ff. de leg. iac. lac. But. & Bal. in authen. hoc inter. C. de test. Bald. in l. jad. fi. C. de sacrosan. eccles. Ang. in l. si quis pro eo. ff. de fidei. & ibi omnino Catonem de Papia in iij. char. in repe. Abb. in disput. stante statuto. xxxij. col. Salic. super. rubrica. C. quasi in fin. ibi, sed certe illa cle. Ro. de procur. viij. in antiquis. & de iure iur. vi. in nouis. & plenè de iure iur. decij. in antiquiorib. But. in repe. c. cum M. Ferrariensis. q. col. ff. de consil. Abb. in c. cum ad monasteriū. iij. col. de statu mona. & in sermone habito per ipsum in concilio Basiliensi, incip. Maximū onus. & humeris meis importabile. xxij. col. Ludo. in lalia. s. eleganter. vj. col. ff. sol. matrimo. Imo. in repe. c. cum contingat. iij. & xxxvij. char. de iure iur. aliquid dixi in c. dilligenti. ix. fal. de foro compe. & diligenter in c. ex parte decani. ix. col. uer. amplia quinto. de rescri. ubi tetigimus intellectum gl. in d. c. fi. de procu. in vj. De materia per Alex. in l. duobus. s. fi. ff. de iure iur. & per gl. ordinariam in c. licet. in glo. fin. de iure iur. in vj. Cuius intellectum discutit Imo. in l. cum uit. pc. char. ff. de usuc. in d. c. dilectio. o. x. col. uer. sed cōtra istud ultimū. de præb. & in c. cum accessissent. in fi. de consil. & Bal. in d. l. duobus. s. fi. & la. Zocchus in c. commisum. j. oppos. de spō. & Alex. optime consil. mihi ccclxxx. Vacante capella. Dabitur alias maior occasio ordinandi præmissa loca, cum quibus faciliter fieret amplissima lectio. ¶ In quantum Abb. concludit, quod in incorporalibus in dubio presumit bona fides, nisi appareat antiquior possessor: & tunc secunda possessio durat xxx. ann. purgat presumptionem malefidei: additum Inno. in c. innotuit. post princ. de eo, qui furtivè ordi. fusc. ubi etiam dixit, quod quasi possesso eligentium contra ius præsumitur malefidei. ¶ Limitatur, nisi sit possessio longa. Imo. post Innoc. ii. c. i. ult. col. de resti. in integ. ubi etiam dixit post But. quod longa patientia antiqui possessoris justificat possessionem noui. Errata dicta Inno. in d. c. ii. reassumit etiam Arch. in c. s. uirga. xxxiiij. q. ii. Et dicit But. in c. cum ecclasia. x. col. de cau. poss. & propri. quod in possessione contra ius exigitur titulus, aut longum tēpus, ut præsumatur bona fides. Et dicit But. in c. peruenit. xvij. col. de celi. quod probato titulo præsumitur

a *Tempus*] *Adde do.* Alexan. *de Mol.* *in l. ex diuerso,* *de re ieiuniis.* *et Ang.* *in p. de quibus ob. long.* *prescribi.* *et Paul.* *de Cast.* *in consil.* *ij. et Bal.* *in Marg.* *titulus uersi. iii.*

b *Bona fides I*
Addē do. Alex. de
Imol. in consil.
Iviii. iiii. parte. &
Paul. de Cast. in
consil. clif. & la-
cob. de Aret. in l.
pe. C. de cuius. &
Bald. in l. fi. C. de
edict. di. Adrija-
tol. in xv. oppo.

probandi quod non presumatur bona fides per tuas, de test, ubi dicitur, sumitur bona fides in prescr. cit. Intra ibi, testes esse intercedentes. Idem in mol. multum lib. 1. eo. per l. fin. C. unde ut quae est alienam, & teneri a te fide malam fide. Nec dicit illa 1. quod est ut retro pro bona fide: sed molestatum: quia lex non currit procriptione logissima. Vnde res salutatum per Abb. hic. ¶ Si dicas, non potes contra me allusione tertii, iuxta l. j. ff. ex de c. o. quod in modis postulam: quia ex lis juris acquisiti, secundum c. de ser. fug. Nam allegando possessionem, infertur, alio aliae fidei, d. l. fin. C. unde ut possit in ista responsione tuid etiam ea. in alio puncto. ¶ Si dicas, simo, & sic in conscientia: ergo in g. alia. Insti. de actio. & in c. i. respondeat, quod illud fallit, positum, 1. siue possidit. Sed in c. unius, recte, ff. de furt. cum su. d. l. fin. Reprobat etiam dictum & per alias rationes, qua percessari ab absq. superflua translatio, reputo sustentabilem de transcriptione, sed in successore munis, maxime quando alterius, &c. propter rationes Old. alterius. ff. de reg. iur. Sed ubi non titulo authoris, & de possumi, procederet adhuc ista opinio. uol. consil. iij. Nitar in pr. a sexta quaestio. ubi dicit, qm in patio unius feudi dignitatis, continuata etiam in quo scilicet d. Belle, decisi cxxviiij. si unum latio beneficii patronalium factum ad collationem episcopi, si contulit bona fides, ut non possit sumitur bona fides, maxime a uxore & fama hanc presumunt eum. ¶ Modos autem pro fidem, inuenies in dictis locis.

De præscriptionibus

maximè per Ang. in d. s. Publiciana. ubi dicit, q̄ confessio probat malā fidē. Dixit etiā Bal. in c. s. si duo. j. col. de pa. tenē. q̄ dicta testū etiā nō in figura iudicij inducunt bonā fidē. Et addit, q̄ qui nō curauit uidere mandatū procuratoris, präsumitūr malā fidei, nisi à fide dignis fuisset ei a servitū de mandato. Bar. in l. qui fundū. s. ff. pro empto. & l. f. eo. tit. post gl. Ibi dixit etiā Bal. in l. s. solēnibus. C. de rei uendic. q̄ qui allegat priuilegiū, & dicit se präscriptisse, präsumitūr malā fidei, per c. ad decimas, de resti. spol. in vj. Fatur, q̄ si titulus nō effet usquequac sufficiens, & effet error facti, & nō iuris, recipere supplementū à präscriptiōe. In quo uide eundē in l. j. pe. char. uers. itē quātitur. C. de furt. Dixit etiā Bal. il. C. Cubi cauſa status. q̄ bona fides causari potest ne- dum ex iustis rationib⁹, sed etiā ex iniustis & temera- rijs, propter gl. ibi, quā ualde not. Et dicit gl. parua in l. j. C. de fide instru. lib. x. q̄ ex quo quis nō contrahit cū solēnitatib⁹. requisitis à iure ciuili, uel municipal, präsumitūr malā fidei. Et sequitur Lud. in d. l. fin. pe. col. de usuc. Not. Bart. in l. j. C. de præd. cu. li. x. Plures alios modos, tā de bona, quām de mala fide, ponit But. in c. peruenit. xvij. col. uer. secundō dicit gl. de cēsi. Et dixit pulchre Bal. in l. quoties. C. de rei uen. ad fi. q̄ qui pro- curauit habere titulū, präsumitūr malā fidei, q̄n uoca- tus in iudicij, uel timens uocari, hoc procurauit. Ita di- xit dixisse Old. quē in hoc extollit. Et addit, q̄ ubi non est bona fides, nec mala, sed simplex ignorantia, ut in hereditate facente, präsumitūr potius bona fides. Bal. in c. uigilanti. j. col. s. eo. per tex. singularē cū gl. patua in l. pe. s. li stipulatus. ff. li cer. pe. Cōcludit etiā Bal. post multa in d. c. uigilanti. aureū verbū, q̄ si emi ab eo, qui habet titulum, & possedit longissimo tēpore incōcul- se, tñ est publica & generalis fama, quōd illa res est ec- clesiæ, per hoc nō dico habere malam fidē: quia fama sepe à ueritate discordat: & magis präsumitūr pro ti- tulo, quām pro ipsa re tenetur credere, nisi quod cre- dit bonus vir, id est, iudex, qui in facto alieno non debet credere, nisi probationibus: ideo nec ex uno teste debeo habere conscientiā laſam. Et tandem subdit ita tenuisse magnum iuristam. Addit etiam glof. in l. si di- xū. s. si cūm poterit. ff. de euic. quā dicit, q̄ ex sola rela- tione tertij inducitur mala fides. Intellige, ubi nō est ti- tulus, per prædicta. Et dicit Bal. in l. j. C. de præsci. long. tēp. quōd ex fuga präsumitūr mala fides. Et idē de cō- lecturis dixit Bal. in l. j. C. de usuc. transfor. Et no. quōd scientia rei aliena, etiā sine mala fide, impedit präscri- ptionē: gl. no. & ibi Bal. exclamans, in l. nec creditores. C. de pig. act. Dixit etiā Bal. il. si tibi. C. de ser. quōd ubi apparet de tēpore actionis, nunquā präsumitūr prä- scriptū, nisi probetur. Dixit etiā Bal. in l. indicia. ult. col. C. de rei uen. quōd per famā potest probari iustissima credulitas tituli, per quā inducitur bona fides. Posuit la- tiū in c. cūm cōtingat. j. char. de rescri. Dixit etiā Bar. in l. fin. in fin. ff. pro suo. quōd dicit serui, uel procuratoris mei, uel eius, cui successio tribuit iustā cauſam erroris, per illū tex. quē dicit notabilē ad dicta per se il. Celsus. ff. de usuc. Dixit etiā Abb. j. no. consil. xix. j. col. quōd uerisimilis notitia testamenti facit hēredē präsumitūr ma- la fidei possessorē, sicuter testator. Dixit etiā Bal. hic, quōd präsumitūr bona fides, ubi cauſatur ex errore fa- cit: secus, si ex errore iuris. In quo de errore iuris, uide la- te in c. de quarta. s. eod. Ponit etiā Bal. hic, q̄n dubitans dicatur esse malā fidei: de quo per Doct. post gl. in c. sif. j. eo. Reliqua ultra prædicta collige ex his, quē dixit in c. uigilanti. s. eo. & in c. f. j. eo. & ex his, quā ponit Bar. Cepo. de ser. urb. cxx. in j. col. & Abb. latē. not. cōsil. cij. In q̄. quē uertitur. & seq. Et dixit Bar. in l. Celsus. ff. de u- suc. & Bal. in repe. l. iij. col. C. unde ui. & Bar. in l. fin. C. unde ui. quōd ad ostendendū tuam malā fidem non sufficit, quōd ego alleḡ alienā possessionē antiquio- rē tua. Et sequitur Alex. consil. mihi cccxl. Viso & discus- felmi iij. pars.

c. si diligē
ti.

In c.nihil. Et ibidem uide Bal. in l.eo. qui s.in hac ff. de publi. Et ibi Ang. Et Ang. in l.s. ego. s. partus. in s. de publi. In qua materia dic. quod pro herede. Et Bal. in d.c. nihil. tenet. quod non in prescritione longissimi temporis fecus. si longi. Et in longissimo putat dictum Dg. uerum. Et Anto. ut refert Imol. in c.fin. l. eod. in conclu. ipsius concilii. sentit idem in prescritione actionum. ut habetur per. Ad. Anto. sentit idem in prescritione actionum. ut habetur per. I. sed si leg. s. scire. ff. de peti. hære. Ad. licet afo. ccxclij. faciat isti. Et uerit. quod noceat hære. nedu de iure ciuii. sed etiam canonico. sed ibi loquitur de prescritione x. uel xx. an. Et sic reru corporalium. quia de iure ciuii. sed malam fides non nocet in prescritione xxx. ann. Idem do. Ant. sentit hic de prescritione. scilicet quod noceat prescritione. uel xx. an. Sed aduerte: quia fortiter facit in contrariu: quod licet de iure ciuii. curetur uitium male fidei etiam est defunctio. tam etiam hoc sit correciu: de iure canonico. uidetur succedere regula iuris. Quod hares est successor uitiorum et culpe. defuncti. l. ij. C. de fruc. & lit. exp. & l. cum heres. ff. de diuer. & temp. prescript. Et licet illi text. & simi. ponat casus particulares. tamen ratio est generalis. Et generaliter operatur. Ad hoc facit. quod inquit Bar. in l. ij. ff. de leg. j. etiam ubi sumus in materia correctoria. Tam Doct. sentiunt contrarium. faciendo distinctione inter prescritione longissimi temporis et longissimi. Talis enim distinctione non est bona: quia semper nocet herede in quacunque prescritione: sed attenderemus ad dictam regulam. Posset. namen dici. quod illa regula habet locum in causibus particularibus: quia regula generalis est in oppositu. quod ex delictis defunctionis non tenentur heredes. nisi quatenus ad eos ex delicto peruenit. C. ex deli. defunc. Facit etiam in contrariu: quia de iure canonico hares tenetur purgare animam defuncti. ex parte h. Et cum simus in materia pia. debemus attendere ius canonicum. non ciuiile: quia in causa pia non ualeret etiam statutu. uel lex in contrariu. Et. sed dicas. g. licet sit p. g. hares sic faciat. tam non sumus in causa pia: de qua loquitur l. j. de fac. sanc. eccl. Et ibi Doe. ut ibi colligitur per Bar. quia ibi loquitur. quando aliquid relinquitur religiosus uoluntarie ergo. Sed in proposito hares de iure canonico tenetur ad hoc. pro uirib. hereditariis. Ideo quia habet bona defuncti. et sic aquiescit. g. exgraueat anima eius de bonis. que fuerint sua: ut etiam per do. Soci. in conf. lxxij. incip. ut presenti consultatione. uer. secundum obiectum. in j. parte. char. cvj. Et quia personalis obligatio transit in herede de aequitate canonica. et omnia bona delinquens sunt tacite obligata pro satis factione: uide Bal. in l. furti. C. de furt. Aliud sequitur absurdam. g. titulus ex delictis defuncti. et omnia alia iura de

c. si diligenter

in terris imperij. Et pulchre declarat Maria. intellectu d. l. cum heres. & regula. quae in ius. lib. vi. Plura etiam cumulat Alex. in d. l. cum heres. in apostoli. & plenius in d. l. Pomponius. s. xij. col. c. trib. seq. in lectura impressa. Et tenendo hanc partem posset dici. quod non debet impediri præscriptio decursu in herede propter illam exonerationem animæ defuncti: quia præscriptio habet uim solutionis. l. s. pupillus. ff. de administ. tuto. ibi. tempore liberatus similis est ei. qui satificat. Pauci tam sunt qui recordantur a prima opinio. quia communior est contra Dy. ¶ Sed uno casu saluator eius opinio. s. m. Alex. in l. P. Ponius. uidebet in herede. qui adiuvit hereditatem cum beneficio suuuentari: quia non tenetur restituere illam. quia bona fide præscriptis. cum eam habeat ex alia causa. quam ex causa hereditaria. Nec uult uti titulo defuncti. nec quo ad dñum. nec quo ad possessionem. ¶ Et alius casus. in quo saluari posset opinio Dy. scilicet qui defunctus non fuisset in mala fide uera. sed præsumpta: putata causata ab errore iuris: quia illa non nocet heredi. Paul. de Cast. in l. nunquā. ff. de usuc. alleg. & extollit ad hoc gl. in l. tutor. reu. in gl. mag. in fin. de adm. tut. ¶ Dū gl. in uerbo. bona fides. alleg. authē. malæ fidei. C. de praesc. long. temp. quod mala fides tradentis nocet in præscriptione x. uel xx. ann. limita illam autē. xij. modis. quos ponit Angel. de Aret. in s. sed iste. xij. col. Inst. de actio. de quib. etiā p. Alex. in d. l. P. Ponius. s. cum quis. Et ad illam limitationem. quod non procedit in acquirenter alteri hypothecat. addit Old. consil. xix. ¶ Ceterum pro apostillando nouiter tex. in c. de præscri. in vj. ampliabis primò duob. modis: deinde restiges nonē modis illi tex. in quā requirit titulu in præscriptione ha bente contra se ius cōmune. ¶ Amplia primò etiā in rebus laicorū. Abb. hīc. & Pet. de A. in regula. sine possestionē. xvij. col. uer. ex prædictis apparet. de reg. sur. in vj. ¶ Contrariu tener Paul. de Cast. in d. l. seruitutes. iij. col. ff. de serui. n. corrigitur. l. s. quis diu. n. ff. serui. uen. Et ideo uult. quod in præscribenda seruitute in prædictis ecclesiis requiratur titulus. per d. c. j. Et sequitur Bartho. Cepo. de serui. urba. cxxvij. col. Sed tene Abb. quia d. c. j. intendit purgare malam fidei. quia laborat erans in fure: ergo preualeat ille text. iuris ciuiili. iuxta glo. in regula. possest. l. vj. Nec est uerū. p. d. l. si quis diu. n. turnover. corrigitur in prædictis ecclesiis. si uera erit prima restricō. que statim dabitur ad d. c. j. ¶ Amplia secunda d. c. j. etiā. quod ius cōmune facit pro agente. sed solū contra possest. l. o. in Spec. super rub. de rest. sp. & Abb. hīc. quicquid dicat glo. in d. c. j. cum qua transit. lmo. in c. f. xij. col. j. eo. Sērit Pau. de Cast. cōs. c. lxxxvij. in q. que uertitur. uerū. ff. ¶ Modo restricō d. c. j. non modis. Primo. ut nō procedat in his. quae sunt leuis præjudicij. Lud. in l. sequitur. s. s. uerū. ff. de usuc. lmo. hīc in pe. col. & in d. c. f. xij. col. j. eo. & in c. & c. cum in ecclesia. ¶ In l. s. quis. l. ibi. & in l. s. quis. d. i. diu. n. ff. ff. serui. u. ubi in præscriptiō seruitus nihil dicitur de titulo. & tamen habet contra se ius cōmune. quo omnis res præsumitur libera. l. j. C. de serui. & Petr. de A. in d. regula. fine possestionē. & dixi s. in materia bona fidei. ¶ Sexta restricō. Nisi præsumitur fit pro præscribente fortior. quam pro paſto præscriptionem. Dominic. post Ioan. And. in d. c. j. col. Exemplum episcopo præscribente iura episcopalia sue dicitur. contra priuilegium super illis. per no. in c. cum dilecta. de cōfir. utili. uel inut. ubi dicitur. quod præsumitur pro episcopo. & iuste possideat. Facit. qd. subdit Domi. in d. c. j. pe. col. dices. quod qn̄ preferibes habet. p. le ius cōm. & præscribit contra subditum priuilegiatum. ius cōmune habetur. p. titulus. ¶ Septima restricō. Dū modō quis uelit præscribere cōmūna spacio temporis xxx. anno. sed si per xl. tunc licet refusat ius cōmune. tñ præscriber non directe ipsum ius. sed

actio nem, quae resisteret exercitio illius iuris. Ita simpli citer scribit Bu. in d.c. peruenit. xij. col. ibi, hac uera in tempore communis, per l.f. C. de fun. patrimo. l.i. x. Sed non potest illam procedere extra casum suum, maximè respectu ecclesiastarum, contra quas requiruntur semper xl. anni, ut scis. Octaua restrictio. Ut d.c. procedat, qñ ius commune certi ius attribuit aliqui persona. Nam ut contra ipsam prescribatur, opus est titulo: secus, si per prescriptionem creatur unius nulli alteri debitus: quia etiam non requiritur titulus, dato qñ etiam a principio ius commune resista. Postquam enim est creatum istud ius a iure commune approbatu, non requiritur titulus. Ita dixit Domini, in generali. sult. col. de elec. in vj. dicens, hanc esse limitationem Pauli ibi, magnam & summe notandam ad d.c. j. Dubito propter primam ampliationem, de qua s. ubi etiam respectu illius, pro quo non facit ius commune, non inducitur prescriptio sine titulo ab habente contra ius commune. Ergo licet nulli alii debeatur, satis est, qñ resistentia iuris communis causat malam fidem. Ideo tutius est tene re, qd̄ prius dixit ibi Paul. s. requiri titulus. Pro tanto quo facit, qd̄ scribit Car. in cle. j. s. eadē. uer. quintō opp. de sup. negl. præla. & ibi Imo. in vj. col. ubi dicit, post Lau di. qd̄ ad inducendam prescriptioν super impositione illiarū pensionū, nō sufficit possessio sine titulo. Præterea cogita, qd̄ in casu d.c. generalia omnia debentur successori. Ergo uideretur prescriptio inducta super iure alteri debito. Dicit in Pet. de. An. consil. clvij. In questione ecclesia. j. col. qd̄ licet, quo ad prescriptioν legitimā curę in aliena parochia, requiratur tempus, cuius initij memoria non existit, ut in d.c. tamē, quantū ad terrū, uel duos extraneos, pro quib. nō facit ius commune, uni contra alteri sufficit prescriptio canonica xl. anni. Ita dicte subtiliter notari in d.c. j. ad fi. mag. & per glos. in c. ad decimas. de resti. spo. in vj. Et ex hoc inferri Pet. de. An. ad casum, de quo ibi per eū. Et subdit, qd̄ licet ad repellendū impenetrante sufficiat monachis allegare administrationē regularem continuatā xl. annis, c. cum de beneficio, de præb. in vj. non tamē ad prædicandū dīcesano, nisi c. titulo, uel spacio tanti temporis, cuius initij nō sit memoria. Et ita dicit le tenuisse post Lap. in d. c. cum de beneficio. in iiij. not. de præb. in vj. ubi etiam idē tenet Domi. uersus s. Non tanto & ultima restrictio est illa, de qua in tex. in d.c. uidelicet in prescriptioν tamē poris, cuius initij, &c. de cuius importantia se p̄sime tetigit in hoc t. maximē in c. cum non liceat. & in c. cum nobis. s. eo, tangendo de prescriptioν iuriū superioris, & in c. causam. s. eod. Pulchre scribit Spec. & Io. An. in tit. de cau. po. & ppri. s. quia uero. uer. quid de colligentibus. & Abb. in p. uenerabilis. iiiij. col. qui filii sint legi. & Car. consil. lxxxix. in princ. cū multis alijs. Et i. proposito dixit Rota de reb. ec. nō alii. vj. & seq. in antiquis, qd̄ allegat beneficiū esse unitū alteri tāto temporis, cuius initij, &c. nō est opus, qd̄ doceat de titulo. Et dicit Car. consil. lxxxix. Capitulum ciuitatenſe. & cōſi. cix. Monasteriū sancti Iuliani. ad fi. qd̄ decimā in aliena parochia prescribuntur spacio dicti temporis, nō docto de titulo. Et dicit Imo. post Car. i.c. inter dilectos. v. col. uer. nec potest prescribi de dona. qd̄ licet episcopus nō possit prescribere, qd̄ solus facit contra cle. j. de reb. eccl. nō alii, ut ibi per glo. in uerbo consentiente, in f. tamē potest prescribere spacio dicti temporis, per d.c. j. Sic etiam Paul. de Cast. consil. clxxvij. in q. quae uertitur inter capitulum consilium, contra Abb. allegantem prescriptioν decimariū sine titulo, & non dictū tempus. Similiter Luid. consil. clxvj. Visa diligenter, dixit, qd̄ in presumptioν longissimi temporis nō requiritur titulus iure ciuii, nisi reficit ius commune. Et sic facit pro prima ampliatio, de qua s. Et dixit Ab. in c. dilectu. iiiij. col. de maior. & obe. qd̄ iuramentū, de quo ibi, nō potest exigere authoritate prescriptioνis, nisi sit tantū temporis, cuius initij. Vnde etiam dixit Bald. in l. xij. col. uer. attende. C. de

nialia clericorum non equiparati in priuilegio bonis ecclesiastarum, nihil addo, quia scripti sati in c. ecclesia. vj. col. de consti. Vide ibi. Et dum tangitur hic de prescriptioνe contra Romanam ecclesiam, uide plures nouas limitationes datas in c. ad audientiam. s. eo. in quibus modificatur istud de centenaria: & ibi retulit aucteu uer. quod hīc est uerū in se, per rationem Abb. tamen re vera non loquitur Abb. illo modo: quia hīc non concurrebat cū iure cōmuni, nī ius speciale ex conuentione partium. Priuilegium enim erat abolitum ex cōpromisso, ut hīc per Abb. Dum Abb. hīc post gl. allegat c. cum reponit de arbitrio, ubi est tex. solent, qd̄ exempti nō disponit ad libitum de sua exceptio, propter ius Papæ in ea mixta: & illum tex. no. Ludo. consil. ccclxix. Circa primū. v. col. uer. tria autem, addit. tex. similem in c. j. ad fi. ibi, ius tamen non tam suum, quam nostru, de resti. in inter. & in c. cum olim. lo. j. circa mediū, de priu. ibi, ius nostru & ecclesia Romana uebatur, ne in nos monasteriū Igno redundaret. Et video lo. An. in regula, scienti. lib. vj. latissimē probat, exemptos non posse ita renunciare exemptioni, quod præiudicetur Papæ. Tamen potest prælatus exemptus disponere auctoritate propria in materia tangente capellas sibi subjectas, ut hic in text. cum gl. Bene facit, quod no. Abb. in c. cum dilectus. pe. col. de relig. d. dicens, qd̄ exemptus præstat obediētiā ordinariū cū toto conuentu, transfr. quasi possitione subiectiōis in ordinariū, quatenus nocet monasterio, sed in præiudicū Papæ. Et addit, qd̄ si exēpti perdidissent exemptionē, quo ad se, propter prescriptioνē ordinariū, tamen possent eā allegare adducēdo ius Papæ, contra quod opus est annis centum. Abb. pulchrit. in c. ad audientiā. v. col. uer. ex quo infertur, qd̄ ecclesia inferior. s. eo. Et video omnino Ab. in c. j. vj. col. uer. quārō, quid sit sen. j. tit. prox. ubi late ponit, qd̄ ualeat sententia contra priuilegiū exemptionis, & qd̄ nō ualeat in præiudicū Papæ. Et dicit Imo. post lo. An. in c. Joannes. j. col. de testa. Secundū limita in habēte iurisdictioνem: quia intelligetur etiam de inferiori habente iurisdictioνem quasi episcopalem. Ab. post lo. An. in c. Joannes. j. col. de testa. Secundū limita in habēte iurisdictioνem quasi episcopalem, excluso episcopo, iuxta gl. in uerbo. proprij. in cle. j. de reb. eccl. nō alie. Ita Ab. in cle. j. de for. compet. propter gl. ibi, in uerbo. diocesanus. Et adicte, qd̄ appellatio ordinariū in materia collationis uenit episcopus, nō alias: gl. in uerbo. ordinariū. in cle. j. ut it. pen. & ibi Imo. in pe. col. Et dicit Feder. cōſi. lxxvij. Dñe mi. qd̄ appellatione ordinariū nō uenit capitulo uacante sede. Ideo non uisitabit, iuxta cle. at. tendentes. de sta. mona. quia loquitur de ordinariū. Alias dixi super hoc in rub. de offi. ord. Dum dicit Ab. in v. nota. ex mente expressa lo. An. hīc, licet nō per istū tex. p̄f. pe. ff. de arbī. prohibēs compromitti in aliquā super re propria, nō procedit in compromisso factō in prælatum super reb. eccl. s. eo. Addit. But. idem tenet in c. cum inter. s. j. col. j. tit. prox. & Floria. in l. i. societas. s. arbitrorum. in prin. ff. pro socio. Non obstat, quod cōlanguineus prælati potest recusari in causa ecclesia. But. in c. insinuātē. in fi. de offi. deleg. Ergo & prælatus: quia in arbitriū pars consentit, non in iudicem. De prelate autē, quomodo possit esse iudex pro ecclesia sua, dixit post alios s. de iudic. cū uenissent. Sed cogita, qd̄ in causa propria patrimoniali clerici, forte procederet, d. l. pe. tū ex ratio sua, tum propter doctrinas Doctorum. s. c. prox. Dum dicit Abb. prescriptioνem super excōmunicatioνē nō trahi ad absolutionē: declarat, ut dixit in c. audit. s. eo. in prin. materia extensioνis prescriptioνis: & in fi. iiij. declarationis illius materia. Et dum ponit hīc Abb. & Imo. de prescriptioνe institutionis autorizabilis, addit, quia latē dixi in c. audientiā. v. col. Et dum colligit hīc Abb. in uer. ex ultimo. dīco, quod nō ualeat priuilegium impetratum contra ius speciale, continens idem, quod ius commune, licet tol-

S V M M A R I V M.

1. Diceſani, uel ordingri appellatio debet tantam intelligi de episcopo.

2. Lex penit. ff. de arbī. prohibens compromitti in aliquem super re propria, non procedit in compromisso factō in prælatum super rebus ecclie.

3. Exempti non disponunt ad libitum de sua exemptione propter ius Papæ in eamixtum.

4. Exemptus an posſit se submittere ordinario, ut eū absoluat ab excommunicatione incuria à sententia canonis.

5. Rescriptum post rem iudicatam non ualeat, tacens ipsam sententiam.

6. Compromittens intelligere recedere a iure sibi competente: sic compromissum habet effectum, alijs non.

C A P I T U L U M X V I I I.

V m o l i m.

Ad illud, quod tā appellatio diocesanū intelligitur solū de episcopo: Glo. in cle. j. de ui. & hone. cle. & ibi Imo. in iiij. col. & gl. in cle. j. in uerbo. diocesanus. de iurepa. & ibi Imo. j. col. & Car. in iiij. q. dicens eam singularem, & Abb. hīc. limita duplicit. Primo, nīs proferatur in materia non concernente officium, vel dignitatem episcopi, sed potius iurisdictioνem: quia intelligetur etiam de inferiori habente iurisdictioνem quasi episcopalem. Ab. post lo. An. in c. Joannes. j. col. de testa. Secundū limita in habēte iurisdictioνem quasi episcopalem, excluso episcopo, iuxta gl. in uerbo. proprij. in cle. j. de reb. eccl. nō alie. Ita Ab. in cle. j. de for. compet. propter gl. ibi, in uerbo. diocesanus. Et adicte, qd̄ appellatio ordinariū in materia collationis uenit episcopus, nō alias: gl. in uerbo. ordinariū. in cle. j. ut it. pen. & ibi Imo. in pe. col. Et dicit Feder. cōſi. lxxvij. Dñe mi. qd̄ appellatione ordinariū nō uenit capitulo uacante sede. Ideo non uisitabit, iuxta cle. at. tendentes. de sta. mona. quia loquitur de ordinariū. Alias dixi super hoc in rub. de offi. ord. Dum dicit Ab. in v. nota. ex mente expressa lo. An. hīc, licet nō per istū tex. p̄f. pe. ff. de arbī. prohibēs compromitti in aliquā super re propria, nō procedit in compromisso factō in prælatum super reb. eccl. s. eo. Addit. But. idem tenet in c. cum inter. s. j. col. j. tit. prox. & Floria. in l. i. societas. s. arbitrorum. in prin. ff. pro socio. Non obstat, quod cōlanguineus prælati potest recusari in causa ecclesia. But. in c. insinuātē. in fi. de offi. deleg. Ergo & prælatus: quia in arbitriū pars consentit, non in iudicem. De prelate autē, quomodo possit esse iudex pro ecclesia sua, dixit post alios s. de iudic. cū uenissent. Sed cogita, qd̄ in causa propria patrimoniali clerici, forte procederet, d. l. pe. tū ex ratio sua, tum propter doctrinas Doctorum. s. c. prox. Dum dicit Abb. prescriptioνem super excōmunicatioνē nō trahi ad absolutionē: declarat, ut dixit in c. audit. s. eo. in prin. materia extensioνis prescriptioνis: & in fi. iiij. declarationis illius materia. Et dum ponit hīc Abb. & Imo. de prescriptioνe institutionis autorizabilis, addit, quia latē dixi in c. audientiā. v. col. Et dum colligit hīc Abb. in uer. ex ultimo. dīco, quod nō ualeat priuilegium impetratum contra ius speciale, continens idem, quod ius commune, licet tol-

septima regula.de rescr. ¶ Ponderat etiam Card.hic istum tex. quod t̄ compromittens intelligit recedere à iure sibi competente, si compromissum habet effectū, alias non: quod bene no. Et adde clavis Bal.in l.i diuersa.versus fi.C. de transact. ubi dicit, quod renuncia-
tio sententiae facta in compromisso, non nocet laudo non secuto: & sequitur ibi pulchre Fulg. ut refert Alex. quem vide consil. mihi xxij. Vito instrumento syndica-
tus. Et hæc loca repone, ut notanda, & ad hac peregrina.

S V M M A R I V M .

- 1 Clavis, Sub pena amissionis gratia, quid operatur in literis Papæ.
- 2 Impetrans debet facere mentionem de prima concessionē.
- 3 Prescriptio an possit augere priuilegium limitatum.
- 4 Impetratio sola an sufficiat sine usu, facta pendente prescriptione, ad malam fidem inducendam.
- 5 Factū folius prelati nocet ecclesiæ, quando res reddit ad ius cōmune.
- 6 Libellus in interdicto, Vnde uero, qualiter formetur.

C A P I T U L U M X I X .

A Eniens. ¶ Dum Abb. ponit, quid sit comitatus; addit. que uera ipsu[m] dixi in c. Rodulphus. xxij.col. uer sic. comitatus. de rescr. ¶ Not. istum tex. ultra alios, quod amittens gratiam Papæ, merito evita-
tur a suis subditis. Vnde t̄ habes unum effectum clau-
sula, Sub pena amissionis gratia. Adde But. in c. quod fedem. iiiij.no. de off. ord. ubi dixit, quod importat etiam priuationē omnis potestatis iuris. ¶ Quid, si dicatur, Sub pena indigationis nostra, prout dicitur in cle. exiui. s. fin. de verb. sig. & in multis bullis, in fi. ibi, indi-
gationem Petri & Pauli, &c. Bart. in trac. qui sint rebel-
les. in uer. indignationem nostram. dicit se non reperi-
se, quid hoc importet. Bal. uero in c. s.

a Porro] Vide a. & porro. quia fuit prima causa beneficii, eum ibidem in ij. scilicet, quod talis potest priuari col. uer. scilicet no. b Excommuni-
cat] Sed quid si dicat, quod talis potest priuari beneficio. ¶ Quid, si dicatur, Maledi-
ctionem nostram incurrat: Vide Do-
min. late post lo. And. in c. s. pe. de celi-
scis in vj. Bal. pulchre in proce. Decret. xij.
col. & ibi dicit, quod per hoc non ex-
teris excommunicab. sicut nec benedictio ab-
soluta: cle. ult. de senten. excom. Et si di-
catur, Sub intermissione maledictionis
nisi uide Domini. in c. s. in prin. de sepul-
chro arduo, & si aliquis fuit legitimatus, ita ut succedat
patris in ea portione, quæ pater ei relinquet, & nō aliter,
quod postius est dispensatio: Ludo. in l. qui superstitionis. ff. de ac-
qui. hære. Pau. de Cast. & Alex. in l. qui adoptiu. s. pa-
tronu. ff. de in ius uoc. & l. pacif. C. de colla. Ant. Rose-
lius in tractatu legitimationis, fol. xxxix. uers. alterius
est uidendum. Cepola cautela clvij. cautele est,
quæ sepe dedi. & Alex. consi. mihi ccccix. luxta ea, que
alias, cū concor. istorū. Certe si postea impletatur legiti-
matio in definita de totali successione, non facta men-
tione prima legitimationis cōcessa limitate, non ualeat
secunda impletatio: quia difficultius fuisse obtenta, si
princeps intellexisset moderationem alias illo ad-
hibita, per istud dictum Inno. cū quo milles honorab-
ris. Et hoc exemplū intelligere, qñ illa moderatione fuit
apposita in prima limitatidē motu proprio principis:
sed si ipse pater ita limitatē petiſſet, ut minus nocet
uehementibus ab intestato, dubitare magis, utrum in se-
cunda legitimatio esset necessaria mentio primæ: &
si fieret ab ipso filio illegitimo, crederē idem, quod fuit
cōclusum. Sed si ipsem pater impletaret secundo lo-
co legitimationē purā, forte non esset opus facere men-
tionē de moderatione à se olim inducta: quia etiam si
esser nō nota principi, nō retraheret eū à cōcedēdo, ex
quo nō processit ab eo illa moderatione, sed ab illo, qui
poterat eam non petere, & nōc per purā petitionem ei
renunciat. Tamen cogita. ¶ Et dicit Inno. hīc, & predi-
cta limito, nisi princeps concedens simpliciter mate-
riam alias exceptuatā, sciret aliunde de illa exceptua-
tione, ut pote quia semper solet opponi: quia tacere

de ipsa in imprestatōe simplici nihil obest. Ita ege-
glē probat decisio Ro. de rescr. xxxij. in nouis, quā etiā
ad literā ponit Aegi. dxcvij. extra Rotā, ubi latē cōclu-
ditur, qñ cum gratia expectatiua de stylo curia semper
exceptuēt primā dignitatem post pontificalem, certē si
expedians impetrat seorsum tamē dignitatem, non
dicens, qñ in gratia est exceptuata, non male impletat:
quia Papa scit de illa exceptuacione solita semper ap-
poni. Ideo eius cōmemoratio nihil incognitū reue-
set. Et hoc bene no. Et ad dicit Inno. s. notatō optimē
seruit, quod decidit lo. An. in addi. Spec. super rubr. de
test. in prin. dicens, qñ stante statuto confirmato, uel fa-
cto à Papa in certa ecclesia, qñ episcopus possit testari
uſq; ad summā centum marcharū, & non ultrā: si epis-
copus impetrat priuilegium à Papa non facta mētione
statuti, qñ possit testari uſq; ad cc. marchas, nō ualeat pri-
uilegium: quia si Papa sciuissit suum statutum limita-
tū, uerisimile est, qñ nō uenisset contra suū limitationē,
per c. iij. s. j. de deci. in vj. licet fuerit aliter pronunciatiū,
& male, s. m. eum. Conuenienter etiā uerba lo. An. in addi.
Spec. in rub. de cler. non res. in iij. q. dum allegādo etiā
non. hīc, & in d. c. iij. s. j. Vult ergo ualeat gratia cōcessam
clericu[m], recipiendis quinquennio fructibus in absen-
tia, si tacet habuisse alias similem gratia pēdenter, uel
finita. ¶ Ad gl. & Doc. in uerbo, intētōni, dum dicitur,
quod ex sola imprestatōe, etiā ulū non secuto, renun-
ciatur præscriptioni. Colligit Car. quod acquires unū
titulum sufficiēt ad probatū dñm, intelligere
renunciare titulo, quem primō habebat: & hoc intelligi-
git in titulis lucrativis. Et in hoc facit istum tex. sing. se-
cūs in onerosis, in quibus procedunt contraria. Consi-
dera bene, utrum i casu c. post electionē de cōcess. prēb.
titulus effet ex causis lucrativis. Et de ista multiplicati-
onē titulorū dixi satis in c. in nostra. iij. col. uer. scilicet titu-
lus multiplicatur, de rescr. Et in proposito vide text.
in c. cū personā. s. quod si tales. de priu. in vj. Vbi di-
citur, quod habens cōtra se ius cōmune, potest uti pri-
uilegio & præscriptione pōst ipsum secura, ut illo non
sufficiēt seruari præscriptio ab illo causata. Et adde,
quod t̄ præscriptio non potest tunc augere priuilegiū
limitatum. lo. And. & Dom. ibi. Vnde episcopus Felu-
lanus priuilegatus de audiendis causis Florentie in
sanctā Maria in cāpo, nō posset plus prescribere: quia
careret titulo: & priuilegium inducit in eo malā fidēm
super non cōtentis in eo. Facit gl. ult. s. c. prox. ubi pro-
pter arbitriū præsumitur mala fides. Et addit. Bald. in l.
s. pe. col. C. de fur. ubi dicit, quod præscriptio & priuile-
gium non sunt contraria: quia priuilegium potest esse
causa præscriptionis, etiā eretur in iure: quia autho-
ritas superioris inducit bonam fidēm, fm eum. Intelli-
ge, secūdum prædicta, ubi priuilegium præedit: quia
li coincidit, uel sequitur, nō potest dare titulum, ubi est
necessarius, cū defuerit à principio, ut hīc pulchre
per Card. Et ita intellige etiā Bald. in l. si solennib[us]. in fi.
C. d[icit] uen. Et tene mēti, quod his casibus, quibus
præscriptio copta impeditur per priuilegium no uiter
imprestatō, pōt adhuc incipi noua præscriptio sub um-
bra priuilegiū habēti forte uitii latens, ut pulchre hīc
per Ab. post alios. ¶ Dum dicit Ab. post gl. pe. & alios,
quod t̄ ad inducendā malam fidēm sufficere puto ea declarasse in uoce
ab ipso alia additōne. Tetigī aliquā in c. licet causam. in
x. no. de prob. ponendo quatuor causas, ex quibus in
hoc interdicto potest unus parari uictoria, & quid sit
probandum in ipso. Et posui in xij. no. quod modis pos-
sit quis dici turbari in possessione. Multa etiam pos-
sent trahi ex allegatis per Alexand. in l. i. ff. uti possi-
detis, in apostill. Et ex dictis Bald. in disputa. Accusa-
tus de uero, uel supplicando principi. C. de transact. ubi di-
citur, quod si Abbas pro certis iurib[us] episcopalib[us] p[ro]bat
in interdicto Retinēde, & episcopus p[ro]bat in interdicto,
Vnde

Vnde u[er]o data paritate probationum, ferenda est sententia pro episcopo in interdicto Vnde u[er]o.

S V M M A R I V M .

- 1 Prescriptio non procedit cum mala fide, nec de iure canonico, neq[ue] ciuitati.
 - 2 Actio ubi sui natura est data temporalis à lege in meram poenam, ut duplum & quadruplum in actione furti, illa tollitur finito tempore, etiam sciente debitore.
 - 3 Prescriptio ualeat ex parte debitoris scientis se esse debitorem, dum modo careat culpa, ueluti si non erat obligatus solvere fine interpellatione.
 - 4 Prescriptio ualeat scientis se debitorem, quando est debitor solum ex sententia, que transiit in rem iudicatam.
 - 5 Prescribere potest sciens se debitorem contra actionem creditoris prescriptione statutaria abbreviante prescriptione iuris, &c.
- Hanc declarationem limitat, ut i. sequitur num. 6. & 7.
- 6 Allegans prescriptiōnem, an teneatur allegare bonam fidem.
 - 7 Dubitanus an dicatur possessor bona fidei.
 - 8 Prelatus sciens rem alienam, qualiter debeat eam restituere.
 - 9 Confessio prelati quando noceat eccl[esi]a, uel non. Et ibi, quid de confessione tutoris administratoris prelati super confessione solutionis. num. 12. 13. 14.

C A P I T U L U M . XX.

Voniam. ¶ Infistendo principali[er] super illa magna dubitatione, utrum iste tex. procedat in actionibus personalibus, & in materiis, in quibus non cadit possessio, colligam plura non adduta per alios. Et primò aliquid pro op[er]i Host. & Bar. Secundò firmabo oppositum. Tertiò ad illam op[er]i cōmūnem ponam quatuor declarationes restrictiuas. Et in quarta occurrit examinare ualiditatem statuti abbreviante ex causa tēpōra legalia prescriptiōnē, discussa op[er]i Bar. in l. o[pt]i populi. ff. de iust. & iur. ¶ Primi igitur pro op[er]i Host. & Bar. q[ui] iste text. non procedat in actionibus personalibus, uide Maria. d[icitu]r Senis consil. xxiiij. Comes Duccius. in ult. char. ubi refert se ita consuluisse cum pluribus, allegando Innoc. in c. cura. de iur. pa. in c. quia pleriq[ue] de immo. eccl[esi]a. in c. cum eccl[esi]a. de causa poss. Archi. in s. potest. xvi. q. iij. Innoc. h[ab]it. & s. eod. c. si diligenti. Bartol. in l. j. ff. de usuca. in l. fin. ff. quemadmodum. amit. in l. hac autem. ff. de ser. urb. prae. in l. ait praetor. s. item. ff. ex qui. cau. ma. in l. si is. cui. s. Flavius. ff. de solu. in l. legauit. ff. de lib. leg. & locis h[ab]it. per Abb. alleg. & Bald. in disputa. Statuto cauetur. & in c. si quis per xxx. si de feu. contro. & in l. dubiū. C. de legi. & Nellum in tractatu bannitorum, in l. parte secundi temporis, q. xij. & Abb. h[ab]it. Et hanc dicit esse communem opin. ¶ Pondera, utrum omnes isti concordent cum Bartol. Mouetur Maria. ratione: quia prædicta prescriptio respicit odium negligenter. Quo casu non consideratur bona, uel mala fides. Patet respectu plurimarum prescriptiōnē, quas non obstante mala fide canon approbat, ut in quadriennio, de quo in clemen. s. de resti. in integ. & in redhibitoria, & similibus. Ad istud respōde ex verbis Abb. h[ab]it. in vj. col. ibi, sed ego credo, uideat quod si subfesset dolus, uel alius peccatum ex parte unius, teneatur, & denunciari potest. Pro hac parte inducitur etiam c. quoniam. s. in alijs. ut lit. nō contes. Dic, quod ibi agitur de præiudicio paruo: quia purgata contumacia, & docto de proprietate, recuperatur possessio. Adducitur etiam c. super quibusdā de uerb. signif. Dic, quod præsumitur ibi titulus, sicut in c. de prescr. in vj. Adducitur etiam c. si h[ab]edet. Dic, quod ibi agitur de paruo præiudicio. Adducitur etiam c. quamquam. & c. quam sit de elect. in vj. Dic, illud esse fauore eccl[esi]arum, ne diu uacent, sicut in c. j. de conce. præb.

Debitorem

Vide ad hoc omnino do. Soci. in consilio xxij. incip. capiendo prius consultatio articulam. in prin. usq[ue] ad uer. circa secunda difficultatem. in l. parte, charta lxxix.

ricis

a Quid clericis? r[icis] xliij. col. de fo. compe. & in ecclesia. ibidem omni- nino Panor. consil. v. incip. Pro parte. & consil. cxxxij. Vifa prædicta, & ibi dicit, hanc op[er]i esse communem. Idem tenet do. Abb. consil. xlvi. Domina Orabilis. viij. colum. dicens se ita publicè disputasse, & pluries consuluisse, & esse casum expreßum in authen. ut eccl[esi]a Roma. post princ. col. ij. Et est illa disputatio, de qua j. in uer. ideo dicit, quia nō est iusta. Idē Abb. in c. cura. prope fin. de iure pa. & latissimè ultra omnes, Lud. Ro. in d. s. si uiam, & Imol. h[ab]it. in xvij. colum. usq[ue] ad xxxij. Et quamvis aliquando dicit op[er]i Bar. tenendam pro cōstanti, tamen ultimè impugnat eam funditus. Idem Bald. h[ab]it. qui reiectis certis rationibus primò factis per Bartol. putat quod ius civile possit tollere formulas actionum, non ipsam naturalem perpetuam hanc immortalem iusticiā in eius essentia. Et Papa[us] respicit h[ab]it. solum bonum animarum, non autem rationes, quæ uadunt per apices iuris, secundum eum. Idem Pet. de Ancha. in c. j. de except. in vj. & ibi Dominic. in ij. col. & Alexan. consil. mihi ccccviij. Vifa titulo quæstionis. ad fin. dicens, se sepe ita consuluisse, & consil. ccccxviij. Casus talis est: Callimachus. viij. col. & consil. cccclxxx. Videtur prima facie descendunt, dicitos reos cōuentos. & consil. cccxvij. Vifa processu causæ uertentis. j. col. uolens, quod h[ab]et op[er]i procedat etiam in foro seculari. ¶ Et inter alias rationes pro ista parte duas sunt efficacissima. Prima talis est: Debitor obligatus actione personali, largo modo dicitur possidere, etiam s. fin. ff. de p[ro]p[ri]etate. ibi, debitore, quia iuri possidore. Tunc sic iste text. cōcerit animā. Ergo, sicut correctorius extendetur ad quasi possessorē. Probatur consequentia: quia lex, quamvis correctoria, etiā aliās nō extendibilis, extendetur ab identitate rationis, quando agitur de fauore animarum. Ioan. And. & omnes in c. ex tenore, qui fin. sunt legi. Bartol. in authen. sacramenta. in ij. col. C. si ad uer. uen. dixi in c. translato. de consti. ¶ Secunda ratio: quia uerbum Rei aliena, de quo h[ab]it. in tex. comprehendit etiam actiones. Bart. in l. Quintus. s. j. ff. de au. & arg. leg. Et hanc rationem amplia, ut per Imol. & Abb. h[ab]it. & Ludo. ubi s. ¶ Recipit tamen ista cōmūnis opin. quatuor declarations restrictiuas: & no. si uera erunt, omnes. Prima est, quod ubi actio sui natura est data temporalis à lege in meram poenam, ut duplum, uel quadruplum in actione furti, illa tollitur finito tempore, etiam sciente debitore. Abb. h[ab]it. in v. col. post Burr. Et hoc extollit Mate. qui etiam tener communem op[er]i. not. xxij. incip. no. quod omnes. Cōfirma ex his, quod late dixi in c. xx. col. uer. tertius casus. de consti. Circa glos. c. fraternitas. xij. quæst. ij. Secus, ubi actio non est merè in poenam: sed quia uisum fuit legi sic conuenire reipublica, ut in actione de dolo & simili: quia si interuenit dolus ex parte alterius, tenetur, ut h[ab]it. pulchre per Abb. propter gl. sing. in c. admone. xxxij. quæst. ij. Ex qua dicit Abb. in c. l. c[on]tra causam. xij. & xv. col. de proba. quod ubi ius agendi fundatur super peccato, nunquam præscribitur. Et ex ea intu[er]it Bal. in l. xxij. col. C. qui accu. quod a

Felini ij. pars.

ricis. & in repe. l. j. ult. col. C. de iudi. & in l. sequitur. s. si uiam. ff. de usucap. & Petr. de Anch. consil. v. incip. Pro parte. & consil. cxxxij. Vifa prædicta, & ibi dicit, hanc op[er]i esse communem. Idem tenet do. Abb. consil. xlvi. Domina Orabilis. viij. colum. dicens se ita publicè disputasse, & pluries consuluisse, & esse casum expreßum in authen. ut eccl[esi]a Roma. post princ. col. ij. Et est illa disputatio, de qua j. in uer. ideo dicit, quia nō est iusta. Idē Abb. in c. cura. prope fin. de iure pa. & latissimè ultra omnes, Lud. Ro. in d. s. si uiam, & Imol. h[ab]it. in xvij. colum. usq[ue] ad xxxij. Et quamvis aliquando dicit op[er]i Bar. tenendam pro cōstanti, tamen ultimè impugnat eam funditus. Idem Bald. h[ab]it. qui reiectis certis rationibus primò factis per Bartol. putat quod ius civile possit tollere formulas actionum, non ipsam naturalem perpetuam hanc immortalem iusticiā in eius essentia. Et Papa[us] respicit h[ab]it. solum bonum animarum, non autem rationes, quæ uadunt per apices iuris, secundum eum. Idem Pet. de Ancha. in c. j. de except. in vj. & ibi Dominic. in ij. col. & Alexan. consil. mihi ccccviij. Vifa titulo quæstionis. ad fin. dicens, se sepe ita consuluisse, & consil. ccccxviij. Casus talis est: Callimachus. viij. col. & consil. cccclxxx. Videtur prima facie descendunt, dicitos reos cōuentos. & consil. cccxvij. Vifa processu causæ uertentis. j. col. uolens, quod h[ab]et op[er]i procedat etiam in foro seculari. ¶ Et inter alias rationes pro ista parte duas sunt efficacissima. Prima talis est: Debitor obligatus actione personali, largo modo dicitur possidere, etiam s. fin. ff. de p[ro]p[ri]etate. ibi, debitore, quia iuri possidore. Tunc sic iste text. cōcerit animā. Ergo, sicut correctorius extendetur ad quasi possessorē. Probatur consequentia: quia lex, quamvis correctoria, etiā aliās nō extendibilis, extendetur ab identitate rationis, quando agitur de fauore animarum. Ioan. And. & omnes in c. ex tenore, qui fin. sunt legi. Bartol. in authen. sacramenta. in ij. col. C. si ad uer. uen. dixi in c. translato. de consti. ¶ Secunda ratio: quia uerbum Rei aliena, de quo h[ab]it. in tex. comprehendit etiam actiones. Bart. in l. Quintus. s. j. ff. de au. & arg. leg. Et hanc rationem amplia, ut per Imol. & Abb. h[ab]it. & Ludo. ubi s. ¶ Recipit tamen ista cōmūnis opin. quatuor declarations restrictiuas: & no. si uera erunt, omnes. Prima est, quod ubi actio sui natura est data temporalis à lege in meram poenam, ut duplum, uel quadruplum in actione furti, illa tollitur finito tempore, etiam sciente debitore. Abb. h[ab]it. in v. col. post Burr. Et hoc extollit Mate. qui etiam tener communem op[er]i. not. xxij. incip. no. quod omnes. Cōfirma ex his, quod late dixi in c. xx. col. uer. tertius casus. de consti. Circa glos. c. fraternitas. xij. quæst. ij. Secus, ubi actio non est merè in poenam: sed quia uisum fuit legi sic conuenire reipublica, ut in actione de dolo & simili: quia si interuenit dolus ex parte alterius, tenetur, ut h[ab]it. pulchre per Abb. propter gl. sing. in c. admone. xxxij. quæst. ij. Ex qua dicit Abb. in c. l. c[on]tra causam. xij. & xv. col. de proba. quod ubi ius agendi fundatur super peccato, nunquam præscribitur. Et ex ea intu[er]it Bal. in l. xxij. col. C. qui accu. quod a

ricis. & in repe. l. j. ult. col. C. de iudi. & in l. sequitur. s. si uiam. ff. de usucap. & Petr. de Anch. consil. v. incip. Pro parte. & consil. cxxxij. Vifa prædicta, & ibi dicit, hanc op[er]i esse communem. Idem tenet do. Abb. consil. xlvi. Domina Orabilis. viij. colum. dicens se ita publicè disputasse, & pluries consuluisse, & esse casum expreßum in authen. ut eccl[esi]a Roma. post princ. col. ij. Et est illa disputatio, de qua j. in uer. ideo dicit, quia nō est iusta. Idē Abb. in c. cura. prope fin. de iure pa. & latissimè ultra omnes, Lud. Ro. in d. s. si uiam, & Imol. h[ab]it. in xvij. colum. usq[ue] ad xxxij. Et quamvis aliquando dicit op[er]i Bar. tenendam pro cōstanti, tamen ultimè impugnat eam funditus. Idem Bald. h[ab]it. qui reiectis certis rationibus primò factis per Bartol. putat quod ius civile possit tollere formulas actionum, non ipsam naturalem perpetuam hanc immortalem iusticiā in eius essentia. Et Papa[us] respicit h[ab]it. solum bonum animarum, non autem rationes, quæ uadunt per apices iuris, secundum eum. Idem Pet. de Ancha. in c. j. de except. in vj. & ibi Dominic. in ij. col. & Alexan. consil. mihi ccccviij. Vifa titulo quæstionis. ad fin. dicens, se sepe ita consuluisse, & consil. ccccxviij. Casus talis est: Callimachus. viij. col. & consil. cccclxxx. Videtur prima facie descendunt, dicitos reos cōuentos. & consil. cccxvij. Vifa processu causæ uertentis. j. col. uolens, quod h[ab]et op[er]i procedat etiam in foro seculari. ¶ Et inter alias rationes pro ista parte duas sunt efficacissima. Prima talis est: Debitor obligatus actione personali, largo modo dicitur possidere, etiam s. fin. ff. de p[ro]p[ri]etate. ibi, debitore, quia iuri possidore. Tunc sic iste text. cōcerit animā. Ergo, sicut correctorius extendetur ad quasi possessorē. Probatur consequentia: quia lex, quamvis correctoria, etiā aliās nō extendibilis, extendetur ab identitate rationis, quando agitur de fauore animarum. Ioan. And. & omnes in c. ex tenore, qui fin. sunt legi. Bartol. in authen. sacramenta. in ij. col. C. si ad uer. uen. dixi in c. translato. de consti. ¶ Secunda ratio: quia uerbum Rei aliena, de quo h[ab]it. in tex. comprehendit etiam actiones. Bart. in l. Quintus. s. j. ff. de au. & arg. leg. Et hanc rationem amplia, ut per Imol. & Abb. h[ab]it. & Ludo. ubi s. ¶ Recipit tamen ista cōmūnis opin. quatuor declarations restrictiuas: & no. si uera erunt, omnes. Prima est, quod ubi actio sui natura est data temporalis à lege in meram poenam, ut duplum, uel quadruplum in actione furti, illa tollitur finito tempore, etiam sciente debitore. Abb. h[ab]it. in v. col. post Burr. Et hoc extollit Mate. qui etiam tener communem op[er]i. not. xxij. incip. no. quod omnes. Cōfirma ex his, quod late dixi in c. xx. col. uer. tertius casus. de consti. Circa glos. c. fraternitas. xij. quæst. ij. Secus, ubi actio non est merè in poenam: sed quia uisum fuit legi sic conuenire reipublica, ut in actione de dolo & simili: quia si interuenit dolus ex parte alterius, tenetur, ut h[ab]it. pulchre per Abb. propter gl. sing. in c. admone. xxxij. quæst. ij. Ex qua dicit Abb. in c. l. c[on]tra causam. xij. & xv. col. de proba. quod ubi ius agendi fundatur super peccato, nunquam præscribitur. Et ex ea intu[er]it Bal. in l. xxij. col. C. qui accu. quod a

ricis. & in repe. l. j. ult. col. C. de iudi. & in l. sequitur. s. si uiam. ff. de usucap. & Petr. de Anch. consil. v. incip. Pro parte. & consil. cxxxij. Vifa prædicta, & ibi dicit, hanc op[er]i esse communem. Idem tenet do. Abb. consil. xlvi. Domina Orabilis. viij. colum. dicens se ita publicè disputasse, & pluries consuluisse, & esse casum expreßum in authen. ut eccl[esi]a Roma. post princ. col. ij. Et est illa disputatio, de qua j. in uer. ideo dicit, quia nō est iusta. Idē Abb. in c. cura. prope fin. de iure pa. & latissimè ultra omnes, Lud. Ro. in d. s. si uiam, & Imol. h[ab]it. in xvij. colum. usq[ue] ad xxxij. Et quamvis aliquando dicit op[er]i Bar. tenendam pro cōstanti, tamen ultimè impugnat eam funditus. Idem Bald. h[ab]it. qui reiectis certis rationibus primò factis per Bartol. putat quod ius civile possit tollere formulas actionum, non ipsam naturalem perpetuam hanc immortalem iusticiā in eius essentia. Et Papa[us] respicit h[ab]it. solum bonum animarum, non autem rationes, quæ uadunt per apices iuris, secundum eum. Idem Pet. de Ancha. in c. j. de except. in vj. & ibi Dominic. in ij. col. & Alexan. consil. mihi ccccviij. Vifa titulo quæstionis. ad fin. dicens, se sepe ita consuluisse, & consil. ccccxviij. Casus talis est: Callimachus. viij. col. & consil. cccclxxx. Videtur prima facie descendunt, dicitos reos cōuentos. & consil. cccxvij. Vifa processu causæ uertentis. j. col. uolens, quod h[ab]et op[er]i procedat etiam in foro seculari. ¶ Et inter alias rationes pro ista parte duas sunt efficacissima. Prima talis est: Debitor obligatus actione personali, largo modo dicitur possidere, etiam s. fin. ff. de p[ro]p[ri]etate. ibi, debitore, quia iuri possidore. Tunc sic iste text. cōcerit animā. Ergo, sicut correctorius extendetur ad quasi possessorē. Probatur consequentia: quia lex, quamvis correctoria, etiā aliās nō extendibilis, extendetur ab identitate rationis, quando agitur de fauore animarum. Ioan. And. & omnes in c. ex tenore, qui fin. sunt legi. Bartol. in authen. sacramenta. in ij. col. C. si ad uer. uen. dixi in c. translato. de consti. ¶ Secunda ratio: quia uerbum Rei aliena, de quo h[ab]it. in tex. comprehendit etiam actiones. Bart. in l. Quintus. s. j. ff. de au. & arg. leg. Et hanc rationem amplia, ut per Imol. & Abb. h[ab]it. & Ludo. ubi s. ¶ Recipit tamen ista cōmūnis opin. quatuor declarations restrictiuas: & no. si uera erunt, omnes. Prima est, quod ubi actio sui natura est data temporalis à lege in meram poenam, ut duplum, uel quadruplum in actione furti, illa tollitur finito tempore, etiam sciente debitore. Abb. h[ab]it. in v. col. post Burr. Et hoc extollit Mate. qui etiam tener communem op[er]i. not. xxij. incip. no. quod omnes. Cōfirma ex his, quod late dixi in c. xx. col. uer. tertius casus. de consti. Circa glos. c. fraternitas. xij. quæst. ij. Secus, ubi actio non est merè in poenam: sed quia uisum fuit legi sic conuenire reipublica, ut in actione de dolo & simili: quia si interuenit dolus ex parte alterius, tenetur, ut h[ab]it. pulchre per Abb. propter gl. sing. in c. admone. xxxij. quæst. ij. Ex qua dicit Abb. in c. l. c[on]tra causam. xij. & xv. col. de proba. quod ubi ius agendi fundatur super peccato, nunquam præscribitur. Et ex ea intu[er]it Bal. in l. xxij. col. C. qui accu. quod a

ricis. & in repe. l. j. ult. col. C. de iudi. & in l. sequitur. s. si uiam. ff. de usucap. & Petr. de Anch. consil. v. incip. Pro parte. & consil. cxxxij. Vifa prædicta, & ibi dicit, hanc op[er]i esse communem. Idem tenet do. Abb. consil. xlvi. Domina Orabilis. viij. colum. dicens se ita publicè disputasse, & pluries consuluisse, & esse casum expreßum in authen. ut eccl[esi]a Roma. post princ. col. ij. Et est illa disputatio, de qua j. in uer. ideo dicit, quia nō est iusta. Idē Abb. in c. cura. prope fin. de iure pa. & latissimè ultra omnes, Lud. Ro. in d. s. si uiam, & Imol. h[ab]it. in xvij. colum. usq[ue] ad xxxij. Et quamvis aliquando dicit op[er]i Bar. tenendam pro cōstanti, tamen ultimè impugnat eam funditus. Idem Bald. h[ab]it. qui reiectis certis rationibus primò factis per Bartol. putat quod ius civile possit tollere formulas actionum, non ipsam naturalem perpetuam hanc immortalem iusticiā in eius essentia. Et Papa[us] respicit h[ab]it. solum bonum animarum, non autem rationes, quæ uadunt per apices iuris, secundum eum. Idem Pet. de Ancha. in c. j. de except. in vj. & ibi Dominic. in ij. col. & Alexan. consil. mihi ccccviij. Vifa titulo quæstionis. ad fin. dicens, se sepe ita consuluisse, & consil. ccccxviij. Casus talis est: Callimachus. viij. col. & consil. cccclxxx. Videtur prima facie descendunt, dicitos reos cōuentos. & consil. cccxvij. Vifa processu causæ uertentis. j. col. uolens, quod h[ab]et op[er]i procedat etiam in foro seculari. ¶ Et inter alias rationes pro ista parte duas sunt efficacissima. Prima talis est: Debitor obligatus actione personali, largo modo dicitur possidere, etiam s. fin. ff. de p[ro]p[ri]etate. ibi, debitore, quia iuri possidore. Tunc sic iste text. cōcerit animā. Ergo, sicut correctorius extendetur ad quasi possessorē. Probatur consequentia: quia lex, quamvis correctoria, etiā aliās nō extendibilis, extendetur ab identitate rationis, quando agitur de fauore animarum. Ioan. And. & omnes in c. ex tenore, qui fin. sunt legi. Bartol.

statutorū Italie, quia volunt, quod instrumenta habent executionē paratam, sicut sententia: tunc procedit dubium: quia executo cœptā est, non autē perfecta. Statutū autē requirit, quod sit perfecta. Pro huius arg. declatione est uidentur, quando aliquid dicatur esse factum, ad cuius evidentiam scien- dū est, quod quedam sunt, que habent certam formam, ut domus, qua cōfisi ex so- lo, parvib[us], te- elo: et tunc dici- tur perfecta, cum habeat debitā for- man. Quedam sunt, que non ha- bēt certam formā limitatam, ut mu- rus, uel fœcua, que magna, sive par- ua, dicitur fœcua. In istis dicitur fa- clū eo ipso, quod est aliquid cœ- ptum. Nunc ad propositum: execu- tio non habet certam formam. Quandoq[ue] enim fit capiendo per- sonam, & detru- dendo in carcere, quandoq[ue] ca- piendo pecuniam & solutionem: quod uno mo- do, quodq[ue] alio. Et ideo, si est, fa- clam aliquid de executione, uerū est dicere, quod est executo facta. Ergo si est facta misio ex secundo decreto, dicitur facta executo. Et quid, si statutū disponat, quod post certum tem- pus scriptura, uel instrumenta non faciant fidem, & quod amplius nō posse p[ro] tales scri- pturas & instru- mēta probari de- bitum, an proce-

re oīo saluationes ad opin. Bart. pro tra præscriptionem statutariam, secundum Ang. in l. cūm notissimi. s. imo & illud. C. de præscript. xxx. anno. Et iste est mirabilis effectus iuramenti, secundum Bar. in d. s. si is, qui, quem referunt ibi alij, & Imol. in l. naturaliter. in prin. col. ff. de usuc. ¶ Quid autem, si statutū disponeret etiam super uiribus contractus iurati carentis certa solennitatem nō est præsentis materia. Vide Doc. s. cūm cōtingat, de iure iur. cum pluribus concor. quas dedi in c. eccl[esi]a. de cons. ad fi. q. ¶ Limitatio, dum modò statutū presumat hanc simulationē ex aliqua iusta cau- fa, allās nō ualeat. Abb. in d. c. quod cle- ricus, col. Pet. de Anch. in d. regula, possessor. ult. char. dicens pulchrè, & contrahens, qui scit nullam fictionem interuenisse in contracitu, nō est tutus à peccato, licet statutū eam singat. Ideo dixit Abb. in simili in disp[onit]. Ita statuto. & Pet. de Anch. eam summans in d. regula, possessor. ult. chart. & in repe. c. s. xij. chart. uersi. item si statuto caueretur, quod post x. annos. de consit. & in c. ff. de except. in vj. & Imol. in l. quibus diebus. s. dominus. ff. de condi. & demon. uidelicet quādō creditor est per- sona legibus & hominib[us] odiosa, ut scenerator. ¶ Quar tam ponit Bald. h[ic] in iij. col. uidelicet quod fiat statutū generale, quod omnia statuta loquētis de præscri- ptione, habeant uim contractus & consensus utriusc[ep] partis. Nam ubi non potest esse mala fides, saluatur an- ma & uoluntas ciuium, & bonum publicum conseruat[ur]: & exclamat de hac cautela, dicens, fabricata ab in- genio suo. Sed ipsam reprobavit And. Sicut h[ic], unum in hac materia incidenter tangens in rub. de consitu. ult. chart. quia ista cautela est in fraudē huius canonis, cui statuentes non possunt indirecte resistere, c. fi. de immu. eccl[esi]a. in vj. ¶ Quintam ponit Bal. in c. eccl[esi]a. ad fi. de const. ut op[er]i. Bar. non procedat in statuto episcopi, uel rectoris Marchia, & similium, quorum sententia non tollet obligationem naturalem, sed statutū populi ualebit: quia potest eam eligere. Sed considera istum textū in uerbo, omnem constitutionem. ¶ Sextam ponit Bal. in c. debitores. ad fi. de iure iur. quādō statutū incipiet at p[ro]cedenti monitione: d[icit]ō, monemus omnes creditores & dominos, ut agant intra tantum tempus, aliās priuamus eos iure suo: tunc omnis obligatio est sublata, nec exigitur bona fides debitoris, sed mora cre- ditoris. Cōsidera: quia, ut dicit Bal. in d. authen. ad hac. nulla uis uerborum potest tollere naturalem ueritatem, & causaretur a statuto iniquū subfidiū debitoris male fidei. ¶ Septimam ponit Bal. in c. j. s. si quis per trigan- ta. si de feu. fœcra. cum quo transit Abb. s. eo. in rub. in pen. col. quando statutū diceret, quod lapsus dicto tempore intelligatur creditor fecisse pactum de non pe- redi: uel intelligatur liberasse debitoris acceptatione: quia hoc casu non potest recurriri ad eccl[esi]am. Dubito, ut de p[ro]cedenti: quia re uera naturalis obligatio non potuit tolli: ideo succedit dictum Ang. in d. s. pueritā. ¶ Ultimā posuit Paul. de Cast. in l. h[ab]et autē iura. prope prin. ff. de serui. urb. pred. quando statutū dicit, quādō creditor non petens intra tempus, cadat ab actione: & sic dirigit uerba in ipsum actorem, sicut dicunt iura, quā nō uisit seruitur rusticā, uel personali, per longū tempus, perdit eam. Sed si statutū dicit, quādō debitor pre- scribat cōtra creditorē nō petente, tūc qā dirigit uerba in ipsum præscribentem, si est malā fidei, nunq[ue] poterit præscribere: & ita, fm eum, loquā cōclusio Canonistarū contra Bar. Sed ista salutatio uide dubia: qā licet uerba statutū

a Se obligatum] An statutū per- mittens prescrip- tionē cum scien- tia rel[ati]v[em]e, pro- cedat: uide not. p[ro] do. Soc. in consil. cxxxi. incip. Cum in presenti cōsultatione, uer. primō, quod post certum tempus. cum uer. seq. in ij. parte. char. cxj.

b Bonam fidem] Vide do. Alex. de Imo. in l. rem alie- nā. de pig. actio. & Bald. in c. j. s. si quis per xxx. iij. col. & Ang. in l. s. pueritā. ff. de po- stul. uolens, quod grauatus ex isto sta- tuto, potest recurrere ad eccl[esi]am propter malam fidem. Idem etiam But. in c. peruenit. pen. chart. ibi. audio, quādō Modern. de censi. & Imol. h[ic] in xxvij. col. & seq. & Bald. in d. l. omnes popu- li. & Ang. in l. iij. ff. de usufru. earum re- que uisu consti. & Alex. pulchrē d. con- fil. ccccclxxx. Etiam prima facie. iij. col. & d. conf. cccccxv. Vlo tit. questionis. pen. col. ¶ Ruminatis tamen certis locis uulgō nō uisitatis, soleo h[ic] refer-

statuti respiciant creditorem, tamē nu- triūt peccatum debitoris scientis se obli- gatum^a, neq[ue] conscientia eius potuit statutū purgare. ¶ Demū circa prædi- cta addē omnino Paul. de Cast. in l. s. iij. in f. ff. rem. ra. ha. ubi cōcludit cōtra Ang. ibi post gl. quod si debitor tutus præscriptione xxx. an. quā extinxerat actionē creditoris, soluerit per errore iuris, potest repertere, cūm sit sublata ci- uilis, & elīsa naturalis obligatio, sicut in alijs actionibus temporalibus, ut ibi per Bar. Nam istud intelligit in eo, qui præscribit cum bona fide. Quo ca- su exceptio præscriptionis nō est odiosa, fm cum: secus, si etet mala fidei: putā, cūm præscribit ex forma statu- torum, quāl[icet] nō ualeat de iure, seruant tamē de fa- cto. Tūc enim nō potest repeter: quia talis præscriptio est odiosa, & sic nō inducit repetitionē soluti per errore iuris, i. qui exceptione. ff. de condi. inde. fm eum: quem intellige, nīsi in casu statutū debitor nesciret se debitorē propter secundā saluationē, de qua s. Et pondera bene istud uerbi Paul. q[ue] exceptio præscriptionis cum bona fide nō est odiosa:imo fauorabilis, sicut usucatio. Iura autē ciuilia, quā dicunt præscriptionē longissimā esse o- diosa, cōsiderabāt mala fidei: quā cūm sit hodie subla- ta, per istū tex. remanet præscriptio fauorabilis. Quod not. accurate, præsertim ad id, quod tangit Lud. Ro. in rub. ff. de arb. i. col. uolēs, q[ue] arbitrio iudicatur fm aqua- tatem, potest admittere præscriptionē cum bona fide. ¶ Dixit etiā Lud. conf. cf. i. col. q[ue] statutū Lucense, quo caueat debere statu iuramento debitoris iuratis se soluis- se, quādō est lapsus decenniū, debet intelligi, quando est dubiū, an soluerit: secus, si per eius cōfessionem, uel alio legitimō modo probet eum nō soluisse. Quod no. ad dictum statutū, de cuius intellectu uide etiā aliquid per Bal. in addi. Spec. in tit. de app. & in s. ius autē ciuile: in vj. col. Insti. de fur. na. gen. & ciuile. per lo. An. in addi. Spec. in rub. de celsio. act. per Ioan. de Lig. in c. cūm dile- dus. xx. col. de cōfus. per Bar. in illegau. ff. de lib. leg. per Ang. in l. iij. ff. de usufr. ear. re. quā uisu consti. & Tancr. de Corn. in opere suo rub. xij. q. xxiiij. Ex quibus omnibus habes istū passum examinatū melius, q[ue] alibi uide- rim: & aliquā ad dictū statutū ponit Firma, a me postea uisus in Reperto. in uer. statutū. de iud. & ult. char. uer. statutū, q[ue] debitor. ¶ Item in quantū Abb. concludit s[ecundu]m cōtra Bal. q[ue] nō oportet allegante præscriptionē, alle- bgare bonam fidem^b: collige ex uer- bis suis duas limitationes ad l. i. adul- teriū cum incēstu. s. idem Polliōni. ff. de adul. & gl. in uer. aliās. in cle. appella- lanti. de app. uidelicet q[ue] nō oportet al- legare id, quod est de solēnitate iuris- feca, uel id, quod à iure præsumit. Ca- tera dixi in c. cūm ordinē. in ult. chart. de rescr. ubi posui nouū cumulus mul- tarum declarationū ad dictā iura. Sed et do. Alex. in suo conf. lxxvij. ij. par- te. & gl. xvij. q. iiij. cause: nam tenendo, q[ue] bona fides non præsumat in inchoāte præscriptionē, per l. fin. C. unde ut. prout tenui s. eo. si diligenter, post Imol. h[ic] uera est op[er]i. Bal. q[ue] oportet allegare bonā fidem. Et ita simpliciter firmat Bu. in c. peruenit. xv. col. ibi, aduer- te tamē de censi. dicens, nō sufficer, p[ro]bare titulus non alleg. bona fide: quia licet titulus operet in p[ro]bando bo- na fide, nō operatur in deducendo: & nō sufficeret, si nō esset deducta. Alleg. gl. in d. cle. appellati. & Bart. in simili, in l. cūm quid. ff. li cer. pe. Idem no. Ang. in l. eum, qui. s. ff. de publ. dicens, caue: quia aliās succumberet. Et sequit Ang. de Aret. in s. sed iste. in x. col. Insti. de act. & Alex. conf. ccxvj. In casu & lite uertente inter magnifi

uel malam fidem, ex iudicij, in quibus est fundata in dubio; forte presumetur informatio primo efficax in authore præscriptionis, per l. fi. C. unde u. secus in successore, per regulam, qui in ius, lib. vij. Et haec no. tanquam subtilia & noua. ¶ Ad illud de eo, qui dubitat, tene op. gl. & communem, ut per Abb. quod dubitatio inclens non impedit præscriptionem: & adde gl. in l. iij. s. genera. ff. de acquir. pos. Imol. in l. naturaliter. ff. de usuc. Hostien. in sum. de prescript. rerum immobi. s. quæ exigantur. v. col. uer. quid si quis dubitat. Ang. in l. si super longi. C. de præscript. long. temp. latè Lud. in d. naturaliter. Et est opinio communis, teste Alex. in d. s. genera. & ibi etiam Aret. in iij. col. qui pulchre sequitur dicta hic. Adde Bal. in c. si diligenter. ff. col. s. co. ubi dicit, quod conscientia dubia non generat malam in c. fraternitatem, de dona. ¶ Idem in concernentibus dignitatibus ipsius prælati, quia respectu uite sua confessio nocet, c. cum uenient. & ibi Doct. & de infit. Idem, si constitetur, ut testis: quia præjudicat ecclesia, saltem semi-plenè gloss. in c. dudum. lo. iij. de elect. ¶ Idem, si habuit mandatum à capitulo ad confitendum, d. c. iij. de testi. in vj. & d. c. de Constantiopolitana, & d. c. dudum. ¶ Idem, si constitetur in causa bonorum discretorum à capitulo. Domi. in d. c. de Constantiopolitana, per not. in c. edoceri. de rescript. Sed competenter successori restitutio in integrum, docto de iustione, secundum eum, per c. j. de resti. in integ. in vj. ¶ Idem in confessione extra iudiciale liberatoria, debitorum. Domi. latè in d. c. de Constantiopolitana, & But. & Imol. in d. c. j. de deposito. ¶ Ea dicta sunt de prælato habente conuentum, intellige etiam in prælato carente conuentum, propter gl. aurea in c. potuit, in uerbo, expelli. post medium ibi, & in unus sit de loca, de qua latè meminit in c. edoceri. ad si. uerific. etiā in alijs prælati. de rescript. ubi adde omnino Imol. in c. v. col. de pos. & Domi. in d. c. de Constantiopolitana, qui eam sequitur in proposito nostro. ¶ Et adde, q. confessio solius prælati habentis conuentum, non quod nocet in materia ardua, etiam in bonis discretis: quia, secundum Abb. hic, & in d. c. edoceri. iij. col. in illis non potest esse solus in iudicio in facto arduo: ergo nec contiteri. Et caue, dum Abb. dicit hic, quod alii sine mandato admittuntur prælatus ex iuris dispositione: quia intelligit in bonis non communibus, per no. in c. edoceri. Addet etiam Cald. in tit. de confessio. cons. v. ubi latè ponit de confessio prælati obligatoria:

¶ Facit gloss. in d. c. breui, quæ dicit, quod prælatus non debet souere causam ecclesia, quæ est iniusta, sicut nec tutor, l. quoties, s. sicut autem, ff. de admitt. cur. Facit l. idem q. s. fideiussores, ff. mand. ubi fideiussor potest agnoscere bonam fidem soluendo sine litigio. Intellige, ut pulchre habet in l. Quintus Mureus, in princ. ff. man. Et addit. gloss. in d. c. breui, quæ dicit, quod prælatus non debet cedere iusti, iuxta c. per tuas, lo. iij. in fin. de simo. alii non. De quo etiam per But. in c. iij. col. de deposito. & ibi Imol. v. col. ponentes, quando possit remittere exceptiones cōpetentes ecclesia. Vide in terminis egregie Domi. in c. generalis. ult. col. iij. distinct. ubi distinguunt latius, quam Abb. hic, & in uno, quod importat, dicordat ab eo. Dicit enim, quod in bonis communibus, si constat rem esse alterius, quam uis non notoriæ, potest prælatus uolente capitulo rem restituere. Cuius contrarium dicit hic Abb. volens causam alienationis fienda debere esse notoriæ. Sed responderi posset, quod præsupponendo prælatum scire rem esse alterius, non dicuntur agi de alienatione res ecclesiastica: & possibile est, q. prælatus & capitulo rem esse alienam, licet hoc non sit notoriū. Et ideo cùm ista nō uideatur alienatio, imo restitutio res aliena, non uidetur requiri notorietas causæ, dum modò probari possit rem esse alterius. Et ista ratio urget. Nec uideatur expediens illa practica, quod intimeret domino rei, ut uendiceret rem: quia ecclesia in illo iudicio succumbet, & grauabitur, propter intricationem expensarum, in quibus condemnabitur. Et dicit glo. in c. j. in uerb. ipso. de test. in vj. quod prælatus respondendo positionibus in ista causa, non potest dicere, dico rem esse petentem ex parte mea, sed ex parte conuentus dico esse ecclesia. Et ista confessio non nocebit ecclesia in bonis communibus, sed bene in diversis, secundum Domi. ibi in ult. col. ¶ Generaliter tamen, quando confessio prælati noceat ecclesia, di-

stingue, ut perfectè per Abb. hic, & ple- b. Ecclesiæ] Vide Panor. in c. fin. de confus. in iij. col. in prin. uer. quid autem dicendum in confessione. Et adde Bald. in l. iij. C. eo. ti. in xv. col. in uer. modò se- quitur uider. iun- cto uer. dico er- go, quod secundus gradus.

Fidem] Adde a fidem. Facit dicit Bald. in c. fin. ff. Bald. in Marg. in col. de confus. ubi dicit, quod dubius uerb. conscientia. in conscientia, non dicitur facere contra conscientiam, nisi pōst quam ei innotuerit ueritas. Sic intelligit Innoc.

in c. nouit. de iudice. Facit, quod no. Abb. post Butt. in c. breui. in fi. de uret, tenens, quod sola dubitatio non inducit conscientiam erroneam. Quæ omnia declarauit etiam c. de hære. Et quod dubium oriens nō interrum pat precedentem præscriptionem, tenet etiam hic Imol. quia nemo tenetur in dubio ius suū indiscutibilem, relinquare, l. illud. ff. de peti. hære. Cum ipsis concordat Abb. in c. consultationibus. iij. col. de iure patro. allegando d. c. si uirgo. ¶ Ad illud de prælato sciente rem alienam, adde ad materiam gloss. in c. xij. q. j. quæ dicit, quod prælatus non debet souere causam ecclesia, quæ est iniusta, sicut nec tutor, l. quoties, s. sicut autem, ff. de admitt. cur. Facit l. idem q. s. fideiussores, ff. mand. ubi fideiussor potest agnoscere bonam fidem soluendo sine litigio. In-

tellige, ut pulchre habet in l. Quintus Mureus, in princ.

ff. man. Et addit. gloss. in d. c. breui, quæ dicit, quod pro-

mittens defendere ecclesiam, non tenetur defendere cōtra conscientiam, etiam si iurasset, dum modò sit certus de iniusticia ecclesia, ut ibi per Abb. in fin. post alios,

¶ Facit gloss. in c. de forma. circa med. xxij. q. v. dicens,

quod ualassis non tenetur defendere dominum defen-

sione iniusta. Dicit etiam Abb. in c. cūm pridem. q. col.

de paci. quod prælatus habens administrationem libe-

ri, potest cedere iusti, iuxta c. per tuas, lo. iij. in fin. de simo.

alii non. De quo etiam per But. in c. iij. col. de deposi-

to. & ibi Imol. v. col. ponentes, quando possit remittere

exceptiones cōpetentes ecclesia. Vide in terminis egri-

gæ Domi. in c. generalis. ult. col. iij. distinct. ubi dis-

tinguit latius, quam Abb. hic, & in uno, quod importat, di-

cordat ab eo. Dicit enim, quod in bonis communibus, si

constat rem esse alterius, quam uis non notoriæ, potest

prælatus uolente capitulo rem restituere. Cuius contrar-

ium dicit hic Abb. volens causam alienationis fienda

debere esse notoriæ. Sed responderi posset, quod præ-

supponendo prælatum scire rem esse alterius, non dici-

tur agi de alienatione res ecclesiastica: & possibile est, q.

prælatus & capitulo rem esse alienam, licet hoc non sit notoriū. Et ideo cūm ista nō uideatur alienatio, imo restitutio res aliena, non uidetur requiri notorietas causæ, dum modò probari possit rem esse alterius. Et ista ratio urget. Nec uideatur expediens illa practica, quod intimeret domino rei, ut uendiceret rem: quia ecclesia in illo iudicio succumbet, & grauabitur, propter intricationem expensarum, in quibus condemnabitur. Et dicit glo. in c. j. in uerb. ipso. de test. in vj. quod prælatus respondendo positionibus in ista causa, non potest dicere, dico rem esse petentem ex parte mea, sed ex parte conuentus dico esse ecclesia. Et ista confessio non nocebit ecclesia in bonis communibus, sed bene in diversis, secundum Domi. ibi in ult. col. ¶ Generaliter tamen, quando confessio prælati noceat ecclesia, di-

puta, super mutuo. Et an probet mutuum uersum in utilitate ecclesia, de quo latè per Imol. in c. quod quibusdam. xij. col. uer. sicut hoc querit. de fidelis. & Domi. ubi s. & Paul. de Cast. cons. & Ang. pulchre cons. mihi cxij. Quia omne datum optimū, iij. col. Et ibi dicit, quod si ex confessione facta etiam per prælatum & capitulum, ecclesia est laesa, dabis ei restitutio aduersus confessionem. Pro quo vide Abb. uol. cons. lxxxvij. do. Abb. mo. nasterij. & consil. xlj. eo. uol. Saluatoris. pe. col. & Lud. cons. ccclxxxix. Paus. aga. Reliqua de ista materia vide subtiliter per Aegi. Bel. deci. dxcvj. Confessio prælati. ubi uidetur in effectu uelle, q. confessio prælati agentis præjudicat ecclesia, nisi esset materia de bonis distinctis, etiam quo ad administrationem, uel esset materia ardua: quibus casibus gesta tenent, sed capitulum potest in stare, ut irritentur, agendo de contemptu. Idem de materia ista vide per Abb. in c. fin. de cens. & in c. fin. vj. col. de confes. Et ibi de confessione facta, per Spec. de restit. in integ. s. j. uerificul. sed nunquid ecclesia, per Domi. in c. j. x. col. de testi. in vj. per Abb. in c. dilectus. per illum text. de cap. mo. per Imol. in c. præ-

terea. lo. iij. per illum text. de transact. ¶ Cetera t. ad regula, delictum. lib. vi. vide per Abb. post alios in c. j. de do. & contu. Et de confessione tutoris vide Bald. in l. in contractibus. s. j. C. de non nume. pecu. & Bart. in l. certum. s. fed an ipso. ff. de confes. & ibi Alex. in apostolis.

¶ Et de confessione procuratoris scripti opportune in c. j. ult. chart. ut lit. non contest. Et adde, quod uno casu nocet domino confessio voluntaria procuratoris, uel administratoris, uidelicet quando concurrunt duo: primum, quod confessio tendat ad liberandum alium, non ad obligandum dominum: secundum, quod disponit de eo, quod consistit in facto proprio cōfitemēt. Ita tex. in l. Licius. s. tutela. ff. de admis. u. Per quem Paulus de Cast. d. consilio, rei ciens responsionem Bart. ibi ad illū text. infert, quod si prelatus in apodissia confitetur sibi esse solutum à debitore ecclesia, talis confessio præiudicat ecclesia. Quod multum not. Ant. de Alex. in l. j. s. q. obseruari. iij. col. C. de iu. cal. ponens plura alia de confessione administratoris: & uult inter alia, quod ualeat confessio tutoris, etiam quando iudicium fuit inchoatum cum domino, autore tutori, contra Bart. in d. l. certum. s. fed an ipso. perrationem firmam, quod ubi non cerei sententia, nocet confessio, & alia acta. Inn. in c. cau. fam. de testi. omnes in l. s. p. de iud. cum concor. Et addi prædictis, quod tempus quadriennij ad petendā restitutionem in integ. aduersus damnosam confessio nem prælati, non currat ecclesia eo uiuente. Imol. post Card. in c. quod quibusdam. xij. col. uer. ulterius iuxta prædicta, de fideiuss. per c. s. i. s. eod. ¶ Demum dum Abb. ponit de signis bonæ & male fidei, adde quæ dixi s. eo. si diligenti. Reliqua ad hanc decr. prosequere, ut hic per Imol. in sua magna repeatit.

De sententia & re iudicata,

TITVLVS XXVII

S V M M A R I V M .

¶ Res iudicata quando dicatur.

2 Sententia interlocutoria qualiter diffinitur.

3 Sententia interlocutoria habet uim diffinitiuæ, qualiter cognoscitur, & quam uim habeat, & qualiter reguletur. num. 4.

5 Preceptum an sit interlocutoria, an uero diffinitua.

6 Appellatio à precepto habente uim diffinitiuæ, reguletur, ut appellatio à diffinitua.

7 Sententia si nominetur, de qua intelligatur in dubio.

8 Sententia super exceptione, est interlocutoria.

Hanc regulam limitat duplicit, ut num. 9. & 10.

11 Sententia hoc modo concepta, Pronunciamus appellationem defensam, est interlocutoria.

12 Sententia taliter pronunciata, Reuocamus attentata lite pendente, est interlocutoria habens uim diffinitiuæ.

13 Sententia, Pronunciamus taliter super expensis, est interlocutoria: et sic reuocabilis, nisi feratur simul cum diffinitiuæ, uel nisi expensis effundatur in iudicio petite. num. 14.

15 Sententia lata super excommunicatione, est interlocutoria.

16 Sententia ita, quod causa sit committenda, uel non, est interlocutoria.

17 Sententia concernens restitutio in integrum, est interlocutoria.

18 Sententia quod quis caueat, uel satisfiat, quando est diffinitiuæ, uel interlocutoria.

19 Sententia pronuncians iudicia esse legitima, & reum esse torqueandum, est interlocutoria.

20 Sententia assignans terminum ad probandum consuetudinem, est interlocutoria.

Felinij pars.

21 Sententia confirmans electionem, est diffinitiuæ.

22 Sententia quam actionem parit.

23 Sententia comparatur contractui.

S N quantum Abb. præcepit a Bart. in rub. teris in suis hæc, quādo dicatur res iudicata, adde Bart. in rub. a C. eo. tit. ubi etiam ponit, qualiter, & qui bus respectib. res indicata considerari possit. Et uile de Cast. in consil. xxxvij. inc. in causa praef. senti, &c.

¶ Et de confessione procuratoris scripti opportune in c. j. ult. chart. ut lit. non contest. Et adde, quod uno casu nocet domino confessio voluntaria procuratoris, uel administratoris, uidelicet quando concurrunt duo: primum, quod confessio tendat ad liberandum alium, non ad obligandum dominum: secundum, quod disponit de eo, quod consistit in facto proprio cōfitemēt. Ita tex. in l. Licius. s. tutela. ff. de admis. u. Per quem Paulus de Cast. d. consilio, rei ciens responsionem Bart. ibi ad illū text. infert, quod si prelatus in apodissia confitetur sibi esse solutum à debitore ecclesia, talis confessio præiudicat ecclesia. Quod multum not. Ant. de Alex. in l. j. s. q. obseruari. iij. col. C. de iu. cal. ponens plura alia de confessione administratoris: & uult inter alia, quod ualeat confessio tutoris, etiam quando iudicium fuit inchoatum cum domino, autore tutori, contra Bart. in d. l. certum. s. fed an ipso. perrationem firmam, quod ubi non cerei sententia, nocet confessio, & alia acta. Inn. in c. cau. fam. de testi. omnes in l. s. p. de iud. cum concor. Et addi prædictis, quod tempus quadriennij ad petendā restitutionem in integ. aduersus damnosam confessio nem prælati, non currat ecclesia eo uiuente. Imol. post Card. in c. quod quibusdam. xij. col. uer. ulterius iuxta prædicta, de fideiuss. per c. s. i. s. eod. ¶ Sed sequere Abb. & aduerte Lud. consilio. xxxvij. circa prīm. iij. col. ubi dicit, quod si rescriptum mandat, ut aliquis cogatur patere iudicato, non potest cogi, si est appellatum: quia uerbum iudicato, requirit transitum in rem iudicatam, per l. j. C. de exec. rei iudic. Et quia appellatio suspendit iudicatum, l. j. ff. ad Turp. tamen in contrarium faciunt dicta Abb. hic, dum uult, quod ante lapsum descendit iudicata res iudicata respectu contentorum in sententia. Sed possit ex alio capite faluari op. Lud. uidelicet quia non est uerisimile, prīcipem uelle derogare appellationi legitimè interposita. Ideo censetur capere iudicatum pro eo, quod sit irre uocabilitate iudicatum, putâ per lapsum descendit. Sicut enim interpretanda sunt rescripta, c. causam, de rescript. cum si. Et ista faciunt ad dictum Bald. in add. Spec. de sententia prolat. xix. col. de quo per Alex. in d. l. j. in iij. col. ff. de iudic. dum ponit, quod tempus datum reo ad solendum, non currat pendente appellatione. ¶ Et addi, quod Sententia dicatur à Sentio: quia iudex iudicando dicit id, quod sentit, l. sicuti, s. sed si queratur, ff. si ser. uen. Et dicit gloss. in fi. in c. i. iudicet, iij. q. vij. quod iudicium tenet sequi op. suam, sed non uoluntatem. Facit l. j. s. j. ff. ad Turp. ibi. Non eius uoluntati mandatur, sed legis authoritati referatur. Unde dicatur in l. eos. & in l. à pro consilibus. & l. quoniā. C. de appell. quod sententia iudicata est opinio, nō uoluntas. Et ideo exclamat hic And. Sicut contra modernam practicam citationis, in qua quis citatur ad audiendam uoluntatem iudicis: quia deberet dici. Ad audiendam opin. iudicis. Sed possit dici, quod dicit uerbum Voluntas, de sui natura importet uoluntatem legibus non regulata, ut dixi post But. & Imol. in c. xxx. col. de consti. tamen inspectamente loquentis & ratione subiecta materia potest capi pro uoluntate iure regulata, sicut per uerbum Voluntas, promulgatur lex: gloss. in uerbo, uolumus. in cle. j. de rerum permu. & in cle. j. in codem uerbo, de officiis. Quas gloss. facit singulares Car. in c. j. de iudic. & Abb. in c. ex ratione. in princ. de testi. Et in euangelio dicitur. Omnia, quæ cunctæ uoluntis, ut faciat uobis homines, & c. quod exponitur, id est, uelle debetis per rationem, non per liberum appetitum. c. j. & ibi gloss. j. distinct. & ibi pulchre Domi. iij. col. ¶ De diffinitione autem sententiae, dicit, ut hic per summistas, & curiosè per Arid. Sic. hic comito tanquam parui momenti. ¶ Vt illis est inuestigatio ista, per quæ signa cognoscant diffinitiuæ sententia & interlocutoria. Nam de iure ciuii nō appellat

a Ab interlocutoriū] An et quādō sententia in-
terlocutoria sit appellare, nide copiose
et notab. per do. Soc. in conf. xcvi.
inci. Viso proce-
fū. in princip. iij. col. in f. parte,
char. clvij. et per Bart. in l. intra u-
tile ff. de mino. in ij. col. et quod not.
Bald. in l. iij. C. de excu. tutor. et
ibi text. et quod per Bald. etiam in
l. publicati. C. de testi. ad fin. ij. col.
Et ad materiā istā addo. Soci. in
conf. xcvi. incip.
Circa primum cō-
fultationis articu-
lum uers. confira-
matur præmissa.
in ij. parte, chart.
lxx. ubi dicit, q.
statutū disponēs,
quādō à sententijs
interlocutorijs nō
posit appellari,
dictur responde-
re modū proceden-
di: secus uero e-
st, si à sententijs
diffini-
tūa: quādō tunc
dicatur respicere
decisoria, et non
modū procedēdi.

regulariter ab interlocutoriā, l. ante
sententia. C. quorum app. c. super eo.
lo ff. de app. Secus de iure Canonico,
ut ibi licet in curia Romana, & p. mul-
ta statuta Italia serueretur ius ciuile, nō
permittebādo appellari ab interlocuto-
rijs, nisi sint tales, quādō nequeant cū
diffinitiūa reparari, uel habeant uim
diffinitiūa. Item in appellatione à dif-
finitiūa, expressa una causa possum
alii prosequi, c. ut debitus. j. tit. prox.
Nō sic in interlocutoria, cle. appella-
ti. de appell. Item iudex reuocare po-
test in interlocutoriam, c. cum cessante, j.
tit. proxi, non diffinitiūam, ut ibi, & l.
quod iussi. ff. de re iud. Reducam igi-
tur quādō hactenus sparsa super iuris
modis cognoscendi sententias, non
transcribo alleg. per And. Sicut hīc,
cuius lectura super hoc titulo hodie
ad manus meas peruenit: sed cum nō
sunt scripta ordinariē, sed collecta in
scholis, oī in uoce legente, & nihil con-
tineat dignum relatione, nō referam
eum: nec doleo, eum non habuisse
super duobus titulis præcedentibus:
quia nihil necessarij auxiliū atulisset,
ratione prædicta. Circa t diffini-
tionem interlocutoriæ, dum omnes
allegant glossi in cle. j. de sequest. pos.
& fruct. ad de Ang. in l. ex stipulatione.
C. de sent. ubi dixit, quādō omnis vox
iudicis faciens ad causam, est interlocu-
toria. Alle. gloss. quam dicit singula-
denuo quāro. C. quando prouoc. non est nec, quādō in-
terlocutoria, quādō determinat totum negocium, redig-
itur ad instar diffinitiūa. Et idem, si decidit partem sub-
stantialem. Dubium t est, quo ad effectus præmis-
sos, qualiter reguletur & videtur regulari, ut diffinitiūa,
uero propter notab. dictum Bald. in l. minoribus. ult. col.
ff. qui satid. cog. & in l. post sententiā.
C. de sent. & Domi. post Imol. in c.
ij. col. de const. in vj. & Card. in rep.
c. perpendimus. xxvij. col. de sententia
excom. Adde glo. simile in s. diffini-
tūa. in glo. f. f. q. v. quādō omnis alia pronun-
ciatio iudicis, excepta diffinitiūa, dicitur interlocutoria. Et illā excollit ibi Domi. & idem Domi. ij. q. f. in sum-
ma, in ij. col. dicens, eam approbatam à quodā Franci-
scō de Aretio in tractatu sententiarum, & reprobat diffi-
nitionem glossi in d. cle. j. quādō interlocutoria dicatur il-
la, quādō fertur inter principium & finem cause. Nam ci-
tatio fit in principio cause, c. gratum, de off. deleg. & ta-
men est interlocutoria; glossi in l. cum clericis, in uer. sen-
tentiarum. C. de episc. & cle. quādō semper allegatur, secun-
dum Bald. ibi. Et aliquando citatio fit etiam post diffi-
nitionem, & aliquando in executione. Inno. in c. uenies.
lo. ij. de testi. Ideo gloss. d. s. diffinitiūa, magistraliū locu-
ta est, secundum eum: qui etiam eam sequitur in d. c. ij.
de const. in vj. Et dicit Paul. de Cast. conf. xxv. Super pri-
mo dubio. ij. col. quādō interlocutoria propriè debeat
declarare aliquid dubium. Vnde facere aliquem capi,
detinere, uel citari, non est propriè interloqui, secundū eum. Quod not. ad statuta facientia mentionem de in-
terlocutorijs. Altam etiam diffinitiūam posuit
Arch. in ej. super uer. interlocutoria, de appell. in vj. de
qua per eum. Et uide Bar. in l. Tertia. ij. col. ff. de accus. ubi
appellat illam interlocutoriam, in qua non seruatur so-
lenitas: tit. C. de sent. ex breui. recit. Dixit etiam Bart.
in l. si cum exceptione. s. hac autem actio. ff. quod me-
cū, quādō ubi dantur duas sententias simul, & secunda
est executiva prima, putā Condemno te ad restituē-

nouis, uolens, quādō respectu condemnationis expen-
sarum in ea omissa possit iudicari etiam ex interallo,
sicut de interlocutoria docet Inno. in c. sape. j. tit. prox.
Sic etiam dicit Rota de app. xj. in nouis, quādō inter-
locutoria, habens uim diffinitiūa, reuocari potest. Etia-
deo Imol. in l. v. ad fi. principi. ff. de uerb. ob. uult, quādō
statutum dans formam interlocutoria, habeat locum
etiam in ista habente uim diffinitiūa, propter uerba
Bart. in l. Tertia. ff. de accus. quamvis Bart. aliter consu-
uerit, cuius consilio dicit Imol. se noluisse subscribere.
Est autem clarum, quādō statutum loquens de interlo-
cutoria mera, non comprehendat i-
sta] Vide Raph. Pau. de Cast. &
Ange. in l. Imperi-
um. de iuri. om-
nium iudi. & in
consil. cxij. incip.
quaritur, utrum
sententia & Lud.
in l. j. in fi. de re
iud. & Bart. in l.
minoribus. C. de
minoribus. qui. ut indig.
& Speci. in tit. de
app. s. in quibus.
ueris, sed nunquid.
ram. Imo dicit Rota de re iud. xv. in antiquis, & de con-
fess. ij. in antiquior. quādō si non præcedente libello iu-
dex ferat diffinitiūam in confessum, ualebit, ut præce-
ceptum. Habeo etiā Rotā in antiquis meis, ccccxxij.
Vtrum præceptum, quam non reperio impressam, quādō
dicit, quādō iura requiriā scripturam in sententia, lo-
quuntur in diffinitiūa: & præceptum non est diffinitiūa,
sed alia species diffinitionis causarum. Et hoc, qua-
do debitor confitetur judicialiter. Sed si confitetur ex-
tra iudicium, non habet tal præceptum uim, nec diffi-
nitūa, nec interlocutoria. Et subdit, quādō præceptum
judiciale de soliendo, à quo non exigit appellatum,
non impedit ingressum litis, ut res iudicata, Idem Rota
de li. contest. vii. in antiquis. Et dicit Angel. in authen.
de hāre. & Fal. s. si quis autem, quādō dictum præceptū
est interlocutoria. Postea in s. illud quādō, eod. tit. ad-
dit propter glo. ibi, quādō habet uim diffinitiūa, & non
reuocatur. Et pro hoc, quādō habet uim diffinitiūa, et
iam latum in scriptis iudice sedente pro tribunal, uis-
ib. Ludo. in q. de qua j. Et quādō cum
sit sententia mixta, regulari debet ab
eo simplici, quo sit potentior, l. queri-
tur. ff. de sta. ho. Et istud placet, p. præ-
dicta, cum multi teneant hanc esse ir-
reuocabilem, sicut diffinitiūa. Quod
intellige, prater quādō in casu Bar. in
l. quādō iussit, ult. col. ff. de re iud. quādō
do iudex processit ex officio nobili, ut dicam j. ponen-
do de natura secundi decreti. Scias etiam, quādō dispo-
sitio exhortans à fure comuni, loquens de diffinitiūa,
nō habet locum in habente uim diffinitiūa, ut pul-
chre dicit Aegi. dec. lliij. In sententia lata, uolens, quādō
cle. j. de sequest. pos. non habeat locū in interlocutoria la-
ta super reuocatione attentatorum lite pendente, licet
habeat uim diffinitiūa. Et istis addit etiā Abb. j. tit. prox.
c. peruenit. lo. ij. ij. col. ubi latē tenet, quādō dicta interlo-
cutoria, habens uim diffinitiūa, quandoq. regulatur,
ut diffinitiūa: quandoq. ut interlocutoria, ut in exem-
plis, de quibus per eum non declarantem, quam na-
turam uideatur communis habere. Et dicit ibi Phi. ta-
cito Abb. quādō in ea non seruatur d. cle. appellanti. Qd
autem dictum est proximē, fallit, ubi appellatur ab in-
terlocutoria super executione, quādō habeat uim dif-
finitiūa, ut in seq. additiōe, tñ exigit obseruātiā d. cle.
Bar. in l. ab executiōe. ff. de ap. Lud. conf. lxj. Ab. j. eo. qd
ad cōfutationē. ult. col. Et ibi latē insit, colum. xxij. in
uer. oportet exprimere, cōtra Lu. q. mutauit op. in d. l.
v. in prin. iiiij. col. Et addit, q. statutū uolē instrumentū
habere uim diffinitiūa sententiā, intellegit, quo ad hoc, ut
possit incipi ab executiōe non, q. præcludat uia oppo-
nēdi exceptiones perēptorias, licet uerē diffinitiūa hoc
habeat: q. pars ante sententiā habuit cōpus, p. ducendi
eas. Vnde sibi imput. Nō sic in obligato ex instrumen-
to. Pau. de Cast. in l. si in solidū. in fi. ff. de fidei. ppter di-
cū. in simili. in c. cum olm. j. col. ibi, q. autē cōpus, de
cau. pos. De quo etiā in simili meminit Alex. in l. si duo
patroni. s. si q. iurauerit, ad fi. ff. de iureiu. Istis etiā ad-
de Ange. Are. in l. eius, qui. v. col. ff. de app. rec. ponente
latē de modo regulādi interlocutoria habent uim dif-
finitiūa. Ad t illud de præcepto^b
b De præcepto] Vide latē Domi. ij. q. j. in sum. ubi ui-
de cōcludere, q. sit interlocutoria ha-
bēti uim diffinitiūa, nō sifera omisso
off. dele. circa fin. omniū iudicario ordine. Sic intelligit
et quod ibi dixi in gl. in c. dudū. lo. ij. in uer. in iure, aliā
apoſil. in uer. responsione de elec. & glo. fi. in
c. ex parte. lo. j. de uerb. fig. & ij. q. j. in
summa, & c. j. Adde Rotam de iureiu. ij. in antiquis, &
de iureiu. j. in antiquiorib. quādō dicit, quādō præceptum,
de quo in l. si debitori. ff. de iudic. non requirit scriptu-

ipse, quando debitor comitetur non oblatio libello in scriptis, non dicitur adhuc actor petiisse, sed uelle p[ro]teare, ut satis patet ex d.i. si debitori in princ. & quod non petht, ut debuit. Vnde quando iudex postea facit praeceptum in debitorem confessum, ideo non dicitur sententia diffinitiva: quia illa fertur, ubi est forma iudicij, qua constat ex iudice, actore & feo, c. fatus. de uer. si. Quia ergo in casu isto aliquis non potest dici adhuc egiisse, ideo iudicium non habet adhuc actorem: merito non expectat sententiam diffinitivam. Et inde est, quod quando iudex facit praeceptum super notatio, ista est interlocutoria, i.e. ius cum ibi non sit de his, qui non infra. Et similiter, quando iudex punxit reum accusatum uirtute confessionis, & libellus fuit ineptus: Bal. in l.j.s. cum urbem. ff. de off. praefec. urb. Cum ipsis etiam concordat Alex. cons. cxvj. Visit actis. uolens, quod praeceptum iudicis diffiniens negotium principale, est diffinitiuam: pura praeceptum super executione instrumenti guarentigiat. Et si ibi etiam probat, quod praeceptum de disgorbrando habet uim diffinitiuam. ¶ Scias etiam, quod t[em]p[or]e appellatione sententiæ intelligitur in dubio de diffinitiuam, non de interlocutoria. Imo. in rub. ff. eo. ti. propter copulam positam ibi, & in C. de sen. & interlo. Et est gloss. in l.j.s. b[ea]tum. in uer. sententia. ff. quando appell. sit. & glo. si. in c. cum olim. de testi. Addit Alex. in d. rub. bo. tex. cum gloss. si. in l. quod ius sit. eo. ti. & in c. ueniens. ibi, post sententiam de iureiu. Vnde si de sententia debet solui gabella, uel si a sententia ex statuto non potest appellari, intelligitur de diffinitiuis. Bald. in addi. Spe. in rub. de sen. ij. col. facit l.s. ex causa. s. nunc uideamus. ff. de mino. & ibi Guili. Bal. & Alb. Et video dicit Bal. in l. ad f. C. ne lic. ter. prouo. quod statutum, quod non ualeat sententia sine consilio sapientis, intelligitur de diffinitiuis. Et dicit Bar. in l. dicere. ff. de arb. quod si statutum arcet arbitrum ad diffinendam causam intramensem, intelligitur per sententiam diffinitiuam: & ideo non sufficeret absoluere partes ab obseruacione iudicij. Et per eundem in l. generali. C. de decu. li. x. & Bal. in l. iufitendum, quod ad pecuniam. s. ff. ff. de iureiu. Et plura in simili, adducit Alex. d. consi. cxvj. Visit actis. ij. col. ¶ Limitat hæc Alex. in d. rub. ut procedant strictè sumpto vocabulo: securus, si largè. Alleg. gloss. & Bald. in l.j. in prin. ff. quod quisque iu. & Bald. in Spe. ubi s. Adde Pau. de Cas. consi. xxvij. & in d. rub. & gloss. in uer. sententias. in cle. j. de re iud. Per quam infertib[us] Abb. quod in materia favorabili, uel in differenti, appellatione sententiæ uenit etiam interlocutoria. Not. Sal. in d. l.j. sicut uideamus, quod sub rubrica de sententijs, sequuntur iura loquentia etiam de interlocutorijs. Dicit etiam Car. c. ut debitus. quasi in fi. de app. quod statutum prohibens appellare a sententiâ potestatis, intelligitur solum de diffinitiuam. Ita dicit consuluisse Bald. in ciuitate Pistoli. Secus, si statutum diceret, quod à potestate non possit appellari: & sunt uerba Bald. in l.j. in prin. ff. de offi. praeferat. ubi commemoratur dictum consilium: & sequitur Phi. post Abb. in c. paforalis. in prin. in vj. q. j. de appel. ¶ Cæterum hoc, Esse de statuto, intelligas duobus modis. Primo, nisi ratio dicti statuti militaret etiam in interlocutoria, secundum Bened. de Plumb. in l. etiam. s. absens. ff. de manu. uin. propter gloss. in d. cle. j. & sequitur Alex. in d. l.j. in prin. ad fi. ff. quod quisque iurius: t[em]p[or]e tig[er] in c. causam^a, in fi. de rescrip. Sed a In c. causam] cōtra Bened. postea tenuit Alex. in d. Ad hoc dixi in a. rub. quia cum hoc statutum sit exorbitans, c. ueniens. de iureiu. non debet extendi etiam ex identitate rationis, i. ius singulare. ff. de legi, cū si. Tam[m]en pro Bened. uide Alexan. d. consi. cxvj. Visit actis. pen. col. quia cum appellatione sententiæ largè sumpto vocabulo ueniat in-

scuum ualere, ut meram sententiam, ut latius per eum, probantem, quod eius sententia non infamat, contra Barto. in d. s. ex compromisso. Et hoc modo procederet indistinctè dictum Butri. in d. s. super questionum, dixi aliquid in d. c. irrefragabili. ¶ Prædicta etiam limita in sententia arbitrorum iuris, uel statutorum: quia propriè sententia est. Bal. in l. i. iij. col. C. de peri. & commo. ref uen. quia æquiparatur ordinarijs. Bar. in l. i. C. de fiduci cum concord. quas dixi in c. s. j. eo. Doctrina supra posita seruit ad cognoscendum naturam sententiarum: tamen, quia utile est scire de pluribus particulariter, ut de ipsis respondeatur per decisiones individualter: ideo uide Ludo. in rub. ff. eo. tit. & Phi. in c. cùm cessante. J. tit. prox. ubi inveniuntur de plurimis. Sed insiste circa tres, uel quatuor, addendò eorum dictis: defende pone quadam ab eis omissas. ¶ Dum dicitur, sententiam t' super exceptionibus esse interlocutoriæ, iuxta glossam magistrum in cle. fi. in gloss. iij. de appell. adde Car. in d. consil. lxxiiij. uer. ad quintum. Bal. in l. statutis. post med. C. de sen. ex bre. reci. & in l. ad f. C. commi. uel epis. Cal. in isto ti. con fil. vj. Pe. de Anc. consil. mihi ccccix. De uiribus prædictæ sententia. Ibi, omnino uide. ¶ Limita t' dupliciter. Primo, ut procedat, quod pronunciatur discendo Admittimus, uel repellimus exceptionem: quia tunc est interlocutoria, cum requiratur alia sententia. Secus, quando principaliter & directè non pronunciatur super exceptione, sed super petitione actoris, putà dicendo, Cum talis petierit decem, & probatum sit ei solutus, ideo reum absoluimus: hæc est distinctiua. Domi. in c. j. pe. col. de lit. cont. in vi. Pro quo uide Card. in d. cle. s. j. col. ubi dicit post loan. de sancto Georgio, quod si pronunciatur exceptionem obstatre, ista habet uim distinctiua. Et in hoc cautè locuta est glos. ibi, secundum Abb. dicentem, tamen non esse necesse ita pronunciare, cum pronunciandum sit super eum principali, c. j. de or. cogn. Et subdit Car. ibi, quod si pronunciatur, electum pati defectionum, habet uim distinctiua, quasi dicat, peremptoriam obstatre. Et uide Are. in l. v. in prin. in f. col. uer. ali. quando fertur non directo. ff. de uerb. oblisq. ubi de istis nullum allegans, sequitur Imol. in l. i. finita. s. si forte. ff. de dam. iure, dicentem, quod quando fertur sententia non directio, neque principaliter super negotio principali, sed per indirectum, sicut quod repellitur quis ab agendo propter exceptionem declaratoriam, qua peregit negotio principale, ut exceptio solutionis, uel præscriptionis, ista est propriè interlocutoria habens uim distinctiua: quia iudex non pronunciat principali super negotio deducto in iudicio, sed super processu non faciendo super illo negotio. Alle. Barto. in l. Titia. ff. de accus. & Bald. pulchrit. in l. eleganter. s. si quis post. ff. de cond. ind. Et licet gloss. maior prope fi. in c. j. de li. contest. in vj. dicat, quod est distinctiua, tamen uera est interlocutoria, sed habens uim distinctiua. Et eosdem modo potest ponit exemplum in secundo decreto, prout ponit Imol. in d. s. non autem, cum quo transit Are. ubi s. Sed dictum gloss. saluari possit, quando non pronunciatr principaliter super exceptione, sed super petitione, repellendo eam propter obstaculum exceptionis, ut dixi s. & facit, quod statim dicetur. ¶ Limita t' secundò prædicta, ut procedant, quando sūdīce pronunciante super exceptione uenit postea ferenda sententia super principaliter: sed si de illa incidenti tantummodo pronunciatur, est distinctiua. Fed. de Se. consil. xcviij. Casus talis est: lata fuit sententia, & sequitur Butri. in c. tuam. vj. col. de or. cog. & Nicol. Myl. in uerb. sententia. fol. 164. s. col. dicens, esse singularem limitationem ad prædicta. Exemplum habes in d. consil. quod oposita in seculari iudicio exceptione usuraria, iudex ecclesiasticus super ea aditus pronunciat obstatre eam: nam est distinctiua: quia partit in perpetuum exceptionem rei iud. & distincti totum negotium, secu-

tia lata parte absente, ualeat, quando erat appellatum ab interlocutoria: fecus, si à diffinitiuā: quia tunc est interlocutoria habens uim diffinitiuā: ideo pars citanda. Per hanc intellige Bald. in I. cūm & minores. in fi. C. si aduer. rem iu. & in I. eos. iij. col. C. de appell. dum appellauit istam interlocutoriam. Sic intellige Rotam in antiquis, mihi cxxxix. Item no. quod sententia. ubi appellant hanc interlocutoriam. Sic etiam intellige Aegi. Bel. Ie. dec. deci. ubi dicit, quod in curia Romana taxatur sartarium pro ista, sicut pro diffinitiuā. Vbi tamen clare cōstat de delerione, non est necessaria pronunciatio: gloss. in I. eos. in uer. iustum. C. de appell. & ibi latē Bal. iij. col. & Pau. in I. prafes. ff. de iudic. & Bald. in I. iij. fi. col. ut li. pen. ¶ Et t̄ si dicitur, Reuocamus attentata, lite, uel appellatione pendente: est interlocutoria habens uim diffinitiuā. Rota, ut li. pen. i. dec. in nouis, & Aegi. deci. iij. In sententia. & cxlvij. Sententia. & ccccviij. cle. appellanti. Et hoc respectu d. cle. appellanti. de appell. fed non, quo ad omnia. Ideo condemnatio expensarū poterit fieri ex interuallē etiam post x. dies, iuxta dictum Innoc. de appell. c. sape. secundum Rot. in d. deci. iij. Sequitur Nic. Myl. in uer. sententia. fol. 61. in fi. & fol. seq. fi. col. & Aegi. deci. deci. suprā alleg. Sed Rota de re iud. viij. in antiquis, latifīmē tenet hanc esse meram interlocutoriam, nec habere uim diffinitiuā, ex quo incipit competere iudicio coepio, & fertur super incidenti, uel emergenti. Nec obſt. quod decidat aliquod negotium: quia hoc facit omnis interlocutoria: gloss. in fi. in I. intra uile. ff. de mino. facit confi. Paul. xxv. & idem Rota de offic. iud. in antiquis. Et istis addit. Aegi. cclxxxv. Item quod appellans. ubi uult, quod sententia lata in restituione totali ex priuilegio litis pendientia, est diffinitiuā, quo ad effectum, cle. appellati. de app. ¶ Et t̄ si dicitur, Pronunciamus taliter super expensis, est interlocutoria & reuocabilis. Innoc. in c. sacro. circa fi. ibi, reuocare. de senten. excom. & in c. fi. in fi. quod me. cau. Imol. in I. quod iussit. ff. de iudic. ¶ Limita t̄ primō, nisi feratur simili cum diffinitiuā: quia dicitur diffinitiuā, cūm sit pars eius. Angel. in I. qui agniti. ff. de excep. propter gloss. ibi, & Angel. in I. i. in fi. de usuc. & Phi. in d. cūm cessante. Addit. Pet. de Ancho. consil. mihi cxxxvij. Videtur prima facie. iij. colum. Angel. in I. Paulus. la. j. ff. de re iudic. Sal. in I. post sententiam. C. de sen. idem teinentem. ¶ Limita secundō, nisi expensae fuissent seorsum principaliter in iudicio petita: quia erat diffinitiuā tanquam diffiniens totam illam item. Imo. in I. Paulus. Pro quo Alexan. in d. i. quod iussit. alleg. glo. iij. ibi, si autem ponas. in I. i. ff. de appell. rec. Addit. Lud. plenē consil. ccclvij. in præsentī dubitatione. Nec obſt. quod in ista non sit necessarius ordo iuris: quia per hoc non desinat esse diffinitiuā, cle. sape. in uer. diffinitiuā. de uerb. sīg. Quod uerbum no. contra Rot. de offi. iud. deci. i. in antiquis. Dixit etiam Ludo. consil. ibi præcedenti, quod sententia super excessiuā taxatione expensarū, est diffinitiuā. Facit, quod no. Imol. in I. j. s. fi. de præ. stip. Item de sententia, qua quis dicit se incompetentem, quod sit interlocutoria, habens uim diffinitiuā, uide Salic. in I. pe. in fi. C. de pac. ¶ Plura non addo ad tacta per Lud. & Phi. ubi suprā, quia nihil adderem, nisi certas quotas, propter quas solas nō esset laudabilis translatio dīfōrum suorum. Vnde ad ipsos remittens collige sequentia per ipsos & alios non adducta. Excommunicationis t̄ sententia est interlocutoria; gloss. Archi. Joan. de Fantu. & Domī. iij. quāst. i. in summa: gloss. Butr. & Abb. in d. c. sacro. Abb. post Card. in c. pastoralis. s. uerū. iij. col. uer. decimō soluitur. de appell. Card. in c. perpendicularis. xij. col. uer. quāro: dixi, q̄ excommunicationis de senten. excom. gloss. in c. decernimus. iij. quāst. ix. gloss. in c. bīdūm. in uer. sententia dicenda. iij. quāst. vj. & Spec. hoc t̄. i. & Spec. hoc t̄. i. Ideo sententia in iudicis est magis interlocutoria, quam diffinitiuā. Bal.

bili. Bartol. in I. iubere cauere. ff. de turis. om. iud. & in I. si finita. s. Julianus. xj. col. ff. de dam. infe. Ergo interlocutoria per tale officium emanans, quæcunq̄ sit, reuocari potest. Bartol. in d. i. quod iussit. ult. co. per I. quamuis. cum gloss. fi. ff. de rebus eo. ubi datio tutoris, interpositio decreti, & similia, quæ interponuntur officio iudicis nobis, reuocari possunt causa cognita. Quod signa ad limitationem glo. in d. c. fi. in uerb. inanes. de elect. in vi. Et addit. istis Butr. consil. vi. incip. Sententia. ¶ Et si pronunciatur in causa summaria, non est merē diffinitiuā, licet text. in cle. sape. de uer. fi. appellat eam diffinitiuā. Angel. consil. mihi cxij. Quidam perij. & in I. imperium. ff. de iur. om. iud. & ibi late Alexan. tollens mortuus Pau. de Cas. ibi contrarium tenentis: quia ubi non seruatur ordo iuris, non est propriè diffinitiuā. Bartol. in I. Titia. ff. de accus. Contrari tenet Angel. in I. qui restituere. ff. de rei uen. simpliciter extollens gloss. ibi, quod omnis sententia finiens negocium principale, est a diffinitiuā. Et subdit, non curio, an sit diffinitiuā. Ad summariā: quia diffinitiuā est. Ad ide. Alexan. de summa: quia diffinitiuā est. Ad iude. Pet. de Anch. pulchre consil. mihi xij. Viso processu. Et ibi dicit, quod ista magis accedit ad naturam diffinitiuā, quam interlocutoria. Alle. Bartol. in I. Titia. ff. de accus. Bal. in I. pe. C. si aduer. rem iud. & in authen. hoc sacramentum. C. de iu. ca. & in I. fi. C. si tu. uel cu. de quo etiam per Bald. in suo peculio, in uerbo, sententia absolvitoria. Et Are. consil. cxix. In præsentī cōsultatione. & in d. c. examinata. ult. colum. de iudic. in authen. qui semel. C. quomodo. & quando iud. ubi fertur diffinitiuā lice non contesta, in contumaciam auctori. Facit c. quoniam. s. porro. ut li. non contref. ubi fertur diffinitiuā in certis casibus lice non contesta. Et ita per illum text. firmat Are. in I. v. in princip. in iij. col. ff. de uer. oblig. probans lacē, quod non sequitur. Lis non est contestata, uel omissa est aliter solennitas iudiciorum, ergo sententia non est diffinitiuā. Sufficit enim, quod pronūcietur super eo, quod principaliter est deducit in iudicio, ut latius per eum limitantem, nisi il lud negotium directe decūsum ueniat accessoriē ad ne-gocium principale, putā executionem: quia sententia super executione est merā interlocutoria, nisi in ea fiat condemnationis ob aliquod de nouo fortē propter nouam contumaciam, secundum eum in iustitiam principali super hoc de executione. De quo etiam per Lud. consil. xij. in princip. & aliquid Phi. in b. Sententia bānni est interlocutoria^b. Bald. in rīa.] Addit. Bald. in authen. item nulla. uolt. no. C. de episc. in l. certa. ad fi. C. quando prouoc. non est nec. & in l. iij. col. uers. sed in l. c. dubitatur. C. ne ex deliq. defam. in l. etiam. C. de off. del. & in l. finita. s. non au- tem. ff. de damo insec. quia licet non feratur propriè super deductis principaliter in petitio-ne, tamen ex quo effectualiter permittit negotium principale, habet uim diffinitiuā, ut etiam per Bald. in I. & hanc. ult. col. C. de temp. appell. & in authen. qui semel. C. quomodo & quando iud. Bart. in I. fi. in vi. q. ff. de appell. rec. Specul. & Joan. And. in tit. de primo & secundo decreto. s. iusta. uersicul. j. & Pet. de Anch. consil. mihi ccccxxvij. Vicarius potestatis. & copiose Firma. in reper. in uerb. decretum secundum. Sed cause: quia licet habeat uim diffinitiuā, tamen reuocari potest à proferente. Innocen. in c. dilecto. ultra med. de uer. sīg. & alij. de quibus per Alexan. in d. c. quod iussit. in iij. fallen. quia ad hanc sententiam non deuenit officio iudicis mercenario deseruiente actioni, quo iudex fungitur officio suo, sed implorato officio eius nobili.

¶ Sententia bānni est interlocutoria^b. Bald. in authen. item nulla. uolt. no. C. de episc. in l. certa. ad fi. C. quando prouoc. non est nec. & in l. iij. col. uers. sed in l. c. dubitatur. C. ne ex deliq. defam. in l. etiam. C. de off. del. & in l. finita. s. non au- tem. ff. de damo insec. quia licet non feratur propriè super deductis principaliter in petitio-ne, tamen ex quo effectualiter permittit negotium principale, habet uim diffinitiuā, ut etiam per Bald. in c. proposuisti. ad fi. de fo. compe. quod non est condemnatoria, nec absolvitoria: putā de ea dīcī posse, prout est dictum de excom- municatione. Et uide Salic. in I. ea quādem. xxxij. col. paulo ante uer. nunc transcamus ad territum. C. de accus. ubi dicit, quod bannum non infamat; quia est interlocutio quadam, etiam si statutum fingeret bannitum confessum: quia ficta confessio quando descendit ex contumacia, non infamat, cūm non descendat immediate ex causa famosa: alias secus. I. tutor. C. de interdi. matri. cum ibi no. ¶ Sententia inducens purgationem, est interlocutoria. Joan. Aegi.

- 19 Aegi. dec. dcij. de sententia. ¶ Sententia t̄ pronuncians
indicia esse legítima & probata, & reum torquendum,
est interlocutoria. Bar. in l. iij. ff. de app. rec. Bal. in l. si q̄s
procuratore rem. C. de appell. & interlocutoria mera. Arc.
conf. xxi. Et causa Bernabei. ubi etiam multūm egregie
doceat terminos ad cognoscendū interlocutoriam me-
ram & habentem vim diffinitiuā. ¶ Sententia reser-
uans parti exceptionem in competentiā, est interlocu-
toria mera. Areti. latē conf. cv. In prefatis dubitatione.
in. dabo, ponens multā accommodata ad similem q̄.
20 ¶ Assignatio t̄ termini ad probandā conseruandā
est interlocutoria, que quo ad hoc transit in rem iudicandi
est, necessitatem parendi. Ideo post terminum non ua-
let probatio, nisi sit appellatum. Bal. in rub. s. de cōsue-
tū. col. Alle. Arc. in c. xiiij. q. iiij. ubi ita dicit de omni termi-
no peremptorio partibus assignato, secundum Bal. Tu-
uide Archi, qui non uidetur sic loqui. ¶ Sententia su-
per idoneitatem fideiussoris est interlocutoria glo. in l. ar-
bitro. in princ. in uer. appellare. ibi, sicut sit interlocuto-
ria. ff. qui satisfid. cog. & ibi Bal. & alij. & Ludo. conf. lxvij.
21 Circa prīn. in fi. ¶ Confirmatio t̄ electionis est diffi-
nitiva. Iu. An. in c. auaritia. de elec. in vj. Phi. post Imo. &
quid. de uer. obli. nō sicut ultima uoluntas, c. cūm dile-
ctus. de dona. Et dixit gl. reputata singularis, in l. iij. q. vi.
in gl. magna, post prīn. ff. de preto. stip. q̄ in actu litis cō-
testationis celebrat̄ quasi cōtractus. Et dicit Ang. in d. s.
fi. q̄ per illum quasi contractū obligat̄ q̄s ad id, qd̄ pe-
titur in iudicio, si cōtigerit eum cōdemnari. Et iste quasi
cōtractus consummat̄ in sententia. Ita intelligo d. s. idē
scribit. Vñ infert Imol. in d. s. fi. q̄ per actum cōtestatio-
nis principaliter obligat̄ q̄s in statu, & per quandā cō-
sequentiā ad id, qd̄ sententia sit, sed per actū sententia
obligat̄ principaliter ad id, qd̄ in sententia eveniet. Et di-
cit Bar. in d. s. idē scribit. j. & ult. col. q̄ iste cōtractus non
obligat̄ me in statu, quia ī finita est prolatione senten-
tia, l. terminato. C. de fruc. & lit. expens. sed q̄ teneor sta-
re ei, qd̄ in sententia cōtinetur. Hinc est, q̄ ex ista sen-
tentia oritur quādā a ctio iudicati, seu in factū; qd̄ idem est. l.
actori. C. de reb. cred. Cogor em̄ obseruare, qd̄ in senten-
tia continet̄ ex isto quasi cōtractu, sicut in quocunq; ue-
ro contractu. ¶ Ultimò ponunt h̄c Inn. Bal. & Card.
quomodo pronunciet̄ cōtra reum, qui cecidit̄ à pos-
sessione. Omitto: quia posui post Abb. in c. p. ad fin. de
excep. & post Imo. in c. proximo.

S Y M M A R I V M

- xvij. Et cum ipsis concordat Aegid. dec. cxxij. Sententia lata. dicens ex hoc, q̄ in ea requiritur citatio. ¶ Sententia mandata rem sequestratā restituit, est interlocutoria. Lu. in l. finita. s. q̄ autem ff. de dam. in fe. per tex. quem dicit sing. in l. fin. in uer. per suā interlocutoriā. ff. de bo. author. iu. pot. ¶ Sententia adiudicationis in solidum, habet uim diffinitiuā. Bal. in l. properandum. s. fin autem reus. ad fin. C. de iudi. ¶ Sententia dicens dorem non esse liquidam, est interlocutoria. Bald. in l. pen. in prin. C. de sen. Reliqua uide in locis primō alleg. Et pro generali cognitione recurre semper ad consil. Pe. de Anc. mīhi cccix. De iuribus. Ang. cons. cxij. Quidam petit. Bu. cons. vj. Sententia. ¶ Et ad consilia Are. præal. & ad repertoriū Firma. in uerb. interlocutoria. subdit hic Bu. q̄ ex sententia diffinitiuā oritur actio in factū, sed ex interlocutoria solū exceptio. Alle. gl. ij. in cle. fi. de app. Ipsam no. ibi solus Imo. iij. col. Vrtrum autē debeat dici, q̄ ex sententia oritur actio iudicati, uel in factū uide Imo. in l. miles. s. iudicati. ff. de re sud. Bal. & Sali. in l. actori. C. de reb. cred. Et dicitur, q̄ uerbum iudicati, est nomen causa, non actiōnis. Erit proposito uide Bal. & Lud. in l. j. s. ff. si q̄ ius dic. nō obtēp. sequentes glo. in cle. fi. Item Rota de lit. cont. vij. in antiqu. Dicit tñ Bald. in d. s. fi. q̄ interlocutoria habens uim diffinitiuā, parit actionē. Facit gl. & Bal. in l. fi. s. nec sitatē. C. de bo. quā lib. Idē dicit in interlocutoria mandante aliqd dari, uel fieri, ut est cōdemnatio expensarū. Ita intellige. Bal. in l. iij. s. idem scribit. ult. col. ff. de pecu. in l. si postulauerit. s. fi. ff. de adul. in l. à diuo Plo. ult. q. ff. de re fid. Apo. in Lypica na col. C. decon-

a 1. nō est mirū] 1. Sententia contra legem an & quando sit nulla,
Et ibidem etiā uis 2. Sententia contra legem municipalem, an sit nulla.
do. Alexan. de 3. Statutum extra iugans quam uim habeat.
mīhi cccix. 4. Sententia lata contra consuetudinem, an sit nulla. A dde nu. 5.
De iuribus. 5. Sententia arbitri contra legem lata, an sit nulla.
Ang. cons. cxij. 6. Sententia contra ius lata, est nulla, etiam si posset in aliquibus casibus saluari.
7. Sententia contra ius lata est nulla, etiam si possit in aliquibus casibus saluari.
8. Sententia contra ius est nulla, etiam si partes consentirent, quod sententia ferretur expresso iuris errore.
9. Sententia lata contra ius est nulla, dum modò error iuris sit expressus in sententia.
10. Sententia cum errore, an posset aliqualiter sustentari.
11. Sententia contra ius lata, non est nulla, quando iuris error cōcernit solum unum capitulum diuisibile ab alio capitulo.
12. Sententia lata contra legem, uel decretalem extra iugantem, non est nulla.
Sententia lata contra regulas cancellarie, an ualeat. Post nu. 12. uer. scias etiā.
13. Sententia contra ius est nulla, si error appearat in uerbis expressis sententie, non autem, si oculo mentis uirtuditer elicitor ex uerborum intellectu.
14. Sententia contra ius lata, non est nulla, quando error non facit ad causam:
Vel ubi est error expressus circa non ius clarum. nu. 15.
15. Falsa causa, etiam iuris errore non expresso, uicit decretum.
17. Sententia lata pro falso procuratore, potest ratificari, sicut lata contra.

C A P I T V L V M

Ententia. ¶ Amplia pri-
mo septem mo-
dis regulam huius tex. deinde limi-
tationem, modis, perstrictis utiliter mul-
tis haec tenus hincinde dispersis.
¶ Amplia t' primò nō solum in sen-
tentia contra ius commune, sed eti-
onem legis loquentis in alijs terminis.
rē post Butr. Adde Butr. in c. cūm specia-
toxi. & in c. ab excommunicato. v. col. de
tuas. viij. col. de senen. excommuni. licet
a medium, C. quando prouo. non est ne-
ces.

cel. post Cyn. in l. i. C. de leg. aliter dicat: sed eorum opp. procedit, ubi termini sunt fauorabiles, uel pares: & non exprimitur ratio in l. Sic intellige Innocen. in d. c. cum speciali, & ibi Abb. iij. colum. uer. & no. bene hoc dicendum. Conuenit his optimè dictum Bald. in auth. quas actiones. iij. colu. C. de facrofanc. eccl. ubi dicit, quod ratio generalis posita in l. noua, ita corrigit l. antiqua, ac si dispositio legis non uera expresse corrigeret: & sequitur Pe. de Anc. in rep. c. ix. colum. uer. Circa istam mentem. de constitut. Et dicit Domi. in c. u. litigantes. iij. col. de offi. ord. in vj. quod ita requiruntur xl. anni ad inducendam consuetudinem contra rationem legis, sicut contra legem, propter gloss. ibi in uerb. statuimus. quam ipse extollit ad ampliationem c. vi. de cōsūl. Et idem sentit Domi. s. distinet. in sum. allegando Pau. in cle. j. de elec. Ethinc est, quod correcta ratione legis, dicitur correcta lex. Bartol. post gloss. in l. i. ff. de leg. tu. latē Imol. in c. post translationem. viij. col. de renun. ubi responderet ad rationem lo. And. ibi aliter tenentis, uidelicet quod licet cesseret ratio, remanet tamē authoritas: quia, dicit ipse, quod auctoritas regulatur secundum mentem disponentis: & mens & ratio legis uident esse idem. l. cūm mulier. ff. sol. ma. ut ibi latius per eum. Dixit etiam Ab. in c. iij. colum. de iu. cal. quod quando ratio exprimitur in lilla restringit & ampliat eam, per ea, que ipse hic allegat: & Imol. in c. ii. vj. colum. de const. Multa alia de uiribus rationis adducunt possent, quæ alia posui extensem in c. tua nos. de iure iuri, quib⁹ addit multa allegata moraliter per Maria. de Senis consil. mihi xcvi. tempore iubilei. iij. colum. & plurima per And. Sic. in cle. j. in pris. mis chartis, de elec. ¶ Amplia † secundò, etiam si sententia sit contra legem municipalem. Ab. h̄c post Bart. & Angel. in l. cūm prolatis. ff. de iud. Addit etiam Angel. Are. in l. i. in princip. ff. de appell. Et ideo si iudex dicat, nos sequentes statuta ita pronunciamus, & statutum non ualeat, sententia est ipso iure nulla. Bald. j. co. c. cūm causa. circa medium, dicens esse text. ibi melior. rem de iure. Similiter stante statuto, quod hancit nō audiatur, uel ei non redatur iuris, sen.

¶ Est nulla Ad- 4 tentia pro ipso lata est nulla^a. Io. An. de domi. Alex. de in Spec. de senten. prola. s. iuxta. uer. i. Imo. in cōs. lxxxij. tēnū ratione litigatori. Cum quo transt. Bald. in disp. statuto cœterur. & in l. scire oportet. s. consequens. ff. de excus. tuto. & in l. cūm lex. ff. de testa. cum concord. plurimis datis per Alex. in l. j. sublata. ff. ad Treb. ¶ Limitatur hac ampliatio primò, prout limitabitur sequens, post Alb. de Rosa. Secundò, nisi esset statutum extrauagans à volumine statutorum. Bartol. & Ang. in d. l. cūm prolatis. Bald. h̄c. & in l. iij. C. quando prouo, non est ne. Nisi esset reformatio extrauagans ualde nota: Abb. h̄c per id, quod de lege communi dicetur j. in iij. limitatione. Addit Ludo. consil. dxij. ult. colum. ubi dicit, quod statutum extrauagans non allegatur. Facit gloss. & Bart. in l. fi. C. de peti. bono. subla. lib. x. Et quod no. Bartol. in Lomnes populi. ad fi. de iust. & iure. ubi dixit, quod † statuta possunt produci coram iudice alterius loci, non coram iudice, in quo uiger statutum, nisi sint statuta non publica, ut reformatio noua non interfici in statutis. Merito dixit Bald. in c. in causis. post princip. infrā eod. quod situatio in volumine statutorum est de essentia statuti: alia dicunt reformatio non astringens officiales ad eius obseruantiam. Ex quo dubito de eo, quod dicit h̄c Abb. quia si etiam sit reformatio nota, non est propriè statutum. Quod etiam sentit Ang. Are. in l. i. expreſſim. iij. col. ff. de appell. dicens, ualere sententiam contra statutum non incorporatum: quia debilis est, ut in simili dicatur in c. cūm ordinem. de rescrip. Nisi intelligas dictum Abb. quando reformatio nomine essent clausula & equiparantes eam statutis & mandantes feruari. Cum istis concordant

Pau. de Cast. & Alexan. in d. l. cūm prolatis. Bald. in l. leges sacratissimæ. iij. q. C. de legi. & authen. habita. in fi. C. ne filius pro parte. Vnde dixit Bald. in l. ornamento, rum. ff. de auro & arg. leg. ualere positionem de statuto extrauaganti, licet non de inserto. Et quando sit opus producere statutum^b, ponit solenniter Card. cons. lxxij. Titius non sunt. b Statutum] Et in iij. dubio. Fortius dicit Pe. de Anch. in cle. j. de reb. eccl. non alien. sententiam latam contra statutum antiquum non statutum, esse ualidam. Pro quo facit gloss. in fi. c. j. de treug. & pa. cum his, quæ ibi extensè posuit in uer. lex noua. Sed hoc dictum reprobavit Anch. Arc. in l. i. in princip. & in l. i. expreſſim. v. col. ff. de appel. quia multæ sunt leges, quæ nunquam fuerunt in ufo: tamen si quis exprefſe contra eas iudicaret, credit sententiam nullam: quia lata contra ius. Item, quia per non uolum non tolluntur iura, sed per contrarium uolum sic, ut per eundem in procēsio iust. s. igitur. Sed uno casu saluarem Pet. de Anch. uidelicet quando statutum à principio nunquam fuit receptum moribus uentientium, iuxta gloss. in c. c. j. & ibi dixi in iij. declaratione, tangendo, quod licet simplici non usu non tollatur lex, tamen tollitur non usu habente tacitos actus contrarios legi. Et tunc posset procedere dictum Pe. de Anch. Aliás autem procedat dicta impugnat. Pro qua facit, qd no. Joan. And. in c. Iohannes. iij. colum. de cle. coniug. dicens, quod si à mille annis citra nullus fuisset hermaproditus, per hoc leges de eo loquentes non perdiderunt usigorem: dixi in c. cūm accessissent. de consti. Et 1. 4. ta propriè loquitur Bald. h̄c. ¶ Amplia † tertio, etiam si sententia est lata contra cōsuētudinem notoriā, tam in populo, quam in iudicio. Barto. & Bald. in locis h̄c per Abb. allegatis. Facit dictum Bald. in l. i. in fi. C. quæ sit lon. consue. ubi dicit, quod consuetudines multū uulgares princeps præsumit scire. Sic limitat c. j. de consti. in vj. Vnde dixit Bald. in rub. de confuse. recti feu. quod consuetudines generales non licet ignorare, sicut nec leges generales. Et dixit Barto. in l. cunctos. vij. col. C. de sum. tri. & fin. Cath. in l. interdum. s. licet. ff. de publ. & in l. quod Nerua. ff. de pos. quod forensis nō ex- c cusatur ab ignorantia statutorum^c, quæ cōmuniter solent esse per omnes ciuitates. Bene facit, quod no. idem Bald. in l. cūm proponas. ff. de nau. foē no. Et dixit Bartol. in extrauag. ad reperi. in uer. non obstante, ad fi. quod dominus particularis alicuius loci præsumit scire consuetudinem illius loci. Similiter dicit Fed. in trac. de rerum perm. q. iij. & Pet. de Per. in trac. eiusdem materia, xvij. col. & alij, quod Papa præsumit scire referuationes beneficiorum à se factas, quan- do sunt ualde generales & notoria in curia. Similiter dicit Aegi. Bel. dec. ix. quod tacere ea, quæ alia expressio- ne indigent, non uisit rescriptum, quando sunt ualde notoria in curia. Et dixi in c. super literis. uer. tertia con- clusio. de rescrip. Similiter dicit Rota de rescrip. xxxij. in nouis. iij. col. quod, lex noua Pap⁹ uidetur tollere confuse tudinem illi contraria, licet de ea nil dicat, quando erat consuetudo ge- neralis. Et ista adde ad Are. in l. fi. is, ad quem, pe. char. uer. tertia adde. ff. de acqui. ha. ubi pro ista ampliatione al- leg. simpliciter tex. in c. cūm uenissent, de eo, qui mit. in pos. & Bald. in l. j. C. Melia. ad l. Aquil. & Barto. in trac. repreſal. q. j. art. Ang. Aret. in trac. et. maleficuerſt. armatus. & Ray. in confi. incip. fe- curdum conuentu dinem Venetiārum. & in confi. quādam de Guado. & C. & Paul. de Cas. in cōs. cxvij. incip. super pris- mo queſito. in q. col.

d Consuetudinem] Sed nunquid con- suētudo tolli pos- sit per Papā & dic, quid non folium

po sit tolli, sed eti-
am prohiberi, ne
de nouo induca-
tur: ut per domi-
Soc. in consil. xiiij.
præfens consulta-
tio est satis ueris,
nō obstat secundū
principale. in j.
parte, char. xix.

quando prouo. non est ne. ¶ Limi-
tatur t̄ hæc ampliatio, nisi esset talis
fudex, qui probabiliter posset igno-
rare consuetudines loci. Alb. in iij. par-
te statutorum, q. cxcv, quid si sententia.
Secundum hæc intellige Bal. in tit. de
pac. Consil. in uer. mos Romanorum.
dum dixit, ualere sententia latam con-
tra consuetudinem, licet posset appellari.
Potest enim intelligi d̄ non noto-
rio. Et addit, quod fudex iudicando
contra consuetudinem, ita facit item suam, ac si iudica-
re contra ius commune. Bald. in authen. iubemus. iiiij.
not. C. de iudi. Similiter dixit Bald. in iij. in fi. C. ut quæ
defunct aduo, quod fudex potest supplere in iure, ut ibi, ita in consuetudine notoria, & qua ueratur in fo-
ro: securis, si non est notoria, nec ueratur in foro. Et ibi
reassumit hoc Alexan. in princip. Differat tamen in propo-
sito statutum à consuetudine: quia statutum non oportet probare, sed bene consuetudinem, secundum Abb. hic. ¶ Pro quo uide pulchrit. Bald. in d. l. post princ.
C. ut quæ defunct aduo, ubi dicit, quod licet statutum
non sit producendum in causa, fudex tamen ipsum sequi
debet: secus in consuetudine non scripta: quod etiam
firmat Bart. in d. l. omnes populi. in fi. & in d. l. ornamen-
torum. Tamen quando est consuetudine notoria, forte
sufficit eam allegare, propter gloss. in cle. appellanti. in
uer. alijs. de app. quam non reperi limitatum hoc ca-
su, quando super ea scripti in c. cum ordinē. uer. ad glo.
in cle. appellanti. de rescrip. Et hoc etiam innuunt uer-
ba Abb. hic, dum primō dicit, quod sententia cōtra cō-
uetudinem ualeat propter dubium facti: postea limitat,
nisi sit notoria: quasi dicat, quod tunc non est dubium
facti, & sic non est necessaria probatio. ¶ Amplia t̄
quartā etiam in sententia arbitrii: gloss. in I. diem profer-
te. §. Stati. in uer. iniqua. ff. de arb. & in iij. in prin. in uer.
commissa. eod. tit. Not. Imo. in c. x. col. de const. intelli-
gens, dum modō in sententia exprimatur error iuris.
Et idem dicit à fortiori in arbitrio iuris, propter dictum
Bart. in I. fi. C. de iudi. cum concor. quas dixi in c. fi. eod.
Et uidetur gloss. in c. pastoralis. in princip. in uerbo, so-
patur. de rescrip. Et si in compromisso estet dictū, quod
arbiter pronunciaret de iure, postea pronunciet contra
ius, etiam non expresso errore iuris, pronunciatio est
nulla, tanquam contra formam compromisii. Bart. in
d. g. stari. extollens hæc cautelam, de qua opportune scri-
psi in c. causam. j. eo. ubi Ab. ponit. ¶ Amplia t̄ quin-
tō, etiam sententia expresse contra ius lata posset ali-
quis casibus saluari, pura si pronunciatur filium fa-
militis potuisse testari: quia licet posset saluari in pecu-
lio castrensi, uel quasi, tamen sententia est nulla, cum de
illis casibus n̄l dicat, sicut citatio de comparēdo die fe-
riata, est nulla, licet aliquo casu posset ualere. Inno. in c.
præterea. de dila. & in c. prudentiam. in princip. & ibi a-
lij. de offic. deleg. Bart. in iij. ff. si quis in ius uoca. Ita in-
fert Matth. not. xx. Facit C. Quinta uallis. de iureiu. ubi
suramente de exhortando censur illicitem, licet
casus considerato non procederet. Sicut etiam dicit in cita-
tione, in qua satis est, quod concludat quem communiter subiectum, licet aliquo modo non sit subiectus. Et
sufficit ad hoc, ut non arceret, quod non concludat co-
munitur censurum esse subiectum, licet posset aliquo casu
singulari esse subiectus. Alleg. Innocen. in d. c. præterea.
Et sufficit, quod aliquid sit notoriū secundum regulā
cursum, licet aliquo casu accidentalē excusari pos-
sit, secundum ipsum, cum quo concordat Imol. in I. ad
testim. & j. in princip. ff. de testim. allegans gloss. in
cle. fi. de rescrip. & quod no. in I. omnes. §. Lucius. ff. de
his, quæ in fraud. cred. & Innocen. in d. c. præterea. &
Bartol. in d. l. ¶ Amplia t̄ sextō, etiam partes con-
sentient, quod ferretur sententia expresse errore iuris:
quia adhuc esset nulla. Bald. in I. C. de iuris. omnem
iud.

ex decretali. & Ludo. in I. generaliter. ult. col. ff. de uerb.
oblig. & Imol. in I. is. ad quem. ff. de acqui. hære. Domi.
in c. in tantum. xxij. distinc. & Pet. de Anch. consil. mihi
cclxxxiiij. De uiribus sententiæ. & Abb. in c. sicut. iiij. col.
infrā eod. post Card. ibi in ult. col. & Angel. de Are. in §.
sed quia. In fit. de fidei. lib. Quod procedit, etiam si ca-
uel inu. Nec obſt. quod contra regulam huius literæ est
alia specialis, quod ualeat sententia lata secundum par-
tium conventionem. I. si conuenierit. ff. de re iudic. ubi
Raph. propter hoc recedit à p̄dicitis: quia responderet
ibi alleg. in princip. quod imo ubi sunt duas regula, u-
na prohibitiua, alia permisiua, præualeat prohibitiua.
Iij. in princip. ff. de susp. tu. Si autem sententia est nul-
la, an posset per partes validari in uim pacti, uide, quæ
dixi in c. significasti, de fo. compe. ornando I. fi. C. com-
munia utr. iudic. ¶ Amplia t̄ septimō & ultimō eti-
am in sententia Papæ, quæ est contra ius, per c. in cay-
sis. infrā eo d. & ibi satis dixi. ¶ Modo no. xj. limita-
tiones. Limita primō istum tex. dum
Expressus] Ad. a modō erroris iuris si expressus in sen-
tentia: gloss. Buti. Cardi. & Imol. hic:
confil. xvij. incip. putat, si fudex dicat electionem uale-
re: quia suspensi potuerunt eligere
contra c. cum dilectus. de consu. Se-
cus, si dixisset simpliciter, electionem
ualere: quia sententia est aliqua, & non contra ius com-
mune expresse, sed contra ius partis, c. cum inter. infrā
eod. & i. ff. de iust. & iure. Facit. si expressum. ff. de ap-
pel. in u. expressum. & in uer. specialiter contra leges.
& ibi Angel. Aret. post Barto. & alios. Etita loquitur I. fi.
C. quando prouo. & ibi Bald. Faciunt uerba Barto. in I.
is, cui bonis. ueris. quærunt gloss. de uer. obli. & gloss. in d.
g. stari. in uer. iniqua. ibi, expresse. Ex quo enim non
apparet expresse de errore, ius presumitur pro iudice.
secus, ubi ex expressione constat de eius motu erro-
ne. Intellige de errore, quo ad merita causa: secus, si
subfet error iuris in concernentibus aliam iusticiam,
non merita causa: quia etiam errore non expresso sen-
tentia est nulla. Abb. hic in ultimis uerbis, reputans
hoc nouum. Considera, quod aliquando quarimus,
quot modis sententia sit nulla: & uidendum est Specu.
de sententia. prola. §. iuxta. in quibus modis non cogatur
de expressione erroris, sed de effectibus irritantibus
multipliciter sententiam. Neq; dubitauerunt alij Doct.
ante Abb. quod ibi non est opus expensione. Si enim
sententia fertur, uel in ecclesiâ, uel die feriata, uel ab ex-
communicato, uel a muliere, nemo dubitat, quod in
sententia non est opus expressione erroris. Aliquando
quarimus, utrum inter causas nullitatis sit ista, uidelicet
quod sententia continet aliquid contra ius commu-
ne. Et tunc dicimus, quod si non exprimitur error, est
aliqua: quia non est aperte lasum ius commune. Ta-
men etiam sine ulla expessione aliquando est nulla,
uidelicet cessante presumptione, quæ est pro iudice re-
spectu meritorum causa. Potest autem cessare, uel pro-
pter notoriā iniusticiam sententia, quæ aequipollat
nullitati, c. inter ceteras. & ibi dicitur, infrā eod. Vel si
fudex retulit se ad acta, quorum inspectione oritur ma-
nifestus error. Ex quibus per te considera discursum
Abb. esse de indubitate. Et declara hæc, ut dixi in d. c.
inter ceteras. circa ix. colum. de uerb. obſt. ¶ Limita t̄
secundō, nisi causa expresa in sententia cum errore iu-
ris haberet secum aliam non erroneam. Innocen. in c.
in praesentia, ad fi. de renun. Et hoc dictum est incognitum
Legistis, secundum Imol. in I. fi. plagi. ff. de uer. obſt.
& I. quod dicitur. la. iij. colum. eod. tit. Et sequitur But.
& Abb. hic, & in c. cum inter. infrā eod. & Abb. in c. dilec-
to. de testi. & in c. cum dilectus. xxx. col. de ord. cogn. &
But. in c. ex parte. ij. col. de concep. præben. & in c. pertu-
as. quifi. sint leg. & ibi alij per illum tex. in uer. non tam
Felini iij. pars.

in l.i. donatione.ijj.col.C.de col. Si dices, instrumentum & testimonium, ratione partis falsa corruptitur totum. Doc. in l.i. ex falso. C. de transact. Innoc. & omnes in c. fraternitas, de hæretic. SOL. Illud est ratio ne per iuris incursum à notario, uel teste per unicam falso tatem, à quo per iurio cetera insciuntur. Si dices, ratione partis falsa potest negari tota oppositio, gloss. in uer. sigillo. in c.j. de testib. in vj. cum suis concor. SOL. Illud est, quando positio continet indiuidua. Butr. & Imol. in c. dilecti. de maio. & obed. His autem causæ sunt diuidua. Ex quibus scias sufficiere Innocen. quem, pre dictis non adductis, ualde extollit Phil. in rep. c. dilectio. lxxix. colum. uer. quin quagelimo tertio queritur de ap pell. & Alexan. in l. qui Romie. s. duo fratres. lvj. col. uer. & quia dictum. ff. de uer. ob. allegans pro ipso d.c. per tuas. Bene facit dictum lac. Butr. in l.i. s. signominia. ff. de infa. ubi dicit, quod si iudex in expressione erroris utatur dictione Præsertim, uel Maximè, sententia non est nulla, cum non dicatur in illo errore totaliter fundata. De qua tamén dicetur post Abb. in c. sicut, infra eod. Adde etiam, quod si iudex ferat sententiam fundando se super aliqua lege, que non facit, sententia non est nulla, ex quo alter non expressit errorum contra ius, nec etiam est irritanda, si potest alia lege sustineri. Abb. in c. cùm ex offici. xij. col. uer. non tamén, suprà titu. prox. 11 colligens hac ex dicto Imol. ibi. ¶ Limita tertiò, nisi error iuriis expressus concernat solum unum capitulum sententia diuisibile ab alio capitulo. Abb. hic. & in c. cùm inter. in fi. infra eod. gloss. & Bartol. in locis ab eo allegatis. & Bald. in l.i. j. colum. C. de erro. calcu. & Pe. de Ancho. supra omnes in reg. ea, qua. xv. colum. uer. scilicet quærat gloss. si iudex de reg. iu. in vj. & Ludo. in l.i. s. si si pugnati. xij. colum. uer. uerius, in quantum. ff. de verb. oblig. de quo pleniùs in d.c. cùm inter. post Abb. ¶ Limita tertiò, nisi sit lata sententia contra legem, uel decretalem extrauagantem. Butr. Cardi. Imol. & Abb. hic: quia in ipsa cadit probabilitas ignorantia. Et probatur in d.l. cùm prolatis. secundum unum intellectum, quem sequuntur Bartol. Angel. & ceteri: & Bald. in l.i. C. quæ sen. sine appell. & Butr. Cardi. & Imol. in c. pastoralis. de fid. instru. & Butr. in c. per tuas. viii. colum. de senten. ex com. & in c. ab excommunicato. iij. colum. de rescrip. Domi. in c. in tantum. pe. colum. xxj. distinc. & in procedim. Sexti. s. sanè. Barto. in l.i. circa princip. C. quando prouo. non est ne. Barto. & Bald. in l.i. C. eod. ti. Bald. in c.j. quot testes sint ne. Lud. cons. cclx. Pro hoc facit, quia licet positioni iuris non respondeatur, gloss. si Barto. in l. ornametorum. ff. de au. & arg. leg. gloss. in l. non fateatur. ff. de conf. & in c.j. uer. rationabilis de confes. in vj. tamen positioni extrauaganti cogitur quis responde re. Barto. in d.l. ornametorum. & in d.l. non fatetur, in fi. Dom. xix. distinc. in summa. in fi. & in procedim. Sexti. s. sanè. & in d.c. pe. colum. loan. And. in Spec. de pos. s. vii. uer. xii. Bu. in c. sape. iij. colum. de app. & in procedim. Decreta. C. s. quibus. in fi. quod ius non clausum in corpore iuris, non est ius generale: alle. s. quod si principi. Inst. de iur. natur. Vnde dicit Domi. in c.j. v. col. de constit. in vj. quod quando extrauagans non est nota, non habet locum illi text, sed debet stari constitutioni corporatae. Similiter dicit solus Alexan. in authen. iube mus. post principi. C. de iudi. quod licet post terminum ad probandum possint allegari iura, ut per Bar. & Bal. ibi, non tamén posset allegari extrauagans, sed est producenda & probanda in termino, sicut & consuetudo non notoria, nec illam habet iudex supplice, d.c. pastoralis. Et no. Bald. in l.i. in fi. C. ut quæ desunt adiutor. Similiter dicit Card. consil. lxij. Omnis à me charitatis. in fi. quod extrauagans debet in iudicio allegari & probari, sicut & statuta, quæ allegantur in alio foro: alias

cretali, uafet. Joan. And. in c.j. in fi. de purg. cano. Idem, si feratur contra sententiam principis, quæ licet faciat ius, ut dicetur infra eod. c. in causis, tamen est ius extra uagans. Car. singulariter in d.c. pastoralis, dicens idem de decisionibus Rotæ. Sed caue: quia si dicta sententia principis effet nota, uideretur secus, per prædicta: nisi dicas, quod per Cardin. facit: quia sententia non putatur solenniter. Et pro eo, quod est dictum de decisionibus Rotæ, facit: quia auditores non habent potestatem legis condenda. Domin. in c. duobus. xj. colum. 14 de rescrip. in vj. Idem dic de sententijs contra regulas cancellariae Apoloticae: quia non sunt constitutiones generales. Pe. de Ancha. consil. mihi cccxvj. Efficacibus, in principi. Negligant gratias successorum, nisi confundentur, secundum ipsum, in c.j. de constitut. in vj. Idem Cardin. consil. c.j. Redemptoris, &c. dico, quod acceptatio, quia ex quo non intimantur, secundum formam authent. ut facta noua constitut. non faciunt ius: ne licet saltem existentes extra curiam. Quod bene not, & dixi aliquid c.j. pe. colum. uer. soleo dubitare, de refaci. Et pondera regulam cancellariae xxvj. quæ incipit, item attendens. dum uult, quod ad hoc, ut regula cancellariae habeatur pro authenticâ, debet esse extracta de cancellaria cum solennitate, de qua ibi. Ideo uide, quod sententia lata secundum dictas regulas non ualeat, nisi si regula si habita cum dicta solennitate. Et similiter, quod sententia lata contra regulam non sic solenniter extractam, ualeat. Si tamén alias fuit producta aliqua regula in una alia causa, & sit necessaria Tito, hodie in alia causa obtinet commissiōnem, quod adhibeatur, desili registro, quo ad illam regulam: & sic parciat im pensa & circuitui. Et de prædictis uide etiam glo. Fran. Pau. in præludio suo ad gloss. Zenze. super extrauagantibus Ioannis XXII. Et de stylo Rotæ est, quod si regula non est allegata & producta in actis, ualeat sententia lata contra ipsam: immo non potest iudicari secundum regulas, nisi producantur. Et ista seruantur etiam in regulis habentibus clausulam decreti, & sunt aliquæ regulæ, quæ per cancellariam non dantur potentibus: & sic non possunt uti eis in iudicio, putat in regulis, quæ dant certam formam expeditioni literarum, nisi habent clausulam decreti: quia expediti literarum concernit solum officiales habentes expedire literas: & ibi producitur aliqua bulla non expedita in forma regulari, petitur etiam remitti ad cancellariam, ut corrigitur, & ita fit. De sententia uero contra epistolam principis, dicit, quod est nulla, si illa est nota: quia habet uim legis. Angel. in l.i. ff. de fe. Secus in epistola inferioris, secundum Alexan. ibi, & consil. mihi cccclxj. Alias de facto consultus contra Angel. in l.item uenient. s. certum. ff. de pe. ha. nisi forte esset princeps, qui in terris suis legem condere legitime: quia non putarem epistolam suam differre ab epistola imperatoris, per ea, qua dixi in c. cùm non licet, suprà titu. prox. & tetigis in rubrica de refaci. s. colum. Tamen etiam in epistola imperatoris obstat, ratio prædicta de publicatione non solenni, nisi si dicamus, quod in loco, ad quem epistola transmittitur, satis dicatur publicari. Scias etiam, quod Abb. in d.c. pastoralis, pungit prædictam limitationem, ex quo omnis constitutio ligat statim post duos menses à die publicationis. Sed dic, quod ex quo non fuit recepta usu, presumitur correcta, uel argumentum procedit, ubi constat de publicatione, ut ibi per Butr. & Imol. Que omnia no. tanquam non habet ab alijs declarata. ¶ Limita tertiò, dum modò error appareat in uerbis expressis sententia: secus, si oculo mentis uirtus inter elicitur ex intellectu uerborum: quia non sufficit, quod elicitur error per aequipollens; Innocen. in c. P. & G. ad fi. de offic. deleg. & omnes hæc, licet And. Sic. ibi in xx. col. multis in contrarium adductis, dicat, quod si Felini iij. pars.

tur Are, in l. s. tis, ad quem. pe. char. uer. quartu*s* add. ff. de acqui*h*are. Facit gloss. in c. cum uenerabilis. In uerbo, migrasse. de consuetudine, de qua exclamat ibi Abb. iij. col. & Lu. sing. xx. & cons. xcij. & cons. cccclxvj. & Pet. de Ancho, consil. mihi xlvi, incip. Consuetudo. & clxxxi. Iure scripto & consuetudine. & Ana, in c. s. j. colum. de torna, cum concord. quas soleo referre in c. cum uenerabilis. Intellige, stante dubio super ualiditate consuetudinis: quia si dubium in causa appellationis declaratur, irritaretur sententia, c. cum causa. in fr. cod. Si autem transiisset in rem iud. non reuocaretur ex declaratoria super irrationalitate consuetudinis. Ioan. And. in c. s. de confit. & ibi dixi iij. fallentia, uer. tertio limita. ¶ Limita non, nisi est latata contra legem non loquenter in terminis, sed in simili. Abb. h̄c. Bald. in l. iij. C. quando prouoc. non est nec. Butri, in d. c. ab excommunicato. v. colum. & in d. c. cum speciali. & ibi Abb. iij. colum. & Are. in d. l. s. tis, ad quem. dicens super his esse uidentum. text. in l. iij. in princip. ff. de leg. tuto. Intellige sane, quando in illa lege non est expressa ratio: nam si esset expressa, licet sub alijs terminis, sententia contra ipsam lata esset nulla, ut s. in j. ampliatione. Confidera, utrum sit idem, quando in l. non exprimente rationem potest reddi una tantum ratio recta & indubitate: & uidetur, quod illa ex quipolle et rationi expressa, ut sentit gloss. in l. quamuis, in gloss. fi. ibi, nam ob quam aliam. C. de fideicom. Et est trita theorica Bald. in l. maximum. v. colum. uer. sed ista ratio. C. de lib. prate, quam extollit Abb. in c. s. iij. colum. ibi, & plus ego puto, ut descrip. & in c. cum inter uniuersas. iij. col. de elec. & Pau. de Cast. consil. cccxlviij. Visu quadam securitate, & consil. cccxxxij. Primus caus. iij. colum. & pulchre Imol. in l. fi. v. colum. uer. & nota diligenter. ff. de hæredi, insit. & Salicet. in l. s. fer. ui. C. de noxa. & Phil. in c. suggestum. j. notab. per illum text. in fr. titu. proxi. Sed oportet uidere, utrum per omnia paria sint, rationem esse in l. expressam, uel unicam sub intellectam: de quo alijs. Et uide Bald. in l. adigere. s. quamuis. ff. de iurepat. & in l. omnes populi. ff. de inst. in vj. quæst. principali, & in l. non dubium. C. de legi. & Imol. in l. s. uero. s. de uiro. ff. sol. ma. cum concord. ¶ Limita decimò, nisi feratur sententia contra legem priuatam, ut contra priuilegium. Ab. h̄c viij. colum. per c. suborta. in fr. cod. & ibi dicitur. Et dixit Abb. in c. confidera uirnus. iij. no. de elec. quod gesta contra priuilegium non sunt ipso iure nullata. Intellige, nisi sententia concernat ius Papæ contentum in priuilegio exemptionis, ut h̄c per Abb. per c. cum tempore. de arb. & dixi plenius in c. cum olim. supra titu. proxi. ¶ Limita undecimò, uel potius de clara istum text. ut non procedat in decreto: quia si falsa causa, etiam iuri errore non expreso, uitiat cum ipsa iure. Abb. h̄c ix. colum. copiosè post Barto. in l. iij. s. possidet. ff. de acqui. posse. Nihil addo: quia Alexan. satis ponit in d. l. iij. tis, per sex ordinatas fallentias: & discutit uerba Abb. h̄c. Vide etiam ibi Are. Quando autem presumatur pro decreto, dixi alijs plenè in c. quoniam contra. de proba. ¶ Limita duodecimò, nisi sententia habens iuri errore expressum, feratur in iure, in quo iudex habet arbitrium discedendi, etiam si de causa non appareat. Aret. in d. l. s. ad quem. pe. char. uer. sexto add. alleg. Bartol. in l. relegatorum. s. ad tempus. ff. de interdicti. & relegat. & in l. quod ad statum. ff. de poenis, & in l. quid ergo. s. poena grauior. ff. de his, qui notan. infia. ¶ Dubitatio propter tria: Primo per id, quod dixi in c. sicut. viij. colum. uer. scilicet. ceterum, dum dixi. in fr. eod. ubi retul. quosdam tenentes contra Bartol. quod iudex narrans poenam iuri debet exprimere causam. Secundò per ea, quæ posui in c. super literis. xvij. co-

lum. uer. decima regula. tē rescrip. ostendendo, quod actus, qui non potest fieri, nisi certis casibus, non valet, nisi exprimatur aliquis exillis casibus. Tertiò per id, quod dixi suprà in v. ampliatione, post Math. no. xx. Sed ad ista potest responderi ex his, quæ dixi in d. uer. ceterum. sequendo Bartol. in dictis locis proper speciem rationem dicti sui. ¶ Circa ea, quæ pulchre tangit h̄c Abb. super intellectu l. iij. s. falsus. ff. rem ra. hab. add. quæ alijs dixi in c. cau. sam. lo. de iudic. ostendendo post Aret. ibi, quod t

sententia lata pro falso procuratore ratificari potest², sicut lata contraria, reprobando Salicet. in l. s. tutor. C. in quibus causis. Postea posui xij. causas, in quibus non ratificantur gesta à falso procuratore, & inserui plura ad d. s. falsus. Nunc subiungo quædam alia. Vide Rot. de proc. x. in antiquo. quæ tenet opin. Salicet. & adde Rot. de procur. vj. in antiquo. quæ dicit, quod non possim ego uelle, quod ualeant gesta per procuratorem aduersari, qui caruit mandato. Et adde Cardin. in cle. s. quæst. xij. de re iudic. ubi dicit, quod appellans à sententia nulla, non facit ea

am aliquam: secus, si est annullanda, per d. s. falsus. Et dicit Abb. in c. significasti. pe. colum. de fo. compe, quod sic expressè non ualidatur sententia nulla, ut sententia, ita nec tacitè per appellationem. Et ideo dixit gloss. in cle. licet. de senten. ex. com. in vj. quod deserta appellatione adhuc dici potest de nullitate, contra gloss. c. statutis. iij. q. j. communiter damnatam. Tamen Domi. ibi in iij. col. uno casu fallut eam, uidelicet in uolente prosequi nullitatem per uiam appellationis coram iudice, qui adiit non potest, nisi per uiam appellationis, propter c. exhibita. de iudici. ubi appellans à processu nullo, debet in prosecutio ne probare legitimas causas appellationis. Sed si uellet prolequi nullitatem coram iudice, qui cognoscere potest de ea, uel adiit per uiam querela, potest. Ita gloss. in d. c. licer. Et adde Phi. in c. dilecto. xij. col. uer. octauo quæritur. de appel. qui dicit, quod appellatio non firmat actum, uel factum iudicis nullum, post Bart. in l. s. expressim. ff. de appel. ubi est text. in uer. unde si quis. & ibi Bart. uer. quero, quando ista duo. & Imo. in ix. col. & Raph. in iij. no. Non obstat. d. s. falsus. quia ibi non confirmatur factum iudicis, sed gestum à procuratore falso. Alijs quomodo possit appellari, si indicetur confirmatione. Idem Bal. in l. tale pactum. s. qui prouocavit. q. xij. ff. de pa. dicens, quod deserta appellatione non perditur prosecutio nullitatis: & sequitur Cardi. consil. lxxij. Omnis à me charitatis. h̄c. dubio. Et dicit Domi. in c. nullus. ante s. iij. q. j. quod donec constat de factitate mandati, tenet sententia in persona falso procuratoris: deinde falsitate detecta, si appellatur, sententia efficitur aliqua, quæ poterat exceptione elidi. Et dicit Bal. h̄c. quod contradicatio nullitatis ratificat sententiā etiam appellando, uel ad bonum uirum recurrendo. gloss. in l. C. de arb. nisi contradicatio habeat implicitū consensum. Exempli in d. s. falsus. Et iuxta hoc dicit Domi. in c. ut circa. s. alioquin. paulò ante s. de elec. in vj. non esse mirū, si in casu oneroso, tacendo quis cōsentit in casu d. s. falsus. quia refusio eorum, que gesta erat à procuratore, non poterat fieri per appellationem domini, nisi ratificatur. Vnde dicit Bar. in d. s. falsus. q. qui appellat, habet ratā sententiā: quia alijs ibi nō cōpetetius appellandi, nisi sententia esset aliqua, sed cōfirmat sententiā, tanq̄ si latam, non tanq̄ bene latam. Et idem dicit Bart. in l. s. s. in s. ff. de fer. & in l. arbitrio. in s. ff. qui satisda.

cog.

c. iurgan-

scripta concurrat, presumptio. gloss. pen. in c. sufficitate de rest. in integrum secundum Domi. in c. disciplina. xiv. di- stinct. ¶ Secundò cause: nam licet rigor scriptus non praferatur æquitati scripta, secundum predictos, tamē fallit in rigore positio in l. posterior. gloss. in uer. priuata, ante fin. in c. extirpande. j. de præben. & ibi Imol. viij. col. & Alexand. in d. placuit. Dic contraria, secundum Domi. in d. c. disciplina, licet non alleget dictam gloss. Nec obstat, quod l. posterior corrigit priorē, c. de const. in vj. quia uerum est, ubi contrariatur de directo posteri. Sed t̄ rigor & aequitas non sunt omnino contraria: quia aequitas temperat rigorem, secundum eum. Nec est uera gloss. in d. uer. priuata, ut ibi per Abb. in ult. col. post alios. ¶ Tertiò aduerte: quia in arbitrijs, ubi aequitas & rigor contradicunt, praferuntur aequitas etiam non scripto. Imol. in d. c. fin. iij. col. per authent. ut fuisse, quod præsta, ab his. Collat. iij. ubi iudices irane seruare aequitatem, quia intelligitur in arbitrijs. Alle. Innoc. in c. de constib. uide Bu. circa viij. col. De compromissio autem, uel rescripto, ut procedatur de aequitate, uide Lud. in rub. ff. de arbitri. j. col. cum concor. quas dedi in c. j. ad fin. de const. & in c. ex parte. lo. iij. de offic. leg. Et hac not. ¶ In t̄ quantum Abb. concludit, quod d. acceptado instrumentum laudi scienter sine protestatione, uidetur rati cari laudum, etiam si interuenit falsus procurator. Et gaudi limitationem Abb. h̄c ad d. s. falsus. uide delictum nisi silentio potuisse esse procurator propter inabilitatem: quia iudicium funditus nullum, non est ratificabile, ut h̄c per eum. Et quando appellando ab actu nullo inducatur confirmatione illius actus, uide Phil. in c. dilectio. in viij. q. de appell. Et per hanc iunctus his, quæ dixi in d. c. causam. apostillabis d. s. falsus. ultra alios ibi. ¶ Postremo omittit duo, que ponit h̄c Abb. Primum, nūquid iudex male pronuncians possit iterum pronunciare: quia posuit in c. in literis. de offic. dele. Secundum, de gestis ab executori Papali non uerificatis conditib. rescripti: quia de hoc satis dixi in c. fin. de presumpt. in iij. conclusione principali, allegando Abb. h̄c & alia.

S V M M A R I V M.

¶ Aequitas non scripta licet non praferatur rigori scripto, fallit tam, nisi pro aequitate non scripta concurrat presumptio.

2. Aequitas & rigor an sint contraria.

3. Sententia lata in causa criminali, an possit mandari executioni ante decendum.

4. Bononia antea vocabatur Theffalonica.

5. Causa desiderantes celeritatem, qualiter cognoscantur.

6. Celeriter uerbum, possum in commissione, an faciat causam summariam.

C A P I T U L U M II.

Vrgantium. ¶ Ad illud de Vrgantium. diffinitione aequitatis & rigoris, de quo h̄c per Abb. addere remissiones datas per Alex. in l. placuit. C. de iudic. & Abb. in c. magna de uoto, & in c. cum ad monasterium. in fin. de sta. mon. & in c. si clericus. iij. col. de fo. compe. gloss. in c. páratus. xxij. q. j. Bald. in l. si defunctus. ad fin. C. de suis & leg. & ibi de duplice aequitate: & Mod. in report. super dictis uerbis. Et ad de Archi. in c. primis. in uer. reuocetur. iij. q. j. ubi dicit, quod canonica aequitas scripta praferunt iuri rigor. Et quando aequitas preferatur rigor, uide Bu. Imol. & Abb. plenè distinguebatur, in c. fin. de transact. Sed caue tripliciter. Primo, quod t̄ licet aequitas non scripta non praferatur rigor scripto, secundū eos, tamen fallit, nisi pro aequitate non

r. 4

nino

nino Bald, in l. unica, vij. col. C. ne ex del. defun. Aret. in l. fin. s. tussus. x. col. ff. de appell. Bald. in l. unica, vij. col. C. de confes. Abb. in c. cùm speciali. s. portio. vj. col. j. tit. prox. gloss. in c. Romana. s. quòd si. in uer. manderur. & ibi Doct. de appell. in vj. Abb. in c. pastoralis. ad fin. princ. tit. prox. Card. consil. cij. Rap. in l. addic. C. de appell. Bald. in l. obseruare. proficisci. q. xij. ff. de offic. procons. Nellum in tract. bannitorum, in iiiij. parte primi temporis. Bart. in l. turti. s. j. ff. de infra. Mod. in lib. maiestis. & in uerb. & ibi caput. xij. col. illius uer. Et prædicta etiā limitantur, nisi statuta aliter prouideant, secundum quasi omnes prædictos, dum dicunt de consuetudine non expectari descendit. Et ita intellige, quod scribit. Ana. in l. non tantum. De plurimis autem remedij ad impedientiam, uel differendam executionem criminalem, uide Bart. de Verona in suis cautelis, in j. caute. cum multis seq. ¶ Dum gloss. & Doct. allegant c. cùm apud. ij. q. iij. uidetur, quòd ille casus occurrit Bononia, quæ t' olim uocabatur Thessalonica, secundum Imol. hic. Pro quo uide Arch. in c. conuenior. xxij. q. viij. ubi dicit, q. Bononia prius uocata est Ortu, postea Thessalonica, demum Bononia, ut habetur, secundum eum, in legenda sancti Petronij. & uide text. in l. si uindicari. C. de poen. qui concordat cum d. c. cùm apud. Et ibi dicit Bald. non statim obtemperandum rescripto, quo præcepis restringit aliquem punifendum seu erit contra monrem solitum. Et est speciale, secundum Salic. ibi, ne forte ex motu principis irati, uel male informati sequar præcipis iniustitia. ¶ Idem t' ad cognoscendas causas, quæ propriè de sua natura celeritatem exigunt. Vide gloss. in c. fin. in uer. celeritatem. de elect. in vj. Et vide tur esse in arbitrio iudicis, quæ sit talis, secundum Host. & Ioan. An. in c. iij. de or. cog. & Abb. in c. j. de mu. pet. Facit gloss. in uerbo, celeri. in c. potuit. de loc. & in c. quam sit. in uer. celeritate, de elect. in vj. dicentes in arbitrio iudicis esse, quòd aliquid dicatur fieri cum celeritate. Facit gloss. in uerbo, celeri. in c. si quis. de re. eccles. non alie. Et tene menti, quod not. But. in c. ex insinuatione, ad fi. tit. prox. ubi dicit, quòd licet ad finitam appellacionem non possit iudex a quo, præfigere tempus appetanti, ut ibi, tamen fallit in causis exigentibus celeritatem. Allec. Arch. j. q. vj. in summa. Dic cōtrā: primò, quia etiam hoc casu militat ratio d. c. ex insinuatione. prohibens assignari terminum, per quem habeant accelerari gressus superioris. Secundò, quia Arch. hoc nō dicit: sed loquitur de iudice ad quæ, qui bene hoc potest, per c. oblatas. j. tit. prox. Et pulchre reasumit Phil. eo. tit. c. personas. iij. col. uer. octauo & ultimò. Vnum autem importat notanter dictum Arch. quòd si talibus causis iudex ad quem, nedum potest, sed debet terminum assignare. Et ita omnes in d. c. oblatas, ut etiam ibi per Phil. vij. col. ¶ Scias etiam, quòd t' uerbum Celeriter, uel simile, appositum in commissione causa, non facit eam summariam. Lud. in l. s. iij. col. de uerbo. obli. quia alias omnes causa essent summaria, per istum text. qui non præsumitur uoluisse hoc inducere: arg. c. ecclesia. lo. j. de elect. secundum eum, cuius dictum uerum est, quòd dictio Celeriter, Statim, Incontinenti, & similes, non faciunt causam summariam, ut latius per Lud. ibi. Sed ista inducione non urget: quia, secundum Aret. ibi ad fin. iste text. non loquitur de celeritate expediendi processum, sed de eo, quod pertinet ad iudicem, id est, de celeritate in diffinendo causam. Quod potest intelligi, quando plenè est cognitum, sicut admonet iudex in l. proponendum. s. fin. autem utraq. C. de iudic. Et addit, quòd super rebus, quæ brevissimo tempore corruptionem accipiunt, debet causa terminari in iudicio adeo celeriter, quòd reus non corrumpatur. Bart. in l. si prius. x. q. ff. de ope. no. nun. inferens, quòd causa officij duorum mensium debet ita citò expediri, quòd tempus non in-

cipiat trahere. Et non dicas, duplicabitur tempus, iuxta l. & ideo. ff. de uerb. obl. quia illud fit in his, quæ cursu temporis non pereunt. secus, si pereunt. l. si ususfructus mihi in biennium. ff. de usufr. leg. ubi lapso biennio est alius ususfructus. Ideo debetur estimatio. Ita hic lapsus tempore est aliud officium. Et si unus annus pertransi set, posset agi ad interesse tantum, per illum tex. Ad hæc bo. text. & ibi Bart. in l. ff. de glan. leg. De sententia autem lata præcipitanter sine matura cognitione cause, utrum sit nulla, uel ir- a [In c. ecclesia] ritanda, est quæstio ampla, quam pos- Vbi uide, quæ di- sū in c. ecclesia 2. v. col. cum xx. seq. de xiiij. apost. const.

S V M M A R I V M.

1. **G** Concilium an posse absoluere episcopum.
2. Regula, qui non potest condemnare, non potest absoluere: fallit duobus modis.
3. Iudicare qui non potest, potest tamen cognoscere, dum modo non uult cognoscere, de facto maioris, & nisi sit notorium, &c.
4. Ura, quæ loquuntur episcopos suis damnatos ab inferioribus à Papa, loquuntur aut de iure antiquo, aut de mandato Papa.
5. Depositio sacerdotis requirit consensum omnium iudicium. Addendum.
6. Capitulum potest deputare aliquem, qui eius uice actum expedit in arbitriis, in quibus requiritur presentia & consensus capituli.
7. Concorditer uerbum, importat Nemine discrepante.
8. Episcopi intervenientes in depositione sacerdotis, an sint iudices, uel solus archiepiscopus.
9. Episcopi numerus an requiratur in actuali degradatione sacerdotis.
10. Episcopi an debeant uenire suis sumptibus ad degradationem sacerdotis.

C A P I T U L U M III.

N On potest. ¶ Ad illud de positione episcopi, in quo optimè scribit h̄ic Abb. addit. But. in c. x. col. uer. oppono quinto, quòd causa de iudic. à quo Abb. omnia h̄ic posita subtraxit. ¶ Et eorum dictis addit primò, dum dicunt, quòd t' concilium non absolvit episcopum: & uide Domi. in c. accusatus. iij. q. vj. & in c. præceptis. in xij. distinc. ubi idem tenet alle. l. j. in medio, in cle. cùm à repulso. de app. quæ dicit, quòd condonatio & absolutione procedunt à pari. Item quia standum est regula, quòd eius est absolvire, cuius est condemnare^b, c. uer. b. de poen. distinc. j. & in terminis ponderat text. in c. multum. ibi, nihil b. Condemnare]

Addit text. in l. iij. ff. de re iudic. & ibi uide Ang. qui dicit, & hoc, nisi alter expressè ea uocatur: & uide Imol. in c. pen. s. dema. et obed. in ij. fallen. & ibi ad q. aliquas.

¶ Scias t' tamen, quòd dicta regula, quòd qui non potest condonare, non absolvit: fallit duplicitate. Primo, quando ius dat utrancp potesta- tem uni, & ius novum correctoriū auferit ei potestatem condemnandi ab illo certa solennitate: quia potestas absoluendi remaneat incorrecta: gloss. singul. in cle. j. in uer. contra eos. de haereticis. Et eam sequitur ibi Cardin. respondendo motiuis Perr. de Anch. ibi aliter tenet. Et difficultatur iste punctus, uolendo investigare, utrum

De sententia & re iudicata.

urum regula iuris antiqui & quis parans duo, si corrigitur in uno, dicitur correcta in alio. Et pro op. quòd nō facit vulgaris regula, quòd non mutatur, quare stare prohibetur, l. præcipimus. C. de appell. tamen Aret. in rubr. ff. de acquir. poss. h̄. col. reprehendit gloss. & Card. ubi 5. per rationes, de quibus per eum. Pro quo facit: quia si datur potestas condemnandi, hoc est in favore actoris: si censetur data potestas absoluendi, hoc est in fauorem rei. Sed iura etiam correctoria extenduntur de auctore ad reum: gloss. in cle. saep. in uer. uoluerit. de uer. sig. late Pet. de Anch. in rep. c. xiiij. q. uers. subi. cito simili questionem, de constit. Ad idem text. in l. solent. ff. de offi. procons. qui loquitur in materia fiscis, ut ibi in uer. extraordinarium. Et tamen dicitur ibi, quòd si committatur animaduersio, & sic condemnatio, non poterit illi absoluere quia non ualuit commissio condemnationis. Ergo ibi manifeste patet, quòd si ualuerit commissio animaduersonis, potuisse absoluere. Et hanc inductionem habui à Barth. Soci. Cui addit, quòd lo. An. in certis addit. ad gloss. Clementinorum reprobat gloss. in d. cle. j. quia non minus periculum est ibi in absolutione, quām in condemnatione. Tamen illam glo. sequitur ibi Imol. iij. col. alleg. not. per gloss. in similis in l. haeres absens. ff. de iudic. & in c. j. ne cle. uel mo. in vj. & in c. licet canon. de elect. eo. l. ¶ Posset dici dictam gl. non procedere, non ex eo, quòd ista fallentia sit falla, sed quia in absolutione est ibi eadem ratio, quæ in condemnatione. Vbi autem hoc nō est, procedet fallentia, quam firmat Domi. in c. inferior. ult. col. xxij. distincta. ¶ Fallit secundò d. regula in habente ex priuilegio potestatem absoluendi: quia talis non potest ligare. Ioan. An. in c. canonica. de sentent. excom. Vnde legatus, qui absolvit non subditos, c. pen. de offi. leg. non excommunicat eos, per c. iij. de sentent. excom. in vj. Et prior ordinis Hierosolymitanus potest ex priuilegio absoluere generali, nō tamen excommunicare, secundum ipsum. Et ita not. Domi. in d. c. inferior. & Imol. in c. cùm inferior. & obli. de ma. & ob. & ibi posuit quād alia, circa prædicta. Vide ibi. ¶ Secundò in quantum But. in d. c. & Abb. hic dicit, quòd sicut concilium provincialē nō potest episcopum depouere, ita non potest pronunciare deponendum esse, contra gloss. in c. frater noster. xvij. q. & in c. biduum. iij. q. vj. Ad multa in contrarium prodictis gloss. quia Arch. in c. saluo. ix. q. iij. concordat cum eis. & Ioan. An. c. j. de offic. leg. dicens, quòd legatus potest pronunciare episcopum deponendum.

Deponere] Epis. a dum, licet non deponere. Facit, quod scoporū depositio quibus uereli & Bald. in c. at si cleric. ult. col. de iudic. & Domi. in c. iij. col. de poe. in vj. dicentes, quòd licet electus nō possit depositare clericum, gloss. in d. c. transmissa. nō hoc uetus.

¶ Deponere] Epis. a dum, licet non deponere. Facit, quod officialis prohibitus à statuto aliquem bannire prope finem officij, uel absoluere, potest tamē pronunciare bannendum, uel absolucionem esse: quia aliquid est restituere, aliud est restituendum dicere, l. fi. C. ubi, & apud quem. Et ita lac. de Aret. Cyn. in l. c. si aduer. liber. secundum eum, qui tamē non firmat. Sed Bar. firmat in l. solent. ad fi. pr. ff. de offic. procons. Facit gloss. in l. cogniti. s. ut possit condonare, tamē potest pronunciare deponendum. Ideo dixit Alb. in iij. parte statutorum. q. lxxij. led pone, statuto, quòd officialis prohibitus à statuto aliquem bannire prope finem officij, qui licet in hoc uerbo uideatur dubitare de primo dicto, forte propter uiolationem exemptionis, quā dicta citatio uidetur inducere: tamen cōsidero, q. talis citatio nō est arctatio, sed simili illi, qui habet clausulā. Si tua putas interesse, quæ nō arcta uolentē cōparere. Et ideo potest fieri etiā nō subdito, putata per iudicē latū clericis. Bal. in l. testamēta. h̄. col. C. de testa. & ibi Paul. h̄. col. dixi in c. ecclesia. ad fi. j. q. de consti. Tamen nō effet tutum recedere ab op. But. & Abb. h̄. c. quia licet ista differat cōdemnare, uel Condemnandū dicere, tamē oportet, q. habens ita iudicare, habeat potestatem decidendi. Hanc autē non habet cōsiliū. Et ita etiam Abb. in c. j. de accus. Et pro hoc quia dicti canones prohibent diffinitionem inferiori à Papa. Et istud est diffinire, fin. istos. Est uerum, q. quādo cōsiliū doctoris dicit quē cōdemnandū, si index dicat.

402 c. non po

tēst.

eius, cui mand. est.

iuris, dicit, quòd

semper dubitauit

de hoc. Ego te

ne, quòd ex quo

potest delegari cō

gnitio & pronun

ciatio, quid quis

sit mittendus in

possessionem, ubi

per Bar. in d. l. co

gnitio. & Bar. in

l. nec quicquā,

ubi decreta, do

offi. procons. mul

tō fortius debet

posse delegari i

psa realis misio,

que expedit p

actus facti et ma

xime in iis cau

sis, in quibus mo

dica cognitio sup

ficiat, et ipsa mis

sio parvum incō

modum affert.

Non condemna

nat] Addit. Phil. in

c. cùm uenerabi

lis. 3. de except. in

xx. col. et quod

dixi ibi in apost.

¶ *Vt in consil. 1 a dicat, Pronuncio, ut in consilio 2 dicitur condemnare, ut dixi in c. cum uede offic. deleg. in iij. col. et quod ibi ex eo, quia ista uerba, Dicimus cōdem dixi in apostol.*

nire, non prohibetur absoluere, ut probat text. not. in l. fin. C. ubi sena, uel cl. dicens, quod rectores prouinciarum possunt cognoscere de criminalib. causis illustrum cum hoc, ut si uideant tales absoluēdos, possunt absoluere: sed si uiderent illos condemnandos, nec possunt illos condemnare, nec punire, sed debent referre causam principi. Ex quo tex. intulit nouum uerbum Mari. in c. qualiter lo. ij. q. v. artic. xiiij. de accus. quod licet uicarius episcopi ex generali mandato non potest punire, c. ij. de offic. uic. in vj. tamen sicut potest inquirere, secundum loan. Mo. Lap. & Domi. ibi cōtra loan. An. & cum eis est Rot. de offic. ui. viij. in antiquis, ita potest inquisitum absoluere absq; alia relatione ad superiorem: & dicetur facta inquisitio & absolutio ex potestate ordinaria uicarii non impedita, per illum text. nisi respectu punitio & correctionis, de quo nunquam sis oblitus: quia est dictum peregrinum. ¶ Dum t̄ tangit Abb. de depositione sacerdotis, addit primō Domi. c. ij. de pecn. in vj. ubi sequitur dicta loan. An. de quib. per Abb. hic, quod numerus episcoporum, de quo hic in gloss. non requiritur in depositione actuali: quia est superfluous. Imo quando episcopus nō intendit post uerbalem imponere actualem, non est opus dicto numero, secundū ipsum. Et idem Abb. in c. at si clericis. q. de adulterijs. xxij. col. de iudi. Et habes unum casum, in quo non requiritur dictus numerus. Alius est in depositione à solo beneficio: gloss. xv. q. viij. in sum. Alius est in depositione ab ordine propter heresim, c. j. de hære. in vj. conuocatis tamen abbatibus & alijs, de quibus ibi. Et etiam not. casum, in quo non episcopus depositus à solo Papa, uidelicet in eo, qui renunciavit episcopatu, qui propter populi sententiam possidere non potuit: & hoc in memoria pristina dignitatis: gloss. fin. in c. si qui episcopi. xci. distinc. arg. l. ff. de decur. ubi qui desit esse decurio, non torquetur in memoriam præteriti officij.

¶ *qua s. non adducta. ¶ Et addit, quod t̄ omnia iura, in quibus reperitur episcopos fuisse quādoq; damnatos ab inferioribus à Papa, loquuntur aut de iure antiquo, aut de mandato Papa. Domi. in c. quorundam. xxxiiij. distinc. & in c. primates. ij. q. j. ita intelligens c. ex tua. de cle. non refi. Nec legatus de latere potest episcopū depone: gloss. in c. si quis autem. xcij. distinc. in c. decreto. ij. q. v. in c. de offic. deleg. & ibi Abb. ij. col. & Arch. in c. cuius in agēdo. ij. q. viij. & Domi. in d. c. primates. Nec etiam patriarcha: Domi. in c. renouantes. xxij. distinc. gloss. in c. accusati. ij. q. vj. Ad c. quia suffici. ibi, à suo patriarcha, ij. q. v. respodetur, quod fuit specialis commissio, secundum Arch. & Domi. in d. c. renouantes. cōtra glo. ibi. Et scias, quod ista causa non est delegabilis: gloss. maior in c. inquisitionis de hære. in vj. Quod not. ad materiā in c. in archiepiscopatu de rapto. & c. quod sedem. de offic. ordin. ubi dixi. Vide etiam Domi. post Arch. in c. illud. ij. col. xxij. distinc. ubi dicit, quod si contra electum confirmatum tantum sufficit ille numerus episcoporum, qui sufficit contra simplicem presbyterū, per c. si quis. & c. felix. xv. q. viij. secundum eos adducentes etiam c. ij. de transla. præla. in uer. cūm nerō, ubi ante consecrationem ecclesia eius dicitur adhuc, quo ad quādam uidua. Faciunt, quia posui in c. eam te. de re script. in princ. ponendo, quid differat electus à consecrato. Tamen depositio utriuscō pertinet ad solum Papam, d. c. ij. uer. si quid ergo. Et vide Domi. in c. multis. ad finem, xvij. distinc. ubi dicit, quod in causa criminali episcopi debent omnes episcopi esse concordes nullo discrepante, contra gloss. ibi: & reprobat gloss. hsc uolentem, quod illud non procedat, nisi quando cognoscitur ex delegatione Papa; quia idem alīas per istum text. in uer. concors. Et subdit Domi. quod t̄ in depositione sacerdotis requiritur etiam cōsensus omnium iudicū. Cetera de hac materia depositionis episcopi, aut discussionis cause criminalis in alīcas personam mota, uide per Marth. in d. c. ij. de accus. j. col. cum duabus seq. ubi refert dicta per Abb. hic, & aliquid addit. Et licet canones prohibentes in hac materia iudicare, comprehendant etiam absolutionem, secundum prædictos: tamen in alia materia, qui prohibetur cōdemnare, uel pū*

nire, non prohibetur absoluere, ut probat text. not. in l. fin. C. ubi sena, uel cl. dicens, quod rectores prouinciarum possunt cognoscere de criminalib. causis illustrum cum hoc, ut si uideant tales absoluēdos, possunt absoluere: sed si uiderent illos condemnandos, nec possunt illos condemnare, nec punire, sed debent referre causam principi. Ex quo tex. intulit nouum uerbum Mari. in c. qualiter lo. ij. q. v. artic. xiiij. de accus. quod licet uicarius episcopi ex generali mandato non potest punire, c. ij. de offic. uic. in vj. tamen sicut potest inquirere, secundum loan. Mo. Lap. & Domi. ibi cōtra loan. An. & cum eis est Rot. de offic. ui. viij. in antiquis, ita potest inquisitum absoluere absq; alia relatione ad superiorem: & dicetur facta inquisitio & absolutio ex potestate ordinaria uicarii non impedita, per illum text. nisi respectu punitio & correctionis, de quo nunquam sis oblitus: quia est dictum peregrinum. ¶ Dum t̄ tangit Abb. de depositione sacerdotis, addit primō Domi. c. ij. de pecn. in vj. ubi sequitur dicta loan. An. de quib. per Abb. hic, quod numerus episcoporum, de quo hic in gloss. non requiritur in depositione actuali: quia est superfluous. Imo quando episcopus nō intendit post uerbalem imponere actualem, non est opus dicto numero, secundū ipsum. Et idem Abb. in c. at si clericis. q. de adulterijs. xxij. col. de iudi. Et habes unum casum, in quo non requiritur dictus numerus. Alius est in depositione à solo beneficio: gloss. xv. q. viij. in sum. Alius est in depositione ab ordine propter heresim, c. j. de hære. in vj. conuocatis tamen abbatibus & alijs, de quibus ibi. Et etiam not. casum, in quo non episcopus depositus à solo Papa, uidelicet in eo, qui renunciavit episcopatu, qui propter populi sententiam possidere non potuit: & hoc in memoria pristina dignitatis: gloss. fin. in c. si qui episcopi. xci. distinc. arg. l. ff. de decur. ubi qui desit esse decurio, non torquetur in memoriam præteriti officij.

b Episcoporum] Per quod episcopos fiat depositio, & per quod degradatio, vide Spec. in tit. de accus. v. ij. uer. item terminum. et seq. ubi etiā habet formam depositio. Et de hac materia depositio, quare fiat, et quomodo, & c. quibus, et de eius effectu, uia de plenē per firma, in suo tract. de episcopo. liij. lib. viij. parte.

not. Abb. in c. quia propter. s. pen. de elect. dicens, quod extra casum electionis potest quilibet canonicus committere alteri uices suas, dum modō non extraneo. Obstat gloss. in cle. dudum. in uer. præsentari. de sepult. quae uult, quod ille dicitur præsens, qui adest sensibus corporis. Et ubi exclamat Abb. colligens, quod ubi requiritur

requiritur præsentatio personarum, debet fieri corporaliter. Et ex ea inferi. Abb. in c. cūm parati. de appell. quod ubi requirit statutum præsentiam propinquorū, non sufficit, quod mittat procuratorem. Ad quod multa pulchra allegat ibi Phil. ult. not. Facit gloss. in c. fin. de dīlat. & ibi Abb. v. col. repentes, quod dixi de procuratore. Soleo ponere in c. causam matrimoni. de offic. deleg. Ergo non uideretur, quod ubi requiritur præsentia capituli, sufficiat mittere substitutos. Dicebam alijs, quod ubi materia cōcernit inductriam persona, & personam uerisimiliter bene informatam, qua de actu sien do, uel non siendo iudicare non potest, nisi assistens eius expeditioni & examinationi, tunc uerbum Præsentia, intelligatur de propria. Sic procedit, quod est di cīum de præsentia propinquorum: saluo, nisi procurator haberet specificum mandatum, per quod nihil à se ipso declararet, sed iuxta formam mandati, per c. pen. cum ibi not. de elect. in vi. maximē ubi absens esset legi timē impeditus, iuxta dictum Ang. in I. Pomponius. in princ. ff. de procur. ubi dicit, quod ubi exiguit præsentia personalis, non sufficit mittere procuratorem etiam cum speciali mandato, nisi subsidente impedimento personaliter comparendi. Ex quo infert Aret. in c. licet ex quadam. viij. not. de testi. ita est limitandam gloss. in c. statutum. in uer. per seipso. de proben. in vj. Vbi autem non requiritur inductra persona, & ita potest infor mari de actu siendo substitutus, sicut principalis, tunc habens interponere præsentiam suam, potest uices suas committere: & procedit dictum Abb. hic, pro quo facit. in causis. g. fin. de elect. ubi dicitur fieri de unanimi consensu capituli, quod fit ab illis, in quos capitulum transitulit potestatem. Et addit, quod canonicus debet committere uocem uni de capitulo nō extraneo, ne parent extraneis secreta capituli. loan. And. in reg. quod alīci gratiosē. pen. col. de reg. iur. in vj. & Ab. in c. consti tutis. pe. col. de appell. Facit c. pen. de elect. in vi. Et not. quod quando requiritur consensus expressus, non sufficit sola præsentia. Domin. c. viij. col. de re. eccl. non alie. in sexto. Facit, quod not. Abb. ij. uol. consilio xl. Statum in effectu sic proponitur statuto Senensi, &c. ubi in ij. col. uideatur expresse uelle, quod statutum requiriens præsentia propinquorum in contractu, dicitur requiriere præsentem. Et ubi requiritur præsentia alīcius, illa sufficit etiam cum silentio. Domi. in c. fin. in princip. in v. not. de concess. proben. in vj. per illum text. in uer. in fratrum nostrorum præsentia. Pro quo uide innocent. in c. uestra. de loc. cuius uerba ornauit in c. cūm omnes. xxij. col. uer. juxta hoc positum. de constit. Nunc autem attende diligenter: quia sentit hic Abb. quod tura dicentia episcopum debere diffinire causas cum præsentia suorum clericorum, uel episcoporum, important & debent requiri eorum consensum. Bald. uero. in l. nam ita diu. post princ. ff. de adopt. sentit, quod præsentia importet consilium. Sed Archid. in c. episcop. nullus. xv. q. viij. uideatur uelle, quod per ista uerba clerici fiant coniudices & collega episcopi: & sic requiratur eorum consensus. Idem sentit gloss. eadem causa, q. viij. in sum. Sentit etiam Bald. in l. cūm hi. in princip. ff. de transact. in libris quorundam, non in meo, dicens, quod quia in donatione requiritur insinuatione superioris video debet eam admittere. Et quod præsentia importet consilium, sentit gloss. in l. si quis mihi bona. g. si. in uer. puto. ff. de acquir. hære. Sed neutra istarum opinioni uera, secundum Aret. ibi, quod sicut uerbum Conscientia, non importat neq; consilium, neq; consensum, l. omnium. C. de testa. & per ipsum in d. l. si quis. g. suffum. ita nec præsentia: quia ista uerba uidentur idem significare. Et etiam text. in d. l. omnium. loquitur de actu, qui fit in præsentia principis. Et ita Bartol. in l. Modestinus. ff. de dona. dicens per d. l. omnium. sufficer ad insinuationem præsentiam iudicis absque eo,

quod aliquid dicat. Not. Bald. in l. illud. ij. col. C. de sa crofanc. eccl. Operatur autem fatis præsentia alīcius, putat iudicis, uel propinquorum in contractu minoris: quia non patientur dolore aliquid fieri. Item celiabit metus, in l. transactionem. C. de transact. secundum Aret. in d. g. fin.

a. in. transactionem] Et ibidē ad hoc uide Sali. hoc idem tenentem, alleg. etiam per do. Soci. in consil. clxiii. incip. C. pio primum consultations. circa princip. oj. col. in ij. parte, chart. clxvij. ubi hoc declarat & limitat, ut per Ang. in cō filio cebxx. inci. Reperitur in qua dam charta. Et si it consilium Peru sinum, ut patet ibi ex subscriptio ne, quando perso na, que infert meum, uerisimili ter potest inferre etiam præsen tibus amicis, ut in tyranno. Et facit, quia fortior præsumptio tollit mīnus forte. Idiuu. ff. de in. integ. rea sit. Et ut per do. Soci. in consil. xxij. incip. Vbiſ et diligenter lecū. uer. predicit not. ibi, item recedere. in j. parte, chart. xxxvij. Et ad pre dicta uide omni no do. Francisc. de Aret. in d. l. transactionem. et ibi uide Bart. Et Bald. in l. poll. in j. col. ad fin. uer. scilicet tertio op. C. de his, quia bus ut indig. Et Bartol. in l. Fran. à fratre. in xxij. col. in uer. tertio quero. ff. de cons di. inde. ex in l. ff. in princip. in ij. not. ff. quod me tu cauf. Et Bal. in l. ite sacramen ta. ij. col. uer. scilicet quarti quero. de pace iur. fir.

Nam

Nam adhuc terum est dicere, quod diversificat praesentiam a consilio. Si enim praesentia importaret consilium, certe frustra adderet ibi texcasum, in quo opus sit praesentia. Vnde quicquid dixerim s. & in c. cum omnes pen. chart. uer. quinta declaratio de consti. Cogitabam, nunc ex tempore non posse dari doctrinam certam, sed inspicciendam esse materiam subiectam per enumerationem diuersorum casuum, in quibus sit mentio de praesentia. Aliquando enim agitur de praesentia alicuius, non ut ipse iudicet, sed ut de eo iudicetur, an sit idoneus, uel non: & tunc debet personaliter praesentari, nec sufficeret presentare per procuratorem, uel literas. Ita procedat glossa in d. c. dudum, cum suis concorditer. Aliquando requiritur praesentia alicuius, non ut ipse iudicet, uel iudicetur, seu consulat: sed solum, ut actus solennizetur ipsius praesentia, ut est, quando requiritur praesentia testium: & tunc non important neque consilium, neque consensum. Et ita procedat l. coram, in fin. ff. de uer. sign. dicens, quod ubi requiritur aliquis fieri coram aliquo, sufficit, quod sit praesens, & intelligat: nechaber exquiri eius uoluntas, nec potest contradicere actui. Idem, quando quis citatur, ut sit praesens ad sententiam, uel ad uendum fieri actum, in quo non habet consulere, neque consentire: & ita propriè loquitur Bald. in d. i. nam ita diu non dicens, quod praesentia importet consilium, sed dicit, quod quandoque aliquis citatur ad praesentiam: & tunc sufficit praesentia, etiam si contradicit: quandoque ad consilium, & tunc sufficit audiuius eius consilium, nec arctat ad sequendum, per not. in c. ex parte, de consti. & in c. cum olim, de arb. & in l. j. ff. plures. ff. de exercit. per Bart. Quandoque ad consensum: & tunc requiritur consensus. Quandoque ut opponat, quicquid uult: & tunc cauditur, si iusta causa opponit, secundum eum. Et ita etiam loquatur cle. causam, in princ. in uer. praesentia, de elect. ubi sufficit applicationem interponi in praesentia electi, uel procuratoris suis. Aliquando requiritur praesentia aliquorū, non ut per ipsam solennizetur actus, sed ut eorum consilio & consensu reguletur, uel ab eis resit possit illicito contrari: & tunc credo, quod si contradicunt iusta ratione, actus in contrarium factus erit nullus. Nam si dispositio requirent eorum praesentiam, non loquitur de consilio, uidetur in dubio requirere consensum, ut eorum praesentia sit efficacior: consilium enim non arctat, ut prædicti. Et prædicta sunt indubitanter uera, saltem in duabus casibus. Primus est, quando dicitur, Ab omnibus & singulis. Et ita glossa in d. c. ubi periculum. ¶ Secundus est, quando materia tangit singulos, ut singulos: quia requiritur omnium consensus, per l. Sabinus. ff. commu. diu. Sed quando referuntur dicta uerba ad collegium, ut uniuersos, res est magis dubia, per predicta. Tamen tenenda est simpliciter opin. Abb. per adducta ab eo. Cui addit Card. in cle. ne Romani. de elect. in uer. eo ipso. ubi ad hoc extollit glossa, ubi inferens ad statuta & constitutiones synodales. Idem glossa in c. c. p. plures, tamen illa est operatio contingens & casualis, sed consensus operatur de necessitate. Et ita loquitur Arch. in d. c. episcop. & expressius Imo. in d. c. graue. vij. col. uer. circa iij. de præb. quia cum iura requirant, quod archiepiscopus faciat ista cum consilio, uel episcopus cum alijs episcopis, in intelligitur, quod habeat consensum. Si enim requiriatur consilium, tantum uidetur solus habere expedire, ut in simili per Innoc. in c. si archiepiscopus de tem. ordin. Et idem Abb. hic in pen. q. Et quæ dixi in hoc ultimo casu de praesentia, putare procedere, ubi requiriatur conscientia alterius ad integrandam personam ob etatem, uel sexum imbecillem, uel ad augendum iudicium habetis expedire aliquid. Fatoe, quod si ille, cuius praesentia, uel conscientia requiriatur in actu, auditis audiendis raceat, cum etiam posset libere loqui & contradicere, dicitur actus uale: re: quia presumitur tacuisse, uidens nihil reprehensibili agi. Et concedo non esse necessarium, quod loquatur, sed dico necessarium esse, quod possit loqui, si uelit, & actum impedit. Et si forte ista fuit mens Arc. clare locutus est, & prædicta sint acta non animo mordendi, sed declarandi; nec alibi reperies. ¶ Verbum t Concor-

diter, & simile, importat Nemine discrepante. Abb. hic copiose, dicens se posuisse noua contra glossa. & Car. hic. a Discrepante] Addo. Alexan. de Imo. in consil. xxvij. q. ii. & ramen sufficit maior pars. Ad idem text. in c. cum nobis olim, in uer. concorditer, functo uer. appellatione de elect. Ad idem c. cum olim, i.eo, cum glossa in uerbo, plena, ubi probatur fortius, quod factum à maiori parte, dicitur factum in concordia plena. Ad idem glossa in c. ubi periculum. s. idem quoq. in uerbo, singularis, de elect. in vj. Nisi dicatur Concorditer à singulis, prout ibi. Et idem Bald. hic, dicens, quod tierbum Concorditer, relatum ad collegium, uerificatur in parte maiori: secus, si ad singulos. Et ideo dicit Card. hic, quod aprobatus à maiori parte Doctorum, potest dici approbatu concorditer: & statutum prohibens compromitti, nisi omnes de familia concorditer assentiant, uerificatur assentiente maiori parte. Similiter dicit Bald. in c. licet. in princ. de elect. quod factum à maiori parte, dicitur factum concorditer, nisi dispositio requiriatur plenam concordiam. Nec obstat d. c. cum olim, quia ultra Bald. respondebitur. Si similiter dicit Bald. in c. cum inter canonicos. in princ. de elect. quod gestum à maiori parte, dicitur factum concorditer, loquendo de propria significacione relata ad capitulum. Et idem, si referatur ad numerum, quod electio dicitur concors. Similiter dicit Bald. in d. c. cum olim, i.eo, quod dicta uerba in scriptis uerificantur in maiori parte: sed in statuto requiruntur omnes: quia scriptum interpretatur secundum ius, statutum autem strictè. Similiter dicit Bald. in c. fin. pen. col. uer. sexto quarto. de præsum. quod si in scripto est clausula, Si concorditer à capitulo fuerit receptus, requiritur omnium consensus: secus, si diceretur, si illi de canonica fuerint concordes: quia refertur ad personas, non ad capitulum, quod consistit in maiori parte. ¶ Et prædicta sunt indubitanter uera, saltem in duabus casibus. Primus est, quando dicitur, Ab omnibus & singulis. Et ita glossa in d. c. ubi periculum. ¶ Secundus est, quando materia tangit singulos, ut singulos: quia requiritur omnium consensus, per l. Sabinus. ff. commu. diu. Sed quando referuntur dicta uerba ad collegium, ut uniuersos, res est magis dubia, per predicta. Tamen tenenda est simpliciter opin. Abb. per adducta ab eo. Cui addit Card. in cle. ne Romani. de elect. in uer. eo ipso. ubi ad hoc extollit glossa, ubi inferens ad statuta & constitutiones synodales. Idem glossa in c. c. p. plures, tamen illa est operatio contingens & casualis, sed consensus operatur de necessitate. Et ita loquitur Arch. in d. c. episcop. & expressius Imo. in d. c. graue. vij. col. uer. circa iij. de præb. quia cum iura requirant, quod archiepiscopus faciat ista cum consilio, uel episcopus cum alijs episcopis, in intelligitur, quod habeat consensum. Si enim requiriatur consilium, tantum uidetur solus habere expedire, ut in simili per Innoc. in c. si archiepiscopus de tem. ordin. Et idem Abb. hic in pen. q. Et quæ dixi in hoc ultimo casu de praesentia, putare procedere, ubi requiriatur conscientia alterius ad integrandam personam ob etatem, uel sexum imbecillem, uel ad augendum iudicium habetis expedire aliquid. Fatoe, quod si ille, cuius praesentia, uel conscientia requiriatur in actu, auditis audiendis raceat, cum etiam posset libere loqui & contradicere, dicitur actus uale: re: quia presumitur tacuisse, uidens nihil reprehensibili agi. Et concedo non esse necessarium, quod loquatur, sed dico necessarium esse, quod possit loqui, si uelit, & actum impedit. Et si forte ista fuit mens Arc. clare locutus est, & prædicta sint acta non animo mordendi, sed declarandi; nec alibi reperies. ¶ Verbum t Concor-

¶ s. fin.] ibidem a in l. & suum. s. fi. aff. de paci. quod in uide ad hoc Bald. strumentum dicens dictum concorditer, quando unus discrepauit, est falsum, per prædicta. Cum quibus reuera est glossa in c. de ma. & obed. dpm ponit, ut diauersa, concordem & maiorem partem, ut ibi per Imo. licet But. & Abb. ibi habeant eam pro conformi isti, & ambas reprobent. Cum istis concordat Bald. in consilio schismatis, post in rub. C. si quis aliquis test. proh. xij. col. uer. & est notandum, quod duplex est concordia. & Ludo. in l. illud, alia est l. inter omnes. ff. qui satia. da. cog. & Alex. confi. mihi cclxv. In causa & liste uerten. te inter Francischinam. s. col. uolens, quod stante compromiso, quod arbitri concorditer pronunciét, operet, quod nemo eorum discrepet, post Spe. in t. de arbit. s. fi. uer. quid si est actum in c. promissio. Idem dicit de uerbo Pariter, c. cum in iure de elec. & ibi Bu. in iij. col. Ldem de uerbo Vnanimiter, c. & c. fi. de post. prela. & uatrici. Bu. & Imo. in notabilibus, & But. in c. dilectus. circa prin. de t. or. & in c. c. eccl. in fin. de cau. pos. & prop. & tex. in d. c. in causis. in uerbo, unanimitate c. tulerunt, iuncta glos. in t. uice omnium. & tex. in c. ad aures. ibi, unanimitate, uno excepto, qd met. cau. & ibi Abb. & Imo. Cum istis concordat Aret. in l. pro ha. redé. in fin. de acqui. hær. Commemoratis quibusdam ex prædictis circa uerba Ludo. in d. s. Cato. in fin. & quod not. Bart. in l. quicunq. in fi. C. de omni agro deser. lib. x. ubi dicit per illum text. cum glo. quod si statutum dicit, qd aliquid debeat fieri cum consensu omniū, satis est, qd fiat à maiori parte. Alleg. etiam Ab. in c. j. de his, quæ fi. à ma. par. cap. ubi uult, qd etiam si dicatur, qd omnium consensu debeat aliquid fieri, sufficit maior pars. Sed Abb. in libro meo, forte in correcto, non dicit hoc, nec forte procederet, per prædicta: quia re iera uidetur paria, requiriere consensum omnium, uel cōcordem: & per tex. in reg. quod omnes tagit. lib. vj. ubi uerbum Ab omnibus, importat, Nemine discrepante. ¶ Limitata duplicitate hanc op. communem. Primo, nisi talia uerba proferantur in dispositione noua super negotio uniuersitatis, in quo alias sufficiat major pars: quia si princeps ita dispónens per viam mādat, dicat, siendā esse in plena concordia, exponit, i. à maiori parte, c. cum non præsumatur uelle iura immutare. Vnde uerba debent imprincipiari. Ab. in c. cum olim. in fi. eo. per illum tex. cum gl. fi. quād ualde exstollit. ¶ Limitata secundū ex dicto Spe. in tit. de syndi. s. i. iiiij. col. uer. porro, dū uult, qd si dicitur in instrumento, Abbas cum omnibus monachis constituit syndicū, sufficit uerificari uerba in omnibus, qui erāt præsentes, si et alii fuerint absentes. Pro quo facit, quod no. But. in proc. Decc. s. rex pacificus. uer. sane. ante si. ubi dicit, qd si testis dicat Actum præsentibus omnibus de uincinā, ualeat dictum, licet alii qui essent absentes, dū modò omnes præsentes interfuerint actui. An aut̄ uerba monachi, uel canonici, importent collegiū, uel singulares, dixi latē in c. audit. in viij. char. uer. gusta etiam. s. tit. prox. Et ista addit ad And. S. hic, qd in isto passu simpliciter accumulat infinita iura utentia hoc uerbo Concorditer, Vnanimiter, & simi. & demum transit cum distinctione Bald. hic, prædictis non adductis: quæ, ut puto, non intuentes alibi. ¶ Ad illud, qd isti non sunt iudices, sed habito eorum cōsensu solus archiepiscopus iudicat: Ab. hic, & sunt dicti principis effet dicti, cōfir. de Bar. in l. j. in fi. col. uer. quare, utrum. C. quando pno. nō est nec. et lo. Papi. in summa, de app. & dif. finitua. uer. cor. uobis: b. Senecie] Ada-

A. quæ] De iuris b. Senecie] Ada-
matidis principis effet dicti, cōfir- de Bar. in l. j. in fi.
col. uer. quare, utrum. C. quando
pno. nō est nec. et lo. Papi. in sum-
ma, de app. & dif. finitua. uer. cor.
uobis:

ff. de Carb. ed. ubi possidens potest petere se iterum inicit, & confirmari in possessionem per Bart. in l. j. s. si fatis datum. ff. quo. lega. Similiter dicit Innoc. in c. causam. lo. i. qui si. fint leg. quod potest quis motu proprio instare, ut iudex pronunciet eū esse legitimū. Similiter dicit Bart. in l. Aurelius. s. centum. ff. de lib. leg. quod potest quis motu proprio petere, ut iudex pronunciet exceptionem sibi competere, & se liberatum esse, & impone silentium ei, qui creditor fuit. Plenē Bar. & omnes alij in l. si contendat, ff. de fidei. cum concordat & extensem per Alexan. in l. si finita. s. eleganter. ff. de dam. inf. Et potest hoc peti coram iudice proprio petentis: quia agit coram eo, coram quo ageretur, si pse, ut reus conuenientur. Abb. latē in c. si quis contra. h. col. de fo. comp. Et dicit Ang. in l. de pupillo. s. qui opus. ff. de ope. ho. nun. ho. esse uale urile: quia habita tripli sententia conformi, non poterit impediri executionem etiam opponendo de nullitate, per cle. s. de re iud. Non obstat, q. possessori nō est de tamē Ang. etiā prohibita actio, c. examinata, de iudic. in l. sed si possesso de tuerur, uel infametur, i. diffamari. C. de inge. & manu. quia hoc est uerum de re iudicatione, uel in quām possidet. Sed habens ius in beneficio, & timens contradicto confirmari, uirtute eiusdem libelli poterit infirmari. & reus absoluī. et ad id, quod dicit Pbi. alleg. Ang. q. habita tripli sententia conformi, nō poterit impediri executionem: ad text. in c. j. de diri. executio. ad de. text. in c. j. de spūtatum de processu facto per falsas literas, & ipse eum confirmet, si confirmans est competens iudex, tenebit sententia, & post decendū remanebit ualidus primus processus: quia sententia confirmatoria clausit os uolentē de cetero dicere falsitatem. Alleg. etiam Innoc. in d. c. j. Addit. Ang. in l. j. vii. fallen. ff. si quis in ius uo. non ier. Vbi etiam dicit, q. si coram competenti iudice obiectur de nullitate prima sententia, & hoc non obstante illa prima fuit confirmata, & illa transiuit in rem iudicatam, tunc non est amplius quarendum de iurisdictione primi iudicis. Alleg. Innoc. qui hoc uult in c. super literis. in uer. forsan. ibi, sed etiā post omnes sententias, de rescrip. Quē accurate no. ibi. But. in rep. in xxv. col. uer. & si dicatur intelligens sanē, ubi uitium primae sententiae non concurredit in secunda, in ea purgatur: quia secundus erat competens, licet nō primus: fecus, si pari morbo laborarent ambæ per c. cū causa. s. eod. quod uerbū seruit ad infrā dicendum. Et ad de Ang. in l. quidam consulebat, circa med. ff. de re iud. ubi replicat eadem. Et caue, ut intelligens uerba istoru. Si em̄ primus pñū classet se cōpetente, & ab ista statim appellaret, & secundus pñū classet male appellatum, & ista trāstiter in rem iud. non crederē, q. prima recōuale scat, ubi primus erat datus per rescriptū falsum: & ideo cōpetentia secundi iudicis non potest operari, q. pri mūs efficiatur cōpetens: & sic secunda sententia laborat eo morbo nec istā uia sequitur aliquis ex predictis. Alio quādo uero primus dixit se cōpetente, deinde causam diffiniuit, & non poterat eius iurisdictione progrā, deinde de appellatu, & sententia confirmat per iudicē cōpetentē: tuc bene uerum est, q. nullitas prima sententia ex capite in cōpetentia purgat per secundā sententia. Ita propriē loquunt̄ isti, quos gustat, ut dixi in d. c. super literis. pen. char. uer. limita quartō. Si in iurisdictione pri-

miū iudicatis esset prorogabilis, tacito consensu partitū, iuxta no. in d. c. j. de iudi. & in l. j. ff. de iudi. bene dicere, q. etiā in casu præcedenti prima sententia lata ineptē uer per cōpetentia, efficeret ualida per secundā cōfirmatoriu, q. trāstiter in rē iud. Nam licet labore eodem uito, quo prima, tñ uito est per partē remissibile: quia si eū potuerit tacitē approbare primā, ita nō appellādō à se cuncta, uideat tacitē ap. ppag. ambas: sed si uito primā nō est per partē remissibile, ut si habet expressum iuris errore, tunc secunda cōfirmatoria cum labore eodem uito, ut latē per Imo. l. si expressim. x. col. ff. de ap. & Phi. in c. dilectio. q. xl. i. it. prox. ¶ Obstat prædictis duo. Nam dicit̄ est, q. lata una cōfirmatoria nō dicit̄ amplius de nullitate prima. Contra: nā etiā effent tres cōformes, semper dici potest de nullita te causati ab incompetentiā iudicis: gl. trāst. in cle. j. in d. c. de sequē pos. & fru. quicquid dicat gl. in cle. j. de re iud. reprobata per Pet. de Anch. & Ab. ibi, ubi dixi in c. pastoralis. de excep. Quare ergo non ita hīlata solūtū una cōformi primā: s. O. L. Prædicta gl. loquit̄, ubi omnes sententia dicunt lata ab incompetentiā: & tunc fate dum est, q. propter identitatē morbi prædicta cessant, prout fate. But. & Imo. in d. c. j. de cōfir. uti. Sed si secundus iudex est cōpetens, & eius sententia transiuit in rē iud. non impugnat amplius prima: quia ex ea nō tuet se uictor, sed ex secunda, à qua etiā appellaret, nō noceret ei in cōpetentiā primi, sed aliquis alius defectus, secundū Ange. de Are. plenē in d. c. j. de expressim. xxxvij. col. uer. quāro, an etiam acta. ¶ Obstat secundū tex. in d. c. j. de re iud. ubi non claudit̄ uia nullitatis, donec lata sint tres sententia cōformes. Prædicti autem uolunt, q. claudatur ab una. Solue, licet nullus bene declarat, fatendo, q. ad impedientiam executionem potest dici de nullitate etiam secunda sententia, quando nō est seruandus ordo iuris, uel labore eodem uito, quo prima. Et ita omnes in d. c. j. est casus in l. j. s. ff. quā sen. sine app. resci. probans, q. nullitas prima sententia concurrens in secunda, facit, q. secunda non purgat, sed auger defectum primā: Inn. autem loquit̄, q. uito ineficiens primā, qualemq. sit, non currit in secunda: quia secunda ualida claudit uia nullitatis cōtra primā. Et ideo d. c. j. requirit tres sententias cōformes, ut excludat uolentem dicere de nullitate ad impedientiam executionem. Et loquit̄, quando qualibet sententia germinat eandem nullitatem. Imo. etiam post executionem sententia poterit dici de tali nullitate quā docunt, ut per Bal. in c. s. a. p. e. col. j. t. prox. & Sal. in l. si præses quasi desertam. C. quo. & quā. iu. & Phi. in d. c. dilectio. v. q. Sed Inn. præsupponit secundam sententiam validā, & carentem uito prima. Merito dicit But. in d. c. j. q. si prima habet errorem expressum, secunda censetur habere eundem. Et per hæc intelligis motuū Lud. cons. ccclxxvii. Quo ad primum, quem nuper uidi, ubi uide uelle, q. d. cl. j. corrigit op. Inn. in d. c. j. q. nō est uerum. Imo. ponit casum ualde diuersum, ut uides. Et predicta remanent clara, respiciendo bene uerba Bu. & Imo. in d. c. j. de confir. uti. dum bis dicunt dicit̄ Imo. non procedere, ubi secunda sententia confirmatoria laborat eodem uito, quo prima. Et est etiā text. in c. cū causa. j. eo. ibi, secundum cōsuetudinem eādem, sicut præfatus legatus uulerat, promulgavit. Et ibi no. Imo. Et ad hoc in specie multa & solennia uerba ponit Cardi. consil. lxxxij. Omnis ē me charitatis. s. dubio. Fuerat enim lata sententia à delegato uire re scripti in ualidi propter tractum ultra unam dietam, & fuit confirmata. Car. impugnat ambas sententias. Respondeat ad dictum Innoc. de quo s. quod loquit̄ in nullitate, cui pars renunciare potest: fed iuri prohibetur tractum ultra unam dietam non potest renunciari, c. statutū. in fi. de rescri. in vj. Et est speciale in casu s. in nullo. in eo. ergo acquiescendo secunda sententia nō plus pa-

plus potest pars, quā si expresse approbasset tractū. Vbi enim per consensum expressum pars renunciare non potest, nunquam etiam per tacitū. Induct pulchre theoricam Bart. in l. si fortē ff. de cast. pec. ubi dicit, q. licet alij uerba narrativa probent inter contrahentes, l. optimam. C. de contrah. & committ. si. tamen, non probant, quo ad solennitatem, cui partes renunciare non possunt. Et ad hoc etiam facit sexta motuā, quā dicit noua, concludens dictum Inn. non procedere, ubi nullitas prima sententia nō est per partes remissibilis. Et istud no. pro eo, quod dixi s. de iurisdictione prorogabili, uel non: & faciunt dicta Ab. i. w. cōf. i. ff. Nitar in præsenti. xx. col. uer. uenio ad secundū. dum impugnat certam sententiam cōfirmatam executiōnem notoriē nullam. ¶ Limita etiam mirabiliter Inn. ubi s. dum modō cōnfirmatio, quā perit post transiūtū in rem iud. petatur à principe. Sed ad inferiore peti non potest, nisi moueat principaliter questio uictori, uel diffametur super iure suo. Si enim alij est in pacifica possessione, non potest petere cōfirmari sententiam. Ita exp̄esse Innoc. in c. causam. lo. i. post prīm. uer. item no. quod nō semper. qui filij sint legit. Et q. ibi uideatur corriger ea, quā dixit in d. c. j. de confir. util. patet: quia in c. j. eod. tit. reassumens eandem materialē, dicit, quod plus sibi placent ea, quā dixi in d. c. causam. Et ita Abb. in d. c. j. ad fi. Limitat Inn. ibi, dum modō petatur cōnfirmatio à principe. Tamen memor eorum, quā dixit hic, nō uidetur firmare. ¶ Sed ne destruāt̄ dicta Bart. & aliorum, de quibus s. uolentium, q. inferior à principe possit adīt̄ pro confirmatione etiam post decendū à possessore pacifico, posset dici, quod differat accessus ad principem ab accessu ad inferiorem, duobus modis. Primo, quia tā à principe petitur confirmation extra iudiciale, ponit in c. f. de offi. del. Hīc autem tractatur de executoribus ad lites, de quibus imitando uestigia Doctorum hīc, pono duas conclusioēs. ¶ Executor mixtus, i. datus non cognito, nec discussio prius negotio executionis, forte à statuto in auxiliū iurisdictionis, habet cognitionem exceptionum, non decisioēt, c. & si non cognito, cum gl. xxv. q. ff. gl. j. g. sunt, quorū. in uerb. ab executo. i. q. v. tex. hīc, secundū intellectum Ab. & no. Dom. in c. sicut. i. q. j. dices, q. potest se informare etiam non ut iudex, de exceptione defec̄t potestatis illius, qui iudicauit. Alle. Inn. hīc. ¶ Fallit primō in concorrentibus merita casis, uel iusticiā sententia: quia propter tractum in rem iudicatam, postquam commitunt executioni, est tacite renūciatum istis, c. cū inter. j. eo. Bar. in l. à diuō Pto. ff. de re iud. & alij ibi, & hīc faluo, nō sit execuō criminalis. Ab. hīc. Ang. in d. l. à diuō Pto. in pris. & Ab. in c. pastoralis. s. quia uero: de off. del. ubi de hoc in specie dixi. ¶ Aduerte tamen tribus modis. Primo: q. in exceptionibus perēptoris, s. sunt de illis, quā possunt opponi post sententiam, non procederet hāc fallentia. Et quā illa fint, dixi in c. exceptiones. de except. Nam tā ratione cognoscere potest executor de impugnantibus sententiam, putā de exceptione nullitatis, ut fatentur omnes, eadē ratione & de istis, de quibus si apparuerit eas obstarē, remittet ad primum iudicem. I. pe. in fi. ff. de cōf. Altis exequetur, l. j. C. de fal. Ita Pe. de Anch. in cle. j. de re iud. & Ang. Imo. & Alexā. in d. l. à diuō. in prin. & Ang. in l. seruo. s. cū prætor. ad Treb. ad quod pe. i. ff. q. vj. Et hoc dicit menti tenendum: quia Legistæ non ponunt. Et loquit̄ Ang. prout Inn. uidelicet de ratificatione importante nudam approbationem, nō de ratificatione, quā fieret per sententiam confirmatoriam. Nam de illa dicendum, ut s. Demum in quantū Ab. hīc gustat ex dicto Inn. in d. c. j. de confir. uti. q. corā confirmatore non est opus probare de iustitia processus, sed causā: addit. Bal. in c. prox. post pris. ubi ex hoc colligit non esse necessarium, q. coram executo. pro-

betur sententiam fuisse latam seruato ordine iudiciorum, dum modō cōstet de iurisdictione: quia executo.

ro.

debut præsumere omnia fuisse solenniter acta. Quod est nota, dignum, secundū eum. Et prædicta tene, quicquid alij scripserim in c. qualiter, lo. j. xvij. col. uer. fali lit quintō, de accus.

S V M M A R I V M :

1 Executor mixtus an habeat cognitionē exceptionū. nu. 2. & 3.

4 Executor merus, ueluti nucus, missus ad possessionem tradendam, nullam exceptionem audit: exceptis quinq. casib. nu. 5. 6. & 7.

8 Executor merus Pape, uel principis, non potest execuī cū uolētā.

9 Executor an habeat cognitionem per clasulam, Amo quolibet illicito detentore.

10 Quid de clasula. Vocatis vocandis, vide nu. 10.

11 Executor merus an habeat cognitionem falsitatis.

12 Remissoria ad partes non debet concedi, quando petitur calumnia: se: & que sint signa, quid petitur calumnia.

13 Executio sententia an posuit committi parti uincenti.

14 Victor in causa non debet autoritate propria capere possessionem: dīlā caderet à iure suo. Addit. nu. 15. & 16.

15 Inferior à Papa non potest inquirere, an Papa iustitē, uel iniuste processit.

16 Simonia an posuit committi cum Papa.

C A P I T U L U M V .

E CĀTERO. ¶ De potestate executoriū ad beneficia, non dicendum, sicut Inn. & Ab. ponat unum uerbū. Dixi alij post ipsos & alios in qua-

dā mea rep. c. f. de preump. Et de executo ad medītū factum extra iudiciale, ponit in c. f. de offi. del. Hīc autem tractatur de executoribus ad lites, de quibus imitando uestigia Doctorum hīc, pono duas conclusioēs.

2 Executor mixtus, i. datus non cognito, nec discussio prius negotio executionis, forte à statuto in auxiliū iurisdictionis, habet cognitionem exceptionum, non decisioēt, c. & si non cognito, cum gl. xxv. q. ff. gl. j. g.

sunt, quorū. in uerb. ab executo. i. q. v. tex. hīc, secundū intellectum Ab. & no. Dom. in c. sicut. i. q. j. dices, q. potest se informare etiam non ut iudex, de exceptione defec̄t potestatis illius, qui iudicauit. Alle. Inn. hīc.

¶ Fallit primō in concorrentibus merita casis, uel iusticiā sententia: quia propter tractum in rem iudicatam, postquam commitunt executioni, est tacite renūciatum istis, c. cū inter. j. eo. Bar. in l. à diuō Pto. ff. de re iud.

& alij ibi, & hīc faluo, nō sit execuō criminalis. Ab. hīc. Ang. in d. l. à diuō Pto. in pris. & Ab. in c. pastoralis. s. quia uero: de off. del. ubi de hoc in specie dixi.

¶ Aduerte tamen tribus modis. Primo: q. in exceptionibus perēptoris, s. sunt de illis, quā possunt opponi post sententiam, non procederet hāc fallentia. Et quā illa fint, dixi in c. exceptiones. de except. Nam tā ratione cognoscere potest executor de impugnantibus sententiam, putā de exceptione nullitatis, ut fatentur omnes, eadē ratione & de istis, de quibus si apparuerit eas obstarē, remittet ad primum iudicem. I. pe. in fi. ff. de cōf. Altis exequetur, l. j. C. de fal. Ita Pe. de Anch.

in cle. j. de re iud. & Ang. Imo. & Alexā. in d. l. à diuō. in prin. & Ang. in l. seruo. s. cū prætor. ad Treb. ad quod pe. i. ff. q. vj. Et hoc dicit menti tenendum: quia Legistæ non ponunt. Et loquit̄ Ang. prout Inn. uidelicet de ratificatione importante nudam approbationem, nō de ratificatione, quā fieret per sententiam confirmatoriam. Nam de illa dicendum, ut s. Demum in quantū Ab. hīc gustat ex dicto Inn. in d. c. j. de confir. uti. q. corā confirmatore non est opus probare de iustitia processus, sed causā: addit. Bal. in c. prox. post pris. ubi ex hoc colligit non esse necessarium, q. coram executo. pro-

Felini iij. pars.

possunt opponi post sententiam, istud dictum parum importaret; quia sicut nullitate, ita & istas audire potest: si autem sunt alterius naturae, tunc uidetur imputandum non appellanti, quiq[ue] aduersus defectum superioris habebat remedium, c.f. cum materia, de spel. ¶ Aduertere teritiolum nam ubi spectaret executio ad Papam, forte mor tuo delegato, qui tulit sententiam, cuius executionem postea alteri commisit, tunc sicut in defectu superioris potest executor istas audire, ut est dictum, ita & hoc causa, propter difficultatem recursum ad Papam. Imo in d.s. duo fratres, sic intelligens istum tex. sed non firmat; quia faciliter habetur copia uice cancellarii, qui sine licetia Papae expediri literas de iusticia, ut dixi in rubrica de rescrip. Tamen loquendo de executori mixto, uidet, q[ue] exceptiones, que possunt post sententiā admitti, possit ipse admittere, ut remittat ad superiorem, per istū text. ¶ Fallit secundū dicta conclusio, nisi executor mixtus esset deputatus ad plures causas uniuersaliter exequendas: quia talis potest exceptiones admittere, & super eis iudicare: gl. in d.s. quia uero, sed male, secundum Bald. in d.l. à diuino, in prīmo, quia deputatus per statutū ad executionem sententiārū, non potest exceptionē admittere, nisi ut referat, ut ibi per eū, nisi in casu sequentis fallentis. ¶ Fallit tertio, quod dictum est de decisione uetita executori mixto, nisi executor sit maior iudicāte, iuxta c. cūm ab ecclesiārū, de offi. or. Ita Spe. de execu. sen. s. ij. uer, ut aut. & Domini. in c. scut. ad f.i. h. q. j. & Bu. Abb. & Imo. hic: quia cessat illa ratio, q[uia] minor, vel non iudicat de facto paris, vel maioris. Idem Car. pulchre in c. olim, per illū tex. de excep. & quicq[ue] forte ibi dixerim, in f.i. dic, q[ue] ubi esset par, non procederet hac fallētia, secundum predictos, per c. innotuit. cum s. i. de elec. ¶ Secunda conclusio. Executor ad lites merus, i. datus post liquidationem materiā executionis, ut nūc datus ad possessionē tradendā, nullā exceptionē audit: gl. h. f. c. text.

cunda cœcilio. Executori fuit natus interius, ut in p[ro]posito liquida[m] materiā executionis, ut in p[ro]posito natus datus ad possessionē tradendā, nullā exceptione audit⁹: gl. h[ab]it. text.
In I. fuit prōponis. & in I. executorē. C.

*Audit.] Addere
Phi. in c. pastora-
lis. quis quia uero
de of. de le. i. col.
circum. med.*

in l. si ut proponis. & in l. executore. C.
de execu. rei iudic. Et notat omnes pra-
dicti exceptis quinque casib. *¶ Primus*
est, ubi allegat nullitas notoria: quia
praeuale sententie etiam latet super execu-
tione: gl. sing. in d. c. & si non cognitio.

quā sequit lmo. in cle. j. ix. col. uer. led
nunquid. de re iudic. dicens. & executor merus non te-
netur parēre superiori. uisa notoria nullitate sententię.
Et ita tenet And. Sic. in c. xlj. col. uer. unio nunc ad se-
cundum. de off. or. ubi nihil alle. in terminis. in simili
autē multa infinita & bona. Sed uide in terminis. Lud.
cons. l. Attentis his. &c. ubi cōsuluit. q̄ licet aliás iudex
aditus super executiōe sententiæ. debeat remittere ex-
ceptionē nullitatis ad eum. qui sententiā tulit. tñ si nul-
litas percipit notorię ex tenore sententiæ. potest ea spre-
ca & non remissa denegare executionē. Multa alle. quæ
eritā posuit in alio proposito cons. xlj. ¶ Secundus ca-

litas percipit notorie et tenore sententiae, et remis-
ta & non remissa denegare executionem. Multa alle, quæ
etiam posuit in alio proposito consilij. ¶ Secundus ca-
sus in exceptione excommunicationis: gl. fi. & ibi Domi-
in d.c. sicut, & tex. in d.c. pia. in fi. de exce. in vj. ¶ Terti⁹
casus in exceptione, videlicet exenter senten-

casus, in causa criminali: quia uidens executor lethen-
tis iniustam supersedere potest; quia periculū non est

reparabile. Ab hunc propter gl. in c. non inferenda. xxij. q. iij. dixi opportunè in c. si qñ. de of. dele. ¶ Quartus^t casus, nisi induceret ad supersedēdum ex causa de no- uo orta: quæ si iudicanti innotesceret, reuocaret comi- sionē executionis. Ab hinc solenniter, per l. si hominem.

ff. mā. Confirma plurib. dictis, quæ potuimus c. vñ. laicitatē, de cōstī. ornando d. l. si hominē. ¶ Quintus casus est in exceptione falsi rescripti, ut j. dicet post Ab. Relia-

et in exceptione. ut per Doc. in dictis locis, & per Lu. in l. si is, ad
qua dic, ut per Doc. in dictis locis, & per Lu. in l. si is, ad
quem. ff. de acqui. ha. & Rotam de excep. iij. in nouis.
Ex parte executor datus ex curia in partib. ut publicet

Et utrum executor datus ex curia lo p[ro]ficiat p[ro]cessu
aliquem excommunicatum, habeatur iurisdictionem , an
vero nudum ministerium: & an possit si impedientes pro-
cedere, r[esponde]t uide Ab. in c. ex literis. s. f. col. de of. dele. & in c. s. f.

g. si. ante f. eo. t. post glo. & Doct. utrobiq;. Et iisis addit
Aegi. decisi. c. si executor. ubi dicit. q. licet executori sit
comissa executio Titiū. quē literā executoriales nar-
rantur fuisse ante & post sententia intrusum. & ipse nō ue-
xificatis narratis monuerit Titium. ut intra decēdium
dimittat possessionem. ualeat processus: quia executor
nō habebat recipere partis cognitionē: & quia a signa-
tio termini habebat tacitā conditionē. uidelicet nisi ue-
niat in tra terminū ad allegādū. cur nō deberet patrē.
¶ Executor merus Papæ. uel prīncipis nō exequiū cū
uolentiā. Inn. in c. cūm olim lo. h. sup er uerbo. per port-
ationē. de priuili. & pulchritudine Ab. hic. quē sequit Ale. in d. l.
à diuino Pio. in prin. in xij. col. Adde Ang. in l. iij. qua in-
cipit. si quis misfus. nne uis fiat ei. & in l. iusti possidet.
ff. de acqui. pos. ubi sequitur dictum Inn. ubi s. quem e-
tiā allegant in l. post medium. ff. si quis ius di. non
ob. inferens. q. etiā delegatus non potest defendere suā
iurisdictionē uia armata. Et per illud dicit Ange. in l. qui
restituere. ppe prin. ff. de rei uen. q. executio manu mili-
tari congruit foli ordinario habenti merū imperium.
non aut delegato etiā prīncipis. Et ita dicit se practicalis
se in persona unius episcopi. Item Ang. in l. lordo. C. de
execu. rei su. allegando. Inn. in d. uerbo. per portarium.
Pro quo est gl. in d. l. iij. uer. sed melius. fin. Lud. in d. l. iu-
stē. Et q. delegatus nō moueat arma p. executione. no-
tat Inn. & alij in c. significasti. de off. de die. Et qn̄ legi illi
tex. superiorib. annis. uidebat mirū. q. executor datus
post latā sententiā p̄äsentibus partibus. possit uiolen-
ter exequi. ut pulchrit̄ declarat hic Ab. & in delegatus.
qua executionē committit. hoc nō possit. nne uero dicas.
cessum p̄missimū maximū uerbis. Non in d. l. qui refi-

attentis praedictis, maxime uerbis Arg. in d. qui relatauere, q̄ nec delegat⁹, nec ei⁹ executor mouet arma post sententiā: sed bene ordinarius, & ei⁹ executor, lata sententia. Et sic limitabitis dictū Inn. & Ab. ut nō intelligat in executore delegati, qui si indiget armis, committit executa-
tionē ordinario. Et faciunt uerba Inn. in c. cū nostris.

tione ordinaria. Et faciunt ut ea in iuriis ecclesiasticis
post med. & ante finē ibi, si aut̄ talia sunt de concēptu pre-
ben, ubi dicit, q̄ cōmittens executori violētiā, debet
9 esse talis, qui posset sententiā suam exequi. ¶ Ad illud
de clausula, Amoto quolibet illico detētore, per quē
executor habet cognitionem, si non præcessit it senten-
tia. Tunc sicut sed et præcessit et manus, ut h̄c per Ab-

tia & cognitione, ita praecessit, et in eius. Atque per hos
adde Spec. de sen. exc. s. f. uer. quid si mandat, ubi seq-
tur dictum Innn. quātū ad hoc, in d. c. olim. lo. f. Et ibi etiā
Bu. vij. col. remittēs ad Hosti. in isto. tī. s. quot sunt eius
species. uer. sed nunquid est hoc simpliciter uerū? Et ad-
de Lap. allega. xv. inci. Idē est dicere, ubi uult, q̄ si in li-
teris executorijs est dicta claufula, Amoto, &c. non tol-
lis surreptio gratiosarū literarū, adeo q̄ dicta facta mē-
tio de colorata possessione alterius. Allegat Cal. in c. cū
nostris, de concess. præbē. Et hoc dictum Lapi referunt ibi
But. & Ima. Divisi in nostrab. de re-

v But& lmo. Dixi in c.in nostra], de re scri.corollario xxxvij. Et adde Bal.i Ru b In c.in nostra] brica s. de offi.dele. pen. col. ubi dicit, Et ibidem ad hoc q;dicta clausula exigit obseruantiam uide quod dixi in ordinis iudicarii nisi in notoriis. apst.

¶ Quid de clausula, Vocatis uocan-

dis; Dicit, q̄ facit executorem mixtum; unde tenetur citare & procedere judicialiter. Car. confi. lxiij. Dominus noster Papa. & cōf. xciiij. Nobiles uiri Domini de Vinciguerra. & dicit, q̄ clausula est tanti vigoris, q̄ etiam si adjicatur executori, qui alijs esset merus, facit, q̄ tenetur a sumere partes iudicis. Ita dicit singulariter proba-

**Et ibidem uide re
li. & quod ibi di
xi in apost. et Phi.**

bet iudicialeiter procedi, & istud pos-
test opponi in processu, non opponis-
tur de surreptione: quia non est pri-
etia in c. dudum.
de presumpt.
uilegium,

uilegium, sed rescriptum, iuxta c.j. in f.i. delitis contest. in vj. Pro hoc, quod notat Spe. de inquis. s.j. uer. quid si in litera. Et ideo dicit Rota de rescri. xxx. decis. in nouis, & co. ti. xxvij. in antiquis, q̄ liceat c. statutum, in princ. de rescri. in vj. nō habeat locū in executoribus meritis, quibus nudū ministerium imponit, ut per Rotā de rescri. xxix. in nouis, tñ fallit, ubi est clausula, Vocatis uocan- dis: q̄a facit executorē mixtū, per d. c. exhibita, de iudī. Vbi uide Car. dicentē per illū tex. q̄ dicta clausula facit executorē mixtū, tā ad lites, q̄ ad beneficia. Et ideo dicit Car. in d. cōsi. lxiiij. q̄ de eius sententiā disponit, ut de sententiā iudicis: q̄a appellat, & seruat ordo iudicarius, ut latius per ipsum. Et cum istis cōcordat Ab. in d. c. ex- hibita, ult. col. Quæ signa & not. ¶ Ad illud de exce- ptione falsitatis, addē Domi. in c. sicut, in pe. col. ij. q. j. ubi simpliciter tenet, q̄ etiā merū executor pōt de hoc co- gnoscere, p̄ tex. optimū in c. super eo. de crimi. fal. Et ibi dicit Ana. post principiū, q̄ executor merus admittit exceptionē nullitatis rescripti. Idem Imo. post Host. & alios in c. cūm contingat. ul. col. de rescrī. Dicit tamen ibidem in penul. col. q̄ ubi constat sibi de potestate mā- dantis, saltem prima facie, & litera apparent sine uitio extrinseco, debet exequi nō obst. except. falsitatis. Nō ta- men alleg. tex. in d. c. super eo. qui uel repugnat ei, uel li- mitatur, ut solūm procedat, quando notoriē cōstat de falsitate. Et pō dera, q̄ ubi allegatur falsitas, ita uideatur audiendus reus, sicut q̄i allegatur euidentis nullitas: de qua s. in j. casu ij. conclus. ¶ Limita omnia prædicta, ni si uideat executor opponi exceptionem per maliciam causa differēdā executionis: quia nō tardabit execu- tionem propter exceptiones prædictas. Ab. h̄c allegan- do theoricam Inn. ordinariam in c. post electionem, in fi. de cōcess. præb. quam etiam in proposito extollit Ab. in c. pastoralis. s. quia uero. & in c. ex parte. lo. ij. de offi. deleg. & in c. nullus. de præsumpt. & in c. interposta. in prin. de ap. Et Pet. de Anch. cōsi. mihi clīj. Ex narratis in facto. pe. col. & Imol. post But. in c. cūm contingat. vij. col. de offi. dele. Facit glo. in l. qui cūm maior. s. si pa- tris. de oper. liberi. dicens. judicem ex officio posse lace- rare calumniosum libellum. De quo facit festum Imo. in l. pe. s. ad crimen. uer. sextō fallit. ff. de pub. iud. Vnde dixit Ana. post Pe. de Anch. in d. c. super eo. q̄ si contra instrumentum registratum opponitur exceptio falsita- tis, causa differēdā solutionis, nō admittitur. Bo. text. in l. fatus apertē. C. de fal. & Inn. in c. fi. in fi. de libel. obla. Meritò dixit Bal. in c. exceptionem. in prin. de excep. q̄ differens calumniosē producere instrumentum, non debet postea audiri ipsum producens, nisi refectis ex- pēsis, quibus sua tarditate uexauit aduerclarium. Con- firma, ut ibi dixi, & uide rectum optimum in c. fuscita- ta. de resti. in integ. & ibi Abb. in ij. not. ¶ Ita dista amplia, etiam agatur de prīuilegiō irreparabili. lo. And. in Spec. de lega. s. restat. uer. quid si in statuto. addit. incip. Oldr. in sua dispu. uolens non admitti exceptionē aliquam contra executionem capitem, si obſt. præ- sumptio calumnia. Contrarium sentit Bal. in l. j. pe. col. C. qui accus. & forte melius, nū uehementia calumnia & periculū in mora aliud suadeant: quo casu cōſilium est, ut probatio offeratur parata incontinenti: & tunc Ioan. And. non se firmat, sed hoc uideatur firmare And. Sic. in c. super eo. pe. col. de offi. dele. Facit c. literas. uer. propterea. de rest. spol. ¶ Amplia etiā prædicta; ut pro- cedant in iudicis summarijs. Car. & Imo. in d. c. super eo. Et ibi dicit Abb. propter glo. pe. q̄ iudex uideat aperte calumniam, non debet curare hoc casu de appelle- tione interposta à refectione exceptionis. ¶ Amplia ulterius ex dicto Bald. in l. ij. col. uer. possent tamen. C. quo. & quando iu. ubi dicit, q̄ isto casu potest etiam iudex ex officio supplere pro reuolūfa euidenti calumnia actoris. Alleg. Innoc. in c. j. de offi. uic. Et ibi uoluit Inn. sufficere, q̄ appareat de calumnia notoriē, etiā aliter, q̄

dum modò non inveniat resistentem, pos Bart. in locis ab eo allegatis, adde Ang. in l. qui restituere post princi-
cipi. de rei uen. ubi dicit, quod illa sola executio potest com-
mitti parti uincenti, quia non habet secum annexam
controversiam. Idem Bart. in l. creditores. iiii. q. principali,
uerificos scitis, quod C. de pigno. Idem Bald. in
auth. etiam omnino. C. ne uxor p.
Etiā omnino] marito. dicens, q. pars committi pos-
Quem uide ibi test captura debitoris, non cum ui. Si
tamen capiat ipsum cum uulnere, nō
relaxabitur, donec satifaciat; per l.
non est uerisimile, ff. quod met. cau. Sed ille punietur
de uulnere, secundum eum, nisi debitor gladio se de-
fenderit, ne caperetur. Bald. & Salic. in l. si ut allegas. C.
de sic. dicentes per illum text. quod ubi licet capere de-
bitorem fugientem, si debitor se gladio, uel telo defen-
dat, impunè occiditur: quia fit ratio-

b Occiditur] Ad- ne rerum quæ aliter non possunt esse
de do. Alex. in l. salua, secundum eos. Vnde dixit Sa-
turem. ff. de sica. lic. in l. neminem. C. de exhib. reis. q.
delicticia iudicis potest priuatus ca-

pere malefactorem; si resistenter uulnerat, non te-
netur, per l. si seruus. C. de his, qui ad ecc. confug. Sed
contra Abb. hīc, & praedictos uidetur deci. Innoc. in c.
cum nostris. de concil. præb. parum post medium, ibi
si autem talia sunt corporalia, ubi dicit, quod si uetus
non uult recedere de beneficio, debet expelli per offi-
ciales iudicis, si talis sit iudex, qui possit sententia ex-
equi, uel dabitur uictori potestas eum expellendi, &
erit ipse minister iudicis. Et ista uerba ponderat Bal.
tenens contra praedictos in disput. Accusatus de ui-
turbativa. xviiij. col. uer. nunc incipit aliud dubium,
quia iste non infert tanquam aduersarius, sed tan-
quam quilibet officialis armatus à iudice & à lege:
scut in simili dicit But. & Domi. in c. quæ in eccl-
esiast. de consti. ubi dixi in primis chartis de priu-
ato liceit occidente bannitum uice iudicis. Facit etiam
d.l. si seruus. & l. fi. C. quan. liceat se sine iudi. un. Vnde
qui potest aliquid facere, potest id est etiā aduersario resi-
stere. Vnde dicit Bald. in auth. c. qui xv. col. uer. sed po-
ne, quod implorau. C. de bo. autho. u. pos. quod si
iudex dat mihi licentiam intrandi possessionem, po-
tero sine publico nuncio ingredi. Allegat gloss. in l.
miles. §. iudicati. ff. de re iud. per Bart. in l. si finita.
§. Julianus. vj. col. uer. quaro, qualiter. ff. de dam. in-
fec. Cum istis concordat Ludo. in l. iustè possidet.
ff. de acqui. pos. allegando Innoc. in d. c. cum olim. lo-
tj. in uerbo, per portarium. Tenendo hanc partem
non obstat lex, non est singulis ff. de reg. iur. quia li-
cet priuata autoritate non, liceat uim inferre, tamen
licet autoritate publica, l. ij. in fin. ff. quod met. cau.
Ad l. meminerint. ibi , sine sententia cuiuslibet iudicis
utur. C. unde ui. dic, quod loquitur in sententia
latæ super principali, non in sententia data de ingredien-
do, quæ non est sententia. Ad l. si quis in tantâ cod. tit.
dic, quod loquitur ante euētum iudiciale arbitrij. Pro-
sistis faciunt, quæ dicuntur in simili, acutum citandi pos-
se committi parti. Ang. in l. ut perfectius. ult. col. C. de
ahna. excep. But. in c. in iiiij. col. de iudi. & ibi dixi. Fa-
ciunt etiam dicta Bald. & Salic. in d. l. si, ut allegas. Et di-
cit Bald. in l. fi. C. si in cau. iudi. iudicem posse dare licen-
tiam creditori, ut libimet capiat pignus in solutum. Et
dicit Ang. in d. miles. §. qui iudicati. posse committi ut
etiori uenditionem honorum uicti. Quæ omnia intel-
ligo, nisi executio faceret executo rem mixtum, putâ in
rebus non adjudicatis: quia non potest pars effici iu-
dex, ut hic signanter per Ab. ¶ Limita etiam praedicta,
ut dicam paulo infra in uer. & dum allegui. ¶ Illud èt
scias, q. iudicior non debet propria autoritate capere
possessionem: alias caderet à iure suo, d.l. meminerint.
ceum, qui de præb. in vj. c. placuit. xvij. q. vj. Nec excusat

c decreum iudicis inualidum. Pet. de
Anc. consi mihi cxvij. Satis mihi ad-
uertenter, ad fi. per Bart. in l. iustè. ff. de
acqui. pos. cum concor. quas dedit c.
cum cau. de offic. deleg. post Alex. in
d.l. iustè. Et procedit hæc etiam in be-
neficiis per dicta iura: & pulchre
Inno. in d.c. cum nostris. in gl. in uerbo.
credemus tamen. post princi. uer. nos
credimus. Idem in præben. ubi dicit,
q. non sufficit sententiam esse latam
super priuatione alicuius à beneficio,
quo ad hoc, ut liceat uictori illud oc-
cupare: & si occupauerit, perdat ius,
quod in eo habebat. ¶ Amplia hoc,
etiam si ab alio non prohibeatur possessionem capere,
dum modò autoritate propria capiat, nisi cōsentiret
aduersarius. Ita Inno. ibidem. Et sequitur Abb. in c. ac-
cepta. ult. col. de rest. spol. & per eundem in c. uerum. x.
col. de fofo compe. Sentiit Inno. in c. in præsentia. in glo.
not. quod licet unus. in simil. ibi, in præbendis tamen
secus. de proba. De quo meminit Bald. in l. fi. ff. col. C. de
edic. di. Adri. & uide Innoc. in d. uer. per portarium, ubi
ponit de illo, qui post sententiam expellit possessorum
authoritate propria. Et ibi ponit But. in x. col. quod si
expulsus agit possessorum, utrum obstet sibi notorius
defectus tituli causatus à sententia, cui ipse acquieuit.
Est etiam in materia bonus text. in c. pastoralis. de pri-
uileg. Per quem dicit Archi. xvij. q. iij. in summa. v. col. q.
licet abbates possunt deputare religiosos in prioratibus
suis, tamen possesse debet capi authoritate ordi-
nariorum. De materia ponit etiam Bart. & Ludo. in l. alia. §. e-
legat. ff. sol. mat. Lap. alleg. cxix. Innoc. in c. cum ex of-
ficij. q. col. de testa. Pe. de Anch. consi. mihi ccv. Tres do-
mini magnifici. ult. col. Bald. & Salic. in d. l. memine-
rint. Et quæ est, quod ille, cui conceditur ecclæsa in tñ
tulum, habet potestatem administrandi: & tamen ille,
cui conceditur in propriis usus, nō potest intrare pos-
sessionem inuitu possessorum. Vide Abb. in c. cum uenit
sent. pe. col. de restit. spol. ubi reputat hoc nouum du-
biu. Et dum allegau. Innoc. in d. c. cum nostris. dic
pleniū, quod aliquando alius possidet, & tunc non
liceat uictori ingredi possessionem, etiam si ille non
prohibeat: secus, si consentiat. Ita propriè loquitur
Innoc. Aliquando nullus possidet, & iste olim posse-
dit: & tunc propria authoritate potest apprehendere
possessionem. Ioan. And. Butr. & Imol. in c. ex parte. de
arbit. Aliquando nunc possidet, & non alius, sed im-
peditur naturaliter possidere, & potest ingredi rum-
pendo uolenter omnia obstantia cessante scandalum.
Abb. late & solemnitatem in c. ad fi. de immu. eccl. Pet. de
Ancha. in regula, sine possessione. xxv. col. uer. ter-
tiò prodest in alio. de reg. iur. in vj. Pulchre Alexan.
post Bart. in l. j. nunciatio. j. col. ff. de ope. no. nun. And.
Sicu. in c. uerum. xvij. col. de fo. compe. Pau. de Castr. e-
gregiè consi. xxxiiij. Prius, quam iura fierent. Ali-
quando quis nunquam possedit, & tunc post transi-
tum in rem iudic. si absque executore & sine armis in-
trat possessionem beneficii uacuum, non peccat mul-
tum, nec incidit in poenam, c. eum, qui de præben.
in vj. Rota de causa poss. x. decis. ult. col. in no. Indu-
cit uerba Innocen. in d. uer. per portarium. etiam si
pendere lis in peritorio. Et ita dicit Rota fuisse obte-
num, licet unus auditor in hoc discrepauerit, quem se-
quitur solum But. in c. pastoralis. x. col. uer. sed est du-
biu, an sit lata, de causa pos. & propri. non ex co.
quia incurrit poena, d. c. eum, qui. sed quia per
uiam attentatorum illa apprehensio reuocabitur. Et ca-
ue quia tex. in d. c. eum, qui. & qui parat occupantem ui.
& se in iustè scienter in trudentem. Quid autem dicatur
se intrudere, dixi in c. nostra. ff. corollario, de rescri. Et
hac not.

c Inualidū] Ad-
de Fel. in c. c. eau-
fa. ff. de off. dele. et
quod ibi dixi in
apost. Sed nūquid
actor posuit abff.
alia citatione pro
pria autoritate
possessione ingre-
dis index i senten-
tia id dixi se vi-
de Bar. post gl. in
l. si quis in tam. C. unde ui.

a Tenetur] Ada-
de Salic. in l. qui-
fis. C. ad l. iul. ma-
iest. qui sequitur
Bar. in d. l. uerum.
Et ibi do. Ang. q.
cor. opin. simpli-
citer seruatur in
practica. Et addi-
Ludo. in l. alia. §. occi-
forum. ad fi. ff. ad
Syll. qui dicit Bal.
sic consułtare cō-
frat in ciuitate flo-
ri. Et addi An-
gel. in l. frater. ff.
de pari. qui dicit
se iudice decapi-
tari plures ciues,
qui non reuelau-
runt tractatum ci-
uitatis sue, & nō
fuerūt participes
eius, & male: quia
deberunt relega-
ri. scut fili⁹ sc̄i⁹,
Et non reuelans
mortem patris. Et
adde Bar. in l. fi. iij.
qui. si tu Titio.
ff. fur. Et sic no-
duo requiri-
tur, ut cōficius tra-
statu punitur, q.
scuerit, & q. tra-
ctatus subit. & uer-
rus in rerum na-
tura. Sed quid si
dicatur Titio, talis
ordinat talē pre-
dictiōnē, nē uult
intrare talis exer-
citus in ciuitatē cū
auxilio talis capi-
tanei, &c. Vide-
tur, q. per hoc nō
debeat dici con-
ficius tractatus, a-
lio non probato:
forte non est ue-
rū, quod Titio di-
ctum fuit, & forte
non creditur Ti-
tio, eis uerū, nec
credere forte ten-
batur: licet lauda-
biliter & tuitus fe-
cisset tale dictū re-
uelare, tamē si nō
reuelauit, non ui-
detur punitus, ut
cōficius tractatus.
Multæ enim dicu-
tur, & multa no-
ua audimus, quæ
uplurimum non
fuit uera, & etiā
forte talis exerci-
tus, qui uolebat in-
trare ciuitatē, etc.

hæc not. quia non reperi alibi. ¶ Ad
illud de pæsto capiendī rem' propria
authoritate, de quo per Barto. in loco
hīc alleg. per Abb. adde, que dixi post
ipsum in c. uerum. ult. col. de fofo cō-
petent. & Bart. & Alex. in l. alia. §. elegā-
ter. ff. solut. matrī. ¶ Ad ultimum
de simonia, quod etiam firmat & ex-
tollit. Bald. hīc, adde Butrig. in c. super
eo. ult. col. de offic. deleg. ubi di-
xit, q. t. inferior à Papa non potest in-
quirere, an Papa iustè uel iustè pro-
cessit, ut ibi etiam per l. sed bene
potest querere, an prouisus ab eo de-
liquerit, & punire. Allegat Innocent.
de quo etiam per Butrig. in c. cum in-
ter R. de elect. & in c. nūli. de præbend.
Et ad illam extrauag. Bonifacij adde
fortiores Martini V. & Eugenij III. cō-
firmatas in concilio Basiliensi, ut in
supplemento summa Pisana, in uer-
bo, simonia. Et licet multi perterrean-
tur, & in seipsis scandalum patientur
ex eo, q. dicta constitutions cogunt
scientem talia, ut reuelet pontifici, di-
cito, q. non intelligitur hoc de illis,
qui sciunt de simonia, & probare nō
possunt: non enim staret Papa soli af-
fertionem eorum, & video tacere possūt.
Obligantur autem ad reuelandū dum il-
li, qui sciunt, & legitimè probare pos-
sunt. Ita sentio fuisse cōclusum à quo-
dam penitentiariorum Papali. Pro quo
facit, quod scribit Bald. in c. consi. Quā
quam allegata sine multa relata per
Angel. Aret. in libro Maleficiorum, in
uerbo, chehai tradito, in v. col. uer. q.
crimen laſta maiestatis. ubi uoluit, q.
etiam si esset uera opin. Bart. in l. utrū.
in fin. ff. de pari. quod sc̄ens crimen
laſta maiestatis ab alio committen-
dum, & non reuelans, tenetur, debet
intelligi, dum modò sciat & probare
poſititaliā non, & per ratones ibi ad-
ductas. ¶ De t. simonia uero com-
missa cum ipso Papa, clarum est, q. in
simoniacis: quia prohibita sua auto-
ritas purgat uitium: gloss. in c. ex par-
te. lo. j. de offic. deleg. & in c. cum pri-
dem. in uer. p. act. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: quia habens pignus
prætorium, id est, missus in possesso
nem causa rei seruanda, si turbatur,
non potest agere interdicto. Vt possi-
detis, per l. si duo. §. creditores. ff. uti
possi. quia non possidet. Secus in ha-
bente pignus prætorium, l. scien-
tia. diu. Pio. §. in uer-
batione. in antepe-
col. ff. de re iudic.
Et hypothecari-
am vide etiam Spe.
in ti. de pign.
in uer. quæ autē
differentia. & uer-
sic, quid si iudex
de Ca. in l. j. ff. de pign. a. c. ultra quē b. in l. j. Et ibi
est etiam alia: qu

Item dicitur à pugno, l. plebis. s. pignus. ff. de uerb. fig. Et ideo dicit hinc eleganter Abb. q. statutum loquens de pignore, debet intelligi de illo, quod transit in credito: non autem de hypotheca: & hoc, quando statutum prouideret circa factum odiosum: quia tunc uerba sunt strictissimè intelligenda, ut scis. Et licet Bart. nō ponat hoc pro constanti, in l. finem. s. propriè. ff. de pign. act. tamen Abb. hinc firmat, & latius Sali. ibi: sed reperio allegatum Pau. de Ca. ibi in contrariū, qui in librone hoc non tangit: & etiam reperi allegatum in contrarium. Io. de mōte Sperelo ibi: quia licet etymologia uocabuli sit illa, de qua in d. s. pignus. & propriè pignus sit super mobilibus. s. item Seruiana. in uerb. pignus. & ibi glo. In isti. de act. tamen hoc repugnat diffinitioni & essentia pignoris, que est, q. contrahitur nuda conuentione. l. ff. de pign. act. Et ita promiscue utuntur hoc uocabulo Pignus, etiam in immobilibus, l. sciendum. s. creditor. ff. qui satifd. cog. & l. si dominium. C. de pign. Patet clavis in d. s. itē Seruiana. & l. res hypothecæ. s. inter pignus. Et p. Et idē probat cōmunius usus loquendi. Et ideo cū in statutis fieri possit interpretatio à cōmunius usu loquendi, ut deduxi in p. cōmio Gregoriano: itē cū ex identitate rationis possint exēdi ad id, qd' lago modo uenit sub codē uocabulo, gl. in cle. j. de elect. in uer. eligatur. cum simi. confusu: cum quodā excellente Doctore, q. decretum concessum Iudeis, ut possint mutuare super pignoribus, operatur, q. possunt et mutuare super rebus immobilibus. Et adde, quādo dicatur, Mutua mihi super tali re, intelligitur, q. illa sit pignorata ex illo mutuo. Bar. in l. codicilis. s. in istituto. de leg. q. & in l. fundus. ff. de an. leg. Et idem, q. si dicarem, Mu tua mihi pericolo libri mei, ut est calus in l. fin. C. que res pig. ob. pos. Parie ergo sunt, dicere Super me, uel Periculū meo, ut incidenter dixit Bar. in l. Lucius. ff. de fidei. in l. secundum Alex. in d. s. instituto. in apost. ¶ In quārum Abb. impugnat famosum dictum Spe. & uult, q. tunc nuncius, uel executor possit tradere possessionem ocu lo, ut hinc per eum: adde, q. op. Spe. sequitur But. in c. cū uenissent, ad fi. uer. unum non omitto. de resti. spo. Bal. & Paul. de Cast. in l. non est mirum. ff. de pign. act. Ang. in repel. si quis. s. differentia. ff. de acq. poss. Bar. & Ang. in l. cū unius. s. fi. ff. de bo. author. iudi. Bar. in l. j. in prin. & pen. col. uer. fed quid si executor. ff. de acq. poss. & ibi Lud. Alex. & Are. & And. Sic. in c. xxiiij. col. de cōsue. & ibi etiam Abb. But. & Imo. hīc. Nic. Myl. in repert. in loco prop̄ allegando. & Alex. consil. cxxxvij. Vila facit narratione. j. col. Vnde ab ista parte non eset tutum recedere. ¶ Non obstant motiu Abb. Et primò ad dēcūmum lo. An. in c. transmissam, de elect. respondent p̄adicti, q. loquitur in episcopo collatore, uel alio inferio re habente custodiā ecclesie uacantie, iuxta gloss. in c. cū uos. de offi. ord. quia uituit potestate propria, merito est simili tradenti rem propriam. Sed Spe. & sequaces loquuntur in nuncio, qui non habet conferēdi potestatem. Alter etiam respondet Alex. in d. l. j. de acqui. pos. ut ibi per eū, ubi est respondetur ad leges allegatas per Abb. q. ibi ponderatur non solū aspectus, sed uoluntas tradentis, qui cū possideat, potest possessionem, quam habet, in alium trāferre per aspēctum, sed nuncius possessionem illam non habet. Et ita intellige uerba gl. in cle. j. in uer. tacta. in prin. de hære. ¶ Temendo igitur opin. Spe. no. in practica modum acquirēndæ possessionis à nuncio, ut nuncius actualiter eam tradat. Dicit tamen Rota de cau. poss. decisi. in antiquis, & de resti. spo. viij. in antiquis, q. sufficit tangere annulū fanu ecclesiæ, etiam si penes alium esset custodia ecclesiæ. Ad. a ecclesiæ. fecus, si alius possideret. Et de idem tenentem inrinunt, non sufficere traditionem p̄ do. Soci. in consil. aspectum. Idem Abb. j. uol. consil. xcix. cxxxvj. inc. In p̄ senti consultatio. Illud in p̄sentiarum. Et ibi pulchre, qualis debeat esse acceptatio, ut dica

tur fieri publicè, quādo ita dicā fieri per regulas curiæ. Adde Ludo. consil. in j. parte, charta ccccxxxvij. Quod ad primum. j. col. ubi latè probat sufficere in uestitūram factam ab habente cōferre in p̄sen- tia rei. ¶ Limita t' opin. Specu. & lequa cū duobus modis, ut per Are. in d. l. ad fin. princ. de acq. poss. Et signa illam limitationē, uidelicet ubi nuncius iusto impedimentoimpeditus, nō potest inducere in possessionem: quia sufficit uerbalis traditio in conspectu rei. Et ita But. hīc in fin. & etiam Abb. dum loquitur de pignore prætorio, per l. cū uer. nus. s. fi. per illum text. cum l. seq. quā incipit, quamuis. ff. de bo. autho. iu. possiblē pignus prætorium in tali ca su acquiretur asp̄ctu. Et illa lex, quamuis, non habet concordantem, secundum Bart. ibi, & eam extollit Bal. in l. j. post princ. C. ut in poss. leg. & in l. ob maritorum. s. creditor. ff. qui satifd. cog. & l. si dominium. C. de pign. Patet clavis in d. s. itē Seruiana. & l. res hypothecæ. s. inter pignus. Et p. Et idē probat cōmunius usus loquendi. Et ideo cū in statutis fieri possit interpretatio à cōmunius usu loquendi, ut deduxi in p. cōmio Gregoriano: itē cū ex identitate rationis possint exēdi ad id, qd' lago modo uenit sub codē uocabulo, gl. in cle. j. de elect. in uer. eligatur. cum simi. confusu: cum quodā excellente Doctore, q. decretum concessum Iudeis, ut possint mutuare super pignoribus, operatur, q. possunt et mutuare super rebus immobilibus. Et adde, quādo dicatur, Mutua mihi super tali re, intelligitur, q. illa sit pignorata ex illo mutuo. Bar. in l. codicilis. s. in istituto. de leg. q. & in l. fundus. ff. de an. leg. Et idem, q. si dicarem, Mu tua mihi pericolo libri mei, ut est calus in l. fin. C. que res pig. ob. pos. Parie ergo sunt, dicere Super me, uel Periculū meo, ut incidenter dixit Bar. in l. Lucius. ff. de fidei. in l. secundum Alex. in d. s. instituto. in apost. ¶ In quārum Abb. impugnat famosum dictum Spe. & uult, q. tunc nuncius, uel executor possit tradere possessionem ocu lo, ut hinc per eum: adde, q. op. Spe. sequitur But. in c. cū uenissent, ad fi. uer. unum non omitto. de resti. spo. Bal. & Paul. de Cast. in l. non est mirum. ff. de pign. act. Ang. in repel. si quis. s. differentia. ff. de acq. poss. Bar. & Ang. in l. cū unius. s. fi. ff. de bo. author. iudi. Bar. in l. j. in prin. & pen. col. uer. fed quid si executor. ff. de acq. poss. & ibi Lud. Alex. & Are. & And. Sic. in c. xxiiij. col. de cōsue. & ibi etiam Abb. But. & Imo. hīc. Nic. Myl. in repert. in loco prop̄ allegando. & Alex. consil. cxxxvij. Vila facit narratione. j. col. Vnde ab ista parte non eset tutum recedere. ¶ Non obstant motiu Abb. Et primò ad dēcūmum lo. An. in c. transmissam, de elect. respondent p̄adicti, q. loquitur in episcopo collatore, uel alio inferio re habente custodiā ecclesie uacantie, iuxta gloss. in c. cū uos. de offi. ord. quia uituit potestate propria, merito est simili tradenti rem propriam. Sed Spe. & sequaces loquuntur in nuncio, qui non habet conferēdi potestatem. Alter etiam respondet Alex. in d. l. j. de acqui. pos. ut ibi per eū, ubi est respondetur ad leges allegatas per Abb. q. ibi ponderatur non solū aspectus, sed uoluntas tradentis, qui cū possideat, potest possessionem, quam habet, in alium trāferre per aspēctum, sed nuncius possessionem illam non habet. Et ita intellige uerba gl. in cle. j. in uer. tacta. in prin. de hære. ¶ Temendo igitur opin. Spe. no. in practica modum acquirēndæ possessionis à nuncio, ut nuncius actualiter eam tradat. Dicit tamen Rota de cau. poss. decisi. in antiquis, & de resti. spo. viij. in antiquis, q. sufficit tangere annulū fanu ecclesiæ, etiam si penes alium esset custodia ecclesiæ. Ad. a ecclesiæ. fecus, si alius possideret. Et de idem tenentem inrinunt, non sufficere traditionem p̄ do. Soci. in consil. aspectum. Idem Abb. j. uol. consil. xcix. cxxxvj. inc. In p̄ senti consultatio. Illud in p̄sentiarum. Et ibi pulchre, qualis debeat esse acceptatio, ut dica

acceptationem operatur acceptationem, ita actus p̄supponens collationem operetur eam. Facit l. ad legatum. & l. ad rem mobilem. ff. de procu. Et secundum Rotam, contra collectariū consuluit Ludo. consil. ccccxxxvij. Quod ad primum probans latè, q. in uestitura, seu inducitio in possessionem beneficii facta ab habente potesta tem conferendi, habet uim collationis: & ultra Rotam allegat etiam loan. And. in addi. Spe. super rubrica, de insti. ¶ Ultimò dum tangit Abb. utrum in executione requiratur libellus, adde, quā dixi post ipsum in c. j. de libel. obla. ¶ Et ad illud, an per sententiam perdatur dominium, uide, quā dixi in c. cū uenerabilis. de except. post Bart. & alios in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iure.

S V M M A R I V M.

1 Allegans turpitudinem suā, auditur, ubi de salute animæ agitur.
2 Vitium sententie si est remissibile per partes, transit in rem iudicatam.

3 Sententia si est lata in fauorem matrimonij, transit in rem iudicatam.

4 Transitus x. dierum, licet non faciat sententiam latam in causa matrimonij esse irtractabilem, impedit tamen deuolutionem appellationis, & sic opus est adire superiorem per modum querelle.

5 Sententia lata in causa matrimonij, licet non transeat in rem iudicatam, non tamen potest tertio appellari.

6 Sententia lata in causa matrimonij presumitur iusta post descendū, licet possit reuo cari edocto de errore.

7 Docens de errore, licet semper audiatur in causa matrimoniali, matrimonium tamen contractum post descendū, ualeat, & proles inde nata est legitima.

8 Sententia lata in causa matrimonij, transit in rem iudicatam respectu infantiæ, ita ut sit opus processu.

9 Sententia separationis thori non transit in rem iudicatam.

10 Sententia in causa matrimonij transit in rem iudicatam, quo ad exc̄ pens. num. 11. Adde num. 1. 2.

11 Silentium nicti nocet sibi soli, sed non purgat uitium sententie respectu uictoris.

12 Sententia lata in causa matrimoniali, licet non transeat in rem iudicatam respectu coniugum, transit tamen respectu tertii.

13 Sententia non transit in rem iudicatam, in quacunq; materia lata, in qua transitus induceret peccatum.

C A P I T U L U M V I I I.

ATOR. ¶ In quantum Abb. post alios colligit hīc unū casum, in quo auditor allegans turpitudinem suam, uide, licet ubi agitur de salute animæ: adde Abb. in locis per eum allegatis. Et iste casus comprehendit sub se multos, secundum ipsum, in c. inter dilectos, de dona. ¶ No. gloss. fin. in c. constitutus. de transact. & in c. ex tenore. in uerbo, uiuentem. de testi. & in d. c. inter. in uerbo, turpitudinem. & hīc aliquid addidi. j. col. uer. sic. & ad primam. ¶ Est etiam alius casus in allegate turpitudinem suam in iudicio, in quo agit nomine alieno: gloss. Bar. & expressiū Bald. & Salic. in l. iubemus. s. san. lo. j. c. de lacrofan. eccl. dicentes, exconomum, qui male contraxit, admitti ad uendicandum: quia non uenit nomine suo, sed ecclesiæ. Secus dicit eo, qui uellet impugnare actum gestum a se turpiter nomine alieno, & nunc agat nomine proprio. loan. And. in Specul. de sen. prola. s. quoniam, uer. quid si procurator, ubi concludit, q. si procurator falsus, contra quem est lata sententia, successit domino, non potest dicere eam nullam exiure domini: quia sicut non potest retractare factum predecessoris ex persona sua, ita nec ex persona prae-

cessoris: & sequitur Butrig. in c. j. in l. s. cod. ¶ Est etiam aliis calus, uidelicer ubi quis allegat turpitudinem suam, non quidem fundando intentionem suam principaliter, sed coadiuando fundatam cōtra eum, qui fuit particeps turpitudinis, l. de tutela. & hoc ibi non. C. de in inte. resti. mi. Intellige, quando ille particeps erat de lucro, & allegas turpitudinem certat de damno eius: alius secus. Bart. in l. iufurandum, quod ex conventione. s. procurator. pen. col. ff. de iure iuri. ubi latè loquitur inducens l. uiro, atq; uxori. ff. sol. matt. & lapud Celsum. s. Marcellus. ff. de dolis except. ubi allegantur turpitudinem contra participantem ad finem lucri, potest replicari de eodem criminis, & compensari, iuxta c. fin. de adul. dixi in c. cū ecclasiaistica. de except. Si autem nō per modum replicationis, sed principalis petitionis, fundaret se actor ex dolo suo, tunc in distincione repellitur, etiam si aduerterius fuisset particeps, d. l. de tutela: Et per istum casum dicit Bart. in d. l. iufurandum. q. si mihi agenti rei uendicatione pro re mea, opponis, & fuit tibi a me uenida: possum replicare uenditionem fuisse simulata, cum allegem turpitudinem meam, coadiuando intentionem meam, & contra te participantem & certantem de lucro, ego uero de damno. Ad quod uide etiam loan. And. in addi. Specul. in tit. de donat. uer. itē pone, aliquis, additione, quia non uidetur, & Bal. in l. cū profitearis. C. Seiscitatus] Et ibi vide que dixi in apofil. & adde Felin. etiam in d. c. tertio loco, ubi plenius. Item adde do. l. May. in d. l. iufurandum. Et uide de iudice, qui taliter sententia cōtra aliquem, & postea est effectus eiū hæres, an possit appellare, & dicere sententiam suam iniquāgloss. habes, que de iure ciuii reputatur singularis, in l. j. ff. de except. rei uer. Et rā. Adde tanē, q. licet iste, qui cōmisit dolum pro prium ad infringendam transactio nem, potest tamen dicere gestum, l. refūtē, non obstante dolo suo. gl. est not. in l. a. diuina Pio. ff. de rit. nsp. quem ad hoc reputat sing. Bald. in l. j. C. plus ual. quod agi. & in l. si dubium. C. de l. et in l. si creditoribus. C. de reu. his, que in frau. cre.

uer. capio gl. par uam. de constit. ubi uult posse allegari turpitudinem propriam, quādō includit in se patētem nullitatem, uel impossibilitatem actus. ¶ Est etiā alius casus in l. quisquis. C. ad l. Iul. māest. & alius in c. si quis Papa. & ibi gl. lxxix. distin. Et alius casus in c. mulieri. de iure. Et alius in auth. nouo iure. C. de pœna iudi. qui male iud. Et quilibet habet in se rationem sua specialitatis. Demum de materia distingue, ut latē per Bald. in repe. l. iij. xv. char. uer. ad solutionem istius q. ff. de iure iur. ubi ponit, an quis alleget turpitudinem ad præmū consequendum: & an ad se excusandum: & an in modum actionis: & an in modum exceptionis. Prosequere cum eo. Et addē lōgam distinctionem Signorelli de Homodeis confil. xiiij. Quidam Bartholomaeus. ubi ponit, an & quando possit quis allegare turpitudinem sui prædecessoris. Et ibi inuenies filium posse impugnare testamentum patris, allegando ipsum fuisse manifestū usurarium, iuxta c. quanquam. lo. in vj. Et uide Rotam de testa. v. in antiquis, quæ latē uult, q. qui fecerūt aliquem haberi pro prodigo, & ei interdic bonorum administrationē, & eū pro tali reputari, nō audiuntur, eo mortuo; contrarium dicentes, & uolentes testamentum suum esse ualidum. Et dicit Rota de rescr. xj. in antiquis, q. ad excusandam secundam imprestationem tācē de prima, potest quis allegare in iudicio surreptio. quæ dicit, q. promouendus ad ordines, & ille, qui producitur in testem, potest dicere. Sum inhabilis. Et no. i. limitationem Alani, & aliorum hīc, ut etiam fauore animæ non audiat, accusans, sed denuncianto. Et ista addē ad ea, quæ alias d. xii. in c. tertio loco, de præsum. & ad Firma. in repe. in uerbo, allegationes. in uerbi. legās turpitudinem, ubi quædā allegat ultra prædicta. Et in dīctis locis saepe etiam tangitur, quando quis possit uenire contra factum proprium, maximē per Bald. in d. post mortem. & Imo. in d. l. qui superstitis. & omnes in c. diuersus de cle. coniu. & dicetur alias. ¶ Ad glo. iij. hic, adde, q. Inuitus & Renitens differunt. Inuitus interdum dicitur qui non contradicit expressè; Renitens, qui uoce contradicit glo. in c. lxxvij. dist. quam sequitur Abb. in c. ueniens. lo. j. de spon. Facit gloss. in l. item quia ff. q. pac. & quod in simili But. a. In c. j. Et ibi - a. Imo. & Abb. in c. j. de offi. deleg. dicēdem ad hoc uide tes, q. minæ consistunt in uerbis, terro. fel. circa princ. res in factis. ¶ Materia huius decreta subtilem & utilē reduxi per duodecim declarations ex dīctis Doctorum hīc, & alibi, quæ omnes restringunt regulam huius literæ, excepta ultima, quæ ipsam extendit. Prima declaratio. Si tū sententia est per partes remissibile, transit in rem iud. putā, si sententia dīxit, esse matrimonium, ubi sunt solum sponsalia: nam sicut partes de nouo possent contrahere matrimonium, ita acquiescent sententia uidentur de nouo contrahere. But. Imo. & Abb. hīc. Addē Abb. post But. & alios in c. iurauit. iij. col. de prob. & sentit Abb. in c. cūm inhibito. ad fi. de clandest. despon. Et adduco optimē, quod notat Abb. in c. fin. iij. not. de frigi. & malefi. ubi colligit singulariter ex dīcto loā. Andr. ¶ sententia lata pro matrimonio contra allegatiū in potentiam coeundi, transit in rem iudicatam, adeo q. si nullam spēcim impotentiam expressit, sed generaliter si bellauit, non potest postmodum allegare frigiditatem: & ita sententia in tali casu transit in rem iudicatam: qd̄ ipse multū extollit ad limitationem huius text. Et est ratio: quia hoc casu celsat periculum animæ: nam si nō potest stare, ut uxor, stabit, ut soror: & sic nullum peccatum imminet, sed meritum, c. si tu abstines. xxvij. q. j. Cōfidera bene: quia si potens ad copulam esset persona uerisimiliter suspecta de incōtinētia, istud haberet dubium. Ideo tunc fortē dici posset, q. iudex ex officio inquiret, & prouidebit, ut in simili dicit hīc Abb. ad fi. Pro quo opportunē adduco, quod ipse notat post alios in c. consultationi. de frigi. & malefi. dicens, q. ut duxit scīe ter uxori non cōgnoscibilem, licet non debeat separari, tamen si episcopus uidet eum suspectum de incōtinētia, debet prouidere, ut contrahat cum alia, & primam tenebit alere. Non enim est matrimonium uerum cum eo. Imo. si propria autoritate contraheret cū alia, teneret matrimonium, secundum Doct. ibi. Et per ista intelliges glo. in s. j. xxxv. q. ix. dum dicit, q. in causa matrimoniali sententia non præiudicat ueritati: quia intelligitur de ueritate, quam consensus partium alterare non potest. ¶ Secunda declaratio. Si tū sententia est lata in fauorem matrimonij, transit in rem iudicatam. Ang. confi. misi cccvij. In q. proposta multū eleganter. ad fi. & Lud. confi. ccclxvij. j. col. & Hosti. c. ex literis. de restit. in integ. Gloss. & Doctor. hīc: Pro quibus facit: quia cūm ista decreta, emanauerit in fauorem matrimonij, non debet operari contrarium, l. quod fauore. C. de legi. cum si. quæ nouiter reduxi in c. dilectus. lo. iij. uer. octaua conclusio, de restit. Ad idem, quod notat loan. And. in c. series. de testi. dicens, q. licet fauore matrimonij possint produci testes directo contrarij testibus publicatis, ut ibi secūdum unum intellectum: tamen istud fallit, ubi attestations prima sunt in fauore matrimonij, quia contra ipsum non fiet noua productio. Hanc declarationem intelligo, nisi ille, qui uenit contra matrimonium, neget ipsum posse esse matrimonium, alleando impedimentum perpetuum: quia tunc propter immīnēs peccatum non differt ab illo, qui alias staret pro matrimonio. Cal. in d. c. series. & ibi But. & Abb. dicens hoc esse uerisimilium: quia ita fauor est diffidere matrimonium contractum contra legem Dic. sicut consolidare legitime contractum. Allegat etiam Abb. glo. in c. de consang. & affi. Et idē ipse tenet latē in c. iurauit. ult. col. de proba. & But. in d. c. ex literis. ante fin. per quem appareat dictum loā. And. in c. series. non multū importare. ¶ Considera pro intellectu duos casus. Primus est, quando agitur de gradu prohibito sola legē positiva canonica: & hoc casu non reperitur permisum, pducere testes post publicationē: & sic lex canonica uidetur in hoc dispensare: quia melius est, & c. c. licet ex quadam. in fin. de testi. Sed ubi allegatur impedimentum legis diuinæ, tunc Cal. bene loquitur. Ita dicit Imo. in d. c. series. iij. col. quod habeo pro studēto: quia semper subest ratio peccati. Nec consensus partis, etiam expressius, operari potest in gradu prohibito lege humana. Et sequeretur, q. in tali casu sententia transiret in rem iudic. quod Hostiens, habet pro absurdio, in c. cūm dilectus. de elect. ut ibi per Abb. pen. col. Et text. in d. c. licet loquitur, ubi sumus in dubio: quia potius pronuntiatur pro coniunctis lege diuinæ, per rationem, de qua ibi. ¶ Secundus casus est, ubi testes publicati, vel sententia, dicunt, matrimonium esse de presenti, & pars reclamat, dicendo, Non consensi de presenti, nec consentiū: quia ex quo transit descendit, attenditur nouus consensus tacitus, ut per Abb. & Imo. in d. c. iurauit. Sed caue: quia uolens auditu post publicationē, dicit, hīc non est decursus descendit. Ideo elici non potest nouus tacitus consensus. Vnde quamvis uitium attestations sit per partes purgabile, tamen non uideatur hīc conjectura purgationis. Et ita destrueretur dictum Cal. & sequacium, dum dicunt, q. ubi uitium est remissibile, obstat publicatio. Et ita saluat loā. And. Tamē nō affirmo, sed considero, q. pars habuit capitula, super quib. erat fienda examinatio: & debuit oēs testes quos habebat, pducere ante publicationē. Postea uero subest timor subornatiōis, in quo se fundat c. fraternitatis:

de testi. cuius regula non rumpitur in proposito, nisi fare matrimonij & peccati exitandi: quorum nullum subest hīc, si non allegatur aliud, q. defecūt consensus: & si, ubi obstat transitus in rem iudicatā, obstat in publicatio, iuxta doctrinam Doct. in d. c. fraternitatis. ubi de predictis in specie pulchre loquitur But. pen. chart. uer. pēdet hoc à quāstione, ubi cōsiderat v. casus, quos vide: sed quod dīxi, non aperit. Ideo gustā: quia quotidianum. Et si diceres, pars, quæ dicit impedimentum subesse, & video non esse procedēdum ad matrimonium, si probat per testes, q. subest, non auditur alius spōsus, uolens probare, q. non subest, obstante fabi publicatio ne testi: quia per non contrahere non incurrit peccatum, ut dicunt omnes post Cald. in d. c. iurauit. Ceterē hoc uideatur errorem: quoniam ille qui recusat matrimonium contrahere, si probationes sunt falsa, remanet in peccato uolontatis fidei datae de matrimonio contrahendo. Ergo publicatio attestacionis non debet ei prodeſſe, ut dicebat Hosti. in d. c. iurauit. Respondeo, q. tantum consideratur in hac materia consensus partium praetius publicationi testium, quantum consensus partium sententia non appellando. Et sicut nō appello uideatur nouo consensus consentire, ita cōsentiendo publications. Vnde uidentur in dīcto casti mutuo consensus discedere à sponsalibus, ut possunt p. c. j. de spon. Et ille consensus habet uim remissionis uirij remissibilis, & timor subornatiōis testium repellit istum uolentem probare impedimentum non subesse, ut est casus in terminis, in d. c. iurauit. Ex qua responsione cogita, quid si isto inuito, uel ignorante esset facta testiū publicationi, forte tunc audierit cessante dīcto præsumpto consensu. Erat iūc pondera dīctū But. in d. c. fraternitatis. ¶ Tertia declaratio. Licit tū transitus x. dīferūt non faciat hanc sententiam irretractabili, ut hīc, tamen impedit deuolutionem appellationis, & opus est adire superforem per uiam querela. Vnde Archiepiscopus adire non poterit, cū nequeat adire per uiam querela. But. & Abb. & Imo. hīc, & But. in c. tenor. iij. col. & ibi etiam Ab. pe. col. j. eo. propter gl. in simili in c. ad reprimendam. in uer. suspensa. de offi. ord. ubi p. dīcti hoc etiam replicant, maximē Imo. in iij. col. Et dicunt, q. licet sententia censuræ non transiret in rem iudic. quo ad effectum retractatiū per absolutionem, tamen transeunt, quo ad effectum deuolutiū. Not. etiam But. in cab. excommunicato. de rescript. situ j. allegando. & Imo. in c. ex parte. iij. col. de restit. spōl. & ibi Abb. v. col. uer. concludo breuiter. Facit c. concertatio. ni. de appell. in vj. ubi transitus in rem iudic. tollit uian appellatio, non querela, quādō de querela alias dīcti potest. ¶ Quarta declaratio. Licit tū non transeat hāc sententia in rem iudic. tamen non potest tertio appellari. gl. in c. fraternitatis. in uerbo. forniciatio. in fi. de frigi. But. Abb. & Imo. hīc, & But. in c. tenor. pe. col. j. eo. & Ab. in d. c. ad reprimendam. iij. col. Contrarium tenet But. ut refert Imo. in cle. j. circa princ. de re iudic. Et But. in d. c. fraternitatis. quia nullū uinculum, quamvis multipli catum, potest firmare actum, à quo surgit peccatum per partem non remissibile. ¶ Sed salua dīctū glo. duplicita, secundum Ab. in d. c. fraternitatis. Prima est, q. bisna confirmatio sententia causat difficultorem aditum ad reuidendam eam tertio, iuxta theoriam Innoc. de qua in sequenti declaratione. ¶ Secunda uia: quia p. resto, q. cestet tertia appellatio, non cestat uia querela, q. quam prouidebitur peccatum, iuxta declarationem precedentem. Præterea nō est exclusa uia nullitatis, uel restitutionis in integ. ut dicetur in vj. declaratione. Et ista dicta sequitur late Alex. de Neuro in d. c. fraternitatis. ol. ti. char. ubi uide. ¶ Quinta declaratio. Post tū descendit præsumit pro iustitia huius sententia, licet doct. de errore si revocanda. Text. hīc in uer. constiterit. Domi. post Arc. j. q. vj. in sum. iij. col. dicens, q. ista sententia nō de testis. uer. nullitatis, sum. & gl. xxxv. q. ix. in sum. & eū ap. pb. & abbreviat ibi Imo. ult. col. Pro quo uide etiam But. in c. ad

c.ad audientiam. lo ij. in fin. de rescript. ubi dicit, uiam nullitatis esse meliorem: & sequitur ibi Domi. in fin. dicens, q̄ ista sunt dicta Host. in c. pertuas. de arbit. Idem etiam Imo. in d.c. ad audientiam. in fin. ¶ Ceterum quā tum ad uiam restitutionis, nota diligenter duo: primō, q̄ licet alia restitutio in rem iudicatam, aduersus sententiam, quā transiuit in rem iudicatam, nō petatur, nisi à principe: loā. Andr. in d.c. ex literis, tamen secus in istis, quā non transeunt in rem iudicatam. Ita Domi. in c. uenerabilibus. s. porro. j. col. de sen. excom. in vj. per notata in d.c. ad audientiam. ¶ Not. secundō, q̄ ubi intentatur uia restitutio in rem iudicatam, non obstat in hac materia tempus quadriennii, de quo in c.j. de restit. in integ. in vj. quia quotidie obseruantia sententia erronea in assert nouum præjudicium anima. Butr. in d. c. ex parte. vj. col. uer. ad utramq; opin. sicut dicitur q̄ exceptio difactoria habens continuam causam grauamini, semper opponi potest. Butr. & Imo. in c. exceptionem. de except. cum concor. quas plenē posui in c. accedens. lo 9. ad fi. utl. non cont. ¶ Octaua declaratio. Sententia t̄ separationis thorū non transit in rem iudicatam. a In rem iudicatam] Vide hīc Pat. 4 Contrarium tenet hīc Abb. norm. ex in c. tē. nor. j. eo. in ij. col. q̄ quod habetur ad hec per domi. Alexā. de Imo. in luir bon us. ff. iud. foli. & Paul. de Castro in consil. celvij. incip. Vi. detur dicendū nō ualere. Vbi etiam plenē & no. au ta lis sententia facit filios nascituros non censer legi mos. & an dos re peti possit ipsam. Vnde si maritus uellet uenire contra sententiam, reconciliando eam sibi, ipsa non poterit opponere de transitu in rem iudicatam: tum, quia ex reuersione ad maritum nullum est peccatum: tum p. 1. euident. ff. de excp. rei iud. ubi dicitur iniquissimū esse proficer exceptionem rei iudicatae ei, contra quē iudicatum est. Et non est dicendum, ut sentit hīc Ab. q̄ ista sententia transeat in rem iudicatam respectu succubentis. Clariū tamen diceretur, q̄ non transit in favorem succubentis, qui non potest illum transitum alle gare, prout potest uictor: sed bene transit in odium suc cumbentis: quia si non uult redire ad uirum sibi par tem, non poterit allegare pro se transitum in rem iudic. & cogetur redire. Vnde tenet, q̄ eius fauore non transiuit, sed bene eius odio, in quātūm excluderetur, si uel let allegare in iustitiam sententia post descendū. ¶ Hoc autem, q̄ solum fauore uictoris transeat in rem iudicatam, limita duplicit. Primō, nō immineat periculum fornicationis: quia cognito de errore separationis, re integrabuntur ex offici. iud. Abb. hīc sentiens in hoc, q̄ nō subsistente periculo incontinentia, non inquirere tur de errore etiā stāte periculo, si error non sub est, non reintegrabuntur. Si enim sententia non est er ronea, periculum peccati non imminet ex acquiescen tia partium, sed ex euentu quodam secundario non co siderabili orto ex sententia iustē prolata. ¶ Limita secū dō, nō post hanc sententiam separationis maritus cō mittat adulterium; quia uxori uolenti hoc casu redire ad uirum, non obstat. except. rei iud. quae competebat uiro. Host. melius, q̄ alius, in s. quot modis. vj. col. uer. qd si sententia. & not. Ab. in c. ex literis, per illum tex. sing. de do. & contu.

duor. Et licet glo. & Inno. in d.c. de illa. & glo. in c. Apo stolus. xxxij. q. viij. & Abb. in c. fin. de adul. dicant, q̄ mu lier non tentat regressum iure actionis obstante dicta sententia, sed officio iudicis. Tamen communiter tene tur, q̄ etiam per actionem, ut per Alex. de Neu, in d.c. de illa. & Ana. post But. in d. c. iij. col. de adul. quia ex secundo adulterio facta est compensatio extinguis commodum sententia, & quia multa sunt pro muliere, quia debent praualetere rei iudic. uidelicet vinculum matrimonij, adulterium uiri, periculum fornicationis, aquitas compensationis, & facilis regressus ad pristinum statum, cui iura furent, c. ab exordio. xxv. dist. cū simil. ¶ Sed caue: quia uoluisse inuenire tactum, qd si iam est ista professa, an ista cessarent & uideretur, q̄ non. Primō, quia etiam uiro non competit reconcilia tio adulteria professa, ut not. in authēt. sed hodie. C. de adult. & in dicitis locis. Secundō propter uotum castitatis: & licet in matrimonio dicatur Castitas, c. Nicenna. cum s. xxx. dist. non tamen est talis, qualem exigit professo. Tamen cogitabis, attento q̄ vinculum matris monij durat, donec uiuunt. Si autem non est professa, procederet recōciliatio: quia sola detrusio in monasterio non facit monacham: glo. magna ad fin. in c. gaude mus. de conuer. coniug. in s. adulteria. in authēt. ut nulli iudi. in c. si quis sacerdos. xxx. q. j. & i d. auth. sed hodie. Et hac nota: quia nō reperi sic declarata. ¶ Nona decla ratio. Quantum t̄ ad expensas, ista sententia transit in rem iudic. quia etiam docetur de errore sententia, à qua non fuit appellatum, non restituuntur expense, in quibus succubens fuit condemnatus. Ioan. Andr. in c. uenerabilibus. s. porro. super uerb. querimoniam de sent. excommun. in vj. & ibi Domi. in c. col. & But. Abb. & Imo. in c. consanguinei. j. eo. Et Abb. in c. ad repre mendam. ij. col. de offordi. Et licet si loquuntur in sententia excommunicatis, tamē idē in ista, cū parificentur respectu transitus in rem iudic. ut dicetur in d.c. con sanguinei. ¶ Decima & aurea declaratio. In t̄ causa matrimoni spiritualis sententia transit in rem iudic. Tex. in c. cū dilecti. j. in fin. in c.j. de concess. p̄. aben. pulchri. Host. in summa huius tit. s. quo sunt eius species. v. col. uer. sed nunquid est hoc simpliciter uerum. Domi. in c. ordinarij. s. j. in fin. de offici. ord. in vj. Abb. in c. cū Bertholdus. xij. col. uer. ex hac lectura ha bes. j. eo. & in c. conquerente. ij. col. de resti. spo. ¶ Sit diceretur contrā: ibi etiam imminet peccatum, & periculum animalium, ergo procedere debet iste text. propter ultimam declarationem, de qua j. Responde, utp Abb. in d.c. cū dilecti. pen. col. q̄ respectu uicti iste tra situs in rem iudic. non est peccati inducius. Sicut enim potuerit expressè desistere à lite, uel renunciare beneficio, ita etiam tacite non appellando: sed respectu uictoris non prodest adeo iste transitus, quin superior non possit inquirere de eius titulo, utru iustificetur à sententia, uel non secundum ipsum. Bene facit in simili uulga tum dictum Compost. in c. mandatum, de rescript. com memoratum solenniter à multis, quos adaptauit in c.j. iij. col. de except. dum dixit, q̄ si reus confiterat defectū iuriū sui in beneficio, non potest in illo iudicio priuati actore non probante. Imo. absoluetur ab illa instantia: sed uirtute illius confessionis poterit superior per nouū iudicū eum priuare. Habet ergo restrictam hanc declara rationem, uidelicet respectu uictoris, qui licet sit tutus erga uictum uia ordinaria, postquam non appellauit, non tamen est tutus respectu superioris. Ad quod uide optimē Inno. in c. ad aures. de rescr. ubi dicit, q̄ nedum superiori competit dicta uia inquirendi, sed etiam uictus, & quilibet extraneus potest uenire contra uictorem uia denunciationis euangelica denunciando eius pec catum propter intrusionem causatam ex iniusta sententia. Et hoc dictum Inno. reassumit eleganter Abb. in c. cū olim. v. col. uer. quartam lecit. Sentiit Inno. de do. & contu.

Felin. iij. pars.

Sed dictum Ab. intelligitur, ut dixi, quando post priuationem iniustā, cui uictus acquieuit, lequitur uacatio beneficij, & ipsum sic uacans mihi confert: quia tūc uictus acquirit, nō à sententia, sed à collatione: quia omnia gu sta, ut noua & utilia. ¶ Considerabā secūdō, q̄ tacita renunciatio non debet plus posse, q̄ expressa: sed expressa non semper ualeat, putā non facta in manibus superiорis habentis instituire & desituere, iuxta gl. in cle. s. de renun. cum concor. Ergo si iudicās esset talis, qui nō posset in instituire & desituere, non uidetur acquiescere uicti habere uim renunciationis tacita, cū expressa renunciari non possit in eius manibus. Responde, q̄ renunciatio potest ualeare ex parte renunciantis, etiam non facta in manibus superiòris, ut in c. ad mon. & in c. qd in dubijs. de renun. Et ideo ad inducendam priuationem beneficij sufficit dicta renunciatio ēt tacita. Et ubi sententia est priuatiua, presupponitur lata ab eo, q̄ possit etiam beneficium confirmare. Si enim esset iudex datus super priuatiua tantum, non posset aliquid iuris alteri conferre, iuxta no. in d.c. auditor. de rescript. ¶ Considerabā tertio, q̄ uidetur mirum id, qd sequitur ex predictis, uidelicet q̄ acquiescentia & patientia uicti non prodest uictori in sententia declarativa, sed bene in priuatiua: & tamen prima nihil uidetur auferre uicto, sed secunda sic. Responde, q̄ iudex declarans nō confert mihi beneficium, sed dicit ad me spectare. Vnde super hoc tria. Primō, q̄ ubi uictor non solū ex pōst, p̄ ut loquitur Abb. sed etiam à principio fuit cōficius frau dis, simpliciter tamei non fuit fraudis author, nec particeps, nec instigator, non uidetur, q̄ fraus iudicantis inficiat titulum suum habēt extrema necessariā ad iustitiam titulum: uidelicet uacationem beneficij, & collationem factam personā capaciab habente potesta tem. Vbi autem fuit particeps fraudis, placebat mihi opin. Abb. Sed tamen transire potest cū eius opin. siue quis fuerit simpliciter conscius, siue particeps fraudis: quia ratio contra ipsum adducta militat in foro contētio: sed ipse loquitur in foro anima, in quo ille qui scienter dedit causam, uel occasionem iniustam damni proximi, tenetur, per d.c. fin. Et ideo si ex facto meo aliquis est priuatiua beneficij, fortē quia me insigante agitatus est processus criminialis contra eum, si sum con sciū in iustitiae à iudice commissa, non uideor securus, quo ad Deum. Ceterum ubi nullo facto meo intercedē te superior per fraudem alium iniustē, & mihi contulit beneficium, dato q̄ nunc ego scirem de iniusta sententia priuatiua, tamen cū transiuerit in rem iudic. & cō currant dicta extrema, putarem, ut dixi me, quantum ad Deum, posse retinere beneficium, & multō magis, quād notitia fraudis superuerit ex pōst. Si enim per me non fuit data causa, neq̄ occasio iniustitiae alteri facta, sola mea scientia non uidetur me ponere in peccato, ex quo titulus meus est ex toto canonico: & si qd peccatum subest, crederem aboleri posse per p̄sonitatem absq̄ dimissione beneficij. Veruntamen aduerte ad alium casum: quia si non conferretur beneficium mihi post sententiam priuatiua, quā transiuit in rem iudicata, sed solū priuaretur primus, & declaretur, collationem altās mihi factam fuisse ualidam, cū reuera nos sit, per talem sententiam non esse ego tutus, etiā in foro contentioso. Non enim prodest mihi acquiescētia illius priuatiua: quia ille non potest in me transferre titulum, nec prodest dicta sententia: quia nō datius, sed declarat ius competere, l. sicuti. s. sed si queratur, ff. ser. uen. Vnde cū nullum ius competat mihi, ex quo collatio ante mihi facta fuit in ualida, certe per solam sententiam nō acquirit canoniam institutionem, ex quo sententia fundatur in titulo in ualido, c. cū causa. j. eo. suū in rem iudicatam, s. m. Bu. in c. s. iij. col. de iure. & se quitur

a Actio popul a] De qua actio consumitur uno agente. I. eum, qui. s. in popularib. ff. de iure. Sed dic contrā, secundum Bu. Ab. & Mod. in c. cū inhibitio, ratione peccati, ex quo signa limitationem ad d. s. in popularibus. quam etiam alijs modis ornauit in c. dilecti. v. col. de mai. & obe. ¶ Duo decima & ultima declaratio. Regula t̄ huius literae habet locum in qua cuncta materia, in qua trāstitus in rem iudic. in d. l. eum, qui. Et nō quid datur forensi uia: Ang. ibi au thent. de nupt. s. si uero altera. q. nō quia non est de polo.

qui ibi Maria post alios in repetit. in i. char. uer. fallit pri
mò, quia tale iuramentum non potest habere vim trans-
actionis, cum in talibus materijs non possit fieri trans-
actio retractabilis, c. fi. de trasac. & c. super eo. de eo, q
dux. consang. uxo. Facit et gl. in uerb. præsentia. in fin. in
c. admonere. xxxij. q. dices, q. in poenis spiritualib. &
ubi agitur de peccato, non currit unquam præscriptio.
Sequitur Bal. in l. xxv. col. C. qui accus. & But. & Ab. in
c. l. c. de proba. & Abb. in c. fi. vi. col. S. t. prox. ubi dixi.
¶ Scias etiam, q. exceptio contra personas testium pos-
test opponi etiam post sententiam latam in causa ma-
trimonialia. Ab. i. c. ii. col. S. de exca.

a Matrimoniali] per not. h. Vltimò uide circa xv. a
Vide in c. presen= lios casus, in quibus sententia semper
retractari potest, docto de eius errore:
ibi Abb. quos enumerat Lud. in l. admoned. ix. col. ff. de iure filii. Et Hos ponit etiam alios in d. s. quo
sunt eius species. v. col. Et circa illum casum pulchrum
de sententia lata ad consilium sapientis, an possit retrac-
tari ad c. filium sapientioris offendit erore pri-
mò, uide, quia soleo referre in c. p. posuisti. de prob. post
Bu. & Are. ibi. Per quia omnia habes hanc materialam me-
lior. q. alibi, ordinatam. ¶ Scias etiam ad propositum sen-
tentiarum, quia non sunt consensu partium approba-
biles, tex. autem in l. spous. s. si uxor. el i. ff. de do.
inter uir. & uxor. ubi si maritus agit contra uxorem, ad
id, q. d. ipsi marito uerè debebat, & mulier ad repellendum
maritum oppôsuit aliquam exceptionem ineffi-
cace, & tandem uir uolens in effectu donare uxori, pa-
sus est se summoetri exceptione, p. semper etiam abs-
que appellatione retractari dicta sententia, tanquam in
fraudem legis lata. Et ideo Bart. ibi dicit, illum text.
esse multum notabilem propter fraudes, q. quotidie
fiunt. Et ibi etiam dicit Bald. in lectura Florentina, teste
Alex. conf. ccccxlvi. Viso processu. q. ille tex. p. regiat arg.
ad reuocationem multarum sententiarum, ubi c. q. per
fraudem partium, mediantibus talibus sententijs, de-
ueniretur ad prohibitum & illicitum. Vnde dicit etiam
Bal. in l. cum allegas. in prin. iiiij. oppo. C. de ufu. q. si de-
bitor paus est le uinci per sententiam nō oppoita ex-
ceptione usurpar. semper poterit dicta sententia rescindi,
per tex. sing. in ratione sui, in d. s. si uxor. Item lmo. l.
stipulatio ista. s. alteri. antepe. col. ff. de uerb. ob. & Alex.
in d. conf. Facit l. i. in fi. cum duabus legibus sequentib.
ff. de his, que in fratre cred.

S V M M A R I V M .

1 Reus si assumit onus probandi, petens se declarari dominum, ob-
tinere debet, si probauerit: alias simpliciter absolui actore non
probante.

2 Pronunciare bene appellatum satis est, quando præcessit absolute-
ria, ut intelligatur reus condemnatus. num. 3.

4 Index à quo, an ex quando posset procedere in causa, si appellatur ab
interlocutoria, appellato amplius non vocato. num. 5. & 6.

7 Appellatio est deserta lapsu termino ad appellatione prosequenda.

8 Appellatione non desertur per assignationem termini.

9 Quod lex dicatur canonizata.

10 Ecclesia an acceptauit dispositionem authenticę, hoc ius porrectum.
C. de sacrosan. eccl.

11 Consuetudo non potest diminuere solemnitatem in alienatione rei
ecclesiastica.

Hoc habetur pro regula, quorum regula fallit multipliciter. num.
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. & 24. ut ibi,
ad illud mirabile.

25 Emptor restituta re ecclesia male alienata, an amittat premium, &
num. 26.

Quid autem in fructibus. num. 27.

28 Emptor rei ecclesiastice male alienata, an perdat meliorationes,
quas fecit. num. 29.

30 Ecclesia an posset probare contractus factos super alienatione rerū
ecclesiasticarum, si sunt eidem utiles.

C A P I T U L U M V I I I .

Vm causa. ¶ Ad illud, q. cōsue-
tudo laicorum etat
hīc mixta in uniuerso populo, ideo ligabat clericos: addit, quia dixi i. c. ecclesia. viij.
1. quer. opinio tamen Bar. de const. ¶ Ad illud, q. si reus
assumit onus probandi, petens se declarari dominum,
debet obtinere, si probat: alias simpliciter absolui acto
renon probante, ut hīc per Ab. addit Bar. in l. circa. ff. de
prob. ubi gl. maior in fi. hoc no. Et subdit Bar. q. ad ei-
tandas opiniones additur clausula,

b Non se astringens. Et op. illius gl. est b Non se astringens & communis, secundum Flo. ibi gens] De hac clau-
sula adde, que ha-
bitur per Ph. in ba, quia reus habet duo iura: Vnum, q. absoluatur actore non probante: c. licet causam. s.
aliud, q. ipso probante pronuncietur de prob. in xxviii.
res sua: licet ergo deficiat in secundo, col. et quadib. di-
xi in apost.

de ser. urb. præd. item ius commune,
uel presumptio facit pro reo, qui se astringit: secus ergo
forte, si pro se habetur alterum ex istis, secundum eum:
quia tunco eti, qui se astringit, l. habebat. ff. de insti.
Et adde Bal. in l. frusta. C. de proba. ubi dixit, q. etiam
reuo uolenti potest assignari terminus ad probandum,
quando assignatur actori. Notat Bal. in l. i. in princ. C.
ut intra cer. tēpus. & Ro. de iudi. xx. in antiquis. & Bald.
in l. liber. C. de p. hec. Et dicit Bal. in l. i. post prin. C. si ad
uer. cre. q. astringens se ad onus probationis, non fun-
dat intentione actoris. Allegat glo. in d. l. circa. Pro qua
facit eti glo. in c. ex insinuatione. in uerb. probare. post
prin. de proc. Addit etiam But. in c. ex conquestione. iiiij.
col. cum tribus seq. de rest. spo. ubi melius omnibus re-
assumit post Host. quomodo pro reo probante possit
ferri sententia adiudicatoria. Et licet se inuoluat, tamē
opi. communis est, secundum lmo. ibi, q. petitio actoris
potest dici communis, ut si reus probet de iure suo, pos-
sit ferri declaratoria super eo, non præcedente alia peti-
tione ex parte rei, secundum Inn. & lo. de Lig. admirantes
de Host. ibi, qui contra aequitatem insudat in oppo-
situm præter morem suum solitum fauere aequitati. Si
dicatur, quomodo pronunciabitur super non petitor.
Dic negari non posse, quin lis sit cōtestata super domi-
nio rei per negationem partis, ut ibi latissime per Ab.
pen. char. sicur non est necesse, q. petatur executio: quia
subintelligitur, secundum Bu. ibi, propter gl. in cle. au-
ditor. de rescr. Faciunt, quæ accumulat Alex. in rubr. C.
qui admit. in prin. Et caue: quia ista procedunt, quādo
reus nedum negat actorem dominum, sed asserte se do-
minum: secus, si solū negaret actorem dominum, q.
etiam si postea reus probaret se dominum, nō effet de-
claratoria ferēda super dominio suo: quia super eo nō
est lis contestata, ut latē per Bu. in d. c. ex conquestione.
De quo tamen per alios ibi. Et cum istis vide Ludo. in l.
Poponius. s. i. iussi. iiiij. col. uer. ex p. dicit. ff. de acq.
pos. & qua dixi in c. examinata. in prin. de iudi. Ceterū
si concurrunt in probando actor & reus, recipiuntur
prius probationes actoris. Spe. de prob. s. j. uers. xiij. Bal. &
Flo. in d. l. circa. Bal. in l. exceptione. s. j. col. C. de pb. Bon.
text. in l. fin. C. de fal. nisi probatio rei effet plena, &
actor uellet probare iuramento. Domi. in c. statutum. s.
cum uero. vj. col. uer. sed quid si simul. de rescr. in vj. Vel
nisi probationes rei effent in promptu, & probationes
actoris exigerent tractum tēporis. Bu. in c. iij. col. uer.
lo. An. dicit, de ord. cog. De quo articulo uide etiam per
Inn. in c. accepta. de res. spo. & lmo. post Ang. in l. i. que-
ramus. iiiij. col. ff. de testa. Non prosequor: quia alijs non
tangunt

c. cū caus-

tatione, iuxta d. c. eum, qui. Ad primam addit Ph. in c. fa.
personas. pe. col. j. t. i. ubi tenet, q. licet iudex per simpli-
cem præfixionem termini non detulerit appellationis
fruola, tamen interim procedere non potest, per illum
tex. cum gl. fi. in fi. & per rationes Ab. hic ex cuius dicto
extollit unam limitationem ad text. in c. non solum de
app. in vj. dum dicitur ibi, q. iudex à quo, qui non de-
tulit appellationi fruola, potest procedere antequā
sibi inhibetur: quia fallit, nisi assignasset dictum termi-
num, per prædicta. ¶ Fallit. appellatione, cum gl. C. de
app. ubi dicit Bal. q. pendente dilatatione judicis ad audi-
endum responsum suum, an appellatio fit admittē-
da, uel ad Apostolos recipiendos, interim quiescere de
bet officium iudicis. ¶ Limita t. secundò ultra Ab. d. c.
eum, qui. ut procedat durate consecutione appellationis;
sed si appellans succubuit, secus: quia tūc citabīs,
sicut quando renunciat appellationi. Bar. & Ang. in l. q.
Rome. s. Seia. propter gl. ibi in simili. ff. de uerb. obl. dū
modò non succubuisse propter defensionem appella-
tionis: quia etiam tunc citaretur. lmo. ibi profe. & sen-
tit gl. in d. c. personas. & lo. An. & Domi. in d. c. eum, qui.
Vnde cautela est, q. deferens renūciet appellationi. Ab.
in c. directe. j. t. i. Tamē in his cause propter prop̄ dīcē-
da, si uer. & considera. ¶ Limita t. tertio d. c. eum, qui. ni
si appellatio esset probabilis, nō f. f. f. & Doct. ibi,
& pulchr. Car. in cle. in iiiij. opp. de do. & contu. per c. fi
a iudice. de ap. in vj. ubi iudex à quo ante diffinitiuam
est ualidè appellatū, non procedit. Et ideo tenet ibi Do-
mi. latē in iij. col. q. si iudex à quo, reuocat tunc grauamen,
requirit noua citatio ad reliquum processum,
nisi in citatione ad uidendum reuocari grauamen, ad-
datur & ad procedendum. ¶ Limita quarti, nisi sit talis
interlocutoria, quia sit præjudicialis negotio principali:
qua tunc interim non potest procedi. Bal. in l. arbī-
tri. iij. col. ibi, sed hīc quātūr. ff. qui sati. cog. dicens eſ-
se casum in l. intra utile. ff. de mina. & facit l. generaliter.
s. iudex. C. de reb. cr. Sed ad hoc uide Domi. post alios
in d. c. eum, qui. in fi. ¶ Et considera bene, quare magis ut
deatur renunciale appellationi succumbens in ea, q.
eſ deſerens nam etiam deſerens uideatur ei renunciare,
cum ille dicatur aucti renunciare, qui ipsum non expe-
dit intra cēpus, intra qd ipsum facere tenetur. Dy. in re-
gula. rati. lib. vj. lo quens de illo, qui permisit labi tēpus
ad appellatū. No. Ang. in l. bonorum. per illū text. ff.
rērat. ha. & in disp. sua. nobilis. iiiij. col. & Pau. de Caf. in
l. i. ego. per illum tex. ff. de neg. gest. Et certe si Bart. in d.
s. Seia. fūſſet interrogatus, quid de deſerente appella-
tionis, dixiſſet idem, qd in succubēt. Si ergo erit uerū,
q. deſerens nō uideatur renunciare, erit etiā fūſſum, q.
succubens uideatur renunciare: si erit uerū, q. succubēt
bens renunciat fortius, q. deſerens. ¶ Dū dicit Ab. q. t. la-
psō termino ad appellatione prosequendā, est deſerta
appellatio, & seruari potest. d. c. eum, qui. post Inn. in c.
ex ratione, de ap. adde Ph. in d. c. personas. ad fi. ubi fa-
cit festum de hoc, inferis, q. licet appellans, qui expre-
ſe renunciat appellationi, debet citari à iudice à quo:
gl. & Doc. in c. eum, qui. Tamē secus, ubi renunciatio re-
fūſt ex sua negligētia, puā in non prosequendo. Et
ita lo. An. in d. c. directe. & ibi Ab. & Ph. j. col. notātes, q.
iudex à quo, non tenetur de cetero citare deſerente ap-
pellationis: secus, si renunciasſet appellationi, etiam ta-
cēt, putā comparēdo corā primo, fm Doc. in d. c. eum, q.
Item secus, si succubuisse in appellatione, nō per deſer-
tio, ut dicitur in s. Seia. De quō tamē est cogitandū,
propter prædicta. ¶ Ad illud, q. per assignationem ter-
mini nō deſertur appellationi: gl. in c. cū appellationi-
bus. in uer. remittenda. de app. in vj. Rot. de ap. xxxij. in
no uis, & alijs, de quib. per Ph. in d. c. personas. viij. col.
addit, q. hoc est uerum, quādo appellatio interponitur
non legitimē, secus, si legitime, quia tūc nō potest præ-
ſi ḡ terminus, nō etiā deſeratur appellationi, dato q. ipſa
Felin. iij. pars.

præficio non operetur delationem. Dicū est singulare Int. in c. fi. de accus. & ibi late Ana. post Bu. & Imo. ante p. col. Et sequitur Rot. quā sic intellige, de ap. xv. in antiquis, & Lud. in sing. clxx. Iudex, à quo dicens, hoc dī- cū tenet pro euangelio in curia Romana. Sequitur etiā Ab. in c. cūm sit j. col. j. t. & est text. in c. peruenit. lo. j. eo. s. & ibi Ab. in no. & late Phil. in c. psonas. vij. col. ubi uidetur tenere aliter post Spe. Cat. & Domi. in locis ibi alleg. Et dixit Fed. conf. clxx. In Christi, & c. casus talis est, q. si in casu d. c. eum, qui appellans comparuit corā iudice, à quo appellauit, & in uno solo actu corā eo procedit, non singulū amplius in loco comparere. Ideo debet ad alios citari. Ex quo consuluit, q. quando aliquis cītatuſ est generaliter ad omnes & singulos actus utq. ad diffinitiuā sententiā, si compareat ad aliquos actus, est satiſ factum illi citationi generali: quia uerū est dicere, illū ad causam cōparuisse, nec potest de ipso dici, q. protestetur se nolle ad causam cōparere. Ad illud de consuetudine diminuēte solēnitātē in alienatione re- rū ecclie: primō aduerte, dū Ab. post Bar. in auth. hoc ius. C. de sac. san. ec. appellat illā auth. canonizatā, quia hoc est falso. fm gl. in c. in uerbo, tractatus. circa me. de reb. ec. nō alie. in vj. quia t̄ illā dicitur lex canoniza- ta, quā inserit in aliquo canone: non, que inserit sim plicer à Gratian. Quod nullū not. ibi Domi. iiiij. col. addens no. in c. fi. de rescr. ubi idē dicitur Doc. post loā. An. & Pe. de Auc. in repe. c. v. col. de cōst. & Ab. in c. sup. eo. lo. j. in fi. de testa. & Car. i. cle. j. & vj. col. de sequēs. pos. & fru. ¶ Dū dicit etiā predicti, q. ecclie nō acceptauit dispositionē dīcta auth. hocius porrectū, adde But. idē tenentē in c. loānes. ij. col. uer. opp. quartō. de cle. cōtiū. & pulchritūs in c. ea noscitur. j. col. de his, quā si. à pral. Ab. in c. v. col. uer. tamē iste casus est satis dubius. de re- st. in inīte. & Fed. cōf. ccxli. do. Michaeli. & Ab. post loā. And. in c. nulli. ij. col. de reb. ec. nō alie. & Domi. in d. c. ij. col. de reb. ec. nō alie. in vj. post gl. ibi, in uerbo, tracta- tus. circa me. & Ab. v. uol. cōf. xlj. Videlicet in effectu. vj. col. Intellige, quo ad decretuſ, subhaſtationē, & similia: de quib. ibi. Sed quo ad causā cognitionē solennem & diligenter adhibendam, non est refutata, d. auth. secun- dum Lau. de Rodul. in rep. c. fine exceptione. xxvij. col. xij. q. j. & est ultra medium x. q. Et posset exemplificari re- ſpectu examinationis testimoniū, qui referunt super aſti- matione rei alienandā: nam debent esse iurati, ut in §. q. autem. in auth. de non alie. au. permitt. à quo text. est extracta dīcta auth. hoc ius. ut dicit gl. Codicis super ipsa: & sic respectu iuramenti stabit solēnitātē illius au- thenticā, quo ad forum ecclie. Quod signa: quia ha- bui in facto: & uide Rot. de consuet. j. in antiqu. quā præ- ſupponit ualere cōſuetudinē diminuēte solēnitātē dīcta auth. licet in principio uideatur loquā generali- ter de solēnitātē iuris. ¶ Ceterum in quantum pradi- cti ponunt pro regula, q. cōſuetudo non potest dimi- a nuere solēnitātē requisitas à cano-

Requisitas] Ad cuius articuli de- cītione uide Paul. in cōf. in Letiam. in prim. ff. sol. ma. Et video Bal. in d. auth. hoc ius. Et ibi Bald. in vj. col. & Bal. in c. in prim. in fin. j. col. q. feu. da. pos. & Panor. in c. cōf. officijs. de testa. Et Feder. de Sena in suo confil. xlj. vj. rum habeam scrupulum. ¶ Fallit pri- mō, nisi est cōſuetudo tanti tempo- ris, cuius initū nō esſet memoria. Cat. in cle. j. in prin. in

iiiij. col. uer. octauō quārō. de reb. ecc. non alien. quia i. lud. tempus tollit reſentiam iuris. c. j. de prāſcr. in v. & prāſumit, q. in tempore tam lōgo Papa de hoc sci- ueit, ut propter diligentiam suā, uel per uiam appella- tionis aditus, uel ex alijs uarijs cauſis, saluo, nisi ius ex- preſe reprobet cōſuetudinem, fm eū: quia tūc nō ua- leret etiam iſta, dato q. lex non dicere de qua uis cōſue- tudine, ut per eundem Cat. pulchrē in d. cle. j. ad fi. Cō- sidera bene, quia si iste text. intelligitur de cōſuetudine alienandi sine cōſensu capituli, tunc non ualebit con- ſuetudo, eritam cuius initū, &c. quia est expreſe repro- bata hic. Patet cōſequentia ex dictis uerbis Car. & ideo Imo. in d. cle. j. ij. col. simpliciter transit cum glos. ibi in uerbo, consentiente. q. prāſalus non prāſcribit potesta- tem alienandi sine capitulo, per istum tex. quamvis de opin. Car. nihil dicat. Posſes saluare hanc fallentiam in alia solēnitātē, non autem in cōſensu capituli: & es- ſet limitatio magna: & si iste intelligetur de alia solē- nitātē, procederet fallentia in distincō. quia nō esſet hīc expreſe damnata cōſuetudo concernens solēnitā- tem alienationis. Cogita. ¶ Fallit t̄ secundō in cōſuetudine dīctante, q. prāſalus inferior ab episcopo, posſit alienare sine cōſensu capituli: quia ualeat, fm Cald. de confus. consult. Alleg. Hug. in c. in uenditionib. xvij. q. Idem sentit Inn. in c. nulli. de reb. eccl. non alie, dum dicit fiendam alienationē in ecclie inferiori fm cōſuetudinem, que ibi uiget, dum modō non fit alia gra- uis, ne fit cōtra istum tex. Sed Hos. in d. c. nulli. & in sum. eo. ti. s. ij. uer. in rebus, dicit hanc op. expreſe reproba- ri in d. reb. eccl. non alie. in vj. & sequitur Arc. in d. c. in uenditionib. & quia tales cōſuetudines posſent esse onerosa ecclie, c. j. de consue. & istud sentit etiam Arc. in c. nemini. super uerbo monasterio. xvij. q. vij. dum remittit se ad dicta in d. c. in uenditionib. ¶ Fallit t̄ ter- tiō, nisi cōſuetudo disponat circa infeudationē rei cōſuetudinē infeudari, & uelit, q. prāſalus solus posſit eā fa- cere: q. est ualida in bonis, in quib. habet prāſalus ad- ministratiōnē diuīsam à capitulo. Cal. in d. cōf. subdēs, q. lectura communior ad istum tex. est, q. intelligatur de cōſuetudine dīctante, q. solus prāſalus uedere pos- fit. Et t̄ licet gl. aliter sentiat in rub. C. quā ſit longa con- ſue. tamen Bal. ibi eam reprobat. Et iſta fallentia fir- mat Bal. in c. in prin. j. col. qui ſeu. dare posſit. Et addē, q. etiam abſcp. cōſuetudine potest prāſalus cōcedere in feudum rem ecclie ſuā cōſuetam infeudari ſine solēnitātē, c. fine exceptione. xij. q. j. ut late per Lud. con. lxx. per c. j. de feud. & c. j. de cle. qui inuesti. ſec. in u. ſeu. & alia, de quibus re eum. Sunt tamen quadam li- mitationes nouā, in quibus res cōſuetae infeudari, nō poſſunt infeudari, ſi ſunt reuerſa ad ecclie: quas re ſeruo ad locum pertinentiorem. ¶ Fallit t̄ quartō, niſi cōſuetudo disponat, q. res ecclieſtaſca poſſit conce- di in emphyteſim etiam pro hāredibus extraneis: q. ualeat, fm Paul. de Caſtr. in l. etiam. j. col. ibi, hoc uerum, niſi in d. c. ecclie ſa. propter gl. in fi. in l. dītūr na. ff. de leg. Et eſt alia ſimiliſ in d. auth. hoc ius. in gl. fi. Et licet iſta gl. non teneantur, tamen tranſire potest di- cītum Pau. quia in caſu ſuo ſunt op. inter quas in grēſa cōſuetudo potest unam ſuſtentare, c. cūm dilectus. de consue. ¶ Fallit t̄ quintō, niſi cōſuetudo episcopalis cu- ria prāſcripſiſ certum ordinem interponendi decre- tum in alienatiōe. Bal. in l. fi. j. neceſſitatem. vij. col. uer. tu confidera. C. de bo. quā lib. Vnde dicit Bal. in l. quā cōf. j. col. eo. ti. q. decretum episcopī ſuper alienatiōne, nō ſeruata forma cōſuetudinis, uel ſtatutorum ec- clie, prāſumit obreptitum, & à ſuccēſſore rūpi po- ſtet. Conſidera: quia ſi loquitur Bal. de cōſuetudine ro- borante, ſiue augente ius commune, res eſt clara, per id quod dicitur j. in xj. limit. Sed ſi loquitur de cōſuetu- dine diminuēte ſolēnitātē, & ſic onerosa ecclie, non procederet fallentia. ¶ Fallit ſextō, niſi cōſuetudo d. spo-

disponeret non ſuper iure ſolenitatum, ſed ſuper for- ma, ſeu modo obſeruādi cas, quia ualeat, etiam ſi altere- tur modus à iure traditus. Bal. in auth. hoc ius. iiij. col. dicens ualere cōſuetudinem, q. ſufficiāt ſingulares cō ſenſus illorū de capitulo cum expreſione nominis ſin- gularum, licet de iure debeat collegialiter conſentire, ut per gl. ordi. in d. c. j. in uerbo. tractatus. Quod eſt dītū aureum, ſi eſt uerum, & addendum ad ea, quā dīx in c. cūm omnes. de conſ. tractando, q. conſensuſ prāſtituſ non collegialiter, non ualeat. Et erit iſta alia declaratio ultra ſex ibi poſitas, quam tamē non affirmo: quia nō uidetur probabile, q. non ſit onerosa ecclieſ, cūm illi conſensuſ ſeparatim extorti careat ſapē ea libertate & maturitate, qua funguntur in ſimul uniti. Ergo ecclieſ facilē damniſicaretur propter indiscretam approbatio- nem, ut etiam dīxi in c. eam te. xvij. col. uer. hoc modo 19 habes. de reſ. ¶ Fallit septimō, niſi cōſuetudo di- ſponeret in bonis ecclieſtis, faciendo aliquid alienabi- le, q. aliaſ non eſſet: putāt ad hoc, ut cognoscatur, quā- do aliqua res ſit cōſucta ſuelliari, uel emphyteuticari. Operatur ergo uirtus cōſuetudinis, q. facit eā alienabi- le, iuxta c. j. de feud. dum modō ſit induſta ſpatio xl. ann. Ita ſcribit Bal. in l. de quibus. xvij. col. uer. quā- ro ergo, quātūm tempus. ff. de legi. ¶ Fallit ſextā, niſi ſieret per ep̄ſcopū alia ſolēnitati, uel conſeſſio. p. congrua ſuſtentatione, uel reparatiōne alicuius ecclieſ: quia ualeat cōſuetudo, q. fiat non requisito capitū. lo. Bu. in c. eā nō ſcitur. j. col. uer. ſed quaro, ſo- poſit. de his, quā ſi. à pral. p. tex. ibi, & in c. ad Apoſtolice de don. & in c. bona re. & in c. aur. habet ecclieſ. xij. q. j. Nec obſt. c. tua. de his, quā ſi. à pral. & c. pastoralis. de dona. quia loquuntur de iure communi, uel quando aliena- tio ſit uoluntariē in locū pīu cauſa nō impellēte: quia requiriſ ſolēnitatis. Sed ſi ſit ſubſiſtente legitima cau- ſa, & neceſſitate impellente, tunc ualeat cōſuetudo. Imo 24 col. ¶ Fallit ſextā ſecondū & ultimō, niſi cōſuetudo ap- proberet alienationem faciāt non ſolēnititer, quando precium eſt uerum in utilitatē ecclieſ: quia tunc ualeat, ut iſta ſolēnitatis ſeruaretur. Quod not. Et idē ſentit Laur. de Rodulphis in d. c. fine exceptione. xxvij. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur. Et hanc fallentiam firmant Ioan. And. & But. Imo. & Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alie. & Ab. hīc. Et facit, quod ipſe elegāter ſubdit hīc, dices, q. licet ſolēnitatis d. auth. hoc ius, tanquam inducēt à ſecularib. non ſeruentur, tamen poſet induci con- ſuetudo, ut illa ſolēnitatis ſeruaretur.

a Emptori] Ad a emptori², ne alius dicitur cum aliena quam materiā uide do. **Alexand. de Imol.** in l. si debitor . paulo post princip. ff. de his, que in frau. cred. ubi etiā per Bart. & Bal. in l. huiusmodi. s. sita. de leg. i. & Cyn. in l. pe. de bon. dan. & Ioan. de Imol. in l. post contradic. de dona. & Laur. de Fano. in rub. de reb. eccl. non alie. & Ferman. in suo tract. de episcop. iii. lib.

Et impunitum: est enim certe punitum, per iura prædicta: sed dicunt hoce ad maiorem aggrauationē sui delicti & aliorum terrorem. Si autem uenditor non est soluendo, non agit emperor contra ecclesiā: quia illa mala fides præsupponit, q̄ dolo proprio se decepit: & ideo si bi impudet, ut in regula, damnū. lib. vi. Sed contra uenditorē permittetur agere odio ipsius uenditoris. Cetera quem etiam facit: quia sicut dolus præponderat culpa, itē si obsterix. ff. ad l. Aquil. ita dolus maior præponderat minori. Et hīc maior est dolus in pralato male uendente, q̄ in emporie mala fidei, cum pralatus sit uerum, quantum ad usucaptionē, nō quantum ad recuperationē honorū ecclesiā. Et ista est ratio gl. in d. auth. qui res. contra quam non est dicendū, ut dixit ibi Iac. But. q̄ pralatus habeat officiū respectu ecclesiā, nō autem respectu emptiōis: & sic iste dolus nō est commissus uicis studiariē: sed aduersus ecclesiā: qui per hoc nō restat, quin ppter matius officiū plus sit obligatus ecclesiā, q̄ sit emperor nō habens aliquid officiū: meritò uide magis delinqueret, fm Imo. latiorib. uerbis. Cōsidera bene, q̄ etiā de fure uideat uestris op̄i. cōmuniis p̄ tex. apertū in d. s. potest. uer. uniuersitas. Quē Imo. non uideatur uidisse in hac materia. Et in eo fundat se principaliter Sal. in d. auth. qui res. nisi diccas, q̄ loquitur de uolente reperire ab ipsa ecclesiā: q̄ nullo casu potest, quando est emperor mala fidei. Tamē loquitur in distincione, sicut est tex. in d. l. iubemus. s. sanē. in uer. fructū & precia amittat. Vel dici posset, q̄ loquitur de fure ciuilis, cum sit lex imperialis, de qua in l. iuniversas. C. ne rei domi. uel tēp. Prædicta autē loquitur de aequitate canonica, ut dicit Car. in d. cle. j. & fundatur illa aequitas in reg. locupletari. vj. lib. sed principaliter in odiū ipsum iniqui alienatoris: qd̄ inspici, etiā preciū sit uerum in utilitatem ecclesiā, & uenditorē nō locupletetur cū aliena iactura. Secundū hoc intellige Bar. in d. auth. qui res. in fi. dū dicit, se respōdūt aliquid hominib. qui ab ecclesiā male emerāt, sed bona fide, q̄ tē restituerē habito precio. Et nō dicuntur male fidei ex eo solo, q̄ cōtraxerint cōtra iura, ut ibi per cū. Pro quo facit sua uulgata doctrina in l. sed si leg. s. scire. ff. de pe. h̄ar. ubi dixit, q̄ quādo ius nō prohibet actū, sed ei nō astiſit, quādo fit nō solēniter, tūc nō dicit cōtrahē esse in mala fide: quia nō facit cōtra ius uetus, sed solū caret iuris assistētia. Ideo Bal. in d. auth. qui res. declarat, q̄ emp̄tor dñs modis pōt esse hoc casu bona fidei: & tūc si uenditor nō est soluendo, tenebitur ecclesia, quatenus lucrata est. Dixit tamen Imol. in d. cle. s. iij. cōcordātū cū prædictis, q̄ in dubio præsumit emperor mala fidei: & excusari posset, si fortē obstatet sibi ius obscurū, uel inuisitū. Quod uerbū pondera accurate: quia forte inferri posset, q̄ si male emit sub umbra cōfuetudinis diminutū solēnitātē canonis, sicut sit regulariter in ualida, necq̄ ualider cōtractū, p ea, que s. dixi, tūc excusat à pena amissionis preciū. Facit gl. in uer. migrasse. in c. cū uenerabilis. de cōsue. de qua aliqd̄ dixi in c. j. in viii. limi. s. eo. Et istis addit. Bal. in l. f. C. de usuca, p emp. ubi dicit, q̄ ex illico cōtractū tenet ecclesia quatenus facta est locupletatio: qd̄ debet intelligi in alio cōtractū, q̄ aalienationis: sed tenet quātū ad emperorē bona fidei, & quādo alienā nō est soluēdo. Dixit etiā in hac materia Bald. in l. si prædū. C. de præd. min. q̄ si pralatus & capitulum alienāt pro soluēda decima Papali sine decreto superioris, si uolū recuperare prædū, debet restituere preciū. Et respōdet ad d. s. sanē. q̄ uedictio ibi fuit facta in casu prohibito, hīc in casu concessio: & nō deficit, nisi autoritas superioris. Vnde nō est defectus causa, sed solēnitatis. Quod bene no. ad limitationes prædictorū. Et bene facit c. ad nostrā. de re. ec. nō alie. Dixit etiā Bal. in l. f. s. emp̄tor. in prin. C. cōmunia de leg. q̄ text. in d. s. sanē. loquēs de amissione preciū, procedit odio emporis, & est speciale. Aliás em̄ q̄ in alia materia ecclesiā restituit in intē, debet restituere preciū. Et subdit, q̄ stante

stāte statuto, q̄ nullus foreis possit emere in territorio isto, si nō dicit, q̄ emp̄tor perdat preciū, poterit retinere rem, donec restituat preciū, per l. si non sortem. s. si cē tum, ff. de condi. inde. fm. eum. Quod ultimum de retētione no. bene, etiam ad prædicta. Et intellige, dūm modō retineat illa res, quā fuit empta, nō alia, fm Pau. de Cas. in d. s. centū. ¶ Respectu tā autē fructū uide, quā habūmus in c. de quarta, de præsc. & fm ea in proposito firmat Lau. de Rodul. in d. c. sine exceptiō. q. pe. & Imo. post alios in d. c. ad nostrā. ad fi. ubi bonus text. & uide gl. fi. ibi: sed quo ad fructū. in l. quicunq̄ ff. de pub. Per quam dicit ibi Ang. in fi. Not. diligenter, q̄ emens bona fide rem alienāti prohibitam, itū errore facit fa-

cī fructū suos. Vnde non restituit eos consuētos ecclesiā, uel pupillo: quod est menti tenendū, & quotidiana habetur p. do. So. in conf. xxix. inc. Viso quodam in strumento uer. ster. tit. principaliter. circ. fi. cum uer. seq. usq; ad fi. cōf. i. part. lvj char. in cōf. xxij. inc. Sequendo ordi. nē. uer. quartū ad part. char. xl.

a Fructus suos] In re præsentī in iij. dubio, ubi ponit doctrinā, q̄ licet aliquis titulus excusat à fructibus, tūc si postea ille titulus reducit ad nō titulū, res ipsa cū fructū bus restituit. Et dicit esse tex. singul. in l. filio. s. ff. tabulas. ff. de inof. test. Et no. i. filio. s. ff. tabulas. ff. de inof. test. Et no. Ab. in c. cū cum causa. s. col. uer. sed dubiū. de off. dele. Et uide Ang. in l. sed & partus. in prin. ff. quod met. causa. ubi dat doctrinā, q̄ titulus nullū, uel annulandus excusat à fructib. Et in hac materia teneat cōclusio Ab. hīc, uideat cōf. isto casu error iuris non excusat, sed petit eas, adō q̄ emphyteota restituens tē finito tēpore, non cōpensat expensas cū fructibus, fm Bal. ibi. Et ita intelligit gl. in l. j. C. cōmunia de leg. & in d. l. sumptus. & Bald. & Imo. in l. domos. ff. de leg. j. pulchre Bal. & Imo. in l. insula. s. fructus. ante fi. ff. sol. ma. & Alex. conf. cxxij. Discutit citationib. Cū ergo in casu nostro iste percepit iure dominij, licet ex tē subjecta restitutione non uideatur teneri ad compensandum, nō si dicas, quād gl. in d. l. emp̄tor, intelligitur de iure dominij iusti, ut ibi in emphyteota, hīc dominū erat in iūsum, merito dicitur percepisse fructus iure solius possessionis: ergo compensat. Et hēc uideatur procedere in emp̄tore bona fidei: quia si est mala fidei, perdit expensas, labores, fructus & preciū, per prædicta, & per d. s. nullū, ut etiam declarat Ab. in d. c. ad nostrā. ad fi. licet res contractū esse nullū, ad hoc, ut non acquirātur fructus. Et ad dicta iura respondet ex dicto Bart. in d. s. scire. ¶ Procederet fortē alia opinio, ubi esset probabilis error factū, ut quād emperor ista ratione motus, p̄tasset interuenisse solēnitātē, quā re uera nō interuenit, iuxta dictū Ang. in l. quicunq̄. & ea, que dixi, in d. c. de quarta. in d. doctrina, que incipit, ista credulitas iuridicit, & in fi. illius doctrina. ¶ An autē clerice dignū priuatione, faciat interim fructus suos, dixi ibidem circa xij. col. uer. faciunt postremō. ¶ Sumptus tā uenit, quos fecit emperor circa rem meliorandam, debentur sibi, l. in fundo, & l. sumptus. ff. de rei uen. Imo. & alij in c. j. de resti. in intē, non attento, & quantum ualeant nunc melioramenta, sed quātū pro eis est expēsum, d. l. in fundo. Abb. in d. c. j. Et si expendit xx. & non fecit rem meliorem, nisi in x. recuperat solū illa x. fm eum. Ad quod uide eudem in c. quod quisbusdam. pe. col. de fideiūl. & in c. ad nostrā. in iij. no. de reb. ec. non alie. Si tamē lucratus est tantū ex fructibus perceptis, q̄ est factū sumptibus & laboribus, sit cōpensatio, d. c. ad nostrā. & l. sumptus. fm eum. Et forte isto casu nō restituet ei preciū etiam de aequitate, q̄ nō fuit emperor bona fidei: quia si ex fructibus, lucratus est preciū, cessat illa ratio, q̄ ecclesia non debeat locupletari cum aliena iactura. Tamen non ponō pro constanti, ex quo dictū est, q̄ emperor bona fidei faciat fructus suos. Si autē est emperor mala fidei, sed uenditor teneat ad pre-

cī, per prædicta: fortē isto casu dādū effet illud preciū fa. pauperib. ut & ipse puniat, & emp̄tor nō locuplet, iuxta op̄i. Car. in d. cle. j. q. xxv. de rebus eccl. nō alie. Et de ista petitiōe expēsum, quas fecit condemnatus super euīsta, uide eleganter do. Mar. in rub. de cau. pos. & propri. in i. trac. arti. xij. uer. sed ulteriū circa prædicta, qui est fol. cxxij. ubi reassumit dicta Doc. in d. l. fundo. & Bal. & Pau. in l. si quis sciens. C. de rei uen. Quād autem dixi satisfaciendum empori de melioratione, intellige, quando res fuit alienata cum debita solennitate: sed forte ecclesia ratione laisionis petit resti. in integr. iuxta c. j. de resti. in intē. Secus, quando res fuit illicet habita: quia sicut emperor perdit tūc preciū, ita fortū meliorabat. Spec. de emp. & uen. s. nunc dicendum. ad fi. Imo. in c. b. Metamēta] iij. in fi. de reb. eccl. non alie. Abb. in d. c. Vide ad hoc Pau. 29 ad nostrā. ad fi. ¶ Tamen dicerem, de Cas. in cōf. xvij. q̄ empori bona fidei essent restituen ubi plene et no. in de melioramenta, licet cōtractus suis Litra. ff. de mino. set illūc, sicut de aequitate canonica restituitur ei preciū, per prædicta: secus in emp̄tore mala fidei: quia etiā ad preciū cōtra uenditorē nihil pertinet ultra preciū, quod petit solo odio uenditorē. ¶ Obst. ei, quod dixi de cōpensatione fructū & laboris cum fructibus: gl. trita in l. emp̄tor. ff. de rei uend. quā extollit ibi Bal. & multō p̄ Ang. q̄ dicit, q̄ licet ubi percipiunt fructus iure possessionis tantū ab eo, qui habet tē restituere, cōpensent fructus cū expensis utiliter factū: in tē restituere dominij etiā utilis, non cōpen sat, sed petit eas, adō q̄ emphyteota restituens tē finito tēpore, non cōpensat expensas cū fructibus, fm Bal. ibi. Et ita intelligit gl. in l. j. C. cōmunia de leg. & in d. l. sumptus. & Bald. & Imo. in l. domos. ff. de leg. j. pulchre Bal. & Imo. in l. insula. s. fructus. ante fi. ff. sol. ma. & Alex. conf. cxxij. Discutit citationib. Cū ergo in casu nostro iste percepit iure dominij, licet ex tē subjecta restitutione non uideatur teneri ad compensandum, nō si dicas, quād gl. in d. l. emp̄tor, intelligitur de iure dominij iusti, ut ibi in emphyteota, hīc dominū erat in iūsum, merito dicitur percepisse fructus iure solius possessionis: ergo compensat. Et hēc uideatur procedere in emp̄tore bona fidei: quia si est mala fidei, perdit expensas, labores, fructus & preciū, per prædicta, & per d. s. nullū, ut etiam declarat Ab. in d. c. ad nostrā. ad fi. licet res contractū esse nullū, ad hoc, ut non acquirātur fructus. Et ad dicta iura respondet ex dicto Bart. in d. s. scire. ¶ Procederet fortē alia opinio, ubi esset probabilis error factū, ut quād emperor ista ratione motus, p̄tasset interuenisse solēnitātē, quā re uera nō interuenit, iuxta dictū Ang. in l. quicunq̄. & ea, que dixi, in d. c. de quarta. in d. doctrina, que incipit, ista credulitas iuridicit, & in fi. illius doctrina. ¶ An autē clerice dignū priuatione, faciat interim fructus suos, dixi ibidem circa xij. col. uer. faciunt postremō. ¶ Sumptus tā uenit, quos fecit emperor circa rem meliorandam, debentur sibi, l. in fundo, & l. sumptus. ff. de rei uen. Imo. & alij in c. j. de resti. in intē, non attento, & quantum ualeant nunc melioramenta, sed quātū pro eis est expēsum, d. l. in fundo. Abb. in d. c. j. Et si expendit xx. & non fecit rem meliorem, nisi in x. recuperat solū illa x. fm eum. Ad quod uide eudem in c. quod quisbusdam. pe. col. de fideiūl. & in c. ad nostrā. in iij. no. de reb. ec. non alie. Si tamē lucratus est tantū ex fructibus perceptis, q̄ est factū sumptibus & laboribus, sit cōpensatio, d. c. ad nostrā. & l. sumptus. fm eum. Et forte isto casu nō restituet ei preciū etiam de aequitate, q̄ nō fuit emperor bona fidei: quia si ex fructibus, lucratus est preciū, cessat illa ratio, q̄ ecclesia non debeat locupletari cum aliena iactura. Tamen non ponō pro constanti, ex quo dictū est, q̄ emperor bona fidei faciat fructus suos. Si autē est emperor mala fidei, sed uenditor teneat ad pre-

ius. Et dicit esse no. dignum. Subdit etiam, q. Mendicantes capere possunt relictum rei immobilis, ut uendant: quia dominium momentaneū non repugnat regulā, dū modō non fiat capitale in bancho. Quod signa ad gl. in eterbo, dominū in c. de relig. domi. in vi, quā examinaui in c. in præsentia. in viij. q. de proba. Ultimō, si dicetur, non fuit hīc appellatū ab episcopo Brixensi, ergo sententia debebat ualere: uel si fuit appellatū, fuit ter tia appellatio; ergo nulla, c. sua. j. prox. responderet hīc solus. Cari ex tenore sententia apparuit de eius iniuriate. Patet hīc iuxta Vero. & sic fuit error expressus. Ergo sententia nulla, ut dicitur j. c. prox. Vel si fuit appella tum, non fuit tercia appellatio: quia prima fuit ab interlocutoria, alia à diffinitua, uel ecclesia fuit audita per restitutionem in integ. secundum eum.

S V M M A R I V M .

- 1 Sententia non uitietur propter errorem, qui elicitor ex actis: ideo transit in rem iudicatam.
- 2 Sententia si se expressè refert ad acta, in quibus est error, perinde est, ac si in sententia exprimeretur.
- 3 Sententia ad hoc ut redditur nulla per relationē ad acta, neceſſe est, quod appareat iudicem per hoc errare in iure, & in facto: securus, si potest euitari error.
- 4 Sententia ut uitietur per relationem ad acta, oportet, quod fiat per modum cause, uel simile: securus, si sententia simpliciter renunciat acta per aliud.
- 5 Sententia late ex causa notorietate falsa, est nulla. & nū. 6.
- 6 Item tale sit notorium, quod ex arbitrio iudicis posit offuscari, uel infingi.
- 7 Sententia non dicitur notoriē iniufia, licet sit contra confessionem partis super debito.
- 8 Sententia late ex causa notorietate falsa, est nulla, dum modo istud notorium proponatur.
- 9 Sententia redditur nulla ex notoria iniuficia etiam in ea non expressa.
- 10 Sententia redditur nulla ex notoria iniuficia, etiam si ea notorie tas superuenient post sententiam.

C A P I T U L U M I X .

Nter cæteras. ¶ Tria magna utilitatis exami nat hīc solemniter Ab. Primum est, quando uitiet sententia propter eius errorem, qui elicitor ex actis. Secundum, quādū uitiet propter falsam causam. Tertium, quādū uitiet propter notoriam eius iniuficiam: quia realius per tres conclusiones cum declarationibus opportunis, reformato quā alia dixi in c. qm̄ cōtra. de prob. ¶ Prima cōclusio. Error, q. elicitor ex actis, non reddit sententiā nullam: ideo transiit in rem iudicis. Ab, hīc pulchre post gl. Inn. & Bart. in locis ab eo alleg. inducit c. cū Bertholdus. j. eo. Idē no. Pe. de Anch. in regula, ea, quā. xvij. col. uer. quādōc̄ non est error in calculo. de reg. iur. in vij. & Bal. in l. prolatam. j. col. C. de sent. & Imo. in d. c. quoniam cōtra. vij. col. uer. ubi autem quis uellet, quia possibile est, quod iudex fuerit motus ex confusione partis, licet illa non reperitur scripta in actis, secundum eum. Pro quo in hoc uide Bald. in l. post prin. C. de ma. uin. Idem, secundum Imo. si reus fuit condemnatus, & in actis apparet instrumentum absolutionis. Nam possibile est, quod iudex illi non adhuc fuit fidem, & præsumitur pro sententia, & imputatur non appellanti. Idem secundum eum, si ex dictis testium cognoscitur error sententiā absolucionis: quia forte nō fuit uisum iudicis sequi eorum dicta propter trepidationem, uel aliud simile, sicut l. iij. ff. de testi. Et istud præsumitur, quod sententia transiit in rem iudicis, securus in causa appellationis, ubi est suspensa virtus sententiā, & statutū dictis testium, nisi de

eorum uacillatione loquuntur acta, prout docet Inn. in c. quoniam contra. Ita declarat Imo. in d. c. in præsentia. vij. col. uer. sed certe, & uer. seq. de renun. Cum istis etiam concordant latē Imo. Lud. & Alex. post Bald. in l. ex diuerso. s. j. ff. sol. mat. & est op̄ communis, secundum Imo. ibi, quia error expressus inducit uisum forma, sed tacitus inducit uisum materia: ideo primum appellatur potentius, ut no. in c. detrahe. j. q. Facit etiā dictum Inno. in c. P. & G. de offi. dele, quod ornauit in c. translato, de confi. dum dixi, quod non sufficit error uelatus in sententia. Pro hoc etiam facit quia lex requirit, quod error exprimatur in sententia, ad hoc ut sit nulla. Vnde relatio ad aliud, non uidetur inducere expressionem, ut in simili per Ange. in l. prætor. in princ. ff. de ope. no. nunc. cum concor. de quibus ibi per Alex. declarantibus cle. appellanti. in eterbo, nominatis, de app. cum concor. But. & Ange. & Rapha. in l. j. s. j. ff. quæ sen. sine app. resci. per l. præses. ff. de re iud. ubi non sufficit error uelatus. Est uerum, quod Ioan. de Ana. in d. s. j. gratia collationis facit sex motiuia contra hanc communem opin. & non soluit. Sed Angel. Are. ibi responderet omnibus, & inter cætera dicebat, si error, qui cognoscitur in specie libello, uitiat sententiam, ut j. in i. ff. declaratione: sed sententia refertur etiam ad acta, in quibus petitio cōtinetur. Ergo primō de errore etiorum. S O L. Ad libellum refertur necessariō, non sic ad alia acta, securum Bart. in l. j. C. de erro. calc. Ana. in d. s. j. Facit ultra eos c. causam. j. eod. ¶ Secundō obſt. gloss. in l. si quis ad exhibendum. ff. de excep. rei iud. & in c. si confirmationem, de elec. in vij. cum concord. quas habuimus in c. aduersario. de excep. ubi si dubitatur de uiribus sententiā, uel de eius intellectu, requiritur ad acta: & de ea iudicatur, sicut in actis apparet. Ergo si in eis est error, est etiam in sententia. S O L. Illud fit, quo ad declarandam sententiam: non, quo ad inuaidam, uel ad ualidam eam claram, secundum Imo. in d. l. ex diuerso. Ad alia motiuia facile respondetur, ubi s. ¶ Recipit tamen ista conclusio nouem necessarias declarationes. Prima est ista. Si t̄ ipsa sententia refertur expressè ad acta, in quibus est error, perinde est, ac si in sententia exprimeretur. Ab, hīc, & in d. c. quoniam contra. vij. col. uer. sc̄. sed concordo per l. pen. C. de sen. quā sine cer. quant. ubi sufficit, quod sententia refertur ad acta, ut dicatur certa. Idem Innoc. in d. c. cū Bertholdus. super eterbo, concessimus. & ibi Butr. vij. col. uer. quintus casus. sic intelligens Rot. quam ibi alleg. & lequitur ibi Imo. & Abb. Idem Bald. & Salic. in d. l. prolatam. & Bald. in c. j. de lege Conrad. dicens, quod ex quo iudex mentitur in fundamento probacionum, ad quā se refert, non est pro eo præsumēdum. Idem Butr. multū pulchre in repe. c. ab excommunicato. vij. col. uer. sc̄. quandoq̄ fertur sententia. de re scrip. & Imo. in l. qui Roma. s. duo fratres. vij. col. ibi, tu addi, quod dictum Innoc. ff. de eterbo. oblig. & in d. l. ex diuerso. s. j. ibi, & per hoc uideatur. & in l. si is, apud quē. pen. col. ibi, ex predictis ff. de acqui. hære. & in d. c. in præsentia. xj. col. post Butr. ibi in iij. col. Idem Ludou. in d. l. ex diuerso. & Phil. in c. dilecto. q. l. j. & latiūs q. lv. j. titul. prox. & Alexan. consil. cxxij. vij. col. ¶ Quod autem pars fint, aliquid fieri expressē, uel per relationem certam, plurime adduci possunt: eterbi gratis, dictum Spec. de teste. s. qualiter. eter. certūm, ubi dicit, quod si pars dicat, credo, prout in instrumento, censetur confiteri contenta in eo. Not. Bald. in d. l. j. s. quod obseruari. in fin. C. de iur. cal. Et iudex dicens, Pronuncio, prout in consilio, dicitur

de fal.

a Dixi] Et ibidē ad hoc uide ex dictis testibus & instrumentis in causa productis, etiam addat, & maximē testibus. Ita Bald. in l. j. in princip. C. de re iudic. & sequitur Are. in d. c. quoniam contra. & in d. l. is, ad quem dicens bene facere clem. j. de prob. & c. si Papa. de pri. in vij. ¶ Obstat ultra eum dictum Spec. de sen. prol. s. fin. uer. septimō no. quod sequitur Ab. in c. licet causam. xj. col. uer. uenio ad secundum. de prob. dum dixit, q. per fallos testes non reuocatur sententia, nisi appareat iudicē secutiū fuisse dicta eorum. Hoc autē cognoscit, fm istos, si dixit iudex in sententia, Visis attestationibus, &c. Posset dici, licet nō reperiā factum, quod illud procedit in causa appellationis, sed si sententia transiuit in rem iudicē

d. c. quoniam cōtra. teras.

alleg. in text. xiiij.

col. & per Bal. in

fi. in l. data. C. qui

accus. non pos. &

Rot. i. decif. ccxl.

lē fuit. & omnia

no do. Alex. in cō-

fil. cxxij. j. parte.

iudi. calis enūciatio non facit prasumti, q̄ sit secutus dicta testiū: uel forte dictum Spe. & Ab. non procedit, sed oportet, q̄ per uiam causa iudex sit secutus dicta fallōrū testiū. Pothuera etiā, nunquid Bal. in d.l.ij. sentiat, quod est dictū vel nō. ¶ Quarta declaratio. Licit error, qui elīct ex actis, nō redat sententiā nullā, nisi iudex ad ea se retulerit, modis pradictis: tamē fallit, ubi sunt talia acta, quaē de necessitate referri oportet ad ipsam sententiā, ut est libellus, uel prima sententia, Ab. hīc, & pulchre Bal. in l.j. & C. de re iud. De quo meminit pulchre Are. post Lud. in l.j. Titius. ad fi. uer. in uno tamē caſu, ff. de verb. obli. Idē no. Ang. & Rapha. & Mod. in l.j. ff. quā sen. sine app. resc. & Imo. & Lud. in d.l. ex diuerso. & ibi omnes de materia scribentes. ¶ In quo tamē not. tres restrictiones. Restrigitur primo, nō libellus aliquo modo posset saluari: quia uidetur intentata illa actio, per quam error non est notorius. Bald. in l. certa ratione. C. quando prouo. non est necess. per l. quid ergo. s. poena grauior. secundum unum intellectum, ff. de his, qui no. inf. Vnde si egī actione furti, pertens furem condemnari poena iuris, nec aliter declaratur libellum, & in processu non probauit furem manū festum, tamen iudex condemnauit, ut de manifesto, in quadruplum, male fecit: quia ille, qui non prosequitur qualitatem, uidetur prosequi simplicitate delicti: tamen libellus nō fuit in euptis, ut ibi per eum. Pro quo facit c.ad dissoluēdū, ut de despon. impu. Per quod dictū ibi But. & Ab. & Mod. q̄ si libellus cotinet duos modos agendi, quorum unus est ineptus, sustentatur ex apto. Not. But. in c. examinata. xvj. col. de iudi. Bal. & Pau. de Cast. in l.j. seruus. el. j. ff. seru. de leg. j. Facit dictū Bart. in l. habebat. ff. de institu. & in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fac. & in disputa. Adunantia generalis. dū ponit, q̄ attēntūr māda tuu ualidū. Valbit ergo isto caſu sententiā, si non appelleretur, nec nocebit libelli qualitas, ex quo est ab incōgruitate saluabilis. ¶ Restrigitur secundū, dum modō error eliciatur ex libello exprefſe: secus, si tacite: quia sententia tenet: Bal. in d.l.ij. ad fi. C. de re iud. pulchre inducēt ad hoc tex. in l. posthumus. s. si quis ex his. ff. de inoff. tes. ubi ualeat sententia super libello dato à spurio, tacito q̄ esset spurius, & prodest alijs, non sibi. Sequitur Lud. in d.l. si Titius. Et idem repetit Bal. in d.l. certa ratione, dicens, q̄ in d. s. si quis ex his. libellus tūc tacite ineptus: ideo ualuit sententia. ¶ Restrigitur tertīo, quod est dictum de sententiā cōfirmante, nō confirmare secundus iudex primam sententiā ex alia causa: quia tunc uistum prima non no- geret secunda. Phil. in d.c. dilecto. q. l.ij. per l. Titianus. ff. quod cum eo, de qua dixi s. eo. in c. cum causa. de sententiā reformāte primam. Et istud etiā no. ad statuta prohibentia dicī de nullitate, quando sunt due sententiā conformes: quia per hoc habes, q̄ secūda non dicitur conformis primā, q̄ fundatur in alia causa. ¶ Quinta declaratio. Quando parti non obstat allegatio erroris ex actis: q̄ errat in regula, de qua s. & extra casus prae- dictos, tñ non exceptit re iudic. sed assumptis disputationem mota super iniustitia sententiā, de qua tandem sufficēter dictū fuit, retractab̄ sententiā. Inn. in c. cūm dilecta. in gl. in uer. maior. de rescr. & in c. cūm Bertoldus. super gl. in uer. concessimus. j. eo. & sequuntur Bu. & Imo. in d. cūm dilecta. & Imo. in c. in præsentia. x. col. uer. limita octauo. j. eo. Pro quibus facit: quia etiam contra præsumptionem iuris & de iure, ualeat probatio facta parte non opponente. Bar. in l. inter stipulanten. s. j. ff. de uer. ob. quem ibi no. Imo. contra Ang. & no. Lud. in l. duo. ff. de acqui. h̄. ¶ Obstant quatuor. Primo:

* Seu euidenti⁹, & seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc. per lo. de Imo. & per Ang. Are. in l. si expressim. de ap. pel. & gl. in l.j. s. pen. de tabu. exhib. & Bart. in l.j. de app. recip. & in l. j. si de momē. pos. & que per Fel. in c. fedes. de rescr. & quod ibi dixi in apostil.

¶ seu euidenti⁹. Et dicit Ang. in l. si pars. Ad materiam hāc addit, q̄a habentur per Lud. & p. io. de mol. in l. de pupillo. s. q̄ opus de oper. no. nunc.

hensa in adulterio, & absoluta perperam, est infamis: quia lex notat factum, non aut sententiam: & sic si sententia fuisset nulla, allegasset ibi tex. ratione ex nullitate sententiae. Et ita tenet Bal. per illum textum aliquos in l. j. C. ne fil. pro pa. S O L. Non aperit tex. q̄ esset notoriū deprehensa. Ideo ut concorditer, iusta, potest intelligi, q̄ manifeste sit deprehensa. Et cōclusio ista non, predit in sententia lata contra manifestū, ut j. in j. declaratione. ¶ Obstat secundò tex. in l. nā & postea, s. sed fī dāneur. ff. de iure iuriū ubi ualeat sententia p̄ iuramentum: quod tñ facit rem notoriū sine fine dabo. S O L. Non cōstatbat iudicū de iuramento, fm Bu. in d. c. ab excōmunicato, x. col. tueri, ex his dico, ubi subdit, q̄ si esset lata p̄ iuramentū, de quo iudicū cōstaret, & non reuocaret in dubiū, esset nulla, tanquam p̄ notoriū: sed in d. g. nō cōstatbat iudicū liquidò. Quod uestibulum dicitib⁹ Alex. se non legisse alibi, addens, q̄ iuramentū, confessio, & similia inducunt notoriū, qñ ī ea nō opponit, seu aliis nō impugnant, ut per Host. & I o. An. & Bu. in c. cūm speciali. s. porro. j. tī. prox. Et facit gl. fī. in c. ex parte. lo. j. de uer. sig. fm eum. ¶ Obstat tertiod. l. cīues. C. de app. per quā Bal. ibi, & hic, discrepat à cōmuni opī. S O L. Loquitur in manifesto, ut j. dicit. ¶ Obstat quartd. c. s. qñ de off. deleg. ibi, certum est, ubi uide probari, q̄ ualeat mādatū iudicis notoriū iniustū. Et ita Bal. ibi per illū tex. Respondebat ibi Abb. q̄ poterat esse certū ipsi ordinario, non tamen delegato. ¶ Obstat tertiod. talis ratio: nihil plus habet notoriū, q̄ sī. & tñ sententia contra ius ualeat, nisi exprimāt error. Dixi in c. in j. līmī. s. eod. Ergo fortius ualeat ista p̄ notoriū. Soluit Bu. in d. c. ab excommunicato. q̄ istud p̄ cedit, qñ considerat solum fūs: sed hīc non p̄nunciatur super iure, sed super facto, in quo si notoriū est uitium, certat p̄rūfatio iusticia in iudice, i. p. f. de iust. & iur. S. aut disputaret super iure, an ius est, uel nō, sententia lata, q̄ ius non esset, ubi est, esset nulla: quia si esset p̄ legē, notoriū est de eius errore. Ex quib⁹ uestibulis obsecutus ab eis prolatis collige intellectū ad primā limitationē datam in d. c. j. Nam habes, q̄ licet non exprimāt error iuris, si tamen notoriū est de errore contra ius, sententia est nulla. Operabit aut illa limitatio, q̄ sententia lata cōtra ius cōmune non exp̄resse, nec notoriū, sed virtualiter, putā p̄ id, quod exigent de fure merita causa, non est ipso iure nulla. Et p̄ ista declaratione pondera etiā uestibula Ab. hic, dū expedito secundo intellectu ad tex. intelligit ipsum in omni iniquitate, siue respectu erroris concernēt partē, siue ius scriptū. Ad idē uestibula Ab. in d. c. j. dum dicit, q̄ ubi iudex iudicat contra ius cōmune, siue expressio iuris errore, siue non, sententia est p̄ iure nulla. Dicunt autem commune intelligitur de errore iuris concernente merita causa, ut latius per eum. ¶ Obstat sexto ea, quā obstat uidebunt in sequenti cōclusionē. Solue, ut ibi. ¶ Habet igit̄ ex his conclusionē ampliātā duplicitē. Primō ēt in notorio trāseūtis. Secundō etiā in sententia excōmunicationis. Ad quod eiā uide latē Domī. post I o. An. in c. Romana. s. uniuersitatē. j. col. de sen. exc. in vj. & Ab. in c. cū Apostol⁹. j. col. de cēs. Ex quibus cogita circa cautelā Cepo. clxv. quod ibi dixi, quā incipit, ego dixi. dum dicit, ualere praeceptū sub poena excommunicationis lata sententia de obseruādo iuramento, de nō reuocādo testamēto, nunquid habeat illud præceptū notoriū iniquitatē, uel inūlūditatē, sicut istud iuramentū, iuxta not. in l. stipulatio hoc modo cōcepta. in pris. de uestib. obli. & in l. s. q̄ in pri. ff. de leg. iij. cū sī. ¶ Recipit̄ ista cōclusio quatuor necessarias declarationes. Prima est, ut nō p̄cedat, qñ causa allegata in sententia, est manifeste falsa, capiēdō Manifestū, put differt à notorio. But. Ab. & Imo. hīc, & Ang. in l. cīues. C. de app. Facit dictum Bald. in l. fin. iij. col. uer. uel dic. q̄ aut eff excesus dubitus. C. communia de leg. Idem Phi. in c. dilecto. lxxxvij. & xc. col. de ap. quā manifesta indigent p̄batione, sed nō notoria. Et in isto

text. uerbum Manifestā, capīt īmpropriē p. notoriā, li-
cet isti non dicant. Et ita sit sāpe, ut per gl. in c. de mani-
festa. f. q. j. Sed propriē differt, c. uestra. & c. tua. de co-
ha. cle. & mu. Manifestū differt ab occulto, & p̄barī po-
test, non tñ est publicū: notoriū uero est publicū nulli
uita celabili. Latē Bu. in d. c. uestra. xxij. col. uer. nunc ue-
7 nio ad diffinitionē manifesti. ¶ Secunda declaratio.
Nisi tale sit notoriū, quod ex arbitrio iudicis posſit offi-
fuscarī, uel infringi. Abb. latē in c. inter monasteriū, xiiij. col. uer. ego ſimpliſter ſequor. j. eo. ut in ſententiā latē
contra ſententiā, uel priuilegium, & ſimilia: qua etiā in-
ducant notoriū, eft tñ eorū probatio offuſcabilis, ut ibi
latiūs dicit: & fuit doctrina Bu. in d. c. ab excōmunicato. x. col. uer. idem dicerē, ſi ſententiā: quia lex dat potest
ſtate aſtimandi, quantā uim habeat p̄bationes etiam
notoriā. Facit diſtū Inn. in c. mulieri, per illū tex. de fu-
reiu. & tex in c. confanguinei. j. eo. ubi potest ferri ſen-
tia reprobans confessionē partis, qua tñ facit notoriū
c. fin. de coha. cle. & mul. ut etiā in ſequēti declaratio.
8 ¶ Tertia declaratio. Nō dicit ſententiā notoriā initiaſta
licet fit ſe confessionē partis ſuper debito. Imo. 5. But. in
d. c. in praefentia. antepe. col. quia poſt tranſiū in rē ſu-
di. ſufficiſt poſſe errore aliquo modo cuiarī, ut dixi ſi
j. decla. j. conclus. Potuit aut̄ cōfessio fuſſe erronea, uel
ſincoſulta, uel facta a non habente potestatem, faluo
niſi confefſio emanaret poſt ſententiā: quia tunc redi-
deret nullā ſententiā antea latam. Ita intelligat Inno
in c. quia pleriq. de immu. eccl. cum ſuis concor. ſecun-
dum eum: quo d. uidetur difficile, niſi dicas, q̄ debilio
eſt confefſio ante ſententiā propter uelamen tranſiū
in rem iud. qui non operatur respectu confefſionis ſe-
quentis. Ethanc declaratio ne ponit etiā But. in d. c. ab
excōmunicato. x. col. dicens, q̄ ſi fertur ſententiā con-
tra iuramenti, non ualeat, niſi reuocet in dubiū de uitio-
bus iuramenti. Et ibi etiā paulò ante dicit, q̄ ualeat ſen-
tentia contra confefſionem, quando eft dubiū de pro-
batione iphiſius confefſionis: ſecuſi, ſi contra ipsam nihi-
lobiſi poſſit. ¶ Quarta declaratio, dūt modō iſtituſit no-
torium proponatur. Car. in d. cle. pastoralis. & rurſus. iij.
fi. in iij. q. propter gl. in uer. aliās. in cle. appellati. de ap-
cum concor. quas ad ipsam poſui in c. cūm ordinem
xij. col. uer. ad gl. in cle. appellanti. de refcr. Et ſi intelligat
ge But. in c. uestra. ult. char. uer. per hoc dicebam. de co-
ha. cle. & mul. Et hoc uidetur reſtrigendum, niſi no-
torium pateat ex actis: quia non eſt opus tunc ipſum
allegare, ut per Butr. ibi. & Alexan. in l. iij. col. C. ut qua-
defunt aduo. Quando autem falſa cauſa non notoria
uitit ſententiā, uide latiūs per lo.
in d. c. in praefentia. & in l. fi. ſi, ad quē
ff. de acqui. hāre. & ibi Alex. & Are. &
Inno. in l. q. Romæ. ſ. duo fratres. ff. de
uerb. ob. & ibi Alex. xl. col. uerſi. & per
prædicta. Dixi aliquid in c. ſicut. j. eo.
Et hac, quo ad ſecundā cōcluſionem
ex diſtis Ab. hīc. ¶ Tertia cōcluſio. No
toria tñ iuſticia ſententiā, etiam in ea
nō expreſſa, reddit eam inualidā. La-
tē & utiliter Ab. hīc, & Lud. in l. admo-
nendi. x. col. uer. x. ff. de iureiu. & Imo.
in c. in praefentia. ix. col. de renun. & in
cle. ſi appellationem. in fi. de ap. & Ab.
in c. cūm inter. x. col. j. eo. & in d. c. cūm
Apostolus. de cēl. & in c. t. j. ad fi. de pur. uul. & in c. ſ. iij.
col. ſ. eo. & pulchrē in c. ſuborta. in fi. j. eo. & Imo. in c. cūm
dilecta. ult. col. de refcr. & in c. quo niā contra viij. col.
de probat. & ibi Abb. xvij. col. & Bal. in l. j. uer. quāro. u-
trum abſt. appellatione. C. ſen. refc. non poſ. & Pau. de
Caff. in l. ſeruo inuitō. ſ. cūm prator. ff. ad Trebellian.
& omnes allegati in præcedenti conſtruione. Vnde in-
quirit Car. confi. lvj. Dum reverēdus. quod maniſta-
tiuitas idem operatur, quod nullitas. Alleg. Inno. it
cūm

c. cùm Bertholdus. super uer. concessimus. j. eod. Et dicit hoc esse nota. dignum. Ipsum etiam alleg. Card. post Ioan. de Ligna. in cle. j. s. fin. ff. colum. de foro compe. dicens, uix posse esse sententiam notoriè iniustam, quin sit etiam nulla. Facit text. in leg. si pars. ff. de inoff. testa. ubi dicitur, quòd statut sententia lata pro testamento, quando iudices contradicentes ad intuicem in iudicando sunt parés numero, nisi sit euidenter iniqua. Et de hoc exclamat ibi Ange. in prin. dicens ita limirari omnes leges dicentes standum unius sententia, quando sunt iudices contradicentes parti numero, iuxta c. fin. j. eod. quia intelligitur, nisi illa sit euidenter iniqua. Et dicit iniquitatem esse euidentem, quando constat ex actis. Nam per ea est legitimè notorium iudicis, secundum Innoc. in c. ex ratione. de app. Et dicit But. in c. suam. in ult. no. de pœn. quòd sententia, que continet apertam iniquitatem, nō transit in rem iudicatam. ¶ Amplia t. etiam ista notorietas superueniat post sententiam. Inn. in c. j. de purg. uul. dicens per illum text. quòd speciale est, ut propter qualitatem superuenientis castus redatur à sententia. Vnde dicit Bart. in l. diui fratres. ff. de pœnis. quòd post sententiam doceri potest de innocentia condemnati. Dicitur post Abb. in c. consanguinei. in fin. infra eo. Ad hæc bo. tex. in l. inde Nératius. ff. ad l. Aquil. ubi confessus occidisse Titium, auditur, probatur eum uiuū. Ad idē tex. in l. si qui adulterij. C. de adul. ubi probatur, fm Bal. sententiam lata ex præsumptione iuris & defure, retractari ex notorio præsumpto, quod postea sequitur. Vnde inquit Bal. in l. si quis testibus. in fin. C. de testi. quòd per euidentiam facti admittitur probatio post testimoniū publicationē. Et refert Spe. atticantem corpus fuisse exhumatum, & sequitur Ludo. in l. si uero. s. de uiro. xxxii. fal. sol. mat. Et idē Sal. nullum allegans, in d. l. si quis testibus. pe. col. dicens se uidisse exhumari defunctorum, ut inspiceretur, an fuisse percussus lancea, uel lapide. Cum ipsis addit. Innoc. in c. quia pleriq. de immo. eccl. ubi dicit, quòd retractatur sententia, quam uictor confessus est iniustum: & sequuntur multi, de quibus aliás. Adeo etiam, quod dicerur. s. cap. prox. ad fi. in uero. ad ultimum. ¶ Obst. huic coniunctioni tale argumentum: Magis notoria resulstat iniustitia, quoniam sententia condemnatoria est lata nullis probationibus factis, quam quando aliquibus hincin de factis: sed in primo casu nō est nulla, & transit in rem iudicatam, si non appellatur: ergo fortius in secundo. ¶ M. in c. de Confessione non parochie. 55.

dicatam iure ita disponente, cùm esset saluū ius impugnandi diffinitiuam securoram. Eadem responsio dari posset ad l. argentarius. s. cùm autē ff. de eden. Ad quantum dicit, quòd si procedere argumentum, sequeretur, quòd sententia esset ualida & irreuocabilis, etiam in imitationibus, quas postea firmat Phi. ubi s. & Doct. in d. eccl. In quibus tamen sententia est nulla, uidelet quando est lata causa non cognita, & brevissimo tempore: quia deberet imputari non appellanti. Sequeatur etiam, quòd ubi sententia referetur ad acta denontiantia errorem, deberet ualeat imputatio non appellanti: quia omnia & similia nemo concederet. Sed d. l. i. dicens. Appellare debebas, si tibi sententia displicuit, loquitur, ubi ture non est cautum, quòd sententia sit nulla, sed in proposito habemus tex. alleg. in præcedenti conclusione, & in ista, maximè text. in d. cle. pastoralis. & hic, & in c. cum ad quorundam de excess. præl. & in c. suam. de pœn. & ibi But. in ult. not. & in l. si pars. ff. de inoff. testa. & ibi Ange. Quia iura probant sententiam uitiari propter notoriam eius iniustitiam. Ergo pars, quæ scit ius dicendi de nullitate cause sibi saluum, non præjudicat sibi, non appellando. sicut sibi non uideatur. ff. qui. mo. pig. uel hyp. sol. Per quam rationem reprobatur quod dam dicunt Lap. alleg. lxxxviij. dum dixit, quòd sententia lata prefente parte, postea non appellante, ualeat, & probat enunciata in ea: nam immo silentium non nocet ei, qui scit ius suum saluum esse, ut tenet ipse Phil. in d. q. lxv. antep. col. & ultra eū Rap. & Ang. Aret. in l. si ff. quando appell. si & Lud. in l. scend. xxv. col. ff. de verb. obli. Ad quintum dic. illud uerum esse, quādo est appellatum: sed etiam in causa nullitatis nemo negat probationes fieri posse. Ex quibus potes animaduertere, quod absurdia sequentur, recedendo ab istis duabus conclusionibus tot modis corroboratis. Tamen relinquo cogitandum propter magnam uehementiam, qua uistit Phil. In hac sua noua & periculosa opinione. Ceterum de sententia lata sine causa cognitione, an sit nulla, uel irritanda, dixi satis latè in d. c. eccl. ¶ Et dum Abb. tangit remissiū, coram quo, & quo ordine deducēda nullitas, uide latius per Phil. ubi supra. Et istas tres conclusiones bene not. quia non reperi ita bene ordinatas per alios.

SUMMARY

¶ Sententia in dubio presumitur lata contra absentem, etiam postquam transiuit in rem iudicatam. & nro. 2.

ò: 3 Inuestitura in dubio præsumitur facta in præsente.

CAPITVLVM

Enor. **T**um omisſis multis, quæ addi-
tione non indigent, no. prin-
cipaliter id, quod concluditur per Ab. hic
& in consl. suo xcij. inci. Cōtra sententiam
in j. uol. uidelicet † quod in dubio præsumitur senten-
tia lata in absentem, etiam postquam transiuit in ren-
judi. post Spec. Fed. & altos per eum alleg. Adde Bal. it
authē, si quis in aliquo. iſi. col. uer. sed ponamus. & per
col. uer. sed hic quaratur. C. de eden. ubi idem firmat, di-
cens, quod citatio nunquam præsu-
mitur^b; & remittit ad seipsum post
Guil. in l. s. ff. de in ius uoc. Idem Bald.
in addi. Spe. de app. xv. col. & Abb. in
ad reprimendam, in f. de offl. ordi.
Bene facit glo. in uerbo, uocatus. in c.
quod sine. de elec. dicens, quod nemo
præsumitur uocatus, nisi appareat.
Et ibi no. Abb. in iſi. col. quia uocatio est solennitas ex-
trinseca, quæ non præsumitur, l. quecumq;. s. f. ff. de
blicia. ¶ Nihilo † minus op̄i, contraria uidetur tertia.

propter doctrinam lo.de Imol.in c.in praesentia. x.col. uer.do. Anto.scit.de renun. & in c.cum in iure pe.char. de offi.dele. & Lud.in l.scendum.xxv.col.uersic. ego istam opif.de uer.ob. & Abb.in c. quoniam contra.xxiij.col.de prob. dum dicunt, quod post transitum in rem iudicatam, siue de recenti, siue de longinquuo, presumitur lata sententia recte & ritete, per c. cum inter. j. eo. & c. bona.loj.de elec. qui tex. propriete loquitur de citatiõe, non fundans se in notorio, sed in authoritate iudicatia. Et uer. quod in dubio presumatur pro citatione. Et ita in terminis firmat Ange.in d.l. scendum. & in l. de unoquoq. ff. de re iudic. Non obstat glo. in d.c. quod sicut, quia loquitur in actibus extra iudicibus, & idem esset in iudicibus ante transitum in rem iudicatam, ut ibi per Inn.ij.col. ¶ Ad rationes Abb. quas etiã ipse replicat in d.consi.dic. quod si condemnatus probat se fuisse absentem, reuocabitur sententia, tanquam sit detecta eius nullitas. Et si dicetur, quod presentia est presumptio iuris & de iure, in qua non fit probatio, dicendum procedere respectu restitutinis, id est, iustitia sententiae; sed respectu iuris iudicis, id est, ordinis non seruata, secus est, ut pulchre dicit Inn. in d.c. in presentia. in uer. an autem presumptio surgens. Bene facit c. cum dicit. de empt. & uen. & quod ibi Inn. post Pet. de Anch. in ij. col. dicens de libelli ineptitudine posse quandocumque opponi. Saluabitur opif. Abb. duobus casib. Primum appellatione pendente quia tunc non presumuntur pro iuris iudicis: glo. & Doct. in d.c. quoniam contra. & Alex. in d.l. de unoquoq. cõtra Bar. & Ange. in d.s. idem respondit ubi dicit, quod scriptura, quae confuerit fieri inter presentes, ut apodissa, presumitur in dubio confecta inter presentes: secus in scriptura, quae solet fieri inter absentes, ut in epistola, quae forte dicere, Confiteor me tibi debere centum ex causa depositi: nisi dicter, quae depositisti penes me, dum essemus presentes. Vide tamè, quae dixi in c.sicut. pe. col. uer. fallit sexto. j. eo. ubi discedo à predictis. ¶ Fallit quartu & ultimu, qn presumptio iuris omnia presumuntur recte acta, sicut sententia, quae transiuit in rem iudicatam: quia presumitur lata presentibus partibus, ut supra, tenendo contra Ab. Et illud incidenter pondera, dum Ab. hinc respondendo ad dictum Inn. An. dicit, quod ubi iura exigunt scripturam, actus non scriptus non presumitur. Addit Inn. quod de hoc fecit doctrinam in c. super his. ad fi. ibi, sed quid dices, si excipiatur de accus. quam extollit Abb. in capit. bona.loj.ij.col. de elec. & in c. quoniam. xiiij. col. de proba. & in cap. ij. col. de lit. contest. & ibi dixi. & Ludo. in l. scendum, in fi. de uerb. oblig. Sed uidetur limitanda, nisi postquam sententia transiuit in rem iudic. & tunc presumitur scripturam interuenisse: non tamen presumptio iuris & de iure, per predicta. Et uide Abb. in c. sicut. ult. col. ibi, uel tertio. j. eo. ubi dicit, quod excommunicatio non ad finem illam probandi, sed ad finem illam recitandi, ut cum moderatione feratur. ¶ Demum dum tangit Abb. an presens sit c. Sit citandus b. Sit citandus

a. Nisi probetur] a probetur. Bar. in l.j. C. de statu. & i. Addit Bar. in l. is magi. per illum tex. in uer. probet ac potest. ff. de acquit. hære. in viij. col. in uer. nunc. nunc. uideamus. & glo. in l.j. circa fin. ubi per Bal. & Ange. & in l. optimam. C. de contrahen. et commit. stip. in ult. col. in uer. no. gloff.

b. Sit citandus

Ad quam materia vide do. Alex. de Imol. in leg. j. de in ius uoc. ubi vide etiam per Ludo. & Ang. & Ange. in l.j. sicut stipulatio. ff. sicut pl. quam per l. Fal. et Lanfran. in c. quoniam contra. sicut. pp. de proba. in uerb. citatios. & Bald. in addi. ad Spec. in cap. de reo. in ij. col. uer. presumitur quis citatus. & Bald. in c. j. viij. col. de null. yaf. qui contin-

uerbum inuestiuit, importat praesentiam, licet aliás praesentia probari debeat, d.l. quacunque. s. fi. Allegat Inn. in c.j. de consue. ubi etiam Card. sequitur dictum consilium Old. Et bene facit sequens fallentia. Et istam fallentiam firmat etiam Bald. in rub. C. de contrahen. empt. xvij. q. ¶ Fallit secundu, ubi praesentia de solennitate intrinseca. Ange. & Imol. in l. his uerbis. ff. de duo. res. dicentes, quod si uerbum Promisit, est positum in scriptura, presumitur etiam praesentia stipulatoris, ex quo promissio est facta per stipulationem, iuxta gl. in l.j. C. de usur. Et dicit Ange. in l. optimam. C. de contrahen. stip. quod in stipulatione, de qua notarius rogatur, non est de necessitate dicere in praesentia. Et ibi fuit dictum ad cautelam, secundum Bald. in l. Titia. s. idem respondet. ff. de uerb. obli. Et hanc fallentiam tenet etiam Paul. in d.l. illud. ¶ Fallit tertio, ubi est actus, in quo communiter consuevit interuenire praesentia. Ita expressè loan. And. in d.add. & Old. in d.consi. Ex quo intulit Are. in cap. iij. col. suprà, de iudic. quod solennitas intrinseca, quae solet interuenire, presumitur interuenisse. Vnde infert citationem in dubio presumptio commissam petente parte, quia solet communiter peti. Et addit Imo. latè post Bar. & Ange. in d.s. idem respondit. ubi dicit, quod scriptura, quae confuerit fieri inter presentes, ut apodissa, presumitur in dubio confecta inter presentes: secus in scriptura, quae solet fieri inter absentes, ut in epistola, quae forte dicere, Confiteor me tibi debere centum ex causa depositi: nisi dicter, quae depositisti penes me, dum essemus presentes. Vide tamè, quae dixi in c.sicut. pe. col. uer. fallit sexto. j. eo. ubi discedo à predictis. ¶ Fallit quartu & ultimu, qn presumptio iuris omnia presumuntur recte acta, sicut sententia, quae transiuit in rem iudicatam: quia presumitur lata presentibus partibus, ut supra, tenendo contra Ab. Et illud incidenter pondera, dum Ab. hinc respondendo ad dictum Inn. An. dicit, quod ubi iura exigunt scripturam, actus non scriptus non presumitur. Addit Inn. quod de hoc fecit doctrinam in c. super his. ad fi. ibi, sed quid dices, si excipiatur de accus. quam extollit Abb. in capit. bona.loj.ij.col. de elec. & in c. quoniam. xiiij. col. de proba. & in cap. ij. col. de lit. contest. & ibi dixi. & Ludo. in l. scendum, in fi. de uerb. oblig. Sed uidetur limitanda, nisi postquam sententia transiuit in rem iudic. & tunc presumitur scripturam interuenisse: non tamen presumptio iuris & de iure, per predicta. Et uide Abb. in c. sicut. ult. col. ibi, uel tertio. j. eo. ubi dicit, quod excommunicatio non ad finem illam probandi, sed ad finem illam recitandi, ut cum moderatione feratur. ¶ Demum dum tangit Abb. an presens sit c. Sit citandus

1. Conferatio coningum quando operatur in causa matrimoniali.

2. Sententia censura an transiuit in rem iudicatam.

3. Et ponit regulam, quod non, propter periculum anime. nu. 3. 4. 5.

4. Sententia corporis afflictionis transit in rem iudicatam, sed ex gratia principis potest reuocari.

5. Index uideis sententiam iniustum in criminalibus, an debeat eam executi. nu. 8.

6. Sententia lata in criminalibus etiam post decendum, potest reuocari absq. consultatio principis, in certis casibus, num. 10.

7. C. II.

C A P I T U L U M XI.

On sangui- nei. ¶ Dum tangit Abb. quando t confessio coniugum operatur in causa matrimoniali, addit notata per omnes in c. super eo, de eo, qui cog. consang. ux. sua. & Archidi. in c. si duo. xxxv. q. vj. Ludou. consi. ccccvi. glo. & Doc. in c. j. de despo. impu. la. Zoc. in c.j. & h. in ij. q. de clandest. despon. Ab. in c. duo pueri. & ibi glo. in uerbo, dicit. eo. tit. Et inuenies certas limitationes ad d. c. super eo. & unam pon. Ab. h. ¶ In 2 quantu tangunt hinc omnes, utrum t sententia censura transeat in re su- di. ordina eorum dicta dicendo, & regulariter nō transeat propter periculum anima. ¶ Fallit primo respectu interessi priuati, putat expensarum & huiusmodi. Hosti. & alij. h. Domi. post loan. And. in c. uenerabilibus. s. porro. de senten. excom. lib. vj. nisi esset lata censura per uiam precepti absque causa cognitione: glo. fin. in cap. ex parte. lo. j. de uerb. sig. & Abb. h. & But. optimè in c. excommunicato. xij. colum. de rescrip.

3. Fallit t secundu respectu appellationis: quia post decendum intentari nō potest, sed utendum est uia querelae: glo. j. in capit. ad reprimendam. de offic. ordi. Abb. h. & ibi, inferens ad archiepiscopum, qui adiit non poterit per uiam querela, sed alius, nisi oriat nouum grauamen, ut denegatio absolutionis petit post decendum. Abb. h. ¶ Fallit t tertio respectu presumptionis: quia pro eis presumitur post decendum. But. in cap. in praesentia. antepe. colum. uer. hæc omnia procedunt, de renun. & in dicto cap. ab excommunicato. & dixi in simi. suprà eod. clator. secus. si est appellatum, ut per But. in dictis locis, & consil. suo xxij. Quæstio hæc est dubia, antepe. colum. Item secus respectu monitionis: quia non presumitur, etiam si non appellatur. Ab. suprà capit. prox. colum. pe. post But. in cap. quoniam. de proba. nisi sit lata in presentem: quia presumitur monitus. Abb. h. singulariter. ¶ Fallit t quartu, quo ad instantiam: quia illa expirat. Archi. j. quæst. vj. in summa. But. in dicto cap. ab excommunicato. j. col. Et de materia per euendem in cap. cum contingat. ad fi. de rescrip. ubi dicit, quod excommunicatio non est perpetua, sed contumacia purgata tolli potest. Facit doctrina eiudem in dicto capit. ab excommunicato, ubi dicit, quod sententia habens causam temporalem, nō transit in rem iudicatam: quia alia est perpetua. Et est text. in cap. ex literis. de const. Vnde in casu l. fin. ff. de poen. non transit sententia in rem iudicata, secundum eum. Et cum sis fungi, quæ dicta sunt in cap. lator. sus. præ eod. ¶ Ad ultimum, quod tangit Abb. de t sententia corporis afflictionis, quod transit in rem iudicatam, sed ex gratia principis reprobari potest, per l. diu. fratres. ff. de poen. quam etiam ad hac allegant Abb. Maria. Ana. & Are. in c. de his. de accusa. & Ab. conf. lxxij. j. uol. In contentione, quæ tertiorum. ult. col. addit, quæ dixi in cap. inter ceteras. in ampliatione ij. conclusio. nis, suprà eod. & Abb. in cap. ij. in fin. de purg. uulg. ubi allegat pro singulare dictam l. diu. Bonus tex. in dicto cap. ij. & ibi Innoc. Per quem dicit Bald. in l. ad fin. C. de confes. quod t per nouam notitiam innocentia re etiam confessi, & etiam condemnati, debet supersede re executioni. Ideo dicit Bald. in l. addit. prope fin. C. de epis. audi. quod executor debet tunc omni modo, quo potest, differre executionem corporalem, per l. j. fin. ff. de quæstio. Vbi etiam Bart. dicit, quod debet

Felin. ij. pars.

rescribi principi, uel populo habenti iura principis, per illum text. Alias autem executio non differtur, etiam si reus proximus morti, dicat, le uelle reuelare tractatum contra statutum. Imol. in leg. is. qui reus. xxxix. column. uer. item aduerte: quia dictus Richardus. ff. de publ. 8 iud. Et t quod iudex uideis sententiam iniustum, non debeat eam executi, tenent Ang. & Imol. in l. a diu. Plo. antepe. col. ff. de re iudic. Et si princeps confultus rescribit sententiam omnino exequendam, obediendum est. Bar. in dicta leg. a diu. s. sententiam Romæ dictam. j. col. But. & Imol. in dicto cap. j. de offi. ordi. Quomodo autem confulet iudex conscientia, uideis executio nem omnino iniustum, dixi alia in cap. pastoralis. s. quia uero, de offi. deleg. dando remedia theologorum, maximè Gerardi de Odone in ij. Ethicorum, ubi uult inter alia, quod potius cedat officio, quam exequatur. Et si dicetur, quod si m̄ reus condemnatus in causa criminali, semper potest auditi, docturus de intocentia, & sic etiam post sententiam quadocunque, per leg. unius. s. pe. ibi, quo cum tempore reo postulante defensio negati non debet, de quo text. contra prædicta opponit, & non soluit Ana. in dicto capitulo. de his. ad fi. responde, quod intelligitur de quocunque tempore, scilicet, ante sententiam. ¶ Est enim speciale in criminalibus, quod etiam post conclusionem in causa, audiuntur probationes de innocentia. Bar. ibi, & in l. j. s. fi. ff. de quæstio. & in l. diu. & sequitur Rota decisio. xxx. Fuit dubitatum, in no. in fi. in quadam addi. non impressa, in tit. de seque. pos. conclusio. ubi est illa decisio. Et idem Abb. in cap. cum dilectus. in princ. in j. col. de fi. instru. & in c. sub certa. pen. colum. de re iud. & Bal. in leg. j. ij. col. uer. quartu queritur. ff. de cond. indeb. & Moder. in lib. maleficiorum, in uerb. comparuerunt di. Et inquisisti, & negauerunt. xi. col. uer. quer. an post publica. & Ludo. l. in ij. col. ff. de arbi. & in l. admonen. di. v. col. ff. de iure iur. consil. clxxv. Istæ sunt responsiones. in princ. Quæ loca posui in d.c. cum dilectus. Et si dicetur, quod in causa criminali non debet transire sententia in rem iudicatam, quia cum nemo sit dominus membrorum suorum, l. liber homo. ff. ad l. Aquil. ex acquiescentia condemnati non potest induci præjudicium corporale: respondet Ab. in dicto cap. de his. in prin. quod contrarium procedit, quando quis non inuitus uult exponere corpus sumum, sed non appellans presumitur tacite confiteri. I. surri. ff. de his, qui no. infa. sicut etiam ex uera confessione occiditur. l. qui sententiam. C. de penis. Et corrigit Abb. in hoc suam ueterem op. quam uno casu salutib. Ana. in fi. uide licet quando absens esset condemnatus pena capitali. Alle. Tancr. de Corneto, in sua compendiosa rubrica. viij. q. x. Ethic considera, quod notorietas superueniens non reddit ita sententiam nullam, sicut appetens tempore sententia, sed rescribit principi: & hoc in criminalibus. In civilibus forte secus, perit, quod in confessione dicit Inn. in cap. quia plerique, de immunitate. eccl. cum his, quæ dixi in cap. inter ceteras. in ampliatione ij. conclusio. nis, suprà eod. ¶ Sunt tamen tres causas, in t quibus, secundum Are. in d.c. de his. retractari potest sententia lata in causa criminali post decendum ab ipsi principis consultatione, uel gratia. Primus, quando sententia fuit lata ex presumptione, & superuenit alia presumptione fortior, per text. singularem in l. si qui adulteri. C. de adul. quem text. notant ibi Bald. Ange. & Sali. & Petr. de Anch. in regula. semel. in fin. vj. quæst. de re. iur. in vj. & Ludo. in l. admonendi. circa pñm. ff. de iure iur. & Alex. post Lud. in l. si ab hostibus. in princ. in ij. colum. ff. sol. ma. & Are. in pulchro articulo in capit. proposuisti. pen. colum. de proba. ¶ Secundus t causa est, quando constat de notoria iniuritate sententiae, pñt si condemnatur Titius, ut occisor hominis, quem constat, nunc uiuere: alleg. text. in capitul. ij. de

u 2 purg.

purg. uulg. & in I. inde Neratius. ff.ad l. Aquil. & quod per illum text. not. Barto. in leg. ab sentent. ult. colum. ff. de po. No. Bald. in leg. unica. ix. col. uer. sed quid dices. C. de confel. dixi in dicto cap. inter ceteras. in ampliatione iij. conclusionis, suprà eod. Tamen etiam isto casu tutius est superiorem consulere. Sali. in leg. j. vi. colum. C. qui accus. & Imol. in dicta leg. is. qui reus. ante- pe. char. per dictam leg. j. ¶ Tertius t̄ casus est iā sententia lata ex probatione, quae licet de iure non teneat, est tamen ualida priuilegio statuti, uel consuetudinis: putà, quod contumax habeatur pro confesso. Sen- tentia enim lata ex probatione priuilegiata non trans- sit in rem iudi. Alle. Innoc. in capit. tua. de coha. cleri. & mulie. quem sequitur Ange. is. leg. j. in fin. C. senten. rescin. non pos. cum coicor. de quibus per Aret. in dicto capit. proposuisti. ubi aliás posui. Et not. Alexand. post Ludou. in dicta leg. admonen. in princ. & Abb. in dicto capit. iiij. de purg. uulg. ¶ Demum scias, quod per ea, quae dicta sunt suprà, sententias censura non transire in rem iudi. infert Abb. latè in repe. c. per tuas. xlj. col. de arb. quod super censuris nō potest fieri com- promissum: quia earum iustitia, uel ualiditas, non de- pender à partium consensu. Quod no.

S V M M A R I V M.

- 1 Habens duas qualitates in ecclesia, quarum quilibet seorsum meretur uocem per se & portionem, habebit ista duplata: num. 2.
- 3 Habens duas uoces, an positis eas dare duobus.
- 4 Habens dignitatem, uel personatum in ecclesia, non habet uocem in capitulo, nisi aliud suadeat coniunctu.
- 5 Papa si uenit contra gesta a se, an in dubio presumatur circum- uentus.
- 6 Citatio non est necessaria in concessionibus principum, sed bene posita in processu ad ulteriora.
- 7 Ius alteri quasitum, non tollitur per dispensationem alteri con- cezzam.
- 8 Princeps quando concedit rescriptum in preiudicium alterius, ne- cessit, quod appareat ipsum uoluisse uti plenitudine potestatis: num. 9. & 10.
- 11 Absens non est citandus, cui certum est defensionem non com- petere.
- 12 Processus Papæ factus contra subditum, etiam de plenitudine potestatis, non ualeat, si citatus non fuerit.
- 13 Papa & imperator possunt citationem omittere in his casibus, in quibus alii iudicis eam omittere possint.
- 14 Sententia in criminibus licet non posset ferri in absentem in deli- citis grauioribus, fallit tamen in Papa & imperatore. et nu. 15.
- 15 Legitimatio an fieri posbit in preiudicium eorum, quibus est ius ques- tum in seipso non uocatis.
- 17 Papa si dispensat cum aliquo, ut non obstante defectu iudicium pos- sit succedere, que clausula debeat apponi in rescripto.

C A P I T U L U M XII.

Vm olim. ¶ Tractantur h̄c plu- res passus ualde uti- les, & quotidiani: & procedendo per usum additionum, quanto brevius possibile est, primò in quantum Abb. concludit post multa, quod t̄ habens duas qualitates in ecclesia, quarum quilibet seorsum meretur uocem de per se & portionem, habebit ista duplata: adde Card. consil. iij. Causa talis est: decanus ecclie. ubi ad literam ponit consilium Bald. arguentis solenniter ad partes: & illi subserbit se Card. Mouetur maximè per text. in s. qui Marchio, h̄c alle-

gatum per Ab. respondentes latè ad illud de alimen- tis, quod distributiones non sunt mere alimenta, sed potius quadam recompensatio sollicitudinis diuinorum officiorum. Et licet text. in capit. de cætero. de cle. non resi. appellest ipsa uisualia, tamen sunt simpliciter alimenta: sed referre ad speciales consuetudines, à quibus sic appellantur. Patet in cap. unico, de cleri. non resi. in vj. in uerific. nuncupantur. sed de iure cen- sentur distributiones, seu potius accessiones ad ius ca- nonia. Alleg. capit. dilectus. lo. j. in fin. de præben. dum modò concurrat causa accidentalis, uidelicet interfe- sentia diuinorum^a, secundum eum

repetentem eadem, h̄c pro maiori a Diuinorum] parte, qua dicit disputando fuisse Ad quam mate- obtenta similibus terminis. Et de di- riam adde Cardi- cto consilio facit mentionem Bald. in Cle. iij. s. j. de a- h̄c, dicens noluisse recedere à Ioan. ta. & quali.

And. h̄c, quem appellat fontem iu- ris Canonici. Ex quibus consuluit Ludou. consil. xxv. inci. Viso facto. quod qui fuit garsonus apothecæ, si ef- fectus tabellio plura instrumenta confecit pro apothe- ca, habebit salarium utriusque apothecæ: sicut etiam, quando labor minutur, debet minus salarium. J. Soto amico. in princ. de annu. leg. Adebo. text. in s. illud. in authen. utiud. sine quoquo suffra. ubi si duo officia uniuertur, debentur duo salarya habenti utrumque etiam tanquam unum. De quo uide Ludou. in leg. ii. in princ. uerific. quid si in eadem. ff. de verb. obli. ubi ad idem allegat Bald. in l. binos. C. de aduo. diuer. iudi. & in leg. qui duobus. de condit. & demon. & in leg. si ascibantur. C. de appcl. & in capit. j. de controuer. in vesti. quæ sunt bona loca pro op. Ioan. And. h̄c, quam etiam sequitur Ludo. in leg. in plurimum. ff. de aqua. ha- re. Et dixit Bald. in leg. iij. C. communia de leg. quod si pater legat filio libros legum, si in legibus proficerit: si uero proficerit in medicina, libros medicinae, profi- ciendo in utraque, habebit omnes libros: de quo etiam per Ludou. & Are. in dicta leg. in plurimum. Vbi etiam Aret. transit cum dictis Ludo. addens quædam dicta Bald. quæ etiam ipse allegat in capit. ex literis. de proba. Ideo dicit Lap. alleg. xcix. Commune Floren- tia: quod habens duo officia, quorum cuiuslibet com- perit indultum licentandi unum super delatione armorum, poterit licentiatu duos. Et dixit But. post Doct. in capit. nuper. de censi: quod archidiaconus, cui debetur procuratio, si uisitare ut uicarius, habebit dupl. em procurationem, de quo tamen in fr. Et cum istis concordat Bald. in l. si consul. in fine. ff. de adoptio. dicens. quod qui gerit uices plurium officialium, me- retur salaryum cuiuslibet. Bene facit elegans decisio Nicol. de Urbe ueteri: quam late recitat & sequitur Al- ber. in c. parte statutorum. q. cxliij. inci. Nicol. ubi dicit, p̄ si electio procōfūs debet fieri per collegiū sapienti, & per collegiū cōsuli, & unus sit de utroq. collegio, habe- bit duas uoces cum certa limitatione, de qua per eum,

2 quem semper uide. ¶ Limita t̄ hac, nisi cognosci pos- set, quod persona representans duos, deseruiat solum respectu unius qualitatis representatae. Fede. consil. cxx. Quasitum est. in fin. loquens de canonico haben- te capellam, qui dum in ea celebrat, non percipit distri- butiones illa hora currentes canonicos: quia constat, quod celebrat, ut capellanus. Ideo crederem, quod si in casu Butr. in d. cap. cum nuper. appareret, quod ar- chidiaconus uisitaret solum ut uicarius, non haberet dupl. em procurationem. Et hanc limitationem no- tat etiam Abb. h̄c. Ex quo puto id esse, quando ha- bens dignitatem celebrat missam maiorem, aliquo die solennis festi, in quo non solet aliquis canonicus cele- brare, sed solum habens dignitatem. Nam tunc cogno- scitur, ex qua qualitate id faciat. Ideo illa hora non par- ticipabit de distributionibus, tanquam canonicus.

Quod

c. cūni- olim.

Quod nota: quia posses de hoc interrogari. ¶ Sed con- tra prædicta, quod imò indistinctè seruens choro, de- beat in distributionibus haberi pro uno tantum, licet habeat duas qualitates, obstant tria. Primo, authoritas Butr. h̄c, & ratio sua: uidelicet quia ecclesia non potest dicit habere seruatum, nisi unius, etiam si ipse fungatur vice plurim. Responde, ut per Ab. ¶ Obstat secundò, quia distributiones dantur pro int̄estentia diuinorum, in qua cultus diuinus est honorabilior ratione ma- toris numeri: sed qui est uice plurim, nō decorat cho- rum, ut facerent plures. Ergo, etc. S O L. Patet ex ierbis lo. de Imol. h̄c: quia cognoscit non potest, quem magis reprezentet. Ideo cum non sit imaginabilis ratio, ex qua debebatur distributio, debetur ex utraq. l. genera- lit. ff. de fidei. ¶ Obst. tertio text. in capit. felicis. s. adjicentes, de censi. in vj. ubi si prælatus expedit una die duas uisitationes, quarum qualibet si fuerit separa- ratim facta, soluisset procurationem duorum dierum, non potest petere plus, quam uno die. Ergo unicūs a- etus expediens laborem duorum actuum, nō præmia- tur dupl. Et ita in proposito. Et per illum text. im- pugnat communem opinionem Nic. Mylus in suo re- portorio, in uer. distributiones. fol. xlvi. j. colum. & vj. corollario, de rescr. ¶ Et adde, quod ualeat colla- tio legati de beneficio reseruato, non facta mentione de reseruatione, quando non diu autem ipse conferens fecerat reseruationem, cum ex facto

propriò & recenti non præsumatur b. Ignorantia] ignorantiā b, nec oblitio, c, ab excō. Adde idem tenen- tūmunicato, de rescr. & c. cūni illorū. Soc. in de senten. excom. Ita dicit Viladiego auditor Rotæ in tractatu De legato, In causa Nanuten fol. xvij. colum. uer. & hanc partem sis. uerific. & ad ego crederem. Et per illum text. dicit turjopi. communem in eodem repertorio, in uer. uoces. post But. h̄c, dicentem ad s. adjicentes, quod illa pro- curatio datur loco alimentorum, ut aperte sentit Abb. in c. cūni ex officij. iij. col. suprà tit. proximo. Ideo sicut Bald. & Card. respondent ad s. basiliæ, in dīctis consil. ita respondeant ad s. adjicentes. Ex quo credo indi- stincte, quod Archidiaconus uisitans ut archidiaco- nus & uicarius, non habebit dupl. em procuratio- nem, quicquid dicat But. in d. c. cūni nuper. Vnde tenen- do op. cōmūnem sequuntur plura: putà, si in funerali- bus debetur tēra, uel quid simile, pro qualibet qualita- tum existentium in una persona, dupl. em. Et ita 3 uidi obseruari. ¶ Dum dicit Abb. quod t̄ ille, qui habet duas uoces, non potest eas dare duobus, per cap. pe. de elec. in vj. uide eundem in cap. constitutio. lo. iij. de app. ubi assignat etiam illam rationem de dictamine con- scientia. Et idem Ludo. in singul. lxxvij. Scholaris, etc. & in l. iij. in prin. in vj. col. ff. de verb. ob. Et hinc est, quod 4 procurator plurium patronorū non potest plures pre- sentare. Lap. alle. xxij. an sufficiat. Et delegatus habens uices college, non potest unam sententiam proferre no- mine proprio, aliam nomine collega. Abb. post Vin. in c. quamuis. de offi. dele. Intelligi illud de uoce, nisi eam delegans committeret de certo eligendo, ut in dīctis lo- cis. ¶ Ad illud, quod t̄ habens dignitatem, uel perso- natum in ecclesia, non habet uocem in capitulo, nisi a- liud habeat consuetudo, ut h̄c per Ab. quod signat ad- de Domi. in c. fin. iij. col. de præben. in vj. ubi etiam latè ponit, quod litera ad capitulo non comprehendunt archipresbyterum, prepositum, decanū, & similes. Ideo stylus curia exprimit eos, c. ex parte decani. ibi, deca- nus & capitulum. de rescr. & ibi But. Imo. & Abb. in c. bonaz. lo. iij. præposito & capitulo. de postu. præla. & c. cūni inter. ibi, decanus & capitulum. de elec. No. Abb. quem uide in c. dilecti. i. not. de maio. & ob. per illum text. & in c. auditis. iij. col. de elec. qd. foli canonici faciūt unum corpus cum episcopo. Vnde de iure congrega-

a Antiquorem] a quidem receptionem. Inn. in c. j. de Vide per Phil. in maior. & obe. & ibi dixi. Et de his la- tuis posuit in proœmio Decr. xix. col. pri. de consti. in uer. tertio fallit in prælato. ponendo xxij. col. in princ. etiam, quando appellatione capi- tuli ueniat archipresbyter, & similes.

5 ¶ Ad illud de circumuentione Papæ, quæ in dubio præsumitur, quando uenit contra gesta per se, ut pul- chre per Abb. post alios hic per illum text. adde Petr. de Felini iij. pars.

u. 3 pam.

pam, qui de manu faciebat gratiam, & in sero reuocabat. Ideo Bald. in leg. iij. col. C. de Lat. lib. tol. uituperat elusionem Cardinalium, qui dixerant, se elegisse simulatè Urbanum Papam VI. Pro tanto dixit utiliter Rota de præben. xxxix. pen. colum. in antiquis, quod auctus principiis debent esse itabiles & perpetuo manutiri, ut in capit. decet, de reg. iur. in vj. adeo quod etiam uerba secunda gratia uideretur reuocatoria prima, tamen si de mente Papa non apparet clare, nunquam præsumitur reuocatio. Et dicit Rota de concil. præben. xxix. in antiquis, quod episcopus, qui mādauit, quod unū conferretur beneficium, non potest uariare etiam re integræ. Et dixit Rota de præben. j. in antiquis, & de concil. præben. xxvii. in eisdem, quod si episcopus in exitu gratia concessa sibi à Papa nominauerit unum in beneficio, non potest etiam re integræ uariare. Facit capit. cū autem, de ure patro. & quod not. Card. in d. clemen. unica, de renun. j. colum. cum concor. quas dedi in capit. ex parte decani. uerbi. & ob elusionem, de rescr. Et adduci potest iste text. cum prædictis, ad id, quod facit quotidie Papa, declarando, qualis fuerit sua intentio in aliqua concessione. Nam si illa declaratio non consonat uerbis declaratis, habendum est Pontifex pro circumuento, cū tollatus quæstum. Dicit enim Paul. de Cast. in leg. hæredes palam. s. sed si quid. in iij. colum. ff. de testa. cuius uerbis sacerdos usus sum inter dominos in hoc non dissententes, quod si uerba declarata habent aliquod dubium in iure, tunc Papa ea declarans, attestando de sua intentione, non tollitus quæstum: sed secus, si nullum habent dubium in iure. Facit, quod scribit Petr. de Anch. consilio cccxcix. Præmitto pro clariori decisione. in fin. dum impugnat huiusmodi declarationem Papæ. De quo memini inter multa alia in capit. si quando. uer. supercederit/igitur de rescr. Pulchritè Paul. de Cast. consilio clvj. Viso & examinato. iij. colum. probans non statu declarationi Papæ super asserta declaratione Papæ. Imò dixit elegantissimè Aegi. Bel. decisi. dcccxxiiij. etiam extra Rotam. vj. colum. uerbi. sexta ratio, quod declaratio Papæ in qua, est ipso iure nulla. Et ibi latè ostendit, quod est attribuenda circumuentio, vel importunitati, aut errori. Et loquitur de quadam declaratione Bonifacij IX. in præjudicium filij nati ex primogenito regis Caroli in fauorem patrum. Et ibi multa inuenies ad impugnandas huiusmodi declaraciones, contra quas quotidie etiam emanant commissiones, quod quatenus tollant ius quæstum, rejiciantur: & in primis inficienda est uoluntas Papæ. Nam si de illa constat, non sumus in dubio, & cessant prædicta, maximè in beneficialibus. Et per istum text. dixit latè Abb. ij. colum. consilio xx. Casus in effectu sic proponitur: ciuitas Florentia, etc. quod noua dispositio semper est interpretanda, ut primam non mutet, si fieri potest, ne contrarietas notetur in disponente. Vnde consuluit, quod stante ordinatione generali Florentinorum de oneribus per Aretinos soluendis, si superindicatur pro certo tempore noua extraordinaria prestatio, & postea prorogentur soliti redditus montis Florentiae ad quatuor annos, non censetur prorogatum illud onus superin dictum, quod iam peregit cursum sui temporis, ne videatur uarietas in istis ordinationibus. Quod not. ad multa. Et dixit Ludou. consilio ccxvij. Circa præmissa, quod si rex Aragonia donauit primò rem uni, deinde successor suus donec eandem simpliciter alteri, præsumitur circumuentus: & secunda donatio non ualeat. Ita dicit uideri casum expressum hic. Pro quo inducit alios text. de quibus per eum, uolentem, quod hoc casu non habeat locum dicta l. bene à Zenone. Et ista repone: quia noua sunt, & ualde inseruent. Amplia ista tripliciter. Primo, ut ista præsumpto circumuentio potius quam uariationis, sit

c. cùm
olim.

etiam Domi. in c. per lexis. ad fi. xxv. dist. quod sacerdos curatus ualde oppresus multitudine curatorum, potest assumere sacerdotem coadiutorem, etiam sine licentia superioris, dum modò ad modicū tempus, ut per lo. An. in c. omnis. de poe. & remis. & in c. cùm ex eo. de elec. in vi. Est tamen aliquando differentia inter impedimentum alijs legitimum, & inter multitudinem occupationum. Vnde licet causa meti impietij possit ab impedito subdelegari, non tamen occuparo, ut latissime per Alex. post Ful. & Lu. in l. ff. de off. eius, cui man. est iuris. in xj. charta parua, & per Abb. in c. quod sedē de off. or. cum concr. & de his etiam per Lud. in d. rubrica, de arbitri. iij. colum. Quæ tene menti. Non oportet regulariter in impietatione literarum citare aliquem: gloss. Cal. Abb. & alij hic: quia, secundum Bald. hic, iste non est actus iudicij contradictori, sed quadam donatio, sicut in collatione nemo citatur. Allegat no. in cap. licet episcopus. de præben. in vj. Vnde dixit Bald. in l. ff. C. de tempo. app. quod t. citatio partis non est de estentia in concessionibus principiū, sed bene posse in processu ad ulteriora: licet Bart. ibi requirat citationē, ubi pars multum ludit. Similiter dicit Bal. in l. nam ita diuus. j. col. ff. de adop. quod ubi præiugium conceditur, non est de more, nec de iure, quod aliquis citetur: quia est donum superioris. Alleg. l. libertus. ff. de in ius uoc. & c. eum, qui de præben. in vj. Idem latè Bal. in rub. supra, de rescr. j. col. quem omnino uide. Et dicit Bald. in l. fin. quibus res iud. non obstat. quod sicut solus principes legem condit, ita solus præiugia concedit nullio citato. Idem Bal. in l. fi. ad fi. uer. extra oppo. C. de fruct. & l. expen. quia auctus præiugandi est suprema potestatis, quam alterius praefensis cōtractio non impedit. Merito dixit Inno. in c. Albericus, quasi in fi. de testibus. quod dispensationes & præiugia conceduntur nemine uocato. De quo dicto meminit Archi. in cap. contra morem. post princip. c. dist. & Butr. in c. debitos. ult. col. de iure. & Imol. in cap. cū dilecta. ult. col. de confit. utili, uel inut. & Nicol. Mylus in reperto. fol. xxij. uer. citatio non re queritur. & Domi. in cap. ueniens. j. colum. de fil. presby. colligens accusa tē ex uerbis Inn. ibi, quod in dispensatione non requiritur citatio aduersarij: & firmat Inno. in c. nisi cū pridē. ad fi. super uerbo, indulgeri, de renū. dicens, non uocari illos, quorum interest, in dispensatione. Et sequitur latè Imol. ibi xix. col. & Abb. hic. & cons. lxxxvij. Illud in summa queritur. pen. col. j. uol. & Domi. in c. si quis presbyter, ad fin. distin. & Ludou. consilio ccclxix. Circa primum. xj. colum. uer. & huius est ratio. dicens illam doctrinam Innoc. esse not. quod cū principis ex plenitudine potestatis, seu ex certa scientia facit alteri gratiam, non est necesse ad eius ualitudinem uocari illos, quibus ex ea præiudicium affert potest, qua tamē recipiunt tres declarations. Prima declaratio est, q. t. licet non oporteat aliquem uocari, tamen ius alteri iam quæstum non tollitur per dispensationem alteri concessam. Abb. post lo. de Lig. & Bu. in c. at si cleric. s. de adulteriis. xj. col. de iudi. & But. latè in c. dudum. lo. j. pen. col. de elec. Dixi opportune in c. cæt. rum. vj. colum. dum modò pars insisterit, ut per Bar. in l. Tertia. s. usuras, de leg. j. & in l. mora. ff. de usu. Dixit etiam

c. Cū inter. J. Ad quā materiā uide do. Isto. May. I. quot. in j. not. C. de preci. impe. off. & do. Alex. de la mol. in l. de uno quoq. ff. de re iud. in iij. col. uerbi. item fallit in pro cessu. cum alijs concord. ibi per eum datis. & in l. j. C. de temp. app. in post. Bar. in a. post. l. inci. in uer. not. secundò. cum alijs concord. ibi dem per eū signatis. ubi uita, nisi Papa concederet de plenitudine potestatis: & ibi etiā ad hoc uide Bart. in j. col. in j. not.

in c.j.alt.colu.de iureur. & in cap.ad nostram.lo iij.in iij.col.eod.tit.& in c.j.uersus fin.de oper.no.nun. & in c.bona.elj.iij.colum.de elect.& in cap.causam,qua ubi bo.text.de rescrip.& in c.uestra.ult.col.de cohab.cle.& mu.prater quam in excommunicatione,qua contra aliquem notorium non fertur abilis monitione,Abb.in cap.cum sit prope si de app. quia fertur, ut medicina quarens correctionem.Quod intellige,nisi feretur declaratoria excommunicationis à iure incursa: quia non est opus citatione, c.reprehensibilis.& ibi Abb.& Morder.in f.j.col.de appell.c.peruenit.lo f.j.& ibi Abb.iij.col.co tit.Secus,ubis non est notori& inexcusabiliter incursa.Sic procedit glo.in cle.prasentis in uerbo,consisterit.de censi.& in cle.iij.in eodē uerb. de poe. & quod eleganter scribit Are. consi.clxv. ix.col.uer.uenio ad tertium.ubi uide.¶ Confirmatur predica per id,quod scribit Rota de resti.spo.xvij.in antiquis,& eo.tit.iij.in antiquis,& ut pen.v.ad fi.in antiquis,dicitur,q ex euctor dans possessionem beneficij uictori , non habet uocare possessorem, qui mortuo colligante uictoris obtinuit lite pendente beneficiū ab ordinario, contra c.j.ut lit.pen.in vj.quia clausula decreti, de qua ibi, inducit notoriā nullitatem possessionis. Sicut etiam Lu. consi.cccclxxxij.Saluatoris,etc.dubitatur primō.ad fi.latē pbat, q possessor beneficij intrusus notoriē & inexcusabiliter, potest spoliari non uocatus. Alle.Inno,& Hosti.in c.accepta, de resti.spo. & in c.ordinarij, de offi. ordi.in vj.Et intelligit cleric, de prabén.in vj. quando potest essi dubium de iure possidentis. Alle.Lapum in c.fj.ele.in vj.ubi dicit,q non citatur electus, de cuius non iure constat notoriē.Et eadem tangit Ludo.consi.cccxcix.Omnipotens,etc.in pramissa consultatione. ult.col. Sicut etiam Lap.allc.cxxvij.ult.col.dicit, q in casu c.j. de homi.in vj. potest beneficium conferri possesso non citato,per illum tex.cum glo.in uerbo,librē, quod uerbū exponit Host. id est, sine contradictione. Ergo si non poterat cōtradicare,non erat citandus, per prædicta & in frā discenda. Notat glo.in c.commisa,in uerbo,justo,in fi.de ele.in vj. Sicut etiam dicit Cal.de iurei.consi.vij.q creditor,qui non potuisse impeditre absolutionem à iuramento, factam suo debitori, non potest opponere, q non fuit citatus. Sicut etiam Paul.de Cast.consi.cxxij.Circa primum.pe.col.uult,q potest quis habilitari ad docendū contra arbitramentū de enīmī falso ab cōficatione partis: quia etiam si fuisset præsens, non potuisse contra dicere, neq tollere beneficium alteri ante à iure concessum. Sicut etiam Imol.post Card.in c.quod in dubijs.iij.col.de renun.dicit, q beneficium potest conferri non uocato illo,qui ei renunciauit etiam in manibus non superioris. Sicut etiam dicit Abb.in c.accepta.iij.col.uer.quid si peto, de conce. prabén.in vj. Sicut etiam dicit Rota de offi.leg.j. decisi. in nouis, quod ideo in unione non uocatur rector ecclesia, de qua fit nōi,cle.iij.de reb.eccle.non alie. quia præsens contradicere non posset. Sicut etiam dicit Joan.And.in addi.Spec.de sen.prola.s.species.addi. habeo de præcepto, quod quando iudex sibi præsent & inuitu potuisse præcipere, potest etiam præcipere absentia. Et sequitur Ange,in l.de uno quoq. ff.de re iudi.& pulchrit̄ Ange.Aret.in s.curare.ult.col.Inst.de ac.Alex. in l.si pach.iij.not.C.de pac. Sicut etiam dicit But.in c.ueniens.lo j.col.uer. de testi, quod in receptione testis approbat̄ a testatore, non est opus partem citare: quia nihil ei opponere posse, post Barto.in leg.Theopompos. ff.de dote præleg. De quo dixi in capitul.j. ix. lmit. de testi.ubis Abb.aliter sentit. Sicut etiam dicit Bald.in leg.j. s.fin autem dubius.iij.colum.uer.quaro. C.de iure delib. quod in confessionem inuentarij, quae fit per hæredem, non est opus citare creditores: quia est actus folius hæredis: & si potest fieri eis inuitis , ergo etiam eis non requisitis.Facit l. qui potest inuitis. ff.de reg.iur. Sicut etiam dicit Abb.in c.quia clericī, post princ.de iure pat. quod si quis notoriē tenet eccliam iniuste, potest ab cōficatione spoliari ab ordinario, sicut de facto se intrusus. Facit gloss. in leg. si minor. ff.de euic. & quod not.Inno.in c.querelam.de elec.eum concord. ¶ Hæc

Hæc & his similia ornabis insuper per tria notanda dicta: & primō not. quod in istis casibus citatio non est de iure naturali: ideo statutum disponere potest, quod tunc quis non citetur. Ludo u. in repe. leg.j.xv.colum. ibi, item aduertendum. C. de hære. insti. Pro quo uide Bald. in l.executor. xix.col.uer. nec obſt. quod citatio non est de iure naturali principaliter propter se, sed propter defensionem, leg.j. s. s. ad idem. ff.de remissi. Non autem debet fieri citatio, cum quis deprehenditur in delicto facie ad faciem, in criminis, & in l. capite quinto. ff. de adul. Sic intellige Bald. in leg. presbyteri. la j. iij.colum. ibi, secundō quāro. C. de epif. & cledum dicit, quod licet iudici sit notorium, non procedit ad condemnationem, nisi citet: quia intelligitur de notorio, in quo cadere possit palliatione, uel excusatio. ¶ No. secundō ampliando prædicta, quod etiam si iudicinon constat de notorio, tamen si uerē aliquid est notorium, & ita credat iudex, ualeat processus contra non citatum. Inn. in c.tua.ad fi.de cohab.cle. & muli. & sequitur Abb.hic. Dubito propter doctrinam Barto. in l.malum. ff.de cond. & demonst. & in l.hæc autem. ff.ex quicau. in pos. ea. & per illum tex. in uersi. cōstatere liquere q̄ prætori. cum concor. quas dedi in c.ecclesia. xij.colum. uer. decimō ad hanc partē, de const. & pulchrit̄ per Are. post Ludou. in l. sed & si de suā. iij.colum. ff. de acqui. hære. & magis in specie, propter gl. Io. Mo. in extrauag. rem non nouam. in glo. mag. ubi latē probat, quod si Papa deponit prælatum reuera dignum depositione, non tamen constitit Pape de causa depositionis, nō ualeat depositio. Terig. in c. cōsideratus. ad fin. de resti. Vel si studiū dictū est renendum, maximē ob autoritatē Inno. præstat profectū imitationem a uream ad dictas decisiones cum suis concor. ut non habeant locum in qualitate notoria, licet iudici non sit notoria in expeditione actus, dum modō credat eam notoriā. Quod esset perpetuū no. ¶ Not. tertio, quod ubi actus ualidē gestus contra non citatum, posset aliquo modo afferre præiudicium iniustum, debet ei saltē notificari actus. Bald. sing. in leg. eos. s.apostolos. iij.colum. uer. & ideo consului. C. de appe. & sequitur ibi Salic. dicentes, quod licet ex forma cōpromissi arbiter posset prorogare tēpus compromissi absente parte, debet tñ ei notificare prorogationem, arg. glo.no. in l.j. C. de decu.lib.x. & sequitur pulchrit̄ Alexan. consi. amīhi xxxij.Viso themate.ad fi. Ludo. in l. si maritus. la j. C. de don. inter virum & uxo. q̄ licet clericus sit iure priuatus, non expellitur sine cause cognitio. ne & cōficiō: & sequitur Ang. & Ana. post Car. in c.j. col. de simo. addens Bald. in l. si deferta. C. si propter publ. pensi. ¶ Per illum tex. dicit lo. And. in Spec. de pos. & peti. s. fin. in addi. magna. q̄ si Papa mandat executori, ut si ei constiterit Titiū tenere duo beneficia curata contra extrauag. exercitabili. conferat alteri, non potest cōferre Titiū non uocato. ¶ Per illum tex. dicit Alex.consi. mihi. cccxiij. Vif. faſi narratione. in prin. q̄ non licet capere possessio. nē propria authoritatis, nō uocato possidente: sed bene licitū est solitā cōtinuare & apprehendere de facto, possidente non uocato. Et ibi etiam in iij.colum. ptobarur, q̄ nulla interpretatio statuti plenē loquentis tollit cōficiō. ¶ Per illum tex. ostendit latē Alex. consi.cxlviij. In causa & lite. q̄ possessor etiam iniustus, citandus est, quando non præcessit causa cognitio: nec sufficit citatio per edictū, ubi scitur, uel sciri potest de possidente, uel cuius interfit, ut per Dom. in c.fj. in fi. de elec. in vj. Alle. plura alia loca, ad que, ut folium non occupet,

occupet, sufficiat ipsum allegasse. ¶ Per illum tex. infetur ad dictum Aret. in l. in illa. viij. colum. uer. & ex illo text. de uestib. ob. ubi dicit, quod quando index procedit super notorio excusabili, debet procedere causa cognita: & sic parte citata. Alle. etiam tex. in l. quia autem. § non simpliciter. ff. si quis omis. cau. test. ubi licet esset notorio, quod omittens hæreditatem ex testamento tenetur ad legata, cognitio tamen causa ideo requiritur, quia erat notoriū excusabile in aliquibus casibus: & debet secundū eum, ille tex. addi ad ea, quae ipse latē dixit cōf. clxv. xj. col. proximē allegando. Quā omnīa bene no. Et, ut s. dixi, in materia excommunicationis alter proceditur: quia etiam in facto notorio debet præcdere monitio. Oportet enim, q̄ semper contemptus præcedat excommunicationem hominīs. xj. q. iij. episcopi. cū glo. Et ita declarat Ab. in d. c. cū sit. prope f. j. tit. prox. ¶ Et adiuvante: quia licet debeat pars citari, quando est declaranda excommunicatione, hoc nō fit, ut se emendet de actu gesto, sed forte, ut ostendat, an incidit in poenam, uel non. Et ita loquitur gloss. in d. cle. præsentis de censi. Et dixi satis in c. Rodulphus. in pen. char. uer. citetur etiam pars. de rescrip. Si tam en est notorium aliquem incidisse in excommunicationem, non est citandus in declaratoria, ut dixi ibidem uer. intellige secundū post Abb. in c. reprobabilis. j. notabilis. per illum text. de. appell. dum modō nedum factum sit notorium, sed etiam sit notoriū inexcusabile, post Card. in c. graue, de præbēn. & ibi Imol. in vij. col. uer. primus intellectus. Et ibi etiam dicit singulariter, quod declaratoria facta parte non citata, quando est citanda, non tenet, licet alias censura etiam iniusta liget, ut scis. ¶ Proces- sus t̄ Papæ factus contra subditum etiam de plenitudine potestatis, non ualeat contraria non citatum. Abb. late & solenniter hic, & in c. iij. colum. de causa pos. & prop. per text. in cle. pastoralis. ad fin. de re iudi. & in l. f. C. de legib. & ibi gloss. iij. & Bald. Addit. Bald. in proœmio feudorum. xij. colum. ubi postquam dixit, quod Papa de plenitudine potestatis potest procedere parte non citata, subdit arg. contrā, in d. cle. pastoralis. Et ita consuluit solenniter Are. consil. clxv. Sicut Ioan. dicit xij. colum. uer. circa secundum. cum quo plures graues Doctores confulerunt in fauorem dominii Florentini tunc censuris aggrauati per Sixtum Papam IIII. Et ultra alleg. pereos, quae non repeto, adde p̄mō gloss. amplam Ioan. Monachi in extratrag. Bonifacij VIII. rem non nouam. in gloss. ff. ubi arguendo latissimē ad utranque partem, cludit, quod citatio est de iure naturali. Et quod Papa procedere non

^a Naturali] Ad= potest, ea omissa, etiam in notorijs. de Phil. in c. que in ecclesiastarum. s. de consil. in xxij. Quod ultimum intellige, nisi sit notorium inexcusabile, per predicta: secundum quae credere intelligenda col. circa medi. & quod ibi dixi in. Denunciatio. ubi dicit, quod denunciatio Papa nō requirit partis uocationem, per text. op̄timum in c. uenerabilem. ibi, absen- te altera partium, functo uer. exercuit autem denuncia toris officium. de elect. Quem tex. dicit ad hoc fuisse al- legatum per Gregorium XI. indutum habitu pontifi cali in capella erga aduocatum fisci circa suppositio nem interdicti, quam de terris Florentinorum tunc fererat Gregorius ex culpis notorijs. Et quia dicta gloss. Ioan. Monachi est impressa, ideo eam non refero. Pulem̄ notar. idem Old. consil. xliij. j. colum. & Lud. consil. ccclxix. iij. col. & Abb. post Guel. de Cuneo in l. de quibus. pe. col. uer. item quāritur: consuetudo est in Britan nia. ff. de legib. & Ang. in l. princeps, post prin. ff. de legi. Paul. de Cast. in l. f. in fi. C. de legi. & Imol. hic. Et etiam sentit But. & firmat Abb. in c. in causis. j. col. u. in frā eod. & in c. cū inter R. iij. colum. de elect. & in cap. causam. j. col. de rescrip. & Maria. de Senis in rubri. de dila. arti-

vij. in prin. & Lud. in sing. dclxviij. Tu scis, quod nedum iudex. & Alex. in l. de uno quoq. pen. col. ff. de re iudi. Et ideo dixit Imol. post But. in cle. iij. col. ut lite pen. & in cle. j. antepe. col. de iure iuri. & in d. cle. pastoralis. v. col. quod non potuit Papa declarare quandam domum priuatam pauperum Florentiæ, esse hospitale publicum, non uocata parte. Similiter dixit Card. confilio lxxxv. Venerabilis uir. quod sententia inferioris lata sine citatione, non validatur confirmatione Apostolica, etiam cum clausula. Supplentes. per d. cle. pastoralis. Vnde dixit Bald. in l. refcripta. iij. colum. C. contra ius, uel uti. publ. quod coram principe considerantur omnia, quae sunt de fure gentium. Et dicit Ioan. An. in Spec. de sen. prola. §. iuxta. uer. est etiam nulla. addi. incip. Albertus Galeot. quod Imperator iure ordinario non potest procedere contra non citatum, sed bene de plenitudine potestatis. Quod ultimum intellige iuxta declarations, de quibus infra. Et ad hoc bonus text. in cap. nos in quenam. iij. queſt. j. & in c. j. de causa pos. & propri. & in c. inter quatuor. ibi. turis namq. ratio. de maio. & obe. & text. in cap. indicas. iij. q. ix. Per quem dicit Lud. in sing. dcccix. An. Papa, quod Papa, uel imperator non potest facere, quod dicto unius partis creditur contra aliam partem. Tetigint cap. constitutus. xij. col. de rescrip. Et subdit Lud. in sequenti no. quod non potest facere, ut adhibeat fides transcripto, uel exemplato non solenni, per c. de f. instru. Cum istis cōcordat etiam Lud. in l. f. quis arbitratu. iij. col. uer. viij. communem. de uestib. ob. reprobans Bald. qui aliter dixit in l. f. in prin. quomodo & quando iudex. & in l. nec cauas. C. de appell. alleg. glo. in l. antepen. ff. ex qui. cau. ma. quae non loquitur in sententia, sed in priuilegio, in quo est secus, ut dicetur in iij. declara. & dictū est supra in uer. non est citandus. Addit. etiam istis Aeg. Belle. deci. dcccixij. etiam extra Rotam. j. col. ubi dicit, quod quando Bonifacius IX. ad instantiam regis Caroli fecit certam declarationem in præiudicium nepotis regis superiore primogenitura, ut non excluderet patrum, debuit uocare ipsum nepotem. Sed cau: quia licet responsio Bald. in d. leg. nec cauas. ad cle. pastoralis. sit contra illum text. tamen posset aliter responderi, quod ideo omissione citationis uitiauit illum processum, quia non constitutus exp̄s, quod d' imperator uoluerit illam supplere, cum fuerit solum usus clausula. Supplentes^b, quae non sufficit, quo ad defectus naturales. Hosti. & b Clausula Sup plentes] Addit. Phil. Cenomanesem. lvj. dist. Tetigint in c. iij. etiam in c. postu- pe. char. in prin. de rescrip. Secus, si ali- apparuisset, imperatorem uoluis se omnino omittit citationē, secun- dum Bellenc. in c. j. de fi. instru. tenen- tis. in princip. vij. col.

nem non competere: sed in sequentibus declarationibus ponitur aliquid speciale in principe. ¶ Secunda declaratio. Licer t̄ sententia in criminalibus pro delictis gravioribus non possit ferri in absentem, l. reos. C. de accu. l. absentem. cum materia, ff. de poen. Tamen fallit in Papa & imperatore: Ang. in d. l. reos. dicens ita fecisse Bonifacium Papam contra cardinales Columnenses, quos depositus in c. j. de schisma, in vij. Non tamē posset ferre sententia contra omnino non citatum, uel contra citatum ad locum notoriū non tutū. Ang. in l. f. accusatoribus. C. de accus. & plenē Moder. in lib. maleficiorū, in uer. qui iudex cōmisit, quod est fol. clxxxv. Erat ista declarationē uide, quae non insuauit scribit Pius Papa, sua epistola v. quā fecit contra Dietetum à se depositum ab ecclesia Maguntina sine citatione, maximē in antepe. cha. ubi multis exemplis efficaciter excusat suū processum. ¶ Tertia t̄ declaratio. Vbi materia est talis, q̄ in ea potest princeps præiudicare alium in uito, & cōstat, q̄ uult præiudicare, defectus citationis non uitiat eius actū. Abb. in d. c. inter quatuor. iij. col. & l. f. L. egregie consil. ccclxix. Et ratio sumitur xj. col. & Abb. hic, loquendo de beneficialibus. Et hac differentia utitur sepe Ab. ut collegi in c. cū inter. iij. col. de excep. ponēdo, an princeps possit tollere recusationem suscipiēt iudicis. Ratio sumitur ex regula, qui potest inuitis. ff. de reg. iu. & l. iij. q. j. alia est. Illud. ff. de fide. liber. ibi. cum inuitis utiq. & absentibus. Quia ratione multū extensē consulit celebre Alex. consil. mihi iij. quod etiam reassumitur consil. cccxvj. incip. Visis codicillis. x. col. quod si appetit principem adeo dispositum fuīst ad aliquid omnino faciendum, q̄ etiā praesentes nō potuissent eius uoluntatem impeditre, de quib. satis cogitauit, certe ualebit aetus eius non citatis in tali materia: circa quam pone quatror pulchra exempla. ¶ Primum exemplum. In t̄ legitimatione, que de plenitudine potestatis fieri potest à principe, etiā in præiudicium eorum, quibus est ius quāsumum in spe, etiam ipsiis non requisitis, ut per Alex. plenē in d. consil. Visis codicillis. & firmat Bar. & a. l. iij. post eum in loco hic alle. per Abb. per text. in leg. iij. in uer. non facilē. ff. de nat. resti. qui non negat potestiam, sed facilitatem. Addit. Bu. idem tenentem in c. per uenerabilē. xxij. col. uer. secundū dō requiretur. & uer. seq. qui si. sint legi. & Bald. in l. nam ita diuus. in prin. ff. de adop. & in leg. iij. x. col. uer. & ideo licet imperator. C. de serui. & aqua. Et ibi dicit, secus in inferiore à principe habente priuilegiū legitimandi. Ad quod ultimum uide omnino Alex. consil. lxvij. Consideratis. vij. col. & consil. xcij. Titius solutus. v. col. uer. Item sextō confirmo. Cū istis concordat. Abb. hic. & consil. lxxv. j. uol. Præfens dubium. pe. col. Pau. de Cast. solenniter cōsili. ccxxij. & cōsili. cccxv. Super primo dubio. iij. col. uolēs ibi, q̄ etiam sine causa possit princeps. Et probat idem pe. col. q̄ si appetit expressē, principem uoluisse talibus præiudicare, frusta allegatur omissione citationis. Cum istis etiā concordat Nic. de Vbaldis in tractatu succēs. ab inteff. fol. xvij. uer. requiri secundū principaliter. & lo. An. in Spec. in rub. de succēs. ab inteff. & Ant. de Rosellis, docto r subtilis, in tractatu legitimationis, folio xlviij. uer. modō uideamus de causa formalis, dum modō illi. quorū interest, non solum sine nominati, sed exp̄s. sit dictū, quod princeps intendit eis præiudicare. Ita intelligit. p. gl. in d. l. antepe. ff. ex qui. cau. maio. Cū istis concordat Cald. in t̄. qui fil. sint leg. consil. v. & Maria. de Senis plenē in d. rubrica de dilationi. fol. xxvij. uer. xxx. in legitimatione. Si tamen ab alijs ante legitimationem es-seriā hæreditas adita & apprehensa, tunc matus est dubium: quia non solum disponit tunc princeps de iure introducto à iure ciuili, prout est simplex ius adeundi, sed etiam de dominio iam quālitate fure gentium, ut latius per Pau. de Cast. in l. Gallus. j. & quid si tantum de lib. & posth. & Pau. & Alex. in leg. cū hæredes, ff. de

c. cūm olim.

a. c. chm inter

Et ibi uide, que

dixi in apost.

b. g. sed quid si

tantum] Et ibi

ad hoc uide dom.

Alex. de Imol. in

ult. col. in uer. cir-

ca quartam uero

questionem. cūz

alijs concord. ibi

pereos datis, ubi

etiam per Bald. in

ult. col. in uer. cir-

qua uero

Bart. ibi di-

singuientē in pe-

col. ad fin. in uer.

inducō ad q. so-

lennem. & Anto.

Rosim tract. legi-

tim. iij. lib. in cau-

sa formalis: & lac.

But. in situ consil.

incip. quidam no-

mine Ognibē, etc.

Capra

Capta consil. clvij. Fuit dispensatum per Papam Martinum. ad fi. & Alex. consil. mihi cxcij. Viso themate supra scripto, ubi melius omnibus declarat dictam regulam, uolens in effectu duo: Primo, quod non procedat, ubi pater institutus legitimatum, ut dixi: secundo, ut intelligatur de uenientibus ab intestato, qui sunt de delcendentibus ex corpore testatoris, quibus dicta legitimatio non nocet: secundus in collateralibus & alijs: quia praejudicatur eis etiam ab intestato. Et de dicta regula meminit etiam Pet. de Anch. consil. mihi cxlviij. Pro fratribus defuncti, ad fi. Et quae dicta sunt de legitimatione principis, intellige, ubi princeps utitur plenitudine potestatis derogando expressi iuri aliorum. Sed ubi non concordant ista, non ualeat legitimatio, quo ad preiudicium eorum, quibus estius quæstum, nisi de ipso fiat mentio, etiam dato quod legitimatio ualere posset eo non citato, ut concludunt multi, quos alleg. Alex. d. consil. xciiij. Titius solitus ex soluta filios habuit. ad fi. dicens, semper consulendo securum hanc conclusiōnem, quam approbat, ut herissimam. Circa quam uide etiam latissime Präpositi in d. cap. per uenerabilem. s. quod autem. xxij. col. Et prædicta not. quia aggregabunt circa te quæstusas clientulorum eaueras. ¶ Secundum exemplum est, ubi Papa disponit in beneficiis. But, post Hosti. in cap. per se uniuersitate. in fi. de exec. præl. per illum text. ubi Papa reuocat uniuersum factam ab archiepiscopo eo non vocato, qui forte speciali priuilegio potuisse factum suum defendere. Ad quod uide, quæ dixi in d. c. quæ in ecclesiis. xxvj. col. uer. recipit hoc secundum membrum. Verum quia ibi conclusum fuit, quod sine causa non potest Papa depone re unum episcopum, reprobata glossa in c. per principalem. ix. q. iiij. ideo quantum ad hoc, restringe istud exemplum: quia si episcopum in uitum deponere non potest pro libito uoluntatis, multo minus non citato. Et hinc addit. Ludo. consil. cclxxix. col. ubi iste probat, quod de plenitudine potestatis potest Papa imponere perpetuam pensionem ecclesiæ nō uocato rectore, sed de potestate ordinaria non. ¶ Tertium exemplum. In concessione priuilegiorum & gratiarum, ut dixi supra, in uer. non oportet regulariter. Sed scias, quod in istis nunquam presumitur tolli ius alterius, c. super eo. cum simil. de offi. deleg. Et semper est faluum ius opponendi de præiudicio alteri, ut opportunè deduxi in c. causam. xv. col. uer. interpretatio priuilegiorum. de rescrip. Vnde non mirum, si non sit necesse citatio. Vbi autem apparet, quod uult præiudicare, & est in materia, in qua potest, non opponitur defectus citationis, ut cedendo priuilegium exemptionis casus episcopalis, gratias expectatiuas, derogationem patronorum, clausulam, Appellatione remota, & cetera huicmodi: quo rum ratio est: quia talia competunt de iure positivo, cui Papa non subest, c. propositum, de conce. præb. Vnde etiam si surrepti notoria, potuisse hic istum absentem condemnare, per prædicta. De quo habes glossam expremam in c. sua, in glossa, de off. uica. & in c. ad audientiam. lo. ii. in glo. magna post prin. de rescrip. alleghantes simpliciter istum tex. quod supersurreptitia impetratio potest pronunciari parte absente: & non fundat se in notorieta, sed in surreptione, de qua constet. ¶ Quartum exemplum. Quando non citato competebat talis defensio, quam princeps tollere poterat. Quod quando sit, dixi post Ab. in c. dilecti. viij. colum. uer. nunquam obliuiscaris, de except. punita in defensione, quæ propriè non excludit crimen, ut exceptio lenocinij. I. quoniam Alexandrum. & ibi Bald. C. de adul. Pulchre Bald. in l. s. Offidius. iiij. col. ibi, sed contra hac opo. ff. ne quis eum, qui in ius uoc. Sicut intellige Bald. in leg. iiij. s. si s. pro quo. uer. & sic no. quod principes. ff. quod quisq. iur. dum dixit simpliciter, quod in causa criminali non potest principes tollere defensionem, sed

S V M M A R I V M .

Ile Victor in causa, an possit denunciari in foro ecclesiæ ratione pecati, postquam sententia transiit in rem iudicatam, nu. 2.

3 Con-

In ciuili] Ad quod uide omnia do Soci. in consil. clxiiij. inci. vi. fabula Bonifacij. uer. primus est, quando. cum sex uer. seq. & uer. secundo ex parte partis, in ij. parte, char. xxx. & consil. clvij. incip. In causa, que uertia tur. uer. si. nūquid indultum, cū uer. seq. ibi, sequitur materia, in d. parte, chart. clxxvij.

3 Concessiones episcoporum de ecclesiis, uel hospitalibus, quando operentur abdicationem omnium iurum. 4 Episcopus an possit unam ecclesiam in totum à se eximere, seruatis seruandis. 5 Sententia quando pro parte ualeat, & pro parte non. 6 Sententia debet ferri super toto, quod petitur: alijs non ualeat. Fallit, quando petita erant plura capitula diuisa. 7 Quando dicuntur plura capitula, uel unum. 8 Sententia tenet super parte, quando stante petitione certa summa una eius pars sit petita ex una causa, reliqua ex alia. Item, nisi pendente lite periret instantia pro parte. nu. 9. Item, nisi libellus fuisset oblatus contra plures: nam à quolibet uideatur petita pars, &c. num. 10. 11. Sunt alijs fallentia ab hac regula, ut num. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.

C A P I T U L U M X I I I .

Vm inter. ¶ Pro intellectu text. ibi, & si contra ius litigatoriis, uide quæ soleo recitare in c. nouit. de iudi. tractado post alias ibi, utrum t' uictor possit denunciari in foro ecclesiæ, ratione peccati, postquam sententia transiit in rem iudi. & adde Car. in cle. si appellatione. in j. q. de app. ubi dicit post Zenzelij, quod ideo transit in rem iudicatam sententia contra ius partis, quia non appellans uiderit tacite consentire, c. quod ad. j. eo. Et idem si appellat, & non prosequitur: quia singul non appellasse, authen. ei, qui. C. de temp. app. Vel, fm Imo. ibi in fi. ratio istius tex. est illa, quæ redditur in l. pe. ff. de iusti. & iur. q. quicquid facit index, presumitur iustum, inspecto eo, quod facere debeat: & ex quo pars non uitur aliquo remedio ad detegendam iniustitiam, illa presumptio sumit firmatatem, & efficitur iuris & de iure: allegat gl. magnam in fi. in c. pastoralis. s. quia uero. de offic. deleg. ¶ Considera, quid si t' per iustum non sicut, quo minus uteretur omni remedio: sed repulsus fuit, uel uolens tertio appellare, uel propter clausulam, Appellatione remota, uel quid simile: tunc non dices eum uideri acquisuisse. Et ideo transiit potest cum verbis Ab. in c. consanguinei. iiij. col. s. eo. quod iste transitus in rem iudicatam est inductus, ut sit iustum finis. Tamen destitutus omni remedio, si re uera succubuit iniuste, & hoc probare possit, non caret auxilio denunciationis Euangelica, ut plenius habetur in d. nouit. Et dicit Bal. in c. quod ad c. consultatione. iiij. col. j. eo. quod consensus non appellantis iunctus cū sententia, parit naturalem obligationem, s. la. But, quem ipse reprehendit: quia non consentit uero, cum sententia feratur in iniuste: nec dicitur, quod intelligatur parere: & dicitur consensus non appellandi, non autem soluendi, uel promitti, secundū cū. Et sunt uerba Bart. in lab. eo. C. quomodo & quando iudex reassumpta per Ab. in c. si quis contra clericū. xv. col. de for. cōp. & in d. c. quod ad. iiij. col. uer. & hac faciunt. ubi dixi, quod iustum potuit nō appellasse animo exactiā litiis, non ut consentiret. Facit, quod legitur in l. Julianus uerum debitorem. ff. de cond. inde. Et notat etiam Abb. hic, & facit, quod post eum dixi in rubrica proximè seq. ad fi. ostendendo, quod omittens appellare, potest agere contra iudicem. Per quod patet cum non confessus sententia. Quod etiam innuit dissum. Innoc. in c. quia pleriq. paulò post princ. de imu. eccl. dum dixit, iustum posse instare contra uictorem, qui confessus est sententiam esse iustum, ut retractetur, dato quod transuerit in rem iudi. quod non posset, si nō appellando iustum possit ius suum remittere. Et idem probatur ex omnibus casibus, quibus licet est iusto instare contra sententiam: quorum aliquos posuit in c. inter ceteras. s. eo. Et de hoc, utrum sententia iniusta

Felin. ij. pars.

c. cum inter,

transiens in rem iudicata, obliget naturaliter, dixi etiā aliqua in d. c. quod ad consultatione. iiij. col. uer. sententia iniusta. j. eo. Et adde tex. in l. febre. g. sequens. ff. de excessu, ut quæ dicit ibi Nicol. de Nea, est singularē, sicut aliquis de mundo, q. fauore etatis minoris non ualeat sententia contraria ius litigatoriis errore non expresso. Et addit glof. in l. fi. C. si ex fal. alleg. & in l. j. si ex falsis instru. quas declara, ut pulchrit. per Bal. in c. cum uenerabilis; ulti. col. de excep. An autē sententia sola faciat de nō dño dñm, dixi late in d. c. cum uenerabilis, post Doc. 11. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. Et plura signa ad cognoscendum, q. quis acquiescat sententiae, ponit Alex. cōs. mihi clxxvij. In causa & lite tertiente inter Iacobum. ¶ In quantum præteritis ponit hic solemnis Ab. qn concessions facta de ecclesiis operetur exceptionem, uel nō: addit, quæ dixi in c. audit. de præscri. ubilitate inuenies, qn aliquid dicatur cōpetere pleno iure. ¶ Et dum dicit Abb. q. concessio episcopi qualisq. nō abdicat à se omnia iura, maximè reuerentia: addit Rotan de regula. vij. in antiqu. quæ dicit, q. episcopus eximendo ecclesiast, uidetur nihil minus retinuisse visitationem & procurationem. Et adde Bald. in l. fi. C. de bo. liber. ubi per illum text. dicit Old. dixisse episcopo Rauennatensis, q. monasterium exemptum per episcopum à iurisdictione episcopali, nō est exemptum à iure reuerentia. Et ideo si clerici tenetur ire processionaliter obuiam episcopo, isti etiam tenebuntur, ut notat ibi Ang. Et dicit Ang. in l. sed si hac s. patronum. in fi. per illum tex. ff. de in ius uo. & Ang. & Lud. in l. alia s. eleganter. ff. sol. matr. per illum text. q. exemptio facta per episcopum de clericis, non eximit eum à reuerentia. Facit dictum Cy. in l. nechonore. C. de epis. & cle. ubi dixit, quod ius reuerentiale, de quod in l. ad egregias. ff. de iure iur. non potest pacto remitti. Dixi in c. si qui testium. de testi. Et adde Arch. in c. uis. xvij. q. iiij. ubi dicit, q. si episcopus donat ecclesiā suā nō seruatis solenitibus, uidelicet consenuit episcopi, & causa legitima, successor renocabit. ¶ Stat difficultas, utrum episcopus seruatis seruatis possit unam ecclesiā à se eximere in toto: in quo Ab. hic, & in c. cum olim. lo. iiij. nō de priu. & in c. cū uenerabilis, de cēs. expressè dicit, q. nō. & i d. c. cum uenerabilis. reducit solum tres casus, in quibus hocius totaliter admittitur, uidelicet ubi episcopus cōcessit, & Papa confirmavit. Item ubi fuit iusta sententia, & non appellatum, ut hic. Item ratione præscriptionis. Facit etiam gl. in c. quicunq. lo. xvij. q. vij. quæ dicit, quod cathedralicū non potest remitti. Ad idem consilium Fed. ccxvjij. Casus talis est: quidam episcopus. ubi probat, quod episcopus non potest tempore constructionis hospitalis autoritate sua fundati consentire, quod esset ex toto exemptum à sua iurisdictione. Et hanc conclusionem firmat etiam Maria. in c. rece pīmus. v. col. uer. ulterius quarto. de priu. & glo. in c. constitutus. in uer. à quicunq. & ibi Doc. de reli. domi. gl. pe. & ibi Doc. in c. pastoralis. de dona. Fed. consil. cxcij. Quaestio talis est, an diocesanus Cal. de re. eccl. non ali. consil. allegans lo. An. in c. cum uenerabilis. de censi. In contrarium est gl. xxvij. q. iiij. in sum. Idem Old. consil. clxxij. quia omnes fere objectus iiij. col. & consil. cclij. Ad objectus. iiij. col. & Cal. de rebus eccl. nō ali. consil. v. Non obstat. q. sic possent omnes ecclesiast eximere: quia illud tunc prohibetur. Pro ista parte uide Bu. & Imo. in c. cum inter. ad fi. de consue. ubi dicitur, q. episcopus potest à principio creationis eximere à se ecclesiā. Pro hac parte facit: quia per præscriptionem amittere potest omne ius episcopale, c. audit. de refaci. Ergo & expressè concedere, fm Cal. in d. consil. Ad quod responderetur dando instantiam: quia bona ecclesiast fine solennitate non alienantur, & in præscriptione amittuntur, ut scis: quia primum esse cum mala fide, non sī. Itē adducitur iste tex. ubi, uirtute sententia possunt

x ista

ista emittit. Ergo fortius uigore cōcessione expressè facta. Ad quod diceretur, q̄ si sententia h̄c fundasset se in donatiōe in ualida, fuisset nulla propter expressum erore: sed prae sumitur, q̄ aliud de lumper sit causam, nō autē ex sola acquiescentia uicti, qua abdicet totū ius. Et tenendo hanc partē posset dici ad consilium. Sed quod ibi non interuenit consensus capituli, ut ipse pondereat. Et iura pro prima adducta solū probat, quod in generali exemptione nō includuntur quādā iura, q̄ episcopus generaliter eximens nō censemur in totum eximere. Tamen quia pars prima uidetur cōmuniōi, ideo tenēda, q̄ episcopus nō possit in totum à se ecclasiā eximere, falso, nisi concederet exemptionē omnīmodā in ista creatione ecclasiā; quia tunc cūm nō sit quādū adhuc episcopatus ius superlēritatis i ecclasiā fundanda, forte potest ea in totū eximere, per id, quod habetur in c. fraternitatē, de dona, & per gl. in regula, delib. lib. vi. & in s. ex his, xvi. q. vi. cū simul ubi habetur, q̄ prælatus præludicare potest ecclasiā in quārēndis, fīcēt non in quādā. Tamen cogita. Addē etiā istis And. Sicut in c. pastoralis, de donat, ubi dicit se cōsultuisse, q̄ clericis ecclasiā collegiata, qui ante exemptionē Papalē accedebat ad associandū episcopum, tenētur ad idem post exemptionē: quia durat eius reuerentiale. Quod nō placet: quia text. in d. c. cūm uenerabilis, de censū, & Bal. in d. l. s. loquitur in exemptione facta ab ordinatio: sed ubi conceditur pleno iure à Papa, uult Ab. h̄c, & ibi, q̄ ea omnia, qua aliās per concessionē episcopi nō transeunt, cēsentur transire. Ergo & ius reuerentiale. Addē etiā in materia Lap. allega. xliii. inci. quātūtē de tribus, ubi cōcludit, q̄ episcopus ex causa legitima potest priuilegiare locū deputatum ad hospitale pauperū in præiudicium ecclasiā parochialis, si modicū est. Et uide omnino Car. conf. xij. quādā societas, ubi latissimē & efficaciter consoluit pro hospitali sancte Marie de Cepo Pistorij, q̄ nō constituit oratorium merē seculare, nō in aliqua figura ecclasiā, ualeat pactū fundatorū, q̄ nullo non sublit episcopo. Vide etiam in materia, quod no. gl. cle. quia cōtingit, in uerbo, sed is Apostolica. de reli. domi. & ibi Abb. in s. col. & Imol. in cle. j. pe. col. uer. sed an charitatiū, de iure patro. ¶ De con- cessione archiepiscopi dic. nt Abb. h̄c, & addē Pe. de Pe- rufio in tractatu De unione beneficiorū, xxij. col. uer. expedito de unione, ubi dicit, q̄ archiepiscopus nō potest uenire beneficia spectantia ad collationē suffraganei. Item dicit, q̄ uacante ecclasiā cathedrali nō potest eam alteri unire, etiam cū consensu capituli ecclasiā uacans, post Arch. in c. & tēporis qualitas, xvi. q. vii. Cōtra Gof. in c. cūm inferior, d. maio. & ob. nīcū cū lēcētia Papa hoc faceret, prout fuit ibi. Et addē Bu. in c. ad extirpandas, de fil. presb. ubi uult, q̄ archiepiscopus non dispensat cū subditis suffraganeorū super natalibus, & huiusmodi: quia non est iure cautum. Faciunt, quae dixi in c. pastoralis, in prin. de of. or. De concessionē au- te Papæ dixi in c. auditis, de prescri. declarand o uerba Inno. in c. pastoralis, de priuile. Posuit etiā ibi id, de quo h̄c Abb. uidelicit q̄ nō possit aliquorū iuriū inducat præscriptionē in illis tantum, uel in uniuerso. Ad istud de subscriptiōe addē primō, quæ soleo dicere cū q. qm. de prob. probādo, q̄ uirtus attributa scripture cōfēcta ab aliquo, & militat in subscripta ab eo: sed h̄c agitur de subscriptione per substitutū facta, in quo incidēter nota, nō reputari uitū in homine cōstituto in dignitate, si nesciat scribere. Ita est de mēte gl. & Doc. h̄c in uerbo, uice. Facit illud, quod scribit Seneca in princ. II. libri de Clemētia, extollens multis laudib. uerbū Nero-nis, qui infāter rogatus, ut scriberet, quos latrones, & qualiter puniri uellet, exclamans respōdit, Vellem ne scire literas. ¶ Deinde collige, q̄ scripture facta, uel subscripta me mādante, uidetur à me fieri. Adde Domi. in c. si pro te, in prin. de rescri. in vj. ubi dicit, q̄ statē statu-

c. cūm
inter.

de hoc, q̄n super toto pronuncietur, tangit etiam Abb. 7 hic in fi. ¶ Dicitur autē unū capi, q̄n uno constructu & una essētia plura consistunt: diuersa autē, q̄n recipiunt separationē ex diuersitate factorū. Bal. i. d. l. i. de re iud. Et dicit Bar. in l. Aurelius. s. item quāsfi. ff. de lib. leg. q̄ unū factum cum qualitatibus, dicitur unū capitulum: ut, promisi centū sub conditione. Et dicuntur plura capitula connexa, q̄n dico. Promitto centum apposito incontinenti pacto, q̄ uadas Roman. Diuersa autē sunt, q̄n diuersis temporib. duo facta promittātur, glo. in l. si quidem. C. de excep. Idem, si cōtinenti sunt plura facta, quorū unum non uenit ad alterius determinacionem, sed quodlibet per se, i. etiam. ff. de mino. Idem Bal. in l. ampliorem, ante fi. C. de appell. dicens, illa dici coniuncta, quæ ex consequentiā factorum separationē non recipiunt. De quo etiam per Bald. in l. eos. s. j. C. de ap. & Bar. & Bal. in l. per hanc. C. de temp. appell. Et dicit Bar. in l. i. s. filius. in princ. ff. de lib. & postu. q̄ dicitur unū capitulum, q̄n circa idem adeo disponit, q̄ ille dispositiones possunt circa illud simū concurrere: sed q̄n non simul, sed una in defectum alterius, ut institutio & substitutio, tunc dicuntur diuersa capitula. Et de his etiam ponit Pe. de Anch. consil. mihi cōsūi. ludex, id est de iure iudicaturus. antep. col. & seq. ubi firmat hanc fallentiam, & fuit consilium collegij Padua. ni dicitur per Car. ut in suo cōsili. xxxij. Punētus quæstionē est. Titius debitor. Et dicit h̄c Butt. & Imol. q̄ non dicuntur aliquid cōnexa ex hoc solo, q̄ sub uno generali iure comprehenduntur, sed q̄n alter cōnexitatē habent: quia non potest bene discerni ratio unius sine alio, ut habetur in l. eum actū. ff. de neg. ges. Et istam fallentiam tenet etiā glo. in c. cūm tempore, de arbi. Et ibi transeat Doc. remittentes ad gl. quā idē dicit in d. regula, ea quā. Et idem no. gl. i. s. in c. placet. de contier. coniug. & Nic. Myl. in repertorio, fol. clxv. uer. sententia si fertur, & Bal. in c. inter cāteras, ult. q. s. ed. dicens, quod si deducit est stipulatio de decem, & iudicatum est de uiginti, sententia est nulla: quia super uno capitulo non potest ualerē, & nō ualerē: si ratione adiuncti impossibilis in nihil ualeret: secus, si sunt capitula aduersa & separata, l. quādā mulier. p̄gāl. Idem Bal. h̄c: quia non intelligit pronunciare de toto, qui pronunciat de parte: ideo iudicā super parte unius cap. nihil agit, & latē declarat, quomodo iudex nō potest facere diuisiōnem unius capituli. Et addē Bar. in l. etiam. s. j. in fi. ff. de min. Nam dicit ibi tex. quod si per restituētiōnem unum capitulum sententia rescindit, cāterā fieri remanent, si non sunt illi connexa. Secus dicit Bar. si distincta: quia tot uidentur sententiae, quot capitula. Et quae dicuntur connexa, & que separata, ponit ibi gl. clara. Et idē latissimē ponit ibi Bald. Et addē istis Archi. in s. sunt, quorum uer. quando cōsili. q. vi. ubi dicit, q̄ si a cōtore petente centum, reus fuit condemnatus in quinquaginta, & absolitus in quinquaginta, reus postea appellauit, nō actor, poterit actor coram fecundo iudice petere integrā centum, per l. ampliorem. C. de appell. dum modō illa centum debeantur ex eadem causa: secus, si ex diuersis non connexis, per dictā l. etiā s. j. Et idem Bar. Bri. quās. Ixxvij. petebat quidam. Et ista differentia inter capitula connexa & separata, habet locum, non solū, ubi iudicatur super parte, uel tacitē super toto, modis prædictis, sed etiam, quando simū super toto, & defectus annullatiū concernit partē: quia distinguuntur inter diuersa & indiuersa. Abb. h̄c ad fi. & in c. v. col. s. eo. ubi dixi in i. s. filius. ad Trebel. & gl. in c. ij. de ord. cog.

a) Quot capitula] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

b) Non ualeat] Addē do. Alex. de Imo. in l. apud Celsum. per illū text. de dolē tēcep. et lo. de Por. i. l. stipulationū. la. s. j. de uerb. obligat. Et Be-nci. Capr. h̄c, & late per Panor. in vj. col. in uers. extra gl. querō. cum multis con-cord. per eum ad-tis.

c) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

d) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

e) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

f) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

g) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

h) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

i) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

j) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

k) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

l) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

m) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

n) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

o) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

p) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

q) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

r) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

s) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

t) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

u) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

v) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

w) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

x) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

y) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

z) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

aa) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

bb) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

cc) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

dd) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ee) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ff) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

gg) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

hh) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ii) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

jj) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

kk) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ll) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

mm) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

nn) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

oo) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

pp) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

qq) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

rr) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ss) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

tt) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

uu) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

vv) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ww) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

xx) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

yy) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

zz) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

aa) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

bb) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

cc) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

dd) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ee) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ff) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

gg) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

hh) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ii) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

jj) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

kk) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ll) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

mm) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

nn) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

oo) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

pp) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

qq) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

rr) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ss) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

tt) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

uu) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

vv) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ww) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

xx) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

yy) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

zz) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

aa) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

bb) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

cc) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

dd) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ee) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ff) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

gg) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

hh) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ii) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

jj) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

kk) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ll) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

mm) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

nn) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

oo) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

pp) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

qq) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

rr) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ss) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

tt) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

uu) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

vv) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ww) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

xx) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

yy) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

zz) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

aa) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

bb) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

cc) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

dd) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ee) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ff) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

gg) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

hh) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ii) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

jj) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

kk) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ll) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

mm) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

nn) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

oo) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

pp) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

qq) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

rr) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ss) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

tt) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

uu) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

vv) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

ww) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

xx) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

yy) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

zz) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

aa) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

bb) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.

cc) Non ualeat] Addē do. Ale-xan. de Imol. in l. scire. de uerb. ob.</p

tia pro parte: quia tunc sufficit simpliciter pronunciare super alia. Bar. & Bal. in l. C. si aduer. rem iud. But. & Abb. hic, & Nico. Myl. ubi suprā, per l. si confante. s. f. ff. sol. ma. Per quam infert Bart. ibi, & in d. l. j. & But. & Abb. hic, quod si contentus rei uendicatione pro certo fundo, reperitur illum possidere pro dimidia tantum, in illa tantum condemnabitur: quia super alia non tenebat iudicium, l. f. ff. de rei uend. In quo ultimo contrarium tenet hic Imo. multis uerbis: quia in d. g. fin. pēdente iudicio super parte dominii, omnino desit ius competenter sed in casa Bar. licet reus desit possidere, non desit agens esse dominus. Et ideo debuit declarari dominus tortus fundi, & absoluiri reus ab alia parte expressa causa: quia non possidet. Proderit aut uictori ex sententia, si unquam reus de nouo possideret, c. aduersarios. s. de excep. Idem Imo. Rap. Lud. & Alex. in d. s. f. quia etiam contra non possidentem procedit iudicium rei uendicationis, & operatur sententia, si ullo tempore res perueniat ad absolutum: ut etiam per Bar. in l. s. qui se obtulit. ff. de rei uen. & Bald. in l. cog. uif. col. C. de pet. hære. & in rub. ff. de rei uend. & in l. licet min. mam. ff. de pet. hære. dixi it. c. aduersario. ¶ Fallit quartū, nisi libellus fuisset oblatus contra plures: quia à quolibet uidetur petita pars: & pronunciando contra unum, non uidetur pronunciatum contra alios, ut hic latè per Abb. Adde Bart. in l. uno quoq. in prin. ff. de re iud. ubi dicit, quod regula prædicta procedit inter easdem personas: secus, si interd. ueras, uel diuersis iudicis. Vnde si plures accusantur una accusatio ne, uel inquisitione, posset iudicari contra unum, salvo processu contra reliquos, per text. ibi, & in l. non idcirco. ff. de iud. ubi idem tenet Bar. & Ang. dicentes, non esse differendam sententiam inter praesentes propter contumaces. Et idē Paul. ibi allegans not. per Bar. in l. f. ff. de duo. reis. Et dicit, quod causa non diciatur expediti per partes, sed in totum, quantum ad illos, circa quos exped. tur. Et idem esset, secundū eum, si contra unum pronunciaretur, super diuersis tamen rebus: arg. l. etiam. cum ibi not. de mino. & quod not. in c. cūm inter. de elect. & per Inno. in c. cūm uenissent. de inst. Et pulchre dicit Bart. in d. l. non idcirco. quod stante statuto, quod si accusatus est cōtumax, expediatur processus intra mensem, si non est contumax, intra duos: si ex plurib. accusatis unus est contumax, alius non, expeditur causa respectu praesentis intra duos menses, respectu absens intra unum. Similiter dixit Bald. in authen. si omnes. ad f. uer. ultimè quæro. C. si ut se ab hære. absit. quod si est facta resti. in integ. qui busdam nō citatis legitimè, quibusdam uero præsentibus, ualeat, quo ad præsentem: quo ad alios, non, per d. l. etiam. s. f. Nec est nouum, quod respectu unius persona ualeat res iud. non respectu alterius, l. s. & per totum, quibus res iud. non noc. & L. Lucius. ff. de infa. secundum eum. Pro quo uide etiā Bar. in authen. sed cūm testator, ante s. f. ibi, sed quæro, ecce. C. ad l. Fal. ubi dicit, quod inueniatur coniectum omnibus non uocatis, non est nullum respectu præsentium, per d. l. non idcirco. de qua etiam fit mentio in libro Maleficiorum, in uer. dictum Sempronium in xxx. libris in vij. colum. uer. & ut uidetis. Similiter dixit Bartol. in l. stipulationum alie. s. f. ff. de uerb. oblig. quod si unus ex coheredibus uenit ad defendantum in iudicio, alii non, iudicium erit diuiduum, & unus potest defendere, per d. l. de uno. & d. l. non idcirco. Sed regula prædicta loquitur, quando agitur contra unum: secus, si contra plures, secundum eum. Et istis adde Abb. in c. pastoralis. s. quoniam. in f. de rescr. ubi dicit post Doct. quod iudex deputatus super pluribus causis, potest primò diffinire unam, potest aliam: quia nisi pronunciet super omnibus, non potest dici functus officio suo. Induct ad idem l. quid tamē. ff. de arbi. ubi arbitrus potest per partes pronun-

c. cum
inter.

tentia non est conformis libello in personis, re, causa & actione, ut est necesse, quod pronūciet de toto, quia agens uolebat & de cētū iudex pronunciat, sed diuisē inter conuentos, quod sufficit, per illam l. & seq. secundum eum. ¶ Fallit non, quod sententia est super toto principali, sed super accessorijs in parte. Bal. in l. pe. C. de sen. quæ fine cer. quan. Exemplum dicit Bar. in l. ait prætor. s. f. ff. de re iud. quod si dixit iudex, Cōdēno, si est probatum: & sit probatum pro parte, nō ualeat sententia. ¶ Fallit, secundum Bald. in d. l. pe. in accessorijs, putat in expensis: quia ualeat sententia pro parte, l. f. ibi, minus, quā oportet. C. quando prouo. nō est necesse & sequitur ibi Salic. Dic contrā, secundum Imo. in d. c. f. Respondet ad d. l. fin. quatuor modis. Sed maximè, quod dum iudex condemnauit in minus, debet intelligi, & ultimò in arbitrio, cuius sententia lata super parte, ualeat, licet non absoluit in reliquo. Ioan. And. hic in uer. quarta op. & Pet. de Anch. in d. regula, ea qua. Et idem uidetur probari in l. diem proferre. s. f. plures. ff. de arbitrio. ex quo text. exiuit c. j. de arbit. in vj. Si enim dicemus, quod ille, qui condemnauit ibi in minori summa, uidetur in residuo absolvire, sententia est contra illis, qui condemnarunt in maiori summa. Vnde dicit Bald. in l. j. circa princ. C. de sent. quæ fine cer. quanti. quod si iudex, uel arbitrus, qui condemnauit in maiori summa, nihil dicens de reliqua, quia petebatur ibi certa summa, dicens, quod debebatur forte ex administratione. Vnde iudex dicens ex administratione minus debet, uidetur taxare summam, & rei sc̄ere id, quod in plus petebatur iniuste: sed ubi probatur de certa summa nominatim debita ex contractu, uel legato, & non petitur taxatio, tunc habet locum motiuum ibi facit, ut nunc mis̄i occurrit. ¶ Fallit decimū, quando iudex omittit condemnare in accessorijs. Bar. in l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. loquens de expensis, de quibus iudex omittit potest, si forte de illis nō cognovit. Concordat Bald. hic, dicens, quod in accessorijs non uisitatur expressum propter omissionem, & exemplificat in expensis, per l. Paulus. la j. ff. de re iud. Idē Bald. in d. l. j. C. si aduer. rem iudi. & Petr. de Anch. in d. regula, ea, quæ. xvij. col. dicens, quod omisso qualitatibus, uel aliquid accessorijs, non uitiat sententiam super principali. Alleg. l. in delictis. s. f. detracta. ff. de noxali. & l. iij. C. depositi. Et dicit à præcedenti: quia ibi pronunciatur de expensis pro parte, hic omnino omittitur. ¶ Fallit undecimū, ubi in una summa petita liquet de parte debiti per cōfessionē rei: quia super illa parte potest fieri præceptū, & super residuo causa uentilabitur. Pet. de Anch. in d. regula, ea, quæ. per text. in l. q. quidam astimauerunt. ff. f. s. f. Et ita intellige Abb. hic. ¶ Fallit duodecimū, quando de consensu partii iudicatur super parte tantum. Bar. in l. si conuenierit. ff. de re iud. per illum tex. cū glos. in f. solu. quod alibi non repertur. secundū Imo. ibi. Et intellīgo, quod essent plures petitiones diuerarum rerum, istud esset clarum propter iij. fallit. Sed intellige de unica summa, in qua licet regulariter debeat iudicari super toto, tamen fallit, nisi de partium conuentione iudicetur super parte. Ad rationem Rapha. contrarium tenetis ibi: quia pacto omisione possunt substantialia iudicis: glos. in c. de causis. de offic. deleg. & in c. statuti. s. f. responderet Alex. ibidem, quod illud est uerum in solennitatibus iudiciorum concernētibus etiā intereste iudicis, ut est libellus, à quo instruitur. Alia uero concernentia fauorem partium possint earum consensu tolli. Bar. in authen. offeratur. C. de lit. conte. Et istud, quod iudicetur super toto, est huiusmodi. ¶ Fallit decimotertiū, quando iudex condemnat super una parte reū, qui opposuit super alia parte exceptionem peremptoriā. Nam uidetur eam admittere, ut ueram & competētem, & tacite super illa eum absoluere. Bart. in l. f. plures. in f. princ. de fidei. per il-

iudicare pro parte, & pro parte non. Et id est, quod praecliti uolunt in absolutione expresa, haberet locum etiam in tacita, cum non sit dare diversitatis rationem. ¶ Ad argumentum in contrarium potest respondere, quod ex quo alii sint se uariabiles, & uidentur, quod uox condemnatis in summa minori, debet praualetere, tamen quam conuersus omnibus, uidentur statim consentire illi, cui modo coguntur adhaerere, & per consequens approbant tacitam illius absolutionem, recedendo ab eorum condemnatione, & conformando se iuri communis approbanti illius sententiam, non habito respectu, quod inferat aliorum sententias in residuo. Preterea statim quod confitit illos esse concordes in summa minori, dicitur functi officio suo, adeo quod ceterum amplius ex mente eorum elici posset, ultra id non habetur in consideratione, tanquam emanans ab his, qui eodem instanti habentur in residuo, ac si non iudicassent. Vel dic, ut postea subdit Aret. in d.s. si stipulanti in f.iij. col. quod ex quo illi, qui condemnant in parte, & non in toto, contradicunt in alia parte condemnant in toto, ut contradicatio ualeat eodem modo, quo fieri potest, uidentur continere ista contradicitione tacitam absolutionem. Et ideo sicut sufficit, quod plures conueniant in summa minori in condonando, ita sufficiat, quod conueniant in summa minori tacite absoluendo. Vnde si unus cōdemnat in xv. alijs in x. alijs in v. isti duo, qui non cōdemnant in xv. concordant tacite in absoluendo saltem in quinque, quae sunt supra decem. Nec iste, qui condemnant in x. est concors respectu absolutionis in aliquo cum illo, qui condemnauit in xv. cum in nullo absoluat. Postquam predicta scripta, contulit cum domino Barthol. Soci. omnium nostrorum acutissimo, qui postea ad me transmisit alias responsiones ad argumenta, negando, quod discordia arbitrorum reddat sententiam nullam absolucionis. Intelligitur enim de discordia in omnibus. Sed si in aliquo concordant, ualeat sententia, licet in aliquo discordant, per tex. in d.s. si plures. ibi, quia in hac sententiam omnes consentiunt: & tam sciebat iuris consultus, quod erant discordes in residuo: & de hoc non curauit. Secundum potest dici, secundum eum, quod qui condonauit in maiori summa, absoluendo in reliquo, cōsentetur condemnare etiam absoluendo in reliquo, per tex. si plures. in uerbo, in hanc sententiam omnes conueniunt. Vbi dicit Bal. quod minor summa inept, non solum per viam continentiae, sed etiam per viam consensus. Quod non est aliud dicere, nisi quod non solum dicuntur condemnare in minori, quia continentur in maiori: sed etiam, quia consensit in minori, in qua omnes cōsentient absoluendo in maiori. Pro hoc ratio: quia si ille, qui in minori condonauit, absoluuit tacite in reliquo, & alii dicuntur consentire in condemnatione minoris: ergo censetur cōsentire in absolutione, arguedo a correlatiuis. Que uerba adiuuant responsem, quam s. dedi, uidelicet quod uidentur illi duo praualetere sententiam, presumuntur iuris dispositione concurrere in eandem sententiam cum suis qualitatibus: & sic etiam in absolutione. Cum enim in ista sententia sint duae qualitates: una, quae nocet, scilicet discordia: altera, quae pādest, scilicet concordia, debet praualetere illa, quae prodest, cum sit fauorabilior, tendens ad finem litium: & sic ad bonum publicum, i.e. properandum. in princ. C. de iud. Ideo praeferenda, i.e. pupillus. & ibi Bar. ff. ad l. Fal. cum etiam, quia fauetur absolutioni, i.e. Arrianus. ff. de ac. & ob. licet alias, ubi duas qualitates sunt eque potentes, attēdatur illa, quae nocet. Bar. in l. cūm uir. ff. prob. dona. Et haec no. quia subtilia & noua. Demū ad hanc materiam addelmo. in c. cūm inter R. de elect. ubi dixit, quod si peto centum, & non probbo: tu uero confiteris de quinquaginta, non obtinendo de illis, nisi renunciē de residuo. Ita ipsum alle. Ludo. in d.l. quidam testimauerunt. Et ibi vide Alex. in s. col. Quid autem de

Ausam, quæ. ¶ Ad illud de iudice approbato per partes, quia tamen possunt ab eo appellare: collige hinc intellectum ad glo. s. & licet in authen. de testi. Colla. viij. quam latè ornauit in c. cūm inter. de exceps. dum dixi, quod licet persona testis approbetur à partibus, tamen dicto eius opponi potest, per ea, quia hic habentur in simili. Intellige, nisi specialiter effet dictum de stando testimonio suo, per tex. in l. Theopompos. & quod ibi Bar. ff. de dote preleg. Et idem in iudice, cuius dicto, uel sententia promitterent partes stare per compromissum, iuxta l. dīe proferre. s. stari. ff. de arbit. Et not. limitationem Abb. hic ad tex. in l. episcopale. C. de episc. aud. uidelicet quod non habet locum in clericis protogantibus iurisdictionem alterius episcopi: & hoc nullus ibi ponit. Adde tamen, quod à sententia episcopi, cuius iurisdictionem prorrogarent laici, appellari potest semel, ut est tex. & gl. in authen. si quis litigant. C. de episc. aud. sed non his, put ab alijs, iuxta c. sua. de app. cum simi. ¶ Non prohibetur partes, quæ elegerunt consultorem, appellare à sententia ex consilio lata. Abb. hic post Bart. Add. Bar. in l. s. quæ situm. ff. de ap. & in l. si conuenierit. ff. de re iud. Et ibi ampliat hoc, etiam si sententia feratur secundum consilium latum, uel ferendum: quia possibile est, quod consenserint, ut tunc detur sententia, & etiam bene detur sententia: sed nūc sperat pars obtinere ex nouis probationibus, iuxta l. per hanc. C. de temp. app. Confidera, quod ista ratio cessat in interlocutoria, ad quā impugnandum uel de nouo adducerem. cle. appellant. de app. Vnde dicere, quod si consilium latum non erat aptum, habent locum prædicta. Sed si aptum fuisse, & partibus notum, quando ei se submiserunt, tunc in interlocutoria fecis, per id, quod dicetur proprie similitudo prædicta. Cum istis concordat Bal. in Lexillo. C. de ap. & But. & Abb. in c. intimasti. de ap. Non obstat. in l. generaliter. s. j. C. de reb. cred. q. loquitur, ubi pars consensit stare iuramento partis, cūm procedit in casu suo. Vnde dicitib. Bal. quod procurans actum fieri sic nunquam

nunquam appellat: scitis, si procurauit actum, sed nō fiscalis sequeretur, quod petens sententiam ferri, nūquam appellaret. Lmita cōmūne op̄i, nisi partes promissent stare consilium sapientis, qualecumq; esset. Bal. in l. tale pactum. s. qui prouocauit. x. col. uer. itē ex praedictis. ff. de pact. propter glo. ibi. ¶ Def eo. qui promisit stare sententia, quæcumq; esset, &

a Effet] Addo. Alex. de Imol. do. & i. c. penul. de restit. in Int. uul. arbitrum posse cognoscere incidenter de restit. in Integ. Et effet ratio: quia non est extra compromissum, sed ipsi negotio in hæret, secundum Angel. in l. si uacantia. xxvij. colum. uer. item uideo. C. de bo. uac. libr. x. Et quia ratio ne incidente ampliatur iurisdictio, ue late probat Abb. in d.c. penult. iij. not. Siceriam uideamus in teste, quia nō debet respondere super non petitis. Bar. in l. si duo patroni. s. idem Julianus. ff. de surefuran. traditum in c. de testibus. de test. ¶ Tamē potest aliquid addere circa contiguā petitio. Vnde postquam dixit, uera esse omnia, potest addere, quod postea interfuit, quando fuit factum pactum de non petendo: quia licet de pacto facto in continentia non dicat, tamē depositum de eo, de quo saltem tacite est interrogatus. Bald. in l. peremptorias. ad finem uer. quas roactor. C. senten. resci. non posse. Alleg. Innoc. in c. pastoralis. de except. Quem etiam sequitur Angel. in l. s. ff. de iurisdict. omni. iudic. discens, quod testis intelligitur iurasse dicere ueritatem super contiguis & cōnexis, sine quibus de principali constare non posset. Sic etiam in arbitrio dicit Bald. & Salic. in l. neque. in fin. C. de compensa, quod si ex forma compromissum habet cognoscere de fructibus, potest etiam cognoscere de expensis: quia est factum connexum, & in se parabile. Non enim dicitur fructus, quo ad iuris intellectum, nisi deductus sumptibus, i.e. fructus. cum s. ff. fol. mat. secundum eos dicentes idem, si est compromissum de redditibus, sicut etiam in procuratore. Dicit Imol. post Butr. in c. nonnulli. s. j. colum. de rescript. quod si est datus ad causam pendentem, potest impretrare rescripta opportuna in illa prosecutione causa, puta super examinatione testimoniū, uel simili actu. Et ita ratione incidentia potest ea, quia alia exigunt speciale mandatum, prout est impetrare rescriptum, ut ibi. Sic etiam dicit Spec. de re script. præl. s. ratione impretrantis. post præl. quod habens mandatum ad prosequandam appellationem, potest iudicem impretrare: quia impetrando prosequitur eam. Sic etiam dicit Paul. de Castr. consil. xxvij. Vito puncto. s. colum. quod procurator ad causam potest omnia dependentia, incidentia & connexa, quia etiam exigunt speciale mandatum, ut petitio restituitionis in integrum. Alleg. Innoc. in c. suscitata. de restit. in integ. Et ibi est bonus text. cum gl. in uerbo, postulauit. & ibi Doctores, maximē Abb. in iij. colū. Sic etiam dicit Rota de procur. iij. in antiquo. quod procurator datus ad audiendam sententia duri taxat, potest appellare: quia hoc est uicinum mandato. Operatur aurem dictio Duntaxat, quod nō potest appellationem prosequi. Et ita dicitur ibi fuisse judicatum: quia mandans non uidetur in dubio fecisse limitationem ad impugnandam suam iustitiam. Sic etiam dicit Butr. & Innocen. in c. cūm inferior. de maio. & obe. quod si mandatur iudici, ut aliquem capiat & cōdemnet, certe potest eum absoluere, si mereatur: quia hoc est contiguū mandato, nisi esset executor merus. Sic etiam dicit Tex. in d.l. si cum tibi. C. de iudic. quod sententia generalis parit exceptionē in nō prosecutis, si tñ sunt de appēdentijs prosecutorum. Et est text. ualde singularis. s. m. Bar. ibi. Sic etiam dicit Tex. in l. si duo patro. s. si quis iurauerit. ff. de iure iur. q. qui iurauit alium

c. Transactio l.
Addo. Doct. in auth. si uero. C. de iudic. Et nunquid habeat uim transactionis, uis de Bart. in l. elēganter. in princ. ff. de cōdī. indeb. & omnino per Paul. de Castr. in consil. lxvij.

uendidisse, potest agere ex empto, ut cetera præstentur, res tradatur, & de euictione caueatur, & ita iura-
mentum operatur in appenditjs. Sic etiam dicit gl.
in c. quia in tantum de præb. quod dispensatio, quam-
uis sit stricti iuri, extenditur ad connexa. Dixi ordina-
tē in c. postulati. xxij. col. uer. limita tertio. de refcri. Sic
etiam dicit Rota, de offi. deleg. iiiij. in antiquis, quod cre-
ditur literis executoris dicētibus partem acceptasse be-
neficiū: quia licet acceptatio non fit de facto cōmissa
executori, tamen est illi ual de uicinia. Sic etiam dicunt
Bal. & Ang. in l. si quis prohibuerit ff. de Publicia, q̄ ha-
bent mandatū de uendendo, potest etiam rem uen-
dētam trahere. Sic etiam dicit Abb. in c. cum oīm. lo. ij. ii.
col. de offi. deleg. q̄ procurator datus ad uendendum,
potest uendere, & dñūm transferre, habita fide de pre-
cio: aliter non, interueniente pecunia, exceptis trib. ca-
fibus, quos ibi retulit post Legistas in l. à diuo Plo. s. sed
si emp̄tor. ff. re iudic. Sic etiā dicit Bal. h̄c, quod d̄
legatus potest cognoscere super appenditijs, licet non
super extraneis. Idem Bal. in l. i. ff. col. C. de fidei. lib. di-
cens, q̄ in mandato iurisdictionis, licet sit strictum, ue-
niunt consequentiā ad petitā. Alleg. dictum solēne In-
no. in c. episcopi. de rebus eccl. non aīe, dum dixit, q̄
delegatus datus ut reducat ad proprietatē malē aliena-
ta, potest cognoscere de possessione. De quo scripsi
noniter & late in rub. de refcri. in iiiij. col. Sic etiam dicit
Ang. in l. bene à Zenone. ii. col. C. de quad. præscri. q̄ li-
cet procurator non possit obligare dñm ad poēnam,
l. si procurator. ff. de cond. inde. tamen si actus ei com-
missus exigit necessariō appositionem poēnae, potest ea
apponere. Et not. Abb. in c. ii. de prec. & Alex. in l. iij. s. si
procurator. ff. quod quisq̄ iur. Declara, ut dixi in c. xj.
col. uer. secunda declaratio. ut lit. nō contest. Quia autē
dicantur de natura mādati, & dependentia, & conexa,
& in eo inclusa, vide eleganter Old. conf. cxxv. Natura
cuiuscunq; mādati. Et prædicta bene not. q̄ Ceterum
si materia nō est contingua, uel connexa his, qua sunt
comprehensa in mandato, immo habent partes separa-
tas, nō potest mandatarius datus ad unā per se expe-
dibilem, aīam attentare, licet sit illi cōformis, uel apta
ex ea condescendere, per id, quod not. Rota de renun. i. in
antiquis, dicens, q̄ uicarius episcopi, qui ex speciali mā-
dato potest recipere resignations beneficiorum, non
potest resignata conferre. Vnde intulit late Lud. confil.
cccxxx. iiiij. col. q̄ habens expedire præparantia actū,
nō potest ipsum actū expedire. Ideo mandatarius Pa-
pa super admittenda postulatione certi episcopi, & fa-
cienda absolutione de uinculo, quo tenebatur, nō pos-
set ipsum transferre ad eccliam, ad quam est postu-
latus. Similiter dixit Lud. conf. cccclxi. Quod mandatarius
populi Senensis ad impetrandum à rege Apulie
extraktionē frumenti, non potuit ipsum emere. Sic etiā
Maria, de Senis confi. mihi iij. Dñs Ang. Marochenus.
dicit, q̄ procurator habens mandatum ad obligandā
comunitatem, non potest obligare singulos de cōmu-
nitate, necq; potest adimplere formā mandati, etiā per
equipollens. Alleg. inter alia Bal. in l. si institorem. ff. si
cer. pe. Modos autē cognoscendi formā posui in c. cum
dilecta. x. col. uer. primū signum. de refcri. & aliquid in-
frā. Et ex his, qua dixi in xxxij. col. uer. limita secundō.
uidetur, q̄ in congruis illa possint attentari, qua sunt
in verbis forma data, dum modò sint talia, sine quib; ut etiā dixi s. cōmissio nō posset adimpleri. secus,
si posset adimpleri: quia nec ultra, nec citra formā, nec
per equipollēs pōt forma alterari, ut dixi in d. c. cūm di-
lecto. in ampliatione sed i cōmissio hominis non ha-
beret uerba sapientia formā, tunc prædicta procederēt
indubitanter: alīas autē quādā ex ipsiis possent deduci
in disputationē. Quid autē, si principale possit adim-
pleri sine contiguo, sed nō ita cōmodē. Vide Domi. in
c. solet. in prin. pe. col. de sen. excōmu. in vj. & quod dixi

8 in c. præterea, de offi. deleg. ¶ Quando tñ cõmissione hominis exprimitur id, quod à iure cõmuni inest, si à iure non datur pro forma, non inducit ex cõmissione nouam formâ. Abb. hic pulchre propter aureum dictum Inno. in c. prudentiam. ij. col. de offi. deleg. Ade de Bal. in l. præscriptione. iij. col. uer. uenio igitur ad primum. C. si cõtra ius, uel uti pub. ubi hoc confirmat quatuor mendis: maximè, quia si ista esset cõditio, sequeretur, q̄ sententia iniusta lata à delegato, esset semper ipso iure nulla; quia in mandato suo semper continetur, quod iustitia faciat; quod est falsissimum: quia oportet appellare, s̄m eum. In quo aduerte, quoniam Hosti. in c. f. de præben. refert Ottōnem cardinalem Portuensem dixisse, quod licet sententia ordinarii iniusta, id est, contra ius litigatoris, transeat in rem iudicatam, sc̄. prox. nō tamē sententia delegati: quia iudicat contra formam mandati de facienda iustitia, etiam ex cõmunicet. Et hoc dictum sequitur ibi Hosti. Et ita consuluit. I. de Lig. Lau. de Pilu. Gasp. Calde. & Lap. de Castil. ut ibi refert Card. Flo. Et de hoc dicto Ottōnis meminit Arch. & I. de Fantul. in c. iij. xj. q. iij. & Domi. post Lap. in c. uenerabilis. s̄. iij. col. de sen. excõm. in vj. & in c. j. v. col. de offic. deleg. in vj. & Old. cõsil. lxxxij. Quod processus in prin. & consil. xciiij. Magister. iij. col. & Lap. alleg. cxv. quidam exposuit. Ex quo intulit alibi Rota, quod sententia ex cõmunicationis lata à delegato, non præmissa monitione, est nulla, ut retulit in c. cum sit Romana. ix. col. uer. nullit primò tñ. tit. proxl. Amplius ex hoc inquit And. Sic in c. in literis. vij. col. de offi. deleg. q̄ delegatus, qui tulit sententiam diffinitiuam iniustam, potest eam reuocare: quia s̄m eos ibi, quando pronunciat contra formam mandati, non est functus officio suo, perl. quid tamē. ff. de arb. Et ideo cum iudicando iniuste semper iudicet contra formam mandati, propter dictum prefati Ottōnis, meritè poterit semper eam reuocare: quod euerit op. omnium Doc. ibi, qui contrarium tenent, secundum eum. ¶ Sed caue: quia dictum Ottōnis est falsum: & consequēter ista inepta illatio. Patet ex dictis Card. & But. in d. c. fin. de præben. quos latè reauermis. Sequitur ibi Imol. penult. col. reprobando ipsum, maximè propter dictum Inno. in c. prudentiam. & per alia, de quibus per eos. Et idem Abb. ibi. Pro quibus est dictum Bal. in d. l. fin. aliâs. præscriptione. & op. Inno. in d. c. prudentiam. Extollit etiam Bald. in l. non dubium. viij. col. uer. iuxta hoc quarto. C. de legi. & in l. in bona fidei. penult. col. C. de reb. cred. & But. in c. Quintualis. pen. col. de iure iur. & ibi Abb. in antepen. col. & Abb. in c. illud. in fi. de cle. ex cõm. mi. & in c. cum dilecta. viij. col. de rescr. & ibi Domi. in pen. col. & Abb. in c. fin. pen. col. de præsumpt. & Bald. in l. fin. ad fin. ff. de iusti. & iure. & pulchre Alexan. consil. mihi cxliij. Vñsis dubitationibus. j. col. & est tex. optimus in c. cum ad sedem. de restit. spo. & ibi Butr. & Abb. in notabilibus, ubi clausula sine debito, non uidetur dare certam formam, sed est quadam iurisdictionis infusio. Vnde sententia ibi lata non seruato fine debito, non est nulla. Similis text. in c. ex insinuatione. in uer. prima ratione. & ibi Butr. & Imol. de rescr. Facit dictum Imol. & aliorum in c. fin. de præsumpt. ubi dicit, quod clausula, sc̄. est idoneus, posita in literis executoriis, non facit conditionem, sed monitionem: quia subintelligitur, Ipsa iure. Vnde si exprimitur, non dat formam. Ideo collatio facta non idoneo, non est ipso iure nulla. Et ibi etiam not. Abb. in pen. col. fortificando ex dicto Inno. in d. c. prudentiam. Ad quod uide etiam Bald. in l. neq; natales. uit. col. C. de prob. & omnino Rot. de conceſ. præb. xvij. Item fuit dubitatum. in nouis, ubi argumentatione in hoc uariauit, maximè in uer. ad qd̄ primi responderet. ¶ Obstat fortiter solene dictum Bar. in l. die proferre. s̄. stari. ff. de arb. de quo h̄c per Ab. ubi dixit, q̄ si fuit dñi i cõpromisso, & arbiter posset cognoscere de iure &

de facto, sententia autem debeat de iure, certe si dixit sententiam contra ius litigatoris, non ualeat: quia ex eius sententia formam compromissi, contra l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arb. Et hoc Bart. exclamat. Cum ergo de iure inest, q. arbitrus non pronunciet iniuste. d. §. stari. cum gl. patet, quod expressio eius, quod inerat, inducit formam. Si enim fuisse simpliciter compromissum, & iudicasset iniuste, id est, contra ius partis, ualuerit sententia, d. §. stari. S. O. L. duplex. Prima, q. dictum Bart. sit fallum, per predicta, ut firmat But. in d. c. Quintauallis. ult. col. post Francisc. de Albergotis in d. l. si quis arbitratus. ff. de uerb. oblig. Idem Pau. de Cast. in l. si societas atatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. & §. arbitroru[m] Rap. Ful. in d. §. stari. & in l. C. de arb. Elibidem uid. do. & But. in d. c. ex insinuatione. & Bal. in Alex. de Imo. c. cōsanguinei. §. eo. quia exprimitur, quod inest: & sic nō dat formā. l. iij. de leg. §. & in arbitrio inest, quod de iure pronunciet. Procederet tamen dictum Bart. in arbitratore, cuius potestas prater dicta uerba alteratur, cum posset procedere, ut bonus vir, in spe xquitate naturali. Sed Bart. loquitur in arbitrio, addens, quod dicta uerba faciunt arbitrum. Secunda sol. tenendo, quod d. predicta habeant locum, quando expressa inerant de iustitia, & sapienti instructio nem causa, tunc non inducunt formam nouam, sed potius est quadam cōmemoratio, vel admonitio: secus, quando ea, quae exprimuntur, concernunt modum procedendi: quia tunc limitantur predicta, & inducunt noua forma. Et ita intelligas Bart. in d. §. stari. Quem sic adaptat Ab. in d. c. Quintauallis. xl. col. uer. per hanc etiam potest solui. & in d. c. cum dilecta. pe. col. per illum text. optimum, ubi licet sive ordo, ut prius cognoscatur de spoliacione, quam de proprietate, non sit substantius. Vnde si periret, & non opponatur, ualeat processus, l. j. C. de ap. gl. in summa, h. q. j. Tamen si talis ordo apponitur in rescripto, videtur inducere nouam formam hominis. Et ita saluator Innoc. & Bart. quamvis And. Sic in d. c. cum dilecta. xxv. col. impugnet Bart. per rationes facilē solubiles, non adducens infra dicenda. Opinione Bart. in d. §. stari. sequitur Lud. in Rubrica ff. de arb. viij. col. Imo. in c. Quintauallis. xiiij. col. & in d. c. ex insinuatione. h. col. & in c. h. iiij. col. de empt. & uen. l. licet non firmari: & Floria. de sancto Petro in repe. d. §. arbitrorum. & ibi Salic. & Abb. in d. c. ex insinuatione. & Rapha. in d. l. C. de arb. dicens, quod in scholis tenuit cōtra Bart. quia expressio eorum, b. quā insunt, nihil operatur^b, l. non resūt. C. de fidei. Finaliter dicit, quod obtinere in practica contra Bart. eset difficultas, attento etiam, quod Ang. cum sequitur i. d. l. j. Et dicit, quod in arbitrio non est de necessitate, quod pronunciet secundum ius partis. Ergo expressio sit aliter, quam in isti. Et sic includit formam, secundū predictos. Et sequēdo op̄i. Bart. cum solutione supra dicta not. tria obstantia ad dictum Bart. subiunctis tribus nouis cōsiderationibus ipsum salvantibus. Contra Bart. arguitur primò sic: Ista uerba De iure, intelliguntur, scilicet cōnuini & positiuo. Ergo nihil operantur, quia exprimunt quod inest: gl. in d. §. stari. Probatur maior: quia uerba intelliguntur in significati potentiori, l. j. §. quā in perpetuum. ff. si ager ueritatis, uel emph. c. si quem. de sententiā excom. Et appellatio de iuris uenit ius cōmune, §. sed naturalia. Insti. de iur. nat. Secundò arguitur sic: Partes in dubio uidentur facere dispositionem secundū ius cōmune, l. si duo. ff. de acqui. hāre. Facit dictum Bart. in l. iuris iurandi. §. si liberi. ff. de bo. libe. cum suis concord. Ergo uidentur in compromesso retulisse se ad ius cōmune. Tertiò arguitur sic: Verba interpretantur in omni materia, ut minūs laedantius cōmune, quam fieri possit, l. si serui uestrī. C. de noxal. c. cūm dislectus. de cōfusione. Et intelligendo de iure communi, ualebit sententia arbitri contra ius litigatoris: alías corrigetur d. §. stari. per istud compromissum. Ergo intelligatur de iure communi. ¶ Considera tria pro solutione horum & similium. Primò, quod istud uerbum De iure, importat in proposito idem, quod iust. c. ius generale. j. dist. c. forus. §. iudex. de iverb. sig. Et sententia contra ius litigatoris, seruato ordine iuris, iusta est, c. episcopus. & §. sequen. xj. q. iij. iuncta glo. & Arch. Facit tex. cum gl. & ibi Ang. in §. exhortatos. in authen. de hāre. & Fal. Colla. J. ubi iust. fit, quod iuris ordinē fit. Vnde etiam sententia de iure lata, potest rescindi appellatione & restituitione, l. si causa cognita. ff. de tranfac. Et dicit Bald. in l. p. ff. de iust. & iur. quod si est compromissum in Tituli de iustitia & iure & iveritate, non debet recedere à iure cōmuni, vel municipali, quibus in hāre iustitiam facit. ¶ Et dicit Bald. in c. cūm uenissent, de testi. quod fit Papa mādaci iustitiam fieri, intelligitur, quod iuris est: de quo per eundem in c. in nomine Domini. de testi. & in l. nemo. C. de senten. Bonus text. in l. si creditoris. C. de fidei. ubi iverbum De iure, ponitur pro solennitate iuris. Facit c. cūm super. in fin. de offic. deleg. & glo. in c. sicut. h. q. exponēns iust. id est, secundum ordinem iuris. Ideo dicitur in l. pen. ff. de iust. & iur. quod dicitur ius reddi, etiam si decernatur contra partem. Notat glo. in c. j. per illum tex. xxiij. quāst. ff. & Ioan. And. in rubr. de reg. iur. in vj. dicens, quod sola obseruantia iuris facit sententiam appellari iustum non obstante grauamine respectu iustitiae litigatoris. Ideo dicit Bal. in c. consanguinei. §. eo. quod d. arbitrus in casu isto dicitur iudicare de iure, licet contra ius litigatoris, per d. l. p. quam etiam ad hoc allegat Paul. de Castr. in d. §. arbitrorum. ¶ Considera secundò, quod non reddendo ius parti, non dicitur seruari iustitia, uolens unicuique ius suum tribui. l. j. de iust. & iur. Et video dicit l. j. ff. de appell. intentam esse appellationem propter iustitiam factam partibus. Est ergo duplex iustitia. Una respectu solennitatis: & appellatur iustitia fori. Bald. in d. l. penult. & in d. c. consanguinei. & in d. c. in nomine. & glo. & Ang. in d. §. exhortatos. Alia uero est simplex, tribuens unicuique ius suum. Vnde eriam seruato ordine iuris, § pars iniquē laeditur, non est seruata ista. ¶ Considera tertio, quod cūm partes dixerint in compromissu, quod de iure pronunciaretur, id est, de iustitia: & est duplex iustitia, uidentur in dubio intellexisse de iustitia respectu ipsorum litigantium. Et hoc probo quatuor medijs. ¶ Primi: quia nemo præsumitur nisi iverbis superfluis, l. si quando, cum si. de leg. Et ista superfluerint, intelligendo de ordinē iudicari, propter l. j. C. de arb. & l. rem nouam. C. de iudic. Ideo intelligatur, ut est dictum, ne careant mysterio. ¶ Secundi: quia iverba debent intelligi secundum qualitatem personarum, de quibus agitur, l. plenum. §. equitū. ff. de usu & hab. Dixi in c. causam. pen. char. uer. quinta declaratio. de rescript. Facit, quod not. glo. & Doct. in l. stipulatio ista. §. hāc quoque de iverb. oblig. & Bald. in rubr. de ope. nun. faciendo differentiam, an iverba proferantur ab idiotis, vel à peritis. Facit dictum Bartol. in l. si quando. in princ. C. de inoffic. test. & in l. si nondum. C. de fur. dum dicit, interpretanda statuta secundum qualitatem statuentium: & quod ipse not. in l. si auia. C. de success. edic. & glo. in rubr. de reg. iur. in vj. in fin. Ergo uidentur partes uoluissime prouidere iuribus proprijs, non autem superflue excitare ius communē eis inseruiens. Tertiò: quia cūm dixerint de iure, uidentur etiam cogitasse de omni specie iuris tam constitutionis, quam partij. l. & an eadē. §. exceptiōes. ff. de exc. rei iud. Et ita decidit Bal. i terminis in rubr. de reg. iur. in vj. in apostol. Bal. i simili l. l. i. institutio. ff. de har. insti. ¶ Quartò per tex. in c. causam, qua, de rescri. ubi sc̄etat latet.

C A P I T U L U M X V .

Vox ad consultatio-

lata in præiudicium partis, dicitur non de iure lata. Ergo contra formam compromissi. Ex quib. remanet uera opinio Bar. Quia omnia tene menti, quia nouissima sunt, & te facient dixito monstrari. Ut ultimò ultra omnes possidera bene gl. maiore hinc, ibi: & post tempus requisitus. Et quia probat, quod est licet in prorogatione reportis operat non esse finitum tempus. Bar. & Ang. in l. iij. in prin. ff. de dam, in fe. Imol. in c. s. col. de preca. Angel. cons. ccxxix. & sufficiat momentum temporis, Bald. in c. de causis. de offic. deleg. tamen consensus iudicis, qui in hac prorogatione necessarius est, l. iij. & si iudex. ff. de iudi. potest præstari post terminum, per hanc gl. solitariam. Nec mirum: quia iste consensus uenit per uiam consensus puri, d. s. & iudex. Ergo potest sequi, c. cum uos de his, quia si a præla. Plenè Inno. & alij in c. cum consuetudinis. de constue. Item sufficeret silentium iudicis scientis de prorogatione, de offic. deleg. per c. cum olim. lo. eod. tit.

S V M M A R I V M .

- 1 Sententia conditionalis an & quando ualeat. & num. 2.
- 2 Iudex si iussit comparere tali die, & impossibile sit illa die comparere, an debeat taliter iussus altera die comparare? n. 4.
- 3 Appellans recipiens terminum, licet uideatur renunciare appellationi interposita, non tamen interponenda. num. 6. & 7.
- 4 Tempus quadrimestre datum condemnatis, an posse prorogari.
- 5 Dilatio sicut datur, an teneatur satis dare de soluendo in termino.
- 6 Debitor condemnatus si habet bona sufficientia, an posse capi in persona. n. 11.
- 7 Tempus quadrimestre non datur in certis casibus.
- 8 Appellari potest à pronunciatione iudicis de exequendo, licet non ab executione.
- 9 Aduocati canti nuncquam petunt pronunciari super executione instrumenti, ne appetetur à pronunciatione.
- 10 Appellari potest ab executione, si lata sit aliqua sententia, super qua petitur executio. n. 16. & 17.
- 11 Causa an sit inferenda in appellatione ab executione excessiva. num. 19.
- 12 Appellans a diffinitua an debeat exprimere causam, ubi est clausula, Appellatione remota.
- 13 Appellari ut posse ab executione nomine alterius, quale mandatum sufficit.
- 14 Tempus decendij datum ad appellandum, non currit citato ad audiendum sententiam & contumaci, nisi alliter fuerit sententia intinata.
- 15 Et addo duos casus hic sequentes, ad hanc conclusionem pertinentes, num. 23. & 24.
- 16 Appellasse probare non sufficit, nisi probetur appellatum fuisse intra decendum.
- 17 Appellans die decimo, debet inferere horam.
- 18 Contumax uerus auditur appellans intra decem dies, secundum ueram obseruantiam Rotæ.
- 19 Appellari potest etiam post decem dies à grauamine successivo, & quod nouiter offendente.
- 20 Statutum si dicat, quid ad prosequendam appellationem currat xi. dies post decendum ad appellandum, & si quis appellat prima die, tunc ille terminus incipit currere.
- 21 Iudicium quando agitatum est contra dominum, uel contra procuratorem, quando incipiat currere tempus ad appellandum.
- 22 Decendum datum ad appellandum, ut currat, quot requiruntur.
- 23 Appellatum si est à diffinitua, non præiudicat interlocutoria lata simul cum ea.
- 24 Appellant tempus à laudo, ut currat, requiritur, quod sit authenticum etiam.

c. quod
ad con-
sulta-
tionem.

Si probaueris, si probationes per instrumentum, vel testes fiat, statim ante quam diuertatur ad alios actus, secundum Alex. in d. s. Augerius. Si dices tu, Ista sententia est lata sine probationibus: ergo nulla: dixi in c. Inter ceteras. s. co. respondeo, quod illud est uerum in sententia, qua pure firmat pedem: sed ista est conditonalis conditione appetente probationes, nec dicitur incerta, cum per eas uerificari possit. I. ait prætor. s. j. ff. de iud. Et satis dicitur iudicatum cum cause cognitione, si processum est partibus, presentibus, uel citatis. I. in causa. s. causa cognita. ff. de mino. Et qui iudex cognovit nondum esse probatum, noluit pure cōdemnare. Et adde, qm̄ actor habet intentione fundata de iure, & reus facere post die, qua fuenterit duo p̄cepta, secundum Imol. in d. l. j. per notata in c. præterea, de dila. & in d. l. j. si quis in ius uo, ubi citatus pro die feriata, nō arctatur pro illa die, nec ullo modo: secus, si superuenit impossibilitas, per illud c. cum dilecti. Et ista uerba sequitur Alex. non tamē alle. Imol. in d. s. in traditione. & acutius insistit Ate. in d. l. impossibilis. in d. c. col. discutens, utrum citatio ad terminū impossibilem de iure & de facto resoluatur in duō p̄cepta, scilicet quod si die dicta comparere nō potest, intelligatur astrictus comparere, quam citio potest. Et considera, quod si uerum esset il lud, qd ipse uidetur firmare, licet non clarè, profecto obstatculū d. c. cum dilecti. non esset solutum in proposito nostro. Et reuera ille tex non p̄bat, quod prima pars p̄cepti esset impossibilis tempore p̄cepti. Item clarum est, quod citatio pro die, in qua de iure, uel de facto compareri nō potest, est inuiaida. Inno. in d. c. præterea, omnes in d. l. j. Ideo nō uidetur arctare ad cōparentum, quam citio comparari potest: quia tunc esset ualida, & qm̄ alii dicunt, quod citatio ad diem feriatur ualeat, & importat, qm̄ comparat die sequenti: & sic duo p̄cepta. Ista ratio est nimis grossa, fin Bal. in l. j. in princ. circa medium, uer. secundo modo. ff. de hære. institu. quia si ratio die inserita in citatione citatio reprobatur, ut in utilis: ergo non continentur. duo p̄cepta, secundum eum. Tamē plura essent in hoc dīcēda, si locus iste patetur: quia multi volunt, qm̄ in dicta citatio operetur pro die sequenti, ut no. gl. in regula, nemo p̄t. laj. uer. obligari. i. si. de reg. iur. in vj. & Bu. in c. bong. lo. i. col. de elect. & Inno. lo. An. & But. cōmutanter in c. j. de fer. Alij autem, de quibus s. alia tenent contrarium, & forte melius, per prædicta. Vnde non sine causa communiter in citationibus apponitur clausula, Et si illa dies esset feriata, compareas die sequenti. Sed quicquid sit, etiam tenendo, qm̄ absq. dicta clausula arceret pro die sequenti, responderi posset ad propositum, quod illud, quod est dictum de sententia habet conditionem impossibilem, procedit in sententia, sed in citatione secus, per prædicta, nec citatio dicitur propriè sententia, cum nihil diffiniat, ut dixi in rubrica s. eo. ¶ Seruit etiam ad hanc materiam consil. Pet. de Anc. mihi cōsili. Iudex, id est de iure iudicaturus. vj. col. ubi latè firmat, qm̄ omnis cōditio, quæ cadit in contrarium, cadit etiā in laudo arbitratoris. Est enim quidā cōtrarium, nō sententia, c. Quintauallis. de iureu. ubi quies appellatur mandatum. Potest autē cōtractus fieri sub qualibet forma, & sub cōditio tā resolutia, quā suspensus,

c. Sēpronio]

Et ibidem ad hoc post Bartol. uide omnino do. Alex. in dmo. cum concord. ibi per eum datis. & in lex factio. S. item queror. in vj. col. ff. de uulg. et pup. & in l. j. s. nunciatio in vj. col. in ueris. querit etiam to. de Imol. ff. de op. no. nūci. & Bal. in d. l. ex facto. & addit Raynal. i. l. filius familiis. S. j. & ibi uide glof. in uer. usq. de leg. j. & Gemi. in c. s. tutum. de p̄bē. in vj. col. in uer. inducit etiā. lib. vj. & Are. in c. s. gratioso. de re script. in vj. & gl. in uer. usq. de ord. ab episc. & Old. in suo const. xlix. incip. consequit dubitatio. & do. Soci. in cōfil. incip. do. Frā. ej. sōndicus. uer. querere: affirmo. cum uerfi. seq. in f. parte, charta xlvij. & Ang. in l. qui certarū. ff. de uerb. ob. ad fū

a. S. duo fratres]

hoc uoluist gl. in d. l. qui testamento. & Et ibidem ad hoc sentit Bal. in l. j. antepe. col. uer. itē claudice do. Alex. de Secundus causas est, quod conditio est impossibilis. Imol. in ix. char. & in d. s. bidū. Iudicium est, quod conditio est impossibilis, sumus in regula iuris, quod gesta contra legem sunt nulla, l. non dubium. C. de legibus. Facit l. ff. que sententia fine appellatur. Et quia per sententiam quasi contractum, l. i. s. idem scribit. ff. de pecu. Eti impossibilitas uitiat contractum, l. non solum. ff. de act. & obl. Et dispositio facta de contractu, trahitur ad quasi contractum, l. apud Iulianum. in fin. ff. ex qui. cau. in pos. ea. ¶ Obstant duo. Primum tex. in d. l. j. ff. de conditio. insti. ubi conditio impossibilis in ultimis voluntatibus non uitiat, sed uitiat & reficitur, & sententia ex quiparatur ultima voluntati, l. non est mitum. ff. de pig. ac. Et huic rationi acquiescit Lu. in l. impossibilis. de uerb. oblig. Sed responderi ibi Alex. quod illud sententia ex quiparatur potius contractui, per d. s. idem scribit. Vnde uide mus, qm̄ sententia est stricti iuris, l. &

b. Stricti iuris]

ibi Doc. C. si plu. una sen. Et sic in sententia fit stricta interpretatione, sed in ultimis voluntatibus, fit larga, c. cum dilectus. de dona. ¶ Obstat text. in c. cum Apost.

3 dilecti. uersus fi. de do. & contu. ubi t

si iudex mādat, ut compareas tali die, & hoc sit impossibile, non uitiat præceptum: imo teneris alia die comparere. Et huic objectioni acquiescit etiam Lud. in d. l. impossibilis. Respondet Imol. in d. l. j. quod illa tex. loquitur, ubi accidentaliter superuenit impossibilitas, putat circa angustiam temporis, uel uiarum discrimina, non autem circa conditionem: at

suspensiua, & emptio. Insti, de contrahen.empt. Vnde ualuit arbitramentum sub conditione resolutiua, puerum quis intra mensem dixerit se grauatum, fiat cōpromissum in arbitris nouos, ut ibi, & in consil. praecedenti. Et adde, quod sententia, qui furum fecerit, sit excōmunicatus, si furum ab homine, est conditionalis: secus, si à statuto. Bal. in c. quo ad translationē ult. col. de offi. leg. Et ista sententia hominis, Excommunicato te, si furum feceris, non trahitur retro, quātum ad uinculum: quia est potestatia. l. postor. & l. qui balneum. ff. qui po. in pig. ha. post factū sumit effectum: causam tamē formalem sumit tempore pronūciatiōnis. Et quantū ad hoc, spectamus principiū, tanquā fundamētiū: alle. not. in c. prēterea requisisti. de appell. Tu uero de hoc, an & q̄ dies conditionis extantia trahatur ad diē sententiā, distingue, ut per Imo. post Gui. i. cle. pastoralis. ix. col. uer. querit hic Gui. de re iud. & ibi Car. in prī. iij. col. uer. quaro circa hoc. Et ista sententia, Condemno te ad dandum, sicut, uel fm quod consueuerunt tui antecessores, non est conditionalis. Bal. in l. eū. qui. s. Julianus. ff. de constit. pec. Et ualer ista sententia, Pronuntiatio in terios diuorum, dōnece uero iustitia accusatori placuerit. Inno. in c. de illa. de diuor. Et ibi extollit Car. & Alex. de Neu. Et ualer ista sententia, Absolu te à iuramento, ita ut non intelligaris absolu tus, si non probaueris contractū usurarium. Bal. in c. iij. col. de iureiu. alle. l. prator. s. controvērsia. ff. de dam. infec. & l. uulg. ff. de adm. tu. Et de sententiā, si actor probauerit, ponit remisētiū. Lud. in l. admonendi. ix. col. de iureiu. Et de conditione resolutiua, q̄ uerit, uide latè Alex. post alios in Liudex. pe. col. ff. de re iud. post Bar. ibi, quē ultra Alex. extollit Abb. in proposito in c. in literis. ante med. in uer. & in tantū hoc est uerū. de off. dele. Et de sententiā, Condemno, uel absolu, prout quis ex actis uenit condemnandus, uel absoluendus, dixi in c. cūm uenerabilis. de excep. Et scias, q̄ Ang. de Are. in d. s. biduum. iij. col. conatur inducere illum tex. cōtra alios, q̄ nō ualeat sententiā sub conditione extrinseca.

a. Extrinseca] Adde Paulum de Cast. in cons. xv. incip. Pro clario ri examinatione.

b. Sententiā iniūta] Adde tu, & Inno. i. c. qui ple rig. de iniū. eccl. dixit, q̄ sententiā iniūta non obli gat in foro conscientiā e. Et idem dixit loan. An. c. qd̄ sicut, de elec. Flo. in l. cum pūtare, ff. eric. in princ. Bald. in authē. ad hoc. C. de usū. i. pe. col. in uer. item dubi tatur. Adde etiā do. Abb. in c. j. de conceps. prēben. in l. col. in uer. secundo casu, ubi dicit, quod si sententia est declaratoria, utpūt q̄ sententiā est lata pro uno, & adiu dicātū est ei be-

504

stūtex in uerbo, per interpretatiōnem, quod significat fictiōnem: & sic nō consentit uerū: & est consensus nō appellandi, non autem soluendi, uel promittendi. Idem Bald. in d. lab eo. post princ. quia h̄c deficit consensus, cūm non praesertim simul: quia uictor statim cōficiat, uictus autem post de cendit. ¶ Considera, quod etiā post descendit uictor cōsentit: & uerum est dicere etiam tunc ambos cōsentire, nō intelligas Bal. quod nō consentiūt simul, id est, facie ad faciem. Idem etiam Bal. in l. eos. s. ne temerē. in fin. C. de app. dicens, quod neq; absolvitoria, nec condemnatoria producit naturalē obligationem: quia deficit principia productiua naturalitatis. Idem Bal. in l. ex hoc iure. pe. col. ff. de iust. & iur. dicens, quod si sententia fundatur super opinione, seu prāsumptione boni & aequi, tamen ueritas est in contrarium, non oritur obligatio naturalis: secus, si uerē super bono & aequo, ut latius per eum. Cum istis concordat Bal. in l. pe. col. ff. de condi. inde. & in l. cūm quis. antepe. col. C. de iū. & fac. igno. dicens ex sententiā condemnatoria oriū solam obligationem ciuilem, cui lex dat auxiliū & fo mentū, quod contra eam nullā oritur exceptio. Et ideo Abb. in c. iij. col. uer. sed circa prēdicta. s. t. prox. fir mat, q̄ uictus per sententiā iniūtam, qua transiit in rem iudicatā, prescribit etiam contra uictorē non petē tem intra xxx. annos. Sed q̄ imo inducatur obligatio naturalis, firmat Bar. in l. Julianus uerum debitorē. xj. col. uer. quid ergo dīcendit, ff. de condi. inde. non ex cō sensu, qui, cūnū ad hoc, nihil operatur in sententiā, ut ibi per eum paulo antē in uer. mihi neutra istarum. Sed quia sententiā inducit naturalem obligationem ex aequitate iuris gentium, qua est, ut maiorib. indicantib. pareamus, c. i. de maior. & obe. cum simili. Sed ista uerba Bar. intellēguntur de quadā naturali iata: sed ue ra oriens ex cōsenſu nō inest in sententiā, cūm iudicū reddatur in iugitu. Ita Imo. in l. i. col. ff. de fidei. Et est naturalis facta, q̄ potuit appellari. Sed ubi non potuit, nulla est naturalis, fm cum. Vel, fm Salic. in d. Julianus. naturalis non oritur ex cōsenſu accōmodato prōlationi sententiā, neq; ex aequitate iuris: sed ex eo, quia prouocans ad iudicium & pronoscens uidentur cōsentire, ut causa iudicialiter agitanda terminetur per sententiā. Ex quo mutuo cōsenſu resultat quidā quasi contractus naturalem inducens: arg. l. iij. s. idem scribit, ff. de peculio. Considera: quia cōsenſerunt in iudicē, ut iudicare, nō ut sic iudicare. In simili fuit dictum in c. praecedenti. Et ideo de cōsenſu uicti non ap paret clara reiteratio. ¶ Prēterea istud non infert, q̄ sententiā inducat naturalem, sed ipse quasi cōtractus. Ideo indistinctē tene cōmūnem op. quia sicut absolvitoria iniūta non tollit naturalem, d. l. Julianus. ita condemnatoria iniūta eā non inducit: ex quo sequuntur magi effectus, prācipue respectu conscientiā, ut traditur in c. quis. pleriq. de immuni. eccl. Vbi uero sententiā est iniūta, prāsupponit naturalem inesse ex ipsa materia causante sententiā. Ideo sententiā eam non germet. Dixit tamen Ludo. in repe. l. j. in fin. ff. de condi. inde. q̄ si partes exp̄r̄e approbaret sententiā, bene oriretur naturalis uera: alia transit cū cōmūni. Et hac nota: q̄ clariss. nō inuenies. ¶ Adde, quā dixi in c. cūm inter. in princ. s. eo. ¶ Propter difficultatē huius tex. in uer. taliter. & in uer. & quia ab initio, redditur dubium Inno. dīctum h̄c, satī tritū, ad limitationem l. ad solutionē. C. de re iud. dū dixit, q̄ recipiens terminū, sicut uideatur renunciare appellatiōni interpolatiōni, nō in interponenda. Et sequitur dictum Bar. in d. lab eo. Símile est, quod dixit Inno. in c. accēdētibus. post princ. de priu. Cum istis cōcordat Bal. h̄c per

petierit, sed simpliciter receperit non contradicēns. Et hoc dictum Inno. sequitur etiam Imo. in l. iij. s. si quis condēmnat. ff. de re iudicē. & But. Abb. Imo. & Domi. in c. gratum. de offic. deleg. & Lud. in rub. de arbī. xxvij. col. uer. subsequenter quaro. & Flor. in d. l. ad solutionē. Et idem not. Hostien. in c. significauerunt. de testi, quem sequitur ibi Abb. in fin. post loan. An. & alios. Et dicit Card. uersus fin. quod hoc est nota. dignum. Est uerum, quod Ang. de Aret. in l. cūm ex causa. i. col. ff. de appell. reprobat Inno. h̄c, secutus gloss. in d. l. ad solutionē. quia non potest dari ratio differentiæ: nec plus debet posse operari tempus datum ad appellandum, quām ipsa appellatio. Imo. à pari iudicantur: gl. in l. j. in princ. ff. nō. app. pen. & in l. furti. ff. de infā. Vnde sicut per actum contrārium renunciatur ipsi appellatiōni interposita, d. c. gratum, ita temporū dato ad appellandum. Tamen sequere Inn. cuius opin. est communis, ut etiam per Phil. in c. dilectio. x. col. de app. ¶ Limita † primō, dum modō, ut dixi, recipiat terminū ad mandatum iudicis: secus, si spontē petatur: quia tunc renunciari pertinet etiam appellatiōni interpolantiā, secundum prādictos. Et idem not. Abb. in c. sollicitudinem. ad fin. de appell. & Domi. in c. fin. s. j. de app. in vj. ubi tamen consoluit, quod etiam recipiens simpliciter terminū, protestetur, quod sit saluum ius appellatū, super quo uult deliberare. Et hanc limitationem tenent etiam Doct. statim allegandi. ¶ Limita † secundō & fortiter, nisi ille, qui simpliciter recipiat terminū, ut obediat, habeat ex talis receptione expedire actum executiū condēnationis: putā ad soluendum id, in quo est cōdemnatus: quia renunciari appellatiōni etiam futura. Ita Domi. in d. c. gratum. & But. & Abb. h̄c, & Rota post loan. de Lig. de renunc. s. j. in nouis: & Abb. in d. s. sollicitudinem. Nic. Myl. in repertorio. fol. iij. in fin. Contrarium tenent hic Imo. per istum text. in uer. taliter, ubi prāsupponit, quod ante x. dies iste potuisse appellare, & tamen accep tauerit terminū ad se purgādū: quod propriè respiciebat executionem sententiā. Et est uerum, quod ista inducīo possit evitari, ut h̄c per Ab. in v. col. dum dat intellectū ad istum text. quod fuerit unica sententiā, & quod imo Papa in isto uer. non sentiat istum potuisse appellare, tamen opin. Imo. sequitur diligenter Aret. in d. c. significauerunt. iij. col. probans, non impunitari huic acceptanti terminū: secus, si petiūt. Inducit inter alia c. suborta. j. eo. & ibi Doc. ubi qui iudicat inter duos super re pertinenti ad ipsū, non prāiudicat sibi: quia hoc facit ex necessitate officij: ita iste coactus parēre iudicē, quo usq; appellabit, non uidetur furi suo renunciare, sed uelle interim delibera, appellādū sit, an non. Facit dictum Bartol. in l. j. s. hoc interdictum. ff. quod ui. aut clām. ubi dicit, quod si ex forma statuti cōtra instrumentum nulla potest opponi exceptio, potest soluens postea repetere per contradictionem indebit: quia non uidetur renunciās iuri suo, ex quo cogebatur prācīsē soluere: & probat in c. debitores, de iurei. Facit ab arbitrī. cum si. de offic. deleg. ubi succurrunt facienti actū ex necessitate. Non obſt. iste text. ibi, sponte ab initio. ubi acceptatio termini dicitur actus spontaneus. Ergo debet operari idem, quod operatur terminus à parte petitus. Quia responderet Aret. dupliciter. Pri mō, quod in ista acceptatione sunt duo: Vnum ipsa acceptatio termini: aliud acceptatio brevioris termini. Primum fuit necessarium, ex quo lata fuit sententiā: secundum nō erat necessarium, quia poterat dicere pars, terminus est nimis brevis, c. de dila. Et ideo solū illo respectu terminus dicitur sponte receptus. Secundō responderet, quod līcet dicitur receptus sponte aliquo respectu, quia pars appellando poterat evitare hanc assignationem termini, tamen non dicitur ita spontaneus actus, sicut si pars peteret ultra terminū à iudice: quia hoc ultimo casu actus est spontaneus absolutē: in pri-

mo est necessarius inspecto statu prāfenti, ante quām quis appelleret: sed spontaneus propter facultatem appellandi, quam habuit ille, prius quām assignaret terminus, & prius quām acceptaret. Non est ergo distinguendum inter actū executiū sententiā, & alium actū: sed utrum quis petat terminū, uel recipiat: & sic ad mandatum iudicis, an sponte, secundum ipsum. Sed certē negari non potest, quin iste text. ibi, & qui ab initio. & ibi, nō audietur appellans. fortiter urgeat contra Inno. & sequaces, quod imo recipiens sponte terminum in actu executiū grauaminis, uideat renunciare appellatiōni interpolantiā, tanq; faciens actū spontaneum: & ita importantē cōfessum ultroneum, sicut si petiūt terminū: & in illo, qui petiūt, non habet locum dictum Inno. ut in l. i. limita. Ergo nec in isto. Nō dicas, prout aliqui s. allegati, quod uerū Sponte, denotet istum cōdemnatum petiūt hunc breviore terminū: quia ista stant simul, quod aliud sit petere, & aliud datum recipere sponte, & tamen receptio interpretatur spontanea, attento prāfenti statu. Nam eo ipso, quod uerbis acceptat, semper uidetur sponte acceptare. Vnde nō sine causa propter istum text. multū se intrat Inno. h̄c. Nec dicas, quod text. non negat, quin potuerit appellare intra decem dies, à sententiā lata secundo loco in ciuili, sed q̄ non potuit appellari à breuitate temporis sponte recepti: quia per hoc non saluare Inno. & sequaces uolentes simpliciter, quod acceptans terminū adhuc possit appellare. Sed uideretur dicendum, quod aliud sit recipere ab cōdītione sub solo silendo. Et ita loquatur uer. taliter. Aliud sponte. Et si loquatur uer. & qui ab initio. Et hoc modo limitabitur Inno. non solum in petente terminū, ubi s. in l. i. limitatione, sed etiam in acceptante non simpliciter, sed sponte, id est, uoluntariē & approbatuē: quo casu uidetur renunciare appellatiōni interpolantiā. Et saluatibus ista secunda limitatio, ut habeat locum in eo, qui exp̄r̄e appobat assignationē termini, quamuis non petiti: sed impugnations facta ad ipsam procedant, quando semper assignatur ei terminus, cui nō contradicit. Et ad istum text. in princ. in uer. xx. dies sine contradictione recipiēs iuncto uer. taliter. ubi innuitur, quod iste recipiens terminū poterat appellare post receptionem intra decendum. Respondebitur, ut h̄c per Abb. in uer. si uero intelligimus, post Bu. h̄c, dando intellectū, quod iste text. ponat unam tantum fuisse sententiā: & quod imo Papa in isto uer. non sentiat istum potuisse appellare, tamen opin. Imo. sequitur diligenter Aret. in d. c. significauerunt. iij. col. probans, non impunitari huic acceptanti terminū: secus, si petiūt. Inducit inter alia c. suborta. j. eo. & ibi Doc. ubi qui iudicat inter duos super re pertinenti ad ipsū, non prāiudicat sibi: quia hoc facit ex necessitate officij: ita iste coactus parēre iudicē, quo usq; appellabit, non uidetur furi suo renunciare, sed uelle interim delibera, appellādū sit, an non. Facit dictum Bartol. in l. j. s. hoc interdictum. ff. quod ui. aut clām. ubi dicit, quod si ex forma statuti cōtra instrumentum nulla potest opponi exceptio, potest soluens postea repetere per contradictionem indebit: quia non uidetur renunciās iuri suo, ex quo cogebatur prācīsē soluere: & probat in c. debitores, de iurei. Facit ab arbitrī. cum si. de offic. deleg. ubi succurrunt facienti actū ex necessitate. Non obſt. iste text. ibi, sponte ab initio. ubi acceptatio termini dicitur actus spontaneus. Ergo debet operari idem, quod operatur terminus à parte petitus. Quia responderet Aret. dupliciter. Pri mō, quod in ista acceptatione sunt duo: Vnum ipsa acceptatio termini: aliud acceptatio brevioris termini. Primum fuit necessarium, ex quo lata fuit sententiā: secundum nō erat necessarium, quia poterat dicere pars, terminus est nimis brevis, c. de dila. Et ideo solū illo respectu terminus dicitur sponte receptus. Secundō responderet, quod līcet dicitur receptus sponte aliquo respectu, quia pars appellando poterat evitare hanc assignationem termini, tamen non dicitur ita spontaneus actus, sicut si pars peteret ultra terminū à iudice: quia hoc ultimo casu actus est spontaneus absolutē: in pri-

obseruare,cùm nō sit sūpensa per appellationem.But. post Imol.in c.olim.lo iij.iij.col.de resti.spo. maximē, si protestetur se appellationi non renunciare:& quia timent, an excommunicatio teneat, eam in dubio obseruat. Et idem Imol.ibi in not. Et ubi excommunicatus nullum actum facit, sed tollerat simpliciter excommunicationem, protestatio non est de essentia:secus, ubi facit actum positivum obediendo, ut ibi per Abb. in iij.col. ¶ Limita etiam text. in d.l.ad solutionem, dum modō dilatio fuerit ex certa scientia: secus, si per errorem.Bald.& Salic.ibi, per l. sed & si quis. §.fin. cum ibi not. ff. si quis cau. Et ad illam legem addet etiam not. dictū Ro.de resti.spo.xij.in antiquior.ubi dicitur, quod si spoliatus dat terminum spoliatori ad restituendum fructus rei restituta, potest spoliator agere postea petitorio, licet dicit spoliatus. Nō sum plenē restitutus. Mōuetur per d.l.ad solutionem, quia dando terminum uidetur renunciare illi exceptioni. Addet etiam ad d.l.ad solutionem, quod etiam si non dominus, sed eius procurator perfid dilationem, censetur renunciatum appellacioni in præjudicium domini, secundum Aegi. decisi. cxxxvij.procurator. De comparente autem coram iudice ad quem, an & quando uideatur renunciare appellationi interposita, dixi per plures fallentias in c.gratuit. de offic. deleg. in c. cùm uenisset, de testi. Et per hæc poteris apostillare apostillantes d.l.ad solutionem. ¶ Quadrimestre, de t quo hīc, potest prorogari etiam sine causa, licet non arctari sine causa, & gravatus ex hoc potest appellare.Abb.hīc. Addet Ang. in l.debitoribus. ff. de re iudic. & lac. de Belui. in §.i.in authent. de exhib. re. Collat. V. Facit gloss. in c. querenti. de offic. deleg. in uerbo, quadrimestre, ibi, alias non debet arctari a contrario sensu. Dic contrā, secundum Paul. de Cast. & Alex. in l.iij. §. si quis condamnatus. ff. de re iudic. quia prorogatio & coarctatio aequiparantur in proposito, l. §. ff. co. tit. Pro hoc: quia ubi disponitur contra regulas iuris in causa fallentia, debet exprimi causa illius fallentia, l. §. in fin. cum gloss. & ibi Bart. ff. de in ius uoc. Vnde gloss. in d. §. si quis. intelligitur, ubi iudex in prorogatione expressit causam, qua quāmis non sit iusta, tenet prorogatio, si non appellatur. Ita Alex. ibi, dicens, non posse aliter saluari Abb. hīc. ¶ Habens t istud quadrimestre, & omnem aliam dilationem legis causa miserationis, tenetur facit dare de soluendo in termino. Abb. hīc eleganter. Et sequitur simpliciter Franc. de Aret. in l. ita stipulatus. xxx.vij.col.uer. & at. tente. de uerb. obl. Addet text. in l. si cōstante. §. quoties. ff. fol. mat. Et limita, secundum Ang. & Imol. ibi, & Imol. in l. iij. in prin. eod. sit. hoc esse uerum in dilatione concessa à lege causa miserationis ad soluendum: secus in alia dilatione, quæ inest obligationi, uel ex conuentione, uel naturā contractus: quæ quomodo differant, late ponit Bart. in d.l. ita stipulatus. penul. chart. ibi, quid dicemus. de uerb. obl. Nam in illis satisfatur causa cognita, scilicet superueniente iusta causa suspicionis, alias non, l. in omnibus. ff. de iudic. iuncta l. si creditores. ff. de priu. cred. Et licet Alexand. in d. §. quoties. in lect. antiqua, reprobat hanc limitationem, tamen in additionibus nouis sequitur eam, respondens dupliciter iuribus antea alleg. quæ in uoce referam. Primo ex doctrina Bald. in l. uniuersa. C. de preci. imper. offe. ubi dixit, quod habens à lege dilationem, non debet cauere, uel facit dare, nisi in causibus à iure expressis. Et si erunt in illis iuribus. Secundò respondetur, quod aut uolens ut legatione legali, est suspectus, & causa cognita præstet cautionem cum fideiassore, d.l. in omnibus. Aut non est suspectus, & sufficit simpliciter cautione nuda, secundum Cy. in l. ad fin. C. ut in pos. leg. Et probatur in l. diuortio. §. interdū. in princ. ff. fol. mat. Et generaliter, quando habens dilationem teneatur facit dare, uide latè Bald. in d.l. uniuersa. & omnino Ang. in d.l. in omnibus. Dicit Bald. in d. si debito-

509 De sententia & re iudicata.

510 c. quod

in d. §. in uenditione. Et dicit Bal. in l. i. C. si uen. pīg. aga. ad consul

tationē,

quod si nuncius retulit esse tantum in bonis debitoris,

& erat plus, iste error discussonis non

uitat. Dic contrā, secundum Imol. in

d. §. in uenditione, per illum text. iun-

cta. l. non dubium. C. de legi. Pro quo

facit: quia, secundum Alex. ibi non est

uerum, quod ordo illius §. respiciat fa-

uorem partis condemnata. Utilius e-

nim est si executionem prius fieri

in nominibus debitori, quā in bo-

nis mobilibus, l. magis puto. §. ne pa-

sim. ibi, quærere. ff. de reb. eorum. Et ui-

detur potius d. §. posuisse formam. Br-

go commissio executionis, tanquam

habens in se expessum errorem iuris,

est nulla. sicut de citatione dicit glos-

in c. uen. de accus. & Inno. in c. pra-

terea, de dilat. cum concord. Et ultra

cum adduco: quia text. in d. §. in uen-

ditione. ibi, quod si nulla, loquitur cō-

ditionaliter. Ergo dat formam. Bald.

in authen. matri & auia. iij.col. C. quan-

do mu. tut. off. fungi pot. dicens, quod

in ij. parte, chart. xij.

¶ Est nulla] Ad-

de do. Soc. in con-

silio clvij. incip.

vis in processu

sententij, & con-

silijs. uer. secu-

daratio est, quia

in ij. parte, chart.

xij.

1. si debitorij. Et ibidem uide ad hoc omnino do. locupletem, hoc non præcipiet. Si autem est suspectus de fuga, der fideiul. forem, aut subeat carcerem, secundū eum. Et circa dictos decem dies dan- dos debitori confessio, uide omnino Firma, in report. in uerbo, debitor si uens. in v. col. in uer. debitor confessio. Et quod not. Aret. in l. ita stipulatus. ponens, quod si iudex uidet confusum posse tunc soluere, non debet ei assignare terminum. Alleg. gloss. & Bald. ibi, & Bald. & Moder. in d. §. quoties. Vtrum autem quadrimestre, de quo hīc, faciat, quod interim non currat annus, de quo in authent. hoc amplius. C. de fideiul. uide Bald. ibi in ff. col. uer. sed ego quarto. ¶ Non t deuenitur ad capturam habentis sufficientia bona: gloss. trita in l. iij. §. tuores. ff. de suspect. tut. Abb. hīc limitando mate- riaria. Illam gloss. sequuntur Bart. & Bald. ibi, & in l. i. C. qui bon. ced. poss. & Bart. & Ang. in l. nemo carcerem. C. de exaq. trib. lib. x. præter quām in casu illius legis. Illam gloss. sequitur etiam Bald. in l. etiam. vj. col. uer. sed nunquid abbatista. C. de exec. rei iudic. & in l. i. in fin. C. de iuris & fact. ignor. & in l. ordo. ult. col. C. de exec. rei iudic. & in l. fin. ff. de in ius uoc. & Ang. in l. debitoribus. perrationem illius text. ff. de re iudic. & Bald. in addi- Spec. in tit. de exec. sententia. in princ. & Imol. in c. Odoardus. in v. col. uer. & aduerte, quatenus dictum est. de sol. & Paul. de Cast. in l. iij. ad fin. §. ff. de re iudic. licet t subdat, quod per statuta prouidetur, quod etiam ha- bens bona poscit capi, nisi eis cedat, ut etiam dicit Ab. hīc, & in c. lator. in princ. de pigno. Illam gloss. approbat etiam Alex. consil. milii ccxcix. Circa primum dubium. in fin. & pulchri Lud. consil. ccxlj. Spectabilis domini. iij. col. uer. & dicitur autem secundū. Et respon- det ad l. i. C. qui bon. ced. poss. dicens, condemnatos, ni- si boni cesserint, detruendos in carcerem: quia sup- plet ex sententia dicta gloss. scilicet facta prius bonorum excusione. Et ita etiam responderet ad gloss. in au- thent. de fideiul. §. quod autem, uer. sed hæc quidem: in uer. cedere. Collat. j. Ad hæc uide etiam Bald. in l. con- sentaneum. vj. col. uer. quārō unā cum But. C. quomo- do & quando iud. Dixit tamen Imol. in l. à diuo Pio. §. in uenditione. ff. de re iudic. quod si uere solum bona, uel Codicis, estet falsa gloss. in d. §. tuores. per d. l. cum gl. C. qui bon. ced. poss. ubi habens bona subiit carcerem, nisi eis cedat. Sed saluat illam gloss. de iure nouo, per text. in §. quod autem, in authent. de fideiul. ubi credi- tor cogit recipere in solutum bona, quæ sunt de me- moribus bonis debitoris. Sed Salic. in l. & cum filij. C. qui bon. ced. poss. ubi habens bona subiit carcerem, nisi eis cedat. Et probatur in l. diuortio. §. interdū. in princ. ff. fol. mat. Et generaliter, quando habens dilationem teneatur facit dare, uide latè Bald. in d.l. uniuersa. & omni- no Ang. in d.l. in omnibus. Dicit Bald. in d. si debito-

Felin. iij. pars.

In l. ab execu-

tionē] Et ibidem

ad hoc uide do.

Alex. de Imol. &

adde Bal. i Marg.

in uer. appella-

tio. uer. xxv. & in

Panor. hīc in ix.

col. cum iij. seq. et

paul. de Cast. in

consil. xxv. & in

consil. cccxxv.

Quidam

14 Quidam petijt, quod t̄ cauti aduocati nunquam pertinet pronunciari super executione instrumenti, ne appetetur à pronunciatione: sed petunt realiter execuqui. Cum istis concordat Sal. in d. l. ab executione, quia re possunt cōpetere nouæ defensiones, & etiam antiquæ, quæ possunt aliquid post sententiam opponi, iuxta l. j. cum ibi not. C. de iuris & fac. ignor. dum modò taliter pronuncians sit iudex: secus, si merus executor: cuius sententia nulla est, quia cognitionem non habet, ut dixi s. eod. c. de cætero. Idem sentit Bald. in d. l. ab executione, uer. oppono. Ab executorre non appellatur, quando est merus: quia non habet de aliquo cognoscere: secus, si erat mixtus. In contrarium, quod imo à dicta pronunciatione non appetetur, est decisio Spec. & loan. And. in tit. de exec. sententia s. pen. uer. sed, secundum eum, cūm queritur, quia dareret processus in infinitum, & quia sententia de exequendo est pars executionis: ergo ab ea appellari non potest. Idem Cyn. in d. l. ab executione, quia est potius quædā declaratio sententie. Idem Raph. Cuma. in d. l. ab executione, dicens, h̄c esse tantum illud speciale, quod est in dictum per illum l. & per d. l. ab executione. uidelicet ut à sententia executionis appellari nō possit, cūm alijs semper ab executione possit appellari. Idem

a *Idem Bart.* **[a]** Bart. post Odoff. in d. l. ab executione. Et ita consuluit Mar. de Sen. col. xlviij. In ciuitate Lucana. per ea, quæ pro ista parte adducta sunt, licet de adductis in contrarium nihil dicat. Addit ultra ipsum gloss. in terminis in d. l. si in exceptione, s. h̄c autem a quo. in uerbo, datam, ad fin. ibi, quia cūm sit executio persona, non debet appellari. Pro qua adducit ibi Angel. rationem: quia qua ratione regulariter non appellatur ab executione, uidelicet quia non plus grauat, quā sententia in principali, eadem nec ab ista. Idem loan. And. solenniter in addi. Spec. tit. de app. s. in quibus. uer. quinto facit, quod not. Bald. in Spec. de sentent. uer. an pronunciatione, dicens, quod pronunciatio de exequendo est executio, licet non mera. Hanc partem tenet etiam Flor. in d. l. ab executione. Et dicit Bald. in d. s. h̄c autem, quod quando due sententiae sic se habent, quod secunda est executio primæ, si non potest appellari à prima, nec à secunda. Non obſt. ratio Sal. de qua s. quod possint competere nouæ exceptiones: quia responderet Ang. de Aret. tenens hanc partem post Ang. & Iml. in d. l. ab executione. quod illud non negatur, quod in ipsa executione opponere non possit exceptiones, qua possint opponi in executione: sed tam non poterit appellare, iuxta l. à diuino Pio. s. in uen. ditione. & s. si super rebus. ff. de iud. Et dicit Ang. Aret. se uideat hanc partem sibi seruari in practica. Pro qua etiam consuluit Alex. consil. mis. ccxxxvij. Vtis processibus. ff. col. dicens, hanc esse communem op̄i. **¶** Limi-
15 ta primæ, dum t̄ modò super eo, super quo petitur execu-
tio, lata sit aliqua sententia: secus, si nulla: putà, in instrumentis publicis, super quorū executione pronun-
ciatur: quia appellari poterit. Sal. in d. l. ab executione.
16 & Lud. in d. l. v. de uerb. oblig. **¶** Limita t̄ secundò, dum modò ista pronunciatione contineat solum illud grauamen, quod continebat prima: uel quod ex ipsa erat inferendum: secus, ubi ex ista inferretur grauamen nouū: putà, taxatio excessens modum: quia poterit appellari ab ipsa pronunciatione. Ang. pulchritè in d. s. h̄c autem actio, dicens ita practicari de mente. Inn. in c. super eo. de do. & contu. Vult dicere: qd̄ met. cau. dum ad fin. posuit ibi de iniusta taxatione. Et ideo si succumbis semel, bis, & ter, super eodem, si sententia tertia infert grauamen nouum, uel illatum per primam, uel secundam,

potes à tertia appellare, nec dicetur tertia appellatio respectu illius additi grauamenti. Et ita dicit se fecisse iudicari in facto. Et hanc limitationem sentit etiam Spec. in d. uer. sed secundum eum. & loan. An. in d. uer. v. & Abb. h̄c in uer. perperam & iniuste. **¶** Limita t̄ tertio, nisi pronunciatione de exequendo fiat intra tempus, intra quod poterat appellari à prima sententia: quia tūc sicut potest appellari à prima, ita à secunda. Ang. in d. l. ab executione. & ibi Iml. & clariss. Angel. de Aret. arg. gloss. in d. s. hac autem. Et ita possunt salutari gloss. primò allegata, secundum eos. Quibus adde, quod istud uidetur implicare contradictionem: quia si sententia de exequendo est executio, ut dictum est, non debet fieri intra decendium, l. furti. s. j. ff. de infâ. Ita pungit Bald. in l. h̄c autem. An autem in casu istarum limitationum debet appellari exprimere causam, dicitur paulo pōst ueris. oportet exprimere. Dum tractat Abb. ad quem appellabitur, signa illud uerbi, quod eo casu, quo per modum appellationis non posset conqueri de iniqua executione, tamen potest quādōq̄ implorari officium ipsius iudicis exequenti: quia hoc extollit Angel. de Aret. in d. l. ab executione, antepen. col. dicens, hoc esse regulare, quod quoties deficit aliquid remedium ordinariū, ut est appellatio, l. j. in princ. ff. de app. à quum est subuenienti agenti: & implorari potest officium iudicis misericorditer. gloss. in rub. ff. de interrog. act. & per eundem Ang. Insti. de act. in princ. & s. præterea, quod officium subuenient contra iniquitatem, l. planē. & l. fi. & utrobicq̄ Bart. Bald. & Ang. ff. de peti. h̄c, cum suis concord. Et feruenterista practica, quando ipse iudex exequitur, ut in dictis locis. An autem possit appellari à iudice dictum officium denegare, dixi latè in c. exceptio. nem. de except. **¶** Oportet t̄ exprimere causam in appellatione ab executione excessiva. Abb. h̄c post But. quia est interlocutoria, uel habens uim interlocutoria. Alle. Bart. in d. l. ab executione. & not. Bald. in d. l. ab executione. Et debet nominatim exprimere grauamen, non in genere, ut postea subdit Abb. h̄c ad fin. Sed contraria, imo est interlocutoria habens uim diffinitiuæ. Ang. latè in l. v. in princ. de uerb. oblig. Ergo non uideatur necessaria expressio causa. Bald. in l. minoribus. C. de his, quibus ut indi. Card. in cle. appellanti. in fin. de appell. cum concord. quia regulariter, ut diffinitiuæ, ut dixi s. in rubr. iij. col. Lud. consil. xli. fatetur contrarium, sed dicit fallere in ista, quæ licet habeat uim diffinitiuæ, tamen requirit expressionem causa & modi excessus. Pro hoc facit, quod not. Ro. de appell. xlv. in nouis, dicens, quod de excessu executionis in dubio non presumitur, nisi doceatur. Et quod iudex datus super cognitione excessus non statim inhibet: pro hoc etiam facit: quia est presumptio contra appellantem propter au- thoritatem rei iudic. Vnde etiam si esset propriæ diffinitiuæ, isto casu debet exprimi causa in appellatione, c. cūm speciali. s. porro. & ibi not. j. tit. prox. & not. in c. Romana. s. si autem, de appell. in vj. ubi est gloss. reaumpta per Phil. in d. s. porro. v. col. uer. ex prædictis not. quod licet cum istis concord. Abb. in c. cūm super. j. col. j. eo. per illum text. in simili, ubi quando textus appellat pro suo interesse, debet exprimere causam: quia est materia, in qua regulariter non appellatur. Not. Bart. in l. à sententia. ff. de appell. Ad idem, quod not. Abb. in c. iij. ad fin. j. tit. prox. dicens idem de appellante à correctione excessiva. Et ista ratio corroborabit etiam paulo infra, in uer. nihilo minus. Et hanc partem tenet etiam loan. de Ana. d. consil. xxvj. In causa nobilium, in princ. firmans, quod eo casu, quo potest appellari, dicens ita practicari de mente. Inn. in c. super eo. de do. & contu. Vult dicere: qd̄ met. cau. dum ad fin. posuit ibi de iniusta taxatione. Et ideo si succumbis semel, bis, & ter, super eodem, si sententia tertia infert grauamen nouum, uel illatum per primam, uel secundam,

late

514 c. quod
fin. ubi dicit formaliter, quod quando appellatur in causa bus à iure prohibitis, & aliquando specialiter permis-
sas, necessaria est expressio causa. Alleg. Innoc. in d. c. pa-
storale. Et ideo confutuit, quod in appellatione à no-
torio debet exprimere causa, cūm regulariter in eo sit pro-
hibita appellatione, c. cūm speciali. s. porro. de appell. in
vij. Et cum istis concordant etiam alij, de quibus altâs.
¶ Non obſt. arg. factum in contrarium de precepto de
residendo: quia concedo presuppositum & maiorem
argumenti, sed negatur minor. Nam quicquid dixerit
Abb. antiqu. in d. c. peruenit. dicendum est, quod in ap-
pellatione à sententia interlocutoria habente uim dif-
finitiuæ, est exprimenda causa: sicut si appellaretur ab
interlocutoria mera; & quantum ad hoc, non regulatur
ut diffinitiuæ, quando per ipsam non finitur iurisdi-
ctio iudicis: nam exprimendo causam posset esse, quod
iudex ea uisa reuocaret sententiam, ut potest in interlo-
cutoria, per c. cūm cessante, de appell. Et iurisdictio non
finitur per preceptum de residendo. Ideo cūm sit reuocabile, non regulatur, quo ad hoc, ut appellatio à diffi-
nituæ, prout declarat aperte Abb. in d. c. peruenit. pen.
col. uer. sed si talis interlocutoria, subdens, quod ubi es-
si interlocutoria habens uim diffinitiuæ, per quam fi-
nitur iurisdictio, tunc non est necessaria expressio
causa, ex quo non potest reuocari, c. significantibus, de
offic. dele. Et appellans potest consequi iusticiam cor-
ram iudicem ad quem, & in proposito nostro sententia
de exequendo non facit finire iurisdictionem iudicis.
Ergo necessaria est expressio causa. An autem sit ue-
rum, quod dicit Abb. de interlocutoria finiente iurisdi-
ctionem, tangam in frâ. Nec dicit text. in d. c. peruenit,
quod ille appellans à precepto de residendo, non ex-
pressisset causam, sed uidebat appellasse causa fru-
stratio dilationis. Vnde possibile est, quod expresse-
rit causam in se iustam, sed tamen per calumniam, &
causa frustrandi, & differendi iudicium, uideat in simili.
Innoc. in c. post electionem. in fin. de conce. præben. de
eo, qui repellit ab executione, quæ de se est iusta, sed
per malitiam eam opponit. Non dicas, quod illa erat
intra annum prosequenda appellationis. Vnde non
poterat dici habere animum differendi: quoniam imo
per hoc non cessat presumptio malitia. Probatur: quia
perseuerabat in non residendo, ut expressè dicitur in fin.
quo casu clericus non residens semper presumitur in
malitia, ut expressè dicit Innoc. in c. fin. post princip. de
eo, qui mit. in poss. cum concord. à me datis in c. dilec-
tus. lo. iij. in vj. conclu. de script. Et dicit loan. An. in d.
c. peruenit. super uer. uideatur, quod illud uerbum Vi-
deatur, exponit scilicet tibi, uel afferis. Et sic non affir-
mat Papa, quod sic uideatur sibi. Et postea subdit,
quod potest etiam exponi. Videatur, id est, Præsumatur,
donec appellationem iustificet, secundum Hosien. qui intelligit, quod ille expressit causam probabilem,
puta quod ibi non poterat securè morari, per c. ad sup-
plicationem. de renunc. Ecce ergo, quod secundum
istos, fuit expressa causa: & sic illud de frustratione &
dilatione, quod dicitur ibi in tex. non infert, causam pro-
babilem non fuisse expressam, sed infert eam fuisse ca-
use de appellationi, nisi legitima causa in ea exprimitur.
Idem not. Phil. in d. c. iij. in fin. de appell. Et dicunt
Bald. & Salic. in authent. hodie. C. de appell. quod tertiò
appellans pro suo interesse, non tantum debet ex-
primere causas, sed eas iustificare, saltem semiplenè,
ante quād ad ulteriòra procedatur. Allego gloss. in l.
iij. in uerbo, iudicio, cum gloss. seq. ff. de appell. reci. & est
text. & ibi Ang. & Raph. in l. j. ff. de appell. reci. not. Ang.
de Aret. in l. à sententia. in princ. ff. de appell. Alleg. Bal.
in l. fin. circa med. C. de edict. diui Adrian. toll. ubi dixit,
quod quoties aliquis uult admitti in quocunq̄ iudi-
cio pro suo interesse, debeat saltem semiplenè docere
de eo. Facit etiam consil. Lud. cccxliij. In proposito. in

Felin. iij. pars.

y 3 late

latè, quòd ubi quis exerceret actum regulariter vetitū, sed certis casibus permīssum, debet exprimere se esse in uno ex casibus permīssis. Ad idem, quod dixi i. c. prox. vii. col. ver. dum doctores. ponendo, quòd index, qui recedit ex causa à poena iuris communis, debet illum causam exprimere, & est in proposito expressio causa magna importantiā, ut hīc per Abb. in tota ult. col. quia si non exprimitur, non suspenditur executio. Item expressio denotat modum excessus. Et ex his uideatis esse iustificatam opin. Innoc. in d. c. pastoralis, & Abb. hīc cum concord. quicquid dixerit Ludo. in d. l. v. de uestib. oblig. Et est sublata etiam alia ratio sua, dum dicebat frustra requiri expressionem causa, cùm alias exprimatur, ut iudex possit sententiam reuocare: quod habet locū in interlocutoria, c. cùm cessante, j. rit. prox. Non autem in diffinitiuā, l. quod iussit. ff. de re iudi. ne que in habente uim diffinitiuā: gloss. in c. fin. in uestib., inanes. Item quia etiam nulla causa sublata ex actis iam factis, potest in appellatione à diffinitiuā aliqua causa de nouo deduci. Quæ rationes inferentes non esse necessariam expressionem causa in appellatione à diffinitiuā, uidēbantur, secundum Lud. habere locum etiā in illa, in qua est specialiter permīta appellatio à diffinitiuā contra regulas iuris. Nam per prædicta appareret, quòd licet istæ rationes inferant, expressionem causa non esse de substantia appellationis: tamen alia ratio inferit, quòd iudex non debet appellationem admittere, nisi causa exprimatur in dicto casu ppter præsumptionem fruīlo appellationis, quia prima facie mīlitat contra appellationem interpositam in materia, in qua regulariter non appellatur. Item potest esse alia ratio, proper quam necessariò debet exprimi causa, uidelicet ut iudex possit proriūctionem reuocare, ex quo illa interlocutoria est irreuocabilis, licet habeat uim diffinitiuā: quia gloss. in d. c. fin. in uestib., inanes. non haber locum in interlocutoria, per quam non finitur iurisdictio, ut dixi s. post Abb. d. c. peruenit. Et ista est talis. Fortè etiam posset attentari, quòd ubi appellatur ex causa contra regulas iuris, causa si exprimenda, etiam si apelletur ab interlocutoria, per quam finitur iurisdictio: quicquid dixerit Abb. in c. peruenit. tum quia multi suprà allegati firmant indistinctè, quòd in omni appellatione, etiā diffinitiuā, exprimatur causa, quando appellatur contra regulas iuris: tum etiam per rationem proximè dictam, uidelicet ut iudex videat, an debet deferri appellationi, cùm habeat pro se regulam prohibentem, non deferat, ex quo est materia, in qua regulariter non appellatur. Cogitabis. Et ista omnia bene no. ultra Aret. in d. l. v. ubi simpliciter firmat, quòd in appellatione ab executione debet exprimi causa. Sed non mouetur ratione prædicta: quia appellatione fit contra regulas iuris, uel habeat præsumptionem contra se: sed alia ratione separatisima, uidelicet quia, ut ipse ibi latè tenuit post Imol. in l. s. finita. s. non autem. ff. de dam. infec. sententia super executione est merè interlocutoria, & non habet uim diffinitiuā. De quo etiam dixi s. eo. in rubr. iiiij. col. tractando de præcepto. Quia opin. retenta procederet sua opin. absq; discussione prædictorum, quam etiam ipse tenet, uolēs, quòd ubi appellatur in casu specialiter permīso, exprimenda est causa. Alleg. ea, quæ primò allegauit ibi Ludo. Et ista repone: quia nouissima sunt, & de honore lucrand. Reliqua circa appellationem ab executione proscrive, ut in locis præalleg. Quibus addē, quòd nulla causa est in mundo, in qua non possit appellari ab excessu modi. Bald. in c. licet. uersus fin. de offic. ord. Ideo dixit Bald. in l. iiiij. s. b. executor. ff. de neg. gest. quòd à col. lectorate principis excedente modum, appellari potest. Scias etiam, quòd ubi appellatur ab executione excessu, non potest appellari ab eodem excessu, nisi semel. Angel. de Aret. in d. l. ab executor. iiiij. col. Alleg. Nicol.

de Matt. in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. motum per d.l. ab executione. C. quorum appell. ibi, danda est res parti, pro qua sacer cognitor iudicauerit. Ergo ulterius non appellabatur. Et hoc alibi non reperi, & est notable propter autoritatem istorum, licet dicta uerba intelligi possint de secundo & tertio iudice. ¶ Not. infuper 21 perperduo, quod tam ad hoc, ut nomine alterius possit appellari ab executione, non sufficit mandatum ad lites & causas, iuxta Bart. in l. qui bona. §. si quis. ff. de dam. infect. Et etiam mandatum dicat, quod possit appellaris ab omni sententia diffinitiva, uel interlocutoria, iuxta Bart. & alios in l. initius. C. de procur. Sed requiritur mandatum specificum & individuum ad appellandum ab executione: quia appellans & succubens in executione, cadit in poenam l. librarum argentii, d.l. ab executione, in fin. Ergo possibilis est, quod talis procurator appellans ab executione, possit facere cadere dominum in poenam, si succubat: per consequens opus est speciali mandato, l. si procurator. & ibi Bartol. ff. de cond. inde. Ita dicit Ang. de Aret. in d.l. ab executori. iiii. col. dicens hoc in practica perpetuo menti tenendum: & illo anno obtinuisse in facto. Alleg. Ang. consil. incip. pronunciata est tenuta uigore instrumenti. Non dicit numerum, nec adhuc reperi. Confirma per multa, quae reduxi in c.j. x. col. uer. circa secundum, ut lit. non contest. probando, quod mandatum procuratorium nunquam operat id, ex quo possit dominus cadere in delicto, uel poena, limitatio certis modis, ut ibi dixi. Et istis ad de omnino Domi. in c. pia. s.f. post prin. de except. in Sexto, ubi dicit, quod procurator datus ad iudicium, non dicitur habere mandatum ad impediendum executionem: quia, secundum Lap. ibi iudicium di- a citur usque ad prolationem sententiae: a Sententia] Ad quod dixit not. & se habuisse in facto de Bald. in Marg. & si uidetur proxime dicta, magis enarratur. in addi. ad Spec. exultasset. Addre etiam prædictis, qd sex dies, qui dantur executoriibus, com putantur a die scientiae: & appellatio intra sex dies interposita, si est legitima, suspendit execu- 22 toriales. Aegi. decil. clx. ff. si a tempore. ¶ Postremo circa cursum & naturam huius decedij dati ad appellandum, collige ultra Doct. h.c. xiiij. conclusiones hincinde sparsas. Prima conclusio. Citato ad audiendam sententiam, & contumaci, non currit hoc tempus, nisi alter fuerit sententia intimata. Ang. in l. j. C. de tem. appell. & in l. j. s. bidu. ff. quodam appell. & in l. a sententia ff. de appell. reci. & Ang. Aret. in l. ex cōsensu. s.f. vj. col. uer. in eadē gl. ibid. ad quē. ff. de ap. & plenius in l. j. s. ff. qd ap. fit. Potuit enim credere iudicem, progasse terminū, iuxta c. consulfuit. de eff. de leg. Præterea non sufficit scire sententia latra, nisi sciat eam sic latra, si eius tenor ergo in uer. scierit. in c. concertationi. 23 de ap. in vj. quā etiam allegabo. ¶ Considerant duos casus. Primus est in citato ad domum: & in isto procedere possunt prædicta, pppter dictū Rot. de ap. xlviij. in antiqu. ubi dicitur, qd citato ad domum ad audiendam sententiam, currit hoc decendū ad die scientiae sententiae. Et dicit Rot. de do. & cōtū. xvij. In nouis, qd citatus edicto, uel ad domum, uel in loco beneficii, dicit fictus cōtumax. Itum casum intelle- ge, nisi ultra citatione sententia esset intimata ad dictiu loca: quia tunc decendū currit ab hora intimatiois. Ita dicit Bal. facies de hoc festū in l. scire oportet. s.f. ad ff. de exc. tu. & Ang. in authen. hodie. C. de appell. ¶ Secun- 24 dus est casus est, quando quis est citatus personaliter, & in dubio dicitur uetus cōtumax, & excludit ab appellando. l. ex cōsensu. s.f. ff. de ap. & non habent cōsum dicta Ang. ubi s. secundum Phil. eleganter in c. bonae. xij. col. uer. viij. de appell. l. tit. proxii. Pro quo uide Raph. Cu. Matth. & Ana. in d.l. s. fin. qd ap. fit. Et ita dictum Ang. in locis præalleg. procedit in citato ad domum, uel ad ecclesiā, uel per edicta: non autem in citato personaliter. Sed dices tu contra: omnis citatus personaliter præsumitur

Verus contumax Quis autem uerus, uel fictus contumax, et
an sit amplius citandus, uel appellare possit? Vide Bal. in l. diuis. ff. de
in integ. refi. Bart. in l. s. co. it. post med. iij. col. ubi dicit secundū gl. q.
uerus contumax dicitur, qui inuentus dixit se nolle uentre aperire: et
ad illum una citatio sufficit, etiam si non fuerit dictū peremptorius: immo
etia p. si non es-
set citatus, si tamē
dixisset se nunquam
uentur coram iu-
dice illo, nō debe-
ret ulterius citari,
sicut dicit Cano-
niſe de eo, q. rece-
dit appellā ab a-
liqua interlocuto-
ria. Fictus contu-
max dicitur, q. in-
uentus nihil dixit,
uel dixit se uen-
tum, & postea nō
uenit, ut dicit glo-
rificat alibi glo. di-
cat cōtrarii. Bar.
autē circa hoc, q.
ad declarationē i-
stius ueritatis ui-
detur dicendū, q.
ille contumax nō
pot appellare, qui
per contumaciam nō
uenit: et intelligi-
tur de contumacia
eius, qui potuit ue-
nire, & nō uenit.
Vnde illum appel-
lat uerus contuma-
x, q. potuit uenire
re in termino p-
eremptorio, & non
uenit: et id est ipse
Bar. dicit sic, pro-
ut h. B. **Quidā**
est uerus contu-
max apparēter et
et existenter, qdā
uerus contumax
apparēter, & nō
existenter: quidam
fictus contumax ap-
parēter, uerus exi-
stenter: quidā est fictus contumax apparēter et existenter. Circa pri-
mum dicit, q. uerus contumax apparēter et existenter, est, q. inuentus
dixit se nolle uentre, vel fuit inuentus, & dixit se uentur, vel nihil dixit:
tamen postea non uenit absq. aliqua causa. Vnde remanet, q. solum fuit
in contumacia, & cōtempens iudicis iste nō dividitur: appellans quidā
est uerus contumax apparēter, sed nō existenter: ut putā inuentus dixit
se nolle uentre, tamē postea mutauit propositū, & uolebat uenire, sed
fuit imputatus dolo aduersarij, uel ex aliquo casu abq. culpa sua: iste
si uult appellare, non audierit a iudice, a quo appellatur: nec admittitur
eius appellatio, q. est uerus contumax apparēter: q. in rei ueritate
nō est uerus contumax, probando causam impedimenti: & tunc procede-
tur sup appellatio sua, sicut si esset admisus. Idē de eo, q. fuit inuen-
tus, & dixit se uentur, vel nihil dixit: nō si nō uenit, est uerus contu-
max apparēter, & eius appellatio nō recipietur. Si tamē corā iudice
appellationis probabit, q. nō est uerus contumax existenter, pcedetur
sup appellatio, ut s. dictū est. **Vbicung.** autē dixi uerū contumacē nō
audiri appellatē, intellige, nisi uenerit iudice sedēte pro tribunali. Nā
tūc ex illo actu presumitur, q. nō fuerit uerū contumax, et audierit ap-
pellās, ut l. diuis. ff. de in integr. refi. quidā est fictus contumax apparen-

de appell. xxx. in nouis. Et ista bene no. & additae Aegi. de-
cis. ccccix. Si cū præsumitur, ab i. uult, quod absens, qui
appellat post x. dies à tempore latæ sententia, præsu-
mitur appellare intra decem dies à tempore scientiæ;
quia non præsumitur scientia. ¶ Tertia conclusio. Si
in actis dicuntur, Titius appellatus ibi in no-
to à decem diebus citræ, non intelligitur appellasse in-
tra decenditum, sed post. Ergo nulliter. Et hoc de rigore,
secus de aequitate. Item secus, si dicereatur, A' decem die-
bus, & citræ quæ per copulam. Et, denotatur continua-
tio temporum & dierum: Rot. de app. xxxix. item si pos-
sessor. in nouis. Inducunt dicta loan. And. in c. liceat cau-
sam. de proba. & Barto. in l. Celsus. ff. de usuca. Et caue:
quia summarium, de quo ibi, est falsum, per proximè
dicta: nec est de intentione Ro. ibi, quod præsumatur
appellatio interposita intra x. dies. Et illa decisio meli-
rit stetisset in tit. de ter. signi, cum solum inuestiget uim
dictionis Citræ licet Phil. fuerit simpliciter imitatus di-
ctum summarium in d. c. bona. xij. colum. non facta ali-
qua mentione prædictarum decisionum, à quibus tu-
te non recederetur, maximè cum Ro. non dicat illud,
quod ipse, si bene prospexeris. ¶ Quarta conclusio. Ap-
pellans t' decimo die debet inservere horam. Raph. in l. j.
& dies. ff. quando appell. sit, quia decenditum currit de
fert Card. in d. cle. j. de dolo & contu. ult. colum. uer. cu-
ria Romana. dicens, quod d. dec. debet intelligi, quod
appellans auditur prima facie; quia recipitur appellatio
per iudicem ad quem: tamē in effectu non auditur,
quia constito, quod fuerit uerus contumax, reficitur
appellatio, ut ibi per gloss. in uer. ex his. Si autem Rom.
uellet, quod audiretur in effectu, tunc repugnaret omni-
bus iuribus dicentibus contumacem non auditri ap-
pellantem, qua non fundatur super evidentiæ contum-
aciam, sed super ueritate, secundum eum. Quæ uerba,
iudicio meo, destruunt d. decisionem, de cuius expressa
intentione fuit, quod obseruantia Rot. corrigat dicta iura,
in quantum admittit appellationem ueri contuma-
cias. Loquitur enim Ro. non in evidentiæ tantum, sed in
uero contumacie: & sic uero apparet & existenter, &
non excusabili per impedimentum: & uult, quod ad-
mittatur. Et habent in se ille stylus aequitatem maximæ:
voluerunt enim iuris consulti, quod dicta iura odio so-
lius contumaciæ tollerent facultatem appellandi: qua
pena uideatur longè maior, quam culpa contumacia.
Et hinc emanauit dicta obseruantia curia. Tamen cogi-
ta. Modos autem cognoscendi uerum & fictum contu-
macem, ponit gloss. ord. in d. cle. j. & ibi Cat. in ult. char.
& latè Sal. in l. properandum. s. in autem reus. iiiij. col.

pellans t̄ decimo die debet insérere hotam. Raph. in l.j.
§. dies. ff. quando appell. sit. quia decendūm currit de
a momento in momentum ^{ad} id est, pri-
ma dies non cōputatur tota, sed pun-
ctus illius diei, qui sic refertur ad deci-
mam diem in eodē puncto. Vnde pos-
sibile est, quod in decima die iā sit in-
choata undecima. Et ita dicitib⁹ Ang.
Ar. se practicare, adeo quod post mo-
mentum decimi diei etiam cum con-
senſu parti non ualeat appellatio: gl.
tij. ibi, uel post decem dies. in cle. si ap-
pellationem. de appell. & gloss. penul.
in l. præsc. ff. de iud. Et dicit, quod
dicitūm decendūm a principio ei uti-
lē. sed in quo cogitū cōtinuum d. §. dies
macem, ponit gloss. ord. in d. cle. j. & ibi Car. in ult. char.
& latē Sal. in l. properandum. §. fin autem reūs. iiiij. col.
C. de iudi. & ibi Alexan. per xiiij. conclusiones. ¶ No-
na conclusio. A' tententia inferente grauamina succel-
ſuorum, & quotidie nouiter offendente, potest appelle-
lari etiam hodie, licet iam diu sit elapsum decendūm,
dum modō appelletur à grauamine hodierno, non à
prateritis. Item dum modō condemnatus non fecerit
antea actum denotantem sententiam uideri iustum.
Pau. de Cast. confil. xxv. iij. col. Phil. plenē in c. ex parte
ad fi. de appell. Dixi diligenter in c. accedens. lo. n. viij.
col. uer. decima & ultima conclusio. ut lit. non contest.
¶ Decima conclusio. Si t̄ statutum dicit, quod ad pro-
sequandam appellationem currant xl. dies post decen-
dūm ad appellandum, & quis appelleat prima die, tunc
incipiat currere ille terminus. Pau. de Cast. l. quidam

Et no. Ab hīc in iij.no. Et statutum dans tempus ad appellandum, in intelligitur, quōd sit continuum. Bald. in l. ij. ad f. C. de adi. ac. ¶ Quinta conclusio. Si t̄ int̄a descenditū sit executio, sicut fieri non debet, si postea non appellatur, remanet ualida: gloss. in c. uenerabilis. § porro. in uerbo, appellatum, ibi, male fecerit iudex exequendo. de sent. excom. in vj. quam dicit ibi ante Domini. ante si. esse bene no. Declarata ex uerbis Rot. de appell. l. in nouis: Item, si cōmititetur causa, &c. ubi dicit, quōd ualeat excommunicatio lata pendente tempore ad appellandum contra non parentem executioni, etiam si postea à sententia appelletur. Retrōcabitur tamen denunciatio excommunicationis, sed non per viam attentatorum. De hoc etiam per Ang. in l. per hanc, C. de tem. appell. ¶ Sexta conclusio. Non statutu iuramento dicēntis se appellasse intra decimē, & intra decem dies à die scientiā: quia ignorauit diem latæ sententiæ. Rot. de appell. Ixvij. in antiq. Statur tamen iuramento dicēntis se prosecutum appellationem intra x. dies: Rot. de præbend. xxxij. in antiq. Sed ibi concurrebant plures circumstantiae iuuantes, de quibus ibi. Item modicum præiudicium aduersari. ¶ Septima conclusio. Appellatus dicēs non appellatum tempore debito, dicēat, nego appellatum intra x. dies. Non dicat, Appellasti post x. quia potuisse forte appellasse & ante & pōst, iuxta c. cum tu. de testi. Ita docet Ioan. And. in d. c. Romana. § si uero. de appell. in uer. quem sequitur Domi. ibi, & Bald. in d. authen. hodie. In princi. & latè Cepo. d. caute. lxxxix. Quando lata, in fi. ¶ Octaua conclusio. Secundum t̄ obseruantiam Ro. etiam uerus contumax auditur appellans intra decem dies: sed quantum ad finem. ut in d. c. in d. c. sententia non à die scientiā.

Incepit certe in certiā. Ita, in d. Catt. iii. in quis hares. la. iij. ad f. ff. dd. acqui. hāre. dicens. se ita confusa lūisse Florentiā, per illum tex. contra quodam pondere rantes uerbum statuti, dum dicit. Post x. dies: sed ipse respōdet, quōd habuit respectum ad casum, in quo quis ultima die descenditū appellat, ut communiter fieri consuevit: alia frustularum est expectare tantum. Pro hoc facit: quia finita causa termini expirat terminus. l. à filia. § alumno. ff. ad Treb. Et ibi dicit Bar. quōd si datur tres dies ad respondendum, & responderetur prima die, finitur dilatio. No. Bartol. in l. j. in fi. ff. de re iud. & Bald. in authen. si omnes iij. col. uer. item licet citat. C. si ut se ab hāredi. absti. & in l. fi. viij. col. uer. quartu quārto. ff. de fer. ita limitates l. siue pars. C. de dila. Facit, quod no. Abb. in c. potuit. iij. no. de loc. & in c. cūm contingat. de officiis deleg. cum multis simil. ¶ Undecima conclusio. Quando t̄ iudicium fuit agitatū contra dominum, tunc tempus ad appellandum currit à tempore scientiæ ipsius domini: sed quando fuit agitatū contra procuratorem, tunc non requiri scientia domini, sed suffici sc̄iētia procuratoris. Ab. post Inn. in c. ix. col. uer. itē ad hunc articulum, ut lit. non contest. Et uide omnino, quæ ibi recitauit, declarando, quando contumacia procuratoris in nō appellando noebat domini. ¶ Duodecima cōclusio. Ad t̄ hoc, ut descenditū, de quo hīc, currat, requirunt duo. Primo, q̄ uictus sc̄iat sententiā latæ, l. j. §. fi. ff. q̄n ap. sit. Secundò, q̄ sc̄iētā fuit, uel ad finem proximam dicim

² **s**io. Secundum tu obseruantiam Ro. etiam uerus contumax auditur appellans intra centum dies: sed quantum ad ipsum, computantur a die sententia, non a die scientia. Rot. praealleg. de do, & contu. xvij. in nouis, quam rerunt duo. Primo, quic^tus licitat lente*tiā latā*, licitā, facit, ffacit, quinam appelit. Secundo, qui sciat contraria, uel ad suum praet*dictiū* esse latā ^bglobi. In conc^{ertatione} in uerb. ^b **b**

52

De sententia & re iudicata.

scuerit. de ap. in vj. Inn. in d.c.j. Ita dicit Lud. confi. cccxliij. in fi. Et illam gl. no. etiā Ang. Are in d.c.f. iij. col. uerfi. addendū tamē fītig. Et item accuratū gūfauit Alex. confi. mihi exiij. Titius habens uxorē ad fi. dicens, cā reputari ualde not. qd ad hoc, ut quis dicitur habere scientiam alicuius rei; portet nedū ipsam scire, sed eius qualitates. Et ideo dicit ibi Domi. in v. col. qud statutum puniēt scientē aliquē receperare bannitum, & non reuelantem, debet intelligi, qudō probatur, nedum qd scitū titum fusile receptatum, sed qudō erat bannitus. Et ideo sis cautus, nō capitulando scientiam ruditer, sed qualitatēm scientiā, ut etiā per And. Sic. in c. cūm uigiliu. ij. col. daſſi. dolo. Ex quo diſcūlū. ij. liter instant Alex. & Aret. **Adde** etiā predicit, qud si procurator causam prosequens intra tempus, non appellat, non auditur dominus post tempus appellans, nisi per viam restitutio- nis. Aegi. cccxij. Item qud si procurator. Item adde, qudō citatus à iure pō test appellare intra x. dies à tempore scientiā: putā in casu c.j. de elec. in vj. secundum Argid. decil. cclxxij. Cita- tus. Item adde, qudō si ambe partes fateantur sententiam latam, & appella- latum esse, nec dicat appellatus, non esse appellatū intra x. dies, iudex non debet hoc discutere: maximē, si uenit sententia confirmāda: secus, si appellatus non fatetur appellatum. Aegi. cccv. conclu. qudō si ambo,

SUMMARY

- 1 Agi potest possessorio pro iuribus mere personalibus.
 - 2 Scriptura ubi est de substantia probationis, tam men actus probari potest per duos testes, probando casum amisionis scripture.
 - 3 Instrumentum si constat esse amissum per dicta testium, non concurrit beneficium summae cognitionis. Adde nu. 4.
 - 4 Testis illiteratus an probet super contentis in instrumento, ipso instrumento amiso.
 - 5 Testes deponentes de nocte, an & qualiter reprobari possint.
 - 6 Testes quot requiruntur ad probationem solutionis canonis. Vide post num. 6. uer. et item dicit.
 - 7 Instrumentum si sit mihi subtractum per aduersarium, non est opus, quod testis deponant de tenore instrumenti.
 - 8 Instrumentum quibus modis probatur amissum.
 - 9 Instrumenti amissio debet probari per probationes legitimas, sicut amissio cuiuslibet alterius rei.
 - 10 Testes deponentes de tenore sententia perdite, probant, si dicant, quod legi audierint, etiam si non dicant, quod uiderint.
 - 11 Index sicut non tenetur exprimere causam, ita nec doctor faciens iudicii consilium ab coppetum: secus, si à parte.
 - 12 Index licet non teneatur exprimere causam in sententia, tamen debet pronunciare ex animo non facto.
 - 13 Index debet exprimere causam in sententia in certis casibus, quos uide nu. hoc, et num. 14. 15. & 16.
 - 14 Index an debet exprimere causam, quando non condemnat uictum in expensis.
 - 15 Index alterius paenit, an debeat exprimere causam in sententia. Post num. 17. uer. limita secundum.
 - 16 Index si omittit exprimere causam in sententia in casibus supra dictis, an sententia reddatur nulla.

Index.

- 19 Index si exprimat causam falsam in sententia, non redditur propter hoc sententia falsa, nisi per appellationem rescindatur alio medio.
Fallit, si feratur sententia sib conditione falsa, num. 20.
- 21 Index si ferat sententiam expressa causa, que est contra ius scriptum, uitiat ipsam sententiam.
Item si causa est notoriè falsa, uel iniusta, num. 22.
- Item quando sententia est lata per falsas allegationes facti falso inducas contra absentes, &c. num. 23.
- Alias duas fallentias uide per te nu. 24. 25.
- 26 Solemnitas extrinseca non presumitur.
Hoc datur pro regula; fallit, nisi in instrumento fiat mentio enunciatio de solemnitate extrinseca, que potuit interuenire tempore confectionis instrumenti, num. 27.
- Item fallit, quando defectus solemnitas extrinseca non fuit allegatus, 28. 29. 30.
- 31 Possessio diuina ecclesie quid operetur, cum declaratione cuiusdam regule cancellarie.
- 32 Sententia longo tempore lata, an presumatur lata ex mandato delegatorio, de quo dixerit non appetit.
Et quid in sententia arbitrii, an presumatur, quod ante ipsam praeferit compromissum, num. 33.
- 34 Solemnitas extrinseca presumitur in actu modici preiudicij, facto à viro prouido.
Idem in actu, quando fuit facta expensa, quia presumitur in dubio factus ab eo, cuius interest, num. 35.
- 35 Solemnitas extrinseca, que solet sepe, uel ut plurimum interuenire, presumitur interueniente.
- 36 Solemnitas intrinseca regulariter presumitur.
Fallit hec regula quadrupliciter. Primo, quando lex uult, quod ipsa solemnitas probetur: non enim sufficit loco probationis allegare presumptionem solemnitatis, 38.
- 39 Itē fallit, ubi ius precipit interuenire scripturam: uidetur enim uelle, quod per eam probetur solemnitas.
- 40 Item, quando actus probetur per testes: nam nisi expressè dicant de solemnitate extrinseca, non presumitur.
- 41 Item fallit, quando non agitur de solemnitate intrinseca formalis, sed intrinseca materialis, sicut est precium; quia illud non presumitur.

C A P I T U L U M . X V I .

ICUT. ¶ Pro tū iuribus merē persona libus potest agi possessorio. Ab hīc faciens istum text. sing. Eundem ponit in c. querela, ij. col. de elec. Vide Joan. An. in c. puenit. de censibus. ubi dicit, quod in istis præstatiōnibus annuitis non est dare corporalem possessionē, sequendo op. Legista. Respondet ad d. c. querela. quod ibi loquitur de præstatiōne annua, qua siebat ratione rei: quia ibi census soluebatur pro ecclesiā, non pro obligatione personali. Sed dicit Domi. in c. nullus. ij. q. q. quod hīc uidetur casus in contrarium, ubi agitur possessorio pro obligatione personali annuatim soluēda. Prosequere materiam, ut per Bu. amplē in repe. d. c. peruenit. xxxi. col. uerific. & uenio ad tertium principale. Et quomodo saluetur libellus uenit uerbis. Possessio in actionibus, uel iuribus incorporalibus, dixi post Abb. in c. conquestus. de fo. compe. ¶ Motor litis decisā nō auditur tex. hīc, & in c. de lit. contest. in v. & in l. fratr. C. de transact. Et ibi dicunt Bal. & Sali, quod si ex forma statuti omnis causa propinquorū debet compromitti altero eorum petente, non habet locum, ubi opponi tur exceptio. litis finita, seu impediens ingressum litis. Quod extollit ibi Alex. dicens, le ita obtinuisse in facto. Et addit Ludo. consil. in ci. In facto proposito: uiso puento. & licet non dicat, est cccciiij. Et idem no. Pet. de Ancho. consil. mihi clxxix. Pro clariori intelligentia, uerter-

tio principaliter. & Pau. consil. lxv, ubi idem dicit de exceptione transactionis. Scias tamen, quod aliquando statuta uolunt, quod in talibus compromissis omnes exceptions referuntur cum negocio principali. Erta est Senis. De alijs impedientibus ingressum litis, dixi in c. exceptionem. de excep. ¶ Vbi tū scriptura est de substantia probationis, tamē actus probari potest per duos testes, probando casum amissionis scriptura: tex. & Doc. hic. Et dicit Bar. in l. j. pe. col. ff. sc. cer. pet. quod quādo testes deponunt in hac materia, non probant factū, sed probant instrumentum: & instrumentum sic probatum probat factū: & subdit, quod si testis interrogatus, si Sempronius fecit tale instrumentum tali anno & tali mense, dicit, quod sic: & interrogatus de causa scientiæ, dicit, quod uidit scripturam manu eius factā, & per illam hoc recordatur, probat optimē. Similiter dicit Bal. in c. j. post prin. quid sit in testi. quod perditio instrumento inuestitura, sufficiunt testes, qui interfuerunt, deponentes de substantia negoti & amissionis. Et dicit Ab. in c. Albericus. ij. col. de testi. quod quādo scriptura fuit perdita, nec extant testes, qui interfuerunt actū, sed illi, qui uiderunt aliquando scripturam, non sufficit, quod isti deponant de eius usu, cum faciliè non potuerint cōprehendere, an esset falsa. Hinc est, quod solus tabellio non exemplat scripturam, c. fi. de fid. instr. sed oportet, quod probetur perditio scriptura, saltem prasumptiū, & quod testes sint adeo periti, q̄ faciliè decipi non potuerint: arg. tex. in hac materia principali: in c. cūm olim. lo. j. de pri. no. Alex. consil. mihi cccxxxvi. Viso testamento dicti Franci. Taloni. ij. col. Et ita Bar. pulchrit̄ in l. sicut iniquū. C. de fidei instr. dices sufficere, si testes qualecumque probent amissionem instrumenti, tenorem eius, & ueritatem contentorum in eo: sed si probatur solus tenor, non tenoris ueritas, oritur probatio semiplena, nisi testes deponentes de solo tenore essent homines ualde experti, ut insignes aduocati, uel notabiles tabelliones. Quod ultimum extollit Ang. in l. j. s. diuus. in ff. de iur. fisc. ubi etiam Bartol. idem replicauit. Et idē Bar. in authen.

a si quis in aliquo. ij. col. C. de eden. & a si quis in aliо. Abb. in d. c. cūm olim. lo. j. ult. col. & ibi quo] Et ad hoc Mar. & Imo. in c. j. in fi. de fi. instr. & Bal. bidei uide domi, pulchrit̄ in d. l. sicut iniquū. dicens, nō Francis. de Are. mirum, si deponentes de solo tenore non probant ueritatem contentorum: quia uidemus, quod in instrumentum faciens mentionē de alio instrumento, non probat ipsum, d. authen. si quis in aliquo. Non dicas ergo, etiā testes dicentes de contentis in instrumento perditio, non deberent probare contenta: quia isti solemniter deponunt. Et idem, q̄ ita presumitur propter eorū experientiā malē fallibilē, si cut etiā instrumentum solemniter rememorans aliud, ipsum probat, ut no. in d. c. aut si quis. & in d. c. fi. de fide instr. Ita respondet Sali, in d. l. sicut iniquū. Ex cuius uerbis declaratur, quod eū dicitur de probatione ueritatis: quia si testes dicunt, quod circumscripti à se partibus instrumenti nullam maculā in eo percepérūt, probata est eius fides & ueritas, sūm ipsum, etiam si essent testes communes. Cum istis addit Bar. in l. j. s. sufficit, ff. de sec. tab. ubi dicit, q̄ appellatio in scriptis interposita, si est perditio, potest probari testibus, per tex. ibi, & in l. testum. in fi. C. de testi. Et dicit Bal. in l. sicut quidē. s. j. ff. q̄ met. cau. q̄ cum quedā mulier haberet instrumentū do tale, qd̄ periferat in cēdō, respōdit in facto oportere, ut pharet nō solū in cēdō ipsum amissione, sed etiā quantitatē dotis p̄ testes deponētes de tenore instrumenti. Et dicit Bal. in l. fi. ueritas. j. col. C. de fideicō. q̄ si instrumentum est rafsum, p̄t per uiuā uocem testum corroborari, de quo per eundē in l. fi. j. col. uer. sed quid si scriptura: C. eo. tit. Et dicit Abb. in c. j. ppe fi. de proba. q̄ si statū, uel cōsuetudo requirit debitum probari per scripturam,

c. sicut.

piuram, si instrumentum fuit confectum & perditum, potest probari per testes. Alle. no. in d. l. testum. Not. de his Bald. & Sal. in l. j. C. de fid. instr. Et quamvis isti testes non sint personæ magnæ authoritatis & peritiae, si deponunt de ammissione & tenore instrumenti, & non de ueritate, probant solum semiplenē, secundum dum omnes prædictos post gloss. in d. l. sicut iniquū. Bart. in d. authen. si quis in alio. & in l. j. s. diuus. in fi. ff. de iur. fisc. & Bald. in d. l. si de possessione, C. de proba. & in d. l. sicut. Pau. in l. nostram. ult. col. C. de testa. & Angel. in d. testum. in prin. C. de testibus. & in d. l. sicut. & Are. post Abb. in c. Albericus. ult. col. de testi. & Alex. in l. j. ul. col. C. de bo. pos. secundum tab. Quamvis Sali. in d. l. sicut. dicit, quod imo faciunt plenam probationem, dum tamē dicit, quod instrumentum in nulla sui parte erat instrumentum guarentigia, licet debitū possit p̄tē per modum libelli, non tamē potest p̄tē executionē instrumenti ex forma statuti: & ideo in proposito instrumentum probatum per testes de ammissione depontentes, nō habet executionē ita paratam, sicut habet instrumentum: quia si solenniter insinuat, d. authen. si quis in aliquo. & c. fi. de fi. instr. Ergo, &c. Quā ratio tolli potest: quia testes aquiparantur instrumento habenti solemnitatem. Est uerum de solemnitate requisita ad hoc, ut instrumentum dicatur de se validum, de quibus solemnitatibus traditūr in c. fi. de fi. instr. Sed non habent testes aliam solemnitatem extrinsecam, quę requiritur ad hoc, ut instrumentum faciens mentionē de alio probetur eius tenorem. Et dicit Ang. in d. authen. si quis in aliquo. ult. col. quod quādo dicti testes probant perditio & tenore instrumenti, & nulla alia subsunt administrativa, talis probatio facit semiplenam probationem, ut est dictū. Sed si adsunt alia administrativa, tunc omnia simul iuncti faciunt plenā fidem. Et dicit istum esse uerum intellectum d. c. cūm olim. lo. j. ubi ultra testes concurrebat assertio cardinalium deponētis de eodem tenore priuilegi. Item apparet, quod Celestinus admisit abbatem, tanquam nō ligatum ad osculum pacis: & istud præbebat aliud administrativū. Et iste intellectus est nouus & peregrinus ad d. c. cūm olim. secundum Alex. in d. authen. si quis in aliquo. pe. col. Adde etiā Bal. in c. j. quot testes sint necē ad proban. inuest. ult. col. q̄ si sententia fuit fata in scriptis, tamen perditio scriptura casu fortuito, potest probari eius tenor & amissio per testes, l. quoniam. C. de har. sicut & in priuilegiis, dum modo testes sint legiti & solenes, per d. c. cūm olim. ubi etiam hoc no. Abb. in uer. cōcludendo. Et cum Bal. transit ibi fac. de Alua, reinitis ad Spec. de instrumen. edi. s. testa. uer. illud quoque. & in ti. de cri. fal. in fi. & in ti. de loca. s. nunc aliqua. uer. cxxxix. Sic etiam dicit Bal. in l. gesta. ij. col. uer. quaro. nunquid acta. C. de re iudi. quod acta iudicij, que requirunt scripturam, non possunt probari testibus, nisi ab initio interueniēt scriptura, & esset perditio. Sic etiam dicit Bal. in Lemancipatio. ne. in princip. C. de fid. instr. quod si scriptura auctorū est perditio, potest probari testibus: secus, si nunquā fuerant scripta. Latē Bar. in cōs. Quia uertitur in dubium, an acta. Sic etiam dicit Spe. de legat. s. super est. uer. quid si legationis litera, quod non sufficit probare amissionem literarum legationis, sed debet probari earum tenor & synceritas. Dicunt etiam Arc. & Domi. in c. j. lisi. dis. quod si seruus perdidit chartam libertatis, p̄t probare eius tenorem & amissionem testibus, nisi in casu l. si de possessiōe. C. de proba, ubi requiritur minor probatio, ut j. in iiii. declaratione. Dicit etiam pulchre Bar. in trac. de teste. v. col. uer. testis dixit aliquā uera esse. q̄ si scriptura continens dicta testum, est perditio, & extant, qui dicit se uiderisse aliquot testes idoneos furare in causa, & solemniter examinari, tunc istorū testimonio standum erit, per no. in l. current. ff. de testi. Et dicit Aeg. Bel. deci. dclxj. licet capella. quod dicens se amissione priuilegium, debet p̄tius probare amissionem. Et idem dicit

quod poterat iustificare capturam factam de debitore prescripturam dictarum attestacionum, dato quod statutum disponeret, quod capture liquidaretur per instrumentum. Adde etiam istis Bald. in l. generali ad fi. C. de sacrosan. eccl. ubi dicit, quod ultima voluntas scripta in hoc solum differt a non scripta, quod in executione scripta procedit, ut super notorio, in alia non. Facit dictum Bart. in l. i. in fi. princi. ff. de his, qua in testa. delen. praelleg. ubi dicit, quod tacita stipulatio de dote redenda, non habet executionem, quam habet scripta. Et haec bene not. ¶ Secunda declaratio. Testis t ille ratus, dicens, quod uidit instrumentum, in quo continebatur refutatio, uel quid simile, non probat: quia ex impossibilitate conuincitur. Ange. in authen. de tabellio. iij. col. prope gloss. ibi. Pro quo facit famosum dictum Old. relatum per Bal. in c. i. s. porro, quae fuit prima causa, benefici. amitt. de testibus, qui dixerunt, si uidisse ad lumen Lunae nocte, cum facta computatione dierum Lunae hoc fuerit impossibile. Vnde reprobati fuerunt, ut falsi, ratione naturali. No. Bald. in l. i. cum exceptione. s. in hac, propter gloss. ibi. ff. quod met. caus. & in l. Arethusa. ff. de stat. homi. & Ang. pulchre in d. s. in hac, propter gl. ibi. & consil. cxj. Visus processibus. iij. col. & Ang. de Are. quem omnino uide in s. quadruplic. i. col. Inst. de act. & in lib. malefici. uer. comparent dicti inquisiti in termeno. ult. col. & Bal. in l. j. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & in l. non ignorat. C. qui acc. non pos. & Angel. in l. j. s. interdum. s. si pars ha. pet. & Bart. Cep. caute. ccxxxix. Si aliquis fuit accusatus, quod de nocte. Nel. in trac. testimoni. xl. col. Et eadem ratio fuit reprobatis testibus, qui deponebat contra Alcibiadem Athenensem, dicens, se uidisse ad lumen lunae, ut refert Plutarchus in eius uita. Si diceretur, sufficit, quod testis dicat super his, que dependent ab actu corporeo, absq; eo quod reddat rationem usus, postquam non fuit interrogatus: Innot. in c. cum causam. de testi. Barto. in l. j. ff. si cer. pet. & in l. qui testamento. s. ff. de testa. & Ang. in l. cum h. s. ult. ff. de trans. (Vnde si testis dicat, se uidisse de nocte, uide supra. fuisse, si non fuit interrogatus de causa scientiae) responde, quod hoc est uerum, nisi dictum testis habeat presumptionem contra se ex sui serie: quia eti non sit necesse reddere rationem, tamen ita debet explicari, ut presumptiuem non contineat falsitatem. Vnde dicit Bart. in trac. testimoni. iij. chart. quod testis deponens de identitate corporis, non deponit sufficienter, si dicit se uidisse. Et non dicit se uidisse faciem, quia per imaginem res cognoscitur. l. stigma. C. de fabr. li. xj. & ibi Barto. ponit. Potuit enim uidere a parte posteriori. Et ideo uidendo de nocte, non concluditur cognitio, licet testis allegat lumen, uel ignem, ut sensit ibi Barto. Et ideo uidit reprobatores testes, qui dixerunt se audiuisse de nocte contrahentium: & non dixerunt, quod cognoscant in fallibili liter uoces contrahentium. Est uerum, quod testis non tenetur dicere, quod uidit de nocte, quia ibi erat lumen, si non fuit interrogatus: tamen uel debuisse hoc probari per alios testes, secundum Bald. in d. Arethusa. uel saltem idem testis debet presumptiuem iustificare dictum suu: quia uidit, & bene recognoscit illum, secundum Bart. ubi s. Item inficiari non potest, quin talibus testibus sit fides diminuenda, secundum Ang. in d. consil. Visus processibus. ¶ Et t contra testes dicentes se uidisse de nocte, uide etiam Bald. in l. j. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & in l. si non speciali. i. col. C. de testi. & Old. consil. ccvij. Vniversis praes-

tes, & Bart. in l. non minorem, in fi. C. de transac. Et dicit Bald. in d. si non speciali, caueat testes deponentes de actu nocturno, ut non dicant se fuisse presentes: quia presentia inducit uisum. Et addit, quod Ol. & sequaces loquuntur, quando dicebant testes, se uidisse de nocte, & probatum fuisse, quod Luna erat adeo parva, quod non redebat lucem. Sed si non dicenter, se uidisse, sed audisse & habuisse notas uoces contrahentium, tunc esset recurrentum ad gloss. ord. in l. summa. s. item La. beo. ff. de aqua plu. arc. de qua per Abb. in c. cum causam. vii. col. de testi. & in c. i. de consue. & ibi per Imol. cu concor. Vide etiam Alex. consil. ccclvij. Visus & opportune. quod est etiam l. iij. col. ubi ponit, quod in gestis de nocte, quahodo ciuiliter agitur, sufficit probatio per conjecturas. ¶ Tertia declaratio. Vbi materia instrumenti perdit est probabilis testibus, non oportet, ut isti dicant de amissione, nec de tenore instrumenti, dum modum de materia sufficienter loquuntur. Abb. in d. c. cum olim. iij. col. ¶ Limita, nisi pars haberet pauciores testes, quam alias oporteret de iure, uel statuto: quia tunc melius est probare cum illis causum & tenorem instrumenti. Vnde si statutum dicat, quod debitum ultra centum libras probetur per quatuor testes, aut instrumento, tunc tenor & amissio poterit probari duobus testibus: quis si de tenore non dicenter, non probarent. Sal. in d. i. sicut iniquum. & in l. j. per illum text. C. de fide instru. Et ibi post Bal. ponit causum, quibus instrumentum est de natura debiti, putat pacto, lege, uel statuto. Et ad Bald. in l. testimoni. iij. col. C. de testibus. ubi dicit per illum tex. quod materia requirens plurimos testes redacta in instrumento, potest probari duobus de ammissione & tenore loquentibus, si sunt viri experti, ut s. & exemplificant in testamento amissio. Ad quod exemplum usque de tex. in l. j. s. si quis in duabus ueris. sed si unum. ff. de secun. ab. de quo facit festum Ludo. in l. scindum. pe. col. uer. attende tamen, de uer. ob. post Bal. in rub. C. de fid. inst. ix. col. uer. secundò queritur, si ista originalis. Et ibi dicit, quod non statut scriptura sumptu ex origina, si, quando originale non probatur, casu fortuito perdit, & scriptura est de eius subsistit: de quo late per Lud. consil. clxxiiij. Amplissime doctor. ad fi. & Pau. de Cast. consil. ccxxvij. Dubitatur primò. ad fin. Et quod materia requirens instrumentum cum certo numero testimoni, possit probari duobus testibus deponentibus de tenore & amissioni instrumenti, firmat Sal. in d. l. testimoni. iij. col. per illum tex. loquens de probatione testamenti conditi coram septem testibus: & Alex. in d. i. ff. ult. col. C. de bono. poss. secundum tab. & Maria. in d. c. cum olim. lo. j. iij. col. uer. adverte tamen singulariter, subdicit pulchre in seq. col. uer. sic, sed aduerte, quod il lud, quod est dictum in hac declaratione, non oportere, quod in probanda materia probabilis solis testibus, testes deponant de tenore instrumenti perdit, & debet restrixi, nisi esset aliquid instrumentum defensionis in digens innovatione: quia cum in potestate rei non sit agere, nec sit casus, in quo possit fieri examinatione testimoni ad perpetuam rei memoriam, utile erit, quod petatur fieri innovatione instrumenti, quia facultas concedetur probando per testes de eius ueritate, seruat etiam his, que super innovatione ponuntur in d. c. cum olim. Addit tamen diligenter circa predicta, quod aliquando contractus exigit scripturam, aut ex dispositione hominis, aut legis: & tunc si scriptura est perdata, debet probari per quinque testes, iuxta d. l. testimoni. ubi Sal. in iij. colum. uer. oppono sexto, laetè hoc declarat, secutus Richar. domi. Sal. qui consuluit, quod cum de debito constaret per scripturam, confessam in actu exigente necessario scripturam, solutio illius debiti erit probanda quinque testibus, per illum tex. Et idem dicit in probatio solutionis canonis emphycotic, cum ad ipsum requiratur scriptura. Et hoc ultimum ipse etiam replicat

^a De nocte] Ad de do. Alex. de l. mo. in l. aut facta. s. iij. ff. de pcc. & Angel. in d. s. in h. s. in tex. al leg. referit. Ol. defendit quendam capitulariter detentum in urbe Roma. Et Ange. etiam in l. s. interdum. ff. si pars ha. pe. et do. Par. de Bon. in consil. inci. Inquiritur contra Ioan. And. Et Spe. in ti. de noto. crux iam de notorio. Her. & cul. iij.

Et t contra testes dicentes se uidisse de nocte, uide etiam Bald. in l. j. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. & in l. si non speciali. i. col. C. de testi. & Old. consil. ccvij. Vniversis praes-

De sententia & re iudicata.

replicat in l. i. ix. col. in fi. viij. q. C. de iur. emp. Et dicit, Tene cordi: quia Doc. non tangunt. Sed certe aliud est, uelle probare per testes ipsum contractum emphycoticum: & tunc hoc dictum est uerum, quod requiriatur quinque testes, aliud est, uelle probare solutionem canonis, & tunc cum istud probare sit quid comparsibile cum instrumento contractus, non autem contrariu, tunc detur posse probari per duos testes. Et ideo Bald. in d. l. testimoni. i. col. reprobat d. op. Ric. Et op. Bald. accurate reasumit l. s. in d. l. j. xc. col. uer. in ea. glo. ibi, per testes. 7 Vbi uide. ¶ Quarta declaratio. Non t est opus, quod testes dicant de tenore, quando constat aduersarii substraxisse miseri instrumentum: Bart. in s. diuus. per l. s. de possessione. & ibi Cy. & alij. C. de prob. Et stabitur instrumento meo de tenore, per l. s. quando. C. unde ui. Ang. no. in d. authen. si quis in aliquo. Et ita intellige Bald. in d. l. si de possessione. Et licet Bart. in d. l. sicut iniquum. dicat, quod isto casu non est opus probare de tenore, tamen uerba sua debet intelligi de probatione per testes, ne sequatur, quod si nullo modo probare oporteat, probatio est incerta. Et istud de iuramento, tenet etiam Sa. li. in d. l. si de possessione. & Ange. in d. authen. si quis in aliquo. ult. col. licet ipse dubitauerit in d. l. si de possessione. in fi. per text. in l. quidam tabularium. ff. de fur. cui respodetur ex dictis suis in d. authen. si quis in aliquo. Hoc autem de iuramento intellige contra furem uerum: sed fecis contra fictum, uel presumptum, prout in causa d. s. diuus. quando fauore fisci presumit instrumentum subtraictum ab eo, cuius intereat: quia oportebit probare de tenore alter, quam per iuramentum. Alex. post Ange. in d. authen. si quis in aliquo. pe. col. quia d. l. s. quando. non habet locum in furto presumpto. Bal. in l. argentarius. s. cum autem. per illum tex. ff. de eden. dum limitat, iura dicentia contra dolosum probari per iuramentum, ut procedat in dolo in committing: securus in omnino. De quo omnino per Ang. Imo. & Alex. post Bart. in l. si prius. penul. col. ff. de oper. noui n. c. Et ad praedicta, quod odio subtrahentis probationem aduersario, ipse aduersarius releveret, quo ad plenam probationem, facit ordinaria decisio Ioan. An. in c. accepimus. ultra medium, ueris. quid si pater. de fide in fi. ubi dicit post Host. quod si patet & uolenter in presentia judicis aliquis lacerauit literam aduersarii, utiliter taliter acriter, & extraordinarie: arg. l. i. ff. pro derelicto. Et super istis latius insistit, dices, ea esse nouissima, licet non alleget dictum consilium Pe. 8 de Anc. ¶ Quinta declaratio. Vnus t modus probandi perditionem, est, quando diligentia facta autoritate superioris scriptura non inuenitur. Bartol. in d. l. is potest. pe. col. ibi, sed op. est. ff. de acqui. haer. per l. iij. s. Nerua. ff. de acqui. pos. Hoc intelligit Aret. in c. i. iij. no. de proba. quantum ad faciendum presumi aliquid esse perditum in fauorem eius, penes quem res non erat. Sed si ille, penes quem olim fuit, uelit probare amissam, putat notarius, ne edat instrumentum part, uel mercator, ne edat libros: tunc ista diligens perquisitio non sufficerit, quia potuit rem malitiose occultasse, uel probari debet causa uerisimilis amissionis. Alle. Bar. & bene, in l. s. quis ex argentarij. s. ff. de eden. Considera in tota hac materia: quia omnes Doc. uidentur loqui de testibus, q non interfuerunt confessioni instrumenti perditis si ipsi, qui interfuerunt, examinantur, uideatur, quod sufficiat, etiam si non habeant tantam peritiam, quantam requirit Doc. in testibus extrinscis ab instrumento. Nam isti dicentes se nedum uidisse instrumentum, imo fuisse rogatos, satis clarè attestantur de ueritate instrumenti: nec eorum dictis possunt opponere partes, quae eos approbauerunt in rogatione: glos. in s. & licet. in authen. de testi. vij. col. de qua dixi in c. cum inter. de excep. Et ita uidetur sensisse Abb. in d. Albericas. ibi, nec extant testes, qui interfuerunt. Quomodo aut probabitur, quod isti interfuerunt: credo, quod instrumento eorum, sicut etiam statur iuramento aliorum testium dicentium se uidisse instrumentum. ¶ Sexta declaratio. Ammissio t instrumenti debet probari per probationes legitimas, sicut etiam amissio cuiuslibet alterius rei. Bart. & omnes in d. l. si quis ex argentarij. s. ff. ¶ Fallit primò, ubi agitur de modo praeditio: Bal. in l. s. in fi. C. de eden. & in l. dissoluta. C. de cond. ex leg. dicens,

dicens, quod si creditor habet reddere instrumentum debitori solventi, quod non habet, sufficit iuramentum de amissionem, ut per gloss. & Bar. in l. huiusmodi. s. si ita, de leg. j. etiam statutum arctet ad hanc redditionem instrumenti: quia si creditor iuret se amississe, sufficit, si libe ret per acceptationem. Bart. in d. s. si ita. Et ita intellige Bald. in rub. C. de fin. instr. xj. col. uer. quæro, utrum si instrumentum. Et dixit Bart. in l. s. ff. de bo. autho. iu. pos. quod ubi petens à notario, quod reficiat instrumentum, allegat amissionem, sufficit probare eam iuramento, & potest refici semel tantum. Probando autem casum plenè, potest fieri copia, quotiesopus fuerit. Modo autem probandi casum, vide solēnter per Alex. in d. l. si quis. s. si. alias pe. Cui addit Pet. de Perus. in tract. societatis par. et vij. q. xiiij. quæro, quidam socius. & Lud. in l. quoties. v. col. ff. q. sat. cog. Et dixit mirabiliter Cepola sua cau tula cxvij. regula est. &c. quod si aduersari⁹ dicat, se uelle reprobare instrumentum ut falsum, tunc dicens se eum omisisse, non auditur, uolens probare amissionem iuramento. Ita dixit consuliſſe lo. de Prato, & aliter non probat. Hoc forte cōsiderauit, quod agatur de magno præjudicio propter intercessum publicum. Tamen contra dictum consilium habeo decisionem

^a In l. publicati. ⁴ Bart. & Bal. in l. publicati. ² C. de testa. Et ibidem uide ad. ubi dicunt, quod licet in casu illius l. hoc Paul. de Cas. & Ange in d. l. j. S. diu. sepius in text. alleg. de iure fil. ubi eminuo p. do. Alex. de Inol. in ult. col. uer. sc. not. dicit. Et addit. Spec. in t. de prob. ba. in s. uidelicum. uer. item qualiter probetur instrumentum. & in tit. de instru. edit. s. postquam. uer. sc. si ergo. & seq. in s. rest. uer. sc. illud quoque. & uer. sc. ut autem. u. ab plenē. & in tit. de exce. & s. fi. circ. in fin. & in titul. de p. in princip. uer. sc. sed qualiter. & uer. sc. Bald. in Marg. in uer. amissio.

Arch. & Domi. in d. c. h. l. iij. distinct. glos. s. in c. nobilissimus. xcviij. distinct. & Spec. de leg. s. superest. uer. quid si delegations. & uer. sc. & Bal. in c. j. s. i. quid sit inues. & Domi. in c. eos. s. j. prope fi. de sent. ex com. in vj. Spec. de cri. fal. in fi. & Flo. in l. in lege Aquilia si deletum. ff. ad leg. Aquil. Qui duo ponunt de modo probandi tenorem instrumenti, quem tertius mihi deleuit: & uide Fe de. consil. cxij. Titius constituit, ubi dicit, quod si notarius fatetur se consecisse instrumentum, tamen dicit se perdidisse imbreuaturam, non creditur iuramento suo. Septima declaratio. Quando instrumentum non est perditum, & materia exigit scripturam, non potest per testes probari eius tenor. Item quando est perditum, non sufficit, quod testes dicat se credere, quod sit perditum. Ita ponit Card. consil. xxvij. In causa & quæstione excellentissimi. & c. Octava & ultima declaratio. Testes & deponentes de tenore sententia perditæ probat,

si dicant, quod legi audiuerunt, etiam si non dicant, & uiderunt. Bald. in l. gefta. pe. col. uer. sc. qualiter debeant. C. de re iud. quia propter publicam authoritatem legentis præsumitur ita scriptum, prout lectum: & ita fuit forte mens innocentia, hic secundum eum. Dic etiam, quod præsumitur scripta, licet testes non dicant. Abb. hinc pulchre extolens istum tex. pro quo uide tex. idem probantem in c. Albericus. de testi, licet aliter sentiat. Bal. in l. C. de senten. ex bre. reci. Et addit Rotam de re iud. xix. in nouis, ubi dicitur, quod sententia amissa potest probari per testes deponentes de amissionem & tenore, qui tenor difficile probat. Ideo si tunc essemus in causa appellationis, est feruanda cautela. Innocen. in c. G. perpetuus. de fid. instru. quod iudex dicat Confirmamus, uel infirmamus sententiam, si qua nunquam approbarerit talis tenoris. Nec sequitur. Aliquid deberet fieri in scriptis, ergo non potest probari testibus, patet in appellatione, qua debet fieri in scriptis, c. j. de appell. in vj. tamen de ipsa potest fieri fides per unum testem, ut per Rotam, qua sentit in uerbo Praesertim, quod etiam sententia non amissa, qua tamē fuit scripta, potest probari testibus. Nā uult Rota, quod scriptura non sit de substantia probationis sententiae. Et ita etiam aperte firmat Abb. hinc in ult. colum. uer. uel tertio. dicens, quod scriptura requiritur in sententia, non ad finem illam probandi, sed ad finem tunc illam recitandi, ut cum moderatione magna feratur. Vide etiam Bald. in l. s. ad fi. C. de eden. ubi dicit, quod si alleghans amissionem instrumenti, est persona honesta, allegat uerisimilitudinem, ut incendiū domus, statutus eius iuramento, iuxta gloss. in d. cle. j. in uerbo, compellendo, de usu. Credit tamen Bald. quod iudex mandauit isti, quod non quam utatur tali instrumento, quod assentit se perdidisse. Alleg. Innocen. in d. c. G. perpetuus. Sed Bald. in l. h. qui ad ciuilijs. ff. col. C. de appell. dicit, quod hoc præceptum fieri debet illi, qui non uult uirare, neque exhibere: secus, si iuratur se non habere instrumentum. Et ista procedunt, ubi agitur de sententia, quæ non appetit. Vbi autem appetit, quando præsumatur lata solenitatem, uel non, uide Spe. de sen. prola. s. iusta. uer. item non ualeat, ubi dicit, quod si est formata in prima persona, præsumitur lata solenniter: secus, si in tertia. Limita, nisi notarius diceret in instrumento sententia, & fuit sententialiter promulgata^b. Bart. in l. sc. b. Sententialiter promulgata] Ad statutis. C. de senten. ex bre. reci. & alij. de quibus per Alex. in d. l. scendum. Cui addit Bald. in c. cum in iure. in fi. de off. deleg. ubi dicit, se nescire, quod hoc uerbum sententialiter, sonet alterum, quam animi motu: & sic non præsumitur, quod iudex se feret, & ideo non ualeat sententia, secundum eum. Tamen sequere Bart. per tex. hinc, & in c. cum inter. s. eo. ubi præsumitur solennitas per omnia. Et dicit Bald. hinc, quod hoc uerbum sententialiter, includit, quod sententia fuit lata & leta solenniter & promulgata diffinitiū: quod dicit esse not. dignum. Et ad dicta paulo ante incidenter, quando acta iudicij requirant scripturam, uide omnes in c. quoniam contra per illum text. de proba. Doc. in l. emancipatione. C. de fide instru. Bald. in l. litigatoriis. C. de app. Angel. in l. autem. in princip. ff. de rei uen. & in l. prætor. s. Marcellus. ff. de fudic. & in l. testium. C. de testi. & in s. necessitate. in auchen. ut iud. sine quoquo suffra. & Paul. de Cal. consil. j. cum concor. Et communiter de actis dicitur idem, quod de sententia. Addit. no. in l. uer. lianus. de cond. indeb. Et ibi ad hoc

hoc uide domi. A. lexan. in l. gefta. pe. col. uer. sc. qualiter debet. C. de re iud. quia propter publicam authoritatem legentis præsumitur ita scriptum, prout lectum: & ita fuit forte mens innocentia, hic secundum eum. Dic etiam, quod præsumitur scripta, licet testes non dicant. Abb. hinc pulchre extolens istum tex. pro quo uide tex. idem probantem in c. Albericus. de testi, licet aliter sentiat. Bal. in l. C. de senten. ex bre. reci. Et addit Rotam de re iud. xix. in nouis, ubi dicitur, quod sententia amissa potest probari per testes deponentes de amissionem & tenore, qui tenor difficile probat. Ideo si tunc essemus in causa appellationis, est feruanda cautela. Innocen. in c. G. perpetuus. de fid. instru. quod iudex dicat Confirmamus, uel infirmamus sententiam, si qua nunquam approbarerit talis tenoris. Nec sequitur. Aliquid deberet fieri in scriptis, ergo non potest probari testibus, patet in appellatione, qua debet fieri in scriptis, c. j. de appell. in vj. tamen de ipsa potest fieri fides per unum testem, ut per Rotam, qua sentit in uerbo Praesertim, quod etiam sententia non amissa, qua tamē fuit scripta, potest probari testibus. Nā uult Rota, quod scriptura non sit de substantia probationis sententiae. Et ita etiam aperte firmat Abb. hinc in ult. colum. uer. uel tertio. dicens, quod scriptura requiritur in sententia, non ad finem illam probandi, sed ad finem tunc illam recitandi, ut cum moderatione magna feratur. Vide etiam Bald. in l. s. ad fi. C. de eden. ubi dicit, quod si alleghans amissionem instrumenti, est persona honesta, allegat uerisimilitudinem, ut incendiū domus, statutus eius iuramento, iuxta gloss. in d. cle. j. in uerbo, compellendo, de usu. Credit tamen Bald. quod iudex mandauit isti, quod non quam utatur tali instrumento, quod assentit se perdidisse. Alleg. Innocen. in d. c. G. perpetuus. Sed Bald. in l. h. qui ad ciuilijs. ff. col. C. de appell. dicit, quod hoc præceptum fieri debet illi, qui non uult uirare, neque exhibere: secus, si iuratur se non habere instrumentum. Et ista procedunt, ubi agitur de sententia, quæ non appetit. Vbi autem appetit, quando præsumatur lata solenitatem, uel non, uide Spe. de sen. prola. s. iusta. uer. item non ualeat, ubi dicit, quod si est formata in prima persona, præsumitur lata solenniter: secus, si in tertia. Limita, nisi notarius diceret in instrumento sententia, & fuit sententialiter promulgata^b. Bart. in l. sc. b. Sententialiter promulgata] Ad statutis. C. de senten. ex bre. reci. & alij. de quibus per Alex. in d. l. scendum. Cui addit Bald. in c. cum in iure. in fi. de off. deleg. ubi dicit, se nescire, quod hoc uerbum sententialiter, sonet alterum, quam animi motu: & sic non præsumitur, quod iudex se feret, & ideo non ualeat sententia, secundum eum. Tamen sequere Bart. per tex. hinc, & in c. cum inter. s. eo. ubi præsumitur solennitas per omnia. Et dicit Bald. hinc, quod hoc uerbum sententialiter, includit, quod sententia fuit lata & leta solenniter & promulgata diffinitiū: quod dicit esse not. dignum. Et ad dicta paulo ante incidenter, quando acta iudicij requirant scripturam, uide omnes in c. quoniam contra per illum text. de proba. Doc. in l. emancipatione. C. de fide instru. Bald. in l. litigatoriis. C. de app. Angel. in l. autem. in princip. ff. de rei uen. & in l. prætor. s. Marcellus. ff. de fudic. & in l. testium. C. de testi. & in s. necessitate. in auchen. ut iud. sine quoquo suffra. & Paul. de Cal. consil. j. cum concor. Et communiter de actis dicitur idem, quod de sententia. Addit. no. in l. uer. lianus. de cond. indeb. Et ibi ad hoc

hoc uide domi. A. lexan. in l. gefta. pe. col. uer. sc. qualiter debet. C. de re iud. quia propter publicam authoritatem legentis præsumitur ita scriptum, prout lectum: & ita fuit forte mens innocentia, hic secundum eum. Dic etiam, quod præsumitur scripta, licet testes non dicant. Abb. hinc pulchre extolens istum tex. pro quo uide tex. idem probantem in c. Albericus. de testi, licet aliter sentiat. Bal. in l. C. de senten. ex bre. reci. Et addit Rotam de re iud. xix. in nouis, ubi dicitur, quod sententia amissa potest probari per testes deponentes de amissionem & tenore, qui tenor difficile probat. Ideo si tunc essemus in causa appellationis, est feruanda cautela. Innocen. in c. G. perpetuus. de fid. instru. quod iudex dicat Confirmamus, uel infirmamus sententiam, si qua nunquam approbarerit talis tenoris. Nec sequitur. Aliquid deberet fieri in scriptis, ergo non potest probari testibus, patet in appellatione, qua debet fieri in scriptis, c. j. de appell. in vj. tamen de ipsa potest fieri fides per unum testem, ut per Rotam, qua sentit in uerbo Praesertim, quod etiam sententia non amissa, qua tamē fuit scripta, potest probari testibus. Nā uult Rota, quod scriptura non sit de substantia probationis sententiae. Et ita etiam aperte firmat Abb. hinc in ult. colum. uer. uel tertio. dicens, quod scriptura requiritur in sententia, non ad finem illam probandi, sed ad finem tunc illam recitandi, ut cum moderatione magna feratur. Vide etiam Bald. in l. s. ad fi. C. de eden. ubi dicit, quod si alleghans amissionem instrumenti, est persona honesta, allegat uerisimilitudinem, ut incendiū domus, statutus eius iuramento, iuxta gloss. in d. cle. j. in uerbo, compellendo, de usu. Credit tamen Bald. quod iudex mandauit isti, quod non quam utatur tali instrumento, quod assentit se perdidisse. Alleg. Innocen. in d. c. G. perpetuus. Sed Bald. in l. h. qui ad ciuilijs. ff. col. C. de appell. dicit, quod hoc præceptum fieri debet illi, qui non uult uirare, neque exhibere: secus, si iuratur se non habere instrumentum. Et ista procedunt, ubi agitur de sententia, quæ non appetit. Vbi autem appetit, quando præsumatur lata solenitatem, uel non, uide Spe. de sen. prola. s. iusta. uer. item non ualeat, ubi dicit, quod si est formata in prima persona, præsumitur lata solenniter: secus, si in tertia. Limita, nisi notarius diceret in instrumento sententia, & fuit sententialiter promulgata^b. Bart. in l. sc. b. Sententialiter promulgata] Ad statutis. C. de senten. ex bre. reci. & alij. de quibus per Alex. in d. l. scendum. Cui addit Bald. in c. cum in iure. in fi. de off. deleg. ubi dicit, se nescire, quod hoc uerbum sententialiter, sonet alterum, quam animi motu: & sic non præsumitur, quod iudex se feret, & ideo non ualeat sententia, secundum eum. Tamen sequere Bart. per tex. hinc, & in c. cum inter. s. eo. ubi præsumitur solennitas per omnia. Et dicit Bald. hinc, quod hoc uerbum sententialiter, includit, quod sententia fuit lata & leta solenniter & promulgata diffinitiū: quod dicit esse not. dignum. Et ad dicta paulo ante incidenter, quando acta iudicij requirant scripturam, uide omnes in c. quoniam contra per illum text. de proba. Doc. in l. emancipatione. C. de fide instru. Bald. in l. litigatoriis. C. de app. Angel. in l. autem. in princip. ff. de rei uen. & in l. prætor. s. Marcellus. ff. de fudic. & in l. testium. C. de testi. & in s. necessitate. in auchen. ut iud. sine quoquo suffra. & Paul. de Cal. consil. j. cum concor. Et communiter de actis dicitur idem, quod de sententia. Addit. no. in l. uer. lianus. de cond. indeb. Et ibi ad hoc

hoc uide domi. A. lexan. in l. gefta. pe. col. uer. sc. qualiter debet. C. de re iud. quia propter publicam authoritatem legentis præsumitur ita scriptum, prout lectum: & ita fuit forte mens innocentia, hic secundum eum. Dic etiam, quod præsumitur scripta, licet testes non dicant. Abb. hinc pulchre extolens istum tex. pro quo uide tex. idem probantem in c. Albericus. de testi, licet aliter sentiat. Bal. in l. C. de senten. ex bre. reci. Et addit Rotam de re iud. xix. in nouis, ubi dicitur, quod sententia amissa potest probari per testes deponentes de amissionem & tenore, qui tenor difficile probat. Ideo si tunc essemus in causa appellationis, est feruanda cautela. Innocen. in c. G. perpetuus. de fid. instru. quod iudex dicat Confirmamus, uel infirmamus sententiam, si qua nunquam approbarerit talis tenoris. Nec sequitur. Aliquid deberet fieri in scriptis, ergo non potest probari testibus, patet in appellatione, qua debet fieri in scriptis, c. j. de appell. in vj. tamen de ipsa potest fieri fides per unum testem, ut per Rotam, qua sentit in uerbo Praesertim, quod etiam sententia non amissa, qua tamē fuit scripta, potest probari testibus. Nā uult Rota, quod scriptura non sit de substantia probationis sententiae. Et ita etiam aperte firmat Abb. hinc in ult. colum. uer. uel tertio. dicens, quod scriptura requiritur in sententia, non ad finem illam probandi, sed ad finem tunc illam recitandi, ut cum moderatione magna feratur. Vide etiam Bald. in l. s. ad fi. C. de eden. ubi dicit, quod si alleghans amissionem instrumenti, est persona honesta, allegat uerisimilitudinem, ut incendiū domus, statutus eius iuramento, iuxta gloss. in d. cle. j. in uerbo, compellendo, de usu. Credit tamen Bald. quod iudex mandauit isti, quod non quam utatur tali instrumento, quod assentit se perdidisse. Alleg. Innocen. in d. c. G. perpetuus. Sed Bald. in l. h. qui ad ciuilijs. ff. col. C. de appell. dicit, quod hoc præceptum fieri debet illi, qui non uult uirare, neque exhibere: secus, si iuratur se non habere instrumentum. Et ista procedunt, ubi agitur de sententia, quæ non appetit. Vbi autem appetit, quando præsumatur lata solenitatem, uel non, uide Spe. de sen. prola. s. iusta. uer. item non ualeat, ubi dicit, quod si est formata in prima persona, præsumitur lata solenniter: secus, si in tertia. Limita, nisi notarius diceret in instrumento sententia, & fuit sententialiter promulgata^b. Bart. in l. sc. b. Sententialiter promulgata] Ad statutis. C. de senten. ex bre. reci. & alij. de quibus per Alex. in d. l. scendum. Cui addit Bald. in c. cum in iure. in fi. de off. deleg. ubi dicit, se nescire, quod hoc uerbum sententialiter, sonet alterum, quam animi motu: & sic non præsumitur, quod iudex se feret, & ideo non ualeat sententia, secundum eum. Tamen sequere Bart. per tex. hinc, & in c. cum inter. s. eo. ubi præsumitur solennitas per omnia. Et dicit Bald. hinc, quod hoc uerbum sententialiter, includit, quod sententia fuit lata & leta solenniter & promulgata diffinitiū: quod dicit esse not. dignum. Et ad dicta paulo ante incidenter, quando acta iudicij requirant scripturam, uide omnes in c. quoniam contra per illum text. de proba. Doc. in l. emancipatione. C. de fide instru. Bald. in l. litigatoriis. C. de app. Angel. in l. autem. in princip. ff. de rei uen. & in l. prætor. s. Marcellus. ff. de fudic. & in l. testium. C. de testi. & in s. necessitate. in auchen. ut iud. sine quoquo suffra. & Paul. de Cal. consil. j. cum concor. Et communiter de actis dicitur idem, quod de sententia. Addit. no. in l. uer. lianus. de cond. indeb. Et ibi ad hoc

hoc uide domi. A. lexan. in l. gefta. pe. col. uer. sc. qualiter debet. C. de re iud. quia propter publicam authoritatem legentis præsumitur ita scriptum, prout lectum: & ita fuit forte mens innocentia, hic secundum eum. Dic etiam, quod præsumitur scripta, licet testes non dicant. Abb. hinc pulchre extolens istum tex. pro quo uide tex. idem probantem in c. Albericus. de testi, licet aliter sentiat. Bal. in l. C. de senten. ex bre. reci. Et addit Rotam de re iud. xix. in nouis, ubi dicitur, quod sententia amissa potest probari per testes deponentes de amissionem & tenore, qui tenor difficile probat. Ideo si tunc essemus in causa appellationis, est feruanda cautela. Innocen. in d. c. G. perpetuus. de fid. instru. quod iudex dicat Confirmamus, uel infirmamus sententiam, si qua nunquam approbarerit talis tenoris. Nec sequitur. Aliquid deberet fieri in scriptis, ergo non potest probari testibus, patet in appellatione, qua debet fieri in scriptis, c. j. de appell. in vj. tamen de ipsa potest fieri fides per unum testem, ut per Rotam, qua sentit in uerbo Praesertim, quod etiam sententia non amissa, qua tamē fuit scripta, potest probari testibus. Nā uult Rota, quod scriptura non sit de substantia probationis sententiae. Et ita etiam aperte firmat Abb. hinc in ult. colum. uer. uel tertio. dicens, quod scriptura requiritur in sententia, non ad finem illam probandi, sed ad finem tunc illam recitandi, ut cum moderatione magna feratur. Vide etiam Bald. in l. s. ad fi. C. de eden. ubi dicit, quod si alleghans amissionem instrumenti, est persona honesta, allegat uerisimilitudinem, ut incendiū domus, statutus eius iuramento, iuxta gloss. in d. cle. j. in uerbo, compellendo, de usu. Credit tamen Bald. quod iudex mandauit isti, quod non quam utatur tali instrumento, quod assentit se perdidisse. Alleg. Innocen. in d. c. G. perpetuus. Sed Bald. in l. h. qui ad ciuilijs. ff. col. C. de appell. dicit, quod hoc præceptum fieri debet illi, qui non uult uirare, neque exhibere: secus, si iuratur se non habere instrumentum. Et ista procedunt, ubi agitur de sententia, quæ non appetit. Vbi autem appetit, quando præsumatur lata solenitatem, uel non, uide Spe. de sen. prola. s. iusta. uer. item non ualeat, ubi dicit, quod si est formata in prima persona, præsumitur lata solenniter: secus, si in tertia. Limita, nisi notarius diceret in instrumento sententia, & fuit sententialiter promulgata^b. Bart. in l. sc. b. Sententialiter promulgata] Ad statutis. C. de senten. ex bre. reci. & alij. de quibus per Alex. in d. l. scendum. Cui addit Bald. in c. cum in iure. in fi. de off. deleg. ubi dicit, se nescire, quod hoc uerbum sententialiter, sonet alterum, quam animi motu: & sic non præsumitur, quod iudex se feret, & ideo non ualeat sententia, secundum eum. Tamen sequere Bart. per tex. hinc, & in c. cum inter. s. eo. ubi præsumitur solennitas per omnia. Et dicit Bald. hinc, quod hoc uerbum sententialiter, includit, quod sententia fuit lata & leta solenniter & promulgata diffinitiū: quod dicit esse not. dignum. Et ad dicta paulo ante incidenter, quando acta iudicij requirant scripturam, uide omnes in c. quoniam contra per illum text. de proba. Doc. in l. emancipatione. C. de fide instru. Bald. in l. litigatoriis. C. de app. Angel. in l. autem. in princip. ff. de rei uen. & in l. prætor. s. Marcellus. ff. de fudic. & in l. testium. C. de testi. & in s. necessitate. in auchen. ut iud. sine quoquo suffra. & Paul.

re causam alterationis, attende diligenter: quia dicit Sal. in d. illo procul dubio, quod hoc non est necessarium ad ipsius sententiam essentiam, seu validitatem, sed quo ad exonerationem ipsius iudicis, vel sententia suppletione. Nam si sine causa hoc facit, lex supplet, ut non secundum eum in d. s. poena grauor. & facil. itij. s. si quis condemnatus, ff. de re iudic. ubi si sine causa iudex abbreviat quadri mestre, lex supplet. Et istud etiam firma Bart. in l. relegatorum, s. ad tempus, in f. ff. de interdi. & releg. & in l. qui ad statum, ff. de pœ. & latitatis in d. s. poena grauor. ff. colum. uer. item similiter. dicens, quod dux prefato causa ibi non est de essentia: quia cum iudex habeat potestatem augendi & minuendi poenam ex causa, ut ibi traditur, sententia sic simpliciter lata expressum iuris errore continere non potest. Et idem firma sibi Alb. post Ray. in xij. colum. uersicul. item quarto. dicens sufficer, quod in casu illo causa conset ex actis, vel sit notoria, licet non exprimatur in sententia. Allegat l. hæc sententia. C. de senten. quæ sine cer. quanti. Et ita nunc transeo: quicquid forte alias scripterim in d. c. xij. limitatione, supræ eo. Sitamen pars possit probare nullam causam potuisse subesse, appellat ab alteratione: sicut dicitur in simil., quod licet in principe presumatur causa, tamen probari potest contrarium. Dixi in c. quæ in ecclesiast. xij. colum. uersic. ex quibus redditur dubia, de constit. Et si diceres, quare est quod in citatione facta contra regulas juris, sicut presumitur causa licita, per quam recedi possit à regulis iuris ita presumitur in alteratione pœna, iuxta dictum Innocen. in d. c. præterea. Responderet, quod ex quo in sententia pœnali iudex alterat pœnam, ipse actus alterationis cum non possit fieri, nisi ex causa, habetur si implicitam causam, & pro ea presumitur. Non sicut in citatione, quæ cum fiat simpliciter & sine expressione causa permisit, presumitur esse contra regulas iuris. Ideo non arctat. Præterea alteratio pœnarum legalium est commissa arbitrio iudicis, & in dubio presumitur iudicem bene arbitratum: Innocen. in c. innotuit. circa medium gloss. magnæ, de eo, qui fur. or. ful. & in c. si ad fin. defer. & Pet. de Ancho. in c. ij. de iura. cal. in vij. cum cor. meritio non requiritur tunc expressio causa, prout requiritur in alijs gestis à iudice, in quibus nō est à leg. consideratum arbitrium suum, sed mera obseruantia turis dispensantibus super regulis ex aliqua causa per iudicem expressim approbanda. Dum etiam Doc. ponunt casum in iudice appellatio[n]is, intellige sanè, secundum Cardi. hic, quando prima sententia firmatur ex nouis actis: secus, si prima confirmaretur, uel ex primis actis infirmaretur: quia cessat ratio honoris, de qua per eos si bene consideres. Item dum ponunt de sententia absolucionaria, vide, quæ dixi post Abb. And. Sicul. & Are. in c. examinata. de iudi. ¶ Quarta declaratio. Omisso causa non reddit sententiam nullam in dictis casibus. Ab. latius ceteris hic, & j. uol. cons. vij. & in d. c. examinata. iij. colum. & Bartol. & Ang. in d. s. ignominia, hic. leg. in gloss. mol. hic, & in l. qui Rome. s. duo fratres. vij. colum. de uer. oblig. & Sal. pulchrè in d. s. illo. uer. quarto tertio, & ibi Alexand. & Angel. de Are. in s. sed quia. colum. In istis de fideicom. hæred. & gloss. optima in l. in uer. mentionem, in fi. ff. si mens. fal. mo. dix. Facit c. de senten. excom. in vij. ubi requiritur expressio causa, quæ si non interuenierit, sententia tenet, nec est specialitas in illo, sed in alio. Secundò, quod si iudex ipsam non exprimit, non presumitur pro sententia, & iudex puniatur, utibidem. Errata procedunt dicta Abb. hic in iij. colum. Considera omnia iura alle. in dictis casibus exceptuatis. Nam quædam narrant causam fusisse expressam, in illis transitib[us] in dubio hæc declaratio: quædam uero nidentur disponere & decidere, quod causa debet exprimi, sicut in s. illo. & in d. s. oportet. & ubi iura altera loquuntur. ¶ Dubitabam olim, quo modo sententia

non exprimens causam possit valere. Primo per tex. in l. non dubium. C. de leg. ubi gesta contra legem sunt nulla, etiam si non dicat lex, quod contraria factum sit nullum. Secundo: quia non sequitur, sententia non est contra ius commune expressa ergo ualeat, ut per Ab. in c. iij. colum. supradicte eod. dum post Specul. ponit multos casus, in quibus propter non seruatos legum ordinates sententia est nulla. Ergo qua ratione iudicare die fe riata, uel uiua noce, ideo reddit sententiā nullam, quia contraria legi, eadem ratione contrarie sunt legi ex pressione causa disponit videtur reddere sententiam nullam. Tertio per id, quod notat Ioan. And. in d. c. finem litibus. iij. colum. in addi. Et hos sequitur Host. ubi dicit, quod in absolutione ab expensis, si causa non exprimitur, absolutione est nulla, per text. in d. s. oportet & sequitur But. in d. c. examinata. iij. colum. utrum item quod in absolutione. Est uerum, quod Abb. in d. c. si hem. tenens contrarium, responderet optimè ad d. s. oportet, quod bene requirit expressionem absolutionis, sed non expressionem causa absolutionis. Sed tunc cogitabam, quod in casu d. s. illo proculdubio. & alij, ubi simpliciter disponenter de causa, non cadit haec responsio. Quartò: quia possibile est, quod ex non expressione causa redditur sententia incerta. Ergo nulla, s. curare, cum si. Inisti de actio. Et quando istud occurret, adhuc res esset magis dubia. Quinto & ultimo: quia Doc. ponentes dictos casus, utuntur uerbo Debet sentientes hanc expressionem necessariam, propter gloss. in uer. debet, in cle. attendentes, de statu mona. & per Bartol. in l. creditores, cum concord. C. de pig. Non tamen suaderem, ut recederitis ab opere communis non habente contradictoriem: & in diu præsumitur, sententiam esse fundatam super causa minori, per l. iij. s. hæc enim. ff. de suspe. cur. Et ubi hoc non potest esse, inspicientur acta, iuxta gl. si. in d. c. si confirmationem, quam plenè ornauit in c. p. supradicte de excepc. Item potest appellari, ut per Angel. in d. l. utiq. Præterea postquam est responsum ad d. s. oportet, non video alium text. disponentem de expressione causa, excepto tex. in d. s. illo. in quo, non sunt uerba expressè iubentia. Et dato, quod ibi & in alijs iuribus essent uerba iubentia taliter fieri, adhuc dici potest, quod aliter factum non est nullum. Et ad l. non dubium, dico, quod loquitur, quando lex prohibet actum fieri, uel prohibet fieri alterius, quam dixerit: quia tunc contra factum, uel alterius factum, non ualeat, ut ibi, & in l. cum lex. ff. de fidei. Secus, quando lex non loquitur prohibituè, sed mandat actum certo modo fieri, ualeat actus, licet modus illius non fuerit seruatus, nisi lex peccat ultrâ annullando, quod fit in contrarium. Sali. in l. statutis. i. colum. C. de senten. ex bre. recit. per illum text. iuncta l. iij. eo. ti. Nam lex iij. dicitur simpliciter, quod sententia debet fieri in scriptis: postea lex, statutis. addit, quod aliter late non tenet: & sic innuit, quod tenuisset ante illam legem, secundum ipsum. Et hanc responsionem habuit domesticam Alex. in consulendo ad multa proposita. Adde etiam ad materiam, quod si iudex post latam sententiam ex intervallo addit causam in sententia, ista addit. non facit nouam sententiam: & sufficit appellasse à sententia: & ideo non est opus appellare ab ista adiectione. Ludo. consil. xlvi. Et prædicta omnia gustata: quia non confuerunt deduci in hac materia: de qua etiam aliqua ponit Firma. in report. in 19 uer. sententia cum causa. Falsa t. causa expressa in sententia regulariter, non uitiat ipsam, nisi per appellatio nem, uel alio remedio rescindatur. Ita sentit gloss. fi. in l. iis, ad quem, ff. de acqui. hære. & ibi late imol. & idem l. mol. post Ang. in l. qui Romas. duo fratres. xij. colum. uer. & propter prædicta, de uer. obl. Dicitur autem falsa causa.

de satis est, quod animus iudicis non traxit motum suum totaliter ex dicta causa nominata cum dicto Praesertim, uel simili. ¶ Fallit ter quarto, quando causa falsa est notorie falsa & iniusta: quia aequipollit nullitate, per tex. in d.c. inter ceteras. Et ibi habuimus in tercia conclusione. ¶ Fallit ter quinto, secundum Angel. in d.s. duo fratres. quando sententia est lata per falsas allegationes facti falso inductas contra absentes, quas iudex securus fuit, per text. in l.s. prator. §. Marcellus. ff. de iudicis. Secus, si contra praesentem esset lata, à contrario illius tex. quia tunc eset iniqua: & bene posset peti rescindere per integrum resti. si per falsas allegationes, uel falsa instrumenta lata fuisset, l.f. C. si ex fal. in situ. Cetera ad intellectum d.s. Marcellus, quem saepe allegauit Innoc. uide latissime per Ang. Imol. & Alexan. in d.s. duo fratres. Quibus adde Rot. de reiudic. xiiij. & xxv. in antiquis, ubi dicitur, quod in casu d. s. Marcellus, sententia est ipso iure nulla. Et adde Moder. in lib. maleficiorum, fol. ccij. j. colum. ubi ostendit, quod bannitus propter contumaciam potest, si est captus, allegare, quod fuit bannitus ex falsis allegationibus. Et adde Card. in c. cum ex officij. ult. col. de prasci. ubi dixit, se obtinuisse, quod in casu d.s. Marcellus, non auditur ille, qui sciret approbavit sententiam, per tex. in l. ij. C. communia utriusque iu. quem latissime apostilla uic. significa sti. de fo. comp. Et dixit Bald. in c. de caterno. supra eo d. quod in casu d.s. Marcellus, sententia fuisset lata contra praesentem, necessaria est restituatio in integ. Idem not. Bal. in c. cum uenerabilis. ult. col. de excepc. dicens, quod si absens erat solemniter citatus, & tenebatur comparere, necessaria erat restit. in integ. quia pro praesenti debet haberi, authen. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi oportet. secus, si erat talis absens, qui non tenebatur comparere. Et adde Matth. no. xix. ubi pulchre intelligit d.s. Marcellus, quod aliquid falso est allegatum à parte contra absentem: secus, si nihil est allegatum, sed praesens tacuit etiam dolo aliquam exceptionem utilem absentem. Ita dicit non tanter sentire Bartol. in d. l. ij. j. colum. C. de statu. & Inno cen. in c. prateria, in fi. de dila. & Ioan. And. in c. si duobus. de appell. quia melius est tacere, quam minus diligenter loqui: glo. in uer. de nouo. in fi. in cle. constitutionem. de elec. Quod autem dicitur tacentem uerum aequiparati dicentem falso, c. j. de cri. fal. intelligitur in teste tantum, ut hic per Doct. & per gloss. in c. ne quis arbitretur. xxij. quast. ij. & Buttr. in c. j. no. de proba. per illum text. Quauis in isto dicto Matthae. alter sentiat Buttr. in c. cum Bertoldus. in fr. cod. & Abb. in d. c. si duobus. & per eundem in d.c. cum Ber-
toldus. xxv. colum. uer. tertia lectura. ¶ Fallit ter sexto, quando falsitas respicit iusticiam: secus, si respicit ordinem substantiali em iudiciorum iuris, quia sententia dicit item esse contest. & propterea condemnavit, & tamē non erat contestata. Bald. in d. l. si is, ad quem. Sed certe, ut dicit ibi Inno cen. isto casu sententia redidit nulla, non ratione falsa allegationis, uel causae, sed ratione defectus ordinis substantialis, iuxta gloss. ij. quast. j. in sum. & in c. de causis. de off. dele. & in l. prolatā. C. de sen. cum simi. ¶ Fal. b. Non presumitur] Vide ad hec, que habentur eti-
liter ter septimo & ultimo, qui sententia est lata ex falsa causa & relatione ad acta ostendetur notorie errore sententie, per ea, quae dicta sunt in d.c. inter ceteras. in ij. declaratione. ubi uide. Demū scias, posse testibus probari, quae fuerit intentione iudicatis. Ange. in l.s. prator. §. Marcellus. in fi. propter gl. ibi. ff. de re iudi. De pluribus autem materiis, quando uisitent ex falsa causa, & quando non, scripti late famudum in c. super his. de fid. instru. ¶ Extrinseca ter solennitas nō presumitur^b, l. quacunque

causa, quando remotum est à ueritate, ut funditus falsum, uel simulatum. Bald. in l. i. ff. col. C. de condicione. ubi aliud ponit in materia. ¶ Fallit primò, quando fertur sententia sub conditione falsa. Ange. & Imo. in d. s. duo fratres, per tex. in l. qui. testamento. ff. de excu. tu. & allegat. Inno. in c. in præsentia. de renun. limitantes per hoc iura dicentia ualere sententiam sub conditione, ut retulit suprà. c. prox. in princip. ¶ Fallit secundò, secundum eosdem, si lata est sententia contra minorem in causa excusationis à munere tutela, uel cura. i.ij. C. si ex falso. Et sic, si esset lata in alia causa, non differet minor à maiore: quod reputat. Imo. notandum. Idem Sal. in d. i.ij. Et etiam forte ratio specialitatis, secundum eum: quia minores in dicta causa excusationis sunt tamen quam carentes administratores, & sic in defensu: quod non est in alijs causis. Et quod ille sit causus specialis, firmat Alex. in d. s. duo fratres. iij. col. Contrarium, quod imo fauore minoris atatis sententia lata ex falso causa indi stinctè sit nulla, firmat Ni. de Nea. in d. l. scire oportet. s. consequens ff. de excus. dicens ibi est tex. sing. sicut aliquis de mundo, quod fauore minoris atatis sententia contra ius litigioris est nulla. Idem Bald. in c. cum uenerabilis. ulti. col. de except. dicens, quod sententia lata contra minorem, uel ecclesiast. ex falso instrumentis, est nulla, per d. l. ij. Idem Bu. in c. licet causam. x. col. um. uer. fallit in minore, & ibi Abb. xij. col. uer. uenio ad secundam. de proba. aquiparans in hoc ecclesiast. & minorem. Idem facit in hoc indistinctè Imo. in c. j. ult. col. de deposi. & Lud. in d. l. si is, ad quem, allegans pro ista aquiparatione gl. in l. si præses quasi defertam. C. quo. & quan. iu. Idem Alex. in d. l. si is. ij. col. Si enim esset lata sententia in causa ualde difficultaliter contra minorem, absur dum esset dicere, quod isto casu ualeret, & quod in causa excusationis tutoris esset nulla: nam & iura etiā exorbitantia extenduntur ad casum similem, ut per Bart. in l. si constante. in ix. q. ff. sol. ma. Et istam partem sententiam Bartol. post gloss. in l. diu. ff. de re iud. ut uideatur op. communis, licet disputatiuè sit bona responsio. Salic. ad d. l. ij. Et eadem responsio seruiret ad d. s. 21 cōsequens. ¶ Fallit tertio, ubi t' causa falsa expresa est contra ius scriptum. Ita loquitur Ioan. And. hic. Et ita intellige Abb. hic, & Bald. in authen. non licet post princip. C. de lib. prate. dum faciunt regulam, que uidetur contraria prædicta, sed loquuntur in causa contra ius. Et hanc fallentiam restringe illis modis, quibus fuit re stricta regula c. j. s. eod. Restringe etiam, nisi in expressione causa falsa in iure esset dictio

a Maximè Ad a Maximè, uel similitus: quia non uide de domi. Alexan. a Maximè, uel similitus: quia non uide de domi. Alexan.

24 de Inno. in l. impof fibilis. ff. de uerb. oblig.

de satis est, quod animus iudicis non traxit motum suum totaliter ex dicta causa nominata cum dicti de Praesertim, uel similis. ¶ Fallit quartò, quando causa falsa est notorie falsa & iniusta: quia æquipollit nullitatē, per tex. in d. c. inter ceteras. Et ibi habemus in tertia cō clusione. ¶ Fallit quintò, secundum Angel. in d. s. duo fratres. quando sententia est lata per falsas allegationes facti falso inducitas contra absentes, quas iudex secutus fuit, per tex. in l. si prator. s. Marcellus. ff. de iudic. Secus, si contra præsentem esset lata, à contrario illius tex. quia tunc esset iniqua: & bene posset peti refutatio per in integrum resti. si per falsas allegationes, uel falsa instrumenta lata fuisset, l. fi. C. si ex falso in stru. Cetera ad intellectum d. s. Marcellus. quem sape allegauit In noc. uide latissime per Ang. Imo. & Alexan. in d. s. duo fratres. Quibus addit. Rot. de refudic. xiiij. & xxv. in antiquis, ubi dicitur, quod in casu d. s. Marcellus, sententia est ipso iure nulla. Et addit. Moder. in lib. maleficorum, fol. ccij. j. colum. ubi ostendit, quod bannitus proper consumaciam potest, si est captus, allegare, quod fuit bannitus ex falsis allegationibus. Et addit. Card. in c. cum ex officij. ult. col. de præscri. ubi dixit, se obtinuisse, quod in casu d. s. Marcellus. non auditur ille, qui scire enter approbavit sententiam, per tex. in l. j. C. communia utriusque iu. quem latissime apostoli uic. significavit. de fo. comp. Et dixit Bald. in c. de cetero. suprà eod. quod si in casu d. s. Marcellus. sententia fuisset lata contra præsentem, necessaria est restitutio in integ. Idem not. Bal. in c. cum uenerabilis. ult. col. de except. dicens, quod si absens erat solemniter citatus, & tenebatur comparere, necessaria erat restit. in integ. quia pro præsentis debet haber. authen. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi oportet. secus, si erat talis absens, qui non tenebatur comparere. Et addit. Matth. no. xix. ubi pulchre intelligit. d. s. Marcellus. quod aliquid falsum est allegatum à parte cōtra absentem: secus, si nihil est allegatum, sed præsens tacuit etiam dolo aliquam exceptionem uti lem absenti. Ita dicit notanter sentire Bartol. in d. l. ij. colum. C. de satisda. & Inno. in c. præterea, in fi. de dia. & Ioan. And. in c. si duobus. de appell. quia melius est tacere, quam minus diligenter loqui: glo. in uer. de nouo. in fi. in cle. constitutionem. de elec. Quod autem dicitur tacentem uerum æquiparari dicentis falsum, c. j. de cri. fal. intelligitur in teste tantum, ut hic per Doct. & per gloss. in c. ne quis arbitratur. xxij. quæst. ij. & Butr. in c. j. no. de proba. per illum text. Quāvis in isto dicto Matthæ. aliter sentientia Butri. in c. cum Bertoldus. in frā eod. & Abb. in d. c. si duobus. & per eum dem in d. c. cum Ber toldus. xxv. colum. uer. tercia lectura. ¶ Fallit sexto, quando falsitas respicit iusticiam: secus, si respicit ordinationem substantiale iudiciorum ipsutā, quia sententia dicit item esse contes. & propterea condemnauit, & tamē non erat contestata. Bald. in d. l. si is ad cuorem. Sed cor-

a Maximè^a Ad: a Maximè^a, uel similis: quia non uideatur rūciudex fundari totaliter in cau-
de domi. Alexan-
de Inno. in l. impos-
fibilis. ff. de uerb.
oblio.
fa expresa. lac. Burri. in l. iij. s. ignomi-
nia. ff. de his, qui no. inf. fa. Bene facit dī
cūm Inno. iij. c. in præsentia de prob.
& Abb. in d. c. si duobus. & per eundem in d. c. cūm Ber-
toldus. xxv. colum. uer. tertia lectura. ¶ Fallit ^t sexto,
quando falsitas respicit iusticiam: securus, si respicit ordi-
nem substantialem iudiciorum: putat, quia sententia di-
xit item esse contet. & propterea condemnavit. & tam
a

etiam in omni in c. i. presentia ad prob.
quod ornata in d. c. i. in j. fallentia, dū
dixit, quod falsa causa non uitiat sententiam, quando
est secum iuncta una non falsa. Facit glos. in l. p. C. si ex
fal. instr. Et hoc dictum Iaco, sequitur etiam Card. in d.
c. in praesentia. & in c. tum ex literis, de resti. in integr. &
ibi Abb. in ij. colum. & Abb. hic melius, quam aliis. &
Imol. post Butri. in d. c. in praesentia. xv. colum. & in c. ab
excommunicato. penul. colum. de rescrip. & Domi. in c.
ucnibilibus. §. fi. de senten. excom. in vj. & in c. in tan-
tum. ad fi. xxj. distin. Et quamvis But. & Imo. & Domi.
in dīctis locis, & glof. in d. l. si s. ad quem, intelligent dī-
ctum lac. dum modò appareat ex actis de alia causa i-
donea, tamen Abb. hic. & in c. ex parte absentis. in fi. de
concl. præben. & in d. c. tum ex literis. & Alexan. in d. §.
duo fratres. sequuntur simpliciter Iacob. per plures ra-
tiones. Non obstat, quod ex actis aliud non appareat: qa-
potuit iudex applicuisse animum etiam ad causam in
actis non redactam. Bald. in l. j. post princip. C. de ma-
nis Dis. i. q. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. &
xiiij. q. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. &
non erat contestata. Bald. in d. l. si s. ad quem. Sed cer-
te, ut dicit ibi Innocen. isto casu sententia redditur nula-
la, non ratione falsa allegationis, uel cauæ, sed ratione
defectus ordinis substantialis, iuxta gloss. ij. quæst. j. in
sum. & in c. d. causis, d. off. dele. & in
l. prolat. C. de sen. cum simi. ¶ Fal-
lit † septimò & ultimò, qñ sententia est
lata ex falsa causa p relatione ad acta
ostendēta notoriè errore sententie, per
ea, quæ dicta sunt in d. c. inter catēteras.
in ij. declaratione, ubi uide. Demū sc̄i-
as, posse testibus pbari, quæ fuerit in-
tentio iudicatis. Ange. in l. si prætor. §.
Marcellus. in fi. propter gl. ibi. ff. de re
iudi. De pluribus autem materijs, quando
do uitientur ex falsa causa, & quando
non, scripsi latè iamdudum in c. super
his. de fid. instru. ¶ Extrinseca † so-
lertia. ¶ Solertia. ¶

praecod.inter cæ

s.f. ff. de publi. Et ibi dicit Ang. quod in dubio non presumitur consensus capituli. Alle. Inno. in c. ea noscitur. de his, quae sunt à præla. de quo latè per Lud. in l. sciendum. xij. col. uer. tertia cōclusio. de utr. ob. Et ex ista regula inferatur ad plura multum importatia, de quibus ibi latissimè per eum. Et est adeo uera d. regula, quod licet alia probatis extremis presumantur.

a Media] Addit. tur media gl. ii. in c. quia sunt culpæ. Feli. in c. inter di- xxvij. dist. gl. ii. in c. die resurrectionis. lectos. defi. in fr. de consecra. dist. v. gl. ii. in c. accedens. **o quod ibi dixi** de conuer. coniug. glo. in c. uolumus. in apost. xvii. q. iij. cōcor. in illud nō pcedit, ubi agit de pbanda solennitate extrinseca, quæ in medio interuenire, s'm Lu. in d. l. sciendum. xx. col. uer. non qd si constat. dū impugnat deci. Rotæ de fure patul. no. Et tu, qd si cōstat clericū p episcopū in- stitutū, & cōn non constat, qd præcesserit solennitas p̄fes- tationis, nisi p̄ literas episcopi hocharritates, illa nō pre- sumit p̄cētissime, etiā de extremo uacationis constet. Tñ illā decis. seruāt hodie domini, nō qd agit de præiu- dicio alterius, p̄tā expēctati. Et quād Imo. in c. offici. xvij. col. uer. iuxta p̄dīcta p̄tā quāri. de testa. dicat, qd ista regula fallit qd extat plura iudicia & cōiectura p̄ solennitate extrinseca. Tñ specialius enumerando cōic- diuras, quas reperio scriptas, collegi alia h̄c vj. fallen- tias ad d. regulam, & quatuor ad aliam regulam affir- matiuam, dicentem, quod solennitas extrinseca p̄sumit: & reducuntur multa ultra Lud. & Alex. in d. l. sci- endum.

¶ Fallit primò dicta regula, nō in instru- mento fiat mentio enunciatiuē de solemnitate extrinse- ca, quæ potuit interuenire tempore confecti instrumen- ti. gl. ordina. in l. j. C. de fu. in str. & iure ha. fisc. lib. x. Inn. in c. quoniam contra. de proba. But. & Inno. in c. in pra- sentia. penit. col. de renun. Angel. in l. imperatores. ff. de priu. cred. Bu. in c. Albericus. in vj. col. de testi. & Abb. hic. dando exemplum. Adeo aliud exemplum ex no. di- cto Car. in d. c. Albericus. j. col. ubi dicit, quod si instru- mentum loquens de ordinibus clericis episcopi Bononiensis, dicat, eum ordinatum per non Bononiensem, & dicat hoc fuisse de licentia & mandato episcopi, pro- batur ex instrumento illa licentia sic enunciatiua: quia potuit tunc interuenire in actu ordinum. Ita dicit se ob- tinuisse defendēdo Florentiae in causa arduissima quē- dam caprum pro maleficio, qui defendebat se pro cle- rico. Et sequitur ibi Abb. in lec. uera Parmensi, ut latius recitauit, & repeatam aliquid j. iij. fallentia. ¶ Eti- tellige hanc fallentiam etiam in solemnitate, cui par- tes renunciare non possent, ut in hoc exemplo Car. iun- do. tex. in c. j. ix. q. ii. quia ex quo potuit tunc interuenire, p̄sumit notarius de ea rogatus. Et hinc etiam ui- dimus, quod si in instrumento alienationis dicitur eam fuisse factam cum consensu capituli, p̄sumitur, quod

b interuerit, postquam exprimitur: quia potuit tunc interuenire. Car. Bu- nerit. Sed nō quid tri. & Abb. in d. c. ea noscī. de his, quæ tunc p̄sumuntur, sicut à prælat. propter glo. in d. l. j. No. ex causa iustitiae. vi. Are. in l. qui in aliena. s. j. iij. col. ff. de de do. Soc. in con- fil. xv. incip. Vitis predi- cōtis publicis m̄bri- mētis. uer. nec ob- stat, si replicare- tur. in j. parte, char. xxij. & uer- sic. sed hic adver- tendum. cum omo- nibus uer. seq. chart. xxiiij. & char. xxv. & in consil. xxix. incip. Vitis quodam in- strumento. uer. terito principaliter. ibi, primū. in d. parte, char. l. resti. spo. Faciunt aurea uerba Bald. in proceſſio ſeu. ult. char. uer. qd ergo, si prælatus. cum toto c. Et facit, quod in simili no. Imo. in l. in eo, quæ est l. j. ad fi. ff. de testa. firmans contra Bald. ibi, quod si no- tarius in testamento dicit, Talis testator sanus mente, li- certæ corporæ, ex hoc probatur illū fuisse sanæ men- tis. Et iſta no. contra Bellenc. in d. c. ea noscitur. ult. char.

ubi tenuit contra But. & altos, quod licet in instrumen- to dicatur, Prælatus cum capitulo consensit, per hoc nō p̄sumitur capitulo consensisse. Inducit uerba Bart. in d. l. sciendum. dicentis, secundum eum, quod enunci- ciatum, cui partes renunciare non possunt, non proba- tur tunc interuenisse. Sed certè Barto. non uult hoc: sed imo uult, quod solennitas, quæ potest interuenire tem- pore cōtractus, p̄sumitur interuenisse, si enunciatur.

Et est glossor. in d. l. j. cum concor. Illud autem de solen- nitate renunciabili, procedit in distincto, quod fuisse

possibile eam interuenisse tempore renunciationis, ut dicetur patiū p̄st uer. si autem solennitas. Non obstat dictum Ang. in d. l. quacunq. s. interdum. ff. de pub. dū dicit, quod gesta per prælatum non p̄sumuntur ge- sta cum consensu capituli: quia fallit, nisi hoc exprima- tur, per prædicta. Nec obstat dictu Domi. in c. j. colum. de reb. eccl. non alie. in vj. ubi dicit, quod si in instru- mento alienationis narratur, utilitatem, uel necessita- tem ecclesiæ subesse, non probatur per hoc utilitas, uel necessitas, nisi aliter conserit: quia respōdeo, quod dīstū est tale, de quo nō potuit constare notario tempore cō- fecti in instrumento solū super alienatione: fecus in con- sensu capituli, qui potuit eodem contextu interuenire. Allēgat etiam dicta Doc. pro hac parte. Imo. in d. l. in eo, qui re uera latè & aperte dicit contrarium eius, quod i- p̄fici p̄fici, ut s. retul. Ideo facit contra ipsum. Nam uult Imo. quod illa uerba, Sanus mente, probent testatorem sanum mente. Vnde caueatis à recitationibus illorum, qui non uiderunt in fonte ea, quæ allegant: quia face- rent uos cum eis sap̄e erubescere. Etreuera cuiuslibet in- spicienti tex. in d. c. ea noscitur. uideri debet, ibi esse ca- sum apertum, quod consensus capituli p̄sumitur in- teruenisse: & ne obstat directio text. in d. l. quacunq. s. fi. qui intelligendus est, quando hoc exprimitur in instru- mento: quia ex quo potuit interuenire, tunc p̄sumi- tur interuenisse. Est uerum, quod Imo. ibi latè post But. in vj. colum. & etiam Ludo. in d. l. sciendum. xij. colum. multa effundit ad intellectum d. c. ea noscitur, tandem exponentes uerba text. dum dicit, Intelligi debet, non quod p̄sumatur consensus interuenisse, sed quod de- siue deber interuenire: sed non respondent, neq; aduer- tunt ad uerbum. Si constiterit, per quod text. exp̄ssè disponit, quod dicens consensum nō interuenisse, hoc probet: & non arguo à contrario sen- su, sed ex uerbis dispositiuis text. Vn- de fortassis disputando obtineretur facile, ut puto, qd omne membrū, pli- xe distinctionis Bu. & Imo. ibi, in quo aliq. dicit cōsensum capituli enūcia- tū nō p̄sumi, fit exp̄ssè contra illū tex. in uer. si cōstiterit, ab eis nō p̄de- rato. Et uide Aegi. deci. dccc. Si appa- ret, ubi dicit, qd p̄sumit cōsenſus capi- tuli, maxime qd enunciatiuē expri- mit in actu episcopi, & diu durauit: & hoc, quoad inducendā p̄scriptiōne, nō quo ad alienationē. Et ad hoc uide etiā Are. quo ad p̄fens careo, in l. q. in aliena. s. j. iij. col. ff. de acq. h̄c. ubi seq. But. in c. ea noscī. si recte memor sim. Si aut est solennitas extrinseca, quæ non fuit possibile interuenisse, prout alia p̄- sumeretur, iuxta c. super hoc. derenū. & sequitur But. in c. solicite. iij. col. de

c Non p̄sumi- tur] An autem tra- status p̄sumi- tur, uide plene & notab. per domi. Soc. in consil. xv. incip. Vitis predi- cōtis publicis m̄bri- mētis. uer. nec ob- stat, si replicare- tur. in j. parte, char. xxij. & uer- sic. sed hic adver- tendum. cum omo- nibus uer. seq. chart. xxiiij. & char. xxv. & in consil. xxix. incip. Vitis quodam in- strumento. uer. terito principaliter. ibi, primū. in d. parte, char. l. resti. spo. Faciunt aurea uerba Bald. in proceſſio ſeu. ult. char. uer. qd ergo, si prælatus. cum toto c. Et facit, quod in simili no. Imo. in l. in eo, quæ est l. j. ad fi. ff. de testa. firmans contra Bald. ibi, quod si no- tarius in testamento dicit, Talis testator sanus mente, li- certæ corporæ, ex hoc probatur illū fuisse sanæ men- tis. Et iſta no. contra Bellenc. in d. c. ea noscitur. ult. char.

similia non sunt in potestate partium. Bar. in d. authen- ta de offici. ordin. v. in antiquis. Et sequitur etiam Imo. in d. c. offici. ult. char. uer. sicut, fed aduerte. & in d. c. ea nos- scitur. v. colum. Licet ibi dicat, hoc esse partii effectus, ex quo non p̄sumitur, quando nega-

tor: sed solum, quando non negatur. a Negatur] Ad de Ludo. in l. si quis mihi bona. & iussu. in fin. de acq. h̄c. & Spe. in tit. de pro- ba. s. iij. uer. ter- tio per instrumen- ta.

¶ Fallit tertio ppter temporis diutur- nitate, pppter quā p̄sumitur solen- nitatem extinsecā præcēs. Ang. in d. l. sciendum. dicens esse text. sing. in l. si filius. C. de peti. h̄re. & ibi hoc not. Doct. & Bart. Ang. & Imo. & Lud. in l. qui in aliena. ff. de acqui. h̄re. per illū tex. in uer. quod si non adserit. & Host. lo. An. & Ab. in d. c. Albericus. Et video dicunt Host. Card. But. & Imo. & Abb. in c. illud. de p̄sumpt. quod clericus p̄sumitur recte institutus b, quando diuturno tempore tenuit eccliam, ut rector: quia superiores uisitantes sap̄e ecclias, p̄sumuntur uidiſſe titulū suū, nec subdit tollerant intrusum tanto tempore: ut etiā no. But. & Imo. in c. ex insituatione. de proc. & Domi. in c. ordinarij. s. j. iij. col. de offici. ord. in vj. & Pe. de Anc. in reg. vj. vij. col. de reg. fur. in vj. & Ana. post Abb. in c. licet He li. xij. col. de simo. & Imo. in c. ex fre- quentibus, ultra medium, de insti. & Domi. post lo. An. in c. si iudeo laicus. s. fi. j. col. de sen. exc. in vj. & Bal. in l. si- ue possidet. s. j. col. C. de prob. & Bald. & Ang. in d. l. qui in alien. & Bal. in l. si filius. per illū tex. C. de pet. h̄re. & in l. etiā C. de appell. & Rota de cau. pos- fix. in antiquis. ¶ Multa etiā similia dicta posuit And. Sic. in c. requisisti. xlviij. col. uersi. sed pulchra est & quo- tidiana dubitatio. de testa. & copioſe Firma. in repet. in uerbo. diu. & Pe. de Anc. consil. xxxix. Vifa petitione. p- ducta. post med. uer. item ex temporis diuturnitate. & consil. clxj. In q. ecclesiæ. in fin. & consil. cccxxij. Quidam seruus Antonius. uel. col. & consil. lxvij. Contra donationem. iij. col. Hanc fallentia firmat etiā Imo. in d. c. ea noscitur. v. col. uersi. si autem sumus in actu. & Lud. in d. l. sciendum. xij. col. uersi. terita conclusio. & consil. cclij. Pro decisione. uer. quo ad tertium. ubi dicit, quod si est concessa iamdiu alicui immunitas ab oneribus, p̄sumi- tur, quod interuenit solennis consensus civiū, per d. c. ea noscitur. Facit plena decisio Bal. in l. pen. C. cōmuni- diu. ubi firmat post gl. quod si fratres decennijs pot- federū bona pro diuī ſequeſtū portionibus, p̄sumit, & fuerit facta inter eos diuīſio. Et declarat, ut per eū ibi, & in l. licet. C. de fu. deli. & in consil. Quadam puelia. & Bar. in consil. Mulier quādā habens amplum patrimo- nium. & Ang. in l. fin. ff. pro dote. & Bald. in l. j. uel. col. C. de fideicom. Simile est, quod scribit Arch. in c. nemo. de consecra. distincti. j. dicens, qd quando dubiū est, utrum in fundatione eccliei interuenit episcopalis autho- ritas, certe p̄sumendū est, qd sic, quando longo tempo re locus pro ecclie cultus fuit. Et sequitur Fede. consil. cxxx. Factum tale est: quādā domus. & Lud. in d. l. sci- endum. xv. col. & latè Pet. de Perusio in sua quarta epí- scopali. c. iij. fol. x. uer. secundō incidenter queritur. Te- tigī in c. de quarta. de p̄scrip. loquendo de hospitali. Simile est, quod scribit latè Alex. consil. incip. Super pri- mo dubio, quo queritur, probans latè, qd in instrumen- to iamdiu facto p̄sumit solennitatē interuenisse, & qd in scriptura antiquissima p̄sumit, p̄ tabellionata no- tarior, qui ea cōfecit. Simile est etiā quod no. Fede. consil. xxxvij. Casus talis est: quādā nomine Dirulus. ad fi. ubi dicit, qd p̄sumit p̄fessionē uxorati fuisse facta cū oī fo- lennitate furi, tā ex parte uxoris cōtinētiā p̄mittētis, qd

¶ Fallit tertio ppter temporis diutur- nitate, pppter quā p̄sumitur solen- nitatem extinsecā præcēs. Ang. in d. l. sciendum. dicens esse text. sing. in l. si filius. C. de peti. h̄re. & ibi hoc not. Doct. & Bart. Ang. & Imo. & Lud. in l. qui in aliena. ff. de acqui. h̄re. per illū tex. in uer. quod si non adserit. & Host. lo. An. in c. Albericus. Et video dicunt Host. Card. But. & Imo. & Abb. in c. illud. de p̄sumpt. quod clericus p̄sumitur recte institutus b, quando diuturno tempore tenuit eccliam, ut rector: quia superiores uisitantes sap̄e ecclias, p̄sumuntur uidiſſe titulū suū, nec subdit tollerant intrusum tanto tempore: ut etiā no. But. & Imo. in c. ex insituatione. de proc. & Domi. in c. ordinarij. s. j. iij. col. de offici. ord. in vj. & Pe. de Anc. in reg. vj. vij. col. de reg. fur. in vj. & Ana. post Abb. in c. licet He li. xij. col. de simo. & Imo. in c. ex fre- quentibus, ultra medium, de insti. & Domi. post lo. An. in c. si iudeo laicus. s. fi. j. col. de sen. exc. in vj. & Bal. in l. si- ue possidet. s. j. col. C. de prob. & Bald. & Ang. in d. l. qui in alien. & Bal. in l. si filius. per illū tex. C. de pet. h̄re. & in l. etiā C. de appell. & Rota de cau. pos- fix. in antiquis. ¶ Multa etiā similia dicta posuit And. Sic. in c. requisisti. xlviij. col. uersi. sed pulchra est & quo- quotidiana dubitatio. de testa. & copioſe Firma. in repet. in uerbo. diu. & Pe. de Anc. consil. xxxix. Vifa petitione. p- ducta. post med. uer. item ex temporis diuturnitate. & consil. clxj. In q. ecclesiæ. in fin. & consil. cccxxij. Quidam seruus Antonius. uel. col. & consil. lxvij. Contra donationem. iij. col. Hanc fallentia firmat etiā Imo. in d. c. ea noscitur. v. col. uersi. si autem sumus in actu. & Lud. in d. l. sciendum. xij. col. uersi. terita conclusio. & consil. cclij. Pro decisione. uer. quo ad tertium. ubi dicit, quod si est concessa iamdiu alicui immunitas ab oneribus, p̄sumi- tur, quod interuenit solennis consensus civiū, per d. c. ea noscitur. Facit plena decisio Bal. in l. pen. C. cōmuni- diu. ubi firmat post gl. quod si fratres decennijs pot- federū bona pro diuī ſequeſtū portionibus, p̄sumit, & fuerit facta inter eos diuīſio. Et declarat, ut per eū ibi, & in l. licet. C. de fu. deli. & in consil. Quadam puelia. & Bar. in consil. Mulier quādā habens amplum patrimo- nium. & Ang. in l. fin. ff. pro dote. & Bald. in l. j. uel. col. C. de fideicom. Simile est, quod scribit Arch. in c. nemo. de consecra. distincti. j. dicens, qd quando dubiū est, utrum in fundatione eccliei interuenit episcopalis autho- ritas, certe p̄sumendū est, qd sic, quando longo tempo re locus pro ecclie cultus fuit. Et sequitur Fede. consil. cxxx. Factum tale est: quādā domus. & Lud. in d. l. sci- endum. xv. col. & latè Pet. de Perusio in sua quarta epí- scopali. c. iij. fol. x. uer. secundō incidenter queritur. Te- tigī in c. de quarta. de p̄scrip. loquendo de hospitali. Simile est, quod scribit latè Alex. consil. incip. Super pri- mo dubio, quo queritur, probans latè, qd in instrumen- to iamdiu facto p̄sumit solennitatē interuenisse, & qd in scriptura antiquissima p̄sumit, p̄ tabellionata no- tarior, qui ea cōfecit. Simile est etiā quod no. Fede. consil. xxxvij. Casus talis est: quādā nomine Dirulus. ad fi. ubi dicit, qd p̄sumit p̄fessionē uxorati fuisse facta cū oī fo- lennitate furi, tā ex parte uxoris cōtinētiā p̄mittētis, qd

¶ Fallit tertio ppter temporis diutur- nitate, pppter quā p̄sumitur solen- nitatem extinsecā præcēs. Ang. in d. l. sciendum. dicens esse text. sing. in l. si filius. C. de peti. h̄re. & ibi hoc not. Doct. & Bart. Ang. & Imo. & Lud. in l. qui in aliena. ff. de acqui. h̄re. per illū tex. in uer. quod si non adserit. & Host. lo. An. in c. Albericus. Et video dicunt Host. Card. But. & Imo. & Abb. in c. illud. de p̄sumpt. quod clericus p̄sumitur recte institutus b, quando diuturno tempore tenuit eccliam, ut rector: quia superiores uisitantes sap̄e ecclias, p̄sumuntur uidiſſe titulū suū, nec subdit tollerant intrusum tanto tempore: ut etiā no. But. & Imo. in c. ex insituatione. de proc. & Domi. in c. ordinarij. s. j. iij. col. de offici. ord. in vj. & Pe. de Anc. in reg. vj. vij. col. de reg. fur. in vj. & Ana. post Abb. in c. licet He li. xij. col. de simo. & Imo. in c. ex fre- quentibus, ultra medium, de insti. & Domi. post lo. An. in c. si iudeo laicus. s. fi. j. col. de sen. exc. in vj. & Bal. in l. si- ue possidet. s. j. col. C. de prob. & Bald. & Ang. in d. l. qui in alien. & Bal. in l. si filius. per illū tex. C. de pet. h̄re. & in l. etiā C. de appell. & Rota de cau. pos- fix. in antiquis. ¶ Multa etiā similia dicta posuit And. Sic. in c. requisisti. xlviij. col. uersi. sed pulchra est & quo- quotidiana dubitatio. de testa. & copioſe Firma. in repet. in uerbo. diu. & Pe. de Anc. consil. xxxix. Vifa petitione. p- ducta. post med. uer. item ex temporis diuturnitate. & consil. clxj. In q. ecclesiæ. in fin. & consil. cccxxij. Quidam seruus Antonius. uel. col. & consil. lxvij. Contra donationem. iij. col. Hanc fallentia firmat etiā Imo. in d. c. ea noscitur. v. col. uersi. si autem sumus in actu. & Lud. in d. l. sciendum. xij. col. uersi. terita conclusio. & consil. cclij. Pro decisione. uer. quo ad tertium. ubi dicit, quod si est concessa iamdiu alicui immunitas ab oneribus, p̄sumi- tur, quod interuenit solennis consensus civiū, per d. c. ea noscitur. Facit plena decisio Bal. in l. pen. C. cōmuni- diu. ubi firmat post gl. quod si fratres decennijs pot- federū bona pro diuī ſequeſtū portionibus, p̄sumit, & fuerit facta inter eos diuīſio. Et declarat, ut per eū ibi, & in l. licet. C. de fu. deli. & in consil. Quadam puelia. & Bar. in consil. Mulier quādā habens amplum patrimo- nium. & Ang. in l. fin. ff. pro dote. & Bald. in l. j. uel. col. C. de fideicom. Simile est, quod scribit latè Alex. consil. incip. Super pri- mo dubio, quo queritur, probans latè, qd in instrumen- to iamdiu facto p̄sumit solennitatē interuenisse, & qd in scriptura antiquissima p̄sumit, p̄ tabellionata no- tarior, qui ea cōfecit. Simile est etiā quod no. Fede. consil. xxxv

ex parte ipsius, quando longo tempore pacifice stetit, ut verus professus. Simile etiam notat Alex. consil. ccccix. Visa facti narratione, in fin. quod quando transiuit longum tempus, presumitur pro solennitate concessionis rei emphaticotice. Et ita dicit expressè notare But. in d.c. ea noscitur. Simile etiam no. Card. in cle.j. in ix.q. de elect. dicens, quod si constat de unione, presumitur omnia solenniter esse acta, licet non exprimat de longo, vel breui tempore. Conuenit etiam dictum Innoc. in c. super his. iij. col. de accus. dum dixit, illum presumi subdiaconum, qui longo tempore subdiaconatum exercuit. Et sequitur Abb. hic, & Rota præalleg. de cau. poss. ix. col. in antiquis: & Bu. in c. inter quatuor. de cleri. perclus. & in c.j. iij. col. de eo, qui furti. ord. suscep. & in c. peruenit. de empt. & uen. Et tangit Bart. in c. dudum, lo. j. ult. col. de elec. Hostien. & Card. in c.h. de cleri. perclus. Facientes demum dicta Baldi. in repe. l. cum de in rem uestro. ff. de usu. & Bart. in l. litibus. ii. col. C. de agri. & censi lib. xj. & in l. iij. ff. ex contrario. ff. de acquir. poss. & Baldi. in l. j. iij. col. C. de fideicom. & in l. j. ii. col. ff. de re. dixi. & Ang. in l. male agitur. C. de præscript. xxx. antio. & in l. prætor. g. iij. ff. de eden. & Spec. de locato. s. nunc aliqua. uer. xiij. & text. in c. j. de consue. rec. feu. & in c.j. qualiter olim feud. alien. poss. In quibus locis plenè inuenies, quod qui longo tempore tenuit rem, ut uasallus, vel ut empheytora, presumitur ab initio fuisse in uestitu legitimo titulo, quamvis ipsum non ostendat. Plura alia habentur per Moder. in locis præalleg. & propè allegantibus, maximè in vj. aduertentia. ¶ Cæterum tamen predicta ruditer intelligentur more imperiti usq;. non sunt super his omittendæ viij. notabiles aduertentiae, quarum aliquas dudum posuit in d.c. illud. de presum. Et primò aduerte, quod longum tempus in proposito dicitur decennium. But. & Imol. in d.c. illud. propter gl. in d.l. si filius. Et idem Baldi. in d.l. qui in ali. na. Facit, quod not. Innoc. in c. iij. in gloss. per monachos. de rest. in integ. Imo dicebat Ana. in d.c. cleric. H. i. quod in presumendo titulum beneficij triennium dicitur longum tempus, per cle. j. de sequest. poss. & fruct. ubi minus tempus dicitur recens. Facit vulgata regula cancellaria Apostolica xlif. Item statuit prohibens molestari triennalem possessori beneficij, de qua paulo j. dicam. Facit tamen Ana. unam nouam differentiam, dicens, quod ubi est triennium, requiritur saltem iuramentum de titulo: secus, ubi est decennium. Sed tamen utroque casu requiritur iuramentum, ut per Pe. de Anch. in d. regula j. lib. vi. Generaliter autem quod dicitur longum tempus, dixi in c. plerunq. de rescript. ¶ Secundò aduerte: quia prædicta procedunt, quando tamen ex diuturnitate temporis agitur principaliter ad acquirendum: secus, quando tractatur de presumenda solennitate principaliter ad exclusionem alterius: quia tunc requiruntur xxx. anni, per text. in c. peruenit. de empt. & uen. quem ad hoc ibi extollit Imol. in v. col. & Alexand. consilio mihi ccccij. Viso instrumento locationis facta. iij. col. Nec obstat, quod in casu d.l. quis in aliena. & d.l. si filius, agebar tur de præiudicio patris: quia erat modicum. Bartol. in d. disp. Maller habens item in casu l. i. filius, pater dicebat se iussisse, secundum Salic. ibi. Et idem Alexan. consilio cccclxxxv. Ponderatis. pen. col. Pro quo uide omnino Bartol. in disput. incip. Mulier habens magnum patrimonium, in tota ult. col. dum firmat, quod ubi agitur de magno præiudicio ex patientia longi temporis, nonquam presumitur titulus, & intelligitur d.l. si filius. & d.l. qui in aliena. uer. quid si non adierit, ubi agitur de modico præiudicio. Nihilo minus dum istud dictum Imol. suisset allegatum inter nos in Rota, dixi, quod poterat euitari hoc modo. Nam impossibile uideatur, quod ex text. in d.c. peruenit. quemcunq; intellecimus capiamus, elicatur, quod est dictum de xxx. an. Nam Papa referendo ibi illud tempus, narrat faciūt:

& si uellemus inspicere illud tempus, non essent, nisi xxviiij. anni, non autem xxx. cum duo primi non computentur propter textum authentum, sive à me. C. ad Veleianum, ubi etiam expressè non potest mulier consentire alienatione fundi dotalis intra biennium. Et sicut uerius consensus habetur ibi pro non scripto, ita tacitus debet haberi, quo ad illos duos annos, pro non interposito. Tamen cogita: quia est fantasía noua. ¶ Terzò aduerte: quia quamvis prasumatur p. illo, qui diu ecclésiam possedit, si tamen probaretur de intrusione, uel uitioso ingressu, remoueri poterit: Hostien. & Abb. in d. c. illud. Domi. post Cald. & Lap. in d.c. ordinarij. per textum in c. dilecto. de præben. Per quem dicit ibi Abb. post alios in f. col. quod licet prælatus, qui diu tollerat subditū in beneficio suo, non possit eum compellere ad ostendendum titulum, tamen potest in se assumere onus probandi defecutum tituli, per illum tex. Et idem not. Abb. in d.c. licet Heli. ¶ Et ita putauit alius intelligere debere dictam regulam cancellarie, uidelicet ut trienium excusat solum non docentem de titulo, sed non impedit uolentem probare intrusionem. Et quis dicatur intrusus, posui in c. in nostra, iij. corollario, de restri. Tamen fuit iudicatum in Rota, quod illa regula solum defendit possidentem pacificè triennio à possessione, & non à proprietate: sicut in limili dicit Abb. in c. contingit. de dolo. & contum. propter gloss. sing. ibi: quia possessio decennalis defendit possessorum beneficii excludendo alium, sed non dat possidenti titulum: & illa regula habuit ortum à constitutione facta in concilio Constantiensi, quæ fuit approbata in concilio Basiliensi. Et habes in Decretis illius Concilij, decreto viij. incip. Quicunq; non violentus. Et ideo debet possessor triennalis probare titulum. Sed in possesso nihil habet probare, neq; aliquid potest probari contra eum: quod bene not. & aliquid diceret paulo post in uer. quintò aduerte. Et si probaretur collationem dici factam in tali loco, in quo semper registrantur omnes collationes, & ostenderetur illam, de qua agitur, non esse registratam in curia Papali, forte ille remouendus esset, quamuis diu possedisset. ¶ Quartò aduerte: quia si esset beneficium, quod probaretur longo tempore nunquam fuisse uisitatum à superiori, forte capio ab infidelibus, uel aliter negligente, & esset sine cura, non procederet forte dictum Doct. de quo s. quia cessat ratio, per quam ipsi faciunt differentiam inter profana & beneficialia, scilicet uisitatio superioris, & tolerantia subditorum: & remanerent aliquæ rationes Innoc. in d. c. illud. qui in hoc cum alijs non claram concordat. Et ita sentit ibi Abb. quando considerat, quod hodie prælati sunt multum negligentes in uisitando. ¶ Quintò aduerte: quia ista non habent locum in eo, qui tenet plura beneficia incompatible: quia semper potest superior petere, ut ostendat dispensationem. Abb. & Ana. in d.c. licet Heli. quia tex. in d.c. ordinarij. loquitur indistinctè non limitando, sed ad tempus recens, uel antiquum. Sed te uera etiam isto casu militaria ratio, per quam Doct. prasumunt titulum etiam in habente unicum beneficium. Nihilominus Rota seruat circa dictam regulam aliud, quam s. dixerim: quoniam si quis haberet titulum coloratum, & pacifica triennalem possessionem, nō audiret agens contra eum, neq; in possesso, neq; in petitorio, neq; per commissiones de iustitia unquam derogatur regule. Si tamen est beneficium referuatum reservatione clausa in corpore iuris, uel ille nullum habeat titulum, tunc ipsam regula se limitat. Neq; tollit ordinarij facultas inquirendi & amouendi intrusos, id est, non habentes bonum titulum, quoconque tempore uelint, ut expresse dicitur in d. decreto Basiliensi. Sæpe etiam Papa per bullam derogat dicta regula, licet per commissiones nunquam: quia si illa uia aperiretur, statim regula esset destruta. ¶ Sextò aduerte: quia solennitas mandati

Temporis] mandati non præsumitur ex diutinitate alicuius temporis^a. Bald. in ij. col. uer. sed pone, quod aliquis de reb. alie. non alie. & ibi Salic. tac.

Bal. Et idem Bal. in l.i. ibi, usq; ad m
annos. C. si ex fal. instru. Et sequit Alex. in d.l. instru
col. & in d.l. qui in aliena v.col. & d.col. ccccxxxv. P
deratis his pen.col. addens, qd not. Bar. in l. qui fun
in fin. ff. pro empt. ubi dicit, quod qui emit ab aliquo
tanquam a procuratore alterius, prasumitur semper
malae fidei, nisi appareat de mandato illius, salvo, n
le afferens se procuratorem, uel alius mediator aff
mans hoc, suisset persona valde fide digna. Et idem n
Bald. in l.i. C. de reb. alie. non alie. Et faciunt plura, q
iamdudum dixi in similis in c.super his de accys. ¶ H
autem dictum Bald., de mandato, licet uulgatum, litt
to nouiter duobus modis. Primo, ut non procedat
mandato uicaris episcopis quod prasumitur, si non tu
getur. Rota de offsc. ord. v. in antiquis. Et si negetur, su
ficit probare nominationem & reputacionem comm
nen, iuxta l. Barbarius, de offsc. praëla. secundum R.
Quod ultimum non credo in alijs mandatis priuati
rum, cum nechabeant ordinariam, nec ibi uelletur p
blica utilitas: qua duo requiruntur in casu d.l. Bar
barius. secundum omnes ibi. Facit not. dictum Innoc. s
cum dilectus. de consue. quod apostilla in nouis aut
ritatibus in c. Rodulphus. in fin. de rescript. ubi dicit
quod in his, qua geruntur iure priuato, non est dif
rentia inter publicum & occultum. Nec habet locum
l. Barbarius. ¶ Limito secundum hoc dictum Bald. i
is, qui dicit se fecisse nomine alieno, fecisset actu, qui
nemo prasumitur facere sine commissione: ut quia u
isset pensionem. Nam prasumitur ad id habuisse m

b *Suum* ¹ *Addere*
item tenetem do.
Soc. in conf. xxi. 32
incip. viss. et di-
ligenter lefctis. uers.
predicitis not. ibi,
item recedere. in
f. parte, chart.
excessu.

b *re suum*². *Rota de cau. p. off. iij. in am-*
quis. Facit v. fallentia statim sequen-
ti. Si tamen queritur, utrum senten-
tia iam longo tempore late a delega-
to, præsumatur lata ex mandato du-
gatorio, de quo alter nō apparet,
de innoc. & alios in c. cūm in iure,
offic. deleg. & practicat, que vulgo
citant Panensis in herbo. sententia u.

uiscit litis contel. ubi latè cōcladit
quòd sic, ne sequatur absurditas maxima, quòd in tuis sententijs delegatorum iam diu latè dīci posset
non esse ualidas, ex quo non constat de commissariis
delegati. Et ibi inuenies, quòd si sententia delegata
lata etiā de recenti præfente parte, præsumitur pro nō
dato delegationis. Et idem not. Bald. in l. gesta, C. d.
iud. quem sequitur Ludo. post Ang. in d. scinduntur
coluer. in delegato autem. de uerb. ob. Et ad haecfa
quia etiam in delegato habet locum d. I. Barbiarius
offic. præto, ut dixi post Doct. in c. dilecta. iij. col. de r.
33 ¶ Maius f. dubium est in sententia arbitrii in antiquis
utrum præsumatur, quòd ad ipsam processerit commis-
sarium; quia si arbitrio uidetur tota sua potestas con-
stere in compromissio. Tamen credere in ipso idem posse
quod in delegatione. Et ita firmat Bald. in constituta
Christi nomine, amen: quia ex priuilegio. prout all. Firma.
in report. in uerb. compromissum. in princ. L. in arbitrio & etiam in delegato aliter dixisse feratur
Peru. in l. si per errorem, ff. de furisd. om. iudic. & in
ihent. si quis in aliquo. C. de eden. Pro quo licet factum
quod dictum est de mandato, ut non præsumatur
diuitiunitate temporis, tamen forte non procedit,
reperitur factus actus, pro quo præsumitur, quòd si
tē & rectē factus; quia si de ipso constat, præsumatur
quòd præcesserint solennitatis necessaria ad præ-
toria & fundamenta ipsius actus, uidelicet manda-
& compromissum, & similia. Sicut etiam dicitur, q.

presumitur pro iustitia laudis, & pro flitudine, maxime in facto antiquo, ut latè per Cald. de arb. consil. v. & But. consil. xxiiij. Quæstio hæc dubia, Et alia dixi exten-
sè in c. quoniam contra de proba. ¶ Septimò & ultimò declarata prædicta, dum modò non appareat scriptu-
ra, ex qua possit deprehendi defectus, quia in facto an-
tiquo tunc bene presumitur solennitas extrinseca; sed
si instrumēta, vel acta producta sunt, & ex eorum inspe-
ctione apparet defectus solennitatis.

non presumitur pro ipsa, etiam in factio antiquo, propter evidentiam facti non solennis. Paul. de Cast. egregie con filio xlvii. In causa, quae uertitatis, v. colum, alle, not. per Innoc. In c. proposu sti. de proba, & sequi incidenter Alex. cons. ccccxxxv. Ponderatis. Ad quod uide etiam Aret. in c. quoniam contra, ad fin. uer. & quia superius, de proba. Sed contrarium expressè sentit Pet. de Anch. cons. mihi cxxx. Ex consilijs. uo, quod d licet instrumentum transla tionis nihil dicat de consensu capituli, tamen ille consensu presumitur, si transactio fuit obseruata diuturno tempore. Eridem firmate eleganter Alex. consil. lxxix. Circa primum, de quo quaritur, vij. col. uolens, quod solennitas tractatus & consensus capituli presumitur, etiam in investitura nihil de hoc dicatur, quod transiit longum tempus. Inducit aliqua ex dictis s. & text. in d. c. eas noscitur. secundum unum intellectum, & gloss. & Imol. in d. c. peruenit. Eridem firmat Alex. consil. mihi cccxix. Vida facti narratione, in fin. Et hoc puto sustentabilius: quia non uideatur absurdum quod diuturna observan

ta-
n-
ns.
-
ga-
le-
ui-
de
-
er.
ur,
-
-
tia & scientia & patientia eorum, cum quibus res est ges-
ta, faciat presumi, quod si à primordio actus fuisset mi-
nus solennis, non fuisset toleratus, sed impugnatus ab
habentibus noticiam defectus solennitatis. ¶ Bene fa-
teor, quod si consensus habuisset requiri à principio à
tali persona, cum qua non fuit infsecuta diuturna obser-
vantia actus, neq; aliqua continuata eius noticia, nō es-
set inducta prælumption, quod illa persona consenseret;
quia cestas dicta ratio. Et ita elegantissime decedit Alex-
consil. ccclxxix. Viso themate supra scripto, ad fin. dices,
quod si episcopus iurauist non alienare in consulto Ro-

mano pontifice, & reperiatur facta alienatio, quæ de licentia Papæ nihil exprimit, certè ex diuturnitate temporis non præsumitur dicta solennitas, cùm non cōstet utrū præsumptuè Papæ habuise scientiā dicti cōtraetus, sicut ipsum. Et de hac decis. nunc obliuiscaris. Praebevit enim mihi opem in consulendo Luca, cōtra quādam alienationem factā à capitulo Lucensi subiecto in mediatis sedi Apostoliscæ: nā in ipsa nihil dicebat de cōfensiū superioris. Et sicut multi dicerent, ipsam præsumi propter temporis diuturnitatem, tamē cōtrariū respondi quia cūm eorum superior sit Papa, non præsumitur de eius licentia, ex quo noticiā nō habuīt dicto tempore, per quam præsumi posset eum à principio requisita tolerasse alienationem, per d. consil. Alex. cui non reperi cōtestem. ¶ Et ex eo habes octauā declarationem ad prædictā: pro quo vide etiam Alex. consil. mihi cccccf. Viso instrumento locationis, iij. col. ubi etiam ponit, q̄ quando non interuenit scientia, uel patientia illius, cuius authoritas requirebatur, tūc diuturnitas temporis non facit præsumi actum solennem. Alleg. Bald. in l. ff. C. de legi. h̄at. Lud. in l. sciendum, & de mente Raph. in d.l. qui in aliena in princ. secundum eum. Propterea dubito de quadam dicto Aret. consilio xxxvij. in princ. ubi uoluit, quod si apparet testamentum antiquum unius cardinalis, præsumitur testatus de licentiā Papæ. Et idem consuluit Alex. d. pro eodem cardinali, qui fuit Richardus de Senis, unus ex compilatoribus Sexti : 8.

incipit, Consil. Alex. super primo dubio, quo queritur, an dictus do. Richar. nisi dicatis, quod si testamentum fuit confectum in curia, & sit notorium, presumitur scientia Papae: & per consequens, praembula scientia. Bene etiam fateor, quod quando apparet instrumentum, quamvis antiquissimum, & solennitas in eo expressa, est expressa non debito modo & inepte, adeo quod actus a principio non tenuit, certe tunc prædicta cessant: quia sumus certi, quod actus caruit solennitate, & non potest præsumi, quod solennitas fuerit perfecte exhibita, cum ipsa scriptura cancer eius inceptu dinem. Et re uera ita videatur loqui Paul. de Cast. d. consil. xviii. Et ita etiam fuit de mente Bart. i. hi, qui ad ciuilia. C. de appell. & in l. j. ff. si tu, uel cura. & But. in c. quoniam contra. ult. char. uer. ad tertium, an & qualiter de proba. & ibi Abb. xiiij. col. uer. prædicta procedunt, & ibidem pulchre Aret. prope fin. & But. in c. in præsentia. viij. col. uer. an autem ex productione de renuncia. & ibi Iml. ix. col. uer. an autem præsumptio, cum concor. In quibus dicitur, quod si apparent acta, & in eis deficit litis contest, uel alias actus substantialis, non præsumitur pro sententia. Nihilominus nullus istorum loquitur de facto antiquo, prout loquimur nos: tamen constat, quod dixi: & sentit Feder. consil. cxlii. Dominio Ioanni, quasi in medio, & Pet. de Anch. consil. lxxij. Visis omnibus, uer. in contrarium aliquem, si eum etiam non loquantur in facto antiquo, prout uoluisset ad probandum id, quod dixi. Dicta autem secundum Alex. procedunt, quando apparet instrumentum, in quo non est aliquid ineptum: sed in eo non dicitur de solennitate: & tunc in facto antiquo præsumitur: securus, si solennitas enunciatur, & non fuit integrè descripta: quia tunc diuturnitas temporis non facit præsumi pro eius solennitate, per proxime adducta. Si autem de solennitate est consuetum fieri speciale instrumentum, & de ipso actu aliud instrumentum, & appareat instrumentum, quamvis antiquum, non autem instrumentum de solennitate, adhuc putarem presumi pro solennitate, per ea, quae s. alleg. sunt. Et exemplificari potest in eo, quod proxime dicebam de licetia Papæ praembula ad testamentum alicuius prælati. Considera demum alium casum, uidelicet quando apparet alius processus cum solennitatibus, sed una solennitas deficit: nō, quia sit male scripta, uel inepte gesta: sed forte, quia in multis folijs aliqua per uetusitate perempta, uellacerata deficiunt in processu, in quibus uerisimile est in specie ordine actorum, quod continetur illa solennitas. Nam licet constet de processu, & dicamus eam deficere, & sic per prædicta non præsumi interuenisse, quod constare uidetur non interuenisse, tamen ex quo in loco, in quo continuatiuè cōtinetur dicta solennitas, apparet citra dolum partis euauisse folia illam solennitatem uerisimiliter continentia, præsumendum potest pro ipsa. Denique pro latiori extenione prædictorum uidebis omnino Maria, de Se. in c. xxxviiij. col. uer. secundus effectus, de dilatio, ubi latè ponit de effectibus longinquitatis temporis, & impugnat dicta Bald. in d. 1. ii. de leg. hær. Et per eadēm media tolli posset op. Car. conformis Bal. in d. c. Albericus, licet alijs conatus fuerint, ut inveniatur, quod in eo non est solennitas.

Donationis] xaminat etiam Maria. utrum diuturnitas temporis inducat præsumptionem non donationis, reslumento gloso. & Lud. in l. quæ dōtis. ff. sol. ma. & cōmemorat plura consilii à se edita in hac materia, ad quam etiam conueniunt multa in tit. præcedenti, maximum in causa. dum ibi habuimus, utrum ex diuturnitate temporis præsumatur unio, & an præsumatur fundatio, uel dōtatio ecclesiæ in his, qui diu præseptauerunt. Facit etiam c. su-

Adde ad hoc do.
So. in conf. cxcvj.
in ep. vissi mihi.
uer. secundum tuā.
ubi. in iij. partes
char. cxxij. quod
ubi. præsumptio
alia, quām dona-
tionis, sumi pos-
sit, illa non videa-
tur sumenda.

per quibusdam de verbis signis. Et ista non negligas, quia non puto te alibi inveniturum. ¶ Fallit ter quartus dicta regula in actu modici prae*sudicij* facto a iure prouidori, quia prae*sumentum* pro solennitate extrinsecus. Abb. in d.c. Albericus. in lectura Parmensi, per dictum Innoc. in c. de cle. peregr. ubi dicit, quod si ordinatis ad sacerdotium fuit notabilis usque, prae*sumentur*, quod uidetur literas diaconatus, & aliorum ordinum: & ideo sufficit ostendere literas suas de sacerdotio, per quas alie prae*sumentur*. Quod dictum sequitur etiam Abb. in c. non escent, per illum text. de prae*cep*tis. in c. fraternitati. de cle. non refi. & in c. fraternitatis. in fin. de testi. Ideo dicit ipse in d.c. Albericus. quod in casu illo arduo, quod ponit ibi Card. & retulit sed in j. fallentia, etiam si illa licentia non potuisset interuenire, tamen illo casu prae*sumentum* debuisset, si episcopus Bononiensis non erat malae famae, cum ageretur de re modici prae*sudicij*. Similiter infert Abb. in c. ul. char. uer. an autem, si appareat de iudic. quod ubi agitur de prae*sudicio* modico, & non eius est alia bona fama, prae*sumentur*, quod citauerit de commissione iudicis, etiam si hoc non appareat. Quinidem etiam si agitur de materia non leui, uidetur prae*sumentum* pro solennitate extrinsecus, quando est enunciata in instrumento confecto ab episcopo cum iuramento & cōsensu canonorum, qui sunt nobiles usque. Et singulariter dixit Bal. in proce. feu. ult. char. uer. tertia diuino. Sed, ut puto, in puncto iuris non sufficeretur: quia nimis eneruerat dictum Bart. in le forte. ff. de castre. pec. ibi alle. per eum, & per tota hanc materiam. ¶ Fallit ter quintus in actu, qui sit cum expensa: quia in dubio prae*sumentum* factus ab eo, cuius interelexit licet hoc sit quid extrinsecus. Bar. in l. cum seruus. de ver. obl. Bald. in l. id, quod pauperibus in fi. C. de epif. & cle. Itmol. in c. unico. si. col. ut eccl. benefic. cum concor. datis per Alex. in d. l. cum seruus. & Bart. Cepol. de seru. urb. char. xl. ad fi. quibus soleo addere, quod no. Abb. j. uol. con fil. lv. Quidam Iacobus. dicens, quod si appareat ecclesiastis esse dotatam, & non constat a quo, prae*sumentur* dotata ab eo, quod testator de hoc grauauerat: & ita pro patrono habendus est. Similiter not. Abb. in c. cum uirum. per illum tex. de regula. Facit optime decisio Rotar. de cau. pos. s. iij. in antiquis, allegata sed in uer. sexto aduerte. dum dicit prae*sumentum* mandatum de soluendo. Ad idem glo. non uistata ad hoc in c. ex parte decani. in uer. man. datum. de rescrip. dicens, rescriptum prae*sumentum* impetratum ab eo, qui de hoc habuit manda- tum. Facit, quod notat Bart. in d. l. but in

b tum. Facit, quod notat Bart. in d. l. j. b in
fin. princ. ff. de hære. inst. quod si nota-
rius in instrumento dicatur, Scripti roga-
tus, & non dicatur à quibus, intelligitur,
se licet à partibus, uel à testatore. Et ex
ista fallentia inuitat Aret. in c. iij. col.
tier. tu autem. de iudic. quod citatio
in dubio præsumitur facta ad instan-
tiā partis: quia fit cum expensa par-
tis. l. i. C. de sport. Indicit etiam Bartol. & Bald. in l.
si seruus. s. qui margaritarum. de leg. j. Et de mate-
ria aliquid in lib. maleficiorum, fol. xxvij. iij. colum.
¶ Fallit t̄ sextō in solennitate extirpata, quā com-
muniter & ut plurimum solet interuenire: quia præ-
sumitur interuenisse. Ioan. An. in Speculat. de empt.
& uen. s. uer. nunc formam. & Oldr. consilio ccxvj.
Super eo, quod quaritur. & Abb. in c. tenor. ad fin.
s. eod. & ibi tetigī in uerb. fallit tertio, dum dicitur
in dictis locis, quod cum inuestitura soleat commu-
niter fieri præsenti, ideo præsumitur eius præsentia.
Vnde inuitat Areti. in d. c. j. de iudic. quod in du-
bio præsumitur iudicem commissari citationem. Fa-
cit l. fin. & quod ibi Bald. C. de fideicommiss. & quod
not. Bartol. in l. f. prius. s. j. ff. de aqua plu. arcen. Et
ibi longa apostilla Alexand. ubi habeatur, quod
notarius præsumitur in dubio rogatus de clausulis
confusis.

549

De sententia & re iudicata

Consecutis² Ad de Felin. in c. ex li teris. de fid. infir. & quod ibi dixi in apostoli. **a** consuetis². Sed certè si ista fallentia set uera, tota ista materia reduceret ad nihilum: quia in omni actu semper argueretur sic: Solete hoc casu interuenire nire solemnitatis extrinseca, ergo praemittitur interuenienterque consequentia. **e**sset contra text. in d. l. quæcunq. ubi non praesumitur authoritas tutoris, & tamen solet interuenire in omnibus alienatione pupilli. Vnde dictum Aret. in d. c. j. probatur potius per alias rationes ab eo adductas, quam per predicta. Nec oblit. dictum loan. An. & Old. ubi s. quod non dicunt ipsi, quod hoc uerbum Inuestiuit, includit præsentiam, ex eo quia communiter solet inuestitura fieri in præsentem, sed mouentur ex eo, quia sicut uerbum Promisit, est aptum importare stipulationem, & ideo ipsam importat Bart. in d.l. sciendum. & Abb. hic, ita uerbum Inuestiuit, quod sonat præsentia inuestitu, importat ipsam præsumptiæ. Imo dicunt, quod importat ipsam necessariæ, sicut uerbum Stipulatus, importat interrogationem & respondionem, d.l. sciendum. ¶ **F**uit septimæ & ultimæ in libello, in quo non est necesse legare solemnitates extrinsecas. Vnde si dicat minore uenidisse, non est ineptus, sicut de autoritate tutoris uel cursoris, non exprimit. Matth. not. xij. post Bart. l. in princ. ff. de eden. & Iml. in c. fin. de libel. obl. libl. xi. Dic tamen, quod pro solennitate extrinseca affectus suis in iudicio à parte, non praesumitur, nisi probetur text. in c. significauerunt, de testi. ibi, si uobis constitueris monachos quartam dilationem cum solennitate petiunt, quem extollit ibi Aret. ad hanc materiam. Non sic in aliis gestis à iudice, per l. ab ea parte, in fin. ff. de probabili, quæ est sing. secundum But. in c. quod sicut, ut. ch. de elect. Est text. hic. Sed de hoc respectu actuum iudicium, vide omnes in c. quoniam contra de probabili, est passus per se examinandus. Et si non quantum primaria regulam Abb. de præsumptiæ solemnitatis extrinseca. Dic modò aliquid de intrinseca. ¶ Inuinseca t.

b **Præsumitur**] **Additum** **hic remis-**
siones, quas pa-
sui in c.5. ut lit.
non contest.

6 lennitas regulariter præluminatur, b.
cum gloss. in d.l. scendum, omnes
post gloss. Et dicitur intus seca, p.
per Doct. quibus adde Card. in d.c.
bericus. ij.col. ubi dicit, quod si no-
tius dicit, scripturam suam publica-
uel authentica, præsumitur rogata
quia talis scriptura non sit per non rogatum: & sic
verba importat aptitudine solennitatem intrinsecam
secus, si diceret, Scriptis nisi addat Rogatus, uel nisi a
38 dat, Publicè scripsi. ¶ Fallit t̄ primò, secundū Bn. Im-
& Abb. hic, quando lex uult, quod ipsa solennitas p-
betur: quia non sufficit loco probationis allegare pro-
sumptionem solennitatis. Alleg. Innoc. & Ioan. An. I.
per eos: & Bn. in d.c. quod sicut, per tex. in c. sacro. de
59 excom. & in c.5. eo. tit. in vj. ¶ Fallit secundò, ubi t̄
præcipit interuenire scripturā: quia uidetur uelle, quod
per eam probetur solennitas. Abb. h̄c post Ioan. Ad
alios. Addit. quā dixit in c. tenor. ad fin. 5. eo. Circa dicit
Innoc. in c. super his. de accus. Ad istum tex. respondet
Doct. multipliciter. Signa responsionem Abb. tertio
qua pulchre restringitur hæc fallentia, dum modò si
ptura requiratur ad finem probandi actum: fecus, si
tione maioris maturitatis, ut in sententia: quia tunc
ta sententia præsumitur eius scriptura. Bene facit de
Rotæ de re iud. xix. in nouis, ubi dicitur, quod sententia
etiam non amissa potest probari testibus, licet ad sum-
sentiam requirat scripturā. Et si dices, quomodo a
tur in istis duabus fallentij de solennitate intrinseca
responde, quod intelligitur de illa, quæ includuntur in
de necessitate uerbi, sed apud studine: quia uerbum h̄c
communicauit, potest importare, quod Solenniter
40 tamen non præsumitur, per prædicta. ¶ Fallit t̄ ter-
quando actus probatur per testes: quia nisi expressa

carit de solemnitate intrinseca, nō præsumitur, sed regula procedit solum, ubi actus probatur instrumento, in quo præsumitur solemnis intrinseca. Ita gloss. Bart. & omnes in l. j. C. de usu. & gloss. in s. scriptum. Inst. de ini-
uti. stip. & Bald. in l. j. C. de fini. in str. lib. x. & Burr. Abb. &
Imol. h. c. Intellige, quando testis deponit her uerba iuri-
ris, putat Titium stipulatum esse, uel fidei consensisse: quia de-
ponendo in his, quæ sunt propriæ iuris, nō probat, nisi
etiam nō interrogatus assignat rationem dicit, & sic
solemnitate: quia alius uideatur iudicare, non testifi-
cari, ut per Bart. in d. l. sciendum. & in l. solam. C. de testi.
& Innoc. in c. cùm causa, de testi. Secus, si testis non u-
tatur uerbo iuris, sed facti: putat, dicendo, promisisti quia
tunc non teneretur reddere rationem nō interrogatus:
glos. in d. l. solam. Iu. Ludo, plenè in d. l. sciendum, dicens,
hoc casu non posse reddit rationem diuersitatibus inter te-
stis & instrumenta. Et subdit, quod erat quādo depo-
nit per uerba iuris, si interrogatur, uel motu proprio as-
signat rationem, in dubitanter probat: sed si interroga-
tus eam non assignat, non probat. Ita intelligit d. l. j. C.
de usu. Sed Alexan. in d. l. sciendum. in lect. impressa re-
cedit à Ludo, quem prius approbauerat, dicens cum
Abb. h. c. quod testis deponens per uerbum Promisit,
non probat stipulationem, siue interrogatus fuerit de
causa, siue non. Respondebat ad istum textum, in uer. senten-
tia, uel ut per Abb. & dicit, quod d. iudicando & consu-
lendo ita teneretur. ¶ Fallit quartu& ultimu&, quan-
do nō agitur de solemnitate intrinseca formalis, sed
de intrinseca materiali, ut est præmissum: quia illud non
præsumitur. Cy. in l. j. de contrahend. & committend. stip.
Bart. & omnes in d. l. sciendum & per text. in s. precium.
Inst. de empt. & ueri. Ita But. Abb. & Imol. h. c. & Alexan.
consil. mihi clxx. Viso & probato. s. col. & consil. xviii.
Viso processu. causa ueritatis. s. col. Et ibi dicit, quod in-
strumentum venditionis prælati non probat prectum
interuenisse, nisi de eo limitatè loquatur, etiam si dicat
de tractatu emptionis & numeratio& precij. Alle. in ter-
minis Iac. Raph. & Rayner. in d. l. j. & Raph. Cum. in d. l.
sciendum, & Paul. in l. si duo patroni, s. l. quis iuraverit,
alius s. Marcellus. ss. de iure iuri. Intellige, quando principi-
paliter litigatur de precio: alius secus. Exemplum, si uo-
lo probare, quod prescripti possidendo longo tempo-
re rem cum titulo, & probo quod rem emi à Titio per
testes dicentes non recordari de pra-

c. hoc non nocet, quia dicatur probata emptio. Bald. in l. i. quasi in med. C. de reb. ali. non alie. quia emptio cōsistere potest in quocunq; precio. I. si ususfructus ss. de iure dot. & sequuntur Raph. & Alexan. in d. I. scindendum. addentes dictum Bart. in d. s. Marcellus. Bald. post Cy. in l. s. pr̄fidi. in fin. C. de don. antenupt. dum ponunt de testibus, qui producūt ad probandū, quod causa non interuenit in contrāetu, iuxta c. si cautio, de fid. instru, dicunt, se nescire, quis contractus fuit celebratus, neq; quibus verbis, sed quod bene recordantur, quod nulla causa fuit expressa: quia probant, ex quo tangunt substantiam questionis, licet non cetera. Et ad hoc de precio, quando debeat nominari in probationibus, vide etiam Alexand. post Fulg. & alios in d. s. Marcellus. Et adde Ludouic. confilio xc. Vitis ac percunctatis. iiiij. colum. ubi multū not. dicta Bald. in l. s. C. de rebus alie. non alien. quod ualeat testimonium testium deponentium de venditione, licet de precio non dicant. Quod tamen lmita, ut ibi per Bald. Demum vide Bald. in materia in l. & in epistola, in fin. C. de fideiislor, ubi diffinit solemnitatem, uidelicet quod est quid p̄cipuum, quod requiritur ultra consensum. Item quod adh̄icitur

formæ iuris gentium, de quo etiam tetigisti in d.c. cum dilecta, de rescripto, ponendo signa cognoscendi formam. An autem & quando omisso solennitas ultiat actum, scripti pulchre & late in c. quoniam in princ. ut sit non contest, firmando Bart. in l. antuersa. C. de preci. impe. offe. Reliqua dic in proposito, ut amplissime per Lud. inferentem ad plures q. in l. scindum.

S V M M A R I V M.

- 1 Exprimenda an & quando sit causa in appellatione.
- 2 Appellare tertius potest pro condemnato in criminalibus: num. 3.
3. & 5.
- 6 Victoria tertij appellantis pro suo interesse, potest victo, num. 7.
8. & 10.
- 11 Tertius quoties pretendere potest interesse, potest appellare à sententia lata contra alium.
- 12 Sententia contra subiectum super subiectione, an & quando noceat domino.
- 13 Et an dicta sententia noceat scienti, quantum ad possessionem: quia de proprietate communis est opin. quod non: num. eo.
- 14 Sententia nocet possidenti beneficium, & scienti litem inter alios super ipso moueri.
- 15 Tertius admittitur pro republica, nec sibi potest dici, Tua non interest, sicut in re priuatorum.
- 16 Tertius quando admittitur pro suo interesse, admittitur semper in eo statu, in quo erat iudicium, quando uenit labatur contra reum conuentum.
- 17 Tertius si probat semiplenè de suo interesse, sufficit, ut admittatur.
- 18 Conclusum si sit in causa inter duos, tertius uero pro suo interesse dedit contra eos obiectus efficaces, qui fuerint remissi ad partes, pendientia huius remissionis non retardat sententiam inter illos duos.
- 19 Tertius potest se opponere pro suo interesse executioni etiam post tres sententias.

C A P I T U L U M XVII.

Vm super. Oportet & exprimere causam in appellatione à diffinitiu, quam tertius interposuit pro suo interesse, licet regulariter in appellatione à diffinitiu non exprimatur causa. l. scio. ff. de appell. Abb. hic post Bar. in l. à sententia. ff. de appell. Et de hoc altius dixeram hic in hoc principio & in fine: sed pridie competentiū posui in c. quod ad consultationē, uersus fin. uer. operetur exprimere causam. s. eo. Et in specie pro isto, dicto est gloss. in l. i. in uerbo, iudicio, cum gloss. seq. ff. de appell. recip. quam alleg. Bal. & Sal. in authen. hodie. C. de app. dicentes, quod appellans pro suo interesse non tantum debet exprimere causas, sed eas iustificare saltem semiplenè, antē q. ad ultra forra procedatur. Et not. Ang. & Raph. in l. i. ff. de appell. recip. per illum text. & Ang. de Aret. in l. à sententia. ff. de appell. allegans etiam Bald. in l. i. circa med. C. de edic. diuī Adr. tol. ubi dicit, quod quoties aliquid uult addmitti in quo cuncti iudicio pro suo interesse, debet saltē semiplenē doceare de eo, & iste articulus præjudicialis prius est examinādus. Bar. in l. i. que ramus. ff. de testa. Et quod sufficiat p. batio semiplena, tenet in Innoc. in c. ue niēs. lo. i. de test. cuius dicitum, secundum Car. ibi est signandum cum censem manib. Vide, quae ibi dixi. Tertius ut appellare potest pro reo cōdemnato in criminalibus, l. non tantum b.

ff. de appell. & Abb. hic: quia nemo est dominus membrorum suorum, liber homo. ff. ad l. Aquil. Quam rationem soleo multis dictis corroborare in c. pastoralis. 3. quia uero, de offic. deleg. Amplia & primò hoc dictum etiam reo inuitu. Bart. & omnes in d. l. non tantum. Ioan. An. in c. fin. de fo. comp. in vj.

¶ Amplia secundò, eti. appellans sit clericus. Spec. de aduo. s. j. uer. in causa autem criminali. Consultuit tamē, ut abstineat clericus à talibus, per not. in c. sententiam sanguinis. ne cleri. uel mona. & sequitur Ang. in d. l. non tantum. Sed, secundum Imol. ibi, & bene, nullum subest periculum, cum perat p. cnam non imponi, & reos sanguinis defendit ecclesia, c. reos. xxij. q. v. Et pro hoc est gloss. pen. in l. addicōs. C. de episcop. audi. quam ibi corroborat Alb. de Ros. ¶ Amplia tertio, ut nedum liceat hoc casu tertio appellare, sed etiam appellationem prosequi sine alio mandato. Imol. in d. l. non tantum. per illū text. ubi non est opus mandato. Nec obſt. quod factū suum posset praediticare reo, ut dicit Bald. tenens contrarium in d. l. addicōs. quia, secundum Imol. factum appellantis non habentis mandatum, nō nocet damnato, sed probationes, sine quibus de delicto damnari non posset. l. absentem. ff. de poenit. Est uerum, quod gloss. in d. l. addicōs. sentit, quod hoc cauſa appellans non prosequatur. Tamen opinio Imol. uidetur uerius propter periculum executionis irretorabilis, quod ita subesse posset reo non prosequente, sicut reo nō appellante. Ad quod etiam uide Bald. in l. i. s. j. col. i. ff. uer. ex qua gloss. ff. si ex nox. cau. aga. ubi uult, quod tertius admittitur ad reo candum confessionem factam à reo, & ad probandum contrarium, & ad appellandum, si est opus. Secundum hoc intellige Bald. in l. furti. s. j. ff. de his, qui no. inf. a. ubi dicit, quod licet in causa capitali appellatio possit interponi per alium, tamen prosecutio debet fieri personaliter per ipsum reum: quia intelligerem reo uolente prosequi: alius tertius posset prosequi, per predicta.

¶ Amplia quartio, etiam si agatur de absconditione membra, non de morte. Ita probant uerba Bal. in duobus locis proxime allegatis, dum dicit, quod lex non tantum procedit in omni causa capitali: ex quo cogita, quid si imminet solū infamia, quā dicitur capitalis. l. licet de uer. sign. ¶ Amplia quinto, etiam si ageretur de morte ciuilis, ut de deportatione. Bar. in l. Stichus. ff. de pec. leg. Bal. in l. fin. C. de neg. gest. ¶ Amplia sexto & ultimo, etiam si reus renuntiatur in fraganti criminis, quod tunc potest renuntiari cōfessionibus & defensionibus: immo si nulla debet dari dilatio, uel defensio, ut est gloss. in l. i. ita si est fin. ff. de inf. Et uide Bald. de hoc in l. uim. ff. de iust. & iur. Adde alium casum, in quo reus renuntiatur, in quo reus potest renuntiaria re defensionibus: ex hoc, quando reus dicit, se non habere defensionem. Ita gloss. in l. i. ff. de fur. Et Bald. em. not. ad hec. in l. feruum quoq. s. publica. ff. de procur. Bart.

litionem non prosequitur, potest terius eam prosequi, sicut pro suo interesse posset iuri assistere. Bart. in d.

¶ 1. à sententia. s. idem recr. & Abb. h. antepe. col. Add. Old. conf. ccv. a. In d. l. à sententia. Contra prouisionē ubi latissimē proposita. Et ibidem ad bat, tertium posse uenire ad cauſam hoc uide de Alex. appellationis pendentis, & prosequi deimo. eam in eo statu, in quo est: quia appellatio suspendit effectum sententiae, & perinde est, ac si ueniret in causa principali. Inducit c. h. ut lit. pen. in vj. & alia, de quibus ibi. Ampliat hoc Bald. in authen. hodie. Et ibi declarat Ang. de Are. post alios. ¶ Quinto, in causa criminali: quia licet sit præiureliata, quo ad quid, d. l. non tantum. non tñ, quo ad hoc. Vnde si plures sunt condemnati ex eadem cauſa, appellatio unius non proderit alteri. Bal. in rub. C. si unus ex plu. per l. minoribus. C. de his, qui, ut ind. Contrarium tenet Raph. & Ang. Are. in d. l. si qui. s. fi. respondentis ad l. minoribus. q. ibi non est eadem, sed diuerſa cauſa defensionis: quia unus defendebat se, quia non fecerat: alius, quia nō mandauerat. ¶ Sexto, ubi tñ alius fuit confessus: quia cū per confessionem inducatur notorium, non prodest ei uictoria alterius. Raph. & Ang. Aret. in d. s. fin. ¶ Septimo, quando ille, qui non appellauit, ignorauit socium appellantis, & lazi sunt tñ, dices ipso sciente: quia non uidetur posse gaudere illa appellatione, quam ignorat interponi, ut not. gloss. in l. i. s. j. ff. de appell. & Bart. in l. si qui. s. fin. Intellege in re diuinducta: secus in diuinducta: quia aliud eueni re non potest, quin sententia proficit alteri. Salic. in d. l. s. C. si unus ex plu. arg. l. loci corpus. s. si fundus. ff. si seru. uend. ubi si fundus est communis, uictoria unus prodest alij iure in diuinductatis. ¶ Octavo & ultimo, quando appellatione erat nulla, tamē de facto obtinuit appellans per imperitiam iudicis: quia sententia non prodest alij. Bal. in l. s. proprie. fin. C. si unus ex plu. per l. debitor. s. fin. ff. ad Treb. ¶ Quoties tñ tertius prætere potest interesse, appellare potest à sententia contra alium lata. Abb. post alios hic. Adde, quod ipse potest h. in j. q. extra gloss. dicens, quod iste tertius debet appellare eo modo & tempore, quibus ipse uicius. Unde non appellabit tertio, si sciuit causam agi in prima, uel secunda instantia: sed si ignorasset, potest tertio prouocare. Idem Bar. Imo. 8. Ang. de Are. in d. l. à sententia. ubi Ange. docet cautelam, q. talis iure, q. nuper & maxime à x. diebus citra habuit notitiam dicta sententiae, à qua cū posset aliquo modo iudicari. appellat. Ex quib. col. lig. quod titulus, Ne licet tertio prouoc. & tex. in c. sua. i. it. prox. nō procedunt in tertio. Idem Car. hic in f. Et licet respectu tertij sit prima appellatione, tamen in ipsa causa est tertia. Cætera ad titulum, Ne licet tertio prouoc. uide de plures conclusiones do. Phili. in c. directe. i. tit. prox. Pro his facit dictum Card. in cle. i. i. col. uer. scilicet quartio quarto, de re iudicii. ubi dicit, q. d. illa cle, non procedit in tertio appellante pro suo interesse: imo impedit executionem trium sententiarum. Not. Ro. de re iud. i. in antiquioribus, sicut etiā dicit Rot. de probat. xiiij. in nouis, quod si executioni trium sententiarum opponit se tertius, dicens, se possedisse ante item coemptum, onus probandi contrarium incumbit uictori. Et de materia per Rotam de re iudicii. vj. & x. in antiquis. Pro istis facit glossa tria in l. creditor. in prin. in uer. posse. in f. ff. man. dicens, quod titulus Nil. no. ap. pen. non habet locum in tertio aliquid innovat. Et sequitur Rot. in l. tit. pen. i. in anti. & Ang. in l. per hanc. vj. col. C. de tempo. ap. & Bal. & Imol. in l. si quis filio. s. hi autem. ff. de iust. testa, nō innovatio tertii fieret prætextu processus suspensi per appellationem, ut si offendetur bannitus is, qui appellauit. Imo. post Bald. in l. qui à latronibus. s. j. pe. col. uer. tangit h. Bald. ff. de in-

Felini iij. pars.

A suspen-

suspenditur executio. ¶ Limita tertio d.l.is, à quo dum modò petidores nihil inter se litiget, sed solum à tertio possestori. Si enim unus petitor infringit cōpetitorē obijciendo se sibi, non habet locum d.l.is, à quo Inn. in c. ueniens. lo iij. in gl. no. in uer. sententiam, uer. uel potest dicere, de testi, quā sequitur Be... cij. f. iij. duo, q̄ col. de pa.te, & in d.l. pe. p.e. hāre. ¶ Limita quarti d.l.is, à quo dum modò res que petitur, non sicut uacans, sed ab alio possessa: si enim est uacans, non sit executio ullo modo stante contradictione tertii, qui probat suum intereste. Ita clare Inn. in d.c. ueniens, de quo meministi. Bal. in d.l. pe. & in l.t. iiiij. col. C. de edic. di. Adri. tol. quia ubi res uacans transferuntur in alium, deteriorat cōdictionem petentis. Leuitus enim petiti res uacans, q̄ possessa. Secundum ubi de uno possidente transfeuit in aliū possesso, nō potest dici, quantum ad possessionem, deteriorata conditionem petentis. Item ubi res est uacans, nō est, qui recipiat dictam cautionem de seruando indemnem. ¶ Limita quinti d.l.is, à quo dū uult, q̄ pro eodem facto tenetur quis pluribus respondere, nisi ius inquirendi deferatur in ordine successivo: quia tunc conuetus tenet primo tantum respondere, sa. Ang. ibi per tex. iij. l. patr. filium. ff. de inoff. test. ubi à testamentum in officiisum prior est causa liberorum, postea parentū: & ord. i. pūpendi imitatis ordine succedendi ab intestato. ¶ Sexto gustu d.l.is, à quo ex uerbis Inn. in c. cūm M. Ferrariensis. ad fi. de cōfici. dū dicit, q̄ si duo impetraverūt primā uacaturam, & ambo cū capitulo cōtend. bāt, si capitulū præbuit unum prebendā, poterit alius cōqueri de capitulo, cur nō exigit cautionem, de qua in d.l.is, à quo. Et ibi hoc referunt Ang. & i d.l. pe. circa med. ¶ Cōsidera duo. Primo, utrum istud dīlū, & illū, quod dixi in iij. limitatione, repugne quartae limitationi. Sententia Inn. p. etiā præbenda uacans posuit ad iudicari primo, p. bani. ¶ Cōsidera secundū, dū uult Inn. in hoc dicto, q̄ pars possit conqueri de iudice dicti cautionē non exigente: & qđ plus est, etiā si ab eo, cuius interest, petita nō fuerit, quasi lex astricti agat iudicē ad præmittendū hanc cautionem. Sed forte Inn. sentit, q̄ pars conquerat non tuisse exactā cautōnē, quam penerat. ¶ Demum addē, q̄ per d.l.is, à quo dixit Inn. in c. sanē. lo iij. de off. dele, q̄ debitor, cui aius denunciat, ne creditori soluat, non potest instare, ut remittatur denunciatio: quia potest esse securus petendit sibi caueri iuxta formam d.l.is, à quo. Et idem no. Ang. Imo. & Alex. in l. haeres. ff. ad Treb. Illam l. is, à quo alleluia Inn. in c. inter qua uor. circa med. de maio. & obediens. Vide Tho. Fastoli dubio xxxix. ubi dicit, Rotam cōclusisse, q̄ reconueniens alium dēre, super qua alibi pēdit. Iis, debet cauere iuxta formam d.l.is, à quo. Quam apōstolis per prædicta ab alio non reducta, quem uidebitur. ¶ Sententia t̄ contra subiectum super subiectum, quā transituit in rem iudi. non nocet domino etiā scienti, nec in proprietate, nec in possessione, nisi ipse non possideret: & tunc nocet solum in hoc, q̄ factū obtinet nulliter in possessorio, si nemo possideret. Ab. hīc latē & solenniter. Adde eundem j. uol. consil. lxxxvij. In q. quod ad præsentis uertitur. In ulti. char. ubi ea dem omnia possuit ad literam, consilens cōtra communitatē. Hāc in fauorem quorundam nobiliū, qui sciuerunt sententiam ferri super subiectū castri Beluederis. Idem non Abb. in c. audit. de prascrip. & t. uol. consil. iij. Nitar in præsentī. xvij. col. Et dicit Imo. in c. quamuis. j. eo. q̄ est op̄i sustentabilis, sed q̄ contraria seruaretur in practica. Et istam contrariam firmat ipse Imo. in l. s. p. ff. dīlū iudi. dicens, q̄ scienti sit præiudicium, non solum in possessione, sed etiam in proprietate, per illum text. cīgl. in uer. interueniente. Respondet ad istum tex. q̄ episcopeus Quetenus ignorauit causam agi. Alter itē Imo. & Ang. de Are. in l. à sententia. vij. col. ff. de app. uide delicit q̄ scienti nocet, quo ad possessionem, non quod ad proprietatem, nisi astiterit in iudicio causam coadū-

iuuans: quia nocet in utroq. Idē But. hīc, dices, quo ad possessionē, prāiudicari scienti. Et in telligit istū tex. qñ sententia est lata episcopo Ouerensis prætendēte subiectiōne. Nam quo ad prāiudiciū quasi possētē possētē, sentētia mitū executioni, nisi appelle. Idē Imo. hīc, & But. & Imo. in c. inter quatuor. de ma. & ob. ¶ Stat difficultas, an dicta sentētia prāiudicet scienti, quantū ad possessionem: quia de proprietatē cōmuniis est op̄i. q̄ nō in possessione uero communis est op̄i. q̄ sic, per illum tex. quē in tellecūm Car. & Ab. nimū restringunt, secundū Alex. in d. l. s. p. lxxv. col. uer. ex predictis eius inferit, uidelicet q̄ ille tex. intelligat, qñ Ouerensis nō possebat. Tamen non resp̄det rationibus Ab. hīc, & in d. cōs. hīc. uol. maximē dum inducit istū tex. in fi. & quia prāiudiciū possētē possētē non est modicum, ut clare per eū. Quod dāit dño ignorantis non prāiudicet, etiā quo ad possessionem, unde latē Alex. in d. l. s. p. xxxvij. col. uer. sed dubiū est, an fiat, quia uidet hoc de mente iudicis, ut enā per Bu. in c. qm̄. s. q̄ si super utl. non contebat Bar. & Bal. in l. hīc. C. ubi in rem actio. Bar. Bal. & Ang. in l. officiū. ff. de rei uend. Bart. consil. xcj. In q. uertenter. Bal. in l. ob moritorū. ad fī. C. ne uxor pro mari. Ang. in l. diuo Pio. g. ff. post. ff. de re iudi. & in l. & uniuersas. ff. de acqui. pos. Imo. & Lud. in l. peregrē. g. quibus. co. tit. But. in c. quamuis. j. cod. Imo. in d. l. a sententia xiiij. col. dicentes, sententiam latam contra colonum non prāiudicare dño ignorantis in possētē. Quādo autem dñs non fuit citatus, nec sciat̄ causam agi, tūc sentētia lata 3 subiectūm nullo modo sibi prāiudicat, ut etiam firmat Ab. post Inn. in d. c. inter quatuor. ad fī. allegādo istūm tex. ¶ Et addē, q̄ t̄ possebentī beneficium, & scientiū tūlētē inter alios super ipso agi, nocet sentētia, quo ad possessionem. Aegi. decī. dccxij. secundū dominoſū licet aliqui dñi contrā, propter generalitatēm l. s. p. eod. tit. in uer. nullum prāiudicium. Et ibi latē discutit Aegi. intellectūm huius c. ¶ Et sententia lata inter duos coniūndentes tertium sibi est subiectūm, non nocet sibi in tertio scienti & patienti. Bal. in l. hīc. C. de lib. cau. quia non poterat prohibere, quin illi duo contenderent. Et inducit etiam tex. ibi, nisi ille tertius interuenieret in liete, nel fuerit citatus, secundūm eum. Et not. Inn. in c. auditis. in prīn. s. ut prox. Sed q̄ imo sola scientia noceat illi subiecto, firmat But. in c. quamuis. iij. char. uer. tertius casus principalis. j. cod. per c. olim. lo. j. & lo. iij. d. recti. ipo. quā op̄i. est uera in tertio prætentente se liberum, quia defensio primo loco spectabat ad eum. Ideā imputatur ei scienti, cur non prohibuerit illos contendere, l. principaliter. la hīc. C. de lib. cau. Sed prior op̄i. p̄cedit in tertio prætentente se subiectū alterius, sed non illius, qui obtinuit: tunc enim sentētia non nocet ei scienti: quia non magis spectabat ad eum defensio, q̄ ad ille lum, qui litigavit, sed pariter, ut per Abb. hīc, & Imo. in d. c. audit. Si autem pronunciaretur 3 reum, p̄ castigātiū domiciliū sui nō est de territorio illius, quē ipse dixerat esse dominūm, sed alterius, ista sententia non nocet de mino illius castri in proprietate, uel quasi possessione. Inn. in c. super literis. in uer. b. forsū. de recti. Bart. in p̄scriptione. C. s. hīc. uel uti. pub. quia dominus illius loci utitur, quo ad alia, sua quasi possētē, quā per dictam sententiam non priuat, sed potius in ea uabat: non em̄ perditur possētē sine animo, l. licet. C. d. acqui. pos. Et ideo, quo ad alia, uti possētē possētē sua, m̄tio nihil iuris perdit, l. is, qui usumfructū. ff. qui. mod. usus. amitt. Inn. in d. c. j. olim. lo. iij. & in c. dilectio. in glor. mag. de of. archi. cum limi. Et si adde omnī Ab. t. uol. consil. hīc. incī. Nitat in præsentē causa. xvij. col. ubi lītē ponit, qñ sententia lata 3 dominūm, noceat subiecto. Et subtiliter declarat istū tex. ¶ Ad quæstiones Abh. hīc extra gl. respectu duarū primarū latis dictūm est s. Se circa tertiu uenientē ad causam p̄ interesse, addē om̄ino Ang. in l. si suspecta. ff. de inof. testa. ubi dicti, se

test dicit, quod ille tex. narrans de illa probatione plenè facta, non arcet ad ita facendum. Et hoc etiam per Bar. in extrauag. ad reprimen. uer. summarie, & in l. nam & postea, s. si minor. ff. de iure. Et dictum Inno. in d. c. ueniens. sequitur etiam Bal. ibi, a signis ratione: quia probatio præambula est summaria & præparatoria, non decisiva. Intellige tamen, secundum ipsum, quod haec electio non probetur in substâria, quo ad esse iuris, tamē debet habere figuram esse, per l. si quis legatum. ff. de fal. ubi quis ascribit falso legatum, tenetur, etiam si testamentum rumpatur, dum modo testamē habeat certitudinē, licet non sit solenne. Et ista dixi in d. c. uenfens. Quibus addit Rotam de refri. j. in antiquo trib. ubi dicitur, quod comparēs ex clausula rescripti, quorum interest, debet in primis summarie docere, quod sua interfit. Dicit etiam Rot. de iudi. x. in antiquis, quod interesse debet probari in primis, saltem summarie. Et dicit eleganter Ang. in l. adoptio. uer. denuō uidetur. ff. de adop. quod aliquid est uelle admitti ad contradicendum: & tunc sufficit, quod contradicentis interfit. Aliud est uelle obtinere super contradictione, & tunc non sufficit, quod interfit, nisi probetur rationem suā contradictionis, ne incurrit interesse. Idē Ab. h̄c ad f. uer. hoc mihi placet. Dicit etiam Aegi. Belle. decif. xxxvij. ecclisia & minor. quod quando ecclisia, uel minor petit restitucionem in integ. aduersus laſionem, sufficit docere summarie de laſione in limine ipsius restitutionis obtainendæ, attento quod post eam obtentam habet doctri plenē de laſione. Idem dicit, cum petitur restitutio ad appellandum à diffinitiu, uel contra laſum fatallium ad appellationem prosequendam: tunc enim dicendum est in aliquo de iustitia uolentis restituī, quae postea seriosius discutitur, & docebitur in ipso exordio restitutio etiam de negocio principali: quia alter laſio non efficit uera, ex quo non habēt ius in principali negocio non interest appellare. Facit etiam ad ista, quod no. Rot. de proba. vj. Item si quis dicit, in nouis, ubi dicitur, quod sufficit agentem possessorum recuperandæ dare articulum de colorato titulo, licet non concludat, dum modō probationes super eo concludant. Et sequitur Butr. in c. in literis. in xj. col. de restit. spo. sicut etiam dixit Aegi. Belle. decif. l. Si petens, quod petens se restitui ad possessionem beneficij, si deduxit collationem uicarii, satis colorat titulum, licet non probet, quod mandatū uicarii extendat se ad collationes. Dicit etiam Cal. de re iudi. consil. ix. quod si tertius sciuit de processu factio inter alios, & de sententiā super beneficio lata, non potest opponere se executioni, sed impunitib⁹, cur scilicet prius non comparuit. Inductio loan. And. h̄c. & alia. ¶ Vbi par sit interesse litigantis & tertij, non potest tertius litigantem remouere, sed solum assistere, d. l. principaliter. la. ij. Fallit, ubi litigans esset suspectus. Inno. & But. h̄c, per l. ab executore, s. alio, de appe. Contrarium tenet mol. h̄c, & in d. l. a sententia, quia tex. in d. s. alio, loquitur, quando ad tertium primo loco spectat defensio, ut in emptore respectu uenitoris. Item non dicitur ibi, quod possit suspectum remouere, sed quod potest item prosequi, sicut si ipse applicasset. ¶ Item reprobat Inno. dum uult, quod ille, ad quem secundo loco spectat defensio, potest remouere litigantem, ad quem primo loco spectat defensio, si est suspectus: quia tex. in s. alio: hoc nō probat. Et cum eo transist Alexan. in d. l. s. p. fol. ult. Reliqua de isto tertio uolente per se tantum, uel pariter prosequi item, prosequere, ut per Imo. & Ange. de Are. in d. l. a sententia. v. & vj. col. Et ibi etiam, quod principali inuito potest tertius prosequi, per d. l. principaliter. in fi. Et ibi etiam latet, quando huius tertio obster publicatio restitui. ¶ Sciat tis etiam, quod si test cōclusum inter duos in causa, & tertius pro suo interesse dedit contra eos efficaces obiectus, qui fuerunt remissi ad partes, certe pendentia

huius remissionis non retardabit sententiam inter illos duos. Rot. de iudi. iij. in antiquior. Alleg. Inno. h̄c, & d. l. s. à quo. & alia. Dixit etiam Ro. de procu. ult. in nouis, quod quando uenit iste tertius, debet respectu ipsius renouare mandatum in procuratore. An autem fit renouandum processus, non firmant. Sed collector innuit, quod non, per c. fin. ut sit, pen. in vi. Scias etiam, quod executio sententiæ fit contra illum, contra quem est lata, absq; causæ cognitione: non sic contra tertium, cum quo nouum iudicium inchoabitur, nisi ipse consentiret processui. Rot. de iudi. ult. in nouis: & utrum excōmunicatus auditur, ut tertius pro suo interesse, de quo dixi post Bal. in c. cū inter. de excep. Item no. quod stante statuto, quod nullus tertius opponat se executioni, sed saluum sit ei ius suum: tamen tertius, cuius præjudicium esset irreparabile, uel male reparabile, facta executione potest ei se opponere. Vnde tertius habens obligata nomina quorūdam debitorum Titi, potest se opponere executioni contra eos imminentes, etiam si contra principalem nondum esset facta executio. Alex. pulchre consil. mīhi xvij. Requisitus in causa uertente. ubi sunt multa ad propositum, & ostendit, paria esse, quod præjudicium non sit irreparabile, uel non ex toto ita facilē reparabile, iuxta uerba Bald. in l. j. C. de in te. resti. post. dum appellat carcerem prædictum irretinacibile. Et tamen carceratus potest excarcerari, & agere actione iniuriarum, per quam consequitur etiam damnum & iniuriā, si fuit iniuste carceratus, l. pen. C. qui bo. ce. pos. Sed tamen ille actus dicitur esse non ex toto retractabilis propter incommunum & alijs qualem infamia notam, adeo quod possit tale grauamen allegari ad impedientiam executionem in omni casu, quo grauamen penitus irreparabile possit allegari, ut in casu cle. j. de re iudi. ut ibi per Car. in iij. q. Faciunt, quod late deduxi in c. ecclisia. Ixij. col. uer. confirmari potest, de consti. ostendendo, quod difficultas magna pleriq; aquiparatur impossibilitati. ¶ Scias etiam, quod tertio uenienti ad causam pro suo interesse, non obstat possessorum pendēs inter alios, quod minus possit petitorum etiam ab eis suspensum suscitari. Rot. de causa posselli. iij. in nouis: quod etiam no. ad cle. j. de cau. pos. Facit elegans decisio Rot. de cau. pos. vj. in antiquis: dicens, quod stante suspensiōne peritiori inter duos coram uno iudice, potest illud intentiū coram alio cum alio colligitane. ¶ Item no. quod si executioni trium sententiārum opponat se tertius, dicens, se possedisse ante litem coptam, impediet executionem, & onus probandi contrarium incumbet ulteriori. Rot. de proba. ix. in nouis. Facit id, quod tandem firmat Car. in cle. j. in x. q. de re iudi. uolens post Zenze. & Lap. quod illa cle. non habet locum in tertio opponente se executioni trium sententiārum. No. Rot. de re iudi. iij. in antiquis: licet uariet in tit. de re iudi. vij. alias x. in antiquis. Insuper no. quod attendata per tertium lidependente non reuocantur summarie, sed ordine iuris seruato, nisi una cum tertio fiat illa innovatio etiam per partem: quia iūc, quod alia ordinariē uocaretur, nunc reuocabitur summarie, ac si per solam partem fuisset attētatum. Tho. Fastoli dubio Rota xix. Vnum dubium. & plenissimē Rot. ut lit. pen. iij. in antiquis. Et ex prædictis, si bene perspicis, habes in isto calce perscriptas nouo cumulo xxvij. aureas conclusiones circa tertium comparentem pro suo interesse, per quas in contingētia facti uideri poteris doctor nō gregarius. De tertio autem uolente impedit executionem, vide doctrinam Car. in cle. j. iij. col. uer. generaliter autem de re iudi. Scripti alias satis in c. uenient. lo. ij. de testi. ubi essent addenda aliqua, de quibus postea scripsit Alex. in l. à diu. s. si super rebus. ff. de re iudi. in adi. nouis. Et prædictis addit, quod tertio uenienti ad causam pro suo interesse, debet dari copia attestacionum etiam

etiam publicatarum. Aegi. ccviij. Tertio. Et no. quod a-
cta habita in causa beneficiali per appellationem de-
uolutam contra principalem, faciunt fidem contra illos, quorum interest, qui sciuerunt agi, etiam si sint ta-
les, quorum interest longe post appellationem ince-
pit: quia potuerunt uenire ad causam statim, cum sci-
uerunt, ut hic, secundum Aegi. ccccxxxvj. Acta habita.
Itē no. quod reuo cat̄ impetrato facta lite pen. si alius
obtinuit se admitti ad causam priuationis, & fuerit ad-
missus ut tertius, licet plus non fecerit, nec docuerit de
intereste suo: quia ita inducit pendentiam sola admis-
sio, sicut sola citatio legitime executa. Aegi. xlvi, si pen-
dente. Item no. quod si tertius, contra quem producun-
tur literæ executoriales in uim clausulae. Et quoquā
intrusos & intrudendos, dicit se possedisse ante mortā
litem, ut uerificet commissionem superinde obiectam,
nō tenetur ipse hoc probare: sed ille, qui dicit eum pos-
sedisse post coptam litem. Aegi. decif. ccix. Supposito.
Et subdit deci. sequenti, quod probado, quod reus du-
rante lite & tempore sententiæ pro possesso habebat
publicē & notoriē, eo ipso exonerat le. à probatione ne-
gaciā, quod Titius non possederit ante sententiā, cu-
nō sit possibile duos in solidum possidere. Item no. quod
executioni siendi contra uictum non obstant feriæ: fe-
cus, si contra tertium possessorem dicentes se nesciā:
se causam agi: quia de hoc constare debet cum cauſa
cognitione pleniore, & contra uictum tamē tacito cō-
sensu partium actus ualebit. Aegi. decif. dccxij. si senten-
tia. Et uult ibidem decif. præcedenti, quod sententiā la-
ta super beneficio inter duos, nocet tertio scienti, quo
ad possessionem, licet in fine dicat, quod ipse & quidā
alij uolebāt melius cogitare. Tamen tempore meo Ro-
ta recessit ab illa decif. Aegi. propter tex. in d. l. s. p. Et
fuit talis occurrentia facti: Titius, qui possidebat, ap-
pellauit pro interesse suo: sententiā lata inter duos, de-
seruit appellationem: uictor obtinuit commissionem,
ut constituto de re iudi. decerneret executoriales: uolue-
runt domini, quod non possent decerni contra illum
tertium: quia sicut sibi non nocebat sententiā, ita nec
ille transitus in rem iudi. Concurrebat etiam aliud,
quod ipse non docuerat de suo interesse: & sic non ex-
presserat, nec deduxerat caufam in sua appellatione,
prout iste casu debet, ut s. dixi in prin. & sic appellatio
erat pro non appellatione. Item scias, quod quando in ter-
tia instantia tertius obtinet admitti in eo statu, in quo
est causa, tunc illa sententiā est tertia, etiā qua ad ipsum,
licet in duabus primis non comparuerit: & ideo debet
ipse appellare ab alia tertia: & si non appellat, transit
etiam, quo ad eum, in rem iudi. ex quo sciuit causam se
tangenter agitari, immo etiam immiscerit se litii. Et cum
quidam tertius prosecutus fuisset coram eodem iude-
ce ad aliam sententiā, & reportasset contra se, oportuit,
quod unam commissionē ualidaret illum processum
propter appellationem miseri cōmisiam, sicut cōmuniō-
rem op̄. dominorū meorū coadiutorū. Et istud recte
colligunt ex dictis Old. consil. ccv. Contra prouisionem.
ubi uult, quod si non est appellatum à tertio, qui uenit ad
causam à sententiā lata contra alium, illa transit in
rem iudi, ita contra ipsum, sicut contra principalem,
cum sciuerit caufam agi, & fecerit se partem:

- S V M M A R I V M .
- 1) Præsentatus, nondum tamen admittit, quod ius habet.
 - 2) Electus quale ius acquirit ex sua electione.
 - 3) Eligeant si dissentiant eo tempore, quod electus acceptat, non preiū-
dicat electo.
 - 4) Beneficium electuum quod dicitur.
 - 5) Postulatus quale ius acquirit ex postulatione.
 - 6) Collatio quale ius conferat.
 - 7) Electio & presentatio qualiter differant.
- Felinij pars.

Vm Bertoldus. ¶ Quale-
præsentatus, nondum admittit, ponit Ab.
hic melius; quād alius in iure, nec poni
in c. pastoralis. de fu. pa. prout h̄c dicit. ¶ Adde Aegi.
Belle. conclus. Rota clxvj. per illa uerba, ubi dicit,
quod in illa uerba, si non est alteri ius quæsumum,
non intelliguntur de iure ad rem quæsito ex ac-
ceptione: quia ita obtinuit palati Apostolici usurpatio,
sue obseruatio: & ita seruat Papa scienti & tacite ap-
probante: secus de iure ad rē alio modo quæsito, uide
littera electione, aut præsentatione patroni clerici, uel lai
ci. Idē Rot. de præben. xvj. in nouis: quia in expectante,
qui acceptauit, adhuc durat gratia & spes proxima: sed
in electo, uel præsentato omnia euaneſcent, si non
obtinuerint: & hac ratione inclinatus collector Rota cō-
sensit alij, inducens etiam glossam in uerb. incerta. in cle. j.
de præben. de eo, qui in beneficio est monocularis: &
de his dixi latius in c. causam, ad fin. de rescri. Et adde
Oldr. consil. cclxxxij. in fi. ubi in famili utitur eadem ra-
tione. Et considera, quod si beneficium est iuris patro-
natus laicorū, non est necessaria hæc inuestigatione: quia
etiam si non præsentassent, littera Papæ non nocenteis,
ut latē probauit in quadam q. mea de literis Apostoli-
cis derogantibus patronis, in prin. Procedunt autem
ista, uel in patronatu ecclasiastico, uel laicali, ubi per Pa-
pam derogatur. ¶ Quale autem ius acquiratur elec-
to: est glossa ordin. in c. quanto. lxij. dist. dicens, quod ac-
quiritur ius prælaturae & ius administrandi, sed non
ex exercitum prælaturae, uel administrationis, & per cō-
firmationem nihil noui iuris acquiri-
tur, sed tantum exercitum. Ad quod a. Vel administra-
tione omnino loan. And. in addi. Spe. tionis] Addit idē
de act. & peti. s. super actionibus. uer-
tentem do. Soc. pe. Et ita intellige text. in c. super
his. de accus. per quem dicuntib⁹ But.
& Imo. in no. quod per solam electio-
nem acquiritur ius in re, non ad rem:
nam uidetur, quod saltem habitu ac-
quiritur ius in re, per d. glo. quam etiā
uer. simile uide-
mus. in ij. parte,
char. lxxxvij. Et
sequitur

ibidem dicit, q. illi, qui etiam post titulum administratio- nis accederent, nisi prius per su- periorem eius de- cernatur, obtenta confirmatione i- pso iure priuatur. sequitur Abb. in c. ij. & in c. nobis. q. col. de iure patro. & in c. sacro sancta de ele. & in c. authoritate de inst. & in c. transmissam. iij. col. uer. ego pro con cordantia. de elec. & ibi Butr. vj. col. uer. aduerte tamen. allegans etiam Archid. in c. in nomine. xxij. dist. & in c. expedit. q. j. & in c. si quis. vij. q. j. & not. Abb. in c. nosti. in princip. de elec. & uide Domi. in c. de Syracusana. ad fin. xxvij. dist. ubi declarans glos. & Archid. ibi, di- cit, quod ante confirmationem nullum ius queritur electo, quantum ad exercitium. administrandum in spi- ritualibus, uel temporalibus: quia istud exercitium queritur in confirmatione. Et ita puto sensisse glos. alibi: quia allegat c. nosti. de elec. Et sic non esset falsa, prout dixerat Archid. ibi. Et uide Domi in c. quam sit. s. j. per illum text. de elec. in vj. ubi dicit, quod electio nondum acceptata confert ius ad rem, adeo quod de illa debet fieri mentio ab eo, qui imperat talem eccl- esiam. Pro quo facit quia t' etiam si tempore, quo electus acceptat, eligentes dissentirent, eorum dissensus fibi non nocet, nec tollit ius electi, per c. publicato. de elec. Ita Abb. in c. cum inter canonicos. ult. not. de elec. Er- go sola electio contulit electo aliquod ius ante accep- tationem. Vnde respondi in facto, non ualere im- petrationem factam post alterius electionem, quam- uis acceptatio securta fuerit illam impetrationem. Di- xit etiam Butri. post loan. And. in c. in nostra. ult. col. uer. no. hoc dictum de rescrip. quod per electionem & acceptancem eius ante confirmationem non dicitur ius quae sit in re, sicut nec per receptionem in cano- nicum. Et caue: quia attento, quod electus non habet exercitium, sicut habeat habitu ad exercitium, non ui- detur uer possi dici habere ius in re, nec uideretur solus habitus operari, quod habeat ius in re, attento etiam q. beneficium dicere uacare usq; ad confirmationem, se- cundum glos. in cle. j. in uersi. collato. ibi, usq; ad con- firmationem, ut lit. pen. & ibi Abb. Et ita per illam glos. tanquam ling. fumat Ro. de elec. ult. in not. ubi uide. Et eam alleg. etiā Domi. in c. si elec. iiij. de elec. in vj. dicens per eam, q. beneficium nō dicitur esse clerici per solam electionem. Hinc uidemus, q. electus potest renunciare electioni sine autoritate superioris in mani- bus eligentium: glos. in c. j. in u. r. b. renunciavit, de re- sti. in integ. quā not. ibi omnes: & Rot. prox. alle. & no. glos. in d. c. si elec. in uer. renunciavit. ibi latē Domi. post alios, & glos. in c. j. in uerbo, confirmatus, de trans- la. prala. & in c. cum inter. in uer. coniagale. de elec. & But. in d. c. in nostra. ult. col. & ibi Imo. viij. col. & But. in c. in nostra. iiij. col. de conce. præben. no. Inno. in c. ex insinuacione. de simo. & ibi Ana. in prin. per illum text. & Imo. in c. quod in dubijs. vj. col. de renū. Et dicit Old. consil. cxlvj. Factum est de consue. post med. quod con- firmatio nihil noui iuris addit ad electionem, sed so- lūm administrationis exercitium concedit. Et sequitur loan. And. reassumens illud consilium in Spec. de act. & pe. s. super petitionibus. ad fin. ubi uidebis etiam, q. i. installatio potest habere uim confirmationis, & dicetur beneficium electuum sed si capitulu eligit etiam solen- niter, & non sequitur post illam electionem, neq; con- firmationem, installatio illi aequipollens, dicitur bene- ficium collatum, non electuum: nam illa electio im- portans tacit & simultanea confirmationem, dicitur prouisio: glos. ij. in c. de elec. in vj. glos. j. in c. in syno- do. lxij. dist. & in c. cum inter canonicos. in uer. cōfirma- uit. de elec. Ab. in c. causam. ij. q. & in c. nosti. in prin. & in c. cum in cunctis. s. cum uero. ij. col. de elec. & in d. c. su- per his. j. no. Rota de elec. ult. in fi. in no. Aegi. decisio. cxxv. In causa domini Petri. Dixi in c. eam te. iij. col. uer. idem in omni electo. de rescrip. Ex quib. clarifica id,

admittit.

Admittit videlicet & admittit. Alius est effectus, q. patro- ad hoc Spec. in ti. nus iure ecclesie non potest praesenta re alternatiuē, propter c. ij. de elec. in forma libelli: ex securis in laicis patronis, uel clericis ex patrimonio gl. antepen. in cle. j. de iure pa. & Domi. in d. c. j. col. & ibi est iij. not. de iu. pat. pro dicto Inno. in d. c. cum autem. al- leg. gl. j. in c. dilectus de of. deele. Alias plures differentias inter patronum clericum & laicum ponit Hostiens. in sum. de iure patronat. s. in quibus. ¶ Institutio t' facta spredo patrono, est nulla, c. decen- nius. xv. quāst. vj. Abb. hīc, ampliando, etiam si instituens putabat illum, quem spreuit, non esse pa- tronum, per text. aureum hīc. Et ista nullitas est de ri- gori iuris, licet de aequitate esset securis, cum ius patro- ni sit ex gratia, c. ij. de iure patron. Ita Abb. in c. illud. in princip. eod. titul. Ethanc regulam firmat loan. Andr. in c. liceit. de officio uicar. in vj. Innocent. & Hostiens. loan. Andr. in c. ex insinuacione. de iure patron. & Fe- deric. in tractat. de permuat. benefic. c. iij. & Aegid. Bel. decis. Rota. clxij. Collatio facta. & Innocent. hīc, & alij, de quibus infra. Et quamvis text. in dicto c. de- cernimus. dicat, irritam nouerint. tamen Doctores in- fra allegandi exponunt, scilicet patrono agente de contemptu, ut euident regula, non firmatur. de reg- uli iuris, in vj. attento, quod certis casibus infra dicen- dis validatur dicta institutio solo tempore. Vnde fa- teor, quod qui pertinaciter inheret dictis uerbis, Ir- ritam, &c. non cogeretur cedere autoritatibus Do-ctorum, à quibus tamen non est in practica disceden- dum. Et ad regulam, non firmatur. potest etiam col- ligi responsio ex ultimis uerbis quartæ limitationis se- quen. Potest etiam dici, q. uerbum Spretis, de quo in d. c. decernimus, non est uerificatum per solam collatio- nem factam, non uocato patrono, cum adhuc pēdat tempus, intra quod consentire, uel diffēnire potest. Fa- cit. sicut. s. non uideatur. ff. quib. mo. p. ig. & hyp. sol. Et si collatio facta non uocato patrono effectu iure nulla, consensus eius non posset sequi, ut per Card. post Pau. in clemen. j. s. uerū. in fin. de hac. Et tamen sequi po- test, ut statim dicetur. Et cum in Rota fuisse incidenter tactum de hoc, maior pars dominorum uisa est tenere cum prædictis, sicut unus ex dominis magna authori- tatis dixerit, se semper tenuisse & tenere contrariū, per d. c. decernimus. in uerbo, irrita sit, per quem dicebat, q. statim dicta institutio est irrita, etiam si patronus non agat de contemptu: & in herere a dictis Aegidij dicta decis. clxij. & Imo. & Abb. hīc, & Abb. in c. illud. de iure 9 patro. ¶ Limita t' prædicta sex modis. Primò, nisi patro- nus consentiat ex post facto. Hosti. late de iure patro. s. fin. ver. quid si ecclasia. Hosti. & loan. Andr. in c. per ue- stras. de iure patron. Lap. in addit. ad Feder. in tract. q. xv. Card. consil. lxij. In ecclesia Bellunensi. in iij. dubio. Et sentit Ludouic. consil. allegando in v. limitatione: quia istud, quod exigitur ex parte patroni, potius sapit consensus, quām authoritatem. Sufficit autem, quod con- sensus adsit in actu, & etiam pōst. c. consuetudinis, & ibi Inno. de consuet. c. cum uos. & ibi omnes, de his, quā fiunt à prælat. cum simi. ¶ Et in hoc aduerte tribus modis. Primò, quod accedente isto consensu ua- let institutio, ut ex nunc, non ut ex tunc, p. l. perfund. ff. de seruit. rustic. præd. ubi in uissima concessio confirmatio præcedentes, ut ex nunc: & ita Abb. in dispu- totat. Augerio. xxxij. col. ¶ Secundò t' aduerte: quia si episcopus contulit iure devoluto, putans patronum negligenter, uel prouatum, cum non esset, non habet locum hæc limitatio. Rota de iure patro. ix. in antiquis, per text. in c. ex parte Astensi. de conce. præbend. & qd. ibi Hostiens. super uerbo, consilij. & facit c. cum super de offic. deleg. quod potuit, noluit, &c. Nec sequens pa- troni ratificatio, uel consensus tacitus, aut expressus,

sicut ius suum contradicendi usque ad finem quatuor mensium esse saluum, non uidetur iuri suo renunciare, sicut & non uidetur. ff. qui mo. pig. uel hy. sol. Videntur etiam patronos tacuisse ex quadam reuerentia erga su periorem. Vnde silentum non nocet, s. p. ss. de fuit. cum concor. quas dedi in c. nonne. ad fi. uer. quarta regula. de præsum. allegando etiam Arch. & Dom. in c. de eo. l. dicit. Bene faciter, qd si patronus nō esset casualiter pre sens collati, sed immo uocatus principaliter, ut aliquid præsentaret, & postea nullum præsentando taceret, dū episcopus confert, uideretur consentire, per dictum Innoc. in c. nostra. de locato. & ibi Abb. in fin. cum concor. quas dedi in c. cū omnes. x. col. uer. iuxta hæc posuit Innoc. de confit. Et ita intelligo aurea uerba Abb. in c. continebatur, ad id uero. ego dicere. de his, quæ fuit à 14 prial. dum latè firmat, ualere collationem beneficij factam à prialato præsente & tacente capitulo: nam præsupponit ipse, qd capitulu teneretur in illo actu loqui, & qd ad id fuerit congregatum. Vnde tacendo consentit: quia qui tenetur loqui, & tacet, habetur pro consentiente, etiam ad sui prialdicium, l. de astate. s. qui tacuit. ff. de interro. act. c. iij. de confes. in vj. not. Innoc. in c. de his, quæ fi. à ma. par. ca. Patronus autem existens coram episcopo tempore uacationis ecclesie non est obligatus loqui, cū ad hoc non uenerit coram eo. Ideo non præsumitur consentire. Item procederet ista limitatio, si patronus permetteret labi tempus, & non opponeret, ut dixi in d. j. limitatio: & ita loquitur Rota in loco prial leg. ¶ Quid tamen, si ordinarius fecisset apponi edictum uocans illos, quorum interest, ne certa præsentatio confirmetur, utrum si intra illud tempus patronus non comparet, perdat ius contradicendi & uideatur consentire, licet quadrimestre nō sit elapsum? Viderur, qd non: quia cum à iure sit ei datum beneficium quatuor mensium, non debet ei auferri: regula, in dultum. cum concor. lib. vj. sicut etiam dicitur, qd dilationes legales data sine iudicis mysterio, nō possunt per iudicem abbreviari, ut per gloss. in d. regula, in dultum. Sed in contrarium facit, quod no. Ioan. And. in d. c. continebatur. quasi in fin. quem sequuntur ibi Butr. Imol. & Abb. dū dixi, qd canonici contemptus, seu non uocatus in electione, non potest agere de contemptu lapsu edicto ap posito super confirmatione, salvo eo quod habetur in c. cū in tua, quia ma. accus. poss. Ex quo dicto intulit ēt Ioan. And. in c. iij. ad fin. uer. iij. col. qd si facta una præsentatio ne opponitur edictum cum tempore, & intra illud tempus patronus non opponat, uidetur consentire illi præsentationi, & amplius nō audietur. ¶ Cō siderabam duos casus in isto punto nouo & quotidiano. Aliquando enim queritur, utrum patronus permit tens scienter labi tempus edicti, uideatur pro tunc a senire præsentationi ab alio facta: & dicere, qd sic, per proxime dicta. Et quia ius suis loqui, si tacet, uidetur consentire, ut s. dixi. Et non dicitur tunc iudex abbreviare tempus datum à lege, sed facere actum permisum ad elicere dum in patrono tacitam renunciationem ipsius temporis legalis, cui sicut expressè, ita & tacite renunciare potest. Et ita propriè loquitur Ioan. And. d. c. iij. Aliquando uero quæratur, quid si patronus comparet intra tempus edicti, & opponit, ne præsentatio alterius confirmetur ex eo: quia prætentit, qd ad ipsum spectet præsentare, uel simili, uel singulariter: & tamem nunc non præsentat alium, nec etiam uult præsentare intra tempus edicti, sed uult uti beneficio temporis legalis usq; ad finem quadrimestris. Et iste est casus nō declaratus ab aliquo, quem uiderim. In quo credo ipsum non teneri præsentare intra tempus edicti, per d. regulam, in dultum. lib. v. Et etiam optima ratione: quia licet tempora præfixa à lege etiā sine mysterio hominis, possint ex causa per iudicē abbreviari, ut latè firmat Bart. in l. iij. de re iud. cū

Tamen

c. cū Ber.

Tamen in contrarium est longa decis. Aegi. cc. iiij. Supposito facto. pro quo aliquiliter infetti in d. q. de iur. pa. uer. limitatur quintò. ubi uide. ¶ Considera etiam, qd tenendo communem opin. de qua in precedentis limitatione, uidelicer qd patronus cōtempus in permutatione posse eam infringere, ista limitatio non poterit exemplificari in collatione facta per uiam permutationis, cum saltē si irritabilis ope exceptionis: sed exemplificabitur generaliter in casibus, in quibus patronus perdidisse illa uice potestate quæcumq; præsentandi, putā quia præsentauit scienter in dignum, iuxta no. in c. cū uos. de offic. ordi, uel ex alia causa tūc præuatus esset. Et has limitationes ualde uiles bene not. quia non repertis alibi. ¶ Demum utrum sit requiendus consensus patroni, quando agitur de alterādo statu ecclie, putā de erigendo cam in cathedralē, uel uniendo alteri, & si tetigis in c. cū accessissent. xij. col. uer. pro isto dicto Cal. de confit. ¶ Dum Abb. alleg. Innoc. in c. fin. de accus. & pulchritudine eum refert, adde Ludo. Roma. in sing. clxxij. iudex, à quo, ubi dicit, qd illud dictum Innoc. tenetur in consilio Papæ, ut lacrum evangeliū, uidelicer tūc iudex non detulit appellationi, nō potest præfigere terminum appellanti: sed est text. in c. peruenit. lo. j. de appel. & ibi Abb. in not. sequitur etiam Abb. in c. cū sit. j. col. co. tit. latiū per Imo. & Ana. in d. c. si. aliquid Rot. de appel. xvij. in antiquis, & Car. in cle. j. xxvij. q. de appel. & Dom. in c. cū appellationibus triuolis. de appel. in vj. & per Ph. in c. personas. viij. col. uer. sed dubitatur, de appel. In quibus locis communiter reprobat dictum Inh. & tenetur, qd potest non deferens præfigere terminum. Sed considera melius, qd Abb. hic non allegat Innocent. in d. c. fin. ad hoc, sed ad aliud, uidelicer qd iudex super aliquo articulo remittit eius instructionem ad superiorē, potest partibus præfigere terminum, intra quem se præsentent coram superiorē, ne sine termino causa remaneat, etiam si in commissione instructionis nihil fuerit ei dictum de assignatione termino in remissione. Et est uerum, qd Inn. uult hoc ibi in princ. ne causa sit sine termino. Et ex isto dicto Innoc. fuit dictum in consilio Rota, dum esset de proximo ad illum ordinem cingendum, prout retulit mihi unus ex dominis, qd cū quidam executor mixtus remisisset quendam intrufum ad Papam cum assignatione termino, & aduersarius instaret super expeditiōne in Rota, & dubitaret, an illa remissio denoueret: fuit dictum, qd sic. Et licet aliqui dicentes, qd Inno. loquitur, quando certus articulus est communis, tamen tex. hic cum glossa in uer. remisissent, probat, qd etiam iudex datus ad causam, potest remittere cū assignatione termini, & deuoluitur causa etiam circa appellationē. Facit ad hæc, quod no. Arch. in c. cū appellationibus. super uer. transfuſa, ibi, hoc est not. dignum. de appel. in vj. dicens, qd etiam ubi appellatio non ualeat, tamen si iudex causam remittat ad superiorē cum cōfessu appellati, deuoluitur causa ad superiorē. Et sequitur latè Rot. de app. xlvi. à grauamine, in antiquis. Facit gl. i. cl. causam. in uer. deuoluta. de elec. in nouis. & Tho. Fastoli, dubio xij. Itē dubitatur. uolētes, qd si appellatus cōsentit, appellatio nō legitime intimata deuoluit. Et pro dicto Innoc. in d. c. fin. est etiam text. in c. dudum. el. de elect. quem pro hoc non, ibi Abb. in q. not. addens, hoc procedere, etiam si in iteris cōmissionis hac potestas specialiter non fuerit attributa. Venit enim hac potestas accessoriè ad cōmissionem sibi factam, sicut in clem. j. de re iudicē, & in c. cū appellationibus. de appella. in vj. ubi fit condemnatio expensarum post abdicatam iurisdictionem in principali. Et cū istum punctum proposuimus in Rota, noluerunt domini, qd decernere rem processum per cōtradicistas: quia quando iudex in partibus assignauit dictum terminum, non erat præsens utraq; pars, sed procurator unius, & non consta-

partium

partium, per quem attestations nullæ possunt ualidari. In. in d.c. cùm causam, sed non potuit; quia illud nō pcedit ubi iudex fuit in cōpetens. Quod aut̄ iste fuerit incōpetens, probat Rot. latè. ¶ Sēper allegatur iste tex. 19 q̄ t̄ probans se in absentia condemnatum, restituitur, uel dicitur nulliter condemnatus, docto de legitimitate absentiae. Et ad hoc tendunt octo lecturae reductæ h̄c per Abb. in quo rescatis multis, quæ dici possent, uide in primis gl. magistrum, & ibi solēniter Bart. in l. fin. in gl. fina, de restitu. in integr. & gloss. simi. in l. biduum. uer. in propria. in uer. audiatur. h̄j. q.vj. quia ponunt, quæ dicatur absentia digna restitutione, per executionem, & quomodo contra quamlibet ex quinque ibi positis succurratur. Et dum dicit, q̄ ubi absentia est probabilis & necessaria, ut causa militiæ, si absens fuit legitimè defensus, restituitur ad appellandum, d.l. si non legitimè au tem defensus restituitur in totum, & dicitur remodistum, ut ibi per glo. & Docto. ¶ No. in hoc quatuor. Primo, q̄ idem est, in quolibet absente causa re publicæ al terius ciuitatis, quam Romane. Ita Bart. in d.l. si. per l. sed & si per prætorem. s. fi. ibi cæteris quoq. ff. ex quib. cau ma. ¶ No. secūdō, quid importet. Restitui ad appellandum, uel ad totam causam: quia primo cauſa truabitur, cle. h̄j. de testi. nam restitutus non producit testes super eisdem capitulis, uel contrariis: quoniam appellatio re stituit ad statum, in quo erat ante litis contest. nō pōst, lita demum. C. de proc. Sed secūndo cauſa omnia potest. ¶ No. tertio, q̄ potestates, uel uicarij caſtorum, & terarum, & alijs officiales, dicuntur abesse causa reip. But. in repert. iuriis ciuitatis, in uer. abſens. Allegat Odo. in l. qui absentem, ff. de procl. ¶ Not. quartō, q̄ delegatus dicitur abesse ex causa necessaria: gl. iij. in c. quia frater. vij. q. j. & gl. in c. quid ergo. xj. q. iij. De succurrēdo alij causis absentie, dic. ut per Bart. ubi s. & Imo. post Inn. in c. querelam. ad fin. de proc. ¶ Datur etiam doctrina quoti diana, q̄ t̄ sententia lata contra absentem, præsumitur lata magis ratione contumacia, quam ex eo, q̄ iniustā cauſam habuerit, per text. no. in l. i. ideo. ff. de cuius, ubi si fuit prouinciatum contra emptorem contumacem, non habet locum euictio contra uenitorem: quia potius propter absentiam uidetur condemnatus, q̄ propter malam causam. Ad idem text. in l. Papinianus.

a. q̄ meminisse³, & in l. qui repudiantis. Et ibidem uide doct. inof. test. Que iura ita etiam allegat Card. in cle. iij. col. de re iud. min. Alex. de Imo. ¶ addit. cum in l. si quis de si quis. s. si quis de adulterio. & glo. in l. C. de contra. clxxiiij. Ser. Ioan. de Cast. Duranti. & in d.l. si ideo. ubi dicit, q̄ si notarius condementetur de falso in absentia, potest adhuc confidere instrumentum: quia potius præsumitur condemnatus propter contumaciam, q̄ propter crimen falsi. Facit, qd̄ ipse no. in l. infamem. ff. de publi. iudic. Per istam doc. dixit Bart. in l. si. ad fi. C. de fid. instr. q̄ si notarius est condemnatus de falso ex contumacia uigore statuti, istud non nocet producenti instrumentum ab eo confessum post sententiam. Ad quod uide etiam Bart. in l. in exēcendis. pe. col. C. de fi. instr. Si autē non esset condemnatus in absentia, utrum sententia noceret producenti instrumentum, est maius dubium: de quo per lac. But. & Ang. in l. Lucius. ff. de infa. & But. in c. quamvis. i. eo cum concor. Per istam doctrinam dixit Albe. in j. parte statutorum, q. iij. qua incipit, sed adhuc quarto. q̄ statutum uolens patrē tenēti pro filio, & capponem, uel nātūram pro famulo, non intelligit de cōdemnato propter contumaciam. Et idem in statuto, q̄ communitas teneatur emendare damna, & robarias:

quoniam intelligitur, dum modò de eis uerē cōficiet, nō ex contumacia. Vnde consuluit Lud. cons. clif. in fi. Patrem non teneri pro condēnatione filij per contumaciā de crimine damnati. Quod etiam latius declarat Alex. in l. si finite. s. si de uectigalib. ult. char. ff. de diam. infect. Sic etiam dixit glo. & Bart. in l. ab executoro. s. ff. de ap. pel. q̄ si emptor condemnatus est ut contumax, nō potest uendor appellare: quia secundum Ange. de Aret. ibi, sententia non nocet uenditoris, per d.l. si ideo. Sic etiam dixit Bart. in l. illitatis. s. fin. ff. de offi. p. r. q̄ de iure banūtus non debet haberi pro confessio: quia bannūtum imponitur propter contumaciā, non propter delictum. Sic etiam Pau. de Ca. consi. cxvij. Super hoc punctione interrogatus, & c. latissimē probat, q̄ cōdemnatus in absentia propter statutum uolens haberi bannūtum pro confessio, non est infamis, nec inhabilis ad ea, ad quæ esset inhabilis condemnatus uerē de delicto. Et multa allegat. Quibus addit. Bart. in c. nullus. de præsump. ubi dicit, q̄ tale statutum est contra ius commune. Ideo restringendum propter dictum Innoc. ibi dicens, q̄ de iure contumax non habetur pro confessio. Quod Bart. ualde extollit. Et plura de restrictione dicti statutum sunt accumulata copiosè in lib. maleficiorum, clxiiij. per Mornos. Sic etiam dixit Bart. in l. transfig. v. col. uer. non oppono. C. de transact. q̄ statutum loquens de homicidio, intelligitur de eo, de quo uerē constat, non au tem ficto, putā de quo per contumaciā quis fuit condemnatus. Et sequitur Pet. de Anc. in repe. c. j. uerl. que ro circa hoc: statuto cauetur, q̄ de omnibus de consi. Sic etiam dixit Bart. in l. superatus. ff. de pign. q̄ sententia contra debitorem contumacem non praeditat credi tori etiam scienti: quia præsumitur lata propter conuinciam potius, quam quia bonam cauſam nō habue rit. Sic etiam dicit Bart. in l. reos. vij. col. de accu. non posse fieri executionem contra patrem in peculio propter sententiam latam contra filium contumacem: de quo latius per Alex. post Bart. in d. s. si de uectigalibus. contra Lud. in l. si filio. la. j. xvij. col. ff. sol. mat. Sic etiam dixit Ab. in c. prox. ult. col. q̄ sententia principis lata ob contumaciā, non facit ius, quo ad alios: quia non uiderat lata ex eo, q̄ abſens foueat cauſam iniūtiā, sed ob contumaciā, ut no. glo. iij. in l. i. C. de legi. Alleg. d.l. si ideo. & Bart. in d.l. si repudiantis. Sic etiam dixit Bart. in l. cūm filio. in fi. princ. de uerb. oblig. q̄ ubi sententia contra unum prædicat alteri, fallit, quando est lata contra contumacem non habita distinctione, utrum alijs sciuerit, uel ignorauerit, per l. p. r. s. C. de pign. Sic etiam Buti. conti. xxiiij. Quæſtio h. c. in vj. col. dicit, q̄ pro sententia lata in absentem, nihil præsumitur, nisi quatenus appareat ex actis. Alleg. Guil. in l. ff. de in ius uocand. Caide. de probat. quoniam. & Feder. consi. lxxv. Vnde Bartol. in l. omne delictum. ff. de i. milit. & Bald. in l. fin. C. de cri. scelli. & in l. ita demum. ad fin. C. de procurat. & in l. ult. col. uerl. item an condemnatus. C. de confel. nolunt, quod bannūtus pro contumaciā, non sit propriè bannūtus pro d. l. h. c. de quo latius per Scibē tes in c. ex literis. de consi. ¶ Sed t̄ limitantur ista & similia quinque modis. Primo, ut habeant locum, quando tractatur, an sententia praedicta alteri, quam condemnato. Et ita loquatur d. l. si ideo. cum concor. Sed cum queritur de prædictio ipsorum condemnatorum, talis allegatio non procedit, quia impotent sibi & quo ad eos, debet reputari pro iusta, per l. Herenius. s. Caſa. ff. de euict. Ita Paul. consi. cccxxij. si dicit sententia. in fin. Considera, quod ista limitatio deſtruere multa ex prædictis, uidelicet dictum Bart. de notario condemnato, & dictum Bart. in l. illitatis. & Bart. in d.l. transfigere. & similia, in quibus etiam in fauorem condemnati ista præsumptio, quod potius ob contumaciā posset habere locum limitatio, quando concurrent alia, de quibus in limitationibus sequentibus.

Sed tunc dices, q̄ etiam, quo ad alios, sententia operatur: video mens Pau. forte fuit considerare ualiditatem sententiae, quo ad ipsam punitionem contumacie: quia quo ad hoc, ualeat & nocet condemnato, putat respectu banni, uel simili poenæ respicentis contumaciam. Cogitabis. ¶ Limita t̄ secundō, nō lex, uel statutum non consideret ueritatem, uel iustitiam sententiae, sed solum actum ipsius sententiae: quia tunc sententia lata etiam contra absentem contumacem, nocet tertio eo casu, quo noceret lata in presentem. Exemplum pri mi. Vbi statutum dicit, si filius commiserit delictum, pa ter teneatur pro eius condemnatione: nam propter uerbum Commiserit, non sufficiet sententiam latam contra contumacem. Exemplum secundi: Si statutum simpliciter dicit: q̄ pater teneatur pro cōdemnatione filij: nam tunc sententia contra filium contumacem affectum patrem: quia statutum p̄derat tantum actum cōdemnationis, iuxta palam. s. qua in adulterio. ff. de ri tu nup. & l. si condemnatus. ff. de noxa. Ita declarat Bart. in disputat. Perusin. ciuitatis. vij. col. & in l. cūm filius. in prin. de uer. obl. & Bart. in l. i. in vj. q. C. ne fi. & pp. & in addi. Spec. de appellat. xvij. col. & Bart. & Ang. in d.l. qui repudiantis. in fin. & Angel. in l. i. s. fin. ff. si ex nox. cau aga. dicens, ita fuisse de facto iudicatum Florentia: & Lud. in d.l. si filio. la. h. xvij. col. uerl. quinto dubitatur. foli. matrim. & Salic. in d.l. si filius. C. ne fi. pro pa. Et sic limitatur dictum Bart. & aliorum in d.s. si de uectigalibus. Contra dictum tenet Imo. in d.l. cūm filius. in prin. in iij. col. & Ana. in c. h. xij. col. de deli. p. r. Ex quo istud statutum exorbitat à iure communis, ut plenē per Lud. in d. l. si filio. non uidetur comprehendere istum casum. Inducunt pro singulare gloss. fin. in s. fin. Instit. de noxa. ubi pater, qui alijs potest conueniri de peculio pro 24 condemnatione filij, non conuenit, ubi filius est cōdemnatus ex contumaciā. Vnde statutum est interpretandum, ut minus lēdatius commune, q̄ posuit, c. cūm dilectus. de confit. Sed ad hoc respondet Alex. tenens communem. in d.l. cūm filius. q̄ cum statutum non loquatur sub conditione, si filius maleficiū commis̄it, sed simpliciter: ideo aquiparat patrem fideiūsori a iudicatum soluī, qui teneatur soluere, siue principalis condemnatus sit p̄t̄ sens, siue abſens, l. j. ff. iud. sol. cum cor. de que per Felin. habentur in c. ius generale. j. disti. & quod ibi dixi in apost.

a. Iudicatum solui] Ad quod adde que per Felin. habentur in c. ius generale. j. disti. & quod ibi dixi in apost.

uel ali. iu. quia fideiūsori spontē se astrinxit: pater autē incidit in obligationem iniūtiā. Ideo facit actum ex necessitate magis subuenit. l. fin. in ratione sui. ff. rem pub. sal. fo. c. ab arbitris. de offic. deleg. in vi. Item quia pater citandus est ad defensem faciendam, nec sufficit eum scire, nisi citetur, uel consentiat, ut ibi per eum. Addit. etiam Bald. in l. j. s. si procurator. in fin. ff. si quis ius dic. non obtem. ubi dicit, consultum per laco. But. Paul. de Leaza. & Raynut. de For. q̄ condemnatio facta contra filium contumacem, non noceat patri, etiam quando statutum respicit condemnationem, per text. ibi. Et est casus expriſor, secundum eum, in l. si perluctio. in fin. & l. si Bart. ff. de appella. Et ista opin. est ualiditatis aequa, sed contraria est communior. ¶ Limita t̄ tertio, nisi condemnatus in absentia fuisset prius p̄fens in tota cauſa, & solum in actu sententiae abſens: q̄a per hoc sententia non minus operabitur, quam si fuisset p̄fens in ea. Bart. in d.l. si superatus. Abb. in c. pen. v. col. uerl. illud aut̄, quod dictum. j. eo. & iij. uol. c. xliv. Casus in effectu talis est post prin. & Bald. in l. iij. col. uer. quia modò capio. C. quibus res iud. non noc. Bene facit d.l. si perlusorio. s. fin. in ratione sui. ibi; nec quoq. c. cū Bētoldus.

a Plenario] Rde a quia operantur etiam in plenario², de quo satis dixi in c. causam. el j. de te-
ciant etiam, que habentur per do-
sti. Facit etiam, quo d scribit Fulg. in l.
Soc. in consil. cclv. emptorem. in prin. ff. de act. empt. ubi
incip. in causa illo dicit, q ratio, propter quam non pos-
rum de Mazing- agere emperor contra venditore, quae
bis. uer. primò nec do denunciationem omisit, est ex eo,
obstare. in j. part. quia praesumitur emptorem amississe
char. clij. & uer. iij. principali, cu- causam potius, quia non erat bene in-
sumario, nō pre- structus, q ob aliam rationem, per d.
indical in ordina- l. i. fidei. Ex quo infert, q ubi notoriè
rio: intellige, quā- constat de veritate & iustitia euincen-
do non fuit plenè tia late in iudicio
cognitum; securus, si sumario. Et sequitur Alex. consil.
est plene cogni- mīhi ccccxxxj. Fortificatur prædicta
tū: quāta tunc pres- conclusio. & pleniū in l. non solum.
indical in ordina- g. morte. ult. col. de no. ope. nun. Alle-
rio: intellige, quā- gat etiam Imo. in c. f. ad fi. de empt. &
do non fuit plenè uend. Et idem tenet Alex. post Raph.
cognitum; securus, si in l. si domus. g. de euincione. in fin. de
est plene cogni- leg. j. & Ab. i. uol. consil. cxli. In q. qua-
tū: quāta tunc pres- ueritur. j. col. uer. præterea & secūdō.
indical in ordina- Et bene facit, qd' no. Ang. & Imol. in l.
rio: intellige, quā- x. de uerb. oblig. dum dicunt, non posse allegari à fide-
do non fuit plenè iuslore exceptionem omisssæ executionis, quando con-
stat principalem non esse soluendo: & not. altj. de qui-
bus hīc per Alex. in iij. col. Faciunt etiam, que latè ha-
buiimus in c. cūm olím. circ a vj. col. uer. non est citādus
necessarij. s. co. Et ad materiam uide Ang. in l. si cū ex-
ceptione. s. hācautem actio. in fi. ff. quod met. cau. ubi
dicit propter glo. ibi, q si ex forma constitutionis ban-
nitus habet pro confessio, nisi compareat ante sententiā,
sicut dicebat constitutio domini Sabinensis Hispani,
q si ante primam sententiā quis non comparuerit in
causa appellationis, habetur pro confessio, licet compa-
reat pōst: & ideo ut uincat, oportet, q constet de sua in-
nocentia liquide, ex quo habetur pro confessio: & licet
in contrarium facit glo. in l. in prin. ff. de act. empt. ta-
men primum fuit obseruantum. Et pro illa obseruantia
facit, quod habetur in l. j. s. sed quia ueretur. C. de iu-
cal. secundum eum. ¶ Restringitur subtiliter hac limi-
tatio ex dictis Bal. in d. l. si ideo. in reportatis antiquis,
& in d. l. i. j. C. de contrario iud. tu. ut habeat locū, quādo
iste contumax, contra quem de iniustia constat ex a-
ctis, est contumax præsumptiuē: quia non haberetur
respectus ad contumaciam, sed ad liquida statim afor-
rum, & sic sententia contra eū lata non nocet alijs, nec
habet locum d. l. si ideo. Sed si sua cōtumacia fuisset ue-
ra, iuxta l. ex consensu. s. j. ff. de appell. tunc quia illa con-
tumacia repellit eū ab appellando, ut ibi, & in l. Heren-
nius. in s. ff. de euict. non potest ibi recuperare aliquid²⁶
ab alio, ratione illius condemnationis: & sic non cebit al-
ter illa sententia; quia uerus cōtumax sibi imputet, cur
præcluserit sibi uiam appellandi. Et sequitur Alex. in l.
fape. xiiij. col. ff. de re iudic. firmans etiā, q uerus contum-
ax solum in diffinitiva, licet non fuerit contumax in
processu, perdit beneficium appellandi, post Bal. in d.
locis, & in l. eos. in princ. C. de appell. contra Fulgo. in d.
l. si ideo, & in l. properandum. s. sin autem reus. C. de iu-
dic. ¶ Limita quintū & ultimū, nisi quis fuisset absens
b ex causa iusta & probabili^b: quia tūc

cur. & hīc. Sed dicas, q glo. in d. l. ff. lo-
quitur in condemnato acquiescente
sententia, quam impugnare poterat,
si causa absentia fuerat iudicii incos-
gnita: & ita acquiescit in casu d. l. i. j. ut
ibī in uer. acquiescat. Merito non po-
do index.

ubietiam per Bar-
tol. in l. j. col. i. &
ij. & Bald. in l. ab-
eo in ultim. col. C.
quomodo et quā-
do index.

to. ubi etiam per Bar-
tol. in l. j. col. i. &
ij. & Bald. in l. ab-
eo in ultim. col. C.
quomodo et quā-
do index.

b Et probabili^b: que autem dica-
tur absentia iusta & probabili^b, ui-
de omnino Bal. in Marg. uer. senten-
tia. ult. col. & glo. magis. in uer. si de-
appellare. in l. fin. ff. de re iudic. Si autem in cognita, est annul-
landa, ut ibi, & in c. querelam, de pro-
nunc

solutū Bal. in l. si certis annis. iij. col. uer. & ista sunt mul-
tū notabilia. C. de pac. De quo facit festum Alex. consil.
xcvij. In causa & lite uertente inter Antonium. De his
etiam tetigī in c. ad audientiam. in x. conclu. s. tit. prox.
tangendo de fide librorum censualium. Et addit, q per
exactionem & impositionem collectarum, deprehēdi-
tur terram soluentem esse de iurisdictione ciuitatis, cui
solut, per tex. in s. si quis ex qualibet. in auth. qui. mod.
nat. effic. sui. Colla. vii. & in l. iij. & ibi hoc no. Bald. C. de
nat. lib. & Bal. in l. data opera. xj. col. uer. super scitu ca-
dit testimonium. C. qui accus. ubi declarās, qualiter ha-
beat deponere testis, ut probet unum locum esse de iuris-
dictione, inter alia dicit, q est bona ratio, si testis di-
cat, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
strumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis. C. de donat. q si rem propriam recogno-
scit, q uid homines illi loci soluere collectas. Et di-
cit Bal. in d. l. si certis annis. q si emphyteota perdidit in
instrumentum emphyteoticum, qualis apparet solutio,
talis praesumitur præcessisse concessio. Dixit etiam Bal.
in l. censualis.

- 6 Item fallit in sententia interlocutoris.
 7 Item fallit ubi tenor sententiae non patitur extensionem: quia est gratis, uel localis.
 8 Item fallit in principe inferiore à Papa, uel Imperatore.
 9 Pacta, quae sunt in contractibus, an possint allegari pro statutis ex legibus contra ciues.

CAPITULUM XIX:

N causis. ¶ Omisso t'ordinis iure positivo, non uisit processum, nec sententiam Papæ: secus in inducto à iure naturali. Abb. hinc & ult. q. & alijs, quos allegat. Ad ultimum uide, quæ dixi in c. cum olim. uer. processus Papæ s. eo. ponendo de processu Papæ contra non citatum. Sed ad primum faciunt generaliter multa, quæ dixi in c. in f. limitatione, de consti. ostendendo plenitudinem potestatis Papæ supra ius positivum: sed in specie, quo ad concernientia ordinem iudicariū, multa pulchra & peregrina accūmulauit Paris de Puteo in Tractatu syndicatus, fol. xvij. uer. scilicet & in quantum suprà tanguntur. Quibus adde Ange. in l. principis. ff. de lega, ubi dicunt, quæ in sententia principis non requiritur ordo iuris. Allegat Inno. hic, & text. in l. in uerbo, de plano interlocutus est. ff. de constit. prin. Et habet, secundum eum, principes potestatem duplē, uidelicet ordinatam & ab solitam. Ordinata est sub lege, quantum ad obseruantiam, licet non, quo ad uinculum. Absoluta nō est sub lege, nec quo ad obseruantiam, nec quo ad uinculum. Ex quo iurit de iure positivo: nam iure diuino omnino subest, c. sunt quidam. xxv. q. Adde etiam Inno. in c. de lit. contesta, ubi dicit, se credere, quæ coram Papa sufficiunt partium narrationes absq. ulla petitione: quæ eius praesentia supplet omnes solennitates, l. omnium. C. de testi. Similiter dicit Hostiens. in c. ad petitionem. de accusat, quæ multa expediuntur in curia Romana per uiam prouisionis: quod dicit sibi placere, quando iuris subtilitas pernicioſa obuiat ueritati, dum modo non subvertatur ius alterius, nec ueritas confundatur: licet ergo Papæ non sit locus querelæ in hoc mundo, secundum eum. Et dicit ibi Ioan. Andr. super uerbo. Et infra, quæ inuitis & expresse contradicentibus partibus recipit Papa ex officio nouas probationes post conclusiō nem in causa: mo sententiam & negotium examinat. Et dicit Ioan. Andr. in c. cum inter. super uerbo, irritanda. de consue. q. dum Compostella conquereretur coram Papa, qui in sua sententia reprobauerat certam cōstitudinem allegatam per comitem Britannia, quia de ea non fuerat actum, respondit ei Papa, quæ talia allegaret coram inferioribus, non coram se. Et in inferni ibi 2. But. Abb. & Imol. quod t' potest Papa pronunciare super non petitio. Et idem not. Butrig. in c. inter dilectos. j. col. de excel. prælat. & Imol. in c. ex tenore. in fin. de re script. Bald. in l. eos. in princ. C. de appell. & in l. bonorum. C. qui admit. & in c. cum ecclesia. iij. col. de caus. poss. & proprie. Et dicit But. in c. nefra. xxxvij. col. de co ha. cle. & mu. q. Papa potest suppleri in facto, quamvis non petitus à parte. Notat etiam Imo. post Hostiens. in c. cum omnes. viij. col. de constit. Est bonus text. in c. cu uenissent. ad fin. de instit. Per quem dicit Ludouic. in singul. cccclxvij. Nunquid iudex, quod Papa potest restituere in integrum non petentes. Not. Imol. post alios ibi in x. col. uer. quartus in intellectus. Dixi in c. uer. fallit secundò. de lit. contestat. Et dicit Bald. pulchrit in iij. col. per illum text. de confess. quod in accusatione, quæ fit coram Papa, non est necessaria expressio loci vel temporis, de qua in l. libellorum. ff. de accusat. Ad idem, quod not. Abb. in c. tam literis. iij. col. uer. oppono contra hoc, de testib. ubi dicit post Hostiens. & Ioa. Andr. q. Papa

SUMMARIUM.

- 1 Processus Papæ uitiatur propter omissionem ordinis.
- 2 Papa potest pronunciare super non petitio.
- 3 Sententia principis facit ius generale.
- 4 Fallit hec regula, quod sententia Papæ est contra commune, & extra corpus iuris.
- 5 Item fallit, si fertur sententia partibus absentibus, & causa non cognita.

¶ Obstat secundò, quia Papa omittens ordinem iuris, sis. uitur plenitudine potestatis, c. proposuit. de conce. præbend. Et non uidetur ea uti, nisi exprimatur. Innocent. in c. innotuit, de elect. Facit clement. fin. de sententia excommunic. SOLVIT. Illud procedit, ubi actus pos te ualere, uel in totum, uel pro parte de iure communis quia in dubio princeps disponens super eo, uidetur uelle alterare ius commune: Innocent. in c. dudum. in fin. de decisi. secus, ubi actus Papæ in totum peccat, quo ad formam iuris, adeo quod si non presumeretur ut plenitudine potestatis, actus corrueret, quia tunc presumitur ea uti. Paul. pulchrit consil. clvij. & in l. quamquam. C. de milita. testam. & Alexand. in l. centuri. xij. col. de vulg. & pupill. ¶ Regulariter sententia principis facit ius generale. Text. hic, & in l. ff. de constit. princip. & in l. fin. C. a. l. fin. l. et iij. de legib. Hinc sequitur, q. sententia la ad hoc uide Bart. ta contra sententiam principis, est & addo. Alex. ipso iure nulla, sicut lata contra legem. Imol. in l. apud Julianum. s. uerum. ff. de iure nullam, s. cert. petac. ad Trebellian. Sed caue quia contra rium firmat Cardin. c. pastoralis. de habeatur per glos. in ff. de fer. ubi etiam per Ang. & do. Alex. Vide ta- uen. Ange. in l. iij. uenunt. s. ceteri. de fer. & addo. Bart. in l. metum. s. sed quod pre- tor. ff. quod met. causa.

¶ sententia contra sententiam principis extravagantem, & non notam in loco, non erit nulla. Quod bene nota. Et non solum sententia principis, sed etiam contradictionis eius habet uim legis. Bald. in l. in princip. ff. de constit. prin. per l. penult. C. de donatio. inter vitum & uxori. Intellige, quod habet uim legis, quo ad obseruantiam, non tamen est lex uniuersalis, ut per Bartol. in l. penult. quæ incipit, Caesar. ff. de publica. Imo iste contractus est potentior lege intensiue: sive quia ligat successorem, c. de probatio. quod non facit lex, c. fin. in fine, de rescr. in vj. & c. innotuit. de elect. cum si. sed secus extenuat quia lex ligat omnes non contractus. Et quod responsio facta per Papam ad interpretationem aliquius constitutionis, faciat ius generale, uide Ludouic. conf. cclx. Et addo istis Alberic. de Ros. in l. de constitut. princip. ubi refert laco. Butrig. dicentem, quod aduocati Roma næ curia, quando deficiunt eis iura, dicit, Ego sic aidi interloqui Papam in simili causa. Et idem dicit fieri in curia regis Francia, dicendo, Sic interlocutus est rex. Ipse tamen dicit post laco. quod interlocutoria Papæ, uel regis, uel principis, non faciat ius generale, nisi sit reducta in corpore iuris: de quo infrā. ¶ Fallit primò dicta regula, ubi t' sententia Papæ est contra ius communis, & extra corpus iuris. Ita text. & omnes Doctor. hic, & Archi. & Domi. in c. de quibus. xx. distincti. & Bal. in l. in fine. C. de legib. per c. eccl. I. j. de elect. ubi non presumitur corrigerere iura. ¶ Fallit secundò, si t' fertur sententia partibus absentibus, & causa non cognita secundum predictos, per l. fina. C. de legi. in uerbo, cognitionaliter, à contrario sensu. Facit, quod dixi in c. cum olim. s. eo. saluo, nisi absens fuisset contumax in actu sententiae: quia tunc si sunt prefensi in tota causa, & de ea fuit cognitum, sententia facit ius, ut per Bart. in l. superatus. ff. de pign. Dixi supra c. proxim. ad fin. uer. limita tertio. contra Abb. hic, qui uult, quod sufficiat absentia solùm tempore sententiae, ut dicatur lata propter contumaciam, & male, ut ibi dixi post Alexan.

in l. cap. xliii. col. de re iudic. concludente, quod contumax in toto processu, sed non in sententia, non dicitur uetus contumax. Ex quo sequitur, quod sententia lata contra eum, non dicitur lata ratione contumacia, contra Abb. hic, qui uult, quod illa sententia dicatur contra absentem ex contumacia, quae est lata contra illum, qui non interfuit sententia, licet interfuerit toti processui. Et male dicit: quia text. in l. qui repudiantis, in quo se fundat, non habet locum, quando fuit cognitum de causa prae sente parte, licet absente tempore sententiae; alias quislibet absentaret se semper tempore sententiae, ut non diceretur condemnatus propter contumacia, & nunquam haberet locum gl. in d. l. iij. C. de contrario iudic. tu. ¶ Fallit tertiò in sententia interlocutoria: glossa hic per tex. in l. iij. C. de legi. exceptis duobus casibus. Primus, quando est lata partibus praebentibus, & causa cognita. Hostiens. & omnes hic, de quibus facit festum Alex. in d. l. apud Iulianum. & utrum ff. ad Trebel. dicens, esse limitationem nouam ad d. l. iij. ¶ Secundus casus est in interlocutoria clausula, in corpore iuri, secundum omnes hic, & Domi. in d. c. de quibus bonus text. in l. ff. de constit. princip. & ibi Alber. de Ros. & etiā Bart. in prin. allegando s. sed quod prator. hic allegatur in glossa. bonus text. in l. regula. & fin. ff. de iur. & fac. ign. ibi, & licet municipij mentio in hac epistola fiat, tamen & in qualibet persona id obseruabitur. Facit text. in l. siue contra in princip. ff. de lib. agnosc. ibi, placet eius rei iudicem suis facere, & text. cum glossa. in uer. formā. c. licet. xvi. q. iij. Per quem dicitur idem de rescripto Papa dante certam formam diffinitioni causa. Nam si demū emergat aliud simile negotium, eadem forma in ipso decidendo seruabitur. Archid. & Dom. in c. ignorantia. xxxvii. distinc. Quos retuli in rubr. de rescript. in prin. Et huic fallenti addit. text. in l. uerbum. C. de inf. Per quem iuncta in interlocutio. eo. tit. dicitib. Paul. de Cas. quod licet Papa dixerit semel Old. simile, Prauaricator, ut refert Bald. cum dixisse, tamen per hoc Old. non fuit infamis: quia illud uerbum fuit una interlocutoria, non continens aliquam condemnationem. Dicit tamen Paul. de Castr. in l. fin. C. de aduoc. diuer. iud. quod Old. mortuus est ex dolore & tristitia in cursu praeuaricationis. ¶ Fallit tertiò, ubi tenor sententiae non patitur extensionem: putat, quia est gratiosa, uel localis, aut dispensativa, secundum omnes praedictos per text. hic, in fin. & in l. non plures. C. de sarcasmat. eccl. Facit c. j. in fin. de fil. presbyt. in vj. cum fin. mi. ¶ Fallit tertiò & ultimò in principe inferiore à Papa, uel imperatore: quia rescribendo, sententia dico, uel epistolam transmitendo non condit legem, etiam si alius habeat potestatem legis condenda. Ange. in l. iij. col. ff. de fer. propter glossib. qui inci. simile derogat. Ideo si sententia talium esset iuri contraria, posset re scindi, tanquam iniqua. Quod dicit menti tenendum: & sequitur ibi Alex. quicquid dixerit Ange. lo. quae de epistola Ducis Venetorum, in l. item uenient. s. cæterum. ff. de petit. hæred. De quo meminim in d. rubr. de rescript. in princ. & in c. iij. limitat. s. eo. ¶ Ex hac fallentia sequitur corollarium, quod sententia aliorum iudicium non faciunt ius: & est text. in l. nemo. C. de sententia. Et not. omnes praedicti, quibus addit. Archid. & Dom. in d. c. de quibus, ubi hoc limitant, nisi sententia talium fuissent tanto tempore obseruata, quod transiuerint in consuetudinem, per c. cum uenient. de eo, qui mit. in poss. & per text. optimum, in l. nam imperator. ff. de legi. ibi, consuetudinem, aut rerum iudicatarum autho ritatem, uim legis obtinere. Pro hoc addit. Barto. in l. de quibus. ult. col. uer. quaro, quid si iudex. ff. de legi. in le gura, ubi dicit, quod si iudex pluries iudicauit contra legem, & præterit decennium, inducitur consuetudo, per l. cum de consuetudine. eo. tit. Et licet contra cano-

Sententia

c. inter monasteria

- 15 Sententia lata contra primam sententiam, que transuerat in rem iudicatam, non ualeat etiam in diversa instantia: num. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. C. 30.
31 Sententia lata si transiuit in rem iudicatam, si partes compromittant de cedem materia, & sententia ab arbitrio confirmetur, euane scit uirtus sententiae, & quasi per nouationem transfunditur in sententiam arbitramentalem.
32 Testamentum secundum eiusdem tenoris, quando tollat primum validum.

CAPITULUM XX.

Nter monasterium.

M Qualis & quanta mentio sit facienda de primis literis, & statu causa, ad hoc ut reucentur, uel causa abdictetur ab ordinario, traditur in ceterum. de rescript. ubi plene posuit: & cum isto not. text. concor. c. ex literis. de offic. deleg. & c. iij. de dolo & contum. & c. super eo. de coha. cler. & triu. cum concor. de quibus in d. c. ceterum. Electus tñ abbatem non dicitur abbas ante benedictionem, sed electus: sicut consecratio dat nomen episcopo, qui prius dicitur electus. Hostiens. hic per text. & uideretur sequi Archid. in alienationes, super gloss. xij. q. iij. Contrarium tenet hic loan. And. But. & Cardin. per c. j. de supplend. neglig. pralat. & c. meminimus. de accusat. & cle. att. tendentes. s. statuimus de sta. mona. ubi electus appellatur abbas. Adde Oldra. consil. xij. cum queritur. iij. col. ubi dicit, quod stylus cancellariae est prouisum, uel electum confirmatum uocare abbatem: non sicut episcopo, qui dicitur electus, c. iost. cum fitili. de elect. & dixi late in c. eam te. iti princ. de rescript. Et subdit Old. quod beneficia electi in episcopum, vacant post consecrationem, c. cum in cœtis. de elect. sed beneficia abbatis uacant post pronunciatioem: quia electus episcopus ante consecrationem repellit potest, ne fiat episcopus: non tamen abbas, si est confirmatus. ¶ De ista benedictione abbatum uide Archid. in c. quoniam. lxix. distinc. ubi dicit, quod in ea non est character, sed quædam solennitas orationum, in qua præcedit examinatio. Ali legat gloss. & Hostiens. in uenerabilem. de elect. nisi in abbatibus Cisterciensibus. Et dicit Archid. in d. c. alienationes. quod etiam, qui non est presbyter, bene dicitur in abbatem, licet de iure fieri non deberet. Et dicit loan. And. in c. j. de suppl. neglig. pralat. & abbas, licet non benedictus, habet ordinem: & quod Papa posset priuilegiare quiclibet sacerdotem, ut benediceret abbatem, quia illa benedictio non est ordinis: patet in cardinalibus presbyteris, qui licet supra sacerdotalem ordinem nullam benedictionem habeant, ut turut tam episcopalibus insignijs, & conferunt minores ordines, & solenniter benedicunt. Et dicit loan. And. in c. cum contingat. de etat. & quali. quod istud dubium erget declaratione, uidelicet utrum sicut consecratio ecclie potest fieri qualibet die, c. j. de consecr. eccl. uel alt. in vj. ita ista benedictio abbatum. Et tuius putat, quod non: quia haec impositio manus est maior, & ordinatrix exorcistatus. Patet: quia illa ex ista dependet, d. c. cum contingat. Sed illa dependens non debet dari, nisi diebus Dominicis & festiis, c. j. & iij. de tempo. ordi. in vj. Ergo nec ista, quae est principalis. Et dicit Archi. in c. manus. i. q. j. quod impositio manus, quae fit per abbatis & abbatissas, est quadam solennis oratio, sive benedictio: & dicitur benedictoria, & est quasi sacramentum, cum non repetitur ad instar benedictionis nuptiarum, c. j. & iij. de secund. nupt. licet de facto fuerit seruatum contrarium in curia. Et istis addit. Cardin. in d. clem. attendentes. s. statuimus de sta. mo. in v. q. cum sequ. Et ibi Imol. viij. col. ubi post gloss. ordinariam, ibi, & Paul. plura dis-

Felin. iij. pars.

B 3 Præci-

a In c.fin.1 Vide etiam per Phil. in c. ex parte. de rescript. in uerb. co-pula. in iij. col. & quod ibi dixi in apost. & per Phi. etiam in d.c. inter dilectos. in glossin uer. addendi. et in c. pastoralis. de ex cceptio.

Principio, ut respondeas positionib. saluo iure tuo. item de clausula libel-li. Saluo iure addendi & minuendi. vide Doct. in l. edita. C. de eden. & in c. inter dilectos. de fide instrum. Dixi in c.fin. 3 de libel. obflat. Item de clausula posita in sententia. Saluo co. quod j. dicam. vide glo. ordinariam in l. item Labeo. ff. fam. ercisc. & Bar. & alios in l. iudex postquam ff. de re iudic. & ibi Alex. ult. col. & late Mod. in lib. Malef. fol. dxxxix. Et adde, q. dictio Saluo,

b Recusationis] Adde Baldi Marg. in verb. exceptio, uer. x. & qua ha- bentur per Tanc. in summa in fin. de iurisfd. q. xij. & Ludo. pon. in sin- gular. uer. exx. uer. iiij. Adde, q. contra rium tenuit Fulg. in l. si conuenerit. ff. de iurisfd. omn. iudic. ubi dicit, q. terminus oppone di declinatorias est prefixus usq; ad item contestata: ex dictis etiā q. qui opponit di- latorias in perso- nam actoris, oppo- nit ad istum finem & effectum, ut ta- lis iudex, peccere non posuit: et sic inducta ad istum effectum non de- bent operari con- traria, videlicet q. intelli, atque con- sensisse in iudicē. Ist. am opin. Fulg. tenet lmo. i. l. qui- dam cōsulebat. ff. de re iudic. in xix. col. Adde tamen, q. si uis teneri cō- munem opin. quā tenuit innoce. do. Card. Bald. & Ab bas hic, limita eā non haberi locum in causis criminā- libus. Ita Bald. in l. licet. C. de leg. pro- curat. in ij. col. & sequitur do. Alex. in d.l. quidam con- sulebat, item limi- ta, istam commu- nem opinionē nō habere locū in p- curatore constituto ad respon- dum coram iudi- ce incompetenti: quia etiam pro-

Innocent. hic, & quod exceptio suspicionei præsupponit iurisdictionem existere, sed clidibilem, nec uidetur consentire, qui eam proponit: quia actus necessarius non inducit consensum in ipsum iudicem, l. non uidetur, la. ff. de iudi. Et licet regulariter debeat legitimari tres personæ, actor, iudex & curator dicat, q. uult litigare cora illo, potest tamen dominus iij. q. ad li men contagi. declinare: Anton. de But. In c. de iudi. Vide ibi Imol.

legitimitati tres personæ, scilicet, iudex, reus, tamen primus actus debet semper esse legitimatio iudicis, & prius in eum oppoht, secundum eum. Adde etiam Bart. in d. l. non videtur. ubi latè firmat haec partem per text. h. c. & in l. fin. C. de except. quia statim cum quis opponit exceptionem, videatur uelle, quod super ea pronuntietur: & sic consentit in iudicem. Et dicit ibi Bald. quod inter exceptiones declinatorias, quæ respiciunt iudicem, ordo est, ut primo proponatur, quod attinet ad iurisdictionem, secundum subipsam. Et dicit Angel. in l. sed. & si suscepit. s. col. ff. de iud. quod recusatio iudicis debet præempti ante alias dilatorias. Adde Bart. in l. elegans. s. si quis post ff. de condicione in debit, ubi dicit, quod exceptio impediens processum, ne inchoetur, debet opponi in exordio litis. Pulchre loquitur Hostiensis in summa tit. de recusat. deleg. & quando. post princip. tenens opinionem communem, & quod xx. dies, de quibus in d. auth. offeratur. nihil operantur, ubi tacite quis consentit in iudicem, ut ibi per eum ponentem certam perplexitatem de illo, cui competit recusatio contra iudicem, & excommunicatio contra aduersarium. Nam delegatus habet cognoscere de excommunicatione, & prudentiam, & sexta. de offic. deleg. arbitrii uero de recusatione, eod. tit. suspiciorum. Et tamē delegatus cognoscere non potest de excommunicacione pendente causa recusationis: nec causa recusationis expediti potest, quia non communicatur aduersario excommunicato, & sacris. quod me. cau. Tandem videatur uelle, quod excommunicatus defendens suum referptum videatur reus: ergo ad iudicium habilis, c. cum inter. de except. cu. si. Et addet Hostiensis in summa de except. s. & quando. uer. in declinatoria. usq. in si. ubi inter alia reprobat op. lo. de qua hic in gl. quia licet iudex pronuntiet pro parte, tamen adhuc possit recusari, sicut quando cōtra eum: & ubi docet, quod in primis opponatur incompetencia, si competit ipsius exceptio: quia deficiente opponatur contra rescriptum. Et subdit, quod si aliquis pronunciauit ad instantiam actoris, non potest amplius ab eo recusari: quia tacite consentit in eum. Prædictam op. tenet etiam gl. i. prin. in c. exceptionem de except. & in d. auth. offeratur. & Bar. in l. f. in iij. col. ff. de fer. & Bal. in d. c. exceptionem. ult. col. & Spec. i. ti. de recu. s. si atit. in ti. de except. s. uiso. uer. porro. cu. seq. & est communis op. De qua etiam aliquid per And. Sic. in tract. de Cardin. fol. iij. uer. quid autem si quis opponat. ¶ Contraria pars, quod usq. ad litis contestationem possit recusatio proponi, etiam ab eo quod prius opposuit dilatorias, tenet hic loco. An. Bu. & Imo. licet dicat primam op. esse sequendam ante factum. Et hanc partem tenet Doc. allegatiu h. c. p. Ab. in v. opp. quia cōtestatio litis est terminus omnium dilatoriarum. Ad quod predicti respōdet, hoc esse uero, nisi prius tacite quis renunciaret dilatorias, put prasumitur istum fecisse. Itē adducit, p. hac parte, quod prorogatio iurisdictionis licet fiat per actum anteriorem litis contestationi, tamen locus est penitentia ante litis contestationem, l. si conuenienter. cum ibi non. ff. de iurisdict. omn. iudi. Ad hoc respondetur, quod secus est in declinatoria competente contra personam iudicis: quia ei renunciatur irreuocabiliter per actum anteriorem litis contestationi, c. j. de iud. ut h. c. p. Ab. Item pro hac parte adducitur: quia recusatio dicitur opponi in initio iudicij, quoque est lis contestatio. solvito. Etsam per citationem dicitur inchoari iudicium, ut plenē per Doctor. in rubr. C. de in ius voc. Vel illud procedit, nisi tacite renunciatur facultati opponere.

di, ut in casu nostro. Item adducit Imo. tex. in c. super sibi
teris. de scribi, ubi si ille, qui consentit, ut iudex, iudicet
super exceptio[n]e, nō approbat eum super negocio prin-
cipali. S O L. Illa erat exceptio declinatoria, tangens in-
competentiam iudicis. Et de ista non loquimur, ut j. in
j. declaratione. Præterea lex cogebat illum, ut respectu
incompetentia subi[er]etur iudicii de ea iudicatu. Ex quibus obstantia communi op[er]i, uideatur euitabilita.
Et h[ab]et parte sequitur etiam Imo. in l. quidam consulebat.
Vna ratio uidetur magis pugnare contra op[er]i, commu-
nem, quam nemo inducitur quia profecto consequentia
ista uidetur falsa: consensi, ut iudicares super dilatoris
a me, positis. Ergo consensi, ut iudicares super principa-
li: quia ex separatis non infertur, c. i. cum si de transla-
prela. Est autem separatum negotium principale ab i-
stis dilatoris, tanquam maximum a magno. Ergo con-
sensus non est ampliandus: quia possum parvificare
odiu erga te tuum in dilatoris: quod magnificatio in
principali: & forte in istis uolui experiri animum tuum
erga me: & ideo consensu fuit limitatus, non effusus,
iuxta glo. quae optimè seruit, in cle. s. pe. in fi. in uerbo,
partibus. de uer. sig. Per quam tacitus consensus in una
tela iudicij auditus respectu certorum actuum non ope-
rat, quo ad reliquos etiam pares. Eteam extollit Pau. de
Cast. conf. xxv. & Lud. conf. cxxxij. & alii, quos dixi in
c. accedens. lo. i. p. 2. col. uer. saluanda est, ut lit. non
con-
test. Fortius his, ubi alius actus sequens in iudicio, non
est pari, cui tacite consensi, sed longe maiori impor-
tatur. Et si ista noua ratio forte aliquem inclinaret, pos-
set etiam se tueri ab his, quae allegatur pro op[er]i, commu-
ni. Et primo ad istum tex. respondeatur, quod imo facit con-
tra communem in uerbo, ante litis ingressum. Nam litis co-
a testatio, ppri[e] dat ingressum iudicio^a,
secundum Imo. hic, per c. super qua-
stionum, s. j. de off. dele. & tex. in s. ad
excludendas. in auth. de lit. Colla. ix.
Si diceres, ut hic per Ab. parsia sunt ta-
cti, in prin. Bald. in addit. ad Spe. in
u. de sent. uer. li-
sus. suscipiuntur non cognoscere de
suspicione, quae est incidens, c. suspicio-
nis. de off. dele. Ergo incidens participa-
tur principali, & sic acceptas iudicetur super incidenti accep-
tas & tacite super principali. Negatur audacter conse-
quentia per tex. in d. c. super literie. Et ad h[ab]et rationem
est clara resp[on]sio: quoniam si posset cognoscere de suspi-
cione, haberet in manu gladium equalis periculi, sicut
si cognoscet de principali: quia posset perperam iudi-
care se non suspectu: & sic esset firmata sua iurisdictio in
toto negocio: non sicut in proposito, quia etiam si timeat
succumbere coram eo super istis dilatoris, non sequi-
tur timor negotij principalis, de quo non cogitatur. Ad
c. j. de judi. respondeat, quod ille consensu tacitus, uel expre-
sus, cōcērnat approbationem iudicis super toto ne-
gocio. Sed hic cōcērnat solū super prābulis, & quo-
dāmodo super primis cōgrediib[us] leuis armatura. Ea-
de resp[on]sio tollit c. in finiūate. de of. dele. Et etiā tollit ar-
gumentū de im petratione, quae sola leuat facultatē eū
reculandi: quia animus im petrat[us] circūspicit totū ne-
go ciū, sed in proposito solū prābulis. H[ab]et in intellig-
ā dicta nō affirmatiu[m], sed collationis gratia: quia, ut
scitis, nō cōsuevit recedere ab op[er]i, cōmuni, que in apposi-
to presupponit in effectu, quod iste tacitus consensu videa-
tur denotare sinceritatē animi & uoluntatis bonae inter
partem & iudicem acceptatum in istis præludij. Et fa-
cit urgenter iste tex. in uerbo, subiendo iudicium renū-
ciante uideat. Vnde sequendo op[er]i, cōmuni collegi super
ea. xij. declarationes. ¶ Prima declaratio. Si simus pro-
ponantur dilatoris exceptiones & recusatio[n]es, nō habet
locū cōmuni op[er]i. etiā si ultimō loco scribat recusatio[n]e
in schedula exceptionū. Bal. hic: quia nunquam intelligun-
tur præposteriorē, sed subintelligit, q[uod] seruit otio iuris. Al-
leg. Bar. in d. l. quidam. Et intellige etiā sine protestatione,
prout intelligunt statim allegāti, scilicet Bal. cōtra. Et ista
declarationē firmat Ang. in d. l. sed & si suscepit, j. col. ff.
de fidu: quia licet recusatio sit ultima in scriptura, tamē
intelligitur prima in intentione proponentis. Alle. l. j.
s. pe. ff. de uul. & pup. Idem Bal. in p[ro]emio C. in ult. col.
dicens, q[uod] si in eodem libello ponunt exceptiones non
suo ordinē, tamē per intellectum reducuntur ad suū
ordinē, per rationem sui ordinis. Alle. Bar. in d. l. qui-
dam. Et infert, q[uod] si libellus cōcludit aliquem cogendū
& condemnandum, exponit ut prius condemnet, &
post cogat. De quo ultimo dixi post Ab. in c. j. de lit. cō-
test. Et dicit Ang. in s. j. in j. col. uer. per hoc dicebam. in
auth. de exhib. re. q[uod] licet recusatio debeat esse prima, tñ
si scribit in fine aliarū exceptionū, subintelligit in antea
mo esse prima. Idem Bal. in l. exceptionem. iij. col. C. de
proba, dicens, q[uod] uerus modus est, ut proponant exce-
ptiones gradatim: & illā permittat, quā ordinat alias:
i. o. quā ordinat ab eis: tñ si proponant simul, reputat
uerū dictū Bar. secus, si ex intervallo. Multū em̄ refert
in habentibus inter se naturā contradictionis, utrū ali-
quid fiat incontinenti, an ex intervallo. Alle. no. in c. f.
de iur. cal. in vj. Quā uerba restringunt hāc declaratio[n]e,
nam, quam etiā ponit Bal. in d. l. f. C. de iudici. & And. Sicut
in d. trac. de Cardinalibus, fol. antepe. uer. quid autem,
si quis opponat. allegando Salī. in l. cūm speciali, C. de
iudi. ¶ Secunda declaratio. Quando exceptiones p[re]-
cedentes recusationem sunt declinatoria concernentes
iurisdictionem iudicis, ut incompetentiā & similēs, nō
impeditiū recusationē postea proponendā. lo. Andr.
B. & Ab. hic: quod dilatoris, ut cōtra personā actoris, uel
contra libellum, tendunt ad iudicium differendū, non
contra iudicem. Imo p[re]supponit eum iudicem. sed de-
clinatoria semper declinat, & ostendit animū excipiē-
tis dispositum ad dissentientē & ad recessum, secun-
dū eos. Et ideo dicit Bal. in l. non uideat. l. j. ff. de iudi. q[uod]
propositio incōpetentiā nihil nocet recusationē allega-
da: quia neganti iurisdictiōne non potest imputari ta-
ctus consensus, licet dicat, cautius esse protestari, ut di-
cet in iij. declaratio[n]e. Et dicit Bal. in d. l. f. C. de iudi. ¶
cōsensus partis, ut declaretur incompetentiā à iudice
declinato, non includit consensum in eum, ut iudicet:
q[uod] hoc facit res necessitatis: ergo nihil nocet, d. l. non
uideat. la. f. Quinimodo dicit Bal. in d. l. exceptionē. q[uod] nō so-
lit ista exceptio. Tu nō es iudex, præcedit exceptionē sa-
spicionis: sed etiā ista, Tu non es procurator, quia nisi
sit procurator, non possit cōpromitti in arbitris super
recusatione. Dicens tu, ergo erat approbata persona iu-
dicis pronunciantis super iurisdictionē, & super falſa-
tate procuratoris: respondeat Bal. hoc esse falsum: quia
istud fuit factum ex ordine necessitatis, opponendā
exceptionē, & necessitas nō habet in se includere ap-
probacionē personæ, l. j. ff. sed si agant, ff. de iudi. Ex his
dicit Spe. in d. ver. porro. q[uod] licet magistri dicant, suspi-
cionem permittant, tñ ipse dicit, ponendū esse prius
gladiū ad radicē, iurisdictionē iudicis. Et sequit[ur] ibi lo.
And. remittēs ad no. hic. ideo dixit Richa. de sancto Mi-
niato, ut refert Bar. & Bal. in d. l. f. C. de iudi. q[uod] exceptio[n]e
incompetentiā p[re]supponit nullam iurisdictionē sub-
esse: ideo non constituit. Et idem Ang. in d. l. sed & si sus-
cepit. Alle. Arch. in c. nullus. iij. q. iij. ubi dicit prius
de iurisdictione iudicis excipiendum, quādē man-
datis procuratorum. ¶ Tertia declaratio. Disputant
super dilatoris prouocatis ab aduentario eas oppo-
nente, non praeditat iuri recusandi. Abb. hic in vj.
opin. & in relatione Inno[n]. Quia aliās daretur aduen-
tario uia præcludendi remedium recusationis inno-
uando controuersiam super quolibet primo congres-
su rei, ad hoc ut eo diffinito obi[er]etur reo tacitus con-
sensus in iudicē. ¶ Considera bene duos easus. Primus,

quando recusatio proposita est, & ea pendente respon-
det aduersario excipienti, & tunc ratione prouocatio-
nishiuc non imputat. ¶ Secundus casus est, qñ nondū
proposita recusatione forte reus petebat copiā rescri-
pti, uel libelli, ut prius deliberaret, q̄ regularerit: & tūc re-
spondendo auctori excipienti, non uideat iudicē appro-
bare: nec eum uult recusare, cūm nondū deliberaverit,
nec uiderit, quid ei suadet natura negotij. Sed si īa in-
structus esset, & contētione assumeret, etiā prouoca-
tus, dubitare de hac declaratiōe: quia licet sit prouo-
catus, tñ competit ei recusatio, qñ omittens uideat refre-
re, ac si p̄ se exciperet. Cogita. ¶ Quartā declaratio. Excī-
pientis cum protestatione, q̄ non intēdit consentire in
iūdīcē, nisi quatenus postulat ordo turis, non p̄au-
dicat sibi in fure recusandi. Bal. post alios hīc q̄a expre-
sa protestatio tollit consensum tacitū. Idem Bal. in d.
I. f. C. dē iud. post Spe. in t. de aduo. s. sequit. uer. itē fm
Vbertum. Et idem Bal. in d. l. nō uideat. la. f. Oportet au-
tem necessariō addere dicta uerba, Nisi quatenus, &c.
aliās effet fatuus aliter protestans: Inno. in c. Cumana.
uer. f. de ele. & sequitur multí, quos ordinauis in c. cū
M. Ferrariensis. xlj. col. uer. quinta cōclusio, dē cōst.
Tāmē Pau. de Castib. nō allegatus, in d. l. non uidet, latē
affirmat, q̄ si nō effet autoritas Inn. ualeret dictā pro-
testatio sine illa adiēctione: quia mens p̄testantis rē uē-
ra est ita demū declinare iuris dīctiōne, si uile non est iu-
dex: aliās nō, ut ibi latius. ¶ Quinta declaratio. Dādō t̄
fideiūssorem de iudicio sītī, non dicit in iudicē conser-
tire. Bar. in d. l. si conuenierit. ff. de iuris. om. uo. quia in ea
subintelligit, n̄li ex iusta caufa iūdex recusaret, d. auth.
offerat. ubi post satisfactionē dāt tēpus ad deliberan-
dū. Idem Ang. in d. l. sed & si suscepit. in no. dicens, q̄
actus factus ex necessitate, qualis est iste, & datio spor-
cularū non infert cōsensum in iudicem. Idem Bal. in d.
auth. offeratur. in prin. f. not. quia satisfactionē est necel-
saria, per illum tex. Idem Bal. in c. j. col. s. de iudi. & in l.
f. in prin. in iij. col. ff. si quis in ius uo. non ier. & in l. f. C.
de bo. autho. uo. pos. ubi idē dicit in eo, qui satisfactionē de
parendo mandatis iudicis: quia non renunciāt priu-
legio fori. Et subintelligitur conditio, si de iure tenetur.
Sed Inn. hīc uidetur eleganter hoc intelligere, quando
quis satisfactionē fuisse à iudice: quasi secus, si sponte. Et ita
firmat Imo. in d. l. quidam consulebant, ita restringens
prædicta, dum modō iste sc̄ret se nō teneri litigare ibi:
quia non uidetur cadere alia coniectura, n̄li q̄ cōsen-
srit, l. si cūm aurum. ff. de solu. Secus, si erraret in iure,
putans se teneri: qui error in dubio,
non p̄sumit, n̄li in personis, quas
iuris ignoratiā excusat, fm eum. Et se-
q̄. ff. de iudic. et gl.
in cle. j. de phib.
seq. pos. & fruct.
Erraret] Adde
Pe de Suz. in d. l.
ij. ff. de iudic. et gl.
in cle. j. de phib.
seq. pos. & fruct.
putans se teneri: qui error in dubio,
non p̄sumit, n̄li in personis, quas
iuris ignoratiā excusat, fm eum. Et se-
q̄. ff. de iudic. et gl.
in cle. j. de phib.
seq. pos. & fruct.
14 putans se teneri: qui error in dubio,
non p̄sumit, n̄li in personis, quas
iuris ignoratiā excusat, fm eum. Et se-
q̄. ff. de iudic. et gl.
in cle. j. de phib.
seq. pos. & fruct.
dependet
in factō, q̄ adhuc poterat allegare incompetentiā ca-
pitanei, quamuis spontē satisfactionē: quia putabat se
subditum, & excusabatur ignoratiā iuris, l. f. ff. de iur.
& fac. ig. Et ita fuit obtentum. ¶ Limita hāc indistinctiōē
in eo, qui satisfactionē, ut reuocet tenutam, quam passus est
ex primo decreto, juxta c. quoniam. ut li. non contes. q̄a
odio sua contumaciā inductum est, ut non possit ulte-
riū forum declinare. Ang. in l. eum, qui in possessione.
ff. de pri. cre. per tex. in l. de. ff. qui satisfied, cog. & in l. si
finita. f. item uideamus. cum gl. ff. de dam. infec. Vbi
dem tenent Ang. & Io. de Imo. ¶ Sexta declaratio. Posi-
to, q̄t per tacitū consensum quis perdat declinato-
riam iudicis, non tamē perdit alias declinatorias iu-
dicij. Bal. in c. exceptionem. ult. col. s. de except. n̄li pro-
cedat ad actū, qui non compatitur secum aliqua de-
clinatoria, per tex. sing. in d. l. sed & si suscepit. Per quē
dicit ibi Bar. secundum eum, q̄ qui consentit in iudicē
prorogando eius iurisdictiō nem, non per simplicem
prorogationem, sed faciendo alium actū coram eo,
non potest etiam ante līte contest. p̄enitere: quod est
no. dignum, secundum Bal. Ad quod uide Ale. in d. l. si
conuenierit. & soleo ponere in c. de iud. ¶ Septima de-
claratio. In tantum debet suspicio permiti, q̄ etiā ante
præsentatum rescriptum delegatorium potest delega-
tus recusari coram Papa, uel alio dāte delegatū. Domi.
in c. iudex. ult. col. de offic. dele. in vj. alle. Fede. consi. xij.
¶ Octaua declaratio. Si exceptione recusalis concer-
nit defectum natura: quia forte iūdex est mutus, furio-
sus, uel infans, potest opponi etiam post item contest.
Arch. & lo. de Fan. & Domi. ij. q. vii. in sum. Bar. in d. l.
quidā consulebant. Ang. in l. cūm prator. ff. de iud. Lu.
in tub. de arb. vj. col. Innoc. in c. sc̄itatus. de rescrip.
Dixi in c. exceptionem. in vj. limitatione, s. de except.
¶ Nona declaratio. Constituens procuratorem ad re-
spondendum coram iudice, uel ad disputandum su-
per exceptionibus, non uidetur in iūdīcē consentire.
But. in c. xv. col. uer. no. primō. gl. de iudi. per text. in c.
fi. de dila. Sed contrarium tenet Imo. in d. c. j. quia non
est dare rationem diuersitatē inter respondentem per
se, uel per procuratorem. Non obſt. text. in d. c. fi. quia
dominus non constituit ibi procuratorem simpliciter,
sed cum clausula, Saluīs exceptionibus suis. ¶ Deci-
ma declaratio. Quando iūdex inquirit in casu prohibi-
bito, potest hoc opponi contra processum etiam post
lit. contest. quia ista exceptio reddit iudicium retro nul-
lum. la. But. & Bald. in l. licet. C. de procu. Et dicit Bald.
q̄ licet dicto casu iūdex effet cōpetens, cūm modus p-
cedendi erat in competēs: ideo iūdicū nullum, de quo
ip̄ se facit festum. Et idem no. Bald. in l. f. ff. si quis in ius
uo. non ie. dicens, q̄ exceptio, quā infert iurisdictiōē
funditus nullam, potest quandocunq̄ opponi: quia
cūm lītis contest. non ualuerit, dicimur semper esse in
principio iūdicij: qđ multū no. Ale. in l. f. sublata. ff. col.
ff. ad Treb. Ad qđ et uide Bal. in l. f. C. de except. & in l. f.
ij. col. uer. ultimō no. C. si à non compe. iud. Facit regu-
la, non p̄stat. lib. vj. cum concor. quas ad eam posui
in c. tenore. uer. regula, non pr̄stat. de rescri. ¶ Undeci-
ma & ultima declaratio. Petens copiam libelli non cō-
sentit in iūdīcē, l. non uidetur. la. f. ff. de iudic. quia
secundum Bar. ibi, ex hoc non concludit, q̄ iūdex ali-
quid faciat, sed uult deliberare: & si super hac petitio-
ne disputat prouocatus ab auctore, nihil bī nocet, ut s.
in iij. declaratione. Demum quādō p̄aposteratio alia-
rum exceptionum uitiet processum, uide Bal. Ange. &
Imo. in l. si querāmus. ff. de testa. & omnes Scribentes
in c. exhibita. per illum tex. de iudic. ubi aliās posuit. Et
istum passum non repeteris ita clārē ordinatum alibi.
¶ Nō deducitū per malitiā in causa principali, nō
potest deducitū causa appellationis: gl. f. hīc, quam se-
quitur Host. lo. And. But. & Abb. & idem gl. magna cit-
a medium, in c. ad audiētiā. lo. f. de rescri. & ibi Bu.
& Domi. in iij. col. allegantes etiam istam gl. & idem
Abb. post But. in c. exceptionem. vj. col. uer. item sc̄ias.
s. de except. & in c. iij. col. uer. aduer. tamen. eod. tit. &
Lud. in l. admonēti. vj. col. ff. de iureiu. & facit gl. ult.
in c. pastoralis. de except. Ad idem, quod no. Imo. in c.
super his. in f. de accus. ubi dicit post Inno. But. & Cat.
ibi, quđ qui maliciōse differt, opponere crimen ele-
cto post confirmationem, quando imminet sola con-
secratio, repellendus est, ut habetur per Fede. consi. cij.
Nobilis quidam. & consi. xxij. Titius electus. & Abb.
in c. quod sicut. pe. char. uer. extra gl. de elec. & in c. cūm
dilecti. iij. col. eo. ti. Secus dic. si ex quādā negligētiā, nel
simplicitate effet omīssum. Fed. consi. cclxxvij. Pettus
rector ecclesiā. pe. & ult. col. Imo. post Bu. in c. Quinta
uallis. xv. col. uer. circa sextūm, de iureiu. & sentit Abb.
hīc post Inno. in x. col. uer. quartam op. ibi, aut scienter,
sed non dolose. Item secus in p̄alato omittente etiam
dolose, fm eosdem sentientes non esse uera gl. in regula,

delictum de re.iur.in vj. que dixit, delictum prælati no-
cere ecclesiæ in iudicitalibus. Quod etiâ firmat Ab. post
gl. in c. cù uenerabilis. de excep. ubi dixi. Sed cōtra istâ
gl. tenet Imo. h̄c. & in d.c. Quintauallius. & in d.c. ad au-
dientiam. quia regula illa, non deductum deducam in
causa appellationis. l. per hanc. C. de temp. app.c. cùm
loânes. de f. i. inst. loquî simpliciter: neq; per talia iura
restringît ad h̄c casum: & poena amissionis causa nō
correspondet delicto, sed excederet: condénatio autem
expensarū, de qua in d.c. exceptione, latius uidet punire.
istâ maliciose tam tarditatē: lícet cum ista gl. cōcordet gl.
j. & ibi Domi. in s. diffinitiuâ. uer. s. i. sententia lata.
j. q.v. Tamen hanc op. Imo puto ueriore, & eam coro-
borauit oportune in c. ad audientiam. xvij. col. uer. o.
missum in principali. ¶ Regulariter sententia p̄ primâ
sententiam, quæ transfiuerat in rem iud. non ualeat etiâ
in diuersa instantia. An. Bal. But. & Imo. h̄c per text.
principaliter in hac materia in l. j. C.
In l.j.] Et ibi
dē omnino ad hoc
uide do. I. f. May.
cū concor. ibi per
et signatis: & do.
Alex. de Imo. in d.
l. nā et postea. ubi
per eum latè. Et ad-
de Pet. de Suz. in
d.l.j. & Ang. Are.
ponente longā di-
finitione in s. po-
steriore. In tki. qui.
mo. test. infir. ex-
do. Pute. in l. s.
diuersa. C. de tran-
fac. ponente sex li-
mitationes, in qui-
bus sententia cōtra
sententia ualeat: de
quibus uide Pan-
h̄c in vj. col. uer.
et si habeb. Ade-
tu et dic. q. magis
cōmuni op. glo.
¶ Doc. in l. f. C.
quâdo prouoc. nō
est nec. & h̄c in
tex. isto. et in c. pa-
storali. de rescri.
contra Bar.
ipsum. q. si iudicis cōstitut de prima sen-
tentia non suspenfa per appellatione. & ea posthabita
pronunciauit, secunda non tenet, quasi lata p̄ notoriū
iuris. c.f. de coha. cle. & mu. iuncto d. c. inter cæteras. &
idem Nic. My. in d.lo.co. Et hanc communem op. tenet
omnes j. allegâdi. Et ampliat ista op. communis, etiâ
erat compromissum, de refud. Bal. in l. s. diuersa. ad f.
C. de tranfac. nisi apponatur clausula. Non obstat pri-
ma sententia, quia illa clausula habet uim renunciatio-
nis sententiae in casu subsecuti laudi: sed in casu, in quo
laudaret illa clausula, nihil operat, ut ibi per eū. Quod
ultimum signa. Et idem sentit Car. in c. cum olim. post
priñ. de præscri. & pulchrè no. Fulg. in d.l.j. & Alex. cōsili.
mihi. xxij. Viso instrumēto syndicatus. s. col. & huic am-
pliationi addit Bal. in l. iuris gentium. s. i. pacifcar. lo. j. ff.
de pac. ubi dicit, q. per compromissum potest renunciari
sententia cōdemnatoria, per illum text. absolutoria
non, propter gl. in d.l.s. diuersa. & per eundem in l. ele-
ganter. in prīn. ff. de cond. in d. e. in lectura antiqua. Et
q. non ualeat compromissum, quâdo renunciatur sen-
tentia, quæ trâst in rem iud. uide Lu. cōsili. ccclxix. v. col.
uer. primò. q. & pulchrè Pau. de Cast. & Ale. in l. s. cau-

quod regula prædicta habet locum, dum modò op-
ponatur exceptio rei iudi. sed si fuit omisso, ualeat pro-
cessus nouus super prima materia. Et idem Innoc. in a
fraternitat. in glo. in uer. not. sententiam de frigi. sub-
dés idem esse, ubi notoriè appetet de iniustitia primæ
sententie, de quo dixi latè s. co. inter ceteras. Et ista de
clarationem firmat etiā Nic. Myl. ubi s. allegando Inno-
& But. hīc. & Bar. & Bal. in d.l.j. ¶ Sed aduerte diligenter
dum communiter dicitur, q[uod] ualeat secunda sententia cō-
tra primam, cuius exceptio non fuit allegata ignoranter,
sive sc̄iēter, ut per Bal. & Sal. in d.l.j. & gl. & alios hīc
quia imo lo. And. limitat hoc, nisi allegatio prima sen-
tentia fuisse omisso ignoranter. Et hoc placet Imo. hīc
q[uod] fuit ignorantia probabilis: securus, si talis, de qua me-
ritò posset imputari ignorati. Et hoc no. Et si dicceretur
quomodo poterit ista peremptoria probabilis ignoran-
tia omisso opponi post sententiam, p[ro] regulam l. perempto-
riæ. C. sen. refcin. non pos. resp[on]det hic solus Imo. illuc
procedere in alia peremptoria: sed fallit in ista descendente
ex prima sententia, ut possit opponi post secundam
sententiam, ut sit finis litium: & est consideratio noua, fm
cum. ¶ Pro quo uide omnino Bal. in l. post sententiam. in
ij. col. C. de sen. ubi dicit, q[uod] trib⁹ de causis hæc exceptio
opponi potest post sententiam. Primo, quia redditæ nul-
læ. Secundo, quia prima nō erat executa. Tertio, & hoc
est subtile, fm eum: quia ante sententiam non cōpetebat
ista exceptio, quantu[m] ad istu[m] effectu[m], ut sententia secunda
lata esset nulla. Et sic cū incipiat cōpetere post sententiam
tunc opponi potest, l. filius. ff. q[uod] cū eo, sicut exceptio
excelsiu[m] executiōis oriens in ipsa executione opponi
post sententiam, c. quod ad consultatione s. eo. & ibi do-
lo[s]e omitti ista exceptio, ualeat secunda sententia p[ro] pri-
mā: gl. hīc, quā p[ro] notab. approbat Ab. in prin. hīc. ar-
¶ Et pulchre de his ponit Pau. de Cas. in l.j. in fi. prin. ff.
qua[re] sen. sine ap. refcin. dicens, q[uod] regula s. posita habet lo-
cū in trib. casib. Primus est, q[uod] pars, p[er] qua fuit lata pri-
ma sententia, ipsam ignorauit. Secundus, q[uod] sc̄iūt & ta-
cuit, nō tñ, ppter dolu[m], sed bona fide. Tertius, q[uod] sc̄iūt
allegauit, & approbavit: & nihil p[er] alterā partē fuit repli-
catu[m]. Si uero sc̄iūt, & dolosē tacuit: uel allegauit, & no-
tificauit, & fuit replicatu[m]: & his omnib[us] casib[us] ualeret sen-
tentia secunda p[ro] primā. Ita debet intelligi tex. hīc, q[uod] uide
cōtrariari d.l.j. C. q[uod] prouo. nō est ne. fm eu, quē sequitur
Ang. de Are. ibi, & in s. posteriore. ff. col. Insti. q. mo. te-
infir. Pro quo uide Et But. in c. ab excōmunicato x. col.
uer. hæc omnia uera. de rescri. ubi dicit, q[uod] q[uod] sententia
est lata à iudice certificato de sententia, & nihil de ualid-
itate sententia in dubiū probabilitate reuocato, nō ualeat
secunda: & dicit esse non cauillando tex. in l.j. & ij. ff. qua-
sen. sine ap. refcin. & alle. & Arch. in s. si p[ro] patrē. ij. q. viij.
ubi expresse dicit, fm etiā, q[uod] non ualeat sententia iudicis
sententiam quā ipse tulit ut arbiter ex antiquis actis. E[st]
ponit Pau. de Eleaza. in cle. pastoralis. de re iudi. & ibi
est casus, fm eu, & referit Domi. in d.s. si p[ro] patrē. Adde è
istiā Bald. in d.l.j. si diuersa. ubi ampli regulam nostram
etiā parts consentient, propter gl. ibi, quam extollit
Respo[nd]et ad l.j. C. cōmunia utriusq[ue] iudi. ubi ualeat pa-
etu[m] approbatiu[m] sententia nullius: quia nō roborat sen-
tentia ut sententia, sed ut pactu[m]. Respo[nd]et èt ad no. in
d.l. duobus. ff. de excepc. rei iudi. ubi iuri quasito ex sen-
tentia renunciari potest: quia uero est, q[uod] potest renunciari
primæ sententia, sed nō potest simpliciter cōsentire in se-
cundâ sententia: quia cū sit nulla, cōsensus ei accessori
est nullus. Et ibi èt ponit de secundo arbitramēto cōtra
rio primo: de quo èt per Sal. in d.l.j. v. col. C. q[uod] prouo-
& Imo. in l.j. quod iusl[ic]t. ul. col. ff. de re iudi. Et ad intelle-
ctu[m] d.l.j. C. cōmunia utriusq[ue] iudi. multa dixi in cōsignifi-
catis de fo. cōp[er]e. Adde etiā istis Bald. Ang. & Sal. in l. ad
monendi. ff. de iure iur. & ibi etiā Lud. in s. col. ubi tenet
contra Bar. ibi, q[uod] à sententia, qua transiuit in rem iudi-
potest recedi per instrumēta noua celebrata de conser-

su partitum. Respondet ad gl. in d. l. si disuersa, ut s. dictum est, qd ibi secunda sententia non tollit primam: quia secunda erat late sine instatia. Et firmat Lu. qd per uia simplicis conuentionis facta inter partes potest recedi a sententia, licet non possit recedi per uia transactionis, qd nō sit super re dubia. I. si causa cognita. C. de traslac. Et dicit I. mo. in d. l. acta. ff. de re iudic. p. Bar. ibi, qd licet per uia sententia & transactionis partes non possint renunciare sententia, tñ possunt per uia conuentionis & renunciationis. Facit. minor xxv. an cui fidei commissum ff. de mño, ubi partes per earrū cōfensem de nouo post sententiam adiectum possunt recedere a sententia, & facere instrumen- tū illi contrarium, & ab ea recedere. Et cū istis cōcordat Maria. de Se. in rep. c. fi. in vij. char. uer. ulterius iuxta praedicta quero, de iureuit. Et latè Baptista in repe. d. l. ad monēdi. xij. col. discuties accurate post dñm suū, utrū gl. ibi sententia id, qd uoluit Bar. in hoc pūcto. Vide etibz latè Ale. in v. col. ubi latè trāst cū prædictis, conatus ēt ostendere, qd mens Bar. nō fuerit in errore, ut alii dicunt. ¶ Si diceres hoc modo p. prædicta, ubi pars patit, qd dis- putet de prima sententia, an fit iusta, uel nō, potest reuocari per secundam, ut latè dicit ī. in vij. limitatione: qua- re ergo nō potest simpliciter consentire, ut omnino ua- leat secunda sententia nō præmissa discussio de uiribus primar. S. O. L. Primo calu ex illa discussione habita su- per prima sententia euanevit eius præsumptio & noto- rietas, merito ualeat secunda nō impedita obstatu pri- ma enuetuantur sic in secundo calu quia nō præmissa il- la disputatione secunda est nulla, tanquā lata p. notoriū nulla probabili discussioē impugnatum. Si nulla est: ergo p. partē nō approbabili: nō approbat, ut pacū, iuxta d. l. ij. Cæterū si iudicī nihil cōstat de prima sen- tentia, ualeret secunda p. primam. Bu. latè in repe. c. super II teris. xxix. col. uer. aduerte tñ. de rescri. & in c. cūm dile- cta. vj. col. uer. nec obſt. qd scribit Bar. eo. ti. & in c. ab ex- cōmunicato. ix. col. uer. per hoc dixi, & dico. eo. ti. ubi tā dē cōcludit, qd si sententia late fit p. sententia, quā nullo remedio rescfisio poterat reuocari, fit nulla, tāquam lata p. notoriū, dū tñ cōſter, qd iudex fuerit certificatus de sententia, & nihil de ualiditate primæ sententie proba- biliter fuerit reuocatu in dubiū: securus, si nō fuit certiora- tus, uel fuit probabiliter reuocatu in dubiū de ualidi- tate primæ sententia, ut ibi per eum, & per eundem in c. pa- storalis. in pīn. vj. col. uerfi. p. dico. de rescri. & ibi Imo. in pe. char. uer. sed tu potes clare dicere. & Alex. cōſti. mihi xxxij. Viso themate. in fi. Si autem nihil sciuit iudex de prima sententia, & etiā pars probabiliter ipsum igno- rauit, audiet nunc, ut impugnet hanc secundam, media- te prima, ut firmau paulò ante in uer. sed aduerte. An autem ista limitatio prima habeat locum, nedum quā- do prima sententia fuit absolutoria: sed etiā, si fuit con- demnatoria, dicit ī. in v. limitatione. Et hanc primam limitacionem firmat etiā Sal. in d. l. j. C. qd prouo, non est ne. dicens, imputandū reo, qui non opposuit deprī- ma sententia. Alle. tex. h. & sequit Ang. de Are. in d. s. posteriore. t. col. ¶ Limitatio secundum dicitam regulā, dū modò sententia p. res prius iudicatas habeat in se expres- san mentionē primæ sententia, putā Condēnamus, uel Absoluius, non obſtare prima sententia quia tunc se- cunda bene est nulla, d. l. j. C. qd p. uoc. Sed si hoc nō ex- presſit secundus iudex, tamen sciuit de prima, & tacite reiecit, potest appellari à sua sententia, sed non est nullā. Bal. in repe. l. ij. in vj. char. uer. aduertatis sic. ff. de iu- reiu. Cōſidera bene, qd aut dicit iudex primā sententia nullā: & tūc clarū est, qd eius sententia ualeat, licet appella- ri nō posset à parte prætēdente primā nō esse nullā: qd huic secūdū dū obſt. trāstis. prima in rē iud. qd fuit trā- fitus apparet, nō existēs: aut iudex secūdus simpliciter p. nūclauit p. primā: & tūc dubito de hoc dicio Bal. quia- tion uideat necessariū ad nullitatē sententia, qd exprimat primā. Sufficit em, qd contra secundam allegetur noto- rium.

rum, ut dixi in c. i. iter ceteras. s. eo. Faciat dictum Inn. in c. de off. uic. cum concor. quas dedit in c. cum ordi- n. xiiij. col. uer. secunda declaratio. de rescrip. Et sub- dit Bald. non esse uerum intellectum Bart. ad l. j. quod ab omnibus reprehendit. Vnde dicit tenendum esse firmiter, qd secunda sententia lata contra illa, quae tran- suuit in rem iudi. de qua cōstat partē & iudicē, est nulla, etiam lata de partium voluntate, nisi prius renuncie- tur sententia, ut ibi per eum, quem uide. Et contra Bar. pulchre etiam scribit Are. conf. lxxij. in princ. uer. ter- tiū hoc demonstratur. Et dicit Paul. de Cast. in d. l. j. in prin. C. quando prouo. quod ille tex. forte non est ali- bi in eo, quod uult sententiam diffinītiuam latam con- tra aliam sententiam validam, & quae transiuit in rem iudi. esse ipso iure nulla, nec esse opus appellatio. qd Li- mita tertio dictam regulam, nisi exceptio rei iudicatae opponetur in uim dilatoria ante li. cont. Pau. de Cast. & Ale. in d. l. nam postea. s. si damnetur, de iureiu. dum modō iudex de ea cognoverit, iuxta ea, quae dicām in c. prox. iij. col. uer. limita prædicta, quia si posset pro- cedat ad ulteriora, uidetur exceptionem tacitē rejecere, per c. ex parte. lo. iij. de ap. & ualeat sententia postea lata contra primam. Ita dicunt sentire lo. An. hīc securus, si iu- dex noluit audire proponētem dictam exceptionem: uel si admisit, nō examinavit: quia uidetur processisse in contemptum legis uolētis tales exceptions processum impedit, & non debet esse in potestate iudicis ta- lia facere. l. j. s. i. ibi, nec enim pratoris factum. ff. de fer. Not. Bal. in l. j. xxij. col. uer. super v. C. qui accu. & Pau. de Cast. in limisi in l. f. in prin. in j. col. uer. ego dixi sic. ff. si cer. pet. Et ideo non ualebit tunc sententia secunda, tanquam lata à iudice sciente de prima per partis alle- gationem non debito modo reiectam. Ceterū ubi i- sta exceptio non opponitur ad processum, iuxta c. j. de 20 lit. contes. in vj. sed in uim peremptoriā, & ea non obſta- telata est alia contraria, tunc similiter est nulla, per tex. in d. l. j. quem, s. m. Pau. male intellexit Iac. Bu. & Bart. in- telligendo solum in eadem instantia: quia hoc modo illa lex nullum haberet dubium. Considera hanc limi- tationem: quia est magni effectus. Et intelligo, qd ubi iu- dex causa non cognita procedit ad ulteriora, tunc actus non nocet exceptionem refandi. Sed ubi causa cognita procedit, tunc posset appellarī ab illa tacita reiectione, ut in simi. per Imo. hīc, quem referam in vj. limitatione. Et qd imputet non appellanti, qd exceptio rei iudicatae examinata, tacitē reiec̄t ante li. contes. uide Aret. in d. conf. lxxij. iij. col. uer. aliquando iudex. Et i- bl etiam sentit hāc limitationē, & ponit de practica op- ponendi hanc exceptionē in uim dilatoria ante item contes. ut aliquid referā in xij. limitatione. Et generali- ter de iudice reſiciente exceptionē per processum ad ul- teriora, dicetur latius in c. prox. ¶ Limita quartū, nisi effēt datu duo libelli contradictoriū: putā, unus petiūt sententia uel electionē confirmatiū: alius petiūt in forma- trilicet em̄ super utroq; fiat instantia, ualebit sententia lata super eiusdem: quod ne cōtingat, debet iudices tales libellos nō admittere. Pau. de Cast. in d. s. si dānet. Alle. Bu. quē appellat uirū subtiliſsimū, in c. cū contingat. x. col. uer. not. istud dicit Inn. de off. def. post l. inn. ibi. Et ista dicta Inn. & Bu. alleg. ēt Ang. Are. in d. s. posteriorē. iij. col. & in d. l. j. ad fin. prin. ff. quā sen. sine app. rec. post Pau. de Cast. ibi. & Pau. de Cast. in d. l. j. iij. col. C. qd pa- uo. dicens, qd si peto pronunciari, rē, quā possidē, esse meām: tu uero petis pronunciari, tuā, ita isti casū si fe- runt sententia contraria, ualeat. Sed ista dicta reprobat Alex. in d. s. si damnēt, quia si nō est uera op̄i. Bar. in alijs casib⁹, ergo nec in isto, in quo est ea dēratio. Et refert But in contraria in c. ab excōmunicato. ix. col. uer. per hoc dixi. & dieo. de rescrip. qd ex quo lis est finita per sen- tentia, partes nō possunt rē iud. recedere, per l. acta. ff. de reiudi. & gl. & Bar. in d. l. si diuersa. Et ideo nō potest

pliciter uolunt, q̄ de consensu illius, pro quo est lata sententia, possit reuideri ipsa sententia, & causa cognita ualeat secunda illi contraria: & non distinguunt inter absolvitoriam & condemnatoriam. ¶ Considera secundū, quid si prima fuit condemnatoria: & nō uictor, sed cōdemnatus tentare nouare item, forte per remedium i. diffamari. C. de īnge. & manu. uel petendo rem, quam semel condemnatus restituit. Nam tunc contingeret posset, q̄ absc̄ facto actoris feretur secunda sententia absolvitoria contraria prima. Ergo nulla celsante ratione prædicta de actore, qui non petit executio- nem. Sed tamen etiam tunc uidetur, q̄ actore non op- ponente contra reum de prima sententia, & consentiente, ut de ea cognosceretur, ualebit secunda, per prædicta. ¶ Considera tertio, posito q̄ ista limitatio effeta uera, nō addit nouam limitationem in hac materia. Imō intelli- gendo ipsam in uictore primā sententia sponte iterum litigante, non continent aliquid, quād prima & ostaua li- mitatio, excepto q̄ illas limitat, ut nō habeat locum in absolvitoria, quād etiam uolente reo non potest reuide- ri. Sed forte in hoc isti sententiā aliquid, uidelicit, q̄ si quā- sumus, utrū reus in exordio secundā litis possit statim renunciare sententiā absolvitoria, quād transitū iudicium ad finem ut ualeat secunda sententia illius reuocato- ria: & hoc non possit, quia cum secunda sit lata non co- gnito de prima, & non effet præsumptio, & notorietas orta pro prima ob transitū in rem iudicium, uideatur secun- dus iudex iniustè condemnare illum: qui semel absolu- tus fuit, & non constitit de iniustitia absolvitoria: quia prius processus non fuit uentilatus: ideo consensus partis non potest talem secundam sententiam validare, ut s. dictum est sapientiū. Sed si ipse reus cōsensit, ut co- gnoscatur de iniustitia primā sententiā absolvitoria, & iudex cognoscens eam reuocet ut iniustam, profe- cto credere, q̄ secunda ualeret, tum propter dicenda in viij. limitatione, quae ad hoc multū urgēt: tum, quia omnis præsumptio, quae erat, p̄ prima sententiā, est sub- lata, non per illum cōsensum rei absoluti, sed propter effectum secutum licentia illius cōsensus, uidelicit propter pascitam iniustiam sententiā ex tolerata ipsius reuisione. Modò non est sic per omnia in sen- tentia condemnatoria: quia si actor ei renunciat, uel sci- ter eam omitit, ualebit processus & sententia p̄ eam. Et haec sit differentia inter condemnatoria & absolvitoria, quā uide exp̄re p̄ponere Bal. in d.l. & in d.l. iurisgē- niū. s. pacifcar. lo. j. ff. de pac. & bi dixit, q̄ in cōpromisso potest apponi clausula, Non obstante sententiā condēnato- ria, sed nō clausula, Nō obstante sententiā absolvitoria: quia plus fauēt reuocatoria condēnatoria, q̄ reuocatoria absolvitoria, p̄terationes prædictas. Vnde multū auctore posse renunciare condēnatoria in distincione, nō autem posse renunciare absolvitoria. Cogita bene: quia iste pū- 21 etus per Doc. non enucleat. ¶ Limita t̄ sexto, nisi prima sententia effet nulla: quia ualebit secunda illi contraria. Bal. in d. post sententiā. C. de sen. per tex. in l. f. C. de sen. quae sine cer. quan. qui ad hoc est sing. sm. Bal. & Ang. i. a. b. i. etiā secunda fuit lata non pronunciata super nulli- tate prima, secundū Pau. de Cas. in d.l. quando pro- tuo. In delegato t̄, qui uellet pronunciare primā à se la- ta, que nulla esset, secus est, per c. in literis. de off. dele. Et in hoc vide bonas remissiones in repertorio Firmani, in uerb. sententiā plures, in uer. sententiā p̄ sententiā nullā. Et dīcā, Deo duce, anno sequenti in d.c. in literis. Hanc limitationē firmat etiā Dom. in d.s. diffinitiuā, & Imol. hic dicens, q̄ si fuit allegata nullitas primā senten- tia, & super hoc causa cognita feraē secunda, uides tac- te pronunciare primā nullā, maximē q̄n̄ aliquid esset allegatum, ex quo uerissimiliter posset præsumi de nulli- tate. Si autē pars uidet hanc secundā iniquā, & imo pri- mā ualidā, appellerab hac secunda: aliā sibi impu- tet, s. p̄ eum. Et pro hac limitatione faciunt, quae reduxit

601 De sententia & re iudicata.

arbitratoris non ueniat refutatio decisorum per rem iud. à iudice: quia super sententia liquida non potest transfigi: tamē si de uoluntate partium iterum de novo cognoscatur, bene ualeat sententia contra sententiam, per l. duob. ff. de excep. re iud. Et si de uoluntate unius partis tantum, ualeret contra illam, ut est ibi tex. no. se- cundum eum. Et idem pulchri no. Pau. de Cas. in l. post rem. uer. s. i. ibi, ego dico. ff. de transa. Et est pulchrum uerbum ad id, quod solet dici, non posse quem ex statuto cogi ad compromittendum, quando cōpetit excep- tio rei iud. Bald. & Sal. in l. fratri. C. de transac. q̄ os ibi extollit Alex. in f. dicens, nunquam exeat mentem tuam: quia de facto obtinui. Et idē ultra eum no. Ang. consi. ccxvii. Visā naratione. n. col. & Ludo. consi. dīj. Omnipotens: in casu p̄posita cōstitutionis, & plene Lud. in sing. in uerbo, statutum. uer. no. unum pulchrum. & Pet. de An. consi. clxxxii. Pro clariori. & Pau. de Cast. consi. lxv. Consideratis omnibus, ad f. ubi idem, si extat instrumentum iuratum: quod sequitur Alex. consilio clxxix. Viso & opportunè disculpo. x. col. Vñ dixit Bald. in d. l. pen. ff. de his, qui sunt sui, uel alii. iur. q̄ quicquid obstat ingressu litis, obstat ingressu cōpromissi. Nam hac & similia limitantur, nisi tūs rei iud. patiatur cō- promissum procedere. Concordat cum istis But. latē in d.c. cum dilecta. iij. colum. & seq. & latius in cap. quo niam contra. ult. colum. de proba. Nec obstante secundum eum ibi, quod prima sententia inducit notorium, sicut secunda: quia prima habet notorium præsumptionis, secunda habet notorium probationis, quod est poten- tius, & extinguit præsumptionem iuris & de iure, quae erat pro prima. Cum istis etiam concordat. Imol. hic. & Dom. in d. s. diffinitiuā, inducentes aureum dictum. Inno. in c. quia plerique de immu. eccl. de quo in fr. in uer. demum pondera. Ad idem uide But. in cap. super literis. xxv. colum. uer. quintū, quia licet de rescr. ubi di- cit, quod si fuit reuocatum in dubium de prima senten- tia, ualeat secunda contra primam: alleg. l. j. ff. quae sen- fine ap. rescr. Et no. hic: quia si est dubium de prima, cel- sat notorietas iuris, quia aliā est p̄ ea, ut per eum ibi paulo. j. uer. quintū. Et scias, q̄ Bu. ibidem in viij. col. uer. dicit Inno. approbat communem op̄. de qua suprà regula, quicquid in hoc dicat Bar. cum quo uidetur concordare Inno. ibi, qui in hac materia non fuit infir- mus, secundum Bu. in d. c. ab excommunicato. ix. colum. uer. per hoc dixi. & dico. de rescr. Cum istis etiam con- cordat. Bu. d. consi. xxvij. allegando etiam Inno. in c. fra- ternitatis. de frig. Et idem Abb. pulchri. uol. consi. iij. in f. & pulchri. consi. xc. in q. quae ad præsens. iij. col. ubi latissimè loquitur. Per hanc limitationē infert ele- ganter Bald. in l. certi conditio. s. quoniam. ff. si cer. pe. quod quāuis ex forma statuti nihil possit probari per testes contra instrumentum, tamen probatio facta testi- bus & admissa ualeat. Quod multū no. Alex. ibi in iij. col. & in l. Seiū & Augerius. in fin. ff. ad l. Fal. & Are. in l. si duo. vj. col. uer. & ad materiam. ff. de acqui. ha. ¶ Si- militer dicunt Bald. & Sal. in l. fin. C. de non n. pec. quod līcet quis iurasset pecuniam sibi in ueritate fuisse numeratam, tamen si postea fuit admisus ad probandum, ueritatem esse in contrarium, & ita probauerit, probations relevabunt nō obstante iuramento: quia cum per iurium sī iam detectum, non imputatur allegatio turpitudinis, l. alia. cum ibi no. ff. de iure iur. Di- xi in c. sc̄is citatus. viij. col. uer. non se excusat. de rescr. & in clator. in prin. suprà eo. Et istud dictum Bald. & Sal. sequitur etiam Alex. consi. mihi cccc. Viso puncto. vj. col. uer. ad unum tamen. Vide eundem consi. cccc. vj. Visis processibus, ad f. ubi firmat hanc limitationem. Similiter infert Alex. cōf. cclij. Viso & opportunè. quod ualent probations admissa super exceptione impedi- ente litis ingressum, licet pars debuisset offerre se incon- tinenti probatū, l. nam & postea, in prin. ff. de iure iur. Felini iij. pars.

c. inter
monaste-
rium.

de transact. intellectam & saluatam communiter ab omnibus in eodem iudice, qui tulit sententiam: de quo dictum est in i. limitatione, quod etiam partibus uolentibus non potest ferre sententiam contrariam, profecto hoc motuum urget, nec confundatur per predictos: & si responderetur, quod illa gloss. non procedit, quando pars, quae obtinuit primam sententiam, expressè illi renunciat, certe non est solutio bona: quia isti non dicunt, quod pars in primis renunciet sententia, sed dicunt, quod iuratur sponte disputationis eius coram eodem iudice, uel alio, forte sperans eam confirmari. Eideo pro nunc dicere, uel quod illa gloss. 24 fuit falsa, ut firmat Ludou. in dicta l. stipulatio ista. Vel intelligatur, quando pars uult renunciare indistincte sententia prima, & quod non cognito de eius ualiditate, uel iustitia, feratur sententia contraria: nam hoc non potest: sed si non renunciat sententia, sed exceptione rei iudic. quatenus possit impedire litis ingressum: & uult, quod iterum discutiatur, hoc fieri posset coram eodem iudice renouata alia instantia. Et procedent predicta, quae cum sint firmata per tot illustres viros nihil in hoc discrepantes, non sunt argumentis scholasticis pertinaciori garrulitate subiecta. ¶ Tempera tamen hanc octauam limitationem tribus modis. Primo, ut est dictum, quando pars tutta exceptione rei iudic. consentit, ut prima sententia reuideatur: sed si ea iniuria iudex audiuit impugnantem eam, processus non ualeat: uel saltem est iusta causa appellandi a tali sententia. Poterit etiam appellari ab admissione probatum per iudicem. Pro hoc text. in c. fi. de app. in vj. ubi ex quo iudex non admisit peremptoriam, potest appellari a diffinitua: & sic retractabitur prima sententia, tanquam iniuste lata. Et ita dicit Imo. hic fuisse allegatum de facto Bononia. Adde Bald. in d. l. certi codicis. s. quoniam. in fi. ubi dicit, quod si pars protestatur, ne fiat probatio, quando statutum prohibeat, non ualebit processus contra protestationem factus. Eideo dicit ibi in proposito Alex. in fi. col. sis cautus, ut protestari, quod probatio non admittatur. Et idem dominus meus de Are. in c. quoniam. xvij. col. uer. sed tamen aduerte. de prob. firmans, quod etiam si pars aliter non appelleret, si tamē contradicat, aut protestatur, probatio uidetur nulliter recipi, dum modō iste faciat fidem de prima sententia. All. Bald. in d. s. quoniam. Et sic uidetur opus appellatione, licet alius dicat Imo. hic. Et hoc bene no. Forte tamen est necessaria appellatio, per ea, quae multū in simili scribit eleganter idem Are. in l. natura a liter. c. nisi commune a. in vj. col. uer. & quia suprā posta. ff. de ac. pos. ne] Ad quod uide etiam Bar. contra Bald. in l. ordina- rij. C. de rei iud. ad fi.

¶ nihil commune a. in vj. col. uer. ubi concludit, quod si opponitur exceptio dominij agenti possessorio, & 27 actor replicat contra excipientem, uel contradicit admissioni articulorum, & tamen hoc non obstante iudex processus ad ulteriora, ualeat processus, si pars non appellerat: quia uidetur actor suo prius legio tacite renunciare. Item iudex procedens non obstante ipsius replicatione uidetur tacite eam refescere: & huic reflectioni uidetur actor non appellando acquiescere. Et ita dicit se habere apostillam de manu Garci Hispani solennis ad uocati Ferrerianis, quam uidetur Are. habere pro multū singulare ad intellectum Bar. in l. si duo patroni. s. id Julianus. in ul. col. ff. de iure. & Dom. in ej. in fi. de accu. in vj. post lo. Mona. & lo. And. ibi. ¶ Tempera secundū hanc limitationē, dum modō in reuocatione diffinitua præcedat plena cognitione. cum reuocatione libelli & lit. contest. quia talia etiā contentiū partium omitti nequeunt. Ita Bald. in d. l. fideiussor. & But. in dicto c. cum dilecta. & Lud. in d. l. stipulatio ista. s. j. dum respondeat ad l. j. C. quando prouo. Si enim ita non interuenient, obstarentes, quae dicunt,

quod in eadem instantia non potest ferri sententia contraria, cūm sit iudex functus officio. ¶ Tempera tertio, dum modō iudex, coram quo sit hæ noua disputatio, fitatus per uiam aptam ad faciendū eum idoneum cognitorem: alia non. Pater ex dicto Bal. in l. & postdictum. in fin. ff. de iudic. ubi dicit, quod si uetus contumax fuit admissus à iudice & ab aduersario ad appellandum, & probet de iniustitate sententia, nō est in causa victoria: quia ap. fuit nulla ipso iure. Vnde est deuoluta iurisdictio ad iudicem ad quem: & sic incomptens. Alleg. Innoc. suprā eo. cūm Bertoldus. & in c. fi. de rest. spo. & in l. j. C. communia utri. iud. ¶ Limita t' non, dum modō secunda sententia sit lata cum eodem: & secus, si cum diuersis personis, ad quas se non extendent uites prima sententia: quia secunda ualeat. Inn. in c. causam. qui si. fin. leg. quem sequitur But. ibi fi. col. uer. nec obſt. quod sententia. & Pau. de Cast. in d. l. j. fi. col. Intellige, nisi prima sententia inducta esset, in consueitudinem: quia tunc faceret ius, quo ad omnes, ut dixi suprā eo. in causis. post Bal. in l. de quibus. ff. de legi. Et pro hac limitatione faciunt not. in c. pe. in fr. e. & in l. s. f. p. e. & fi. eo. Vide etiam Sal. in d. l. Ang. de Are. in d. s. posterior. ubi dicunt, quod quando una ex sententiis condemnatorijs est pro uno, & alia pro alio, & qualibet ex diuersa causa, licet respectu generis possit dici eadem, utræcū ualeat in seipso: quia non sunt directo contraria, licet illa præferatur, quæ est lata pro illo, qui potiora iura habet. Ita dicunt esse text. in d. l. duobus. de except. rei iudic. ¶ Limita t' decimō, nisi sententia sit lata in notorijs: quia ualeat cōtra primam, etiam si nullus fuerit oblatus libellus. Arch. in d. s. diffinitua. ver. etiam si essentia. fi. q. vj. Alleg. Host. suprā eo. cūm olim. Sed hoc non dicit, secundum Dom. in d. s. diffinitua, qui tamen sequitur Arch. nam si notoriū constat de iniustitia prime sententiae, ualeat secunda contra primam. Alleg. c. fi. de purg. uulg. Facit no. uerbū Inn. in c. cūm Bertoldus. dū dixit, notoriā iniustitia æquipollere nullitatib. & secunda sententia contra primā nullam ualeat, ut in vj. limitatione. Ergo, etc. Not. Inn. in d. c. fraternitatis. de frig. in gloss. not. sententiam. & in d. c. plerique. cum concord. ad eum datis suprā, in fi. limi. Bene faciunt multa, quæ de notorio posuit in c. cūm olim. suprā eo. ¶ Limita t' undecimō, nisi Papa ex certa scientia committat causam sciens sententia forte latam: quia uidetur mandare, quod reuideatur: & si res exigit, quod etiam retractetur, arg. c. pastoralis. s. præterea. de offi. deleg. & perit. text. secundum Arch. & Dom. in d. s. diffinitua. alle. Gof. in c. tūm ex literis. de res. in integr. Si autem Papa non facit mentionem de sententia, nunquam ualeat commissio ei contraria, ut remissiuē tetig. in vj. limitatione. ¶ Limita t' duodecimō, nisi sententia secunda esset lata in iudicio plenario, & prima in iudicio semi-plenario: quia secunda ualeat. Innoc. in c. cūm dilectus. de ord. cogn. quem sequitur Bu. in c. aduersario. prope. fi. de except. & Imo. in c. fi. uer. item est sciendum. cod. tit. Exemplum: succubus excipiendo de spoliatione, obtinui in interdicto. Vt possidetis: agis contra me in pectorio: excipio de spolio, cūm nondum sit facta execu-
26²⁷ tio in possessorio, in quo obtinui: replicas de reiudic. in spolio per uiam exceptionis. Non obſt. quia sententia super exceptione non abstulit mihi ius agendi, & prima fuit in summario, secunda in plenario, & ualeat, licet contraria, secundum eos. Pro quibus facit, quod dixi in ix. limitatione, iuncta l. pen. cum gloss. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iu. & per Bart. in l. qui Roma. s. duo fratres. in v. oppos. de uer. obl. cum concor. ubi sententia in summario non operatur in plenario iudicio. ¶ Limita t' decimotertio, nisi prima sententia fuisset interlocutoria: quia ualeat secunda contraria ab eodem lata, c. cūm cessante. in fr. tit. prox. Oportet tamen, quod appearat secundā latam animo reuocandi primam: alia præsumit

c. inter monaste- rium.

ut suprā in fi. limita, secus, ubi opponitur perceptio: quia lex non uult, quod ex quo pars opposuit perem- pto, & constat de prima sententia, & eam probauit, nec tollerauit de ea disputari, possit iudex ea inuita rej- cere dictam exceptionem propter rigorem iudiciorū, d. l. j. & dixi in primo tempore vii. limitationis. ¶ Ad illud, quod ualeat sententia contra priuslegium, in fr. c. prox. ergo contra notorium. SOL. Negatur con- sequentia: quia priuslegium, instrumenta & similia nō faciunt notorium, quando impugnantur. Host. & But. in c. cūm speciali. s. porro. j. tit. prox. Nec est credibile, quod in c. sequenti, Papa iudicasset contra priuslegium, si non fuisset ostensum & impugnatū. ¶ Ad illud, quod ualeat sententia cōtra iuramentū, d. s. si damnetur. SOL. Non constabat ibi iudicē de iuramento: But. in c. ab ex- communicato. x. col. uer. ex his disco. de rescrip. Sed si iudicē constaret de uerbis iuramenti, non ualeret sen- tentia, tanquam contra notorium, secundū eum: quod uerbum dicit Alex. in d. s. si damnetur. in fi. se non legis- se alibi. Et ibi etiam Alex. in fi. col. responderet solū uni ex fundamentis Abb. hic, uidelet ad istum tex. in tcr. posthabita. contrarium statuisse, secundum intellectum secundo loco positum hic in gl. qui inuitu, quod iudices validē pronunciassent contra primam, si eis o- stensa fuisset: quia, secundum cōmunem intellectum, prima sententia hic erat nulla, ut hic per glo. in uer. non obstat. merito ualuerit secunda, per ea, quæ dixi in sex- ta limitatione. ¶ Ad illud, quod acta faciunt notorium, & tamen ualeat sententia contra acta. SOL. Quatido re uera constat, quod sententia non potest saluari, nisi ex actis: & q. tunc est contra ipsa acta, non ualeat, ut fuit conclusum in d. c. inter ceteras. Sed hic est contra sententiam liquida, & undecimō traxerit iudex motum animi sui, sat is est, quod iudicauerit contra notorium, de quo constat. Et ad tenendam communem op. inci- natur totus mundus naturali ratione: quia, secundum opin. Bart. & Abb. lites efficerentur immortales, nec ali- quid prodesse exceptio rei iudic. ¶ Demum colligendo quādam ornamenta ad hanc materiam, scias primō, 31 quod si post sententiam, quæ traxerit in rem iud. par- tes compromittant de ea dem materiam, & sententia ab arbitrio cōfirmetur, euaneat virtus sententiae, & quasi per nouationem transfunditur in sententiam arbitra- mentalē. Vnde si cōpromissum non tenuit: forte, quia factum per exceptos in prædictum Pap. uel alio modo euaneat: tunc sententia arbitrii, & per consequens, prima in illum transfusa, licet nō euauisset, si nō fuisset compromissum. Ita ponit subtiliter Ludo. consilio eccl. xlv. v. col. ¶ Scias etiam regulam, quæ habetur in l. si causa cognita. C. de transact. quod non potest transfigi super re iudic. ualida & indubitate. Quod latē declarant ibi Doct. & maximē Alex. & Ant. de Alex. & ultra ipsos Ludou. consil. clv. Vide etiam Phi. in d. c. dilectio. de app. queſt. xlj. ubi firmat op. communem contra Barto. in dicta l. j. Etno. quod quando sunt latae duæ sententiae non dum esset executata, & transuerterent xxx. anni: quia si se- cunda est lata ex novo libello & ua in instantia, ualeat, licet illi contraria. Bald. in rubri. suprā, de prescrip. ult. colum. quia actio ex prima sententia consumpta est tempore, arg. l. si quis postea quām ff. de fideiul. Et officium iudicis præscribitur xxx. an. Innoc. in capit. fi. de except. dicens, quod post annos xxx. non petitur execu-
30³¹ tio sententiae: quod est no. dignum, secundum Bald. ibi. Si autem secunda sententia esset lata ex ueteri instantia, non feno uato libello, est ipso iure nulla: quia per sententiam primam fuit sopita instantia, secundū Bald. in d. rub. ¶ Superest, ut respondeat rationib. quas contra communem adducit hic Abb. pro Barto. ad illam, quod uidetur iudex reiudic. excep. rei iudic. iux- ta c. ex parte. lo. iij. de appell. Responde, quod illud pro- cedere posset, quando fuit opposita ante litis contest. Felini iij. pars.

C 2 contra

contrarium, diabolicum esset: & sic duas erunt diffinitiæ conformes super eodem, quicquid alij dicant. Et sequitur Paul. de Cast. in dicta l.j. ¶ Tu uero ad illud de testamento, quando secundum eiusdem tenoris tollat primum validum, uide subtiliter & late Angel. de Are. in s. posterior. Inst. qui. mod. test. infir. ult. colum. Et ibi de hoc est gloss. quam etiam rea sumit Ludo. dicens, eam non esse ruminatam, consilio cxxxv. Quo ad primum. v. colum. Et ad saluationem gloss. in dicta l.j. quod ualeat utraque sententia conformis, uide Bal. in dicta l.j. & ibi plenius omnibus, Salic. in iij. colum. uer. quaro igitur modò. ubi dando exemplum, quod dedit Raph. responderet ad rationem antiquorum, ut latitudo per eum. Subdit etiam Sal. post Bart. ibi. in iij. colum. quod si duas sententiæ contraria reperiuntur late eadem dicit, nec appareat, quæ prior, uel posterior, nec ex his uerbis colligi possit, neutra ualeat ad instar duorum testamentorum: de quibus not. in l. edito. C. de editio. dicit Adr. tol. Secus dicunt, si similes essent. ¶ Not. etiam, quod si statutum aliquem condemnatis ipso iure, & iudex absoluat illum, postquam est condemnatus, non ualeat absolucionaria, tanquam sententia contraria primæ. Sal. pulchre in d.l. i.v. colum. dicens ibidem statuto Ferrariensi, quod uictus in maleficijs semper debeat condemnari in expensis, & nihilominus habetur pro condemnato: certe si potestas uictum absoluit ab expensis, non ualeat absolucionis: mo potest eam revocare & condemnare in expensis. Ita dicit fuisse conclusum Ferrariae, post uarias allegationes, cum potestas uictu statuto statim revocasset absolucioniam, quam tunc tulerat. Et ex his habes expeditum istum passum clarissimum, quam alibi in iure.

S V M M A R I V M .

- 1 Procurator an comprehendatur appellatione partis.
- 2 Exceptio compensationis potest opponi in executione, & post sententiam.
- 3 Sententia super principali uidetur rejicare exceptiones non compasibiles cum ea. Addit. nu. 4. 5. 6. 7. 8. & 9.
- 4 Instrumentum solutionis si fuerit perditum, & postea inuentum, in quibus casibus succurrunt reperiendi instrumentum.
- 5 Sententia que transit in rem indicatam, non revocatur propter instrumenta de nouo reperta, uan. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. & 19.

C A P I T U L U M X X I .

SVborta. ¶ Tenet sententia lata cōstat, tra priuilegium ostensem, uel non ostensem, si ab ea non fuerit appellatum, uel supplicatus. Hoc dicit. ¶ Et notabis per cap. cūm dilectus. de causa pōsi. quod si pars suspenso petitorio primitus inchoato cum possessorio potest prosequi possessoriū: ita iudex, cui prius constat de possessorio, potest super illo statim pronunciare dicta questione super proprietate. Et si Innoc. & alij hīc, quod seruit ad materiam cle. unica, de cau. pos. & prop. item peristum textum. in uerbo, procuratoribus. & in uerbo, per confessionem partis. dicit Nico. Myl. in reporto. in uerbo, pars. quod t' appellatione partis intelligitur & comprehenditur procurator. Sed hoc tu intellige primò in sibi commisiss tantum, secundò ex interpretatio intellectu, non proprio, secundum Cal. de uerb. sig. consi. xij. per text. in l. si per alium. in prin. ff. ne quis eum, qui in ius uo. Et uide Aegi. dec. clv. Si principalis. ubi dicit, quod præsente procuratore, qui recipit onus, pars censetur præsens: ideo si principalis & procurator uenerunt ad causam, non sufficit, quo ad

effectum citandi, per audientiam contradicitarum relatio de recessu principalis à curia. Et fuit conclusum in Rota, quod aut ea, quæ gerit procurator, possunt geri uirtute sui mandati, & tunc semper dicentur gesta à parte alia non: & sic inspicitur subiecta materia. Patet in c. cordi. in prin. de app. in vj. iuncto eo. text. in uerbo, partium consensu. Et ad idem c. quamvis. de elec. in vj. cum s. Vnde cum Papa commisisset, causam cum clausula quod procederetur summarie, & non appellaretur, dum modò accederet partium consensus, tenuimus concorditer, quod procurator non potuisset consentire, quod non appellaretur: quia hoc non est in mandato. Sed quo ad omittendum ordinem iudiciorum in solennitatibus per partem remissibilibus, bene potest idem procurator, quod pars: & dicetur gestu à parte id, quod ipsi geret: secus in non remissibilibus per partem: de quibus in c. de causis. de offi. deleg. cum concor. Et in hoc inspicienda sunt prægnantia manu. dat. ¶ Exceptio t' compensationis potest opponi in executione & post sententiam. Abb. post alios hic super gloss. ff. in c. cum Ioannes. de fid. in strum. quæ sentit, quod huic exceptioni nō obstat transitus in rem iudicatam. Et impeditur potest executione sententia: quia cui datur actio, multo fortius exceptio, in iustus. s. cui damus. ff. de reg. iur. Pro istis est text. in l.j. C. de compensa. ubi conuentus actione iudicatu potest obijcere compensationem: quia, secundum Bald. & Sal. ibi, qui com. a Compensationem] Sed quid, quando debitum sit in diem ex una parte, & ex alia purum, an tunc cada compensatione dic, quod non, ut per do. Soc. in cōsilio xciij. incip. circa primū. uers. p. eterea illa. circa prim. char. x. in j. parte, & uide cum ad materiam in consi. x. incip. quanvis questiones s. dicit. uersi. & sic ex predictis. circa princi. in d. parte, char. xiiij. ubi dicitur, quod compensatio inducit exceptionem, & lex opposita exceptionem compensat. Ideo dicit Bald. in l. fin. in v. col. uersi. sexto & ultimo. C. de eden. quod obijcens compensationem non dicitur propriè excipere. Et de his pulchre loquitur Paul. de Cast. consi. lxiij. incip. Nannes & Gorius. Et hinc est, quod etiam quando statutum prohibet opponi contra instrumentum omnem exceptionem, non intelligitur de compensatione. Ang. d. consil. cxxx. nisi statutum requireret aliquo casu ueram solutionem. Bald. in d.l. iij. in fin. C. de compens. Eu vide omnino Alexan. consi. clvij. Viso themate ante scripto. penul. colum. ubi probat, quod prohibitus quamvis exceptionem opponere, potest compensare: quia non excipit, etiam si iurasser non excipere: & etiam si statutum concederet solūm exceptionem solutionis. Alleg. plura, quæ non expedit hīc transplantare. Addit. etiam Imol. in cap. cūm Ioannes. vi. colum. ubi dicit, se pridie iudicasse in facto, quod compensatione possit opponi in excommunicatione sententia. Alleg. Bart. in c. bona fides. de depo. ¶ Et dicit se etiam dixisse, partem astrinxi posse ad respondentem positionibus factis super compensatione impeditiu executionis: quia si potest proba

probare, potest & positionem facere, per not. in c. de confessi. vij. Et si positio negetur, debet intra breue tempus probari: quia requirentia altiore in ducatur non admittuntur in executione sententia. l. is. à quo, & ibi Bart. ff. ut in poss. leg. & quia cum non possit de facilis liquidatione, non admittitur compensatio. l. ul. C. de compens. ¶ Et super his aduerte tripliciter. Primo, quod si licet compensatio possit opponi post rem iudicatam, non tamen potest opponi pendente iudicio appellatio: quia non arguit iniustitiam sententia, prout facere debet tota tela appellationis. Bald. in d.l. per hanc uerbi. sed mirū. ¶ Aduerte secundò, quia prædicta procedunt, quando post sententiam opponitur in executione compensatione de debito liquidatione. Sed si non esset liquidatum, debet liquidari intra tempus, quo ha- confi. xxiiij. inci. bet condemnatus ad folendum: & uis diligenter et si nullum haberet, forte ex statuto mātute. uersi. ac- dante fieri statim executionem, tunc nullum tempus dabatur ad liquidandum. Bar. in l. auferatur. s. qui compensationem. ff. de iure fisc. quem sequuntur Bu. Pet. de Anch. Imo. & Abb. in d. c. ii. de depos. & Ioan. Fab. in bonâ fidei. uersi. sed quid si compensationem opponatur. Inst. de ac. tamen cōtrarium tener. Bald. in d.l. iij. post prin. C. de compens. & Are. in d.s. in bonâ fidei. iij. colum. Ideo uide Alex. qui in tribus cōtinuat consiliis accurate instat pro Bart. consi. b. ff. dlxiiij. b. Quæritur, utrum sit omis- fa. cum duobus seq. Et in effectu uult, quod sit uerum, quod tempus sit arbitrii: sed quod iudex debet arbitrii tempus secundum op. Bart. in d. iij. parte, s. qui cōpenlationem. Tu uero cogita, quomodo istud sit arbitrii, si cogitatur certum tempus semper praefigere, uel non praefigere, prout lex, uel statutum loqueretur. ¶ Aduerte tertio, & compensatione non potest opponi in executione sententia late super interdicto recuperandæ: gloss. magna circa med. c. fin. de ord. cog. quam alleg. simpliciter pro singulari Firma. in reporto. in uerbo, cōpenatio. & Lu. Roma. in l. rei iudicata. s. j. i. col. ff. sol. matri. & cum eo etiam transiunt simpliciter Io. And. Abb. & Maria. in d. c. fin. Sed But. & Imo. ibi intelligunt illam glo. quando reconveniunt non descendit ex causa pariter priuilegia ta cum spoliatione, & est de specie ad quantitatem: sed ubi descenderet ex causa pariter priuilegiata, & heret de quantitate ad quantitatem, admitteretur etiam tunc compensatione, secundum eos. Et idem not. Bald. ad fin. ibi dicens, bene admittitur illo casu compensatio, quo ad personales prestations damnorum & interesse, per l. iij. ambo. ff. de compens. ¶ Sententia t' super principali uidetur rejicare exceptiones non compasibiles cum ea: sed si sunt compasibiles, remanent in suo robore, ut compensatio, & alia, quæ possunt adduci post sententiam: de quibus tetrigi in c. exceptionem. de except. Abb. hīc dicens ita solenniter limitari multa, maximē istum text. & c. præcedens, ubi sententia uidetur tacite rejicare exceptiones. Addit. clariss. Paul. de Cast. in l. quod in diem. ff. de compens. ubi dicit de mente Barto. quod si illud deductum fuit excipiendo, quod etiam poterat deduci agendo, si excipiens succumbat, potest in alio iudicio agere, nisi fuerit pronunciatum super exceptione ex causa, quæ actionem tangat, putat compensationem non obflare: quia debitum per eum de ductum non erat uerum. Hoc enim tollit etiam modum agendi: quia ueniret contra sententiam. Ita text. ibi. & Bart. in l. fin. autem. s. fin. de neg. gest. Secus, si exceptio rejiceretur ex causa non tangente actionem, ut quia dixit, non obflare compensationem: quia debitum non erat liquidū. Potest enim denuò supereo age-

c. subor-
ta.

gere melius liquidando, & noua liquidatio non repugnat sententia. Vbi autem in iudicio deductum est id, quod deduci non potest, nisi excipiendo, ut solutio, pacium de non petendo, & similia, qualitercumque quis succumbat, etiam si super exceptio non expressa non pronuncietur, non poterit in alio iudicio deduci. l. pe- temptorias. & ibi Cy. C. sent. rescin. non poss. Similiter ubi si, de quo pronunciatur in principali, non potest esse uerum, nisi est falsum illud, quod fuit in exceptio ne deductum, tunc uidetur tacite pronunciatum super exceptione. l.j. & iij. cum ibi no. C. de ord. cog. secundum eum, propter gl. in l. penul. ff. de his, qui sunt sui. Quando autem decisio incidenter possint iterum ordinari & deduci, uide pulchre Abb. i. colum. consi. Circa questio nem uertentem. & solenniter But. in c. aduersario. de ex cept. & alios, quos ibi allegauit: & Paul. in d.l. quod in diem. ¶ Et an & quando sit pronunciatum super incidentibus, uel emergentibus, uide Arch. in s. spatium. in fin. iij. q. iij. Inn. in c. cu inter d. de elect. Host. in summa, de ord. cog. s. j. colum. uer. sed an deincidenti. Bar. post gloss. magnam in l. de qua re. in prin. ff. de iud. & in l. ait prætor. in fin. prin. ff. de mino. & in l. intra utilem. post med. eo. tit. & in l. iij. s. i. publico. ff. de adul. & omnes in c. j. de ord. cog. Habes ex his text. in uer. intelligitur reprobasse, quod iudex procedendo ad ulteriora, uide tur pronunciasse super exceptione, quæ si non esset tacite reflecta, non ualeret processus. ¶ Ad idem text. in c. ex parte. lo. iij. de app. quem appellat ibi Card. singula risum: & in fert, quod si iudex procedit ulterius ad actum, qui sequitur, seu in fertur ex præcedenti, intelligitur præcedentem approbaesse: & ideo si postquam iudex iussit, ut responderetur positionibus, & non fuit responsum, pronunciat in principali, tanquam contra confessum: sufficit etiam præsupposito, quod non ha beatur pro confessio ipso iure, secundum eum: quod perpetuò not. ad c. ff. de confes. in vj. Similiter dicit Car. in c. ut debitus. ad fin. de app. quod si iudex, ad quem est appellatum ab interlocutoria, procedit ad ulteriora in principali, tacite pronunciat malè iudicatum, licet gloss. ibi dicit, oportere pronunciar super ea. Ade de etiam de. m. eum de Aret. in c. ex parte A. ult. colum. de testi. ubi dicit, quod ex quo iudex opposita exceptione contra testes processit ad ulteriora, id est, ad auctum incompatibilem ipsi exceptioni, qui est receptio testium, uideretur ipsam rejicare. Casum dicit esse not. in c. cum super. gloss. iij. de off. dele. Et ibi dicit Abb. in iij. colum. quod ex hoc solo potest excipere appellare, quia perinde est, ac si super except. expresse interlocutus fuisse. Alleg. d.c. ex parte. in fr. tit. prox. & Bart. in l. à procedere. C. de dila. Idem Rota de excep. xij. in antiquis, dicens, quod procedendo ad ulteriora perinde est, ac si super exceptionibus pronunciatetur. Vide etiam Are. in l. naturaliter. s. nihil commune. vj. colum. uer. & quia. supra. de acqui. pos. ubi concludit, quod si reus opponit contra agentem possessorio, quod ipse reus est dominus, & actio replicat contra ipsum, uel contradicit admissioni articulorum, & tamen hoc non obstante iudex ad ulteriora procedit, uidetur rejicare replicationem actoris. Et idem Dom. post. lo. Mo. & lo. An. in c. j. in fin. de accus. in vj. Dixit etiam Bal. in l. ult. colum. C. de ord. iud. q. si iudex procedit omisso pronunciatione super legitimatione personarū, uidetur ipsi factio pronunciar super exceptionibus impedientibus processum, per dictum cap. ex parte. lo. ff. Et sic omissionis ordinis in emergentibus non reddit iudicium retro nullum. Quid autem in incidentibus & distinguere, ut per eum, & per eundem in l. & si iudex. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. fut. ubi uidetur reassumere Barto. in l. qui Romæ. s. duo fratres. in v. opro. de uerb. oblig. & in fin. dicit, quod si iudex non reprobavit id, quod fuit incidenter deducit, & est incindens, quod potest moueri seorsum à

principali. Non obstat res iudicata: quia de incidenti non emergenti, non uidetur iudicatum, per l.iij.s.contrarium. ff. de contra.iu.tu. Aut incidentis non potest per se moueri: & tunc uidetur quaestio incidentis totaliter esse sponita unam cum principali, per text.in l.si autem.s.fi. ff. de neg.gest. quem uale extollit. Et conuenientur haec verba cum dictis Paul.de Cast.in d.l. quod in diem. s. ff. de compens. Etiam differentiam in proposito inter modum rei sciendi emergentes exceptiones & incidentes, dictam in fr. in l.limitatione. Et cum istis concordat In mol. quem uide in l.si queramus. ff. de testa. & Bart. in dicta l.si autem.s.j. & in d.l. procedente. C. de dila. Et ibi dicit, quod quando est examinata exceptio, & iudex procedit ad ulteriora, processus non est nullus, nec annulandus: quia tacite pronunciat ipsam non obflare: & sic pronunciando diffinitiuè tacite pronunciat super incidenti, quod respicit merita causa, cùm ita pronunciando in causa tacite pronunciat super emergenti, quod respicit processu. Vnde de iure Canonico posset revocari iste processus, secundum eum, si iudex grauauit partem, & non appellatur ex eo: quia tacite sit pronunciatum: sed quia sic tacite pronunciat grauauit partem, si exceptio erat legitima. Et quod posuit appellari etiam de iure ciuil. sentit Barto. in l. eius, qui. in prin. de app. quia tale grauamen uexationis & fatigationis non est reparabile cum appellatione à diffinitiu. Facit text. in l.arbitrio. ff. qui latif. cog. Per quem dixit Spec. in tit. de teste. s.j. uer. recepta autem. quod si iudex admittit testem, qui non debet admitti, appellari potest etiam de iure ciuili. Et sequitur Ange. in d.l. arbitrio. ante fi. & ibi Bal. in iij. colum. dicens, hoc dictum esse omnino notandum. Et sequitur etiam Phil. in d.c. ex parte. iij. col. dicens, istud esse grauamen consistens in faciendo, quod non minus operatur, quam grauamen in dicendo, per c. cum dilecti. cum gloss. eo. ut. Et stud de fatigatione ponit etiam Bald. in l.i. in v.q. C. de epis. aud. dicens, posse appellari de iure ciuili à iudice pronunciante esse procedendum non obstante exceptione libelli inepti. Et not. pulchre Are. consl. cvj. iij. col. Quæ dicta consonant, quando post dictam tacitam interlocutoriam pars habet fatigari in procedendo: quia etiam si iniuste fatigetur, non potest illa fatigatio per diffinitiuam reparari: sed si esset interlocutoria expressa, uel tacita, quæ non produceret aliam fatigacionem post se, imò post illam securitate esset diffinitiuam, forte non posset appellari de iure ciuili, cùm ceteri illa ratio fatigationis. Exemplum: quando appellaretur ab electione estimatorum: quos iudex tacite rei sciens exceptiones, elegit ad estimandum: nam cùm post eorum relationem habeat sequi sententia adiudications in solutum, ut per Spec. de iij. decreto. s. nunc dicamus. uer. his peractis. non uidetur posse à dicta lafio ne appellari, ex quo omnis lafio per ipsam oriens reparabilis est cum appellatione à diffinitiu. Et ita consultui his diebus Pistorij consilio decisio. Et istis addo, quod si iudex non rejicit exceptionem tacite, sed super protestari, ne arbitretur: tamè si protestatione spreta arbitri pronunciet cōtra inimicum etiam nullo alio probato de iniuriate laudi, obstat, exceptio: quia ius præsumit esse iniuriam: quod est not. & menti tenendū, secundum eum. Est ergo casus, in quo processus ad ulteriora non obstat. in emergentibus, uel datur exceptio. ¶ Limita tertiò, nisi contra delegatum sit opposita exceptio defens iurisdictionis: & ista non rejicitur per processum ad ulteriora, sed requiritur pronunciatio expressa: gloss. in uer. processus. in c. in c. dispensia. de rescr. in vj. & in c. j. in uer. quorum. eo. tit. & lib. quas gl. sequitur But. in c. super literis. xxij. col. uer. sed aduerte: tu dices. de rescr. & Domi. super dictis glo. & Imo. in l. si queramus. iij. col. uer. tertio fallit. ff. de testi. & Lud. in sing. ccij. Dicit Papa. Ide Bal. in l. pe. col. uer. præterea ponit q. C. de ord. iu. & Abb. in c. pastoralis. vj. col. uer. s. iuxta

fuxta predicta, de exceptio, & originaliter fuit dictum Inn. c. j. de dil. & ibi per alios, maximè In mol. in iij. col. dicentem, esse ualde utilē pronunciationem expressam super competentiā. Pulchre not. idem Domi. in c. Rodulphus, in fi. de rescr. dicens, glo. magnam, ibi ad fi. esse perpetuò menti tenendum, q. ubi iudex caret funditus iurisdictione, non uidetur validare iudicium per processum ad ulteriora: & sic licet processus ad ulteriora habeat uim interlocutoria, ut uideatur repellere exceptionem oppositam, ut etiam no glo. in prin. in cle. fi. de app. Non tamen ista talis tacita pronunciatione habet uim, ut pronunciatione se iudicem competentem. Et ad idem alleg. gloss. præalleg. secus dicens, si pronunciatione se expressè iudicem competentem: quia tunc licet funditus careret iurisdictione, ualeret processus. Alleg. Inn. in d.c. j. de dila. & quod ipse dixit in cap. super literis. de rescr. & facti, quod dicam in fin. vj. limitationis. Quid autem, si est datus delegatus per rescriptum falsum, an etiam expressè possit pronunciatione se competentem: utide, quæ latè dixi in d.c. super literis. xxx. colum. uer. falsitatem. Est uerum, quod cōtra istam limitationem est decisio But. in c. pastoralis. i. colum. de except. & in c. fi duobus. vj. colum. de app. & Petr. de Anch. consl. mihi cclxv. In primo dubio. iij. col. & Ang. consl. mihi cxcvij. In ciuitate Lucana. iij. col. allegando gloss. in l. i. s. si dubitetur, in uer. tueri. ff. de iudic. sententia communiter Doct. in c. cæterū. de rescr. quos allegauit s. ante j. limitatio. Nihilominus prima op. est terti. ¶ Ista autem saluari potest in quatuor casibus, in quibus non erit opus expressa pronunciatione super competentiā. Primus casus est, quando defectus iurisdictionis non est in his, quæ sunt delatissima iurisdictionis, ut rescriptum principis, & similia, in quibus requiritur expressa pronunciatione: sed est defectus in his, quæ sunt prorogativa, seu administrativa iurisdictionis: quia tunc bene sufficit processus ad ulteriora. Bald. in l. i. iij. colum. uer. modò quæritur, si prætermissa. C. de ord. cog. per c. j. de iud. ubi tenuit excommunicatio, licet excommunicatoe allegati in incompetente non pronunciatione se iudicē: quia agebatur de his, quæ proroga bant, uel iuuabant iurisdictionem. Et facit sequens causus. ¶ Secundus casus est, quando iurisdictione non erat funditus nulla, sed elidibilis exceptione: quia bene sufficit tacita pronunciatione. But. in d.c. super literis. xxij. colum. uer. sed aduerte: tu dices. ubi dicit, quod statute, quod instrumentum, de quo non fuerit soluta gabella, mandetur executioni, & si contigerit alter fieri, processus ipso iure sit nullus: accidit, quod opus positum fuit, gabellam non esse solutam, & iudex ad ulteriora processus: refert se dixisse, quod processus erat nullus, quia per processum ad ulteriora non uideatur illam exceptionem rejecisse. Si enim non tenet principalis processus, nec etiam hoc, quod est accessoriū. Allegat Lap. in c. j. de rescr. in vj. Et ex hoc dictio But. intulit do. Alex. consl. dlxv. Consideratis his, de quibus in themate antescrīpto, si est statutum in loco, quod si reus non præsterit certam satisfactionem, qua petita fuerit, & si cessatum sit in ea præstanda, quicquid agitatum fuerit nomine non præstans dictam satisfactionem, sit ipso iure nullum: certè si fuit processum in causa ad publicationem testimoniū, & alia, nihil ualeat processus: nec per processum ad ulteriora uidetur recessum ab illa petitione. Et hoc facit ad id, quod etiam uidi consultum, uidelicet quod ubi præsupponendo tacitam pronunciationem causaretur præposterus ordinatio eiusdem causæ ad se ipsum: & sic non ualeret processus, iuxta ea, quæ dixi suprà, in iij. limitatione, tunc per processum ad ulteriora non uidetur pronunciatione super exceptionibus. Exemplum: quando statutum diceret, quod exceptio non dixerit: quia hoc sufficit. But. in d.c. super literis. dicens se ita dixisse super quodam statuto Perusino: & sequitur ibi Imo. xij. colum. & in cle. si appellationem. vij. col. de app. & Ang. d. consl. cxcvij. ¶ Quartus casus, quando parte præsentē & opponente de defectu iurisdictionis iudex processus ad ulteriora aqua firmatur iurisdictione sua in futurum. But. in d.c. j. de dilat. secus, ubi parte absente & non opponente: & in hoc uide omnino Ang. in d.l. iij. in vj. colum. ubi refert se uideisse magnos doctores errasse in intellectu In noc. in d.c. j. Aliquando enim pars comparet, & opponit iurisdictioni: tunc non esse necesse super ea pronunciari, sed bene cognoscit: & non cognoscendo processus esset nullus, per illum text. deinde procedendo ad ulteriora, tacite pronunciatione se competentem. Alleg. gloss. in d. s. si dubitetur. Aliquando pars non comparet, & citatus non subest citanti, nisi uera sit causa in citatione expressa: & tunc bene opus est, quod illo non comparente pronunciet expressè suam esse iurisdictionem: postea causam finiat, ita loquitur Inn. & glo. iij. in cle. fin. de app. secundum eum. Et ita sentit Ange. consl. mihi cxxiiij. In causa accusationis. iij. colum. reputans

etiam. ¶ Secunda erit conclusio ex predictis, quod processus ad ulteriora non reddit processum nullum, nec uidetur super exceptione pronunciatum, quando est talis exceptio, qua si inculcatur, praeponitur ordinem, & reddit processum nullum. ¶ Limita octauo & ultimò, nisi exceptio esset compassibilis cum actu tacita, uel expressa pronunciationis, propter gloss. hic cum his, qua suprà dixi post Paul. de Cast. in d.l. quod in diem. s.j. ff. de compensat. Tamen istud non est proprium limitare materiam: quia aut loquimur in exceptione incidenti, id est, concernente merita cause: & tunc per solam diffinitiuam censetur reiecta, si prius expressè non rejectur. Ita loquitur Paul. tractans de compensatione. Aut loquimur in emergenti: & tunc uidetur im possibile, quod processus ad ulteriora sit comparsibilis cum illa: ex quo illa dicit processum non inchoandum, uel non prosequendum. ¶ Demum additum ad predictis Barto. in l. ait prætor. s. permititur. uer. quid si iudex. ff. de mino. ubi dicit, ualere iudicium, licet super exceptione emergenti non discussa non fuerit pronunciatum, sed ultra processum. Qua uerba seruiunt ad primam limitationem, de qua suprà. Aliquam etiam de materia per Bar. in dicta l. si queramus. s.j. colum. & Imo. in l. quidam consulebant. pen. col. ff. de iud. ¶ Quid autem, si tacite, uel expressè pronunciatur super grammáne, quod est reparabile cum diffinitiuam, utrum sufficiat appellare à diffinitiuam & uide text. ord. in c. fin. de app. in vi. de quo mentionem faciam post Abb. infra. c. prox. iij. colum. uer. dum paulò pòst. Et hec omnia 10 not. quia alibi non repertis clariss. ¶ Reperiens instrumentum solutionis in casu, de quo hic per Doct. succurritur in quatuor casibus: aliás non, propter regulam huius text. & l.j. C. de cond. ind. & l.i. fidei iussor. s.j. omnibus. ff. man. Primus est, quando uictor fuit in dolo: quia succurritur uicto per actionem de dolo, uel conditionem sine causa, si soluit: uel per exceptionem, si non soluit, & conetur non soluere: gloss. in l. imperatores. ff. de re iud. & in d.s. in omnibus. ¶ Secundus casus est, ubi uictus nunquam habuit scientiam solutionis, sicut nec uictor: quia successit in ius alterius: & tunc restituatur in integrum uictus ex clausula generali. Si qua mihi, & c. iuxta gl. in l. cum filii. s. in hac de verb. ob. cum concor. bo. text. in l. si mater. & ibi gloss. & Doc. ff. de excep. rei iudic. ¶ Tertius casus est, ubi probatur instrumentum fuisse deperditum, uel subtractum postea repertum: quia etiam tunc restituatur ex clausula generali. Spe. in tit. de exc. sen. s. fi. uer. illud. ¶ Quartus casus est, ubi de notorieta facti constaret sententiam esse iniustam. Abb. hic solennius cateris. Et non credere, quod sola noua inuentio instrumenti solutionis antea occulti induceret notorieta facti: quia licet sit notorum ipsum instrumentum, non tamen est notorium, quod non sit nouum, & forte falso fabricatum. Sed ubi probaretur nedum noua inuentio, sed eius admissione per testes deponentes his modis, quos dixi in c. sicut suprà. eo. tunc bene dicetur notorietas facti. Et considera, quod isto casu uult Abb. quod possit direxte ueniri contra sententiam: & tamen regula istius tex. & d.l. imperatores. simpliciter loquuntur, nisi dicas, quod ipsa notorietas facti, contraria de directo sententia facti ipsam non esse sententiam: & sic non habet locum iste text. qui intelligit de sententia ualida. Facit l. iij. s. condemnatum. ff. de re iud. & quod no. Bar. in l. nō putat. s. non queris. per illum tex. ff. de contra ta. & in l. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1497. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1597. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1697. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1797. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1897. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903

a In l. Iulianus] Et ibidem uide o-
mnino dom. Alex.
de Imol. ex adde
Angel. singul. in l.
debitori. s. ea, que.
c sit tamen Bart. in l. Iulianus³ uerum
debitorem, vj. col. uer. oppono in pri-
mo iudicio. ff. de cond. ind. propter
glo. s. ibi in uer. uel dic, quod eodem.
q potest repeti pecunia soluta primo
loco ante iudicium, de cuius solutio-

ne patet ex instrumento nouiter reperio: quia in secunda solutione facta post sententiam censetur prima solutio redire ad non causam, postquam actor non acquisivit prima solutioni. Ideo repetitur per conditionem sine causa. Bonus tex. in l.eleganter. s. b. post transactionem. ff. de cond.ind. Nec potest uictor actuum suum cōmodum allegare sententiam, quam obtinuit esse iniuriam, l.s. seruus pluriū. s.j. ibi, nec enim improbè. ff. de leg.j. Consequenter uidetur fateri primam solutionem non liberasse debitorem, tanquam non recte factā: & sic illa quātitas sine causa est apud eum. Et cum hac decisione concor. Bal. in l.j. ult. col. C. quando pro. uo. & in l. sub specie. C. de transact. & ibi Pau. de Cast. & Paul. & Alexan. in d.l. imperatores. & Pau. in d.s. si quis post. & in d.l. Iulianus. & in l. si sine. s.j. ff. rem ra. ha. E sentit Spe. in d.uer. illud. Et si non fuit adhuc soluta pecunia post sententiam, poterit reperto dicto instrumento opponi exceptio comp. i. sationis de quantitate primo soluta. Bald. in d.l. sub specie. Est uerum, quod d Imo. in d. l. imperatores. discrepat à predictis, de quib. cum post lectionem opposuerit ei Ange. de Are. uult Imo. euadere oppositionem factam die sequenti certa apostilla. Sed est truffa, ut refert ipse Ang. in l.f. pen. col. 8 seq. ff. à qui. app. non licet. ubi gloriatur se obtinuisse in facto, secundum opini. Bar. in d.l. Iulianus. Et ostendit totam uim consistere in practicando, ut pecunia soluta non petantur cōdictione indebiti: quia illa cessat, cum sponte & scienter soluit, l.j. & ibi Bar. ff. de cond.ind. Sed repeat cōdictione sine causa, ut dictum est: quia causa, per quā primo solueram ipsa centrum, redacta est ad non causam: nam ipsa solui, ut in perpetuum conseruer liberatōne, & quod amplius uitute dicti instrumenti non possem inquietari, & tamen non sum id consecutus in effectu: quia tu uitute dicti crediti & dicti instrumenti sterum egisti contra me, & obtinuisti sententia & secundam solutionem & exactiōnem. Vnde prima solutio redacta est ad non causam, & sine aliqua causa: quia me nō liberauit. Ideo prima centrum possum petere conditione sine causa, tanquam penes te sine causa existentia, l. si fullo. ff. de cond. sine causa. Nec dicatur, qd virtus dicti instrumenti crediti adhuc uiget. Et potest opponi exceptio. Dolo facis petere: quia hoc non est uerū: nam imo virtus dicti instrumenti fuit totaliter transfusa in iudicio, quādo obtinuisti sententiam contra me, & ego pro illo instrumento & sententia solui: sicut dictum instrumentum fuit consecutum suum effectum. Vnde non potest alium effectum operari cītra primam solutionem, quia secundum hoc uitute dicti instrumenti bis idem petere, quod abhorret lex. l.bona fides. ff. de reg. iur. secundum Ange. & Pau. de Cast. ubi suprā. Et de materia aliiquid etiam per Imo. in c.exceptionem. pe. col. de excēp. & Bal. in l. argentarius. s. cūm aut. per illū tex. ff. de eden. & Ang. in l. iij. s. item si ipse. ff. si cui plus, quam per l. Fal. & in d.l. fine. & Cy. & Rayn. in l. qui test. ff. de exc. tut. Et hoc modo habes tutā practicā ad succurrentē reperiē instrumentū de nouo, ut nō repeat solū uigore sententia, sed primā solutionem non ut indebitē, sed tanquam sine causa factā. Qua bene no. & addē Pau. de Cast. in l. si fullo. ff. de cond. ind. ubi concordat cū prædictis, de quib. etiam per Ale. consi. ccix. Viso themate. pen. col. ¶ Propter instrumenta de nouo reperta non reuoca

rit omnem conatum: quod in fisco noñ est necesse, d.l. imperatores, secundum eum. Tamen Inn. in specie hoc non dixit, sed sensit in simili. Et not. Ang. in d.l. imperatores. Bene facit, quod no. But. & Imo. in c. tam literis. in iij. no. per illum text. de testi. ubi dicunt, quod quando non stetit per partem uolentem probare, quia fuit iniustæ repulsa, admittitur eius probatio etiam post conclusionem. Intellige illud, dum modò repulsa fuerit sub praetextu impedimenti juris, quod saltem prima facie potuit pars credere esse iustum, ut ibi, ubi pars fuit impedita à iudice propter appellationem aduersarij: se-
cūs, si iudex simpliciter iniustè eam repulit, quia de-
buit appellare, ut ibi per Are. Ex his docet Spe. de exec.
sen. & fi. uer. illud, quod cautus sit litigator dubitans de
sententia contra se, ut alleget se non posse producere instrumenta de fura suis: uel quia perdita sunt, uel
quia non potest habere. Et ista reasumit optimè Pat.
de Cast. consilio ccxxij. In causa, quæ uertitur Parmæ,
dicens, istum audiri ratione instrumenti, si probare noñ
potuit. Alleg. Imol. & Barto. ubi suprà ostendens latè
subfessa diuersa furis remedia contra rīgorem juris, de
quo hīc. Et ad haec restitucionem cōcedendum etiam
ei, qui soluit uirtute sententia, si postea reperit instru-
menta de nouo reperta, uide etiam Alexan. consil. ccxix.
¶ Vito themate, pen. colum. ¶ Fallit t̄ secundò in senten-
tia lata cōtra temp publicat: quia potest retractari pro-
pter instrumenta de nouo reperta, ut est gloss, suprà, c.
proxī. in gloss. magna post prīn. & text. in dicta l. impera-
tores. Quid autem de ecclias? dictum est in quarta
ampliatione. ¶ Fallit t̄ tertio in sententia lata contra
pupilum: gl. in dicta l. imperatores. quam approbant
ibi Scribentes. ¶ Fallit quartò in sententia lata cōtra pro-
digū, uel furiosum. Bart. in d.l. Imperatores. per I. Fulci-
nius. s. adeo. cum seq. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Pro quo
alleg. Imol. gloss. quam dicit sing. in i.ij. C. de cura fur.
quæ dicit, quod priuilegia concessa minoribus, exten-
duntur ad omnes illos, qui per curatores reguntur,
uidelicet prodigos & furiosos: quam gloss. sequuntur
multi, de quibus per Alex. in dicta l. imperatores. xij.
colum, cui quādam addidi in c. cūm non liceat. iij. col.
de præsc. ¶ Fallit t̄ quinto in casu l. admonendi. ff. de
iure iuri. uidelicet quando sententia fuit lata per proba-
tionem semiplenam, iuncto iuramento partis: quia
repertis de nouo instrumentis priùs diligenter quæsi-
tis retractabitur. Modum autem retractionis latè po-
nunt ibi Scribentes, & ibi limitatur ista fallentia, nisi sit
furamentum delatum odio uolenti, iuxta c. fin. quod
me. cau. & l. si quando. C. unde u. quia non retractatur
sententia lata uigore illius furamenti propter instru-
menta de nouo reperta. Erat Bart. ibi in iij. colum. &
But. in c. fin. ad fi. de iure iuri. quia illud furamentum non
tantum præstatur in defectum probationum, quan-
tum in odium uolenti: imo non retractatur senten-
tia lata uigore illius furamenti etiam per alias qual-
cunque probationes de nouo repertas, secundum But.
in dicto cap. fin. Et pro hoc facit: quia etiam ante sen-
tentiam non potest aduersarius pto-
bare contrarium eius, quod iurauit a In d.l. admo-
nendi] Et ibidem
damnum passus in casu dictæ l. si quan-
do. Inno. in c. iij. de ord. cog. & Imol. &
Lud. in l. quibonas. qui damni. ff. de
dam. infec. Tamen in hoc contrarium
firmat But. in d. c. iij. & ibi clariss. Abb.
in xxvj. col. uer. ad secundum de in-
certitudine. & ipse Innoc. in d. c. fi. cir-
ca fi. quod met. cau. per c. contineba-
tur. de despōn. impub. functo c. pro-
positisti. de proba. Nec est admitten-
dum dictum Bar. in d.l. admonendi. a.
quia Ludou. ibi in xij. colum. uer. &
pro tanto puto. quod tantus doctor

repro.

reprobatur dictum Barto, per quinque rationes, ostendentes non esse standum iuramento partis aliquo casu, quando contrarium claret probatur. Et pro hoc, quod contra iuramentum in causa d. c. fin. admittatur probatio plena, vide ibi Inno. But. Imol. & Abb. quia non est licitum aduersus delinquentem se vindicare per usum delicti peritii, l. qui a se fundum. C. ad l. Iul. de uic. cum si. ¶ Fallit sexto, quando instrumenta celebrantur de novo per partes ad irritandum sententiam: quia tunc propterea potest reuocari, ut communiter concludunt Doct. in d. l. admonendi. & tetigis supra, c. prox. in j. l. m. ad si. & pulchre examinat Baptista de sancto Seuerino in dicta l. admonendi. in xij. colum. ¶ Fallit septimo & ultimum in sententia interlocutoria: quia illa retractatur, indistincte propter instrumenta de novo reperta. Ita dicit Fir. in suo repert. uerb. sententia retractatur. ij. colum. Alleg. Raph. Cuma. & Alex. in d. l. imperatores. quos non uidi dicere hoc: tamen est consonum, per nos in c. cum cessante. infra, tit. prox. & per id, quod dixi supra in xij. limita, alterius materia. ¶ Ultimum ad istum textum, vide abb. in c. fin. pen. colum. de iur. cal. ubi ostendit, quod si producto instrumento iudicatur contra illud, presumitur reprobari. Idem in exceptione falsi. Et idem in exceptione ficta confessionis propter non iuratum de calumnia: secus in exceptione compensationis, ut ibi per eum. Et de hoc ultimo dixi supra. ¶ Non etiam ex dictis Ioan. And. & aliorum hinc, duas limitationes ad text. in l. saepe. ff. de re iud. nam in quantum dicitur ibi, quod sententia inter alios lata nocet tertio, qui scivit causam agitari, ut intelligatur, quod ultra scientiam litis seit etiam ius sibi competere in materia illa, alias a non praediticat ei sententia. ¶ Alia

limitatio est, ut non habeat locum dicta lex, quando sententia fertur ab eo, qui praeferit ius aliquod in materia, de qua partes litigant: quia licet ipse iudex sciat materiam ad se spectare, tamen iudicando de iurib. partium nihil sibi praediticat: quia ex quo habet officium publicum & necessarium, non imputatur ei, cum teneatur iudicare super eo, quod cognovit, l. de qua re. ff. de iudi. Et facit text. in l. aduersus. j. fi. ff. de inoff. test. cum concordi. ibi allegatis in glo. secus, si agitaret quis causam scipsum tangenter, & haberet officium voluntarium, ut aduocatus, uel creditor: quia non cet sibi sententia etiam in iuribus suis, secundum praedictos hinc. Tuitus tamen est iudicii, quod ius suum semper excipiat, prout fecit hinc Papa, secundum Ioan. An. sententiam, quod habens officium voluntarium non excusaretur protestando: quia non cogitur officium exercere, & ideo protestatio contraria factio euistabili non prodesset, c. cum M. de cōst. cum simi.

S V M M A R I V M .

¹ ¶ Sententia lata omessa publicatione testium, non est ipso iure nulla: quia publicatio non est de substantia. n. 2. 3. & 4.

⁵ Reuocatur in appellatione extrajudiciali solū ea, que sunt gesta contra appellationem: in appellatione uero iudicali reuocantur omnia, cum sunt gesta per habentem iurisdictionem omnino suspensam.

⁶ Appellatum si non fuit a grauamine tangente negotium principale, potest reuocari in appellatione à diffinitiu.

⁷ Index ex officio debet repellere testes inhabiles.

⁸ Socius criminis testificans an faciat aliquam presumptionem.

- 9 Libellus an sit formandus in persona monachi, uel monasterij.
- 10 Religiosus an tenetur pro obligatione contracta in seculo.
- 11 Religiosus in quibus casibus potest procurator constitui. Vide remissiue.
- 12 Religiosus non potest aduocare, licet monasterium sit inops.
- 13 Episcopus an potest petere à monasteriis aliud, quām iure sit causum.

C A P I T U L U M XXII.

Vm I. & A. ¶ Dum allegat Ab. in v. not. quod uisitator datus, ut corrigit, potest remouere per petuū: addē eundem in c. dilectus. loj. de re scrip. Vide, quā ibi addidi in ij. colum. & inuenies, quod uisitator simpliciter datus non potest deponere prælatum, nisi in sua commissione expressè dicitur de receptione. ¶ Sententia lata omissa publicatione testium non est ipso iure nulla^b: quia publicationis non est de substantia. Inno. b Nulla] Vide hinc, quod alibi non reperitur, secundum Bald. hinc, & sequitur hinc But. & eleganter Abb. & idem Abb. in c. cum dilectus. in ij. not. de fi. instrum. post Bart. in l. protulam. C. de sent. contra gloss. ibi. Et dicit Imol. in l. diuus. ij. colum. ff. de re iud. quod sapientissime uidit de hoc dubitari in practica. Et ultra istos uidetur esse gloss. hic in uerbo Astenfis. ibi, ex hac causa tenuit appellatum, quia licet gloss. trita in c. fin. in uerbo, iudicis. de hære. in vj. dicit ualere dictam sententiam, ubi nō fuit petita publicatio, tamen idem est, si fuit perita & denegata, licet à denegatione potuerit appellari. Ita uoluit Innoc. hinc, quem extollit Imol. in dicta l. diuus. Et dicit Bald. in c. si de inuest. inter do. & uasal. lis ori. quod publicatio testium omessa non reddit iudicium retro nullum: quia etiam sine ullis testibus sententia est alia, maximè absolvatoria. Et est de stylo Romana curia, differre publicationē testium uel ad tertiam sententiam, ad hoc, ut non generetur præjudicium in testibus producendis in causa appellacionis, secundum eum. Et ideo dicebam alias uni appellanti, cui acta erant decreta pro apostolus, ut in deferendis actis caueret, ne induceretur uerisimilis notitia in testationum, quā non fuerunt publicata in principali. Nam impeditur postea producere testes in appellatione. Et ideo instruxi, ut acciperet processum in facculo signillo iudicis cū literis attestantib. de secretis attestationibus fideli cautela transmissem. Et ita practica colligitur ex text. in c. cum olim. loj. de off. dele. Et ita docet Abb. post Host. in c. constitutis. loj. in ij. no. de testib. & ibi est text. not. secundum omnes, quod si pars habuit penes se attestationes, presumitur eas percutiata. Facit l. non est ferendus. ff. de transac. Intelli ge, quando non erant signillata, ut est dictum: & facit l. ff. scilicet ff. deposito & quod no. Bart. ibi. & Imo. & alij. in c. fin. quod me. cau. & dicit Domi. in d. c. fi. g. pen. in fin. de hære. in vj. illam gloss. esse bene notandam: quia licet omittatur publicatio testium parte non contradicente, ualeat processus. Sed dicidem in contradicente, per prædicta. Pro quibus est ratio noua & subtilis, secundum domi. meū de Aret. in c. causam. loj. in prīn. de testi. quia iudex procedendo ad actum incompatibilem publicationi, uidetur tacite interloqui, publicationem non esse fiendam, cap. ex parte. loj. ff. de appell. Dictum est in capitul. præcedenti. Sed actus sententia diffinitiva est incompatibilis publicationi. Patet ex not. in l. protulata. Ergo iudex ferendo diffinitiuam, quinimo ci-

a non praediticat ei^b sententia. ¶ Alia

^a Non praediticat ei sententia. Quia autem sententia, ut sententia in inter alios lata præiudicet, uide plementum, non per do. Soc. in cons. xvij. incip. prosequendo ordine. uer. & scilicet ex prædictis. cum uer. seq. in j. parte, char. xxxij. Et addere in cōsideratione. incip. vijs processu & sententiis uer. scilicet tertius et ultimus. ibi, quinimo. in ij. parte, char. xij. ubi plementum, an et quid sententia primi et secundi decreti præiudicat tertio sci- enti, uel citato.

^b Non praediticat ei sententia. Quia autem sententia, ut sententia in inter alios lata præiudicet, uide plementum, non per do. Soc. in cons. xvij. incip. prosequendo ordine. uer. & scilicet ex prædictis. cum uer. seq. in j. parte, char. xxxij. Et addere in cōsideratione. incip. vijs processu & sententiis uer. scilicet tertius et ultimus. ibi, quinimo. in ij. parte, char. xij. ubi plementum, an et quid sententia primi et secundi decreti præiudicat tertio sci- enti, uel citato.

S V M M A R I V M .

¹ ¶ Sententia lata omessa publicatione testium, non est ipso iure nulla: quia publicatio non est de substantia. n. 2. 3. & 4.

⁵ Reuocatur in appellatione extrajudiciali solū ea, que sunt gesta contra appellationem: in appellatione uero iudicali reuocantur omnia, cum sunt gesta per habentem iurisdictionem omnino suspensam.

⁶ Appellatum si non fuit a grauamine tangente negotium principale, potest reuocari in appellatione à diffinitiu.

⁷ Index ex officio debet repellere testes inhabiles.

⁸ Socius criminis testificans an faciat aliquam presumptionem.

c. cūm
L. & A.

tando partem ad audiendam sententiam, uidetur tacite pronunciare publicationem non esse fiendam. Et quia sua sententia transit in rem iud. c. cūm dilecti. in fin. de elect. in effectu uidetur declarasse, quod standum sit probationibus non publicatis: quia illa interlocutoria ualeat, & facit ius inter partes, ex quo error non est expressus in ea: tenendo, quod publicatio processus non sit ordo substantialis. Et dictum Innocen. hic, sequitur Rota, decis. de re iudic. in antiquis: & pulchre ponit Petr. de Anch. consilio xlviij. omisso publicationis, quia ista sententia non dicitur lata contra ordinem iuris, sed contra ius litigatoris. Alleg. Doct. in dicta l. protulam. Nec istud non publicare attestationes, est auferre defensionem parti: quia licet iudex repellat exceptions & iura, quia faciunt defensionem, non per hoc sententia est ipso iure nulla. Alleg. istum text. & c. præcedens: & negat, quod ista sit species defensionis: quia si esset propriæ defensio, non posset tolli per ius commune, per not. in cle. pastoralis. de re iud. Et tamen aliquando tollitur, dicto cap. fin. de hære. in vj. Et stylus curia, quæ hoc seruat, facit ius, c. quam gravis, de cri. fal. secundum eum. Pro quo ad istud de defensione uide omnino dicta in c. dilecti. de except. & inuenies, quomodo etiam defensio non dicitur semper de iure naturali. Et per ista uerba Petr. de Anch. tollitur motiuum Barto. quem ipse non alleg. in extra. ad repr. in uer. figura. in j. colum. dum dicit, quod etiam in causis summaris debet fieri publicatio attestationum: alias auferetur defensio parti, quod repugnat uir natu, secundum eum, quem sequitur Petr. de Anch. in cle. saepe. xix. colum. uer. sed an requiratur. de uer. fig. Potest etiam saluari dictum Barto, ex uerbis declarationis, de qua in fratre. Et cum istis concord. An. Sicut in dicto cap. cum olim. vij. colum. de off. del. allegando solū gloss. in c. fin. & Barto. Bald. & Sal. in dicta l. protulam. Addit etiam Bald. in c. causam. loj. ij. colum. de testi. ubi dicit, quod attestationes sint nota iudicis. In nullum. C. de testibus. quia iurauerunt eius secretum. Ideo potest ex ipsis attestationibus formare sententiam: nec propterea dicitur attestationes publicare: & sententia ualeat. Dicitur autem facta publicatio, quando partes possunt eas publicè legere, & super eis disputare: arg. l. de his. ff. de transac. secundum eum. Dixit etiam Bald. in authen. sed & si quis in aliquo. in fi. C. de testi. quod in his, quæ post sententiam possunt probari, possunt etiam recipi testes: quia hoc totum est de ordine & de appendicis litis primō contest. Facit, quod dicit Imo. in c. cum loannes. in vj. colum. de fin. de instrum. relatus supra. c. prox. ij. colum. Et cum istis concordat Imo. in d. cle. saepe. xxx. colum. ¶ Super quibus non tres declarationes. Prima t̄ declaratio. Omisso publicationis testium licet non reddat sententiam nullam, tamen ab ipsa omissione potest appellari, si publicatio fuit petita: grauatur enim pars perdens ex hoc iuriam impugnandi dicta testium. Ita sentit gloss. in d. c. fi. de hære. in vj. Hoc modo loquuntur iura, quæ dicunt, publicationem esse fiendam, c. qualiter. loj. g. debet. de acc. dicto c. fin. gloss. in l. ij. in uer. actorum. C. util. pen. & in c. quoniam frequenter. in prīn. in uer. in timet. ut lite non contest. Et ita claret. Abb. hinc, dicendo post Inno. quod debet peti publicatio, & à denegatione appellari. Et ita intellige uerba Bald. & Ange. in l. gesta. ff. de re iud. Et dicit hic Imo. quod licet in practica uiderit alias dubitari, an publicatio petita sit de substantia & uideretur, quod sic, propter gloss. in simili in c. uxor Felicis. xvij. quāt. iij. & in dicto c. fin. de hære. in vj. nibilo minus fuit obtentum, quod licet iudex male faciat denegando publicationem petitam, tamē tener processus, & opus est appellatione. Quod not. quia Rota aliter sentit in loco præallegato, dicit, quod ubi à parte fuit petita publicatio, & non concessa, uita-

a

Eidem]

Addit

Spec.

in tit.

de testi.

g.

nunc tra

temus.

Inno.

in c.

Alberti

uer.

alios

autem

quem

sequitur

Bart.

in j.

col.

mag.

in c.

significat.

colum.

de testi.

An

in glo.

sua in ue-

autem

in alia

instantia

possit

alius

sic

publicam,

de

iudex

publicare

dicta

testium

alibi

tesib.

non

publicata

est

quaestio

longa

&

difficilis:

de qua dixi post Archi. in c. causam. loj. in ij.

fallentia

regula

de testi.

post Alex.

in d. l. ij.

pen.

char.

uer.

sexta

conclusio.

Et est communis op. quod sicut

poscit.

Ideo tollitur motiuum Sal. & Flo. in dicta l. pro-

lata.

qui in

proposito

nostro

sequuntur

glo.

ibj.

mot.

quia ex attestationibus non publicatis non posset fieri probatio in alia instantia: nam imo fieri potest, per prædicta.

Et ad unum ultimum aduerte, dum in principio huius articuli Abb. hinc reprehendit istam gloss. in uer. Astenfis. & dicit, quod male dicit, dicendo, quod li-

cetista

esse iusta

cauila

appellantia

, uidelicit quia attesta-

tiones

non

fuerunt

publicata

, tamen

Papa

hoc non

omnia, cùm sint gesta per habentem iurisdictionem omnino suspensum. Abb. egregiè h̄c. Adde Phil. in c. bona. xv. col. uer. decimotertio dubitatur. j. tit. prox. ubi ista opportunè dicitur: & aliquid Rota, ut l. p. iij. in add. nouis. ¶ Dum paulò post subdit Abb. q̄ si à grauam ne tangent negotium principale non fuit appellatum, potest reuocari in appellatione à diffinitiu, per text. aureum in c. fin. de app. in vj. adde Phil. solenniter in c. cùm cessante. xix. col. j. tit. prox. ubi latè ostendit hoc esse magnæ & multiplicis importantiæ. Dixi aliquid in cap. significauerunt. iij. col. de excep. & aliquid per Imo. in capit. praece. ad fin. Et ḡtus Abb. dum diligenter probat, quod etiam si prima causa fuit oppositum cōtra testes, potest discuti exceptio in causa appellatio- nis, tanquam sit exceptio tangens per obliquum ne- gotium principale. De quo ultimo, scilicet, q̄ tangat ne- gotium principale, dixi post alios in c. ex parte Adæ. de testi. & in c. j. col. de excep. post Doc. ibi. ¶ Colligi pos- sunt quatuor notanda ex uarijs solutionibus datis ad 7 contrarium formatum in glossa. Primo, quod t̄ iudex ex officio debet repellere testes in dignos, ut h̄c per Ab. post glossa. in c. quarendum. iij. q. vii. que tamen loquitur in accusatore, de quo latius dixi in c. nulli. de accu- post Doc. ibi. Sed de teste addde glossa. & Bald. in leg. j. s. fi- bita b. post Abb. de iudi. ¶ Not. quar. b. in c. exhibita] tò, quod ubi agitur ad poenitentiam, Et ibi vide Paul. non requiruntur probationes ita di- & addde Ioan. An- lucida, nec sole: nitasc. qualiter. lo. j. in c. iij. de uerb. s. debet, de accus. de quo latius per I- mol. in cle. ne in agro. xxxij. colum. de fin. de testi. cog- sta. mona. & Abb. in repe. cap. si quis contra. xxxij. colum. de fo. compe. & in cap. cùm conti- gat. xv. colum. eod. tit. Et circa predicta uide omnino Old. consilio cclxvij. licet quantum ad claustrales, etc. ubi dicit, quod in generali inquisitione, quæ mandatur fieri in capite & in membris, admittuntur conspirato- res. Et dicit esse casum h̄c in fin. Sed prælato, contra quem conspirauerunt, non nocebunt. Alleg. Innoc. & Hosti. h̄c. Et ibi etiam ponit, quod quantum ad abba- tem, non differt in quantum, quæ fit generaliter in capite & in membris, ab illa, quæ fit specialiter contra al- quem. Alleg. text. h̄c. & in capitu. cùm olim. de accus. ¶ Demum in quantum circa præmissa sentit h̄c glossa. & sequuntur Doct. quod t̄ socius criminis, qui non de- beret admitti ad testificandum, admittit, tamen facit aliqualem præsumptionem: addde idem esse in quol- bet alio criminoso. Barto. in l. maritus. s. de quast. In- nocen. in capitu. cùm dilecti. circa med. de accus. Ang. in l. fin. C. de testa. Peir. de Ancha. in capit. mediatores. q̄ ubi tex. repellit testem odio ipsius testis, nō sit in po- testate partis ipsum expresti, uel facit approbare, arg. l. quos prohibet. ff. de postul. Tamen dic. ut latius in di- citis locis. ¶ Secundò nota, quod nedum repelluntur inimici à testimonio, sed etiam illi, qui sine apparenti odio mentis habent, uel habere præsumunt causas inimicitia. Inn. h̄c, quem etiam sequitur Aret. in capit. testimonium. vj. colum. uer. tu au- tem per hoc de test. Aliter etiam limitat Are. in capit. iij. colum. uer. tu autem in ista materia. de testi. Aliter Alber. Maleta in tracta. testium, fol. 27. uer. sed dubitatur, & habetur apostilla plena & not. in dicta l. maritus. ubi uide. ¶ Vbi religiosus potest suo nomine agere, ibi potest procuratorem constituere: doctrina Innocen. h̄c ordinaria, & sequuntur omnes. Et colligit h̄c casum, in quo religiosus potest interesse in iudicio, suo & alieno nomine. Et si diceretur in actionib. popularibus, qui potest proprio nomine agere, non potest constitui procurator, l. licet in popularibus. ff. de procurat. responderet Bald. h̄c, quod non sumus in a-

c. cum I.
& A.

tronus. C. de ope. lib. & Ana. post But. in c. fraternitatis. x. col. de hare. Vide bonam glo. in c. præterea. l. j. dist. quod qui iurauit miseri scribere librum, uel aliud honestum opus facere, tenetur post ingressum monasterij illud perficere, dum tamen à diuinis non terra hatur. Et sequitur Archi. ibi post Bart. Bri. in q. potestas quidam, & Spec. de sta. mo. s. uer. xxvij. & pulchri Ludo. in l. stipulationes nō dividuntur. xlj. col. de uerb. oblig. Et dicit Domi. in d. c. præterea. quod si iurans aliquid facere non fuerit liberatus à creditore, tenetur expedire in religione, nisi effet actus incompensibilis religione, ut ex- ercere prætraham: quia tunc licet sit cō filium, ut prius adimpleat, tamē si in- greditur monasterium, liberatur, licet peccet, si fecit in fraudē. Et colligit ex illa glo. monasterium non teneri ad debita prius per nouitum contracta, nisi tempore ingressus, uel postea per- uenerit ad monasterium de bonis in- gredientis. Et ex eo, quod ibi dicitur posse satisfieri de lucro honesti artifi- ci, colligunt limitationem ad c. statu- tum. cum l. xvij. quast. j. ubi dicitur, quod quicquid acquirit monachus, &c. quia fallit, quando tanquam ad aliqua debita con- tra ingressum contracta. Et addde glo. xj. quast. j. de per- sona. quod si monachus deliquerit in seculo, actio diri- gitur contra ipsum, non contra ecclesiam. Secus dicit ibi Arch. in actione ciuili. Et idem Spec. in ti. de reo. uer. sed am monachus. Et dicit Innoc. in c. cùm olim. lo. j. in glo. & male. de priu. quod pro crimine monachus ecclie non conuenit: & tali casu potest ipsi procurato- rem constituere. Alleg. Innoc. in d. c. cùm dilecta. Potest tamen Abbas ei assister: Spec. in d. uer. sic. sed am mo- nachus. Et si agatur ciuiliter de commissis ante ingre- sum, satisfiet de bonis datis monasterio. Si autem cri- minaliter, putat contraria, cum in ipso ingressu crimi- na sint extincta, in authen. de mona. in prin. ne dū quo ad Deum, sed etiam quo ad ecclesiam, secundum Ioan. And. ibi. Et istis addde Bal. in c. caufam. lo. j. ad fi. de iudi. quod Abbas potest ratificare iudicium agitatum cum monacho. Nec obstat l. s. q. necessitatem. C. de bo. que li. ubi pater non ratificat gesta per filium, cum sint ipso iure nulla: quia ibi filius non gerebat nomine patris: sed monachus agit, tanquam procurator abbatis, uel monasterij. ¶ Casus, in t̄ quibus religiosus potest pro- curator constitui, plene ponit Innoc. h̄c, quem omnes referunt. Adde Archi. in c. nullus. lo. j. q. vii. ubi sequitur Innoc. h̄c, uolens, quod ubi est utilitas monasterij, potest procurator esse de mandato episcopi, sed non sine mandato episcopi, uel abbatis. Et sequitur ibi Do- mi. & uide eundem in c. quamus. in pen. col. de procu. in vj. quod nouitius potest esse procurator. Et illud no. quod etiam pro amico monasterij etiam subfistente uita litate occulta monasterij, potest constitui monachus procurator. Innoc. & omnes h̄c: & sequitur Ro. de proc. iij. in anti. & Ludo. in sing. cclxxxij. Monachus non po- test. & But. in c. peruenit. in j. no. q. fi. fint leg. & ibi Mod. & But. in c. cùm M. in xvij. col. ibi, item supplet. de confi. & in c. ex rescripto. in ij. colum. de iurefir. & Imol in cle. & si principalis. in xij. colum. de rescrip. & But. in c. j. in ult. col. de syndico. referens quasi totum: Innoc. h̄c, & ibi aliquid Imol. ¶ Obst. dictum Ioan. And. in regula. at- gumentum, ubi t̄ tandem firmat, monachum aptum lucrari multa aduocando, non posse aduocare etiam data paupertate monasterij: quia utilitas lucri est se- quenda.

Felimi ij. pars.

cundaria. Intelligit c.ij. de postul. de utilitate principali. & sequitur But. in d.c.ij. in fi. de postul. & ibi lmo. in fi. col. postlo. An. in fi. p o test dici illud esse in tali monacho: quia si attenderetur lucrum eius, nunquam procederet regula d.c.ij. & diceretur semper agi de utilitate monasterii: nō sic in procuratore, cuius lucrum est debilius. Vel dic, secundum Ab. in d.c.ij. dictum lo. And. esse honestū & securius: tamen credit, quod pro amico monasterii possit religiosus esse adiutorius superiore hoc imperante, propter dictum Innoc. hīc. Et scias, q. Abb. potest esse procurator alterius sine ullius licentia, c.ij. op. i. de censi. & ibi Abb. in fi. no. post lmo. dices, esse bonam glo. xvij q.ij. de praesentiū. Et video glo. i. in cle. religiosus. de procu. dicit illum tex. non procedere in prælato, in quo obtinuit Card. in facto, quod superiores fratru predicatorum & Minorum dicantur prelati: & ideo eorum mādata infingi nequeant, tanquam carentia superiorum licentia, ut ibi per eum q.ij. & expressius in cle. j. x. q. de elec. propter glo. ibi in uer. prælatum. Et est glo. in uer. non habentur. in cle. dudum. s. statutus. de sepul. ubi Card. idem repetit. Pro quo facit c. quorundam in uer. solius prælatura, de elec. in vj. & est glo. expressa in c. nullus. in gl. j. de elec. in vj. Pro qua dicit ibi Dom. quod tales dicuntur habere dignitatem, & possunt eis delegari cause, iuxta c. statutum, in principe rescript. in vj. quod est uide no. si est uerum. Et addit. Petr. de Anch. consil. mihi i. Quidam prælatus. quod de licentia prelati non potest monachus exercere procuratione pro alio monasterio: quia præberet hoc materia vagādi, contra c.ij. de postul. & d.cle. religiosus. Quod reputo nouum. Et limitarem, nisi daret licentia, ut esset procurator pro episcopo, per id, quod dicit Abb. post loan. And. in d.c.ij. not. quem uide. & facit glo. in c. cūm pastoralis. i. q. vj. de qua j. dicetur. Et de materia prædicta tangit etiam aliquid Areti. in c. cau. fam. lo. j. in fi. col. de iudic. & Abb. in c. j. in priu. de postul. præta. & Abb. post lmo. in c. solita. j. not. de censi. Est etiam clericus seculari prohibitus officium procuratoris, c.ij. ne cle. uel mona. Intellige generaliter: nam unum negotium clerici, uel laici, procurare, uel administrare, non prohibentur. Innoc. in c. j. in fi. de obl. ad ratio. & sequitur Fede. consil. cclxx. incip. quod clerus. dicens, quod in curia ecclesiastica clerus potest esse procurator laici. Alleg. c. per uer. Laici] Addit. nerabiles. in primis uerbis, qui fi. fint Feli. c.ij. de iudic. leg. ubi etiā hoc dicitu. Inno. sequitur But. Abb. & Mod. & Arch. in c. per. in Apofit.

brianus. super uerb. tutorum. in fi. xxj. quā. iij. dum dicit, pronunciata fuisse in curia per do. Sabinensem, & curiam ita tenere, quod clericus potest esse procurator laici, ut intelligatur, scilicet in una causa tantum, ppter dictum Inno. de quo s. Quod etiam extollit Lud. in fin. cclxxxij. Tu scis, quod heri. ubi ita limitat. l. pl. cet. cum fi. C. de episc. & cle. Et addit. Innoc. in c. sed nec. ne cle. uel mo. ubi idem uult, exponit, scilicet generaliter. Facit c. cūm essent. de simo. ibi, si quoddam negotium eiusdem. Quem tex. pro Inno. no. ibi Ab. Ana. & Maria. Idem do. Ab. de procu. in nostra. j. col. dicens hoc esse no. per autoritatem Inno. Considera duo. Primo, quod contra Inno. uidetur text. in c. fi. de postul. dum loquitur indistincte. Et ideo collectarius reprobat Inno. in c. j. eod. tit. & in c. dilecto. de arbit. Et dicit do. Abb. in d.c.ij. in ult. col. hoc esse uerius. Tamen dictum Inno. aequius. Ex quo uerba nota, quod prædicta procedunt etiam in clericis patrocinante in una causa laica tantum. Secundò considera, quod aliqui intelligunt, quod expedita una causa tantum, sit factum dicto Inno. & aliam non possit assumere: arg. b. boues. s. hoc sermone. ff. de uerb. signi. Quod nō pu-

to uerum, nec de mente Innoc. & predictorum: quia loquantur de generali procuratione prohibita, quae restringitur admittendo unicam: & intelligitur de unica successione: & satis dicitur habere unicam, licet sape beat unicam. Bene facit Rota de offic. d. ix. in no. quod licet regula curia dicat, quod collector unicum tantum subcollectorem faciat, non tollit, quia post illum possit alium substituere, & post secundum tertium, & successione: sed uolunt prohibere, ne duos simul substituantur. Quod no. ad multa. Quando autem ex unico actu asumatur quis nomen, vide doctrinam Bart. in l. legatis, s. fi. ex officio, de leg. iij. per gl. in l. j. s. licet. in uer. ad omnes. ff. de tribu. per Alex. post Paul. de Castr. in l. Imperator. ij. col. ff. ad Treb. cum concord. de quibus per Ana. c. in primis col. de cle. percul. Et addit. quod mulier religiosa non potest esse procuratrix, sicut nec laica, iuxta l. femin. ff. de reg. iu. nisi de licetia Papæ, prout fuit in c. cūm dilecta. de confir. uti. uel inu. secundum Card. in d. cle. religiosus. in s. oppos. ¶ Dum Innoc. limitat, non dicitur. xij. quā. i. de c. mult. in uer. literas non accipiat, scilicet pro utilitate propria: secus, si monasterii: caue: quia Archi. ibi refert Inno. hīc. Postea dicit argumentum contra. xvij. quā. i. qui uerē. & c. monach. lo. j. Et ita residet dubitans, ut puto, de dicto Inno. hīc: quia illa iura uolunt, quod etiam pro utilitate monasterii nō debet monachus attendere aliquid extrinsecum à contemplatione, nisi abbatte imperat, & hoc forte uerius, per d.c. non dicitur. Nec cessat utilitas monasterii, si literas sibi presentatas exhibet superiori aperiendas. Si tamen gereret officium concernens curam temporarium, forte procederet dictum Inno. ¶ Vtīm dū Abb. all. glo. in l. certi. quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. Et ita dicitur se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. esse no. ¶ Secundō: quia oportet, quod obligatio descendat à procuratore in dominum. Debet enim primō fundari in persona procuratoris: sed infamia nō fundatur in persona procuratoris: ergo non potest per eius medium transire in dominum. Et dicit ibi Angel. non esse meliorē text, in iure pro dicta cautela: tamē non evitatur infamia facti, se cūdum eum post glo. ibi per l. j. ff. de obsequi. ¶ Limita hæc, dum modō agat ciuiliter: secus, si ci- maliter etiam actione iniuriarum: quia ibi non con- stituitur procurator, nisi constituens sit persona illus- tris. Abb. hīc pulchre. Pro quo uide Bald. in l. nihil. post med. C. de procur. ubi formaliter eodem modo li- mitat d. g. si quis, quia in criminali condemnatur domi- nus, uerbis in eum directis. Alleg. d. c. fin. & idem te- nuit in d. g. si quis. Ratio huius limitationis est, quia t̄ in actione iniuriarum criminale po-

b. Peccata est ar- bitraria] Ad- de tu, et dic, quod illa glo. est fin- gularis: q. uult, quod peccata arbitri- aria extendat- usque ad mor- tem: si extenditur usque ad morti- tate. ¶ Condemnari dubitans in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam. ¶ Peccata in actione iniuriarum est arbitraria. ¶ Condemnari dubitans in actione famosa soluat ante quā condam- natione: quia non poterit condemnari, num. 5. 6. 7. & 8. ¶ Actio iniuriarum datu. pro modico. ¶ Princeps non tollit infamian, licet possit tollere eius effectum: quia effectus infamie est de iure positivo. ¶ Collegium cardinalium an possit restituere fama. ¶ Episcopus non potest restituere fama: tamen dispensando cum cle- rico

rico infamie uenit in consequentiam abolitionis infamie. ¶ Restituere aliquem fama nullus inferior à principe potest. Fallit num. 14. ¶ Fallit in eo, qui non recognoscit superiorem. ¶ Assimilatio iniurie qualiter fiat. num. 17. ¶ Libellus in actione iniuriarum an debet continere, quod animo iniuriandi quis iniuriam intulerit.

C A P I T U L U M X X I I I.

Vm te. ¶ Damnatus t̄ actione iniuriarum infamis est, & restituī potest per Papam. Hoc dicit. Vbi agitur ciuiliter, damnatus de crimine infamante efficitur infamis: gl. j. hīc, & in c. mult. & in uer. siue se- culari. i. quā. i. & Abb. hīc reprobat glo. in uer. anno suo. in c. at si clerici. de iudic. & ibi tenet idem in xiiij. colum. licet illam glo. sequatur Lud. consil. cxvj. Spectabilis domine, & Rota de iniur. in antiqu. Sed cū ista concordat Domi. in d.c. multi. in iij. colum. & Bal. in l. tutor. C. de interdicto matr. & Ana. in c. qualiter. lo. iij. ad corrigendos, in iij. col. de accus. post Inno. ibi dicentem, quod infamia aliquando irrogatur ex ciuilibus actionibus. Considerat tamen Ana, quod si quis reperitur cōdemnatus ad restitutionem rei furto subtrahē, potest dici, quod non sit infamis: quia potest in- telligi, quod fuit actum conditione furtiva, qua non

a. Infamia] Ad- de glo. in l. certi. 2 op. glo. in d.l. cessat. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consilium mirabile, secundum Bartol. & Bald. in s. si quis allegato in gloss. amplian- tes, etiam si principio dominus sit li- tem contestatus, dum modō tempore condemnationis interuenierit procurator, ut etiam per gloss. ibi. ¶ Et ratio predictorum est, primō: quia dominus non est condemnatus uerē, sed si- cē. Vnde sica condamnatione non infamat: quod dicit ibi Bald. Et ita dicit se factio consulūs Venetijs: quod no. Est tamē grauata eius cōdīctio. ff. scilicet. dubitans t̄ con- demnati in actione famosa, litiget per procuratorem, & evitabit infamiam: glo. hīc: pulchre Abb. & est consil

tationem, & offeras debitum. Similiter dicit Ang. in l. infame. ff. de publ. iud. plerūq; instruxisse porestatos in syndicatu, ut non patientur se condemnari, sed prius soluanit, & evitabunt infamiam. Et sequitur ibi Imo. in princ. & idem Angel. in l. sc̄tus fustium. prope fin. de infamib. & Angel. in l. sc̄t. sc̄t. pet. Amplia ista etiam in actione famosa criminali, in qua ueniebat poena pecuniaria, secundum Bald. in d. l. si reus, quāquam ipse alter dixerit in addi. Spec. in tit. de confes. & in l. ea, quā in sc̄t. C. de condit. inde, ubi dolet se plerūq; assensisse afferoribus, ut sequantur Bartol. etiam in criminalibus. Et dicit, quōd iste soluens nec negat, nec confiteatur: ideo non utitur beneficio confessionis, nec poena. Quando autem soluens evitetur iudicium, etiam ubi nō agitur de infamia, uide Bartol. in l. interdum. s. f. ff. de uerb. oblig. Et quōd electio mali depositarij sit in culpa & facto deposito, cuius sit periculum, uide Bartol. in l. solutus. ff. de solut. Et si tu diceres, nōnne iste soluens uidetur confiteri, sicut de transigente dicitur in l. quoniam. ff. de his, qui no. inf. Ergo debet etiam condemnari, ut confessus. S. O. L. In casu prædicto iste soluens non confitetur ad finem ut condemnetur, sed ut absoluatur, ut dicit Angel. in d. l. iustus fustium. in sc̄t. ff. de inf. Et dicit Bal. in d. l. ea, quā, quōd iste soluēs, nec negat, nec confiteretur. Præterea dicit Bald. in d. l. quoniam, ad sc̄t. uer. de iure credo, quōd d. l. si reus paratus, loquitur in confessione, quae oritur ex solutione debiti, ex qua confessione non oritur obligatio, sed liberatio. Vnde meritò actus liberatorius nō infamat, sed l. quoniam. loquitur in confessione ad obligandum. Et si diceres: Mirum est, quōd uera confessio non infamat in causa criminali, sed solum sententia, ut per Bartol. in d. l. infamē, ad sc̄t. & Abb. in c. at si clerici, in princ. xiiij. col. de iudic. & tamen facta confessio oriens ex transactione in criminali inducit infamiam iuris. S. O. L. In casu l. quoniam. facta confessio aequipollit sententiæ: quia per dictum prætoris in l. codem tit. requiritur, quōd super criminis infamiae aliquis sit condemnatus, uel passus. Erin hoc secundo membro loquitur l. quoniam. quia non debet extendi ad alium casum, adeò quōd in criminali dicatur aliás, quōd facta confessio infamat, ut exprestè declarat Bald. ibi in xij. col. uer. nunc quāro de tertio. in sc̄t. illius quest. Et hinc est, quōd etiam si facta accusatus de furto restituit rem, non est infamis, licet uideatur facti furum: quia nō concurrunt in eo verba edicti, scilicet quōd sit condemnatus, uel passus, ut exprestè dicit glos. in d. l. quoniam. n. & ibi Bal. & Angel. l. sc̄t. secundum Angel. ibi, & Innoc. in c. per inquisitionem. de elect. talis restituuntur in causam facti, & per talenm restitutioem probetur eum commissus furum. l. locum. uer. si quis dolo. ff. de tab. exhiben. Cauet etiā: quia non est absolutè uerum, quōd confessus in criminali nō incurrit infamia, ut singulariter per Car. in d. c. at si clerici, ad sc̄t. & ibi sequitur latissimè And. Sic in xij. col. ¶ Limita prædicta quatuor modis. Primo, nisi statutū diceret, quōd nulla possit ferri sententia, nisi facto deposito de quantitate pena apud fiscū: quia tunc talis deponens non evitat infamiam. Ang. in d. l. si reus. Et ita est statutum Perusii, secundum eum. ¶ Limita secundum, dum modò iste soluat ante conclusionem in causa: secus, si pōst. Ita consuluit Benedic. de Barz. de Aret. per l. qui poenæ. ff. de manu. titulo gener. ubi dicitur, non tehere libertates datas ab eo, qui lege Corne. damnatus eset, uel cūm in futurum prospiceret ut damnaretur. Facit dictum Butr. de censi. cūm olim. xij. col. uer. quinto casu, quōd ad hoc, ut impugnans instrumentum possit ex eo se fundare, debet desistere ab impugnatione ante sententiam. l. Papinianus. s. meminisse. ff. de in offic. test. l. alia. C. de his, qui. ut ind. Cōsuluit tamen post Bartol. quōd deficiat ante conclusionem in causa, argumen. c. auditis. de procu. Et sic actus

cedendi debet præcedere conclusionem: & sic, quōd si sequatur, non prodest. Contrarium tenet exprestè Bar. in terminis in d. c. dudū. pro quo facit talis ratio: quia uolens cedere litig, uel evitare infamiam soluendo, non prius debet ad hoc deuenire, quām certus sit de sententia contraria: quia licet hac fiant, ut evitetur maius malum, tamen sunt onerosa, & talia, ad quā non deueniuntur, nisi ab homine iam desperante de vitoria. Hac autem certitudo male haberi potest ante conclusionem in causa: quia usque ad ipsam potest ex aliqua qualitate processus oritur via euadendi sententiam. Potest etiam ille, qui est innocentis, male probasse innocentiam: & ideo facta conclusio consuletur ei à perito, ut certetur. Vnde uidetur tutius, maximè in dubia, experiri ultimum euēnum iudicium disputationis, de quo euenui constabit facta conclusio. Non obstat dicta l. qui poenæ, quia non dicit, utrum esset conclusum, uel non, sed paria esse, quem condemnatum, uel certum de cōdemnatione futura, ut uidetur alienare in fraudem, iuxta l. post contractum. & quod ibi Bart. ff. de donat. Sed in proposito nihil refert, quōd reus certus sit de futura condemnatione: immo tunc istud remedium promptius currit ad dictum Butr. in c. cūm olim. Dic, quōd pertinacia impugnationis durans usque ad conclusionem, induxit, quālitum esse ius aduersarij, ut eius instrumentum nō prospicit impugnanti. Et ideo cūm ista conclusio excludat actus alteri præiudiciales, repelluntur iste ab hac sera & tarda desistentia, iuxta cab. eo. de elect. in v. Non sicut in proposito, ubi solutio post conclusionem non alterat ius aduersarij. Est uerum, quōd facta confessio aequipollit sententiæ: quia per dictum prætoris in l. codem tit. requiritur, quōd super criminis infamiae aliquis sit condemnatus, uel passus. Erin hoc secundo membro loquitur l. quoniam. quia non debet extendi ad alium casum, adeò quōd in criminali dicatur aliás, quōd facta confessio infamat, ut exprestè declarat Bald. in l. consentaneum. in v. col. ibi, unum scias. C. quomo. & quan. iu. & dicit esse text. sc̄t. in d. l. si reus, qui ante lit. contest. non est dominus litis: sc̄t. in ordinario, ut ibi per glos. in uer. preles. Quem etiam sequitur Bald. in l. in uicē. C. de compens. & in l. sancimus. in ix. quest. C. de iudic. dicens, quōd delegatus non habet officium in principali ante lit. cōtest. sed bene habet in emergenti, ut in expensis, que uenient ex contumacia: sed non posset decidere negotiū principale eo casu, quo posset ordinarius, sicut in casu d. l. si reus, ut absolucione ab obseruatione iudicij habēte uim diffinitiuæ, d. s. fin. Inst. de perp. & tempo. act. & sicut uolens soluere non cogitare contestari item in principio, ita nec post item cōtest. cogitur ad ulteriora procedere. Hoc uult non d. l. si reus, in sc̄t. secundum Angel. ibi, per quem text. Bart. ibi uidetur non tenere hanc limitationem, quæ tamen transiret propter auctoritatem glos. ibi, & Bald. ibi s. ¶ Limita quartò: quāndo solutio parata adeò plenè satisfacti actori, & eius non interest sententiam ferri: sc̄t. si sua in aliquo interest. Angel. in d. l. si reus, per l. utique. ff. de reuend. ubi etiā mortuo homine, de quo agitur, necessaria est sententia propter fructus, & partus, & stipulationem de evitacione. Dicit etiam ibi Angel. quōd si actor in præparandi hoc iudicio, uel conducentio aduocato expedit, ad hoc non tenetur iste reus paratus soluere, nisi prius fuerit monitus, ut solueret, iuxta l. quidam Iberus. ff. de ser. rustic. præd. Et est dictum Guis. de Cu. triatum in l. edita. C. de eden. de quo etiam per Angel. in d. l. quidam Iberus. Et credo dixisse post Bald. in c. de iudic. & post Abb. in c. i. de accus. ¶ Dum dicit glos. i. carlorem

a. **Vitio J. Add. 1** forem iracundia inconsultum carere Bald. in addi. ad a uitio, intelligit signat̄ Imol. h̄c, ubi Spec. in tit. de ac- actus retractari potest sine præiudicio cuf. in ij. char. & ibi Spec. in uer. ff. de diuortiū. aduersarij. Exemplum in l. diuortiū. Et dicit Archi. in d. c. j. quōd in infamia facti consitit in facto tantum, & impedit promouendum: sed promou- tum nō deficit, & facto aboletur, sicut facto oritur: & est priuato astimationis, quam qui negligit, crudelis di- citur, xij. q. j. nolo. Et uide Archi. ij. q. viij. testes, ubi elegā tissime describit, unde oritur hec infamia facti, quos producit effectus, & qualiter aboleatur. Et uide Doct. c. testimonium, de testi. ubi ponunt, quando repellat à testimonio: & ibi altâ dixi. Est etiam alia infamia ca- nonica, quā irrogatur ex quolibet mortali peccato, vj. q. j. omnis. lo. j. Ista tollitur per poenitentiam, vj. q. j. c. illi, qui. & no. glo. eadem causa. q. j. c. omnis. Similiter in infamia contracta ex sententia excommunicationis tol- litur per absolutionem, iiiij. q. j. c. glo. in d. c. omnis. & in d. c. illi, qui. ¶ Papa restituit famæ clericos & laicos ei subditos, alios non: Inno. & omnes h̄c, & Archi. & Do- min. in s. hinc colligitur, q. j. iij. & Tho. ii. q. j. lxvij. artic. ult. in fi. ¶ Fallit primum, ubi indiget isto infamato ad clericatum, quo ordinato sublata est infamia. Inno. & omnes h̄c, & Archi. & Dom. in d. s. hinc colligitur. & Archi. in s. q. si quis cum militibus. vj. q. j. & ibi Domi. in fi. inducentes c. per uenerabilem, ut h̄c per Abb. ¶ Fallit secundum, ubi restituit latum non recognoscetem su- periorē in temporalibus. Archi. post Lau. in d. s. si quis. super glo. Domi. in d. s. hinc colligitur. arg. d. c. per ue- nerabilem. & rationibus. Est uerum, quōd Ioannes an- tiquus uolebat indistincte, omnem latum restitui pos- se per Papam: quia si potest ciuilem iudicem depone- re, xv. q. v. alius. ergo eius sententiam & sequelam pos- test remouere. Et licet Archi. referat, & non soluat in d. s. hinc colligitur, ramen solui potest, quōd quādiu prin- ceps secularis est princeps, nō uult eō uti in nō sub- iectis: & hoc de potestate ordinaria. Patet ex d. c. per ue- nerabilem. & latius hoc probari posset, licet à nullo cō- sideretur. ¶ Collegium Cardinalium potest restituere famæ. Inno. Ioan. And. & communiter alij h̄c, & Bartol. & Angel. in l. j. s. c. **Fame] Add. 2** de qua. ff. de postul. aequiparando ip- sum senatus, per c. Cōstantinus. xcviij. distinet. Vnde dicit Imol. in l. si quāra mus. quasi in fi. ff. de testa. quōd tantum potest collegium Cardinalium, quan- tum senatus, per d. c. Cōstantinus. Al- leg. Inno. h̄c. Et idem in proposito te- net Archi. in c. ecclesiæ habet senatum. in princ. x. q. j. & Bald. super Innoc. in uer. collegium. q. j. & Ludo. Ro. consil. ccccxcvij. In ca- su, quo queritur in sc̄t. col. & Imo. post Bar. & Ang. in l. infamem. in v. col. ff. de publ. iud. dicens, hoc singulariter notandum. Ad quod pauci aduertunt, forte quia nō fuit practicatum, secundum eum. Non obstat glos. magi- stra. in c. de schismate. in v. dicens, dictum collegiū non posse attentare, nisi electionem Papæ, uacante sede, uel prouidere alicui emergenti respicienti statum ecclesiæ, ut rebellionis alicuius terra: quia procedit, secundū Imol. quia uellent illud tractare ex eo, quia successerūt in potestatem Papalem, & sicut uelut deuoluto secus, quādo ex propria potestate uellent aliquid tractare. Et idem ipse dicit in cle. ij. in v. col. uer. tertio quāro. de elect. di- cens, quōd illa clementina nō tollit cardinalibus exer- citium eorum, quæ sibi competunt uia suæ propriæ po- testatis. Et idem Card. ibi in s. irritum. in q. c. etiam ua- cantē sede, quāuis in hoc ultimo ipse aliter sentiat hic; Felini iij. pars.

dum respondet ad d.cle.ij. quod procedit vacante sede, Et pro dicta aequiparatione huius collegij & senatus, uide Arch.& Domi.in c.sacrosancta.super uerbo, Car: xxij.dist. ubi dicunt, quod sacerdile senatus Cardina- lium accepit nomen à cardine, & qd etiam Papa conu- merat se inter cardinales, sicut Imperator inter senato- res, ius senatorū ibi, eis ordinis, in quo nos ipsos nu- meramus. C. de digni.lib.xij. Contraria sententia pro- babilior est, qd cōtēs Cardinalium non restitut fama, ut efficaciter probat Abb. hic post loan.de Ligna,in d. cle.ij. Et dum Abb. tollit dictam aequiparationem sena- tus: addit Old. consil. Ixiiij. ubi dicit, quod quando Co- stantinus donauit Sylvestru, non erant Cardinales, qd de ipsis non fecit mentionem: quod uerbum tollit fun- damentum Inno.d.c. Constantinus. Nec alius probat d.c.ecclesia. Quia licet Arch. & Io. de Fantu, ibi, intelli- gant illa uerba, habemus senatum centum presbyte- rorum de collegio cardinalium, tamen alij intelligunt de presbyteris cuiuslibet ecclesiæ, etiā inferiorioris à Ro- mana, ut ipsi referunt. Et sequi uideretur lo. de Ana. in c. ad liberandam.vij.col. de Iudæ. Pro quo pondera, q Hieronymus in d.c. ecclesia. in princ. dicit, ecclesia ha- a bet senatum a c. presbyterorum, sine

Senatu] Ad quorum consilio nihil monachis age- detex. in c. ecclæ- re licet: & non est uerisimile, quod ar- Dcl. in c. funda- Et monachos ad consulendos car- dinales propter difficultatem, & quasi impossibilitatem, cūm Cardinales sint vj.

12 quod ius illius c. uidetur intelligi edem modo de alijs presbyteris: maximè, quia licet propriè dicatur sena- tus in curia Romana, secundum Domi. in c. senatus.ij. dist. tamē etiam presbyteri possunt dici senatores, xxij. dist. c.j. Dicitur enim senator à senio, quod est sensus, lxxxiij. dist. al. lxxxvij. dist. quid uero, ibi, ecclesia tuæ senioribus, clericis Heli. de simo. & c. qualiter, lo. ij. de ac- cul. ubi seniores ecclesiæ intelliguntur canonici. Præ- terea non omnes cardinales sunt presbyteri, ut per gl. in cle.ij. de xate & qua. Ergo si c. ecclesia. intelligetur de cardinalibus, nō appellasset presbyteros. Præterea uidentur cōfiliari Papæ, c. fundamēta.ij. decet, de elec. in vj. Dicitur in rubrica de constitutionibus, & de talibus non reperitur, quod restituant. Item dicitur, quod re- cognoscentes superiorē non restituit, ut hic per om- nes. Et ipsi recognoscunt Papam. Ergo, &c. Etsi haberet iura senatus, possent legem condere, sicut & senatus.ij. non ambigitor, ff. de legi. quod tamen est falsum. But. & Imol. de const. translato. in fi. licet Arch. non solitus allegari dicat contrarium post Lauren. in c. ut consti- tueretur. in fi. dist. Hodie tamen correcta est d.l. nō am- bigitur glo. ibi per l. fi. in uer. folius. C. de legibus, etiam uacante imperio. Imol. in d.c. translato. per c. licet ex su- scpto. de for. compe. Ad unum caue, dū Oldr. & An- asta. ibi s. dīcunt. tempore Sylvestri non fuisse Cardi- nales. Obst. enim dictum Arch. in c. ubi periculum. in prin. uer. super cardinales. de elect. in vj. ubi dicit, q Papa Marcellus constituit xv. cardinales, & tamen Syl- vester fuit post, ut patet ex Chronicis, nisi dicas, quod in actu illius donationis non erant cardinales, licet po- stea quādo Sylvester fecit synodus generalem, essent, ij. q. iiij. præsul. Et istam partem limita, nisi forte cardinales tanto tempore restituisser fama, scientie & pa- tientie Papa, cuius initia memoria non existat, quia hoc ui prælegit, c. super quibusdam. s. præterea, de uer. sig. Ita dicit And. Sicu. in d.cle.ij. irritum. in viij. col. quod mihi non placet, quia nulla præscriptio ualeat contra ista reseruata principi in signum supremæ potestatis. Innocide post præla, bona. lo. ij. dixi satis plenē de offi- leg. quo ad translationem. & dixi tit. prox. cūm nobis. Et istud est huiusmodi, sicut ex hoc. Dicit Ab. in c. ij. in

c. cūm te.

in c. non omnes. s. q. viij. Bal. in d.l. loquens de fictione principali & secundaria. Dixi de consti. cūm M. Et istis addit lo. An. in d. c. ex diligenti. super gl. pen. ubi dicit, quod infamia canonica, quam causat peccatum mortale, vi. quæst. j. omnis. tollitur p̄r poenitentiam. Ante poenitentiam autem tollitur p̄r superiore: poftea non est infamia, sed infamatio. Et dicit Bald. in dicto cap. at si clerici. in vij. colum. quod dideo episcopus non restituit fama, quia infamia est inflicta à maiori autho- ritate, scilicet legis, uel imperatoris. Et adde, quod quilibet sacerdos potest tollere infamiam, quatenus est sequela peccati, secundū Dominic. in dicto s. hinc colligitur. per cap. testimonium. de testi. ubi abfolu- tio à peccato mortali habilitat testē prius inabilem. Et adde, quod si episcopus de mandato Papæ simpli- citer dispensat, semper uideatur abolire infamia etiam in crimen ab episcopo non dispensabili. Hoc potest importare gloss. in dicto cap. hi. qui. Vbi autem potest remanere infamia post sublatam poenam iuris, habe- bit locum doctrina Bartol. in l. quid ergo. s. poena gra- uior. in penulti. colum. ff. de infa. dicens, quod quan- do fudex alterat poenam post sententiam ex permis- sione legis, nō uideatur dispensatum cū infamia, quam tollit solus princeps post latu sententiam. Et haec no- tis. ¶ Circa t̄ alias potestates inferiorū cōmuniter dicitur nulli cōpetere hoc ius restituendi. ¶ Fallit t̄ primō in infamia interrogata à statuto aliquius populi. Abb. hic post Bart. i. item Bartol. in l. in acta. s. de amplianda. ff. de re iudic. & Imol. in dicta l. infamē. & Bartol. in l. s. C. de senten. pass. & Alexan. consil. mihi ccv. Reperitus, ut dicam. ¶ Fallit secundō in casu Bald. in cap. cūm P. in ult. colum. de fide instrumentor. ubi dicit, con- fuetudine, uel lege municipalī infamiam aboliri non posse, prater quam ad honores municipiales, uel nisi ci- vitas habeat ex priuilegio iura imperij. Allegat gl. quā dicit ordinariā, in s. nulla. in uer. iurisdictione. in fi. in authen. de defen. ci. Pulchrē no. idem Bal. in l. genera- lis. C. de senten. pass. dicens, q. cäcciatio banni facta per populum, non restituit fama: tamē restituit honores illius municipij: quia, quo ad illos, debet haberi pro re- stituto. Nec obst. quod infamis excluditur ab illis: qd illud est de iure positivo, cui per statutum derogari po- test. I. u. gradatim. ff. de mune. & hono. fm. eum: & per cūdem in l. cūm mulier. pen. col. sol. mat. Facit l. cancel lauerat. & quod ibi Bar. & doc. ff. de his, que in test. del. Ad quod uide omnino Bal. in c. j. s. iniuria. in princ. de pa. iu. fit. ubi dicit, q. populus non potest restituere fa- ma p̄r iuris indulgentia: sed ex eo, q. sit condemnatus iniuste, bene potest restituere in integrū. d.l. s. de qua. Et hoc uerum, qn magistratus illius populi habet au- thoritatem a populo ex cōsuetudine, uel priuilegio: se- cūs, si à principe illum magistratum confirmante: quia tunc populus non potest restituere in integrū, cū ab ipso populo nō uideatur emanare condemnatio, sed ab ipso principe, per interpositam personam magi- stratus municipalis. Vnde factum à maiori potestate

15 s. nō potest insinuari à minore. ¶ Fallit tertio, ubi datur potestas, quae non recognoscit superiore. But. Abb. & Imo. hic: pro quorū intelligentia uide omnino, que sati plenē posui in c. cūm nō liceat, in ult. char. de pre- scrip. Et ibi dicitur addit Nico. My. in repertorio fol. 139. in medio: & omnino Alex. in rep. l. centurio. in viij. col. ff. de uulg. & pup. & Imo. in l. continuus. s. cūm quis. in fi. ff. de uerb. oblig. ubi tenet idem, quo d. in l. infamem, quem retulit in d. c. cūm non liceat. Et adde tex. in c. do- mino guerā. in tit. hic finitur lex, in uer. uel à rege rest. Per quem disputando dixit quidam Franciscus de Pis- sis, quod rex potest infamem restituere: sed potest intel- ligi de non recognoscere superiore. Et etiam scias ad dicta, ubi suprà, quod occupantes terras ecclesia sunt excommunicati ipso facto ex processu annuali curiae,

Bartol.in l. iniuriarum, ab eo allegata. Adde Bald.in l. ff.C.de senten. quæ sine cer. quan. & ibi etiam per Salic.

Addetiam Rotam in nouis, de iniur. j. quod iudex consideratis primò omnibus qualitatibus, quæ possunt augere, uel minuere estimationem iniuria, taxabit suo a judiciali arbitrio² certam quantitatem, non ut in illa condemnem, sed ut intra illam, seu in illa, & nō ultrā, pars per suum iuramentum huiusmodi taxationem declarat. Ita intelligitur, qd habetur in l. si unus. s. ferius meus. ff. de iniur. Post huiusmodi taxationem pars in ipsa quantitate, seu summa taxata condemnabitur, seu infra eam. Et ita intelligitur l. iniuriarum estimationem, ff. de iniur. & glo. de offic. ordin. c. canonici. in vi. ubi Dom. hoc refert in s. j. in fi. Sed est alia decisio Rota plenior de iniur. ult. in no. declarans etiam materiam l. sanctius. C. de iudic. Aliquid etiam Rota de iniur. ibi, quod si nulla¹⁷ fuerit facta probatio, & quid ad iudicem perireat.

Et si simPLICITER præstaretur iuramentum, non referendo se ad damnum, uel ad lucrum, non uitareatur auctus. Ita Salic. in l. atroce. in ult. colum. C. de iniur. Et attenditur tempus illata iniuria, non ho diernum. secundum eum per d. l. iniuriarum. Et si iniurians non est soluendo, potest in executione implorari officium iudicis, ut eum castiget in corpus, ut latius per eum. Dicit etiam Hostien. in c. grauis. de rest. sp. quod super actione iniuriarum uix possunt obtineri litera in curia Romana: de quo uide ibi dom. Abb. in l. col. quia si laici possunt agere, fortius clerici, cum in eis laudatur Christus, cuius legatione funguntur, j. quæst. vij. in c. accusatio. in fi. Tamen standum est stylo curia, secundū eum. Pro quo uide Ro. de rescr. xiiij. in antiquis, quod uice cancellarius non da literas cōtra uerbaliter tantum iniuriantes, propter not. hic in glo. & in c. dudū. super uer. calore. de conuer. coniug. Secus, si realiter. Et ideo dicit Rota de iniur. j. in antiquis, quod auditores sacri palati communiter non cognoscunt de iniurijs, quæ dicuntur esse illata alicui, nisi expressè stat mentio in commissione Papæ, quæ tamen hodie uix interpretari potest: imò non sufficeret narrare in supplicatione de iniurijs, nisi uice cancellarius poneret de manu sua in signatura de iniurijs: & hoc propter infamiam, quæ incurritur, si agatur criminaliter: secus, si cū uiliter. Quod ultimum non est ex abrupto affirmandum, per ea, quæ in princ. huius c. dicta sunt. Quan-

¹⁸ do t autem libellatur in hac materia, non est de necessitate, quod addatur uerbum. Animo iniuriandi. Ang. in l. si non conuicij. C. de iniur. Quod intellige in uerbis, quæ de sui natura erant iniuriosa: alias non, secundum Angel. Aret. in tract. malef. fol. 90. Pro quo uide Salic. in d. l. si non conuicij. in j. oppo. Facit, quod not. Bart. & Bald. in l. nec exemplum. C. de fall. quod accusans de falso non tenetur dicere dolo commissum esse. Et idem in furto, homicidio, & similibus, secundū Ans. gel. in l. uacantia. C. de bon. uac. & Bald. in l. j. C. de confess. & in l. pignus. in viij. col. C. de pig. a. & in l. colum. C. de dolo. Et omne uerbum iniurisum præsumitur animo iniuriandi dictum, secundum Bald. in d. l. si non conuicij. Dicitur autem uerbum iniurisum, quando siue in genere, siue in specie, improoperatur delictu ab aliquo commissum. Bald. & alijs. in l. j. in princ. ff. de lib. & posthu. Bart. in l. turpia. de leg. & in l. his uerbis. s. j. de hære. insti. Et dicit Bartol. consil. cvij. In quæst. uer-

tate inter dominam N. & S. quod si aliquod uerbum prolatum in aliquem potest sonare iniuriam, & non, uerba illius inquisitionis sunt capienda in partem mītiorem: argumen. l. si de interpretatione. ff. de poe. Et ibi dicit, quod uerba iniuriosa dicuntur ea, quæ proferuntur in alium contra bonos mores ciuitatis, per item apud. s. conuicium. ff. de iniur. Et ponit, quando plura uerba iniuriosa simul prolati, dicuntur unica iniuria, an plures. Ad quod uide, quæ ipse ponit in l. si gemina arbor. ff. arb. furtim cas. & in l. nunquam plura. ff. de pri. deli. ubi etiam scipsum remittit ad alia loca, in quibus posuit similia. Et dicit Bald. in c. ueniens. perl. lum tex. in fi. de ureñam. quod ex uerbis iniuriabilibus contrahitur iniuricita grauis. ¶ Vltimò dū ponit Ab. de iniuriante, qui uerū dicit, & extensē refert loan. An. in addi. Spec. ad quem sufficiebat remittere ab fp. tal transplantatione: adde Ludo. Ro. consil. xcv. ubi omnia dicta loan. And. sibi usurpat in hoc passu, sed al. leg. Oldr. consil. lisi. consuevit dubitari. Etest uerum, quod loan. Andr. multa ab eo habuit, licet eum in propolito taceat. De quo etiam meminit Pet. de Anch. consil. mihi. cccxxij. Super primo dubio subtiliter, ubi etiam inuenies de illo, qui in iudicio obiecta falsa crima: quia punitur grauius, quam si extra iudicium. Et de eo, qui obiecta testi, & non probat, dixi in c. dilecti. ad fi. de except. Et in proposito uidetur regula, quod ueritas conuicij non eximit ab actione iniuriarum, l. iij. C. si rec. prouin. ibi, etiam si uerè sint uoces, &c. quam cum alijs allegant prædicti. ¶ Fallit primò, ubi dicitur uerum ex causa, putā correctionis. ¶ Fallit secundò, si dicitur, ut à proximis auferatur documentū corporale, putā. Tu es leprosus. ¶ Fallit tertio, ut auferatur documentum spirituale, ne forte ordinetur. ¶ Fallit quartò, ubi dicitur uerum in iudicio. Ratio istorum casuum est, quia hac ratio datur contra illum, qui animum iniuriandi habuit, l. si non conuicij. C. de iniur. Secus, si non causa iniuriandi: quod cognoscitur ex coniecturis prædictis: & aliquid per Abb. in c. fi. ad fi. de iniur. Cætera ad materiam iniuriarum inuenies in titulis de iniurijs, & late Hostien. eod. tit.

S V M M A R I V M .

- 1 Excommunicatus an posbit facere testamentum.
- 2 Vilitas publica si uident, quod ualeat gesta iure priuato per occulū inhabilem, an ualeant?
- 3 Excommunicatus occulū si aliquid agat ratione officij publici, tenet regulariter.
- 4 Limita duobus modis, ut num. 7. 8.
- 5 Testes producunt ad probandum excommunicationem contra iudicem, si non dixerant publicam, possunt produci in appellatione, ut dicunt publicam. num. 5.
- 6 Excommunicatus per literas executoriales emanantes à Rota, an habetur excommunicatus ante declarationem.

C A P I T U L U M . X X I I I I .

Dprobandum. ¶ Reuocatur sententia propter defectum iurisdictionis, ut quia unus ex iudicibus publice excommunicatus erat, uel propter ordinem non seruatum, & de principaliiterum cognoscitur. H. D. Et per istum textum, iuncto c. eodem tit. in vij. dicit Bartol. post Petr. in l. si procuratorem. in viij. col. uer. responder. ff. de procur. quod defectus iudicis magis reddit processum nullū, quam defectus partis: quia excommunicatione in iudice reddit processum nullumb, ut hīc: secus in excommunicatione, quæ est in parte, d. c. j. Et uide Rotam de senten. excō. vij. in antiquis, quod executor excommunicatus potest prouidere de bene. b. Nullum] Ad ficio. Contrarium sentit Abb. post lo. de Panor. hic in And

c. ad probandum.

And. in c. fraternalis. in antepen. col. de testi, dum exemplificat de eo, qui opponit excommunicationem contra collationem executoris. Vide, quod dico paulo pōst, & esto mēmot eorū, quæ scribit ibi do. Abb. penult. col. post loan. An. dum dicit, quod iudex in casu huius c. non debet admittere capitulum, in quo opponitur, quod iudex, qui iudicauit, erat excommunicatus, nisi dicat publice: quia licet ista qualitas publicationis sit de necessitate in practicando isto text, non tamen subintelligitur, nisi exprimatur. Et quid si iudex erat excommunicatus tempore datae, & absoluū tempore receptionis, uide Abb. in c. dilectus. iiij. col. iiiij. de prob. & lmo. v. col. Et opiniones prænotatas de executori cōcordantem sic, ut Rota loquatur in executori ad compellendum, qui, ut ibi dicitur, nihil confert ex se: sed loan. An. loquatur in executori ad prouidendum, qui confert ius. Et uide Bald. in c. contingit. ix. colum. ibi, tu dic. de do. & contu. ubi dicit, quod si iudex est publice excommunicatus, tunc, quia nō est capax iuridictionis, prout est aptus ius dicere, ipso iure non tenet decretu eius etiam de iure ciuilis. Alleg. pro sing. glo. in l. j. C. de iur. & fac. ignor. Et si sunt tres iudices dati cum clausula, Quod si non omnes, & iudicent unā cum tertio excō. communicato, ualeat sententia propter uirtutem illius ecclesiæ, cui hæsiſe uidentur: Bald. post Innocen. in cilla. in fi. de elect. ¶ De gestis per excommunicatum occulū, quando ualeant, perfectè ponunt hīc But. lmo. & Abb. post Cald. Quorum ordine non mutato, adde circa quadam. Et t primò ad illud de testamento, uide Bal. in l. fi. in j. col. C. si non compe. iu. ubi dicit, quod excommunicatus propter heresi non potest testari, nisi appellasset à sententia. In quo ultimo uerbo caue: quia in causa heresi non appellatur, c. ut inquisitionis de hereti. in vij. Dixi post Ana. in c. ad abolendam. in ult. col. de hære. Et quod regulariter ualeat testamentum excommunicati etiam non occulti, uide But. in disp. Bononiensis quidam usurarius. & Federi. consil. lxvij. Vetus querela. Petr. de Anch. c. pia. penult. col. de except. in vij. & aliquid per eum in reg. nemo potest in vij. quæst. de reg. iur. in vij. Imol. in c. viij. colum. de testa. Cardi. in clemen. j. iiij. col. uer. o. o. t. a. o. quæro. de excep. Latissimè Dom. i. c. decernimus^a. in iiij. col. hic allegato per Abb. Dixit Bald. in c. intelleximus. in iiij. col. de iudic. quod si Papa dedit monacho licentiam testandi, non potest testari, si est excommunicatus, ne in eodem subiecto sint duo specialia. Et dicit Bald. in l. fi. in iiij. col. C. de sec. nupt. quod excommunicatus ex causa, qua facit quē intelabiliem, nō testatur ut hereticus: alias secus. ¶ Limita, dū modo sit excommunicatus occulū: secus, si publice. Bald. in d. l. j. de sec. nupt. propter gl. quæ incipit, sed male. in fi. in l. c. cum leg. ff. de testa, & idem Paul. de Caſtr. in l. c. cum leg. ff. de testa, in princ. ubi dicit Bar. ita confuluisse. Idem Bal. in l. j. in iiij. col. C. de senten. Et sentit Bald. in l. j. C. si pend. appell. mors inter. dicēs, quod solenniter anathematizatus nō testatur. Sed de hac limitatio dubito: tum, quia Doct. prædicti communiter tenet idem in publico: tum propter doctrinam Innocē, de qua in sequenti additione. Secundò in quantum Doct. præfati hīc dicunt, quod differentia, quæ fit inter publicum & occultum, solum procedit in gestis iure officij publici: secus in gestis iu-

b. No sufficit ca- pitalare.] Adde tu, et not. forma excipiendi cōtra personam testis, uel iudicis. Et ad- de, quod idem te- net Bart. in l. ad testi, & in l. cū lege. ff. eod. Sed contrariū tenet Bald. Fulg. Paul. de Caſtr. & Ro. in l. j. C. de testi. Addē Imol. Rā- phael. & Pau. de Caſtr. in d. l. ad testi- um.

ab omnibus sc̄ientib⁹ & cognoscib⁹: nec opere dicitur à toto populo, secundum eum. Et pro primo dicto facit, quod not. Angel. consil. j. Tamen uide Moder. scribentes in d. l. j. qui non uidentur sequi Bartol. ibi in eo, quod dicit de communi reputatione. Dixi aliquid de rescript. cūm ordinem. ad fin. versic. quinta declaratio. ¶ Et not. quod si testes producunt in principali ad probandum excommunicatum contra iudicem, non dixerunt publicam, poslunt produci in appellatione, qui dicant publicam. Butr. de testis. fraternitatis. ix. col. ibi, ex predictis potest decidi. Et licet articulus debet intelligi de publica propter materiam subiectam, tamen intelligitur, prout ruditer ponitur, secundum eum, per c. in praesentia. de proba. ubi illa verba, Minor annis, non interpretantur secundum materiam subiectam. Et adde Bald. in l. j. in v. colum. C. de iur. & fact. ignor. quod sententia publicē excommunicata est nulla. Et hoc potest opponi etiam in iudicio seculari: quod sequitur Ana. de homic. c. postulati. Idem dicit Bald. in decreto & interpolatione authoritatis etiam tutoris, & in confectione instrumenti: lecus in actionibus extra iudicialibus, ut in contrachibus proprio nomine celebrandis. Et idem Petr. de Anch. in c. pia. in penult. colum. de except. in vj. ¶ Considera, dum Bald. uult idem in tutori: & sentis secus, si esset occulte excommunicatus: quia immo uidetur idem, si occulē, per id, quod de procuratore officio & autoritate priuato dīsum est suprā. ¶ Adde t̄ etiā multa, quae ponit But. in c. sc̄iscitatus. in ult. colum. de rescript. & ibi Imol. in vj. colum, ubi inter alia dicunt, quod si partes ignorabat excommunicationem, alij non, non præcedit, quod est dictum: quia requiritur communis, & non particularis error: securi econtra, si partes sciebant, alij non: ut etiam paulo intrā, versic. limita primō. Et si non erat excommunicatus, sed reputabatur, ualeat sententia. Bald. in l. j. C. de senten. Alleg. glo. in d. l. cūm lege. Idem, si erat excommunicatus minori excommunicatione. Domini. in d. c. s. i. s. cui. ad s. de offic. deleg. in vj. Idem, si post sententiam probatur excommunicatio iudicis: quia non reuocatur sententia, nisi probetur, quod fuit denunciatus. Innoc. in c. exceptionem. in princ. de except. Idem, si erat excommunicatus tempore datae rescripti, & absolitus tempore receptionis: quia rescriptum ualeat, gloss. in uer. receperunt. in c. dilectus. lo. j. de præbē. nisi tempore date excommunicatio fuisset notoria, uel impetrans eam sciuisset, licet ron alij, secundum Ioan. And. & alios hīc. Ex quibus habes modum limitandi hīc tex. ¶ Et t̄ addet, quod collatio beneficij facta per episcopum excommunicatum per literas executoriales à Rota emanantes, ualeat, si nōdūm erat declaratus. Ita fuit iudicatum tempore meo in Rota. Nam licet executoriales excommunicent, ut ex tunc, & etiam mandent denunciari excommunicatum, tum in omnibus intelligitur conditio. Si non paruerit. Quod autem non paruerit sine iusta causa, non pritis constat, quām fuerit lata declaratoria. Ad quam Rota præmit quātuor citationes monentes eum, ut doceat, cur non paruerit: quo nōcōparente eum declarat incurrisse censuras, ac si aperte dicat, eum prius non habendum pro excommunicato, immo pro tolerato. Ideo licet gesta ante per ipsum iure priuato non ualeant, ut acceptatio beneficij, contractus, electio, & huiusmodi, tamen ualent gesta iure publici officij, in quibus ante declaracionem excusat communis opinio. non habens eū pro excommunicato. Nec declaratio excommunicationis trahitur retro in præjudicium gestorum auctoritate publica, sicut in excommunicatis à iure non prius dicuntur eorum gesta nulla, quām ipsa gesta fuerint post declaratoriā excommunicationis incursa, ut latē dixi in c. Rodulphus. xlvi. colum. uer. sed declaratoria, de rescript. Imo etiam si ille, cui confertur beneficium, sc̄iret eum excommunicatum ob non partitionē executorialium, adhuc collatio ualeret propter constitutionem concilij Constantienis, de qua dicam in sequenti colum. Et in hoc conuenierunt omnes dominis mei de Rota, fundantes se principaliter in dicto stylo declarandi excommunicatum, quem participauit declarationis, quā sit excommunicatis à iure, ut sc̄it illi non habentur pro excommunicatis ante declarationem, ita nec isti. Quod perpetuo not. ¶ Limita t̄ primō regulam prædictam de gestis ex officio publico, ut non procedat in excommunicatione, quē prolata ab occulē excommunicato non ligat: gl. xxiiij. quāst. j. in summa. Butr. hīc, & Paul. in c. s. celebrat. in ult. colum. de cle. ex. ubi postea dicit, quod omnia alia potest iste occulte excommunicatus, sicut ordinare, & similia. Ratio limitationis est: quia cūm sit extra ecclesiam, non potest alium ejscere, xxiiij. quāst. j. audiuius. Allegat gl. & Hostien. in c. s. de ordinato ab episcopo, qui renun. episcopatu. Idem Butr. ibi, & Dominic. in d. c. s. i. s. cui. in fin. & Butr. & Imol. in d. c. sc̄iscitatus. & Petr. de Anch. in d. c. pia. in v. colum. & Tho. in iiij. distinc. xvij. quāst. j. artic. j. Contrarium tenet do. Abb. in c. ab excommunicato. in ult. colum. de rescript. & hīc, & do. Anto. post Innoc. in c. s. uer. in iiij. colum. de senten. excom. & Lap. allega. Ixxxix. duo prælati. in viij. colum. quia dignitas hoc facit, & non persona. Item quia excommunicatio est iurisdictionis: & ea, quā sit à iudice occulte excommunicato, temet, ut hīc. Et idem Abb. in c. ueritatis. in antepe. col. de dolo & contu. Et pro hac parte facit: quia sententia excommunicationis faciliter penetrat, quām alia. Vnde etiam iniusta non suspenditur per appellationem, de appell. pastoralis. Et tamen alia non sunt nullæ latē ab occulto, ut hīc. & non debet esse deterioris conditionis excommunicatio, quām alia sententia. Idem uidetur in absolutione, propter regulam c. ueritabilibus. s. ubi autem de senten. excom. in vj. maximē quia data nullitate absolutionis uideretur absolutus deceptus iniustē, contra glo. in verb. decep. in c. dudum. lo. j. de elect. & in cle. dudum. in verb. audit. de sepul. cum concor. Item dum dicit Abb. quod confertur executio charactēris ordinato per occulte excommunicatum, uide omnino eundem in d. c. ueritatis. ad fin. quod virtus charactēris inuisibiliter est à Deo. Vnde collator ungit exteriū, deus interius. Cum ergo culpa non sit in insufficiente, debet consequi ipsius executionem sine alia dispensatione, cūm parum ualerit habitus sine actu. Idem late Hostier. Abb. & Ana. in c. de schisma. & Archi. & Dominic. ix. quāst. j. in summa. ¶ Limita t̄ secundō, nisi si, cuius favore iudex occulte excommunicatus gelsit actum, sc̄uerit tunc excommunicatum: quia si actus descendit iure officij publici, irritabitur odio istius communicationis cum excommunicato, neque eius scientiam excusat aliorum error. Cald. & omnes singularissimē, & idem Cald. paulo s. in alio loco, dum dicit, quod gesta per procuratorem occulte excommunicatum sunt nulla, quando constituens sciebat eum excommunicatum. Et sequitur hoc dictum Abb. in c. s. duobus. penul. col. j. tit. prox. Et idem not. Abb. post Cald. in c. post cessionem. in penult. col. uer. idem, si erat. occultum, de proba. & Cald. in disput. excommunicatus, qui communis opin. uer. col. Et ista est limitatio elegans ad l. Barbarius. ff. de offic. prætor. secundum Ludo. singulari cccclxij. incip. Barbius. & Nico. Myl. in uer. s. error communis. & Imol. in c. dilectus. lo. j. in v. col. de præbend. ibi do. Abb. in iiij. col. & Dominic. in c. sacerdotes. j. q. vj. post Butr. in c. uer. de coha. cle. & mu. Abb. post Butr. in c. sc̄iscitatus. penult. colum. de rescript. per eundem Abb. in c. dilectus. lo. j. iiij. col. de prob. Facit, quod scribit Raph. & Alex. in l. j. q. si quis ita. ff. de uer. ob. ubi dicunt, quod ubi in contrachibus partes sciunt contra

c. quāuis:

cum nō ualeat, nunquam ualeat eo modo, quo ualeat potest, si non ualeat ut agitur, per l. an inutile. in princ. ff. de acceptila. quia tunc uidentur partes uoluisse face re actum nugatorium, arg. l. non solū. ff. de act. & ob. lig. Et ex isto dicto Cald. in ser. Brix. in repert. in uer. er. or. s. communis error. quod si aliqua ciuitas communis op̄i. creditur habere prīus legum studij, tamen non habet, & istud ego scio, & fecerim me doctorari ibi, non prodest miseri communis error. Quod dicit not. quia faciat multa. Facit etiam, quod not. Card. in cle. j. in viij. colum. undē pro pleniori. de renun. dicens, quod si res uocatio procuratoris fuit occulta, & huic occultationis fuit particeps aduersarius, ualent gesta ab illo procuratore in præjudicium illius aduersarij. Cogitabam rationem huic fallentis uideb̄e odiū culpā communicantis scienter cum excommunicato occulto: quare ratio hodie fortē cessat propter ordinatem Martinij V. insuper ad uitandum. & concilij Basiliensis, quam desiderauit glo. in cle. gravis. de senten. excom. & eam ponit ibi Abb. & pulchre Archiepiscopus Florent. in tractatu de cœlū, c. Ixxij. & frater Nicol. de Aulmo, in supplemento Summar. Pisana, in uer. clericus. el. iiij. in ff. & dixi de ref. c. Rodulphus. xlviij. col. uer. limito quartō. uidelicet quod excommunicatum non denunciatur non tenetur uisitare, nisi sit notorius. Et ideo, quo ad communicantem cum eo, quem sit excommunicatum, quod tamē alij ignorantē non habet lo cum istud famosum dictum Cald. sed procedit in alijs casib⁹: & erit, ut dixi, maxima limitatio ad d. l. Barbarius. Et si dices, quamvis iste nondūm denunciatus non sit necessariō uitandus, tamē est ita inhabilis ad alios actus, sicut excommunicati: quia dicta constitutio non intēdit suffragari excommunicatis in aliquo, sed solū succurrere cōscientiis timoratis, ut in ea dicitur. Et notat Archiepiscop. & refert Nico. ubi s. Ergo in iudice excommunicato nihil prodest dicta constitutio. SOL. Dictum Cald. est fundatum in odio scientis de excommunicatione iudicis, & eum non uitantis: hoc autem odiū est sublatum per d. constitutionem uolentem facit communicari cum non publicato nō notorio. Ergo est etiam limitatum dictum Cal. Adde etiā istis Ab. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si prā dixi. ubi idem tenet Cald. hīc. Ex quo dicit suis cōclusum, quod si primogenitus est doctus, & sc̄it nō ualeat consuetudinem præferentem primogenitū omnibus fratrib⁹, non est tutus, quo ad Deum. Et ita dicit se respondisse per multis theologos præceptori Jacob. de Arena. ¶ Vtrū in casu huius c. cum glo. s. erit reiteranda contestatio litis & Addē Bart. in l. cum quārebatur. ff. de iud. quod si uisitū pariter concernit sententiam & contestationē, illa reiterabitur alia nō: de quo etiam per Bartol. in l. si ut proponis. C. quo. & quan. iud. & in l. s. exp̄ressim. ff. de appell. & Spec. & Ioā. And. de senten. prola. s. iusta. uer. s. sed quid si causa. & Buti. in c. in literis. de offic. deleg. & ibi Imol. in ult. col. ubi dicunt, quod si defectus est in contestatione litis, & non in probationibus postea factis, oportet nō solū litis contestationem ualidam facere, sed omnia secuta, cūm sint indiuidua ab ipsa litis cōtestatiōe, ante quām fieri non potuerunt, ut l. non contest. per totum. ¶ De mūm circa dicti Interim, dic communiter haberi Iterum: unde cessat difficultas. Materiam autem l. Bart. barbius. ff. de offic. præto. prosequere, ut ibi per Bart. & Bald. eam repetentes. Et ibi Ang. meminit de pluribus dictis Innoc. hīc, quo ad eam. Vt imo uide Bart. in l. cens. testimis. s. fi. in ff. de uer. oblig. ubi dixit, quod iudex excommunicatus potest reuocare confinia, quia non est actus iudicarij, ex quo finitur morte iudicis, ut ibi per eum. Contrarium tenet Bald. in l. ff. in vj. quāst. C. de contrahen. empt. quia ista reuocatio conflitit in iurisdictione, quā non est apud excommunicatum, quo dō permititur appellari. Modo certū est, quod permititur appellari etiam ra-

S V M M A R I V M.

¹ Res inter alios iudicata alteri non nocet, nisi ille, ad quem spectabat primo loco defensio, permisit eum agere, & potuit prohibere, & non prohibuit. num. 2. 3. 4. 5. & 6.

⁷ Sententia lata contra authorem, putā uenditorem, uel uxorem, an noceat successori, emptori, uel marito. nu. 8.

⁹ Sententia lata super legitimitate, an alij noceat.

¹⁰ Sententia declaratoria super statu personae, an et quād faciat ius, quo ad omnes. num. 11.

¹² Sententia lata absolucionaria in fauore mandatarij, an profit mandanti. num. 13.

¹⁴ Confessio in iudicio, siue sit voluntaria, siue contentiosa, non nocet alteri.

¹⁵ Patin non dicitur, qui in aliqua materia protestatur.

¹⁶ Sententia si fertur super re prohibita alienari, nocet ei, in quem ex fidei commissio res transferri debeat, etiam non citato.

C A P I T U L U M X X V.

⁴ **Vamuis.** ¶ Res t̄ inter alios iudicata alij non nocet. Falsit, nisi ille, ad quem spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so a Quāuis] Ad lenissimē per Alexan. de Imol. in repeti. d. l. Barbarius. viij. col. uer. item q. si spectabat primo loco defensio, permisit cum agere, & potuit prohibere, & nō prohibuit. ¶ Materiam est amplissima & extēla mirabiliter, & so

no. quid est noua
liquidatio ad regu-
la, res inter alios
acta. et. C. res
inter alios acta.
et. l. sepe. in prin-
cip. ff. de re iudi. Ad-
de quid idem tenet
Ang. in l.ij. C. de
eden. Ant. de Bu-
do. Abb. er. in mo-
do. c. fi. de iure.
Alexa. in repe. ad
l. sepe. in xxvij.
col. excludat ob-
iustum dictum Bart.
et dicit. q. sif de
pane lucrado, ta-
men putat. q. no
si sine dubio: ga-
tex. l. à sententia.
ff. de ap. per quæ
mouetur Bar. nis-
bil probat de se-
miplena proba-
tione, cum apel-
latio cuiilibet pa-
nitutur etiam p. a-
ratione leuis preiu-
dicij, ino solius
misericordiae, ac
humanitatis. l. no
tanum ff. de ap.
Add. c. q. iusti di-
ctum Bar. repro-
bat Fran. de Are.
in cōsilio. clxiiij.
incip. Sicut cur-
sus lo. scripti in
Apocalypsi l. ij.
col. ex plenissimis in
c. causa, que de
testi. Alle. aliquia,
que nihil faciunt
contra Bar. cum
non loquitur in
terminis, in qui-
bus Bar. facit fun-
damentum: uide
licet quidam testes
sunt mortui. In-
ter cetera ponde-
rat tex. qd' eis
nullum stringit.
c. inter dilectos.
q. porro. de fid.
instru. ubi dici-
tur. q. attestatio-
nes inter alios re-
cepta. alij pre-
iudicium non ge-
nerant: ex tamē,
secundū eū, cum
ille processus ef-
set de longinquu-
uerisimiliter te-
stes erāt mortui:
sed certe illi tex-
tus nō probat nec
farō cōtra Bar.

tione solius humanitatis, l. non tan-
tum. ff. de appell. Et ita refidet. ¶ Adde
Bal. in l. si duo patroni. In prin. ff. de i
re iuri, quid qualisquis præsumptio
operator duos effectus. Primum, quid
ubilis par & æqualis probatio, præua-
let habens ista adiunctam, c. licet cau-
sam. de proba, prout uenit notanter,
secundū Bal. in aliquis præsumptio-
ne, que oritur ex sententia inter alios
lata. ¶ Secundus effectus, secundum
Guil. de Cug. & Bal. est, ut ob hanc qua-
lempalem præsumptionem iudex
faueat in delatione turamenti. Ethoc
dictum extollit Albe. Maleta in tract.
de teste, in xxvij. char. uer. sed dubita-
tur. Pro quo uide etiam Ang. in l.ij. in
fi. C. de eden. ubi allegando d. l. si duo.
dicit, quid sententia latā inter alias
personas, facit qualequale præiudi-
cium, quo ad semiplenam probatio-
nem inter alias personas. Et hæc not.
¶ Ad quartam questionem Ab. quid.
regula posita hic in sententia procedit
in alijs actis: adde Bart. in l. si supera-
tus. in ff. de pigno. & in l.ij. ff. iudic.
solui. & in l.ij. ff. ui bo. rap. But. & Abb.
in c. at si clerici. in princ. de iudic. Bart.
Ang. & Imol. in d. l. sepe. Bart. in l. si ma-
ter. s. ff. de excep. re iud. & in l. si per-
fusorio. s. ff. de apel. Bal. in l. si quis
à se. in fi. C. ad l. iul. de ui. & l.ij. C. qui-
res iudic. non nocet. & quæ dixi in c.
inter dilectos. de fid. instru. Et de con-
fessio dicitur insta. ¶ Ad t' quintam
questionem Abb. quid iudicium agi-
tatum super iure meo per consanguineum
meum non nocet mihi: quia lis-
cit admittatur pro coniuncto, non ta-
men est, ut procurator; l.ij. ff. iud. sol.
addit text. in l. nec filius. C. si cer. pe. ubi
gesta per coniunctum non quamvis no-
cent, nisi sequatur ratihabitio. Et ideo
dicit Imol. in c. ex parte decani. in ij.
col. de prescr. quid oportet coniun-
ctum cauere de rato: alijs non valet,
quod agit. ¶ Primum casum exceptuat-
um in tex. à regula, limita ultra alios
quinq' modis. Primò, dū modò quis
patiatur alium nomine proprio age-
re: securus, si patiatur iudicem ex officio
suo inquirere, uel aliquid facere: quia
tunc non dicitur consentire, nec factū
iudicis præiudiciale præiudicabit pa-
tiēti. Inno. in c. ad petitionē, super uer.
nec reclamante, de accus. per illi text.
fm unum intellectū. Et idem dicit Bal.
in l. si superatus. In quibusdā lecturis,
ff. de pig. & Arc. in c. tatis Daniel. lxxij.
dist. dicens securus, qn nominatim, uel
per editū generale uocatū illi, quos
res tangit. Alle. Inno. & Hosti. hic. Erit
ergo differētia, utrum simpliciter sciat
iudicē agere, an uero sint nominatim,
uel editō uocati. Facit dictū Inn. in c.
uestra. de loca. cum concor. ¶ Limitat
secundò, dū modò tertius sciret alij
agere de iure ad ipsū tertius spectatū:
ac etiā sciret illud ius sibi tertio cōpe-
tere: securus, si solūm sciret alium agere,
& ignoraret ius sibi cōpetere. Inno. s.

eo. suborta, quē extollit ibi But. & Ab. in iij. col. uer. lxxii. dicit. & Ab. hic in viij. col. adducens pro hoc, quia ignorans nō uidetur iuri suo renunciare, i. matur. ff. de inof. test. xxxvij. dis. c. placuit. cū si. Facit dicitur Bart. in l. j. s. ff. ff. de iti. actu p̄ priuā: cū concor. quas dedi de pr̄scrip. vigilanti. in prin. maximē in uer. Imita quinto. allegando Pet. de Peruſin ſuā quarta canonica. ¶ Limi-
ta t̄ tertio, dū modō iſta scientia inter-
venierit tempore processus: ſecus, ſi eſ-
ſet late ſententia: quia talis ſcientia nō
pr̄ſudicabili, quāuis nō appelleſt. Bal.
in l. j. C. de f. inſtru. arg. l. ſi r. ſ. quoli-
bet. cū ibi no. ff. de eucl. Id ī Inno. ſ. eo.
c. cū ſuper. i. gl. magna, & ibi But. xij.
col. per d. l. ſape. quæ loquitur in eo. q̄
ſcit aliū agere, uel experiri. Sed iſtuſ
declarat Imo. in l. a. ſententia. in prin. ff.
de app. dū modō tertius ſciat ſen-
tentia latā, & nō eſſe appellati per ſuccu-
beniē. Sed ſi penderet appellatio, quā
prolequeretur appellans, tunc ſcientia
& patientia p̄ſuſidare: quia pariter
habet locum ratio. l. ſape. & huius lite-
ſra. ¶ Limita t̄ quartio, dū modō quis
experiatur in iudicio proprio nomi-
ne tertio ſciente: ſecus, ſi alquid expe-
rietur nomine meo iudicio: quia ta-
lis patientia mihi nō pr̄ſudicat Bar.
i. d. l. ſape. in ij. q. Sed quia Imo. & mul-
ti alij in c. ex parte decanī. de reſcri. alii-
ter tenent, ideo dic, ut ibi forte dicetur
anno ſequenti. ¶ Limita t̄ quinto, niſi
quis ſciat cauſam ad ſe pteſtari agi-
tari inter alios. Et hoc ipſe ſciat, ut iu-
dex illius cauſa: quia cū cogatur ea
diſſinare neceſſitate offiſi, illa ſcientia
nō nocet ſibi, licet cauſela ſit, q̄ prote-
ſtetur: habenti autē ſcientiam ex offi-
cio voluntario, putā ut aduocato, uel
procuratori, bene noceret. Iſta ponit
Io. An. in d. c. suborta. & ſequuntur ibi
omnes, ut ibi retuli in fi. ¶ Limita ſex-
to, dū modō iſte ſciens aliū agere, phi-
beat ante litē cōfiteſt. iuxta l. pluribus.
cū ibi no. & l. post litē. ff. de p. cu. & c. ij.
de p. cu. in vj. Postea autē à litē eū remo-
ueret nō potest: quia altricius eſt inſta-
tia, bene poterit alſiſtere, ne collu-
datur, iuxta l. ſi ſuſpecta. ff. de inof. testa.
Si autē ſciuſſerit ſolū post litē con-
teſtata, tūc nō potest eū remouere, ſed
ſolū protestari, ne iuri ſuo pr̄ſudic-
etur. Ita But. in d. l. ſape. in viij. q. & ſe-
quitur Bu. hīc in ſi. Sed q̄ imo etiam ſi
ſciuit post litē conteſtata, poſſit prohi-
bere, ne agat ino. Bar. in l. ſi perlusoſio.
ſ. j. in ſi. ff. de app. quia ea, quæ facta
ſunt, nō debent ſibi empori ignorati
nocere: & ideo illa litis conteſtatio nō
debet ſibi pr̄ſtare impedimentū. Et
ſequitur Imo. in d. l. ſi perlusoſio. & in
l. ab executori. ſ. j. eod. tit. & Paul. in l.
Titia. ſol. mat. Abb. ſ. eo. c. cū ſuper.
poſt But. ibi in ij. & ij. quāſt. & melius.
¶ Qā op̄. declara tripliſter. Primo,
ut ſciens post litē conteſtata poſſit tūc
prohibere, ad finē ne ſententia ſibi em-
pori pr̄ſudicet: ſed nō potest prohi-

Desententia & re iudicata

contra creditorem, secundum eum. Quādō autem sententia contra debitorem noceat creditorī, cōmuniter dicitur, q̄ prāiudicat creditorī patienti, etiāsi creditor acquisuerat ius hypothecā ante sententiā, d.l.sape. Nam si ante acquisitum ius hypothecā fuisset lata sententia contra debitorem, no ceteris distincte creditorī, siue scie rit, siue ignorauerit. ¶ Límita hæc, quando sententia est lata contra debitorem cōuentum rei uendicatione; si autē contra debitorem agentem, tunc sentit Bar. in d.l. sape. q̄ prāiudicat creditorī scienti. Quod intelligitib⁹ Imol. sub dubio fortē, quādō sententia contra debitorem agentem lata est ex eo, quia reus probauit se dominū: fecus, si ex eo, quia actor nō probauit. Et idē firmat But. & Imol. h̄c. Et sequitur Alex. in d.l.sape. in xlxi.col. subdens ista cōmuniter teneri, quisquid scribat Bald. in l. si sine, ad f.i. Cad. Velleia. ¶ De t̄ sententia lata cōtra aucthorem, putā uenditorem, uel uxorem, quando noceat successori emptori, uel marito: cōcludit Abb. cōtra Bar, q̄ regulariter non nocet, nisi egisset nomine successoris eo. scienti & paciente: uel nisi scientibus successoribus pronunciatiū sit, authores nō habuisse ius. Circa primū dictū oportet uideret ueritatem op̄i. Innoc. de rescript. ex parte decani. ubi uoluīt, q̄ si patior alium agere ut procuratorem meū, uideor ei dare mandatū: sed talis exāminatio nīmū occuparet. Poteris uiderē Alex. in l. sape. in liij. col. ubi hoc discutit plus quām perfectē reprobando Innoc. postea salvando in x. casibus. Sed op̄in. Abb. h̄c tenuit Ang. in d.l. sape. scilicet q̄ sententia prāiudicet successori scienti: quia si uera esset opinio Bar, nun quā haberet locū l. sape. scilicet q̄ scienti nunq̄ prāiudi caret sententia: quia ppter malū finem iudicij fingerēmus scientem à principio cōtradixisse: & sic nō prāiudi caret sententia, qua solum prāiudicat scientibus & patientibus: quia ratio nō utget: quia, s̄m Alex. ibi, illa lex uendicat sibi locū, quando agens deducit causam in iudicio nomine, p̄prio, & ad eum spectat secundariō: unde talis nomine proprio bene dicitur sequens, ut ibi in tex. sed nos loquimur, quādō agens egit nomine meo, quo casu nō dicitur agens esse sequens in inspecto modo agēdi, sed reputatur eadem persona cum meipso, cuius nomine agit: cūm inspicatur semper persona, cuius nomine agitur: non aut ipse agens nomine alieno, ut tutorē in prin. ff. de his, qui, ut indig. Item cum op̄in. do. Abb. cōcordat Imol. sub dubio in d.l. sape. propter rationem illius tex. que est, q̄ ubi quis scit, & potest p̄hibere, & non p̄hibet, uide consentire. Et hoc dicit verum, maximē in uenditō, uel alio agente, à quo causam habeo, per illā l. indistincte loquenterem: que op̄in. saluari potest in casibus, in quibus salua 8. tur dictū Innoc. ibi s̄. ¶ Contrā t̄ aut̄, 4. an sententia lata cōtra maritum² con stante matrimonio noceat uxori uolenti agere soluto matrimonio, uide Gul. de Cug. Bar. & Bal. in l. de die b. s. quidāff. qui satisda. cog. ubi cōcludit sic, si mulier sciunt, & non altergut latifimē refert Alex. in d.l. sape. in xlxi.col. & facit text. in d. s. quidam. cum gloss. in verb. rem suam, ubi causa fundi do talis intentata per maritum, dicitur se se causa mulieris, & ad eius utilitatem spectare. Item quia maritus in fundo dotali est plus, quām procurator, cūm sit dominus, l. doce. C. de rei uen. Ergo sicut sententia lata contra procuratorem noceat domino, l. si mater, s̄. hoc iu re. ff. de except. rei iudic. ita fortius ista, nisi intercessisset collusio, uel culpa

a Sententia lata cōtra maritum] Addē, quod istam op̄in. Bart. tenet Cy. Bal. in l. doce. C. de rei uen. & Imol. post Ray. in l. Tito. s. fin. ff. de cōdi. & demonst. in ult. no. Et nota ista: quia ex hoc posset dari caute la ad alienandum fundum dotalēm cōstante matr̄ monio: de quo ui de ibi Gul. Ang. Ful. & do. Alex.

b l. de die] Et ibi dem in s. qui mulierem. uide do. Alex. de Imol. in j. col. in fi. uer. & ex hoc uidetur. et addē eum in l. qui cung. de bo. dam. & Cy. & Bald. in d.l. doce.

Eclini iij. pars

E mariti,

a Sententia lata
cōtra maritum]
Adde, quod istam
opin. Bart. tenet
Cv. Bal. in l. docē.
C. de rei uen. &
Imol. post Ray. in
l. Tito. s. fin. ff. de
cōdi. & demonst.
in ult. no. Et nota
ista: quia ex hoc
posset dari caute
la ad alienandum
fundum dotalens
constante matrē
monioide quo ui
de ibi Gui. Ang.

b l. de die] Et ibi-
dem in s. qui mu-
larem. uidere do.
Alex. de Imol. in
j. colim. fi. uer. et
ex hoc uidetur. et
adde eum in l. qui
cung. de bo. dam.
¶ C. & Bald. in
d. l. doce.

mariti, ut latius per preditos. In quantum circa primū
casum glo. dicit Abb. pulchrē limitari. bene à Zenone
C. de quadri. præscript. add e alias limitationes, quas cū
ista posui in c. quā in ecclesiarum. ver. secundum mem-
brum. de consti. ¶ De l. sententia lata super legitimis-
tate, add e lmo. in d. l. saepe ubi concludit post Cy. in l. in-
genuum. ff. de fta. ho. quōd sī est quaſtio super legitimis-
tate cum illo, cuius principaliter interest, pūtā cum pa-
tre, præfudicat sententia, etiam quo ac-
² Ad alios] Ad alios] sicut, si cum eo, cuius principi-
de Bal. in Marg. liter non intererat. Vnde si mortuo pe-
verb. sententia. tronuſcietur filia legitima ad ager-
uer. xix. dum contra unum possessorem parti-

hæreditatis, non præiudicat hæc sententia possessori alterius partis, si postea contra eum agatur. Idem Bald. & Sal. in l. iij. C. qui res iud. non. Et est deinde But. in c. causam, qui fit, sicut legi, ubi in q. legitimatis & filiationis, inter quas certe videatur eadem ratio, dicit, quod si est lata sententia cum eo, cuius principali interest, præiudicat omnibus alijs prætentibus in consequentiā interest, l. iij. in fin. ff. de li. agn. Per toto tamen, quod non præiudicabit alijs de cognitione, qui æquæ principaliter possunt, quo ad alios effectus contendere de filiatione, vel legitimatione. Facit glossa in verbo, assifat. in c. dilectio. de præben. nisi, secundum eum, uellet cōtendere circa actus publicos, ut quia translatatur, an tanquam spurij sint repellendi à decurionatu in casibus, in quibus repelluntur, l. generaliter. §. spuriros. ff. de decu. quia tunc sententia obstat: quia pater vel alius, cum quo de legitimitate fuerat prius pronuntiatum, potuit hoc ius deducere in iudicio, etiam quod ad actus publicos, secundum cum. Cum quo concordant But. & Imol. hic, ad dentes, quod si agit ad priuatum commodum, putà ad hæreditatem ab intestato, & opponitur agenti, quod non est legitimus: certè non nobilit, quo ad alium, putà coharedit illius, qui primò succubuit. Erita intelligunt Innoç. in d. c. causam. Quod dicit splicer Alexan. in d. l. sepe. xxxij. col. quia etiamli agatur ad interesse priuatū, dum modò causa agatur per illum, cuius principaliter interest, sententia nocet prætentibus interest in consequentiā, d. l. iij. in fin. & l. iij. Et l. iij. in princ. ff. de lib. agn. Quæ iura licet loquantur in causa filiationis, tamè ex identitate rationis extenduntur ad causam legitimationis. Et ita etiam Abb. hic. Et prædicta procedunt in sententia lata super patria potestate, secundum Abb. hic. Pro quo etiam facit l. j. §. per in fin. & ibi hoc not. Ang. ff. de lib. exhi. & not. Bald. in ingenio. ff. de sta. ho. & Bald. & Salic. in l. iij. C. qui res iudic. non noc. Et hæc intellige, quando ille, qui uenit tanquam is, cuius principaliter interest, obtinuit agendo. Ita loquitur l. j. s. si quis ex his. ff. de lib. agno. Secus si agens succubuisse: quia tunc non habet locum ille quicum non sit æquum, quod alteri, qui non fuit in iudicio, noceat sententia, quando ille, qui egit, non erat uerius contradicitor, secundum Innoç. & Ioan. And. in c. iij. nostra. de procur. ¶ De † sententia declaratoria super

statu persona, quando facit ius, quo ad omnes, dic, c. aliquando fertur contra statum fauorabilem personam ut quia petens se declarari libertum pronunciatus est servus Titij: & ista nocet sicuto, quo ad omnes, ut non possit dicere se liberum: non tamen nocebit alteri contra Titium agenti & afferenti illum esse seruum ipsius agentis: gloss. not. in l. cognitio. s. in uer. ne uariet. ff. de lib. cau. Et facit, quod no. in noc. de procur. in nostra. A. quando fertur sententia super statu fauorabili: putat, q. quis sit ingenitus: & facit ius, quo ad omnes, d. l. ingenuum. Intellige, ubi est quaestio seruitutis & ingenuitatis, & pronunciatur pro ingenuitate: secus, si erat quaestio de libertinitate ad ingenuitatem: quia licet pronuncietur pro ingenuitate, non facit ius, quo ad omnes. In nocent. in d. c. cau fam. gloss. in l. j. ff. de lib. cau, que ei

sing. secundum I mol. in d. l. s̄pē. Idem glo. in l. collusio-
nem. in gloss. iij. ff. de collus. deteg. & in l. duobus. in una
sol. ff. de libe. cau. Sed dicit I mol. hic. & in d. l. s̄pē. quod
ista uidetur nimis magna restrictio ad d. l. ingenium.
eo praetertim. quia text. ibi dicit. quamvis libertinus. &
sic innuit. quod erat quaſtio de libertinitate ad inge-
nuitatem. Idem But. in d. c. causam. & Bene. de Plumbi.
in l. j. ff. si liber inge. esse dic. cuius distinctionem referit
Alex. in d. l. s̄pē. xxv. col. ubi de hoc latius. ¶ Ad quar-
tum casum. quem colligit Abb. ex gloss. in d. l. Papinianus.
§. meminiſſe. dic. quod non est propriè fallentia:
quia regula est. quod sententia super eo. pro quo est la-
ta. non prodest. nec nocet alterius. sed in d. s̄. sententia lata

super validitate testamenti etiam prodest fisco, no quo
ad illud, super quo uertebatur lis, sed quo ad legatum
relatum impugnanti testamētū; & culpa impugnat
tis est illa, quā prodest fisco, secundum Imol. in d.l. lape.
Vel dic, & notabilius, quōd sententia inter alios lata be
ne prodest alij, & fidem facit, quo ad preparandā viam
alteri ad agendum, l.j. C. ubi causa fisc. Et ibi hoc not.
Bald. in l.fin. ubi sententia lata contra occisores präpa
rat viam, ut agi pos sit ad confiscationem bonorum cō
tra hæredem negligentem vindicare mortem occisi, ut
l. necessarios. s. non alios. ff. ad Syl. gloss. & Doct. in l. in
cognitione, eo. tit. Et istud est generaliter uerum, quōd
sententia lata inter alios, facit fidem inter alios in prä
paratorijs alterius fudicij, Bald. in l. si quis homicidij. C.
de accus. in l.j. in fin. C. de aduoc. di. iud. in l. j. in vj. col
de eden. in l. si uteris. in v. not. C. de fin. instru. & in l. inge
nuum. in fin. ff. de sta. ho. Circa quod uide Bart. & alios
in l. decem. in j. col. ff. de uerb. obl. Bald. in l. i. circa pen.
col. C. ne fil. pro pa. Bar. in l. cūm filius. in princ. de uerb.
obl. & quod no. Bart. in l. prauaricationis. ff. de prauar
¶ Ad septimum casum uidetur dicendum, quōd sen
tentia super delicto, quo d de necessitate committitur à
pluribus, si est condemnatoria contra unum, nocet alte
ri, & absolutoria pro uno prodest alteri. Et ita Cald. &
Card. in d.c. dilectus lo. si. fimo. per

b l. denunciaſſe. & quāritur b. ff de adult.
Idem ſenſit glōſſ. in l. iij. C. qui. res iud.
non noc. allegando d. l. denunciaſſe.
Quinimō uidetur dicendum. quōd e-
tiam ratione connexitatis delicti con-
demnatoria lata cōtra unum noceret
alteri. per id. quod habetur in d. c. dile-
ctus. & in c. ad petitionem. & ibi glōſſ.
in uerb. consequentiam. de accus. & gl.
ſ. in c. ordinatōis. lix. diſtinc. & in c. pen.
de purga. Cano. & in choc quippe. iij.
q. vj. In quibus locis ſentētia. qua pro-
nunciatur cōtra recipientem aliquid
ſimoniaci. prajudicat danti. uel con-
trā. & ſentētia declarans quem iniuſtē
priuatū beneficio. nocet ei. qui fure-
rat ſubrogatus: & ſentētia lata cōtra
ordinatū. uidetur lata contra ordi-
nantem. qui malē ordinauerit. Tamē
cōmuniter tenetur. & nec abſolutoria
pro uno prodest alteri. nec condenma-
toria nocet. per l. adulter. & ſi. ff.
de adul. ubi abſolutoria lata pro adul-
terio non prodest mulieri adulteræ. si
nupta non erat: ſecus. si erat nupta. d.
& quārit. Et ſic est ſpeciale fauore ma-
trimonii. ut ibi. & in c. ſignificasti. & ibi
not. de adult. & in c. interrogatum. ſi

b *l.* Vide ibi ad hoc
Bart. in uerb. uili-
mō habes. et poſt
cum o. Alex. de
imol. & deſſe ad
materiā. que ha-
bentur etiam per
Pet. de Su. in l. ſi
diſo. de arbit. &
per Bart. in l. ex
duobus. in v. col.
in uerſ. quero
quārto. ff. de duo-
re. et in l. Julian.^o
iij. col. in fin. in
uerſ. iſa opiniōnem
tantūr ff. de cō-
di. indeb. & om-
nino Ang. in l. ſi
is. qui ſi tu Tī-
tium. ff. de fur.^o
Bald. in l. pen. ſi
fin. ff. naut. caup.
ſtab. & bonitex.
in l. nam eſti parē
tibus. ſi. ff. de
inſtit. iſt.

q.v. quamvis tale delictum sit conne-
xum, quo ad utrumq. Ad idem l.i. C. de fid. instru. Non
obst. d. c. dilectus cum concor. s. alle, quia licet gloss. in
dictis locis uariant, tamen cōmūniter tenetur, q. senten-
tia cōtra unum in dictis casibus noceat alterin in conse-
quentiam

quentiam, si cōtra utrumq; fuit processum & cognitū; aliās autem non nocet, quo ad plenum prāiudicium, sed quo aliqualem presumptionē. Ita gloss. in d.c. dilectus. in uer. dantes. & in d.c. ordinatis. & in d.c. interrogatum. & Innoc. hīc in ult. col. Eradde, quōd sicut condemnatoria, uel absolutoria in criminalibus non facit ius, quo ad alium, prāter quām in casu d.s. queritur, tam prodest, quo ad hoc, ut alius accusare iterum non possit, secundum quod habetur in l. si cui, s. iisdem, de accus. & in c. de his, j. de accus. Item operatur condemnatoria, ut possit condemnatus repellit tanquam infamis, & sic quo ad consequentiam ipsius sententia, prodest omnibus, c. testimonium. & ibi gl. de testi. xxij. q.i. sub diaconus. Innoc. s. eo. cū super. in fin. Fede. cons. xxxij. Titius electus. Fact. I. non potest. de fur. cum si. Salutari etiam iste casus, quando in materia connexa fertur sententia super iure illius, à quo causam habeo, ut si pronuncietur ordinantē non habuisse ius ordinandi: quia prāiudicat mihi scienti & patienti agi de iure, quod ab ipso habeo, ut hīc pulchrit̄e per Abb. per tex. hic, & in d.l. sape. dum dicitur de sententia lata cōtra authorem meū. ¶ Idem uidetur de sententia lata contra eligentem super potestate eligendi: quia prāiudicabit electio: glos. in d.c. hoc quippe, & in c. cupientes. s. ceterū. in uer. nullum prāiudicium. de elect. in vj. Innoc. in c. dudum. Ic. f. super uerb. partibus. de elect. & hic Bald. & Salic. in l. f. C. qui. res iud. non noc. fecus, si infirmaretur electio propter defectū ipsius electi, putā propter crimen: quia tunc electo scienti bene prāiudicat, ut perdatius ex il. la electione: tamen libi non prāiudicabit, quo ad hoc ut efficiat ineligibilis, quo ad alias electiones prop̄pter magnitudinē prāiudicij, iuxta c. super eo. de elect. Ita Inn. in c. dudum. et in c. statutis. in ult. gl. de elect. in vj. Dixit etiam Ang. in d.l. sepe. quōd sententia latet contra electum, ex eo, quia eligentes non habuerūt potestatem eligendi, prāiudicat eligentibus scientibus, sicut dicitur ibi in debitore, creditore, liberto & patrono. Idem Bald. in l. f. fine in fin. C. ad Vellefa. fecus dicens, s. pronuncietur cōtra electum, ex eo, quia persona electi non fuit capax, uel quia dicatur, quōd renunciauit elec-

a *Eligentibus*] ctiōne, uel quid līmīle. Nam tunc non
aprajudicat *eligentibus*: quia non est
tractatum de iure eorū. ¶ Idem per
in l.j. quibus res
omnia dicendum in sententia lata con-
tra präsentantem, an præiudicet præ-
sentato, secundum lmol. & Abb. h.c. E
adde Pet. de Anch. confil. xvii. Pro solutione in j. dubio
quod sententia contra patrem super matrimonio con-
tracto per filiam, non nocet filiae, perl. j. & fin. C. qui re-
iudic. non noc. Et quod in causa duorum omnino con-
nexa nō operatur, quo ad alium, qui nunquam fuit in
iudicio, per c. dilectio. & fin. de præben. & l. denunciatio.
§. queritur ff. de adult. ¶ Adde etiam omnino Modernos in lib. malefic. fol. pen. ubi ponunt regulam, quod
sententia pro uno appellante prodest cōsortibus cum
eo condemnatis, qui non appellauerant. ¶ Fallit ita
quinque castibus, de quibus ibi. Vide etiam ibidem fo-
ccj. discussa copiōse dicta Bart. in d.l. denunciatio. §. fin.
de sententia lata contra aliquem: quia produxit falsos
testes, an noceat testibus, & de similibus. De quibus etiam
per Alexand. in d.l. saep. in xx. col. ubi inuenies
de t̄ sententia absolutoria lata in favorem mandatariorum.

an proliꝝ mandanti, & econtrā. & an sententia cōtra o-
cidentem noceat ei, contra quem postea proceditur d-
auxilior. & an sententia cōtra aduocatum de corrupte-
la noceat corrumpente. In quibus questionibus com-
muniter cōcluditur negatiuē. Et addē do. Abb. in c. co-
stitutus. lo. s. ult. notab. de testi. quod agitata cum confi-
rente, uel eligente, prosunt, uel nocent ei, cui facta est con-
latio, licet sit disputatum super iure eligendi, uel confe-
rendi. Sed ille text. lo. quiritur, quando prouisus, uel ele-

C. I. **Uis.** **Etus non tacet, sed in stat pro iure suo defendendō; tunc enim debent illa agitata sibi nō cere. Si autem taceret, uel**

partitur, pendet ex prædictis, secundum eum. Et de sententia super defectu matrimonij, an noceat filii: vide Alexand. in d. l. s. p. e. in xxij. col. ubi reincident in effectu in opinionem Abb. hic eo non allegato, impugnans quædam uerba Bald. in l. fin. allegata per Abb. ¶ Con sidera tamen in istis connexis illam rationem, qua utitur Abb. in q. duorum fratrum, qui contraxerunt matrimoniū cum duabus sororibus uterinis, uidelicet quod alter potest testes reprobare, & quod fortè in prima causa fuit collusum, uel secundus est diligenter primo: quod profecto si quis pertinaciter figeret se in hac ratione, destruerentur multa ex prædictis, maximè illud membrum de sententia superiore iam translatu, ut noceat ei, in quem translatum est. Ideo in illa q. duorum fratrum tenetæ sunt aliae rationes, omissa ista, quae si haberetur inconsideratione, uideretur contra l. s. p. e. dum loquitur de creditore & debitore, & contra ea, quæ dicta sunt de emptore & uenditore, in quibus possit fieri eadem consideratio possibilis reprobationis testium, uel collusionis, uel diligentiæ maioris. Cogita: quia nūllus aduentit, ubi sententia alteri præiudicat, non tamē transactio, compositio, uel compromissum. In hoc in c. auditio. tit. præcedenti. Abb. ibi in vij. col. & hic post Bart. in ij. col. dicentem idem in pacto & iuramento. Idem etiam Paul. de Leaza. in cle. j. de rescript. & Matth. Matel. not. xxvi. Facit dictum In nocte elec. c. dudum. lo. ij. in uerb. partibus. quod compromissum authoris non nocet successori scienti etiam in casibus, quibus noceret sententia alleg. c. cum inter canonicos. de elect. ¶ Limita pri mò in casu, controuersia, ff. de transact. ubi transactio facta in causa querela inter hæredem legitimum & hæredem scriptum, præiudicat legarij, quo ad hoc, ut teneantur conuenire uictore pro rata in transactione deducta: quia eo modo præiudicatur sententia. I. Papinianus, s. si ex causa, ff. de offic. test. l. cum duobus. C. eo. tit. & l. & cum filius. in princ. ff. de leg. ij. ¶ Limita secundum dò, in cau. c. de contro. inter uasal. & alium de beneficio. ubi, quo ad ius feudi, potest uassallus cum litigante transfigere, & præiudicat domino, ut teneatur obtinentem ex causa transactionis habere in uassallum. Idem in emphyteota & superficiario, secundum Bald. ibi. Etidem in compromisso in casu posito in d. c. j. cum compromis sum sit transactio iuribus vulgaribus: & sic uideatur ibi dictum, quod uassallus sine consensu domini potest de feudo compromittere: de quo dubitauit Spec. de arb. s. potest. uer. sed nunquid uassallus. & Hostien. in summa, de arb. s. de qua re. uer. sed nunquid uassallus. & Lud. in l. j. s. & post operis. ff. de nou. oper. nunc. ¶ Cogitabam limitare tertio in compromisso necessario facto ex forma statuti: quia sententia inde sequens multum est con formis sententia iudicium, iuxta Bart. in l. fin. C. de iudi. & Pet. de Anch. in c. ab arbitris. de offic. dele. in vj. cum concord. de quibus discetur in c. fin. j. eo. Sed non affirmo propter dictum Bal. in l. j. C. de peric. & commo. rei uen. ubi dicit, sit cautus empator, qui ex forma statuti cōpulsus fuit ad compromittendum. Nam ad hoc, ut possit habere regressum contra ueniditorem, debet facere eum citari, ante quam compromittat, ut sic intelligat uenitor, in quem compromittat: alia non possit aliquo modo habere regressum. ¶ Confessio tamen in iudicio, siue uoluntaria, siue cōtentiosa, non nocet alteri^b. Joan. An. in Spe. hic allegato per Abb. & prius per But. subdensem, quod facit qualequa le præiudicium. Sed quod imo plenè præiudicet, firmat Alexand. in d. l. s. p. e. antepen. col. Primo, quia cui nocet sententia, nocerent acta, ut hic per Ab. & dictum est s. per c. inter dilectos. de

fid.instru.cum condic, de quibus per Alex.in l.i.s.apud quē.C.de eden.Secundō, quia confessio aduocati præjudicat principaliter p̄fentis, & non cōtradicentis,l.i.C.de erto.aduo.de cens. olim. de appell. cūm causam. & ibi plenē.Tertiō, quia hoc casu habet locum illa l.sape.uer. cur autem.Et hoc uerius secundum eum, qui paulò infra idem putat iuramento litis decisum, per easdem rationes, cūm sit necessarium iurare, uel referre, l.manifeste. ff.de iuratur.Et cogita, utrum hæc operentur circa quastionem, quam subdit Abb. de confessione partis, quo ad legitimam filii. ¶ Satis t̄ dicitur non pati, qui in hac materia protestatur.Bart.in l.sape.in v. & vii. q. & ibi Ang. & Imol. & Spec. de act. & peti. s. sequitur, uer. sed nāquid his, qui tantum. & Butri. & Imol. h̄c. Alias sequeretur, quod autem agente rei uen. sciente emporie, arctaretur in uitus emp̄tor suscipit iudicium & agere, contra l.j.C. ut nemo inui. Et ista est ueritas, secundum Alexand. in d.l.sape.xc.col. liceit Paul. ibi reputet hanc unam nagationem, & intelligat illum dici prohibere, qui in iudicio assistit. ¶ Limita, nisi sit calus, in quo sententia de sui natura faciat ius, quo ad omnes: quia sententia faciet ius nō inspecta scientia, patientia, uel ignorantia, utin causa ingenuitatis.Abb. singulariter hic.Facit l.i.superatus.in princ. ff. de pigno. ¶ Et sufficit extra judicialis protestatio. Ang. in d.l.sape. per quam sicut evitatur damnum, ita excluditur utilitas, si qua imminebat.Alle. lat si quis. s. pleriq. ff. de relig. Pro hoc: quia consensus præstandus actu judiciali, potest præstari extra iudicium.Bart. in l.fin. s. necessitatem. C. de bo. que lib. in l.filius familiæ. in fin. ff. de dona. in l.fi. ff. de acqui. hære. Ang. in l.i. cūm dotem. s. si patri. propter gloss. ibi. sol. matr. Bald. in authent. casta. C. de episc. & cle. Obstant not. in l.unica. C. de satisfieda. in l.i. procuratorem. cum gloss. fin. ff. de procur. in c. mandato. s. de procur. in c. ex parte decani. de rescript. ubi quando de mandato constat iudici, debet sibi, uel aduersario, constare de reuocatione.Respondet Imol. in d.l. sape. illud ideo, quia ibi facta erat fides in iudicio de mādido. Ideo debet iudici, uel aduersario, cōstatre de reuocatione. Se- cūs, ubi non est facta fides iudici de mandato: gloss. not. in c.ij. de procur. in vj. Quæ uerba, secundum Alex. inferunt, quod idem esset in casu isto, quando constaret iudici de tacito consensu tertij scientis & patientis, ut tunctis protestatio, uel prohibitio debeat notificari aduersario, uel iudici. Ad quod uide plenius Bart. in l. non solum. s. morte. ff. de nou. oper. nunc. in ij. q. dum tractat de protestatione declaratoria animi: & Bart. in l. qui in aliena. s. fin. ff. de acquir. hære. In quibus locis uidetur uelle, quod si aduersario constabat de tali scientia, & patientia, debet etiam sibi contraria protestatio denunciari, dum alleg. l.i. mandans. ff. man. quando ille, cuius interest, est certus, ipse citandus est: non autem, sufficit edictum: securus, quando de ipso nescit pro certo. Abb. h̄c egregiè. Addit. quæ dixi in c.ij. de confsi. & aliiquid in c. exhibita. de iudic. ubi scientia & patientia alterius facit sententiam contra alium latam prædicare tertio. Intelligitur, etiam si tertius citatus non fuerit. Innocent. h̄c, & in c. inter quatuor. de maio. & obe. & in c. in nostra. de procur. Imol. & Paul. de Cast. in d. l. sape. Bald. in l.j. C. commu. diui. l.i. ueris. C. de fid. instrum. Imol. in l. decem. de uerb. ob. & in l.i. perlutorio. s. j. ff. de appell. quicquid dixerit Ang. ibi, contra quem induxit Alexan. in d.l.sape. ix. col. illum text. indistincte loquens, & gloss. in l. de unoquoque. in princ. in ueris. quos causa. ff. de iudic. & Bal. in l. qui duo. bus. s. qui iurauit. ff. de iure iuri. ubi dicitur. Cito] Addit. quod sententia lata contra principiū. in c. in uerb. palem nōcebit fideiussori iudicatum pregranatur: de a solu. etiam nō citato²: quia iudicium iur. et dam. dat. non agitur cum eo: & quia illi, quibus in vj. & Cy. in l. per indirectum fit præiudicium ex na-

tura cause, non sunt citandi, nisi post quam comparuisse in iudicio fideiussor, uel consimilis, & contradixisse constituendo se aduersario: tunc enim non nocet id, quod fieri eo non citato. Alleg. in arg. l. perlutorio. in princ. Et de hoc incidenter tacto de fideiussore vide singulariter Ang. in l. in cognitione. ff. ad Sylla. ¶ Si t̄ fertur sententia super re prohibita alienari, nocet ei, in quem ex fideicommissio res transferri debebat, etiam non citato. Ang. & Imol. in l. filius familiæ. de leg. j. contra Bart. ibi, quia non reperitur, quod debeat citari, nisi si, qui ius habet in b re tempore iudicij: non autem si, qui ex post facto ob aliqualem casum ius b In re] Addit. habere potest, uel quin consequenti am, non autem principaliter laeti potest. Bo. text. in l. si patroni. s. i. ff. ad Tre bell, ubi sententia contra institutum non est necesse citari substitutum, uel fideicommissarium. Not. Bart. in l. in diem. ff. de aqua plu. arc. Et ideo dicit Bald. in l. nec quicquam. s. ubi decreta. x. col. ff. de offic. procons. quod futuri aduersarii, qui nunc causa interese non habent, nō sunt citandi, nec in publicatione priuilegiorum, nec in exemplatione. Alle. l.j. s. pen. ff. de uen. inspi. quam ad hoc ipse sape alle. No. Domi. in c. quamuis. de pac. in vj. propter gloss. ibi. Dicit tamen Alexand. in d.l. filius fa. ff. de leg. j. in v. col. in uer. que ro. utrum. tenet, quod sic. Vide Paul. de Caſtr. in confito suo xi. ii. Spec. in titul. de empt. & uen. s. iij. uer. quid si ego. Addit. quid est probita alienatio rei per contractū, an pos sit illa res dari in dotem. Vide glo. & Bald. in l. nulla. in fin. C. de ius redit.

¹ Tenet] Limi- ta & declara hæc materiam, ut per Bald. in l.j. C. de re iudi. post med. j. col. et addit. que habentur per An gel. in l.j. s. si fi- pulanti. de uerb. oblig. Sed quid de sententia arbitra- torum cōtrarijs dic idem, ut per

fi. de usu. rei iudi. & Bart. in l. j. in j. col. in uer. que ro. utrum senten- tia lata. ff. iud. sol.

657 De sententia & re iudicata.

appellavit: & idem, qui in causa beneficiali succubuit, non quia non probauit, sed ex alia causa, quod in dubio presumitur, licet a cōsueverit, potest successorem in dicto beneficio molestatre dicta sententia non obstante. Et addit. Rdt. de procur. xxxiiij. in nouis, quod si fui procurator pro aliquo, & obtinui modō in causa apellationis, video de non iure suo, & de it re meo cōtra ipsum, quod prius nesciū, possim uolere tela, & instare contra id, quod primō pro eo defendi: & illa sententia, me sciente, imo affectante & procurante, lata, nō nocet mihi de iure meo tunc ignoranti: tamen Collectarius contrā. Et uide Aeg. dec. dcxij. secundum dominos, ubi dicit, quod possidenti beneficium, & scienti item inter alios super ipso agi, nocet sententia, quo ad possessionem, licet aliqui cōtrā, propter generalitatem d.l.sape. in uer. nullum præjudicium. Et de sententia lata contra presentatum, an noceat patrono, uide Domi. in hac quippe. iij. col. iij. q. vj. ¶ Ultimō scias, quod sententia nulla ualidata per recessum Papa, nunquam nocet tertio. Alexand. pulchre consil. ccccxlviij. Domini redemptoris: in causa, qua uertitur inter agentes, &c. per c. super eo. de offi. deleg. & alia. Quod perpetuō non propter commissiones Papas sanantes sape nullitates sententiarum. Nescio tamen, quid dicerent Domini, si hoc occurret in Rota: & forte inspicteret bene, ex quo capite causetur illa nullitas.

S V M M A R I V M.

1 Iudices ordinarij si sunt discordes in deliberanda futura sententia, possunt eligere tertium. ium. 2. & 3.

4 Index ordinarius & adiunctus ei per principem, si sunt contrarias sententias, recurrunt ad superiorem, sicut si essent ambo delegati.

5 Sententia pro causa liberali si est evidenter iniqua, non ualeat. nu. 6.

7 Sententiae ordinariorum quando sunt contrarie, quia testes sunt contrarij nominibus, non habet locum hoc c.

8 Relatio una si sit commissa duobus, & referatur diversa, creditur digniori.

9 Consultores electi à iudice, si discordant, est in optione iudicis, quem sequatur.

10 Iudices tres si simul iudicant, & unus condemnat, alius absolvit a peccatis, diu absolvit ab infânia, preuadet sententia illius, qui absolvit ab infânia.

11 Sententie arbitrorum iuris magis sapientiam naturam potestis delegare, quia compromissorie.

12 Et an ab istis appellari possit, uel non.

C A P I T U L U M . X X V I .

Vobus. ¶ Hoc dicit: Si duo ordinarij pronunciant contraria, tenet sententia pro reo. Fallit in quatuor casibus h̄c cōtentis, & similibus. Si ue rō delegati discordant, delegans est audeundus. Si sunt a arbitri, neutra tenet¹. ¶ Primo in quantum do. Abb. alle. dictum Host. in c. si uir. de cogn. spiritua. q. opinio unius solius nō erronea præualeat opinioni communis, si illa est pro matrimonio, addit. Imo. in l.j. in vj. col. ff. sol. ma. ubi idem tenet. Dixit latius in c. in x. fallit, de cōtentis, de const. Et uide, quæ dixi in c. in prin. ut lit. non contest. ubi posui xxvij. fauores causa matrimonialis. Cæterum quod h̄c dicitur de matrimonio, limita, ut habeat locum, quando agitur de impedimento inducito à canonibus, quia in dubio melius est adhærere matrimonio, ¶

¹ Tenet] Limi- ta & declara hæc materiam, ut per Bald. in l.j. C. de re iudi. post med. j. col. et addit. que habentur per An gel. in l.j. s. si fi- pulanti. de uerb. oblig. Sed quid de sententia arbitra- torum cōtrarijs dic idem, ut per

statutis canonum, c. licet ex quadam. in fin. de testi. securus, ubi cessat ista ratio: putā si allegaretur impedimentum gradus iuris diuini: quia tūc siue pronuncietur pro matrimonio, siue contraria, semper agitur de obseruantia solius iuris diuini: & ideo cessante tunc fauore matrimonij standum est cōmuni regulæ, quod data paritate probationum pronuncietur pro reo, & illa ualeat. Ita Abb. in d. c. licet. in ij. col. dicens, haec esse singularem limitationem ad istum tex. Contaritum tenet ibi do. meus de Are. in pen. not. per c. uidetur, in fin. qui mat. accus. possit in uer. propter fauorem ipsius matrimonij, & coniugij prærogatiuam. ¶ Quæ uerba in dicant, quod fauemus matrimonio dupliciti respectu. Primo, propter periculum animi: secundo, quia ipsum matrimonium est causa fauorabilis, & oritur iste fauor propter bonum publicum, sicut dixit text. in l.j. sol. matr. Cūm igitur ex parte matrimonij sit fauor duplex: ex parte autem probantis impedimentum de iure diuino sit unus fauor duntaxat, sequitur, quod fauor matrimonij uincet. Addicunt etiam c. tua nos. de consan. & affini. ubi dicitur, quod cōsanguinitas est probanda distinctione propter fauorem matrimonij. Vnde apparet, quod ubi agitur de gradu prohibito à iure diuino, fauorabilius est matrimonium, quā probatio impedimenti, quæ restringitur propter fauorem ipsius matrimonij, secundum eum. Considera bene. Primo, quod in dictis iuribus non dicitur aperte, quod ageretur de probatione graduum iuris diuini: nec uidetur hoc de mente illorum iurium, attento quod gradus iuris diuini sunt calculationis adeo facilis, quod eorum probatio non est multum difficultis, iuxta gloss. in uer. dispensare. in c. literas. de rest. spol. Secundo, considera, quod licet pro matrimonio sit periculum animæ, est etiam idem periculum in impedimento iuris diuini. Ergo in hoc de paritate certant. Deinde licet pro matrimonio sit fauor publicus, tamen in proposito est fauor rei, & regula iuris. Et ideo cūm concurrat æqualis fauor iuris diuini, succedit regula legis, sed & milites. s. æqualitas. ff. de excus. tu. quod præiuglia conquassantur: deinde egreditur regula, quod in dubio fauetur reo: ideo illa uidetur sequenda, postquam cessat obstaculum fauoris matrimonij, quem considerauit fallentia posita in text. quia ipsum impedimentum iuris diuini uidetur adæquare fauori matrimonij. Tamen cogitabis: quia punctus non est tritus. ¶ In quantum do. Abb. extol lit gloss. not. in c. licet. xvij. q. iij. de alterno regimine do. minorum discordantium, addit. quæ dixi suis plenē in rubrica de treug. & pace. uer. fallit sexto. Et ibi dicitur ad omnino notabilissimum consilium cuiusdam Basili. de sancto Blasio, imp̄ssum in aliquibus lectionibus Iacobi de Aluarotis super feu. in fin. maximē ad cognoscendam practicam diuisionis feitorum, & alios causas, quibus superior se interponit, quādo partes discordant. Posuit late in rub. de treu. & pace. uer. fallit sexto. Et ibi dicitur ad de Rotam de testi. xlvi. in antiquis, quod si partes in curia discordant in eligendo iudicem, remisori remittuntur ad auditorem cōtradictorum. Et dicit do. Abb. in c. propofisiū. in v. col. de proba. quod si partes discordant in eligendo peritos in arte, iudex eligit. ¶ Principium t̄ huius c. recipit undecim declaraciones. Prima declaratio. Si ordinarij sunt discordes in deliberanda futura sententia, possunt eligere tertium. Bart. in l. in offerendis. C. de appell. Si tamen proferente sententias contrarias, erit locus huic decretali, & l. inter pares. ff. de re iud. secundum eum. ¶ Secunda t̄ declratio. Vbi talis est causa, in qua non appetit, quis sit auctor, & quis sit reus, iuxta c. iij. cum gl. de proba. etiam si sententia ordinariorum, non habet locum iste tex. sed utrāq. dep̄det à superiori Bart. Ang. & alij in l. duo

Bald. in c. j. de in- uest. in mar. fac. in iij. col. in uer- bo, sed h̄c ab ex- tra, dubitatur.

E 3 iudices.

4 **judices.** ff. de re iudic. Bald. hic in ult. col. extollens pro
hoc gloss. in d.l. duo. Et sic intellige, quod not. Bald. in c.
inter dilectos, uerius fin. de fid. inscr. ¶ **Tertia declaratio-**
5 **n.** Si t̄ potestas & suus assessor habens ordinariam ex
forma statuti, ferunt sententias contrarias, praealat sen-
tentia potestatis: quia licet sint ambo ordinarii, tamen
unus est minor: quia ab eo remoueri potest, l. iudicium
solui. ff. de iudic. Prodest tamen sententia assessoris: quia
nō facit item suam. C. de appell. l. quoniam iudices. Ita
Bald. hic. ¶ **Quarta declaratio.** Si ordinarius & de-
legatus ei per principē adjunctus ferant sententias con-
trarias, recurratur ad superiorē, sicut si essent ambo dele-
gati. Ioan. An. Bald. & ceteri hic. Bart. Imol. & Paul. in l.
duo iudices. ff. de re iudic. Domini. in c. per hoc. de hære. in
vj. Arch. in c. si quis episcopus accusatus. ad fin. q. vj.
quia delegatus utitur iurisdictione delegantis, & maior
est qualibet ordinatio. l. minor autem magistratus. ff.
de mino. Et quando iudices sunt coniuncti, semper de-
bet considerari ille, qui in potestate præcellit, perl. pra-
cipimus. s. ult. C. de app. & l. si communem. ff. quemad-
serui. amit. Et si iudices habebant ordinariam & delega-
tam, præsumuntur elegissi ordinariam, nisi cōtrarium
probetur: Bald. hic per notata tit. precedenti, cūm ex of-
ficij. Et procedit ista declaratio, etiam si ordinarius pro-
cedat cōsiderato sui collega: Abb. hic contra Ioan. An.
But. & Imol. Et cum Abb. cōcordat Imol. in d.l. duo con-
tra Ang. ibi, ut latē etiam per Alex. ibi in addi. nouis.

¶ Quinta declaratio. Si tum sententia lata pro causa liberali, uel simili, esset euidenter iniqua, non ualeat. Tex. no. in libet pars. ff. de inoff. testa, qui licet loquatur in testamento, exten ditur tamen ad omnem fauorabilem casum, ut ibi per Ang. ex claimantem de hoc ad limitatione huius constitutionem facit etiam glo. & Ang. in libet cum magistratus. C. quan. prouoc. Et dicitur iniquitas cuiusdam, quando constat ex actis, secundum Ang. in dicitur pars. Allegat Innoe. de appella. ex insinuatione. Vide dicta S. eo. inter careras. Et pro hac declaratio ne, quae multum limitat istum text. facit etiam declaratio viij. de qua est. Et intelligo, quod si non ualeat ista iniqua, ualeat alia illi contraria. ¶ Sexta tum declaratio. Casus fauorabiles hic expressi exteduntur ad similes. Vinc. & omnes hic, & exemplificat in simili Specul. de teste, sed postquam de testi. uer. sed quid si tot, ut pro legitimatione pro pupillo, uicaria, orphano, fisco, & ecclesia. Et idem in omni alia causa persona fauorabilis alleg. l. i. C. quando imper. & idem Joan. An. in simili de testi. in nostra. Facit theorica Bart. in libet constante. in viij. q. j. partis. ff. sol. mat. & glossin libet illud. C. de fac. san. eccl. quod in fauorabilibus sit extensio ex identitate rationis. Sed cause: quia exemplum de fisco non est bonum, propter l. non puto. ff. de iure fisci. Per quam dicit in Spe. Matel. notabilis lxxii. incip. unam regulam mirabilem. quod in dubijs semper iudicandum est contra fiscum potius, quam pro eo. Et intelligit ipse, siue sit dubium de iure propter opiniones contrarias, siue sit dubium in probationibus, ut quia fiscus & reus probauerunt contraarias siue sit dubium in causa huius litera, quod duo ordinarii tulenter sententias contrarias. Et dicit Bart. in d. l. non puto. quod si fiscus producat contra priuatum instrumentum, & priuatus ostendat aliquid eodem die confessum, non apparente prioritate, prasumitur per priuato, quod prius contraxerit. Sed de intellectu d. l. non puto. & istius dicti, vide, quam dixi in c. pastoralis. in princ. de rescript. ¶ Septima declaratio. Quando tum sententiae ordinantium sunt contraarias: quia testes sunt contrarij, non habet locum iste text. sed illa pravalet, quam melioribus testibus mouetur. Ita Bal. hic per c. licet causam. de proba. Nam cum hoc sit in testibus, ergo & in iudicibus, qui fundant se in testimonij: & qualis est causa, talis insurgit effectus: nec attendimus fauorem & odium hic, sed iusticiam probationis: quia iustus & iniustus non sunt pares. Allegat S. eo. subor-

ta, s. iudicibus. Facit v. declaratio, de qua s. Et hinc iungit
quod dicit Bald. paulo ante per unam col. quod testi-
bus pari numero discordantibus semper pravalet be-
nignior; dicit esse text. notabilem in l. legi Iulia & Pap-
inia, ff. de manu. testamen. Et si testes aequiparantur iu-
diciis ordinariis, non delegatis quod dicit notabile.
Et de hoc ultimo latius habetur de testibus, c. in nostra,
¶ Octaua declaratio. Si t. duobus est commissa una re-
latio, & referunt contraria, creditur dignior; sed si sunt
omnino pares, dic idem, quod proximum dictum est in
testibus: quia isti referendarij debet referre, sicut testes,
ueritatem, quam ex actis percipiunt. Bald. hic arg. l. nec
causas. C. de appell. Et qui nō refert ex fide, falsarius est,
l. diuis. ff. de custo. reo. & l. i. C. de spor. Quæ verba not.
ad intellectum eius, quod scribit Bald. in l. data opera.
in xiiij. col. C. qui accu. ubi dicit, testem deponentem de
peritia artis nō excusari à falso testimonio, de quo ipse
aliter loquitur in c. proposuisti. de proba, & ibi dixi in
tertia conclusione. ¶ Nona declaratio. Sententia au-
ditorum palatij Apostolici dicuntur sententia delega-
torum: quia licet in cognoscendo habeat ordinariam,
tamen in iudicando habent delegatum. Spec. pulchre
de off. ord. s. j. uer. sed quid de auditoribus. Facit interlo-
cutoria, quam tulit Bonifacius VIII. relata per Arch. xj.
q. j. experientia, & glo. j. in cle. auditor. de re script. Vnde
dicit Rota de offic. deale. xiiij. in nouis, quod eorum po-
etas censetur quasi ordinaria. Et sic intellige Domi. in c.
statutum s. notarium. de rescript. in vj. ubi excusat audi-
tores Rota, cum participent salaria cum notariis, quod
non licet delegatis, de uita & honest. cler. c. cum ab o-
mni. De hoc etiam per Bart. in l. principimus. s. j. C. de ap-
pell. & Bald. in l. fin. C. ubi senato. uel clarissim. & gloss.
in uerbo, iudicio. in fin. c. j. de re iudic. in vj. Sic intellige
Dom. in c. j. in viij. col. de rescript. in vj. dum dicit, com-
missiones, quæ sunt istis, dici potius distributiones co-
gnitionum, cum habeant ordinariam: quia uerum est
in cognoscendo, ut etiam alias dicetur. Ex quibus sequi-
tur, quod in eis seruabitur secunda pars huius c. non
prima. ¶ Decima declaratio. Si t. consultores à iudi-
ce electi sunt discordes, est in electione iudicis, quem se-
quatur. Bart. in d. l. duo iudices. perl. in uen ditione. s. fi.
ff. de bo. autho. iudic. pos. Bald. hic, dum modò consul-
tores sunt pares: quia si essent impares, tenetur sequi
maiorem partem. Ioan. An. in regula, nullus. in Mer-
curialibus. arg. l. quod maior. ff. ad municip. cum similib.
& sequitur Bald. in l. j. in vj. q. de offic. consul. Et hoc,
quando iudex forte ex forma statuti tenetur sequi con-
silium sapientis: quia si ad hoc non arctaretur, potest se-
quiri consilium etiam minoris partis. Angel. in l. ad prin-
cipem. ff. de appell. & in l. maiorem. in fin. ff. de paci.
Bald. in d. l. j. Allegant Innocent. in c. nec episcopi. de
temp. ordin. de quo etiam latius per Angel. Aret. post
Imol. in d. l. ad principem. Et si iudex diceret, Pronun-
cio, ut consultum est, & sunt duo consilia contraria,
sententia est nulla: Bartol. in d. l. duo. in fin. ¶ Vn-
decima & ultima declaratio. Si t. ex tribus iudicibus
unus condemnat, alius absoluist à petitis, alius ab-
soluit ab instantia, pravalet sententia illius, qui
absolut ab instantia: in illa saltet tacite duo exhibe-
concordant. Bartol. in l. inter pares. ff. de re iudic.
pro quo facit c. j. de arbitr. in vj. & lege, diem pro-
ferre. s. si plures. ff. de arbitr. Et ubi non posset in-
teor eos dari concordia saltet duorum, pravalet
sententia magis fauens reo. Bartol. in d. l. inter. Et
istas declarationes diligenter nota, tanquam clarissi-
mantes materiam melius, quam per alios. Etiam in
delegatis ad universitatem caulfarum militat secun-
da pars huius literæ. Abb. pulchre hic, & in c. cau-
sam matrimonij. de offic. deleg. contra Ioann. Andre-
hic, & Bartol. ut per eum. Tene opinionem Ioann.
And. & Bartol. propter multisplitem conformitatem,
quæ

qua est inter istos & ordinarios, ut solēniter ponit Phil. ii. prox. cū causam. & dixi in d.c. causam matrimonij. Ideo non repetto. Et sicut responsum ad c.u officium. secundum And. Sic. ibi, & Alex. in l.s. i. uni. de iudic. quod quatenus loquitur de procedendo separatim, non posse in specie: sed ius commune, quicquid dicatur ibi gloss. Et addit in materia, quod si duo delegati ordine successivo imperati ferant contrarias sententias, pender eorum validitas ab eventu sententia ferenda super reuocatione literarū: & illius processus ualeat, cuius litera, pronunciabuntur validiores. Inne. de rescr. ceterum. in glo. magna, ad fi. ¶ Sententia arbitriū iuris magis sapientia naturā potestatis delegate, quam compromissaria: ideo in ipsius seruabitur secunda pars huius literā. Abb. egregie hic, & in c. suspicionis. pe. col. de offi. deleg. ubi de hoc non dixi. Addit Bar. in l.f. C. de iudic. ubi dicit se milies dixisse, quod isti sunt similes delegatis: & hoc est se utile propter differentias, quae sunt inter arbitros & judices delegatos. Et sequitur ibi Bald. & Sal. & Bald. in c. cūm uigilium. de offic. dele. Vnde tū dicit Bald. in l.s. interdum. in fi. ff. à quibus app. non licet. quod ab istis electis ex præcepto legis, uel statuti, a potest appellari. Et idem Bald. in l.pe. de Pau. de Cuf. in l. à diuio Pio. in prim. ff. de re iud. & do. Alex. de Imol. in l. arbitrio. ff. qui satid. cog. in pe. col. in uer. quid autem in sententia. cum concord. ibidem per eum signatis: & Lanfr. in tracta. de arbi. vij. xiiij. q. & Alex. & Mordni in l. ex consensu. in princ. ff. de ap. stipulatus. ff. de usur. & quod non. in l.s uno. in prin. ff. loca. Ita Imol. in l.j. in pe. col. ff. sol. mat. & in d.c. Quintavallis. in ix. char. uer. sed forte potest dici. Alijs autem tenenda est prima op. Pro qua uide omnino do. Abb. in c. cūm dilectus. in x. col. ibi: & per hoc decidi potest quæstio de arbi. ubi facta mentione contrarietas, Bar. tenet in distincte, quod ab arbitris statutariis appellari possit: & credit, quod ex tali sententia detur actio, cūm teneamus istos habere iurisdictionē ordinariā, uel delegatam. Idem Bar. in l.s. interdum. in fi. ff. à quibus app. non licet. & Bal. in l. pen. in fi. de his, qui sunt sui, uel alien. iu. & in l. diem proferre. & stari. ff. de arbit. Et quando appellatur ab istis, si sunt assumpti loco delegati principis, appellatur ad principem: si uero loco subdelegati, appellatur ad proximum subdelegantem. Bald. in d.l. fin. C. de iud. Ad quod uide omnino And. Sic. in c. si quis contra clericum. in xxx. col. de fo. comp. & ibi aliquid dixi. Et quod isti equiparentur iudicibus^b, sentiūt predicti exprestē, & etiam Ang. in l.s. vacuancia. in xxvij. col. C. de bo. uac. li. x. dicens, quod arbiter non potest punire testem coram se delinquentem: quia iurisdictione caret, nisi sit electus ex forma statuti: quia talis habet iurisdictionem, cū illa detur a legē. l.j. ff. de off. eius, cui man. est iurisd. licet dicat, non uides seruari hoc. Similiter dixit domi. Abb. in c. cūm oīl. quasi in fi. de rescr. quod illud, quod soluta poena licet recebideret à laudo, c. per was. de arb. nō procedit in istis: quia & quiparantur iudicibus, quorum sententia præcisè est pendendum. Similiter Bal. in l. uenales. C. quan. prouo. non est necel, & quiparant istos iudicibus in casu illius. Similiter Pet. de Anch. in c. ab arbitris. de offic. deleg. in vij. & in d.c. suspicionis. dicit, quod ista est quædam species de per se magis participans de natura iudicū, & arbitrorum. Vnde in fert signanter, quod in eis non habetur locum l.s. dictum. s. si cōpromisero. ff. de euic. quod etiam tenet Bald. in d.s. si cōpromisero. Et idem Bald. pulchritudine imperatores. ff. de transact. dum modò status fuerit uenitor, secundum eum ibi: & in l.j. C. de peric. & commo. rei uen. quem allegauit s. c. prox. Et sentit Bald. in d.l. fin. C. de iudic. Et istis addit Bald. in d.l. C. de peric. & commo. ubi dicit, quod sententia istorū sunt sententia, quæ surrogant loco iudiciorum. Et tamen dixit Bald. in l.j. in iij. col. C. quando prouo. quod sententia arbitriū voluntarii non dicitur propriè sententia. Puto dixisse in rubrica s. eod. Similiter dicit Bald. in l. quid ergo. s. ex cōpromissione. in fi. ff. de his, qui no. infa. quod sententia ar d s. ex cōpromissione] Et ibi ad hec uide Bart. & addit Spec. in t.i. de arb. d. uersitatem eius sententia. & in t.i. de instrum. edit. s. refat. uider. uers. sed pone. & Feli. etiam in c. cōfragabilit. s. ff. ad f. de offi. ord.

a Appellari] Ad a potest appellari. Et idem Bald. in l. pe. de Pau. de Cuf. in l. à diuio Pio. in prim. ff. de re iud. & do. Alex. de Imol. in l. arbitrio. ff. qui satid. cog. in pe. col. in uer. quid autem in sententia. cum concord. ibidem per eum signatis: & Lanfr. in tracta. de arbi. vij. xiiij. q. & Alex. & Mordni in l. ex consensu. in princ. ff. de ap. stipulatus. ff. de usur. & quod non. in l.s uno. in prin. ff. loca. Ita Imol. in l.j. in pe. col. ff. sol. mat. & in d.c. Quintavallis. in ix. char. uer. sed forte potest dici. Alijs autem tenenda est prima op. Pro qua uide omnino do. Abb. in c. cūm dilectus. in x. col. ibi: & per hoc decidi potest quæstio de arbi. ubi facta mentione contrarietas, Bar. tenet in distincte, quod ab arbitris statutariis appellari possit: & credit, quod ex tali sententia detur actio, cūm teneamus istos habere iurisdictionē ordinariā, uel delegatam. Idem Bar. in l.s. interdum. in fi. ff. à quibus app. non licet. & Bal. in l. pen. in fi. de his, qui sunt sui, uel alien. iu. & in l. diem proferre. & stari. ff. de arbit. Et quando appellatur ab istis, si sunt assumpti loco delegati principis, appellatur ad principem: si uero loco subdelegati, appellatur ad proximum subdelegantem. Bald. in d.l. fin. C. de iud. Ad quod uide omnino And. Sic. in c. si quis contra clericum. in xxx. col. de fo. comp. & ibi aliquid dixi. Et quod isti equiparentur iudicibus^b, sentiūt predicti exprestē, & etiam Ang. in l.s. vacuancia. in xxvij. col. C. de bo. uac. li. x. dicens, quod arbiter non potest punire testem coram se delinquentem: quia iurisdictione caret, nisi sit electus ex forma statuti: quia talis habet iurisdictionem, cū illa detur a legē. l.j. ff. de off. eius, cui man. est iurisd. licet dicat, non uides seruari hoc. Similiter dixit domi. Abb. in c. cūm oīl. quasi in fi. de rescr. quod illud, quod soluta poena licet recebideret à laudo, c. per was. de arb. nō procedit in istis: quia & quiparantur iudicibus, quorum sententia præcisè est pendendum. Similiter Bal. in l. uenales. C. quan. prouo. non est necel, & quiparant istos iudicibus in casu illius. Similiter Pet. de Anch. in c. ab arbitris. de offic. deleg. in vij. & in d.c. suspicionis. dicit, quod ista est quædam species de per se magis participans de natura iudicū, & arbitrorum. Vnde in fert signanter, quod in eis non habetur locum l.s. dictum. s. si cōpromisero. ff. de euic. quod etiam tenet Bald. in d.s. si cōpromisero. Et idem Bald. pulchritudine imperatores. ff. de transact. dum modò status fuerit uenitor, secundum eum ibi: & in l.j. C. de peric. & commo. rei uen. quem allegauit s. c. prox. Et sentit Bald. in d.l. fin. C. de iudic. Et istis addit Bald. in d.l. C. de peric. & commo. ubi dicit, quod sententia istorū sunt sententia, quæ surrogant loco iudiciorum. Et tamen dixit Bald. in l.j. in iij. col. C. quando prouo. quod sententia arbitriū voluntarii non dicitur propriè sententia. Puto dixisse in rubrica s. eod. Similiter dicit Bald. in l. quid ergo. s. ex cōpromissione. in fi. ff.

b iudicibus] Ad de idem tenentem do. Soci. in confil. xxvij. inci. ex bis. que in fact. uer. s. tertio potest. in j. parte. char. l.j. c Delinquentē] Addit Spec. in tit. de teste. q. s. uer. quid de arbitrio. et per Docto. in l.f. & in l. nullum. C. de testi.

c Et absente] Sed quid de statuto disponente, quod arbitriū possint separatim pronunciare, & altero absentia & irrequia situ contra dispositiōnē d. l. item si unus. s. fi. cum l. seq. alle. hic in test.

Et absente] Sed quid de statuto disponente, quod arbitri posint separatim pronunciare, et altero absentia et irrequisito contra dispositi- tionem d. l. item unus s. f. cum l. sc. alle, hic in tex-

*et c.ij.de arbi.lib.
vj. Quomodo &
qualiter intelliga-
tur, ut minus cor-
rigat ius commu-
ne, uide no. per do-
mt. Soc. in consil.
luij. incl. Abundé
& subtiliter, uer-
terius autem, cir-
ca f. cum ueris.
sequ. in j. parte,
char.xcix.*

De appellatioib[us], recusa- tionib[us]. & relatioib[us],

TIT ▶ XXVIII ▶

S V M M A R I V M .

- 1 Appellatio an extinguit, uel suspendat pronunciatum. num. 2.
- 3 Princeps an posse tollere formalitatem, uel substantiam appellatiois.
- 4 Iudex appellatiois ubi non est, ad quem appelleatur.
- 5 Appellans an & quando potest agere contra iudicem.

A circa diffinitionem appellatiois addit deo. Abb. in c. fi. in j. no. de seque. pos. & fruc. ubi dicit, quod omnis appellatio est prouocatio: sed non econtra, q[uia] prouocatio p[ro]pri[um] sit ante litis ingressum à grauamine, j. eo. cum scit, q[uia] si uero, quod dicit notandum ad statuta. Et dum Ab. dicit, non ualeat cōsuetudinem, ut appelleetur de pari ad pa-rem, uel minorem: si ualeat, nisi faciat illum parem maiorem. Io. de Ligna. in c. ij. de cōsue. in vj.

a Non monachū] Addit Felin. in c. fi. quando, s. de re- script. & quod ibi dixi in apost. in ij. colum.

b Suspedit] Ade- de, que habentur per do. Franci. de Are. in l. si causa. C. de trāsc. remit tentem se ad ple- nē no. in l. furti. in prin. ff. de his, qui no. inf. ubi etiā, q[uia] per istā suspen- sionem, que resul- tat ex appellatio- ne, interfur notā- da limitatio ad il- lud, q[uia] dicit text. in l. Herennius. g. ga. ff. de euic. ubi habetur, q[uia] præsu- mitur pro senten- tianam dicit illud notandum esse uerum, quod est su- spensa p[er] appella- tionē dicit ita no- tarie glo. in l. j. C. si aduers. crt. Et i-

C. de iu. emphy. Et sic contra accidēta- lia. Illa enim dicuntur substālia, sine q[uia] bus actus cōsistere nō potest, p[er] pretium. Inst. de emp. & uendi. Not. Bar. in l. plata. C. de sen. Et ita etiā declarat Sal. post Bartol. in d. ij. in vj. col. Facit ad h[ab]et. cū precatio. ff. de preca. cū cō- cor. quas dedi in c. cū M. de cōst. Va- let. etiā cōsuetudo, q[uia] appelletur ad illū superiorē, ad quem de iuris tigore ap- pellarī nō debet, j. eo. si duobus. in fi.

T Ad secundā quāstionē Ab. dicit tan- git, utrū appellatio suspendat, uel extinguit pronunciatiū: addit deo. Ab. in c. fi. de sequest. ubi si reus possessor appellat à sententia, ita cōtē sequestrā fructus, si timeat de disipatione nō sic in causa principalis: & hoc, ppter p[ro]sumptionē quā est p[er] sententia, fm. Io. An. ibi. Ex quo no. ibi Ab. q[uia] appella- tio nō extinguit, sed suspedit^b, nec etiā suspedit, quo ad oēs effectus. Facit. si instituta, s. de inofficio. ff. de inoffic. test. ubi nepos, q[uia] dixit testamentū in- officiosum, & obtinuit, alimento p[re]de- dēte appellatioiē uicti. Et addit An. Sic. in c. pastoralis. s. præterea. de offic. de- leg. ubi conatus est subtiliter loq[ui] fit- mādo indistincte, q[uia] suspedit, ppter d. tex. utrētes hoc uerbo Suspēdere, pro- pter quos dicit non absurdē exponi posse. j. ff. ad Turp. in uerbo, extinguit, i. suspedit. Latē etiā respōdet ad l. fur- ti. s. j. ff. de his, q[uia] no. inf. & ad l. sciēdū. s. f. fundū. ff. q[uia] latida. cog. & ad l. si q[uia] exharedato. s. hi autē oēs. ff. de iniust. testa. & uide Old. cōsul. lxxxix. Episco- pus inuocat. ubi dicit, q[uia] fm canones suspedit, p[er] c[on]uenientes. de iureiu. fm le- ges extinguit, p[er] d. l. ad Turp. Et q[uia] sim- pliciter extinguit, multū, p[er]bat Ang. in l. furti. in princ. ff. de infamib. nisi a- gat de ligamine anime: q[uia] neq[uia] extin- guit, neq[uia] suspendit. Ideo si appella- tā sententia excōmunicationis, suspēdi- nis, uel interdicti, aut absolutionis ab eis, appellatio nō extinguit, neq[uia] suspē- dit. Alleg. Inn. in c. ab excōmunicato. in ij. col. de rescri. & in c. pastoralis. de app. & rep[ar]bat gl. in l. fi. C. si à nō cōpe. iud. dum dixit, q[uia] appellatio à sententia excōmunicationis extinguit, p[er]nun- ciātū, & male, ut ibi etiā p[er] eū. Et ad istud de sētētijs cēsare, uide etiā Nicol. Myl. in report. in uerbo, appellatio. s. j. & ibi etiā dicit, q[uia] appellatio nō suspedit cōfir- mationē extra iudicij facta: & cōse- querent, nec alia extrajudicitalia. Alle. But. in c. cōstitutus. el ij. pe. col. ibi, uel dic, q[uia] cōfirmatio. de app. Et istud no- ta cōtra Bal. & Sal. in d. l. fi. C. si à nō cō- pe. iud. ubi latē ap[er]phantib[us] gl. firmat, q[uia] licet excōdicatio trahat secū execu- tionē, nō seq[ue]r. q[uia] p[er] effectū post ap. in- terpositā nō extinguit. Et q[uia] ipsos etiā tener Pau. de Cast. i. d. l. fi. dices, seruā- da esse op[er]n. Canonistarū, q[uia] q[uia] dicat gl. ibi: q[uia] dixit cōtra text. in d. c. pasto- ralis. secundū eū. Dixit tamen Bald. in l. si causa cognita, C. de transac. q[uia] al- qua, q[uia] sunt in causa appellatiois,

bi dicit etiā efficiendū, q[uia] cun- dē effectū opera- tur, quo ad suspen- dendā uim sentē- tie, tempus x. die- rū datū ad appelle- landū, q[uia] opera- tur, q[uia] dō appelle- latio est interposi- ta p[er] homines: ita que scit nō licet aliq[uia] innuare ap- pellatō p[er]dēte, ita nō licet intral los x. dies datos ad appellan. Alleg. text. in authen. ho- die. C. de app. E- stō, q[uia] appellatio nō fuerit interpor- sita, ut refert not. dicere glo. in lex diuerorum. ff. de ac- cōns. Et ad p[re]di- gta in text. addit do. Alex. de Imol. in d. l. j. s. fi. ff. ad Turp. alle. in add. ad Spe. in t. de ap- pel. in uerbi. que differēt. & ibi Spec. in s. nūc ui- detur. in princ. & in uerbi. & s. resfat. in fin. Et ad saturatō plene & no. uide domi. Soci. in cōs. lxxv. inci. Visa factū cō- tingentia. uer. sed his nō obstatib[us]. circa med. j. par- te. chart. cxx. & do. Alex. in consi. xxxv. iij. parte. Et an extinguit, uel suspedit, uide late etiā p[er] Ang. in report. l. furti. q[uia] puocauit. de pac. in vj. col. Et no. q[uia] est magni effectus, an inter- rim q[uia] si infamis interfessibilis, uel/ habibilis ad testimo- niū. & s. Et q[uia] nō suspedit, nec extin- guit sententia ex- cōmunicationis, suffen- tia, uel interdicti, addit Bal. in d. l. furti. in ij. col. ad fi. ubi dicit id, q[uia] An- gel. & Feli. etiā in d. c. pastoralis. s. preterea. de offic. deleg. in tex.

possunt

possunt refirmari & confirmari, & prorsus tolli: & in his appellatio suspendit pronunciatum, nō quod interim non rescindat, sed quia nō rescindit p[er]cōle, cū rema- neant reliquiae in fieri. Quidam sunt, quae in causa ap- pellationis non uenient rescindenda: & ista non suspen- duntur per appellatioem, ut litis contestatio, testium receptio, & similia, ita demum. C. de procu. cle. ij. de te- sti. Quidam sunt, quae nullo modo pertinet ad iudicē ap- pellationis, sed finiuntur statim, quod est appellatio: & tūc, quo ad ista, appellatio extinguit pronunciatiū, l. cū apud. ff. iudi. sol. ubi illa fidēfisso euaneat. Que- dam transferuntur ad iudicē appellatioem cum po- testate mutandi: & ista dicuntur suspendi, quae p[er]dēnt ex euentu. Quidam sine potestate mutandi, & ista non su- spenduntur: quia non p[er]dēnt ex euentu. Quidam non posunt pendere, ut trahēt secum executionem: & ista non rescinduntur, ut sibi per eum. Et dicit Bart. in d. l. ita demum, quod appellatio rescindit iudicatum, & redu- cit ad eum statim, in quo erat pars ante item contesta tam, per illū tex. Per quem dicit ibi Bald. in ij. col. quod licet appellatio suspendat pronunciatiū, & ea, q[uia] or- dinantur ad ipsum, non tamen suspendit litis contestationem, nec ea, quae ordinantur ad eam, per illum text. quem notant Joan. Mod. & Joan. And. in c. ult. de appel. in vj. Et istis addit Bald. & Salic. in l. j. C. de usr. reiud. & Bald. in addit. Specul. de senten. xix. col. ubi di- cit, quod si statutum disponit, ut condemnato in cō- sum amputetur manus, si intra mensē non solvit: Ti- tius condemnatus statim appellavit, deinde intra tres, uel quatuor menses fuit confirmata prima sententia per iudicē appellatiois, adhuc poterit solvere, nec dici- tur lapsus mensis à die prima cōdemnationis: quia in- terim dum p[er]dēt appellatio, sententia habet pro non lata, d. l. j. s. nisi appellatio esset manifeste frustratoria: gl. not. ibi, per l. tuto. in prin. ff. de usr. & sequitur Alex. po- nens alia quidam in isto passu. confi. mihi ccccxxix. Vi- so themate suprā scripto, & his, q[uia] copiosē, &c. Et dicit Bald. in l. ij. j. col. C. ne ex defic. defun. quod appellatio non omnino extinguit pronunciatum, sed remanet re- liquiae sententiae iam late. Allegat l. chirographis. s. fi. ff. de admī. tut. Et dicit Bal. in c. j. s. ad h[ab]et. de pace iura. fur- man. quod respectu partū appellatio extinguit, respe- ctiū pronunciatis suspendit: quia licet interim claudat os iudicis à quo, tamen potest redire ad eum executio. Bald. uerò in c. j. s. furti. in tit. quo tempore miles. tenet indistincte, quod suspedit & nō extinguit: & quod tria sunt, que habent iudicē suspēdere, appellatio, recu- satio & relatio. Sed Raphael Ful. in l. tale pacū. s. q[uia] prouocauit. ff. de pac. dicit, quod in inspecta veritate ap- pellatio extinguit: sed inspecta fictione & potentia le- gis suspendit. Et addit Bald. in rub. C. de app. ubi dicit, quod considerato p[er]senti statu rescindit pronuncia- tum: nā statim sententia perdit uires, l. j. in fi. ff. ad Turp. secus inspecto futuro eventu, cū sententia possit con- firmari. Item appellatio potest & debet esse in p[er]den- ti. Et hoc uocatur suspendi, nō in totum obrumpi. Unde ille, qui appellat, interim est status integrī, l. furti. s. j. ff. de his, qui no. inf. Pendente autem tempore ad ap- pellandum, est mēre suspēsio: & interim dicitur quo- dammodo silere, tamen est sententia, d. s. j. secundū e- um. Et pro hac distinctione communī, ut in p[er]fectā tem- pus præsens & futurū, uide But. & Imol. in c. uenientes. de iureiu. & ibi aliquid Ab. in fi. & Imo. in l. j. ff. de re iud. & Pet. de Anchā. in c. si à iudice. in ij. col. de appel. in vj. & Bald. in d. s. qui prouocauit. in repetit. in primis col. ubi ad propōsitū deduxit plura argumenta, q[uia] vide. Sed in decidendo clarior uidetur esse stylus Ang. ibi. in vj. col. cum tribus seq. dum dicit, quod p[er]pendente tempore appellandi non suspendit in aliquo effectū, quem se- cum trahat sententia ipso iure, sed solum respectu actu- um executiōrum, in quibus requiritur factū homi-

nō. Pendente autem appellatio considerato p[er]sē- ti statu, sententia extinguitur, quo ad omnes effectus, quos secum trahit sententia absque facto hominis. Vnde condemnatus potest testari & testificari, nec senten- tia confirmatoria reddit nullos illos actus. Appellatio- ne autem terminata, uel lapsu fatalium, uel tenacia- tione, non extinguitur pronunciatum, & appareat eum fuisse suspēsum. Si autem est decisa per sententiam in- firmantem, extinguitur pronunciatum. Et idem, si per sententiam confirmantem eo casū, quo agi non potest, nisi & secunda sententia confirmetur. ¶ Limita t[er]tiā non procedere in spiritualibus, in quibus ligatur anta- ma, quae per appellatioem non suspenduntur, hec ex-tinguitur. Alleg. Joan. And. de senten. excom. is. cui. lib. vj. Et istum modum loquendi habuit Angel. & Bart. in l. furti. s. j. ff. de infamib. quem uide. Appellatio autem ab interlocutoria, quae post se diffinitiū expectat, non extinguit, nec suspendit pronunciatum, antē quam iu- dicātā quo, sit canonice inhibitiū, ne procedat, per c. no- solum. de appel. lib. vi. secundum Ange. in d. s. qui pro- vocauit, ad quem in hoc semper recurrit non sequendo dīcta sua in d. l. furti. ¶ Circa tertiam questionem do- 3 Abb. de t[er]tiā p[otest]ate p[ri]ncipis tollenda formalitate, & etiam substantia appellatiois^a, pri- mō caue: q[uia] capiendo simpliciter uer Appellatiois^j. Adde Fel. in c. j. s. ba sua, sequeatur, quod omnis actus principis contra ius naturale ualeret: de rescri. in prima cip. & quod ibi di- xi in ap[er]t. poli scribentes. Præterea illa consideratio, quod h[ab]et a gatur de tollenda defensione, non procedit: loquitur e- nīm cle. pastoralis. de defensione, quae propriē est iuris naturalis, ut dixi in c. dilecti. de excep. ubi uide. Et in p[er] positō not. Dominic. in c. non solum, in p[er]cip. de ap- pelli. in vj. & Philip. eod. pastoralis. in p[er]cip. in xij. co- lum. Et ad p[er]positū multū faciunt, quae dixi in c. cū inter. de excep. probando, quomodo p[ri]ncipis po- test committere recusationē remota: quibus inspectis de facilis rationibus And. Sic. in c. j. in ij. co- lum. de rescrip. ubi eleuauit op[er]i nouam contra p[re]dicta, cum quibus concordat domi. Abb. ibi, & in c. su- per quāstionēm. in ij. colum. de offic. deleg. Et pro o- pin. communī multū urget: quia lex tollit tertiam appellatioem^b, & b Appellatiois^j. Adde et uide, que no. habentur per domi. Soc. in con- fil. clvij. incip. Viss processu sen- tientis & consi- lijs ueriscul. circa primā difficultatem. cum ij. uer. seq. in ij. par- te, char. xij.

4 ¶ Ad t[er]tiā quāstionē, in qua ponit, ad quem appelleatur, ubi non est iudex appellatiois, in qua nihil ad- dit

dithicdo. Phil. primò caue in verbis Bart. in l. ubi absunt allega. per Abb. dum dicit, quod uacante Papatu remanet iurisdiction apud collegium Cardinalium. Si enim sentit, quod ad Papam appellari possit, dicit contra casum in cle. ne Romani. s. iuritum. De ele. ubi nihil de iurisdictione Papali exercere possunt uacante sede. Et in hoc differunt collegium ab alijs, ut ibi per gloss. in prīn. in uerbo, non consonam. ¶ Deinde in quantum dicit Abb. quod in defectum appellationis potest appellari ad decuriones, post Bart. in l. ubi addit. Barto. in l. j. ff. ad municipales. ubi dicit, quod uacante iudice appellationis debet interponi appellation ad priores ciuitatis, tanquam in hoc dominos, per d. l. ubi absunt. & l. j. s. si quis in appellatione ff. de appellationibus. Et dicit Bart. in l. ambitiosa. in h. col. ibi, item quare, hic dicitur de decrētis ab ordine facientibus, quod præfes ciuitatis rescindit decretū ambitiofa: uel si non est præses, posterunt rescindi per consilium maius ciuitatis, per d. l. ubi. Per quam dicit Bald. in authen. habita. in xiiij. col. ibi, sed dubitatur, qd si proximus. de app. Nō obſt. d. l. ubi absunt, quia loquuntur de decurionibus, quorū olim, cum usus aderat, potest erat, prudere singulis ciuitatis ciuitati, ut prudere concilium generale illius terræ gl. in l. nulli. uer. tertiis est, ff. quod d. cui. uniuers. nomine, quod in his, quae sunt iurisdictionis, quando non est rector aliquis, itur ad priores: sed in his, quae pertinent ad administrationem bonorum ciuitatis, cura est priorum, non autem rectoris ciuitatis, uel uniuersitatis. Ad quod etiam uide Barto. in l. j. s. solent. ff. quan. app. sit. & ibi latè Ang. de Are. ponentes, quando à decreto ordinis, putat priorū, possit appellari ad rectorem ciuitatis. Et ad Bald. in l. j. C. quan. s. uel priua. ubi pro predictis extollit tex. in d. s. & hoc peruenit. uer. omnē uero. in uerbo, pri matibus ciuitatis. in authen. u. nulli iudicium. Ex quibus etiam uidetur, quod si in ciuitate non est iudex secularis, recurratur ad predictos, non autem ad ecclesiasticum, quicquid dixit Inno. significantibus. de offic. deleg. de quo miratur ibi And. Sicut. in viij. colum. Cum istis iunge Angel. in repe. l. si uacantia. in x. col. ibi, Oppono ad id, quod dixi. C. de bo. uac. s. x. ubi dicit, quod si iudex certa porta habet autorizare insinuationibus, & contingat officium eius uacare, alius authorizabit, per d. l. ubi absunt. Per quam inferit ad alia similia, quae posuit in c. quoniam contra. in s. q. de prob. Et ibi dicit addit. Ang. in s. quod autem. in authen. de non alie. Et addit. Bal. in c. j. s. ad hac. in v. col. ibi, pone, capitaneus Perusinus. de pa. iur. s. ubi intelligitur d. l. ubi absunt. de prioribus, qui habent iurisdictionem uniuersalem. Deinde subdit aliqua, in quibus profecto uideatur contrariari dictis Angel. in d. l. si uacantia. Sed caue propter dicta Barto. in l. j. in xix. q. ff. de offi. consul. ubi relato Barto. in d. l. ubi absunt. refert Guili. de Cu. dicere, quod consules nostri temporis sunt similes decurionibus iurisdictione, & quod in subsidium solum intromittunt se de mixto imperio. Postea refert Inn. dicere, quod ex exercitu iurisdictionis nō est penes uniuersitates, uel populos: multo minus apud decuriones. Et licet nō dicat, sunt uerba Inn. in c. cum accessissent, parum post princip. de consti. quae procedunt, secundum Bal. in uniuersitatibus iurisdictionem non habentibus: sed in habentibus iurisdictionem uera est op. Bar. & sequenti. Tales aurem sunt ciuitates insignes ex consuetudine, uel præuilegio, ut in pace Constantia, uel alia pactione, si fieret hodie: tales enim priores, uel antiani sunt tanquam pontifices, uel reguli in terris suis, ut ibi per eum. Merito dicit Lud. Rom. in rub. de arbit. xv. col. ibi, sed poē, quod pars uelit, quod op. Bar. in l. ubi absunt, est intelligentia, dum modò ciuitas habeat merum & mixtum imperium: alia non. Hoc modo est intelligentius Bal. in c. j. in s. col. si de inuest. inter do. & uasa. lis oria, dum relatio Bar. uideat postea simpliciter residere cum In. ubi s. cu ius uerba in uniuersitate ecclesiastica nullo modo pro-

cedunt, per c. cum olim, & c. his, quae de ma. & obe. Not. Butr. in c. cum omnes. xj. col. uer. in tantum, de consti. inferens, quod non est tanta communio inter alias universitates, & eorum capita, sicut inter capitulū & prælatum, salvo nisi loquerentur de uniuersitate ecclesiastica collegij ecclesie inferioris ab episcopo, in quo dicit pōt, quod uacante sede conuentus nō succedit, sicut succedit capitulum uacante sede episcopali, ut atten. au in c. his, que de maio, & obe, contra Ab. ibi. Et ita posset intelligi In. in d. c. cum accessissent. ut etiā sentit Car. conf. xxxij. post pōt. Et ex predictis pōt ponit ad practicam noua op. Lu. Ro. conf. ccccj. ad fi. ubi dicit, quod deficiēt eq. ad quem solet deuolui causa appellationum, est appellandum ad proximum superiorē illius loci, non autē ad priores ciuitatis, per c. si is, cui. & c. si à subdelegato. de offi. deleg. in vj. ubi dato impedimento iuris, uel facti in iudice, ad quē erat appellandū, deuoluit appellatio ad proximum superiorē. Et ita Barto. in l. j. s. si qs in app. in h. col. ibi, quare, qd si proximus. de app. Nō obſt. d. l. ubi absunt, quia loquuntur de decurionibus, quorū olim, cum usus aderat, potest erat, prudere singulis ciuitatis ciuitati, ut prudere concilium generale illius terræ gl. in l. nulli. ff. quod cuiusq; uniuers. no. & in alijs locis per cum alle. & probatur in l. pupillus. s. decuriones. ff. de verb. signi. Priores aut, qbus hodie ciuitates utunt, non sunt fuit: habent em potestatem limitatam, quam eis non licet transgreſi. Sic etiā respōdet ad d. s. si quis. Nec obſt. s. & hoc peruenit, quia dat contumaciam potestatem ar- cendi negligentias iudicū, pedum pri- matibus ciuitati, sed etiā earū episco- pis, solū circa ea, quae sunt uolunta- ria iurisdictionis. Cōciliū autē gene- rale ciuitatis dicit cōpetens superior, sicut eum. ¶ Dum dicit Ab. quod à princi- pe nō recognoscēt superiorē in tēpo- ralibus nō appellat̄ etiā ad Papā, ni- si eset iniustitia notoria, addē, quae di- xi in c. nouit. & in c. cum nō li- ceat, de prescri. & Ab. in c. si duobus. j. eo. Et inuenies, quod imo in distincione ap- pellari pōt ad eum: quā nullo iure pos- sent isti ita eximi, qn ei subsint etiā in tēporalibus, ne sint acephali, ut in locis, quae allegauit in d. c. nō li- ceat. licet Phi. hic quādam adducat pro Ab. nō allegando eum in d. c. si duobus. ¶ Circa sextā questionē do. Ab. dū pulchre cōcludit, quod à clericico rectore scholariū appellat̄ ad laicū, nisi scholaris reus sit clericus: addit. Phi. hoc uerū, nisi sta- tutū, uel consuetudo loci aliter dispo- nant. Alleg. Imol. in d. s. si quis in app. & refert Bar. magis extenſe, qd Abb. in d. s. si qs. inferens, qd etiā episcopus, uel clericus cognoscet de causa, ut delegatus principis, uel iudicis secularis, appellaret ad iudicē secularē. Alleg. gl. fi. xxij. q. viij. s. a. p. Adde do. Ab. in dispu. Gandulphus. xxij. col. is. bi. ¶ Quarto & ultimo casu, ubi reas sumptū ista magno stylo, reputās istū punctū non tacitū ab aliquo, qd uideatur, qd cum rector p̄ficit collegio se- culari, licet scholaris sit clericus, debe- ret appellari ad laicū, p. c. Romana. s. debet, de ap. i. v. cū cōcor. de qbus sta- tim, ubi clericatus existēs in iudice iu- dicāte de materia laicali nō haber regulare appellationē, sed ipsa materia subiecta. Cōtrariū decidit: qd ibi qua- litas clericis nō cōcurrunt necessariō ad

validitatem sententia, neq; in iurisdictione exercenda. Sed hī sumus in casu proorsus diuerso, in quo qualitas clericatus propter clericum scholarē concurrit in re- store necessario, & ideo in regulā appellatione qua- litas clericatus necessaria p̄valet qualitatē rectoris, tanquam dignior, iuxta gloss. similis in c. unico, de surepatt. in vj. & quod not. Bart. in l. præcipimus. s. eo. C. de app. dicens, quod in causa, quamvis prophana, si clericus & laicus sunt obligati in causa individualia, conueniuntur ambo coram ecclesiastico. Et plura alia ad- ducit in similis, de quibus per eum concludentem scimus, ubi scholaris, qui conuenit, est laicus: quia tunc à sen- tentia rectoris clericū bene appellatur ad superiorē laicū. Illud ergo bene not, quod ubi qualitas clericatus non concurrit, necessariō à clericō iudicante appella- tur ad superiorē laicum. Ab. in dictis locis per d. s. de- bet. Idem Inn. in c. solita. super uer. in temporalibus. de ma. & obe. & do. Abb. in c. uerū. in iiiij. & viij. col. & in c. si diligenter. in xv. col. de fo. compet. Simile dicit Bart. in l. si quando. C. de app. qd si rex iudicat, ut dux, uel co- mites, appellatur ad superiorē in dictu, uel comita- tu, non inspecta dignitate regia, per tex. ibi, & in d. s. de- bet. Et sequit̄ Roma. in l. ff. in princ. in viij. col. ff. de uer. obli. Bo. text. cum materia in c. à collatione. de app. in vj. Et exemplifica ex uerbis Barto. in l. si conuenit. s. si nuda. ff. de pig. act. dum loquitur de rege Franciæ, qui propter adeptum comitatum Tolosę erat rex & comes. Similiter exemplifica, ubi episcopus inuestitus à rege infeudasset alteri: quia si de hoc est quēstio coram ipso, appellatur ad regem. Domi. in d. s. debet. in fi. Et ista in- tellige, nisi bona temporalia, quorū occasione clericus iudicat, data essent ecclesiæ libere, & non in feudū. Ana. in c. j. in iiiij. col. de del. pue. propter glo. j. & fi. ibi, quam etiam alleg. Domi. in d. s. debet. Et idem Bart. in d. s. si qs in app. Et in dubio uidentur dicta pleno iure. Ita innu- it Ab. in c. uenies. in h. not. de acc. Et quando ita dantur, non posset consuetudine induci, quod appellaret ad laicum. Io. An. in Spec. de iuris. om. iud. s. quae autem. in add. uidisti duas. in fi. Ex his uides, quod qualitas cle- ricatus non semper attendit. Merito dicit do. Abb. in c. audit. in iiiij. col. de elec. qd episcopus scholaris non

a præcedit rectorem studij: quia nō est a Studij] Add. ibi, ut episcopus. Et idem in alijs colle- Feli. etiā suprà. gis, ubi sunt habentes dignitatis nō in princ. Decret. iure dignitatis, sed iure collegij. ¶ Di- inuer. Gregorius. xxit etiam Bart. in d. s. si quis in app. qd si clericus & laicus in simili pronunci- ant, appellabitur de tota causa ad ec- clesiasticum, ne continentia eius diuidatur. Et sequitur Card. in c. super quæstionum. s. si uero duo. de offi. dele. & Pe. de Anc. in c. Romana. in xj. col. de app. in vj. domi. Abb. in d. dispu. Gandulphus. xxij. col. Vnde dicit Bal. & Sal. in l. præcipimus. in fi. C. de app. quod si compro- mittitur in clericum & laicum arbitratores, pro reduc- tione ad arbitrium boni iuri, ad eundem est episcopus. Sed Pet. de Anc. in regula, ea, quae xxij. col. ibi, sed inci- denter quare, & est sub. q. de reg. iur. in vj. dicit, se non uidere rationem, quare magis diversi iudices conueni- ant in cognitione dictæ causa principalis, quam in uen- tilatione causæ appellationis. Refutat enim inconveni- entia quædam, scilicet qd iudex ecclesiasticus adeun- dus super tali appellatione, cognoscat de sententia secularis, cuius non est superior. Et pro hoc facit dictum Bart. in l. iurisperitos. s. cum oriundus. ff. de excu. tū. qd in uenditione predicti, quod alibi habet pupillus, autho- rizavit iudex domicili & etiam iudex prædicti, & per In. in simili de princ. c. pastoralis. cum si. Si tamen non es- set possibilis iste concursus, & conuocatio duorum iu- dicum in appellatione, seruabitur op. Bart. secundum eum subiectem, quod quo ad clericum, seruabitur le- ges in decidendo & procedendo: quibus discrepanti-

dem in c. s. iudices de paciur. sit. in ij. col. ibi, quarto, nūquid ille, ubi pro prædictis adducit plura: maximē, quia diuerſe sunt res & diuerſa cauſa agendi. Nec uila lex dicit, quod qui non potest appellare, non possit de ſudice conqueri. Neq; uidetur non appellans conſen- tire, quo ad iudicem, ſicut, quo ad partem ſici: & quia nō uidetur conſideri, quod ſententia ſit iusta. Alleg. l. cūm interdicta. C. arbi. tutel. Et addit, quod etiā ſi eſſent plu- res ſententia conformes, procedunt prædicta. Angel. in d. i. iij. s. fi. & d. l. ſancimus. Et ubi debet ſtarí ſententia alicuius, ſiue aqua, ſiue in qua, tamen contra iniquam iu- dicantem potest agi d. l. ſi propter iudicium, ſi, pla- ne, cum glossa, ſi mens, ſal. mod. dix. per Bald. in l. cum duobus, ſ. fi. ff. pro ſoc. ¶ Lmita prædicta, niſi uictus approbat ſententiam approbatione uera. Abb. in c.

^a ſ. quia uero] Et ibidem ad mate- riu adde, que ba- buntur per Feli. et quod ibi dixi in post med. & Bald. in d. ſ. iudices. quia, ſecundum eum, uidetur fateri malam cauſam habere, per l. iij. C. de fi. iſtru. ubi producens instrumentum, & uideſis aduersariū uelle eum impugnare, ſi dicit nolle eo uti, uidetur fateri ipſum non effe uerum. Et idē iudicans liberatur in ſyndicatu. Secus dicit Bald. in renunciatione tacita. Et iſtud dicit notandum eſſe, quod propter defertionem apel- lationis purgatur iniustitia pronunciationis facta in- ter partes & iudicem. Contrarium ſentit Bald. in l. ſ. ſin autem. C. de tem. app. dicendo, quod licet ualeat pactū de non appellando, uel renunciādo appellacioni, non tam en profeſſio iudicii, quin faciat item ſuum. Idem Bald. in c. ſape. in ij. col. j. eod. dīces, quod qui expreſſe renun- ciauit appellacioni, habet ſaluum remedii ſam ortum contra iudicem de imperitia. Idem Bald. in l. peculio. in uer. appellans. & Sal. in l. ſi. ſin autem. uel in ſ. illud. C. de tem. app. & Ang. in l. ſi. ff. de ap. Et ſentit Pet. de Ancha. j. eo. c. ſape. & Ang. d. confiſ. clxxxv. pe. col. dum dicit, al- liud eſſe, promittere non contrauenire ſententia ſiudicu- lus, promittere non conqueri de iudice. ¶ Ad d. l. iij. refpō- detur, quod ibi eſt maniſta conjectura, quod ille repu- tet instrumentum falſum: ſed hīc eſt coniectura poten- tior, ſilicet execrationis litium. Et iſtud forte uerius, hī- cest primum tenet Alex. in d. l. iij. ſ. fi. ¶ Ultimō uide beatum Tho. ſecundum ſecūdā, q. lxix. arti. iij. ubi conclu- dit, quod appellare cum confidentia iuſtā cauſa nō eſt peccatum. Nec obſt. c. omnis anima. de censi. ubi nō de- clinatur potestas ſuperioris: quia uerum eſt, donec ſer- uet ordinem ſuperioritatis. Nec obſt. c. a. iudicibus. iij. q. vj. quia potestas arbitrorum pendet a uoluntate par- tum. Ideo imputatur eligentibus eos. Non ſi in po- testate ordinaria: ſecus in appellante eam diſferendē cauſa: quia peccat, ut latius per eum. ¶ Demum ſciā, q. in omni cauſa potest appellari, niſi contrarium ſit de iu- re cauſa. Ange. in l. qui reſtituere, in ſi. ff. de rei uen. pro- pter gloss. ibi, quam pro tali doctriña forſan non repe- rieſis alibi ita claram, ſecundum eum.

S V M M A R I V M .

- 1 Gesta poſt appellacionem extraiudiciale ut irritentur, oportet quod ſint gesta poſt & contrā ſecus, ſi poſt, & non contrā.
- 2 Caufa inſerta in appellacione extraiudiciale debet eſſe uera, nec ſu- ſicit appellante obtulisse eius probationem, & non fuſſe audi- tum: quod aliud in iudiciali ſolum ſufficit.
- 3 Appellatio extraiudiciale ſi non eſt ex cauſa probabili, non fit reuo- catio attenatorum poſt eam, quando appellans habet ius com- mune contra ſe.
- 4 Celia non dat literas remiſſorias ad partes pro probabili dilatorijs,

ſed bene pro probandis peremptorijs.
5 Prohibitus adducere ſolos teſtes, potest adducere & producere in- ſtrumenta cum teſtibus.
6 Querimonia eſt ante item confeſſam, quæſtio uero poſt.

C A P I T U L U M I.

I I l e c t i filij. ¶ Primo in quātum Ab. dicit poſt Hos. & alios, quod ad hoc, ut irritetur geſta poſt appellacionem extraiudiciale, oportet quod ſint geſta poſt & contrā ſe- cuſus, ſi poſt, & non contrā: addit pulchre Ab. ſ. ii. prox. cūm l. & A. in vj. col. & late Phil. j. eo. c. bona. xv. col. ibi, decimotertiū dubitatur. Non ſic in iudiciali: quia omnia geſta à iudi- ce a quo, irritantur. Illa enim ſuſpendit ciuius iurisdictio nem respectu omnium concernientium materiam, ut etiam per Abb. poſt alios in c. cūm nobis olim. de ea leſt. ¶ Item dum dicit Abb. quod grauamen extraiudi- cialiter potest in ſtare pro reuocatione aliter, quād ap- pelliando, per c. concertationi. iij. reſponſ. eod. tit. in vj. addit Imo. in c. cūm olim. circa med. de cauſa. poſt. & At- chid. in ſ. biduum. iij. q. vj. ¶ Circa intellectum Abb. ad iſtum text. conſidera primo, utrum ſit differentia inter prium & tertium, cum in utroq; uelit in effectu, quod ex cauſa iuſta appellatur à grauamine extraiudicia- li imminenti ex collatione, quam uolebat facere iſ. qui negabatur poſſe confeſſare. Eſt uerum, quod in primo intellectu negabatur potestas ordinaria confeſſandi, in ſecondo autem negabatur potestas accidentalis, ſic ſe- diu de iure deuoluſio. Sed non reſtat, quin ambo intellectus tendant ad idem. De quo etiam aliquid conſiderabit in frā proprie, ante uer. conſidera ſecondū.

2 ¶ Dum dicit ſignanter Abb. quod in appellacione ex- traiudiciale oportet cauſam in ea expreſſam eſſe ue- ram, nec ſufficit appellantem obtuſe eius probationem, & non fuſſe b. Veram] Addit auditum, quod aliud in iudiciali ſolū do. Alex. de mo. ſufficit. j. eo. interpoſita. in priu. addit l. ſi. ff. de appelli- Inn. in c. uenerabilis. in fin. j. col. ibi, ſed cip. reſpondeo, quod nunquam de censi.

& in c. cū inter canonicos. in ſi. de elec. & in c. quia pro- pter. eo. ti. & in c. ad diſſoluendū, dedeſ. impub. & Spe. de ap. ſ. nouissimē, circa med. uerſi. illud quoq; certum eſt. Abb. j. eo. interpoſita. in ij. col. & ibi Imo. v. col. & in c. conſtitutus. vj. col. j. eo. & Abb. & Imo. in d. c. cū in- ter. inferentes, quod ſi appellatur à capitulo, q. aliquis non eligatur, quia criminofus, & ſuit oblati probatio- incontinenti, & non admissa: iſta ſola nō admissio nō iuſtificat appellacionem, niſi doceatur cauſam eſſe ueram. Similiter Imo. poſt Bu. j. eo. c. dilecto. in ij. col. q. ſi appetetur ab executori, qui procedit, ut merus execu- tor, & appetetur pro eo: quia nō admittit rationabile exceptionē, & offertur probatio incontinenti, hoc non iuſtificat appellacionem: quia procedēdo, ut executor merus, non tenebatur exceptiones admittere, ut uifit di- ciumti. prox. de cetero. Quorum ratio eſt: quia quan- do nō proceditur in iudicio, ſine appetetur à parte, ſiue à iudice procedente ut pars, non tenetur pars apel- lata recipere probationes appellantis. Sed quando ap- pellatur à iudice iudicitaliter procedente, ſola oblatio probationis iuſtificat appellacionem. Intellige, quo ad hoc, ut cauſam deuoluat, & reuocetur attenatorum, nō ad totalem uictoriā, quae exigit ueritatem cauſe in appel- latione expreſſa: & eo ipſo, q. iudex non uult, uel recu- fet recipere probationes incontinenti oblatas, quarum recepſio ad eū ſpectat, ſtatim detegit iniuritatem ſuā. Et iſtam tene, quicquid ſenſerit Ro. de ap. xlviij. in no.

3 ¶ Dum dicit Ab. q. ſi appellatio extraiudiciale nō eſt

ex cauſa probabili, nō fit reuocatione attenatorum poſt eā, quando appellans habet ius commune contra ſe: & alleg. Rot. quae eſt hodie de appell. xxxv. in nouis, addit Imo. in d. c. uenerabilis. ubi idem ſentit & quod no. In- no. in c. ſolet, de ſent. excom. in vj. quod allegans ſe ex- emptum à iurisdictione episcopi, & petens absolui ad cauſam ab excommunicatione per episcopum con- tra ſe lata, non auditur, niſi doceat in primis de exem- ptione. Et ſentit Io. And. ibi non ſequatur, tamen ipſum ſequitur Ro. ubi ſ. & d. ſenten. excom. v. in ho. dicens, omnes dominos tenuiſſe dum Innoc. Idem Rot. de ſen- ten. excom. j. decisione, in antiq. ¶ Limita, niſi eſſet du- biuſ de quaſi poſſeſſione ſuperioritatis episcopalis. Ro. de ſenten. excom. v. in antiq. Addit etiam Bu. & Imo. in c. de his, quia ſi ma. pat. cap. ubi dicunt per illum text. quod quando præſumptio iuris reſiſtit appellan- ti, non ſufficit ad iuſtificandum appellacionem exce- ptionem obiſſere, & eius probationem offerre. Facit gl. in uer. ſententia. in c. uſſicata, de reſtitut. in integ. Et eſt limitatio ad d. c. interpoſita. ultra illas xv. quas ibi po- nit Phil. ¶ Et ut prædicta clariſſis adhuc intelligas, cō- ſidera duo. Prīmā, quod domi. Abb. in ſ. oppoſ. uult, q. in appellacione extraiudiciale oportet cauſam in ea ex- preſſam eſſe ueram, ut reuocetur attenata. Patet, dum dicit, niſi probetur ueritas appellacionis: poſte in ter- tio intellectu dicit, quod collationes facta ab archiepi- ſcopo erant reuocanda, etiam ſi uerē erant ad eum de- uoluſio: quia ad effectum deuoluendi cauſam ſufficit, quod appellatio extraiudiciale ſit interpoſita ex cauſa probabili & uerisimili. Ergo uult, quod nō oportet cauſam eſſe ueram: quia ſi eſſet uera, eius contrarium non eſſet uerum, ſciſcit quod archiepifcopus poſſet confeſſare: & tamen uult, quod etiam ſi uerē poſſet confeſſare, ap- pellatio facit collationem nullam, abſc̄ ſi, quod ha- beat in ſe cauſam uerā. Ad iſtud ſic reponde, q. quancū ad effectum, non dico uincendi in cauſa principalis, ſed obtinendi reuocationem attenatorum, ſufficit in ap- pellacione extraiudiciale deduſſe cauſam grauam- nis probabili, etiam ſi de ſe non redderet actum nullum, uel irritandum: quia uirtute huius appellacionis & remedij attenatorum uenit ſuſtē reuocanda geſta, per c. cūm nobis olim. de elec. & j. eo. ad audientiam. Alias ſi ſecis diceretur, nihil operaretur appellatio, quod eſſet contra dicta iura, ut dicit Imo. j. eo. bona. viij. col. & ibi Phil. xix. col. tertia conclusio. Nam ſi appellatio ex- traiudiciale operatur effectum ſuſpencionis & deuoluſio, ut per ipſum ibi q. xij. & seq. ergo necessario re- uocationem attenatorum. Et quando Ab. dicit, quod ſi cauſa appellacionis extraiudiciale debet eſſe uera, per hoc nō ſequitur, q. debeat eſſe talis, quae redat actum iudicis nullum, uel irritandum, per quod cōſter datam fuſſe cauſam grauamnis. Hoc modo primus intellectus Abb. re uera differt à tertio. Nam in primo appella- tio fundabatur in cauſa redende actum nullum, uel irritandum, ſciſcit negando potestatem uolentis con- ferre, quo poterat reſiſſi, nedum appellando intra de- cendit, ſed etiam ex poſt dicendo de nullitate, c. con- certationi. eo. ti. in vj. Sed in tertio intellectu præſuppo- nit, quod uerē archiepifcopus poſſet confeſſare iure de- uoluſo: tamen appellans ex cauſa uerisimili & proba- bili uolebat in ferre, quod non habebat ius confeſſandi: & quāuis in ueritate iſte conatus eſſet uanus, quia imo poterat archiepifcopus confeſſare, tamen fundabatur ap- pellatio in aliqua probabili & uerisimili cauſa apta ſa- tem ad iuſtificandum appellacionem, & ſic apta opera- ri effectum deuoluſio, conſequenter reuocationem attenatorum. ¶ Conſidera ſecondū, dum dicit Ab. poſt Ro. ubi ſ. quod ubi appellans extraiudicitaliter ha- bet contra ſe ius commune, oportet quod cauſa appella- tionis doceatur uera: quia uidetur idem in omni ap- pellacione extraiudiciale, per prædicta. Sed dic iſtam eſ-

a ſeunam ex multis differentijs a inter- appellacionem iudiciale & extrai- dicaliter: quia in iudiciali requiritur, quod processerit grauamen ex cauſa uera & legitima, & co. ut debitus. ſed in extraiudiciale, quae ſuſtentur à future grauamine, ſufficit, q. ſit fun- data in cauſa, quae tempore appella- tionis ſit uerisimili, ſicut non uera, c. bona. j. eo. & ibi gloss. in uerbo, uerisimili. Ph. x. col. uer. quarta. putā, ſi quis audiuſit, quod ſatius fuerat ſeruio de actu ſiendo in eius damnum, & appeller, ſicut nondum grauatus.

¶ Modo hoc ultimum fallit, ubi actus, de quo quis ti- met, eſt conformatis iuri communis: putā, uifitare ſubdi- tos: quia timens grauamen, forte quia exemptus, non ſu- ſtit, quod in appellacione alleget cauſam à principio uerisimilem, ſed debet allegare ueram. Ita lo. quātitur Ro. & Ab. hīc Quibus etiam adde, quod no. Phil. in eo. c. ſuſt. in ij. col. ibi, quid autem. Et per hoc habebet cla- ram magis, quām per alios. ¶ Pro t. probandis dilato- rix no dat curia literas remiſſorias ad partes, ſed be- ne pro peremptorijs. Host. & omnes hīc ſubdentes, quod de mente c. j. de elec. in vj. & c. j. de app. eo. lib. eft, quod etiam pro peremptorijs debeat uenire inſtructus. Sed reſpectu appellacionis probabili reprobat hīc Phil. differentiam Doctorum, an ſciſcit opponatur ante lit- contest, uel poſt: quia per c. Romana. ſ. ſi uero de app. in vj. in primis debeat de appellacione conſicare. Ergo de hoc non dicetur poſt. ¶ Conſidera, quid ſi appella- tus poſt lit. confeſſat, dicit hoc in uim peremptorijs: quia uolunt. Doc. hoc dicit poſſe: tamen etiam tunc nō uide- tur danda remiſſio: quia cūm appetetur in ſcriptis, c. j. eo. tit. in vj. & ad probationem eorū, que ſcribi poſſunt, & diſſerri, non dantur remiſſorias. Ergo, &c. Et ſecit Ro. de test. xv. in nouis, quod nūq; datur dilatio extra cu- riam ad probandum aliquid per instrumenta, ſed im- putatur non deferenti ſecum ea: ſecus in testibus, pro quibus datur dilatio etiam ei, qui eſt obligatus compa- rire cum omnibus iuribus & monimentis suis: gl. in c. cupientes. ſ. ad hac. de elec. in vj. niſi testes eſſent exami- nati & publicati. Et ſequitur Domi. in d. ſ. ad hac. Et da- ta dilatio ad testes producendos, poſſunt etiam pro- duci instrumenta: Rot. ut ſ. Pro qua bene facit c. ſeries.

5 de teſti. ubi ſecondum unum intellectum, prohibitus ſi adducere ſolos teſtes, poſſet adducere & producere in- ſtrumenta cum teſtibus. Et dicit Rot. de proba. v. in no. quod ſi instrumentum poſſe, ſigna, uel ſigilla non eſt ſi appetitur non deſerenti ſecum ea: ſecus in testibus, pro quibus datur dilatio etiam ei, qui eſt obligatus compa- rire cum omnibus iuribus & monimentis suis: gl. in c. cupientes. ſ. ad hac. de elec. in vj. niſi testes eſſent exami- nati & publicati. Et ſequitur Domi. in d. ſ. ad hac. Et da- ta dilatio ad testes producendos, poſſunt etiam pro- duci instrumenta: Rot. ut ſ. Pro qua bene facit c. ſeries. Et ibi ſecondū ſecundum unum intellectum, prohibitus ſi adducere ſolos teſtes, poſſet adducere & producere in- ſtrumenta cum teſtibus. Et dicit Rot. de proba. v. in no. quod ſi instrumentum poſſe, ſigna, uel ſigilla non eſt ſi appetitur non deſerenti ſecum ea: ſecus in testibus, pro quibus datur dilatio etiam ei, qui eſt obligatus compa- rire cum omnibus iuribus & monimentis suis: gl. in c. cupientes. ſ. ad hac. de elec. in vj. niſi testes eſſent exami- nati & publicati. Et ſequitur Domi. in d. ſ. ad hac. Et da- ta dilatio ad testes producendos, poſſunt etiam pro- duci instrumenta: Rot. ut ſ. Pro qua bene facit c. ſeries. Et ibi ſecondū ſecundum unum intellectum, prohibitus ſi adducere ſolos teſtes, poſſet adducere & producere in- ſtrumenta cum teſtibus. Et dicit Rot. de proba. v. in no. quod ſi instrumentum poſſe, ſigna, uel ſigilla non eſt ſi appetitur non deſerenti ſecum ea: ſecus in testibus, pro quibus datur dilatio etiam ei, qui eſt obligatus compa- rire cum omnibus iuribus & monimentis suis: gl. in c. cupientes. ſ. ad hac. de elec. in vj. niſi testes eſſent exami- nati & publicati. Et ſequitur Domi. in d. ſ. ad hac. Et da- ta dilatio ad testes producendos, poſſunt etiam pro- duci instrumenta: Rot. ut ſ. Pro qua bene facit c. ſeries. Et ibi ſecondū ſecundum unum intellectum, prohibitus ſi adducere ſolos teſtes, poſſet adducere & producere in- ſtrumenta cum teſtibus. Et dicit Rot. de proba. v. in no. quod ſi instrumentum poſſe, ſigna, uel ſigilla non eſt ſi appetitur non deſerenti ſecum ea: ſecus in testibus, pro quibus datur dilatio etiam ei, qui eſt obligatus compa- rire cum omnibus iuribus & monimentis suis: gl. in c. cupientes. ſ. ad hac. de elec. in vj. niſi testes eſſent exami- nati & publicati. Et ſequitur Domi. in d. ſ. ad hac. Et da- ta dilatio ad testes producendos, poſſunt etiam pro- duci instrumenta: Rot. ut ſ. Pro qua bene facit c. ſeries. Et ibi ſecondū ſecundum unum intellectum, prohibitus ſi adducere ſolos teſtes, poſſet adducere & producere in- ſtrumenta cum teſtibus. Et dicit Rot. de proba. v. in no. quod ſi instrumentum poſſe, ſigna, uel ſigilla non eſt ſi appetitur non deſerenti ſecum ea: ſecus in testibus, pro quibus datur dilatio etiam ei, qui eſt obligatus compa- rire cum omnibus iuribus & monimentis suis: gl. in c. cupientes. ſ. ad hac. de elec. in vj. niſi testes eſſent exami- nati & publicati. Et ſequitur Domi. in d. ſ. ad hac. Et da- ta dilatio ad testes producendos, poſſunt etiam pro- duci instrumenta: Rot. ut ſ. Pro qua bene facit c. ſeries. Et ibi ſecondū ſecundum unum intellectum, prohibitus ſi adducere ſolos teſtes, poſſet adducere & producere in- ſtrumenta cum teſtibus. Et dicit Rot. de proba. v. in no. quod ſi instrumentum poſſe, ſigna, uel ſigilla non eſt ſi appetitur non deſerenti ſecum ea: ſecus in testibus, pro quibus datur dilatio etiam ei, qui eſt obligatus compa- rire cum omnibus iuribus & monimentis suis: gl. in c. cupientes. ſ. ad hac. de elec. in vj. niſi testes eſſent exami- nati & publicati. Et ſequitur Domi. in d. ſ. ad hac. Et da- ta dilatio ad testes producendos, poſſunt etiam pro- duci instrumenta: Rot. ut ſ. Pro qua bene facit c. ſeries. Et ibi ſecondū ſecundum unum intellectum, prohibitus ſi adducere ſolos teſtes,

x.col.de rescrip.&c.ij.vj.col.de mut.peti.&dicemus alibi ubi melius cadet.

S U M M A R I U M.

- 1 **L**e Appellatio generalis, scilicet, Appello ad iudicem competentem
an ualeat.
 - 2 Appellatio alternativa, an ualeat.
 - 3 Appellatio non ualeat, Appello ad eisdem, & ad eisdem, nominando du
tribunalia, propter incertitudinem. num. 4.
 - 4 Actus certi quando possint alternatiue fieri.

CAPITVLM II

Nter cætera. ¶ De poena te-
merè, uel calum-
nia sè appellantis, pulchre Ab. h. c. cùm quo
transit Phi. Adde gloss. h. c. si quis præposto-
r. l. dist. quæ dicit, quod iste offendit iudicem, & ei iniu-
riam facit: & hæc est ratio, quare est ei suspectus, qui ab
eo appellavit, j. eod. c. ad h. c. & sequitur Domi. in d. c. si
quis, dicens in hoc ultimo eam optimam. Imò dixit gl.
fin. in l. f. C. quando prouo. non est necel. quod iudex
potest agere actione iniuriarum, quando appellatio est
superuacua: & non impugnatur per Doc. illa glos. cum
quia uidentur concordare Ioan. And. & Domi. in c. cùm
appellationibus de app. in vj. De poena autò non pro-
sequentis appellatio latissimè Host. in hoc it. &
quæ poena. per totum. ¶ Dum tangit Abb. quando
contrauentio canonis causer mortale peccatum, uide
eundem in c. quoniam contra. in j. col. de prob. & quod
dixi ibi, & in c. j. de consil. ante fallentis. ¶ Dum tan-
git, cui magis obediens monachus, episcopo, an abbatis,
allegando gloss. de qua per eum, uide ipsum in c. cæte-
rum. iij. col. de iudi. & in c. cùm ab ecclesiarii. pen. col.
de offic. ord. & in c. cùm contingat. in x. col. & xx. col. de
foro compe. Innocen. in c. quantò. de offic. ord. Et dicit
Arch. xj. q. iij. qui refutat, quod in his, quæ spectant ad
officia abbatis, magis obediens abbat: sed in his, quæ
uersantur in figura iudicij, magis episcopo. Quod lati-
tus declarat Card. post Mat. in cle. ne in agro. s. quia ue-
rò. viij. q. de sta. mo. dicens, quod præponet episcopum
in cura animatum ab eo susceptra, in decimaram & pri-
mitiarum ratione reddenda, in causis ordine iuris tra-
ndandis: sed ab abbate præponet in fractione uoti, in ab-
stinentia, uel silentio tenendo, uel seruando, ut latius per
eum. ¶ Appellatio generalis respectu iudicium, pu-
ta Appello ad iudicem competentem, ualeat de iure cuiu-
li, non de iure Canonico, Abb. h. c. pulchre nisi appella-
retur sub delegato delegati Papæ: quia certū est, quis
sit superior, ut h. c. per eum. Cum quo transit simpliciter
Phi. Adde Bald. in l. apertissimi, circa med. C. de iudi. u-
bi simpliciter tenet, quod hæc ualeat, propter gloss. in l.
cùm proponas. C. de bon. autho. iu. poss. & alleg. rationē,
quæ infertidem de iure canonico, uidelicet quod in du-
bio uide appellans uoluolite appellare gradatim: quo-
niam ordo iuris in generali sermone uidetur insertus, l.
Gallus. cum ibi no. ff. de lib. & posthu. & l. talem. in prin-
cip. ff. de hare. insit. Idem Bald. Angel. & Sali. in d. l. cùm
proponas. propter gloss. ibi, quam reputant no. Angel.
& Imo. in l. qui Rom. s. S. Caia. ff. de uer. ob. Imo dixit Bal.
in d. l. cùm proponas. quod iste modus appellandi est
utile & necessarius, quando propter aliquam incerti-
tudinem iuris, uel facti, nescit pars, ad quem appellan-
dum sit. Et quod de iure canonico debeat dici id est, pro-
bat Imo. in l. j. s. si quis. ff. de appell. quia de iure commu-
ni, etiam canonico, debet appellari ad superiorum pro-
ximum, j. eod. c. dilecti. Fallit specialiter in Papa & lega-
to, ut in iuribus de quibus h. c. per Abb. Modò sic est, q.
ubi quis potest uti via iuris communis, & via iuris spe-

8 *scintillans*

Ius Domi. §. post datam. iij. q.vj. quia ista assigatio termini restringit ambas partes. j. eo. s. a. p. e. cum glo. in uer- nis. Aegid. cccclxxxix. Appellatio interposita. post Spe- de ap. in ff. parte. §. nunc traferemus. uer. sed & uerbo.

- ¶ Ceterum te quibusda alij actibus, qun possint alternatiue fieri, collige solum remissiones alibi non collectas: uerbi gratia, de libello uide Ab. in c. constitutus. in vj. col. de testi. in int. post Inn. & omnes ibi: & gl. magnum in c. abbate, de re iud. in vj. But. in c. dilectio, de testi. Ab. in c. ex parte. in j. & j. col. de foro compe. & in c. f. iij. col. de frig. lmo. in l. Gallus. s. si eius. de lib. & posthu. But. in c. cum contingat. iij. col. de fo. compe. & ibi Abb. in fi. Bu. in c. duo. de offi. or. Spec. de obli. & solu. s. j. uer. sed quid si libellus. Archi. in C. offeratur. iij. q. iij. Romanum. in l. j. s. ite si in facto. in v. col. de uer. obli. & in l. stipulationes non disiudicantur. in antepe. & ult. col. de uer. obli. Bart. in l. & an eadem. s. actione. ff. de excep. rei iud. & And. Sicul. in c. Raynaldus. in lvj. col. de testa. & Alex. in l. ubi autem. s. qui illud. ff. de uer. obli. & alios ab istis allegatos. Et communiter tenet. quo propter probabile dubium ualeat dictus libellus, nisi in potestate actoris effet facere libellum certum, ut per Ang. & lmo. in d. s. si e. ius. Vnde si narrat contra suum emphyteutam, quod alienauit eo non requisito, uel intra triennium canonem non soluit, quare petit eum priuari, non ualeat libellus: de quo latius per Alex. ubi s. ¶ De articulo alternatiuo. Spec. de teste. s. nunc uidendum. ult. col. uer. item art culi, quod non ualeat, nisi ubi effet probabilis ignorantia, ut de facto alieno. Alleg. Innoc. de prefaci. c. auditis. & in c. ex parte. s. de rescrip. ¶ De pracepto superioris alternatiuo: But. de rescri. constitutus. iij. col. quo ualeat, puta recipiatis talem in canonicum, uel soluatis centu. Facit, quod de poenitentiis alternatiuis no. lo. And. de fo. compet. cum Cl. laicus. lib. vj. & gl. de uit. & ho. cler. a crapula. & de Iude. c. sicut. ubi dixi: & latius dixi in c. inter careras. de rescri. ¶ De exceptione alternatiua, dicit Imo. post But. in d. c. ex parte S. in iij. col. quo ualeat, quando utrump eius pars concludit. Bonus text. de prob. in c. tertio loco. in uerbo, adulterini, uel furtuum. & ibi Doct. & aliquid Abb. in c. ex parte E. ij. col. de foro compet. Et ponunt etiam isti de depositione alternatiua. De collatione beneficij alternatiua, put*u*ta iste, uel iste habeat ec-

a *Cōſilijs Quorum confil. unum est num. c. et aliud num. clxiiij. in ij. parte, & aliud. clxxxij. eadem parte.*

a *ca prædicta collige ex certis consilijs. Alex. unam regulam cum iij. amplia. & tribus limitationibus. Est enim ita regula, quod non ualeat ista appellatio. Appello ad talem, & ad talen, nominando duo tribunalia propter incertitudinem. Et idem, si appellatur alternatiue: & hoc ipse ponit consi. misericordia. Vito processu caſarum.*

clesiam, dicit Archi. vii. q. i. pastoralis. uel & stat copulatiuē, & cōpterē habebit, & uno nolente alteri crescit. Alleg. Vinc. de fil. presby. c. proposit. & loquitur in collatione Papa, & sequitur Domī. ibi circa med. Noni credere procedere in inferiore, qui non disponit contra ius, quo prohibentur duo in eadem ecclesiā intitulari. vii. q. i. c.

b *Quod ualeat j. Adde Bal. in Mar gar. uerb. citatio. uers. fin. Sed nunquid ualeat, si dicat. Corā tali, aut tali iudice s' dicat. Non pot. in de fil.*

¶ Amplia primò, etiā iudex à quo, principaliter detulerit, & appellanti terminum präfixerit. Alex. consil. cccvij. Vifo toto processu. ¶ Amplia secundò, etiam si dicat, Appello ad iudicem competentem. Alex. consil. cccvij. Vifo processu cause pertinens inter Andréam sicut. & quasi per totū, de elec. Habes c.i.j. de elec. in vj. quod non ualeat: Se-
cūs in præsentatione: gl. fin. in cle. plus
res. de iure pat. Domi. d.c. i.j. in i.j. op-
pos. Ian. alleo. lxxvij. Fede clxxvij.

Fallit in præsentatione cleri patroni, iura ecclesiastica quia habet nisi clavis de meis. & ibi Doc. item Pom.

secularium nomen pronunciantibus; inquit a loio lecculari,
fecus, ut ibidem. ¶ Limita t̄ primū de gradatim, intelligi-
t̄ secundum quod cum debet appellari gradatim, intelli-
gitur de primo: non sic secundum canones, ubi potest
lēgitim esse gradatim, ut in libro de gradatim, et
lēgitim esse gradatim, ut in libro de gradatim, et
ponitus ff. de arbi-
d. De sententia] Addē do, Alex. de
Intra in libri de gradatim, et

- 4 secus, ut ibidem. ¶ Limita † primò de iure ciuii, secundum quod cum debeat appellari gradatim, intelligitur de primo: non sic secundum canones, ubi potest nullus. ¶ De sententijs. Addo, Alex. de Ponius, ff. de arbit.

ut appellare, quod de illo intelligitur; & lingua probatur per media inducta latè in dictis consilijs: & sic posse etiam ordinari præcedentia, ubi de ipsis est facta aliquando mentio, ut uidisti. Adde etiam predictis, quod relatio debet esse certa. De copromis, eo alterius nomine dicit tex. in l. ite unus. sed si sit comprimissum, ff. de arbitrii, q[uo]d ualeat, & is cogitur sententiâ dice omnium iud. s. de serui. uer. in sententia quoq[ue] proprobatione. Et do. A.

appellatio interposita ab episcopo ad archiepiscopū, uel ad Papam, recipitur in palatio, etiam si appellās nō elegit prosequi apud Papā intra tempus appellatio= re, in quem litigatores cōfenerent. De lex de Imo, in consil. lxxvij, iiiij, pars.
F 2 tex.

Felini iii. pars.

tex.ibi,& in c.cum dilecti.eo.tit.facit c.cum inter. s.titu, prox.ibi,dimitteret ecclesiam, uel obedientiam reppositeret: quem Bald. ibi reputat mirabilem: & postea ponderat,quod Papa reducit illam alternativam in simpli clementiam, quod potest facere iudex appellationis: & est menti tenendum, secundum eum. Et adde gloss.penult.de cleri.excommu.clatores, quod non ualeat ista sententia. Suspendo te ab officio, uel beneficio, & non abstineris non incurrit irregularitatem, licet iustum sit abstinerre ab utroq; ut ibi per Ab. post alios. De actionibus autem conditionaliter factis, dixi remissiue de offici.deleg.c.cum contingat. Et haec non pro alleuatio ne laboris nostri & aliorum, qui per plateas uagantur, & istis occulte a uobis per tertiam personam petitis legiones aperta fronte decantant, non quasi nostris, sed suis plumis ornatas.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus debet seruare humilitatem, cum suis presbyteris.
- 2 Episcopus simplex cum suis sacerdotibus potest statuere, ne quis oradetur, nisi proprijs bonis renunciet, & castitatem promittat.
- 3 Vita austerior non potest indici clericis non professus, sed bene professis. n. 4. s. 6.
- 7 Appellari an possit à correctione.

C A P I T U L U M III.

Dno nostram. ¶ Esto + memor, de his, quae scribit do. Abb. hic circa humilitatem ab episcopo cum sacerdotibus seruandam. Adde tex.in c. quorundam. lxxij. dis. ubi inquit Greg. Tales erga subditos esse debemus, qualis nos, si subiecti fuisse, nos, nostris uellemus esse præpositos. Multa moralia ad propositum ponit And. Sic, in proce. Cte. xj.col. maximè de humilitate Papæ. ¶ Dum ponit Abb. utiliter, quando religiosis, uel clericis secularibus posset indici durior, uel stricior uita, post gloss. in regula, quod omnes. addit primò, quo ad clericos secularis, glo. in uerb. in posterum. in cle. ij. de aita, & qua, quod clericis iam intitulatis absurdum est indicere asperiore uitam, sed posteris bene indici potest. Intellige de asperitate, quæ mutat statum perfida: secus de concerne accidentalia uita, ut huc per Abb. Et adde gloss. in uer. durum. in c. ante triennium. xxxij. dist. & ibi Domi. Et dicit Arch. in c. certè, per illum text. xij. q. j. q. t simplex episcopus de consensu suoru clericorum potest statuere, ne quis ordinetur, nisi proprijs bonis renunciet, & castitatem promittat: & tunc sunt ipsi clerici, qui auferunt sibi licentiam à posteris, non episcopos. Papa uero propter plenitudinem potestatis potest hæc, & similia statuere, non respectu promotorum, sed promouendorum. Et dicit Domi. post Hug. in c. de his. in fi. xxij. dis. quod clericus in minoribus tantum, nec a Papa, nec ab alio prohibiti potest matrimonium contrahere. Et dicit gloss. in uerb. prohibitum. in c. multorum. xxvij. q. j. quod clerici non possunt compelli abstine ab uxori bus fam legitimè adeptis. Merito reprehenditur Bart. Brit. in add. quam fecit in c. prop. suis. super uer. nō sciendo. lxxxiij. dis. dicit dixit, quod etiam promotis posset Papa continentia in dicere. Et istis addit Inn. in c. cum omnes. in sua. gloss. in fi. de consti. ubi dicit, quod episcopus non potest indicere nouā uitam canonis presestitibus, uel futuris, eis in uitis, innouando induxit scandalis: putè, quod carnes non comedant, uel non induantur, nisi de nigro. Et adde gloss. in fi. c. gesta. lxxiiij. dist. super qua concludit Arch. quod + clericis nō professis nō potest indici uita austerior: secus in professis, de quo j. ¶ Limita hæc duabus modis. Primò, nisi cle-

ri alicuius ecclesia non alterando primā regulam uel lent sponte obligare se ad uitam arctiore: quia possunt etiam respectu successorum: secus, si uellet dare nouā formam uiuēdi mutato pristino & usitato stylo. Ita do. Ab. post Hos. in c. cum dilectus. in fi. col. quod met. cau. Tamen dubitat Abb. quod sine autoritate superioris non possunt successores obligare. Vnde gloss. ibi, non sine causa dixit Personaliter. Quod autem dictum est de consensu omnium, est uerum, quando uolunt indi- cere statum austeriorum nunquam usitatum: secus, si uelint renouare antiquū: quia tunc statutum majori parti. Imo. in d. c. cum dilectus. corrigendo Hos. ibi. Alleg. Inn. & bene, de reg. super eo. Et considera, quod consensus episcopi in mutatione religiosorum non uideretur necessarius, propter regulam c. hoc tantum, & c. nullā. xvij. q. j. ¶ Li- mita secundò, nisi agatur de imponendo statu duriori olim inducto & obseruato lege antiquissima: quia ini- uitis clericis etiam promotis indici potest. Ita Domi. ja c. ab exordio. xxxv. dis. in fi. col. Pro quo faciunt multa, que dixi in c. cum omnes. de consti. de facili regressu rei ad naturā pristinā. Sed cōsidera bene, utrum loquatur de austerioritate mutante statum personæ, ut quando nō possunt nobis, qui nunc poterant: licet olim non pos- suissent: & tunc si lex antiqua fuisset canonice abolita, iuxta c. si de consue. uel. nunquam recepta, iuxta s. hac & si legibus. sij. dis. & gloss. in c. de treu. & pa. uidentur excusati, qui tempore suo hunc statū inuenierunt. Si au- tem loquitor de austerioritate respectu accidentalium, ui- detur, quod etiam non renouando antiquum statum possit superior, maximè Papa, inuitos reformare. Et ad- de, quod ubi quis fecit auctum sponte, licet postea per fu- periorum compellatur ad obseruandā necessariā qua- litatem actus, non dicitur inuitus auctum expedire. Do- mi. in c. in fi. xxvij. dis. per illum tex. cum gloss. Et dicit Arch. in c. placuit. xxxij. dis. q. uolentibus clericis coniu- gatis potest statuere episcopus super eorum continen- tia, & ligabuntur successores. Et ita corrigit glo. ibi. Nec puto sufficiere consensum maioris partis, per c. Nicena. xxxij. dis. ubi solus Pannutius refutat simili legi in conti- lio proposita, licet esset nuptiarum inexpertus. Ethoc, quo ad clericos seculares. ¶ Quantum + uero ad re- ligiosos, cōmuniciter dicitur in distincte, quod eis etiā in- uitis potest indici asperior uita, ut hic per Abb. & idem not. Archi. post gloss. fi. in c. gesta. lxxxij. dist. & in s. idē est, quando contra aequitatem. xi. q. ij. uolens, p. etiam abbas hoc posset, remittiēdo se ad dicta in c. gesta. Et di- cit But. in c. cum causam. in fi. col. de elec. per illum tex. q. monachī non exculantur ob regulā collapsum, si eā nō seruent. Vnde, secundū eum, multi monachi hodie ua- dunt ad domū diaboli, per illum text. ibi, profiteātur & seruent. Per quæ dicit, q. si expellerentur hodie intran- tes monasteria collapsa, remanerent omnia vacua. Et pro isto dico uide Host. in sum. de noto. s. utrum, & per quæ. ij. col. ubi dicit, quod qui ingressus est monasterium uita collapsa, cogit perseverare, dato quod prater eius spē reformetur, dū modō esset adeo peritus, quod præsumatur sciens, qualiter uiui debeat, uel si lecta re- gula cōsensit in eā, uel tacuit: secus, si expressè dixit uel inuenire, prout tunc uiuebatur: quia hoc casu, licet re- dire nequeat ad seculū, potest tamen laxiore religionē ingredi. Et haec uidentur placere Spe. de sta. mona. s. j. uer. lxij. Sed Io. An. & Domi. in c. s. q. qui uero. de reg. in vij. li- mitant, nisi esset impotens ad tollerandū renouatū ri- gorē: quia cū eo dispensabitur super transiū ad mitio- rem uitā. ¶ Limita + etiā singulariter, nisi tanto re- porre, cuius initij, &c. aliqua accidētalia nō fuissent ibi ob- seruata stante religione in tribus substantialibus: quia non uidentur peccare illi, qui sunt ingressi ante refor- mationē, si nolunt subiici nouis reformationib; pos- sunt enim cogitare isti ueterē stylum habuisse ortū ex aliqua iusta causa. Ita Ab. de reg. super eo. dicens, Car-

sic consultuisse, quo ad eum carnium, & se dicturum, de stat. mo. cūm ad monasterium. ubi non ponit. ¶ Con- sidera bene duo. Primo, quomodo stabit istud dictum cum op. communī, de qua s. Si enim secundū eam po- test religiosi etiam inuisiti indici austerioris omnino no- ua, & ei subiiciuntur, quanto magis poterit antiqua re- nouari etiam iamdiu non usitata: ¶ Secundò con- sidera aquilissimam rationem Old. consil. xcvi. Nun- quid monacham, ubi firmat, quod moniali in uite non potest indici clausura de novo etiam per Papam: quia frustra esset datus annus, de quo in c. ad Apostolicam. de regu. qui uidetur dari, ut widens statutum regulæ sciat se ita cam seruatrum, prout eam pragstat, & non ali- ter. Vnde si mutatur, frusta precēs illa gustato: & uide- tur decipi. Et non dicas, dolus est bonus, ut in c. du- dum. cum gloss. de conuer. const. quia, licet ipse non di- cat, loquitur de dolo, qui nō caderet in prudentem: se- cus, si caderet, xx. q. ifi. cōstituit, pulchrit. Innocen. quod met. cau. c. cum dilecti. Et huic op. Old. non inuenio re- spondentem. Est uerum, quod gloss. aurea in c. in uer- bo, presentes. de stat. regu. in vij. negat, quod clausura fa- cit uitam strictiorem: quia non adjicit, nō modum ha- bitandi: quod non, ibi accurate Domi. ad Cartusianos. Secundò dicit ista gloss. quod ista alteratione uitæ cō- fluere sunt prohibita in clericis secularibus, non in re- gularibus, qui carent nolle: & sic transeuntib; Doct. Et re uera si ita est, adhuc magis impugnabitur op. Abb. in d. c. super eo. Sed obſt. dicta ratio Old. pro cuius eu- aſſione cogita, si dici potest, quod non datur principali- ter annus, ut experientur in specie mores illius religio- nis, sed propriam aptitudinem subiip̄tis ad religionē in genere. Vnde statim, quod unam professus est, uide- tur se subiiceret omni alteracioni & dispositioni superio- ris: nec dicitur deceptus, qui cogitare poterat huiusmo- di eventus, attentis statibus religionum, qui quotidie mutantur. Et si istam responsionem non acceptas, ha- bebis respondere ad d. c. de sta. reg. in vij. & non placet responsio gloss. quod clausura non inducat architidi- nem: quia hoc negant experti. ¶ Cogita etiam, utrum dicta Abb. in d. c. super eo. procedant in inferiore à Pa- pa: sed ipse Papa nedum poterit collapsum reformare, sed etiam austriore uitam disponere, prout respectu religiosorum indistincte firmat gloss. in d. regula, quod omnes. & Abb. hic. Et ista quotidie habebis ruminare. Nec uidetur op. Old. & Abb. de facili impugnanda: ga- tenendo contraria, generantur plures apostasie. In con- sideranda architidem regula non attenditur, quomo- do uiui debeat, sed quomodo uiuitur. Abb. hic. Adde Card. consil. xxx. quidā frater And. ubi dicit, quod non atten- ditur in instituto, sed obseruātia. Alleg. beatū Tho. secunda secunda, q. pe. Ioan. And. de reg. lan. & text. in c. licei, de reguli, in uerbo, uitam ducere arctiorem. & in c. quia in insulis. ibi, dura est. eod. tit. Facit c. quod de. in uerbo, regulæ inseriunt laxiori. cod. tit. Sed caue: quia respectu capacitat̄ bonorum uidentur attendenda ori- ginalis natura regulæ, non accidentalis. Pet. de Ancha. consil. mihi xxxvij. incip. p̄mittenda sunt quadam. & Calde. de reg. consil. xvij. dicens, quod ad hoc, ut aliqui dicantur Mendicantes, oportet, quod ex ipsa institu- tionē regulæ prohibeantur proprium habere. Et ita fu- it per Papam declaratū, secundū eum: cuius oppositū forte sensit hic Abb. loquendo de fratribus Prædicatori- bus, de quo quæstū ius appellato, qđ per secundā appellatio- nem nō tollit, c. ab eo. de elec. in vij. Sed oēs ista cautele limitant, dū modō iudex à quo, detulerit appellationis: aliās aut, sīn detulisset, sed incepisset, procedere post ap- pellationē ē interpositā, nō posset aliquē horū termino- rū assignare. Inn. in c. ult. de accu. Ro. hoc tit. xvij. in ana- tiq. Spe. de remissi. uidentū, uerū. Cepo. ubi s. Roma. sing. lxxij. iudex à quo, dicens hoc teneri Romæ pro euangelio. Ab. j. c. prox. in prin. & j. eo. peruenit. lo. j. sc.

S V M M A R I V M.

- 1 Lapsus termini assignati ad prosequandam appellationem indu- cit desertionem appellationis.

- 2 Iudex potest assignare terminum ad faciendum fidem de prosecu- tione appellationis.

- 3 Habens terminum ad se presentandum coram aliquo, qualiter, uel ubi debet se presentare.

- 4 Terminis pendentiibus manus iudicis à quo, sunt ligatae.

- 5 Diligentia appellati in impetrando iudicem, an profit appellanti.

C A P I T U L U M I I I I .

Erfonias. ¶ Potest appellans sue appellationi breuitem terminum statuere, quā ius statuat: & iu- dex potest etiam dictum terminum abbreviare, si sibi uidentur. H. D. Circa uarios modos, quibus iudex à quo, potest assignare terminum appellanti, co- ligē plura utilia ex dictis Abb. & Phil. hic, & aliorum ul- tra eos. Et in primis not. effectum talium terminorum: quia + eorum lapsus inducit desertionem appellationis. Vnde Cep. sua caut. lxxij. colligit ex istis vij. caute- las illa queandi appellantem, ponendo modos dandi terminos: de quibus per Doct. hic, & j. eo. ex insinuatio- ne. Et ideo dixit Mat. no. xxij. quod iudex cautus potest dicere petenti apostolos, Sum occupatus, uenias die ul- tima termini talis hora: quia si ante, uel p̄st cōpareat, non excusabitur, & remanebit deserta appellatio. p. tex. cū gl. in cle. ij. de app. ¶ Amplia, etiā iste pendente il- lo termino iterū appellaret: q. prima appellatione de- ferta nō iuabit ex secunda, ut est solemnis decisio Rot. hoc tit. xxij. in antiquior, q. nō prosequendo in termi- no est quæstū ius appellato, qđ per secundā appellatio- nem nō tollit, c. ab eo. de elec. in vij. Sed oēs ista cautele limitant, dū modō iudex à quo, detulerit appellationis: aliās aut, sīn detulisset, sed incepisset, procedere post ap- pellationē ē interpositā, nō posset aliquē horū termino- rū assignare. Inn. in c. ult. de accu. Ro. hoc tit. xvij. in ana- tiq. Spe. de remissi. uidentū, uerū. Cepo. ubi s. Roma. sing. lxxij. iudex à quo, dicens hoc teneri Romæ pro euangelio. Ab. j. c. prox. in prin. & j. eo. peruenit. lo. j. per

per illum text. ubi quando in principio Papa mandat appellationem recipiendam, manda etiam terminum prefigit: in fine autem, ubi dicit, appellationem non recipiendam, nihil dicit de termino. Dic contraria, secundum lo. An. And. Lap. & Dom. in c. cum ap. eo. tit. in vj. Car. in cle. j. q. xxvij. eo. tit. Ana. post Imo. in d. cult. pe. col. Phi. hic. Spe. in iij. parte, hoc tit. s. sequitur uide in forma inci. Reuerendo, uel sanctissimo. per tex. hic. & in c. prox. ubi in distincione permitiuntur iudicium a quo, assignatio horum terminorum. Ad idem c. fin. in princ. & in h. respon. de appell. in vj. ubi tex. loquitur, quando appellatio non fuit admissa per iudicem, & subiungit de assignatione termini ad c. peruenient. licet isti non respondent: potest dicari, quod non negat, quin potuisset terminum assignare, sed considerauit, quod regulariter appellans frustra, cuius appellationi non defertur, non uidetur in digere termino, quasi non paratus ad prosecutionem. Et uide Bal. in iij. præses. in j. col. C. de appell. q. potest iudex a quo, assignare terminum petenti apostolos, intra quem praesentet se cum eis coram iudice ad quem: quod in iure ciuitatis non est alibi, secundum eum, & debet dare congruum spaciū temporis: alias appellatio non intelligetur deferta. Et si dicitur, Cōpareas ad recipiendos apostolos intra terminum iuriū, qui est xxx. dierum, eod. tit. ab eo. lib. vj. satis est cōparē in quacunq; parte termini iuriū: secus, si dicitur, Cōpareas in termino: quia debet comparēre in fine termini: gloss. in verb. infra dictū. in cle. j. j. d. eo. tit. quam ualde extollit hic Phi. Pro quo uide theoramic Bart. in l. qui ante Calendas. ad fi. ff. de verb. obliq. cum concor. de quibus ibi per Alex. Tamen non ualeret iste terminus, uidelicet ad consequendū & redēcendū cum literis superioris, j. eo. c. ex insinuatione. ul. col. quia esset dare legem superiori contra illum tex. operatur tamen respectu persecutionis, secundum eum. Est etiam quendam cautela, quia possit auferre uiam appellandi, quod iudex per seipsum moneat partē ad audiendā sententiā: quia illa monitio habet uim peremptorij, & constituit monitum in uera cōtumacia, l. j. C. quomodo & quando iud. gl. de offic. dele. consuluit. Et

a Non appellat] consensu. s. fi. ff. de app. gloss. plenē in vide, que dixi in cle. si ante. de dol. & contu. Et ita docet apof. in c. qd' ad Angel. in d. iij. ¶ Circa terminū ad cōsultationem. 5. prosequendum appellationē, dic, q. de re iud. in xij. sufficit iter arripiēre alio non factō, ut col. & etiam Feli. satis fiat termino. Ab. s. tit. proxi. cūm causa, per illum tex. Spe. de ap. s. nunc breuiter. ueris. quid si pars. Et ista inchoatio persecutionis etiā alio modo facta, etiā ultima die termini, non porrecto alio libello iudicii ad quem, satisfacit termino. Ro. hoc tit. xxv. in nouis, & xx. in antiquior. & xij. in nouis, licet lo. An. in d. ueris. quid si pars. dicat, q. imo debet se præsentare, & porrigit libellum, seu supplicationē, ad hoc ut iste terminus aliquid plus importet, quam terminus ad iter arripiendum. Et ista op. est uerior de iure, licet propter authoritates prima præualeret in practica, secundum Imo. j. eo. ex insinuatione. & male, secundum Phil. hic per d. c. cum causa. ¶ Limita, nisi terminus ad prosequendum assignetur in curia, seu in loco, in quo est iudex ad quē: quia non sufficit ad eum iter arripiisse, quod esset leue, & non dignus termino: sed debet libellus porrigi, uel se præsentare uice cancellario, uel protestari in cancellaria. Rot. præalle, xxv. & xx. de appell. xlviij. in antiqu. Ab. hic. & But. & Imo. j. eo. c. ex insinuatione. faluo, nisi audietia Rota est Roixa, & Papa cum cancellaria extrā, ut Anarnie: quia etiam tunc sufficeret arreptio itineris ad Papā, uel cancellarium. Rot. hoc tit. ult. in nouis, & Aegi. conclu. dcccxxix. Si Papa. Istum terminū ad prosequendum potest iudex, qui eū semel assignauit, prorogare, etiā partis appellata interit non prorogare. Ro. eo. tit. xij. in antiquior.

tamen non firmat, sed dicit, q. in casu illo non erat pars appellata: q. iudex pcessit ex officio. Et re uera ubi esset appellatus, non uidetur posse fieri hac prorogatio: & est gloss. in uer. peremptoria, j. eo. c. sape. quam ibi extollit Abb. in v. col. in uer. no. bene istam glo. Est uerū, q. Phi. ibi in xv. col. & hic, nō uisa Rota ubi s. tenet oppolitum: q. ante lapsū termini non uidetur quasi tū ius appellato: ideo sicut pōtā principio statui, ita ante finem prorogari. Et pro ipso uide Car. in cle. j. in ix. q. de uit. & hone. cle. Facit gl. in cle. quāuis. in uerb. uidetur de app. quae dicit, q. iudex potest prograre terminū à se datum pro apostolis recipiēdis. Et per eā firmat Domi. in proposito idem in termino dato ad prosequendum appellationē in c. cūm appellationibus. i. fi. de app. in vj. Considera, q. appellatio saltem hoc ius quæstū est, q. futurus lapsū termini operabitur desertionē. Nec est absoluē tale ius haberī in consideratione, ut probat, quae deduxi in c. fin. in iij. amplia. de constit. tenendo de post Imo. ibi in xv. col. q. hæreditibus mulieris innupta dicit quæstū ius super restituētionē dotois ipsa mortiente sine liberi: quod ius non extinguit ex superuenientia statuti, q. maritus lucretur dote, dato q. uxoris moriatur post statutū. Ecce ergo, q. ante tempus dicitur quæstū ius: sicut c. si tibi de præb. in vj. & qd' not. Bar. in l. cūm stipulatus sim mihi à Proculo. uer. item facit: arbiter statutū. de verb. ob. Tamen cogita: quia possit dici, q. non dicitur hic quæstū ius ante finitū terminū, ex quo in facultate iudicis est ipsum prorogare, c. cōfūluit. de off. dele. Alias enim nunquam possit peremptoriū prorogare: quia diceret pars, quæstū esse sibi ius ex cōtumacia inducta lapsū termini: nō est sic in casu loan. de Imo. in d. c. fi. Videtur tamen, q. prorogatio debeat fieri ante finitū terminū, per l. sed si manente. ff. de precar. Non aut pōst. Tamen uideur, q. ubi terminus est elapsus, potest cum circundare, ut declarat Abb. post aliis in d. c. cōfūluit. in iij. col. Et istud ex potestate tradita sibi à legib; per quā uidetur nō posse dici, esse quæstū ius parti, donec iudex declaravit, an uelit prorogare ante, uel cit cumducere, postq; est elapsū tempus, & poterit in positō facere nouā assignationē termini, licet Car. in d. cle. j. uelit, q. prorogatio fiat ante lapsū terminū. Multa bona ponit Collector Rot. in add. hoc tit. xxv. in nouis, præfertim q. licet nō prosequi appellationē operetur desertionē, ut hic, tamen fallit primō, ubi procurator decepit appellante in non prolequendo. Secundō, ubi appellans fuit impeditus: de quo in defectū probatio stibit suo iuramento. Et pro hoc ultimō uide Rot. de præb. xxxij. in antiqu. quod concurrentibus iustis circumstantijs pōtiudex deferre iuramentū procuratori, dicenti se in prosecutione fecisse diligentiā: & siabitur ei. Et q. sufficit, habentem prosequi iter arripere, uide Rot. de appell. xvij. & xx. in antiquior. per d. c. cūm causam. Et ibi etiam dicitur, q. si causa est tractanda in curia, nō sufficit protestari in porta palati, uel corā auditore contradictrū: imo debet fieri in cancellaria, ubi dantur iudices, qui dantur in curia. Et uide Rot. de appell. xxxvij. in antiqu. q. arripiens iter dicit facere diligentiā, & prosequi. Et dicit Tho. Fastoli dubio Rot. xxxvij. Eodem die fuit dubitatus per do. Fran. de Amelia, & c. q. qui appellauit, & stetit usq; ad fine anni, & tunc solūm imperauit cōmissionem, & postea non introduxit causam intra annū, dicit appellationē deseruisse, nisi paupertas eum excusat. Cogita: quia si arreptio itineris sola inducit prosecutionē, fortius impletatio, uel letitius datus actus, ut firmat hic Ab. in h. termino. ¶ Circa quartū terminū, de quo p. Ab. s. q. fiat fides de præsentatiōe, add. Lu. Ro. in sing. clxvij. incip. hoc nesciūt Legist. ubi exclamat de hoc, q. t̄ nō facta hac fide in termino potest iudex à quo, sententiam exequi: non quia appellatio sit deserta, siue uera, fuit eam prosecutus, sed quia iustē cōgitare poterat eam deserta, ideo executio non

non revocabilis remedio attentatorum. Alleg. Burti. j. eod. ex insinuatione. Et hoc dicit scribēdum aureis literis. Idem Fed. consil. xxvij. Punctus quæstionis. ibi, posset tamē dīci. & Cepo. ubi s. & Nico. Myl. in repe. fol. iij. uer. appellans in partibus, & Rot. hoc tit. xxxvij. in nouis, dicens, quod si postea obtinuerit appellans, casu fabitur executio. Ad quod etiam uide Rot. de appell. xij. in nouis. Et si iudex in assignatione termini adiecit, quod alias non facta fide habebit appellationem pro deserta, tunc non poterit appellans, qui non fecit fidē, amplius prosequi. Ita dicit Collector in add. hoc tit. xxv. in nouis. Dic contraria: quia nō licet iudicā a quo, assignare terminos, nisi tendentes ad faciliorē exitū, merito non permittitur uti ista comminatione, secundum Imo. in cle. j. in iij. col. eo. tit. & ibi pulchre Card. post Pe. de Anch. q. xxij. Est tamen tutum facere hanc fidem, ne inuoliat se in op. secundū eum. Circa terminum ad se præsentandum, dicit Fed. consil. cvij. Punctus quæstionis. quod t̄ sufficit se præsentare coram auditorē cōtradictrū: quia habet ordinariam, gloss. j. in cle. auditor. de script. ¶ Limita, nisi esset causa, in qua sine specia- li comminatione non possit manūm apponere. But. & Imo. j. eo. ex insinuatione. Vnde habens præsentare se suspectū Apostolicō, non sufficit se præsentare coram cathedra Papali, sed coram præfentia ipsius Papæ, quā habere nō ualeat protestetur, secundum loan. An. in c. quamvis. de offic. ord. in vj. Ideo dicit Ro. hoc tit. xij. in nouis, quod si appellatur ad Papam, uel eius officiales, non potest auditor camere se intromittere sine commissione speciali: quia omnes cause appellationū ad Apostolicā fedem interpositā solent tractari & cōmitti in palatio Apostolicō, per d. uice cancellariū: & sicut camerarius de istis non cognoscit, ita nec eius auditor, secundum Rot. ibi, & in d. cōclu. xvij. & xx. in antiquior. ¶ Sola delatā appellationis non abdicat iurisdiccionem à iudice à quo, quia possit hos terminos assignare. Rot. hoc tit. xl. in nouis, & xxij. in antiquior. gloss. in uer. distictiōnis in c. j. de mat. contra. contra interd. eccl. Probatur in c. j. s. post hac. & ibi loan. And. eo. tit. in vj. & in cle. j. in fin. eo. tit. etiam si assignetur ex interd. uel. s. post hac. in illa dictione, post acta comprehendere in teruallum. iuxta l. j. in uer. postea. C. de custo. reo. Idem Car. in cle. j. q. xxvij. ubi bonus text. in uer. termini præfixionis subsecuti. ¶ Pendenter t̄ istis terminis ligata sunt manus iudicis à quo, etiam si appellationē non delit. Abb. in c. cūm causa. pen. col. de re iudic. Habent enim uim dilationum. Ideo eis pendenter conquefecit officium iudicis, j. eod. c. significante. glo. in uer. post dilationem. in cle. sape. de verb. signific. Hoc modo gaudi singularē limitationem ad c. non solum. de appell. in vj. ut hic per Phil. & dixi in d. c. cūm causa. Et siue assūgnetur terminus ad respondendum, utrum appellatio sit admittenda, uel non, uel ad apostolos recipiendos, uel ad arripiendum iter, omnis huiusmodi dilatio facit interim quicquid est officium iudicis. Bal. in l. appellatio. in ult. col. C. de appell. per illum text. Et si iudex dicit, Do tibi terminum decem dierū ad recipiendos apostolos, uel ad audiendum responsū, & postea quādūcens, ista adiecit. Quodcumq; intelligitur, scilicet si descendūm prorogauerit. Bal. in c. mandatum. in fin. de script. & sequitur Phil. hic, ponens etiam plura ex predictis. Sed ultra eum not. etiam aliqua. Ante finitū terminū ad prosequendum nō potest procedi in causa, nec aliqui actus exerceri. Rot. eo. tit. xvij. in antiqu. Et pars appellata non potest prosequi appellationem, nisi constet de appellatione, & uideatur appellatio. Rot. ibidē in antiqu. eo. tit. xij. xcij. & lxxij. Non sufficit, quod habens terminum ad uenientium pro apostolis impletando auditorem in curia, non extrā. Et hæc not. quā cum difficultate in simul reduxi, & sepe inseruent. Aliqua etiam posui bene seruientia ad hanc materiam in c. ex parte. s. de rescript.

§ V M M A R I V M.

¶ Dilatio legalis an mutari possit per iudicem.
Et ponit conclusionem, quod omnis dilatio mutari potest per iudicem ex causa. & num. 2. 3.

4 Terminus decem dierū datus ad appellandum, an prorogari possit.

5 Dilatio data à lege in criminalibus, an possit arctari à iudice. & nu.

6. 7. 8. & 9.

- ¹⁰ Appellatio extra iudiciale sit fit deserta, non sit preiudicium appellanti, quo minus alio iure possit ius suum prosequi.
¹¹ Causa est exprimenda in appellatione extra iudiciale interposita à iudice.
¹² Citatio verbalis non potest fieri per partem absq; commissione iudicis.
¹³ Monitio, seu citatio in facto notorio, an procedere debet excommunicationem. num. 14. 15.
¹⁶ Monitione quando non est opus.
¹⁷ Index si dicat. Excommunicato, monitione non premissa, an sententia sit nulla.
¹⁸ Monitio requiritur in suspensione & interdicto.
¹⁹ Monitio an sufficiat una pro omnibus.
²⁰ Contumacia si appareat aliquis partis, potest excommunicari post unican monitionem.
²¹ Citatio potest omitti, ubi periculum est in mora, putat ad comprehendendum delinquentes cum armis.
²² Monitio facta, nisi tali die hoc satisficeris, quid importat.

C A P I T U L U M V.

Vm sit Romana.

Circa glos. magna omisso discursu opin. de quibus latif limè per Mar. qui nullam elegit in c.ij. de dila. in xiiij. col. cum quatuor seq. & per Imol. Roma. & Ale xand. in l.ij. ff. de re iud. sequere opin. Bar. ibi, uidelicet t quod omnis dilatio legalis mutari potest per iudicem ex causa, & hoc per rationes, de quibus per eum: quem referunt But. & Abb. hic, & But. in d.ij. & Ang. in d.ij. & Domi. in c. de causis. ij. col. de offic. deleg. Et probatur ista opin. in d.ij. iuncto c. quo ad consultationem. s. ti. prox. & test. s. c. prox. & in l. fin. C. de dila. ibi, nisi rerum urgentissima ratio. & in s. spaci. ij. q. ij. in uer. rerum urgentissima & necessaria causa, & est glos. in uer. uirgin. s. sancimus. in authent. de exhib. reis. siue talis dilatio sit data à lege cum ministerio iudicis, siue non, secundū istos, quicquid senserit glos. approbata à multis in regulā, in dultum. lib. vj. Contra quam multos casus inducit Bart. Nec est bonum responsum dicere, prout dicit Imol. in d.ij. & hic, quod hic fieri potest: quia in illis casibus à lege conceditur. Nam illa fura non loquuntur dispolitiū, sed narratiū, & tacite innuunt iudicem habere circa hoc potestatem, secundum Abb. hic. ¶ Limita t primò, dum modo prorogatio fiat causa euitantī magni preiudicis: alia fieri nō potest etiam cum causa glos. in uer. octo dierum. ibi, sed primum uerius, cum non pareat. in c. pia. de except. in vj. Per quam dicitibz Domi. not. quod ubi nisi statutum certam dilationem in actu parui prædicti, non potest iudex etiam ex causa illam ampliare, licet Arch. quem ipse non alleg. in c. testes. in ij. col. q. vj. dicat, quod in casu c. pia. potest fieri prorogatio termini, allegando Innoc. ibi, & glos. Bern. in c. s. o. s. j. de sentent. exc. in vj. ¶ Limita t secundò, nisi per abbreviationem dilationis intramitteret se iudex de iurisdictione superioris, ut quia uellet arctare tēpus finis dā appellationis, uel similia: quia nō potest Ang. in d.ij. Ab. hic per c. ex insinuatione. j. eo. Per quē text. dicunt Bart. Ang. & Imol. in d.ij. quod si coram seculari oppositio exceptio cognoscenda coram ecclesiastico, non potest secularis statuere terminum, intra quem ille debeat se expedituisse coram ecclesiastico. Idē Bald. in l. quoties. C. de iudic. Facit elegans dictum Car. in c.ij. de eo, qui mit. it possit & ibi Abb. in fin. quod non ualeat statutum, quod qui obtinuit inhibitionem ab ecclastico, debeat se expedituisse in certo termino. Potest tamē iudex secularis statuere excipienti terminum, intra quem debeat se præsentasse unā cum processu coram ecclesiastico. Bart. in l. præses. C. de appell. per text.

ibi, & s. c. prox. Item Paul. in l. Titia. in ff. fol. mat. Ang. & Imol. in d.ij. Et si ille fuerit negligens, poterit iudex primus procedere Alexan. in l. de die. s. iubetur. ff. qui satid. cog. Dicit etiam utiliter Alexan. in d.ij. Titia. in ij. col. quod secularis iudex, coram quo opponuntur exceptiones remittendā ad ecclesiasticū, potest opponenti statuere terminum ad producendum coram eo, qui uult probare in curia ecclesiastica ut sic videat, an relevant: & si non relevant, procedant ad ulteriora. Alle. cō fil. Salicet. incip. In quātione uertente castro Argente, ubi ita refert se uidiſſe consultū per Joan. Cald. & Joan. de Lig. de quo nunquam sis oblitus. Facit dicit. Innoc. s. tit. prox. tenor. cum concord. quas dedi s. c. tit. lator. in v. declaratione. Dicit etiam Bald. in d.ij. de die. s. iubetur. in leſt. antiqua: & ibi Pet. de Anch. quod si remissus ad curiā episcopalem super aliquo incidenti, est in mora, potest iudex primā causā procedere ad ulteriora. Pro quibus facit, secundum Alexan. ibi, quia morosus & cōtumax non potest allegare pendentiam litis, ut probat Bart. in l. ubi coepit. ff. de iudic. & l. quamuis. ff. de dam. infe. & in l. sepul. ff. de sepul. uio. & dixi in c. exten. 4 re. ad fin. de rescript. ¶ Et t̄ quamuis terminus finienda appellationis prorogari non possit per hanc limitationem, ut firmat Abb. post alios super ista glos. in fin. tamen tempus decem dierum datum ad appellandum prorogari potest ex

a Causa] Add. Pe. de Suz. in authent. si tamen. C. de temp. appell. et Paul. de Cast. in d.ij. ff. de re iudic. et Bald. contrā Marg. uerb. dilatio. uerf. v. & Lanfr. in c. quoniam contra. s. de proba. uer. sententias in materia appellationis. uerf. queru, nūquid tempus. Add. q. pro opin. do. Ab. habes Bart. in l. ff. de iud. in uer. nullit. Sed contrariū temuit gloss. in authent. effratur. C. de lit. coniecta. Bald. in authent. iubem. C. de iud. & Ang. in auth. bodie. C. de app. ubi reprobat opt. Bart. in d.ij. Et idem tenent Paul. de Cast. in d.ij. et Bald. in Marg. sua, in uerb. dilatio taxata. Et ista sequor, quod mīhi uideat magis equa.

¶ solutione huius noui scrupuli nō est opus laborare: q. a. tex. cui stari oportet. j. eo. ex insinuatione, exp̄s̄ di sponit nō posse hūc terminū assignari. Dū dicit Abb. q. etiā p. statutū potest eligari & minui decendū datū ad appellandum, ppter glos. singul. in l. præscriptione. in gl. ij. ibi, dicebat enim. C. si contra ius, uel ut. pub. & hoc extollit

c. cūm sit

set talē terminū prorogare in p̄t̄ iudicū alterius. Ita Zenze. in extra ag. Ioannis XXII. i. uero, decem dīes. & sequitur Domi. in c. de his. in ij. col. xxvij. dist. Bene facit, quod dixi in c. p̄t̄ ced. allegando glos. in c. s̄p̄. in uero, p̄emptori. j. eo. quod in p̄t̄ iudicū appellati non potest prorogari terminū semel abbreviatus, licet aliqui contrā, ut ibi dixi. ¶ Limita t̄ octa uō, dum modo iudex exprimat causam, propter quam moderatur dilationem. Innoc. in c. ad petitionem. de accus. parum ante fin. dicens, quod prudenter facit iudex, si in moderationem predictarum dilationum inferrat causam moderationis: & quod plus est, super hoc interloquatur, scilicet quod iusta est causa moderationis, ut latius per eum. ¶ Ex cuius dictis infert tria do. Abb. in c. in ij. col. de dilatio. Primo, quod semper est utile exprimere & interloqui super causa moderationis: si tamen non exprimitur, satis est causam uere subesse. ¶ Secundo, quod in dilationibus à iure expressis non presumit iusta causa moderationis: in arbitrarijs præsumitur causa, nisi probetur contrarium. ¶ Tertiò, quod cum hodie de stylo non seruentur dilationes iuris, sed in arbitrio iudicis præfigantur, appellans habet probare iniusticiā moderationis. Et adde do. Abb. clariss. in c. quo ad consultationem. in viij. col. de re iud. quod si sine causa moderatur dilationem iuris dandam cum ministerio iudicis, opus est appellare, etiam si sine cause cognitione iudex terminū abbreviatur; quia cum in illis interueniat iudicis ministerium, præsumitur pro eo: aut moderatur dilationem datam à iure sine iudicis ministerio, ut quadrimestre. Et tunc satis est contradicere, seu non sponte recipere, quia lex immediatē supplet. l. ij. s. si quis condemnatus. ff. de re iudi. Et hoc, quando arcauit sine causa cognitione. Si autem causa cognita, licet male, fuerit arbitratus, opus est appellatione: quia sententia tunc non est contra ius commune, sed contra ius litigatoriis, ut ibi latius per eum. De quo per Spec. de citatione. s. uiso. uer. j. ubi etiam dixit, ab iniusta moderatione appellari posse. Et dixit Bald. in l. in fin. c. quoniam & quando iudex. quod ita requiritur causa in alteranda, sicut in danda dilatione. De quo latè per Maria. in d. c.ij. in xxj. col. post Lud. in d.ij. & Bart. ad repr̄ mendum. in uero, per edictum. in ij. col. bona glos. in s. si uero etiam quidam. in uero, solent. in authent. de exhib. reis. v. col. Et quando inducas sint citatorū ad iudicium, dantur sine causa cognitione. Spec. de dilatio. s. uidendum. ult. col. Bald. in l. consentaneum. ij. col. C. quonodo & quando iudex. & in rubr. C. de fin. uoc. An autem procedat simpliciter dictum Abb. quod ab arbitrio iudicis possit appellari, non aggredior: si de s. omnes Alex. in l. ad fin. ff. de leg. ij. Cetera dic, ut in locis primò allegatis: ubi etiam inuenies, quā sunt iusta causa harum moderationum, quācum ponit Maria. xij. in d. c.ij. xix. col. De materia etiam inuenies aliquid uidento Arch. & Domi. xxvij. distinct. de his. glos. in l. si ea. C. qui accus. But. in c. ultra tertiam. xj. col. uer. quāro, an dilatio ad probandum. de testi. Arch. in s. spaci. circa princ. ij. q. ij. Bald. in authent. iubemus. ult. col. C. de iudic. Arch. in c. p̄s̄. circa princ. v. q. ij. Bald. in authent. el. qui circa fin. C. de temp. appell. glos. in uero, xxx. in authent. qui semel. C. quonodo & quando iudex. & ibi Bald. in ij. col. & Bald. in l. consentaneum. in ij. col. C. quonodo & quando iudex. Angel. in l. j. in fin. C. ne licet tertio prouoc. & in authent. hodie. C. de appell. & in s. omnem. in pen. col. ibi, sed tunc incidenter quāro, in authent. de litigi. Colla. viij. glos. ij. in l. eos. C. de execu. rei iudi. Card. in d. c.ij. in ix. q. de uita & honest. cle. ¶ Volunt hic Domi. Abb. & Imol. quod text. in uer. si uero. non intelligatur de appellatione iudiciale: & exponunt ante ingressum litis, id est, ante citationem, à qua incipit iudicium, s. fin. Instit. de poena temere litig. licet initium litis soleat dici, quando fit

litig.

litis contesti c.super quæstionum. s.j.de offic.dele. Si loqueretur de appellatione iudiciali, debuisset litera dicere, prout in uerbo, si autem, quod cogeretur stare iudicio, à quo appellauit, ut latius per eos. ¶ Considera tria. Primo obseruitatem textu in uerbo, ad quem, nam tenendo illam literam ester de studiabiliti, & confunderentur proximè dicta. Ideo Ioan. An. dicit, quod alia tex. dicit à quo; & tunc intelligitur post lapsum termini iuris, uel hominis: sed attentis uerbis præcedentibus, que loquitur de effectu istius desertionis, uideatur melior litera A' quo, secundum Card. hinc: & ita præsupponunt Doct. in summario. ¶ Secundò considera, dum 10 Abb. & Imol. hinc uolunt de mente Innoc. quod t' defera appellatione extra iudiciali non sit prædictum appellante, quod minus alio iure possit suum prosequi, putâ querelando, per c. concertationis. in fi. de appell. in vi. Nam contrarium firmat hinc Phil. ualde utiliter: quia ex quo iste elegit uiam appellationis, & succubuit, cum sit deserta appellatione post lapsum termini iuris, uel hominis, non uidetur, quod amplius possit postea deducere illud grauamine. Vnde potest appellari, ne aliquis me grauet super tali possessione, & requiritur expressio causa, salem in genere: alia appellatio non ualeret, putâ si dicit, Appello, quia me grauas. Imol. j. eo. c. confessio. vij. col. Et istud communiter tenetur, per ipsum elegantem etiam Spec. Addit. gloss. in c. de postu, præla. & gloss. in uerbo, ex rationabili. in c. ut debitus. j. eo. & gloss. in c. cum causam. j. eo. & Innoc. in c. ad aures. de tempore. ord. & gloss. in c. considerauimus. de elect. ubi tenetur, quod etiam in appellatione extra iudiciali interposta ab actu partis requiritur causa: & sequitur Dom. in c. in princ. in v. col. eo. tit. in vi. per illum text. indissimile loquentem. Nec obstat quod ibi dicitur de apostolis: quia oportebat de ipsis dicere propter appellationes iudiciales. Vnde ad illas illud refertur, non ad extra iudiciales. Quando enim iura disponent certum quid, quod non adaptatur omnibus dispositis, referri debet solum ad id, cui adaptatur, c. in demnitatis. in fin. de elect. in vi.

¶ Citatio t' uerbalis non potest fieri per partem absq. cōmissione iudicis: gloss. not. hinc, quam præ ceteris gaudiis. Abb. Et per ipsam dixit Abb. in c. in xxij. col. de iudic. quod etiam in casu fugæ non potest creditor auctoritate propria citare uerbaliter ad effectum præueniendo iurisdictionem. Nec obstat quod in casu fugæ permittat citatio realis, id est, captura, i. ait prætor. s. si debitor. ff. de his, quæ in fru. cre. quia illa est puri facti, sed ista est iuris: id est debet legitimè fieri. Alleg. gloss. hinc, & Innoc. in c. dilecti. de maio. & obe. Addit. gloss. in c. fin. in uerbo, inanes. de elect. in vi. quod citatio est officium iudicis, non partis. Et dicit Abb. in c. proposuisti. in iiij. no. fo. compe. quod licet fugiens possit citari per partem realiter, non tamen uerbaliter. An autem actus citandi possit committi partis Bar. quod sic in i. iustè possidet. ff. de acquir. poss. per Spec. de citatione. s. sequitur. uer. quod doc. & in tit. de actione & pet. s. super petitionibus. uer. item uidetur per Bar. in extrauag. ad reprimendū. in uerbo. Per literas. per Ang. in l. ut perfectius. in ult. col. C. de annali except. per Bald. & Salic. in l. si ut propnis. la ii. C. quomodo & quando iudex. per But. & Abb. in c. s. de iudic. ubi puto dixisse. ¶ Circa gloss. fin. concludit Abb. quod etiam in facto notorio monitio debet præcedere excommunicationem: & pulchre probat. Addit. eundem j. uol. consil. xxxij. Iudex à sede Apostolica. in ult. col. ubi idem dicit, & loquitur de citatio ad locum notoriè nō tutum, quod habetur pro non citato. Et adde Domi. in c. iij. col. de offic. dele. in vi. ubi dicit, quod hoc casu sufficit saltem unicuius monitio, licet alia debet esse tripla. c. sacro. de sent. excom. allegat notata hinc. Et idem sentit hic Abb. sustinendo primâ lecturâ gl. Et ita tenui post Modernos in c. s. de iudi. q. si in facto notorio nulla præcessit monitio, uel citatio, requirit postea una ad ferendâ excommunicationem: sed si una præcessit etiâ at finē ut solum cōpareret, illa sufficit, d. c. i. s. de iud. & ibi p. Ab. in xx. col. uer. oppono cōtra text. In alijs autem

autem sententijs non censurę, si cōstat absentia nullū ius competere, nō est opus cōstatōe. Abb. hinc, & dixi opportune in c. cōsultu. lo ii. ubi indistinctè tenet, q. quantum ad expressionem cause nihil differt appellatione extra iudiciali, per d. c. cordi.

¶ Alle. Bart. in l. fi. post medium, in uer. a. in l. fi.] Et ibi & aduertendum, quod in tali. ff. de ap dem ad hoc uide pel. recip. & in l. eius, qui. eo. tit. Sed ibi do. Alex. de Imol. de hoc non ponit. Et hanc partem cōtra Abb. hinc, sequitur Phil. in d. c. consil. b. Bonæ] Et ibi uide ad hoc Pa- dō, quia in appel. dicens, quod solum norm. in ij. col. in differunt hoc: quia in iudiciali requiri- uer. non differen- rit, quod exprimatur grauamini de praesenti, seu de præterito: sed in extra iudiciali potest appellari à futuro grauamine: & sic non expresso grauamine. Vnde potest appellari, ne aliquis me grauet super tali possessione, & requiritur expressio causa, salem in genere: alia appellatio non ualeret, putâ si dicit, Appello, quia me grauas. Imol. j. eo. c. confessio. vij. col. Et istud communiter tenetur, per ipsum elegantem etiam Spec. Addit. gloss. in c. de postu, præla. & gloss. in uerbo, ex rationabili. in c. ut debitus. j. eo. & gloss. in c. cum causam. j. eo. & Innoc. in c. ad aures. de tempore. ord. & gloss. in c. considerauimus. de elect. ubi tenetur, quod etiam in appellatione extra iudiciali interposta ab actu partis requiritur causa: & sequitur Dom. in c. in princ. in v. col. eo. tit. in vi. per illum text. indissimile loquentem. Nec obstat quod ibi dicitur de apostolis: quia oportebat de ipsis dicere propter appellationes iudiciales. Vnde ad illas illud refertur, non ad extra iudiciales. Quando enim iura disponent certum quid, quod non adaptatur omnibus dispositis, referri debet solum ad id, cui adaptatur, c. in demnitatis. in fin. de elect. in vi.

¶ Citatio t' uerbalis non potest fieri per partem absq. cōmissione iudicis: gloss. not. hinc, quam præ ceteris gaudiis. Abb. Et per ipsam dixit Abb. in c. in xxij. col. de iudic. quod etiam in casu fugæ non potest creditor auctoritate propria citare uerbaliter ad effectum præueniendo iurisdictionem. Nec obstat quod in casu fugæ permittat citatio realis, id est, captura, i. ait prætor. s. si debitor. ff. de his, quæ in fru. cre. quia illa est puri facti, sed ista est iuris: id est debet legitimè fieri. Alleg. gloss. hinc, & Innoc. in c. dilecti. de maio. & obe. Addit. gloss. in c. fin. in uerbo, inanes. de elect. in vi. quod citatio est officium iudicis, non partis. Et dicit Abb. in c. proposuisti. in iiij. no. fo. compe. quod licet fugiens possit citari per partem realiter, non tamen uerbaliter. An autem actus citandi possit committi partis Bar. quod sic in i. iustè possidet. ff. de acquir. poss. per Spec. de citatione. s. sequitur. uer. quod doc. & in tit. de actione & pet. s. super petitionibus. uer. item uidetur per Bar. in extrauag. ad reprimendū. in uerbo. Per literas. per Ang. in l. ut perfectius. in ult. col. C. de annali except. per Bald. & Salic. in l. si ut propnis. la ii. C. quomodo & quando iudex. per But. & Abb. in c. s. de iudic. ubi puto dixisse. ¶ Circa gloss. fin. concludit Abb. quod etiam in facto notorio monitio debet præcedere excommunicationem: & pulchre probat. Addit. eundem j. uol. consil. xxxij. Iudex à sede Apostolica. in ult. col. ubi idem dicit, & loquitur de citatio ad locum notoriè nō tutum, quod habetur pro non citato. Et adde Domi. in c. iij. col. de offic. dele. in vi. ubi dicit, quod hoc casu sufficit saltem unicuius monitio, licet alia debet esse tripla. c. sacro. de sent. excom. allegat notata hinc. Et idem sentit hic Abb. sustinendo primâ lecturâ gl. Et ita tenui post Modernos in c. s. de iudi. q. si in facto notorio nulla præcessit monitio, uel citatio, requirit postea una ad ferendâ excommunicationem: sed si una præcessit etiâ at finē ut solum cōpareret, illa sufficit, d. c. i. s. de iud. & ibi p. Ab. in xx. col. uer. oppono cōtra text. In alijs autem

c. cūm sit Romana.

c. constitutionem. de sentent. excom. in vi. ¶ Tertiò non sufficit ubi quis non excommunicatur, ut iudex, sed ut pars, defendendo bona sibi ablata, uel auferenda, & intendo isto gladio spirituali, non est opus monitione. Innoc. Ioan. An. & Domi. in c. dilecto. super uer. defensore. de sentent. excom. in vi. alleg. Innoc. in c. uenerabilis. in ij. col. ibi, nec obsunt huic opinioni. de censibus, & sequitur Lap. alleg. lxxij. Prælatus regularis. in princ. di cens, quod ubi excommunicatur fert ad offensam, non est necessaria monitio. Alleg. Ioan. An. & Innoc. ubi s. Idem Nic. Myl. ubi s. & But. in d. c. uenerabilis. in vi. col. ¶ Considera duo. Primo, quæ potest esse ratio huius opinionei. Secundo, quod Innoc. in d. c. uenerabilis. in quo isti se fundant, subdit immediatè: monitio tamen semper uidetur necessaria: & sic recedit à primo dicto. ¶ Quartò not. quod si iudex dicit, Excommunico te, monitione non præmissa: quia illa non requisitur: talis sententia est nulla: quia continet expressum iuris erroris, iuxta c. per tuas. de sentent. excom. But. de rescript. ab excommunicato. Contrarium tenet ibi Imol. in xij. col. uer. item etiam aduerte. quia ad talitudinem excommunicationis non requiritur necessariò monitio: & sic non continet errorem expressum, secundum opin. But. Sequitur ibi And. Sic. in antepen. col. quia c. sacro. requirit monitio nem: ergo d'cendo, quod non requiritur, dicit contra easum expressum. ¶ Quintò not. quod t' in suspensione & interdicto requiritur monitio^a, c. j. & c. statutum. de sentent. a. Monitio] Ad excom. in vi. dum modò feratur propter contumaciam: secus, si in poenam. de Spec. in tit. de te. s. xij. uer. Inno. c. j. de excess. præla. quod optimè qualiter. & in tit. de j. & ij. decret. s. iij. uer. quid si reus.

¶ Secundò non. quod omisso huius monitionis nō reddit excommunicationem nullam, sed iniustam: gl. & Domi. ij. q. in summa, Imol. in d. c. ab excommunicato. xij. col. & in c. fin. in vij. col. de rescript. & Rota de sent. excom. vij. in antiquis: Bu. & Abb. in d. c. sacro. & Abb. in d. c. illud. in ij. col. post in ibi, de cleri. excom. minist. Rota de appell. l. j. c. committatur. uer. led pone. in nouis: glo. j. eo. reprobabilis. & in c. Romana. s. sed nec. de sent. excom. in vi. But. & Imol. in c. fin. de præb. ¶ Fallit primò, quando fertur à delegato: quia ex quo est iniusta, est nulla. Nic. Myl. i. report. fol. xxvj. alle. Rotam ccclj. quæ est de re iudic. xxvij. in nouis. ¶ Considera duo. Primo, quod Rota non uideatur dicere: sed Rota de sentent. excom. vij. & xxij. bene dicta, quod in delegato nō tenet sententia ista sine monitione: sed collector Rota in decis. xxij. & in eo. tit. ij. in antiquior. simpliciter subdit, contrarium credo. ¶ Secundò cōsidera, utrum istud dictum traxerit originem à dicto Ottonis cardinalis approbatu per Host. & plures alios in c. fi. de præb. dum dixit, quod omnis sententia delegati iniusta, est nulla, tanquam contra formam rescripti, quæ est, quod iusticiam faciat. Sed, ut dixi in c. causam. de re iudic. illud dictum communiter non tenetur: video non est in proposito differentia inter delegatum & ordinarium. Et ita expressè firmat Imol. in d. c. fi. allegando etiam Inno. in c. illud. de cleri. excom. minist. qui uult excommunicationem latâ à delegato sine monitione non esse nullam: & sublata hac differentia inter ordinarium & delegatum non procedit dictum Ottonis, ubi s. qui dixit, sententiam delegati iniusta esse nullam. & cum Innoc. in d. c. cum illud. concr. Domi. post eum in c. Romana. s. sed nec. de sentent. excom. in vi. Et sic intellige Doct. allegantes s̄pē c. fi. de præb. quod excommunicatione contra intentionem delegantis, est nullam: nam intelligitur, quod data est forma, ut per Domi. in d. s. sed nec. Et ita intellige ipsum post hos in c. iij. alleg. offic. deleg. & in c. uenerabilibus. s. iij. col. c. de sen. excom. in vi. ¶ Fallit secundò in excommunicatione lata per ordinarium contra priuilegium Papæ. Innoc. in c. cum ad quorundam. de excel. præla. in gloss. fin. de quo ibi per gloss. Bu. & Abb. sententes idem in delegato. ¶ Fallit tertio, ubi fertur excommunicatione pro eo, quod quis excommunicato participat, c. statutus. &

Pondera

Pondera gloss pen. in uerbo, reducas. in c. tuarum. de priu. Rotam de appell. lxxij. in antiquis, si aliquis iudex. ¶ Nonò no. quod monitio episcopi facta in synodo, habet uim trina monitionis. Rota de do. & contu. ultima, in nouis. Ex qua infer. Franciscus Paulinus modernus, & honoratissimus auditor Rote in additionibus, quas facit ad suas glossas. Extraugantum, fol. ult. earum, l. col. se consuluisse Ferrarum, quod monitio generalis facta in synodo contra executores testamentorum negligentes exequi intra annum, deuolet executionem ad episcopum absq; alia speciali monitione. Quod plenè examinat. Ioan. An. in c. Ioannes. De testa. Et ideo dixit Feder. consil. cix. incip. Quod non fecit residentia, alias. Quomodo magis. quod obligati facere residentiam monitione facta synodo, poslunt priuatis absq; alia monitione, tanquam ter moniti. Facit dictum Abb. in c. fin. in ij. col. de uita & honest. cle. quod ubi statutu episcopi imponebit pœnam excommunicationis, non requiritur alia monitio. Et haec est una de differentiis inter sententiam & statutum, ut not. in c. Romana. §. caueant. de sentent. excom. in vj. secundum eum. ¶ Decimò not. quod excommunicandus debet personaliter moneri, nisi in fraudem se absenter, que impedit, quo minus moneat. Rota de do. & contu. xj. Item si de speciali. in nouis. Dicit ta men Rota eo. tit. xvj. Item cum iura clamitent. in nouis, quod sufficit quem citari per edictum in audiencia contradictarum. secus, si in alio loco. Et sequitur Nico. Myr. in report. fol. xvij. Dicit contraria, quia Rota non uidetur loqui in excommunicatione: tum, quia Rota de feris, in nouis, expressè firmat, quod etiam in audiencia contradictarum non fertur excommunicatione in absentem, nisi præcedat legitime & personalis citatio.

¶ Undecimò not. quod hares excommunicati, de quo excommunicando iterum agitur ex eadem causa, debet iteratò moneri. Rota de sentent. excommuni. xij. in antiquis: quia cum feratur ex contumacia, non potest allegari contra heredem, qui in ius alterius succedit, l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ¶ Duo decimò not. quod monitio ista in dubio non præsumitur, nisi excommunicatus fuisset præfens, & non appellauerit intra decendit. Abb. in c. consanguinei. ad fin. s. tit. prox. ¶ Decimo-
tertio not. quod ubi periculum est in mora, omitti potest citatio: putad, ad compescendum actualiter delinquentes cum armis. Domi. post. Hostie. in c. in iij. col. de off. deleg. in vj. Facit gloss. in uerbo, temerarius. quasi in fin. in c. de senten. excom. in vj. quod ubi est periculum in mora, possunt omitti necessaria, de quibus ibi, si forte non habentur requisita ad scribendum. ¶ Istud autem de armatis limita, nisi appareat in dubitate, quod excommunicationem non timebunt attenta eorum rabie. Hostien. in c. constitutionem. de sent. excom. in vj. & ibi. Ioan. An. concor. quas soleo dicere in c. ab excommunicato. de rescript. probando, quod medicina censuræ non est in unum proiecta: & proiecta revocari debet etiam a non petente, absoludo ipsum in deterius labentem. ¶ Decimoquarto not. quod ubi excommunicatione fertur pro futuris culpis parte volente, putad nisi in termino satis feceris, non requiritur alia monitio: quia dies interpellat. Lap. alleg. lxxij. prælatus regularis. in pris. Allegat Ioan. An. in c. & j. de off. deleg. & ibi. Imol. in v. col. Nec puto, quod illi allegationi Lapi sit alia contraria ibidem. xij. ubi dicit, prælatum regularem excommunicantem sine monitione incurrere poenas, c. sacro, quia non loquitur, quando excommunicat pro culpis futuris, in quibus non est necessaria monitio: quia tempus monet, ut etiam dicit Arch. xij. q. j. indignè. ubi etiam ponit de eo, quod dixi in primo notabilis de notorio, dicens, quod in notorio sufficit unica monitio, licet honestum sit, quod aliquando sit trina. Et ista omnia no. tanquam multum conferentia, & antea non reducta ab ali quo etiam modernissimo, ut patere poterit discurrenti sententiae

nouissimos scribentium & apostillantum labores. ¶ Postremò limita singulariter tex. hic, & in c. præcedenti, dum dicit, lapsum termini operari desertionem, ut non habeat locum in beneficibus. Per. de Anch. post Lap. in cle. de appell. quod intelligit Car. & Imol. ibi, quando parte inuita statuitur iste terminus: secus, si ea cōsentiente: de quo exclaims hic Phil. ¶ Considera rationē istorum, uidelicet quod ista abbreviatio rāgit ius superioris: ergo non debet fieri parte inuita; quia uidetur, quod idem sit in causa nō beneficis. Præterea si tangit ius suu perioris, nō sufficeret partis consensus, sicut nec sufficit in casu c. ex insinuatione. j. co. Facit c. cum tempore. de arbitrio. Et ideo cogita modum gustandi hoc dictū: & posito quod esset uerum, non firmes simpliciter in omni causa beneficiali: quia nimis importaret in foro canonico: sed procedit solū in causis electionum ecclesiastiarum cathedralium, de quibus loquuntur iura, per predictos allegata.

S V M M A R I V M .

1 Appellatio an eo ipso, quod interposta est, præbeat causam recu sandi iudicem, ut suspectum. num. 2.

3 Appellatio ab uno articulo an sufficiat totam causam.

4 Iudex à quo, an posset allegari suspectus, appellazione deserta.

5 Iudex primus si succedit iudicem, ad quem est appellatum, debet causam delegari.

Et si uult cognoscere, potest recusari. num. 6.

C A P I T U L U M VI.

A D hæc. el. j. ¶ Circa diuersas lecturas, quæ datur ad istum text. considera uerba Abb. in secunda lectura, quando dicit, quod intelligendo istū text. in delegato dictio Maximè, exponit pro Tantum: quia profectò exponendo sic, probaret oppositum. ¶ Secundò pondera quintam lecturā, quod finita appellatio nō habet locum ista recusatio: quod nullus gustat. Et est declaratio ad istum text. satis consona, ne sequatur absurdū, quod iste posset semper iudicem recusare. Tamen cogitabis: quia semel grauatus uidetur semper iustè formidare iterum grauari, quantumcumq; causa appellatio peregerit cursu suum, dum modò ex ea confiterit de grauamine. ¶ Communis lectura est, quod t̄ sola appellatio non sufficiat, sed grauatus probatio inducat iustum recusationem de iure canonico. De iure autem ciuili idem in delegato: sed in ordinario dabitur adiunctus, ut ibi per Abb. post Ioan. An. & alios. Sed solus Imo. attentat, quod eo ipso, quod quis appellat, hoc solū dat iustum causam recusandi iudicem à quo: quia uidetur iuris præsumptione fieri alius qualis iniuria, iuxta gl. in l. fin. C. quando prouoc. Nec est uerum, quod ex hoc aperiatur cuiuslibet materia declinandi iudicem: quia non est uerisimile, quod quis appellat sine causa: quia alias cōdemnaretur in expensis, j. eo. ut debitus. Nec hodie admitteretur eius appellatio, ut ibi. Vnde pendente dubio, an iustè appellauerit, uidetur habere iudicē probabiliter suspectū, & merito dubitare, ne uelit ueluti iniuriam spreti iudicij. Vbi autem appellatio esset manifeste frustratoria, illa nō admittit, nec ius patitur ex illa fieri iniuria iudicij, l. omnē honorem. C. quod prouoc. secundū eum. Quem saluat Phil. solum uno casu, uidelicet quod iudex confituit se ulcisci contra appellantes, iuxta c. si iustus, j. eo. & Bar. in l. de pupillo. s. si quis ipsi prætori. ff. de ope. no. nun. Alias autem tener communem lecturam: quia ex appellatio non dicitur inferri aliqua iniuria iudicij à quo, l. & in maioribus. C. de ap. ¶ Considera, quod pro intellectu Imol. facit ratio aquifissima: quia si opus est probare ad iusticiā recusationis, quod sententia grauauerit, oportebit grauare appellatē lōga difficultate i ostēdēdo de iniusticia sententiae

c. si duo-

tionem de iure, per l. quoties. C. de preci. imper. offe. sim bus.

et. Allegat But. in d. c. querebā, ubi ēt uide Ab. in iij. col.

Et cū istis cōcordat Roma. in l. j. in xij. col. uer. xx. ff. de uerb. obli. Ex quibus nota, q; suspectus in cognoscēdo

in principali nō est suspectus in cōmittendo alteri, sim Ab. in c. f. quis p. cleric. in xij. col. de fo. cōpē. Et adde, q;

si delegatus nulliter iudicauit, nō potest iterū causā ei

delegati: gl. fi. in l. j. C. de sen. ex breui. recit. & ibi Bal. in j. col. Facit, q; no. Imo. in l. si expressim. in xvij. col. ff. de ap. Et ista limita, nīsi aduerbus sententia illius, à quo ap-

pellarī nō potest, supplicare superiori, quia cognoscēdo de supplicatione nō est inhabilis: gl. Bar. in authē.

qua supplicatio. C. de preci. imp. offe. Et solus princeps potest cōmittere appellationē iudicij, à quo ex certa scie

gl. singularis in eos. C. de ap. Sec⁹, si inferior ita cō-

mitteret, q; p̄c̄sus illius etiā nullo opponēt esset nul-

lus. per tex. ibi, quē Bal. extollit. Nec dicas, q; causa com-

mitti potest etiā notoriē suspecto, & est saluū ius recusandi: gl. in c. ad hēc. in uerbo, elegerint. in fi. de elec. sicut di-

cit, maximē per Inn. in c. cū uenissent. de iudic. q; episco-

pus potest esse iudex in causa propria salua recusatōe:

qua tex. in d. l. epis. phibet penitus hanc cognitionē. In alios uero cōsib. & iudicibus notoriē suspectis pcederet

quod est dictū. Si tñ appellationē esset friuola, posset etiā

iudicē à principe cōmittere iudicij à quo: gl. singula-

ris in c. cū appellationib. in uer. refutari. de ap. in vj. &

ibi Domi. in s. fi. in vj. col. Pro quo facit cōmunis lectione ad istū tex. uolēs, q; qui nō grauauit, nō potest recu-

ari in alijs causis. Ergo necp̄ in eadē. Sed caue: quia te-

nēdo aquā op̄. Imol. h̄c de in cursa indignatione iudi-

cis à quo, p̄s̄ertim in appellationē friuola, ut dixi s. eo.

c. i. forte esset locus recusationē. Fator, q; erit speciale

hoc casu, ut ualeat cōmissio facta de appellationē iudi-

cij à quo: quæ alias non ualeret, quando non esset friu-

la, per d. l. eos. Et haec bene nota.

S V M M A R I V M .

1 Appellatio ab inferiori iudice seculari, an posset deuolui ad Pa-

pan. & nu. 2. 3. 4. 5. 6.

7 Iudex ubi nullani habet iurisdictionem, processus est nullus.

Limita, nīsi iudex pronuncia se competentem, & ab hac non sui-

fet appellatum. nu. 8.

Vel nisi pars litigatē sc̄iēt coram ordinario non s̄t, & nihil op-

osuit de incompetē. nu. 9. 10.

11 Processus iudicis habent iurisdictionem elidibilem, non tenet, etiā si

excipiatur. nu. 12. 13. 14. 15.

C A P I T U L U M VII.

I duobus. ¶ Primò in quantum

canones p̄ualeat legib. in terris ecclesiæ,

uide, quæ scripti sati plenē in c. eccl. in

j. q. de comit. & ibi etiā inuenies in ultimo notabili, q; nī

laici nō subiecti ecclesiæ p̄s̄sint statuere 5 canones: &

quid de subiectis. ¶ Deinde p̄ istū textū facias notabili-

lē regulā, q; t̄ potestate seculari nō subiecta ecclesiæ nō

appellat ad Papā. ¶ Limita, nīsi ferēs sententia sit do-

minus non recognoscēs superiorē: quia potest appelle-

ri ad Papā. Ab. h̄c, & in c. cū loānes. in vj. col. de fi. in-

strumen. post Host. Bu. & alios. ibi pp̄ter inho. in c. licet

ex suscep. de fo. cōpē. Et ista limita in c. q. quoniam. x.

dist. que uidet uelle contrariū. Idē Ab. in c. j. in j. col. de

proba. & in c. expofita. j. col. de arbī. Bene facit dīcūm. Bal. in c. imperialē. s. fi. in j. col. de prohi. seu. alie. per Fea-

deri. q; si dominus feudi nō recognoscit superiorē, put

est rex Franciæ, & pares curiæ ei nimis fauent, Papa co-

gnoscet propter defectū iusticia. Sed caue: q; da. Phi.

in rub. s. eo. in iij. col. uide sequi gl. in d. c. qm. in distin-

ctē. Et ultra allegata per eū est solennis decisio dō. Car.

in c. nouit. in iij. col. de iudi. ubi solus dixit, q; ista mate-

ria semper pendas, uidelicet utrum iurisdictione impe-

G trialis sit

Felini ij. pars.

ialis sit subordinata ecclesia. Tamē præsupposita op. q̄ si, non tū p̄tōptere poterit de imperatore appellari ad Papā quia nō est talis subordinatio, que faciat Pa pā censeri superiorē, quo ad actuale exercitū: sed tamē in habitu, nisi in casibus à iure expressis, ut uacante imperio, d.c. licet. Et secundū hūc modum iurisdictio imperialis etiā procedit à Deo: quia fuit de uoluntate Dei, ut exerceat p̄ imperatore. Et hoc modo procedit iura dicentia, q̄ Papa nō impedit se de temporali iurisdictio, nisi in certis casib. c. p̄ uenerabilē, cū simi, de elec. & allegat gl. in d.c. quoniā. Et tenēdo hoc, non procede rer ista limitatio in imperatore, sed in alijs principibūs inferiorib. tū etiam in illis, quando non recognoscunt superiorē, est idem, quod in imperatore, s.m. Ab. s.eo. in rub. in iij. col. Et ideo nō puto tutū affirmare hāc limitationē. ¶ Tamen uidet laluarū in quatuor casib. Prīmū est, q̄ in iustitia esset notoria: q̄a posset Papa adiūti. Ita Ab. in d.rub. in iij. col. arg. notoriū p̄t. Inn. s. it. 4 prox. c. cū te. & in d.c. licet. ¶ Secundū casus, q̄n sumus in grauis & dubiis articulis. Ita Ab. hīc. & sentit in d.c. expōta. p.c. p̄ uenerabilē. g. rationibus. q̄ si. sint 5 legi. ¶ Tertiū casus, q̄n cōfuetudo dīctaret, q̄ inter causas in distincione appellarē ad Papam, per tex. apertum hīc non ḡstatū p̄ Docto. Bene facit c. cūm cōtingat. de fo. comp. ubi consuetudinē dat iurisdictiōnē nō habentū muliō magis habentū saltē in habitu. Facit c. Romana. s. debet. de appel. in vj. & quod in simili Spe. de appel. s. nunc tractemus. circa fi. uer. illud aut̄ hodie cer 6 tū est. ¶ Quartus casus, quando essemus in causis, in quibus procederetur de æquitate, ut in causis mercatorum, l. fiduciōs. s. quadam. & ibi Bar. ff. mād. & in alijs causis, ubi proceditur de æquitate: tunc in distincione etiā inter laicos poterit appellari ad Papam, per istum tex. in uer. s.m. iuris rigorem. à contrario sensu. Quod tū re linquo sub dubio: quia nemo considerat hīc: & fuit p̄ dīctatio Bar. Bellen. in c. cūm Ioannis. de fide instru. Et pro omnibus istis casibus facit: quia iura fauent, ut res reuertatur ad suam natūram, c. ab exordio. xxxv. dīct. Et habitus facile reducitur ad actū, c. pastoralis. de rescri. Ideo cūm Papa habeat habitum iurisdictiōnis temporali, ut in extrauag. Bonifacij VII. unam sanctam. merito facilis debet esse uia harum appellationum, p̄sēr tim cū nemo ita exīmī possit à superioritatibus, quin saltem recognoscat Papam etiam in temporalibus, ut sati probauit in c. cūm non liceat. de præscrip. Et istos casus limita sic, ut uidelicet Papa possit cognoscere de iusticia harum sententiārum: non tamē istos punire p̄e nis, quas forte exigeret eo: um iniquitates in iudicando: gl. in d.c. conuenior. ¶ Tertiū considera, q̄ iste casus in quo nō oportet notorium allegare. Et ratio est: quia sicut absens non tenetur uenire causa comparendi, ita nec causa ipsum proponendi. Et ita limitatur gl. in uerbo, alijs. in d.c. appellanti. secundum Abb. ibi. & in c. ex parte, de appel. & in c. accedens. ut lite non contest. Et cum prædictis concordant do. Abb. & Ama. in c. uenīs. de accus. ¶ Circa quatuor mēbra diffinita hīc per Abb. de impugnatione processus facti contra absentem, collige in effectu ex primo, q̄ ubi iudex nullam habebat iurisdictiōnem, processus est nullus. Ita text. hīc cum concordantib: de quibus per Ab. In quo nota, q̄ si citatus fuit contumax, nunquā uideatur per contumaciā prorogata iurisdictio, l. si qui ex consensu, in uerbo, absuisse. & ibi Bald. C. de epis. aud. Inn. in c. notuit. de eo, qui fuit ordi. s. Et ideo licet contra contumaciā processerit ad secundū decretū, vel ad diffinitiū, in casibus, in quibus lite nō cōtestata procedit poterat ad diffinitiū, non facit præiudiciū contumaciā, quin possint omnia retractari, docto de incompetentiā, secundum ipsum & Bart. in l. iij. ff. de iudi. & Bal. in l. gesta. in ult. col. C. de re iudi. & Inn. in c. de di. la. Et onus probandi incompetentiā, incumbit contumaciā. Ang. in l. j. ad fi. ff. si quis in ius uo. & Bal. in l. l. sc. in pe.

^a Prudentiā] Et a prudētiā in prin. iij. col. uersi. tertio, ibidem uide Fel. in q̄ ubi iudex de offi. deleg. Rosse. Beij. col. & in c. cūneuen. in libellis iuris civilis, in rubri. ordinē. s. de rescr. & in c. olim. s. de excep. et quod ibi dīct. in apōl. et in d.c. cūm ordinem.

cet. in pe. col. de procu. propter gl. ibi in simili, in uerbo, inueniatur, & quādo iudex, qui procedebat, nullo modo erat iudex, procedit p̄dīcta: ut si prator unius territorij citat hominem alterius territorij reportum in territorio citantis: tunc enim eo ipso, q̄ ibi reperitur, teneatur bene comparere, tanquam sit dubium, an sit de sua iurisdictiōne: licet si esset citatus extra territorium, non teneretur aliquo modo comparere, p̄ p̄dīcta. ¶ Limita hāc, nisi pronunciasset se competētem, & ab hac pronunciatione non fuisset appellari: quia de cāte- ro non poterit dici de incompetentia. But. & Abb. hīc post Inn. in c. ii. de dila. & in c. super literis. in gl. & si p̄nunciauerit, de rescri. & in c. pastoralis. in gl. magna ibi, sed nos dīctimus. de rescri. Bart. in l. j. ff. si quis ius uoc. Licet enim ab ista sententiā possit appellari, gl. in authē. habita. C. ne filius pro pa. tradit in c. significatiōibus, de offi. deleg. tamen si non appellatur, translat in rem iudicat, ut ibi: & ualeat processus in causa principali, dato q̄ alīas non fuisset competens: & dato, q̄ ille, q̄ est cōtumax, non uideatur alīas prorogare iurisdictiōnem, nec in iudicem consentire, ut s. dīcti. Et ideo ualde utile est, secundum Imo. hīc, q̄ iudex semper pronunciatione se competentem. Circa quod non insit: quia opportune declarauit in c. suborta. s. ti. prox. Et per ibi dicta supple ad ea, quā ponit hīc Phil. Et istis addit omnino, quae dīcti in c. super literis. in ix. fallētā, uer. secundū limita, de rescrip. ¶ Intellige hanc limitationem, dum modo sit processum à iudice, cuius iurisdictiō possit per partem approbatā tacitē, uel exp̄sē: quia tunc prodest dicta pronunciatione super competentia. Sed si pars etiā uolens non possit approbare iudicē, processus est nullus, etiā si iudex ignorauerit de exceptione parti cōpetente, ut per Bar. in l. nō uideatur, la j. ff. de iudi. & Bal. in l. si quis ex aliena. in j. col. eo. ti. dum loquuntur de processu iudicis laici contra clericū, licet de processu contumaciā punitiō forēt aliud sit, quādō iudex ignorabat de clericatu, ut per Bar. in d. loco. Sed cōtrarium firmat Phi. hīc in x. col. dicens, q̄ etiam iudex ignorabat citatum esse clericū, non ualeat processus cōtumaciā punitiō, licet de Bar. nīhīl dīctat: cōtra quem etiā uide sentire Bal. in d. l. si quis ex aliena. & do. Ab. post Bu. & lo. An. in c. si diligenti. ult. alleg. ibi, quārō, an ua- leat processus. de fo. compe. licet clāre non exprimant pūntū, quando iudex probabiliter ignorabat cum clericū. Sed tamen hoc sentiunt, dum ponderant, q̄ omnis processus repertur factus ab incapace, & ab eo, in quem pars est exp̄sē prohibita consentire, consen- su etiā expresso, multo minus tacito, s. per contumaciā. Et ita firmat Spe. de citat. s. ad fin. uers. sed pone, q̄ iudex secularis. & Bar. solenniter in l. generaliter. in col. ibi, per hoc soluit ista causa. C. de epis. & cle. & Bar. cōsi. cxxv. Clericus non sub nomine clericū. ¶ Et per istud de clericō tempora duas limitationes sequen- tes. ¶ Limita secundū istud membrum, nisi pars litigat fieri coram ordinario non suo, & nihil oppo- sit de incompetentia: quia ualeat processus, & uideatur iurisdictiō prorogata. Bu. in d. c. ii. dē dilat. in xj. col. per l. j. ff. de iudi. secus, si coram delegato, secundum eum ibi in viii. & xij. col. per l. priuatorū. C. de iuris. om. iud. 10 Ita Phi. hīc. ¶ Tertiū limita, quo ad processum contumaciā punitiō: quia si iudex ignorat defectū iurisdictiōnis, ualeat processus. Tex. hīc. & Abb. Secus, si alter eorum scire. Et q̄ si pars scit, nō ualeat, quatenus ei prodest, ut missio in possessionem. Ab. hīc allegans etiam in simili elegans dīctum Cal. in c. ad probandum. s. ti. prox. quod ibi declarauit. Et intellige sahē, nō pronun- ciasset se competentem, p̄ p̄dīcta. Item nō esset iurisdictiō prorogabilis, ut s. proximē. Et adaptatur ista fallētā ad istum tex. intelligendo, q̄ iudex inferior ca- ret ipso iure iurisdictiōne. Sed quando intelligeremus opus esse exceptione: tunc dic, ut in sequenti membro.

Felini iij. pars.

G z cūm

cum Bertoldus. Vbi autem pars praesens tacet sine do-
lo, ualeat processus. Tex. no. hic. Per quem Inn. & omnes
limitantur si praeator. s. Marcellus. ff. de iud. hoc modo, &
licet sententia lata contra absentem per falsas allegatio-
nes praesentis non ualeat, ut ibi tamē

^a Non ualeat] secus, si praesens solū tacuit, per text.
Addit. Soci. in con-
fl. xvij. inc. profe-
lio. Et sequitur Matthæus Mat. notabili
li xix. Retuli s. ti. prox. scut. uersi. fallit
quintō. ubi posui quādā ad d. s. Mar-
cellus. ultra Ang. Imo. & Alex. latissi-
mē loquētes in l. qui Roma. & duo fra-
tres. ff. de uerb. obl. Et p. ista restriktio-
ne facit: quia iste committit falso tamē
cendo uerū, sicut exprimit falso, c. s. de cri. falsi.
Sed caue: q. Imo. & Imo. & Ana. in d. c. fi. tenent op-
positum: quia nō tenetur quis allegare ius aduersarij,
c. de proba. l. nimis graue. C. de testib. Vnde non sine
causa Inn. in d. c. fi. relata opinione cōtraria subsistit. Et
pro ista parte insurgit Roma. latē in l. si. is. ad quem. ff.
de acq. hære. per notata per Bal. in l. unica. s. col. C. de fa-
tis dan. uer. item arguitur cōtra gl. ubi dicit, q. s. Marcel-
lus. non habet locum, quādā pars sciebat ius alterius,
& tacuit. Item loquitur in allegate falso, non in omit-
tente. Et primus dolus maior est, quādā secundus; alle-
gat notata per gl. in l. si. mōra. ff. sol. matri. & in l. diuis.
ff. ad Sylla. Saluat opinionem Inn. in usurario, qui te-
netur edere contra se iura partis aduersar. cle. j. de usu.
non tamē affirmat. Pro hac parte multūm facit iste tex.
simpliciter loquēs: maximē, quia difficile esset cognoscere,
quando dolo taceret, uel non. Non obstat c. j. de
c. t. falsi, quia habet locum in teste: gl. in c. ne quis arbi-
tratur. in uerbo, iocostatis. xxij. q. h. facit gl. in ele. consti-
tutionem. in uerbo. de nouo. in fi. de elec. Vnde dicit But.
in d. c. j. in iij. notabilis, de prob. q. tacere ueritatem, ad
quam propalam quādā non tenetur in foro conten-
tioso, non est peccatum. Et procedit ista opinio etiā in
usurario: quia dicta cle. j. intelligitur aduersario peten-
te. Quod autem usurarius debeat offerre non petenti, non est iure cautum. Sufficit, q. petenti non fiat mora:
gl. j. in c. cupientes. s. si uerd. in uerbo, contemptus. de
ele. in vj. Et hanc partem sequitur Phi. hic col. xv. ¶ Ter-
tiō restrinque, nisi ignorantia iudicis esset aliter inexcusabilis: putā, quia in casu nostro esset interposita appella-
tio in materia, de qua nō possit appellari ad inferiore-
rem à Papa, ut in causis sibi referuntur, de quibus j. co-
e. ut debitus. Ita Holt. & alijs hic. Et idē dicit post de omni
simili inexcusabilitate: putā, quia esset ignorantia af-
fectata, iuxta gl. in c. eos. de tempo. ordi. in vj. Vel supi-
na, ut in facio proprio: iuxta c. ab excommunicato. de
rescrīp. & c. cū illorum. de sent. excomm. Sed aduer-
te: quia ista restriktio procederet in defectu iurisdictionis:
nisi causante funditus nullitatē iurisdictionis: quia si
est notus iudicis, processus est nullus, ut per Car. in d. cle.
fi. in iij. q. ut lute pendente. Sed ubi esset notitia exceptionis,
per quam iurisdictionis potest elidi, ista sola notitia
non redideret processum nullum, per ea, quā dixi in
principio huius limitationis. Et secūdum hac modo in-
telligēdūm dīctūm singularē Lati in c. j. de rescrīp. in vj.
ut dixi in c. super literis. in ix. fal. uer. secundō limita. de
de rescrīp. Et super prædictis aliquid notat Are. in l. si. Ti-
tulus. ult. col. uer. recedēdo. de uer. ob. Alia membra do.
Ab. non indigent additione. Et dū ultimō tangit, quādā
uictor & uictus appellant, uide quā dixi in c. signifi-
caverunt. de except.

S V M M A R I V M.

¹ Pauptera sit iusta causa dandi secundum fatale, id est, secundū
annum ad prosequendam appellationem.

² Fatalia iuris, uel statuti, possunt suspendi, non prorogari.

³ Instantia appellationis quādā possit suspendi, qualiter intelligitur.

⁴ Tempus quādā, uel quale, computatur in prosequitione appellationis

n. Addit. nu. 5.

¶ Tempus ad prosequendam appellationem, an restituatur pro rata
impedimenti, an uero totus annus indistincte. nu. 7. 8.

¶ Executio non debet fieri parte non citata, quando appellatione est des-
erta. & nu. 10.

C A P I T U L U M V I I I.

X ratione. In ista ultima electio-
ne praesentis anni om-
nino posset expediti materia huius c. quā
Ab. dicit famosam. Solū tango sex addi-
tiones a principaliora dicta Ab. ¶ Et primō, dum dicit,

¶ p. paupertas est iusta causa dandi secundum annum,

b addit. Bal. in c. si qui testium, in fin. de

testib. Et dicit Bal. in l. s. si quis in iu-
b. Si qui testium]

dicio. ff. si quis caut. & Guliel. de Cu-

Et idē iusta Feli-
neo, liberavit quēdam a pena furca-

in c. mīl. inf. i. t. qui propter paupertatem nō fue-

preferit, et quod od-

rat appellatione prosecutus. Idē Bal.

ibi dixi in ap. s. in l. acceptā. in ult. col. C. de usur. Imo

dixit Car. post Inn. in c. significati bus. de offic. deleg. q.

in opia excusat non appellantem, per l. si procuratore

s. si ignorates. ff. man. Et intelligit, q. excusat non appelle-

lantem in scriptis, secūdum Cy. in l. inuitus. in vj. q. C.

de pen. Et dicit Bal. i. c. iij. de rescrīp. q. paupertas excusat

non protestantem. Et de non prosequente ob pauper-

tatem est tex. in auth. de his, qui ingred. ad appell. uer. a-

lijs uerō. ¶ Secūdum dum firmat Ab. q. fatalia iuris, uel

statuti, possunt suspēdi, nō prorogari,

adde Lu. in l. i. ff. de re iudic. & Bal. in l.

c. Non proroga-
cētūro. quasi in fi. ff. de uulg. & pu. ubi

idem tenet: & Matthæus Matheus. no.

xxv. & Cyn. in auth. ei. qui. C. de temp.

appell. Dic contrā: quia ita efficitur lis

immortalis suspendendo, sicut proro-

gando: nec minus parciū expēsis com-

promittendo, q. litigādo. Ita Arch. in

§. anteriorum. uerbo, ad hæc. iij. q. vj. &

Bal. in extrauag. de pace Constantia.

in uerbo, in causis. & Imo. in l. Seius. ff.

ad l. Falci. & Bar. in l. fi. per illum tex. C. de temp. ap. ubi

ualeat pactum, q. nullum fatale currat: & dicit, legum

asperitatē uolumus hoc casu pacto litigāto mitiga-

ri. Et ibi dicit Bal. uideri casum non cauillando, q. tem-

pus exercenda appellationis potest pacto augeri & mi-

nui. Et idem Bal. d. auth. ei. qui. per l. q. si nolit. q. si quid

ita. ff. de adil. edi. ubi pacto prior gātur. ix. dies datia d

redhibēdum: & sic dilatio mērē favorabilis esset. ¶ Ter-

tiō, dum dicitur, instantiam appellationis possit suspe-

di, intellige, dum modō procurator habeat ad hoc spe-

iale mandatum. Cal. de appell. consil. iij. in fi.

Et dic se-
cūdum dicitur, non possit partes face-

re, q. iurisdictione devoluatur ad non habentem iurisdi-

ctionem. Bal. in authen. ei. qui. ¶ Quartō, dum dicitur

4 But. & Ab. q. tempus consumptum in reuocandis at-

tentatis līte pendente, non cōputatur in isto anno: Ro-

ta eo. tit. xij. in nouis. & lxxij. in antiquis: quia licet ap-

pellans possit prosequi simul negocium principale, &

causam attentatorum, tamen ad hoc non arctatur, nisi

uelit: quia indultum est sibi à iure, q. ante omnia reu-

centur attentata, eo tit. c. non solūm. lib. vij. ¶ Limitan-

tiſt in causa attentatorum succubusset: quia ipse met

ſibi impedimentum præstisſe uiderit. Et sequitur Eu.

& Ab. hic. Tu hanc limitationem intellige, nisi succum-

bens litigasset probabili ratione motus, ut statim dice-

tur. Adde Bal. in authen. ei. qui. C. de tempo. appell. ubi

dicit, q. tempus consumptum in dilputando super ine-

ptitudine libelli, appellatione nō computatur. Bonus

tex. in l. contra maiores. C. de inoffi. testa. Per quem di-

a citibi Bal. q. dicēt sententiam nullā,

non currit tempus appellādi. De quo

per Bar. in l. si expressim. uetus. circa ter-

tiū. ff. de appell. & in l. s. C. quando pro-

uo. & in l. qui testamento, ad fi. de ex-

cufa. tu. Ad idem gl. in c. cupientes. s. q.

ff. in uerbo, uiderit, de elect. in vj. Per

quam dicit ibi Dom. q. pendente ter-

gentia exactissima, sed competens, & in causis comu-

niter consueta. Non habet ergo imputare illi impedi-

mento, sed propriā negligentia. Ita Ang. elegantissime

plurā adducens etiam de mente Doct. hic. consil. misi

cccvi. Inci. In q. proposita multūm eleganter. Ad quod

vide omnino Bal. in d. authen. ei. qui. pen. col. ¶ Sextō

& ultimō, dum dicunt Inno. & alijs, q. nō debet fieri

executio parte non citata, quando dicitur appellatione-

nem esse desertā, addit. Car. in cle.

scit. in iij. q. co. t. ubi dicit, q. index nō

c. Desertā] Ad

debet starc. dictō appellati. Idem Bart.

in l. in fi. ff. nō uou. appel. pend. per

derescrip. in v.

l. si contra. C. de app. ubi etiam hoc fir-

col. & quod ibi de

mat Bal. & est tex. in l. fi. in fi. C. de tēp.

xi in apostol.

ap. quem dicit ibi Bal. esse meliore de-

fure. Et ideo dicit Bal. in l. eos. in iij. col. C. de ap. q. solus

lapsus fatalium non concludit de necessitate desertio-

nem. Et cum istis cōcordat Ang. in l. j. ff. de iudi. In alijs

uerō executionibus, utrum pars citetur, cōmunister te-

nerit, q. si habet fieri executio in rebus ad iudicatis, nō

requiritur citatio. Bar. in extrauag. ad reprimēdum. in

uerbo, executionem. Bal. in l. ordo. C. de execu-

tiō. & in l. C. de iuris & fac. igno. in l. tale pāctū. s. qui pro-

uocauit. in x. q. ff. de paci. Imo. in l. ab executiōe. in prin-

ff. de ap. & in l. fi. filio. la. i. & ibi aliquid Bal. ff. sol. mat. &

But. & Ab. hic. & Ana. consil. xxvj. In causa nobilium. ff.

col. ¶ Limita t̄ primō, nō agatur de executione senten-

cie, à qua esset appellatum, ut iam dixi. ¶ Limita secun-

dō, nō executio sit fienda contra successorem condem-

nati. Inn. in c. quia V. de iudi. quem allegat Ang. in l. j. ff.

de iudi. & l. in oratione. ff. de fer. & in l. iij. s. si ex conuen-

tione. ff. de re iudi. & Bal. in d. s. qui protocauit. & Imo.

in l. si intra. ff. de iudi. ¶ Limita tertio, nō executio sit

fienda à successore illius, qui iudicauit: qui coram eo re-

D O . F E L I N I S A N D E I
F E R R A R I E N S I S , L E C T V =
R A S V P E R D E C R E T A L I V M G R E G O
r i j x . Librum IIII.

De sponsalibus & ma-
trimonijs,

T I T U L V S I

S V M M A R I V M .

- 1 Statutum excludit filium maritatum à successione patris, nō extendit ad filiam desponsatam per uerba de futuro.
- 2 Vxor si ingredietur monasterium, uir non habet lucrum.
- 3 Vxor si ducta fuerit ad domum, ut uiro coniungeretur, ante autem coniunctionem decepit, tunc uir lucrabitur partem doris debitā à statuto.
- 4 Privilia doris quos sunt, nū. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Via materiae huius Quarti Libri nō sunt propriae, nec de sua natura dilatabilis, ideo non est propositi mei insisterē circa multa, sed ut satisfaciām desiderio quorundam, reducere co[n]tabilitate in scriptis aliquas sententias Doct. addendo etiam multa ualde utiliter quali in quolibet Titulo. ¶ Et quantū ad istam rubricam, tractant hic Ioan. And. & do. Iac. Zochus, quid sicut spōsalia, & matrimonium, unde dicunt, & quomodo, & quaestate contrahantur: & de multis, quae uenient hoc anno tangenda. Et habetur latē per Ioan. And. in quadam summa ad istum librum, quam ponit super ista rub. Tegit etiam gl. magistra, & ibi Archid. xxvij. q. & q. in summa, & Ray. in summa de matrimonio, titulo de sponsalibus, s. postquam per totum illum s. & Hosti. in summa huius tit. q. per totum. Et habetur latē in Summa Confessorum, lib. iiiij. tit. iiij. q. & in iiiij. sententiarum, distin. xxvij. & sequenti: habetur in text. & ibi Doct. maximē bea. Tho. & Richard. de Mediauilla: & latē in Summa Pisana in uerbo, sponsalia. & in uerbo, matrimonium, el. & per exūmū commentatorem do. Archiepiscop. Florenti. in iiij. parte suā Summa tit. xiiij. c. xvij. quod incipit, Scīdū, quod matrimonium in l. ciui. li. in quibus locis prædicta optimè declaratur, quamvis Docto. hīc non uideantur istos uidisse. Et de prædictis erit facienda mentio in plurimis locis istius libri: quia coram authoritas non est parus momenti in pertinentibus ad regimen animarum. Et quando de ipsiis apud nos copia non habetur, ponam plerunque sententias eorum extensas, & non remissive, pro meliori utilitate nostra. ¶ Et in quantum dicit, quod Sponsalia dicuntur à Spondeo, per l. i. & ff. de sponsali. & not. do. Cardi. post Paul. in cle. ii. in xxvij. q. de iudi. Ex hoc inferunt hīc do. Anton. & do. Card. quod post perfectum matrimonium non dicitur sponsus, nec sponsa sed maritus & uxor, cum sit adimpta promissio: videtur, quod statutum loquens de sponsis, non extendatur ad maritum & uxorē: quia uerba statutorum sunt propriæ intelligenda, c. in nostra. & ibi Innoc. j. de iniur. l. iij. q. hæc uerba, & ibi Bart. ff. de neg. gest. Et recipiunt intellectum à regulis iuris communis, e. cum dilectus. de consue. l. si serui uestri. C. de noxa, secundum quod ista differant, videlicet sponsus &

maritus, l. j. in fi. & l. solet. q. fi. ff. de infamib. l. si quis officio, ff. de ritu nupt. l. item apud. s. sponsus. ff. de adult. cum alijs, de quibus j. Et per hoc dicit singulariter do. Abb. hīc, quod t̄ statutum exclusiū filiam maritatem à successione patris, non extendit ad filiam de sponsata per uerba de futuro. Quod no. ¶ Et tu addes text. optimū in l. i. q. fin. ibi, licet nullum matrimonium sit, iuncta glossa, ff. de priu. credit. & Pet. de Ancha. idem tenentem in repetitione c. j. in iij. charta, uer. item ex prædicta differentia, de constit. & latē notat do. Abb. in c. j. in iij. col. de cleri. coniug. Benefacit, quod non do. Anton. & Ioan. de Ana. in c. j. de adult. ubi dicunt, quod corrumpens sponsam alterius de futuro, incurrit pœnam, de qua ibi: quia non dicitur corrupisse nuptam: sed si corrumpit sponsam de præsentis, punitur de adulterio, & non pena illius text. iuxta l. i. si uxor. ff. de adult. Limita tamē hæc dicta, ut procedant, quoties tractatur de odio: quia in materia stricta appellatione uxoris uenit sponsa de futuro: securus, ubi tractatur de fauore, secundum do. Abb. in c. ex publico. in iij. col. de conuer. coniug. per text. in l. non sine. C. de bonis, quæ lib. quem dicit pœna esse no[n]e. Et idem uoluit hic do. Ab. & in c. tertio loco, in pe. col. s. de præsumpt. ¶ Item aduerte circa diffinitionem sponsalorum: quia uerbum Desponsatio, potest congruere matrimonio de præsentis: & potest dici de sponsatio, id est, promissio respectu traditionis futurae, non autem respectu contractus & essentia matrimonij: quia proprie sponsus est futurus maritus. Ita declarat do. Ab. in c. uenient. el. iij. eo. Et idem latius in c. pen. in j. notabili, j. eo. & in c. acceſſit. in j. not. j. tit. j. quod reputo utile ad saluandum libellum, uel rescriptum, in quo matrimonium de præsentis appellatur Sponsalia: quia largè sumendo non est inēgrā nominatio. Facit, quod fecit ibi Inn in c. cū uenerabilis. in s. gl. de relig. domib. & qđ latius dicitur in c. ad dissoluendum. j. de spōsia. impub. ¶ Ex prædictis inferitur opportūne ad q. quotidiana & ualde not. stante statuto, q. mortua uxore sine filiis maritus lucretur aliquam partē doris, utrum mortua sponsa de præsentis non traducatur ad domum, habebit maritus partem doris: & uidetur, q. sic: quia si uerū est, q. ubi cessat promissio de contrahendo, non dicuntur propriæ sponsi, sed imo coniuges, ex quo matrimonij dicitur habere perfectum uinculum. Ergo dicit mortua uxor, non autem spōsia, ne refutat etymologię uocabuli. Facit, quod notat Bar. in l. cui pater. ff. de past. ubi dicit, q. appellatione uxoris uenit sponsa de præsentis, non ex interpretatione, licet ex propria significacione: facit gl. in uerbo, electorum. in c. j. de trans. prælat. & gl. iij. in c. canonica. j. de sen. excō. Facit text. in l. cui fuerit. ff. de cond. & demon. ubi si legatur aliquid Titio, si cōtraxerit matrimonium cum Berta, debetur sibi legātū, eospo quod cōtraxerit per uerba de præsentis, licet matrimonij non consumauerit. Ad idem in gl. c. discriptionem. j. de eo, qui cog. consang. ux. suæ. & quod si dicitur, ubi adulter. si committit cum sponsa de præsentis. Facit gl. in l. eum, qui duas. C. de adul. & glo. in g. patiatur. in uerbo, per uxorē. Inst. de iniur. Facit tex. in l. lex Iulia. ff. de fundo dō. ubi spōsus prohibetur alienare, sicut maritus. Facit glo. in l. ea, quæ. la. iij. ff. ad munici. quæ dixit, q. sponsa de præsentis efficit ciuis loci, in quo marit⁹ habet domiciliū, sicut uxor, iuxta l. fi. o. ti. Facit text. in

tex. in l. p. ff. de don. inter ui. & uxo. ubi sicut maritus prohibetur donare uxor, ita sponsa non dū traducatur. Et hanc partē licet non per prædicta tenet Bart. in l. nihil interest. ff. rerū amo. per illū tex. ubi dicitur, q. ad illū iulū nō refert, an mulier traducatur fuerit, uel nō. Et q. ista dicitur nupta, & ille maritus, tener glo. & Bu. in d. cui fuerit. Et multa iura canonica appellant matrimonij uinculum, quod est inter spōsos de præsentis. Patet in c. fi. j. de sponsa duo. in c. sufficiat. in c. cū renūciatur. cū multis simili. ibi seq. xxvij. q. j. Facit optimē tex. cum ibi allegatis per gl. in l. nuptias. ff. de reg. iu. Et hanc partē tenet etiā Bal. in l. Deo nobis. in iij. col. uer. sed iuxta hoc pone. C. de epif. & cler. per illū tex. optimē facientē, dū probat, q. id, qđ maritus habet lucratū per morte uxor, lucratū, etiā īgrediatur monasteriū, & si carnis copula non præcessit. Et dicit ibi esse casum, q. ad lucratā dō tē non requiritur copula. Idē tenet do. Mat. de Mathe. in c. si uero. el. j. de sent. exc. Pro ista parte facit etiā, qđ no. Bar. in c. inc. Quaritur, an statuto, & cōs. inc. Statuto cauetur. & in l. iubemus. q. sanē. C. de san. ecc. & Bal. in l. fi. C. de do. promi. & Ang. cōs. clxvij. q. incip. Statuto ciuitatis Camerini cauetur. & Pau. de Ca. in l. sed hoc ita. ff. de re iud. & in l. si donaturus. ff. de cōdict. ob cau. ubi dicit, q. statutū de lucratā dote habet locū in dote nondū redditā, sed promissa. ¶ Itē pro hac parte adduci possent uerba Baldi. in l. in j. q. C. unde uir & uxor. ubi quārit, an illa lex, uolēs, q. deficientibus consūtiūs uir & uxor uocētur ab intestato, habet locū in spōsia. & cōcludit, q. sic, per d. Deo nobis. & d. l. nō hil interest. Secus dicit in ea, quæ est mēre sponsa, putā de futuro. Et in hanc partē uidetur declinare Baldi. in c. capellanus. in fi. de fer. dū dicit, se respondit, q. statutū cōferēt lucratū marito mortua uxore in matrimonio cōpulato, nō habet locū in nondū traducāta: quia frustra, si cū, ponderaret copula: & sic sentit fecis esse, ubi statutū non ita se declararet. ¶ Quibus uidetur conclūdendū in questione ista, q. maritus lucretur partē doris debitam à statuto, si sponsa de præsentis moritur sine filiis, propter rationes & authoritates prænotatas. ¶ Cōtrariā partē tenet Bal. in l. non sine. C. de bonis, quæ lib. in princ. dicens, q. stāte dico statuto non habebit locū mortua sponsa: quia ille ablatus. Præmortua uxore, facit conditionē, si uxor sit præmortua: sed ista non est uxor ergo conditio deficit. Allegat l. an in partē. ff. qđ fali. tōre auto. Idē sentit aperte Bal. in auth. dos data. in iij. col. C. de don. ante nupt. ubi dicit esse optimum arg. q. sicut mulier nihil lucratū, si nō sustinet onus do tis data, ita uir nihil lucratū debet, si onera matrimonij non sustinet: l. ab hostibus. q. si uir. ff. sol. matt. Si uero loquuntur in lucro statutorum, siue in lucro pācti, idē tenet Petr. de Anch. in repet. c. j. in xlviij. char. uer. quāro de questione, quæ mihi occurrit de facto, de constit. dicens, q. statutū, quod loquitur de nupta, non intelligit de deponſata tantum. Et ibi dicit se una cum do. Ant. consuluisse, uidelicet stante statuto, q. filia nupta, siue maritata, ueniat ad successionem, filia desponsata non, excludetur: quia non dicitur nupta. Et allegat etiā Baldi. in d. l. non sine. Idē tenet do. Abb. in quodā suo cōs. inc. Facit contingēta, per multa, maximē perc. ex publico, de conuer. coniug. ubi est melior text. de iure, q. appellatione matrimonij & coniugum intelligitur de matrimonio cōsummato: & tale matrimonij dicitur esse magis firmū ergo in materia odiosa, qualis est ista, ubi cōsanguinei sponsæ sine causa perdunt partem doris, debemus intelligere uerba in potentiori significato, iuxta c. si quem. cum simili. j. de sentent. excō. munic. Idem tenet do. Abb. per multa uerba in c. tertio loco. in iij. col. & seq. s. de præsumpt. & in d. c. ex publico. Idem tenet Salic. loquens multū subtiliter, in l. cū p. iij. iij. v. & v. col. C. de donat, ante nupt. Mouetur maximē, quia uerba statuti sumi debent in proprio

in contrarium patet ex prædictis responsis: quāuis enim multa fura appellant matrimonium, ubi interuenit simplex delponario de praesenti, tamen intelliguntur secūdū principiū matrimonij. Facit optima glo. ij. relata ad text. in c. de cogn. spirit. lib. vi. ¶ Præterea quando materia subiecta repugnat, nūquā iura loquētia de uxore, procedunt in sponsa de praesenti. Ita probat glo. approbata per Doctores ibi in cle. j. de consang. & affi. Facit, quod non. Bart. ibi contra gl. in l. i. s. de priu. cre. uolens, q. laisiduis. C. qui potio. in pig. hab. non habet locū in sponsa de praesenti, per d. i. laisiduis. Facit, quod habetur in tex. & glo. & ibi per Angel. in l. solet. s. quae ui rum. ff. de infa. ubi poena apposita contrahenti matrimonij tempore luctus secundum leges, non exten ditur ad contrahentem sponsalia de praesenti. Facit op. mē gloss. in cle. ij. in uerbo matrimonij. de iudic. ¶ Ad id, quod no. Bartol. in d. i. cūm pater. potest dici, immo ex propria significatiōne sponsa non dicitur uxor, sed ex interpretatione: & hoc satis probatur in c. consang. de frig. & malefic. & in c. debitat. s. de biga. & in c. si quis despontat. in uerbo, tua. xxvij. q. ff. Vnde statutum debet in proprio significatu uerificari iuxta illud quod eleganter scribit do. Ab. in c. si quis contra. de fo ro compet. in iij. col. dicens, q. statutum loquens de ex eutoribus, non habet locum in delegatis: & conuersis, quamvis largo modo conuentiant. Patet ex text. & glo. in c. si super gratia. de offic. deleg. in Sexto. ¶ Et adducit no. dictum Bart. in l. cūm quidam. ff. de leg. ij. Et ideo dixit pulchrē Pet. de Anch. consil. cclxvij. incip. In Christi nominē: pro & contra rationes, quod t̄ licet largo modo monachus dicatur mortuus, tamen lucrum delatū marito ex morte uxorū non debebitur, ipsa in monasterio professa: quia statutū intelligi debet de mortuo propriū. Et conatur respōdere ad l. Deo nobis. a signādo rationem inter pactum & statutum. Tamen uerba paciorū interpretantur contra pacientem, lucteribus. cum simili. ff. de pac. Facit etiam, quod notat Dom. per gloss. ibi in c. unico, in iij. col. de biga. in Sexto. dicens, q. poena apposita bigamo nō procedit in bigamo largo modo sumpto, putā interpretatiōne. Quod declarat ex dictis Doctorum in c. cūm nuper. s. de biga. Similiter dixit Bart. in l. ff. de fonte. q. statutum puniēs portantem perlas, intelligitur, si portat ueras, non autem contrafactas, quae non sunt propriè perla. ¶ Vnde dixit Ang. consil. cxv. q. statutum puniēs contumacem, intelligitur de contumace uero, & non ficto. Pro tanto dixit do. Card. in c. is. qui fidem. j. eo. tit. q. statutum puniēs contrahentem sponsalia de praesenti certa die, nō puniēt sponsum de futuro cognoscētē sponsam illa die, licet enim, quo ad effectū, dicatur contrahere matrimonium de praesenti, per tex. ibi: tamen statutum intelligit proprie de sponsalibus, quae re & effectū intelliguntur de praesenti: & in eis non expedit hoc, nisi si sit re. Vlterius ad text. in d. l. Deo nobis. responder Sal. in d. l. cūm te. dicens, si aliant allegantes illam l. q. ibi nihil statuitur super lucro de nouo conferendo, sed deter minatur, an debitum ex facto sub conditiōne mortis extendarū ad mortem ciuilē. Et dicit. q. sic. Vnde innuit, q. si simpliciter in alio casu sponsa efficiatur monacha stante dicto statuto, nihil lucrabitur: quia in casu mortis nihil habuisset per prædicta. Vel responde, ut per do. Abb. in c. ex publico, de conuer. coniug. q. quæstio nostra loquitur, ubi lucrum defertur marito, non propter affectum coniugalem, qui extinguitur, sed ratione sumptus adhibit mihi ducendo mulierem ad domum: sed illud lucrum esset par utriq.: & quia propter affectum coniugalem tunc concedit illa lex, quam Bald. nimis latē intellexit, secundum ipsum. ¶ Ad il lūd, quod statutum de dote data habeat locum in do te promissa, dicas, q. loquuntur in dote non data con stante matrimonio: sed non dicunt, q. si non sit data an

te cōsummatum matrimonium, habet locum statutū, quia hoc fallsum est, ut in terminis not. Salic. in l. si constante, uer. sed si econtrariō. C. de donat, ante nupt. dis cens, quod statutum, de quo s. intelligitur de dote data, non autem promissa, ut ibi per cum. ¶ Ad alia contraria inducendo responsonem ex prædictis, & re tēta hac parte pro ueriori limita eam singulariter, nīsi mulier ducta esset ad domum, ut uero coniungeretur, sed ante coniunctionem deceſſit: quia tunç uir lucrabitur partem dotis debitam à statuto: quia pro coniuncta & copulata habetur, quae de proximō copulanda erat, arg. i. penult. ff. de milit. testa. & Instit. de dona. s. fin. & quia cessat potissimē ratio tenentium hanc partem. Ita uoluit multū solenniter Salic. in d. l. cūm te. in fin. Quod bene no. Et si sufficiat in ista quæſtiōne, quæ non inuenies per alium ita, ut puto, accumulata per alii quem. ¶ Vlterius in quantum omnes Doct. hic, excepto do. Abb. tractant de debito coniugali, prosequere, ut per eos tangentia multa utilia, maximē in confessoriis: sed adde in multis ea, quae no. beatu Tho. & Richard. in iij. sentent. distinc. xxxij. per totum: & quod habetur latē in Summa Pisana, in uer. debitum coniugale, per totum, & per Rayn. in summa huius t̄. s. pone, q. uir. Et uide de multis per do. Iaco. in c. i. j. de coniug. lepros. Et quando fit peccatum, & quando non, vide glo. in s. criminis. ubi bonus textus, xxv. distinc. & glo. in c. si quisquid inter se. xxxij. q. i. j. & text. cum glo. magna in c. uir. cum propria. xxxij. q. i. j. & text. in c. proposito. & ibi gloss. in uerb. peiores. xxvij. q. i. j. & text. optimus in c. coniug. in uerbo, non poterat. xxvij. q. i. j. & text. in c. origo. xxxij. q. i. j. & in c. connubia. & ibi glo. xxxij. q. i. j. & in c. nerui. ad fin. & ibi glo. in uerbo, maiorem. xij. dist. & melius, quam alibi, in dicta Summa Pisana, in uerbo, debitum, maximē in his, quae ibi suppleat frater Nicolaus, qui uidetur tenere, quādo redditur debitus causa prolixi, uel reddent debiti, non sit peccatum: alia semper peccatur, sicut uenialiter. Et ista est ueritas, secundum eum. Et considerato, q. sola infatio iudicat in talibus, ad mortale, per illud Matthæi cap. v. Qui uiderit mulierem, circa c. nec solo, & c. seq. xxij. q. v. dicit, q. recte sibi inuestiganti apparebat, facilius esse religioso inter regulariter uiuentibus omnimodam castitatem semper seruare, q. coniugibus in usu matrimoniali à mortalitate custodiare: quia ignis accensus solet ardere, quodcumq; lignum apponatur, & mens cupidine accensa non sollet aspicere qualitatē personæ. c. i. s. de coh. cle. & mul. Oportet igitur, secūdum eum, ut talibus inuolutus sit ualde discretus & timoratus, ut ibi latius per eum stirritus & maturius loquenter, q. alij loquātur. ¶ Postea mō, ut ista rubrica reddatur utilior, collige t̄ quādam priuilegia cause matrimonialis ad instar Legistarum, in l. ff. loliu. matr. ubi enumerant multa priuilegia doctis, de quibus dicetur in rubr. de donat. inter uir. & uxorem. Sed ex istis alibi non adunatis, appet excellētia vinculi matrimonialis, cūm propter ipsum multa inducant. Primō uidemus, quod in causa matrimonialis proceditur summarie, clem. dispensiosam. de iudic. Quod amplia, ut ibi per gloss. in uer. matrimonij. ¶ Secundō, sententia lata in causa matrimonialis non transit in rem iudicatam, c. lator. & c. consanguinei, de re iudic. Et declarabitur in c. fraternitatis. j. de frigi. & malefic. ¶ Tertiō: post conclusum in causa, licitum est testes producere in causa matrimonialis, & etiam publicatis attestationibus. Tex. est, quem ad hoc pōderat do. Ab. in c. sicut ex literis. & ibi dicetur j. eo. ¶ Quartō: in causa matrimonialis nō sufficiunt testes alii idonei, sed requiriuntur testes omni exceptione maiores. Tex. est & ibi Docto. in c. literis. s. de testi. & habetur in c. & ibi dicetur, j. de consang. & affi. ¶ Quintō: in causa matrimonialis conuentus non potest opponere se spoliatum fuisse alia re priuata. Ita no. Spec. in titul. de petit. & possel.

& possel. s. j. uer. quid si ago. & Hostiens. in summa, in titul. de restit. spol. s. quando. uer. quid si uir. & Innoc. in c. cum dilectus. s. de ordin. cog. facit text. in c. i. fin. de restit. spol. in vj. qui per prædictos ad hunc casum extēditur. ¶ Sextō: q. causa matrimonialis non potest excedere. habuisset: quod est bene notandum. ¶ Quartodecimō: sententia lata in causa matrimonialis, potest probari per testes, c. Albericus. & ibi glo. & Inno. s. de testi. regulariter contraria: quia debet probari per scripturam, c. fin. de re iudic. in vj. cum concord. ¶ Quinto decimō: cognitio t̄ causam matrimonialium de stylo curia. Ro. competit solis episcopis, adeo q. rescriptum impre tratum in talibus ad inferiores, surreptitium prasumitur Ita singulariter not. Spec. in tit. de rescript. præsen. s. ratione autem formæ. uer. nunc ad inst. de quo dicetur post do. Abb. in c. de consang. & affi. ¶ Sexto decimō: nedum, ubi t̄ agitur de matrimonio, sed etiam, ubi agitur de consequentiis matrimonij, possunt laici recurrere ad ecclesiā. Ita no. do. Abb. in c. gemma. per illum. tex. j. eo. Facit, quod ipse no. c. ex literis. el. i. j. & in c. non est. j. eo. dicens per illos tex. q. in causa matrimonialis su dux ecclesiasticus est competens: & ubi nullo modo disputatur de uinculo matrimonij. Facit, q. causa doctis traditur in c. prudentiam. s. de do. & contu. & in c. de prudentia. j. de don. inter uir. & uxor. Vide elegantem gl. ad hoc in c. i. in uerb. matrimonij. de iudic. & q. dicetur in c. non est. j. eo. ¶ Septimo decimō: licet alia non est probatio, & tamen in causa matrimoniali defertur suramētū deficiente actore. Casus est de hoc in c. continebatur. j. de desp. imp. & ibi Doct. ¶ Octauo decimō: licet alia non est probatio, ut in rurandum, quādo actor deficit in probatione, & nō est pro eo præsumptio, ut in c. si. de iudic. tamen in causa matrimoniali defertur suramētū deficiente actore. Casus est de hoc in c. continebatur. j. de desp. imp. & ibi Doct. ¶ Octauo decimō: licet alia non est probatio, ut in obnecantes. & Ioan. And. in c. fin. s. de fe rīs. ¶ Undecimō: licet t̄ confessio facta per principia personam ex certa scientia non reuocetur, nisi de contrario notoriē constet: putat si confiteor me occidi se Sempronium, quem notoriē constat uire, ut per Cyn. Bartol. & Bald. in l. terror. C. de tur. & fac. ign. & per Docto. in c. fin. de conf. & per Spec. in tit. de conf. s. fin. uer. c. aterium. & ibi Ioan. And. tamen in causa matrimonialis, in qua agitur de periculo animarum, licitū est uenire contra propriam confessiōnem etiā iurata, quando quis uult probare, q. illa confessio fit in periculum anima sua. Ita consultuit Petr. de Anch. consil. suo cclvij. incip. Ego Angelus, & c. dicens ad hoc esse causum ad literam in d. c. lator. de re iudic. & in c. consang uiner. ubi pars, quae procurauit à principio usq; ad finem iudicij sententiam diuotij expressis iuramentis & alijs ad causam necessarijs, auditur post sententiam contraueniens etiam recta via, secundum communem opī. licet Alanus dubitauerit, ut ibi in gloss. j. Et hoc dicit procedere, nedum quando sententia est lata contra matrimonium, sed etiam quando est lata prostante im pedimento perpetuo in contrarium: quod caute sentit gloss. fin. in d. c. lator. & expressit Ioan. Cald. in c. series. secundum ipsum. s. de testi. ¶ Duodecimō: matrimonium cōtractū per excommuniūcatum, ualet, licet de alijs actibus multoties dubitetur, ut per Innoc. & alios in c. ueritatis. de dolō. & contu. & in c. pia. de except. in vj. De hoc est text. singularis in c. significasti. & ibi Doct. post Ioan. And. de eo, qui duxit in matrimonij. & c. de fideicom. & Angel. consil. cc. & bonus tex. & ibi do. Ant. & do. Abb. in c. inter monasterium. de re iudic. & in c. ex literis. s. de offici. deleg. & in c. ex literis. de do. & cont. & utrobicq; do. Abb. & in c. inter dilectos. de fide instru. tamen rescriptum in causa matrimoniali impetratum non facia mentione de processu, uel sententia, ualeat. Ita

tamen si alter ex contrahentibus sponsalia taceat protestationi onerosa, habetur pro contradicente. Ita singulariter Innocent. in c. fin. j. de condit. appo. dicens, hoc esse fauore matrimonij. Et hac sufficientia ad laudem huius sacramenti. ¶ Tu autem prosequere cateras laudes per alium stylum, ut eleganter traditur per Archiepiscop. Florent. in tertia parte sua Summa, in quodam sermone, qui incipit, Vxor tua sicut uita abundans. Sequitur c. de Francia, quod est c. primum.

S V M M A R I V M .

- 1 ¶ Laici an possint interesse concilio.
- 2 Matrimonium non iuriatur per omissionem consuetudinis patriae numer. 3.
- 4 Constitutio concilij editur sub nomine concilij, & non Papae tantum.
- 5 Episcopus non potest dispensare contra dispositionem concilij.
- 6 Existentes in concilio nihil possunt disponere sine autoritate Papae.
- 7 Papa an sit preferendus in ordine scripture, an concilium.
- 8 Pronomen, suus, sua, suum, semper denotat dominum.
- 9 Statuta an & quando possunt operari contra matrimonia contraria, num. 10.
- 10 Leges ciuilis prohibet matrimonium inter tutorem & pupillam, &c. an sunt seruande in foro canonico.
- 11 Leges exigentes instrumenta matrimonialia interuenire in contratu matrimonij ad legitimacionem prolis, an sunt seruande de iure canonico.
- 12 Statutum disponsens non solum circa vinculum matrimonij, sed etiam circa aliquam solennitatem, indicendo penam, & c. non ualeat. num. 14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22.
- 13 Lex ciuilis an liget in foro conscientie.
- 14 Statuta diuersa, diuersorum locorum, quae debeant obseruari.
- 15 Statutum uigens in terra mariti, seruabitur post contractum matrimonij. num. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
- 16 Maritus si mutat domicilium post contractum matrimonij, atten- di debet consuetudo loci, quo ad restitutionem, in quo contractus est perfectus.
- 17 Domicilij si sit mentio, quomodo intelligatur.

C A P I T U L U M I .

E Francia. ¶ Matrimonium consensu contrahitur, licet consuetudo patria non serueretur. H. D. Primo ponit casum: secundum do. Iac. de Z. quod ratione matrimonij laici efficiuntur de iudicio ecclesie, siue sint nobiles, ut hic, siue reges; c. non est, j. eod. & c. per uenerabilem, j. qui filii sint legit. ¶ Sed utilius peristum text. in ferri potest, quod laicus potest interesse in concilio generali pro petenda iusticia. Ita ponderat domi. Ab. in disputatione sua, qua incipit, Episcopus & quidam rector, in tertio dubio principali, cuius dicta realsumit domi. Petr. de Monte non nominato in quadam sua monarchia, qua incipit, Sæpen numero inter doctissimos, in xvij. col. quamuis, ut mihi uidetur, iste tex. non probet hoc de necessitate: tamen puto dictum eorum esse uerum in se. ¶ Sed de hoc tamen, quando laici admittantur, & quando non, prosequere, ut ibi latissime per eos: & plimo. in c. uestra. s. de loca. & in c. fi. de offic. deleg. & per gloss. in c. Adrianus. el. j. in uerbo, militantur, xj. distin. per Imo. latissime in c. graue. s. de praebend. per Domi. in c. decernimus. per illum tex. xvij. di-

stinct. per Archid. in c. quædam. xvj. distinct. per gloss. Ioan. Andr. & do. Ant. in c. fin. s. de his, que si. à prælat. Et cōmuniter tenetur his casibus, quibus laici admittantur ad concilium, non habet uocem decisum. ¶ Secundo not. secundum do. Abb. iuncta gloss. j. & s. quod appellatio legis comprehenditur consuetudo: nam consuetudo est quædam lex, l. de quibus. ff. de legi. & c. consuetudo, j. distinct. Adde glo. in uersic. tit. in l. præscriptione. C. si contra ius, uel util. pub. Per quem refer ibi Pau. de Castr. quod habens aliquid expedire de uite, potest illud expedire secundum consuetudinem. Facit text. in l. j. C. quemad. testa. ape. ibi, secundum leges, mores & locorum. ¶ Facit singulariter dictum Bald. in l. constitutionis. C. de bo. que liber. ubi dicit, quod si patre date dotem maritus promittit in omnem casum restituenda dotis de iure communis adueniente casu, uidelicet mortua uxore remanentibus filijs, seruabitur opinio Martini seruata de consuetudine in l. dos. à patre. C. solut. matrim. licet in contrarsum sit rigor iuris & subtilitas, ut latè per Bartol. in l. illam. C. de colla. & in l. post dotem. ff. solut. matr. Et dicit Bald. q. hoc forsitan uidebitur nouum, ut ibi per eum. ¶ Ad idem facit, quod not. Bald. latè in l. unica, in xvij. col. C. de confess. maxime dum dicit in uer. * ¶ Quinto dico, quod si in inquisitione dicitur aliquem delinquisse contra formam iuris, non erit inepta inquisitio, si illud est ueritum, l. municipali ciuili: putat in prohibitione extrahendibilium. ¶ Vnde dicit Bald. in extrauag. de pa. Constan. in uerbo, mos Romanorum, in ix. col. quod consuetudo in loco potest appellari ius commune. ¶ Etoptimè adduci possunt no. eleganter per Ludo. Roman. in l. post dotem. in xxij. col. ff. solut. matrim. ubi refert se plures consuistisse, quod si est compromissum in arbitrum, ut pronunciet de iure, poterit pronunciare secundum statuta: in quo tamen ipse fuit uarius. Et ideo de hoc, & de prædictis dic, ut latè per eum in rubrica. ff. de arbit. in repe. in viij. col. & uide text. sing. coniuncta glo. c. j. s. ut lit. pendit. & do. Abb. in proemio Clement. & cundem latissime in rub. s. de consuet. per Bartol. in l. illa institutio. ff. de hære. instit. per do. Anto. in c. Quinque uallis. ad fin. de iure iur. per Ioan. And. in addit. Spec. in tit. de arbit. s. excipitur. in addit. incip. Guido de Suza. & per Ange. in disputat. incip. duo ad iniucem litigantes. Et uidentur prædicta limitanda forte, nisi ratio subiecta materia inducat præsumptionem, quod loquens potius cogitauerit de ipso iure communis, per id quod no. Bald. in l. quicunq. C. de seruis fugit. uolens, quod si testator instituit filias in eo, quod eas tangit de iure, intelligatur de iure communis. ¶ Similiter dixit Bald. in l. sed si quis. s. quæsum. ff. si quis cautio, q. renuncians beneficio iuris, non intelligatur renunciasse beneficio statuti. Et adduci potest notable dictum Bal. in l. rerum quidem. ad fin. ff. rerum amota. ubi uoluit procedere talum libellum, Peto aduersarium condemnari secundum formam iuris & statutorum: quod exponitur, id est secundum statuta approbata a iure, per text. ibi, secundum lectorum Dyn. & in c. cum uenissent. ibi, secundum ius, & c. s. de eo, qui mittitur in posses. uel importabit, secundum ius commune, si illud actori nivis fuerit, arg. l. si quis intentione ambigua. ff. de judic. secundum ipsam. Pro quo ultimo uide Inno. in c. certa. sciri. post gloss. magnam post princ. s. de sept. ubi dicit, q. fundans libellum super consuetudine potest deducere ius commune. Quod dictum pro multum notabilis refert & sequitur Bald. in l. præscriptione. in xj. col. uers. item sunt alia exempla. C. si contra ius, uel util. publici, ubi semper recurras pro intelligentia omnium prædictorum. Quibus etiam addere potes, quod not. Bal. in l. j. in ij. col. C. de nupt. & in l. j. C. de pb. & in l. obseruare. s. profici. in xxij. q. ff. de off. pro c. & leg. & in l. Gal. lus. in s. si eius. ff. de lib. & posth. & il. eos. C. de ap. & in l. edita.

edita. in xvij. col. C. de edend. & in l. j. C. de serui. & aqua. & in l. uenum. ff. si certum petat. & Innoc. in c. dilecto. de officio archid. & domi. Anton. & domi. Abbas in d. c. cum uenissent. Et dicit Bald. in tit. de pace. Constan. in uerbo, sententia quo q. si causa committitur decienda secundum leges & consuetudinem terrarum, potius erit decidenda secundum bonam consuetudinem, q. secundum leges. Quæ omnia tene bene menti. ¶ Tereti not. quod tamen editur sub nomine Papæ cum concilio sacro, c. licet. ibi, sacri approbatione concilij. s. de elect. & c. aduersus. in subscriptione, cum simili. s. de elect. ¶ Sed mirum uideri potest: quia omnis constitutio facta in concilio non attribuitur ipsi Papæ, qui est supra concilium, c. significasti, de elect. c. cuncta per mundum. ix. q. iij. & à quo concilium sumit omne robur, c. nec licet. & c. multis. xvij. distinct. ¶ Vnde denominatio debet sumi à confirmante, non à condente, per id, quod no. Bal. in l. ex placito. in ij. col. C. de re. permitt. dicens, q. statuta Spoletana confirmata per Papam, discuntur statuta Papalia, non Spoletana. Facit c. si eum. de præbend. in vj. Actus enim confirmatus à Papa ex certa scientia, dicitur actus sedis Apostolicae, per text. opti. in c. si Apostolicae de præb. in vj. & in l. j. ante medium. C. de ueteri iure enuc. Facit gloss. Insi. de tutel. s. fin. ubi tutor datus à Papa filio emancipato, si confirmatur à prætore, dicitur datius, non testamentarius: facit rex. in l. i. certarum. s. fin. ff. de testam. milit. ubi confirmatione codicillorum pro testamento, quam facit testator tempore, quo desit esse miles, non facit, q. codicilli dicuntur militares: & sic notatur qualitas existens in confirmante, & ab illa sit denominatio. Not. pulchre Petr. de Anch. in c. præsent. de offic. deleg. in vj. in t. col. facit, quod not. gloss. in c. in uerbo, fratribus. de renunc. in Sexto. & in c. j. in uerbo, fratribus. de offic. leg. in vj. quæ probant, quod concurrente duplice causa actus denominatur à digniori. Et ad hoc optimè facit: quia actus confirmatus à Papa. mutat omnium sui naturam. Vnde dicit Arch. in c. i. monachus. xvij. q. j. q. prioratus monialis, qui aliás remoueri potest ad nutum: Abb. c. cum ad monasterium. s. tales. de stat. monach. Si tamen confirmetur ex certa scientia à Papa, efficitur perpetuus, ut plenè habetur in text. & gloss. in c. examinata. in c. porrecta. s. de confir. utili uel inutil. & latissime per Paul. de Eleaz. in disputat. sua, qua incipit, religioso Papa consult. Ex cuius dictis possent hac latitudo extendi. Et facit optimè gloss. fina. in c. ex frequentibus. suprà de inst. uolens excommunicationem latam ab inferiore, & confirmata à Papa, censeri Papalem, quo ad solutionem: quod tamen declarat, ut per Spec. & ibi lo. an. And. qui eum reprehendit, in tit. de sent. s. ut ante: in viij. col. an quid si Papa confirmat. Facit etiam, q. not. Innocent. in c. suprà, de confir. uti. in uerbi, dicimus tamē petitionem, & c. & domini de Rota in antequis, decis. cxxxij. incip. Item nota, quod sententia nulla. & quod uoluit gloss. multum singul. ix. q. iij. in summa, circa medium. ¶ Et ideo domi. Abb. motus forte per prædicta, quamvis ea non adducat, in c. j. de pac. & in c. consensus. in j. col. suprà, de rebus ecclesi. non alienand. & hinc, tradidit not. doctrinam, dicens, quod cum material. originatur à Papa, licet concilium ap. probet, tamen lex est edenda nomine Papæ, à quo sumptu uigorem & originem: & sine quo solus posset l. const. ut not. gloss. in c. ad Apostolica. de re iudic. in vj. & in d. c. cuncta. & Innocent. in c. j. de cler. non res. Autem material. originatur à concilio, & tunc nomine concilij lex est edenda: nam in concilio est Papa, ut caput, c. cum uenientibus. s. q. vij. & maioris roboris est confitutio totius ecclesiæ, quam solius Papæ tantum, ut in c. cum dilecta. de elect. & facit quod notat Archi. in summa. xvij. distinet secundum ipsum. ¶ Ex quo colligit potest unum, quod est perpetuò notandum, quod tamen prohibitus dispensare contra constitutiones concilij, prout episcopus, secundum gloss. in uerbo, atate. in d. c. cum dilecta. & ibi per do. Abb. in v. col. & per gloss. in c. quisquis in verb. fiat. de elect. & per do. Abb. ibi, & in c. significasti, in t. col. eod. tit. & in c. at si clerici. s. de adulterijs.

adulterij. s. de iud. cum concord. uel legatus, per c. dilectus. el j. de præbend. iuncto c. ij. de concess. præben. non poterit dispensare contra constitutiones, quæ uidentur editæ principaliter à concilio, & confirmatae à Papa, ut sunt habentes uerba, de quibus hic, uel similia, uel in quarum superscriptione dicitur ex concilio. Seclusus in constitutionibus editis à Papa approbante concilio, quales sunt habentes in superscriptione nomen Papæ. Et istud confirmari potest hoc modo: quia certa ratio maturitas & ponderis, maximè quæ se habere presumuntur constitutiones originatae à concilio propter concursum multarum opinionum in idem, iuxta Liij. C. de fidej. & c. de quibus. xx. distin. & c. prudentiam. cum ibi alleg. s. de off. deleg. quia unicuique datur libertas contradicendi propositus per unum de concilio, iuxta c. Nicena. xxxi. distin. Sed in propositis per Papam in presentia concilij, non uideatur affuisse tanta maturitas, tum propter reuerentiam eius, cui careri, p. parte assistit, iuxta c. i. in uerbo, humani moris est. xvij. q. ij. & quod no. Innoc. & Bal. in c. super his, de maior. & obiectum, quia data discrepancy inter Papam & alios præualeat eius sententia, ubi de fide non agitur, secundum glo. in c. i. iij. distin. & in c. quodcunq. in gl. j. xxiiij. q. j. & in c. sicut. xv. dist. & in c. ex multis. in uerb. ex principali. j. q. iij. cum concord. Et istud tene menti: quia si est uerum, non posset esse utilis, & à nemine tangitur. ¶ Sed in contrariū fortè faciunt quædam iura, in quibus prohibetur dispensatio episcopo: quia sunt cōciliij, & tamen non apparet, q. principaliter denominantur à concilio. Probatur in clem. ne Romani. iuncta super prescriptione, de elect. & c. ubi periculum. in Sexto. Ad idem glossin uerb. elegantur. ibi, puto, q. Papa, in cle. j. de elect. Per quam dicit ibi do. Ab. q. episcopus non dispensat contra concilium, & tamen in subscriptione uideatur edita constitutio illa à Papa approbante concilio. Et ideo iste glo. quibus de facilis inuenientur alij similes, non permittit me firmare, quod s. reculi. Sed doctrina do. Abb. in locis præallegatis importabit solum differentias inter constitutiones diuersimodè editas. ¶ Fato tamē, q. ex magna causa posset episcopus dispensare contra constitutionem concilij, iuxta not. q. Bal. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iur. & do. Abb. in c. ac si clerici. q. de adulterij. in viij. col. de iudic. & in simili adduci posset tex. uulgatus. in l. si hominem. ff. mand. & quod per illum tex. infest gl. in c. tempora. xxvij. q. viij. & Bal. in l. si fuerior. in ij. col. C. de infam. & in rub. C. qui admitt. cum simili. Et in terminis de constitutionib. concilij notant expressè dominī de Rota in nouis, decisi. cclij. inc. Idem in religioso professo. ubi ita dicunt seruari, & allegant, maximè c. expouisti. de præben. Et isto casu requiritur maior causa ad dispensandum contra constitutionem concilij principaliter, quæ contra constitutionem Papæ editam in cōcilio. ¶ Et adde prædictis, quod no. Tho. in tractatu contra impugnantes religionem, quem refert & sequitur do. Card. sancti Sixti, in tractatu suo De potestate Papæ, q. lvij. ubi dicit, q. t. existentes in concilio nō possunt aliquid statuere sine authoritate Papæ. Et sic pondera tu uerbum Authoritate: quia de sui natura est præcedere actum, l. obligari. g. tutor. ff. de author. tut. Habetur per Innoc. in c. cūm consuetudinis. s. de consuet. & Bart. in l. si quis bona. s. iussum. ff. de acquir. hared. & in l. si tertius. ff. de aqua plus ui. arcē. cum simili. ¶ Vt rūm t. autem in ordine scripturar. debeat præferri concilium, an Papa & reperio solum tactum per Bar. Brixii. in suo repertorio, in uerbo, Papa, ubi dicit se uidisse in hoc multum disceptari in concilio Basiliensi, & allegat iura præ & contraria, uidelicet de consec. distin. ij. in c. in quibus. & c. ego Berengarius. & xij. q. j. c. dilectissimus. & xcviij. distin. in c. uictor. & non decidit. Sed istud pender, ut mihi uideatur, ab illa profunda difficultate & superioritate Papæ ad concile

lium, quæ non intro: sed uide latius, quæ alibi, per Petrum de Monte in sua monarchia, in xxx. col. uerbi. his ita expeditis, aggrediēdum est illud mare magnū, &c. & est gloss. multum solennis in c. Papa. xl. distin. ¶ Et utrūm gesta in concilio debeant dici gesta in concilio generali, & an sit exprimentus locus, in quo celebratur concilium, uide do. Car. dicentem, q. nō, in prologo clem. in ij. col. cui addit glo. omnino in c. ubi periculum, de elect. in vij. ¶ Et unum nota, q. ista uerba, Sacro approbante concilio, non probant constitutionem fuisse editam in concilio, sed q. fuerit ex post approbata à concilio. Ita dicunt singulariter Ioan. Mon. & Ioan. Andr. in d. c. ubi periculum, & refert ibi Dom. in ultimis uerbis. Quod not. ¶ Quinto nota, secundum do. Ant. & do. lac. quod dicit pronome Suus, a. um, non semper de notat dominum: de quo dicit, ut per Dom. in c. i. per illum text. de uerb. signifi. in vij. & in c. i. in ij. col. de summa trinit. eod. lib. per gloss. in uerbo Regij. in c. i. de post. prælat. & per gloss. j. in c. pro illorum. de præbend. per Imo. post do. Card. in c. abbatem. s. de rescript. in ij. col. uide text. in l. i. in princ. iuncto s. idem Pomponius. ff. nau. cau. stab. & glo. Archi. & Domi. ibi in c. quo sure. in uerbo, mea est. viij. distin. & Bart. in l. i. s. tittle. ff. de fun. instru. & in l. Quintus. & in l. cūm testamento. ff. de au. ro & arg. leg. & Card. in clem. unica. in cxvij. q. j. ibi, op. pon. idem. de homic. & per Cal. in tit. de præben. in col. xxij. q. t. incipit. An i. Papa. ¶ Sexto no. ex fine litera, q. maritus potest compelli per ecclesiā, ut redeat ad uxorem. Et pondera, q. non dicit per censuram, sed puitere dire cogatur. ¶ Ex quo inferri potest no. secundum do. Abb. q. maritus, uel uxori cōtumax, sine causa possum præcise compelli, ut in unum redeat: nam cum ista obligatio descendat ex l. diuina & humana, potest quis præcise compelli ad factum: nec sufficit præstare interesse, iuxta not. per Bart. & alios in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de uerb. obligat. & in hoc addit omnino do. Abb. in c. literas. ad fin. de resti. spol. ubi refert do. Card. consułisse, q. si alter coniunx non potest induci, ut redeat ad alterum, potest iudex ecclesiasticus implorare brachium seculare, ut compellatur de facto redire: & as signat in effectu rationem, de qua suprà: & si contrariū diceremus, de facili solueretur matrimonium: quia mulier, uel vir pateretur excommunicationem potius, q. redire. ¶ Et exequito sententia potest etiam fieri manu militari, l. qui restituere. ff. de rei uend. c. j. & ibi Inno. & Doct. s. de offic. ordin. Responder ad l. pleric. ff. de in ius uoc. & ad l. nemo. de domo. ff. de reg. iur. q. loquuntur in ciuilis causa: & ubi potest quis per procuratorē cōparere, uel satisfacere: sed hīc non potest satisfacere per alium: ergo, & c. Quæ uerba nota diligenter ad alias limitationes, quæ dantur ad d. l. pleric. Aduerte, quia prædicta omnia intelliguntur, quādo alia remedia nō sufficiunt. Vnde dixit eleganter do. Oldr. consilio suo xcij. incip. Episcopus in uocat. & c. q. nunquam debet iudex ecclesiasticus inuocare auxilium brachij secularis, nisi cum per se non potest actum exequi: quia omnia iura de hoc loquentia semper dicunt, si opus, uel si necesse fuerit: quod nota. Et idem dicas de excommunicatione: quia nunquam est deueniendum ad eam, nisi præcedat culpa, mora uel offensa, uel alia iniuriantia, secundum Petr. de Anch. consil. suo xvij. Vnde do. Anton. in c. ij. de testib. cog. ubi exclaims cōtra prædictos moderni temporis, qui incontinenti incipiunt ab executione, & ab executione. Et sequitur eum Ioan. de Ana. in c. i. in viij. l. limit. j. de sagitta. Allegant omnes text. in c. Romana. s. caueant. de sentent. excommun. in Sexto. ¶ Nota septim, quod dixi in summario, q. matrimonium confusu contrahit, & uide text. optimū in c. sufficiat. xxvij. q. ij. Et per illum textum dicit do. Abbas in c. cūm locum. in ij. not. j. eod. q. ad substantiam vinculi matrimonialis alia solennitates non requirunt præ-

tur præter consensum, quoniam de natura huic uerb. Sufficit, est, ut aliquid non requiratur aliud ad actus perfectionem, secundum gloss. bene notandum, in c. statutum. in princ. in uer. canonis. quasi in fin. de rescript. in Sexto. Et per illum textum dicit do. Abb. in c. commissum. j. eod. quod solus consensus validat matrimonium contractum per constitutum in articulo mortis, licet desinat omnis spes prolis. Facit, quod no. do. Abb. in c. cūm in Apostolica. j. eod. ubi dicit, q. cursus mendacij non impedit matrimonium subsistens ex consenu. per illum textum. Facit c. cūm apud. j. eo. & uide do. Ab. in c. tua nos. in ij. eo. Facit, q. ipse no. in c. consultationi. in j. no. j. eo. & in c. i. de sponsa duo. & in c. i. de cōtū. lepr. & q. no. do. lac. in rub. de cland. desp. in ij. col. ¶ Nota ultimò, quem compelli ad sententiam: quod qualiter intelligatur, erit dicendum in c. ad audiētiam. j. eo. ¶ Tractant hic solenniter omnes Doctores. Primo, quid t. operari possint statuta, uel consuetudines laicorum circa matrimonia contrahenda. Secundò, quid si maritus & uxor sine diuersorum terrarū, cu. suis terra statuta, uel consuetudines seruant debeat: & t. quantum ad primum, omisiss multis, quæ à remotis trahi possent, collige ordinatē dicta ipsorum pluribus additis: & pone regulā negatiā, uidelicet quod d statutum laicorum disponens circa substātiā matrimonij, inhibendo, uel impediendo matrimonium, ubi ecclesia non improbat, nec impedit, non ualeat: quia disponit in materia spectante ad ecclesiam. Casus est hic, secundum do. Anto. do. Abb. & do. Iacob. quibus adde Angel. consil. ccvij. incip. Titius existens, ubi tenet, non ualere statutum, ut contrahens certa forma omisiss puniatur. Addit etiam do. Abb. latissimè in c. eccliesia, in leatura, & in repetit. s. de constitut. & Bald. in l. i. in princ. C. de instit. & substat. sub condit. fact. & in c. ex parte. s. de consuetud. Et ibi dixit, non ualere statutum irritas matrimonium contrahit in furore carnalis concupiscentia sine instrumento dotali. Et dicit, q. de hoc ponit Archid. eleganter in c. Obitus. Ixj. dist. ¶ Recipit autem ista regula quasdam notabiles declarationes: & prima fit, secundum do. Anto. ut procedat etiam, quo ad haereditates temporales: quia materia est ecclesia. Patet in c. tuam. s. de ord. & in c. per uenerabilem. j. qui filii sint legit. ¶ Secunda declaratio est, secundum do. Anto. & do. Abb. ut t. procedat etiam, quo ad leges ciuilis, p. habentes matrimonium inter tutorem & pupillam, & rectorem prouinciae & prouinciale, & inter similes personas: quia tales leges non procedunt secundum nos, quicquid dixerit Cyn. in l. fin. C. de matrimon. contra. in ter pupil. & uid. Idem tenet Fede. consil. cccxl. dicens generaliter, q. statuta laicorum circa matrimonium nullius sint momenti, cūm matrimonium sit de foro ecclesiastico: & allegat notata in c. tuam. de ordin. cogni. & per Bartol. in l. Titi. ff. solut. matrimon. & Doctor. post lo. Andri. in c. fin. de secund. nupt. Idem tenet do. Abb. latè in consil. xij. incip. Casus talis est. Et ad illud de tutor & alijs, addit gloss. idem tenet em in c. j. xxx. q. ij. licet aliter senserit gloss. quæ loquitur arguendo, in c. constitutam. vij. q. j. Addit etiam Bald. idem tenet em in c. fi. Instit. de excu. tuto. & Sal. in d. l. fin. C. de interdic. matrimon. & do. Anton. in d. c. per uenerabilem. in viij. col. & do. Ioan. de Imo. in l. filius a patre. s. si quis eo tempore. ff. de lib. & posthu. & Roman. in rubr. ff. solut. matrimon. in ij. col. & Archid. & Domin. in s. hinc colliguntur. j. q. ij. & do. Anto. Gal. Calde. & do. Abb. in c. fin. de secund. nupt. & do. Abb. in d. consil. xij. & in d. c. eccliesia. Illud autem, quod singulariter uoluit Salic. in d. l. fin. uidelicet non esse correctas leges statuentes super nullitate matrimonij ratione præsumpti terroris contracti, ut in l. i. cum seq. C. si quacun. prædi. potest. ubi etiam illud repetit, potest procedere, quando appetit ex aliqua rationabilis conjectura de metu. Sed ex eo simpliciter, q. præses Felini ij. pars.

magis consideratur accidens, q[uod] natura: quia accidentia ob nubilam causam contingunt, l. s. bestias. ff. de postul. Et omnia ista accidentia uocantur in iure qualitates, & secundum quoddam, adiectiones, secundum ipsum: quod etiam tenet in c. clerici, s. de iud. dicens, q[uod] in hoc non matrimonium, sed qualitas matrimonij, scilicet clandestinitatis & corruptionis. Et allegat l. iij. s. si emancipatus. ff. de contra. Secus, si tangeret substantiam matrimonij: quia tunc secundum ipsum, procedit dictum Joan. Andr. in d. c. statutum. Idem uoluit Bald. in c. tenor. in fin. s. de reg. iu. dicens, q[uod] in matrimonij potest apponi poena per statutum ciuitatis, praefer quam quo ad impedientum substantiam matrimonij. Allegat Archid. in c. ubi necesse. xxx. q. iij. Idem tenet Joan. Andr. in d. c. statutum. Idem uoluit Bald. in l. omnem. circa fin. ff. ad Terter. dicens, se credere, q[uod] determinatio Joan. Andr. in c. statutum, non sit uera: quia contrahere contraria, aut sine consentiu patris, est contra bonos mores omnium, maxime prudenter, & inducit odium capitale, per d. s. emancipatus. ubi habetur, q[uod] inducit causam exhaerationis: & ideo ualeat statutum, non quia ueniat contra substantiam matrimonij: hoc enim non potest facere, nisi Papa, sed q[uod] puniat malos mores in republ. facinora seminantes sic, secundum ipsum. Idem tenet Gas. Cald. latè in c. iij. de clandest. despōs. dicens, se uisit ita consultum. Et siem tenet Lap. Abb. & Io. de sancti Georg. in d. c. statutum. Et pro ista parte ultima Doctor. plura non patet urgentia adduci possent in simili, praeferim elegans consil. Bald. quod incipit, Sub protectione & dominio serenissimi principis, quod est inter consilia Pe. de Anc. cōf. xj. & adduci posset, q[uod] inno. Roma. in l. stipulatio hoc modo concepta, in vj. col. ff. de uerbor. obligat. & quod non Bald. in c. at si cleric. in iij. col. s. de iud. & c. quia in eccliarum. de constit. dum allegat gloss. in l. si ita quis. s. ea lege. ff. de uerb. oblig. & facit, quod non. Bart. in l. re scripro. s. j. ff. de mu. & ho. & in confil. suo, quod incipit, Si aliqua. & q[uod] late consuluit Pe. de Ana. cons. ccxvij. quod incipit, habet statutum communis Pistorij. Et est, prohibitus statuere in aliqua materia propter defectum potestatis, potest in illa statuere fortificando ius cōmu ne cum adiectione poena, iuxta gloss. sing. in cle. ne Romani. in uerb. tolli. de elect. Notant do. Card. & Imo. in eo. ex tua. cum s. de cler. non resi. Ergo solennitatem partem consensus approbatam in hoc casu iure canonico, c. aliter. xxx. q. v. & c. honor. rit. xxix. q. iij. licetum erit confirmare cum adiectione poena. Sed nihilominus ueroem puto opin. loā. Andr. in d. c. statutum. quia est communiter approbata, ut supra dixi: quia cum per canones concedatur filii, in filiabus libera potestas nubendi, non potest illa metu poena coercari. Istud enim solum Papæ potest competere, cui datum est distinguere & limitare prohibita, uel concessa de iure diuino, secundum Doctor. in c. fin. de consuet. & loan. And. & omnes in c. quia in eccliarum. de constit. Sed ista facultas libere contrahendi matrimonium concessa à Deo, non est restrainingis aliquo colore per potestate seculare. Hinc est, q[uod] leges contra secundum nubentes editæ, sunt omnino sublate, ut in c. fin. de secund. nupt. Et non uidetur probabile, q[uod] si posset statuere super accessorio, q[uod] non potest super principali: quia sic indirecte impeditur ipsum principale ad alterius forum pertinens, cōtra c. fin. de immu. ecl. in vj. & regula, cūm quid. lib. vj. Et dato defectu potestatis in statuente nihil operari potest rationabilitas, uel aperta iustitia statuti, c. ecclesia. de constit. Facit c. series. in fin. s. de testi. Et metu poena non potest auferri libertas contrahendi matrimonij, l. Titio centum. s. j. ff. de condit. & demon. Et actus coactus timore soluendi statuti dicitur factus timore poena, secundum Bald. in l. falsus. ad fin. C. de fur. & Bar. in l. creditor. ff. de sol. & Bal. in d. l. omnem. in fin. ubi dicit, q[uod] metus statuti dicitur esse terribilis. Ex istis breuiter

apparet responsio ad contraria. Et ad rationem glo. in uer. tolli. in d. cle. ne Roman. dic, q[uod] procedit, ubi status ens disponit circa materiam ad se pertinēt, & eius statutum non obuiās alij regulis iuris: quod non est hic per istum text. & per c. gemma. iij. eod. Et ita credendum, licet per prædicta & iij. dicenda passus sit dubitabilis: de quo ultra prædicta uide, q[uod] no. And. de Isr. in c. s. qui mod. feu. amit. & in cl. imperiale. de proh. feu. alie. per Fede. & Ang. in l. fin. C. de interdic. matri. & in l. consulta. C. de testa. Recipit tamen prædicta regula primo modo declarata, quasdam fallētias ualde notabiles. ¶ Et primò fallit, nisi statutū imponeret poenam non odio contrahentis matrimonium, sed fauore filiorum: ita tenet h[ab]it. do. Anto. & refert simpliciter do. Iac. ponentem exemplum in isto casu de l. h[ab]it. dicit. C. de secund. nupt. ubi referatur certa portio filii priuati matrimonij, si pater transit ad secunda uota: quia non est h[ab]it poena odio contractus, sed fauore filiorum. Et idem uoluit Bald. in l. ff. de constit. princ. & in l. Paulus. ff. de stat. hom. secundum ipsos. De quibus miror, q[uod] in dictis locis Bart. hoc non posuit. Sed addit. Pet. de Anch. idem tenentem in repet. c. in vij. chart. uer. quædam uero leges. de constit. & loan. de Fan. & Dom. s. no tandem. iij. q. iij. & fuit elegans dictum In noc. in c. iij. de secund. nupt. Eriti dixi, non esse sublatas poenas impositas illi, qui contra proprium iuramentum nubet recepta tutela filij in credita ratione, l. omnē. ff. ad Terter. in s. si autem tutela, & quod scribit do. Card. in c. gemma. in x. q. j. eod. ubi dicit, ualere testamentum, in quo pater instituit filiam heredem, si nuperit mercator, & si alteri nuperit, dat solum certa legata. Aliud est enim eligendi matrimonij metu poena libertatem auferri: aliud ad matrimonium certa lege inuitari, l. Titio centum. s. Titio. cl. j. de condit. & demonstr. Et ad istud facit conformitas inter ultimam uoluntatem & statuum, quæ in multis aequiparantur, secundum Bald. in l. C. de his, qui ut indigne. & in tit. de pace Constan. in uerb. in criminalibus. & in l. & si post tres. in vij. col. s. si quis cau. Et istud dictum do. Card. optimè confirmat sequē tem fallentiam. Et considerato fauore, in quo principiiter se fundat statutum, non posset dici poenale. Quoties enim actus, super quo disponit constitutio ex una parte, est favorabilis, & ex altera odiosus ad considerandum naturam in constitutione, an debeat iudicari fauorabilis, an uero odiosus, attenditur id, sup quo principaliter constitutio intendit prouidere, ut no. gloss. per nult. in fin. & ibi clarè Domi. in c. sciant cuncti. de elect. in vij. not. Bart. in l. qui except. in princip. per illum text. ff. de condit. indeb. & do. Abb. post loan. And. in c. in iij. col. suprà loca. & Bal. in l. illud. in iij. col. C. de sac. san. eccles. & in l. fin. C. de in ius uoc. & in l. fin. ubi subtiliter loquitur, C. de inter. matr. & in l. ab executione. C. quo rura. appell. non rec. & Bartol. in l. fed si hac. in s. fin. ff. de ius uoc. cum alij concord. & est text. clarior in iure in c. iij. post princip. ibi, cum non sit discendum, de deci. in vij. Et cum ista fallentia transeo pro nunc, per prædicta: liacet do. Ab. aliter teneat in d. c. ecclesia. uer. sextus casus. & in d. c. fin. de secund. nupt. ubi latitū infistam. ¶ Secundò fallit prædicta regula, nisi statutum imponat poenam lucri cessantis: p[ro]t[er]a, quia tollit lucrum à seipso, uel à lege datum. Ita dicit h[ab]it. simplicer do. Anto. & allegat gloss. in uerbi. certi cōs. in c. cūm secundum. de har. in Sexto. & sequitur h[ab]it. do. Iaco. ponens extrā, si statutum confert certam partem bonorum patris nubentis cum consensu patris, & priuat dote nubētem sine ipso: quia non agitur de poena, id est, de diminutione patri monij, sed de lucro cessante: & lex potest illum priuate eo, quod confert, quasi sub conditione conferat, si nuperit patre consentiente. Sed istud intellige rectius, q[uod] priuete ea parte, quam confert, non autem dote: quia istud est tenere contra ea, quæ dixi s. quia aduententer dictum

dicitum puta. Et addit, q[uod] cum gloss. in d. c. cūm secundū. concor. ibi Arch. & Ioan. And. Et eam ponderat ibi Do mi. notans in proposito: quia leges disponentes, ut aliqui non contrahant matrimonium, ligant contrahentes in terris imperij, quando poena consistit non in damno inferendo: sed in his, quæ erant libi concessa. Al. si abstinent à contratu: quia lex ciuilis dat bona raptois mulier rapta. l. unica. uerbi. si autem ingenuam. C. de rap. uirg. Et si mulier contraxerit matrimonium cum rapto, perdit ista bona, per autoritatē. C. de rap. mulier. in fin. Vnde cum de iure canonico ualeat tale matrimonium, dicit gloss. ibi, quod tamē habebit locum poena: quia quasi confert illud sub conditione, si non contraxerit. Et cum illa gloss. concor. Sa licet, post argumenta ad partes, licet de ipsa non meminerit, in d. l. unica, in uer. & tunc insurgit dubium. in vij. col. quia bona erant delata mulieri ex titulo lucrativo, & alege, & à ure speciali, cum fisco deberent applicari, in authen. de non alie. s. sed nemo. Et tido ad regularē & naturalem reducitur, l. si unus. s. pacius. ff. de paci. ¶ Et quia collata erant sub cōditione, nec matrimonium punitur, secundum eum, sed effrenata libido. Et idem tenet do. loan. de Ana. in c. cūm causa. in v. col. i. de rap. Et istud puto tierius, quamvis gloss. uoluerit expresse contrarium in c. de pueris. in uerb. nullatenus. xxxvij. q. ii. quam sequitur do. Abb. h[ab]it. & in d. c. cūm causa. & in d. c. ecclesia. in vij. col. uer. quintus casus. de constit. & Fed. consi. suo xxxv. Et moueor etiam per id, quod no. Bald. in l. de quibus. in x. col. uer. sexto quāritur. ff. de legi. ubi dicit, q[uod] qui non impedit puellam, tamen facit iniuria. Vnde infert, q[uod] statuentes possunt à principio disponere, q[uod] sua statuta priuilegia non cōprehendant clericos: & per hoc etiam adduco: quia ex quo in proposito correcta est ratio legis, uel ipsa lex prohibet matrimonium inter raptorem & raptam, frustra uocatur eius commodum in contributione lucri, q[uod] ipsa cōferebat, iuxta regul. ex eo. de regul. iur. lib. vij. & late per Bart. in l. post legatum. ff. de his, quib[us] ut indig. cum concord. Præterea correcta ratione legis, uidetur correcta tota lex, secundum gloss. in l. in princ. in uerbo, prouidentia, & ibi Bart. ff. de legi. tutor. & probatur in c. mitra. s. de seruis non ordi. iuncto c. à multis. de atat. & quali. ubi Papa in d. c. miramur, uidetur declaratiū p[ro]cedere, & affirmare, q[uod] eo ipso, q[uod] correcta est ratio canonis, debet intelligi correcta ipsius dispositio. Quod per plura tenet Sal. in auth. inglesi. in iij. col. C. de sac. san. eccl. & Imo. in l. si uero. s. de uiro. circa iij. articulū. ff. solut. matri. Respondet ad glo. in l. tam is. s. j. ff. de donat. cau. mor. Si ergo per iura nostra est correcta omnis ratio d. l. unica, non video, quomodo lucrum, uel damnum, de quo ibi, possit haberit apud nos in consideratione. Et ita tollunt motiuua do. Abb. in dictis locis, qui in ista materia iudicis meo nimis se restrinxit. ¶ Tertiò fallit prædicta regula, nisi statutum disponeret circa do tem: & sic circa accidentalia matrimonij, secundum Innocent. h[ab]it. per uerbum Forte, quem sequitur in distin. & omnes Doctor. h[ab]it. dicentes ita seruari. Allegant no. in c. Raynuttis. s. de testa. Et idem tenet Bald. in rubr. s. de constitut. in v. col. In quo etiam uidentur, quando causa dotis dicitur ecclesiastica, uel temporalis: de quo per omnes post Bart. in l. Titia. ff. sol. matri. & per Do. & in c. de prudentia. j. de dona. inter uit. & ux. & ibi dice. 16. Sed ad istam declarationem addit omni. Imo. in repet. c. cūm contingat. in xvij. char. s. de iure iur. ubi multū solenniter disputando concludit, q[uod] contraueniens l. seculari. ciuili, uel municipal, quātuncq[ue] iusta, nū quām incurrit mortale, nisi hoc faciat ex contemptu, uel lex ipsa statuat in materia, cuius transgressio alij inducit peccatum. Et inter cetera ponderat c. qui refert. in uerbo, quæro, Imperator, quod dictum nunquam tradas obliuionis: quia est notabilissima limitatio ad

dictum beati Tho. cum concord. de quibus dixi s. licet ipse Imol. nō faciat mentionem. Et subdit hancessuā declarationem nouam; per alios non tactam. Quād autem lex concilij obliget ad mortale, dic. ut per glo. in cle. s. in verb. hortamur. de testi. in c. Matthæus. de simo. per Archid. & Dom. in c. testamenti. distinet. & in s. criminis. xxv. dist. & latē in c. generali. in pen. col. de elec. in vi. per Innoc. do. Ant. & Imol. in c. dilectus. el. iij. de præb. per do. Abb. in c. de constit. per Imo. in c. nam concipi fcentiam. eo sit. per Bart. in l. cūm pater. s. Julianus. de lega. iij. per do. Ab. in c. de ui. & ho. cler. & in c. ad nostrā. in iij. col. de reg. & in c. si quis uenerit. de maior. & obed. & in c. cūm contingat. in vij. col. de fureur. per Archid. in c. rogo. xj. q. iij. & in c. quisquis. xiiij. q. per Ioan. de Ana. in d. c. Matthæus. per do. Anto. in d. c. ad aures. ¶ Quinto fallit prædicta regula. nisi poena apposita in statuto contrahendi matrimonium esset parui impenitenti. quo ad libertatem: putā. quia puniret in cētum contrahentem matrimonium de præsentī. Et ita singulariter & expressè uoluit do. Card. in c. his. qui fidem. j. eod. & refert simpliciter do. Jac. ibi. in iij. col. Pro quibus non incongruē adduci potest. quod not. Bart. in l. in c. i. fin. ff. de furt. dum dicit. ualere statutū puniens eum. qui ad nuptias suas inuitaret ultra xij. puellas: non enim potest impugnari. quia statuat super materia spirituali: quia hoc non detrahet uinculo matrimonij. nec solennitati. sed immoderata pauperū impenitis. Benefator. q. non ualeret statutum. q. sponte. dum benedicit. nō doner ultra certam summam facerdoti. Et induco. quod not. Ludo. Roma. in singulāri cclxij. quod incipit. Reuerēdus dominus. ubi refert se cōfūluisse ad instantiam cuiusdam cardinalis. q. nō ualeat statutum laicorum. q. pro exequijs fiendis non possit. nī tantum. expendi: quia istud concernit burfas clericorum. Et allegavit text. sing. secundum eum. in c. fin. ibi. sed etiam de mortuarijs. s. de reb. cccl. non alie. ¶ Sexto fallit prædicta regula. nisi statutum restitueret libertatem contrahendi matrimonium. exceptuan do solum certum genus personarum. Ita solenniter declarat Bart. in l. edicimus. C. de murilegul. lib. xj. dicens. ualere statutum. q. inter homines diuersarum ciuitatū nō contrahatur matrimonium sub certa poena. dum modò possit honestè nobere inter homines sua se. Et sequitur simpliciter Ang. ibi. Idem tenet Bald. in l. s. ius naturale. ff. de iust. & iur. dicens. q. si tale statutum est factum ex causa. ualeat. quo ad poenam. Idem tenet Bart. in cons. incip. lator præsentis schedula. & do. Card. & Gal. Cal. in d. c. gemma. j. e. & sequitur ibi do. laco. in iij. q. quod maxime procedit. secundum ipsos. quando obuiaret scandalum imminentib; purā. ex matrimonio contracto cum duabus partibus. inter quo rūrum capita uigeret odium capitale. Idem etiam firmat Ludo. Roma. in rub. ff. sol. matri. in vij. col. dicens. se miseri de quibusdam tenentibus oppositum. Mouetur p. c. super eo. de cogn. spir. functo. c. j. eod. tit. ubi consuetudo potest operari. q. sit matrimonium inter eos. in ter quos non potest esse de iure. Nec obstat. secundum eum. q. auferitur libertas contrahendi matrimonium: quia hoc est falsum'. secundum eum. si potest cum alijs honestè contrahere. Et pro hoc optimè facit. quod uoluit Bal. in l. si mater. C. de suis & legit. ubi præsupponit ualere statutum Mediolani. q. mulier nupta extra territorium Mediolani. non succedat in bonis patris in territorio Mediolanensi. Ad idem facit. quod solus uoluit do. laco. it. c. cūm locum. in v. col. j. eo. dicens. non posse dici meticulo sum matrimonium. quād quis contrahere cogitur cum certo genere personarum. Sed cōtra prædictos uidetur tenere Bald. in l. nostri. C. de nupt. in quātum formata est quæstio. submitit se decisioni lo. Andri. in d. c. statutum. Et pro hac parte facit. quod not.

c. de Frā
cia.

qui resistit. xj. q. iij. & nulla fuit contracta obligatio. cui lex resistat. & inhabilitat consensum suum. ut traditur in l. cūm lex. ff. de fideiūss. per Bartol. & ita non posset ualere contractus ex una parte. & alia non. ita in proposito seruabit maritus consuetudinem loci. & solennitatem loci. in quo contrahit cum muliere. cū ipsa ad hoc teneatur: & faciunt notata per Imo. in repe. c. cuim contingat. in xxxij. col. s. de fureur. per Petr. de Anch. in regula. ea. quia. in xvij. q. de regul. iur. in vi. per do. de Rota decī. cccvij. q. qui incipit. obligatus est laicus. per Imol. post do. Anto. in xiij. col. de constit. Et ad istam quæstionem facit. quod not. do. Anto. do. Card. in cle. pastorali. g. deniq. in ij. q. de re iud. ubi dicitur. q. si per delictum imponitur certa poena per constitutionē episcopalem in loco. in quo est beneficiatus. seruabitur constitutio loci delicti. per c. illa. xij. distinet. & d. l. si fundus. quia contractus & delicta & qui parantur. secūdum eum: & Old. cons. xlj. qui loquitur in his terminis. Facit etiam. quod not. do. Abb. in c. cum contingat. in ij. col. de for. compet. & lo. an. de Ana. in c. in vij. col. de rapto. & do. Card. in cle. j. ejdem. in vij. q. cum duabus seq. de foro compet. cum alijs concor. Facit. quod not. Bald. in tit. de pace Constant. in uer. si qua controvergia. ubi dicit. q. si Papa concessit Tusco feudum cuiusdam castri Alemaniæ. uidetur concessisse secundum consuetudinem Alemaniæ. non Tuscia. ¶ Sed aduerte. quia ista conclusio est dupliciter limitanda. Primo. ut procedat quando uir contrahat in alio loco personaliiter: secus. si per nuncium. uel epistolam. iuxta c. fin. de procur. in vi. quia tunc in talis contractu seruabitur consuetudo uiri. qui est caput mulieris. ch. ac imago. xxij. q. v. secundum do. Anto. & do. Iaco. hīc. per ea. que dicā in sequenti conclusione: quod no. Sed contra hoc multū facit. quod not. Bald. in l. multum. in pe. col. C. si q. al. uel sibi. ubi dicit. q. si ego existens Ferraria per nuncium. uel epistolam. uendo tibi existent Bononia. contractus dicitur celebratus Bononia. per tex. & quod ibi Bart. in l. si ut proponitur. ff. de fideiūss. Facit. quod not. Bald. in l. non ideo minus. in x. col. C. de accusat. & in l. nullum. C. de testib. cum si. nī forte dicas. q. quamvis contractus dicatur celebratus in loco. ad quem scribitur. uel mittitur. tunc cessat causa. propter quam debet alijs seruari. consuetudo loci contractus. uel delicteratio scandali. ut statim dicetur: quod cessat in absente. sed certè procederet in scribente simpliciter: sed secus uideretur in despontante per nuncium. maximè qui non simpliciter informare se de animo personæ contrahentis. sed etiam despontaret: quia tunc non video sufficientem rationem differētia inter primum casum & istum. cum simil. per c. mulieres. cum simil. j. de sentē. excom. ¶ Secundò limita hanc conclusionem. ut procedat. quantum ad hoc. ut omisso dicta solennitatis inducat ad mortale: non autem. q. si de tali essentia. q. annulet contractum. ut dixi in prædicto articulo. uer. quartū fallit. quia de rigore iuris omisso talis solennitatis non relevat. ut hīc. Et per hoc in fero. q. etiam ista tercū contrahentium matrimonium esset aduenia. uia. tor uel forensis. debeat tamen seruare consuetudinē loci. in quo contrahunt. licet statutum. uel consuetudo disponens super dictis solennitatibus non liget eos. c. iij. de constit. in vij. l. fin. de iurifid. omn. iud. Et ita tenent simpliciter hīc omnes Scribentes. per d. c. illa. xij. distinet. ubi bonus text. in fin. cum gloss. in uerbi. ueneris. & in c. quia contra. vij. distinet. & in c. quisquis. xl. distinet. Et hoc suaderat ratio euandi scandali. secundum eos: quibus addit. quod not. Guili. de monte Lau. in cle. dignū. de celeb. miss. Et sequitur ibi do. Card. in v. q. ubi dicit. q. peccaret unus de Cathalonia. comedens die sabbati in studio Tholofano. licet non peccaret existens domi sua. propter consuetudinem. quia ualere potest. c. quia dies. de consec. distinet. v. Allegant text. in d. c. illa. Item

Felini iij. pars.

H 3 do. Ana

do. Anton. in xxj. col. in c. fin. de fo. cōpet. & Bal. in locis, de quibus statim dicetur limitatio. Et addit. quod no. Bar. in l. i. ff. de bo. autho. iu. poss. & in d. l. quārō. & Bal. in l. hæres absens. s. si quis tutelam. ff. de iud. post glo. & Iac. But. ibi. & quod not. glo. in l. i. ff. de eo. quod cer. lo. & Cyn. in l. j. C. ubi de poss. agi. oport. & Ioan. And. in c. Romana. g. contrahentes. de fo. compet. in vj. & do. Ab. in c. dilecti. de for. compet. ubi in dictis locis dicitur, q̄ non potest quis conueniri in loco celebrati cōtractus, quando solutio alibi destinatur. ¶ Et istam conclusio- nem do. Ant. circa exactiōnem dōtis, limita primō non procedere inter sponsos. Ita singulariter uoluit Bald. in auth. omnes peregrini. in ff. col. uer. item no. q̄ quando princeps. C. cō. de succēs. dicens, q̄ si statutum dispo- nit de lucis inter sponsum & sponsam, si alter illorum moritur nondum celebrato matrimonio, attendit locus cōtractus: quod bene no. Et adduci potest ratio: quia non est effecta de domicilio viri, per text. in lea, qua. la i. ff. ad mūnic. ideo cessat ratio p̄dicta conclu- sionis. Sed an ista limitatio procedat in sponsa de præ- senti nondum traducta, esset cogitandum: quia Bald. indistincte loquitur. ¶ Sed in contrarium facere vide- tur glo. in d. l. ea, qua. uolens, q̄ sponsa de præsentis di- 25 catur effecta de domicilio viri. ¶ Secundō t̄ limita con- clusionem do. Ant. non procedere in dote putativa: pu- tā, quando solutur matrimonium ratione impedimenti legiti- mī. Ita singulariter uoluit Bald. in ciurauit. in i. ff. col. de prob. Pro quo facit: quia dos putativa non ha- ber priuilegia dōtis uera, ut notant do. Anto. & do. Ab. ibi in c. j. & ibi dicitur, j. de donat. inter uir. & uxor. Et p̄ isto dicto uidetur mihi glo. in terminis in d. l. exigere. in uer. redditura. Et etiam facit, quia talis non sortitur do- 26 miciliūm, l. de iure. s. fin. ff. ad mūnic. ¶ Tertiō t̄ limita, n̄ si ipsa uxor duceret maritūm ad domum suā: & ipfa non fret ad dominum maritū. Ita dixit solenniter Bal. in l. fin. in i. ff. col. uer. modō ego querō, quare actor. C. si à nō compet. iud. ita dicens debere intelligi notata per loā. And. hīc quod dictum uidetur intelligendum, dū mu- dō appareat, q̄ maritus intentat ibi perpetuō uelle ha- bitare, per not. per Docto. in l. lex Cornelia. g. j. ff. de in- sur. Facit quod no. gl. in l. i. C. de in colis. lib. x. Facit tex. 27 in l. nihil. ff. de captiuis. ¶ Quartō t̄ limita, nisi extrane⁹ stipulatus sit dōtem sibi reddi. Ita dicit Bal. in rub. C. de priuilegio. do. i. i. ff. col. uer. sed statim quāro. quia, secun- 28 dum ipsum, tunc cessat sequela iuri, &c. ¶ Quinto t̄ li- mitari potest, n̄ si maritus haberet etiam domicilium in loco contractus, in quo aliquando cum uxore uita duceret: quia tunc in exactiōne & retentione dōtis po- terit uti beneficio statuti loci contractus. Ita colligi po- test ex dictis Bal. in d. l. hæres absens. ff. de iudic. in quārum per illum tex. ad fin. cum gl. limitat no. in d. l. quā- ro. ut uidelicet quis posset conueniri, nedum in loco, in quo destinatur solutio, sed etiam in loco contractus, si ibi habet domicilium: & istud est pulchrum, si posset lu- sineri: & procederet, maximē, quando utilitas esset ma- ritu. uti consuetudine loci contractus. Et faciunt nota. per Bart. in simili in l. i. g. s. emancipatus. ff. de contra- tab. & per Bald. in l. i. Ruffinus. C. de testa. milii. cum cō- cor. ¶ Sexto t̄ limita, n̄ si interueniret error: quia mulier ignoraret statutum, quod erat ibi, & iuris communis fi- ducia simpliciter contraxit. Ita uoluit Bal. in c. j. s. fi. post medium, in tit. de iuēst. de re aliena fac. dicens, q̄ tunc poterit ipsa in dissolutione matrimonij uti propria cō- suetudine: arg. l. regula. ff. de iur. & facti ign. & l. cū de indeb. ff. de prob. Et istam limitationem adapta in ca- su suo. Fatur tamen ibi Bald. q̄ alij simpliciter tenent contrarium. ¶ Septimō t̄ & ultimō limita, n̄ si in con- tractu matrimonij actum esset ex pacto, q̄ dos restitu- retur, secundum consuetudinem loci contractus: quia illi pacto stabitur: arg. l. si quis in conscribendo. cū ma- teria. C. de pact. Ita dicunt hic do. Ant. & do. lac. ponen-

tes hanc solam limitationem in ista conclusione: & de
prædictis non meminerunt. ¶ Tertia conclusio princi-
palis est ista. Si post contractum matrimonium mat-
tis mutat domicilium, attenditur in restituitione dou-
loci consuetudo, in quo fuit contractus perfectus, & de-
stinatus: non autem consuetudo domicilij, in quo dis-
soluitur matrimonium. Ita eleganter tenent do. Ant. Gaspe-
Cal. & do. Ab. & latioribus verbis declarant do. lac. Mo-
uentur maximè per tex. in l. si uxor. ff. de iud. & clarè sen-
tit ibi Bar. dū dicit ibi, secus, si alibi. Et ita etenit Ang.
& Pau. de Ca. ibi, quoniam attendi debet locus, in qua
orta fuit obligatio: & non, ubi recepit purificationem
secundum prædictos. Pro quibus optimè adduco, qd
scribit Inn. in c. statutum. uer. item nota, qd prius legi
huius constitutionis, de maio. & obed. In quam vult
qd ius quæsumus clericis ordinatis ante illam constitu-
tionem, etiam ad præbendas post ipsam uacaturas, nō
intelligitur sublatu, quantu cunctu sit declarata ibi irra-
tionabilitas causa conferentis eis illam prærogatiuā
& dato, qd adhuc nō sit sortita effectu. Ex quo dicto in-
fert Imo. multū singulariter in c. si. in xvj. col. 5. de consti-
pone, inquit, statutū confert dimidiā dotis matrimonio-
tua uxore sine liberis: utrum uxorati tempore editi sta-
tuti, quorū uxores ex post moriuntur, lucrabuntur di-
midia dotis uigore mortis, nunc euuenientis: & refer-
Bart. tenentem, qd sic, in l. omnes populi. in xiiij. col. uer-
quarto casu. ff. de iust. & iur. quia mors dat ius exigendū.
di. Ergo. &c. Et ita dicit communiter tenere Legistas: ta-
men ipse determinat cōtra Bart. quia ex contractu do-
tis fuit quæsumus ius hæredibus mulieris super restitu-
tiōe dotis soluto matrimonio. Et ideo statutum super-
ueniens non debet in dubio tollere ius alteri quæsumu-
s: seu obligationem alteri quæsumam, licet adhuc non ha-
buerit effectum, propter dictum Inn. in d. c. statutum.
Et hoc dicit esse mēti tenēdū. Et optimè facit ad propo-
situm, si rectè consideretur, arguendo de loco ad tem-
pus, iuxta l. uinum. ff. si cer. Et ideo cùm esset statutū
in collegio Artistarum, qd primò receptus præcederet
alios etiam graduatos, & postea esset factum statutum,
qd primò ordinati præcederent, & quidam, qui tempo-
re primi statuti non curauerant recipi, uellent nūc præ-
cedere uigore secundi statuti graduatos post se, quam
uis prius receptos consului, qd non possent: quia ius
quæsumum primis, non est extinduā ex superuenientia
statuti etiam in emolumenis nondum perceptis
& inter cetera adduxi dictum Innocen. & Ioan. de Imo.
in locis praæalle. Facit etiam, quod not. do. Abb. in c. ue-
niens. in ult. col. ibi, quod non uidetur uerum. s. de cō-
uer. coniug. Facit etiam text. in l. ff. de manumis. & in l.
generaliter. in fin. ff. de ritu nupt. & in c. fin. de conuer-
coniug. & optimè facit, quod no. Petr. de Anchar. consi-
cviij. incip. In Christi, &c. uisis & diligenter ruminatis,
&c. ¶ Quinto hoc probat, quamvis in fine uideatur
sequi Bartol. in d. l. omnes populi. Vide etiam, quod
ipse not. confil. xxxvij. ad fin. Et ultra prædicta circa
istum articulum pondera text. in l. fin. C. unde lib. &
quod ibi Bald. & quod not. Bald. in l. si matre. C. de suis
& legitim. & Ludouic. Roman. in l. hæres per seruum. ff.
de acquirendi, hæred. & Bald. in l. C. de execut. refū-
dicat. ¶ Ultimò pro complemento eorum, qua no-
tan hic Doctores uidentum esset, quomodo dicatum
mulier alibi nupta mutare domicilium. Sed ne se-
quentibus decretalibus dos debita subtrahatur, non
infuso: sed dic, ut magistraliter per Bartol. in l. impe-
ratores. in s. idem rescriperunt. ff. de muniberis & ho-
norib. per Baldum & Angel. in l. cùm quædam puello.
ff. de iurisdiction. omnium iudicium. per Paul. de Casta.
in l. rei iudicata. s. fin. ff. solut. matrimon. per domi. An-
ton. in c. ex parte B. de foro competenti. per Domi-
nic. in c. is, qui. per illum text. oppo. de sepult. in v.
cum concordan. ¶ Sedunum nota perpetuò, quod,

De sponsalibus & matrimonijis

quamvis statutum prohibens forensem acquirere bona in loco, non comprehendat mulierem nuptam extra locum originis, secundum Bart. no. in d.s. idem rescripsit, quia non definit esse ciuis: tamen hoc non procedit, quando statutum loqueretur de ciui, non simplieret, sed uteretur uestibis denotatis actualitatem facti, putari si requireret, quod uolens acquirere sit ciuis subiectus oneribus & factionibus in populo occurrentibus: quia tunc dicta mulier nupta extra locum, non comprehendetur, & ex i[n] inhabilis uigore statuti. Ita cōsuluit multum soleniter do. Card. in quodam consilio suo, quod incipit, Titius ciuis Feltrensis, &c. & alias incipit, Redemptoris nostri, &c. puto filias prædictas, &c.

¶ Item nota, quod dicitur ubi cuncta facta est mentio de domicio, intelligitur de domicilio ratione habitacionis, non autem ratione originis, secundum glos. in c. statutum, s. cum uero. in uestib, unam dietam, ad fi. de rescrit. in vj. quam pro singulari p[ro]ponderat ibi Domi. & do. Ant. in cons. xxv. quod incipit, Viso punto, & quaesitis prædictis. prop[ri]e. fin. Pro quibus optimè facit text. & quod sibi notat Bar. in l. que conditio. g. fin. ff. de condi. & demonstr. & facit, quod notat glos. singularis in clem. in uer. subditus. in fine, de foro compe. ponderando, prout ponderat eam do. Abb. ibi, & in c. proposuisti. in j. nota. s. de foro comp. In quibus aliter me non extendo: quia non est materia huius decretalis.

S V M M A R I V M .

¶ Monito debet procedere compulsionem.

2 Declaratoria incursionis poena semper requiritur in incursione paucarum.

3 Pars est vocanda ad declaratoriam incursionis paucarum. Hec regula limitatur quatuor modis, ut hic per ordinem ponitur, ut nu. 4. 5. 6.

7 Committens delictum, pro quo quis est excommunicatus ipso iure, an possit se excusare, quod non precepit declaratoria.

8 Moncas, & modis omnibus inducas, an per talia uerba detur potestas compellendi.

9 Argumentum à simili an regulariter habeat locū. et 10. 11. 12. et 13. 14 Sententia contra sponsalia de futuro, an transeat in rem iudicatum.

15 Praestatio fidei & iuramentum procedunt a pari.

16 Sponsi an possint sine peccato disfollerse sponsalia, etiam iurata.

17 Papa potest dispensare super qualibet iuramento per uiam commutationis, dispensationis, uel totalis relaxatio[n]is. Hec conclusio declaratur tribus modis, ut nume. 18. 19. & 20.

21 Iuramentum quando non est manifeste licitum & uile, sed dubium, an sit licitum, uel illicitum: profuturū, uol nociaum, episcopus potest dispensare à iuramento. nu. 22. 23. 24. 25. 26. & 27.

22 Iudex secularis, cuiuscunq[ue], sit praeminentia, non potest relaxare, uel iudicare de uinculo iuramenti.

23 Iudex uterq[ue] ecclasticus & secularis possunt iudicare de uinculo iuramenti, quando agitur in foro contentioso ad poenam transgreditis iuramentum licitam. & nu. 30. 31.

32 Statutum, uel lex, an possit annulare iuramentum.

33 Iuramentum quod dirigitur ad Deum, non principaliter contemplatione Dei, sed ad confirmandam obligationem contrahentem cum homine, potest ab ipso homine remitti. nu. 34.

35 Per iurum est, qui contra proprium iuramentum uenit auctoritate propria. nu. 36. 37.

C A P I T U L U M . II.

Praterea. Soluuntur sponsalia de futuro, si sponsi se ad iniuntem absoluunt. Hoc dicit. Primo subtem moneri: secundo diffiniri: ibi, si autem. ¶ Plura non tantum hic Doct. sed principaliter nota secundum do. An-

ton. & Abb. quod contractus dicitur omnino purus, & sine omni conditione, ex quo non fuit expressa certa conditio, licet subsint multa tacita conditiones, de quibus in c. quemadmodum, de iure iuri. Conditio ergo sub intellectu non facit obligatiō[n]em, i.e. conditions extrinsecus. ff. de condi. & demonstr. Hoc limita, nisi exprimetur illa tacita conditio: quia tunc facit actum conditionalē, secundum Domi. in c. in fin. de sponsal. in Sexto: qui ad hoc ponderat singulariter glos. fin. ibi, de qua fit mentis in c. ad audiētiām. t. eod. Et de materia uide, quod notat Bald. & Imo. in l. qui filiabus. g. fin. de leg. j. & Imo. in l. miles. s. j. de leg. j. & do. Anto. & do. Ab. in d.c. quemadmodum. ¶ Secundū nota, secundum Gasp. Cald. & do. Iacob. quod dicitur ante compulsionem procedere debet monito: quod indistincte procedit tam in criminalibus, quam in civilibus, c. indignē. xij. q. ij. & c. sacro. de senten. excom. Hoc limitant non procedere in poenis impositis ipso iure: quia sine monitione incurritur. Sed in declaratoria incursionis bene requiritur monito, iuxta c[on]suetudinem præben. in Sexto. Et uoluit glos. in clemen. fin. in uestib, constituerit, de censi. & in cle. multorum. in eisdem uestib[us], de poenis, secundum ipso. Quibus addit Bal. in c. j. s. j. quibus modis feud. amit. ubi dicit, q[uod] quando aliquis cadit ipso iure à rebus suis, non ei ferenda sententia super amissione bonorum, sed super declaratione, per l. facultates, cum alijs, de quibus ibi. C. de iure fisci. lib. x. Et dicit, q[uod] siue iudex dicat, Priuamus, uel declaramus te priuatum, idem est sensus, per l. s. calumnioribus. ff. ad Turpil. Addit etiam Domi. lat. post Archid. & Io. And. in c. pro humani. s. fi. v. col. de homi. in Sexto, ubi post multa singula- riter concludit, quod dicitur omnia iura canonica, que dicuntur ipso iure, uel ipso facto aliquem puniri confiscatione bonorum, uel quacunq[ue] alia poena, non requiri talia, quam declarationem iudicis de commisso criminis, quia statim est locus poenis, etiam si in sententia non exprimitur: sed ante talem declaratoriam poena non sortit effectum, per tex. ibi, & in c. cùm secundum, de hæret. in vj. & in s. notandum, uesti. nam facit quidem quæstio. j. q. iij. ut ibi latius per eum. Eridit no. Bal. in authen. hoc specie. C. de fideicom. & in c. j. de fidei fine, cul. non amit. in authen. qui semel. in j. col. C. quomodo & quando sud. & Domi. in c. s. ad fin. de confes. in vj. per Bart. in l. eius, qui delatorem. in princip. & in l. imperato. ff. de iure fisci, per Bald. in l. unica, in vj. col. C. de cōfes. & in l. j. C. ne ex delict. defunc. & in c. si uassallus. in tit. si de feud. fuerit contro. & allegant maximè text. in c. cùm secundum, de hæret. in vj. Et pulchre scribit Spe. in tit. de loca. s. nunc aliqua. uer. s. xlviij. adducens multa exempla, in quibus aliquid est commissum, uel in cursu ipso facto, & tamen requiritur declaratoria: alias poena statim suspenso. ¶ Et addit, quod notat do. Abb. in c. qualiter. in fin. s. de iudi. & in c. uerum. in ult. col. de foro compe. & in c. peruenit. de appella. ¶ Et quod dictum est, requiri declaratoriam, limita uno modo, ut per Domi. in c. ubi periculum. de elech. in vj. per illum text. s. praterea. Et alio modo, ut per do. Abb. in c. cùm non ab homine. in xij. col. de iudi. & Bald. in l. subemus. j. s. j. C. de sacrosan. eccles. Et alio modo, ut per Domi. in c. felicis. in princip. in iij. col. de poenis, in vj. post Imo. & Bart. in l. quo ius sit. ff. de re iud. Et alio modo, ut per Lap. alleg. cxxvij. & Joan. An. in Specul. in tit. de appella. in fi. Quia omnia diligenter non. ad intellectum d.c. cùm secundum. ¶ Item in quantum hic Doct. discunt, partem fesse vocandam ad tam lem declaratoriam: limita primò, nisi esset suspicio fuga: quia tunc non citabitur. Ita singulariter notat do. Ab. in d.c. cùm nō ab homine. in xij. col. Pro quo facit: quia ubique excluderetur punitio criminis, committitur citatio, secundum Bald. in l. cunctos pupulos. in lect. C. de summa. trini. & in l. consentaneum. in vj.

CAPITV LVM I

Praterea. ¶ Soluunt sponsalia quae futura, si sponsi se ad invicem absoluunt. Hoc dicit. Primo iubet maneris; secundo diffinitis ibi, si autem. ¶ Plura sunt hic Doct. sed principaliter nota secundum do. A.

col. C. quomodo & quando iud. & Sali. in l. absentem. C. de accusa. per Bald. in l. iij. C. ubi quis decurio. & Pet. de Ancha. consil. clxxvij. incip. In auxilium veritatis. & Roma. in l. de pupillo. s. si quis riuos. ff. de operis no- uis nuncia. maximè per lait prator. s. si debitorem. ff. de his. quae in frau. credi. & dicitur in c. pratera. j. eodem. 4 ¶ Secundò limita. nisi excessus esset notorius per eu- dentiam facti: quia tunc poterit euitari. ut denunciatur. & non erit necessaria citatio. Ita concludit do. Abb. late in c. peruenit. j. de appell. ¶ Si tamen esset dubium propter aliquam qualitatem non notoriā, an fa- ciatum de se notorium mereatur poenam. tunc require- retur citatio. secundum do. Card. in d. clemen. præsen- ti. in q. ix. Et faciunt not. per Doct. in c. ad nostram. in- fra. de iurefir. & in c. tua. de cohabit. cleri. & mulie. ¶ Ter- 5 tiò limita. non procedere in casibus, in quibus non requiritur declaratoria: de quibus in locis proximè allegatis: quia tunc poena erit incuria. dato quod non sit declaratum. nec pars citata fuerit. ut patet. maximè ex notatis per Domi. d. c. felicis. in princip. in iij. col. 6 ¶ Quartò limita. nisi datus esset terminus ad se defen- dendum: quia eo elapo poterit exequi poenam non præcedente alia declaratoria. Ita notat Domi. in c. or- dinarij. s. quod si forte. per illum text. de offic. ordi. in vi. ¶ Demum circa prædicta aduerte ad duo non o- mittenda. Primo. quod licet non possit appellari à poena iuri. c. quia nos. de appell. tamen à tali declara- toria potest appellari. secundum glos. in c. cupientes. s. quod si per uiginti. de elect. in Sexto. in uerbo. priua- tos. quam approbat do. Abb. in d. c. peruenit. & in c. fi- na. in vij. col. de iura. cal. & Ancha. consil. ccxxxv. Era- 7 rato est: quia hoc casu per appellationem suspenditur effectus poena legis. cum dependeat ab ipsa declara- tione. que suspensa est per appellationem: qua pen- dente filii in noua. c. tuam. s. de ordi. cogni. & cau- sam. j. j. qui filii sint legi. ¶ Et ideo dixit notanter Do- dom. post Lap. in c. s. cui. s. sanè. in j. col. de sentent. ex- com. in Sexto. quod licet sententia. per quam quis ex- cōmunicatur. non suspendatur per appellationem. in c. pectoralis. de appell. quia tunc constat de excom- municatione. quae ligat. etiam si iniusta. Refert Arch. utens eodem exemplo in c. quisquis. in fine. j. q. vj. ita dicens fuisse pronunciatum in ecclesia Castellana de manda- to Innoc. Pap. Ad idem facit c. j. de testa. ubi per uer- bum. Hora. datur iurisdictio. Vnde dicit gl. in cle. j. uerbo. hora. datur. de testib. quod huic uerbo. Hora- mur. & similibus prolatis à Papa. est necessariò paren- dum. Et idem dicit gl. in c. rogo. xj. q. iiij. Idem tener lo. de Deo in suis quæstionibus. q. vi. quia si effet ex simpli ci commissione facta per Papam de aliquo exequendo. posset quis compellere. cum esset necessarium. quo ad effectum mandati. per c. pratera. de offic. deleg. Et di- cit. quod contrarium tenens est pecus. Idem tenet A- chid. in c. si pauper. de proben. lib. vj. quia alia insuile esset rescriptum. quando ordinarius uellet prouidere contra uoluntatem executoris: & sic uoluntati Papæ non obediatur. c. in memoriam. xix. dist. Et quia uerbum Ducas. de per se importare uidetur coactionem. fortius uerbum Inducas. ne inducta ad augmentum operentur diminutionem. l. legata inutiliter. de leg. j. Sed pro op. Doc. hic faciunt multa iura. in quibus uer- bum Moneas & Inducas. non importat compulsionem: quia postea additur. quod compellat. Et sic. si illud uerbum Inducas. importaret compulsionem. frustra postea ex- primeretur. & compelleretur. Et hoc probat text. hic. & in c. pratera. & in c. cùm in tua. j. eo. & in c. cùm sumus. de re- gul. & in c. excommunicamus. s. moneant. de hæreti. in c. insinuante. qui cler. uel mona. & in c. tanto. de excel- præla. & in c. de testi. cog. & ibi do. Abb. in c. de con- iug. lepro. & in c. discretionem. uer. quod sit. & in c. ues- nies. el. j. in fi. & in c. seq. in fi. de eo. qui cognosc. c. fan. & in c. plac.

requiritur in excommunicato prius à iure, ut clare dicit ibi tex. & aliud est. quem citare ad audiendum declara- toriam. uel etiam ad excommunicandum denuò exco- municatum à iure: & ista requiritur per prædicta iura. 7 ¶ Et ex prædictis non inferas. q. committēs delictum. pro quo ipso iure est excommunicatus. posset se excu- fare. quasi non præcesseris declaratio. quando factum nō est notorium: quia imo erit excommunicatus. cùm talis sententia iure trahat secum executionem. ut c. pa- storali. de appell. donec fuerit declaratum. resultabit effectus notabilis. quod non erit uitandus in diuinis. & in communione. nec in alijs tanquam excommunicatus etiam à scientibus eum excommunicatum. ut not. Anch. consil. clxxxv. uer. secundò moue. dices. quod quātumcunq; aliquis sit excommunicatus à canone. non debet euitari in publico. nisi lata fuerit sententia declaratoria sup hoc parte citata. & etiā cognita. Alleg. gl. in c. præsenti. Et licet ipse non dicat. est hodie quadam extrauagans Martini V. edita in concilio Constat- tienti. & fuit cōfirmata in concilio Baillie. ante quām scissuram facerent. q. excommunicati etiam notoriū nō sunt de necessitate euitandi ante publicationē. uel de- nunciationem. nisi effēt excommunicati pro percus- sione persona ecclesiastica. & esset notoriū. Et refert do. Ab. in cle. j. de senten. excom. occasiōe gl. in uer. suppo- sitis. & latitū do. Archipisc. Florenti. in summa De cen- suris. Et prædictis addit. q. ubi agitur de depositiōe clerici propter crimen commissum. non requiritur moni- tio. secundum gl. singularem in c. in dignē. xj. q. j. Quæ omnia nota: quia sunt utilia. & nō inuenies per aliquę ita bene declarata. ¶ Tertiò nota. secundum do. Ant. & do. Abb. iuncta gl. q. t. per ista uerba. Moneas. & modis omnibus inducas. non datur potestas compellendi: li- cer Feder. dubitauerit consil. cclit. & seq. secundum do. Ab. hic. Sed aduerte: quia contrarium tenet Specul. in tit. de rescr. præf. s. ratione autem formæ. ad fin. uer- si. item quod si Papa roget. dicens. quod si datur execu- tor contra religiosos. ut recipiant aliquem. qui eos ad hoc inducat. talis executor habet coercionem. licet nō datur. quod per censorum ecclesiasticam compellat. & refert quosdam dicentes ita tenuisse. Refert Arch. utens eodem exemplo in c. quisquis. in fine. j. q. vj. ita dicens fuisse pronunciatum in ecclesia Castellana de manda- to Innoc. Pap. Ad idem facit c. j. de testa. ubi per uer- bum. Hora. datur iurisdictio. Vnde dicit gl. in cle. j. uerbo. hora. datur. de testib. quod huic uerbo. Hora- mur. & similibus prolatis à Papa. est necessariò paren- dum. Et idem dicit gl. in c. rogo. xj. q. iiij. Idem tener lo. de Deo in suis quæstionibus. q. vi. quia si effet ex simpli ci commissione facta per Papam de aliquo exequendo. posset quis compellere. cum esset necessarium. quo ad effectum mandati. per c. pratera. de offic. deleg. Et di- cit. quod contrarium tenens est pecus. Idem tenet A- chid. in c. si pauper. de proben. lib. vj. quia alia insuile esset rescriptum. quando ordinarius uellet prouidere contra uoluntatem executoris: & sic uoluntati Papæ non obediatur. c. in memoriam. xix. dist. Et quia uerbum Ducas. de per se importare uidetur coactionem. fortius uerbum Inducas. ne inducta ad augmentum operentur diminutionem. l. legata inutiliter. de leg. j. Sed pro op. Doc. hic faciunt multa iura. in quibus uer- bum Moneas & Inducas. non importat compulsionem: quia postea additur. quod compellat. Et sic. si illud uerbum Inducas. importaret compulsionem. frustra postea ex- primeretur. & compelleretur. Et hoc probat text. hic. & in c. pratera. & in c. cùm in tua. j. eo. & in c. cùm sumus. de re- gul. & in c. excommunicamus. s. moneant. de hæreti. in c. insinuante. qui cler. uel mona. & in c. tanto. de excel- præla. & in c. de testi. cog. & ibi do. Abb. in c. de con- iug. lepro. & in c. discretionem. uer. quod sit. & in c. ues- nies. el. j. in fi. & in c. seq. in fi. de eo. qui cognosc. c. fan. & in c. plac.

item mixta. Inst. de act. eccl. d. Bal. in c. s. porro. quæ rea. fuit prima causa benefi. amit. Et dicit ibi. non esse dare meliorem tex. illo. q. in statutis poenitibus proceditur per argumentū à simili. ¶ Septimò limita. nisi lex esset odiosa: quia tunc per ipsam infertur ad casum similem odiosum. s. Bald. in l. fin. C. de interdi. matri. ¶ Octa- 13 uotum limita. nisi esset in materia priuationis: quia non proceditur per argumentum à simili. cum illa non imponatur. nisi lex expresse dicatur. iuxta gl. in c. fi. de iu- pa. cum concor. Ita not. Bal. in authen. ex testamento. C. de sec. nup. Reliqua de isto articulo. ne longior fiam. prosequere ex his. quæ no. Arch. & Domi. in c. relatum. xxvij. dist. Domi. xl. dist. in sum. & Bald. in add. Spec. in ti. de dispu. & alle. & in l. si quis. non dicam. in l. C. de epif. & clg. & in l. iij. C. de inst. & substi. & Bar. in l. Gal- lus. s. & quid sit tantum. ff. de lib. & posthu. per glo. in c. de quibus. xx. dist. & in c. consuetudo. j. dist. & Archid. & Domi. in c. multi. j. q. j. & Ancha. in c. j. in xv. col. de cō- stit. & Doc. maximē. lmo. & Abb. in c. translato. eo. ti. & Bal. in l. leges. ut generales. C. de legi. & in l. j. circa fi. C. ut quæ defunt aduo. & in l. si quis seruo. post glo. C. de fur. &c. ¶ Quintò no. quod dictum est in summario. q. a sponsalibus de futuro. etiam fidei interpolatione val- lat. possunt sponsi se ad inuicem absoluere. Et ratio- nem deducit clare Rich. in iij. dist. xxvij. q. j. art. j. quia per consensum de futuro uir & mulier promittunt se a- sumere in matrimonium. & contractus matrimonij est adimplatio illius promissionis: uinculum autem per promissionem. non est promissionis implatio: quia il- lud uinculum est obligatio ad implendum promissum: obligatio autem ad aliquid implendum. non est ipsa ad- implatio. Vinculum ergo contractū per cōsensum expres- sum per uerba de futuro. per se matrimonium efficere non potest. Et si argueret sic: Omne uinculum inter uirū & mulierē fortius est sponsalibus matrimonij: sed per simplicem promissionem contrahunt sponsalia. Cū ergo promissio iuramento firmata fortius uinculum. quam promissio simplex. talis promissio efficit matrimonium. Respōdet. q. firmatio promissionis per iuramentum nō mutat genus uinculi. sed illud genus fortificat. Vnde inter sponsalia quædam sunt alij for- tiora. Et cum hac sententia est beat. Tho. in iij. dist. xxvij. q. j. art. iij. circa fi. ¶ Et quid addat iuramentū in sponsa- libus. uide do. la. post lo. Cal. in c. ex parte. j. j. eo. Dice tur in c. requisit. j. co. Et ratio prædictorum est. quia matrimonium initiatum habet tacitas cōditiones. De quibus in gl. fi. Quibus non existentibus dissoluitur. c. super eo. & c. per tuas. de cond. appo. Talis enim spes contrahendi nondum uinculo conjugij radicata. de primis remittit. In st. de re. dñi. s. fi. Titius alienā. Vnde le- gitur & no. in c. j. & in c. cùm secundum. & in c. Titius. de præben. quod ordinato ad minores tantum. non te- netur episcopus prouidere: quia non est taliter ligatus. quin possit ad libitum recedens illudere clericali. Et per istum text. infert sic simpliciter do. Ant. q. t. sententia contra sponsalia de futuro. trāsit in rem iud. quia si partes possint consentire dissolutioni sponsa- lium. eorum consensus. siue acquietus. facit sententiam transire in rem iud. uidelicet quod eius uistum non sit per partes remissibile: quod bene not. Et hoc dictum sequitur do. lac. hic. & do. Abb. c. iurauit. per illum text. de proba. Ex quo habes notare. quod non idem iudicatur de annexis. uel de præparatoriis. quod de pīnci pali. quando subest ratio diuersa. Facit. quod de corre- latius no. Bar. in l. multū. ff. de cond. & demōn. & fi. l. fi. de accep. & do. Abb. in c. j. cum fi. de loca. ¶ Ultimò no. q. iuramentum præstitum ad cōmodum hominis. potest remitti ab homine. ad cuius instantiam fuit pre- stitum. Ad idem facit. c. j. de iurefir. & c. significavit. de- censi. & dicam j. in iij. conclusione. ¶ In gl. ibi. si iurata. sent. Vult ergo gl. restringere tex. quādo in sponsalibus interuenit

interuenit fidei praestatio, & non iuramentum: sed contra iuratum sentit gl. pe. hic, quam sequuntur Gasp. Cald. do. Abb. & do. lac. quia respectu coactionis fienda per ecclesiam, non est differentia inter iuramentum & fidei praestationem, c. peruenit de fidei us. Et no. Archid. in c. iuramenti, per illum tex. xxij. q. v. Et pro clariori intelligentia huius materiae, quae utilis est, uidelicet de aequi paratione promissionis iurare, uel fidei in interpolatione uallata, collige dicta Doc. hic pluribus additis. ¶ Et po ne etiam regulam affirmatiuam, quod tamen pari procedunt praestatio fidei & iuramentum, per c. ad aures, quod met, cau. & d. c. peruenit. cum gl. si. Ex qua regula infert primò, quod nolens obseruare laudum arbitrii, in quæ media fidei in terpolatione compromissum erat, periuers est, & per consequens, infamis: per il. st. quis maior. C. de transac. Ita no. Spec. post Archid. in tit. de arb. s. sequitur, in viij. col. uer. sed pone, compromissum. & lo. And. & do. Anton. in c. cum tempore, s. de arbit. ¶ Secundò infertur, quod periuers est uolator fidei, sicut iuramenti. Ita no. Archid. xxij. q. j. in sum. & Innoc. in c. & si Christus, circa med. de iure iur. & do. Anton. in c. tuis. de testi. ¶ Tertiò infertur, quod refers, an dicatur, Ad sancta Dei euangelia, uel. Promitto sub fide mea. Ita dicit Archid. in c. de sepul. in vj. & refert Ioan. And. & Domini. ibi circa medium prin. ¶ Limita tamen prædictam regulam, ut non procedat, quo ad paritatem poena: quia fortius punietur uolator iuramenti, quam fidei, secundum gl. quam approbant Doct. maximè do. Anton. & do. Abb. in c. clericus. in uer. promisit. in fi. de iure iur. & sentit gl. & ibi clare Archi. in c. iuramenti. ¶ Et ex hac limitatione infertur primò, quod nunquam habet locum poena per iurum, nisi quando frangitur promissio iurata, expresso uerbo Iuro, ut fiat restrictio in poenitibus. Ita no. hic do. Card. dicens, quod hoc probabiliter teneri potest, per text. in c. dilectus. de temp. ordi. & sequitur do. Iaco. hic, dicens illum esse bonum tex. ¶ Se cundò infertur no. quod contraueniens fidei promissio non priuat beneficio, licet secus in ueniente contra iuramentum, iuxta c. querelam. de iure iur. c. peruenit. de fidei us. & gl. in c. ij. in descript. Ita tenet hic Gaspar. Cal. do. Card. & do. Iaco, quia magis contemnit iurans per euangelia, per l. iij. C. si minor se maio. secundum eos. ¶ Quibus addit. Ro. idem tenentem in anti. deci. c. iij. & in nouis, conclusi. lxxxv. quæ incipit, Vtrum uolator. Ei ibi respondent ad d. c. peruenit. quod loquitur copulativa in uolante fidem & iuramentum: secus, si solam fidem. Et ad hoc adducunt etiam c. illud. in uer. fidem & sacramentum. de excess. præla. Et adducunt etiam, quia iura loquentia de ista materia priuationis loquuntur de periuero, qui propriè dicitur uenientis contra iuramentum. Et alle. Archid. idem tenentem in d. c. iuramenti. Idem tenet do. Anton. in c. querelam. de fusatu. & do. Card. in c. ad aures. quod me. cau. & Domini. quem uide. in c. fi. in pe. col. de iure iur. in vj. & Ana. in c. querela. j. ne præla. uic. su. quia no deponitur clericus, nisi p. crimine a iure expedito, iuxta gl. xv. q. viij. in sum. & in c. Apostolus. lxxx. dist. & in c. fin. de iure patro. Et posito, q. ista pars esset uera, limita, nisi loqueretur de suspensione: quia bene poterit suspendi, secundum Domi. in d. c. fi. de iure iur. in vj. qui ita dicit intelligi debere text. in d. c. peruenit. in fin. Sed aduerte: quia contrarium, quod imo hoc cau. clericus sit deponendum, tenet gl. Hosti. & do. Abb. in d. c. querelam. & glos. j. & Abb. in c. constitutis. s. de transac. & Ioan. And. & Archid. in c. de sepul. lib. vj. & Hosti. & Ioan. And. & do. Abb. late in c. querelam. de iure iur. & do. Abb. in c. ad aures. quod me. cau. Et hanc partem credo ueriorem in puncto iuris: maximè, quia, ut inquis. do. Abb. in dictis locis, omnis fidei praestatio est iuramentum. Et recte intuenti, no minùs uidetur iurare, qui promittit per fidem Christi, quam qui per euangelia. Nec est uen-

nimis grata ad obseruandum, ita q. probabiliter timeret transgressionis periculum. Ergo uotū de nunquam petendo à dño Papa dispensationem in aliquo uoto, no est ultra obligatorium. In casu tamen, in quo esset utilius anima uouentis tale dispensatione non petere, quam petere obligatus esset ad non petendum, quia si aliquis uotum aliquid, quod no in uno casu potest utile esse ad salutem illius, qui uouit, & in aliquo casu inutile, obligatus ad obseruationem uoti in illo casu, quo potest esse utile ad salutem, quamvis no in illo, quod est ad salutem inutile, nisi fuerit intentio uouentis, q. si non obligatus omni casu, q. obligetur in nullo, ut ibi latius per eum. Cuius dictum bene no. Et infertur per easdem rationes, id est in proposito: quia inter vinculum uoti & iuramenti non datur differentia, ut declarat idem Rich. in iii. dis. xxxvij. q. v. arti. ij. ¶ Tertia declaratio: ut procedat, etiam si uellet ab solituere se ipsum. Ita dixit Pet. de Ancha. in c. uenerabile. in fin. de elect. dicens, quod superior non habens superiorum, potest cum seipso dispensare super iuramento, nedum illito, sed etiam si possit seruari sine interitu salutis aeternæ: sed esset perniciosa exemplum: licet Imo. non faciens mentionem de hoc dicto, teneat contrarium in c. j. de consti. in v. col. post do. Anton. ibi per c. fi. cum concor. de inst. tam puto dictum do. Pe. procedere: quia istud, q. interdantem & recipientem debet esse distinctio, non est in dictum de iure diuino, sed de iure positivo, quo Papa non ligatur, c. propo suffici. de cōf. præben. ¶ Nec obstat, q. videatur habere in se rationem naturalem: quia per hoc non est de iure naturali, iuxta gl. in l. j. in prin. ff. de pac. Et posito, quod non deberet ex quadam recta ratione seipsum absoluere, iuxta id, quod de suo confessore scribit glos. in c. sanè. el. j. de off. deleg. Et ideo do. Abb. in d. c. in iii. col. cautione loquens, dicit similes ter, quod non potest seipsum sine causa absoluere, per not. in d. c. quanto. Et statim dicetur. ¶ Aduerte insuper, quia ista conclusio recipit tres notabiles limitaciones. Primò limita, dum Papa mouetur ex causa rationabilis. Italo quontur, & seipso intelligunt omnes Doc. s. alleg. Alias autem talis dispensatio, licet possit in foro contentioso, in quo prælati non habent disputare de gestis per Papam, ut in s. qui autem. xvij. q. iiiij. tamen quo ad ipsum Deum, non est aliquid momenti relaxatio. Ita singulariter uoluit Innoc. in istis terminis. in c. cum inter P. de renun. & sequitur do. Anton. & Abb. in d. c. quanto. & do. Anton. hic, & do. Ant. & Imo. in d. c. cum inter P. & Imo. in c. j. in v. & xij. col. de consti. & do. Abb. quem omnino uide in disputa. Statute statuto. in xxxv. col. facit glos. singularis & uulgaria in c. non est. in verb. adimplere. s. de uoto. ¶ Et item dic de omni dispensatione Papæ emanante super materia prohibita de iure diuino, uel ex ratione ab ipsi elicita, ut no. Innoc. in c. cum ad monasterium. in glos. iiij. de statu monac. & do. Abb. in c. significasti. de elec. & in c. quæ in eccliarum. in iii. col. s. de consti. & in repetit. c. extirpanda. s. quia uero. in xxx. col. de præben. & in dispu. Episcopus & quidam rector. in xvij. & Innoc. in c. cum fam. dudum. in ult. col. de præben. & Ioan. de Ligna. do. Anton. Imo. & do. Abb. in c. de multa. de præb. & do. Anton. & do. Abb. in c. cum ecclias. tica. de excep. & Ioan. de Ligna. in cle. gratia. de script. & Specul. in tit. de lega. s. nunc ostendendum. uerific. xxij. & Petr. de Anchar. in repet. c. j. in ix. col. uer. ex his sequitur. de consti. in c. fi. propter tua debita. in ij. & iiij. oppo. de refcr. in vj. & in regula. possessor. in v. q. principalis. lib. vj. & Archid. in c. quæ ad perpetuam. xxv. q. j. & Specul. in tit. de lega. s. nunc breuiter. circa fin. uer. enim. & Innoc. in c. dudum. et ij. in glos. incip. tertio intellige. de elect. & Ioan. And. in regula. actus legitimi. lib. vj. & do. Abb. in c. constit. in iii. col. de relig. do. & Ioan. de Ana. in c. j. de simo. & do. Abb. in c. per-

in c. per uenerabilem. in iij. notab. qui filii sint legi. & Bald. in l. liberos. C. de colla. & Richar. in iij. q. xxxvij. dicens, quod dispensatio sine rationabili causa est dis-
sipatio. Bonus text. in s. fin. post med. & ante fin. xxv. q. iij. & in c. sententiam. in fi. xxv. q. ix. & in c. manet. in uer. & equitate. xxvij. q. j. ¶ Secundò limita prædictam con-
clusionem, dum modo obligatio, super qua est iuramentum, sit per Papam dissolubilis, ut si quis iurauit ingredi re-
ligiohem, poterit absoluere eum Papa; quia etiam si es-
set religiosus, posset cum eo dispensare, secundum In-
noc. in d. c. cùm ad monasterium. ¶ Sed aduerte, quod
si obligatio non est per Papam dissolubilis, sicut in ca-
su c. de iure iur. tunc non absoluitur: sed alius, cuius
interes, putà homo, si est homini præstitū, nec obstat, in
ult. col. de uoto. Idem loan. de Ana in c. & si quasio-
nes. in iij. col. j. de simo, & expreſſe notat Imol. in c.
cùm contingat. in xxix. col. uer. & nota diligenter. de iu-
reiu. allegans ad idem Raymun. in sum. de dispensa-
no. Ethoc multum est notandum, secundum ipsum, & bene: quia cum in plerisque casibus sit expressa con-
trarietas inter Doct. in sit danda absolutio, idem non
poterit ordinarius etiam concedere. Sed ubi probabi-
liter appetere debere dari absolutionem à iuramento,
ut si est præstitum per metum, uel per dolum, tunc ep-
iscopus posset absoluere, ut no. in d. c. ad aures. & in d. c.
debitores. secundum Imo. in d. c. cùm contingat. Re-
perio tamen, licet ipse non dicat, quod Specul. tenet
contrarium in tit. de lega. §. nunc ostendendum, uer.
xxvij. in fin. ante uer. hoc quoque, ubi dicit, quod
etiam episcopus potest interpretari, an iuramentum
sit lictum, uel non: & an sit concedenda absolutio, uel non. Allegat c. significante. de pig. ubi non
probatur. Et istam opin. Specul. sequitur & multum
notat do. Abb. in c. cum uenissent. in iij. col. de iudi. &
in disputa. ita statuto. in xix. col. & in d. c. uenerabili-
ment. in viij. col. & do. Abb. in c. quan. in ult. col. de iu-
reiu. & sentit expreſſe Domi. in c. fin. in ult. col. uer. si
tamen uertatur. de foro compe. in vij. Et inde in hoc
maurius esset cogitandum. ¶ Sed non putarem
dudum. in s. nos etenim. in uer. pacta. de sepu. quod
qua dicit dispositio, seu constitutio tollens pacta, non
intelligitur tollere pacta confirmata. Et hanc limita-
tionem nullo modo tradas obliuioni: & hoc, quantum
ad primam conclusionem: quibus iungé, qua diffu-
ſus traduntur in præallegatis locis, &c. ¶ Secunda
conclusio principalis, quantum ad relaxationem per-
tinente episcopo, est talis: quod t̄ quando iuramen-
tum non est manifestè lictum, & uile, sed dubium est,
an sit lictum, an illicium: profutrum, uel noctium,
uel simpliciter, aut aliquo casu, episcopus potest dispe-
nsare, uel absoluere à iuramento. Ista conclusio proba-
tur per tex. in c. constitutis. de testi. & in c. si uero. j. & in
cuerum. & c. cùm quidam. s. fi. de iure iur. & in c. signi-
ficavit. cum simil. de censi. Et hanc conclusionem pos-
nunt Doct. in præallegatis locis, & præcipue Spec. in d.
uer. xxvij. & Thom. in iij. q. & artic. præallegatis. ¶ Re-
cipit t̄ autem ista conclusio tres declarationes. Prima,
ut procedat, quando iuramentum posset seruari sine
interitu salutis aeternæ, sed continetur turpitudinem ex
parte recipientis iuramentum: quia tunc non est nec-
esse, ut iurans adimplat prædictum iuramentum, uel faciat
compelli recipientem ad relaxationem, sed potest di-
recte petere absolutionem. Ita dixit Innoc. multum
singulariter in c. ad aures. s. quod met. cau. Ethoc ual-
dono. do. Abb. & Imol. ibi. & Lau. de Rodul. in tract. de
ustor. q. ccxxv. dicentes tamē de mente ipsius Innoc. &
clariss. loan. And. ibi. quod in casu c. debitores. melius
est non absoluere, cum sibi competat postea reme-
diū repetitionis condicione ex canone, d. c. debitores.
¶ Secunda declaratio, ut procedat etiam in iu-
ramento, quod saluari potest sine interitu salutis aeternæ,
sed est perniciſum exemplo: quia potest & debet
incip.

incip. Ad duplīcē finem, & recitat loan. An. in d. rub.
eo non nominato. Ideo dicit, ut in dictis locis, & per do.
Abb. in c. de iure iur. ubi generaliter traditur de ista ab
solutione facienda per episcopum. ¶ Et t̄ addit. per
Bald. in c. de prob. & per Lau. in tract. de ustor. q. ccxxv.
per Albe. de Rosa. in rub. C. de ustor. & loan. Calde. in tit.
de feris. consi. j. & per Imol. in cle. dispensioſam. de iu-
di. ¶ Et quantum ad hanc primam conclusionem, alii
ter non me extendo; sed sufficiat prædicta, quia utilia
sunt, & in rarī locis collecta. ¶ Tertia conclusio de re-
laxatione iudicis secularis, fit hæc: Iudex t̄ secularis
cuiuscunq; præminentia, si non est regulariter compe-
tens, quando tractatur de materia iuramenti, non po-
test relaxare, uel iudicare de uinculo iuramenti, cum sit
specialis ista conclusio. Probatur ex not. in d. c. uerita-
bilem. & per gloss. fi. ibi, per iurij. in c. cùm sit. de fo. com-
pe. & in c. prædicandum. xxij. q. j. & per Hosti. in c. tuam.
super gloss. fin. de ordine cogni. & do. Abb. in c. signifi-
cante. in j. no. de pigno. ¶ Sed hanc conclusionem li-
mita, nisi iudex secularis uellet declarare quem incurrisse per iurium casu, quo de hoc nō
esse dubium. Ita no. Roma. in sing. uo cccxxx. dicēs, se
ita respondisse coram magnis dominis ciuitatis Sena-
rum, licet quidā bestioli de hoc dubitarent. Mouetur,
quia lex secularis puniri per iurium, l. j. ff. ad Turp. Ergo
& iudex potest hoc declarare. Et quia leges puniri per
iurium, si quis maior. C. de transact. per gloss. in l. i. catus
fussum. ff. de infam. Et adducit no. per do. Ant. in d. c.
cùm sit. quem retuli in i. limitatio. ¶ Quintò t̄ limita,
nisi iudex secularis uellet cognoscere de nullitate abso-
lutionis à iuramento facta per ecclesiasticum: quia po-
test, nec tenetur præcisè sequi absolutionem factam per
ecclesiasticum. Ita consuluit multum solenniter Pet. de
Anch. consi. ccclxxv. inci. Retento ordine dubiorum. in
iij. col. motus per plura, maximè per no. per Io. Ad. in c.
cùm in iure. de off. dele. & in c. de off. or. ubi traditur,
quod iudex secularis non tenetur exequi præceptum
iudicis ecclesiastici, si scit, uel suspicetur de eius iniusti-
tia: & probatur per locum à speciali, in c. ut inquisitio-
ni. s. prohibitus. de hæc. in vij. Et probat optimè, quod
no. Bart. in l. diu. s. j. pos. princ. ff. de culto. reo. non in
exemplu, sed in ratione sui dicti. Et quod in specie not.
do. Ab. in d. c. j. de off. or. ubi uide. Respondet do. Pet. ad
c. fi. de except. in vij. ubi iudex secularis debet exequi sen-
tentia iudicis ecclesiastici: nā hoc est uerū, sūm. eum, ubi
evidenter non appetit nulla, uel iniqua, quam ratio-
nem nota diligenter. ¶ Ultimò pro intelligentia
huius tertia conclusionis not. quadam uerba Bald. in
l. i. in fi. col. uer. modo solet dubitari. C. de oper. lib. ubi
dicit, quod quando est interpositum iuramentum su-
per contractu simulato, cognoscere de nullitate huius
iuramenti, & relaxare non est propriè relaxatio, sed de-
clarationem tenere, licet ad episcopum pertineat, secun-
dum iura canonica; sed secundum iura ciuilia pertinet
ad iudicem causæ: quia non habet super iuramento di-
sponere, sed declarare, l. emptione. C. plus ualere, quod
agit, etc. l. fi. C. de non nu. pec. Et dicit se nescire, quod
Canonista reuo cent hoc ad suum imperium, in c. fi. de
fo. comp. in vij. Licet ipsi persuadeat sibi, quod cau-
sa sit spiritualis. Sed hoc non est uerum, quod iuramen-
tum, quod non habet consensum, non habet spiritum:
& iudex secularis potest cognoscere super consensu. Er-
go nō est necessaria cōsequēntia super iuramento. Sed
dicit, quod si. suus Cano. dicit, quod in dubijs specia-
libus etiā recognoscit: & quicquid est dubium, trahunt
ad suum molendinum, & de facto cōmūniter ecclesia
defertur, & est pars mitior, secundū eum. ¶ Et adde eun-
dē in l. nec patronus. ad fi. C. de ope. lib. ubi dicit, quod
quando lex præsumit simulationem in contractu, nec
est necessaria probatio, hominis iuramentum nō si lo-
peratur, nec est necesse adire episcopum pro eius rela-
xatione, per iuram, de quibus ibi per eum. ¶ Item etiam
circa hanc conclusionem posset annexi illa profunda
& difficilis materia, an t̄ statutum, uel lex, possit annul-
lare iuramenta: & quia indiget longo examine, profer-
re per te discurrendo no. per Bar. in l. omnes popu-
li. in iij. q. principali, ff. de iust. & iu. & per Bald. in l. pa-
relimiij. pars.

etum, quod dotali, in v. & xij. q. C. de colla. & in d.l. nec patronus. & in l. non dubium. in xiiij. oppo. C. de ll. per Bal. & Sal. in authen. sacramenta. C. si aduersus uendi. per Fede. c. c. clxxij. inc. Factū tale est statuto. per Pet. de Ancha. in repe. regula. ea qua. in ij. q. prīnc. de reg. sur. in vj. & in cons. cccxxv. incip. Vlīs factū narratione copijs. in ij. & ix. col. & in repe. c. j. in xxij. char. uer. qd dices in materia iuramenti. de constit. & in regula. accessoriū. in xij. colu. & in regula. professor. in penul. char. lib. vj. & Cal. in tit. de const. cons. xix. & Bald. in s. furiosi. in ult. colu. Insti. de cura. furiosi. & in l. j. de indi. uid. tol. & in l. j. C. de do. ante nup. & in l. f. C. de non nu. pecu. & in l. j. in ix. q. C. de rescin. uend. & in cap. ad no. stram. el. j. de iureiur. & in c. j. s. item sacramenta. de pa. ce iur. fir. & in l. j. quis iniquilis. s. ff. de legi. & in l. omnes populi. in viij. col. & in rub. ff. de iust. & iure. & in l. j. C. si adue. do. & in repe. l. j. in xx. char. uer. super quin ta. q. ff. de iureiur. & Ludo. Ro. consi. xij. & do. Abb. in dispu. qua. incipit. stante statuto. & Paul. de Cast. in l. si quis pro eo. ff. de fideiul. & Bart. in l. j. C. ne fideiul. do. den. & Ioan. An. in Spec. in tit. de sen. prolat. s. ut autem. uer. hoc autem notandum. & do. Anto. & do. Abb. la. tē in c. cum contingat. in ult. col. de iureiur. & ibi diffus. sisimē Imol. in xvij. char. uer. si. nuncrestat uider. Et cō. muniter solet teneri eius distinctio. quam post multa ponit in xxij. char. uer. quid situr tenendū in hac ua. rietate. Et ideo dīc. ut ibi. cuius dicta difficile refungi possent in practica: & habebis uerum intellectum ad illam glo. uulgatam in l. adigere. C. quamuis. ff. de iure patro. ¶ Quarta conclusio multū nota. Iuramenti, 33 quod t̄ dirigitur ad Deum, non principaliter contem. platione Dei, sed ad firmādā obligationem contra. etām cum homine, potest ab ipso homine remitti, uel relaxati. ista conclusio probatur ex isto tex. iunctis his, qua. dixi super glo. j. ¶ Ad idem text. in c. de iureiur. & in c. j. de renunc. & in cap. significauit. in fi. de censi. & hoc latē notat Spec. in tit. de lega. s. nam ostendendum. uer. hoc quoq. sub uer. xxij. quem latē referunt hīc. Io. An. do. Anto. de laco. & aliquid do. Abb. Et ista dicta Specu. refert ad literam Guil. de monte Lau. in cle. j. de usur. non facta mentione Spec. De quo etiam de imper. tientia reprehendit eum do. Car. ibi. xij. q. & tangit ibi in ij. col. Et pro ista conclusione addo text. in l. fin. de his, qui & à quibus. ibi. nisi id patronus remittat. quem ad hoc ponderat Bald. in authen. quod ei. C. de nupt. & habetur in Summa Pisana, in uerb. iuramentum. j. ubi fit brevis mentio de omnibus dictis Spec. Et ex ista conclusione infert do. Car. post Matthæum in cle. j. uer. nos itaq. in xij. q. de iureiur. quod Papa posset remittēre sacramentū libi præstūtū ab imperatore. ¶ Item infert in sequenti q. quod iurans soluere certam quan. titatē pecunia usq. ad certū tempus, si creditor conces. sit maiorem dilationem, est absolutus à iuramento. Et alle. Matthæ. ibi. & Raynal. in summa. de iureiur. s. item pone. qui mouetur per istum text. Quod not. diligenter: qui non dixit simpliciter, quod non soluendo in termino evitetur per iurū: sed quod est totaliter absolu. latus à iuramento. Et hoc dictum confirmat tripliciter. Primo modo: quia iuramentum extendi debet, quan. tò minus fieri potest, propter periculum per iurū, cap. cūm clericū. de uerb. signifi. Nec trahitur ad incogitata, c. j. de renun. c. uenient. de iureiur. l. f. C. de non nu. pec. 34 Secundō t̄ adduco, quod dicitur in fideiussore, qui si interuenit in obligatione pro certo tempore, prorogato illo tempore, non censetur prorogata eius obli. gatio, ut not. late. Ioan. And. in Spec. in tit. de fideiul. s. j. uer. illud autem. Not. do. Abb. in c. constitutus. in fi. de fideiul. & do. Cardi. in cle. j. in ij. char. uer. o. statu. quae. ro. de iureiur. cum concor. bonus text. in l. si cūm Her. mes. C. loca. Ita hīc iuramentum interuenies quāloco. fidelis. non extendetur ad hanc obligationem

prorogata. Tertiō adduco tex. in c. clericus. de iureiur. ubi qui iurat seruare statuta, non tenetur ad futura, nisi super illis de nouo iuret. Sic & hīc iurans soluere in cer. to termino, non intelligitur iurasse in alio termino, nisi reiteretur iuramentum. Sed tamen in hoc puncto ual. de dubito: quia rēperio Bald. tenentem exprestē contrarium in cap. uenerabilem. in antepe. col. de elect. ubi post argumenta concludit, quod prorogans terminū, in quo quis iurauerat, uidetur prorogare cum eidem qualitatibus: & sic cum iuramento, prout est de natura prorogationis, secundum quod singulariter no. glo. fi. in c. hī. qui. de præben. in vj. Et pro hac parte, quam pu. ro uerorem, est elegans decisio. In. c. præterea requi. sit. super glo. in uer. medio tempore. de app. ubi dicit, q. si est præceptum Tito sub pena excommunicationis, ut intra x. dies soluat Sempronio, si Sempron⁹ proro. get terminū, nō incidit in poenam excommunicationis: quia non est contumax; & si adueniente termino prorogato nō soluit, incidit in excommunicationem, argu. sed si manente. ff. de prec. & quia terminus uide. tur prorogatus cum suis accessorijs. Et cum ista decisio. ne, qua. est punctualiter contra do. Car. transuentib⁹ Hosti. Ioan. An. & alij. Et adduco in terminis, quod no. Bar. in l. j. & post operis. circa med. de ope. no. nun. ubi dixit, quod in sententia excommunicationis, & in iu. ramento p̄fēcto de soluendo in termino, si pars proro. gat simpliciter terminū, uidetur prorogasse cum appenditjs præcedētibus, scilicet excommunicatione, uel iuramento. Et alleg. Inno. in d.c. præterea. Facit tex. in l. Labeo. alij. incipit, si arbitr. s. j. ff. de arb. Ad idē facit, qd no. Bald. in l. j. in j. q. C. de his, qua. po. no. ubi dicit, quod si testator iūsfit cōstrui capellam intra annum a. die mortis sub certa poena, & episcopus prorogavit. terminū simpliciter, q. lapso termino hāres in. cedit in poenam: qui non dicitur aliquid in proprieti, licet dies prorogetur: & ideo pena prorogatur, sed nō absolute. Alle. Inno. in d.c. præterea. In quo uide etiam, quod no. Bal. in l. accepta. C. de usuca. Bene facit, quod no. Lap. in cle. statutū. de ele. Et refert ibi do. Card. in ij. col. ubi dixit, quod si aliqui statuto fit aliqua additio, l. dem iuris intelligitur repetitum in additione, quod erat in statuto, quo ad poenam, & quo ad alia. Ethoc dicit probari ex glo. ibi in uer. consuetudine. Quod dicit do. Card. ibi sing. notandum esse: & assignat rationem, quia id, quod uenit per modū addendi, fit pars illius, cui additur, l. sed si manente. ff. de preca. ubi opti. text. l. dem dicimus, secundum eum, in iurisdictione proroga. ta: quia haber naturam prima, secundum not. in c. P. & G. de offi. deleg. quod facit ad multa, secundum ipsum. ¶ Et ad hoc, quod tempus prorogatum cēseatur eiudem natura cū primo, uide tex. in l. cū stipulatus sim. mihi à Proculo. ff. de uer. obli. & gl. in c. f. de prec. & Bal. in c. fi. in viij. col. de cōsue. & in c. de causis. in v. col. ff. de offi. dele. & in c. j. in fi. de judi. & in l. si cūm dies. in prin. ff. de arb. & in c. j. s. fi. in ti. an ille, q. interf. fra. domi. sui. & in l. si te. C. de paet. inter emp. & uen. & in l. Aemilius. ubi bona gl. ff. de minori. & in l. si constante. C. de don. ante nup. & in l. Titius. ff. de excu. tuto. & in l. obseru. s. profici. in xij. q. ff. de offi. procons. & leg. & in l. non dubium. in ij. oppo. C. de legi. & in l. quod dicitur. s. m. b. les. ff. de testa. mili. & in l. meminisse. ad fin. ff. de offi. pro. conf. & Bart. in l. episcopale. C. de epis. audi. & l. iij. de epi. audi. & Ange. in d. s. miles. & Bart. in l. j. s. hi. quibus. ff. de leg. iij. & do. de Rota in nouis, cōclusi. cccxv. qua. incipit, item supposito facto. in fi. Et per predicta uide. tur concludendum, q. op. do. Car. in d. cle. non proce. dat, non obſt. quod ultra eum adduxi de stricta interpretatione iuramenti: quia responderet Host. in d.c. præ. terea. q. in dubio tenenda est ista pars, tanquam tutor, per no. in c. ad auidentiam. de homi. & in fr. c. prox. Nō obſt. quod de fideiussore dicebatur: quia responderet idem

idem Host. notanter, quod ista conclusio, quod terminus uideatur prorogatus cum suis accessorijs, intelligi. tur de accessorijs, qua ex partium potestate pendent, sicut est iuramentū, & pignora propria, & pena pro. missa: secus de his, qua nō pendent ab his, sed ab alijs, sicut sunt fideiussores dati, & res aliena obligata. Illæ e. nim nunquam prorogant, nisi idem fideiussores, & domini pignorum iterum de nouo consentiant, secundum ipsum per l. Labeo. s. pe. & fi. ff. de arb. & l. itē qua. ritur. s. qui impleto. ff. loca. & d. l. si cūm Hermes. & l. il. l. ff. quod me. cau. & l. si mandato Tito. s. Paul. ff. ma. & l. f. C. de dona. Istud autem, quod dictum est de fidei. ussore, declara, ut per do. Abb. in d.c. constitutus. & per Archi. in c. te quidem. xij. q. j. & per Bal. in l. tam manda. tori. in ij. col. C. de non nu. pec. & in d. l. si cūm Hermes. per Bar. in l. Paul. ij. s. Lucius. ff. de adm. tu. cum con. cor. Ad text. in c. clericus. responde, ut per Bal. in d.c. ue. nerabilem, quod illa non fuit prorogatio, aut simplex extensio, sed noua repetitio, uel replicatio. Illud autem certum est, quod per prorogationem factam ante fini. tum terminū euitur per iurū: quod probatur hic, & no. expressè Bar. in l. cū stipulatus sim mihi à Pro. culo. de uer. obli. quia per iurū est legalis poena: ergo non erat commissa ante diem, l. insulam. C. eo. Vltiu. ad hanc cōclusionem adde Tho. in ij. q. lxxxix. arti. ix. in responsione ad secundum argumentum, ubi dicit, q. homo potest alteri promittere sub iuramento aliquid duplicit. Vno modo, quasi pertinet ad utilitatem ipsius: putā, si sub iuramento promittat se servitorum ei, uel ei pecuniam daturum: & à tali promissione potest absoluere ille, cui promissio facta est: intelligitur enim iam sibi soluisse promissum. Alio modo, si quis promis. sit pertinet principaliter Deo, quod etiam sit ad utilitatem aliorum, putā si iurat se intra arum religionem, uel aliquod opus pietatis facturum: & tunc ille, cui pro. mittitur, non potest absoluere promittente: quia pro. missio non est facta ei principaliter, ut ibi per cum. Item per istam conclusionē infert ad unum notabile: quia solet dici communiter, q. si quis dicitur contractum simularium, uel usurarium, petit absolutionem à iuramento corā episcopo, & absolutus est, q. de simulatio. ne usurā, uel alia simili, habebit necesse agere corā dīc. episcopo, secundū illud approbatū dictū Bal. quod ipsi dicit esse bene not. in l. ordinarij. C. de rei uend. per istum text. ubi qui cīlūdū cau. se p̄parat, est iudex cau. se p̄parat. Sed hoc dictum singulariter limitat Pau. de Cast. consil. lxvij. quod inci. In Christi nomine: uisit & ponderatis omnibus, de quibus s. nisi per par. tes effet remissum & relaxatum iuramentū ipsi peten. ti absolutionem: quod fieri potest, ut s. dictum est: quia cūm iuramentum non sit amplius iuramentum, absolu. lio iudicis nō cadit in eo, & effet potius absolutione facti, quam iuris. Vnde nō extenderet iurisdictionē eius. Alle. in arg. id, quod not. in l. si pater. C. ne de statu defū. & in c. cū plures. de offi. dele. in vj. Quod bene not. ¶ Et ulterius aduerte: quia ista cōclusio declaratur uno modo, & sequuntur Scriptentes, maximē do. Abb. in c. j. in ij. colu. de iureiur. & Lau. de Rodul. in tractatu De usfr. q. cxxij. & Imo. in d.c. debitores. cum concor. ¶ Demū ad intellectum hūiū cōclusio nō tenet includendum, quando iuramentum dicatur principaliter concerne. re Deum, secundū par. partē dic perfectē per Do. hīc post Specu. in loco p̄rāl. quos non refero, ut per eos. ¶ Quinta & ultima cōclusio sit hīc: Contra t̄ propriū iuramentum non potest quis authoritate propria ne. nire: alia est per iurū, c. prædicādū. xxij. q. j. & c. per. uenit. de fideiul. & c. & si Christus. de iureiur. & c. cūm di. lectus. de temp. or. cum multis si. ¶ Posset autem con. clusio multipliciter declarari. Et declarat primō, ut pro. cedat, etiam si iuramentum esset præstitūtū præcedente metu, qui turbasset cōstantem iurū: quia non est ipso. Felini ij. pars.

ture nullum, sed requiritur absolutio. Ita probatur in c. uerum, de iure iuri. & ibi no. lnn. & alij post gl. in uer. absoluunt. & no. Arch. in c. qui sacramento. xxiiij. q. iij. & Tho. in ij. q. lxxxix. art. viij. & Spe. d. uer. xxiiij. Arch. in c. authoritatem. xv. q. vij. & lnn. in c. si uero, de iure iuri. ¶ Regulariter gesta per metum ualent, licet causa cognita recindantur, ut ff. & C. quod met. cau. per totum, & no. in c. abbas. quod met. cau. & ita no. Anc. in consil. ecclv. incip. Refero ordine. in j. col. ¶ Sunt tamē tres causas, in quibus tale iuramentum ei ipso iure nullū. Primo, quādo interponitur super factō aliās inuidido de iure ad roborandum ipsum, iuxta c. quamuis. de pac. in vj. & c. cūm contingat. in j. col. de iure iuri. Ita no. dom. Abb. post Vinc. in d. c. cūm contingat. in ij. col. quod est ualde notandum, secundum eum, quem uide. Et addere omnino eundē in c. in ij. col. i. de eo, qui duxit in matr. etc. Probatur in authen. sacramenta puberum. C. si aduers. uen. & in d. c. quamuis. in uerbi. ui, nec dolo. quicquid senserit Arch. ibi, & Bald. in c. peruenit. de iure iuri. ¶ Secundus calus est, quando esset coactio præcia. Ita dicunt G. ff. lo. An. do. Ant. & do Ab. in d. c. uerbi. ¶ Tertius est in causis, in quibus metus annulat ipso iure: nam in esdem iuramentum erit nullū. Ita sensit Anch. in d. consil. Quod declarata, ut ibi per eum, dum alleg. c. ij. de hæret. in vj. ¶ Secundū declarata hanc conclusionem, ut procedat, etiam per dolum præstitum esset iuramentū: quia reuireretur absolutio. Ita aperte no. lmo. 37 in d. c. uenerabilem. in fin. quod est beneno. & ita uidi obtineri in facto. ¶ Tertiò declarata, ut procedat etiam in temerario iuramento, uel etiam in perniciose, secundum Inno. quem sequuntur alij, in d. c. uenerabilem. de elect. ¶ Quartò declarata, ut procedat in iuramento pluribus noto, quod est illícitum ex causa occulta: quia ppter aliorum scandalum, non potest auctoritate propria contrarienre. Ita habetur in Summa Pisana, in uerb. iuramentum. el ij. q. ij. in fi. & facit optimè c. commissum. 36 j. ed. ¶ Modò t' hanc conclusionem limita primò, nisi imminaret necessitas, & non possit haberi superior, à quo petetur absolutio: quia tunc etiā contra iuramē cum licitum licet uenire propriis auctoritatibus. Ita sing. dixit Inno. in d. c. uenerabilem. in fi. gl. super uer. uenerit. quem referunt & sequuntur ibi omnes Do. & do. Ab. in c. quantò. in vj. col. de iure iuri. & Bald. dicens hoc esse notandum, in l. nō dubium. in antep. col. C. de legi. Et sensit Roma. in singu. cccccix. inci. Tu sat. Et pro hoc facit, quod late no. do. Ab. in c. fi. in ij. col. de eccl. adfisi. quod prælatus, qui iurauit non alienare in consulto Romano pontifice potest alienare, si imminet summa necessitas alienandi, & tantam celeritatem requirat, quod non possit consuli superior. Et adducit plura, de quibus ibi, maximè text. in l. tutor, qui repertoriis ff. de admi. tut. ubi in casu necessitatibus pōt tutor inuentario nō confecto administrare bona pupilli: quod aliās cessante necessitate facere non potest. Facit, quod no. do. Ant. in c. inter quatuor. in fi. de cleri. nō res. ubi dicit, ppter licet clericis nō possit se absentare à resistencia ecclesie. Iue. si ne licentia sui prælati, ut in c. relatiu. in fi. de cle. non res. tamen si est ita arctatus, ppter non potest petere licentia. Ille citē se absentauit. Facit, quod no. Tho. in ij. q. lxxxvij. arti. ij. ad fi. & q. cxlvij. art. iiiij. ante medium, ubi dicit, ppter

FINISH

D.O. FEY

DO. FELINIS ANDEI
FERRARIENSIS, LECT V=
RA SVPER DECRETALIVM GREGO=

De accusationibus,inqu sitionibus , & denun ciationibus,

TITVLVS I

SUMMARY

- 1 ⚭ Rubricæ an fint authentica, ita ut possint allegari.
 - 2 Scriptor obligatus ad scribenā librū, an teneatur scribere rubrica.
 - 3 Accusatio quid sit.
 - 4 Inquisitio qualiter diffinitur.
 - 5 Accusator an teneat in serere in libello, quod accusatus scient
committi delictum.

Vprà uidimus de accusationib. ciuitatis, hoc est, de causis, i quibus non miscerentur crimina, nec dicta: modò, quia restabat uidere de ipsiis actionibus criminalibus, competenti ordine ista rub. annectitur: ¶ Possumus etiam aliter continuare, quod intendens Papa in sequentibus tñ de criminiis tractare, ideo rationabile fuit pramittere istum titulum de accusationibus. Et ista continuaatio sit potius ad abundantioriem cautelam: quia ista rubrica libitorum non continuantur de necessitate ad praecedentia, ut gl. in rub. ff. de condicione, fur. ¶ Vtrum tñ autem rubrica sint authenticæ, ita q possint allegari, tanquam tex. uel scriptor, qui scribit libru, tenetur scribere rubricas do. Antdo. Ab. nihil tanguntur. In lib. l. dicitur, q. si sicut in ecclesiasticalibus aliucius criminis manifesti ex bono & a quo à iudice competenti canonice facta, inuestigatio. ¶ De materia primæ partis habetur in decr. iiij. q. viij. & ix. per totū, iiiij. q. iiiij. v. & vij. per totū. De secunda parte, l. inquisitionis, in c. j. & in c. semper. & in c. Deus omnipotens, iiij. q. j. De tercia parte, scilicet denunciationis, iiij. q. si peccauerit. & c. quapropter. ead. causa, & q. ¶ Vtrum inquisitio sit remedium ordinarii, uel extraordianrii, tractat plenè per do. Ab. in rub. de iudi. Tene, q. de iure ciuili inquisitio sit remedium extraordianrii, de iure canonico est remedium ordinarii. ¶ Vtrum tñ in accusatione accusans teneatur in inferre istud uerbū, q. accusatus scienter fecit. Bal. in l. iij. in cre. q. nō fint autenticæ, addit. Fe. lin. in c. j. col. xx. uer. rubrica, de re scripta, er. in rubri. extra. ut lit. non contes.

a *Rubrican.* Ad. do.lo.de Ana.dicit, q̄ poltumus allegare rubricam^a, tanquā tex. quando ahabent orationē perfectam. All.gl.de poe.dist.j.c.in c.hac uerba glossa.no.in procēmio Sexti,in uer.hęc de omnib. rubricis uoluminū tam cluſiū , quā Canonīcorū, nisi de rubricis Decreti, quā nō sunt authenticæ, ut est gl.not. iij.q.iij.c.charæ. Et q̄ Gratianus non habuerit autoritatē cōdendi leges, tenet Io. An.in t̄. de dispū.& allega.s. 2. fi. ¶ Et ad prādictā inferunt, q̄ scrip- tor obligat ad scribendū librum, tenetur etiā scribere rubricas, ut in gl. in uer.debitis titulis.in proo.vy. Et in quantū dixi, utrūm rubrica sit au- thenticæ, addē Domi.in c.qs nesciat. ix.dil. ¶ In quantū dixi, utrū rubrica possint allegari, tanquā tex.addē gl. iij.in c. uolumus,in titulo, qui in uer- bo certo, de rescrīp. lib. vj.in c.s. super gratia,in uer. cōseruatores.de offi. dele- leg.in vj. ¶ Et no. q̄ possimus ponde- rare rubricas ad quatuor effectus. Pri- mō, quando haberet orationem perfe- citam, potest allegari, tanquā text. Se- cundō possimus allegare rubricam, quādo talis actus est exceptua^b sub- tali rubrica, ut in c.j.de offi. deleg. in vj. ibi in uer. cōseruatores. Item ex xviij.col.C. qui acc. nō pos.dicit, q̄ sic:& aliās nō ualeat accusatio. Alleg. gl.in l.ex maleficijs.in s.longē minus. in uerbo, ignotans. ff. de act. & ob. Limita, nisi actus o- fenderit scientiā, dato q̄ accusator nō exprimat scien- tiā:putā. P.uulnerauit Titū:istud uulnus ostendit scie- tiam:aliās si actus ille non ostendat scientiā, militat de- cīsio Bal. ¶ Vtrū accusatio sit de p̄cepto & arguitur, q̄ nō sit p̄cepto. Probatur, quia nullus excusat, ut la- tē beatus Tho. ij.j.q.lxviiij.arti.j. Quod accusatio sit li- citia, uide tex.in c. q̄ suis.xxx. & Ixxix. dist. Ad id īj. q̄ suis. de accusationib. ¶ No. ultimō, q̄ si iudex uiderit, q̄ alijs accusat alium modō ad tuindictam, non appetitu ordi- nario, nec ad bonū publicū, debet eū repellere. Inno.in c. dudum.el ij.de elect. Secundō nō. q̄ denuncias crīmē alicuius sine causa, peccat. Inno.in c. dudum.el ij.de elec- & Inno.in c. sollicitudinē.de ap. super uerbo, nō tortio. Et per hoc dō tibi text.singulare in s. si ergo. xj. q. iij. uer. ex animo. Vide Arch.ij.q.vij.in c. quaerendum, ubi dicit il- lud idem, quo dicit Inno.in c. dudū. **b** Sed quid econuerit, si iudex non recepit accusationem berie formatae facit item suam.Bal.in l.mancipia.C. de seruis fug. alleg. l.argentarium. ff. de eden.

SUMMARY

- I**udex nedum debet inquire de illegitimitate accusatoris, sed etiam ex officio eum repellere.

1 3 2 Excess

Lla præpositorū. ¶ Crimina natio prælati debet discuti cum his, quorū interest. Hoc dicit. ¶ Not. primò ibi, de monasterio, quod t illi de monasterio audiuntur ad accusandum prælatum: quia eorum interest habere bonum prælatum. Eodem modo conuersi laici poterunt accusare, ut est gloss. fin. in c. ex eo, de elect. in vj. Pro hoc facit, quod no. gloss. in l. cùm hæredes. s. fin. ff. de acqui. pos. Pro hoc etiam text. in c. & si Christus. de iure. iuncta præscriptione consi. ubi appellatione capituli ne- nunt etiam conuersi. Et ita do. Abb. in j. notab. ibi, ex quo ego in infero. quod eriam famili & serui, qui sunt in monasterio, poterunt accusare: quia eadem est ratio: quia eorum interest. Et arguo: faciliter remouentur religiosi, quam clerici secularis, in c. qualiter & quando. infra eod. Sed contra prælatum admittuntur parochiani: quia eoru interest, ut hinc in gl. Ergo, etc. ¶ No. 2 ulterius ibi, ad culpā & reatum. No. gl. q. t culpa & reatus ponuntur, tanquam diuersi: sed dicas, q. culpa ponitur pro delicto sine culpa: putà de negligētia: reatus uero importat delictum cuim dolo. Et a Et q. negligētia Adde, q. ille, qui tenetur ad ministrare bona alia cuius, si uituit in administrando negligētia, talis negligētia dicitur peccatum mortale: glo. s. in c. quoq. de off. archid. & no. Host. in c. inter cetera. de off. oratione. et dicit do. Maria. Soci. in c. l. col. iij. in princ. Et add. q. negligens dicitur, quasi non eligens, secundum Isto. et bea. Tho. ij. q. lxx. Et qualiter detegatur negligētia, uide Car. in confi. lv.

rub. C. de successione. edic. in j. colum. Sed intelligitur, quod nō obstante ista citatione poterunt comparere hi, quorum secundario loco interest: Lu. Ro. in l. peregrin. s. quis bus. ff. de acq. po. Alleg. Innoc. chumilis. de maiori. & obed. ¶ No. quod de materia cuiuscunq. iudicij est, ad hoc, ut bene cōcludatur, requiritur, q. continueat uel condemnationem, uel absolutionem. ¶ In gl. i. ibi, patroni, etc. Not. secundum Doct. q. ad denunciandum de iure prælati admittuntur patroni & parochiani ecclesiæ. Vide gl. in c. uenerabilis. de offic. deleg. Et gl. in c. Maximianus. lxxxij. dist. & gl. in uer. aliqui. in c. ut circa. de elect. in vj. & ibi latissime Domi. in iij. col. & gloss. in c. ex parte Adæ. & ibi omnes Doct. Vide etiā gl. fin. in c. filij. xvij. q. viij. & ibi Archi. in gl. fi. in prin. ibi, alias nō tenet. Not. in gl. ut dixi in ultimo nota. & declara illud, quod dicit gl. per æquipollens. Et add. Bal. in l. iij. C. de sententia. quod satis est, quod iudex dicat. Declaro istum teneri tali in x. quia satis per æquipollens condemnat. ¶ In ea. glo. ibi, in aliqua parte actorum. No. bene istam gl. 3 quod t ad hoc, ut sententia paleat, requiritur, quod referat se ad probationem in actis deductam. Add. Inn. in c. j. in f. s. de libel. obla. Idem Spec. in tit. de sententia prola. s. qualiter. uer. quid si iudex. & ibi lo. An. in addi. Idem Bart. & Bal. in l. j. c. si aduersus hæred. Add. tu gl. in l. quid tum. s. Papinius. ff. de arb. & in l. ait prætor. s. si iudex. & ibi Bart. de re iud. Idem do. Ab. in c. cùm uenerabilis. in viij. col. s. de excep. & do. Ant. in c. cōstitutus. in iij. colum. de rel. do. Quibus non obstantibus teneas contrarium^b. Et quod imo sententia ualeat, dato q. referat se ad scri- b. Teneas contra- rium] Add. quod hanc op. tenet A. lex. in d. s. si iu- dex. & ipse tenet Feli. in c. cùm ue- nerabilis. de ex- cep. col. iij. uer. adde.

Et q. negligētia facere iustinā, facit lice suam. Est dictum Bal. in l. properandum. C. de iudic. quod iudex, qui non expedit causam in termino constituto, condonabit partis pro interesse. Sed intellige hoc nō esse uerum, si nō fuit petitus iudex. q. no. in c. fi. de recipi. ¶ Contra ista predicta est tex. in c. ea, quæ. s. quid si ab. s. de statu mona. Itē text. in c. petiti. vij. q. l. Distinguere: aut cum negligētia concurrit aliud delictum, quia est requisitus, & fuit negligens: & tunc non deponitur, sed datur coadiutor. Aliquando negligētia in prælato est magna, adeo q. res labuntur: & isto casu procedit tex. in c. sape. xij. q. j. Ita distinxit Domi. in c. grandi. de supplen. negl. præ. in iij. col. ¶ De reatu uero dicas, quod reatus interdum importat peccatum: gloss. in cap. testamentum. vj. dist. Aliquando captivus pro defectu, ut est tex. cum glo. in c. innotuit. de elect. Not. quod accusatio prælati est formanda, & postea discutienda inter eos, quorum interest. Sed no. Abb. hic, quod fauore reipublicæ admittetur tertius etiam in causa criminali in defensione. Sed fuit dictum Bart. in l. ubi pacium. in penul. colum. C. de transact. Et sic habes limitationem ad tex. in cap. non solent. ij. q. vj. ubi non audiuntur, nisi hi, quorum interest. Ideo Bald. in l. decuriones. C. de infamib. & in c. s. inturia. de pace. fura. fir. & in l. j. in iij. col. C. quomo- do & quando iud. Idem est in accusatione Bal. in l. edita. in xiiij. col. C. de eden. Item fauore pupillarum auditur is, cuius nō interest. Bar. in l. j. C. de neg. gest. ¶ Item dicas, quod in aliqua materia, ubi dicitur, Citetur hi, quorum interest: intellige principaliter, non secunda- ri. Ita uoluit Domini. in capitulo. quamuis. de pact. per gloss. ibi fi. Sed est casus notabilis in l. s. denunciari. ff. de gen. inspi. Et illum text. appellat singularem Bar. in

Mnipotens. ¶ Is, de quo criminis denunciata sunt, promoueri non debet. H. D. ¶ Not. primò, quod t pendente accusatione, uel denunciatione, uel inquisitione, non debet fieri promotio aliquæ de ipso, in l. qui de libertate. ff. de libe. causa. & in leg. qui status. ff. de re milita. & in l. qui cum uno. & l. reus delatus. ff. de mune. & hono. & in leg. j. C. de ac- cusa. ¶ Not. secundò, quod ex pen- dentia accusationis grauatur opti-

nio accusati. Licet ergo talis pendentia grauet eius opini. est uerum in acquirendis, non autem in acquisitis: gl. not. in uerbo, manet. in c. sape. de appell. & ita Pet. de Anc. & Io. de Imo. Not. ultra terius ibi, requiri, id est, ad citationem discuti, quantum ad processum: facit iij. q. viij. in c. discutere. in rubri. C. de defenso. lib. vi. ¶ Ultimò not. quod est dictum in sumario. Idem dicas in teste, in cap. fin. suprà, de teste. In quantum Doct. dicunt, quod pendentia causa criminalis non impedit administrationem: limita, nisi accusatus esset suspectus de dilapidatione. Text. in c. ult. infra eod. & ibi dicam. Item adde text. & gloss. in l. qui à latronibus. s. j. ff. qui testa. fac. pos. Et dicit ibi Imo. quod licet appellatio suspendat infamiam ortam ex sententia, non tam tam suspendit infamiam ortam ex accusatione, ut est text. & ibi Bart. in l. post contractum. in penul. colum. ff. de dona. Item adverte quinque effectus, qui resultant ex pendentia litis, in c. praefanti. de off. leg. in vj. in uerb. attentata. ¶ Item add. Bald. in cap. fi. de teste, quod notarius, qui incipit instrumentum, potest illud perficere pendente accusatione. Facit gloss. in simili in cap. ut officium, de hec. in vj. ¶ Item vide dom. Abb. in c. super eo. in vj. col. suprà, de elect. Et add. ultimò, & tene menti perpetuò, & ultra Doct. istum text. habere locum, quando t persona accusata erat infamata apud bonos & graues homines: secus, si esset infamata apud personas uiles: quia tunc pendente accusatione poterit promoueri. ¶ Ita determinat Hosti. in cap. meminimus. infra eod. & omnes Scribentes ibi referunt, & dolent omnes Doct. non posuisse hanc limitationem hic. Et istam limita. notari Ludo. Roma. in sing. ccccixij. quod incipit, accusatus de crimine. ¶ Item lumen secundò, dum modò accusatio teneat, & facta sit à legitimo, in dicto cap. meminimus. infra eod. ¶ Tertiò, nisi esset accusatum unum collegium: quia tunc pendente lite unus ex his poterit promoueri. Archi. lxxxij. dist. in cap. tantis Daniel. Allegat Vicent. in cap. per inquisitionem. suprà, de elect. De materia uide gloss. pe. circa med. in c. cùm dictus lectus. de ord. cog. & dom. Abb. ibi in xxij. col. ¶ Et t amplia istum text. ut habeat locum, etiam si sequatur sententia super innocentia promoti pendente causa criminali: quia requiritur noua electio: gloss. notabilis. in dicto cap. tantis Daniel. lxxxij. dist. Et istam tenet Bart. Brix. in suis quest. q. clv. quæ incipit, Esto, quod aliquis. Idem tenet loan. And. Imo. & dom. Ant. ¶ Limita, nisi appareret accusatorem per calumniam accusasse. Ita limitat Goffre. hic. & alleg. tex. in l. qui de libertate. ff. de lib. cau. Item ad materiam istius text. uide duo consilia Cald. in tit. de præben. confi. xx. & in isto tit. confi. iij. ubi dicit, quod beneficium adeptum aignore literarum, quas impetrauit ille, cōtra quem inquireretur, non ualeat. Quid autem, si talis esset promotus, & postea repertus fuit innocens, utrum debeat iterum promoueri, vel ualeat prima promotio. Doct. tenet, quod talis collatio non sit nulla ipso iure, sed uenit irridanda. ¶ Nunquid t autem promotio facta, de quo hic contra istum text. sit ipso iure nulla? Videtur, quod sic, per id, quod dictum est suprà: quia non conualeat apparente innocentia. Item quia gestum contra legem, est nullum. x. dist. capitulo. uides. Contrarium tenet Cald. in dictis consilia propter regulam, quæ habet, quod collatio beneficij facta criminis, non est statim nulla. Allegat Inno. in c. cùm nostris. de concep. præben. & in c. inter dilectos. de excel. præla. Notat lo. de Imo. in c. cùm contingat. in xliij. char. de iure iur. & Domi. in c. quo iure. vij. dist. In quo tamen poteris cogitare: quia Doct. hic non tangunt. Vtrum autem possit eligi pendente lite inabilitatis: Inno. posuit in c. accusatus. de simo. do. Abb. hic non affirmat ista dicta. ¶ Quid autem, si dicit collatori, q. sit infamatus de criminis, utrum debeat credi? Dic, quod non, per no. per Inno. ad dis-

solvendum. de despōsi. impub. In materia istius text. uide Inno. in c. de oblig. ad ratioc.

¶ Societas mala facit aliquem suspectum.

2 Accusatus si non potest repellere accusatorem in odium sui, an index possit repellere ex officio suo.

VIII. ¶ Non potest episcopus exciperre de crimine contra accusatorem, quem ante accusationem neglexit à sua familia separare. ¶ Not. primò presumendum est, quod t ex socijs cognoscitur uita hominis. Additum notabile, quod dicitur Card. in cle. ne in agro. iij. notab. de statu mona. ubi dixit, quod si episcopus, uel abbas habet aliquos criminosos, qui cōmiserint aliquod crimen, seu delictum, tenentur de delicto, & nō possunt allegare ignorantiā. Et istud dictum uoluit loan. de Ana. in rub. infra. de cler. uena. iij. col. Et ad istud propo- positum allego aliud notabile dictum, quod delictum nuper commissum per uisitatem ecclesiæ, imputatur domino: quia debuit mittere idoneos uisitatores, per Domi. in c. si episcopus, de offi. ord. lib. vj. in j. col. De ista materia dicas^a, ut haberetur per loan.

And. & do. Abb. in c. constitutus, su- a De ista mate- præ de teste, per do. Ant. in c. cùm cau- ria] Add. tu. ¶ riam. el. j. in xxij. col. eo. tit. per Ol. confi. s. c. xcij. per do. de Rot. decisi. cclxvj. in confi. cccxxij. in ordine nouissimo: uide gloss. fi. lxvj. antiquis, secundis ult. impressionem. spo. & ibi late do. Ant. in v. col. per gl. in uer. ministros. in c. generali. de ele- ctio. lib. vj. & ibi do. Bar. in l. de pupili. lo. s. si quis ipsi prætor. ff. de noui op. nunc. tex. glo. & Bar. in l. j. s. familiæ. ff. de publ. per totum tit. ff. si fami. fur. fecisse dic. Qui omnes cōcludunt an & quando dominus teneatur de delicto famili. Et intellige istum text. & omnia prælegata, quando dominus est in culpa: quia scit, uel scire potuit delictum perpetratum: & probatur ex tex. in l. j. s. ff. si fami. fur. fecisse dic. ¶ Secundò not. quod excusatur episcopus, si ante accusationem expulerat eum. Ita notant Doct. hic. ¶ Vtrum autem sit text. qui loquitur de episcopo, extenderatur ad alios prælatos, pura archiepiscopos, cardinales, abbates & ceteros & uidetur, quod non: quia est speciale in isto casu. Ergo in contrarium est regula in s. loca. in c. praefanti. de præb. in vj. Et exceptio firmat regulam in c. de coniug. lepro. Et ultra Doct. extendit istum tex. ut habeat locum, nedum in episcopis, sed etiā in omnibus alijs prælatis: primò, quia ista constitutio tendit in factorem animatum. Ergo extendenda. loan. And. in c. ex tenore, qui filii sint legit. Non obstat iste tex. q. loquitur in episcopo: quia dicit de episcopo, quasi plures sint episcopi, quam alijs prælati; etiā propter maiorem frequentiam ponit de episcopo: modò habeo, q. constitutio loquens de uno casu frequentato, habeat locum in alio non ita frequentato: gl. notab. in cle. j. de res. ¶ Ultimò no. quod ubi aliquis est approbatus ad unum officiū, censetur approbatus ad aliud illi simile. Vide Inno. in c. cùm uenerabilis. de exc. qual. in fin. Et illud dicit sequitur do. Ant. in c. præsentū, de teste. Vide tex. in c. accepimus. de atate & qual. Vñ dicit alibi Bart. in l. j. in viij. col. C. de edic. diui. Adri. q. si ego cito alii quem, si cōpare, non possum amplius opponere cōtra ipsum, q. nō sit idoneus, Bal. in l. cùm mulier. in ul. col. sol. mac.

a mat.¶ No. ex gl. quod t̄ si accusatus in odium sui non potest repellere accusatorem, hoc tamen poterit iudex ex officio: quia potest repellere accusatorem illegitimum: nō solum, quando reus est negligens: sed etiam, a quando non posset excipere^a. Adde glo. in c. alfern. ij. q. viij. & in c. quāren- dum. ij. q. viij. Et pro ista glossa adduco notabilis dictum Inno. in c. intimauit. s. de testi, ubi uoluit, q̄ iudex potest ex officio repellere testem nō idoneum. Quod dictum approbat Ludo. Ro- ma. in rubrica, de arbit. in x. col. & do. Ant. in c. bona. el. in vij. col. ff. postu. præl. & in c. cūm dilectus. in x. col. de confus. Item adde Archi. in c. cūm pa- storis. ij. q. vij. ubi tenet gloss. hoc. Et addit unum notabile, etiam si accusa- tus ueller illum admitti, & hoc inuito accusato. Idem Archi. in s. ecce osten- sum. ij. q. vij. Adde Barto. in l. filius fa- milias. s. veteranos. ff. de procu. ubi approbat gl. in c. j. de fudi. in vj. in uer- bo. criminali. quam do. Abb. alle. q̄ etiam si iudex repellere accusa- torem, etiam si accusatus est ab solita, potest iudex, si uoluerit prosequi iu- dicium. Ita notanter dicit Bar. in l. lib- bellorum. s. fin. uersi. item quaro, fu- ded. ff. de accus. Et pro tanto dixit ali- bi Bart. in l. j. de delato. lib. x. quod iudex potest mandare alteri, ut prose- quatur accusationem citra pœnam ta- litionis. Et subdit Bar. idem in omni ca- su, ubi publica utilitas procuratur. Vide cundem Bar. in l. si maritus. l. j. s. ff. de adulte. Et ista sunt, quantum ad istam gl. ¶ Item in quantum^b do. Abb. alleg. Bart. in l. inter omnes. s. re- stit. de fur. de eo, qui dicit, Fui contem- ptus ipius, prosequere, ut per Bar. in l. transigere. in vij. col. C. de transa. in l. j. in pīne. ff. de iniur. & Bal. omni- no. in l. falsum. in ij. oppo. C. de fur. Et per Ange. in l. qui iure familiarita- tis. ff. de acquir. pos. & per Bald. in l. j. in ult. col. C. cōmunita de leg. & omni- no. Sal. in l. si non conuict. C. de iniur. Communis opin. est, quod istud consistat in arbitrio iudicis, quod at- tendat qualitatē ipsius accusatoris. Item in quantum do. Ab. allegat Bar. in l. non solum. s. fin. ff. de iniur. quod non redditarius non solventi collec- tias^c, adde latissimē Ange. in repet. l. si uacantia. in penult. charta. C. de bo. uac. lib. x. per Sal. in l. ea quidem. C. de accus. per Bald. in c. j. in princ. in tit. h̄c incip. cōst. regni. in usib. feud. & in l. j. in ult. q. C. si non comp. iud. per Bald. in l. si mulier. in fin. ff. solo. matri. & latissimē per do. Maria. in re- peti. c. qualiter. el. ff. in frā eod. q. vij. arti. viij. ¶ In gloss. ij. in c. si quis ex fa- miliaribus, ubi habetur, quod fami- liaris non potest dominum accusare. Respondent Doct. quod illud habet locum in familiaribus, qui à teneris cōtinuē fuerunt nutriti in domo. ¶ In ea. gloss. ibi. s. in hoc. Ad idem respon- de ad illum tex. quod est uerum. ¶ In ead. gloss. ibi. de crimine excepto. di-

ctum est in le uerum. Et ideo tene ul- timam solutionem. ¶ Extra glo. limi- ta istum text. primō, nisi accusator es- set familiaris nutritus in domo: quia tunc poterit repellere respectu criminis. Ita dixit Imo. h̄c, & dom. Abb. in fin. uol. & in confil. xxvij. column. ij. uer. postremo. in ij. uol.

S V M M A R I V M .

1. Absolutus de aliquo crimen non potest amplius accusari, nū. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. & 12.
2. Sententia lata in causa criminali, transit in rem iudicatam, etiam quo ad tertium.
13. Punitus in foro ecclesiastico, uel absolutus, poterit iterum puniri & absolutus in foro seculari.
14. Remittens omnem iniuriam in foro conscientie, nihil minus po- terit agere ad emendationem damni in foro contentiose.

C A P I T U L U M VI.

1. **E**his. ¶ Absolutus t̄ de certo crimi- ne amplius accusari nō potest. Hoc dicit. ¶ Nota primō, quod t̄ sententia lata in causa criminali transit in rem iudicatam, etiam quo ad tertium; sicut de causa civili ha- betur in cap. quod ad consultationem, de re iudic. for- ter dubitatur, nunquid transeat in rem iudicatam, quo ad condemnatum: sed arguitur, prout arguitur Abb. h̄c: tamen concludit, quod sic, quod transit in rem iudic. Facit lex unica, C. de confes. ubi propter suam confessionem condemnatur pro isto dicto dom. Abb. in l. penul. s. fin. in uerbo. Quocunq̄ tempore. ff. de quaest. coniuncta glossa in cap. Romana. s. fin au- tem aliquis in uerbo, mandatur. de appella, in vj. & ibi est gloss. in terminis, quod condemnatus de criminе punitur, nisi appellat infra decem dies. Et not. quod licet reus non appellauerit intra x. dies, poterit tertius pro ipso appellare. Barto. in l. non tantum. ff. de apel- re. Bald. in l. addictos. C. de episcopa. audi. ¶ Et ibi plenissimē extra glossa colligendo dicta omnium Docto- rum: limita t̄ istum text. pluribus modis: & primō, nisi sententia absolutoria est lata ab obliteratione iudi- ci propter ineptitudinem processus, l. libellorum. s. quod t̄ libelli. de accusa. & gloss. notabilis in cap. pro- bhabent. in uerbo, publica absolutione. ij. quaest. s. Ita enim tenet Ioan. de Imo. do. Anto. & Abb. Adde Spec. tenentem in tit. de abolit. s. j. uersic. porro. Sed hanc limitationem^d intellige, dum modō alius accuset, non primus accusator: quia cūm accusatio requiratur inimi- ci. l. j. & ibi Bart. ff. ad Turpil. Et inimi- cius de iure canonico repellitur, c. in- frā proximo. Ergo, etc. secundum do. Maria. h̄c, & bene, qui faciet securus esse de iure civili, secundum quod inini- micus non prohibetur. ¶ Secundō li- mita principaliter, nisi per uia tran- sactionis reūs sicut abilo iutus: quia li- cet non possit accusari ab ipso accusatore, tamen alius poterit eum accusare ex novo processu. Ita no. Bart. in l. si maritus. s. si negauerint. ff. de a- dul. & Doct. omnes h̄c. Hoc est uerū, quando ipsa transactio tenuit: quod quando possit esse, uide gloss. in c. j. de collu. & j. q. iij. cap. prævaricator. Sed si transactio non tenuisset, quia fuisse facta ante item contestatam, tunc ipse idem poterit accusare. l. iij. s. si his. ff. de sepulc. uiola. ¶ Fallit in adulterio. l. miles. s. sacer. ff. de adul. Imputatur enim sibi, quasi lenoci- num, & succedit. l. si uxor. s. fin. eodem tit. ¶ Item fallit, nisi iussus fuisse filere, per l. diffamari. C. de inge. & ma- nu. uel nisi iurasset non accusare, per c. ueniens. in frā, eodem. Si autem post lit. contest. transfigit, omnino re- repellitur, quod fuit nullum: sed non propter factum, sed propter suspicionem, uel infamiam, & pœnam Turpiliani, in quam incidit. Ita concludunt Doct. quis- bus adde Bal. & Salic. plenē in l. transigere. C. de trans- act. & dom. Perr. de Anchara. & Ioan. de Ana. in cap. s. de collusio. ¶ Tertiō t̄ limita, nisi quis fuisse absolutus a crimen deducto per uia exceptionis: quia tūc ta- le crimen non punitur pœna naturali ipsius delicti, in c. j. de excep. in c. cūm dilectus. s. fi. de ordine cogni. Ita concludit h̄c do. Abb. & Io. de Imo. intelligentes hoc, nisi opponere tale crimen, de quo uenire imponenda pœna ordinaria: quod quando sit, uide latissimē do. Ab. post alios in d. c. cūm dilectus. in xvij. col. & gl. penul. in c. j. de excep. & h̄c adde Host. & do. Ant. in c. cūm dilec- tias. de pur. cano. ¶ Quartō t̄ limita, nisi quis fuisse

c. de his.

lata absolvitoria, an uideatur lata, quia non delictum, uel quia non probatum communiter tenetur, quia non probatum. Ita Bart. in d. i. j. & in l. qui Roma. s. duo fratres. ff. de uer. ob. Bar. & Imo. in l. ex duob. ff. de duo. reis. & do. Anto. Imo. & Maria. hic Contrarium tenet Angel. in dicta l. ex duobus. Cuius opinio nem possumus intelligere, quando exactis appareat maleficium non fuisse commissum, prout expressè declarat Barto. & Ange. in d. ex morte, quia uera sententia semper debent limitari ex actis; glo. l. i. j. sed quid in dubio. in c. si confirmatione. de elect. in vj. glo. & Barto. in l. i. quis ad exhibendum de excep. rei iud. & Bald. in capit. cum super. ad fi. de causa possit. & propri. cum concor.

a ¶ Septimò limita t in absoluto, per

Septimò] Ad 9 utiam inquisitionis: quia poterit ibane hoc limitatione uide Joan. And. in addi. Spec. in tit. de inquisitione. g. ultimò ea, que scripti. & Franc. Areti. in suo conf. lviij. col. viij. uer. sc. preterea. & col. pe. uer. uenio nuc ad tertium.

tende istam conclusionem, ut etiam possit denunciat ad poenitentiam. Inn. in c. cum dicitus. de purg. cano. Et licet do. Abb. dubitet de ista fallentia, per l. prætor edixit. s. j. ff. de iniur. quia etiam ista tendunt ad uindictam publicam, tamen responderet Imo. quod excludeatur per inquisitionem promovens, non tertius. ¶ Octau-

rò uò t limita b istum text. nisi probare. Oftauò limita b tur de collusione, uel prævaricatione. ta] Ad hanc limitationem & sequenti uide Fran- cise. Areti. in cōsi. lviij. col. pe. uer. sc. uenio ad tertium. & do. Alex. in l. 12 nò t limita istum text. nisi nouus accusator compararet pro interesse pro prijs, & allegaret ignorantiam delicti: & probatur ignoranti per iuramen- tum. nulli. de elec. in vj. cum hoc con- fstat in animo, ut dicam in cap. signifi- casti. el. j. in fr. de homi. uel per ab- sentiam à loco ualde remoto, c. fi. qui ma. accu. pos. Accusatus autem probabit scientiam: quia erat publica fama accusationis, uel quia huic comparenti missa fuit copia accusationis, non est ferendus. C. de transact. Et fallit, nisi nouæ accusationi adiiceretur noua qualitas: putò, fuisti accusatus actione iniuriarum: ego addo omnibus adunatis, & cū sanguinis effusione, pro quo est actio l. Iuliæ, de u. publ. Aliam penam imponit l. iij. C. ad leg. Iul. de u. publ. Ita tenet Bar. latè in l. denun- cias. ff. de adul. Limitat Maria. dum modò ista accusa- tio fiat ab alio, non à primo, propter præsumptam ca- lumniæ. Et hīcadde Bar. in l. senatus. C. de accus. ¶ De- cimò limita, nisi secura esset absolutio propter unam qualitatem, quam non probans nunc detrahō, l. in de- lictis. s. si detracta. ff. de noxa. Ita Bart. latissimè in l. qui uxori. s. quid tamè. ta] Circa hoc uide c. ff. de adul. ¶ Vndeclimò limita c, quā tu. Fracif. Areti. 13 do t quis fuit absolutus, uel punitus in consil. lviij. s. in foro ecclesiastico: quia poterit ite- rum puniri, uel absoluiri in foro secu-

lar, secundum Bald. in l. placet. C. de fac. sanc. eccl. di- centem, quod poena spiritualis nò tollit temporem: nec econuerſo. Idem Bald. in l. si quis in hoc genus. C. de epif. & cle. Pet. de Ancha. in regula. ea. qua. in xxxvij. col. uer. nonò querit. dicens Bal. ita consuluisse, quame- uis Bal. non decidat in l. i. C. de summa tri. Ad c. fi. de ex- cep. lib. vij. responde, quod loquitur in sententia lata in causa ciuili, nos in criminali. Vide latissimè do. Abb. in c. tuæ. in pen. col. de procur. ubi pro ista conclusione al- legat tex. in c. felicis. de poenis. lib. vij. Idem no. do. Abb. in capit. de causis. in pen. colum. de offi. deleg. do. Abb. & Imo. in c. de offi. ord. Petr. de Anch. Card. & Ana. in c. j. in fr. de adul. & Ioan. de Ana. in c. qualiter. el. j. s. ad corrigitos. in viij. col. infra eod. Bart. in l. nemo martyres. C. de fac. sanc. eccl. do. Abb. in c. cum sit. in j. not. de foro compe. ¶ Ultimò limita, & dependet à quinta limitatione: nisi t quis remisisset omnem iniuriam in foro conscientiae: quia per hoc nò sequitur, quin in foro contentioso positis agere ad emendationem damni; glo. in c. si quis contristatus. ix. dist. Bart. in l. si tibi de- cem. s. querelam. ff. de pac. in l. non solùm. ff. de injur. do. Ant. & Imo. hīc allegant Magistrum sententiarum in iij. dist. xxx. Adde Bald. in l. si do-

mus. d. ff. de ser. urb. prædio. & in cap. j. d. Add. Bald. in l. idomus] Add. Bal. in l. si domus. dum dicit, quod si ego remitto tibi iniusiones, & de- uastationes rerum mearum, non ta- men uideor remittere damna: quia si licet remiserim iniuriam & uolen- tiam, non tamen damnum, quod est de perse. Vnde talia uerba debent stricte interpretari cōtra fundamenta se in c. in præsentia. de proba. Contra tamen istam tenet loan. And. in tit. in Spec. de instru. ed. s. nunc ue-

rò aliqua. in addi. qui incipit, pro hoc not. uideut. & Bald. in l. i. ff. ad Sylla. quorū dictum procedit, nisi re- mittens apposuit uerbum Plenam remissionē: quia tunc non est uera ista limitatio. Ita Bald. in d. s. iniuria. & Roma. in dicta l. j. ad Sylla. Pro eo facit, quod not. dom. Card. in cap. quia diligentia. suprà, de elect. quod licet princeps restituat aliquem bannitum ad gratiam, non intelligitur restituisse eum ad bona iam in aliis translata. Hoc est uerum, nisi faceret plenam restitu- tionem. Amplia, etiam si reus fuit absolutus: quia au- fugit ad ecclesiam: glo. not. in cap. reum. xvij. quest. iiiij. Et illam glo. sequuntur dom. Abb. & dom. Maria. Intellige hoc sanè in delictis, in quibus ecclesia permis- tit gaudente immunitate, ut per Doct. in cap. inter alia. de imm. eccl. ¶ Secundò amplia istum text. ut habeat locum, etiam quando est præscriptum contra crimen. Fuit singulare dictum Bald. in l. gen. ff. de his, qui no- tan. infa. Cōtra hac tamè opponitur de l. properandū. in fin. princ. C. de iudi. ubi uide perte. Ultimò nò. quod per istum textum dicit Ludovic. Ro. in consil. xvij. quem uideas per te.

S V M M A R I V M .

¶ Inimicitia probatur ex frequenti habitatione, quam quis habet cum meis inimicis. nu. 2.

3 Inimicus presumitur ille, quem tenui in vinculis incarceratum iniuste.

4 Inimicus si mībi est ex una familia, presumentur omnes illius fami- liae esse mībi inimici. usq. ad quartum gradum. nu. 5.

5 Inimicus dicitur ille, qui habet causam inimicitiae, licet disimilem esse inimicus.

7 Inimicus meus dicitur, qui est amicus inimici mei.

C A P I T U L U M VII.

Epellantur. Cohabitantes inimicis ab accu- satione repelluntur. H. D. Non dividitur.

¶ Nota t primò unum modum probandi inimicitiam, uidelicet ex frequenti habitatione, quam tu habes cum inimicis meis: & ratio, quia quemadmo dum ex frequenti habitatione præsumitur amicus, eodem modo præsumitur ex frequenti habitatione contra illum, qui continuè habitat cum inimicis meis. Via- de no. tex. in c. deinceps. lxxvij. dist. Et add. gl. lxxij. dist. ubi si habitat cum meo inimico, non me salutans præsumeris inimicus. Intellige, quando sum consuetus fa- lute. Adde primò, quod in tantum est uerbo, quod ex frequēti cohabitatione præsumitur amicitia, quod illud quod dicitur, ex nimia familiaritate nascitur con- tempus, est uerum in testato, non autem inter prude- dentes: glo. de hoc est notab. lxxxvij. dist. in c. quando. ¶ Eēt intellige de cohabitatione continua per longum tempus, non autem per duos menses, ut in l. licet. s. in factis. ff. nauia, caupo. stab. Bene facit dictum Bald. in l. ea, quia in s. C. quomodo & quādū iud. Adde do. Ab. in c. cum super. in i. col. de offic. dele. ¶ Et ex prædictis habes unam limitationem, uidelicet hoc esse uerum in eo, qui nunc habitat: non in eo, qui olim habitauit, ut in l. j. idem. ff. de quæst. & ibi Bar. loquens in famulo, quem sequitur Bald. in l. j. C. de testi. ¶ Not. secundo, ex isto text. quod in inimicus repellitur ab accusando, in c. meminimus. & in c. ueniens. i. eo. ¶ Ultimò non. unum casum, seu modum probandi inimicitiam, uidelicet, quod talis cōversatur cum inimico meo: add. Bald. in l. liber- ti. C. de inoffic. testa. subdens, quod ex hoc solo domi- nus poterit priuare uasallum feudo. Vide Bald. in l. j. C. si quacunq. prædi. potest. quod est maxima præsum- ptio, quod alius sit inimicus, de eo qui libenter me offendeter, si posset: & alleg. Bald. gl. auream in l. athle- tam. s. dat remissionem. ff. de excus. tū. Sed uide gl. in c. cum super. de offi. deleg. ¶ Nota ultimò, quod affectio amicitiae inducit hominem ad blasphemias. In quan- tum do. Abb. dicit, quod requirit inimicitia capita- lis, uide Bald. in l. athlet. s. dat remissionem. ff. de ex- cusat. tutor. quod ubique aliquis dicit de inimicitia, intelligimus de inimicitia capitalis. ¶ Limita, nisi esset materia, in qua sola suscipio sufficeret. Vide Spe- cul. in titul. de lega. s. superest. uer. item si inimicus. Ad idem glo. in uer. inimicum. in cap. quamvis. de procur. in vj. & ibi Domi. in iij. col. Ad cognoscēdum, qua dicitur inimicitia capitalis, & qua non, iudicis ar- bitrio relinquitur. Ita tenent omnes Doct. & resident. & gl. iij. q. iij. c. iij. Quomodo cognoscuntur ista inimicitia capiteles, uide do. Ant. & do. Abb. in c. accedens. ut li- 3 non cont. ¶ Adde, quod si a incarceratum in vinculis iniuste, pre- sumeris inimicus. Bald. in l. i. seruus. C. fa. erci. & in l. non ignorat. in fin. C. ad exhib. Idem dicas, si deditis operā, ut eum interficeris: quia tunc dicitur ini- micitia capitalis. Ita tenet Bar. in l. j. s. fi. in s. ff. de adi. leg. Idem dicas, ubi cuncte iniuriae esset atrox. Quod quan- do sit, uide Spe. in tit. de leg. s. nunc di- camus. uer. sc. que autem atrox. Ita uo- luit Bart. in d. iij. de adi. leg. ¶ Item

4 adde, quod si t ego contraxi inimicitia cum uno de una familia, presu- mitur, quod oēs de familia sua sint mībi inimici usq. ad quartum gradum, in- clusus, ut uoluit Bald. in l. si uafallus. C. fa. erci. in l. filio, quem pater. ff. de lib. & posthu. & in c. j. in s. iniuria. in i. col. in tit. de pa. iura. firm. In quibus Felini iij. pars.

K

col. v. uer. nō ob- stat. in i. uolu. & vide j. in c. cum d. Mancarella.

c. Ultimò nota]

Add. q. etiam ille dicitur meus inimicus, qui mībi ignorantea fecerit, ex quibus se ferem, inter nos ora esset inimicitia. Ita Bar. in l. j. uer. quero, quid de ignorante, ff. de his, quibus ut in- dig. idem add. q. odior. præsumitur in cū, qui ali- quam condemnauit. Ita Andr. de Iser. in j. consi. de raptu virgi. Et etiam ille, qui testi- ficat contra ali- quem in causa cri- minali, inimicus eius: Bartol. in l. pos. legati. s. is uero. ff. de his, qui ut indig. idē fidetur, qui fi- de iubet pro accusatore in causa cri- minali: Bald. in c. porro, quae fuit prima caus. be- nefici. amit. Itē & aduocatus: glo. in l. si pecuniam. ff. de cōdit. ob cau. Et etiam add. q. habentes contra aliquę causas os- dij. etiam si odium habere non pro- bentur, dicuntur iuribus

eius inimici, secūdum Innoc. in c. c. I. & A. de re iudi. & Bald. in l. rescripta. C. si co- tra ius, uel utilit. pub.

futibus uoluit Bald. quod per saluta- dum Innoc. in c. c. I. & A. de re iudi. & Bald. in l. rescripta. C. si co- tra ius, uel utilit. pub.

test accusare filium, nisi filius cogitassem inferre iniuria matri, propter infidias. C. qui accusare. Et ibi Doct. Et addit. text. in l. hi tamen omnes. s. Hiberi. ff. de accusa. Et addit. glo. Quod si pater accusat filium de criminis lae- maestatis, princeps debet ei parcere. Text. est singula- ris in l. milites agrum. s. desertorem. ff. de re militi. ¶ Et dicit Salic. in d. propter infidias. quod ita consuluit Forliu: & quod ita fuit obtentum. Et ita Paul. de Cast. refertib; quod cum fuissest sibi dictum, quod in Alle- mania quidam accusauit filium de talis criminis, impe- ratori, retulit sibi casum, quod debuerat ei parci: & fuit hoc delatum imperatori, qui uila lege ei pepercit, & mi- steum in exilium per certum tempus. ¶ Quid autem, si poenitentiarius Papae uellet mutare hanc poenitentiam, an possit. Videretur, quod non: quia inferior non tollit legem superioris, c. inferior. de maio. & o. bed. &c. quod super his. eo. tit. ¶ Item, quod poenitentiis intun- etiam à Papa inferior non possit mutare, uideatur tex. in l. latorem. xxxiiij. q. ij. ¶ Contrarium dicas, quod si de- linquens hinc reputaret se impotentem, ad hoc poterit minui ista poena. Glos. no. in c. mensuram. de poen. di- stinct. & Glos. magna in c. de his. l. distinct. Est uerum, quod quotidie dicitur, quod poenitentiis sunt arbitria- ria, & tempora poenitentias. xxvij. q. viij. Sed quod poenitentiam præcisè impositam à canone possit ipse sa- cerdos minuere ex causa, est text. singularis in c. quem poenitet, de poe. distinct. s. ibi, ipsi enim sacerdotes plus iam possunt proficer: plus conscientibus parcere. per do. Abb. in c. at si clerici. s. de adulteriis. in vj. col. s. de iudic. Ad contraria responde, quod ex causa hoc fieri potest: quia corpora hominū defecerunt, in c. fraternalis. xxxiiij. distinct. Ad c. latorem. dic, quod nihilo minus inferior à Papa potest minuere poenam imposta à Papa. Ita est glo. in c. tempora. xxvij. q. viij. ¶ Omnia ista limita, dum modo poenitentia mutetur in quantitate, non autem in qualitate. Et ideo pro criminis publi- co non posset imponere poenitentiam secreta m. Ita te- net do. Ant. in c. de poen. & remis. Arch. in s. sed illud. xl. distinct.

C A P I T U L U M VIII.

Accusasti. ¶ Imponitur poeniten- tia calumnioso accusa- tori. ¶ Not. primò, q. in foro poenitentiali imponitur minor poena, quam in foro iudi- ciali, ut in summario. Ratio: quia in terminis istis, si est iudex in foro contentioso, eadem poena puniatur: tex. in l. lex Iulia. s. i. ad l. Iuliam. & in l. j. C. ne ex de- lict. defunct. Addit. text. in l. j. in princ. ff. ad l. Cornel. de sica. Et illum text. not. Bald. in c. j. furrum. de pace iuri- firm. Sed addit. tex. quod si aliquis fuit causa mortis al- cuius, punitur causa mortis, ut in h. c. h. c. mago. uerbi. in alijs. xxxiiij. q. v. Adde do. Abb. in c. sicut. s. de testi. ubi tenet, an & quando tenetur de falsitate. Item text. in c. qui non probauerit. q. j. ubi text. qui non probauit, debeat puniri ea poena, qua ueniret puniendus accusa- torius. Omnia ista sunt uera, quando quis non solum falsò furat, sed etiam falsò probat. Sed si aliquis narrat falsum, & non probat, non debet puniri poena mortis. Bald. in l. quicunq. ad fi. C. de ier. fugi. Sed dicam in c. 2 calumniam. j. de calum. Quia t. uero poena puniatur aduocatus souens iniustam causam, & propter suarū astutā factē perdere causam aduerario: uide do. Ant. in c. ad aures. de eta. & quali. & in c. calumniam. uerbi. quartō. quarētur. j. de poenis. & in c. tua nos. j. de homi- cid. ¶ In glo. in verb. pro pace. Dic latitūs, secundū om- nes Doct. quod uerbi. Nisi pro pace, importabit hoc, quod accūsans aliquē uerē criminis gerens in animo pottū uindictam propriam, quam iustitiam pu- blicam, puniatur, ut hīc. Pro quib. facit tex. in s. I. ergo. verb. ex animo in c. episcopus. xj. q. ij. & quod no. Inn. in c. sollicitudinem. in verb. notorium. de app. dixi s. in rub. ¶ Quid autem, si accusatio est ex malo animo, & etiam falsa: quod istis attentis poterit poenitentiarius imponere maiorem, quam hīc exprimitur. ¶ In glo. in uer. carmina, alijs Carina, expone clariū in c. de spō- fa. duo. in eodē uerbo, carina. Vtrūm frater possit accu- sare fratrem? De hoc uide text. in l. si magnū. C. qui ac- cusa, non pos. Idem dicas de sorore. ¶ Limita, nisi sua, uel suorum prosequatur iniuriam. Ita tenet tex. in d. l. magnum. ¶ Secundò in crimine lae- maestatis, in l. pen. C. qui accus. non pos. ¶ Tertiò in crimine hæresis, c. literas. s. de præsum. Et ibi omnes Doctores. Et ita plē- ne per Spec. in tit. de accus. uerbi. Item quod est frater, 3 cum seq. ¶ Circa t. matrem dicas, quod mater non pos-

test accusare filium, nisi filius cogitassem inferre iniuria matri, propter infidias. C. qui accusare. Et ibi Doct. Et addit. text. in l. hi tamen omnes. s. Hiberi. ff. de accusa. Et addit. glo. Quod si pater accusat filium de criminis lae- maestatis, princeps debet ei parcere. Text. est singula- ris in l. milites agrum. s. desertorem. ff. de re militi. ¶ Et dicit Salic. in d. propter infidias. quod ita consuluit Forliu: & quod ita fuit obtentum. Et ita Paul. de Cast. refertib; quod cum fuissest sibi dictum, quod in Alle- mania quidam accusauit filium de talis criminis, impe- ratori, retulit sibi casum, quod debuerat ei parci: & fuit hoc delatum imperatori, qui uila lege ei pepercit, & mi- steum in exilium per certum tempus. ¶ Quid autem, si poenitentiarius Papae uellet mutare hanc poenitentiam, an possit. Videretur, quod non: quia inferior non tollit legem superioris, c. inferior. de maio. & o. bed. &c. quod super his. eo. tit. ¶ Item, quod poenitentiis intun- etiam à Papa inferior non possit mutare, uideatur tex. in l. latorem. xxxiiij. q. ij. ¶ Contrarium dicas, quod si de- linquens hinc reputaret se impotentem, ad hoc poterit minui ista poena. Glos. no. in c. mensuram. de poen. di- stinct. & Glos. magna in c. de his. l. distinct. Est uerum, quod quotidie dicitur, quod poenitentiis sunt arbitria- ria, & tempora poenitentias. xxvij. q. viij. Sed quod poenitentiam præcisè impositam à canone possit ipse sa- cerdos minuere ex causa, est text. singularis in c. quem poenitet, de poe. distinct. s. ibi, ipsi enim sacerdotes plus iam possunt proficer: plus conscientibus parcere. per do. Abb. in c. at si clerici. s. de adulteriis. in vj. col. s. de iudic. Ad contraria responde, quod ex causa hoc fieri potest: quia corpora hominū defecerunt, in c. fraternalis. xxxiiij. distinct. Ad c. latorem. dic, quod nihilo minus inferior à Papa potest minuere poenam imposta à Papa. Ita est glo. in c. tempora. xxvij. q. viij. ¶ Omnia ista limita, dum modo poenitentia mutetur in quantitate, non autem in qualitate. Et ideo pro criminis publi- co non posset imponere poenitentiam secreta m. Ita te- net do. Ant. in c. de poen. & remis. Arch. in s. sed illud. xl. distinct.

S V M M A R I V M.

- 1 Poena minor imponitur in foro poenitentiali, quam in foro iudiciali.
- 2 Aduocatus calumniosus qua poena puniatur.
- 3 Mater non potest accusare filium, nisi ex causa, uel idelicet si filius co- gitasset inferre iniuriam matri.
- 4 Imperator iudicat secundum leges.
- 5 Penitentiarius Papæ an possit mutare poenam canonis.

C A P I T U L U M VIII.

Videntia. ¶ In crimine notorio fator. ¶ No. primò casum, in quo iudex ex officio procedit: quia cessante causa, &c. Sed ex quo crimen est notorium, cessat causa, propter quam alius requirebatur in accusatione. Hoc in- telligit do. Abb. in notorio facti permanentis, non au- tem in facto notorio transeuntis, ut in c. j. in uerbo, ma- nifestum. d. uerbo. signifi. Et istum text. in uerbo ad duo dicta, ut dicit Bald. in l. j. in s. colum. C. ut quæ desurit aduo. quod si iudex inter loquitur cicatricem remansu- ram, si hoc est notorium, ualeat sententia, etiam si medi- ci secundum formam statutorum hoc non retulerint. ¶ Secundò in uerbo ad notabile dictum Bald. in l. contra negantem. in fi. C. ad l. Aquil. quod iudex ratione notorij potest declarare datum non esse datum, etiam si de hoc non habuerit aliud iuramentum ab accusato. Itud uoluit Az. in Summa C. ad l. Aquil. Hoc dictum alle. Bald. in l. j. C. si aduersus liber, in l. pen. in fi. C. de pe- ric. tut. & in rub. C. de prob. in s. colum. ¶ In glo. in fi. uer. carmina, alijs Carina, expone clariū in c. de spō- fa. duo. in eodē uerbo, carina. Vtrūm frater possit accu- sare fratrem? De hoc uide text. in l. si magnū. C. qui ac- cusa, non pos. Idem dicas de sorore. ¶ Limita, nisi sua, uel suorum prosequatur iniuriam. Ita tenet tex. in d. l. magnum. ¶ Secundò in crimine lae- maestatis, in l. pen. C. qui accus. non pos. ¶ Tertiò in crimine hæresis, c. literas. s. de præsum. Et ibi omnes Doctores. Et ita plē- ne per Spec. in tit. de accus. uerbi. Item quod est frater, 3 cum seq. ¶ Circa t. matrem dicas, quod mater non pos-

c. cum P. Manconel- la.

super hoc feratur sententia. Ita uoluit pulchri. lo. de lmo. in l. decem. in iij. col. ff. de uerb. oblig. Et ita etiam sen- tit do. Abb. in c. potro. in s. notab. s. de per Alexan. in l. absentem. in app. ad Bar. ff. de poe. ex per Car. in cō-

sil. cx.

b. Sententia] Ad- de, quod licet re- quiratur senten- tia, non tamē re- quiritur, quod fe- ratur in scriptis, ui per Henri. Bo- in c. ad audi- tiam. col. fi. de iu- reitor. qui ita intel- ligit nota per Ioan. And. in c. ex parte. et j. j. de uerb. signifi.

d. Primò] Adde

fare criminaliter ex criminis, uel ciu- tu, & de materia

liter ex criminis: si uult laicus accusare

criminaliter, & nō potest etiā effe- pa- dem Felin. in c. de

tronus laicus, ut hī. q. vj. in summa. Ra- cetero. de testi. &

per Henr. Boich

cus accusans, suam, uel suorū iniuria ibidem.

¶ Vltimò no. quod licet in notorio re-

quiratur sententia b, ut prædicti, tamē

poteſt talis sententia ferri, non serua-

ta aliqua solennitate: de quib. in alijs

sententij. Ita hīc Ioan. And. Allegat

gl. in authen. ut iudicē sine quoquo

suffragio. Alleg. Bald. idem tenente in

I. presby. C. de episc. & cler.

S V M M A R I V M.

1 Episcopus est communis sacerdos populi.

2 Clericus an possit accusare clericum, uel laicus laicum.

3 Forensis an accusare poscit.

4 Credimus plus paucis affirmantibus, quam multis negantibus.

C A P I T U L U M X.

Vm P. Manconella:

G Laici, uel inimici clericos accusare non possunt. H. D. Diuiditur in tres partes. In prima repulso, quia accusatur laicus: secundò repellit alium, quia inimicus: tertio repugnationem includit. ¶ Nota primò, quod laicus nō admittitur ad accusandum clericum. ¶ Secundò nota, quod uolens testifica- ri contra aliquem in causa criminali, præsumitur men- tiri ex odio, ex qua inferatur, quod sit inimicitia capita- lis. ¶ Tertiò nota, & tene menti, quod ex accusatione fa- cta contra aliquem, nedum præsumitur orta inimicitia inter accusantem & accusatum, sed etiam contra fratrem accusati. Ex quo infert do. Abb. quod inimicitia con- tracta cum uno de familia, præsumi-

c. De familia] et cur contracta cum omnibus de domo. Addit. s. in c. repel. Addit. primò Bald. in c. si uallass. s. in lātū. in addit. vñ. tit. si de feudo fuerit contro. ubi dicit, quod inimicitia contracta cum uno, extendit usq; ad quartum gradū.

¶ Item ad propositionem de fratre alleg. Bald. in c. j. s. simi- liter. in tit. quib. mod. feudū amīt. ubi dicit, quod etiā extendit non solum ad fratrem, sed etiam ad omnes de domo secus, si consideramus poenam conventiona- lem: quia tunc non extendit ad alios de domo. Et al- legat Bar. in l. s. stipulatus. s. Chrysogonus. ff. de uerb. oblig. Addit. Ioan. And. in Mercu. in regula, frustra. ubi dicit, quod si tu feceris pactum de non offendendo, & si offendere ex eo, quod offendisti fratrem meum, non sum excusatus à poena conventionali. ¶ Limita, nisi es facta pax hoc modo: promitto de non offendendo, nec aliquos de tuis: Ioan. And. in rubr. de treg. & pac. & Angel. in l. iiiij. s. Cat. in fi. de uerb. oblig. Et ad- felini iij. pars.

primum interesse, licet clericus, siue imponatur poena sanguinis, uel non, potest accusare, dum modo protegetur secundum formam c.ij. de homi. in vj. Consilium tamen est, quod clericus utatur uerbo Gonqueror, non autem Accuso. Ita lo. in d. c.ij. de homi. Dicit tamen do. Maria, licet non dicat Cōqueror, sed accuso, tamen non incurrit irregularitatem. De materia c.ij. dicam in c. pos-
2 stulaſti. de homi. Modo utrum clericus clericum pos-
sit accusare. In hoc dicas, quod non potest indistincte, si est bona fama, etiam si accusatus est superior, ut in c. ex parte. & c. ueniens. & c. licet. j. cod. Si uero sit mala fama, admittitur solū, quo ad clericos infamatos. Ita tenet do. Ab. alle. s. de cōf. c. vi. q. iij. Quāro, quid de laico accusante alium laicū, nunquid possit, si cxi men, de quo tractatur, est crimen publicum, strictè, uel strictissimè, quilibet de populo potest accusare. Text. est in l. j. ff. de publi. iud. Si autem est crimen priuatum, tunc auditur solū illē, cuius interest, quantum ad pœnam corporalem; sed quantum ad pœnam pecuniam applicandam fisco, admittuntur omnes de populo. Glos. in rub. de pop. actio. Quando autem imponatur poena pecuniaria à lege, utrum illa poena sit fisco, uel parti applicanda; In dubio distingue, ut per Bar. in Lagaria. de term. amo. per Abb. in rub. s. de iud. in fine. Nunquid forensis possit accusare per accusatiō-
nem, & per actionem popularem? Refert Angel. quod non, in l. de pub. iudic. Distinguere, secundum Imo. in l. s. de public. iudic. quod aut ipsius forensis interest, & procedit oppositio, quod sic: aut non interest, tunc se-
cūs. Limita, nisi esset delictum ratione statuti, nō legis. In glos. s. ibi, suo iuramento. No. glos. quam Doc. ap-
probant. Et idem tenet Host. in c. ix. Innoc. de purga. ca-
no. In eadem gl. in fin. no. quod clericus potest purga-
re innocentiam suam per laicos bonos. Ad idem gl. s. in c. cum in iuuentute, j. de purga. cano. & ultra Doc. ui-
de per Spec. in tit. de inquisitione. s. j. uer. sed nunquid per eas, ubi uult, quod clericus etiam per personas do-
mesticas potest purgare. Et ad hunc finē allegat do.
Abb. unam gl. s. quidam. in c. clerici. lxxxij. dist. quae di-
cit, quod si ergo clericus sum accusatus de fornicio-
ne. Quod si pro clericis accusato criminaliter sunt duo
laici, & pro aquiescere parte sunt duo clerici, præ-
fertur dictum laicorum, cateris paribus. Ex qua glos. collige duo. Primo, quod licet laicus non audiatur contra clericum in causa criminali, tamē auditur pro clericis. Secundo, res. ff. de arbi. & plu. res. ff. de arbi. & plus creditur pau-
ibi Alex. in apo. & cis affirmatis, quām multis negan-
tibus. Idem tenet Inno. in c. super hoc. de pœ. & remis. Tamen fallit in crimi-
nalibus. Ita uoluit glos. illa, quam gl. ponderat Ludo. Ro. in l. j. & in l. lilla. ff. de uerb. oblig. No. illam glos. Bal. in l. data opera. in xx. col. C. qui accus. nō pos. Et dicit hoc esse uerum in causa criminali. Tertiū probat glo. illa: quia licet cateris paribus, preponantur di-
gniores, in c. in nostra. de testi. & ibi. Doc. & per glos. singularem lxvij. dist. fallit, nisi illi minus digni starent pro reo. Addo. do. Abb. in c. bonæ. ej. in vij. col. s. de elec. in c. ex literis. in fin. de proba. & in c. in nostra. de testa. & domi. Card. consil. xxvij. qib. allegat glos. pro singulari, in d. c. clerici. Et te-
nemēti perpetuo.

S V M M A R I V M.

1 Expense ministrantur deposito.
2 Monachus an abbatem accusare possint.

3 Monachus an possit se obligare super expensis necessarijs.
Et de quibus expensis etiam intelligatur, num. 4.

C A P I T U L U M . X I .

X parte. Monachus abbatē pro-
priū accusare possunt
aliās non; & ipsis accusantibus debentur
expensæ à monasterio. Hoc dicit. No. pri-
mo, quod ratio sublectionis & obedientiæ non impe-
dit officium accusi, quia intelligit esse obligatus in-
slicitis & honestis; & ad hoc facit text. in l. quid ergo. s. qd
hæres. ff. de leg. j. ubi hæres interficiens hominem legat
cum merentur non tenetur; & qui aliquid facit lege per-
mittente, non peccat. xxiiij. q. iij. qui peccat. Secundo
no. quod monachus dicitur procurare utilitatem mo-
nasterij, accusando abbatem. Vterius nota, quod
monachus non potest alium accusare, quia dicitur
mortuus in mundo, ut hīc in glos. s. Et non dicitur
habere liberum arbitrium, ut in c. si religiosus, de elec.
in vj. Item no. quod ubi ueritas alia-
ter haberi non potest, admittitur ac-
cusator, qui aliās accusare non potest.
Pro hoc facit text. in c. tertio loco. de
proba. in c. dilecto. in fin. s. de testi. & gl.
in c. inter canonicos. de elec. In glos.
s. ibi, sed pro eo. dicit, quod non est co-
tra uotum professionis, nec fidelita-
tis: quia immē detegēdo delictum pra-
lati meretur, v. q. c. & per totum. Itē
not. quod non requiritur, quod mon-
achus petat licentiam abbatis. Fa-
cit, quod no. Bal. in l. uidu. C. de nup.
Pone, quod sit statutum in ciuitate, &
minor non possit alienare sine cōsen-
su propinquorū: si dubitatur, quod mon-
achus talis sit corruptus, non te-
netur petere consensum: do. Ant. in c.
nouit. de his, qua fiunt à præla. sine cō-
sen. cap. In eadem glos. ibi, obediens.
Non intelligas, quod monachus pen-
dente lite non teneatur obedire abba-
ti, quo ad alia, ut est tex. vij. quæst. iij.
nō nne. No. ibi etiam gl. quod Ab-
bas etiam tenetur habere expensas, ut
defendat. Et sic not. quod totum litigium
explicabitur sumptibus totius
monasterij. Et not. quod quia etiā in-
terest monasterij & monachorum, ne
mutetur Abbas, si bonus est. Ex quo
collige ultra Doctores, quod attendi-
tur præiudicium subditorum. Vide
Inno. in c. auditis. s. col. de præscript.
Idem Inno. in c. exposuit. in j. gl. de di-
la. & do. Ab. in c. cum deputati. in vij.
dis. de iudi. & in c. cum dilecti. in fin. col. de religio. domi.
Propter hoc dixit alibi Host. quod habens certam ter-
ram, si uult submittere eam allicui, subditum ex causa pos-
sunt contradicere. Ita singulariter uoluit Host. in c. dile-
cti. de ma. & obe. & ibi do. Ab. multū notat hoc, alle-
gans text. in c. imperiale. s. præterea. de prohi. feu. alt.
in usibus feu. No. ulterius, secundum Host. in c. quan-
to: de iureiur. quod dominus in iudicis subditum est
facere pacē de dannis fibi illatis. Et Domi. in c. au-
thoritate. de priuile. in vj. s. fin. Et in hoc insitit. Et Bal. in
l. quicunq. in ult. col. uersi. deinde no. C. de seruis fugi.
Et ad predicta vide Inno. in c. dilecti. s. de appell. in glo.
no. appellationem. Item no. quod deposito mini-
strantur expensæ, in c. suader. l. dist. in gl. s. Vide gl. & ibi
do. Abb. in c. pastoralis. s. uerū. de appell. & gl. in c. qm
multos. x. q. iij. in c. in eos. j. de hære. & in c. cōtumaces.
l. dist. & in c. s. xxx. dist. & in c. præter hoc. xxxij. dist. in
quibus

c. ex par-
te.

Et ideo inferatur, quod etiam ad impenitam doctoratus po-
test monasterium obligare. Io. Cal. in tit. dc magis. cōfil.
ij. & Io. An. in regula, cūm quid. de reg. iur. in vj. & Pe. de
Anc. cōfil. ult. ¶ Ultimò scias, quod ho die est extraug.
Benedicti XII. quæ incipit, perfectè, in qua taxatur, in
quātum monachus possit obligare monasterium exi-
stens in studio. ¶ In gl. s. Intelligit non solum de expen-
sis uictis, sed etiā de expensis necessarijs ad item pro-
sequendam. An & quando generaliter monasterium
teneatur facere expensas mōniaco litigantis dicas, &
aut litigat pro electione sua: & in hoc

dicās, quod aut fuit in dignitate mo-
nasterij electus, & monasterium obli-
gatur ad expensas: aut fuit electus ad
dignitatem extra monasterium; & tūc
monasterium non obligatur, ut in c.
cupientes. in s. si uerō. de elect. in vj. Si
autem accusauit abbate, & habet alii
quod peculium, monasterium non ob-
ligatur. ¶ Et de materia istius decreta-
lis uide etiam Spe. in tit. de inquisit. s.
ult. per totum: & latissimē Archi. in c.
accusatus. ij. q. iij. Et ibi ponit unū di-
ctum. Et uide Io. And. in Addi. Spec. in
tit. de inquisit. s. ult. in princ. Idē tenet
Rofred. in suis libellis, it. de statu mo-
na. in uer. sed quoniam. Et ad hoc fa-
cīl. generaliter. ff. de in ius uoc. cōfun-
cto. c. si quorundam. de elec. in vj. Ad-
sum Abbatem Pa-
pe, iuxta c. quia
propter. ij. q. vij.

¶ Adde.] Adde, quod hanc eandē
opinione tenet
Henricus Boich:
quoniam limitat nō
habere locum in
denūciātione euā
gelica. Item, quoniam
do denūciāt ip-
sum Abbatem Pa-
pe, iuxta c. quia
propter. ij. q. vij.
b] Facere eleemo-
synā.] Addet tu, q.
si est in studio, vel
in iūnere de licē-
tia Abbatis, quod
poterit facere etiā
abbe prohiben-
te. Ita Hēri. Boich
in c. ad au res. col.
j. de temp. ordi. et
alle. Ray. in sum-
ma, & bea. Tho.
Item potest face-
re eleemosynā,
quando habet
liberam admini-
strationem. Item
quādo uideret ho-
minem perire fa-
me, etiam abbate
contradicente, ut
per prefat Do-
ctorē latē in d. c.
ad aures.

pro expensis necessarijs factis in studiō, obligat mo-
nasterium, adde gl. in c. non dicatis. xij. q. j. & ibi Arch. Ad
idē gl. in l. si longiū. s. j. de iudi. Idē tenet Arch. in c. cum
pastoris. ij. q. vij. dicens, attendendū, quod solūtum est
expendi in studiō. Adde Arch. & Io. in c. j. ne cler.
uel mo. in vj. ubi dicit, q. si monachus fuit in iusti-
tia, tenetur monasterium soluere illas expensas. Vide Cal.
in consil. in tit. de absol. Quod successor monachi, qui
de licentia abbatis stetit Roma, tenetur soluere debita.
Item si faceret se doctorem, potest obligare monasterium
ad expensis necessarijas, non sumptuosas. Vide Io. An.
& do. Ab. in c. quia nonnullis. de mag. Arc. in c. mona-
chus. xv. q. j. & do. Abb. in c. de multa. in fin. col. de p̄eb.
Felin. iij. pars.

¶ Pro electione
sua] Adde, quod
non solum pro di-
gnitate conseqū-
da monasteriū al-
ligatur ad expen-
sas, ut hic, sed etiā
pro ea manumis-
tenda: & facta à
prelato repetun-
tur postea p̄ eius
hæredes à mona-
sterio, ut do. Ma-
ria. Soc. in consil.
xxix. colum. ij. in
princ. Et adde, q.
distinctionē, quā
ponit hic Felin. il-
lam primō posuit
Henric. Boich in
col. pen. in fin.

¶ Ita adde, quod nec etiā possit obli-
gare res ad usum fibi concessas, per l.
j. s. ff. quā res p̄ig. obli. pos. Nunquid
autem possit facere eleemosynā. Vi-
de gl. in uer. conuertendū. in cle. j. de
uita & ho. cle. ¶ In ea. gl. s. Doc. tenet
contrarium, q. t̄ etiā abbas non
concessit licentiam, p̄ osit monachus
obligare se super expensis necessarijs.
Dicas, aut est absens cum licentia ab-
batis: & tunc obligat monasterium ad
omnia, sine quibus cōmodē non pos-
set sibi subueniri per abbatem: & hoc
pertinet in simili in l. fed & Julianus. s.
sed quod dicitur. ff. ad Maced. ubi tex.
q. pater obligatur ad expensis neces-
sarijas factas per filium existentem in
studio. Si autem esset sine licentia ab-
batis in studio, nunquā potest obliga-
re monasterium ad expensis. ¶ Et
dicas, q. semper, si est sine licentia ab-
batis in studio, nunquā potest obliga-
re monasterium. Primo, q. monachus
tenetur monasterium soluere illas expensas. Vide Cal.
in consil. in tit. de absol. Quod successor monachi, qui
de licentia abbatis stetit Roma, tenetur soluere debita.
Item si faceret se doctorem, potest obligare monasterium
ad expensis necessarijas, non sumptuosas. Vide Io. An.
& do. Ab. in c. quia nonnullis. de mag. Arc. in c. mona-
chus. xv. q. j. & do. Abb. in c. de multa. in fin. col. de p̄eb.
Felin. iij. pars.

S V M M A R I V M .

¶ Ecclesia in dubio uidetur concessa in perpetuum, non autem ad
tempus.

2 Ebrietas non est sufficiens causa depositionis clerici.

3 Pernovatio facta ex culpa sine digestione, an sit sufficiens causa pri-
uationis.

4 Commendatarius non potest intentare interdictum reintegrande-
possessionis. Adde num. 5.

C A P I T U L U M . X I I .

I confiterit. ¶ Si ecclesia cō-
ceditur in com-
mandam, potest ad libitum cōcedentis re-
uocari: securus, si in titulum, nisi probaretur

ipsum clericum pernoctasse & celebrasse non facta dis-
gestione ex culpa sua. H. D. Diuiditur in duas partes.
Secunda ibi, ceterū. ¶ No. primò, q̄ s̄t dubio ecclesia
presumitur concessa in perpetuum, non autem ad tem-
pus: & si quis dicere contrarium, incumbit onus pro-
bandi ei. Et de hoc, nunquid ecclesia possit conferri ad
tempus, dicas, quod non, regulariter, nisi episcopus da-
ret in commendam, ut in c. nemo deinceps, de elect. in
vj. ¶ Fallit in Papa, qui potest dare beneficia etēpus,
ut in c. gratiōlē, de recipi in uerbo, Ro. Pontifex. Ad
idem glos. c. pastorālē, vj. q. j. glos. in c. j. in uerbo, per-
petui, de cap. mo. lib. vj. do. Car. in suo consil. vj. quod
incipit, proposita quaestio. ¶ Not. secundò, quod t̄ sola
ebrietas nō est sufficiens causa depositionis: immo ebrie-
tas si est rara, est peccatum ueniale, ut in c. unum. s. cri-
minis. xxv. distin. in glo. in l. s. de f. de ob. obiectu criminis,
est mortale. Et not. quod excepta celebratio potest in-
ducī per consuetudinem, quod aliquid fiat non ieiuni-
nūs. Ita tenet glos. in c. decreuit, xxij. q. v. Et ita tenet glo-
fi. & ibi do. Anto. in c. j. s. de testi. Et istis addit. tex. not. in
c. non oportet. & in c. nulli. xliii. dist. ubi est text. quod
clericus frequentat tabernam, & monitus non desla-
tit, deponatur: & eodem modo si faceret se custodem
tabernae, ut in cle. j. de uit. & hone. cle. Et not. quod ad
hoc, ut tex. habeat locum, requiritur, quod concurrant
ista, de quibus in text. sua culpa. ¶ Not. t̄ tertio unum
delictum dignum priuatione, uidelicet, pernoctationē
factam ex culpa sine digestione: Dicas tamen, dato, q.
non est etiū, confitit tamen corpus Christi: ut est
glos. in c. liquido. de conse. distin. ij. Et uide bonam
gl. in c. ex parte. de cele. mis. Et quare celebretur in ma-
ne, & non post prandium, uide glo. in c. quod à patris
bus. lxxv. distin. c. No. quod t̄ commendataria nō da-
tur interdictū restringendā uti pos-
fides. Ratō est illius glo. in c. ad de-
cimas. de resti. spo. in vj. No. quod cō-
fessio coacta non nocet. Sed quid si es-
set facta per metum, & episcopū coe-
git̄ eum ad iurandum? dicit enim
Pet. de Anch. quod non: quia hic text.
intelligit de coactione illegitima. loā.
de Ana. etiam querit hic, quid impor-
tat uerbum Si constiterit: alleg. Bald.
in l. in bona fide. in v. col. in uer. ex-
pedita est tercia pars. C. de reb. cre. ubi
dicit, q̄ t̄ illud, quod ponit sub uer-
bo. Cōstiterit, est positū sub certa cōdi-
tiōe, ut hic: & tunc oportet, ut uerifice-
tur per probationes ueras: & alle. tex.
ut in l. Lucius. ff. de condic. & demon.
ubi est tex. quod ubi cōsūm̄t aliquid p̄-
batur sub conditione, debet probari
plenē, & per ueras probationes: secus autem, si non es-
set per viam conditionis, sed per usum monitionis: &
istud cōprehēdetur ex mente rescribentis. De ista clau-
sula uide Bald. in l. si tibi constiterit. & eundem Bal. in
l. non dubium. in vj. col. uer. iuxta hāc quarto. C. de
legi. & in l. nec̄ natales. in p. col. C. de prob. & in l. fi. C.
de testi. & no. secundum do. Abb. quod ista clausula Si
tibi cōstiterit, intelligitur citata parte. Ita tenet do. Ab.
in c. conquerente, de resti. spo. in ij. col. & alijs processus
nullus, tanquam contra formam iuris: iuxta c. cū
dilecta. de scribi. Iſtud etiam uoluit do. Abb. in c. sacro.
in ij. col. j. de sen. ex. Nunquid ista clausula, Si tibi con-
stiterit, faciat executorē merum, uel mixtum & dicas,
quod ista clausula facit executorē mixtum: quod te-
ne menti. Et ita eleganter tenuit Pet. de Anch. in suo cōsi.
clxxij. inci. Efficiētibus. in ij. col. De alijs clausulis fa-
cientibus merū & mixtū, uide Inno. in c. fin. de presum.
& omnes Doc. in cle. j. de offi. dele. Et no. q̄ istud dicitur
constare, quod cōstat ex probationibus & indicis, ut

S V M M A R I V M.

1. Electa nondum confirmata, an dicatur abbatissa.
2. Abbas an continetur appellatione electi.
3. Abbatissa benedicta, an possit iterum benedici.
4. Corrupta, uel illegitima, an possit eligi in abbatissem.
5. Abbatissa dicitur habere dignitatem. num. s.
6. Homagium habet speciem seruitutis.
Et hoc uerbum, Homagium, quid significet, remisiū.
7. Citatio ad diem festum ualeat, & qualiter intelligatur.
8. Procurator licet non admittatur in causa criminali ad disputandum
super ipso crimen, admittitur tamen ad opponendum exceptionem
contra ipsum accusatorem, uel contra iudicem.
9. Procurator in actione populari, ubi non uenit poena corporalis,
admittitur ex parte rei, non autem ex parte actoris.
10. Procurator admittitur, ubi agitur de criminis civiliter.
11. Tertius pro suo interesse posset defendere accusatum, ubi agitur de
crimine criminaliter.
12. Procurator admittitur in causa criminali, ubi principalis non po-
test comparere.
13. Procurator admittitur ad proponendum exceptionem non concer-
nentem crimen.
14. Procurator admittitur ad proponendum exceptionem non concer-
nentem crimen.
15. Procurator non admittitur, ubi exceptione non tendit ad defensionē
criminis, uel ubi agitur ad totam causam pro crimen publico,
quæcumq̄ sit pena, dum modō non sit pecunaria.
16. Procurator in causa criminali potest constitui ad unum articulum,
ut ad uidentum iurare testis.
17. Procurator admittitur, quando causa criminalis incidit cum civili.
18. Procurator admittitur, si quis sit accusatus de uulnere, & dubium
est, an sit mortale, uel non.
19. Procurator admittitur, ubi agitur principaliter ad effectum ci-
vilem, licet possit resultare effectus criminalis.
20. Beneficio in abbate non est de substantia.

CAPV

C A P I T U L U M X I I I .

Eminimus. ¶ Qui semel contra aliquem testi-
monium tulit in causa criminali, uel iniuriam
cōsiderat, ab accusando & excipiendo repel-
litur. ¶ No. primò, fm Doc. ibi, abbatissa. No. q̄ electa
confirmata, nondum benedicta, appellatur abbatissa. Idem dicit Doc. in abbate: & alleg. tex. in c. j. s. desup.
neg. pral. secus in episcopo electo. Et idem de archiepiscopo: quia nō dicitur episcopus nisi fuerit cōsecratus,
ut in c. nosti. de elec. tua. de his, quæ fūt à p̄ala. cū P. s. eo. Et no. q̄ ualeret consuetudo, q̄ abbatissa non con-
sideratur, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā. ¶ De consecrato in episcopum, cla-
rum est, quod nunquam consecratio iteratur, per glo. in
uerbo, benedicti. de stat. reg. dubitat: sed Car. ibi in ij. q. refert quodam dicens, quod possit rete-
rari, quasi non imprimat characterē. Et istud teneo, per
ea, quæ dixi suprā.

gu.xxx.q.vij.scpē.in uer.suppliçij.Et si episcopus iudicat, ut delegatus principis, appellatur ad principē. Et uide tex.singu.in c.Romana.in s.deber.de app.in vj.cū gloi.in uerbo, speciali.Et illum text.ponderat Doc.Sed vide lo.And semper in addi.Spe. de iuris d.omi.iudi.s. quā autē.in add.in dist.dicas.in fi.ubi dicit, quōd semper in oīibus donatis temporalia ecclesiae remanet aliquā superioritas in habitu: quia si ualer constitutio, ut ad ipsum appelletur, ut in d.s.deber.ergo denotatur aliquā superioritas: alia consuetudo per se nō potest facere eum superiore, per c.ij.de confue.lib.vj. Et sic intellige do.Abb.hic: & est ual de pulchrum.Item aduerte in hoc: quia imō uideatur remanere apparenſ superioritas per tex.in s.ecce.in c.cōuenior.xxiij.q.vij. & in s.cū ergo.xj.q.j. ubi de prādijs donatis ecclesiae soluit tributum imperatori, & tributū denotat subficiōnem, ut in c. omnis.de censib.Ergo,&c.Sed responde secundum Abb.in c.j.in iij.col.de censi. quōd illud est speciale in prādijs tributarīs Imperatori. Cetera dic, ut per Doc.in c.solita.de maio.& obe.¶ No.ibi, ad festum resurrectionis.No.quōd t uā

a Quōd ualeat cī a let citatio ad diem feriāt, cōtra tex. tatio] Addē Ale in l.omnis dies. C.de fer. & in c.fi.s.de xan. in consil. ej. fer. Sed dicas, sm Abb. q.intelligatur col.ij. circa med. Ad festum, id est, circa festum. Sed tu uide glo. no. in regula, nemo. in fi. de Henric. Boit in c.conquestus. de ferijs. col.ij.uer. su pereod. capit. & tex.in cle. j. circa fi. de iudic. ubi fit ci tatio diebus solennib. Sed tu uide Spec. in tit. de ci ta. g. i. uer. item excipitur, quōd ad diem feriāt. ubi al leg. istum text & exponit Ad, id est, uel intellige de die sequenti, per do.Ant.in c.exposuit. in vj. col. de dila. & in c.cū dilecti. in j.col. de do. & contu per glo. in c. cū pientes. g. q. si per xx. in uer. comparet. de elec. in vj. & uide notabile dictum Bart.in l. ex quacunq. ff. si quis in ius uo. non fer. ubi dicit, q. si citatus debeat comparet in certo die, in quo quis de iure non tenetur comparet, excusabitur nō cōpatens, etiam si citatus esset ad ea, quā possent expediti illo die, nō causam exprelisset. Alleg. Inno.in c.præterea.de dif. ¶ Limita, nō iudex est uer ual de discrētus & optimā reputatiōn: quia si tunc citat aliquem in aliquo die, in quo nō tenetur cōparēre, non excusabitur non cōpatens. Ita tenet do. Abb.in c.nisi essent. in j.no. s. de præb. ¶ No.ulterius in uer. peremtoriē, q. in causa criminali potest quis ci tar. Hoc intelligit do. Ant. quōd fit citatio de longin quo. Ita etiam intelligit tex.in c.cōfuluit. in v.col. de of fice. deleg. Addē Arch.v. q. j. s. ubi tenet hoc, q. in crimi nali potest fieri citatio peremtoria. Et ipsum sequitur Bar.in l. consentaneum. in sij.col.C. quomodo & quā do iud. Alijs autem citatus prima uice peremtoriē, potest appellare, sm Host.in c.cū ex literis. s. de refit. in integr. & per Bal.in c.j. de milia.usual. qui contu. est. De quo per Doct. in l.ad peremtorium. ff. de iudi. & in d. c. consuliūt. & Inno.in c.ad petitionem. j.eo. Et ibi dicā. Et unum no. pro nunc, q. ubi cūq. requiritur trīna ci tatio ad imponendum pœnam, nunquam potestim.

b Vna pro omni bus] Addē, q. idem est, si ex for ma statuti ante bannum requiretur bina citatio: quia tūc una pro omnibus fieri nō potest, ut p. do. Mari. Soc. in cōsi. de uer. ob. & Albe. in j. parte statutorū, q.cxxv. ¶ Tertia conclusio est. Vbi t agitur de criminē criminaliter, ter tius pro interesse suo potest defendere accusatiū. si ser uus. ff. de pub. iudic. No. omnes in locis, ubi s. Ex quo infertur, q. si factor alius est cōdemnatus ad mortē, potest dñs differre, & in stare, ut executio differatur, sm Cy. in l. C. de bo. dam. & est gl. i terminis apud nos xj. q. iiij. c. cū apud. no. Bar. & Imo. in l. fi. in prin. ff. de pu bli. & est casus in l. præalle. C. de bo. dā. Et ex hac cōclu sione no. diligenter cautelā, ut filio accusato de criminē compareat

uide do.de Rot. conclus. cccij, quā in cōcip. Item licet guerra in ordine nouissimo, ubi dicunt, q. citatus nō potest

xxiiij. col. viij. uer. & est aduer tendum. & in cō fil. xxixij. col. ij. uer. dum dicit. ¶ Quād citatus] Addē, q. cī nō excusat, quidā posset libere mitte procuratorem: uel excusa torem, ut fer Hē ri. Bo. i. c. ex parte el. j. de app.

9 uide do. de Rot. conclus. cccij, quā in cōcip. Item licet guerra in ordine nouissimo, ubi dicunt, q. citatus nō potest

excusat, quidā posset libere mitte procuratorem: uel excusa torem, ut fer Hē ri. Bo. i. c. ex parte el. j. de app.

a Pater] Addē, q. compareat pater ad defensionē pro interesse suo. Et idem dicas in abbate col.ij. Quād iudex patrē nō si index patrē non admittit, s. 12 Vbi t propter impedimentū paterū paliū per se comparēre nō potest, admittetur procurator: puta, quando uniuerſitas^b accusatur, uel monialis, qua nullo modo exire potest, c. unicō, de statu mo. in vj. secundum Doct. ubi s. Addē Bart. in l. cancellatores. G. de re mil. lib. xij. Arc. xj. q. j. in summa, & i. c. in criminalib. v. q. vij. Addē Bal. in simili, in l. reos, ad fi. C. de accus. ubi dicit, q. si accusatur memoria defuncti, potest intervenire procurator, ut in casu, de quo per glo. in c. sanē. el. j. xxiiij. q. j. & in casu l. fi. C. de bo. eo rum, qui mor. sibi consci. ¶ Quinta cōclusio. Ad t proponendam exceptio nē non concordemē crimen, admittitur procurator. Ita tex. not. hīc, fm Ab. 16 Addē do. Ro. conclus. cccij. quā in cōcipit, item q. procurator constitutus, in ordine nouissimo, ubi dicit, quōd procurator constitutus ad defendendum, potest allegare excusationes. Et de hoc dictum esse casum no. hīc, & al leg. c. expo. s. d. dila. Pro quib. fa cit: quia licet mandatum strictē interpretetur, l. diligenter. ff. mand. tamen exten ditur ad cōnexa. Inno. in c. cū contingat, de rescri. & ibi gl. no. i. c. līcet. in gl. vij. q. j. Idem, si exceptio cōcernat delictū, sed sit notoria, l. q. cū maior. g. ff. de bon. lib. ¶ Sexta cōclu sio est. Vbi t exceptio tendit ad defensionē criminis, uel agatur ad totā causam pro criminē publico, quācunque sit pœna, dum modō nō sit pecuniaria, procurator nō admittitur. Et probatur hoc in isto tex. melius, quām ali bi, licet Doc. nō ponderant, ubi ageba tur de pœna, quā potest imponi. 17 c. 18 t. per A lex. de Imol. latē in cōfil. suo cxvij. in j. & ij. col. in j. uol. L. qui propri. ff. de procur. & lex non uult, q. ipse punifatur pro alio: quia pœna debet tenere suos authores, c. quās uult. de his, quā s. à maio. par. ca. Vnde non potest quis obligare se pro alio in causa criminis, q. est sing. xxiiij. q. v. cū homo. secūdum Bal. in c. ex re scripto, in sij. col. de iure iur. in l. neq. C. ne fil. pro pat. licet dixerit alīs in c. contingit. el. j. de sent. ex pat. Non est enim fatis factum re publica, si procurator punietur. ¶ Itē cū quelibet pœna corporalis exce dat omnē pecuniaria, l. in seruorū. ff. de pœn. lex uult, ut accusatus non cōmittat se defensionē alterius: quia diligētū causam suā aget. Et ad text. in l. seruū quoq. ff. publicē. dic. q. loquitur in executo, fm Ab. ¶ Septima conclusio est: ubi reus est in uinculis, potest procurator ipsum defendere, sm Doc. ubi s. Addē do. de Rot. idem tenentes cōclus. cxcvj. inci. Item licet in causa cri minali. & ibi dicunt, q. qualibet sine mādato audierit: & Bald. in l. minime. C. de app. Contrarium tenet do. Car. & Abb. hīc: quia non cessat illa ratio, q. præsumatur causam diligētū agere, quam ponderat tex. in l. pœn. per alium causā app. ff. Sed pro ueritate dicit, ut latissimē per do. Mar. hīc. col. ij. ¶ Octaua conclusio:

c. memi ubi excusator proponit exceptiones necessarias, id est, quā probatae necessariō reum excusant, quia admitti tur: fecis in uoluntarijs, in quibus sine mandato pos set mentiri, secundum Inno. hīc. Poterit tamen allegare innocentiam rei, per tex. not. in d.s. publicē. in uerb. in nōt. ¶ Ultima cōclusio. Iudicū agitatum per procur. in casu, quo comparēre non poterit, non tenet, etiam si non fuit opositum. Bart. in d.s. ad crimen, do. Abb. hīc. & Bal. & Pet. de Anc. in d.s. publicē. per ratiōnes suas. Contrarium tenet do. de Rot. conclus. cxlvj. inci. item si citatus, in ordine nouissimo. Vide etiam glo. Imol. & Domi. in c.j. in uerbo. in criminali. de iudi. in vj. glo. in l. quamvis. C. de adult. quam pro singulari in hoc alleg. Bald. in c. ex conqueſtione. de resti. spo. Idem tenet Bald. dicens esse opin. cōmunem in d.l. ita demū. C. de procur. Idem tenet ipse in l. reos. in v. col. uer. quāto, quid si ipse, de accus. Et hīc puto ueroitem. Ad text. in s. ad crimen. in uerbo, frusta. respondent isti tenentes contra Bart. & Abb. quia frusta, scilicet si exceptū fuerit, quod satis probatur in c. quia frusta, iunctis dīctis Doct. j. de usl. & ultra alios bene facit c. pia. de ex cep. in vj. ¶ Ulterius preter has cōclusiones not. quōd t procurator in causa criminali potest constitui ad unū articulū: puta, ad uidentum iurare testes: do. Anto. post Inno. in c. ex parte Adæ. in xv. col. uer. uenio ad secundum. s. de testi. Item ad iurandum de calumnia. Itē in materia uide Pet. de Anch. consil. ccxij. Addē, quo d est clxvij. incip. Plenē & subtiliter. ubi assignat multas rationes, quare procurator non admittitur in causa cri minali. Et subdit, quōd si absens condemnatus in pœna pecuniaria in casu, in quo poterit condemnari corporaliter propter arbitrium datum iudici, si postea cōparet per procuratorem, iudex usq. arbitrii possit consti tueri. ¶ Item adde in materia, quōd t quando causa criminalis incidit cum civili, admittitur procurator. Ita not. Domi. in c. ex antīquis. in j. col. uer. s. not. pīm. liij. distinc. Item in materia uide do. de Rot. decis. cccij. quācunque item si cōmittitur auditori. in ordine nouissimo, ubi dicunt, quōd si tractatur de privatione beneficij, admittitur procurator: quia non dicitur cri minalis, per text. in c. super his. in fi. & ibi dicam. Alle gant principaliter Inno. ¶ Item uide Bartol. in l. pra tot. in princ. ff. de dam. infec. ubi dicit, quōd si t quis fuit accusatus de uulnere, & dubium est, an uulnus sit mortale, uel non: & sic, an ueniat pœna capitalis, uel non, admittetur procurator ad defensam cum hoc, quōd si apparuerit uulnus esse mortale, habeatur pœnus pro nullo. Et idem Bal. in l. eleganter. s. pe. per il lum text. ff. de eden. Item adde, quōd in causa notoriū admittitur procurator. Bald. in l. j. C. ut nemo pri. Item adde, q. ubi quis accusatur pro pluribus criminibus, in quibus est unum capitale, admittetur procurator ad alia criminā excepto criminali. Ita dicit Bartol. se consuluisse in facto, in l. si quis apud. s. si tamen plures, ff. iudic. sol. Item uide Bartol. in l. penūl. C. de quāst. ubi docet cautelam repellendi procuratorem eo casu, quo admittiteretur, uide sicet quōd dicas te habere in via, quōd principalis est melius informatus. ¶ Item adde Inno. in c. dilecto. de testib. cog. ubi ponit illud, quod dicit s. q. in uno articulo admittitur procurator in medio cause. Item adde in rub. C. de iure si. lib. x. ubi dicit, q. ad hoc, ut quis eximāt de bāno, admittant co gnati & affines. ¶ Itē adde, q. ubi pœna corporalis imponit alternatiū cū pecuniaria, uel

d Alternatiū 1 subrogatiū, nō admittitur procurator, Adde Pe. de Anc. ē fm Bar. in l. fi. C. de iuri. Et idē, si pecu cō. clcxvij. i. plē. nē & subtiliter.

c. memi nimus.

¶.j.eo.q.vi.artic.xvij. ¶Item adde Spec.in tit.de procur. & ratione igitur sui in viij.col. ubi latissimè ponit de hac materia, dicens inter alia, q ubi statutum imponit pœnā corporalem in casu, quo de iure imponitur pecuniaria, non admittitur procurator. ¶ Vltimò ad quod ubi principaliter agitur ad defectum ciuium, hanc possum resolutare criminalis effectus per consequentiam, admittitur procurator, ut in causa suspecti tutoris, i.nō solum. &.f.alleg.in gl.funct. l.pe. &.pe. f. de susp. ut. Ita no. Imo. in g.ad crmē. in viij. char. dicens, hoc nō est ab alio factum. Et refer. Ilo. de Ana. in c. col. Vltimò limita istam materiam ut hīc per domi. Mar. qui ponit xxxvij. fallen. sicut Ang. & Imo. ponant solum ix. ¶ Vltimò no. in materia consil. Old. xij. Ex quo collige pulchras conclusiones. Prima: licet beneficia electi in episcopum non uacent ante consecrationem, c.cum in cunctis. s. infirmitate. de elec. secus in abbate nondum beneficiato: quia statim vacat. Secunda conclusio: contra electum in episcopum excipitur, ne sit episcopus ante consecrationem: contra abbatem electum excipitur, ne beneficiatur, q non sit abbas. Tertia conclusio. Beneficiato in abbate non est de substantia. Probatur: quia ualeat consuetudo, q omittuntur. d. cle. attendentess. s. statuim. Et de his, quæ sunt contra naturam actus, non ualeat consuetudo: gl. in c. non putamus. de consue. in vj. Quarta conclusio. In archiepiscopo & archidiacono excipitur, ne ordinentur, non q per electionem confirmata non habeant dignitatem. Innoc. in c. de multa. de præben.

S V M M A R I V M .

1. Accusator si non comparet, iudex non debet statim licentia & absoluere reum.

2. Accusator quando impune posset defistere ab accusatione.

3. Inquisitio criminis licet non concedatur, nisi infamia precedente, si tamen aliquis denunciatur à persona fide digna, superior uero ignorat de infamia, potest inquisitionem committere non jure per crimine, sed super fama.

C A P I T U L U M . X I V I I .

Icet in beato. ¶ Dicens se accusatum alii, quem coram iudice ante inscriptionem, potest sine pœna defistere, & non accusare, sed ei defensenti perpetuum silentium imponit. ¶ No. pri mò, q licet accusatio sit facienda personaliter, non per literas, ut c. per scripta. ii. q. viij. nihil minus potest fieri denunciatio criminis per literas: imò potest etiam reus citari ad instantiam nuncij citantis, ut per Innoc. hīc. Sed opponit Abb. hīc de l. i. C. de requ. reis. ubi dicitur, quod reus non est uocandus ad iudicium, nisi pri mò accusator se inscriperit, ut appareat hīc: do. Abb. re spondet, quod in curia Romana erat ista consuetudo, & q illa lex procedit de iure. ¶ Not. ulterius ibi, per iurio. Not. q in eodem libello potest quis in serere plura delicta. f. do. Pet. de Anc. de quo uide Bar. in l. libellorum. s. f. de accus. & ibi plenè per eum, & per Bal. in l. ordinarij. in f. C. derei uen. Not. ulterius, q in causa criminali reus citatur: quia qualiter debeat fieri ista citatio, vide Bal. in l. inter accus. f. de publ. iud. iuxta no. in cle. causam. de iudi. ¶ Not. q in citatione, quæ fit in causa criminali, non expedit ponere tenore accusationis, ut hīc expressè, & per ipsum text. Ita dicit Bar. in l. accusac. rem. de publ. iud. do. Abb. oppo. de tex. v. q. ii. si prima tes. ubi dicit, q quando quis citatur, debet inseri copia accusationis, ad hoc ut ueniat instructus: gl. in uerbi po test. in uer. graniora. de procu. Vltierius ibi propter nūc cium in glos. in uerbo, in scripturis. ¶ Quando impune licet defistere ab accusatione, uide Bart. in l. quæsum. ff. ad Turpil. Et dicas, quod tali aliquando quis uult defistere post lit. contest. & non potest, ut. senatus. ff. ad Turpil. Aliquando post datum libellum & citationem factam in diem: & non potest, per l. absentem. ff. de pce. Aliquando ante oblatum libellum, & tūc citat. ita tex. hīc, & in l. miles. s. Socer. ff. de adul. Di cithic Pet. de Anc. quod iste tex. est ponendum in ult. dist. Bar. An & quando licet defistere impunè, uide latissi me

imo. in viij. col. do. Car. in cle. ff. in v. q. ut sit. pe. n. per illi tex. in simili. Tenet etiam hīc loan. de Ana. q. qui requiritur talis insertio in libello. Contrarium, q non requiritur talis insertio in libello, tenet Bart. in authen. offeratur, in vii. col. C. de lit. contest. dicens, hīc esse casum. Idem Bar. in extrauag. ad rei. in uerbo, de dicto criminis. & do. Anto. in d. c. præterea, de dila. in viij. char. & ibi do. Ab. in v. col. distinguens, ut hīc. Et ista partem per multa tenet Salic. in l. hīc. C. de exhib. reis. dicens esse casum hīc. Tenet etiam Salic. in l. absentem, in vij. col. uerbi. teru quaro. C. de accus. Et istam partem ses-

a quorū. Pro hoc facit d. cle. ff. ut sit. pen. a Sequor] De prout uidimus in ciuitibus, nisi in ca hoc uide per Alo

s. cle. ff. ut lit. pen. Sed est casus ibi spe

xan. in rubr. C. de

cialis. Non obstat. si primates. quia sum

eden. do. Ant. in d. c. præterea. habet locum,

quādū ad excludendū quē ab inducēs deliberatorū.

Et ita habebit locū gl. ii. q. ii. in summa. Sed si nō exprimitur, habebit inducias deliberatorias: & procedit gl.

¶ No. ulterius, q. licet accusatore nō cōparē, iudex nō de

bet statim licentia & absoluere reū. Limita, nīsi ipse

accusans licentias reū, ut iudex procederet sine eius

præsentia. Ita tener Bar. in l. hīc. C. de accus. dicens, q ita

tenet omnes. Istud est uerū in criminalibus. Quid in ci

uitibus & Vide Bald. in c. j. in v. col. s. de iudic. ubi Bart.

dicit, q est cōsiderandum, utrum actor sit impeditus

Bal. in c. cum dilecti. in ult. col. s. de do. & contu.

De hoc est gl. in f. i. eo. tit. & ibi do. Abb. in vij. col. & lacē Pet. de

Anch. in repe. c. finem lib. bus. in vj. col. de do. & contu.

Quid si in ea hora non comparet, nec reus, nec actor,

utrum debeat compensari contumacia cum contuma

cia & dicas, q reus non potest dici contumax. Ita Innoc.

in c. calumniā. j. de pce. Et dicit ibi Innoc. q istud ha

bet locum, etiam si iudex non sedisset pro tribunali. Et

de hoc uide notabile consilium Pet. de Anc. in suo cōs.

xv. quod incipit, In quæstione, quæ uertitur. Vide do.

Car. consil. lxxij. quod incipit. Titus: iam sunt decem &

nouē anni. & gl. in c. j. in uerbo, ueniēti. de dolo & cōtu.

in ij. col. Limita, nīsi essemus in materia, in qua iudex

posset procedere altera parte absente: putā in eleclio,

in c. cupientes. s. q si per uiginti. in uer. opponentes. de

elec. in vj. De qua materia tetigit Bar. in l. qui ante Calē

das. de verb. oblig. ¶ No. quod desistens ab accusatio

ne ante inscriptionem non admittitur amplius ad ac

cusandum eandem personam de eodem criminis: sed

dicit do. Abb. q nō solum, qui desistit ab accusatione,

sed etiam ille, qui habuit animum accusandi, sed desi

stis. Dic, q Bar. idem tenet in l. miles. s. Socer. ff. de adul.

¶ Vltimò, q si proba persona accusat, non induci

tur inquisitio famæ: & hoc, quia dictum notabilis per

sona inducit iustam causam credendi. ¶ In gl. ibi, re

spondeo, dicebat hīc Host. q ideo requiruntur isti te

tes: eō, quia non accusauerunt, sed denunciauerunt.

Sed uide melius hīc per Ab.

¶ No. quo modo assignatur terminus i causa criminali: uide latissimè per Spec.

in tit. de accus. & ibi plenè per eum, & per Bal. in l. or

dinarj. in f. C. derei uen. Not. ulterius, q in causa crimi

nali reus citatur: quia qualiter debeat fieri ista citatio,

vide Bal. in l. inter accus. f. de publ. iud. iuxta no. in cle.

causam. de iudi. ¶ Not. q in citatione, quæ fit in causa

criminali, non expedit ponere tenore accusationis, ut

hīc expressè, & per ipsum text. Ita dicit Bar. in l. accusac.

rem. de publ. iud. do. Abb. oppo. de tex. v. q. ii. si prima

tes. ubi dicit, q quando quis citatur, debet inseri copia

accusationis, ad hoc ut ueniat instructus: gl. in uerbi po

test. in uer. graniora. de procu. Vltierius ibi propter nūc

cium in glos. in uerbo, in scripturis. ¶ Quando impune

licet defistere ab accusatione, uide Bart. in l. quæsum.

ff. ad Turpil. Et dicas, quod tali aliquando quis

uult defistere post lit. contest. & non potest, ut. senatus.

ff. ad Turpil. Aliquando post datum libellum &

citationem factam in diem: & non potest, per l. ab

sentem. ff. de pce. Aliquando ante oblatum libellum,

& tūc citat. ita tex. hīc, & in l. miles. s. Socer. ff. de adul.

¶ Vltimò Pet. de Anc. quod iste tex. est ponendum in ult. dist.

Bar. An & quando licet defistere impunè, uide latissi

c. uenies.

S V M M A R I V M .

1. Crimen commissum ante electionem, an possit opponi contracō firmatum & consecratum.

2. Intrusus in episcopatu, uel alio beneficio, debet deponi.

3. Intrusus quot modis dicitur.

4. Citatus si non sit de iurisdictione citantis, & de hoc constat, non teatur comparare.

5. Clericus citatus coram iudice seculari, an teneatur comparare.

C A P I T U L U M . X V .

Eniens. ¶ Qui furauit aliquem non

accusat, ab eius accusa

tione repellitur. Vel aliter, secundum do

Abb. Ad prosequendum accusationem cri

minalem non admittitur procurator, licet possit alle

gare causas absentiæ, seu alias exceptiones crimen nō

concernentes. H. D. ¶ No. prīmō ibi, filii sacerdotis.

No. quod tōra confirmatum & consecratum potest

opponi crimen commissum ante electionem.

Ex quo inferit do. Petr. de Anch. quod generalis inquisitio,

de qua habetur in c. f. de elect. lib. vi. nō tollit, quod minūs

nō possit postea opponi de crimen. In hoc distingu

ut per Abb. in c. quod sicut. in vij. col. de elect. iuxta c.

f. qui mat. accus. pos. ubi quis rationabiliter posset alle

gare ignorantiam edidit. Quārit loan. de Ana. quid si

fuit oppositū de crimen coram cōfir-

matore, & confirmans processit. Di

cas, quod si tale fuit crimen, cum quo

cofirmans potest dispēfare per alium

actum, uidetur statim dispēfare. Bal.

in l. imperialis. s. si miles. C. denupt. Et

intellige de filio sacerdotis nato post

facios ordines, uel sacerdotiū. Ita hic

Io. And. Et dicit se esse filium sacerdotis.

Adde do. de Rot. cccxlj. dist. que incipit. Item

no. quod ex processu oppo. Vide no

i. in tenet. A ex. in c. f. suo xvij.

Fal. si quis autem non obstat.

Coll. j. ¶ Opponitur contra istū tex.

cum nō essent, nisi duo canonici Ro

mae, & tamē Papa imponit silentium

omnibus. S O L. Quod solū istis imponit silentium.

Secundō, quod isti erant confratres eiusdem litis, ut in

gl. in c. cū M. de constit. & not. in c. cū inter. de offic.

deleg. S O L. Quod ex quo alijs canonici, qui erant in ci

uitate, non comparebant, nec scribebant, satis consti

tit Papā de intentione eorum. ¶ Opponitur ulterius

contra text. in quantum Papa cōmittit inquisitionem:

opponit: quia ub

cum pridem. & propter. de renun. in glo. Tertio: qui depositus remaneat in beneficio, dicitur intrusus. Inno. in c. qualiter. el. ii. in fi. iiii. col. j. eo. Quarto: electus admisit trans ante confirmationem, in c. iij. & ibi do. Abb. in j. col. s. de resti. in integ. & c. auaritia: de clec. in vj. Quinto: qui cōmisit crimen dignum depositione: glo. ii. in c. cum supet. de cau. pos. & prop. Vltime t ille, qui habet beneficium ablatum alteri iniuste, c. tanta. j. de excel. pral. & ibi do. Anto. in fin. j. col. Septimo dicitur esse intrusus, secundum lo. And. in c. dudum. el. ii. de ele. adeo quod littera super beneficio non ualent, si quis facit se intraesse possessionem etiam auctoritate principis. Ita no. do. Abb. in c. ad aures. de rescrīp. in vj. c. cum iādudum. in ii. col. de p̄eben. in c. praterea. in ult. no. de iure patro. in c. per uenerabile. qui fil. fint. leg. Pet. de Anc. & do. Card. in cle. per literas. in fi. de p̄eben. Et ideo sis cautus, ut de hoc facias mentionem. Et addere, quod intrans possessionem beneficij, non leuatis bullis, perdite omne ius, non obstante signatura, ut in regula cancellariae xxxvij. Addit. Cal. in tit. de uerb. signi. consil. xiiij. in c. causam, qua. el. ii. in gl. mag. qui filij sint legi. & in glo. in uerbo, de p̄afudicio. in uer. ueritatis. de dol. & cont. ¶ In gl. in uerbo, silentium. ibi, quemadmodum. De hoc Doct. remittunt ad ibi not. ¶ In ead. gl. ibi, dixit se nolle accufare. distingue, secundum Abb. quod aut quis desistit ab accusatione proposita, aut ad propendum. Primo casu dic, ut diximus s. c. prox. Secundo casu aut erat materia, in qua licebat poterat transigere, ut in actione iniuriarum, & alijs delictis priuatiss: & am plus non auditur, ut in s. si negauerit, alleg. in gl. aut licebat non transigebatur: & tunc iterum audierit cessaante calumnia, i. iij. s. si his. ff. de sepul. uiu. nisi sit ab alio prauentus, non tenetur comparare: de quibus ultra Doc. uide aliam gl. in c. si episcopus. ii. q. ii. & in c. de cau sis. s. j. in uer. uenite. de offic. dele. & in c. Romana. s. cum autem. in uerbo, citent. de ap. in vj. Et ibi Domi. per gl. in c. si duobus. de app. per Inno. in c. praterea. de dila. per Imo. post do. Ant. i. c. pastoralis. in viii. col. de rescr. per Bal. in c. j. de inuesti. in mari. fac. in usib. feud. Et ibi dicit, quod l. si quis aliena. alle. in gl. quod quis compareat ad allegandum priuilegium suum, haber locum, quando quis citatur coram uno iudice generaliter ordinario: secus. si in singulari, putat in praesentia dominis

SUMMARIUM

- 4 eis de sua iurisdictione. Not. quod ubi contumaciam non esse de iurisdictione, non tenetur comparere: idem glossa in d.c. s. episcopus. & Innoc. in c. uenerabilis. in iij. col. de censi. do. Ant. in c. prudentiam. in prin. in iij. col. de offic. deleg. & Host. in sum. in tit. de contu. s. qualiter deprehendatur. uerbi. quandoq; ratione judicis. & do. Ant. in c. si in ult. col. de lib. obla. Et ibi dicit, quod sufficiat, quod citatio concludat citantem non esse generatiter de iurisdictione citantis, licet certa causa esse possent, nisi illi causus exprimitur. Alleg. Inno. in c. præterea. de dilat. Limita hoc, ut dixi in notab. allegando Ab. a in c. nisi essent, de præben.³ Et uide Innot. in c. præsenti. in ult. col. de rescip. in vj. quod hodie incipit, statutu. ubi dicit, quod si constat notoriè citatum non esse subditum, non tenetur citatus comparere etiam ad allegandum priuilegium suum. Facit text. cū glos. in cle. pastoralis. s. Pisana. s. notoria. de re iud. & olo. in c. super his. uer. for-

1 ¹ Electio quantum, uel quid iuri conferat.

2 Causa dicitur criminalis ciuiliter intentata, quando agitur de criminis per uiam exceptionis.

3 Inscriptio in quibus casibus non requiritur.

4 Inscribere & subscribere, an differant, uel non.

5 Mortuus quando posset accusari.

6 Criminofus an posset excipere contra electum.

7 Appellari potest à iudice ledente, uel à iudice habente potestatem iudicandi secundum arbitrium. nu. 8. 9. 10. 11. 12. 13.

14 Forma electionis solum oppugnatur ab illis, qui habent eligere & confirmare pro interesse proprio.

15 Parochianus admittitur ad defensionem sue ecclesie.

16 Negativa quando & qualiter debet probari.

17 Exceptio que necessariò non infert delictum, non obstat electo: & sic oportet, quod sonet in delictum.

18 Exceptio, Tua non interest, debet opponi ante item contestatam.

19 Releuatur quis ab onere ostendendi literas.

CAPITVLVM XVI

Vper his. Denunciator crimi-
nis non se inscribit, sed
accusator excipientis se inscribit, si per ex-
ceptionem deiscatur ab obtento, & tunc ad
extraordinariam poenam se inscribit, & procurator in-
sernentur.

teruere potest. Hoc dicit. ¶ Not. primum ibi, quoniam. Nota finem accusationis, denunciationis, & exceptio- nis nam accusatio tendit ad poenam ciuilium delicti, sci licet ad depositionem, quandoque ad perpetuum carce- rum, ut in c. tue. de poen. quandoque ante traditionem cu- ria secularis, ut in c. cum non ab homine. de iudic. Finis uero denunciationis est, ut quis corrigitur: & hoc habet locum, sive sit denunciatio canonica, sive euangelica: de quo plene in c. n. uit. de iudic. finis uero exceptionis est, ut repellatur ab obtinendo, non autem ab obtento, nisi illud obtentum haberet connexitatem iuris obten- dendi. Et hoc dicitur, ut etiam in c. de elect. & per Bal. in tubr. C. de condic. ob tur. cau. Communiter dicitur, quod elec- tio confert debitum iuris & administrationis, sed desi- cit exercitum, quod acquiritur per confirmationem, per c. transmissam. s. de elect. & gl. in c. quantio. Ixij. dist. ¶ Not. ulterius istum text. ibi, ordinandus. Not. quod petens ordinem, seu confirmationem, dicitur petere ali quid iuris: si enim esset aliquid facti ad ipsum sus obtenuum, non repelleretur per uiam exceptionis, sed per uiam accusationis. ¶ Not. ulterius, quod opponens crimi- na contra electum, non tenetur se inscribere. Et dicit Inno-

Eligendum]
Aduerte: qd Car.
in conf. cxdv.col.
ij.in princ. tenet,
qd electus tene
tur probare dc
eius identitate: sed

^a Electus habet ius ad rem, non in re^a, & allegat re^b Adde Card. in consil. xxx, col. v.

Adde gl. in c. prouisionem de elect. in vñ. quæ dicit, quòd prouisio, quæ per superiorē habet inclusam in se electionem & confirmationem. Et per illam glossa dicit loan. de Ana. in c. accedens. in j. col. j. eo. quòd opponens se tali prouisioni, non opponet se per viam exceptiōnis, sed per viam accusationis: quia ius est obiectum. Et per illam gl. dicit loan. de Imol. in c. cùm M. xxvij. col. de const. quòd canonicus, cui est facta collatio canoniciatus, habet plenū ius, & in uoce, & in alijs, absq; alia installationē. ¶ Item uide glossa iij. in c. ut circa de elect. in vi. cap. nota nata. multa q̄ndā quando nota in illa. col. in j. ut q̄ndā sicut furi. ordo. suffice. q; aut oppo- nitur ante electio nem cōfirmatam, & electo incumbit probatio: aut post cōfirmationem, & tunc objiciēs probat, ut ibi tate per eum.

ca. de elect. in vj. qua nota, vult, quod quando potestas eligendi & conferendi, alii s. cōfīrmāndi, spectat ad unum, putā ex iure deuoluto, potest expedire uno actu. Ex quo infert Paul. ibi, & sequitur Domi. quod expectans beneficium pertinens ad collationem episcopi, poterit petere beneficium electūtū deuolutum ad episcopum, secundum illam gloss. Consultuit Card. con filio xliij. incip. In ecclesia Belitanensi, ubi per illam gl. dicit, quod si adeptus dignitatem electiū titulo permutationis habet omnia iura, ac si fuisset electus, ut ibi per eum. Limita predicta, dum modū dura potestates consistenter in superiori iure proprio. Et ita not. Ioan. And. in c. ne pro defectu. de elect. Vnde dicit do. de Rot. conclu. lv. quod si per negligentiam patronorum collatio deuoluitur ad episcopum, poterit uno contextu prouidere: fecus autem, si iure diuerso: putā, quia effectus est compromissarius habens confirmare. Ita enim tenet gl. not. in c. cūm inter canonicos. in uerbo, confirmavit. de elect. Ita tenet do. Abb. in c. causa, qua. de elect. in ij. col. 5. de elect. Ex quo infert, quod primò eliget, postea faciet edictū: de quo in c. ult. de elect. in vj. Ad quod nō tenetur in casibus p̄missis. Quod diligenter no. Et ita expressè not. in d. c. ut circa. in princ. Et istis adde gloss. j. in c. synodo. & ibi Arch. lxij. distinet. ¶ Et in quantum tangunt Doct. quantum tūris cōfīrat electio, uide per cit ad hoc notabile dictum Innoc. in c. quod in dubijs. s. de renun. ubi dicit, quod ille tex. non habet locum in beneficio obtinendo. Idem tenet Cald. in tit. de renun. consil. v. & Card. post Matt. in cle. in vj. de renun. & do. de Rot. conclus. clvij. qua. īcīpīt. Item si aliquis consecratus. in ordine nouissimo. Facit etiam gloss. not. in s. fin. xvij. q.vj. qua. dicit, quod pralatus potest præiudicare ecclesiā in obtinēdo, non aut in obtento. ¶ Idem tenet Inno. in c. fraternitatē. de donat. & Bart. in l. bonorum. C. qui admitt. in c. potuit. de locat. ubi dicit, quod pralatus recipiens pensionē ab eo, quem poterat priuare propter non solutum canonom, præiudicat ecclesiā, ut amplius eū expellere non possit. Et idem Fed. consil. ix. Card. in c. tua. de his, qua. fūnt à prala. & Bart. in l. pupillorum. C. de repud. hæred. Item facit notabile dictum Abb. in c. ne haeres. in vj. col. de præscript. ubi dicit, quod p̄iūlegium cōtra p̄iūlegium alterius tollit illud, si tūs nondum erat quāsītum, sed quāremendum. Facit sing. dictum Ioan. de Imol. in l. in lxxij. col. ff. de condi. insti. ubi dicit, quod licet episcopus, uel alius citra Papam non posset alterare relicta ad pium usum, in cle. quia contingit, in princ. de rel. do. tamen episcopus uoluntatem testatoris nondum executā potest alterare: fecus in fam executa: quia facilius tollūtur fienda, quām facta, ut in l. patre furioso. ff. de his, qui

b In l. *absenti*] Addit. Bartol. & Alex. in l. ex eo. ff. de testa, militi, et Paulum de Cast. in l. cum furiosus. ff. de iudic. b Bart. in l. absentib, ff. de dona. Pet. de Anch. in cle. j. in x. no. de iure iur. Arch. in c. expedit. xfj. q. fij. & glos. fij. in c. sicut. & fij. c. si confirmationem. & in c. si cui. de elect. in vij. & Innoc. in c. dilectus. de offic. deleg. & ibi, quid de collatione. do Anto. in c. à nobis. in ij. col. de iure patro. & Imol. in c. causam, qua. in fin. de rescript. & gloss. in uer. debitum. in cle. auditor. de rescript. & ibi Abb. & do. Abb. in disput. sua, qua. incipit, Gandulphus, in xvij. col. gloss. & Bal. in l. ad resoluendum. C. de præd. mino. & Bal. in l. j. C. de iuris dict. om. iud. & gloss. in c. dilectissimi. vij. q. fij. Ioan. Felini ij. pars.

secratio, & sic perfici matrimonium spirituale, non subsistunt præcedentia, scilicet electio & confirmatio. ¶ VI timo not. quod quando t de crimine agitur per usum exceptionis, dicitur esse causa criminalis ciuiliter intentata: & ideo interuenit procurator. Et ex hoc inferunt Doct. quod si agitur ad priuationem beneficij, tamē nō dicitur capsa criminaliter esse infestata. Et ita tenet Fed. confil. xxiiij. ubi consuluit, quod si agatur ad priuationem beneficij, non dicatur esse causa criminalis. Addo do. de Rot. cōclu. cccci. quā incip. Item si committitur, & dixi s. c. prox. Et assignatur ratio: quia ubi non impo nitur poena naturalis delicti, non uidetur agi criminaliter. Et alleg. do. Ab. tex. ualde sing. in c. p. tuas. el gran de, circa s. ibi, cūm ageretur. j. de simo. ubi exprest̄ hoc habetur. Sed ista limitantur per do. Ant. hīc, nisi statutū episcopi pro certo delicto imponeret priuationem beneficij: quia cūm illa sit naturalis poena delicti, dicitur causa totaliter criminalis. Et sequitur do. Ab. licet alius senserit Feder. in d. confil. Contrarium tenet hīc loan. de Imol. & loan. de Ana. dicēs, quod in talis priuatione beneficij non seruabitur solennitas requisita in causis criminalibus. Vnde episcopus non cōuo cabit uincinos episcopos, iuxta c. felix. & c. si autē. xv. q. vñ. Sed nihil minus negari non potest, ut mihi uidetur, quin cesserant rationes Doct. In quantum ponderat, quod pro delicto a non imponit poena ordinaria, quia

a. **Pena ordinaria]** Adde, quod talis per statuta est ordinaria: ergo, &c. Et, ut intelligas d. c. per tuas. ui de do. Abb. in rubr. de iud. in pen. col. quia imo uidetur, quod ex quo poena non applicatur parti, dicatur esse causa omnino criminalis, per Doct. in statuti. Ita Bar. in l. si qua pena ff. de uer. & frā c. Aret. in con filio lviij. col. vñ. item in materia ciuiliter, & tamen illa poena nō applicatur parti, nec etiam fisco: ita dicēdum hīc: quod ex quo de nullo participat, potius interpretatur ciuilis, quam criminalis, tum propter regulā, in pœnis, tum propter fauorem iudiciorum: quia procurator interuenit, ut hīc in fin. Ita pulchre declarat Imol. in d. c. tuas. ¶ In s. gloss. lacus. do. Franc. eo non nominato, in rubr. d. indicat. in fin. Et prædictis addit. text. in c. item cūm quis, de restit. spol. ubi uidetur tex. quod etiam ubi agitur de interesse partis, disputando de crimine, causa dicatur criminalis: quia spoliator opponebat crimen, ne cogere tur restituere, & dicitur agere criminaliter. Sed responde, licet aliquis non tangat, negando, quod ageret solum pro suo interesse: quia imo agebat criminaliter accusando. Probatur ex ipso tex. quia si ageret solum pro suo interesse, non fuisset repulsus, sed quia inimicus, iij. q. v. omnibus. c. de cætero. s. de testi. gloss. & ibi dixi in c. cūm P. s. eo. ¶ In glo. s. ibi, quartum modum. Non in feras text. esse defecuum, quasi omittatur quartus modus. Primò: quia hic agebat, quot modis opponetur, & in iustitione non est, qui opponat. Item quarebatur, quādo esset necessaria inscriptio: & hoc dubium non cadit in iustitione, quia non est, qui possit scribere. ¶ In glo. s. in princ. Not. casus, in t quibus non requiri inscriptio: similis gloss. s. q. viij. in summa, per gloss. & Bald. in l. qui crimen. C. qui accus. per gloss. in l. s. de cal. & in authen. ut lic. matri & auxi. s. criminalis. & in l. quamvis. el. iij. de adult. & aliquid per gloss. in c. tuas. s. de procur. Adde alium casum in accusatore falſa monera, in l. s. de fal. mone. Item ubi tutor, uel curator accusat, in l. s. qui accus. Item ubi haeres accusat post mortem testatoris. I. tutor. s. de his, quib. ut indig. Item, quando mulier accusat, secundum quosdam, per

c. de crimine. xv. q. iij. Sed contrarium tenet do. Abb. Imol. & Ana. quia hoc non reperitur scriptum. ¶ In ea. gloss. ibi, inscribere est. Communiter dicitur, quod t inscribere & subscribere non differunt, secundum do. Mar. hīc post Bald. in l. crimen. C. de accus. Dicitur etiam inscriptio tota forma accusationis consistens in tribus, de quibus in l. libellorum. ff. de accus. canonizata s. q. viij. libellorum. Vtrum autem inscriptio sit de substantia, gloss. tener, quod sic, in s. inscriptio. iij. q. iij. & loan. hīc. ¶ Contrarium tenet gloss. in l. s. C. de fide instru. & in l. in causis. C. de accus. dicentes, quod subintelligitur, etiam si non exprimitur. Et hanc dicit Bart. esse com munem opin. in l. s. cui. ff. de accus. ubi uidetur casus expressus: quem alleg. hīc Abb. s. q. iij. c. qui non probauerit. Distinguunt tamen hīc do. Mar. quod aut pars opponit libello, & iudicium non procedet. Sic loquuntur iura requirentia inscriptio nem, si pars non opponit, procedet iudicium: tamen ille punietur. Sic intellige iura dicentia, quae subintelligitur. Et in materia uide gloss. singul. xxiiij. q. iij. in c. slane. el. iij. in uer. demonstrato, quae dicit, quod accusans matrimonium, & non probans, patietur poenam, quam passus fuisset ille, si uiuercet. Et il lam gloss. sequitur Domi. in c. filij. in l. s. col. de hære. in vñ. & Bald. multum singul. eam no. in l. qui crimen. in l. col. C. qui accus. poss. & loan. de Ana. in c. s. quis episcopus. s. de hære. & loā. de An. & do. Mar. hīc,

b. Mortuus] Vide acculari, uide c. quorundam. xxiiij. d. de hoc in l. lex. finit. & in s. per contrarium. Inst. de dicatorum. ff. de hære. que ab int. & xxiiij. q. iij. in sum. Item in materia uide Ang. in authent. quomodo oport. episcopos. s. fin. ubi dicit, quod accu fans aliquem de offensione facta principaliter in Deū, non se inscribit, per text. ibi. ¶ Ultimō not. quod ualeat confutatio, per quam poena talionis est abolita. Ita dicit Spec. in ut. de libel. conce. s. fin. in princ. & gloss. An gel. & Sal. in l. qui crimen. in uer. pugnata. C. qui accus. Et dicit ibi Ang. quod recepsit ab au-

c. **Ab aula]** Adde iure. C. de adult. per illum text. Sed uer. Ang. Are. in trac. de tu eleganter lo. And. in addi. Spec. malef. in uer. nec & Spe. in ut. de accus. s. uiso. ad fi. uersi. non ad querelam.

item quod non recte. in addi. que incipit, dicebat Vbertus. ubi reddit rationem multiplicem super hac consuetudine, dicens, quod propter antiquum rigorem multi retrahebant ab accusando: & ita cūm remanebat impunita. Vide S. Tho. s. iij. q. lxvij. artic. ult. ubi plenē ponit de ista poena talionis, & inter alia dicit, quod nunquam accusator non probans, debet puniri, nisi appearat, quod malo animo accusaverit.

¶ Item not. ultra prædicta cautelam, ad hoc, ut accusans & non probans non possit puniri, uidelicet quod in libello dicat, quod de crime commissio sit publica uox & fama: quia si probabit hæc, dato quod non probet delictum, non punietur. Ita Bart. in l. cūm quidam. s. quod dicitur. el. iij. ff. de acquir. hære. & in l. s. c. si seruus, uel liber, ad decurio. asp. li. x. Facit, quod ipse not. in l. fin. ff. de hære. inst. ubi dicit per illum text. quod

publica uox & fama dant iustum causam credendi. Qualiter autem probetur uox & fama publica, dicit, ut per Bart. in l. de minore. s. tormenta. ff. de quaest. dicam

d. c. qualiter. el. iij. Item in materia d. Item in maleficio. videt. quod inscriptio: simili gloss. s. q. viij. in summa, per gloss. & Bald. in l. qui crimen. C. qui accus. per gloss. in l. s. de cal. & in authen. ut lic. matri & auxi. s. criminalis. & in l. quamvis. el. iij. de adult. & aliquid per gloss. in c. tuas. s. de procur. Adde alium casum in accusatore falſa monera, in l. s. de fal. mone. Item ubi tutor, uel curator accusat, in l. s. qui accus. Item ubi haeres accusat post mortem testatoris. I. tutor. s. de his, quib. ut indig. Item, quando mulier accusat, secundum quosdam, per

¶

Monachus

¶ Monachus deficiens in accusatione abbatis inhabilitatur, ut non possit esse abbas. ¶ Gloss. in uerb. accusatione. in fin. Per istam gloss. uidetur, quod t criminostus possit excipere contra electum: sed intellige hoc esse uerum, dum modo excipiat pro

a. **Interesse suo]** Addo tu & uide Oldr. in confil. c. confil. clxxxiij. & confil. c. lxxxij. et intellige, nisi effet inimicus, ut per Henri. Boich hīc in iij. col. Allegat. Innoc. & loan. And. in c. memini mus. 5. eo. Et idem dicunt de conspi ratore, quod etia ipse repellitur ab excipiendo.

¶ Interesse suo] Addo tu & uide Oldr. in confil. c. confil. clxxxiij. & confil. c. lxxxij. et intellige, nisi effet inimicus, ut per Henri. Boich hīc in iij. col. Allegat. Innoc. & loan. And. in c. memini mus. 5. eo. Et idem dicunt de conspi ratore, quod etia ipse repellitur ab excipiendo.

b. **Potestas]** Adde, quod etia tunce poterit iniuste iudicare, l. cūm quisdam. ff. de leg. iij. dum modū dolus abit, l. creditor. s. iussus. ff. man. Ita Bar. in l. s. ff. de leg. j. Et ade, quod licet à talib. libero arbitrio iudicis sic dato non possit reclama mari, tamē iudex per hoc in opere faciente uirtutem talis liberi arbitrij in illo opere unū pro alio grauant. Ita Ange. in authent. de man. prin. s. si quis au tem. Nec etiam uigore talis liberi arbitrij potest fūdere pluribus modis non adu natis per aliquem: & ideo limita pri mō, nisi iudex habetur arbitrium libe rum: quia uidetur tunc data sibi tan ta potestas b, quod ab eius arbitrio non potest appellari, secundum Inn. in c. fin. quāsi in fin. de fet. Quem ita in telligit Domi. & bene, in c. in l. s. col. de iura. cal. in vñ. & Imol. in l. s. ff. de pub. iudic. & do. Abb. & loan. de Ana. hīc. Et idem tenet Hostien. in c. qualiter. de iudic. Pro quibus bene facit di c. Bald. in l. ubi pacific. in fin. C. de transact. ¶ Secundō t limita: quod iudex iustitiam regulam, nisi actus decisus arbitrio iudicis, non esset praetudicatus. Ita not. uult. Innoc. in c. pastoralis. in glo. que incipit, neutri. de rescript. Est uerum, quod in terminis, in quibus loquitur Inno. de iudicibus sibi adiunxit de fribus, reprobatur ibi per Hosti. Imol. & Abb. Sed dicēdum est hoc dictum esse uerum in ratioē sui. Et idem expressē tenet Bald. in c. in princ. in vñ. ff. de iudic. Et ut habeas ordinatē dicta Doctorum hīc, & alias multis addi. facias regūlam, quod appellari potest à iudice laetē, ut hīc: ideo, quia licet videatur habere arbitrium, & posse facere, ut uult, tamen intelligitur de arbitrio boni iuri: & ideo non potest partem laedere, iuxta gloss. fin. in c. iij. de cor. uit. Et probatur ratione, dilatationes sunt arbitria, l. s. de dilatio. Et à iudice grauante in dilatationibus potest appelliari, c. & ibi gloss. de dila. Ergo, &c. Et ad hanc regūlam alleg. Doct. gloss. & Bart. in l. s. qua poena. ff. de uerb. sig. Addo gloss. in terminis in c. Romana. s. quod si obijcatur in uerb. ministris legitima, de appell. lib. vñ. Idem tenet Innoc. in c. cum speciali. in glo. incip. Iste recusans, de appell. ubi dicit, quod si iudex arbitratur, utrum causa suspicione sit legitima, uel nō, potest appellari. Et cum iste gloss. hīc concordat late. loan. And. in addi. Spec. in tit. de cit. s. sequitur, uer. sed nunquid credetur. & do. Ant. in c. de causis. de offic. deleg. in c. proposuit. in fin. de appell. in c. in ult. col. de consti. & in c. cum parati. in

Felin. iij. pars.

pen. col. de appell. Et per istam gloss. ita etiam pulchre his, concludit Rot. in l. admonendi. in pen. chart. uer. quid si iudex ff. de surest, quod potest ap-

pellari. Et alleg. etiam gloss. fin. in l. qui b. Potestas] Adde, quod etia tunce poterit iniuste iudicare, l. cūm quisdam. ff. de leg. iij. dum modū dolus abit, l. creditor.

s. iussus. ff. man. Ita Bar. in l. s. ff. de leg. j. Et ade, quod licet à ta

li libero arbitrio iudicis sic dato non possit reclama mari, tamē iudex per hoc in opere faciente uirtutem talis liberi arbitrij in illo opere unū pro alio grauant. Ita Ange. in

authent. de man. prin. s. si quis au tem. Nec etiam uigore talis liberi arbitrij potest fūdere pluribus modis non adu natis per aliquem: & ideo limita pri

mō, nisi iudex habetur arbitrium libe rum: quia uidetur tunc data sibi tan ta potestas b, quod ab eius arbitrio non potest appellari, secundum Inn. in c. fin. quāsi in fin. de fet. Quem ita in telligit Domi. & bene, in c. in l. s. col. de iura. cal. in vñ. & Imol. in l. s. ff. de pub. iudic. & do. Abb. & loan. de Ana. hīc. Et idem tenet Hostien. in c. qualiter. de iudic. Pro quibus bene facit di c. Bald. in l. ubi pacific. in fin. C. de transact. ¶ Secundō t limita: quod iudex iustitiam regulam, nisi actus decisus arbitrio iudicis, non esset praetudicatus. Ita not. uult. Innoc. in c. pastoralis. in glo. que incipit, neutri. de rescript. Est uerum, quod in terminis, in quibus loquitur Inno. de iudicibus sibi adiunxit de fribus, reprobatur ibi per Hosti. Imol. & Abb. Sed dicēdum est hoc dictum esse uerum in ratioē sui. Et idem expressē tenet Bald. in c. in princ. in vñ. ff. de iudic. Et ut habeas ordinatē dicta Doctorum hīc, & alias multis addi. facias regūlam, quod appellari potest à iudice laetē, ut hīc: ideo, quia licet videatur habere arbitrium, & posse facere, ut uult, tamen intelligitur de arbitrio boni iuri: & ideo non potest partem laedere, iuxta gloss. fin. in c. iij. de cor. uit. Et probatur ratione, dilatationes sunt arbitria, l. s. de dilatio.

Et à iudice grauante in dilatationibus potest appelliari, c. & ibi gloss. de dila. Ergo, &c. Et ad hanc regūlam alleg. Doct. gloss. & Bart. in l. s. qua poena. ff. de uerb. sig.

Addo gloss. in terminis in c. Romana. s. quod si obijcatur in uerb. ministris legitima, de appell. lib. vñ. Idem tenet

Innoc. in c. cum speciali. in glo. incip. Iste recusans, de appell. ubi dicit, quod si iudex arbitratur, utrum causa suspicione sit legitima, uel nō, potest appellari. Et cum iste gloss. hīc concordat late. loan. And. in addi. Spec. in tit. de cit. s. sequitur, uer. sed nunquid credetur. & do.

Ant. in c. de causis. de offic. deleg. in c. proposuit. in fin. de appell. in c. in ult. col. de consti. & in c. cum parati. in

Felin. iij. pars.

L. **Secundō limita]** Adde, quod hanc limitationē tenet etia Domi. de sancto Genit. in c. iij. de iura. cal. in vñ. & refert & sequitur Alexan. in confil. c. vñ. col. iij. uer. quandoq; cōmittitur. in iij. uol.

d. **A dicto suo]** Adde, quod potest efferratio, q; quādo aliquid cōmittetur conscientie alicuius, tunc non receditur à persona, ut not. Bart. in l. iij. s. tas. meti. ff. de arbit.

& refert & sequitur Aret. in l. fin. col. pen. c. un. de cogn.

¶ Secundō limita] Adde, quod hanc limitationē tenet etia Domi. de sancto Genit. in c. iij. de iura. cal. in vñ. & refert & sequitur Alexan. in confil. c. vñ. col. iij. uer. quandoq; cōmittitur. in iij. uol.

¶ Quartō t limita, nisi lex aliquid cōmitteret conscientia iudicis: quia à dicto suo tunc non appellatur: gloss. in c. statutum. s. insuper, in uerbo, relinquitur, de rescript. in vñ. Non tamē

L. **2. consil.**

consil. xxvij. col. 1. Circa prime. Sed aduerte: quia contra istam fil. uidetur facere: ga- stis uterbum Cor- scientia importans arbitrii boni uie- ri, non liberat uoc- luntatem. Ita not. Bald. in l. fin. ad fin. C. de iur. do- imp. et in l. null. col. ij. C. de epise. & cle. Sed quan- do aliquid comit- titur alicui, ut bo- no uiro, ab eo ap- pellatur, ut f. si in regula per ipsum posita. Po- test tamen hec li- mitatio altero de duobus modis fal- sari: uidelicet q- aut per talem de- clarationem infer- tur magnū preiu- dicium, aut para- sum. Si paruum, procedat limitatio- eo, per not. in c. statutum. §. affectio- forem. hic allega- to. Si uero infra- tur magnū preiu- dicium, poterit ap- pellari, cle. j. de iu- re patro. Et pro- cedat dictum Bal- d. alleg. in contraria- rum. Vel intelligi- ge, quod non pos- tur appellari: po- terit tamē p. uiam querelle, uel sup- plicationis per su- periorem prouis- deri, per not. per glo. sing. in cle. j. & per Bald. in l. ij. C. de exec. rei- iud. Et dicit Alex. de Mol. in consil. lxxx. col. iii. uer. Et per predicas, in v. uol.

excluditur pars à facultate appellandi, adeo quod si iudex appellatio- nis non deferat, superior ad quē, non possit emendare, si de iniusticia cognoscatur. Intellige glo. in uerbo, onerarius, in cle. j. de iure pat. secundum do. Abb. Sed quia illę dux glo. debent alio mo- do cōcordat, ideo uide, quod dicam plenius in c. significasti. et l. de homi. Quinto t̄ limita istam regulam, ni- si lex permetteret iudici facultatem di- spensandi: quia non appellabitur, si nolit dispensare, secundum Bald. in l. quicunq. in vj. col. C. de ser. fug. Vnde si statutum imponit poenam manus, & iudex uiderit, quod propter amputa- tionem est periculum mortis, & non uult dispensare, non poterit appellari, secundum Bald. ibi. Sexto t̄ li- mita istam gloss. nisi lex ponere alii- quid in potestate iudicis: quia si illa non uititur, non appellabitur: quia non tenetur ea uti. In quinque, ff. de iu- dic. Vnde si non interponit officium suum, ubi potest, non poterit appella- ri, secundum Spec. in tit. de offic. iudi- ci. Impedit ueris. quid si iudex. & lo. And. in c. exceptione. in fin. de except. & in regula, infamibus. in Mercur. & do. Abb. in cle. auditor. in fin. de rescr. & in cle. sepe. super glo. in uer. ualeat. de uerb. signific. & Abb. in d. c. pruden- tiam. §. sexta. in fin. de offi. deleg. & do. Ant. c. super questionum. §. si uero. in iij. col. eo. tit. Sed aduerte: quia ista limitatio fallit primō, quando lo- quitur affirmatiuē, putā quia poterat facere, & fecit, potest appellari: sed ha- bet locum, quando negatiuē: quia si non fecit, nō appellatur. Ita not. l. mol. post Hostien. in c. pastoralis. in princ. in xij. col. de rescript. Secundū fal- lit, nisi pars petitissim officium iudicis: quia si denegat, potest appellari. Ita intelligunt aliqui glo. fin. in c. j. de con- fess. lib. vj. Et ita expressè tener Bartol. in l. j. in antepen. col. de iurisdict. om. iudic. dicens, quod si iudex denegat officium misericorditer imploratum, potest ab eo appellari: sed credo, q. Doct. præallegant sentiant expressè cō- trarium etiam in casu isto, & forē me- lius, per rationes suas, quae adaptan- tur etiam ad hunc casum. Tertiō fal- lit, quantum ad hoc: quia si hoc ca- su grauat partem, tenebitur ad inter- esse, secundum Bart. in l. quod ius sit, in iij. col. de re iudic. & in l. j. in fin. C.

Volut Innoc.] In c. gaudiis, de fenti, ipso de quo per Imol. in l. iij. s. hoc autem, f. de damno infect. ¶ **S**extim & ultimū limita istam gloss. & regulam, nisi iudex, qui arbitratus est, fuisse aditus tanquam bonus viri; putā, f. à dicto arbitroris perita esset reducio apud iudicem. Ita solenniter uoluit Innoc. in c. praeſtit. hodie incipit. Stat. de reſcrip. in vi. gloss. super uerbo, insignis, circa med. quem sequitur Bartol. in l. j. in fin. in quibusdam lectionis, ss. de

leg. & do. Anton. Imol. & do. Abb. & loan. de Ana. & do. Maria. Quibus adde loan. And. latius idem tenet in addi. Speculat. in tit. de appell. s. in quibus. uersic. quid si coquenit. & latè do. Abb. in c. Quintauallis. in penult. chart. uersic. nunc quaro de notabili. de iureiur. & Roma. in repetit. rubr. ff. de arbitri. in ix. col. & latè Salic. in l. si societatem. s. de arbitri. & in xx. q. ff. pro loco. & in l. cum antea de arbitri. & Ang. in l. arbitrio. ff. qui satisda. cog. Et allegant rationes. quibus s. respondebitur. ¶ Sed contrariam partem. quod imo etiam isto casu pos- sit appellari. tenuit Pet. de Ancha. pu- blicè disputando in disputatione in- cip. cum Clasicus. maximè. quia non reperitur iure prohibitum. quod isto casu non possit appellari. Ergo. &c. l. & in multis. C. de appella. Idem puichrè tener Bald. in l. in s. col. C. de his. quæ poena nomi. quia qualitas existens in arbitratore. scilicet quod ab eo non appetetur. non transit in iudicem subrogatum: de quo dicto est. l. penult. ubi text. singulariter secundum Bartol. ibi. ff. iudic. solui. Eu. idem tenet Bald. in l. in s. col. C. ne licet tertio prouoc. & Roma. in l. ad monendi. in penult. chart. ff. de iureiur. per id. quod non. gloss. hic. & in d. l. si qua poena. per id. quod non. gloss. fin. in fin. in l. qui restituere. ff. de rei uendi. idem Bald. in fin. in tit. quo tempo. mil. in usibus feitor. in l. tale pactum. s. qui prouocauit. in fin. ff. de pact. Et late- do. Anton. in c. Quintauallis. xiiij. de iureiur. & ibi Imol. & idem Imol. in c. de consti. & in l. s. ff. de publ. iudic. & Ro. in d. l. arbitrio. Et pro hac parte adducitur una bo- na ratio: quia posse appellare. uel non. concernit ordinem processus. Archid. q. q. vj. c. non ita. do. Anton. & do. Ab. in c. quod cleric. de foro compe. Modò in con- cernentibus ordinem procedendi iudex causa appellati- onis sequitur tribunai suum. non primi iudicis: gloss. in uer. de cattero. in c. licet canon. de elect. in vj. in c. il- lud. xij. distinc. Innocent. & do. Anton. in rubr. de con- sue. licet in meritis & decisione causa se sequatur tribunus primi. ut in dictis locis: & bonus text. in authent. ut- cum de appell. cognosc. in princip. Ergo. &c. Non ob- stat. quod debeat sapere naturam eius. cuius loco subro- gatur. iuxta c. ecclie. el. j. ur. lit. pend. cum simi. quia per rationem. de qua s. non dicitur præcisè subrogatus. Et patet: quia coram arbitratore non offeratur li- bellus. secundum omnes in d. c. Quintauall. & tunc se- cus coram talis iudice. secundum Cyn. in l. in iiiij. q. C. de contrahen. empt. Et ad alias rationes responde. ut per do. Anton. in d. c. Quintauallis. Et per hoc inferitur quod distinct. do. Abb. h. c. non est necessaria. ¶ Item in ista materia vide. quod not. Innoc. in c. innotuit. j. de eo. qui fur. ord. re. ubi dicit. quod licet in actibus iudic. cialibus non semper presumatur. nisi probetur. ut in c. quoniam contra. in materia. de proba. & per Bartol. & alios in l. sciendum. ff. de uerb. obliq. & per Imol. in c. praesentia. de renunc. tamen in his. quæ sunt commissa arbitrio iudicis. est maior præsumptio. adeo quod semper presumatur. rite facta. nisi con- trarium probetur. secundum ipsum: quem multum sequitur Pet. de Ancha. in repe. c. j. de consti. & Bald. in l. j. in vj. chart. in repe. ff. de iureiur. ¶ Item de materia vide per do. Abb. in c. cum autem. s. de iure patro. in s. col. Et ad de quod non uerbum. Arbitrio tuo. im- portat arbitrium boni uiri. Est gloss. in etua. uer. iudicantur. xxxv. q. j. Et

卷之三

unum scias, quod multa sunt uerba, de quibus dubitatis; putat. Secundum uoluntatem tuam, Secundum discretionem, cum multis similibus: de quibus non est hic locus, sed uidelicet per Lud. Roma, in repe, rubr. ff. de arbitri, per totam repe, per omnes Doct. in c. j. de consti. per do. Abb. in c. dilecti. de fiduci. ¶ Extra gloss. possum posuit Innoc. quædam notabilia: & ut habeas dicta sua & aliorum hinc, & alibi, ordinatè, collige infra scriptas conclusiones. ¶ Prima conclusio. Ad t' opponendum contra formam electionis admittuntur solum habentes eligere, uel confirmare pro proprio interesse, alijs non, secundum Innoc. hinc: quem alij sequitur. Limita, nisi opponens contra formam, ueniret pro defensione ecclesie: quia tunc quislibet de ecclesia, & laicus subditus audiatur. Ita tenet Dom. in c. ut circa, §. in v. col. de elec. in vi. Allegat dictum Hostien. in c. cum Bertholdus, de re iudic. ubi dicit, quod quislibet de ecclesia, & etiam parochianus admittitur pro defensione ecclesie, licet non ueniat ad iudicium pro defensione iuris sui particularis. Allegat notata in c. si quis presbyterorum, de reb. ecclesie non alie. Et ita potest procedere op. Innoc. & Arch. in c. de elect. in vij. & Ioan. An. in d. c. ut circa, qui tenent contra Innoc. hinc. ¶ Secunda conclusio. Ad t' opponendum contra personam electi, auditur ille, cuius interest, & non alijs: putat parochianus, & similes alij, laici non. Ita tenet do. Abb. hinc contra Innoc. quia haec exceptio habet vim, cuiusdam accusationis, ut dictum fuit super gl. in uer. accusatione. Secus, si est clericus: quia indistinctè admittetur, ut hinc per do. Abb. Io. de Ana. & do. Maria. quia cuiuslibet clerici interest, ut late per eos. Vtrum autem laico opposenti obstat crimen: dixi §. quod sic: securus gloss. in uer. accusatione. Sed nunc contra contrarium. Primo per text. in c. ille, xxij. distinet. quem not. Secundò, quia talis excipiens uenit uoluntariè, & sic exceptio habet vim accusationis, ut inquit Innoc. in c. super eo. de elect. Et talis repellitur, c. j. §. eo. Tertio: quia alius est agere pro priuato & proprio interesse: alius pro communii. Et haec differentia ponitur per gloss. in uerb. commune. in cle. constitutionem. §. san. & ibi Card. in iij. q. de elect. Et ita non obstat c. omnib. iij. q. v. quia loquitur de proprio interesse. Vnde inferitur non procedere, quod dixi §. post Innoc. & do. Abb. quod tunc agatur pro interesse proprio: quia secundum hoc parochianus criminosus posset accusare. Et hanc partem tenet Dom. in d. c. ut circa. & sentit gloss. in c. ex illata. uer. excommunicationem. de iudic. & ibi Abb. in iij. col. uersi. concludo. Et tenendo haec partem limita primò: nisi talis criminis ueniet pro interesse priuato, per d. c. omnibus. Ita tenet Dom. in d. c. ut circa, nisi esset excommunicatus, per c. pia. de except. in vij. & in c. intelleximus. de iudic. Dum dicit de proprio interesse, non intelligas de uniuersali: putat, si opponens precede re ecclesiastib. sibi delatam, secundum Innoc. hinc: sequitur Arch. in c. fin. iij. q. x. & Card. post Lap. in d. s. san. q. iij. ¶ Secundò limita, nisi pro interesse communi oppone ret non ex se, nec proprio motu, sed specialiter stimulatus: putat uocatus per iudicem ad iudicium ad instantiam electi: quia non obstat ei crimen. Ita dixit gloss. in d. c. exhibita. & ibi do. Abb. & Dom. in d. c. ut circa. Per hoc allego gloss. in §. & licet. in uer. supplicijs. in authen. de testi. quae dicit, quod testi rogato per utramque partem non potest opponi inabilitas per partem remissibilis. Quam gloss. allegat Bart. pro singulari in c. j. de testi. & in l. parentes. C. de testi. Et ita etiam tenet Bart. in l. ad testum. in gloss. ff. de testa. & Bald. in l. iij. quis testibus. in ult. col. ff. de testi, ubi declarat Innoc.

a Quod no. Bar.] in c. ex literis. de transact. Facit, quod Add. de hoc, & a no. Bar. in l. cum mulier. in ff. col. ff. vide latissime per eundem Felin. in sol. mat. ubi dicit, quod quando cito te reum, ut compareas, semper facio Felini iij. pars.

b te reum habilem. Et sentit Bart. in l. ff. c. de edis. diuī Adri. tol. in vif. col. Facit, quod not. Innoc. in c. cum inter. de except. post princ. ubi dicit, quod excommunicatus, quando est reus necessarius, dicit legitima persona sua. ¶ Modò aduerte duplicit: quia istud est primò intelligentum, nisi quis esset citatus, si sua putauerit interesse: quia tunc ad hoc, ut audiatur, oportet, quod probet sua interesse. Ita singulariter uoluit Bal. i. l. dicto. in xiiij. col. uersi. quinto quæritur. C. de edict. di. Adri. tol. De quo exclamat Paul. de Cast. ibi. & Ro. in l. in vj. col. ff. de arbitri. Secundò intellege, nisi facies citari ignoraret defectum, propter quem citatus potest repelliri: quia tunc non habebunt locum prædicti. Ita si uaderatio, licet aliquis non tangat, & probatur in c. nulli. de elec. in vj. & in c. pastoralis. de except. Et probatur ignorantia per iuramentum, ut per gloss. in c. proposuisti. lxxxij. distin. ut in regula, præsumitur, de reg. iu. in vj. ¶ Tertia conclusio. Quamvis pars negativa non corollata loco & tempore, nec habens implicitam affirmatiuam, non grauauat negantem onere probandi, ut in c. bona. el. j. de elect. tamen si quis se fundat in negativa b principia b Fundat in ne- gativa] Vide latè per Alex. & Mo- der. in d. l. in illa. Et addit. quod dicit Alex. in conf. xxix. in j. uol. ubi dicit, quod ille, quidicit querit non decessisse fine filij, debet hoc probare: et aduer- te, quod conf. Pet. de Arch. hinc alle- gatur, est num. celiij.

c. de c. cum inter. de his. excepti. col. vj. uer. quotidie alle- gatur, ubi ponit tres limitationes ad dictum Innoc. & Bart. uide Ale- xand. in d. l. cum mulier. col. ij. uer. non omittens, qui sequitur dictum in nocen, in d. c. cum inter.

d. de clerico exc. & ibi do. Abb. & Dom. in c. per illum text. de confes. in vij. & latè Cald. in disp. quæ incip. C. petit fructus. & Lap. alle. lxxxix. quæ incipit, duo prælati. in fin. & alleg. xcij. quæ incipit, mulier in cōfessione. in ff. col. & Rota decis. clxix. incip. Item si præsentatus. in nouiss. & decis. cccxxv. incip. Itē ex ratio. & Bal. in rep. l. ff. antepen. char. de iure. Et ex hoc infert Pet. de Arch. conf. ccxlix. inci. Super primo quæsto. quod tūdū picens alimēta extra domum, quia dicit se non posse habitare cum hæredib. quo casu per testamētū sibi debentur, debetante omnia probare istam negatiuam: quia est fundamentum intentionis sua. Et allegat Innoc. hinc. Practicam autem & modum probandi negatiuam plenè de clarat Bart. in l. in illa. & in ex. Innoc. allegans periu- rum implorabit officium iudicis, ut videantur libiti illius creditoris, & examinetur: nunc, ut ibi per eum. Cæterum quia in hoc puncto multa dici possent, remitto me ad notata diffusissimè ultra omnes per Lud. Ro. in d. l. in illa. cuius dicta ad literā ponit hinc do. Maria. licet de ipso nihil dicat. Et generaliter de modo probandi negatiuam, per do. Ant. & do. Abb. in c. bona. el. j. de elect. cum ibi allegatis per eos. Et ex prædictis subdit eleganter do. Ant. hinc, quod accusans religiosum, quia ministravit sa cramenta in parochia sacerdotis, non obtinebit: quia oportebat addere, & habuit licentiam presbyteri: quo casu non habet locum cle. j. de priu. Allegat ibi Lapum, & non dicit ubi. Tu uide ipsum alleg. cxxvj. quæ incip. Quidam in carceribus. ¶ Quarta conclusio infertur

3 ex.

¹⁷ ex praecedenti. Exceptio, quae non necessariò non infert delictum, non obstat electo: & sic non sufficit, quod prima facie solet in delictum: sed oportet, q[uia] non possit aliud importare. Ita Innoc. & ibi Doct. hic, arg. c. in presencia. de proba. Adde notabilis dictum Innoc. in c. dudum. el. ff. super uer. ipso. ubi dicit, quod si excipiens contra electum probat eum esse venatorem, non obtinebit: quia interpretabit, quod hoc faciat licet causa recreationis, iuxta not. in c. de cle. uena. Et si probet eum strascibilem, interpretabitur, quod ex iusta causa strascatur. Quod multum not. do. Ant. ibi. & do. Abb. in antepe. col. ibi, non admittentes distinctionem Inno. qui dicit, hoc procedere in excipiente, non in accusante: quia immo utroq[ue] casu probatio debet de necessitate concludere. Allegat do. Abb. notabile dictum Bart. in l. ff. de duo. reis. ubi dicit sing. quod si quis faciat articulum, quod Titius cognovit bertam per uim, non obtinebit: quia non conciliet. Poteſt enim esse, quod fuit uis passiva, & non activa. Et allegat notabile dictum Cy. in l. ij. C. de proba. ubi dicit, quod si sit articulus, quod percussisti cum effusione sanguinis, & non probatur de effusione, non obtinebit. Allegat etiam Bart. in l. non solū. s. sed ut probari. ff. de ope. no. nun. ¶ Et quia ista sunt ualde utilia, collige quādam ex alleg. in cōclusionē praecedenti. Facit singularē dictum Ioan. Guil. in c. ij. de usur. in vj. ubi dicit, quod si uolens practicare illud capitulum, facit articulum, quod si quis mutauit ad usurā, & probat, non obtinebit: quia oportebat probare, quod equus, quem probauit mortuum, erat ille, quem conduxerat. Idem dicit i. eo. q[uia] quis uult probare aliquem uendidisse in fortitatem: quia non sufficit probare unum fuisse venditum, nisi probet, q[uia] fuerit illud, de quo queritur. Facit dictum B. in l. unica. in iiiij. col. C. de confes. ubi dicit, quod si miles se excusat de homicidio, q[uia] dicat se fecisse ad defensionem, & probet, non obtinebit: quia potuit esse, q[uia] defensio non fuit necessaria. Ideo debuit dicere ad defensionē necessariam, per c. significasti. el j. de homi. ubi uide. ¶ Et ex his inferunt unum, q[uia] uolens probare quem dedisse uenenum, non audierit: quia dixit Venenum malum. Nam omnis medicina est uenenum, l. qui uenenum. ff. de uerb. sig. Sicut est duplex dolus, scilicet bonus & malus, uel. i. ff. de dolo. Vnum tamen aduerte: quia cōmu- nis uetus loquendi mulsum excusaret tales probationes. Ita singulariter determinat do. Matthæus in suis notabilibus, notabili c. l. scilicet prædicta non adducat: & impugnat dictum Bart. in d. i. de duo. reis. Et ista additio ad c. in præsentia. de proba. ¶ Quinta cōclusio. Exceptio, Tua non interest, debet opponi ante lit. contest. & non pōst. Ita Innoc. hic, quasi sit declinatoria. Et allegat l. fin. C. de except. & s. fin. Inst. de excep. Et hoc dictum sequitur Card. tanquam notabile, consili. vj. quod incipit, In causa fratrū, & do. Abb. in c. in prīnc. & Bald. in repe. l. i. in viij. col. & alibi in viij. chart. ff. de iure iur. & Pet. de Anch. & Ioan. de Ana. & Imol. & Ro. in l. l. à quo. s. si de testamento. ff. ad Trebel. & Bar. in l. posthumus. s. si quis ex his. ff. de in offic. testa. & in l. mater. ff. eo. tit. & Pet. de Anch. in cle. constitutionem. de elect. do. Abb. in c. ex parte Adr. propter gloss. j. ibi. de testi. Contrarium tenet do. Ant. do. Card. & Imol. hic, & Bald. & Ang. in d. s. si quis ex his. quia, secundum eos, & bene, quoties probatur tua non interest, deficit in effectu actio: & 18 idem ista exceptio, Tua non interest, tanquam perimens actionem, & quiparabitur peremptoria. Ergo semper poterit opponi, l. peremptoria. C. sentent. rescindit. non possit. Et tenendo hanc partem, limita esse ueram, ubi quis compareat pro interesse proprio: secus, si pro publi coquia per lit. contest. persona habilitatur. Ita salutem opini. contrariam do. Anto. hic, & cum ipso transit simpliciter Imol. hic. ¶ Secundò limita, nisi quis uellet opponere exceptionem, Tua non interest, ad impedendum litis ingressum: quia potest. Ita not. etiam Bart. in d. i. j. in viij. chart. ff. de iure iur. & Bart. in l. si pupilli. s. uideamus. per illum text. ff. de neg. gest. & in l. i. unus. s. ante omnia. ff. de pœn. & in l. Papirianus. s. si quis imputabiles. ff. de in offic. test. & in d. i. mater. & Ang. in d. s. si quis imputabiles. ff. de in offic. test. ¶ Sexta & ultima conclusio est, quando excipit contra electū, quod non est subdiaconus,

a celxvj.] Adde, quod uoluit Pet. de Anch. cons. quod est numer. a celxvj.] incip. De titulis crimi. ubi con celxxj.

b xlviij.] Adde, quod uolens probare homicidium, & probans quem fuisse bannitum, tanquam homicidiam, non obtinebit: quia potuit esse bannitus propter contumaciam. Et subdit aliud notabile, quod defatatio armorum non probat inimicitudinem. Facit dictum do. Card. in repe. c. perpendimus. ad fin. de sentent. excom. ubi dicit, quod si uolens probare quem excommunicatum, probat, quod fecit se absoluī, non obtinebit: quia potuit petiſſe absolutionem ad cautelem. Facit, quod not. Card. in consil. lvij. quod incipit. Agitur ex instrumento debiti, ubi dicit, quod si uolens recindere contradictum, si probat contrahentem fuisse furiosum, non obtinebit: quia potest esse, quod in actu contractus non fuit furiosus. Facit, quod not. do. Abb. in c. ueniens. el. i. d. despon. impo. ubi dicit, quod si uolens probare matrimoniū, probat sponsalia & copulam, non obtinebit: quia potest esse, quod copula præcessit sponsalia. Facit, quod not. loan. An. in rubr. de fil. presbyt. in addi-

b xlviij.] quod incipit. Pro clariori, ubi dicit, quod si uolens probare homicidium, & probans quem fuisse bannitum, tanquam homicidiam, non obtinebit: quia potuit esse bannitus propter contumaciam. Et subdit aliud notabile, quod defatatio armorum non probat inimicitudinem. Facit dictum do. Card. in repe. c. perpendimus. ad fin. de sentent. excom. ubi dicit, quod si uolens probare quem excommunicatum, probat, quod fecit se absoluī, non obtinebit: quia potuit petiſſe absolutionem ad cautelem. Facit, quod not. Card. in consil. lvij. quod incipit. Agitur ex instrumento debiti, ubi dicit, quod si uolens recindere contradictum, si probat contrahentem fuisse furiosum, non obtinebit: quia potest esse, quod in actu contractus non fuit furiosus. Facit, quod not. do. Abb. in c. ueniens. el. i. d. despon. impo. ubi dicit, quod si uolens probare matrimoniū, probat sponsalia & copulam, non obtinebit: quia potest esse, quod copula præcessit sponsalia. Facit, quod not. loan. An. in rubr. de fil. presbyt. in addi-

c. super
his.

diaconus, uel quod fuit ordinatus ab alieno episcopo sine literis dimissorij, incumbit electo onus probandi se fuisse ordinatum, & se canonice fuisse dimissum a suo episcopo, cum in his casibus iura dicant literas necessarias, i. q. c. legum. de elec. per totum: lxxij. dist. per totū. Ita ad literam dicit Inno. hic, limitans singulariter hac, ubi tanta esset præsumptio pro ordinato, q[uia] transferret in alium onus probandi: putat, si multo tempore in ordine subdiaconatus seruauerit: uel certum esset, q[uia] bene ab suo episcopo dimissus esset. Ita dicit ipse, cum quo transirent omnes Scribentes simpliciter hic. Tu uero hoc ultimum diligenter no. quod habens probare se ordinatum, reueratur ab onere probandi ex diuinitate temporis. Et idem teneret Inno. & Host. in c. innotuit. de eo, qui fut. ordi. susce. & ibi do. Anton. in ij. col. Et idem dicunt ibi, si ordinatus est ualde bona fama: q[uia] tunc non presumitur sine literis ordinatus. Et uide do. Ant. idem tenente in c. in j. col. de cle. peregr. ubi dicit, q[uia] non sufficit, quod ordinatus sit in sacerdotio, nisi habeat literas de qualibet ordine præcedenti. Ethoc limitat singulariter, nisi ordinator fuisse tanta discretionis, quod uerissimi litera non ordinasset ad sacerdotium, nisi uidisset literas diaconatus: quia tunc non preterentur litera, neque de diaconatu, neq[ue] de alijs. ¶ Ex quibus omnibus elicito duo, ex quibus reueratur quis ab onere ostendit literas. Primum est diuinitas temporis. Secundum est integritas ordinantis & ordinati. Et ita dicit Lud. Ro. in l. in illa. in xij. col. ff. de uer. ob. secundum dominos de Rota, & etiam do. Abb. in c. fraternitatis. de cle. non resi. Sed ad primum multa, & quidem singularia adduci possent, præcipue uulgatum dictum Inno. in c. illud, de præsump. Sed quia illud plene reassumam post omnes Scribentes in c. licet Heli. dc simo. ideo hic committo. Sed ad secundum addo Arch. in c. Lgudunensis. ix. q. i. ubi sequitur dictum Inno. in cle. j. de cler. peregr. Et subdit no. quod uirum quod copulatiu[m] requiritur, scilicet integritas ordinantis & diuinitas temporis. Sed tamen hoc non uidetur de mēte Inno. in d. c. innotuit. Adde etiam in simili, quod no. do. Abb. in c. in ult. char. de iudic. ubi dicit, quod licet alias facta citatiōe per nuncium non presumatur de commissione, nisi appareat, ut per Bar. in l. sciendum. de uer. ob. fallit, nisi nuncius sit bona fama. Allegat Inno. in d. c. Facit, quod no. Bald. in extraua. de pace Constan. in uerbo ibi, sacramentum. ubi dicit, quod licet dubitetur, an ualeat dictum testis, quando notarius dixit, quod idem dicit per omnia, scilicet alijs, ut per Doct. in c. nihil. de uer. sig. tamē fallit, nisi testis sit optimæ famæ. Facit, quod no. do. Ab. in c. nūl. effici. in princ. de præben. ubi dicit per illum text. quod quāuis citatio, que prima fronte habet iusticiam in se, qua habet aliquo casu iustificari, non tamen iustificetur, secundum Inno. in c. de dila. Fallit, si iudex esset uir ualedicibilis & circumspectus & honestus: & allegat dictum Inno. in d. c. Facit gloss. notabilis in c. ad hanc in uerbo, archidiaconi de offic. archi. qua dicit, quod imputatur episcopō, si archidiaconus examinavit indiguum, nisi examinerat esset persona ualde digna, adeo quod excusatetur episcopus, si ei credit. Allegat c. significante de pig. & ibi bonus text. Facit, quod no. spe. in tit. de teste. s. i. uers. sed pone etiam, ecce iudex, ubi dicit, q[uia] si testis dicit, se aliter dixisse, q[uia] notarius scripsit, creditur notario, nisi testis esset persona multū notabilis. Sequitur do. Abb. in c. ad audientiam. in v. no. de præfici. Facit, quod notat Bart. in l. quicunq[ue]. C. de fun. p[ro]imo. li. xj. ubi dicit, quod potestas ante introitū sui officij tenetur satis dare cum fidei sufficiens. Fallit, nisi sit persona ualde idonea: quia tunc statutū soli cautioni cum hypotheca bonoru[m]. Facit, quod no. Bal. in l. sciendum. C. quorum app[ro]ve. ubi dicit, quod si statutū dicit, satisfactum qualitatē persona, si est honesta uita & probata fides, sufficit sola cautio. Facit gloss. sing.

SYMMARIVM.

- 1 Inquisitio habet ordinem suum: nec mirum, quia etiam notoria habent suum ordinem.
 2 Ordinis peruersio quando uictus processum. n. 4.
 3 Peruersio ordinis in libello an uictus libellum.
 4 Executor meritis non teneatur citare, si tamen citat, non per hoc efficietur mixtus.
 5 Sententia interlocutoria potest regulariter reuocari.
 Hæc regula nullum multipliciter, ut hic sequitur: uidelicet, nisi interlocutoria haberet uim diffinitiue: nam de illa iudicatur, ut de diffinitiua. num. 7.
 6 Sententia interlocutoria est interlocutoria, que habet uim diffinitiue.
 7 Sententia interlocutoria non reuocatur, quando per eam est finita iurisdictio iudicis: putat, quia pronunciauit se incompetentem, uel non esset procedendum ad ulteriora. n. 10. & 11.
 8 Sententia interlocutoria non reuocatur, quando ab ipsa fuit bis appellatum, & semper fuit confirmata. n. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. & 20.
 9 Sententia interlocutoria expensarum lata praetextu iuramenti iudicialis, non potest reuocari per iudicem.
 10 Sententia interlocutoria, per quam iudex concebat abolitionem criminis, de quo pendebat accusatio, non reuocatur.
 11 Iudex non potest reuocare sententiam diffinitiua contraria impietio. num. 25.
 12 Articulus primus potest declarari post terminum datum ad declarandum.
 13 Successor iudicantis non potest declarare sententiam predecessoris sui. num. 27.
 14 Iudex non potest interpretari mentem libelli, uel testium: quia hoc est interpretari factum alienum.
 15 Princeps potest interpretari sententias suas & priuilegia.
 16 Iudex potest interpretari sententiam diffinitiua, ante quam habeatur pro absolute & perfecta. num. 21.
 17 Iudex potest corriger sententiam diffinitiua, si pars pro qua lata est, confiteatur eam iniustam, uel in totum, uel in partem.
 18 Iudex potest sententiam retractare, si contra sententiam, que transiuit in rem iudicatam, admissae sint probationes in contrarium, parte non opponente.
 19 Iudex potest reuocare sententiarum suarum, quando non pronunciauit super negocio principali, sed super infiniti: ut quia absoluimus partes ab obseruatione iudicij ratione inepte petitionis, &c.
 20 Iudex potest reuocare sententiam, ubi cum iudicis officio nobilis implorando adiretur iudex pro restituione in integrum imploranda, tunc ipsem iudex posset retractare sententiam.
 21 Princeps potest reuocare sententiam suam.
 22 Sententia nulla potest reuocari per ordinariu regulariter.
 Hec autem regula nullum in delegato: quia non potest reuocare talem sententiam nullam. 23.
 23 Delegatus in certis casibus potest retractare sententiam nullam: quos hic uide n. 40. 41. 42. 43. 44. 45. & 46.

CAPITULUM XVII.

Valiter & quando.

Inquisitores generales si non debitum inquisitionis seruarint ordinem, prudenter & caute corriger debent. Hoc primò. Secundò ponitur forma iuramenti, quod inquisitores exigunt. ¶ No. primò, quod inquisitio habet ordinem suum: nec mirum, quia etiam notoria habent suum ordinem, ad nostram. el. i. de iure. Ex quo inferunt Pet. de An. & lo. de Ana, hinc quod eius peruersio reddit iudicium retro nul-

ff. de uer. ob. ¶ Quintò ad idem, quod notat lo. An. in Spe. in tit. de actio. & peti. s. sequit. uer. hoc quoq. & Bar. in l. j. de eden. & Inn. in c. examinata. de iudic. ubi dicit, q. si peto fundum, cum ad me pertinet iure dominii, & propono actionem ex locato, probato dominio debeo obtinere: quia si non expressissimum notem actionis, processisset iudicium: ergo id est, si expressissimum & in epite propo sui. Allegant l. j. C. de rei uxo. act. Sufficit enim, quod causa sit apta, & intentio apta, licet actio sit inepta. ¶ Sexto ad idem, quod notat per Bal. in extratrag. ad reprimendum. in uer. figura. & in l. j. fint. in l. j. col. C. ad Treb. ubi dicit idem, quod notat do. Abb. in d. c. dandum. de libello inepto, in summaria. per d. l. j. C. de rei uxo. act. & ibi est bonus tex. dices, quod in dote competit actio ex stipula- tu, & singulitatem stipulatio intercessisse, si omittatur; si tamen interponitur inutiliter, non uitiat. Et dicit ibi tex. si omittatur in l. j. in princip. C. de rei uxo. act. & quod not. in l. j. qui testam. ff. de test. mili. ubi similis uoluit testari secundum ius commune, ad quod non tenebatur, & peccat in solennitate, tam in testamentum ualeat. ¶ Octauum facit, quod no. Spec. in tit. de arbi. s. i. uersi. quid si c. promissum. & do. Ant. in c. Quintavallis. in xvij. col. de iure. & Bald. in d. l. j. ubi dicit, q. si assumptus ut arbitrus & arbitrator, procedit primò ut arbiter, & postea ut arbitrator, processus tenet: quia poterat procedere, prout sibi videbatur, & ita peruertere ordinem: alia non necessarium non uitiat actum. ¶ Non ad idem, quod no. Bart. in l. dem. stratio falsa. in vj. q. ff. de cond. & demonst. ubi dicit, q. si uolens demonstrare fundum, adiecerit plura signa, q. oportet, & in illis abundantibus errauerit, non uitabitur libellus, per l. j. s. fin. ff. de dote teleg. & d. l. j. C. de rei uxo. actio. & sequitur do. Maria. in repe. q. qualiter. el. j. co. q. x. artic. xxij. addens notat in d. l. l. l. ff. cer. p. ¶ Sed contra predicta facit primò notabile dictum Inno. in c. si. de pro- cu. ubi dicit, quod si in acto, in quo de necessitate non requirebatur authoritas superioris, fuerit postulata à non habente potestate illam interponendi, non ualeat actus. Sequitur ibi do. Abb. in iiiij. col. uer. nunc discedo. Se- cundò ad idem, quod no. do. Ant. in c. cum ordinatio- nem. de scripsi. & sequitur ibi Inn. in j. col. ubi dicit, quod d. licet in impetratio rescripti contra religiosos non requiratur mentio de eorum ordine, ut probatur ibi per locum à speciali, tamen si forte exprimatur, & in illo er- ref. impetratio non ualeat. Allegat not. in c. Rodulphus. de scripsi. ¶ Sed ad idem facit, q. incedenter notat Barto. in l. edita. in l. char. C. de eden. ubi dicit, q. licet ex- pressio causa non sit de substitutio libelli, parte de hoc non opponente, ut l. j. C. de anna. excep. tamen si causa ex- pressa in libello est inepta, reddit libellum ineptum abscep- eo, quod pars opponatur, ut si dico, Peto decem, quia rex est in Fracaria. per gl. in l. j. s. circa. ff. de doli exce. Et illud, quod dixi in uer. v. ad idem habet locum, ubi actio est inepta secus, si causa. Et hoc dictum sequitur do. Anto. in c. dilect. de iudi. & Bald. in l. edita. in repe. Paduana, in xvij. col. Notat etiam Bart. in l. j. in princip. uer. sc. uer. namus ad causam. post gl. ibi. ff. de eden. Nam expres- sio operat, q. constat de calumnia libellatis: secus, si n. hil expressissimum. Quartò ad idem facit, q. licet iudex non ten- neat exprimere causam in sententia, c. sicut. de re iudi. in l. prator. s. Marcellus. ff. de iudi. & ibi Ang. c. j. de re iudi. per Imo. post Inn. in c. i. præsentia. de renū. per Domi. in c. certū. xxij. dñ. cōcor. uer. ad idem. Quia licet nomē a- chidis omnissimum non uitiet libellū de iure canonico, c. dile- chi. de iudi. tñ. si exprimat actio inepta, nec exprimata a- lia causa, libellus est resicledus, ut in c. examinata. eo. tñ. Sexto ad idem tex. cū ibi allegatis in gl. in l. expressa. ff. de reg. iur. ubi dicit, expresa nocet: non, expresa non nocet. Ex quibus remanet ista quæstio non parvū dubitabilis. ¶ Sed possit ita distinguī, quod aut ordo, uel solenitatis concerne-

tem ad secundum.

Faci etiam, quod secun- dicit Bar. in l. j. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

qui. hered. et in l. paternitatis. in

filii. s. ff. de ac-

<p

concernit per omnia fauorem partis: & tunc attēdatur, an pars opponat, p̄cristum text. & d.c.i. co.ti. in vj. Aut ordo est generaliter datus à lege. Et ultra hoc lex aliquā habet actū pro perfecto: siue ille ordo seruet, siue nō: quia nō pralumptiuē, sed certitudinā alter est contenta de eo, quod gerit, non obstante solennitate, siue omīsiō, siue bene, siue male seruat: & tunc, quia non utitur prasumptione, sed figit pedem, dato q̄ in aliquo abūdanti eretur, non uisitabitur actus. Ita procedit d.l.j. C. de rei uxō, aet. cum alijs primo loco adductis. Aut lex disponit non curando de solennitate: quia p̄sumit absq̄ illa actum rectē fieri. Et tunc si erratur in attentando ex abundanti illam solennitatē, actus non ualēt: quia p̄sumptio legis tollit, ex quo per talem peruerſionem apparet de inordinata mente gerentis. Et ita procedunt secundo loco adducta. Bene facit, qđ solet dicī, p̄sumptionē iuris & de iure tolli per confessionem, ut per lnn. in c. q̄a pleriq. de immu. ecclēs. & p̄ Bar. post gl. in authen. sed iam necesse. C. de do. ante nup. cum concor. Et ista bene no. super quibus tamē cogitat: quia nō reperiab alijs tacta. ¶ Not. tertio, qđ iudex & qualibet honesta persona debet cortigere errore suum, & cautiūs, quām potest: q̄ si in aliquo errauerit, nō debet sp̄d̄ se fateri errore suum, ne uilefcat eius autoritas, nec debet errore suum uelle defendere, seu in eo perfeterare. Et allegat h̄ic Doc. text. in c. magna. xxij. q. iij. Et hoc inaducit do. Ab. contra illos, qui uolentes fūstinere errorē suum, incidunt in multa inconvenientia: quia tales appetūlāt pertinaces, & nō sapientes. ¶ Addē tex. & do. Ant. h̄ic, & lmo. in notabiliss. in c. ab excōmunicato. de rescri. ubi dicit, melius esse, q̄ qs scipsum corrigat, q̄ expectet ab alio corrigi. Facit text. in c. ad aures. j. de simo. Et, p̄batur id: q̄a correciō est opus charitas, ut latē haebatur per beatum Thomā ii. j. q. xxxiiij. artic. i. Et prima charitas incipere debet a scipio, c. de sup. negli. p̄rāla. c. si nō licet. xxxij. q.v.l. p̄rases. C. de serui. & aqua. Ergo, &c. Facit, qđ habetur in primo libro Tusculanarum, in p̄rin. dum dicit, Magis pudendū, si in sententiā falsa p̄maneres, quam si teipsum corrigeres. Facit c. cūm cessante, de ap. ibi, san̄ eūs cōfiliō. Facit, qđ latē ponit August. in libro Retractationū sūtarū p̄ totū, & qđ habetur in c. quodā loco. xxvj. q. iij. Faciunt allegata p̄ gl. iij. h̄ic, & p̄ Spe. in ti. de exce. s. uiso. in viij. col. uer. ut aut̄ in reuocādis. p̄ gl. pe. in d. c. exēat. p̄ Archi. q̄ allegat multa: & plura. xxxv. q. viij. s. his ita. ¶ Et adē, q̄ ubi q̄s errauit alio, p̄t̄ prudenter se exonerare, & onerare sociū, maxime, ppter honore dignitatis. Ita tex. ualde singularis in c. iij. de autho. & usū pal. Facit illud, h̄ac fuit socia, quā dedisti mili. Quis aut̄ dicās pertinax, uide no. gl. in cle. j. in uer. pertinaciter. de sum. tri. & fi. Catho. Et ibi Car. in p̄. char. uer. quartō quaro. p̄ Arch. & Dom. in c. i. distil. per Pe. de Anc. & Car. in cle. j. s. fi. circa princ. de usū. & p̄ Bar. in l. iij. s. tutores. ff. de admī. tuto. Et qs dicatur pertinax in malo, stat arbitrio iudicis, fm. Io. An. in c. si diligēti, de fo. cōpē. Et ista faciūt ad statuta, in quib. puniuntur recusantes pertinaciter respōdere positionibus.

¶ Ultimō collige alia notabilia ex text. ut h̄ic per Doc. quos nō refero: quia nihil est addēdūm. ¶ In gl. i. si. Circa materiā glo. & huius decretalis examināt h̄ic oēs scribētes, an & qđ iudex possit reuocare suā sententiā & q̄a materia est multūm utilis, licet trita, p̄sequār̄ oīa, quā tangunt h̄ic, & alibi, per Doc. q̄ magis ordinatē & possiblē erit. Erit ergo insitūdūm circa duo. Et primō circa reuocationē interlocutoria, secundō circa reuocationē diffinitiūa: & in utroq̄ per reuocationē cū fallen. tis ualde clare deductis erūt restrīcta dicta omnī Doc. melius, quām alibi. ¶ Venio igit̄ ad primum, in quo p̄missio, quid sit interlocutoria, & quotuplex, ut per Roma. in rub. ff. de re iud. cum ibi alleg. & h̄ic per domī. Maria. facias regulam affirmatiūam, quod t̄ qualibet interlocutoria p̄t̄ reuocari, siue concernat processum,

sive emergentem, sive incidentem questionem, per l. quod iussit. ff. de re iud. & c. cessante, de app. & l. dictem proferre, in princ. ff. de arb. Facit c. si. de appellib. vj. No. Inno. in c. quod ad consultationem. de re iud. Sive continet dare, huc nō secundum Pe. & Cy. in l. pc. C. sententiā recessi non pos. & Bal. in l. si debitor. ff. de iudi. ubi dicit, quod praeceptū de solido, qd' facit iudex in cōfessum, si sit lis cōfēt. & lata sententiā interlocutoria cōtrario imperio reuocari pōt. l. j. in f. ff. de prato. Stip. Ratio huius regula est in promptu: quia cūm per ipsam interlocutoriam iudex nō sit functus officio suo, c. significantibus. & c. querenti, de offi. de le. nō est mis̄t, si iudex pōt illam reuocare. Et etiā habet locū ista regula, sive loquamur in delegato, sive in ordinario, ut in iuribus statim allegatis. Et hoc etiā tenet Bald. in d. l. quod iussit. Prō quo facit, qd' etiam arbiter potest interlocutoria reuocare, ut in d. l. dictum proferre. & in l. dicere, ff. eo. ti. de arbi. ¶ Fal-
7 lit pōt primō ista regula in interlocutoria, quā habet vim diffinitiū: quoniam de illa iudicat, prout de diffinitiū. Ita no. do. Maria, hīc allegando Bar. in d. l. qd' iussit. Adde primō, quā dīcat interlocutoria habēs vim diffinitiū: latē declarat do. Abb. in c. peruenit. el hīc in ij. col. de appella. & Bald. in l. j. c. quando prouoc. & do. Ant. in rub. de re iudic. & Bal. in l. non fatur. ff. de confel. Et est illa, quā non totam causam, sed unā partē substantialem diffinit: quia non imponit finem toti causā, nec est pura interlocutoria: quia nō expēctat aliam sententiā post se, ut si pronuncietur super ineptitudine libel. lī, uel super incōpetentiā suris dictiōnis, & familiis. Adde secundō in terminis pro hac fallentia Bald. in l. arbītrō. ff. qui satisd. cog. & Salī. in l. post sententiā. C. de senten. & do. Abb. post do. Anton. in c. cūm cessante, in iff. col. de appell. & in d. c. peruenit. in ij. col. & do. Anto. in rub. de re iudi. & Imo. & Roma. in d. l. qd' iussit. Licit alter uelint domini de Rota decī. lxxxiij. quā incipit, itē si à pronunciatione. in nouis. ¶ Adde tertīo, qd' eleganter scri. Cardin. consil. lxxxiij. quod incipit, Titius: nūc sunt xix. anni. in uer. ad quintū. ubi dicit, quod t̄ sententiā lata super exceptione pēre-
4 patoria, est interlocutoria habēs vim a Peremptoria] diffinitiū, iuxta gloss. ij. in f. in cle. fi. de appell. Et ideo nō est locus clementi. appellanti. de appell. Et sic uult, quod id est ista non reguletur, ut interlocutoria. Adde etiam Rotam decisione xxxij. in nouis, quā incipit, Item si à sententiā, ubi dicit, quod sententiā lata super attentatiōis post appellatiōē, est in terlocutoria, habens vim diffinitiū. Et ideo non est locus clementi, appellanti. Et est communis sententiā, quod interlocutoria habēs vim diffinitiū, reguletur, prout diffinitiū, ut exp̄s̄ firmat Bald. in l. i. hac editali. in vj. colum. uersific. quāst̄ stat super hoc. C. de seundū, nup. & in l. minoribus. in ij. colum. uersific. at tende: si stud est uerum. C. de his, quibus ut indig. & in l. pēr hanc. in xiiij. colum. uersific. modō quarto. C. de tempo. appell. & domi. Abb. in c. si. in vj. colum. uersific. dictamen, quod dī omnibus de iudic. & in c. tua nobis. in iff. notab. de appell. & Fede. consilio clxxxvij. incip. Casus talis est: lata sententiā fuit. & Cardin. in cle. appellanti. in viij. quāst̄ de appell. & in cle. fi. in f. fi. quāst̄ eod. titu. & Ludo. Rom. in repeti. rubrica. ff. de arbi. in pen. char- ta. uer. aduerte: quia uidetur. & Angel. in l. si. fit. ff. de leg. & Roma. latē in l. hīc in princīp. in xvij. col. uer. ultimo, quid si in sententiā. ff. de uer. ob. & est glo. fin. quam no. in c. fi. in uer. inanes. de elec. lib. vj. Et illa gloss. firmat hāc fallentiam, scilicet quod talis interlocutoria non possit reuocari, sicut nec diffinitiū. ¶ Sed aduerte: quia ista fallentia limitatur duobus modis. Prīmō, nisi iudex processu sit officio iudicis nobili: putā, ad interpositionem decretū super alienatione rerum immobi- lium. Tale enim decretū pōt ex causa reuocari, sicut ha-

beat uim diffinitiuæ, ut l. quævis. ff. de reb. eor. I. præl. s. C. de præd. mino. Facit, qd' notatur in c.ij. de pur. uul. & in authen. ei. qui. C. de do. autho. iud. possi. Secundò p. cedit fallentia, quando talis interlocutoria est late offi- cio iudicis mercenarii: quia cum per talem interlocutoria uim habentem diffinitiuæ iudex sit functus of- ficio suo, non potest illam reuocare, c. significantibus, de offici. deleg. Ita simpliciter dicit h[ab]it[u]do. Maria. nihil alle- gans. Adde Bar. idem tenentem in d. l. quod iussit, in fi. Et pro exemplo do. Maria. adde in terminis lnn. in c. di- lectio. in glo. magna. uer. imo plus posset dici. de uer. sig. ubi dicit, quod quandoconq[ue] constaret secundum de- cretum esse iniuste interpositum, semper posset per eum dem iudicē reuocari. Et tamen sententia secundi decre- ti est interlocutoria, habens uim diffinitiuæ, ut no. Bar. in l. si finita, s. si forte. ff. de dam. infec. & expressi. Bal. in l. ij. ff. si ex nox. cau. ag. Et sic intelligitur gloss. in l. j. in gloss. antepe. ff. de iuris. om. iud. Idem aadde Lud. Roma. in singulari. dcvj. quod incipit, secundum decretum. ubi allegat dictum. lnn. in d. c. dilectio. pro singulari. Eti- dem dicit tenuisse Bar. in l. non uideatur. la. j. ff. de iudi. Et idem tenet Spe. in ti. de secundo decreto. s. nunc dicamus. uer. illud. & in ti. de primo decreto. s. iam de effectu. uer. sed quid index. & lo. And. in c. consultationibus. de off. deleg. & do. Ant. in rub. de re iud. Et quod ad ipsum de- ueniat officio iudicis nobili, declarat Bart. in l. ubere cauere. ff. de iuris. om. iu. & in l. si finita. s. iulianus. in xj. col. ff. de dam. infec. ¶ Secundò limita istam primam fallentiam, ut habeat locum, quando interlocutoria ha- bens uim diffinitiuæ profertur super principali deduc- to corā iudice: quia sententia lata super eo, non potest retractari: quia per eam finitum est iudicium, arg. c. signi- ficantibus. de off. dele. Secus aut̄ est, si talis sententia ha- bens uim diffinitiuæ, nō profertur super principali deduc- to, sed super incidentiis quia tunc licet illa dicatur ha- bere uim diffinitiuæ, quo ad illum articulū, non tamē habet uim diffinitiuæ, quo ad totā causam: & ideo iudex poterit illam reuocare. Ita singulariter determinat Domi. in d. c. fi. in viij. col. de elec. lib. vj. dicens, quod iu- ta est intelligenda glo. ibi. Et quod ita sentit lo. And. in d. c. peruenit. de appell. Et hanc limita

¶ Ab obseruatio- ne iudicij] Adde, quod imo talis sen- tentia ab obserua- tione iudicij, dici- tur interlocuto- ria. Ita Areti. in consil. xx. col. ij. in fin. in consil. coj. col. ij. uer. circa se- cundum. & latius in consil. cxix. per- totum. Et ita uidi consilium in cui- ate Piserium, per domino Frat[er]i. Papi. incip. Eius consilium in cau- sa ad me trāsmis- sa. Et in sententia lata super compe- tentia iudicis, dica- tur interlocuto- ria mera, uel ha- bens uim diffinitiu- ae, uide per Frat[er]i. Are. in d. con- sil. coj. col. ij. in d. uer. circa secun- dum. & col. seq.

Ab. in c. examinata. in fi. eo. tit. & in c. l. diligeti. in x. col. de fo. compe. & in præalleg. c. significantibus. ¶ Sed istam fallentia limita primò esse uera in iudice delega- to: secus aut̄ in iudice ordinario, secundum Bal. in l. se- quen. in j. opp. per illum text. C. quo. & quan. iud. Et idem sentit in d. l. pe. ad fi. C. de pac. Notat Pau. de Cas. eo non allegato, in l. iudex postea quā. ff. de re iud. & in l. j. in fi. ff. si quis ius dic. non obtēp. Sed contrariū tenet h[ab]it[u]do. Maria, quia etiā in ordinario habet locum ratio c. signi- ficantibus, quia expirat officiū iudicis in illa causa, etiā non obſt. d. l. si preſes, quia prima sententia fuit nulla, l. iij. C. de accu. Plenē no. in l. si ut proponis. laj. C. quo. & quan. iu. secundū ipsum. Et fuit impugnatio Roma. licet ipse nō dicat, in singulari. cxxxj. inci. Si iudex pronunci- at, ubi tamen subdit tenendū esse menti dicunt Bal. quia maxima est eius authoritas. ¶ Secundo t̄ limita hanc fallentia nō procedere, ubi estet appellatū ab illa inter- locutoria, etiā per quam expirat officiū iudicis: q[ui]a po- test reuocari, si sit ab ea appellatum: q[ui]a cum per appella- tionem sit suspensa, seu extinta sententia prima, l. si causa. C. de transac. & l. j. si fin. ff. ad Turpil. singif. de pre- senti nō lata. Et ideo potestas iudicis manet integra, & succedit dispositio, c. cum cessante. de appell. Ita elegan- ter limitant domini de Rota in nouis, dec. lxxi, quia in- cipit, Item si auditor. & plenius dec. lxxxij, que incipit. Item si à pronunciatione. Sequuntur do. Ant. & do. Abb. si c. peruenit. el. j. de appell. & in d. c. cum cessante. Moue- tur inter alia per tex. in c. dilectus. el. j. de preben. ubi se- cundum cūmēnū intellexit hoc probatur. Et ideo di- cit ibi do. Ant. & do. Ab. post cū in penultimo notabilis, quod si à iudice pronunciante se non esse iudicē, appelle- tur, non extinguitur sua iurisdictio, per illum tex. Era- go in proposito cessat ratio dicta fallentiae. Et hoc mul- tum notat Roma. in dicto eius singulari. cxxxj. ¶ Ter- tiò t̄ limita hanc fallentiam procedere, si iudex pronun- ciauit se in competente super principali negotio: secus, si super aliquo dependēt a principali, ut in c. dilectus. el. j. de preben. Quem tex. ita intellexit Sal. ut refertib[us] Pau. de Cast. in l. post sententiam. C. de sent. Pro quiribus optimè facit, quod no. in c. fi. in viij. col. de elec. in vj. que s. retuli in fi. imitatione j. fallentiae. Ita tamē pendat ab intellectu d. c. dilectus. si utrum illa reuocatio fuerit ui- gore secundi mandati, an non ē de quo me remitto ad nota. ibi. Tamen authoritatem predictorum diligenter no. ¶ Quartò limita hanc fallentia esse uera, quan- do iudex, qui pronunciante se non esse iudicē, est datus principaliter in causa: secus, si accessoriē, ut est execu- tor: quia si non pronunciaret se nō esse executorem, nō per hoc finiretur iurisdictio sua: & talem sententia pos- set reuocare. Ita singulariter notat Domi. post Pau. in c. si super cuncta, in pen. col. de off. deale. in vj. uer. sed quid si executor. quia ex quo durat principialis gratia, cui si- ste datur accessoriē, per illum text. non potuit eius pro- nunciatio auferre ius partis. Et ita intellexit text. in d. c. cūm dilectus. el. j. Bene facit glo. mag. in fi. in c. si foli. de concess. prab. in vj. Et hanc limitationem no. quia plura ex ea eliciti possunt. ¶ Fallit t̄ tertio prædicta regula, nisi ab interlocutoria fuisset bis appellatum, & semper fuisset confirmata: quia non poteris amplius per iudicē reuocari. Ita est gloss. singif. in cle. fi. de appell. uer. su- per ea. in fi. No. Bar. in l. à duuo Pio. ff. de re iud. & do. Ab. in c. cūm cessante. & do. Maria. h[ab]it[u]do. Adde do. Car. i. d. cle. fi. in ij. oppo. ubi post paulūm appbat illa gl. & facit ea singul. a signo rationē: q[ui]a si reuocaret, uidet ī cōse- quentiā cōcedi audiētia appellati sup eo, qd' prohibet tex. ibi. Assignat do. Ab. alia rationē in d. c. cūm cessan- te, quia reuocatio haberet in se notoriā iniusticiā, quæ redderet sententiā nullam, ut in c. inter cætera. & ibi per domi. Abb. de re iud. Adde etiam do. Anto. in c. frater- nitas. fi. pe. col. s. de frigi. & malefi. ubi sequit glo. in d. cle. fi. & dicit eam notādam. Et facit, quod singulariter

uoluit gl.in d.c.fraternitatis,in uer.fornicatio,in fi.quæ uult secundū unū intellectū, q̄ licet sententia in causa matrimoniali non transeat in rem iudicata, clator. & c. cōsanguinei.de re iudi.tamen secus est, si fuit bis confirmata. Et quamvis do.Ant.& do.Iacobus ibi,& Imol. in cle.j.circa princ.de re iudi.non sequant gl.quasi semper millet ratio clator,tamen eam sequitur do.Anto. met in c.tenor.in pen.col.de re iud.& do.Ab.in c.ad reprimendam,in col.ijj.de off.ordi.& in d.c.fraternitatis. 13 uer.ultimū pōderabis.Et salua.ut ibi p̄ ipsum. ¶ Sed t̄ hanc fallentiam limita primū, nisi effet desperata appellatio: quia tunc cūm cesserat præsumptio magnæ discussio nis, in qua isti se fundant, cessat ista fallentia, secundum do.Maria.hic:cui adde,licet nihil allegere, do.Car. idem tenentem in cle.fi.in v.q.de appella,post gl.ibi. ¶ Se cuīdō limita, nisi tertius, qui ignoraret dictam causam agi per eum, qui appellavit, nouiter compararet & appellaret: quia uigore talis appellationis liceret iudici interlocutori reuocare, etiā quæbis fuerit confirmata, si ille docuerit de suo interesse, secundum do.Maria.hic, qui allegat no.in c.cūm super.de re iudi.& qđ no.Bart. in l.ā sententia, ff. de appell.& dicit,Cogita: quia est noua consideratio.Et ita residet. Addē tu do.Card. in cle.j. in ijij.q.de re iudi.ubi post alios communiter cōcludit, quod licet ter succumbens per tres sententias confor mēs non opponat de nullitate, ut ibi, tamē fallit in tertio, qui audietur pro suo interesse, per rationes, de qđibus ibi. Et ita firmari potest in proposito. Addē etiam notata per Bart.& alios in l.ā diuino Pio. s. si super rebus. ff. de re iudi.ubi plenē declarat, quando audiatur tertius coparens pro interesse suo: de quo per Bart.& Bal.in l.j. ff. de peti.hare.& in l.ita tamen. s. quoties. ff. ad Treb. per Bal.in l. consentaneum.C.quo. & quan.iud. & in l.j. in j.col. ff. ex nox. causa ag. ¶ Facit etiam, quod ele ganter no.Ang. in l. quidā consulebat.in fi. ff. de re iud. ubi dicit, quod licet exceptio declinatoria sit omisla à partibus litigantibus, tamen poterit opponi per tertium quando cuīdō in iudicio uenientē. Et ita dicit decidere Inn.in c.capitulū. de rescr. Facit etiam, quod notat La pus allegatione xj. quæ incipit,Vitis literis. ubi dicit, q̄ licet habens potestatem procedendi secundū liberum uelle, non teneatur seruare solemnitatem iuris positivi, quo ad partes: tenetur tamen obseruare, quo ad tertium cōpetentem: quod multū no.do.Ant.& Imol. in c.j. in pe.col.de consti. Facit etiā, quod no. do.Ant. in c.comni, in xix.col.uerfi.secundū, quando nō appellatur. de re iud. ubi dicit, quod fice: appellari debeat intra x. dies, ut in authen.hodie.C. de appell.in s.anterior.ij. q.vj.tamē tertius coparens pro suo interesse post sententiā, potest appellare etiā post decem dies.Facit, quod no.glo. 14 cum simili. ¶ Fallit t̄ quartū prædicta regula, nisi iudex detulisset appellationi ab interlocutoria: quia tūc tota eius iurisdictio translatā est in superiorē, cūm appellationibus. de appell.in vj. ubi etiam de cōsensu partium nō posset cauīa redire ad primum iudicem, nisi iudex ad quem, remitteret.Sed do.Maria.hic allegat Imol. & do.Abb.in c.pe.dere iud. per Bal.in rub.C. res inter alios acta, per Imol.& omnes in lapeff.de re indic. singularis in l.creditor.in prin. ff.mand. quæ dicit, q̄ titulus,Nil reuocari appellatione pendēte, non habet locum in tertio cōparente pro interesse suo. Et etiam facit singularare dicit Angel.in l.per hanc.vj.col.C. de tem. appell.& Bald.& Imol.in l.j. quis filio.s. hic autem oēs. ff. de iniūs. irrito. q̄ testa. Facit c.Romana.s. in alium. de appell.in vj. ¶ Limitta tamē, nisi ille tertius uel letali quid innouare prætextu processus facti in causa principalis: quia tunc cō posset, ut per Imo.in l. qui à latronibus. s. j. in pe. col. ff. de testa. Facit etiā, quod no. Car. in c.ad pe titiōnem. j.eo. & ibi l. de Atra. ubi dicit, quod dis pōst glo. s. in cle.j. in uer. pro infectis de immuni eccl. nō habet locum in iure tertio quasio. Facit etiam tex.in c. quamvis. de rescr. in vj. cum suis similibus. Facit etiā, quod notat Imo. cle.j. de excep. & Bald. in l.j. in fi. col. uer. sed quid dices. C. de exec. re iud. ubi dicit, quod licet instrumentum guarentigiatū habeat executionem paratam, non tamen habebit, quo ad tertium cōparentem. 15 Facit, quod notat Bald. in l.j. in fin. C. de excep. & Ang. in l.j. quis libertatē. per illum tex. ff. de petit. hæc. ubi dicunt, quod tertius coparens pro suo interesse potest op

ponere exceptiones dilatoria post item cōtest. Facit, quod no. Bart. in l.j. circa fi. ff. à quibus appell. non licet, ubi dicit, quod sublata appellatione in re scripto à partibus obtento, nō intelligitur sublata, quo ad tertium. Et est de hoc text. singularis in c.super eo.ibi, nō tamen. de offi. deleg. quod reputat notabile do.Ant. in c. ut debitus. de appell. Facit etiā, quod notat Imol. & do. Abb. in c. fi. de fi. inst. ubi dicit, q̄ licet scriptura priuata non requirat diem, ut in l.cūm tabernā. s. idem quæsīt. ff. de pig. nō tamē habet locum, quād agitur de præiudicio tertii. Facit c. cūm teneat, & quod ibi notat do. Abb. de appell. ubi habetur, q̄ licet appellatio suspēdat pronunciatiū, c. uenientes. de iure iuri. nō tamē suspendit respectu tertii. Facit, quod notat Inn. in c. ex literis. de offi. dele. ubi dicit, q̄ si secunda litera producitur in iudicio, & nō opponitur de primis literis, quod iudicū ualeat, & tenet, quo ad ipsos litigantes: sed quo ad tertii, secus. Facit tex. singularis in c. cōstitutus. de testi. ubi licet post publicatas attestations nō possint produci alijs testes, tamē tertius potest producere alios testes pro interesse suo, licet nō partes. Facit, quod no. Bal. in authen. s. q̄s in aliquo. C. de eden. & sequitur Pe. de Anch. in cle. j. de prob. ubi dicit, quod si iudex in sententiā cōdemnauerit Tithum procuratorem Sempronij, quod inter litigantes probatur, Tithum esse procuratorem Sempronij, sed nō quo ad tertium. Facit, quod dicit Bal. q̄ per instrumentum dotis probatur præsumptiū matrimonium, quo ad ipsos litigantes, nō quo ad tertium. Facit, quod not. Bald. in l.Poponius. per illum tex. ff. ex qui. cau. ususfr. amit. ubi dicitur, quod per perceptionē fructuū & pensionis nō probatur possessio, quo ad tertium. Facit, qđ no. Bald. in l. & si superior. C. de infam. ubi dicit, q̄ tertius potest opponere exceptionē nō numerata pecunia. Facit elegans cōsūlū Pe. de Anch. clxxv. qđ incipit. In primo dubio. ubi cōsūluit, quod stante statuto, ut super bonis fallentium mercatorū ad iudicatis creditoribus nullo modo audiatur creditoris post quatuor mēses, tamē audietur tertius offerens se probare, quod bona adjudicata non erat fallentis. Et ita dicit obtinuisse Flo rentia. Facit, qđ no. Gar. in suis notis cauſarū, clxxxij. ubi dicit, q̄ stante statuto Padua, quod potestas teneatur exequi sententiā latam per curiam Venetorū omnī exceptione remota, nō tamē mandabitur sententiā executioni cōtra tertium possessorē. Facit notata per Bar. in l. si superatus. ff. de pig. per gl. & Bar. in l. qui repudiātis. s. fi. ff. de inoff. test. per Bar. in l. si per iudiciorū. s. fi. ff. de appell. per Bal. in l.j. C. quibus res iud. nō nocet. per Inno. & do. Abb. in c.pe.dere iud. per Bal. in rub. C. res inter alios acta, per Imol. & omnes in lapeff.de re indic. cum simili. ¶ Fallit t̄ quartū prædicta regula, nisi iudex detulisset appellationi ab interlocutoria: quia tūc tota eius iurisdictio translatā est in superiorē, cūm appellationibus. de appell. in vj. ubi etiam de cōsensu partium nō posset cauīa redire ad primum iudicem, nisi iudex ad quem, remitteret. Sed do.Maria.hic allegat Imol. & do.Abb.in c.interposta. s. ille deniq. de app. Et hanc fallentiam tenet etiam lo.An. in d.c. cum appellationibus. & ibi Domi. in s.j. in j.col. Et ratio est propter abdicatam iurisdictionē à iudice à quo. Et idem si iudex inhibuit iudicū à quo, per eādem rationem, ut in c. regula. s. si uero. de appell. in vj. Et idem, si causa fuit commis sa per superiorē, per eādem rationem, c. pastoralis. s. si uero. de offic. deleg. Et ita declarat Spe. ti. de except. s. uero. sed nunquid iudex. cum uer. seq. Et idē, si a postolos petitos tradere recusauit, per eādem rationē, per c. ut super. de appell. in vj. Et ista procedunt, etiam si iudex appellationis nullam adhuc inhibitionē fecerit, ut per Spe. ubi s. omnino uide. ¶ Fallit t̄ quinto prædicta regula in interlocutoria, quæ effet executioni mā data: quia talis nō potest reuocari sine cōsensu partii. gloss. est no. in l.j. s. fi. in uer. addi. in fi. ff. de præto. stp. Et ibi

ibi sequuntur omnes Doc. ¶ Idem tenet Ray. & Imo. in l.j. eo. ti. per Bart. in d.l. quod iussit. & Bal. in eleganter. s. si quis post ff. de cōdi. inde. & in l. arbitrio. ff. qui sat. cog. & do. Car. in cle. fi. in ij. oppo. de appell. ubi facit singularē d. gl. & procedit, etiam si sit talis interlocutoria cōcernens commodum & interesse partis. Sed quādo nō cōcernit partis interesse, nulla subest ratio, quare partium cōsensus requiratur: & maximē, pcedit hoc in sententiā excommunicationis, quæ cūm sit merē in iudicis potestate, si iudex absoluīt etiam parte non citata, ea casu, quo de iure citanda fuit, tenet absolūtū: ut solenniter declarat Car. in rep. c. per pēdīmus. in xxxij. col. uer. quārō dixi, quod excommunicatio de sent. ex com. quia etiam si præsens pars foret, non posset impēdire absolutionem, ut no. Inno. in c. prudentiam. de off. dele. Et pro hoc facit, quod no. gl. xj. q. ij. c. excommunicatos. & Spe. ti. de contu. s. fi. uer. sed pone. excommunicatus & uer. seq. Quod declarat, ut per do. Car. ibi. concludentem, quod excommunicatio reuocari potest quādocunq; etiam à delegato. Allegat Spe. ti. de sen. s. qua liter. uer. qđ ergo si sententia. quod dicit notabile, & singularē: & tamen talis sententiā trahit secum executionē, c. pastoralis. in fi. de appell. Et ita dicit ibi do. Car. in d.c. per pēdīmus. in tēlligēdam esse gl. in d.l. ¶ Secundū limita hanc fallentiam, nisi iudex ex causa uellet reuocare talem sententiā etiam trahentem secum talem executionem. Ita seipsum limitat gl. in d.l. quod etiam no. Car. in d.c. per pēdīmus. ¶ Tertiū limita, dū modō talis interlocutoria executioni mandata, fuerit uali da secus, si nulla: quia licet sit executā, poterit sine alia causa cognitione, quatenus de facto, pcessum est, de facto reuocari. Ita eleganter dicit Bald. in l. post sententiā. in fin. C. de sent. Allegat gl. sing. secundum eum, in l. minor. ff. de euītō. Et idē no. Bald. in l. arbitrio. ff. qui sat. cog. Et hoc pro certo est bene notādū, quod actus factus nulliter & de facto, possit de facto reuocari, & retractari: & semper. Allegat gl. in d.l. minor. in princ. in uer. Seiū, dum dicit, & est argumētū, & est additio. Per quā gl. dicit Bal. in l.j. in xj. col. in ij. q. C. de seru. q̄ præceptum factum ab sp̄ ordine iudicario potest ab sp̄ citationē & etiam causa cognitione, reuocari. Per illā gl. dicit Pe. de Anc. cons. clxxxij. inci. Vitis consilijs famosorum. quod iudex laicus, qui de facto iudicauit in cā de rīci, potest sententiā de facto reuocare. Et idem dicit de suo superiore. ¶ Per illum gl. dicit Old. cons. xj. inci.

a Feriato reuocari. Ad dead hoc Alex. de Imol. & Dod. in l.j. s. nun ciatio. col. vj. ff. de no. ope. nun. & in l. si pacto. quo pœnam. C. de pact. et in l. minor. ff. de euītō. in addi. ad Bart. Lud. Ro. cō fil. cxx. & Pet. de Anch. consil. xcij. et Maria. So ci. in consil. xxxij. col. pe. uer. quārum tum enim. ¶ Fallit t̄ sextō prædicta regula in interlocutoria, quæ fuit per iudicem confirmata: quia talis reuocari nō possit, secundum do. Maria. hic. Allegat Ioan. An. in Spec. tit. de sent. prola. s. ut autem. col. vij. uer. quid si Papa. & Goff. in sua summa, de confit. uti. uel inuti. & Ang. in l. Paulus. la. j. ff. de re iudi. Nō obſt. quod statutū factum ab inferioribus, possit ab eisdem reuocari, licet sit confirmatum, ut per gloss. s. glo. fi. in c. ex frequentibus. de inst. quod statutū etiam sine confirmatione intelligi tur approbatum, ut l. omnes populi. ff. de iust. & iur. Et sic illa confirmatio uidetur fieri ad cautelam, nec debet plus operari, quā alia, quæ sit per legem mortuam. Quæ ratio cessat in sententiā, secundum Imol. in l. Paulus. la. j. ff. de re iudi. M. Ius.

Ius.de do.& do.Maria.hic. Adde elegans dictum Inno. in c.j. post med. de confir. uti, uel inuti. ubi dixit quod quando sententia est confirmata per superiorum, nullus potest dicere eam nullam, neq; eo prætextu, quod is, qui tulit sententiam, non erat iudex, neque pro alio: quia si ille, qui confirmat, est iudex, sententia, quam fert super confirmationem prioris sententie, transit in rem iudicatam, & dat robur primæ sententie, ut de cetero contra eam non possit opponi, per c.j. de transac. Prodest etiam actori quia nullus inferior confirmator de ea cognoscere potest. Ita ad literam dicit Innoc. ibi. Per quod confirmatur ista fallentia: quia confirmatio facit eam dicere nouam sententiam. Quod dictum est

a Per quod limitat singulariter multum. Per quod limitat doctrinam gl. in clej. in uerbo, non obstat. de sequens posse voluit, quod ponit do. Alexan. exceptione defecus iurisdictionis semper possit opponi, et si remoueat o-

col. j. in v. uol. minis exceptio. & eam faciunt singularem omnes Scribentes ibi. Et eam discebat Bal. scribendam fore literis aureis, prout refertib. Pe. de Anch. Facit gloss. in verb. non obstante. in c. in demnitatis bus. de elect. in vi. & in c. pastoralis. s. quart. uer. scilicet. de offic. dele. & in c. quorundam. in uer. discordia. de elec. lib. vi. latè per Roma. in l. iij. s. qui opus. ff. de ope. no. nun. cum concor. Nam ex dicto Imol. de quo s. illa limitantur, nisi sententia esset per superiorum confirmata: quia etiam de incompetentiâ primi iudicis dici non poterit. Quod multum not. Rota decisi. cxxxv. incip. Item no. quod ubi sententia. in antiquis. & do. Ant. in c. super literis. in pe. col. de rescr. & ibi Imol. in xiiij. col. & do. Abb. in c. iij. in viij. col. de dila. Facit, quod not. Bal. in l. rescripta. in iij. col. C. de preci. Impe. offer. ubi dicit, quod Papa potest ratiocinare sententiam nullam. Facit, quod no. Inn. in c. cum dilectus. in gl. qua incipit, confirmatione electionis. de elec. ubi dicit, quod confirmatione electionis facta ex certa scientia, tenet, etiam si electio est nulla. Facit, quod no. Bar. in l. si constat. ff. de appell. ubi dicit, quod elec. in qua non est eruata debita solennitas, efficitur ualida propter superioris confirmationem ex certa scientia. No. latè Pe. de Anch. in repe. regula. in viij. q. de reg. iu. in vij. Et optimus text. in c. f. j. de sortileg. per do. Ab. in c. cum super. in j. col. de causa pos. per Spe. tit. de lega. s. nunc de episcoporum. uer. quid si electus in episcopum. per Dom. latè in c. si quis presbyter. l. dist. per Cald. in t. de elec. consil. j. per Imol. in c. nra cum pridem. in xx. col. de renun. per Doc. in simili. in l. legata inutiliter. in prin. ff. de leg. s. Item ad predicta facit: quia confirmatione ualidans inuidum, facit illud nominari à confirmante. Facit gl. in s. fi. Inst. de tute. ubi si tutor datus à patre in testamento, confirmatur à pratore, dicitur datus non testamentarius. Facit c. ex parte. & c. cum accessissent. de confit. Facit elegans dictum do. Ant. in c. quoties. per illum tex. de pac. & sequitur ibi Imo. ubi dicunt, quod si Papa aliquid confirmavit ex certa scientia animo supplendi, nō potest amplius de re ipsa disputari opponendo primo actu nō confirmato. Facit, quod no. do. Ant. & Imo. in c. ueniens. de transac. ubi per illum tex. dicunt, quod inferior non potest cognoscere de re confirmata. Facit, quod latè no. Pau. de Leaza. in disputa. incip. Religioso Papa contulit. ubi dicit, quod monachus confirmatus à Papa implorata manuali sibi collatio per monachum, non dicitur obediens abbas, sed Papa. No. Innoc. & do. Anto. in c. cum inter. super glos. j. de elec. & Fede. in tractatu permutationis beneficiorum. q. v. do. Car. in cle. s. ad premissa. in j. oppo. de supplen. negli. præla. & do. Ant. & Imol. in c. per tuas. de mafo. & obe. & Bal. in c. illud. eo. ti. & in c. de cetero. de re iud. cum concor. de quibus aliás dixit in c. cum ad monasterium. s. tales. de sta. mo. ¶ Sed aduerte nō in stando aliter in istis: quia circa ista fallen-

tiam & prædicta occurunt quædālū mitatiōes nouar. Et primò b limita, dū modò talis confirmatione sententia sit facta à principi pescus, si ab inferiori: quia nō potest inferior adiit, ut confirmet, sed solus p̄ceps. Ita probatur ex dictis Inn. in c. causam. el. j. qui fil. sint legi. & pulchreño. do. Abb. in d. c. circa si. de cōf. util. uel inuti. ibi p. eum. Pro quo facit glo. sing. ix. q. j. in summa, circa med. quæ dicit, quod dictum solus p̄ceps potest sententia, quæ est nulla, cōf. mire. Vnde dicit Bal. in l. refcri-

pita. in iij. col. C. de preci. impe. offer. quod Papa ratificat sententia nullam. Et ideo dicit Lu. Ro. in si quis cum alter. j. col. ff. de uer. obl. quod confirmatione inferioris à principe, interueniens super cōtractu, iure nihil operatur, licet quod interuenit illa confirmatione principis ex certa scientia, nihil amplius aduersus contractu dicti possit, arg. c. de transac. cum ibi no. Allegat Inn. in c. iij. de confit. util. uel inuti. Sic ergo nō intelligas dictum Inn. de confirmatione facta per inferiorum à principe: alias etiam sequeretur absurditas, per ea, que post Doctores dixi s. in tertia principali fallentia, dum p̄dēratur binam confirmationem iudicis ad quem, & alterius majoris, ad impediendā reuocationem interlocutoriæ. Quis autem dicatur p̄ceps in hoc proposito, omisito: sed remitto ad gl. in uer. regū. ibi, tyranno. in cle. j. de bapt. & ad ea, quæ alia dixi plenē in commis. anima. de censi. & in c. per uenerabilem. qui filij sint leg. ¶ Secundò limita dictum Inn. & hæc fallentia singulariter, nisi nullitas, qua opponitur cōtra sententiam, esset talis, cui pars renunciare nō posset: quia confirmatione subsequens non impedit dici de nullitate. Ita consultit Card. consil. lxxxix. incip. Omnis à me charitatis. &c. in j. dubio, per rationes, de quibus per eum: quod tamē puto procedere in confirmatione facta per inferiorum à principe: sed ubi p̄ceps cōfirmasset, secus credo: quia nō attenderetur partium cōfensus. ¶ Sed ex isto dicto habes alia limitationem ad tertiam fallentiam, de qua s. ut etiā post binam sententia, uel post trāstitum unius cōfirmatoris in rem iudicatam, possit dici de nullitate, cui partes renunciare nō possunt: de quo facies mentionem in margine. Ade gl. in l. si exp̄ssim. ff. de app. & ibi Bar. in prin. in j. op. pos. ubi habes, quod si à sententia nulla de facto appellatur est, & iudex ad quē, cōfirmavit sententia, adhuc posse agi de nullitate: quod etiā tener Spe. tit. de sent. prola. s. iuxta. uer. s. quid si à sententia. cum alijs, de quibus per Car. ibi. Et hoc no. ¶ Tertiò limita hæc materiæ, ut procedat in sententia, in cuius confirmatione superior nō adiutat ad primā sententiam, sed solū ad deducta, per quæ deuenit ad confirmationem, uel in confirmatione: quia sufficit ipsius cōfirmantem habuisse plenam causæ cognitionē, unde incōpetentia primi iudicis nō nocet: secus ubi p̄ceps cōfirmasset priuilegia falsa: quia talis confirmatione, quāuis facta ex certa scientia, & quibuscumq; clausulis, & uerbis generalibus, nō extendit ad ea: quia semper adiutat ad tenore priuilegiis, ut i. p. de cōf. uti, uel inuti. Ideo cum reperiāt carere omni primordio ueritatis, dicēdum est p̄ talē confirmationem illud nō ualidari. Ita elegāter no. do. Ab. in c. interdū. circa viij. col. uer. quartò oppono. de fide inst. Ex cuius dictis deuenit p̄t ad optimā intelligentiā predictorū. ¶ Quartò limita hæc fallentia, ibi, nō in confirmatione facta p̄ principē, cōcurrentia cōsiderat ualidi & inuidum: quia tunc cōfir-

b Et primò] Adde, quod imo posse terit confirmari: et confirmatur à iudice appellatio-

nis, quando à tali confirmatione nō fuit appellat, ut sentit Alex. in d. consil. cxj. col. j. in v. uol.

De accusat. inquisit. & denunciat.

tio facta de actu inuidido, ipsam actionem nō ualidat. Ita Paul. de Cas. in consil. cxxx. col. ij. uer. tertio principali. & Car. in consil. xxxvij. in fin. si. fiat à sententia secundū Pau. de Cas. in d. consil. cxxx. Et est in nouis secundū no. iij. imp̄stio. Et addē, q. dictū in uno. & Anto. in d. c. dudū. Vnde inferit Bal. in c. j. item sacramēta. in ult. col. de pace iur. ubi dicit, q̄ licet rex possit donare filio suo in potestate ppter authoritatem regiæ, argu. l. p. C. de do. inter uer. & ux. tamen dicit, q̄ rex uult, q̄ donatione ualeat, debet ex primæ se facere auctoritate regia.

¶ Quinto aduerte: quia in quantum do. Maria. hic post lmo. in d. Paulus. ut prædixi, dicunt, q̄ statutum confirmatum potest in inferiori tolli, uidetur posse instaurari per id, quod elegat not. Bal. in l. ex placito. in iij. col. C. de ter. pmu. ubi dicit, q̄ statuta Spoletona confirmata per Papam, non dicuntur statuta Spoletona, sed Papalia. Facit gl. sing. in cle. dudum. in uer. pascua. de sepul. quæ dicit, quod dispossessio tollens paupera, nō intelligit tollere paupera confirmata. No. Roma. in sing. viij. ¶ Et responderi posset ad gl. in d. c. ex frequentibus. quia, fm do. Ant. & do. Ab. ibi, in fi. loquitur in excōmuni catione lata per statutū inferioris confirmatū à Papa: quia potest tolli in inferiori: qd' est ex eo, ne sit fortior ex cōmunicatio talis statutū, q̄ canonis, cuius excommunicatiō inferior tollit, nisi reseruerit, c. nuper de sent. excommuni. Nihilominus de his arg. uide Bar. Bal. Salic. & Pau. de Cas. in l. testamento. C. de testa. per Bal. & Sal. in l. si ut proponis. C. de nup. per Bald. in s. quibus. in j. cōstitutione C. per Sal. in l. f. de iurisdi. om. iud. per Pet. de consil. in iij. col. ff. de cōf. ob caus. Nā sentit Int. q̄ non debet appellans desistere à p̄secutione appellationis, nisi sentiat grauamen ex toto reuocari, qd' consistit in expensis ob interlocutoriā factis. Vnde rationabile est, q̄ iudex, q̄ errat, eas prīus refundat, q̄ p̄opter reuocatio nem uideatur appellatio euangelica. Et ita cōsiderando hoc dictum est nouū, & ual de singulare in ista materia. Et p̄ hoc calle, in simili elegāter dicit Bal. in l. iura. C. de oī agro deser. lib. x. ubi dicit, q̄ pars uolens reuocare errorem, iuxta c. de confit. & l. error. cum si. C. de iur. & fac. igno. nō potest reuocare, nisi refectis prīus expensis aduersario, quas forte fecit ad probandum errorem cōfiantis. Qd' diligenter not. Et adduci potest qd' no. Bal. in l. generaliter. s. his de præsentibus. in j. col. uer. no. text. C. de reb. credi. ubi dicit, q̄ si quis uincit in uno, debent sibi statim refici expensis ratione iustitiae, & nō expectabitis sententia diffinitiuā. Et ita dicit sentire gl. ibi, qd' etiā bene no. Et allegat Spe. tit. de libel. cōcep. s. nū dicam. Felini iij. pars.

c. qualiter & quan-

do. j.

illam gl. procedere, nisi qd' destrutio uoluntatis spectaret ad interpretatē. Exemplū in testatore, in cuius po-

testate uoluntas ambulatoria est uicp ad mortem. l. iij. ff. de adīmen. leg. nam interpretabitur testator, quoties uulet. Allegat hæredes palam. s. q. si. ff. de testa. Ex quo infert, idem esse in iudice interlocuente: q̄a quoties uolet, poterit sententia interlocutoriā interpretari, quo uoluebat potestatam reuocādi ēā, iuxta d. l. qd' ius sit. Et hæc partem tenet etiā Innoc. d. l. qd' ius sit. Et ista pars reputatur uerior propter dictā rationem Ang. sed prima op̄i procedit in a. Sed prima op̄i interpretatione sententia diffinitiuā a. Quia diffinitiuā non potest reuocare, ut dicam latē i. in seq. artic. Ideo se mel tantum potest interpretari, ppter authoritatē regiæ, argu. l. p. C. de do. inter uer. & ux. tamen dicit, q̄ rex uult, q̄ donatione ualeat, debet ex primā se facere auctoritate regia.

¶ Quinto aduerte: quia in quantum do. Maria. hic post lmo. in d. Paulus. ut prædixi, dicunt, q̄ statutum confirmatum potest in inferiori tolli, uidetur posse instaurari per id, quod elegat not. Bal. in l. ex placito. in iij. col. C. de ter. pmu. ubi dicit, q̄ statuta Spoletona confirmata per Papam, non dicuntur statuta Spoletona, sed Papalia. Facit gl. sing. in cle. dudum. in uer. pascua. de sepul. quæ dicit, quod dispossessio tollens paupera, nō intelligit tollere paupera confirmata. No. Roma. in sing. viij. ¶ Et responderi posset ad gl. in d. c. ex frequentibus. quia, fm do. Ant. & do. Ab. ibi, in fi. loquitur in excōmuni catione lata per statutū inferioris confirmatū à Papa: quia potest tolli in inferiori: qd' est ex eo, ne sit fortior ex cōmunicatio talis statutū, q̄ canonis, cuius excommunicatiō inferior tollit, nisi reseruerit, c. nuper de sent. excommuni. Nihilominus de his arg. uide Bar. Bal. Salic. & Pau. de Cas. in l. testamento. C. de testa. per Bal. & Sal. in l. si ut proponis. C. de nup. per Bald. in s. quibus. in j. cōstitutione C. per Sal. in l. f. de iurisdi. om. iud. per Pet. de consil. in iij. col. ff. de cōf. ob caus. Nā sentit Int. q̄ non debet appellans desistere à p̄secutione appellationis, nisi sentiat grauamen ex toto reuocari, qd' consistit in expensis ob interlocutoriā factis. Vnde rationabile est, q̄ iudex, q̄ errat, eas prīus refundat, q̄ p̄opter reuocatio-

b nō uiter nō potest uariare, nisi se corri- b Quod testis] Adde, q̄ hæc diffinitiuā non potest reuocare, ut dicam latē i. in seq. artic. Ideo se mel tantum potest interpretari, ppter authoritatē regiæ, argu. l. p. C. de do. inter uer. & ux. tamen dicit, q̄ rex uult, q̄ donatione ualeat, debet ex primā se facere auctoritate regia.

¶ Quinto aduerte: quia in quantum do. Maria. hic post lmo. in d. Paulus. ut prædixi, dicunt, q̄ statutum confirmatum potest in inferiori tolli, uidetur posse instaurari per id, quod elegat not. Bal. in l. ex placito. in iij. col. C. de ter. pmu. ubi dicit, q̄ statuta Spoletona confirmata per Papam, non dicuntur statuta Spoletona, sed Papalia. Facit gl. sing. in cle. dudum. in uer. pascua. de sepul. quæ dicit, quod dispossessio tollens paupera, nō intelligit tollere paupera confirmata. No. Roma. in sing. viij. ¶ Et responderi posset ad gl. in d. c. ex frequentibus. quia, fm do. Ant. & do. Ab. ibi, in fi. loquitur in excōmuni catione lata per statutū inferioris confirmatū à Papa: quia potest tolli in inferiori: qd' est ex eo, ne sit fortior ex cōmunicatio talis statutū, q̄ canonis, cuius excommunicatiō inferior tollit, nisi reseruerit, c. nuper de sent. excommuni. Nihilominus de his arg. uide Bar. Bal. Salic. & Pau. de Cas. in l. testamento. C. de testa. per Bal. & Sal. in l. si ut proponis. C. de nup. per Bald. in s. quibus. in j. cōstitutione C. per Sal. in l. f. de iurisdi. om. iud. per Pet. de consil. in iij. col. ff. de cōf. ob caus. Nā sentit Int. q̄ non debet appellans desistere à p̄secutione appellationis, nisi sentiat grauamen ex toto reuocari, qd' consistit in expensis ob interlocutoriā factis. Vnde rationabile est, q̄ iudex, q̄ errat, eas prīus refundat, q̄ p̄opter reuocatio-

18 lit. t̄ octauo, nisi post interlocutoriā facta essent expensis per partē: quia nō potest iudex eam reuocare expensis nō refectis. Ita uult Inn. in d. c. cum cessante. in gl. sua, super uer. interlocuendo. ad fi. Et sentit gl. ibi, dum dicit Re integræ. Et quāvis Hos. & lo. An. ibi teneat cōtratiū: quia reuocādo non sit ad iniuriam partis, sed potius ad causā expeditionem breuitem, d. c. cum cessante. in fi. nihil minus, iudicio meo, Inn. habuit optimū intellectū: quia dicit hoc modo, quod si appellans fecisset alii, quas expensis, non potest iudex in interlocutoriā, à qua est appellatū, reuocare, nisi refecerit expensis: q̄a eis nō refectis nō plēnē remouet grauamina. Allegat l. i. p. de cōf. ob caus. Nā sentit Int. q̄ non debet appellans desistere à p̄secutione appellationis, nisi sentiat grauamen ex toto reuocari, qd' consistit in expensis ob interlocutoriā factis. Vnde rationabile est, q̄ iudex, q̄ errat, eas prīus refundat, q̄ p̄opter reuocatio-

nam: qd' iudicio meo, Inn. habuit optimū intellectū: quia dicit hoc modo, quod si appellans fecisset alii, quas expensis, non potest iudex in interlocutoriā, à qua est appellatū, reuocare, nisi refecerit expensis: q̄a eis nō refectis nō plēnē remouet grauamina. Allegat l. i. p. de cōf. ob caus. Nā sentit Int. q̄ non debet appellans desistere à p̄secutione appellationis, nisi sentiat grauamen ex toto reuocari, qd' consistit in expensis ob interlocutoriā factis. Vnde rationabile est, q̄ iudex, q̄ errat, eas prīus refundat, q̄ p̄opter reuocatio-

nam: qd' iudicio meo, Inn. habuit optimū intellectū: quia dicit hoc modo, quod si appellans fecisset alii, quas expensis, non potest iudex in interlocutoriā, à qua est appellatū, reuocare, nisi refecerit expensis: q̄a eis nō refectis nō plēnē remouet grauamina. Allegat l. i. p. de cōf. ob caus. Nā sentit Int. q̄ non debet appellans desistere à p̄secutione appellationis, nisi sentiat grauamen ex toto reuocari, qd' consistit in expensis ob interlocutoriā factis. Vnde rationabile est, q̄ iudex, q̄ errat, eas prīus refundat, q̄ p̄opter reuocatio-

nam: qd' iudicio meo, Inn. habuit optimū intellectū: quia dicit hoc modo, quod si appellans fecisset alii, quas expensis, non potest iudex in interlocutoriā, à qua est appellatū, reuocare, nisi refecerit expensis: q̄a eis nō refectis nō plēnē remouet grauamina. Allegat l. i. p. de cōf. ob caus. Nā sentit Int. q̄ non debet appellans desistere à p̄secutione appellationis, nisi sentiat grauamen ex toto reuocari, qd' consistit in expensis ob interlocutoriā factis. Vnde rationabile est, q̄ iudex, q̄ errat, eas prīus refundat, q̄ p̄opter reuocatio-

uer, sed & si, & in t. de expens. s. si ante uer. xxx. ubi dicit, quod si qd opposuit libello, & obtinuit, qd pbauit, pōt petere expensas propter id factas, ante qd aduerfarius emenderet libellum. Et ista fuit utilia, ex quibus succurrunt litigatibus in expensis fatigatis, ut non cogantur defiserent à lice ex defectu pecuniarum. ¶ Fallit t̄ nond in interlocutoria, per quā iudex cōcessit abolutionē super crīmē, de qua pendebat accusatio, quoniam reuocari nō potest, nisi per principem, h. C. de abo- litione. Ita dixit Bald. in l. in xvij. col. C. qui accu. Reliqua ad intellectū huius materia p̄sequere, ut per Doc. in d. cūm cessante, & in l. qd iussit. Quos aliter non refero: quia nihil est addendū quibusdā alij limitationibus suis. De qua materia ponit etiā Bald. in l. ne quicq. s. ubi decretū. ff. de offic. p̄conf. & leg. & in l. ff. de sen. ex bre. reci. per Bal. & Salii in l. post sententiā. C. de sen. & interloc. om. su. per Bal. in l. C. sen. resci. nō pos. & in l. ele- ganter. s. si quis post in penul. col. ff. de cond. indeb. per Pe. de Anch. in c. si à iudice, & de app. lib. vj. de quo per Bal. in l. in pen. col. de ferijs. per do. Car. in c. i. de proc. per Bal. in l. p̄eptorias. in l. col. C. sen. resci. nō pos. Et utrūm in reuocatione debet pars citri, vide per Bal. ibi, & in l. si pacto, quo p̄cāna. C. de pac. cum alijs cōcord. Et per hoc remaneat expeditus primus principalis articulus tacitus hic per Doct. de reuocatiōe interlocutorie. ¶ Secundū principalis articulus est, qd in sententiā diffi- cultiā: In hoc latē insistunt oēs Doc. & ex dictis suis & Bal. & aliorū in l. index postea qd. ff. de iud. facias regu- lam negatiā, qd t̄ iudex sententiā diffinitiū nō potest cōtrario imperio reuocare, per tex. in d. l. iudex p̄stera- quā. Et ratio est: qd iudex per sententiā diffinitiū, siue bene, siue male, statim finita est iurisdictio, siue loqua- mur in ordinario, siue in delegato, ppter generalitatē d. l. iudex. Facit l. Paulus. la. eo. ti. coniuncta d. l. index. ¶ Fallit primū ista regula respectu declaratiōis, seu in- terpretatiōis: quia potest iudex declarare, seu interpre- tari sententiā diffinitiū etiam post latam sententiā, fm Cal. do. Car. do. Ant. Imo. do. Ab. lo. de Ana. & do. Ma- ria. h. c. Addit. gl. plenā in l. his ita. xxv. q. ix. & latē Bar. in l. ab excutore. in prin. in l. col. ff. de app. & per gl. in l. conquerebatur. ff. de iud. & per Doct. in locis, de quibus. Et p̄ ista fallēria facit optimē tex. in l. hāredes pa- lām. s. si quid post in l. ff. de testa. dum dicit, n̄l em̄nūc dat, sed datū significat. Vnde ibi Bar. pos. gl. interf. qd iudex potest declarare sententiā suā. Et interf. ibi Bart. no. quod qd iudex repetit testes, ut dictum obscurū decla- rent, nō requirit nouū iuramentū: qd no. & idē tenet Bald. in authen. sed hodie, per illum tex. C. de iura. cal. & in l. C. de testi. Et l. limita, ut ibi per eum, & p. gl. in l. p̄h. C. de temp. l. ¶ Addit. etiā h. c. Old. cōf. cxvij. qd incipit. Ante omnia cōsiderandū. ubi dicit, qd post ter- minū datū ad articulādū, potest declarari primus articulus. Facit tex. no. in p̄emio vj. in l. prin. ibi, nunc antiquorū declaratione, nunc nouārū editione, ubi probatur aliud cōf. de novo edere, aliud antiquū decla- rare. Et illum tex. dicit ibi Doct. esse optimū. Et proba- tur, qd post dilationē datā ad cōsiderandum articulos, possunt antiquū declarari. Facit tex. in c. in primis uer- bis, de p̄b. in vj. Per quem dicit ibi Doct. qd nouā laciūs in c. ladi. el. j. de luda. Facit, qd no. do. Maria. in rep. c. qualiter. j. eo. q. xj. arti. lxxvij. ubi dicit, qd ea, quā habē- tur in c. de confes. circa reuocationē cōfessionis, nō re- quirunt in declaratiōe cōfessionis obscurā: quia declarā- nūl nouāt, per d. l. hāredes palām. Facit, qd no. Cat. in cle. cōstituti. s. j. in l. q. de elec. ubi dicit, qd cōf. omittens debitas circumstātias in cōpositione criminis, vel deficiens, nō possit amplius eas opponere. p̄ illū tex. tamē nō phibetur uerbum ambiguum declarare, p. d. l. hāredes palām. Facit, qd no. Bal. in l. edita. in repe. Pa- duana. C. de eden. in l. col. ubi dicit, qd ea, quā tenuiunt ad declarationē, non continent emēdationem. Allegat. c. cūm dilectū. j. eo. & tex. in l. Pompeius. s. fi. ff. de reuoc. Facit,

Facit, quod no. Bal. ibidem in xv. col. uer. decimō oppo- no. ubi dicit, quod p̄ prohibitus emendate, uel diminue- re, potest declarare. Facit, quod no. Bald. in rub. C. de re. permū. in fi. ubi dicit, quod statē statuto, quod de quoli bet contrac̄tu soluat gabella, si de contrac̄tu soluta fuc- rit primō gabella, postea feratur laudū, per quod de- claratur contractus, non debet solui gabella, sicut secus in alio laudo. Allegat l. fi. ff. de stip. seruo. Facit, quod no. Roma. latē post Ang. in l. j. s. si quis simpliciter. ff. de uer. ob. & Ang. & Pau. de Cal. in l. scire debem⁹. in prin. eo. t. ubi ponit, qd declarās libellum nihil dicitur op- ponere, addere, uel minuere. Facit elegās dictum lo. An. in c. nō uit. de of. leg. ubi dicit, qd licet ordinarius nō pos- sit excōmunicare, qd est extra dioceſim, iuxta no. in c. ut animalium. de confi. lib. vj. & in l. ff. de iur. om. iud. tamen potest declarare, an ille sit excommunicatus, uel non, quem excommunicauerat in diœcesi, per d. l. hāre- des palām. Facit, quod pulch̄e no. Bal. in p̄emio C. s. quibus. uers. quinto no. ubi dicit, quod licet statutarī non possint detrahere, uel corriger, uel addere ad an- tiqua statuta ex generali commis̄ione, ut per Bar. ibi, & in l. ambitioſa. ff. de dec. ab or. fa. tamē possunt declarare abſc̄ speciali commis̄ione, per d. l. hāredes palām. Et dicit hoc esse dictum suum contra Bart. ibi. Facit, qd no. Domi. in c. si quis uiduam. xxxvij. dist. & Bal. in l. j. s. huius studij. ff. de ius. & iur. ubi dicunt illud, quod s. dicit Domi. in p̄emio vi. quod si fuit datus terminus ad articulandum, & facti fuerunt articuli generales in termi- no, declarari potest primus articulus. Facit, qd pulch̄e no. Anto. & Imo. in c. super questionum. in prin. de of. deleg. ubi singulariter dicunt, si est data potestas sta- tutariis declarāti, & interpretandi statuta, nō poterunt supplerē, corriger, uel emendare. Allegat Gui. de Cu. in l. j. s. fuscicule. ff. de iust. & iur. Fa-

a Facit.] Item ad. a cit. qd no. do. Abb. in d. c. super qua- de, que facit: qd not. io. And. post gl. in c. ex parte. el ultimo. de uer. fig. ubi officialis elec. ad condē- dat, sed datū significat. Vnde ibi Bar. pos. gl. interf. qd iudex potest declarare sententiā suā. Et interf. ibi Bart. no. quod qd iudex repeatit testes, ut dictum obscurū decla- rent, nō requirit nouū iuramentū: qd no. & idē tenet Bald. in authen. sed hodie, per illum tex. C. de iura. cal. & in l. C. de testi. Et l. limita, ut ibi per eum, & p. gl. in l. p̄h. C. de temp. l. ¶ Addit. etiā h. c. Old. cōf. cxvij. qd incipit. Ante omnia cōsiderandū. ubi dicit, qd post ter- minū datū ad articulādū, potest declarari primus articulus. Facit tex. no. in p̄emio vj. in l. prin. ibi, nunc antiquorū declaratione, nunc nouārū editione, ubi probatur aliud cōf. de novo edere, aliud antiquū decla- rare. Et illum tex. dicit ibi Doct. esse optimū. Et proba- tur, qd post dilationē datā ad cōsiderandum articulos, possunt antiquū declarari. Facit tex. in c. in primis uer- bis, de p̄b. in vj. Per quem dicit ibi Doct. qd nouā laciūs in c. ladi. el. j. de luda. Facit, qd no. do. Maria. in rep. c. qualiter. j. eo. q. xj. arti. lxxvij. ubi dicit, qd ea, quā habē- tur in c. de confes. circa reuocationē cōfessionis, nō re- quirunt in declaratiōe cōfessionis obscurā: quia declarā- nūl nouāt, per d. l. hāredes palām. Facit, qd no. Cat. in cle. cōstituti. s. j. in l. q. de elec. ubi dicit, qd cōf. omittens debitas circumstātias in cōpositione criminis, vel deficiens, nō possit amplius eas opponere. p̄ illū tex. tamē nō phibetur uerbum ambiguum declarare, p. d. l. hāredes palām. Facit, qd no. Bald. in l. edita. in repe. Pa- duana. C. de eden. in l. col. ubi dicit, qd ea, quā tenuiunt ad declarationē, non continent emēdationem. Allegat. c. cūm dilectū. j. eo. & tex. in l. Pompeius. s. fi. ff. de reuoc. Facit,

b a. Facit.] Item ad. a cit. qd no. do. Abb. in d. c. super qua- de, que facit: qd not. io. And. post gl. in c. ex parte. el ultimo. de uer. fig. ubi officialis elec. ad condē- dat, sed datū significat. Vnde ibi Bar. pos. gl. interf. qd iudex potest declarare sententiā suā. Et interf. ibi Bart. no. quod qd iudex repeatit testes, ut dictum obscurū decla- rent, nō requirit nouū iuramentū: qd no. & idē tenet Bald. in authen. sed hodie, per illum tex. C. de iura. cal. & in l. C. de testi. Et l. limita, ut ibi per eum, & p. gl. in l. p̄h. C. de temp. l. ¶ Addit. etiā h. c. Old. cōf. cxvij. qd incipit. Ante omnia cōsiderandū. ubi dicit, qd post ter- minū datū ad articulādū, potest declarari primus articulus. Facit tex. no. in p̄emio vj. in l. prin. ibi, nunc antiquorū declaratione, nunc nouārū editione, ubi probatur aliud cōf. de novo edere, aliud antiquū decla- rare. Et illum tex. dicit ibi Doct. esse optimū. Et proba- tur, qd post dilationē datā ad cōsiderandum articulos, possunt antiquū declarari. Facit tex. in c. in primis uer- bis, de p̄b. in vj. Per quem dicit ibi Doct. qd nouā laciūs in c. ladi. el. j. de luda. Facit, qd no. do. Maria. in rep. c. qualiter. j. eo. q. xj. arti. lxxvij. ubi dicit, qd ea, quā habē- tur in c. de confes. circa reuocationē cōfessionis, nō re- quirunt in declaratiōe cōfessionis obscurā: quia declarā- nūl nouāt, per d. l. hāredes palām. Facit, qd no. Cat. in cle. cōstituti. s. j. in l. q. de elec. ubi dicit, qd cōf. omittens debitas circumstātias in cōcompositione criminis, vel deficiens, nō possit amplius eas opponere. p̄ illū tex. tamē nō phibetur uerbum ambiguum declarare, p. d. l. hāredes palām. Facit, qd no. Bald. in l. edita. in repe. Pa- duana. C. de eden. in l. col. ubi dicit, qd ea, quā tenuiunt ad declarationē, non continent emēdationem. Allegat. c. cūm dilectū. j. eo. & tex. in l. Pompeius. s. fi. ff. de reuoc. Facit,

c. qualiter & quan- do. j.

nō pot declarare ambigū sententiā praedecessoris. Idē Bal.in l. si ut proponis. C.de exec. res iu. Et idem Bar. ex prefē in l. inter stipulantem. s.j. ff. de uer. ob. propter gl. ibi in uer. actoris. quae uult multū notabiliter. q̄ potestas declarādī non trāst ad hāredem. Cum qua cōcordat Inno. in c.f. de successo. ab intest. & Bal. in l. gerit. sif. col. ff. de acqui. hāre. & in l. si q̄ intētione ambigua. ff. de iudi. & in l. naturaliter. s.j. in ix. col. de acqui. pos. & gl. in d.l. Pompeius. s.j. ¶ Sed t̄ aduerte diligenter: q̄ ista limitatio procedit in interpretatione. uel declaratio- ne. q̄ sit ex mera uoluntate. ut si iudex condēnauit in amputatione manus. potest interpretari. q̄ senserit de dextra. uel sinistra. Vñ pendet uoluntas eius. Ideo non trāst ad successorē. sicut nec ad hāredem. Et ideo interpretationi starēt legis. q̄ intelligit de manu minus po- tenti. l. si p̄s. cum simi. ff. de p̄enit. Si uero loquimur de declaratione. uel interpretatione. qua est fienda ex uerisimilibus cōiecturis & actis. tunc talis interpretatio cuiq; iudicii committit. l. uoluntatis. & ibi no. C. de fideic. & l. in obscuris. ff. de reg. iu. & no. in l. si seruus. s.j. de leg. j. Et ista talis trāslibit in successorē iudicātis obscurē. Ita sing. no. Imol. in d.l. ab executore. in prin. ff. de app. Et ita intelligi debet op̄to. quā ibi ponit Bart. & in l. terminato. C. de fru. & lit. expens. & Bal. in l. ff. C. de legi. Et ita intelligas istum punctū. q̄ ex hoc bene declaratur. Et ita etiā intellige. qd̄ no. Bal. & Ang. in l. ex facto. in prin. ff. de uol. & pu. ubi dicunt. q̄ successores nō possunt in- terpretari statuta condita ab alijs antianis. De quo etiā p̄ do. Ab. in c. ex parte. el. ii. de uer. sig. & in c. cūm olīm. in iij. col. de arbi. Dixi aliquid in c. p̄ tuas. el. j. in princ. de simo. ¶ Quartō limita hā fallentiā. dum modō semel tātū iudex sit interpretatus suā sententiā: secus. si uellet plures interpretari: q̄a nō posse. Ita in terminis no. Bal. in d.l. hac lege. ad. fi. C. de lent. ex brevis. rec. Allegat gl. in d.l. quicqd̄. strigendā de uer. ob. Et in hoc addit. qd̄ dixi. in p̄ximo articulo. uer. Fallit septimo. ¶ Cir- ca hā fallentiā ultra p̄dicta no. quādam. Primo. q̄ à nulla interpretatione potest appellari. Ita dicit Bal. in l. quicundq; in vj. col. C. de seruis fugit. Pro hoc facit in si- mi. gl. in c. cupientis. q̄ per xx. in uer. si natos. de ele. in vj. uolens. q̄ à iudice declarare p̄oēnā legis esse in cau- sam. appellari possit. licet ab ipsa p̄oēna legis nō appelle- tur. s. quia nos. de app. sequit̄ do. Ab. in c.f. in vj. col. de iura. cal. & in c. consuluit. el. j. de app. & in cle. p̄fren- ti. de conf. & in c. p̄uenit. de app. & Pe. de Anch. confi. cc. xxxv. ad fin. lo. de Ana. in c. super his. s. eo. & in c. p̄ohi- beas. in iij. col. de magis. Card. in cle. in ult. char. uer. un- decimō quaro. de seq. possit. ¶ Secundō limita. uel 28 no. q̄ t̄ iudex non potest interpretari mentē libelli. uel testium: quia esset interpretari factum alienum. Ita not. Bal. in d.l. ea. quā. C. cōmōnitas. uel ep̄stolas. per gl. a in d.l. Pompeius. s.j. ¶ Tertiō no. a.

a Tertiō no.] Ad- quidō arbitri potest iudicū suū inter- de Alexan. in lab. pretari. ut p̄ Bal. in l. ne in arbitris. ad executore. in ad- fin. C. de arbi. p̄ Arch. xj. q. iij. s. ex his. di. ad Barff. de ap- per Spe. ti. de arb. s.j. g. Doc. in c. Quin- pel. in addi. incip. 29 tauallis. de iureiu. ¶ Quartō no. q̄ t̄ ueniamus. et Hen- princeps potest interpretari sententiā. ri. Bo. in c. cūm o- suas & priuilegia. b. c. cūm uenient. de lim. de arbi. ubi- hoc in intelligit ue- rum incontinenti- ti: fecus. si ex in- tervallo.

b Et priuilegia] Add. Alex. in co- fil. cccv. col. iij. in per Bar. in l. neque leges. ff. de legi. per gl. & Doc. in ordinari. in uerbo. ex- istimare. de off. ord. lib. vj. per gl. ult. in c. fi. de consti. per Bald. in l. cūm nouo. in fi. C. de legi. Et

de materia. huius fallentiā uide etiā in terminis per do. Abb. in c. ex parte. in fi. de uer. sig. & Bal. in l. error. in ult.

30 col. C. de iur. & facti igno. ¶ Fallit t̄ seculō dō p̄adīsta regula. nisi iudex fe- rents lentētā diffinitiūam. corrigeret eam incontinenti. ante q̄ habeat pro absoluta & perfecta: putā. si dicat. Cōdemno Titum. nūc absolu. Ita tenet gl. sing. in c. p̄adīsta ecclesie Paul. in uer. iiii no. xv. q. j. dīces. q̄ ultimo uerbo stādū est. Et illā gl. allegat Bal.

t̄ iudex nō expressi. in l. non dubiū. in ix.

col. uer. sed iuxta hoc pone. C. de legi. dīces ita tenere gl. Decreti. Et ideo infert hā cōclusionē. q̄ si sententia esset contra formam statuti. & ip̄ se reducit ad statutum. q̄ ta- lis sententia ualeat. Qd̄ declara. ut ibi per eum. ¶ Itē uide Bal. in l. x. col. uer. iuxta p̄adīsta quarit. C. de furt. ubi quārūt. nunquid ualeat sententia. q̄a cōfīnit cōtra- ria. Et dicit. q̄ aut cōtinet cōtraria implicitē: quia dicit. Condemnamus & absoluimus. & nō ualeat sententia: q̄a in nullo est consensus. Aut correctiū. uel quia dicit Cōdemnamus. imo absoluimus: uel econtra: & tunc ualeat sententia. q̄ia standum est ultimo uerbo. per l. S. iuchus. smo Pamphilus. ff. de manu. test. Et ita dicit tenere gloss. Decreti. Et idē dicit in libello iug. dīctio Imol. est dīctio cōlectiva. sm. eum. ¶ Add. etiam Pet. de

Ancha. conf. cciiij. d. qd̄ incipit. ludex. d eciiij] Ad tu. g. est cccvij. et est co- filium collegij Pa- duani: et uide pre- cedens consilium. quad est do. Petri de Anch. & ad- uerte: quia Pet. de Anch. in d. consil. & collegij. in cō- fil. allegato cōclu- dit contrarium ea- ius. quod hic alle- gatur per Fel. ut per te uidere pos- tes: et ita ip̄sum. telligit do. Barth. Soci. in cōfil. cxx- iiiij. col. ij. uer. iij. in j. uol. & in co- fil. cccxxx. j. col. uer. fin. in fin. in iij. uol.

Punctus quātionis est: Titus debiti. &c. Et bene facit ad p̄dicta glos. no. in l. item Labeo. s.j. ff. famili. erc. que reputatur singul. & incipit & finit: q̄a nō dicit. saluo qd̄ j. dīcam. quā dicit. q̄ ualeat talis sententia. Condēno. uel adiudico. saluo eo qd̄ infrā dīcam. Qd̄ no. Pe. de Anch. cōfil. proximē allegato. & p̄ Bal. pulchrē in l. terminato. in fi. col. ubi omnino uide in uer. modō quaro. utrum iudex. C. de fru. & li. cx. Et illā fallētā fundatur in regu- la. quā habet. p̄ ea. quā incontinenti fūt. uident inesse. ut l. lecta. uer. dicebā. ff. si cer. pet. Et dicit gl. sing. ap̄bata i. c. fi. uer. iusta causa. de iureiu. li. vj. q̄ respōdēs positioni. bus excusātā p̄ iuris. si variat̄ i. respōsione se corrige- do. dū modō incontinenti. Et ipsam ualde no. Doc. ibi. & Rom. ii. si uero. s. de iuro. in xxxj. fal. ff. sol. ma. Et ita de- clarat op̄i. Spe. it. de positio. s. ult. uer. qd̄ si ponat. Facit gl. sing. i. capud misericordē. xxxij. q. j. quā dicit. q̄ cōfī- si. uel respōsio partis. p̄t incontinenti reuocari sine uitio cōtrariātis. etiā nō docto de errore. Facit gl. i. c. scriptū. de elec. Per quā dicitib. do. Ab. in v. col. no. singulariter isti gl. iūcto tex. q̄ cōfessio. p̄curatoris p̄t incontinenti re- uocari p̄ dīm. aliter de errore cōfessiōis nō docto. ut ibi per eū. Facit elegās dīctū Bal. in l. ea. quā. in pe. col. uer. decimō querit. C. de cōd. indeb. ubi dicit. q̄ si negās sta- tim post negationē cōfiteat. euīstat p̄oēna statuti puniētis negatē. Allegat no. i. ult. de iur. ca. li. vj. Facit. qd̄ no. gl. in

in s. tutor. l. uer. post tēpū. Inst. de author. tu. quā dicit. q̄ authoritas tutoris. quā debet praecedere acū. si inco- tenti post acū sequat̄. actus tenet. Not. gloss. & Bal. in l. obligari. s. tutor. ff. de autho. tu. Facit. quod not. gloss. sing. in l. Pomponius. s. rati. ff. de procu. quā dicit. quod postlit. cont. potest oppōni exceptio dilatoria. dum mo- dō incontinenti. s. iacet alia s. secus. Idem not. Inno. in c. pastoralis. de except. & Imol. in l. ff. prius. ff. de uol. & pu. licet Bald. & Ang. in d. s. rati. non sequantur illam gl. cum contra ipsam gl. nūlō minūs condēnatus: hoc presupposito. iudex absolu. iudex accusatum ab accusatione. & accusatorem ab expensis: cūm de pre- dicto statuto fieret sibi mentio per accusatum. statim ante quād ad alia diuerteret. condēnauit in expensis ipsum accusatorem: quārēbatur. an ualeret absolu. uel condēnatio. Et in hoc elegant. dubio consuluit. q̄ ualeat absolu. per multas rationes: per quas. iun- cīs dīctis Joan. de Imol. de quibus s. resultat ista conclu- sio. quod correc̄tio. uel revocatione sententiā diffinitiūa tenet. siue in eadem oratione. siue in diuersis. dum mo- dō sententia non sit adhuc habita: pro perfecta: secus. si tam actus sententiādī sit perfectus: quia non dicetur ampliō incontinenti. Et hanc conclusionem beret no. Pro qua facit. quod not. Joan. And. in addit. Spec. tit. de sent. s. species. uer. quid si iudex. ubi dicit. quod iudex potest condemnare ad soluendum. nūl quis probauerit se soluere intra certū tempus. per c. cūm uenissent. uer. nos iūgitur. de insti. & per not. per gl. fin. in fi. in gl. ex parte. de uer. sig. & etiam. quia p̄ca & clausula. quā apponuntur in eodem contextu orationis. siue apponantur in principio. siue in medio. siue in fine. uidentur fnesse dispositioni. siue si essent posita in principio. l. si testamentum. C. de insti. & subst. sub cond. fac. & d.l. le- eta. Et ex predictis infero ad id. quod not. Bart. in l. mos- ris. s. ista ferē. uer. ulterius oppono. ff. de p̄enit. ubi per illū text. inferit ad iudices. qui ferunt sententias hoc mo- do. Condemnationes proferimus secundum formam statuti. & etenus. quatenus essent ul̄trā. uel contra formam statuti. callamus & annullam:

b nam talis sententia ualeat: & dicit. q̄ b Sententia uae- let] De hoc uide per do. Alexan. in d. l. iudex poste- aquam. & per An- gel. Are. in tract. malefic. in gloss. in uerb. saluo & re- seruato. et aliq. per Alex. in conf. xc. col. ij. uer. & idem. in j. uol. in repetit. in confil. cxxix. in iij. uol. 5. allegatis per Car. in confil. xxxix. col. iij. in princ.

¶ Sed in hoc est aduertendū. secundum Imol. clare in d.l. iudex poste aquam. quia cor- rectio praecedens diffinitiūam perfectam. ualeat semper etiam in diuersis & separatis orationibus. dum modō sententia non sit habita pro perfecta & absoluta: quia antē non cōfīnit p̄rolata sententia. per d. l. lecta. uer. di- cebam. ff. si cert. pe. & l. bona. fidēi. C. de pac. & facit ad hoc. quod not. Joan. An. in ppōto in c. j. de pur. uulg. Imol plus dicebat lac. de Aret. ut referit Gui. de Cu. in l. q̄ arbiter. ff. de arb. quod etiam post sententiam habitam pro perfecta. iudex incontinenti potest se corrige. arg. eorum. quā de teste dicitur. qui post attestacionem po- test incontinenti se corrige. cōfīnit. & p̄tērēa. de testi. cog. No. gloss. magnam. & ibi Ang. in s. illud. in authent. de testi. & Bar. in l. eos. in prin. ff. de fal. cum simi. & norat expre- se Spec. tit. de arbitrio. s. fin. uer. licet autem. ¶ Sed hoc ultimum reprehendit Imol. in d.l. iudex poste aquam. & Gui. de Cu. in d.l. qui arbiter. quia iudex rectificata senten- tia incontinenti definita iudex. p̄tērēa. quā in acce- soriis. quibus est spēciale. I. Paulus. la. j. ff. de re fidic. Vnde cūm incontinenti sit quāstum ius parti. non po- test per iudicem auferri. arg. l. huiusmodi. s. qui Stichū. deleg. j. & l. statulibērum. de leg. j. & l. apud Aufidium. ff. de op. leg. ¶ Non obſt. illud de teste: quia non est bo- num simile. secundum Imol. quia teste deponit uerbū suum uerbo tenus. licet reducatur in scripturam. nec in eius depositione requiratur tanta solēnitās. sicut in sen- tentiā prolatione. Ideo potest faciliter testis se corrige- re. etiam iudex cum magna deliberatione & solennitate debet procedere. l. j. & fin. C. de sentent. ex bre. reci. Et ita. 2 cccvij] Add. a lenne dīctū Pet. de An. conf. clxxvij. tu. iij. nu. clxxvij. quod incipit. Videtur prima facie pri-

c. qualiter & quan- do. j.

mam sententiam absolu. iudex. ubi consułuit. erat sta- tum. q̄ accuser. si defecrit in probando. condem- netur in expensis: & intelligatur defecisse eo ipso. quod reus fuit de crimine absolu. & si index talē cōdem- nationem remiserit. intelligatur nūlō minūs condē- natūs: hoc presupposito. iudex absolu. iudex accusatum ab accusatione. & accusatorem ab expensis: cūm de pre- dicto statuto fieret sibi mentio per accusatum. statim ante quād ad alia diuerteret. condēnauit in expensis ipsum accusatorem: quārēbatur. an ualeret absolu. uel condēnatio. Et in hoc elegant. dubio consuluit. q̄ ualeat absolu. per multas rationes: per quas. iun- cīs dīctis Joan. de Imol. de quibus s. resultat ista conclu- sio. quod correc̄tio. uel revocatione sententiā diffinitiūa tenet. siue in eadem oratione. siue in diuersis. dum mo- dō sententia non sit adhuc habita: pro perfecta: secus. si tam actus sententiādī sit perfectus: quia non dicetur ampliō incontinenti. Et hanc conclusionem beret no. Pro qua facit. quod not. Joan. And. in addit. Spec. tit. de sent. s. species. uer. quid si iudex. ubi dicit. quod iudex potest condemnare ad soluendum. nūl quis probauerit se soluere intra certū tempus. per c. cūm uenissent. uer. nos iūgitur. de insti. & per not. per gl. fin. in fi. in gl. ex parte. de uer. sig. & etiam. quia p̄ca & clausula. quā apponuntur in eodem contextu orationis. siue apponantur in principio. siue in medio. siue in fine. uidentur fnesse dispositioni. siue si essent posita in principio. l. si testamentum. C. de insti. & subst. sub cond. fac. & d.l. le- eta. Et ex predictis infero ad id. quod not. Bart. in l. mos- ris. s. ista ferē. uer. ulterius oppono. ff. de p̄enit. ubi per illū text. inferit ad iudices. qui ferunt sententias hoc mo- do. Condemnationes proferimus secundum formam statuti. & etenus. quatenus essent ul̄trā. uel contra formam statuti. callamus & annullam:

M 4 sum.

rum. Adde etiam, quid in hoc ultimo de sententia, in qua dicitur, si est contra statuta, uolo eam reformari, &c. Et est aliqualis concertatio inter Doctores: & ideo vide, quid scribit Bald. in l. si se uero. in pen. col. uer. tertio quareatur. C. de infami. & in l. si quis filio exhaere dato. in fin. ff. de iniu. straf. test. et in l. non dubium. in vj. col. C. de legi. & Sal. late in l. ea quidem. in ij. col. C. de accus. et Bald. in l. terminato. in j. col. C. de fru. & lit. ex pess. & in l. certa. in fin. C. quando prouoc. et in l. quid ergo. s. p. o. n. grauifor. in x. col. ff. de his, qui not. inf. & Angel. & Imol. late in d. i. iudex postea quam. & do. Maria. post eos hic. & Bald. in add. Spec. tit. de sententia. in xv. col. & lac. de Bel. in disputatione incip. In Christi nomine: cauerit lege municipali, quid qui aliquem. &c. & Angel. consil. xxvij. Et communiter tenetur, quod praedixi. Et in his locis habemus intellectum gl. in d. i. item Labeo. s. j. ¶ Secundò limita hanc fallentiam, nisi sententia ita eadem oratione contineret contrarium effectum: quia non ualeat, secundum gl. x. quid. iij. c. cum ergo. cu. quia concordat in d. authent. interdicimus. & Doct. ubi s. quamvis eam non allegent. ¶ Item quando aliquid dicatur incontinenti fieri, uide per Bart. in l. s. cum ergo. ff. de ui. & ui. ar. cum alijs concord. ¶ Sed in proposito quando dicatur Incontinenti, collige ex praedictis.

32 ¶ Tertiò fallit praedicta regula, nisi: pro quo est lata sententia, confitearis, adde, quid tunc etiam poterit retractari per denunciacionem euangelicam, ut per Alex. in consilio bxxij. col. ij. circ. princip. in v. uol. i. de materia hisius fal. uide etiam per Fel. in c. inter ceteras. col. iij. uer. quinta declaratio. s. de iure iudic. Panorm. in consilio xc. incip. In questione, que ad presens uertitur. in vj. col. i. j. uol. in nouis. in repet. l. admonendi. ff. de iure iur. & uide eundem Felin. in c. quoniam contra. col. xxvj. uer. fallit quinto. s. de probat.

R. in d. i. stipulatio ista. s. j. in vj. col. ff. de iure iur. & Imol. late pos. do. Ant. in d. c. cum dilecta. in ult. col. post Bald. ibi. ff. sol. mat. & do. Abb. in d. c. quia pleriq. Et probatur ratione: quia licet sit magna presumptio pro sententia, ut in c. in presentia. de renunc. & c. si cut. de re iud. & l. Herennius. s. Caia. ff. de eui. etiam pendente tempore ad appellandum, l. propter ueneni. s. fi. & ibi Bar. ff. ad Sylla, tamen secus est propter confessio nem eius, cui suet dicta presumptio, ut not. Cy. & Bart. in authen. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. & gloss. in Corpore, unde sumitur illa authent. sed iam necesse. quam sequitur Pet. de Anch. in c. fin. de cōf. in vj. & do. Abb. in c. cum contingat. de offic. deleg. & Pet. de Anch. in c. in presentia. in prin. de proba. & do. Abb. in d. c. no-

uit. de iudi. not. glo. & Bald. in l. in contractibus. in uer. nullo modo. C. de non nume. pec. Vnde dicit singulatim Bald. in l. filium quem habentem. in antepen. col. uer. & quid si de inventatio feci mentione. C. fami. ercif. quid si legatarij confitentur hereditatem à principio non fuisse foluendo, potest haeres non coſciens inueniarium se subleuare, ut non teneatur ultra vires hereditarias, quamuis lex præsumat eum subtraxisse, vel occultasse propter non confessionem. l. fin. C. de iure del. quia talis præsumptio tollitur per confessionem legatarij. Quod diligenter not. ¶ Sed aduerte, quid ista fallentia limitatur, & declaratur sic: primò, quid uerum sit talem sententiam retractari posse, & executionem non mereri, in quantum lata in fauorem eius ita confessi: in quantum autem esset lata in sui præjudicium, tunc per suam confessionem, per quam detegitur iniusticia sententia, non retractari sententia; ideo executionem non habebet. Pro hoc est casus notabilis in l. seruus plurum. s. j. Per quem tex. ita declarat hanc materiā. Lud. Rom. in repe. l. admonendi. in x. col. uer. octaua: si postquam. ff. de iure iur. Pro quo etiam est gloss. in l. stipulatio ista. s. j. in uer. successores. ibi, sed ubi rem alienam. ff. de uerb. obl. Quam etiam ad hoc ponderat Roma. ibi in vj. col. Et idem not. Bart. in eadem l. s. si quis forte. & Bald. in l. post mortem. ff. de adopt. Secundò declara hæc fallentia procedere, quid oīus præsumit in fauorem aliquius: tunc enim ille cōſtendo cōtrarium tollit præsumptionem iuris: secus, ubi non agitur de fauore aliquius, sed de fauore uinculū, cui quis renunciare nō potest: putā, si sponsa per uerba de futuro confiteretur copulam fuisse fecutam nō maritali affectu: nam tūc præsumptio, quæ est pro matrimonio, non tollitur per confessionem coniugum: quia illa præsumptio est fauore matrimonij. Ita probatur in c. super eo. qui cogn. consang. uox. sua. Et ita not. do. Abb. post alios in c. s. qui fidem. in j. col. de spon. dicens, ita esse declarandam gloss. in d. authent. sed iam necesse. &

Innoc. in d. c. quia pleriq. ¶ Quartò fallit b. prædicta regula, nisi contra sententiam, qua tranfluat in rem iud. admisso effent probationes in contrariū parte non opponente: quia idem iudex ordinarius poterit sententiam retractare. Ita uult Innoc. no. in c. cum dilecta. de rescript. in gloss. quia incipit, & furriu. ante s. dicens, quid si contra aliquem petentem reuocationem sententia, quia iniusta sit, respōsum sit ab aduerario, eam nō reuocādam: & postea probatū fuerit eam reuocādam, reuocabis: quia ex quo iudex cognoscit, pronūciare debet, l. de qua re. ff. de iudi. & iudicare, secundum alleg. l. illi. citas. ff. de officio præf. Sed ex allegatis apparet eam reuocādam. Ergo reuocabitur. Et hoc dictum notat ualde Roma. in d. i. admonendi. in x. col. uer. non fallit. ff. de iure iur. & Imol. late pos. do. Ant. in d. c. cum dilecta. in ult. col. ¶ Idem etiam formaliter tenet Innoc. in c. cum Bertoldus. in gloss. quia incipit, non potest diffiniſſiuam. de re iud. Et refert ibi do. Abb. in ult. chart. uer. extra lectura. dicens, hoc esse notandum. Et confirmat per dictum Innoc. in d. c. quia pleriq. Et idem tenet Doct. in locis, de quibus paulo j. Et ista fallentia confirmatur sicut pars, qua sententiam obtinuit, uidetur tacite cōſentire ad reuocationem sententia, quid potest, l. iure gentium. s. si pacifcar. el. j. ff. de pact. & not. Bald. ibi. & in l. eleganter. in princ. ff. de cond. indeb. & in l. post rem. ff. de transact. & Imol. in l. quod iussit. ff. de re iud. & in l. acta. in princ. post gl. ibi. ff. de re iud. & Bald. in l. sc̄. C. ut in poss. leg. ¶ Sed potest opponi cōtra prædicta: quia sententia

De accusat. inquisit. & denūciat.

¶ Sententia diffinitiuā lata contra primā diffinitiuā, quæ tranfluat in rem iudic. non ualeat. l. i. C. quando prouo. non est nec. etiam si fuit lata de conſenſu partitū, ut est gl. in l. si diuersa. in gloss. C. de transact. quam ad hoc reputat sing. Bald. ibi. & Imol. in d. i. quod iussit. Et ad idem gloss. in cle. si appellationem. in uer. deferent. de appell.

¶ Sed ad hoc responderet Bald. in d. i. si diuersa. quid illa gloss. non dicit. Par-

tim confusuā sententia recedi non posse: sed quid partes facere non pos-

sunt, quid contra sententia, quæ tran-

fluat in rem iud. feratur alia sententia,

per d. i. C. quando pro. non est necel.

Vnde potest quis de partium con-

ſu ferre sententiam secundam, quidō

præcessit prima, quæ in rem iud. tran-

ſuit: nā cūm secunda sententia fit nul-

la, consensus eius accessorius est nullus. Et cum ista re-

sponsione Bald. tranſeunt cōmuniter omnes. ¶ Sed du-

bito, quid dicit. Innoc. de quo s. non deſtruat gl. in d. i.

si diuersa, quia sententia indistincte, quidō sententia contra

sententiam ualeat, si pars permisit deduci in dubium de

iniusticia primæ sententia, non opponend. Et reuera-

dum in hoc cogitarem, reperi Roma. late Imol. firmantem in l. stipulatio ista. s. j. in vj. col. ff. de uerb. obl. ubi di-

cit, quid si de facto renouatur lis super eo, in quo alia

fuit sententia, & non appellatū, & pars non opponit

de transitu in rem iud. ualebit secunda sententia. Allegat

Innoc. in d. c. cūm dilecta. & in c. fraternitatis. de frigi. ubi expreſſe hoc repetit Innoc. in gloss. super uer. nouimus.

dicens, ualere sententiam contra primam, quia nālūſte

in rem iud. quando non fuit exceptum, per d. c. cūm di-

lectus. Et hoc dictum uidetur referre Bald. licet Ro. non

dicat, in l. unica. ad fin. C. de cōf. & in l. si quis testibus.

& in l. libertorum. C. de testi. & Imol. in c. in presentia. in

ix. col. de renun. & do. Abb. in c. cūm inter. in j. col. de re

iudic. & in c. cūm Apostolice. in ult. col. de cōf. Et pro

hoc allegat etiam Ro. text. in c. inter monasterium. de re

iudic. dicens, ibi esse casum expressum: nam ibi in diuer-

ſa instantia fuit lata sententia secunda contra primam,

quæ iam tranſuerat in rem iudic. & tamen Papa dicit

secundam esse ualidam: quia imputatur parti, si de pri-

ma lata non opposuit. Ita est in caſu nostro patien-

ti de eius iniusticia cognosci. Et est uerum, quidō de hoc

est caſus, quem ita propriè summant Doct. uidelicet q̄

tenet sententia diffinitiuā lata contra primam, si de pri-

ma non fuit exceptum. Et late firmat do. Abb. ibi post

alios in ult. col. de quo est mirandum, quidō non faciat

mentionem, de quo in d. i. si diuersa. Adducit Ro. etiam,

quia non est dubium, quidō sententia notoriè iniqua

semper est retractabilis, c. inter ceteras. de re iudic. Sed

per probationes in diuersa instantia factas, ex quo est

conclusum in causa, resultat notorium, ut not. glo. sing.

in c. significkerunt. in uer. li. quæ de testi. Et si conser-

vatur de iniuritate prima sententia, apparet notoriè per

has probationes. Ergo, &c. ¶ Præterea sententia pro-

ppter transitum in rem iudic. inducit notorium præsum-

ptionis, eo quia præsumitur iustitia fore lata, c. bona. c. in

presentia. de renun. & c. cūm ad ſedem. de rest. spo. Sed

probationes de eius iniusticia, postquam conclusum

est in causa, inducunt notorium certitudinis. Ergo hoc

tanquam maius, debet tollere notorium præsumptionis,

sicut dicimus, quidō præsumptio maior infringit

minorem, l. siue possideris. C. de proba. c. mulieri. cum

ibid. de iure iuriu. Non obstat cle, si appellationem deser-

tam. de testi. quia quamvis dicat, quidō licet appellans

& appellatus post appellationem desertam, illam pro-

sequantur, nihilo minus non stat, quo minus sententia

tranſeat in rem iudic. Non tamē dicit, quidō si conſtat: & quan-

do. j.

videnter de iniusticia illius sententia primæ, non poſ-

ſit iudex illam retrahere. Et per hanc partem de iure ei-

uili dicit ibi Ro. casum, non diuīnando ad literā, eſſe in l. fin. ad fin. C. de temp. appell. dum dicit, si partes ue-

lit, quid ex laplo x. dierum, seu defecim limi-
tationis. Et ad idem gloss. in cle. si appelle-

tionem. in uer. deferent. de appell.

¶ Sed ad hoc responderet Bald. in d. i. si diuersa. quid illa gloss. non dicit. Et de intellectu illius l. & praedi-

torum, quando ualeat sententia contra sententiam, ut

tra predicta uide do. Anton. & do. Abb. in d. c. inter mo-

nasterium. & Bald. & Salic. in d. i. & Imol. post Innoc.

in c. cūm M. in xxxix. col. de consti. & in c. super literis. in

pen. col. de reſcript. & omnino do. Francif. Aret. post

alios in c. quoniam contra. in antepen. chart. de proba.

Paul. de Cast. consilio cxxij. & omnino Bald. in repe. l. ff.

in v. & in vj. chart. ff. de iure iur. & Bald. in l. post senten-

tiā. C. de sententia. & Rom. in d. i. admonendi. in vj.

chart. de iure iur. ¶ Et hanc fallentia limita primō,

nisi pars, quæ obtinuit primo loco sententiam pro-
fe, protestetur. Ita dicit do. Francif. in d. c. quoniam

contra. ubi uide. Adducit notabile dictum Bald. in l.

certi conditio. s. quoniam. in fin. ff. si certum per. ubi di-

cit, quidō si ex forma statuti contra instrumentum con-

ſentiationum non debet admittit probatio per testes, ta-

men si producuntur testes parte præſente & tacente, ua-

let probatio: secus, si protestetur. Quod bene not.

¶ Secundō limita, dum modō reuocatio diffinitiuæ

fiat cum plena caſa cognitione, miſſione libelli, & li-
tis contestatione: quia talia confusu partium, etiam expreſſo,

tolli nequeunt, tuxta gloss. in c. de caſis. de offi-
cī. deleg. & per Bartol. in authent. offerat. C. de lit.

contest. cum fi. Ita declarat Bald. in d. i. si diuersa. & do.

Ant. d. c. cūm dilecta. & Ro. in d. i. stipulatio ista. dum

respondeat ad l. s. C. quando prouoc. Est uerum, quidō</

præf. Nam ratio est: quia talis multa imponitur officio iudicis nobili, ut l.j.in princ. ff. si quis ius dic. non obtemp. inducendo, ut ibi per Bart. in uer. quarto, quo iure. Secus in pœna uidemus, quæ quidem imponitur per uiam accusationis. l.rescripto. s. si quis accusatorem. ff. de mu. & ho. Nam tunc officium iudicis mercenarium est deseruiens actioni intentate. Ideo ex�rat lata sententia super pœna. Vnde iudex pœnam imponit remittere non potest, etiam pauperi, l.j.in fin. ff. de penis. cum concord. ibi alleg. Et ista fuerunt de mente Bart. & aliorum in d.l.iudex. ¶ Ex quibus etiam infertur, quod ubi cuncta definitiva sententia lata est super eo, pro quo est imploratum iudicis officium, non potest semper eodem officio iudicis nobili reuocari. Quod quidem firma uis expresse Bartol. in l.j.s.fin. ff. de prato. stip. per l.pen.co. tit. & sensit Bart. in d.l. quod iussit. ff. de re iudic. per l.quamvis. cum gl. ff. de rebus eor. & dixi in articulo præcedenti. ¶ Septimodū fallit predicta regula in principe, secundum do. Abb. & alios hīc: quia princeps solitus est legibus, c. proposuit, de concess. princ. l.princeps. ff. de legi. Et pro hoc facit, secundum do. Maria. hīc quia omnia iura requirentia aliquam solennitatem, uel formam, circa processum, uel sententiam, degenerant in sententiam principis, utin c. in nostra. de sepul. & in s. sed qd̄ principi. Inst. de iure natur. Qod limitat, dum modō ex causa uel retractare: aliiās incideretur in illud dubium, utrum possit princeps priuare aliquem iure iam quæsto, de quo per Doct. in c. que in ecclesiistarum. de const. & in l. quoties. C. de prec. imper. offer. & in l.j. & ibi Bald. eo. tit. Dicit tamen, quod in dubio in principe presumuntur omnia rite facta, secundum Doct. ubi s. Et hoc dicit procedere, quando sententia transiuit in rem iudi. Secus, si nō transiuet: quia possit in distincte reuocari, secundum cum, cui aliud non addo, sed uide, quæ dicam in c. ad perit. j. eo. ubi confirmabuntur hæc per plura.

37 ¶ Octauodū fallit in sententia nulla: quia illam potest ordinarius reuocare regulariter, secundum gloss. in d. l.iudex. quod qualiter intelligatur, uide Imol. ibi: Bart. & Ang. in l. si expressim. ff. de appell. & Innoc. in c. de cætero. de re iudic. & in c. dilecto. de appell. Bart. Bald. & Sal. in l. si, ut proponis. C. quomodo & quando iudex. & Bald. & Salic. in l.j. C. de accus. & Ang. in l.j. C. quando prouoc. & do. Ant. & Imol. in c. in literis. de offic. deleg. & do. Card. post scribentes. in cle. j. in x. uer. generaliter autem, de re iudic. & Bald. in l. si aduerfus. C. si aduer. rem iu. & in l. post sententia. C. de sententia. Sed t̄ hanc ultimam limita non procedere in delegato: quia talis ferens sententiam nullam, dicitur functus officio suo, nec potest de negotio principaliter ulterius cognoscere. Ita not. gloss. Bart. & omnes in d.l.iudex posteaquam. per l. si, ut proponis. C. quomodo & quando iudex. & c. in literis. de offic. deleg. saluo, quid respicit executionis, ut ibi. Et hanc limitationem ponunt hīc omnes Doctores. ¶ Scias tamen quosdam casus, in quibus delegatus potest reuocare sententiam nullam. Primus est in delegato principi: quia habet instar ordinarij, iuxta l. à iudice. C. de iudi. Ita uoluit Angel. in d.l.iudex. Pro quo facit: quia delegatus à principe in causa sibi commissa, maior est ipso ordinario, c. san. de offic. deleg. Sed ipse ordinarius potest iterum pronunciare, ut in locis s. allega. Ergo fortius ipse delegatus principis. Faciunt not. per gloss. Bartol. & alios in l. à diuino Pio. in princ. ff. de re iudic. ubi dicunt, quod delegatus principis potest exequi suam sententiam de iure ciuilis, licet secus in delegato inferioris à principe, ut ibi per eos. ¶ Sed aduerte: quia hoc dictum Angel. non est sine dubitatione. Et contrarium expressè tenet Bald. in l. si, ut proponis. la. j. in f. col. C. quomodo & quando iud. & loan. de Imol. licet eum non alleget, in d.l.iudex. dicens, hoc non reperiū clare expressum in iure. Vnde uideatur,

quod remaneat sub regula d.l.iudex. Non obſt. quod delegatus sit maior ordinario: quia dicit Bald. in d.l.s, ut proponis. est maior, sed non firmor. Allegat Archi. j.q. iij. si episcopus. ¶ Secundus t̄ casus est in delegato ad uniuersitatem causarum: quia si nulliter pronunciat, æquiparatur ordinario. Ita signanter uoluit gloss. j. hīc, ibi: erant generales, &c. Et ipsam ad hoc ponderrant do. Anton. Imol. & do. Abb. & cæteri scribentes: quibus adde Bald. idem tenetem in l. si, ut proponis. C. quomodo & quando iudex, quia, secundum eum, remanet sibi adhuc uniuersalis iurisdictio causarum in loco. Et pro ista fallentia bene facit gloss. pen. in c. c. cum causam. de appell. quæ dicit, quod delegatus ad uniuersitatem causarum, uideatur quasi ordinarius. Et dicit ibi do. Abb. in iij. col. per illam gloss. dari singularem limitationem ad iura dicentia, delegatum inferioris à principe non posse sub delegare. Non enim procedit in delegato ad uniuersitatem causarum. Et ponit exemplum in officiali foraneo episcopi, qui constituitur in certa parte dioecesis: nam ille habet delegatum iurisdictionem, non ordinariam, ut not. gloss. in cle. j. in uer. foraneo. de rescript. & in c. Romana. in uer. generaliter. de appell. in vj. Facit etiam, quod not. Specit. de offic. ord. s. fin. ubi æquiparatur ordinarium & delegatum ad uniuersitatem causarum. Idem facit Pet. de Anch. in c. l. c. et iudic. & offic. deleg. ¶ Facit, quod not. Angel. in l. qui procuratorem ff. de procurato. ubi dicit, quod si causa cognitionis committitur delegato ad uniuersitatem causarum, poterit decidere causam, ut ordinarius. Facit, quod not. Angel. in d.l. ijj. ff. si quis in ius uoc. non ie. ubi dicit, quod si delegatus ad uniuersitatem causarum pronunciet se non iudicem, potest illam sententiam reuocare, sicut potest ordinarius. Facit gloss. in d.l. Pomponius. aliiās incipit, si uni. ff. de re iud. quæ æquiparat in illo casu delegatum ad uniuersitatem causarum, & ordinarium. Idem facit gloss. in l. fin. C. de iudic. Bald. in l. à iudice. C. eo. tit. Bald. in l. fin. C. de autho. præf. & Bartol. in l.j. s. si plures. iij. col. ff. de exerci. & Card. in c. prudentiam. de offic. deleg. & loan. de Ana. in c. in archiepiscopum. j. col. de rapto. & do. Abb. in c. si quis contra clericum. in xx. col. de fol. compe. & in c. c. Bertoldus. x. col. de re iudic. & Imol. in c. sciscitatis. in ult. col. de rescript. & Angel. loquens in terminis nonris. in l. iudex. ff. de re iud. & Guil. de Cu. in l. Barbarius. ff. de offic. prato. & Angel. in l.j. C. de sentent. & interlocut. omni. iu. Et istud est tenendum, licet aliter sententia Imol. in d.l. si uni. & in l. iudex. Cuius ratio tollit ex notatis in locis suprā dictis. ¶ Tertius t̄ casus in delegato ad unam causam tantum, qui tulit sententiam contra formam mandati delegatorij: quia non dicitur functus officio suo. Sicut dicimus in arbitrio, l. quid tamen. in princ. ff. de arbitrio. Ita not. do. Anton. & do. Abb. Imol. & alios hīc: quibus adde Bald. idem tenetem in l. quia arbitrio. ff. de arbitrio. & Imol. in d.l.iudex. & Paul. de Cast. in l. c. quarebatur. ff. de re iudic. & Card. in cle. j. in x. q. de re iudic. & Salic. in l. si, ut proponis. C. quomodo & quando iud. & Iac. Butr. Cy. & Salic. in l. si accusatoribus. C. de accus. & Cyn. Iac. Butr. & Bald. in d.l. si, ut proponis. ¶ Sed tamen aduerte: quia contrarium tenet hīc loan. Cald. & Petr. de Anch. in d.cle. j. & Imol. in c. in literis. de offic. deleg. Et dicunt, quod hoc reperiatur solum expressum in arbitrio, in d.l. quid tamen. Et pro ista parte facit urgens ratio, quia sequeretur, quod quoties delegatus ferret sententiam iniusta, semper posset eam reuocare, propter illud famosum dictum domini Ottonis Card. Portuensis, qui dicebat, quod licet sententia ordinarij iniusta, id est, contra ius litigatorijs, non sit ipso iure nulla, sed posset ab ea appellari, c. cum inter. cum simili, dere iudic. tamen sententia iudicis delegati iniusta, est ipso iure nulla: quia, secundū eū, est contra formā mandati omne iniustū prohibētis. Et idco

c. qualiter
neam proutiōnem non exprimat grātia: quia intelligi-
tur de beneficio uacanti nulli debito, ita nec debet ex-
pitare potestas executoris, per text. optimum in c. si su-
per gratia. de offic. deleg. lib. vj. ubi uigore gratia susti-
netur potestas executoris ex casu, quo potestas delega-
ti exprimat: quod est bene not. secundum do. Abb. iti
d.c. Et ita etiam tenet do. Anto. in d.c. in literis. & Bald.
in d.l. si, ut proponis. dicens de hoc ibi esse tex. Nam ibi
per errorem putauit iudex illum contumacem, cūm
non esset: ideo contra eum tulit sententiam, qua nulla
est: & tamen est functus officio, ut ibi. ¶ Quintus ca-
sus, quando delegatus partium errasset super eo, quod
erat sibi expressè commissum: & omisit illud, quod erat
sibi tacitè commissum ex quadam necessaria conse-
quentia: quia licet sit finita iurisdictio sua respectu ea-
fus, quod in rescripto erat expressum, tamen adhuc dū-
rat super illo, quod tacitè comprehendebatur. Ita singu-
lariter not. do. Card. do. Abb. & do. Iac. Zochus, quem
uide in c. de prudentia. in fin. per illum text. de do. inter
ui. & ux. Quod not. quia ei dictum notabile. ¶ Vlti-
mus t̄ casus, si sententia non habet esse, seu figuram es-
se, ut quando condemnauit dominum, qui non perfidi-
terat in iudicio, sed eius procurator tantum. l.j. C. de sen-
tent. Ita dicit Bald. in d.l. si, ut proponis. licet, secundum
eum, gloss. in d.l. si, intelligat illum l. in ordinario. Et hīc
adde, quod no. domini de Ro. in deci. ccccxxxij, ubi di-
cunt, quod iudex delegatus lata definitiva non est fun-
ctus officio suo in casibus, in quibus sententia nō tra-
nsiuit in rem iudic. de quibus in c. lator. & c. c. sangue-
ni de re iudic. Allegant dictum Innoc. in c. cum Bertoldus.
de re iudic. Sed do. Anton. & Imo. hīc tenent contrarium:
quia si delegatus est functus officio, quando tulit sen-
tentiam nullam: quantum magis, si ferat sententiam uali-
dam, licet sit lata in causa, in qua nō transit in rem iudi-
c. Et dictum Innoc. in d.c. c. Bertoldus, intelligitur in
ordinario. Cætera circa istos casus vide per Doct. præ-
sentim Imol. in d.c. in literis. & Salic. in d.l. si, ut propo-
nis. & per Bald. in addi. Spec. tit. de sententia. in j. col. Et
ibi etiam Bald. sequitur quo sdam ex casibus prædictis,
maxime secundum tertium & quartum: & addit alium,
uidelicet in sententia non continentem condemnatio-
nem, uel absolucionem. Allegat l. ex stipulatione. & l.
præf. C. de sentent. Et ita dicit in sententia lata uiua
uoce, & non in scriptis, contra l. fin. C. de sentent. ex bre-
vici. reci. quia, secundum eum, non attenditur ipse actus
fudicandi, ex quo non fuit pronunciatio confirmata,
ut dictis iuribus: quod not. bene. ¶ Postremo ne ista
decretalitudo adeo onerata impedit sequentes, prosequi-
re alias limitationes ad hanc secundam regulam, ut
per gloss. & Doct. in d.l.iudex. & per Roma. in repet. ad-
monendi. in iij. chart. ff. de iure iudic. & ibi limitat. l. iudex.
nisi sententia sit lata prætextu probationum priuile-
giatarum, ut appellari non possit. Allegat Innoc. in c.
tu. de cohab. cleri. ¶ Et an de consensu partium pos-
sit reuocari, uide Bart. & alios in l. acta. ff. de re iudic. Et
hanc materiam limita in sententia excommunicatio-
nis, per c. sacro. de sentent. excommun. & uide latè Bald.
in l. fin. C. de contrah. empt. Et ibi, quid in arbitrato-
re, qui tulit laudum, & uult iterū laudare: & uide Imol.
in c. s. e. de appell. ¶ Item in quantum dixi in nota-
bilibus, quod quando intentor solennitas non ne-
cessaria, & in ea peccatur: adde elegans dictum do. de
Rota decisi. ccccxxxix. quæ incipit. Item not. in antiquis,
ubi dicunt, quod licet quis, quando impetrat benefi-
cium, non terreatur facere mentionem de ualore bene-
ficij, ut per Innoc. in c. dudum. el. f. de elect. tamen si ex-
primat ualorem & falsò exprimat, gratia censetur subre-
ptitia. Quod not. ad prædicta. Hoc autem de
expressione ualoris alijs di-
cam.

S V M M A R I V M .

- 1 **I**udex an posset testificari de gestis coram se:
- 2 **R**eus in causa criminali an & quando posset renunciare defensionibus suis.
- 3 **I**urans dicere puram & meram ueritatem, nihil debet tacere, quod sciat, neq; falsum exprimere.
- 4 **C**onfessio iurata an posset reuocari.
- 5 **R**ecipient rem ex naufragio, an furtum committat.
- 6 **P**roficiens rem in mare, an ex presumptione habeat eam pro derelicta.
- 7 **R**epipient rem alienam, & nesciens cuius sit, an posset eam licite retinere.
- 8 **C**onfessio an posset pro parte acceptari, & pro parte repudiari.
- 9 **T**estis, qui non potuit testificari, si tamen examinatur, & deponit, facit indicium: num. 10. 11. 12. 13. 14.

C A P I T U L U M . X.

Vm dilecti. ¶ Si s, contra quē inquiritur, iurauit tantum ad interrogata respondere, post confessionem auditur, uolens excusationem probare, quā confessionem non perimat, sed exponat: secus, si iurauit plenam & meram ueritatem dicere. Hoc dicit: & diuide, ut per Doct. & est deciso sing. in iure.

¶ Per istum text. dicit Bal. in c. s. item si usallus. in ult. col. ti. de contro. inuesti. quōd si quis fuerit confessus fecisse homicidium, potest allegare se fecisse ad sui defensionem, si iurabit ueraciter ad inquisita respondere: qd intelligas, quād dixit, ad suam necessarium defensionem, ut uoluit Bald. in l. unica. in xvij. col. C. de confes. & in l. i. C. de dona. ante nupt. & dicam in c. significasti. el ij. de homici. ¶ Per istum text. insertur ad dictum Bal. in l. presbyteri. laj. uer. quartō not. C. de episcopis & cle. ubi dicit, colligi formam iuramenti te-

a stis^a, quā debet esse talis, Iuro meram & plenam dicere ueritatem pro utrāq; parte super his, super quibus sum p̄ductus, & de quibus fuero interrogatus. Vnde postquam testis deposituit, correctione non excusat testem, nec presumit recordatio ueritatis ante aperturam testimoniū. Et allegat Inno. hīc.

¶ Per tertīo, qd duplīcī forma potest recipi iuramentū ab illo, cōtra quem inquiritur: & cogit ueritatem ad interrogata respondere. De quo colligunt duo. Primum, qd iuramentū exigunt in causa criminali: de quo in c. de iura. cal. & in l. j. C. eo. tit. Secundū, qd positioni criminis, sā est respondentū: de quo in c. dudum. de elect. & per Bald. in l. Marcellus. f. re amo. ubi cōcludit, qd non debet responderi per uerbū Credit, uel Non credit: quā meū credere nō facit esse delictū illud, quod non esset, l. inter omnes. s. recte. ff. de fur. sed debet responderi de ueritate. Patet in toto titulo de quāstio. ff. & C. & in d. l. Marcellus. Et de hoc, quando quis nō teneat respondere positioni criminis, uide Inno. in c. i. post prin. glos. de confess. & in c. inquisitionis. in glos. Ex hoc loco not. in prin. j. eo. & in c. cūm causam. circa prin. de testi. & Spec. tit. depositi. s. vj. uer. & scias seruari. C. de iu. cal. & Bald. in l. j. C. quomodo & quādo iud. & in l. j. C. de pena iud. qui ma. jud. & in l. s. posse idetis. C. de proba. & Pet. de Anch. in c. i. in pen. col. de confes. in y. & Arch. & Domi. in c. forum. & in c. ex p̄sonentibus. l. dif. per do. Abb. in c. cūm causam. in x. col. de iura. cal. per Car. in cle. sepe. in xxij. q. de uer. sig. per glo. quā incipit, sed opponitur. in l. qui iurasse. s. j. ff. de iure iur. per Bar. in l. fin. ff. de his, quibus ut īdig. & in l. qui accusare. C. qui accus. & Francis. Tigr. in l. j. C. ut quā desunt aduo. & Bart. in l. quoties. s. j. ff. de noxali. & in l. si à te. ff. de except. rei iud. & Bald. in d. l. Marcellus. Et dic, ut ibi per Bartol. notabiliter.

¶ No.

¶ No. quartō, quād quando super processu iudicium oritur dubitatio, recurrit ad eos: & sic iudices possunt esse testes de his, quā gerentur coram eis. Dicit tamen Hosti. & loan. And. hīc, quicquid dicit Inno. hīc, quād isti requiruntur, ut faciant plenam fidem: de quo in c. cūm à nobis. de testi. Nec in iudicio, sed deposito iudicio potest testificari, dum modō ex hoc non sequatur eiſa laus, uel uituperium. Et dicit hīc do. Card. quād hīc non fuerunt interrogati, tanquam testes. Patet in uer. iniunire. quia si essent testes, mandaretur legatis, ut examinarent, non illis, quād int̄imarent. Fatetur tamē, quād etiam, tanquam testes, potuerint examinari. Facit, quod habetur in c. præsens clericus. xx. q. ij. secundū, dum loan. de Ana. hīc. Adde elegans dictum Bart. in authen. nīs breuiores. C. de senten. ex breuic. rec. ubi in hac materia dicit, quād si sit data potestas arbitratori procedendi de iure, aut de facto, & determinandi in scriptis, & si ne scriptis, stabilit simplici declarationi arbitratoris pronuntiantis & declarantis sibi constitisse, rem deberi, uel non deberi: quia ita uidentur partes consensisse, quād stetur dicto arbitratoris, dando ei potestatem procedendi sine scriptis. Et sequitur do. Anton. in c. cūm ad sedem. in pe. col. de ref. spo. & in c. præsentia. de renun. & cum ipso trādit Ang. in repe. l. sciendū. in vj. col. ff. de uerb. ob. & do. Ant. in c. quoniam contra. in vj. col. de proba. ¶ Sed contra Bart. in hoc communiter tenetur, ut per do. Anton. de But. in c. Quinta uallis. in vj. arti. de iure iur. & ibi Imol. in xliij. chart. quia non est uerum, qd ex concessione potestatis procedendi, siue in scriptis, inferatur de necessitate partes nō cōsensisse, qd stetur simplici uerbo arbitratoris: quia potuerunt sentire partes, qd satis esset acta probari per testes, & arbitrator non tenetur procedere in scriptis, cum non teneatur seruare ordinem iudiciorum: & ideo acta & probationes factae coram eo, possunt probari per testes, ut declarat Bart. in l. socia. tatem. & arbitrorum. uer. quero, utrum arbitramentū. ff. pro socio. Ut si stari deberet simplici dicto arbitratoris, sequeretur, qd potestas pretendi reductionem penetrat arbitroris potestate: quod est absurdū, arg. c. cūm appellationibus fruolis. de ap. in vj. Et ista opt. sequitur etiam Ang. in d. authen. nīs breuiores. ¶ Item ad intellectum huius text. uide do. Abb. in c. j. in v. col. de arbi. ubi dicit, quād si arbitri super gestis à te alleget aliquam iustam causam, seu excusationem arbitrii sui, non tamen debet omnino credi dicto arbitrorum, sed ex circumstantijs, & ex actis, & ex qualitate eorum arbitrorum superior admittet istam excusationem, uel non. Et de hoc dicit esse bonum text. cum glo.

b hīc. ¶ Item tē de hac materia^b, quando item de hac materia^b iudex possit testificari de gestis coram testi. Vide tu pte. fe. uide eleganter do. Anto. consi. xxix. nē de hoc per eum. incip. Quāstio hāc dubia uulgaria habet. in pe. col. uer. nunquid autem arbitratoris dictum, & latē per Card. qui cōsuluit in eodem factu cum do.

Anton. consi. cxl. incip. In Christi nomine, amen: factum tale est, magister Bartholomeus Manentis. & Bart. Bald. & Salic. in l. ne in arbitrī. C. de arbit. per do. Anton. Imo. do. Abb. & Modernos in c. cūm à nobis. de testi. per Domi. post glo. in c. de concilijs. xvij. dist. per Spec. tit. de teste. s. oppōnitur. in uer. item quod fuit in ea. per Archid. & Domi. in c. statuendum. t. q. vj. per do. Anton. in c. Quinta uallis. in t. col. de iure iur. per loan. de Ana. in c. j. in v. col. de sagit. & per do. Anton.

Felini vj. pars.

niti. Ad hoc l. p. ff. de condi. ob causam. & per glos. in l.
2 iustus fusium. ff. de infami. ¶ Tertiò, nisi treus dicat se

Tertiò, nisi
reus] Adde tu, q
et quartò fallit,
quando reus spon-
te fuit confessus ma-
leficium, et datum
fuit terminus ipsi
reo per iudicem
ad facienda sua
defensionib; in quo
termino ipse reus
renunciavit: nam
tunc poterit incò-
lentibus iustificari,
ex quo renuncia-
uit termino: et
sic certū est, ipsum
non habens defen-
siones. Ita Bal. in
I. si accusatoribus.
Col. ij. C. de accus.
E ibi dicit, q. pra-
dicta totoius mun-
dita obseruat, et
idem in rubrica
q. de pac. po. et
ibi, q. confessus spō-
te et solēniter de-
lictū in iudicio po-
test renunciare de-
fensionib;. Quin-
sā adde, q. regulā
predicta nō pce-
det i exceptionib;
declinatory, qb.
i capitali causa qg
potest renunciare.
Ita Bal. in d. si ac-
cusingib;. Sexiò
adde, q. quis po-
terit defensionib;
confessib; in
apicibus legj, vel
statutorum renū-
ciare. Ita Bal. c. cū
venissent. in fi. de
testi. Et id si ac-
cusingib;. Et sic
habes sextam lini-
onem. Et adde
Septimā, ut p. Bal.
in l. nā et postea.
q. si minor. ff. de iu-
reui. que est, q. te-
net renunciatio,
quando per talēm
renunciacionē reus
non ledetur: pu-
ta, quia non habet
ret liquidas pba-
tiones. Et de mate-
ria uide per Ang.
Are. in trac. male-
fic. in gl. compare
re inquisiti, &c.

Et quādo] Ada-
de Alex. in causis

b Et quādo] Ada
de Alex. in confi. no.tamen sing.de testi.ubi dicit,quō
quando testis confitetur crīmē, que

prima facie præsumitur esse crimen a
liquod, tamen aliquo casu potest fieri
licité, tunc tale crimen non repelit pe-
nitius testem de iure canonico, sed di-
minuit eius fidem, quod dicit singula
f. col. si uer. acce-
dit. iij. uol. et eis
de in cōsil. ccxxx.
iij. col. iij. uers. non
cōfit. v. uol.

riter limitare c. testimonium. eo. t. Mo
tetur ex his, quæ scribunt Inn. & do. Anto. in c. iij. de at-
bit. ut ibi per ipsum. ¶ Pro quo adduco no. dictum Inf.
in c. dudum. el. iij. in penul. col. in gl. quæ incipit; q; ele-
ctionis tempore. de ele. ubi dicit, quod si probatur cle-
ricū esse ueuatorē, interpretabif; q; causa licita recrea-
tionis hoc agat. ¶ Posset tamen fieri una consideratio,
an loquamur in sonantibus crimen, quæ per partē p-
batur, vel per reum confitetur. Primo casu fiat benigna
interpretatio, per no. in locis proximè alleg. & per Bar.
in d. l. non solum, & do. Ab. c. in præsentia. in iiii. col. de
proba. & in c. auditis. de præscrip. quia probatio debet
de necessitate concludere, præcipue in criminalibus; c.
in præsentia, de pba. iuncta l. scient. C. eo. & dixi ē. eo. in
c. super his. ¶ Secundo casu, quando per cōfessionem
sit secus: quia interpretatur contra cōfitementem, per hno.
in l. j. C. de confel. & in c. f. eo. tit. Facit singulare dictum
Sal. in l. de tutela. C. de in integ. rest. minot. ubi dicit, q;
uerbo falso potest intelligi re ipsa abscl. consilio, seu p-
positio: quod dicit no. pro testibus, & etiam pro illis, q;
dicit alij. Tu falsum dicens: nam nō inferi, q; ipse dicat,
q; ille ex certa scientia, & sic dolosè loquatur: & per con-
sequens ex illis verbis non infertur iniuria, cum omne
non uerū, sit in se falsum, per illum text. coniungit gl. &
est text. licet ipse non dicat in authē. de fide inst. in pris.
¶ No. octauo, quod dicit ille, qui iurat dicere meram &
puram ueritatem, nō debet aliquid facere, quod seferat, nec
exprimere falsum: quia parla sunt, tacete uerum; & ex-
primere falsum. I. presubvenit C. de ent.

primere talium, i. presbyteri. C. de episc.
eo. & cler. Et sic facit ad q. illâ, si accus-
atus, uel inquisitus negat delictum,
deinde cù est probatum per testes, uult
se excusare: putâ, si negauerit homici-
diu, uult probare, q fecerit ad sui de-
fensionē, utrum posuit iste text. facit,
q non: de quo remittunt Doctores ad
no. per lo. An. in regula, nullus pluri-
bus. lib. vi. Et dic, ut plenè habetur per
Bal. in authen. cōtrâ qui propriam. in
pe. col. C. de non nume. pec. qui recita-
tis op. Di. lac. de Aret. & Bart. dicit, q
quidam aſſlōres tenent, q aut reus
iurauit sub prima forma, de qua hīc:
& negauit, q non posuit postea uenire
contra primum iuramentū: secus, si iu-
rauit simpliciter respōdere ueritatem:
quia negotio non est modus perimen-
dā defensionis, nec est de natura ne-
gationis: quia conueniat ad punien-
dum: ergo non debet inducere pœ-
nam, uel obligationem, que non est.
Et pro hoc dicunt esse catum no. hīc.
Sed Bal. dicit, quod iſtud c. loquitur in cōfessione pro-
pria, ex qua est quæſitum ius aduersario. Allegat, quod
habetur in c. uenerabilibus. s. secus. de sent. excō. in vj.
Sed negans bene potest perimere suam negationem &
emendare etiam postlit. contest. ut in d. authen. con-
trâ, qui propriam: quia non est ex negatione ius quæ-
ſitum aduersario: quia in illa non consentit, nec iliam
aceperauit. Et dicit, quod hæc est propria ratio, l. nemo
ex his. ff. de reg. iur. Et cum hoc dicto transit loan. de A-
na. hīc. Vide etiam de hac q. per do. Anton. & alios in c.
fin. de sol. per Bald. in c. j. & item si ualassis. in ult. col. tit.
de contro. inuesti. per lac. de Are. Cy. Bart. & Salic. in
d. authen. contrâ qui propriam. per Bart. in 1. eum, qui.
ff. de iure iur. & in l. in l. fulam. ff. de acqui. re. domi. & Bal.

In l. tubemus. C. de app. Et ibi ponit, quid si negauerit,
sed uult probare se fecisse ad sui defensionem? Et pon-
derabo text. in Læcito. s. neq; hæredi. ff. de noxali. & in
l. iij. s. si uero falso. & ibi Docto. ff. ex nox. cau. ag. ¶ No-
nonò, quod quando aliquis examinatur in secreto, s.
dicat minus scriptum. ¶ fuerit per eum dictum, statu-

a Si dicat] De hoc per Alex. in confil. lxx. col. f. in f. in i. uol. et cō fil. lxxiiij. col. iiiij. uer. fortificantur predicta. & uide per eundem Feli. in c. ad audientiā. col. ij. uers. ad il- lud, quod tangit.

¶ regulariter, ubi cuncti error est tolerans,
rabitiss, præsumit magis error, quam malitia. Et cum istis tractantur
sit hic loan. de Ana. Addre Bart. idem tenentem in d. l.
quoties. s. j. uer. tertio no. optimam legendam ad excusationem
nem notariorum. Et in hoc uide Bart. in l. nec exemplum
C. de falsis. & in l. prædia. ff. de acqui. pos. & Bald. in
l. j. in x. col. uer. modò sequitur. C. de confess. & in l. ex
his. C. de test. mil. & in l. captatorias. uer. quintò oppo
no. C. eo. tit. & Bart. in confilio, quod incipit, Tuditius
nus quidam. & in l. j. si quis neget. in j. col. ff. quemadmodum
test. aper. In quibus locis habetur, quando notarius
excusetur, uel etiam alius, qui errauit, ut præsumatur
potius error, quam malitia, nisi suadeant coniecturam.
Et ad illud de teste secreta examinato, qui dicunt se alite.

dixisse, quām scriptū sit, uide omnino Roma. in l. i. § fin. in v. col. ff. de uestib. oblig. per Bart. Angel. & Imol. in l. i. §. si quis neget. ff. quemad. test. aper. per Bald. in c. l. teras. in ij. col. de præsum. per do. Ab. in c. cū causulis. el. j. de testi. per Imo. in clem. i. in fin. de hære. & ibi Card. in §. fin. uer. tertio quarto. per Pet. de Anch. in c. cū ab uno. de re iud. in vij. per Inno. & Imo. in c. cū Ioannes. defi. instru. per Inno. c. in c. quoniam contra. de prob. per do. Floria. l. de atate. ff. de prob. per do. Abb. in d. c. ad audentiam. in ij. col. & in c. sicur. de testi. per Bald. in l. i. in iiiij. col. in apostillis. ff. de testi. per Salic. in l. i. quis decurio. C. de fal. & do. Anton. in c. cū parati. de app. in pe. col. & do. Anton. in c. quoniam contra. in xvij. col. de prob. per Specul. tit. de instru. edi. §. restat uer. quid si. dum attestationes: & in tit. de testi. §. j. uerit. sed pone. ecce iudex. ¶ No. decimō duplicitum formam iuramenti contra inquisitum: & dicit Hosti. quod quidam miscent has duas formas. quod uidetur commēdabile. iuxta illud. Dulcis rerum mixtura bonarū. xij. dist. nouit. ad fi. Dicit tamen. quid in prima forma ei periculum perfurit. Facit c. clericos. de coha. cler. Istud etiam dicit hic do. Card. quia pauci repensur hodie. qui plenam & meram ueritatem dicant. Inno. uero in c. c. l. cit. Heli. de simo. uidetur dicere. quod ubi inquiritur super certis criminibus. potest dici. quod iuretur secundum primam formam: sed quando super statu ecclesiast. propter euitandum anceps perfurit. iuretur secundum secundam formam: & sequitur lo. An. & do. Ant. Et dicit loan. de Imol. q. uidetur. q. etiā isto secundum casu possit exigere iuramentum de plena ueritate dicenda. per id. quod dicitur s. c. prox. in fi. Et istud etiam tenet do. Abb. quia tex. in c. proximē præcedent. ad fin. dicit. illam formam seruandam in similibus. & ideo cōcludit. q. iudex semper debet exigere iuramentum super illa forma: & si non facit. male facit: nec dicit hic. q. bene fecerit. sed solum queritur. q. admittatur excusatio. quando sub illa forma iuratum est. Posset tamen dici. secundum lo. de Ana. q. ille tex. loquitur in forma iur.

ramenti; quod desertur testibus non inquisitis. ¶ No-
undecimò & ultimò. q̄ quis non videtur p̄fici

b care cōfessionē suam, etiam ante sen-
tentiam: q uidetur contra ea, quā ha-
bentur in c. fi. de confel. & C. de iur. &
fac. ig. l.error. Sed quidā dūcunt, q illa
iura procedunt, quando illa cōfessio
nō fuit iurata. Vbi autem fuit iurata,
tūc attendenda est forma iuramenti, ut
hīc uidetur. Sed hāc solutio non pla-
cer Host. quia aliud est confessionem
uelle ex errore reuocare (Quo calu lo-
quūtur iura p̄allegata, Et uide etiā,
q tunc id fieri posſit, licet fuerit iura-
ta, per id, quod legitur & ho. in c. de
iureiu. li.vi). De quo, plenē dīc, ut in d.
c. fi. de confel.) aliud est uelle excusare
confessionē: Et tūc habet locum pro-
prioste tex. Sunt enim ista diuersa: nā
quando quis uult probare errorē, o-
portet, q p̄bet cōtrariū eius, quod est
confessus, ut no. in d. c. fi. Sed quando
uult excusare, tunc nō uenit cōtra cō-
fessionē sed, uult dare ei intellectum,
quem habuit sī cōſtendo, fm lo.
de Ana. & plenius lmo. hīc: quod no-

b Reuocare con-
fessionē] De hoc
uide p Franc. Are.
in col. cxlvij, per
totū: & per Car.
in cons. col. iij. ubi,
q. in causa ap-
pellatiōis poterit
reuocari etiā pēri
convictum et cō-
fessum, quod est
noxabile. Et quan-
do cōfessio dell
berata, uel genu-
nata possit reuoc-
ari, uide per eun-
dē Fel. in c. cū uca-
nerabilis. col. iij. s.
de except. uer. dī-
tagit Abb. Et uila-
tra adducta p. cē
ibi adde Alex. in

¶ Et de hoc, an cōfessio iurata possit
reuocari, uide per Roma. tenetē, q̄ sic
in l. si terro. s. de uito, in xxij. fallenia,
ad fi. ff. sol. ma. ubi dicit, q̄ quādo quis
uult docere se errasse, si probat id fal-
sum, quod putabat uerum, nō dicitur
fuisse periurus, per c. quāto. de iure iur.
Et de hoc omnino uide lmo. plenē ex-
aminatē, cui nihil addidit potest, in rep.
c. cū contingat, in xxixj. char. de iure iur.
Tetigit Bal. in l. trationes. finij. col. C. de
proba. & in auth. quod obtinet, C. eo.
& in rubrica C. res, inter alios acta, in
ult. col. & in l. si creditori. C. de fideic.
& do. Anto. in c. cū dilectus. in pe. col.
& de fucef. id est Bar. in l. cū quis
decedens. s. codicillis. de leg. ij. & in l.
cum pater. s. filius matrem. de leg. ij. &
Ang. in auth. de iure iur. à mortiente
præfici. circa fi. & qd̄ not. Domi. in c. fi.
in pe. col. post gl. ibi in uer. iusta cauila.
de iure iur. lib. vj. Per quem text. proba-
tur, quod possit reuocari, docto de er-
rone, s. c. et c. difficultiū: quia periuramē-
tū præsumitur maior deliberaatio, si
cū dicitur de cōfessione facta post ter-
minum ad deliberaṭē respondendū,
per gl. in c. ex literis. in uer. admonita-
de diuor. Quam intellige & declara-
per ea, quæ ibi dixi, quæ seruūt ad in-
tellectūm predicatorum. ¶ In gl. in uer.
bo, responsonem. in fi. Hoc dic, ut
dictum fuit s. in iij. no. ¶ In glo. in uer.
retoqueri. in fi. Ita gl. uideatur contra
tex. Nam hīc fiebat interpretatio con-
fessionis in deteriorem partē, nisi fuis-
set secuta excusatio & excusationis p-
batio: & ideo dic, ut dictum est in notabilibus, q̄ quā-
dam sunt, quæ pariter possunt retoqueri ad bonū &
ad malū: & tunc cīedā est interpretatio in meliorem
partem. Et sic intellige iura allegata in gl. Quādā sunt,
quæ licet possint retoqueri ad bonū & ad malū, habent tamē prima fronte respectū ad malū, & so-
nant ad uitium: & tunc fit interpretatio in deteriorem
partem. De hoc est tex. hīc. Idem fortius, quādā

sunt mala in se: & licet possint excusari, tamē recipiunt interpretationem in deteriorem partē, ut in c. f. de trās-
lat. prāla. secundum do. Ab. hic. ¶ In gl. in uer. ex causa,
in f. tangit hic lo. An. post Hosti. quomodo multis mo-
dis sumit in iure Causa: quia quandoq; pro iudicīo
li consiliū certarum personarum: quandoq; pro utili-
tate res: quandoq; pro certa specie: quandoq; pro titu-
lo: quandoq; pro honore: quādoq; pro fructu rei: quā-
doq; p̄to cōtractu: quandoq; pro actione: & quādoq; pro
pro intentione. Et hoc ultimo modo sumit hic. De om-
nibus istis prosequitur hic lo. Ann. allegādo iura. ¶ Ade-
de, secundum Imo. quod no. lo. Mo. c. ij. de iur. cal. in vj.
ubi dicit, q; causa est impulsus quidam ad aliquid agen-
dum: sed ratio est ordo gerendorū in causa uenientiū:
& sic causā potest esse sine ratione, sed nō econtrā. Sed
tandem dicit, q; secundum Artistas causa est, ad cuius
causam aliud sequitur. Et dicit, q; sunt quatuor causæ
duæ essendi, super quibus comprehenditur efficiens &
finalis, de quibus per eum in proœ. v. li. Dicitur quan-
doq; causa exempli specificatio. I. si ex plagijs. ff. ad l. A-
quili. ibi. ius in causa positum, id est accidentia facit, se-
cundum Imo. hic. Et istis addne no. per Bal. in l. f. fol. ma.
ubi dicit, q; si constitū procuratorem ad causas, quā-
uis causa proprie dicat post lit. contest. in eum, tamē
poterit producere libellum, qui accipit pro actione, ut
ibi in uer. dotis causa, cum gl. Et in quo differat causa à
lito: Bar. in l. causas, uel lites. C. de transac. quia lis tantū
dicitur post lit. cōtest. sed causa dicitur tam antē, quām
pōst. Probatur in auth. qui semel. C. quomodo & quā-
do iud. & in c. ex parte. ei iij. de uer. sig. de quo per Bart.
in l. qui Rom. s. Callimachus. ff. de uer. obli. per Bald.
Sal. & omnes in d. l. causas, per Ang. consi. exc. per Pau.
de Leaza. in cle. u. lit. pe. & in cle. j. de procu. Et in quo
differat causa & occasio, uide per do. Abb. in c. solita. in
ij. no. de ma. & obe. per Bart. & Sal. in l. fori. C. de aduo.
di. iud. per gl. in c. per tuas. in uer. occasio. & in c. de ca-
tero. in uer. de diffe. & ibi do. Abb. de homic. & per do.
Abb. in c. j. in j. col. ut ec. benefi. per Roma. in l. iij. s. fin. in
ij. col. ff. de dom. per Pau. de Cast. in l. certi cōdictio. per
illum text. ff. si cer. per. ¶ In glo. in uer. dilapidationem.
ibi, & nihil minus. No. text. coniuncta glo. secundum
do. Abb. & Ana. quōd ille, qui recipit res naufragij, co-
mittit furtum. Sed contra hoc facit tex. in l. falsu. s. fur-
tum. ff. de fur. Sed distingue, secundum Bar. ibi in l. sed
nec legatarius. ff. de cond. fur. & in l. si abducta. C. de
fur. quōd aut res ex naufragio erat habita pro dereli-
cta, & eam recipiens non committit furtum: quia ex
quo illud in nullius bonis est, naturali ratione occu-
panti conceditur. Inst. de rer. diut. s. qua ratione. Si ue-
rō res non erat habita pro derelicta, sed fuit proiecta,
ut euaderet maius periculum: & tunc, cum proiectis
remaneat dominus, eam occupans animo retinendi
committit furtum, ut in glo. Et si simpliciter accipit
rem proiectam, nihil considerando, an habeatur pro
derelicta, excusat furoit, ut est ibi text. secundū p̄z-
dictos. ¶ Quibus adde, quōd ista multum faciunt con-
tra tex. no. strum. & ea, quā s. dicta sunt. Nam si in du-
bio recipiens non dicitur committere furtum rei inuē-
ta, sed ut illam reseruet; ergo episcopus, de quo hic, ex
confessione, q; receperit res ex naufragio, non debebat
damnari, qualicunq; forma iuramenti p̄cessisset. Et
hoc motiuum fortissime stringit, secundum do. Maria.
hic, nisi forte dicas, q; erat p̄sumptio aliqua contra
eum propter aliquas conjecturas, uel circumstantias,
utputā quia passi naufragium deuenierūt ad illum lo-
cum, ubi erat episcopus, & conquesti de rebus amissi-
tion fuerunt audit, uel quid simile. Vel dic, q; respectu
illius articuli esset accipienda benignior pars in dubio:
fecus tamē in alijs duobus, dilapidationis & simonia.
¶ Virtùm autem sit p̄sumendum, quōd t̄ proiectis
rem si mari habuerit eam pro derelicta, uel non dic.

ut per Bart. in d. s. si factum. quem refert hic do. Abb. & Iōan. de Aha. quia recurritur ad conjecturas. Vnde si proiecisset librum apertum. presumitur. quod haberet cum pro derelicto: si uero clausum. inuolutor pannis cereis. uel sericis. secus esset: & hoc exemplū etiam posuit gl. in l. i. s. h. ff. ad l. Rho. de iac. & gl. & Bart. in s. si factum. In quo tamen esset consideranda causa. propter quam proiecit: nam forte erat tanta tempestas. uel tumultus maris. quod non aduertebat. an clausum. an apertum proserpet. secundum do. Maria. h. c. & b. e. ¶ Vtrum fuit autem hō repertiens. ad quē pertinet. polvit eam licetē retinere: Dic. ut per do. Abb. h. c. & in c. fin. de furt. & in c. dudum. el. si. de elec. post do. Ant. ibi: & Bart. in d. l. falsus. s. qui aliena. quod aut putauit eam rē pto derelicta habitat. sicut non esset. & tunc potest eam usucapere. ff. pro detelic. per totum. Aut hoc non putauit: & tunc si non reperit dominum facta proclamatio ne. debet eam donare pauperibus. arg. in autheti. omnes peregrini. s. succelsionibus. C. com. de succel. Facit. quod legitur & not. xiiij. q. v. si quid inuenisti & quod no. in c. quia frustra. de usur. Consultur autem recipien ti rem alienam. si uult euistare suspicione furti. ut faciat praconizari & intimari rei inuentionem. ut probatur in l. falsus. s. qui alienum. ff. de furt. no. gl. in c. quia frustra. de usur. Et si quid expendit iste inuentor. recuperat a domino. ut ibi no. Quinim dixit no. Hosti. in c. dudum. el. ij. non esse iniquum dicere. ut aliquid de tur inuentori. ut inducatur potius ad declarandum. si ue in indicandum. quam ad celandum: arg. optimum in l. iij. in f. ff. de cond. ob. tur. cau. Quod dictum no. secū dum do. Abb. ibi in viij. col. qui dicit. tamen hoc ture a perto non probari: nam d. l. iij. loquitur. quandoq; quis à principio conuenit cum domino. ut aliquid accipiat indicando seruum fugitiuum: nam tunc ualeat conuen tio. ut ibi. & hoc forte. quia seruu fugitiuus non erat a pud istum indicatorem. Sed quādo res est apud eum. differendo restitutionem contractat rem alienā in uito dño: & sic uide committere furtū. Dicit tñ dixit Hosti. esse no. in practica. Sed mirum est. q. do. Ab. in hoc non uiderit Bart. in l. falsus. s. qui alienum. ff. de furt. ubi con cludit. q. qñ res prædicta est iam inuenta. non potest pe ti precium inuentionis. ut probari ibi tex. quia cū illud debeat facere gratis. petendo dicitur turpiter facere. l. pen. ff. de cond. ob. tur. cau. Si uero non est inuenta. sed inuenientia. tunc potest peti precium futura inuen tionis. per l. idem. s. si tibi ob indicium. ff. de cond. ob. tur. cau. Putat etiam ibi Bart. q. si pro re tua inuenientia aliquid expendam. teneris mihi ad illud restituendum actione negotiorum gestorum. Et dicit Ang. in d. s. qui alienum. q. si in inquisitione dicat ludex inquiriens. q. talis subraxis. tot porcos contra uoluntatem domini porcorum: procedit enim inquisitio. licet nullus nomi natus fuerit. Et ita dicit suis in contradictorio iudicio obtentum in ciuitate Perulis contra quosdam. qui furati fuerunt. Et istis addit tex. gl. & Archi. in c. si quid inuenisti. xiiij. q. v. ubi habes de inuenientibus pecunias in loco proprio. alieno. uel publico. &c. ¶ In glos. fin. Per istum text. & glos. dicebat Abb. antiquus. q. uidebatur posse capi de confessione id. quod nocet. & non arca riad id. quod prodest: de quo remittit ad no. in c. cum super. de concess. præb. ¶ Et addit. secū dum do. Car. h. c. modum confessio nis a Pro parte acce & interrogatio nis. Et tan c. confessio pos ptari] Quādo cō sit pro parte acceptari³. & p. parte repudiari⁴. Remittit hic Imo. ad no. per lo. An. in c. j. de confes. lib. vi. per Bart. in l. Aurelius. s. idem quāsi. ff. de lib. leg. p. Cy. in l. si prædicti. C. de do. ante nup. Et dixit se dixisse in c. fi. & in c. ex parte decani. de rescri. & notat h. c. lo. de A. galicer eum non nominaverit. Adde

gl. singula. & ibi omnes Sribentes, in c. cum uenissent. in uer. probatum. de insti. per Innoc. in c. olim. de censi. per do. Maria. in repe. c. qualiter. q. xj. art. lxxxvij. J. eod. per Roma. in l. j. si quis simpliciter. in f. col. ff. de verb. oblig. per do. Abb. in c. præterea. el f. in f. no. de transac. & bo. tex. in c. tua nos. de spon. & ibi do. Abb. & per do. Ab. in c. audit. in ult. col. de præscrip. per Bal. & Sali. in d. si præfidi. per Sali. in d. si quidem. & in l. in iij. col. C. de confes. per Bart. in l. quadam. s. fin. ff. de eden. per do. Abb. post alios in c. bona. el f. de postu. præla. per Bald. in l. j. C. de eden. per Petr. de Ancha. qui eum refert. in cle. j. s. de usur. per Bald. in l. cum precum. C. de lib. causa. & in rub. C. de fide instr. in xij. col. per Doclo. in c. cum uenerabilis. de excep. per Bal. in l. codicillum. C. de codicil. per Imo. in l. decem. de verb. oblig. Et in hoc occurrit uidere, qua dicantur capitula separata. & qua non: quod qualiter intelligatur, uide Inno. in c. fraternitatis. de haret. & Bart. in d. s. idem quaest. & Bald. in l. j. C. de re iud. in f. col. & in l. ampliore. C. de app. & Bart. in l. iij. s. filius. de lib. & posthu. & omnino Pet. de Ancha. consi. ccij. & consilio sequenti, quod incipit. In quaestione suprà dicta. &c. ¶ Extra glos. scias allegare quedam pulchra dicta Doctorum hic. Primo no. secundum Ioan. And. quod aliquando quis remouetur ab episcopatu: quod rarò est, secundu: eum: & cōcordat c. ueritatis. de do. & contu. & c. ex literis. de excels. prala. Et dicit do. Car. hīc. & in ista compilatione non meminit, nisi istos tres casus. Et confidera, q. omnes sunt Innocetii III. Vide tamen Spec. tit. de accus. s. secundo loco. uer. & no. ubi refert, q. Clemens Papa IIII. publicè tulit in p. latio suo Viterbij sententiam depositionis in x. episcopos tuc ibi præsentes, pro eo, q. adhaferant Mansfredo principi Tarentino, qui regnum Sicilia occupauerat; & eius coronationi interfuerant. Et addit. tex. in c. excōmunicamus. s. j. de haret. ubi est alijs casus, in quo deponitur episcopus ab episcopatu: & lo. de Ana. ibi. & in rub. j. de cle. excommu. in j. col. reprehendit do. Car. hīc. de defectu memorie: sed melius fuisse, q. eum reprehendit hīc. Posset etiam allegari c. fin. de exate & qualitate. ¶ Secundu: no. elegans & aureum dictum, quod ponit Inn. hic in gl. qua incipit, hīc: circa f. ubi tangēs, quod s. posui, quando examinatur iudex super gestis à se, remorās quosdam casus: in quibus testis alijs inhabiliis propter difficultatem probacionum admittitur: subdit ista uerba, neq. ualeat horū dictum, tāquam testium, sed ad præsumptionem^a tantum facit. Vnde etiam post testi aperitionem tales quarēuntur, & ante productionem testi. Et dicit esse arg. opt. in c. prælens. xx. q. iij. Et hoc dictu: non uidentē legisse moderni scribentes hīc: sed ipsum refert no. Bal. in l. etiā. ff. de proba. dicens, q. testimonium matris & auta p. filio facit indicium. Allegat Inn. hīc, qui hoc dicit: & reperio Ang. in l. fi. C. de testi. ubi dicit, q. dispositio c. fraternitatis. de testi. ubi publicatis attestacionibus nō producatur testes super istidem capitulis, nō habet locū in testibus, q. producuntur ad præsumptionem probadū: & alle. Inn. hīc, qui hoc dicit. Et ad hoc propositum uide multa dicta elegātia, qua ponit Lud. Ro. in l. li. uero. s. de uiro. in ult. fallētia, ff. sol. mat. ubi per similia confirmat dictu: Inn. hīc: & aliter nō refero: quia nihil ad iē. Sed in terminis addit. Bart.^b post gl. in l. maritus. uer. ulterius qua. ro. ff. de quaestio, ubi dicit, q. testis, qui non debet examinari, examinatus facit indicium. Et non, do. Ab. in c. ex literis.

^a Ad præsumptionem^a nem tantum! Vi- de de hoc tu per eundem Feli. in c. cū. & A. col. iij. uer. demū in qua- tum. 3. de re iud. Eladde, quomodo intelligatur, q. nō idonei admittun- tur, ubi alie pro- bationes nō sunt. Elid. ut p. Alex. in consiliis. col. ij. & iiij. in j. col. & in consiliis. col. iuer. item posito. & col. iij. uer. nō obstant. in v. uol. & aliquid per As- ret. in conf. xij.

^b Adde Bart.] Vi de ibi plenē p. A- lex. in addi. & p. Ang. Are. in trac.

Item Labeo. s. f. fami. er. De quo meminit Bal. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. Et bene facit, quod no. gl. & Doc. in c. cum contingat. de fo. compe. Et qd in tali casu testis nullum faciat indicium, dicit se allegare causum no. in authen. de testi. s. si uero dicatur circa pr. ubi tex. inquit, qd habetur perinde, ac si nunquam fuerit examinat. & hoc est, quod dicit Bart. in l. ille, à quo, s. si de testamento. f. ad Treb. qd reservatio exceptioni ope rat, qd si postea pateat de veritate exceptioni, omnia retro sunt nulla. Illud aut, quod uoluit Bar. in d. l. marie, est uerū, qd fieret examinatione parte non opponente. & forte ex interrogatione facta ipsi testi constaret ipsum esse inhabilem, uel criminofum, ut dicit tex. in c. inquisitionis. s. pe. j. eo. & ibi per Inn. & per Bald. in authen. si dicatur. C. de testi. Ita ad literam scribit do. Fran. ubi s. Cum quo nunc transeo, solum addens, qd text. in d. s. si uero dicatur, non cātāt, prout ipse dicit sed simpliciter dicit, non utetur eius testimonio. ¶ Sexto limita & de clara, ut faciat indicium, sed non ad efficacem condemnationem, nisi suppleatur per alias probationes, secundum Bal. in l. seruos. C. de testi. ubi in paucis magistris liter declarat istum passum, dicens, qd indicium est duplex: s. facti, aut iuris. Ex indicio facti dirigit iudicem in uia prosecutionis & tale indicium potest per quēcū fieri. l. qui ultimō. ff. de penis. Indicium aut uiris est, qd habet effectum aliquid iuris: & est duplex, quoddam dirigit iudicem in uia habenda quaestionis, ut in tortura: quoddam intruit iudicem simul cum alijs administris in via condemnationis & sententiae. Quod ergo est, utrum non idoneus testis faciat hoc indicium. Vnde primo modo, ut ueniāt ad torturā testes prohibiti à limite depositionis, nō faciūt hoc indicium, l. libertorū. C. de testi. Sed testes, qui non sunt prohibiti à limite depositionis, tñ non sunt idonei ad plenam efficaciam probationis, bene faciunt hoc indicium. l. serui. ff. de testi. l. que ro. in f. ff. de adīl. edi. ubi bonus tex. Si uero loquimur, quantū ad efficacē cōdēnationē, nullus est testis ad cōdēnationē idoneus, nisi suppleat per alias probationes, l. fol. C. de teste. arg. l. si quis ex argentiis. s. f. ff. de ede, secundū Bal. ibi, quem ad literam retuli pro maiori utilitate uestra. ¶ Testis adde Bal. in l. si duo patroni. in prin. ff. de iure. ubi dicit, qd ista qualisqualis prāsumptio surgēt ex tali indicio, operatur duos effectus. Primus est, qd ubi sit par & equalis probatio, preualeat illa probatio, qua habet qualēquale prāsumptionē adiunctā. Facit c. licet causam. de proba. & in l. clam possidere. ff. de acqui. pos. put uenit no. secundū Bal. in qualisquali prāsumptione, qua insurgit ex re inter alios acta, qua licet alijs non praejudicet, attamen facit qualequale prājudicū. Facit l. asinā. ff. de ap. & l. sape. ff. de re iud. ¶ Secundus effectus ex mēte Gul. de Cug. & Bal. in d. l. si duo patroni. est, ut ista qualisqualis prāsumptio faciat, ut iudex faueat in delatione iuramenti in supplementum probationis. Et istud dicit Bal. multum commendabat quoddam do. Alb. modernus, hoc solum ponens in hac materia in tractatu de teste, in xxvij. char. uer. sed dubitat. Sed non uudit Bal. in c. sacramētum, in tit. de consue. recti feudi. in feudi, ubi tenet, qd tale indicium nō opereat quo ad delationē iuramenti. Nihilo minus qd imo opereat, adduco illud dicit do. Ant. quod omnes. Doc. reputat singularissimū in c. pe. in iiii. col. de re iud. ubi dicit, qd illud quātēquale prādictū, qd infert ex sententia h̄ alii lata, & quipollēt semiplenē probationē habili ad deferendū sacramētū in defūtū semiplenē probationē. Ita dicit tenere Bar. in l. admōnēti. in xiiij. col. uer. quārō, quid si dicta testiū, ff. de iure. ubi dixit, qd si dicta testiū sunt rēcepta inter alias personas, faciunt, quo ad alias, semiplenē probatio, sicut dicimus in sententia. Allegat d. l. asinam. Et dicit Bart. esse uerum in testibus, ipsi nūc examinari nō possunt: alia sibi imputaretur, cur denuo non fa-

ceret examinari, l. f. C. de testi, quod dicitum sequit erādo. Ab. post do. Ant. in c. f. de iure. Sed quantum ad propositum nostrum, non remaneo ex toto clarus. Et quia pūctus est ualde quotidianus, possit dīci, qd istud relinquēdū sit arbitrio iudicis, utrumq. s. propter indicium resultat ex testimonio testis inhabilis, oriatur semiplena probatio: quia dictum dō. Ant. in d. c. pe. non uidetur sine dubio, maximē quia tex. in d. l. asinam, per quem se fundant Doctores, non probat, qd afferat prāfūdū, quo ad semiplenam probationem, sed solum, qd ratione prāfūdū potest appellari. Certum est autē permitti appellare etiā ratione leuis prāfūdū, uel in teresse: puta, ratione solius humanitatis, l. non tantum. ff. de app. Et alibi habet, qd ista dictio Qualisqualis importat, l. dimidiā, ut probatur in l. item apud. s. prator ait, lo. ult. ff. de iniur. Vnde meritō dicitur do. Ab. in d. c. pe. qd licet dictum do. Ant. esset bene notandum, tamē dicit relinquēdū arbitrio iudicis, qui hoc interpretari debet, secundum quod sententia ius absentiū tangit. Et dicit pro hoc facere d. l. si duo patroni. in prin. & l. iij. s. eiusdem. ff. de testi. Pro quo alleg. not. per Lap. alleg. l. j. Ita etiam dicerē in proposito. Et ista perpetuō no. quia non possent utiliora esse in prāctica.

S V M M A R I V M .

1. ¶ Papa debet inquirere per se, uel per uiros probos, quando facta est denunciatio per uiros fide dignos, &c.
2. Citatio an & quando sit de substantia iudicis.
3. Frater potest regulariter testificari pro fratre.
4. Testimonium inimici capitalis an invalidetur, si postea fiat reconciliatio.
5. Inimicitia an cadat in mulierem.
6. Fama per quod homines probetur.
7. Fama sola an probet iudicem iniuste torquere cōparentes coram se.
8. Infamia si sit probata, quid debet index facere.

C A P I T U L U M X I X.

Vm oporteat. ¶ De ueritate criminū nō inquiritur, nisi prius constet de infamia: & tunc non inimici, uel peritū, sed uiri idonei ad prosequendam inquisitionem & testimonium admittuntur: & non probato criminē, inducitur purgatio infamato. Hoc dicit. Diuide, ut per Doc. ¶ Nota pri mō, qd facta denunciatione criminū per uiros probos, Papa debet per se inquirere, uel inquisitionem committere: quia quilibet iudex debet se facile exhibere in adeundo, l. obseruandū. ff. de offi. prā. Et quia simulatio talium in pralatis est periculosa, cōrefragabilis, de off. ordi, non tamen statim debet inquiri de ueritate criminū, sed de fama. Ex quo no. quod ex sola denunciatione criminū facta contra aliquem, non oritur infamia sufficiens ad inquirendam de ueritate: quod est bene no. secundū do. Abb. h̄ic: pro quo uer. de tex. in l. uerbum. C. de his, qui no. infamia. ¶ Secundū no. quod ille, ad cuius notitiam peruenit, quod debet uexari super criminē, potest non citatus comparere coram iudice, & opponere contra suos aduersarios. Facit l. si pater. C. qui bon. cedere pos. ubi, quando quis t̄met grauari, potest comparere in iudicio, & implorare officium iudicis, ne illud fiat. Facit tex. in l. ob mari torum. C. ne uxor pro mari. ubi, quando quis timet, ne grauetur propter factum alienum, potest officium iudicis implorare, quatenus ne id fiat & ante factum inhibeat. Etideo dicit Bald. in l. si seruus. per illum text. C. quod cum eo, quod si pars timer probabilit̄ ter se turbari in possessione, potest implorare officium iudicis, per quod petat se defendi. Idem no. Bald.

Bald. in l. finā. in f. cōl. C. de edi. diut. Adri. tol. per l. fin. ff. de offic. procu. Gāsa. Idem dicit Bald. in l. super posse sionē. C. de transac. ubi est, bonus text. & ibi Bald. in l. fin. in princip. C. quod metus causa. Not. Bald. in l. ordinarij. in v. col. de rei uend. & in l. f. C. de prohib. sequit. & Bart. in l. aquifissimum. s. sed si interdictes. ff. de usur. Vnde dicit do. Anton. & Ioan. de Imol. in c. de offic. deleg. qd etiam si quis actu non turbat iurisdictionē delegati, sed est presumptio, uel dubitatio de turbatio ne, cogit illum delegatus ad praestandam securitatem & cautionem de non turbando, per c. literas. ad f. de restit. spol. & c. transmissam. eod. tit. Bene facit, quod not. Bartol. in l. illicitas. s. ne potentiores, circa princip. ff. de offic. presid. ubi dicit, quod si timeo, ne aliquis me offendat, possum licet instare coram iudice, ut compellat latuum ad praestandam cautionem fideiussoriam de non offendendo. Et sequitur do. Abb. in rubr. de treug. & pac. & Bald. in d. c. de offic. deleg. & Bart. in l. qui bona. s. si quis ita. ff. de damn. infect. & Imo. in l. hec autem. ff. si cui plus quam per l. Falcid. Not. Bartol. in l. denūtianus. C. de his, qui ad eccles. confu. Plenē Ludouic. Roma. in d. l. qui bona. s. cæterū. ¶ Tertiō no. etiam ex isto text. & prādictis, quod dicitur non uidetur esse de substantia iudicis: de quo plenē per do. Anton. & alios scribentes in c. j. de iudic. & Bartol. & alios in l. j. ff. de in ius uocatus. in illa vulgata q. u. v. trū presens] ¶ trū presens in iudicio sit citādus. Add. qd Bartol. in d. l. ff. de in ius. Communiter solet dici, secundum lo. de Ana. h̄ic, qd si litigator est presens, & uult litigare, non est necessaria citationis alia secūs. Bald. uero in l. si accusatoribus. in ij. col. C. de accus. primō. ¶ idem tenet Bartol. in l. probatā. in ult. col. C. de sententia. Paul. de Cast. ¶ Ful. in d. l. j. Et pro ista dicit. Bart. uide text. in c. uocatio. in uer. nūl. ponte. v. q. i. j. Addit. tu, & tene indistincte, qd idat prāsentia partis in iudicio non requiritur dia citatio. Textus est clarus in l. etiam. s. fin. in uerb. presentia, uel euocatio. ff. de mino. Archi. in c. proposuisti. lxxij. dist. Bal. in d. l. j. & in l. nam ita. ff. de adopt. Et fortifico istam op. multis medijs. Primo, citatio fit ad finem comparationis: si pars est presens, non est uel terius citanda. uē facit, quod null Bald. in d. l. j. quod presens equiparatur citationi. Itē facit, qd null Bar. eleganter in l. ij. C. de decur. lib. x. illud, quod facit

confilium ciuitatis, etiam quod nō sit vocatum, nec citatum, uidelicet dum modō si pre sens. Item facit, qd licet dictum testis non citati nihil ualeat, tamen quādo testis non citatus deponeat porteat. ¶ Limitat tamen not. Bald. hanc conclusionem in d. l. si accusatoribus, nisi ille suisset presens ob aliam causam, seu litem aliquam, uocatus accelerat: quia potest alteri litigatori offerenti libellum dicere, nolo recipere: factis me citari: quia huic ob aliam cauam accesi. Allegat l. f. s. ei quoque. ff. de iudic. & quod not. Innocent. in c. licet. de offic. delegat. & licet Ioan. de Ana. ut prādicti, hic transeat cum hoc dicto, tamen Innocent. hoc non dicit, nec istud dictum uidetur iure probari: nec obstat text. in d. s. ei quoque, quia ille textus procedit, quando quis extra propriā iurisdictionem uocatus erat: & si habebat potestem reuocandi domū, utibz per Bartol. ¶ An autem, si est presens, prāsumatur citatus, uide per Archidiacōn. quod sic in c. proposuisti. lxxxij. distinct. & per Angel. & Mōderinos in l. sciendum. ff. de uerbor. ob ligationib. & in l. de uno quoque. ff. de iudic. & domi. Anton. & domi. Abb. in d. c. de iudic. Et aliter non me extendo. ¶ Quartō not. quod ante quām in causa procedatur, debet conflare de infamia, licet Papa committat inquisitionem simpliciter: quod intelligitur tacita commissio, si fama praeedit. Pro quo uide bonam gloss. secundum Calder. in c. ex tenore. in gloss. final. de foro competent. Et hoc procedit, si Papa simpliciter committat. Si uero dicere, quod ex multorum clamore ad eum peruenisset, tunc dicunt aliqui, quod potest procedere non aliter inquiringendo de fama. Sed domin. Anton. domi. Abb. & domi. Maria. h̄ic contra Ioan. Andre. in addi. Specul. in tit. de inquisit. s. nūl. tractemus. & h̄ic, concludit, quod prāsupposito, quod Papa dicit se percipisse à fide dignis, non tamen sequitur, quod ille sit taliter infamatus, quod possit fieri inquisitio super ueritate, cum potuerit audiuisse à duobus, uel à tribus: & sic Papa uerum diceret, & tamen per hoc non concluderetur infamia, c. inquisitionis. s. tertie. In frā codem. Et de hoc etiam uide, quod not. domi. Anton. in c. uenerabilis. in penult. col. uer. ultimō adduco. de offic. delegat. & domi. Maria. in repetit. c. qualiter. quāst. xij. artic. xij. in frā codem. ubi multa scribit in hoc passu. Sed quod prādicti, puto uerius. Et quid probent uerba Romani. Pontificis, uide omnes Doctor. in clement. s. de probatio. & domi. Anton. & Imol. ij. c. non nulli. de re script. & Bartol. in l. neque. in fin. C. de probatio. & Feder. consil. lxxij. & Roma. in l. ij. s. Cato. in vj. colum. ff. de uerbor. obligat. & in l. sciendum. in xx. col. eod. titul. & dominos de Rota in nouissim. decisi. ccciiij. qua incipit, item fuit dubitatum. ¶ Quintō not. quod consanguinei repelluntur à testificando: de quo uide h̄ic per domi. Anton. qui concludit, quod si sunt fratres in eadem potestate existentes, repelluntur & in causa civili, ut not. gloss. in l. parentes. C. de testibus. ¶ Item si habent bona communia, ut uoluit Specul. titul. de teste. s. j. uerſic. sed nūl quid frater.

Item si simus habent ut not. gloss. in c. consanguinei. sij. q.v. Vbi autem aliquid de istis non concurredit, frater admittit pro fratre: & multo magis in remotorib. Sed a. Sed quanta f. a quanta fides a adhibeat, relinquit arbitrio iudicis. Hoc etiam uoluit Bart. in l. qui testamento, in princ. ff. de testa. ubi uult, q. propter fraternitatem aliquid de fide detrahitur. Nec obstat, quod habetur in l. parates. C. de testi. & in c. in literis. de testi. quia ibi dome stici sumuntur pro subiecto aliquo potest. Et que personae dicantur domisticae, uide gloss. sij. q. v. in summa. & in l. presenti. s. fane. C. de his. qui ad eccl. confu. & per Bal. an & qualiter iurare debeat uassallus. Nec obstat, q. dicitur frater amicus: q. propter hoc non debet repellere. Vnde dicit Bal. alibi, q. amicus potest esse testis pro amico. Ita non ipse in l. eos. C. de testib. per tex. in l. ciendum. ff. de usur. Sed Bal. in d. l. data opera in xvij. col. C. qui accus. pos. dicit, q. aliquantulum minus sibi creditur. Allegat gl. in auth. de monachis. s. cogstandum. Etista procedunt in causa merè ciuili, & in criminali ciuiliter mota: non autem in causa iniuriarum: quia illa iniuria facta uni de domo, dicitur etiam facta alteri, per ea, quæ habent in l. lex Cornelii. ff. de iniur. Et hoc tener Cy. quem sequitur Ang. & Sal. in l. j. C. de rap. uirg. ubi uolunt, si unus de domo una patitur iniuriarum, consors non potest testificari pro ipso: quia uidentur esse testes in propria causa. Allegat qd' habetur in l. iij. & iiiij. ff. de lib. cau. Adde etiam prædictis, q. consanguineus, uel frater possit esse talis persona, cui daretur plena fides: putà, si esset b. religiosus magnæ obseruantia. Ita uoluit gl. sij. q. v. in summa: quam confirma ex his, quæ latè dixi in c. super his. ad fi. s. eo. Et circa prædicta addit etia Bald. in l. parentes. C. de testi. ubi distinguuntur inter testem instrumentarii, & indubitanter est idoneus testis: & testem testamentarium, & idem: & testem iudiciale, qui interfuit actu: & tunc si est productus contra fratrem, potest depone pro fratre. Idem si est produc. per iudicem iniquitatem. Pro quo al legat j. p. iij. in seq. col. in uers. modo aduerte. Et de fratre, quando possit esse testis, ultra predicta, & ibi per Doc. addit etia, ade do. Mar. Soci. in conf. xvij. col. j. uers. circa ad impugnationem alterius: sed ad defensionem fratris potest, d. c. literas. Ita istis addit, quod habetur in c. ex literis, de transact. de teste, qui non est idoneus uia uoce, tamè est idoneus, si scribatur in instrumento. Et omnia prædicta ponit hic lo. de Ana. Ex quibus collige, quando frater possit testificari pro fratre: & uidetur dicendum, q. regulariter possit. No. etiam glo. s. & ibi lmo. & alij in c. inlinuante. de offic. deleg. Fallit primò, nisi sint in eadēmet potestate, ut s. Et in hoc addit claret Bal. idem tenentem

b Putà, si esset] Addit lo. de lmo. in c. cum R. canon. nonicus. s. de offi. deleg. & repente. tes in d. l. admone di. & vide j. p. iij. in seq. col. in uers. modo aduerte. Et de fratre, quando possit esse testis, ultra predicta, & ibi per Doc. addit etia, ade do. Mar. Soci. in conf. xvij. col. j. uers. circa ad impugnationem alterius: sed ad defensionem fratris potest, d. c. literas. Et istis addit, quod habetur in c. ex literis, de transact. de teste, qui non est idoneus uia uoce, tamè est idoneus, si scribatur in instrumento. Et omnia prædicta ponit hic lo. de Ana. Ex quibus collige, quando frater possit testificari pro fratre: & uidetur dicendum, q. regulariter possit. No. etiam glo. s. & ibi lmo. & alij in c. inlinuante. de offic. deleg. Fallit primò, nisi sint in eadēmet potestate, ut s. Et in hoc addit claret Bal. idem tenentem

Quem text. dicit esse not. in c. literas. de presumpt. Per quem infert, quod frater potest inducere fratrem contra fiscalium ad probandum, quod fecit homicidium ad suam defensionem: nec per hoc dicitur nocere frisco, qui tractat de poenali & odioso lucro, cum alterius factura: argum. eius, quod not. in l. si quis uxori. s. fin. ff. de furt. Et ibi dicitur, quod non habetur ratio lucri, nec interesse, quod perciperetur cum alterius iniuria, ubi est gloss. quæ non est alibi, secundum Bal. in d. l. parentes. Cum quo concordat Salic. ibi, & do. Abb. in d. c. literas. Fallit tertio limita, nisi frater produceretur in teste contra fratrem: & ipse se non offerret, secundum do. Abb. in d. c. literas. in iij. col. Et per huc ordinem reducas ad cō cordia dicta Doct. in hac materia. De qua ultra prædicta tetigit Spec. tit. de teste. s. testum compulsione. uer. sed nunquid. & Bart. in l. lege Iulia. ff. de testib. & Bal. in s. in testibus. Instit. de testa. & gloss. in auth. de monachis Colla. viij. Et per prædicta inferitur, an filius, uel frater, uel spurius possit admitti ad testificandū pro parente, uel fratre, de quo uide loan. Andr. in addit. Spec. tit. de teste. s. j. super uer. ite. q. est parentis. ubi dicit, q. Guido de Suza tenet id ē esse in naturali, quod in legitimo parente. Allegat l. quicunq. s. fin. cum l. sequenti. ff. de in ius uoc. Et plus dicit, secundum eum, q. idem esset in spuriis, inspecta ratio sanguinis, præcipue si in domo sit, sicut non sunt nominandi filii, in auth. quib. mod. nat. effic. sij. s. ff. Et quod experientia docet, quando eos plus diligit, q. naturales & legitimos. Et dicit Io. Andr. esse uidendum, quod ipse not. in c. statutum. de hæred. in vij. Item de hoc uide Bald. in l. parentes. ff. de in ius uoc. ubi tenet, q. neq. naturalis, neq. spurius possit testificari: quia in eis uiget naturalis affectus, ppter quæ lex repellit à testimonio. Itē uide do. Floria. in l. testis idoneus. ff. de testib. ubi querit, an spurius, p. patre possit testificari: & dicit uideri, q. sic: quia non dicitur filius. Allegat no. in l. qui testament. ff. de prob. Contrarium putat esse uerum: quia inter eum & patrem est naturalis obligatio: & illud, quod naturale est, nulla iuris constitutione potest mutari. Not. sexto, q. eo ipso, q. quis conueratur cum inimico meo, præsumitur inimicus meus: & sic non solum cohabitantes cum inimicis meis repelluntur, s. eo. c. repelluntur, sed etiam conuerantes repelluntur, & etiam complices. Dicunt autem complices, secundum loan. Andr. qui sunt consocij ad malum, & non ad bonum: quod est utile ad statuta & similia, in quibus fit mentio de complicibus: de quib. tangit etiam Ang. in l. j. C. de rapto. uirg. Allegat glo. in authent. de hæred. & Fal. s. j. quam dicit lo. de Ana. hīc non inuenisse. Et circa istud de inimicitia occurrit in proposito multa ex dictis loan. de Ana. hīc, & aliorū in diversis locis per alios non adunata: in quibus aliquantulum insistam. Et si non erunt per ordinem redita more solito, uel uideantur confusione pārere, excusent me, qui nouerunt oīa legentum: sed alij magistratus redigam. Ad illud de complicibus uide, quæ dican in c. oīm. j. eodem. Et istis addit Bal. post Cy. in l. si quis testib. in ult. col. C. de testib. ubi dicit, q. amicus inimici non repellitur à testimonio, sed de fide detrahitur. Et dicit, q. nunquam amicitia repellit, nif accedens, putà si ex amicitia sequitur odium alterius: quia amicitia est uirtus, odium est uitium. Ex his decidi potest id, quod dubitat Bald. in l. j. C. si quacun. prædi. potest, ubi dubitat, q. si aliquis est citatus p. iudicem amicum inimici sui, nungq. possit eius iurisdictionem declinare. Primo arguit, q. nō, per illum tex. De-

possit esse testis contra eum. Et dicit, q. sic, subdens, q. index declarabit, an sit aliquid detrahendum deside. Ibi etiam tangit de familiaribus episcopi expulsis, an possint esse testes contra eum: de quo s. eod, nulli. Ibi etiam tagit, an illi, qui sunt de genere accusantem episcopum, possint esse testes: & concludit, q. sic. Quod ultimū non uidetur uerum in causa criminali, per id, qd habetur in d. lex Cornelia, ff. de iniur. secundum Imo. hic, quem sequitur loan. de Ana, ponens quasi omnia predicta. ¶ Sed tu considera primò: quia non uideatur recedendum à communī opin. quae habet, q. recōciliatio recens non tollit effectum inimicitia. Nec obſt. text. in d. s. dat remissionem, quia inimicitia prouenit ibi causatiuē à parte tutoris non habentis odio testorem: merito remissio iniuria facita tacite per presente tollit in continentis effectum inimicitia, ut ibi sentit glo. nec apparet ibi, q. remissio fuerit recens: potuit enim esse ante conditum testamentum. Et q. merito consideratur ita recentia, uide in terminis loan. Andr. in addit. Specul. tit. de leg. q. sequitur uidere. uer. Item quod fuit olim. ubi prosequitur, an quis fuerit inimicus, uel de recenti inimicitia reconciliatus: not. gloss. in p. tuas. el grande. in uer. capitales. in fin. de simo. Facit text. & glo. in simili, in q. c. xlviij. distin. & text. cum glos sing. in c. constituit. xvij. q. iij. ubi prosequitur, an quis sit ludeus, uel de recenti ad fidem conuersus, quo ad promotionem ordinū sacerorum, & officia ecclesiastica acquirenda. No. lo. de Ana. in c. cūm sit. in ult. col. de lude. Facit text. elegans in l. j. si quis in iudicio. ff. si quis cau. ubi prosequitur, an multe sit prægnās, uel q. decubuerit post partum in lecto. Et per illum text. dicit Bart. in l. prægnantis. ff. de pœnis. q. illa lex habet locum in mūlere decumbente post partum: & dicitur tale tempus xl. dierum, secundum glos. in d. prægnantis. Facit qd. not. Hostiens. in c. olim. el. j. de restitut. ipol. ubi eleganter dicit, q. parvis sunt, q. ecclesia uacat, & q. habeat prælatum de recenti creatum, per tex. in c. cūm uenisset. uer. ipse uero creatum, de instit. Refert loan. Andr. & sequitur in c. de rebus eccl. non alienand. in vi. Et ista limita ex dicto Bart. in l. j. cūm quis. ff. de questio. nisi alle gans inimicitiam dedisset ibi causam immediatam, solum ut repelleret inimicum ab accusando, uel testificando. Et refert do. Abb. in c. repellentur. in fin. s. eo. & Bal. in authent. si dicatur. in penit. col. C. de testib. & in l. & si quis. q. illud. ff. si quis cau. ¶ Item adde Bald. in c. uasallus. el. j. in tit. si de feu. fuc. contouers. ubi dicit, q. inimicitia præsumitur durare usq; ad quartum gradū, inclusivē. ¶ Adde etiam Bald. in l. athleta. s. dant remissionem. ff. de excusat. tutor. ubi dicit per illum text. q. ubi agitur de aliquo repellendo propter inimicitias: intelligitur de capitalibus, ut s. dictum est. In quo addit. gloss. in uer. inimicus. in c. quamuis. de procurat. in vj. per quam dicit ibi Domi. in iij. col. ¶ Not. q. ille, qui non est inimicus capitalis, potest tamen dici suspectus. ¶ Addit. loan. Andr. in addit. Spec. in tit. de delegato. s. superest. uer. s. item si inimicus. ubi notabiliter dicit, q. inimicitia habens repellere delegatum, non habet necessariò esse capitalis. Et quomodo cognoscantur inimicitia capitalis, uide Bald. in l. j. in fi. C. si quacun. præditus potest. & Bart. in l. iij. s. non solum. ff. de adim. legat. Domi. & alios in c. statutum. s. cum uero. de ref. in vj. & Bart. in l. iij. in princip. ff. de testi. & gloss. in auth. de testi. s. si quis. in uer. criminalibus. ¶ Et addit. q. inimicitia capitalis oritur etiam ex spoliatione rei particularis, secundum do. Abb. in c. accedens. iij. col. ut lit. non contest. in c. item cūm quis. de restit. spolia. Item si probatur aliquid retinere bona, & uxorem alius. & sic non solum ex morte, uel uulnere in sanguine, sed etiam exablatione bonorum: & sic secundo sanguine. ¶ Idem si tenuit te in uinculis, præsumitur inimicitia, quæ semper præsumitur durare, nisi contrarium probetur, secū-

dum Bald. in l. ignorat. in fin. C. ad exhib. & in l. seruus C. famili. ercisc. & in auth. si dicatur. de testi. Et in hoc no. q. etiam carcerans quem iustè, dicitur largo modo facere iniuriam. Ita no. probat text. in l. cūm & filij. C. qui bo. ce. pos. ¶ Item adde loan. Andr. in c. repellentur. s. eod. & Hostien. in summa huius tit. s. quis posuit. uer. sed quæ inimicitia. & Spec. tit. de accus. uer. sed quæ inimicitia, ubi dicunt, q. ad repellendum accusatorem oportet inimicitia esse capiteles, ut in auth. de testib. s. si uero. & in s. inimicitia. Inst. de excu. tut. Et in hoc plū timū uerabit arbitrium iudicis, ut determinat do. Maria. in c. repellentur. in viij. col. s. eod. ubi etiam ponit, q. ad hoc, ut inimicitia repellatur, non est necesse, q. sit iusta & rationabilis. Allegat Bart. in l. j. in ff. de his, quibus ut indign. & Archid. in c. statutum. s. cūm aut. de. re. script. in vj. & ibi etiam tu vide gloss. in uer. audēs. ibi, relegatur. quæ probat, q. licet delinquens perdat priuilegium sibi alijs concessum, l. si ex parte. s. quam. ff. quod cum eo. cum simi. Illud est uerum, quando culpa esset ordinata ad illud, ut esset sibi proficia: putā, in terminis nostris de eo, qui dedit alapam, ut repelleretur ab accusando: alijs secus. Et ideo dicit Arch. in d. s. cūm autem. Cuius dictum not. ibi Domin. q. ubi quis nō potest uenire ad ciuitatem, etiam ex culpa sua, non potest ibi conueniri, uel citari: in quo alijs me nō extendo: sed uide, quod not. Imo. in l. de exate. ff. ad Trebel. & alijs dixi in c. j. qui matri. accus. poss. Et istis addo do. Abb. in c. de cartero. in j. not. de sent. excommun. & in hoc potes te extender, ut per do. Maria. ubi s. ¶ Item uide Bal. in l. si quos. C. de testib. ubi uidetur concludere, q. ad remouendum inimicum est opus exprimere inimicitiam, non in genere, sed in specie, exprimēdo circumstantias. In quo contrarium tenet domi. Maria. in d. c. repellentur. per not. per loan. Andr. in c. præsentium. in fin. de testib. in vj. & not. Petr. de Anchar. & Imo. in clem. constitutio. de elect. Et istud pender ex no. ibi. ¶ Item uide Innocent. in c. cūm l. & A. ad fin. de re iudic. ubi dixit, quod ad repellendum quem, ut inimicum, non solum sufficit probare de odio capitali, sed factis est probare, quod habet causam odij capitalis, quā uis diligat, uel odium non ostendat: alleg. c. j. cum seq. iij. q. v. De quo exclamat Bal. in l. præscriptione. xvij. col. uer. sexto queritur. C. si contra ius, uel uti. pub. & in authent. si dicatur. in iij. col. C. de testi. ubi ponit quadam alia in hac materia. Et hoc etiam sequitur Roma. in repet. rubric. ff. de arbit. in xj. col. uer. s. quis autem dicitur inimicus. & Petr. de Anchar. quem uide omnino in c. statutum. s. cūm uero. in v. not. de rescript. in vj. Vide Innocent. in c. inquisitionis. in gloss. que incipit, ex hoc loco. j. eod. & text. in l. iij. in princip. ibi, suspicione. & in l. ob carmen. s. fin. in codem uer. s. ff. de testib. Et qualiter debeat deponere testes super inimicitia producti, uide domi. Cardin. consil. ix. incip. in facto dominæ Gaieta. ¶ Item adde Archidiaco. qui ponit multa in c. j. iij. q. v. & ibi dixit, q. nedū inimicus repellitur ab accusatione, sed ab exceptione: & allegat c. meminimus. de accusat. ubi etiam dicit Innoc. idem dicere in consipitoribus: secus in alijs. ¶ Item ad-

spol. quem singulariter notabat ibi do. Franc. de Aret. fecus dicens esse in accusatione, uel testimonio: quia factus repellitur iudex, q. testis, ut in c. inlinante. per gloss. uulgarem, de offic. delegat. Item quod testes requirantur ad probandam inimicitiam, uide singul. Bart. in l. hæredes palam. s. si quis post. ff. de testib. qui dicit, q. requiruntur quinq; ut ibi per eum. ¶ Viterius extra glo. posuit Innoc. hīc glo. unam no. in materia fama, quam bene referunt hic do. Ant. loan. de Imo. & ali quid do. Abb. sed non intendo, nec hīc, nec alibi mouere pénam ad scribendum super hac materia: quia ab antiquis & modernis est adeo discussa, q. nihil importans adderem: præcipue, quia do. Maria. maximo & celeberrimo studio enucleatissimē orditur hanc materialē rememorando dicta omnium in repe. c. qualiter. j. eo. q. ix. art. xx. cum xx. art. seq. Et ad ipsum omnia mea remitto: quia, secundum doctrinam canonis xcij. distinct. c. bene quidem. plenitudo adiunctione non indiget. Et ibi rea sumit omnes q. Bart. in l. de minore. s. tormenta. ff. de qua. Nihilo minus addam certas remissiones, de quibus ipse non meminit. ¶ Primo in illa q. quando probata infamia possit probari bona fama è contrari: quam ponit artic. xij. adde do. Anto. in c. super hoc. in xij. col. de renuncia. Et adde Bald. in l. infamie. circa princ. c. ne de sta. defun. ubi dicit, q. secunda fama, dum modò sit posterior, elidit & abforbet pri-

a Fuman contra riam] Adde Alex. in conf. xxiiij. col. v. uer. nō obstat. in iij. uol. Et adde, q. ad hoc, ut mala dicimus ei noceat, q. talis fama debet esse in codem generi mal: de quo contra cum suppletatur. Ita Alex. cō fil. v. col. iij. uer. nec obstat ad hoc: & in confil. lxxvij. col. in fin. in i. uol. Et de fama contra via, que preualeat, per Alexā. in confil. cxvij. col. iij. q. v. ubi dicit, q. si testes sint hinc inde pares, in hoc iudex attender qualitatē testimoniū: & an vox exterior communis concordet cum fama, uel infamia, & super hoc arbitrabitur. Si autē sunt plures testes deponentes super

bona fama, & pauciores super infamia, nūc primi prævalent, dum modò aquæ probent bonam famam, sicut utili malam. Ita dicit no. Spe. tit. de inquisit. s. nunc traitemus. uer. quid si testis. Et in hoc refert unam glo. in noc. quam omnino uide in c. inquisitionis. in sua gloss. quæ est super uer. infamatum. eod. t. ¶ Adde etiam do. lac. Zochum. in c. cūm in tua. in vj. no. de spor. ubi per illum text. refert fuisse confusum quendam doct. Padua. num. repeatentem, qui tenebat, q. maior pars uicinia: re quirebatur ad inducendam infamiam, uel bonam famam, ubi quis primò erat infamatus: quod est contra illum text. qui uult, q. bona fama etiam potest probari per iuramenta propinquorum. Sed si ita esset, q. ad inducendam requiratur maior pars uicinia: ergo ex alia parte nunquam poterit probari bona fama: quia mala fama habet iam maiorem partem uicinia: pro se: & ramen ille textus uult, q. probata infamia possit probari bona fama, quod est impossibile: quia ad bonam famam nunquam reperies maiorem partem uicinia: ut ibi per eum dicentem, q. factō, isto arg. repetens obmutuit. Et de hoc articulo ponit etiam Bald. in l. diuinus Trajanus. uer. quartum est argu. ff. de milit. testa. & Pet.

de Anchā. in repet. c. canonum. in xliij. chart. uer. subi. tio similem q. de confi. & Bal. in l. hæredes palam. prope fin. ff. de testib. & Bart. in l. cūm quidam. q. quod dicitur. in penult. col. ff. de acquir. hæred. & gloss. mag. circa medium in c. qualiter. j. eo. & eleganter do. Abb. hīc, & Lap. alle. iij. in fin. & Salic. in lea quidem. in pen. char. uer. decimo quartō quarto. C. de accus. & Bal. in l. sacro. sancta. C. de episcop. & cleric. & in l. qui accufare. C. de eden. ¶ Secundò in quantum do. Maria. plenē examinat artic. xxij. per t̄ quot homines, & qualiter probetur b fama: uide gloss. iij. q. iij. itaq. lape.

b Et qualiter probetur fama] Ade de, q. Alex. in cōf. l. i. col. iij. uer. nec est curādum. in l. uol. dicit, q. fama probatur per testes singulare. Et adde qualiter probetur fama: & Innocent. in d. c. cum tua. de spon. b. & ibi dixit, q. potest certiorari de fama sine testibus, scilicet solēnibus, sed ad nudam informationē interrogatis. Idem, si per literas bonorum uitiorum: quod dictum reputat ibi do. Abb. not. & ipsū refert Bald. in c. j. si duo. tit. de pa. tenē. in usi. feu. Adde Innocent. in c. per inquisitionē, circa fin. de elect. ubi ponit, quid si testis ponat aliquem esse mala fama: & communis op. est in contrarium. Adde Bald. in l. j. in princip. C. de excusa. tut. ubi ponit, quid si unus testis probat de ueritate de una parte, & ex alia unus de ueritate, & duo per famam. De quo etiam per Bartol. in l. j. s. item Cornelio. ff. de quāst. in c. j. Adde do. Abb. post alios in c. j. q. de clandest. despōsi. ubi ponit, quando fama cū uno teste probet contra testes de ueritate. Ad quod uide omnino Bald. in l. proprietatis. C. de proba. & in l. fin. in iij. col. C. de editio dñi Adri. tol. & in l. presbyteri. C. de episc. & cler. do. Frāde Are. in c. ueniens. el. j. in v. chart. de testib. Adde Bald. in l. j. C. de testa. ubi ponit, quomodo probetur communis opinio. Adde Bald. in auth. quo d locum. ad fin. C. de collat. ubi dicit, q. eo ipso, & decem testes concorditer a liquid deponunt, præsumitur esse notorium facti, cū decem homines faciant populum. Allegat not. in lea q. dem. C. de accus. Et dicit, q. probato facta fama publica adiicit probatio. ni ueritatis quandam qualitatē, l. quasi notorietatem. Allegat glo. que incipit, manifesti. in c. j. de usur. in vj. Adde Bald. in l. quid ergo. s. qualitatē. ff. de infam. & in l. iij. C. de testib. ubi ponit, quid si testis etiam non interrogatus debet reddere rationem sui dicti sufficientem: alijs non probat: sed istud non est ita expeditum. Ideo uide Bald. in l. proprietatis. C. de probation. & in l. diffamari. circa princip. C. de ingen. mar. & in l. ubi adhuc. in x. col. uer. quærit glo. C. de iure. dot. & Salicet. in d. l. ea quidem. in x. quest. ix. articul. xxxij. cum viij. sequen. ubi in interpretandis testibus iuxta rationem dicti sui in materia nostra excelluit omnes, qui usque ad dies nostros scripserunt. Adde Innocent. in c. l. c. suprā eod. ubi dicit, quid fama bona uel mala, probatur per auditū & rationem. Adde do. Anton. in c. quid per nouale. in v. col. de uerbor. signific. ubi dicit, q. quando testis depositus super fama, & dicit se audiuisse, debet intelligi à maiori parte eorum, qui potuerunt audire & cognoscere.

Ad de

Addit. Bald. in l. s. C. de testa. ubi dicit, quod si testis dicit, famam uigere in una parte ciuitatis, aliud in alia, non est probata fama. ¶ Addit. Abb. in c. licet ex quadam de testis. ubi inter alia dicit, quod si agitur de fama probada, & oportet, quod testes sint bona fama, assidentes se illud credere, quod audiuerunt, ut ibi per eum dicentem hoc esse notandum. Addit. in hac quaestione Bart. Labeo. ff. de sup. leg. & Bald. in l. testum. C. de testib. & Bald. & Imo. in l. heredes palam. in princ. ff. de testa. & Angel. & Salic. in l. ea quidem. C. de accus. & Ang. in l. i. C. ad Maled. & Bald. in l. de quibus. in xij. col. ff. de legi. & in addit. Spec. tit. de sententia prola. in xxij. col. & do. Anto. in c. de app. & Bart. in l. i. C. quorum bo. Et ibi dicit Bart. quod in iudicis possessoris, & ubi agitur de leui prejudicio, & in causis summaris, sufficit semiplena probatio: putat, per famam, vel unum testimoni. & hoc latius uoluit Bart. in effectibus fama, dicit, ut per eum: & addit glo. fin. in c. sanctum. de consec. dist. iiiij. quod dicit, quod si fama non inducit probationem, nec partem probationis: de quo etiam per gl. & Archid. in c. si duo. xxxv. q. vj. Addit. Bald. in s. cum autem, in tit. de controuer. inuest. ubi uidetur uelle, quod duae testes & fama non sufficient ad probationem, sed ad presumptionem. Addit. etiam Innoc. in c. sicut. de simo. ubi ponit, quod per famam non probatur aliquis esse criminolum: quia maior est probatio iudiciorum, quam fama. Et refert Bart. in l. cunctos populos. in v. col. uer. quinto oppono. C. de sum. trin. & ibi in hoc ponit aerea uerba. Addit. Bald. in l. prouidendum. C. de posth. ubi dicit, quod nobilitas & uirtus probatur per famam. ¶ Addit. de Bart. in l. de pupillo. s. si quis ipsi prator. in viij. col. 7 ff. de ope. noui. nunc. ubi dicit, quod sola fama probatu*re* dicem. esse consuetum iniuste torquere comparentes coram eo. Addit. tex. & ibi omnes Doct. in c. super eo. de consang. & affini, ubi sola fama sufficient ad impediendu*m* matrimonium. Addit. Innoc. in c. ueniens. quasi in fin. de uerbo. sign. ubi posuit doctrinam famosissimam, & in his, quae sunt ita antiqua, ut transcendat hominum aetatem, fama in ducit plenam probationem: & sequuntur ibi scribentes. Et idem sentit Innoc. in c. cum super. quas in fin. j. col. de iura. cal. Etho dictum refert & sequitur Bart. in auth. quas actiones. in fin. C. de sacrosan. eccl. Idem not. Spec. in ti. de prob. s. probare. iter. & no. Et ita intellige glo. magnam in princ. in l. at qui natu. ra. s. cum me absente. ff. de neg. gest. Quam ita intelligit Bart. in l. proprietatis. C. de proba. & Ang. in l. Titus. ff. quibus mo. pig. & hypo. sol. ubi dicit se obtinuisse de factio per illam sing. glo. Et ad hoc etiam vide Archi. in c. inter memoratos. xvij. q. iiij. & Bald. in l. conuenticulam. in pen. col. C. de episc. & cleric. & in l. non ignorat. in vj. col. C. qui accus. & in l. in bona fide.

* xxxvij.] Addit. q. est in c. de reb. credi. & in l. exemplo. C. de prob. & Imo. in c. cum causam. de prob. & omnes Doct. in c. ue. niens. el. j. de testi. & ibi nouissime. Fr. c. de Aret. in ix. char. ubi semper uide quia pauca dicit & noua. Ad idem uide Bal. in l. cum super. & in l. iudicia. C. de rei uen. & in l. comparationis. C. de fid. instr. & in l. proprietatis. uer. ter. modo operatur. C. de prob. & do. Ant. in c. quid per nouale. de uerb. signific. & pulchrit. notat. Petr. de Anch. la fides. Ita Aret. a. in l. defuncto. in l. i. col. & eleganter consil. xxxvij. inci. Tres dominii magnifici & illustres. in iij. col. uer. postremo de uiribus. Et istud modum non tradas obliuioni. Quibus adde Bald. in c. ueritatis. in iij. col. de dol. & contu. ubi ponit, utrum fama probet semiplenam: & uide Bal. in c. praterea. de testib. ubi ponit, nunquid in-

ducatur presumptione. Et uide do. Abb. in c. supereo. in iij. not. de consan. & af fin. ubi not. q. in his, quae sunt modici praejudicij, fama plene probet: & ibi in fine probat, quod fama cum uno teste non tantum probat, quantu*m* duo testes. ¶ Item de hac q. uide, quod not. Bart. in addit. Spec. in tit. de sententia prola. in xxij. col. & do. Anto. in c. de app. & Bart. in l. i. C. quorum bo. Et ibi dicit Bart. quod in iudicis possessoris, & ubi agitur de leui prejudicio, & in causis summaris, sufficit semiplena probatio: putat, per famam, vel unum testimoni. & hoc latius uoluit Bart. in effectibus fama, dicit, ut per eum: & addit glo. fin. in c. sanctum. de consec. dist. iiiij. quod etiam in fama non inducit probationem, nec partem probationis: de quo etiam per gl. & Archid. in c. si duo. xxxv. q. vj. Addit. Bald. in s. cum autem, in tit. de controuer. inuest. ubi uidetur uelle, quod duae testes & fama non sufficient ad probationem, sed ad presumptionem. Addit. etiam Innoc. in c. sicut. de simo. ubi ponit, quod per famam non probatur aliquis esse criminolum: quia maior est probatio iudiciorum, quam fama. Et refert Bart. in l. cunctos populos. in v. col. uer. quinto oppono. C. de sum. trin. & ibi in hoc ponit aerea uerba. Addit Bald. in l. prouidendum. C. de posth. ubi dicit, quod nobilitas & uirtus probatur per famam. ¶ Addit. de Bart. in l. de pupillo. s. si quis ipsi prator. in viij. col. 7 ff. de ope. noui. nunc. ubi dicit, quod sola fama probatu*re* dicem. esse consuetum iniuste torquere comparentes coram eo. Addit. tex. & ibi omnes Doct. in c. super eo. de consang. & affini, ubi sola fama sufficient ad impediendu*m* matrimonium. Addit. Innoc. in c. ueniens. quasi in fin. de uerbo. sign. ubi posuit doctrinam famosissimam, & in his, quae sunt ita antiqua, ut transcendat hominum aetatem, fama in ducit plenam probationem: & sequuntur ibi scribentes. Et idem sentit Innoc. in c. cum super. quas in fin. j. col. de iura. cal. Etho dictum refert & sequitur Bart. in auth. quas actiones. in fin. C. de sacrosan. eccl. Idem not. Spec. in ti. de prob. s. probare. iter. & no. Et ita intellige glo. magnam in princ. in l. at qui natu. ra. s. cum me absente. ff. de neg. gest. Quam ita intelligit Bart. in l. proprietatis. C. de proba. & Ang. in l. Titus. ff. quibus mo. pig. & hypo. sol. ubi dicit se obtinuisse de factio per illam sing. glo. Et ad hoc etiam vide Archi. in c. inter memoratos. xvij. q. iiij. & Bald. in l. conuenticulam. in pen. col. C. de episc. & cleric. & in l. non ignorat. in vj. col. C. qui accus. & in l. in bona fide.

* xxxvij.] Addit. q. est in c. de reb. credi. & in l. exemplo. C. de prob. & Imo. in c. cum causam. de prob. & omnes Doct. in c. ue. niens. el. j. de testi. & ibi nouissime. Fr. c. de Aret. in ix. char. ubi semper uide quia pauca dicit & noua. Ad idem uide Bal. in l. cum super. & in l. iudicia. C. de rei uen. & in l. comparationis. C. de fid. instr. & in l. proprietatis. uer. ter. modo operatur. C. de prob. & do. Ant. in c. quid per nouale. de uerb. signific. & pulchrit. notat. Petr. de Anch. la fides. Ita Aret. a. in l. defuncto. in l. i. col. & eleganter consil. xxxvij. inci. Tres dominii magnifici & illustres. in iij. col. uer. postremo de uiribus. Et istud modum non tradas obliuioni. Quibus adde Bald. in c. ueritatis. in iij. col. de dol. & contu. ubi ponit, utrum fama probet semiplenam: & uide Bal. in c. praterea. de testib. ubi ponit, nunquid in-

Allegat, quod habetur in authent. ut nulli fid. s. & hoc peruenit. Colla. x. Ex quo dicto colligit singulariter Docto. maximè Moderni, quod licet sudex maleficiorum non possit se intromittere de causa ciuitatis, per id, quod habetur in l. solemnis. s. latrunculator. ff. de iudic. tamè hoc est uerum principaliter, sed incidenter bene potest. Pro quo allegat lo. de Ana. text. in l. interdum. s. qui furem. ff. de furt. Per quem tex. dicit ibi Bart. quod si formatur libellus de robaria facta, uel de damno & peractu reu^o puni^o criminaliter, & rem restitu^o, uel damnū emendari, quod procedi potest, nec intentatur ciuitatis, nec criminalis in eodem libello, contra l. interdum. ff. de iudi. Sed uideo intentare causam criminalē tātum, & implorare officium iudicis, ut faciat rem restitu^o, uel damnū emendari, secundum formam illius s. Et ita dicit se intelligere l. medicus. ff. de uar. & extraord. cog. De quo etiam tetigit Petr. de Anch. in c. conquestus. de foro compet. Et istud dictum Innocent. simpliciter sequitur Bal. in l. ea quidem. in xij. col. C. de accus. Et pro isto dicto facit, quod not. Bart. in l. cum uident. C. ubi causa fisci: ubi dixit, quod si deputator, qui soluit pro condēnato, potest implorare officium iudicis maleficiorum, ut conseruetur in demniss ab eo: quia istud uenit incidenter, scilicet eodem iudicio per modum sequelar: de quo per eundem in l. cum eorum. C. de sentent. Et pro isto dicto Innocent. facit, quod not. do. m. Abb. in c. causam. in iij. not. de restit. in integr. ubi dicit per illum text. quod mandatum iurisdictionale ampliatur ratione incidentie, ut ibi per eum. Facit text. in l. quoties. C. de iudic. ubi probatur, quod id, quod non licet directo, conceditur ratione incidentis, quod procedit etiam in arbitrio, ut est tex. in l. cum proponas. secundum ultimum solutionem glos. C. de reb. credit, quem Rota facit singulariter in singula*r*i cccclxxx. Facit ad praedicta text. in terminis ad limitationem d. s. latrunculator. in l. ff. de concusio. ibi, ablatum eius in omni tempore restitutus præses provinciæ iubeat, & delictum coerceatur. & in l. pen. ff. de calum. ibi restitutus iubeat, & poenam iroget. & in l. si quis feruum. C. ad leg. Faust. de plag. ibi, soluta poena restitutus efficiet. & in l. dominum. C. de iniur. ibi, damnari etiam haberi rationem. & est text. similis in l. iij. s. si dicatur. ff. fin. regu. & in d. l. medicus. & in s. peruenit. in authet. ut nulli iudi. & in s. oportet, ut in auth. ut iud. sine quoquo suffra. Vide Innoc. tenet idem, quod hic. in c. cum P. in medio comment. de purg. ca. & in c. quia pletiq. in medio glo. maioris, de immu. eccl. Et idem tenet Joan. de Ana. in c. postulasti. in j. col. Deinde facit text. in l. quod evitand. & ibi hoc not. Bart. C. de condit. ob tur. cau. Et dicit Bart. in l. i. in j. col. C. de appell. q. fur in e. dem sententia mititur ad furcas: & condemnatur ad restitut. ablatorum. Et dicit se ponere unum nouu, quod ubi imponitur poena mortis, potest cumulari ciuitatis & criminalis. Et istis adde Angel. in repet. l. si uacantia. in f. C. de bo. u. a. lib. x. ubi arguendo pro & contraria. c. cludit, quod iudex potest condemnare inquisitio*n* ad restituendum damnum passo. Allegat Innoc. h. d. dum modò incidenter & non principaliter intentetur ciuitatis & criminalis, secundum eum. Pro quo uide Bart. idem tenet in l. defuncto. in f. ff. de pub. iud. & in l. penult. ubi uide ff. de calum. & not. clar. Bald. in l. i. ad f. C. de eden. dicens, quod ex processu inquisitionis probatur damnum, uel intereste partis, quae non interfuerit processu: & qui confitetur super inquisitione, ex eadem confessione potest condemnari super intereste partis sine alio processu. Et allegat Innoc. h. d. & late & eleganter in repet. l. cunctos populos. in viij. chart. uer. incidenter iuxta hoc quaro. C. de summa trinit. & allegat Innoc. 4 h. d. tanq. notatu dignum, limitans^o

B. Limitans] Addit. Bald. in l. ea quidem. C. de fid. instr. & in l. i. col. xvij. C. de fid. & in l. i. col. xij. ff. de testib. ubi ponit, nunquid in-

C A P I T U L U M X X:

Vm dilectus. ¶ A' denunciacione ciuitatis repellitur publicus cōcubinarius, excommunicatus, conspirator, & is qui non præmonuit. H. D. Et quilibet istorum sufficit secundum Doct. Quibus adde, quod not. glo. & Imo. in c. iij. in uer. perpetuo. de resp. ¶ Not. primò, quod ante omnia est inquirendum de personis. Ad idem l. si quaramus. ff. de testa. ad quod uide omnino, qua dixi in c. s. in j. not. s. eod. ¶ Secundò not. ibi, tunc fuisse, quod inspicitur tēpus denunciationis ad scđum, an sit persona habili, uel non, in iudicio scđ etiam in impetrante, ut in c. si eo tempore. de resp. in vj. & idem not. do. Anto. in c. de infidelibus. in l. not. de consang. & affini. Sed quia istud est brocardicum, scilicet an attendatur principium, uel finis, uide glo. & ibi Doct. c. dudum. el. i. in uer. tempore. de elect. & Azo in suo j. brocardo. Sed quidam not. in hoc: & primum est, quod regulariter ad considerandum habilitatem attendit tempus, in quo dispositio sumit effectum. Ita text. in c. de uxore. de spos. quem ponderat do. Abb. ibi, & in c. accipimus. de pac. & in c. bona. el. i. de elect. in iij. col. & in c. significauerunt. in vj. col. de testibus. Ideo dicit Roma. in l. si rem meam. in f. ff. de uerb. oblig. ubi dicit, quod ad inuiditatem actus paria sunt fieri illum tempore prohibito, uel tempore permisso: & eius effectum conferri ad tempus non permisum, l. si eum. s. si cum l. seq. ff. de dona. inter ui. & l. in tempus. ff. de hāred. inst. l. si ita quis. ff. de leg. iij. Pro quo ultimo facit: quia licet collatio beneficij facta excommunicatio non teneat, ut in c. postulasti. de cleric. excommunicatus aliquis sit excommunicatus tempore acceptationis beneficij, & absolu^o tempore collationis, tenet collatio: quia non acquiritur ius ex acceptatione, sed ex collatione, c. si tibi absenti. de præbend. in vj. Ita Rota decisi. l. in antiquis. & decisi. cxc. in nouis. Conferatio codicilorum pro testamento post testamentum, quo

O desist

desist testator esse miles, non facit ceteri taliis militis codicilos: & sic quantum ad habilitatem disponetis, attenditur tempus, quo dispositio sumit effectum. Ita allegat ad hoc Petr. de Ancha. in c. præsent. in col. t. de offic. deleg. in vj. in uer. accedit. ¶ Ad idem, quod no. gl. in c. dilect. el. j. de præb. & Spec. tit. de deleg. s. f. circa 5 princip. ubi dicunt, q. t. si index delegatus est excommunicatus tempore imputationis, licet sit absolutus tempore acceptationis, non ualeat delegatio. Ad idem, qd scribunt omnes Doct. in c. post celsionem de prob. ubi communiter tenent, q. si procurator erat excommunicatus tempore constitutionis, licet tempore acceptationis mandati sit absolutus, mandatum est ipso iure nullum, per d. c. si eo tempore, cum alijs, de quibus ibi. ¶ Et quoniam est brocardica materia, ideo non extendo me ad plenum, sed oportet uidere glo. & Ioh. And. in Merc. in regula, quod ab initio. in vj. & in regula, factum legitim. eod. tit. Et nunc scias, q. ubi habilitas positione, uel solemnitas adhibenda in actu, sit de substantia ipsius actus, non sufficit, q. sequatur: sed ubi soluta sunt ad solemnitatem, superuenientia solemnitatis ualidat actum, qui poterat irritari. Et idem dicit, ubi substantia actus non consistit in principio, sed in fine. Et secundum hoc debet intelligi text. in l. præcipimus. s. f. C. de appell. quem dicit ibi Bald. q. si ex forma statuti non ualeret sententia collateralis, nisi sit doct. satis erit, q. sit doct. se pote sententia, licet in processu adhuc non esset doct. Sic etiam intelligi, quod non. Bart. & Imo. late in l. filio preterito. ff. de iniu. testa. & in l. posthumo. C. de bo. poss. contra tabul. & in l. uniuersa. C. de preci. impera. osser. & in l. executorem. in viij. col. C. de except. rei iud. & Lau. de Rodul. in tracta. de usur. q. c. & gl. f. & ibi Scribentes, in c. quamquam. de usur. in vj. in illa difficult. q. utrum t. testamentum factum per usurarium manifestum nō facta cauzione restitutionis usurarum, ualeat, si postea præstetur: Et cōmuniis op. est, q. recōualescit, si postea præstetur, saltem ad aquitatem: ut per multa determinat Ang. in sua disput. incipiente, Astenis miles. Et istis addet loan. Andi. in addit. Spec. tit. de accusa. s. sequitur. in addit. magna. uer. est & alia quaestio eiusdem Iacobi. & uide Bald in rubr. de condit. ob tur. cau. a in ult. col. ubi dixit, q. si bannitus. p. a. ubi dixit] Adhibetur esse de prioribus, oportet, q. de. q. do. Nellus de sancto Gemi. in tracta. bannitoru. in ult. parte, & in j. parte viij. tēpō. q. xvij. distin. g. in hoc. q. aut inhabilis prohibe. tur imbūfolari. & procedit deciso: aut non prohibe. tur, & tunc, quod admititur ad ta. le officium: quia tunc uidetur facta imbūfatio, quando representatur habili. l. in tēpus. ff. de hæred. insit.

ut absolu. tempore, quo imbu. solatur: non autem sufficeret, q. est abso. latus tempore, quo trahitur de busu. lo. Et dicit, q. de hoc est casus in d. c. si eo tempore. & text. optimus in l. fratri. ff. de penit. Item addet, quod singulariter dixit Inno. in c. nisi cū pri. dem. de renunc. quem sequitur do. Anto. in c. at si cleric. s. f. de iudic. ubi 4 dicit, quando t. collatio beneficij est nulla propter inhabilitatem perso. na, si illa inhabilitas est dispensabilis per inferiorē à principe, dispensatio superueniens ratificat collationē nullam. Quod dicitum nō procedit in for. contentio. Eft bene uerum, q. si ista inhabilitas personē omnino esset occulta, per quam redideretur actus nullus, tunc quo ad Deum & consciētiā, habilitas superueniens confir. mat actum nullum. Ita dicunt Hostiens. & Inno. singu. lariter. Sequitur do. Anto. in c. innotuit. circa princi. de elect. Et istis addet text. in l. inter stipulantem. s. f. sacrā. ff. de uerb. oblig. ibi possibilia. &c. ubi Doctores colligunt unam doctrinam pulchram, q. quicquid secun. dum præsens tempus dominio nostro subiecti non potest, scilicet in suo genere, ut homo liber, res sacra, &c. su. pereo non potest contrahi obligatiua dispositio, nec

ta. Ita no. Domi. in c. presbyter. xxvij. dist. & glos. in c. fi. x. q. & Arch. in c. notum. ij. q. j. & latē do. Fran. de Are. in c. cū non ab homine. in vj. charta parua, de iudi. licet de prædictis mentionem non faciat. Et considera uerba Car. in cle. j. f. q. de offic. ord. ubi arguendo pro & cōtra, q. omisso iuris rigore de misericordia non depontur, per c. fraternitatis. xxxiiij. dist. Dicit tamen, q. à be. neficio remouentur clerici concubinatū per constitutions synodales. Cetera dicit, ut in c. at si cleric. ¶ Nota quintō, ibi, alioquin, id est, si nullum prædictorum fuerit probatum, q. non sufficit allegare aliquid, nisi pro. betur. Allegat do. Bar. quod habetur in c. cū super. de conce. præb. Tu uide gl. no. fa. c. non est. in uer. allegat. de consuet. in vj. Per quam dicit ibi Domi. no. quodlibetius, uel statutum dicit, q. si aliqua pars allegat cer. tum quid in iudicio, non fit reprobandum. Per quod non infertur, q. stetor soli allegationi, nisi alter probetur. Vide gl. fi. in cle. unica, de testi. in integr. quæ dicit nō sufficere, dicens ecclesiam fusile laoram, nisi probetur: & uide Imol. in c. f. de script. ubi idem dicit per illū text. in uer. cognitum & probatum, uidelicit q. non sufficit aliquid allegare nisi probetur. Et ad hoc possunt allegari glossa, uidelicit una gl. in l. in princ. in uer. fecisse. ff. si quadr. pauper. fecis. dicit. & in c. ad falsariorum. in uer. dixerint. de crim. fal. & gl. in uer. probatur. in c. du. dum. de decis. & gl. pen. in fin. c. cū contingat. eo. tit. & in c. super eod. el. i. de appell. & in l. in princ. in uer. do. lo malo. ff. de do. & in l. ff. de in. integ. restit. & in l. ma. gis puto. s. illud. ff. de reb. eor. & in l. etiam. in uer. diceret ff. de mino. & in l. ff. in glo. fi. C. quod metus causa. & in l. iij. in gl. j. ff. u. bo. rapt. & in l. ej. cuius. ff. de appell. re. ci. & in c. j. de his, quæ f. à ma. par. cap. in c. cū super. eod. tit. & text. in l. si qui adulterij. C. de adul. ibi, non de bere credi, quod allegatur. Not. Bart. in extraug. ad re primen. in uer. assert. & Bal. post glo. in l. magis puto. s. illud. ff. de reb. eor. & Bal. in l. c. mand. & Imo. in c. cū dilecti. in i. col. de consue. & Pet. de Anch. cons. xxxij. in i. col. & cons. xlviij. in eo. situ. ¶ Ex quibus omnibus ha. bes, q. pro libellate non præsumitur, nisi quatenus ipse probet. ¶ Not. ibi, indebité, q. debet exponi, id est, nullo modo: alia sequeretur, q. finita causa appellationis possit indebitè grauari. Facit, quod not. in simili, in c. querelam. in fi. de simo. Et arguit hic Host. q. si agitur de episcopatibus, & sit ad sedem Apostolicam appellatū, nullus in inferiorē à Papa potest se intromittere: de quo ui. de gl. & Doct. in c. quamuis. de elect. in vj. ¶ In glo. j. in 7 prin. Not. q. t. prohibitus accusare, si prosequitur suam, uel fuorum iniuriam, debet admitti facit, quod habeatur in l. h. tamen omnes. ff. de accu. Qui autem ueniant in hac appellatione suorū extra materiam suitatis non est specificè in iure decisum: ideo Scribentes uariant. Vide gl. in l. neganda. C. qui accus. non poss. & gl. Ange. & Salic. in l. si foemina. C. ad Turpil. & tex. in l. quamuis. lat. ff. de adul. & in c. si uer. o. el. j. de sent. excommu. & in l. ff. de accus. & in c. non est. xv. q. iij. & Bart. in l. ff. de accu. & Imo. & alios in c. nonnulli. s. j. de script. & Bal. in l. j. in xvij. col. C. qui accus. Spec. tit. de aduo. s. f. obi. c. t. circa prin. & in tit. de accusat. s. iij. uer. j. & iij. & in t. de testi. c. presentata. s. ratione quoque impetrant. & Ang. in l. j. in fin. ff. de postul. & latē do. Maria. in c. cū P. in viij. col. s. eo. & do. Anto. & do. Abb. & do. Franc. de Aret. in c. de cetero. de testi. & Bar. post gl. in l. j. de in. ius uoc. & Bal. in l. petitionem. circa medium. C. de aduo. & i. uer. iudi. Et in effectu illa est communis op. quam ponit do. Abb. in d. c. de cetero. ubi uide. Et an spuri ueniant appellatione suorum, uide omnes Doctores in d. c. nonnulli. s. j. maximē do. Abb. ibi circa fin. & Imol. in l. ex fato. s. j. quis rogatus. ff. ad Treb. ¶ Qui autem ueniant appellatione per sonae coniunctae, uide Spec. tit. de confuncta persona. in princ. & Bart. in l. j. in princ. ff. de accus. & in l. si cui eorum. s. affinitatis. ad fin. ff. de po. Felini iij. pars.

S V M M A R I V M.

- 1 Crimina que impediunt ordinis executionem, etiam post per. etiam penitentiam.
- 2 Homicidio sit priuatus beneficio ipso iure. num. 3. 4. 5. 6. 7.
- 3 Prouisio de beneficio facta criminō, an ualeat.
- 4 Iudex quando posuit imponere penam sub arbitrio. num. 10. 11.
- 5 Schedule que dantur in occulto, non debent mouere iudicem ad in. quirendum.
- 6 Mendax an repellatur à testificando. Post num. 11.
- 7 Testis deponens de crudelitate, an & quando probet.

C A P I T U L U M X X I.

Nquisitionis. ¶ Crimē pro. batum p. mo. dum in inquisitionis regulariter pena ordi. naria, non punitur: sed si impedit ordinis executionem, fit depositio, scitur in accusatione: & si im. pedit tantum beneficij detentionem, fit priuatio à be. neficio, nec potest index hanc penam moderari. H. D. Vscg ad s. certiā. secundum Abb. & uerum intellectum, non tam bene declaratum per Scribentes. ¶ Not. pri. mō, q. t. quadam sunt crimina, quæ impediunt ordi. nis executionem, etiam post factam penitentiam, & q. in istis est eiusdē effectus inquisitio & accusatio: & dic. q. sunt ultra hinc expressa: hac enim sunt loco exempli, secundum Doctor. ideo non stringunt regul. c. ne. cle, uel mona. l. regula. s. fin. ff. de iur. & fact. igno. Quæ autem sunt crimina impediunt ordinis executionē, uide glossa. quæ incipit, ex hoc loco. in c. nisi cū pridē, s. j. de renunc. & ibi omnes, sed præcipue Imol. in i. col. de quo etiam per gloss. & Domi. in c. primū. xxv. dist. per gloss. mag. & ibi do. Anto. in c. ex tenore, de temp. or. din. & gloss. in c. fin. xxiiij. distinet. in c. ex penitentib. & xv. q. viij. in sum. & in c. in scripturis. viij. q. j. & aliquid per do. Anto. in c. sacerdos. in c. ut constitueretur. & in c. ponderet. l. dist. & latē in c. de his. ea. dist. & Petr. de Ari. cha. in reg. peccati uenia. in j. oppo. de regul. iur. in vj. Et

dicit do. Anto. in d. c. ex tenore, in fi. & in c. cum non ab homine, de iudic. q. illa criminis impedit executionem ordinis post factam poenitentiam, quae inducunt suspē sionem ipso iure, cuius relaxatio competit soli Romano Pontifici. Sed ad uerte, in quantum iste tex. ponit de simonia; quia ubi est commissa in ordine habendo, impedit executionem ordinis, etiam post factam poenitē tiam; sed ubi non est commissa in beneficio, impedit etiā retentionem beneficii etiam post factam poenitētiam, secundum loan. And. & alios in d.c. nisi cum pridem, s. j. ubi dicunt, ita intelligendum esse hunc text. ¶ No. se-

² cundo, q. t. homicida non potest cu
a Homicida] Ad. a bona conscientia retinere beneficium, de Heur. Bolich in etiam post factam poenitentiam, & ma
c. quæstum. uer. xime, secundum loan. And. si habet
s. de tempo, ordi, ordinem annexum, c. rumor, l. dis. &
in c. in quibusdam, de pœn. Et est ratio: quia ille, qui non potest dicere officium, non potest percipere beneficium, quod à te, & c. diuersis fallacij. de cler. coniu. &c. cum secundum, de præben. quia be
neficium datur propter officium, c. f. de rescript. in vj. &
per Legistas in l. s. sub prætextu. C. de sacrofanci. eccl. 3 ¶ Vtrum t. autem homicida sit priuatus ipso iure, uel sit priuandus per sententiam: Docto. communiter dicunt, q. non, hīc, & in c. cum non ab homine, de iudic. &
in c. cum nostris, de concil. præb. & ibi Innoc. expresse ante fin. glo. j. Et pro hoc alle, do. Flor. tex. in c. quæstū. de temp. ordi. ibi, honore priuetur & loco. ¶ Nec obſt. text. in c. quibusdam, de pœn. ibi, beneficium prorsus amittant: quia non loquitur de beneficio ecclesiastico, sed de beneficio, id est, de feudo, uel simili, facit, quod

4 habetur in rubr. quæ sit pri. cau. benef. amit. ¶ In t. contrarium tamē facit litera in d. c. miror. ibi, sacerdotio priuatus, sed forte suppleri potest per sententiam, secundum loan. de Ana. qui cum alijs Doctor. resideret. Sed de hoc articulo uide do. Anto. & Imo. in d.c. cum nostris. & omnino Domi. post Arch. in c. studeat. l. dis. & do. Ab. in d.c. querelam, q. homicida sit priuandus, non autem priuatus. Et ideo cautela est, ut ante priuationem taliter renunciet, q. post dispensationem amicus, cui renū ciat, iterum ei renunciet. ¶ Scias tamen, q. istud fallit in homicidio qualificato, per text. no. in c. ad fi. de homi. in vj. in uer. ipso facto. Pro quo facit, quod dicam in c. qualiter. el. j. eod. dum ponam, q. dispositio c. cum non ab homine, de iudic. non procedit in homicidio qualificato, putat in interficiente parentes, uel fratres, uel in afflano, post Petr. de Anchar.

b Conf. cl.] Ad. b confil. cl. b quod inc. Ex narratis, cum de, quod est num. concor. Et illud, quod dicitur hīc de homicidio, habet locum etiam in interficiente ludæum. Ita uoluit Archi. in c. miror. l. dis. per illutum tex. in uer. hominem. Et refert ibi Domi. pro quo facit glo. in c. rebaptizare. de confe. distin. iij. & in c. si habes. in uer. inno centes. xxij. q. iij. 6 quæ dicunt, q. t. est minus peccatum occidere paganū, q. Christianum, propter quod dubito, de eo, quod no. io. And. in d.c. dum ponderat tex. ibi, in uer. Christianorum. quod nunc non examino, quia non est locus congruus. Sed nunquam tradas obliuionis doctrinam. Innoc. in d.c. cum nostris. ubi dicit, q. homicida & alij irregulares sine dispensatione iuste tenet dignitates suas, quo usq. renuncient, uel deponantur, etiam si tales essent tempore collationis, uel electionis: secus si esent tales, qui beneficij nullo modo essent capaces, ut illiterati, mulieres, uel infantes: & uide Bal. in l. cum fra-

trem. in iij. col. C. de his, qui, ut ind. ubi dicit, unū scias, q. notorum nunquam habet uires ad aliquem depo- nendum, uel priuandum, nisi sequatur sententia depo- sitionis: ideo licet aliquis prælatus sit notoriè criminoso, non tamen est depositus ipso iure, etiam si sit homicida, secundum eum: & alle. Innoc. in c. cum nostris. Et adde Petr. de Anch. in reg. peccati uenia. in j. opp. lib. vj.

7 ubi dicit: Illud t. autem certum est, q. si homicida pro-

mouetur ad beneficium, recipit titulum: & alleg. Innoc. ubi s. Addo. Ab. in c. cum quis, in pen. col. de

refit. spol. ubi dicit, q. quantūcumq. aliquis sit crimi- nosus, iuste tenet beneficium, antequām priue- tur per sententiam. Ex quo non est tale, quod inducat priuationem ipso iure, possit forte secum dispensari. Al-

legat Innoc. in d.c. cum nostris. Et etiam antequām di-

spensetur, iuste tenet antequām priuetur, secundum In- noc. ¶ Adde etiam do. Ab. in c. fin. in pen. no. de exces.

prælat. ubi dicit, q. homicida, uel irregularis non est ip- so facto priuatus beneficio suo, si homicidium, uel ir-

regularitas secunda est ipsam collationem beneficij, ut op- timē probatur in c. ex literis. eo. tit. & in c. clericis. ne cle.

l. mo. Et sic est intelligendus Innoc. d.c. cum nostris. se- cundum ipsum. Addo Domi. c. j. in ult. col. viij. dist. ubi

dicit esse do. c. in, q. nonquam aliquis est priuatus ipso iure beneficio, nisi sit iure expressum. Alleg. Inn. in c. cum nostris. Addo Ro. in l. s. qui bonis. in iij. col. ff.

de uerb. oblig. ubi sequitur Inno. ubi s. allegando Bal. in d.l. cum fratre. C. de his, qui, ut indig. Addo Bal. in l. j. in xvij. col. uer. sed hīc queritur. C. de ser. & aqua. u-

bi querit, an canonicus priuatus per sententiam, per-

dat ipso iure stallum in choro, & locum in capitulo: an uero oportet, q. distalletur per superiorum? Et refert In-

noc. in c. de refit. spol. ubi dixit, q. requiritur distallatio. Sed dicit Bal. se credere, q. etiā est in pos-

sessione, nullos actus potest interim facere in choro, uel capitulo, arg. l. f. C. locat. nisi depositio sua effet clá- destina, uel occulta, per id, quod habetur in authen. de

tabellio. g. nos. autem. ut ibi per eū. Addo Fede. de Sen.

confi. l. quod incipit, A' collatione facta periuro, ubi di-

cit, q. collatio facta periuro, non est nulla, sed annullan- da. Alle. lo. And. post Compost. in c. capitulum, de rescr.

in glo. mag. in pen. col. & in c. auditio. de elect. super ult.

glo. uers. quid si eligitur. ¶ Adde Domi. de Rota. decisi.

cl. j. qua inc. Item in religioso. in nouis, ubi sequuntur Inno. in d.c. cum nostris. Addo omnino, quod not. Domi. de Rot. dec. cxxxij. in nouis, quæ inc. Accusatus co-

ram ordinario. ubi multa dicunt circa prædicta: fed in fine dicunt, unum no. q. si est lata sententia contra ali-

quem, per quam pronuncietur ipsum commissum cri- men dñnum priuatum, propter hoc nō est priuatus,

nisi hoc exprimatur in sententia. Alleg. Innoc. qui recitè hoc uoluit in c. qualiter. el. j. i gl. super uer. ad denuncia-

tionem. ibi, credimus tamē, q. ex quo. j. eod. Quod est

not. ¶ Sed ad limitationem prædictorum not. duo. Pri-

mò, q. t. licet prouisio facta criminoso, uel infami, de be-

neficio, ualeat, nihil minus imperatio literarum ad be-

neficia, est ipso iure nulla. Hoc uoluit singulariter Cal. in suis consilijs, tit. de præb. conf. xx. quod inc. In q-

uotio. & in ti. de accu. conf. iij. quod inci. Fuit formata

inquisitio, propter maximam odiositatem, quam in se

continet habere beneficia, c. quamus. de præb. in vj.

Et istud no. quia non legi alibi. ¶ Secundò no. q. si Pa-

pa scriberet alicui executori, q. informaret se, an Titius

xvij. art. v. & Sal. in l. ea quidē. C. de accu. & per Bal. in l.

edita. in vj. col. C. de edē. & in l. j. C. de cal. & in l. f. C. de

susp. tu. & in l. certa. C. quādo prouoc. & in l. j. C. si tu. nō

gesse. & in l. j. C. de ser. reipub. non manumit. & in l. cū

mulier. in pe. & antepe. char. ff. sol. mat. & in addi. S. peti.

de sen. prol. in iij. col. & seq. & per Spe. tit. de sen. s. j. uer. qd

de istis. & Bal. in l. i. cū fusti. ff. de infa. & Bar. in authē.

quicunq. in f. C. de epis. & cle. Bar. cōf. qd inc. Ser. loan

nes notarius. & Imo. in c. ut nostrū. in iij. col. ut ecc. be

nef. & omnī. Ang. in l. j. ff. de his, qui no. infa. & Ni. de

Nea. in l. j. ff. præterea. ff. de susp. tu. ¶ Not. q. in alijs cri-

minib. in quib. nō impeditur ordinis executio post p-

actam poenitentiam, quādo proceditur per inquisitio-

nem, pœna est arbitria, consideratis meritis personarum, excessu qualitate, & multijs alijs, quæ consideran-

da sunt in mitigatione pœnarum: de quibus per Host.

in sum. de pœ. in f. Sed in casib. superiorib. non poterit

iudex recedere à pœna iuris, ex quo est certa. l. j. s. j. ff. ad

Turpi. & plenē in l. quid ergo. s. pœna grauior. ff. de his,

qui no. infa. Nec ob. quod habetur in c. qualiter. j. co.

ubi uidetur, q. etiam in causa inquisitiōis pœna sit cer-

ta: quia responde, ut hīc plenē per Doct. & in Spe. tit. de

inquis. s. pe. in j. col. ubi colliguntur quatuor solutiōes,

quas aliter non refero. ¶ In gl. j. ibi, nō credo. Inn. dicit,

q. etiam nec ad pœnam extraordianam tenetur se in-

scribere: quia licet hīc sit similitudo respectu pœnae in

accusato, inquisito, & denunciato de criminē, quia utro-

que casu uenit, quis priuandus officio & beneficio, nō

tamen per omnia est similitudo: quia accusatus depo-

nitur, i. degradatur: q. intellige uerbaliter, quia actua-

lis degradatio non fit, nisi in casib. de quib. in c. degra-

datio. de pœ. in vj. Sed inquisitus nō deponitur, sed re-

mouetur ab administratione, c. qualiter. j. eo. Host. ue-

rō tenet contra Inn. & gl. uidelicet q. denunciants debet

se inscribere ad pœnam talionis, per hunc tex. qui uult,

q. eodē modo procedatur in causa inquisitiōis, sicut

in causa accusationis. Pro quo etiam adducit c. uerita-

ts. de do. & cont. Respondet ad c. qualiter, quia proce-

dit regulariter. Fallit in criminalibus, de quibus hīc. Et

subdit, q. depositus à beneficio & officio satis potest di-

ci degradatus: quia idem est effectus, & adducit alias

rationes. Et infert ad prædicta, q. eo casu, quo uenit im-

ponenda eadem pœna in accusatione & inquisitione,

non poterit interuenire procurator: quia causa dicitur

criminalis. Et hoc etiā uoluit ipsa Hosti. & lo. An. & do.

Ant. in c. qualiter. s. debet. j. eo. Sed do. lo. de Imo. hīc re-

fert, q. uolendo saluare dictum Inn. posset dici, q. alius

est deponit ab officio & beneficio, intelligendo de offi-

cio, i. de administratione beneficij: quo casu nō est de-

positus ab officio ordinis: & alius, quando simpliciter

quis deponitur: quia intelligitur depositus ab officio

ordinis. Sed tu cōsidera, f. m. lo. de Ana. q. ista solutiō nō

uidetur bona: quia depositus à beneficio, dicitur depo-

fitus ab officio administrationis beneficij: & sic uerbi

Officio, positum in sententia, est superflū, & nihil ope-

raretur, cōtra c. f. Papa, de priu. in vj. Do. Car. tenet op.

Host. per hunc tex. quia alias multum uiolaretur. Non

obst. c. super his, q. lo. quod uoluit regulariter. Fallit in casib.

de quib. hīc: quia tunc denunciatio habet specialem na-

turam, & cōparatur accusatiōi. Sicut ergo accusans, ita

denunciants tenetur inscribere. Et istud etiā sequitur do.

Pe. de Anc. Sed do. Ab. distinguit, aut criminē impedit or-

dinis executionē, & tunc cum inducatur depositio etiā

ab ordine, debet fieri in scriptio ad pœnam talionis: &

redit op. Host. lex enim pōderauit effectum pœnae im-

ponēda, non modū procedēdi, ut aperte probat tex. si

recepit cō

talonis. Et appellant hanc rationem incoquincibilem. Aut crimen est tale, qd' impedit retentio beneficij, nō ordinis executionem: & tunc cum nō debeat fieri depositio ab ordine, sed solum priuatio à beneficio, non habet locum poena talonis: quia nō tendit ad poenam depositiis: sed qd' reficit ab obteto, debet se inscribere ad poenam extraordinariam, sicut facit excipiens, quādo deejicit ab obteto, ut d. c. super his. Et cum hoc trahit do. Maria, hic addēs, qd' iudex inquirēs nunq̄ si inscribit ad poenam talonis. Alle. Ang. in l. si uacantia. in xxxviiij. col. uer. itē quarto. C. de bo. ua. lib. x. Et uide do. Ab. post gl. in c. iij. in ult. col. j. de cāl. ¶ In ea. gl. ad f. Vult ergo, qd' beat fieri invenientia inter prelatos seculares, in quib. habeat locū text. & regulares in quib. habeat locū c. dilectus. Et hoc uide sequi Host. & do. Ant. hic. Sed cōtra hoc facit gl. sequēs, uolēs, qd' facilis remoueātur regulares, qd' seculares. Sed Hos. dicit, qd' licet beneficij sit simoniacē receptū, nō tñ debet fieri depositio ab ordine, nisi in duob. casib. ut in casu c. ii. de simo, quādo acquisiuit beneficij uiuetis simoniacē. Secundū, quādo beneficij haberet certū ordinē annexū. Sed dicit do. Ab. se nō uidere rationē efficacē, quare hoc ultimo casu debeat fieri depositio ab ordine, ex quo fuit pcessū per uia inquisitionis: nam licet beneficij habeat annexū ordinē simoniacū, tñ non est cōmissa in ordine, sed in beneficio, nisi uelles dicere, qd' dedit qd' pecunia, ut recipere ordinē requisiti in beneficio, & ipsum beneficij: nā tunc simonia est cōmissa in ordine: lecū, si habeat p prius illū ordinē, & pecunia dedit, ut haberet beneficij, certe simonia nō est cōmissa, nisi in beneficio. Ideo do. Ab. in hoc distinguit, & eū cōmendat do. Mar. dices, se clariss loqui: qd' aut est tale crimen, qd' impedit ordinis executionē, aut beneficij retentio, & post paciā pœnitētiā. Et in istis si agas p uia inquisitionis, iudex nō habet arbitriū, ut possit arbitriū dimittendo sibi ordinē, uel beneficij, uno necesse est, qd' deponat ab officio uel beneficij, sicut si ageretur per uia accusatiōis, in qua arbitriā potestas nō est cōcessa iudicii. Si igitur esset cōmissa simonia solū in beneficio, nō debet deponi ab ordinē: qd' in eo, in quo plo de- liquit, puniēdus est, ut in c. de trāsl. prel. Et rō est, qd' qd' simonia sit cōmissa in beneficio, nō tñ impeditur ordinis executio post paciā pœnitētiā: quārō nō militat in istis, in quib. post paciā pœnitētiā nō pōt habere ordinis executionē, uel retinere beneficij, etiā pcedere p uia inquisitionis: & sic iudex nō habet arbitriū alterādi poenam. Vnde ad c. dilectus. respondetur faciliter, qd' ideo nō remouet ab ordine: sed reūtē ordine detrudit in monasteriū: qd' simonia nō fuerat cōmissa in ordine, sed dūtaxar in acquisitione monachatus: & sic nō eramus in casu, in quo post paciā pœnitētiā impedit ordinis executio. ¶ In gl. in uer. alioquin. No. gl. quia est unicā in iure: sā Doct. qd' ubi requiritur imponere poenam arbitrio iudicis, nō pōt imponere poenam, uel ordinariā, uel maiorē, sed minorē: aliās diceretur exceedere modū. Et pro hoc facit tex. no. in uer. moderari, qui denotat diminutionē, c. ii. de uer. sig. & no. gl. super uer. moderationē. in cle. i. de iur. pa. Est tex. in c. statutū. de prab. in vj. & in c. statutū. de hære. eo. lib. Et idē dicēdū de uer. moderationi, ut est tex. cum gl. in cle. ne Romani. in prin. de elect. fm Ma. hic. Et istā gl. faciunt sing. do. Ant. & Imo. in c. de causis. de offi. del. Et subdunt, qd' iudex nō pōt arbitriari hoc casu poenā, quā consuetudo fecit arbitriariā: qd' illa habet p ordinariā: alle. gl. in l. qd' ergo s. poena grauior. ff. de his, qui no. inf. & qd' habetur in l. hodie. ff. de poen. Quod ultimū limitat sibi do. Ab. nisi in causa iudex recederet à poena cōsuetudinī: qd' sicut ex causa pōt recedi à poena legis, ita & à poena cōsuetudinī. Et dicit es febonā gl. in d. l. hodie. Et istis addit Bar. in l. seruū quoque. § publicē, ante med. de pcu. & Bal. l. & si suerior. in ff. col. uer. pone, qd' iudex. C. de inf. & do. Ant. in c. i. col. pe. de cōst. & do. Ab. in c. licet, de poe. in ult. col. & Bar. in

1.i.circa prīn.uer.quārō i crīmīne. ff. de priua.delic.ubi
dicit, satis esse expreſſā poenā, quādo ex consuetudine
inserta est. Facit tex. in l. si quis reu. ff. de extraor. crīm. Quē
tex. pōderat Bal. in ti. de pa. Cōſtā. in viij. char. Et p ipsū
dicit, q̄ cōfuetudo habet potestatē in ſanguine homi-
nis. Et per illū tex. dicit idē Bal. i. quicūq; in vij. col. uer.
tertio caſu. C. de fer. fug. q̄ illud, qđ est cōſuetū, nō dicit
arbitrariū, ſed neceſſariū. Et dicit ibi Bald. q̄ in arbitra-
rijs iudex debet inclinare in mitio ūre partē. Alle. gl. in d.
c. de cauſis. Nō tñ debet eſſe nimis gratiosus. Alle. Inno.
in c. de re iud. in vij. Ex quib. in fer. q̄ iſta gl. pcedit, quā
do à iure, uel cōfuetudine nō eſſe poena determinata. Et
ad hoc uide cle. j. ſi qui uerō. de priu. & in c. nō ſolū. in
fi. à ſpeciali, de reg. in vij. & tex. cū gl. in c. de quib. in uer.
ſanctorū. xx. dift. PREFERETUR tñ catēris parib. poena quā
iudex diceret p ſimile legiſ poenā ex ſimilitudine cōſue-
tuſiñis. ſm Io. An. de cōſue. c. fi. in vij. & Ino. in l. ſi uerō.
g. de uiro. col. antep. ff. ſol. ma. & Bald. in l. de quib. in xx.
col. ff. de legiſ. niſi lex, de cuius ſimilitudine iudex uult
imponere poenā, ſit p cōſuetudinē ex toto abrogata. q̄a
tūc iudex in arbitrariā nō poterit ſequi ſimilitudine illi-
uius legiſ, ſed debet ſequi ſimilitudine cōſuetudiniſ. ſm
do. Ant. in d. c. fi. in vij. char. de conſue. q̄a lege abrogata
nō licet uti ad decisionē dubijs, ut plenē p gl. & Doc. in c.
j. de cōſue. ¶ Itē addē, q̄ iudex impositurus poenā arbi-
trariā, nō pōt exceedere poenā fuā uixiſdictiōniſ, etiam ſi
delictū fuerit corā eo incedenter cōmiſiū. Sed si uiderit
poenā maioriſ ſumma eſſe arbitrandā, debet recurrere
ad ſuperiorē, ut eſt tex. l. diuuiſ. la. ii. ff. de fal. ¶ Vltimō t
tagit hic Inno. utrū co caſu, quo poena arbitrio iudicis
poſſit imponi uigore arbitrii, poſſit imponere graue
poenā. Et alle. gl. ſing. Inſt. de iniur. ſ. in
a ſumma a. quā dicit, q̄ pōt imponi etiā a ſ. in ſumma]
poena mortis. ſed dicit, q̄ debet intel- Ad illā gl. addē Si
ligi, quādo circūſtatiſ delicti hoc ſua- gnor. de Homo. in
deret: aliaſ nō arbitraretur, tāc̄ bon⁹ cōſ. clxx. & uide
uir. qđ facere debet, p no. ſ. eo. c. ſuper Cep. in l. ſi fugiti-
hiſ. & qđ no. Bar. i. ſi qua poena. ff. de
uer. ſig. & remittit ad no. per ſe in rub.
ff. de pub. iud. Vult dicere in l. i. ſecun-
dū Ana. hīc, q̄ alle. Bal. in c. ſ. iniuria.
in ti. de pa. ſur. fir. ubi p gl. i d. ſ. in ſum
ma. dicit, q̄ ſi q̄ ſi dat alapā potestati a
līcū ſi terra, poterit dicari pitarī. Illā gl.
sequitur Bal. in l. i. C. de his, qui latro-
occul. ſm Ana. E per illā glo. dicit hic
Mar. līmitari cōclusionē ſ. factā, ſecus
eſſet, ſi ſimpliſter diſponeret cōmitē
do poenā in arbitrio iudicis: nō tūc ui-
detur, q̄ poſſit uſq; ad mortē arbitra-
ri, p dgl. ſāc̄ dicit ſingularē: feqtur do. Ab. in c. cū te. de
re iud. & facit tex. in d. l. ſeculari, ut hīc p eu. Et iſtis addē
gl. in d. ſ. in ſumma. quā app. pbat do. Ab. i d. c. ex literis. de
cōſt. & Bar. in l. ſi. in ff. ſi ubi pu. edu. de. Et cōcordat Bal.
in l. eos. ſ. ſup his. uer. qntō no. C. de app. & facit gl. in c.
dicit. lxxxvij. dif. que uelt, q̄ iudex poſſit arbitrii poenā
petui carceris p delicto, cōſtituta doctrina Inn. in c. qua
liter. cl. iij. ſ. eo. ¶ Sed ad gl. i d. ſ. in ſumma, aliq̄ dāt tres li-
mitatiōes. Prima, dū modō excessus ſit ualde grauis: a-
liaſ nō, ſm Bal. & Alb. in l. ſi. ad ff. de rer. dī. & i c. ſ. in
iuria. circa prīn. ti. de pa. iu. fir. ¶ Secunda eſt dū modō de
liſtū ſit cōſummatū, & ſit de atrociorib. ſm Bal. ſuo cōſ.
in. In Christi nomine, amē ſtere oportet q̄ ſi titulus. p l. i.
ſ. ſi. in ff. de effrac. dicitē, p hoc facere, qđ no. Spe. ti. de
accu. ſ. ſi. uer. qđ ſi. primō. & Cy. in l. ſi. q̄ ſi ſu. telo. C. de epi-
& cle. ubi dicit, q̄ poenā capitales de generali cōſuetu-
dine nō iponūtur p delictis impfeditis: & q̄a hoc eſt ſatis
de aq̄at eſte naturali, quā maximē debet feruare habētes
arbitri. p l. ſi. Ephesi. ff. de eo, qđ cer. loc. ¶ Tertia limi-
tatio eſt, ut habeat locū, quādo daſ arbitriū inter poe-
nas à iure cōcessas & expressas, ut eſt iactiōe iniuriarū,

qua pōt esse corporalis & pecuniaria. Sed secus est, ubi iudicū dat arbitriū simpliciter ad puniendum, uel exi- gendum poenas: quia ex hoc non intelligit concessum arbitriū transeundi ad species poenarum capitaliū, secundum quendam Frān. de Alberg. de Are. in suo cō- si. inc. In Dei nomine, amen: q̄ actus non sit capitaliter puniendus, in fin. ¶ Sed ad uerte, q̄ contra glo. in d. s. in summa, quod nullo casu sit uera, tenet expressē Rō. in repe. rub. ff. de arbi. in uerbi statutum. Alleg. Bald. in l. quicunque, C. de ser. fugi. & in l. conuenticulam, C. de episcop. & cler. ubi dicit, quod si statutum dicit, quod pro tali delicto sit poena arbitraria, non imponitur capitalis. Allegat Bald. in l. s. de proba, ubi dicit, quod si statutum poenam maximam, maiorem, & minorem relinquit iudicis arbitrio, intelligitur de maxima pecu- niaria: non autem de capitali. Allegat etiā Bald. in l. & si post tres. in x. col. ff. si quis cau. ubi dicit, q̄ si statutum dicit, q̄ si quis opprēsserit uiduam per uim, puniatur in mille, uel alia grauiorē poena, secundum arbitriū iudicis, nō potest iudex arbitriari poenam publicatiōnis bonorum. Et hanc partem contra gl. in d. s. in summa, tenet Car. in d. c. de causis. & plenius in d. c. ex li- teris. de consti. dicens ita tenuisse Alb. de Rō. per tex. in l. circa prin. ff. de furibus balneia. Facit l. s. ff. de his, qui sunt sui, uel alii. iu. & in l. sacrilegi. ff. ad l. l. l. pec. & in l. c. sine iusti. prin. iuncta l. propter item. ff. de ex- cu. tu. & in l. in seruorum. s. fin. ff. de pōe. Et pro hac parte contra gl. in d. s. in summa, inducor una ratione, que clara est, & stringit, tenendo glo. & arguo sic: Non est da re maiorem poenam morte, iuxta illud, Terribilium ultimum est mors, & iudex hebens arbitriari, non potest imponere aequalē poenam poenē simili delicti: gl. est hic. Ergo nūquam imponet poenam mortis: quia esset imponere aequalē. Not. quia licer pastus sit uulgatus, tamen ista est ratio noua. ¶ Fateor, q̄ poterit imponere poenā corporalē. Alle. Inn. in c. si uerē. de sen. excom. in medio gl. j. Et video pradicta opī. semper mihi placuit. Sed nunc respondeo, q̄ assumptum huius articuli, scilicet de ista gl. debet intelligi, quando lex uititur verbo Moderari: alias secus, ut s. dixi. Et video puto primā opī. esse ueriorē, per tex. optimū in l. sacrilegi. ff. ad l. l. pec. inducō, ut per do. Ab. in d. c. ex literis. in fin. Et ad iurā in contrariū adducta dīci pōt, q̄ loquūt, ubi lex ultrā p̄cessit declarando, q̄ non imponeretur poena mortis.

¶ Tertiæ dubitationis.

¶ Contra non infamatum super ueritate criminū inquirī non debet, etiam si libellus diffamatio[n]is in occulto porriga- tur, nec super principali credit testi, qui iuratus dixit, se illius, contra quem inquiritur, inimicum. H. D. Idem, si dixit hoc ante iuramentum: nisi præsumatur hoc di- xisse in fraudem, secundum do. Ab. hic. ¶ No. primō, q̄ si testes deponunt de crimen, super quo accusatio, uel inquisitio non præcessit, non ualeat testimonium: quia uident̄ deponere non iurati: & potest intelligi, fm do. Ab. q̄ isti testes extra iudicium hoc dixerunt, uel in iude- dicto, nulla tamen iudicij tela ordinata, sed principaliter cōparebant, & dicebant ipsum tale crīmē cōmisissē: nāc tērē iudex propter hoc non debet moueri: quia de- ficit accusator uerus & fictus⁸ & ordo iudicariū: secus aut dicunt Doc. si quis confiterit crimen corā iudice, sup quo non procedit accusatio, uel inquisitio: quia tunc iudex poterit tale efficaciter punire, per id, qd no. Inn. in c. qualiter, s. eo. & ibi dicam, & per Bar. in l. cōfessus. ii. ff. de cust. reo. ¶ Secundō no. q̄ i schedula, qua dant in occulto, non debent mouere iudicem ad inquirēdum: de quo per gl. Arch. & Dom. v. q. in summa. Et talis li-

bellus non infamat in tantum, q̄ procedi possit per in- quisitionem. Et hoc intelligē uerum ad petitionē porri- gētis: sed si ille, contra quem porrigit, instat, ut porriga- tur, uel procedatur fm formam l. diffamari. C. de Inge- ma. & l. s. C. de famo. lib. debet audiī. ¶ Tertiō no. q̄ te- stis, qui se asserit inimicum illorum, contra quos pro- ducitur, non facit fidem: & hoc uerum, nisi contra testi- monium hoc afferat in fraudem: si uero post iuramen- tum dicat se inimicum, non credit ei super principali. Etratio est, secūdum lo. And. quia aut dicit uerum, aut falsum: si uerum, non creditur, tanquam inimico, c. fin. de testi si falsum, non credit, tanquam perire super illo articulo: Et sic non creditur etiam super alijs, ut no. in c. fraternitas. de har. Secus, si ante iuramentum hoc diceret ad evitandum onus testimonij, licet mendaci- ter. Et sic nota, mendacem à testimonio non repellī: & sic crimen, uel peccatum commissum in fraudem evi- tandi testimonium, non repellit à testificando, ne alias excludatur modus testificandi, & ne quis reportet com- modum ex sua fraude, cōtra c. intelleximus. de iudi. Et sic debet limitari c. testimoniorum. de testi. Et per hoc di- cit do. Abb. q̄ non omne peccatum mortale repellit à testimonio, maximē quando tale peccatum fuit com- missum, ut evitetur onus testimonij. Et hoc dicit singu- lariter probari melius, quām alibi: nam fraudulenter dicens se inimicum, ut evitetur onus testimonij, peccat mortaliter: quia dicit mēdiacum in damnum proximi, xxij. q. i. c. ne qs. & in c. j. de critici. fal. De quo articulo, an peccatum mortale inhabilitet testem, uide omnino Spe. tit. de teste. s. j. in viij. col. uer. quid si testis dicit se fer- uum. & s. j. uer. item excipitur, q̄ est fur. & uerbi. item op- ponitur testi, q̄ recipit. & per do. Abb. in c. j. in j. col. uer. & hoc dupliciter. de excep. & in c. repleantur. s. eod. & in c. ex parte. de celeb. mis. & in c. testimonij. post alios in iij. col. de testi. & glo. in fin. in c. pagani. q. vij. & glo. in c. ipsi Apostoli ea. causa, & q. & uide glo. sing. in c. ce- lebritatem. in uer. prīmī mensis. de conse. dist. iij. quā dī- cit, quod quislibet constitutus in peccato mortali, est infamis. Et addate text. in c. forus. in fi. de verb. fig. & ibi do. Abb. Et communiter tenetur, quod nō omne peccatum mortale frequentatum, uel continuum, repellit à testi- monio: si uero est momentaneum, uel transitorium, re- repellit in causa criminali in foro ecclesiastico etiā inter laicos: secus in foro ciuili. ¶ Quartō no. secundum lo. And. posse colligi ex isto tex. aliquas interrogations, quā sunt testibus faciēdā: uidelicet an ille, contra quē inquiritur, sit infamatus, & an sciat illum tale crīmē cō- misisse, & an sit amicus, uel inimicus: nec ppter hoc di- citur interrogari super crīmē, quia inimicitia potest esse sine crīmē, ut not. in c. cum portet. s. eod. de quo in Spe. tit. de teste. s. j. uer. quid si testis dicit. Et subdit hic do. Flo. declarando dīcta Inn. hic. & in c. cūm causam. de testi, quod iudex debet inquirere, an accusator, uel testis sit ignotus, uel suspectus, uel non: facit, quod ha- beatur in authen. de testi. s. si uero ignoti. col. vij. ¶ Nec obist. si dicatur, imō uidetur, q̄ testis indistincte tenetur respondere de crimen: quia ordo & testimonium pari passu ambulant, s. j. vij. ipsi Apostoli. Sed ordinatis tenetur confiteri crimen, c. ex pōenitentibus. l. dist. Ergo & testis: quia dīc, secundū Inn. q̄ licet sit simil studio, nō tamē est similitudo in hoc. Facit, quod habetur in c. non tibi dīco. de pōe. dist. s. & per Inn. in c. dudum. el. ij. de elec. & Inn. & Host. in c. j. de confes. & per Spe. tit. de pos- fitio. s. vj. uerbi, quid si ponō aduersarium. ¶ Quintō not. quod testes non sunt recipiēndi contra non in- famatum. Quod intellige uerum, nisi inquisitio fiat præsente taente & non reclamante: potest enim in- telligi iste text. secundum do. Abb. quod formata te- la iudicij super infamia, testes deponunt super ueritate criminis: quo casu iudex non debet procedere ad pu- niendum testes: quia testes discuntur deponere super

ueritate non iurati, & quia est omisssus ordo iudicari? Quod tñ limitatur, ut in d.c.ij. de confes. ¶ Sexto not. q testes debent testificari iuia uoce, nō in scriptis^a. Facit, quod habetur in c. testes. ij. q. viii. & in
Nō in scriptis] I. Theopompus. ff. de do. rel. per Bart.
Vide latē de hoc in l. iuris iurandi. C. de testi. Et altius d.
per eundē Feli. in xi in c. à nobis. q ma. accu. pos. ubi d.
d.c. de testibus. pluribus modis limitauit. Et latē do.
Fran. de Are in c. de testibus. in v. char.

Plaut. de testi. ¶ Septimō no. q̄ si testis dicat se inimicū, & p̄sumit̄ur, quod facit in fraudem, nihil minus potest admittitur. Quod intellige & declara, ut eleganter perdo. Abb. h̄c, cum quo transit Ana. & Maria. ¶ Vltimō per istum tex. dicit do. Abb. limitari materiam, de qua
¶ Par. b. in l. eos ss. de falso. De qua dia-

Per Bart.] De
ueritate huius de-
cisions videplenē
per Cyndarum in
translat. de testi, ua-
riantib, et aliquid
per Alex, in conf.
clitij, col. ij. circa
mediū, in v. uol. et
vide eundem in cō-
si. lxxiiij. col.ij. in
twice in v. uol.

judicio metu iuramentum dixit secundum
secus, ubi præsumptio non est. Et hoc tene menti, secundum
dū eum, qui per hoc sentit. Bart. bene loquit, in d.l. eos
ff. de fal. Sed tamen contra ipsum tenet do. Abb. in d.c.
per tuas in vj. col. & est glo. fi. in fi. in c. cūm causam ei
de testi. quam sequitur Bald. in l. nullum. C. de testi. &
in cons. incip. In Christi nomine licet assecores. & in d.
c. per tuas. & Angel. consil. xxvij. quod incipit. Quæ
dam domina Margarita. de quo per Pet. de Ancha. in
clem. testibus ad fin. de testi. & per Bald. in c.j. s. si à do-
mino. in tit. quid sit inuest. & in c.j. s. notandum. de no-
tis feud. & in l. iuris iurandi. s. fi. C. de testi. & per Ioan.
And. in reg. non est lib. vj. per Spec. & Ioan. And. in titu-
lo de teste. s. j. uer. quid si idem testis. & in s. opponitur. uer.
quid si prima depositio. & per do. Flo. in l. qui falsa. ff.
de testi. per Bald. in l. gesta. C. de re iud. per do. Abb. in c.
literas. de præsump. per do. Anton. plenè in c. cūm causam ei
de testi. & in c. cūm causam ei de testi. & in c. præsump.

tua.de testi, & aliquid in c.licet nobis. et in c. p. t. & p. t. tere, de testi cog. per gl. in l. iij. §. Sabinus. ff. de testi, & in c. per tuas. el.j. in fin. in uer. adulterij. de simo. per Bart. in l. qui per salutem. in fi. ff. de iurejur. & in authen. quia semel. C. de proba. & in d. l. eos. Est uerum, quod do. Fran. de Are. in d. c. per tuas. uidetur fusse perplexus. Sed in simili tenet, quod in foro canonico procedit op. Bart. per rationem do. Ant. in d.c. cum in tua. quia si secundum dictum cum iuramento praeiudicat primo, ergo retro declaratur, q. testis dixit mendacium extra iudicium. Et sic nunc uidetur posse repelliri, ut criminibus, c. testimonium. de testi. Nec obstat iste textus, quia procedit, quando testis prasumitur esse mentitus extra iudicium, ut euaderet onus testimonij ferendi; nam tunc ne ex fraude sua consequatur commodum, debet cogitari: & stataretur eius dicto, sicut in simili dicit Bart. in h. j. §. cum quis. ff. de quaest. q. talis, qui est effectus iniurie, cus accusato ex culpa ipsius accusati, non repellitur testimonio, ne forte daretur materia fraudibus. Et hoc est, quod dixit text. in c. j. §. notandum, de no. feu. quodcum testis, qui dicit se nescire ueritatem, potest cogi testificari cum sacramento, ne forte hoc faciat in fraudem. Secunda ratio cessat in casu nostro: quia non est causa, propter quam praeiudicamus, q. in fraude testimonij ferri, di quis assuerit ita esse, uel non esse extra iudicium. Vnde in foro canonico quaestio remanet dubia: & foro inferior esse op. Bart. Alia tamē seruaretur in practica.

quia uidetur esse communior, sicut do. Fran. cui additum est quod istud fundamentum tolli posset considerando, quod testimonium non inhabilitat testem ratione peccati mortalitatis momentanei, quale est istud, nisi in criminali. ¶ Et ideo non discedendo a communione opinione, limita eam primò, nisi testis asseritur aliquid extra iudicium in scriptura: & tempore, quo actus, cui attestatur, fuit gestus: quia tunc reprobatur secundum dictum per subscriptiōnem suam recognitam, vel aliter probata legitimē. Et

ita loquitur text. in l. eos. s. respons. ff. de fal. Ita uoluit
do. Fran. in discursu, ubi s. ¶ Secundò limita, nisi pri-
mum dictum ex aliqua causa esset magis uerisimile, q̄
secundum, per text. in cliteras. de prefactis. secundum
eudem, dum modò sit magna disproportion uerisimi-
litudinis. ¶ Tertiò limita, nisi esselemus in causa criminis
li. per id, quod dixi s. Aliás autem tenendum est cōtra
Bar. Et ista non tradas obliuionis: quia licet sint vulga-
ta, non solentia reduci.

¶ Quæsiuisti. ¶ Non punit quis de cri-
mine, de quo non constat,

nisi per famam & testimoniū credulitatem: inducit tamen purgatio, nec dictum uicinorum infamat: & sic patet, q̄ fama iuncta cum testimonio de credulitate nō facit plenā probationē in criminalibus, ut propter illā posset in dīcī purgatio: & potest esse ratio, quia in criminib⁹ requiruntur probations luce clariores, I. sciant cuncti. C. de probat. & h. q. viij. sciant. ¶ No. primō, secundum lo. And. & alios, testem posse interrogari, an sciat, uel credit, quod dicit posse tollerari, quādo specialiter super certo articulo interrogati: sed in generali-

c bus interrogatorij non debet fieri i-
sta interrogatio: quia facile possunt se
stes impetrati dicere se credere:& sic ui-
derent recedere a primo dicto, in quo
dixerint se scire: de quo per Spe.tit.de
teste, §. iam de interrogatorij. ad fil. &
in c. quoties. de testi. Refert hic Card. se
uiddisse de facto : quia testes, qui suffi-

c Sed in genera-
lib.] Vide de hoc
per Cepol. in suis
cautelis : ubi de
hac cautela, & in
alijs positis hic p
Abba.

clement deponebat de scientia super
particularibus capitulis, fuerunt interrogati in fine, an
crederent omnia, quæ dixerunt, vera esse: & dixerunt,
quod sic: & per hoc dicebatur, quod non probabant:
quia deponebant de credulitate, & non de scientia.
Fuit tamen obtentum contrarium: quia tale interrogatio
torum fuit rescindendum, ut fuit hic: ideo responso
ad illud non praedicat. Item quia multi nesciunt dif-
ferentiam inter credulitatem & scientiam: de quo remite-

² tit do. Ab .ad c. literas de præsumpt. Et in hoc articulo,
quantum prober testis deponens de
credulitate, nide loan. And. in add.
Spe. tit. de teste. S. opponitur. uer. item
de depositu de credulitate. & Cy. & Bal.

in l. testium. C. de testi. & Bart. in l. in summa. s. item Labeo. fi. de aqua plu- ar. Et conclusio est, quod ubi creduli- tas est proxima sensui, per quem per- cipitur veritas, ualeat testimonium: se- cus, si sit remota a tali sensu. Exemplu- primi: testis dixit se uidisse nudum cu- nuda in eo dem lecto: per quod credit eos adulteriu[m] cōmisiisse: talis em̄ testis p̄bat. Et ita est tex. in c. literas. de prae- sump. & ibi omnes Doctores. Exem- plu[m] secundi: quando credulitas est remota a sensu, per quem veritas per- cipitur: dicit testis, q[uod] uidit uitri & mu- lierem confabulantes, & per hoc cre- dit, q[uod] cognoverint se carnaliter. Vel quod uidit aliquem cum armis de fe- ro, ex quo credit eum interfecisse illū;

*ex quibus co*cludi* qui in manu repertus est mortuus: nō debet postea interrogari de credulitate, ne postea cationis.*

tur. Et ibi, quid si testis dicit, q. ita credit; et ita firmi ter tenet, et in cōsi. ccclxix.col. pen. uerf. uerum est. et ibi, q. ubi difficultas est probato, sufficiit, si testis depositum de credulitate. Et addit. q. testes de credulitate et audiuit interrogatur ad presumpcio- ne, et non ad pba- tione, ut per eun- de Soci. in cōsi. cc- lxxxv.col. ij. uers. secundā principia- liter. Et uide de materia etiam per cūdē Fel. i.c. quo- ties. col. ij. uers. gl. s. de testibus. em̄, pbat, q. talis credulitas est remo- rata a sensu, uel ab actibus, per quos ue- ritas percipitur debet em̄ credulitas eli- cit a bīc, uerisimilibus, ut plurimū cōcludentibus, ut latius per do. Ab. in c. quoties. de testi. ubi cōmēdat doctri- nālo. And. de qua s. Et no. accurate, q. si testis depositum de credulitate, & sub- iūgit rationē cōcludente, pbat. Ita col- ligit expressē ex dicto Bald. in l. nullū. C. de testi. quod ēt repetit in l. data o- pera. in xiiij. col. C. qui accu. nō pos. Et ideo cau⁹ debet esse examinātis, ut semper petat de ratione: sit ēt cau⁹ faciēs interrogatoria, super quib. testes parti- tis aduersa debent examinari, ut articu- le, q. si testis dixerit se nescire, uel credere, non interrogari ulterius, nec examineat. Et istis addit Bal. il. siue pos- fidetis. in iiiij. col. uer. sed quarto. C. de prob. ubi dicit, q. testis, qui dixit se cre- dere p. certo, non pbat pr̄sumptiū, nisi adiūciat origine istius credulitatis & sensum. Alleg. c. hoc loco, &c. literis. Et idem in l. de testi. s. de testibus. pfiatur in sermone. Et alleg. Spec. tit. de interrog. act. ad fi. Et de materia per eundem Bal. in l. j. in fi. in apostol. ff. de testi. ubi dicit, q. si testis dicit se creare, postea dicat se credere, non ualeat eius dictum. Alleg. loan. And. hīc. Et dixit Bald. in l. conuenticulam. in pe. col. quōd si testis dixit, Scio, quia credo, nō ualeat eius dictum. ¶ Item de materia uide Bald. in l. de tutela. C. de in integ. resti. mi. ubi propter glosibī dicit, quōd responsio facta per uer- bum Credo, potest corrigit: nec dicere quis perius, si diuersis temporibus per uerbum Credo, respondit dia- uero modo. Subdit tamen Bal. se putare, quōd sit perius, nisi alleget causam, quare nunc credit aliter, q. prius: quia ex prima testificatione erat acquisitum ius aduersario. Allc. no. per gl. magis. in fi. in d. s. quod ob- seruari. ¶ Idem tenet Sal. in d. l. de tutela, qui etiā intelli- git, q. debeat iste probare illā causā, ex qua nunc crea- dit contrarium. Et ita intelligit gl. ibi. ¶ Idem etiam dicit Pau. de Cast. ibi, & etiam Lud. Ro. in l. qui bona, s. si quis stipulatus. ff. de dam. infe. Pro quo etiam alle- no. per Spec. tit. de positio. s. fi. uersi. item si potiens. Fa- cit, quod non gl. in c. fi. uer. ex causa, de fures, in vj. Eti- dem tenet Domi. c. j. de confel. ubi dicit, quōd qui heri dixit se unum credere, & hodie dicit se aliter credere, non est perius. Alleg. d. l. qui bona, s. si quis stipula- tur. Et idem per uerbum tuu dicit. Cum in d. l. de uer- bu

de præsumpt. Itē uide Bal. in l. lola. in v. q. C. de testi. ubi dicit, q[uod] uerbi Credo, cui adiicitur ali qua congrua ratio, nō destruit testimoniū. Ita dicit esse tex. no. in d. c. literis. & c. quinto loco. Item uide Bal. in l. ff. s. quod obseruari. in iij. col. uerbi. quartū opp. C. de iu ra. cal. ubi post gl. dicit, q[uod] si testis dicit se credere illud, quod prius per ueritatem affirmauerat, per hoc nō evanescit testimoniu[m]. Quod est no. fm. eū. ¶ Item uide Bar. in cons. inci. Vannius Petri. ubi dicit, q[uod] testes deponentes quem occidisse ad sui defensionem, probant, licet deponant per uerbum Credo. ¶ Item adde Pau. de Leaza. in rub. de testi. ubi tractat hanc materiam, & inter alia in uer. idē de eo, dicit, q[uod] ualeat testimoniu[m] eius, qui iudicat secundum artem suā de credulitate. ¶ Item adde do. Ant. in c. j. de app. ubi dicit, ualere consuetudi nem, q[uod] testibus deponentibus de credulitate plenē cre datur eo casu, quo aliās non probarent. ¶ Item adde do. Anton. in c. unico, de scruti. ubi dicit per illum text. q[uod] in his, que non possunt sciri, nisi per credulitatem, si testis dicit, Scio, quātum possum, uel quantum huma na fragilitas cogitoscere finit, probat. ¶ Item uide Bal. in l. testium. in ult. col. C. de testi. ubi dicit, quod testis probans de credulitate, probat, si sit credulitas iuncta sensui, & munita ratione. Item uide Ang. in authen. de hære. & Fal. s. hinc nobis. in iij. col. uer. secundū no. ubi dicit, quod testes debent testificari si esse, uel non esse: non autē de credulitate. ¶ Item uide do. Anto. in c. cūm ad sedem. in iij. col. de rest. spo. ubi dicit, quod non pio bat testis, qui respondet de credulitate in perceptibili bus solo sensu. ¶ Item uide do. Anton. in c. proposuisti. in ult. col. de prob. ubi dicit, quod in casibus, in quibus depositio de credulitate plenē probat, sententia propter eam lata non transit in rem iud. Demū de hac materia ultra prædicta uide per do. Anton. in c. j. in iij. col. de iur. tal. & in c. cūm causam. in iij. col. de testi. & Pe de Anc. in iij. col. de iu. cal. in vj. & Bar. in trac. de teste, in v. col. uer. testis dixit aliqua uera esse, quia credit, per do. Anton. in c. literis. in ff. col. de præsum. & in c. quos dam. in fin. eo. tit. per gl. in l. item proferre. s. si plures. in uer. assenserunt. ff. de arb. per Bald. in l. hæredes pa lām. in fin. princ. ff. de testi. per Roma. in l. j. ff. de uen. in spic. & in l. quid tamen. s. si arbitrus. ff. de arb. per Pau. de Castr. post gl. in rub. ff. de iure iur. in fin. per Bald. in l. conuenticulam. circa med. C. de episcop. & cler. & in l. si seruus legatus. de leg. j. & in l. iij. circa princip. in apost. ff. de testi. Et ibi dixit, quod deponens de scientia, non uideatur. Et item per illum tex. dicit Cyn. in d. s. quod ob seruari. in xj. q. Et item dicit Archid. & Ioan. And. in d. c. ff. de iure iur. in vi. ubi dicunt, quod si per ueibum Cre do, uarijs modis responderetur diuersis temporibus, nō incurritur per iurium: quia hodie potest credere unū, & cras aliud. Alleg. l. de ætate. s. ff. de interro. a. et. Et ho die possum habere de aliquo bonam conscientiam, & cras malam ex aliquo superuenienti. Alle. c. ex insinua tione. de simo. & c. ut circa. s. alioquin. de elec. in vj. & c. fraternitatis. in fi. de frig. & malefi. Et si non requiri, quod fiat probatio causa superuenientis. Vnde putat Mod. quod sufficiat cum iuramēto affirmare causam superueniente, quo ad euistandum crimen per iurij: quia in his, que pendent ab animo, prout est credulitas, statut soli iuramento, c. pastoralis. de excep. c. si uero. de sen. excom. Facit, quod no. glo. in l. si cui. s. ijsdem. ff. de accus. & in s. alia. Inst. de act. Et in per iurium nō incidit quis sine proposito & dolo, c. quātū. de iure iur. Quan tum autem ad auferendum ius acquisitum parti ex prima responsione, stant Mod. cum Bald. in d. l. de tutela. quia aliciens errorem probare debet, iuxta Lerror. & l. post divisionem. C. de iu. & fa. ign. Ad prædicta etiā facit, quod no. dixit Bal. in c. j. s. notandum. in tit. de no/ tis feud. ubi dicit, quod testis, qui heri dixit, Non crea do, potest hodie respondere se credere: & qui heri dixit Nelicio, potest hodie dicere se scire nec erit falsus: q[uod] po sibili ueritate in esse posita, in illa sequitur necessaria falsitas. Et dicit, q[uod] fuit de facto in ciuitate Astensi. Et facit gl. in d. l. de tutela. Ad quod uide do. Fran. in c. per tuas. in ult. char. de proba. Posset etiam sustinerti op. Bal. & Sa lic. in d. l. de tutela: quo ad euistandum per iurium: quia cūm mutatio animi non præsumatur, l. cūm tacitū. cum uulg. ff. de proba. non debet starci soli iuramento asserentis animi sui credulitatem mutasse: quia illud, quod dicitur, q[uod] in dependentibus ab animo statut so li iuramento, ut in iuribus s. alleg. limitatur, nisi præ sumptio sit contra iuramentum, ut sing. no. Bart. in l. inter omnes. s. recte. ff. de fur. & Canonista in c. j. de consti. arg. l. ff. de sica. & in l. si non conuicij. C. de intur. Et ad hoc uide omnino Feder. consil. ccv. quod incipit, Domine Alexander. in uerific. crederem, quod si responsio. Quid autē in teste, qui dicit, Mihi non uideatur? Dic, q[uod] non probat, secundū a Non uideatur] Bald. in d. l. data opera. in xvij. col. C. De hoc uide plenē qui accus. non pos. Et quid si diceret p[er] Alex. in conf. uerbum Videatur iudicio suo, uel uisu xx. col. v. uerfic. et

a uidetur^c Dic, p non probat, secundū
Bald. in d. l. data opera. in xvij. col. C.
qui accus. non pos. Et quid si diseret p
uerbum Videtur iudicio suo, uel uisu
a **N**on uidetur] De hoc uide plenē
per Alex. in cons.
xx. col. v. uerific. et

no sunt duo testes. Et ibi, quando deponit iudicio suo, et in conf. lxxij. col. ij. in f. uol. Et addit eadem in conf. x. col. pe. uer. item iste testis. in conf. xxiiij. col. v. uer. nec obstat, si iste mulieres. Et in conf. l. col. iiiij. in f. uol. et in conf. xliij. in f. uol. et in conf. cxiiij. col. v. in f. uol. et p. Frat. de Aretio in conf. lxxxij. Et ibi, quid quando deposit per uerbum videtur, et per uerbum iudicio suo, et etiam per uerbum Credo et

concludit, quod statutum loquens de diffamatio, intelligitur demum uerificari, qui per uerba prolatas ab aliquo quis apud bonos & graues est diffamat: nam tunc propter uideat diffamat: secus, quod non obstat, platione uerborum per hoc non est apud bonos diffamatio, nec habent eum per diffamat, sed pro bono, & spernunt illius loquaciam, quia statutum est stricte intelligentum, per id quod habet in l. c. constitutionib. ff. ad muni. Nec obstat, si eum, id quod habet in l. j. C. de famo. lib. quia lex ibi punit illum, qui non corrupit libellum diffamatorum, non autem punit simpliciter diffamantem. Et respondet ad l. diffamari. C. de inge. ma. quod illud uideatur procedere secundum ipsam & latam significationem: nam aliud uideat diffamare, aliud diffamandi causa aliquid proferre. Et hoc ultimo modo loquitur tex. in d. l. turpia, & intelligit esse uerum, ex prefationibus statuti, uel alijs circumstantijs possit colligi alia mens statuentium. Et pro hac op. Imo. facit text. h. c. & in c. pen. de pur. ca. & in c. qualiter. j. eo. & in l. ea, quia C. ex quib. cau. inf. irrog. ubi tunc uideatur haberi a estimatio diffamatio, quando est apud bonos & graues facta. Tamen Bald. in d. l. diffamari. uidetur uelle idem, quod Bart. in d. l. turpia. Pro quibus aliqui allegant text. in cle. j. in uer. diffamatio ecclesia. iuncta j. expo sit. glo. de offi. or. Et pro hoc facit ratio tex. quod dicitur facile, ad quod sequitur multitudine. Item facit: quia famosus, seu famatorius libellus dicit ille, qui continet illud, quod fugillat famam alterius, non habita distinctione, an illud transuerter in opinionem bonorum grauium, uel non, ut d. l. j. C. de famo. li. cum simi. Ita ergo debet dici diffamator, qui talia quomodolibet proferat. Et ad istum text. cum alijs praelag. responderi potest, quod hic agitur de sumendo iudicium ad procedendum contra diffamatum de crimine nam requiritur, quod talis diffamatio labore apud graues. Et ita intellige hanc materiam. Et addit, quod scribit Fed. in d. confil. quod incip. Domine Alexander. in discursu. Tertio no. quod propter dicta paucorum non resultat infamia. Et ponenda: quia hic non loquitur de testibus deponentibus quem infamatum in uicinia, uel in parochia, sed de deponentibus, quae infamatu-

a. Deponentib.] Addit, quod tunc duo testes probant infamiam, quando sunt rite recte

p. duos testes lepide testi subscriptio. l. ff. C. de bo. pos. fm tab. & l. fi. ad fi. C. de fideic. & in c. tertio loco. de pba. Et dicit hic Goff. quod iste uer. quia propter posnit nouum casum, uidelicet an per dicta paucorum diffamatum aliquem, cuius opinio inter bonos & graues laesa non existit, debeat praelatus procedere, tamquam contra infamatum: & respondebat, quod non: quia ad illa procedi non debet, nisi status clamor, &c. in c. qualiter.

j. eo. Et sic in primo intellectu querit de poena imponenda: in secundo de inquisitione facie de dicta. Et iste est satis bonus intellectus, fm P. de Anch. Et haec materia, per quod testes infamis probet, uide ita per do. Maria. in rep. c. qualiter. j. eo. q. ix. artic. xxvij. In gl. fi. ibi, maior pars. Et sic uult glo. ad hoc, ut quis dicat infamatus, est necesse, quod sit infamatus apud maiorem partem parochiae, uel villae: & non sufficit, quod sit diffamatus apud duos, uel tres. Et per hoc dicitur quidam, quod si uult nō habet nisi duos uel tres homines, non posset quis infamari, ibi, secundum lo. And. Sed Ab. tenet contrarium: quia debet inspicere fama uicinarum parochiarum, uel villarum: pro quo alleg. quod habet in c. super eo. de censi. & in c. super eo. de cognosc. p. Et hoc etiam sequitur do. Ant. h. c. Sed Imo. dicit, quod ex quo ius uniuersitatis tenet per duos, uel tres, ut in c. de elec. satis uideatur posse dici, quod infamatur quis in tali parochia, ex quo ibi habetur pro infamato, licet sint duo, uel tres. Vnde concludit, quod aliquando testes referunt se ad infamatum penes se: & tunc non probant, ut hic. Nec obstat, quod duo possint prosequi inquisitionem, ut c. cum oporteat. s. eo. quia nihil minus debet postea fama probari. Aliquando duo, uel tres dicunt aliquem infamatum, & tandem communis vox uiciniae habet seu in opposito: & tunc prefert illa communis vox. Et ita debet intelligi & limitari, quod s. dicitur est. Cetera in hac materia dicitur, ut per Do. h. c. & in locis, de quibus memini in c. cum oporteat. s. eo. tit.

S V M M A R I V M .

1. Electio spectat ad collegium, non solum uacante ecclesia per motu prelati, sed etiam per priuationem ipsius factam iudicitaliter.
2. Papa quantum potest, quo ad iudicarium ordinem.
3. Criminofus non audit petens restitucionem beneficij, si de ipsius criminis notoriis constat, non solum notoriitate facti, sed etiam notorietae iuris.
4. Exceptio notoria nullitatis obstat agenti possessorio recuperande in beneficialibus.
5. Defectus notorius proprietatis obstat agenti possessorio recuperande, dum modo excipiens doceat sua proprietate: secus, si doceret de proprietate tertij. nu. 6.
7. Solemnitas peremptoriij quibus causibus requiritur.
8. Citatus ad diem Iouis ad audiendum sententiam, si non ueniat illo die, an ipsa die debeat ferri sententia, an uero die sequenti.

C A P I T U L U M . XXII.

Ad petitionem. Multis modis per Doctores propter uarieate intellectuum, circa quos infistere non intendeo, sed referre ea, quae sunt memorata digna. Et hoc dicit. Si is, decanus crimine in iudicio constat, petit restitutionem propter iudicarium ordinem non seruatum, non est audiendus, sed cum tanquam notorum criminofus debet superior de novo privare. Et est causus non secundum hunc intellectum. Non. primò, quod electio spectat ad collegium, non solum uacante ecclesia per mortem prelati, sed etiam per priuationem ipsius iudicitaliter facta. Et subdit hic do. Abb. quod de electione Papae fuit dubitatum tempore suo in conci-

c. inquisi

tionis,

in concilio Pisano, utrum uacante ecclesia Romana per priuationem factam de Papa per concilium electio ueniret ad cardinales, uel ad ipsum concilium: & dicebat aliqui, quod tunc, quae tribuunt potestate eligendi cardinalib. loquuntur, quoniam Papa moritur. Vnde uidebat securus esse, quod priuabatur: de quo remittit ad not. in c. c. i. de elec. Et in istis inferioribus est hic expeditum. Et eadem ratione dubitari posset, secundum Ana. h. c. quod uacat per renunciationem Papae, de quo in vj. de renun. in vj. ubi pondera glos. in uer. praedecessor. in fin. quae forte decidit hoc dubium, quae uult, quomodo cumque uacet ecclesia, praelatus dicitur mortuus, quo ad illam. Adde etiam gl. in uer. uacabunt. in c. si propter de rescri. in vj. Per quam dicit ibi Dom. in viij. col. no. quod uerbum Vacationis, etiam in materia odiosa, omnem uacacionem comprehendit. Est gl. similis in c. cupientes. in prin. in uer. uacantibus de elec. eod. lib. & in c. quia sepe, in uer. uacat, de prae. eo. lib. & in c. quamuis. Et h. c. in uer. descendenter. eo. ti. & lib. Et de isto passu uide do. Ab. in disp. sua, quae incipit, Episcopus & quidam rector Parmensis. in ultimo dubio. Secundum not. quod iudex, qui priuat praelatum, debet dare licentiam electoribus eligendi: immo ipso iure amoto praelato per sententiam, potestas eligendi deuoilitur ad electores. Pro quo uide, quod habetur in c. de multa. s. i. quoque, de prae. & in c. ne pro defec. & in c. quia propter de ele. & in c. ad Apostolicam. in fi. de re iudic. in vj. Et talem electionem hodie legatus de latere impedit non potest, secundum lo. de Ana. h. c. per c. pe. de offi. deleg. in vj. Quid autem, si sententia priuationis fertur in curia, utrum beneficium dicatur uacare in curia? Vide glos. in uer. morti. in cle. j. ut lit. pend. Et pondera bene, quod iste tex. probat, quod sit cassata, sed minus iuste: & hoc, quo ad effectum irritandi secundam electionem, sed quo ad secundum electum, ne dicatur occupare locum uiuentis, suffici sententia, licet nulla. Patet hic: quia confirmatio in effectu primam electionem: quod non faceret, si incurrisse per eam occupantis locum uiuentis. Pro quo alleg. Pet. de Ancha. text. in l. pe. ff. de adul. ubi habetur de illo, qui duxit uxorem minus legitimè repudiari: quia excusat ab adulterio, quod non committitur sine dolo. De quo etiam in c. pe. de biga. Iussus enim iudicis excusat a pena, licet minus iustus. l. furti. s. qui iussu. ff. de his, qui non iusta. Idem dicit Hosti. in iussu, uel mandato arbitratoris, in c. uenient. de iure iur. quod tamen intellige, prout habetur in l. iust. ff. de acqui. pos. ubi in effectu dicitur, secundum Bart. quod iussus iudicis ita demum excusat, si sit ritue factus, hoc est, iuris ordine seruato, dato quod non sit recte interpositus, hoc est, secundum iustitiam. Et ita responderet ad l. meminirent. C. unde ui. Et si diceret, quod in isto c. sententia legit ex iustitatem priorem a pena occupantis locum uiuentis: & tamen litera dicit, quod fuit lata, iuris ordine non seruato: responderet Imo. q. ibi loquitur in decreto, & sit interlocutoria hic in sententia difinituia: & ualeat ut ualeat potest. Tertiò no. quod possessio est restituenda, quando quis est priuatus iuris ordine non seruato. Ad id quod habet in c. coquerete, de rest. spo. Si tñ cõstat, minus legitimè spoliatus non posse in beneficio remanere, non est sibi possessio restituenda. Glo. tamen dicit, quod Papa hoc fecit de plenitudine potestatis. Ideo dicit Hosti. q. in curia multa expeduntur per uiam prouisionis: quod dicit sibi placere, quod perniciofa est iuris solennitas, quae deviat à ueritate, c. dilecti. de iudic. Seclusus, quando per illam subuertitur ius alterius sine causa, uel ueritas confunditur, c. in causis. de re iudic. Fatetur tamen, quod in hoc mundo non est opus querela contra Papam, c. aliorum. ix. q. iij. nisi in casu c. si Papa. xl. dist. Et per istum text. dicit Abb. in c. cum olim. in pe. col. de re iudic. probati singulariter, quod solus princeps potest ex plenitudine potestatis habere ratum processum

injustum, uel nullum, ex defectu ordinis non seruati, si constat causam recte instructam, quo ad ipsius meritum, ut ibi per eum. Et per istum tex. dicit do. Bald. in c. j. s. fi.

tit. de na. feu. in u. feu. quod principes potest iudicare sola ueritate inspecta, posito quod iudicarius ordo non sit seruatus. Et dicit iste text. no. h. c. Facit, quod no.

Inno. & Ioh. And. in c. j. de lit. contest. quod no. Imo. in l. apud lulianum. s. utrum ff. ad Treb. ubi ponit, quando sententia lata contra sententiam principis, sit nulla.

2. Et quantum possit Papa in pertinentibus ad ordinem iudicarium: considera, quod no. Hosti. in c. querelam. de elec. & refert ibi do. Abb. in iij. col. ubi dicuntur, quod Papa non potest recusari suspectus. Facit c. cum olim. de re iudic. Per quem text. dicit Roma. in l. si quis arbitratu. in iij. col. ff. de ueib. oblig. & in l. ii. iij. chart. ff. de re iudic. quod Papa ex magna causa potest retine sententiam contra non citatum. Facit text. in c. cum uenissent. de insti. Per quem dicit Roma. sing. ccclxviii. Incip. nunquid iudex, quod Papa ex officio potest restituere in integrum non petentem. Facit, quod no. do. Anton. in c. uenient. in xxxvij. col. de coh. cl. & mu. ubi dicit, quod Papa potest supplere de facto hon petitus. No. Imo. post Hosti. in c. cum omnes. in viij. col. de const. allegando d. c. cum uenissent. Et ideo dicit Pet. de Ancha. & Imo. in c. ex ore. per illum text. de his, quae fiue à ma. par. cap. quod Papa potest abbreviare difatio-nes iuris sine causa: secus in alijs, ut not. in l. fi. ff. de re iudic. Et dicebat Bald. in l. fin. C. de legi. quod coram Papa consideratur ueritas, & omnia, quae sunt de iure gentium: & non requiritur in ea ordo iudicarius. Si militer Spe. tit. de sent. s. iuxta uer. non ualeat. dicebat, quod Papa non tenetur pronunciare in scriptis, & quod de processu coram eo habito non expedit dubitare, si non fit in scriptis. Ad quod uide glo. in c. i. de iusti- tutionis. xxv. q. iij. Et eodem modo dicebat Hosti. in c. in nostra. de sepul. per text. ibi, quod ualeat sententia Papae super re dubia, contra c. graue. xj. q. iij. & conditionalis, quod fieri non debet, h. q. vj. biduum, & potest admittere probations post sententiam, contra c. cum dilectus. de fid. instr. Et hoc multum no. ibi do. Abb. Et pro tanto dixit Bart. no. quem omnes sequuntur in l. j. C. ut quae def. aduo. par. & potest pronunciare secundum conscientiam, omisitis allegationibus. Hinc est, quod scribit do. Ant. in c. interdum. in j. col. de excel. pral. & Imo. in c. ex tenore. in fi. de tescr. & Imo. & do. Abb. in c. c. inter. de consue. & Bal. in l. eos. in pris. C. de app. & in l. bonorum. C. qui admittit & in c. cum ecclesia. in iij. col. de cau. pos. quod Papa potest pronunciare super non petito, contra c. i. de hell. de simo. Vide, quae ibi dixi. Et dicebat Ange. in l. fi. C. de crimi. sacrile. q. si Papa dicat, Esto sacerdos, non requiritur aliud. Et dicebat Angel. in l. j. C. de sen. pas. quod idem, si dicat, si dicat, Sis episcopus. Demum in predictis pondera text. in c. in causis. de re iud. quem nemo considerat: & responde, ut per Hosti. h. c. quem s. retuli. Et ad priuissima subdit hic do. Car. quod quicquid Papa fecerit, sufficit: quia in his, scilicet quae sunt iuris positivi, tata est potestas Papalis, quod facit illa cesare, & haberi pro infectis etiam retro. Et al. leg. glo. in clem. j. in uer. pro infectis. de immu. eccl. Et ideo tollit omnia, quae sunt secuta ex illo. Hic ramen non uoluit haberi pro infectis, sed priuatos remanere: & si uoluisse, potuisse. Limita ramen illam glo. procedere, dum modò non agatur de præjudicio tertij, cui Papa non intendit prædicare, nisi exprimat, c. super eo. de off. dele. Ex quo inferat ad q. o. c. curritem in factio: Papa mandauit, ut a. de præjudicio c. minister sancti Antonij ordinis tertij] Addit, q. o. p. Minorum eset renunciatur in c. generali, acceptari debeat talis renunciatio; quam etiam ipse in c. ommissione ne claus.

ne claus, nō obſta
te Ant. de Buit. &
Doe. in c. que in
ecclesiariū. f. de cō
ſſi. Alex. in cōſſi. ij.
col. f. in j. uol. &
Bar. Soc. in confiſſi.
clxix. col. ij. uerſ.
nam uideamus.

In illū casum accepte tem mandauit alte
ri, prouideri de prouinciorat, & ita fa
ctū fuit: Papa renocuit illā cōmīſſio
nē, & omnia inde fecuta, & uoluit ha
beri pro infecſiōnē: an per hoc dicatur pri
mus minister remanere minister abſcē
ntio hominis ministerio? Videſt, quod ſic,
per prædicta: quod uideſt mirabilē, quod
reſurgat titulus extinctus, proli ſi res, quod a
ſtūlū ſit. M. ſit. ſit. ſit. ſit. ſit. ſit. ſit.

reā. It. de lo. Sed hoc evenit, qā tente-
tialiter illa renunciatio nō interuenit. Subdit tñ, qā om-
nia, que fecit secundus minister, remanebit validia. Fin-
ge, qā alienatus in forma debita, si reuo caref alienatio-
nē, ageret de præjudicio tertij fortē laicū, cui non potest au-
ferre dominī in eū translatū. Et p hoc ultimo bene fa-
cit, c. quāuis, de rescri. in vj. Et considera; quia do. Card.
referendo hoc factū, uidet implicare contradictionem.
Et ad intellectum gl. in d. uer. pro infectis, uide ibi Car.
in vj. no. in j. oppo. & do. Card. in cle. ii. sive duro. in sij.
on. de har. & Pe. de Anc. cōs. cxxxvii.

xxxvij. Ad*inc. Pro domina Paula, Multum facit
de, q. est nu. cxxij. etiam, quod no. do. Abb. in c. si aliquā
do. de sen. exc. & in c. per uenerabilem.
in v. col. qui fi. fint leg. & Pe. de Anch. in rep. c. j. in xxxij.
char. de confit. & Imo. post Car. in c. ceterum, viij. col. de
refr. Et subdit hic do. Anto. quem sequitur do. Abb. &
Io. de Ana. quod iste text. in hoc est ualde singularis, &
procedit de iure & quia t̄ criminolus non auditur p-
tens restituionem beneficij, si de eius crimine nota-
riū constat, non solūnotoriata facti, sed etiam iu-
ris: putā, per probationes, quibus nihil opponi potest*

procedit deinde quia in crimine non adiungitur
tens restitutio[n]em beneficij, si de eius criminis noto-
ritate constat, non solum notorietate facti, sed etiam iuri-
ris: putâ, per probationes, quibus nihil opponi potest:
de quo pulchre per loan.Ana.in c. constitutis.s. cod.
Et remittit do.Ant.ad no.per se in c.literis. & in c. ité-
cùm quis.de rest.spo.ubi in xx.col.uoluit istud de no-
torietate probationis, vel confessionis. Et alleg. etiam
Inn.in c. significasti.de diuor.Hosti.in c.ad ultimum.de
causa pol.& lo.An.in add.Spec.in rub.qui si.sunt legi.Et
idem dicit do.Anton.in c. constitutis. circa fin. de fil.
presb. Secus, si esset notorietas præsumptionis ratiuni:
quia illa non impediret restitutio[n]em, secundum do.
Anton.in d.c.in literis. per c.j. de diuor. & per eum ibi
ubi etiam uoluit, quod defectus iuris obstet petenti
restitutionem, non solum, si resolutu[m] in ipso facto, sed etiam
quando infert resoluendum. Et pondera text.

in d.c. constituerit, quod d'agenti possessori recuperanda in beneficitalibus, obstat notoria exceptio nullitas. Et no. do. Anto. in d.c. item cum quis. prope f. & do. Ab. post do. Anto. in c. accedens. in ult. col. j.e.o. & Arch. in §. j. xiiij. q.j. ad hoc allegans Inn. in d.c. significasti de dictor. secus. si in habilitas sit solum manifesta, ut est gl. sing. in uer. de manifesta. in c. quia suspecti. iij. q. v. quā ad hoc allegat singulariter do. Ant. in d.c. item cū quis. in fi. dicens, idem esse, si non esset notoria, nec manifesta, sed famula, dato quod opponens incontinenti eam uellet probare, per gl. in c. super causis. iij. q.v. Et istis ad c. Inn. in c. super hoc. de renun. ubi dicit, q agenti possessori recuperanda obstat notorius defectus proprietas, etiam si sit notorietas facti, uel dispositionis : & se quā do. Anto. in c. uespera. in xix. col. de coha. cle. & mu. Item adde Do. de Rota, dec. xx. inc. Item no. q ubi ali qui dicunt, q̄ qui tenuit duo beneficia incompatibilia ultra tempus, de quo in extra uag. exercitabili. & si uno illorum spoliatur, non poterit petere se restituiri quia cū appareat de iure communis talia beneficia simul retine ri non posse, non est restitutio facienda, arg. c. causam. de præscri. & alleg. Innoc. in c. constitutis. de fi. presby. Erad prædicta qualidam declarationes no. Primo intelligi impediti possessorum, non solum quo ad petitionem possessionis, sed etiam quo ad petitionem frustuum. Ita dicit no. do. Anton. in d.c. in literis. in xx. col. reprobando Iohan. And. in c. cum dilectus. de cau. pos. &

prop. & Inno. c. cum olim. in iur. per portariū. de priuī. & in c. super hoc. de renun. Et intellige de fructibus, qui fuerunt perceptū, postq[ue] in agente supererat notoriū defectus proprietatis: nam aliter fructus perceptos liciet, p[er]tinet ante acceptationem secūdū incompatibilis, p[er] tenet proh[ib]et, ut per do. Ant. & alios in c. de multa. in vii. col. de prab. ¶ Secundū declara prædicta, q[uod]t de defectus notoriū proprietatis obstat agenti possessorio recuperandā, dum modō excipiens^b de causa sua proprie[ti]tatis fecit. ¶ dicitur. b. Dum modō ex-

*colecta de sua proprieitate, ut dicitur, in dolo-
ret de proprietate tertii, ut est gl. iij. dicto
tex. in c. ad decimas. in uer. euidem. de
rest. spo. in vj. quia in beneficialib. ma-
gis debet iustificari exceptio, q̄i in alijs,
ut per gl. & Doc. in cle. de cau. pos. O-
pi. aūt lo. Ann. in add. Spe. sub. rub. de
rest. spo. ubi respbabat gl. i. d. c. ad deci-
mas. peedit in alijs, nō beneficialib. se-
cundū do. Ant. in c. bona. in xij. col. de
app. & in c. pastoralis. in iij. col. de cau-
pos. & in c. ex insinuatione. ultī. col. de
pcu. & in d. c. in literis. in xxj. col. & Do-
mi. in d. c. ad decimas. in iij. col. Et in
hoc adde Bald. in l. naturaliter. s. nihil
comune. ff. de acqui. pos. ubi dicit. q̄ si
notoriè constet de p̄prietate excipiēn-
tis, q̄ ipso iure nō erat priuatus domi-
nio, licet ueniret priuandus per sentē-
tiā ob aliquā cauam, cūm obstat sit
exceptio talis proprietatis agēti recu-
pationem. nō per Inno. in d. c. ad*

perandis, tamen dicit ibi Bal. sibi non placere, per 1. si quis
est se fundum, cum ibi no. ad 1. Iul. de ui. Vbi secundus
spoliator, qui erat dominus, conuenitur interdictio re-
cuperanda, & tamen restituere tenetur ante omnia pos-
sessione, & sic rejicitur exceptio dominii: quia excipiens
uenientem priuandus per sententiā, l. si quis in tantam
cum gl. iur. amittit. C. unde ui. Sequit lmo. in d. s. ni-
hil. Sed tamen cum opī. Inno. concordat do. Anto. in c. q.
ad si. de cau. pos. Et ad 1. si quis est se fundum, potest dici,
q. ibi non appetet, quod notoriē cōstare de dominio.
¶ Tertiō declara, quod dictum est notoriorum probatio-
nis proprietatis obstat agenti possessorio recuperan-
da, ut intelligatur notoriū probationis, qn̄ iam est con-
clusum in causa, s̄m do. Ant. d. c. in literis, in xxv. col. di-
centē, ita notarii in d. c. bona. de app. ¶ Quartō decla-
ra, ut nedum qn̄ agatur simplici possessione recuperan-
da, admittuntur exceptio notoria defectus proprietatis,
sed etiā ageretur per viam attentati lite pendente
possessorio: quod remedium est magis priuilegium,
quam simplex possessorium recuperandā, secundum
ea, qua no. Inno. in c. dilecti. de ma. & obe. & gl. in cle. j. ut
lite pen. Ita singulariter determinat Domi. de Rot. dec.
xiii. in cip. Ita fuit dubitatum, utrum petenti. & sentie-
do. Anton. post Inno. in d. c. bona. in x. col. quod intel-
ligit, nisi iudex ex officio suo uellet propter contumaciam
tieri restitutionem, quamvis notoriē appareret
de defectu proprietatis. Et alle. Lap. in d. c. ad decimas.
Er de hac materia ultra prædicta uide do. Abb. in dis-
putat. sua, Titius clericus. ¶ No. quartō, quod senten-
tia lata super beneficio pro uno per contumaciam,
pronunciatur contra alium: putā, pronunciatur pra-
latum minus iuslē remotum: per consequens pro-
nunciatur subrogatum loco ipius minus canonice
substitutum: nam penes duos titulus beneficii in so-
lidum esse non potest, l. si ut certo. s̄i duob. ff. commo.
& c. cūm non ignorentur. de prēb. Et iudeo si pronunciatur
rem, uel beneficium unius esse, per consequens pro-
nunciatur alterius non esse, l. Pomponius. s̄. denique.
ff. de procur. Facit, quod plenē habetur in c. pen. de re
fudic. Et pro concordantia ad istum text. quod ubi no-

tenet dispositio, non tenet collatio alteri facta, uide tex.
in c. in primis. post princ. ij. q. j. & in c. hoc quippe. ij. q.
v. & in c. cum dilectus. de pur. ca. & in c. tanta. de excel.
præl. Facit gloss. in l. i. C. quibus res iud. non nocet. &
quod habetur in c. ordinatis. l. ix. dist. & quod not. Cal.
& Card. in c. dilectus. el. ij. de simo. ubi si pronunciatur
contra recipientem beneficium per simoniam, facit
præjudicium danti: uel econtra: & sententia, qua pro-
nunciatur fuisse non legitimè priuatum beneficio, no-
cerit, qui in locum eius fuerat subrogatus: & senten-
tia, qua pronunciatur aliquem fuisse male ordinatum,
videtur esse lata contra ordinantem, quod male ordi-
nauerit. Facit gloss. fin. in c. dilectos. de præben. & in c.
tantis Daniel. lxxxvij. dist. & in c. tanta nequitia. in uerbi.
sed filius. lxxxvij. dist. & in cap. j. in uer. opponitur. ad
fin. de elec. in vj. & in cle. j. in uer. contra possessorum. de
seque. pos. & in c. interrogatum. in uer. profitetur. ij. q.
v. & in s. quandoque. ij. q. vj. Communiter tamen con-
cluditur per Doct. in c. p. e. de reiud. & in l. saep. ff. eod.
tit. quod neque absolutoria lata pro uno, nec conden-
atoria contra unum, nocet alteri. Probatur in l. adul-
ter. s. si eo. & s. fi. ff. de adul. ubi absolutoria lata pro a-
dulterio, non prodest mulieri adultera, si nupta non er-
rat, licet secus, si nupta erat. Et sic est speciale fauore ma-
trimoniij, ut in cap. significasti. & ibi in o. de adul. & in d.
c. interrogatum. Et similiter sententia lata in connexis
contra unum, non nocet alteri, ut probatur in c. dilec-
to. in fin. de præben. ubi sententia priuationis contra

ad partes, non quo ad iudicem: de quo remittit ad no-
per se in d. c. cum Ioannes. in viij. contrario. Item con-
clusio est quædam interlocutoria, qua potest per iudi-
cem reuocari tacite & expresse. Et ideo etiam in alia ma-
teria, in qua non exuberat officium iudicis, si post con-
clusionem recipiantur probationes, intelligitur recep-
sum a conclusione: & ualent probationes, nisi pars ap-
pellet: de quo remittit ad no. per se in c. cum dilectus. de
fi. instr. in uer. no. & uide Car. consi. xxv. quod incipit, in
causa Amareti, ubi consuluit, prout suprà referri: & alle-
ti. etiam Inn. in c. cum uenisset. de testi. ubi dicit, q. etiam si
specialiter renunciatur sit super aliquo articulo pro-
ductioni testimoniij, si aliqua iusta causa mouet iudicem,
potest admittere probationes etiam super illo articulo
per beneficium restitutioñis, & clausula gñialis; si qua-
misi, etc. & maximè præstito iuramento à parte peten-
te, q. hoc malitiose nō petit. Inducit in arg. quod habe-
tur in authen. de testi. s. quia uero multi. Col. viij. quod
optimè probat, secundum eum. Et alleg. lo. An. in c. in
timauit, de testi. ubi posuit hoc dictum Inn. & alle. quod
ponit Spe. ti. de renun. & cõclusi. uer. & scias, quod. ubi
concludit, quod exiusta causa etiam post conclusionem
admittuntur exceptioñes & allegationes facti. Ad quod
dictum bene facit, secundum eum, c. pastoralis. de cau-
pol. Et de hoc dicunt esse casum hinc in his dictis Host. ut
suprà. Et istis addit. quod non do. Ant. in c. cum causam.
in antepe. col. de iura. ca. & in ej. circa ij. col. de iudi. ubi
refert se consuluisse, q. pedum ad de-

unum lata, ex eo quia fuerant ipse & alius recepti ad unicum canonictatum, non nocet alteri ad interesse. Facit l.iij.C.de fid.infst. Non obſt.gloss.in dīcto c. dilectus, el.ij.de ſimo. quia licet gloſſ. in dīctis locis uariant, tamen magis communis op̄i. eſt, quōd ſententia lata contra unum in dīctis caſibus, noceat alteri in conſequentiā, ſi contra utrumque fuit processum & cognitum, aliās autem non noceat, quo ad plenum praēſudicium, ſed quo ad aliquam præſumptionem. Et hoc colligunt ex dīctis gloſſ. ¶ Ista reſtringunt per ſtūm tex. cum concordantis, niſi feratur ſententia contra debitorem, qui mihi rem obligauit, ut d. l. ſap̄e. Et idem in ſententia lata contra eligentem ſuper poeſta- te eligendis: quia praēſudicabit elec̄io, ut not. gloſſ. in d. choc quippe. & in c. cupientes, ſ. caterūm: mihi uer. nullū praēſudicium, de electi, vj. & not. Innoç. & alij plenē in dīcto c. p.e. de re iud. & Bald. & Sal. in l.iij.C. quibus res iud. non noſecur. ſi in firmaretur elec̄io propter deſeritum ipſius electi, putā propter crimen: quia tunc elec̄to ſcienti bene praēſudicabit, quo ad hoc, ut perdat ius ex illa elec̄tione: tamen ſibi non praēſudicabit, quo ad hoc, ut efficiatur ineligibilis, quo ad alias elec̄tiones propter magnitudinem praēſudicij, iuxta c. ſuper eo. de electi. & probatur optimē arg. l. Titius. ff. de infa. & no. Inno. in dīcto c. dudum, & in c. ſtatūm. in ult. col. de electi. ¶ Not. quinto, quōd hīc Papa recipit probationes post finitam inquisitionem per legatum. Vtrū autē inferior iudex hoc potuiffet? Hoc, quōd ſic cit, quod Ro. no. dec.vj. incip. Idē per eadem motiuā. in nouis ubi dicunt, quōd iudex ex oficio potest recipere informationem ſuper habilitate impetrantis post conclusionem in cauſa. Eſt uerum, q̄ Inn. viſus eſt tenere contrarium in d.c. cūm Ioannes. cilicet, quōd poſſit interrogare ad declarationem probacionis iam facta, non autem ad inducandam nonam

a **Publicatis**] Ad-
de, quod non so-
lum potest iudex
ex officio recipi-
re testes post pu-
blicatione, sed etiam
tenetur in crimi-
nibus, maximè ad
defensare. Ita Are-
ti, in cons. cxlvij,
vol. iii, iuxta fin.

quia etiam publicatis^a attestatio-
bus potest iudex ex officio recipere
testes, cùm clamor cum ibi no. de te-
sti. Et etiam post conclusionem in cau-
sa potest iudex partes interrogare, c.
cùm Ioannes, de fid. inst. Et est hoc
uerum, quando agitur de causa bene-
ficiali: & hoc propter periculum ani-
marum & ecclesiarum. Et ideo in his
causis supplet etia de facto, c. bona.
de postu, præla. Et ista sunt no. secun-
dum do. Car. qui dicit, quod per pra-
dicta obtinuit, quod in quadam cau-
sa usuraria staretur probationibus factis post conclu-
sionem in causa: quia conclusio intelligitur facta, quo

tionis facta, non auctoritate inducenda modum
probationem. Et non. Spe. fit de prob. si. ut, sed si an-
te, & Bal. in l. per hanc, circa prin. C. de temp. app. & Per-
de Anch. in c. j. in j. col. de confessio vj. & Roma. in l. iij. S.
hoc autem iudicium in pe. colu. de dam. inf. Et sentit
Dom. in c. jj. in ult. col. de test. in int. in vj. & Spec. tit. de
teste. s. satis utiliter. in j. col. uer. quid ergo, si peto. Sed
prima pars communior est, nec ab ea recedit Innoc. in
dicto capit. cùm Ioannes. Ex quo conclusio fit parti, &
non iudicii, non pro cedunt, quæ in contrarium addu-
ci possent: quia si ante conclusionem potest, ut omnes
fatentur, ergo & post. ¶ Et istis etiam addit no. per glo.
in c. quoniam contra in uerb. interrogaciones. de prob.
& gloss. in cle. sape. in uer. interrogabit. de uer. fig. & ib.
uoluit gloss. not. quod dictas interrogaciones posset in
caulis lummatris facere iudex, non solum ex suo offi-

cio, sed etiam ad instantiam patris. Et istis adde dom. Card. consilio lxxiiij. quod incip. Titus: nunc sunt xix. anni. in uer. ad quartum dico. ubi de istis probationibus, quando admittantur post conclusionem in causa, dicit omnia esse limitanda in causis, in quibus uertitur periculum anima, in quibus ex officio iudex potest etiam post conclusionem recipere probations, per istum textum, ubi dicit hoc notare Host. & Ioan. And. ¶ Vtrum autem iudex possit reuocare conclusionem in causa procedendo ad ulteriora, uide omnes Doct. in cap. quoniam contra de prob. sed maximè do. Fran. de Aret. in iij. chart. parua. ¶ Vtimum collige & tene mentis, quod substitutus loco alterius minus legitimè destituti, non dicuntur succedere in locum uentis, quo ad pœnam: licet enim errauerit in iure, excusat tam propter superioris autoritatè: uel fore errauit in facto, credendo, quod omnia solenniter indistinctè fuisse agitata, & ideo non uenit puniendus: securus autem uideatur, si scienter successisset in locum minus legitimè destituti: quia tunc non posset iterum reassumit ad eandem prælatum, ut in c. de conce. præben. Et hac not. quia sepe accidentia in practica, secundum dom. Abb. ¶ In gloss. ibi, sed contraria uideatur. Ex hoc potest colligi una solutio, uidelicet quod ideo ibi non fuit renunciatum primis literis, quia abbas petiti terminum ad deliberandum, uel quid simile. In hoc dicit, quod hinc abbas nullum actum posituum fecit coram legato, sed solum fuit passus ipsum procedere. Ideo facta non fuit prorogatio iurisdictionis. Host. dicit, quod hinc renunciatus fuit prius in literis: & ideo minus tardè opposuit abbas exceptionem contra legatum. Alij dicunt, & sequitur Ioan. And. quod hinc non potuit renunciare primis literis: quia loquimur in causa criminali, quæ non tendit ad merum fauorem impenitentis: itmo ad fauorem publicum, ut delicta puniantur, c. ut fama. de sen. excom. Ex quibus dictis colligit hinc dom. Abb. plura. Primo, quod prorogatio iurisdictionis non habet locum in causa alteri speciali-
a. Del. gata] De ter delegata. ¶ Et ex istis dictis dom. Abb. Ana. & Maria. colligunt quædam dicta in materia prorogationis de persona ad personam. Et primò not. quod prorogatio iurisdictionis non habet locum in causa alteri speciali-
ter delegata. ¶ Secundò not. ex uno dicto Innoc. quod prorogatio iurisdictionis potest fieri tacite, putat, adeundo ad alterum iudicem, & coram eo litigando: quod etiam refert do. Abb. ubi uide, in c. significasti. in x. colum. de fo. compe. Subdit Innoc. etiam hinc, quod est necesse, quod in prorogatione non eretur, neque in iure, neque in facto: & iste abbas hinc errauit in iure: quia credebat non posse declinari iurisdictionem legati. Sed ista ratio non fuit bona: quia legatus erat iudex proprius. Ex quo colligitur sing. limitatione, secundum Abb. in materia prorogationis, ut error iuris uertit prorogationem, quando uero fit prorogatio iurisdictionis, l. si per errorem. ff. de iu. om. iudi. Secus autem, quando procedit iudex proprius, qui poterat aliqua legitima exceptione repellere. Nam si non repellitur etiam ex errore iuris, non potest amplius repellere. Et sic facit ad no. in cap. j. de iudi. Et hoc etiam not. Ludovic. Ro. in singu. dlxxxvij. inci. Tu habes. dicens esse nota. Et adduci potest, quod not. Innoc. in c. prudentiam. de offic. del. ubi dicit, quod lex, si per errorem, non habet locum, quando litigatur coram iudice habente iurisdictionem, sed non plenum usum, seu exercitium iurisdictionis: quia tunc litigantium error non attenditur. Exemplum: si sunt duo delegati ad unam causam, & coram uno solo procedatur: quia partes crede-

bant coram ipso solo posse procedi: nam quilibet dicatur habere iurisdictionem in solidum, ut not. gloss. in dicto capitu. prudentiam. Non autem quilibet habet exercitium de per se, l. duo ex tribus. ff. de re iud. c. cauam. de offi. deleg. Nam hoc causa ualebit processus non obstante errore: quia facilius prorogatur usus, quam iurisdictione, secundum eum: quem refert etiam Ange. & Pau. de Cast. in d. si per errorem. & Bald. in l. si conuenerit. eo. tit. & Ang. in l. Pomponius. alijs incip. si uni. ff. de re iud. Sed contrarium tenet Dominicus, Card. & Imol. in dicto c. prudentiam. per regulam d. l. si per errorem. Et quia dictum Innoc. non probatur iure, & tenet Imol. in d. l. Pomponius. & Fulgo. in d. l. si per errorem. qui dicit istam limitationem uideri contra text. in dicto c. prudentiam. in prin. ubi indistinctè dicitur, processum non ualeat. Pro hoc etiam adducit text. in c. cum super. eo. tit. ubi si ille, qui erat competens per se tantum, & putauit per errorem non posse procedere, nisi cum alio, qui non erat competens, talis error uita processum: quanto magis in casu nostro, in quo iste solus per se procedere non poterat: sed per hoc non coligitur dictum Innoc. hinc. ¶ Et ad intellectum text. hic, & prædictorum, concludit dom. Ab. hinc: quod aut inquisitio est commis. sia ad petitione partis, & tunc integra litigando uel patiendo propriū primū iudicē procedere, uel detur renunciare rescripto impetrato in causa illa. Pro quo alleg. quod not. in cap. ut debitus. de appell. in c. ex consequence. de rest. spo. Et ita dicit, quod punctualiter fuit hinc: quia in aliqua parte litera hinc non fit mentio de defensione iurisdictionis, sed solum notat defectum solennitatis & ordinis iudicarij. Aut fuit commissa motu proprio: & tunc si Papa ex certa scien-
tia ad se reuocauit negotium, non ualeat processus factus per inferiorem, licet per partem non sit oppositum, per not. in cap. ut nostrum. de appell. Aut Papa cognovit de causa, uel alteri commissi iure ordinario: & tunc si inferior cognoscit parte præsente & tacente, ualeat processus: quia licet pars non posset tollere iurisdictionem tributam commissario, potest tamen consentire in sui præiudicium, non in præiudicium iudicis, ut not. in cap. si diligenti. de fo. comp. & in l. ff. de iur. om. iu. ¶ Et istis adde Bald. in l. j. C. ad l. Cor. de sic. ubi post gloss. primo dicit, quod processus factus coram iudice incompetentis ex sola prorogatione, ita ualeat, ita præiudicat, ita prodest, ac si esset factus coram suo iudice. Quod dicit not. Secundò dicit, quod tunc demum credit posse iurisdictionem prorogari in causa criminali, quando proceditur per accusationem: securus, si per inquisitionem: quia tunc esset defectus non solum in iudice, sed in modo procedendi: quod esse non debet, ut not. in l. j. Cubi de cr. agi. opor. Quod sic probat: In prorogatione requiritur consensus utriusque partis, l. j. de iudi. Sed in causa inquisitionis non, cum sit utraque pars: quia iudex propriè non est pars. Ergo, etc. Et dicit notandum: quia dicit, quod dicto, nouum est. ¶ Caterum, ut scias, ista materia prorogationis est diffusissima: & quia non expediret breui commento, sequens alitorum uestigia omisito. De prorogatione temporis ad tempus, tractatur per Scribentes in cap. de causis. de offi. del. per Bal. plenè in l. si qui ex consensu. in iij. col. C. de epis. aud. per Bar. in l. ff. de iudi. De prorogatione autem loci ad locum, tractatur per Doct. in c. statutum. per illum text. de rescrip. in vi. per Ange. in l. ff. de iur. om. iud. per dom. Abb. in c. cum olim. el. in l. ff. colum. de offi. del. per Do. de Ro. dec. ccclxij. in nouiss. De prorogatione autem iudicis ad iudicem, tractant Barto. Bald. & Angel. in l. ff. de iudi. in l. si quis in conscribendo. in l. ff. colum. C. de episcop. & cler. & in l. decernimus. C. de sacro. san. eccl. dom. Anto. Imol. & dom. Abb. in capitul. j. & in cap. caterum. de iudi. Barto. Imol. & Paul. de Cast. & Roma. in l. j. & post

c. ad peti-
tionem.

& post operis. ff. de ope. no. nun. Omnes Scribentes in c. P. & G. de ope. dele. sed præcipue, ut audio, quidam no- uissimi Scribentes in repe. illum c. P. & G. ¶ Extrigloss. tangit hinc Innoc. materiam citationis, de qua per gloss. plenè. & Doct. in l. si. ff. de restit. in integr. & in l. si finita. §. Julianus. per omnes Scribentes. ff. de dam. inf. & per Specu. tit. de citatione. §. iusso. per totum illum §. & pri- mò tangit quadam hodie decisa, & in cap. eum, qui de do. & cont. cle. si ante, eo d. tit. ¶ Secundo querit, qui bus t. casibus requiratur solennitas

a. Peremptorij] a. Peremptorij & cōcludit, quod quo ad diffinituam, quo ad missionem in ueram possessionem, quo ad absolu- toriam ab obseruatiuē iudicij, quo ad adiunctionem honorum in causa criminali, l. ad peremptorium, cum seq. ff. de iudi. In alijs autem auctib⁹ non est necessarium. Et ideo si quis citatur, ut compareat ad uidendum iurare testes, uel quid simile, sufficit unicā, non peremptoria: quod est ius- rum, secundum Innoc. hinc, quo ad hoc, ut contumax possit puniri in ex- pensis, iuxta c. querelam. de procu- non quo ad hoc, ut ratione contumacia possit fieri missio in possessionem. Et subdit, quod requiritur per- emptorium, quando fit mentio causa custodiae, per id, quod not. glo. Dy. in l. si finita. & etiam Bart. §. si plures. Et intellige predicta, secundum Innoc. quod non sufficit quem citari peremptoriē ad audiendum uolunta- tem iudicis. Ideo debet exprimi ad audiendum senten- tiam, per text. cum gloss. in uer. ad id. in cle. sape. de uer. fig. & gloss. in c. contumacia. de haret. in vj. & ibi Domi. Facit tex. quem nemo allegat, in c. j. in uer. ad sententia audienda, de do. & contu. in vj. Et idem no. Rot. deci. ccc- xxxij. quæ incipit, Item retenet eodem themate, dicens, quod auditor, qui facit citari partem rem ad audiendam uoluntatem suam, si fert sententiam, est nulla, tan- quam incerta & uaga: & quia ad sententiam præcedere debet peremptoria citatio. Et alle. Innoc. hinc cum alijs concor. ¶ Idem tenet Ro. in d. §. Julianus. alleg. not. per gloss. in uer. determinat. in capitul. fin. de rescrip. & l. aut qui alter. §. j. ff. quod ui. aut clam. & dom. Anto. in cap. cum cessante. de appell. ¶ Idem Imo. in c. consuluit. de offi. dele. Bene faciunt not. per Bart. in extrauag. ad re- primē. in uer. super dicto crimine. & per Bald. in l. consentaneū. in iij. not. C. quomodo & quando iudex. quod no. quia multi errant. Et dicit Bart. in dicta l. aut qui alter. §. j. ff. quod ui. aut clam. ubi not. quod ci- tatio debet esse clara & limitata: alijs non ualer. ¶ Item in materia uide gloss. Insti. de uerb. ob. §. omnis. si t. alijs quis fuit citatus peremptoriē ad sententia pro die lo- uis, & citatus non uenit, an iudex debeat ferre senten- tiam eadem die, uel sequenti? Cōcludit, q. quod si fuit de facto: & quidam electi ad consulendū consuluerint, q. ferretur eadem die hora uespertina. ¶ Adde Bart. in quodam consilio incip. Pluries contigit, & uarie iudicatum est. ubi format q. aliquis fuit citatus ad audiendam sententiam ante nonam tali die, & reperitur sen- tentia lata tali die ante nonam, an ualeat: & allegans pro & contraria, concludit, quod illud uerbum, Ante no- nam, potest intelligi duplicer, ante inchoatam & fini- tam: & concludit, quod ualeat. In quo uide gloss. & Doc. in l. quamuis. in uer. in fr. dicitum. de app. quæ dicit, quod citatus in termino non potest ante illum compa- rere: sed citatus intra terminum iuris, potest quando- conque comparere. Quod nota, & uide, quod in similis not. gloss. in c. cupientes. in uer. commode. in prin. de elect. in vj. Et si datus est terminus octo dierum reo ad cōparandum, uel ad probandum, an si reus compa- reat in fine termini, uel ante finem termini, habeat ne-

b. Relati iij. pars. turum, tunc requirit peremptoriū. b. Nolo uenire] Vnde miratur, quod domini de Ro- ta fuerint sequuti istud dictum. Et pro hac op. Imo. contra Inn. uide Bal. in c. conf. ccxv. colum. iij. ex uide in l. tres denunciations. C. quomo- do & quando iu. qui ad hoc no. text. in l. presenti. ante med. C. qui ad eccl. confug. Idem Bald. in c. j. in fin. l. colum. & fin. iij. uer. cōfirman- tur præmissa. q. citatus ad omnes

¶ singulos actus,
si comparet in pri-
mo actu, non est
ulterius citandus.
Allegat dom. Ant.
¶ loan. de tmol.
in cap. consulfuit
de off. deleg. ¶
adde Henri. Boich
in cap. auditis, de
procur. colum. ij.
Et adde, an con-
tumax in proce-
su sit citandus ad
sententiam? Vide
per eundem Fel.
in cap. cum olim.
colum. ij. in fin. su-
pr. de tesi. et ad-
de Signo. de Ho.
in consilio ccv. Et
adde Alex. in con-
silio cxxix. colum.
ij. ier. non obstat
etiam. in ij. uolu.
ubi uoluist, quod
citatio peremptio-
ria non require-
tur ad sententiam,
si reus comparet
in prima cita-
tione.

de mil. ual. qui contu. est. & loan. An.
in addi. Spec. tit. de contu. §.j. & dom.
Anto. in c. fin. de eo, qui mit. in poss. in
ult. colum. & in cap. consuluit de off.
del. & l mol. in l. ex consensu. §. eum,
qui ff. de app. & in d. s. Julianus. Nam
uidetur isto casu citatum non compa-
ruisse in prima citatione: quia noluit
comparere amplius in illa causa: sed
quia expectare uoluit alias citationes,
postquam sciebat se ulterius citan-
dum fore, cum in iudicio mittior in-
terpretatio & conjectura capi debeat,
l. si præf. ff. de pœn. l. si cum aurum.
ff. de sol. ¶ Item uide do. de Ro. deci.
ccxxxvii. quæ incip. Item licet in cau-
sis prophani, ubi ponunt istas con-
clusiones in effectu, quod licet in cau-
sis prophani, in quib. seruatur iudi-
ciarius ordo, sit necessariu exprimip
emtoriu in citatiō unica, que fit ad
audiendam sententiam: tamen hoc
non est necessarium in causa benefi-
ciali. Et idem dicunt in qualibet cita-
tione in curia Romana. Vel si in pri-
ma citatione interueniuntur commina-
tio iudicis, quod alias procederet ad
sententiam: uel, si citatus in prima ci-
tatione dixisset. Non tamen: uel e-
tiam tacuerit: ibi etiam dicunt, quod
postlit. conte. omnes terminint in pala-
cio Apostolico sunt peremptorii, licet
non exprimerent. ¶ Item uide do. de

Ro.dec. ccxx. in nouiss. ubi dicunt, quod sufficit, quod executor sententiarum in curia Ro. citetur partem percursum Papæ, sicut non citauerit per proprium nuncium. Et alia dicta in materia citationis ut de per eosdem in nouiss. in dec. xlvij. ubi dicunt, quod ualeat citatio ad domum ad diffiniciam sententiam, si semel in causa maxime personaliter fuit apprehensus, vel semel comparsus in iudicio, & promisit in iudicio facti. ¶ Item de materia uide in eodem ordine dec. lxxxvij. & seq. & cccxiij. & seq. cccxvj. cclxij. & cclxvij. &c. & cccxij. & cccxxx. & cccxxv. & cccxl. & ccccj. cccc. & cccxx. & ccccxli. h. An auie in sententia interlocutoria requiratur citatio peremptoria, tunc Batt. in l. consensu. C. quomo do & quando iu. ubi dicit, quod quando quis citatur ad uidentum produci testes, uel publicationem attestationum, non requiriatur peremptoriū. Ethoc etiam tenet hic Doct. in cap. confulxit. de officiis deleg. Sed Bald. in l. si quando. C. de testi. tenet contrarium in primo casu, uidelicet quando citatur ad uidentum produci testes: quia in illa stat fundamentum, & uictoria causa, & sic agitur de plenissimo præiudicio. Alleg. gloss. in l. post dictum ff. de iudi. ¶ Item queritur iuxta predicta, utrum credatur nuncio referenti citatum dixisse. Nolo uenire de quo uide loan. And. in addi. Specu. tit. de contu. s. j. ubi concludit, quod licet credatur nuncio, qui dicit se citasse: quia istud spectat ad eius officium, non tamen creditur, in quantum dicit illum dixisse. Nolo uenire: quia istud non est de substantia citationis, qua est perfecta: sicut non credetur, si dicere p. protulit citatus uerba iniuriosa contra ipsum. Pro quo etiam facit, quod not. Specu. tit. de cita. & sequitur. uer. sed nunquid creditur. ¶ Sed Innocen. hic. & gloss. in dicta l. fin. ff. de in integr. resti. tenet contrarium: pro quibus facit, secundum Innoc. hic, quia licet citatio sit perfecta sine dictis verbis, ramè illa sunt de connexis & appendicibus citationis: quia faciunt citationem illam habere uitum peremptoriū, quam alias non haberet. Facit. si quis haeres. ff. de acqui. har. Et

ideo uidetur, quod credatur nuncio: sicut Ioan. And.
teneat contrarium: & sequitur Ioan. de Ana. h.c. Adde
Imol. idem tenetem in d.s. Iulianus. & plenè per cun-
dem in l. ex consensu. §. fin. ff. de appell. ubi refert in hoc
uariatis op. multorum. & tandem concludit idem. Et
idem not. Card. in cle. unica, in vij. q. de do. & contu.
Sed generaliter autem de hoc puncto, quando & quā-
4 tum credatur nuncio^a, uide per Fe-
de. consilio cxlii. incip. domino lo-
anni. ueris. super primo. per dom.
Abb. in capitu. cum dilectus. de cap.
mo. per glof. & Dominic. cap. uenera-
bilis. §. secus. in uer. in iudicio. de sen.
excom. in vj. & Card. in cle. ij. in vj. q.
ut lit. pend. per Bald. in c. cùm dilec-
ti. in vj. colum. de do. & contu. per
Card. consilio x. incip. Iacobus exe-

cutor. per Innoc. & Ioan. And. in cap. nō uit. de offic. leg. per Barto. in l. præses. ff. de offi. præsi. & in extraug. ad repræ. in uer. per nuncium. & in l. pa- latinos. C. de collat. fiscal. lib. xj. per Cy. in l. j. de dila. per Barto. Bald. & Sal. in l. fin. C. de exhibit. reis. per Barto. in l. eum. qui. s. f. ff. commoda. per Ang. in l. si uacantia. in prin. C. de bo. uac. lib. x. per Bald. & Ang. in l. j. in ult. quæst. C. de anna. excep. per Barto. in l. j. s. cura carnis. ff. de officio præfe. ur. per dom. Anto. & dom. Abb. in capitul. i. de iudi. per Barto. in l. qui in nomine. ff. de fact. per Barto. Angel. & Bald. in l. scindum. ff. de uer. oblig. per Barto. in l. j. C. de iure domi. impe. & in l. qui autem. §. fin. ff. de consti. pec. per Bald. in l. si mensur. ff. si men- for fal. mo. dix. Et ibi ponit de pena nuncij. qui non se- cit ambasiam. Et de materia ponit Sali. in l. tres de- nunciations. C. quomodo & quando iud. & Angel. in l. hac autem. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. & Ro. in l. j. s. fin. ff. de uer. ob. ¶ Item circa prædicta dicit hinc Inno- noc. quod si citatus respondeat citanti. Non ueniam ad causam. non est ulterius citandus. Sed contrarium te- net Ioan. And. in addi. Spec. tit. de contu. præalleg. quia licet dixerit. Nolo uenire. poterit intelligi de prima uir- ce. Facit. quod not. in capitul. licet. de procu. in vj. Præ- trea citatus personaliter. si non uenit ipso facto. uide uer. dicere se nolle uenire. cap. dilecti. de appell. & tamen de- bet iterum citari. Et hoc sequitur hinc Ioan. And. alle- gans pro hoc gloss. not. in cap. §. de do. & contuma. in vj. & facit text. & gloss. in uer. iudicio. in cap. uenerabi- lem. §. secus. de senten. ex commu. in vj. Et sequitur Imo. dicens se plenè examinasse istum passum in cle. unica. de do. & contuma. & transit Ana. hic. Est uerum. quod contra op. Innocen. de eo. qui dixit. Nolo compaiare. tenet gloss. & ibi Docto. in dicta l. tres denunciations. & in dicta l. fina. ad fi. & ibi Barto. & omnes. ff. de retif. in integ. & in l. consentaneum. in uerbo. contumacia. & ibi Barto. C. quomodo & quando iud. Et sentit gloss. in l. ex consenti. §. fin. ff. de appell. & gloss. xxijij. quæst. iij. de illicita. & Cardi. in d. cle. unica. in viij. q. dicens. se libratis omnibus hoc tenere. Idem etiam Spec. tit. de contu. §. j. & Hosti. hic. & in summa. de contumacia: & Bart. in d. §. Iulianus. in iij. colum. & dom. Anto. in cap. fin. de eo. qui imit. in pos. & dom. Abb. in cap. j. xx. colu. de iudi. & Spec. tit. de citatio. §. uiso. uer. item potest con- stare. & uer. fiero peregrinorum. & Bald. in l. deleri. C. de fideicom. lib. & in l. qui crimen. in viij. colu. C. qui accus. & Sali. in dicta l. tres denunciations: quia debet contra contumacem capi conjectura. quæ sibi magis grauis est. l. de ætate. §. qui tacuit. ff. de interro. act. ¶ Idem tenet Rapha. & Paul. de Cas. in l. qui Rom. in princ. ff. de uerb. obli. dicens per hoc. quod creditoris dicenti. Nolo solutionem recipere. nō requiritur. quod fiat alia oblatio. Et est dictum Bald. in l. j. in iij. colum. C. ne lic. ter. prouo. Sed nihil minus prima opin. Ioan. And. contra Innocen. & alios hic uideatur senior. par-

c. acce
dens.

rationem, quam dixi supra in citato personaliter, scilicet, quia uolebat expectare alias citationes, & quia nedum fit citatio multiplex ad causam contumaciam: sed etiam ad conuincendam malitiam. Et ita tener Ange. in l. ad peremptorium. ff. de iudic. & Domi. in d. s. securis. ¶ Sed limita eam primò, nisi citatus dixisset; Nolo amplius comparere coram ipso iudice, seu in ista causa. Ita dicit Ange, & Imol. in d.s. lullianus. & probatur in capitu. ff. de dolo & contu. in vj. ubi appellans ab interlocutoria nō est ulterius per iudicem à quo, citandus. ¶ Secundò limita, nisi hoc dixisset in iudicio, secundum glossin d.s. securis in capitu. uenientibus. in uer. in iudicio. & sequitur Bart. in dicta l.ex consensu. & gloss. in cle. si ante. de dolo & contu. & Bald. in l. con sentaneum. tertio. quarto, utrum in hac C. quomo do & quando. iud. Sed gloss. in l. penul. in uer. existimari. coniuncto text. ff. de rest. in integ. sentit, quod idem sit, si extra iudicium hoc dicatur. Et hoc sequitur aper te Bald. ibi. & Domi. in d.s. securis. & Sali. in dicta. tres denunciations. & Imol. in dicta l.ex consensu. quia illa ratio, quae habet locum in iudicio, uidetur etiam habere locum extra iudicium. ¶ Tertio limita, nisi citatus diceret, Non ueniam, per id, quod no. Sali. in l. accusationem. in ult. colum. C. de accus. ubi dicit, quod si hæres dicat, Nolo adire hæreditatem, non inducatur repudatio hæreditatis: securis, si dicas, Non adibo, per l.j. ej. ff. ad Tur. & l. non nunquam. ff. de col. bon. sed si dice filio ff. ubi dicit, quod iudex assignans dilationem etiam in casu, in quo assignare non debeat, tamen alsi gnare debet competentem. Alleg. dictum capitu. cùm inter. & cap. fin. de his, quæ siu. à præl. ideo cogita. Secundò not, quod ubi in citatione non apponitur hora, intelligitur de confueta, si de ea potest apparere. Ita uoluit Innoc. & ibi loan. And. in capitu. cùm nobis olim. de elect. Etiibi etiam dicunt, quod quando hora est de confuerudine, uel natura actus, expressio diei habetur pro exprecisione horæ. Et sequitur Bald. in cap. j. de mi. uasal. qui contu. est. & in l.j. in ult. colum. quod modo & quando iud. Quod limita, nisi essemus in ca su, in quo computaretur tempus de momento ad momentum, per id, quod uoluit Raph. in leg. j. s. dies. ff. quando appell. sit. Et pro dicto Innoc. uide, quod not. Bald. in l. liberorum. ff. de his, qui not. inf. ubi dicit, quod si committitur maleficium in nocte Veneri sanctæ, quod erat grauius propter sonum campanæ altas precedentem, quamuis tunc non fuerit pulsata: tamen punietur, si factum fuit post horam coniuetam. Et pro dicto Innoc. in dicto capitu. cùm nobis. uide Bald. in cap. cum parati. de appell. & in l. hac conditio, si in Capitolum. ff. de cond. & demonstra. & Roma. in l.j. in iiii. char. ff. de arb. & Bald. in l. ut perfectius. C. de an na. excep. & Bald. & Imol. in l. qui ante calendas. de uerbor. obligat. & Roma. in leg. j. s. nunciatio. ff. de noui operis nunciata.

S V M M A R I V M

I Collatio canonicatus habet uim electionis & confirmationis: ideo non requiritur alia installatio.

2 Exceptio criminis sine infamia non obstat agenti possessorio adipisci, etiamsi inferat nullitatem tituli ipso iure.

3 Accusator in causa criminali, deficiens in probatione, condemnatus
in expensis.

CAPITVLVM XXIII

Ccedens. ¶ Agenti possessori adipiscenda ad beneficium, non obstat exceptio criminis, nisi de eo sit publicè diffamatus: & diffamatio indicatur purgatio accusatore non probante, in qua si defecerit, punietur ut cōscius. H. D. Et pater hic, quod Papa concessit præbendam istius H. eius nepotus quod potest intelligi de nepote improprie: altius secus. De quo dicitur, ut habetur in capitulo ad extirpandas. & per totum, de filiis presbyt. & hic per dom. Abb. quem uides & fuit facta collatio huic nepoti, forte ad consultationem propter mortem patrui. Simile in l. iureconsultum. ff. de iu. do. ¶ Not. primò, quod beneficia uacantia apud sedem Apostolicam, conferri debent per Romanum pontificem: & licet olim esset ex consuetudine, hodie est de iure communī, per id, quod habetur in capitulo. ff. de præben. in vj. Et quando discatur uacare in curia Romana, habetur in capitulo præsenti. eodem t. & lib. Et facit, quod habetur in capitulo statutum. eodem t. & lib. & pulchrè per Lap. leg. xxvij. quæ incipit, beneficia uacantia in curia, per Card. in clementine Romani. uersic. & tamen, de elect. per Rotam in novis. decisi. cxxv. incip. nunquid vicarius. ¶ Secundò not. quod post prouisionem factam non admittitur exceptio criminum contra illum, cui est facta prouisione: quia ex prouisione consequitur quis ius in re, capitulo. si tibi absenti. de præben. in vj. Habet enim prouisione in se inclusam electionem & confirmationem, ut not. glo. in capitulo. in uers. prouisionem, de elect. in vj. & l mol. in capitulo. cum M. in xxvj. colum. de const. dicens, quod t.

collatio canoniscatus habet uim electionis & confirmationis: ideo non requiritur alia installatio: de quo per eundem in c. transmissam, in ult. colu. de elect. & ibi per alios. Ad idem glo. in c. ut circa. in uerific. electiones. de elec. in vj. & habetur per Inno. in c. cum olim. in prin. de causa pos. per Card. cons. lxij. in iij. dub. per do. Abb. in c. causam. quæ. de elec. & gloss. in c. synodo. lxiij. dist. Et ideo non potest quis à iure quæsto remoueri per exceptionem, sed per directam actionem. Et si diceretur, cui datur actio, multò magis exceptio, i. j. s. planè. ff. de superfl. responder hinc Petr. de Anch. quod illud est uerum, quando actio & exceptio tendunt ad rem familiarē. scilicet, si competunt ad vindictam, ut in casu isto: quia competit tunc accusatio, & non exceptio. Et ita dicit tenere Innoc. in cap. inter dilectos. de excess. præla. Est uerum, quod hoc dicit Innoc. in fin. j. gloss. & ipsum etiam sequitur dom. Abb. in c. dili. genit. in x. colum. uer. quartò practica. de præsc. & Ana. hinc allegans glo. fin. in c. constitutus. el iij. de app. & tu uide omnino do. Abb. in ult. col. & gloss. magnam in fi. quæ meminit de isto text. in hoc in reg. qui ad agendum. ibi vj. Et ad intellectum illius regulæ tene menti prædicta. ¶ Not. tertio, quod t' agenti possessorio adipiscenda non obstat exceptio criminis sine infamia, etiam si inferat nullitatem tituli ipso iure. Et sic intelligit dom. Abb. istum tex. Nam obiectebatur hinc de homicidio, quod collationem ipsam inficit ipso iure, ut not. in capit. cum literis. de concess. præb. Et est uerisimile, quod hinc opponebatur de isto delicto præcedente collatione: quia non est uerisimile, quod post collationem & ante petitam possessionem in breui tempore commissaret homicidium & periuium. De hoc tamen homicidio uide, quæ dicta fuerunt in c. inquisitionis. in prin. suprà eo. Sed ut intellegas hoc substituer, quando scilicet in beneficialibus exceptiones concernerent defecum tituli debeat admitti contra eum, qui agit ad possessionem adipiscendam, uide temper. do. Abb. post alios in c. cum olim. in ult. & pen. colum. de ca. pos. ubi inter alia limitat hoc, quod dictum est: primò, nisi opponatur crimen, seu defecus cum infamia, ut hinc. Secundò, nisi collatio fuisset clandestina: quia etiam sine infamia impediretur possesso excipiendo de defecu. secundum Inn. ibi. Facit c. ut nostrum. ut eccl. benef. Tertiò, nisi ageretur, uel allegaretur prouisionem non tenere, arg. c. cum olim. de do. & contu. nisi t' tuus esset apparenter iustus: quia tunc fecis, utib' per eum, quem sequor, & uideas. In alijs autem temporalibus uide Ange. in l. incert. in ult. col. C. de interd. q. dicit, quod agenti possessorio adipiscenda obfit, exceptio dominij, li. obiectens uult incontinenti probare, alle. l. j. & fi. C. de edic. di. Adr. tol. altis fecis, per l. fi. C. quorum bo. & ibi etiam uide eum idem tenentem: & utrobique reprobat glo. in l. si de ui. ff. de iij. de quo etiam uide per Bal. in l. C. quorum bon. & Imol. in l. si sacer. s. Lucius. ff. sol. ma. ¶ Not. quartò, quod deficiens in purgatione imponitur poena secundum modum agendi, secundum Gof. dicentem ita bene alibi non probari. Patet hinc; quia cum ageretur ad possessionem, non imponitur libi alia pena, nisi quia imponitur libi silentium super beneficio: & eadem pena imponeretur, si esset accusatus & conuictus. ¶ Sed contra hoc insta do. Card. quia purgatio indicitur ex officio iudicis. Ergo deficiens in purgatione debet puniri tanquam conuictus per inquisitionem. Quod expressè uult gloss. fi. in c. cum inter. de pur. ca. ubi non traditur curia seculari deficiens in purgatione, sicut traditur accusatus, conuictus & degradatus. Sed responder Joan. And. in c. significasti. de adul. quod ad aliquam penam actum est, deficiens in purgatione tenetur ad illam: alijs propter infamiam suspenditur, ut in d. c. signifasti. Sed contra primum dictum inducit Card. d. gloss. fin. Ad cap. significasti, dicit, quod loquitur spe-

cialiter in crimine adulterij. Vnde considerat, quod purgatio indicitur officio iudicis, ut d. cap. cum inter. post princ. quando accusator, uel contradictor deficit in purgatione. Vnde dicit Host. in summa, de purg. ca. ad fin. quod purgatio, uelut refugium miserorum, imponitur, quando alia omnes probationes deficiunt. Vnde concludit, deficiens item aquiparati conuictio per inquisitionem. Et addit. c. de hoc de simo. maxime cum hinc procedatur ex presumptione, quæ oritur ex infamia non purgata. Quo casu dicit Inno. in c. quia uerisimile. de præsump. & omnes sequuntur in c. afferre. eo. tit. tem perandam esse sententiam. Ad istum text. responder, q. si in uer. deinde. exponitur accusator, id est, exceptio, ut multi dicunt, tunc nō obfit. Sed si stat proptiè, tunc dicit, q. debet exponi accusator, id est actor. Et q. ita exponi debeat, probatur: quia hinc imponitur solum pena ciuitatis, scilicet priuationis beneficio, non degradatio, pro ut imponi debetur pro homicidio, ut in c. prox. uel. uer. Et si uelles intelligere proprietatem accusationis criminali, tunc debet dicere, q. per hanc penam iste non fuit sufficenter punitus, nec tollitur pena degradatio. Et sic non probabitur hinc, q. deficiens in purgatione punitur præcisè eadem pena, quia conuictus in accusatione. Et signa haec: quia per alios nō sunt accumulata, & tamen sunt quotidianæ, secundum eum. ¶ Sed do. Abb. contra ipsum, & istam op. inducit istum text. ubi opponebatur de crimine homicidij, de quo co- indemnatur per uiam inquisitionis debet deponi ab officio, c. inquisitionis. in prin. suprà eo. Et tamen deficiens hoc casu in purgatione non deponitur ab officio, sed tantum libi imponitur silentium super beneficio: & sic non punitur, tanquam conuictus per inquisitionem. Vnde distinguit, aut nullus modus agendi præcessit iudicium purgationis, sed iudex propter infamiam a principio indixit purgationem in famato, tunc deficiens in ea non punitur, tanquam conuictus per accusationem, uel inquisitionem, sed extraordinario & particulari modo. Et iste est tex. sing. in d. c. significasti. iūto intellectu Joan. And. ibi, aut præcessit aliquis modus agendi: & tunc deficiens in purgatione punitur secundum illum modum agendi. Vnde & præcessit accusatio, punitur, sicut conuictus de accusatione, ut hinc: si defecerit, cum præcessit in inquisitio, tunc punitur, ut conuictus per inquisitionem. Et sic intelligit, quod not. in d. c. inter. de pur. ca. Et hanc arbitratur fore rationem: quia iudicium purgationis non facit ex tota primum indicium cessare, sed propter infamiam exortam transfert onus probandi innocentiam in ipsum reum: & si non probat innocentiam per purgationem, habetur pro conuictu in primo iudicio instituto, arg. c. cū nostris. de concess. præ. & c. ordinarij. s. j. de offi. ord. in vj. & c. dist. contra mon. Non obfit, q. iudex debeat temperare sententiam suam, quando præcessit ex presumptione: quia illud in presumptione hominis, non autem in præsumptione furis, quæ non ita fallitur, sicut præsumptione hominis. ¶ Sed prædicta limitat, nisi infamatus esset in possessione beneficio: quia suspenditur tantum, si deficit in purgatione nullo modo agendi præcessit. Sed si deficiens non est in possessione beneficio, tam petit, tunc etiam nō procedente aliquo modo agendi debet priuari tali beneficio, & super eo libi silentium imponi. Ratio: quia turpius est circuit, etc. Item quia infamato nō debet tradiri possessorio beneficio, c. inter dile. de excisi. præla. & hinc. Si tamen non habet possessionem, indicatur purgatio. Item quando petenti possessionem purgatio indicitur, uidetur tacite agi, ut repellatur, si se nō purgauerit. Et hoc propriè uidetur uelle ista litera: quod est no. secundum eum. Considera tamen, secundum Joan. And. in c. significasti. de adul. quod ad aliquam penam actum est, deficiens in purgatione tenetur ad illam: alijs propter infamiam suspenditur, ut in d. c. signifasti. Sed contra primum dictum inducit Card. d. gloss. fin. Ad cap. significasti, dicit, quod loquitur spe-

901 De accusat. inquisit. & denunciat.

est in arbitrio iudicis, c. inquisitionis. ad fin. suprà eo. tex. & gloss. in cap. presbyter, si mala fama, i. j. q. v. ita & ipsa poena deficiens eadem ratione. Ex quo enim non repertur certa poena, sed uaria à iure imposta (Quia aliquando imponitur silentium, ut hinc. Aliquando punitur, ut actor sceleris, c. de hoc de simo. Aliquando beneficiis perpetuo præfatur, c. infamatum. eo. tit. Aliquando suspenditur, d. c. significasti. Aliquando omni beneficio & officio, c. cum P. de pur. cano. Aliquando acris punitur, d. c. inter.) ideo dici potest, q. sit arbitria, i. j. s. expilatores, ff. de effactor. Not. in c. de causis. de offic. del. Et addit. text. in cap. tua. de coha. cle. & mu. quem ad hoc dicit esse notandum. Io. de Ana. in c. qualiter. in fin. prin. j. eo. Et iudex uigore talis arbitrii procedet, ut habetur in d. c. inquisitionis. j. responso: quia quando repertur certa poena, imponit illam secundum qualitatem infamia & delicti. Vnde oritur infamia & qualitas scandali, quod ex illa oritur. Et deficiens in purgatione quandoq. punietur, tanquam conuictus per confessionem, ut no. uoluit gloss. in d. c. presbyter si à plebe. & secundum uarias & diuersas circumstantias & qualitates occurrentes. ¶ Et istis addit. Archi. in c. primis. in v. colu. i. j. q. ubi dicit, quod si ageatur de crime per viam exceptio, & infamato est indicta purgatio, si deficit in purgatione, non debet imponi alia pena pro illo crimen, nisi quæ fuisse imposta probato crimen per uiam exceptionis. Et alle. Gof. hinc. ¶ Item uide do. Maria. in rep. c. qualiter. infra eod. q. xvij. per totum, ubi plenè ponit, utrum eo easu, quo crimen contra inquisitum non est probatum, debeat ipsemet simpliciter absoluiri: & an uero inquisito sit in indicanda purgatio: ¶ No. quinto, q. quando obiectur crimen cum infamia, differtur confirmationis effectus, qui est apprehensionis possessionis. Et est ratio, secundum Inn. quia sola infamia suspenderet à beneficio iam obtento, d. c. inter. de purg. Ergo fortius inducit suspensionem in obtinendo. Et prædicta procedunt, quando obiectum crimen ante apprehensionem possessorio. Alijs autem, quando opponitur executione literarum, uel tempore tradenda possessionis, dic, ut per Doct. in c. cum olim. de do. & contu. Debet tamen iudex aduertere, ut primò recipiat testes super infamia, quæ super crimen, ut not. Compost. in c. quod sicut. de elec. Nec sufficit probare unum sine altero, hoc est, crimen sine infamia, uel econtrari: quia text. requirit ista duo copulatiuē. Facit l. prætor. s. j. ui bo. rap. Potest enim crimen cum qualitate probari, quando qualitas est de substantia, ut not. in cap. licet causam. de proba. & in l. diuus. ff. de re iud. ¶ Not. sexto, quod repulsa per uiam exceptionis, admittitur per uiam accusationis: & sic sententia lata super exceptione, non parit effectum rei iudicata super accusatione: de quo dic, ut not. in cap. i. j. suprà de ord. cog. per Bar. in l. si cui. s. j. ff. de accus. ¶ Quid autem si unus uult accusare, alias uult excipere de eodem delicto? Dicit Host. accusatorem præferendum, qui incedit uia ordinaria. Pro quo bene facit, quod not. Bald. in l. senatus. in prin. C. qui accu. non pos. ubi dicit, quod ante quām iudex inquirat, debet scire, si uult accufare: & ille est præferendum. Ethoc idem dicit etiam gloss. in cap. presbyter. i. j. quæst. v. Et sic patet, quod accusator præfertur exceptori, inquisitori & contradictori. ¶ Not. septimo, quod contra istum agentem possessorio adipiscenda, admittitur legitimus accusator. Quid autem, si à principio comparet accusator contra diffamatum, an impedit traditionem possessorio? Dicit Innoc. quod si, certi hinc non dicatur hoc expressè, tamen in uer. si uero. uidetur innui, quod legitimus accusator admittitur contra diffamatum, antè quām mandatum Papæ executione mandetur. Et isto casu, quando crimen obiectum cum infamia, Compos. in d. c. quod sicut. instruit iudices, quod primò recipiant testes super infamia,

902

c. acce-
dens.

quām super crimen. ¶ Nec obfit, hinc tex. ubi solum conuictio imponitur silentium, & non uniuersaliter punitur, contra c. c. cum dilecti. in fin. suprà eo. quia aliqui expoununt. Alij, quod remouetur ab ordinibus: quia huic prebenda erat annexus ordo, c. significatum. de praeb. Alij, ut do. Card. dicunt, quod uerbum Accusator, stat propriè, quo ad hoc: quia ex quo est consecutus possessionem, & nihil petit, non habet locum exceptio, non stat propriè, quo ad hoc, ut importet accusationē criminalē, sed ciuilē. ¶ Octauo no. quod t' in causa criminali deficiens in probatione, condemnatur in expensis. Et sic probatur hinc, quod in causa criminali fit expensarum condemnatio. Et hoc est in dubio: tamen uerum, ratione contumacia: quia hoc est expressum in l. qui crimen. C. qui accu. nō pos. Sed dubium stat, arrum ratione uictoria posse fieri condemnatio expensarum in criminali: de a Ratione uictoria. rie.] Adde, quod t' Henric. Boich in capit. calumniam. infra, de poenis, tenet, quod debet fieri talis condenratio: & uide per text. Alex. in addit. ad Barto. in dicta l. j. s. j. ff. ad Turpil.

b In iudice] Ad tamen inquisiti, debeat libi condemnari de & uide de hoc in expensis. Vide gloss. fin. in c. dilecti, de do. Parid. Nea polit. in tracta. de syndic. in uerbo, inquisitio. col. i. circa medium, & col. vj. uer. an pos. testas.

habetur in capitulo fin. qui ma. accus. pos. Vel, nisi obijciatur crimen cum infamia, ut hic. Vel, nisi confirmatione, vel electio effet per appellationem, vel in integrum restituonem suspensa, capitulo cum dilecti, ad fin. de elect. ¶ Quid autem si peratur confirmatio collationis, vel quod declareretur beneficium spectare ad agen- tem, qui in illo iam habet plenum ius in re: tunc admittatur exceptio criminis sine infamia? Dicit dom. Anto. quod est eadem ratio, ex quo non petitur ius constitui, sed declarari. Sed Imol. dicit, quod forte contrarium est uerius: quia quando petitur possessio, tale iudicium possessorum adipiscenda est summarium. Facit, quod habetur in l. j. & h. C. quo. bono. & in cap. pastoralis, de causa pos. Sed quando petitur ius declarari, potest dici iudicium plenarium. Facit l. s. & sed si queritur, quod faciliter admittatur exceptio in sum- mario. Facit, quod habetur in l. i. s. ibidem ff. ad exhib. Addit etiam, quia dixit Compost. in dicto capitulo, quod sicut de elect. quod si filie, qui obijcit crimen cum infamia, habuit facultatem opponendi ante prouisionem: putat, quia prouisor denunciauit, qualiter uolebat prouidere tali de tali beneficio, quod tunc non impeditur effectus collationis, vel prouisionis: & sic adeptio possessionis, etiam si crimen obijcens accusat, vel denunciatur. Facit, quod habetur in capitulo fin. qui ma. accus. pos. Et per hoc limitatur hic text. Subdit tamen, quod audietur, si uult accusare, vel denunciare post adeptam possessionem. Et hoc sequitur hic dom. Anto. Sed Imol. & Ana. contraria, quod etiam tunc non audietur, ex quo ante habuit facultatem opponendi, per d. c. f. qui ma. ac. pos.

S V M M A R I V M .

1. Authorites poetarum quam uim habeant.
2. Rubricæ decreti quam autoritatem obtineant.
3. Propheticæ quantum in probando conseruant.
4. Scriptæ sicut in columnis, cuius sunt autoritatis.
5. Constitutio Papalis prefertur dicto cuiuscunque sancti.
6. Papa terrans corrigitur per concilium generale.
7. Fama & clamor qualiter differunt.
8. Indicium, argumentum, suspicio, quid sint.
9. Index an teneatur dare copiam: indiciorum inquisito.

C A P I T U L U M X X I I I .

Valiter. ¶ Non tractabo in ista decr. multa, prout requirit eius fama, quia per solennitatem repetitio- nis dom. Maria. adeo est occupatus campus, ut existimet superfluum, quod distin- chissimum tra- erat. iterum reuoluere: sed circa text. & quadam dicta Doctorum faciam breues additiones legendo per partes. ¶ Et hoc dicit totum capitulum. Superior contra subditum, maximè prælatum, super his tan- tum, super quibus est infamatus, debet inquirere: & tunc uocabit eum: articulos & capitula sibi tradet: nomina & dicta testimoniū sibi publicabit: exceptiones & defensiones legitimas admittet: coniunctum ab administratione remouebit: in regularibus haec ad unguem non obseruabit. H.D. ¶ Nota primò, quod Papa innititur ex authoritate ueteris & noui testamenti. Illa ergo, que ibi inueniuntur decisio, possunt pro decisione causarum allegari: quia dicitur ius

a. *Divine] De* hoc & de sequentiā a ra diuinā possunt allegari ad causarum decisionem. Ita dicit glossa re- putata singu. in authen. ut iud. sine quoquo suffra. s. in fin. in ueris. elo- giorum, & habetur plenē per Ioan.

And. in capitulo certificati. de sepul. Possunt etiam in causis ecclesiasticis allegari leges, ubi deficiunt canones, capitulo si in adiutorium. x. dist. & cap. i. de ope. no. nun. ¶ De t' authoritatibus poetarum remittit Petr. de Anch. ad l. septimo mensis. ff. de stat. ho. & ad gloss. in l. in tantum. & l. seq. ff. de rerum diuis. De dictis Gratiani uide per Ioan. And. Imol. & alios in capitulo. de resp. per Dominic. in cap. quis ne sciat. Cy. Dy. & dom. Abb. in proce. huic libri, in uer. rex pacificus. in j. colum. & Specu. tit. de dis- puta. & alleg. in princ. Imol. in rubri. ff. de verb. oblig. 2 De t' rubricis Decreti, uide gloss. iij. quæst. ix. in capitulo. charta. De magistro Sententiarum uide Io. And. in capitulo. debitum, de biga. De libris feudorum uide Bald. in proce. feu. in j. colum. & seq. per dom. Anto. & Imol. in capitulo. de feu. per Bald. in capitulo. ceterum. de iudi. De pontificali uide gloss. in cle. j. in uer. pontificali. de iure. De arbore affinitatis uide ibidem. De prophetis t' uide gloss. in l. illud. ff. de offi. præsid. De decisionibus Rotæ, uide Dom. ix. dist. in cap. neque. & in capitulo. duobus. de resp. in vj. De epistolis Pauli uide Bald. in rubri. C. de fid. inst. De dictis Papæ non facientis legem, uide Innoc. & ibi dicam, in capitulo. per tuas. el. i. de simo. Delibro Lombardorum uide gloss. in cap. deuotissimam. xii. quæst. ii. De t' scriptis in columnis b, uel in terra, uide Iaco. Zoch.

in capitulo ad audientiam. in j. not. de b. De scriptis in columnis] Vide tu per eundem Felin. in capitulo. cum causam. co- lum. iij. uer. in ea- dem gloss. & de scriptura antiqua reperta in ecclæ- sia, uide per Bar. Soci. in consilio cclvij. colum. iij. uer. si. ad banc. ubi, quod non pro- bat, nisi reperi- tur posita in lo- co publico inter publicas scriptu- ras.

verum, si constitutio, super qua est fundatum dictum sanctorum patrum, sit posterior illa alia constitutione Papæ contraria: alia secus: quia in constitutionibus posteriora derogant primis, cap. i. de const. in vj. l. sed & posteriores. ff. de legi. Et idem effet, si constitutio, super qua se fundat dictum sanctorum patrum, effet antea illa contraria constitutione, sed reperietur approbata per illam nouissimam constitutionem. Et ita propriæ intelligitur glo. d.c. de libellis. Nam Hieronymus in s. tria. xxxvij. q. j. per quendam canonem dixit, & raptor poterat matrimoniū cum rapta contrahere. Postea in quodam concilio, de quo loquitur text. in c. placuit. xxxvij. q. j. statutum fuit contrarium. Postremo no. per constitutionem nouam approbata est op. Hieronymi, ut est text. in c. fin. de raptor. Merito op. Hiero. præfertur constitutione concili. de quo loquitur text. in d. c. placuit. Et istis addit, quod dicta sanctorum patrum fuit ad ungue seruanda in casibus in iure non decisis. Ita text. in c. sancta Romana. xv. dist. & in c. nol. meis. ix. dist. ¶ Item addit, quod ubi agitur de sacramen- tis, vel expositione fidei, præualeat indistincte dictu. Pa- pa dictis sanctorum, secundum do. Abb. in c. ne inni- tatis. in fi. de const. Vbi subdit, quod si t' contingat Pa- pam errare, debet et corrigi per cōcillum generale, ut xij. dist. c. nulli fas. Et pro hoc dicto do. Abb. uide tex. in cle. j. s. f. de sum. tri. Et istis addit Dom. in s. Augustinus. xvij. dist. & omnino Inn. in c. cūm uenerabilis. in iij. colum. de except. ¶ No. tertio, quod fama dicta contra ad- ministratorem, est iusta causa commoendi dominum cōtra ipsum, ut reddat rationem administrationis. Et forte, secundum Pet. de Anch. hic, quando effet fama, pro- curatore dissipare bona domini, ipso iure uidetur ad- ministratione priuatis, per l. si cūm Cornelius. ff. de so- lu. ubi dicit Bar. post. Dy. q. quando condito, procurato- a. Mutatur] Vide r. mutatur in deterius, uidetur ipso iure mandatum reuocatum. Et hoc eti- tu. do. Barto. So- ci. in cōf. cxij. col. viij. in princi. in j. vol. repetitum in consil. clxxij. in iij. vol. & ibi, quan- do mutatione flat. procuratoris mā- datum dicatur re- uocatum.

ff. de excus. tu. per Imol. in l. eum, qui ita. s. qui sibi. ff. de uer. obli. Subdit etiā hic, quod si dominus incipiat dilapidare bona sua, ipso iure est sibi interdicta adminis- tratio, tanquā prodigo: de quo per omnes in l. s. qui bo. de verb. obli. & Bal. in l. j. C. de cur. fur. ¶ Not. quartò, quod ille, qui est diffamatus super criminis, est prius à superiori requirendus, ut fecit iste dominus. Et aduer- te: quia, secundum Pet. de Anch. authoritas noui testa- menti hic allegata, concernit criminis grauiora. Ex qui- bus collig, quod inquisitio est permissa, non solum cū agitur ad uindictam publicam, sed etiam quando agi- tur de rebus ecclesiasticis, ne dilapidetur. Et sic ad utili- tatem ecclesiastū est inquisitio permitta. Est etiam per- missa pro utilitate publica in causis mere ciuilibus, ut l. missi opinatores. C. de exact. tribu. & in l. si uacātia. C. de bo. uac. lib. x. ubi dicit Bart. quod ibi est argumentum, imo quasi causas pro episcopis, ut possint ex eo- rum officio facere inquisitionem contra tenentes bo- na, quæ debent distribui pauperibus, & ad alias pias causas. Ad utilitatem autem priuatum dicit Bart. ibi, quod non reperit posse ad inquisitionem procedi, nisi in casibus. iij. s. præterea. ff. de suspe. tu. Et sic Barto. ibi imponit regulam negatiuam, Quod quo ad priuatum utilitatem, non est permitta inquisitio. Quam regu- lam ponunt Innoc. & ali. Doct. in cap. ad nostram. el. j. de iure. Sed istam regulam limitat quibusdam mo- dis Ioan. de Ana. hīc. sed plenius dom. Maria. in viij. q. articulo j. ubi ponit xvij. limitationes, & circa decem regulas. ¶ Not. quinto, quod si alius est fama: & alius est clamor: quia clamor est paucorum, fama, uero multorum, & nescitur author. Vel dic, secundum Innocen- tius, quod idem est clamor & fama, quasi clamorosa fama, ut no. in c. super eo, de eo, qui cognoscit. & fan. ux. Tu adde Bald. in l. ea quidem. in iij. & iij. colum. C. de accus. ubi ponit, quid sit fama, rumor, suspicio, fictio, in- dicium, admiculum, argumentum, conjectura, ne- scientia, uerisimile & non uerisimile: & ista sunt satis utilia in materia inquisitionis, ut ibi per eum in viij. & viij. colum. ubi ponit plenē, quid sit inquisitio genera- lis & specialis: & in quibus casibus sit permitta, tam de iure canonico, quam civili. Et qualiter probetur in- dicium, vel conjectura, uide Imol. in l. cum proponeba- tur. de leg. j. Et de differentia inter in dicium & præsum- ptionem, uide Bald. post glo. in l. excusationem. in prin. ff. de excus. & in rub. C. de prob. in iij. colum. & in l. non hoc. C. unde cog. & in l. j. C. quo. appell. non rec. Et 8 quid sit in dicium, argumentum, suspicio & præsum- ptio, quantum ad maleficia, uide in Specu. tit. de not. crimi. s. ut autem. in prin. & in ti. de prob. s. ult. uer. xiij. Et quid sit in dicium, uide Bald. in l. fin. in iij. colum. C. fa. erc. & Docto. in cap. ueniens. de testi. & Barto. in l. j. s. item Cornelio. ff. de quæst. ¶ Not. quod fama & fre- quens clamor habetur loco legitimi accusatoris. Iude- dex ergo non potest dici pars, sed iudex: quia fama est accusatoris. Est in istud remedium extraordinarium, adeo quod adueniente accusatore cessat, ut not. Dy. in reg. qui ad agendum. lib. vj. Et de hoc, an fit processus ordinarius, vel extraordinarius, remisi plenē suprà, in rub. in fin. ¶ In gloss. ibi, remouetur. Et sic habes unam solutionem ad c. inquisitionis, uide ut distingua- tur, an ille, contra quem crimen est probatum, habeat modum. de iure. & in c. tua nobis. de deci. & in c. ex parte decani, de re- scri. & Bald. in l. mandatum. C. man. & Bart. in l. falsus. C. de sur. per Roma. in l. si cūm dotem. s. eo autem tempore. ff. sol. ma. per Barto. in l. liberto. s. lar- gius. ff. de ann. leg. & in l. in confir. tu. per Angel. in l. Sti- chum. s. usus fructus. ff. de solut. per Bal. in l. patri haredem. per illum tex. ff. de excus. tu. per Imol. in l. eum, qui ita. s. qui sibi. ff. de uer. obli. Subdit etiā hic, quod si dominus incipiat dilapidare bona sua, ipso iure est sibi interdicta adminis- tratio, tanquā prodigo: de quo per omnes in l. s. qui bo. de verb. obli. & Bal. in l. j. C. de cur. fur. ¶ Not. quartò, quod ille, qui est diffamatus super criminis, est prius à superiori requirendus, ut fecit iste dominus. Et aduer- te: quia, secundum Pet. de Anch. authoritas noui testa- menti hic allegata, concernit criminis grauiora. Ex qui- bus collig, quod inquisitio est permitta, non solum cū agitur ad uindictam publicam, sed etiam quando agi- tur de rebus ecclesiasticis, ne dilapidetur. Et sic ad utili- tatem ecclesiastū est inquisitio permitta. Est etiam per- missa pro utilitate publica in causis mere ciuilibus, ut l. missi opinatores. C. de exact. tribu. & in l. si uacātia. C. de bo. uac. lib. x. ubi dicit Bart. quod ibi est argumentum, imo quasi causas pro episcopis, ut possint ex eo- rum officio facere inquisitionem contra tenentes bo- na, quæ debent distribui pauperibus, & ad alias pias causas. Ad utilitatem autem priuatum dicit Bart. ibi, quod non reperit posse ad inquisitionem procedi, nisi in casibus. iij. s. præterea. ff. de suspe. tu. Et sic Barto. ibi imponit regulam negatiuam, Quod quo ad priuatum utilitatem, non est permitta inquisitio. Quam regu- lam ponunt Innoc. & ali. Doct. in cap. ad nostram. el. j. de iure. Sed istam regulam limitat quibusdam mo- dis Ioan. de Ana. hīc. sed plenius dom. Maria. in viij. q. articulo j. ubi ponit xvij. limitationes, & circa decem regulas. ¶ Not. quinto, quod si alius est fama: & alius est clamor: quia clamor est paucorum, fama, uero multorum, & nescitur author. Vel dic, secundum Innocen- tius, quod idem est clamor & fama, quasi clamorosa fama, ut no. in c. super eo, qui cognoscit. & fan. ux. Tu adde Bald. in l. ea quidem. in iij. & iij. colum. C. de accus. ubi ponit, quid sit fama, rumor, suspicio, fictio, in- dicium, admiculum, argumentum, conjectura, ne- scientia, uerisimile & non uerisimile: & ista sunt satis utilia in materia inquisitionis, ut ibi per eum in viij. & viij. colum. ubi ponit plenē, quid sit inquisitio genera- lis & specialis: & in quibus casibus sit permitta, tam de iure canonico, quam civili. Et qualiter probetur in- dicium, vel conjectura, uide Imol. in l. cum proponeba- tur. de leg. j. Et de differentia inter in dicium & præsum- ptionem, uide Bald. post glo. in l. excusationem. in prin. ff. de excus. & in rub. C. de prob. in iij. colum. & in l. non hoc. C. unde cog. & in l. j. C. quo. appell. non rec. Et 8 quid sit in dicium, argumentum, suspicio & præsum- ptio, quantum ad maleficia, uide in Specu. tit. de not. crimi. s. ut autem. in prin. & in ti. de prob. s. ult. uer. xiij. Et quid sit in dicium, uide Bald. in l. fin. in iij. colum. C. fa. erc. & Docto. in cap. ueniens. de testi. & Barto. in l. j. s. item Cornelio. ff. de quæst. ¶ Not. quod fama & fre- quens clamor habetur loco legitimi accusatoris. Iude- dex ergo non potest dici pars, sed iudex: quia fama est accusatoris. Est in istud remedium extraordinarium, adeo quod adueniente accusatore cessat, ut not. Dy. in reg. qui ad agendum. lib. vj. Et de hoc, an fit processus ordinarius, vel extraordinarius, remisi plenē suprà, in rub. in fin. ¶ In gloss. ibi, remouetur. Et sic habes unam solutionem ad c. inquisitionis, uide ut distingua- tur, an ille, contra quem crimen est probatum, habeat modum. de iure. & in c. tua nobis. de deci. & in c. ex parte decani, de re- scri. & Bald. in l. mandatum. C. man. & Bart. in l. falsus. C. de sur. per Roma. in l. si cūm dotem. s. eo autem tempore. ff. sol. ma. per Barto. in l. liberto. s. lar- gius. ff. de ann. leg. & in l. in confir. tu. per Angel. in l. Sti- chum. s. usus fructus. ff. de solut. per Bal. in l. patri haredem. per illum tex. ff. de excus. tu. per Imol. in l. eum, qui ita. s. qui sibi. ff. de uer. obli. Subdit etiā hic, quod si dominus incipiat dilapidare bona sua, ipso iure est sibi interdicta adminis- tratio, tanquā prodigo: de quo per omnes in l. s. qui bo. de verb. obli. & Bal. in l. j. C. de cur. fur. ¶ Not. quartò, quod ille, qui est diffamatus super criminis, est prius à superiori requirendus, ut fecit iste dominus. Et aduer- te: quia, secundum Pet. de Anch. authoritas noui testa- menti hic allegata, concernit criminis grauiora. Ex qui- bus collig, quod inquisitio est permitta, non solum cū agitur ad uindictam publicam, sed etiam quando agi- tur de rebus ecclesiasticis, ne dilapidetur. Et sic ad utili- tatem ecclesiastū est inquisitio permitta. Est etiam per- missa pro utilitate publica in causis mere ciuilibus, ut l. missi opinatores. C. de exact. tribu. & in l. si uacātia. C. de bo. uac. lib. x. ubi dicit Bart. quod ibi est argumentum, imo quasi causas pro episcopis, ut possint ex eo- rum officio facere inquisitionem contra tenentes bo- na, quæ debent distribui pauperibus, & ad alias pias causas. Ad utilitatem autem priuatum dicit Bart. ibi, quod non reperit posse ad inquisitionem procedi, nisi in casibus. iij. s. præterea. ff. de suspe. tu. Et sic Barto. ibi imponit regulam negatiuam, Quod quo ad priuatum utilitatem, non est permitta inquisitio. Quam regu- lam ponunt Innoc. & ali. Doct. in cap. ad nostram. el. j. de iure. Sed istam regulam limitat quibusdam mo- dis Ioan. de Ana. hīc. sed plenius dom. Maria. in viij. q. articulo j. ubi ponit xvij. limitationes, & circa decem regulas. ¶ Not. quinto, quod si alius est fama: & alius est clamor: quia clamor est paucorum, fama, uero multorum, & nescitur author. Vel dic, secundum Innocen- tius, quod idem est clamor & fama, quasi clamorosa fama, ut no. in c. super eo, qui cognoscit. & fan. ux. Tu adde Bald. in l. ea quidem. in iij. & iij. colum. C. de accus. ubi ponit, quid sit fama, rumor, suspicio, fictio, in- dicium, admiculum, argumentum, conjectura, ne- scientia, uerisimile & non uerisimile: & ista sunt satis utilia in materia inquisitionis, ut ibi per eum in viij. & viij. colum. ubi ponit plenē, quid sit inquisitio genera- lis & specialis: & in quibus casibus sit permitta, tam de iure canonico, quam civili. Et qualiter probetur in- dicium, vel conjectura, uide Imol. in l. cum proponeba- tur. de leg. j. Et de differentia inter in dicium & præsum- ptionem, uide Bald. post glo. in l. excusationem. in prin. ff. de excus. & in rub. C. de prob. in iij. colum. & in l. non hoc. C. unde cog. & in l. j. C. quo. appell. non rec. Et 8 quid sit in dicium, argumentum, suspicio & præsum- ptio, quantum ad maleficia, uide in Specu. tit. de not. crimi. s. ut autem. in prin. & in ti. de prob. s. ult. uer. xiij. Et quid sit in dicium, uide Bald. in l. fin. in iij. colum. C. fa. erc. & Docto. in cap. ueniens. de testi. & Barto. in l. j. s. item Cornelio. ff. de quæst. ¶ Not. quod fama & fre- quens clamor habetur loco legitimi accusatoris. Iude- dex ergo non potest dici pars, sed iudex: quia fama est accusatoris. Est in istud remedium extraordinarium, adeo quod adueniente accusatore cessat, ut not. Dy. in reg. qui ad agendum. lib. vj. Et de hoc, an fit processus ordinarius, vel extraordinarius, remisi plenē suprà, in rub. in fin. ¶ In gloss. ibi, remouetur. Et sic habes unam solutionem ad c. inquisitionis, uide ut distingua- tur, an ille, contra quem crimen est probatum, habeat modum. de iure. & in c. tua nobis. de deci. & in c. ex parte decani, de re- scri. & Bald. in l. mandatum. C. man. & Bart. in l. falsus. C. de sur. per Roma. in l. si cūm dotem. s. eo autem tempore. ff. sol. ma. per Barto. in l. liberto. s. lar- gius. ff. de ann. leg. & in l. in confir. tu. per Angel. in l. Sti- chum. s. usus fructus. ff. de solut. per Bal. in l. patri haredem. per illum tex. ff. de excus. tu. per Imol. in l. eum, qui ita. s. qui sibi. ff. de uer. obli. Subdit etiā hic, quod si dominus incipiat dilapidare bona sua, ipso iure est sibi interdicta adminis- tratio, tanquā prodigo: de quo per omnes in l. s. qui bo. de verb. obli. & Bal. in l. j. C. de cur. fur. ¶ Not. quartò, quod ille, qui est diffamatus super criminis, est prius à superiori requirendus, ut fecit iste dominus. Et aduer- te: quia, secundum Pet. de Anch. authoritas noui testa- menti hic allegata, concernit criminis grauiora. Ex qui- bus collig, quod inquisitio est permitta, non solum cū agitur ad uindictam publicam, sed etiam quando agi- tur de rebus ecclesiasticis, ne dilapidetur. Et sic ad utili- tatem ecclesiastū est inquisitio permitta. Est etiam per- missa pro utilitate publica in causis mere ciuilibus, ut l. missi opinatores. C. de exact. tribu. & in l. si uacātia. C. de bo. uac. lib. x. ubi dicit Bart. quod ibi est argumentum, imo quasi causas pro episcopis, ut possint ex eo- rum officio facere inquisitionem contra tenentes bo- na, quæ debent distribui pauperibus, & ad alias pias causas. Ad utilitatem autem priuatum dicit Bart. ibi, quod non reperit posse ad inquisitionem procedi, nisi in casibus. iij. s. præterea. ff. de suspe. tu. Et sic Barto. ibi imponit regulam negatiuam, Quod quo ad priuatum utilitatem, non est permitta inquisitio. Quam regu- lam ponunt Innoc. & ali. Doct. in cap. ad nostram. el. j. de iure. Sed istam regulam limitat quibusdam mo- dis Ioan. de Ana. hīc. sed plenius dom. Maria. in viij. q. articulo j. ubi ponit xvij. limitation

git Ab. unum, quod hactenus nemo tetigit, secundum eum, utrum quando constat de crimine per viam inquisitionis, possit episcopus dispensare cum praefato in maioribus criminibus, ut adulterio. Et declinando in partem humanitatem, credo, quod sic, per d.c. inquisitionis, in principe, dum dicitur, possit superior poenam moderari, nisi sit tale crimen, quod impediat ordinis executionem, uel beneficij retentionem etiam post perfectam penitentiam. Ergo ubi cuncti cessant haec, quantumcunq; crimen sit graue, semper potest superior dispensare, ut non remoueatur ab administratione. Et pro hoc facit, quia ubi proceditur per viam inquisitionis, uenit imponenda mitior poena: nec etiam secundum unam opt inquisitus efficit infamiam. Non ergo mitius, si hoc casu dispensatio fieri potest in maioribus criminibus, ut adulterio: secus, si proceditur per accusationem. Et ita dicit se credere loqui, cat si clericis, de adulteriis, supra, de iudi. Ad quem tex. habetur pro hoc limitatio prius non considerata, secundum eum. Considera tamē secundum Ana, & bene, quod s. de adulteriis, loquitur de coniunctis & confessis. Et certum est, quod confessio potest se adaptare ita ad inquisitionem, sicut ad accusationem. Item ille tex. permitit episcopo dispensare cum clericis post perfectam penitentiam: sed text. in c. inquisitionis, permittit moderationem poenae in ipsa sententia. Et sic considera, quod forte illa dispensatio, de qua in d.s. de adulteriis, differt a moderatione, de qua in c. inquisitionis. Et ad hoc facit: quia si intelligimus uerbū Moderatori, possumus in c. inquisitionis, de dispensatione, sequeretur, quod inferior episcopo, cui Papa a consenseret in inquisitione, possit dispensare. Quod non est dicendum, per not. per Innoc. in c. iij. de eo, qui fur. or. sus. dixi in c. fi. de simo. ¶ In ea glossa ibi, ad petitionem alii. Ex his, quae colliguntur cum glo. & dictis Doctorum, notantur nouem differentiae, an iudex procedat ex mero officio, an uero aliquo postulante, & dic, ut per Imol. & Ana. hic, quos non refero: quia nihil adderem. ¶ Sed ad unum aduertere, in quantum in secunda differentia tangunt, an iudex teneatur dare copiam indicorum inquisito, uel copiam diffamationis. Nam Ang. in l. si uacantia, in xxxij. colu. C. de bo. uac. fama publica. & latē per noui. in tracta. de indic. et tortura: & per do. Parid. de Nes. ap. in tract. de sydi. in uer. tortura. §. an si quis. col. j. & iij. §. an ad tors. turam. & §. quan. do proceditur,

a. *Dixit, quod nō* [Vide de hoc per Ang. Aret. in tract. malefi. in uerbo, fama publica. & latē per noui. in tracta. de indic. et tortura: & per do. Parid. de Nes. ap. in tract. de sydi. in uer. tortura. §. an si quis. col. j. & iij. §. an ad tors. turam. & §. quan. do proceditur,

b. *Tutori & curatori*] De hoc uide per Card. in consil. xc. & ibi in iij. dubio, qui aequiparatur iusta-rio, uel usfructua-rio. Et addit. Paul. de C. in consil. ij. col. ii. in principe, in parte consiliorū b: quod propriètā antiquor: secun- dum suis. impres-

iij. Nam tutor non potest constituerre procuratorem ante lit. contest. ut not. in l. C. de bo. ma. Secus in praefato, ut habetur in c. petitio. de proce. per Card. in cle. fi. in oppo. eo. tit. Tutor enim est temporalis, Inst. quib. mo. tut. fin. per totum: praefatus est perpetuus: dixi suprā eo. si confiterit. Tutor non utitur bonis pupilli: sed praefatus utitur bonis ecclesie, iuxta glo. in c. præsenti. de offi. ord. in vj. Tutela est onus, prælatura est honor. Praefatus habet liberam & generalem administrationem in bonis ecclesie, si sunt pauperes, c. de coh. cle. & mu. & per do. Ab. ibi, & in c. peruenit. de arb. c. omnino. & ibi Domi. xxxxi. dist. Secus in tutoro, l. à tutoribus. cum si. ff. de suspe. tu. Et tutor indistincte, etiam non suspectus, tenetur reddere rationem. l. j. & per totum, ff. de tutelis & ratio. distra, sed praefatus ita demū; si est suspectus de dilapidatione, per istum text. Et dixi suprā. Tutor debet probare uerē & perfectē expensam, quam dixit se fecisse, l. si sumptus. & ibi Bal. C. de admit. tu. sed in praefato sufficietur iuramentum, ut uoluit gloss. hic. Praefatus tenetur reddere rationem singulo anno, cap. j. xiiiij. quæst. j. sicut rector hospitalis, cl. quia tangit. de rel. do. Sed tutores non reddit, nisi semel, l. si finita. ubi uide glossa in uerbo, gerit. ff. de tut. & ratio. dis. dum tamen eas plenē reddiderint, per not. per Ioan. And. in cap. unico, circa fin. de cleri. agrot. in vj. Et ista no. ad euadenda argumenta, quæ sāpē fuit de tute & prælato. Collige alias differentias ex his, quæ scribitur dom. Abb. in capit. cūm deputati, in fin. de iudic. & in cap. cūm causam, in iij. not. de iur. ca. per Innoc. in c. edoceri, in iij. colum. de recip. per Card. in cle. fin. in i. opp. de procur. per Innoc. in cap. licet Heli. in glo. quæ incipit, hic not. de sim. per glo. in cap. placuit. xij. q. iij. & in cap. quicunque. xii. quæst. iij. Et addit. istis, quod bona prælati sunt tacite obligata pro administratione, sicut bona tutoris, ut est gloss. penul. in cap. ex literis. de pig. & Bald. in l. si quis presbyter. C. de epis. & cle. ubi subdit hoc uoluisse gloss. Decreti: uoluit allegare in c. similiter. xv. quæst. j. Et ista est ratio, propter quam, ceteris partibus, diues p̄ponitur pauperi in beneficio: quia habet bona, quæ possunt hypothecari. Ita dixit gloss. in dicto cap. similiter. & in c. constitutis. el. iij. in uerbi. importunitam. de appell. ¶ In ea glossa ibi, procurator est, & non dominus. Dicit Bald. in l. fin. §. fin. C. de tempo. appell. quod praefatus tenet medium inter dominum & simplicem procuratorem. ¶ In eadem ibi, suo sacramento. No. gloss. quod debet stari soli iuramento praefati super administratione. Et cum ista glo. concordat Dy. in l. si quis pro redēptione. per illum tex. C. de donat. Host. autem sub dubio fortè dicit eam nō habet locum in rectoribus hospitalium: quia tenetur singulis annis reddere rationem. Clem. quia contingit. de religi. c. In minimis] Addit. Petr. de Va. bal. de Perus. in tracta. de duobus fratrib. in xij. par. te principali. colum. iij. et uide per Doct. in l. fin. §. in computatione. C. de iure delib. & in l. si sub condicione. ff. de cōd. & demonstra.

quod

quod ibi no. Barto. in l. fi. §. in computatiōne. C. de iure deli. ubi secus, si parva expensa coaceruatur ascendente ad magnam summam, secundum Bald. in l. unita. in iij. colum. C. de confit. Pro quo facit text. in l. sanctum. §. si quis autem per diversa. C. de dona. Item adde, quod praefatus, cuius ecclesia est subjecta alicui clericu ratione iuris patronatus, reddet hanc rationem illi patrone, & non episcopo, secundum dom. Abb. in c. ex literis. in pe. no. de iurepat. Faciunt no. in c. cūm & plan. de priuili. Et ad hanc glossa facit, quod no. do. Anto. in cloannes. de testa. Et idem in executo teste reddituro rationem. ¶ Et hanc glossa limita, nisi probatur contra iuramentum aliquid per legitimas probationes: quia communiter sic intelligunt iurā, quæ certo casu volunt stari iuramento. Probatur in c. contrahebatur, de despon. impiu. functo c. propulsisti. de proba. & in c. si quis accepit. xxxij. q. j. functo c. quod interrogasti. & ibi gloss. xxxvij. q. j. & in authen. hodie. in fin. C. de repu. & in authen. nouo iure, in fin. C. de pœn. iudi. qui ma. iudi. Et idem not. gloss. in c. eos. de temp. ord. in vj. & dom. Anto. post Doct. in c. quia propter. xvij. colum. de elect. & Arch. in c. in primis. in antepe. col. iij. q. j. & Domi. in c. statutum. §. quod uero. in v. colum. de rescri. in vj. Ioan. And. in add. Specu. tit. de offi. iud. §. fi. uer. vi. & Ange. in l. qui bona. §. qui damni. ff. de dam. inf. & Roma. in l. admonend. in x. colum. ff. de iure. & Bald. in l. j. in j. col. C. de reb. cred. & in l. C. si aduer. lib. & in l. contra negantem. in fi. C. ad l. Aqui. & in l. iuxta fin. C. de re iud. & Ange. in l. qui restituere. ff. de rei uen. Et Petr. de Anch. in reg. semel malus. in v. colum. lib. vj. dicit, quod stante statuto, quod stetur dicto familiaris potestatis, an capti & nocte reperti fuerunt sine lumine & sine armis, tamen probari poterit contractum per legitimas probationes. Not. Alb. de Ro. in iij. parte statu. quæst. xv. facit l. quicunque. in fi. C. de a. poch. pub. lib. x. ¶ Et pro hoc traditur una magna not. limitatio ad istam gloss. Et ista de iuramento intellige, quando à iure defertur iuramentum merè propter defecum, vel difficultatem probationum: quo calu acceditibus plenis probationibus cessat probatio per iuramentum: secus, si defertur ad plenam probacionem, secundum Imol. in d. s. qui damni. ubi semper ui. de. ¶ Vtrum autem a reddenda ratione administrationis possit testator liberare hæredem commissarium, uel tutorem, uide Bart. in l. Aurelio.

a. *Vel tutorem*] De effectu huīusmodi legati, uide per Alex. in consil. xlvi. col. j. & in consil. xlviij. per totum. in j. uol. & in iij. uol. in consil. clixij. Et ibi, in talis liberatio extenderat ad ignorata: & an ad reliqua: & an ad coha. cler. & mu. Sed contrarium uidetur tenere dom. Abb. hic per c. omnibus. iij. q. v. & per c. inter. de purg. ca. no. ubi propter tria potest induci purgatio. In quo Cardi. in c. ex parte. de offi. ord. dicit, quod non, nisi tanta sit, quod inducat scandalum. Alleg. c. tua. de coha. cler. & mu. Sed contrarium uidetur tenere dom. Abb. hic per c. omnibus. iij. q. v. & per c. inter. de purg. ca. no. ubi propter tria potest induci purgatio. Legari an posset damnatus ad perpetuos carceres. 28. Et an talis liberatio extenderat ad ignorata: & an ad reliqua: & uide eum. uide scandalum, & uehem. mentem suspicionem. Ergo non requiritur, ut suspicio semper inducat scandalum: alia ter tertiū superfluum est propter secundum. Ideo conclusio, quod aut quis est suspectus alii: & tunc, si suspicio est probabilis, 44 iudex, qui mutat poenam iuris sine causa, quam poenam incurrit. & tanta ut inducat scandalum, & tūc 45 iudex quoties mutat poenam iuris, praesumit, quod illud faciat indicetur purgatio: secus, si non in-

c. qualis
ter et quā
do. j.

lxij. inj. parte cō
filterum notari,
secundum nouiss.
impreſio. Et de

materia nouiss.
mē uide per dom.
Bart. Soci. in con.
ſilio cōxxxij. co.
lum. iij. uerſi. ¶

ideo dixi. & in
colum. pe. & fin.
& in consilio cōf.
per totum, in iij.
parte.

ducat scandalum. Et ita loquatur d. capitulo. tua. Istis tamen casibus propter suspicionem non fieri inquisitio, licet Innoc. senserit contrarium: quia in inquisitione debet procedere fama, & nō sola suspicio: & etiam, quia mitius agitur contra deficientem in purgatione; quā contra cohūctum per inquisitionem, iuxta not. ita capit. accedens. suprā eod. Et de hoc art. quando possit detinendi ad purgationem, uel inquisitio, propter infamiam, uide per dom. de Rot. dec. ccxv. quæ incipit. Item not. quod ordinarius, per Innoc. in dicto capitu. ex parte. in fin. per Arch. in cap. fin. vij. quæst. j. & in cap. omnibus. iij. quæst. v. per Innoc. in c. pen. super gloss. in uer. in cestus. ibi, nobis autem uidetur. de purg. cano. & in cap. cūm oporteat. in iij. gloss. suprā eod. per Hosti. in summa, de hære. §. qualiter. uerſi. si autem. per do. Maria. hic in repe. q. viij. art. xv. & xvij. per Ana. in cap. accedens. in iij. colum. suprā eo. per gloss. si. in capit. si quis de gradu. de purga. cano. & per Old. consilio cxx. quod incipit. Regularis per Archi. in c. non est. de consue. in vj. per Spec. tit. de inquisit. §. uer. propter suspicionem, per gloss. in cap. quant. & c. literas. ubi bonus text. de presumpt. per gloss. in c. oues. vj. quæst. j. & in c. §. super hoc. §. quæst. v. per Innoc. in c. ad nostram. el. iij. de iure. in Card. & Ana. in c. excommunicamus. §. adjicimus. de hære. per Ioan. de Ana. in capit. si cut. de simo. per Ioan. And. in c. ut officium. §. j. de hære. in vj. per gloss. & Barto. in l. fi. C. fa. er. per Bald. in l. cuin proponeretur. in fin. pen. col. de leg. j. Et in hæresibus communiter tenetur sufficere uehementem suspicionem, in alijs tene cum do. Abb. suprā.

S V M M A R I V M.

1. Inquisitio requirit minorem poenam, quam accusatio.

2. Confessio an ualeat in iudicio minus legitime promota,

3. Confessio non requirit telam iudicij, nu. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

13. & consequenter.

14. Accusatio si superueniat pendente inquisitione, an cesseret inquisitio.

15. Capitula debent ostendi inquisitio, ut deliberet super eisdem.

16. Princeps, uel inferior, an posset procedere parte non citata, quando combatit parti non competere defensionem.

17. Defensio an denegetur bannito.

18. Anni, mensis, locus, an debeant ponit in inquisitione, sicut in accusatione, nu. 19. & 20.

21. Regulares an tenentur scire iura: ideo non est cum eis ita stricte procedendum.

22. Crimen, de quo quis est cognitus per accusationem, an alter punia tur, quam per viam inquisitionis.

23. Genera pecuniarum quæ sunt secundum leges.

24. Poena qualiter imponuntur secundum iuris 2. 5.

25. Poena damnationis in metallum non debet imponi de iure canonico: quod si imponatur, debet retractari.

26. Legari an posset damnatus ad perpetuos carceres. 28.

27. Defensio an denegetur bannito.

28. Episcopos damnatos clericum ad perpetuum carcere, an posse

sibi referare potestam minuendi poenam: num. 31. 32. 33.

34. 35. & 36.

37. Iudex ut posset mutare poenam iuris, requiruntur certe cause, de

quibus hic. 38. 39. 40. 41. 42. 43.

38. Episcopos damnatos clericum ad perpetuum carcere, an posse

sibi referare potestam minuendi poenam: num. 31. 32. 33.

39. Iudex ut posset mutare poenam iuris, requiruntur certe cause, de

quibus hic. 38. 39. 40. 41. 42. 43.

40. Iudex ut posset mutare poenam iuris, requiruntur certe cause, de

quibus hic. 38. 39. 40. 41. 42. 43.

41. Iudex ut posset mutare poenam iuris, requiruntur certe cause, de

quibus hic. 38. 39. 40. 41. 42. 43.

42. Iudex ut posset mutare poenam iuris, requiruntur certe cause, de

quibus hic. 38. 39. 40. 41. 42. 43.

43. Iudex ut posset mutare poenam iuris, requiruntur certe cause, de

quibus hic. 38. 39. 40. 41. 42. 43.

44. Iudex, qui mutat poenam iuris sine causa, quam poenam incurrit.

45. Iudex quoties mutat poenam iuris, præsumit, quod illud faciat

indicetur purgatio: secus, si non in-

cum causa.

- 46 Sententia si sit lata super crimen contra clericum, poterit episcopus suis talen damnatum uigore talis sententie spoliare beneficio, siue actum sit ciuiliter, siue criminaliter.
- 47 Confessio facta coram iudice incompetenti, an faciat fidem coram competenti. n. 48.49.50.
- 51 Poena excommunicationis an sit maior omnibus alijs poenis.
- 52 Lex, uel statutum, si imponit penam capitalem simpliciter, an debeat imponi actualis amputatio capitis.
- 53 Statutum si imponat penam capitale, intelligitur circa mortem. num. 54.

§. Licet autem. Not. primò, quod quando prælati sunt in administratione, possunt de criminibus accusari, & tenentur reddere rationem sua administrationis, ut facit uillicus iste: & hoc ideo: quia prælati sunt perpetui, supra eo, si constituit. Alij autem administratores & officiales temporales an possint de crimine conueniri durante officio? Dic, ut habetur in l. ut magistratibus. ff. de iniur. & in c. legebatur. de ma. & obe. Quidam sunt magistratus sola dignitate sine administratione, putat marchiones, comites, & similes. Et isti sine dubio possunt conueniri. l.ij. C. ubi sena. Quidam sunt habentes dignitatem cum magistratu, & isti si delinquunt in officio, possunt conueniri, utl. iubemus. C. ad l. Jul. repe. ut no. in c. si aduersus. de imm. eccl. Aut delinquunt extra officium: & dic, ut habetur in l. de pupilli. s. si quis ipsi prætori, ff. de oper. no. nun. per Bald. in l. nisi finita. ff. de tu. & ra. dist. per do. Anto. in c. ceterum. in ult. col. de iura. ca. per Bald. in l. mancipia. circa med. de ser. fu. & in l. si appellatio. per illum text. C. de app. Not. se-2 cundò hic expressè probari, quod tñ mitior poena imponitur, quando proceditur per inquisitionem, quam si procederetur per accusationem. Quod singulariter limat in l. Innoc. h. nisi de crimen constet per confessio-3 nem: nam tunc punitur poena ordinaria, quantumcum que grauis, non attendo ordine procedendi. Allegat, quod haberit in l. proinde. ff. ad l. Aqui. & in c. j. de con-4 fess. & ij. q. j. c. j. & ij. Et hoc dictu referunt & sequuntur omnes Scribentes hic: & allegat do. Abb. tex. idem proban-5 tem in cap. fin. de cele. mis. ubi do. Anto. in l. no. dicit no. multa crimina, ex quibus imponitur poena ordinaria, si de delicto constat per confessionem. Allegat Inn. h. Non obstat, quod matius agatur cum confesso, quam cum conuicto, c. in primis. ff. q. j. cum si. quia talis con-6 fessio fuit facta timore probationis: quo casu non ha-7bet locum illa regula, secundum glo. no. in c. de hoc. de simo. Quando autem dicatur facta timore probatio-8 num, dixi in d. c. de hoc. Et ad istud singulare dictum 2 Inn. quod tñ ualeat confessio ad plenum prædictum in iudicio minus legitimè promoto, vide do. Abb. in c. fin. in x. col. de confes. & in c. dilectus. in ult. col. de cap. mona. & Bal. in l. mercalem. in fi. C. de cond. ob tur. cau. & Imo. in cle. j. in iij. colum. uer. quærat hic Stephanus. de hære. & Sal. in l. j. in ult. col. de custo. reo. & Ang. consil. cclxxxv. quod incipit. In Dei nomine. & Bald. in l. Junica. in ix. col. uer. quærat, nunquid confessus. C. de confess. rep. l. cum mulier. in ult. not. & in xvij. col. ff. sol. matr. & Imo. in cle. constitutionem. in vij. col. de elec. ubi bo. text. in fi. & in disp. accusatus de uer. turbativa. in vij. colu. & in l. catus fusti. ff. de inf. & in l. & si scelerot. C. eo. & in l. quotes. in pe. col. C. de iudic. & in l. Tici. ff. sol. ma. & do. Anto. in rep. c. uestra. in xl. col. ff. decòcta. cler. Et dicit Bald. in l. j. in fi. C. de re iud. q. si quis fuerit confessus in iudicio, non potest amplius op-10 ponere de ineptitudine libelli, uel also defectu solen- nitatis ordinis iudicari. Et dicit hoc dicere Papam, in c. Pisani. de rest. spo. & intelligit de innocentia. Ex quibus remanet una cōclusio uulgata & tutta, quod tñ confessio non requirit relatum iudicij, nec curat inepti-

tudinem processus, quod etiam probatur in cap. j. & ff. de accus. in vj. Sed aduerte diligenter, quod ista conclusio limitatur primò, dum modò crimen sit confessum simpliciter: secus, si non simpliciter. Ita probat gloss. fin. Ex qua habes exemplum in cap. j. de testi. in vj. & eam limitat ibi Dominic. ad limitationem Innoc. h. Secundò tñ limita, nisi crimen, de quo constat per confessionem, sit connexum negotio principali, de quo agitur: quia non punitur nec poena ordinaria, nec poena extraordinaria, quando confessio non est simplex, sed sit quasi conditionaliter, uel obijcendo exceptionem. Ita not. Domi. in dicto cap. j. in fin. dicens ex eadem gloss. colligi hanc secundam limitationem. Pro quo facit, quod not. dom. Anto. & Imo. in cap. ut nostrum, ut eccl. benefici. & dom. Ant. in c. causam. el. j. in pen. colum. de testi. & in cap. uestra. in l.ij. colum. de coha. cle. & mu. & loan. And. post Compostel. in cap. man- datum. de rescr. ubi dicunt, quod si auctore non pro- bante, reus expressè iuris sui defectum confiteatur, nō est sententiam cōtra eum in eadem instantia: quia ultra confessionem oportet, quod principaliter sit ei connexum, uel eius naturam inspiciat, per l. ut fundus. ff. commu. diui. Facit gloss. in uersic. in iudicium. in fin. 5 in cap. cūm ecclesia. de causa pos. Tertio tñ limita, nisi reus sponte confiteatur. Ita dicit dom. Abb. in cap. de hoc. de simo. propter gloss. ibi, per quam ita dicit li- mitari Innoc. ibi. Quartò tñ limita, nisi per prescrip- tionem statutariam esset quis tutus, ut non posset am- plius inquit de crimen, quia etiam illud confiteatur, non poterit procedi ad condemnationem, ex quo semel liberatus est. Ita concludit dom. Maria. per mul- ta in cap. de his. in ix. colum. suprà eod. in uer. quando- que. & uer. tenens contra Bald. in l. properandum. in 7 fin. princ. C. de iudic. ut ibi per eum. Quintò tñ limita, dum modò confessio fiat expressè: secus, si tacite, secundum loan. And. in cap. ij. per illum text. de con- fess. in vj. sequitur Bald. in l. unica. in fin. penul. colum. C. 8 de confess. Sextò tñ limita, nisi confessio fieret in iudicio nullo, non principaliter, sed incidenter, & per quandam consequentiam, secundum Bart. in l. si con- fessus. ff. de custo. reo. & dom. Anto. in cap. Pisani. de rescr. spo. in penul. colum. & dom. Abb. in cap. cūm dile- ctus. in xij. & xv. colum. de ord. cogn. & dom. Abb. & loan. de Ana. h. c. hanc solam limitationem ponen- tes. Septimò tñ limita, nisi confessio fieret in iudicio nullo, ratione incompetentia iu- dicis: quia tñ talis confessio non a Incompetentia iudicis] Ad hoc per Alex. in con- filio xij. c. lu. iij. uerb. fortificari, etiam confess. xxvj. col. iij. in j. uolu. et in confis. xij. in p. ritt. cipio. in iij. uolu. Et add. quod dicit Aret. in confis. xxvj. colum. fin. quod talis con- fessio habet tunc uim confessio iudicis: ex uia de ipsum in consilio cl.

dinis: quia tñ confessio, quod inordinatè actum est, non roboret: & ideo si nō facta probatione emanauit, s. m. decretu, confessio sequens non roboret illud. l. si cū nulla. ff. de re iudic. Ita no. determinat Bald. in l. ut debi- tū. in fi. C. de ha. act. quod dicit esse mirabile. Nec obser. c. Pisani. de rescr. spolia. quia licet ualuerit confessio Pis- sanorum, q. episcopus habere possessionē & affectum uillarū & castorū, nō tamē tamen in illā confessionē fuit validatus processus iudicū delegatorū: quia erat nullus ratione præposterationis. Non tñ limita, nisi con- fessio fieret in iudicio nullo propter inhabilitatē partium: quia tñ cōnō p̄tūdūcāt̄, fm. Bal. in conclusionib. Spec. in tit. de sen. in xx. col. & in l. ea quidem. in fi. princ. ff. de edē. & in l. si quis in hoc gen. C. de episco. & cle. & in l. j. s. cūm urbem. uer. sed nunquid. de offic. præfec. urb. & in l. ea quidem. in ult. col. C. de accus. & ibi Ang. in penult. col. & Salic. in viij. char. & do. Marca. h. c. q. xij. art. ubi multa dicit, licet omnes istos non memoret: & cōmu- niter teneatur dictum Salic. in d. ea quidem. quē uide. §. Debet. Not. de tñ capitulis exponendis inquisito, super quibus debet fieri inquisitio, & deberi sibi statu terminus ad defensam: & hoc uerū, quando inquiritur contra certam personam: secus, si fiat generalis inquisitio super statu ecclie: quia tñ generaliter inquiritur de vita & moribus totius conuentus, seu cleri, iuxta c. fi. de p̄t. ca. Et po- dera: quia inquisito nunquam est subtrahenda defen- sio: quia cūm sit de iure naturali, nec Papa, nec ius p̄ta tor potest eam tollere, cle. pastoralis. de re iudic. Facit l. de iudic. in fi. ubi dicit, q. confessus nō potest opponere, 12 de ineptitudine libelli, ut s. retuli. Vnde dicit Spec. de inquisit. quā si in fi. quod diabolō non denega- retur defensio, si esset in iudicio. Et ideo scias, q. quan- tumcunq. statutum tolleret facultatem opponendi ex- ceptionem nullitatis contra sententiam, nunquam in- telligit exclusa exceptio nullitatis surgens ex defen- cit citationis, uel alterius defectus provenientis à iure naturali. Ita solemnitate cōsuluit do. Franc. de Rambo. & est insertū in cōfilijs Cal. tit. de re iudic. cōfili. viij. q. dicit, q. incipi. an sententia lata. & dicit, q. ita fuit iudicatum pri- die. Idem consuluit Pet. de Anch. cōfili. ccvij. quod incipit. De iure cōmu- b. eccl.] Addi- tu, qd' est n. cccx. & addē L. Ro. ē cōf. xlj. inci. Vi- sis his, qd' cogit. & Alex. in con- fil. cv. col. j. circa med. & col. seq. in v. uol. & ibi intelligit p̄dē- da uera, nī per statutum prou- deretur, qd' elā p̄so certo termi- no non posset ars plus dici de nule- litate: quia tñ non posset de nul- litate, etiam tru- denti, dici. Quid nota.

a Ex interullo perseueret] Ad multū non. Inno. in l. qd' in aliena. s. de Alex. in confis. v. col. j. & confis. Celsus. in fi. ff. de acqui. hære. dicens, qd' etiā hoc sequitur Gahdi. in suis ma- xciij. col. j. in fi. uol. & in confis. lefi. Idem tenet Ang. in l. unica. in fi. j. col. C. de confes. Pet. de Anch. in c. j. in viij. col. de confis. in fi. & seq. in iij. uol. & in l. maritus. s. pe. ff. de quas. & idē not. do. Flo. in rub. & in l. emptorem. ff. de proba. exclamans de tex. in d. l. pe. Per quē dicit se defendisse unum à morte tempore domini Guezi de Prato. Et ideo cōsuluit Ang. q. si in- quisitione inepta nō potest quis damniari. Et ad hāc li- mitationem uide Bald. in l. fi. C. de quas. & do. Mar. h. c. q. xij. art. xcvi. & Bal. in l. imperator. ff. de stat. ho. & Ioa. de Ana. in c. j. in viij. col. de cler. percus. Duo decimò limita, nisi confessio refutet ex morte confitentis: quo casu cūm non possit aliter condemnari, habetur pro condemnato, fm. Bal. in l. j. per illum tex. C. qui test. fac. pos. Vltimò de ista materia ultra prædicta uide p. Spec. ti. de teste. s. iam de interrogatorijs. uer. sed nunquid. per do. Flo. in sua disp. Inquisitus. in decisione j. dubij. per Bald. in l. item exigit. ff. de dol. & in l. i. catus fusti. ff. de infa. & in l. j. ff. si men. fal. mo. dixe. per Bart. in l. certi cōdictio. in princ. ff. si cer. pet. per Ang. in l. j. ff. de cōfes. & in l. vulgaris. ff. de fer. per Bal. in l. i. fusti. quod ex conuentione. ff. de iure iu. per do. Anto. in c. olim. de rescr. per Ang. in disp. Astensis. in j. char. per Bald. in authen. cler. scus. in princ. C. de episc. & cler. & in l. bo- na fidei. uer. item quaro. C. de reb. cred. & in l. magiste- ria. C. de iurisdi. om. iud. & in l. magistratus. ff. eod. tit. & in l. clarum. C. de autho. præstan. per do. Mar. h. c. q. xij. art. lxxvij. per do. Ant. in c. ex parte. el. j. in ult. col. de uerb. sig. Et ibi uoluit, quod confessio facta in iudicio non legitimè promoto, non inducit notoriatem. Et dicit s. gl. sing. ibi, & sic limitari c. fi. de cohob. cle. & mulier. Et ista no. quia sunt ualde utilia. Vlterius tñ 14 gunt h̄c Doc. illam maximam q. si tñ pendente inqui- sitione superueniat accusatio, utrum cesset inquisitio. De qua plenē per loan. And. qui refert multis opt. an- tiquorum, in addi. Spec. titu. de inquis. s. nunc tracte- mus. uer. porro. per Bartol. in l. si maritus. s. j. ff. de adul. per Bal. in l. edita. in xxij. col. uer. decimò quarto. C. de Felini ij. pars.

c. quali- ter et quā do. ij.

dam la grande, ff. de leg. ii. Non obstat, quod citatio, ue-
luti inducta de iure naturali, non posset tolli: quia hanc
non tollitur defensio, sed potius defendendi modus ua-
riatur: quia defensiones reseruatur ex post facto, quod
sister potest de iure, l. f. C. de cōpenf. l. ff. cum ibi no. C. de
edic. di. Et quia defensio iure ex causa tolli potest, l. si fer-
rus. C. de his, qui ad eccl. confu. & l. & f. C. quando lic.
se sine iu. multo fortius temperari potest, seu modi-
ficari, secundum Ang. & Pau. in d. si sic, qui etiam alle-
gant, quod no. glo. sing. in l. de pupillo. s. meministi. ff.
de ope. no. nunc ubi ponit, an possit inchoari a praē-
cepto cum iustificatione, si senseris te graui. Et hanc re-
sponsione bene no. ad intellectum predicatorum. Et
in tantum est prohibitum tollere defensionem reis, q
etiam si ipse renuncaret defensionibus, renunciatio no
tolleret suas defensiones, iuxta no. per Bart. in l. custo-
dias. ff. de pub. iud. in l. Stichus. ff. de pecu. le. cum con-
cor. de quibus dixi in c. dilectus. s. ed. ¶ Igitur tamē ad
7 de tex. no. in c. si aduersus de hære. ubi t' ei, quem cōstat
bannitum, denegatur omnis defensio: & sic, secundum
Ana. ibi, est deterioris conditionis, quam excommunicati-
tus: quod forte est: quia cum eius bona finta publicata,
authen. gazaros. C. de hære. non est, in quo sibi uideat-
ur necessaria defensio, aliás ob atrocitatem delicti mo-
difcat Papa in certo casu dispositionem iuris natura-
lis quod potest, per no. per loā. An. in reg. actus legitimi.
de reg. iu. in vj. per omnes in c. quæ in ecclesiastarum.
de const. cum concor. Et ad hanc traditionem capitulorum
uide tex. in c. e. o. test. in vj. ubi dicitur, inquisitio-
nem non posse castigari, si non fuerit illi tradita, qui cri-
men est confessus: quem tex. non uidetur de recenti le-
gisse Joan. An. hīc. ¶ Not. secundū, quod receptis dictis
testim dandi sunt inquisito nomina, & dicta: & debet
dari simul, & non separatis: quia tunc neciretur, quid
& a quo sit dictum. Dixit tamen do. Card. hīc, quem se-
quitur Imo. quod sufficiet, si separatim tradantur: & q
nomina primō tradi debeant, quando inquisitus cita-
etur ad uidentum iurare testes, ex quo non reputari cō-
trarium in iure canonico, c. q. de testi. Sed Host. Io. An.
& lo. de Ana, hīc volunt, quod nomina & dicta nō pos-
sint dari separatis: aliter posset evenire casus, in quo
non haberet locum ratio litera, quæ dicit, ut quod ua-
let tempore iuramenti, & tempore, quo ei traduntur di-
cta. ¶ No. tertio, quod imminaret periculum falsi, quā-
do testis nomen & dictum suum subficeret in ubi non
timetur reprehensio, facilius accedit tentator. ¶ Fallit
in crimen hæresis, in quo propter qualitatem perso-
na, contra quam inquiritur, possunt nomina inquisi-
torū subficeri, per tex. no. in c. si. de hæret. in vj. in princ.
Quem tex. amplia, utper do. Abb. in c. præterea. el. j. de
spō. & uide do. Ant. in c. quod sicut. j. de elect. ubi no. II.
Illi text. quod timor periculi inducit iustum causam
non uocandi absentes: & subdit signanter in proposi-
to, quod dicitur esse in arbitrio iudicis, quando dicatur
imminenter periculum. ¶ Extra gl. Tangunt hīc Doc.
utrum t' in inquisitiōne debeat ponī annus, locus, & mē-
sis, & alia requisita in accusatione, in l. libellorū. ff. de
accusa. canonizata q. vij. libellorū.
In accusatio-
ne] Addo Alex.
in cons. clxxviiij.
col. j. uer. si. et pro-
hoc. in j. uol. &
Ang. Are. in tra-
cta. malefi. in uer.
hec est quadam
inquisitiōne. col. iij.
et practi. Papie-
sem in forma ma-
quisi. i. uer. de an-
no presenti.

ff. & Arc. in c. Deus omnipotens. ii. q. s. Et in hoc est gl.
quæ reputatur sing. Insti. de pub. iud. in princ. quæ te-
net, q. non: & Inno. in c. si. de pur. ca. Contrarium tenet
Bar. in l. i. q. si publico. ff. de adul. dices, q. omnia requi-
sita in accusatione, requirūtur in inquisitione, excepta
incriptione, quæ non requiritur. Et ita intelligit d. glo.
de pub. iud. quia inquisitio succedit loco accusatiōis,
& iudex sustinet uices actoris. Ergo, &c. Et trespōdet ad
dictum Inno. quod loquitur, quando inquisitio sit spe-
cialis, quo ad penam: & genitālis, quo ad delicta: &
sic fit ad aliquem remouendum, non ad criminaliter
deponendum. Pro hoc allegat tex. & gl. in l. hæc enim.
ff. de susp. tu. Et subdit, quod est eadem ratio: quia non
debet quis in tanto crimine euagar, l. prætor edixit. in
princ. ff. de iniur. Idem etiam sequitur Bar. in extraug.
ad reprimē. in uer. per inquisitionem. dicens, q. istud
idem requirunt, quando crimen deducitur ad iudicium
per uiam exceptionis. Alleg. no. in c. ut circa. de elect. in
vj. & remittit ad no. per se in l. j. ff. de exce. subdit tamē
ibi, quod si non appetat, quo dicitur porrecta accusa-
tio, non ualeat: quia est de substantialibus ipsa dies, d. l.
j. s. ff. ff. de exce. Secus, si non appetat dies formata in
inquisitionis: quia per hoc non uiciatur processus: quia
dies, quo quis citatur, uel correspondet inquisitioni,
potest dici dies formata inquisitionis, cum iudex sem
per inquirat: sed non potest sic dici de die porrecta ac-
cusatio, cum hoc non pertineat ad iudicium. Et cura
istis dictis do. Abb. uidetur transire etiam do. Abb. in
c. si. de pur. cano. & Ang. consil. clxvj. & Imo. in c. tu. de
procur. ¶ Sed nihil minus primam op. uidetur tene-
relo. de Ana. hīc, & Salic. l. ea quidem. C. de accus. di-
cens, quod secunda op. posset procedere in inquisitio-
ne speciali. Et de hoc ponit etiā Bald. in l. illa institutio.
ff. de hære. insti. & in l. i. in princ. C. de eden. & in l. j. in ij.
col. C. qui accus. & Cy. in l. j. C. ubi conuenietur, qui cer-
to loco. & in d. l. ea quidem. in xxvij. col. ¶ Sed t' dubitat
hīc do. Card. posito, quod accusator non tenetur appo-
nere in libello di cōmisiōis criminis: quid si ponat di-
& non probet, an debeat succumbe-
re: & refert Rich. Mal. disputando te-
nuisse, quod talis debeat succumbe-
re: quia imputet sibi, qui ad hoc se a-
stituit, iuxta no. in c. causam. de pro-
ba. & crabbeate. in f. de fidei fud. in vj. Idē
tenet Bart. in l. is, qui reus. in pe. col. ff.
de pub. iu. Vnde concludit do. Car. q
in his, in quib. metimur, id est, acqui-
rimus, ius ex tempore, debet probari tem-
pus, l. eum aut̄, cū seq. ff. de neg.
ges. l. j. in f. de incē. rui. & nau. In alijs
autem, in quibus non metimur ius
ex tempore, etiam debet probari tem-
pus: quia licet ſepus non sit de substi-
tua, est tamen de formula intentata a-
ctionis: ideo non debet accusator ua-
gar, d. l. prætor edixit. Quando autē
tempus fuit appositum ex abundan-
ti, ut in q. nostra, tunc debet probari:
aliás dubia effet probatio, contra c. in
præsentia. de proba, & quia posset referri ad aliud tem-
pus. Et istud procedit in actionibus reiterandis. ¶ Int
alijs autem, putā morte, uel membra mutilatione, licet
testes non deponant de tempore, tamen probant: nec
dicitur probatio dubia, cum nō possit referri ad aliud
tempus, id est, cum non possit esse, nisi unum. Dicit
tamen tutius esse teneri op. Rich. quando tempus addi-
tur termino remoto, per quem non immediate conclu-
dit: secus, si mediatae concludit, ut si dico, Titiūm defun-
ctum, jam est annus, & me ei successisse, tanquam pro-
xiōrem ab intestato: ideo peto hereditatem: si non
probetur tempus mortis, sufficit probatio mortis, que

est causa mediata successioneis: debemus enim inspicere causam proximam, & non remotā, l. iij. ff. quod met. cau. cum fini. Et debemus inspicere conclusionem, nō narrationem, l. Aurelius. cum s. ff. de lib. leg. & in c. exhibita. de indic. Contra istud tamen facit, fm do. Card. ratio prædicta quia narrando tempus uidetur se astrin gere ad probandum illud: & ideo illud dictum debet intelligi quando est in libello apposita clausula, Nō se astringens ad probandum non necessaria: de qua in d. c. licet causam. Et istis addit. Imol. in d. l. is, qui reus, ubi dicit, dictum Bar. procedere, quando delictum est restringibile: alias secus, putat homicidium: quia tunc potest dicere se errasse, & probare errorem per testes: quia lictum est corrigerre errore suum ante sententiam. Error. C. de iur. & fac. Igno. Idem dicit, si erat reiterabile, & factus erat articolus, q̄ unicū erat maleficiū, & sic unica uice cōmisiū: & sic est confessum per reum: nam tunc etiam poterit dicere se errasse, & probare errorem per testes. Addit etiā prædicta Io. de Ana. hic do. Flor. in l. insulam. ff. de p̄fcrip. uer. ubi inducit illam l. cōtra dictum Bar. in d. l. is, qui reus, uidelicet q̄ licet quis apponat diem cōmisiū criminis in libello, & non probet, q̄ non succumbit. Dicitur enim ibi, q̄ adiectio falsi nomini nō uitiat contracūtū & uerbū. Vendo, potest ponit in contractu in nominato: & si nō potest ualeare, ut uenditio, ualeat, ut ualeare potest. Tu cōsidera, fm Ana. q̄ fortē aliud est, q̄ quis se astringat ad probandum id, ad qd nō teneat: & aliud, q̄ in contractu uerbū apponatur impropriū. Et de intellectu illius l. vide Imol. in l. ubi, ff. de do. cau. mot. fm eūm. Et adiuerte, q̄ pro uera intelligentia prædictorum sunt rumināda ea, qua dixi in c. quāliter. El. j. in n. S. eod. in materia, quādo solennitas nō necessaria attēatur inepti: & ibi de prædictis facio mētionē. ¶ Et addit Bart. in l. Pantonius. s. rei. in ff. de acqui. h̄are, ubi tenet idem, quod dixi in l. is, qui reus. Et hoc limitat no. Bal. nisi in libello accusationis non fuit set apposita dies, sed in c. sic: licet non probetur, sequitur cōdemnatio. Ita dicit ipse in l. p. C. de accus. De qua materia uide etiā per eundem in l. denunciās. s. quid tamē ff. de adul. & in l. j. C. qui accus. & in l. i. in ij. col. C. de prob. & Bar. in l. libellorum. uersi. circa tempus. ff. de accus. & qua nō in l. non solūm. s. sed ut probari. ff. de ope. no. nū. & Bal. in l. matrem. cum s. C. de prob. Cetera de appositione dici, dic, ut per Imo. post Bart. in d. l. is, qui reus. Et utrūm lex, libellorum habeat locum in actione iniuriarū ciuiliter intentata, uide plenē dominos de Rota concludentes, q̄ non, decis. xxxvii. In nouis. quā incipit, Item fuit dubitatum. Et utrūm habeat locum in actione suspecti tutoris, uide Bartol. latē post glo. in l. j. s. ff. de satisdat. tut. Et utrūm sit necessaria solennitas istius l. in iudicio moto corā Papa, uide Bal. qud non, in c. cū super. de confes. dicens esse text. ibi sing. Sed de hoc dubito p̄t text. in c. in causis. de re iudic. & d. c. cū super. dici potest, quod ibi confessio non curat solennitatem processus, per c. ij. eodem tit. in vj. & dixi suprā post Inno. hic:

S·Ad corrigendos. ¶ No. primō, quod tribus modis proceditur super crimine per viam iustitiae, de quibus in tex. Est & quartus, quem dicit Io. An. textum tacere, & tamen exprimit, uidelicet quando crimen est notoriū, cuius processus est separatus: quia habet formā de per se. Patet ex no. in c. ad nostrā, l. iij. de iureiu. & in c. pen. de pur. ca. & plenē in c. uestra. de coha. cle. & muli. Est & quintus, scilicet per modū exceptionis, c. su per his. s. eo. Est & sextus, s. per modum actionis, ut no. in c. ij. de rescr. & in c. querelam. de iureiu. Per modū uero gratiæ proceditur per viam promissionis, divisionis, uel compositionis, fm Ioan. hic, qui etiam tangit, q̄n diuersi processus diuersis modis in diuersis instantijs facti sunt contra aliquem, & nullus sufficit ad cōdemna-

tionem, & collecti simul sufficiunt, an cumulatio fieri possit & refert quodam tenēre, quod sic, quasi dulcis rerum mixtura bonorum, c. nouis. ad s. xij. dist. Insti. de re. diui. s. si dominorum, & quia rei publica in interest delecta puniri, c. ut fama. de sen. exc. In contrarium facit quia probatio in uno modo agendi nō facit fidem in alio, c. ueniens de testi. & quia res inter alios, &c. c. quāuis de re iudic. & quia securidum formam iudicij ferenda est sententia, ut hic. Et istam partē firmant hic Doct. ¶ Ex quo collige, fm Cal. quod processus factus super crimine altero de prædictis modis, non impedit alium procedendi modū. Quod intellige uerum, q̄n processus nō est perfectus. Alia dicit, ut no. in c. de his. s. eo. Et subdit hic do. Car. q̄ prædicta accumulatio possit fieri de plenitudine potestatis. Et istam sententiam sequuntur Doctores. No. quia limitat illud, quod solet dici, quod multa probations simul iuncta inferētes unum. effec- tum, dato q̄ qualibet de per se nō sit omnino plena probatio, tamen simul iuncta faciunt plenam probationem, ut per Bart. in l. admonend. ff. de iureiu. & per Bald. in l. spadonem. s. quia multa iura. ff. de excu. tu. & in l. proprieatis. & in l. instrumēta. C. de proba. & Imol. in c. ad audientiam, de præscri. & do. Ant. in c. fi. in x. col. de iureiu. & Bal. in l. obseruare. C. quorū app. non re. & Bart. in l. j. s. idem Cornelio. ff. de quāstio. & Bal. in l. s. quis ex argētarijs. s. j. de eden. ¶ Secundō nō q̄ secundum formam petitionis formanda est sententia: fatuus enim reputatur iudex, qui alteri cōdemnat, quam fuerit petitus, l. fin. cum s. C. de fideicom. lib. Circa quod uide, quod no. Bart. in l. stipulatiōes. ad s. i. repe. de uerb. oblig. ubi tractat, quomodo debeat formari libellus & sententia super interesse. Et dicit, quod uerba sententiae aliquid impro priantur, ut adaptentur libello, seu peritonē, ut per Specul. tit. de recti. spo. s. spoliatus. uer. & no. & est bona gl. in l. & puto. s. j. ff. s. er. Cetera iā dixi in c. licet Heli. de simo. ¶ Tertiō no. quod dicit cum regularibus non est ita iuris ordine procedendum: nam non tenentur isti scire iura, sicut seculares. Ideo iuris solennitas relaxarunt, sicut quando militibus & rusticis subuenitur, l. j. ff. de test. milii. l. fi. cum simil. C. de testi. Et licet iuris solennitas non sit seruanda, ueritas tamē dimittit nō debet, iuxta no. in cle. s. ppe. cum simi. de uerb. signifi. Vnde dicit singulariter Bart. in extraug. ad repri. in uer. uidebitur. iuxta s. i. quod quācūq̄ clausula imponatur in cōmissione sub quacūq̄ forma uerborum, nunquam prætextu talis cōmissionis poterit iudex auferre exceptionem acquisitam parti, quantumcūq̄ sit derigore iuris inducta: quia iudex habet potestatem per huiusmodi clausulas circa processum & circa ea, quā facit ipse, non circa ius quācūq̄ parti ante processum. De quo dicit exclamatione Martha. in suo. no. xv. ¶ Ultimō no. iunctuā gl. pe. quod dicit alio modo de puni- tūr crimen, de quo quis est coniūctus per viam accusatiōis, & alio modo per viam inquisitiōis. Sed dicit hic do. Car. q̄ in delictis grauibus, de quibus in cīnqui fitionis. s. eo. coniūctus per inquisitionem remouetur: & deponitur: quia dicit Sicut, ibi posita, uenit ad similitudinem, etiam quo ad ponam. Et hoc dicit probari in c. ueritatis. de dolo & contu. ibi sūt depositus propter contumaciam, quā superuenit pendente iudicio. Pro quo facit litera ibi, omnem inobedientiā. Sed certe, fm eum, per hoc nō tollitur, quin ibi per processum inquisitorum depositio facta sit: & sic stat, quod suprā dixi. ¶ Sed considera, fm Ana. quod fortē ille auditor uoluit, quod ibi non deponeretur ex hoc solo, quod fuit coniūctus de crimine per viam inquisitionis: sed etiam, quia causa fuit tribus uicibus commissa diuersis iudicibus, & coram omnibus fuit contumax & inobediens: & in hoc se fundat Papa ibi in ferenda sententia. Patet ibi in uer. in nomine Domini. Et pro hoc facit illa decr. posita in tit. de dolo & contu. Et ideo de-

bet intelligi fm subiectam materiam tituli, ut cle. s. cum
alijs alle. in gl. in uer. executores. de offi. deleg. ¶ Postre-
mō Inno. super hāc decre. posuit no. & magistralem gl.
in qua tangit hāc: Primō, quis sit effectus actionis ciu-
lis & accusationis criminalis. Secūdō, quot & quæ sunt
genera poenarum, tam de iure ciuili, quam de iure ca-
nonico. Tertiō, quando pro certo delicto reperitur à iu-
re pœna imposta, an in quo libet modo agendi illa im-
ponatur. Quartō, an pœnas à iure impositas possit iu-
dex moderari: & si nō reperitur à iure imposta, quam
imponet. Quintō, an in criminalibus sententia trahat
secum executionem & famam. ¶ Circa prīmū conclu-
dit, quod effectus ciuilis actionis est consequi priuati
interesse: quia actio eius psequendī in iudicio, quod
sibi debetur. Insti. de act. in princ. ¶ Vtrum autem actio
ius sit, aut factum: & utrūm actio & causa sit idem: uide

a *Subtiliter]* a subtiliter Bal. in i. c. uita. in re p. et clausina, in j. ij. & iij. col. C. de eden. Et pro-
Add. Ang. Aret. cedit istud, secundum Inno. siue aga-
G. lo. Fabri. in s. tur ex delicto ciuiliter poena furti, siue
f. Inst. de actio. et ex contractu, putat depositi, vel simili.
per Ant. de Butr. Ponit etiam hic de actione populari,
in rub. 5. de iudi. ut hic per do. Anto. Sed lo. de Imo. hic
reprobatur Inno. & sequaces, in hoc, q
actio ciuilis tendat ad consequendum priuatum inter-
esse, & nō aliter: quia actio furti est penalit, & in illa ue-
nit mera poena, & nullum interest, l. si pro fure, s. furti.
ff. de condi. furt. Ideo melius uidetur dici posse, quod
actio ciuilis est, quando quis agit ad aliquid sibi appli-
candum, siue sit poena, siue sit interesse. Et istud compre-
hendit, siue agatur ex delicto, siue ex contractu, siue a-
ctione penalit. Et remittit ad no. per Bar. in l. agraria. ff.
de termi. ubi Bart. querit, cui applicetur poena in du-
bior & hic addit, que dixi in c. super his. s. co. ¶ Effectus
autem causa criminalis est, non consequitur interesse, sed
poenam ad finem vindictae publicae. Et dicitur causa cri-
minalis, siue poena ueniat inferenda in corpus, siue cir-
ca bona applicanda fisco, ut per do. Car. & Abb. de iu-
dic. in rub. & Bar. in d. agraria. Et colligitur per Roma.
in l. licitatio. s. quod illicite in j. col. ff. de publica. & Pet.
de Anch. in cle. pastoral. xx. not. de iudi. & Salic. in
l. mulstarum. C. de morte mul. per loan. And. in add.
Spec. tit. de contuma s. restat, circa princ. per gl. in uer.
actione. in l. si idem cum eodem. ff. de iur. om. iudic. per
Imol. in rubr. ff. de publ. iud. & in c. Odoardus. post do.
Ant. de sol. per loan. de Ana. in c. ii. in ix. col. cum seq. de
malefi. per Car. in disputa. Præsupposito. maximē in ij.
col. In quibus locis pleniū declarat, cui poena applice-
tur, an fisco, an parti? ¶ Et addit, quod poena conuen-
tionis in dubio intelligitur apposita loco interesse par-
tis, non ut applicetur fisco. Ita singulariter dicit lo. An.
in regula, bona fides. de reg. iu. lib. vi. perl. si duo. s. pe-
& fi. ff. si quis cau. de quo exclamat Ro. in t. stipulatio
ista. s. alteri. ff. de uerb. oblig. & Pet. de Anch. ubi uide,
confi. cxlij. quod incipit. Apud antiquos. Et notat Bal.
in l. si quis maior. C. de transact. Et addit, quod quādo
quis priuatuerit iure suo cōtemplatione alterius, illa po-
ena.

b illi alteri] Ade-
de, quid quando
pena uenit ex ul-
tima uoluntate,
euitu[m] applice-
tur uide tex. fin-
gul. et ibi Bar. in
Luxorem. §. ha-
redes. ff. de leg.
ij. et de quo etia
per Bald. in au-
then. cui relikti.
C. deindi. uid. tol. 23
b ha applicatur illi alteri, c. in quibus
dam. & ibi. glo. in uersic. amittant. j.
de penis. c. si quis in atrio. cum glo.
j. c. sacrilegium. in gl. magna in f. xviij.
q. iij. & c. quia clerici. cum glo. fin. de
iu. p. a. c. de hoc. cum gl. fid. h. c. si quis
rapuerit. xxvij. q. j. & vide text. & Doc.
in c. presbyteri. de pen. ¶ Et istis ad-
de, quod appellatio[n]e causæ crimina-
lis non uenit actio popularis strictè
sumendo. Ita no. Domi. post loan. An.
in c. j. in iij. col. de iudic. in vj. de quo
per Bald. in l. pen. in xij. col. C. de exe-
cu. rei iudic. ¶ Circa t secundū de ges.

neribus poenarum concludit innoc.
quod secundum leges septem sunt ge-
nera poenarum: tres sunt capitales, &
quatuor non capitales. Prima capi-
talis est mors corporis, quia multis
modis imponitur, i. aut damnum, s.

uita, & l. capitalium, ff. de poenis. ¶ Secunda poena capitals est proxima mortis, & dicitur mors ciuilis, putat si quis damnatur in metallum: quia perdit ciuitatem & libertatem: & sic efficitur seruus poenae, n. l. quidam, ff. de poen. Et ideo censetur quo dāmodō mortuus, l. seruitutem, ff. de reg. iu. Et subdit Innoc. non esse differentiam, an quis damnetur in metallum, uel in opus metalli, aut in instrumento metallorum, d. l. aut dānum, s. inter eos. & s. est poena, ubi glof. dicit, quod nemo homo liber fit seruus ex supplicio. Allegat textus in authen. de nūp. s. quid autem. ¶ Tertia poena capitalis est, deportatio: & isti deportati non perdunt libertatem: sed ciuitatem, d. l. quidam. Et perdunt isti ea, quae sunt iuriis ciuilis, non ea, quae sunt iuriis gentium. ¶ Poenae uero non capitales, per quas non perditur libertas, nec ciuitas, sunt itij. Prima est relegatio ad tempus, uel in perpetuum. Et per istam non perdunt bona, nisi expresse dicatur in sententia, l. relegatorum, ff. de intermedi. & releg. ¶ Secunda est poena infamia, d. l. aut dānum, in princ. ubi glof. dicit, quod dānum in iuria rerum, uel furti, ciuiliter non sit infamis. Et istud etiam quod detur uelle glof. iij. in c. at si clerici, de iudic. Contrarium uidetur uelle Innoc. quē alij sequuntur, qui dicit, quod dānum aliquando ex ciuilibus actionibus irrogatur. Ij. & l. furti, s. pe. & fin. ff. de infami. Pro quo etiam facit quod habetur in c. cum te, de re iudi. & in l. non potest ff. de fur. Considera tamen, secundum Ana. quod si alij quis reperitur condemnatus ad restitutionem rei furatae sublate, potest dici, quod non sit infamis: quia potest intelligi, quod fuit actum condicione furtiuā, que non infamat, l. cessat, ff. de act. & oblig. Et ita dicit se consiluisse Venetijs. ¶ Tertia poena non capitalis, est dignitatis amissio, uel ad dignitatem, uel officium, interdicta aspiratio. ¶ Quarta, verborum experimentum, l. si quis forte, s. ff. cum l. seq. ff. de poenis. Et ista sunt poena de fure ciuilis, secundum Docto. hic: quibus additum in l. absentem, in ult. col. C. de accus. ubi ponit ista, referendo Innoc. hic. ¶ Et de exilio, an sit poena capitalis, vide glof. iij. C. ne Christianum mancipium. & in l. magnum. C. qui accus. nō pos. & text. in l. sed & si quis in princ. ff. de accus. Et dicit gl. in d. l. si magnum. quod capitale crimen est, cuius poena est mors, uel exilium. ¶ Et de multiplici poena capitali, vide gl. in s. est & in ter. in uerbi irrogat. Inst. de pub. iud. & tex. in s. publicorum. Inst. eod. rit. & glof. in uer. potest statim. in l. imprium. ff. de iuris, om. iud. ¶ Et quod relegatio nō sit poena capitalis, vide text. in l. edito. ff. de bo. pos. sit. gen. & in l. qui cum maior. s. ff. alij est lex, idem est. ff. de bo. lib. Ponderat tamen in contrarium text. mirabilem in l. hos accusare, s. omnibus. ff. de accus. dū dicit, uel etiam capititis, quia seruorum poenis non conuenit, sicut relegatio: nisi respondeas ex dictis Bart. ibi distinguuntur multiplicem relegationem. Vide etiam Archid. in c. i. fames. vi. q. j. ubi dicit, quod largē capitale crimen est, quod libet peccatum mortale. ¶ Modo aduerte, secundum 4 dum canones. Dicit Innoc. quod nō non per omnia omnes imponitur, sed aliquas ponit proportionari: nam poena mortis non imponitur secundum canones, sententiam, ne cle. uel mo. Quod inducit do. Ant. contra illud, quod quotidie fit: quia sape imponitur poena perpetui carceris, ut extēdatur vita respectu uictualium, ita quod carcerati citius moriuntur. Aliqui autem ponunt clericos in gabij, quod nullo modo est licitum dato quod consuetudo seruat contrarium: & male: fundant le taliter errantes ex c. nouimus, in fi. de. verb.

sig. & c. quamvis. de poen. in vj. secundum do. Anto. & Ana. hic quibus ad de lo. An. in c. à nobis de apost. ubi dicit, quod tales non erunt poenas irregularitatis. Et refert ibi lo. de Ana. dicens, quod multum aduertere debent prælati ad hoc. Idem tenet lo. de Lig. in cle. j. de poen. & re. dicens, quod cancer non debet esse nimis arctus: & si clericus fame moritur, uel inducat cæcitatem, superior efficitur irregularis. Et dicit singulariter do. Abb. in c. cum non ab homine. in fi. de iudic. quod imo text. in d. c. nouimus. facit contra tales prælatos: quia c. nouimus. dicit Sustentandus, non dicit Consumendus: & dicit Vita, & si uult, quod uiuant: & dicit, Vnde caueant libi tales, secundū ipsum. ¶ Idem Pe. de Anch. Car. & Imo. in d. cle. j. & Bal. & Sal. expresse in l. de pecoribus. ad fi. C. ad l. Aquil. quo refert lo. de Ana. ibi, & in cj. in ij. char. de cle. percut. & do. Abb. c. uniuersitatis. propter glos. pe. de sen. excom. Facit, quod no. Bar. in l. quæstiones. ff. de quaest. & Bald. in l. j. C. de emenda. seruo. & Bal. & Salic. in l. Gracchus. C. de adul. & Bald. in rubr. C. de poenis. & in l. decuriones. C. de infâ. ubi dicunt, decapitandum esse iudicem, qui adeo barbarice torquet, quod inde sequitur mors. Et ista non excusat mentem tuâ. Subdit Inno. hic, quod poena similis mortis secundum canones est, quod propter delictum clericus degradatur & traditur curia secularis, c. ad falsariorum. cum si. de cri. fal. Et hanc æquiparationem facit Bar. in l. imperium. ff. de iuri d. omni. iud. & in l. j. ff. de pub. iud. & Bal. in l. reos. ubi latè. C. de accus. Et expresse sequitur Pet. de Anch. consil. clij^a. inci.
a clij.] Adde, Ex narratis. in iij. col. & in regula. ea q. est nu. clvij. quæ in xix. q. libr. vj. cum concordan. ad illam materiam, quam tetigit in
c. de homi. Et de hio dicto Inno. uide per gl. in c. sanè. xv. q. iii. per do. Abb. in c. j. de collus. deteg. ¶ Sed adverte, quod ista æquiparatio mortis naturalis secundum leges & traditiones curia secularis, secundum canones reprobatur, per do. Abb. in c. at si clerici. in prin. de iudi. Et de iure ciuili pro homicidio & adulterio, est poena mortis. l. iij. ff. de sclar. l. quâuis. C. de adul. l. unica. C. de rap. uirg. Et tamen de iure canonico non est degradatio pro his delictis, nisi data incorrigibilitate, c. cum non ab homine. de iudic. Et alia instantie ad hanc æquiparationem dari possunt, per c. tua. de poen. iuncta l. capitalium. §. famulos. ff. de poen. Ad idem c. clerici. de excel. præla. iuncta l. cum uir. C. de adul. & in authen. ut non luxurientur homi. cõtra naturam. & est gl. in d. c. sanè. Et ideo dicit beatus Tho. secunda secunda. q. xcix. art. ult. quod de iure canonico non est mors: sed loco eius est excōmunicatiō. Sed ultra omnes allego. do. Ant. in c. dilectus. vj. col. iuer. caue. quia illud dicitur de pur. ca. ubi dicit ex dictis Innoc. ibi, posse reportari unam theoricam, quam dicit tenetam pro uera, quod ubi cunq; de iure ciuili pro aliquo delicto uenit imponenda poena mortis, tunc de iure canonico in locum ipsius poena depositionis intelligitur subrogata: quod limita, nisi alia poena de iure canonico, tanquam ordinaria, imponatur: & tunc dicit illam esse proprietatem ordinariam, & ordinariam delicti, quæ à iure, ubi directo agitur de delicto, imponitur: illam iuerò accidentalem, quæ ex accidenti & à iure in determinato uenit per iudicem imponenda, tanquam cõmissa ipsius arbitrio, ut j. per eum. ¶ Subdit etiam hic Inno. quod sit poena damnationis in metallum, non uiderim posita de iure canonico: sed si imponeretur, non retractaretur, secundum ipsum. Allegat, quod habetur in c. in fi. j. tit. prox. ¶ Dicit tamen, quod huic poena potest æquiparari poena perpetui carceris, quam infligit canon pro graui criminе, c. pe. de hære. cum alijs s. alleg. Et pro hac æquiparatione uide Spec. in tit. de inst. ed. §. compendio s. uer. quid de bannito. & text. cum gl. in d. c. sanè. xv. q. iii. Et pondera diligenter c. licet Heli. in Helini iij. pars.

c. qualis
ter et quā
do, n.

praedicta tormentum, c. illi, qui v. q. v. de quo in c. ut fama, de senten. excom. & per Ioan. And. in c. cum in contemplatione, de reg. iur. & in c. de deposito per Imo. ¶ Itē priuat quem cingulo militia, c. nullus. el. t. j. q. j. & in c. h. de pœn. & re. ¶ Item deponit comitem Palatinum, c. præceptum. ibi, Palatine dignitatis. xxxij. q. v. & c. ad- 30 monere. xxxiiij. q. j. Et de alijs pœnibus habetur in c. fellis, de pœn. in vj. & per Inno. in c. ad reprimentam. in j. glos. de offic. ordi. & ibi per glos. in uer. in canonibus. per do. Abb. in c. cum non ab hominē, in ix. col. de iudiciis. per Arch. in c. de occidentis. xxij. quæst. v. per Ana. in c. à nobis. de apost. ¶ Item addic Bal. in l. data opera. C. qui accus. non pos. ubi post principium ponit genera & gradus pœnarum: postea in vj. col. enumerat circa quinquaginta causas pœnarum, in quib. reperitur imposta pœna mortis de iure cōmuni. Et ipsum sine causa referit ad literam lo. de Ana. hīc de quo etiā per Bart. in l. in v. col. uer. sequitur uidere. C. de hæredi. inst. Et ista sunt, quantum ad secundam quæst. Inno. omisssis quibusdam impertinentibus, de quibus hīc per Ana. ponentem maximè, utrum punitus uel absolutus in foro canonico, possit iterū discuti in foro seculari: quod expediti in c. de his. in xij. fal. s. cod. ¶ Circa tertiam quæstionem, quam tangit Inno. quando pro certo delicto reperitur à iure pœna imposta, an in quolibet modo agendi illa imponatur: concludit Inno. quod tres pri- 31 ma capitales, & etiam non capitales, sicut pœna depositionis, uel degradatiōis, non debet imponi, nisi quis directe accusetur, & coniunctetur: & si demittit uia ac- casatiōis, ut probatur hīc, & in c. dilectus. el. j. de simo. nisi de crimen constaret per confessionem, de quo la- tius dixi s. ¶ Nunquid autem ad predictas pœnas pos- sit procedi contra absentem? Dicit Inno. quod ad tres pœnas capitales, & etiam non capitales, si uenit impo- nienda pœna usq. ad relegationem inclusiōne, non po- test procedi, c. decernimus. iij. quæst. ix. Alia possunt imponi contra absentem: de quo plenē in c. ueritatis. de dolo & contu. Et est bona glos. iij. quæst. ix. in summa, per Bal. in l. in h. col. C. quo. & quan. iud. per gl. in uer. presentis. in authen. de fidei. in princ. per do. Abb. in c. quoniam frequenter. iij. col. ut li. non eō- test. & in c. cum dilectus. in xix. col. de or. cog. & in d. c. ueritatis. in v. col. cum seq. ubi est locus ordi. ¶ Nun- 32 quid autem ualeat statutum, quod contra absentem pos- sit ferrari sententia capitalis? Bart. dicit, quod sic, in lab- sentem. in h. opp. ff. de acc. quia illud est interdictum so- lūm de iure positivo. Patet in l. ne diu. C. de pœ. ubi etiā hoc dicit Bald. Ergo statuta in contrarium tenet. l. omnes populi. de iusti. & iu. Sed de hoc dubito: quia de- fensio est de iure naturali, ut latē dixi s. in s. debet er- go, &c. Et adl. ne diu. posset dīcī, quod ibi est speciale, quod dñiūt, uel apparitor delinq̄uis in officio, pos- fit etiam absens condemnari. Ergo in contrariū est ius 33 commune, l. j. ff. ad municip. ¶ Circa quartum, utrum iudex possit immutare pœnam: cōcludit Inno. quod si iudex in sententia imponit certā pœnam, non potest postea eā alterare: quia functus est oficio suo. Facit, l. in literis. cum sumi. s. de offic. dele. Sed tempore sententia a potest illā ex causa moderat̄a, l. quid ergo. s. pœna grauior. ff. de his. q. no. inf. Si uero nullam pœnā exprimit, sed simpliciter declarat, crīmē esse cō- mislum, tunc uenit imponenda pœna iuris, & iudex non potest moderari. l. j. q. j. ff. ad Turp. & in s. notandum, q. j. quæst. iij. Si uero nulla reperitur pœna à iure imposta, tunc pœna est arbi- traria, & debet imponi illa, quæ con- fuit in simili imponi. l. hodie. ff. de pœnis. Et in hoc adde Bal. in l. in viii.

a. Moderat̄a]

Addic Alexan. in confi. lxxv. col. iij. de offic. dele. Sec tempore sententia a potest illā ex causa moderat̄a, l. quid ergo. s. pœna grauior. ff. de his. q. no. inf. Si uero nullam pœnā exprimit, sed simpliciter declarat, crīmē esse cō- mislum, tunc uenit imponenda pœna iuris, & iudex non potest moderari. l. j. q. j. ff. ad Turp. & in s. notandum, q. j. quæst. iij. Si uero nulla reperitur pœna à iure imposta, tunc pœna est arbi- traria, & debet imponi illa, quæ con- fuit in simili imponi. l. hodie. ff. de pœnis. Et in hoc adde Bal. in l. in viii.

terare pœnam. Ita singulariter uoluit Inno. in c. de cō- stit. de quo exclamat Bald. in c. qui. mo. feu. amit. & in c. authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. & in c. s. infamia: de pace iur. fir. & in l. & si seuerior. C. de infam. & lo. de Ana. in c. j. de adul. & in c. fin. in x. col. de test. Facit opti- mē tex. in c. felicis. s. ceterū. de pœn. in vj. & in l. si quis filio exhæredato. s. penult. & ibi Bartol. ff. de iniusto ir- rito. & testa. & quod notat Bald. in l. nemo. C. de epi. au- di. & Angel. in l. milites. C. de quæst. & Imo. in l. filius. ff. de dona. & Bald. in l. pe. per illum tex. C. de ser. & An- gel. & Salic. in l. Gracchus. C. de adul. & Bald. in l. obser- uare. s. profici. in x. quæst. ff. de offic. pro con. & leg. & in l. j. si si. princ. C. de iu. cal. & Ro. in l. si uero. s. de uito. 38 in iii. fallen. ff. sol. mat. ¶ Secunda. t. causa est consue- tudo, secundum do. Abb. in c. ea. quæ. in iii. not. per il- lum text. de sta. mona. ¶ Tertia. t. causa est, quando pro- ceditur ex presumptionibus. Ita singulariter not. Bald. in l. ciant cuncti. circa fin. C. de proba. Pro quo dicebat do. Francis. de Areti. esse text. sing. secundum unam le- eturam, in c. inter solicitudines. in fin. de pur. canon. ¶ Quarta. t. causa est, si per solam famam proceditur, ut in casu c. cum desideres. s. secund. de senten. excom. & in eo, quod no. glos. & Bartol. in l. j. ff. de excep. nam ta- lis scientia per famam est legitima causa minuendi poe- 41 nam. c. illud. de cle. excom. mi. ¶ Quinta. t. causa est, pau- pertas condemnati, quæ est iusta causa remittendi mul- citam, ut est text. in l. ilicitas. in fin. ff. de offic. præsi. Vbi Bartol. idem dicit in banno. Et de hoc exclamat domi. ¶ Abb. in c. nīf. speciali. de offic. leg. ¶ Sexta. t. causa, quæ- do quis occidit se defendendo, & excessisset modū. Notat Ioan. And. in c. significauit. per illum text. de pœ. 43 & remissi. ¶ Septima. t. causa est, quando ratione uitam di scandali, secundum glos. in c. de tempo. ordi. in vj. & Dominic. xliij. distinc. in c. commissariis. & c. ut cōstitueretur. l. dist. no. do. Ab. hīc. & faciunt, que aliter plenē allegari in c. super eo. de senten. excom. ¶ Reli- quas causas collige ex not. in ista materia, per Arch. in c. innocens. xxij. quæst. iij. & in c. p. xvij. distinc. per glos. in c. presbyter. in uer. redime. lxxxij. distinc. & do. Anto. in c. dilectus. in h. col. de offic. ordi. & Bald. in c. iurgant. de re iudi. & in c. j. circa med. quibus mod. feu. amit. & in authen. interdicim. uer. ultimō habes. C. de episcop. & cler. & pulchrē Bartol. & alij omnes, in l. quid ergo. s. pœna grauior. in h. col. ff. de infa. Et ibi faciunt mentionem de senectute, uel patientia. Et ui de Petr. de Anch. consil. cxlxij. incip. iure scripto, uel stricto, & consuetudine. ubi ponit de cōsuetudine, que in delictis dat iustam causam minuendi pœnam, propter glos. in c. cum uenerabilis. in uer. migraſſe. de con- fess. & uide Bald. in l. in princ. C. de preci. impe. offe. ubi dicit, quod enormis iniuria dat iustā causam trāſ- grediendi leges. Etiūd. Salic. & Ful. in l. & si seuerior. C. de infam. ubi ponunt de senectute: & Bald. in l. qui- cunq. in vj. col. C. de ser. fugi. Et ibi dicit singulariter, quod si statutum imponit pœnam manus, & alij quis est ita puer^a, uel senex, quod ue-

a. Ita puer.] Et risimiliter morietur, iudex potest poe- q. rationē mino- nam mutare: si tam non facit, non ria etatis pœna potest apellar. ¶ Et pro complemē- minuatur, addo 44 to no. duo pulchra. Primo, quod tū- dex, qui sine causa minuit pœnam iu- exxxij. col. iij. uer. sic. uenit ad se- cūdum. Et sic ha- bes octauum ca- l. lul. de uipu. De quo exclamat Ro- sum. Et addo, q. q. consilium Pet. de sc̄i. uenit ante omnes illum text. Et ada- dit ipse, quod iudex puniet eadem pœna, quareus puniri debeat: & al- leg. text. ualde sing. in l. nulli hæreticorum. in fin. C. ne-

c. qual- ter et quā do. j.

sant. baptis. reiter. ibi, nisi ipse pati uelit, quod alij dis- simulando concessit. ¶ Secundō not. quod tū quan- docunque reperitur iudicem alterasse pœnam iuris communis, presumendum est in dubio, quod hoc fe- cerit ex causa. Ita decidit Specul. tit. de accusa. s. j. uen- quid si fiduc ipsum. Et ista not. quia non sunt ita ali- bi clare allegata. ¶ Circa quintum, utrum sententia in causa criminali trahat secum executionem & conclu- dit Inno. quod non regulariter, ut l. quo ad statum: & l. qui ultō. ff. de pœn. ubi glos. inducit illam l. con- tra id, quod dicitur de sententia excommunicationis. Sed Bartol. ibi eam reprehendit per not. in c. de senten- tia excommu. in vj. Melius allegasset not. per glos. & omen- es in c. pastoralis. de appell. ¶ Subdit hīc Innocen. quod licet gesta per damnatum ex crimine capitali, nō teneant regulariter, hoc est uerum, nisi aliquid agatur per tolleratum ratione publici officij: quia tunc sen- tentia lata per prælatum, licet condemnatum, ualeat, c. nōnne. viij. quæst. j. Secus, si esset lata sententia deposi- tionis ab officio, vel spoliatus insignibus dignitatibus: quia tunc non posset dici tolleratus, sed intrusus. Et sic no. bene, quod ualent gesta per illum, qui est dignitate priuandus, secundum Doctores. Quibus adde Bald. in l. depositum. C. deposit. ubi dicit, quod condem- natus ex actione infamante, licet sit infamis, & possit depōni, tamen tenet gesta per eum, donec deponatur. Ita dicit trād eleganter per Innocen. hīc. Addit etiam dominos de Rota decisi. cccxxij. in nouis, quæ incipit, Accusatus coram ordinario. ubi pulchram quæst. de- terminant per dictum Innoc. hīc, quem dicunt tenere, quod per sententiam latam super crimine nō est quis priuatis beneficio, nisi hoc in sententia exprimatur. ¶ Addit etiam do. Abb. in c. ueritatis. in pe. col. de dolo & contu. ubi dicit, non debere dici tolleratu, sed intru- sum illum, qui fuit depositus, seu insignis dignitatibus spoliatus. Allegat Inno. hīc. ¶ Generaliter autem de ge- stis per prælatū occulē inhabilem, uide semper Inno. in c. nīb. est. super uer. administratur. de elec. & uide Inno. in c. j. g. h. c. decretalis. in fin. de obli. ad ratio. ubi sentit idem, quod hīc. ¶ Dicit etiā Inn. hīc, q. t. sententia lata super crimine, poterit prælatus suus talē damnataū uigore talis sententia beneficio spoliare, siue sit actū ciuiliter, siue criminaliter, hīc. q. c. nūnquid. Dicit fin. q. debet uocari per suum iudicē: & siue benefici, siue nō, po- terit ferri sententia priuationis: quia crīmē est factū nō toritorum per sententia p̄reambulam, c. tua. de coha. cle. Et respondet ad no. in c. super his. s. eo, quod allud est, quādo iudex cognoscit de crīmē per uiam exceptio- nis, ut hīc per eū. Et sic patet ex predictis, q. licet senten- tia lata super ciuilī, uel super exce- ptione criminis, non prospic, ut in illa instantia possit imponi pœna, quæ ueniret imponenda in processu crimi- nali, tamen prodest, ut contra tales possit procedi in noua instantia, & de- licitum probari per sententiam. Et se- condum hoc sententia facit notoriū ad alios effectus, ad quos nō est pro- mulgata. Et sequitur Ioan. And. & do. Anto. ¶ Et dicit domi. Cardi. quod est singul. not. quia quotidie allegatur, quod sententia lata in uno iudicio su- pere crīmē, non facit notoriū in alio: de quo remittit ad not. per sein c. super eo. de ele. & ad Fed. consil. xxij. Sed Imo. hīc dicit, quod hoc dictum non uidetur procedere de iure: quia probations factae in uno iudicio mi- nūs pleno, nō faciunt fidē in iudicio plenior^b, c. uenient. el. j. de testibus. No. Bar. in l. j. s. j. ff. ui bo. rap. & Bal. i. l. ex-

ex morte.C.ad 1.Aquil.In quibus habetur, quod sententia & probationes factae in causa civili, non faciunt fidem in causa criminali: quia in illa requiruntur clariores probationes.I.f. C.de prob.c. faciat cuncti.i.j. q.viiij. Idem tenet hic do. Ab.dicens dictum Inno. esse ualde periculofum, & quod ipsem Inno. tenet contrarium in c.per inquisitionem de elect. si quod acta in iudicio, quod agitur civiliter, non faciunt fidem in alio, quod agitur criminaliter: quia forte multa obiecisset cōuietus, si fuisse actum criminaliter, quia omisit propter leue praejudicium. Et est uerum, fm ipsum, quod probabilitus dubitatur de confessione in civili, utrum noceat in criminali, in quo Inno. sentit, quod sic, in d.c. per inquisitionem, quia contra confessionem propriam nihil potest obieceti, c. per tuas. cum simi. de proba. Sed contrarium sentit gl. in c. expoenitib. l.dist. & facit, quod no. Bar. in l. si cōfessus. ff. de cust. reo. Vnde concludit do. Abb. quod sola confessio non sufficit ad condemnationem, sed potest compelli reus, ut perseveret in confessione sua, uel det intellectum confessionis sue. Et ita intelligatur dictum Inno. in d.c. per inquisitionem. Nam orta est suspicio non leuis contra ipsum ex confessione. Et ita resideret. ¶ Sed lo. de Ana. hīc contra istud dictum do. Abb. dicit esse text. fm unum intellectum, in c. oīm. de rescrip. Per quem colligit ibi do. Ant. in i.j. solutione, singulariter limitari dictum Inno. in d.c. per inquisitionem. uidelicet quod non habeat locum, quod fuit actum civiliter de criminis, sed solum quod criminaliter. Et ponders. fm eum, qd dictum Inno. in d.c. per inquisitionem. & etiā Doct. 47 in d.c. at si clerici. lo. quoniam in confessione facta corā incompetentiū iudice, an faciat fidem coram competētis: uero loquimur de confessione facta coram competenti in causa criminali, civiliter tamen mota, an faciat fidem in causa criminali criminaliter mota. Et alleget text. etiam Bal. in l. iiii. C. loc. ubi habetur, quod iudex in cōpetens, corā quo fit confessio, debet remittere confitentem ad iudicē competentē. Allegat Bal. in l. claram. C. de autho. præstan. ubi limitat istud uerū, si ex talis confessione est orta suspicio, uel infamia: alias fecus. Erat uideretur lo. de Ana. concludere, quod acta in uno iudicio civili, non nocent in criminali: non etiam confessio, nisi sit facta in iudicio criminali, & coram iudice co-petēti, & orta sit suspicio, uel infamia. ¶ Ex quo no. que debent concludere ad hoc, ut talis confessio noceat. ¶ Addit aliud requisitum, s. dum modō simus in eodē iudicio inter easdem personas: secus, si in alio iudicio: gl. est no. in authen. item possessor. in gl. si. C. qui po. in p. hab. De cuius gl. ueritate dubitauit Bart. ibi per no. in l. j. C. de eden. Sed ipse melius declarauit eam in l. Pa pinianus. s. sed nec impuberi. ff. de in offi. test. intelligendo, ut prædixi: & allegat l. Aurelius. s. ff. de lib. leg. Et idem notat Inno. in s. f. in c. mulier. de iure. dicens, q. confessio impugnata per sententiam, non nocet. Et ipsum sequitur Bald. in l. unica, in pe. col. C. de confes. dicens, qd illud dictum, q. quis non cogitur stare suā confessioni, si confessio est sententialiter reprobata: nec ex talis confessione ingenerit aliqua macula. Et illud dictum Inno. cōmendat Bal. in authē. item possessor. C. qui po. in p. hab. & in l. si quis testi. in i.j. col. C. de testi. & in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cle. & in authen. nouo iure. in f. C. de poe. iud. qui male iud. cum cōcor. ¶ Ad 48 de tētiam aliud requisitum, dum modō. C. de confes. sit uera, nō ficta, fm Bal. in l. f. in ult. col. C. de eden. ubi dicit, q. qui habetur pro confessio in causa civili, quia nō respondet positionibus, per hoc non habetur pro confessio in causa criminali: quod dicit probari diabibus legibus. s. ex l. iij. C. de f. in str. & l. iij. s. diuus. ff. de iure fisc. Quod dicit no. ¶ Adde tētiam aliud requisitum, s. dum modō. confessio sit facta per principalem: secus, si per procuratorem: quia in eo cessat ratio posita in d.c. per duas. Et sicut nocebit domino in alia causa. Ita uoluit

Compost. & lo. An. in d.c. per inquisitionem. & Spec. in ti. de confessio. s. nunc uideendum. uer. sed nunquid cōdem in causa criminali: quia in illa requiruntur clariores probationes. I.f. C. de prob. c. faciat cuncti. i.j. q. viij. Idem tenet hic do. Ab. dicens dictum Inno. esse ualde periculofum, & quod ipsem Inno. tenet contrarium in c. per inquisitionem de elect. si quod acta in iudicio, quod agitur civiliter, non faciunt fidem in alio, quod agitur criminaliter: quia forte multa obiecisset cōuietus, si fuisse actum criminaliter, quia omisit propter leue praejudicium. Et est uerum, fm ipsum, quod probabilitus dubitatur de confessione in civili, utrum noceat in criminali, in quo Inno. sentit, quod sic, in d.c. per inquisitionem, quia contra confessionem propriam nihil potest obieceti, c. per tuas. cum simi. de proba. Sed contrarium sentit gl. in c. expoenitib. l.dist. & facit, quod no. Bar. in l. si cōfessus. ff. de cust. reo. Vnde concludit do. Abb. quod sola confessio non sufficit ad condemnationem, sed potest compelli reus, ut perseveret in confessione sua, uel det intellectum confessionis sue. Et ita intelligatur dictum Inno. in d.c. per inquisitionem. Nam orta est suspicio non leuis contra ipsum ex confessione. Et ita resideret. ¶ Sed lo. de Ana. hīc contra istud dictum do. Abb. dicit esse text. fm unum intellectum, in c. oīm. de rescrip. Per quem colligit ibi do. Ant. in i.j. solutione, singulariter limitari dictum Inno. in d.c. per inquisitionem. uidelicet quod non habeat locum, quod fuit actum civiliter de criminis, sed solum quod criminaliter. Et ponders. fm eum, qd dictum Inno. in d.c. per inquisitionem. & etiā Doct. 47 in d.c. at si clerici. lo. quoniam in confessione facta corā incompetentiū iudice, an faciat fidem coram competētis: uero loquimur de confessione facta coram competenti in causa criminali, civiliter tamen mota, an faciat fidem in causa criminali criminaliter mota. Et alleget text. etiam Bal. in l. iiii. C. loc. ubi habetur, quod iudex in cōpetens, corā quo fit confessio, debet remittere confitentem ad iudicē competentē. Allegat Bal. in l. claram. C. de autho. præstan. ubi limitat istud uerū, si ex talis confessione est orta suspicio, uel infamia: alias fecus. Erat uideretur lo. de Ana. concludere, quod acta in uno iudicio civili, non nocent in criminali: non etiam confessio, nisi sit facta in iudicio criminali, & coram iudice co-petēti, & orta sit suspicio, uel infamia. ¶ Ex quo no. que debent concludere ad hoc, ut talis confessio noceat. ¶ Addit aliud requisitum, s. dum modō simus in eodē iudicio inter easdem personas: secus, si in alio iudicio: gl. est no. in authen. item possessor. in gl. si. C. qui po. in p. hab. De cuius gl. ueritate dubitauit Bart. ibi per no. in l. j. C. de eden. Sed ipse melius declarauit eam in l. Pa pinianus. s. sed nec impuberi. ff. de in offi. test. intelligendo, ut prædixi: & allegat l. Aurelius. s. ff. de lib. leg. Et idem notat Inno. in s. f. in c. mulier. de iure. dicens, q. confessio impugnata per sententiam, non nocet. Et ipsum sequitur Bald. in l. unica, in pe. col. C. de confes. dicens, qd illud dictum, q. quis non cogitur stare suā confessioni, si confessio est sententialiter reprobata: nec ex talis confessione ingenerit aliqua macula. Et illud dictum Inno. cōmendat Bal. in authē. item possessor. C. qui po. in p. hab. & in l. si quis testi. in i.j. col. C. de testi. & in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cle. & in authen. nouo iure. in f. C. de poe. iud. qui male iud. cum cōcor. ¶ Ad 48 de tētiam aliud requisitum, dum modō. C. de confes. sit uera, nō ficta, fm Bal. in l. f. in ult. col. C. de eden. ubi dicit, q. qui habetur pro confessio in causa civili, quia nō respondet positionibus, per hoc non habetur pro confessio in causa criminali: quod dicit probari diabibus legibus. s. ex l. iij. C. de f. in str. & l. iij. s. diuus. ff. de iure fisc. Quod dicit no. ¶ Adde tētiam aliud requisitum, s. dum modō. confessio sit facta per principalem: secus, si per procuratorem: quia in eo cessat ratio posita in d.c. per duas. Et sicut nocebit domino in alia causa. Ita uoluit

c. qualis ter et quādo. ij.

famiam, siue surga ex sententia, siue ex poena, non sequitur effectus, quod possit alius eligi, ex quo prælatus nondum est priuatus, nec talis sententia inducit priuationem ipso iure: & hoc sequitur Intro. hīc, dicens dictum domi. Anto. esse ratione congruum. Idem lo. de Ana. respondens ad d.l. ij. & ad d.l. ad tēpus. q. ibi sententia inducit priuationem ipso iure. Patet in litera ibi, definit esse decurio. Ergo ipso iure est priuatus. Ideo loco ipsius potest alius eligi: secus in cau. nostro. Idem dicit do. Anto. si suspensiō sit perpetua: quia illa uidetur esse diversa à poena depositionis. Allegat, quod habetur in c. clericos. & c. lictor. de coha. cle. licer Inno. hīc aliter sentiat, & non bene, secundum eum. Sed Inno. dicit, quod Hostien. in c. inquisitionis. s. eo. uidetur uelle, quod suspensiō perpetua habet uim & locum depositio-nis. Et istud uidetur uerius, secundum eum, & Ana. quia satis uidetur in effectu esse depositus, si est perpetuū suspensiō. Facit, quod habetur in c. commissa. s. porro. de elect. in vj. ¶ Vlterius tangit hīc Inno. de poena excommunicationis: & dicit, quod tē est maior omnibus prediciti: & est non solum poena, sed medicina, per c. multi. ij. quæst. j. & c. de senten. excom. in vj. Et habet effectum, ut beneficia ecclesiastica tali denegentur, c. pastoralis. ad fi. de appell. Et hunc effectū dicunt quidam habere omnem sententiam de criminis latam, secundum Inno. Et ita resideret Ioan. And. & domi. Anto. Sed Inno. dicit, quod illud non uidetur uerum, etiam si sit tale crimen, ex quo ueniret remouendus ab administratione. Nam quādiu tolleratur, debet sibi responderi. vj. quæst. iij. nonne. Et subdit Card. quod licet Inno. dicat, excommunicationem maiorem ceteris poenis, tamen habent se, ut excedentia & excessia: sed forte habuit respectum ad animam, quæ excedit alias poenas corporis, secundum Ana. Pro quo uide Dominic. in c. pro humani. de homi. in vj. ubi dicit, quod illud, quod habetur in c. corripiantur. xxiiij. quæst. ij. quod in ecclisia non sit maior poena excommunicatione: intelligitur de poena disciplinante: secus de eradicante, ut est depositus, & similis. Et uide Bald. in l. acceptam. in xix. quæst. C. de usur. ubi dicit, quod excommunicatione est poena medicinalis. Ex istis inferit lo. de Ana. utrum excommunicatione possit dici poena capitalis: nam ex dīcis Inno. colligitur, quod sic, ex quo est maior omnibus. Pro quo facit glos. in f. de cap. di. s. media. ubi dicit, quod excommunicatus æquiparatur.

¶ Deportato] a tur deportato]. Sed Bart. in l. i. uer. Adde Signo. de querro, utrum excommunicatione. ff. de Homo. in consil. pub. iudic. tenet contrarium, per text. exix. ubi, quod in c. de senten. excom. in vj. ubi dicuntur, quod est medicinalis, & nō mortalis: quod est medicinalis, & nō mortalis.

b Ampulatio capitis] Adde, ex uide de hoc etiā per Alex. in consil. ciij. col. i. & in f. uol. & in consil. cxvij. col. ij. uer. tertio principi paliter. in uj. uol.

¶ Quid autem, si dicatur, Poena capitis puniatur? Vide lo. An. in c. quæst. ij. super glo. de iure, ubi refert Gof. & Host. dicitur lo. glo. semel defensasse unum à poena amputationis capititis: quia falsauerat monetam Bononiensem, ubi statutum dicebat, Punior capite falsans monetā: quia debet intelligi de poena capitali citra mortem. Sequitur ibi Inno. & in l. i. ff. de pub. iud. Pro quo allegat tex. in l. qui cum maior. s. his debet, cum seq. ff. de b. lib. & text. functa glo. in uer. capit. in l. hos accusare. s. omnibus. & in l. capit. ff. de acc. & bo. tex. in l. cum patro-num. ff. de iure patro. & text. & glo. in l. fin. C. qua res uen. pos. Vbi Bald. dicit, quod quandoq. poena dicitur multus modis, ut poena capitalis intelligatur semper de mītori, quæ sit inter alios modos, secundum Ana. hīc. Et cum ista conclusione transit etiam Ana. in c. in iij. col. de homi. Et facit, quod ipse notat in c. postulasti. de Iude. & in c. in iij. col. i. tit. prox. ¶ Et idem tenet Maria. hīc q. xiiij. art. xvij. limitans duob. modis: primō, nīsi aliter constaret de mēte statuentū: putā, quā diceret statutū, quod anima separatur à corpore. ¶ Secundō, nīsi statutū imponeret dictā poenam eōde casu, quo imponit ius cōe poenā mortis: quia cū statutū interpretetur sī ius comune, c. cū dīlect. de cōlue. si simpliciter loquitur, interpretabitur de poena mortis. ¶ Tertiō limita, nīsi lex, uel statutū exprimeret alias poenas mortis: & postea nominet poenā capititis: quia intelligitur de morte naturali: hoc probat text: cum glo. in l. relegati. ff. de poen. ¶ Quartō limita, nīsi lex dicens, Capite puniatur, declaretur per alias leges: quod intelligatur de morte naturali, probatur in l. seculari. s. sunt quidam. ff. de extraord. crimin. & in l. i. ff. eo. & in l. i. C. de eunuch. & in l. præsent. C. de his, qui ad ec. confu. & in l. nemo. C. de malefic. ¶ Et considera contra istā communem opīn. uel sententiam, quod quando uerū potest uerificari in morte naturali & civili, semper uerificatur in naturali, ex ea parte. s. insulā. ff. de verb. oblig. l. cū pater. s. hāreditatis. de leg. ij. c. suscep-tum. de rescrip. in vj. & quod ibi no. Ioan. And. Et statuta intelleguntur in proprio & potiori significato, l. i. s. qui in perpetuum. ff. si ager uerū, uel em. pet. Et mortis civilis dicitur improprīe poena capititis: ita glo. in l. transfigur. C. de trāfact. Ergo statutū intelligitur improprīe, & per conseqēns de morte naturali. Et cōtra cōmūnē sententia tenet Alb. de Ro. licet istas rationes nō cognoverit, in l. præsent. per illum tex. s. allegatum. Et pro certō istē rationes, maximē in criminē graui, flecerent iudice. Sed respōde, q. ista uerba. Poena capititis, sunt equi uoca de iure cōmuni, & possunt importare naturalem mortē & civile, l. cū patronū. ff. de iurepa. l. respiciēd. s. f. ff. de poe. Ergo statutū interpretabitur sī ius cōe. & etiā

& cles getur pars missor. Et propter authoritatem Baldi
in d.l.fl.C. quæ res uend. nō pos. ista pars in criminis nō
atrocis facilè sustinetur. Et hanc partē tenet Pet. de Ans.
in cle. pastoralis. de re iudic. in x. not. Et ex hoc elegāter
determinat do. Abb. in cas. si clericī. in princ. cx. col. de
iudic. q̄ ubincunq̄ fitmentio de degradatione, intelli-
gitur de uerbali, non actuali. ¶ Demum quando inter-
rogaberis de materia inquisitionis, poterit uenire ad
unum ex istis locis, ex quorum altero cōtentaberis, ui-
delicet ad no. per Angel. in tota repe. l. si uacantia. C. de
bo. uac. lib. xj. per Salic. in l.ea quidem. C. de accus. per
Spec. rit. de inquis. per Angel. Are. in suo famoso tracta-
tu maleficiorū. & per Mari. hic.

CAPITVLVM XXXV.

Icūt olim. ¶ Ad correctionē ex-
cessuum, etiam ad re-
formationem morum, tenentur metropo-
litani singulis annis facere prouinciale cō-
ciliū, in quo per singulas dioceces statuant personas
idoneas, quæ solite inuestigant, & sequenti concilio
referant corrigenda. Debet autem episcopi facere sy-
nodos episcopales singulis annis, & publicare agitata
in prouinciali concilio: & negligentes ab executione
officij suspenduntur. Hoc dicit in summa. Ad hoc etiam
tenentur archiepiscopi de iure ciuitatis, in authen. de san-
ctis episcopis, & ut autem omnes. & recessit aula: secul-
dum Doct. Et ideo dicit Ancha. quod prælati male se
gerunt: & ideamale retrahuntur. ¶ Not. quod in
concilio eliguntur personæ idoneæ ad referendum. Ad
idem c. in singulis. de sta. mo. in s. ordinatione. Igitur tamen
sunt alterius naturæ, quam illi. Et de istis habetur etiā
in c. episcopus in synodo. xxxv. quæst. vj. & c. præterea.
de testi. cog. Et inter legistas appellantur denunciato-
res, de quibus format Bartol. plures q. in l. diuus. ff. de
custo. reo. concludens, quod constitui possunt à quo-
libet habente merum & mixtum imperium: & quili-
bet, qui non repellitur ab accusando, est ad hoc ido-
neus. Alleg. text. cum glossin c. cum causam. de testi. Et
non tenetur se in scribere, per c. super his. s. eo. Nō pro-
bando puniuntur extraordinariæ, c. fin. j. tit. proximo.
Et creditur eis, si mala non sunt gravia. Idem si depute-
tur, ut referant, quod uiderunt: putat, ludet, arma por-
tantes, cutes de nocte, l. j. s. quæs. ff. de offic. præf. urb.
Secus, si deputantur, ut referant, quid percipiant ex au-
diu, uel fama: quia tunc nō creditur eis ad puniendū:
sed ad inquirendū, l. ea quidem. C. de accus. ¶ Et pro-
ceditur duob. modis: uno modo simpliciter super de-
nunciatione, & omnes exceptiones, quæ possunt op-
poni contra accusatorem, possunt opponi contra de-
nunciatorem. Secundo modo potest inquiri uigore
illius denunciationis: & tunc tales exceptiones cessant,
per c. itet Heli. de simo. secundum Bartol. subdenter,
quod quārum ad exceptione rei iudicatae, paria sunt,
sive quis absoluunt super accusatione, sive super de-
nunciatione, sive super inquisitione. Et ultimò subdit,
quod isti denunciatores nō tenentur denunciare qua-
litatem maleficiorū: priuā Titius occidit Petrum: quia
qualitas maleficij nō est maleficiū, sed quādam ada-
ditio. Dicit tamen consulere, quod qualitates coheren-
tes & notas ponant. Dicit etiam ibi Bald. circa principiū,
quod si iudex format processum secundum de-
nunciationem istorum, & altera pars produxit eos in
testes, non coguntur testificari, nisi forte ipsi interfuer-
unt, & uiderūt, & per alios nō possunt probari. Quid
autem, si aliquis, ut quilibet de populo, denunciatur, &
demum creatus est ipse denunciator: an incurrit po-
nam statutū, si non denunciatur. Vide Bald. & Imol. dice-
tes, quod non, in l. si quis heres, per illum text. ff. de he-
re. inst. ¶ Quid autem, si tempus nō est appositum in

tra quod officiales debent denunciare maleficū: Vide Bald. in l. cūm ancillis. in ij. col. C. de incest. nup. ubi dicit, quod intelligitur incontinenti à tempore scien-
tia: non tamen coguntur dirigi precipiti festinatione, sed inquisita facti ueritate. Et ibi subdit, quod potest mora purgari intra paucos dies. Et ibi etiam ponit de ista quæst. Quid si scientia maleficij superuenit finito officior & uideatur concludere, quod nō tenetur denun-
ciare. Vide Bald. in l.j.C. de priua. carceribus. ¶ Vtrum autem denunciator tenetur denunciare seipsum. Vi-
de Bald. sententia, quod non. in l.j. in fin. C. in qui, cau-
sis in integ. resti. non est necel. Et ibi in principio dicit,
quod syndicus minor xxv. an. non incidit in poenam
ratione maleficiorum non denunciatorū: quia in iis
iudic. alibus parcitur mitioribus, utib. Et utrum de-
beat denunciare in scriptis, vide Bald. quod sic. in l.fin.
C. de neg. gest. Et ibi subdit, quod stante statuto, quod
teneantur intra tres dies denunciare sibi, dies incipit
currere à die protestationis, non à die maleficij. Adde
etiam Bald. in l.j.C. de fal. mone, ubi dicit, quod excula-
tur à maleficis, qua ignoratis: sed cum postea primò sci-
uit, tenetur denunciare. Quando autem presumatur
scire, vide Bald. in l.j. de his, qui latro. occul. & in l.j. s. o-
cisorum. ff. ad Sylla. Et adde Bald. in l. si quis, non dicā,
rapere. C. de episcop. & cleri. ¶ Quid autem, si offensus
denunciauit maleficium, utrum exoneretur denuncia-
tor. Bart. dixit, sic, si denunciator non fuit negligens,
in d.l. diuus. de custo. reo. & Salic. in l. ea quidem. C. de
accus. Ad quod uide eundem in l. accusationem. ff. ad
Tur. Sed Bald. in l. fororem. C. de his, qui. ut indi. dicit,
Cae*t*ibi de accusante: aliás esset minus plena, uel mi-
nus instructa: uel quia non essent inducti testes male-
ficium sc̄ēres: nam tenetur denunciator assistere pro-
pter intercessi reipublica, & tanquam syndicus instrue-
re causam, arg. l.j. s. non solim. ff. ad Sylla. Nam etiam
plenum officium ab eis desideretur, non debent sub
dissimulacione transire, & maximè si uiderent, ut collu-
derent. Et ideo consuluit syndicus, quod denunciator, &
non ponant se in ambiguo. Et idem Ludo. Ro. in l.p.e.
ff. ad Sylla, dicens, quod si aliquis minus bene denun-
ciauit præueniendo denunciatorem, denunciator te-
netur. Ita si adde Ang. in l. si uacantia. in princ. C. de bo-
uac. libr. x. ubi dicit, quod isti denunciatores in principe
sui officij debent iurare. Et addit, quod qui non po-
test accusare, potest tamen denunciare, l.j. & ibi Bald. C.
si tutor non gesserit. ¶ Et addit, quod denunciator non probans, debet puniri, ut per Bart. in d.l. diuus. Limi-
ta, ut per Bald. post Bur. in l.j. in princ. C. de errore ad-
uoc. ubi lac. dicit, se uidisse, quod massarj capellarum
obligati ad denuncianda maleficia s̄pē nesciunt literas, & faciunt sibi scribi à quodam notario nomen de-
linquentis. Vnde iudex non debet punire massarium,
si reperitur error in denunciatione, nisi constet, quod
falso fecerit: sed in dubio magis præsumit error, quam
malitia, arg. l.p.e. C. de his, qui sibi ascrib. Et addit, quod
si falsò denunciat, punitur pena falsi, l. lege Cornelia.
§. fin. & ibi Bartol. ff. de fal. & punitur in expensis, secun-
dum Bald. in l. sancimus. in xij. q. C. de judic. ¶ Vtrum
autem statutum uolens dimidium poenę applicari ac-
cufatori, habeat locum in denunciatore? Vide Joan.
And. concidentem, quod sic. in addi. Spec. tit. de de-
nunc. in princ. super. §. denunciare. in addi. quā incipit,
totum Rofredi fuit. Et adeo, quod tales denunciatores
tenentur de exactissima diligentia, secundum Bald. in
l. si quis, non dicam, rapere. in vj. colū. C. de episcopis
& cle. Et adde Bald. in l.j. C. de priuili. cre. ubi per illum
text. in uer. propriis iudices, dicit, quod syndicus, qui
debet denunciare maleficia, debet denunciare iudic
competenti. Et ideo non est extra poenā denunciando
iudici mercantie, uel simili. Et idem dicas de libello
accusationis: quia nō debet offerri statutorario, uel mi-

De accusat.inquisit.& denunciat.

Hic uel notario curia: sed solum iudici. Ita probat te quem ita declarat Bald. in l. si quis a se. C. de accus. D.

Demū de iſſis. Addit. et uide per Parid. Neapo. in tractat. de syndi. in uer. syndicus.

¶ No. quod concilium prouinciale cit statuta. Vtrum autem episcopi ibi congregati dicuntur ibi esse, ut singuli, an ut collegium? Credit Pe. d. Anch. quod ut collegium. Et hoc est utile scire propter not. per Ioa. An. & alios in c. quoniam. de iure patro. 6. In c. cum omnes. de constit. ubi ponuntur differentiae an aliquid competat pluribus, ut singulis, uel ut unius versis. Facit etiam, quod non in l. in prin. ff. quod cuius de unicno. ubi habetur differentia inter societatem, collegium & uniuersitatē. ¶ No. ibi, & legentes. quod sapienter debent legi statuta generalis concilij. Et quae sint ipsa in iure? enumerat hic loa. An. septuaginta decretales: quae sunt concilij: & ipsum sine causa referat ad literam lo. de Ana. Catera super gl. & tex. dic. ut hic per Doctores. cum quibus transeo: quia nihil adderem.

S V M M A R I V I

¹⁵ Adhærentes & principales eadem pœna puniuntur.

2 Confoederati, siue recommendati, qui dicantur.

3 Papa potest prescribere, ut iudex procedat de plano & sine strepiti
iudiciorum, inferior uero non.

¶ Processus qualis sit hic fiendus contra regulare

5 De pleno, uerbum, quid importet.

6 Et quid, si dicatur, quod de facto procedat.

CAPITULUM. XXXV.

Lim. ¶ Sententia excōmunicatiōnū & suspensioniōnū lata per abbatem denunciatiū, uel alios pro ipso, post iphius denunciationē, in monachis de- nunciantes, uel eis adhārentes, relaxantur, & etiam iu- ramenta de ueritate tacenda: & dicta testiū tradūtūr denunciatiō: & monachis prosequentiibz denuncia- tionē de bonis monasterijs, ministrātūr expēnsa etiā lite pendente: monachū autem obedīt prālato & ab- batū, sine tamen iphius litis impeditiō: & his casibz proceditūr in inquisitione de plāno absq; iudiciorū strepitū. Hoc dicit. Et inter alia pondera, secundū Ana. hīc, quōd līcet pauci non infamēt, tamen ad petitio- nem paucorū cōmititūr inquisitiō facienda: de quo in c. cūm oporteat, & c. inquisitionis, ad fī. s. eo. ¶ No. q; delegati relaxant à sententia excōmunicatiōnū, & sus- pensioniōnū, lata post litem motam. Vtrūm autem hoc possint, etiam si non fuisset expressum in rescripto: Inno- no. quōd sic, per id, quod habetur in c. prudentiam. s. sexta. de offic. delega. Quod intellige seruata forma, de qua ibi. ¶ Vtrūm autem suspensiōnū indistincte repella- tur à testimonio: iste text, probat, quōd sic: quod dicit esse uerūm Host. in suspensiō ab homine: secūs in suspensiō so à iure. Allegat, quod habetur in c. Apostolica. de ex- cep. Sed Ioan. An. in addit. Spec. tit. de teste. s. j. uer. quid de suspensiō, dicit, quōd illa decretalis non loquitor in teste. Nec dicit suspensiō non posse testificari, imo gl. ibi posita facit in contrariū. Ad istum tex. potest respon- deri, quod debet relaxari sententia, non propter testi- monium, sed propter litis pendentiā. Ista tamen so- lutio non est tura, secundū Imo. propter id, quod hīc dicitur in gl. hīc. Et ideo concludit ualde eleganter, quōd si esset suspensiō à uoce capituli, donec promoueatūr ad sacros, iuxta cle. ut his, de acta. & qua. nō prohibere- tur testificari: quia illa suspensiō nō sit propter delictū;

c. olim.

parte, et h. de uerb. fig. Sed copta & pendens, etiam per citationem. Et cum isto dicto transi lo. And. do. Ant. & ali, excepto lo. de Imo. qui dicit, quod causa dicitur copia demum facta litis contestatione, per id, quod habetur in authen. qui semel. & in corpore, unde sumitur, C. quomodo & quando s. Et hoc sentit gl. in d. c. ex parte. Potest etiam dici, secundum Ananii, quod debet considerari istud secundum effectum materie, de qua queritur per id, quod habetur in cle. iij. ut sit, pe. Sed tu de hoc uide omnes Doc. post glos. in l. causas, uel lites. C. de transac. & gl. in c. questionum. in princ. in uer. exordium. de offic. dele, cum concor. ¶ No. ibi, in eos adharentes, quod id est iudicatur de adharentibus, quod de principali. Ad idem text. in c. ad Apostolica. uerificata, q. parata. de re iudic. in vj. & in c. circa med. d. postul. praef. & uide Pet. de Anch. in repe. c. j. de constit. in uer. uidi dubitare, qui dicuntur uerif adharentes^a, & sequaces. Vbi refert Angel. consuuisse, quod illi dicuntur adharentes, & sequaces alterius, qui eius intentioni, operibus, consiliis & favoribus assistunt. Et quod tales appetace, col. v. in f. & seq. Etihi, qui sunt sequaces, qui complices, qui co sortes, et q. proximi ad Apostolica. Ang. in authen. de ha mi. Et an adharentes teneantur, qui sponte sunt eiudem uelle, & ciuidem uelle, cuius est principalis, uide Bar. in cons. xxx. & in f. col. de iudic. & Spec. tit. de officio leg. superest. uerific. sed nunquid legatus. & in tit. de dele. §. fin. uerific. nunquid ergo monacho. in fin. & est glos. similiis in cle. & si principalis. in glo. fi. in fi. de rescr. Idem nota Bald. in l. nec quicquam. §. fin. ff. de offi. procons. & Angel. in disputa. Astenis miles. post med. & do. Ant. in c. dilecti. de iudi. p. deratis subtiliter ibi esse tex. Bene facit, quod not. Ang in d. l. nemo potest. per illu. text. de leg. j. ubi dicit, quod inferior a principi, quicunq. sit, nō potest uti clauula, Non obstante iure comuni. Idem Bal. in l. rescripta. C. de pre. imp. off. & in l. cunctos populos i x. col. C. de summa trini. & est optimus tex. in l. formam. C. de offi. prae. prato. no. loan. An. in c. fi. de offi. arch. & in c. fi. de ap. pel. in vj. & in addi. Spec. in rub. de elec. & Bal. in l. omnes populi. in v. col. de iusti. & iur. Et cum ista allegare in facto ad infringendum rescriptum legati committentis causam summarie, nō potui obtinere: quia fuit responsum ex moderno stylo hoc sibi licere: & uide, quod not. Bald. & Imol. in l. ex duobus. §. fi. ff. de vulg. & pupl. & quod no. do. Ant. & Imo. in c. fi. de transact. ubi arg. ilius tex. dicunt ualde singulariter, quod ubi subest euilens & necessaria causa, potest legatus committere causam cognoscendam summarie: & sic in hoc derogare s. Et idem sentit not. Bald. in d. l. omnes populi. ubi sub dubio forte uoluit ex eudenti & necessaria causa posse inferiorem statuere contra ius. arg. l. si hominem. ff. mandati. Facit, quod habetur in l. quid ergo. §. poena grauior. ff. de his. qui no. inf. ¶ Not. quod quando superior astringit subditum per iuramentum de ueritate tacenda: & tale iuramentum debet relaxari: i. m. hodie non tener ipso iure, in c. quia pleriq. de officio ord. in vj. Imo plus, quia proceditur contra ipsum, qui uoluit deludere iurisdictionem iudicis, & probationis copiam subtrahere aduersario: nam ex hoc reddit se suspectum, & ostendit iniquam causam fouere: de quo ibi in c. constitutus. de testi. Vbi no. Doc. quod quis nō potest se astringere iuramento ad non testificandum. Et ideo dicit Innocent. in c. intimavit. de testi, quod qui subtrahit aduersario probationis copiam, debet amittere causam: & sequitur Ang. in l. j. si reus. ff. de eo, per quem fac. erit, & do. Anto. in c. cum causam. el. in xx. col.

col. de testi. & est bo. tex. in c. peruenit. el. j. de test. cog. ibi, ostendit se iniquam item fouere, & habetur per Doct. in l. prouidendum. C. de postu. ¶ Not. quod questio, quae pendet inter subditos & praelatum, non subtrahit illos ab obedientia, quatenus per obedientiam impe- ditur prosecutio liti pendientia. Et pondera, quod li- cet hic non agatur inter regulares, quo casu ordo iudicarii non est usquequam seruandus, tamen copia di- storum testium non est deneganda: quia aliter se defen- dere non potest. Ordo ergo, qui consistit circa merita & defensionem causa, seruari debet, ut hic, & in c. j. §. fin. de statu mona. Pro quo allegat Petr. de Anch. not. per Bart. in l. f. filius. ff. de dona. ubi concludit, quod licet detur potest liberum arbitriu, uel quod possit proce- dere ad sui uoluntatem, uel quod non teneatur seruare solemnitatem iuris, per ista uerba & similia non uidetur remissa solemnitatis iuris naturalis, uel gentium, sed iuri ciuilis. ¶ Not. hic argumentum, quod monachi autoritate huius dec. possunt accipere de bonis mo- nasteriis: nec potest isto casu abbas opponere exceptio- nem contra monachos taliter occupantes bona mona- steriis, ut non teneantur respondere, ante quam sit resti- tutus. Pro quo allegat Doct. text. in l. i. procuratorem. §. fi ignorantes. ff. manda. ubi fidei fessor conuentus po- test soluere de bonis debitoris. ¶ Et per illum text. di- cunt Doct. esse regulare, quod quoties, cum quis soluen- do habet regressum contra alium, si non uult soluere de suo, soluat de bonis illius, contra quem habet regre- sum. ¶ Quod declara primò, esse uerum, si bona de- bitoris reperiuntur penes fidei fose, uel alium sol- uentem, per text. in l. fistula. §. j. ff. de contrah. empt. Secundò, nisi fidei fessor esset soluendo, secundum Bald. in authent. si captiu. C. de episc. & cler. Facit, quod ipse not. in authent. qua in prouincia. C. ubi de crimine agi oport. ubi dicit, quod illud non habet locum in procuratore ad iudicia: de quo etiam per Ang. in l. Plautius. ff. de procur. ubi facit singulare dictum. §. fi ignorantes. ¶ Vrùm autem iste text. habet locum in monacho procurante alter utilitatem monasteriis. Dicit Abb. an- tiopus, quod sic, eadem ratione. Sed Vincen. contra: imo potius debet de suo exponere, c. dilecta. de maio. & ob. Sed certè, ut dicunt Doctores, istud caret ratione: quia monachus non habet propriu. Et quamuis Imol. saluet, nisi monachus aliquid haberet penes se, tamen illud tale est monasteriis, secundum Ana. & bene. Et illud exponendo sine licentia abbatis, dicitur occupare. Pro quo facit, quod not. Innocent. in c. fin. de sequest. posses. & Archid. in c. quia res. xj. q. j. iuxta illud, quod notat Bald. in c. j. §. fin. in tit. quo tempore miles ubi ille dicitur fructus occupare, & deuastare, qui expendendo co- uertit in proprios usus. Pro quo etiam facit, quod not. not. Bald. in l. constitutionibus. ff. ad municip. ubi dicit, quod plus peccat ille, qui pecuniam publicam conuer- tit in proprios usus, quam ille, qui male administrat: quod est notabile. ¶ Ultimò querit hic loan. An. qua- lis t. processus fit fiendus hic contra regulares & con- cludit per istum text. quod debet remitti rigorosa subti- litas iuris & clamorosus strepitus aduocatorum, & p- cedi secundum obseruantiam salutaris regula: facit c. reprehensibilis. de appell. & c. fin. de regul. ¶ Ordo uero, qui concernit ueritatem, est seruandus, per istum text. quia etiam excommunicato omnis defensio refer- uatur, c. cum inter. de exceptio. Et subdit, quod quando proceditur contra abbatem, ordo iuris non est omni- no seruandus, adeo quod contra regulares potest pro- cedi ad inquisitionem, eti infamia non procedit, per id, quod habetur in c. singulis. & c. seq. de statu mona- cho. Et hoc sequitur do. Anton. Petr. de Anch. & Card. Sed Imol. dicit, quod illa iura loquuntur, quando in- quisitio fit per uisitatores, in c. generali. Et sic non con- cludent, quod alias possit procedi contra regulares fa- Felini ij. pars.

b De facto. ¶ Ad- de, quod tamen requiritur qualis qualis petitio, ut per do. Maria. in c. j. de lib. obla. ar- tic. quinto, fal. vj. Et hanc tetet Lep. alleg. cxxvij. & Nellus in tracta. banni, parte iij. j. tempo. q. iiiij. & uide Geor. Nat. in repe. cle. sepe. §. non sic. col. xxij. de uerb. sign. Et adde, quod si sta- tutum dicit, quod sententia exequia tur de facto, tunc nō requiritur cau- se cognitio. Ita Bal. in sua Marg. in uer. ecclesia. col. j. in fin.

not.in cle.unica.de offic.deleg.Et ideo dicit Angel.in l. imperatores. ff.de pacto quod prælatus non potest compromittere, ut procedatur in causa ecclesiæ de facto, & sententietur de iure.Et idem not.do.Abb.in c.cum tempore, in iij.col.de arbitrio, quia per processum de facto possit arbiter ad eam, admittendo probatorem non legitimam, non repellendo idoneam: securus, si compromisit simpliciter & de plano sine strepitu & si gura iudicij: quia ius probatistum modum procedens, secundum eum. ¶ Quid t' autem si dicat, Sola facti ueritate inspectar? Vide do.de Rota decr.xxxxij. & conclusi.xcij,in ordine nouis, ubi dicunt, quod potest procedi contra contumaciam ad diffinitionem. Et uide Ro.sing. cclxxxix, ubi dicit, quod ista uerba excludunt formam iudicarij ordinis. Et uide do.Anton.c.j.de iuramen.cal. ubi per illum text,dicit, quod ista clausula plus importat, quam clausula, Summarie & sine figura iudicij: not.Ro.sing.xx. Et de ista clausula ponit late do.Francisc.de Aret.in c.dilecti. de iudic. De multis alijs clausulis tangi posset, de quibus per Roma.in repe.rubr.de arbitrio, per do.Anton.& Imol.in c.j.de const. cum concord. Sed omitti, ne longior sim. ¶ Et tangit hinc Ioan.de Ana, quid importanter illa uerba, Promitto defendere de iure & de facto, & remittit ad Bart.in 1.stipulatio ista,in princ. uer. quarto, ff. de uerb. oblig. & ad Bald.in l.fin. C.de actio.empt. & ad Pet.de Ancha.consil. col. antepon. Et precepit, In nomine Domini, amen: omisso primo dubio, ubi concludit, quod licet dicta uerba & similia, putat, Defendere, Conseruare, Manutener, sonent in ius, quando promittitur a priuata persona, ut not. Doct.in dictis furibus: tamen quando princeps, uel eius locum tenens hoc promittit subdito, uel ipsum subditum, & eius bona suscipit sub defensione & protectione, uidetur promittere defendere ab oppressionibus & violentijs cōtra illos, qui de facti turbarent, uel inquietarent: & non contra illos, qui de iure, ut ibi plene per eum, qui inter alia adducit: quia Papa quotidie concedit conservatores ecclesijs & monasterijs contra prælatos, c.j.de offic. deleg. in vj. & refert hinc Ana. Sed quia hoc est omnino impertinens, sat is est remittere de ista materia ad not.per Bald.in c.nisi specialis. de offic. leg. per Alber.in l.fin. C.de actio. & oblig. in l. pactum. C.de transact. & per do.Abb.in c.petitio,in iij.col.de iurefir. per Imol.in c.fin.de empt. & uenti per Bart.in l.non solūm. s. status. ff.de procur. & in l., in lectu. antiqua, ff. de euict. per Angel.consil.clxx, quod incipit, In Christi nomine: præmitendum est, per Salic.in d.l. fin. C.de actio.empt. ¶ Ultimò scias, quod ex uerbis Innoc.hic intulit singulariter Bald.in l.penult.C.de pos. quod licet Bart,ibi dicat, quod instrumentum depositi de iure communi habet executionem paratam, sicut res iudicata, & sic nulla requiritur condemnatio, & ita debet in ipso summarie procedi: ipse tamen dicit, quod actio depositi debet proponi uia ordinaria per libellum, nec aliquo iure contrarium reperitur. Et ideo omnis solennitas furis est seruanda, sicut in certis casibus. Et alleg. Innoc.hic, quem dicit uidendum.

S V M M A R I V M.

Episcopus potest accusari à suis canoniciis de dilapidatione bonorum episcopatus.

- 2 Delictum quando tolleratur clam, uel palam.
- 3 Clericus, contra quem agitur ad priuationem beneficij, licet administrare possit lite pendente, non tamen potest alienare bona ecclesiæ etiam mobilia.
- 4 Statutum si prohibet forensen acquirere domum, non poterit accipere domum pignori.
- 5 Venditionis appellatione an comprehendatur alia species alienationis, num. 6.7.8.
- 9 Delegatus, cui commititur unus articulus cause, si appetetur ab eo, an poterit statuere terminum appellati, cuius appellationi nō detulit.
- 10 Accusatus, uel inquisitus, an debeat relaxari fidei suffribus per ipsum datis.
- 11 Alienatio facta in fraudem, qualiter cognoscitur.
- 12 Contractus per episcopum, uel alium depositum, an ex quando teneat.

C A P I T U L U M X X V I I .

Rælatorum. ¶ Contra infamatum de dilapidatione inquiritur de ueritate, & interim interdictum omne genus alienandi. Et circa intellectum istius texti, qui multiplex est, varie scribunt hinc Doct. quos prosequere, ut hinc per Ana.in princ. ¶ Not. primò, quod iste episcopus fuit denunciatus de minus canonica institutione: quod potest esse, secundum Ioan. An. quia forte fuit intrusus per laicorum potentiam, ut in c. quisquis.de electi, uel per simoniam, uel alterum cum peccato mortali promotus, cpen.de elec. secundum eum: securus, si forte fuisse defectus forma: quia ille defectus uidetur purgari in confirmatione, qua postea sequitur: sicut defectus atatis per interlocutoriam: de quo in c. cum dilecti. ad fin. de elect. ¶ Et de hoc, quando defectus forma suppleatur per confirmationem, habetur plenè in c. quod sicut de elect. & remittit Imol. ad not. per sein cle. j. de elect. Et istud hodie uidetur potissimum procedere: quia confirmatione debet fieri cum causâ cognitione, c.fin. de elect. in vj. Vnde dicit Card. in c. nouit. de offic. leg. quod ille, ad quem spectat confirmatione, non potest confirmare extra prouinciam. ¶ Et intellige, quod suprà dixi de peccato mortali, dum modo sit ex gravi delicto: alias securus, per id, quod habetur in text. & glossi, in c. sicut nostris. de iurefir. & quod no. in c.fin. de tempo. ordin. Et de hoc utrum confirmatio superueniens ualider electionem nullâ, uide Innoc. quod sic, in c. cum dilectus. in gloss. quæ incipit, confirmatio de elect. quem sequitur Bart. in l. si constat. ff. de appell. & Pet. de Ancha. in regula. beneficium. in vj. q. de regu. iuris. in vj. ¶ Idem dicit in dispensato, per c. postulatio. in princ. de cleric. excom. minist. Facit c. diuersis fallacij. de cler. confiu. Facit, quod not. Archid. & Domi. in c. quicunque. el. iij. l. distincti. ubi dicunt, quod si bigamus promoueretur de facto, potest secum dispensari. Idem de electio tenet Cald. tit. de electio. consil. j. Facit, quod not. Bal. in l. per diuersas. in xij. q. C. manda. ubi dicit, quod prohibitus agere uigore statuti, quia non soluit gabellam, si soluit post initium cause, tenet principium litis, quod pendet ex his, quae dixi s. co. c. cum dilectus. de habilitate superueniente post principium inutile. Et istis addit. do. Abb. in c. cum super. in j. col. de causa posses. & Spec. tit. de deleg. s. nunc de episcoporum. uerific. quid si electus in episcopum. & Bart. in l. j. s. de leg. iij. & Innoc. in c. nisi cum pridem. in xx. col. & Cald. in tit. de rescript. consil. xij. ¶ Not. quod t' canonici possunt denunciare & accusare suum episcopum dilapidantem bona episcopatus: quoniam ad defensionem ecclesiæ & bonorum eius quilibet admittitur: imo tenetur ex debito officij, de quo in c. si quis presbyterorum. de rebus eccl. non

non alien. Plus dixit Bal. sub dubio fortè, in l. subemus nulli. s. sanè. el. j. C. de sacro sanct. eccl. quod ad reuocandam rem ecclesiæ malè de facto alienatam, admittitur quilibet, etiam qui alias non habet legitimam personam, arg. i. j. C. si per vim, uel alio modo. & l. j. s. sed & seruus in ratione habetur. ff. de uentre inspic. & sequitur hic Ana. Addit. Archid. in c. non licet. xij. q. j. ubi dicit, quod ad uitandum preiudicium, uel dilapidationem ecclesiæ admittitur quilibet de clero, uolens contradicere. Idem not. Imol. post Paul. in cle. j. de rescript. & do. Abb. post Hostien. in c. dilecti. in l. col. de maio. & obed. Et ista confirma ex not. per glossi. c. j. uer. denunciat. de rebus eccl. non alien. lib. vj. & do. Anton. in c. quarto. in j. oppos. de priu. & Innoc. in c. dudum. el. j. nō longe post princip. de elect. & do. Abb. in c. exhibita. in iij. col. de iudic. & c. uenerabilis. in iij. col. de offic. deleg. & glossi. in uerbo, mouendo. in c. s. sacerdotes. xvij. q. iij. & Roma. in authent. similiter. in v. chart. uer. tertio, quod quilibet. C. ad leg. Falcid. & do. Abb. post Innoc. in c. fin. in ult. col. de resti. spol. & Imol. post do. Anton. in c. edoceri. in iij. & v. col. de rescript. & do. Abb. in c. dilecti. de exceptio. & Roma. in l. si cum dotem. s. sin autem. in v. col. ff. sol. matrim. & glossi. & Doct. in l. j. & in rubr. ff. de pop. actio. & do. Anton. & do. Abb. in c. ex parte Adæ. & in c. cum olim. de testib. & Innoc. in c. auditib. in ij. col. de praescrit. & glossi. in c. cupientes. s. si uerò, in uerbo, unicus. in fin. de elect. in vj. & glossi. & do. Abb. in c. ex literis. in uer. irritam. de offic. deleg. & Bart. in l. generaliter. per illum text. C. de cur. lib. x. & text. in l. fin. C. de malefic. & mathema. & Bart. in l. ne quicquam. ff. de eden. & tex. cum materia. in l. in prouinciali. s. fin. ff. de oper. noui nunc. & do. Abb. in c. si quis contra clericum. in fine ff. col. de foro compe. & Ioan. de Ana. in c. in nonnullis. de Iuda. in ij. col. & in c. dilectus. el. j. in xij. col. de simo. & in t. super his. in penul. col. s. eo. & gl. in c. ut circa. in uer. aliqui. de elect. in vj. & do. Abb. in c. quod Doct. de statu monach. & quod dixi s. eo. c. illa. Et ista loca habeas in precio: quia in ipsi inuenies casus singulares, in quibus quilibet de populo, uel de clero, habet legitimam personam comparandi. Tene menti: quia non sunt ueraria. ¶ Nota, quod t' grauius peccat ille, qui dicit uitam manifeste & enormiter dissolutam, quam ille, qui clam: & allegat Doct. illud uulgare. Si non castè, tamen caute: licet enim occulta fornicatio tollat bonum recta conscientia, c. fin. de tempo. ordi. tamen manifesta reprobatur. Vnde illa suspedit, quo ad Deum: ista, quo ad homines: de quo in c. uestra. de cohab. cleri. & mulie. Est bene uerum, quod aliquando plus peccat ille, qui clam facit, quam ille, qui palam: ut in text. cum glossi. in l. fin. ff. de ritu nupt. & per glossi. in c. clericus solus. xxxij. distincti. & in c. nemo. xxxij. q. iij. & uide, quae dixi in c. cum ex inuincto. de hare. Et pro nunc ista uidetur bona doctrina, quod si loquimur in his, quae aliquo modo possunt excusari, facies ea clam, hullo modo excusabit: si uerò sunt talia, quae non possunt excusari, atten detur qualitas personæ & scandalum proueniens ex manifesta commissione. Et unum dixit Bal. in l. nemo. C. de summa tri. quod committere clam, uel palam, non differunt, nisi in casibus à iure expressis. Et ibi subdit mirabiliter, quod monachus professus, qui exiuit monasterium, & contraxit matrimonium occulte, presumetur in dolo, & non errare: & presumetur haereticus: securus, si palam contrahat: quia tunc prasumitur errare, &c. ¶ Nota, quod quando dubitatur, ne forte reficeretur in dubium de ualiditate scripturar, debet scribi, quod mittatur sub sigillis. Et si dicatur, eodem modo poterunt negari sigilla, dicit Hostien. quod faciliter reperiuntur in curia, qui cognoscunt sigilla, quam qui uiderint notarium creari. Dicit tamen Card. quod sufficit, si dicetur, quod reputabatur tabellio: de quo in c. j. & c. cum P. de fide instru. Operatur etiā plus Felini iij. pars.

Consil. xliij. 1
Add. qd est nu-
xlvij. Quia accu-
sator multa incō-
fusē cumulat in
materia prohibi-
tonis alienatiōis:
adde primō, an lo-
ratio de nouen-
tio in nouennū,
dicatur alienatio,
per Alex. in con-
filio. c. v. per totū;
tamen in iij. uol.
Itē adde, an prohi-
bitio facta per te-
statorēm de non
alienando teneat,
per Alex. de lmo.
in conf. lxxvij. col.
j. in iij. uol. & per
Bar. Soci. in conf.
ccxxvij. col. iij. ibi,
pro quanto con-
firmatur. Et ibi,
quando facta alie-
natio teneat, et in
dicto confil. col.
cixij. uer. j. ubi ba-
bes, qud mate-
ria prohibitionis
alienationis est e-
xcorbiens & rea-
fride intelligen-
da. Et in propo-
to adde, quod di-
cit Franc. Areti.
in sua conf. xxij.
col. j. ubi, qud
stante prohibitiō-
ne testatoris de nō
alienādo, uel dui-
dendo sine minor-
i etate, tamen si
fiat alienatio, ter-
net. Et etiā adde,
qud si prohibi-
tis alienando sub
poena, si alienat,
& nulliter, qud
incidit in pena.
Ita Aret. in conf.
xvij. col. j. Et iij.
quando alienatio
est prohibita fa-
uore aliquius, talis
delinquendo nō
alienat, ut per
Are. in conf. xliij.
col. vi. & p. Alex.
in conf. xxij. in
j. uol. Et adde, q
quando est facta
prohibitiō de nō
alienādo extra fa-
miliam, talis pro-
hibitiō an exten-
datur ultra quar-
tum gradum: ut
de per Alexan.

siam, vide per gl. in d.l. si ita quis. s. ea
lege. & per Bald. in l. quoties. in princ.
C. de fideicom. & in l.j. prope fin. C. de
contrah. empt. & Pet. de Anch. consil.
cxcij. quod incipit. Dubium fact. & cō-
filio cclvij. quod incipit. Permittent dū.
& consil. ccccxj. quod incipit. Quidam
ser. Ant. & do. Abb. in cuerūm. in pen.
col. de foro compe. ¶ Vtrū autem
uideatur in casu huius c. prohibita alie-
natio. per quā non transfertur domi-
nūm. Card. hic post Gof. dicit. quod
sic. per id. qd habet in c. null. de reb.
eccl. nō alien. Et p. hoc facit litera ibi.
quodlibet alienandi. Et p. hoc uidetur.
quod uideatur prohibita hypotheca.
& etiam pignoris obligatio. Sed cōtra
istud facit. quod habetur in l. in quo-
rum ff. de pigno. Potest dīci. secūdum
Ana. quod aut prohibitiō fit. quia nō
est rei commercium: putā. res est sacra,
uel religiosa: & tunc uidetur prohibi-
tum etiā pignos. l.j. s. j. ff. quā res pīg.
oblig. poss. & not. in c.j. de pigno. Aut
est prohibita alia de causa: & tunc aut
prohibitiō est in rem. & idem d.l. fin. &
d.c. null. aut in personā. & tunc securus.
Et ita loquitur d.l. in quorum. ¶ Et
pro hoc pater. quod si statuto caueat.
quod forensis non possit emere in ci-
uitate. uel in comitatu. poterit in pī-
gnus accīpere: quia prohibitiō est in
personam: sed si statutū diceret. quod
possēsiones non possent uenidi foren-
sis. tunc securus: quia prohibitiō esset
in rem. Nec curandum est. secundum
Doct. utrūm prohibitiō fiat à lege. uel
ab homine. icet aliter sentiat gloss. in
d.l. in quorū. ¶ Adde Nico. de Neapo.
in l. cūm habeat. ff. de leg. iij. ubi per il-
lum text. dicit. quod si statutū pro-
hibet forensēm acquirere domum. nō
poterit acquirere. nec accīpere domū
pignori. Idem dixit Bal. in l. manumis-
siones. ff. de iusti. & fure. & in l. volun-
tas. C. de fideicom. Et ibi dicit. quod si
trado cū pacto. ne exeat manus tuas.
& tu pignorasti alteri. dicitur exiūsile
manus tuas. Et adde Bald. in l.f. C. de
reb. alien. non alien. & in c.j. s. aut libel-
lario. quib. mod. feu. amit. & Bart. in l.
multū. ff. de uerb. oblig. & Bald. in l.
fin. C. de fure emph. & Ang. & Imol. in
l. per seruum. ff. de acquir. poss. & do.
Ant. consil. lxx. quod incipit. In questio-
ne. & Imol. & Ang. in l. s. tibi homo. in
princ. de leg. j. & do. Abb. in c. fin. in iij.
col. de reb. eccl. non alien. & in c. fin.
de eccl. radific. ¶ Not. secundū do.
Abb. ex fine literā arg. quod t' uerbū
Vendi di. non comprehendit alias spe-
cies alienationis: sed tantū illam spe-
cielem. in qua interuenit precium. Sed
in contrarium uidetur text. in l. statuli
beri à ceteris. ad fin. ff. de stat. lib. & in
l. sicut. s. uenditionis. ff. quib. mod. pig.
uel hypo. sol. & gloss. fin. c. j. de postul.
& text. in l. voluntas. C. de fideicom.
Per quem dicit ibi Bart. quod prohibi-
ta venditione b intelligitur etiam pro-
hibita donatio. Facit. quod not. Bald.

post gloss.in fin.& in ij.col. uer. queror:
tertiō quāris. C.de sacrosan.eccles.ubi
dicit illum text.loquentem in uenditione,
pcedere etiā in permutatione.
Et istud est regulariter uerum. ¶ Fal-
lit primō, nū facta mentione uenditionis
fiat mentio de precio:quia tunc
appellatione uenditionis non ueniūt
caterī contractus.Ita not.do.Abb.hic
& in ij.in ult.col. de postu.& in c. de
his,quā flunt à pral.per tex.in l.fin.C.
de p̄ad.curia. sine decre.no alie.lxij.
¶ Fallit t̄ secundō, nū uerbum Venditio
proferat in materia,in quā super
alienatione tradita est certa & determi-
nata forma, secundum Bal.in l.circa
7fin.de feudi alie. ¶ Fallit t̄ tertio,nū
uerbum Venditio, proferatur in mate-
ria stricta,secundum gloss.in d.l.statu-
liberi à cateris.in fin.Vnde dicit Paul.
de Cast.post Guili.in l.ijj.s.non tamen.
ff.de insī. quod si dominus dedit em-
phyteota licentiam uendendi,nō po-
terit permutare.Facit, quod dicit Bar.
in l.Aristo.in fin. ff. de donat, quod si
Papa ex priuilegio concessit abbati
uendere certas terras, poterit eas per-
mutare.Facit, quod not. do.Ant.post
Ioan.And.in c. cōstitutus. in ij. col. de
restit.in integ. ubi dicit,quod consue-
uens de uenditione,non habet locum in da-
solutum,uel permutatione.Et idem de statuto
in tit.emp. & uenti.s.nunc uidentū, uerific.
statutum.Etideo pro doctrina dixit Bal.in
eu.alie.ç quando uerbū Venditionis, profer-
teria singulari,& contra ius commune,appel-
lēditionis nō continentur alij contractus: se-
feratur in materia,quā nō fit contra ius.Et ita
lmenti tenendam in d.l.ii.C.de p̄ad.curia.
quartō, nū uerbum Venditio, proferatur à
nēl à judice:quia tunc nō uenfunt alij contra-
cēdit Bar.i l.alio. in v.col. uerific.que rō utrūm
tores. ff. de alimen. & ciba.leg. per tex. elegante
s. si p̄ator. ff. de rebus eori. ubi si p̄a-
tutori licentiam uendendi bona pupilli, non
erit ea obligare: quia in dispositione hominis
exorbitans non extenditur à maiestate ratio-
de p̄ab.iiij.v. ¶ Demum de ista materia vide
Bal.in confil.incip.in Christi nomine:
quidam habuit uxorem:do.Ioan.ubí
dicit,quod si statutū uetus mulierem,
uel minorē alienare,uel modo aliquo
uendere,uel obligare,non habet locū
in refutatione,uel liberatione,l.fin.C.
de p̄ad.curia.lib.x.Quo casu stabi-
mus iuri communi.Nec plus dicitib⁹
Bal.Et adde Car.conf.xv.in cip.Qod
maritus.ubí dicit,quod uerbum Alie-
nare,comprehendit donationem,&
dicit esse casum in authen.de non alie.
aut per mu.s.alienationis.& in c.nulli.
de reb.eccles.Et licet uerbum Alien-
atio,possit capi uarijs modis, p ea,quā
no.gloss.in d.l.statuliberi à cateris.ta-
mē propriē & stricte accipitur pro om-
ni cōtractu,per quē dominū transfer-
tur,l.j.C.de fun.dic. Et ita dicit no.lac.
de Bel.in d.s.alienationis.Quamuis
ergo statuta debent intelligi propriē,
c.in nostra,definir.tamē nomine alie-
nationis uenit donatio,cum per eam

per do-
atim ca-
tibī cō-
maritum
ius uo-
mittere,
Ro. sing.
emptio-
nū rerū,
am ille,
tex alio
sing. in
de leg.
gl. i. in l.
uer. tit.
ast. con
m hi. s.
de con
l. fi. in
resti. nō
teria hu
na. post
o. c. licet
ol. & o.
deleg.
one, q̄ t
cui dele
n si ap-
pellatio-
m remit
, scutin
inū ipsi
nō detu
llatū ex
xpresa,
l mīnūs
poterit
ndā ap-
in causa
nō pos
ellatio-
ca. de ap
remis. s.
atu, cūm
debitus.
minūm,
pareat:
ni termi
a signa-
receptio
tantūm
ione iu-
dicens, à
llo. Inno
m. sing.
, potest
bellantū
one, dū
aliter se
utus di
Papa, si
ol. hīc di
um non
q̄ parte
ata, c. i.
oc. secun
qui, de
frustra-
nabetur
rēsente.
llo. Inno

sentit, quod ubi iudex non detulit appellationi, non posse terminum assignare, non est simpliciter uerum, per id, quod habetur in c. abbate de appell. & in c. appellatio- nibus de appell. in vj. ¶ Tangit etiam Innoc. hic aliqua, de quibus plenius hic per And. item tangit hic loan. de Ana. utrum t̄ accusatus, uel inquisitus debeat relaxari oblatis fideiis tribus. Et cōcludit, q̄ nō, nisi immineat pena pecuniaria, & non constaret de delicto, ut h̄c per eum referentem Bald. in l.ij.C. de exhi. re. Bart. in l.ij. ff. de custo. reo. Potuistet allegare gloss. sing. in c. cūm homo. xxiiij. q.v. quā dicit, q̄ fideiis non potest se obligare, ubi agitur de poena mortis. Et dicit Domi. in c. iusgen- tium. in f.ij. dist. q̄ fideiis uero pro reo mortuo, si nō exhibet, non punitur morte, sed pecuniariter, uel aliter, ad arbitriū iudicis, si reum dolo nō exhibuit. Alleg. gl. in d. c. cūm homo. Et, ut eam intelligas, uide quo not. in l. si aereo. & f.ij. de fideiis. & in l. eos. & super his. C. de appell. & ibi Bald. circa s. & Arch. in c. quisquis. vj. q.ij. & c. in memoriam, circa prin. xix. dist. & Bald. in c. ex rescripto, in l.ij. col. de iure iur. & Salic. in l. ad cōmenta. C. de custo. reo. & Domi. in c. cleric. in princ. ult. col. de sent. exc. in vj. & in tit. de pac. Constan. in uer. ab uniuersitate. & Imol. post Pet. de Anc. in rub. s. de fideiis. & Bald. in l.ij. C. ne filius. p. pat. & in l. pe. in c. col. de pac. & in l. quo- tates. in prin. ff. de noxal. ¶ Vlterius, in quantū iste text. nō prohibet alienationem, dubitari possit, quid t̄ si altas phibitus alienare, alienaret in aliquā bona fide emen- tem, quomodo cognoscī poterit, alienationem factā in fraudem, & quomodo succurreret emptoris. In hoc uide elegans consil. Per. de Anch. consilio

a ccxlvij.] Ad. 4 ccxlvij. a quod incipit. Ex his, quā su- de, quod est num. 12 periu sunt narrata. ¶ Item not. q̄ t̄ eccl. & quādo & cōtractus omnis, qui fit per episcopū, ex quibus pre- ficiuntur facta alia, etiam si cōtrahētes ipsum pro- natio in fraudem, probabilit̄ ignorant, non habet aliquā per Alex. in conf. f.ij. uerific. Ita text. not. in c. quia cun- vj. col. iij. uerific. Soci. in cōccxvj. col. v. uerific. nec quod autem. in f. Barbarius. ff. de offic. prat. & do. Ant. in c. cōsultationibus. in xx. col. de iure

pat. ubi dicunt, q̄ ex quo est lata sententia priuationis ab homine, non requiritur aliqua certificatio ad ualidi- tatem gestorum. Facit l. si pater. in prin. de manu. vñd. ubi si pater dat licentiā filio manumittendi seruum, po- stea reuocauit, certe non ualeat manumissio facta per solum. Facit l. eius, qui in prouincia. ff. si cer. pet. & add. Roma. in l. is, cui bonis. in vj. col. ff. de uerb. oblig. ubi di- cit, q̄ si prodigo interdicta est bonorum administratio per sententia, illa sententia ligat eum etiā ante scientiā. Et dicit esse tex. sing. in d. uer. cōdicit. Et illum tex. no. etiā Domi. quem uide in c. eum, qui. in f. col. de prab. in vj. Et per illum tex. dicit Lap. sua alleg. cxxx. que incipit, Pro dubijs. ad f.ij. q̄ gratia fortuitur effectū ex uolunta- te concedentis, non eius, cui conceditur. Et est uerum, q̄ soluentes prālato, quē nesciunt depositū, uel intrusum, liberātur, ut per Bar. in l. si urbana. ff. de cond. inde. per do. Abb. in c. qualiter de elect. per Pet.

b ccxxvij.] Ad. b de Anch. consil. ccxxvij. b incip. Vñs de, quod est num. cōfilijs. per do. Ant. in c. in literis. in pe- chart. uerific. secundus est effectus. de uer. in d. l. si ur- banus.

Abb. in c. nihil est. de elec. in f.ij. per Lap. alleg. lxxxvij. ix. col. per Bald. in l. ea, quā. in f.ij. C. de f.ij. ante nup. per Bar. in trac. De tyran- nide. in vj. q. per Bal. in l. certum. C. de rei uend. ¶ Vlti- mō uide Cal. in isto tit. consil. ubi querit, si abbas qua- rit à iudice cōpetenti, quosdā suos monachos, propter eorum criminā, recludi in carcerebus ad penitentiam peragen dā, utrum ista causa dicatur criminaliter inten- sata, adeo q̄ non possit interuenire procuratori. Et con-

cludit, q̄ non, ut per eum. ¶ Ex quibus remanet expe- ditus iste solennis titulus, in quo si qua minus perfecte tractata sunt, attribuatur lectionibus quotidianis, que festinos labores non parum plerūq̄ eneruarunt.

De calumniatoribus, TITVLVS II.

S U M M A R I U M

- 1 Calumniatores qui dicantur, & de eorum poena.
- 2 Prevaricator quis dicatur.
- 3 Tergiversator quis dicatur.

Ontinua, ut h̄c per Ana. & inter alia no. tex. in l.ij. in princ. ad Tur. ubi accusatorum tem- ritas tribus modis detegitur, & tribus po- nis subiectur. Quidam appellant calum- niatores, quidam prāvaricatores, quidam tergiversa- tores. ¶ Calumniatores t̄ sunt illi, qui falsa crimina sc̄iēter prāparant. q. no. c. Preparant] Add. & intellige hoc, nō solim ac- cūsando, sed etiā cōficiendo, el j. C. de aduoc. diuers. iud. Et dicit Old. in consil. suo liij. incip. cōsuevit du- bitari. & uide lo. And. in ut de aca- cūs. ad f.ij. & hoc idē dicu. Bart. Soci. in cōccxvj. col. v. uerific. nec obstant.

3 prāvaricator. ¶ Tergiversator t̄ dici- tur ille, qui ppria auctoritate desiftit à causa. d. l. s. ff. ¶ Poena calumniato- ris, est poena talionis. f.ij. q.ij. c. & f.ij. & 1. f.ij. de acc. Et hoc est uerū in his, que habēt certā poenā ordinariā. Sed in his, quā habēt poenā extraordianariā, imponit poena arbitrio iudicis. Fa- cit, quod dictū fuit in c. super his. s. tit. prox. Et hoc p. ce- dit, quod imponit potest eadem poena: aliā mutat in aliā, de quo in c. prox. ¶ Poena prāvaricatoris, est poenā extraordianaria arbitrio iudicis. l.ij. ff. de prāvar. ¶ Et super isto criminē potest, p. cōtributis modis, ut declarat Bar. in l.ij. s. prāvaricator. ff. ad Turp. Primo modo, incidenter per modū replicationis, putā accuso te, exci- pis de sententia absoluciónis, replica de prāvaricatione. Secundo, principaliter accusando. Tertio, inquiringo p. babiliter ad illud crimen per testes, qui dicunt accusa- torem colludere cum reo & cōuersari. Nam est sufficiēs indiciū, q̄ sit prāvaricator: quia cōsueverūt cōmūniter oriri in imicitia capitales inter accusatōrem & reū. Prāsumit ergo collusio, si accusator non designat. l. mariti lenocini. in prin. ff. de adul. ¶ Poena tergiversatoris est Turpiliā, & sic quinq̄ librarū aurū & infamia. De quo uide tex. & gl. in l.ij. s. ff. de prāva. Et ad ampliandum ista tub. reduxit se loan. de Ana. h̄c ad dicta Legistarū, ff. ad Turpil. & C. de calum. quā omitto. Et quādam pul- chra ponit Bar. in Lathletas. s. calumniator. ff. de infa. Et ibi uoluit, q̄ etiā ex sententiā, per quā reas absoluit, pos- sit accusator condemnari de calumnia. Et uide Arch. in s. porro. f.ij. q.ij. ubi dicit, q̄ calumniator dicitur syco- phanta. Et refert de illo, qui opponebat seruo, q̄ come- derat fucus, & data ambo. aqua calida, accusans euō- mult fucus: & in de dictus est sycophantia. Et de materia etiam uide gl. & Arch. in s.ij. q.ij. & late bea- tum Tho. f.ij. dist. lxxvij. artic. iij. & seq.

S V M

S V M M A R I U M

- 1 Subdiaconus calumniator patitur plures poenas, quam alij.
- 2 Notarius conficiens falso instrumentum, quam poenam pati debet.
- 3 Prelatus qualiter habeat potestatem imponendi poenam uerberum.
- 4 Calumniosus presumitur, qui non probat.
- 5 Accusans Titum, quod occidit Seum, si tacuit, quod secundum for- matum statutū potuit occidi, an ex hoc puniri debet quasi calum- niator.

C A P I T U L U M I.

Vm fortius.

ta sen-
tēta absolucionis super criminē, de accusatoris calumnia per of- ficiū iudicis nobile quārē po- test. H. D. ¶ No. quod qualis- tas persona, contra quam delin- quiruit, aggrauat delictū. Factū text. in f.ij. atrox. Instit. de iniur. Similiter etiam ex poena delinquentis aggrauat delictū. l. presbyteri. C. de e- pis. & cle. Vide gloss. in c. cūm quidam. & Doct. ibi de iu- reiur. & in c. homo Christianus. xl. dis. ¶ Not. q̄ t̄ Pa- pa h̄c imponit plures poenas subdiacono calumniato- ri: & est ratio: q̄a poena ordinaria talionis, nō dicit in ipsum: & ideo illa po- na fuit in allam commutata: de quo remittit do. Pet. de Ancha, ad not. in c. postulasti. de Iudæ. Facit c. quia iu- sta. v. q.ij. Nam h̄c loco gradus, quem perderet dīaco- nus, fūstibus castigatur, ex qua fūstigatione oritur infi- mia, uel iuctus fūstium, ff. de his, qui not. in. inf. Et si clo- silius est poena infamia. Circa quod uide Spe. ri. de acc. §. uer. item quod non est. ubi alleg. multa fura, quod il- le, qui non est eiusdem ordinis, non potest accusare. Et ideo dīcebat aliqui, quod episcopus episcopū, & pres- byter accusat presbyterum: ipse tamē concludit contrarium per istum tex. Et p. dīcītis ad, quod habet in l.ij. C. ut intra cer. temp. crimi. quāstio term. ubi pro- batur, quod quoties non posset imponi poena statuta- riare, ex eo quia delinquens nō est illius capax, debet in aliam poenam commutari. Pro quo alle, ibi Bald. l. si quis iniuriam. ff. de iniur. ubi propter egestatem delin- quentis commutatur poena pecuniaria in corporalem. Et per hoc dīcūt Doc. ibi, quod si falso testi debet am- putari manus dextra, & ipse nō habet illam, uel habet aridam, commutabitur in aliam. De quo etiā plenē per Doc. in authen. sed nouo iure. C. de ser. fu. ubi dīcūt, q̄ si quis nullam habet manum, commutatur poena in a- liud membrum. Quid autem, si solum unam habet? Di- cit glo. in d. authen. quod illa amputabitur. Quod non placet Butrigario ibi: quia grauior est illi poena perde- remanum, qui unam solum habet: quia pro hoc sit omni- nō in utilis: quod non est in habente duas: arg. l. illi- cas. s. ne tenuis uita. ff. de offic. prāst. ibi, unicō sumine. Et similis tex. in cle. s. circa f. de sen. exc. Bal. in d. authen. dīcūt, q̄ gl. est uerior: quia hoc, q̄ sit grauior poena, con- tingit casu, uel culpa delinquentis. Et ideo uidetur, q̄ re- maneat in arbitrio iudicis, per not. in l. quid ergo. g. poe- na grauior. ff. de his, qui not. infa. Ponit etiā ibi Bald. qd si haber duas, & unā inutilē: Et refert quosdā dīcētes, qd est perinde, ac si haberet unā: arg. l. quoties. ff. qui fa- tis. cog. cum alijs alleg. per gl. in c. qui timore. j. de reg. fu. Sed dīcūt Bald. q̄ si est de certa manu à lege dispositū, tunc solutione eius, qd debetur, tollitur obligatio, & li- beratur quis soluerit de rem tale, qualis est: & ideo licet manus sit in utilis, tñ est magna poena eius mutilatio: & ideo sufficit illā amputari: & qd est minimum, illud sol- uendo liberat. l. in obſcuris. ff. de reg. iur. ¶ Idem tenet ibi Ang. dicens, q̄ manus arida, etiā non habet uitam membra, dīcūt manus, quo usq̄ corpori adharet, p. text.

optimū in l.ij. q. Pomponius. ff. arbō. fur. c. s. ubi arbor arida, quo usq̄ adharet, dīcīt arbō: post separationem dicitur lignū, l. ligni appellatio. ff. de leg. if. Et licet An- ge. contrarium dixerit in l.ij. ff. de pub. iud. tamen eum reprehendit ibi Imol. per tex. ualde sing. in c. sicut urge- ri. q. ubi dīcīt tex. manus arida mē brum est, quāuis sine sanguine, ineffi- cax & mortua. Et uide Bal. post glo. in

a Manus arida.] Adde, q̄ idem te- net lo. An. in regu- la. in poenis de res- gu. iur. in vj. Sali. in l.ij. C. ut intra cer. tem. & dic, q̄ Feli. hic corrupti- t̄ allegat Bald. in c. f. q̄ accu- de probi. feud. a- lie. per Lotha. q̄ ibi nihil dicit Bald. de hoc: sed bene hoc dicit in l.ij. in ult. col. C. de edic. diu. Adr. tol. & reprobata est eius opinio, ut hic per Fel. cui addē Sali. in d. l. j.

b Poenam] Adde, quod ecclēsia ul- tra poenam uerbe rum habet multas alias poenas, ut not. gl. in c. ad re- primendā. de off. ord. lo. And. in c. pro humani. de ho- mi. lib. vi. Adde e- tiā, q̄ ecclēsia po- test facere impri- mi characterē in faciem, c. ad audi- entiam. de cri. fal. Inducit seruitū, c. ita quorundam. de iudici. Habet e- tiā bannum, de quo uide bonam gl. in c. quod clerici. de foro comp.

seculari, ut ibi latius per eum plenè not. ¶ Not. quod tu qui non probat, prasumitur calumniosus: de quo plene s.c. prox. Et sicut quidam dicant speciale in criminibus, Hosti dicit idem in civilibus, per c.alumniam. de pen. ¶ Vtrum autem quando in sententia non sit mentio de calumnia, videatur accusator tacite absolutus? Pet. de Anc. hinc arguit, quod sic, per id, quod habetur in l. si tibi. C. de lib. cau. ubi gl. iij. uideatur uelle, quod nisi statim post peractam causam liberaliter agatur de calumnia, videat accusator absolutus. Sed Bal. in l. C. de calum. distinguit, quod aut iudex est usus uerbis reseruatis, & non uideatur tunc calumniator absolutus, ut uoluit gl. ibi. Aut fuit usus uerbis executoris, & non reseruatis: & tunc uideatur absolutus: quia pepercit accusator. Hoc probat text. in uer. pepercit. in l. s. calumniatoribus. ad Turpil. Aut fuit usus uerbis criminatores: pata, calumniator est: & tunc uideatur condemnatus, ut in d. s. calumniatoribus. Aut fuit usus uerbis in differentibus: quia reum absoluit, nec adiecit causam: & tunc aut uult iudex procedere contra accusatorem officio iudicis mercenario, & non potest, ut in l. s. eo. Aut officio iudicis nobili, & potest: ut hinc. Ang. addit, quod si iudex absoluit reum, & in eadem sententia, dirigens uerba ad accusatorem, dicit, eum calumniatorem, uideatur eum condamnare: quia tunc dicitur condemnatus ad similitudinem supplicij, quod dirigens uerba ad reum ipsum absoluere, & accusatori dicit, non probasti: & tunc uerud, dicit glo. in d. s. tibi. nam eo ipso absoluit accusatorem. Ista probat text. in d. s. j. quem pondera. Pro hoc facit: quia non sequitur, non probauit, ergo calumniosus accusatior, l. qui non probasse. C. eo. Quod simpliciter absoluit reum, nec dirigit uerba ad accusatorem, & tunc non intelligitur absolutus, nec condemnatus: & ideo lata sententia pro reo poterit accusator accusari, uel contra cum inquiri non potest. Et subdit ibi Angel. istud tene pro Evangelio. ¶ Et no. ex pradicis, quod eo ipso, quod iudex pronuntiat non esse probatum, uideatur reum absoluere, quod inducit Bal. in d. l. qui non probasse ad consultorem, qui dicit, Consul non esse probatum: nam eo ipso uideatur consolare, quod reus absoluatur, licet hoc expresse non dicit. ¶ Quid autem de accusato per Titium de praevaricatione, utrum probato, quod Titius fuit condemnatus, sit neesse probare de nouo contra aduersarium in causa principali? Vide Bart. & Bald. in l. s. de aduo. diuer. iud. & Bar. in l. ij. in prin. ff. de praeua. ¶ Ultimum pone: quidam tu accusavit Titium, quod occidit Seium, & tacuit illud in accusatione, quod potuit fieri secundum formam statutorum, quia occisus erat bannitus: queritur, an ex hoc, quod tacuit, puniatur pena calumniae. Videatur, quod sic: quia in fraudem illud tacuit: & si expressisset, non fuisset processum, nec reus fatigatus, & fallitas committitur in tacerendo, sicut in exprimendo, c. super literis. de rescri. in l. pe. C. de epis. & cle. In contrarium facit: quia ille, qui accusat, non habet exprimere exceptionem peremptoriam, quia comperit accusato. Non enim debet fungi partibus aduersarii, sicut dicimus in illo in agendo, ut no. in l. s. i. i. s. pactus. in gl. in uer. s. in opponendo. ff. de pac. Bal. in d. l. quod non probasse. C. eo. dicit se dubitare ita quodammodo, per id, quod habetur in proce. Insti. in princ. uer. calumniantum. Et quia tacendo ueritatem obrepserit praetor in processu, ergo puniatur pena calumniae. s. si quis obrepserit. ff. de fal. Et quod iste dicitur obrepere, probatur in l. s. hac uerba, ff. ne quis fiat ei. & ff. ex quis. cau. in pos. eat. Fulcinius. s. in diem. Considera primo, secundum Ana. quod Bal. uult, quod d. l. si quis obrepserit, quia loquitur in persuadente iudici ostendendo confessionem & acta, habeat locum in tacente defensionem aduersarii. ¶ Secundum ad prae dicta addit, secundum Ana. pro & contraria, quae dicta sunt post Imo. in c. s. s. ti. prox. de eo, qui dolosè tacet iudici defensionem aduersarii. Et considera: quia forte dicit potest, quod aut iste accusator igno-

S V M M A R I V M .

- 1 Accusatus debet absolui, si minus legitime sit contra eum probatum.
- 2 Accusator si probat contra accusatum de fama, an excusat à calumnia.
- 3 Dicitum, uel assertio fide dignorum, potest aliquem iustè mouere.
- 4 Accusator, uel denunciator, an eo ipso, quod non probat, uideatur calumnari.
- 5 Accusans aliquem ex necessitate officij, non dicitur calumniator, licet non probet. nu. 6. 7. 8. & 9.
- 10 Sapientes portant cornua in pectore, satui in fronte.

C A P I T U L U M . II.

Vm dilectus. ¶ Denunciator criminis in probatione deficiens, ab officio & beneficio suspenditur, donec sua innocentia purgaverit. H.D. ¶ Et omisso intellectu tex. in quo latè insistunt hic omnes, not. primo, quod per purgationem innocentiae evitatur poena. Ad text. qui probat contrarium in s. notandum. iij. q. iiij. responderet Inno. quod hinc non negatur, quia puniatur: sed hoc repugnat litera, secundum Card. dum dixit, donec canonice, &c. à contrario sensu. Ideo soluit secundum Inno. quod solùm in accusatione dicitur quis tergiuersati, non in denunciatione, quamvis non impetrata abolitione desistat. Quod non secundum Card. & intellige, ut dictum est s. quando denunciatione fit ad poenitentiam peragendum, non ad poenam. Tertiò soluit Inno. quod hinc non dicitur tergiuersari: quia stetit usque ad finem, licet succubuerit, & fecit id, quod potuit. Sed hoc non procedit, secundum Car. quia ex quo non probauit, censor calumniator, ut dicit litera. Et subdit, quod in quantum In. alle. s. notandum. Pro contrario non bene allegat: quia potius facit pro. ¶ Not. quod tu ubi est minus sufficiens probatio, debet accusatus absoluui, sicut in ciuili, ut si c. ut nostrum. cum si. ut ecc. benefici. & in l. qui accufare. C. de eden. Est tamen differentia: quia in ciuili quando quod in defectum plenæ probationis defertur iuramentum: securus in criminali: de quo plenè per Cy. in l. fi. C. de prob. & in l. in bona fide. ff. de iure. & in l. maritus. ff. de quaest. Et unum addit, quod in iuramento purgationis potest deferriri in causa criminali, authen. nouo iure. C. de poena iud. Et ita forte potest intelligi text. noster, in quantum loquitur de purgatione. Et adde bo. text. in l. lex Cornelii. s. ex hac lege. ff. de iniur. ¶ Not. quod ille, qui non sufficienter probat, puniatur de calumnia. Vnde dicit Vin. s. c. prox. quod non dicitur calumniator, qui probat per unum testem idoneum: de quo uide in Spe. tit. de accu-

De calumniatoribus.

- in fi. & in tit. de cal. in fi. In quodbus locis primo dicit, quod aut nullo modo probat: & tunc prasumitur calumnia, & debet de calumnia puniari. Aut semiplenè, & tunc secus, licet non plenè probet. Alleg. not. in l. athletas. s. praevaricator. ff. de his, qui no. inf. Secundò dicit hoc considerandum, & presumendum ex qualitate accusatoris: nam si sit talis^a, qui calumnari non confucuit, non prasumitur, quod animo calumnandi accusauerit: aliter sic. Alleg. in arg. quod habetur in l. non omnis. s. à Barbatis. ff. de re militi. Et siud est, quod noluit do. Ant. hinc, dum dixit, dictum Vin. qui uoluit accusatorem per unum testem excusari debere, debere limitari, quod non erat alijs cōsuetus calumnari, per ea, quae no. in reg. iur. semel malus. lib. vij. Et de hoc etiā uide Bal. in l. fi. C. de pb. ueris. postremo. & consil. cxlvj. col. v. circa fi. in l. uol.
- Vnius testis]** ¶ Quid tu at*u*, si accusator, uel denun- **Vnius testis]** ciat orum probat publica uoa **Vnius testis]** fil. cxvij. et col. vi. & fama, & propter hoc fuit accu- **Vnius testis]** quod uidetur con- **Vnius testis]** fato, uel denunciato in dicta purgatio, trarium: et ibi, quod & deficit in purgatio, & ideo fuit de- **Vnius testis]** positus, an propter fama probata ac- **Vnius testis]** cusator, uel denunciator excusat à calumnia presump- **Vnius testis]** ta propter fama probata. Vin. hinc tenet, quod dicitur puni- **Vnius testis]** ri de calumnia. Et idem tenet Spe. & Io. And. in ti. de abol. **Vnius testis]** s. fi. uer. sed pone. C. accusauit P. ut dicit Spec. quod ista fuit **Vnius testis]** quæstio uenerialis: & cōcludit, quod punitur, & non excusa- **Vnius testis]** tur. Sed Bar. tenet contrarium in d. l. athletas. s. calumnia- **Vnius testis]** tor. & in d. l. s. j. ad Tur. quia sati dicitur excusari, si fuit **Vnius testis]** motus propter famam: quia per hoc dicitur probari in **Vnius testis]** sum errorem, per tex. in l. miles. s. mulier. ff. ad Velleia. **Vnius testis]** ¶ Idem dicit Barto. si probat, quod hoc audiuit à fide dignis personis, per id, quod habet in l. athletas. s. seruus. ff. de fal. ubi investigatio serui ad accusandum non excusat accusatorem: securus, si iste investigationes fuisse factæ à personis, quibus uerisimiliter credi debuit: per id, quod habetur in l. qui cum maior. s. fi. ff. de bo. lib. Et propter hoc Ang. in d. s. calumnator. Instruct Perusinos, qui mul- **Vnius testis]** titum accusant, & postea, quia non probant, reaccusantur de falso, s. ut ipsi à principio articulent, quod ante quod ipsi proficerint ad accusandum, audierint à personis fide dignis. Do. Anto. uideatur uelle concordare, dicens, quod est fama, & habuit ortum à fide dignis: & sit uera operi. Bart. Aut à non fide dignis: & sit uera operi. Vin. Facit, quod non in c. qualiter. el. fi. s. tit. prox. Do. lo. de Imol. hinc dicit, quod Vin. sentit operi. sed uera est, quod habuit ortum à fide dignis: alizas non fuisse in dicta purgatio. Facit, quod habetur in c. pe. de purg. cano. Etiā concludit, quod oper. Bart. sit uerius: quia qualibet causa aliqualiter colorata habet excusa- **Vnius testis]** re à dole: & per consequens, à calumnia, in l. i. i. g. t. s. fi. ff. de lib. cau. & no. gl. in l. plagi. C. ad l. Fa. de plag. Con- **Vnius testis]** sidera. fm. Ana. qa. p. concordia dici pot, quod aut est fama, **Vnius testis]** quæ longo tempore durauit: & tunc excusat à dole & calu- **Vnius testis]** nia. Ita propriet loquitur Bar. & tex. in quo se fundat. Aut est fama recès, quæ non durauit longo tempore: & tunc sit uera operi. Vin. & Spe. ¶ Quid aut dicit loquitur tempore durasse, tagit gl. & Bar. in d. s. mulier. & facit, quod habet in cle. j. de re. Et cū dicit operi. Bar. transit Sall. in l. mater. C. eo. & Bal. in d. s. calumnator. Pro quo alleg. no. per Arch. iij. q. iiij. calumnia- **Vnius testis]** tor. ubi ponit, an & quod insufficiens probatio excusat à ca- **Vnius testis]** lumnia. Sed ipse Bal. in l. q. non probat. C. eo. dicit, quod aut loquitur in illis personis, in quodbus licet accusare ex so- **Vnius testis]** luspicio: & tunc excusat: quia fama inducit suspicio nem. liustissimos. C. de offi. rect. prouin. Aut loquimur in illis, quod non licet accusare ex sola suspicio, ut est regulariter: & tunc fama non excusat. l. matris. in fi. C. eo. Sed cōsidera, secundum Ana. quod etiā illi prosone sine fama excusat à calumnia, propter rationes assi- **Vnius testis]** gnatas in iuribus de illis loquentibus. Ideo uerius probat, quod dictum est. S. Subdit in Bal. & Sall. ibi in d. l. mater. quod eo casu, quia fama excusat à calumnia, debet intelligi de presumpta, non de uera. Alleg. no. p. Cy. in l. de torme- **Vnius testis]** tis. ff. de quaest. Et istis addit Ang. i. d. l. mater. quod sustinetudo Cy. & Bar. cōcludit, quod aut quis accusat de facto in se cō- **Vnius testis]** missio, cuius non debet prætendere ignorantiā: & tunc sit uera operi. Cy. & alioz tenentum, quod fama non excusat, l. pe. & fi. C. eo. quod non debuit fama, quia sciebat falsam, eū ad accusandum impellere: sed si accusat de facto non cōmissio in se, sed forte in res suas: putat, de furto terri ablatarū et noctis tempore de domo: uel de adulterio cōmissio in uxore eo absente, & sic de similibus: & tunc sit uera operi. Bar. quod fama excusat: nam quia mouetur fama & affectus in omnibus fide dignorū, non mouet iniusti, l. cum quod in d. l. mater. quod quid

§.quid dicitur. ff.de acqui.hære. & l.f. ff. de hære. insit. & alleg. gl.in l.s. tutor. C.de per.i.tut. Si autem non accusaret de iniuria eum, uel suos concernente, hoc casu non putat Ang.eum excusari per famam: quia ex quo iniuria non contingebat eum, & sic dolore proprio ad accusandum non profuit, debuit ita mature negocium in dagari, quod d.es ei sufficiens. l.f. C.de acc.u.l., in fi. C.de famo.lib. Et istud idem uoluit Ang.in d.s.calumniator. dicens, q.sola fama non relevat accusatorem à præsumpta calumnia: quia lex monet accusatorem, quod non accuset, nisi habeat sufficiētem probatione. l.f. C.de accu. Fatetur tamē ibi, q.si probat per unum testem, sufficit. Et istis adde Bar.in l.i. C.si scrūs, uel liber. ad decū. aspi.l.i.x. & do. Abb.in c. contingat.super gl.j.de rescrī. & in c.f. in x. col.de iureūt. & omnino Bart.in l.f. ff. de re. insit. & Bart. & Imlon.in l.cum quidam. s. quod dicitur. ¶ ff.de acqui.hæred. ¶ In gl.j.in prin. Super hoc, an t.eo ipso, q.denunciator, uel accusator non probat, uideatur calumnari, fuit opin. de quibus per Doct. in l.j. C.de aduo. diuersi.iudi. & in l.j.s. ff.ad Turp. & est gl.reputata melior de iure in d.l.athletas. s. calumniator. ff.de his, qui not.infra. Et communis opि.est cum ista glossa: q.s regulariter præsumatur calumniator, qui non probat, quam eo ipso, q.non,pbat accusator, uel denunciator. reus præsumitur innocens. l. quoties. s. qui dolo. ff.d. probatio. ¶ Fallit t.primò ista regula, nisi quis exne-cessitate officiū accusaret: ut quia est tutor, qui accusat filios, qui dicuntur occidisse patrem pupilli, l.tutorem. ff.de his, qui ut in dgl. polla.C.eo.tit.l.j. C. qui accus. Et tamē dubium, an tunc tutor debeat nomine p̄prio, uel pupilli accusare, uel inscribere. Dicit tamē Bart. in d.l. cautele esse, q.quādo tutor aliquem accusat, dicat, Taliis tutor, & non dicat, Tutorio nomine: & tūc ualebit e modo, quo potest. l. post mortem. ff.quādo ex facio tu. Et ratio huius fallentis est: qui procedes ex officio ex-clusari a maleficio, fm.Bal.in d.s.calumniator. inferre tem ex hoc, quod iudex, qui procerſit ad inquirēndum ex officio, non præsumitur in dolo, nec in calumnia. Oportet ergo, quod falsitas inquiritis aliter probet. A leg. Cy.in l.generaliter.in v.q.C.de epis. & cleri. Qd̄ in telligit Ang.in d.s.calumniator. dum modō aliqua fu-sta causa fuerit motus ad inquirēndum, putā per famam urgentem, quae succedit loco accusatotis. ¶ Fallit t.se cundō ista regula, quādo quis accusat propter falsam

1. i. C. de fal. mo.] a monetam, i. j. C. de fal. mone. ubi p-
Addo do. Bar. So- pter publicā utilitatem & delicti clan-
ci. in d. cōf. cxviiij. desitatem multa specialia inducū-
alleg. ubi intelligit illis. ¶ Fallit tertiō, nisi ex necessi-
illum texū in tate quis inducatur ad accusandum,
eo, qui clām & in ne aliās hereditate priuēt, ut herēs,
locis priuatis & qui tenet accusare occisores defun-
secreti facit filiū. Et per totum, ss. de his, quibus ut
fam monetam: sea- indig. Censetur enim hāres indignus
cus, si in loco pu- successione alter nō faciendo. ¶ Fal-
blico: & ibi etiam lit t quartō in eo, qui mouetur ad ac-
Prepositus. susandum propter causam habitam
a suo predecessore reputā ille, qui mor-
tuus est, dixit heredi se fuisse ab aliquo uenenatum, uel
uulneratum, uel intersectum. Facit l. qui cūm maior. s.
ff. ff. de bon. lib. Et est expressum in d. l. mater. C. eo. Et di-
cunt ibi Bal. & Sali. post glo. quod distum testatoris nō
facit probationem, sed uilem präsumptionem: & talis
utlis präsumptio, quæ est potius suspicio, quam aliqua
species probatiōis, excusat à präsumpta calumnia: quā
dicitur q̄s potius accufare de nécessitate, quam ex uo-
luntate. Et per illam gloss. dicitib⁹ Angel. quod assertio
moriēntis inculpans aliquem de illa morte, non est suf-
ficiens indicium ad torturam contra illum. Et facit, qđ
not. Bal. in tit. de pac. Const. in vij. char. ubi dicit, quod
non omnis moriens est Ioannes Baptista. Faciunt not.

per Bald. in l. generaliter. C. de non nūme. pec. & in au-
then. si dicatur. C. de testi. per gloss. Bar. & Roma. in l. j. ff.
ad Syl. per Bald. in l. hac consultissima s. at cūm huma-
na. C. qui testa. fac. poss. cum concor. ubi tractat. an p̄-
fudicet confessio notarii. uel testis mortientis dicensis se
9 fallum dixisse. uel scripsisse. ¶ Fallit t̄ quīntō. quando
propter magnum & iustū dolorem moueretur quis ad
accusandum: putā. quando maritus accusat propter adulteriū
uxoris. l. quamuis la. j. C. de adult. Et ideo sibi
& personis ibi enumeratis indistincte pmittitur. quōd
posſint abolitionem facere. hoc est. ab accusatione defi-
stere. Et dicunt ibi Doct. quōd tenetur se inscribere. Sed
ideo excusantur à calumnia: quia fustus dolor impellit
ad accusandū. & sic quasi ex necessitate. Et dicit ibi Sa-
lic. quōd erant mariti nostri temporis. qui disimulando
tranfeuerunt. ne iusticia super talibus redunderet in eorū
ignominiam: & allegant. sapientes t̄ portant cornua in
pectore. & satui in fronte. Vnde Ambrosius super Mat-
thaeum commendat illud Matthæi. Qui docet homi-
nem fustum. ut debeat se p̄fistare in cruentum ab homi-
cidio. castum ab adulterio. propter opprobrium uxori.
Et ideo Bernardus in sua economica ad gloriosum
comitem. docet maritum. ut de talibus non reprehē-
dat uxorem. ne deterior efficiatur. ¶ Fallit ultimō. qn̄
quis accusat ratione magnæ affectionis. putā. quando
pater. uel mater. accusat occisores filij. uel eccl̄strā. d.l. ma-
ter. t̄. resp. & l. calumnia. C.eo. Et estratio: quia illa gene-
ralis p̄fumptio calumniæ tollitur p̄ speciale p̄fumptio-
nem affectionis. Facit regula. generi. in vj. & qd̄ no.
Bald. in l. sue posse defisi. C. de proba. Et dicit h̄c Pet. de
Anch. quōd in istis casibus exceptuat non p̄fumptio-
nū q̄s calumniari. sed regulariter sic: t̄ est p̄fumptio
iuris & de iure: quia admittitur probatio in contrarium.
d.l. j. g. ff. ad Turpil. ¶ Quid autem si apparet euidentis
calumnia in parte iudicij. & in parte non. post publica-
tas attestations. & post producia instrumenta reperit se
errasse. Dicit Pet. de Anch. quōd quidam sunt casus.
in quibus quis potest desistere. qn̄ uult. ut in civilibus.
& etiā in quibus dā criminalibus. ut ibi s. Et in istis pro
tempore. quo fuit in euidenti calumnia. condemnabū-
tur in expensis. pro anteriori non. l. si quis inficiatus. ff.
depo. Debut enim incontinenti desistere. l. si adulteriū
cum incestu. s. idem Polioni. ff. de adult. Quidam sunt
casus. in quibus non licet desistere. ut sunt ferè omnes
criminales. ut in toto tit. ff. ad Turp. Et
tunc non imputatur sibi. si non desis-
tit: quia non licebat desistere. sed de-
bet impetrare abolitionem: & si cōce-
datur. sanē nō excusat ab expensis:
sed si abolitionem non impetrat. tūc
est p̄fumptio calumniæ. d.s. Pollio-
ni. secundum eum: quod nō. Et addit
Bar. in l. j. in princ. uer. uenio ad sextū.
ff. ad Turp. & Bar. in l. qui in alterius.
ff. de teg. iur. & do. Ab. in c. dominus.
de secun. nupt. & Bal. in l. generaliter.
in v. col. C. de episc. & cler. Et ibi decla-
rant d.l. si quis inficiatus. que sing. est.
Et per ea sis cautus. ut in condemna-
tione expensarum. habeas respectum
ad tempus. in quo cōdemnandus fu-
it cōstitutus in calumnia. uel mala fi-
de. ut ab eotempore citrā condemes
eum. non ante: quia multi non tem-
rē litigat usq̄ ad publicationem pro-
cessus. postea uero sic. ¶ In ea. glossa
ibi. per sacramentum. Et pro ista glossa
ii facilit illud régulare. quōd t̄ ubi qua-
ritur de animo & conscientia hominis. sufficit iuramen-
tum: quia aliter probari non potest. ut not. in c. signifi-
caſti b. el. j. de homic. Sed Doc. communiter tenent contra
istam

istam gl. quia fm hoc quislibet posset excusare se à calūnia, excusando, q nō calumnia causa egisisti: ideo oportet aliter probare. ¶ Ad gl. in c. significasti, dic, q non procedit, qn̄ est præsumptio contra furantem, ut h̄c secundum Doct. & Bar. in l. Inter omnes s. recte ff. de furt. Dicit tñ Imo. h̄c, q forte glo. uoluit, q sicut sacramentū excusat à præsumpta calunnia in ciuilibus, ut no. in authen. generaliter, C. de epis. & cle. ita hoc casu iuramentum excusat à calumnia præsumpta. Sed contra hoc facit, s. Ana. & bene: quia qd habet in authen. generaliter procedit, qn̄ iuramentum de calumnia fuit præstitū in principio, hoc est, in ipsa litiis cōtest. Quo casu nō est præsumptio calumnia cōtra ipsum qui nō probauit.

¶ Extra gl. uide Bar. in l. Athaletus seruus. adff. de fal. ubi dicit esse casum, q† stante statuto, q ille, qui nō patet accusationē, puniatur in cētum, pōt accutus petere, q iudex in eadem sententiā, in qua ipsum absoluit, cōdemnet accusatorem in centum, per text. ibi, & in l. C. eo. Idē tenet Bar. in l. athletes s. calumniator. ff. de his, q not. inf. ubi etiam per Bal. subdentes, q isto casu, non obstante, q solutus poenā statutī, pōt etiā redargui de falso & calunnia: & ista poena extraordinaria non tollit ordinariam. ¶ Item quia non imponit codē respectu: q̄ una uenit ratione probationis non facta: alia ratione calumnia: & ista sunt diuersa, non probare & calumnianti, ut ibi per eum: cuius dictum intelligit h̄c Ana. nisi euidenter constaret, q statutum illam poenā imponeret, ut esset terminus poena alterando ius cōmune: forte est securus per iura superioris allegata: quia una tollit aliam.

¶ Nam ad quod si nobilis accusat nequebit de ho-

ram, potest & debet non admittere, nec curare de applicatione partis. Ita uoluit Inno. solēniter in c. post electio nem, quasi in fi. de concec. præb. De quo faciunt feluum omnes Scribentes ibi, & do. Ab. c. pastoralis s. quia uero, de of. leg. & in c. ex parte. ei h̄, eo. tit. & do. Ant. & Imo. in c. cūm contingat. eo. tit. & do. Ab. in c. nullus. de præsumpt. ubi Host. dicit, quod isto casu iudex potest exigere iuramentum malitia. ¶ Et addit do. Abb. in c. super eo. in fi. de offi. dele, ubi gl. s. glosa probat similiter, quod si iudex præsumit malitiam contra tertium uolente impedire executionē sententie, non debet eum audire, nec de appellatione curare. Et ibi dixit do. Car. quod etiam in iudicio sumario non debet iudex admittere exceptionem, quamvis legitimam, si malitiofē opponatur: & in hoc aliter non me extendo: quia pertinet ad materiam calumnia in ciuilibus, de qua erit aliquando dicendum s. tit. de iura. cal.

De simonia: &, ne aliquid pro spiritualibus exigitur, uel promittatur,

T I T V L V S III

13 ¶ Item adde, quod si tu nobilis accusat plebeium de homicidio, & sit condemnatus poena talionis, non mitigabitur in eo poena. Ita no. Bal. arguendo pro & contra, in dicitus calumniator post Guili. de Cu. ibi dicetem, quod ubi in lege ponuntur ista uerba, Eadem poena, non debet fieri distinctio ex qualitate personarum. Alleg. tex. & gl. in l. ad Commentariensem C. de cust. reo. Secus dicunt Bald.

S V M M A R I V

1 **S**imonia quid est.

2 **Q**uotuplex est.

3 **Q**uot modis committatur simonia.

4 **I**udex laicus non cognoscit de simonia.

De simonia: & ne aliquid
pro spiritualibus exiga-
tur, uel promittatur,

TITVLVS III

S V M M A R I V M.

& Ang. q.v. calumniorum in statutis puniri magistrorum in quadruplo, plus q[uod] populeum: q[uia] si magnas facit famam accusationem contra populeum, non puniretur in quadruplo, sed in simulo: sicut debet puniri popularis criminis probato contra eum: & hoc facit id estatis poena, sicut in eis. Et addit Ange pro hoc bonum tex. I. §. ff. ad I. Corn. de fica. ubi testis, q[uod] depositum falsum, punitur similitudine supplicij habita consideratione qualitatis eius, contra quem depositum. Et allegatur ille tex. per gl. in c. de criminis falsis. Subdit etiam Ang. i. d. §. calumniorum. no. extra propositum tui. q[uod] reuelans secreta uidetur dici pravaricator, per l. omne delictum. q[uod] expilatores. ff. de re mis. q[uod] dicit no. contra interessentes consiliis populi, uel principis, quos appellat Salustius Insignes hostes, sicut in eum. Facit gl. in uerb. secreta. in c. de forma xxiiij. q.v. ¶ Vite riuis ab extrâ collige ad complemetum tituli quadam si gnanda. Si t[em]per statutum prohibet opponi de calunnia, non intelligitur de euidenti. Ita probat gl. i. post prin. & ibi no. Domi. in §. maritus. iij. q.v. Facilit. in sententia. in fi. prin. ibi. si autem euidentis calumnia detegatur. ff. de cond. inde. & l. elegater. §. fi. in fi. de dol. Facit glos. in c. ex conquestione. in prin. de refi. spo. ubi si de grauamine prohibetur, appellatio non intelligit de grauamine notoriæ iniusto. Idem Pet. de Anch. in c. pia. in v. col. de except. lib. vi. & alleg. no. per Bar. in l. ille, à quo. §. si de testamento. ff. ad Treb. Et addit, q[uod] si accusator conuersatur cum accusato, est presumptio calumniae, sicut Bart. in l. §. calumniorum. ff. ad Turpil. Et scias, q[uod] si quis probauit, licet succubuerit, non dicunt esse in calumnia, nisi Bald. in Lalia. in fi. C. de his, quib[us] ut indicat. Et non. q[uod] defensas accusatione inepta, non incurrit in Turpil. sicut Ang. in l. §. accusator. ff. ad Turpil. ubi ita dicit iudicatum Peru-ff. ¶ Demum no. quod si opponitur exceptio, qua de sui natura est legitima, si tam[en] iudex uehementer suspicatur eam opponi causa dilatandi iudicium, & non esse ue-

Equitur de simonia: & ante omnia uide Pe. de Ancha. in cle. i. in iij. col. de concep. præb. ubi refert Salustium dicente, Omnia virtutis præmia ambitio possidet, & ueneranda Dei tempora pecunias expugnat. ¶ Viuum est. sicut de accusatione & eius calumnia: uide edum restat de crimini bus: & quia inter alia criminis simonia obtinet primi locum, quia respectu ipsius omnia alia pro nihil reperiantur. (Hinc est, quod simoniaci, ueluti primi & præcipui haeretici ab omnibus felibus respudiuntur, sicut q[uod] s. c. patet. ad fin.) ideo de illa prius est dicendum. Et quia tantum malum usitatum est, video exaggerandum, seu exactius sperandum est, q[uod] s. c. reprimitur. & in laudacione. s. c. ff. de poen. quia propter multitudinem delinquentium ponere exactiatur, seu crescunt: quod procedit, quodando de lista non sunt commissa a multis, sed dubitatur, ne committatur propter multas personas aptas & habiles ad delinquendum, sicut do. Abb. & Ana. hic. Et ista rubrica non reperiatur in Sexto, nec in Clemetinis. Et ratione assignat Bart. in l. j. ff. ad I. Iul. de ambi. Vide per eum.

¶ Quid sit simonia: Dic, secundum Car. in c. nemo. j. eo quod est crimen, propter quodcunque gestu, uel omissione circa spiritu alia, vel spiritualibus annexum, quo aliquod temporale emolummentum pro spirituali non gratuitum acceptatur, uel commutatur. ¶ Quotuplex sit simonia: Dic, quod aliquod mentalis fine opere: putat, qui quis confert ordines cum voluntate aliquid habendi. Aliquando mentalis fine effectu: & ita etiam in actuali simonia dicitur a Simone Mago. j. quæst. j. Petrus. A ciuum j. cap. ¶ Simonia sit committitur tribus modis: manu, obsequio, & lingua. Quarum hic loan. de Anna. an poena criminis simonia habeat locum in criminis barataria: putat, quia iudex corruptus pecunia tulit sententiam: & cocludit, per glos. in authen. sed nou-

mento.ii. ad Trep. Et adque, si accusator contulerit cu-
accusato, est praesumptio calumnia, fm Bart. in l. s. ca-
lumnator. ff. ad Turpil. Et scias, q̄ si quis probauit, li-
cet succubuerit, non dicitur esse in calumnia, ut p Bald.
in. lafa. in s. C. de his, quib. ut indig. Et no. q̄ defensas
accusatione inepta, non incurrit in Turpil. fm Angin l.
s. accusator. ff. ad Turpil. ubi ita dicit iudicatum Peru-
si. ¶ Demū no, quod si opponitur exceptio, quā de sui
natura est legitima, si tamē iudex uehementer suspica-
tur eam opponi causa dilatandi iudiciū, & non esse ue-
l acceptatio, tū committatur. ¶ Quotopis et in hinc
a: Dic, quod aliquid metalis sine opere: putā, qui
quis confert ordines cum voluntate aliquid habendū.
Aliquando mentalis sine effectu: & ita etiam in actuali
Simonia dicitur a Simone Mago. j. quaest. s. Petrus. A
euum j. cap. ¶ Simonia tū committitur tribus mo-
dis: manu, obsequio, & lingua. Quarēt hic loan. de A
na. an poena criminis simonia habeat locum in crimi-
ne barataria: putā, quia iudex corruptus pecunia tu-
lit sententiam: & cōcludit, per glos. in authen. sed nou

sepultura, pro chrismate, benedictionibus nubentium, uel alij sacramentis: nec excusat consuetudo. H.D. cum seq. ¶ No. quod t̄ consuetudo aggrauat delictum: sed contra uidetur gloss. in c. inter dilectos, in uer. usurpetur. Et pro eius solutiōe uide in c. ea, qua. de excels. prael. ubi magis punitur allegans consuetudinem. Sed in contrarium, quod imo excusat à poena temporali, licet nō æterna, facit glo. in c. si de tempo, or. & gloss. in c. deniq. iij. dist. in uer. consuetudo. & glo. in c. uenerabilis. de consue. Propter quam glo. ult. consuluit

a. clxxxij. Ad- a Pet. de Anch. confil. clxxxij. a. quod in- de, quod est nu- cipit, lure scripto in facto de statuto fa- cto Bononia, q̄ si pueri amplius face- fuerit excusat à pēna, addē eundē. Petr. de Anch. in confil. incip. Cō- suetudo, et uide e- tūdem Feli. in c. j. col. pe. 5. de re iu- dic. Et quod con- suetudo excusat, uide p. Henri. Boi. in c. Jane. 5. de tēp. ord. Et addē, quod in his, que nō sunt de se mala, consue- tudo excusat à pē- na. Ita Alex. in cō- fil. cxxxij. col. fi- uers. ad predīta. in i. uol. Et ibi, q̄ excusat non à fa- so: dē cō. xxxix. col. ij. in iij. uol. uers. accedit. Vi- de eundem Alex. in confil. c. fil. fi. uer. confirmatur. ubi refert & seq- tur confil. Pet. de Anch. hic per Fel. allega. Et q̄ consue- tudo excusat à pē- na, addē Cardi. in confil. cxxxiij. col. ij. circa princi. & do. Bar. Soci. in cō- fil. cclij. col. iij. uer. viij.

b. Confil. Ad- de, q̄ est in confil. cij. Et de hoc uide p. Georg. Nat. in repet. cō. uers. col. xxxij. depact. in vj. et p. do. Bar. Soci. in confil. cxxxij. col. iij. uer. sed re- stat. in cō. ccxxx. col. fi. & in confil. cclij. col. j. et seq. in iij. uol. Et qd̄ s̄ statutum exp̄esse disponeret, monia- les succedere non

de accusa. Et pro conclusione no. q̄ si- cer moniales sint pauperes, t̄ si petūt ex pacto, committunt simoniā. Ita do. Ab. in c. quoniam. j. eo. ¶ An t̄ & qn̄ licitum sit cōstituere pensiones super beneficij; & cautele est, fm. Ab. h̄c, ut inductatur Cardi- nalis ad renunciandum, & postea Papa apponat pensionem. Addē, fm. lo. de Ana. q̄ ista cautele redditur dubia propter simoniā mentalem. Sed de istis pensionibus uide Car. in cle. ij. in ix. q. de officio ord. Imo. & do. Abb. in c. ad audientiam, el. j. de rescr. per do. Abb. in repe- t. c. extirpāda, q̄. quia uero, de prab. in v. char. per Old. confil. cccvij. Rot. decisi. xxij. in antiquis: Imo. in cle. j. in v. col. de sup. neg. præla. do. Anto. Imol. & do. Abb. in c. n̄ essent. de prabē. uide text. in c. de cetero. de transac. in c. conquerentis. de cle. non resid. in c. audiūmus. de collus. in c. cūm clericī. de pac̄. in c. prohibemus. de censi. in c. pastoralis. de his, qua. fūt à præl. in c. sape. xij. q. j. in c. possessiones. xvij. q. j. in c. si propter. de rescr. lib. vj. do. Anto. in c. conclusionem. in iij. col. de confil. Imo. in c. ut ecclesi. benefici.

C A P I T U L U M IX.

Vm in ecclesiā. ¶ In quan- tū do. Abb. h̄c tractat de sacerdote, qui non uult bapti- zare sine pēmio: no. q̄ ad hoc, ut necessitas excusat dantem tempore pro spirituali, oportet, q̄ sit ineuitabilis. Ita do. Ab. h̄c referendo gl. in c. baptizan- dis. j. q. j. Et uide in materia glo. fi. in cle. j. de baptismō. & tex. in c. constat. de consecr. dist. iij. ubi in tali casu datur laico facultas baptizandi. Vide bea. Tho. in quarto, di- finit. v. q. j. artic. ij. in fi. & uide bea. Tho. j. secunda, q̄ c. artic. ij. in response ad primum arg. ubi dicit, q̄ ge- rens curam infantis, debet potius baptizare ipsemet.

C A P I T U L U M X.

Vm sit. ¶ Pro consecratione ecclē- sia sola procuratio exigī po- test. H.D. ¶ In quantum ponit h̄c Vinc. q̄ episcopus non possit exi- gere procurationem, nisi in casibus à iure expressis. Pro quo uide Vinc. & do. Ant. qui tenet idem in c. conque- rent. de offi. ordi. do. Ant. in c. propo- suisti. de consecr. ecclesiæ, uel alta. Arch. in c. caudēm. x. q. iij. & ibi dicit, quod episcopi, q̄ uenient pro depositione clericī, debent uenire sumptibus suis. Et cum Vinc. tenet Arch. in c. si forte. lxv. dist. & ibi dicit, q̄ episcopi, qui uo- cantur ad consecrationem episcoporum, debent ueni- re sumptibus suis. Et pro ista parte facit, quod no. Joan. An. in c. de sent. excom. lib. vj. quod ad arbitrios neces- sarios non revertitur, nisi in casibus à iure expressis. Et ita ibi Pe. de Anch. in v. col. do. Ab. in c. querūm. de fo. cō- pe. Domi. in c. ab arbitris. de offi. dele. in vj. facit gl. sing. in c. j. de testib. in vj. in uer. ipsorum, sequitur Imol. in c. fi. de maio. & obe. & in c. cūm omnes. de confil. in viij. col. lum. Item pro hac parte facit glo. xv. q. viij. in summa, & in c. Apostolus. lxxxij. dist. quā dicit, quod clericus non est depoñēdus, nisi in casibus à iure expressis. Sed contrariū tenet h̄c do. Abb. per rationes suas. Pro quo facit, quod no. do. Abb. in c. pastoralis. in princip. de re- scrip. & in c. cūm speciali. in fi. no. de appell. & in c. j. de ar- bit. ubi tenet, partes posse compelli ad eligendum arbitros necessarios extra casus à iure expressos, quod multū in- litat eadem ratio, contra lo. And. in c. pia. Facit, quod no. Inno. in c. fi. de ope. no. nun. ubi dicit, canonicos ab-

c. Procuratione] De procuratione quando exigatur, & an contra eam possit præscribi, uide eundem Feli. latē in c. acceden- tes. & in c. cūm ex officiis. de prescri- bantur ad consecrationem episcoporum, debent ueni- re sumptibus suis. Et pro ista parte facit, quod no. Joan. An. in c. de sent. excom. lib. vj. quod ad arbitrios neces- sarios non revertitur, nisi in casibus à iure expressis. Et ita ibi Pe. de Anch. in v. col. do. Ab. in c. querūm. de fo. cō- pe. Domi. in c. ab arbitris. de offi. dele. in vj. facit gl. sing. in c. j. de testib. in vj. in uer. ipsorum, sequitur Imol. in c. fi. de maio. & obe. & in c. cūm omnes. de confil. in viij. col. lum. Item pro hac parte facit glo. xv. q. viij. in summa, & in c. Apostolus. lxxxij. dist. quā dicit, quod clericus non est depoñēdus, nisi in casibus à iure expressis. Sed contrariū tenet h̄c do. Abb. per rationes suas. Pro quo facit, quod no. do. Abb. in c. pastoralis. in princip. de re- scrip. & in c. cūm speciali. in fi. no. de appell. & in c. j. de ar- bit. ubi tenet, partes posse compelli ad eligendum arbitros necessarios extra casus à iure expressos, quod multū in- litat eadem ratio, contra lo. And. in c. pia. Facit, quod no. Inno. in c. fi. de ope. no. nun. ubi dicit, canonicos ab-

posse, an ualeat? Vide in d. confil. cclij. col. iij. uers. sed posito.

fentes esse uō cādos in omnibus arduis. Quod not. do. Ant. ibi in iij. col. & do. Ab. in c. cūm inter uniuersas. de elec. & do. Ant. in c. licet. in iij. col. de ele. & in c. humilis. de ma. & obe. & Domi. in c. j. ne se. ua. i. vj. in fi. & in d. c. præsentium. in x. col. contra gl. ibi. & do. Ab. in d. c. cūm, potest deponi: de quo excla- mat do. Ab. in c. olim. in pe. col. de re- scrip. & in c. at si clericī. in princ. in viij. col. de iudic. sic intelligens Inno. in c. quām sit. de excels. præla. Quod mul- tum notat do. Abb. dicens, se semper dubita se: quia talis confessus est co- rā episcopo, uel iudice, extra iudiciale, & sic sicut præjudicat cōfessio ex- tra iudiciale, presente parte, ita etiam in criminalibus iudice prelente, licet extra iudicitaliter. ¶ Tertiō limita ista glo. n̄t̄ confessio facta de criminē, esset geminata, hoc est, quod alijs es- set confessus bis delictum: quia tunc ratione huius confessionis posset pu- niri, ac si confessus esset in iudicio. Ita Bar. in l. cūm scimus. C. de agri. & cen- si. lib. xi. quem sequitur Roma. in l. nu- da ratio. ff. de donat. Pau. de Cas. in l. 4. Publia. in ff. ff. depositi. ¶ Quartō t̄ limita istam glo. n̄t̄ esset in per- tentibus ad iudicium ecclesiæ fa- uore animarum, putā si aliquis mo- riens confessus est se esse usurarium: quia dato quod non sit facta in iudici- o, ualebit & præjudicabit. Ita singu- lariter Bal. ita exemplificans in l. j. in iij. colum. C. de falsa causa ad iudic. leg. ¶ Quintō limita: quia licet non ope- retur plenam probationem, operatur tamen iudicium ad torturam, & ope- ratur validitatem confessionis, qua- postea fit in tormentis fine alia rati- ficatione, licet aliter sit nulla, l. diuus. ff. de quæstio. Ita glo. in l. capite quinto. ff. de adul. ¶ Sextō t̄ limita, n̄t̄ confessio extra iudiciale sortiretur specificum nomen delicti: quia tunc punietur de illo delicto, putā quia cle- ricus extra iudicium gloriatur se commissile adulterii: quia tunc punietur, non de adulterio, sed de gloriatio- ne, qua resultat ex illo adulterio. De hoc est text. in c. q̄ fit. j. de excels. præl. Ita do. Ab. ibi. & h̄c. Et de materia isti- us confessionis extra iudiciale in criminē, uide Ang. in l. unica. in ult. col. C. de confil. & in l. j. ff. de confil. ubi di- cit, quod per talem confessionem potest quis ponit in car- cerem, & torqueri, & priuari beneficio. Allegat Intoc. in c. d. per inquisitionem. Sed tu intellige, ut s. dixi in fi. li- mita. ¶ In ead. glo. ibi, timore probacionū. Vide glo. similem xv. q. viij. in summa, & gl. fi. in prin. in c. fi. xxij. dist. & glo. c. presbyterum. in glo. fi. l. dist. & tex. in c. non dicit. xij. q. j. Et dicitur sponte confessus, etiam si est tra- fatus ad iudicium, dum modō statim cōfiteatur, per id, quod not. Bal. post Bart. in l. ea, qua. in xij. q. C. de condicione. secundum Ana. h̄c. Pro quo glo. in terminis in s. item mixta. Infi. de act. quā uult, quod benefitum das- tum confitenti, habet locum in eo, qui primō negauit, postea confitetur. Et ita notat Bart. in l. ea, qui. in ptin. ff. de tressur. per illum tex. ¶ Sed limita istam materia secundum notabile dictum Bar. in l. id. quod seruo. s. j. ff. de pec. leg. ubi dicit, quod si poena impunitur ipso fu- re, nunquam alleuatur per cōfessionem, neq̄ atgetur per negationem: quod multū not. Pet. de Anch. in c. perpetua. in j. col. de elec. in vj. & est gl. iudicio meo ual- de no. de hoc in c. primis. in uer. sponte. j. q. j. ¶ Secu- dō limita glo. dum modō poena sit mitigabilis. Ita Do- mi. in c. fi. xxij. dist. & in d. c. in primis. per tex. in c. inno- tuit. de elec. putā, si poena esset irritando electionem: ga-

extra iudiciale in civilibus. Ita singu- lariter Inn. in c. per inquisitionem. in s. col. ibi, sed nos dicimus, de elec. di- cens, quod clericus taliter confessus crimen, potest deponi: de quo excla- mat do. Ab. in c. olim. in pe. col. de re- scrip. & in c. at si clericī. in princ. in viij. col. de iudic. sic intelligens Inno. in c. quām sit. de excels. præla. Quod mul- tum notat do. Abb. dicens, se semper dubita se: quia talis confessus est co- rā episcopo, uel iudice, extra iudiciale, & sic sicut præjudicat cōfessio ex- tra iudiciale, presente parte, ita etiam in criminalibus iudice prelente, licet extra iudicitaliter. ¶ Tertiō limita ista glo. n̄t̄ confessio facta de criminē, esset geminata, hoc est, quod alijs es- set confessus bis delictum: quia tunc ratione huius confessionis posset pu- niri, ac si confessus esset in iudicio. Ita Bar. in l. cūm scimus. C. de agri. & cen- si. lib. xi. quem sequitur Roma. in l. nu- da ratio. ff. de donat. Pau. de Cas. in l. 4. Publia. in ff. ff. depositi. ¶ Quartō t̄ limita istam glo. n̄t̄ esset in per- tentibus ad iudicium ecclesiæ fa- uore animarum, putā si aliquis mo- riens confessus est se esse usurarium: quia dato quod non sit facta in iudici- o, ualebit & præjudicabit. Ita singu- lariter Bal. ita exemplificans in l. j. in iij. colum. C. de falsa causa ad iudic. leg. ¶ Quintō limita: quia licet non ope- retur plenam probationem, operatur tamen iudicium ad torturam, & ope- ratur validitatem confessionis, qua- postea fit in tormentis fine alia rati- ficatione, licet aliter sit nulla, l. diuus. ff. de quæstio. Ita glo. in l. capite quinto. ff. de adul. ¶ Sextō t̄ limita, n̄t̄ confessio extra iudiciale sortiretur specificum nomen delicti: quia tunc punietur de illo delicto, putā quia cle- ricus extra iudicium gloriatur se commissile adulterii: quia tunc punietur, non de adulterio, sed de gloriatio- ne, qua resultat ex illo adulterio. De hoc est text. in c. q̄ fit. j. de excels. præl. Ita do. Ab. ibi. & h̄c. Et de materia isti- us confessionis extra iudiciale in criminē, uide Ang. in l. unica. in ult. col. C. de confil. & in l. j. ff. de confil. ubi di- cit, quod per talem confessionem potest quis ponit in car- cerem, & torqueri, & priuari beneficio. Allegat Intoc. in c. d. per inquisitionem. Sed tu intellige, ut s. dixi in fi. li- mita. ¶ In ead. glo. ibi, timore probacionū. Vide glo. similem xv. q. viij. in summa, & gl. fi. in prin. in c. fi. xxij. dist. & glo. c. presbyterum. in glo. fi. l. dist. & tex. in c. non dicit. xij. q. j. Et dicitur sponte confessus, etiam si est tra- fatus ad iudicium, dum modō statim cōfiteatur, per id, quod not. Bal. post Bart. in l. ea, qua. in xij. q. C. de condicione. secundum Ana. h̄c. Pro quo glo. in terminis in s. item mixta. Infi. de act. quā uult, quod benefitum das- tum confitenti, habet locum in eo, qui primō negauit, postea confitetur. Et ita notat Bart. in l. ea, qui. in ptin. ff. de tressur. per illum tex. ¶ Sed limita istam materia secundum notabile dictum Bar. in l. id. quod seruo. s. j. ff. de pec. leg. ubi dicit, quod si poena impunitur ipso fu- re, nunquam alleuatur per cōfessionem, neq̄ atgetur per negationem: quod multū not. Pet. de Anch. in c. perpetua. in j. col. de elec. in vj. & est gl. iudicio meo ual- de no. de hoc in c. primis. in uer. sponte. j. q. j. ¶ Secu- dō limita glo. dum modō poena sit mitigabilis. Ita Do- mi. in c. fi. xxij. dist. & in d. c. in primis. per tex. in c. inno- tuit. de elec. putā, si poena esset irritando electionem: ga-

illa mitigari non potest. ¶ Item adde, quod negans qualitatem delicti, & confitens delictum, gaudet priuilegio confitentis, putata cōstitetur interfecisse, sed ad sui defensionem, Ita Bart. in I.eum, qui ff. de iure. Quod intellige, dum modo qualitas negata non sonet in delictum, ut in dicto exemplo: securus, si sonaret in delictum: quia tunc propter confessionem non punietur mitius. Ita probat in c. præterea, el. tij. de transact. ¶ Item no. ex ista gl. secundum do. Maria, h̄c cōtra communem prædicam assessorum, qui dicunt reum sponte confessum, quando post tormenta ratificauit. ¶ De ista materia,

a quando t̄ confitenti remittatur pars **Pars paenæ** & poenæ, uide per Bald. in I.e., qua. C. Videl tu Alex. & mode. in d.l.eum, qui. Et uide eundem Alex. in consil. lxxxij. col. ij. in uerbo, com paruerit in qua sitio, et partim ne gant in uerb. ad uertas. & confil. Pet. de Anc. j. al leg. per Felin. num. ccj.

7 cundum lo. de Ana, quod t̄ p̄m̄ datum capienti bannitum, non habet locum in familia potestatis, que ad hoc tenetur. Ita Bar. in l. s. utrum. ff. ad Sylla. & Bal. in l. i. C. de oper. lib. ¶ Et no. ad istud, quod facienti a liquid ex necessitate, non debetur p̄m̄: dixi in c. eccl. de censi. Sed aduerte ad notabile dictum Bart. in l. nulla macula. C. de delator. lix. ubi dicit, quod t̄ inter ficiens bannitum, se defendendo, non meretur p̄m̄. Itē facit notable dictum Pet. de Anch. cōsi. xcviij. incip. Præmittendum est, quod t̄ de iure, ubi consuluit, quod si Papa delegat causam ordinario, qui in eadem causa erat ordinarius, non debetur ei sportula: quia omniō tenebatur de causa cognoscere. ¶ Itē facit hāc gl. ad q. uulgatam, quis t̄ magis mereat pro ieiunio, an religiosus, an laicus, quādo religiosus ieiunat ex cō sti. ordinis, non eccl. & laicus ieiunat spontē, nō de mādato eccl. Et uidetur, quod magis mereatur laicus, per istam gloss. & ita gloss. in c. fina. de obser. ieiun. ¶ Contrarium no. gloss. in cle. in uer. seipsum. de reli. & vene. sanc. per plures rationes, quā fuerūt beati Tho. ij. secunda, q. lxxvij. art. vj. de quo plenē per Rich. in iij. dist. iij. q. vj. art. iij. Et ut intelligas illam glo. dum lo quis de latrā, uide Domi. in c. canonici. in s. ceterū. in ult. col. de offi. ordi. in vj. ¶ In gl. penul. Dic, secundum Car. omisis alijs, quod non expedit scire, quo iure princeps possit conferre beneficium: satis est, q. non hoc simoniācē conferat. ¶ Sed t̄ an & quando prin ceps possit cōfere beneficium, uide latē Docto. post lo. An. in c. ij. ad limitationem d.l. hoc iure, ut ibi latē per Domi. & per eundē in c. catholica. xj. dist. & per do. Abb. in c. nouit. de offic. leg. & in c. causam. de præscript. & in c. cūm terra. de elec. cum cōcōr. de quibus alijs: & Imol. in c. cūm Apostolica. de his, que s. à p̄l. ¶ In glo. fi. ibi, & h̄c, no. ultra Doct. quod quoties intuitu aliquius auferetur alteri lucrum, regulariter applicatur illi, cuius intuitu hoc fit. Vide gloss. in c. quāa clericī. de iurepa. in c. fi diligenter. in uer. perdant. de fo.

b De ista regula comp. Et de ista regula b no. Part. in l. la. Ad hāc regula. iij. s. uidentum. ff. ad Tertul. Et est bo lam, & ad Bar. in nus tex. & ibi gloss. in l. post legatum. d. s. uidentum, et g. amittere. ff. de his, quibus ut indig. E. in hoc uide Ro. sing. dciiij. incip. rea. Feli. hic, addo, hac

gula est. & bonum tex. in c. si canonici. s. si autem de offi. ordi. in vj. & in c. in quibusdā de poenīs. ¶ In ea. glo. ibi, ejsciendi. No. secūdum lo. de Ana, quod t̄ ubi pralatus deliquit cum capitulo, tunc delictum nocet eccl. iuxta gloss. in c. ij. de ordi. oog. Tamen præjudicium confitit tantum in personis, non in bonis ipsius eccl. Et alleg. Spe. tit. de dona. s. j. uer. quid si donatur. ubi dicit, quod si omnes de ecclesia, cui facia est donatio, committunt ingratitudinem, expellendi sunt, nō autem sunt restituenda bona donatori. Sed considera: quia non est satis factum donatori. Ide dicit, quod nullā ingratitudine eccl. operatur revocationem donationis: quia eccl. ipsa, cui bona sunt quēsita, delinquere nō potest. Ita lmo. & do. Abb. in c. fi. de dona. Cetera in hoc dic, ut per gloss. in regula, delictum. in vj. lib. ¶ In ea. ibi, pralato soli. Non intelligas, quod si ipse solus receperit pecuniam, debet postea fieri restitutio eccl. quia surget in conueniens, de quo s. in ista. gloss. maximē quia non sit differētia, utrum aliquis sit pralatus in eccl. collegiata, ut singulatiter no. gl. penul. circa medium, in c. potuit. de loca. ¶ In ea. gloss. ad fi. Distinguere, ut h̄c per Doct. qui omittunt unum membrū, quando pecunia est data alicui non eccl. astico: & tūc dic, ut h̄c in text. quod restitutio eccl. : in simili uide tex. in C. presbyteri. j. de p̄c. ¶ Item uide beatum Tho. generaliter, quod non debeat restituīt pecunia danti, nisi quando ab ipso fuit extorta. Et in quantum dicunt Doct. h̄c in s. mēbro, quod detur fisco: dicit ipse Tho. quod imo detur pauperibus. Quando autem religiosus exiit monasterium, licet, an possit repete bona sua: dic, ut per gl. & Doct. in c. quod à te de cleri. coniu. & latē Car. cōsi. xxx. incip. Quidā frater Andreas. & Cal. in ti. de regula, consil. xxij. Vide in c. in præsentia. de proba.

S V M M A R I V M.

- 1** **¶** Quod principaliter agitur, attendi debet, non quod secundari. **2** Ingrediens monasterium ea intentione, ut eligatur, committit simoniam.

C A P I T U L U M XII.

Vm effent. ¶ Simonia est p̄ temporali obsequio beneficium eccl. asticum promittere. ¶ In quantum do. Abb. h̄c dicit, allegando Inno. in c. de oblig. ad ratio. & in c. sed nec. ne cleri. uel mo. & clericus potest esse procurator laici ad unam causam tantum, addo Ro. fin. c. Procurator] gul. cclxxij. incip. Tu scay. & Arch. in c. peruenit. lxxxvij. dist. & Fede. consil. cxij. Imol. in c. accedens. de præben. do. Abb. in c. in nostra. de procu. & in d.c. per uenabiliem. in s. not. ¶ In glo. ista ibi, potest ergo licet. No. glo. iij. s. uer. ubi relatiō. & col. seq. Cardi. in cle. q. xxij. de rescrip. incertum, prout etiam uoluit do. Ant. h̄c: quia ubique est eadem ratio, licet alteri possit fieri differentia, ut in litteris ad beneficia. Et ultra Doctores uide glo. j. in c. hoc ad nos. lxi. dist. ubi gloss. clarior ista de recipiente ordinem principaliter propter beneficium: alijs non recipiatur: & ibi latē Domi. ¶ Item adde gloss. in c. sicut in eccl. viij. q. j. in c. consil. lxxij. dist. in uer. ut via hac

Maria. Soc. in cō fil. v. col. ij. uer. sc. v. & uer. sc. x. & do. Bart. eius filii in consil. cclxxij. col.

¶ quod t̄ ubi pralatus deliquit cum capitulo, tunc delictum nocet eccl. iuxta gloss. in c. ij. de ordi. oog. Tamen præjudicium confitit tantum in personis, non in bonis ipsius eccl. Et alleg. Spe. tit. de dona. s. j. uer. quid si donatur. ubi dicit, quod si omnes de ecclesia, cui facia est donatio, committunt ingratitudinem, expellendi sunt, nō autem sunt restituenda bona donatori. Sed considera: quia non est satis factum donatori. Ide dicit, quod nullā ingratitudine eccl. operatur revocationem donationis: quia eccl. ipsa, cui bona sunt quēsita, delinquere nō potest. Ita lmo. & do. Abb. in c. fi. de dona. Cetera in hoc dic, ut per gloss. in regula, delictum. in vj. lib. ¶ In ea. ibi, pralato soli. Non intelligas, quod si ipse solus receperit pecuniam, debet postea fieri restitutio eccl. quia surget in conueniens, de quo s. in ista. gloss. maximē quia non sit differētia, utrum aliquis sit pralatus in eccl. collegiata, ut singulatiter no. gl. penul. circa medium, in c. potuit. de loca. ¶ In ea. gloss. ad fi. Distinguere, ut h̄c per Doct. qui omittunt unum membrū, quando pecunia est data alicui non eccl. astico: & tūc dic, ut h̄c in text. quod restitutio eccl. : in simili uide tex. in C. presbyteri. j. de p̄c. ¶ Item uide beatum Tho. generaliter, quod non debeat restituīt pecunia danti, nisi quando ab ipso fuit extorta. Et in quantum dicunt Doct. h̄c in s. mēbro, quod detur fisco: dicit ipse Tho. quod imo detur pauperibus. Quando autem religiosus exiit monasterium, licet, an possit repete bona sua: dic, ut per gl. & Doct. in c. quod à te de cleri. coniu. & latē Car. cōsi. xxx. incip. Quidā frater Andreas. & Cal. in ti. de regula, consil. xxij. Vide in c. in præsentia. de proba.

S V M M A R I V M.

- 1** **¶** Statutum prohibens portare perlas, intelligitur de perlis ueris, non de fictis: nu. 2. 3. 4.

- 5** Collatio facta per simoniam, nullum confert titulum.

C A P I T U L U M XIII.

Nsinuatum. ¶ Notoriū simoniacus in beneficio, ab illo deponitur. Idem in infamato, qui se purgare non potest. H.D. ¶ Non obs. c. significasti. de adul. quod allegat h̄c do. Ab. pro contrario contra hunc tex. ubi deficienti in purgatione non imponitur naturalis pēna delicti: quia debuisset ille deponi, at si clericī. s. de adulterijs. de iudi. quia respondet do. An. in d. c. significasti. quod ibi non præcessit aliquis modus agendi: sed certe nunc in text. nostro apparel, quod præcesserit aliquis modus. Ideo dicit do. Abb. quod uidetur speciale in simoniam. Sed dic melius, secundum loan. de Ana, quod in c. significasti. non præcedebat infamia publica: securus h̄c in tex. nostro: de quibus latius in c. accedens. de accusa. ubi uide. ¶ No. in uer. priues. quod simoniacus non est ipso iure factus privatus, sed priuandus. Pro quo factū dictum Inno. in c. cūm nostris. de cōcōr. præben. ubi dicit, quod collatio facta criminoso, ualeat. Idem uideatur in collatione facta simoniacō. Contrariū tamen tenet Gas. Cal. & do. Abb. in c. cūm clericī. de p̄c. per illum tex. in uer. spolietur. Et probatur ratione ultra ipsos: quia licet uerbum futuri temporis possum in lege, importet ferendam sententiam, non latam: gloss. in uer. inno detur, in c. quicq. de hāre. in vj. cum fi. in c. si diligenter. in uer. perdant. de foro compe. tamen fallit in uer. spolietur, quia importat latam esse sententiam, quasi spoliatio sit de facto. Ita do. Ant. in c. ij. & ibi Imol. de postu. Cū ergo d. c. cūm clericī. dicit, spolietur, præsupponit priuationē ipso iure factam per hanc doctrinam. ¶ Est uerum, quod hac doctrina possit limitari, nisi essemus in materia, in qua per illa iura esset declaratum, quod uerbum spolietur, importet per sententiam, prout est in casu c. de multa. uer. spolietur, de p̄b. iuncta extraug. execrabilis. & Felini ij. pars.

in casu c. postulati, functo c. clericī. de cler. exc. mi. ¶ Et pro ista conclusione, quam puto uera, facit tex. in c. nobis. j. eo. in uer. penitus irritanda. iuncta glo. in c. quām sit. in corde, ut eligatur in prelatum, dicitur committere simoniam. ¶ Item uide Tho. ij. q. cart. vij. in solutio ne, ubi dicit, quod omnia ista habent locum, quando t̄ seruitum præstūtum pralato circa spiritualia: securus at tēm, si super patrimonio ipsius pralati, uel pro con anguineis suis. ¶ Et adde, quod in casu, quod ista sit simonia, aboletur per pœnitentiā, prout alia mortalia, c. s. j. eo. ti. ¶ Et per prædicta dicunt h̄c Doc. post Host. quod ualeat pactum factum inter episcopum & familiarem de dando sibi certo salario, donec prouisum fuerit de beneficio. ¶ Quod intellige, dum modo nō sit pactum expressum de dando beneficio. ¶ Secundū intellige, dum modo beneficium non conferat principaliter propter seruitum temporale. ¶ Nec est dicendum, quod ex parte familiaris remittētis salarium, dicatur simonia, iuxta c. ueniens. de testi. quod id temporale datum erat sub conditione, donec, & c. & sic per eventum conditionis obligatio euaniat, s. omnis. Inst. de uerb. obſ. Et adde, quod remittētis obligationem, de qua in s. consil. alleg. in gloss. commitit simoniam. Inno. in c. tuā. de æta. & quali. sequitur domi. Ant. ibi, & Ang. in d. s. consuluit. & lo. de Ana. in s. consuluit. Et hec obligatio, de qua in d. s. consuluit, est obligatio, que uocatur antidora: quia fecisti mihi seruitum, ex naturali aquitatem sum obligatus ad antidora, licet non possim cogi.

C A P I T U L U M XIV.

Sententia lata b ex præsumptionib. b Sententia lata] nunquam transit in rem iudicatam vide c. eo. tit. in c. in causa criminali. Casus est sing. in l. ficit. & ibi addit. si cui adulterij. C. de adulter. ¶ Sed de ista materia, an & quando ex præsumptionib. possit quis condemnari, uide lo. an. And. in c. significasti. el. j. de homi. do. Abb. post domi. Anto. in c. tertio loco, de probatio. Bal. in l. neq. natales. C. de prob. Imo. in l. fi. ff. de hare di. inst. Inno. in c. afferte a. de præsump. a. Afferte] Vide & in c. quia uerisimile. eo. tit. & ibi dicendum Feli. in d. cit. quod nunquam ex præsumptio= c. afferte. nibus est quis de facilis condemnātus. Et ipsi allegat Bald. in rub. de offic. deleg. in pe. col. do. Abb. in c. j. de coha. cle. Pe. de Anch. in regula, semel malus. in v. charta. Old. consil. cxcij. Item not. glo. fi. in c. fi. de pur. cano. ¶ Et not. quod sententia lata b ex præsumptionib. b Sententia lata] nunquam transit in rem iudicatam vide c. eo. tit. in c. in causa criminali. Casus est sing. in l. ficit. & ibi addit. si cui adulterij. C. de adul. quem alle. gat Ro. pro singulari, in l. admōnēdi. in v. char. de iure. ¶ In quantum Doc. tangunt, q̄ statutum loquens in conuictio, non habet locum in deficiente in purgatione, quasi dicitur factē cōuictus: dic, ut per eos. Et adde do. Abb. idem tenetem in c. at si clericī. in prin. de iudi. in v. col. prop̄ ter gloss. fi. ibi, & in regula, quod statutum, in casu uero, nō habet locū in casu factō. Facit, q̄ do. Bar. in l. j. ff. de fonte. ubi dicit, quod t̄ statutum prohibens portare perlas, non intelligitur de perlis fictis, sed de quibus latius in c. accedens. de accusa. ubi uide. ¶ No. in uer. priues. quod simoniacus non est ipso iure factus privatus, sed priuandus. Pro quo factū dictum Inno. in c. cūm nostris. de cōcōr. præben. ubi dicit, quod collatio facta criminoso, ualeat. Idem uideatur in collatione facta simoniacō. Contrariū tamen tenet Gas. Cal. & do. Abb. in c. cūm clericī. de p̄c. per illum tex. in uer. spolietur. Et probatur ratione ultra ipsos: quia licet uerbum futuri temporis possum in lege, importet ferendam sententiam, non latam: gloss. in uer. inno detur, in c. quicq. de hāre. in vj. cum fi. in c. si diligenter. in uer. perdant. de foro compe. tamen fallit in uer. spolietur, quia importat latam esse sententiam, quasi spoliatio sit de facto. Ita do. Ant. in c. ij. & ibi Imol. de postu. Cū ergo d. c. cūm clericī. dicit, spolietur, præsupponit priuationē ipso iure factam per hanc doctrinam. ¶ Est uerum, quod hac doctrina possit limitari, nisi essemus in materia, in qua per illa iura esset declaratum, quod uerbum spolietur, importet per sententiam, prout est in casu c. de multa. uer. spolietur, de p̄b. iuncta extraug. execrabilis. & Felini ij. pars.

a In casu factō] Addit. imol. & A lex. in l. j. s. ff. de uerb. obſ. Et quod statutum lo quens in casu ue ro in materia por nali, nō habeat lo cum in factō: addit. Alex. in l. in illa. ff. de uerb. obſ. Et quod statutum lo quens in casu ue ro in materia por nali, nō habeat lo cum in factō: addit. Alex. in consil. xv. col. v. & in consil. xij. col. viij. uer. preterea. in j. uol. & cōf. c. euādem Alex. in consil. lxxxij. col. ij. in ij. uol. Et adde do. Maria. Soc. in cō fil. j.

fil.j.col.ij. uerf. nitatem elicitus non habebit locum præterea. & uer. 2 in statuto. ¶ Limita tñ hanc materiam, nisi statutum loqueretur in materia iuris, nō disponendo preter, uel cõtra ius: quia tñ interpretabitur, put ipsum ius. Ita text.in c.ad audietiam. ipsi et fictus equi parantur. Et uide ad regulam domi. 3 ¶ Secundò tñ limita, nisi per omnia Bar.Soc. in consi. tñ statutum, etiam si esset prater ius, extenderetur ad casum fictum, quem secundò ostenditur. per omnia lex æquiparat uero, secun

dum Ro.in l.j.s. de illo. ff.ad Treb. ita intelligentem d.c. ad audietiam. De que dubito propter doctrinam Doc. hñc, & quia recè cõsiderando semper extenderetur statutum ad casum fictum: & esset contra dictum Card.in d.c.i.s, qui, præalleg. ¶ Tertiò tñ limita, nisi statutum esset eiusorum, non intelligendo id in casu ficto, ut latè no. Dom.in c.uir circa in prin. in ult. col. de elec. lib.vj. Et de materia uide plenissimè, quālib. Imol.in l.j.s. lex Falcidia. ff. ad legem Falci. ¶ Et in quantum tetig. s.

5 an tñ collatio facta per simoniam sit nulla ipso iure, uel de do. Card. do. Ant. & Imo. in c. nisi cùm pridem, de renun. cõcludentes, quòd talis collatio non conferat aliquem titulum. ¶ Limitant tamen duobus modis: primo, nisi clericus, cui facta esset collatio, ignoraret de simonia. Secundo, nisi simonia esset occulta: quia tunc talis dicitur habere titulum coloratum. ¶ Ex quo inferunt primò, quòd tale beneficium non posset impetrari non facta mentione de titulo colorato, p.no. in c. cum nostris. de concess. præben. ¶ Secundo infertur, quòd non posset renūciare sine licentia superioris, per no. in c. quod in dubijs. de renuncia. ¶ Et ideo iunctis dictis Gal.Cal. ut suprà, & istis, distinguuntur in hac materia, q. aut simonia fuit commissa per tertium me ignorantem, & tenet collatio: sed cùm sciuero de simonia, debeo renunciare, ut j.eo. c. si diligenter. Aut simonia est commissa per meipsum: & tunc collatio est nulla: quod no. ¶ Ex p. r. t. u. m. tex. in uerb. perpetuò, dic. quòd episcopus non poterit dispensare, quicquid dicat Host. & do. Abb. hñc, propter gloss. solennem in c. cupientes. s. cætrum. in uer. perpetuò. de ele. lib.vj. ¶ Idem si diceretur, Nullo modo: gloss. in cle. j. in uerb. nullo modo. de æta. & qualita. ¶ Idem si diceretur Irrecuperabiliter. Ioan. And. in c. super eo. de rapto. & ibi Doct.

C A P I T U L U M X I V .

Emo. ¶ Simoniacum est, precio, uel fauore peccatorum celare, uel reconciliare, uel dignè penitentem à recōciliatione remouere. Hoc dicit. ¶ No. text. ibi, imò, quòd dictio Imo, est dictio correctiua, de cuius natura in testibus & alijs dispositis, per Bart. in l. Lucius. ff. de hære. inst. & in j. constit. C. & quibus. & in l. si ta scriptum. de hære. inst. Spe. in tit. de teste. s. j. uer. quid si dicit. Arch. j. q. iiiij. s. præuaricator. Bart. in l. Stichus. ff. de manu mis. test. do. Anto. in c. ij. de transl. præala. & in c. super questionum. in princip. de offi. de leg. ¶ De uerbo Quinimò. Io. And. in c. tibi, qui, de rescrip. lib. vj. Ange. in li. uirgentium. s. quinimò. ff. de pa. ¶ No. in uer. testimonium. quòd sacerdos potest ferre testimonium de recōciliatione alii. Et iste est unus casus, in quo unius testi creditur in præjudicium alterius. Vide gloss. in c. de excep. & in c. testimonium. & c. nup. de testi. & in c. ipsi Apostoli. j. q. viij. & ibi Arch. & in c. in capite. l. dis. & ibi Arch. post gl. & glo. in c. quero. j. q. v. Spe. t. de teste. s. j. ¶ Item opponit, quòd est criminofus. Intellige, quòd potest, scilicet de licentia consentitis, per c. significasti. ubi Doct. de adult. & latè g. omnes in c. omnis, de poe. & remissio. Et per hoc infertur testimonium doctris de peritia scholaris sui, esse ualidum. Vnde cõsuluit

Abb. hñc, ut in promotionibus ille præponatur cæteris. Tex. in l. nemini. C. de aduo. diuer. iudi. Et ibi Bald. Et ibi singulariter dixit Sal. q. cancellarius studij potest discrepare à testificatione collegij, quando per gratiā, uel int̄micitā discedunt à uero: quia est cõmismum cõscientiæ suæ, nō disputationi. Idē tener Bald. in authen. habita. C. ne si. pro pa. lo. de Lig. & Pe. Anc. in c. cùm det. de cõsue. sim lo. de Ana. hñc. ¶ Adde Imo. in c. ex literis. in ul. col. de const. ubi adducit simile de testibus, quibus iudex nō tenetur stare, nisi prout sibi uideatur. l. ijj. ff. de testi. Facit dictum Bart. in l. si cõuenerit. ff. de testi. q. astrictus iudicare fm alterius confitum, nō te- netur cõfitemum iniustum sequi. Idem a Confitum iniustum] Addo. Mari. Soc. in cons. xxvij. colum. ij. uer. uer. uer. Et an quando iudex sequens cõfitemum iniustum, excuseatur, uide per Alex. xan. in d.l. si conuenerit, et per do. Pari. de Neapo. in tract. de synod. in uerbo, confitum, per totū, maxime in s. fi. Et addo ad propositorum Ang. in cons. clxxvij. & cõf. clxxvij. & Pan. de Caf. in cons. vj. col. j. in f. parte antiquorū.

C A P I T U L U M X V .

Verelam. ¶ Ecclesia nō potest emi, uel redimi. Hoc dicit. ¶ Not. primò, qd monachi admittunt ad reuocationem eorum, quæ eorum Prior alienauit. Facit, qd habet in c. si quis presbyteriorū. de rebus eccl. non alie. Ex quo etiam patet, qd prelatus nō potest rescindere cõtractum ecclesiæ, per quem est alterius ius quæstum. Facit, qd habetur in c. cùm olim. s. de testib. Et ratio est pōt: qd in effectu rescissio cõtractus eset quæd alienatio, quæ est ei, phibita, ut uolunt iura allegata in gl. fm Ana. hñc. ¶ Secundò ex tex. no. ibi, charata resignauit. qd resignatio instrumentorum habet uel distraitus: qd p. traditionē instrumenti transferit dominū. l. i. C. de dona. l. q. chirographū. ff. de leg. j. ¶ Vide no. text. in c. canonicus. uer. iniquū. xvij. q. j. & i. c. q. de clericis. xij. q. j. ubi tñ clericus tenet ad intereste resultans ecclesiæ, si tradit alii instrumentum ecclesiæ. ¶ Imo uoluit hñc Gof. quæ sequit. lo. An. qd talis clericus pōt deponit: qd dicitur esse pditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo. de Ana. dictu Bart. in l. j. s. i. qui, ff. ad l. Cor. de fal. per illu. tex. ubi ille, qui tradidit alterius instrumenta deputata ad custodiā sui, cõmittit falsum: qd no. l. b. Falsum] Addo miles. ¶ Et tu in materia uide tex. cū Ang. Aret. in tra- glo. in uer. resignauit. in c. cùm pridē. Et facit. qd in uer. de p. ditor, in c. clericus. xlviij. dist. Et allegat hñc lo

notarius non potest mutare nomen, & eius sigillū. Item uide Imol. post do. Ant. in proemio Gre. in j. col. Bar. in s. nos uero. in proce. ff. & Bald. in l. fin. in s. & t. q. C. de he re. in sti. & in rub. C. de fide in sti. in vj. col. Bald. in d. proce. ff. in xij. q. Et ibi dicit, quod non ualeat epistola alius, in qua ipse mutauit nomen suum. Et Bart. in l. falsa demonstratio. ff. de cond. & demon. Bald. in l. i. C. quare res uendit in non pos. Imol. post Ang. in l. si quis in fundi. ff. de leg. j. ¶ In gloss. in fin. Consuetudo tamen excusat à poena temporali, ut dixi in c. non satis. s. eo. Non obstat text. in c. inter dilectos. de excel. præla. cum gloss. in uer. usurpetur, ubi allegans consuetudinem, gratiū punitur, quia posset dici, quod gloss. quam allegauit in d. c. non satis procedat in prohibitis solum de iure positivo: securus, si essent prohibita de iure positivo habente concursum turis diuinī, prout erat in d. c. inter dilectos, quia in ludo acquisita non possunt retineri. Vnde per hoc remaneret dubia gloss. in c. deniq. iiiij. distincti. Ideo cogita: quia per alios non tangitur. ¶ In gloss. fin. De pœniſ simonia corum uide gloss. in c. de testi. in vj.

S V M M A R I V M.

- 1 *U*tramentum fidelitatis licet prestatur pro re spirituali, sed non homagium.
- 2 *S*imoniācū an dicatur infamis.
- 3 *G*ratia probatur per scripturam. num. 4.

CAPITVLVM XVII.

X diligenti. ¶ Pro habendis spiritualibus homagium praestare, simoniācum est. H. D. ¶ Not. text. in f. quod gracia debet probari per scripturam, & non per testes, secundum do. Abb. quem uide de hoc. An de essentia gratiae requiratur scriptura, uide per me in rub. s. de constit. cum concor. in se riuis allegandis. ¶ In gloss. in fin. Licet tamen prestatur iuramentum fidelitatis, sed non homagium, secundum Doct. hinc quibus addit. gloss. fin. & ibi do. Abb. in cult. dereg. iur. quia in homagio concurrit seruitum temporale, ex quo caufatur simonia: securus in iuramento simplicis fidelitatis: quia resolutebatur causa, propter quam ipsum erat praestitū: scilicet collatio beneficij. Ergo, &c. Facit l. si duos. ff. de contrahē. empt. Et ita tene ultra alios. Nec est uerum, quod dicit do. Abb. quod soli episcopo prestatur iuramentum fidelitatis: quia hoc non est iure cautiū. ¶ In gloss. in uer. omnino. An & quando si necessaria restituiri, ut remittatur peccatum: & quid, si habens restituere est omnino impotens, uide latè per Pet. de Anch. in rep. regula. peccatum. lib. vi. & ibi gloss. ¶ In gloss. in uer. diuinis. in princ. Not. quod lex canonica largè dicitur diuina. Ad idem c. minus. de iure, bonus text. in cult. xv. q. iiij. ubi idem dicitur de legibus. Et intellige hanc gloss. quod generaliter intelligat text. de iure diuino, secundum quod simonia in spiritualibus est prohibita. ¶ In gloss. in uer. absoluimus. Similis gloss. in c. audit. de elect. Ex hac glo. not. quod potest quis petere, ut rescindatur etiam id, quod nullum est: de quo per Bar. in l. qua sub conditione. s. quod. de cond. in sti. & per gloss. in l. i. C. de Carbo. ed. per Bart. & alios in l. si finita. s. eleganter. ff. de dam. in fe. & uide gloss. in c. accedens. ut late non contest. & in c. de procur. ¶ In gloss. in uer. discreto. Quid autem si accederet ad sacerdotem indiscretū, qui male ipsum absoluere. Vide gloss. de pœniſ distin. & j. c. mensuram, qua distinguunt, utrum scienter, uel ignoranter adiuerit. Et not. quod propter ignorantiam proprii sacerdotis potest alius adiūti, eo irreqüito. ix. q. ii. c. placuit. Quis autem dicatur ignorans, uide plenē Innoc. in c. firmiter. in j. col. de sum. tri. ¶ In gloss. penult. Not. quod tamen simo-

nacis est infamis. Ad idem c. xv. q. iiij. not. gloss. in c. j. de testi. in vj. Et intellige de infamia iuris, per id, quod dicit gloss. hinc ibi, per principem. Nam si esset infamia iuris, aboleretur per pœnitentiam, ut vj. q. i. infamies. & si esset infamia facti, aboleretur per factum contrarium, ij. q. iiij. s. hinc colligitur. ¶ Subdit hinc do. Abb. quod talis non incurrit infamiam iuris, nisi secuta sententia super criminisicut de alijs criminibus traditur in l. ff. de infam. licet prius possit incurrere infamiam facti. Et ita era hinc in text. Et hoc ideo dicit: quia in dubio lex penalitatem intelligitur ferenda sententia, non latere: gloss. in regula, in pœniſ. in vj. per Pet. de Anch. in c. j. col. de rescript. in vj. per do. Abb. in c. si diligent. in viij. col. de fo. comp. Sed dubito, quod imo ista infamia incurrit ipso iure: quia istud est crimen exceptuati, prout haeresis & laesa maiestatis. Et in illis statim incurrit infamia, secundum gloss. in l. j. de infam. Et quod istud sit tale, est text. in c. xv. q. iiij. ¶ In ea. ibi, per principem. Qui restitutū famae, uide per Doct. in c. cum te. de re iud. gloss. & Doct. maximē Domi. in s. hinc colligitur. ij. q. iiij. Bart. in l. j. s. de postul. ¶ In ea. ibi, ad beneficium. Quis possit dispensare cum simoniaco? dicam laetus, quam Doct. hinc. in c. de simoniaco. j. eo. ¶ In gloss. in fin. Not. quod tamen gratia probatur per scripturam. Vtrum autem possit probari per testes, est quæstio longa: in qua uide latè Arch. & ibi Domi. in proemio vj. per Imol. & do. Abb. in rubr. s. de constit. per do. Abb. in c. v. col. de postul. præla. latè Arch. in c. in primis. j. q. j. per Pet. de Anch. in c. ix. chart. de consti. & pulchre Bald. in l. humanum. C. de legib. cum si. Communiter tenetur, quod de stylo curia nulla gratia Papæ potest probari, nisi per scripturam. Ita Rota decisi. ccccxxvij. quæ incipit, item quod licet Romana curia, quam allegat Card. in prologo Cle. s. san. in v. q. ¶ Limita primi, nisi essemus in foro conscientia, ita eleganter do. Abb. in cle. dudum. super gloss. de sepul. Quod not. ¶ Secundo tamen, nisi quis ueller probare circumstantias gratiae: quia poterunt probari per testes. Ita gloss. sing. in c. duobus. in uer. si non appetat de rescript. in vj. quæ uult, quod prioritas gratiae possit probari per testes. Et ipsum sequitur ibi Domi. ad hoc: & Imol. in c. pastoralis. in princ. in v. col. de rescript. Bene facit tex. in l. Titius. s. Lucius. ff. de lib. & posthu. ibi, hora sexta albescente cælo. quem Bald. facit sing. in l. imperator. ff. de sta. ho. dicens, quod ratione unius hora unus dicitur prior altero.

S V M M A R I V M.

- 1 *D*ubitans de questione indubitabilis, non est reprehendendus, sed benigne audiendus.
- 2 *D*icens aliquid, Tolle hanc pecuniam, presumitur mutuare, non donare.
- 3 *P*apa debet declarare questiones maiores.
- 4 *A*llegare sensum legis sufficit, licet verba precise non exprimantur.

CAPITVLUM XVIII.

T si quæstiones. ¶ Conferatio, ordinatio, uel pallij traditio, non est simonia, licet etiam prius consecratori, ordinatori, traditoru tradenti pallium, aliquid donatum fuerit non ex pacto. H. D. ¶ Not. quod tamen dubitans de q. in dubitabili non est semper reprehendendus, sed est benignè audiendus. Fa. Benignè Ad- cit text. in l. precibus. C. de impu. & detex. et ibi Doc. alij substitu. ¶ Hoc limita primi, in l. ut responsum. nisi materia, super qua interrogatur, C. de transact. turiutis consultus, suaderet reprehensionem: quia petere in honestum, l. j. C. si cert. pet. & in l. mercalem. C. de cond. ob turp. cau. ¶ Secundò limita, nisi esset aliquis doctor, qui peteret alium de q.

de q. in dubitabili. Ita text. in c. cum in iure, de off. deleg. in partē decisa. Facit text. in l. Domitius Labeo. ff. de testa. Et per istum tex. infertur, quod si est aliquis astrictus ad ferendum sententiam cum concilio sapientis, intellectus

a gitur, si articulus erit dubius. ¶ Ita Bald. in l. ancilla. C. de furt. & idem Petr. de Anch. consil. ccvij. quod incipit, discutendum est primi, & idem not. Bald. in l. postrem. de transact. ¶ Secundò not. contra conscientias scrupulosas text. hinc bene notabilem. ¶ Ultimò not. cōiecturas, per quas cognoscitur bonum: & infertur, secundū do. Abb. et eundem Alex. in c. xlvi. col. fi. circa fi. in v. uol. 2 si cer. pet. quod tamen dicere, Tolle hanc pecuniam, presumitur mutuare, nō donare, nisi conjectura id suadeant. Ade-

de, quæ not. Ang. & Paul. de Cast. in d. l. cum quid. Et uide notabile dictum Bald. in l. j. circa fin. C. ad Velle. ubi dicit, quod multe solvens pro alio, non uidetur solvere animo dohanti, sed repetendi, nisi ex conjecturis id appareret: putat, si solueret pro consanguineo. ¶ Et de materia uide do. Ant. Imol. & alios in c. si cautio. de fid. instr. gloss. in l. cum de indebito. s. fin. uer. cautio. ff. de proba. per Bald. in l. j. C. de do, ante nupt. & latè in l. intendit. C. si cer. pe. ¶ Not. illud generali, sufficit iure cautum: de quo remittit Ioan. de Ana. in c. uestra. de co. ha. cleri. & ibi uide do. Ant. in v. col. ponenter, an consolens teneatur exprimere legem &

b ccvij.] Add. b uide Pet. de Anch. consil. ccvij. b quod quod est ccij.

incipit, Ego Angelus. ubi dicit, quod doctor, qui est assumptus à partibus, ut consulat de iure, quod tunc in talis consilio decisum non est opus allegare iura, sicut nec in sententia. Et de hoc etiam per Domi. xlviij. distinct. s. hinc etiam. ¶ VI

3 tum nota, quod tamen ad Papam pertinet declaratio maiorum questionum, c. maiores. de baptis. c. ut debitum. de app. Et per hoc infert Ioan. de Ana. hinc, quod ubi uertitur magnum dubium super ualiditatem iuramenti, interpretatio illitus dubius pertinet ad Papam. Allegat l. in c. uenerabilem. de electio. Add. do. Ant. in c. in ult. col. de uoto. Imol. in rep. c. cum contingat. in xxix. char. ueris. nota diligenter. de iure iur. ubi aileg. Ray. in summa in tit. de dispensatione, in notis. Reperto tamen, licet isti non dicant. Spec. tenentem contrarium in tit. de legat. s. nunc ostendendum, ueris. xxvij. ante uer. hoc quoq. quem sequitur do. Abb. in c. cum uenient. in iij. col. de iud. & in disputatione sua incip. Stante statuto. in xix. col. & in d. c. uenerabilem. in viij. col. & in c. quanto de iure iur. in penul. col. & Domi. in c. fin. in ult. col. de fo. compe. in vj. Et ideo fortè in practica seruaret ista regula: sed de iure multum stringit text. in d. c. uenerabile. ad fin. Et responsiones Spec. ubi s. ad dictum c. uenerabilem. non satisfaciunt recte intenti, ut dixi in repet. c. j. de spons. ¶ In gloss. non referendo ad text. secundum dum Hostien. & alios, quod tamen suffici allegare legem, quantum ad substantiam, licet uerba legis non dicantur præcisè. Et infert Ioan. de Ana. pro illis, qui tradicunt de Greco in Latinum. Et ista faciunt, an ualeat exactior tertium, quando dicitur post primos testes. Tali dicit per omnia, prout primi & uideatur, quod ualeat: quia sufficit concordare in sensu omissa forma narrationis, ut hinc, & in c. intelligentia. de uer. sig. Et ita etiam tenet cōsuetudo. Et ideo facit c. cum dilectus. de consue. Et maximè hoc esset uerum, quando testes essent opinionis ualde bonæ, secundum Bald. latè in extrauag. de pace Const. uer. item sacramentum. ¶ Communiter tamen tenetur opin. contraria: quia in forma narrandi facile deprehenditur falsitas, etiam si concordent in subiecto, ut per Spec. tit. de teste. s. nunc tractandum. ueris. causum quoq. est per Bart. in l. xxxvij. s. in refuta

4 Benignè Ad- cit text. et ibi Doc. alij substitu. ¶ Hoc limita primi, in l. ut responsum. nisi materia, super qua interrogatur, C. de transact. turiutis consultus, suaderet reprehensionem: quia petere in honestum, l. j. C. si cert. pet. & in l. mercalem. C. de cond. ob turp. cau. ¶ Secundò limita, nisi esset aliquis doctor, qui peteret alium de q.

c. de appell. & per do. Ant. in c. h. in h. col. de regul. per Bald. in l. legata iniutiliter. ff. de leg. j. do. Abb. post do. Ant. in c. nihil est. de uerb. sig. ubi, secundum Abb. istud est uerius de iure, licet primum æquius. ¶ In gloss. pe. in princ. Not. quod homo non est cognitor secretorum alterius hominis. Ad hoc c. erubescant. xxxij. distinct. Et idem dicit de diabolo, ut in c. quo dā loco. xxvj. q. ult.

¶ In ea. gloss. ibi, nisi in odium eius. Not. ad intellectum c. sicut. j. eo. & quando cōmissa simonia aliquo ignora noceat sibi. ¶ In ea. fin. No. quod per exteriora cognoscitur animus cōficius glo. in l. apud Celsum. ff. de do. except. quam Ang. facit sing. in l. ff. de eo, per quem fac. erit. Vide text. & ibi gloss. in c. ex studijs. de præsumpt. & in s. seruos. Inst. de rerū diuini. & dicam in c. significasti. el. j. de homi.

S V M M A R I V M.

- 1 *F*ratres qui dicuntur largo modo.
- 2 *A*bbas ipse punitur cum maioribus de capitulo, quando omnes sunt culpabiles.

- 3 Episcopus si confert beneficium presente capitulo, & tacente, tenet collatio.
- 4 Maiores in conuentu qui dicuntur.

- 5 Studiose, hoc uerbum quid importet.

CAPITVLUM XIX.

Eniens. ¶ Abbas & maiores de cōuentu, qui pro receptio- ne monachi pecunias recipiunt ex pacto, ab officio suspenduntur: receptus uerō, restitu- ta ei pecunia, ad aliud monasterium transfertur. ¶ No. ibi, Abbas & fratres. secundum Ioan.

d de Ana, quod appellatio fratrū d. Fratrum] Ad- uenient quandoq. monachi, sicut & quandoq. moniales appellantur so- rores, c. causam. de electio. & c. quoniam. ¶ Qui tamen dicunt fratres largo modo, uide tex. xj. q. iiij. ad mensam gl. d. de, quod cōtūcū pres- byteri dicuntur fra- tres, cle. uerion. s. dudum. de sepul. & dicit Card. in consil. lvij. col. j.

e Frater ueris- nus] Et si hoc sit in pertinente ap- pellatione fratris, que ueniat in statu- tuis, uide Alex. in consil. xcij. in princ. & in consil. ccvij. col. iij. in iij. uol. & in consil. xv. col. j. in iij. uol. Et de ueris- no, an ueniat ap- pellatione fratris carnalis, uide do. Maria. Soci. in cō- fil. j. col. j. & seq. Et ibi an dicuntur improprie: & quare ueris- nus] & uide do. Bart. eius filii, in consil. cecili. col. iij. uer. sed dicam.

2 maiores, q. tamen sufficit abbas cum ma- joribus de capitulo, quando oēs sunt culpabiles, c. Romana. s. in uniuersita- tem, de sent. excom. in vj. gl. in c. j. de or. cog. Et ipsi tacent, quodā prælatus

aliquid

aliquid illictum proponit, peccant & incurrit pœna, secundum Innoc. in c. de his, quæ fin. à ma. pat. capi, quæ sequitur do. Abb. h̄c, & ibi, & latius in c. continebatur. In fin. de his, quæ fin. à prela. Non obstat, quod in actu oneroso faciens non videatur consentire, ut per glossam in c. sicut. de elect. in vj. cum concord. quia non est uerum, quando quis tenerat præcisè respondere, l. de ætate. § qui tacuit. ff. de interro. actio. c. iij. de cōfes. in vj. Sed hoc est, quod dīlī de capitulo tenentur respondere, quid libet videatur, d. c. de his, quæ fin. à ma. pat. ca. Ergo, &c. Facit, quod no. Bald. in l. j. §. ff. de magist. conue. ubi dicit, quod si maior pars uniuersitatis promittit de rato de omni, in quo syndicus condemnabitur, presentes & nō contradicentes censemunt obligati. ¶ Et per hoc inferit do. Abb. in d. c. continebatur. quod t̄ collatio beneficiorum facta per episcopum præsente capitulo & tacete, dicitur facta cum consensu capituli: quod bene not. ¶ Sed adverte, quod ista procedit, quo ad peccatum, uel pœnam confensus. Sed anactus ualeat, si expresse non aperte probante distingue, an sit de arduis, uel non, ut latē not. do. Abb. in c. in causa. in ij. col. de elect. propter quoddam singulare Compostel. ibi. ¶ Et allegat h̄c loan. de Ana. licet extra propostum, singulare dictum loan. An. in c. aduersus. de immu. eccl. ubi dicit, quod rector collegit uolens ipsum prohibere à malo, non excusat, si facit quantum in se est, sed debet cedere officio. Sequitur, & not. do. Ant. ibi in ij. col. Subdit ibi loan. An. quod nihilo minus habebit salarium: quia per ipsum non stat. quo ultimo exclamat Bald. in c. iij. princ. ii. col. in tit. de feudo guardia. in usi. feu. Facit in similis glossa. in c. statutum. §. assesseorem. in uer. communiter. de rescript. in vj. ¶ Not. text. ibi. in uer. conuenit. quod ex sola cōuentione de dando, committitur simonia, secundum do. Abb. quod non probatur h̄c, secundum Ana. quia imponitur restitutio: & potest referri ad utramq; collationem rem uel quod si simonia fuerit cōmissa utroq; casu: sed tu dicas quod dictum est uerum in se, per c. non satis. §. eo. & c. tamen. li. viii. q. j. ¶ Not. ibi. maiores. Not. ultra Doct. iunctamente. al. tamen. & dīlī dicimus: ne cōsideremus quod cōvenit. quod cōvenit.

4 gloss. quod dicuntur maiores de conuentu illi, quorum
consilio abbas se gerit. Quot modis quis dicatur maior
vide in c. super eo. et iij. de testi. gloss. in c. lex est. ij. per Pet. de Anch. in repet. c. j. de constit. in t. viii. chart. uero
consuluit etiam Bald. ubi referit in q. facti fuisse consulatum illum esse maiorem de domo, qui esset antiquior
non qui potentior, ut ibi per eum. Quis autem dicatur
maior in casu c. i. s. qui de sepul. in vj. dic. ut per Domini
ibi late post Old. consilio xxv. & Ioan. An. in addi. Specie
in tit. de sepult. ¶ Not. ibi. studeat. Quid importet
uerbum Studiosè: expone. Cum sollicitudine & animo
applicatione. Facit c. qualiter. in uerb. studiosè. de paci.
Sed in statutis uerbum Studiosè. importat malum ani-
mum. Vnde dicit Bald. in l. j. s. huius studij. ff. de iust. &
iur. quod statutum puniens studio è percipientem, ne
comprehendit casualiter percipientem. Et de hoc uer-
bo etiam per Bald. in l. j. C. de Lat. liber tol. & Ang. in
j. C. de thesaur. lib. x. & in authent. de testi. in princ. dici
in c. latè. de homici. si Deo placebit, &c. ¶ In gloss. fin.
in fine. Dic contrà: quia collatio pecuniae, de qua hic
erat contra substantiam professionis. ¶ Nunquid au-
tem iste esset effectus monachus, uel non, communiter
Doct. contra Card. hic tenet, quod sic. Primò, quia obli-
gatio Deo quasita, nō tollitur propter turpem exactio-
nem alterius. Secundò, quia pecunia fuit data pro rec-
ptione, uel pro collatione habitus video receptione uitia-
tur, sed non monachatus. Item tenet in odium simoniae

a An aut aliud] c: quia est potius carcer, quam beneficium, c. ut fama de senten. excom. & i. c. prox. secundum do. Ant. & facit textum hinc in uer. habitu monastico. ¶ **A**utem aliud a monasterium debeat e se archius; Doct. hinc communiter, con-

tra Gof. quod non:quia tex. simplier-
ter dicit, in alio: & dictio Alius, impor-
tat similitudinem regulariter, ut per
gl. magnam in c. ne sedes. de re script.
Non obstat quoniam, j. eo, ibi, archiv-
ri, quia illud fuit in poena, ut exprimit
text. ibi: sed hinc, ubi perficeret profes-
sionem in choatam. Vel dic melius, quod ibi lex ultra-
processit, declarando de archiori.

SUMMARIUM

- 1 Deponi non debet quis ex confessione facta in foro pœnitentiali.
 - 2 Moneas & inducas, an ista uerba inducant coactionem.
 - 3 Simonia quando committatur, si aliquid detur.

CAPITVLVM XX

Xtuæ. ¶ Si ordinandus aliquid presentatori suo dedit ex pacto, simoniacus est: non tamen deponitur, si occultum est. H.D. ¶ Not. quod t' ex confessio- nefacia in foro penitentialem quis non deponitur. Adi- dem c. dilectus. de excessi. prælat. & c. si sacerdos. de offici- ord. & cult. de temp. ord. & in iuribus alleg. in gl. ij. hinc. ¶ Secundò ibi, non alter not. q' ista uerba importan- tum conditionalem. ¶ Secundò not. ibi, sine uila coa- 2 ctione, quod t' ista uerba, Moneas et inducas, non inde- cunt coactionem. Contrarium tamen tenet Spec. tit. dat. rescript. præsent. s. ratione autem formæ. ad fi. uerbi. item si Papa roget, dicens, quod executor datus, ut moneas & inducas aliquos, potest eos compellere. Et sequitur Arch. in c. quisquis. in fin. ij. q. vj. dicens ita fuisse iudica- tum in ecclesia Castellana de mandato Papa. Idem te- net loan. de Deo in suis q. quæstione vj. d'c'es, quod qui teneret contrarium, esset pecus. Idem tenet Arch. in c. l. pauper. de præb. in vj. ¶ Sed cōtrarium cōmuniter te- netur per text. in c. cūm scimus. de regu. & in c. in suaua- te. qui cleri. uel uo. & in c. tanta. de excels. præla. & in c. de testi. cog. & in c. tij. de spons. & in c. j. de coniu. lepro. In quibus iuribus istud probatur. Not. exprestè gloss. fin. in c. cūm nostris. de concessi. præb. & ibi omnes Scriben- tes. Plene Domi. iti d. c. si pauper. & eleganter Car. in cle- j. in xj. q. off. dele. Respondet ad istud, q' videatur pe- hoc gratia esse eluforia, si executor nō potest cōpellere, quia sufficit possibile esse, q' potest esse certo casu nō elu- forio: putā, si per multas suaiones obtineret intentum sicut in simili no. Bar. licet nō alleget, in l. j. s. fi plures. ff. de exercit. q' habens iudicare cum alterius cōfilio, si nō re- quirit, actus nō tenet. ¶ Non obstante q' non teneatur se qui, c. cūm in ueteri. de elec. c. cūm olim. de artib;. quia for- tè ipsum requirendo mutasset propositū. ¶ Ex quibus incidenter no. unum, q' illa nō dicitur esse leuis solenni- tas, qua cōtingenter certo casu potest aliquid operari. ¶ No. Q' per ingressum religionis aboletur omnis ma- cula. c. scriptura. de uoto. Facit text. sing. in c. non liceat xix. q. iij. ubi per ingressum religionis aboletur omnis ingratitudo. Facit dictum Gui. de Cu. in l. j. C. de facro- eccl. quod referit Ro. in authent. similiter. C. ad leg. Fa- bii dicit, q' per ingressum religionis filius bastardus e- 3 ficitur legitimus. ¶ In t' gl. ibi, intentio. Distinguere: au- aliquid ex pacto datur; & inducit simoniā, licet modi- cum detur. Ita tex. hinc. Et dicitur simonia conventiona- lis: nec remittitur, nisi restituatur ablatum, c. de hoc. & c. ueniens. s. eo. Aut nō interuenit pactum, sed est menta- lis: & tunc ex parte illius, apud quē mens erat corrupta- cōmittitur simonia; & aboletur tale paciū per pœnitentia-

cōmittitur simonia; & aboletur tali pacti per poenitentiam, & absq; restituzione, ut c.f.i.j.eo. Aut mens non sicut depravata, sed ex liberalitate collata; & habet locu. c. 3 si quæstiones. Aut sumus in dubio; & attenduntur cōstatuæ, de quibus in d.c. & si quæstiones. ¶ In gl. in uerbi secrete, in f. No. tota ista gl. cum iuribus suis: & fini Abb. colliguntur.

Desimonia, &c

collige duas limitationes ad c. ad aures. de temp. ore
Primo, ut non habeat locum in clero seculari, sed for-
lum in regularibus, quia si illi sint magis costricti, quam
seculares. Et uide gloss. fin. in c. ex tenore alleg. in gloss.
¶ Secunda limitatio ad c. ad aures. ut imperium regula-
ti regularis posfit quidem impeditre ascensionem a
alios ordines, sed non executionem suscepit. Et quam
uis istud non proberetur in hac glossa, quae in fin. loquitur
in clero seculari, tamen placet ista limitatio: quia et
quo iste casus non tangitur in d. c. ad aures, quod ex
exorbitans ab alijs regulis, remanebit in casu hu-
ius c. cum concord. Sed adhuc dubito, an sit uera: qua-
tex. in c. ad aures. in fin. ponderat fauorem animæ ipsorum
religiosorum. Ergo debet extendi ad casum haben-
tem eandem rationem, per doctrinam Ioan. An. in c.
tenore, qui fil. fint legi. cum his, quæ ibi dixi, nisi respon-
deas, quod illud est uerum, ubi est eadem ratio. Sed di-
uersa ratio uidetur esse in prohibitione, ne ascendat:
in prohibitione, ne exequatur. Ideo non fiet extensis
Cogita: quia nullus tangit. ¶ In gloss. fin. in fin. Et ci-
citur talis pœnitentia potius invitatoria & consolatoria
quam salutifera. Et quid operetur, uide plenè gloss.
Doct. in c. quod quidam. in ea alleg. & plenè gl. & Arc.
de poen. distin. iij. §. fin. Et ibi dicitur, quod quando pe-
ccatum confitebitur, imponetur sibi letiior pena. Et uide
gloss. in c. postea. de consec. distin. iij. quæ dict. Inue-
tus vacuum, sed signatum, quando diabolus inuenit
Iudæum, qui supra se fecerat signum crucis, &c.

CAPITVLVM XX

Dnostram. ¶ Pecunia ex-
phibetur in trib-
casibus hic expressis. Facilis est hec mater-
iedo nihil ultra do. Abb. addo.

SUMMARY

- 1 Loquens obscurè, an dicatur mentiri.
 - 2 Dispensare quando posít cum simoniaco inferior à Papa.
Papa solus dispensat cum simoniaco in ordine, qui scienter deliquerit.
 - 3 Episcopus quando dispensat in dignitate, uel beneficio curato, nū.
 - 4 Clericus si scienter acquisiuit beneficium simplex per simoniam,
dispensatur secum, ut h.beat illud beneficium pro illa vice.
 - 5 Ordinatus per simoniam ipso iure est suspensus, & per prouisionem
factam per simoniacum nullum ius queritur.

CAPITVLVM XXI

SEmoniacè. ¶ Cum si-
niacè ordina-
qui simoniacus non est, dispensari potest.
¶ No. quod petitio debet esse clara, c. de
liera e. ex litteris de fisco quod dicitur de Anto. contra

in v. uol. Et in di-
cis locis infert A.
lexand. quod op=
ponens generali-
ter contrarium si è
mulatum nō obti-
net: et idē Cepol.
in tracta. de finiu-
la. contradictionem
in xxv. presum.
et ibi allegat Bar.
in suo confil. inci.
Pc. Nicol. & Pet.
de Anch. in conf.
cxxxvi. vide in
duobus locis: et
Alex. in addit. ad
Bar. in locis pro=
ximè allegatis.

dicitur mentiri. Facit, quod not. Bald. in l. edita, in xxij. col. C. de eden. dum declarat, quod libellus obscurus habetur pro non libello. Vide Bart. in l. quicquid astripende, ff. de uerb. obl. ubi dicit, quod instrumentum obscurum nihil probat. Et vide Bal. in l. unica. C. de emenda. Iust. C. ubi dicit, qd. fides testis vacillat propter obscuritatem. Et addit. qd. sententia lata contra l. obscuram, non est ipso iure nulla, ut not. Bar. in l. cum prolat. ff. de re iud. per illum text. Vide Domi. in c. unii. §. criminis. xxv. dist. ubi dicit, qd. eo ipso, qd. quis probat positione fuisse obscuram, satis docet de errore confessio[n]is. Quod no. ad c. vii. de c[onf]esio[n]e. Et vide text. in c. erit autem lex. ibi, nō obscura. iiiij. distin. ubi dicit Domi. qd. lex debet esse clara, quo ad uerba, & quo ad facti narrationem. ¶ In gloss. fin. in fin.

2 An t̄ & quando inferior à Papa possit dispensare cum simoniaco? Ex distis loan. Cald. do. Anton. & loan. de Imol. in c. post translationem. de renun. & do. Anton. & do. Abb. & omnium h[ab]it. collige conclusiones. Prima conclusio. Cum simoniaco in ordine, qui scienter deliquit, solus Papa dispensat, j. q. i. erga. & c. pen. j. eo. Et istud fit raro, secundum Specul. tit. de deleg. §. nunc ostendendum. uerific. xxiiij. Et est suspensus alio ordinne perpetuo, & alijs, quamuis bene receptis, ut per glos. Arch. & Domi. latē. in c. præterea. §. uerum. xxxij. distin. & probatur j. q. reperiuntur. ¶ Fallit ista conclusio, nisi si p[ro]p[ter] ignorante commissa esset simonia: quia tunc episcopus dispensabit, per text. h[ab]it. & j. q. v. c. præsentium. quæ iura probant hoc esse uerum, etiam si manifestum esset, quod alijs pro eo ignorante dedisset, secundum Abb. h[ab]it contra alios. Docto. Pro quibus facit c. ex tua. §. eo. quia, ut uides, distinguuntur ibi occulti & manifestum ad alium effectum. Et hoc casu dicit h[ab]it no. Innoc. cum quo alijs transeunt, quod talis ante dispensationem est suspensus solum ab illo ordine taliter recepero: fecus ab alijs. Et hac suspensione pendente non ascendet ad maiores ordines, ne per saltum promoueri uideatur, contra tit. j. de cler. per sal. promo. ¶ Quid autem si non obstante suspensione immisceat se diauinis? Vide, quæ dixi in c. tanta. §. eod. & Paul. de Leaz. in commento. c. fin. de cler. ex commu. min. in iij. chart.

¶ Eo calū, quo dixi suprà, solum Papam dispensare posse, amplia, etiam simonia commissa fuit, non solum in ordine, sed etiam in consecutio ad ordinem, Ita probat text secundum unam lectionem in c. penult. 3. i. eod. ¶ Secunda conclusio. Cum † scienter simoniaco episcopus dispensat in dignitate, uel beneficio curato, si illud sponte, non meu iudicis, dimittit: tamen dispensat super illo taliter acquisito illa uice. Ita text. in c. pen. de elect. & not. Docto. in locis primiti alleg. secus, si expectat sententiam condemnatoriam, uel timet probationes, per c. nobis. §. j. †. eo. & not. do. Abb. h̄c ultra alios, & Speculat quem non allegat, 4 in d. uer. xxiiij. Faciunt rationes urgentes, de quibus hic per do. Abb. ¶ Tertia † conclusio. Vbi beneficium curatū, uel dignitas est acquisita simoniaco, non dispensatur clerico ignorante in ea uacatione, ut habeat tale beneficium curatum, seu dignitatem: sed in alia uacatione sic. Alia uero beneficia potest habere sine dispensatione, secundum Doct. ubi s. Si uero beneficium fuit simplex, & eo ignorantre fuit commissa simonia, & sponte non renunciat, non admittitur dispensatio: fecus per episcopum, nisi ad eandem ecclesiam suaderet maxima utilitas, uel necessitas. In curato uero & dignitate episcopus non dispensat, etiam ex utilitate & necessitate eccl. fin.

ecclæ, secundum do. Abb. hic, per c. penult. de elec. in-
ducendo, ut per ipsum, contra quem tamen posset ad-
duci elegans dictum do. de Rota, decisi. clifij. in nouiss.
qua incip. Item in religioso, dum uolunt, quod ex maxi-
ma causa possit episcopus statere & dispensare contra
ius commune. Et not. Bald. in l. omnes populi, ff. de fu-
sti. & iure. & do. Abb. in c. at si clerici. s. de adulterijs. in
vij. col. de iudi. Facit l. si hominem. ff. manda. cum simili.
De quibus alijs. Sed nihil minus teneo op. do. Abb.
hic: quia d. c. penult. imponit legem & formam in tali di-
spensatione. Ergo nullo modo illa transgredi poterit,
per doctrinam Hostien. loan. An. & Domi. in c. de sup-
plen. negli. pral. in vj. quam sequitur do. Abb. in d. s. de
adulterijs. col. vij. ¶ Quarta conclusio. Si t. scienter
acquisivit quis beneficium simplex per simoniam, no
a dispensatur secum, ut habeat beneficium illud ea vice.
Ita text. à contrario, in d. c. pen. de elect. & not. Doct. ubi
s. licet glo. aliter sentiant. Sed si fuit ignorans, & expé-
tauit sententiam, tunc si disfuit renunciare, donec fuit
certificatus de simonia, non est culpabilis: fecus, si fac-
tus certior uoluist expectare sententiam: arg. c. si benefi-
cia de præb. in vj. Pro qua distinct. facit dictum Bart.
in l. si quis iniiciatus. ff. depositi, ubi dicit, quod in litigato
re non causatur temeritas litigandi, donec propter
iura adiutorarij constitutatur in mala fide. ¶ Quinta
conclusio. His casibus, quibus episcopus dispensat,
adde duas limitationes. Prima, nisi simonia esset com-
missa cum ipso episcopo. Ita glo. fin. in d. c. præsentium.
vij. q. j. quam sequitur do. Abb. in d. s. de adulterijs. in
vij. col. de iudi. & hic. Quis autem dispensabit? Dic.
quod successor illius, uel alius ordinarius eius, utpote
si haberet domicilium, uel beneficium in alio episcopatu.
uel archiepiscopatu. Ita not. Raymund. in summa in
tit. ito. q. xxv. & habetur in Sum. Pisanam, in uerb. simo-
nia. el vj. uers. quis possit. ¶ Secundò limita, nisi age-
ret de electione ad episcopatum: quia tunc, quia a-
lijs commisit simoniam, & alijs posset ab illo ab epi-
scopo, non absoluueretur nunc. Ita Imol. post loan. An.
& do. Anton. in c. quod translatione. de temp. or. in vj.
chart. & sequitur loan. de Ana. hic per d. c. innotuit. de
elect. ¶ Ultima conclusio ultra omnes Doct. Ordina-
tus t. per simonijs ipso iure suspensus est, & per prou-
isionem qualcumque factam de beneficio per simo-
nijs nullum ius quæritur: & promotus non facit fru-
ctus suos, beneficium semper vacat, & est ipso iure & fa-
cto excommunicatus excommunicatione Papali, quam-
cumq. dignitatem habeat, etiam si Cardinalis. Ita ex-
trauag. Martini v. facta Constantia, qua incipit, Mul-
ta. ¶ Item est alia extrauag. eiudem, qua incipit, dam-
nable. ubi fortius illam innouat & extendit etiam ad
occultos simoniacos: & referuat sibi absolutionem, re-
vocando omnia induita & omnes remissiones: & uult,
quod eadem excommunicatione sint statim ligati sci-
entes de dicta simonia, & non reuelantes intra duos
dies naturales Papæ, uel eius uicem gerenti. ¶ Item
est extrauag. Vrbani IIII. qua incipit, sanè ne in unica,
qua excommunicat singulares personas masculorum,
& feminarum, & conuentus, & capitula ipso facto su-
pendit, reseruando absolutionem utriusq. uinculi soli
Papæ, quando pro receptione alienus in collegio alti-
quid exigunt, etiam non obstantibus quibuscunque
consuetudinibus & statutis. ¶ Item est extrauag. Eu-
genij IIII. qua incipit, cum detestabilem, per quam re-
nouant prædicta. Et ad illud de reuelatione dicit,
quantò citius potest. Reperio, quod de duabus primis
extrauag. facit mentionem frater Nicolaus in additio-
nibus ad Summam Pisanam in uerb. simonia. el ultimo.
¶ Item reperio magist. Anton. archiepiscopum
Florentinum in quodam libello Certarum responsio-
num suarum, ubi dicit se audiuisse à Cardinali Bononi-
ensi, quod Martinus in articulo mortis reuocauit di-

etas constitutiones, præter quæ de simonia commissa
in ordinibus. ¶ Item subdit, quod Eugenius IIII. om-
nia reuocauit, & dicit sibi fuisse responsum ab episcopo
Taruino de mandato Papæ, quod Eugenius intellige-
bat solum de simonijs, qua fuit in curia Romana.
¶ Item dicit se audiuit à fide dignis, quod Urbanus
V. in dicta extrauag. sanè, non intendebat comprehen-
dere moniales pauperes, qua consueverunt aliquid re-
cipere uigore consuetudinis Papæ. ¶ Virum ha-
bens gratiam, ut possit sibi eligere confessore, possit ab
eo absoluere simonia. Fuit responsum ab omnibus, ma-
xime à domino Spoleto, quod tutius erat, ut remis-
teretur ad Papam. ¶ Ultimò scias, quod de simonia
commisa cum familiari Papæ, potest episcopos cogno-
scere & punire, secundū Innoc. in c. de cetero. de re iudi.
quem sequitur ibi Bal. ad fi. per quinq. rationes.

S V M M A R I V M.

- 1 **G** Confessor an de licentia confitentis posse reuelare confessionem.
- 2 Voluntas turbata in peccato non excusat.
- 3 Verba, que alijs important persuasionem, si imponantur in materia conscientia, important preceptum.

C A P I T U L U M X X I I I .

Atthæus. ¶ Si contradicens ele-
cto propter pecunia sibi traditam de voluntate elect. à contradic-
tione desistit, electus postea confirmatus
simoniacus est, & renunciare tenetur. H.D. ¶ Not. se-
cundum Doct. quod t. confessor de consensu confitentis
potest reuelare confessionem. Ad idem text. in c. si
significasti. de adult. & ibi do. Abb. Sed in contrarium fa-
cit ratio, quia confessor ligatus est, non iure pœnitentis,
sed iure diuino, cui consensu pœnitentis renunciare
non potest. Et ita per hanc rationem tenet Scotus, Ale-
xander & Bonaventura in iij. sentent. distin. xxij. Quos
sequitur beatus Bernardinus in suo tracta. Derestitu-
tione malè ablato. in v. Dominic: & tenēdo hanc op.
esse talis modus ultra eos, quod confessor iterum reci-
pier illud dictum, sed non in confessione: & tunc reuela-
ret de consensu confitentis: sed quia forte cōfitemens hoc
recusaret, ne ille pluribus diceret, ideo cautela non est
tuta. Sed tamen communis opin. omnium est in distin-
tiōne contra istos, ut not. do. Anton. & do. Abb. in c. omnis.
de p. & re. & ultra eos Hostien. in summa, in ti. de teste.
s. qui possest. uer. sed quomodo. Idem Imol. in c. lecta.
in ult. col. de renun. & Domi. in c. ipsi Apostoli. q. vij.
& latè bea. Tho. in iij. distin. xij. & eleganter Lupus al-
lega. xcij. qua incipit, mulier in confessione. Non ob-
stat ratio in contrarium: quia ultra istos dic. quod tale
mucidum confessor est in favorem priuatus: & ideo si
priuatus remittit, non refutat ius diuini. Ita respon-
sio probatur in text. c. j. de spon. ¶ Item ex opin. con-
traria sequitur absurdum, quod si moriens licentias sit
confessorem, ut reuelaret, talis licentia non ualeret. Cu-
ius contrarium per multa determinat. Lap. dicta allega-
tione, in qua habes in materia unam doctrinam, quod
si non potest apparet de voluntate cōfitemens, semper
præsumitur contentus, quando alter sua saluti consu-
li non posset, ut in exemplo, de quo ibi per eum, de mu-
liere, qua confessio erat in aggritudine, quod filium, quæ
credebat uir eius esse suum, erat alterius. ¶ Secundò
not. quod in habenda uoce in electione etiam non ne-
cessaria, prohibitus est aliquid recipere. ¶ Ultimò no.
2 q. t. uoluntas turbata in peccato no excusat à delito: q.
turbata uoluntas est eo merito, xv. q. j. Et ex p̄lificat hoc
do. Ant. put. quia hic dicit, q. t. a. q. t. teneat, & q. n.
no. Vide Ro. sing. dxxij. q. d. incip. Volo cōmentare, ubi
inter

inter alia dicit, q. contractus ad pias causas non refici-
ditur propter iracundiam. Allegat tex. singularem in c.
sunt, qui opes. xvij. q. iii. Idem dicit in uoto. Allegat gl.
in c. dudum. in uerb. iracundia, de conuer. coniu. Idem
in cōfessione. Allegat gl. in c. ex literis. de diuor. ¶ Quid
autem in professione? Dic. ut per do. Anto. in c. scit. el.
s. de iure. ¶ In gl. iii. ibi, necessitatem. No. ultra Docto.
4 q. t. uerba, qua aliquando important persuasionem, si
in ponatur in materia conscientia, importantib⁹ pra-
ceptum: & etiam alia gl. in c. ad aures in glo. s. de eta. &
quali, quæ facit sing. Car. in cle. j. de testi. Sed de hac ma-
teria uide Domi. in c. sponsas. per illum tex. xxij. dist. &
in c. generali. de elect. in vj. pe. col. & in c. criminis. xxv.
dist. & omnino do. Anton. post Inn. in c. dilectus. el. j. de
præb. & Arch. in c. quisquis. xiiij. q. j. & Imo. in c. nam cō-
cupiscentiam. in iij. col. de consti. & do. Abb. in c. ad no-
stram. in iij. col. de simonia. Arch. & Domi. in c. testame-
tum. vj. dist. ¶ Extra glo. Nunquid possit fieri in mani-
bus non superioris? Distinguere: aut est commissa ipso
ignorante, & tunc propter colore tituli debet renun-
ciare superiori; aut eo sciente: & si est occulta, idem: si au-
tem non est occulta, potest renunciare in manibus, cu-
ius uult. Ita Imo. post alios in c. nisi cū p̄d. s. pro-
pter conscientiam. in iij. col. de renuncia.

S V M M A R I V M.

- 1 **G** Debitor potest excommunicari ad petitionem creditoris, si non
soluat.
- 2 Debitor si iurauit creditori soluere in termino, an creditor posse
plene iuramentum remittere, termino nondum laps⁹, uel laps⁹
termino.
- 3 Contumacia purgata pena imposta propter contumaciā resol-
uitur.
- 4 Excommunicatores si nolunt absoluere, debet recurrī ad alios.

C A P I T U L U M X X I I I I .

Adares. ¶ Pro absoluendo excom-
municati, qui satisfecit, precium exigi non debet. ¶ No. q. t. debitor
potest excommunicari ad petitionem credi-
toris, si non satisfaciat. ¶ Limita primò, nisi in opia de-
bitoris esset notoria: q. a. tunc excommunicatio esset ipso
iure nulla. Ita determinat. Ant. in c. Odoardus. in iij.
col. post gl. in uer. ualēt. de solutio. Secus, si in opia no
esset notoria: quia sententia tunc esset irritanda, ut la-
tius per Imol. ibi. ¶ Secundò limita, dum modò per a-
liud remedium no possit succurrī creditori. Ita uoluit
Goff. in c. tuz. ut. lit. non contest. & ibi do. Abb. in c. col.
Non tamen esset tunc nulla, necq. irritanda, sed male fa-
ceret iudex. ¶ Quomodo aut̄ dicat posse consulī aliter,
cōsistit in arbitrio iudicis, fm ipsos ibi. ¶ Quid aut̄, si
sit lapsus terminus, utrum tunc possit remittere iuramen-
tum? Dic. q. ualeat remissio: plenē Specul. tit. de le-
ga. s. nunc ostendendum. uer. xxij. ibi, hoc quoq. per
c. ij. de spons. ¶ Quid aut̄, si ante aduentū termini credi-
tor dixit Prorogo tēpus simpliciter, nunquid uideatur
adhuc remanere iuramentū? Dic no. q. sic. Ita Bar. in l.
s. & post operis. ff. de oper. no. nun. & Bal. in l. acceptam.
in vj. q. C. de usu. Idem in excommunicatione: quia p.
rogato termino cōfiteat adhuc durare uinculū excom-
municationis, fm Host. quæ sequunt opes in d. c. præterea.
de ap. Non obstat tex. in l. si cū Hermes. C. loca. & qd.
no. lo. An. in add. Spe. ti. de fideiuso. ad fi. ubi fideiul-
for obligatus ad tempus, non remanet obligatus pro-
rogato simpliciter tempore: quia non præsumitur eius
consensus durare, ultra q. se obligauerit: secus in iura-
mento, quod præsumitur durare usq. ad finitam obli-
gationem, ut enī latius dixi in repe. c. j. de spons. ¶ Se-
cundò no. q. excommunicatus ad tēpus, finito tēpo
debet absoluī. Vide gl. sing. fm Car. hic in cle. j. de deci.
T in c. qualia

quæ dicit, secus esse in suspensione ad tempus: & plenē laribus.
Inn. in c. cū bona de eta. & quali. & p. do. lac. p̄stafios
in c. ult. de matr. contrac. cōtra interd. ecc. & ibi uide: &
3 Domi. in c. in primis. s. de persona. h. q. j. ¶ Tertiò no. q. t.
purgata contumacia resoluta pena imposta propter
contumaciā. Vide tex. in c. ex literis. de consti. ¶ Ultia
mō no. q. t. excommunicatores nolunt absoluere, po-
test alij cōmīti absoluto. Vide tex. & ibi per omnes,
in c. ab excommunicato. de rescri. Quid aut̄ si isti excom-
municatores sufficiat delegati. Dubitat hic do. Ant. an
post diffinitiuā possint absoluere & remittit ad no. in
c. qualiter. el. j. de accus. & ibi dixi. ¶ In gl. unica, ibi, po-
test dici, q. non. Inn. hic tenet cōtra gl. q. imo debeat re-
currere ad superiorē. Allegat c. nullus. de iure pat. loan.
An. do. Ant. & do. Ab. distinguūt, an imminet graue pe-
riculū, uel urgens necessitas: & tunc, p̄cedat gl. aut non
imminet, & p̄cedat opinio Inn. Do. Car. sequit indistin-
cti. Ita quia non debet, aliquando ciuitas excusare à
peccato, c. sacris, quod metus cauſa. c. itā. xxxij. q. v. Et
de intereste suo ager contra negligenter superiorē,
per c. sacro. de sen. excom. Tu dic ex mente loan. de A-
na. hic distinguendum esse, utrum intereste sit estimabili
uel non. ¶ In reliquo partibus gl. transiit Doct. hic.
Sed dubitant omnes, an ualeret statutū, q. excom-
municatus omni mense excommunicationis sua fol-
ueret x. solidos: & debet impediti absoluto, nisi pri-
soluerit. Dicit hic Host. q. sic: quia non exigitur pro ab-
solutione, sed propter contumaciā: nam etiā quā
doce p̄ pena exigitur de iure canonico, c. lōginquitatis.
xij. q. ij. & c. dilectus. de penis. Et ita transiunt opes. Sub-
dit tñ Host. honestum esse, q. prius absoluat, postea exi-
git gl. pena: quod fm Car. est de réquitate, sed non neces-
sarium: quia in contumaciā ipsius hoc petitur, non
pro absolutione. Et addit hic lo. de Ana. q. tale statutū
est rationabile, ut excommunicatus ciuitus inducat. Fa-
citur similis c. quod quidam. de p. & re. ¶ Addit uo.
de Rot. in not. dec. xxxvij. qua incipit, an isti, qui in ec-
clesijs. ubi approbant dicta Doctorum hic, & idem Ro.
sing. ccclij. quod incipit, statutū episcopi, ubi allegat
hoc dictum pro sing.

S V M M A R I V M.

- 1 Monachi an preponant regularibus.
- 2 Omnitudo, hec dicit, quid importet.
- 3 Sine intermissione, hac uerba, quid importent.

C A P I T U L U M X X V .

Eregularibus. ¶ Monach⁹
recepit, si sunt simoniaci, ad arctiora mona-
steria transferuntur; alijs post renunciatio-
nem in eodem, uel alio eiusdem ordinis poterūt collo-
cati. ¶ No. ex p̄cipio litera, q. t. canonicī regulares pre-
ponunt monachis, arguendo ab ordine litera, quod
est ualidū, c. si quis iusto. de elec. in vj. & in c. mādato. de
præb. eo. lib. & facit gl. in c. sit rector. ljj. dist. Sed cōtrā,
q. imo monachī præferri debeat, quia eorū regula est
antiquior, c. quod Dei. de sta. mo. & facit tex. in c. auaritia.
iunctu supra scripto, de p̄rāb. & ibi do. Ab. & hoc in
honoribus. Non obstat, hic tex. quia tractabat de præju-
dicialibus. Vel dic. q. nō semper atēdēt ordo liuera: gl.
in l. nec enim. ff. de sol. ¶ Not. hic tex. in uer. omnino
dimitat, expone, nullo iure retento & in perpetuum.
2 Vnde dixit lo. And. in c. dudum. de coniuers. coniu. q. t.
importanta huius uerbi importat. Nullo iure retento &
& in perpetuum. De hoc per gl. sing. in c. pecuniam. ff. de
condi. inde. quod importat lpsō iure: & ipsam allegat
Ro. in suo j. singulare. Aliquando Omnitudo, importat li-
berē sine aliqua pāctiō: gl. sing. in c. ex parte. el. j. de ofi.
dele. Aliquando Omnitudo, excludit dispensationem.
Ita do. Ab. in c. inquisitionis. in pris. de accu. & alleg. gl.

in c. qualiter el. si. e. tit. Vide do. Car. in cle. s. i. char. uera. si. undecimō quārō. de ui. & hone. cler. ¶ No. ibi. si hē in-
termisso. q̄t ista uerba, qua prima facie denotant
continuationem actus, exponuntur temporibus con-
gruis. Vide do. Ant. in pro. Grego. in h. col. multas gl.
ibi alleg. de similibus uerbis in c. fi. in uer. definerat.
xxxv. dist. in c. nūquā. de cōsec. dist. v. in c. nunquā. j. q.
j. & c. hi. q. xxj. q. if. in c. si qs uoluntate. l. dist. Domi. in c.
frequēs. in pri. de rest. spo. in vj. Et ex hoc inferit do. Ab.
in c. cūm caufa. de elec. ad testē. qui

[Et ex hoc ifest]
Addit in simili. qd̄ dicit Ang. in l. j. s.
q. de fl. ubi. q. si te-
stes deponunt. q. ille desideret à posidēdo. Facit tex. in
c. cū de beneficio. de prab. in vj. & ibi
Domi. & ita no. Bar. & Imo. in l. ff. sol.
mat. Et video sing. dicit Roma. in l. fi. ita
stipulat. cum seq. ff. de uerb.
bant. licet aliquā
do fuerit absens.
Et uide oīo Petr.
de Anch. in const.
texcv. Et de uer-
bo Continuū. vide
Alex. de Imo. in c.
xxij. col. iij. in fi.
ex col. iij. uer. iij.
in j. uol. repetito:
in confi. lxxxvij.
in iij. col. Et addi-
do. Bar. Soc. in cō-
fil. cxlii. col. x.
uer. confirmatur.
Vide Moder. in d.
l. j. ff. sol. matri.

repa. Est tamen totius. secundum Host. q̄ hoc penden-
te abstineat ab administratione. ¶ Item no. ex hac gl. iū
et his. qua dixi s. c. prox. q̄ c. admonet. alleg. in gl. ha-
ber locum in beneficio. etiā in quo quis non habet ius.
Limita. nisi esset notoria intrusio. ut ibi dixi post Imo.
in c. post translationem. ¶ Item no. in fi. q̄ habens titu-
lum in iustum. dicitur quodammodo fur. Facit tex. in c.
prolatū. de iure patro. Vide glo. in c. dudum. el. j. de ele.
in vj. c. fures.

S V M M A R I V M .

¶ Minor xij. annis an sit aptus ad canoniciatum sine dispensatio-
ne. nu. 2.

¶ Olim dīctio. quid importet.

¶ Culpā unius an & quando noceat alteri.

¶ Iuramentum non extendit ad ius de nouo superuenientis.

C A P I T V L V M X X V I .

X in sinuatione. ¶ Si qs ca-
renuiciat. quem per simoniā fuit ignoran-
ter adeptus. si de nouo assumatur ad illum.
ex prima receptione nihil iuris sibi potest uedicare. H.
¶ D. ¶ No. ibi. ad annos discretiōis. q̄ minor xij. annis
est aptus ad canoniciatum sine dispensatione. Contra-
rium tenet Host. do. Ant. Pet. de Anc. & do. Ab. in c. su-
per inordinata. per illum tex. de prab. ¶ Item† propter
defectum consilij & prafationem uocis. Idem tenet
Guil. de mon. Laud. in cle. fi. de aita. & quali. Et ad istum
tex. posset dici. q̄ non aperit. quod annis iste esset. nam
etiam citra dicitur pati defectum discretionis. Sed con-
trariū tenet gl. in c. statutum. s. j. in uer. canoniciis. de re-
feci. in vj. & gl. fi. in c. fi eo tempore. eo. tit. & li. hoc sentit.
Et ita tenet lo. de Lig. & Imo. in d. c. super inordinata. q̄
tex. in c. ex eo. de ele. in vj. Nec dicatur. secundum eos. q̄

ibi fuerit dispensatum: quia est diuinare. Et ista op̄. est
magis cōmuni. sim do. Car. in cle. fi. in xxxiiij. q. de aita.
& qua. Et pro ista facit: quia prafatio uocis. uel maturi-
tas consilij non obſ. quia. sim tenentes contrariū. ma-
iori xiiij. annis potest esse. & in nō preſtabit uoce. per cle.
ut hi. qui ciuita. cle. fi. ibi. xvij. de eta. & quali. Non obſ.
maturitas consilij: quia cōmuni. dicitur. q̄ in aliqui-
bus magis accelerat. q̄ in alijs. ut patet in c. de illis. de
despon. impub. Sed lex taxauit annum xxv. ad maturi-
tatem consilij. ut est tex. in l. j. ff. de seruis expor. Et hæc
pars uide probabilit̄. quām etiā tenet Arc. & Domi.
in d. c. si eo tempore. ¶ No. ibi. oīm. q̄ fuerbum Oīm.
denotat sepius præteritū. Et de hoc uerbo Oīm. Quon-
dā. & similibus. uide per Spec. tit. de instru. edi. s. ult. ad
fi. & do. Ant. in c. per inquisitionē. de ele. & Imo. in c. cū
olim. de off. dele. & omnes Doc. in c. cū contra. de pig.
& in c. ex parte de fo. comp. Pulchrē Bar. & alios in l. j.
s. hoc autem. ff. de ope. no. nun. ubi dicit. q̄ saluatoris
instrumentum. in quo dicitur. Titulus filius quondam
Sempronij. & c. etiam si Sempronius tunc tuuia. Et uide
omnīo text. sing. in c. præterea. el. j. & ibi. no. de transla-
cio. ¶ Tertiū no. q̄ culpa aliquās aliquādo nocet ter-
tate innocti: & istud est ratioē criminis. Facit tex. in c. fe-
licis. de pœni. in vj. in l. quisq. C. ad l. iul. maiest. Vide
plenē Ioan. de Ana. in c. j. de deli. pue. ubi multa ponit,
an ualeat statutum. quod unus puniat pro alio. & ple-
nē Bart. in trac. de represal. in iij. q. j. partis & uide. quæ
dixi in c. grauem. de sen. excom. post Doct. ibi. Et not. q̄
licet aliquando quis puniat sine culpa. non tamē
sine causa. Vide glo. in c. j. de consti. in c. antiqua. de pri-
u. in c. renonantes. xxij. dist. ¶ Quartū no. quod ubi
primus titulus omnino extinguitur. etiam si immedia-
te renouetur in amittente. non potest aliquid praten-
dere ex primo. quando propter delictum primus titu-
lus est extintus: securis. si est suspenſus. ¶ In glo. iij. ibi.
hoc est speciale. Alij Doct. soluunt diuersis modis: ma-
xime. quia difficult̄ probaretur de scientia promoti.
per. uerius. ff. de prob. Nec mirum. quod quis aliquā-
do puniat sine culpa. dum modū non sine causa. ut
s. dixi in iij. no. Nec est uerum. quod dicit hic Card. q̄
annullare talem electionem. nō sit pœna: quia imo. se-
cundum Pe. de Anch. in c. ul. de elec. in vj. est pœna. per
tex. in c. si religiosus. de ele. in vj. Et in hoc arti. dubito,
utriū nullatio actus sit pœna. Vide lo. And. in regula.
odia. lib. vj. do. Ab. in c. j. de consti. super gl. in uerb. dā-
nis. & ibi bona gl. & Domi. post glo. in uer. pœnſus. in c.
decet. de immu. eccl. in vj. Et q̄ sit pœna. est tex. in c. dis-
pendia. iuncto prin. cum fi. de descr. in vj. & in l. senatus.
ff. de contrahē. emp. & in l. turpia. ff. de leg. s. Vide glo.
pe. alijs ult. in c. j. de pos. pral. in vj. referendo ad text. &
tex. in c. sanctorum. lxxvij. distin. & in c. cū secundum
de prab. Vide Inn. in c. fi. uero. de sen. excom. ubi po-
nit elegantem doctrinam. dicens. q̄ aut quaratur. nun-
quid nullatio actus sit propria & naturalis pœna a-
ctus. Et est dicendum. q̄ non. Aut queritur. an sit im-
propriū. uel largē pœna & dicendum. q̄ sic. ¶ Et per
hanc doctrinam satifit iuribus contrariantibus. Nec
est bona distin̄lo. lo. An. in c. ul. de elec. in vj. ut distin-
guatur in iure querendo. uel quæſito. propter c. si reli-
giosus. De materia etiam per Bart. in l. prator. in prin.
ff. de op. no. nun. & Bal. in l. non dubium. in h. col. de le-
gib. C. & in l. nemo martyres. C. de sac. san. eccl. & text.
in c. petitis. de priu. Alijs dicem⁹ multe plura. ¶ In gl.
in uer. indulgentia. Not. quod istud uerbum importat
dispensationem. Vide Bal. in c. at si clerici. in prin. in iij.
col. ibi. scias. de iudi. ubi dicit. quod Legista non utun-
tur hoc uerbo Dispensatio. sed loco ipius utuntur In-
dulgentia. Vide Domi. post Arch. i. j. q. iij. s. indulgentia.
ubi dicit. quod indulgentia aliquando significat con-
cessionem. Facit regula. in dultum. in vj. Aliquando p̄
dispensatione. c. fi. in fi. lxxvij. dist. Aliquando pro ope-
ram da-

ram dare. iuxta illud. Indulgere gula. &c. Vide Bart. &
Bald. & Salic. in l. fi. C. de senten. p. as. ubi dicunt. quod si
in gratia facta bannito. dicatur. Indulgēmus. non recu-
perat bona confiscata: securis si dicatur. Restituimus: de
quo etiam per Imo. & do. Abb. post Card. in c. quia dili-
gentia. de ele. per do. Abb. in c. inter quatuor. de maior.
& obe. per Pet. de Anc. in c. quamuis. de rescri. in vj. per
Ang. & Imo. in l. Gallus. s. & quid si tantum. ff. de lib. &
posthu. per Imo. in c. in nostra. de procu. Vide Bal. in c.
j. vj. col. de iudi. ubi dicit. quod indulgentia non est in
inte. rest. quia ista in integrum restitutio nū quam in-
telligitur. nisi exp̄sē dicatur. ¶ In gl. fi. ibi. cū inter
P. No. perpetuū illum text. quod t̄ iuramentum non
extendit ad ius de nouo superueniens. Vnde dicit ibi.
Card. le consiluisse. & est consilium h. j. quod dispositio-
n. c. j. de pact. in vj. non procedit in filia. succedente
ex testamento. & sc̄ exire nouo. Item ibi inferit Car.
& Imo. quod iurans non recipere insignia alibi. quām
in loco examinis. potest tamē alibi petere. si de nouo
examinetur. propter ius. no. num. Item in ferunt. quod ista
rum pampas pacem ex causa noua. non incurrit pœnam.
nec per curiam. No. etiam Pet. de Anch. in c. nullus. de ex-
lec. in vj. ¶ Extra gl. Facit iste text. quod priuatis omni-
iure collegi. si restitutio. non recuperabit pœnum. lo-
cum. Et ita no. uult. Bart. in l. j. ff. de decu-
rio. maximē quando propter delictum. Facit c. manda-
mus. xix. q. iij. ibi. Ultimus in choro sedeat. ¶ Limita pri-
mo. nisi esset simpliciter amotus à collegio. Ita. ibi.
& Imo. in c. ex transmis. in ult. no. de renun. ¶ Secun-
do limita. nisi fuisset absens simpliciter motu proprio:
quia reuersus quāridocunq; recuperat locum. Ita. Anc.
in c. cū aliquibus. de rescri. in vj. per l. filio. quem
pater. ff. de lib. & posthu. ibi. non translatus. sed redi-
tus. uidetur hoc. nisi esset facta restitutio in integrum
plenisima non obstante aliqua constitutione. Ita pro-
batur ex eo. quod no. Card. in c. quia diligentia. de ele.
& consil. ciiij. ubi dicit. quod licet restitutus ab exilio
non recuperat bona per filium alienata: tamen secus
et. ubi talia uerba apponentur. Idem Salic. in l. fi. C.
de sen. pal.

S V M M A R I V M .

¶ Simoniā committitur ex facto tertij contra ignorantem.
¶ Simoniā causatur ex sola promissione.

C A P I T V L V M X X V I I .

Obis. ¶ Electio simoniaca est cassan-
da. si electoribus propter hoc
promissa est pecunia. licet electus hoc igno-
ret. nisi hoc factum fuerit in fraudem electi.
H. D. ¶ No. q̄ simoniā committitur ex facto tertij con-
tra ignorantem: nec mirum propter magnitudinē cri-
minis. licet alias inhabilitas unius nō rumpat actum.
in quem plures habiles concurrunt. ut in c. de pro-
p. & in c. illa. de elec. Facit tex. in l. si quis ex argentiart. s. j.
ff. de eden. ubi dicit. testis inhabilitis sustentatur pto-
pter dictum habilius. Est glo. no. in l.
iij. s. duæ causæ in uer. eandem fidem.
ff. de Card. edic. No. Angel. consil. j.
Salic. in l. in bona fide. C. de reb. cre-
fi. circa fin. in con-
fil. cxxx. col. fi. in
consil. cxlii. col.
vj. uer. iij. in con-
fil. cxlii. col. iij.
uer. preterea. in
conf. cxxvij. col.
fi. uer. accedit. &
in consil. cxxvij.
col. fi. in fi. Et quo

a. **Habilius.]** Addi-
do. Bart. Soci. in
conf. lxxvij. col.
fi. circa fin. in con-
fil. cxxx. col. fi. in
consil. cxlii. col.
vj. uer. iij. in con-
fil. cxlii. col. iij.
uer. preterea. in
conf. cxxvij. col.
fi. uer. accedit. &
in consil. cxxvij.
col. fi. in fi. Et quo

S V M M A R I V M .

¶ Beneficia plura an & quando quis habere posbit.
2 Redinere uexationem nūquam est licitum. nu. 3. 4. 5.
6 Accipiens aliquid propter uexationem. turpiter recipit. & tenetur
restituere.

C A P I T V L V M X X V I I I .

Ilectus. ¶ Qui dedit prælato suo pe-
cuniā. ne ipsum in iure suo
molestet de facto. illa pecuniā repetit. si præ-
latus promissa nō seruat. sm. Doct. Sed dic
T 2 idem,

idem, si servat, sicut gl. & Car. & bene. ¶ No. tex. meliorem de iure, quod est dare casum, in quo sine aliquo uitio simonia potest quis dare pecuniam pro conservatione iuris spiritualis quae sit. Et ita est casus ad illud, quod licet est quis redimit uexationem suam. Et intellige bene, quod uexatur de facto. ¶ Ita non quod talis pecunia dicitur turpiter accepta, non tamen turpiter data: ergo repetit potest: quia turpitudine est sombra exparte unius. Non obstat. I. j. ff. de cond. ind. ubi soluens scirete in debitu, non repetit: quia fallit, nisi necessitate soluat, ut hinc facit c. & c. debitores. defureat. ¶ Quid autem si sit solvens indebitum in casu istius c. & d. debitores. soluat sponte, de c. & d. debitores. spes de c. & d. debitores. ¶ Exatio significat extorsionem.

1 Presbyter debet gratis ministrare sacramenta. 2 Presbyter habens tenue beneficium, an possit querere uictum articulos?

C A P I T U L U M X X I X.

Vam. ¶ Pro benedictionibus nubentium & exequiis mortuoium, nihil exigitur debet. ¶ No. ibi, exigit. quod exactio significat extorsionem: & ita sit a solente. Ad idem l. fideicomissa. s. si rem. ff. de legi. iij. & in text. c. ad nostr. s. eo. & hoc plene sumendo, licet largi: securus, ut per gl. in l. c. de Card. edic. ¶ Secundum no. quod presbyter debet gratis ministrare spiritualia, ne caliquid capere ex pacto: si autem non ex pacto, sed ex mente sperat, quod postea datur, est simonia mentalis, quae differt ab alia: quia non tenetur restituere acceptum, sed sufficit agere poenitentiam, c. s. eo. Quod inducit Ioan. de Ana. ad canonicos, qui in mente gerunt perceptionem distributionum, alias non cantatur, qui committunt simoniamentalem, ut est gl. sing. in c. in gl. in fin. de cleri. non res. in vj. Additio Card. idem tenentem in cle. j. in vj. no. de cele. mis. & Arch. in c. odi. xxiiij. q. & do. Ab. in c. ex parte, el. j. de off. dele. & lo. de Ana. in c. in iij. col. de collu. Et no. quod canonicus, quando interest diuinis, debet habere suas quotidianas distributiones: alias secus, ut latet per Archid. in c. de cleri. non res. in vj. ¶ In gl. ibi, non detur actio. Circa ualitudinem huius conuentus dicitur, ut hinc per do. Abb. cum quo alii transiunt, concludentem, quod consuetudo habuit initium bonum a spontanea obligatione & uoluntate, procedit gl. & c. ad Apostolicam. secus, si malum, pura, ab exactione. Nec mirum, si talis consuetudo interdicitur in actu merita liberalitatis, contra Bar. plene in l. cum de in rem usq. ff. de usur. cum his, quae dixi post alios, in c. peruenit. de censi. quia illa non procedunt, quod colatio seruitur habet concursum causae urgentis, ut in uafallo, qui ultra debitum dedisset aliquid domino sepe, ut fatetur Bar. ubi s. Et ita est hinc propter respectum ad salutem animarum, in quo fundatur talis annua collatio. Et istis adde, quia dicent in c. ad Apostolicam. j. eo. Et sufficiente x. anni, secundum Docto. cum ista consuetudo sit praeferenda, ut per gl. sing. in c. fi. de cose. in vj. & Inn. in c. cum dilectus. de consue. in vj. col. ¶ In ea. glo. ibi. & qui habet uictum. Si loquimur in proprio facto, habente beneficium tenue, querat uictum licito artificio, iuxta gl. in c. clericus uictum. xcj. dist. Et qua sint artificia licita, uide Spe. de cle. coniu. s. j. uer. sed quae dicis. Si hoc non potest, poterit cogere subditos, ut sibi succurrant, per subtractionem sacramentorum: gl. sing. in c. omnes. de conse. dist. j. quam sequitur Archi. ibi. & lo. de Ana. in c. ad Apostolicam. j. eo. & do. Abb. do. Mar. & lo. de Ana. hinc. Sed tu tene contrarium propter absurdum: quia iudicare in facto proprio. Et ita in terminis not. bea. Tho. iij. j. q. c. art. iij. quem sequitur lo. An. & do. Abb. in rub. s. de paroch. Imo pulchre dixit Lapalle. lxvij. inci. monasterium sancti Ambrosij. quod parochiani

chiani hoc modo spoliati, poterunt in iudicio conuenienti ante omnia opponere efficaciter de hac spoliatione. Sequitur do. Anto. in c. cum dilectus. s. nos igitur. in iij. col. de or. cog. & in c. cum. inter. in antepe. col. de excep. & Domi. in c. frequens. s. fi. de rest. spo. lib. vj. Dicit tam eleganter bea. Th. iij. q. lxvij. alijs lxxvij. art. iij. in fi. ¶ Superior requisitus a presbitero, poterit eos compelle re per subtractionem spiritualem. Item eos excommunicare poterit, per tex. in c. praeferat haec uers. qui praefata. xxxij. dist. & ibi gl. in uerb. separat. & in c. statuimus. xvij. q. s. ibi, communione priuatur. Et istis additext. & quod ibi dixi, in c. de his. de ecc. & dist.

S V M M A R I V M.

- 1 ¶ Coniunctus de simonia per uiam inquisitionis, si non est commissa in ordine, non deponitur ab officio, sed beneficio tantum.
 - 2 Canonicus si non recipiat, nisi aliquo dato, si postea sponte soluat, an committat simoniam.
 - 3 Parcendum est multitudini.
 - 4 Populus totus an possit puniri propter magnitudinem delicti. nu. 5.
 - 5 Populi principes representant populum.
- Vniuersitas non dicitur delinquerre, nisi communitato consilio. Post nu. 5. uerbi. sexto, in quantum omnibus.
- Hec conclusio fallit tribus modis, ut hic nu. 7. 8.

C A P I T U L U M X X X.

Dilectus. ¶ Illud, quod debet fieri gratias, turpiter sit recipiendo pecuniam. ¶ No. quod coniunctus de simonia per uiam inquisitionis, si non est commissa in ordine, non deponitur ab officio, sed a beneficio tantum, & peracta poenitentia sicut in iudicium in suo ordinne. ¶ Secundum not. quod archiepiscopus puni subditos sufraganeorum suorum. Ratio: quia est archiepiscopus Cattuarialis, ut in c. de off. leg. Alijs enim non posse hoc, c. pastoralis. de off. or. Vel, sicut do. Ab. erant crimina notoria: & succedit c. Romana. s. notoria. de censi. in vj. Sed dic. sicut lo. de Ana. quod nullis ioforum intellectu est bonus: quia immo uisitauerat propriam dioecesim, non prouinciam. Et hoc probat uer. iniungens. ¶ Tertijs no. ibi, arctiora. quales mittunt ad monasteria arctiora. Quid autem, si non sunt arctiora? Dic. quod omnino mutabunt locum, transiundo ad similia, uel dispensatu remanebunt in primo loco cessante scandalum, c. de regularibus. s. eod. ¶ No. ultimod, quod non dicitur soluto spontanea, sed exacta, quoties procedit taxatio, etiam illa in solutione non replicetur. Vnde sing. interf. do. Ab. quod si stante statuto, quod canonicus non recipiat, nisi certo dato, & postmodum unus sponte motu proprio illud soluat, tamen committit simoniam. Pro quo facit singulariter dictum Ioan. And. in c. preterea, de iurepa, super uer. extorquentes, ubi dicit, quod clerici non dicuntur sponte soluere, quando praecessit etiam pura laicorum, qui uel poterant, uel consueuerunt compellere. Quod dicitur no. lo. de Ana. in c. j. in xix. col. de delictis p. & in c. sicut tuis. j. eo. in j. col. Simile dicit Pe. de Anc. in cle. praeferat. i. uer. no. de celi. quod incurrit poena, de qua ibi, non solu ubi est manifesta extorsio, sed etiam praecedente simplici petitione. Simile dicit Bar. in l. creditor. ff. de sol. quod debitor dicitur soluisse per maximum metum, quod propter edictum magistratus soluit fisco, non creditor suo, ut liberetur. Not. Angel. in l. liber homo. in princip. ff. de sol. dicens, quod iussus praeatoris causat iustum metum. Vnde dicit Bald. in l. omnes. circa fi. C. ad Tertul. quod metus statutus dicitur esse metus terribilis. ¶ In gl. j. conclude sic, quod in sacramentis uoluntatis non procedunt iura alle. in gl. fecus in necessariis. Et quae illa sunt, uide glo. in c. uenientis. de transac. Nullo tamen casu licet ex pacto, ut hinc per do. Abb. in quo, Felini iij. pars.

secundum Ana. considerabitur si sis conuenteris: quia etius si esset ad bonum finem, posset pacisci: putat, in ludo, qui libenter conuerteretur, sed timet, ne uitam ducaret in miseriam: ita posset ex pacto aliquid promitti, dum modus ludus principaliter conuertatur propter Deum.

¶ In glo. iij. Regulatiter parcitur multitudini. ¶ Falat primò, nisi multitudine defendet delictum: glo. in c. commissatione. xlviij. dist. ¶ Secundò, nisi esset delictum maximum. Archid. in c. deniq. iij. dist. facit iij. q. multi. ¶ Tertiò, nisi esset multitudine religiosorum. Hosti. sing. in c. ea. que. de stat. mo. ¶ Quarto, nisi lo quamur in persona aeterna: gl. in c. deniq. ¶ Quintò, nisi esset delictum non commissum, sed commitendum. Bar. in l. aut facta. s. non nunquam. ff. de po. ¶ Sextò, nisi cessaret scandala quia illo casu cessante posset puniri: glo. in c. laatores. de cle. excom. mi. ¶ Septimò, nisi in multitudine essent aliqui principaliores: quia illi poterunt puniri: gl. in d. clatores. Qui autem dicuntur multi, erit arbitrium iudicis secundum subiectam materiam, secundum gl. ibid. & c. disciplina. xli. dist. Et istas limi. ponit Doct. mi. post Arch. in c. deniq. & in c. ut constitueret. l. dist. & lo. de Ana. hinc refert. ¶ In gl. in uer. seueritatis. In simili monacho operabitur depositio priuationem uocis, loci, & officii, secundum Inn. & alios, nisi esset monachus clericus: quia deponetur ab ordine, prout alij clerici secularis. ¶ Ex quibus no. duo. Primo, quod ubi uerba legis non adaptantur ad casum occurrentem, cessat ipsius dispositio, ubi uide text. in c. indemnitatibus. in fi. de ele. in vj. & Bar. in l. iij. s. hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. Secundò not. quod ubi praeceps non potest cadere poena legis, imponit equalis. ¶ In gl. in uer. amatos. ibi, ubi de hoc. Dicas contra gl. ibi, & omnes Doct. hinc, quod non est differentia inter seculares clericos & regulares: quia seculares pariter puniuntur in processu inquisitionis, sicut accusationis, quanquam est delictum impudentis retentionem beneficij, vel executionem ordinis post factam poenitentiam, pro ut simonia: quod delictum non potest hos effectus operari, nisi in acquirendo beneficio, uel ordine, ut de se patet, & uerba sonant. Vbi ergo daretur, simoniā non esse taliter commissam, quod post factam poenitentiam impediretur, & c. essemus in regula uolente mitius puniri conuictū inquirendo, quod accusando. Sed in tex. nostro non sicut p. ordine, nec p. pro beneficio, sed p. solo ingressu. Ergo remanebimus in regula d. c. inquisitionis. Et si habemus, quod inter istos non est differentia. Et ita do. Ab. in d. c. inquisitionis. & clariss. do. Mart. ibi. ¶ In gl. mag. in prin. ibi, quia eorum consilio. Facias duas conclusiones. Prima conclusio. Delictum factum per praelatū uocato conuertit, quod non contradixit, uel tacuit, omnibus imputatur, per dictū Inn. c. j. de his, que si a ma. par. ca. dixi s. eo. c. uenientis. ¶ Secunda conclusio. Delictum factum non uocato conuertit, imputatur praelator & officialibus, non ceteris, secundum do. Ab. hinc, nisi officiales probent contradixisse. Quod intelligit lo. de Ana. & bene, ubi conjecturæ uergentes facerent præsumi, quod prælatus secum consulevit: alias non: quia in delictis non omnis præsumptio, sed uiolenta, requiritur: gl. in c. cum contumacia, de hac in vj. in c. literas. de præsum. Inn. in c. quia uerisimile. eo. ti. tex. in labente. ff. de poen. Et sufficit. ¶ Quid aut si imponitur poena Priori & conuentus? Dic. quod peccuniaria, tanquam soluit prælatus, quantum conuertit, sicut Bal. in l. fi. C. de impū. & alijs subi. & Bald. & Sal. in l. qm. C. de ap. & Bald. in c. ad fi. qui feti. da. pos. & Alber. in fi. par. statu. q. cxc. ¶ In ea. glo. in fi.

a In e. gl.] Cirritur, reauertit Bart. in l. aut facta. s. c. hoc, quando uon nunquam. ff. de poen. que reauertit, niuerstas posse sumit hic do. Ab. lo. de Ana. & do. Ma. panri, uide per rta. Et dic. ut per eos. Quorum dicitur Alex. in addi. ad de primò, in quantum ponderat, Bart. in d. l. aut aliud

facta. Et per Fran-
cisc. Aret. in consi-
l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de uerb. oblig. ¶ Ter-
tiò, in quantum dicunt Docto. quòd si collegium par-
uum est, & aquè potest cadere in singulos, puniuntur
omnes tanquam delinquentes; addet tu Bald. in c. de
mil. uasa. qui contu. est. ubi dicit, quòd propter contu-
maciam uniuersitas potest priuari pruilegijs. Vide
Bal. in authent. habita. in iij. col. C. ne fil. pro patre. ubi
dicit, quòd ciuitas interdicta & damnata, non retinet
pruilegium. Et de materia uide etiam per Bart. in extra-
uag. qui sint rebelles. in uerb. rebellando. in fi. & in ex-
trauag. ad reprimendum. in uerb. si qua uero ciuitas.
late Salic. in l. j. C. de seditione. per Bald. l. ff. quod cuiusque
uniuersi. no. per Specul. tit. de accusat. in princip.
uer. sed nunc quid possit. per Bald. in l. metum. §. an-
maduertendum. & ibi Angel. ff. quod me. cauila. per
Bald. in l. ciuitates. ff. quod cuiusque uni. no. ¶ Quar-
tò, in quantum dicunt Docto. quòd propter delictum
populi, in quo ignorantur authores, ciuitas punitur;
quod etiam alijs casibus perdit dignitatem episcopalem. Primò, si turbat electionem Papa. & ubi pe-
riculum. §. ciuitas. de elect. in vj. Secundò, si interficit
Cardinalem, in c. felicis. in fin. de pœnis. in vj. Tertiò,
si impedit inquisidores, c. ad abolendum. §. si ciuitas.
de haret. ¶ Vltimò, in quantum Doc. ponunt modum
ponendi uniuersitatem, & procedendit adde Bald. in
l. & iam. in v. & vj. col. C. de execu. rei iud. & in authen-
& omnino. C. ne uxor pro mari. & in l. palam. in i. col.
C. de his. qui. utindi. Et ibi dicit, quòd si appetet, qui
deliquerint, possint decapitari. ¶ Item t. quòd habea-
tur respectus ad innocentiam, uide Cyn. & Docto. in l.
ff. quod quisque fur. glo. & Bart. in l. j. ff. de magis-
conue. Eleganter Bald. tit. de pace Consil. in uer. uni-
uersitatem. & ibi, qualiter citabuntur. De quo ultimo
per Bart. in l. non potest. ff. de reg. iur. ubi dicit, quod
citabuntur regentes: per glo. in c. causam. de dolo &
contu. & Innoc. in c. fin. de maio. & obe. ¶ Item adde,
quòd factum à concilio populi, dicitur factum à po-
pulo: glo. singul. in rub. C. qua sit lon. consue. quam
alleg. Ioan. de Ana. hic. & Angel. in l. metum. §. an-
maduertendum. ff. quod met. causa. ubi dicit, quòd
ipsa uniuersitas potest recurrere contra ipsos de conci-
lio. Sed tu dicit, quòd si probat de ignorantia, non pu-
nietur. Ita late consuluit Oldr. consil. lxv. quod inci-
pit. An ex delicto. Alleg. text. hic. & glo. i. in c. dilect.
de præben. ¶ Item t. quòd principales de populo re-
präsentent populum, uide mol. in c. cum omnes. in
xvij. col. de const. Facit glo. i. in l. sed si hac. §. qui ma-
numentum. ff. de in ius uoc. & pulchrit. dicit Bald. in c.
j. in i. col. de iudic. quòd præsidentes in consilio, uim
totius consili obtinent. Alleg. no. in l. j. C. de iudic.
Item quando interdicatur populus, uide text. & ibi
Domi. in c. si ciuitas. in princip. de senten. excommu. in
vj. Late Cald. in tract. de ecclesiastico interdicto. in i. j.
membro. in xvij. q. usque ad xx. & text. & ibi alia dixi.
in c. non est. de spon. ¶ Quid autem de excommuni-
catione? Vide text. in c. Romana. §. uniuersitatem. de
senten. excommu. in vj. & Hostien. in sum. de contuma.
§. fin. uer. si ergo constat, ubi dicit, quòd si constat,
quòd omnes de collegio deliquerint, omnes possunt
excommunicari, ut singuli: & hoc sonat d. §. uniuersi-
tatem. ibi, culpabilis. Et ita expresse Bart. in l. quod
in rerum. §. final. ff. de leg. j. & uide Angel. in l. sicut. §. j. ff.
quod cuiusque uniuersi. no. ubi dicit, quòd si pro cancella-
tione banni, debet tantum solvi, & uniuersitas bani-
nita uelit cancellari, tantum solvet, quantum una per-
sona. ¶ Sextò, in quantum omnes singulariter dic-
unt, quòd uniuersitas non dicitur delinquere, nisi
communicato consilio: addet glo. idem tenentem in
l. sicut. §. quoniam. j. in uer. debetur. ff. quod cuiusque
uni. no. & in l. sed ex dolo. §. an municipes. in uer. pos-
sunt. ff.

a. Consil. cc.] Ad-
munitas Venetorum, qua promisit no-
de, q. est nu. ccvij. ponere officiales in certis terris regis
& aliud j. allega-
Vngaria, tamen non uniuersitas. Venet-
tū sub nu. cxlvij. tū est electus ab illa terra, potest acce-
ptare. Facit, quod no. Anc. cōf. ccxliij.
inc. Ad prædicta dubia, quòd uolens
probare actum fuisse factum à capitulo, nō obtrinebit,
si probat de certis canonici. Facit aureum consilium
Cal. ti. de præb. cons. xxij. inc. In ecclesia. q. fructus, q. hoc
modo dividuntur, debenur etiā canonici nouis, da-
to q. fructus sint de antiquis: quia non tāquam singu-
lares, sed tanquam capitulum, capiunt: quod semper
est idem. l. cū proponere. ff. de iudi. ¶ Item adde, q. ap-
pellatione persona non uenit uniuersitas. Bald. in rub.
C. ad Treb. Iurauit defendere à omnini persona, consti-
tu pro curatorem contra omnem personam, nō ueniet
uniuerstas. Idem Bald. in c. §. conuenticulas. de pace te-
nen. per illū text. & in l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff.
de in ius uoc. Habui rescriptum contra personam, non
conuenienter uniuersitas. Vnde Pet. de Anc. in c. nouit.
de his. qua si. à præla. dicit, q. statutum loquens in per-
sona, uel in nomine, non ligat uniuersitatem: quia est
persona ficta. Idem do. Ant. in c. graue. de præben. Et ita
late lo. de Ana. hic. Limita, nīli essemus in materia lar-
gialmo. & do. Ab. in d. c. nouit. Ro. in l. i. in prin. i. j. col.
uer. no. secundum, an statutum, de ob. de quo etiam
per Bald. in authen. item quacunq. C. de epis. & cle. ¶ Se-
cundò, in quantum dicunt omnes Doc. q. t. propter ma-
gnitudinem delicti totus populus potest puniri: addet
tex. in c. si audieris. xxij. q. v. ubi propter hæretim tota
ciuitas potest comburi. Vide Anc. in d. §. uniuersitatem.
ubi dicit, q. Papa Bonifacius destruxit collegium Tem-
plariorum: quia in eo erant aliqui hæretici. Vide Bald.
in tit. de pace Constan. in i. col. ubi dicit, quòd ciuitas
mori potest, si autoritate superioris damnetur ad ara-
trum. Alleg. Inn. qui hoc dicit in c. cum ex inuincito. de
ope. no. nun. super uer. quicquid. Facit gl. in l. j. ff. arbo-
fur. casa, qua uult, quòd propter atrocitatem criminis
denegatur aduocatus reo. Facit text. in c. mulier. xv. q.
iij. ubi propter atrocitatem criminis animal brutum
comburitur. Vide Bald. in l. ex testamento. C. de testa.
quòd propter crimen læsa maiestatis ciuitas potest da-
ri ad prædam. Vide Bart. in l. hereditatum. ff. ad leg.
sunt. ff.

sunt. ff. de dolo. & in §. animaduertendum. in uerb. col/
legium. & ibi Ange. & Domi. post loan. And. in c. felicis.
i. fin. in iij. col. de pœnis. in vj. & Ioan. de Lig. in clement.
j. de pœnis. ubi per hoc refert se euafisse Bononijs ab
interdicto corā Papa. Vnde dixit sing. Ang. cōf. ccxliij.
q. inc. In nomine Domini. & sua matris. q. absolui de-
bebat capitulum, quia libellans de delicto canonico-
rum, non dixerat Collegialiter. Ita etiam not. do. Abb.
in c. aduersus. de immu. eccl. ¶ Sed hanc conclusio-
nem limita ultra alios, primò, ut habeat locum in de-
lictō, quod consistit in faciendo: secus, si in omittendo,
secundum Salic. in l. j. C. de seditione. ubi semper uide. Al-
7 legal. i. uibemus. C. de sacrosanct. eccl. ¶ Secundò t. li-
mita istud esse uerum in delicto, quod consistit in faci-
endo, & non habet tractum successivum, sicut est ho-
micide, & similia: secus, si est delictum continua-
tum. Ita consuluit Per. de Anch. consi.
a. clvij.] Add. q. & clif. a. quod incipit, ex narratis in fa-
cti in cois. clxxxa. C. in vj. col. uer. sc. & si dicatur in de-
vij. col. iij. ¶ Tertio not. ubi ponit, q. etiam
quirit ibi Card. eo non alle. in uer. ci-
8 uit. in iij. questione. ¶ Tertio t. limita singulariter, ni-
si per conjecturas & actus sequentes detegatur uolun-
tas populi: putā, quia non puniunt, nec in exilium po-
nunt delinquentes. Ita colligitur ex verbis Cardin. ubi
§. ¶ Vltimò, in quantum Doc. ponunt modum
ponendi uniuersitatem, & procedendit adde Bald. in
l. & iam. in v. & vj. col. C. de execu. rei iud. & in authen.
& omnino. C. ne uxor pro mari. & in l. palam. in i. col.
C. de his. qui. utindi. Et ibi dicit, quòd si appetet, qui
deliquerint, possint decapitari. ¶ Item t. quòd habea-
tur respectus ad innocentiam, uide Cyn. & Docto. in l.
ff. quod quisque fur. glo. & Bart. in l. j. ff. de magis-
conue. Eleganter Bald. tit. de pace Consil. in uer. uni-
uersitatem. & ibi, qualiter citabuntur. De quo ultimo
per Bart. in l. non potest. ff. de reg. iur. ubi dicit, quod
citabuntur regentes: per glo. in c. causam. de dolo &
contu. & Innoc. in c. fin. de maio. & obe. ¶ Item adde,
quòd factum à concilio populi, dicitur factum à po-
pulo: glo. singul. in rub. C. qua sit lon. consue. quam
alleg. Ioan. de Ana. hic. & Angel. in l. metum. §. an-
maduertendum. ff. quod met. causa. ubi dicit, quòd
ipsa uniuersitas potest recurrere contra ipsos de conci-
lio. Sed tu dicit, quòd si probat de ignorantia, non pu-
nietur. Ita late consuluit Oldr. consil. lxv. quod inci-
pit. An ex delicto. Alleg. text. hic. & glo. i. in c. dilect.
de præben. ¶ Item t. quòd principales de populo re-
präsentent populum, uide mol. in c. cum omnes. in
xvij. col. de const. Facit glo. i. in l. sed si hac. §. qui ma-
numentum. ff. de in ius uoc. & pulchrit. dicit Bald. in c.
j. in i. col. de iudic. quòd præsidentes in consilio, uim
totius consili obtinent. Alleg. no. in l. j. C. de iudic.
Item quando interdicatur populus, uide text. & ibi
Domi. in c. si ciuitas. in princip. de senten. excommu. in
vj. Late Cald. in tract. de ecclesiastico interdicto. in i. j.
membro. in xvij. q. usque ad xx. & text. & ibi alia dixi.
in c. non est. de spon. ¶ Quid autem de excommuni-
catione? Vide text. in c. Romana. §. uniuersitatem. de
senten. excommu. in vj. & Hostien. in sum. de contuma.
§. fin. uer. si ergo constat, ubi dicit, quòd si constat,
quòd omnes de collegio deliquerint, omnes possunt
excommunicari, ut singuli: & hoc sonat d. §. uniuersi-
tatem. ibi, culpabilis. Et ita expresse Bart. in l. quod
in rerum. §. final. ff. de leg. j. & uide Angel. in l. sicut. §. j. ff.
quod cuiusque uniuersi. no. ubi dicit, quòd si pro cancella-
tione banni, debet tantum solvi, & uniuersitas bani-
nita uelit cancellari, tantum solvet, quantum una per-
sona. ¶ Sextò, in quantum omnes singulariter dic-
unt, quòd uniuersitas non dicitur delinquere, nisi
communicato consilio: addet glo. idem tenentem in
l. sicut. §. quoniam. j. in uer. debetur. ff. quod cuiusque
uni. no. & in l. sed ex dolo. §. an municipes. in uer. pos-
sunt. ff.

b. Condemnatū] Add. quod est in
Add. quod est in
§. actor. & uide
per Alexand. in d.
l. iij. in princ. col.
ff. uer. & iuxta
predicta imputet
fibi, qui credulus
fuit.

b. in iij. §. condemnatum b. ff. de re iu-
dic. & Ioan. de An. hic. Innoc. in c. grauem. & ibi dixi, de
sentent. excommun.

S V M M A R I V M .

1. ¶ Pater tenetur corrigerre filium.
2. Credulus nimis quis esse non debet.
3. Debitor sine die si conuenit non monitus, non soluet expensas, si
confitetur: non enim fuit in mora. num. 4. 5.
6. Dies ubi est apposita, non requiritur monitus.
7. Episcopus, uel alius prelatus, quando posuit compellere beneficiari,
ut ostendat titulum sui beneficii.
8. Superior ubi approbavit titulum aliius, non potest amplius eum
nexare.
9. Superior ubi se constituit aduersarium clericu, non tenetur ei ostendere titulum.
10. Superior non potest compellere ostendere titulum, quando posse-
sio est anthropia: quia presumitur pro titulo, numer. 12. 13.
14. 15.
11. Longum tempus uno modo dicitur triennum.

c. Fide digo] Secundò, nīli
si essemus in foro conscientia, c. illud.
Add. eundem Fel.
in c. de quartu.
col. vj. uer. & iu-
deo dicunt Bald.
& Salic. & Alex.
de mol. in consil.
lxxv. col. iij. in v.
uol. & Barto. in l.
de pupillo. §. si q.
ip̄i p̄rator. & Es-
bi per Modern. in
vij. q. ff. de noui
oper. nunciat.
12. cōf. in
de dictum Inno. in c. ex parte. el. j. de uerb. sign. circa fin.
q. iudex assumens uicem partis, nō pronunciat, an sic
fuit. 4. cōspēteris

competens, uel non? glos.in c.statutum,in prínc.de re-script,in vj.& in l.de iure. ff.ad muníc.Idem, si secunda-riò prætendit interesse: gl.sing.secundum do.Abb.ibi, in c.ad audientiam.in glos.fin.of appel.late Imol.post Innoc.in c.de cetero.de transfa. ¶ Not.ibi, ex officio no-stro, q propter difficultatem emergetem in iudicis de-nunciationis potest iudex transfere ad inquisitionem ex officio: nec est speciale in Papa, per c.in causis.de re-iud. quia hoc solùm bene agitur, ut uita hominum cor-rigatur,xxxiij.q.iiij.prodest. Et quandoq; h[ec] uno mo-do sit actum in libello, iudex potest modum uarefare, se-cundum Petr.de Anchar.& loan.de Ana.hic.Tu dicit, q tunc demum iudex poterit impetrari officium, quādō adest causa, propter quam etiam non obstante princi-pio iudicis procedere potuerit, ut cernimus hic faciūt & ita fuit glossi in c.presbyter si à plebe, q.vij. alijs iiij. ¶ Not.ibi, detulerint. q pendente inquisitione contra suspectum pralatum, non statim remouetur: secus in-tutor, l.eum, qui, C.de susp.tutor, s.si quis.Insti.eod.tit. quia pinguius est ius pralati cum eccllesia, quām tu-to-ris cum pupillo:glos.in c.quia episcopus. v.q.iiij. Et dif-ferentia inter istos dixi in c.qualiter.el ij. de accusat. Et ui-de Bart.in l.q. si fortè s.j. ff.de sol.reprobantē glossi in d. s.li quis. ¶ Not.ibi publicata. q in iudicio inquisitio-nis & summario testes publicantur. Facit c. qualiter. s. debet.de accusat. Sed dicit, q publicatio attestacionum non est a deo de substantia, q omissa reddat iudicium nullum:glos.singul.secundum Ana.hic, in c.fin.de ha-retic.in vj. Addit Petr.de Anchar.late consil.xlvij.in cip.Omissio publicationis testimoniū, ubi idem consuluit. ¶ Amplia, etiam si publicatio petita fuisset, & non con-cessa: quia causat iniuriam, & non nullitatem:meri-tò si non appellatur, ualeat, secundum Inno.in c.cum in-ter. q. de re iudic.in ver. publicatis. Notat Imol.in l.di-uis. ff.de re iudic.& Salic.post Bald.in l.prolatam.C.de-sent. ¶ Not.ibi, expenderat. q dicitur coniunctus prala-tus, tanquam suspectus de dilapidatione, si constat ec-clesiam olim diuitem, nunc pauperem: & uide text.in l. ius alimentorum. ff.ibi pupil.edu.deb. ubi bonus ad-ministrator debet facete, q finito anno aliquid super-fit. Facit c.Apostolico.de cefi. ¶ Not.ibi, quasi de dilapi-datione. q suspectus de dilapidatione sospeditur ab ad-ministratiōe. De hoc s. è notaui. Et ideo dicit hic, quasi de dilapidatione: q dilapidatio cōsiftit in alienatione immobiliū, ut habetur in c.nulli.de reb.ec. Non obſt. q bona, que seruādo seruari nō possunt, licet alienetur: glossi penult. in c.j. de cleri.agro.in vj. Et pecunia è de illis, secundum Doctor.in l.j. s. fuit quantum. ad Treb. Plenè dixi in c.fin.de accusat. quia responderet lo.de Ana.hic, q hic erat magna quantitas. Ideo succedit glossi in c.tua. de his, q. fluit à prala. q bona mobilia precio-va æquiparant immobiliibus. Dic idem de pecunia deposita apud camporem, uel deposita pro emptione præditorum. l. iiij. s. cūm di. ff.de contrario iudicio tute-læ. Vide omnino in d.c.fin. ¶ Not. quid in criminis laſsa maiestatis admittuntur testes criminis. Limita, nisi essent inimici, per istum text. singulariter, in quo probatur, secundum Ana. quid ubi nulla exceptio ad-mittitur contra testem, admittitur exceptio inimicitiæ, & sic exceptio iuris naturalis. Sed considera, quia text. hic non admittit hanc æquiparationem laſsa maiestatis. simonia, nisi dicas, q est allegatio partis. ¶ Item not. q longe facilius repellitur testis, quām accusator: quia ac-cusatio non tantum præjudicat, sicut persona testis. Quod not. ad c. tanta. s. eodem. ¶ In glossi in ver. in-scriptio. in fin.ibi, & honestatis. Facias duas conclusio-nes. Prima conclusio. Debitor sine die, si conuenitur, non monitus, non soluet expensas, si confitetur: quia non fuit in mora, l.s. ex legi causa. ff.de uerbor. oblig. secundum do. Abb.hic, quem alij sequuntur. Et addi-eundem in c.j. de accusat. Bald.in l. non ignorat. C.de

² c. licet He
uit li

Et ex predictis habes unam limitationem ad illud, quod comparens in prima citatione non condemnatur in expensis: glossa in c. honoratus. lxxiiij. distincta, glossa in c. querelam de procur. cum si, quia illud uerum, nisi fuisse sit apposita dies, cuius lapsus constituit debitorem in mora. Idem tamen dicas, si praefessus sit monitus extra iudicium: et fuit singulare dictum Guisl. de Cug. in l. edita. C. de eden. Refert do. Abb. in c. i. de accus. & ibi dixi. Et adde, quod si negetur hanc monitionem interuenisse, oportet bit negantem probare: quia in dubio presumitur intercessisse, in fiducia commissi, s. j. ibi, non facile, ff. de usuis. Et communis frequentia grauata aduerfarium, & transfert onus probandi in eum: glo. in l. nec natales. C. de prob. ¶ In glossa in uerb. nostro. Dic secundum do. Abb. contra do. Anto. quod siue sit denunciator, siue accusator, non poterit testificari contra denunciatum: nam presumitur nimium effectus causa. Facit c. j. & fin. de testa. in vj. & c. ueris. xj. q. j. Per quem textum denunciantes timebit uictoriā praelati: nec mirum, si hic fuerunt examinati, quod inter alios multos testes potuerunt isti admitti, non ut plenē probarent, sed ut elicerentur indicia ad ueritatem habendam. Facit textum in l. si quis ex argentiarijs. s. j. ff. de edend. Per quem dicit Salicet. in lib. non fidei. C. de reb. cre. quod dictum testis inhabilis aliquid propter mixturam habilis. Facit elegans dictum Inno. in c. cum dilecti. de accu. Plenē Bar. in l. diuin. ff. de quaestio. quod testis, qui non debet examinari, examinatus facit indicium: & ideo isti denunciatores fuerunt admisi contra abbatem, & exceptions, quas Papa reseruat in fine texti, contra testes, non hoc fuit respectu denunciantium: quia iam constabat, quod erant inimici: sed fit respectu aliorū testimoniū, qui uenerunt cū ipso abbate ad curiam. ¶ In gl. in uer. de dilapidatione. in prin. Vtrum potestas alienandi sit statim interdicta in cau[u] huic glo. an uero interdicenda? Vide Doctor. in c. ult. de accus. & ibi dixi. Et utrum suspectus de dilapidatione, suspendatur ab administratione, uide plenē omnes Doctor. in c. uenerabilis. de offic. delegat. Conclusio uera, quod oportet, quod suspicio sit uehemens, per d. c. uenerabilis. in uer. merito. & tunc praelato seculari datur coadiutor, ut ibi: sed praelatus regularis suspenditur ab administratione, ut hic. Et ratio colligitur ex c. qualiter. el. i. in fin. de accusat. Seculari tamen praelato interdictum alienatio, eo ipso, quod incipit inquiri contra ipsum. c. fin. de accusat. Ita Imol. in d. c. uenerabilis. ¶ In eadem glossa ibi, infamis efficitur. Not. singul. secundum domi. Abb. quod iura loquentia de iure, ut propter suspicionem sit infamis, habent locum in praelato: & ideo est bona causa, secundum ipsum, quod praelatus cedar non expedita sententia. Not. quod fuit dictum Bart. in l. si res. ff. de procur. Vnde dicit Angel. in l. in famam. ff. de p. iudi. Et sequitur hic, quod multoties officiales in syndicatu cedunt litigii ad exitandam infamiam. Dicat j. c. prox. in ult. nota. per ilium textum. ¶ In ea glossa in fin. communiter tenetur, quod non sufficit reddere ecclesiam indemnem, ut per glossa & omnes in c. quod sicut alle. in glossa in uer. indifferenter, ibi, multo fortius. Dic per istum textum ibi, indifferenter, quod non omnes, qui admittuntur in heresi, uel lafa maiestatis, admittuntur in simonia. Non obstat. c. eos. allegatum in glossa, quia loquitur in eo, qui crederet gratiam existentem in sacramentis, posse uendi, ut dixi post Innocent. s. eod. accusatum. Et talis dicitur potius hereticus, quam simoniacus. Vide tex. cum sua materia in c. in fidei. de haeret. in vj. ¶ Extra glossa. Tangunt 7 omnes Doctor. hic, an tamen & quando episcopus, uel alius praelatus possit compellere beneficatum ad ostendendum titulum sui beneficii: In quo dic, ut per eos, & per glossam loan. Andr. Gaspl. Cal. & Petr. de Anch. in reg. j. de regul. iur. in vj. q. viij. Imol. in c. ex insinuatione, de procur. post glossam per Petr. de Anch. & Domi. in c. ordinari. s. j. ibi text. no. de offi. ordi. in vj. ¶ Et colligendo omnes

hinc Doct. in locis præalle. quia si recusareturare, orfretur magna suspicio intrusionis. ¶ Secundò t̄ limita hāc conclusionem, dum modò cum diuturnitate temporis concurrant alia ad minicula: putā, integritas conseruentis & possidentis, & exercitum possessionis: aliás autem dubito de prædictis, propter id, quod dicit Inno. in d.c. illud. in f. ad quem nullus adhuc aduertit: & factis est de mente do. Abb. ibi circa vij. col. ¶ Tertiò t̄ limita hāc conclusionem, nisi superior uellet assumere oīus probandi titulum nullum etiam cōtra antiquum possessorum. Ita clare & sing. Domi. in d.c. ordinarij. s. j. & do. Abb. h̄c. ¶ Quartò t̄ limita, nisi esset possessio habens resistentiam iuris communis: quia tūc semper requititur ostensio tituli. Ita credo, licet nullus exprimat, propter id, quod not. dicit do. Abb. h̄c ponderando c. ordinarij. quod in distinzione loquitur. Et istas tres conclusiones extende ad patronum, uel parochianum molestantem, ut eleganter per Feder. consil. xcviij. ¶ Quarta conclusio. Si f̄ extraneus molestat possessorum bene ficij, non potestullo modo eum affligere, ut ostendat titulum, iuxta l. loci corpus. & competit. ff. si serui. uend. ibi, quo te liberares habentur. Ita not. Ioan. And. in c. oīum. de rescript. de quo latius j. in qua. seq. in iij. fallent. Est bonus text. in c. oīum. de rescript. ubi uolens obtinere in beneficialibus, non potest nisi ex non iure aduersarij. Ita Inno. in c. abbate. de uerbor. signif. glos. fin. in c. unico, de eo, qui mit. in possel. in vj. glos. penul. in c. j. ut lit. pen. eod. lib. glos. in uer. finita. in c. j. co. tit. & li. glos. in uer. debet. c. fin. de lute. iur. eod. lib. & tex. singular. in l. j. ff. si pars hæred. pet. ¶ Hanc conclusionem limita & declara, ut per Card. in clem. j. in ix. op. de causa posl. ubi semper uide. & per Lap. alleg. xxx. quæ incipit. ¶ Concilium fuerat. ad f. ¶ Quinta conclusio. Potest episcopus facere edictum, ut ostendant omnes titulos suos, sub poena priuationis: & intelligitur de retinentibus per dispensationem: & ualebit talis poena. Ita Doctor. in d.c. ordinarij. ¶ Limita primò, ut dixi, nisi essent simplicia beneficia, uel quis non retineret contra ius: quia in talibus etiam generalia edicta nil operantur. Ita Petr. de Anch. consil. vij. incip. Dupli ratione. ¶ Secundò limita sing. nisi non compares haberet iustum causam credendi, q̄ episcopus non intellexisset de eo: putā, quia aliás fecerat sibi plenam fidem de sua dispensatione. Ita eleganter conculuit Cardin. conf. lxxvij. qd̄ incip. Lite in curia Romana pend. ¶ Ultimò in ista materia uide aliquid per Bald. in l. j. in iij. col. C. quomodo & quando iud. per do. Anton. in c. in literis. in xvij. col. de restit. & in c. cū super. in iij. col. de causa possel. per Domi. post Archi. in c. quiescamus. xlj. distin. per Lap. alleg. lxxvij. quæ incip. Vacante ecclesia sancti Laurentij. & per Rot. decif. cv. Eihi dicunt, q̄ grauatus, ut ostē dat prædecessorem fuisse recte institutum, excusatur, si probat communem opin. fuisse pro titulo suo. Et uide in materia Cald. tit. de rescript. consil. v. ubi inter alia dicit, q̄ si Papa scribat hoc modo, Talem habentem legatum titulum in tali ecclesia defendas, &c. non potest ordinarius, uel alius super ti. uexare. Et ex his habes dicta omnium clariss. quām alibi. ¶ Item extra gloss. semper allegatur h̄c text. quod t̄ sententia deberet esse conformis libello. Vide concord. per gloss. in uer. formam. in clement. lape de uerbor. sign. Vnde dixit gloss. singul. in c. dudum. in gloss. fin. de decif. q̄ talis præsumitur sententia, qualis libellus: & econtra: & ibi clare do. Anton. Bene facit gloss. in c. si confirmationem, de elect. in vj. & in l. si quis ad exhibendum. ff. de except. rei iudic. q̄ uerba generalia sententia restriguntur ex aetatis. Vnde dicit Bald. in c. cū super. ad fin. de causa possel. q̄ acta sunt uirgulæ ad ipsam sententiam. Et per istū text. dixit loan. Ant. in tit. de accusat. super rubr. q̄ ac- cufans de percusione cum sanguinis effusione, si p̄bat solū de percusione, reus absoluetur. Not. Barto,

pronuntiari se hæredē. Dixi in d.c. constitutus. ¶ Quin to t̄ limita, nisi petatur res, que solita est habere pertinencias: quia licet de illis non dicatur, poterit de illis p̄nunciari, secundum Ana. h̄c sing. allegatē no. in c. in ter dilectos. de don. ¶ Sextò t̄ limita, nisi libellās i causa criminali minus, uel plus petiſſet, q̄ exigeret natura iudicij: quia iudex poterit alterare, uel minuerre ultra petitam. Ita Bal. in l. & si seuerior. in iij. col. uersic. oppo. C. de infā. ¶ Septimò t̄ limita, nisi aliquid tenet ex natura & aptitudine petit: quia istud sat̄ dictrū peritum. Unde in Aquili petat quis simpliciter damnum emendari, fiet tamen condemnatio ad duplum. Bal. in l. contra negantem. in iij. col. C. ad l. Aquil. ¶ Octauò t̄ limita, nisi esset facta implicita, uel tacita petitio. Vnde si auctor, uel reus petiſſet sententiam pro se ferri, & uictus con demnetur sibi in expensis; sat̄ est sententia cōformis libello. Bald. in l. properandum. s. fin. autem. el. iij. C. de iudic. Inno. in c. grauis. de restit. spol. ubi dicit hoc esse uerum, saluā reuerentia præceptoris sui. ¶ Non t̄ limita, nisi pronuntiatur super causa exceptionis rei, quia tunc uidetur pronuntiatur super petitis per auctorem. Ita do. Ant. & Imo. in c. cū inter uos. de const. ubi dicit, q̄ si iudex stante petitione super x: & exceptione pacti de non petendo, pronuntiat exceptionem non competere, lat̄s dicitur pronuntiatur super debito. ¶ Decimò t̄ limita, nisi ex actis constet iudici plus, quam sit actum in libello: quia ex officio potest pronuntiatur super omni eo, quod probatum fuerit. Ita clariss. ceteris Imo. in c. ex tenore. in fin. per illum tex. de rescript. dices, q̄ iudex de his, de quibus constat ex actis, potest ex officio iudicare, cūm maximè acta faciant notorium. Inno. in c. ex parte. de uerb. sign. cum concor. & per alias rationes, de quibus ibi per eum. Pro quo adduco: nam acta & sententia equisparantur, i. lege Iunia. ff. de manu. Per quam dicit Bal. sing. in c. in tit. bīc finitur lex. q̄ libellus & sententia procedunt à pari, l. ut fundus. comuni. di. l. fin. C. de fideic. li. Per quā iura dicit Bald. in l. edita. in xxj. col. C. de eden. q̄ semper procedit argumentum de sententia ad libellum. Modò sic est, q̄ generalis sententia suppletur ex actis: dixi s. post glo. in l. si quis ad exhibendum. de exec. rei iud. Latè Bal. in l. j. C. de manu. uin. Dic ergo, etiā sic libellus suppletur ex actis. Facit elegans dictum Inno. in c. j. in uer. iustificam. de ordin. cog. q̄ sequens probatio declarat libellum. Dixi post do. Abb. in rub. de frig. Et ad hoc uide Roma. & alios in l. scire debemus. in princ. de uerb. oblig. in qua questione illa difficult. petiſſ decem, & probauit de xx. in qua 40 incidat: quia super eo pronuntiabitur, etiam si in libello non fuerit peritum, per id, quod habetur in l. j. C. de ord. iud. & in l. intra utile. ff. de mino. Ita Bal. in d. l. & si seuerior. ¶ Vigesimo tertio t̄ limita in concomitantij ad petitio. Bar. in extraua. ad reprimendum. in uer. figura. ¶ Vigesimo quartò in spiritualibus: do. Ab. in c. constitutus. in fi. secundum unam lect. de reli. do. ¶ Vigesima moquintò t̄ limita, nisi feratur sententia in aequipollenti petio. Bal. in d. l. fi. Alle. l. fi. de auro & arg. leg. ubi petita massa argentea, feratur sententia super nummis. ¶ Vigesimo sexto t̄ in causa appellationis, ubi aditus per uiam iniustitia, potest dicere sententiam nullam. Bart. in i. si expressim. ff. de appell. Dixi in c. per tuas. de sentent. exco. m. quia fundat se ex processu priori iudicis, de quo per Bart. in l. quædam mulier. ff. famili. erescit cum concord. ¶ Vigesimo septimò, nisi t̄ reus confiteatur: quia etiam si libellus ineptus, uel non concluens, potest ferri sententia. Inno. in c. qualiter. el. iij. s. de transact. & pulchre Angel. in l. de his. ff. eod. tit. Vbi dicit se obtinuisse in facto, quod si peto libram aut. at 42 bitator potest condemnare ad pecuniam æquivalens. Et de hoc, quod est quotidianum, uide etiam do. Abb. in c. cū dilectus. in iij. col. de arb. Imo. in d. c. n. do. Anto. consil. v. incip. Vitis actis & allegationibus. & 44 vigesimononō t̄ limita; nisi in libello sit clausula; Petet

mishi ius & iustitiam ministrari. Ita Bald. in l. incert. ad fin. C. de interdi. Facit elegans dictum Cald. in c. cum dilectus. de ordi. cogni. ubi intentans possessorum cum dicta clausula, poterit etiam obtinere in petitorio, de quo ibi per omnes. ¶ Trigesimo tertiū, nisi quis peccat interest simpliciter, quod est incertum: quia poterit fieri sententia super certio. Ita Bartol. & alij in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. ¶ Vltimō fallit, & limitata in illis casibus, in quibus parte non potente potest iudicium privatum partis se interponere: quia tunc scilicet dicitur super petitio pronunciare: de quibus casibus ponitur praeferit per glo. & Domi. in c. p. postquam xvij. distinct. per Bal. in c. cum nobis olim. de elect. per Bald. Salic. & alios in l. c. ut quea sunt adiutor. per Imol. & Rom. late in l. iij. s. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect. Et sunt casus ferē quinqua- ginta, de quibus alia loco suo dicam.

S V M M A R I V M .

- 1 Decretalis, decretum, & canon, an & qualiter differant.
- 2 Scientia eminentis quis dicatur.
- 3 Et quis dicatur scientiae mediocris.
- 4 Crimina non pertinentia ad zelum, non impediunt testes in crimine exceptis.
- 5 Inquisitus an possit cedere iuri suo: & an cedendo efficiatur infamia.
- 6 Clericus non potest se obligare sub poena perdendi beneficium suum sine licentia ordinarij.
- 7 Episcopatus est excellens dignitas.
- 8 Conspiratio potest accipi in bonam & malam partem.
- 9 Reconciliatio recens parum prodest.
- 10 Periurium magnum crimen est.

C A P I T U L U M X X X I I .

Er tuas. j. ¶ In crimine simoniae testes criminosi admittuntur alii administrantes suffragantibus, exceptis conspiratoribus. & capitalibus inimicis. H. D. ¶ Not. ibi, decretalis. In quo differat decretalis, decretum, canon, & similia, vide glo. not. iij. distinct. in iuventa. In noc. in c. quia cunctis. in iij. col. de concess. proben. in v. do. Abb. post glo. in c. quia V. de iudic. do. Anton. & Imo. in rubr. de constit. do. Abb. in c. cod. tit. & in procem. clemen. in uer. iuris. & do. Abb. in rubr. de consue. Archid. post glo. in c. s. Romanior. xix. distinct. & vide elegans confil. Cal. de constit. confil. xvij. q. constitutiones synodales episcoporum satis dicuntur canones. Vnde habens facultatem absoluendi ab excommunicationibus latis a canone, poterit abolire de lati per tales constitutioes. ¶ Secundō no. q. ad eum pertinet declaratio, ad quem pertinet editio. Facit c. inter alia, de sentent. excommuni. xi. q. iij. & ex his. Vnde dicit Bal. in l. leges. C. de legi. q. super dubio statuti adiutus debet eius conditor. ¶ Limita, nisi eius officium esset finitum. Bart. in l. omnes populi. de iuf. & iure. do. Abb. in c. cum olim. in iij. not. de arbitri. Bal. in l. in ult. ff. de const. princ. Bald. Ang. & Imo. in l. ex facto. in princ. ff. de vulg. & pup. Et dicit no. Bal. in c. in iij. col. tit. qui successo. tene. in usi. feu. q. prelatus depositus non potest adiutus pro interpretatione contra euum, quos prius gesit. ¶ Tertiū not. q. de extraugā, quia non est inserta in corpore iuris, licet potest dubitari, secundum Joan de Ana. Sed de hoc uide in c. pastoralis, de fid. instrum. quod non. Bald. in l. prescriptione, ad fi. C. si contra ius, uel util. publ. ubi dixit, q. licet positioni iuris quis non teneatur respondere, tamen secus, si est extraugans. Et addit, quod sententia lata contra

a extraugantem, nō est ipso ture nullā. Bar. post glo. in l. c. cum prolatis. ff. de re iud. Fallit, nisi esset ualde not. ut illa, execrabilis, ad reprimentum, & si miles. secundum Rot. ibi, & do. Abb. in c. de re iudic. ¶ Quarto ibi, insufficiencia. Not. q. propter insufficientia potest praeiudicatus deponi: & quamuis Doctor. intelligenter de illitteratura, tam non probatur hic. Sed quicquid fit, no. q. propter illitteraturam collatio beneficij est ipso iure nulla: licet secus propter alios defectus. In singu. in c. cum nos tristis. in princ. de concess. probend. Et alibi dicit In noc. q. est de defectibus ab adulterio s. adeo q. episcopus dispensare non potest. In noc. in c. cum dilectus. paula an te fin. de temp. ord. Vide multa iura xxxvij. distin. per totum: & vide tex. in c. cum ex eo. de elect. in v. ubi dicit Ioan. Mo. q. ecclesia non indiget a suis ferratis. Et uide tex. & ibi Imol. & omnes in c. propter defectum. in c. n. si cum pridem. de renunc. Et praeiudicata, quādō est in insufficientia, saltem iuxta doctrinam In noc. in c. cum in cunctis. in princip. de elect. dum distinguit inter 2 scientiam mediocrem & emittentem: quia t̄ ille dicitur eminentis scientiae, qui scit respondere sine revolutione chartarum. Et licet glo. Decreti in c. non licet dixerit, q. talis consulens non debet exigere salarium, tamē Imol. in c. cum non ab homine. de iudi. & Hosti. illam reprobat. Mediocris t̄ uero, qui scit, sed cū revolutione chartarū. ¶ Quinto no. ibi, zelo iustitia, q. t̄ crimina nō pertinetia ad zelum, nō impedit testes in crimini. exceptis. Et istū tex. bene no. Bar. in l. in questionib. ff. ad l. l. u. maf. scilicet, q. in crimini. exceptis lex ponderat exceptiones, per quas dubitatur de mendacio testis, prout est inimicitia, conspiratio & similia: secus in alijs, quae licet debilitent dicta testium, non tamen eneruāt. Et subdit singulariter, q. tales non admittuntur super adminiculis criminum. Allegat istum text. in quo hoc non probatur, secundum Ang. ibi: quia licet in uer. deniq. singulariter requirat concursum adminiculorum cum ipsis testibus, non tamen negat, quin ipsa adminicula probari possint per eos. Et ideo quamvis Bald. in authen. si dicatur. C. de testi. in ult. col. & Ioan. de Ana. & omnes h̄c, transacte cum dicto Bar. tamen dicit, secundū Ang. ubi s. q. ubi essent alii adminicula, fine quib. crimina patere non possint, non procederet hoc dictum: quia indulgentia legis extēditur ad accessoria, fine q. bus esset frustatoria, illegatum. & l. ad rem mobilem. ff. de procu. c. præterea. de off. del. Pro quo bene facit elegans dictum Bar. in l. solent. ff. de ali. & cib. leg. dum uult, q. statutum de p. b. In l. solent] Adbando damnum per iuramentum, o. de Bart. in d. l. suoperetur etiam in probando dominū de Bart. in c. c. etat. de Aret. in c. c. etat. legiata super uno, extenditur ad concludētia ad illud. Quod bene no. Sed dictum in exemplo suo limita, ut per ipsum ibi, quem commendat Bal. in l. i. in iij. col. C. de reb. cre. nisi statutum diceret, statu iuramento domini: quia fundando se in qualitate domini, dominium plenē probabitur per testes: damnum postea per iuramentum. ¶ Vltimō not. 5 tex. in fin. q. t̄ inquisitus potest cedere iuri suo. Per quē text. dicit Bald. in l. postquam lit. in v. col. uer. quartō quarto. C. de pact. q. qui cedit, seu renunciat lit. fateur se ius non habere: fed dubium est non bene declarat, nunquid euitet infamiam? De qua uide per Bart. in l. si reus paratus. ff. de proc. in fi. per Ana. s. c. prox. & in xij. col. & hic, qui est sibi contrarius: per Bart. in l. fi. ff. de iur. & in l. si seruum. s. nunc uideamus. ff. de verb. obl. per Bart. & Ang. in l. infamem. ff. de publ. iudi. per glo. & Ang. in l. quoniam. ff. de infam. ¶ Fallit, nisi quis cedit

a Contra extraugantem] Addit. de hoc, & dic. ut plenē per eundem Fel. i. d. c. j. dere iudic. col. v. uer. lita mita quart. & col. seq.

1010 c. per tu-

ad ordinandum, uel ad conferendum beneficium, q. existimat. generali. Per quem ita consuluit Bal. in consil. incip. Quæsto proposta, & sentit In noc. in c. ue- niens, de renunc. Vnde inferatur, q. in casu c. dudum. el fi. in fin. de elect. non evitabitur infamia, sicut aliud sen- terit do. Abb. ibi, & non bene: quia paria sunt esse fini- tum, uel conclusum in causa. Ita Bald. in l. error. in iij. col. C. de iur. & fact. ignor. allegando Io. Mo. in c. j. de re- stit. in integr. lib. vj. Not. omnes in c. cum dilectus. de fid. instrum. & in c. significauerunt. super glo. singul. in uer. liquere. de testib. Et quid importet cedere lit. uide latē omnes Doctor. in c. ueniens. de renunc. ubi inter cate- ra dixit In noc. ibi, q. si aduersarius dicat aduersario, Co- mendo me gratia & misericordia tua: per hoc noce- dit lit. Item uide latē omnes Doct. in l. postquam lit. C. de pac. & uide sing. dominos de Rot. decif. ccxciij. quæ incipit. Item si actor. in nouissi. ubi latē disputando co- cludunt, q. renuncians lit. & causa, & iuri suo in causa beneficialia, non plus iuris perdit in beneficio, q. si alius beneficiatus renunciat in manibus non superioris, fuxia. c. admonet. c. quod in dubijs. de renunc. Quod dictum not. Ioan. de Ana. in c. viij. col. de collus. & do. Abb. in c. dudum. el fi. in viij. col. de elect. & in c. cum pri- dem. in j. col. de pac. Et ibi ex hoc inferit, q. non praeiu- dicaret præiudicatus ecclesiæ cedendo lit. in materia, in qua requiretur consensus capituli. Quod no. ¶ Et subdit singul. do. de Rot. ubi s. q. t̄ clericus beneficiatus obli- gans se sub pena amissionis beneficij, non potest illa penam incurrire, nisi obligatio facta fuerit approban- te ordinario. Et ita intelligunt c. fi. de collu. & c. cum dis- lecti. in fin. de elect. cum ibi alleg. in gl. Quod not. Item adde quod his casibus, quibus probatus noceret ecclie- sis cedendo lit. non tamen nocebit, si fiat causa euita- di scandalis. Ita singulariter dom. Ant. in c. n. nihil cum sca- dalo. de præscr. Quod not. ¶ An autem cesso litis pos- sit fieri parte aduersa inuita. Vide Bald. quod non, in d. l. postquam lit. in v. col. per l. uer. q. ff. de rei uend. Et an semper requiratur præsentia partis, uide latē Imol. in d. c. ueniens. & Ioan. And. & Imol. in d. c. cum pride. & Bald. in l. & harredi. s. j. ff. de pact. & omnes in d. l. post- quam lit. ¶ In glo. in uer. excellentioris. in princ. No. se- cundum Ana. q. abbatis non dicitur esse excellens dignitas: uide glo. & Archid. in c. subdiacono. xcij. distin. 7 dixit Bald. in authent. ei. qui. C. de bo. author. iudi. pos. q. relevatus a satisfactione per iuratiuam cautionem, si deferauit, non quā amplius relevabitur. Dic tamē, q. relevatur à iuramento honoris, uel commodi, sed nō oneri, secundum do. Ab. singulariter in c. intelleximus. in penult. q. de iudic. per text. in c. cum in ecclesia. de ma- rior. & obed. Vnde iurabit de calumnia, & fidelitate do- mino, & similia præstabat. ¶ In glo. in uer. præsertim. Ut intelligas glo. istam cum sequentibus, ad glo. ante- penult. dicit, q. iste text. habet duos intellectus. Primus est, q. testes debent esse emendati, alter non audiatur & exponetur. Præsertim. Tantum uel Dummodo: & q. secundum hoc iste text. nihil ponere speciale in simo- nia, quia etiam in alijs criminibus, dum agit ciuiliter, prout h̄c auditur criminibus emendatus, ut c. testimoniū. de testib. ideo datur secunda lectura, q. dictio Præ- certim, præsupponit idem esse, etiam si non esset emen- datus. Et ex ista glo. tenendo hanc lecturam, quia com- munis est, est expositiō impropria. Ex quo inferit Ioan. de Ana. q. non habebit locum in statutis: talis expositiō: quia in illis uerba capiuntur propriæ c. in nostra. de iniur. l. iij. s. h̄c uerba. ff. de neg. gest. Et de hac dictione uide per Dom. in c. pro humani. s. j. ad fin. de homi. in vj. gloss. in caudit. de elect. in c. quoniam. s. porro. ut lit. non contest. & in c. solitæ de maio. & obed. in illud. ff. ad l. Aquil. per Bart. in extraug. ad reprimentum. in uer. maximè per glo. in c. ad abolendam. de fit. presby. & in c. illud. xij. distinct. & in c. tibi. qui. de descr. in vj. Et in cle. j. de iudi. Et aduerte: quia distinctiones, de quib.

Felin. iij. pars.

V in tex.

in text. dant formam præcisam, secundum quam testes
crimiosi admittuntur in hoc crimine, adeo q[uod] uno de-
ficiente, putat admisiculis, uel mala fama, uel similib.
non procedet hic text. secundum Doctor. communiter
hic. Subdit tamen do. Abb. q[uod] in arbitrio iudicis erit,
quanta fides testibus adhibeatur.

S V M M A R I V M.

Ratihabilio retrotrahitur, & mandato equiparatur. num. 2.3.
4.5.6.7.8.9.

C A P I T U L U M X X X I I I .

Icūt cuius. ¶ Non imputatur cōfirmando, si eo prohiberti te pro confirmatione pecunia data fuerit. H.D. ¶ Notabiliter no. ibi Florianus, q[uod] monachus potest assumi ad regimen ecclesiæ secularis: de quo plenē in c. quod Dei, de sta. mona, per omnes Doctor. ¶ Secundò not. q[uod] electus potest administrare ante confirmationem: quia archiepiscopus dedit licentia administrandi, sed non confirmavit: sed hodie dic, ut in c. avaritia, de elect. in vj. Fallit decisio illius text. in causibus, de quibus per Oldrad. consi. x. & per glo. iij. in d. c. avaritia, de elect. & ibi Doctor. ¶ Not. ibi, filio, q[uod] qui alias fuit subditus, potest appellari filius. Dicas tamen, q[uod] ista uerba posita in priuilegijs, Capimus te in fidem, &c. non important plenam subiecctionem, necq[uod] praetationem, secundum Bal. no. in l. C. de Lat. lib. tol. Facit elem. j. de iure iur. uer. idem q[uod] Bonifacius. & text. in c. ueniens. de uerb. signific. in vj. ¶ Quartò not. q[uod] differt expressa prohibito & taciturnitas. Per quod infurter ad notabile dictum Bart. in l. qui in aliena, s. Celsus. ff. de acquir. heredi. q[uod] fideiubens pro aliquo, non dicitur se obligare, quādō pritis expreſſe dixit iudici, q[uod] non intendebat fideiubere, de quo per Bald. in l. si reperendi. C. de cond. ob cauſ. & Ange. in l. mora. ff. de uir. Facit, quod not. Bald. in c. ueniens. de iure iur. q[uod] iuramentū præstatum in casu c. quamvis. de paſt. in Sexto, non ligat, si præcessit aliud iuramentum in contrarium, propter glo. c. licet. de iure iur. lib. vj. de quo latè per Imol. in c. cum contingat. in iij. char. de iure iuri. Et istis addit. Bald. in l. clari. C. de fideicom. & vide in c. quod me. cauſa. & in c. causam, quae de off. del. ubi hoc notaui. ¶ Quintò ibi, pecuniā, q[uod] pecuniam soluendo post promissionē aliquando inducit uitium: & dic, q[uod] aliquādō purgat uitium, ut in casu l. j. C. q[uod] metus causa. ubi receptio preiſ facta per ueditionē meticulosam, purgat uitium metus. Quod declara, ut per do. Abb. in c. ad audientiam. q[uod] met. causa. ¶ Sexto not. q[uod] si irritatur confirmation, censetur irritata electio, quod procedit in uicio simonia, quod inficit. Facit c. nihil. s. eo. Secus, ubi confirmation irritaretur ex alio capite, per c. si confirmationem, de ele. in vj. ¶ Septimò not. q[uod] quis potest esse electus sine culpa, & potest esse cōmissa simonia eo ignorante. Ex quo infurter ad dictum not. Bart. in l. si is, qui sufficit. ff. de fur. ubi dicit, q[uod] si proceditur contra aliquem, quia præstiti opem, uel auxilium delicto, non ualeat processus, nisi ante omnia constet de delicto. Quod multū not. Bald. in l. iuris. in fin. C. qui res iudic. non no. & Salic. in l. j. C. de rapt. uirg. ¶ Ultimò not. q[uod] ecclesia non iudicat de occultis: & in hoc uide glo. magistrum, in clem. s. id uerb. eo ipso. de heret. Et pondera tex. in uer. ecclesia. q[uod] appellatione ecclesiæ intelligitur de militari, non triūphantia: quia ecclesiæ triumphantia nihil est incognitum, c. nouit, cum simi. de iudic. Et que dicatur ecclesia triumphantia, uel militans, gl. in clem. i. de heret. in uer. ecclesia. ¶ In glo. j. Quando extraneus possit eligi, & quādō non, vide glo. fin. in s. qui autem. xvij. q. iij. & glo. a. Conf. lly.] Ad. lly. a quod incip. Duplici ratione. ubi de tu, q[uod] est in cōdicit, q[uod] index ecclesiasticus nunquam fil. lx. debet

debet incipere à præcepto excommunicationis, nisi præcedat mōra, uel offensa. Alleg. c. Rōmana. & exclamat contra prædictos moderni temporis, qui in continentia incipiunt à præcepto excommunicationis. ¶ In gloss. in uer. præbete. in fi. Dicūt omnes, & bene, q[uod] tex. loquitur de ignorantie & contradicente, non autem de scientie & tacente. Et ideo non expedit examinare, quando taciturnitas operetur confessum. Sed ultra eos uide p. Imol. & do. Abb. in c. in genesi. de elect. per Bart. Imol. & Roma. in l. qua dotis. ff. solut. matrim. per gloss. in uer. tacit. in c. diaconus. xxvij. distinc. per Bartol. in l. cū ostendit. s. fin. per illum text. ff. de fideiustor. tut. per Innoc. Imol. & do. Abb. in c. uestra. de locat. per Bart. & omnes in l. qui uas. s. uerare. ff. de furt. per Bald. in l. si fānē. C. ad Velle. per glo. in c. j. lxxij. distinc. per Bald. & Imol. in l. j. s. uoluntatem. ff. solut. matrim. per Imo. in c. cū M. in xlviij. col. de conf. per do. Ab. in c. cū dilectus. in iij. col. de arbit. per Azo. in suis brocardis, brocardo cccxvij. ¶ In gloss. in uer. imputari. & cum opin. domi. Abb. hīc contra glo. & alios tenet domi. loan. de Ana. & do. Maria. hīc. ¶ In glo. in uerb. consenseris. in fi. ut intelligas totam materiam, facias regulam ex dictis glo.

¶ Ratihabilio trahitur retro, & man
b' Ratihabilio] a dato comparatur. ¶ Fallit primò, n̄
De hoc uide per 2 si actus esset gestus nō nomine meo,
Henric. Boich in c. mulieres. j. de sentent. excom.
in vj. Et no. do. Abb. hīc inférens, q[uod] ha
bens ratam dationem pecunia facta
non nomine suo, grauitate peccat, sed
Aretin. in confil. exxvij. & Alex. 3 non est simoniacus. ¶ Secundò fallit, n̄
de mol. in confil. clxxvij. i iij. col. & aliquid confil.
lxxi. in iij. col. in v. uol. & in d. cōf. lxxvij. q[uod] ratihab
bitio trahitur res
trō per fictionem, & non per ueritatem, & uide in
materia etiam ali
quid per Ange. in eius confil. cbxj.
¶ Tertiò fallit, n̄ si lex requiri
rat tractatum, uel machinatione ad
delictum: quia ratihabitio non ope
ratur contra mādatum. Ita intelligas
tu glo. proximè allegatam in d. c. de
conuer. in fid. quam in hoc ualde no
tat Domi. in d. c. cū quis. in j. col.

¶ Quartò fallit, n̄ si ratificatio esset facta tacite per si
gna: quia nō nocet, sed requiritur expressum uerbum.
Ita singulariter do. Anton. in c. cū dilectus. in ix. col.
de ord. cognit. Allegat glo. & Bart. in l. j. s. cū quis. ff.
de ui. & ui. ar. in uer. expreſſe. ¶ Quintò fallit, n̄ si ratifi
catione non haberet extreum habile. Vnde homicidium
factum, ratum habere non possum: quia extre
num, ad quod trahitur ratihabitio, non est habile, cū
tunc non potuerit ille emendare. Ita eleganter Bart. in
l. bonorum. ff. rem ratam hab. ¶ Sexto fallit, n̄ si ratihabitio
esset in præjudicium tertij: quia non trahitur
retro. Ita Rot. in nouis. decisi. lvj. dicentes, q[uod] ratificatio fa
cta per episcopum de renunciatione nulla, quia facta
in manibus laici, non nocet Archiepiscopo, ad quem
medio tempore deuolutum erat beneficium, per non
collaudationem. Et uide Bart. in l. res aliena. ff. de pign.
act. Facit c. quamvis. de script. in vj. cum his, quae dixi
7 in c. qualiter. el. j. de accus. ¶ Septimò fallit, n̄ si in actu
defecisset solennitas, quam si ipse ratificans omisisset, a
ctus non tenuisset, secundum Innoc. in c. prudentiam.
in glo. quādō incipit, sed quid si iudex de off. dele. ¶ Octo
8 uo, n̄ si lex requirat mandatum pro forma: quia
non sufficit ratificatio, secundum Bald. in l. penul. in v.
9 col. C. de execu. rei iudic. ¶ Nonò fallit, n̄ si actus nul
lus fuisse factus non nomine meo. Et

a cxxvij.] Add. tu, ad hoc uide consilium Petr. de Anch.
g. et num. cxxvij. b quod incipit, Vnus procura

Felin. iij. part.

tor, nomine Balthasar. ubi consultus, q[uod] si aliquis nomi
ne alicuius absq[uod] mādato elegit arbitratorem cum ad
uersa parte, si ille custos nomine hoc fuit actum, ratifi
cat, ualeat: econtra innuit, q[uod] si a principio ille non fecit
nomine illius per ratificationem, non reconualebit,
quod in principio fuit nullum. ¶ Et ulterius de hac ma
teria uide per Card. in clem. j. in iij. oppos. de poenis, per
Bald. qui facit xv. q. in l. obseruare. s. fin. ff. de offic. pro
consul. per Angel. in l. si pupilli. s. item quartit. ff. de
neg. gest. per glo. loan. Andr. per Petr. de Ancha. in re
gula. rati. lib. vj. per Bald. in l. fin. C. ad Makedo. & in au
thent. ei, qui. C. de tempo. app. per Imo. latè. in l. si is, qui
pro emptore. in xvij. col. ff. de usuc. per do. Abb. & Imol. in c. cū uos. de his, quādō sunt à p̄lat. per Domi. latè
in c. cū quis. per Bald. in l. in iij. col. C. de seruis fugit.
& in l. non ideo minus. in viij. col. C. de accu. Et adde, q[uod]
in castib[us] requirentibus speciale mandatum, habet lo
cum prædicta regula d.c. cū quis. Ita loan. Andr. in c.
cupientes. in princ. de elect. in vj. per c. j. de homi. in vj.
Not. Angel. in l. j. et. ff. de iudic. Bald. in l. si maritus. C.
mandati. Est text. in c. fin. de iure iur. in vj. in uer. ratū.
iuncta regula, quādō uile, q[uod] procurator sine speciali mā
dato non possit obligare animam domini, c. procurat
or. cum sua materia, de elect. vj. Et in hoc uide omni
no Oldrad. consi. cxcix. quādō incipit, Pro fundamen
to. ad fin.

S V M M A R I V M.

1. Ingressus monasterium, si expreſſe protestetur, quādō uile habere
proprium, an ingressus uiteetur.

2. Canonia quotuplex est.

3. Simoni quedam est expreſſa, & quedam mentalis.

4. Corrumptus testem, uel iudicem in causa beneficiali, an committat
simoniam.

5. Sententia latā per pecuniam, est ipso iure nulla.

C A P I T U L U M X X X I V .

Va nōs. Si clericus eo pacto bo
na sua confert ecclesiæ, ut
recipiat in canoniciū, & illa sibi retineat
pro præbenda, simoniacus est: fecus, si hoc
stat fine pacto. Hoc dicit. ¶ Not. q[uod] humiles preces emis
sæ à digno pro beneficio spirituali non inducent simo
niam, necq[uod] peccatum ambitionis, dum modò ista spes
habendi beneficij sit secundaria, non principalis. Q[uod]
dicit do. Abb. esse perpetuò notandum ad excusationē
eorum, qui donant Cardinalibus & alijs prælatis, ut p
eum intercessionem consequatur beneficium: quia
si omnino intendunt donare non principaliter causa
auxili, date q[uod] secundariò hoc sperent, non esset simo
nia. In quo uide glo. & quādō ibi dixi, in c. cū effent. s.
eod. in glo. j. per glo. in c. quid proderit. lxj. distinc. &
in c. sunt nonnulli. s. q. j. Et adde, q[uod] donans familiari ali
cuius prælati, ut rem beneficij sollicitet: si ille non est ta
lis, q[uod] eius intuītū prælatus sit datus beneficium, nō
est commissa simonia: sed dicitur, seu uidetur datū do
num pro mercede laboris in solicitando. Ita do. Card.
in c. tuam. de æta. & qualitate. dicens se ita respōdisse cui
dam curiali urbis Roma. ¶ Not. q[uod] ingressus uiteetur, si
sub pacto, uel conditione aliquid detur. Quid t autem
si ingrediens expreſſe protestetur, q[uod] uile habere pro
prium in particulari, utrum protestatio uiteetur ingress
sum, uel econtra? Vide per glo. in c. ult. de condi. appo.
& in authent. ingressi. & ibi Doct. C. de sacro sancte ecclie.
gloss. & Archidiaco. in c. solet. xxxij. q. j. gloss. in c. ff. de
stat. mo. Angel. Imol. & Roma. in l. j. s. stipulant. ff. de
verb. oblig. Lapum alleg. xxix. in viij. col. lmo. in c. cū

V 2 M. in

M. in xlviij. col. de constit. Card. in clement. eos. in vj. q. de regu. Imol. in l. ubi ita donatur. ff. de donat. causa mort. Communiter tenetur, q. protestatio est nulla. Fallit in certis casibus, de quibus dixi plenē in c. ult. de cōdit. app. alia, qui clerici, uel uo. ¶ Tertiō not. q. præbenda potest confundere in rebus temporalibus: & hoc casu potest cadere in laicis. gloss. in c. cū M. de constit. quando appellatur ius spiritualis: & hoc, quādō est annexa canonici, secundum Doctor. Adde domi. Car. in clement. fin. in ij. q. de præbend. ubi dicit, quād t̄ canonica est duplex: una cohærens præbende, & cum præbenda uacans, alia est per se ad tempus, ut in expectantibus, uel receptis in canonicos, & finaliter consolidaatur cum præbenda: & uide eundem omnino ibi in xiiij. q. ubi latius declarat. ¶ In gloss. in fin. Dic, q. licet dare tempore ingressus, uel receptionis, dum modō non respectuē detur & recipiatur, per c. in præsentia. alleg. in gl. Facit c. ad Apostolicam. j. eo. ¶ In l. glo. fin. Dic, secundum Doctor. contra Innocent. q. nūquām committitur tera simonia, nisi concurrit exactio, uel extorsio per pactum, modum, uel conditionem: alia autem est peccatum mortale, quando sola mens est corrupta: & largè dicitur simonia mentalis differens a uerbali: quia in ista non requiritur restituſ rei accepta, sed sufficit poenitentia, per c. in fin. q. j. cod. Secus autem in prima, per c. ueniens, & c. de hoc. s. eod. ¶ Extra gloss. dicit hīc 4. Hostiens. quem alij sequuntur, q. t̄ corrumpens iudicē, uel testem, in causa beneficiali, committit simoniā propter connexitatem, quam habet causa cum ipso beneficio; secus, si causa est merē temporalis. Adeo gloss. idem tenentem in c. ueniens. j. q. iij. quā dicit, q. emās iusticiam à corrupto iudice in causa spirituali, est simoniacus: secus, si in causa temporali. Et eam multūm not. domi. Abb. in c. cū ab omni. de uita est honest. cleric. ¶ Et scias, q. t̄ sententia lata per pecuniam, est ipso iure nulla, i. uenales. & ibi Doct. C. quando prouo. non est ne. j. q. vj. s. uenales. Not. gloss. ordin. in c. quatuor mo- dis. xj. q. iij. adeo q. dans pecuniam non causa corrum- pendit, sed iuris & quiescit sibi conseruādi, potest ipsam repeteret à iudice. Gloss. est in c. non san. in gloss. in xiiij. q. iij. & pulchre not. Archidiac. in c. qui recte. xj. q. iij. Sed dicit Bald. in c. fin. ante fin. s. de appetitio. q. causas sit dans pecuniam, ut hoc faciat aliquibus uidentibus. ¶ Er. l. uenales. p̄rāleg. l. mita primō non procedere in sententia arbitrii: quia la. a per pecuniam, nō est ipso iure nulla, l. iij. C. de arbit. Not. Imo. in c. in x. col. de cō- statut. ¶ Secundō mita, nisi pecunia esset data post la- tam sententiam: quia si de aliquo pacto non probetur, non erit nulla: nec poterit iudex puniri de barataria. Ita eleganter consuluit Petr. de Anchar. consil. cclxxvij. incip. De titulis criminum. in vj. col. ¶ Tertiō mita, nisi essent tres iudices, quorum unus solus fuisset cor- ruptus: quia sententia sustinetur. Ioan. Andr. singulariter in addit. Specul. titul. de sententia prolat. s. iuxta. in princip. in addit. quā incipit, quid si ex duobus, quod declarat, ut per eum ibi, & Roma. in l. j. s. si stipulanti. in ult. col. ff. de uerbor. oblig. Cetera uide per Bald. & Sa- licet. in d. l. uenales. per Archid. & Domi. in d. s. uenales. Angel. in l. prætor. s. Marcellus. ff. de iudic. & Domi. in c. j. de re iudic. lib. vj. ¶ Et not. quād ista uidi sape pra- eticari: quia comparent in syndicatu iudicis, & petunt pecunias, & probant, uel uolunt stare iuramento iudi- cis: quia ille non expectata sententia reddit accepta.

S V M M A R I V M .

- ¹ Credere quis non tenetur, quando relatio sit in preiudicium al- terius.
² Simoniacus in ordine recipiendo, est suspensus, non solum ab illo or- dine simoniace recepto, sed etiam ab omnibus alijs rite receptis.

Considera

- 3 Prełatus conferens ordinem per simoniā, suspensus est ipso factio ab omnibus ordinibus.
4 Simoniacus in beneficio, suspensus est ipso iure.
5 Simoniāc ordinatus recipit characterem, non tamen habet execu- tionem.
6 Intelligens malē legem canonican, non peccat mortaliter, nisi post declaratam materiam.
7 Legem canonican transgrediens, peccat mortaliter.
8 Papa si aliquid declarat per modum commenti, non habet uim legis.

C A P I T U L U M X X X V .

Er tuas. iij. ¶ Non debet quis eo, quem credit simoniāc: ministrare ta- men potest in illis, quos prius repererat. ¶ Not. contra conscientias scrupulosas: ad idem c. & si quaſtiones. s. eod. & dic, quād conscientia erronea ob- ligat ad peccatum, per c. literas. de restitut. spol. & vide gloss. in s. ex his. xxvij. q. j. Hoc intelligit hīc domi. Cat- din. de conscientia, qua causatur in ratione, secundum- quam quis credit aliquid bonum, quod non est, & id faciendo contra illud, manente tituli ratione, contem- nit bonum, & peccat, nec excusat: quia conscientia sit erronea: quia in ea uoluntarie incidit. Vide text. in c. nō foliūm. in princip. de reg. in vi. ubi puritati conscientiae non debet esse iudicium rationis. ¶ Secundō not. quād relatio multorum facit conscientiam scrupulo- ſam: & quād dubitans non dicit bona nec male fi- dei. Et uide l. fin. C. de condit. in debit. ubi dicitur, q. di- finitio dubitatis est medium quid inter ignorantiam & credulitatem. Et no. quod eo caſu, quo paſtitur igno- ranti, parcitur dubitant. Bal. in l. leges sacratissima. C. de legib. de quo in frā. ¶ Tertiō not. quād ab ordinan- dio, quem scio contulisse simoniāc ordinēs, nō debo ordinem fuscipere: talis enim simoniacus perdit execu- tionem, ut in iuribus hīc allegatis in gloss. in iij. q. iij. hīc in fin. Dic, quād t̄ non tenetur quis cr̄dere: maxi- mē, quando relatio est in preiudicium alterius, ut dixit gloss. in c. s. i. lib. vj. & c. de appetitio. q. causas sit dans pecuniam, ut hoc faciat aliquibus uidentibus. ¶ Er. l. uenales. p̄rāleg. l. mita primō non procedere in sententia arbitrii: quia la. a per pecuniam, nō est ipso iure nulla, l. iij. C. de arbit. Not. Imo. in c. in x. col. de cō- statut. ¶ Secundō mita, nisi pecunia esset data post la- tam sententiam: quia si de aliquo pacto non probetur, non erit nulla: nec poterit iudex puniri de barataria. Ita eleganter consuluit Petr. de Anchar. consil. cclxxvij. incip. De titulis criminum. in vj. col. ¶ Tertiō mita, nisi essent tres iudices, quorum unus solus fuisset cor- ruptus: quia sententia sustinetur. Ioan. Andr. singulariter in addit. Specul. titul. de sententia prolat. s. iuxta. in princip. in addit. quā incipit, quid si ex duobus, quod declarat, ut per eum ibi, & Roma. in l. j. s. si stipulanti. in ult. col. ff. de uerbor. oblig. Cetera uide per Bald. & Sa- licet. in d. l. uenales. per Archid. & Domi. in d. s. uenales. Angel. in l. prætor. s. Marcellus. ff. de iudic. & Domi. in c. j. de re iudic. lib. vj. ¶ Et not. quād ista uidi sape pra- eticari: quia comparent in syndicatu iudicis, & petunt pecunias, & probant, uel uolunt stare iuramento iudi- cis: quia ille non expectata sententia reddit accepta.

S V M M A R I V M .

- ¹ Credere quis non tenetur, quando relatio sit in preiudicium al- terius.
² Simoniacus in ordine recipiendo, est suspensus, non solum ab illo or- dine simoniace recepto, sed etiam ab omnibus alijs rite receptis.

- Considera tamen in hoc: quia qua ratione Doctor. su- prā uolunt suspendi executionem omnium ordinum, eadem uideatur idem hīc, nisi dicas, q. hoc operetur ipsa ignorantia, ut mittus puniatur. ¶ Secunda conclu- sio. Conferens t̄ ordinēm per simoniā, suspensus est ipso facto ab omnibus ordinibus. Text. & gloss. j. q. si quis à simoniāc. gloss. in d. s. uerūm. xxxij. distinet. Vn de ab eo non debent recipi sacramenta, nisi baptismā & corpus Christi in articulo necessitatē, secundum gl. in d. s. uerūm. ¶ Tertia conclusio. Simoniacus t̄ in be- neficio suspensus est ipso iure. Fallit, nisi sit occultus, ut hīc per Innocent. ¶ Quarta conclusio. In collatione ordinis facta à simoniāc imprimūr character, sed nō executio, secundum Doctor. hīc. Non obstat, si dicatur conferre ordinēs, est executionis dignitatis episcopalis. Ergo talem executionem facere non potest, cum sit suspensus, ut in proxima conclusione: quia executionē in p̄rālato in eo quād est actua sacramenti virtualiter in habitu, non est suspensa, sicut aliter dicitur, q. suspensus conficit sacramentum, xv. q. uilt. & c. uestra. de coha. cle- ric. Et ideo dato q. ordinando exequatur, tamen uirtus characteris non potest esse suspensa. Ita latē declarat Tho. iij. q. c. art. ult. in corpore q. & habetur in Summa Pisana, in uer. ordinatus. el. in penult. & ult. q. & in uer. ordinator. in ult. q. Et pro hoc bene facit: quia nulla p- habito legis, uel hominis, potest impeditre characteris impressionem: gloss. in uer. firmatatis. in c. prouida. de elect. lib. vj. in clem. j. in uer. irritum. de elect. & gloss. penult. in c. post translationem. de renuntiat. latē Imol. & domi. Abb. in c. quantō. de consuet. & plenē domi. An- ton. in c. ad dissoluendum. in ult. q. de defponit. impub. gloss. & Imol. in clement. pleriq. in uer. aliquid. de elect. ¶ Quinta conclusio. Malē t̄ intelligens legem canonican, non peccat mortaliter, nisi post declaratam eius obſcuritatem. Ita singulariter Innocent. in fin. j. col. que sequuntur omnes Doct. Quibus addit. Bald. in l. ab eo. in iij. col. C. quomodo & quando iud. ubi dicit, q. errās in subtilitatibus iuris, non peccat mortaliter. Allegat Innoc. hīc: Addit. domi. Abb. in c. capellanus. in iij. col. de fer. ubi ppter gl. in uer. alij. dicit, q. non peccat quis non seruans legem p̄cepti, quando sunt op̄i. circa eius intellectum. Facit gloss. singul. in c. j. in uer. de cate- ro. de postula. pralat. lib. vj. Per quam dicit ibi Domi. q. sententia lata secundum opin. communiter approba- tam, tenet, etiam si postea declaretur, contrariam opin. suffit ueriores & esse. In quo uide latē Imol. in c. fin. in iij. col. de constit. idem tenentem: & uide Domi. in pra- iudicij Decreti, ad fin. & in c. h. humanum genus. in iij. col. j. distinet. & in c. ex antiquis. iij. distin. ubi idem tener. Facit gloss. uulgaris Institut. de ob. quo ex quasi de. in princ. quād mitis punitū iudex, qui tulit sententiam contra legem obscuram. Facit, quād not. Ioan. Mo. in re gula, iuris ignorantia. lib. vj. Quod ignorantia iuris ob- scura excusat, not. domi. Anton. in c. cognoscentes. in iij. col. de constit. cum concord. ¶ Sexta conclusio. Transgrediens t̄ legem canonican, peccat mortaliter: & si crederet, Papam non potuisse eam facere, esset ha- reticus. Ita text. optimus in c. nulli fas. xix. distin. & no- ta gloss. in c. in generali. in uer. habemus. de elect. in vj. & sequuntur hīc Cardin. & Ana. Quibus de hac utili materia addit. Cardin. in clement. ne in agro. s. i. quis. in xij. q. de stat. mo. & in clement. j. in ix. q. de ata. & qual. Domi. in c. j. in antepenult. col. de constit. lib. vj. Archidiac. in c. uiolatores. xxv. q. j. Imol. in c. cū con- tingat. in xiij. char. de iure iur. domi. Abb. in c. clerici. el grande, de uita & honestat. cleric. Tho. iij. q. xl. per totum. Imol. in c. j. de maior. & obedient. Tho. in iij. di- stin. xv. q. iij. artic. j. Cardin. latē in clement. j. in xv. col. ubi bonus text. de uita & honestat. cleric. Tho. in suis Quo- libetis, quolibet xxix. Ioan. de Ana. in c. j. de male. Do- mi. in c. in generali. in viij. col. p̄rāleg. & in c. si Papa. in felimi iij. pars.

- penult. col. xl. distin. Domi. in xxij. distin. In nomi- ne Domini. & in c. perpetua. in j. not. de elect. in vj. Petr. de Anchar. in c. canonum. in xxxvij. col. de constit. Do- mi. c. indiguit. xvij. distin. & Ana. in c. præterea. de apo- stol. ¶ Septima conclusio. Declarationes t̄. Papa non habent uim legis, quando procedit per uiam commen- ti, prout Innocentius III. Ita singulariter uulpius. In- nocentius hīc dicens, tantum ualere dictum Papæ per uia commenti, quantum ratio dicit. Quod not. Et addit. Do- mi. in c. libellis. xx. distin. ubi p̄p̄ter hoc dictum limitat glossib. prout late dicam in c. qualiter. el iij. in j. not. de accusat. Et pro hoc facit not. dictum Ioan. And. in c. j. de constit. s. ubi dicit, quād iudex in iudicando debet sequi communem opinionem. Fallit, nisi forte singularis opinio, contra communem moueretur me- liori ratione. Sequuntur ibi omnes Doctor. & Alber. in l. j. q. sed neq. C. de uer. iur. enucle. Et ijt. sentiunt, q. ra- tio præualec. authoritati, prout uoluit Inno. hīc.

S V M M A R I V M .

- ¹ Data uno inconvenienti, multa inde sequuntur.
² Archiepiscopus punit subditos suffraganeorum, quantum est in iu- re expressum.
³ Sacra menta non debent uendi, tribus rationibus hīc assignatis.
⁴ Emptor tenetur offerre pretium venditori.
⁵ Sententia potest fieri sub modo.

C A P I T U L U M X X X V I .

Ntantum. ¶ Pro christiane, uel eccliarum in- vestitura nihil exigi debet: & consuetudo, uel nominis & temporis variatio non excu- sat. H.D. ¶ Not. prīmō, q. ex pāto pacium oritur. Fa- cit, quod habetur in primo Physicorum: dato tuno in- inconuenienti, plura sequuntur. Not. gloss. in l. ratas. C. de recind. uend. ¶ Secundō not. q. mutatio nominis non prodest: facit text. in l. j. C. de prīmū. schol. lib. xij. dū dicit, rem sibi prohibitam alieno nomine ualeat postu- late. Vbi gloss. infert de quodam domino Othonone, qui non poterat esse potest Bononiensis, & fecit se appelle- dare defensorem: quia talis mutatio nominis non pro- fuit. Et facit, quod not. Bald. in l. mancipia. C. si quis si- bi, uel alteri. q. prælatus emens fundum apposito alie- no nomine, si potest conuinci de fraude, nihil agit: quia fundus remanebit ecclesiæ eo defuncto. Not. do. Abb. in c. cū sit generale. in iij. col. de for. comp̄. & Lapus alleg. lxxij. dicens, q. episcopus erit iudex in cognitio- ne huius fraudis. Et de multiplicitate fraude, de nomine ad nomen, uel de persona ad personam, uel de tempore ad tempus, uide per gloss. in uerbo fraudem. & ibilatē domi. Anton. in c. quantō. de prīmū. leg. per Bald. post gl. in l. humanum. C. de legi. per Imol. in c. illo uos. de pig. & in c. ad nostram. de emp̄. & uendit. & in c. inquiren- dum. de pecul. cleric. Bald. in l. p̄ta nouissima. in iij. col. C. de paci. Host. in summa tituli de empt. & uendit. s. fin. in ult. col. Bald. in l. ius. ff. de legib. Anchar. in c. j. in xxvij. colum. de constit. & consil. cclij. incip. Ex ordine contractuum. & consil. viij. incip. Plurimæ con- iunctura. Bald. in l. j. C. de collus. deteg. ubi singulariter dicit, q. recipiens à debitore habet instrumentū, in quo dicitur, q. recipit de uero & mero capitali, præsumit ur- us. Et ex his inferit domi. Abb. q. non attenduntur uerba contractus, sed natura contractus. Et allegat l. si uno. ff. de loca. ubi est text. singul. quād uerbum Dona- tio, capitul. pro transfectione. Vnde donans uno anno sterili pensionem locatori, non prohibetur eam petere in anno fertili: quia non donatio, sed quasi transfactio fuit. Per illum text. dicit domi. Abb. in c. j. de stat. mona-

V 3 in iij.

in ij.col. q si profitet dicat, Reseruo mihi proprietatem talis rei, exponitur, id est, usum. Per illam legem consuuit Card. consil. xvij. incip. Authoritas Cardinalis. q si monialis in testamento dicat, Relinquo tali proprietatem talis rei, exponitur, id est, usum. Per illam l. dicit Bald. in c.litera. in ij.col. uersc. modò quæro. s. de dila. q si in instrumento loquente de emphyteosi grauatur recipiens, non ad pensionem unius nummi, sed ad tantam, quæ quasi ad aquatur redditum, exponitur emphyteosis, id est, locatio. Et idem tenet Bald. in rub. C. de iure emphyt. Et per illam l. dicit Bald. in l. qui se patris. in xj.col. C. unde liberi. q si imperator accepta pecunia de feudo, dicat, Indulgemus tale feudum, est uenditio, nō donatio. Per illam l. dicit Bald. in l. fin. C. de usur. q si debitor restituens mutuum, dat aliquid ultra fortem, & dicat, Dono, impropriatur & exponitur pro Soluo. Vnde non poterit creditor repetere amplius usuras. Quarato not. q fortius declaratur uenditio, quando pterium procedit traditionem rei, quam quando sequitur: quia traditio rei potest adaptari ad multos contractus, sed interuentio pretij ad solam emptionem adaptatur. In 2 statut. de empt. & uendit. in princ. ¶ Quinto not. q Archiepiscopus punxit suffraganeos & eorum subditos, quantum est in iure expressum. Tex. in c.j. de suppl. negligent. prelat. A quo simile dicitur de patronis erga ecclesiæ, c. in quibusdam. de poenit. Simile de episcopo circa abbates, c. hoc tantum. xvij. q. ij. Iste addit. Bart. in l. ff. de extraord. criminib. ubi dicit, q potestas, uel capitaneus aliquis terra possunt reuidere statuta disciplinatori, uel battitorum & si continent aliquid repugnans eorum religioni, possunt destruere eorum societas. Et uide Bald. in c.j. s. conuenticulis, in ti. de pace tenet, ubi dicit, q episcopus habet iurisdictionem contra manus conue. c. uelas. Et cum dicto Bartoli, in d. l. ff. translat. 3 Bald. in l. C. de monopol. ¶ Ultimo not. quod t sacramenta non debent uenidi: & a signatur triplex ratio: quia conferens ea dicitur dispensator, non dominus; ideo ad ipsum non pertinet uendere. Secunda, q. in ipsius non concurredit, numerus, uel uenit. Tertia, quia continentia se gratiam, quia gravis conferunt, iuxta illud, Gratias accepitis, gratis date. ¶ In gloss. in uer. prius. ibi. s. offerri. Not. quod t emptor tenetur offerre ppterium uenditori. Et uide gloss. in l. si traditio. C. de acto. empt. q. ille debet offere, qui agit: quia ex contractu hinc in obligatorio non potest agi, nisi per eum, qui pro parte sua probet rotale implementum, ut latè declarat Bald. in c.j. qualiter dominus propri. priue. ita dicens esse in exactionibus poenaru, siue sint legales, siue conuentionales. ¶ Vt intelligas dictum gloss. facias duas conclusiones. Prima est: Venditore non opponere de precio nō soluto, debet emptor obtinere: secus, si opponit. Ita Bald. in l. fin. C. de his, quæ sub modo, & in d. l. si traditio, in ij. q. & in l. jv. col. C. de usur. & fruct. legat. & Angel. in l. iurisgenti. in princ. ff. de pac. & probatur per text. ibi, quia in contractibus nominatis oritur actio propter solum consensus interuenientem in contractibus, qui consensus perficiuntur, prout est emptio, ab eo quod agens imploreat pro parte sua, nisi opponatur exceptio: lecus in contractibus innominatis, ut ibi, & in l. ex placo. C. de rerum permittat. Erat istam opin. q iudex debeat pronunciare pro emptore, firmat Raphael in l. eum, qui ita. s. q. ita. in f. ff. de uerb. oib. ¶ Secunda conclusio. Si t iudex uidet nos esse solutum ppterium uenditori, potest ex suo officio mandare emptori agenti, q soluat precium, sicut ad id actum non sit, ut est text. in l. si pater. in f. C. de acto. empt. secundum Bald. ibi, qui dicit hoc notandum. Poterit ergo iudex in sententia dicere, Condemno uenditorem ad tradendum rem emptori, emptore ppterium soluere, & alter non. Sicut in simili dixit Bart. in d. s. quæsta, quod ad acto petij reum condemnari ad

x. purè, & constat iudici illa x. fuisse promissa ad diem: quia iudex condemnabit ad dandum illo die, etiam si reus non oppuerit. Quod no. & confirma ex his, que in c. licet Heli. in iii. fallentia, s. eo. ¶ In ea. glo. in f. No. q si emptor non confidit de uenditore, & econtra, pecunia & res deponit debet penes sequestrum: & est gloss. s. milis. in g. offerri. alleg. in gloss. ubi Salic. ibi dicit, le ita obtinuisse in facto: de quo etiam uide per Bart. in l. si futurus. alleg. in gloss. per Angel. in l. si a bona fide. ff. de rei uend. per Bal. in l. si ita. s. ff. nau. capo. stabu. & per Bald. in l. acceptam. in j. col. & in x. q. de usur.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus habens patrimonium sufficiens, an licite posset retinere fructus beneficiorum.
- 2 Clericus reparare omittens eccliam ruentem, peccat mortaliter.
- 3 Habitans in aliqua regione, presumitur scire mores illius regionis.
- 4 Considerare peritos qui potuit, non excusat.

C A P I T U L U M X X X V I I .

Er tuas. ij. Ordinatus in subdiaconum, qui prius presentatori promisit, q nihil ab eo peteret, in suscepto ordine ministrare, uel ad superiores ascendere non potest, nisi cum eo dispenseatur, etiam si crediderit se non peccare. ¶ Vtrum t autem habens patrimonium sufficiens licite possit retinere fructus ex beneficio ecclesiastico, est dubium maximum: & patet ex not. per do. Ab. in sua dispu. inc. Titius clericus. in ult. dubio, qui tamen post multa concludit, q sic cum delatis modificationibus, uidelicet dum modò fructus patrimonii & beneficij licite dispensent. Et idem tenet Inno. in c.j. ne præ. ui. suas. Io. de Lig. in cle. gratia. de ref. Arc. in c. illi, qui. & in s. ex his. xj. q. ij. do. Abb. in c. ij. de magist. & in c. episcop. de præb. Et per illas modificationes respondetur ad c. clericos. j. q. ij. quia intelligendo simpliciter, putat, est cōtra c. de multa. in uer. sublimis. de præb. & contra rationem d. c. c. cum secundum. eod. tit. quia diuina non auferunt id, quod est debitum: sic filia diuina debet habere dotem, ut in l. fin. & i. Bal. C. de do. promis. Iste addit. gloss. in c. constitutis. in uer. imponentiam. de appell. quia nult ceteris paribus clericum diuitem præferendum pauperi: & p. batitur talis ratione, sicut bona tutoris sunt obligata pro pupillo, ita bona prælati sunt obligata pro ecclesia: gl. in c. ex literis. de pign. Vnde melius consiluitur ecclesiæ per prælatum diuitem, q pauperem. Et ita sensit gloss. in l. v. ff. pro socio. & uide Rot. l. si uero. s. de uiro. in ij. fal. lent. ff. sol. matrem, ubi approbat gloss. d. c. constitutus. ¶ Et uide beatum Tho. ij. ff. q. clxxxv. art. vii. circa f. ubi ponit in ista materia duo. Primum, q clericus diuines ex patrimonio, si alienat bona ecclesiæ etiam in casu necessitatis & utilitatis, in quo aliis licite alienaret, peccat mortaliter, quia debet de suo succurrere ecclesia. Secundum, q dicit, q clericus omittens reparare eccliam ruentem, peccat mortaliter, nec eum excusat tenuitas redditum eccliam, sicut alium nō diuitem excusat, per text. in c. de his. de ecc. adi. q. p. q. debet de patrimonio suo subvenire. Quod no. Et in materia scias, q clericus abutens redditibus suis tenet ad eorum restitutionem, aliás absoluiri nō potest. Ita singulariter uoluit Archi, quæ ualde no. ibi. Domi. in s. j. xlviij. d. s. q. illū tex. & alle. Ray. in sua summa idē tenetem. ¶ Secundum no. ibi, nec se. q. ignoratio iuris nō excusat: dicit tamen, q mitius punitur, c. sciēdū. de poe. d. s. ¶ Itē excusat à dolo: gl. sing. in l. si pl. g. C. ad l. Fa. de plagia. & pulchrē no. do. Card. post Pe. de Anc. in cle. j. de sepul. Et no. q nullus inferior à principe pot facere, q ignoratio, pbabiliter facta puniat. Ita no. Ro. ii. de pupillo. s. nūciatione. ff. de ope. no. nūc. dices hoc fuisse singulare dictu Cōpos. in c. capitulū. de rescrip. Vnde legatus hoc nō posset, fm Arc. in c. si Apo. stolicē.

stolica. de præben. in vj. No. Spec. tit. de leg. s. nunc tractemus. in fin. Et Lapum alleg. xiiij. Secus, si Papa: de quo uide gloss. in c. li quis iustio. de elec. in vj. & tex. no. & ibi Doct. in c. j. post princip. de concec. præben. eod. lib. Et ista sunt utilia ad statuta, in quib. exprimitur, quod eis contravenienti non possit prætentere aliquā ignorantiam, nec allegare: quia non ualeat, ut no. Bar. in l. diu. in prin. ff. de fal. & Bal. in l. j. ff. de legi. & in l. unica, in prin. in ij. col. C. de cad. tol. & Ro. in l. j. & occisorum. ff. ad Sylla. Et ideo singulariter dicit Sal. Senatus. C. de his, qui sibi alicui, q statutum dicens non posse allegari ignorantiam, intelligitur de ignorantia iniusta: puta, si habitans continuo in certa terra allegaret ignorantiam, statuti diu uniuersaliter seruat. Pro quo faciunt no. in c. c. cum in tua, qui ma. ac. pol. & text. in c. j. de post. præl. & i. c. quod dicit. xy. q. dist. Et ideo merito dicit gl. hīc, q imputatur ei, qui potuit consulere peritos. Et dicam super ea. No. q super uno beneficio aliud creari: quia ordinatus sub titulo alicuius ecclesiæ percipit usum ab illa ecclesiæ, de qua perceptione cogitur face-re mentionem in interpretatione beneficij, fm Card. in c. in nostra. in x. q. de ref. & Io. de Ana. hīc, q dicit hoc securè tenēdum. Alleg. no. in c. li motu proprio. de præben. in vj. Dic tamen, q si non deseruit ecclesiæ, in qua intitulatur, non potest agere contra presentatorem. Ita no. Io. An. hīc ita intelligens c. conquerente, de cle. non res. Et subdit singulariter, q successor presentantis nō tenetur ad alimenta præsentato: quod est no. ad text. iti d. c. conquerente. & tex. hīc. Causa ergo episcopus, secundum do. Abb. hīc: quia istis concurrentibus tene-re tur de suo prouidere. ¶ In gl. j. in f. De materia uide, que dicam post alios j. eo. quoniam. Et pro nunc no. be-ne ista gl. q. hīc casibus, quibus aliquis excusat ab ignorantia iuris, non excusat, si potuit consulere peritos. Facit text. in l. si auia. C. de ingen. & manu. ibi, si cum peritos trahit, habuisse, facile cognouisti. Quem pro singulari notat Angel. in disputa. Duo adiuvicem litigantes. Ideo dicit Bal. in l. solent. ff. de offic. præf. quod potestas castorum, qui erant in uire, non exculantr: quia potuerunt consulere peritos. Simile dicit Bald. in l. obseruare. q. profici. in ult. q. ff. de offic. procon. quod non excusat

a Excusat potestas propter assessorum: quia de- teftas] Quando quis habuit malum consilium à perito, quando excuseatur, uide per eum. dicitur, qd si assessor fuisse publice doctroratus in collegio studi approbati. Secundo, nisi prius fuerat publice exercitatus in officijs similibus, in quibus peritū se esse docuit. Hæc ponit Sal. in l. f. C. de pœna iud. qui male iudic. Dicam aliás latius. Et uide etiam gloss. in c. unica, de concec. præben. Et dicit Bald. in l. iuris. C. qui admittit, quod si iudic. acce-dunt ad nemus pro lignis, & ad urbem pro indulgen-tiis, ita possunt accedere ad peritos pro consilijs. ¶ In gl. f. in fin. Dicbat Inn. hīc, quod folius Papa poterat cum isto dispensare, per c. pe. j. eod. Et ita transiunt alij. Contrarium tenet domi. Abb. per dictum Inno. in c. dilectus. de tempo. ord. dissentis, quod si conditor canonis non reseruit sibi dispensationem, uideatur eam concedere episcopis, sicut de absolutione, dicitur in c. nuper. de senten. excommu. Nec obstant iura referua-tia hunc casum soli Papæ: quia procedunt in simonia propriè commissaria. Quod, secundum eum, non fuit hīc, quia nihil accessit presentatori. Vnde in effectu in-fert unum, quod licet simonia in uno ordine suspen-dat ab alij etiam bene acceptis, ut dixi s. eod. c. per-tuas. el. ij. tamen secus in casu simili nostro, per text. hīc in fin. dum dicit. Suscepto, non Susceptis. Sed tu dicit,

quod immo dictum Inno. est est uerissimum, quod solus lere. Papa dispenset: & non est uerum, quod regul. c. nuper. de senten. excommu. procedat in dispensatione, ut la-te per do. Abb. in c. at si cleric. s. de adulterijs. in vj. col. de iudi. cum conc. quas allegauit in d. c. nuper. Et opere Inno. probatur in d. c. pen. j. eod. ad questionem text. Do. Abb. hīc non aduertit: quia ponit præcisè ca-sum similem nostrum. ¶ Vnum tamen no. quod propter ignorantiam istius, quæ, ut s. dixi, à dolo, secundum Card. in cle. j. de sepul. quod potest teneri, quod in hoc mitius puniatur, scilicet quod in susceptis ordinibus bene non sit suspensus, quamvis alias secus. Et in hoc oportet uidere, quomodo quis suspendatur à minoribus ordinib. quos solos iste prius habuerat. Nec obstat, q presentatori nihil accessit: quia, ut dicit omnies super gl. sequenti, nō remittebatur obligatio quæfita, sed quærenda. Ideo cum remittere sit dare in materia nostra, c. uenient. el. j. de testi, erat ista simonia non im-priua, sed uera.

S V M M A R I V M.

- 1 Simonia committitur nedum in beneficio spirituali, sed etiam in omni administratione rerum ecclesiæ.
- 2 Statutum si dictat, quod uolens corrumpere mulierem per uim, puniatur, non punietur hoc delictum solum attentans, sed ipsum perficiens.

C A P I T U L U M X X X V I I I .

Onfulere. Administrationem rerum ecclesiasticarum iuri spirituali annexam per pecuniā acquirent, simonia est. ¶ Not. quod contumelia irrogatur ecclesiæ, non solū, que per simoniā acquiritur, sed etiam, in qua officium per simoniā acquiritur. Facit c. de hoc. & c. audijmū. s. codem. ¶ Not. ibi, pecuniā & expone non solū numerus, sed etiam pro omni alia re: tum, quia nihil temporale pro spirituali dandum est: tum, quia omne, quod habent homines, propter pecuniā est, j. q. ij. totum. Vide text. & ibi Bald. in l. i. C. de const. pec. & Bald. & Imo. in l. talis scriptura. in princip. ff. de leg. j. & uide Bart. in l. Aquiliana. ff. de trāfact. ubi dicit, quod habens iudicare super certa re, si illam adjudicat uni, & in compensationem b. pecuniā alteri, non excedit fines compromissi, quasi omnia b. Compensationis res pecuniā astimari possit. Quod hem] Add. Alek. multum notat do. Abb. in c. cum dilect. de mol. in confil. et. in iij. col. de arbi. Et de hoc uerb. lxxix. col. f. in uide late Ro. in l. nam quod. non om. princ. in y. vol. nis. ff. ad Trebellia. Et dicit, quod si in statuto sit mētio de pecuniā, intelligitur de numerata. Bald. in l. i. s. creditor. ff. si cert. pet. Imo dixit Bart. post multa in d. l. talis scriptura, quod propter communem usum loquendi intelligitur de pecuniā propriè in a-re consistente. Quod nota ad intellectum d. c. totum.

¶ Tertiò not. quod t simonia committitur nedum in beneficio spirituali obtinendo, sed etiam in qualibet administratione rerum ecclesiæ. Et quo duplex sit illa, uide c. saluator. j. q. ij. Et intelligas illa esse spiritualia, nedum que per essentiam sunt spiritualia, prout do-na spiritus sancti, vel reliqua sacra, sed etiam in qualibet sunt causa spiritualitatis: puta, absolucione ad ex-communicatione, vel præbenda ad canoniam, vel ius patronatus: q talia, siue annexa, siue accessoria, vel p. dētia, non sunt uenalia. Facit l. quæ re-ligiosis. ff. de relig. & sum. fu. & c. de iu. c. Vel conatus] re. de iure patro. cū simi. ¶ In gl. f. in fin. De hoc latissime. Quādo noluntas, uel conatus in delictis per eundem Feli. p. puniatur, uide eleganter do. Ab. in c. j. insu. tracta. quādo con-

do conatus punia tur : quem ponit post tituli de ap. suprà.

de eo, qui misit in possesso in his, char. latè Bart. in l. qui ea mente, ff. de furt. & dicit Specul. in tit. de accusa. in princip. quod legibus uolentibus conatum punire, hodie derogauit contraria consuetudo. Refert ipsum singulariter Angel. in l. j. quod quisque iur. per text. ibi. ¶ Et uide singulare dictum Bart. in l. fin. propter gl. ibi in uerbo, uoluit. ff. de rer. dicitur dolus, sed lata culpa. Post nu. 12. uer. tertius conclusio.

12 Faciens actum clam his casibus, quibus quis excusat ab ignorantia iuris, perdit priuilegium.

Ignorantia iuris excusat quemlibet ad evitatem pœnae, quæ non dicitur dolus, sed lata culpa. Post nu. 12. uer. tertius conclusio.

13 Surripere quis potest rem suam apud alium constitutam, si non sperat per uiam iusticia eam recuperare.

S V M M A R I V M .

- 1 Exigunt aliquid posse post collationem factam de spiritibus.**
- 2 Episcopatus an sit ordo.**

C A P I T U L U M X X X I X .

Iicut pro certo. ¶ Nota, episcopus consecratur, Abbas benedicitur: clericus ordinatur. Posset tamen dici, quod etiam episcopus ordinetur: de quo j. ¶ Secundò nota ibi, collatis, quod tamen post collata spiritualia non est licitum aliquid exigere. Dicit tamen singulariter Hostien. hic, ualere consuetudinem, quod aliquid exigatur, quod sit in his casibus conuentum in pios usus. Ex quo infert, quod poterit episcopus compellere ad observationem talis consuetudinis, per c. ad Apostolicam. j. codem. Secus, si interueniret pacium, uel statutum. Et ita intelligit c. ex multis. j. q. iij. quod non admittit Joan. de Ana. hic: quia non differt, secundum eum, statutum à consuetudine, tanquam tacitum ab expresso: sed hic in iste pro ueritate, ut latius dicatur in c. lacobus. j. codem. Et per hunc text. uolentem, episcopos consecrari, & clericos ordinari, uidetur, quod tamen episcopatus non sit ordo. Ad idem text. in c. antico, ad si. de sacra uincio. Et ita tenent Theologi, uolentes in ecclesia esse solum septem ordines, non computando Psalmistatum & Episcopatum, sed quatuor ministres, & tres maiores: quia isti soli cooperantur ad sacramentum eucharistiae, alijs non: neque secundum eos, per episcopatum aliquid additur characteri ordinis facerdotialis. ¶ Sed contrarium communiter tenent Docto. nostri: quia omnia iura appellant episcopatum ordinem, ut in multis iuribus adunatis per domi. Anton. in c. quoties de purga. cano. Nec est uerum, quod omnes ordines cooperantur ad sacramentum eucharistiae. Patet in ostiario, quem ipsi fatentur habere ordinem. Item licet non conferatur nouus character, tamē multum additur characteri facerdotiali: quia cōpetunt ea, quorum executione est prohibita simplici facerdotiis quibus in peruenit. xcvi. distin. & in c. quanto, de consue. & in c. aqua, de cons. eccl. uel alt. Et ita latè not. Domi. post glos. in processio vj. in penul. col. & Card. in clem. in plerisque. in xj. q. de elect. & Domi. in c. cler. post glos. xxj. distin. & domi. Anto. in c. ex literis. in j. col. de excel. præla. & post gl. iij. Aréhi. in c. diaconus. xciiij. distin. De quo etiam per beatum Thom. iij. sen. distin. xxiiij. q. iij. art. iij. & distin. lxx. q. iij. art. j. & domi. Anton. & Card. in c. cūm contingat, de aeta. & qualis. & ibi est text. quod prima tonsura est ordo: facit c. ultimum, de tempo. ordi. in vj. iuncta Rubrica.

S V M M A R I V M .

- Moniales debent recipi ab abbatisse & monialibus. nu. 2. 3. 4.**

5 Monachi & moniales an excusat ab ignorantia iuris.

6 Clericus secularis non excusat ab ignorantia iuris.

7 Ignorantia iuris regulariter neminem excusat. nu. 8. 9. 10. 11.

12 Faciens actum clam his casibus, quibus quis excusat ab ignorantia iuris, perdit priuilegium.

Ignorantia iuris excusat quemlibet ad evitatem pœnae, quæ non dicitur dolus, sed lata culpa. Post nu. 12. uer. tertius conclusio.

13 Surripere quis potest rem suam apud alium constitutam, si non sperat per uiam iusticia eam recuperare.

C A P I T U L U M X L .

Voniam. ¶ Religiosi preceo receperuntur, priuam cum recipientibus de monasterio expelluntur, & in articulo ribus monasteriis ad agendum penitentiam detruduntur: sed recepti ante hoc concilium posuntur in aliud monasterium eiusdem ordinis, nisi multitudo impedit. Hoc dicit. ¶ Not. primò ibi, moniales, quod tamen receptione monialis pertinet ad abbatissam cum monialibus. De quo per Specul. tit. de statu mona. g. uer. xx. & Lapum alleg. xxxij. quæ incipit, prima conclusio. & glos. & Docto. in c. ult. de regula. in vj. Archidia. in c. fin. xvij. q. viij. domi. Abb. in c. ea noscitur. in j. col. de his, quæ fi. à praela. Oldrad. consil. xcviij. in cap. Factum tale est: quidam Abb. do. Abb. in c. ad Apostolicam. in ulii. col. de regula. Dicas, quod regulariter procedit dictum Doctorum hic, per id, quod dicitur in regula benedicti, quod prælatus nihil arduum faciat in inconsulto conuentu. ¶ Fallit primò, nisi conuento alio induceret: quia ualebit, per text. in c. fin. de reg. gul. in vj. ¶ Secundò, nisi Abbas non secuto consilio recipere: quia sufficiet simplex requisitio consiliij, secundum do. Anto. in d. c. ad Apostolicam. quia hoc importat ipsum uebum Consilium, c. cūm interuenient. & ibi Doct. de elect. & c. cūm olim. de arbi. plenè Bart. in l. j. g. si plures. ff. de exercito. Si tamen non requireretur receptor, non teneret, secundum do. Abb. in d. c. ad Apostolicam. Non obstat ultra ipsum, quod omissione talis solennitatis non debeat uitiare actum. l. j. in fi. ff. de uen. inspi. No. Bart. in l. fi. C. de iur. deli. Imo. in l. j. g. prius. de uen. & p. cum si. quia satis est, quod forte alio consulendo mutaret sententiam. Vnde hoc respectu non dicitur leuis solennitas, ut pulchre declarat Bart. in d. g. si plures. & eleganter Card. in cle. in xj. q. de offi. deleg. ¶ Terzio fallit, nisi ageretur de obligando ipsum receptum ordinis in genere: & non obligaretur sibi monasterium, in quo recipit: quia solus abbas eum recipere poterit. Ita Domi. post Lap. in c. fin. de regula. in vj. Quot modis dicitur mo[n]achus recipi, vide glos. in cle. j. de fide. in uerb. electionis. & glos. in cle. j. in uer. prælatum. de elec. & ibi do. Ant. ¶ Secundò no. ibi. multitudinem, quod multitudi personarum est sufficiens causa multandi ordinem, uel debitum. Bene facit singulare dictum Bart. in l. j. ff. nauta. cau. stab. ubi dicit, quod licet tenet hostem spiritum publicum, tenet recipere omnes peregrinos, tamē eum excusat multitudo hospitum. Facit text. in g. sed neq. in auth. de tabellio, ubi tabellio excusat multitudinem, de confiendo instrumentum propter multitudinem agendam. Facit, quod no. Bal. in j. consitu. ff. ueteris, ubi dicit, quod excusat iudex ferens sententiā de nocte, si eū cogit multitudine causarū. Facit gl. no. in l. senatus, in uer. restitueret. ff. de offi. præsi. quæ uult, partem restituere in integrum aduersus instantiam perempti, quod hoc inducir multitudinem causarum expediendarum. Et ita dicta allegatur. Lud. Roma. in l. fi. uer. g. de uiro. in xl. fallen. ff. sol. mat. ¶ Tertiò not. quod constiutio iuris antiqui declaratoria non extendit ad præterita respectu pœnae. Quod multum not. Doct. hic, quibus adde rex. & ibi Domi. in c. quoniā. xlviij. di. & gl. in uer. receptor. in c. de cler. no. res. in

ref. in vj. & plenè Imo. in c. fin. in xj. col. de consti. & do. Abb. in c. significasti. in vj. col. de foro compe. ¶ Limitata, nisi persona concerneret delictum præteritum, cui tamen per legem antiquam non esset satisfactum: quia pendentia delicti, uel accessori sui, existens tempore legis nouæ, includetur sub ipsa. Ita est tex. ualde sing. sum intellectum magis amicum literæ, in c. cūm tu. de usur. ut per do. Ab. ibi, super gl. in uer. pœnam. in j. col. & in c. pastoralis. g. uerum. in prin. de app. Pro quo optimè facit text. in c. cūm singula. uer. circa eos no. de præben. li. vij. Et in hoc pondera istas gl. uidelicet gl. in cle. ut hi, qui, in uerb. in posterum, de atq. & qua. & glo. in cle. j. in uerb. deputatis. de testa. in cle. j. in uerb. utetur, de u. & ho. cle. & in cle. j. in uerb. transuerint. de regul. ¶ No. in uerb. hoc etiam, quod appellatio monialium non uenient monachi: & ita, quamvis alijs masculini concepti faciunt femininum, l. j. ff. de uer. sig. plenè glo. in c. generali. de elec. in vj. Non tamen sic econverso. Et est tex. in l. fin. scriptum. in prin. ff. de leg. iij. Sed de hac materia dixi plenè in c. de monialibus. de sen. excom. Et addo singulare dictum Archid. in c. fi. quis suadente. xvij. q. iij. ubi dicit, quod in c. traditibus masculinum non concipit femininum, per l. ueteribus. cum ibi alle. ff. de pac. ubi uerba contractum strictè interpretantur contra contrahentes. Et ita dicit tenere Guido. de Suza. Et cum ista decisione transit Imo. dicens se ita in facto consultissim in c. potuit. proprie. de loca. & in l. si ita scriptum. ff. de leg. iij. Vnde inuestitus de emphyteosi pro se & filiis, non censem inuestitus pro filiabus. Et ita expressè firmat Archi. ubi s. De quo etiam exclamat Ro. in l. j. in prin. col. ff. de leg. iij. And. in c. inter dilectos. de fi. in st. ubi dicit, nō est simplicitas, ubi est contrarietas. ¶ Item limita in rusticis sagaci. gl. in l. athleta. g. de rusticis. ff. de excusat. ¶ Itē limita in ignorantia iuris naturalis: glo. in l. j. & j. C. de in ius uoc. ¶ Item limita, ut suprà dixi in alia conclusione, allegando glos. in summa. xxvij. distin. ¶ Tertia conclusio. Ad evitatem pœnae, uel alleuviationem quemlibet excusat ignorantia iuris, quæ non dicitur dolus, sed lata culpa, ut per Bar. in l. quod Nervia. ff. depositi. Vnde confuluit Pet. de Ancha. consil. cc. lxxxij. quod incipit. Videtur prima facie, quod probans se ignorasse de c. cc. lxxxij. j. incisus & matrimonio, in quo suberat Addetu, quod est impedimentum affinitatis ex copus n. cc. xvj. la, excusat à pœna mortis. ¶ Item addet. Imo. post do. Anton. latè in c. fi. in ult. col. de consti. & Bald. in l. quicunque. in penul. col. C. de seru. fug. & in l. j. ff. de eden. & Imo. in l. ex consensi. g. eum, qui in penul. char. ff. de app. ubi plenè de materia. Et addo, quod ignorantia iuris raro frequentati excusat. Ita uoluit Pet. de Ancha. in c. ubi periculum. in fin. C. de iu. & fac. igno. & Imo. in l. miles ita. g. ff. de re iudi. per quod datur una instantia ad illam aquiparationem, quæ fit per vulgares de clericis ad militem, quam nunc admittas & intelligas, nisi quando per omnia concurrat eadem ratio in utroq. fm do. Ab. sing. in c. episcopus. de præben. & in c. de cler. agro. ¶ Et in hac materia facias tres conclusiones. Prima. Ignorantia iuris regulariter neminem excusat: gl. & Doc. in c. j. de consti. & per totum. ff. & ranta iuris obscur. 8. C. de iur. & fac. igno. ¶ Fallit primò, si excusat, ut ple- 7 sed dubium. Et etiam addo, g. igno. ¶ nisi agat de damno evitando: quia in hoc succurrat erranti. per ignorantiam in c. ius

cum materia, de proba ita nec statutū habens uim cōstat. Imo reperio ita tenere Domini c. quā in ecclesia cōstitū. Ita pro dicto Inno. in d.c. nouit. dic esse casum hīc. Et ita sustineas dictum Bart. Est verum, q[uod] uno casu procedere posset op̄i contraria, s[ed] propter ingratitudinem ecclesie, propter singulare dictum Iml. in c. cū M. in iij. col. de consti. ubi hoc exp̄ressē uoluit. Ita solus limitando Inno. in c. nouit. Pro quo facit: quia Inno. & lo. An. in c. nouit. arguant a simili in donatione, quae reuocari potest propter ingratitudinem, c. fi. de dona. Sed tamen hoc non affirmo, propter notabile dictum Spe. tit. de dona, s. j. uer. quid si aliquis baro. Cum quo concordat Car. in cle. j. in penul. char. de iureur. & do. Abb. in d. c. fi. in fi. uolentes, quōd ecclesia non possit puniri propter ingratitudinem prælati: quia ipsa peccare non potest, carreata, &c. ch[er]g[e]t fides. xxij. q. j. Vnde de dictum prælati inquisiti non nocet ecclesia: regula, delictum. cum ibi alleg. lib. vj. Et per istum text. uide, quod no. dō. Abb. post gloss. fin. in c. penul. de sepul. ubi refert se consuēsse Semis contra laicos uolentes desistere a quadam oblatione antiquitū consueta. Et adde, quod scribit Pet. de Anch. consil. lxv. incip. quia talia afferunt. ubi per istum text. con-

a Consil. lxv. J. Addit. quod est fuluit, non posse reprehendi presbyteros parochianos recipientes oblationem. adlxv.

aduerte: quia illud, quod hīc probatur, quōd ubi exactione non est licita, ualeat consuetudo, quōd recipiatur sponte datum, procedit solum in pia causa, secundum do. Abb. sing. in c. cū ab omni. in iij. col. de ui. & honest. cle. qui pro hoc infert, non ualere confuerudinē, q[uod] ordinarius aliquid capiat a spōte dantibus propter sententias ultra salarium. Et uide etiam Archid. in c. si quis. xlj. dist. Vbi per illum text. excusat consuetudines Disciplinatorum dantium aliquid in receptione sua: de quo in frā codem, Iacobus. ¶ Ultimō uide Federi. consil. clv. incip. Reuerende pater. ubi in propo-

sitione consuluit, quōd t[em]etiam ipsi clericī tenerentur ad obseruanas consuetudines præscriptas: putā, ad dan- dum singulis annis candelas de cera alba, ut ibi per eū. Et ad introducendam istam consuetudinem sufficiunt x. anni: quia est præterius, non contra. Et ideo succedit gl. c. fin. de consue. lib. vi. quam ita not. do. Abb. in c. suam. s. eod. Prædictis addit. Paul. de Leaza. in com- mento c. in literis. in x. col. uer. modō queritur de resti. spo. ubi per istum text. dicit singulariter limitari no. in c. peruenit. de censi. dum dicitur, quōd diuturna præstatio facta ex mera liberalitate, non producit obligatiō. No. Innoc. in c. cū eccl[esi]a. de cau. pol. Bart. in l. cū de in rem uerso. ff. de usur. & omnes, præcipue Angel. in l. si certis annis. C. de pac. quia illa non proce- dunt in præstatione, que fit in piam

b c. xcij. J. Addit. quod est xcvi. Et an & quando so- lutio deciminarum tollatur consuetu- dine, uel præscri- pitione, per eundem Feli. in c. causam. in prim. s. de præ- scrip. Et an teneat alte- b. Pet. de Anc. consil. cxvj. b. quod incipit,

rāns modum dā- di decimas, uide eundem in c. cū ex offici. col. v. uer. quarti facit. s. eod. titulo, de prescript.

dine: quod est notabile. Et addit. do. Abb. in c. fi. in vij. col. de fo. comp. & Car. in cle. j. in iij. q. de offi. ordi.

S V M M A R I V M .

- 1 Abbates ordinis Cisterciensis debent obedire suis episcopis, licet multa alia habeant privilegia.
- 2 Electus ex confirmatione posuit administrare ante installationem. nu. 3. 4. 5. & 6.
- 3 Papa creditur, licet originalia non producat: regulariter fecit.
- 4 Iuramentum prestitum de obediendo dicitur, refixetur, nisi praepatum repugnaret ordine iurantis.
- 5 Iuramentum si prestetur constituto in dignitate, quia iurat quis obediens episcopo, iuramentum transit ad successorem: dignitas enim non moritur.
- 6 Perpetuo, hec dictio non semper importat sine fine, sed ad uitam iurantis obedientiam.

C A P I T U L U M X L I V .

NE DEI. ¶ Prohibet abbates ordinis Cisterciensis solēniter instalari: & ponit formam obedientiae, quā promittunt episcopis. H.D. ¶ No. primō, q[uod] illi et cetera sunt priuilegia ordinis, de quo in text. ut in c. cū ordinē, de rescrip. tamē sunt subiecti ordinario loci de iure communi, secundum quod est fundata inten- tio episcopi in omnibus locis p[ro]p[ri]is dioecesis sua, ut in c. nouerint. c. regenda, & c. si quidam. x. q. iij. & xv. q. vij. omnes basilicas, c. j. de offi. ordi. c. cū episcopus. eo. tit. lib. vij. ¶ Secundō ibi, installationis solennitas. Et quid importet, uide Inno. in c. in literis. de resti. spo. in iij. col. ubi dicit, quōd per ipsum transfert plena possessio, duobus concurrentibus. Primo: quōd ponatur in statio sibi deputato, & quod sibi debetur, per adceptionem. Secundō, quōd per personas ad hoc deputatas, uel de iure communi, uel per literas Papae, ut per talem installationem acquiratur possessio canonica, non au- tem præbenda. Vnde non poterit prætendere se spo- liatum præbenda, etiam si uisset præceptum rusticis, uel dantibus redditus, quōd responderent sibi, & hoc non fecissent. Ita singulariter Rota decisi. ccclxv. quā incepit, Item petenti. in nouissi. hoc limitantes, nisi esset aliquis certus locus ex consuetudine deputatus, per cuius adceptionem consequeretur ius præbenda: quod est bene no. Et quōd important isti modi tradendæ possessio[n]es, putā uel per annum offi. uel per pulsationem campana, uel per installationem, uel per ta- clam altaris: uide latē dominos de Rot. decisi. cccxxij. quā incipit, Item fuit dubitatum, in nouissi. per do. Abb. late, in c. j. in pen. col. de consue. per dominos de Rot. decisi. clxxvij. incip. Item no. quōd possessio. per Imol. in c. j. de renun. in s. col. & per do. de Rot. in nouissi. decisi. lxxxij. incip. Inductus in possessionem. per Pet. de Anch. in regula, beneficium. in ix. & x. q. de regul. iur. lib. vij. & eleganter per eundem in reg. fine possessione. in vij. char. uer. hīc autem prosequor. eod. lib. & tit. & latē Pau. de Leaza. in commento c. in literis. in vij. col. uer. q[uod] præro primō. de restitu. spo. ¶ Vtrū t[em] autem electus & confirmatus possit administrare ante installationem? Archid. tenet, quōd non, in c. eum, qui de præben. lib. vij. quem sequitur ibi Lapus, Pau. & Pet. de Anch. & Paul. de Leaza. in d. c. in literis. in x. col. & Imol. in c. transmissam. in ult. col. de elect. & latē Pet. de Anch. in regula, sine possessione. in x. char. uer. subsequenter præro. Primō: quia aliās frusta esset inuenta solennitas installationis, in c. ad h[ab]et. & c. ut nostrum. de offi. archi. Secundō: quia confirmatione q[uod] paratur sententia diffinitiva. Ioan. And. in c. fin. de elec. in vij. Sed post diffinitiuam requiritur traditio possessionis. Inno. in c. cū nostris. de conce. præben. latē do.

- 1 a. Ante. post Innoc. in c. cū oīl. el. j. de priu. in x. colum. Ergo, etc. Hoc per cle. j. de foro comp. ubi ponitur pro speciali, quōd episcopus à sede expulsus ad ministraret: quasi secus in alijs caretibus possessione. Quartō: quia idem est in tutorē & usufruictario, quibus prælati aequi parantur, iuxta gloss. cap. præfenti. de offici. ordi. in vij. & in cap. ii. de donat. Et qui non admittant, nisi a deputa possessione. iij. ff. de usufr. l. lex, que tutorē. C. de adm. tu. ¶ Sed contrariam partem tenent Innoc. Compost. Card. & do. Anto. & dom. Abb. in dicto c. transmissa. & do. Anto. post Hosti. in c. in literis. in xxxij. col. de resti. spo. & Abb. late in sua disp[on]ib[ilit]e. in c. Sépronius. in xxij. col. & Imo. de quo miror, in c. cū M. in xxvi. col. de consti. per multa: sed maximē, quia iurta requiritur installationem, loquitur de solennitate, non de substantia. Secundō: quia iura, quā dant formam administrationi, requirunt solam confirmationem, c. quisquis de elect. a uaritia. eod. tit. in vij. Tertiō propter gloss. in capitu. quād. lxij. dist. quā dicit, quōd electio dat habitum administrationis, confirmatio tio exercitū. Quartō: quia t[em] c. eum, qui de præben. in vij. punit solū uolentiam. Et ista pars seruaretur in practica, secundum Iml. in dicto c. transmissam. ¶ Et 4 tenendo hanc partem, quā mihi placet, limita t[em] primō, nisi alius esset in possessione de facto. Ita not. Ro. deci. iij. in nouis. per text. opt. cum sua gloss. in cap. li. 5 cer. de præben. in vij. ¶ Secundō, nisi t[em] habuisset confirmationem ab eo, qui non esset ordinarius loci. Ita uoluit do. Anto. hīc, & refert Ioan. de Ana. Quibus adde Archi. latē idem tenentem, xvj. quāst. iij. super gloss. summa. in iij. colum. uer. sed qualiter respondetur. ¶ Ter- 6 tiō t[em] limita, nisi sit consuetudo, quōd fiat installationis, secundum dom. Abb. & bene, in dicto cap. transmissam. Pro quo facit gloss. sing. in authen. ut præpo. no- men impe. circa prin. uolens, quōd omissione solennitatis ex sola consuetudine introducta habet actum uitare, de qua exclaims dom. Abb. in procōmio Decre- 10 tio. in xij. colum. ¶ Quartō limita singulariter, nisi confirmatus adhuc non leuasset literas Apostolicas: quia non poterit administrare: aliās incurrit poenā. auaritia. de elect. in vij. ¶ Ultimō extra gl. in uer. perpetuo b: quia t[em] nō semper im- portat fine fine, sed ad uitam iurantis. Vide tex. cum gl. j. que ponit sex si- gnificata huius verbi. in l. ff. pro so- cio. Similis in c. chocius. in uer. perpetua. x. q. iij. & uide gloss. in c. clericos. in uer. perpetuam. de coh. cle. regula. a- ctus legitimii de reg. iur. li. vij. in cle. j. in colum. ubi uide, de conce. præb. Est regula cancellaria. Non obstat, tenendo hanc partem cle. j. de fo. comp. quia loquitur in expulso non habente possessionem: secus in habente autoritatē iuris. Non obstat, aequi paratio sententia diffinitiva: quia non potest per omnia aequi parari. Et procedit dictum Inno. in d. c. cū nostris. Nō obstat aequi paratio tutoris & prælati propter multas instantias: de quibus dixi in c. qualiter. el. j. in prim. de accus. Et de ista q[uod] ultra prædicta uide Iml. in c. pro- posuit. in xj. col. uersi. circa quartum, an electus. de con- cef. præben. Et uide, quod not. Bald. de ista installatione. in l. j. C. de serui. & aqua. ubi dicit, quōd si Papa dispen- sat cum eo, qui diu stetit, ut canonicus, & non erat, non requiritur noua installatio. ¶ No. ibi, quā talis est, quōd t[em] creditur Papae, licet originalia non producat: regulariter secus, ut in authen. si quis in aliquo. C. de eden. De qua materia dic, ut plene per omnes in cle. j. de proba. ¶ Tertiō no. formam iuramenti præstandi per abbates in installatione. Quo modo autem iuret episcopus, uide tex. in c. ego N. de iurefu. Et quomodo iuramentum papæ, uide cle. j. uer. ego Henricus. de iurefa. Quomodo uasallus domino, uide in c. de forma. xxij. q. v. Quomodo iuret purgans se ab hereti, uide c. ego Berengarius. de conse. dis. j. Et quomodo iuret reuectes ad fidem, uide c. tibi domino. lxij. dist. Et quōd iuret testis, uide gl. in c. fraternitas. de testi. Et quomodo iuret inquisitus, uide c. qualiter. el. j. & c. cū dilecti. de accus. ¶ Quartō ibi, saluo ordine meo. No. q[uod] iuramentum Felini iij. pars.

S V M M A R I V M .

¶ Canonicus non tenetur ad præstandum prandium pro fuareceptione.

Fructus mensē grossē quā dicatur. Post nō. i. uer. secundō not.

2 Statutum canonico, quōd aliquid soluat per receptione in cano- nicum, non ualeat: & quid de consuetudine.

3 Et que sit differentia inter statutum & consuetudinem.

C A P I T U L U M X L I V .

Acobus. ¶ Prætextu t[em] consuetu- ditis nō p[ot]e exigit pran- diū à canonico breueri recipiendo. H.D.

¶ Not. primō, q[uod] canonicus unius ecclesiæ

X p[ot]est

potest habere canoniciatum in alia. De hoc dic, ut per Inno. in c. cum iam dudum de præben. & per alios in c. de multa, eo. tit. ¶ Secundò not. quod ultra præbendam sunt etiam alijs reditus canonicales, qui alijs appellantur fructus de mensa grossa. Vel potest intelligi de distributionibus quotidianis: de quibus omnibus in c. unico, de cleri. non res. in vj. per Doct. Et no. quod clericus absens causa studij, licet non recipiat distributiones quotidiana, quia solum dantur residentibus seu seruentib, in diuinis, d.c. unico, tamen recipiet fructus mensa grossa. Ita do. Abb. in c.j. de accusa. ¶ Secundò no. quod t' conferens ordinem simoniacem, est ipso facto suspensus à collatione ordinum per triennium: ordinatus uero ab executione, perpetuo. Vtrum autem post tempus præfixum suspensioni requiratur absolutio, uide glo. id not. in cle. i. in uer. donec. de deci. ubi suspensus esset, donec satisfecerit: quia quo ad ecclesiam, requireretur absolutio à suspensione: quia potest dubium esse, an satisfecerit, ut latius per Inno. & do. Ant. in c. cum bona de atra. & qual. ¶ In excommunicatione autem semper requiritur absolutio, ut ibi per c. cum desideres. de sen. excom. Et de istis per dom. Abb. in c.j. in j. colu. de iudi. per Dom. latè in c. in primis. in ij. colum. ij. q. Et aliquid per glo. quæ reprobatur in c.f. de matri. cōtra. contra interdi. eccl. Et ibi etiam dixi. Et per Pet. de Anc. consilio ccxvij. quod incipit. Hæc quæstia iam vulgaris dicitur. & per Ioan. de Ana. in c. ex tuarum. de sorti. & in capit. ex literis. in vj. colum. de fur. & in c. ad aures. suprà eod. ¶ In gloss. i. ibi. debitores. Vide glo. quæ aliter loquitur, in c. si episcopus. in gloss. fi. de præben. lib. vj. quæ dicit, quod talis renunciatio fieri potest post ordinem, non ante, sicut alijs beneficio renunciari potest. vj. q. j. quām periculorum. Subdit tamen h̄c do. Abb. quod etiam ante ordinem renunciatio possit firmari iuramento, cum possit seruari sine interitu anima, etc. Quæ sola ratio militat in casu c. debitores. de iure iur. Fature tamen, quod ex parte recipientis non debet esse aliquid turpidinis, ut h̄c per eum: cōtra quem tenet Ioan. de Ana. & dom. Maria. h̄c: Quia talis iuramentum repugnat bono publico: quia posset induci euagatio ordinandi, contra c. diaconi. xcij. dist. & c. studeat. in fin. l. dist. Vnde succedit regula c. si diligenter, de foro compe, secundum eos. Pro quilibet adduco dictum Bal. in l. pactum. quasi in fin. C. de collat. ubi dixit, quod renunciari alimentis, etiam cum iuramento, non ligatur tali iuramento, quod posset eum deducere ad inopiam: & eo deficiunt omnes commites iuramenti, de quibus xxij. quæst. iiij. inter cætera. & gloss. in c. & fi Christus. de iure. Idem in proposito, maximè quia tale iuramentum præjudicat salut corporali: ideo non tenet. xxij. q. iiij. q. quisquis ergo. Per quam rationem respondet ad c. debitores, ubi tener accessorium, & non principale: quia soli Deo queritur principialis obligatio ex parte iurantis. Et ista intelligentia, cui successu obliquant, per c. omnis. de consec. dist. j. ¶ Sed clericis non uidentur dare per uiam elemosynæ, ut recipientes retineant pro se, iuxta c. nouum genus. de deci. Facit, quod solet dici, quod priuilegiatus non utitur priuilegio suo cōtra pariter priuilegium, l. sed & milites. q. aequalitas. fi. de excus. tutto. No. omnes in c. auditio. de rest. integ. Quæ omnia no. Et considera ex traugan. Vibani V. quæ incipit, ne in unica. Et pro eo, quod dictum est, non ualere consuetudinem, ut per se retineant, facit tex. quem ita intellige in cap. in tantum. in fi. suprà eo. Et in prædictis non dicas, quod tolerantia Papæ aliquos excusat: quia habent concursum iuris diuinum, ut expressè non. text. uel probat in d.c. ex multis quem ad hoc no. do. Abb. in c.j. & ibi dixi suprà eod. & in c. cum p̄d. de pact.

S V M M A R I V M .

Priuilegii conferring ordinem simoniacem, est ipso iure suspensus à conferring ordinibus per triennium.

C A P I T U L U M X L V .

Iquis. Simonia est, per pactum remittere ordinatorij actionem ad beneficium competiturum. H.D. ¶ Not. ibi, inquietet eundem. Quomodo dicetur eum inquietare, uide semper Barto. in Lamplius. ff. rem

Andato. In materia indifferenti appellazione monachorum uenit abbas. Hoc primò simonia solo affectu

S V M M A R I V M .

Abbas uenit appellazione monachorum. n. 2. & 3.

4. Dispensatio est odiosa de se.

5. Dispensatio super aliquo beneficio, non erit capax rei temporalis. q. natalia obstant.

6. Mixtum non comprehenditur sub simplici in materia odiosa.

7. Facultas dispensandi non est odiosa, nec strictè interpretanda. num. 8.

Quam conclusionem limita, ut inferius patet.

9. Simonia commissa in rebus, in quibus ius diuinum adharet, & in merito positiva simonia, qualiter abolebitur per penitentiam.

C A P I T U L U M X L V I .

affectu animi non committitur, sed aliquo dato, uel re- cepto. H. D. ¶ No. quod t' appellazione monachorum uenit abbas. Et istum text. dixit Ioan. And. in Procmio Decr. quod appellazione scholaris uenit Rector: quia non definit esse scholaris. Vnde dicit Bal. in l. nec patro- nus. C. de ope. no. nun. Quod scriptor factus rector me- ditorum, tenetur completere librum inceptum: quia non definit esse scriptor. In quo tamen aliter sensit Bald. in l. quisquis. C. de episco. & cle. & forte melius, p. 7. dicen- da. Sed opponitur de c. ultimo, de præben. ubi appella- tione beneficij non uenit ecclesia collegata. Ad idem c. statutum. iuncto c. licet canon. de ele. in vj. Quæ iura sin- gulariter probant, quod quoties species aliquid addit generi, nunquam appellatio generis uenit species. ¶ Et ideo ex dictis Doctorum h̄c, & alibi, collige tres limitationes, uel conclusiones. Prima conclusio. Appel- latione monachorum in materia fauorabili uenient abbates. Ita tex. h̄c, & in c. ex ore. de priu. Et ibi do. Ant. in ij. no. No. Bart. in l. iiiij. ff. de stip. seruo. dicens, quod si

a. Si relinquitur] **R**elinquitur fratribus cappa, & Priori. Biblia, sp̄se etiā Prior habebit cap- pā. Addo, q. Feli. male allegat Bar. in d.l. qui patrē. ff. de uul. & pup. & in l. dol. iij. ff. de stip. ser. quia intentio Bar. ibi non fuit proba- re, q. Biblia & cappa debeatur priori in casu fa- uorabilitet sic ap- pellatione fratris uenit etiam prior: sed intentio Bart. ibi fuit offendere, q. quando clausula generalis est ap- posita post aliquam specificata, opera- tur solū, quantū ad illa specificata: et non, quo ad al- lia. Addo Bar. in l. legatorū. q. ff. de leg. ij. gl. xxvij. q. j. in c. caue. & do. Card. in cle. ij. de procur. in ij. not. Et facit ista ad q. derogatiū est. c. sua- tum. de refigr. in vj. in aliquib. et post ea secutā est clausula generalis, an comprehen- dat non specificata: Videtur dicen- dum, q. non: quia clausula generalis debet antecedere. & specificata sequi, ad hoc ut compre- bendantur.

3. Fallit t' secundò ista prima conclusio, nisi priuilegio sit facien- da per ipsum abbatem. Vnde si scri- beretur sibi, ut dispensaret cum monachis, nō dispensabit cum sciplo, se- cundum do. Abb. h̄c per c. fi. de insi. Addo Dom. idem tenentem in d. c. & porro. Nec obstat prædictis c. per ex- emptionem. de priu. in vj. ubi in ma- teria stricta appellatio clericorum uenient canonici, contra id, quod dixi per d.c. statutum. quia respondet do. Abb. in c. bona. el. j. in j. col. de post. prælat. quod il- lud est propter absurdum enitandum, scilicet q. clerici essent exempti, & non canonici. ¶ Secunda conclusio.

4. Dispensatio t' in se est odiosa, c. in fi. de fil. presby. in vj. Vnde dicunt omnes Doc. in c. de multa, de præb. & dis- pensatus ad duo curata, non habebit ea in eadē eccl. Felini ij. pars.

sia. Imò singulariter dixit Host. q. in dispensationibus non potest argui à majoritate rationis. Ita Host. in c. po- stulaisti, de refrip. Et not. Fede. confi. xiij. & Pet. de Anc. cōf. xvij. b. in c. Dominus noster. Pro quibus optimè facit text. in c. cui de non sacerdotali. de præb. in vj. ¶ Et deo t' dispensatus super aliquo bene- ficio, non erit capax rei temporalis, si obstant natalia. Sed hoc dicit H. Host. limitat, nisi illud min' effet inclusum inseparabiliter cū maiori. Ita propriè limitat lo. An. in add. Spe. tit. de lega- to. & fi. uer. iij. Vnde dispensatus ad diaconatum, censemur dispensatus ad subdiaconatum. Pro quo uide gl. sing. in c. q. quis in clero. vj. q. quæ di- xit, q. dispensatus super pluralitate beneficiorum, cen- setur etiam dispensatus super residentia. In quo uide glo. in c. quia in tantum. de præben. Per quam infertur do. Abb. ibi, q. si dispensatus, ut non obstant minori atate sit capax ecclesiæ curata, censemur etiam dispensatus, ut non teneatur promoueri ad sacerdotium: secus autem, si illud reclusum sit separabile. Vnde dispensatus ad sacerdotiū, non erit capax ecclesiæ curata, si ob- stant natalia, secundū do. Ang. sing. in c. de fil. presby. post Spe. tit. de lega. s. nunc de episcoporū. nō obstat c. accepimus. de atra. & qual. quia non arctat ad curā, sed ad beneficium. Vnde erat capax simplicis beneficij, p- ut in alia materia singulariter declarat lo. An. in addi. Spe. tit. de iure patro. super rub. ¶ Secundò limita dicitur Host. in materia nō effet multū odiosa, nec ambicio- sa. Ita uoluit Imo. in d.c. postulasti. in ult. col. & do. Abb. in c. at si clerici. s. de adulterijs. in vj. col. de iudic. Et in eo, quod dixi, dispense- rationē non extendi cū mafioitate rationis, non obstat c. per uenerabilē. in prī. qui fil. sint legi. ubi legitimatio ad spiritualia extenditur ad tēpora- lia: quia respondet ibi do. Abb. q. est allegatio partis. Vel responde, secun- dum ipsum id d. s. de adulterijs. in vj. col. in quadā additione, q. prædicta procedunt in dispensatione multū o- diosa: alii secus: quia legitimatio nō dicitur esse multū odiosa. Nec obstat, q. sit in prefuditum aliorū expectan- tiū haereditatē: quia talis spē ab hor- ret lex ciuilis. l. post emancipationē. ff. de li. leg. Nec curat tale interesse, l. cū consensu. q. filium. ff. de appell. Facit. j. s. porro. de statu monach. li. vj. & gl. in cle. attendentes. in uer. moniales. de statu mona. Et adduco notable dictum do. Ant. in c. omnis. in iij. col. de pœ. & re. ubi dicit, q. licet in poena- bus sub simplici non comprehendenda tur mixtum, ut dicam in cōclusione sequenti, tamen fallit in materia dī- gēte in salutem anima principaliter, ut in exemplo, de quo ibi de herma- phrodito. ¶ Fallit t' secundò ista prima conclusio, nisi priuilegio sit facien- da per ipsum abbatem. Vnde si scri- beretur sibi, ut dispensaret cum monachis, nō dispensabit cum sciplo, se- cundum do. Abb. h̄c per c. fi. de insi. Addo Dom. idem tenentem in d. c. & porro. Nec obstat prædictis c. per ex- emptionem. de priu. in vj. ubi in ma- teria stricta appellatio clericorum uenient canonici, contra id, quod dixi per d.c. statutum. quia respondet do. Abb. in c. bona. el. j. in j. col. de post. prælat. quod il- lud est propter absurdum enitandum, scilicet q. clerici essent exempti, & non canonici. ¶ Secunda conclusio.

5. Non extendi] **N**on extendi. Quando dispen- satio excedatur, uel de latè per eundē Feli. in c. possida- sti. col. x. uer. circa tertii. ubi plenē, s. de rescri. Et quādo interpretetur stridē, per eundē i. causam. col. x. uer. hic limita de claratiōem. 5. eo. ti. de rescri. et dīfis per ipsum ibi. Et adde, q. dispen- satio trahitur ad ea, que uenit in cōse- quentiā ad dispen- sationē. Ita do. Bart. So. i. suo cōf. 226. col. fi. y. adduco. iij. uol. Et etiā ad- de, q. licet dispen- satio cū certa psona sit odiosa, tanen potest dispen- sari est fauorabilis. Ita sp̄se Soc. in cōf. fil. cclx. col. xj. in uer. secundū qd uidebatur. Itē ad- de, que dicatur dī- spatio, et que le- gitimatio, ut p. A- lex. in confi. xxx. col. fi. in iij. uol. et in confi. lx. col. x. uer. ratides ergo.

concurrunt duæ qualitates, recurre semper ad Lu.Ro. qui omnes excelluit in hoc, in l.j.in prin. ff. de uer. obl. Et ad intellectum istius text. si de etiam do. Abb. late in c.uniuersitatis. in ult. col. de senten. excom. ¶ Quartæ & ultima conclusio. Facultas t̄ dispensandi non est odio, nec stricte interpretanda. Ita text. h̄c, secundum intellectum Ioan. And. qui semper allegatur. Per istum tex. dicit do. Anto. in c. per uenerabilem. in xx. colu. qui fil. sint leg. q̄ licet legitimatio sit aliquo modo odiosa, 7 tamen potestas legitimandi largè interpretatur. ¶ Et t̄ istum text. facit sing. Ioan de Ana. in c. in v. col. de malefici. uer. tunc stat communis op̄. ubi uide. Et ideo concludit Cal. tit. de constit. confi. xvij. quod habens facultatem dispensandi super irregularitate incursa propter cōtempnam excommunicationem canonis, poterit dispensare circa excommunicationem incursam uigore statuti capitulo ecclésie cathedralis, per no. h̄c, que multis rationib. confirmat. ¶ Similiter Cal. tit. de regul. consil. xix. quod incipit, Abbas habet priuslegum. dicitur, loquens in excommunicatione incursa ex constitutionibus ordinis. Similiter Cal. tit. de confang. & affini. confi. j. consulut, potestatem dispensandi cum coniunctis in tertio gradu, extendi ad coniunctos ex ultra que linea. Et adduco glo. sing. quæ optimè ista probat, in cle. j. in uer. sacerdotiū, de offi. uic. quamuis hoc modo non ponderet eum do. Abb. ibi, cuius uerba ex toto repugnant his, quæ prædixi in ff. conclusi. Et per predi- cta sustentatur op̄. Barto. in l.j. in princ. de uer. ob. dum dicit, quod habens facultatem dispensandi cum nato ex adulterio, uel cum nato ex incesto, poterit dispensare cum adultero & incestuo simili; quia sumus in materia fauorabili. Vnde succedit, quod dixi in proxima conclusione. ¶ Item quia facultas ista est latè interpretanda. Et cum dicto Barto, concordant Bal. & Ang. & Roma. in d. l. j. & Ang. in d. l. s. ita. & Bal. Inſti. de act. s. j. & in l. demens. ff. de hære. insti. Quamuis contrarium disputando firmaverit Pau. de Leaza. in disputa. incip. Papa concessit, quæ est mihi fol. lxxvij. quem sequitur Ioan. An. in addi. Spec. super rub. qui filii sint leg. & in c. ad clericis. ff. de adulteriis. de iudici. Nec obstat op̄. Barto. quod iste sit casus omisissus. & sic remaneat in dispositione iuris communis, per c. statutum. de rescr. in vj. Cui ratione dicit Pau. se non scire responsum; quia respondent alij, quod non est omisissus, ex quo comprehendunt sub sim- plicidate certe, nisi effet iste tex. cum dicto Doctorum tenerem cum Pau. de Leaza, propter hanc suam ratione: quia non potest dici comprehensus; quia est tertia spe- cies non posita in indulgentia, maximè quia beneficia principum exorbitantia stricte interpretantur, c. quam uis. de prob. in vj. Et ideo dixit do. Abb. in d. s. de adulte- rijs. quod op̄. Bart. de æquitate, & op̄. Pau. de rigore. Ima- mo Barto, met sequitur Pau. in l. uim passam. s. præscri- ptione. ff. de adul. per illum text. ubi præscriptio quin- quennij, quæ alter extinguit accusationem adulterij, non procedit in accusatione incestus. Et ad hunc tex. dici posset, quod loquatur in casu, in quo eadem ratio inilitat in mixto: nam ista uerba, quod fiat largè interpretatio, debet intelligi sanad casus quoquo modo adaptabilis: alia secus. Et per hunc intellectum habes unam limitationem ad istam conclusionem. ¶ Secun- dò limita istam conclusionem, ut largè interpretetur, præter quām in causa cognitione. Nam si in casu, quo princeps dispensare potest sine causa, concedit illam fa- cultatem inferiori, non poterit sine causa dispensare, secundum Inno. singulariter in c. dudum. el. ff. in ult. col. uer. Item si Papa dispenset, de elec. & in c. cū ad monasterium. in c. col. uer. sc. non tamen. de statu monach. & in c. uenient. in j. gloss. de filijs presby. ¶ Tertiò limi- ta, nisi nominetur persona, cum qua est facienda di- spensatio: quia tunc non est una simplex facultas di- spensandi, sed quasi dispensatio in esse producta, so- de leg.

De magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi,

T I T V L V S V

Ontinua, ut h̄c per Docto. Et quia in hoc titulo tra- standum est de modo docendi & discendi, & Ioan. de Ana. h̄c in Rubrica multa scri- pit: ideo tanto tria. Primo de studentibus: secundò de doctoribus: tertio de ignorantibus. ¶ Ad primum nos. tria requira ad perficiendum studentem. Primū est, ingenij perspicacitas. Secundum, laborum perseuerantia. Tertium, post maturitatem fructuosa tarditas. ¶ Ad primum vide not. Bald. in l. Macedoniani. C. ad Macedo. ubi dicit, quod si filius ceperit studere de uoluntate patris, non potest patrem poenitere, ut ibi in gloss. nisi appareret de ruditate ingenij: quia artificia sua studia naturalibus ingenij cōuenire debent: alia perditur sumptus. Et alleg. illud, quod aliquos ita he- betes natura creauit, ut etiam summis studijs discere allegata non ualeant. Facit tex. in l. Stichus liber esto. ff de leg.

de leg. ij. ubi quando docendum est artificium aliquæ, debet prætor causa cognita uidere, ad quod magis a- petetur eius ingenium. Et ideo dicit text. in c. s. in fr̄a eo- dem, quod inueniantur docibilis. Et subdit ibi do. Ab. ad hoc aduentant parentes. ¶ Quod autem multum operetur acumen ingenij, vide singulariter Innocen. in cap. cū in cunctis de elect. ubi dixit, quod qui debito tempore non studuit, si tamen est sp̄s ratione ingenij, quod continuo studium debeat proficere, licite graduatur. Quod multum not. Imo. in cle. j. de atat. & qual. & Vin. in c. illiteratos. xxvij. dist. Facit glo. in uer- bo, deuotio. in cap. monachus. lxxvij. dist. & in cap. cū ex literis. in tier. instructus. de resti. in integ. qua dicunt, quod prudentia, honestas & ingenium supplet at- tam. Et pulchritudine scribit Ioan. And. in Spec. in tit. de sacra unc. commendans Clementem VI. qui ad episcopatum Maguntinum prömouit quendam ualde iuuenē filium unius comitis: quia ista partes supplebant at- tam. Facit, quod not. Bald. in l. s. interdum. ff. de legi. hæred. & in l. sed & milites. s. iam nunc. ff. de excus. tuto. ubi dicit, quod minor xxv. annis acutus ingenij non pre- sumitur deceptus in contractu: & ideo non restituitur in integrum. Est casus in l. C. qui. & adiuer. quos. Eti- fits adde Angel. in l. s. pueritiam. ff. de posth. ubi dicit, se anno xxij. atatis sua accepisse gradum, & coepisse legere: & dicit, quod Bald. frater suus anno xvij. atatis sua repetit l. centum capu. ff. de eo, quod cer. loco. Et dicit Bart. in l. quidam. in ff. de uerb. ob. quod xx. anno publice repeatit, & sequenti anno assumptus grā- dum. Facit l. seruum. s. sequitur. ibi. Celsus adolescentis respondit. ff. de uerb. obli. ¶ Secundum est, laborum perseuerantia. Vnde Bald. in rubrica de schismate. in cer- tis apostolis clamat contra scholares disudentes se ab unitate & cōgregatione studij: quia, secundum ipsum, melius facerent, si se & parentes in anibus sumptibus non uexarent. Et ideo scribitur apud Marcum Varro- nem: Nunquam ad terminum perueniat, qui, quod ui- det tales, imitatur. Et Seneca epistola. j. Planta, quia sa- pè transfert, non coalescit. Et idem in peregrinatione uitam agentibus hoc euuenit, ut multa habeant hospitia, nullas amicitias. Facit c. presbyteros. xvij. q. j. pluri- bus intentus, etc. facit illud, intercisa perfit, etc. Et ideo dicit Ioan. de Ligna. in proc. Cle. quod scholarii non studens, non gaudet priuslegio. Allegat gloss. in l. uni- ca. C. de stud. liber. urbis Roma. Sequitur dom. Abb. in cap. j. de iudi. in ult. colum. subd̄ singulariter idem es- se, si in honeste uiuit, per l. agentes. alias incipit, per- dem tempus. C. de decurio. lib. x. Et facit, quod not. Bar. in l. quæ sub conditio. in viij. colum. de testa. quod priuslegia data uiuidis, intelliguntur de honeste uiuen- tibus. Not. Bald. in s. nos autem. in xij. colum. Inst. de Attilio tute. est text. in l. his solis. C. de reuoc. do- na. Dixi in capitu. fin. de secun. nup. Et ideo dixit Spe- cul. in tit. de reo. in ff. colu. quod priuslegia data scho- laribus interpretatur, dum modò proficiant in scien- tia, per text. in capit. Socrates. xij. quæst. i. ibi, non Hie- rofylmis, etc. Bene facit text. in capit. generaliter. xvij. quæst. i. ibi, non denegantes, nec circa ministeria des- des, etc. Facit gloss. sing. in capit. j. in uer. sedem. in fin. de prius. in vj. quæ dicit, quod intrans in fraudem cer- tis uicibus, non habet priuslegia scholarum. Simile dicit Pet. de Anch. consil. cxxvij. quod descripsit inter capellanos Papæ non dicitur excusari à residen- tia, nisi quandoque exercuerit officium capellani. Fa- cit, quod dicam in fr̄a, de doctoribus ignorantibus. ¶ Tertium de fructuosa tarditate post maturitatem, ui- de gloss. in l. C. de anno. ciuilis. lib. vj. quæ dicit, quod scholarii peritus præfertur doctori ignorantibus. ¶ Ad tertium de ignorantibus, dicit, quod supra dicta priuslegia eis nō cōpetunt, secundū Pet. de Anc. in c. de paroch. & do. Abb. in c. clericis. in j. col. de iudi. & Bal. in j. consti- tutione fforum, in ult. col. & probatur ratione. Quoties

enim habens titulum aliquius officij, uel artis, si nō exerceat se in eis, non gaudet prius legi illius artis, uel officij. Ergo mulet minus ille, qui nedium non exercet, sed exercere non potest. Facit tex. in c. auete xxij. q. iiiij. ubi non faciens opera Christiani, non dicitur Christianus.

a Facit dicitur Pet. de Anc. c. vii. cxxxvii. a cxxxvii. Ad quod habens titulum capellani, non detu, quod est in gaudet illo, nisi quandoque exercuerit cons. cxxxiiij. col. illud officium. Et expresse de non exercentibus arte, est decis. Bar. in l. semper, per istam text. ff. de iure immu. & in l. qui sub praetextu. C. de sacro san. eccl. & in l. scrinario. C. de testa. mili. & in l. per illum tex. C. de collegia. lib. xij. & Bal. in proemio sforum, in l. col. & do. Ab. in c. vigilanti. de praef. Faciunt etiam iura, de quibus per gloss. in p. in c. abbate. de uerb. signi. quod cessante causa priuilegij cessat priuilegium. Facit. ne quidam. C. de testa. mili. ubi miles non militans perdit priuilegium militare. Imo fortius dixit Bart. in l. l. C. de tyronib. lib. xij. quod doctor iuuenis, qui diu non laborauit in exercitu doctoratus, adhuc non habet priuilegium dignitatis sua. Ergo multò minus, qui nunquam potest exercere. Facit tex. no in c. que ipsi. xxxvii. dist. ubi sacerdos ignorans perdit nomen sacerdotis. Quis uero dicatur doctor, uel indoctus, vide Inno. in c. cum in cunctis. de elect. ubi facit triplex membrum scientia, uidelicet quod alia est eminentia, mediocris, & sufficiens : & de his non intelligo, sed de illis, qui penitus suntignari literarum.

S V M M A R I V M .

1 Pauperes non dicuntur, quos parentum opes sustinent.

2 Temperantia est subhienda in studendo.

3 Statutum non patitur fictionem.

4 Magister quis dicatur.

5 Doctorem se nominans, cum non sit, tenetur criminis falsi.

6 Scribens literas nomine alieno, episcopo ignorantem, tenetur criminis falsi.

C A P I T U L U M . I .

Voniam. Cathedra lis ecclesia p uide debet magistro de beneficio, ut clericos illius ecclesie & a lios pauperes gratis doceat : & uendens licentiam docendi, uel prohibens idoneum à docendo, beneficio priuatur. ¶ No. ibi, pa rentum opibus. quod t non dicuntur pauperes, quos parentum opes sustentare possunt: quia pater tenetur a le filii. l. si quis à liberis. ff. de lib. agnos. Etiam spuriu m, c. cum haberet. de eo, qui duxit in ma. secundum Doct. Quibus addit glo. sing. in l. sed Iulianus. s. quod dicitur. ff. ad Macedo. que dicit, quod mutuum factum filiofamiliā utiliter studenti, obligat patrem, nedum si pater ignorauerit, sed etiam sciens prohibuit. Et ipsam facit sing. Roma. in l. quamuis. ff. sol. ma. Hinc est, quod si filius de uoluntate patris tacita, uel expressa, cōp̄it studere, cogit pater, etiam nolens, subuenire in necessarijs ad studium, secundum gl. in l. Macedoniani. C. ad Macedo. Quam sequitur ibi Bal. limitans ut s. dixi in Rubrica, nisi qualitas ingenij alius suaderet. Quod tamen intellige, dum modō illa cognoscatur spatio temporis, per id, quod no. Bald. s. in proemio Grego. in l. col. ubi dicit, quod sepe ingenia grossa propter assiduitatem studij efficacissima. Et subdit Bal. quod tēpera studens debet se conformare tēperato stomacho, ut sicut stomachus non capit plus, quam requirat uitrus digestiva, ita nō studeat plus una uice, quā patiantur uites ingenij: alias sequit in digesta cōfusio. Et facit iste tex. ad

dixit glo. in d. l. Macedoniani, quae uoluit, patrem teneri, si tacite, uel expresse consentiri, ut predixi: secus tamē, secundum gl. ibi, si expresse prohibuit. Et sequit ibi Bal. Sed limita, nisi pater sine causa contradixisset, secundū Ange. ibi, quem sequitur Ana. hic: quibus adegl. in c. j. lxv. dist. qua dixit, quod contradicunt sine causa, habetur pro consentiente. Notauit Arch. & Domi. xvij. dist. in lumma. Quod tamē declarat, ut per Domi. post do. Ant. in c. de consti. in v. in l. col. ut procedat in causa, seu materia, in qua requiritur consilium: sed ubi requireret consensus, non posset dici, quod uideret cōsentire, per text. optimū in c. nullus. de iure patro. sed habetur pro nō contradicente: & ideo si factus non potest ualere, nisi eo cōsentiente, praticabitur d. c. nullus. quod etiam procedit alijs casibus. Sed in proposito, cū sufficiat patrem non contradicere, ut in d. g. fatis tenebitur prohibendo sine causa. Quod no. ¶ No. ex eisdē uerbis, quod diuitia patris arguant diuitias filij, etiam nihil a filiis habentis: quia cōfusur eadē persona cum parte: quod facit ad statutum requirens, quod eligendus ad certum officium habeat centum in æstimo: quia filius electus erit habilis, si hoc habet eius pater, & non ipse. Et ita hot. Bald. in l. prator. s. sed si filius. in lectura antiqua, ff. de eden. & in l. j. C. de leg. hæredi. & in l. etiam. in pen. col. C. de execu. ref. iud. & in l. sciendum. ff. qui satista. cog. & lo. And. in Spe. in tit. de censi. ad fi. & allegatur semper gl. in l. j. C. qui a tate. lib. x. Et est ratio: quia etiam uiuentis patre uideatur quodammodo filius habere in habitu dominium patrimonij, per l. in suis. ff. de liber. & posthu. Per quam dicunt ibi Bal. & Ange. quod statutum uolens solui gabellam de omni acquisitione dominij, non comprehendit filium heredem patris: quod dicitur cōtinuare dominium paternum. Item facit ratio, quia pater & filius cōsentent eadem persona, s. autho ritates. xxxv. q. iiij. l. i. C. de impub. & ali. substi. Facit c. afferre. de præsump. & quod habetur. in s. ff. Infi. de fini. iur. Et pulchre scribit Old. consi. cxxiiij. ad fi. Vnde dixit singulariter Ro. in l. j. ff. in ius. uoc. ut eant. quod pater elec̄tus in legatum, potest substituire filium, per tex. optimū in l. sciendū. s. legati. ff. de legatio. quasi non egrediatur propriam personā, cū tamē in alijs, in quibus eligitur industria persona, non sit locus substitutionis. c. fin. de off. & in c. i. s. cui. eod. tit. in v. cum si. ¶ Sed ad unum aduerte: quia dicit do. Ab. in c. consu luit. de iure patro. declarando illud dictum glo. in cap. quia clerici. eo. tit. de patre presentant filium, dicit, quod prædicta procedunt ex quadam fictione, ut ibi per eū: quia ex hoc potest fingi, quod dixi suprā de habilitate 3 requisita à statuto: quia t statutum requirit calum ue rum, non casum fictum, ut not. Bart. in l. i. s. hæc uerb. per illum text. ff. de neg. gest. nisi forte pro nunc dicas, patrem & filium cōsereri unam personam ex beneficio: sed quod patrimonium patris uideatur patrimonium filij, non uideatur fictio, attento eo, quod suprā dixi post Bald. in l. in suis. ¶ Not. ibi, legendi. quod uerbū Legendi, potest etiā adaptari ad studentes. Legunt enim, dum student, c. non magistro. coniunctio c. super specula. ne cleri. uel mo. ¶ Item not. quod facultas docendi est concedenda omnibus idoneis. Quod limitat Inno. hic, nisi ex iusta causa hoc fieret: putā, propter nimiam multitudinem se offerentiū: & exemplificat do. Ant. ad statutum Bononiense prohibens forentes legere ordinariam de mane: quia ualeat, cū ex hoc sequatur bonum reipublica, ut multi ciues inuisentur ad studium, & sequatur honor inæstimabilis. ¶ Sed considera tu primō, quod ipse fuit Bononiensis: ergo suspectus. ¶ Secundō, quod cessante causa statuti, deberet cessare statutum. ¶ Ultimō not. neminem debere legere, nisi petita licentia. Facit c. cūm ex infunctio. de hærc. cum ibi alleg. ubi nemo debet prædicare, nisi missus. Ex quo sequitur, quod aūs factus, non petita ha. licentia,

episcopus, qui ordinauit aliquem ad sacerdotium, potest eum repellere propter insufficientiam ab ecclēsia curata, non soiūm adepta, sed etiam adipiscenda, etiam bis promovisset eum ad curatum, per rationes, de quibus per eum, que fuerunt Old. licet ipse non dicat, consilio xcij. Item facit singulare verbum Bald. in l. fin. C. de hærc. in l. ubi dixit, quod si causa est commissa doctorum, quem committens putabat doctum, & non erat, potest & debet commissio reuocari. Et facit gloss. in c. fin. de renun. per quam ibi lmo. ponit idem, quod do. Abb. hic.

c. prohi beas.

S V M M A R I V M .

1 Gratia acceptum gratis dari debet.

2 Mutuans scholari, ut intret, utrum commitat usuram.

3 Turpitudine ubi ueratur ab utraq. parte, ibi nulla est repetitio.

4 Monito quando requiratur ad incurrendam penam.

C A P I T U L U M . II .

Rohibeas. Promissum, aut

licentiam, remitti & restituī debet. Hoc pri mō. Episcopus supplēt negligētiam inferiorum circa deputatos magistros. H. D. ¶ Not. ibi, parochia, quod tota diœcesis episcopi potest dici sua parochia. Ad idem c. parochiano. de sepult. & ibi dom. Abb. & in c. Apostolica. de dona. & gloss. in l. in l. de poe. & re. in c. excommunicamus. s. adj. cim. de hærc. in c. nos inter. de purg. ca. & in c. de rapto. c. licet. de fe rīs. & ibi dom. Abb. Facit text. cum gloss. in ter. ueni ent. in c. i. de off. archipres. Vnde dicunt Doc. in c. om̄nes. de poen. & remis. quod quilibet Christianus habet tres iudices anima. Papam, episcopum & proprium re cōtēm. ¶ Item not. quod t gratis acceptum, est gratis dandū. Idem dicas, etiam si episcopus, de quo hic, gratis non accepisset. Et per istum tex. dicunt Doc. quod epi scopus exigens aliquid pro licentia, de qua in c. cuius ex eo, de cle. in v. tenetur ad restitutionem, & committit quā simonia. ¶ No. ibi, exigendi. quod pro facili tate docendi non debet eam concedens aliquid exige re. Sed querit Vincen. utrum promissio facia per studē tem de audiendo aliquem, teneat & dicit, quod non: quem sequuntur omnes per l. Titio. s. ff. de condit. & de demon. ubi conditio, uel pactum impedient libertatem, non tenet. Vnde dicunt nō esse absurdum, quod etiam data paritate scientia in duobus, magis proficit unus propter affectionē cum uno, quam cum aliō. ¶ Ex quib. etiā inferunt, utrum t mutuans scholari, ut intret, com mittat usuram: de quo latē per Cal. in rep. c. s. in v. q. de usuram. ¶ Item in quantum dicit dom. Abb. hic, quod qui semel fuit approbat & factus doctor, uel magister, propter apparentem insufficientiam, potest reprobari, per l. sed & reprobari. ff. de excu. tu. addit. text. & ibi Bar. in l. Grammaticos. C. de professor. & medic. lib. xij. Et Imol. in capitulo. ex literis. in l. colum. de consti. per illum text. Ide refert Nico. de Neap. in d. l. sed & reprobari. quod episcopus Capuanus faciebat, examinari reverentes ex studio doctores: & si erant insufficientes, lace rabat eis priuilegium. Et uide gloss. no. in cap. ueniam. xxxv. q. ix. quod dicit, quod si appareret elec̄tum ad fal sum remorem putantium eum doctum, cū non esset doctus, debet cassari electio. Facit, quod no. loan. And. in addit. Spec. in rub. de præb. ubi ponit de usallo, qui putabatur robustus, & non erat quia potest feudo priuari. Et facit, quod not. loan. And. in addit. Spec. in tit. de instru. ed. s. nunc aliqua uer. sed nunquid pauperi. ubi dixit, quod si executor distribuit aliquid in studi es, quos putabat doctos, & non erant, potest illū re petere. Facit, quod not. loan. And. in addit. Spec. in rub. de iure patro. super rubri. ubi singulatiter tractat, quod 4 Inn. in c. extirpande. ante si. de præb. ubi t quādo ad in

currendam poenam requiratur monitio, posuit aurea doctrinam, quod si lex loquitur negatiue, putat si non fecerit residentiam, si non fecerit inuentarium, uel simile, requiritur monitio: quia negatiuus sermo non habens tempus, non constituit omittentem in mora: & dubium esse potest, an rationabiliter omiserit: secus autem, ubi sunt uerba affirmativa: putat, si quis percutitur clericum, si accessit ad moniales, & similia: quia cum cesserent dictae rationes, non requiritur monitio. Et hanc doctrinam sequitur ibi Hosti. loan. And. dom. Anto. Imo. dom. Abb. & loan. And. & Domi. in cap. licet canon. §. de elect. in vj. & dom. Card. pulchre consil. lvj. incip. Dum reverendus, & Bald. in l. & post tres. in lec. in vj. colum. & in repetit. in xxij. colum. ff. si quis cau. & authen. hoc amplius. in iij. colum. C. de fideic. & Arch. in capit. propter. xvij. dist. & Bald. & Iml. in l. si mora. ff. sol. ma. & Bald. in cap. j. in uerbo. publici latrones. in tit. ne pace tenet. & in authen. & omnino. in pe. colum. C. ne uxor pro mar. & in l. magnam. de contrah. stip. & in l. cum tibi. in pr. C. qui accu. & in l. j. C. de spons. & loan. de Ana. in c. excommunicamus. §. moneant. de haeret. Barto. in consilio incip. Testator. & consilio incip. Pro primo proponitur. & Bald. in repe. c. ut animarum. in iij. char. de consti. in vj. & Iml. in c. j. de consti. ¶ Recipit autem ista doctrina quasdam limitationes. Prima est, nisi esset tempus appositum ad incurram poenam: quia tunc non requiritur monitio, secundum Bald. in dicta l. j. & Domi. in dicto c. licet. & Pet. de Anc. a in consil. l. j. incip. Pro clariori. Facit Conf. l. j. gloss. in uer. singulis annis. in cle. j. de Adde, quod est in reli. do. & c. potuit. de loca. ¶ Sed in hac limitatione no. tria. Primo, quod debet et intelligi, ubi est appositi tempus ad faciendum aliquid sine ministerio alterius hominis, & actus solium dependet a persona nominata: alias secus: quia cessante ministerio alterius hominis, necessariò cessabit poena etiam in facto negatiuo limitato ad tempus, propter singulare dictum dom. Ab. in capit. uenerabilis. in pen. colum. de iudici. ubi dixit, quod commissa causa iudici, ut intra tempus sub poena eam expiat, lapsus termini non nocet, si pars non instituit, propter gloss. sing. in c. fin. de rescrip. Et ad hoc facit notabile dictum Ange. in confi. cxvij. inci. Statuto ciuitatis Castelli, ubi dicit, quod statutum puniens priores non decidentes causam appellations certi tempore, intelligitur, si partes insisterint. ¶ Secundo not. quod ista declaratio procedit etiam in die tacita: gloss. est in l. si mora. ff. sol. ma. quam ad hoc callebat Bald. in l. si pacto. C. de pact. & in rub. C. de consti. pecu. Et ita intellige, quod not. Spec. in tit. de aduo. §. j. uersi, sed nunquid is, qui iurauerit. ¶ Tertiò not. quod ista cessant, ubi ius in facto negatiuo, uel affirmativo, requirit monitione. Sic intellige c. j. ibi, infra mensem requisitus, de sententiâ excommunicati. in vj. & in c. j. ibi, si petantur, de seculi. in vj. & clemen. attendent. §. ff. de sta. mona. cum s. ¶ Quartò limita dictam doctrinam, ut singulariter per Fede. confi. cix. quod incipit, Quod non fecerit residentiam, & sequitur do. Anto. in c. quoniam. §. si uero. ut lit. non contes. vj. colu. uidelicet nisi esset constitutio synodalitatis continens id, quod ius commune imponens facta negatiuo poenam: quia in illa incurritur omittendo sine monitione. Hoc dicunt per plures rationes, quas omitto. Sed illa est principalis, ut aliquid addat iuri communi, iuxta l. si quando. ff. de leg. j. & cap. in his. de ptiu. cum s. ¶ Tertiò limita, nisi quo ad Deum: quia apud ipsum satis incurritur poena, uel culpa sine monitione: quia non facta non latent ipsu. ut late per dom. Abb. in c. excommunicationi. de rapto. & ibi uide gloss. que sentit dictam doctrinam. Inno. Et idem repetit dom. Abb. in dicto cap. extirpanda. §. qui uero. in ult. colum. de prab. ¶ Quar-

tò limita singulariter istam doctrinam, ut non habeat locum, quando illud, quod non est factum, non habet in se aliquam uerisimilem rationem excusationis: quia tunc eo ipso, quod quis potuit facere, & non fecit, incurritur poena absque monitione. Ita singulariter restringit dom. Abb. in locis proximè allegatis. Et istud non displicet mihi uolendo inuestigare rationem huius doctrina. Illa enim non est sufficiens, quod non facta latent: quia immo multa non facta patent. Nec est bona illa ratio, quod non est in mora: quia cum lex semper loquatur, l. Arriani. C. de haereti. non obediens legi loquanti negatiue semper dicitur monitus, & semper in mora. Sed illa sola ratio est magis consona: quia quando non est factum, potest esse dubium, an iustè ormissum sit, vel non: & non est ita in eo, quod est factum: quia iam apparet esse delictum. Magis enim delinquit committens, quam omittens. Vnde praetatus nocet ecclesiæ omittendo, sed non committendo, ut per gloss. in regula, delictum. lib. vj. & in §. si ergo. xvj. q. vj. In proposito ergo, ubi notoriū est non subesse causam omissionis, cessat uera ratio iustitiae doctrinæ: & per consequē ipsa doctrina. Et istud no. tanquam subtile & multum eneruans istam doctrinam. ¶ Vtimum secundum praedicta intelligens gloss. in l. j. C. de his, qui. ut indig. in uerbo, reddere. quod dixit, quod si haeres defuncti non vindicauerit eius necem, auferetur ei haereditas, ut indigno, eo ipso q. transiuit tantum tempus, intra quod commode potuit vindicare necem defuncti. Nec oportet expectare, quod desierit non posse: de qua gloss. exclaimat ibi Bald. & Barto. in l. in cognitione. in l. j. colum. ff. ad Sylla, ponens per ipsam doctrinam, quod omne delictum consistens in omittendo, est perfectum, quando tempus transiuit, in quo potuit aliquid fieri, & non factum, & amplius fieri non potest. Et idem tenet Bar, in l. non solum. §. morte. in pe. col. ff. de op. no. nun. quia illa gloss. cum predicit debet intelligi præcedente monitione, quamvis Lu. Ro. in l. in cognitione. ff. ad Sylla. & loan. de Ana. in d. c. excommunicationi, habuerint alium intellectum. ¶ Quotuplex autem requiritur monitio: dicas, quod suffici unica: quia ita est in actibus extra judicialibus, ut est gloss. in c. cupientes. §. quod si per uiginti. in uerbo, proposita. de elect. in vj. & glo. in c. si episcopus. xvij. dist. & glo. in uer. factum. in fi. in cle. j. de deci. & gloss. in uerbo, requirerit. in clemen. j. de haereti. Quamvis istud recipiat aliquas fallentias, de quibus per Lud. Ro. diffusè in l. de pupillo. §. quis ipsi prætor. ff. de ope. no. nun. & per Iml. & do. Abb. in c. ex literis. de consti. cum concor.

S V M M A R I V M .

1 Doctor an dicatur habere dignitatem.

2 Spurius an possit doctorari.

3 Doctor an preferatur militi, uel econtra.

C A P I T U L U M III.

Vantò. ¶ Per istum tex. in uer. dignitatem, infertur ad qua-
stionem, nunquid doctor dicatur propriè habere dignitatem? In quo ex dictis omnium hic plurib. additis no. tres conclusiones. ¶ Prima con-
clusio. Doctor t. dicitur habere dignitatem. Ista Bar. in pro-
cemi. C. in iij. col. & in l. omnes. C. de decurio. lib. x. & in
l. generaliter. in fi. C. de decurio. & Ange. Sal. & Raph. in
d. pro cemi. C. & do. Abb. in c. super eo. el. j. de testa. per
istum tex. & do. Fran. ibi per l. quoties. C. de digni. lib. x.
ubi est nobilis: ergo est in dignitate, secundum eum. Et
quamvis doctores, de quib. j. respondeant ad tex. in d.
pro. C. in uer. magisterij dignitatem. q. ille habeat
etiam aliam dignitatē, ad istu. tex. q. istud erat ex cōsuetu-
dine, p. quā in certis ecclesiis magister scholaris dicitur
in di-

c. quia
legum, secundum Bald. in l. in fi. C. qui bo. ced. pos. &
quasi omnes in locis præallegatis.

C A P I T U L U M IV.

Via non. ¶ In qualibet ecclesia cathedrali, uel etiam alia in facultatibus sufficienter dotata, debet à praetato & capitulo unus magister eligi, cui reditus unus præbendæ debent assignari: in metropolitana uero etiam theologus eligi debet: & si ad grammaticum & theologum non sufficiat, prouideat de ipso theologo, & grammatico faciat prouideri in aliqua ecclesiarum sua ciuitatis, uel diœcesis. H. D. ¶ In gloss. j. in fin. An Doctores possint & debeant facere collectam, vide late per Abba. & dom. Ioan. de Ana. Et a monachus possit esse doctor, ut assumi in magistrum: dicit, ut per Panor. & latius dom. Ioan. de Ana. hic latè, quē uidere poteris. ¶ Vnum not. quod ex quo hodie doctoribus constitutur salarium de publico six studijs generalibus, quod nihil petere possint à quibusunque, etiam diuinitibus: quia tale salarium constituitur, ut non solùm doceant indigenas, sed etiam forenses undecunque proficentes. Ita notabiliter do. Abb. hic in j. colum. in secundo casu, quem sequitur dom. Ioan. de Ana. hic in iij. colum. Quid autem si doctori salariato non datur salarium, nunquid licet desistere à legendi? Vide Bald. dicentem, quod non, in l. j. C. du aduo. ff. per illum text. Quod limita, nisi patet, talis incommode ex non solutione, quod nō posset infestare lectura: quia tunc licet desist, nec perdite salarium temporis, quo desistit, secundum dom. Abb. in cap. peruenit. el. j. colum. j. de iureiu. Et ad hanc gloss. de collecta, vide Tho. j. j. q. c. artic. iij. circa med. late Domi. in dicto capitu. de quibusdam. xxxvij. dist. & in questione notabiliter Old. confi. c. Adde dom. Abb. idem tenentem in cap. j. de coniu. lepro. Item dum dixi, posse monachum doctorari, adde Cal. in isto tit. consilio j. ubilatè consuluit, monachum doctum in legibus, licet posse doctorari. ¶ In gl. fi. in princ. Dic, quod ipsi canonici debent inter se ipsos collectā imponere loco præbendæ: arg. c. fin. de his, quā si à maior. par. ca. ¶ In ea. lib. secus dico. Vide tex. optimum cum gloss. j. in c. si tibi concessio. de prab. lib. vj.

S V M M A R I V M .

1 Studentes habentur pro residentibus.

2 Scientia iuri canonici non minus prodest ecclie, quam scientia Theologie.

3 Lex exorbitans licet extenditur fauore animarum.

C A P I T U L U M V.

Vper specula. ¶ Praetati & studia Theologiae scholares dociles transmittere tenentur, & suorum beneficiorum reditus quinquennio integraliter percipiunt: quibus non sufficientibus mittentes succurrant, docentes uero, quā diu legunt, percipiunt fructus. H. D. ¶ No. modum, per quem ecclesia potest decorari doctis uiris, ut priuilegiunt studentes, & aduertatur circa personas ad studium depurandas. Vnde percipient fructus beneficiorum, uidelicet studentes quinquennio, & docentes, quamdui docent. ¶ Ex quibus facias conclusio, quod t. studentes habentur pro residentibus. Ad quod vide tex. in l. quatuor. in prin. ff. de leg. iij. ubi absens causa studij non dicitur abesse. Et ibi Barto. infert ad clericos non residentes propter studium: quia excusantur. Et vide tex. in l. Sei. §. Pamphila. ff. de fun-

inst. ubi legato fundo cum his, quae in eo sunt, uenit seruus absens causa studij. Et pulchre ponderat Bald. in l. qui sub prætextu. C. de sacrofan. eccl. dicens, quod clericus non residens causa studij, facit hoc, ut utilius postea resideat. Et latè ponit Old. consil. cxxxix. & Fed. consilio cxxxxix. & xlvi. inci. De iure communis. ¶ Hanc conclusionem declarat primò, ut habeat locum, siue clericus addiscat, siue doceat, ut hinc in text. Secundò, dum modò studeat in Theologia: secus in iure canonico, uel alijs scientijs, ut est tex. hic & no. gloss. s. & ibi. Ioan. And. in cap. j. de priuile. in vj. & ibi. Dom. in fin. & Host. in summa huius tit. s. fin. & Imol. in cap. tuæ. de cleri. non resi. ¶ Sed in hoc tehe contrariū propter has rationes. Primi: q. f. nō minus prodest ecclesiæ scientia iuris canonici, quam Theologia. Vnde dixit Host. quod omnes sequuntur, in cap. j. de confang. & affi. quod carteris paribus, præfertur canonista theologo in electione, ubi non pullulant hæreses. Præterea probant proœmia Decre. vj. & Cle. in quibus mandatur legi in scholis ius Canonicum: & non intelligitur de laicis, sed de clericis. Si ergo requiritur, ut addiscant, & scientia ipsa requirit longum tempus, ut experientia docet, certè uidentur etiam priuilegiati super residentia: quia uno concessio, etc. c. præterea, de off. deleg. Item prælati licentiantes clericos sciunt generalem consuetudinem, per quam dant operam canonibus: & sic uidentur approbare eorum studium. ¶ Ad istum text, respondeo primò, quod tempore suo propter defectum librorum scientia canonica non erat adeo difficilis cognitionis. Secundò, quod propter identitatem rationis extenditur, quamvis exorbitans: quia fundatur in bono publico. Vnde succedit theoria Bar. in l. si cōstante. in x. q. j. partis, ff. sol. ma. & in l. f. s. exercitus. in fin. per illum text. ff. de infami. Tertiò: quia extendi potest: quia concernit fauorem animalium. Not. c. proximo. ibi, in his, cuiusque succurrerit Canonicum, sicut Theologia. Vnde succedit doctrina Ioan. And. in cap. ex tenote, qui si. sint le, cum ibi alleg. quod lex exorbitans lícet extenditur fauore animalium. Et hanc partem tenet Cardi. in cle. ne in agro. s. lanè. in vj. q. de statu mo. & in cap. tuæ. in vj. q. de cleri. non resi. & Domi. in c. de quibusdam. xxxvij. dist. & do. Abb. Ioan. de Ana. & do. Maria. hic. & do. Abb. in l. licet. de præb. & Arch. Garsias, & Lap. in d. c. i. de priuile. in vj. ¶ Sed hanc conclusionem limita primò, dum modò studeant in studijs generalibus approbatis, ut not. gloss. i. in c. tuæ. de cleri. non resi. & in processione. Declaratio. in uero, Bononia. & Ioan. And. in c. cum ex eo. de elec. in vj. Quod intellige, nisi ex causa notabilis alius fieret: puta, quia aliquis docto excellens legeret extra locum studij, secundum Hosti. in d. c. tuæ. Et hoc arbitrabitur superior, secundum do. Abb. ibi. ¶ Secundò limita, dum modò absentes studeant & proficiant, secundum Spe. in tit. de reo. in f. i. col. dixi suprà in rub. ¶ Tertiò limita, dum modò quinquennio se solùm absentent, ut hinc in text. nisi ex causa tempus protorogatur, iuxta cap. cum ex eo. de elec. in vj. Hoc intellige in studentibus: secus in legentibus, qui donec docet, semper excludant, qui quid dixerit glo. hic in uerbo, annos. Non obstat. c. inquisitioni. in ea allegatum: quia non procedit, quando uerba præcedentia addunt qualitatem excludentem effectum clausulæ sequentis: & ita est hic, ut patet ibi, dñi in scholis, etc. ¶ Quartò limita, quantum ad canonicos, dum modò studeant solùm duo, secundum quosdam in c. ad audientiam. de cler. non resi. per illum tex. Sed hoc intellige, quando mistendo plures immixterent præiudicium ecclesiæ in diuinis: alias iste numerus non est arctandus, secundum Docib. ¶ Quintò limita, ut non habeat locum in distributionibus quotidianis. per c. scet. de præb. Notat gl. p. in c. ad audientiam. & Host. in summa. de cleri. non resi. s. f. uer. Itē si Christianus p. mitteret Iudæo mancipium & Archi. in c. i. de priuile. in vj. Percipient tamen fru-

etus mensæ grossæ, de quibus per Cal. in tit. de præb. c. o. fil. xxij. Et ita no. gl. f. ibi, plus dico. in c. unico, de cleri. nō resi. in vj. & do. Ab. in d. c. licet. ¶ Sextò limita, dum modò sint absentes de licentia prælati, uel statuti, uel coniunctitudinis, secundum omnes in d. c. tuæ. Et si superior recusat dare licentiam, adiri poterit alius superior, secundum lo. An. in c. cum ex eo. de elec. in vj. per c. nullus. de iure patro. Plus dicit Ioan. And. in d. c. tuæ. & sequitur. Domi. in cap. de quibusdam. xxxvij. dist. quod propter simplicem licentiam non excusatibus à perceptione fructuum. Et si diceretur, quid operabitur responder, quod excusat eum, ut non priuetur. Et subdit dom. Car. & Imo. in d. c. tuæ. quod licentiatu s. hoc modo non discedet à studio sine licentia. Et dicit post Hosti. quod reuocabitur ex causa: puta, si non proficit: quia uoluntas, uel natura repugnat. Sed in istis aduerte: quia dixit Lapis in c. i. de priuile. in vj. & bene: quod non uideatur istam licentiam esse necessariam, si tenemus, quod ista decre. procedat in studentibus in iure canonico. Et ita teneo. Est uerum, quod in uno differant, secundum eum: quia si in alijs scientijs esset statutum, uel consuetudo, ut studentes non excusarentur, ualebunt: secus in theologo, per illum tex. ibi, non obstante, de quo dubito: quia si ista sunt aquíparata, quantum ad hunc effectum, dispositum in uno militat in alio, iuxta gl. in c. si postquam. de elec. in vj. & in l. si quis seruo. C. de fur. & habetur in c. miratur. de ser. non ordi.

De Iudæis & Saracenis, & eorum seruis,

T I T V L V S V I

Ontinua ad præcedentia, ut hinc per Doc. Et unde dicantur Iudæi & Saraceni, uide Host. in summa huius tit. & Ioan. de Ana. hic. & Arch. & Domi. in c. dominus. & c. Ismael. lvij. dist. & glo. pe. in fratre eo. & si Iudæos. Et quia error Iudæorum præcipue consistit in pertinaci intellectu corticis litera, dicit gloss. in l. damni. ff. de dam. infect. & in l. non dubium. C. de legi. quod in harenis uerbis litera nimirum pertinaciter, dicitur Iudaizare. ¶ Quid autem de Iudæo transeunte ad factam Saracenorum, uide Old. consil. i. quod incipit, Iudæus transiuit. Roma. singulari cxcj. inci. Cras Christus. & text. cum gloss. in c. nonne. j. q. j. Et ex ista rubrica not. quod dispositio loquens de Iudæis, non extenditur ad Saracenos. Ad quod uide Domi. post Archi. in c. qui uero odij. lvj. dist. & in c. fraternitatem. in f. notabilij. l. dist. quod puto limitandum, nisi per omnia esset eadem ratio: puta, quando lex consideraret solam blasphemiam Christi, ut in casu c. j. co. cum si. Cartera in hac rubrica uide hinc latè per Ana. quem referam in processu in locis congruis.

S V M M A R I V M .

¹ Floreni quot faciunt libram.

² Vendere, seu diuibrare quis cogitur certo casu.

³ Recipiens medicinam à Iudeo, an peccet.

⁴ Iudeus an posset doctorari.

C A P I T V L U M I.

Ræfenti. ¶ Si seruus emptus à Iudeo causa mercimonij, factus est, uel fieri desiderat Christianus, p. xij. solidis redimatur. ¶ Not. q. Iudeus non haber commercium Christiani serui. Et ideo si Christianus p. mitteret Iudæo mancipium & Archi. in c. i. de priuile. in vj. Percipient tamen fru-

pium Christianum, nō tenet promissio. l. multum. ff. de uer. obl. Facit l. apud Julianum. s. j. de leg. j. Secus econtra. ¶ Secundo no. quod Iudæus potest possidere bona: quia interdicens possessionem mancipij Christiani, uidetur concedere possessionem aliarum rerum, c. qualis. xxv. dist. c. nonne. de præsum. Quod not. ad statuta terrarum, in quibus Iudæi non possent emere immobilia: quia licet ualeant, tamè stricte interpretabuntur: quia non habent concursum iuris communis. Et per illum tex. à contrario infertur, quod Christianus ille citè potest habere Christianum seruum: & clarè no. glo. in d. l. multum. quam Ange. facit sing. in l. i. C. ne Christianum mancipium. ¶ Tertiò ibi. xij. solidis. No. quod seruus Christianus assimilatur ad plus xij. solidis. Si autem erit cōtentio de mancipio, arbitrabitur episcopus, secundum Doc. & expone solidis. id est. aureis, per text. cum glo. j. in l. quicunq. C. de ser. fugi. quia, secundum do. Abb. olim septuaginta solidi constituebant libram aurii, & quilibet aureus habebat sextam partem uncia aurii: hodie habet octauam: & t. octuaginta sex floreni faciunt libram aurii, secundum Bart. in l. quoties. C. de suscep. & Arch. lib. x. De qua materia mutationis monetarum, uide Bart. in l. Paulus. ff. de sol. & Doct. in c. o. lim. de censi. ¶ Ultimò t. no. calum, in quo quis cogitur distrahere, uel uendere regulariter, contra l. nec emere. C. de iur. del. l. dudum. & l. in uitum. C. de contrah. emp. Simile est in habente iurisdictionem absque territorio: quia poterit compelli dominus territorij, ut patiatur erigi furcas in territorio, in quo alius habet iurisdictionem, ut late per Ioan. And. in addi. Spec. super Rub. de execut. sententia. Idem in colono partiario, qui cogi potest, ut quod uenditur est, uenda domino. l. j. & ibi Barto. C. de metallar. lib. xj. Idem, si ciuitas habet frumentum superfluum: quia poterunt compelli homines emere, uel. j. C. ut nem. liceat in emp. speci. se excusa, lib. x. Idem in habente frumentum tempore caritatis: quia cogitur uendere deducto, ne egeat, l. si pendentes. s. si quis. ff. de usufru. Idem in eo, qui uendidit maximum prædium, & recusat uendere particulam ei adhærentem: quia potest compelli, l. sanctimus. s. nec autem. & ibi Barto. C. de dona. Idem, si testator mandat ecclesiastim consuiri in loco suo: quia non est sufficiens propter adhærentiam uicini: quia illi poterit cogi. Bal. in l. j. s. ff. per illum text. C. de communis seruo manu. Et adde, quod ualeat statutum, quod uicinus teneatur uicinum requirere. Bald. in l. i. in princ. C. communi diu. Et ualeat statutum imponens premium. Bart. in l. nemo. C. de Iudeis. Plenè Sal. in l. i. C. de episcopali audi. Non tamen compellitur Iudeus minus uendere, quam alijs, d. l. nemo. Et ualeat statutum, uel consuetudo, quod mercatores pannū non possint uendere pannū, nisi in præsentia alicuius cimatoris, ut late per Pet. de Anc. consil. a clj. j. inci. Summa prædicta, de qua

¹ Adde, quod est in consuetudo, quod est in con-

materia uide per Bart. in l. fin. C. de fiduciis. ff. sol. ma. Et ibi ponitur regula, quod quis cogitur uendere id, quod sibi non nocet, & alteri prodest. Et ibi etiā ponuntur aliqui de istis casibus, per Bart. in l. i. si uenditor. s. constat. ff. com. munia prædio. & in l. j. s. circa. ff. de offic. præfe. ur. ¶ In gl. No. bene iura in ea allegata, ut per do. Abb. & alios hic: quibus adde gl. xxvij. q. j. in summa, & in s. uerum. quæ dicitur, q. Iudei sunt aptiores ad subuertendum. Ex quo. infertur ad id, quod dicit do. Abb. q. non sunt tollerandi, ut intrent scholas: & tamen confuetudo est in contrarium: pro qua facit, quia nō reperitur expressè prohibitum. Ideo succedit doctrina Host. in fratre eod. confutuit. maximè quia c. nullus. allegatum in glo. hoc non exprimit. Ideo ubi Iudeus intendens principaliter lectio non disputaret super fide, posset tollerari. ¶ Et t. in quantum Docto, not. d. cap. nullus, ubi est

Vltorum. ¶ Iudeus Christianus in seruum habere non potest. Hoc primò. Sed in colonia a scriptis bene potest habere, dum modò non sit transferat eum ad aliud seruistum, uel ad aliud agrum: alias ipsum perdet. Et de istis a scriptis & alijs si uide plenè per Hosti. in summa, in tit. de natu ex liber. uentre. s. in quibus. per gloss. j. & ibi Domi. in cap. generalis. l. dist. per dom. Anto. & do. Abb. in c. iudicatum. de immunita, ecc. ¶ Not. primò, quod est in consequentiis aliquis efficit capax aliquid rei, cuius nō est principaliter capax: quia Iudei prohibiti habere Christianum in seruistio, possunt eum habere emendo agrum, ad cuius culturam a scriptis sunt Christiani coloni. Facit tex. in c. ex literis. de iurepa. in l. quædam. ff. de acqui. re. do. in l. i. in modicis. ff. de contrah. emp. & in l. i. s. qui duos. ff. de lib. leg. ubi socius incapax efficitur capax ex persona socii capacis. Vnde dicit Barto. ibi, & sequitur Pet. de Anch. hic, tradi t. posse cauetam instituendi filium spuriū, ut contrahat societatem cum aliquo, cui pater mutuet magnam sumam, & in eo testamento liberat a mutuo, & cessante mutuo instituat socium hæredem: quia medietas transbit ad socium: & sic ad spuriū. Et licet Bart. aduertat ad fraudem, & dubitet, tamè Bal. reputat hanc cauetam bonam. l. i. in xiiij. q. C. p. socio. & sequit hinc lo. de Ana. Pro quo facit tex. not. in l. i. cōmune. ff. quæadmo. serui. amit. ubi habens prædiū cōmune cum pupillo, gaudet fauoris iutis.

furiis in dultis pupillo. Et per illum tex. dicit do. Abb. in c. ad audiencem de præscript. quod habens rem communem cum ecclesia Romana, non potest eam admittere, nisi ex præscrip. centum annorum. Et dicit do. Ab. in c.j. in vii. col. eo. tit. quod contra capitulum vacante sede non potest præscribi res communis inter ipsum & prælatum, per d.l. per quam etiam dicit do. Abb. in c. de Quarta. in vii. col. eo. tit. q. habens rem communem cum ecclesia, gaudet beneficio prescriptionis xl. annorum. Et propter illam l. dicit do. Abb. in c. uitrum. in vii. col. de fo. compre. quod capitulum habens feudum communem cum prælato, non perdit illud propter feloniam prelati. Et ideo sing. dicit do. Abb. in cap. fi. de iure patro.

quod legatus non potest conferre beneficium habens
patronum clericum & laicum : quia clericus utitur be-
neficio laici, sicut et contra laicum utitur beneficio clerici,
c. ad fin. de iure pat. in vj. Et ista fuit decisio. Fede. cons.
lxv. quod incipit. Infrascripta questiones. Etideo be-
neficia data cruce signatis, ut non conueniantur, pro-
funt eorum fidei ussortibus. Bald. in l. tam mandatori.
in x. col. C. de non nume. pecu. Facit, quod notat Bal. in
l. si quis ex argenterijs. ff. de eden. & quod not. Sali. in l.
in bonæ fidei. C. de re. credi. & do. Abb. in c. ff. de procu.
& Bald. in l. imperator. ff. de sta. ho. & in c. tertio loco. de
prob. Etibi dicit, quod instrumentum confectum per
notarios duos, sustentatur uigore notarii habilis, licet
alius fuerit falsarius. Et in proposito uide text. in c. fa-
cris. de sepul. & in c. autoritate. de conceit. præb. in vj.
ubiratione unius quis consequitur aliquid, quod a-
liis non consequeretur. ¶ Vltimò per ipsum text. pro-
hibentem mutationem loci, vel seruitu sub poena amiti-
onis dominij, dicunt hic do. Car. & do. Anto. post lo.
And. singulariter, quod inferiora principi, qui trans-
fert pedagium de uno loco ad alium abfcq licentia su-
perioris, debet ipsum perdere. Et remittunt ad Hosti. in
summa de censib. g. in quibus causis. Et ad hoc mul-
tum ualeat eorum authoritas, quamvis ad hunc text.
dici posset, quod quantum ad poenam sit speciale in
Iudæis: quia lex ij. C. de agri. & censi. lib. xj. ex qua exi-
git iste text. solum irritat contractum, sed non prout

dominio. ¶ Vtrum tamen esse ludorum, sit delictum? gloss. sunt contraria in l. multum. ff. de ter. obli. & in l. apud Julianum. s.j. ff. deleg. j. Sed dic, quod est delictum, habitu respectu ad ipsum Deum & peccatum aeternam: sed non, quo ad iudicem, vel forum contentio sum, ut late per Ludo. Rom. in d.l. multum. ¶ In glo. j. in fi. Dic. ut per do. Ant. in c. fi. de seruis non ord. & Host. in sum.

ma, eo, tit. §. si. Et per hoc, quod ascriptitiij dicuntur liberi, infert Spec. in tit. de instru. edi. §. compendiofē. post princip. quod possunt condere testamentum. Et subdit Spec. quod si moriuntur non relicto hærede, dominus agri succedit; & ita sequitur hīc loan. de Ana. ¶ In gloss. iij. in fin. ex illa ultima a loquitur in præscribenda liberata: sed tex. hīc in præscribendo fure colonario noti re-pugnante libertati, ut hīc in tex. Et dicit Bar. in l. litibus. allegata in gloss. quod colonus conductus ad certum tempus si finito tempore perseverat, non poterit instar re revocationem factorum. Et idem est in hæredibus, secundum Angel. in l. cùm satis. sc. caueant. eo. tit. & no. sing. text. in l. cùm scimus. §. illud quoque. eod. tit. & tempus obligans patrem existentem in cultura, obligat etiam filium, quamvis semper absentem: quia absesse non dicitur, qui partem corporis habet in loco. Quod factid ad multa, secundum Ange. ibi. De materia not. gloss. Vide gloss. pleniorum in c. seruitum, xvij. q. fi. & plenē omnes. maximē Angel. in l. si certis annis. C.

I. cùm] Adde,
g. d. l. cùm de in
rem uero. habet
locum etià in ea
a de pac. & Bart. plenè in l. cùm^a de in
rem uero. ff. de usur. & omnes, maxi-
mè do. Ant. in repe. c. peruenit de cen-
si. & aliquid dixi in c. ad apostolicam.
de simo. ¶ In gloss. f. in f. Not. sing.

qui non not. alibi, quod dicitur in causis
ludorum rigor præfertur aequita-
ti: quod est magnæ importunitatiæ:
qua multi sunt casus in iure, in quib.
proceditur de aequitate, qui non ex-
tendetur ad ludos, per istam gl. per
quam alias fuit consultum in facto,
quod ludus non potest purgare mo-
ram: quia illud est inductum ex aequi-
tate, ut plenæ per Ange. & Imol. in l.
insulam. ff. de uer. obli. & Ro. in rub. ff.
de arbitrii in ij. col. iuxta illud, omni in-
genio extorquendum est aurum ab
infidelibus, ij. C. de commercijs. No/
tat gloss. penit. in c. in mandatis. xliij.
dist. & glo. in cle. ij. de poe. & re. Sed in
priu. facit l. Iudei. C. de Iudeis. ibi,
comunis iure uiuentes. Per quam non
uidetur esse differentia inter Christianos
& Iudeos, quo ad tramites legum,
nisi ubi hoc reperitur, utin casibus,
de quibus per Archi. in cap. pagani. ij.
q. viij. & Hosti. in c. consultuit. j. eo. quia
ecclesia ex iustis causis eos tollerat,
quas dicam infra eo. consuluit. Bonus
tex. in c. qui syncera. xlvi. dist. Praterea
potest Iudeus uti exceptione præscir-
ptionis contra Christianum, ut per
gloss. j. & Archi. in c. porro. xv. q. ij. &
est glo. in uerb. usucapere. in l. si fur. g.

j. & ibi Imol. ff. de usucap. quod not.
Et talis exceptio est de rigore iuris, ut latè per Ro. in dicta rubrica de arbi. in j. col. Si ergo cōtra æquitatem, quæ est pro Christiano , poteſt Iudeus uti rigore, fortius & æquitate contra rigorē. Ad istum tex. responde, q̄ est rigor in specie. Vnde nō debet präferri æquitati in genere, ut habetur in l. placuit. C. de iudi. Et speciale est his, ne abutendo colono Christiano uideatur habere tm̄ ius dñi, maximē cū hoc non sit in Christiano transference coloniū, in quo solū irritat cōtractus. l. j. C. de agri. & cē. ff. Et q̄a quæſtio nō est tacta per Doc. sed in quidā p̄ hac parte cōſuluerūt, tene, quod tibi uideūt utilius. ¶ Vltimō limitat hunc tex. do. Mar. ut dū permittit ius colonariū, intelligat de colonis cū agris acquisitis, nō q̄ de nouo cōſtituit possent in eorū agris: de quo dubito per dī. Iudai. C. de luda. tū alij prædictis, & propter regulā, quæ ſepe adducitur, quod hoc non reperitur prohibitum.

CAPITVLVM III.

Vdæi. el j. ¶ Possunt Iudæi ueteres synagogas retinere, non nouas erigere. Et per istum text. coniuncta glo. dicit h[ic] do. Ant. q[uaestio]nem statutum uolens solui gabellam de confectione instrumenti, non habet locum in refectione. Sed de hoc, quando solennitas requisita in faciendo, requiratur in reficiendo, dicam infra eo. c. consuluit. ¶ Tangit h[ic] loan. de Ana. utrum Iudæus fugiens ad ecclesiam, gaudeat immunita ter. Et uidetur tex. q[ui] non, in l. 1. C. de his, qui ad eccl. confug. & firmatibi Sal. dicens, ecclesiam non es[te] tutelam eorum, qui non sunt sub lege. Facit c. quia frustra. de usur. Idem tenet gl. in uer. cogentur. in authen. de mand. princ. & publicorum. & Cy. in l. præsentis. in s. q. C. de his, qui ad eccl. confu. & loan. de Ana. h[ic]. ¶ Sed contrarium tenet Guil. de mon. Lau. Petr. de Anch. Card. & Imol. in cle. j. de pœni. & re. & Arch. & loan. de Fan. in c. diffiniuit. xvij. q. iij. & gloss. & do. Anto. & do. Abbi. in c. inter alia. in uer. extrahendus. de immu. ecc. quia etiam pessimis uiris concedit ecclesia hoc beneficium, ut cognoscant ingratitudinem suam: & maximè, quia lex uult, quod ip[s]e synagogæ Iudaorum permittantur, & non,

non, quod turbentur ipsæ synagogæ Iudaorum, ut h
&c. sicut Iudæi. j. eod. Ad l. j. præalleg. responde, ut p
glosin d.c. inter alia.

CAPITVLVM III

Via. ¶ Non summatur, quia breve.
intellige non solum de die, sed et
de nocte in materia legali dies intel-
ligitur naturalis scilicet xxiiij. hortarij. l. m-
re Romano. ff. defter. secundum lo. de Ana. h. Et di-
bat Bald. in l. eiusdem. C. de accus. quod id, quod est
etum de nocte coram pluribus, potest dici notoriu-
m. Quod ne accipiatur.

Quod no. quia si heret præceptum Iudaïs, prout h
ne aperient ostia, sed clausa tenerent sub poena, incu
ret in poenam, si de nocte aperirent. Et probatur ha
quod Iudaïi in terris Christianorum licite habent ci
mos. Ad id c. quād. de usur. ubi de domib. soluit c
cimas. Imò consuluit Cal. tit. de loc. consil. iij. incī. Ec
sia habet domos. quod Iudæus, cui sacerdos locau
domum pertinenter ad ecclesiam, non potest except
quando reclē uisit, nec exercet fœnus. Et iido. Fi
de sancto Petro cōsuluit in ciuitate ista Ferraria, que
licite locari posset domus Iudaïs, etiam si uellent ex
cere usuram: quia hoc non reperitur prohibitiū, & pr
dest multūm bono publico. ¶ Nec obſt. c. j. de usur.
vj. quia lōquitur de locantibus domos usurarijs Ch
ristianis. Parat ex proœmio, quod omnis lex intelligit
secundūm l. regula. s. fin. ibi, initium constitutionis c
monstrat. ff. de iur. & fact. igno. & in l. fi. cum gl. ff. de h
insti. no. do. Abb. in c. ex multa, de uoto. cū h. Et pro
d. c. j. succurrunt animitibus usurariorū: quā ratio cel
in Iudæis, iij. q. j. multi. Et in hoc latissime consuluit

3 Consilio ecclesie lxxvij.] Adde, q[ue] est in consil. cccxliij. secundum nonissimam impressionem in nouis.

4 Pau. de Cast. c.61, ccclxxvij^a. quod inter non uidetur expediens. dicens, quod principes seculares, ut et comunitati terrarum licet tollerant iudeos excommunicantes usuras. Et ualent eorum decreta quibus cogant subditos ad soluendum usuras, & ut habeant iudicem ministram eis iustitiam contra Christianos.

quia per hoc non inducitur approbatio usurarum : quia si eas approbarent frustra inuarent Iudæos. Et Christiani solutes usuras excusant à peccato, ut plenè scribut omnes i. cuper eo, de usura Vnde ratio boni publici sustinet huiusmodi decreta concessiones. Sed aduertē: quia contra prædicta determinat Domi. in d.c.j. in fi. de usur. in vj. col. dices illi tex. extendi etiam ad locantes domos Iudæis foeneraturis: quia est etiam alia ratio prohibitua in illo tempore scilicet depauperatio soluentium usuras: quibus, si deficerent foeneratores, sèpius abstinerent. Vnde sufficiunt remanere unam rationem, iuxta doctrinam gloriosissimorum cupientes. in princ. in uerb. malignantum de ele. in l.j.s. Stichum. ff. de postul. s. affinitatis. Inst. de nuptiis maximè, quia lex canonica simplificiter loquens semper ligat Iudæos in materia ipsis proportionabilis, ut similiter probat gl. in uer. censuram. in cle. j. de usur. & r. Arch. supergl. in c. quo iure. viij. dist. & dicam in c. scilicet. Et pro opere ista Domi. est elegans consilium do. Petr.

b *ccxxxvij. I*
Add. *quod est*
nu. ccxlii.

qua iudicent non esse improbatum
principes priuilegiis Iudeos super
exactionibus usurarum, finaliter cōcludit, quid iste
non pertinet ad principes seculares, cuiuscunq; sine
gnitatis: quia resistit exp̄ressè lex canonica, in c. post
serabilem. de usur. contraria quā inferiori à Papa non
data potestas dispensandi, maximè laicis. Et quia illa
ratio nimium stringit, quamuis Moder. ut Barba. cō
lentes per vias longas, probrent contrarium, tamen

Felini iij. pars.

Iudæ
elij.

do istud verius, videlicet quod Christiani non possunt
locare domos Iudaicis, ut exerceant foenum, nec uenire de-
re, propter gloriam in ueritate, in dicitur de usurpatione, in vix. quam fe-
quentur Doctri. Et aliter facientes incurvant poenam dicitur.
c. Item, quod Christiani, a quibus extorquentur Iudaici,
possent de rigore juris per conditio[n]em indebet
eas repetere, uel conditio[n]e ex canone, in c. post misericordia
rabilem, de usurpatione. Sed bene fateor, quod non exercent
bus foenum locari, & uenire non prohibentur: & sic pro-
cedunt, quia dixi in principio. Confitui est ergo, ut ob-
neatur confirmatione Apostolica. Et ita ienit lo. de Ana-
in d. c. post misericordia.

SUMMARY

- 1 Statutum fuit in concilio Basiliensi, ut Iudei facti Christiani possent retinere bona undecimque acquisita, dum modò commode uiuere possent.
 - 2 Filius Iudei conuersus, potest petere legitimam uiuentem patrem.
 - 3 Prohibitus relinquare collegio, an & quando posset relinquare sibi gulis de collegio.
 - 4 Statuta quae excludunt foeminas extantibus masculis, an extendantur ad Iudeos.
 - 5 Iudei an ligantur legibus Canoniticis.
 - 6 Iudei an habeant filios in potestate.

C A P I T V L V M . V

Vdæi. el ij. ¶ Excōmunicati de
bet Christiani serui
tes Iudæis. Hoc prīmō. Idē principib. sec
larib⁹, qui Iudeos baptizatos bonis⁹, u
iuribus suis spoliari permittūt. ¶ No. principaliter,
uide, qua dicā j.eod.ad hac.No. ex s. si qui quōd Iudæ
conuersi ad fidem, retinunt bona contra op̄i. vulgare
Sed op̄i illa orta est ex eo, quōd dicit̄ hic glos. in uer.
possessionib⁹. quia eorū bona uplurimū sunt
e usuris⁹, quas tenentur restituere, nec
aboletur tale delictum per baptismū
propter obligationem quāsimat homi
ni: regulā, peccatum, lib. v. & ita gl.
in c. deinde, xxvij. dist. Et hoc est, quōd
multos retrahit à conuersione. Vnde di
xit do. Mar. in c. de his. in vj. col. de acc.
quōd utile esset statuere, ut non tene
rentur ad restitutionem. Imo t̄ audio
statutū fuisse in concilio Basiliensi

quod pols in retinere tot bona unde-
cunq; acquista, quæ sibi commodè ad utendum su-
ficiant. Et pondera istum tex. ibi, melioris. per quem o-
cunt Hosti. & omnes Doct. quod omnis ingratitudine
quam conuersus commisisset erga patræ, aboletur per
conuersiōnem. Quod no. Sed mirum est, quod allego
tex. in c. nō licet. xix. q. ult. ubi hoc probatur à fortio-
ri: quia si filio Christiani per ingressum religionis abo-
letur omnis ingratitudine, fortius Iudæo cōuerso: quia
ut patet, opus suum est multo dignius. Et per istū tex.
2 in eo, uer. dēterminat hīc lō. de Ana. quod taliſ filiu-
conuersus potest petere legitimam in bonis patris uti-
uentis, quamvis regulariter sectus. i. e. si imp̄nheri

ptum, sed non probatur sufficienter: quia lex, cognosimus, non dicit, quod filio, uel filia fidelis debeatur alii quid in vita parentum, quod etiam non deberetur ante conuerstionem. Et iste tex. evitaretur ostendendo alios fauores, in quibus conuersus petens hereditatem paternam iuuaretur, quod de facili inuenientur non uolando regulam communem, de qua in d.s. si impuberi. Et istis addit glof. in c.f. qui filij. xxx. distinct. quæ dicit, quod filius conuersus, si potest, tenetur alere patrem infidelem indigentem: de quo dicant j.e. In gl. ibi, quod spiritualis. supple, & ecclesiasticus. quia habili laico est pmissum, per tex. in c.f. de hæret. in vii. in prin. de quo uide beatum Tho. ii. ij. q. x. artic. vii. glof. in l. nemus potest. C. de summa tri. in c. quis nesciat. ix. dist. in t. nos ad fidem. in gl. ij. & in c. satis euiderter. in glof. vi. xcvi. dist. ¶ In glof. magna ibi, sanè profertur. No. quia sing. est, quod non solum collegio Iudeorum per Christum aliquip relinqui non potest, sed nec etiam singulari Iudei. Et ista glof. sequitur Ang. in l.j. de Iudeis, dicens idem sentire glof. in c. sanè profertur. alleg. in gl. 5 hic. ¶ Non obstat. cū senatus. ff. de reb. dub. ubi prohibitus relinqueret collegio, potest relinqueret singulis de collegio: quia procedit in collegio non reprobato ratione facte. Idem tenet Cy. in l.j. in ij. opposit. C. de sacro fan. eccl. Est uerum, quod contrarium tener glof. in l.j. C. de Iudea. & in d.l.j. de sacro fan. eccl. & ibi la. But. Bar. Bald. & Sal. in iij. col. dicens, quod secta hæreticorum bene est damnata, per I. Manicheos. C. de hæret. sed non secta Iudeorum: quia colunt legem Mosaicam. Idem Bartol. in l. cū senatus. ff. de reb. du. dicens esse fex. in l. spadonem. §. iam autem ff. de exc. tut. Vbi Iudeus a potest esse tutor Christiani^a. Et ita non uidetur secta reprobata. Sed tamē op. glof. hic facilius sustineretur, per text. in c. nonne. viij. q. j. iij. eo, quod no. Old. consil. l.j. & dixi §. in rub. scilicet & secta Iudeorum dicatur ceteris abominabilior. Ad s. iam autem. respōde, ut dicam in gl. ij. j.e. ¶ In glof. vi. Doc. approbant ipsam ad ducentes in simili glof. in c. script. xxvij. q. ij. & in c. ea, quæ in uer. delectu. de statu mona. in c. j. de purg. ca. ubi dux, marchio, comes, & nobiles perdunt ista per ingressum religionis. Idem dicit Hosti. in feudis, per c. j. de milite uassallo, qui belli ar- ma dep. De hoc per Bald. ibi, & in di- cta l. Deo nobis. & in l. data opera. C. qui accusare non pos. in xij. col. ¶ Extra glof. Facit text. ad q. nota. utrum lu-

b Legem suā] b quod feruare debent legem sua. - quia illa derogat legi cōmuni ciuiti. sicut statuta ciuitum, l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. & l. de quibus. ff. de legi. sicut species generi reguli, generi lib. vi. Et ita per multas alias rationes cocludit Cald. tit. de testa. consil. xxx. incip. An si Iudeus. & do. Flo. in d.l. maximum uitium. referens se ita consuluisse cū Petr. de Anch. Raph. Fulg. & Gaspare de Cald. in quadam causa xxx. milium ducatorum. Et bene facit, quod no. Cald. tit. de cōstit. consil. xj. incip. Lex Mosaica. ubi generaliter tenet, quod quando lex Mōsaica non est reprobata, quo ad ipsos Iudeos, proualeat legi ciuiti. Et facit, quod no. Cal. tit. de consuet. consil. tij. dicens, ualere consuetudinem,

quod stetur testamento Iudæi scripto literis Hebraicis.
Et istud puto verius, quamuis lo. de Ana. hic. aliter dicat per rationes non urgentes. ¶ Subdit tamen hic lo.
de Ana. unum not. quod tem statuta, quæ excludunt foec
minas extantibus masculis, extendit
tur ad Iudæos: de quo nō dubito, si ue
ra sunt prædicta. Sed quod generaliter ligentur statutis municipalibus, in
materia proportionabilis, sensit Bald.
in Ispadonem, s. iam autem ff. de excu
tu domini dixit, quod immunitas conce
sa habitatoribus alicuius loci, exten
ditur ad Iudæos. Item dixit, quod in c.
s. de noua for. fideli, & in l. iij. s. hæc uer
ba, ff. de neg. gest. per tex. Quæ multum
not. in authen. de questio. in princ. Sed
melius facit glo. s. quod ibi not. Domi
nus. in c. ius Quirinii. distinet. Et uide Bar.
in l. ff. ad l. lulli. maest. ubi tangit, an
securitas concessa soctis mercatoribus
prostil Iudeo socio, & non decedit. Sed
Angel. libi, & in l. utimur. ff. de sepulch.
u. o. dicit, quod sic, referens ita fuisse
iudicium Perusij. ¶ Et de hac materia,
utrum tem Iudei astringantur legibus ca
nonicis, uide Ioan. And. in c. quod su
per his. de uoto, & ibi omnino do. Ant.
in ih. col. ii. & Dominic. in c. multi. in ih.
col. ii. quæst. i. & glo. fi. in c. constituit.
xvij. quæst. iij. & in c. sape. in glo. ma
gna, xxvij. quæst. j. & late Dominic. in
c. nulla. iij. distinet. & Arch. in c. si quis
suadente. xvij. quæst. iij. & Imo. post gl.
& alios in c. j. de consti, communiter te
neatur, quod non ligantur lege canonii
e. in spiritualibus: quia non curatur
de eorum anima. Hoc probatur in c.

c. Feminae] v. de de de hac q. ple
nè per do. Alber.
uer. in suo tract.
super statuto, &
extantibus masculi
bus. in yj. art. prin
cipali, q. iij. Et q.
extendatur ad Iu
deos, uide plene
deducta per ip
sum. Addit. domi
Bartol. Soc. in cō
fil. lxij. colij. iij.
uerific. j. et in cō
fil. lxxij. colij. uer
ific. i. in parte.

d. Iud. co socio] Adde, quod op.
Angel. in d. l. uti
mur. tener. Soc. in
confil. lxij. col. v.
uerific. iij.

e. Lege canonii
can. I Vide Soci.
in d. confil. lxij.
& d. confil. lxx.
Alex. de Mol. in
cōf. lxxij. i. j. uol.
& Franc. in cōf.
clvij. in c. col.

col. si, quæst. si. & glo. in c. constituit. xvij. quæst. iij. & in c. sape. in glo. magna, xxvij. quæst. si. & latè Dominic. in c. nulla. liij. distinct. & Archid. in c. si quis' suadente. xvij. quæst. iij. & Imo. post gl. & alios in c. de consti. communiter te- nerit, quòd non ligantur lege canonii e ca' in spiritualibus: quia non curatur de eorum anima. Hoc probatur in c. gaudemus. de diuor. & in c. de infidelib. bus. de conflang. & affi. In alijs autem ligantur lege ca- nonica, nisi sit casus decisus in lege sua, & non reproba tus, quo ad eos, de fure nostro. Quid autem in catechu meno dic, quòd omnino ligatur, per tex. quem no. ibi Dominic. in c. audite. xxxij. distinct. Et iis adde Ioan. And in c. gaudemus. de diuor. & ibi latè do. Iaco. in v. col. ¶ Et ista inductur utiliter, utrum t' ludu habeat filios in potestate? In quo Archid. te- net, quòd non, in c. qui syncera. xlvi. dis- distinct. quia illi habent filios in potesta- te, qui contrahunt iustas nuptias, l. ite qui in potestate. ff. de his, qui sunt sui, uel alieni iur. Sed matrimonia Iudeo- rū non uidetur ex iustis nuptijs: quia declinat à ritibus Christianis, d. c. gau demus. Ergo, &c. ¶ Secundò: quia ille, in Simeon. Secundò: quia ille, in Simeon.

f filios in potestate^c: In quo Archid. te-
net, quod non, in c. qui syncera. xlvi. di-
stinet, quia illi habent filios in potesta-
te, qui contrahunt iustas nuptias. l. itē
qui in potestate. ff. de his, qui sunt sui,
uel alieni iur. Sed matrimonia Iudeo-
rū non videtur ex iustis nuptijs: quia
declinat à ritibus Christianis, d. c. gau-
demus. Ergo, &c. ¶ Secundò: quia ille,
qui est in potestate alterius, non habet
alium in potestate sua, l. sic euueniet. ff. de adult. Et Iudegi
sunt in potestate Christianorum, c. & si Iudeos. l. eod.
& c. dispar. xxiiij. qua si. viij. Ergo, &c. Et ita per hanc ra-
tionem, dicens eam insolubilem, transit Roma. in l. mul-
tum. in c. ij. col. ff. de verb. oblig. Sed contrarium tenet
Ioan. And. & do. Anto. do Abb. in c. ij. per illum text. de
conuersi. infide. Bald. & Pet. de Anch. in d. l. qui in pote-
state. quia tale ius patria potestatis est penes omnes
Romano imperio subiectos. d. l. itē. Et tales sunt Iudei,
l. Iudei. C. de Iude. Ergo, &c. Item quia priuatio presup-
ponit habustum. Sed per conuersiōnem ad fidem per-
ditur illa patria potestas: glos. sing. in c. Iudeorū. xxvij.
quaest. j. Ergo, &c. Non obstat l. sic euueniet. quia respon-
de, ut in similis per Spec. in tit. de statu mo. s. i. uer. xij. dū
dicit, quod pater monachus haberet filios in potestate,
quamvis sit in potestate abbatis: quia lex, sic euueniet.
loquitur

loquitur propriè de potestate patria, quam quis habet supra se, non de alia, alias ciues, qui sunt in potestate principis, nō haberent filios in potestate, secundum eum. Illud autem, quod dicit glossa in d. c. Iudeorum. limita, nisi efficeret utilitatem baptizato retinere patriam potestatem, per id, quod in simili dicit Bald. in l. Deo nobis. C. de episc. & cle. & Paul. de Cast. in l. que sub conditione ff. de lib. & posthu. dum dicit, quod filius factus monachus non perdit patriam potestatem, ubi hoc est damnum monasterio. Non obstat prima ratio A. chid. s. quia est contra text. in c. de infidelibus. de com. sang. & aff. cum simi.

S V M M A R I V M.

- ¹ Ecclesia alterat poenas in numero propter immunitatem delicti.

CAPITVLM V

Ta quorundam. ¶ Christiani de
ferentes merces Saracenis, uel in ipsorum
nauibus nauigantes, excommunicati sunt
a iure, & etiam excommunicantur ab homine, & rebus
privantur, & capientium sunt serui. ¶ No. quod pro
pter immunitatem delicti ecclesia alterat poenas in nu
mero, licet regulariter fecus: ut in s. de adulterijs, de fu
dic, facit dictum Innoc. in c. j. de constit. facit text. in c.
felicis. ad si. de poen. in vj. Nec mirum, si etiam in bonis
temporalibus, & in libertate ecclesia puniri quia fit, ut cui
tetur conuersatio. Et cum illa doctrina Joan. And. ibi
dissentis se defendisse praelatum: quia opponens fibi il
lud crimen, non dixit Christianum: quod etiam sequunt
tur Scribentes ibi. Tenet Bald. in l. si quis, non dicam.
in iiiij. col. C. de episc. & cle. & Petri de Anch. sepe in con
siliis suis. Facit glos. in uer. Christianis. in c. Frigentius.
xv. quæst. viij. & quod not. glos. in c. j. in uer. absq; pecu
nia de statu monach. in vj. & quod in simili scribit Bal
d. in l. scripturas. per text. ibi. uirorum. C. qui pot. in pig
hab. & quod no. Bart. in l. j. ff. de duobus reis. Angel. &
Imol. in l. j. ff. quemad. test. aper. Considera tamen: quia
si uera est op. glos. in c. rebaptizare. de conse. dist. iiiij. &
in c. si apes. in uer. innocent. xxiiij. quæst. iiiij. q. Interfici
cies Iudæi magis pccerit, quam Christianū interficiens:
non apparent ratio, quare d. c. j. non possit extendi. Nec
mirum, si posuit uerbum Christianos: quia lex prouis
der ad communiter accidentia, l. nam ad ea. ff. de legi.
Et not. glos. & ibi do. Anto. in cle. j. in uerbo, eligatur. de
elect. glos. & Anto. in l. j. C. de rapt. uirg. ubi extenditur
etiam poena illa ad mulieres capientes adolescentes,
in l. j. C. de rapt. uirg. & Joan. And. in tit. de locat. s. j. in
fine. ¶ Ultimò, utrum iste textus facit contra Christianum
deferentem talia hostibus Christianis, vide text.
& ibi Bald. in l. j. C. quætes expor. pos. ubi bona confi
scatur, & traditur morti, tanquam proditor sui domi
ni: quod dicit ibi Bald. fuisse seruatum Florentia. Et uide
text. in l. fin. C. de poen. ubi idem dicitur in eo, qui
docet constructionem nauium, & sic quomodo fiant.
Et eodem modo punitur portans liquamina hostibus,
puta oleum, uel uinum, etiam caufa gustus, l. j. C. quæ
res expor. pos. Per quam dicit ibi Bald. not. quod pro
hibitum portare extra territorium, non potest portare
etiam causa gustus. Et uide, quod not. Innoc. in rub. de
obser. fei. Per quod patet, quod istud intelligitur se
cundum subiectam materiam: quia Innoc. dixit, quod
seuans non frangit seruum, si bibit uinum caufa gu
stus: quia ideo in primo casu prohibetur, quoniam pos
set esse, quod daretur causa irruendi in terris Christia
norum, & similibus. ¶ In glos. j. in fin. Not. quæst. dicatur
arma: & uide no. doctrinam Card. in cle. ne in agro.
s. ne prefata. in v. quæst. de stat. mo. dissentis, quod in il
lemin. iiiij. pars.

c. ita quo
rundam.

nisi, in dubio intelligitur ferenda, & non latè. Et ad c. si quem respōde, ut sibi dixi post I mol. in c. de loc. Et hoc modo potes sustinere glo. hīc. ¶ Et ista ultima dicta limita, ut non procedant: quoniam si secundum tempus concurreret pariter cū primo, esset damnum sum. Ita uoluit Bald. in l. fi. per illum text. C. de tēp. hārē. dicens: quod secunda dilatio concessa cruce signatis pēndente prima conuentionali, non incipit currere, nisi p̄m̄ta finita: quod nota: quia facit, si princeps concedit rustico immunitatem per annum unum propter grandinem, quod si pendente anno iterum ille imparat immunitatem propter domum coibustum, quod annus datus secundū, incipiat elapsū primo anno. ¶ Et de hac materia uide etiam per Bald. & Ro. in l. fi. C. qui admit: & in c. si. in vij. col. de consue: per Pet. de Anch. consil: eccl. ex per I mol. in l. Lucius. s. impuerem. ff. de leg. ij. Item dum tetigī de armis, addē etiam glo. in s. armorum. Insti de interdicto glo. pen. in c. perfodieris. de hōmi. Hostien. in sum. de rest. spo. s. in pen. col. uer. arma autem sunt. & glo. in rubr. C. de fabricens libr. x. & do. Matia. ih. repe. c. qualiter. el. ij. q. xj. artic. xlviij. de accus.

C A P I T U L U M V I I.

On solum. ¶ Not. q̄ paria sunt, facere de nouo, uel reficere in forma noua: quia addēdo aliquid uni subiecto, mutatur eius natura. Vnde dicit glo. in c. propositū in uer. sanguinem. lxxij. dist. & in c. admōnēre. in uer. carnem. xxxij. q. i. quod qui potest comedere caseum & oua, potest etiam comedere sanguinem, non tamen carnes: quia sanguis cum eis coagulatus mutat naturam suam, secundum do. Abb. & Ana. hīc. Pro quibus clariss. facit c. statutum. de elect. in vj. ¶ Secundō not. quod res-

a Reficiens. In a ficiens non dicitur de nouo facere: & quo differt Fa- cete & Reficere, uide per Alex. in consil. cxcij. in q. uol. Et adde, an statutum loquens in faciente, habeat locum in reficie- te & dic, ut plenē per Alexan. in consil. cix. col. iij. uerific. ad quintū. in iij. uol.

de non adificandis nouis domibus non comprehendit refectionem. Sed aduerte: quia oportet ista & similiā intelligere, quando refectio est circa id, in quo non est funditus ruina, uel extirpatio: sed ubi haec essent, requireretur eadem solennitas in eorum renouatione, quia in constructione de nouo. Ita uoluit glo. not. de mo. xviiij. quāst. ij. & gl. mag. circa med. c. iij. deuere pa- Et eam sequitur ibi do. Ant. & do. Ab.

b Vnde dixit Bar. b Vnde dixit Bar. b in l. nuptiā. ff. de ritu tol.] Quod sole- nitas requista in cōfessione actus, requiritur ī eius refctione: adde

Dynum & Bar. in l. h. redes pa- ff. de testa. & ui- de Bartol. in l. a- tor. ff. rem rat. hab:

ficere non dicitur de nouo facere: & quo differt Fa- cete & Reficere, uide per Alex. in consil. cxcij. in q. uol. Et adde, an statutum loquens in faciente, habeat locum in reficie- te & dic, ut plenē per Alexan. in consil. cix. col. iij. uerific. ad quintū. in iij. uol.

c ecclxyj.] Ad- na apposta in statuto eligentes ad of- tu, quod est ficiūm aliquem non fidelem & deuo- num. cclxxij.

tum Romanæ ecclesiæ, non procedit in eligente Iudæum: quāmis enim electio noti te- neat ratione festa reprobata, tamen cuiat poenam, quia Iudæi sunt obediētes & fideles, id est, non rebelles Romanæ ecclesiæ, ut per ipsum: pro quo facit optimē text. quem ponderat ibi Bald. in l. legatis. C. de ue- sti. ubi text. dicit, imperio deuotis: & Bald. exponit, id est, obediētariis, dicens not. pro stylo principis, qui in literis suis scribunt Deuotis suis. Ex quo infertur, q̄ sp̄tis dicitur Iudæi deuoti Papæ, ex quo sunt obediē- tarii. ¶ Ultimō aduerte, dum dixit in c. ita quorundā. s. eod. de interficiente Iudæum: quia contra glo. ibi al- legatas facit decisio beati Tho. ij. q. i. quāst. lxix. artic. vij. ubi concludit, magis peccare occidentem iusti, quām iniustum: quia magis repugnat charitati, cūm deberet illum diligere, & magis iustitia, cūm ille minus mereatur, & ecclesiā seruat bono uiro, & magis contemnit. Et est glo. no. de hoc in c. unico, in uerbo, sanguinis. de conse. eccles. lib. vj. ¶ Et istis adde glo. in c. rebaptiza- re. de consec. distinc. iij. quā dicit, quod diabolus in- ueniens Iudæum signatum cruce, dixit: Inueni uas ua- cuum, sed signatum. ¶ In glo. fi. in fi. Et ibi dicit Angel. esse text. not. quod sicut cultura agrorum rusticorum consistit in arando, seminando, &c. ita cultura urbano- rum, in adificando & reficendo.

C A P I T U L U M V I I I:

Dhāc. ¶ In familiari seruſio Iu- dæorum Christiani esse nō debent. H.D. ¶ Not. quod periculum est, ne bonus coruētans cum malo, efficiatur malus: quod procedit, secundum do. Abb. in Christia- nis idiotis, ne vulgaribus. ¶ Secundo no. quod ritus Iudæorum est dispār à ritu Christianorum, qui proce- dit etiam in matrimonij, in quibus contrahendis ec- clesia tollerat, ut utantur lege Mosaica, per c. de infide- libus.

c. sicut Iu- dæi.

An filij Iudeorū. & bea. Tho. latē ij. q. x. arti. ult. & do. Car. in cle. i. in fi. de Iuda. quia hoc modo tolli posset se- cta Iudeorū, & irritaretur quod habetur Esaia p. ij. o. Reliquæ Istrael saluā fient: & Hiere. iij. in diebus illis sal- uabitur Iuda: & dicerentur baptizati inuiti, ex quo pa- rentes, in quorum potestate & uoluntate sunt, non co- sentirēt. Nec potest sustineri, quod dixit Car. quod sint magis serui principum, quam Christiani legibus obe- dientes. Et ista pars est cōmunit̄. Quid autem si de fa- cto fieret: an infans educabatur inter Christianos, uel Iudeos? Dicas, quod inter Iudeos, secundū Cald. in d. consil. iij. quia inuitis parentibus detinerti nō potest, & eis competit remedium. l. j. ff. de li. exhi. dum tamē pa- ter idoneam cautionem præster, quod eum ponet in li- bertate, & presentabit etiam, cūm fuerit etatis mature. Item quod cūm educabitur, non defestabatur sibi fidē: alias ei non est restituendus. Nec obist. conclusioni suæ d. cludeorū. & c. i. de conuer. infid. quia loquuntur in adultis, uel ubi cessat dicta cautio: quod nor. ¶ Item no. ibi, corpora humana effodere, quod sepultura Iu- dæorum, & corpus sepultum uexari non debet, & mul- tō fortius corpus Christiani: de quo in l. j. ff. de sepul- uio. & l. fi. c. eod. tit. Et licet mortuus hanc iniuriam re- uocare non possit, ad anūmū tamen ipsa reuocat. Ita Bald. in d. l. fi. Et in materia dixit singul. Innocen. in c. cūm liberum, s. de sepul. quod sacerdos spoliatus cor- pore iam sepulso, non est ante omnīa restituendus, ut evitetur uexatio corporis humani: licet alias secus, iij. q. i. reintegranda. Erita obtentum fuit in Rot. secundū do. de Ro. in antiqu. conclus. cccij. inci. item no. gl. quod habet locū non solum in agente interdicto recuperan- da, sed etiam si ageret per uia attentati, quod est reme- dium pingue, secundū Innoc. & alios in c. dilect. de maio. & obe. cum concor. Ita in proposito dicunt Do. de Ro. in nouis. deci. cclij. incip. Cūm pātes litigaret. quos sequitur Domi. in c. non solū. in fi. de appell. lib. vj. licet dicant secus de rigore iuris, secundum Hosti. in d. c. cūm liberum. Et istis adde tex. in l. sunt persone, ibi ne insepulta corpora iacerent, & in l. si quis sepulchrū. in princip. & in l. ne corpora. ff. de relig. & sumpt. fune. Vnde dixit Spec. in tit. de ap. s. in quibus. uer. viij. quod non auditur creditor appellans, ne corpus debitoris sepeliatur: quia est res non recipiens dilationem. Ergo succedit l. fi. ff. de appell. recip. nō haberet instrumentū, per quod debitor capi posset ad omnem instantiā cre- ditoris: solum Ang. in authen. ut defun. fun. circa prin. Quod non credo procedere de aquitate, per prædicta. Vel nō opponeretur hoc usurario manifesto, per c. quāquam, de usur. in vi. ubi per Domi. in vj. col. Et istis adde Bar. in l. j. s. cōfessiōn. ff. ad Tertul. ubi dixit, quod in honorem defuncti hæres non molestatur super de- bitis ipsius, nō peractio octauo die. No. etiam do. Ant. in c. ad hāc. s. de autho. & usu pal. & probatur in s. inue- nitibus perturbandi, nec ipsorum coemitteria violan- da, nec ipsorum corpora exhumanda. H. D. ¶ Not. pri- mō ibi, patefacta, quod non statim baptizandus est, ne reciduaret, ut in c. Iudæi. & c. ne, quod absit. de con- sec. dist. iij. Et sentit hīc not. Iō. And. quod filij paruu- li. Iudeorū possunt uiolenter auferri ab eis, & baptizari. Et idē Archi. & ex- presse Domi. in c. qui sincera. xlvi. dist. quia non est compellere patres, cūm uideātur in manu principū esse. xxij. q. viij. dispar. j. eo. & si Iudeos. Et in par- uulis sufficit, quod non appareat con- traria uolūtas. Sed hoc lūmitat Domi. ubi s. non procedere in priuatis perso- nis, quibus hoc non licet. Sed cōtra istā in distincione tenet glo. in c. Iudeorū. xxvij. q. i. & do. Car. & do. Abb. Ana. & Mar. hīc. & Cal. in isto tit. consil. iij. inci.

Felini iij. pars.

C A P I T U L U M I X.

Icūt Iudæi. ¶ Iudei uoluntariē baptizādi sunt, in- uitū cogendi non sunt, nec sine iudicio pu- niendi, nec spoliandi sunt, nec in suis festis uitibus perturbandi, nec ipsorum coemitteria violan- da, nec ipsorum corpora exhumanda. H. D. ¶ Not. pri- mō ibi, patefacta, quod non statim baptizandus est, ne reciduaret, ut in c. Iudæi. & c. ne, quod absit. de con- sec. dist. iij. Et sentit hīc not. Iō. And. quod filij paruu- li. Iudeorū possunt uiolenter auferri ab eis, & baptizari. Et idē Archi. & ex- presse Domi. in c. qui sincera. xlvi. dist. quia non est compellere patres, cūm uideātur in manu principū esse. xxij. q. viij. dispar. j. eo. & si Iudeos. Et in par- uulis sufficit, quod non appareat con- traria uolūtas. Sed hoc lūmitat Domi. ubi s. non procedere in priuatis perso- nis, quibus hoc non licet. Sed cōtra istā in distincione tenet glo. in c. Iudeorū. xxvij. q. i. & do. Car. & do. Abb. Ana. & Mar. hīc. & Cal. in isto tit. consil. iij. inci.

Y 3 1. ad/

1.addictos. C. de episc. aud. ubi reprehendit familiam potestatis; si duceret aliquem ad mortem, & timentes, ne & auferatur, eum occidit, etiam si sit iustior timor. Et recert hinc loan. de Ana, unum singulare dictum Sal. in l. nullum. C. de Iuda. ubi ponens illud, quod s. dixi de exitis, subdit, quod si bannitus habitat in ciuitate scientie superiori & tollerante, non potest impunis offendit; quia tacite uidetur dispensare. Dicit Ana. seruatum fuisset contrarium Bononiae, & male. Adduci possent no. per Inno. in c. ueniens. S. de fil. presby. & per gl. i. eod. c. i. seruus. iiii. dist. per Bart. & Angel. & Imol. in l. quidam consulebant. ff. de re iud. & per Bal. in l. Vlpianus. ubi bonus text. ff. de excus. tuto. & dicam in c. fraternalitate. j. de hære. In quibus locis dicitur, quod plenius a cœtu taciti habent vim dispensationis: putat, quando superior ex certa scientia simpliciter promovet in habitabilem. ¶ Nec obstat. cle. si summus. de sen. exc. quia potest dici, quod illud propter specialem formam requiritam in absolutione excommunicationis, in qua non sufficit equi pollens, ut est gl. sing. in uerbo, donec. de deci. in cle. s. fecus. in relaxatione bani, quia solo uerbo principis obtinere potest, ut per Salic. post alios in l. fi. in princ. ibi, & ita uidetur in 2. optione iudicis. No. quia t. reputatur ordinaria, quod a in poenis impositis alternatiue a lege non est electio rei, sed iudicis. ¶ In contrarium est glo. in l. quicunq. C. de ser. cuius sit electio, & eam sequuntur ibi Iacob. Butr. uide plenissime p. Cyn. Bart. & Ang. Vide Bar. in l. s. eundem Feli. in c. iter ceteras. col. iij. uer. nullit. quinto. s. de rescript.

a. Alternatiue] cum ibi alleg. in vj. Et lex uidetur satis contenta qualibet illarum poenarum. ¶ Sed t. contrariam partem teneat gl. & ibi Domi. in c. staternitatis. xxxiiij. dist. & glo. & Archi. xxx. q. i. in summa. gl. lmo. & Abb. in c. a. crupula. de uit. & hon. cle. Sentit gl. in c. sicut dignum. in uerbo, quinquennium. j. de homi. & ibi Ana. in xv. col. & gl. in uerbo, pro praesentia. in c. cum tu. j. de usur. Idem do. Ab. in c. i. de coha. cler. & mul. & in c. inter ceteras. in ul. col. s. de rescr. & in c. at si clerici. in princ. in xx. col. s. de iudic. & in c. ad Apostolicam. super glo. s. de regul. & Bal. pulchre in l. cunctis populos. in vj. oppo. C. de summa trini. & in l. data opera. in vj. col. C. qui accus. non pos. & Ang. in l. nunquam plura. ff. de priua. deli. Salic. in l. quicunq. C. de ser. fugi. & Domi. in c. j. in f. col. de hære. in vj. in c. ante omnia. xxxij. dist. & Bal. in l. conuenticulum. in iij. col. de episc. & cle. Quamuis lo. de Ana. & Mar. hic, non allegantes istos, uideantur se inuoluere, tamen credo istam partem regulariter esse veram: quia etiam tenent Pet. de Anc. & Imol. in c. de causis. s. de of. del. super gl. in uerbo, certa. Et ratio istius regulae principalis est: quia poena est commenuranda delicto, d. c. sicut dignum. l. sancimus. C. de poen. c. non afferamus. xxiiij. q. i. Et hanc commensurationem nunquam faceret reus, qui semper eliget misiore, & ideo frustra lex alternatiue succurreret, & ideo exuberauit l. in poenis, & iudex attentis qualitatibus delicti posset & grauius & lenius uicisci. Et probatur ista pars in c. quoniam frequenter. in f. ut lit. non contest. & quia poena non imponitur, nisi per iudicem, ut in s. in hoc capitulo. xxxij. q. i. Et tenendo han partem, ut adaptetur dicta Doct. etorum, limita t. eam primò, uidelicet nisi una poena sit translata in aliam: quia cessat tunc electio iudicis. Unde si statutum diceret, Soluat x. intra octo dies, uel amittat pedem, si non soluit, tamen non poterit iudex eligere, secundum Bartol. dicentes se ea cōsuluisse in l. cum duobus. s. idem respōdit. el. iij. ff. pro loc. & sequitur Ang. in l. s. insulam. ff. de uerb. oblig. & Imol. in l. ita stipula-

S V M M A R I V M .

- ¶ Priuilegium quando egreditur personam.
- Priuilegium datum ratione absentie, durat a die egressus usque ad diem regressus.
- Indulgentia simpliciter concessa, intelligitur secundum regulas iuris communis.

C A P I T U L U M X.

4. Vām sit. ¶ Prædicantes fidē Christi, si inter paganos, possunt eorum cibis uesci, exceptis temporibus per ecclesiam limitatis. Et religiosi & clerici propterea officio a prelatis licentiarunt debent. H. D. ¶ No. primò ibi, tuiscō socijs. quod t. licet priuilegium non loeat egredi personam priuilegiatam, c. peristis. vij. q. i. c. sanē.

c. signifi-
cauit.

sane. j. de priuilegiis. c. postulatis. de concess. præben. regulis, priuilegium. cum ibi alleg. de reg. iu. in vj. tamen fallit, quando priuilegatus non posset cōmodo uti priuilegio suo solus: quia etiam si hoc non exprimitur, persona necessaria ad illum finem includuntur in priuilegio. Et ista claritas no. Bald. in authen. habita. per illum text. in iij. col. C. ne fi. pro pat. Et ibi dixit, quod si testator alcui relinquit habitationem domus, intelligitur pro ipso & familia sua. Facit glos. in c. ad monere. xxxij. q. i. & gl. in c. omnino. xxxi. dist. ubi reliquo alio usu, intelligitur pro ipso & uxore sua. Et qui simpliciter stipulatur sibi alimenta, intelligitur sibi & uxori. Et istis addit. tex. in c. de persona. & in c. clericum cuiuslibet. xij. q. i. & gl. in c. eos. xxxij. dist. text. cum glos. in c. iudicatu. lxxix. dist. & in c. ecclésiarum seruos. xij. q. i. & gl. no. in cle. j. de deci. in uerbo, extollendas. Et uide dictum Car. ibi. q. xxij. & seq. & in cle. j. in ult. cha. ibi. tertii decimū. de uit. & hon. cle. & in cle. j. in j. q. de rel. & uene. sanc. ubi ponit, quando familia gaudet priuilegio domini. Vide text. & ibi Doct. in c. licet. s. j. de priuilegiis. in vj. & text. & do Abb. in c. quant. s. de censi. & in cle. j. de excels. prel. Per quam dicit ibi Do. Car. in princ. in xij. not. quod in iuris facta domestico meo intuitu meo, dicitur facta mihi. Pro quo etiam alleg. dictum Bartol. singulariter ibidem in l. de pupillo. s. si quis ipsi pretori, in ix. q. ff. de oper. noui nun. ubi dixit, quod si familiaris meus, uel affinis, constuerit in aliquo loco malè tractari, possum ego allegare iustum metum. Pro quo uide tu text. not. in c. sciant cuncti. ibi, uel consanguineos. de ele. in vj. & gl. in cle. iij. in uerbo, quomodo libet. de senten. cx. cō. Erat istis adde singulare consi. Old. quod est xij. & incipit. Thema tale est. ubi consulti, quod priuilegium datum super decimū terrarū certi hospitalis, comprehendit terras deputatas; nedium usui pauperum, sed etiam seruitorum hospitalium loco mercedis. Et inter alia alleg. l. ad instantes. s. j. ff. de execu. tut. Vbi est una lex sing. Per quam dixit Bald. ibi, quod sicut legatus non potest capi pro repreſalijs. iij. s. legatis. ff. de iudic. ita nec eius socij, uel famili, si sunt sibi ad legationem opportuni. Et ista confirmatur una ratione: quia sicut dominus tenuit de delicto familia, l. j. s. familie, & ibi Bar. ff. de public. do. Card. in cle. ne in agro. s. poro. in c. no. de stat. mona. & sic uideretur communicare damnata: ita iustum est, ut communiceat fauores. Et uide c. magna. ad fi. de uot. & c. j. cum gl. de loc. Bar. in l. j. ff. ad l. iul. maiest. Cy. in l. fi. C. de iniur. Bald. in l. j. C. de episc. & cler. & in procario ff. in pe. col. Roma. in l. fi. finita. s. si de uectigalibus. ff. de dam. inf. Alb. in j. parte statu. q. cxxx. & in iij. parte. q. lxxxij. ¶ Secundò not. ibi exhibitis. quod t. priuilegium datum ratione absentie, durat a die egressus usque ad die regressus. Et uide text. in l. abesse. & in l. s. cui. ff. ex quibus caus. maio. Item ibi est glo. not. quod absentia sua computatur a die inchoatae præparationis necessariae. Quod not. pro clericis percipiuntibus fructus in absentia. Et subdit text. ibi, quod finis explorationis rerum agendarum, dicitur esse finis absentia, computata tempore, quo reuerti potuissent. Et ille sum text. ponderat Inno. in c. eo tuz. prope princ. s. de cler. non res. dicens, quod clericus absens ex iusta causa, tandem excusat à residentia, quandiu durauit expediendo rem sibi in contentis. Imo credo, quod si disceret, se fuisse in mora excusabilis, allegando impedimentum, non auditetur etiam probato impedimento, nisi proberet, se adhibuisse omnem diligentiam ne impediretur, proprietatem singularis theoriam Inno. in c. ex transmissa. s. de præscrip. quem sequuntur ibi Doct. & in locis, de quibus alleg. ubi ita dixit, probandum esse omne impedimentum. Et subdit text. in d. l. s. cubi. q. infirmitas est iusta causa. Et dicit ibi Bar. not. quod ambaſatori infirmo debetur salario. Quid autem, si essent duo, & sanus expectasset infirmum? Respondet

S V M M A R I V M .

1. Tempus guerra comprehendit tempus truce, in materia poenitentia. 2. & 3.

4. Redimere captiuos licitum est: ex redemptor poterit petere precia à redempto: quia uile eius gestit negotium.

5. Constitutio peccatis puniens per uerba denontia largo modo per sonam, extenditur ad facientem per diuinum.

6. Portans extra territorium merces prohibitas portari, & aliquas non prohibitas, an perdat omnes, an solum prohibitas?

7. Repertus in via cum mercibus prohibitis deferri, an dicatur incurrisse poenam?

C A P I T U L U M XI.

 Ignificauit. ¶ Pro redimendis captiuis licite accedit ad infideles, nihil sub fidji ultra redemtionem deferendo. Hoc primò. Mitens, uel portans eis merces prohibitas, etiam post trugā, excommunicatus est. Hoc secundò. Pacis appellatione Y 4 non

non uenit treuga in materia stricta. Hoc dicit tertio. ¶ Not. ex principio text. contra impeditentes, ne pendente bello redimantur captivi, ut cesseret hostibus lucrum: quia hoc est iniustum, secundum do. Abb. & alios hinc. Dicit posset, quod si stud specialius procedat in captiuis infidelium, ne forte ui, uel dolo traherentur ad eorum cultum. ¶ Secundum not. quod dicit in materia etiam penalii tempus guerrae comprehendit tempus treuge: & non est melior text. in iure. Ad idem text. in c. s. ualili. in tit. qui fecit da. possit usi. feud. ubi si excusat, qui non soluit tempore guerrae, excusat etiam tempore treuge. Et ipsum facit sing. Bald. in e. de pace Cōstan. in vij. col. super verb. non admittitur. & Lud. Ro. a in sing. ccvij^a. quod incipit. Sicut non accedens. Ad idem, quod singulariter scribit Angel. in l. ff. de pac. & sequitur Paul. de Cast. in l. conuentionum. ff. eo. tit. propter glo. fi. ibi, ubi uolunt, quod statutum remittens offendit poena, si pacem habuit, no procedit in habet- uerba. s. de iudic. Et uide Paul. de Cast. in l. conuentionum. ff. de pac. ubi, & quod est excovij. Et uide eundem Feli. in rub. s. de treug. & pa. Et in nouit. col. ij. Et quo faciunt, quae alias dixi in c. cōtingit. de sen. excom. el. j. ¶ Et not. quod iura, quae loquuntur de redi mendis captiui apud hostes, habent etiam locum in captiui carceratis ex maleficio, secundum glo. quae non est alibi in d. c. sacrorum. Per quam dixit Bal. sing. in authen. similiter, in princ. C. ad l. Fal. & in l. illud. in princ. C. de sac. sanct. eccles. & in l. quamuis. & ibi Imol. & Roma. ff. sol. ma. quod executores testamento habens, distribuere aliquid pro redimēdis captiui, potest redi mere carceratos ex maleficio. Et istud potissimum & optimē probant iura al. legata per glo. in d. c. sacrorum. quia ecclēsia compatitur talibus, ne forte cadant in desperationē, & se destruāt. Ex quo tollitur ratio, propter quam Bald. aliter sensit in authen. contra ro- gatos. in l. col. C. ad Treb. ¶ In glo. in verbo, per necessarios. Not. iunctio c. ita quorundam. quod t cōstitutio po- nalis puniens per uerba denotantia largo modo personam, extendit ad facientē per alium: putā, si dicitur Por- tauerit, Percusserit, & simile qd, qualis- ter procedat in statutis, uide per omnes in c. mulieres. j. de senten. excom. & ibi alias dixi. Si tamen constitutio puniret facientem aliquid personaliter, non comprehendit facientem per alium, ut est glo. in clemen. j. in uerbo, personaliter. de uit. & hon. cle. quā fa- ciunt sing. ibi Doct. & do. Abb. in c. fin. in ult. col. de dila. ¶ Extra glo. Induci- tur iste text. per Pet. de Anch. ad quast. not. utrum t por- tans extra territorium aliquas merces prohibitas de- ferri, & aliquas non prohibitas, perdat omnes, an so- lūm prohibitas. De quo plene per Cy. Bartol. & Salic. in l. cum proponas. C. de nau. foeno. per Bartol. & Imol. in l. cōtem. s. dominus. ff. de publica. Et cōcludit, quod solūm prohibitas, per d. s. dominus. Valeret tamen sta- turum in contrarium, secundum Bald. in l. c. cum pro- ponas, qui dicit ita communiter seruari, ut merces, & etiam bestiae dicatur perditæ. Quod limita, nisi illa be- stia, uel nauis essent alienæ, & earum domini ignorant delictum, secundum glo. & Bartol. in l. in bēnem. C. de nau. non excu. lib. xij. & Imol. in l. Māuus. s. duobus, ff. de leg. ij. Et si ex statuto, uel consuetudine tales uictu- ra aliena omnino perderetur, tenetur portans ad esti- mationem domino, ut est glo. & ibi. But. & Salic. in l. s. C. ut nemo pri. ubi etiam dicunt, quod si nō perdu- tur bestiae alienæ, tamen conducens

b Consil. lxxxvij^b. incip. Præmissa fact. dixit, qd empor gabellarum, si excusat à tri- bù.] Adde, quod buito consueto propter guerram, excu- est in consil. lxxxvij^c. fabit etiam propter treugam: quia eiadē ratio: imo etiam propter ti- motem guerræ abstinerint gentes ab itineribus illius loci. Quod ultimum singulariter not. quia dum ponderat identitatē rationis, potest in mul- tis casibus allegari. Et concordat prædicta, quae per a- lios non solent adduci. Erritis adde Bald. in d. tit. de pac. Constan. ubi dixit, quod finita treuga non requi- ritur noua diffidatio, nisi post præparamenta bellum nō dum incepit fieret una assecratio ad tempus: quia il- lo finito requiritur diffidatio: quia ille finis non potest statim renouare illud, quod adhuc non erat in esse, per rationes de quibus ibi. Quod bene not. ¶ Nota tertio, 4 licitum t esse redimere captiuos, & poterit redimens re-

peterre preciū à redempto: quia utiliter gesite ius ne- gotium, nam & Servius. & ibi Bartol. & Ang. ff. de ne- gest. l. pe. C. de capti. & postli. reuer. Not. gl. in c. sacrorū. xij. quāst. ij. etiam si redempta persona exprefse prohi- buissent, ne redimerentur, ut sing. not. Bald. & Salic. in l. fin. C. de neg. gest. per l. cūm ratio. ff. de bo. dam. & ex- prefse not. loan. And. in c. cūm laicus. de fo. compe. lib. vi. Pro quo faciunt, quae alias dixi in c. cōtingit. de sen. excom. el. j. ¶ Et not. quod iura, quae loquuntur de redi mendis captiui apud hostes, habent etiam locum in captiui carceratis ex maleficio, secundum glo. quae non est alibi in d. c. sacrorum. Per quam dixit Bal. sing. in authen. similiter, in princ. C. ad l. Fal. & in l. illud. in princ. C. de sac. sanct. eccles. & in l. quamuis. & ibi Imol. & Roma. ff. sol. ma. quod executores testamento habens, distribuere aliquid pro redimēdis captiui, potest redi mere carceratos ex maleficio. Et istud potissimum & optimē probant iura al. legata per glo. in d. c. sacrorum. quia ecclēsia compatitur talibus, ne forte cadant in desperationē, & se destruāt. Ex quo tollitur ratio, propter quam Bald. aliter sensit in authen. contra ro- gatos. in l. col. C. ad Treb. ¶ In glo. in verbo, per necessarios. Not. iunctio c. ita quorundam. quod t cōstitutio po- nalis puniens per uerba denotantia largo modo personam, extendit ad facientē per alium: putā, si dicitur Por- tauerit, Percusserit, & simile qd, qualis- ter procedat in statutis, uide per omnes in c. mulieres. j. de senten. excom. & ibi alias dixi. Si tamen constitutio puniret facientem aliquid personaliter, non comprehendit facientem per alium, ut est glo. in clemen. j. in uerbo, personaliter. de uit. & hon. cle. quā fa- ciunt sing. ibi Doct. & do. Abb. in c. fin. in ult. col. de dila. ¶ Extra glo. Induci- tur iste text. per Pet. de Anch. ad quast. not. utrum t por- tans extra territorium aliquas merces prohibitas de- ferri, & aliquas non prohibitas, perdat omnes, an so- lūm prohibitas. De quo plene per Cy. Bartol. & Salic. in l. cum proponas. C. de nau. foeno. per Bartol. & Imol. in l. cōtem. s. dominus. ff. de publica. Et cōcludit, quod solūm prohibitas, per d. s. dominus. Valeret tamen sta- turum in contrarium, secundum Bald. in l. c. cum pro- ponas, qui dicit ita communiter seruari, ut merces, & etiam bestiae dicatur perditæ. Quod limita, nisi illa be- stia, uel nauis essent alienæ, & earum domini ignorant delictum, secundum glo. & Bartol. in l. in bēnem. C. de nau. non excu. lib. xij. & Imol. in l. Māuus. s. duobus, ff. de leg. ij. Et si ex statuto, uel consuetudine tales uictu- ra aliena omnino perderetur, tenetur portans ad esti- mationem domino, ut est glo. & ibi. But. & Salic. in l. s. C. ut nemo pri. ubi etiam dicunt, quod si nō perdu- tur bestiae alienæ, tamen conducens

c Ex maleficio] Adde Bartol. in l. Stichus. ff. de pe. leg. & Pet. de Anch. in c. lator. s. de pigno. et uide glo. in c. j. lxxij. xij. distin. quā Roma. suo sing. exxij. dicit Le- galis & Cana- nitis incognitā, quae uult, quod impēsa facta pro liberatione insi- mi, & eo inuitu, repeti posst: & dicit Alexan. in dicta l. quamuis. colum. ij. uer. & ista.

Portauit: sed si via est suspecta, punietur arbitrio iudi- cis. ¶ Ultimō limita prædicta, & istum text. nisi forte aliquis uentorum conduceretur ad locum prohibi- tum: quia si non remanet, nec mercatur ibi, non incurrit poena, ut est text. not. in l. Cæsar. ff. de publica. Per quam dixit Bartol. in l. j. C. de nau. lib. x. quod taliter impulsus non cogitur soluere gabellam. Sed per illam legem dicit Bartol. in authen. habita. in vij. col. C. ne si. pro pat. quod prohibitus ingredi locum, non incurrit poena, si inuitus desertur. Et per illam, l. Abb. in h. parte statuto. quāst. xij. quod poena apposita conducenti pōrcos per urbem, non ligat eum, qui impulsus timore deprædationis conduxit eos in urbem: & subdit per illā legē, quod si tempore treugae aliqui milites unius patris conduceret uel uentorum in manibus hostium, non efficiuntur captiui: & idem, si tempore guerræ:

S V M M A R I V M .

- ¶ Papa quod facit, censetur Deus facere.
2 Poena imposta à lege, uel statuto posteriori, non censetur aliam tollere.
3 Index ubi ex pluribus peenis alteram eligit, non potest aliam im- ponere.

C A P I T U L U M . XII.

D Vodolim. ¶ Excommunicati sunt, qd tempore guerræ cum Saracenis habet commercium, uel aliquod subsidiū eis præbent. H. D. ¶ No. quod tempore guerræ non licet deferre infidelibus ali quid redundans ad eorum cōmodum, sive pertinet ad bellum, sive non: sive istud consistat in dando, sive in cōsulendo. Et in quantum text. dicit, quando t inter nos, &c. intellige, quod tempore guerræ omnia sive pro- hibita. Sed tempore pacis distinguere: aut agitur de rebus militaribus, uel bellicis: & illas deferre non licet, ne infideles tempore pacis fulci redenerint fortiores aut sunt res non bellicae, & possunt deferriri ad commo- dum ipsorum Christianorum, qui omnī ingenio pos- sunt extorquere aurum à barbaris, l. ij. C. de commer- & me. ¶ Secundō not. ibi, nam Dei uiuentis, &c. quod illud, quod fit à Papa, dicitur fieri à Deo uiuente, se- cundum Butr. & Ana. Sed non probatur attenta glo. Sed quid importent ista uerba. Indignationem sedis Apostolice: Dic, quod priuationem beneficij ecclesi- stici, uel temporalis: putā, seudum, uel simile, ut singul. no. Bald. in c. j. s. porro, quae fuit prima cau. bene. amit. per text. ibi, in uerb. indignationem domini incurrat. quod importat amissionem feudi. Sed ista poena non possit habere locum, ut quia non esset beneficium, erit hoc arbitriatum, secundum Bartol. in extraag. ad re- pri. in ij. char. & Bartol. in l. cunctos populos. ubi not. pro literis appell. C. de sum. trini. & Angel. in l. si uacan- tia. de bo. uac. lib. x. & uide text. in l. nihil interest. ff. de adult. ubi uidetur importare poenam mortis. Quid au- tem de clausula. Sub poena amissionis gratia: Dic, qd importat priuationem omnis iurisdictionis, secundū do. Anto. in c. quod sedem, per illum text. in fi. s. de offi- ord. Vnde subditi poterunt sibi denegare obedientiā, ut probatur in c. ueniens, circa med. de præscrip. Quid autem de uerbo, maledictionem? Vide Bal. s. in proce- mis huius lib. in x. col. ubi dicit, quod importat exco- municationem ipso facto. Sed contrā tenet Lap. & Do- minic. in c. Romana. s. penult. de cens. in vj. ubi uide. Et de clausula, Diffidatus sit, & bānitus sit à populo Chri- stiano, dicit, quod poterit ille offendit, nedum à iurisdictione, sed à quocunq; priuato, secundum Angel. consil. lxvij. Idem sequitur Domi. in c. j. ante fin. de homici. in vj. ubi habentur haec uerba. ¶ In glo. ij. ibi, dupli- cexcommunicatione. No. glo. ad materiam; de qua per

E si Iudæos. ¶ Iudæi nutrices & seruientes Chri- stianos habere non debent. Contrā facien- tibus Christianorum commercium interdi- cit. H. D. ¶ Not. pro cōmūnū contra ingratis & contra nūmū familiāres & cōtra inimicos occultos: de quo in c. si inimicis. xciij. distin. Et uide glo. in c. quando. lxxxvij. dis. quā dicit, qd illud uulgare. Nūmū familiari- tas parit cōtemptum, non procedit inter prudētes. Idē not. quod licet arguitur à proverbijs. l. solent. ff. de offi- cie. procōl. & in l. si chorus. ff. de leg. ij. Ultimō no. quēli- ber Christianum tenet ad denunciandum omnia ten- dentia ad opprobrium fidei. Et circa hæc, quā ponit hī. l. o. Ana. uide, quā dixi in c. Iudæi. el. ij. & c. consu- luit, suprà eodem.

S V M M A R I V M .

- 1 Poena ordinaria ubi non cadit in delinqūtentem, iudex arbitrio suō aliam imponet & quipollentem.
2 Iudex criminaliter puniens potest condemnare ad restituūtionem, li- cit causā criminalis & civilis non possint simul intentari.
3 Episcopus potest pecuniaripter punire, si delinquens non potest ex- communicari.
4 Punire Iudæos quis index posuit. num. s.

C A P I .

Ostulaſti. **P**laudeſus, qui percuſit clericum, pecunia-
riter puniatur: uel interdictum ei commer-
cium Christianorum, donec ſatisfaciat. H.
i. D. ¶ Not. primò, quod ubi pena ordinaria non ca-
dit in delinquētum, iudex arbitrio ſuo aliam impo-
net et qui polleſtentem. Ad quod ut-

Imponet] *Ad de, quod ubi non est pena imposta, que et qualis per iudicem imponi debeatis iude per Alex. in col. exj. col. ij. & col. iiiij. in j. uol.*
deglos.not. & ibi Doc. in c. reprehensibilis. in glo. penult. de apo. per Bar. in lhos accusare. §. omnibus. ff. de accus. & Bal. in l.j. de prohi. fei. alie. & auth. sed nouo iure. & in l. fugitiui. C. de ser. fug. in l.j. C. si aduer. dell. & in l.j. in ult. col. C. de senten. qua pro eo, quod in terest. per Imol. in l.j. ff. de publ. iu. Ex quibus intellige sanè illud, quod ubi uerba legis non adaptantur ad casum occurrentem, cessat eius dispositio, c. in deminutibus. quasi in fin. de ele. in v.j. c. ea, qua in fi. de stat. mo. ubi alii dixit: quia illa procedunt, quando casus eueniens non adaptatur, nec poenæ, nec delicto. sed secus, si delicto, & nō poenæ, prout hinc. ¶ Item no. ibi, l. soq. quodit iudex criminaliter puniens potest condemnare ad restitutionē rei, licet causa criminalis & ciuilis simul intē tari nequeat, ut l.j. cum materia. C. quando ciu. ac p̄s. iu. cri. Et iudex maleficiorum non cognoscat de lute, l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. Tamen secus, quan do incidenter, ut hīc. Et not. exprestē Bartol. in l. inter dum. s. cūm sententia. ff. de fur. & Inno. in c. cūm oporteat. §. de accus. cum concor. quas ibi dedi: & ratio est, quia incidentia facit eum competentem, qui aliaſ nō esset, c. p.e. s. de refi. in integ. l. cum proposita. C. de reb. ex. la. v. v. C. da in die quod timet subtilitate per do-

C A P I T V L V M X V

clericus potest agere pro iniuria libri illata: et quod latius in c. parochianos. & in c. ea nascitur. j. de senten. ex com. ubi alia latius dixi. Et subdit Pet. de Anch. quod contractus factus per Christianum cum ludao, scilicet prohibitione, de qua hic, & in iuribus alleg. in glos. non tenet, per l. is. cui bonis. ff. de uerb. oblig. & c. fi. s. de ac-
c. cus. ¶ In glos. ij. ibi. spirituali. Non tam propter prohiberet episcopos etiam pecuniariter punire, si delinqens posset excommunicari, per text. in c. licet. j. de poe. ubi plene per Doct. maximem quia etiam ecclesia habet fiscum, ut est glos. in uerbo, prater. in c. quia diueritatem. de conce. preben. & in cle. nolentes. in uerbo, fisco. de he-
re. & ibi Card. in s. j. in vj. & viij. quæst. ¶ Extra glos. Facit iste text. ad quæstionem, ad tamen quæ pertinet punire Iudeos delinquentes, in quo uide Old. consil. xxxv. quod incipit, In fine artic. ubi consuluit, quod Iudeos delinquentes in his, quæ propriè sapient hæresis inter Christianos, inquisitor puniet: putat, si suarent Iudeos baptizatum declinantem à fide, uel eruditent pueros Christianos, uel cogendo aliquem ad negationem fidei. Sed in his, quæ non pertinent ad articulos fidei, sed solùm ad opprobrium, uel contemptum, putat crucifigendo animal, puniet eos secularis, uel ecclesiasti-
cus. ¶ Item uide Cald. in isto tit. consil. ij. & intellige de iudicij, consil. xj. quod incipit, an si Iudeus. ubi con-
suluit, quod Iudeum pro uerbis pertinacibus ad igno-
miniam Dei, Papæ, uel episcopi, ecclesiasticus puniet.
Et ad text. in c. seq. & c. ij. de maledi. in uerb. per prin-
cipes. supplet, ab ecclesia requisitos. Item uide Petr. de
Anch. consil. xij. quod incipit. Spiritua-
lis iudex. & in regula, ea, quæ. In vj. q.
princip. de regul. iur. ubi consil. xxv. &
quod secularis debetur punire Iudeum
quendam, qui proiecit immundicias
super crucem, quæ deferebatur in lita-

ecfis
Imò
.quia
er pur-
t, e
infin-
pecu-
a apa-
secun-
fita sit
n. text.
nter se
cōclu-
m in-
est ec-
gene-
sticus
quod
pblem.
quòd
et epi-
saicā.
uide-

de diuort. Et etiā
adde, quòd do.
Bar. Soc. In ciui-
tate Lucana con-
suluit, quod pumi-
tio cuiusdam lu-
dei, qui dixit, La-
fede uofra e fa-
de ac cazi, perti-
nebat ad iudicem
secularē, et nō ad
episcopū; et inci-
confilii pr̄esup-
ponitur in facto,
quod cim quidā
Hebreus. Et ibi
hanc quest. exa-
minant ad utraq̄
partem, per mul-
ta media. Et res-
fert ita etiā Aret.,
cōsiluisse in ciui-
tatem Senatum.

M X V

Nonnullis. ¶ Iudæi & Sara-
ceni utriusque
sexus habitantes inter Christianos, debent
portare habitum, per quem decernantur à
Christianis. Hoc primò. In die Palzionis non excant in
publicum, ne in contumeliam profiliant Salvatoris.
Hoc secundò. ¶ Not, primò, quòd signum distingue
hominē ab homine. Facit c. si iudex laicus de sen. excō.
Idem in habitu, utl. apud Labeonē. s. si quis virgīne. ff.
de iniur, & facit. l. si ignorans. ff. loc. ubi quis nō dicitur
offendere militē, si nō habebat habitū militarem, & of-
fendens ignorabat: ubi gl. infert ad clericū percussum in
habitū laicali, de quo in c. in audiētā. de sen. excō, ubi
aliás dictum fuit post Doct. Dicbat ramen Bar. sing. in
I. diuini. ff. ad I. Cor. de sic. quòd in maleficis omnino
prohibitis non evitatur poena, qua aliás alteratur, si
persona non cognoscitur; quia dat operam rei illicita.
Ideo attendit euentus, de quo vide omnino Bald. in
I. si quis seruo. C. de fur. & Io. An. in summa c. cum quis
in Mercuri. ubi latè disputat de eo, qui cognovit nuprā,
credens eam solutam. Et Bal. in I. si quis, non dicam. in
v. col. C. de epif. & cle. & in I. si ita per calumnia. eo. tit. &
in I. uenia. C. de in ius uo. & per Bart. l. si quis uirgines.
¶ Item no. q̄ dieb. deuotioinis debet esse habitus humi-
lis: facit cle. episcopū. uer. hinc est. de uer. fig. ¶ Itē nota,
q̄ cuilibet de populo cōpetit accusatio in isto casu. Et
pulchrè scribit Bar. l. l. circa mediū. uers. quāero, utrum
accusator. ff. de pub. iud. q̄n delictū nō offendit parti-
culariter aliquem, sed est iniuria Dei, uel Sanctorū, ac-
cusatio cōpetit cuiilibet de populo. Etno. Bal. in I. rogo
reos. in v. col. C. qui accus. & Bartol. in I. lex Cornelias.
ff. de iniur. in fi. ¶ Ultimò pondera istū
text. ad consil. Petr. de Ancha. xij. de c xij] Addag
quo dixi s. c. prox. ¶ In gl. in uerbo, er- est xv.

De Iudeis, Saracenis, etc.

rotis, ibi, excusat. nō tamen à fornicatiō excusat. Et si coniūgeret se Christianus matrimonialiter probabiliſter ignorans, etiam excusaretur: sed si sciente tunc grauiſſus delinqueret: quia etiā cītra omne uinculum grauiſſus peccat cognoscens de facto in signa matrimonij, per c. nupt. & c. fi. iunctio c. pe. de biga. Et id talis est excommunicatus, c. quis uiduam. xxviiij. c. & æquiparatur adultero, l. ne quis. C. de Iudæ. Et copiantiſſe cum Iudæa, uel Iudeo cum Christiana, impotetur poena mortis, ut probatur in c. hinc apparet. xxvij. q. v. sub c. reos. & in s. palam. & s. multa. q. viij. ubi usit. tex. sing. ¶ In gloſſa fī. in fi. Vide per do. Anto. ubi dicit quod in terminis nostris importat poenam mortis. Alleg. gl. in l. imperium. ff. de turifd. omni. iudi. Adde gl. c. cum apud xj. q. iij. & Io. And. & Domit. in c. inquisitiōnis. in j. col. de hare. in vj. ubi dicunt, quod in importat parationem animās à corpore. Sed istud procedere perfet in foro ſeculari. Sed in foro ecclesiastico dicit Ho. in c. in quibusdam, de poe, quod in importat degradat nem & traditionem curia ſeculari. Dixit tamen Domit. in c. ff. de except. in vj. quod attendetur subiecta maria. Pro quo est gl. fī. in c. ad Apostolicam. de reg. & in ad aures. de exceſ. prala.

S V M M A R I V M;

- 1 **S** Multatur in bonis, cuius bona confiscantur.
 - 2 **Q**ui non potest luere in **a**re, luat in corpore.
Hac regula limitatur tribus modis, ut sequitur nu. 3. 4.
 - 3 **P**rohibitus uendere frumentum extra territorium, non poterit
dere patem in quantitate notabili.
 - 4 **C**hristiani an posunt innocare auxilium infidelium contra alios
christianos.
 - 5 **C**ardinales habent ius collegij.

CAPITVLVM XVI.

A D liberandum. ¶ Fort
tationem c. ita quorundam. s. eod. per au
mētū poena. Hoc sit loco summi. ¶ Qu
autem, si succurreret Saracenis per se militantibus
st. dicit, quod idem: & sequuntur alij. Sed contrari
sonat princ. tex. ibi, contra Christianum, &c. & ibi te
sanctæ. Sed posset dici, quod deferens instrumenta
lica in currit poenam, per id, quod dixi in c. ita quo
dam. scilicet ne aliquando illa instrumenta nocer
Christianis, sed in rebus non bellicis, licet esset mal
itum, tamen nō procederent ista poena, per prædi
¶ No. primò, ibi, urbes marítimas. quod terra adia
mari, dicitur marítima: & uide gl. sing. in c. ubi peri
lum, in uerbo, qui sua. de ele. in vj. quod mare attribu
tur terra iuxti. Vnde infert Dom. ibi, quod bar
tus non est tutus in illa parte mari, uel in insula, o
adhæret loco, unde est bannitus. Et illam glo. sequi
Bar. in l. unica, C. de uena. fera. lib. x. & Bald. in c. lice
de fer. Dicit per istum tex. se respondisse Pisis, quos si
piratas non esse tutos in quadam insula propinqua
Pisis. Et etiam no. ibi Ang. & alleg. l. C. de clas. lib. xj.
quo per gl. in g. missus. Inst. de act. & Bald. in l. fi. C. d
sta. & in rubr. de rer. diuis. & in rub. C. quomodo test. a
& in l. C. ubi de cri. agi opo. ¶ Not. secundò ibi, tan
dem de suo, quod ille, cuius bona confiscantur, n
atur in bonis. Sed hoc est, secundum Ioan. And. a
quām sit facta cōfiscatio. Vel intelligitur de bonis n
ip̄lam acquisitis. Ex quo not. q. p̄blicatis bonis n

a *Futura] Ad-*
de Alex de Mol.
in consil.xv.col.
fi. & consil.lxxv.
col.iii. uerific. in
a censentur publicata futura³, quo c-
rius probatur in c. felicis. §. uerum-
poe. in vj. & in l. tibi. s. his. ff. man.
l. c. ite. s. causa. ff. de pub. No. do. Ar.
c. quia circa. in iij. col. j. de priuili. In
in cle. fi. in xv. col. de descri. Bal. & A.

c.ad libe-
randam.

in l. iij. s. pe. ff. quod quisq; sur. Bar. in l.
ff. in ult. col. ff. de bon. dam. Alb. in iiiij.
parte statut. q. xiiij. Imol. in l. ex facto. s.
fi. in ult. col. ad Tre. & Bart. in l. sita. ff.
de ayro & arg. leg. Imo^l sing. dixit gl. in
cip. sed quid prodefit. nam ad ea. ff. de
cond. & dem. quod iura conditionalia
ex ultima voluntate non transeunt in
generalis confisicatione. Per quam alias
inferebant contra Bart. in l. cum pater.
s. hereditatem. ff. de leg. ij. & Paul. de
Leaza. in disp. qua^e incipit. constitutis.
& Ange. in d. s. ex facto. dum dicunt. q.
in gredens monasterium incapax. sta-
tim facit locum substituto. quasi illa
mors ciuius idem importet per omnia. quod natura-
lis. quo ad eventum conditionis: quia nos est uerum.
quod per omnia idem importet: nā expectando mor-
tem naturalem. est dare casum. in quo plus operare-
tur: quia si interim bona substituti confiscantur. non
transirent illa bona ingressi in monasterium. per d. gl.
Vnde remanebunt apud uenientes ab intestato. Et ita
sensit Salic. in l. in iiiij. col. C. de hact. in st. Et de intelle-
ctu glo. d. l. nam ad ea. uide semper Ro. in l. si marito. in
princ. ff. sol. ma. Bal. in l. j. C. de bon. lib. & in l. fi. in fi. C.
de contrah. emp. & in l. eci. ad fin. C. ad leg. Fal. ¶ Not.
tertiō ibi castigetur. quod t̄ qui nō potest luere in aere.
luat in persona^b. facit c. fi. de do. & con-
tu. l. fi. ff. de ius uoc. cū s. ¶ Limita pri- b In persona]
mō. dum modō poena pecuniaria ef-
fet ex delicto: securi enim. si ex cōtractu.
secundum Bald. in d. l. fin. per text. in l.
nemo carcerem. C. de exact. trib. lib. xij.
& not. Innoc. in c. Odoardus. s. de sol.
3 ¶ Secundō t̄ limita. nisi poena pecu-
niaria effet applicāda alicui. & ille nō
peteret poenam corporis. secundum
Bald. in l. quod si minor. s. si seruus. ff.
de mi. & in d. l. fi. & Innoc. ubi suprā.
4 ¶ Tertiō t̄ limita. ut procedat solum in
personis uilibus: quia in persona non
uili omnīs minima corporalis excede-
ret pecuniariam. l. in seruorū ff. de poe-
na expressē uoluit Bart. in l. j. ff. fin. ff. de
poe. & Salic. in l. & si seruerior. in iiiij. col.
C. de inf. Quod limita. nisi illa poena
pecuniaria effet extraordinaria. Ita
not. Bar. in l. illicitas. s. fi. de offic. pre-
dict. ¶ Sed declarata istam regulam. pro-
ut not. gl. in fi. in regula. peccatum. de
reg. iur. in vj. & gl. in uerbo. habent. in
c. sicut dignum. j. de homi. que dicunt.
quod si talis punitus in persona deueniat ad meliore
fortunam. non uexabitur amplius in poena. Et est text.
in l. sed si minūs. s. si ante. ff. de iniur. quem ad hoc facit
singularem Roma. in singulari xxv. ¶ Item not. quod
si talis solvens deficeret in uno nummo. haberet locū
prædicta regula. secundum Bald. in l. cum sit. C. de se-
pal. uiol. nisi forte per errorem hoc factum effet. secun-
dum Bald. in l. quamuis. in fin. ff. de cond. & demon-
stra. quem sequitur Imo. in l. in executione. de uerb. ob-
lig. Et de hac materia ultra prædicta uide per Petr. de
Anch. in d. regula. peccatum. in xij. col. uer. sed occurrit
dubium. per glo. in c. s. res. xiiij. quæst. vj. & in c. non sa-
tis. lxxvij. distinct. in c. de raptori bus. in ueris. ad scri-
uendum. xxxvij. quæst. j. per do. Anto. Imol. & Abb. in
d. c. Odoardus. & do. Abb. in c. j. d. maledic. ¶ Not.
ibi. galeas. quia hoc non dicebatur in cap. ita quorun-
dam. quia ex hoc insert Pet. de Anch. ad statuta. in quibus
prohibetur uenditī materia. quia non poterat uen-
di materia uitum. Vnde t̄ prohibitus uēdere frumentum.

C A P I T U L U M X V I I .

extra territorium, nō poterit uendere panem in nota-
bili quantitate: sicut dicit Pet. de Anch. in repe. c. j. in xj.
char. de consti. quod non poterit uendere farinā: quia
in talibus non solum uerborum sonus, sed effectus at-
tenditur, sicut pulchre dixit Bart. in l. C. de cupr. lib.
xj. quia prohibitiū incidere ligna in certa sylua, & apor-
tare, non poterunt ligna, quae reperiuntur in cisa, uel
collapsa, asportare. Et istis adde Bartol. in l. si cui lana.
& in l. ligni. in princ. ff. de leg. iij. Ultimō uide Old. con-
fil. lxx. incip. nūquid Christianus. & loan. And. in ad-
di. Spec. super rubr. de Iudea. ubi examinat, utrum tū li-
ceat Christianis inuocare auxilium infidelium contra
alios Christianos: & in effectu, quod sic, concludunt,
tribus concurrentibus. Primo, quod nō uigeat bellum
cum infidelibus actiuē, uel paisiuē. Secundo, dum mo-
dō inuocans iuste offendat, uel defendat. Tertio, dum
modō sit necessitas ineuitabilis. ¶ Extra glos. instant
hic Doct. super intellectu partiis decisā. In ista decretali,
in qua prūilegiantur cruce signati, & ex eorum dictis
collige, quod clerici beneficiati percipiunt redditus, &
etiam distributiones quotidianas: de quo uide Doct.
post Imol. de cleri. in res. in vj. unicō. De quo dicit
7 Hostien. quod tū cardinales habet ius collegi. Et alleg.
tex. in quibus appellantur cardinales Romane ecclie,
ut hīc latē per eum. Et quid possint uacante sede,
uide glos. in c. j. de schisma. in vi. Et incidenter tangit
Ana. an Hieronymus fuit cardinalis: & refert Io. de Fā-
tu. tenentem, quod non, in c. quanquam. q. quāst. vij.
Tamen dicit se cōsiderare, quod in uita ipsius legitur,
eum aufugisse, dum tractaretur de eligendo eum in pō-
tificem Romanum, iuncto c. in nomine Domini xxij.
distinct. ubi elegimus est cardinalis. Sed tu uide glos.
qua hoc expressē dicit, in d. c. quanquam. & in uerbo,
connumerat, in s. ff. dist. xvj. q. quāst. i. Idem tenet Io.
And. c. j. super uerbo sacerdotis. de reli. & uene. sanct. in
vj. d. cendo. se legiſte in quadam historia, quod habuit
titulum sancta Anastasia. Item à quo tempore fuerunt
creati cardinales, uide Old. pulchre in suo consil. lxij.
Item dicit hīc loan. And. quod deputati ad colligendā
uigiliam, non possunt aliquid remittere, per. procu-
ratorum. ff. de donat. Et quod decima debet solui, non
computatis expēs factis in fructibus, per c. quamvis.
de decim. et secus in alijs materijs, l. fructus. ff. sol. mat.
¶ Item circa in diligentiam plenariā examinat hīc do.
Abb. potestatem ecclesiā: & fuerunt dicta Gasp. Cal. It-
acet cum non alleget, in repe. c. nostro. de poenit. & remis.
& latissimē ponit Pet. de Anc. in repe. regula, peccatum.
in iij. oppo. de reg. iur. in vj. & alibi in cle. abusionebus.
de poenit. & remis. Et in hoc dicit Inno. c. quod autē.
circa med. de poenit. & remis. non esse disputandum, sed
credendum, quod Deus ex sua liberalitate, & misericordia
aliquid addat etiam ultra iustitiam. Et uide ali-
quid per loan. de Ana. in suo tracta. de Iubile, in j. col.
¶ Ultimō quāritur, utrum dilatio, quae datur cruce si-
gnatis, profit corum fidei uisoribus: in quo uide Bald.
dicentem, quod non, in l. tam mandatori. in iij. col. C.
de non nu. pec. Et facit, quod ipse latē ponit in l. quo-
ties. ult. col. de preci. impe. offe.

S V M M A R I V M .

- 1 **Iudeus an sit sufficiens testis contra Christianum.**
- 2 **Filius an debeat preponere extraneum non haereticum patri ha-
retico.**
- 3 **Restituū male ablatorū, siue fiat personis certis, siue incertis, an
pertinet ad episcopum. Adde nu. 4.**
- 4 **Statutū dicto sacerdotis in confessione, quod in foro conscientia re-
stituerit.**
- 5 **Restituū eorum, de quibus constat in foro contentioso, fit per obli-
gatum, uel cum eum commiserit episcopo consilio.**
- 6 **Executor solus posset distribuere, ubi cessaret omnis sufficio.**

Vm fit. ¶ Præponens Iudæum, uel
per prouinciale concilium punitur, & præ-
posito uetatur Christianorum commerciū,
donec officium dimittat, & ob ipsum recepta restituat.
H. D. ¶ Not. quod dixi in summario, & clarū habe-
tur in l. C. de iudic. per quam corrigitur l. generaliter.
q. ff. ff. de decur. Inter ipsos autem Iudeos non reperiū-
tur ad officia inhabilitati. Imō consuluit do. Flo. quod
eorum lites debent dirimi à iudicibus suis, & non ab
alijs, per l. si qua. C. eo. ibi. senioribus. à contrario sen-
su. Sed in eo, quod dicit ab alijs iudicari non possunt,
refert hīc Ana. se noluisse subscribere, per l. Iudei Ro-
mano. C. eo. Et facit, quod no. do. Card. in c. post mis-
erabilem. j. de uir. ubi refert se consoluuisse, quod qua-
stio matrimonialis Iudeorum possit per episcopū ditti
mi, dum modō articulus non repugnet iuri canonico.
imponens legem Iudeis in contrahendis matrimo-
nijs. Et amplius mirabiliter istum tex. ut procedat etiam
in Iudeo facto Christiano, siue de recenti, siue non, per
tex. in c. constituit. xvij. q. iij. ibi, uel ex Iudeis sint. que
ita no. Arch. ibi, & loan. de Ana. hic, &
4 Ro. in sing. a dclxxxix. quod incipit, a Sing. J. Adde,
scis, quod Iudeus. de quibus miror: quia si talis non repellitur ab ordinib.
distinct. in c. q. iij. & c. legi. xxij. q. viij. nec con-
siderauit, quod ex quibus causis quis potest exhereda-
ri, ex eisdem possunt alimēta denegari, secundum gl. in
l. si quis à liberis. s. si quis ex his. ff. de libe. agnos. & Bart.
in l. diuis. ff. ad l. Cor. de paric. & do. Ant. in d. c. cū ha-
beret. Et propter haeresim quis exheredatur, ut per gl. in
c. Quintauallis. de iure. Ergo, &c. Per quam rationem
puto communem opin. non procedere in foro conten-
tioso. ¶ Ultimō dicit Hostien. acquisita per excommu-
nicatum ex contractu subiacere restituti, licet acqui-
rens contrueniat legi: de quo hīc per eos, & per alios,
in d. c. quā pleriq. ¶ Extra gl. Dicit Host. per istum tex.
3 ibi, prouidēta episcopi, quod tū restituī male ablato-
rū, siue fiat personis certis, siue incertis, pertinet ad epí-
scopum. Et ideo obligatus restituere, non potest per se,
uel per alium hoc facere. Facit c. nos quidem. de testa. &
l. nulli. C. de epis. & cleri. & text. in authent. omnes pere-
grini. C. cōmu. de succēs. in authent. de eccl. s. si qui-
bus autem. In quibus iuribus dicitur, quod executio ul-
timarum uoluntatū in fauorem animæ debeat per epí-
scopum curari. Et idem tenet Hostien. in c. cū tu. j. de
usu. ne forte sacerdos, uel alius, cui hoc cōmitteretur,
sibi inburset. Et in maioribus prouidentia præcedit
alios, in c. ad hac. de offic. arch. & c. j. de offic. arch. quia
dominus est ecclesiā & totius cleri sui. xvij. q. viij. om-
nes basilię. Et de hoc est gl. ord. in c. j. de poe. & remis. in
vj. enumerans istum casum cum alijs episcopo referua-
tis. Idem glos. in cle. in uerbo, aliorum. de priuile. Idem
Fed. conf. cccxiij. incip. Reuerende domine. referēs quer-
dam per rationes expugnabiles ita disputando susti-
nuisse. Idem Bal. in c. j. s. in iuria. in iij. col. uer. quero, quā
satisfactionem. de pace iura. fit. per istum text. Et ibi scri-
pit, quod data paupertate filiorum illius, qui extortis,
potest eis episcopus gratificari. In quo ultimo uide Car.
in cle. j. fin. de testa. Istam partem tenet etiam Hostien.
in sum. de poe. & re. q. quā forum. ad fi. & loan. Mona. in
cle. dudum. de sepul. Idem Bal. in l. j. in ult. col. C. de testa.
Et ibi dicit, ualere relictū in certum, in quo testator man-
dat omnia per eum illicitē extorta restitui. Et quod epi-
scopus ad inuestigationem, quid, & à quo extorterit,
summatim procedat, etiam stando furamēto perentis,
allegat loan. An. in c. quanquam. de usur. in vi. ¶ Sed tū
contraria partem indistincte tenet Arch. in c. de testa.
in vi. & in c. nō sanē. xij. q. v. & ibi loan. de Fantu. Et ad-
ducit multa iura probantia, quod per se solum possit

procedere, siue motu proprio superioris, siue ad eius
preces promoueatur, per text. & ibi Bart. & Bald. in l. ij.
C. si seruus, aut liber. ad decur. & c. lib. x. ubi qui non ma-
nifestant conditionē suam rationabilem, quando pro-
mouentur, debent cassari & puniri. No. Abb. in c. j. s. de
contug. ser. Et ideo Bart. in l. generaliter. per tex. cum gl.
ibi. C. de tab. lib. x. dicit, quod notarius, non dicens par-
tibus se irrationabilem ad instrumentum faciendum,
punit, & tenet partē ad interessum. Et ideo Bald. in l. Cal-
sus. ff. de sena. dicit, quod hanus acceptā officium
authoritate & utilitate publicū, capite punitur, per tex.
quem dicit sing. in l. qui uero uno. s. insulā. ff. de re mili.
Et per istū tex. in uerbo, cum pudore. infert Pet. de Anc.
hīc id, quod notauit Bald. in l. Māuia. ff. de annu. leg.
& Bald. in l. j. in iij. col. de suffra. & in l. æden. C. loc. quod
officialis, qui præsente officio remouetur per barata-
riam, tenet ad interesse resultans remanentibus, & per-
dit salariū tempore futuro. ¶ Et per istū text. in uerbo.
Christianos. infert loan. An. ad questionem, de qua per
gloss. in c. xxx. distinct. in c. quiescamus. xij. distinct. in
c. non satis. lxxvj. dist. per Spec. in tit. qui fil. fint leg. s. j.
uer. quid si pater meus infidelis. per do. Card. in c. cū
haberet. de eo, qui duxit in matri. per beatum Tho. ij. ij.
q. xxxj. art. j. utrum tū scilicet filius debeat preponere ex-
traneum non haereticum patri haereticō, & communi-
ter tenetur, φ non & numerat do. Car. φ de hoc fiat du-
bium. Sed non uide text. j. & c. legi. xxij. q. viij. nec con-
siderauit, quod ex quibus causis quis potest exhereda-
ri, ex eisdem possunt alimēta denegari, secundum gl. in
l. si quis à liberis. s. si quis ex his. ff. de libe. agnos. & Bart.
in l. diuis. ff. ad l. Cor. de paric. & do. Ant. in d. c. cū ha-
beret. Et propter haeresim quis exheredatur, ut per gl. in
c. Quintauallis. de iure. Ergo, &c. Per quam rationem
puto communem opin. non procedere in foro conten-
tioso. ¶ Ultimō dicit Hostien. acquisita per excommu-
nicatum ex contractu subiacere restituti, licet acqui-
rens contrueniat legi: de quo hīc per eos, & per alios,
in d. c. quā pleriq. ¶ Extra gl. Dicit Host. per istum tex.
3 ibi, prouidēta episcopi, quod tū restituī male ablato-
rū, siue fiat personis certis, siue incertis, pertinet ad epí-
scopum. Et ideo obligatus restituere, non potest per se,
uel per alium hoc facere. Facit c. nos quidem. de testa. &
l. nulli. C. de epis. & cleri. & text. in authent. omnes pere-
grini. C. cōmu. de succēs. in authent. de eccl. s. si qui-
bus autem. In quibus iuribus dicitur, quod executio ul-
timarum uoluntatū in fauorem animæ debeat per epí-
scopum curari. Et idem tenet Hostien. in c. cū tu. j. de
usu. ne forte sacerdos, uel alius, cui hoc cōmitteretur,
sibi inburset. Et in maioribus prouidentia præcedit
alios, in c. ad hac. de offic. arch. & c. j. de offic. arch. quia
dominus est ecclesiā & totius cleri sui. xvij. q. viij. om-
nes basilię. Et de hoc est gl. ord. in c. j. de poe. & remis. in
vj. enumerans istum casum cum alijs episcopo referua-
tis. Idem glos. in cle. in uerbo, aliorum. de priuile. Idem
Fed. conf. cccxiij. incip. Reuerende domine. referēs quer-
dam per rationes expugnabiles ita disputando susti-
nuisse. Idem Bal. in c. j. s. in iuria. in iij. col. uer. quero, quā
satisfactionem. de pace iura. fit. per istum text. Et ibi scri-
pit, quod data paupertate filiorum illius, qui extortis,
potest eis episcopus gratificari. In quo ultimo uide Car.
in cle. j. fin. de testa. Istam partem tenet etiam Hostien.
in sum. de poe. & re. q. quā forum. ad fi. & loan. Mona. in
cle. dudum. de sepul. Idem Bal. in l. j. in ult. col. C. de testa.
Et ibi dicit, ualere relictū in certum, in quo testator man-
dat omnia per eum illicitē extorta restitui. Et quod epi-
scopus ad inuestigationem, quid, & à quo extorterit,
summatim procedat, etiam stando furamēto perentis,
allegat loan. An. in c. quanquam. de usur. in vi. ¶ Sed tū
contraria partem indistincte tenet Arch. in c. de testa.
in vi. & in c. nō sanē. xij. q. v. & ibi loan. de Fantu. Et ad-
ducit multa iura probantia, quod per se solum possit

qui satisfacere regulā, peccatum, de reg. iu. in vj. c. tua.
de testa. in vj. c. cū tu. de usur. cum similib. subdens, nō
reperiit text. per quem ista libertas tollatur, & diminua-
tur debent restituere. Et in isto tex. non est misrum, quia
non erat de Iudeo confidentialē. Et de hoc dicit, se modō
dubitare. Idem tenet loan. de Lg. in d. c. ij. maximē de ri-
gore. Idem Doct. ibi, dum modō cestis frās. Ideo do.
Abb. in c. sicut dignum. de homi. & ibi Ana. in vj. col. di-
centes illum tex. esse opū. contra Hostien. hīc quia præ-
supponit ilam restitutiōnem recte factam fuisse, si mo-
dō fuisset facta personis, quae erant certa. Idem Cald. tit.
de consti. consil. vi. quod incip. An ualeat statutum. di-
cens se semper tenuisse legēdo. Et subdit unum fortius,
quod statuta episcoporum in talibus non ualent, tan-
quam repugnant iuri canonico. Idem etiam Pet. de
Anc. in d. c. ij. referens do. Bald. ita consoluisse in facto
Senis. Et hanc opin. dicit esse æquam. Idem Bal. in l. nulli.
li. in ij. col. ibi, sed iuxta hoc querro. C. de epis. & cle. nō si
obstat statutū episcopi: & sic contra Cald. quod j. tan-
gam. Idem Card. post Paul. in cle. dudum. s. si uero. in xj.
q. de sepul. quia euenter posset, quod qui in foro con-
scientia satisfecit, adhuc impulsus ab episcopo secun-
dō satisfecit. Idem Card. in cle. j. s. quibus. de priuile.
contra gloss. ibi, & cle. j. s. ad hīc. in x. q. de poe. & re.
dicens, ualere statutum in contrarium. Idem Imol. ibi, &
Angel. in disputatione, qua incipit, Astenis miles. in x.
col. uer. sextō dubitatur. Idem Hostien. in sua Summa,
in j. lib. in xij. rub. assignas post factum hanc rationem,
quia ubi lex diuina, uel humana non prouidet, sequen-
da est ratio naturalis. Hoc autem dicit ratio, secundū
eum, quod is per se restituat quem per episcopum. Et in
hac uarie omittit distinct. Lapi in cle. j. de poe. & re.
quem sequitur Card. & Imol. ibi, & But. hīc: quia est con-
tra text. in c. sicut dignum. s. eos. de homi. ¶ Sed facio
duas conclu. Prima: De ablatis, de quibus scit fācerdos
solus in confessione, non expedīt dubitare: quia tū sta-
tur dicto eius, quod in foro conscientia restituerit, c. si-
gnificasti. el. j. de homi. Itē do. Abb. & Maria. hīc. ¶ Se-
unda conclusio. Distribuit tū eorum, de quibus in fo-
ro contentioso constat, fit per obligatum, uel eum, cui
cōmiserit, dum modō episcopo consulto: quia utriusq.
interēst: mandatarij propter animam mandantis, & epi-
scopi propter interēst pauperis, secundum Pet. de Anc.
in reg. peccati uenia. lib. vj. Et fieri distributio, secun-
dum eum, super candelabrum, palam. Et idem do. Abb.
hīc. ¶ Tertia conclusio. Vbi tū cessaret omnis suspicio,
potest solus executor distribuere, secundū Ana. hīc, per
primam rationem: quia in hoc casu nō reperitur à iure
alios. Et in maioribus prouidentia præcedit
alios, in c. ad hac. de offic. arch. & c. j. de offic. arch. quia
dominus est ecclesiā & totius cleri sui. xvij. q. viij. om-
nes basilię. Et de hoc est gl. ord. in c. j. de poe. & remis. in
vj. enumerans istum casum cum alijs episcopo referua-
tis. Idem glos. in cle. in uerbo, aliorum. de priuile. Idem
Fed. conf. cccxiij. incip. Reuerende domine. referēs quer-
dam per rationes expugnabiles ita disputando susti-
nuisse. Idem Bal. in c. j. s. in iuria. in iij. col. uer. quero, quā
satisfactionem. de pace iura. fit. per istum text. Et ibi scri-
pit, quod data paupertate filiorum illius, qui extortis,
potest eis episcopus gratificari. In quo ultimo uide Car.
in cle. j. fin. de testa. Istam partem tenet etiam Hostien.
in sum. de poe. & re. q. quā forum. ad fi. & loan. Mona. in
cle. dudum. de sepul. Idem Bal. in l. j. in viij. col. uer. tertio
quāro. C. de sac. sanct. eccl. & Bald. in authen. similiter.
in princ. Cad. l. Fal. & loan. An. in addi. de instr. ed. s.
nunc uero. & scias. Sentiit Bald. in l. nulli. in pen. col.
C. de epis. cle. Ex quibus apparet, quod statutū episco-
pi referuans sibi hoc ex toto, non ualeat: & procedit di-
ctum consilium Cal. Sed ubi uellet solū adiungi, qui
æquali potestate procederet opin. aliorum, qui tenent
ualere statutum, ista tercia cōclusio procederet: alios au-
tem esset uerissima in puncto iuris.

CAPITULUM XVIII.

X speciali. ¶ Iudei, uel Sarace-
ni præfici non debent
publicis officijs: & si eis iura regalia nendan-
tur, Christianus non suspectus ad ea col-
lenda solus præficitur.

S V M M A R I V M .

1. **P**riuilegium idem datur rei facte, & rei que est in fieri.
2. **P**oena debita, hoc uerbum importat poenam arbitriā. nū. 3. & 4.
5. **I**udei an ligentur iuramento.
6. **I**udeus si baptizetur à sacerdote sine reponsali, an sit baptizatus.

C A P I T U L U M X I X .

Vlli. ¶ Non summatur: quia summa fieri, quod t̄ idem priuilegium datur rei facta, & rei que est in fieri. Ad idem l. pen. ff. de mili. testa, ubi de proximo cingendum, habetur pro cincto. Facit, qui pœna. ff. de manu. tit. gene. Per quem dixit Paul. de Leaz. in clemen. pastoralis. de iud. quod pars sunt, quem esse condemnatum, uel de proximo condemnandum. ¶ Not. ibi, quod nec aliud. Facit gloss. in cle. s. de testa, quæ dicit, quod t̄ illud uerbum, Poena debita, importat arbitriarium. Idem gloss. in d. c. q. Facit, quod not. l. m. in c. admonet. in s. col. de renun. ubi dicit, quod uerbum Canonice, ultimò importat arbitriarium. Quid de uerbo Censura. Vide c. quereti. de uerb. sign. Not. quod si unius prohibetur aliquid emere, prohibetur aliud uendere: quia pars est prohibitio emptoris & uenditionis. Est enim talis natura correlatiōnū, adeo quod dispositio de uno solo extenditur ad aliud, etiam non expressum. l. f. & ibi Bart. C. de indic. uid. tol. & l. fin. & ibi Bart. ff. de accep. Et ideo dicit Bart. in l. f. C. de cupr. lib. xj. quod poena apposita uidenti, censemur apposita ementi. Facit gloss. in c. f. in uerb. reus. de conf. in vj. Per quam dicit ibi Dom. in col. f. No. quod lex odiosa loquens in reo, extenditur ad actorem: quia sunt correlatiua. Ad idem gloss. in c. cupientes. s. pen. in uerb. de ueteris. de elect. in vj. & ibi Dom. Et ideo dicit Abb. in c. j. in x. col. de tem. or. in vj. quod per hoc datur una falſitatem in materia extentionis, ut l. quamvis pœnalitatis. Loquens in uno correlatiuo extenditur ad aliud. Facit gl. in c. j. de loc. Et ideo dicit Bald. in rub. de reb. cred. in j. col. quod statutum fauēs debitori pro præscriptione, permit creditoris ius, etiam si non exprimat. Facit, quod not. l. m. in rub. s. de spon. duo. & per hoc uide Bald. in l. fin. C. commo. ¶ Similiter declara hanc materiā quatuor modis. Primo, nisi lex expresse diuerſimodè p. ouideat in ipsi correlatiuo, ut probatur in c. j. de temp. ord. in vj. dum loquitur de ordinante & ordinato diuersimodè. Ad idem c. super eo. de usur. iuncto c. debitores. de iure, dum circa debitorem & creditorē sit differentia in peccato. ¶ Secundò t̄ declara, dum modo poena apposita uni, sit proportionabilis alteri. Ita not. do. Bart. in c. in ueritatis. uer. not. bene. j. de sentent. excom. & l. m. in c. j. in x. col. de locato. dicens tamen, q̄ si poena aquipollens potest alteri correlatiuo imponi, idem erit: quia procedet regula. ¶ Tertiò t̄ declara, dum modò sit eadem ratio: aliā non. Ita dicit Bart. in l. multum. ff. de uerb. oblig. Dat exemplum in statuto prohibente, ne quis uadat extra locū: quia non prohibentur criminā. Et sequitur ibi Roma. in ult. col. ¶ Quartò declara, ut non procedat regula, quod per legem nouam loquenter de uno correlatiuo tantum, corrigitur. antiqua loquens de ambobus: quia nō trahetur illa ad aliud correlatiuum. Ita dicit se credere Pet. de Anch. in cle. j. de hæreti. Sed expresse firmat in repe. c. j. in x. chart. s. de consti. & fuit dictum Bald. in authent. qui semel. in ult. col. C. quomodo & quando iud. Et col-

lige exemplum ex illa authent. punſente contumaciam rei ad correctionem l. properandum. s. j. C. de iudi. quia non corriget eam, quo ad actorem. Et bene facit d. c. q. de tempo. ord. lib. vj. Ceterum de hac materia vide etiā Bald. in l. nemo martyres. C. de sacrofan. eccl. & in l. in princ. C. de seruo pig. da manumis. per do. Abb. in c. s. s. de loca. ubi ponit quandam distinctionem per eumdem in c. quia clerici. s. de iur. pa. ¶ Ultimò tangit Io. de Ana. utrum t̄ iudei ligentur iuramento, & econuerſo. Et dicit, quod s. i. iurauit secundum legem suam. Et formam iuramenti ponit Spec. in tit. de iura. cal. s. reſta. uerſic. fed pone. iudæus. & do. Abb. in c. j. in x. col. de iura. cal. Item not. Innoc. in c. & si Christus. de iureiur. & Ang. in authent. ut iuslurandum. in princ. contra gloss. ibi. & Roma. in l. qui superstis. de acquir. hære. contra Bald. in c. j. s. item sacramenta. de pa. iura. firman. quod immo iudeus possit per iuramentum practicare, c. quamuis. de pa. in vj. Et cum prædictis concordat etiam Bart. in l. f. s. iurari. ff. de sureiur. licet aliud senserit in procœmio ff. ¶ Ultimò uide Pet. de Anch. cons. clxxxij. quod incip. Secundum ea, quæ proposita sunt, ubi per multa cōſultuit, iudeum t̄ baptizatum à sacerdote sine responsali non imminentie necessitate, non esse baptizatum. Vide tamen Hostien. in c. debito. de biga. ubi dixit, iudeum baptizatum per fictionem, compelli ad obseruantiam fidei. Et sequitur do. Card. in cle. j. in f. notabilis. de renun. ne uideatur illusio. Et uide Domi. in c. xxxij. distinct. ubi ponit de carnibus, quas iudei sustent. Et in quantum dō. Abb. impugnat l. m. in fin. Bart. ff. de accep. Et ideo dicit Bart. in l. f. C. de cupr. lib. xj. quod si unius prohibetur aliquid emere, prohibetur aliud uendere: quia pars est prohibitio emptoris & uenditionis. Est enim talis natura correlatiōnū, adeo quod dispositio de uno solo extenditur ad aliud, etiam non expressum. l. f. & ibi Bart. C. de indic. uid. tol. & l. fin. & ibi Bart. ff. de accep. Et ideo dicit Bart. in l. f. C. de cupr. lib. xj. quod poena apposita uidenti, censemur apposita ementi. Facit gloss. in c. f. in uerb. reus. de conf. in vj. Per quam dicit ibi Dom. in col. f. No. quod lex odiosa loquens in reo, extenditur ad actorem: quia sunt correlatiua. Ad idem gloss. in c. cupientes. s. pen. in uerb. de ueteris. de elect. in vj. & ibi Dom. Et ideo dicit Abb. in c. j. in x. col. de tem. or. in vj. quod per hoc datur una falſitatem in materia extentionis, ut l. quamvis pœnalitatis. Loquens in uno correlatiuo extenditur ad aliud. Facit gl. in c. j. de loc. Et ideo dicit Bald. in rub. de reb. cred. in j. col. quod statutum fauēs debitori pro præscriptione, permit creditoris ius, etiam si non exprimat. Facit, quod not. l. m. in rub. s. de spon. duo. & per hoc uide Bald. in l. fin. C. commo. ¶ Similiter declara hanc materiā quatuor modis. Primo, nisi lex expresse diuerſimodè p. ouideat in ipsi correlatiuo, ut probatur in c. j. de temp. ord. in vj. dum loquitur de ordinante & ordinato diuersimodè. Ad idem c. super eo. de usur. iuncto c. debitores. de iure, dum circa debitorem & creditorē sit differentia in peccato. ¶ Secundò t̄ declara, dum modo poena apposita uni, sit proportionabilis alteri. Ita not. do. Bart. in c. in ueritatis. uer. not. bene. j. de sentent. excom. & l. m. in c. j. in x. col. de locato. dicens tamen, q̄ si poena aquipollens potest alteri correlatiuo imponi, idem erit: quia procedet regula. ¶ Tertiò t̄ declara, dum modò sit eadem ratio: aliā non. Ita dicit Bart. in l. multum. ff. de uerb. oblig. Dat exemplum in statuto prohibente, ne quis uadat extra locū: quia non prohibentur criminā. Et sequitur ibi Roma. in ult. col. ¶ Quartò declara, ut non procedat regula, quod per legem nouam loquenter de uno correlatiuo tantum, corrigitur. antiqua loquens de ambobus: quia nō trahetur illa ad aliud correlatiuum. Ita dicit se credere Pet. de Anch. in cle. j. de hæreti. Sed expresse firmat in repe. c. j. in x. chart. s. de consti. & fuit dictum Bald. in authent. qui semel. in ult. col. C. quomodo & quando iud. Et col-

qui accus. Et not. quod non recipiens communionem singulo anno, est hæreticus. Ita text. not. in authent. de priuilegio. do. hæret. mulie. non prestat. circa medium. Item uide Oldra. consil. xx. quod incipit. Regulis habetur traditio. ubi consuluit & obtinuit, quod non diceretur hæreticus propriè sacerdos fortilegus, uel dans pocula a-matoria cum invocationibus dæmonum, uel celebrâs hostia non consecrata. De prima alleg. text. optimum in c. accusationem. s. sanè. de hæret. in vj. ubi de fortileg. & diuinatoribus non se impedit inquisitor, nisi sapienter manifestat hærem, ut in exemplis, de quibus ibi in gloss. De secundo alleg. l. si quis aliquid. s. abortionis. ff. de poen. Et dicit, quod in inuocatio dæmonum ad sciendum futura, est hæretis uera: quia attribubitur creatura, quod est creatoris, iuxta illud Esaiæ xlj. Dicitur mihi futura: & dicam, quia dicitur. Sed inuocare eius auxilium ad praeterita, uel ad tentandas mulieres, licet sit peccatum, non est hæresis: quia est uti eo ad officium sum, scilicet ad tentandum. Idem dicit de imaginibus, quæ sunt ad amorem. Et hoc consilium refert l. m. in add. Spec. in rubr. de fortileg. & Domi. in d. s. sanè. licet non nominent Oldra. Sequitur do. Abb. in c. j. in f. col. de fortileg. Et ad illud de hostia non consecrata, uide c. de homine. de cele. missa. Et istis addit. text. in l. eum, qui. C. de malefic. & Mat. ubi prohibetur, ne fiant in cantationes ad amorem: quod permititur, ut possint fieri ad utilitatem fructuum colligendorum: putâ, ad euitandum grandinem, uel similia. Dicit tamen ibi Bart. quod non est. Et bea. Tho. tenet contrarium. Sed Bald. & Salic. ibi intelligunt, quod talia fiant per omnia cum auxilio diuino.

S V M M A R I V M .

1. **G** Dubius in fide censemur esse hæreticus: num. 2. 3. & 4.

C A P I T U L U M I .

Vbius. ¶ Non summatur, quia breue: sed loco summarij ponitur text. ¶ Nota, quod t̄ dubius in fide habetur pro hæretico. Et hoc declara quatuor modis. Primo, dum modò dubietas sit cum perseuerantia & animi complacentia: alias autem propter dubietatem occurrentem, in qua quis non perficit, non dicitur hæreticus: quia primi motus non sunt in potestate hominis, vj. distinet. sed pensandum. de poe. distinet. f. c. scindunt. & c. tentatio. ¶ Secundò t̄ declara, nisi per simplicitatem aliquis erraret in fide. Ita not. uoluit Innoc. s. in rubr. de sum. trinit. in fin. Sequitur Bald. in rub. C. de sum. trinita. dicendo, quod qui crederet circa trinitatem patrem maiorem filio, putans Ecclesiam ita tenere, non est hæreticus: si etiam tenet: quod si hoū non est uerum, ipsi non tenebrent: & hoc dictum sequitur do. Abb. ibi. & do. Card. in cle. j. ibi in x. col. de sum. trinita. & in cle. fin. in f. oppos. de usur. Et ideo Abb. loachim non fuit reputatus hæreticus, in c. j. s. de sum. trinita. quia, ut ibi in fin. dum submittebat se ueritati, intendens se conformare cum ecclesia: & facit gloss. in c. f. Papa. xl. distinet. dicens, quod propter hærem Papa non potest deponi, si est paratus corrigi. Et est text. xx. xxj. c. q. nunc autem. Est text. opti. in c. dixit Apostolus. xxiiij. q. iij. ubi non est hæreticus, qui errorem suum defendit. Et no. gloss. in c. schifma. in uer. magis. xxiiij. q. j. quæ dicit, quod minus peccat ille, qui dubitat propter subtilitatem, quam qui per ignorantiam: quia ignorans sponte adducitur: sed subtilis non. Et uide gloss. fin. in c. f. cupis. xv. q. j. quæ dicit, quod in articulis fidei non minus est decipi, quam decipere.

Felin. iij. pars.

1086 c. qui ali- os.

3. ¶ Tertiò t̄ declara istum text. nisi quis dubitet, uel e-

tiam teneret aliquid in his, quæ non attinent necessariō ad salutem. Ita text. not. & ibi gloss. in c. in quibus. xxij. 4. q. ij. ¶ Quartò t̄ declara, nisi essent opinione inter Doct. quia eligens unam non est hæreticus, secundum Innoc. in c. ne innitatis. s. de consti. quem sequitur Bald. in l. captiorias. in x. col. uerſic. & ideo consul. C. de teſta. mili. Quod intellige sanè, nisi tales opinioneſ effent in pertinentibus ad fidem: quia non est alia tenenda ante determinationem & de. Ita dixit Joan. de Fan. post Arch. in c. hæretis. xxiiij. q. ij.

C A P I T U L U M I I .

Vialios. ¶ Non summatur propter sui breuitatem. ¶ Non casum, in quo taciturnitas nocet, quod est fauore fidei: quia alias secus in materia one rota, ut per Innoc. not. in c. in benefic. s. de elect. gloss. in c. sicut. de elect. in vj. per Abb. plenē in c. non ne. de præsumpt. & omnes in l. qui dotis. sol. matrimo. ¶ Item not. quod quis tenetur alium corrumpere, uel defendere, ut impediatur delictum: quod fallit de iure ciuij. l. metum. s. sed licet. & ibi Bart. ff. quod met. cau. gloss. in l. culpa caret. ff. de reg. sur. Not. Bart. in l. f. s. in eo. ff. ad Sylla. nisi offensus esset subditus non iuuantis, ut per gloss. in d. l. culpa caret. Vel nisi non iuuans esset subditus offensis, ut per Bartol. in l. utrum. ff. ad leg. Pompe. de parti. Et Paul. de Cast. in l. fin. C. de his, quibus ut indig. maximè in atrocioribus: putâ, circa crimen laſa maiestatis: quia etiam non reuelans tenetur ut particeps, secundum Bart. in d. l. utrum. quem sequitur late do. Abb. in c. j. in pen. col. de resti. spol. Sed eius opinio non seruatur. Et ipsum multum reprehendit Bald. in consilio incip. Eleganter. & refert l. m. de Ana. in rubr. f. de his, qui filios occi. Idem Salic. in l. f. C. de rapt. uirg. Et sequitur l. m. de Ana. in c. sicut dignum. j. in vj. col. c. j. de homi. Dixa alias plenē in c. quantæ. j. de sentent. excom. Et addit. etiam, quod de iure canonico in foro contentioso non teneatur quis alium defendere, ut probant iura allegata per gloss. magnam in princ. in d. c. quantæ. Bonus text. cum gloss. in uer. uiscino. in c. dilecto. de sentent. excom. in vj. nisi esset pratalus, ut hinc in gloss. & not. in d. c. dilecto. Vel nisi dolose, ut omittet, ut not. do. Card. in d. c. quantæ. & sequitur Ana. hic, quod in dubio, an præsumatur. Vide do. Abb. quod sic. in d. c. quantæ. Item faliſit, nisi quis erraret in fide, per istum text. functa rubr. Quod intellige sanè, quando quis potest alium reuocare: secus enim, si sine peccato: quia censemur impotensibile, c. faciat homo. xxij. q. f. Item si repugnare bonis moribus, ut si uia gravis uellet palam resistere, inepte publicè prædicanti. l. cum filius. ff. de condi. insit. Idem, si sine rubore fieri non posset. l. f. s. idem Polidius. ff. de usur. Idem, si commode. l. nepos. ff. de uerb. sign. Idem, si sine scandalo. c. cum teneamur. s. de præben. Item faliſit, ut dicat in gloss. ¶ In gloss. in fin. Ex hoc limita istum text. nisi dictum esset iam compiſsum. Quæ limitatio non adaptatur ad hærem: quia licet habuerit principium, tamen obuians complemento, uel perseverantia, sat dicitur obuiare delicto committendo. Sed generaliter teneatur denunciare, tñde Arch. & Domi. in c. si peccauerit. j. q. j. & omnes Doct. in c. nouit. de fidic. maximè do. Abb. in xij. col.

S V M M A R I V M .

1. **G** Hereticus an sit, qui non credit imperatorem subesse Papam, uel Papam non habere utrumq. gladium.

2. Opera bona facta per constitutum in peccato mortali, operantur, principiæ ad multiplicationem bonorum temporaliū.

Z 2 Operæ

cedi potest ad sententiam, mortuo accusato, secundum Bald.in d.lj.C. ne ex delicto per text.sing.hoc probantem in l.pen.s. Seia.ff.de adimen.leg. Cetera de corporibus mortuis, uel ad decus, uel dedecus, uel dendum alias in c. a nobis. el. h. de senten. excom. in gloss. ibi, episcopus, qui filios. ¶ No. quod non praeponitur ecclesia consanguineis: c. illud loquitur existentibus filiis: & gloss. hic extendetur ad consanguineos. Et alleg. hic loan. de Ana. text. in c. quicunq. xvij. quast. ult. ubi magis pia est causa filiorum, quam ecclesia, ceteris paribus. Circa quem text. uide text. & gloss. in c. si quis nascitur. xij. q. in x. col. de donat. Pe. de Anch. cons.

a Pet. de Anch.] xxij. quod incipit. Videtur prima facie. ubi singulariter limitat. Vide Bar. plene in l. imperator. in uer. quare: dxi. quod est co. ff. de leg. q. ¶ In gloss. fi. ibi, sanè. Et ibi uide gloss. que dicit, quod accusans talem tenetur se inscribere: & retuli in c. super his. de accus. Et per illum text. confundit gloss. sing. probatur, quod in dictum heres est, si inter liberos defuncti reperiuntur libri heres damnatae. Et sequuntur omnes hic. Tu considera c. legimus. xxxvij. distin. per quod inferunt, non esse inconveniens, quod libri damnatae legantur: putare neglicantur, uel per disputationem uestra fides fortificetur. Et ideo cum in criminalibus probations debeat esse clarissimam, in l. sciam cuncti. C. de proba. oportet, quod concurrent grauissimam conjectura cum ista de inuentis libriss. Et subdit gloss. in d. c. sanè. non siccisse in libriss usurparum reperitus post mortem alius. Et ita consuluit Pe. de Anch. consil. lxij. & refert. Ioan. de Ana. in c. quia in omnibus. in vj. col. j. de usur. & in c. cum in d. c. e. o. tit.

CAPITULUM VI.

Ne os. ¶ Loco summarij loquuntur de eadem materia cum praedicti sed ampliat ad alios clericos, & ad alijs quas contributiones. ¶ Ex fi. no. secundum Abb. quod poena imposita episcopis, non ligat inferiores, nisi exprimatur: quia alias frustra decidetur istud hic. Sed, secundum Ana. aliquid probatur hic non tanto uer. denique, quod imo comprehenduntur sacerdotes, sed non alij inferiores: quod est uerius. Et collige: quia ubi poena imposta episcopo & presbiteri, ex aliqua ratione magis in eis aggrauatur, non extenditur ad inferiores: quia propter dignitatem grauius est delictum, c. cum quidam. de iure u. c. homo. xl. distin. Sic ergo lex penalism generaliter loquens, non ligat episcopum, gloss. in uer. pontificalem. in c. felicis. de poe. in vj. c. cupientes. s. si uero. in uer. obijcens. de elec. in vj. text. in c. quia per rictulum, de senten. excom. in vj. cum si. Ita econuerso, quod est pulchrum, sed ualde dubium: quia minor poena in praelato potest esse major, quam eadem in inferiore, ut no. gloss. fi. in c. j. de cle. uena. De hac materia uide per domini. Cardin. in cle. ne in agro. s. si quis, in iiii. quast. de sta. mo. per Specu. in tit. de lega. s. nunc de episcoporum. uer. ipsi quoque per Inno. in c. dilectus. de excess. prala. Et addo no. consil. Pe. de Anch. cclxxx. incipiens. Pro clariori, ubi consuluit, quod regula cancellariae Apostolicae per aliquam uerba non ligent Cardinales, nisi exprimantur specificè.

CAPITULUM VII.

Vm Christus. ¶ Non sum. matur. Not. is. bf. de cetero, quod quamvis istud uerbum importet poenam non extendi ad præteri-

ta, per gloss. in procēsio Cle. in uerb. de cetero. & in c. j. in uer. de cetero. de postu. prala. in vj. tamen etiam ante hanc constitutionem contrarium sentiens suffit excommunicatus, per s. credentes. in c. excommunicamus. infra eod. Ex quo inferas notabilem limitatio, ad illas glut non procedant in prohibitis de iure diuino, quibus per anterior rem legem generaliter sit eadem poena.

CAPITULUM VIII.

Icūt. ¶ Excommunicat fautores hereticorum, interdicta eis sepultura. H.D. ¶ Not. ibi, quibuscumque, quod uerba generalia experimentia de aliorū privilegijs, derogant illis absq. specifica mentione. Quid autem, si in primis privilegijs est clausula derogans sequentibus, uide latissimē Domi. in c. j. de excess. prala. lib. vj. & domi. Abb. in c. cum instantia, suprà de censi. & ibi alias plene dixi, & in c. ex parte, de cap. mona. Et not. quod generalis prouisio nūquam tollit specialem prouisionem, nisi de ea faciat mentionem, saltem in genere. Ita est gloss. in l. decurionibus. C. de silentia. lib. xij. quam Bald. facit sing. in c. is. de rescrip. in c. graue. de offici. ordi. in c. ueniens. de præscrip. in c. j. l. lancimus. ad finit. quo tempore miles. s. j. in l. j. ff. de consti. princip. in l. dotalem. ff. de mil. testa. in authen. habita. C. ne fil. pro pat. in s. consti. C. s. quibus. in l. non plures. C. de sarcosan. eccles. in l. si eum mihi. ff. de dolo. l. fi. C. si contra ius, uel uti. pu. & in l. hac consultissima. C. qui testam. fa. pos. & l. si uero. s. de uiro. ff. sol. mat. No. Archi. in c. reuantes. xxij. distinc. Ideo si aliquis specialiter esset exempli p. collectis, poftea mandatur, ut ad certum onus quilibet grauaretur, si aliud non exprimit, non dicitur derogatum illi exemptioni, per prædicta.

SUMMARIUM.

- 1 Errans circa sacramenta ecclesie, est hereticus, sicut errans ei. ca fidem.
- 2 Infirmus petens hostiam non consecratam, an sit hereticus.
- 3 Confessio & eucharistia conceditur redeunti ab heresi: sed non extrema unitio conceditur morituris ex maleficio.
- 4 Index secularis astrictus exequi sententiā iudicis ecclesiastici, an possit cognoscere de iustitia processus. nu. 5.

CAPITULUM IX.

Adabolendam. ¶ Hare- ticus malè seniens, uel docens de sacramentis ecclesie, excommunicatus est, nisi se corrigat, & errorem abiuret. Si clericus est, degradatur, & traditur curia seculari: relapsi omnino uidentia denegatur. Excommunicantur principes noientes iurare de ecclesia contra hereticos defendenda: & interdiscuntur eorum tertra: quia, si non resistunt, priuantur dignitate episcopali: & in hoc subsunt exempti episcopis. H. D. ¶ No. quod est errans nedum circa fidem, sed etiam circa sacramenta ecclesie, de quibus hic dicitur, est hereticus. Et ad istud de matrimonio, uide Bald. in l. nemo. quasi in fi. de sum. trini. ubi dicit, quod contra professum ducentem uxorem procedi potest de heresi, dum modò pertinaciter tenet se non errasse: quod ultimum semper intelligitur, ut hinc in uer. nisi cōtritio. Et idem dicas de contrahente matrimonium cum duabus: quia est suspectus de heresi. Idem Domi. post Lap. in c. accusatus. s. sanè. de heret. in vj. in fi. Et ad istud de corpore Christi, uide Cald. in isto tit. consil. x. incip. An si infirmus.

abf

ubi consuluit, non esse hæreticum illum, qui petiit hostiam non consecratam: quia nō sensit male de corpore Christi: imo credens sacramentum esse uerum, abstinuit, putans se in dignum: sed hoc fecit, ne alios scandalizaret. Et facit de cele. missa. ubi sacerdos, qui hoc fecit, non punitur ut hæreticus. Considera tamen, quia ex alio capite refutabat hic suspicio hæretis, per text. in authen. de priu. do. hære. multe. non præstan. ubi non recipiēs corpus Christi singulo anno, est suspectus de hæreti. Item attribuebat iste creaturis, quod est creatoris. Item conscientia erat eronea: quia dum esset in extremis, poterat etiam momento temporis facere se dignū per contritionem. Not. episcopos ordinarios iudices in causa hæretis. Et ideo officium inquisitorum est accumulatiuē, non priuatiuē, c. per hoc. eod. tit. in vj. In dubijs tamen fidei, folius Papæ est in interpretari, c. quoties, & c. hæc est fides. xxij. quast. j. Facit cle. j. in fi. de sum. tri. ni. Et procedet episcopus cum consilio capituli, ut hic, nisi alij habeat consuetudo, qua ualer, c. non est, de consu. in vj. Et uide gloss. in uerb. quadragesimam. in cle. h. de heret. ¶ Nota pœnitentiam clerici hæretici post traditionem uero curia seculari, est poena ignis. l. Arriani. C. eod. Et facit c. si audieris. xxij. quast. v. Not. quod propter pœnitentiam evitatur poena temporalis, regulariter secus. l. qui ea mente, ff. de fuit. dum modò continuo, & sponte post reprehensionem pœnitentia publicè, & cum satisfactione: & dicitur sponte, dum modò, ante quam negauerit, secundum domi. Card. in cle. ad nostrum. s. pe. de heret. in vj. ubi dicit, quod in cle. ricō ista ab iuratio relevat à traditione curia. Tamen nō recuperat priuilegium c. si quis suadente. ¶ Not. seuerius puniri relapsos: quia non audirentur. Facit not. domi. Barto. & Bald. in l. nemo. C. de episc. audi. ubi dicunt, quod ex carcerati semel, non obstante maleficio, putare, in die Veneris sancti: si ad idem relabuntur, & carcerentur, non possunt amplius excarcerari. Et sequitur Ro. in l. si uero. s. de uiro. in xxxij. fallen. sol. mat. Facit gl. in uerb. uinculis. in l. lex Cornelii. ff. ad Sylla. Vnde dicit Host. c. cum in ecclesijs. de maio. & obed. quod monachum, qui bis fugit, non tenetur monachi amplius recipere. Et dixit Bald. in c. de appellationibus. suprà de appell. quod committens multa farta parua, propter talam reiterationem potest suspendi. Et allegat no. in d. l. nemo. ¶ Ultimò no. exemptos subesse inquisitorum. Ad idem c. ut officium. s. denique. eod. tit. in vj. Et pro certo ex hoc redditur frustratoria allegatio Lap. ultimatè idem tenetis alleg. cv. quod incip. An predicti fratres. ¶ In gloss. j. ibi, mandat intelligi in pertinentibus ad fidem: in alijs non. Dic, ut per glossin. c. in uer. docuit. de summa trini. in vj. quam sequitur domi. Ab. in c. consultationi. s. de frigidis & malefi. ¶ In gloss. j. ibi, penes capitulum. Not. quod appellatione clericorum uenit capitulum exclusis clericis, quando hoc suadet subiecta materia. Quid autem de canonis: Vide per domi. Abb. in rub. de ui. & hone. cler. & latius in c. bona. el. j. de postul. prala. per Domi. in c. j. s. ne autem. de heret. in vj. per Roma. in l. j. in princip. in vj. col. de uer. oblig. per Pe. de Anch. in c. j. in xlj. char. de constit. per Domi. in c. per exemptionem. de priu. in vj. Et communiter dicitur, quod in materia restringibili non uenient canonici, per c. statutum. de elect. in vj. ubi appellatione simplicis non uenit simplex qualificatum. ¶ Fallit conclusio, nisi ratione absurdii includerentur etiam canonici in materia alias odiosa, per d. c. per exemptionem. Quod sic intellige. ¶ Secundò fallit in ista gloss. & dixi suprà. Et no. doctrinam Innocent. hic generali, quis succedit uacante quocunq. officio ante nouam electionem: nam si solus habebar officium, & ab alio ille, à quo succedit. Vnde succedit episcopus archidiaconatu uacante, si non ab alio: putare, quia archidiaconus adificasset ecclesiam, ex se reseruatur successori iurisdictio. Si uero non solus, sed cum alio habet of lendam. ficium, tunc non succedit ille, à quo, sed illi, cum qui bus, nisi in aliquo genere officij habuisset alias perso nas collegas: quia illæ succedant. ¶ In gloss. in uer. audiēti. Dicit ut in c. super eo. de heret. in vj. ubi t. isti re-deunti conceditur confessio, & eucharistia. Dicas tamen, quod non conceditur extrema uictio morituris ex maleficio, secundum Domi. ibi, qui dicit se ita respōdisse Bononia. Et alleg. Archi. in s. oleo. xcvi. dist. ¶ Et no. ex ista gloss. casum, in quo denegatur audientia: & quid importeret, uide Domi. in c. in nomine Domi. xxij. distinct. ubi dicit, quod denegabitur audientia etiam in iudicij favorabilibus. Vnde non petet se expoliatum restitu. Et de hoc etiam per Ro. in l. j. ff. sublata. ff. ad Trebel. per domi. Anton. in c. dilectus. el. j. s. de rescr. Vide tex. in c. dilectus. de temp. ord. in c. ff. de surepat. in c. pastoralis. in princip. de appell. in c. inter dilectos. de dona. in c. quia frustra. infra de usur. in l. sed si prato rem. s. deinde. ff. ex quibus cau. ma. in l. j. ff. de aleato. in l. postquam. in ff. ff. de peti. heret. & in l. lancimus. C. de iudi. & ubique Doc. habes de hoc uerbo, non audiat. ¶ In gloss. j. ibi, iure ordinario. Not. quod procederent isti episcopi vice Papa, nō vice propria: & sequitur Ioan. And. hic: & post eum omnes Doc. non obstante, quod potestas delegati expiret morte delegantis, & licet. & c. gratum. de offic. deleg. quod non est hic: per quod Host. impugnat gloss. quia respondent alij: quia isti delegati iure dantur à sede Apostolica, & à lege, que semper loquitur, & dignitati delegati, non personar: nō mirum, si non expirat, per c. si gratio se. de rescr. in vj. & l. Arriani. C. de hereti. & c. quoniam abbas. de offic. deleg. Et satis hoc importat propter effectum appellationis: quia appellabatur tanquam à delegato, hoc est, ad Papam: non ut ab ordinario, sed ad archiepiscopum quia plus grauarentur exempti, secundum omnes hic. ¶ Quibus addi primò, quod hoc ultimum non importat, scilicet de appellationibus ad archiepiscopum: quia liberum erit grauato appellare semper ad Papam omisso omni medio, c. ad Romanam. & c. omnis opressus. j. quast. vij. ¶ Secundò adde text. in cle. j. in princip. de suppli. negli. prala. ibi, in exemptis. nostra à notatis. & c. est simile in cle. attendentis. de sta. mo. & in c. in singulis. suprà eod. tit. Et expressè nō. domi. Car. in d. cle. j. in princip. in v. opos. & xij. quast. & Imol. & Ro. in l. j. ff. de dam. infec. & Hosti. met. in c. irrefragabili. allegato in gloss. & ibi omnes. Sed a duerte incidenter: quia præsupponit Doc. in causa hæretis posse appellari: cuius contrarium est expressum in c. ut inquisitio. s. j. eod. tit. in vj. quod loan. de Ana. hic non uidit. Et ideo dicas, quod dictum istorum potest procedere duobus casibus, in quibus fallit d. c. ut inquisitio. Primo, nō si quis appellaret ante sententiam, secundum domi. Abb. post domi. Anton. in c. pastoralis. ad fi. princip. uer. ad quartam autem. suprà de appell. ubi in specie ita declarat, c. ut inquisitio. & optimè probatur per gloss. in c. Romana. s. si autem, in uer. notarij. de appell. in vj. Et hoc bene no. ¶ Extra gloss. quaro, utrum t. iudex secularis astrictus ad exequendam sententiam latam contra hæreticum, possit cognoscere de iustitia processus. Et uidetur, quod sic, per s. si uero crimen. in authen. de sanct. epis. in uer. prætor causa cognita, & loquitur de mandato facto per ecclesiam

ecclesiam seculari. Ad idem gloss. in uerbo, per episcopum, in authen. clericus. C. de epis. & cle. & ita Bart. in l. diuus. iij. ff. de custo, reo, & Bart. & Bald. & Pau. de Cas. in l. magistratibus. ff. de iuris. om. iud. & Bart. in l. non dubium. ff. de custo, reo, & in l. fi. in fin. princip. ff. si quis ius dic. non obtem. & domi. Anton. in c.j. in v. col. s. de obli. ad ratio. & in c.s. de offic. ordi. & eft communis op. Legif. secundum Imo. ibi. ¶ Sed t̄ contrarium tenet Imo. & domi. Abb. h̄c. & Ang. in d.l. diuus. & Pet. de Anch. in c. at si cleric. in prin. s. de iudi. & Bald. in d. authen. clericus. & Angel. in d. magistratibus. & do. Abb. in c. fi. ad fi. de statu mo. Et allegant casum in d. c. ut inquisitionis. s. prohibemus. Ad text. s. fi uero crimen. dicunt, quod loquitur in criminibus mixtis, prout sacrilegio, & alijs, de quibus in c. cum fit, de foro compe. Et subdit do. Abb. in d. c. se putare, quod tex. in d. s. prohibemus. procedit in alijs mere ecclesiasticum: quod bene not. Poterit tamē secularis ad cautelam facere, quod ille condannatus cōfiteatur, se esse illum, de quo sententia loquitur, sicut de bannito capto. Docet Bart. in l. demonstratio. in pe. col. ff. de condi. & demon. & in l. inter stipulantem. s. Stichum. ff. de uer. obl. & Bald. in c. de feu. sine culpa non amit. & Ang. & Imo. in l. nominatum. ff. de h̄re. insit. Et addit, quod si iudex secularis uellet commutare poenam mortis in aliam corporalem, fortè incurteret poenas, de quibus h̄c, & in d. s. prohibemus. scilicet nō exequentiam sententias: quia imperfecte exequitur, cum debeat poena mortis de iure diuino, xxij. q.v. c. si mulieris. & q. viii. c. lega. & ext. ciuili. Manichaeos. C. eo. & no. omnes h̄c. Et si inquisitor uisaret, ac puniret eum poena mortis, non credo eum irregularem: quia etiam iure officij non prohibetur hoc alijs praece mandare, si per se h̄co non potest, per tex. in c. iij. ne cle- ri. uel mo. in v. Et quia ad h̄lū non repertit tactum, poteris cogitare: & dicam j. c. seq.

S V M M A R I V M .

- 1 Confiscatio damni de h̄reſi est facienda per dominum territorij, in quo delinquens conuinicitur.
- 2 Condemnatus, si consequitur gratiam principis, non recuperat bona, nisi expresse dicatur in gratia.
- 3 Filius quandoq. punitur propter delictum patris.
- 4 Filius hereticorum non differunt secundum leges à filiis committentium crimen leſe maiestatis.

C A P I T U L U M X .

Ergentis. ¶ Bona hereticorum confiscantur, etiam si habent catholicos filios. Hoc dicit. ¶ Nota conficationem esse faciendam per dominum territorij, in quo delinquens conuinicitur. Et in tē a ligie de actuali executione: nam con demnatio est officium ecclesiasticum, ut in c. cum secundum. de h̄reſi. in vj. fil. cv. col. iij. in fi. Et aduerte, dum dixi s. c. prox. inquisitorem posse compellere secularem a poenam mortis: quia ad c. iij. ibi al legatum, dici potest, quod illud facit officialis propter fundamentum iurisdictionis episcopalis, non ex mandato episcopi principaliter: quia non in quantum episcopus, sed in quantum dominus temporalis, illud committit. Sed inquisitor non habet aliquid temporalitatis: & ideo licet secularis incurreret censuras non exequens, nō tamen esset iuratum, quod inquisitor cogeret, cum hoc non sit in iure expressum. Sed aduerte: quia, secundum Maria. imo confiscatio debet applicari fisco ecclesiast. per no. per gl. in c. quia clerici, de iurepat. in c. de hoc, & ibi dixi, de sā

mo. per c. presbyter. de pœni. per c. iij. & quod ibi no. do. Abb. de suc. ab intesta. ubi pœna applicatur ecclesiast. ob iniuriam ei factam. Et ita h̄c propter hereticum, quæ inducit crimen mere ecclesiasticum. Sed dic, quod illa p̄cedunt in concernentibus ecclesiam, & nō alios: quod non est h̄c, ubi omnis Christianus æquè ostenditur: is deo ut principi exequenti & aptiori ad confiscationem deferatur, nō curat ecclesia de hoc. Facit c. fraternitas. xij. q. iiij. Subdit b Confiscata] Et tamen Maria. se putare, q. bona clerici contumici de h̄reſi, applicaretur fisco ecclesiast. pro quo uide do. Car. idē tenetē in cle. iij. uer. inquisitoribus. in vj. q. & allegat gl. in c. quia diuersitatem. s. de conce. præb. Et limitat disfusē, nisi in certis bonis recognoscet principi, putā in feudo, uel emphyteſi temporali. In quo ultimo ui deas Bar. & Imo. & Ro. in l. si finita. s. si de uectigalib. ff. de dam. infec. ubi ponunt, an, & q̄n cōfiscatis bonis uideat, tamen p̄f. & emp̄ytesis, uel feudū. ¶ Nota secundō ibi, nisi eis. t̄ q̄ propter factam gratiam cōdennato nō recuperat bona, nisi expresse dicatur. Ad idem l. iij. & iij. C. de abolitio. et l. insulam. & l. fi. C. de sen. pas. Vnde dixit Bald. in l. si ademp. co. ti. C. q̄ propter conce. reb. non recuperant bona: secus, si quis esset bānitus, nisi q̄n solueret. Dicas t̄, q̄ istud procedit in simplici indulgentia: secus in restituitione, per quam bona cōfiscata recuperatur, s. Bal. & Sali. in d.l. fi. de sen. pas. & Domi. in s. indulgentia. iij. q. iij. & Bald. in c. j. in vj. col. s. de iudeca. & c. cum nō ab homine. col. iij. eo. ti. & l. mo. i. liber homo. s. si h̄reſi. ff. de h̄reſi. Facit gl. in uer. indulgentia, in c. ex insinuatione. s. de simo. Et etiam hoc no. do. Ab. in c. inter quatuor. s. de maio. & obe. Qd̄ limita, nisi fiscus alienasset illa bona: quia etiā restitutus nō recuperat, s. do. Ab. ibi. & Sali. in d.l. fi. & do. Car. Imo. & Ab. in c. quia diligenter. s. de elec. & Bar. & Ang. & Imo. in l. gallus. s. & qd̄ si tantum. ff. de lib. & posth. cū cōcor. nisi princeps i restituitione usus esset uerb. Plenisimā, ut singulariter uoluit do. Card. in d. c. quia diligenter, dices seita cōsuluisse. Et sequitur Imo. ibi. Vtrū aūt possit princeps indici, ut post gratiā factā heretico omnino misereat, quo ad bona gl. sentit, q. sic. xxij. q. viij. in summa, i. fi. in exemplo suo: & exprestius dicit. Car. i. cle. j. s. sane. i. q. de h̄reſi. Be ne facit, qd̄ no. And. de Ifer. i. c. de ua sal. decre. a. t̄a. ubi dicit, q̄ si uasallus cōmittit delictū, propter qd̄ feudū revertit ad dominū, si post latā sententia lug crīmne uasallū a principe restituit, recuperat ipso iure feudū. Facit gl. c. q̄ quis. de recr̄t. i. vj. p̄ quā expreſſe. dicūt ibi. Doc. episcopū posse restituere clericū depositū inuito patro no. Facit, qd̄ no. Bar. i. Aurelio. s. Ca ius. i. vj. q. ff. de lib. leg. ubi dicit, q̄ si sit una causa particularis, i. qua sunt ali quæ accessoria, facta liberatiōe ab una, cēſet facta ab o mībus. Et p̄bat gl. in uer. iudicari. in c. accusatus. de h̄reſi

hāreſi. in vj. quātū no. Angel. in l. qui Romæ. s. duo fratres. ff. de uer. oblig. Sed in contrarium uidetur gloss. in c. quā maximum. s. q. viij. dicens, quod h̄reſicus condēnatus, deinde reconciliatus, non recuperat iuspatronatus. Et sequitur do. m. Ioan. & domi. Anton. in c. quia diligent. suprā de elec. & latītū Imo. & domi. Abb. ibi. Mouetur Imo. per l. i. & fi. C. de abol. quasi gratia non extendatur ad bona. Et dicit secus in restituitione generali, quod non credo per rationē, quā allegat ibi domi. Abb. dicens, quod siue ab homine, siue a ure fit facta confisatio, eo ipso quod perdit dominū, amplius non recuperatur per pœnitentiam. Et est text. h̄c, qui cauillari non potest, etiam si fiscus nondum apprehendisset: quia ius sibi quāstum sine facto suo auferri non potest, id, quod nostrum. ff. de reg. iur. Et adduci potest notable dictum Ioan. And. in addi. Spe. de inst. edī. s. nunc aliqua. in addi. incip. per superiora, quod si donauī sibi fundum, cum hoc, quod post certum tempus sit ecclesiast., non possum tibi remittere tale pactum in præiudicium ecclesiast. Idem Bald. in l. cūm à socero. ff. de iu. do. & Raph. in l. qui Romæ. s. Flavius. ff. de uer. obl. Vbi tamen uide Bart. Imo. & Pau. de Cast. Ad idem, quod no. Angel. in l. petens. in iij. col. c. de paci. ubi dicit, quod si post factum instrumentum iubent partes ipsum cancellari, nihil minus soluetur gabella, per d. lid, quod nostrum. Fuit dictum Guili. de Cu. in l. ab emptione. ff. de paci. Refert Bald. in l. fi. s. sed quia. C. commu. deleg. in l. si prædiū. C. de adi. a. Ad idem, quod no. Bald. in l. insulam. s. fi. ff. sol. mat. quod si duo facten tes pacem obligant se de ea non rumpenda sub poena centum applicanda ecclesiast., & postea se offendat, & de mun reconciliatur, hoc non nocet ecclesiast. & sequitur ibi Paul. de Cast. per d. lid, quod nostrum. ¶ No. casum, t̄ in quo ex delito patris filii puniuntur. Quid autem, si esset beneficiatus, an perdat beneficium? gloss. dicit, quod non, in c. satis per uersum. lxj. distinc. sequitur do. Abb. in c. cum laici. de iurepa. & in c. quātō. in fi. de iudeca. Imo. in l. si insulam. sol. a Aduocatum] tuin, non poterit se defendere: quod vide Ang. Areti. nō placet, quia præsupponit tex. de in tracta. maleſi. in uerb. Andre. am auxiliatore. Bart. l. iij. C. quib. ad lib. proclama. non lic. ad l. iuli. maleſi. in glo. in c. j. de offi. deleg. in vj. Et stan. in quipuis. et Nel. in hoc dubio, defendens non dicitur defendere hereticum, secundum Old. mi. in Tracta. bā confi. cxxv. De quo satis in rub. dices, nito. in l. part. fi. temporis. q. xxvij. se defendisse accusatū de h̄reſi, quā si obiecta non saperent h̄reſi. Et s deo melius dixit domi. Abb. quod loquitur text. h̄c in h̄reſico patente, quem ecclesia nō ualeat directo grauare, subtrahit ei defensionem, & generaliter omne auxilium extra materiam fidei. Ex quo not. secundum Ana. h̄reſicum esse deterioris conditionis excommunicato, cui defensio non negatur, ut in princip. huins glo. quia in eo est excommunicatio & h̄reſis. Facit c. pe. de treu. & pa. Quo modo autem lex tollat defensionē, uide, quā dixi in c. qualiter, el. iij. s. debet. s. de accus.

1102 c. cūm ex fantia baptizatus factus maior, cogatur perseuerare in iniuncto. fide.

C A P I T U L U M XI.

Iaduertus. ¶ Aduocati, uel no corum defensoribus fauentes, aut sub eis ligantibus patrocinantes, & pro eis instrumenta conscientes, infames sunt, & ab alio officio suspenduntur. H. D. ¶ Not. casum, in quo lex canonica impōnit infamiam. Quis autem possit tollere infamiam turis, uide Innoc. & omnes in c. cūm te. de re iudic. & gloss. & Archi. & Domi. in s. h̄c colligitur. h̄. iij. ¶ No. secundō, quod notarius conficiens instrumentum contra prohibitionem iuris, punitur. Et ideo polachē dixit Bald. in c. imperiale. s. casus. de prohi. feuale. per Fede. quod notarius conficiens instrumentum, quod uidet fieri in fraudem usurarum, debet ab officio remoueri. Et dicit Bald. in l. i. C. de Manich. per illum text. quod conficiens illicitum instrumentum, punitur criminaliter. Et idem no. Bald. in l. fi. de sep. vio. dicens, quod punitur de crimine stelli. ¶ In gloss. pe. in fi. Intelligit Ioan. de Ana. istum tex. in accusato de h̄reſi, qui per aduocas a Aduocatum] tuin, non poterit se defendere: quod vide Ang. Areti. nō placet, quia præsupponit tex. de in tracta. maleſi. in uerb. Andre. am auxiliatore. Bart. l. iij. C. quib. ad lib. proclama. non lic. ad l. iuli. maleſi. in glo. in c. j. de offi. deleg. in vj. Et stan. in quipuis. et Nel. in hoc dubio, defendens non dicitur defendere hereticum, secundum Old. mi. in Tracta. bā confi. cxxv. De quo satis in rub. dices, nito. in l. part. fi. temporis. q. xxvij. se defendisse accusatū de h̄reſi, quā si obiecta non saperent h̄reſi. Et s deo melius dixit domi. Abb. quod loquitur text. h̄c in h̄reſico patente, quem ecclesia nō ualeat directo grauare, subtrahit ei defensionem, & generaliter omne auxilium extra materiam fidei. Ex quo not. secundum Ana. h̄reſicum esse deterioris conditionis excommunicato, cui defensio non negatur, ut in princip. huins glo. quia in eo est excommunicatio & h̄reſis. Facit c. pe. de treu. & pa. Quo modo autem lex tollat defensionē, uide, quā dixi in c. qualiter, el. iij. s. debet. s. de accus.

S V M M A R I V M .

¶ Gestā occulta sunt ſuſpecta, et habent contra ſe presumptionem. num. 2. C. 3.

¶ Conferens beneficium de iure ſpeciali, non potest iſtituere, uel per mutationem authorizare. n. 5. 6. 7. 8. C. 9.

¶ Cognosci qualiter potest, quando aliquid competit ex conſuetudine, uel ex prescriptione.

C A P I T U L U M XII.

CVm ex iniuncto. ¶ Lat. occul ta conuenticula non faciant, nec prædicent nec ſacerdotibus illudant: nec condemnent eos, qui talibus non adhærent. H. D. ¶ No. tex. contra priuatas conuenticulas. Facit tex. cum gloss. in l. conuenticulas. C. de epis. & cle. & in c. j. s. conuenticulas. de pace iu. fit. Vbi dicit Bald. quod omnes facientes ista, priuatae pōſſunt cogi à ſuperiore, ut ostendant ſtatuta uita ſua. Facit c. fi. s. de relig. do. & quod no. per In hoc. in c. dilecta. de exc. præla. ¶ No. præſumi contra occulte geſta. Facit gloss. ſing. in l. C. de interdi. matt. Per quam dicit ibi Bald. quod nunquā excusat ab ignorantia iuris, qui facit actum occulte. Facit dictū Bald. in

1. si repetendi. C. de condi. ob cau. quod ptestatio occulta non iuuat. Et dicit Imo. in l. post contrarium. ff. de dona. quod si apparer instrumētum occulte fabricatum, habet suspicionem simulationis, per l. ff. de ri. nup. ubi magis p̄sumitur contra contrahentem matrimonium occulte, quām palam. Vide tex. in l. si cum ipso. ff. de contrahe. emp. in l. non astimo. ff. de autho. tū. ubi tutor omnem rem pupilli occulte tenens, est suspectus de fraude. Secus. si p̄fām. Vide c. ut nostrum. cum glos. in uer. occulte. s. ut eccl. benefici. ibi. si collato beneficiū occulte facta, est suspecta. Facit l. ab Anafatio. uer. si q̄ autem occulte. C. manda. & c. consuluit. s. de offi. deleg. Dicitur autem clām fieti, putā, ignorante eo, cuius intererat uocari, secundum Barto. singulariter in l. s. C. de his, qui. ex p. ratio. lib. x. per gloss. ibi. Idem. si omissa præsentia iudicis, aliās necessaria. Ita text. & ibi Bart. in l. ad fi. C. de procu. lib. x. Facit gloss. in uer. clandestina. in c. cūm inhibitio. de clandest. despon. Idem. si fit de noce. Bald. in l. cūm fratrem. in princ. C. de his, quib. ut inādig. Idem. si per interpolatam personam. Ang. singulatiter in l. pupillus. in fi. de autho. tuto. de quo per eundem in l. s. occisorum. ff. ad Sylla. ¶ Nota. quod non creditur dicenti se misum, nisi probet. Facit c. cūm in iure peritus. s. de offic. deleg. ¶ Fallit, nisi qualitas persona aliquid induceret: ut, quia esset cardinalis, c. nobilissimus. xcviij. dif. Quod declara, ut aliās dixi in c. sicut, de senten. excom. ¶ Nota ibi, deorum nomine, quod sacerdotes appellantur dīj. Vide text. in c. duo sunt. xij. q. j. c. xvij. dif. c. de sacra unc. c. quis dubitet. & c. duo sunt. xcvi. dist. ¶ Item no. quod filius non debet insurgere ad reprehensionem patris: quod intellige, ut hīc, in gloss. nisi occultis, &c. Et quid si pater dissiparet bona? Vide text. nota. in l. imperator. ff. ad Tre. Quem declarata, ut per Bald. in l. fi. C. si in frau. pat. in gloss. fi. ibi, pertinet. supple, de iure communi: secus, si de iure speciali, secundum Hos. hīc, qui singulariter uult, quod inferior ab episcopo, cui de iure speciali competit institutio, non poterit destituere: cuius dictum referunt, & valde notant omnes Doc. hīc: quibus addo. Abb. in c. accepta. prope fi. de resti. spol. ubi dixit, quod habens authoritatem conferendi beneficium de iure speciali, non potest habentem illud priuare: quia iurisdictione uoluntaria non includit contentiosam, per no. hīc. Adde etiā Dom. in c. nemo. in fi. de elec. in vj. ubi dicit, quod qui potest conferre ex iure speciali, non poterit cōmendare in titulum, per no. hīc. Adde etiā Rotam conclu. ccc. xxxij. in cip. Item si aliquis. ubi dicit, quod t̄ qui potest beneficium conferre de iure speciali, non potest instituire, uel permutationi, uel renunciationi authoritate: quia ista differunt, c. cūm in illis, de præb. in vj. c. de capel. mona. eod. lib. Sequitur Imol. pulchrit̄ in c. quod in dubijs. in vj. col. de renun. Adde etiā Hosti. in c. cūm ex officijs. s. de præsump. ubi dicit, q̄ qui præscriptiū uisitationem in certa parte diœcesis, si nūquām habuit procurationem, non præscriptiū eam. Sequitur gloss. in regula. odiā. in fi. de reg. iu. in vj. ¶ Adde etiā Domin. in c. si episcopus. in ij. col. de supplen. negli. prala. in vj. ubi dicit, quod q̄ potest ex præscriptione succedere uacante sede episcopi, excluso capitulo, non succedet sede quasi uacante, ut in casu illius capituli. Adde etiā Fede. consi. cxxxij. in cip. Casus talis est: Quidam Abbas. ubi dicit, quod si conuentus præscriptiū cum abbate collationem prioratus, non dicitur præscriptiū de destitutionem à prioratu: & allegat Hosti. hīc. Adde etiā Bart. singulariter in l. s. si quis hoc interdicto. ff. de itinere actuū priua. ubi dixit, quod præscriptio pedagio intelligit de rebus, uel locis, in quibus esset possellum, & non alter. Idem de iurisdictione. Et idem dicit notanter Archid. in c. quicunque. xv. quæst. j. Bal. in l. s. C. de seruitu. & aqua. & Imol. in l. s. in princip. per illum tex. ff. de acqui. possessio. Adde etiā do. Abb. in

set: quia non potest euelli propria iurisdictione dispersa p̄ plures propter iurisdictionem in utro exūcitatam, secundum Inno. in c. dilectus. in gloss. in uerbo, possessio. rium. s. de cape. mō. quem subtiliter declarat ibi But. in iiii. co. dicens, hoc summe notandum: de quo etiam per do. Abb. post Bu. in c. cūm ecclesia sutrina. in v. col. s. de cau. pos. & propri. ¶ Quartò t̄ limitatur, nisi essemus in accessorijs inseparabilibus: quia illa præscribuntur cum principali, secundum do. Ma. hīc, per l. os. C. de sur. & l. si aliena. s. fi. ff. de usucap. & l. si quasi. C. de non nū. pec. Et allegat Old. consi. cxxxij. dū modū talia fuerāt accessoria à principio inchoata dispositionis: quia altā esset opus noua præscriptione ad tale accessoriū, secundum Lud. Ro. in l. aqua fundum. s. j. ff. de usucap. per istum text. Melius facit c. cūm cōtingat. s. de decim. & quod notant do. Abb. & Imol. in c. quia in tantum. s. de præben. post gloss. ibi, ubi licet dispensatio non extendatur, c. fi. de presby. in vi, tamen extenditur ad cōnexa in separabili. ¶ Quintò t̄ limitatur, nisi introductum esset aliquid ex mera consuetudine per patien-

a Extēditur] Cōsuetudo an extēditur, uide latē p̄ eundem Feli. in c. auditis. col. ix. de prescrip. & col. xiiij. uers. quinta & ultima declaratio. per Are. in cōsil. cxxxiij. Et an extēditur de loco ad locum, per eundē Are. in cōsil. cxv. Et quod, quando est cōtra ius, non extendatur, per cūdem in cōsil. xlviij.

b Qyomodo autem] Vide de hoc eundem Feli. in d. c. auditis. col. xv. uer. mod. de prescrip.

c Parificant] In quo diffirant consuetudo ex prescriptio. uide Alex. in cōsil. vij. col. j. & iij. in j. uol. & cons. cxxiij. col. j. & iij. in j. uol.

d Fisco seculari] De hoc per Paul. de Cſt. in suo cōsil. cclij. col. j. in ij. parte confilio. ¶ Limita, nisi in illis recognoscere dominium uile à domino seculari: quia illud non confisetur, sed revertetur ad dominum directum, ut eleganter per domi. Cat. in nem: & uide An. gel. Areti. in trac. q. de hære. ubi uide, ex his inferētem, malefic. in uerbo, quod ecclesia habet fiscum. Et no. gl. eō per bona p̄blicamus.

suprà, de conce. præb. quam Butri. &

Imo. faciunt sing. ibi: & no. do. Card. c. proximo. in d. cle. ij. q. vi. Dicit tamen Baldi. in rub. C. de iure fisci, & in au-

then. bona damnatorum. C. de bo. damna. & Angel. in

authen. nulli. s. ut autem. quod hoc intelligitur de eccl

esi Romana. Sed iste tex. hīc, & tex. in d. cle. ij. sentiūt idē

de camera episcopali: & exp̄sse do. Abb. hīc, & Doc. in

d. c. quia. Et p̄sona, quod applicatur bona clerici eccl

esi, à qua habuit stipendia, siue ei præfuerit, siue ab

ea fuisset stipendiatus: sed si hoc non esset, applicabuntur

camerae episcopi, secundum do. Abb. Ana. & Mari.

per notata per Inno. in c. fi. qui cle. uel trouen. & Fede. cō

fil. xx. Et assignatur pulchra ratio ultra eos: quia quo

ties persona, cui queratur actio, nō est expressa in perti

nentibus ad ecclesiā, episcopo loci competit actio, ut

sensit glo. in c. de uiduis. xxvij. q. j. in fi. & Inno. in c. cūm

olim. el. ij. col. j. de priu. & do. Anto. in c. in præsen-

tiā. in xvij. col. s. de proba. & Pet. de Anch. in cle. fi. de ele-

ctio. & do. Ant. consi. xxxvij. Bal. in l. Deo nobis. C. de

epi. & cleri. Et uide tex. in d. cle. ij. ubi talis confisatio nō

potest fieri de bonis ecclesiā, cui clericus seruit. Circa

quod uide Cald. in isto tit. consi. j. & Fed. consi. cxxxvj.

quod incipit. Viso & examinato. ubi ponunt de quodā

inquisitore, qui cōfiscavit libros cuiusdam religiofi or-

dinis minoris, quos defacto tenebat: de quo dīc, ut per

eos, qui uidentur contrari, & non bene concilidentes.

¶ No. in s. qui autem. poenam non curantis se purga-

re: quia qui excommunicatione ob hoc latam tolle-

rat per annum, cōdemnatur ut hæreticus. Imo dicit Hosti.

quod lex ipsum cōdemnat, per tex. in authen. gazatos.

in fi. C. eo. Et nedum condemnatur, sed punitur, ut pro-

S V M M A R I V M .

1. ¶ Bona damnati non debent applicari fisco seculari, nisi quando condannatus est laicus.

2. Bellum iustum dicitur, quando mouetur autoritate ecclie.

3. Curatus in sua parochia potest predicare, & dare licentiam predi-

candi: episcopus uero dat generalē licentiam seminarium uer-

bum Dei. nu. s.

4. Index male iudicans, quando, & qualiter punitur.

7. Ecclesia mouet bellum licitum duobus casibus.

C A P I T U L U M X I V .

Xcommunicamus.

¶ Excōunicati sunt omnes hæretici: coti-
fiscantur bona: excommunicati ob contu-
mā post annum sunt hæretici: principiū negligē-
tia ab alijs suppletur: expugnantes hæreticos & equipa-
rantur cruce signatis: lequaces, & fautores poena affici-
untur: nullus predicat, nisi ad hoc sibi licentia conce-
datur per officiales: exquirat prælati hæreticos, & put-
gent. Episcopi in hoc negligentes deponantur. H. D. Di-
uiditur principaliter in octo partes, sicut sunt octo dicta.

¶ No. ibi, si t̄ nerò Clerici. limitatio item ad c. uergētis. s.
eo, quod non semper fisco seculari
bona applicatur: sed ubi clericus de-
līquit, applicatur fisco ecclie etiam
de Cſt. in suo cōsil. cclij. col. j. in
ij. parte confilio. ¶ Limita, nisi in illis recon-
gnoscere dominium uile à domi-
nio seculari: quia illud non confis-
etur, sed revertetur ad dominum di-
rectum, ut eleganter per domi. Cat. in
nem: & uide An. gel. Areti. in trac.
q. de hære. ubi uide, ex his inferētem,
malefic. in uerbo, quod ecclesia habet fiscum. Et no. gl.
in uerbo, præter. in c. quia diuersitatē.
suprà, de conce. præb. quam Butri. &

Imo. faciunt sing. ibi: & no. do. Card. c. proximo. in d. cle. ij. q. vi. Dicit tamen Baldi. in rub. C. de iure fisci, & in au-

then. bona damnatorum. C. de bo. damna. & Angel. in authen. nulli. s. ut autem. quod hoc intelligitur de eccl

esi Romana. Sed iste tex. hīc, & tex. in d. cle. ij. sentiūt idē
de camera episcopali: & exp̄sse do. Abb. hīc, & Doc. in
d. c. quia. Et p̄sona, quod applicatur bona clerici eccl

esi, à qua habuit stipendia, siue ei præfuerit, siue ab
ea fuisset stipendiatus: sed si hoc non esset, applicabuntur
camerae episcopi, secundum do. Abb. Ana. & Mari.

per notata per Inno. in c. fi. qui cle. uel trouen. & Fede. cō

fil. xx. Et assignatur pulchra ratio ultra eos: quia quo

ties persona, cui queratur actio, nō est expressa in perti-
nentibus ad ecclesiā, episcopo loci competit actio, ut
sensit glo. in c. de uiduis. xxvij. q. j. in fi. & Inno. in c. cūm

olim. el. ij. col. j. de priu. & do. Anto. in c. in præsen-
tiā. in xvij. col. s. de proba. & Pet. de Anch. in cle. fi. de ele-
ctio. & do. Ant. consi. xxxvij. Bal. in l. Deo nobis. C. de

epi. & cleri. Et uide tex. in d. cle. ij. ubi talis confisatio nō
potest fieri de bonis ecclesiā, cui clericus seruit. Circa
quod uide Cald. in isto tit. consi. j. & Fed. consi. cxxxvj.

quod incipit. Viso & examinato. ubi ponunt de quodā
inquisitore, qui cōfiscavit libros cuiusdam religiofi or-
dinis minoris, quos defacto tenebat: de quo dīc, ut per

eos, qui uidentur contrari, & non bene concilidentes.

¶ No. in s. qui autem. poenam non curantis se purga-

re: quia qui excommunicationem ob hoc latam tolle-

rat per annum, cōdemnatur ut hæreticus. Imo dicit Hosti.

quod lex ipsum cōdemnat, per tex. in authen. gazatos.

in fi. C. eo. Et nedum condemnatur, sed punitur, ut pro-

A a

bat

bat notāter glfi.in c.inter. j.de pur.cano.licet aliud sen-
serit Domi.in c.ūm contumacia.eo.tit.in vj.allegando
Cal.in illo tit.conſi.v qui hoc non dicit,quōd iste nō fit
uerē hæreticus. ¶ Et no. quōd ad ferendam sententi-
am cōtra iſtū, oportet, quōd præcesserit bina citatio,
secundum Arch.in d.c. contumac. Pro quo vide singu-
lare dictum Bal,in l.receptit. prope fi. C. de confit.pec.
ubi dicit,quōd stante statuto,quōd contumax habeat
quiſq; iur.& Bart.in l. quā omnia cir-
ca princ. ff.de procu. ¶ No. ex s.ca-
z tholica, q̄ t̄ authoritate eccl̄s̄a po-
test iustum bellum moueri. Et ex hoc
late examinat h̄c lo. An. de bonis ca-
ptis in bello de quo uideas per Inno.
& ibi eleganter do. Ab.in c.sicut olim.
s. de iuri. per do. Ant.& do. Ab. in c.
de Anch.h̄c,& non dec̄dit, quid de excōmunicato ob
aliā causā, & tollerante per annum. In quo dicit do-
mi. Car. & sequitur Ana. quōd poterit procedi, tanquā
contra suspic̄tum de hæret. per tex.no.in c.f.i. de poen.
Et ita dicit consuſtisse aduocatos Floren. & esse ualde
quotidianum. Dicas tamen, quōd si sit excommunicata,
non propter suspicionem hæretis, sed propter negli-
gentiam commissam, in ea punient alapo anno repu-
tabit hæreticus, c. ut inquisitionis. in fi. eo. tit. in vj. Et
hoc climita, nisi talis probaret iustum causam contuma-
cia sua, secundum prædictos. ¶ Not. ex s.moneantur,
quōd officia quadam sunt temporalia, quēdam perpe-
tua: & dic, quōd si qua sunt ad beneplacitum, habetur
pro perpetuis, per text. ualde notabilē in l. iurisperitos.
in prin. & ibi Bartol. ff. de excus. tut. Et video talis pend-
te officio conueniri poterit, sicut perpetuus, secundum
Bart. in l. de pupillo. s. si quis ipsi. ff. de oper. no. nun. Et
ad hoc uide notabilem glo. quam no. ibi Domi. in c. fi.
in uerbo, perpetuus. de rescript. in vj. & in cle. & si principi-
alis. in uer. officialis. de rescript. & do. ibi. & Bal. in l.
beneficiū. ff. de consti. prin. & do. Cardi. in cle. in x. q.
de elec. ¶ Nota ibi, saluo iure. quōd delictum uasal-
orum non nocet domino directi dominij: si tamen in
hoc esset negligens, posset priuari omni domino, per
c.ad abolendam. s. eo. ¶ Et istius text. limita, nisi re-
fisteret occupantibus terram, offerēs
se per debitam cautionem ad extirpa-
tionē. Et aduerte: quia iſta uerba, Sal-
uo iure, nihil iuris cōferunt, secundū
Angel. post lac. But. in l. omnes. C. de
præscri. xxx. anno. ubi infert, quōd ra-
tifications, quæ fuit salutis aliquib.
furibus, uel capitulis, non conferunt
aliquid iuris in illis reseruatis, sed qd
iuris habent, excipiunt. Idem Ang. in
l. fi. in prin. C. de temp. appell. dicens,
quōd per instrumēta, uel alias dispo-
sitiones, in quibus dicitur Saluo iure
talis, non poterit ille solū ex his uer-
bis aliqd ius prætendere. Subdit ta-
men notabiliter, quōd ubi statutum
diceret, Alijs statutis in suo robore du-
raturis, si qua ex illis fuissent priu-
abrogata, ex hoc reuocantur: quod
no. ¶ Quid autem de emphyteuta^a,
qui alienans emphyteusim legando,
uel donando, dicit, Saluo iure eccl̄s̄a,
& tamen eam non requisuit: Vi-
de Bald. in tit. de pace Constan. in uer-
bi, actione reali, in
uerb. saluo, iure, et
ibi addit: Domi.
in s. i. infit. de a-
ctio. & in s. i. mi-
nus.

^a Quid autem de
emphyteuta] Vi-
de Bald. in tit. de pace Constan. in uer-
bi, actione reali, in
uerb. saluo, iure, et
ibi addit: Domi.
in s. i. infit. de a-
ctio. & in s. i. mi-
nus.

^b In libello] Vide
practicam Papien-
sem in forma libel-
li, actione reali, in
uerb. saluo, iure, et
ibi addit: Domi.
in s. i. infit. de a-
ctio. & in s. i. mi-
nus.

^c inter dilectos. de fi. inſtr. & Bart. in l. edita. C. de eden. & l.
nō solū. s. morte. ff. de ope. no. nun. & in l. Nesennius.
ff. de neg. gest. Et de eo, quod dicit, Mentiris, saluo hono-
re tuo c. dic, quod nō dicitur iniuria-
re. Bar. Imo. & Ro. in l. si quis extrane-
us. in prin. ff. de acqui. hære. per illum
tex. in uer. contraria uoluntas demō-
strat. Idem Bald. & Ang. in l. fi. ff. quod
quisq; iur. & Bart. in l. quā omnia cir-
ca princ. ff. de procu. ¶ No. ex s.ca-
z Honore tuo] Add. de Bar. So-
ci. in suo confil.
cxvii. in s. parte.
d iustum bellum] Add. q. non pre-
sumit iustum. n̄i
cif. Areti. in confi.
xiii. col. v.

e Per annū] Vi-
de omniuo Bar. in
l. credens.

i. credentes. C. eo.
ti. si debet. &
in l. si queramus.
col. iij. circa fi. uer.
queru, quid de ex-
communicato. ff.
c. ad l. i. l. maiſ. ubi dicit, q. bo-
na iſtū transiſtū ad aliū ſucces-
rem, non ad iſcum. ¶ No. ibi, pri-
uilegia. quōd religioſi ſepelientes i-
ſtos, perdunt corum priuilegia regu-
la, delictum. d. reg. iur. in Sexto. Sed quicquid alij di-
cant, dicit dom. Ant. quōd ſpoliantur ſolū delinqüe-
tes. Ultimō circa iſtū ſ. uide Arch. & alios in c. i. de he-
ret. in vj. ubi declarat, quid dicitur credens, receptans,
uel defendens hæreticos: & ibi inter alia dicit, quōd ut
quis dicitur credere, oportet, quid illa ſigna importēt
mutationem circa ritum hæreticorum: nam ſi eſent ſi-
gna æquiuoca non importātia propriè credulitatem,
non diceretur credere, ſed potius eis fauere. Et ſubdit,
quōd frequentans eorum predicationem, dicitur cre-
dere. ¶ Not. in s. quia uero. qui debeat prædicare. Et
dic quōd episcopi, ubi cuncti ſint, dicitur mīſi: poſſet
tñ episcopus alium episcopum exprefſe prohibere, ſe-
cundum lo. An. licet male: quia ſunt in locum apostolorum
c. corepiscopi. lxvii. d. quibus diſtū eſt, q. præ-
dicarent in omnem terram, &c. Et uide de hoc gl. in uer-
bo, celebraſ. la. in cle. archiepisco. de priu. Et add. q.
quilibet ſacerdos in ſua parochia poſteſt prædicare, & li-
centiare alium religioſum ut prædicet, ſecundum Ar-
chi. in c. adiſcimus. xvij. q. & lo. An. h̄c. Sed t̄ generalē
licentiam dat ſolus episcopus, per c. inter cetera de off-
ordi. niſi religioſus ex alioquo iure ſpeciali hoc poſſet:
quia prædicare de iure communī, eſt officium curato-
rum, non aliorum, ſecundum gloss. in cle. in uerbo, of-
ficia. de regu. quam ſequitur do. Abb. in c. quām ſit, de
ludā. Et de hoc uide tex. cum gl. in cle. dudum. poſt me-
diū, de ſepul. & ibi dom. Card. in uer. abol. in vj. queſ.
ubi poſt Paul. ualde diſſuſe tracſat de iſta poſteſte præ-
dicandi, cui competat. De quo officio uide etiam text.
& Doct. in c. quōd Dei timor. de ſta. mo. & in c. reſponſo.
de ſentent. excom. & in cle. j. eod. tit. ¶ Not. text. s. adiſci-
emus. ibi, diſſidentes. quia eo ipſo, quōd quis diſcedat
à communī conuerſatione fidelium circa cultum diu-
num, poſteſt contra ipſum ab ſep. in fama inquiri de he-
reſi. Quod dicit Card. ſe nō legiſſe alibi. Dicitur autem
diſcrepare: putā, ſi circa miſlam, uel alia ſacramenta ec-
cl̄s̄a eſt diu negligens: & idem in ſimilibus. ¶ No. ibi,
oſtentatione, quōd recuſans pertinaciter iurare ad pur-
gationem hæreſis, habetur pro hæreſi. Quod limitat
Hofſi. niſi forte ex ſubtilitate conſcientia hoc reuertet.
¶ Vtrū autē de criminis uerbi poſſit inquisitor co-
gnoscere: ponit h̄c lo. de Ana. nō i. p. poſſito. Quod not.
Cal. in iſto tit. & Fede. conf. c. i. incip. Alexander. & Bal.
in c. i. ſ. ad hæc. in ti. de pa. iur. firm. Et iſtū eſt ſatis de-
ſum in c. accuſatus. ſ. de quaſionibus. eo. tit. in vj. ubi p.
uam iuridictionis contentio eſt prohiabitur cognosce-
re, ut minū laſdatur ordinarius: ſed in foro pœnitētia-
li poſteſt procedere compellendo ad reſtitutionem.
¶ No. ex fine, episcopum eſte ordinariū in criminē hæ-
reſis. Et iſeo iuridictione inquisitoris eſt accumulatiū,
non priuatiū, c. per hoc de hæreſi. in Sexto. Et in pro-
cedendo eſt locus præoccupationi. Cittatis tamē ambo-
bus præponit inquisitorem, ex eo, quōd eſt delegatus,
per c. ſan. el. i. de offi. dele. & c. ſtuſiſti. niſi ipſe epifco-
pus ciſaret, ut delegatus, ut in caſu c. ad abolendam. in
fi. ſ. eo. Alijs autem qui præponatur, uide tex. in l. qui
pro tribunali. ſ. ſ. qui ad maius. ff. de
re iud. & ibi Doct. Et ex hiſ colligit lo.
de Franciſ. Are. in
de Ana. quōd ſi ultra ordinariū ſunt
aliū officiales in certo genere cauſa,
nō preiudicant ordinariæ poſteſtia.
Felin iij. pars.

III O c. excom-
munica-
mus.

mibus. de reg. iur. in vj. famosi. C. de offi.
ti. ſi debet. &
in l. ſi queramus.
col. iij. circa fi. uer.
queru, quid de ex-
communicato. ff.
c. ad l. i. l. maiſ. ubi dicit, q. bo-
na iſtū transiſtū ad aliū ſucces-
rem, non ad iſcum. ¶ No. ibi, pri-
uilegia. quōd religioſi ſepelientes i-
ſtos, perdunt corum priuilegia regu-
la, delictum. d. reg. iur. in Sexto. Sed quicquid alij di-
cant, dicit dom. Ant. quōd ſpoliantur ſolū delinqüe-
tes. Ultimō circa iſtū ſ. uide Arch. & alios in c. i. de he-
ret. in vj. ubi declarat, quid dicitur credens, receptans,
uel defendens hæreticos: & ibi inter alia dicit, quōd ut
quis dicitur credere, oportet, quid illa ſigna importēt
mutationem circa ritum hæreticorum: nam ſi eſent ſi-
gna æquiuoca non importātia propriè credulitatem,
non diceretur credere, ſed potius eis fauere. Et ſubdit,
quōd frequentans eorum predicationem, dicitur cre-
dere. ¶ Not. in s. quia uero. qui debeat prædicare. Et
dic quōd episcopi, ubi cuncti ſint, dicitur mīſi: poſſet
tñ episcopus alium episcopum exprefſe prohibere, ſe-
cundum lo. An. licet male: quia ſunt in locum apostolorum
c. corepiscopi. lxvii. d. quibus diſtū eſt, q. præ-
dicarent in omnem terram, &c. Et uide de hoc gl. in uerbo,
celebraſ. la. in cle. archiepisco. de priu. Et add. q.
quilibet ſacerdos in ſua parochia poſteſt prædicare, & li-
centiare alium religioſum ut prædicet, ſecundum Ar-
chi. in c. adiſcimus. xvij. q. & lo. An. h̄c. Sed t̄ generalē
licentiam dat ſolus episcopus, per c. inter cetera de off-
ordi. niſi religioſus ex alioquo iure ſpeciali hoc poſſet:
quia prædicare de iure communī, eſt officium curato-
rum, non aliorum, ſecundum gloss. in cle. in uerbo, of-
ficia. de regu. quam ſequitur do. Abb. in c. quām ſit, de
ludā. Et de hoc uide tex. cum gl. in cle. dudum. poſt me-
diū, de ſepul. & ibi dom. Card. in uer. abol. in vj. queſ.
ubi poſt Paul. ualde diſſuſe tracſat de iſta poſteſte præ-
dicandi, cui competat. De quo officio uide etiam text.
& Doct. in c. quōd Dei timor. de ſta. mo. & in c. reſponſo.
de ſentent. excom. & in cle. j. eod. tit. ¶ Not. text. s. adiſci-
emus. ibi, diſſidentes. quia eo ipſo, quōd quis diſcedat
à communī conuerſatione fidelium circa cultum diu-
num, poſteſt contra ipſum ab ſep. in fama inquiri de he-
reſi. Quod dicit Card. ſe nō legiſſe alibi. Dicitur autem
diſcrepare: putā, ſi circa miſlam, uel alia ſacramenta ec-
cl̄s̄a eſt diu negligens: & idem in ſimilibus. ¶ No. ibi,
oſtentatione, quōd recuſans pertinaciter iurare ad pur-
gationem hæreſis, habetur pro hæreſi. Quod limitat
Hofſi. niſi forte ex ſubtilitate conſcientia hoc reuertet.
¶ Vtrū autē de criminis uerbi poſſit inquisitor co-
gnoscere: ponit h̄c lo. de Ana. nō i. p. poſſito. Quod not.
Cal. in iſto tit. & Fede. conf. c. i. incip. Alexander. & Bal.
in c. i. ſ. ad hæc. in ti. de pa. iur. firm. Et iſtū eſt ſatis de-
ſum in c. accuſatus. ſ. de quaſionibus. eo. tit. in vj. ubi p.
uam iuridictionis contentio eſt prohiabitur cognosce-
re, ut minū laſdatur ordinarius: ſed in foro pœnitētia-
li poſteſt procedere compellendo ad reſtitutionem.
¶ No. ex fine, epifco- ſe ordinariū in criminē hæ-
reſis. Et iſeo iuridictione inquisitoris eſt accumulatiū,
non priuatiū, c. per hoc de hæreſi. in Sexto. Et in pro-
cedendo eſt locus præoccupationi. Cittatis tamē ambo-
bus præponit inquisitorem, ex eo, quōd eſt delegatus,
per c. ſan. el. i. de offi. dele. & c. ſtuſiſti. niſi ipſe epifco-
pus ciſaret, ut delegatus, ut in caſu c. ad abolendam. in
fi. ſ. eo. Alijs autem qui præponatur, uide tex. in l. qui
pro tribunali. ſ. ſ. qui ad maius. ff. de
re iud. & ibi Doct. Et ex hiſ colligit lo.
de Franciſ. Are. in
de Ana. quōd ſi ultra ordinariū ſunt
aliū officiales in certo genere cauſa,
nō preiudicant ordinariæ poſteſtia.
Felin iij. pars.

A a 2 I. fi.

1.f. s. illud. C. de tempo. appell. quod debet pars adire superiorē per uiam quere. Ita limitabat Bart. in l. iij. s. si tam uicinū. ff. de dam. infec. nisi quis à principio potuisse habere plures iudices quia negligētia illius, quē noluit, imputabitur sibi; quod reprobat Ang. & Imo. ibi. & bene: quia postquam semouerūt aditus, non debet reus uexari. l. f. C. de affer. tol. nec poterat propter istud prouidere, secundum eos. Videretur tamen, quod ubi solitus esset negligere, imputandum esset parti, per l. cedentes. ff. de priu. cre. nō potest allegari inopia debitoris, quā à principio fuit nota creditori. Facit c. propter sterilitatem, lbi, non imminebat. s. de locato. ¶ In 7 glos. in uerbo, reuixerit. No. duos t. causas, quibus ecclesia licet mouet bellum: & dicit, ut per glos. xxvij. q. in summa: & per totam illam causam. Et additum tertium causum notabilium, quād subditū Imperatoris essent ei rebelles: quia potest Papa contra eos mouere bellum, s. in Inn. in c. licet ex suscep. de fo. compe. Cuius dictū pro singulari allegat do. Abb. in c. nouit. in i. notabil. s. de fudi. & in c. quod super. in i. col. s. de uoto. & in d. c. licet. uer. undecimus casus. & hīc glos. in uer. damnatur in f. Hodie fecus. per c. j. de script. in vj. glo. in uerbo, specia li. ¶ Nota extensionem ad c. nuper. de sent. excom. ut habeat locum in dispensatione. Sed contrarium tenent. hīc do. Car. & Io. de Ana. quia absoluio est favorabilis: dispensatio uero dōsia. Et in hoc adde, que plenius dīxi in d. c. nuper. ¶ Reliquas gl. expediāt, ut per Doct. ¶ Vtrū ille, qui dedit pecunias ad mercantiam dando aurum Venetum, & ille uolebat reddere argentum, & non aurū: quia creuerat: utrū salua conscientia posset tenere ista bona, quę habet accipiens, & ille dans ne scit. Vide Cal. in repe. c. nauiganti. in vj. q. de usur. & ibi Ana. in xxvij. col. Pe. de Anch. in regula. peccati. de reg. iu. in vj. in vij. q. Sali. in auth. ad hāc. in xxix. q. de usur. Lau. de Rodulf. in tractatu de usuris. q. xxvij.

CAPITULUM XIV.

Icūt. ¶ Laici cuiuscunq; conditionis sint, pradicare non debent. H.D. ¶ Ex quo collige unum, quod est prohibiti laico in pertinentibus ad ecclesiam. Sunt a. iij. catus, de quibus in c. causam, qua: de præscrip. in c. prohibemus. de decimis. in c. j. s. de ele. admonet. c. qd. in dubijs. s. de renun. in c. s. deinceps. xvj. q. vij. c. stundi. xxvij. dif. c. j. de ui. & honest. cle. in c. iudicatū. lxxxix. dist. & plenē per Bal. in d. c. j. s. de iudi.

CAPITULUM XV.

Xcōmunicamus. ¶ Ex cōmunicati sunt hāretici ipso iure simul cum credentib. Pœnitētes traduntur perpetuo carceri. H.D. ¶ No. diuersa hāreticorum genera: & addit. Old. cōf. ccxxij. quod incipit, quāstio talis est: ubi dicit, esse hāreticum; afferere, hominem malum nō posse pœnitere in seneſtute. Idem de eo, qui dicere peccata dimitti à solo Deo sine ministerio clavium ecclesia. ¶ Contra primū uide c. j. cū ibi alleg. de poenit. dif. vij. C. el. iij. xxij. q. iiiij. qd. dicit sing. Ro. fin. c. ccxxij. Et addit. quod debet eo ipso, quod libri de hāreti reperuntur penes aliquę, talis poterit de hāreti condemnari. Ita Arc. in c. san. l. iij. xxij. q. iiiij. qd. dicit sing. Ro. fin. c. ccxxij.

a Nota diuersa] Et addit. quod debet eo ipso, quod libri de hāreti reperuntur penes aliquę, talis poterit de hāreti condemnari. Ita Arc. in c. san. l. iij. xxij. q. iiiij. qd. dicit sing. Ro. fin. c. ccxxij.

b non in c. s. de consuet. quia præbet audaciam delinquenti ergo non ualeat: sicut in pacto dicitur, in l. conuenite

De homicidio uoluntario, uel casuali,

TITULUS XII

Sontinuatur hāc Rubrica, secundum Goff. hoc ordine. Dictum est s. de homicidio in specie, nunc subiicitur in genere. Sed qd ho micidii fit aliquando uoluntariē, aliquando casualiter, idcirco intitularūt hāc rubrica. De homicidio uoluntario, uel casuali. De materia habetur l. dist. c. miror, cum quatuor leuentib. & xxij. q.v. per totum, de poenit. dif. j. c. b Quod nō] Ad periculose. cum v. leuentib. Reafsum in c. iij. ff. de pac. dota. & l. iij. in princ. ff. ad l. i. l. ma. Idem dicit in socii commissari res. de Fr. Aret. in consil. l. ix. col. viij. circa med. qua simpliciter referit do Hossi. tenet hāc opinio. maximē quando est factū fine caufa.

III3 De homicidio uoluntario, uel casuali.

uenire. ff. de pac. do. & in c. quemadmodum. s. de iure iuri. Et quia repugnat legi diuinæ, per quam imponitur poena mortis, ut in s. j. xxij. q. iiij. & habetur Exo. xxij. c. lata tenent do. Ant. & do. Abb. in d. c. fi. & Arch. Lopus, & Domi. in c. fi. ne clerici, uel monach. in Sexto. & Domi. post Pau. in c. j. de consue. lib. vi. & Bal. in l. cunctos populos. in viij. col. uer. non o. ad quæstiones. C. de sum. tri. & in authen. cassa. uersi. tertio quāro. C. de sacr. sanct. eccl. & Ro. plenē in sing. dcccvi. per text. in s. j. l. i. s. de in iur. Idem Bal. in c. ad nostram. circa medium, de proba. & Alb. in i. parte statutorum. q. cxxvij. & Bald. in rub. s. de offi. dele. subd. non ualere statutum, quod deca pitandus suspendatur in furca. ¶ Sed in contrarium, quod imo tale statutum ualeat, uide tex. in c. j. j. de deli. puer. Et hoc ponit Barto. pro constanti. in l. j. uer. ultimō quēto. ff. de Publicia. in l. j. ff. u. bono. rapto. in l. nū. quam plura. ff. de priuatis deli. & Bal. in l. non idco minūs. in viij. col. C. de accus. & in alijs locis hīc allegat p. Ana. Idem do. Abb. in c. fi. in ult. col. de sepult. & in c. no uit. in xiij. col. s. de iudic. S. p. e. in t. de fidei usq. s. j. uersi. sed pone. & Joan. de Ana. in c. significavit. in x. col. s. de iudic. Bal. in l. Gracchus. C. de adul. & in c. j. s. iniuria. in iiij. col. de p. iur. fit. Posset dici, quod isti non dicunt statutum ualeat. Sed posito, quod ext. ipsu declarat per quæstiones suas. Et posito, quod alius sentiant, posse ista pars procedere tribus casibus. Primo, quando statutum loqueretur de quocunq; homicidio affectato: & ita sentit Imo. in d. l. j. de publ. iudi. Secundus casus, quād ultra poenam mortis est etiam alia poena pecuniaria: & ita est propriè tex. in d. c. j. de deli. pue. secundum Hossi. & do. Abb. ibi. Et iste casus potius ampliat primam op. Tertius est, quando statutum imponeat grauem poenam pecuniariā, subrogādo in eius defecum poenam mortis. Et hoc sensit Domi. in c. facta. x. dist. dum reprobat statutum imponeat poenam ualde prattam. Idem Bal. in d. c. ad nostram. per similia uerba. Sed licet tale statutum compesceret pauperes, tamē, qd esset secus in dītibus, non puto recedendum à prima opinione. Posito autem, quod statutum esset in loco remittens poenam mortis homicida, utrum procedet in alijs delictis dignis morte, minoribus, tamen homicidio, uide Bar. & plenius Ang. in l. nec in ea. ff. de adul. & Bald. in l. transfigere. C. de tranfact. & Angel. in l. uisus. ff. de lib. & posth. & do. Anton. in c. fi. in l. i. s. de consue. l. mo. in l. i. uer. s. de uiro. in ix. colum. sol. ma. & Bal. in l. cum ancillis. in p. col. C. de incēst. nup. & in l. i. s. de o. C. de infa. Et communiter dicitur, quod tale statutum, uelut exorbitans, non extendit.

CAPITULUM I.

Iquis. ¶ Homicida incorrigibilis debet deponi, & tradi curie seculari. H.D. secundum Abb. & Ana. ¶ Nota ibi, per industria & insidias, quod exponitur & proditoriē: puta, quād alius quis unum habet in uerbis, & aliud in corde, secundum Pet. de Anch. hīc. Allegat l. i. ff. de pac. dota. & l. iij. in princ. ff. ad l. i. l. ma. Idem dicit in socio percutiente socium in uia. Allegat l. i. C. de translat. l. x. Idem dicit de offendente sedentem in mensa, secundum Bart. in l. respicendum. s. delinquent. ff. de poe. Idem in occidēte ueneno, quod est plus, quam gladio. l. j. C. de malefi. & Manich. per quam dicit Bald. in l. nemo. C. de sum. tri. quod talis est proditor. Idem in mouente bellum sine dissidatione, secundum Joan. And. in c. j. de homic. in vj. Idem in permittente trāſire gentem inimicam, & non reuelante, secundum gloss. in l. i. s. quis à bar. Felini iij. pars.

III4 c. interfe
baris. C. de re mili. lib. xij. Idem in coniunctiibus, qui se cisti.

b cl.ij.] Adde. q.
Ex narratis in facto. in iiij. col. Idē rea est in consi. clvij.

f sentit se consuliſe cōtra sacerdotem,

qui proditoriē alium occidit, in repeti. regulæ, ea qua-

in xiij. col. uersi. decimō quāro. de reg. tu. in vj. Idem do-

mi. Abb. in c. cat. si clerici. in princip. in xxij. col. s. de iudi.

dicens, quod text. iste propriè loquens in clericō, quasi

e euulso ab altari, præsupponat affixas radices, iuxta c.

ad dissolendum. de despon. impu. Nec mirum, secun-

dum eos, si non expectata in corrigitibilitate deuenit ad

traditionem curie secularis, contra c. cū non ab ho-

mine. de iudi. quia loquitur ille text. in homicidio sim-

pliū non qualificato, putā proditorio, uel ual de can-

falo: quia omni iustitiae repugnat, quod ubi laicus

punitur supplicio atrocissimo, clericō sufficiat carcer, à

quo sapientia arripitur. Et de mente canonis est, ut ta-

lis ecclesia non soueat tales, c. j. de homici. in vj. Nihilō

minus quia ista discrepant doctrinis, maximē quia c.

tua. j. de penit. etiam pro magnis sceleribus contenta-

tur perpetuo carcere, nō ponit ista pro constanti. Et ad

motiuā istorum respondet subtiliter do. Francis. de A-

ret. in c. cū non ab homine. in xiij. par. s. de iudic. & i-

stum tex. intelligit, prout gl. in laico tenente se affixum

altari: quia actualiter debet cuelli, ut ibi per eum.

SUMMARIUM.

- ¶ Fur nocturnus potest apprehendendi.
- Perditio rei nullis si imminenter proprie furum nocturnum, non est licitum cum occidere.
- Fur si est ita cognitus, quod mediante iudice possent recuperari bona ablatā, non esse licitum eum capere.
- Clericos ut excusat ut homicidio de iure canonico, requiriunt, quod periculum personae, uel rerum fuerit in causa.
- Clerici possunt resistere violenter, & incontinenti contra depredatorem rerum ecclesiæ.

CAPITULUM II.

Nterfecisti. ¶ Ponit poenitentiā occidētis latro- nē, cū se poterit liberare aliter, allās pœnitēre non tenetur. H.D. ¶ No. ex princ. qd quamvis priuato non licet sibi sibi dicere, l. j. C. quando liceat se sine iudice uind. l. i. s. quis in tātum. C. unde ut. c. placuit. xvj. q. iij. c. eum qui de prab. in vj. tamen t. furum nocturnum potest quis comprehendere. Ad idem c. sequēs. & l. capite quinto. ff. de adul. dum modō repræsentet iudicii intra xx. horas, ut ibi. Extratio

A a 3 istorum

istorum est: quia propter suspicionem fugax & ne forte delictum sit impunitum, datur talis licetia priuato. Vnde dixit gl.no. & ibi Bald.in l>nullus. C.de iudici. quod si aggressore meum, quae accusauit, video fugientem, possum meam iniuriam ulcisci. Sequitur do. Ab.in c.j.in xxij. col.de iudic. & in c. cum non ab homine. in iij.col.eo.ti. & plenè Ro.in l.si uero. s.de uero. in xj.fal.solu.ma. Facit l.ait prætor. s.si debitor. ff. de his, q. in frau. cred. ubi debitorum fugientem potest creditor capere. Et video ele- ganter consuluit Pet.de Anch.consil.

Consil. lxxxvij. Adde, quod habes istud consil. num.cxcij. & ad- de Alex. & Mo- der. in d.lj. ff. de iur. om. tu. Et q. ta- lis caput no po- fit allegare incō- petentiam iudicis. Facit, quod no. Imo. in c.j. si uero. el.j. ut fame. de sent. excom. dum dicit, iudici seculari lice- re capere clericum malefactorem fu- gientem. Et limitat hoc Ro.l.j. ff. de iu- ris. om. tu. dum modò talis iudex in- competens eum reponat apud cōpe- tentem. Et id dicit Inno. ubi s. de cle- rico capto. Et istis adde, quod no. Pet. de An.consil.cxxxvij. inc. unus procu- ubi dicit, quod capture de suscipitis de fuga, potest fieri die feriata in ho- nore Dei, omissa omni citatione. Sed aduerte: quia iste tex. & similis limita tur primò, nisi t ex furto imminaret perditio rei uilis; quia etiā de iure ci- um. & seq. quod non est in impres- sis: & idem Alex. in l. de pupillo. s. quis riuo. ff. de o- pe. no. nunc. Con- trariu tenet Fran- cis. Areti. in suo co- fil. xcij. quē uide.

b exdij.] Adde, q. est no. cxxv. et ui- de nouis. Pap. in l. iur. column. viij. uer. dicitur autem, qui referunt sim- plicer nota. Ma- thesi. & do. Ma- ria. quid fur no- sturnus posse oca- cidi. Ultimò ad al- legata per Fel. ad- de Alex. de Imol. in consil. cxi. col. j. uer. iij. & col. iiij. uer. superest.

4 exdij.] Adde, q. quod t ad excusandū clerici, uel alii de iure ca- nonico ab homicidio, requiritur, quod periculū per- næ & rerū fuerit in causa: & sic pro rebus tantum nō ex- cusatetur. Ita no. gl. istū tex. xxij. q. iiij. in summa: & ita le- ges ciuiles, de quibus per Doc. in l.j. C. unde ui. & p. Bar. in l. iure. ff. de fica. Excusabuntur in foro contentioso ci- nulli, non in foro conscientia, uel canonico. Facit, fm Do- cto. gl. singularis in c. inter hæc. xxxij. q. iiij. uolens inter- festorem adulteri non excusari virtute legū in foro cō- scientia. In quo incidenter dicit hæc Jo. de Ana. quod ta- lis nō excusatetur etiā in foro ciuili in terris ecclesia. Al- legat Arc. in d.c. inter hæc, q. d. est mirabile. Etsi est uerū,

idē uidebitur in terris imperij, si in hoc uocatur pecca- tum, per doctrinā glo. in regula, possessor, de reg. iur. in vi. & Doct. no. & ibi Bald. in l. nullus. C. de iudici. quod si aggressore meum, quae accusauit, video fugientem, possum meam iniuriam ulcisci. Sequitur do. Ab. in c.j. in xxij. col. de iudic. & in c. cum non ab homine. in iij. col. eo. ti. & plenè Ro. in l. si uero. s. de uero. in xj. fal. solu. ma. Facit l. ait prætor. s. si debitor. ff. de his, q. in frau. cred. ubi debitorum fugientem potest creditor capere. Et video ele- ganter consuluit Pet. de Anch. consil.

lxxvij. incip. In auxilium ueritatis, quod cōtra capturam facit de suscep- tio de fuga, non potest opponi de in- competentia iudicis. Facit, quod no. Imo. in c.j. si uero. el.j. ut fame. de sent. excom. dum dicit, iudici seculari lice- re capere clericum malefactorem fu- gientem. Et limitat hoc Ro. l.j. ff. de iu- ris. om. tu. dum modò talis iudex in- competens eum reponat apud cōpe- tentem. Et id dicit Inno. ubi s. de cle- rico capto. Et istis adde, quod no. Pet. de An.consil.cxxxvij. inc. unus procu- ubi dicit, quod capture de suscipitis de fuga, potest fieri die feriata in ho- nore Dei, omissa omni citatione. Sed aduerte: quia iste tex. & similis limita tur primò, nisi t ex furto imminaret perditio rei uilis; quia etiā de iure ci- um. & seq. quod non est in impres- sis: & idem Alex. in l. de pupillo. s. quis riuo. ff. de o- pe. no. nunc. Con- trariu tenet Fran- cis. Areti. in suo co- fil. xcij. quē uide.

Sed in quantū omnes cōcludūt

Vide Alex. in d. cō- tentū fine culpa:

fil. et in locis al- leg. et uide nouis.

Pap. in d. l. ut uim. col. vj.

Ab. in c. suscepium. j. eo. ubi optimus

tex. & do. Car. poit. Pau. in clemen. j. in xxij. q. de homi-

& Ito. in d.c. clerici. & Cal. in c. petitio. j. eo. & ibi Ana. in

pe. col. & Ipn. & do. Ant. in c.j. si uero. el.j. de sent. excom. &

Hofst. in summa huius tit. s. qua poena. & Bald. in l. data

opera. in pe. col. C. qui accus. & in l.j. C. unde ui. & Sal. in

l. si quis à se fundum. C. ad l. l. de ui. Imo. nixus est hic

Ioan. de Ana. probare, q. etiā secundū leges non repe-

riatur hoc liceere; quia loquuntur per uerba denotantia

defensione person. l. ita q. in uerbo. mfh. ffad. Aquil.

I. iurem. in uerbo. sine periculo suo. ff. de scartis. l. scien-

tiam. s. qui cum aliter. in uerb. se. ad l. Aqui. c.j. s. si quis

hominem. in uerbo. uitam suam. de pa. tenen. s. Et. ut me-

lius intelligas hanc materiā, considera, quod t contra

uioleñtia aggressorē rerum ecclesia liceit per clericos

refisti potest violenter incontinenti. c. olim. el.j. s. de re-

sti. spo. & ibi latè Inn. & do. Abb. in x. col. Et dicit Inn. in

c. nī si cum pridem. s. propter. de renunc. quod cōtra in-

uasores rerum ecclesia non ponat se prelatus inermis,

sed armatus defendat. Et ibi latè Imo. in xij. col. per tex-

ualde notabilem. in c. d. l. eti. in fin. de sen. excom. in vj.

Et ita do. Cat. in d. cle. j. q. xxv. Modò sic concessio princi-

pali, uenient accessoria; c. præterea. de offi. dele. & regu-

la. accessoriū. lib. vi. Et ubi daf liceita uerborū, cogitare

debet de periculo mortis. c. fi. de homi. in vj. Vnde dicit

Bal. in l. iij. ff. de adiuen. leg. q. si bannitus pot. p. cuti. in-

telligis etiā occid. atēto. q. in resistēta deuenit ad de-

fensione person. S. primū excusat, idē in secundo. Et uo-

lens disputatiū ē sustinere hanc partē, posset ad istū tex-

respōdēre. q. si haec duo semper deberet cōcurrere, ergo

nec etiā pro sola persona cōseruanda liceret occidere, cō-

tra cle. de homici. ibi. p. uita & rebus: & oēs exponunt

pro Vel. Et ideo uidet dicendū, q. aut agit de conserua-

tione rerum ex interallo, in qua dubitari pot. de strage

homini. & tunc sine licentia Pap. nō licet arma moue-

re, ut per gl. xxij. q. viij. in summa. & plenè Cal. in c. peti-

lio. j. eo. Aut est resistēta incontinenti, & hoc licet, cōsi- derata defensio persona, ppter notata in c. sicut dignū.

j. eo. Et ista regularitas nō excludit dispensationē pro-

uenientem aliās ex homicidio, iuxta c. inquisitionis. in

prin. de accu. & cad. audientiam. j. eo. cum materia, ut

sing. no. gl. fi. hīc. p. qua op. facit c. significauit. j. de po-

& remis. ubi homicidiu reddit levius, quād est in de-

fensione excedente modū. Ultimò utrum liceat ali-

quē occidere pro defendenda, nedū ppter persona, sed

parentum, uxoris & filiorū, nide plenè Bal. & Sali. con-

cludentes ut plurimum, quād sic. in l.j. C. unde ui. quos

ad litteram refert hæc Ana. Sed in quantum ad regulari-

tatem, dicas omnino secus, per gloss. in uerbo, suum. in

cle. unica. eo. ti. & ibi plenè Card. xxvij. q.

S V M M A R I V M .

¶ Dies esse dicitur, quando lux solis appetit: & ideo maleficiū commissum ante solis ortum, dicitur commissum de nocte.

Occidens

a Occidens bannū non incidit in statutum, nisi appareat quod odio cum occiderit.

C A P I T U L U M . III.

S Iperfodiens. Occiditur fur no- diurnus sine culpa: sed diurnus non, nisi telo se defendat. Et istud declaratur per præcedens, non econtra. ¶ No- quid aliquid est licitum uno tempore, & non alio. Il-

le, qui ex tempore defendit, debet præci-

a Probare tem- fe probare tēpus. Quod declara ele- gantur per Bar. in l. noī solūm. s. sed ut probari, ff. de ope. no. nun. & per Bald. in l. matrem tuam. C. de pro ba. ibi, est text. & per do. Abb. in c. audit. in iij. col. s. de præscript. & Imol. in c. Aposto- lica. s. de his, que sūrā p. prælia. & Domi. in c. j. de decimis. in vj. cum similibus. ¶ Not. secundō, quod t dies est, quando lux solis appetit. Ex quo dicitur antiquo, debet probare, q. ille suffit in ar- chivo illo tempore: & uide eundē Alex. in consil. xlvi. in fin. in consil. xxij. col. pe. in fin. & consil. lxxxvij. colum. ij. post medium, in d. v. uol. & Fran- cisc. Aret. in consil. xxxij. col. j. et do. Maria. Soc. in consil. xlvi. col. ij. in fin.

b Aut personū]

Quod statutum li- mitat noctem, & dic per personum cō- pane. Adde Ang. in c. s. xxij. incip. Vissi pro- cessibus. & uide eundē Pel. in c. consilii. 5. de of- fici. deleg. Alex. et nouis. in l. more Romano. ff. de fe- rijs. Et in dictis lo- cis, quomodo ca- piatur dies natu- ralis, & quomodo ca- legalis situ emerget: quomodo coniunctio- lis: quomodo ca- piatur in indul- gentijs, & quo- modo in letiujis, & quo- modo in carnium.

Alber. in ff. parte statutorū, q. viij. & viij. per Sal. in l. non minorē. C. de transact. per Bald. in l. folia. C. de testi. & in l. iij. ad fin. C. quibus res iudic. non noc. per Feder. consil. xlviij. incip. Factū tale est: statuto caue. Et ibi dixi, quod statutū aggrauans poenam maleficiū cōmisit in die san- cta Maria Augusti, non habet locū in maleficio cōmis- so in nocte ipsius die: quia debet statutū poenale intel- ligi de die claro, ad l. more Romano. ff. de ferijs. ubi di-

citur esse dies xxij. horarū. Respondeatur, quod lo- tur secundū fictionē: alias nū dicetur aliquid de nocte, secundū ipsū. Contra quē facit quia delictū fac- tum de nocte grauit punitur, ut hīc, & in c. inter alia, in uerbo, nocturnis. j. de immu. eccles. l. Gracchus. C. de adult. nī dicatur, quod statutū poenale non extendat̄ à maioriā rationis, ut per glo. in cle. ut hi, qui de æra, & quali. in uerbo, eosdē. cum simili. Vel negando, quod dīcīt statutū aggrauans poenam maleficiū cōmisit in die: non tantū in horis, quantū in frequentiō concur- su populi, qui diurnus est. Itē de materia uide do. Anto. in c. de treug. & pac. ubi dixit, quod in his, que non possunt cōmodē expediti de nocte, dīces cōputatur artificiāliter, non naturaliter: quod dicit notandum pro operantibus operas suas. ¶ Not. ibi, non est homicidū, quod occisio hominis permitta non propriē est homicidū. Ex quo infert do. Abb. quod statutū pu- niens simpliciter homicidā, intelligitur de homicida iniusto & punibili. Pro quo adde Bald. in l. iij. ff. ad l. Aquil. ubi dicit, quod statutū priuans homicidā bene- ficio, intelligitur de homicida punibili. Allegat Specul. in titul. de sentent. s. nunc dicendū, ad fin. Idem Bald. in l. decurionis. C. de infamib. dicens, quod si homicidū, non potest esse de officio, fallit t in occidente ban- nitum: quod singulariter limitatur, nī appareret eum occidēre ex odio particulari: quia licet actus sit tollerabilis, non tamen est laudabilis. Et uide Bald. & Ang. in l. iij. C. ut nemo priu. ubi dicunt, quod delictū notoriū impunibile non tenetur massariorū contra te, uel uila denunciare: securi, si non esset notoriū, secundū Bar. in l. si. diu. ff. de publ. & in l. j. s. accusatio. ff. ad Turp. & in l. iij. s. si maritus. ff. ad Sylla. & Salic. in l. ea quidem. C. de accus. & Petr. de Anch. in cle. præsenti. de censi.

¶ Not. ibi, quo cunque modo, quod intelligit Joan. An. siue nocturnus se defendat, siue non, dum modō non discernatur, an sit fur, uel hostis. Et sequitur do. Card. hīc. & Salic. plenè in l. i. sicut. C. de fica. Sed contrariū te- nent Casd. do. Abb. Ana. & Mari. hīc, dicentes, licere la- co, quo ad eustantū poenā fori contentiosi. Et dicas, quod in conscientia tūc excusaretur, quando concur- rent, quae habentur in c. præcedenti: quia non potest capi, non cognoscatur, & parabat fugam: & cum inueniens tenuit: ideo præuenit: quia in conscientia nō tenebatur, aliās autem teneretur. Et ita intelligas hanc materiā. Et uide Bart. in l. sed si quan docunque. ff. ad l. Aquil. ubi dicit, quod eo ipso, quod uenientem contra me cum euaginato gladio occid. satis est probata de- fensio. Et sequitur ibi Bald. dicens, quod uisus armorū asserti fūtū metū. Et dicitur in c. significasti. el. iij. j. eo.

S V M M A R I V M .

¶ Illicta non uenient promissione generali.
2 Promissio talis, Promitto dare, uel facere, q. quid petieris, an ualeat.
3 Bannū an impunē percuti posit, dum ducitur ad pretorem.

C A P I T U L U M . IV.

V m iuramento. Pro- ter obser- uantia iuramenti homicidū cōmitū non debet. H.D. ¶ Not. text. ibi, pollūctus, scilicet sponte: quia promissio fit ad preces, gloss. in uerbo, policeor. in cle. de iure iur. sequitur do. Ab. in c. in iij. col. s. de pac. ¶ Not. quod t in generali promissione non uenient illicta, ut hīc in gloss. & ex alio cap

facta per iocum, l. obligatione, in fin. ff. de acto. & oblig. Not. gloss. fin. in fin. in c. folet. de conf. dist. iij. ¶ Not. secundum But. & Ana, quod videtur istam obligacionem tenere. Promitto dare, uel facere, quicquid petieris; quia incertitudo confertur in personam creditoris: fecus, si in persona debitoris, putat promittis dare quicquid uolueris; quia liberatur dando multcam; ideo dispositio iudicaret derisoria, gloss. in l. legato generaliter, ff. de leg. s. l. ita stipulatus, ff. de verb. oblig. cum similibus. Et ista esset notabilis limitatio ad iura ciuilia, sed non probatur hic, nisi per argumentum à contrario sensu, per quod, ut scis, nō corrigitur iura. Sed nihil minus debes scire, quod de aquitate canonica omnis promissio incerta, siue ex parte creditoris, siue debitoris, est efficax ad agendum, & taxabitur arbitrio boni uiri, secundum Arch. singularissimè in c. sunt nonnulli. ff. q. viij. dicentem, quod ius ciuile uult, quod generalis promissio dotis non obstante incertitudine obliget. I. cum post. gener. ff. de iur. do. Ita etiam in omni casu de aquitate canonica, secundum eum, ut de quo excludat do. Ant. in c. ex parte, in j. col. s. de censi. & do. Abb. ibi, & in c. his. de deci. dicens, optimè facere text. ibi in uerbo, non erant speciali nomine. Et hoc dictum sequitur etiam Bald. in l. qui mutuam. s. salarium, in lectura antiqua, ff. mand. Bene facit, quod non do. Card. in cle. l. in xxvij. q. de testa, dicens, quod si testator moriens dicat simpliciter, Legio pro anima, non expressa aliqua quantitate, non uittatur legatum, quanquam incertum: sed taxabitur arbitrio boni uiri. Idem Imol. late post But. in c. iudicantes de testa. ¶ Sed hoc dictum Arch. limita, nisi promissio per uerba generalia esset facta nō deliberata, sed incidenter causa com-

a Complacendi] a placendi, per text. ualde singularem Adde, & dic de in c. cum uenissent. s. de insti. quem dicit hoc, ut per nouis. in rubr. ff. de arbit. in iij. char. in l. s. ff. quis ita. quod si mihi petenti, ut donez talem aliquis procura, ne uir generet, uel mulier concipiat, scilicet uoluntas libidinis, uel odium. Idem secundum do. Abb. de alia causa simili, putat si propter paupertatem mulier nollet concipere. Quid autem de muliere pragnante, quam medici dicunt, non posse euadere mortem, nisi existens in utero occidatur poculo, uel aliter, utrum excusat, si hoc faciat: Do. Mari. hic c. Excusetur] dicit, quod sic: & allegat Simonem de Brixia in cle. j. de homi. & ita dicit se di rem, respondes, Donabo & iſam, & quicquid tibi placet, promissio non obligat & in illa respecificata. Et per illum text. dicunt ibi do. Ant. Imol. & do. Abb. quod uerba generalia adulatoria non inducunt obligationem; & quod non sunt obligatoria: & licitum est feruere de uento. Idem Card. & Imol. ibi in xvij. col. dicentes, quod si proferuntur talia uerba per uiam liberalitatis cōsuetate, non obligant, sicut dicitur, Omnia mea sunt tua. Vnde dicit gloss. in rub. C. de collato. lib. xj. quod solet dicere amicus amico, sum tuus. Et quamvis aliqui uelint per illum text. quod talia uerba nunquam obligent, tamen attento dicto Arch. crederetur, quod si appenfate utens operibus alienis faceret sibi promissionem per talia uerba, & promitteret multa exceedentia labore, esset obligatus ad id, quod per arbitrium boni uiri taxaretur.

b Dum dicitur] De hac questione dic, ut late per Nel. de fundo Genit. in tract. banni to. q. xxvij. in ij. parte ij. temporis. Et quid, lib. xxi. fuit captus à priuata, seu ab incompetenti, per eundem in d. tra- sta. & parte, q. xxxi. Et addit. in simili, an occides duci ad furcas, teneatur de homicidio? Et dic, ut per Bald. l. fidei- cōmissa. s. si quis. ff. de leg. iij. & iij. Item tangit hīc Pet. de Anch. utrum impune quis percutiat bannitum captum, dum ducitur ad prætorem. Et conclusio est, quod non quia per capturā expirat licentia puniendi, ut late per Bart. in l. j. s. trans fugas, ff. ad l. Cor. de

S. V M M A R I V M .

¶ Auxilium præstans homicide, tenetur de homicide. num. 2. 3. & 4.

5 Auxilium præstans maleficio dicitur, qui, dum maleficium committitur, afficit armatus, etiam si arma non moueat.

6 Auxilium dicitur esse præstum delinquenti, ubi insultans efficitur audacior, & insultatus timidor.

7 Confidens maleficium non tenetur, si delinquens esset alias facturus. num. 8.

9 Clericus efficitur irregularis, qui consultit, ut homicidium perpetretur. num. 10. & 11.

12 Delinquens presuminetur siuisse motus ex consilio, & alias non siuisse facturum,

13 Passus

13 Passus dannum potest agere contra cōsilientem in foro canonico & conscientia, per actionem de dolo ad emendationem danni, &c.

14 Volens exonerare cōscientiam suam de mali consilio nondum ad impletum, non solum tenetur dissuadere, ne id fiat, sed etiam prudenter notificare illi, contra quem dirigitur, ut caueat.

15 Plures si inferunt damnum, uel committunt maleficium, qualiter satisfacere debent.

16 Sequax quis dicatur.

17 Damnum inferens qualiter teneatur de culpa leui, uel lata.

C A P I T U L U M VI.

SIicut dignum. ¶ In pœnitentia

scida, multa circumstātia attenduntur. Hoc pœnitentia opem, est qui opem, ff. de fur. & in s. ope. Inst. de obliqua, quae ex delicto, & gloss. in uerbo, defensam, in clem. j. de penit. & plenissimè per Salicet. in l. j. C. de rap. uirgi. per Ang. in l. de Nili agge, non rump. ¶ Et quia materia est in uoluntate, clara, quod ista regula declaratur primò, etiam si qualitas grauas delictum in persona principalis non adesse, in prestante opem. Vnde præstans opem committenti parricidium ita grauus punitur, sicut ipse committens, secundum Bart. in d. l. s. qui opem. & in l. utrum, ff. de parric. Facit, quod not. Bald. in l. fin. C. de fid. instr. ubi dicit, quod ignobilis deficere in accusatione nobilis, grauus punitur. Sed istud limita, nisi dans opem ignoraret illam qualitatem aggrovantem, secundum Ang. in l. j. per text. ibi, consocios & conforcess. C. de Nili aggeri, non rump. Et ita dicit se obtinuisse in facto, & sequitur hīc loan. de Ana. Sed cōsidera, quia ignoranter excusat, quād effet super nō delicto. Sed quād sciens delictum, & ignorans certam qualitatem, excusat, uidetur contra glo. ordinariam hīc, & contra c. fin. eo. tit. in Sexto. & contra glo. in c. merit. xv. q. j. ubi non excusat, ut operari rei illicitæ, si quid ultra propositorum eueniaat. ¶ Secundò declara istam regulam, etiam si qualitas aggrauas delictum, non ad sit tempore, quo quis dedit principium auxiliij, sed tempore maleficij. Vnde si uolenti occidere priuatim, dedi scilicet arma, & interim ille constitutatur in dignitate, imputabitur mihi etiam, quo ad illam qualitatem. Ita Bart. in d. l. s. qui opem. Et allegat gloss. in l. s. per persuadere ff. de seruo corrupto, quod dictum est de directo contra Angel. in eo, quod impugnauit suprà.

2 Modò t' aduerte: quia ista regula limitatur primò, nisi præstans opis non fuisset illa, qua præstatisset causam delicto, secundum Salic. in d. l. s. in ult. char. de rap. uirgi, fundamen principaliter se in isto text. Bene facit, quod not. Bald. in l. iudices. C. ad l. iul. pecu. quod auxiliū, ad hoc ut sit punibile, oportet, quod sit de actu proximo: putat, quia assūst faciet: secus, in actu remoto. Pro quo vide text. optimum cum gloss. in c. felicis. in uerb. simili fauore, de pon. in Sexto. Per quam dicit do. Card. in clem. j. in q. de pon. notabilem difference inter fauorem propriæ sumendo, & inter similitudinem fauorem. Et ideo dicunt Bal. & Roma. in l. j. s. sed si in eo. ff. ad Sylla. quod, ut inquisitio teneat præter opem præstam, oportet dicere, quod fuit præstata, ut ab illo maleficium committeretur. Et sentit Bart. in l. qui seruo. ff. de fur. & in l. s. in rixa. ad fin. ff. de fica. ¶ Secundò limita, nō essēmus in casibus, in quibus mandans non tenetur de delicto mandatarij, putat quando probaretur mandatarium omnino alijs fuisse facturum, secundum Bal. singulariter in l. s. literas. C. mandati. Et idem in casibus, quos plenè reduxi in c. mulieres, de sentent.

Imd

Imò confessio publici malefactoris non noceret isti, secundum Bald.in consil. quod incipit. Assessoris delicto. Imò nec sententia lata contra principalem ordinariè conuictum, secundum Petr. de Anch. consil. cxxij. in cip. Nos Bartholomaeus. in fine. & Ang. in d.l. tertium, & do. Mari. in c. qualiter. el ij. in q.x. artic.lx. ¶ Tertio limita, nisi ex qualitate extrinseca augeatur, uel minuatur poena, putà ex confessione, alias negatione: quia nec augebitur, nec minuetur in praestante opem, secundum Bart. in l. libertis. quos. s. postulum. in fin. ff. de alimen. & cib. leg. ¶ Quartò limita, nisi post delictum commissum aliquis assisteret malefactori in auxiliu: quia non dicitur propriè dedisse opem delicto, secundum Bart. in l. non solum. s. si iuramento. ff. de iniur. ubi dicit, se uidisse multos assessorum errare in hoc. Idem Bart. in l. si quis in graui. s. si quisquam. ff. ad Sylia. & in l. id furti. s. ope. ff. de furt. & Bartol. & Bald. in l. raptores. C. de episc. & cle. Est uerum, quod contra associantem post delictum oritur presumptio consilij, uel occulti auxiliij, per quam cogitur talis probare contrarium. Ita intelligo, quod not. Bald. in l. non ideo minus. in pen. col. C. de accus. ¶ Quintò limita, nisi quis ignoranter præstisset opem: quia dicunt se uelle ire rus, cōn. n. odas et equum & arma, & occidisset hominem, secundum Bald. in l. quicunq. in pen. col. uer. not. sexto. C. de ser. fugi. per l. apud antiquos. C. de fur. Pro quo uide, quæ latè dixi in c. si quis episcopus. s. de hæreti. Et ideo Bart. in l. omnes. C. de agric. & censit. lib. xj. dicit, in inquisitione est apponendum uerbū Scient. ¶ Sexto limita, nisi essent in aëribus, ubi quis repellitur propter homicidium: quia præstans opem homicidio non repellitur: quia licet teneatur ut homicida, non tam in eis homicida, secundum Bart. in l. is, qui opem. propter glossib. Quod limitat etiam Bart. ut non procedat secundum canones, per istum text. ¶ Septimò & ultimò limita, nisi lex expressè aliter puniret principalem, quam præstantem opem, prout in casu d.l. j. de rapt. uirg. & d.l.j. de Nil. agger. non rump. ¶ In ista materia uide ibi in locis primò allegatis, & per do. Card. in cle. j. in xj. q. de pœn. & eleganter per Petr. de Anch. in regula, accessorium. in vij. oppos. de reg. iur. in vj. & addes, quod t' ille dicitur præstare opem maleficio, qui, dum maleficium commititur, assilit armatus, etiam si arma non moueat. Ita singulariter uoluit Innoc. in c. continentiam. j. de cle. perculo. & uidetur text. h̄c in uerbo, illi autem. Et hoc dictum Innoc. multum commendat Bald. in l. data opera. in ij. col. uer. item notandum est. C. qui accusare. & ibidem in xxij. col. & in l. post princ. C. de ser. fugi. Et addes glossa in uerbo, pergentes. que incipit & finit, iam armati. in l. scilicet. C. de paci. Idem Pet. de Anch. in d. regula, accessorium. & loan. de Aña. in c. si perfodiens. s. eo. & in c. ita quo uandam. de Iudaïs. Et ideo dicit Bart. in l. ij. s. armis de j. scilicet. C. de rap. uirg. Contra quem facit: quia, ut dicam in quinta conclusione, ad plus teneatur consilens, quam auxilians, ubi agitur de damno resarcendo: sed qualitas agrauans delictum in principali, nocet præstanti opem, ut dixi s. de ope, in j. declaratione conclusionis. ¶ Fallit tertio, nisi lex, uel statutum diceret, quod nullus alius teneatur, nisi faciens, secundum Bart. in l. ex furtiva. cum l. seq. quæ incipit, prouidè. per illum text. ff. de cond. fur. ¶ Secunda conclusio. Si t' ex consilio clerici sequitur homicidium, & membrum mutilatio, est irregularis, ut h̄c, & in c. si quis uiduam. l. distinct. & in c. si quatuor. xxij. q. viij. & in c. ff. ad fin. de cle. pug. in duello. Amplia, secundum Innoc. in c. ad audien. j. eo. si consuluit constructionem rei, ex qua sequitur homicidium, putà ad instrumentum aliud quod uile bello. Idem, si consuluit rem illicitam, etiam quæ uerisimiliter non sit homicidiorum productua, putà furtum clandestinū, uel rapinam: quia homicidium inde sequens etiā præter spē, imputatur sibi. Et sequitur Spec.

a. cccclxxv. l. a cccclxxv. a incip. insultus factus cum armis. Dicas in insultum factum cum armis, etiam si non extrahantur. Et ita Albericus in j. parte statutorum, q. xxxvij. & do. Maria. dicens, ita se obtinuisse in facto in d.c. qualiter. artic.lx. Allegat solum Bald. qui de hoc nihil dicit, in l. j. C. de uer. sign. Idem Petr. de Anch. in dicto consil. cxxij. dicentem, esse regulam in iure, quod ille dicitur auxiliaris, ex cuius præsentia insultus redditur timidor. Allegat loan.

An. in c. continentiam. Idem Bald. in l. non ideo. in pen. col. uer. scilicet. item quaro. C. de accus. dicens esse ueram theoreticam, quod, ubi t' insultans efficitur audactor, &

1125 De homicidio uoluntario, uel casuali.

Spec. in tit. de legatis. s. iuxta. uer. sed quæritur. Idem, si ostendit solum utilitatem proueniētem ex homicidio, secundum loan. And. in c. felicis. in ij. col. de pœn. in vj. Idem, si ille, cui consuluit, occidatur, secundum Innoc. in d. c. ad audientiam. licet alij contraria, ut ibi dicam.

¶ Fallit primò ista conclusio, nisi aliquam occasionem licitam suaderet clericus, putà pro proximo, prò ecclesia, uel patria, secundum Spec. in d.s. iuxta. uer. scilicet. porro. Quid si aliquis alij, si tamen uideret aliquem moritum, non cōfusat, secundum eum, nisi forte sit mors securura p. Christo, exemplificat de martyribus, & alij, dicens, ualde singulariter pro hoc excusat inquisitores tradentes condemnatū iudicii seculari, etiam si sunt omnino certi de futura morte. ¶ Fallit secundò, nisi recipiens consilium à clero effet omnino alij homicidii facturus, per prædicta. Et exprestè non. do. Ab. post Host. in c. ex literis. prope. j. de excels. prælato. ¶ Fallit tertio, dum modò consilio fuit paritum, secundum loan. An. notabiliter in d.s. iuxta. in uer. sed quæritur. in additione, hoc autem intelligas. Et est ratio notabilis: quia sola uoluntas nunquam facit irregularē, secundum Arch. in c. periculof. cōtra gl. fi. bi. de pœni. dist. j. Et no. gl. s. c. prox. & Arc. in s. ergo. in xij. col. xvij. q. iiij. & c. fi. xxij. q. viij. etiam si uoluntas deueniat ad actum extrinsecum cum omni conatu, siue effectu, secundum Dom. in c. si quis post acceptum. l. dist. Vnde dixit Arch. in c. fi. xv. q. j. q. si clericus inueniat mortuum illum, ad quem accedebat, ut eum occideret, & intulit ei uulnus, non est irregularis. Et ideo dicit singulariter Spec. in d.s. iuxta. uer. sed quid si agenti, quod clericus habens ratum homicidium eo ignorantē commissum, nō est irregularis. Et sequitur Arc. in c. omnes. xvij. q. iiij. & Host. in summa huius tit. s. quæ noua. uer. quid ergo, si placet. Et pondera: quia sentiunt omnes fecus esse, si homicidium factum fuisset nomine suo, etiam eo ignorantē: quia tunc ratihabitio trahitur retro, & mandato comparatur, ut in regula, rati. de reg. iur. in vj. & probatur optimè in c. cùm quis. in prin. de sent. excom. in vj. De clero autem consilente, tanquam iuris perito, de pœna rei per secularem puniēdi: uide gl. & omnes in c. ex literis. de excels. præl. per Dom. in c. fi. iiij. dist. per Bal. in authent. habita. in prin. C. ne filius pro patre. & per do. Abb. in c. de fur. Et communiter dicitur, quod si cōsuluit super casu occidente, & consilium suum det causam morti, quamvis iustè, est irregularis, per d. c. ex literis. Secus, si casu non occidente generaliter requisitus respondeat, uel existens de consilio regentia, com alij facit statuta criminalia, ut per Bald. in d. authent. habita. ¶ Tertia conclusio. In t' dubio præsumitur delinquentem fuisse mortum ex consilio, & alij non fuisse facturum, secundum Bald. in l. data opera. in xxij. col. C. qui accus. & in c. si inuria. in pen. col. uer. quero, si Titius. de pa. iur. fit. Facit, quod not. Bart. & Ang. in l. si uentri. s. in bonis. ff. de pri. q. uil. cre. De domino, qui dixit famulo. ¶ Famulo. Ad

b. Quod consu lens] De materia h̄c cōtra dista p. Felin. uide etiam latissimè per eundem in c. de off. deleg. maximè in ij. iiij. & v. col. mandato. & Bald. in l. j. in col. C. de ser. fug. ¶ Fallit t' primò h̄c conclusio in atrocissimis, in quibus non difinguit hoc modo: sed consulens omnino tenetur, per c. felicis. de pœni. in vj. & cle. si quis suadente. eo. tit. Sed h̄c puto restringenda secundum text. nostrum, in quo delictum non erat minus atrox, quam in illis iuribus. ¶ Fallit secundò, nisi delinquens puniatur pœna quadruplici, putà fur manifestus. Inst. de obligat. quæ ex delicto. quia consulens tenetur ad duplum, ex quo in eo non possunt cadere requisita in fure manifesto, secundum Salic. in l. j. x. col. C. de rap. uirg. Contra quem facit: quia, ut dicam in quinta conclusione, ad plus teneatur consilens, quam auxilians, ubi agitur de damno resarcendo: sed qualitas agrauans delictum in principali, nocet præstanti opem, ut dixi s. de ope, in j. declaratione conclusionis. ¶ Fallit tertio, nisi lex, uel statutum diceret, quod nullus alius teneatur, nisi faciens, secundum Bart. in l. ex furtiva. cum l. seq. quæ incipit, prouidè. per illum text. ff. de cond. fur. ¶ Secunda conclusio. Si t' ex consilio clerici sequitur homicidium, & membrum mutilatio, est irregularis, ut h̄c, & in c. si quis uiduam. l. distinct. & in c. si quatuor. xxij. q. viij. & in c. ff. ad fin. de cle. pug. in duello. Amplia, secundum Innoc. in c. ad audien. j. eo. si consuluit constructionem rei, ex qua sequitur homicidium, putà ad instrumentum aliud quod uile bello. Idem, si consuluit rem illicitam, etiam quæ uerisimiliter non sit homicidiorum productua, putà furtum clandestinū, uel rapinam: quia homicidium inde sequens etiā præter spē, imputatur sibi. Et sequitur Spec.

¶ Famulo. Ad in aure certa uerba, & ille statim iuit, de, & de hoc uite & occidit hominem: quia præsumitur de per Alexan. in consil. lxix. col. ij. eo. ad audientiam. quod si recipiens consilium per multis dies tardauit delictum, postea commisit, adhuc præsumitur fecisse uigore consilio. Est uerum, quod per conjecturas probari posset, delinquentem omnino fuisse facturum, putà si ante mandatum, uel consilium fecisset præparamenta ad homicidium, iuxta gl. in l. apud Celum. in prin. in uerbo, causa. ff. de dol. except. quam in hoc facit singul. Angel. in l. j. ff. de eo, per quem fac. erit. Idem, si ipse delin-

quens minatus fuisset mortem occiso, & effet uit solitus gnum.

c. sicut di-

gnum.

¶ Fallit quarta conclusio. Contraria consilentiæ potest damnum passus agere in foro canonico, uel conscientia per actionem de dolo, ad emendationem totius damni, sed non per interdictum. Vnde u. quod concord.

¶ Fallit primò ista conclusio, nisi aliquam occasionem licitam suaderet clericus, putà pro proximo, prò ecclesia, uel patria, secundum Spec. in d.s. iuxta. uer. scilicet. porro. Quid si aliquis alij, si tamen uideret aliquem moritum, non cōfusat, secundum eum, nisi forte sit mors securura p. Christo, exemplificat de martyribus, & alij, dicens, ualde singulariter pro hoc excusat inquisitores tradentes condemnatū iudicii seculari, etiam si sunt omnino certi de futura morte. ¶ Fallit secundò, nisi recipiens consilium à clero effet omnino alij homicidii facturus, per prædicta. Et exprestè non. do. Ab. post Host. in c. ex literis. prope. j. de excels. prælato. ¶ Fallit tertio, dum modò consilio fuit paritum, secundum loan. An. notabiliter in d.s. iuxta. in uer. sed quæritur. in additione, hoc autem intelligas. Et est ratio notabilis: quia sola uoluntas nunquam facit irregularē, secundum Arch. in c. periculof. cōtra gl. fi. bi. de pœni. dist. j. Et no. gl. s. c. prox. & Arc. in s. ergo. in xij. col. xvij. q. iiij. & c. fi. xxij. q. viij. etiam si uoluntas deueniat ad actum extrinsecum cum omni conatu, siue effectu, secundum Dom. in c. si quis post acceptum. l. dist. Vnde dixit Arch. in c. fi. xv. q. j. q. si clericus inueniat mortuum illum, ad quem accedebat, ut eum occideret, & intulit ei uulnus, non est irregularis. Et sequitur Arc. in c. omnes. xvij. q. iiij. & Host. in summa huius tit. s. quæ noua. uer. quid ergo, si placet. Et pondera: quia sentiunt omnes fecus esse, si homicidium factum fuisset nomine suo, etiam eo ignorantē: quia tunc ratihabitio trahitur retro, & mandato comparatur, ut in regula, rati. de reg. iur. in vj. & probatur optimè in c. cùm quis. in prin. de sent. excom. in vj. De clero autem consilente, tanquam iuris perito, de pœna rei per secularem puniēdi: uide gl. & omnes in c. ex literis. de excels. præl. per Dom. in c. fi. iiij. dist. per Bal. in authent. habita. in prin. C. ne filius pro patre. & per do. Abb. in c. de fur. Et communiter dicitur, quod si cōsuluit super casu occidente, & consilium suum det causam morti, quamvis iustè, est irregularis, per d. c. ex literis. Secus, si casu non occidente generaliter requisitus respondeat, uel existens de consilio regentia, com alij facit statuta criminalia, ut per Bald. in d. authent. habita. ¶ Tertia conclusio. In t' dubio præsumitur delinquentem fuisse mortum ex consilio, & alij non fuisse facturum, secundum Bald. in l. data opera. in xxij. col. C. qui accus. & in c. si inuria. in pen. col. uer. quero, si Titius. de pa. iur. fit. Facit, quod not. Bart. & Ang. in l. si uentri. s. in bonis. ff. de pri. q. uil. cre. De domino, qui dixit famulo. ¶ Famulo. Ad

¶ Fallit quarta conclusio. Contraria consilentiæ potest damnum passus agere in foro canonico, uel conscientia per actionem de dolo, ad emendationem totius damni, sed non per interdictum. Vnde u. quod concord.

¶ Fallit primò ista conclusio, nisi aliquam occasionem licitam suaderet clericus, putà pro proximo, prò ecclesia, uel patria, secundum Spec. in d.s. iuxta. uer. scilicet. porro. Quid si aliquis alij, si tamen uideret aliquem moritum, non cōfusat, secundum eum, nisi forte sit mors securura p. Christo, exemplificat de martyribus, & alij, dicens, ualde singulariter pro hoc excusat inquisitores tradentes condemnatū iudicii seculari, etiam si sunt omnino certi de futura morte. ¶ Fallit secundò, nisi recipiens consilium à clero effet omnino alij homicidii facturus, per prædicta. Et exprestè non. do. Ab. post Host. in c. ex literis. prope. j. de excels. prælato. ¶ Fallit tertio, dum modò consilio fuit paritum, secundum loan. An. notabiliter in d.s. iuxta. in uer. sed quæritur. in additione, hoc autem intelligas. Et est ratio notabilis: quia sola uoluntas nunquam facit irregularē, secundum Arch. in c. periculof. cōtra gl. fi. bi. de pœni. dist. j. Et no. gl. s. c. prox. & Arc. in s. ergo. in xij. col. xvij. q. iiij. & c. fi. xxij. q. viij. etiam si uoluntas deueniat ad actum extrinsecum cum omni conatu, siue effectu, secundum Dom. in c. si quis post acceptum. l. dist. Vnde dixit Arch. in c. fi. xv. q. j. q. si clericus inueniat mortuum illum, ad quem accedebat, ut eum occideret, & intulit ei uulnus, non est irregularis. Et sequitur Arc. in c. omnes. xvij. q. iiij. & Host. in summa huius tit. s. quæ noua. uer. quid ergo, si placet. Et pondera: quia sentiunt omnes fecus esse, si homicidium factum fuisset nomine suo, etiam eo ignorantē: quia tunc ratihabitio trahitur retro, & mandato comparatur, ut in regula, rati. de reg. iur. in vj. & probatur optimè in c. cùm quis. in prin. de sent. excom. in vj. De clero autem consilente, tanquam iuris perito, de pœna rei per secularem puniēdi: uide gl. & omnes in c. ex literis. de excels. præl. per Dom. in c. fi. iiij. dist. per Bal. in authent. habita. in prin. C. ne filius pro patre. & per do. Abb. in c. de fur. Et communiter dicitur, quod si cōsuluit super casu occidente, & consilium suum det causam morti, quamvis iustè, est irregularis, per d. c. ex literis. Secus, si casu non occidente generaliter requisitus respondeat, uel existens de consilio regentia, com alij facit statuta criminalia, ut per Bald. in d. authent. habita. ¶ Tertia conclusio. In t' dubio præsumitur delinquentem fuisse mortum ex consilio, & alij non fuisse facturum, secundum Bald. in l. data opera. in xxij. col. C. qui accus. & in c. si inuria. in pen. col. uer. quero, si Titius. de pa. iur. fit. Facit, quod not. Bart. & Ang. in l. si uentri. s. in bonis. ff. de pri. q. uil. cre. De domino, qui dixit famulo. ¶ Famulo. Ad

¶ Fallit quarta conclusio. Contraria consilentiæ potest damnum passus agere in foro canonico, uel conscientia per actionem de dolo, ad emendationem totius damni, sed non per interdictum. Vnde u. quod concord.

¶ Fallit primò ista conclusio, nisi aliquam occasionem licitam suaderet clericus, putà pro proximo, prò ecclesia, uel patria, secundum Spec. in d.s. iuxta. uer. scilicet. porro. Quid si aliquis alij, si tamen uideret aliquem moritum, non cōfusat, secundum eum, nisi forte sit mors securura p. Christo, exemplificat de martyribus, & alij, dicens, ualde singulariter pro hoc excusat inquisitores tradentes condemnatū iudicii seculari, etiam si sunt omnino certi de futura morte. ¶ Fallit secundò, nisi recipiens consilium à clero effet omnino alij homicidii facturus, per prædicta. Et exprestè non. do. Ab. post Host. in c. ex literis. prope. j. de excels. prælato. ¶ Fallit tertio, dum modò consilio fuit paritum, secundum loan. An. notabiliter in d.s. iuxta. in uer. sed quæritur. in additione, hoc autem intelligas. Et est ratio notabilis: quia sola uoluntas nunquam facit irregularē, secundum Arch. in c. periculof. cōtra gl. fi. bi. de pœni. dist. j. Et no. gl. s. c. prox. & Arc. in s. ergo. in xij. col. xvij. q. iiij. & c. fi. xxij. q. viij. etiam si uoluntas deueniat ad actum extrinsecum cum omni conatu, siue effectu, secundum Dom. in c. si quis post acceptum. l. dist. Vnde dixit Arch. in c. fi. xv. q. j. q. si clericus inueniat mortuum illum, ad quem accedebat, ut eum occideret, & intulit ei uulnus, non est irregularis. Et sequitur Arc. in c. omnes. xvij. q. iiij. & Host. in summa huius tit. s. quæ noua. uer. quid ergo, si placet. Et pondera: quia sentiunt omnes fecus esse, si homicidium factum fuisset nomine suo, etiam eo ignorantē: quia tunc ratihabitio trahitur retro, & mandato comparatur, ut in regula, rati. de reg. iur. in vj. & probatur optimè in c. cùm quis. in prin. de sent. excom. in vj. De clero autem consilente, tanquam iuris perito, de pœna rei per secularem puniēdi: uide gl. & omnes in c. ex literis. de excels. præl. per Dom. in c. fi. iiij. dist. per Bal. in authent. habita. in prin. C. ne filius pro patre. & per do. Abb. in c. de fur. Et communiter dicitur, quod si cōsuluit super casu occidente, & consilium suum det causam morti, quamvis iustè, est irregularis, per d. c. ex literis. Secus, si casu non occidente generaliter requisitus respondeat, uel existens de consilio regentia, com alij facit statuta criminalia, ut per Bald. in d. authent. habita. ¶ Tertia conclusio. In t' dubio præsumitur delinquentem fuisse mortum ex consilio, & alij non fuisse facturum, secundum Bald. in l. data opera. in xxij. col. C. qui accus. & in c. si inuria. in pen. col. uer. quero, si Titius. de pa. iur. fit. Facit, quod not. Bart. & Ang. in l. si uentri. s. in bonis. ff. de pri. q. uil. cre. De domino, qui dixit famulo. ¶ Famulo. Ad

¶ Fallit quarta conclusio. Contraria consilentiæ potest damnum passus agere in foro canonico, uel conscientia per actionem de dolo, ad emendationem totius damni, sed non per interdictum. Vnde u. quod concord.

¶ Fallit primò ista conclusio, nisi aliquam occasionem licitam suaderet clericus, putà pro proximo, prò ecclesia, uel patria, secundum Spec. in d.s. iuxta. uer. scilicet. porro. Quid si aliquis alij, si tamen uideret aliquem moritum, non cōfusat, secundum eum, nisi forte sit mors securura p. Christo, exemplificat de martyribus, & alij, dicens, ualde singulariter pro hoc excusat inquisitores tradentes condemnatū iudicii seculari, etiam si sunt omnino certi de

vij.in ij. parte ij. temporis, ubi de eo, qui occidit Tiam, quem putat esse baniatum: Et uide nouis. in d. l. iij. s. q. si pector. Et id. iactio nib. Et ultimo ad allegata per eos ibi, addit Franci. Areti, in c. cl. ubi, si aliqui proponit dolus, non obtinet, si probat de lati culpa: Et uide eundem in c. cl. clxv. An in atrocissimis puniatur solus, uel lata culpa: uide etiam ad materia in dom. Maria, de Neap. ita. syndi, in uer. condemnato. s. f. Et addit Alex. in consil. lxxv. col. puer, ad predictoru. in consil. col. iij. in c. cl. xcij. col. fin. in fin. in j. uol.

b. Angelus. Ad de eundem Ange. in c. cl. lxxvij. in iij. col. in uer. nunc uenio. & col. fi. in prim. qui te= a tam culpam, tam Angel. ibi allegat 1. milites. ff. de cust. re. ubi Commentariensis punitur ultimo supplicio, si ob eius latam culpam carcerati fugiunt. Vnde dicit, doctrinam Bartol. procedere, ubi res requiri expresse do- lum. Vel dic, quod procedit, nisi in casibus à iure ex- pressis.

C A P I T U L U M X :

SVcepimus. Qui pro tempora- lium rerum conserua- tione aliquem interfecit, uel occasionem mor- tis præbet, irregularis censetur. H. D. ¶ Not. imputari clerico, si pro rebus temporalibus furem li- gat. Idem dicas, si ibi ligatus custodierit. Idem Bart. in l. in j. col. C. unde ui. per cle. unica. codem tit. ¶ Not. ibi, potius, quod imputatur clericu, si ex actu, per quem fititur conseruare bona, sequitur homicidium etiam ultra propositum, ex notatis in c. j. s. eod. & in locis ibi allegatis: Et intellectum istius text, quo ad culpam amborum fratrum, collige ex glos. & maxi- mè culpam occidentis collige ex glos. in uerbo, inter- uenirentur ibi, potius fugere. Ex qua nota, quod si clericus insultatus non fugit, cum posset, imputatur sibi ho- micidium. Et ideo ut possit excusari, oportet, quod mortem aliter evitare nequifuerit, d. clem. unica. Quid autem in laico, si idem uideretur per le. scientiam, s. qui cum aliter, ff. ad l. Aquil. ubi text, loquitur, sic ut clem. unica. Et idem inter Legistas sunt variae opiniones. Pa- tet ex notatis per Bart. in l. ut uim. ff. de iusti. & iur. per Bart. Bald. & Angel. & plenè Salic. in l. C. unde ui. Et communis opinio est, quod siue insultatus sit persona, cui fuga sit dedecori, siue non, excusat, si non fugit;

quia etiam lex loquens taxatiuè per dictionem Tantummodo, uel Dunctum, quem putat esse baniatum: Et uide nouis. in d. l. iij. s. q. si pector. Et id. iactio nib. Et ultimo ad allegata per eos ibi, addit Franci. Areti, in c. cl. ubi, si aliqui proponit dolus, non obtinet, si probat de lati culpa: Et uide eundem in c. cl. clxv. An in atrocissimis puniatur solus, uel lata culpa: uide etiam ad materia in dom. Maria, de Neap. ita. syndi, in uer. condemnato. s. f. Et addit Alex. in consil. lxxv. col. puer, ad predictoru. in consil. col. iij. in c. cl. xcij. col. fin. in fin. in j. uol.

quia incertus est eventus fuga. Vnde insultans effe- ctus audacior, de facilis eum sequeretur: unde tu- multus mentis non recipit frumentum. Facit optimè l. ij. C. de sicarijs. Ad text, in d. s. qui cum aliter, responde- tur, quod ille dicitur non posse evitare, qui non potest sine rubore. I. iij. s. idem Polidius. ff. de usuris. I. iij. s. ea- dem causa, ff. ex quibus cau. maio. Idem, si non potest commode, neps. ff. de uerb. s. g. c. faciat hom. xxij. q. ij. sed propter pericula incurrienda dicitur commode non posse. Quod limita, secundum Ana. h. c. nisi insul- tans esset persona, quam ex leui secessu posset quis e- uitare: quia pinguis, uel claudus: uel quia diuerticula uiarum impedita iustum telo. Et aduerte: quia licet domi. Cardi. in d. clemen. j. xxv. q. uideatur indistincte uelle, quod clericus semper debeat fugere. Tamen cre- derem, quod ubi probabiliter dubitaret ex fuga se mo- riturum ob insecuritatem hostis, non teneretur fugere.

C A P I T U L U M XI.

Ecatero. ¶ Dans causam pro- irregularis est. H. D. ¶ Not. ibi, non uide- tur, quod uerbum Videtur, importatius. Ad idem c. uidetur, qui matr. accusare poli. cum simi. Idem de uerbo. Non puto, c. s. de confus. in vj. Et de multis similibus uide copiosè per domin. Anton. in c. præterea requisisti. s. de appell. Quid autem de teste, qui deposit per uerbum Videtur: uide loan. And. in Specul. tit. de teste. s. nunc tractandum. in ult. addi- & Bald. in l. de quibus. in ult. col. ff. de lega. & in l. data opera. ita xxij. col. C. qui accu. domi. Abb. in c. j. in iij. col. s. de iudi. Domi. in c. j. per illum text. xxxij. distin. in c. si gratio. de rescript. in vj. Barto. in l. diuini. ff. de libe- caula. & in tractatu de teste, in vj. col. & in l. j. ff. de uen. insp. & Angel. in l. sciendum. in col. iij. ff. de uerb. oblig. & Bald. in l. de uentitculam. in princip. C. de episcop. & cler. & Barto. in l. de auctate. ff. de inter. act. & do. Abb. in c. præterea. el. j. de transact. Et communiter tenetur, quod si deposit in his, que percipiuntur sensu corporis, no. autem intellectu, putat imperitia artis, dictum simili- ter tanquam obscurum interpretatur contra producen- tem, iuxta c. in nostra. de teste. Nec est bona distinctione Bart. in l. quid tamen. s. j. ff. de arbitri. ut per domi. Fran. in c. quoties. ad fi. de teste. ¶ In gloss. ibi, fecus uide- tur. Not. glos. ordin. quando causa producens homicidium, uel aliud delictum, puniatur, uel non: quia at- tendi debet, an sit remota, uel propinquia: quia in clerico, etiam si daret operam relicita, causa propinquia im- putaretur sibi, ut d. c. presbyterum. Et hanc glos. facit singularem Ro. in l. alia. s. eleganter. in vj. col. ff. sol. ma- tri. & domi. Abb. in c. dilcretionem. de eo, qui cog. con- sang. uxo. sua. not. Dyn. in regula, præstigium. de reg. fur. lib. vj. & Imo. post Cardi. in pulchra questione, in c. abbate. in x. col. s. de rescript. Et uide singul. text, in l. item Mela. s. Celsus. ff. ad l. Aquil. ubi ille, qui dedit uul- nus mortale, non tenetur de homicidio, sed de uulne- re, si alius uulneratum examinavit, & tamen dederat causa propinquam. Etiam ideo ex hoc limita istam glos. Vnde refert Bald. in l. ita uulneratus. eodem titul. quendam aduocatum consuluisse, ut per tertium face- ret quis examinari mortaliter uulneratum, ut liberate- tur uulnerans. Et dicit Bald. quod dignum præmium aduocati fuisset laqueus. Et ad istud de causa propin- quia uide mirabile uerbum domi. Flor. in l. qua actio- ne. s. Celsus. ff. ad l. Aquil. ubi refert, se obtinuisse in fa- cto, quod si statutum dicit, si ex percussione exiuit san- guis, imponatur talis poena, non habet locum, quan- do ex percussione quis cecidit in terram, & ex lactione la- pidis exiuit sanguis: quia non dicitur ex percussione prima, propter dictionem Ex, importantem causam

immediata, l. j. s. ex incendio. ff. de incen. r. u. naufra. c. in- ter dilectos. de fi. instru. Facit no. dictum Bald. in l. de prioribus. C. ad l. Aquil. quod si de percussionibus sanguinolentis non potest ex statuto fieri concordia, in eo ipso, si post simplicem percussionem ex casu secu- tus est sanguis, poterit fieri concordia. Sed certè, se- cundum Salic. ibi in hoc est cogitandum: quia illa prima causa uideretur immediata ad sequentem. Et idem dicerem in casu domi. Flor. De qua materia uide etiam per glos. plenissimam in c. scut. s. de testi. & per glos. in l. qui occidit. s. fin. ff. ad l. Aquil. & in l. nihil interest. ff. de sica. Et text, cum glo. in uerbo, occasionem. in c. si ca- nonice. de offic. ord. in vj. Per quem text, dicit Ludo. Roma. in l. j. s. item si in facto. ff. de uerb. oblig. quod, qui dedit causam reprobatis iustis, potest conueniri per eum, qui retentus in loco soluit, uel damnatum pa- sus est, ut ibi latius per eum post Bart. Et addit, quod clericus mandans fieri furtum, si ex hoc cur suspendatur, est irregularis, secundum Bald. in l. quid. s. fin. de le- ga. & uide eundem in l. non ideo. in l. col. C. de accus. ubi ponit modum cognoscendi causam propinquam & remotam.

S V M M A R I V - M .

- 1 Irregularitas non est presumenda in foro contentioso: & intellige in foro mere contentioso.
- 2 Irregularitas proueniens ex homicidio, an sit de iure diuino, uel po- sitivo.
- 3 Papa potest dispensare cum omni homicida, etiam uoluntario.
- 4 Episcopus potest dispensare in minoribus ordinibus, & ad benefi- cia non curata, cum homicida etiam uoluntario.

C A P I T U L U M XII.

Daudientiam. ¶ Homici- dium causam imputatur ei, qui dabat operam rei licite, si non adhibuit diligentiam, quam debuit. H. D. ¶ Not. primò, quod conualescens ex uulnere non omnino liberatus, si postea decedit, præsumitur ex uulnere decessisse, quo ad materiam irregularitatis: ex quo text, declarat h. c. Dicit domi. Abb. doctrinam uulgatam Innoc. h. c. quod in foro contentioso in du- bio non sit præsumenda irregularitas, ut habeat locum, quando est forus contentio sui mere: quia alius oppo- nit alteri irregularitatem. Sed ubi clericus in foro con- tentionali, uel quasi, dubitat se irregulariter, procedit re- gula huius text. Pro quo facit c. iuuenis, cum ibi al- leg. in glos. s. de spons. Ethanc dociri. ponit etiam Spe. in tit. de lega. s. iuxta. in x. col. uer. qualiter autem. Paul. de Leaza. in commento c. si celebrat. ubi facit eandem distinctionem, quando dubitatur de periturio. Et se- quitur domi. Abb. in c. cum dilectus. in xxij. col. de ord. cogni. & domi. Card. in titul. s. de serui. & in clem. j. in xv. q. de sepul. Facit glos. in c. consulti. s. de regula. Idem dicas de exemplo. Not. loan. de Ana. in c. consu- lit. in fin. j. de usuris. loquens de contractu usurario. Facit, quod not. Pet. de Anch. consil. clxxv. quod in- cipit, Prima facie, in fin. loquens de confessione facta per mortitem: quia Add. g. est in con- si potest importare magnum & par- tum delictum, interpretatur de ma- gno in fauorem anima. Sed aduerte: quia do. Ab. h. c. miratur de Innoc. h. c. qui tenet, irregu- laritatem prouenientem ex homicidio non esse de iu- rediuino, sed postiu. Et allegat illud: Non adificabis mihi templum, &c. Joan. vj. & de conseq. distin. j. in princip. Et cum ipso transit loan. de Ana. sed non con- siderauit, quod Moyles commisit homicidium, c. non

Felin. iij. pars.

ferenda. xxij. q. iij. ibi. Aegyptium prosterneret. & ta- dietiam.

men adificauit templum, c. j. de conseq. dist. & fuit la-

cerdos summus, c. per uenerabilem. ad fin. qui fi. sint le,

Et ideo dicit glo. xxij. distin. i. summa, quod in l. uete-

rinon repellebatur homicida a sacerdotio, ut in sur- bus per eam allegatis. Vnde uideamus in l. noua, Pau-

lum, qui lapidantibus Stephanum opem præbuit, &

Petrum, qui ludum gladio mutauit, fuisse primos

ecclesiæ fundatores, c. fundamenta. de elec. in vj. Eti- deo Innoc. op. de qua hic, elegantius confirmatur, in c. nisi cum pridem, super uerbo, irregularitas, s. de re- nun. dicens, omnem irregularitatem etiam ex homicidio inducat à lege Canonica. Idem tener domi. Abb. in c. ego N. in fin. s. de iure iuri. Innoc. in d. c. si celebriat.

circa medium, domi. Anton. in c. super eod. in iij. col. de

biga. Archid. in l. si quis presbyterum a suo episcopo. &

in c. excommunicatis. xij. q. iij. c. & in c. j. xxij. distin. &

in c. omnes. in l. col. xvij. q. iij. & in c. si quis uideam. cit- ca. f. distin. & in c. Apostolica. lvj. distin. & Cardi. &

Ana. in c. petitio. j. eod. Et uideamus, quod per Papam,

& per officiales suos, etiam ecclesiasticos, quotidie co-

mittunt homicidia iusta, quæ non committerentur, si de iure diuino sacerdotibus non licenterent. Nec proce-

dit, quod uoluit do. Abb. in c. cleric. el grande. de ui. &

ho. cler. dicens, in l. ueteri homicidia iusta fuisse impu- nita. Sed homicidium David fuit iniustum. Et ideo ius

posituum hoc nouum induxit, quod etiam pro iusto

induceretur irregularitas: quia istud tollitur per id,

quod dixit de Petro & Paulo. Propter quod Joan. de La-

mo. in d. c. nisi cum pridem. in xxij. col. dicit, quod nul-

la authoritas obstat conclusioni premissa. Illud autem,

Non adificabitis, &c. fuit specialis repulso, nō per uiam

legis: quia Dominus pro arbitrio suo ad maiorem per-

feuerantiam eum repellit: sed Petrum & Paulum tan- quam legi ministros, tolleravit. Vnde instruitur Pa-

pa, ut possit dispensare, cum quibus uult, attentis no-

tatis, ut latius per ipsum. Et ex istis sequitur conclusio,

quod Pap. cum omni irregularitate, etiam homicida uo-

luntario, dispensare potest, per regulam c. proposuit.

cum similib. de conce. præben. Et ita notant prædicti,

& do. Abb. in c. scut. dignum. s. eod. & Domi. in c. mis-

tor. & c. si quis post acceptam. l. dif. Dicit tamen Spec. in

d. s. iusta. ad fin. quod curia Romana non dispensat in

homicidio uoluntario, nec de facilis in casuali, uel quā-

do est dubium: & idem Imo. in d. c. nisi. Episcopus ue-

rō potest dispensare in minoribus ordinibus, & in be-

neficio non curato, cum homicida etiam uoluntario,

secundum Gof. & Hostien. Joan. And. do. Anton. & A-

na. in c. j. de cler. pugnat, in duello. per illum tex. me-

liorem de iure, dum inhabilitat ad sacros, dans facul-

tatem episcopo dispesandi in beneficio: quia de cura-

to intelligi non potest propter defectum facrorum ho-

micerda, c. cùm in cunctis. de elec. & c. licet, eodem tit. in

vj. & c. de simpli. Sed quo ad ordines minores, con-

trarium tenentib. domi. Abb. & domi. Maria. propte-

generalitatem c. j. eodem tit. cui c. sequens derogat fo-

lum in beneficio. Ergo fecus in ordinibus, iuxta l. præ-

cipimus. C. de testa. maximè: quia tex. & c. contineba-

tur. s. eo. in quo de minoribus fundant se, loquitur in

homicidio casuali. Nec obstat. d. c. j. quia licet simpliciter

repellat a sacris, tamen largè omnes ordines dicuntur

sacri, c. clericus, si tonsura, de ui. & ho. cle. secundum eos

nisi diccas, secundum Ana. quod in casu c. j. ideo dispe-

satur, quia homicidium committitur per alium: ita

qua consuetudo illius duelli faciebat, quasi homici-

dium iustum. Facit glos. in uerbo, migrasse. in c. cùm ue-

nerabilis. s. de confus. quod ibi no. do. Abb. Sed mihi

indistinctè placet op. do. Abb. & do. Mari. ut sit diffe-

rentia in simplici beneficio, & in minoribus: nam ra-

tio permittens de simplici, est, ne clericus depositus co-

gatur mendicare, quod est opprobrium clericis, c. stu-

B b z deat. in

C A P I T U L U M X I I I .

deat.in fi.1.dist. cùm retineat habitum & tonsuram, iuxta gl. in c. dictum. lxxxij. dist. & gl. fin. in c. pastoralis. de appella. Quæ ratio nihil operatur circa minorés ordinates, quos exercens homicida magis scandalizat laicos, quām si tenui beneficio contentus uiuatur. Nec est considerandis consuetudo in illo c. h. quia non confidatur in c. j. nec differt, an per se, an per alium, c. f. eo. tit. in vi. Quæ omnia bene no. quia Docto. non declarant. ¶ Extra gl. Tangit hic in multa in materia irregularitatis, sed principaliter de præstâ consilium ad maleficium committendum. In quo uide, quod dixi in c. f. sicut dignū. s. co. ubi melius cadit, quam hic. Et in quantum dicit, q. si recipiens consilium diu tardauit cius expeditionem, an imputatur consulenti? Vide omnino Bal. idem tenentem in l. i. in ij. col. uer. sed postea recepto mandato. C. de ser. fug. & Sal. latè in l. non idei minùs. in vj. col. C. de accu. & Imo. i. in iiiij. col. & in l. post dotem. in princ. ff. sol. mat. & Bart. in l. qui ff. de ac- qui. hæred. & in l. non solit. s. si respondeo. ff. de iniur. Facit no. dictum Bal. in l. multum. in ij. col. C. si quis alteri, uel sibi. ubi dicit, q. si duo habuerunt tractatum de aliquo occidendo, & per alterum secuta est mors, præsumitur secuta ex illo tractatu. Item in materia ista irregularitatis scias regulam in c. i. s. qui. in p. r. de sen. excom. in vj. scilicet q. non incurritur, nisi in casibus à iure expressis. Et uide multas notabiles quaestiones per Spe. in tit. de lega. s. iuxta. per totū illū. s. & multū dif- fusē do. Maria. in elegati repetitione huius c. super quo reducit dicta Doct. in cle. unica. eo. ti. & in illo tit. & Spe. ubi s. fed non uidit Paul. de Leaza. qui multa ponit in commento c. si celebrat. de cle. excom. mi. & habetur etiam per Domi. l. dist. c. si quis acceptum. & c. minor. & in c. s. si. de sen. excom. lib. vj.

C A P I T U L U M X I I I .

Ill. Lectus. ¶ Homicidium casuale nō imputatur ei, qui dabant o- peram rei licita, nec fuit in culpa. H.D. cum tribus c. seq. ¶ Not. ibi, arbitrio. q. uerbum

Regulas iuris] Arbitrio, importat liberam uolunta- tem, quasi carentem freno. Quod dicunt Butr. & Ana. esse utile ad com- promissa, & rescripta, quod habens uide eundem Fel. late in c. j. col. xvij. a sequi regulas iuris². Idem Bart. & An- gel. in l. i. sic. ff. de leg. j. sed in contra- f. de confi. & ui- de. Add. in c. o. & in confi. & ui- de. Et hoc est uerius, & confirmo ex eo, quod nō. Bald. in l. i. in uidentis. in ij. col. C. de contrah. empt. quod iudicium importat discretionem. Idem gl. uol. et in confi. xij. in ij. col. i. uol. & ibi de illis uerbis, ut pos- sis facere uelle suum, & in confi. xiiij. eo. uol. in co- f. xlj. in confi. cxxij. col. i. in uerb. unde uideamus in con- fi. cxxij. i. ij. & ij. col. in d. j. uol. & in confi. j. per to- tum. in ij. uol.

Ex literis. el. ij. ¶ Summatum est s.

transire non crederet. quod non tenetur quis clamare, ut transentes caueant, quando per locum non consuevit alius transire: secus, si consueisset, per l. si putator. ff. ad l. Aquil. ubi Bald. notat clamanter excusari. Et intellige, ut per Domi. in c. si duo. dist. l. quod oportet tali uoce clamare, quod transiens possit commodè evitare periculum. Vide Domi. in c. sape. ea. distinct. ubi dicit, quod si tu me impulisti, ut a lium persequerer ad ecclesiam, si sequitur mors, non teneor, si cessat dolor. Idem si ego declinavi istum, & aliis percussus es: de quo etiam dicit j. eodem. c. signifi- casti. el. ij.

S V M M A R I V M .

¶ Damnum datum per equum uolenter contra uoluntatem se- foris, non imputatur sibi, si ignorabat uitium equi.

2 Iuramento statutum alicui super consistentibus in animo, quæ ceteris hominibus nota non sunt, utrum scuerit, uel ignorauerit.

iu. 3 & 4.

C A P I T U L U M X VI .

Significasti. ¶ Summatum est in c. dilectus. ¶ Not. quod est damnum datum ab equo uolenter contra uoluntatem seforis, non imputatur sibi, si ignorabat uitium equi. Et ideo Bart. in l. intelligendum. s. si propter. ff. de pub. restringit statutum puniens currentem in equo per plateas, ut non procedat in eo, quem inuitum equus transportaret, non consuetus hoc fa-

cere: de quo per Flor. in l. qui soucas. s. si nauis. ad l. A- quilam. & Salice. in l. non ideo. in ij. col. C. de accus. Facit optimè l. Casar. ff. de publi. ubi poena apposita e- gredienti ex certa insula, nō ligat impulsu uento- rum. Et ideo Bart. in l. quoties. C. de naufrag. lib. x. di- cit, quod si nauis uentoportum applicuit ad certum portum, non tenetur ad gabellas, si proponit inde a- bire: & dixi in tit. de ludis. & ibi Docto. in c. ita quo- rundam. ¶ Nota, quod imputatur scienti uitium e- qui. Facit l. idem iuris. ff. ad l. Aquilam. quam Bald. ualde notat contra nescientes equitare, & ascen- tes equos feroces. ¶ In gloss. iij. ibi, statutum iuramento 2 ipsius. Not. gloss. quæ quotidie allegatur, quod est su- per consistentibus in animo, quæ ceteris hominibus nota non sunt, c. erubescant. xxxij. distinct. statutum iura- mento allicius, utrum scuerit, uel ignorauerit: u- trum uoluerit, uel noluerit: & idem in similibus. Ad idem gloss. in s. alia. Instit. de act. Ad idem gloss. in c. præsentium. s. de testi. & in c. pastoralis. de excepti. & in c. si uerò. el. ij. de sentent. excommunic. Not. Domi. de Ro. conclusi. xlvi. incip. Item si impenetrant. bonus text. in l. non omnes. s. à barbaris. ff. de re mil. Et ideo do. Cardi. consi. xxij. quod incipit. Vnde exercitum dicit, quod statutum iuramento hæreditis dicentis, quod per al- quos actus non habet animum adeundi hereditatem. Allegat gloss. hic, & in c. si uerò. el. ij. de sentent. excom- mun. & Barto. in l. gerit. ff. de acquir. hæred. Et ad hoc etiam facit gloss. in c. innotuit. in uerbo, ignorantiam. s. de elect. & in c. prop. uisiti. in uerbo, probatur. lxxxij. distinct. & text. in c. nulli. in fin. eodem titul. in vj. & gloss. in c. qui de humanis. xij. q. ij. & in c. statutum. s. cùm ue- rò. de script. in vj. & in regula, præsumitur, de regul. iur. eodem lib. Not. domi. Cardi. in clement. j. in vj. q. de consang. & affi. Et istud est regulariter uerum. ¶ Sed fallit primò, nisi aferens de animo suo laboraret infamia: quia ultra assertionem requireretur purgatio, se- cundum Archid. in c. quia præfatus. j. q. iij. Et no. gl. h. & probatur in c. ex literis. el. j. s. cod. ¶ Fallit t. le- cundo, nisi contra illud, quod quis dixit se habuisse in animo, esset præsumptio iuris, secundum Barto, ualde signanter in l. inter omnes. s. recte. ff. de fur. in qua- stione de eo, qui ad excusationem furis dicit, se omnino consensisse, uel paratum consentire: quia si fur non est affinis, nec amicus, præsumitur ille hoc dicere sicut è a- nimo iugandi: nec propter talis assertio- nem probatur animus suus propter præsumptionem, quæ est contra ipsum. Et ita in terminis not. etiam Innoc. in c. j. in ix. col. s. de consti. & Domi. de Rota conclusione ccccxxv. incip. item extra Rotam. in nouissimis: & do. Cardi. in clement. j. s. ceterum. in vj. q. de elect. & Ioan. de Ana. in c. j. in ult. chart. de calum. Et huic fallen- tia non obstat gloss. in uerbo, iuramento. in c. cùm in tua. qui matrimonium accusa, poss. quia iuramentum ibi non est super eo, quod ille text. præsumit, scilicet super notitia edicti: sed est super notitia impedimenti, quam non præsumit ille text. ut ibi per domi. Anton. in fin. Non obstante etiam text. hic: quia non semper præsumendum est dominum equi scire, maximè in cle- rico, qui raro ita stimulasset. Vel loquitur in foro con- scientia: & ita etiam responderetur ad sequens c. ¶ Ter- tiò fallit, nisi alio modo possit probari de animo ali- cius, quām per eius assertio- nem, putà per actus in- trinsecos, secundum domi. Cardi. in clement. j. ad fin. de poen. Et ita uultibz gloss. ibi, in uerbo, commode. Et hanc fallentiam intellige, nisi essemus in foro con- scientia: quia ibi id, quod aliás, quām dicto allicius pro- bari posset, probatur solo dicto. Et hoc uult ibi illa glo. & gloss. in uerbo, credendum. in c. significant. j. eodem. & in clement. j. in uerbo, non habita. de priu- leg. & eleganter Lap. alleg. xcij. incip. mulier in con- fessione, etiam si ibi nō iuretur, secundū Bald. in dispu-

Felini ij. pars.

a Conscientia] Quando in con- ceptione est adie- cta clausula, con- scientiam tuam or-

neramus, quid im- portet, uide per Alex in confi. ee- xyij. col. ij.

B b 3

viiiij. col. ij. circu-
princip. in ij. uol.
et in confi. cxvij.
col. j. et in confi.
lxxxi. in b. uol. in
fi. ij. col. Et ibi, in
superior. per uitia
quærelæ posuit de
hoc discutere: &
ultra predicta ni
de late per eundem
Feli. i. col. xvij.
uer. et si dicatur.
i. de confi. et la-
tissime per eundem
in c. f. s. is autem
s. de offi. deleg.

quod ualde no. Pau. de Cast. ibi ad lla
mitationem gl. in d. s. assessorum. Et de
hoc dicit text. meliorem de iure in l.
Theopompus. ff. de do. releg. Ad hoc
tide omnino Bal. in repetit. l. i. xxvij.
chart. de iure fur. ubi hoc limitat non
procedere in foro conscientia: de quo
per eundem in l. iusturandum, quod
ex conuentione. in princi. de iure iur.
& per Ang. in l. si uacantia. in ij. col. C.
de bo. uac. lib. x. Et non. q. ubi in lite
tis appellationis est clausula, Consci-
tiam tuam oneramus, dicitur electa
industria persona, adeo quod subde-
legari non potest, iuxta regulam, si is,
cui. de offi. deleg. in vj. Ita singulariter
uoluit Innoc. in c. f. s. de offic. deleg.
Quod multum commendat ibi Imo.
in x. col. dicens, perpetuò notandum ad infringendas
sententias latas à subdelegatis. Et de hoc dicetur alia
plenius: quia in decisib. Rotæ cōcluſione cccxxiiij.
dicitur hoc refricari in dubium: & refert ibi Collector
fuisse uarias opiniones inter auditores & officiales ca-
meræ, & non dec̄dit.

S V M M A R I V M.

- Homicidium factum intiuī clericī , qui non prohibuit tractatiū precedentem factum eo præsente, imputari ei debet.
 - Delictum commissum per amicos, uel consanguineos, an imputetur aliqui. nu. 3. 4. 5. 6. 7.
 - Superior habens officiales, uel famulos, si delinquant, eorum excessus imputantur domino. nu. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.
 - Dominus reperere potest à famulo , quicquid soluit pro delicto ipsius.

CAPITVLVM XVII

Petrus. ¶ Non imputatur clero ho-
mocidium eius contempla-
tionem factum, si causam non dedit & prohi-
bit. H. D. ¶ Not. ibi, irati plurimum, quod
ex iniuria facta consanguineis censetur ceteri consan-
guinei turbari & iniuriari. Facit l. Ige Cornelia, in prin-
ff. de f. sica. & est glo. in uerbo, quomodo libet. in cle. iij. de
sentent. excom. Vnde dicit Bald. in l. raptore. C. de
episcop. & cleri, quod excusatur offendens aggresso-
rem consanguinei sui. Quod non intelligas de clero,
propter glossam in uerbo, suum. in clemen. unica, eodem
titul. Et adde text. in clemen. j. in princip. de excess. pra-
lia. per quem not. ibi domi. Cardi. in xij. notabilis, quod
iniuria facta domesticis meis, censetur facta mihi. Et est
text. ualde not. in c. sciant cuncti. in uerbo, consanguineos.
de elec. in vj. Vnde Barto. in l. de pupillo. s. si quis
ipsum. in ix. q. ff. de ope. no. nuncia. dicit, iustum metum
mihi in ferti, quando consanguineis infertur metus,
vel uis. Not. Angel. consil. xvij. quod incipit. In Dei no-
mine: uisa narratione facti. & Bald. in l. si quando, in fi.
C. de ope. liber. & in l. interpositas. in tj. col. C. de trasc.
cum concord. ¶ Nota à contrario ibi, exprestè, quod
homicidium factum intuitu clerici non prohibentis
praecedentem tractatum eo præsente factum, imputa-
tur sibi. Facit, quod not. Bald. in l. multum. in ij. col. C.
si quis alteri, uel sibi. & retulit in c. ad audienciam. in fi.
ne. s. eodem. Nec mirum, si præsentia tractatu*m* iu*s*ferre
culpam: quia haber uim consensus, secundum Añ. &
Maria. propter doctrinam Innoc. in c. ex parte decani.
s. de rescript. ubi dicit, quod si me præsente aliquis
procurat causam nomine meo, uideor eum facere pro-

II.41. De homicidio uoluntario,uel casuali.

domino. Hoc modo debet intelligi sing. dictum Bar. in l. fin. s. ff. quod si, aut claram. & in l. de pupillo. s. si quis ipsi. in x. q. de ope. no. nunc. Et quod not. do. Anton. & domi. Abb. in c. si iustus. s. de appellat. & Imo. in l. hæres meus. ff. de hæred. insit. in quantum dicunt. appellantem. excusari. si timuit coram iudice appellare per uerba familiorum suorum: quia istud imputatur domino, non ut puniatur, sed ut talis excusatetur: quod bene not. ¶ Fallit t. quartò, nisi appareret de scientia domini uere, uel præsumptiue, etiam in actu momentaneo. Ita intellige not. dictum Bart. in l. si quis mihi bona. si iussum. ff. de acquisit. hæred. quem sequitur Petr. de Ancha. in c. ex literis. j. de excess. prælat. Et Bald. in l. iij. in ff. col. C. de ser. fugit. & in c. ueritatis. in ff. col. s. de dol. & contumia. dum dicunt, teneri dominum, qui dixit famulo. Fac, ut audiam nouum, & per illum famulum reperitur occidus inimicus domini: quia presumitur de mandato domini. Sicut. etiam pulchre scribit Bartol. in l. si uentri. s. fin. ff. de priuileg. cred. quem sequitur Bald. in l. multum. in ff. col. C. si quis alteri, uel libi. & in d. c. ueritatis, quod presumitur contra dominum, qui dixit aliquid in aure famulo, & statim famulus committit homicidium. Ita tamē intellige, nisi dominus fuisset ab aliquo laesus, de quo posset in iudicio conqueri: quia si dicceret famulo, Facias uindictam, intelligitur de iusta, scilicet accusando, non de iniusta, scilicet occidendo: & ideo occisio non imputaretur domino. Ita uide te nere domi. Paul. de Castl. in l. j. C. de his, quibus ut in dig. per illum text. cum gloss. j. ubi uindicta facienda per hæredem de morte defuncti, exponitur, scilicet iusta. Et istud dictum admitterem, nisi qualitas domini, uel famuli, uel communis usus loquendi aliud suadet. ¶ Fallit t. quinto, nisi delictum famuli potuisset statim dominus reparare, & neglexit: quia non caret culpa, secundum Bald. in c. ueritatis. per l. si culpa. ff. de regul. iur. ut ibi per eum. ¶ Fallit t. sexto, nisi familiares, uel de metuici essent persona uilis conditionis & famæ: quia eorum delicta imputantur domino, nec potest ignorantiam allegare, quia potuit cogitare eos talia facile facturos, per regul. semel malus. de regul. iur. in vj. Ita singulariter scribit domi. Cardin. post Paul. in clement. ne in agro. s. porro. in ff. notabilis. de stat. monach. quod reputat ualde notandum in rubr. de cle. ue nato. in ff. colum. Facit c. nulli. de accusat. cum materia sua. ¶ Fallit septimò & ultimò, nisi t. eset superior habens officiales, uel famulos deputatos ad aliquid expediendum: quia eorum excessus imputantur domino. l. j. in princip. & s. famulo. ff. de publ. l. j. s. ait prætor. ff. de ui & ui arma. Et idem singul. dixit Archidiac. & sequitur omnes ibi, in c. si episcopus. de offic. ordin. in vj. quod si officialis episcopus uisitans, uel uicarius, delinquat, tenetur episcopus: argum. optimum in l. j. in princip. ff. de instit. ubi dominus præficiens institutum, aperte tenetur de eius delicto. Idem notant domi. de Rot. conclus. xxiiij. in nouis, qua incipit. Vtrum episcopos tenetur, dientes optimè facere, quod not. Ioan. Andr. in c. cum quis. super uerbo. ratum. de sentent. excommunic. in vj. Idem Bart. in l. j. C. de erogat. libr. xij. dicens, quod si capitaneus mittit officialem, per comitatum, & delinquat, imputatur capitaneo. Idem Bartol. in l. ne quid. in princip. ff. de incen. rui. nau. dicens, quod si dominus posuit ad custodiun territorii aliquem cum certis militibus, tenetur damnis datis per illos milites in territorio. ¶ Aduerte tamen: quia ista ultima fallentia declaratur & restringitur multipliciter. Primo declaratur, nisi dominus post sententiam statim purgaret delictum officiales. Ita not. domi. de Rot. conclusio. cxlvij. incip. Item si uicarius. in nouissimo mis. ¶ Secundo t. declara, nisi officialis delinqueret extra officium, quia dominus non tenetur, nisi in quantum alij domini tenentur de delicto famuli non

officialis. Ita pulchre determinat Bartol. in l. ne quid. in princip. ff. de incendio, ruina, naufrag. & domi. Abb. post domi. Anton. in c. j. in ff. col. de restitut. spol. & loan. de l. m. l. in c. generali, super gloss. in uerbo, ministros. de electio. in vj. & Bartol. in d. l. familiæ. Pro quibus in simili pulchre adducit potest, quod scribit domi. Cardin. post antiquos in clement. j. s. fin. de hæred. ubi dicit, quod poena ibi apposita turbantibus officiales inquisitoris, non ligat turbantes extra officium. Et adduco notabile dictum Bald. in l. fin. C. Macedo. ubi dicit, quod statutum uulidans contractum factum cum filio familiæ mercatore, non intelligitur de contractu facto extra mercantiam. Et adduco notabile dictum Bart. in extra uag. qui sunt rebelles. in uerbo, rebel landa, ubi dicit, quod resistens officiis de facto, quando excedunt officium suum, non punitur ut rebellis. Similiter adduci potest, quod scribit Bald. in l. a prædium. C. de adil. ac. ubi dicit, quod poena apposita. in pace pro me, & adhærentibus meis, de non offendendo, non extenditur ad adhærentem extra casum inimicitæ iure ueteri, sed ex alia sua causa. Facit, quod scribit Bald. in l. si aduersum. C. de fide instrum. ubi statutum uolens bannitum haberi pro confessio, non extenditur ad maleficia in libro bannitorum non descripta. Facit text. in l. antepenult. ff. ex quibus ea uis maio. ubi restitutio facta absenti causa rei publica, non extertidit ad damna incursa ex alia causa, quam ex absenti. Et ista nota, quando uis probare, quod materia limitata limitatum parit effectum, l. in agris. ff. de acquiren. re. do. ¶ Tertiò t. declara hanc fallentiam, nisi deputatus ad certum officium à superiori, esset per sona ualde integræ. Ita colligo ex gloss. peregrina inc. j. in uerbo. Arc. s. de offic. archid. qua ita limitat l. j. ff. de instit. Et facit optimè consilium Oldrad. xci. de quo dixi s. in conclusione. Et faciunt, quæ pulchre adduxit in c. super his, ad fin. de accusat. dum posui priuilegia virorum integræ opinionis. ¶ Declara, nisi officiales dati essent ipsi superiori ab alto superiori, & ipse eos non elegisset: quia eorum delicta non imputabuntur sibi, secundum Bald. in c. j. s. de offic. deleg. pro quo uide singulariter dictum eiusdem in l. mancipia. C. de seru. fugit. ubi dixit, quod si iudex errauit adhærendo imperito consilio sapientis, quem partes elegerunt, non imputatur sibi, secus si ipse eū elegisset. Et istud bene nota ad excusandum iudicem & custodem, si locutus ad custodiun carceris datus à superiori, delinqueret. Et ita intelligi. l. fin. ff. de custod. reo. Et idem de castellanis arc. c. c. ¶ Quinto t. declara, nisi potestas, uel alias exhiberet ipsum officialem: quia statim liberatur est, l. cum exhibuerint ff. de publ. No. Bar. in d. s. familiæ. i. ff. & ele ganter Lud. Roma. cons. xj. quod inc. In questione proposita. subdœs, q. si famulus nō potest luere in ære, luat in persona, per l. sed cum simus. ff. de pcenis. Istud intellige sanè in habente officium publicum: secus, si priuatum, putâ tabernariuſ, nauta, & similes: quia si eorum officiales delinquant, nō liberatur dominus eos exhibendo, sed datur optio damnum passo, contra quem uelut experiri. l. unica. ff. nau. caupo. stab. Not. do. Abb. in d. c. j. de restit. spol. & Bart. in d. s. familiam. ¶ Sexto t. declara, nisi criminaliter ageretur ad poenam corporis contraria officialem: quia etiam si fugerit, non conuenit dominus, secundum Roma. in d. cons. expressius. consil. xv. incip. Plura sunt, per gloss. in uerbo, uindicta. in fin. in l. obseruare. s. profici. ff. de offic. proconsul. & leg. Quam Bald. facit ibi singul. & dicit se habere similem in c. cum ad sedem. præal. Et subdit, q. statutum simpli citer uolens potestatem teneri de delicto familiæ, debet interpretari, nisi agatur criminaliter: q. allegat: quia pa etum non potest facere, q. unus in corpore puniatur pro alio: gl. sing. in c. cum homo. xxiiij. q. v. Dixi in c. con tingit, el. j. de sen. exc. Ergo nec statutum, iuxta glossin. c.

non putamus.de consue.in vj. & in rubr. C. quæ sit longa consueta.& in rubr. C. de decre. decuri. per Bart. per l. non impossibile. ff. de reg. iur. cum si. Et hoc bene not.

¶ Septimō t̄ declara. nisi essemus in casu. de quo per In noc. in c. cūm ad sedem. de refit. spo. Et refert notabiliter ibi dom. Abb. in xvj. col. uer. item præsupposito. & Bald. in l. j. ad fin. C. de episcop. & cleric. uidelicet. q̄ licet possesso rei inueniatur penes dominum. quæ fuerat occupata p̄t familiare. non tamē præsumitur dominum in dñe. quia potuit pertinere ad dominum ex alia causa. quā ex uolentia. quia uolentia officialiū sibi non nocet. ¶ Ostau t̄ declara. nisi famulus delin quererit te. cuius custodia non spectabat ad dominū. secundum domi. Flot. in l. si seruus seruum. § Proculus. ffac. l. Aqui. per text. ibi. & in l. uideamus. in prin. ff. loc. Et ista declaratio & sequens posset etiam applicari ad fallentias primas. ¶ Non d̄ & ultimō declara. nisi esset delictum commissum ante famulatum. secundum Bart. dicente. ita debere restringi statuta in l. Titus. ff. de testam. milita. per text. ibi. & in l. in delictis. § si extra neus. ff. de noxa. ¶ Postremō scias. q̄ t̄ dominus repetere potest. quicquid soluit ex delicto famuli. utendo retentio. ne. aliter. secundum Specul. in tit. de in iur. prope fin. de quo exclamat Pau. de Cast. in l. uideamus. ad fin. ff. de in lit. iurando. Pro quo facit. quod scribit Angel. in l. iij. §. actor. ff. de re iudic. ubi dicit. q̄ syndicus villa coactus soluere propter mala. potest ab ea repetrere. Et not. q̄ adeo succurrunt sibi in hoc. & domino soluent pro famulo. q̄ propria autoritate. poterunt apprehendere bona illorum. secundum Bartol. & ibi latius Paul. de Castr. in l. creditor fundi. in princ. per illum text. ff. de act. empt. Et scias. q̄ famulus non tene tur de delicto domini. l. sancti. Et ibi Doctor. C. de pœn. Et de hac materia uide etiam. quæ habentur in l. si familia. ff. de iur. omni. iudic. & per domi. Cardin. in clemen. causam. §. j. de elect. & per Ro. consil. cxlvij. ubi dicit. q̄ in istis recurrendum est plurimum ad conie cuturas. ¶ Extra gloss. Tangunt h̄c Doctor. utrum iste Petrus fuerit in culpa. non admonendo abbatem prudenter. ut caueret sibi. Verior uidetur opinio. q̄ non. nisi certissime credidisset eos prohibitioni sua paratu ros. quia tunc excusaretur per hoc. Faciunt not. in c. quantæ. de sentent. excommun. cūm his. quæ aliis ibi dixi post Bart. in l. uerum. ff. de parrici. Facit notable de etum Innocent. in c. ad audientiam. §. eod. dum ponit de cleric. quem pœnitit dedisse malum consilium. & rerul in c. scit. §. eod. tractando de consilio. in ultima conclusione.

S V M M A R I V M .

- 1 Clericus licet affinitate arma pro defendendis rebus ecclesiæ.
- 2 Mors attribuitur uulneranti. quo ad irregularitatem. licet ab alijs se quatur examinatio.
- 3 Peritus si sit eligendus. & partes discordent in eligendo. iudex debet eligere.
- 4 Medici. uel alijs periti debent esse plures. quando uisitatur uulneratus. num. 5. 6. 7.
- 5 Relatio peritorum si appareret. quod non sit bona. uel propter eorum imperitiam. uel aliter. iudex debet mutare sententiam propter consilium magis peritorum.
- 6 Vulnus unum tantum si appareat in corpore mortuo. an omnes percutientes debeant condemnari. uel omnes absolu. num. 10.
- 7 Antinus occidentis qualiter cognoscitur.
- 8 Clericus an posset aliquem occidere pro rebus defendendis.
- 9 Occisor si allegat. quod occidit se defendendo. requiritur. quod alijs mortem evitare non potuerit.
- 10 Defendens si excebat moderamen inculpate tutelle. licet non posset se excusare ratione defensionis ad uitandam pœnam. excusat ut men ut mihi puniatur.

C A P I T U L U M X V I I I .

S Ignificaſti. Irregularis censetur. qui alijs lethaliter percusſit. licet ab alijs fuit extinctus. Idem. si non apparet. an lethaliter. etiam si ab alijs percussus obiit. & non apparet. ex cuius uulnere deceſſit. idem. si percussit non lethaliter. sed animum occidendi habuit. & ex aliorū uulnēbus percussus expirauit. H. D. Et est famola in materia sua. ¶ Not. ibi. iniquitat. stylū contra maleficos. qui ad expedientia maleficæ. uel incantationes committunt furta in eucharistia. uel rebus sacrī. & istos lex ciuitatis grauissimē punit. tradens igni. uel bestijs. arbitrio iudicis. ¶ Not. ibi. & ecclesiastis. quod t̄ pro saluandis rebus ecclesiasticis clericis licite assumit arma. & licite percutit. dum modō moderat. & non ad mortem. & procedit hoc. etiam si recuperatio effet incontinenti fienda. à personis ecclesiasticis contra ecclesiastas. quia fiet licite sine metu excommunicationis. c. olim. el. j. §. de refit. spo. Et nota ex hoc. q̄ maleficijs suo tēpore cōmisis. nō cognoscet de homicidio facto ante officiū suū. licet uulnētus expirauerit tēpore suo. ¶ Adverte tamē. quia ista limitatur. ut nō procedat. quo ad hōc. ut quis possit panis ut homicidio. quia opus est expectare mortē uera. ut late per Bart. in l. dāni. §. Sabini. ff. de dam. inf. quādō

a Veneris sancti] a Veneris sancti. uulnētus mortaliter vide in proposi- eo die. licet ex pōst mors sequatur. pu- to ea. que dicit A. nteur. ac si occidisset eo die uulnētis illati. Similiter dixit Bal. in l. transige- col. ij. in iij. uol.

7 d. procēmio fforū. ¶ Fallit t̄ tertio. nō in loco reperitur solū unus peritus. sim Bar. in d. l. semel. per text. in d. §. qd̄ autē. ¶ Idē credere. si unū solū ciuitas haberet. Idē expreſſe per Bart. in l. j. §. fi. ac. & est additio. q̄ si statutum remittit poenā habenti pacē ab hārede defuncti. & uulnētus mortaliter iubeat filio. ut faciat pacem. & moriatur. dicetur offendens habuiss. pacē ab hārede defuncti. q̄a à die illati uulnētus habetur pro mortuo. Et dicit es. gl. sing. in l. qui Stichū. ff. de confel. Similiter dixit no. Bal. in l. j. ff. de ori. iur. & l. sed & milites. §. ignominie. ff. de exec. ut. q̄ potestas habēt cognoscere solūm de maleficijs suo tēpore cōmisis. nō cognoscet de homicidio facto ante officiū suū. licet uulnētus expirauerit tēpore suo. ¶ Adverte tamē. quia ista limitatur. ut nō procedat. quo ad hōc. ut quis possit panis ut homicidio. quia opus est expectare mortē uera. ut late per Bart. in l. dāni. §. Sabini. ff. de dam. inf. quādō

b Sabini] Vide b statuta dicunt. q̄ occidens occidatur. Alex. in d. §. Sabi- qua communiter sunt per Italiā. nam de rigore furis cōmunis attendit so- & do. Mar. Soci. lus conatus. l. is. qui cū telo. C. de sica. in c. ueniens. col. & ex uulnere appetit de animo. & i- xxix. §. de acc. & deo. posset statim occidi constito de uide Ang. Aret. et uulnere. Sed ut dixi. obstāt statuta. Vn ibi addita. in tra- de dixit Spe. in t̄. de acc. §. j. q̄ legibus da. malefic. in uer- conatus puniēt. hodie derogat uniu- bo. super homini- bus. super cōsuetudo: qd̄ ualde no. Ang. in l. ff. quod quisq; iur. ubi bo. tex. latē Bart. in l. j. §. diuus. & in l. fin. ff. de sicutijs. Et adde. q̄ ex processu facto super uulnere. nō posset se qui cōdemna- tio mortis etiam secuto uendēt processu. secundū Bart. & alios in d. §. Sabini. limitat. nō libellā dixisset. Pe- to eū condēnari de morte. quā cōstat securitāt. quia ius superueniens libellāt ex causa de prēterito cōfūmat in tentum suum. l. si rē. §. fin. ff. de pig. act. Et habetur tex. & ibi per Doct. in c. abbate. de re iud. in vj. ¶ Not. ibi. perito. iudicio mediorū. q̄ nō statur partū assertio. super qualitate percusſionis. uel uulnētis. utrum sine ad morē. uel nō. sed debet cōsuli periti medici. ¶ Et. ut intelligas modū & præcītā. ubi cōtingit hoc fieri. nota quatuor cōclusions. Prima conclusio. Si t̄ partē dis- cordat in eligēdo peritos. iudex eligat. secundū Io. An. in Spec. in isto tit. §. j. uer. pone. Pro quo faciunt not. per Bar. in l. in uēditione. §. si. per illū tex. ff. de bo. autho. iu. pol. dū ponit. q̄ si canonici discordat in aliquo eligen- do. superior eligit. Sicutē dicit Spec. de eligendo cōsul- tō. in t̄. de requis. consilij. post prin. idē Bart. in l. hac le- ge. C. de sent. ex breui. recita. & alijs dixi in c. t̄. de iure patr. Secus autē. si partē concordet. per l. hac edicitali. §. is illud. ibi. quos ultraq; pars elegerit. C. de secū. nupt. Et sis cautus: quia non sufficit. q̄ pars cōducat medicū per usū testimonij. sed opus est. q̄ iudex imponat relationē. & ipse met medicū examinet. & reddat causam dī. sū. secundū Bart. & Ang. in l. semel. C. de re mil. l. xij. & Ang. in d. §. his illud. & Ana. h̄c: quibus adde text. in c. causam. de prob. ibi. deputare curetis. ¶ Secunda con- clusio. Medici. uel t̄ alijs periti debent esse plures saltem duo. per istū tex. iūcta regula. pluralis. lib. vj. Idem Bart. & Bal. in procēmio. ff. in sī. principij.

c In procēmio] c per d. l. semel. Idem Sal. in l. cōparatio. Et ibi uide t̄ per nes. de fid. instr. & Ang. in auth. de nō Alex. Et etiā uide §. alie. §. quod autē. ¶ Fallit t̄ primō in de Franci. Aret. in perito. qui ad hoc effet salaratus a pō. c. proposūisti. §. pulo. secundū Bar. in l. j. per illū tex. C. de probat. col. ij. & de ponde. & aur. illa. lib. xj. ¶ Fallit se & seq. Ang. Aret. cundō. nō partē cōtēratētūr de uno. ibi. addi. in tract. per l. j. §. ff. de uerb. obl. Et ibi latē nō malē. in uerb. ci- tat Ro. Idē Ang. in d. §. quod autē. per tatrix. & etiam ui. 1. Theop̄pus. ff. de do. releg. & Bal. in fundēs

de aliqd̄ per A-

casti.

fundens præsumptionem. Sed & præsumptiuam tollat aliam præsumptiuam, non probatur iure, secundum eos, nisi sit præsumptio iuris & de iure, prout in casu si qui adulterij, ubi hoc dicit text. C. de adult. Nec obſt. c. fraternitatis, de frigidis & male, quia speciale est in caſu matrimoniali, ut nunquam transeat in rem iudicata, c. lator, de re iudic. Et hanc opin. in puncto iuris astimo ueriore, licet propter authoritatē aliorū prima seruare in practica. Ex qua intulit do. Anton. singul. in d.c. proposuit. & sententia fata ad consilium sapientis, potest reuocari propter consilium sapientioris. Et idē Bal. in c. si pro debilitate, in ij. cōmento, de offic. deleg. ¶ No. ibi, discerni non posse, regulam notabilē ad puniendū occisores: quia si appareret, & omnes percusserint in sullo illico, omnes tenerentur, c. ultimo, xxij. q. uult. ¶ Sed difficultas quæſtio est, & non decisa, quando t̄ in corpore mortuo apparet solum unū uulnus mortale, & scitur pro certo, q. fuit illatū a certis personis, sed ne- scitur à qua earū: utrū omnes de- a Debeant. ¶ Vi= a beant condēnari, an omnes absol- de Alex. in consil. uis in quo dicebatur h̄c in parte deci- xvij. per totum, in ſ. uol. & aliquid. Et de iſtis uerbis: & in consil. col. pen. uer. non obſt. Et vnde in consil. in ſ. uol. per totum. Et de ho- micidio factō in ri- xa, per eundem Alexan. in consil. xiiij. per totum, in ſ. uol. debere occidi, maximē per laborem. ff. de p. o. Et est glo. ultra omnes, in c. nolite. xj. q. ij. & glo. ſi. ſentit in c. quiescamus. xlij. distin. & Spec. expreſſe in tit. de ho- bies, & propter statuta, quæ duplicant b. Facies] Adde, uulnra facie ob deformitatem, uide & dic, ut per An- Ang. in d.l. ſi quis in metallo, C. de poen. gel. Aret. in tract. ubi dicit, q. descensuē usq; ad barbā, malef. in uerbo, in inclusuē, & ascensuē usq; ad capillos, facie. & tota frons ex transuerso etiā cū ma- xillis, dicitur facies. Alleg. l. itē Mela. ſ. ad l. Aquil. & re- probat statuta, quæ pro certis delictis iubet omnes bul- lari, & ſunt cōtra tex. in illa leg. ſi quis istud. ¶ Tamē de facie, in quā dicit de frōte, nō intelligas, q. percusſio frōtis nō dicatur in capite: quia est in regionib. cerebri. Et iſtis adde Bar. in l. ſtigmata. C. de fabricē lib. xj. ubi dicit, q. testis dices se cognouisse aliquē ratiōne capitis, allegat bonā cauſam. Et uide do. Mar. in repet. c. qual- ter. el. j. q. xj. ar. lvij. ſ. de acc. ubi refert dictū Ang. de quo ſ. de facie: & ponit quādā alia, de quib. per eū. ¶ Super primis gl. insta, ut h̄c per Doct. & super gl. iiij. uide gl. in uerbo, nō ualē. c. le. una. eo. ti. ¶ In gl. fi. No. gl. ord. & ma- gistrā, & ex dīctis ſuis & Doct. hic, & alibi, reducas in uo- lutā materiā p. breues & claras cōclusions. ¶ Prima cō cluſio. Pro t̄ reb. defendēdīs nō licet clerico occidere. Di- xi in c. j. ſ. eo. & ibi, quid in laico. Pōt tamē etiā clericus repellere uim ui pro reb. quādo nō dubitatur de morte proximi, ut in gl. hic. Et p̄batur in c. olim. el. j. de ref. ſpo. Quod declarā, dum modō incontinenti hoc fiat. Et nō intelligas in cōtinēti, i. eodē momento: sed expone, i. q. citius commōde potest, nunquam ſe ad aliud extra- neum exercens, donec ſumpta occaſione aggressorem repellat. Et ideo qualecumq; tēpus durat, durante hoc præparamento, dicetur repulſio facta incontinenti. Et iſta eſt communis opinio, secundum Doct. hic, maxi- mē do. Anton. do. Abb. & Ana. & pulchre not. Bartol. & Angel. in l. iij. ſ. cum ſiguit. ff. de ui & uif. ar. Erno. Imol. in l. ſ. ſ. ff. de uerbo, oblig. ubi allegat Hugo. quem alij ſe- cuuntur, in c. ius naturale. j. distin. & etiam x. anni dia- cerentur

cerentur incontinenti. Et hanc conclusionem ita etiam not. Bald. in l. iij. in xvij. col. C. de ſerui. & do. Abb. post do. Anton. in d.c. olim. el. j. in x. col. & per Bar. in l. ſ. ſ. hoc interdictum. ff. uti pos. & in l. ſi alius. ſ. bellissimē. quod uſi, aut clām. per Angel. latē in diſputat. incip. Renouata guerra. in j. dubio, ubi ita exponunt uerbum. Incontinenti, in materia noſtra. Quid autē in alia materia? Re- mitto ad Bald. in l. ult. C. de iudic. ubi dicit, & offerens ſe probatur incontinenti, intelligitur de triduo: & habetur per Ioan. Andr. & Domi. in c. ſi iudex laicus. in princ. de ſentent. excommu. in vj. per Bartol. in l. ſ. circa medium. ff. iud. ſol. & in l. res. que. ſ. ſ. de iure fisci. per glo. in c. apud misericordem. xxxij. q. j. per do. Anton. & do. Abb. in c. fin. ſ. de conf. latissimē Ludovic. Roma. in l. ſ. ſ. ff. de uerbo. oblig. Aduerte tamen: quia in quantum dicitur, & non oportet, & paſſus uim diuerat ad actus extraneos, limitandum puto, niſi ad illos trahe- retur inuitus: putā, quia grauior fortuna iactus co- geretur facere interuallum, & praticam ad colligēdos amicos: & moueror per l. Caſar. ff. de publ. cum concor. & quia impedito non currit tempus, c. ex transmissa. cū ſimi. ſ. de præscript. Ideo autem differt répulſio, quæ fit propter res, ab illa, quæ fit propter personam, quæ debet esse eodem momento: quia uolentia rerum nō eſt, actus momentaneus, prout percusſio: ſed quādū ſpo- lians eſt potentior ſpoliato, tanq; dicit fieri ei uis. Ideo autem requiritur ut ſpoliatus ad alia non diuer- tat, ne poſſeſionem naturalem, quam perdiſit facto, uideatur etiam perdere ciuilem conſtitēm in animo, quia alia curans uideatur habere pro derelicta, ſecun- dum Doct. ¶ Secunda conuulſio. Ad t̄ excusandū eū, qui dicit ſe feciſſe defendendo, requiritur, & alia mor- tem euitare non potuiffet, ut h̄c in tex. & gloſſ. & in cle. una. eo. tit. Quomodo autem iſtud cognoscatur, uide elegantissimē Bald. in l. j. C. unde ui. & ibi Ang. & Bald. in l. ut uim. ff. de iustit. & iur. ubi in effectu tradiſtrum doctrina generalis, & attendi debet qualitas rixantium. Dicas tamen, quia occidens dicat feciſſe defendendo, & ad hoc probandum probet de inſultu ſolum & aggri- ſu ſibi facto, etiamſi aliud non probet, debet abſoluī. Et iſtud probatur per doctrinam Bar. approbatam cō- muniter in l. non ſolum. ſ. ſed, ut probari. ff. de ope. no. nun. qn̄ dicit, & ſi aliquis eſt accuſatus, q. occidit ſeū de menſe Maſi. & ille probat ſe hoc facere potuiffet, oſte- dens mortuum fuſſe bannitum in medio mēſis Maſi: ſed dubitatur, utrū in terfeceſit priu. uel pōt, in iſto dubio debet abſoluī: quia ſufficit reddidisse dubiam intentionem actoris, quiāclarē non probauerit, c. in praſentia. de probatio. Ideo actor non probante, reu- ſus abſoluī, c. j. ut eccl. benefic. cum ſimiſ. Eſt in dubio, ubi agitur de delicto, nemo præsumit delinquere. l. merito. ff. pro ſocio. Dixi in c. cum dilecti, de accuſat. Et iſtud not. quia non poſſet eſſe uilius. Non obſt. ſi di- ceat ſe occidit tibi, ſecundum hoc conuictus de homicidio po- ſet ſemper dicere, & ad ſuam defenſionem hoc fecit: & quia per accuſatorem aliter non probaretur, deberet abſoluī. Item cum fateatur ſe deliquisse, eſt præsumptio contra eum. Ideo qualitas tollēs præsumptionem, de- bet clāre deduci, non impiicitē: propter quod Bald. te- net contra Bart. in l. matrem. C. de proba. Praterea contra prædicta poſſes adducere notabile dictum Bart. in l. Aurelius. ſ. idem quāſiſt. ff. de lib. leg. ubi dixit, & ſi de homicidio cōſtat ſolum ex hoc, quia magistratiter cō- feſſus fuſt ſic: in terfeceſi, ſed ad meam defenſionem, ſi nō probatur defenſiſo, diuidentur confefſio, & acceptabi- tur p̄m uerbu. in reiecta qualitate proprieſ præsum- ptionem. Et ſequuntur Doct. in c. cum uenient. ſ. de inſtit. ubi bona gloſſ. ſed iſtis non obſtantibus teneo, qd̄ prædixi, ſ. ſ. probato inſultu & aggressione cū armis & percusſione, incontinenti. Debet abſoluī etiam de de- feniſione non probans. Et ita uoluit Pet. de Anch. in cle. in ſu. ſ. ſ. & eſt text. in d.l. Grac- chus. Idem not. Ludo uic. Ro. in l. cum muſier. in xxxij. col. ſſ. ſol. matt. Et habetur per Salic. in l. quoniam multa. C. ad l. ſol. de ui pub. & per Ang. in l. cū filio. xxvij. col. ſſ. de leg. ſ. Ex quibus habes unā nouā limitationē ad iſtū tex. ¶ Secundū limita, niſi excederet quiſ moderamē, nō ex p̄poſito, ſed fortuito caſa, ſm gl. & Arc. xxij. q. j. & gl. j. ¶ Tertiū

¶ Tertiò possit limitare, nisi quis excederet in defensione rerum. Ita uidetur sentire glo. in uer. uicino. in c. dilecto, de seiterit. excom. in vj. Et per istam conclusionem infetti potest ad illū, qui non ualeat aliter evitare mortem, apprehenso Titio uetus est eo, ut clypeo: & per aggressorem ille. Titius occisus est: nam talis apprehendens punietur, quasi excederit defensionem, ponendo innocentem in periculo. Et ita fuit alijs hīc disputando conclusum, per do. Ang. de Aret. in i. dispu. quā incipit, Atolus Calum aggressus. & pro eius excusatione principali adducit l. s. q. aggrestotē. ff. de sicut, ubi parcitur constituto in articulo mortis. Ad idem l. si quis sumo. s. fin. ad l. Aquil. & l. peritū. s. quod autem. ff. de incend. rui. nau. & l. si alius. s. & est alia. ff. quod ui. aut clam. ubi nō imputatur uicino, si domum proximi destruit, quando timer ignem in alia accensum ad suam perueretur. Facit l. qui seruandarum. ff. de prascr. uerb. ubi excusatur proficiens merces socij ad saluandas suas, alleufata nauis facit l. quemadmodum. Idem Labeo. ff. ad leg. Aquil. ubi excusatur incidens funes nauium, per quos nauis sua factura periclitari posset. Et idem de rebus p̄fectorum. Facit l. s. deniq. ff. de aqua plu. arc. ibi, noti nocendi animo, sed agrum suum meliorum faciendi. Est uerum, q. ista nō excularit eum ex toto, quia in istis casibus agitur de periculo rerum emendabili: quod nō est in uita homini extincta: quia nō recuperatur, l. metum. s. sed licet. ff. quod met. causa. Not. tamen, q. in casu. l. si quis sumo, cum si. p̄fusponit, q. dominus destruenda; esset uel similiter pertuta. Vnde infert domi. Angel. q. si uiteretur, ut clypeo, homine condemnato, & ducto ad mortem, non teneretur omnino: quia perituras erat. Postremò de ista materia moderata defensionis, vide etiam per Bald. in l. j. C. quā sit lon. consuet. per Bart. in l. iij. ff. de alimen. & cib. lega. per Bald. in l. j. C. de emen. fer. & in l. j. C. quando l. se sine iu. uind. & in l. iij. per illū tex. C. de sica. p. Bal. & do. Flo. in l. si nauis. s. quemadmodū. ad l. Aquil. per Inn. & oēs in d. c. olim. p. Inn. in c. si uero. el. j. de sent. exco. per

a Quod sit testes] Bald. in l. solam. in v. col. C. de testif. Et quod mode debet, ibi dicit, q. si testes a producti dicunt, deponere testes, p. accusatum occidisse causa defensionis, & non reddit causam dicti sui, nem, vide Alex. in non probant. Et idem consuluit in cōf. cix. in l. i. l. fil. inc. Quidam Mafiolus. Facit c. j. s. j. tibi, non necessario, in tit. de pa. te. Vnde dixit Bald. in c. j. de pa. iu. fit. q. offensor in dubio nō præsumitur defensor, nisi probetur.

S V M M A R I V M .

¹ Medici imperitia facit eum culpabilem, si infirmus moriatur.

C A P I T U L U M X I X .

Vanos. ¶ Monachus chirurgiam exercens, si ex ea mors sequatur, irregularis est, etiam si sit peritus & diligens: & hoc fecerit causa pietatis. Hoc primò. Clericus, qui iudici seculari dedit inter signa furis, qui eum uulnerauit, irregularis non est; licet sur occidatur. Hoc secundò. Not. primò, q. t. imperitia medici reddit eū in culpa, si ex hoc infirmus moriatur. Ex quo infert no. do. Ant. q. doctor consulens, ex cuius imperitia pars est in curia damnum, tenetur ad restitucionem in foro conscientiae: quod sing. no. Et addē do. Ant. in c. calumniam, ad fi. de pcc. ubi dicit idem de aduocato, q. offert se auxiliatum fouenti omnino iniustitiam: q. a filie succumbit, tenetur ad omne interesse. Ide dicit, & ualde not. si per imperitiam suam pars fouens causam iustum, succubuit. Idem dicit, si per negligētiā. Ad qd ultimū addē Ang. in l. si uacantia. in v. col. C. de bō. tra. libr. x. ubi exclamat contra aduocatos negligentes.

In quo not. quod scribit Hostiens. hīc, dicens, excusari medicum hīc, si ordinavit regimē & modum uitæ, nec oportet, ut continuè assistat: quod est not. dignum. Et idem infero in aduocato: quia non tenetur ad quotidianam sollicitudinem, quōd est officium procuratoris. Imò pulchre scriptit Bald. in l. ab Anastasio. C. man. q. aduocatus, qui curiosè & sollicitè nititur causam sustinere cogitat infinitas fraudes & mēdacia. Et istis adde no. dicit Ab. in c. sicut dignū. in x. col. s. co. ubi idem dicit de consiliariis principum suadētibus tyrannidē: quia tenetur in conscientia. Addē et do. Ant. in c. causam. el. j. s. de testib. & Bald. in l. presbyteri. la. j. in f. C. de episcop. & cler. ubi dicunt, q. testis, qui nō reddidit causam dicti sui, propter quod producens eum succubuit, etiam si citra malitiam hoc fecerit, tenetur in conscientia. Addē etiam gloss. mag. in c. de confes. in vj. quā dicit, q. aduocatus suadens clientulō, ut falsum dicat, tenetur in conscientia, etiam ad interesse ex hoc resultans parti aduersa. Sequitur do. Abb. in c. pastoralis. in ult. col. s. de iud. & in c. in iij. col. de iur. ca. dicens idem de aduocato, qui facit falsas & iniustas allegationes. Idem beat. Tho. f. f. q. lxvi. & Pe. & Cyn. in authent. sed hodie. C. de iudic. quos sequitur do. Anton. in c. ad autēs. circa princ. s. de iā. & qual. Addē etiam do. Ant. p̄s. Inn. in c. quoniam contra. in x. col. s. de proba. ubi ista inducit contra iudices, quorum negligētia pars succubuit: putat, in remittendis testibus. ¶ Adiuerte tamē: quia qd dictum est de cōsilio imperito, fallit primō, nisi doctor de necessitate astutus hoc faciat: putat, ratione officij, secundum do. Ant. sing. in d. c. ad aures, quod non placet: quia debuit consulere peritiōes, iuxta gloss. fin. in clem. una, de cōf. c. p̄. cum his, quā dixi in c. quoniam. de simo. ¶ Fallit secundō, nisi iudex sequitur iusit, secundum peritū, quod non tenetur se qui iudex: quia non imputatur consulenti, secundum Ana. hīc. De quo etiam dūbito, maximē quando consulens effet reputatus peritus. ¶ Postremò scias circa hoc principium, q. Innoc. hīc posuit plenām glo. An & quando medicus teneatur, quam per viam conclusum collige succintē. Peccat medicus dando medicinam, quando dubitat, an infirmus ex ea moriatur, uel non, sed potius committat cum iudicio creatoris. Item peccat, si aromatarius posuit medicinam malam ex rebus inutilibus, nisi medicus adhibuisset diligentiam. Item, si falſō dicit, se peritum, tenetur. Item medico incidenti non imputatur mors incisi, proueniens ex eius pusillanimitate. Et in hoc addē, q. in dubio præsumit potius ex culpa incisi, secundum Arch. & Domi. in c. s. p̄. l. dis. Item infirmus non obediens medico, non peccat, sed male facit, secundum Cardin. Et si capit scienter mortiferia, peccat mortaliiter. Item sanus nō tenetur uile uere medicinaliter: quia omnia sana sanitas: & quod sapit, tñrit, & non qualitas nocet, sed quantitas. Item servientes peccant dando infirmo periculo fa. Et ista sunt dicta Innoc. quibus addē Bart. in l. quod nō. s. experientia. ff. de ope. lib. ubi dicit, q. medicus cōductus ab uno loco pro tanto salario, singulis diebus habebit etiam salariū, s. diebus, quibus tñnerat. Et sequitur Ana. hīc, quod in Bartol. meo nō repētō: sed facit ille text. Item addē, q. non toties constituitur salario medico, quod infirmus recidiuat, secundum gloss. in uerbo centies. in c. adhuc iustitiae. de p̄. oēs. iij. Et addē, q. medicus salariatus de publico non debet petere præmium ab infirmis, secundum Bart. in l. Archia. C. de profess. & mēd. lib. x. ¶ Fallit, secundum Ang. ibi, nō aliquis spōtē dareti quod non placet, per id, quod not. Bartol. in l. munetum. s. fin. ff. de reg. iur. ubi dicit, q. notarius antianorū salariatus de publico, nihil potest recipere etiā à spōne dantibus: & est pulchra ratio, quia quando à plūtibus capit, inducitur consuetudo, q. quis erubescit non dare. Addē etiam gloss. in c. non sanē. xiiij. q. v.

qua

1153 De homicidio uoluntario, uel casuali.

1154 c. sicut ex

qua dicit, q. medici non sunt maioris ualoris, q. obste- trices. Vterius adiuerte, quā text. uult, q. etiam si adhi- buerit omnem diligentiam, clericus sit irregularis: qd uidetur exp̄sē cōtra tex. in c. ad aures. de atra. & qua- li. ubi dicit, q. si clericus, qui fuit physicus, & in cuius manibus aliqui sunt mortui, nec haberet remorsum, nō est irregularis. Et contrarium strigit, non tangitur per doct. Mod. Soliae primō, secundum Innoc. q. isti impu- tatur: quia publicē hīc fecerat, ibi priuata. Vel secundō: aliquid sit in chirurgico, aliud in physico: quia primum magis repugnat honestati clericali, cui etiam ius san- guinis dat culpam. Vel tertīo: iste text. loquitur in mo- nacho sacerdote chirurgico, qui magis usurpat, tum ra- tione uite contemplatiæ repugnantis, tum ratione celeb̄ationis missæ: quia non decet, ut eadem manus tam uili exercitio deputetur: sed c. ad aures. loquitur in clericō seculari constituto in minoribus. Vel quartō: ibi non erat in loco alius physicus: & ideo, ne corpora perirent, excusatur propter necessitatem. Facit gloss. in c. quoniam. xlviij. distin. in c. discipulos. de conse. distin. v. cum si. Et in terminis not. do. M. hīc, ita limitans istū text. Facit, quod de medico Iudeo dixi in tit. de Iude. Et ita uideamus & Romæ & alibi seruari, q. clericus excela- lens in aliqua cura, assumit officium medici. Sed tertia sol. magis consonat. ¶ Not. in s. ad ultimum, q. per in- ter signa potest conuerti latro. Et adiuverte pro intelle- ctu istius text. qui habet multos intellectus, & in effectu non uideo meliore, quām q. intelligamus, q. iste cle- ricus agebat civiliter ad recuperationem rerum nō in- tendēs, q. ille moreretur, ut sonat tex. ibi, nihil amplius intromittens. Et hoc est lictum, per c. postulasti, & ibi dicam, j. cod. & c. i. de homic. in vj.

S V M M A R I V M .

¹ Homicida quis dici non potest propter abortum procuratum ante infusionem animae rationalis.

² Clericus si data opera procurat, ne mulier concipiatur, non est irregularis: peccat tamē mortaliter.

³ Anima sola non facit hominem sine perfectione corporis & orga- nizatione. num. 4.

⁴ Posthumus natus cum spiritu, statim rumpit testamentum, in quo præteritus est.

C A P I T U L U M X X .

Icūt ex tua. ¶ Qui dat causam abortioni, irregularia ris est, si conceptus erat ut uificatus. H.D.

¹ No. primō, q. t. ante infusionem animae ra-

tionalis nō potest quis dici homicida in dādo causam

abortioni: quia qui non uixit, mori non potest. O. Moy-

ses. & c. quod uero. alleg. in glo. Constat enim homo ex

anima & corpore, c. cum Martha. de celebr. miss. ¶ Not.

q. ludus etiam leuis imputatur clericō. Dicit tamen no.

Ioan. Andr. q. inter personas licitas, putat coniuges, le-

uis ludus, qui fuit causa abortionis, non imputaretur

ad peccatum: quod reputant not. omnes Doct. Sed li-

mīta, nō marito esset nota fragilis complexio uxoris:

quia esset in culpa. ¶ Ultimō, ut intelligas text. cum gl.

considera primō de clericō, postea de laico. ¶ Ad pri-

2. mum dīc, q. t. si data opera procurat, ne mulier conci-

pia, non est irregularis, sed mortaliter peccat, c. si alij.

& ibi glo. s. eod. Idem, si dat causam delibera to animo

abortioni corporis inanimati: secus, si casu alter dat

causam morti corporis inanimati: quod limitatur, nō si dī-

ret operam licet rei adhibita diligentia. In laico uide-

tur dubium, utrum, si percutiat mulierem prægnantē,

& sequatur abortio corporis, debeat puniri poena mor-

tis; Et in hoc Bald. dicit, q. non, in l. cūm inter veteres.

Felin. iij. pars.

POstulaſti. ¶ Clerico ciuiliter iusti-

tim peteti de laico, nō

imputatur, si iudex secularis in laicū uindi-

ctam sanguinis exercebat. H.D. ¶ Not. tex. con-

tra contemnentem sententiam excommunicationis:

quia potest implorari brachium secularis. Et tēdo dicit

Bald. in l. nullum. C. de malef. & mathe. q. potest puni-

ri nedum poena spirituali, sed etiam temporali. Dicitur

autē contemnere, secundum Hostiens. hīc, per c. ex pu-

blico. cum si. de conuers. coning. Idem, si animo indura-

to eam tollerat per annum, secundum ipsum: quia est

suspectus de hæresi: quod ualde not. Cardin. & Ana. ad

ea, quā dixi in c. excommunicamus. ¶ Opponi potest

in iudicio seculari: not. glo. in l. j. C. de iu. & factio. &

Bald. in l. quoties. in f. C. de iud. & in c. intelleximus. s.

de iudic. Debet tamen seculare ipsius cognitionem re-

Cc. mittere

mittere ad ecclesiasticum, secundum Petr. de Anch. in c. pia. in v. col. de exce. in vij. & Cal. in ti. de for. comp. cons. ix. & Bal. in d.l. quoties. Quod intellige, quando est dubium iuris, putat an liget, uel non secus, si est dubium factum, putat, an fuerit lata, uel non, secundum Doct. in c. fin. prope si. de fo. compet. lib. vij. Si secularis tenetur talem exceptionem admittere, c. de cri. de senten. exc. in vij. non sufficit, q. sibi allegetur, nisi probetur, iuxta gl. in uer. al legat. in c. nō est. de confus. in vij. Dixi in c. tūm. dilectus. de accusa. Et pro ista doctrina Dom. facit, quod scribit Bar. & post eum alij in l. Titia. ff. sol. ma. & do. Ant. & do. Abb. in c. tūm. de ord. cog. ¶ No. q. quando iudicium est coptum in uno loco, si non potest ibi consequi finē, causa finitur in alio. Ex quo habes limitationem ad l. ubi coptum. ff. de iudic. quam expresē not. Bal. in Cōsuetudinibus feudi sub titulo, de misite uasallo, qui cōtu. est. ¶ Not. non imputari clericu, ut dixi in summa: & est hodie decimus in c. i. eo. tit. in vij. Quem text. amplia no. etiam si clericu certissimē uideat reum moritum, secundum lo. An. hīc. Sed limita illum text. dum modō clericu ciuitate, uel criminaliter agens, prætendat in teresse, aliā talis protestatio est inanis. Vnde si clericu accuserat furtum alteri factum, uel testimoniū præbaret, talis protestatio non iuuat, secundum Doct. ibi. ¶ Itē limita, nisi protestans haberet in corde desiderium poena criminalis: quia uerba non saluant eum in foro cōscientia, secundum Ant. hīc, & ibi, propter uerbum, querimoniā. Idem Imo. in c. j. col. de postu. prælat. Sed istud est potius consilij, q. necessestatis, secundum ipsum loan. And. ibi.

C A P I T U L U M X X I I .

Exhibit. ¶ Homicidium casuale nō imputatur ei, qui non occidit, nec fuit in culpa, etiam si contra Saracenos, irregularis est, si aliquem occidit ex illis: & si de hoc dubitat, abstineat. ¶ Nota primō, q. t. licitum est defendere contra infideles occupantes castra, aut aliam terram. Et idem de fidelibus, c. olim. el. j. de restitu. spol. dum modō incontinenti, ut dixi s. eod. significasti. el. i. falso, nisi deficeret spes recuperandi terram per viam furis: quia sine incommode superior aditū non posset, secundum Bal. singulariter in l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de ui pub. propter gloss. singul. iunctio text. in l. si alius. s. bellissimē. ff. quod ui aut clām. Vnde inferit ad ciuitatem, que mediante Imperatore iuuari non posset: quia poterit seipsum de facto iuuare. Bene facit, q. not. Inno. in d.c. olim. el. j. ubi dicit, q. si rem meam à te de facto occupatam non spero possi consequi per viam iuris, possum uolenter, uel furtiuē eam recuperare: & not. glo. in c. ius gentium. j. dist. cum concord. ¶ Not. secundo text. singul. secundum omnes ibi, percussisti. iuuato uerbo, si de interfectione. q. clericu ex sola percusione non efficitur irregularis: quia iste dixerat percussisse: & non dicitur, q. non abstineat, nisi interficerit. Et idem dicas, si mutilasset, per clem. unicam, eod. tit. cum ibi alleg. Nec obst. si curit dignum. s. eod. ubi non solū non percutiens, sed etiam cōsulens, est irregularis: quia illud in rixa iniusta. Sed text. hīc loquitur de iusto, secundum Doct. Quidam addit, q. istud importat, & consideratur, quando ex eius percusione, uel alſentia alij occiduntur: quia distinguitur, an iuste, uel iniuste. Sed si similiſter alio non fecito aliquem vulnerat, nō est irregularis, secundum do. Abb. in c. j. qui cle, uel uuen. ubi alij dixi, etiam debilitare membrum: quia membrum inutile est membrum, secundum eum, per c. sicut urgeri. j. q. j. Et subdit Ioan. Andr. & do. Anton. & Ana. q. si clericu subministrat arma, non est irregularis, si hoc facit ante factū etiam in bello iniusto. Quod non placet: quia contrarium not. gloss. ultra eos, in c. ita quorundam. in uerbo, subministrant de Iudaïs. ¶ Ultimō tangunt hīc omnes post Cald. quando clericis liceat arma mouere: in quo dic breuiter duas conclusiones.

C A P I T U L U M X X I I I .

Oannes: ¶ Casuale homicidium nō imputatur ei, qui dat operam rei licita, nec fuit in culpa. H. D.

¶ No. q. per campanā congregatur populus. Idē dicas de uniuersitate, iuxta glos. in l. alij. s. refert. ff. de reg. iur. Et licet officium pulsandi pertinet minorib. clericis, c. ut iusta, de uit. & honest. cler. c. perfectis. xxv. distincti. tam non ita pertinet, q. maiori hoc facienti imputetur. Et ita respondetur ad c. tua. s. quia officium medici expressē prohibetur clericis. Item non imputatur isti, si non præuidit omnia: quia istud Præuidere consideratur, quando actus de sui natura minat periculum: putata, in eo, qui uult proferre perticam, uel ferrum ad terram: quia debet præuidere locum, in quo proferet, s. eo. ex iteris. el. j. Sed ex pulsatione campanā non imminent periculum de natura actus: ideo excusat. Dicas tamē q. si pulsaret campanam, ut populus curreret ad arma, & sequerentur multitudo, uel homicidia, esset irregularis, secundum Doct. hīc, nī hoc fecisset, ut uidens periculum persona, uel rerum ecclesiasticarum, per c. si gnisficiasti. el. j. in prin. s. eo.

S V M M A R I V M .

¶ Defendere se, licitum est contra infideles occupantes castra, aut aliam terram: & idem contra fideles.

2. Clerici possunt in propria persona indicere, & gerere bellum ex precepto Pape.

3. Clericus non debet sine Pape licentia etiam in bello iusto arma mouere sed assister potest, & hortari.

C A P I T U L U M X X I I I I .

Petitio. ¶ Clericus pugnans, etiam contra Saracenos, irregularis est, si aliquem occidit ex illis: & si de hoc dubitat, abstineat. ¶ Nota primō, q. t. licitum est defendere contra infideles occupantes castra, aut aliam terram. Et idem de fidelibus, c. olim. el. j. de restitu. spol. dum modō incontinenti, ut dixi s. eod. significasti. el. i. falso, nisi deficeret spes recuperandi terram per viam furis: quia sine incommode superior aditū non posset, secundum Bal. singulariter in l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de ui pub. propter gloss. singul. iunctio text. in l. si alius. s. bellissimē. ff. quod ui aut clām. Vnde inferit ad ciuitatem, que mediante Imperatore iuuari non posset: quia poterit seipsum de facto iuuare. Bene facit, q. not. Inno. in d.c. olim. el. j. ubi dicit, q. si rem meam à te de facto occupatam non spero possi consequi per viam iuris, possum uolenter, uel furtiuē eam recuperare: & not. glo. in c. ius gentium. j. dist. cum concord. ¶ Not. secundo text. singul. secundum omnes ibi, percussisti. iuuato uerbo, si de interfectione. q. clericus ex sola percusione non efficitur irregularis: quia iste dixerat percussisse: & non dicitur, q. non abstineat, nisi interficerit. Et idem dicas, si mutilasset, per clem. unicam, eod. tit. cum ibi alleg. Nec obst. si curit dignum. s. eod. ubi non solū non percutiens, sed etiam cōsulens, est irregularis: quia illud in rixa iniusta. Sed text. hīc loquitur de iusto, secundum Doct. Quidam addit, q. istud importat, & consideratur, quando ex eius percusione, uel alſentia alij occiduntur: quia distinguitur, an iuste, uel iniuste. Sed si similiſter alio non fecito aliquem vulnerat, nō est irregularis, secundum do. Abb. in c. j. qui cle, uel uuen. ubi alij dixi, etiam debilitare membrum: quia membrum inutile est membrum, secundum eum, per c. sicut urgeri. j. q. j. Et subdit Ioan. Andr. & do. Anton. & Ana. q. si clericus subministrat arma, non est irregularis, si hoc facit ante factū etiam in bello iniusto. Quod non placet: quia contrarium not. gloss. ultra eos, in c. ita quorundam. in uerbo, subministrant de Iudaïs. ¶ Ultimō tangunt hīc omnes post Cald. quando clericis liceat arma mouere: in quo dic breuiter duas conclusiones.

a Renunciari non potest] Addit, q. si in generali renunciatione eſet dictum, non obſtantē ſ. queſitum, tunc bene ualeat, & dicit, q. uide com-

muniter obſervari. Et in ſimiſli habet Spec. in titu. de donat. in uerbo, quid ergo, q. si donat generaliter promittat non revocare donatiō- nem ex aliquo caſu, non uaderet ſecus, si diceret in ſpecie, non obſtan- te l. fin. C. de reuoc. donat. Tamen ibi uide fortius: quia illa renuncia-

c, quidā,

tio inuitat ad delinqūendum. Bal.

uidetur eam op-

nionem tenere in tit. de pac. Conſta.

xxiiij. col. Pro iſta

primo facit ratio- d. s. queſitum ſe-

cundum Bart. &

omnes, ne quis ſub involucro & ge-

neralitate uerbo-

rū decipiat. Sed uolent non fit do-

lus, neg. deceptio-

l. ſi donationis. C.

de transact. ſecū-

dō facit ille ſ. queſi-

tu. Eſt l. poſtiua

inducta principali-

ter ſauore priuato

rū. Ergo pōt ei re-

nuciari, per l. ſig.

C. de pac. Tercio

pondera doctrinā

Bart. il. de his. ff. de

trāſa. ubi duo dicit

ad pōſtit: primo

q. quādo lex diſpo-

nit aligd circa for-

mā, tūc ei renuncia-

ri nō pōt. Dicit au-

tē Bart. q. l. diſpo-

nit circa formam,

quādo l. dicit, q. al-

ter fieri non poſit.

Sed hoc nō dicit

tur i. d. ſ. queſitū.

Ergo, &c. ſecundū

dicit Bart. q. l. phi-

biliue renunciari

nō pōt: l. prohe-

biliue dicitur, quā-

do in ea dicitur, q.

non poſit: quia

uerbum poſit, ne

gatiuā proliam,

necessitatē impor-

tati gloſſ. in c. j. de

reg. iur. in vij. Sed

in d. ſ. queſitū di-

citur non ualere.

Vltimō mouer p-

ro. regulā p. parte

īſta nā quādo le-

aligd ſimpliſter

prohibet, tuū ei

renunciari non po-

test: ſecus, quando

utraq. pcedit exci-

pēdo conſenſum

partium: tūc ei re-

nunciari poſteſt. Iſta regula probatur in auth. generaliter. & ibi Bal. &

ij. no. C. de ep. & cle. c. nulli. & ibi Bal. de reſe. Sed in d. ſ. queſitū, pa-

ceditur exciſio, dū dicit, nī ſpecialiter. Ergo ei poſteſt renunciari.

C c 2 Et hec

Felini ij. pars.

*Et hæc sufficient pro hoc anno M.ccccxx. In quo
que scripta sunt, non negligas: quia utilia sunt.
Et de ipsis sape mentionem faciam sequentibus
annis, ordinariè lecturus.*

De sententia excommunicationis,

TITVLVS XXXIX

S V M M A R I V M .

- 1 Excommunicatione ritè fertur pro delicto.
- 2 Excommunicatione sit sententia.
- 3 Excommunicatione quotuplex est.
- 4 Excommunicatione quot effectus producit.

N excommunicatio sit poena? Quod non, probatur per c. cum medicinalis. co. ti. lib. vi. Secundo, q. non sit maior poena: quia degradatio & traditio curia secularis est maior, uel depositio: quia quis perpetuò deponitur. Dicas, q. gladius ecclesiæ est duplex. Aliquis est disciplinaryis: & tunc excommunicatione est maior poena: & hoc modo intelligitur tex. in d. c. cum medicinalis. Si uero loquimur de poena eradicantis: & non est maior poena. Ita Domi. in c. pro humano. de homic. in vi. in ij. col. Quod sit poena, quod contemnitur: sed si non contemnitur, sit medicina. Ita text. in d. c. cum medicinalis. Sed quia pro maiori parte excommunicatus est negligens in petendo absolutionem, merito dicitur poena. ¶ Et not.

- 1 q. excommunicatione fertur à iure pro delicto, c. alijs ij. j. eo. c. presenti. eo. ti. 2 Quid excommunicatione fertur in ij. vide ab homine propter cōtumam eundem Felii. in c. iam: gl. in c. episcopi. xij. q. iij. Et dicit ij. col. ij. de test. co. ubi, q. excommunicatio non feretur, nisi præcedat culpa, mors, uel offendit. Et dicit, q. qualiter contumacia est digna excommunicatione. q. in c. duo sunt. xcvj. dist. c. et q. per Domi. in c. in ij. col. cod. tit. in vi. per Raymuni. in sum. co. tit. s. uer. diffinitione autem, qui simpliciter transit c. cum diffinitione illa antiquiori. ¶ Quotuplex est excommunicatione. Duplex, scilicet, maior & minor. Minor solum separat à percepcione sacramentorum, de qua habetur in c. à nobis. de excep. & i. c. si celebrat. de cle. ex. mi. Et incurrit participatio d. cū excommunicatis majori excommunicatione. Et in dubio intelligitur de ista, ut in d. c. si celebrat. Et ista non interfert ab homine: quia habet eundem effectum cū peccato mortali. Sed maior est illa, quæ separat à cōmunione fideli. & in dubio intelligitur de ista, & aliquando appellatur anathema, q. que fertur cum solennitate, de qua in c. Engeltrudam. iij. q. iij. Vide Paul. de Elea. in repe. d. c. si celebrat. & uide gl. in c. iij. diligenti. de for. comp. q. excommunicatione maior aliquando fertur ab homine. Et quid sit anathema, uide Hostien. in tit. de cle. excom. mini. & ibi Ana. & Abb. in c. cum contingat. de fo. cōp. in xxij. col. Itē uide gl. pen. in c. uicarius. xxij. q. iij. quæ uide detinere aliud genus excommunicationis, quæ dicitur maledicitione: & ista durat usq; ad aduentum Christi.

De sententia excommunicationis.

II 62

c. monachis.

- ¶ Quod autem effectus operetur excommunicationis maior, si est iusta, uide gl. in c. quod cuncti. xxij. q. viij. alijs j. que dicit, q. quantum ad Deum, parum operatur: sed quantum ad homines, operatur separationem fidelium. Sed dicit do. Abb. q. quantum ad Deum, excommunicatione operatur maiorem contemptum. Item diabolus habet maiorem potestatē in excommunicatione, ut in c. ad. xij. q. iij. & angelus ad eius custodiā deputatus negligit illum custodire. Et not. q. excommunicatione iniusta operatur, ut qui patienter tollerat, multum mereatur: gloss. in d. c. audi deniq;

S V M M A R I V M .

- ¶ Abbas an posuit absoluere monachos à sententijs excommunicationis inductis à iure propter alias causas, quam manuum iniectionem. num. 2. 3. 4. 5.

C A P I T U L U M . II.

Onachi. ¶ Absoluuntur monachis, si se ad iniucem percussent, ab abbate, vel episcopo. Hoc dicunt. ¶ Not. primò extext. q. correctio monachorum primo loco pertinet ad abbatem. ¶ Et quod dicitur hic de monachis & abbatibus, amplia, secundū Hostien. hic etiam habere locum in quibuscumq; guardianis & religiosis. Est tamen uerū, q. quando dubitatur de pena talibus imponenda, imponeretur gravissima. Et istud fuit, de quo disputauit lo. de Lig. in clem. me. n. in agro. de fa. mo. De hoc etiā uide per do. Ab. in c. cum contingat. in xv. col. cum multis lequ. de for. cōp. ¶ No. secundū casum, in quo abbas potest absoluere religiosum sūt propter uiolentia, seu uiolentia in iectionē manū in alij monachū. Quid autem, si percussisset nouitum? Dic. q. idem, c. religiosos. in ij. respō so. eod. tit. in vi. quia text. loquitur de absolutione excommunicationis propter uiolentia iunctionē manuum.

I Ideo quaro, quid t. de alijs excommunicationibus à iure inductis, ati abbas possit absoluere? Videtur, q. sic, q. a. sicut potest in casu huius c. eadē ratione in alijs, ne deatur materia euagandī monachis. Tamen dicit do. Ab. q. non potest. Optimè facit, secundū eū, cle. & de pri. q. not. facit, quia Papa sibi reseruauit illū casum. Ad hoc etiam alleg. do. Abb. c. religio. eod. tit. lib. vij. & allegat regulam tex. in c. nuper. j. cod. ubi ex quo Papa sibi nō referuat excommunicationem, intelligitur cōcedere episcopo, non inferiori. Et ad istū text. dicit, q. est hīc casus specialis: quod limitat, nisi esset abbas habens iurisdictionem quasi episcopalem; quia tunc poterit. Ita tenet Innoc. in c. statutus. de transact. in fin. & gloss. in clem. j. in uer. proprij. de rebus ecclesiæ. non alien. per Feder. consil. xij. Et conclusionem do. Abb. confirmo per dictum Innoc. in c. j. de eo, qui fur. or. ubi dicit, q. quoties lex canonica loquitur de dispensatione, & relinquitur inferiori, certè intelligitur referuata episcopo. Quod dictum approbat Arch. in c. cum ex eo. de elect. in vi. & in c. ecclæsia habet senātū. xvij. q. iij. & Domi. in c. cum nullus. in ij. col. de temp. ord. in vi. & in d. c. cum ex eo. in ij. col. & do. Abb. in c. j. de pri. & in c. j. in ij. col. de uo. & in c. ad monasterium. in ij. col. de statu reg. quia absolutio & dispensatio æquiparantur: gloss. in uerbo, fiat. in c. quisquis. de elect. & Domi. in c. de quibusdam. xxvij. distinct. Et firmat do. Abb. in d. c. nuper. j. alle. ij. col.

2 Primò t. limita, ut s. secundū do. Ab. ibi, nisi esset abbas habens iurisdictionem quasi episcopalem. Alle. in noc. in d. c. statutus. & Feder. consil. xij. Tu adde do. Anton. & do. Abb. in c. cum & plantare. in ij. col. de pri. & Abb. in c. significasti. in ij. col. de for. comp. & in c. acce dentibus. in ij. not. de excessu prelat. do. Card. in clem. ne in agro. s. ad hac. in ij. q. de sta. mo. & idem do. Card. in quodam suo consil. inc. Reuerendissime pater & domine mi. Et loquitur in dispensatione: uide do. Abb. in c. at si cleric. in s. de adulterijs. in vj. col. de iudic. & uide do. Anton. consil. xij. quod incip. Quia hīc agitur de potestate episcopali. & do. Abb. in c. j. de uo. ¶ Secundū t. limita, ubi religiosus esset excommunicatus ex cōstitutionibus ipsius regulæ: quia tunc abbas poterit

Vper eo. ¶ Impubes percutiens clericum, ab episcopo absoluitur. Hoc primò. Qui ioco, uel causa disciplinae clericum percutit, excommunicatione non est. Hoc secundū. Qui uero ex odio percutit, excommunicatus est, & per Papam absoluitur. Hoc tertium. ¶ Quid Papa. a. tō. ¶ Premit te, q. Papa non posset facere, q. clericus non haberet priuilegium fori & canonis, si quis suadente, de quib. habes gl. in cle. in uerb. priuilegi. de offici. Archi. Ita dicit gl. sing. in c. si imperator. xcvj. dist. & appellatio priuilegiorum intelligitur de ies. Alia priuilegia clericorum uide p. do. Card. in clem. j. de ui. & hon. cle. & ibi uide Doct. ¶ No. ex tex. in uer. un. alij. q. percutiēs clericum excommunicatum, est excommunicatione. Ad idē text. in c. de monialibus. j. eo. Erita gl. no. in c. deinceps. xvij. q. iij. & gl. in c. quis. xxij. q. v. gl. in c. j. ne cle. uel mo. in vj. lo. An. in reg. indultum. lib. vij. in Mercur. Spe. hīc. eo. ti. uer. sed queritur, utrum uerberans, gl. xvij. q. iij. Ratio autem est, quia hic est priuilegium, cui renunciari nō potest. Tex. in c. contin. git. j. co. ¶ No. secundū ibi, atas excusat. q. minor atas nō excusat à poena, sed eam alleuiat. Nam hīc impuberis sunt excommunicati, sed non cognoscunt ire ad sedē Apostolica. Et per hīc tex. infert do. Ab. iuncto c. si quis suadet. ad statuta aliquid prohibetia: quia poena alleuabitur impuerib. b secundū Bart. in l. eos. ff. de recep. & sequitur do. Abb. & uide etiam Abb. sequentem Bart. in c. j. de del. puer. alle. tex. in c. sacr. quod me. cau. & uide etiam Ana. in d. c. j. de del. puer. idem tenentem. ¶ No. ibi, unus alterum, q. percutiens percusorem, est excommunicatus: & hoc, quando percusio se cunda tendit ad uindictam, nō ad defensionem. ¶ No. ibi, lo cosa leuitate, q. ad incurrandam excommunicationem c. si quis suadente, requiritur percusio & animus offendendi, ut pater ibi, ioco. leuitate. ¶ Tertiò requiritur uiolenta & non leuis percusio. Tamen no. q. factum sine iniuria operatur excommunicationem, ut in c. contingit. j. eod. ¶ Item no. notanter, q. aliquando sola iniuria sine uiolentia causat excommunicationem, ut in c. nuper. j. eod. Sed certè eo casu est uiolentia, ut ibi patet in prin. Vide gl. in c. si quis suadente. xvij. q. iij. q. expuens in faciem clerici, non est excommunicatus. ¶ Item no. q. ratione disciplina non dicitur quis percutiendo clericum, esse excommunicatus. In contrariū est text. in c. presbyterum, de homic. s. o. l. Ibi erat enim percusio & immoderata, hīc autem loquitur de moderata, Felini ij. pars.

1163 Felin.super Decret.lib.V. tit.XXXIX.

absoluere. Ita Ioan. Cal. consil. vj. in isto tit. inc. Apostolauerunt. qui limitat dictum suum, nisi ex conuentu dicte pertineret ad alium superiorem. Tertio t' limita sua prae dicta, nisi abbas excommunicasset quia ad eum spectat absoluere, c. ab excommunicato. de rescrip. Item in materia uide Innoc. & Ioan. And. per illum text. in c. ex frequentibus. de finit. ubi episcopus potest absoluere subdicionem alienum, quando delinquit uigore statuti, uel legis episcopal. Et ita ibi etiam do. Abb. & expref se Cald. in d. consil. vj. in isto tit. ¶ Dicit hic tex. q. si abbas non potest absoluere, episcopus absoluere: queritur, quid si iste monachus esset exemptus, nunquid potest episcopus: tunc dicit Abb. q. non, etiam si monachus uellet. Et ita conclusio probatur expressè per gl. fin. in clem. cum ex eo, de sentent. exc. Idem do. Abb. in c. graue. in j. col. de offici. ordi. & in c. cum tempore. in j. col. de arb. & ibi text. q. exemptus non potest renuncia re priuilegio exemptionis. Ad idem uide text. in c. cum olim. in col. ij. j. de pris. in uer. non tam ius suum, q. non strum offendens. Et q. exemptus non possit absoluere ab episcopo, tenet Io. de Imo. in cle. ne in agro. de stat. mo. & in cle. dudum. de sepult. in j. col.

S V M M A R I V M .

^a **I** Maritus an & quando posse occidere uxorem adulterantem.
^b Clericus an posse capi in fragranti criminis.

C A P I T U L U M III.

S Iuerò. ¶ Ostiarius, qui clericum percussit, dum modò non grauiter, ab episcopo absoluatur. Hoc primò. Officialis de liberato animo clericum percussit, à solo Papa absoluatur. Hoc secundò. Percutens clericum repellendo uim ui, non est excommunicatus. Hoc tertio. Percutens clericum turpiter inuentum cum persona sibi propinquua, excommunicatus non est, secus, si cum remota. Hoc quartò & ultimò. Primò ibi, Ostiarius, q. delictum cōmīsum ratione officij alleuiatur, & probatur: quia ratione principij licet alleuiatur excommunicationis, secundum text. nostrum hīc, alium habes in c. olim. el j. s. de rest. spol. & c. significavit. j. de poen. & rem. quem alleg. hīc do. Abb. ¶ Not. ibi, grauiter, q. pro mediocris iniuria potest episcopos ab absoluere percutens clericum ratione officij. ¶ Not. tertio ibi, officialis laicus, q. non est licitum officiali laico percutere clericum eo casu, quo est licitum percutere laicum, quando percutit liberate. ¶ Item not. ibidem, q. percutiens clericum fortuito casu, excusat, quando hoc facit ratione officij sui, secus, si exercebat aliquod non licitum. ¶ Not. in uer. si uerò, q. solum factū non sufficit ad hoc, ut percutiens clericum sit excommunicatus: sed etiam requiritur animus. Casus est in c. olim. de rest. spol. ubi si aliquis exceedit modum in uerberando clericum, quā do ipse clericus fuit aggressus aliquem, tunc episcopus poterit absoluere. ¶ Not. q. percutiens clericum cū per sonis inuentum, de quibus in tex. non est excommunicatus. Ratio colligitur per tex. in l. cū incestu, ff. de adul. ¶ Ultimò not. q. non licet extraneo, uel propinquo ponere manus in clericum inuentum in fragrati criminis, nec illum capere. Hoc intellige, secundum do. Ab. quā do definit à delicto: secus, si perseueraret: quia tunc potest capi clericus, & duci ad iudicem ecclesiasticum. Ita not. Innoc. hīc. ¶ In glo. in uerb. dic. q. c. uniuersitatis. & c. ut fama. non discordant: quia clericus omnino capi potest, si id expedit fieri honeste, ne delicta remaneant i. i. punita. Et ibi dicam sat in glo. pen. ¶ Quando t' hīc citum sit interficere uxorem^a deprehē

^a Vxorem] Ad. sam in adulterio, uide gl. in uer. potest de ad materiam rat. in c. nec aliqua, xxvij. q. j. & alia in Innoc.

1164

c. præter hāc, xxxij. q. j. & gl. j. in c. ad monere, eadē causa & q. ¶ Et no. q. eo casu, quo licitū est interficere uxorem, poterit interficere uxoriē prægnātē. Ita tenet Bal. i. imperator. ff. de ita. ho. Et no. q. patri dat licitē interficiē dī filiā deprehēsam in adulterio, nō marito, l. nec ea. & l. qd' ait. ff. de adul. Tamen maritus potest interficere uxorem adulterantem cū uili persona: text. cū gl. in l. nec timore, ff. quod me, caus. in uer. occidere. Tamen pater non potest interficere alteri, ut occidat filiā eius adulterantem, seu adulterā: Bal. in l. accusationis. C. quod met. caus. & in l. ut uim. in ij. col. ff. de iustit. & iur.

& in l. ad officium, in fin. C. commu. di. Et alleg. glo. in l. si cū domet. q. transgrediamur. ff. solut. maritū. & ibi Paul. de Cast. ¶ Limita, nisi pater demandaret hoc filijs suis. Ita tener Bart. in l. non solūm. q. si mandato. ff. de in. iur. Quod dictum expressè firmat Salic. in l. Cracchus. C. de adul. Et in hac materia uide Imo. in l. quid ergo. q. si hæres. ff. de leg. ubi dicit, q. de iure canonico corressa est omnis licentia interficiendi adulteram, uel adulterum: & etiam in foro seculari in terris ecclie non excusabitur interficiens. Ita Archid. & Lau. de Pi. in prælegg. c. inter hāc. & Ioan. de Ana. in c. interficisti. de homic. & idem in terris imperi. cum lex ciuilis sit hoc casu nutritiā peccati, quæ non obligat, iij. dī. erit autē lex. Et est conclusio ix. Et uide in materia magistri sentiarii, & alios thelogos in iii. sen. dist. xxxvij. q. ij. art. j.

^b ¶ Quarēt hīc Inn. & do. Ab. utrū t' liceat capere clericū reperti in fragranti criminis & communiter dicitur, q. sic, etiam pro utilitate priuata. Ita tenet do. Car. in cle. j. in q. de off. arch. & idē Pe. de Anc. & Imo. ibi, & Bald. in auth. statuimus. C. de epis. & cle. & Ang. in l. si quis in seruitute. ff. de fur. Domi. in c. si quis uiduā. in ult. col. v. dis. Bal. in c. j. si uerò. de pa. iu. fit. in usi. feu. Pet. de Anc. ultra omnes in reg. reg. ea, qua. in xxij. q. de regu. iur. in vj. Bal. in s. finitū. Inst. de obl. qua ex quasi del. Lap. alle. cxxvij. qua in. Quidā in carcerib. in ult. col. Pe. de Anc. in c. nullus. de for. cōp. Arc. in c. abbates. xvij. q. ij. Imo. in c. lator. in ij. col. de pig. & do. Ab. in c. ut fama. j. eo. & iñ. c. cū non ab homine. in ij. col. de iud. Pe. de Anc. in c. unico. in ij. col. de cler. coniu. in vj. Pro quibus bene facit, quod cōsuluit in consil. clxxxvij. b.

inc. In auxiliū ueritatis. ubi dicit, q. b. clxxxvij. j. Ad cōtra capturam factam de eo, qui est de q. habes hoc cōsuspectus de fuga, non potest opponi de incompetentiā iudicis. ¶ Tamen limita hoc, dum modò ille in cōpetēs not. s. in c. j. s. de homic.

psum ex post restrinxit, in consil. cxxvij. quod incip. Præmittendum est, rationes, propter quas firmat, q. possit capi: qui potest capi pro utilitate priuata, fortius pro publica. Et per hanc, & alias rationes firmant, q. familiā potest capere clericū. Et hec est communis opinio in contraria partem. Quod nullo casu liceat laico. Firmat Hos. in isto ti. in s. quis debet, uer. fal. lit. & Ioan. de Lig. & do. Card. in c. cum non ab homine. de iud. Do. Franc. Aret. ibi miratur de istis Doct. cū dixit cōtra casum capituli hīc in fi. Cui, sum ipsū, responderi non potest. Et distinguunt dicta doct. procedere, quando delictum non est adhuc consummatum: q. potest tunc capi, ne perficiatur. Inno. hīc ultra prædicta posuit unam gl. quid si clericus armatus in bello percutitur, an percutiens sit excommunicatus: quod expedit, tū est in c. j. s. eo. Vide tamen tex. in c. in audiencia. & q. ibi dicitur j. eo. ¶ Vtrū pro defensione proximi licitū sit percutere clericum inuidentem ipsum proximum?

Innoc.

1165

Desententia excommunicationis.

1166

c. si uero.

Inno. hīc, q. non incurrit excommunicationem. Et con cor. omnes Doc. quia si licitum est se defendendo, ita & defendendo proximum. Tex. est in c. dilecto. de sententia excō. in vj. & in c. fortudo. xxij. q. ij. Facit illud Dominum præceptum. Diliges proximū tuum, sicut te ipsum. Quid pro defensione rerum? Idem est per text. in c. olim. el. j. de rest. spol. & ita Inn. hīc. Quid pro rebus proximi: Inno. hīc dicit, q. sic, per d. c. olim. inducendo, q. episcopus ille habebat multos socios, qui nihil habebant in rebus illis. Pone, quod interficio clericum aggressorem proximi mei, uel propinqui timore, nē clericus præueniat, & interficiat mihi propinquum. Dicit Inn. quod non ero excommunicatus, sed bene efficior irregularis: quod non essem, si pro mea defensione fecisse. Text. est in cle. j. de homi.

^c Nunquid clericus possit interfici aliquem pro defensione rerum suarum? Vide do. Abb. nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab. in l. ut uim. col. v. circa s. ff. de iustit. & iur.

¶ Clericus] Add.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut uim. col. v.

¶ Clericus] Adde nouis. Papensem in c. clerici. el. j. de ui. & hon. cler. do. Ab.

in l. ut

- 2 Conuersi uenient appellatione monachorum.
3 Conuersi ecclastarum secularium, uel habeant priuilegium huius c.
non dubium.
4 Homines deputati ad seruitum Dei, an gaudeat priuilegio huius c.
non dubium.

C A P I T U L U M V.

N On dubium. ¶ Excommuni percutit clericum, uel alicuius religionis co uersum. Hoc dicit. ¶ Not. in uerb. non dubium. quod aliquando fit constitutio de indubitabili. Ad idem text. in l. apertissimi. C. de episcop. & cler. & in c. quis dubitet. xcvij. dist. Contra hoc adducitur text. in l. quod Labeo. ff. de Carbo. ed. Quod lex debet esse de dubitabili, dicit esse uerum sed aliquando fit, ut magis transeat in notitiam cle. cupientes. s. p. poen. ¶ Secundò not. text. ibi. clericos, uel canonicos. q. appellatione clericorum non uenient canonici, cum ponantur tanquam diuersa. In contrarium facit text. in c. si quis sua dente. iuncto isto text. quia text. dicit, non dubium. Et ista est constitutio iuris antiqui declaratoria: do. Abbas remittit se ad ea, quia nota, dixit in rub. s. de u. & home. cler. ¶ Vtrum t. appellatione clericorum regulariter ueniant canonici, uide do. Abb. in c. bona. el. i. in s. col. de postu. praelat. do. Anton. & in c. j. de his, quae fiunt à praelat. do. Anton. & do. Abb. in c. cum tibi. de uerb. fig. Domi. in c. s. haec autem, de elec. in vj. do. Ab. in rub. de u. & honest. cler. in fin. Petr. de Ancha. in rep. c. j. in xlviij. chart. do. confit. Roma. in l. iij. in princip. in vij. col. de uerb. oblig. Et quod in materia odiosa appellatione clericorum non ueniant canonici, est text. in c. per exceptionem. de priuile. in vi. Per quem ita tenet do. Card. in d. bona. Sed not. quod in materia odiosa non uenit: quia ubi cuncte species habet aliquam qualitatem plus quam genus, tunc in materia odiosa appellatione generis non comprehendetur species. Text. est in c. statutum, iuncto c. licet canon. de elec. in vij. Et ideo Ioan. And. in c. statutum, ponderat multum illum text. quia canonicus, licet sit clericus, tamen habet illam qualitatem, id est canonicus. Et hoc probatur per id, quod dicit no. Inno. in c. sedes. de rescript. quod si aliquis im paret rescriptum contraria clericos, non comprehendetur canonici. Et allego, quod dicit do. Ab. in c. fi. s. de simo. & ibi lo. de Ana. inferens in proposito, q. appellatione scholiarum in odiosis non ueniet rector. Idem do. Ab. s. in proemio Gregoriano, in viij. col. Sed secus in materia favorabili: quia appellatione clericorum uenient canonici. Ita consuluit Federic. confil. lxxij. ¶ Laimita primaria conclusionem, in odiosis, nisi resularet absurdum. Casus est in c. per exemptionem. de priuile. in vij. & ita do. Abb. in rub. s. de u. & ho. cler. putat, si in ecclesiis non essent, nisi canonici. ¶ Secundò not. quod t. appellatione monachorum uenient conuersi, non ex impropria, sed de propria significatione. Ita do. Abb. h. c. contra quod postea opponit: quia ut supra dictum est, ubi cuncte species aliud habet in se, quam genus, nūquam appellatione generis uenit species. Sed non est dubium, q. conuersi aliam qualitatem habent, quam monachi. Ergo, &c. Quare cōcludit do. Abb. quod in odiosis appellatione monachorum, non uenient conuersi. Sed in materia nostra uenient. Ideo: quia canon. si quis est favorabilis: de quo alii latius. Et no. secundum domi. Abb. unum, quod aliquando constitutio dicitur favorabilis principaliter, licet sit mixta cum odio, si principaliter fuit facta in fauorem: glo. fin. in c. sciant cuncti, de elec. in vij. & ibi Domi. & glo. in c. si propter de rescri. in vij. ¶ Item adde glo. & ibi Bar. in l. qui exceptionem. s. de cond. ind. Et hoc in tantum est uerum, q. Bar. in quodam confil. in-

- a Quid de illis priuilegiis. Quid de illis de tertio ordinis? a dñe, qui in seculo manent cum uxoriibus. Vide Barto. in l. semper. s. quibusdam. ff. de iur. in p. et utrobius. que addita per Alex. ibi, quid de fraternitate. & per Franc. Are. in c. ij. de foro compe. Et de fratribus tertij ordinis, uide do. Maria. in c. s. de for. compe. in uerbi. nona declratio. et in c. proposuisti. arti. xv. principali, eod. titul.

S V M M A R I V M.

b Mulier nupta, an sit in potestate patris, uel mariti.

2 Faciens per alium, uidetur facere per seipsum.

3 Moriens ante executionem mandati non est excommunicatus.

4 Ratificans percussonem clerici, an sit excommunicatus.

5 Peccata apposita facienti, an extendatur ad mandatum.

6 Permititur facere uindictam non potest facere per alium.

7 Statutum prohibens ingredi aliquem locum, non habet locum, si mittitur nunciua ad ingrediendum.

8 Dispositio requirens actum personalem, non potest impleri per alium.

C A P I T U L U M V I.

M Vlieres. ¶ Mulieres, serui, & hi, qui in alterius potestate sunt, si clericos percutiant, ab episcopo absoluuntur, nisi Papa super hoc consultus rescribat. Hoc primò. Idem in ijs, qui sunt delicati, de quibus dubitatur, an possint accedere ad curiam Apostolicam. Hoc secundò. Non differt, per se, uel per alium percutere. Hoc tertio. ¶ Not. ibi, mulieres, uel altissimae uide glo. in c. ad hanc. s. de priuile. in uerb. sepelir. Quod communicatis excōmunicatio mortuo est excōmunicatio mortua, nisi sepeliat in sterquilinio, ne insepultum corpus corrumpat aerem in urbe. ¶ No. q. ratificans percussonem clerici, non est excōmunicatus. Vide tex. in c. cum quis. de sen. excō. in vi. Ratio: quia nunquam habet locum ratihabitio, nisi illud, quod fit, fiat nomine eius. Ita text. ibi, & glo. in regula, rati. lib. vij. Sed hoc habet locum in his, quae possunt fieri per seipsum, & per alium, ut homicidium: secus in adulterio, & a lijs, que non possunt fieri, nisi per me. Ita glo. pe. in c. sciāt cuncti. de elec. in vij. & glo. in l. i. s. sed & si cum quis. fi. de ui. & ui. ar. uerb. per hanc Ioan. And. in reg. ratihabitio. lib. vij. glo. mag. antefi. in c. cum nos. de his, quae fiunt à prela. Arch. in c. omnis. xvij. q. lxxij. Bal. in l. fi. C. ad Mace. & do. Abb. h. c. Contrarium tenet Bart. in l. i. s. & si cum quis. & in l. sed & si unus. s. seruus meus. ff. de iniu. Cyn. in l. non eo minus. C. de accus. Vide Domi. in d. c. sciant cuncti. distinguenter in adulterio, quantum ad ciuilis, ratihabitio habetur pro mandato. Vide Bald. in l. non ideo minus. in xij. q. C. de acc. melius respondentem, ubi dicit, q. habens ratum adulterium, non potest puniri, ut adulter, sed puniri poena arbitria: q. non potest negari, quin sit iniurias. ¶ Vtrum t. poena ap- c posita facienti extendatur ad mandantem: do. Ab. dicit, quod sunt considerandi duo casus:

b in potestate ui ri] intellige, quo ad debitu carnis: not. in s. poeta. Inst. ad Tertul. & C. de seruis fug. in l. si. et uide Bar. in l. i. s. ff. de iniur. & Bald. in c. i. an marit. succed. iuxto. & uide text. p no. in l. s. et ibi gl. ff. de his, quib. ut indig. ubi dicitur etiā esse in pote-

- mititur poena. Et est gl. in c. cum beatis. xxvij. q. j. quod ratione nobilitatis remittitur poena: & glo. in c. j. de clericis genito. ubi mitius punis praelatus, quam aliis. ¶ Ultimum no. q. faciens per alium, dicitur facere per seipsum. Utrum autem hoc habeat locum in statutis, ubi uerba capiuntur propriæ, in nostra. & de iniur. Bart. in l. i. s. h. ac uerba, de neg. gest. De hoc in fr. dicā. Hosti, h. tenet op. glo. primæ h. c. quod uidetur contra text. quia filii familiæ tenentur ire Romæ. Innoc. tenet contrarium per hunc text. indistinctè loquentem. Ioan. And. & do. Anton. faciunt unam distinctionem: do. Abb. reprobat ambas dist. & tener cum Imo. Ad c. ultimum. j. eo. responder, quod loquitur de non existentibus in patria potestate. Mihil tamen placet distinctione Ioan. And. Nec ualeat obiectio Ab. dum dicit, quod nemo est priuandus iure suo, &c. quia per eadem rationem sequitur, q. nullus alius ualassus principis teneatur ire Romam. Spe. in ii. de senten. prola. s. ut autem, in x. col. uerbi. quid si filii familiæ. tenent gl. h. c. ¶ Glo. in uerbo, labore. Do. Ab. reprobat eam, in quantum uult, q. excommunicatus possit absoluiri ante q. sit consultus Papa. De quo uide Bart. distinguenter in l. universa. C. de preci. impe. offe. do. Abb. in l. i. s. de naufratu. men. C. lib. x. ubi dicit, q. si est solennitas, quae debet procedere, tunc actus gestus sine ea est nullus: securus, si est solennitas subsequens actum: quia iustus Papa debet et præcedere. Ergo, &c. ¶ In gl. fi. in princ. No. concor. alle gatas in eo, q. qui per alium facit, &c. Concor. gl. in regula, qui per alium. lib. vij. ¶ Secundò not. q. mandataris non excusat, si facit de mandato domini, &c. ¶ In ea. ibi, sed pone, q. mandator. Not. q. t. mortis ante executionem mandati, non est excommunicatus. Tu dic melius, fm Doc. ista gl. procedit, si constat tuic pœnitentiæ ante mortem: securus, si non appareret signa contumacis. Et tunc habebitur pro excōmunicato: quia presumitur durare uoluntas, c. maiores. de baptismo. Vide tex. xxvij. q. i. s. san. ubi excommunicatur memoria defuncti: & est in c. sacris. de sepult. ubi excōmunicatio ligat corpus. Vide glo. in c. ad hanc. s. de priuile. in uerb. sepelir. Quod communicatis excōmunicatio mortuo est excōmunicatio mortua, nisi sepeliat in sterquilinio, ne insepultum corpus corrumpat aerem in urbe. ¶ No. q. ratificans percussonem clerici, non est excōmunicatus. Vide tex. in c. cum quis. de sen. excō. in vi. Ratio: quia nunquam habet locum ratihabitio, nisi illud, quod fit, fiat nomine eius. Ita text. ibi, & glo. in regula, rati. lib. vij. Sed hoc habet locum in his, quae possunt fieri per seipsum, & per alium, ut homicidium: secus in adulterio, & a lijs, que non possunt fieri, nisi per me. Ita glo. pe. in c. sciāt cuncti. de elec. in vij. & glo. in l. i. s. sed & si cum quis. fi. de ui. & ui. ar. uerb. per hanc Ioan. And. in reg. ratihabitio. lib. vij. glo. mag. antefi. in c. cum nos. de his, quae fiunt à prela. Arch. in c. omnis. xvij. q. lxxij. Bal. in l. fi. C. ad Mace. & do. Abb. h. c. Contrarium tenet Bart. in l. i. s. & si cum quis. & in l. sed & si unus. s. seruus meus. ff. de iniu. Cyn. in l. non eo minus. C. de accus. Vide Domi. in d. c. sciant cuncti. distinguenter in adulterio, quantum ad ciuilis, ratihabitio habetur pro mandato. Vide Bald. in l. non ideo minus. in xij. q. C. de acc. melius respondentem, ubi dicit, q. habens ratum adulterium, non potest puniri, ut adulter, sed puniri poena arbitria: q. non potest negari, quin sit iniurias. ¶ Vtrum t. poena ap- c posita facienti extendatur ad mandantem: do. Ab. dicit, quod sunt considerandi duo casus:

- c Mandantem J. Vide Alex. in con fil. lxx. per totum. in lxx. uol. ¶ An gel. Aret. plenè in tracta. mafic. m. ar. ciuitat.

uerbo, Sempro, niuum mādatorem, & ibi addita. Adde, quod hoc uerum est, nisi pœna efficerit imposta, qua personaliter hoc fecerit: quia tunc mandans nō habetur pro faciente: uide domi. Abb. in c. final. de offic. deleg. & uia de glof. in clem. j. de uita & ho. cleric. Addet, quod in casu illius glof. in clem. j. in s. procurator. ff. quod cuiuscunq; unituer. no. Aliquādo nō fit neq; ex necessitate iuris, uel facti, & similiter punitur mandans, si faciat, l. si unus, & seruus. ff. de iniur. do. Ab. dicit inuenientur. Bal. in l. omnes populi. in repet. ff. iusti. & iur. ubi mirabiliter loquitur. Vide glo. quam do. Abb. allegat in clem. j. in uerbo, personaliter. de uita & hone. cleric. ubi non punitur faciens per alium. Primō, in quantum do. Abb. insitit, utrum uerba dirigantur in personam, uel rē, uide Bar. in l. qui cū aliter. s. f. ff. quod u. aut clām. & Bal. in l. non eo minus. C. de accus. Et no. in proposi- to unum dictum, quod si aliquis accusans aliquem, quod interfecit Titum, si postea probat, quod fecit per alium, accusans succumbet, & processus erit nullus. Di- cūm est mirabile, & paucis notum. Ioan. Monachī in ult. col. in d. reg. qui per alium. lib. vj. de quo exclamat Bal. in c. s. iniuria. de pace iura fir. quia in materia ac- cusacionis uerba statutū non impropriantur. Et ista co- firmo per id quo d scribit Ioan. And. in c. de homicid. in vj. ubi dicit, q; scilicet aliquē de assasināto, non obtinēbit, si probat assassinātū ludāum, nec punietur 6 pœna aliqua. Et not. q; permisus facere iudicat, non potest facere per aliū. Ita Bal. in l. accusationis. qd me. cau. & in l. ad officium. C. commu. diuidunt. Item 7 no. q; statutū prohibens ingrediamū locū, non habet locū, si mittit nunciū ad ingrediendum. Bald. in authen. habita. in vj. col. C. ne filius pro patre. Alle. text. in l. quod s̄ape. s. q; si quis amico. ff. de contra- hen. empt. Vnde uult, q; mittens famulum ad mona- chas, non est excommunicatus. Tu nunc contrarium. Ita Roma. in l. in priu. ff. de uerb. oblig. per glo. illam not. in cle. si sumus. de senten. excom. ubi habetur de lo- quente per alium per literas. & glof. iij. in c. constitutio- nem. de senten. excom. in vj. uide Bald. in c. si quis decel- serit. si de feu. fue. contro. ubi commendacīstū text. Et Bal. in l. unica. in s. ne autem. in iiiij. col. C. de cad. tollen. ubi dicit, quod sunt aliqui actus naturales, qui nō pos- sunt fieri per alium: utputā, comedere, bibere, discere. Allegat Auiceñ. Aliqui sunt actus formales formaliter inserti, putā testator dicit, Relinquo Costmam pictorem meum hāredem cum hoc, ut pingat unam capellam: & tunc non potest per alium: quia censetur contempla- ta industria persona. Aliqui sunt actus in differentes, qui possunt fieri per se, & per alium, putā docere: & idem est, si per alium, sicut per se. Lmita, nisi testator diceret, Date filium meum: quia tunc censetur electa industria persona. Et generaliter, utrum statutū lo- quens in faciente, habeat locū in mandante, uide Bal. in tit. de pa. Constan. in uer. obitioni. Alleg. Cyn. in l. non dubium. C. de legi. Ego tamen credo, quod in omni casu faciens per alium, puniatur, ac si per se faceret: quia quoties à lege casus uerus & casus fictus & quiparantur, statutū loquens in casu uero habet locū in

casu ficto, c. statutū. alīas c. ad audientiam de cler. non resi. Et no. do. Abb. ibi, in iij. no. & Ro. in l. j. s. hoc au- te senat. ff. ad Treb. & omnino Imo. in l. j. s. lex Falcidia. ff. ad l. Falc. ad quem semper recurrit. ¶ Item lex aequi- parat facientem per se, uel per alium: d. regula, qui per alium. Ergo, &c. Vide Cardi. in clement. j. in v. q. de uita & hone. cleric. Confirmatur per doctrinam Bart. in repe- ti. l. omnes populi. in vj. q. principali. ff. de fusi. & iure. ubi dicit, quod statutū habet locū in interpretatio- ne extensiva, quando hoc accipitur à iure communi. De materia uide do. Abb. in c. j. de cleric. pug. in duello. Imo. in l. Gallus. s. sed quid si tantum. de lib. & posthu. Et latissimē Ro. in l. sis, qui pro emptore. in vij. col. cum tribus seq. ff. de usu. pro empto. & ibidem Bart. in ult. chart. Imo. in clement. si quis. in v. col. de pœn. Petr. de Anchā. consil. cclxvij. a quod incip. De titulus crimi. & Bart. in l. quemadmodum. C. de agr. & censi. lib. x. ¶ In Add. g. est in con- quantum allegat glof. in uerb. perso- fil. cxxx.

8 quodā dispositio requires actum personalem, non po- test impleri per alium: adde Abb. in c. f. in v. col. de di- la. Ioan. And. in c. sicut dignum. de homicid. & Bart. in l. per hanc. C. de erga. milii. anno. lib. xij. Vide etiam Bal. in c. s. iniuria. de pace iur. fir. & in c. j. quibus modis feud. amit. & Cardi. in clement. j. in iij. char. uersic. uice. mōpī nō de iure iur. Vide glo. in l. singulos testes. in uerb. figilos. ff. de testa. do. Anton. in c. licet ex quadam. in uer. proprio iuramento. de testi.

C A P I T U L U M V I I .

Dorrō. Excommunicatus propter canonem, si quis suadente. quamvis occulte, debet absoluī à Papa. H. D. ¶ Not. primō ex textu, quod percu- tientis clericum, licet occulte, incidit in excommunica- tionem. Contrarium uideret dicendum: quia ecclesia non iudicat de occultis, c. sicut tuis. de simonia. Melius facit text. in c. j. ut ecclesiastica beneficia. Ideo habes in- ferre, quod dispositio iuris communis habens inferre penam aliquid facientibus, militat in occultis: glo. sin- gularis in uerb. eo ipso, in cle. j. de hæreti, qua allegat xx. iura, inter quæ allegat tex. nostrum. Et responderet, cōtrarium procedere in excommunicato ab homine: fecus, si à iure. Quod limita, nisi constitutio poneret uerbum Publicē: glof. in uerbo, publicē. in clem. j. de ui- ta & hone. cleric. ¶ Secundō infertur, quod absoluto ab excommunicatione maiori, ita referatur superiori, si est occulta, sicut si est manifesta: quod dicit do. Abb. es- se notandum. Et quod hoc sit uerum, est glo. iij. in c. j. de pœni. & remis. in vj. ponens casus, in quibus soli epi- scopi dispensant, uel absoluunt. ¶ Not. quod absoluto etiam in foro anima, non debet indulgi, nisi præmissa satisfactione. ¶ Not. quod ad hoc, ut inferior à Papa possit absoluere ab excommunicatione pro per- cussione clerici, requiritur, quod habeat commissio- nem à Papa. Hoc fallit in legato, qui habet in mandati. Et de hoc remittit se do. Ab. ad not. in c. prudentiā. de offi. deleg. Contra quem uidetur tex. in c. ad eminen- tiā. j. eo. quia hic tex. non facit differentiam inter deli- citum occultum & manifestum. Ideo quaro, an hoc semper procedatur. Et adduco text. in l. f. ff. de ritu. nup. ubi ille, qui contrahit cum cōsanguinea palam, excusat: fecus, si occulte. Optimē facit dictum Iac. But. in l. ne- mo. C. de summa tri. Et ibi refert Bald. quod religiosus exiens claustrum, uel contrahens palam, non poterit puniri de hæresi: fecus, si occulte propter dolū præsum- ptū. Et no. q; licet alia ignorātia iuris excusat, tamē nō excusat, quando contra ius occulte contrahitur. Ita est glo. iij. in l. j. C. de interdic. mat. Et eam ponderatib. Bald. Item si

Item si iudex audit partem loquentem ei in aure, erit causa recusandi judicem, ut suspectum. Specul. in tit. de pos. s. vij. uer. quid si ponens. nisi iudex dicat, quid sibi fuit dictum. ¶ Item not. quod protestatio occulte facta, non relevat protestantem. De hoc uide casum in l. non existimo. ff. de admī. tut. Quod si sunt tres tuto- res pupilli, & capit unus pecuniam pupilli ad mercan- tiā, si facit occulte, præsumitur fraus. ¶ Item instru- mentum occulte confectum, præsumitur simulatum. Ira enim tenet Imo. in l. post contractum. in iij. col. ff. de dona. Alleg. not. in l. f. ff. de ritu nupt. Pro quo dicit facit text. in l. ab Anastasio. C. manda. Et prædictis ad- de glo. in uer. addit. in c. consułuit, de offi. dele. Et quid di- cat fieri occulte, dicit, q; illud dicitur occulte factum, quod non peruenit in notitiam illius, cuius intereat, li- cet aliqui testes sciant. Et ista fuit doctrina Barto. in l. j. C. de his, qui ex propriis ratio. l. x. per illum text. Dicitur fieri occulte, quando actus requirit decretum iudi- cis, & est factum sine, licet sint multi testes. Ita tenet Bal. in d. l. ¶ Item no. quod actus factus de nocte, dicitur occultus. Bald. in l. cūm frater. circa princip. C. de his, qui. uti dīg. & Ange. in l. j. s. occiforum. ff. ad Sylla. Et illud dicitur factum occulte, quod est factum per inter- positam personam. Bart. in l. pupillus. in f. ff. de autho- tut. per illum text. Et sic statutū puniens factum clan- destinē, quid comprehendat, uide glo. in c. cūm inhibi- bitione. de clan. desponsa.

C A P I T U L U M V I I I .

NVili. Pro violenta manuum iniectio- nē in clericum excommunicatio- incurrit, & quilibet tenetur uitare excom- municatum, non obstante priuilegio à se- de Apostolica impetrato. ¶ Not. quod quilibet tene- tur uitare excommunicatum, quantumcunq; priuile- giatus. Opp. contra text. hīc de testi. in c. quoniam mul- tot. xj. q. iij. & de testi. in c. respons. & in c. cū voluntate. j. eod. In quibus patet, quod si filius, uxor, uel famulus communicat cum dominō excommunicato, non est excommunicatus. Ioan. And. respondet, q; contraria loquuntur de priuilegio clauso in corpore iuris: hīc autem de priuilegio non in corpore iuris clauso gene- rali, uel speciali, etiam sine causa concessio. Erta transit do. Abb. Pone exemplum: Multi homines sunt excom- municati: quidam medicus impetrat priuilegium, ut possit curare eorum corpora in infirmitate, quod est cum causa. Dicit Io. Ahd. q; uideretur Papa non posse ex propria uoluntate priuilegiare. Sed contrarium tenet Inn. in c. cū ad monasterium. de sta. mon. alīas. de iudi. q; Papa disp̄sat in his, quæ sunt iuris positivi. Sed hoc est de iure positivo. Ergo, &c. Dicit do. Abb. q; Papa es- set contra uniuersalem statutū ecclesie: ideo non debet ualere, per doctrinam Inn. in c. quantō. de consue- ubi quando Papa aliquid facit contra statutū ecclesie, non ualeat, quod facit: tene mente. Sed no. qd priuilegiare unum hoc modo, non est turbatio status ecclesie. Merito ista dicta nihil ualent. Sed respondeo, q; ideo non ualent: quia Papa sine causa nō potest priuilegiare contra ius positivum. Vel aliter, q; ubi lex po- sitiva habet secum concursus iuris naturalis, nō potest per Papam tolli: multo fortius lex diuinā, quando ha- bet eundem concursum. Et licet alius non tangat, tamē mihi mens hoc dicit. ¶ No. primō dictum Inn. in d. c. quantō. de consue. q; si Papa aliquid facit contra uni- uersalem statutū ecclesie, est ei resistendum. Ex quo li- mita illud, quod dicitur, q; in principe sufficit, p. ratio- ne uoluntas: glo. in uer. à Romano. in c. si gratiō. de re- scrip. in vj. nisi turbaretur uniuersalis status ecclesie. ¶ Not. secundō, quod cessante errore fidei, potest Papa deponi, quando uellet facere contra uniuersalem statu-

S V M M A R I V M .

¶ Appellarī licet non pos sit ab excommunicatione, potest tamen ap- pellarī à pronūciatiōe, quā quis dicitur excommunicatus. n. 2 et 3. Hæc regula limitatur quatuor modis, ut hīc per ordinem. Adde nu. 4.

5 Monachus an equiparet seruo, ita ut non possit agere actione in- iuriarum.

6 Index cause preparantis, debet esse index cause preparate.

R arochianos. ¶ Not. ibi, parochianos, iūcta sū præscriptiōe, q̄ omnes de diœcēsi possunt dici parochiani episcopi, cum concord. de quibus per Car. in c. ad aures. de poen. & in c. parochianus. de sepul. & in c. excommunicamus. de hære. & in c. nos inter. de purg. can. & glo. in c. ij. de poen. & remis. in vj. & Ab. in c. līcet. de fer. V̄ de tex. cum gl. in uerbo, ueniant. in c. ij. de offi. archipresby. Et ibi do. Ant. dicit, q̄ quilibet Christianus habet tres pralatos, scilicet archipresbyterum, episcopum, & Papam. & do. Ant. in c. poen. de poen. & remi. ¶ An debeat fieri pronunciatio excommunicationis citata parte. Quod sic, uide gl. in cle. de præsenti. de cens. in uerb. constiterit. & in cle. ij. de poen. in eo. uer. ¶ Līcet à poena t̄ excommunicationis non possit appellari, tamen potest appellari à pronunciatio, qua dicitur quis excommunicatus: gl. no. in c. cupientes. in s. q̄ si per uiginti. in uer. priuatis. de ele. in vj. Habes ergo, q̄ ad hoc, ut ualeat declaratoria incurvatio poenæ, regrif. citatio partis. ¶ Limi-

Requiritur cī= 2 ta primō, n̄i effet suspicio fugae. Ita tatio] De hoc uitio enim tenet Abb. in c. cūm non ab homine per Fran. Aret. in c. xij. col. de iud. ubi est p̄fum in confi. clxv. col. ix. uer. uenio ad 3 tertium. & per eum dem Fel. in c. cūm olim. col. vj. in princ. de re iud. et quidō in poenis ipso iure incurvis requiruntur declaratoria, uide per eundem Fel. latissimē in c. Rudolph. col. xxiiij. uer. sed declarato ria. s. de script. & quando requiriatur citatio, in col. xxvij. uer. ci tatur.

rum: quia æquiparatur seruo, qui nec ipse potest. ¶ An autem monachus æquiparetur seruo, diximus in c. ue niens. de conuers. coniu. Bald. in l. C. qui admit. in xx. q̄ dicit, q̄ quando est utile monasterio, æquiparatur: si non est ei utile, tunc æquiparatur filiofa, quia tunc ha bet legitimam personam agenti actione iniuriarum: arg. fū longius. ff. de iud. Si abbas effet absens, & non misit procuratorem, id est, non dimisit procuratorem: arg. gl. in c. non dicatis. in glo. magna, circa med. xij. q. j. & l. sed fū unus. ¶ No. ex gl. in fi. ibi, secus in ecclesia, q̄ p̄ iniuriā factam clericu offendit clericus & ecclesia: & conuerso clericu & ecclesia potest agere ad iniuriā factam clericu: gl. in c. is. qui. in uerbo, iniuriā xxij. q. iij. gl. pe. in c. Salomoniana. in uerbo, iniuriā. in c. contingit. j. eo. ¶ De materia cōmendatiōis, uide gl. in c. ne mōde incep. de elec. in vj. & glo. in c. dudum. de elec. ¶ Cui ecclesia competit remissio iniuriā, si iniuriatur populus ecclesiasticus. Vide Hosti. ¶ In gl. fi. ibi, clericu seculari. Hanc gl. ponderat do. Ab. in c. dīlēcti. in vj. col. s. de arbi. ¶ In c. ad. ibi, sed hoc intellige, q̄ pro iniuriā il lata clericu non agitur in iudicio ecclesiastico, nisi quādo præcessit excommunicationis, & dea dispatutatur. Et hac gl. facit sing. pro dicto Bald. in l. ordinarij. in j. col. C. de re uen. ubi dicit, q̄ episcopus, qui absoluat aliquē à iuramento propter instrumentum simulatum, uel u surarium, debet ipse esse iudex in causa principali.

Vnde dicit, q̄ iudex causa p̄parantis, debet esse iudex causa p̄parata. ¶ Limita dictum Bald. nisi pars remittatiniuriā: quia tunc non poterit agi in iudicio ecclesiastico. Ita Pau. in confi. lxvij. c

incip. Vitis & ponderatis omnibus. c. lxvij.] Add. q̄ est in confi. ccxj. in j. parte cōsilio rum nouorum, fi. col. secundum no uis. impr. sion. m: & hanc eandem limitationē refert & sequitur Alex. de mol. in l. quo tales. col. j. C. de iud. dic.

C A P I T U L U M X.

X tenore. ¶ Not. primō practicā claratoria, tunc nec requiretur citatio. Ita Domi in c. fe licis. de poen. in vj. in ix. col. Et qui sunt illi casus, uide per Domi. in c. pro humani. in ii. col. de homic. in vj. 4. ¶ Secunda conclusio, q̄ t̄ ab ista declaratoria potest appellarī: addē Abb. in c. fi. in vj. col. de iura. cal. & in c. quia nos. s. de app. ¶ No. q̄ per appellationem effectus legum suspendit. Et uide Domi. post Lap. in c. is. cui. s. fane. in j. col. de sent. excom. in vj. ubi dicit, q̄ licet ab excommunicatione non appelletur, quia iusta, uel in iusta tenerit, ut in c. pastoralis. de app. tamen ab ista declaratoria excommunicationis à iure potest appellarī, & suspendetur declaratoria. Vide do. Car. in cle. j. in iiij. char. uer. undecimō quarto. de cau. posſ. & propri. Non credas tamē, q̄ excommunicati à iure propterea sint minū excommunicati: ed quia non sit declaratus excommunicatus. Sed not. q̄ excommunicatus non est uitandus, nec in diuinis, nec in prophaniis, etiam si sit notoriè excommunicatus, donec sit declaratus excommunicatus. Ita dicit extraug. Martini v. qua incipit, ad compescendas. De qua meminit do. Ab. in cle. ij. de sent. excom. & ibi est glo. ij. de hoc disputans. Vide la tissimē Archi. & per loan. in trac. de censur. in iiij. q. & b Pe. de Anc. confi. cxcv. b'ncip. Tribus ex. c. xcvi.] Add. q̄ de causis. Et de illa extraug. facit mē est nu. clxxix. 5 tionem in gl. in prin. ¶ No. q̄ t̄ monachus non potest agere actione iniuria

CAP.

D Ecatero. ¶ Not. quod inimicitia capitalis, est iusta causa excusandi quem, quo minus uadat Roman. Et quod dicitur de inimicitia, intelligit de capitali, per c. cūm oporteat, de accusa. Et quantum ad hoc, non curatur, utrū inimicitia sit orta ex sua culpa, uel non. Et de hoc dixi in c. uenient. s. de spon. Nec mirum, si quis reportet commodum ex sua culpa, quando culpa non fuit ordinata ad illud. Ita gl. in c. statutum. s. si uero. in uerb. non audens. de rescri. in vj. ¶ In gloss. i. ibi, de mandato episcopi. No. sing. istam glo. secundum Abb. quod in inferior episcopo, cui ratio ne ordinis, uel pralatura, non competit certum ministerium, tamen si episcopus mandat sibi hoc, poterit expedire. Vide Arch. in c. placuit. de poen. dist. vj. ubi dicit, quod quamvis solus episcopus possit imponere publicas poenitentias, tamen sacerdos poterit impone re de mandato episcopi. Vide Domi. c. cūm ex eo. in ij. col. de ele. in vj. dom. Anto. in c. sua. de offi. uic. Imol. in c. ab excommunicato. de rescrip. Arch. in c. bene quidem. xcvi. dist. dicit, quod laicus potest iudicare clericum de mandato episcopi. Quod declara, ut per Abb. in c. si gnificasti. de foro compe. quasi in fi. Add. Abb. in cap. porrectum. in ij. col. de reg. & lo. de Lig. in c. ad Apo stolicam. de reg. ubi dicit, quod laicus de mandato abba tis potest recipere aliquem ad professionem. ¶ Pradi cta limita per ea, quae habentur in c. quanto. de confue. ubi habetur, quod ea, quae sunt ordinis episcopal, nō possunt in inferiori mandari.

C A P I T U L U M XII.

D hæc. ¶ Not. ibi, consuevit. quod in rescriptis habetur res p̄tus ad stylum curia, adeo quod si contra stylum curia rescriptum sit, praesumitur sub reptitiū, c. quām graui, de crim. fal. Et privilegium impe tratum contra stylum curia, est nullum. Ita not. glo. si. in c. causam, quā. de testi. quam pro singulari alle. Abb. in c. cūm instantia. de cens. & in c. ex parte. el. j. de offic. deleg. Idem in sententia glo. in l. de quibus. ff. de legi. quam alleg. pro singulari Ange. in l. j. ff. de offi. assel. Li mita, n̄i effet omisso eorum, qua tacitē infunt, ut c. cūm M. de consti. & in c. ij. de rescript. ¶ In glo. fi. Not. quod regulariter æquiparatur satisfactio & satisfatio. Vide Cal. in tit. de rescri. confi. ij. incip. An si Papa mandat. ubi querit, an si rescriptum dicit. Præmissa satisfactio, possit intelligi de satisfactio. Et dicit, quod sic. Pro quo facit tex. in l. pecunia. ff. ut in posleg. & in l. de die. plan. ff. qui satiſ. cog. & uide Ang. confi. clxxxij. & Bald. in l. j. ff. qui satiſ. cog. Pone: statutum dicit, quod nisi quis solueret intra decēm dies, amputetur sibi pes, non haber locum, si satis dedit. Limita, secundum Bart. in l. j. ff. qui satiſ. cog. per tex. in s. sed hæc aliquid. in au thēn. ut cūm de app. cog. nisi in contractib⁹: quia quādo quis promisit soluere, non satisfacit satisfactando. Et limita, n̄i per satisfactio renouaret noua obligatio super debito liquido. Ita tex. in l. iij. s. ait prætor. ff. de re iud. ¶ Item no. quod si ex forma statuti requiretur, tamen si quis est idoneus, sufficiet satisfactio cum p̄signore iuratoria. Bart. in l. quicunque. per illum text. C. de fun. patr. lib. x. glo. in l. si residuum. C. de distracti. pig. glo. in l. acceptum. C. de usur. & glo. in l. obligationem. C. de sol. ¶ Item not. quod uir honesta uite & laudabilis, ac probata fidel, non tenetur satisfare, ubi alia teneretur: glo. in l. s. his autem. in glo. ij. ff. de ripa mun. ubi dicit, quod uirtus animi pro satisfactio ne habetur. Vide Bald. in c. decernimus. de iudi. qui di cili. iij. pars.

C A P I T U L U M XIII.

cit, quod episcopus non debet facere economum con sanguineum suum, nisi sit legalis & honesta persona. Et Bal. in l. sciendum. C. quorum satis. non reci. De ma teria uide Bart. per illum text. in l. liberatus. ff. quis bus mod. pig. uel hypo. sol. & in l. solutionis. ff. de sol. & in l. si finita. s. Julianus. ff. de dam. infec. & ibi per Ro. & Imo. & lo. And. in Spe. in tit. de j. & ij. decreto.

C A P I T U L U M XIV.

A noscitur. ¶ Not. quod si clericus non habet fa cultates proprias, sed solum ecclesia, non tenetur satisfacere de bonis ecclesia. Ita te net Arch. in c. eos. de sen. excom. in vj. Et ibi loan. And. approbat hoc dictum, & alleg. gloss. in c. de multa. de præben. Sed in cap. grauis. suprā, de depo. dicit, quod propter debitū clericus potest satisfacere de bonis ec clesia. Et idem habes in cap. peruenit.

a Vide Bart. ¶ Qualiter probetur interesse iniuria, uide per dom. Bartho. Soc. latē in consti. xlvi. col. iiiij. uer. i. circa ter tiam. et col. s. uer. circa quartam.

b Et post annū] Add. q̄ perpetuō poterit agi excia piendo: quia quæ sunt annalia ad a gendum, sunt per petua ad excipendū, s. tempo rales. Instit. de ex cep. & Henric. Boich ita tenet hic: & etiam hic uide per eum, qua poena puniatur talis iniuriā: de quo aliquid per Alex. in consilio xxxv. in fine, in ij. uolum.

C A P I T U L U M XIV.

Vm non ab. ¶ Not. quod clericus sine alia monitione perdit pri uilegium, c. si quis suadente. uidelicet quando contempto habitu assumit arma, & immiscet se. Et hīc text. pro ced. etiam si quis cognoscet eum nec obstat. Pro quo facit: quia pri uilegium fori em naut à iure diuino: & iuxta illud, Noli tangere Chri stos meos: & ha betur xvij. dist. in c. imperator. No tant Inn. & Hosti. in c. ij. de natio. & obed. Sed pri uilegium canonis, si quis suadente, si solum deponeret habitum, & a flumen re armis, sed requiritur monitio, ut in cap. in audienciam. infra eod. Innoc. in capit. in quodam sua additione, distinguat, aut excommunicatio est notoria, & tunc excommunicatus etiam non denunciat debet uitaris: aut non est notoria, & tunc excommunicatus non debet uitaris. Sed dom. Abb. hīc reprobat hoc dicendum per hunc text. ibi, n̄i tibi soli. Et dicit ibi Innoc. quod si quis notoriè

c. Pri uilegio fo ri] Add. q̄ hoc idem tenet dom. Maria. Soci in cō fil. xij. col. vj. uer. nec obstat. Pro quo facit: quia pri uilegium fori em naut à iure diuino: & iuxta illud, Noli tangere Christos meos: & habetur xvij. dist. in c. imperator. No tant Inn. & Hosti. in c. ij. de natio. & obed. Sed pri uilegium canonis, si quis suadente, es manauit à iure pos sui, ut habetur in c. per pēdium. D d. infra

a est excommunicatus in alio loco, & uadit ad locum, ubi non scitur, si ego Marianum, hanc op̄i. etiam ex his, que notantur in c. clm non ab homine, supra de iudei. Et not. q̄ pre- ait ait conserunt, q̄ Papa pos̄it tolle- b tenetur utare, nisi sit denunciati. **V** Limitatur, nisi fuerint notoriè ex- c. si quis suadet. t. ex quo er de iure positus, de quo s. per Felin. **S V M M A R I V M .**

a In alio loco] De hoc, an excom- muni- catus in uno loco, sit excommuni- catus in alio dic, ut per eundem Felin. in c. j. in prin. sup̄a, de treug et pace.

b Denunciati] vide plenè circa hoc per eundem Felin. in c. Rodulus. phus. colu. xxvij. uer. quartò limit. sup̄a, de reser. Et aduerte: quia ibi in xxvij colu. in princ. allegat Petr. de Anch. in confi. clxxxv. Ad- de tu, quod est in confi. lxxxix.

sunt iniuriati. Vnde dicit Abb. h̄c, quod actio compe- tit patri: quia clericus, quantum ad ea, quae sunt libi ueris, est in patria potestate, ut vidimus in c. per uenerabilem, qui fil. s. legi. Vide in Summa Pisana in uerbo, Excommunicatio. in vj. ubi ponuntur omnes casus, in quibus excusat ab excommunicatione, si communica- catur excommunicato. Vide Bald. in c. j. in princ. in tit. h̄c fin. lex. ubi alle. gloss. h̄c, in uerbo, si publica fama. & Domi. in c. pro humano. s. fi. in ult. col. de homi. in vj. ubi tenet Dom. contrà. Et idem tenet Imol. h̄c. Sed cum Bal. est h̄c Abb. Vide gloss. in c. cum dilectus. s. fi. in uer. facienda, de ord. cog. quā facit p. Bal. & uidet text. h̄c, &

2 in c. illud. de cler. exc. mi. **V**trum t̄ quis possit absolu- per procuratore: Inno. h̄c, quod non: quia ut pœnitentia & confessio non possunt fieri per alium, ita nec per alium debebit peti absolutio, c. quem pœnitent. de pœni. dist. j. **L**imita, nisi hoc faceret ex magna causa, ut in c. quoniam. j. q. v. Host. h̄c tenet, quod nunquam possit peti per alium: & responderet ad d. c. quoniam. Spec. in tit. de procu. s. i. uer. item opponitur, dicit, quod est stylus curia, q̄ aliquis per procuratorem absoluatur. Abb. tenet, q̄ ualeat talis absolutio, per glo. in c. quan- tō. j. q. v. Add. gl. in c. de manifesta. in uerbo, ab lens. j. q. j. & gl. magistrum, quasi in fi. in c. qui ad agendum. de procur. in vj. Arch. in c. cum aliquis. x. j. q. i. & do. de Ro. dec. cccvij. que incipit, si dicamus. **L**imita primò, nisi absolutio peteretur tanquā in foro pœnitentiali: quia tunc non potest absoluī per procuratorem. Ita tenet Do-

mi. in c. eos. in princ. de sent. excom. in vj. & Bal. in c. Imperatorem. in iij. col. de iura. calum. **T**Limita, dum modò in mandato exprimatur specialiter omnes circumstantiae excommunicationis. Ita tenet Bald. in l. si quis ibi, secunda questione. Vide Bald. in c. prox. cle. ij super gloss. in uerbo, suppolitis. de sen. excom. Vide in extraug. Martini V. quæ incipit, Ad compescendas. quæ dixit, quod excommunicatos non possit tollere. **V**trum t̄ relaxatio à iuramento possit peti per procuratorem. Vide Bald. qui tenet, quod sit in c. in iij. col. de iure iur. Idem dicas in relaxatione suspensio- nis, uel interdicti. Ita h̄c Imol. & ceteri. **T**Virum absolu- tio facta sine iuramento tenet. **D**icit sequuntur hanc glo. Hosti. dicit, quod h̄c consuetudo facit ius. Sed cōtra eos arguitur sic: Omisso solemnitatis inducit à consuetudine uitiat actum, ut per gl. sing. in authen. ut pre- po. nomen Imper. in prin. Sed h̄c solemnitatis iuramen- ti præstans inducit à consuetudine. Ergo, etc. Add. quod in relaxatione suspensionis, uel interdicti, re- quiritur iuramentum, ut in c. uenerabilis. j. eo. Domi. de Ro. dec. xcj. quæ incipit, inter no. in nouissimis, discunt, quod in relaxatione interdicti requiritur iuramentum. Vide Tho. in iij. dist. xix. confi. ij. artic. v. circa med. dom. Anto. in c. Odoardus. de solut. Et Hosti. h̄c dicit, quod præstans iuramentum est de substantia ab solutionis. In contrarium uide do. Abb. in c. questioni. in i. notab. de appell. do. Anto. in c. ab excommunicato. de rescript. in xv. col. uerb. nemo. ubi dicit, q̄ licet ista opinio prima sit uera, non procedit in excommunicatione iniusta: gl. in d. c. ab excommunicato. in uerb. absq; difficultate, & gloss. in c. j. pen. de sen. excommu. in vj. j. eod. uer. Ita do. Abb. in col. ff. de accus.

C A P I T U L U M X V .

Vm deside- res. **T**No. quod nemo de- bet comunicare excoica- to, quan tūcūq̄ sit prelatus: quia ex- cōdicatio etiā omnes astringit, c. j. de constit. Solus Papa excipitur, per glo. in c. nulli. sup̄a eo. **N**ot. quod episcopus non potest facere, quod ex so- la uoluntate habeatur pro absoluto: sed oportet, ut eum absoluat: secus in Papa, ut in cle. fin. eo. tit. **N**ot. quod fama nihil operat, quo minus quis incurrat excommunicationem. Nam nihil refert, an sit fama, vel certitudo. Ita Bart. in iij. ff. de recept. Tamen si est sola fama, & non certitudo, iudex poterit alicuiare pœnam. Ita text. sing. in c. illud. de cler. excom. mi. **N**ot. in i. ult. quod t̄ ex iniuria illata clericis, oriantur plures actiones, sicut plures

Eniens. **N**ot. quod ponere manum in personam religiosam turbantem officium, non infert excommunicationem, etiam si irato animo. Vide Arch. in c. in loco. v. q. iij. uide Barto. in l. j. s. hoc interdicto. ff. de sti. actiūc. pri. in i. colu. ubi dicit, q̄ sunt excusati illi, de aliquo collegio, quando expellunt per vim aliquem in collegio stare uolentem.

C A P I T U L U M X V I I .

Eruenit. **E**xcommunicatus pro leui offensa, uel modica iniuria, ab ordinario loci absoluatur. H. D. Et ad hoc uide Lapum alleg. lxxvi. quæ in- cipit, quidam presbyter. & Ro. sing. cxvj. & Cardi. con- filio xlj. incip. Reuerendissime pater: super casu sup̄a scripto. Et not. quod nō requirit effusio sanguinis ad grauem offendit. Ita tenet Abb. in capit. peruenit. el. j. de appell. in j. notab. per illum textum. Vide Archid. in c. colum. in c. si quis suadente. xvij. quæ iij. iij. ubi in- ferior ab episcopo non potest absoluere excommunicatum propter leuem iniuriam factam clericu. Ioan. Andre. probat gloss. h̄c. Tandem residet cum op̄i. Ala. & opin. Ioan. And. in capit. ex parte Adæ. de testi. se- quuntur ibi Docto. ubi dicit, quod nunquam est ap- probanda lect. per quam reducuntur Decretales ad gratiam.

C A P I T U L U M X V I I I .

Ignificasti. **T**Clericus, qui sci- ter & sponte in diuis- nis participat cum excommunicatis per Pa- pam, à solo Papa absoluatur. H. D.

C A P I T U L U M X I X .

Vanos. **E**xcommunicati sunt in- cendiarij, ex quo sunt pu- blicè denunciati, & per solum Papam ab- soluuntur. H. D. **A**n & quando incen- diarij

c. ad emis- nentiā.

darij ipso iure sint excommunicati. & qua poena puniantur, uide gloss. in c. cum deuotissimam. xij. quæ iij. in uer. incendium. gloss. xvij. q. iij. omnes. Hosti. in summa in tit. de rapt. sub rub. de incend. in uer. qua poena. gloss. in c. anathematis. in cap. in literis. de rap. uide tex. gloss. Bal. & ibi Sal. in l. data opera. C. qui accus. & Inno. in c. sicut dignum. de homini. Bar. in l. omnino. ff. de off. præfect. uig. **T**Vtrum t̄ quis tenerat de incendio ex cul-

a pa leuissima c. Pet. de Anch. a consilio xcij. q. iij. incip. pro dec. quæ iij. quod not. uide l. iij. s. quod ait prætor. ff. de incen. rui. nafra. Et est licet destruere domum uici inuitu pro exitando incendio. Ang. consi. xcij. dicit, quod qui incendit domum alicuius, tenetur domum reficere, quæ fuit destruēta causa incendijs, id est, causa uitandi dignem. **T**Vtrum illi de uicinia teneantur resarcire damnum passo propter domum destruēta causa uitandi incendium, uide Spec. in tit. de accu. s. uer. lxxij. alijs xiiij. & est casus in l. iij. fm Barto. ff. ad leg. Rho. de fac. Et Albe. in i. parte stat. conclus. xcij. dicit, quod sic licet alter senserit Bart. in d. l. j. Limita, nisi probare, quod omnino illa domus fuisset combu- sta. Casus est in l. i. alijs. s. est & alia. ff. qd' u. aut clam. secus, si domus fuisset destruēta ad abundantem caute- lam: quia tunc teneretur: & per hoc responderetur ad rationem. Bar. in d. l. j.

S V M M A R I V M .

Log. uer. non approbat, nisi ostendat literas.

Legatus potest absoluere ab omni excommunicatione, etiam reser- uata Papa.

C A P I T U L U M X X .

Deminentiam. **T**No. q̄ le- gatus, qui est cardinalis, dicitur legatus de latere: & di- cas generaliter, quod omnis cardinalis di- citur legatus de latere, & obtinet primum locum citra Papam, c. si abbatem. de ele. in vj. Vide gloss. in c. ff. de off. lega. quæ dicit, quod cardinales dicuntur legati de latere. Vide text. in l. j. C. de petit. bo. subl. lib. x. ubi text. dicit, quod nostris literis decur, illustrat. **T**Not. con- clusionem ex isto text. contrario, quod t̄ non creditur quem legatum, nisi ostendat literas. Et ita text. in l. j. C. de manda. princip. & c. quod translationem. de off. leg. b **L**imita, nisi sit persona honesta. Et

Persona honesta. Add. Spec. in tit. de testi. j. & tit. de off. lega. q. iij. & tit. de lega. s. ex cipitur. & uide Bart. in l. prohi- bitum. C. de iur. fiss. lib. x. et ibi Ni- col. de Neapo. & Pari. de Nea. in trac. synd. in uer- bo. successor. col. j. circa fin.

not. in illis partibus, qui altis esset functus illo officio legationis, xcij. dist. nobilissimus. Item limita, nisi esset cardinalis. Ita dom. Cardi. in s. eo ipso. in cle. ne Romani. de elect. & Innoc. in capit. cum dilecti. in uerbo, responsione de accula. **T**Limita tertio, nisi legatus ipse fuisset percussus: quia non poterit suum percussorem absoluere. Ita text. in cap. felicis. de pœ. in vj. Quod intellige, quando esset grauiter uulneratus: secus, si leviter. Ita tenet glo. xcij. dist. in c. si quis autem. & Imo. iti. c. excommunicatus. de off. lega. **T**Limita quartio, nisi quis esset excommunicatus. Ita Lapu. in l. c. excommunicatus. de statuto alius inferioris, quod esset à Papa confirmatum. Et ita gloss. fin. in c. ex frequentibus. de inst. & ibi Abb. & Ioan. And. in ult. col. **T**Limita septimò, nisi quis esset excommunicatus à delegato Papa: quia tunc solus Papa potest absoluere mortuo delegato. Ita Spec. in tit. de lega. s. nunc offen- dendum. uer. xxvj. & do. Anto. in c. prudentiam. s. v. in v. colum. de offi. deleg. **T**Idem de excommunicato ab

D d z homi-

a De excommunicato ab homine: quia semper debet absoluere excommunicatione ab excommunicatore regulariter. Ita Ioan. And. in c. graue. supr. de prab. & in c. ab excommunicato. de refcr. & gloss. in cle. j. in uer. a canone. de pri. Bart. intelligit, nisi fieret absolutio ad tempus: quia illa potest fieri a non excommunicatore, ut cum iudex uult testimonium alius excommunicati. Ita etiam tenet Pet. de Anch. in c. uenitens. el. i. in ult. col. de testi. & ibi Abb.

S V M M A R I V M .

b Duplicatio. Vide Do. de Rot. de b. lvj.] Add. g. cis. ccccxxv. quæ incipit. Itæ extra Ro. est in conf. lx. & uide do. Ant. in c. i. in t. col. de testi.

cog. & uide in l. si quis accepto. ff. de cond. ob cau. & alleg. Bald. in l. tale pacum. s. qui provocauit. ff. de pac. & uide Dom. in d. s. caueant. Et hoc quantum ad conclusiōnem primam. ¶ Circa t secundam questionē, nūnquid data ignorantia incurrit poena ista, quād punit factum damnum a iure glo. hic tenet, q. sic, quam sequitur hic do. Abb. Tu addo. Ant. idem tenentem in c. i. de const. in vj. quem referit late ibi Dom. in pen. col. Contrarium, uidelicet q. ista poena nō incurrit, tenet Ioan. An. hic. & in d. c. i. & Imol. larissimē in c. i. de const. ¶ Circa t tertiam, uidelicet nūnquid statutū ligier delinquentem subditum, qui delinquit extra territorium, communiter tenetur, q. non: quia tex. in c. i. de const. in vj. considerat solum defecitum potestatis. Vide glo. optimam. in cle. s. in uer. omnīm o. de fo. comp. & do. Abb. in c. i. in xv. col. de fo. comp. & do. Car. in cle. pastoralis. s. deniq. in t. q. de re iud. Pet. de Anch. in repe. c. postulasti. in v. q. princip. de fo. comp. & latissimē Ange. in dispu. qua incipit, Bononienlis sua ciuitatis bannitus. in t. q. prin. De materia per Bal. in l. mercatores. C. de commer. & met. & in l. i. C. de eunu. qui repetit l. neganda. in f. col. C. qui accusare. Cald. in c. de illis. in uer. textō quāro. de rap. in ix. col. & do. Abb. in c. cūm cōtingat. in t. col. de fo. comp. & Bald. & Ang. in l. fin. per illum tex. ff. de iuris. omn. iud. ¶ Circa t quartam questionē, utrum expirat statutum per mortem statutis, uel sententia: si loquimur in statuto, durat. Casus est in c. uit. de off. leg. Secus autem in sententia, qua habet tractatum de futuro continuū, & tunc expirat per mortem sententiantis: secus in diff. nūn. Et ultra Do. ut de do. Car. in c. perpendimus. in t. col. j. eo. & uide Bart. in l. f. ff. de pœn. Et uide glo. magnam in c. Salomonianæ. ixij. dist. Vide Inno. in c. quo ad transactionem. de off. leg. Spe. in tit. de lega. s. superest uer. quid de sententia. & Arc. in c. si quis. xij. q. t. & Bart. in l. i. in apostillis. ff. de off. procons. & leg. Et ista sunt, quantum ad sententiam excommunicationis. Vide text. in c. si super gratia. de off. leg. in vj. Vide Bart. & Pau. de Cast. in l. fund. i. t. tor. ff. de acqui. pos. ubi ponderat illum text. in d. cap. si super gratia. Intelligit Paul. quando sententia est lata cum causa cognitione. ¶ Quid t autem in licentia, utrum expirat per mortem licentiantis? Tenet do. Ab. quād sic. & allegat glo. in c. pe. de cler. non resid. Contrado. Abb. quād non expirat, est gloss. in c. cum ex eo. de elect. in vj. & in c. f. in uer. perpetua. de refcr. in vj. & ibi Dom. in cle. fin. de elect. & ibi uide omnino Card. in v. q. Inno. in cle. dudum. in xij. col. altas in xij. q. de sepul. & in cle. in t. col. de sup. negl. prala. Et ideo Dom. in c. statutum. in t. col. de prab. in vj. dicit, q. si est data licentia episcopo conferendi beneficia uacantia in curia, q. ista licentia non expirat per mortem Papa. Et facit c. si gratiosē. de refscr. in vj. Adde glo. in c. pen. de cler. non resid. Do. Abb. in c. fin. de offic. leg. dicit, q. non expirat. Et ibi do. Abb. dicit, quād potestas data alicui per episcopum eligendi sibi confessorem, expirat morte concedentis. Et per rationes sunt. Et idem Imol. in cle. in xij. col. de sepul. Abb. etiam in dicto cap. fi. uidetur limitare, quando licentia habet iam effectum liberum & expeditem. Et uide do. Anto. & Card. & Imol. in cap. de cle. non resid. ubi reprobat ibi illam gloss. Eran & quan-

num. 5.

3 Subditus delinquens extra territorium, an possit puniri a suo episcopo. num. 6.

4 Statutum utrum expiret per mortem statutis. num. 7.

5 Licentia an expiret per mortem licentiantis.

C A P I T U L U M X X I .

Nobis. el. j. ¶ Quando aliqui dicantur nominatim interdicti, uel excommunicati, uide Inno. in c. graue. de prabend. ¶ Vtrum t forensis delinquens in ciuitate ista, incurrit poenam statuti prolatam ab episcopo? Secundò queritur, utrum ignorantia statuti excusat eum. Tertiò queritur, utrum subditus delinquens extra territorium, possit puniri a suo episcopo? Quartò queritur, utrum statutum expirat per mortem statutis? ¶ Ad primam q. glo. noſtra dicit, quād sic. Et istam partem tenet inno. hic. & Barto. & communiter Legistæ in l. cunctos populos. in vij. col. de sum. tri. & optimè facit text. in c. quæ contra mores. vij. dist. Do. Abb. hic dicit, aut loquimur in statuto, & tunc ligatur forensis: aut in sententia, & non ligatur. Ita est calus hic. Tamen dicit, quād si ferat sententia, a ualeat, ut in c. Romana. s. caueant. eo. tit. in vj. ¶ Qao t au. em ad secundam questionem. gl. noſtra dicit, quād incurrit poenam: quia incidit in factum iam damnum. Ioan. And. hic. & in c. ut animarum. per illum text. de const. in vj. tener contrarium. Do. Abb. hic allegat Bart. in d. l. cunctos populos. & dicit, quād incurrit poenam statuti. Et ita tenet do. Ant. Tamen dicit, quād incurrunt poenam excommunicationis. Allegat do. Abb. l. vulgaris. s. si quis defunctus. & do. Ant. allegat prius, quād procedit, quād statutum punit factum iam damnum: & dicit, quād tamen ex quadam equitate

3 seruaret op. Ioan. And. ¶ Ad tertiam t questionem text. in d. c. ut animarum. uideretur facere quod non. do. Abb. non dicit, quād non uideatur incurrere poenam: & 4 idem tenet do. Anto. ¶ Ad t quartam q. dicit do. Abb. quād aut loquimur in statuto, & durat post mortem: si uero loquimur in sententia, aut in c. tunc uinculum, tunc aut uinculum erat momentaneū, & tunc durabit post mortem: aut sententia habet actus successivos: & tunc aut est lata cum causa cognitione, & erit perpetua: aut sine causa cognitione, & non durabit. Tamen do. Abb. dicit, q. est gloss. in c. ex tua. de cler. non resid. quād gratia concessa clericu. eundi ad studium, expirat per mortem. ¶ Circa primam questionem facias conclusio nēm, q. statutum liget forensem delinquentem in loco statui, ut per Doct. hic. Adde Cal. idem tenentem in repe. c. in ix. col. uer. quintò quār. s. de rapto. Et ibi tenet, q. etiam si statutum est super facto non damnato à iure, tamen si scienter delinquit, incurrit poenam statu-

ti. Et adde do. Abb. in c. f. in xxv. col. de fo. comp. Allegat tex. in l. i. C. ubi senato. uel cl. ¶ In quantum in illa quæstione allegant text. in s. caueant. uide etiā do. Car. in cle. i. in princ. in xxxij. q. de priuile. qui reddit rationē, quando ligatur per statutum, & nō per sententia: quia statutum fit pro futuris culpis, non autem sententia. Et uide do. Card. in repe. c. perpendimus. j. eo. in xij. col. & uide Pet. de Anch. conf. lvj. b. incipit. Duplicatione. Vide Do. de Rot. de b. lvj.] Add. g. cis. ccccxxv. quæ incipit. Itæ extra Ro. est in conf. lx. & uide do. Ant. in c. i. in t. col. de testi.

cog. & uide in l. si quis accepto. ff. de cond. ob cau. & alleg. Bald. in l. tale pacum. s. qui provocauit. ff. de pac. & uide Dom. in d. s. caueant. Et hoc quantum ad conclusiōnem primam. ¶ Circa t secundam questionē, nūnquid data ignorantia incurrit poena ista, quād punit factum damnum a iure glo. hic tenet, q. sic, quam sequitur hic do. Abb. Tu addo. Ant. idem tenentem in c. i. de const. in vj. quem referit late ibi Dom. in pen. col. Contrarium, uidelicet q. ista poena nō incurrit, tenet Ioan. An. hic. & in d. c. i. & Imol. larissimē in c. i. de const. ¶ Circa t tertiam, uidelicet nūnquid statutū ligier delinquentem subditum, qui delinquit extra territorium, communiter tenetur, q. non: quia tex. in c. i. de const. in vj. considerat solum defecitum potestatis. Vide glo. optimam. in cle. s. in uer. omnīm o. de fo. comp. & do. Abb. in c. i. in xv. col. de fo. comp. & do. Car. in cle. pastoralis. s. deniq. in t. q. de re iud. Pet. de Anch. in repe. c. postulasti. in v. q. princip. de fo. comp. & latissimē Ange. in dispu. qua incipit, Bononienlis sua ciuitatis bannitus. in t. q. prin. De materia per Bal. in l. mercatores. C. de commer. & met. & in l. i. C. de eunu. qui repetit l. neganda. in f. col. C. qui accusare. Cald. in c. de illis. in uer. textō quāro. de rap. in ix. col. & do. Abb. in c. cūm cōtingat. in t. col. de fo. comp. & Bald. & Ang. in l. fin. per illum tex. ff. de iuris. omn. iud. ¶ Circa t quartam questionē, utrum expirat statutum per mortem statutis, uel sententia: si loquimur in statuto, durat. Casus est in c. uit. de off. leg. Secus autem in sententia, qua habet tractatum de futuro continuū, & tunc expirat per mortem sententiantis: secus in diff. nūn. Et ultra Do. ut de do. Car. in c. perpendimus. in t. col. j. eo. & uide Bart. in l. f. ff. de pœn. Et uide glo. magnam in c. Salomonianæ. ixij. dist. Vide Inno. in c. quo ad transactionem. de off. leg. Spe. in tit. de lega. s. superest uer. quid de sententia. & Arc. in c. si quis. xij. q. t. & Bart. in l. i. in apostillis. ff. de off. procons. & leg. Et ista sunt, quantum ad sententiam excommunicationis. Vide text. in c. si super gratia. de off. leg. in vj. Vide Bart. & Pau. de Cast. in l. fund. i. t. tor. ff. de acqui. pos. ubi ponderat illum text. in d. cap. si super gratia. Intelligit Paul. quando sententia est lata cum causa cognitione. ¶ Quid t autem in licentia, utrum expirat per mortem licentiantis? Tenet do. Ab. quād sic. & allegat glo. in c. pe. de cler. non resid. Contrado. Abb. quād non expirat, est gloss. in c. cum ex eo. de elect. in vj. & in c. f. in uer. perpetua. de refcr. in vj. & ibi Dom. in cle. fin. de elect. & ibi uide omnino Card. in v. q. Inno. in cle. dudum. in xij. col. de sepul. Abb. etiam in dicto cap. fi. uidetur limitare, quando licentia habet iam effectum liberum & expeditem. Et uide do. Anto. & Card. & Imol. in cap. de cle. non resid. ubi reprobat ibi illam gloss. Eran & quan-

c. uniuersitati.

& quando statutum, uel sententia expiret per mortem proferentis, uide per Bal. in l. puto. ff. de postu. & Cano. in c. ex literis. de const. Inno. in c. pro illorum. de prab. & in c. cūm uenissent. quasi in f. de inst. & uide omnino Pet. de Anch. in c. j. ne sede uac. in vj. & Fed. consi. xij. & Bald. in l. i. & f. in iiiij. colum. de ha. inst. & Sali. late in l. i. C. de postul.

C A P I T U L U M X X I I .

Onquesti. ¶ Qui cum effractione soliant ecclesiæ excommunicati sunt, & post denunciationē non absoluuntur ab alio, quam à Papa. H. D. ¶ No. q. delicta grauia non debent transiſti sub dissimulatione. ¶ No. secundò, q. inferens damnum ecclesiæ, tenetur non solum ad resarcendum damnum, sed etiam ad satisfactionem iniuria. ¶ Not. casum, in quo sacrilegus statutum est excommunicatus: regulariter contraria, ut in gl. ¶ Vtrum incurrit excommunicationē propter sacrificium, q. aut cōmittitur in personam clerici, & est statutum excommunicatus: aut in rebus, & nō est ipso facto excommunicatus. Hoc probat in c. ex frequenti. de for. comp. Aut sit c. fractura, & est ipso facto excommunicatus. Et addo. Car. in cle. i. in princ. de pœn. in ff. q. & do. Ab. in c. conquestus. de fo. comp. Et q. pro furto non sit excommunicatus, adde tex. in c. fin. de fur. Et ibi uide Ana. in vj. col. & uide do. Ant. in c. cūm pro causa. j. eo. in iiiij. col.

C A P I T U L U M X X I I I .

VNIERSITATI. ¶ Abbas, qui facit monachum suum per alium uerberari, est excommunicatus cum uerberante, & à Papa absoluatur. H. D.

¶ Not. primò, quād t mandatum illustrium nō excusat mandatarium. Ad idem facit text. in c. fin. de homi. c. in vj. & in l. non ideo minus. C. de accusa. Et eodem modo excessus in mandatorio non excusat mandatum. Intellige illum text. in c. fin. de homi. quando non erit in potestate exequentis, & tunc punitur mandans: sed ubi in potestate eset seruare fines mandati, non punitur dominus. Ita dicit Bald. in l. non ideo minus. in vj. colum. de accus. Et de ista limitatione exclamat Imol. in c. scut dignum de homi. Bene pro hoc facit dictum Bart. in l. in rem. la. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād si laboratoriū uerberatur per dominum aliquid facere, & accusatur, accusatio non tenet, per glo. ibi, & ibi Bald. & Ang. & Bal. in l. non ideo minus. in vj. colum. C. de accus. Hoc limita tūrum, nisi rusticus esset in malafide, & ista mala fides causatur ex denunciatione. Hanc ponit Imo. & Ro. in l. de pupillo. s. si forte. de ope. no. nun. ¶ Not. quād obligatus ad seruitia manifestè iniusta. Et ad hoc propositum uide Barto. in l. in rem. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād tunc non ualeat accusatio colonoru. rū, quando faciunt de mandato do-

mini: & ibi Bal. & Ang. & Bal. in l. nō a Demandato do. ideo minus. præalle. Limita, nisi colo. min.] Add. g. ip̄i laboratē in alie. no nō excusat, quando fuit facta. Ab. text. in l. seruus nō in omnib. ff. de ac. & ob. & tex. in l. ad ea. ff. de reg. iur. & tex. xi. q. iij. Iulianus. & tex. in c. xl. dist. & Inno. in c. in quiescione. j. eo. ubi dicit, q. ista mala fides causatur ex denunciatione. Hanc ponit Imo. & Ro. in l. de pupillo. s. si forte. de ope. no. nun. ¶ Not. quād obligatus ad seruitia manifestè iniusta. Et ad hoc propositum uide Barto. in l. in rem. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād tunc non ualeat accusatio colonoru. rū, quando faciunt de mandato do-

mini: & ibi Bal. & Ang. & Bal. in l. nō a Demandato do. ideo minus. præalle. Limita, nisi colo. min.] Add. g. ip̄i laboratē in alie. no nō excusat, quando fuit facta. Ab. text. in l. seruus nō in omnib. ff. de ac. & ob. & tex. in l. ad ea. ff. de reg. iur. & tex. xi. q. iij. Iulianus. & tex. in c. xl. dist. & Inno. in c. in quiescione. j. eo. ubi dicit, q. ista mala fides causatur ex denunciatione. Hanc ponit Imo. & Ro. in l. de pupillo. s. si forte. de ope. no. nun. ¶ Not. quād obligatus ad seruitia manifestè iniusta. Et ad hoc propositum uide Barto. in l. in rem. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād tunc non ualeat accusatio colonoru. rū, quando faciunt de mandato do-

mini: & ibi Bal. & Ang. & Bal. in l. nō a Demandato do. ideo minus. præalle. Limita, nisi colo. min.] Add. g. ip̄i laboratē in alie. no nō excusat, quando fuit facta. Ab. text. in l. seruus nō in omnib. ff. de ac. & ob. & tex. in l. ad ea. ff. de reg. iur. & tex. xi. q. iij. Iulianus. & tex. in c. xl. dist. & Inno. in c. in quiescione. j. eo. ubi dicit, q. ista mala fides causatur ex denunciatione. Hanc ponit Imo. & Ro. in l. de pupillo. s. si forte. de ope. no. nun. ¶ Not. quād obligatus ad seruitia manifestè iniusta. Et ad hoc propositum uide Barto. in l. in rem. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād tunc non ualeat accusatio colonoru. rū, quando faciunt de mandato do-

mini: & ibi Bal. & Ang. & Bal. in l. nō a Demandato do. ideo minus. præalle. Limita, nisi colo. min.] Add. g. ip̄i laboratē in alie. no nō excusat, quando fuit facta. Ab. text. in l. seruus nō in omnib. ff. de ac. & ob. & tex. in l. ad ea. ff. de reg. iur. & tex. xi. q. iij. Iulianus. & tex. in c. xl. dist. & Inno. in c. in quiescione. j. eo. ubi dicit, q. ista mala fides causatur ex denunciatione. Hanc ponit Imo. & Ro. in l. de pupillo. s. si forte. de ope. no. nun. ¶ Not. quād obligatus ad seruitia manifestè iniusta. Et ad hoc propositum uide Barto. in l. in rem. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād tunc non ualeat accusatio colonoru. rū, quando faciunt de mandato do-

mini: & ibi Bal. & Ang. & Bal. in l. nō a Demandato do. ideo minus. præalle. Limita, nisi colo. min.] Add. g. ip̄i laboratē in alie. no nō excusat, quando fuit facta. Ab. text. in l. seruus nō in omnib. ff. de ac. & ob. & tex. in l. ad ea. ff. de reg. iur. & tex. xi. q. iij. Iulianus. & tex. in c. xl. dist. & Inno. in c. in quiescione. j. eo. ubi dicit, q. ista mala fides causatur ex denunciatione. Hanc ponit Imo. & Ro. in l. de pupillo. s. si forte. de ope. no. nun. ¶ Not. quād obligatus ad seruitia manifestè iniusta. Et ad hoc propositum uide Barto. in l. in rem. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād tunc non ualeat accusatio colonoru. rū, quando faciunt de mandato do-

mini: & ibi Bal. & Ang. & Bal. in l. nō a Demandato do. ideo minus. præalle. Limita, nisi colo. min.] Add. g. ip̄i laboratē in alie. no nō excusat, quando fuit facta. Ab. text. in l. seruus nō in omnib. ff. de ac. & ob. & tex. in l. ad ea. ff. de reg. iur. & tex. xi. q. iij. Iulianus. & tex. in c. xl. dist. & Inno. in c. in quiescione. j. eo. ubi dicit, q. ista mala fides causatur ex denunciatione. Hanc ponit Imo. & Ro. in l. de pupillo. s. si forte. de ope. no. nun. ¶ Not. quād obligatus ad seruitia manifestè iniusta. Et ad hoc propositum uide Barto. in l. in rem. s. tignum. ff. de rei uen. ubi dicit, quād tunc non ualeat accusatio colonoru. rū, quando faciunt de mandato do-

mini: & ibi Bal. & Ang. & Bal. in l. nō a Demandato do. ideo minus. præalle. Limita, nisi colo. min.] Add. g. ip̄i laboratē in alie. no nō excusat, quando fuit facta. Ab. text. in l. seruus nō in omnib. ff. de ac. & ob. & tex. in l. ad ea. ff. de reg. iur. & tex. xi. q. iij. Iulianus. & tex. in c. xl. dist. & Inno. in c.

col. Ange. Are. in
traclatu mali. in
uer. fama publici.
q.v. et Pari. de Ne
sp. in trac. syndi.
in uer. cleric. col.
fi. et in uerb. tortu
ra. in uer. an cle
rici.

a clxxxij.] Adde,
q. est nu. cclxxxij.
Et adde eundem
Anc. in cōf. l. in
cōp. consuetudo,
qua habet. et uide
Alex. in cōf. cōf.
in cōf. uol. Et eundem
in cōf. cxxij. col.
ij. uer. ad predi
cta. ubi. q. cōsuetu
do excusat in his,
que de se non sunt
mali. Et quād cō
suetudo excusat à
paena. aliquid per
eundem Alex. in cōf.
xxxix. col. ij. uer.
ad hoc accedit. in
ij. uol. Et adde. q.
consuetudo nulla
tribuit ista causa
ignorati. Ita Frā
cif. Aret. in consil.
ij. col. ij.

Abb. Adde ultra doc. Io. An. in c. no
bis. de apost. ubi dicit. q. non eruit paenam irregula
ritatis prælatus. quando in tantū attenuat uitam car
cerati. q. cogit fama perire. & ibi Domi. Facit l. recur
rit. ff. de lib. & posth. & refert ibi do. Anto. & lo. An. &
uide lo. de Lig. in cle. j. de poe. & re. quem refert ibi Pe. de
Anch. in ij. col. do. Abb. in c. cūm non ab homine. in fin.
de iudi. Et dicit do. Ab. in c. nouimus. in ij. no. de uerb.
fig. Et ad ista dicta optimè facit ista glo. In glo. fi. Di
ct. ut habetur in c. si clericus. de sent. excomm. in vj. quia
glo. malè loquitur. Spec. in tit. de sen. prola. s. non au
tem. uer. sed cūm claustral. Et Vinc. j. eo. c. cūm illarū.
dicit. q. quando abbas facit percuti clericū per alium.
non tenetur sit Romam. sed potest absoluī per episco
pum. per c. Romana. eo. tit. Contrarium. & melius. tenet
lo. An. ibi in add. & Abb. hīc.

CAPITULUM XXV.

Naudientia. Clericus. qui
est à prælato suo. & arma militaria non de
ponit. perdit priuilegiū clericale. H.D. q. No
q. propter solam delationem armorum non perdit clé
ricus priuilegiū clericale. & ideo percutiens eum ante
admonitionem. est excommunicatus. Tex. hīc. q. Se
cundō no. q. clericus deprehensus in apostasia. non sta
tim perdit priuilegium clericale. Et ita intelligas tex. in
& contingat. el. j. eo. Et ad hoc uide tex. in c. si. de ui. &
honest. cleric. & in c. eodem titulo in vj. & in c. cūm no
ab homine. de iudi. & in c. perpendimus. s. eodem tit. &
d. c. contingit. Ultimō no. ex isto tex. casum no. in quo
clericus statim perdit priuilegiū clericale. uidelicet quā
do tertio monitus non se corrigit à delatione armorū.
Et pondera bene. fm. do. Abb. q. nulla sit degradatio.
quā post triunam monitionem ex ure sit exodus omni
priuilegio. Et appellatione priuilegiū intelligitur de
canone. si quis suadēt. & canō. fori. gl. est sing. in cle.

de æta. & qua. in uerb. ijsdē. ¶ Item not. ex isto text. fun
cta. item apud. s. si quis uirginē. ff. de iniur. quād quis
præsumit talis. qualis habitus indicat glo. in uer. iu
ratus. Pro ista gl. uide gl. in c. si uero. s. eo.

CAPITULUM XXVI.

Vod de his. Excommuni
catione maiori. impeditus ite ad curia. potest ab in
feriore absoluī. sed cessante impedimento te
netur curiam uisitare. suscepturus mandatum Apostolicum. H.D. ¶ Not. primō. q. pro absoluendo excommunicatos
pro percussione clericī. legatus fungitur nōce Papae. &
tex. loquuntur in distincte. siue percussio sit leuis. siue enor
mis. Et de hoc dictū fuit in c. ad eminentiā. s. eo. ¶ Not.
secundō unam generalē limitationē ad c. si quis suadē
te. ut non habeat locum. q. quis est legitimū impedimentū
detentus. Et illud dicitur legitimū impedimentū
quando cōmodē non potest sit. Et Commodē. in
tellige. quād sine periculo mortis. uel corporis. Facit.
quod no. glo. in c. si. uer. absq. pecunia. aliās. penuria.
de sta. mo. in vj. ¶ Not. q. detentus in infirmitate. licet
non sit in periculo mortis. potest ab solui ab inferiore:
quia extra judicialis non excusat. secus iudicialis.
Et rationē reddit hīc do. Ab. in glo. in fi. facere potest. Dic. q. imo
debet. nisi necessitas subsit. q. nō pos
sit. Et uide gl. in c. non potest. hīc alle
& ibi Arch. & uide glo. in summa. ijs.
dist. ¶ In glo. ijs. ibi. incidet in crimen.
3 ¶ Not. singulariter hanc gl. q. p̄. p̄.
lati mandantes uerberant clericos. si
uerbera sunt immoderata. incidunt
in excommunicationem. Ita do. Ant. & dom.
xj. col. ij.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus percutiens clericum. est excommunicatus.
- 2 Violans loca prope ecclesiam. dicitur uolare ipsam ecclesiam.
- 3 Violans immunitatem ecclesie est excommunicatus.
- 4 Absolutio unica legitimē facta sufficit à pluribus excommunicatis.
- 5 Excommunicatus si quis est in pluribus causis. gratia autē est generalis.
petitio uero specialis. gratia restringitur ad speciem.

CAPITULUM XXVII.

CVm pro causa. Si excom
municatus p̄ plurib. causis in absolutione sua alterā tan
tum expresit. pro absoluī haberi non debet. H.D. ¶ No. q. posse denunciare excommunicationē al
terius corā superiore. Ita tenet tex. hīc. Et in hac etiā p̄t
intervenit procurator. argu. eorū. qua no. Inn. in c. si.
per. de cauī pos. ¶ No. secundō. q. t. clericus percutiēs
clericū. est excommunicatus: quod uideatur contrā: quia priu
ilegiatus cōtra pariter priuilegiū non uitur priuile
gio. utin. l. milites. s. coequalitas. ff. de excu. tu. Et facit
dictū do. Abb. in c. dilectus. el. ijs. de præb. Et ita tenuit
Franc. de Albergo. in authen. de hāre. & Falci. s. si. & in
authēsimilitet. ad leg. Falci. Et an pri
uilegiatus b. utatur priuilegio contra
alium priuilegiatū. Bal. in authē ha
bita. C. ne fil. pro pa. ¶ Not. q. ratione
sacrilegiū committit in ecclesia. p̄t agi
ad satisfactionē iñiuria. Et cui cōpetit
istā iñiuria. dic. aut istā iñiuria est
facta clericō. & cōpetit clericō: si uero
iñiuria est facta ecclesia. & competet ecclesia. Ita gloss.
2 in c. si quis. xvij. q. ijs. ¶ No. quād t. uolans loca prope
ecclesiam. etiā dicitur uolare ipsam ecclesiam: quia ec
clesia dicitur p̄ quadraginta paſſus circuncircā. Ita te
net glo. in c. si. uer. antiquitū. xvij. q. ijs. Et ex hoc infer
tur. q. qui fugit ad cemiterium ecclesia. dicitur turus.
Ita tenet tex. hīc. & in d. c. si. uer. antiquitū. ¶ Not. text.

prō &

c. anobis.
el ijs.

3 prō & contrā. q. t. uolans immunita
Ecclesie] An uio. 4 tem ecclesie a est statim excommunicatus. Et
lans immunitatē q. sit excommunicatus. probatur. dum
eccl. sit exco. dicitur denunciatio excommunicatum. Sed
municatus. uide e. dicitur in fine. dum dicit,
ad duplicitē causam fuit excommunicatus. Et Doc. tenet. q. nō est statim excommunicatus.
hoc est uerum. q. conformet. quantum
potest. Ita do. Abb. ¶ Not. secundō ex
text. quod ligatio. uel solutio ecclesie
tenet. quo ad Deum. dum modō. clau
sis non eret. quando absoluītū nō
hoc. ut quis sit absoluītū a plurib. excommunicatis.
sufficit unica absoluītū legitimē impetrata. Ita tenet gl.
hīc. Ad hoc uide Tho. in ijs. dist. xvij. q. ijs. art. v. circa si.
¶ Limita istā gl. ultra Doct. dum modō absoluītū pos
sit absoluītū ab istis excommunicatis. alia. non. Ita latē
renuit Pet. de Anc. post Paul. in cle. grauis. de sen. exc. &
ibi do. Card. q. xvij. & Tho. in loco præleg. Et ad hoc
uide glo. in c. si. plures. in uer. de omnibus. de poe. dis
ijs. que uult. quād quis possit absoluītū a pluribus ex
communicationibus per unicam absolutionem. Et uide
Bal. in l. cūm duob. s. si. plures. in lec. antiqua. si. pro soc.
& optimē facit tex. in l. si. pluribus. de accep. alleg. in gl.
hīc. ¶ In quantum do. Abb. dicit. quād si t. quis est ex
communicatus pro plurib. causis. & gratia est generalis.
& petitio specialis. & gratia restringitur ad specie. per l.
age. C. de transact. Adde do. Ab. in c. si. fi. s. de transact.
& Pau. ubi dicit. q. in gratia Apostolica est semper at
tendenda supplicatio. ut est text. sing. in cle. j. in fin. de
præb. ubi si. Pau. confort. gratiam. & in uerbo substancialib.
ponit certum quid. & in fine ponit uerba mag
gis generalia. attenduntur solū uerba substantialia.
Et de hoc uide do. Car. in cle. j. in xij. q. de sen. excom. &
nide gloss. no. in c. si. quorundam. de ludis. & ibi per
do. Io. de Ana. & per do. Abb. in c. ex parte. de offi. ordi
per illum text. Cy. & Bal. in l. fin. C. de nup. & glo. in uer
exilij. & ibi Bal. & Ang. in l. ijs. C. ut intra certum tempus.
Io. An. in add. Spec. in tit. de accus. s. sequitur. uerbi. quid
si bannitus. & Imo. in c. si. capitulum. in ijs. col. de rescr.
Ludo. Roma. in l. quibus. de uerbo oblig. & Imo. in c.
quod in dubijs. de renuntiat.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia quandoq. errat excommunicando cum. qui non debet ex
communicari. & absoluītū eum. qui non debet absoluītū.
- 2 Mortuus an posuit creari miles.
- 3 Clericus percutiens mortuum. an sit irregularis.
- 4 Clericus percutiens mortuum. an sit excommunicatus. si habuit ani
mum occidendi.

CAPITULUM XXVIII.

Nobis. el. ijs. Excommuni
cationis. in quo appa
ruerunt evidentiā signa cōtritionis. uel cor
reptionis. post mortem absoluītū debet ab il
lo. à quo uitius debuīt absoluītū. & heredes pro ipso
satisfacere cōpelluntur. ¶ Not. primō differentiam in
ter ueritatem & opinionem: quia ueritas nunquam fal
lit. nec fallit potest: sed opinio potest haberi ad uerū
& falsum. ¶ Not. etiā casum. quando t. ecclesia errat
ligando non ligandum. & absoluītū non absoluītū. si
quād mortuus nō potest doctorari: quia datur illa di
gnitas. ut doceat quod non p̄t mortuus. Et ita dicit se
confusione in factō. Mouet per doctrinā gl. nostrę hīc.
Add. Bal. in l. foro. de his. q. ut indig. ubi dicit. q. sta
tum. & bannitus possit impunē offendī. non poterit
impunē offendī mortuus. ¶ Et per hanc inferat ad alia
3 questionē. nunquid t. clericus percutiens mortuū. si
irregularis: quia habebat animum interficiendi eum.
Arch. tenet. q. non. in c. si. xv. q. j. quia irregularitas non
incurrunt. nūl in casib. expressis. in c. si. qui. eod. tit.
in vj. Et inferat ad questionē. nunquid bannitus mor
tuus possit portari ad ciuitatem. à qua est bannitus. ue
ibi sepeliat. Dic. quād non. Casus est. & ibi Bal. in l. ijs.
ff. de cada. punit. Pto. quo uide tex. in c. si. cui. eod. tit.
in vj. ubi si. si. uer. est interdictus ingressus ecclesia. nō
facit. quod dixit
Dominus Petro
Luc. 22. 6. Ego ro
gai pro te. ut nō
deficiat fides tuat
et habetur xxij.
dist. s. j. Sed in er
ore facti. in quo
peritissimi fallunt
ur. ut no. in gl. in
l. ijs. ff. de iur. &
fac. g. bene potest
errare: & ita ten
net Henri. Boich
hīc. Et quando te
neat absoluītū ab
excommunicatione. fa
cta ab ecclesia. cle
ue errante. uide
per Car. in consil.
exliij. col. j.

c. Signa contrito
nis] Add. q. ista
signa probabili
tate. & probari
possunt per inven
tum. Ita Ray. in
sua summa de fe
pud. prope princ.

solutionem gloss. in quantum assignat rationem inter
baptismū & absolutionē: & refert do. Ab. ad quæstio
nem. nunquid t. mortuus possit creari miles. Et dicit
quād sic: quia militia concernit corpus: & allegat Part.
in l. j. C. de dis. lib. xij. in ijs. col. & ibi tractat. in quo con
sistat nobilitas. & multa alia pulchra. Do. Abb. hīc dicit.
quād mortuus nō potest doctorari: quia datur illa di
gnitas. ut doceat quod non p̄t mortuus. Et ita dicit se
confusione in factō. Mouet per doctrinā gl. nostrę hīc.
Add. Bal. in l. foro. de his. q. ut indig. ubi dicit. q. sta
tum. & bannitus possit impunē offendī. non poterit
impunē offendī mortuus. ¶ Et per hanc inferat ad alia
3 questionē. nunquid t. clericus percutiens mortuū. si
irregularis: quia habebat animum interficiendi eum.
Arch. tenet. q. non. in c. si. xv. q. j. quia irregularitas non
incurrunt. nūl in casib. expressis. in c. si. qui. eod. tit.
in vj. Et inferat ad questionē. nunquid bannitus mor
tuus possit portari ad ciuitatem. à qua est bannitus. ue
ibi sepeliat. Dic. quād non. Casus est. & ibi Bal. in l. ijs.
ff. de cada. punit. Pto. quo uide tex. in c. si. cui. eod. tit.
in vj. ubi si. si. uer. est interdictus ingressus ecclesia. nō
potest]

poterit in ea sepeliri. Et ad hoc uide do. Card. in cle. j. in fin. de poe. & remis. Et ad istam materiam facit gloss. in c. ad hoc. in uerbo, seplerint de priuata. Et eam sequitur do. Abb. quod participans corpori mortuo excommunicati, incurrit excommunicationem. Nunquid t percutiens clericum mortuum sit excommunicatus? & uideatur, q sic, ppter tex. in simili. in c. quod in te. de poenit. & remis. ubi prius legum datum clericis de ingrediendo ecclesiastia, habet locum, ut mortuus ibi sepeliatur, ita q percutiens mortuum erit excommunicatus. In contra rium uidetur quia clericus mortuus non habet ordinis, c. licet. xxxij. q. viij. Ergo uidetur, q cum illud priuilegium canonis sit datu ratione ordinis, non extendatur ad mortuum. Mihi plus placet prima op. Nec est uerum, q priuilegiu sit datu ratione ordinis: quia est etia datu conueris, & laicis, & nouitatis, c. non dubium, s. co. c. reli giosus. co. tit. in vj. qui tam uidentur habent ordinis. Glo. in uer. potuerint, in fin. Not. bene rationem glo. q laicus in articulo mortis potest absoluere ab excōcitate. Et qualiter intelligatur, uide gl. in c. pastoralis. s. præterea. de off. ord. in uer. ppter quā in articulo mortis. Sed dicit do. Ab. q operabitur: quia nō cogetur ad sedem Apostolicā pro absolutione. Et de absolutione per laicum, uide Tho. in iij. dist. xvij. q. j. art. j. De hoc latē Arc. in c. si quis suadente. in iij. col. xvij. q. iij. & do. Abb. & I mol. in d. s. præterea. do. Car. in cle. j. de baptisi in pe. q. ¶ In gloss. in uer. mortuus. in princ. Not. casum, in quo mortuus regulariter punitur, regulariter conuenit: quia criminis morte extinguitur, c. quorundā. xxij. dist. Fallit in criminis heres, & in criminis suppositi partus. Ita gl. prel. & gl. xxij. q. j. in summa: & ibi. s. per cōtra riū. Inī. de hār. qua ab int̄est. defē. ut s. in ul. not. ¶ Opponitur cōtra tex. & gl. quia iudicari per exempla: quia exemplis non est iudicandum. Item oppo. de text. in c. qualiter. xxv. dist. Doctores dicunt, q ecclēsia non ligat aliquā, sed pronunciat eos ligandos. In glo. si ibi, contritus fuerit. No. singulariter hanc gloss. q hāredes compelluntur per ecclēasticum iudicium satiſfaciendum de delicto defuncti, quando est defunctus in contritione apparenti, & non alter. Et ultra Abb. uide Sal. in l. unica, in iij. col. C. ne ex del. defun. uer. oppo. for titer de c. parochiano. & tenet id, quod do. Ab. hīc dicit. Idem tenet do. Car. in c. de sepul. & ibi dicit, q quantum ad hoc, non est differentia inter us canonīcum & ciuile. Vide do. Abb. & loan. de Ana. in repe. c. in literis. in viij. col. de rap.

S V M M A R I V M .

- 1 Detinens clericum in custodia publica, uel priuata, est excommunicatus: & que sit custodia publica, & que priuata.
- 2 Prelatus inferior potest absoluere ab omni excommunicatione iure latet, quoties conditor canonis sibi non referuauit absolutionem. Vide post n. 1. Verific. Nota optimum.
- 3 Datis consilium alius facturo, non tenetur de consilio.
- 4 Dispensatio ubiq̄ue non est reservata Papae, est permitta episcopo.
- 5 Detinens clericum per uestem, uel tenens frenum equi, super quo se det, an sit excommunicatus.

C A P I T U L U M XXIX.

Vper. Detinens clericum in vinculis, uel custodia sine corporali uestione, est excommunicatus. Hoc primō. Canonicus communicans excōcitate scien ter in criminis, excommunicatus est, & absoluī debet per suum excōcitatorem, seu superiorē cum iuramento, reconciliari potest à simplici sacerdote sine iuramento. H.D. ¶ Not. q t detinens clericū in custodia publica, uel priuata, est excōcitated. Quando autē dicitur publica,

uel priuata? Dic, si in priuato carcere, uel in domo, detinens est excommunicatus. Et non licet alioī habere priuatum carcere, & eodē tex. iunctō c. si quis sua dente. ¶ No. q constitutio continens pœnam, recipit declarationē, non solū priuatum carcere, & dicit, ut p. Bart. in l. capite quinto. ff. de adul. & in latrū. ff. de fur. in quib. locis uult, q. ad hoc, ut priuati punit de priuato carcere, regit, q. detineat captiuū, per xx. horas. Sed aduerte: quia cōtra hoc uidetur facere, quod dicit Ang. in l. j. C. de priuata. Car. ubi ille, qui detinetur in uia, ita ut recessere nō possit, dicatur carceratus: et talis detinēs te netur de priuato carcere, nec regitur, q. steterit detētus per xx. horas. Et idem dicit ipse. Ang. in l. q. in carcere. ff. quod met. cau. ubi illi dicatur carceratus, qui de loco ad suis libitū exire nō potest. Et etiam facit id, qd dicit Alb. de Rosa in c. dicitio nario in uerb. carcer. ubi ille, qui de tinetur p. momen tu hora, dicit carcerat, & talis detinēs panitur de priuato carcere: et ita seruatū sūt in practica in ciuitate Luca, in psonā Ferij de Geti lib. Et ad doctrinā Bar. s. alle. responsum sūt, q. Bar. loquitur in his, q. habet ius capiēd, ut patet in exēpli p. eū positi. Et ista coferunt ad ea, quae dicuntur hīc, & idē tenentē, itē in quātū do. Ab. peristū tex. extēdit ad excōcitatō latam per statutū cuiuscunq̄ue prælati, uide Arch. idem te nitem xij. dist. in sum. & Cal. in isto titu. consilio vj. quod dicitur, apostatationem. & do. Ab. post loan. An. in c. ex frequentibus, suprā, de inst. loan. And. do. Abb. & Imo. in c. graue. suprā, de præb. Vide Arch. in c. si ini micus. xj. quæst. ij. do. Abb. in cap. monachi. suprā eo. & in c. pastoralis. s. præterea. de off. or. Ita habent locum in excom-

excommunicatione iuris, uel statuti: secus in excommunicatione hominis: quia solus excommunicans ab soluit, etiam sibi non referuat, c. cum ab ecclēstarū. & c. ad reprimendam. & c. pastoralis. s. præterea. de off. or. cap. j. de treu. & pa. ab excommunicato. de rescr. gloss. oīd. in c. si inimicus. xj. q. iij. Ita seipso declarant omnes Doct. præalleg. Et ibi declarat Imo. & gloss. in cle. j. in uer. canone. de. pri. & xj. q. iij. si inimicus. ¶ Item in quantum dicit do. Abb. quod ab excommunicatione maiorī solus episcopus absolutus: uide Imo. in d. c. ab excommunicato. in v. col. & Fede. de. Se. latissime consi xij. & optimē do. Abb. suprā eo. monachī. Limita, nīs esset prælatus inferior, cui competenter faculta excommunicandi. Ita Fed. ibi. & do. Abb. in d. c. monachī. glo. in uer. pro priu. in cle. j. de reb. ecc. non alic. Nunquid doctrina huīus text. habeat locum in suspensione, putā sunt alīqua capitula, quæ ponunt pœnam suspensionis, & non referuat sibi Papa, an poterit episcopus absoluere. Et primō uidetur dicendum, quod sic. Vide Inno. in c. de sol. in gloss. fi. Et do. Anto. ibi dicit, no. ad extēsionē c. nuper, ut habeat locum in suspensione. Vide glo. j. post prin. in c. si quis deinceps. xvij. quæst. vj. & idem Arch. ibi. & uide gloss. in c. non solū in uer. suspensos. de reg. in vj. ¶ In contrarium est gloss. or. quæ determinat, quod non habet locum in c. cupientes. s. cæterū. in uer. suspensos. de ele. in vj. & uide text. in c. tam literis. in fin. de testi. Et istam partem tenet Arch. in cap. non solū. de reg. in vj. Pro concordia uide gloss. optimam in uer. excommunicationis. in cle. j. de hār. quā dicit, aut suspensio est lata à canone ad tempus, & tunc in inferior non potest si uerò non ad tempus, & tunc aut canon referat, & non poterit aut non referat, & poterit. Et cum illa gloss. transit Imo. & do. Card. & do. Abb. in cap. quām sit. in fin. de excē. præl. Tu uerò uide do. Abb. in cap. tum literis. ult. no. suprā, de testi. ubi dicit, aut lex imponit suspensionem propter pœnam, aut propter contumaciam: si propter pœnam, inferior non potest, nisi esset causa urgens, ex qua remittitur pœna, etiam si non esset imposta ad tempus. Et ratio differētia inter excommunicationem & suspensionem est: quia suspensio est pœna, sed excommunicatione est medicina. Sed si suspensio est lata in contumaciam, tunc inferior absoluere. Et video gloss. in c. non solū. de reg. lib. vj. male loquitur: & ita debet intelligi dictum Innoc. in dicto cap. quorundam. ¶ Add. quod ista non est distinctione do. Abb. sed do. Cardi. in cle. j. de reb. eccl. non alie. in uer. si quis. in iij. quæst. & originaliter fuit Paul. de Eleaza. ibi: & eandem distinctionem ponit Domi. in cap. cupientes. s. cæterū. de elec. in vj. & in dicto c. non solū. ¶ In gloss. iij. in prin. ibi, non erat facturus. 2 Not. quod t non tenetur de consilio dans consilium aliis facturo. loan. And. dicit, quod in quantum alleg. 1. j. C. de ser. corru. quod facit contra ipsam. Et an & quādo quis teneatur de consilio, uide Barto. in l. non solū. s. de mandato. ff. de iniur. Adde Cy. & Baldi. in l. non ideo minūs. C. de accus. & omnes Doct. in cap. si cut dignum. s. j. de homi. & in cap. j. de off. deleg. & ibi uide Doct. ¶ In gloss. iij. in prin. Adde ad istam gloss. secundum Innoc. hīc, quod si aliquis iret Romam, uel alibi, & foueret eandem causam, esset excommunicatus. Ita Innoc. hīc. Idem in eadem camera. Hoc limita, nisi haberet illam cameram communem. Ita Inn. si com municat excommunicato in illa camera, dum modō non secum in mensa. Et hoc ultimum sequitur Arch. in c. excommunicatos. xj. q. iij. ¶ Item no. in ista materia, quando excommunicatus ingreditur

a Ingreditur ec. a ecclēsiā, sacerdos debet desistere à ecclēsiā] Adde, an missa, nisi in cōceptū cōmuniōis offi cium. Ita hīc Innoc. Adde gloss. in cle. fin. Et ad hoc uide gloss. in cap. qui quis. in aer. fiat, de elec. in vj. Adde gloss. q. in capitū. præterea. suprā, de usū. & ibi sequitur loan. de Ana. in j. colum. in gloss. fin. it.

oratur? Vide per eundē Fel. in c. ij. col. ij. uers. quādūs prohibeat. s. de exceptio. & in d. col. uide etiam et, que ponit hic ipse Fel. & ibi, de poe na celebantis coram excōcitate.

b De subdito] Via de Franci. Arc. in cōf. lxxij. an ap pellatione subditū uenient incole.

c De domicilio] An dispositio fau rabilis cōp̄ēdat habetē domi cilū in loco rōne habitationis, et nō rōne originis, uia de Alex. in conf. 75. col. ij. in v. not.

fin,in c.in quibusdam.de pœ. & ibi dom. Abb. & gloss. 12 minic.j.colum. ¶ Septimò t limita in insultante clericum,dum modò non percutiat. Arch.in s. si ergo,in xij. iij.d.c.postulaſt. & gloss.hic. ¶ Contrariam t partem, quod h̄c tex.non procedat in dispensatione,tenet do. Cardina,in cap.dilectus.in j. colum.de tempo.ord.& Ioan. de Ana,in c. de simoniacē suprā,de simoniacē & dom. Abb.exprobē in cap, at si clericis. & de adulteriis,circa v. colum.de iudi. dom. Abb,in dīcto capitu. quisquis.Ratio prædictorum est:quia dispensatio est odioſa, sed excommunicatio est medicina. Et hanc partem tenet Ana,in c.excommunicamus. & credentes.de hære, reprobando gloss.ibi. Aliquando simpliciter punit, alii quando facit mentionem de dispensatione referuando Papæ. Aliquando referuat potestatem dispensandi. Et hoc modo loquuntur rationes Doct. quando dicunt istum text.non procedere in dispensatione. Aliquando dicit, nisi secum fuerit dispensatus non referuando ſibi, sed simpliciter, & censetur reſeruare inferiori. Et ita intelligunt omnes gloss.suprā alleg. Si uero reſeruat ſibi: & eſt clarum, quod episcopus non potest, præter quām in articulo mortis. Et hæc colligo ex dīctis do. Ioan. de Imol.in dīcto cap. quisquis. ¶ In gloss. ſecilicet ibi, simplex ſacerdos. Quomodo simplex ſacerdos abſoluat ab excommunicatione, uide ſanctum Tho. in iij. dīctis. Ixxvij. quæſt. Text. uidetur dicere, quod non eſt diſſerentia, quod clericus percutiatur, uel detineatur in uinculis: modò querit Innoc. pone: quis non percutit clericum, ſed t ſolum tenet eum 4 per uestem, & non dimittit eum ire a, a. Dīmittit t uel capit ſtrainum aequi, ſuper quo eſt Adde h̄c, que nota ſuprā eod. c. clericus, an ſit excommunicatus & uidetur, quod nō: quia c. ſi quis ſuadente diabolo, eſt odiosus, & nō exſtant argumen- tendendum. Sed Inn. dicit, quod imo erit excommunicatus. ſi facit uolentiam in uictib. Et ita sequuntur Doct. Vide Bar. quē referunt ibi omnes ſcribentes, in l. licita- tio. ſ. quod illicit. ſ. de publ. Et iſtud dictum Inno. allegat Bald. in l. ſi qua per columnam. C. de epif. & cle. & in l. Gallus. ſ. ille caſtis. ſ. de lib. & poſth. & in capitu. j. quibus modis feu. amit. Et iſtud Lapus alleg. cxvij. in princ. & Bald. in l. ſ. de his, qui defec. uel effude. Facit quod nō. Domi. in c. ſ. de cog. ſpiritu. ubi dicit, quod ſufficit, quod tangantur uestes, quando leuatur puer. Pro iſto dīcto Inno. uide duas glo. inter omnes, unam in c. ſ. quis pulſatus. in uer. manus. de pœ. dīct. j. & allā in d. c. ſ. quis ſuadente. in uer. manus. quæ etiam dicit, quod ſi quis ſuadente in uer. manus. quæ etiam dicit, quod ſi quis ſuadente in clericum, eſt excommunicatus. Et illam glo. ſequitur ibi Archi. & allegat Inno. hic. ¶ Li- mita t primò eſſe uerum, dum modò clericus ſentiat: quia ſi dormiret, & lacerat uestes, non eſter excommunicatus. Ita tenet do. Car. in cle. j. in prin. in vj. q. de pœ. 7 ni. ¶ Et limita ſecūdū, dum t modò in feruatur uis clericis: ſecus, ſi in feruatur metus, etiam ſi eſſet metus armorum. Ita expreſſe tenet do. Card. in d. c. ſ. de pœ. in vj. q. & idem tenet do. Abb. poſth. Anto. in viij. col. in cap. 8 uerum, de foro compe. ¶ Limita t tertio, niſi clericus detineretur oppreſſus per uim in uno caſtro, non ut ſu- biſt in iuſtria. Ita expreſſe Inno. hic, quem ſequuntur 9 Doct. & do. Card. in d. c. ſ. ¶ Quartò t limita, niſi fieret uiolenta clericis propter recuperationem rei ablatæ, etiam ſi in feruatur uiolenta clericis. Inno. hic per c. olim. el. j. de reſti. ſpo. & dom. Car. in cle. j. Imo. Gui. de monte Lau. in d. c. ſ. quod ſi clericis empheſea non uult ſoluere, armata manu poterit dominus eum repellere. 10 ¶ Quinto t limita, niſi clericus detineatur clauſus in una camera, non ut in feruatur ſibi uis, ſed ut detegatur eius uercundia. Ita tenet Inno. hic, & ſequitur dom. Anto. & Ioan. de Lig. hic, & dom. Card. in d. c. ſ. in viij. q. ¶ Sexto t limita, ut non habeat locum in inſequente clericis: gloss. in cap. felicis. in uer. ſecundo modo, de pœ. in vj. & eam approbant Doct. ibi, quos refert Do-

optimum cum gloss. in c. ab excommunicato. de rescri. 15 Monachus ſi percutiat aliud monachum extra eccliam, quis po- ubi clauſula. Si ita eſt, referendo ad excommunicato- rem, eſt monitio, & ad alios, ſi importat conditionem. & uide gloss. in uerbo, legauit. in c. Raynaldus. de teſta. Et uide text. & ibi dom. Abb. in c. magna. ſuprā, de uo- to. & gloss. h̄c. in l. Plautius. ff. de procu. text. optimum in c. cum dilectus. de confue. Et ita not. Hosti. in c. pleronque. de rescrip. ¶ Nunquid maritus excommuni- a tus a poſſit repeterē uxorem ſuam in iudicio? Hosti. in Summa dicit, quod potest, in tit. de reſti. ſpo. in ſ. quando facienda, tier. quid ſi uir. per ſuū text. Contrarium eſt uerum. gl. magna in c. quoniam multas. xj. q. iij. in uer. u- xorem. Mouetur pér text. in c. intelleximus. de iudi. Subdit tamen illa glo. quod iudex ipſe debet compellere ex officio ſuo, ut reueratur. Et cum illa transit do. Abb. ¶ Ultra glo. do. Abb. adde Spec. in tit. de peti. & poſſeff. ſ. j. uerbi. de ipſis. Idem tenet do. Ant. poſt

Io. Cal. in c. ſuper ſpoliatione. in iij. col. de ord. cogn. & do. Abb. in c. intelleximus. in iij. col. de iudi. & in c. ex inſinuatione. in j. col. de procu. & in c. quoniam frequenter. in ſ. in alijs. in iij. col. ut li. non contest. Probatur in ſimiſi: quia quis poſt ſpoliare excommunicatum, ſi ſpoliatuſ non poſt repeteret aliter glo. in c. in nomine Domini. xxij. dīct. & in d. c. ex inſinuatione. de. pcura. & excommunicatus ſpoliatuſ non auditur in iudicio. ¶ Vtrū debitor excommunicati teneatur ſoluere pendente excommunicatione? Inn. in c. ueritatis. in j. colu. de do. & conu. dicit, quod ſic. Et mouetur per ſuū text. quia obligatus ad faciendum aliquid excommunicato, nō censetur liberatus per ſuperuenientiam excommunicationis. Et hanc partem tenet etiam Arch. in c. nos ſanctorum. xv. q. vj. Contrarium eſt uerum, ſe- cundum dom. Abb. hic, & alle. gloss. or. in prael. c. ſ. nos ſanctorum. quæ gloss. eſt addit. & Hosti. do. Anto. do. Abb. in xxij. col. uer. circa primum membrum. in d. c. ueritatis. Hanc partem tenet do. Abb. & Ana. in c. ſi ſu- prā, de hære. & do. Abb. in c. ſi ſuprā, de prael. & Bal. in c. intelleximus. in j. colum. de iudi. Et dicit de hoc eſſe text. ſing. in c. j. in tit. hic finit uer. in uib. feud. ubi eſt tex. quod uafallus, qui iurauit, non tenet defendere domini excommunicatum. Et ſi dicatur, quod non liberatur ab obligatione, eſt uerum, ſed differt ſolu- tio. Et ſi dicatur, quod qui erat obligatus ante excommunicationem, non liberatur per ſuperuenientiam excommunicationis: dicit, eſte uerum in alioſ obligato. Et Doct. dicunt, quod eſt ſpeciale in iſtis aſtriſis, qui inueniuntur in hoc teſta. Et limita hanc materiā, dum mo- dō iſte debitor deponat debituſ. Ita tenet glo. expreſſe in d. c. nos ſanctorum. Adde do. Abb. in d. c. ueritatis. & Abb. & Ana. in d. c. fin. de hære. quod eſt debet deponere in menſa alioſ mercatoris.

S V M M A R I V M.

1 Clericus recipiens ordinem excommunicatus qua poena puni- tur.

2 Excommunicatio non impedit ingressum religionis.

3 Percutens clericum ſi deſtruere uulgum, nunquid dicatur excep- ſus enormis.

4 Digitus an ſit membrum. nu. 5. 6. 7. 8. 9.

10 Caput an ſit membrum.

11 Item manilla an ſit membrum.

12 Mutilatio quid ſit, & qualiter inducitur.

13 Si dubitatur, quando leſto dicatur enormis, ſtatut arbitrio iudicis.

14 Facere contra legem ex contemptu, quando quis dicatur.

c. cūmila- lorū.

C V m illorum. ¶ Si excommuni- catus pro uio- lenta manuum infeſione ſcinter recepit ordinē, ſi clericus ſecularis eſt, perpetuū de- ponitur: ſi religioſus, ab ordinib. ſuſpenditur: & qui ignoratius, uel factum, ſi ſic excommunicatus ordinatus fuſt, cum eo Papa diſpenſat, ſi eſt clericus ſecularis: ſi eſt religioſus, pralatus ſuſt cū eo diſpenſat, ſi ignorantia fuſt probabiliſ, niſi factum fuerit enorū. H.D. ¶ Not. ſecundum do. Abb. regulam generalē, & excommunicatus pro percusſione clerici tenetur ire Romam: & po- nit uerbi. in ſumma, eo. tit. ſ. j. uer. ſunt etiam ca- ſus ſex: Regula, mors, hoſtis, offiſialis, delicioſus, in- ſops, ſenex, agerque, ſodalis, fanitor, aſtrictus, dubius cauſa leuiſ: ſecus debiliſ ſuſpenditur ſine ſumma merenti atroces uero ſoli Papæ reſeruantur. ¶ No. in uerbo, pri- mos, poenam t clerici recipientis ordinem, dum eſt ex- communicatus. Nam eſt perpetuū deponitus. Et habet locum, ſuſe sit excommunicatio Papalis, ſuſe non. Ita dicit Ioan. And. & allegat text. in c. iij. & iij. de clerici exco- mi. & in cap. j. & ſ. de eo, qui ſu. ordi. recip. ¶ Not. quod uerbum, in perpetuum, excludit omnem diſpenſa- ſionem: & h̄c uidetur text. pro illa gloss. ſingulare in uerbo, perpetuū, in c. cupientes. ſ. c. aterū. de elec. in vj. quod ſi ubi poñit uerbum Perpetuū, uel Irrecuperabiliter, non eſt permitta diſpenſatio ipſo. Ita tenet Ioan. And. in c. ſuper eo. de rap. Et ibi dom. Abb. Idem ſi di- ceretur Omníno: dom. Abb. in cap. ſ. de accus. ¶ Not. in uer. quibus. quod poterat diſpenſandi eſt maior, quām poterat abſoluendi: quia Papa dicit, quod aſ- chiepiscopi non poſſunt abſoluere: ergo nec diſpenſare. Et non ſequitur, alioſ poſſet abſoluere, ergo & diſpenſare: ſed econuerſo bene poſt. ¶ Not. ibi, no- tamen, & tene menti, quod poterat abbas abſoluere mo- naclum excommunicatum ante inſregiſſum. Et per hoc extendit c. monachi. ſuſprā eod. uel deliceſt: quod ab- bas poſſet abſoluere monachos pei cuſtientes ſe in ec- clesiastico claſtro. Idem, ſi aliquis eſt excommunicatus ante monachatum. Et do. Abb. intelligit de excom- municatione pro uolenta manuum infeſione, & nō de alia. Et ſi ſic ſe text. probat unum, quod eſt ſingulare, quod ſi aliquis percuſſet clericum ſecularē ante in- regiſſum, abbas poſterat abſoluere, ſi ingrediuſt. Et hoc ſpeciale fauore religionis: ſecus, ſi percuſſifer poſt in- regiſſum: quia tunc clericum ſecularē abbas non po- terit abſoluere. ¶ No. ſecundum do. Abb. quod ubi da- tur gratia, uel priuilegium ad abſoluendū ſubditos excommunicatos, non extendit ad excommunicatio- ne in curſam, ante quām eſſet ſubditus: quia text. dicit, Indulgemus. Et ſic concedit ſpeciale priuilegiū abbati. Ergo in contrarium eſt ius commune. Do. Abb. nihil alle. Pro hoc facit: quia qualitas adiecta uerbo, intelligit ſecundum tempus uerbi. Casus eſt in l. in delictis. ſ. ſi extraneus. ſ. de noxa. ubi dicetur, ſi ſeruſ ſciente domino dedit damnum, dominus teneat: ſed ſi ego fa- cio, quod aliquis ſeruſ dedit damnum, qui poſtea eſ- ficitur ſeruſ meus, uideatur, quod hoc habebit ſolu- tio. Nam clauſula uerificatur: quia ego, qui ſum domi- nus, ſcio ſeruſ meum dediſſe damnum. Tamen iu- riſuſtultus dicit, quod oportet, quod tempore dam- ni uifſem dominus. Ergo tēpore excommunicatio- ne o- porterebit, & ſit monachus. ¶ Not. ibi, religionis habitū. tex. ſingulare, quod t excommunicatio non impedit in- regiſſum religionis, nec profetiōne: quia h̄c dice- batur, quod existentes in ſeculo, & fugientes ad religio- nem, poſterunt abſoluere. Ergo tenuit profetiō. Et adde Spec. in tit. de reg. in ſi. Et iſtum text. ponderat h̄c Spec. in c. ſ.

in cap.j.de sponsalibus.in princ.uer. sed nunquid. Do. Cardi.consulit in consilio, quod incipit, L. monialis, s. Benedicti. Et istum textum ponderat loan. And. in c. nobis. paulo post principium, de fure patro. & dom. Abb. in c. ex publico. in f. colum. de conuersio. coniug. & in c. significasti. de eo, qui duxit in matri. & in cap. ue. ritatis. in xvij. colum. de dolo & contu. Et omnes illi al. legant hunc text. pro singulari. Tamen male facit abbas recipiendo ipsum, nisi prius absoluatur. Arch. in cap. monaster. xvij. q. iij. Limita hunc tex. singu. esse ue. rum, quando ille ingreditur monasterium, & abbas simpliciter recipit: secus, si reciperetur propter rescriptum: quia rescriptum redditur nullum. Ita tenet Cal. in tit. de rescr. consilio iij. & in tit. de reg. consil. xxij. quod non tenet professio excommunicati emissa de mandato Papae: quia rescriptum est nullum. Ergo & professio, c. j. de rescript. in vj. Limita hanc limitatio. nem, quando praelatus recipit eum principaliter uirtute rescripti: secus, si abbas diceret, se alias receptum. Ita limitat Gaspar Cal. in dicto cap. significasti. & ibi refert dom. Iaco. Zoch. & dicit, quod c. j. de rescr. allega. tum per loan. Cal. patrem suum, non probat. ¶ Not. q. excessus in episcopum uel abbatem, dicitur enormis, eti. si non fecisset sanguinem, quantum cuncte excedat per. cutiens episcopum, in cle. j. de pœn. ¶ Not. casum hic, in quo abbas dispensat cum irregulari, quando rece. pit ordines, ductus probabili ignorantia. Et no, quod facilius excusat ab ignorantia iuris clericus regula. ris, quam secularis. Et adde ultra Doct. tex. in c. quoni. de simonia. & ibi Ana. ¶ Ultimo no, quod in facto anti. quo & proprio non admittitur ignorantia: uidelicet quando factum est notabile. Et istum tex. appellat sin. gulari in c. tanta. de excessi. prala. ¶ Item probat, q. allegans ignorantiam iuris, quando est discretus, non excusat: quia rusticus excusat propter ignorantia: secus, si est rusticus sagax: glo. in l. athletas. ff. de his, qui non infa. ¶ In glo. in uer. ordinibus. Not. in princ. quod suspensus depositus ab ordine simpliciter, intelligitur depositus ab officio & beneficio: quia sublatu. principali, est sublatum accessorium. Vide aliam gloss. in cle. j. in uer. suspensi. de pœnisi. De ista materia uide glo. f. & ibi Doct. in c. pastoralis. de appel. do. Anto. & Doct. in c. cum dilecti. ubi bona glo. de confus. & do. Card. in cle. j. de pœn. in ix. q. ¶ In gl. in uer. rigor. ibi præfertur, etc.

^a Aequitas] Ad. de, q. etiam in cō. tracribus aequi. tas præfertur rigo. ri. f. & ibi not. Bald. C. de rescr. uend. item add. q. ubi gl. uel aliquis Doct. refert plures opiniones, ultima semper dicitur approbata, utba. bona fide. ff. de pos. Tamen quædo prima opin. aperit aequitatē ul. tra rigorem, tunc prima censetur ap. pbata. Ita Franci. Aret. in cō. 163. col. vij. Allegat ad hoc p. notata gl. in l. si cum exceptione. sed si quis. ff. quod met. cas. Et

clesia, quæ est referuata ipsi abbati, adde, q. & in spe. statib. ad forum canonici attendi. mus ius ciuile, quæ do sapit equitatē. & non ius Canonicū, quando sapit rigor. m. Ita Arc. in c. quod à partibus. lxxvij. dist.

adde, q. & in spe. statib. ad forum canonici attendi. mus ius ciuile, quæ do sapit equitatē. & non ius Canonicū, quando sapit rigor. m. Ita Arc. in c. quod à partibus. lxxvij. dist.

te, non dicitur morbosus. Et dicit ille text. quod senex carens dente, non dicitur infirmus: & sic contra do. Ab. in c. magna. in j. col. de uoto, qui dicit, quod senectus dicitur infirmitas. ¶ In quantum do. Abb. dicit, quod mulatio est, quando membrum non in totum absinditur, non est uerum: quia ista non differunt: quia mulatio est etiam in totum abscessio. ¶ Et adde gl. in c. accusati. de accu. quæ dicit, quod debilitatio non facit quem irregulari, & ibi do. Abb. reprobavit illam glo. Et sic est fibi contrarius ibi & hinc. Sed potest saluari dictam, per 1. si fugitiū. C. de ser. fugi. ibi, pede amputetur, aut debilitetur. Et unum tene menti, quod clericus debilitans aliquem aliquo membro non est irregularis. Io. Cald. in c. j. qui clerici, uel uo. do. Card. dicit ibi, quod putat hanc sententiam ueram tam tuus est petere dispensationem. Do Abb. ibi tenet, quod non incurrit irregularitas. ¶ In ea. gl. libi, relinquitur arbitrio iudic. cis. Not. ultra Doct. quia ualde singularis est: quia t. q. dubitatur, quando dicatur enormis laesio, statutu. arbitrio iudicis, uel leue, uel nephædum. Et eodem modo, quæ dicitur atrox infuria, taxatur, quo ad personam, arbitrio iudicis. Et istam gl. ualde no. Spec. in tit. de lega. s. nunc tractemus. uer. quæ dicitur atrox. Et ibi dicit, quod excepto homicidio, & membra mutilatione, omnis alia infuria est taxanda arbitrio iudicis. Vide Bart. in l. leuia. ff. de accus. Et dicas, q. iudex ipse arbitrabitur ex dictis Doct. & legibus, quæ dicitur atrox infuria. Addre uñā gl. Inst. de iniurijs. s. atrox. Et q. dicitur graue, uel enor. me delictum, uide gl. in l. j. ff. de custo. reo. & l. j. ff. de requi. reis: & l. ea, quæ in prin. ff. de reg. iur. in c. quisquis. f. q. vij. Domi. in c. xij. dist. late Salic. in l. non ideo minus. in vj. col. C. de acc. & in l. j. de reque. reis. per Bal. in c. art. si clerici. in vj. col. de iudic. & ibi do. Abb. in xxvij. col. & Bart. in l. non solū. s. si mandato. ff. de iniur. & in l. l. leuia. ff. de accus. ¶ In ea. gl. in l. No. singulariter ad proximè dicta, quod omnis excessus notiorum dicit graue: ergo nullum delictum notiorum poterit dici leue. Et istud p. dederat do. Ab. Et in quo constet atrocitas delicti, consideratur qualitas persona: gl. hinc in uerb. in episcopum cum suis concordantibus: quæ per hoc sit expedita. gl. in uer. effusio. n. in princ. Not. quod non omnis quantitas sanguinis cauet perclusio. n., sed attenditur causa, ex qua quantitas est, putat ex percussione graue: secus, si ex leui, putat in atrocibus. Sed si percussio est graue sine effusione san. guinis, est graue. seu graue crimen. Et dicit do. Abb. ca. uer. prælatus, ne taxet crimed leue, quod est graue. ¶ In eadem in fin. Tene menti: quia singularis est ad intellectum statutorum, & ad libellos saluandos, &c. quod uer. bū Effusio, denotat abundantia. Et hanc gl. allegat Bal. in l. fi. C. de adi. aet. quod ubi fit mentio de vulnere, nō intelligitur de quolibet vulnificulo. ¶ In gl. in uer. propriū. in princ. si Ab. bas est in loco, & locus est consuetus regi per abbatem, non poterit prior ab. soluere, etiam si abbas absens esset, re. diturus in breui. ¶ In ea. in fin. Quid de episcopis templarioris dicam. in c. ca. nonica. l. eo. ¶ In gl. in uer. passus. in fin. Responsio gl. in l. l. iij. pars.

c. de monialibus.

te, non dicitur morbosus. Et dicit ille text. quod senex carens dente, non dicitur infirmus: & sic contra do. Ab. in c. magna. in j. col. de uoto, qui dicit, quod senectus dicitur infirmitas. ¶ In quantum do. Abb. dicit, quod mulatio est, quando membrum non in totum absinditur, non est uerum: quia ista non differunt: quia mulatio est etiam in totum abscessio. ¶ Et adde gl. in c. accusati. de accu. quæ dicit, quod debilitatio non facit quem irregulari, & ibi do. Abb. reprobavit illam glo. Et sic est fibi contrarius ibi & hinc. Sed potest saluari dictam, per 1. si fugitiū. C. de ser. fugi. ibi, pede amputetur, aut debilitetur. Et unum tene menti, quod clericus debilitans aliquem aliquo membro non est irregularis. Io. Cald. in c. j. qui clerici, uel uo. do. Card. dicit ibi, quod putat hanc sententiam ueram tam tuus est petere dispensationem. Do Abb. ibi tenet, quod non incurrit irregularitas. ¶ In ea. gl. libi, relinquitur arbitrio iudic. cis. Not. ultra Doct. quia ualde singularis est: quia t. q. dubitatur, quando dicatur enormis laesio, statutu. arbitrio iudicis, uel leue, uel nephædum. Et eodem modo, quæ dicitur atrox infuria, taxatur, quo ad personam, arbitrio iudicis. Et istam gl. ualde no. Spec. in tit. de lega. s. nunc tractemus. uer. quæ dicitur atrox. Et ibi dicit, quod excepto homicidio, & membra mutilatione, omnis alia infuria est taxanda arbitrio iudicis. Vide Bart. in l. leuia. ff. de accus. Et dicas, q. iudex ipse arbitrabitur ex dictis Doct. & legibus, quæ dicitur atrox infuria. Addre uñā gl. Inst. de iniurijs. s. atrox. Et q. dicitur graue, uel enor. me delictum, uide gl. in l. j. ff. de custo. reo. & l. j. ff. de requi. reis: & l. ea, quæ in prin. ff. de reg. iur. in c. quisquis. f. q. vij. Domi. in c. xij. dist. late Salic. in l. non ideo minus. in vj. col. C. de acc. & in l. j. de reque. reis. per Bal. in c. art. si clerici. in vj. col. de iudic. & ibi do. Abb. in xxvij. col. & Bart. in l. non solū. s. si mandato. ff. de iniur. & in l. l. leuia. ff. de accus. ¶ In ea. gl. in l. No. singulariter ad proximè dicta, quod omnis excessus notiorum dicit graue: ergo nullum delictum notiorum poterit dici leue. Et istud p. dederat do. Ab. Et in quo constet atrocitas delicti, consideratur qualitas persona: gl. hinc in uerb. in episcopum cum suis concordantibus: quæ per hoc sit expedita. gl. in uer. effusio. n. in princ. Not. quod non omnis quantitas sanguinis cauet perclusio. n., sed attenditur causa, ex qua quantitas est, putat ex percussione graue: secus, si ex leui, putat in atrocibus. Sed si percussio est graue sine effusione san. guinis, est graue. seu graue crimen. Et dicit do. Abb. ca. uer. prælatus, ne taxet crimed leue, quod est graue. ¶ In eadem in fin. Tene menti: quia singularis est ad intellectum statutorum, & ad libellos saluandos, &c. quod uer. bū Effusio, denotat abundantia. Et hanc gl. allegat Bal. in l. fi. C. de adi. aet. quod ubi fit mentio de vulnere, nō intelligitur de quolibet vulnificulo. ¶ In gl. in uer. propriū. in princ. si Ab. bas est in loco, & locus est consuetus regi per abbatem, non poterit prior ab. soluere, etiam si abbas absens esset, re. diturus in breui. ¶ In ea. in fin. Quid de episcopis templarioris dicam. in c. ca. nonica. l. eo. ¶ In gl. in uer. passus. in fin. Responsio gl. in l. l. iij. pars.

CAPITVLVM XXXIV.

DE monialibus. ¶ Et Episco. pi aboluūt moniales pro uolenta manus infectione. ¶ Not. ibi, moniale, uel conuersum gaude. re p. privilegio clericali. Et ex hoc inferit, quod priu. legium canonis non concernit principaliter characterem ordinis: quia in professione non imprimitur character. Io. And. in c. porrectum. de reg. Et inferit, quod illud p. privilegium concernit personas omnino ecclæ. stasticas in toto Deo treuocabiliter dedicatas. ¶ Ter. id inferit, quod uerbū Clericus, comprehendit mo. niales, uel appellatione monachorum uenient moniales: & quod ubi cunq. lex dicit uerbum ad mas. culum, si materia est proportionabilis, comprehendit. etiam femininum. Hoc probat hec litera in uerbo, monachum. iūto si. si quis suadente. Et quid in statu. tod. an appellatione masculini teniat. In statuto] An concipi femininum: l. j. & l. de uerb. fig. gl. in cle. j. in uer. homines. de elect. De hac materia uide Bart. latè in d. l. j. & in l. si quis in tantā. C. unde ui. ¶ Op. ponitur de authen. diaconissam. C. de epi. & cle. ubi mulier dicitur diaconis. ij. in fi. dicit. q. nō in odiis: nec quando non est eadem ratio. & consi. cxxxv. col. ij. Et de materia, quando masculi. nū concipiat fe. minum in statutis in contr. libris, in refri. ptis. & alijs di. ffecticibus, per Alex. in l. j. s. li. beros. ff. de in ius uoc. Et ibi uide addita per me, et etiā uide per Frā. c. Are. in suo consil. xxxix.

b Atrocitas delicti] Vide ad hoc, que notatur p. Pari. Neapol. in suo trac. syn. di. in uerbo, com. positi. s. q. plures.

c Vulnusculo] Adde Alex. in cō. ciliij. in fi. cum concord. ibi per ipsum deductis in intelligitur de quolibet vulnificulo. ¶ In gl. in uer. propriū. in princ. si Ab. bas est in loco, & locus est consuetus regi per abbatem, non poterit prior ab. soluere, etiam si abbas absens esset, re. diturus in breui. ¶ In ea. in fin. Quid de episcopis templarioris dicam. in c. ca. nonica. l. eo. ¶ In gl. in uer. passus. in fin. Responsio gl. in l. l. iij. pars.

d In statuto] An statutis masculi comprehe. n. per Alex. de lmo. in cō. lxx. col. ij. in fi. dicit. q. nō in odiis: nec quando non est eadem ratio. & consi. cxxxv. col. ij. Et de materia, quando masculi. nū concipiat fe. minum in statutis in contr. libris, in refri. ptis. & alijs di. ffecticibus, per Alex. in l. j. s. li. beros. ff. de in ius uoc. Et ibi uide addita per me, et etiā uide per Frā. c. Are. in suo consil. xxxix.

e Nō habent or. dinem] An ord. q. in

ecclasticus edat in mulierem, vide per eundem Felin. in c. dilecta, post prin. s. de j. in xlvi. char. uer. quare ulterius. de consti. Archi. latissime ultra omnes in c. si quis suadente. xvij. q. iiiij. gl. in c. hac imago. xxxij. q. v. Spec. de rescri. praesentia. s. si post prin. uer. sed quae ritur ulterius. & in tit. de disputa. & allegat. s. post hoc. in princ. Imo. latissime in l. si ita scriptum. de leg. & glo. & ibi Bal. in l. qui quis. ad leg. l. uel. mafis. Bald. in l. i. in s. col. C. de iure emph. ubi dicitur. quod inuestitura facta nobis de una domo, comprehendit feminas. Limita, nisi fini maritatae. Bald. in l. i. C. de priu. scho. li. x. Et de materia, an masculinu. &c. per Bal. in l. i. C. qui admitt. per Ro. in l. i. ad Sylla. ¶ In gl. i. ibi, queritur non exceptas. Nor. gl. episcopus potest absoluere moniales exceptas. Et ratio est: quia ipsarum monasterium satis dicitur in diecesi. Vide gl. in cle. in uer. aut. de except. prelat. quod quando lex loquitur de existentib. in diecesi, extenditur ad exemptos: secus, si dicat de subditis. Et idem do. Abb. hic.

S V M M A R I V M .

- ¶ Percutiens clericum hereticum, est excommunicatus.
- Contractus factus per excommunicatum pendente excommunicatione, an ualeat.
- Actus spirituales an possint geri per excommunicatum. num. 4.
- Alienatio rerum ecclesiastica per excommunicatum, tenet, et omnibus contractus. num. 5.
- Excommunicatus occulte an possit alium excommunicare.

C A P I T U L U M XXXIII.

Iuerè. ¶ Contractus, qui etiam sine communione explicari non potest, non dissoluitur per superuenientiam excommunicationis in eum, qui tenetur aliquid præstare non excommunicato. Hoc dicit, secundū do. Abb. ¶ Nota, quod ab excommunicato licite debuit exigitur. Ita text. not. hīc. & ita not. lēne in c. intellectus. suprā, de iudi. Ad idem tex. in c. cum inter. j. de exce. quod in odium excommunicati dicitur ipse esse in iudicio, si conuenitur. ¶ Nota, quod excommunicatio superueniens in famulum conductitū, non impedit obligationem. Et sic est extenso conuersio ad c. inter alia. suprā, eodem. ¶ Nota, quod loquens cum heretico, est excommunicatus, cum hereticus sit excommunicatus, in c. excōmunicamus. el grāde, suprā de hēre. ¶ No. quod percūtēns clericum hereticum sit excommunicatus. Ita singulariter uoluit Innoc. hīc. Et dicebat quidam p̄receptor meus, quod quoties legebat hoc dictū, reputabat illud p̄ singulare: & sequitur do. Ant. in c. cōtingit. j. eodem. Tamen percūtēns clericū excommunicatum, est excommunicatus, ut ponderauit in c. j. s. eod. Vnde Gui. de monte Laud. dicit, contra electum in Pam. posse opponi crimen heretici, in cle. ne Romani. s. ceterū, de elec. Tamen do. Card. ibi non tenet hoc dictū generaliter. ¶ No. quod existens in loco aliqui subiecto, largē dicitur de eius familia. Et hoc facit ad salvandos libellos. ¶ Vtrūm t̄ contractus factus per excommunicatum, pendente excommunicatione, teneat Hosti. hīc, quod non mouebatur: quia actus factus contra legem non tenet, c. j. de testi. l. non dubium. C. de leg. modō lex prohibet, ne aliquis cōmuni carum cum excōmunicato: & prohibito p̄ principali censetur prohibitū accessorium. Præterea superuenientia excommunicatio nis suspendit actum precedentem excommunicati, multo fortius actum nunc factum. Tertio dicit: quia si excommunicatus posset contrahere, excommunicatio esset

dicatur publicē, gesta per eum non tenent, siue loqua uel palam, uel no torie excommunicati. Probatur per d. c. ueritatis. & in c. nullus. iij. q. iiiij. & in d. c. ad probandum, de re iud. Facit text. in c. j. de rescri.

Felin. in c. exce.

in vj. Aliquando facit aliqua impr

ipitioni. col. xv.

vers. item do. Ab.

s. de except.

Aliquando s̄gnaturat: & tunc, si ille,

qui ordinatur, habet probabilem causam ignorandi,

& excusat: quia cum eis dispensatur, c. j. de eo, qui re

nun. Sed dic, quod ordinatio facta per pralatum oc

culte excommunicatum, ualeat: & non requiratur dispen

satio. Ita enim tenet Innoc. in c. j. prope finem, s. de schis

ma. Sed si scitur excommunicatum, tunc requiratur di

spensatio. Ita no. do. Abb. in d. c. ueritatis.

¶ Et ista uera sunt in his, quae geruntur ratione publici officii. Quādo autem geruntur ratione priuati officii, non est differēntia inter notōrum & occultum: quia non ualeat actus factus, seu gestus. Doctrina est Innoc. in c. cum di

lectus. s. de confus.

Et istud dictum allegat Ioan. And.

in c. j. de rescri. in vj. & ibi Domi. in h. col. & c. pia. in v. col. de exce. in vj. Idem Innoc. in d. c. j. coniuncto c. cum

Vintonensis. prope fin. do. Abb. in c. pastoralis. el j. s.

uerū. in v. col. de appell. & hīc. & in c. consultationib.

proprie fin. de iure patro. Et dictū Innoc. in d. c. cum

dilectus. intellige in actibus, qui aliās de iure cōmuni

annullantur, si gererentur à priuato, non attenditur,

an sit occulte excommunicatus, an non: secus, si ab ha

bente officium publicum: quia tunc fit illa distinctione:

& ideo contractus, & alia, quae non reperiuntur irrita,

ualent. Et tenet Cardi. in rep. d. c. perpendimus. s. eod.

in xlvi. col. & Cald. in disp. quae incipit, excommunicata

7 maior. & Domi. in c. pia. de except. in vj. ¶ Vtrūm t̄

a excommunicatus occulētē posuit alium

excommunicare. Pro parte negativa est

glos. xxiiij. quāst. j. in summa, & in c.

auditum. Idem tenet Hosti. & Ioan.

And. in c. pia. de exce. in vj. & Cald. in

d. disp. incip. excommunicatus, qui cō

muni op. Idem Paul. de Lazar. in cō

mento c. si celebrat de cler. excom. mi. do. Anto. in d. c.

ij. de ord. ab episcopo. ubi bona glos. Idem do. Anto. in

c. ad probandum. in iij. col. de re iudic. & Domi. in c. si

is, cui. in ult. col. de offic. deleg. in vj. & do. Anto. in c. sci

ficiatis. in ult. col. de restrip. & S. Tho. in iij. sententiārum,

distinc. xvij. quāst. ii. artic. ij. & do. Abb. hīc alle

gat glos. xxiiij. quāst. j. in summa. Contrarium partem

tener Innoc. hīc. & do. Anto. & do. Abb. in c. cum dile

ctus. in h. col. de consuet. & in c. ueritatis. in penult. col.

de dolo & contuma. & in c. ab excommunicato. in h. col.

de rescript. & Lapus alleg. clxij. dicunt, quod qui est

extra ecclesiam, non potest alium ponere, quando est

notum: quia excommunicatus, qua habet uinculum spe

ciale, penetrat magis, quam temporalis. Innocen. in c.

præterea requisisti. de app. Nec sequitur: est extra ec

clesiam, ergo non potest alium ponere: quia facit ra

tione officii. Probo & arguo sic: Absolutio tenet: ergo

& excommunicatio major. Probatur hoc modo: quia

prælates immisus, si absolvit a peccato, est absolutus:

glos. in c. dudum. ij. de elec. alia in cle. dudum, in uer.

auditurus. de sepultu. Cald. in repe. c. nostro. de pœn.

& remis. Si absolutio a peccato tenet, multo fortius a

de excommunicatio, ut in c. uenerabilibus. s. ubi autē

de senten. excom. in vj. Præterea si prælates incur

rissent, potest absoluere: multo fortius ex

communicatus, qui habet titulum,

licet suspensum.

Felin. iij. pars.

C A P I T U L U M XXXV.

T fama. ¶ Prelatus clericum incor

rigibilem in carcere pone

re potest in pœnam. Hoc primum. Et laici de

mandato prælatorum clericum capere po

sunt, & excusat: ut uolentia necessaria. Hoc dicit,

¶ No. ibi, canonico non cōdemnari. Quod defure ca

non ponitur carcer in pœnam delicti: & ideo iudex

ecclasticus per istum text. potest clericum reum per

petuo depature carceri, & etiam laicum, quando com

mississet crimen ecclasticum. Ita text. singularis in c.

contra idolorum. xxvij. q. v. in uer. carceres. Item aliqui

tenent, quod ista pœna imponatur per ecclasticum

clericu, non autem laico. Ita tenet Pet. de Anch. in reg.

ea, qua. & mouetur per text. in c. cum episcopū. de off.

ordi. in vj. Sed tamen dicit contra text. in d. c. cum illa

rum. Sed ad c. cum episcopū. ibi respōdent Docto. se

cus in iudice laico, qui non potest condemnare aliquē

ad perpetuum carcerem. Tex. in l. si seruus. C. de pœnis.

& in quāvis de pœnis. in vj. Et ex hoc infertur, quod

si iudex secularis condemnat quem ad perpetuos car

ceres, tamen, si testaretur, ualeret testamentum: alia se

cus. Ita tenet Angel. in l. si quis mihi bona. s. j. de acqui

hāre. & Bal. in l. i. C. de his, qui ad liber. & in l. eos. in h. col. C. qui accusare per Bal. in l. i. in h. col. C. de testa. Ra

to: quia pœna non est rite imposta. ¶ No. ibi, grauius

excedens, quod pro gravi delicto potest clericus de

trudi in carcere, quando uerisimiliter timetur de fu

ga, ubi alia pro illa esset ponendum in monasterium.

¶ No. penultim. quod familiā potest

b statis] potest capere clericum impu

ne, quando hoc fit de mandato ipsius

prælati ecclasticisti. Debet intelligi, dū

modō concurrant ista: primō, quod

clericus sit subfectus prælato mandan

ti: secundō, dum modō ad ipsū mā

dam tantum pertineat correcō clericī. Et

per hoc infertur, quod rector non pos

fit mandare familiā potestatis, ut ca

pīat clericū de mandato rectoris. Ita

ponderat istum tex. do. Abb. hīc. Ter

tiō oportet, quod concurrat alius, ut

delicet quod offendit facta, in clericū,

si iusta, id est, quod cōfessatur ex de

fensione clericī. Et oportet, quod sit tā

ta offendit militum, quanta defensio

clericī: tex. no. hīc. ¶ No. tex. ibi, uidean

tur facientes per alium: quia uerbum

Videtur, denotat fictionē de quo dic

ut in c. mulieres. j. eod. ¶ Quāro, quid

si clericus habeat arma, & episcopus

mandat ipsum capi, & unus ex fami

lia ponit etiam manus ad arma, adeo

¶ interfecti ipsum, an erit excommunicatus: Bal. tenet,

quod non, per d. l. f. C. de exhi. reis. & alleg. tex. in l. si ser

us. C. de his, qui ad eccles. confu. Hoc dictum Bal. alle.

Ana. in c. cum iuramento. in h. col. s. de homicid. Fa

cit etiam, quod not. do. Abb. in c. significasti. de offic.</

Idem dicas de corrigitib[us], qui potest capi de mandato
praelati, c. si clericos. eod. tit. in vj. ¶ Ad c. uniusfratatis.
dicas, quod habet locum in uerberatio, qua sit in poe-
na ab ipso laico. Sed h[ic] non est ordinata uerberatio:
quia attreditur principium licetum: quia principaliter
capitur, quia captura est licita. ¶ In gl. in uer. mandato.
ibi, adhuc sub regula. ¶ Not. glo. secundum do. Abb.
quod clericum, etiam incorrigibilem, secularis iudex
punire non potest, salvo, nisi sit depositus. Quod intel-
lige, ut no. in c. cum non ab homine, de iudic. & ibi no-
tau: quia ibi est materia.

S V M M A R I V M.

- ¶ Percutiens clericum, etiam iocose, animo uicendi, est excom-
municatus.
2 Clericus an posse scipsum impune percutere.
3 Ecclesia quando posse agere actione iniuriarum pro clericis.
4 Prelatus solus non potest remittere actionem iniuriarum compe-
tentem ecclesie, sine consensu capituli. hum. 5.

C A P I T U L U M XXXVI.

Ontingit. el. j. ¶ Excōmu-
niciationis est, qui in satisfactione praecedētis iniuriā ma-
nus inicit in clericū uiolētas: & clericis
ad hoc non consentientis, excōmunicatur. ¶ Not. ex isto
principio, quod offendens alii potest se subiūcere eius
correctioni, uel mādato ipsius offensi: quia hic prāsup-
ponitur, quod ualeret consuetudo, quod offensus re-
uerberet offendentem, prout conuenienter. Vide tex. in
c. Quintuallis, & in c. uenientis. de iure iur. Do. Abb. di-
cīt hoc esse uerum, quod submittit se bono uiro: quia
in generalitate uerborum nunquam intelligitur do-
lus: & est iudex in causa sua, ut in c. ex parte. de uerb.
signific. & l. j. C. ne quis in sua causa & c. cū uenient.
defudi. Et dicit do. Abb. quod habet locum in leui ca-
stigatione, non autem in uulneri, uel effusione sanguini-
nis: quia aliis posset ipsum uulnerare: & quia nemo est
dominus membrorum suorum, l. liber homo. ad leg.
Aquil. ¶ No. quod ad incurram excommunicatio-
nem canonis, si quis suadente, sufficit manus iniuri-
sa ab eo uiolēta. Facit optimē tex. in c. nuper. s. de. eo.
& ibi dicitur fuit. ¶ Nota ibi, fauore ordinis clericalis.
quod ubi priuilegium est concessum, principaliter in
fauorem aliquius collegij, & secundariō aliqui priuile-
gio de ipso collegio, non potest illi singularis de colle-
gio renūciare illi priuilegio: securu: econueris. Tex. in c.
cū dilectus. aliis in c. cū dilecti. de foro compet. Et
quando quis possit renūciare priuilegio, traditur in
c. si diligenter. de foro compe. Bart. tetigit in l. ius publi-
cum. C. de pac. in l. si quis in conscribendo. C. eod. tit.
& omnes in l. nemo potest de leg. j. ¶ Not. ultimō, q[ui]
percutiens clericum, non uolentem, etiam
a Nolentē] Ad iocose, animo uicendi, est excōmu-
nicatus: idea dixi iocose, quia potest,
tat Bald. Inſt. de per c. suprā. eo. ¶ Et per hoc infertur,
iniur. inſt. Bart. quod clericus percutiens scipsum, est
il. j. s. usq[ue]ad eo. excōmunicatus: intellige de tali per-
cussione, de qua in isto text. uidelicet
gl. in l. quāvis. ff. de ius uoc. & ibi uide Alex.
& ibi uide Alex. et alios, & Alex. in d. s. usq[ue]ad eo.
Et ibi Arch. infert ad q. nostram, dicēs,
quod est excōmunicatus. Et allegat
tex. nostrum. Vide Bald. in l. j. ff. de seruis fugi. ubi dicit,
quod si aliquis bānitus interficit se, punitur: quia eius
testamentū non ualeat, etiam si ad pias causas, & punie-
tur poena interficiētū: gl. sing. in l. j. ff. arbo. fur. cas.

Et de poena se interficiētū, dic, ut habetur in l. j. & per
totum, ff. de bo. eorum, qui sibi mor. consci. Text. & ibi
Doc. in l. j. C. qui testa. fa. pos. Et istis addit. Ro. in l. si ue-
rō. s. de uiro. ff. sol. ma. in iſſ. fallen. & latissimē Imol. in l.
defuncto. ubi bonus text. ff. de publi. iud. Et ita no. Bar.
in l. de seruis fugi. ¶ Item, quod t[em] clericus percutiens
scipsum, uide loā. An. in c. j. de ui. & hone. cle. in vj. & ibi
Dom. in c. col. Ident. tenet Domi. in c. si quis abscondit.
in iſſ. col. lv. dist. & in c. qui partem. iſſ. notabili. ea. dist.
uide loā. And. in Spec. in tit. de poen. s. j. uerſic. sed quā-
ro. Et ibi refert de quadam doctore, qui se interfecit, &
fuit postea decapitatus Bononiæ: & in horrorem deli-
cti punitur corpus, quod non paſtūr c. mulier. xvj. q. s.
Sed contra omnia opponitur d[icit]l, sed si damnum. s. s.
ipse seruus. ff. de pecu. ubi tex. dicit, quod nec seruus po-
tuit in corpus suum liberē faciūre. Ergo non potest cle-
ricus scipsum percutere. Ad istud contrariū respon-
det do. Ant. in c. ex parte. el. j. de corpore uiti. Et dicit, q[ui]
ad hoc, ut seruo teneatur domino de peculio, non po-
test puniri: tamen quantum ad poenam, iudex poterit
eum punire. Et allegat l. omne delictum. s. qui se. ff. de
re mili. Et ista solutio do. Ant. est solutio glo. in d. l. & si
damnum. s. si ipse seruus. ¶ Et quod iste tex. allegatur,
quod nemo est dominus membrorum suorum, ut d. l.
liber homo, idem dicas de anima. Ita no. do. Abb. in c.
si. in j. notabili. de pactis. Ad quod uide loā. An. in regu-
la, semel malus. l. vi. ubi clericus potest se obligare ad
amissionē beneficij. gl. in c. cū dilectus. de elec. & tex.
in c. cultimo, de criminē falsi. Et eodem modo ad amissio-
nem ordinis, c. quoties cordis. j. q. vj. Tamen nō po-
test se obligare ad poenam corporis. Ita singulariter loā.
And. in d. regula, semel malus. Vide gl. singularē. j. q.
v. in summa, ubi in initio re potest quis appellare. Et
est casus in l. non tantū: ff. de appell. in quo uide Bal.
in l. j. C. de episcopali aud. Et uide dictum loā. An. in c.
cum C. laicus. de for. comp. in vj. ubi dicit, quod gesta
contra mandatum non tenent, uel obligant, l. h. ff. de
neg. gest. l. si pro te. ff. manda. Tamen si contra ius, si
in causa criminali quis soluat pro condannato, potest
agere contra ipsum, licet ipse prohibuerit. Et hoc dicitū
sequitur Imol. in c. lator. s. de pig. & Bald. in l. fi. de neg.
gest. Vide gl. singularē. lxxxiij. dist. in summa: aliis in
c. prouidēdum. quā dicit, quod si aliquis infirmus ex-
prefse prohibuerit, ne emam medicinas: si emo, & libe-
retur, potero hoc repeter. Et de hoc uide Spec. in tit. de
sala. s. fi. uer. quid si infirmus. Si medicus curat infirmū
inuitum, poterit postea agere contra eum: uide gl. sin-
gularē in c. ipsa pietas. xxij. q. iiiij. quod aliquis inuis-
tus potest extrahī de domo, qua minatur ruinam, etiā
inferendo uim: & non poterit agi cōtra inferētē uim.
Et uide unam gl. singularē. xxij. q. v. c. cū homo. q[ui]
non potest quis fideiubere pro alio, ubi imminent poe-
na mortis. Et illam allegat Bal. pro singulari in l. nece-
s. ne filius pro patre. Limita istam gl. nisi esset consue-
tudo in loco. Ita exp̄s̄e uult ipsa gl. in fine, quam al-
legat Roma. p. singulari, sing. b. civis.

Item uide Pet. de Anch. & Imol. in rub. b Pro singula-
rē. de fideiub. Ita declarat Bal. & Sal. in r.] Add. quod
l. ad Cōmētariensem. ff. de custo. reor. est in sing. cxxij.
Et uide Bart. in extraug. de pace Cōst.
in uerbo, damna. Item ad prādicta, & prāfētū ad istā
gl. uide Bart. in l. interdum. s. qui furē. ff. de furt. ubi dicit,
quod quis non potest fideiubere pro aliquo torquen-
do. gl. in d. l. interdum. s. qui furē. dicit, quod sic. Bar.
ibi reprobat illam gl. & dicit, quod non potest obliga-
re. ¶ Item, in quantum suprā est dictum, quod nemo
est dominus membrorum suorum, addit. Bart. in l. j. s.
usqueadeo. ff. de iniur. & in l. j. s. si aliquis. ff. de bonis
eorum, qui sibi mor. consci. Allegat Cy. de eo, qui uo-
luit scipsum occidere, sed prohibitus non peregit faci-
nus: dicit, quod capite punitur. Sed Bar. hoc intelligit
cum

c. sicut.

cum distinctione illius l. nisi forte rabie furoris, &c. Cā-
sus est in l. si quis. s. miles. ff. de poen. Et quod percuties,
uel interficiens se, sit puniendus, sicut si alium percu-
sisset, uel occidisset, probatur per tex. in c. si non licet, in
princ. xxij. q. v. ¶ Item quia magis delinquit, qui facit
contra charitatem. Sed ordinata charitas incipit a se-
ipso. Item regulariter pro uulnere non imponit poe-
na deportationis: sed uulnere scipsum, regulariter
deportatur, ut l. omne delictum. s. quippe. ff. de re mili.
¶ Ultimō ad prādicta uide glo. sing. in l. pacifum inter-
hāredem. in glo. s. circa med. ff. de pac. quā dicit, quod
quis non potest renūciare termino ad differendum
in causa criminali. Et illam glo. approbat ibi Bal. An-
gel. & Bald. in c. at si clerici. de iudic. Vide Bald. & Salic.
in authen. iubemus. C. de iudic. Et ibi reaſſumit, quid
in ciuil. ¶ Ultimō de ista materia uide Bal. & Angel. in
l. quicunq[ue]. C. de seruis fug. quod si aliquis condemna-
tur, ut si intra terminum non solueret tantum, perdat
pedem: quod si est soluēdo, non poterit ille eligere poe-
nam pedis. Et ita dicit Angel. uideſſe practicari Floren-
tia. ¶ In glo. s. ibi, iniuria ista dicitur fieri ecclesie. Not.
3 ecclasiā t[em] posse agere actione iniuriarum pro iniuria
illata clericu, in quo est uarietas inter Doct. quia Inno-
dicit, quod non potest: quia dominus potest agere pro
seruo, sed non pro libero homine seruienti. l. Labeo. al-
leg. Tamen nota, quod poterit intentare actionem ca-
nonis, quisquis. xvij. quāst. iij. quia agit de frāctio[n]e:
quia offendit personam ecclasiā. Et cum istis trā-
sit do. Anto. Tamen do. Abb. dicit, quod ecclasia poterit
agere pro clericis actione iniuriarum, sicut
pater pro filio, & dominus pro seruo. Et de istis duob.
ultimis est tex. in l. fi. & leum, qui nocent. ff. de iniur.
Et sic trāſeo cō. do. Ab. Et de hoc uide in c. parochiano.
s. cod. ¶ In eadem ibi, non est in bonis nostris. Hoc est
uerum, quo ad hoc, ut transmittatur ad hāredem. Et di-
cīt, quod solus praelatus nō potest remittere iniuriā
competentem ecclasiā, sine consensu capituli. glo. in c.
fi. is. qui. xxij. q. iij. & alia in c. ex eo. eadem causa, & q.
5 Et t[em] quod praelatus posset renūciare sine consensu ca-
pituli, uide Fede. confit. ix. ubi praelatus potest remitte-
re legatum factū ecclasiā: quia ante quām accepte le-
gatum, non est quāstū ius in re: & sic hoc facit pro
glo. ibi, non est in bonis nostris. Et confirmo per glo.
in s. si ergo. xvij. q. vi. ubi glo. dicit, quod non prāiudic-
atur per delictum praelati in quārendis: securu: in que-
stis: & Innocen. in c. fraternitatem. de testi. Nunquid
a posset praelatus repudiare legatum? ¶

a Legatum] An uide Bald. in l. si pupillorum. C. de re-
praelatis posset

b Pro singula-
rē. de fideiub.
c. de fideiub. Ita declarat Bal. & Sal. in r.] Add. quod
l. ad Cōmētariensem. ff. de custo. reor. est in sing. cxxij.
Et uide Bart. in extraug. de pace Cōst.
in uerbo, damna. Item ad prādicta, & prāfētū ad istā
gl. uide Bart. in l. interdum. s. qui furē. ff. de furt. ubi dicit,
quod quis non potest fideiubere pro aliquo torquen-
do. gl. in d. l. interdum. s. qui furē. dicit, quod sic. Bar.
ibi reprobat illam gl. & dicit, quod non potest obliga-
re. ¶ Item, in quantum suprā est dictum, quod nemo
est dominus membrorum suorum, addit. Bart. in l. j. s.
usqueadeo. ff. de iniur. & in l. j. s. si aliquis. ff. de bonis
eorum, qui sibi mor. consci. Allegat Cy. de eo, qui uo-
luit scipsum occidere, sed prohibitus non peregit faci-
nus: dicit, quod capite punitur. Sed Bar. hoc intelligit
cum

R Elatum. ¶ Seruus excommuni-
catus pro manuum ini-
ctione, debet mitti ad Papam, si dominus
sine culpa sua damnum non patiatur, nisi
seruus hoc dolosē fecerit: quia tunc episcopus absolu-
uet, si percussio non est enormis. ¶ No. quod seru sunt
capaces excomunicationis, licet non habeant uelle,
uel nolle. Sed hoc intellige de seruo Christiano. Quali-
ter autem prouideatur seruus infidelibus: dicit, ut in c. po-
stulati. de ludāis. & c. post miserabile. de usuris. ¶ Not.
quod sicut ratione delicti liber efficitur de foro ecclie-
sia, ita & seruus. ¶ Not. quod ubique concurrunt du-
plex vinculum, Dei & hominis, attendit magis id,
quod est Dei, c. uergentis. de hāreti. Facit c. Julianus.
cum multis seq. xij. quāst. iij. ¶ No. quod quando quis
absoluitur a certo genere poenā ex certa causa, debet il-
la commutari in aliam, in qua non concurrat illa cau-
sa. Facit, quod habetur in c. de uoto.

C A P I T U L U M XXXVII.

S Acris. ¶ Excommunicatus pro parti-
cio[n]e cum excommunicato, nō re-
putatur absolutus, dato, quod postea excom-
municatum impugnet. ¶ Not. quod quis ex-
communicatur cum participib[us] suis. Quando hoc
fieri debeat, uide in c. statu[m] us. eodem tit. li. vj. ¶ No-
ta ibi, de mandato, quod ecclasia non potest inducere
bellum iniustum. Ad idem text. fi. c. fuit. & in c. cum
timore. cum multis seq. xxij. quāst. viij. Et ita hodie pra-
etacatur. ¶ Not. pro decedente in bello, quod quando
bellum reputatur iustum, & sic miles probabiliter crea-
dit, decedens in eo non peccat, dum modō hoc habeat
in animo, quod si bellum non esset iustum, non se in-
tromitteret. Ita tenet Archid. xxij. quāst. i. in summa. Il-
acet ex p[ro]st facto apparet bellum non esse iustum.

C A P I T U L U M XXXVIII.

S Icut. ¶ Excommunicato non creditur, si
dicit se absolutum, nisi hoc probet
per literas, de quarum fide nō dubitatur: uel
alio modo. ¶ Nota, quod excommunicatus
präsumitur semper excommunicatus. Facit regula, se-
mel malus. lib. vi. Vide glo. fi. & ibi do. Abb. in c. pro-
posit. de cleri. excom. ministr. ¶ Item not. quod ab-
soluto est probanda per testes, uel literas fide dignas.
Et est cautela, ut in absolutione adſint testes. Alia uero
notabilita nihil ualent. ¶ In glo. fi. in fin. Not. quia non
est alia in iure ad intellectu c. nobilissimus. Vide, que
dicta sunt in c. ad eminentiam. ¶ Item not. singulat-
ter, quod non creditur etiam Cardinali, quando agi-
tur

Felini iij. pars.

tur de praefudicio tertij. Ita singulariter glos hic, quæ in hoc dicit de cardinali. Sed in quantum allegat c. nobis a lissimus. uide, quæ dicta sunt in c. ad Nobilissimus] eminentiam. s. eodem. Et ultra ea, que ibi dixi. Confirma istam glos. per text. in c. i. c. et in cap. ab excommunicato, de reprobatione. addit. & in cap. ab excommunicato, de script. & in c. solet. & in c. uenerabilibus. ubi colliguntur multa, de quibus hinc dubitatur. ¶ Not. quod licet appellatio non suspendat appellationem, c. pastoralis. de appell. tamen deuoluit eam ad superiorem. ¶ Not. duas regulas. Prima, quod dicens excommunicationem nullam, auditur, quamvis non petat absolutionem, neque purè, neque ad cautelam. Secunda regula est, quod dicens excommunicationem iniustam, non auditur, nisi prius absoluatur. Ratio differentia inter has duas ponitur in text. Et limita illud secundum, nisi aduersarius, ad cuius instantiam est lata excommunicatione, opponeret, allegans officium esse manifestum: quia suspenderit, c. foli. de sententia excommunicationi. in vj. Et not. primam regulam, quod in istis duabus casibus expressis prima regula non solum habet locum, sed etiam in omni casu, in quo excommunicatione esset nulla: de quibus per gloss. in c. præsentis. eodem titul. in Sexto. Et iste due regulæ habentur expressæ in c. cum contingat, de offic. deleg. ¶ Not. quod tamen excommunicatus, non petendo absolutionem, uideatur eam contempnere: dato, quod dicat eam iniustam: quia tunc creditur: tex. in c. querelam. supra, de elec. & ibi do. Abb. & in clem. j. de reli. & uener. sancto. in uer. nos dum in minoribus, &c. & tex. in c. cum olim, j. in uer. quorundam fratrum. de privilege. Et quod stetur dicto suo, est gloss. in uerbo, statut. in c. de ten. in vj. & in c. ad Apostolicæ. in uerbo, promisso. Et reg. iur. in vj. Vide Domini. ibi, qui dicit, quod illa glos. est ad extensio nem clemen. j. de proba. Vide Roma. eleganter allegantem istas gloss. singulari. cxxv. quod incipit, sanctissimus pater. Et tene menti in ista materia, quod dictum cardinalis non probat, nisi sit iuratus: glos. est, & ibi do. Abb. in c. cum olim. in uer. quorundam fratrum. de priuileg. Et dicit Bald. in l. iurisurandi. C. de testi. quod plus creditur duobus cardinalibus iuratis, quam lxx. testibus. Et ad deponendū Cardinalem requiruntur lxx. testes, c. præsul. j. quæst. v. alias vj. Et ad deponendum Papam, sufficiunt duo: glos. Vide c. præsul.

S V M M A R I V M .

1 Excommunicatus uidetur contempnere sententiam excommunicationis, absolutionem non petendo.

2 Sententia quando continet aliquid peccatum, est ipso iure nulla. numer. 3.

4 Sententia lata contra notorium facti, an teneat? Concludit, quod sententia talis sit nulla.

Fallit tribus modis. n. 5. 6. & 7.

8 Index nullitatis quis esse dicatur.

C A P I T U L U M . X L .

Extuas. Si excommunicatus ab episcopo ad metropolitam appellatur, ab episcopo potest absoluiri, nisi ille suffraganeo deferens, ad eum remittat absoluendum: & tenetur remittere, si excessus fuit manifestus. Hoc primo. Excommunicatus pro ab-

solutione non auditur, uolens probare excommunicationem iniustam: securus, si nullam. Hoc dicit tota decretalis, & est materia multum trita: & est expedita in cap. cum contingat, de offic. deleg. & in c. ad reprobationem. de offic. ordi. & in cap. ab excommunicato, de script. & in c. solet. & in c. uenerabilibus. ubi colliguntur multa, de quibus hinc dubitatur. ¶ Not. quod licet appellatio non suspendat appellationem, c. pastoralis. de appell. tamen deuoluit eam ad superiorem. ¶ Not. duas regulas. Prima, quod dicens excommunicationem nullam, auditur, quamvis non petat absolutionem, neque purè, neque ad cautelam. Secunda regula est, quod dicens excommunicationem iniustam, non auditur, nisi prius absoluatur. Ratio differentia inter has duas ponitur in text. Et limita illud secundum, nisi aduersarius, ad cuius instantiam est lata excommunicatione, opponeret, allegans officium esse manifestum: quia suspenderit, c. foli. de sententia excommunicationi. in vj. Et not. primam regulam, quod in istis duabus casibus expressis prima regula non solum habet locum, sed etiam in omni casu, in quo excommunicatione esset nulla: de quibus per gloss. in c. præsentis. eodem titul. in Sexto. Et iste due regulæ habentur expressæ in c. cum contingat, de offic. deleg. ¶ Not. quod tamen excommunicatus, non petendo absolutionem, uideatur eam contempnere: dato, quod dicat eam iniustam: quia tunc creditur: tex. in c. querelam. supra, de elec. & ibi do. Abb. & in clem. j. de reli. & uener. sancto. in uerbo, nos dum in minoribus, &c. & tex. in c. cum olim, j. in uer. quorundam fratrum. de privilege. Et quod stetur dicto suo, est gloss. in uerbo, statut. in c. de ten. in vj. & in c. ad Apostolicæ. in uerbo, promisso. Et reg. iur. in vj. Vide Domini. ibi, qui dicit, quod illa glos. est ad extensio nem clemen. j. de proba. Vide Roma. eleganter allegantem istas gloss. singulari. cxxv. quod incipit, sanctissimus pater. Et tene menti in ista materia, quod dictum cardinalis non probat, nisi sit iuratus: glos. est, & ibi do. Abb. in c. cum olim. in uer. quorundam fratrum. de priuileg. Et dicit Bald. in l. iurisurandi. C. de testi. quod plus creditur duobus cardinalibus iuratis, quam lxx. testibus. Et ad deponendū Cardinalem requiruntur lxx. testes, c. præsul. j. quæst. v. alias vj. Et ad deponendum Papam, sufficiunt duo: glos. Vide c. præsul.

quo festum facit do. Cardi. in quadam suo consil. incl. In causa domini Laurentii. & dicit, quod est not. digni. ¶ In glos. in uerbo, in Sardicensi. in fi. Vide glos. per omnia similem in c. episcopus fortè. x. quæst. iij. Et, ut intelligas istas gloss. uide text. in c. uenerabilibus. s. de nique, usque ad fin. eodem tit. in vj. ¶ In glos. in uer. 2 orare. in fi. Not. quod tamen quando sententia continet in fe

se aliquod peccatum, est ipso iure nulla. Text. est in c. uenerabilibus. s. penult. eodem tit. in vi. Aut non continet peccatum, sed est contra ius cōmune: & dic, quod aut est contra ius, de quo agitur: & idē per text. i. quæst. vi. s. diffinitua, & in c. de re iudic. Aut est contra aliud ius, dato, quod ius non sit in facto: & idem, c. per tuas. per illum text. qui filij sint legit. Aut continet exp̄sum errorē facti: & tunc aut iste error est super eo, quod est impossibile, ut alter se habeat: & tunc sententia est nulla. Exemplum dicit, excommunicato istum eunuchum, quia commisit adulterium, quod est impossibile. dicit, quod sententia tenet, sed quod non est retractanda tāquam iniusta, sed tanquam nulla. Ratio est: quia habet præsumptionem iniustitiae, c. in præsentia, de renū. Allegat glos. in cle. pastoralis. uer. habeat. de re iudic. ubi citatio, quæ est notorium iniusta, pronuntiatur nulla. Et allegat c. inter ceteras. de re iudic. & ita residet. ¶ Et hæc quæstio dependet ab illa quæstione, utrum tamen sententia lata contra notorium facti, ualeat: dic, quod est nulla. Innocen. in c. cum nostris. de coricis. præben. in c. cum dilecta. de rescript. Idem tenet gloss. in d. cle. pastoralis. Et idem, quod notat do. Abb. in c. cum ad quorundam. de excess. præla. & do. Anto. in c. quoniam contra. in xvij. colum. de proba. & Dominic. in tan- tum. xxij. distinet. & do. Anto. in c. cum ecclesiastica. de except. Pro quo bene facit singulariter dictum Innoc. in c. j. de officio. archidac. quod sicut libellus ineptus est lacrandus, eodem modo si comprehēditur ineptudo sententia. Et sequitur Specul. in tit. de offic. iudic. s. deflexus autem. post princ. Eodem modo, si notorietas existat non solum tempore sententia, sed etiam, si exp̄st se queretur, uel superueniat, secundum Innoc. in c. fraternitatis. in fi. colum. & ibi dixi, de frigi. & malis. Cōtrarium partem tenet exp̄s. Bald. in l. j. C. ne filius pro patre. & in l. ciues. C. de appell. Et allegat tex. in l. palam. s. quæ in adulterio. ff. de ritu nupt. Vbi est casus, quod absolucionaria sententia lata contra notorium in adulterio, retractatur. Ergo non erat nulla. Et idem tenet Bald. per illum text. in c. quoniam. de offic. deleg. Et hanc partem credo ueroiori, uidelicet quod regulariter talis sententia non sit nulla, sed debet retractari. ¶ Fallit tamen primò, nisi illud notorium sit impossibile, ut in exemplo de eunicho, secundum loan. And. in d. s. uniuersitatem. & Doct. hinc: quibus addit. Bald. in l. j. C. senten. rescin. non posse. ubi de hoc dicit esse casum in l. in confessionibus. circa medium, ff. de inter. actio. ¶ Secundò fallit in sententia interlocutoria: quia si est contra factum notorium, erit ipso iure nulla. Ita tenet etiam glos. in cle. pastoralis. per illum text. de re iudic. in uer. habebat. Ratio: quia interlocutoria non est tanti præstitudinī: quia potest ferri parte non citata. Ita tenet Innoc. in c. audit. de procur. & dic, ut ibi per do. Abb. Et pro ista fallentis facit, quod notat loan. And. in c. cum olim. de except. quod citatio contra notorium excommunicatum, est ipso iure nulla. ¶ Tertiò fallit: quia licet sententia non sit ipso iure nulla, tamen quando ostendit de notorietaate, poterit retractari per uiam nullitatis. Et ita procedit dictum Innocent. in dicto c. fraternitatis. Pro quo est text. in l. si quis adulterij. C. de adultere. quem ibi ponderat Bald. Quem tex. optimè ponderat Ro. in repel. admonendi. in viij. col. de iureitur. Facit optimè text. in c. j. de purg. uulg. Et quantum ad hoc, predicta remanent uera, uidelicet quod possit retractari citra remedium appellationis: & interim sit timenda, secundum Doct. hinc: quibus ad do. Abb. tenentem exp̄s. contra glos. hinc in c. in-

ter ceteros. in iij. colum. de re iudic. & allegat glos. in cle. pastoralis. Et idem contra istam glos. tenet domi. Abb. in c. ab excommunicato. de rescript. & ibi Imol. post Cardi. in xiij. colum. Et contra hanc glos. tenet Do minic. in c. uenerabilibus. s. fin. de senten. excommu. in vij. Et pro hac facit, quod suprà dixi in ij. fallentia de interlocutoria, & quod dixi suprà in rubrica. Ethas fallentias posuit do. Francisc. de Areti. in c. quoniam contra falsam. in ij. char. parua. de proba. Et unum scias, quod multi sunt casus, in quibus sententia lata contra ius, non est nulla: quos hic enumerat domi. Anto. Sed prosequere istos casus, ut per Imol. & Roma. in c. cum prolatio. de re iudic. per domi. Abb. in c. j. de re iudic. Et in materia huius decretalis uide, & not. dictum fulg. do. Anto. in c. intelleximus. de iudic. in iij. colum. ubi limitat istum text. uolentem, quod clericus excommunicationem iniustam probare uolens, non absoluatur: securus, si nullam, ut non habeat locum in excommunicatione comparente per procuratorem: quia cessat ratio istius text. Quod dictum ibi reprobatur do. Abb. in iij. col. quia non habet aquitatem in se, & est contra istum text. qui dicit, quod probations excommunicationi non debent audiiri. Et in materia huius decreta lis uide domi. de Rota. in antiquis. decisi. lxxv. incip. item nota, quod ubi pars. ubi dicunt, quod petens absoluiri ad cauferam, non tenetur exprimere causam excommunicationis. Item uide do. de Rot. decisi. lxx. in nouissimis, quæ incipi. item si petitur. ubi dicit, quod quando opponitur manifesta offensa, suffici cauferatoria de parendo mandatis ecclie. Limitant ipsi, quando est manifesta offensa: quia non respondit li bello: tunc non sufficiatur: tunc fidei fusoria, uel pignoratitia. Et ita seruat Romana curia. ¶ Item uide domi. de Rot. eodem ordine. conclusi. cxcv. quae incipit, item si quis petit se absoluiri, ubi dicunt, quod quando quis petit se absoluiri ad cautelam, & dicit, quod causa est nulla, absoluiri: dato, quod non probet causam. Fallit, ubi illa causa, quam allegat, sit contra ius: quia tunc coguntur illam probare. Allegat notata in c. ad decimas. de restit. spol. in vj. Item uide eodem ordine, conclusi. cccv. quæ incipi. item si contra petentem. ubi examinant, utrum, si contra manifestam offensam probatam replicetur de competentiā iudicij, impeditur absoluiri. a Tempus] Quod quādo iē-pus est fundamen- tū diētū, quod debet ab- solui. Et concludit, quod debet retractari. Item uide eos in eodem ordi- nē, conclusi. ccclxxxiiij. quæ incipi. itē si quis se absoluiri. quod probans excommunicationem, & probans appellationem præcessi- se, etiam si non probat ista acta, plenē probat, per c. pia. de excep. in vj. Quod est intelligendum, quando ab alto op ponitur excommunicatione, in quo, se- cundum Collect. ibi, oportet, quod debet retractari. Et pro ista fallentis facit, quod notat loan. And. in regula, cum sint iura, de reg. iur. in vj. Et ita dicit Petr. De quo facit festum Roma. in l. in illa. in xiij. colum. de uerb. oblig. Pro quo facit in simili glos. magna, in cle. fin. de rescript. quod ubi tempus a est intentio impletantis, debet plenē probari. De quo plenē per Bartol. in l. non solum. s. sed, ut probari. ff. de operis noui nunciati. per dominum Abb. in capit. audit. in iij. colum. de rescript. Bald. in l. matrem. C. de appellat. cum simili. ¶ In glos. j. in uerbo, ad cautelam. in fin. Not. iura allegata in glos. in quibus per Doctor. tractatur de ista absolutione ad

B. 4 caputa

a Absolutione ad cautelam. Et aduerte; quia in ista absolutione est citanda pars, sicut omnes de ista absolutione, per eundem Felin. in c. Apostolica. col. viij. et in circa absolutionem. sed non potest impeditre absolutionem, nisi probando manifesta confessionem post terminum octo dierum. ¶ Et in quantum, dictum fuit super secundum do. Abb. in c. in literis. de offic. deleg. quod iura, que volunt, quod Archiepiscopus non intromittat se de subditis suffraganeorum, nisi aditus per uiam nullitatis. Aduerte; quia istud non uidetur contra illud, quod solet dici, quod archiepiscopus non potest adiri per uiam similes querelae, ut in c. Romana. cum ibi nota, de appell. in vj. & in d. c. uenerabilibus. s. j. & traditur c. ad reptimentum, de offic. ordi. cum alijs similib. Et ideo, cum potestas archiepiscopi sit limitata in causa appellationis, non uidetur extendenda ad causam nullitatis: quia potestas limitata limitatam partem exceptionem, l. in agris. ff. de acqui. re. do. ¶ Praterea si possit adiri per uiam nullitatis, uideretur quod docet adiri per uiam querelae indirecte: & sic prohibita una uia, concedetur alia uia, contra regulam, cum quid una uia. lib. vj. & ideo, cum istud non sit iure causum, non uidetur prima facie posse sustineri. Dictum fuit do. Abb. in d. c. in literis. Sed istic non obstantibus, tenet ad audacter op. sua, uidelicet quod sicut archiepiscopus potest adiri per uiam appellationis, ita per uiam nullitatis principaliter intentata. Quod etiam tener Bald. in c. j. in fi. de offic. deleg. & sensit do. Abb. in c. dilecto. in ij. col. de appell. Et difficultas consistit in hoc, quis tunc dicatur iudex in causa nullitatis: in quo articulo omiso, quid in delegato, & quid in arbitrio, solent nunc aliqui dicere in ordinario hoc modo: quod aut nullitas causatur ex turpitudine iudicis, & tunc superior habet cognoscere de nullitate, i. absentem. C. de accus. Aut nullitas causatur ex alio defectu, & tunc solus ille, qui sententiā tulit, habet eam emendare, ut in c. de accus. & iudex posse quam: de iure iudicis, & Bartol. tenet hanc opinionem. & sensit Innoc. in d. c. dilecto. & do. Anto. in d. c. in literis. & Angel. in l. si expressim, de appell. Et tenendo istam doctrinam uideretur inferri, quod dictum do. Ab. de quo supra, non habet locum, nisi quando nullitas primā sententiā causaretur ex turpitudine primi iudicis. Sed est alia distinctione in ista materia, quae communiter tenetur, uidelicet quod aut prætendens sententiam nullam perit eam reformari ex eisdem actis: & tunc est petendum coram iudice ipsius nullitatis, secundum glos. in d. l. ij. C. de accusa. quia haec nullitas non intentatur principaliter, sed reformatio, & incidenter nullitas: & tunc est cognoscendum ab ipso, qui iudicavit, nisi allegaret sordes ipsius iudicis. Aut ipse petit principaliter sententiam pronunciari nullam: & tunc datur optio ipsi grauato, coram quo uelit ostendere nullitatem sine iudice primo, uel iudice appellationis. Et hoc casu, si appellatio deuoluit totam causam ad superiorem, adeo quod ipse potest sententiam reformatio, ut in c. Rayn. cum materia, de testa, ita & nullitas principaliter intentata, detulit totam causam, adeo quod iudex nullitatis potest primā sententiam reformatio. Ita notabiliter dicit Bartol. in l. si. ut proponis. C. quomo. & quando iudic. & allegat tex. in l. j. s. ff. quae sententia, sine appell. rescribit, in uerbo, iudex questionis. b. functa glos. ubi patet, quod nullitas b. sententia, quae non est ex turpitudine iudicis, potest deduci coram superiori.

b. Quod nullitas] Adde, quod nullitas sententia, quae non est ex turpitudine iudicis, potest deduci coram superiori.

re, qui eam reformat. Idem uoluit Bartol. in l. si expressim. in ult. col. ff. de appell. dicens, istud dictum esse multum notandum. Idem replicat Bartol. in l. j. C. quando prouoc. nō est necesse. Et ista dicta Bartol. sequitur Petr. de Ancha. in cle. j. de re iudic. & do. Abb. in d. c. dilecto. in ij. col. & in c. cum Ioannes. in fi. de fide instru. Imo. in d. l. iudex posteaquam. Et ista reputatur communis opinio in hoc articulo, secundum Imol. in d. l. iudex. Sed si causa nullitatis principaliter intentata est, nō video, qualiter archiepiscopus, qui est competens in causa appellationis, non sit competens in causa nullitatis. Et nō dicas, ista habent locum in iudice, qui potest adiri per uiam querelae: sicut in archiepiscopo, qui taliter adiri non potest: quia hoc non est uerum. Et nō teperitur, quod iudex appellationis possit adiri per uiam querelae: quia sua potestas est limitata solum ad appellationem, & tunc sic est, quod potest adiri per uiam nullitatis. Ergo non ualeat ista consequentia: talis non potest adiri per uiam querelae, ergo nec per uiam nullitatis. Et non dicas, quod quād conceditur una uia, prohibetur alia: quia non omnis actus episcopi habet in se nullitatem, & in multis casibus sublevat querela, in quibus nō sublevabit nullitas. Et ideo per praedicta remanet clara decisio do. Abb. in d. c. in literis. & non memini me legisse ipsum in aliquo loco ita exclamātem de uno dicto suo, sicut ibi. ¶ Et ista non, quia nō sunt alibi declarata. Vide in hoc per do. meum, do. Phil. de Perusio, in ista elegati repetit. c. dilecto. de appell. in uerific. decimo quarto. & uerific. xv. quarto.

C A P I T U L U M X L I .

Si aliquando. ¶ Si excommunicatum in suis literis Papa salutat, non propter hoc ipsum absolut. ¶ Not. quod excommunicatus non sunt salutandi: quia ista est potissima causa, ut convertantur: quia durum est, esse inter homines, & hominum carere consortio. l. s. qui causas. C. de apost. ¶ Not. secundò, quod Papa solo uerbo posset absoluere excommunicatum. Hodie est text. in cle. si summus. j. responso, eodem titul. ¶ In glos. magna. ibi, & hoc constat. Tene opinionem glos. & intellige, quod dicitur constare, dum modò Papa exprimat: secus, si per aliqua signa, ut in d. c. si summus. Et ratio est: quia in istic, quae sunt iuris communis, habet liberam potestatem, ut est glos. singularis in d. cle. si summus. in uer. pro infectis. de immo. eccles. Et dicit Hostien, quod Papa hodie absoluere ad cautelam legatos durante legatione, in eadem, in fi. ¶ Not. quod Papa communica cum excommunicato, non est excommunicatus. Ad idem glos. & ibi latè dixi, in c. porro, s. eodem. ¶ Secundò queritur, utrum si Papa ueniat excommunicatus, qui uere non est excommunicatus, ac ceteri debeant eum uirare? Dic, quod non. Ita singulariter Innocen. in c. cum olim. el. s. de priu. & ibi refert do. Anto. in fi. col. ¶ Item in materia vide dictum Ang. in l. libertus. ff. de in ius uo. quod si Papa dat iudicem aliquis, qui excommunicatus est scienter, nō uidetur eum habilitare, ut possit agere. Item uide Lapum alleg. cxxvii. quæ incipit, cle. si summus. ubi examinat ipsam clementinam. Et dicit text. quod si Papa appellat aliquem constitutum in aliqua dignitate, quod ista uerba non conferunt aliquod ius in illa dignitate. Et ad hoc addit domi. Cardi. in c. solita. de maio. & obed. ubi idem tener, & ponderat subscriptionem illius text. De imperatore Constantinopolitano est glos. in c. uenerabilem. in uer. Germanos. de elec. in c. apibus. vj. quæst. j. Et limata istam cle. in fi. responso, hoc modo, quod quando-

c. officij.

quando literæ non possunt habere aliquem effectum, tūc licet per illa uerba non conferatur dignitas, tamen presumptiuē probant: ideoq; si aduerfarius non probat illum non habere talē titulum, tunc presumetur in dignitate, & releuabitur ab onere probandi. Ita tener Lapum alleg. vj. quæ incipit, difputat. an litera. q. d. cle. si summus. in fi. responso, habet locū, quando sunt expressa ad alium finem: secus, si in ipsis constitutiūs litterarum: quia tunc probant presumptiuē, adeo quod transferant onus probandi in aduersarium. Facit glos. in ter. quid. in clementina. j. de proba. Et pro isto dicto facit, quod dicit do. Card. in consilio suo incip. Objetetur contra iura, ubi tenet, quod si Papa scribit, quod cōfertur beneficium non existenti in astate legitima, ualebit literæ, & uideretur eum habilitare, maximè per notata in l. quidam cōsulebat, ff. de iudic. ubi princeps promovendo aliquem uideat eum habilitare. Et ad d. cle. si summus. respondet, quando gratia subsistere potest etiam non data ueritate omnium uerborum, quæ ibi narrantur. Et istud puto uerum, secundum Cald. tenet contrarium in tit. de rescr. consil. viij. c. si quando. col. iij. uer. fiat. diff. cultas. s. de rescr. & uide j. eod. c. inquisitioni. co. lumen. j.

a Habilitare] An Papa scriben do pro indigno, uideatur feci di spēfare, uide per eundem Felin. in c. si quando. col. iij. uer. fiat. diff. cultas. s. de rescr. & uide j. eod. c. inquisitioni. co. lumen. j. habilitare. Et ad d. cle. si summus. respondet, quando gratia subsistere potest etiam non data ueritate omnium uerborum, quæ ibi narrantur. Et istud puto uerum, secundum Cald. tenet contrarium in tit. de rescr. consil. viij. c. si quando. col. iij. uer. fiat. diff. cultas. s. de rescr. & uide j. eod. c. inquisitioni. co. lumen. j. Et ultra istos allego glo. in terminis in c. statutum. in princ. in uerbo, canonicis. de rescr. in vj. & allego singulare dictum Bal. in l. tanquam. in xiij. col. uerific. undecimō quarto. C. de fide. ubi dicit, quod si comes inuestire me hoc modo, Pro te, filijs & descendantibus, & habet unum spiritum, & qui inuestiuit, scit eum habere spiritum, uideatur cum habilitare, dato quod alias sit in peccato. Et allegat Bald. in c. j. in tit. per quos si. inuesti. in u. feu. quod si Papa conferens beneficium infantis scienter, uideatur dispensare. Item uide Doimi. in c. si eo tempore. per illum text. in ij. col. de rescr. in vj. & allegat sing. dictum Innoc. in c. cūm ab eccliarum, in fi. col. de offic. ordi. quod si Papa appellat aliquod castrum ciuitatem, uideatur etiam facere ciuitatem. Et illud dictum sequitur Bartol. in extraug. qui sunt rebellis. in uer. Lombardia. & in l. si. post princ. ff. de colleg. illi. do. Anto. in procœlio Decretal. in vj. col. Petr. de Ancha. in c. statutum. in princ. in v. col. de rescr. in vj. Quod intellige, nisi diceretur causa demonstratio- nis, non principaliter, ut disponeretur: tunc habet locum ratio d. cle. si summus. in fi. responso. Ita limitat do. Cardi. in d. cle. si summus. in fi. responso, in fi. opposi. Item uide do. Cardi. consil. quod incipit. Videlicet: imo præmissa, ubi tenet cum predictis, quod ubi gratia nō possit alter habere effectum, uerba ipsius narrativa tantum operantur, quantum clausula. Ex certa scientia, & in consil. incip. In causa, quæ uerritur inter Antidream. Et uide Petri. de Ancha. consil.

b. colxxxvij.] b. colxxxvij. b. incip. Vltra alia solennia. Addet tu, quod est in consil. ccxiiij. Et an literis Pat. pæ dientes alii quem esse de iure priuatu, probat ita esse? Quod non sit uere priuatu, uide per eundem Felic. p. uer. i. c. caufam. col. vj. uerific. in terpretatio. s. de rescr. ubi singulariter uoluit, quod si Papa dat iudicem aliquis, qui excommunicatus est scienter, nō uidetur eum habilitare, ut possit agere. Item uide Lapum alleg. cxxvii. quæ incipit, cle. si summus. ubi examinat ipsam clementinam. Et dicit text. quod si Papa appellat aliquem constitutum in aliqua dignitate, quod ista uerba non conferunt aliquod ius in illa dignitate. Et ad hoc addit domi. Cardi. in c. solita. de maio. & obed. ubi idem tener, & ponderat subscriptionem illius text. De imperatore Constantinopolitano est glos. in c. uenerabilem. in uer. Germanos. de elec. in c. apibus. vj. quæst. j. Et limata istam cle. in fi. responso, hoc modo, quod quando-

S V M M A R I V M .

¶ Excommunicatus potest ingredi ecclesiam pro audiendo uerbum Del.

2 Excommunicato licet communicatur, si hoc expedit anima sua.

3 Cives omnes possunt excommunicari: uiri & feminæ, qualiter hoc intelligatur.

4 Autem successores eorum sunt excommunicati, uide num. 4.

5 Sacramenta sunt tria, que conferuntur tempore interdicti, baptis- mus, penitentia & christinatio;

CAPV

C A P I T U L U M XLIII.

Responso. ¶ Excommunicatis & interdictis potest praedicari uerbū Dei. Et tempore generalis interdicti conceditur baptismus, chrismatio in fronte: & poenitentia morientium. ¶ Not. unum casum, quod excommunicatus potest ingredi ecclesia, uidelicet audiendo prædicationem. Et an sit alius casus, uide glo. in c. studi. in uer. dīmisit. q. q. qua dicit, q. potest ingredi causa orandi, dum modò non dicantur diuina: quem approbat hinc do. Ant. & Imol. in c. de u. & honest. cler. Contrariū tenet hinc do. Abb. Mouetur per tex. in c. cleros. xxij. dist. & in c. perlecti. xxv. distinc. ubi in distincione dicitur, quod officium certorum clericorum est expellere excommunicatos de ecclesia. Et ista ratio uidetur magis persuasiva, ad hoc ut magis timeatur: & hanc credo uero. Et ad hoc facit gl. in cle. grauis. in uer. nisi expleta. de sen. Et cum his, que dixi s. in c. nuper. qn̄ tetigī, quod excommunicatus nullo modo admittitur ad ecclesiam. No. etiam, q. liceat cōmunicatur excommunicato, qn̄ est ei uite ad animā. Ad idem c. cōmunicari, masculi & fœminē. Intellige, dum modò excommunicentur culpabiles: quia ciuitas nō potest excommunicari, si ciuitas s. in iueritatem. eo. tit. in v. Et ad intellectum d. s. ultra ea, quae ibi scribunt. Doct. an & qn̄ excommunicetur ciuitas, uide Petr. de Anch. consil. a clif. quod incipit. Ex narratis i facio.

a Cōfilio clif. J. Adde, q. est con fil. clif. v. Et quan do, quomodo, & cur uniuersitas, uel collegū pos sunt excommunicatae per eu na, uide per eu na. 4 excōmunicatur omnes, tenet. ¶ Sed t den. Feli. in c. di letti. col. fi. s. de except.

Linter stipulante, s. familiā, aliā s. si scramēta, de uerb. obli. per Inno. in c. grauem. j. eo. & per Inno. do. Ant. & do. Ab. in c. aduersus. s. de immuni. eccl. Cōmuniter tenetur, quod excommunicatio nō trans fit in successores. Ratio: quia excommunicatio fertur in animā uerē delinquentis, non autē factē, nisi ipse perseueraret, uel authorizaret in delicto, propter quod predecessor erat excommunicatus. Ita probantur per tex. in d. c. aduersus. & ita ibi Doct. Prædicta omnia habent locum in ipsa excommunicatione sed secus in alijs. Sed alii quando ipsa poena propter atrocitatē delicti extēduntur ad inculpabiles, de quo dicā j. eod. ¶ Not. in s. pte teria, tria t sacramēta, quæ liceat exhibentur tempore interdicti: Primo baptismus parvulariorū: item adulorū, per c. quoniam. eo. t. in v. Secundū poenitentia morientium: dicas idem de uiuentibus, tex. in c. calma. de sen. excom. in v. Tertiū chrismatio parvularorum. Idem de adultis. Ita tex. in d. c. quoniam. De alijs sacramentis di ximus in c. non est s. de sponsi.

S V M M A R I V M .

¶ Scire & Credere differunt: scire super certo, credere super in certo.

¶ Forum contentiosus ecclesiasticus quando sit directius ad salutem.

¶ Obediendum an semper sit mandato superioris.

4 Papa scribat pro notoriē indigno, non est ei obediendum.

5 Papa scribat, quod talis recipiat in monachum, potest ei opponi defectus.

C A P I T U L U M XLIV.

Nquisitioni. ¶ Si coniux pro certo sciat impec dimentum matrimonij, non debet reddere debitum, sed potius excommunicatiōnē pati. Si uero non scit pro certo, debet reddere debitum, nisi creditus esset probabilis. H. D.

¶ Not. differētiam inter t Scire & Cre dere: scire super certo, credere super in certo. ¶ Not. quod multi sunt gradus credulitatis: quia quadam probabilis & certa: & quadam incerta, uel leuis. Et per hoc infert do. Abb. quod testis, b Per uerbum, Credit. Adde ctiā, & dic, ut p Alexā. in consil. lxvij. col. vii cōfili. cxxij. col. iii. uer. secundus casus. & in consil. cxlij. col. iii. uer. sic nec obstat, si dicatur. in i. col. C. de iura. cal. & in l. & in l. sola. C. de testi. & in l. data opera. in xij. col. C. qui accusate. ¶ Not. quod contra l. con scientia non est obediendum prælato: quia duplex est lex, una Euangeli ca & scripta: & conscientia, c. licet, de reg. Et de his duabus legibus uide c. due sunt. xix. q. ii. ¶ Extra glos. No. istū tex. singulariter, & c. literas. de rest. spo. 2 quod t forum contentiosus ecclesiasticus non est semper directius ad salutem, sed quando nō sit super presum ptione: quia si ueritas est in contrariū, illa praualeat. Et de hoc dixi in c. qui fidem, de sponsa. & ibi allegauit Bald. in l. cū quis. in x. col. C. de iu. & fac. ignor. Innocen. hinc positum unam glos. an t sit obediendum mandato supe rioris: Et dicit, si continet peccatum. & mandans sit inferior, non est obe diendum: & fortius, si præceptum est iniustum, licet non sapiat peccatum, nō obstat. in v. uol. Franci. de Areti. in consil. xlviij. & in consil. lxiij. cōfili. xcij. & do. Bar. Soci. in cōfili. cxvj. col. iii. uer. sic nec obstat. in i. parte. Et quid si teſtis dicit, quod sic credit: & ita firmiter tenet, p. cūdē Soc. in cōfili. cxxij. col. v. uer. ex quibus cōclu ditur. & per A lexā. in d. consil. clvij. in v. uol. Et adde, q. ea, quae sunt difficultas p abationis, teſtis de credulitate pro bat. Ita do. Bart. Soci. in consil. cc xlii. col. pe. uer. uerum est, q. suffici. in i. parte.

b Vna] Adde, q. unica monitio sufficit: quod sit in synodo. Ita do. Anto. in c. i. s. ne cle. uel mona. & uide aliquod in propoſito, p. eun dem Fel. in c. cim olim. col. viij. & col. xij. & de ref. Et aliū easum, in quo sufficit unica monitio tantum, uide per Card. in propoſito. In

c Descandalos] Vide in proposi

to ea, quae bellis simē ponit idem Feli. in c. si quant do. s. de reſcript. In auxilium ueritatis. Contrarium te net Domi. in s. tūc etiam. xvij. distin. & in c. nōnne. viij. q. j. ubi propriè probatur, quod clerici non debent detrahere obedientiam prælato. Tamē me lius loquitur Pet. de Anch. Item ad istā materiam uide Hosti. in c. significauit de offic. ord. Valde notat ibi do. Ab. quod qn̄ Papa præcipit aliquid, quod est peccatum, non est ei obediendum. Et ad hoc adduco lo. An. in c. cū adeo. de reſcript. q. Papa scribat pro notoriē indigno, non est ei obediendum. Et hoc dictum lo. An. approbat do. Abb. in c. cū teneamur. s. de præbē. do. Ant. & do. Abb. in c. graue. eo. ti. & do. Ant. & Abb. in c. quando. de reſcript. etiam si Papa cederet mandatum iustum. Et 4 uide Bal. in proce. Decretalium, in iij. col. ubi dicit, q. t

¶ Indigno] Adde, q. dic, ut per eundē Feli. in d. c. si quando. col. vii. uer. stat diffi cultas.

¶ qn̄ Papa scribat pro notoriē indigno, non est obediendum. Leuit. nisi ex certa scientia Papa scribat pro indigno, dum modò illa indigne tis esset talis, super qua Papa posset dispensare: quia uidetur dispensare. Ita dicit glo. in c. causa. de aet. & qual. Quod credo uerum, nisi ille defectus

esset damnatus desire diuinio: quia tunc nulla plenitudo iuris diuinio tollit defectum. Pone exemplum: si scribat pro illiterato: credo, q. non sit obediendum, q. ueritatem literaturæ est de iure diuinio, c. nisi cū pridem ubi habetur. Tu scientia repulisti, & ego te repellā, & c. & in c. literaturā. xxxvij. dist. Et pro hoc facit quia ius canonamicus magis abhorret literaturam, quām homicidiam: quia collatio facta homicidia, tenet: securi, si facta illiterato: quia est ipso iure nulla. Ita expressè tenet In no. & in c. cū nostris. de conce. præben. ¶ Item uide 5 lo. de Lig. in c. ad Apostolicam, de regul. quod si Papa scribat, ut quis recipiat in monachum, potest opponi defectus. Vide do. Car. & ibi Imol. in c. quando. de reſcript. Item uide Inno. in c. nōnne. quod si Papa scribat aliquid religioso, quod est contra suam regulā, non tenetur obediare: & ibi Ana. in i. col. Item uide Imo. in c. que in eccliarum. in x. col. de consti. & Abb. in c. i. col. de uoto. Ampliā, etiam si præcipiter prælato, uel clericū, aliquid concernens bonum patrimoniale: quia nō tenetur obediare. Ita singulariter tenet do. Ab. post do. Ant. in c. constitutus. in iij. col. de reli. domi. Et hoc colligunt ex quadā gl. ibi. & hic. Vbi autem præceptum Pa pa est rationabile & iustum, Papā non obediens potest puniri, ut hæreticus. Ita concludit bea. Tho. in iij. contra gentiles, q. clxvj. Et istud dictū refert do. Card. sancti Sixti, in tracta. suo. De potestate Papa. q. xij. Idē tenet bea. Tho. in tract. cōtra impugnantes religionē, & q. i. q. j. artic. iij. quæ refert do. Card. in d. tracta. q. ix. & allegat etiam bea. Tho. in quarto sententiarum, dist. ultima, in expositione litera.

C A P I T U L U M XLV.

b Vna] Adde, q. unica monitio sufficit: quod sit in synodo. Ita do. Anto. in c. i. s. ne cle. uel mona. & uide aliquod in propoſito, p. eun dem Fel. in c. cim olim. col. viij. & col. xij. & de ref. Et aliū easum, in quo sufficit unica monitio tantum, uide per Card. in propoſito. In

¶ Ontingit. el

¶ Si clericus à prælato tertio monitus, non realius mit habuit & tōſurā, perdit priuilegiū clericale. Hoc dicit. ¶ No. tria, per quæ discernit clericus à laico, s. per tonsurā, per formā uestitū, & per qualitatem negotiorū. Qualis debeat esse tōſurā, uide text. in c. clerici. el. i. de uita & honest. cleri. Quod clerici debent se conformare moribus patria de negotiātione, uide textū cum spā materia, in c. fi. de uit. & hone. cle. ¶ Not. quod requiritur trina monitio, & si non sufficeret una pro tribus, ubi requiritur

¶ adde, q. quādo ex forma ſtatuit unde bannū, debet fieri due citationes, nō poterit una pro omnib. fieri. Ita do. Mari. Soci. in c. c. fil. xxxij. col. iij. uer. dicit, q. in consil. xij. col. vii. & uer. et est aduertendum. Et ad propoſitū ad de eundem. Feli. in c. quoniam. s. porro. col. xi. ſupra, ut lit. no. contref. in uerſic. aduerte autē, ubi, an monitio statutū beat uim trina cōficiatōnis:

C A P I T U L U M XLVI.

Npræsentia. ¶ A denunciatiōne excommunicati repellitur ille, qui non premonuit, & ei cōmunicauit. Hoc dicit. ¶ No. quod sic ut ad accusandum, uel procedendum contra illum repellitur ille, qui non monuit, ut in c. i. de accus. ita & a de nunciando.

S V M M A R I V M .

¶ Peña ubi imponitur ipso iure propter factum, extenditur ad cōfidentem.

¶ Agentes & Consentientes, quādier ista uerba intelligantur.

¶ Videns per cuius clericū, si eum non defendit, qualiter tenetur.

¶ Defendere an quis præcise teneatur alium. De hoc uide hinc latē usq ad f. c.

C A P I T U L U M XLVII.

Vuantz. ¶ Excōmunicatus est, qui dolo s. permitit clericū percuti, cū prohibere potest, & nō potuit. Hoc dicit secundū cōmune lege. ¶ No.

¶ omisso primo notab. quod tibi pena imponitur ipso iure propter factum, extenditur ad consentientem. Et dicit hinc do. Abb. quod istud est ex interpretatione. Et per hoc infert, uidelicet quod si in statutis sit mēlo de faciente, non comprehendit consentiens: quia uera statutorum sunt propriè accipiēda, c. cū dilectus. de confuet. Et ad hoc ponderat istum text. in uer. interpretans. Ad hoc de statuto adde do. Abb. idem tēnentem in c. culpa. in i. col. s. de init. Idem do. Ant. in c. fi. s. de pac. in i. col. Sed istud est uerum, quod dicunt Doct. quando uerba statuti diliguntur in personā: pata, si quis fecerit sic: securi, si diligenter in personā: putā, si factum fuerit talis quid: quia comprehendit etiam consentientes. Ita no. Bart. in i. s. qui opem. ff. de fuit. Et pro hac differentia uide text. & ibi Bart. in i. aut qui aliter. s. fi. ff. quod si, aut clām. quia dicit text. quod si fiat clām per procuratorem, punietur. Et ad hoc uide, quod dixi in c. literis. s. eod. post do. Abb. ibi. Et pro ista concludione uide Pau. de Cast. in i. s. de uendēdo. ff. de pi. act. & Bald. propriè in s. interdum. Inst. de ob. quæ ex quasi delict. ¶ In glos. s. ibi. ubi intenies eā. No. istam glos. sing. secundum do. Abb. ad intellectum istorum uerborum agentis & consentientis, & c. ut nō intelligatur de simplici cōficiatu, sed de cōficiatu per uia authoritatis. Sed contra istam glossam facit iste text. in f. s.

in fi. de hoc in gl. seq. Et de materia huius glo. uide in c. j. ubi gl. plena, de offic. dele. & ibi per Doct. maximè per do. meum, do. Barb. ibi. ¶ In gl. mag. ibi, qui ratione potestatis. Not. gl. quod habens potestatem contra aliū, & inducat crimen laesa maiestatis, non invenitur iure cautum, licet poena sit imponenda. Et ad istud consilii periti iudices multū adiungunt. Et istud convarium Bald. refert Ana. in rubr. de his, qui filios occidi. in iiii. col. Item contra Bartol. tenet Salic. in l. plura. C. de rap. uir. dicens, quod officiales, qui sequuntur Bartol. occidunt proprias animas. Et istud dictum refert Joan. de Ana. in c. sicut dignum, in v. col. de homi. Et ex hoc inferatur, quod ista limitatio non est intelligenda, ut consentes in atrocioribus puniatur eadem poena, sed extraordinaria. ¶ Secundo casu, quando loquimur de iure canonico: & isto casu dicas, quod quando quis debet alium defendere, si non defendit, cum potest, peccat, quantum ad Deum: alias secus, propter iura allegata hic in princ. glof. Cui addit. text. & optimum, in c. dilectio. ante si. de sentent. excom. in vj. & ibi optima glo. in uer. uicino. ¶ Fallit in duob. casibus. Primo, in prelato: secundo, in alio, qui dolore defit ab obuiando. Iu. limitant Doct. hic: quod est bene not. ¶ Item ad illud de revelatione, addit. text. not. in c. si quis Papa. in fil. lxxix. distinet, ubi Papa offert præmia ingentia reuelanti machinationes, quæ molitur cōtra fidēi Apost. & remittit omnem culpam. ¶ Tertiò fallit in eo, qui, cum potest, non obuiat erranti in fide, c. q. de here. & ibi glof. & Doct. Et ultra prædicta circa istam materiam uide text. optimum in prælegg. c. sicut dignum. s. illi autem. s. de homi. Item uide Innoc. Joan. And. & Joan. de Ana. in c. Petrus. eod. tit. per Bartol. in l. s. occisor. ff. ad Sylla. per do. Flor. in l. ait lex. ff. ad l. Aquil. & per Spec. in tit. de lega. s. iuxta. uer. quid si potui hominem defendere. per Dy. in regula, non est sine culpa. de reg. in vj. per Angel. in l. C. de Nisi. age. non rump. per Salic. in d. l. C. de rap. uir. per Bald. in l. s. C. unde ui. per Bart. in l. ut uim. ff. de iusti. & iur.

S V M M A R I V M.

1 Excommunicatio ante quam feratur, tria requiruntur: monitio, causa rationabilis, causa manifesta.

Iudex, qui excommunicavit, ipsum excommunicatum potest absoluere. Post num. 1. uer. Nota, quod index.

2 Excommunicatio an tenet sine monitione.

3 Monitio quando requiratur, ut quis posset excommunicari: num. 4. 5. 6. 7.

8 Excommunicans iniuste quas poenas incurrat.

9 Iudex, uel pars, cuius interest, an sit citanda in reuocatione sententia, uel laudi, ad defendendum honorem suum.

10 Expense factæ extra iudicij & damna, probantur per iuramentum.

11 Prelatus si sit obligatus ad certi interest ex sua culpa, non sit executio in bonis ecclesiæ, sed in bonis proprijs, si habeat.

C A P I T U L U M X L V I I I .

ACRO. ¶ Prelatus sine copienti monitione præmissa, subditu excommunicare non debet, nec sine iusta & rationabili causa: & contraria faciens punitur, ut in text. Item punitur subditus falsò conquerens de iniusta excommunicatione. Et subdit, quid iuris, si prælatus dicens se errasse, uult excommunicatum absolvere, & aduersarius apielet, ne abfoluat. H. D. Et est clariss., quām in isto titulo, ut in c. eod. tit. in vj. ¶ Not. ibi, monitione præmissa, quod sicut in alijs sententijs præcedere debet monitio, uel citatio, ut in c. inter qua. tuor. de maio, & obed. & in c. consuluit. de offic. deleg. ita & in his, ut quis abstineat. ¶ Not. secundò, quod monitio potest fieri sine scriptura: ideo requiritur presentia testimoni, ad hoc, ut possit probari: hodie autem excom-

excōmunicatio debet fieri in scriptis: alias punitur grauiter excōmunicans, & debet dari copia petenti intramensem. Ad hoc c. j. de sentent. excom. in vj. ¶ Not. hīc t̄ tria requisita, ad hoc ut feratur excommunicationis. Primo competet monitio: secundò causa rationabilis: tertio causa manifesta: & sic nō sufficeret, quod esset nota ipsi excommunicatori. Text. in c. si tantum. & in c. plaut. vj. q. j. & ibi glof. Et ita etiam dicit do. Abb. ¶ No. quod sicut iudex reuocat sententiam interlocutoriam, ut in c. cūm cessante, de appell. & l. quod iussit, de re iud. ita etiam reuocat excommunicationem. Et ex hoc inferatur, quod excommunicationis est potius interlocutoria, quam diffinitua. Et ita firmatum fuit in rubr. s. eo. Ex quo not. quod excommunicationis dicitur esse maxima poena. Vnde text. in c. corripiatur. xxiiij. q. iij. dicit, quod in ecclasia Dei non est maior poena. Hoc intellige, ut dictū fuit in rubr. quia intelligitur de disciplinatis. Et hoc colligitur ex tex. in c. cūm medicinalis. eo. ti. li. vi. ¶ No. q. iudex, à quo est appellatum, potest absoluere ipsum appellantem: & istud est pulchrum: quia ex quo est appellatum, sunt ligata manus eius, & tamen potest absoluere. Hoc ideo est: quia facilior erit exitus ad appellationem. Probatur ex text. in c. cūm teneamus. de appell. ¶ In glof. j. Not. quod dicitur in glof. quia non sufficit una pro omnibus. Vide text. in c. constitutionem. q. respon. eo. ti. in vi. Imo requiruntur plures dies pro qualibet monitione. Et istam practicam docet Domi. in d. c. constitutionē. & do. Abb. in c. cūm ex literis. de in integr. resti. Vide Lud. Ro. in sing. xxxj. quod incipit, glof. est. in cle. j. in uer. iij. de uit. & honest. cle. de hoc aliquid s. c. quod in dubijs. ¶ In glof. j. in fin. Not. & non intelligi gas, quod t̄ nō teneat excommunicatione sine monitione: sed istud est solū in c. statuimus. alleg. in glof. & adhuc ille casus restriguntur, secundum loan. An. ibi & illud c. statuimus. habet locum, ut dixi in c. quod in dubijs. s. eo. quam limitationē repetit do. Abb. hic. Et ultra Doct. quod excommunicatione sine monitione teneat, vide glof. j. q. j. in sum. & in c. s. de excels. præla. & in c. Romana. in uerbo, fuerit. ibi, quod magis placet. hodie clari est, per c. uenerabilibus. eo. tit. lib. vj. ¶ In ea, glof. in fin. Glof. bene respondet ad contrarium. Vel dic, secundū do. Abb. quod si scerambo incipiant simul priuari, tamē naturaliter priuū excommunicatione excommunicant, ex qua postea sequitur excommunicatione excommunicant. ¶ In glof. in uerbo, per mensem. Not. istam glof. circa t̄ poenas, quas incurrit iniuste excommunicans: de quibus uide ultra Doct. latissimē per do. Card. in cle. j. de elect. quod interdictum ab ingressu ecclæsiæ non fit interdictione ualida. Ad idem bonis tex. in c. s. cui. de sentent. excom. in vj. Facit c. si celebrat, allegatum in glof. ubi excommunicatione minor non suspenditur à iurisdictionibus: est uerum: quia talis absoluens faciet reponere cū in ecclæsiæ, per text. in simili in c. suffraganei. s. de elect. ubi archiepiscopus, qui non recipit pallium, potest demandare alteri consecrationem episcopi. Et super ista glof. not. notabile dictum Innoc. quod ille, qui est suspensus ab ingressu ecclæsiæ, si celebrat extra ecclæsiam, non est irregularis: uel si esset interdictus ab ingressu unius ecclæsiæ, pectoriter in alia celebrare. Ita tenet Innoc. hic, quem sequitur do. Ant. in v. col. Idem tenet glof. iij. in c. s. cui. de sentent. excom. in vj. & Spec. in tit. de lega. s. iusta. ueris. quid si aliquis. & Hostien. in summa tit. de uer. signific. s. quando aliquis. ueris. j. Cald. in tracta. De ecclæstico interdicto, in iij. mēbro princ. q. xxxvij. Joan. An. & Pet. de Anch. in c. j. de sentent. excom. in vj. & Paul. de Leaza. in cōmento. c. si celebrat. in x. col. de cle. excom. mi. ¶ In glof. in uerbo, grauamine. ibi, nec iu rare. Not. quod ubi excommunicatione est iniusta, fit reuocatio abscq. iuramento: secus in casu dubijs quia tunc requiritur iuramentum. Ita loquitur ueris. alioquin. ¶ In glof. in uerbo, confiterit. ibi, præsent. Not. secundum do. Abb. de significatione huius clausulæ. Si tibi constiterit quia exponitur s. parte citata, ita tenet glof.

Ff sing.

sing,hic,secundū do. Abb.Facit gloss,in cle,j,in uer,con
stiterit,de censū,& in cle,j,in uer,confiterit,de poen. Et de
hoc dicā latius in c.s. constiterit,s.de accus. ¶ In ea,
gloss,in uer,interpositam. Not.istam gloss,in quantum
extendit c.interposta,ad appellationem ab excōmuni
catione,uidelicet quōd absente parte per contumaciā,
index appellationis possit procedere. ¶ In ea,gloss,in
fin. Not,&tene menti,quōd t ubi agitur ad reuocatio
nen sententia,non ad poenam,tunc non expedit citare
iudicem ad defendēdum honorem suum:securus,si pro
cessit ex officio:quod est not,per text,in c.uenerabilis
bus,s.eo,tit,in vj,& facit c.cūm ab ecclesiārum,&c.ad
reprimendam,de offici,or,in vj. Et ita residerit:qua iste
pastus est difficultis,urū sit citandus ad defendēdum
processum:qua ille,cuius interēst,est citandus. Vide
Innoc,in nostra,qua in fin,de procur,ubi dicit,quōd
inquisitus petit in quistione em reformari coram supe
riore,citabit ipse superior ad uidēndū reuocari ipsam
inquisitionē,uel reformari:securus,si processit ad instant
ian partis. Et hoc dictum Innoc,sequitur Ang,in repe
l. si uacantia,in xlif, col. uer,sc. item circa prædictam ma
teriam,C.de bon,uac,lib,x.item uide Innoc,idem tenen
tem in c.de cætero,in princ,gloss, sua,j,de tractat. & in
c.cūm speciali,in gloss,qua incipit,hic habes argu,de
appella,& ibi inter alia dicit,quōd ubi cunctis agitur de
puniendo episcopo,uel alio iudice,est citandus. Quan
do tractatur de puniendo ipsis in retractatione sua sen
tentia,uide Bald,in c.j.s,fancimus,in vj,col,in tit,quo
tem,mil,in usibus seu,ubi dicit,quōd si à domino feudi
appellatur ad pares curia,est citādus dominus ad de
fendēdum processum,si feendum est magnum:securus,si
parvum. Et de materia uide per do. Anto,in c.j,in viij,
nota,de offici,ord. Et de ista materia uide diffusissimē
Sal,qui tenet contra cōmūnem opin,in l.fin,C.si pend
apell,mors inuenie. Ad mortuū principale Salic,re
sponde,quōd non obſt,l.eos,s.fin,C.de temp,appell,
quia ibi ille processit ad partis instantiam. Vide do.
Ant,in c.dilectus,de reſcript. ¶ In gloss,in uer,ad in
tereſſe. Not,singul,in princ,ibi,iuramento,quōd t ex
pense facit extra iudicium & damna,probantur per iu
ramentum damnum passi. Contrarium not,gloss,ord.
in c.dilecti,in uerbo,moderatis,de foro compe. Sed re
spondet do. Abb,hic,quōd hic præsupponit dolus:
quo casu,si extra iudicium,stabitur iuramento,ut in c.
fin,cum materia,quōd met,cau. Sed aduerte:qua per
hoc ipse sumit,quōd cessante dolo vero,uel presum
pto,non habeat locū poena ad interēſſe:de quo in text,
puta,quando procederet ex simplicitate,uel fatuitate.
Sed hoc est contra gloss,approbatam in c.j,in uer,te
merarius,eo,tit,in vj. Ideo non procedit ista gloss,in si
semus in casu,quando esset lata sententia excōmuni
cationis judicialiter:uel appareret de dolo. Aliás enim
stat regula,quōd interēſſe refultans extra iudicium,uel
extra maleficium,debet plenē probari,per gloss,in uer
bo,probari. Insti,de uerb,oblig,s.non solum,per l.fin.
ff,de prato,ſtipu. No,gloss,in c.fin,quod met,cau,& in
s.fin,in uer,irrauerit,iij,q,iij,adeo quōd interēſſe resul
tās ex culpa alterius,debet probari per legítimas pro
bationes,secundum gloss,in l.semper,s.hoc interdicto,
ff,quod uia,aut clām,& in l.C.de sentent,& interlo,om.
iudic. Et ita clāre not,do. Abb,post alios,in d.c,dilecti,
iiij,col,& elegantissimē do,de Rot,conclusi,cccxvij,
incip. Vtrūm damna appellantis,& Abb,ualde sing,in
d.c,dilecti. Et unum dicunt,quōd alibi non legi,quōd
etiam in terēſſe refultans in iudicio accessorio,uel in
cidenter,& etiam extra iudicium,poterit per iuramentū
probari post lit,contest,per rationem text,in Lædiles,s.
item sciendum,ff,de adil,edi,ubi omnia uenient in iu
dicio post lit,contesta. Et aduerte:qua credo Angel,er
rasse in l.iiij,s,in eum,ff,de damn,infect,ubi dicit,quōd
iudex non seruans formam c.eo,tit,in vj,non facit li
tem suam:qua istud uideretur contra illum text,in uer
bo,omni intereste,& contra gloss,hic:Quamvis simili
citer ipsum sequatur loan,de Ana,in c.excommunica
mus,s.moneantur,in vj,col,de hære. Et quantum ad in
tellectum gloss,dicas,aut propter excōmunicationem
iniūtam non obtinuit confirmationem,tunc tenerit
ad beneficium consimile,per text,in c.pastoralis,de iu
re patr. Sed si non potest libi prouideri,puniet arbit
rio superioris. Sed si non fuit confirmatus,excōmuni
catione erit nulla:&tunc punietur ipse superior,uel in sup
plementum ipse excōmunicans,per l.ij,ff,de eo,per
uicem facit. ¶ In ea,gloss,in fin. Not,singul,quōd t
contra prælatum obligatum ad certum intereste ex sua
culpa,non fit executio in bonis ecclesiæ,sed in bonis
suis,si habet:quod qualiter intelligatur,dic,ut per Doc.
in c.peruinit,de fideiūl,& in c.j,s,de deposit,& in c.j,s,de
sol. ¶ In gloss,in uerbo,compellatur,ibi,non est ne
cessaria appell. Gloss,non bene loquitur, secundum
Doc,qua appellatio ab excōmunicatione,operatur
bonos effectus:qua licet non suspendatur,tamen de
voluitur ad superiore:qua sequeretur,per esse opus
adire superiore per uiam querela.

S V M M A R I V M.

- 1 **¶** Personæ certe sunt excommunicate ipso iure.
- 2 Statuta & consuetudines,qua dicantur contra libertatem ecclesiæ.
- 3 Statutum,quod est indirecte contra libertatem ecclesiæ,causat ex
communicationem.
- 4 Statuentes,si inciperent statutum facere contra libertatem ecclesiæ,
& non perficerent,non essent excommunicati.

CAPITVLVM XLIX.

N Ouerit. ¶ Excommunicat quoſ
dam hæreticos,& uolato
res sacrae libertatis. H.D. ¶ Not, primū t
sex species personarum,qua sunt ipso iure
excōmunicata:Primo,omnes hæretici,fautores,&
defensores,facientes seruari statuta contra libertatem ec
clesiaſtamicam.Tertio,statutarī,& scriptores statutorum.
Quarto,potestas,consules,rectores & officiales,ubi
hæc dantur.Quinto,iudicantes secundum hæc statuta,
redigentes iudicata in publicam formam. ¶ Not, fe
cundū text,ibi,amoueri,quōd ad hoc,ut non incurra
tur excommunicatione,oporet,quōd ipsa statuta amo
ueantur. Et ideo non sufficeret cancellare,sed oportet,
quōd penitus deleantr. Ita enim dicit do. Abb,& alle.
Bart, idem tenentem in authent. cassa,C.de sacrosanct
eccl. Ex quo infertur,quōd si in volumine statutorum
esset aliquod statutum derogans ad omne id,quod es
set contra libertatem ecclesiasticam,non sufficeret ad
euitandam excommunicationem:sed oportet,ut peni
tus deleantr:nec sufficit dicere,nacant. In contrarium
facit unum singul,dictum Bart,in l.nihil,ff,de adi,leg.
ubi dicit,quando mercatoribus est satisfactum,debet
cancellari postea de libro:&dicit,quōd sufficit unica
cancellatio per unam virgulam. Et uide eundem Bart,
in l.emptor,s,Lucius,ff,de pact,in fin,ubi dicit,quōd si
sufficit una cancellatio per pactum,quōd rationes no
stræ sint cancellata ab alijs alia cancellatione,etiam in li
bris remaneant integrī. Et cum Bart,secundū alleg,con
cord. Angel,& Imol,in l.ij,ff,de his,qua in test,dele
nt. Idemq,not,expresſe Bald,in l.ij,credit,quōd in
fideicom,& in l.Labeo,in princ,ff,de pact. Et istud ult
imum puto uerum:qua sufficit legi,quando sufficit per
a quipollentiam,c,in his,de uerb,signifi. S,et ita secund
a opin,est limitanda hoc modo,niſi oportere amo
uere ad hunc finem,ur totaliter extingueretur omnis
memoria facti:quōd factum est delictum:qua secun
dam

dum Bald,in authent,cassa,lex uult,quōd ista statuta
totaliter aboleantur,ne fortē successores de facto ipsa
seruarent. Sed in poſtis mercatorum non continetur
delictum,Et sic erit uerum dictum do. Ab,& erit uerum
dictum Bart,& aliorum. ¶ Extra gloss,Tractat hic In
2 noc,qua t dicantur statuta & consuetudines contra sa
cram libertatem ecclesiæ:qua sunt ea,qua sunt contra
privilegia cōcessa ecclesijs per imperatorem,uel Papā.
Et istam opin,etiam tenet & sequitur Bald,in authent.
cassa,C.de sacrosanct,eccl,etiam Lap,alleg,xci,incip.
an constitutio sit contra libertatem ecclesiæ. Et ita etiam
Bart,d.authent,cassa.Sed aduerte:qua Bart,aliter lo
quitor in hoc:&dicit,quōd omne statutum,uel consue
tudo,propter qua clerci redduntur ti
midiores,& laici audacie, dicitur
contra libertatem ecclesiasticam. Et ita
refidet do. Abb,Et uide Bartol,in l.j,s.
ult,in uerb,dege
nerent,in authen
de non elig,fecun
dò nub,& ibi,
quando statutum
dicatur contra li
bertatē ecclesiæ
& uide text,in c.
j,de priu,lib,vj,
ubi,quōd dispo
tio,que tollit ex
petionem clericor
um,dicitur con
tra libertatem ec
clesiae.

a Timidiiores]
Addē gloss,in s.
ult,in uerb,dege
nerent,in authen
de non elig,fecun
dò nub,& ibi,
quando statutum
dicatur contra li
bertatē ecclesiæ
& uide text,in c.
j,de priu,lib,vj,
ubi,quōd dispo
tio,que tollit ex
petionem clericor
um,dicitur con
tra libertatem ec
clesiae.

3 hochaberet locum in uno casu magis dubitabilis,uide
licet in priuilegio Papæ,uel Imperatoris. Et not,quōd
statutum loquens de usuris,non dicitur contra liberta
tem ecclesiasticam:gloss,in uer,tres menses,in c.j,de
usur. ¶ Item not,quōd t statutum,quod est indirecte
contra libertatem ecclesiasticam,causat excommunicationem.
Ita text,not,in c.fin,de immu,eccl,in vj. Item
de hac materia uide per Bal,in s.ius autem ciuile,in ult.
col. Insti,de iure nat,& latissimē per Pet,de Anc,in repe
c.canonum statuta,in xv,char,in uer,quaro circa hoc,
4 qua dicantur statuta,de confit. ¶ Item addē,quōd si t
quando inciperent statutum,& non

b Perficerent] b perficerent^b,non incurrent excōmu
nicationem:qua uerbum Facere,de
notat perfectionem,l.ij,s,hæc uerba,
do,Abb,in c.in his,j,de uer
bo,signific.

cit mentionem de statuto Venetorum,quod percuties
clericum puniat in quinque solidis:& in s.j,xxv,dist
ubi dicit,quōd facies statutum,quōd

c cl.] Addē,quōd
est num,c.lv,&
uide etiam de hoc
pro do,Bart,Soc
ci,in cōf,ccxvj,
col,v,uer,quinto
principaliter,in
ij,uol,et uide eun
dē in confi,ccxvj,
col,ijj,uer,pro
posito,de statuto
disponente,quōd
ingredens mona
sterium non succe
dat.

Felini ij,pars.

se naturalis facultas faciendi,quod alicui libet,niſi in
bili,iure prohibeatur,l.libertas,ff,de statu homi,Et ista suffi
cient,etc.

CAPITVLUM L.

C Anonica. ¶ Statutum de mona
chis,& canonici regu
laribus pro uiolēta manu ad hospitalarios
extendit. Hoc dicit. ¶ Not,quōd per fi
milititudinem rationis debet extendi ius privilegiatiū,
si fiat per habentem potestatē. Vnde dicit Hostien. q
ista extensio non habebit locum in templarijs. Et idem
dicas in similibus. ¶ In gloss,in uer,præſbyter. Dicas
tamen,quōd Papa posset dare hanc potestatē,ut ab
ſolueretur ab excōmunicatione:gloss,in s.uerū,xxxij,
dist,in c.bene quidem,in uerb,præter Romanum,xcvj,
dist. Quæ gloss,est adiectio.

CAPITVLUM LI.

S Vper eo,el ij. ¶ Dispensa
ratione scandali,ut in absoluzione ab excō
municatione remittatur cautio iuratoria,
sed sufficiat promissio manualis. ¶ Not,quōd excom
unicati & suspensi iurant de quo dicam j.c,prox,ubi
est casus,secondum Ioan. And,Et do,Abb,dicit hic esse
casus. ¶ Secundū no,quōd ratione scandali remittitur
rigor iuris. Vide text,in c.cūm olim,de cler,coniu. Vide
gloss,in c.cūm teneamur,de præb,Innoc,in c.j,de cler,
coniu,Vide gloss,in c.j,in prin,in uer,spoliatis,j,q,i,ubi
ratione scandali spoliati non restituuntur. Vide gloss,in
c.presbyter sua plebe,j,q.v,quōd clericus cogitare rece
dere ratione scandali à beneficio. Vide text,in l.pe,ff,ad
leg,Cor,de ſica,ubi puniendus non punitur. Vide sing.
Ioan. And,q,inquisitores non debent procedere cōtra
populi. Vide Inno,in c,nisi cūm pridem,de renun,ubi
prælatus innocens cogitare recedere ab episcopatu:gl.
in c.s,Papa,xi,dist,quōd propter scandalum potest de
poni. Abb,in c.cōſideramus,de elect,quōd qui nō pec
cauit,inhabitatur ad electionē do. Ant,in c.nihil cum
scandal,o,de præſcript,per illū text,quōd prælatus pro
pter scandalum euitandum debet cedere lit,et tamen
non habebit locum l.postquam lit,C.de pact,qua po
terit uicari. Vide gloss,in c.ad aures,de temp,or,xiiij,
dist,in summa,&c,nō magno,ne cler,uel mona,in regu
la,qui scandalizauit,j,de re,iur,in c,iij,de iure patro,in
c.j,in uer,remittenda,l.dist. Vide singulare dictum do.
Abb,in c.conſtitutus,in fin,ij,col,s,de appelli,ubi infe
rior tenetur se intromittere de cauſa deuoluta ad Papā.
Vide gloss,in c.lator,j,q,vj,quōd l,si quis in tantam,C
unde uia,non habet locum,quando intumet scandalū.
Vide do,Card,in cle,j,in vj,not,de offic,ord,&text,in c.
Deus,qui,de uit,&hone,cler,&in c.olim,de resti,spol.
Item uide tex,in c.j,de ope,no,nun,Et pro intelligentia
huius text,uide do,Card,in cle,j,in q,de immu,eccl,

CAPITVLUM LII.

N Enerabili. ¶ Præſito iuramen
to absoluitur qui ad
cautelam,H.D. ¶ Not,quōd archiepiſco
pus potest punire episcopum,& ſuppedere;
& excōmunicans tamen non potest ipsum deponere,
qua pertinet ad ipsum cum cōſilio provinciali cogni
tio,c,diſcuteſe,&c,multū,cum ſeq,ij,j,vij. Sed con
cilium non potest deponere,ſed pronunciare eum de
ponendum,ut est gloss,in s,biduum,in uer,anno taue
rat,j,q,vj,qua solus Papa deponat:qua ita sua
det diffinſio libertatis,qua dicitur el
Feli,ij,pars.

nem.de offic.leg & Spec.in tit. de lega. s. fin. in princ.
¶ In gloss. i. in princ. De ista absolutione ad cautelam, vide latissime omnes Scribentes in c.folet.eo.tit. in vj. Et dicitur absolutio ad cautelam, quando dubitatur, an sit excommunicatus, uel non, & si ad cautelam. ¶ In ea. gloss. in fin. Et dicit hic loan. And. quod de hoc non est alibi casus, id est, melior text. isto, licet, secundum Abb. ad hoc faciat c. prox. Istud autem, quod requiratur iumentum in hac absolutione, intellige ultra Doct. quando causa suspensio requirit aliquam satisfactionem: putat, quia est lata propter contumaciam: quia non absoluatur, nisi a iure: securus, si esset suspensus a iure propter delictum: alias pro delicto, uel ab homine: quia non requiritur iumentum ab ista absolutione. Ita no. Arch. in c.sacerdotes. l.dist. & refert ibi Domi. in i. col. Et pro hoc facit: quia suspensus ab homine, non eligit, neque eligitur, c. cum dilectus. de consue. Sed suspensus a iure potest eligere, c. si celebrat de cler. excom. mi. & uide Innoc. & ibi do. Ant. & Abb. in c. si autem de coha. cle. & multi. & Arch. in c. cui merit. xj. q. iij. ubi dicunt, quod quando ex certo delicto fertur suspensio in poenam delicti, frustra requiritur cautio in eius absolutione. ¶ Quaratur hic, ad quid requiratur ista absolutione ad cautelam, & non absoluatur, ad hoc ut possit agere, sed non possit securer immiscere diuinis, secundum Innoc. hic. Ex quo nond. Abb. quod c. intelleximus. de iudic. non habet locum in suspensione: de quo dicas tu, ut per do. Ant. & Abb. in c. Apostolica. s. de except. in ult. chart. & ibi latissime examinavit ipsum: & dicunt, quando poterit agere in iudicio pro causa, pro qua ipse est suspensus.

CAPITULUM LIII.

Rauem. ¶ Idem dicit, quod c. no feudum amittunt. ¶ No. ibi, cives depu tati, non ualere cōsuetudinem, quod cives eligantur a populo, qui habeant hanc facultatem statuendi. Quod declarant per Bart. in l. omnes populi. in s. q. ff. de iust. & iur. ¶ Secundum non, unum genus prohibitionis, quod est licitum data potestate statuendi, uidelicet ut interdictonis. Et an tunc a tur colonis, ne laborent agros alienos: eo de modo inquisitis, ne respondent de pensionibus. Facit ad hoc c. fin. de imimu. eccl. in vj. ¶ Not. quod cōtra delinquentē, nō solum ut abstineat, agi potest, sed etiam ut promittat amplius non facere. Ex quo inferatur, quod si sit pax inter inimicū & me, quod poterit compelli promittere, ne in posterum offendat me. ¶ In gloss. pen. ibi, de alijs consularib. Cum ista solutione transiunt Doc. quia isti habebat iustā causam ingredienti: sed ubi datur scientia statuti, in eis habet locum contrarium. Vel tene ultimam nec mirum, ut excommunicatus a iure, excommunicetur iterum ab homine, ad maiorem terrem, uel ut non possit se excusare. ¶ In gl. fin. Dic hic, quod propter delictum cōmisiū in eccl. potest Papa licite privare quē feudo ecclastico, ut habetur in c. felicis. uer. si quia uero feuda, de pœn. in vj. ¶ Extra gloss. Tractat hic Inno. qualiter possit puniri uniuersitas delinquēs: de quo dic, ut dixi in c. responso. s. eo. ubi allegauit Inn. hic. Et ultra ea adde, quod uniuersitas non potest puniri poena mortis. Ita tenet Inno. hic, licet bene maiores de uniuersitate possint tali poena puniri. Et hoc dictum alleg. Ang. in l. si famili. ff. de iuri. s. om. iud. & in l. quid er go. s. poena grauior. ff. de his, qui not. inf. & plenē Bart. in lauit facta. s. fin. ff. de pœn. & Ang. in suo consil. clxiiij. & Sal. in l. in pen. col. C. de seditio. ¶ Item tangit hic Innoc. utrum uniuersitas debeat collectari per as & li-

bram, uel per capita, quādo collectatur propter delictum: De quo dicas, ut hic per eum, & latius per Bar. in l. iij. s. condemnatum. ff. de re iud. & latissime per loan. de Ana. in c. dilectus. el. iij. in xij. col. de simo. & cōmuni ter tenetur, quod per as & libram. ¶ Item tangit hic Innoc. an & quando puniatur unus pro alio de quo dic, ut hic per ipsum, quem alij referunt: & per glo. mag. xxiiij. q. iij. in sum. & per Dy. in regula, nō debet quis. & ibi gloss. lib. vi. per bea. Tho. xxij. q. cvij. artic. ult. in ult. col. per Hostien. in sum. s. quae de quibus. per Old. cons. lxxxv. quod incipit, An ex delicto. per Abb. in c. uergentis. per illum tex. s. de heret. per Dom. in c. Imperatores. in ij. col. x. dist. & in c. felicis. in iij. col. de pœn. in vj. per Bal. & Sal. in l. quisquis. C. ad l. iul. mafest. Et quando patet teneatur pro filio, & econversor dic, ut per eos latissime in d. quisquis. & latissime per loan. de Ana. in c. ii. in vj. col. per illum text. de del. puer. Et inter alia multa, quae dic possent, uide glo. in c. fatis peruersum. lv. dist. quae uult, quod pro nullo crimen paterno, quantumcunq; graui, debet qd perdere beneficium, nisi sit in culpa.

CAPITULUM LIV.

Vm uoluntate. ¶ Primo ponit quosdam casus, in quibus est licita communio cum excommunicato: secundum quosdam alios casus, in quibus non habet locum c. si quis suadente. ¶ Not. secundum, omisso primo notab. quod licitum est participare & cōmunicare cum excommunicato, scilicet causa cōuercionis. Ex quo inferit ibi Abb. ad statuta punitientia loquentes cum bannitis, ut nō extendantur ad loquentes propter fauore reipublice. ¶ Item non, quod cessante necessitate non recipitur elemosyna ab excommunicato: secus enim in casu necessitatis, nō tamē qd possunt recipi oblationes ab excommunicato. Ita sing. not. Innoc. hic, & assignt rationē: quia magis publicū est recipere oblationem, quam elemosynā: & ne ecclesia uideatur reconciliata: quod dictum ualde no. Pe. de Anch. in regula. peccatum. lib. vi. ¶ Item not. quod audiens in cōfessione aliquem licite, ab ipsa recipit subiecta restitutio in casu necessitatis. ¶ Ultimō not. multos casus, in quibus moderatē percutiens clericum, nō est excommunicatus, & maximē illum de propinquō. Et omnes istos casus intellige de constitutis in minoribus ordinibus: secus in sacris: quia à laico percuti non possunt, siue pater, siue alius sit: secus à prælato, uel à magistro clericis causa correctionis. ¶ In gloss. in uerbo. graduum. Not. gloss. q. b. Correctionis] facer ordo liberat à patria potestate: Add. quando casatio fit promis retuli cum alijs concor. in c. per uenit. su: & dic, ut per rabilē. in ij. not. qui fil. sint leg. ubi vide. ¶ Extra gloss. Tangit hic Inno. lxxv. per totum. in ij. uol.

utrum excommunicatus possit facere testamentū: & dicit, quod sic, pro anima sua, & ad pias causas. De quo articulo dic, ut habetur latissime per Bart. & Bald. & Sal. in authent. credentes. C. de hac. & Bald. post Bart. in repe. l. in iij. char. C. de sac. eccles. Et ibi inter alia dicunt, quod damnatus ad poenam mortis non potest legare pro anima. Et fuit singulare dictum loan. An. in c. iij. de testa. in vj. quem sequitur Abb. in c. accedens. in ij. col. de procur. not. Lap. alleg. lv. & Imol. in l. si queramus. ff. de testa. & loan. de Ana. in c. quia in omnib. in xvij. col. s. de ueritatis. Item circa dictam questionem uide do. Ab. in c. ueritatis. in xv. col. de do. & contu. & Fede. confi. lxxij. incip. Vetus querela. per Bar. in d. si queramus. & Imol. ibi. & per loan. An. in regula. dolo facit. lib. vi. per Bald. in l. C. de sec. nup. & late per do. Car. in repe. c. per pēdimus. q. xxxvij. & eo. per Spec. in tit. de instr. ed. s. compendio. circa princ.

1233 De sententia excommunicationis.

princ. & per Iac. de Belui. qui disputauit in s. sed neq; in authentic. de sanct. episc. & diffusissime, & melius, quam in utroq; iure, per Dom. post loan. An. in c. decernimus. de sentent. excom. in vj. & ibi credo esse gloss. licet nunc nō uiderim, per do. Abb. in c. ad probandum. de re iud. & per Card. in cle. i. in viij. q. de excess. prel. Innoc. in c. filius. in j. col. de testa. per Bald. in l. in x. q. C. de his, quae pœna nomi. & per Bald. in addi. Spec. in tit. de spon. circa me. & in l. in fin. j. col. C. si non comp. iud. & in c. intellectus. in j. col. de iudic. Et cōmuniter tenetur pars affirmativa, quod possit testifi etiā ad nō causas pias, per plures rationes: maximē, quia nō est iure prohibiti.

CAPITULUM LV.

Iconcubinæ. ¶ Participans excommunicato

in criminē, eadem sententia ligatur. H.D.

¶ Not. primō, quod cōcubinæ clericorum efficiuntur de foro ecclesiastico. Unde ecclesia potest eas excommunicare. Nunquid autem iudex secularis possit pu

a nte concubinam clerici, uide elegan-

a excij.] Adde, at latissime Pet. de Anch. consil. excij. qd quod est in consil. incipit, Magnifice & illustris princeps.

excij. in ij. col. & ibi concludit, quod potest, si concu-

b inatus est notorius: secus, si est occul-

tus: quia episcopus potest prohibere. Et cum ista deci-

sione do. Pet. transit loan. de Ana. in rub. de adul. in iij. col. Et adde gloss. quam nullus eorum allegat, in c. eos. xxxij. dist. ubi text. indulget principibus, ut eos puniat:

& dicas, quod illa glossa est limitanda per consilium do.

Pet. de quo s. ¶ Not. secundum, quod cōmunicans ante

latam excommunicacionem non cōmunicat in crimine: de quo dic, ut in c. nuper. s. eo. Et dicunt hic Doct. quod si alius, qd clericus, cognoscet etiā nō incurrit excommunicatio: saluo, ubi ipsa esset excommunicatio generalis.

CAPITULUM LVI.

Vobus. ¶ Non summatur: quia brevis est.

¶ Not. text. ex quo infertur, quod licet excommunicatus

excommunicatio maiori non possit alium adiudicare, ut in c. si celebrat de cler. excom. mi. cum sua

materia, tamen excommunicatus excommunicatio minori potest alium absoluere. Et per istum text. infertur

ad quāstionem, utrum bannitus possit percussere alij

bannitū: & an habeat præmium, quod habent alij

percutientes bannitū. Dicas, quod sic. Ita tenet Guili-

de Cun. in l. ff. de iusti. & iure. quem etiā sequitur Bald.

exp̄ess̄e in l. de preci. imp. offe. de quo per Batt. & alios

in l. cūl. mulier. ff. sol. ma. per Bald. in c. si. in j. col. de con-

fue. & in sua Summa Innoc. in uer. excommunicatus. in xij. q. ¶ In gloss. ibi, uel d. & c. & c. Istā solutio melior est: alijs in hoc est specialē excommunicatio maiori: quia etiā in maiori nō tollitur potentia absoluendi: sed in minori non tollitur, neq; habitus, neq; exercitū, qui habet priuilegium, per hunc text.

CAPITULUM LVII.

Ermittimus. ¶ Causa con-

summarie. de maiori intel-

ligitur. H.D. ¶ Not. effectum maiori & mi-

noris excommunicatio: quia minor separa-

tat a cōmunione sacramentorum, sed major a cōmu-

nione sacramentorum & hominum. Concordat c. si ce-

lebit. de cle. excom. mini. & c. Engeltrudam. iij. q. iij. Et de effectibus excommunicatio: dicitur per do. Abb. s. in rub. & ibi dixi. Et adde ibi dictum loan. de Ana. in rub.

de cle. excom. mini. per do. Abb. in c. fin. eo. tit. & in c. cūl.

cōtingat. in xij. col. de for. com. & in c. cūl. non ab ho-

mine. in vj. col. de iudic. per Arch. late in c. præsent. v.

q. iij. ¶ Item de hoc uide text. & gloss. in c. pia. de excip-

pi. in vj. in uer. speciem. & in c. non debet. xj. q. iij. & not. S.

Tho. in iij. distinct. xvij. q. iij. artic. iij. circa med.

¶ Opponit contra istum text. Nam in pœnis minori est in-

terpretatio facienda. Sed hoc uerbum Excommunicatio,

potest uerti ad minorē & aliorē, & importat aspe-

riorem. Hostien. responderet uerum in materia, quae sui

natura est pœnalit. & excommunicatio est medicinalis:

ideo non est facienda minori interpretatio: quia in his,

qua concernunt animam, est capienda pars minori. Et

hanc sequitur do. Abb.

¶ Opponit contra hunc tex-

to & per consequens, contra solutionem Doct. quod non

1234 c. si que.

de quo dicit, ut in c. si. de cust. eucha. ¶ Item not. perpe- tuō text. ibi, missarū solennia, iunctis ierbis præceden- tibus, quod pulsatio campanarum & uox alta non est solennitas missarū. Ex quo infertur per do. Abb. quod si relinquitur Fratribus, ut dicant missarū solennē, quod missa dicitur solennis, licet non alta uoce, & non pulsen tur campana. Ita dicit do. Abb. Et fuit dictum do. Ant. hic, licet non referat. Quod intelligo uerum, nisi alter se haberet cōmunitas usus loquendi: quia præfertur, & eiātiam contra propriū significatum uerborum. Ratio: quia licet tex. non probet, tamen in omni materia præ- ualeat usus loquendi propriā significatiō uerborum, ut dixi in c. ex literis. despon.

CAPITULUM LVIII.

Vamus. ¶ Satisfaciens clericō,

quem lasit, propter hoc

ab episcopō non absoluītur, nisi in certis ca-

ribus, de quibus in text. ¶ Not. primō ibi,

uel eius legatum, quod legatus^b de la-

tere potest absoluere excommunicatū b

Quod legat^a

pter uolentā manū infectionē. Et

pondet tex. quod uidetur inferri de

in consil. lxxij. col.

omni percusione: de quo dictum fu-

it in c. ad eminentiam. s. eo. ¶ Not.

multos casus, in quibus excusat quis ab eundo ad sed.

Ap. Vitrum in casibus, in quibus quis obligatur ire Ro-

manam, episcopus poterit absoluere: & utrum habeat los-

cum in omni alia causa ultra percusione^c Hostien,

arguit pro & contrā: & primō, quod sic: quia ista sunt

causa licita: ita & in excommunicatione incursa a iure:

demum dicit, quod non: quia iste text. continet casus

speciales ad c. si quis suadente. Et hoc dictum alleg. do.

Abb. pro multū singulari. Mihī uideretur totum cōtra-

rium, uidelicet quod iste text. non solum habeat locum

in excommunicatione canonis, si quis suadente, sed in

qualibet alia excommunicatione. Et quod sit uerum, mo-

uet me c. ea noscitur. & c. quod de his. s. eo. ubi sit men-

tio de istis impedimentis, & nō faciunt mentionem de

c. si quis suadente. Et pro hoc facit identitas rationis:

debeat intelligi de maiori dato, quod non sit penalitatem:
quia quando iudex dicit, Sub pena excommunicationis:

a Sed ferenda] ^anis, non intelligitur latet, sed ferenda est:
Addit, et uide eun glosse, est in c.j. de iure patr. & in c.j. de
dem Felin. in d.c. & in c.j. de locat. in c. Salonic. & in c.j. de
matri. contract. contra in-
dilecto. col. ij. s. de except.
Et ipsum etiam refert loan. de Ana. in

c.j. de sagit. Dixit in c.j. de matr. contract. contra interd.
eccl. & in c.j. de iure patro. ¶ Tertio opponitur con-
tra text. quod non intelligatur de maiori. Et allego uo-
bis text. in c.pia. de except. in vj. post princ. quod si ali-
quis opponit in iudicio excommunicationem, oportet,
quod exprimat speciem excommunicationis. Si intelli-
getur de maiori ergo excommunicatione per se sum-
pta non intelligitur de maiori dicit, quod quando pre-
fertur a iure, uel ab homine per uiam sententia, tunc in-
telligitur de maiori: tum propter rationem Doct. hinc, tum
etiam, ut excommunicatione aliquid operetur. Aut profer-
tur ab homine, non per uiam sententia, sed per uiam ex-
communicationis: & tunc, quia excipiens non uidetur
uelle excommunicare, sed solum repellere a iudicio, ces-
sant rationes, de quibus hinc: quia in ueritate possibile
est, quod excipiens equivoce in excommunicatione, ut
opponat de minori, ubi dicitur opponere de maiori:
uel econuerso. Et hanc solutionem sentit Domi. in d.c.
pia. in xj. col. super glossam in uer. speciem. ¶ Extra glos-
not, quod licet lex faciens mentionem de excommunicatione,
intelligatur de maiori, ut hinc, tamen lex penalitatem
prohibens absolutionem ab excommunicatione, intel-
ligitur de utraque glossa. est not. in cle. j. in uer. a canone.
de pri. Ratio est: quia in excommunicatione minori qua-
ritur absolutione. Casus est in c. nuper. s. eo. ¶ Et not. q.
ubique fit mentio de excommunicatione in materia
proportionabili de maiori & minori, intelligitur de u-
traque. Ita tenet glossa pen. in c. president. de hanc. in vj.
Et per istas rationes, inferunt not. Doct. in c.j. in fi. quod
met. cau. in vj. quod ille text. uolens absolutionem ab
excommunicatione per metum obtentam, esse nullam,
habet locum etiam in maiori & in minori. Item ultra Doct.
quaro, utrum iste text. habeat locum in suspensione, que
multiplex est, ut non glossa, que incipit, not. nouam for-
mam. in c. cupientes. de pen. adeo quod, ubi fit men-
tio de suspensione, habeat suspensi locum ab officio
tantum, uel ab officio & beneficio. Dicas, quod intelligitur
ab officio tantum. Ita not. glossa. in uer. suspen-
sionis. in cle. j. s. caterum. de priu. cler. uer. si quis. de uit. &
ho. cle. Et ibi not. Imol. De quo uide, ut per do. Abb. in c.
cum dilectus. super glossa. in uer. suspen-
sus. de confus.

C A P I T U L U M L X.

D Veris. Pueros excommunicatos
ue ante pubertatem, siue post absolu postu-
lent. H.D. ¶ Not. text. allegabilem, quod

in penitentia attenditur tempus delicti, & non sententia. Ad
idem l.j.C. de pen. Ex quo inferunt ad statuta, quod si
puer commisit delictum, & est factus maior, non puniatur,
sicut major, sed ut puer. No. quod beneficium semel in-
dulgit ratione minoris astat, non perditur per superue-
nientiam maioris. ¶ Extra gl. inferunt Doct. ad qua-
stionem, utrum factus maior possit te-
stificari de his, quae uidit in pupillari
estate. Hoffst. hic tener, quod sic: &
ponderat ad hoc istum tex. Sed, secun-
dum do. Abb. facit potius in contra-
rium glossam cum a nobis. de præsc.
Distingue, secundum ipsum: aut est
actus, super quo requiri certa actas
in teste, l.ad testif. s.j. ff. de testa. & tunc
non ualebit testimonium. Aut sumus
in terminis, in quibus non requiri
communiter certa actas: & tunc factus
maior poterit testificari de his, quae ui-
dit in pupillari estate. Alleg. glossa. in l.
ij. s. lex Cornelia. ff. de testa. & lo. An.
c. ex parte. de corp. uit. Et ita refidet.
Vos autem de isto passu dicatis, ut per
glo. in s. testi. Inst. de testa. & in c. testes.
ij. q. ix. & ibi loan. de Fan. in ult. col. &
Spec. in tit. de teste. q. opponitur. uer.
sed nunquid factus pubes. & ibi lo. An.
An. per glossam in c. cum itaq. de conse-
dist. ij. per glossam in uer. per etatem. in
c. placuit ea. dist. per loan. An. in simili. in addi. Spec. in
tit. de teste. s.j. uer. sed nunquid secus. ¶ Item vide per
glossam Bart. & Imol. in l. ad testium. s.j. ff. de testa. per glossa.
& do. Abb. in c. cum a nobis. de præscript. per Bart. in l.
rationem. s. instrumentorum. ff. de uer. sign. per Bald. in
c. in nomine Domini. s. de testi. in ij. col. & in c. super eo.
circa med. eo. tit. per Bart. in l.j. in fin. col. C. de testa. per
Domi. latissime in c. relatum. xxxvij. dist. ubi gl. per do.
Iac. Zochum in c. fin. in vj. not. qui matr. accus. poss. Et
communiter tenuerit, quod possit testificari ualidè ad
probationem, sed non ad probandum solennitatem.
Ita tenet glossa. in d.l. ad testium. Et pro ista conclusione
facit optimè, quod diximus in c. cum s. s. eo. dum di-
xit, quod cardinalis, seu Papa, testificari potest de his,
qua uidit in minoribus constitutus. Et ei creditur, licet
non crederetur, si non esset Papa.

Felin. Sandeu iuuensis excellentissimus, & Iuris utriusq.
consulitus, militie sue anno vij. Ferrarie in uoce le-
gens, haec paucis nobis tradidit.

FELINI

b Pupillari estate] Addit etiam, &
dic. de hac q. ut p
eudem Felin. in
c. cum nobis. col.
ij. uer. item in
quani. s. de pre
script. et Alex. de
Imol. in consilio
lxxvij. col. ij. uer.
vers. preterea. in
v. uol. & p. Fran.
de Aret. in consil.
cij. col. ij. & uide
Alexan. in consil.
xxij. col. ij. uer.
nec obli. & in co
filio xliij. col. ij. cir
ca medium, in ij.
uol.

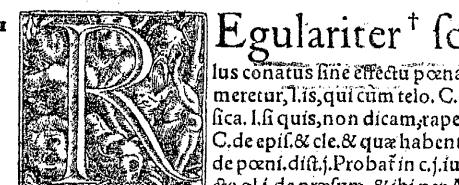
FELINI SANDEI, IURIS
PONTIFICII INTERPRETIS CLA-
RISSIMI, RESPONSIO EPISTOLARIS AD AMICUM IN-
TERROGANTEM, Quando conatus puniatur.

DOMINO IOANNI SACCO ANCONITANO. CUBICU.
lario Apostolico à secretis, Felinus bene agere.

M Emor ueteris consuetudinis, qua olim sub disciplina mea Ferraria gloriose militas, nostra quoti-
die dubia, pro tui acumine ingeni, proponebas, rogaisti nunc me in hac Pisana Academia lura do-
centem, ut scriberem breibus, quid sentirem in questione De puniendo conatu. Nolui multa di-
scussionem mecum indagari, quorū sum huius occasio: quod primo certe aspectu non necessarium tibi ui-
debam, cum tuus conatus de proficiendo imprimis in iure Pontificio, deinde de collocando te cum Cardinali
aliquo, quem diuina prouidentia uocaret ad Apostolatus apicem, effectū plenū habuerit. Verum cum effe-
tus praesens maiora etiam conari posse, non immorit, quae bonitati, doctrina & diuturna seruituti tuae con-
ueniant: idcirco omessa alia disputatione, super causā quae sit, rem tibi epistolari breuitate perstringam.

S V M M A R I V M.

¶ Conatus absq. effectu an puniatur, ac si delictū esset consummatum. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.

Egulariter † fo-

lus conatus sine effectu penitentiam
meretur, l.s. qui cum telo. C. de
sica. l.s. quis, non dicam, capere.
C. de epis. & cle. & qua habentur
de peni. dist. j. Proba in c.j. iun-
cta gl. i. de prefum. & ibi per Ab.
& in c. illud. in uerbo, molitus. xiiij. q. iij. & in c. quoniam
multi. in uerbo, conatus fuerit. xiiij. q. iij. per gl. in c.
super eo. & in c. fi. de eo, qui dux. in mat. quā pol. per adul.
& in c. in his. de uer. sig. & per Inn. in c.j. de diuor. & gl. fi.
in c.j. de conuer. in fi. & gl. fi. in l. fi. ff. de iure, diu. & gl. in
c. fi. de desp. impu. & gl. fi. in l. generaliter. s.j. & ibi Bar. ff.
de calumni. & gl. pe. in c. pe. de renun. ¶ Nec obli. c. omni-
nis lex. in uerbo, cedere fecerit. ij. dist. quia non probat,
nisi à contrario sensu. Et dicit Bal. in l. aliquam. C. de op.
lib. quod ita punitur extorques promissionem, si-
cute exactior, per d. l. & generaliter. Et conatus corrum-
per iudicem, punitur, etiam si non corrumpat. Bald. in
authen. nouo iure. C. de poena iudic. qui ma. iu. per tex.
in l. imperator Seuerus. ibi tentauit. ff. de iure fisci. & in
d.l. generaliter. Et præstans domum pro adulterio, eti-
am non secuto: & solicitator alienarum nuptiarum, eti-
am sine effectu, punitur. Tex. no. in l.j. in princ. & in fi. ff.
de extraor. cri. Et licet propter ignorantiam diversitatis
rationum, sit periculum adaptare istam materiam, ut
inquit Sal. in d.l. is. qui cum telo. h. col. ¶ Et quamvis
de ista materia solenniter scribat Arc. in s. si ergo. xvij. q.
j. tamē authoritates multorum, hactenus hinc inde ua-
gantes, includam breui isto epitome, per octo fallen-
tias ad præmissam regquam. ¶ Fallit † primò, quando
conatus cum actu propinquuo non deuenit ad consum-
mationem: quia agens non impeditus impedimento fa-
cti, desistit agere penitentia incepti: talis enim non pu-
nitur, l. qui ea mente, & ibi gl. ff. de fur. l. qui falsam. ff. de
fur. no. Domi. c. gratia. ul. col. h. q. j. Idem, si est impeditus
facto extrinseco, quod potest esse iuris, ut in casu l. inter
omnes. s. pe. alias fi. ff. de fur. put. quidam uolebat tibi
furari librum, & tu donasti sibi, non punitur: habet er-
go locum regula, quando est impedimentum facti, per
quod non potuit conatus habere effectum. Ita declarat
do. Car. in c.j. ult. col. de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser. Et

dileberat, habetur pro mortali, sicut si fecisset, per tex. in c. fed pensandum. vi. dis. & in c. unquid. & in c. præte rea. & in c. super criminibus. de poe. dis. j. & pulchre no. Domi. in d. c. gratia. i. col. i. q. j. & Sal. in d. l. is, qui cum te lo. Tertius calus est, quo ad pœnam, quæ imponitur in genere, sicut est, quando canon suspendit clericum pro peccato mortali, c. f. de tem. or. Quartus calus est, secundum aliquos, in heresi, quia sola voluntas vel credulitas constituit aliquem hereticum, per excommunicationem. s. credentes. de heret. Sed licet sit hereticus, tamen ex quo non conatur, non habet eu ecclesia militans pro heretico. Hos tres calus ita ponit Car. in d. c. de eo, qui mit. in pol. Pro quo in hoc ultimo de hereti, uide Bald. d. l. si quis, non dicam, rapere. i. col. ubi idem dicit: & addit, quod inquisitor posset liquere de uoluntate ista per confessionem hereticorum, quia aliter non posset probari cogitatio mentis. Et sequitur lo. de Ana. in c. si quis episcopus. i. j. col. de heret. & in c. consuluit. i. j. col. de usur. Et q. hereticus, quauis occultus, sit excommunicatus, quo ad Deum, est gl. i. in c. xxvij. q. j. quam sequitur Card. in d. cle. in prin. i. j. q. de usur. ¶ Virum autem uoluntas, quo ad opera bona, habeatur pro facto, quo ad Deum, est quæstio separata à materia. Dic de ea, ut per Car. in d. c. & per Arch. in hoc plenè insistentem in d. s. si ergo. xvij. q. i. in i. j. col. & per gloss. magnam in c. pietas. de pœni. dist. j. ¶ Fallit t. quartò hac regula principialis, ubi à legi imponitur pœna ipso iure: quia ad eā incurrandam nō sufficit conatus, qualisq[ue] fuerit, ut probatur in c. cùm in cunctis. s. pe. de elec. iuncto c. perpetua, de ele. in vj. Per quæ iura ita tenet lo. An. in d. c. perpetua, & in regula, in pœni. de regu. iu. in Mercu. & sequitur Domi. in d. c. perpetua. i. j. col. dicens esse dictum Bald. ualde not. Et sic ipse non dicit, hoc uoluit Bald. in d. l. si quis, non dicam, rapere. i. j. col. & idem no. lo. de Anna. in c. j. in i. j. no. de adul. & Domi. dicens hoc esse nota bii. s. inum, in c. j. i. de iudi. in vj. Et hoc etiam extollit Abb. in d. c. cùm in cunctis. s. pe. i. col. & in c. v. col. uer. ex prædictis. de eo, qui mit. in pol. & Cardi. in cle. j. uer. si quis. in i. j. q. de reb. eccl. non alie. Et hinc est, quod pœna illius cle. nō habet locum in prælato faciente omnē conatum, ut alienet cōtra formā, de qua ibi, cum ibi imponat pœna ipso iure. Et hoc modo est clarū id, quod ponit Car. cle. in vj. no. de regul. uidelicet q. illa cle. nō habet locum in transiente sine effectu: quia imponit pœnam ipso iure. Ad quod etiam uide Card. in cle. ne in agro. s. quia. in pe. q. & ibi gl. in uerbo, ipso facto. de stat. mo. ¶ Fallit t. quintò regula principialis, in delictis nō atrocioribus: quia conatus in ipsis non habetur pro effectu, secundum Bald. in d. l. si quis, non dicam. in i. j. col. in fol. quādat ad l. j. ff. quod quisq[ue] iur. dum dicitur ibi: Quid enim conatus obfuit, si iniuria nullum habuit effectum & quia intelligit, quod crimen nō erat atroc. Ita no. Car. in d. c. j. de eo, qui mit. in pol. & Domi. in d. c. gratia, dicentes, quod diuina punientia conatum, loquitur in atrocioribus. Et stud sentit. gl. peregrin. in l. presenti. in uerbo, cogitatione. C. de his, qui ad eccl. confug. & glo. i. j. in c. nullus episcopus. j. q. j. dicens, in simonia puniri conatum in detestationem criminis. Non tñ punitur uoluntas sola, ut in c. consulere. cum glo. i. j. de simo. Similis dixit Bart. in l. j. ff. de part. dicens, quod monachis, qui conati fuerint dare uenenum abbati sancti Petri, debebant plenè puniri, licet conatus non habuerit effectum, per illum tex. no. Bar. & Sal. in l. j. C. de maled. & Math. & Ange. Are. & August. Atimi. in lib. Malefic. super uerbo, & uerbum coelestem absulit. ix. col. uer. Sed aduertas, ne erres, contra Ang. in l. j. s. fit iniuria, ff. de uar. & extraor. criminis, qui uideretur uelle, quod opprimeat sequi mortem. Et ista procedit etiam in crimine laesa maiestatis, & similibus, ut eleganter per Domi. in c. p. humani. s. f. pe. col. post Host. ibi, de homi. in vj. & aliqd ibi gl. in uerbo, madauerit. & per Card. in cle. pastoralis.

in prin. in xv. q. de re iud. Cæterum ubi prima lex absolvit conatum, sumus in claro, secundū Sal. in d. l. is, qui cum telo, prout in casu l. j. s. si is, qui nauem, ff. de exercito. & l. si quando. ff. de leg. j. & l. si quis legatum. ff. de fal. & l. Gracchus. C. de adul. q. in talibus lex exprestè indulget conatu. Et pro hac fallentia facit: q. ille, qui accedit ad locum animo furandi, & retrocessit, timens uideri, non punitur pœna furti, sed extraordinaria, ut est tex. & ibi. Barto. in s. saccularij. ff. de uar. & extraor. cri. & no. Bar. in l. uulgaris. ff. de fur. & Bald. in d. l. si quis, non dicā, & prædicti Moder. in libro Malefic. in d. uer. & uer. stem coelestem. ult. char. illius uerbi, uer. querò, alius accedit ad banchum, allegantes etiam Catasti de Vifo, in trac. syndica. q. clxxxvj. Not. latè Lud. Ro. in suis singulari. in uerbo, furtum. uer. utrum ille, q. intravit domū: & Firma. in suo reperto. uer. fur repertus in domo.

¶ Fallit t. sexto in excommunicatione, & alijs censuris: quia ad eas incurriendas requiritur factum, secundum Car. in c. præterea requisisti. ad fin. de appell. in illa questione, quando excommunicatur quis, si appella uerit, an incurrit excommunicationem, quando se parat ad applicandū: an uerò, quando appella uerit. Et dicit, quod si iudex dicat, si appella uerit, quod istud est præteritū, denotans actum cōsummatum, l. Stichum. ff. de manu. testa. Ideo excommunicatione non incurrit ex solo co[n]atus, si dicit, si appellabis: nam tūc eo ipso, quod se parat ad applicandum, est excommunicatus, per l. quidam testamēto. ff. de fideicom. libe. Pro hoc no. Bar. in l. filius famili. s. diu. ff. de leg. i. secundum ipsum. Et sunt dicta Arc. in d. s. si ergo. xvij. q. iiiij. Et hinc est, quod in q. conatur percutere clericum, licet faciat, quantum in se est, non est excommunicatus, si non percussit, ut habetur per gl. i. j. in c. in audience. d. sent. excom. & gl. i. in c. si uerò. i. j. co. tit. cum multis alijs. Et hanc fallentiam firmat Car. in d. cle. j. s. si quis. i. j. q. de reb. eccl. nō alie. per illum text. in uerbo, fecerit. ¶ Fallit septimō, nisi agatur ciuiliter: quia in factis ciuilibus conatus non puniatur pro effectu, ut sentit gl. parua, & ibi exprestè Bald. in l. si constiterit. C. finium reg. Et ita etiam potest intelligi tex. in d. l. ff. quod quisque iur. teste Bald. in d. l. si quis, non dicam, rapere. i. j. col. Facit c. fin. de spons. Et idem no. Salic. in d. l. is, qui cum telo, per l. si quis uxori. s. neque uerborum. & Bartol. in l. uulgaris. s. qui furti. ff. de fur. ¶ Vnde dixit dom. Anton. in c. pastoralis. viij. colum. uer. sed est dubium. de caus. pos. & propri. quod per unicū actum contrarium priuilegio, non perditur priuilegium, quando ille actus non habuit effectu. Faciat no. dictum Bald. & Ful. in l. si diuersa. C. de transact. dicentes, renunciations positas in compromisso non ualeat, laudo non sequito. ¶ Multa, quæ dixi in c. ex tenore. uer. de rescripto nullo. de rescrip. conuenient cum istis, dum ibi habetur actum in ualidum non nocere agenti. Ergo minus conatus ad actum. ¶ Fallit octauo, & ultimō, in statutis punientibus delicta: quia semper intelliguntur de delictis cōsummati. Bartol. in l. j. ff. ad l. Cor. de sica. & Imo. in d. c. de præsum. quia statuta requirunt casum uerum, non casum fictū, l. iij. s. hac uerba. & ibi Bartol. ff. de ne. ges. Vnde cùm atentate sit fictē facere, non satissit statuto per conatum. Etideo dicit Barto. in d. l. quod ista est ratio, quare per totam Italiam non punitur conatus: quia delicta puniuntur secundū statuta. Et ita modificat & saluat uerba Specul. nimis generalia in ti. de accus. s. f. uer. sc. quid si. in fi. dum dixit, omnibus legibus uolentibus conatum puniri, derogatum est hodie per contrariam consuetudinem. Quæ uerba multū no. Angel. & Pau. de Cal. in d. l. j. ff. quod quisque iud. & Ludou. Rom. in l. damni. s. Sabini. ff. de dam. infec. & copiosè Alexand. consil. xv. incip. Viso processu inquisitionis. & Firma. multos allegans, in reperto. i. j. uerbo, affectus. uer. pe. & Abb. in c. mulieres. de senten. excom. & in c. inter. sollicitudines.

ti possent liberari à morte. ¶ Demū ad de Bal. in disputa, accusatus de ui turbativa. in fi. ubi dicit, q. si statutū punit accedente ad capienda possessionē beneficij sine certa licentia, nō punit ille, q. sine certa licentia accessit usq[ue] prope ecclesiā, & timore armatorū, q. ibi erāt, retrocessit: q. omnis poena, quæ imponit pro uolentia, seq̄rit actū consummatū. ¶ Insuper utrum puniat actus, q. de facto fit, sed nō sortis effectū iuris, uide omnino Cy. in le. quidē. C. si mācip. ita alie. fuer. Bar. in l. ubi paciū. C. de trāsc. & Imo. in c. i. j. col. de solu. Dixi clare in c. ex tenore. de rescri. in x. col. uer. caterū ad multa. ¶ Item qn punit ille, qui comittit partē delicti: & pro illo actu habente speciale nomē delicti, soleo tāgerē in c. j. de off. dele. putā de illo, q. dat consiliū, uel suadet, uel adiuuat. Nam isti nō dicunt conatus ad delictū, sed sunt delicta punita p. à lege punita. Sicut in similī dicit gl. i. in c. si qs episcopus. xxvj. q. v. no. tā illū tex. q. pro solo cōsilio aruspicii quis punit, sicut etiā sola uocatio clericū ad iudicū seculare puniit, c. si diligenter. de foro cōpē. Sicut etiā dicitur de fratre oſtorū ecclesiæ, q. tenet de titulo de effractoribus. Et portat arma cauila occidendi, q. punit de illa delatione, cūm sit speciale crime, ut in authē. de armis. cū. si. Et de his in d. c. Qn aut in delictis iā con summatis sit locus penitentia in foro cōtentio. uide magistralem distinctionē Sal. in l. j. in j. & i. col. C. de cri. stel. ¶ Ultimō scias, q. ubi lex punit affectū, ac si delictū fuisset consummatū, index pōt ex potestate sibi à l. concessa mitigare pœnā: sed nō tenet. Ita dicitur Bald. in uoce, p. ut refert Sal. in d. l. is, q. cū telo. p. tex. sing. & optimū in l. facta. s. eventus. ff. de pœn. Quod est cordi tenendum, s. cūndē Sal. Et illū tex. alleg. etiā Bal. post glo. in l. & si seuerior. i. col. uer. ult. glo. C. ex qui. cau. infa. iro. ¶ Hæc sunt, mi Iohānes, quæ, tanq[ue] p. coangustata cortinā, in unū collegi, stylū epistolarē, nō scholasticū imitatus. Corrigē, ubi opus est, & da operā, ut conatus tuus habeat effectū in posterū, sicut haec tenet: qd facile efficiet, si corā summo Pontifice, Innocentio VIII. literat. urorum erectorē clemētissimo, illud saepe reperiens, quod dixisse aiunt Plinij II. Vespasiano imperiū adepto: Non quicquā in te mutauit amplitudo fortuā, nisi ut tantum prodesse possis, quantum uelis.

Compendiosus sermo de indulgentia plenaria, per modum prædicationis, per Felin. San.

S V M M A R I V M .

¶ Remissionis peccatorum, & plenarie indulgentia quis sit author.

2 Indulgencie et remissionis peccatorum thesaurus.

3 Indulgencie an tantum ualeant, quantum sonant.

4 Indulgenciam peccatorum que debent precedere.

O die mecum eris in paradiso. Redemptoris gemitum uerba ista sunt originalia, Luce xxvij. c. & translumpitiuē de confite. dī. sti. iij. c. baptisimi utq[ue]. ad ingressum sermonis nostri accommodata; quoniam mediante optima contribulatione latronis, secura est Salvatoris indulgentia, per quam abolita culpa ex debita præparatione confitentis, fuit etiam abo-

lita omnis poena: & eodem tempore factus est particeps coelestis & aeterna patriæ. Ceterum, quia Petro principi Apostolorum clavigero uicario Christi, & successoribus suis data est potestas clavium ligandi & soluendi, March. xv. & xxiiij. q. j. quodcumque ligaueris. xxij. distin. in novo. dixi in translatio. de consil. ideo ab omnibus concluditur, beneficium huius inestimabilis thefauri, scilicet plenaria remissionis poena, posse per ipsum Petri successorem, Romanum pontificem, populo Christiano indulgeri. Sed ut habeatis notitiam ordinatam eorum, quæ circa materiam sparsa copio, reduxi succincte multorum sententias, nihil, aut parum ex me dicens: & pro clariori auctoritate tripertitus erit iste sermo, secundum quod uerba thematis functionis verbis latronis tria ostendunt. ¶ Prima pars: dicetur condentis thefaurum potestas, quæ non sibi, nec cum. ¶ Secunda: dicetur ipsius thefauri uirtus, & efficacia, quæ notatur ibi, eris in paradiso. ¶ Tertia: dicetur recipientis thefauri preparatio, quæ notatur ex illis uerbis, membra, to mei. ¶ Circa primam partem considerandum est thema, ex quo apparet, Saluatorem nostrum conditorem & ordinatorem legis diuinæ, uoluisse quandoque ex causa super ista dispensare per plenariam remissionem. Modò dubitatur ante omnia, utrum per hoc refle si feratur, talem potestatem traxisse in eius uicarium: & uidetur, quod non: quia per generalem concessionem iurisdictionis non uidetur transire requirentia specia lissimam notæ: c. fi. cum ibi alleg. de offic. uic. in vj. & c. quod ad translationem de offic. lega. Et istud esset tale, uidelicet repugnans iusticiæ diuinæ, quod peccatum remaneat impunitum pro modica satisfactione: nam licet poenitentibus & contritis remittatur culpa, id est macula delicti ex simplici confessione profecta, tamen non uidetur congrue concedi remissio poena, quæ cōmensuranda est delicto, per id, quod habetur Deut. xxv. c. Secundum modum delicti erit plagarum modus: & habetur in c. felicis. ad fi. de pœn. in vj. Vnde Apocal. xvij. Quæcum glorifica se in delictis, tantum date ei tormenta & fuctum. Facit c. non afferamus. xxij. q. j. cum concord. Præterea omnis poena purgatoriæ, quævis minima, excedit omnem maximam huius seculic. fi. de pœn. distin. ult. c. pœ. xxv. distin. Et non satisfaciens non dicitur pœnitens, c. tres sunt. & c. quamobr. de pœn. distin. j. Sed iustitia poena pro delicto, est pars satisfactionis. Ergo ex his & similibus uidetur hanc plenariam remissionem non concedi iustè pro tā modica satisfactione: per consequens non uidetur, tantum plenariam non potestas fuisse à Deo concessam uicario suo. ¶ Sed hoc non obstante, tenendum est, Ro. pontificem, tanquam uicarium Christi, posse congrue & laudabiliter hoc beneficiū concedere. Et probatur ex iuribus, in quibus de hoc fit mentio, scilicet in c. ad liberandam. de Iuda, in parte decisâ, & ex antiqua consuetudine Apostolica sedis, maxime à Gregorio citrâ: nā multis Ro. pontificibus prodieris iustis causis hoc beneficium Christiano populo concessum legimus, & indies concedi uideimus. Patet ex rememoratis in constitutionibus factis de anno Iubilei per Bonifacium VIII. per Clementem VI. per Gregorium XI. per Nicolaum V. & in solenni constitutio ne Pauli II. quæ incipit, ineffabilis prouidentia. Et dicit Old. consil. cclxxij. quæst. talis est, quod qui credit Papam non posse dimittere peccata, est hæreticus. ¶ Ad argumenta responde, ut per Innocen. & domi. Anto. in c. quod autem, de pœnit. & remis. & do. Abb. & loan. de Ana. in d. c. ad liberandam. & Pet. de Anch. in reperit. regul. peccatum. in iiiij. oppos. de reg. iur. in vj. & Gal. Cald. in repe. c. nostro. in primis chart. de pœn. & remis. & domi. Cardin. post Guili. de monte Laud. in cle. j. in v. quæst. de reliq. & uen. fanc. Nā una est ecclesia univer salis, c. cum uenientibus. j. quæst. viij. cuius sponsus est Christus, c. debitum. de biga. Et per constans, Papa eius

uicarius tanquam summus & singularis administrator, d. c. quodcumque. cum si. Et in hoc corpore ecclesiæ multa sunt bona non remunerata: & mors Christi, cuius sola gutta sanguinis sufficit sufficiens ad redimendum totum humanum genus, & passiones innocentum, & multorum martyrum: ex quibus, & alij meritis constabat thefaurus ecclesiæ tantæ copia & abundantia, quod excedit omnem poenam debitam nunc uiuentibus: quia fuerunt passiones iniusta: & huius thefauri dispensator est Papa. Vnde cum remittit alij poenam ex toto, uel ex parte, uidetur communicare hunc thefaurom, ut sit sensus, quod in recompensatione illorum bonorum remittit poenam: quia sicut malum non debet esse impunitum, c. ut fama. de senten. excom. ita nec bonum irremuneratum sit. Ergo quedam compensatio hinc inde. Et hanc remissionem cum certa limitatione possunt facere inferiores prælati, c. cum ex eo. & c. nostro. de pœni. & re. Nam sola plenaria spectat ad Ro. pontificem. Et iuxta hoc dixit in nov. in d. c. quod autem, quod sacerdotes ueteris Testamenti, ita non poterant: quia tunc non erant claves, neque potestas ligandi & soluendi: nec ante Gregorium Papam fuerunt ista frequetata, quia ratiō poterant fieri ita solennes congregations fideliū: quia tunc Catholici erant adeo perfecti, quod ratiō his indigebat. Et subdit, in hac inuestigatione multum curandum, uel cogitandum non esse, sed credendum, quod dominus Saluator noster, cuius natura pia est & liberalis, de suo semper adjicit, & ultra gratiam & ultra iusticiam, & ipse moderatur pondere, numero & mensura, ut ibi, per eum. Item Papa imitatur uestigia Christi, & significasti. de elec. Et ipse multis ex sola contritione dimisit omnia peccata, sicut David, beato Petro, & beato Paulo, & latroni, & Magdalena: de quibus per Host. in sum. de pœnit. & re. s. in quibus. Et sic tolluntur contraria, ut extenuis in locis præalleg. ¶ Confirmantur ista ex uerbis Ricard. de Mediauilla, in iiiij. sentent. distin. xx. articu. j. quæst. iij. ubi post disput. concludit, quod ecclesia in horrendare non posset, per ilud Luca xxij. c. Ego orauit pro te, ut non deficiat fides tua. Facit c. à recta. xxij. quæst. j. Cū ergo tota ecclesia affirmet, omnes indulgentias ualere, tenendum est, quod ualent. Et facit mentionem de dicto thefauro. Nec est simonia, secundum eum, si dentur solum porrigitibus aliquid: quia non dantur spiritualia pro tem poralibus, nisi per accidentem. Cū enim dantur indulgentia pro ecclesiis, uel hospitalibus, uel similibus construendis, uel conseruandis, dantur pro spirituali utilitate consequenda. Vnde non dantur pro temporalibus, in quantum ordinantur ad spiritualia, ut ibi per eum. Et subdit ibi Alex. de Alis, quod præexistente poena debita & sufficientis contritionis, pōt summus pontifex totam poenam debitam peccatori dimittere: non debet tamen, nisi ex magna causa, secundū eum: & hoc, ne thefaurus ecclesiæ uilescat. Et facit c. legitimus. xcij. distin. ubi omne rarū, &c. Et ne iusticia detur, ne uideatur nimis indiscreta, per Papam tollit: nam si mensura excedit, non acceptatur, secundum eum. Præterea dicunt ibi Bonauentura, & Alex. de Alis, quod in dante & in recipiente requiritur duplex conditio: in dante potestas & causa rationabilis & honesta, ut pro Terra sancta, & pro adiunctione ecclesiæ, pro uisitatione sanctorum corporum Romæ: pro inchoando studio, & similibus. Si emendaret pro euntibus uidere tormenta, uel gerentibus iniustum, nihil operaretur: requisita uero ex parte recipientis, dicam infra in vj. parte. ¶ Et accedunt ad ista ea, quæ scribit: solennis uir magister Anton. ordinis Prædicatorum, archiepiscopus Florentinus, in j. parte sua Summa tit. x. artic. ult. ubi concordans cum prædictis, subdit illum, esse hæreticum, qui pertinaciter teneret, quod indulgentia non ualeat ad remissionem poena, habitus debitum circumstantijs: uel quod Papa non possit

possit concedere plenariam indulgentiam. Mouetur: quia in symbolo fidei unus ex articulis dicit, Sanctam ecclesiam, sanctorum communionem, peccatorum remissionem: in quo comprehenduntur effectus gratiae remissionis peccatorum per sacramenta, & effectus gratiae, quæ est communicationis meritorum & bonorum operum, quæ est per charitatem cum relaxatione poena, quæ fit per indulgentias innitatibus meritis ecclesiæ, & praecipue passionis Christi. Vnde tenere aliter, est contra articulos fidei, & determinationem ecclesiæ. Ergo haereticum. Et prædictam conclusionem deducit etiam eleganter Aug. de Anco, in suo aureo & solenni opere De potestate ecclesiæ, quæst. xxix. art. De quo ad hoc propossum, & ad omnem materiam concernentem Papam potestatem, habēda est famularis noticia ab omnibus uiris doctis, & secretis curiosis. Et ibi etiam quæ sequenti, art. j. ponit, quod Papa solum pro auctib. exterioribus debet indulgentiam dare: puta, pro transitu Vitrarmino, pro adiunctione ecclesiæ, & similibus. Et ibi in art. sequenti, quomodo pro temporalibus possunt concedi ista spiritualia. Et subdit latè ibidem arg. iij. quod non existente iusta causa, indulgentia data per Papam, non valet. Et pulchre deducit, quomodo cognoscitur iusta causa. Et ponit ar. ibi sequenti, & sola uoluntas, quantumcunque misericors, non sufficit ad validitatem talis indulgentia. Et subdit latè ibidem arg. iij. quod non existente iusta causa, indulgentia data per Papam, non valet. Et pulchre deducit, quomodo cognoscitur iusta causa. Et ponit ar. ibi sequenti, & sola uoluntas, quantumcunque misericors, non sufficit ad validitatem talis indulgentia. Et in inferius quæst. xxxij. arti. iiiij. probat, quod est dictum s. de potestate Papæ in communicatione dicti thefauri: que tanta est, ut possit quem absolvere, ita ut non transeat per ignem purgatorij. Et art. sequenti ponit, an Papa per indulgentiam possit absolvere pueros non baptizatos, & pueros nondum circuncisitos: & an possit limbum puerorum expoliare? An possit pueris existentibus in limbo ianquam paradisi aperire. Sed aduertendum: quia contra communem rationem, scilicet de thefauro ecclesiæ opponitur, quod nullus thefaurus sit dispensandus in ecclesia, nam Christus bene remuneratus est de omnibus actibus suis, ad Philippenses ij. Huius militia semper ipsum, &c. propter quod Deus exaltavit illum. Item sancti martyres fuerunt remuneri: de pœniis eorum ultra condignum: quia non sunt condignæ passiones hujus seculi, &c. Similiter confessores, & alij. Ergo non debent eorum merita remunerata amplius erogari pro pœniis allorum diuinitandis. Sed regis de ultera Canonistas, secundum Alex. de Alis, ubi s. quod culpa ecclesiæ, & alia merita sanctorum remunerata sunt à Deo, quarenus erant augmentativa gratie remanserunt tamen in potestate ecclesiæ, quatenus erant satisfactiva poena: quia illi sancti non indigebant satisfactione pœniæ: & id est de illis potest alij subveniri. Sic enim misericors Deus nobis prouidit, ut effet in potestate Papæ, erogare illa merita, in quantitate erat solutiva poena, quæ pœnam soluendam non habebat: quia peccata punienda non habebat. Similiter de merito sanguinis Christi, quod sufficiat ad redimenitum milie mundos: quia fuit infinitum: & ipse peccata non fecit, secundū ipsum. Et ad hanc responsionem possent etiā inseri aucta uerba Richard. in iiiij. distin. xvij. dum probat, quomodo ecclesiæ sunt datae claves, respondendo plenè ad illum text. Apocalypsis iij. Christus aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit. Sed quia dicta Richard, uideri possunt, breuitatem causa omisso. Et ista sufficienter declarant pertinentia ad primam partem, scilicet de confessionibus thefaurum potestate. ¶ Circa secundam partem, quæ dicitur ipsius thefauri uirtus, & efficacia, in primis recurre debet ad diffinitionem Cald. in repe. c. nostro. in iiiij. char. de pœni. & remis. ubi admiratus de antiquis, & non diffinierunt, dicit, quod in indulgentia est remissio poena temporalis pro peccatis actualibus poenitentium, non remissis in absolutione sacramentali facta à prælatoro ecclesiæ ex causa rationabilis pro recompensatione de poena indebita iustorum. Et partes diffinitionis de

clara, ut per eum. Et dicitur Temporalis: quia nisi homo doleat, poena remanet perpetua. Et talibus indulgentijs non prodest, sed per contritionem reconciliatur Deo, & aboletur culpa, & poena, quæ erat perpetua, remanet temporalis, habenda in hoc seculo, uel in purgatorio: & hac per indulgentiam tollit, uel pro certo tempore, uel in totum. Quod ultimum est solius Papa. Ideo autem in diffinitione nihil dicitur de culpa: quia illa non tollitur iustitia indulgentia. Vnde not, quod licet vulgariter dicatur A culpa & poena, in talis locutio proprie non est uera, nec congrua: quia culpa remissio sit solus Deus autoritatibus, sicut dicitur per Efesam, Ego solus deleo iniquitates tuas propter memet ipsum, c. nemo, de conse. distin. iij. Et pro tanto dicit Fran. de Mayo, in iiiij. distin. xx. quod Papa non potest dare indulgentiam à poena & culpa: quia culpa est materia repugnans indulgentia. Non enim remittitur, nisi per contritionem & confessionem, quorum neutrum est in indulgentia: & ideo indulgentia potest solùm fieri ad remissionem poena. Et subdit, quod talis indulgentia à culpa & poena, nunquam emanat à curia, nec lic debet dici: quia si per culpa non imponitur, deo est corruptum uocabulum, secundum eum. Pro quo uide tex. in cle. j. de priu. & in cle. ii. s. ad hæc de pœ. & remis. ibi, ut eorum uerbis utatur, quod denotat abusione uocabuli. Aduerendum tamen, secundum reuendum do. archiepiscopū Floren. in loco præallegato: quia potest saluari dicta locutio, ut remissio culpæ referatur ad contritionem & confessionem, quæ sunt praembula necessaria ad consequendam indulgentiam, ut patet ex forma. Et remissio poena referatur ad effectum indulgentia. ¶ Quid autem sit culpa & poena, vide Pau. de Leaz. in cle. j. de priu. Et ibi uide eleganter do. Cardi. quæst. xxxij. concludent, quod culpa est macula, seu offuscatio, quæ generatur in anima peccatoris, quæ pœccatum divergit à bono in comitabilitate, id est, à creatore, propter bonum comitabilitate, id est, rem creatam, ex qua uulneratur anima in bonis suis naturaliter collatis. Et hic rācor, seu offensa solo uero bo Dei remittitur, c. uerbum, de pœni. distin. iij. c. & c. nemo, de consec. distin. iij. & ipse misericors Deus ex contritione peccatoris pœnam, quæ est perpetua ratione Dei aeterni, mutatur in temporalem sustinendam in purgatorio. Vnde ab solutio per simplicem sacerdotem, quæ dicitur sacramentalis, à sacramento ordinis, non delet culam, nisi præcedente confessione & contritione: quibus concurrentibus, illa tollitur, scilicet poena ex pœnitentia, quæ sequitur: sed per solum Papam tollitur tota, uel p. episcopos in diocesi, ut in c. ex eo. de pœ. & remis. Poena subintrat do. Card. quibus modis peccatum ex eo tollitur cum omni sequela, scilicet ex contritione, quo ad Deum, & ex confessione, quæ adducit ad probationem in celo, in qua sacerdos, uel Papa, qui in hoc non differunt, absoluunt, uel absolutum declarant quia securata contritione Deus absolverat. Et hoc de iure naturali sufficiat, sed post aduentum Christi inducta est solennitas confessionis, per quam sacerdos ostendit remissam culpam: & per poenitentiam, quæ imponit, alleuiatur poena purgatoriæ, sed indulgentia operantur, quod ab alijs alia poenitentia quandoque tollitur in parte, quandoque in totum, ut ibi diffusat per eum, qui uideri potest. ¶ Et hoc clarus scribit Bonaven. in iiiij. distin. xij. dum probat, quod meritum obtinemus ex triplici merito, scilicet ex merito proprio, ex merito capitii, ex merito ecclesiæ uititatis. Et quod ita sit, in se manifestum est: quia secundum merita quilibet meretur sibi per gratiam, quæ habet. Quod Christus meruerit nobis, nemo fidelis dubitat. Quod ecclesia mercatur nobis, & eius merita, Christus: quod patet per uerbum Augusti, dicens in lib. de Pœnit. Credendum est, quod omnes orationes ecclesiæ, & eleemosynæ, & opera iusticia succurrunt recognoscenti mortem suam ad conversionem. Et

Et per illud, quod ipse Aug. subiungit, nemo potest dignare pœnitere, quem non sustineat unitas ecclesiæ. Per hunc ergo modum, sicut meritum obtinendi bona, est triplex, scilicet liberandi à malo, scilicet primò meritum proprium, & hoc est nostra contritionis, per quod meretus homo liberari à culpa: ita quod sint hæc duo, sicut in angelis, gratia & gloria. Secundum, est meritum Christi: & hoc operatur in sacramentis & potestate clavium: & per hoc remittitur pars pœnae. Tertio modo est meritum unitatis ecclesiæ: & per illud adhuc fit remissio. Et sic secundum triplex meritum, triplex fit pœna condemnatio, ut si concurrat misericordia cum iustitia: & in qualibet est mutatio maioris in minus. Vnde pœna æterna primò mutatur in temporalem per remissionem culpa. Secundò temporalis magna commutatur in leviorum per sacerdotis absolutionem, peracta pœnitentia. Tertiò commutatur pœna, ad quam tenetur iudicio ecclesiæ, adhuc in minorem, uel nullam. Et hoc in relaxatione totali. Et pro alio residuo merita ecclesiæ sat faciunt, ita quod in nullo praesudicatur iusticia, secundum Bonaventuram. ¶ Et adiudicandum est, in quantum est dictum, solum Papam concedere plenariam: quod etiam notant glossi, ibi, & Docto. in cle. j. in uer. à culpa. de pœn. & remis. Nam per hoc dubitudo uero uulgato dicitur bea. Tho. ij. q. cxcvij. art. ij. ubi dicit, quod sicut exponendo corpus in subsidium Terra sancta, ecclesia dat plenam remissionem, ita etiam putat esse de profiente religione approbatam: quia considero, quod licet ille actus excedat omnia opera virtutis, c. scriptura. de uoto. notat gloss. in uer. scipsum. in cle. de relig. & ue. sanc. tamen ex quo statutum non est ab ecclesia, non puto talem illationem sustentabilem: maximè, quia Alex. de Ales, & Bonaven. ubi s. expressi sentiunt contrarium, in quantum querendo: quia ingredientibus religione non datur hæc indulgentia: respondent, quod uiri religiosi, qui aggrediuntur statum perfectionis, non indigent relaxationibus, uel indulgentijs: quia eorum uita sapit martyrium, per quod in bene dispositis tollitur omnis pœna futuri seculi.

¶ Viterius tangunt Cald. & Arch. in locis præalleg. & 3 Innocen. & alij in d. c. quod autem, & facti Docto. ubi s. utrum tales indulgentia tantum ualeant, quantum sonant. Et truncatis opinionibus conclude cum Richar. quod sicut. Vnde data indulgentia uisitanti certam eccliam, uel offerenti tantum, quod tantum participat in offerens duos solidos, quantum offerens duos aureos: & tantum ueniens longè, quantum itans prope locum. Dicit tamen Richar. quod quantum ad remissionem extensionis pœnae, bene sunt pares: sed quo ad remissionem intentionis pœnae, & quantum ad sui dispositionem ad recipiendum augmentum gratiae, impares sunt: quia de illis duobus, quorum unus dat plus, ille plus consequitur: nisi in casta, in quo minoris datum, esset maius, per comparationem ad dantem: sicut de paupercula dicitur Matthæi xij. Et sequitur Archiepiscopus, ubi s. ¶ Idem tenent Alex. de Ales. & Landul. in iij. distinc. præalleg. dicentes, quod licet indulgentia istis ambus, & qualiter ualeant, quantum ad remissionem pœnae, tam magis laboranti plus ualeat ad meritum æternæ uitæ, & ad gratiam augmentum: quia etiam sine indulgentia talis magna eleemosyna & magnus laborsuissent meritoria: & beldunt, quod si dicitur, qui cum que uisauerit talis ecclesiæ, habeat xl. dies indulgentia, & intelligitur remitti tantum de pœna debita in purgatorio, quantum remitteretur, si in hoc mundo pœnitentia egisset: & quoniam xl. dies pœnitentie plus ualent perficieni eam cum feruore majori labore, quam perficieni eam cum minori: ita xl. dies indulgentia plus ualent illi, qui se magis disponit, uel magis laborat, uel magis se affigit, ratione melioris dispositionis: sed quo ad pœnam, & qualiter remittitur laboranti, & non

laboranti feruenti plus, & minus, data sufficiens contritione. Et dicunt, quod extendunt se indulgentia ad pœnas, non solum, quæ à canone infunguntur, & non solum, quæ essent in purgatorio soluenda, sed ad omnem pœnam temporalem correspondentem culpe commissa, siue illa sit taxata à canone, siue imposta à facerote, siue in purgatorio exoluenda. Et ista intelligo procedere in indulgentia particulari certi temporis: sed in indulgentia plenaria totius pœnae, si quis statim post eam acceptam moreretur, non esset differentia inter primum & secundum, quo ad gloriam, nisi forte respectu maioris prerogatiua in celis habende. Sed si non moreretur, procederet distinctio prædicta, quo ad faciliorum statum gratia manu tenendum. Et ad illud de importationis remissionis pœnae, uide clariss. Landul. in iij. distinct. xix. ubi dicit, quod per indulgentias relaxantur pœnae iniunctæ à canone, & iniunctæ à sacerdotio in confessione, & soluenda in purgatorio: & etiam pœna temporalis correspōdens culpæ remissa, ut s. Et in hoc subiungit Alex. de Ales, ubi s. quod non oportet, quod tales faciant aliquid de pœnitentia iniuncta in confessione, quo ad opportunitatem necessitatis. Opus tamen opportunitate expeditionis, licet enim aliqui tantum sit collatum de indulgentia, quantum sufficit sibi ad deletionem totius pœnae, & ad quam pro peccatis tenebatur, tamen non expedit illi prætermittere pœnitentiam sibi iniunctam, sed expedit, quod illam adimplat, donec uisit: pro peccato enim mortali de iusticia debetur pœna æterna. Vnde nunquam secundum iusticiam possit obtainere plenam indulgentiam, nec solvere pœnam debitam proportionalem, nisi de Dei misericordia fieret sibi indulgentia, propter quod semper in ista uita debet quilibet niti ad satisfactionem & debiti solutionem, quando potest. Si autem non posset, eset excusatus, secundum eum. Et concordat frater Astefanus in sua famosa summa lib. v. tit. xxxix. dices, quod ille, cui est iniuncta pœnitentia vij. annorum, & ante eam peractam consecutus est postea indulgentiam vij. annorum, non tenetur agere pœnitentiam illam: quod intellige ex debito necessitatibus: tamen si conatur eam agere, securior est, maximè propter fallibilem certitudinem de acquisitione indulgentie perfecta ex parte ipsius, per prædicta. ¶ Viterius est adiudicandum utiliter ad intellectum indulgentia, qua conceditur quotidie pluribus à Papa per uiam specialis indulti, quod in articulo mortis per idoneum confessorem, quem elegi, possint authoritate Apostolici indulti absoluiri plenariè: quia refert Archiepiscopus Floren. ubi s. quod a. pud Eugenium IIII. qui maximè in hoc fuit liberalis, multæ dubitationes proposita fuerunt, & per ipsum & pœnitentiales declaratae. Et quamvis latissimè scribat, tamen conclusiuè, cuius dicta summaui, & primò concludit, quod si dubitatur, quis dicatur articulus mortis in hac materia, responsum fuit, quod si plures non habent in forma indulti, nec concedens alter suam intentionem exprimat, intelligentum est de articulo præsumpto, non uero: sicut etiam extrema ueratio, quæ dicitur sacramentum exequuntum, debet dari his, qui communè estimatione reputantur morituri: attamen si euadunt, iterum poeta inunguntur: quia sic astimabitur, quod foret extrema: tunc ergo cum ita talis articulo præsumpto mortis absoluiri, uidetur consequi actum indulgentia: sique ad illud tempus, licet poeta euadat periculum, & gratia illa expirat in posterū. Fallit, nisi in forma indulti diceretur, quod cōsequatur effectum indulgentia in casu, quo moritur: tunc enim non consequitur effectum, si non moritur, nec gratia expirat per illam absolutionem ordinis. Vnde dicit confessor Absoluto, si haec uice moriteris. Idem dicit, si non dicitur hoc in forma, & tamen concedens declarat uerbo scirenter, scilicet de articulo uero, non præsumpto. ¶ Secundò

dò cōcludit per multa, quod quamvis indultum dicat de plenaria remissione omnium peccatorum, de quibus est ore confessus & contritus, tamen non tenetur confiteri de aliis cōfessis. Idem dicit de peccatis uenialibus, & inducrationes de quibus per eum. ¶ Tertiò dicit, quod absoluens debet uti verbis indulti, uidelicet auctoritate sedis Apostolicae mihi pro nunc cōmissa, concedo tibi plenaria remissio peccatorum tuorum, de quibus es contritus & ore confessus, exceptis his, quæ ex confidentia huius in dulti cōmissisti: & dicit, superfluum esse dicere, restituo te illi innocentem, in qua eras, quando baptizatus fuisti: tamen si hoc dicatur, non uiatat actum. ¶ Quartò dicit, quod si indulgentia aliud non exprimat, potest absoluiri etiam à non sacerdotio: si etiam à laico in defectum sacerdotis: quia non est seruus maior domino suo: sed cōcedens plenariam indulgentiam potest non esse sacerdos: nec ergo exeques: quia non est sacramentalis absolutione: & sacerdotem, si laicus, uel alius absoluens, in necessitate ueteretur verbis etiam rudibus: putat, absoluiri te à culpa & pœna, ut continetur in hac tua bulla. Quod autem in eo dicitur de iudice confessore, intelligitur, si eum inuenierit, secundum ipsum. ¶ Quintò dicit, quod talis indulgentia extenditur ad peccata tradita obliuioni, nec unquæ dicta in confessione, si de ipsis dolet opportunitas, & probat plura ex no. in c. omnis. de p. & remis. ¶ Sextò dicit, quod lethargicus, phreneticus, uel amens effectus, & uenient ad mortem non electo confessore, si constitutus in sana mente declarauit se uelle absoluiri, quodcasus contingere, poterit absoluiri. Imò dicit uideri quibusdam inde esse, si hoc non declarauit, tamen ita in corde gererat. Vnde ista electio habitualis sufficit. ¶ Septimò subdit, quod implens ea, quæ continentur in forma indulti, scilicet ieiuniū unius anni, uel eleemosynas, uel quid simile, dicitur adimpleuisse, etiā interim fuisse in peccato mortali: licet melius faceret abstinere: & de hoc dicam aliquid, in iij. parte: & quia ratiōes plurimæ, quas adducit archiepiscopus, occupant magnum spaciū, ideo satis putauit per uiam practicæ ista discūsisse, quæ sāpe occurruunt. Et adde, quod multi sunt casti, de quibus non possint habentes has gratias absoluiri in uita: quia sunt reservati Papæ, ut in constitutione Pauli II. que incipit, sanctissimus in Christo pater, quæ est impressa post tractatum archiepiscopi Floren. De cœfus. Demū de indulgentia anni lūbilei uide Ioan. de Ana. in suo paruo tractatu De lūbileo, incip. quia ad præsens quem aliqui habent in lectione (uia post titulum) De criminis falsi, & ipsum dedit, mo dō sunt xxv. anni, tempore præcedentis lūbilei, ubi insit solū in uno, uidelicet unde ortu haberet iste annus lūbilei: de reliquis hic positis non tangit. Et intelligit, quod indulgentia illa, quæ habetur Romæ, in nullo differt ab indulgentijs plenarijs, quæ alibi conceduntur. Est uerum, quod propter contemplationem multorum fundamentorum fidei & reliquiæ & miraculorum, quæ Romæ oculata fide concernuntur, & multi inducuntur ad peragendum residuum uita sua uirtuosum, & in hoc aliquid plus operatur indulgentia mortale, & statim doleat, tamen consequitur indulgentiam. Et idem de eo, qui habet indultū, ut possit absoluiri in articulo mortis plenarij, dum modō per annum seiuinet: quia si in illo anno cōmittat mortale, poterit tñ absoluiri. Ita no. Arc. Floren. ubi s. dicens, quod alius est dicendum de eo tempore & loco, dum sumitur iter, cōmittat peccatum mortale, & statim doleat, tamen consequitur indulgentiam. Et idem de eo, qui habet indultū, ut possit absoluiri in articulo mortis plenarij, dum modō per annum seiuinet: quia si in illo anno cōmittat mortale, poterit tñ absoluiri. Ita no. Arc. Floren. ubi s. dicens, quod alius est dicendum de eo tempore & loco, quo cōceditur indulgentia: & alius de tempore, quo itur, uel disponitur ad indulgentiam: nam de tempore, quo consecutus est indulgentiam, uti oportet, quod sit contritus: & per consequens, quod sit sine mortali: alius non prodefset. Item cum est in articulo mortis, quando fit ei talis absoluiri, uel confessio, seu eo tempore, quo uisitat ecclesiæ, ubi data est indulgentia: sed tempore, quo pergit ad urbem, ubi sunt ecclesiæ, uel tempore, quo dat eleemosynas, uel facit ieiuniū per annum secundum formam indu-

Felini iij. pars.

G g genitum

est impròpiè resistendum, dum tamè hoc dicit ratio, uel authoritas manifestis quicquid enim loquantur disputantes, uel predicantes, hoc est sana fide tenendum. Pro quo adde Fran. de Mayro idem tenetem in iij. dist. xx. & Astefanum in sua Summa, lib. v. tit. xxxix. Est etiam notanda una regula magistratis, quod indulgentia prosumt illis tantum, qui faciunt illud, pro quo datur indulgentia, & non alijs, licet voluntatem habeant faciēti: quāuis enim, quantum ad premium esse huius, non potest operari voluntas opere, pro facto, non tamen optinet hoc esse verum, quantum ad quodlibet premium accidentale. Vnde nec pro facto reputatur, quātum ad remissionem poenae pro indulgentia obtinenda. Ita dicit Rich. in iij. distin. & ar. praelat. Et hanc regulam ponit etiam Aug. de Anch. in d. libello aureo. De potestate Apostolica, q. xxx. art. ij. Et per istam regulam de terminat q. illam dubitatis simam de existentibus in purgatorio, ut non possint frui indulgentiis istis, si per uiuos eorum nomine accepterūt: tum etiam, quia Petro est data potestas super terram, non sub terra. Vnde eis non prosumt indulgentiae directe: quia non extenduntur ad non subditos, c. quod autem de pœ. & remi. Possunt tamen in directe prodesse per modum suffragij, si cum orationes & alia pia opera uiuentium, c. anima defunctorum. xij. quest. ij. quia orando pro mortuis expressè flebitur ipse Deus ad eis miserendum: sed nō sunt ipsi in iudicio pœnaliter, nec possunt pœnitentia. Et subdit Richard. quod si Papa dicetur in indulgentia, Pro se & parentibus suis mortuis, uel alijs mortuis, adhuc nō prodesset eis, nisi per modum suffragij. Et hanc partem firmat dom. Iaco. Zochus in repe. c. omnis. de pœ. & remi. dicens, se ita consuluit in Cathaloniam: ubi etiam multa inuenies ad materiam hanc. ¶ Sed aduerte: quia in hoc ultimo alter scribit Innoc. in d. c. quod autem. in f. dicens, quod quādo Papa exprimit, quod uisit uel possint assequi etiam nomine defunctorum, non est negandum, quin ualcat. Et sequitur ibi loan. An. & dom. Anton. dicentes Theologos tenere, quod non occurrit ratio, quare ecclesia non posset thesaurum communicare mortuis, sicut uiuis. Et remittunt ad notata perse in c. à nobis. cl. ij. in uer. super terram. de senten. ex com. Et hanc partem tenet Aug. de Anch. ordinis Eremitarum in tractatu De potestate ecclesie. Sequitur Archiepiscopus Floren. in f. parte ij. partis sua summa sub rub. Desummus pontificibus, & respondet ad illud uerbum, Super terram, duplicitate. Vno modo, quod super terram referatur ad soluentem, ut sitensus, quicunque tu existens super terram: non enim Papa ligat mortuus, sed uiuus: alio modo super terram ad solutos, scilicet existentes super terrā: quia cum purgandi sint in terra, uel circa terrā, dicit postulant super terram: quia non in celo. ¶ Hanc partem etiam tenet Summa Pisana, in uerb. indulgentia, & in uerb. utrum unius posset alteri. & Archiepiscopus Floren. in loco primo allegato, referens hoc tenere S. Tho. & Richar. in iij. tit. retuli. Richar. dicit hoc limitare, scilicet per modum suffragij. Ita hanc partem cum Innocent. tenet etiam dom. Cardin. in d. c. quod autem. & in cle. j. s. ad haec. in xij. quest. de pœ. & re. ubi etiā uide alios. Idem tenet Astela. lib. v. tit. xxxix. art. ult. & ibi refert Bonauen. in iij. dicentem hac uerba, si papa hoc potest, quare non absoluat solo uerbo omnes existentes in purgatorio: maximè, cum sit talibus compatendum: & respondet, si Deus per seipsum non miseretur eis, & semper uelit timeri iusticiam, multo fortius minister eius hoc facere debet. Vnde dispensatio thesauri ecclesie facienda est discrete & cum moderatione. Et nisi ita fiat, non acceptatur à Deo: & spiritualia bona nec dissipari possunt, nec contra Dei acceptationem distribut: fecus in temporalibus, licet male. ¶ Postea subdit ibi Astela. quod nolenti tenere Papam habere potestatem super existentes in purgatorio, non

ligiosi hō possint ire, uel aliquid dare, tamen potest superior dare licentiam dandi & uisitandi. Et addit Alex. quod licet religiosi non possint etiā aliquid dare, possunt tamen præbere aequalēs prædicando, confortando, & similiſ faciendo. Ex quo inferret ad pauperes nihil prorsus ualentes offere, ut ex sola uisitatione excusentur, nisi negligenter aliquid offerendum ab alijs requiri rere. ¶ Quid abitem de clericis commorantibus in loco, ubi conceditur indulgentia, & diuinā officia celebrantibus? Respondebat solus Nic. de Lyra in suis quodlibet, quod si conceditur indulgentia uenientibus & benefacientibus illi loco, & aliud non dicatur, non participant ipsi de indulgentia: quia non uidetur intendit dirigi ad hoc, sed ut alliciat ad deuotionem illius loci, & subueniatur administrantibus in necessitatibus, ut possint seruire ecclesiam. Quod nota: quia nō inueni ab alio tactum. Est uerum, quod clerici & religiosi accedentes ad illum locum, participant de indulgentia: quia quamvis sint in statu perfectionis propter uota ab eis solenniter emissa, non tamen transire possunt sine peccatis, pro quorum remissione datur indulgentia, ut per August. de Anch. in d. libel. De potestate eccl. q. xxxix. art. ij. ubi post elegantem discursum concludit, quod Papa per communicationem suffragiorum & indulgentiarum potest facere, quod duorum existentium in æquali poena in purgatorio unus ciuius liberetur, quām alijs. Et ibi in art. sequenti latissimè disputando cōcludit, quod Papa potest facere, quod bona facta ab existentibus in peccato mortali, sint meritoria existentibus in purgatorio ad poena dimissionem, uel uelociorem liberationem, non propter meritum facientium: quia illi mereri nō possunt: sed propter illos, qui sunt in purgatorio: quia iam meruerint per ea, que gesserunt in corpore, dum adhuc uiuerent. Et generaliter, utrum suffragia facta per malos, possint defunctis, uide Pet. de Palu. in iij. distin. xlvi. q. i. quem refert Archiepiscopus Floren. in f. parte ij. partis sua summa sub rub. Desummus pontificibus, & respondet ad illud uerbum, Super terram, duplicitate. Vno modo, quod super terram referatur ad soluentem, ut sitensus, quicunque tu existens super terram: non enim Papa ligat mortuus, sed uiuus: alio modo super terram ad solutos, scilicet existentes super terrā: quia cum purgandi sint in terra, uel circa terrā, dicit postulant super terram: quia non in celo. ¶ Hanc partem etiam tenet Summa Pisana, in uerb. indulgentia, & in uerb. utrum unius posset alteri. & Archiepiscopus Floren. in loco primo allegato, referens hoc tenere S. Tho. & Richar. in iij. tit. retuli. Richar. dicit hoc limitare, scilicet per modum suffragij. Ita hanc partem cum Innocent. tenet etiam dom. Cardin. in d. c. quod autem. & in cle. j. s. ad haec. in xij. quest. de pœ. & re. ubi etiā uide alios. Idem tenet Astela. lib. v. tit. xxxix. art. ult. & ibi refert Bonauen. in iij. dicentem hac uerba, si papa hoc potest, quare non absoluat solo uerbo omnes existentes in purgatorio: maximè, cum sit talibus compatendum: & respondet, si Deus per seipsum non miseretur eis, & semper uelit timeri iusticiam, multo fortius minister eius hoc facere debet. Vnde dispensatio thesauri ecclesie facienda est discrete & cum moderatione. Et nisi ita fiat, non acceptatur à Deo: & spiritualia bona nec dissipari possunt, nec contra Dei acceptationem distribut: fecus in temporalibus, licet male. ¶ Postea subdit ibi Astela. quod nolenti tenere Papam habere potestatem super existentes in purgatorio, non

in iij. distin. xx. & Cald. in d. c. nostro. in antepe. char. & per sua directoria ad ius canonicum, lib. j. tit. xxj. ¶ Hoc intellige uerum, si indulgentia sit perennis, id est, sine aliquius temporis determinatione: sed securus, quando ad determinatum tempus datur, scilicet cum datur, quicunque uadit tali die: quia intelligitur tantum semel uadens consequi, secundum loan. An. Tho. Cald. ubi s. arg. c. j. & f. de fi. presby. in vj. & in c. non potest. iij. responso, de praben. in vj. & idem in Summa Pisana. in uerb. indulgentia, & in uerfic. an quis toties. Et in hoc uide Nicol. de Lyra in suis Quodlibetis: ubi dicit, quod per predicta non est inferendum, quod si aliquis habet dominum iuxta ecclesiam, & nō facit tota die, nisi ire, & redire, quod iste toties habet indulgentiam: quia illud esset magis derisorium, quām deuotū. Vnde taliter debet uenire, quod aduentus suus sapiat deuotionem, non fraudem, & honorem Dei, nō derisionem, uel aliquam dissolutionem. Et ideo si uadit horis statutis ad orandum, uel audierit uerbum Dei, pro qua libet uice haberet: & maximè, quādo indulgentia datur ad promotionem diuinī cultus. Et subdit Nic. quod in hoc nō est fieri da māgna uis, nec retrahēdus aliquis ab eundo: quia etiā non ualeat eunti per modum indulgentia, uel tamē per modū meriti absoluti. ¶ Quid autem si unus uadit ad indulgentiam, utrum possit eam accipere pro amico suo occupato. Respondet beat. Tho. & Richar. in iij. distin. xx. quod merita sua potest quis alteri communicare, & pro eo satisfacere: quia hoc dependet à uoluntate propria & intentione: sed merita aliena, super quibus fundatur indulgentia, ut in principi. dixi, nō potest quis alteri applicare, nisi habeat auctoritatem, sicut concedens indulgentias, nisi in concessione indulgentiarum expressè appetaret de intentione concedentis: putā, quia dicet, si quis fecerit sic pro se, uel pro alio, habeat tantum de indulgentijs. Et ratio prædictorum est, secundum Richard. & bea. Tho. quia hoc dependet à uoluntate aliena, scilicet concedentis. Vnde non est istius uisitantis ecclesiam applicare ad aliquam intentionem ecclesie, per quam communicantur ipsius merita, ex quibus ualent indulgentias. Dicunt tamen, quod actus istius prodest illi tertio per modum suffragij: & eodem modo cōcludunt per prædicta, quod recipiens indulgentiam per se, non potest eam alteri concedere, ut ibi latius per eos. Et ex istis sit expedita tertia pars dō. ¶ Ceterum de indulgentijs episcoporum & legatorum, quorum potestas est aquila in hoc, procedo remissiū. Vnde dicit per Docto. in c. quod autem. de pœnit. & remis. & ibi eleganter per subtilem domi. Anton. de Rosel. de Are. qui floruit Pausa in suo solenni reper. & per Cal. in d. repe. e. nostro. & in Summa Pisana in uerbo, indulgentia in principi. De istis etiam tetigit siquid magister Robertus ordinis Minorum, rex Prædictorum atatis nostra, nunc p̄scopus Reatinus, in suo Quadragesimali sermone l. incip. Venit nox. De materia tetigit etiam Old. eleganter consil. xxij. inci. Qvaritur, si prelatus. Et ibi disputando concludit, quod si prelatus concedit literas indulgentiae pro opere, quod fit extra suam dioecesim absque licentia episcopi uicini, in cuius dioecesi fit opus, non prodest talis indulgentia etiam subdito cōcedentis, per rationes, de quibus ibi. Et ipsum commendat Pet. de Anch. in suo commento regula, ea qua. in f. op. pos. de reg. iur. in vj. & in c. postulasti. in iij. oppos. de fo. comp. Et addit, quod indulgentia concessa à prelato malo, non minus operatur, quām si à bono, secundum omnes, iij. sent. dist. præalle. Quibus adde Pe. de Anch. in cle. abuſionibus. de pœnit. & remis. ubi ponit, quod si à falso prelato. Et infert ad quosdam quæstarios, qui Venetijs multa extorserunt cum falsis bullis. Adde etiam Pe. de Anch. in d. regula. ea, qua. ubilatē ponit, Gg 2 quād

quod simplex sacerdos non potest concedere indulgentias, per notata in c. accedentibus de excesso præla. Et ibi ponit idem de abbatibus & inferioribus prælatis, post Cald. in d. c. nostro. quorum rationes omitto, ne longior sim. Potest tamen simplex sacerdos dare facultatem alteri episcopo, ut concedat cum subdito indulgentiam, ut probat gloss. fi. secundum quosdam in d. c. quod autem. Sentit ibi do. Anton. in fi. Et non omitto, quod episcopus electus confirmatus, non dum consecratus, potest concedere indulgentias, secundum bea. Tho. & alios, ubi s. domi. Abb. in c. suffraganeis, de elec. & Pet. de Ancho. in d. regula, ea, que. & in regula, peccatum. in fi. opposit. eod. sit. & li. & in d. clem. abusoribus. in iij. col. & Cald. in d. c. nostro. & d. c. accedentibus. & August. de Ancho. in libello De potestate ecclesiastica. q. xxix. artic. cx. & I mol. post Steph. in ele. j. in vij. col. de priu. Et est communis op. secundum domi. Abb. in d. c. accedentibus. quicquid dixerit Host. ibi. & Are. in c. de poenit. & remis. Item adde, quod concilium generale potest concedere has indulgentias plenarias, ut nouissimum domi. Abb. in sermone incip. Maximum. habito in cœilio Basiliensi. in lv. col. uer. & si dicatur, quod indulgentia, &c. de quo ipse meminit in cle. j. de poenit. & remis. Et adde, quod legatus, etiam non sacerdos, potest dare indulgentiam, quam potest dare episcopus, secundum Aug. de An. in d. libel. q. xxix. artic. viij. Et fcas, quod uicarius episcopi non potest concedere indulgentias, nisi habeat speciale mandatum, secundum Cal. in d. c. nostro. uersus fi. Item nec capitulo sed uacante, secundum ipsum per rationes suas. Potest tamen inferiore ab episcopo competere ex consuetudine, ut ibi per ipsum. Et ad multa, quæ s. dicta sunt, uide omnino Joan. Mo. in suis gloss. super extraug. Bonifacij VIII. antiquorum quas non uideram, quando predicta compostru. Multa etiam ponit Ia. Zochus in repet. comnis. de poenit. & remis. & Fran. Paul. in extraug. unigenitus. in sua glo. super uer. confessi. & Anton. de Rosel. de Are. in d. suo eleganti commento c. quod autem. de poenit. & remis. & frater Leonhart. de Vrino in festuali sermone de beato Petro, uer. viij. tibi dabo claves, &c. & Ludo. Rom. consil. ccclxij. & seq. ubi interpretantur quædam uerba indulgentiarum, & ponitur, quæta debeat esse eleemosyna, ut quis consequatur indulgentiam. Sunt etiam multæ conclusiones pulchrae in repert. Brix. in uer. indulgentiarum. Quæ uerba interuerent ad dilationem longe maiorem super hac materia, quam uoluimus simpliciter reduxisse in modum prædicationis pro humili & familiari informatione contyronum meorum. Et ista sufficiant.

Tractatus Felini Sandei, Quando literæ Aposto- licæ noceant patro- nis ecclesiarum.

S V M M A R I V M.

1. Papa non presumitur in dubio derogare iuri patronorum.
2. Papa precipienti prouideri de quocunq; beneficio, non debent extendi uerba generalia ad beneficia, que sunt de presentatione laicorum. et n. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. & 11.
3. Papa ex certa scientia potest prouidere de beneficio pertinente ad presentationem laici, cum limitationibus sequentibus.

Solutio: Aut loquimur de potentia, aut de uoluntate: si de potentia, concedo argu. q. p. potest præjudicare patronis. Et ita firmant Doct. prælegati, in d. c. ij. de præb. in vij. & Arc. in c. p. m. metis. in fi. xvij. q. vij. & in c. hortamur. in prin. lxxij. dis. & ibi dicit, q. ad solum Papam pertinet potestas conferendi beneficij patronalia patronis inuitis. Vnde legatus hoc non potest, ut ibi per eum, ut latius de hoc per omnes Doc. in c. c. dilectus. de iu. patro. Aut loquimur de uoluntate:

tate: & tunc procedit regula s. posita, quod non præsumitur uelle præjudicare patronis: & sic non præsumitur in dubio uelle uti potestate, quæ in hoc habet, & ualiditas talium literarum, quæ non faciunt mentionem de su. pa. & non est iure scripta, sed eam sumpserit scribentes ex ratione c. cum dilectus. de iu. pa. & c. decernimus. xvij. q. vij. secundum Rotam, de præben. conclusi. xx. quæ incipit, item supposito facto, ad fi. in nouis.

Corroborari

Potest dicta regula ex mente Doctorū, qui in plerisq; locis attestantur de multo fauore concessio laicis uolentibus fundare loca pia, & permittitur, ut ad libitum disponant circa modum seruandi in conferendo ea, & ipsi regendis: quæ omnia non sunt putanda ad alium finem permissa, nisi ut laici uidentes iura assisteret, benignè & gratiosè desideri & voluntatibus corum inducantur seruentis & animosius ad ecclesiarum adiunctiones & dotations. Vnde si ad hunc finem talia conceduntur, multò magis conservanda est eis præsentian di facultas: quæ sublata tepestant & retrahunt eorum animi ab huiusmodi foundationibus. Patent autem prædicta ex plenè notatis per gloss. & Doc. in c. cum dilectus. in vij. constitutio. de confue. Vnde dixit Hosti. in c. ea, quæ de sta. reg. quod fundans ecclesiam regularem potest apponere pactum, quod clericus secularis habeat uocem in capitulo in electione abbatis: & sequitur Domi. post loan. An. iti c. ex eo. in fi. de elec. in vij. Et dicit Bald. in l. ii. C. de in ius uoc. quod fundans ecclesiam potest apponere pactum, quod ius patro. nō trahat ad hæredem extraneum. Allegat annotata in c. cōsiderandum. xvij. q. vij. Similiter uidemus, quod de relictis pro dote ecclesie non soluitur quarta canonica. Abb. in c. fin. uer. ultimus casus. de testa. Pet. de Peru. de quarta episcop. c. vij. fol. ult. Paul. consil. ccxlviij. uidetur mihi. Bald. Nouellus de dotibus, fol. j. circa me. ponens etiam, an sit amissibilis prescriptione. Similiter si det aliter de talibus bonis, non soluit x. gloss. de deci. novum. Tamen dicendum est, ut per gloss. & Doc. in c. de cens. Dicit Domi. in c. cum ecclesiarum. in ult. nota bili, de præben. in vij. quod patronus potest in creatione beneficij adducere onus, quod semper præsentetur ad illud de suo genere, si sunt aliqui, qui uelint presbyterari, & sint idonei, per c. cum dilectus. de confue. & c. abate. de uerb. signi. Et consuluit eleganter do. Cardi. consil. xj. inci. Quædam societas, quod si episcopus interponens authoritatem fundationi oratorij cōseniat præstationi fundatoris, quod illud oratorium non subicit episcopo, ualebit præstatio. Et late hoc deducit in fauorem societas laicorum, sub uocabulo, sancta Martha pauperum decepto, quæ est in ciuitate Pistorij. Et intellige, quando locus fundandus non sit in figura ecclesie, sed simplicis oratorij prophani, uel secularis: alias secus, ut ibi per Federi. consil. ccxlviij. incip. casus talis est: quidam episcopus. Recipiunt tamen huiusmodi de pactiones, uel conditions, nonnullas modifications, quas omitto: sed colligi possunt ex decis. Rotæ de testa. vij. in antiquis, & ex dicta Dominic. in c. j. s. pe. de re. eccl. non alien. & Imo. post Butr. in c. c. inter. in fi. de confue. & domi. Ab. in c. edoceri. in j. q. de rescri. & Rotæ de re. permu. concli. j. in antiquis, & Cal. de iu. pa. consil. xx. & Pe. de Peru. in tractatu. De dimembriatione unionum, c. vij. post princip. Pe. de Ancha. cōsil. mihi xciiij. incip. Subtiliter & ad plenū. ad fi. & quædam posui in c. cum inter. fi. col. de re. iu. Et inter alia dicuntur, quod postquam ecclesia est consecrata, non est licet amplius apponere talia pacta, ut no. Tho. Fasto li. dubio Rotæ xxvij. incip. Quintum dubium. & Domi. post loan. And. in c. generali. in ult. col. de elec. in vij. Et idem Bald. in c. significavit. in princ. de testi. dicens, Felini iij. pars.

quod ecclesia, quæ tempore ædificationis nascitur libera, nunquam recipit seruitutem, sed serua bene potest liberari, ut ibi. Et dicit Bal. in l. unica. in fi. C. de rei uxo. ac. quod qui non apponit talia pacta in initio in conventione, non potest apponere ex post in traditione. Dicit Imol. post do. Ant. in d. c. cum dilectus. in vij. col. de confue. quod qui ordinant capellas, & disponunt de modo illas conferendi aliter, quam ius disponat, nihil agunt, nisi interueniat assensus episcopi quod reasum p. in c. cum accessissent. circa xij. col. de consti. ponendo post Cald. & alios, quod polsit episcopus dispensare cum præsentato nō habente qualitates, quas fundator requiriuit in præsentando, ad beneficium à se fundatum.

REGVLAM prædictam reperio ampliataam in diuersis locis in simili non reductis, vij. modis.

¶ Amplia primò, etiam si papa mandaret prouideri de beneficio ad cuiuscunq; dispositionem pertinente: quia nō comprehendit beneficium spectans ad præsentationem laicorum: aliud est enim dispositio, aliud præsentatio in materia stricta, in qua per hoc uerbum non inducitur, nisi in instituto, c. cum in illis. j. & ibi latè Domi. in j. col. de præben. in vij. Et no. gloss. & Abb. in cle. j. in uer. dispositionem, de sup. negli. prela. licet fecus, ubi materia esset favorabilis, ut ibi per Cardin. in j. not. Et facit gloss. j. in cle. fi. de elec. Et dato, quod in istis locis clarè non dicatur de præsentatione, tamen dum concluditur, quod dispositio sonat in actu pro uisuum, & comprehendit omnem nodum reformandi, sequitur, quod non includit præsentationem, quæ non habet in se uim prouisionis, uel reformationis, sed est præbulum ex parte inferioris ad talia. Et ita etiam firmat Lopus allegatione alleganda propè in iij. ampliatione, dicens idem, si dicerentur Ad cuiuscunq; collationem cle. uel quamvis ad aliam prouisionem, seu dispositionem. ¶ Ampliatur secundò, etiam si papa scriberet motu proprio pro aliquo beneficiando: quia non censeretur comprehendere beneficium patronale laicorum, secundum do. Abb. iti c. ad aures. in penul. col. de rescri. quia motus nō operatur circa introversas qualitates beneficij, non ex defectu surreptionis, sed quia non apparet de voluntate principis, arg. c. cum in illis. & c. is, cui de præben. in vij. & quia motus proprius nō firmat gratiam contra voluntatem concedentis, nec in præjudicium tertij, ut ibi per eum: & est decisio Rotæ de rescri. lxv. in antiquis, incipiens, nota: licet proprius motus, qui dicit idem in terminis istis de iu. pa. laicorum. Et idem notat do. Card. consil. cxvij. incip. Casus talis est: fragitus est processus. & consil. lxxxvij. incip. papa unitur. ad fi. Et pro plena disquisitione huius ampliationis recurri potest ad ea, quæ scripti in d. c. ad aures. in v. conclusi. ubi latissime declarauit istud commune dictum, quod motus proprius non operatur contra præsumptam intentionem concedentis. Et ibi etiam inserui, quæ in hoc subtiliter ponit Francif. Aretinus præceptor meus optimus, in c. causam. lo. jj. de testi.

¶ Ampliatur tertio, etiam si in literis diceretur, quod g. p. guideatur Titio de beneficio, etiam si ad alicuius præsentatione spectaret: quia intelligitur de præsentatione competenti alicui ex fure pa. ecclesiastici, nō autem secularis, secundum Lopum eleganter allegat. lxxxvij. fin. c. do. Papa gratiosè concessit. in v. col. Et dicit loan. And. ita consuluisse pernot. in c. dilectus. de offic. le. Et de isto consil. facit etiam mentionem Domi. post Lapū & Ab. in c. cum in illis. j. in ult. col. de præben. in vij. Et pro hoc adduci potest: nam ex quo in ista materia potest considerari ius pa. duplicit modo: uidelicer uno modo, ut ecclesiasticum: alio modo, ut seculare, ista simplex mentio præsentationis, quæ potest conuenire utriusque, censemur conuenire ad illum sensum, qui minus

derogat iuri alterius, sicut de probatione aequitudo, dicitur in c. in præsentia, de proba, sicut etiam dicitur in c. cum dilectus, de consue, quod uerba restringuntur, ut minus laudans communi; & sufficit, quod alii qui operentur etiam modicum. Et ita hæc restringuntur uerba. Et sufficit, quod possunt operari in patronatu ecclesiastico. Præterea etiam si uerba non operentur, intelligendo de patronatu ecclesiastico, forte propter illi, lumen, de qua s. tamen hoc, quod nihil operentur, tollatur potius, quam si in interpretatio contra mentem iuris communis, ad iuris derogationem non tendit necessario d. clausula, per id, quod non. Domi. in c. si Romanorum, in iij. col. uer. fallit iij. xix. dist. & in c. si pap. ad fin. princip. de priu. vj. ubi dicit, quod uerba, quæ possunt derogare iuri communis, & non derogare, interpretantur in dubio, ut non derogent, etiam si nihil ex hoc operarentur, per c. causam, que, de rescrip. Preterea ex quo de stylo curia & mente Doctorum de hac materia loquuntur est, quod si specialis mentio de iure pap. laicorum, ista non uidetur esse specialis mentio, in qua de laicis non exprimitur, uerba in cle. h. in uer. specialis, de offic. ordi. & Bartol. in l. j. in f. f. si quis in ius uoc. non se, cum concor. quas dixi in c. translato. de consti. Bene facit dictum Inno. in c. dudum, in f. de decimis, quod dispositio principis, quæ potest interpretari in derogationem iuris communis, & etiā ad cōseruationem iuris communis, potius interpretatur secundo modo: & exemplificat, ut ibi per ipsum, cuius dictum de facili non inuenitur alibi, secundum But. i. b. Et de eo meminit Bald. in l. bonorum. C. qui admitti. & dixi in c. cum iter, de excep. & bene facit dictum Innocen. in c. innotuit, ad f. de elec. quod Papa non presumitur in dubio ut plenitudine potestatis. Et eum sequuntur multi, pro quibus bene facit cle. f. in princip. de senten. excom. & facit ad hæc sequens ampliatio.

¶ Ampliatur quartus, etiam si dicteretur in literis Papæ, quod prouideatur alii de beneficio speciale ad præsentationem quoruncunque; quia non intelligitur de præsentatione patronorum laicorum, secundum Domi. in c. cum in illis, s. j. in ult. col. de preben. in vj. ubi dicit post Lapum, quod loan. And. ita consuluit, & quod pro eius decisione facit, quod notat Hosti. in c. cum dilectus. de iu. pa. ubi nota: quod uerbum Præsentationis, appositum in literis Apostolicis, non includit laicos, secundum Fan. Et idem sentit expressè dom. Anton. c. dilectus. in iij. col. de offic. deleg. dicens, quod si in literis Papæ dicatur de beneficio speciale ad præsentationem cuiuscunq;, non includitur beneficiū patronatus laici, nisi aliud exprimatur. Sed profet diffidit sustentare hæc ampliationem, quam præcedentem: quia uerbum Quoruncunq;, nihil pertinet operabitur, si intelligitur solūm de patronis ecclesiasticis, & uerbo rescriptorum sumunt interpretationem à iure communis, c. causam, de rescrip. Et in iure ista uerba prægnantia semper augent uim uerborum, & operantur aliquid plus, ut patet ex glo. in l. j. in uer. quacunq; causa. C. de ser. fug. & in cle. f. it uerba, quamvis. de iud. & in cle. j. in eo. uerbo, de rebus eccl. non alie. Vnde dixit Angel. in l. quod si nolit, s. si quid ita. ff. de adi. edi. quod si fidei uisitor promisit præsentare principalem quandacunq;, intelligitur etiam post sententiā, licet alias fecus. Grac. s. post item. ff. de fidei. Et dicit Domi. in c. decet. in princ. in iij. col. de immu. eccl. in vj. quando lex, nel statutum dat potestate cognoscendi de quibuscunq; causis, nulla cestetur exclusa. Et dicit Sali. in l. si serui. C. de noxa. quod si statutum puniat occidentem aliquem quovis modo, uel qualiter cunq;, comprehendit etiam homicidam non dolosum, sed culposum; licet alias fecus, ut per eū ibi, & per Bald. in l. data opera, in v. col. C. qui accu. & in l. quacunq; in

hoq;

hoc uide Paul. de Cast. consil. clvj. dicentem, quod licet Papa possit alicui clericu auferre suum beneficium, quia in illo clericus non habet aliquid dominium directum, uel utile, nec dicitur dominus, sed procurator, c. ij. de dona, tamen dominium rei sua directum, uel utile, quæstum ex contraetu, non potest Papa auferre alicui clericu, sicut nec Imperator alicui laico, nisi ex causa publica utilitatis, item si uerba, s. f. de rei uen. cum simili. Et idem replicat Iustus Paul. de Cast. consil. clxxxij. pen. alleg. Bene facit, quod not. Imola post do. Anton. in cle. pastoralis, in v. col. uer. s. not. secundū de re iud. quod non ualeat processus Papæ contra clericum non citatum, quando agitur de patrimonialibus. Vnde infert But. suis impugnatam declarationem Papæ, qui motu proprio declarauit dominum Pizocaroru de Floren. esse publicam, non autem priuatam, eis non uocatis: de quo dicit suis magnam quæstio. Floren. Et idem not. Imola post But. in cle. j. in iij. col. uel utile pend. & cle. f. in antepen. col. de iure pat. reputans hoc ualde not. & tetig. in c. quæ in ecclesiarum, de constitut. ¶ Ampliatur sexto, etiam si dicteretur in literis Papæ, non obstante iure pat. laicorum, & non obstantibus statutis ecclesiarum: quia si esset aliqua statuta particularia concernientia in individuo beneficium, de quo scribitur, requiringo certas qualitates in persona promouenda, non ualenter litera, etiam concessa motu proprio. Ita est glos. solennis Guis. de monte Lauduno in extrauag. Ioannis XII. incip. sedes Apostolica. in uer. mutare, quæ dicit, quod per constitutionem principis quantumcumque publicè, uel solenniter editam, licet continent omnes non obstantes de mundo, non tolluntur specialia priuilegia, statuta, uel consuetudines, quæ non obstante tendunt solidam ad tollendam surreptionem, non ad alia iura specialiter permunda, nisi nominatim specialiter & expresse talis per ipsum tollantur. Ethoc dictum extollunt do. de Rota, in titu. de præben. decisi. j. in not. Et ibi dicitur, quendam auditorem ita obtinuisse, & sententias post publi. relations in quædam causa de Aragonia: & aliqui auditores dixerunt, hoc esse uerum in statuto appositum in prima fundatione certi beneficij per fundatorem, sive laicum, sive clericum, ut in testamentis eorum, quibus Papa non intendit præjudicare, uel derogare, per huiusmodi clausulas generales, ne retrahantur à fundatione & ordinatione beneficiorum. Sed postea subditur in d. c. deci. quod est indubitanter uerum in statutis seu ordinationibus laicis: & non dicit ei derogatum, nisi expresse dicitur. Ita decidit Rota in antiquis, conclusio. cccclxvij. incip. nunquid si Papa conferat, quam non repert in lib. Deciflum, compilato per rubricas & dicti, quod conferat beneficium, uacan. in curia, uel reseratum, pertinent ad præsentationem, uel patronatum clerici & laici, non facta mentione de parte laici, quam habet in dicto patronatu, impenetratio est surreptitia: decisi. Collectoris loquentis per uerbum Credo: & forte fuit omisla in noua compilatione propter hoc. Et idem firmat Feder. consil. lxv. incip. Intra scripta quæstio, non sunt leues, quam sequitur do. Abb. in c. fin. in fin. de iu. pa. quia propter mixturam clerici non debet laicus priuari iure suo: arg. c. sacris. de sepul. & l. si commune. ff. quemad. ser. amft. Fatur, quod legatus Papæ poterit uti iure clerici, & conferre ecclesiastum cum solius laici consensu, ut latius per eum. Et istam ampliationem tenet etiam Domi. in c. j. in fin. de iu. pa. in vj. & do. Abb. in c. dilectus. de offic. leg. referens Cald. dicentem ita suis obtentum, licet aliqui confulerint contrarium. Et pro hoc adducit Abb. not. in d. c. unico, de iure pat. in vj. & text. in d. l. si communem. Est uerum, quod contra istam ampliationem tenet Rota de concil. præb. conclus. xxxij. in antiquis: quia ex quo pertinet pro parte ad clericum, & per consequens ad Papam, maius dignum trahit ad se minus dignum. Et inducit etiam c. per tuas de arbit. ubi de causa spirituali potest cōpromitti in clericum & laicum simul, cum simpliciter non possit cōpromitti in laicu: & sic propter personam clerici adiunctam, ualeat compromissum, quod aliis non ualeret, c. contingit, eod. titu. Ergo idem sit in proposito. Nihilo minus ista ampliatione tendenda est: quia dignitas, seu qualitas clericatus, est attendenda: & debet prædominari, quando ex hoc resulat decus, seu commodum ecclæsia, aut ecclæsticæ personæ: & tunc sit in actu mixto, determinata à qualitate clericali, non autem à qualitate laicali mixta. Et ita procedit c. per tuas. & bonus tex. in c. j. de iu. pa. in vj. ubi ius patronum competens simul ecclæsia & laico, censetur ecclæsticum: quia si censetur laicale, deterioratur conditio ecclæsia habentis sequi naturam laicalis patronatus, quo ad quadrimestre, datum laicis patronis: & non quo ad semestre, datum ecclæsia. Sed quando ex prædominatione qualitatibus clericalis resultat incommode, uel inferioritas ecclæsia, tunc inspicitur potius mixta laicalis qualitas, si ex illa melioratur conditio ecclæsia. Sic ergo in proposito, si non attenderetur qualitas clericatus, resultaret incommode clericu:

Gg 4 febs

fecit mentionem de decimis, Ioani. An. in d.c.ei, cxi.
 ¶ Ampliatur octauo, ut non comprehendatur ius patrōnatus laicorum, etiam facta specifica mentione de iur. pa. laicorum, quando tale ius pertineret ad aliquem regem, ducem, marchionem, vel alium principem: quia per nullam claufulam talibus quomodo libet derogatur, nisi de eis fiat expressa mentio, ut in regulis cancellariae, regula xl. incip. item uoluit, quod super quolibet beneficio. Et ratio potest esse: quia licet difficulte derogetur laicis, tamen multo difficulter derogatur talibus: quia derogatio facta eis tanto periculosa est ecclesia, quanto opulentiores sunt donationes, quae communiter fiunt a talibus. Et de talibus maior mentio requiritur, cum sepe exceptuentur a generalibus regulis, iuxta c. de multa. in fin. ibi, circa sublimes, de prabend. & extra uag. execrabilis. uer. nos itaq. ibi, ac regum filius, quae propter sublimitatem eorum, &c. Adduci possunt notata in c. sedes, de script. ubi in materia restringibili non uenient personae maiores sub clausulis generalibus. Et pulchre hoc deducit Pet. de Anch. consil. mihi ccxc. incip. Pro clariori evidentiā dīcendorum. Et faciunt, quae dixi in c. quod super his, de fid. in strūm. examinando, an regula cancellaria comprehendat cardinales sub uerbis generalibus. ¶ Ampliatur nondē etiam in permutationibus, quae fiunt in curia Rom. quoniam non uident, non facta mentione de patronatu laicorum: & sunt surreptitiae, sicut esset in patro. talis beneficij, tacita tali qualitate. Ita dixit Lap. d. alleg. xcvi. ad fin. quod dictum procedit indubitanter, tenendo generilater, quod permutatio facta, nō uocato patrono laico, fit nulla, ut uoluit Cald. in titulo, de rerum permu. consil. ij. ad fin. & Aegidius Belle, conclusione Rota clxvii. In casu conclus. Sed communiter tenetur, quod permutatio tenet, licet ad contradictionem patroni allegantis iustam causam debat irritari, ut per Rot. dicitur in conclu. v. in nouis: & Feder. in tracta. Permutationis be. q. xxx. & ibi Lap. in addi. & Car. in cle. j. in iij. q. de rerum permu. & Domi. in c. unico, ad fin. de rerum permu. & Abb. in c. cum dilectis, circa medium, de iure patro. & Aegidi. Belle, dec. lxxxvii. Renunciatio & collatio. Ideo secundum ibi dicta uidetur restringenda, seu intelligenda ista ampliatio, de qua aliquid dixi in c. cum Bertholdus. in iij. col. uer. limita quinti. de re iud. ¶ Ampliatur decimò, etiam si ius patro. competitor ex priu. Papæ, & non ex fundatione, secundum Abb. consil. cxxii. In causa communis castri. Allegat solūm iura dicentia, quod Papa non præsumitur derogare patronis. Sed forte ista limitatio non procedit: quia cessat tunc ratio retrahendi laicos à fundatione. Et ita sentit Feder. consil. lxxv. & Card. consil. lxxj. Dicitur exprestè parificari patronum ex præscriptione, & patronum ex præuilegio. Et de utroq. dicitur, non habere locum dictam regulam, ut dicitur in xj. limitatione. ¶ Ampliatur undecimò etiam in beneficiis reservatis, ut patebit in iij. limita. ¶ Expeditis ampliacionibus, limitabitur dicta regula xj. modis. Et primò limita, ut non habeat locum, quando apparetur de certa scientia Papæ: quia scit beneficium, super quo scribit, esse iuris patro. laicinam tunc censemt uelle ei derogare, secundum Rot. in titu. de rescript. conclus. xxvii. Item quod licet Ro. & ibi latè instatur ad probandum, quod etiam si non sit facta aliqua mentio de huiusmodi pe. q. potest per testes reprobari de certa scientia Papæ: & ea probata per testes, non est gratia invalida, nec surreptitia ex eo capite. Ita dicitur fuisse seruatum, admisisis duobus Cardinalibus, super certa scientia & uolunta te Papæ. Propter quod infertur, quod licet gratia Papæ non posset probari per testes, ut latè per Docto. post Archidiac. in procēmio Sexti, & soleo ponere in rubric. de constat, tamē circumstantia gratia possunt probari per

habente religiosum, nec faciente unitatem, seu collegium. Item ista beguinæ gaudent priuilegio fori & canonis, ut ibi latius. Induxi sèp̄ius hanc decl. ad quæstiones in facto occurrentes: ad quarum declarationem non reperti aliquid accommodatius. Primo quid de iu. pa. spectante ad illas de tertio ordine sancti Francisci, non ut ad singulos, quoniam res est tunc clara, sed ut ad uniuersos. Et uidetur, quod dicitur ius patronatus ecclæsticū: quia cōcurrunt omnes rationes, de quibus in dictis beguinis, attentis his, quae dixi post Doct. in c. j. de foro comp. ostendendo, quod tales gaudent priuilegio fori. Et latissime scribit beatus monachus frater Ioannes de Capistrano in libello, qui dicitur Defensorium tertij ordinis, iuncta extraua. sacrosancta. adiuta per Modernum summum pontificem Sixtum IIII, quod declarat omnes gaudent utroq. priuilegio clericali, & esse personas religiosas. Et ita pronunciauit do. Card. dum esset uicarius Florentie, ut ipse dicit, in c. si diligenti. in antepen. q. de foro comp. Et facit, quod habetur in extra uag. Nicolai III. super montem. Induxit etiam d. deci. Ro. ad q. quid de iu. pa. spectante ad fraternitates disciplinariorum. Erit istis uidetur, quod sint patroni laici: quoniam non habent habitum religiosum, nec gaudent priuilegio fori & canonis, licet habeant collegium: & sic non cōcurrunt in eis qualitates not. per Rot. ubi s. Et quod non dicantur personæ ecclæsticæ, nor. do. Abb. consil. xxxi. incip. In cuius Massana. iij. col. & Lud. consil. cxxxiiij. Premissa quæsto non habet dubium. late per Pet. de Perul. in iij. episcopali, in j. col. uer. sic. sed nunc incidenter queritur. Arch. & Domi. in c. i. quis despicit. xij. distin. cum concor. Induxi etiam ad q. facti de iu. pa. spectante ad operarios, id est, præfectos fabricæ ecclesie. Nam multi sunt in Tuscia, quibus competit iure officii præsentatio: nam & de his uidetur, quod sint patroni laici, per prædicta, quæ etiam adduci possunt ad hospitalarios, & ad leuitatos & Poenitentes: in quibus omnibus inspicenda sunt qualitates no. 5. per Rotam, & per Doct. in d. c. j. de foro comp. Possunt etiam ista adduci ad suspa. spectas ad uniuersitatem scholarium, in qua sint plures clerici, quæ laici. De quo dixi in c. ex literis. in j. not. de consti. ¶ Limitatur quinto, nisi disponeret de beneficio, non quidem uacante, sed quod erat de proximo uacaturum: & in quo immebeat patrono proxima spes præsentandi, ut latissime concludit Rot. in titulo de prabend. conclu. xx. Item supposito facto. in nouis, uolens tandem, quod licet beneficium patronale per promotionem factam ad episcopatum de habente cum, uacet, tamen dispensatio Apostolica de eo in posterum cum dignitate retinendo, ualeat, licet consensus patronorum non interuenierit, quibus illa quasi prorogatio non afferit prædictum considerabile. Et hoc deducit Rota per x. plena rationes, quas transcribere non expediti. Et uidetur, quod tunc clare non constabat, secundum Card. late: quod bene not. quia sic habes casum, in quo mentio est imperfecta, seu non expressa de iure patro. natus non nocet, licet uerè beneficium sit patronale laicorum, uel quando tunc non constabat, & impetrans dixit non constare, ut facultas induceret Papam ad concessionem beneficij. Et factum etiam ad multa alia. ¶ Limitatur nondē, nisi aliqui essent solūm patroni, nō autem essent in quasi possessione præsentandi, sed alii: quia desipit non expedire facere mentionem, ex quo per literas Apostolicas eis non prædicatur, quo ad præsentationem, quam non ipsi, sed quasi possessores facere debent, ut per Innoc. in c. cum ecclæst. de cau. possel. & propri. Ita formaliter decidit do. Card. consil. lxxi, ad fin. ¶ Limitatur decimò, & importantissime, nisi patroni, de quibus impetrans non fecit mentionem, scientes de hoc, ratiæ per quatuor menses: quia collatio remaneat ualida, & nequeunt amplius opponere. Ita puto indubitate inferri posse ex aurea decisio. do. Car. in cle. j.

*Magni terminans, et exp-
pary in Cap. Dilectus
Eliac. 24. de præbend. et
digitatione.*

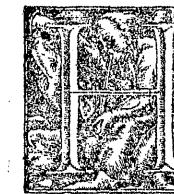
cle. circa col. xv. in uet. sed post longam cogitationem. defendendo partem plebani, de sup. negli. praelato. ubi dicit, quod confensus expressus patroni sequens istum, facit eam validam: quia istud, quod exigitur ex parte patroni, sapit potius assensum, quam authoritatem. Sufficit autem, quod confensus interueniat in actu, & etiam post: c. cum consuetudinis, de consue. & ibi innocent. Et not. in c. de re. eccl. non alien. in vj. & in c. cum nos. per illum text. de his, quae sive a pta. Sed si solum non contradixit, an per hoc uideatur consentire, pender a q. quando tacens dicatur consentire, de quo in c. in genesi. de elect. & in c. non ne. de presumpt. Et potius uideretur non haberi pro consentiente, nisi faceret aliquem actum positivum, per quem approbet institutum. Tamen putat Card. quod si non presentat alium infra tempus iuris, intelligitur consenserit, cum sublata sit potestas agendi de contemptu, qua durat, donec durat potestas presentandi: nam lapsus tempore in xj. amplia. ¶ Considera tertio, quod illi tenentes ipsa posse acquiri a laico per prescriptionem, loquuntur de prescriptione tanti temporis, cuius initij non sit memoria, ut dixi in c. causam. Et not. late Alexand. con filio alleg. in j. limi. & uult, quod qui fundat se in d. tempore, non debet deducere tempus simpliciter, sed titulum. Et ad eum probandum inducitur presumptua & sufficiens probatio per dictum tempus, iuxta l. hoc iure. s. ductus aqua. ff. de aqua quo. & c. super quibusdam. de verb. signific. cum concord. de quibus in c. peruenit. de censi. Et tenendo hoc, esset forte dubia ista limitatio: quoniam si ex tanto tempore presumitur fundatio, procederet adhuc isto casu illa ratio de retrahendis laicis a fundatione. Et revera sapientius locutus fui cum hominibus praeudentibus se patronos: & propter retum antiquitatem nec sunt, quomodo sint patroni. Sed allegant presumptionem fundationis, quam probant ex diuturnitate temporis: & forte hoc casu esset uera impugnatio loan. de lmo. & procederet opinio Modernorum do. de Ro. cu. qui dicunt, quod non sit differentia in cancellaria inter patronos ex fundatione, uel ex presentatione. Si autem uellemus tenerre, quod circumscripta probatione presumptua sit. solum tempus, cuius initij non est memoria, conferat acquisitionem iuris patronatus, tunc limitatio esset uera. De hoc autem, tanquam nimis longo & imperitentia, prosequere, ut in locis s. alleg. & forte inuenies, quod oportet deducere titu. & quod solum tempus non sufficit. ¶ Et ex his sit complectus iste breuis & quotidiana artis. quantum est respectu literarum, aut collationum Papa. De collationibus inferiorum dicitur alijs, & aliquid posui in c. cum Bertholdus. de re iudic. datis sex noui. limi. ad c. decernimus. xvj. q. viij. ubi dicitur, irritam esse collationem factam spredo patrono. Cetera ad materiam iuris patronatus, vide per Sribentes in toto titu. de iure patro. ubi alijs plura recitauit ultra apostillas Doct. mei Bar. Bellem. quondam auditoris causarum Apostolici palati. Multa etiam ponit Paul. de Leaza. in repe. c. nobis. de iure parro. Multa etiam inueniuntur in reportijs, maxim Brix. & Firma. in verb. patronus. & in talibus consiliorum Feder. Oldra. Card. Rotz. & aliorum: ex quibus faciliter fieret nedum unus tractatus, sed amplum uolumen. Prædictam autem quæstio. non reperi in locis prædictis discussam, quæ omnino subiectio correctioni domini norum curialium.

Additiones

¶ Considera primo, quod ita limitatio presupponit unum, quod est ualde dubium, uidelicet quod laici possunt acquiretere ius pa. ex præscriptione, uel consuetudine. Quod etiam tenet late Joan. An. in regula, quod alicui gratiosè. in Mercu. & multi sequuntur. Alij teruent contrarium, ut per Archid. latissime in c. hora. lxxxi. distincti, quem sequitur do. Abb. in pluribus locis. Et quia hoc examinatu satis late in c. causam. de præscript. ideo transeo: nam licet disputando possit teneri opinio Archid. tamen in consulendo & iudicando est tenenda opinio loari. And. secundum do. Abb. consilio clxxxi. Plura sunt examinanda. ¶ Considera secundo, quod dum Feder. & prædicti loquuntur de patronatu competente ex prius legio, non ex dotatione, ratio eorum uidetur tuta, uidelicet quod cesseret ille respectus retrahendorum laicorum a fundatione: & de tali patronatu forte non est necessaria mentio, ut dixi in xj. amplia. ¶ Considera tertio, quod illi tenentes ipsa posse acquiri a laico per prescriptionem, loquuntur de prescriptione tanti temporis, cuius initij non sit memoria, ut dixi in c. causam. Et not. late Alexand. con filio alleg. in j. limi. & uult, quod qui fundat se in d. tempore, non debet deducere tempus simpliciter, sed titulum. Et ad eum probandum inducitur presumptua & sufficiens probatio per dictum tempus, iuxta l. hoc iure. s. ductus aqua. ff. de aqua quo. & c. super quibusdam. de verb. signific. cum concord. de quibus in c. peruenit. de censi. Et tenendo hoc, esset forte dubia ista limitatio: quoniam si ex tanto tempore presumitur fundatio, procederet adhuc isto casu illa ratio de retrahendis laicis a fundatione. Et revera sapientius locutus fui cum hominibus praeudentibus se patronos: & propter retum antiquitatem nec sunt, quomodo sint patroni. Sed allegant presumptionem fundationis, quam probant ex diuturnitate temporis: & forte hoc casu esset uera impugnatio loan. de lmo. & procederet opinio Modernorum do. de Ro. cu. qui dicunt, quod non sit differentia in cancellaria inter patronos ex fundatione, uel ex presentatione. Si autem uellemus tenerre, quod circumscripta probatione presumptua sit. solum tempus, cuius initij non est memoria, conferat acquisitionem iuris patronatus, tunc limitatio esset uera. De hoc autem, tanquam nimis longo & imperitentia, prosequere, ut in locis s. alleg. & forte inuenies, quod oportet deducere titu. & quod solum tempus non sufficit. ¶ Et ex his sit complectus iste breuis & quotidiana artis. quantum est respectu literarum, aut collationum Papa. De collationibus inferiorum dicitur alijs, & aliquid posui in c. cum Bertholdus. de re iudic. datis sex noui. limi. ad c. decernimus. xvj. q. viij. ubi dicitur, irritam esse collationem factam spredo patrono. Cetera ad materiam iuris patronatus, vide per Sribentes in toto titu. de iure patro. ubi alijs plura recitauit ultra apostillas Doct. mei Bar. Bellem. quondam auditoris causarum Apostolici palati. Multa etiam ponit Paul. de Leaza. in repe. c. nobis. de iure parro. Multa etiam inueniuntur in reportijs, maxim Brix. & Firma. in verb. patronus. & in talibus consiliorum Feder. Oldra. Card. Rotz. & aliorum: ex quibus faciliter fieret nedum unus tractatus, sed amplum uolumen. Prædictam autem quæstio. non reperi in locis prædictis discussam, quæ omnino subiectio correctioni domini norum curialium.

Additiones Felini ad principiatum ab Abbe opus in Decretum.

¶ Sequendo stylum do. Abb. super Clementinis, puta utile notare text. & gl. notabiliores Decreti, aliqua addendo pro honore multorum, qui Decretorum Doctores uocantur, & ipsi ignorant: secundo etiam uestigia do. Abb. in Operre, quod incepit super Decreto, dum esset Basilea: & scripsit super prima divisione duntaxat.

Vmanum genus. ¶ Notandum, hinc Archid. & Domi. & do. Abb. istum tex. quod ius diuinum potest appellari ius naturale: loquitur de diuino, non autem de iure naturali strictè sumpto. Patet ex eo, quod dicit ius naturale, quod in lege & Euāgeliō. &c. Ius cū naturale propriè scriptū non habetur aliqua constitutione, sed instinctu naturali, id est, inspiratione naturali, cū naturale. &c. ius autem. & ibi gloss. eo. ubi glo. ponit iij. modos, quibus ius naturale sumitur, & inter ceteros ponitur pro iure diuino. Appellatione autem iurius diuinī strictè uenit, quod continentur in veteri & nouo Testamento, ut hinc latius per do. Abb. reprehendentem Hugutio. hinc, qui simpliciter dicit appellatione iuriis diuinī comprehendendi cū ius canonicum: quia strictè dicitur ius humānum, per c. de iur. cal. & c. non debet, de cōian. & affi. Facit c. quo iure. viij. distinet. ubi dicitur ius diuinum, quod in Scripturis diuinis habetur: humanum uero, quod in ll. regum. Ibi gloss. ij. dicit, quod ius canonicum comprehenditur sub iure humano. Item ius ciuitatis potest largissime comprehendendi appellatione iuriis diuinī, & c. quo iure. ubi iura humana Deus dedit humano generi per Imperatores & reges. Et facit c. fin. xvj. q. iiij. ibi. diuinū. Adde gloss. in uer. ualet. in c. ij. de priuileg. in vj. quæ dicit, quod appellatio ne iuriis diuinī comprehenditur propriè id, quod est in sacra pagina. Et secundum predicta intellige c. nimis. in verb. diuino. de iure uero. & c. ex diligenter. in verb. diuini & humanis. de simo. & quod not. Domi. post Archid. in c. ij. in c. colum. de præscript. in vj. Non est reprehensibile, quod aliquis ponat nomen suum in opere per eum compilato. Ita colligit Domi. hinc ex prima, in princip. remittens ad Joan. And. latissime disputationem in data vj. libri. Pondera aliter istam gloss. quod ille, qui addit aliquid operi alterius iam completo, licet apponit etiam nomen suum. Pro quo uidej. text. in l. final. s. si quis opus ab alio factum. ff. de operibus. q. ubi text. dicit, quod qui marmoribus, uel alio modo pollicetur se ornaturum opus ab alio factum, potest ibi describere titulos proprii nominis, primis nominibus non destructis. Et adde, quod opus alienum ab alio reductum, potest attribui reducenti, ut probatur in l. ij. s. j. in fin. ff. de

orig. iur. ubi appellatur ius quoddam Papyrianum, non quia Papyrius de suo quicquam adiecerit, sed quia leges ab alijs sine ordine latas in unum rediguntur. Non est detrahendum doctori, uel iudici aliquid determinanti, licet dictum suum appearat non uerum, propter nouas rationes, uel probationes adiuentas. Ita colligit Domi. ex ista gloss. j. addens c. cum Joannes. de fid. instrum. & c. cum olim. lo. ij. de priuileg. Et est notabile ad excusandum officialem in syndicatu suo, licet appearat sententiam fore iniuriam ex nouis probationibus, uel iuribus de novo inducitis, secundum ipsum. Adde gloss. in c. in uerb. de cetero. de positi. præla. in vj. quæ allegat bona iura. Et propter ipsam dicitur Domi. quod iudex secutus in iudicando opinio communem, est excusatus, licet postea fiat ius in contrarium, nec tenetur in syndicatu. Et per illam gloss. dicit utiliter do. Card. consilio cxxxij. incip. G. archi presbyter. quod constitutio episcopi non clara, non ligat non residentem, qui probabiliter dubitat de eius intellectu. Facit, quod not. do. Card. in cle. fin. in iiiij. q. de regula. dicens, quod excusantur ignorantes ius positivum, uel naturale, si est offuscatum propter diversas opin. per ea, quæ habentur in c. fin. de spon. duo. & in d. c. de positi. præla. in vj. Not. Bald. in l. ij. s. judices. de pa. iur. s. & Bart. in l. quod Nerua. in vj. col. ff. depositi, facit gloss. in c. temerarium. xj. q. iij. dicens, quod error probabilis excusat iniuste excommunicatam. Not. Petrus de Anch. in c. de re iudic. in vj. Vnde dicit Card. in cle. j. s. ceterum. in oppo. de ulur. quod afferens certo casu non esse usuram, licet sic in errore, excusat a poena illius cle. quando de hoc est probabile dubium. Allegat gloss. in d. c. de positi. præla. in vj. Et hinc est, quod probabilis error iuris æquipollit erroris facti, ut est text. in c. cum dilectus. de confus. Quem facit singul. do. Abb. ibi in viij. col. & in c. si diligenter. in viij. col. de præscript. & do. Abb. in c. dudum. ulti. col. de deci. Joan. de lmo. in rep. c. fin. in v. col. de præscript. & do. Abb. in c. fin. in ij. not. de consti. & in c. de quarta. in ij. col. de præscript. & do. Card. in cle. j. in xxv. q. de re. eccl. non alien. dicens, quod errans in casu illius cle. excusat ante eius editionem. Allegat gloss. & Doct. d. c. j. de positi. præla. Et dicit Bald. in lab. eo. in ij. col. C. quomodo & quando iudex, quod qui errat in subtilitatibus iuriis, non peccat. Allegat Innocent. in c. per tuas. lo. ij. de lmo. Non debet quis sibi attribuere, quod alias facit: sicut econuerso, non debet quis alteri attribuere, quod ipse facit. Ita not. ij. Domi. ex eadem gloss. dicens notanter, quod alijs incurret poenam falli, c. v. de his, quæ sive a præla. & c. tam literis. in fin. de testa. Et est contra illos, qui referunt delicta aliorum eis nominatis, secundum eum. Addit Bald. in l. precibus. in pen. char. C. de impu. & ali. sub. ubi appellat Bartol. furem, qui sibi appropriauit dicta Nicol. de Mata. nisi una forma & unus intellectus fuisset in duobus corporibus: & dicit, quod ista non sunt fienda, ubi laus recte queritur. Et scribit Plin. ij. ad Vesp. benignum & ingenii pudoris plenum est, faceri, per quos proficeris. ¶ Actus dicitur fieri per aliquem, siue sit ille, qui principaliter facit actum, siue sit instrumentum, qui actus sit. Ita probat gloss. hinc in uer. diebus modis regitur. secundum Domi. hinc exemplificantem in equitante, qui regit equum frano. Et hinc est, quod faciens per alium, punitur, ut facies in c. cum ad fedem. de rei. spo. & c. fin. de homi. in vj. Addit Bart. in l. non solum s. si mandato. ff. de iniur. & Abb. in c. mulieres. de sent. excō. & Ana. in c. scut. dignū. de homi. cum cōcor. quas dedit ibi. & copiosè per Alex. in l. j. in prin. ff. de uerb. ob. Verbum Volo, debet referri ad actū licet & permisum, nō ad actum regulatum ex voluntate corrupta. Ita probat gloss.

gloss. h̄c in uerbo, uult. ibi, sed est, debet uelle, secundum do. Abb. & Domi. h̄c. Vnde infert Domi. quod si dicatur potestas arbitrandi secundum uelle suum, in telligitur de uoluntate regulata ratione iuris positivi: de quo remittit ad do. Ant. in c. de constit. Adde, que ibi latē dixi remittendo. ¶ Et de ista regula, Quod tibi nō uis fieri, &c. uide loan. And. in regula, qui ad agendum, in fine, de reg. iuris. in vj. in Mercu. ubi dicit, quod non est absurdum, quod ecclesia non uellet, ut præscribatur contra ipsam minori prescripctione, quam xl. annorum: & tamen ipsa præscribit rem laici spacio x. uel xx. annorum, ut latius ibi concludit: quia ista regula exponitur. Non uis, id est, Non debes uelle: ecclesia autem debet uelle uti iure suo defendendo se prius uilegio per utrumque usus conceitto contra non sic prius legatum. ¶ Illud dicitur esse à lege prohibitum, quod ex mente legis prohibetur, licet non uerbis expressis: gloss. h̄c in uerbo prohibetur id per quandam consequentiam. Ex qua infert Domi. quod id, quod colligitur à contrario sensu legis, non dicitur expressum in l. sed potius uenit in quandam consequentiam. Allegat etiam loan. An. in c. publicato. de electio. & in c. cùm Apostolica. de his, que fūi à præla. Item infert, quod si ex mente nostra aliquid necessariò infertur contra ius, non per hoc dicitur expressum in sententia. Et allegat etiam Innoc. in c. P. & G. de offic. delega. Item infert, quod illud non dicitur expressum, quod continetur ex mente, uel quandam consequentia uerborum. Ex quo notabiliter colligitur, quod ubique in scriptis beneficialibus ex iuris dispositione requiritur expressa mentio alicuius qualitatis, non sufficit, si in illo fiat mentio per quandam consequentiam uerborum. Allegat ad idem not. in c. suscep. ptum. de re iud. in vj. & tex. quem dicit optimum in cle. j. in l. & j. s. respons. de præb. ¶ Ad primum, de eo, quod uenit ex mente legis, ut dicatur à lege prohibitum, addet text. in c. si postquam. ibi, sed etiam ex sui mente exigit. de elect. in Sexto. & text. in l. scire oportet. q. sed & si maxime. ibi, legis tamē latoris mens. ff. de excus. tuto. Quem allegat Ang. in conf. suo xxxij. & in l. cūm mulier. ff. soluto matri. & ibi bonus text. in uerb. ex mente legis, sumitur etiam in l. adigere. q. quamuis. ibi, intellegendum est de his legem sentire. ff. de pact. & in l. solis. ibi, satis tacitè cautu putamus. C. de reuoc. do. & in l. nominis & rei. ff. de uerb. significi. ibi, tam ex legum sententia, quam ex uerbis. & in l. scire leges. ff. de legibus. & in c. sedulò xxxvij. distinct. ibi, ita præponendas uerbis sententias ut præponitur anima corpori. ut in c. indulgentia de uerb. significa. ubi non sermoni res, sed rei sermo deseruit. Hoc dixit Imol. in c. cūm ecclesiastica. de except. q. rescripta sumit uires ex mente rescribentis. Et sequitur Bald. in l. scripta. in pen. col. C. si contra ius, uel uti. publ. & in l. j. ff. de consti. princ. Facit c. cūm adeo. & c. cūm dilecta. & c. si quando. de rescript. & c. j. ibi, cōcedentis intentione agnoscatur, de concess. præben. in vj. & c. humanae uires. ibi, non uerba, sed uoluntatem. xxij. q. ff. & c. cūm uoluntate. de sentent. ex com. Facit gloss. trita. & aurea in c. j. in uerb. Italiæ. de temp. ordi. in vj. dicens, quod ubi est eadem ratio, & penitus omnimoda similitudo, ibi præsumitur esse mens legis, nec uocatur extensio. Et latē re assumit ibi Domi. in ij. col. & alijs in locis, in quibus statuerat materia extensis, quia puto me dixisse in c. translato. de consti. ¶ Ad illud etiā, quod dicit Domi. quod ueniens à contrario sensu alicuius dispositionis, non dicitur iure expressum, adde text. in c. qualis. in uerbo, datur intelligi. xxv. distin. Per quem dicit ibi Domi. quod argumentum à contrario sensu, non est ex uerbis legis, sed est quidam tacitus intellectus, oriens ex quādam consequentia uerborum. Et ista potest esse una ratio, quare in statutis non habet, locum argumentum à contrario sensu: quia statuta debent intelligi propriè,

secundū eum. Cui in hoc ultimō adde Bart. in I. omnes populi. in i. quæ. ff. de iust. & iure. & Bald. in I. apud antiquos. C. de fūr. & in I. j. C. de inuti. stipul. Salic. & Fulgos. in I. conuenticulam. C. de episc. & clericis. & do. Ant. & alios in c. cūm Apostolica. de his, quæ fiunt à pral. & Bald. & Imol. in I. qui testamento. & mulier. ff. de testa. Et intellige, nisi statutum nihil operaretur, non arguendo à contrario: quia tunc poterit argui, secundum Bald. in I. obseruare. & proficiſci. in ij. q. ff. de offic. proconsul. Ideo statutum, quod non extantibus masculis feminis succedit, excludit à contrario feminas eis extantibus: quia alías nihil operaretur, secundum Bald. & Paul. de Castro in d. l. conuenticulam, & Pet. de Anch. in c. suscep- ptum. in ij. col. uerſ. & perifta, quæ dicta sunt. de reſcript. in vj. & I. latifſimē in I. si cum doṭem. ff. ſoluto matr. & do. Abb. in d. c. cūm Apostolica. & Paul. de Caſti in d. l. quæ in teſtamento. & mulier. & confiſ. cccxxxvij. incip. In Christi, &c. Primus caſus. in v. col. licet aliter dixerit Ludouic. in d. l. si cum doṭem. non respondens bene ad id, quod est dičium de ſuperfluitate ſtatuti. Nec obſtar, quod per ſubauditionem inducatur correc̄tio: quia nō dicitur iſta propriè ſubauditiō: & quia etiam à iure co- muni iſtud tolleratur, ut corrigitur alia lex per argumentum ſumptum à contrario ſenſu ab alia l. noua, quæ alías nihil operaretur, ut probat gloss. in I. nulla, niſi iuncto text. C. de episc. & cleri. quæ ita intelligit au- thent. diaconissa. eodem tit. & multūm not. Rapha. ibi, & in I. ut liberis. C. de colla. & Roma. in authent. ex iſto. C. eodem tit. & dixi in c. ſignificasti. de foro compe. Et iſtis adde Bald. in I. j. C. de cond. infer. ubi dixit proprie- gloss. pen. quod ſtante ſtatu, quod ſtata non reci- piant extraneum, uel ſubauditionem intellectum, non ar- guetur in eis à contrario ſenſu. Idem, ſi debent ſeruari ad literam, ut ſentit Bald. in I. j. uer. ſi autem uerba deſiderant. C. de pa. qui fi. diſtra. ¶ In quantum etiam dicebat Domi. quod non dicitur expreſsum in ſententiā id, quod ex mente comprehenditūr: & infert utiliter ad reſcripta: adde do. Alexand. de Imol. & Domi. in c. translato. de conſt. ubi ad hoc ponunt tria dicta ualde notanda, ſuper quibus multa reduci poſſunt: ſed omi- to: quia ibi poſui, ubi inuenies in contrarium alia di- cta cum quadam noua concordia. Sed ibi dictis adde do. Anton. conſilio lv. incip. Viſis literis legitimationis, ubi dixit, quod ſi gratia Papæ ſignatur hoc modo, Fiat, ut petitur: & in ſupplicatione petebatur, quod certa confeſſio, quæ debebat exprimi, haberetur expreſſa, certè ex tali ſignatura perinde eſt, ac ſi fuſſet expreſſa & ſpecificata. Poſteſt enim Papa ad ualiditatem actus à ſe- geſti. ſingere expreſsum, quod expreſsum non eſt. All- cag. c. j. de tranſact. & c. illa quotidiana. de elec. & clem. pastoralis. de re iudic. & c. ſi motu proprio. de prabēn. in vj. Et dicit ita ſe habere ſtylum curiæ: nam in conſi- mentibus apponuntur iſtæ clauſulae, uel ſimiles, uideſicet, Quorum tenorem uolumus haberi pro expre- ſiſ: nam id, ad quod fit relatio, perinde habetur, ac ſi expreſſum fore ſpecificè in ſcriptura, qua ad aliam re- fertur, l. ait prator. ſ. j. ff. de re iudic. ibi, accipiendo ſic eſt, quiaſi quantitatē nominauerint. & c. cūm uenera- biliſ. c. quia uero, cum ſim. de religio. do. Item ex quo uult haberi pro expreſſo, ſingit expreſſum, licet expreſſum non fuerit, cle. j. cum materia, de prob. Et hoc con- firmat per aliū ſtylum curiæ in appoſitione clauſulae, Non obſtantibus: quando dicit, Non obſtantibus pri- uilegijs, etiamſi eſſent talia, de quibus fieri deberet men- tio de uerbo ad uerbi: quia hæc generalia uerba equi- pollente expressioni de uerbo ad uerbum, ex quo hanc loco illius ſurrogat, ſecundum eum. De quo nunquam ſi obliſtis ad ſaluādum infinita reſcripta: quia ſi in eis eſt clauſula, Quod expriſimēda habeant pro expreſſiſ, multūm operabit. Et intelligerē ſane, niſi eſſem⁹ in illis caſibus,

casibus, in quib. s. p. dicit regulæ cæcellaria Apostoli ca, q. requiratur specialis mentio ad partem: quia tunc non putarem sufficere æquus pollitem: ex quo illud est induitum, ne Papa circumueniat. Ad quæ omnia uidetur etiam, quæ dixi in canonum illi. in princ. in f. fallen. regula, de rescript. AD D. I. Et addit. prædictis, quod hoc expectat ad solum principem, cælibet uelle, quod exprimentia habeantur pro expressis hoc unico uerbo, secundum Ang. in l. sed si quis. s. quæstum. ff. si quis causatio. Est tex. in l. omnes. C. de præsc. xxx. ann. ibi, tanquam per hanc l. specialiter, & nominatim fuissent enumeratae, quem ad hoc dicit ibi Angel. esse meliorem de corpore iuris. No. Bald. in tit. de pace Constan. in uerbo, li bellarium, alia est in uerbo, non obstante, & Angel. in l. diutius. s. cælib. ff. de iure codi. Et quod inferioribus non sufficiat dicere. Habeatur pro expresso id, quod lex iubet exprimi, not. etiam Angel. in d. s. quæstum. per illum text. in uerb. specialiter. & est text. in c. qui ad agendum. de procu. in v. Et istis addit. Angel. in l. iij. s. hac uerba. ff. de neg. gest. ubi dicit, quod licet de iure communia paria sint, quod aliquid sit expressum, uel debeat haberi pro expresso, tamen quia istud est ex interpretatione, ut ibi in glo. non habebit locum in statutis: ideo infert, quod stante statuto Florentia, quod per instrumentum guarentigie, in quo expressus est certus terminus, capi possit debitor ad uoluntatem creditoris, non uendicabit sibi locu. si terminus non est expressus, licet pro expresso debeat haberi. Et ita dicit se consuuisse de facto. Quilibet tenetur ad opera misericordie: gl. h. s. in uerbo, inferre. in f. Sed dicit Arch. post Hug. quod huiusmodi de præcepta de operibus misericordia sunt referenda ad articulos necessitatibus, & facultatem facienti: aliter non diceretur quis transgressor. Quod uerbum reputat hic notabilis do. Abb. inferens, duo requiri, ut opera misericordia sint necessitatibus, scilicet necessitas ex parte proximi, & facultas facienti ex parte alterius, quæ uideatur debere facere. Et ad dictum text. cum glo. notabilis in s. l. xxxvij. dist. ubi gl. dicit, quod ecclesia non tenetur prouidere illis, qui suis manibus uitium & vestitum quareant possunt: immo iustius tales corrupti, quam nutrit. Faciunt uerba c. pasce. lxxxvij. dist. ibi, fame morientem, per quæ uerba aliqui uoluerunt, quod tunc eleemosyna est in præcepto, quando tanquam est necessitas ex parte proximi, quod pertinet, nisi illi subueniretur ab abundante: quia si non abundat, prima caritas incipit à seipso, c. non satis. lxxxvij. dist. c. qui uult, de poenit. dist. iij. Et allegat hoc text. in c. sicut. xlviij. dist. Vbi gl. notabilis, in uer. eluientium concludit, q. licet pauper non habeat actionem contra diutinem, ut sibi subueniat, tamen potest illum ecclesia denunciare, & ecclesia potest illum cogere: quod singulariter non. secundum do. Abb. Addit. duas gl. similes illi: unam in c. domino sancto. in uerbo, necesse. in fine, l. dist. aliam in c. exigunt. in gl. penult. in f. i. q. vij. Et cum haec sententia concord. do. Abb. & Ioan. de Ana. in c. sed si quis per necessitatem, de fur. & lo. de Ana. in c. ad Apostoli cam. in princip. de simo. & do. Anton. & Imo. in c. j. de empt. & uen. & do. Ab. in c. at si clerici, s. de adulterijs. in xiiij. col. de iudi. & Ludo. Roma. in l. f. in princip. in vj. col. uersi. Ludo. ff. solu. matri. & do. lac. Zochus in c. inter opera. de sponsa. & Spec. in tit. de insitu. ed. s. n. n. f. aliquia. in xvij. col. uersi. sed an pauperes habent actiones. Et allegant omnes isti solum gl. in d. c. sicut. Adde etiam istis dictis omnino beatum Thom. secunda secundæ quæsti. xxxvij. artic. v. ubi disputans, quando eleemosyna sit de præcepto, adeo quod omittit eam, peccatum mortaliter in effectu, concludit eo modo, quo est dictum s. utrum ex parte dantis sit facultas, & ex parte recipientis necessitas talis, quod aliter sustentari non posset, ut ibi per eum. Quæ omnia limita notanter duobus modis. Primo, nisi apparerent signa futurae extre- mæ necessitatis: ut quia apparet pauper indigens cibo & potu, & alijs sunt pigræ, uel impotentes ad subueniendum: quia tunc, licet non sit adhuc in puncto extremo necessitatis: in præveniendum est per subuentiendum à diuine, non expectato illo extremo periclio, in quo tota fuituari non posset ille destitutus, fame uel sit cōsumptus. Ita limitat frater Nicolaus de Holmo in additionib. Summa Pisana, in uer. eleemosyna. el. i. in s. i. Secundò limita, nisi eleemosyna petatur non solum respectu extremae necessitatis potenter, sed etiam alterius necessitatis. Nam etiam in suis necessitatibus uellet quis sibi rationabiliter subueniri. Ergo etiam ipse, in quantum potest, debet alijs rationabiliter subuenire, per illud Matthæi viij. Omnia, quæ tunc q. uultis, ut faciant uobis homines, eadem faciat. &c. & loan. iij. Qui habuerit substantiam huius mundi, & uiderit fratre suum necessitatem habere, & clauserit uiscera sua ab eo, que modo Decharitas manet in illo. Et addit. Richar. de Mediavilla in iiiij. sententiarum, dist. xv. q. ii. art. ii. ubi dicit, q. præceptum de eleemosyna est affirmatum: & quatuor obligat ad semper, non tamen pro semper: sed pro loco & tempore consideranda est facultas habentis, & miseria indigentis, ut ibi latius per eum tractantem pulchra dubia de eleemosyna, de quibus etiam per beatum Tho. in d. dist. xxxvij. per totum, & in Summa Pisana loco præallegato.

dicitis cōtra id, quod ipse dicit hic in d.c. si compromisarius. in j.col. nihil allegans. Idem ipse tenet in c.pen. in viij.col. de rescrip. in vij. propter gloss. ij. & Archid. ibi uolentes, quod si scribitur pro pluribus, habet locum ille text. loquens, quando scribit pro uno. Idem ipse tenet in c.j. in vij.col. ueris, faliit decimō de tempore. ordi. in vij. Alleg. l.i. si idem. s. ff. de iurisd. o.m. iud. & gl. in l.j. s. dolum. ff. de dolo. & loan. And. in c.j. de re. perm. in vij. & Bart. in d.j. negotia. Quā sunt allegationes do. Anton. idem tenet in re peti. c.f. in lxij.col. uer, faliit non d. de consue. Idem tenet etiam Petr. de Anch. in c. relatum. lo. ff. de testa. allegando Bart. in d.l. prator. Idem tenet Alb. in ij. parte statu. quāst. xxvij. Et ibi dixit, quod si produxit sēt xij. testes ad unum factū probandum, in eadem causa non punsetur pro quolibet teste: quia est unum delictum: securis, si in diuersis causis, ut ibi per eum. Pro quo optimē facit, quod not. Bald. in c. quāstion. post princip. de app. dicens, quod si statutū punit in centum, detinente uxorem alterius per mensē, habet locum etiam in detinēte per duos: tamen non punietur in ducentos, si continuatiūe detinuit: quia est unicum delictum. Allegat gl. ordinariā in l.eum, qui. in pupillarib. ff. de iure. Et istis addit. de Domi. in c. prudentiam. in s. idem que. de offic. delc. ubi dicit, quod si statutū punit producentem tres testes falsos, includit producentem etiam duos: quoniam causa statuti est punire falsarium. ¶ Declara hoc ex dictis Bart. in l.j. ff. de optim. leg. ubi notanter dixit, quod grauatus distribuere inter pauperes, non potest in unum tantum pauperem distribuere. Et idem not. Bald. in repe. l.j. in xix.col. C. de sacrofanc. eccles. Nec obstant prædicta: quia procedunt, ubi non est alia diuersa ratio in plurali, quām in singulari: securis, ubi eset diuersa ratio, ut in q. Bartol. ubi erat maior pīcas, quā pluribus proderat, quām unī tantum, secundum Bald. idem declarantem in simili, in l. iubemus. s. fin autem. C. ad Trebel. & Alexan. in l. qui quartam. ff. de leg. j. līcet aliter dīcat Ludo. Ro. in singulari cccclxj. incip. sed quid est contrā, si testator loquitur. Et uide, quod ipse ponit in singulari præcedenti, incip. testator dixit, relinquo Sempronium. ubi dicit, quod si licet testator in singulari dīcat, quod testator distribuat, cuicunque uoluerit, tamen non obstante illo uerb. cuicunque, potest dāre duobus, uel pluribus, per text. in l. unum ex familia. s. li duc. iuncto princip. de leg. j. Et ita dicit fuisse terminatum in facto. Et addit. de Rota. in anti quis, decisi. cccxcij. qua est in tit. de rescript. xxv. incip. No. quod si in forma, ubi dicunt, quod si licet litera executoriales loquantur de sub executoribus in plurili, tamen unī committi potest, qui plures repräsentat. Allegat pro casu c. quāmuis. de offi. dele. & c. pen. de e. lecit. in vij. Et addit. Rotam in anti quis, decisi xxij. qua est de rescript. xxvij. incip. Not. quod si committatur, ubi dicitur, quod commissa causa cum potestate citandi in locis uiciniis, oportet, ut fiat saltē in duobus propter formam mandati, iuncta reg. pluralis locutio. de reg. iu. in vij. Addit. etiam do. Cardi. in clem. j. in xxxij. q. de foro comp. ubi dicit illum text. in uer. ecclēsij. quod si in loco sint plures ecclesias, debet fieri citatio saltē in duabus: securis, si una tantum. Et addit. gl. j. post med. in c.j. de rescrip. dum dicit, quod pluralitas, de qua ibi, resolutur in singularitatem propter subiectā materiam, addit. etiam text. in c. prudentiam. s. adjiciens. de offic. deleg. ubi dicitur, quod clausula loquens de pluribus, habet etiam locum in paucis: quod procedit secundum do. Anton. ibi, ubi est eadem ratio: securis dicas, ubi non est eadem ratio: iuxta id, quod not. Pet. de Anch. consi. xxxij. incip. Visa quadam petitione, post princip. ubi dicit, quod statutū requirens in actu consentī propinquorum, nō potest uerificari in uno: quia plures requiruntur pro maiori securitate actus. Quid autem si non haberet, nisi unum? Vide Pet. de Anch. in repe. c.j. in xl. char. uerb. sed pone: statutū de constitut. & Bald. in l. in confunctione. C. de nupt. & in l. j. C. unde vir & uxor. & Bald. Angel. & omnes in l. Stichum, qui meus erit. ff. de leg. j. Ada de etiam domi. Abb. consil. clxij. Casus: quidam Raynerius, ubi dicit, quod si testator ordinat, ut duas ex quatuor sororibus tradantur nuptiū hominibus certate domus, alia dūa nubant ut possunt, certē si omnes moriat, una excepta, illa debet nubere in illa domo.

Et ad-

torum, qua dicebat, Titius & socii, non dicitur falla, etiam si Titius habuerit unum socium tantum. Et dicit Domi. post loan. And. in c.j. in j.col. de rerum pertin. in vij. q. ille tex. loquens in plurali, habet locum, etiam si unus tantum esset expectans: & ridiculosum esset tene te contrarium, prout ibi tenet Archid. quia est eadem ratio. Et addit. Domi. in c. quāmuis. lo. j. in j.col. de prab. in vij. ubi dicit, q. si Papa mandat mihi prouideri de be neficijs, cum clausula, Si pro alijs non scriperimus, & reperitur scripsisse pro uno tantum, gratia mea mihi non procedit, neque procedit: & hoc propter ambitio nem impetrantium & odiositatem talium literarum. Ita dicit decidisse Arch. in c. accepimus. de acta. & qualis in certis reportatis. Et pro ipso allegat etiā Domi. Ab bat. & quod ibi notatur, de uerb. fig. ubi, si sint idonei, debent eligi de illo monasterio. Et uerificantur haec uerba, etiam si unus tantum est idoneus. Idem tenet Cald. Bart. & do. Car. in c. mandatum. de rescrip. per l. non est. cum l. seq. ff. de uerb. fig. ubi non est sine liberis, qui de cedit cum uno filio. Facit etiam, quod no. do. Ant. in c. cū uenerabilis. in j.col. de exceps. ubi dicit se confu lisse, q. si est dispensatum, ut quis possit permutare cū uno, non potest permutare cum pluribus, per c.n.d. po test. iūcto. c. si motu. de prab. in vij. addit. etiam istis Bart. in larticulo, ad fff. de hæc. iñf. dum tractat de edicto factio per Pisanos, dum essent in consiliū cum Lucentib. q. qui accepert uexillum Florentinorum, habeat centum: quid, si plures simul acciperent? De quo dicit, ut ibi, & per Imo. in l. qui filiibus. s. j. ff. de leg. j. & in cle. & si principalis. in j.col. de rescr. Vbi etiam inuenies de statuto dante præmium primō intranti castrum, & plures pariter intrauerunt. Ad quod etiam uide Albe. in j. parte statutorum, quas cvij. Addit. etiam Bald. in l. iubemus. s. fin autem. C. ad Trebel. ubi stante statuto, q. si quis accessit ad domum alterius cum hominibus armatis, puniatur graui poena: aliquis accessit cum uno armato, non incurrit poenam: quia non est eadē ratio. Nam maior est iniuria, quā pluribus fit: securis, si statuū ute ret nomine collectuū: ut, quia dicit, si quis accessit cū familia, & non habeat iste, nisi unū in familia: quia hoc nomen etiā in uno uerificantur. Allegat l. fi. C. de uerb. fig. Facit gl. x. q. j. c. Et addit. etiam istis gl. in c. in primis. q. quia uero. in uerb. accusatis. ij. q. j. Ex qua colligit ibi Domi. quod lex, siue statutū loquens per uerba plurali numeri, exponuntur in singulari, quando materia, in qua disponit, non est uerificantur in plurali. De quo etiam per Bald. in l. ij. s. j. ff. de neg. gest. ubi testif. dispu. lac. But. & est optimā gl. in c. accepta. in glo. ij. de appell. quā ibi no. do. Ab. ad statuta: & tex. in c. ut prīlegia. de priuile. qui quo dīcitur allegatur, secundum do. Abb. in notabilibus. ¶ Quod etiam in priuilegijs pluralitas resolutur in singularitatem propter subiectā materiam, addit. etiam text. in c. prudentiam. s. adjiciens. de offic. deleg. ubi dicitur, quod clausula loquens de pluribus, habet etiam locum in paucis: quod procedit secundum do. Anton. ibi, ubi est eadem ratio: securis dicas, ubi non est eadem ratio: iuxta id, quod not. Pet. de Anch. consi. xxxij. incip. Visa quadam petitione, post princip. ubi dicit, quod statutū requirens in actu consentī propinquorum, nō potest uerificari in uno: quia plures requiruntur pro maiori securitate actus. Quid autem si non haberet, nisi unum? Vide Pet. de Anch. in repe. c.j. in xl. char. uerb. sed pone: statutū de constitut. & Bald. in l. in confunctione. C. de nupt. & in l. j. C. unde vir & uxor. & Bald. Angel. & omnes in l. Stichum, qui meus erit. ff. de leg. j. Ada de etiam domi. Abb. consil. clxij. Casus: quidam Raynerius, ubi dicit, quod si testator ordinat, ut duas ex quatuor sororibus tradantur nuptiū hominibus certate domus, alia dūa nubant ut possunt, certē si omnes moriat, una excepta, illa debet nubere in illa domo.

clusio. Permissio admixta consensū, & remissiuā pōzā non dicitur contraria prohibitioni. Vnde licet ecclēsia permittat, & non puniat corruptelam crapularum, quā sunt in carnis privio, non tamē approbat illam consuetudinē nec etiam permissio contraria pro hōbitioni, secundum Domi. hic. Allegat gl. in d.c. denique. Adde gl. ibi in uer. permittit. in c. si, quod uerius. xxxij. q. j. Et sub hac conclusione puto intelligendam gl. in c. inter opera. de sponsal. quā dicit, quod ecclēsia transit in dissimulatione crimen meretricij. Nam dicit ibi Hosti. quem alii sequuntur, quod ecclēsia dissimulat, ut evitetur māius malum: tamē hoc peccatum debemus prosequi, ut mortale, per c. meretricij: & c. hecno sibi blandiatur. xxxij. q. iij. Addit. Archid. in c. non confidat. I. dist. ubi dicit post Hug. quod Papa tacet, & permittit, quod episcopi ordinēt quotidie illiteratos: ideo exculfantur, quasi generali consuetudine ecclēsia. Dicit tamen Archid. quod hodie prouisum est de pena, in c. de temp. ordina. in vij. Ade etiam, quod no. Archid. in c. sanctorum. x. q. j. dum dicit, siue fiat defūre, siue non, quotdē tamen fit ab episcopis, & etiam non ad Papam. Puto etiam in hac conclusione conuenire doctrinam do. Abb. in c. cum iam dudum. In fine, de prab. ubi declarans illum text. in uerb. multa per patientiam, & c. dicit, quod patientia superioris in non puniendo transgredientes, non dicitur dispensatio, uel permisio, uel mera tollerantia. Intelligitur ille tex. de patientia non admixta consensū, secundum gloss. & Doct. ibi: quibus addit. omnino do. Anton. & Moder. in c. quia circa. in fin. de consang. & affini, ubi dicunt, quod si Papa sciente & tollerante aliquid fit contra ius: talis tollerantia non habet uim dispensationis, per d. c. cum iam dudum, nisi concurrant ea, de quibus per eum: pue, quod forte à prin. nullus talem legem recepit: & sic Papa tollerat eam inustatā, iuxta gl. in c. j. de treu. & pa. & text. in s. hoc, & in legibus. iij. dist. Vel si fuit recepta, ab hi postea in desuetudinem per non usum generalē: quia tunc tollerantia Papa bene operatur dispensationem: quod etiam latē reassumit do. Abb. in c. in iij. col. de treu. & pace. ubi semper uide. Et sic intelligit Archid. in c. o. beuntibus. lxij. dist. dum dicit, esse derogatum illi canoni per consuetudinem, quam Papa scit & tollerat: & sic tacite uideatur approbare secundum etiam. Addit. etiam Archi. post Hug. in d. c. hac ratione. xxxij. q. j. ubi dicit, quod quādo sunt mul ti mali, uel ulorū, uel alii, & non possunt sine scandalo coerceri, permittit, si sunt actus, xxij. q. iij. c. cum quisq. & c. ipsa pietas. iuxta finem, & c. non potest. Facit quod notat loan. And. in c. inquisitores. de hæc. in vij. ubi dicit, quod si inquisitor uidet populum hæreticum, non debet procedere, sed rescribere Papaz. Facit glo. in c. in uerb. antiqua. de temp. ordi. & glossa in cl. latore, de cleri. ex com. minist. & ad predicatione adde, quā latē dīxit in d. c. de treu. & pac. ¶ Sub ista conclusione optimē adduci potest, quod eleganter scribit domi. Anton. in c. uentis. in iij. col. de filiis prelatib. ubi tractando, quando superior uideatur tacite dispensare, dicit, quod actus consistens solum in tollerare, uel pati, non autem in agere, nunquam inducit approbationē uel dispensationē, pūtā audire missam, uel recipere procurationē ratiōē officij ab inhabilitate in talibus non requisitur inquisitio judicialis, nec cause cognitiōē, quamvis attendendum sit, à quo missa audiatur, c. commissationes. xlviij. dist. ¶ Item recipere procurationē, non est sollempnis actus: & pati eum post uitiationem in ecclēsia manere, non est aliquid agere, secundum Innoc. & Hosti. ibi: & potest assignari ratio huius dicti, secundum do. Anton. & Domi. in d. c. uenit. in iij. col. quia actus sonans in patitū, non est tantū virtutis in exprimendo consensū & voluntatem, quā est actus affirmatiū & positius, ut not. glo. Felini iij. pars.

H h 2
In cūm

in c. cum accessissent de consti. in verb. conuenerunt. ibi dixit Ioannes, dum dicit, quod magis dicitur renunciare priuilegio contraveniendo actu, quam patiente illud uolari. Et allegat Innoc. in c. olim, lo. in fi. de restit. spolia, ubi dicit, quod si excommunicatus post appellationem, & sic nulliter, aliquando seruat eam; non uidetur ratificare sententiam. Quod distinet est perpetuo & ualde notandum, secundum do. Anton. in d. c.ueniens. & sequitur do. Card. in d. c. olim. s. col. dicens esse singulare. Et sequitur etiam Innoc. & Dom. in c. grati. de offic. deleg. Et sub ista conclusione & praecedenti adaptatur ista glossa, secundum Dom. hic: quia lex diuina permittit fieri per agrum alienum permissione remota poena. Et sicut positiva non dicit illi contraria, licet prohibeat: quia talis missio poena non inducit contrariam prohibitionem: non enim lex diuina praecepit, id est, permittit, secundum eum. Vel dicit, secundum Archidiacono, exponendo text. sic: fas est transire per agrum alienum, id est, iure diuino permittitur, sed non permittit iure humano: quae expositio planior & conuenientior litera est, secundum do. Ab. hic: nam licet naturalis aequitas, ius tamen non permittit, ut euenter rixas, non tamen per hoc sunt ista duo contraria, ut hic per eum. Tertia conclusio. Permissio admixa ta consensu, nedum remittens poenam, sed remouens obstatum, quod aucti missus impeditre posse, non dicit contraria prohibitioni. Ita no. Dom. hic post lo. And. in d. regula, peccatum. Et addit textum & glos. in c. qui sincera. xlvi. dist. ubi Iudei inter nos habitantes permituntur ab ecclesia uti obseruantia sui iuris, non solum missione, de qua s. subtrahendo comminationem & infractionem poena, sed etiam remouendo impedimenta Christianorum, qui uellet impidere obseruantiam ritus Iudaorum: & sic missio ista non est similis praecedenti, prout dicit glos. in c. qui sincera. secundum lo. And. Quia uerba no. quod tollerata non stans in suis finibus, sed remouens poenam ab acto tollerato, & ultra hoc tollens habentia eum impeditre, non dicitur ap. pbatio: quod perpetuo no. Quaranta conclusio. Ista missio dicitur contraria prohibitioni, quae est poena remissiva, obstatuli remota, & auxiliis praestita, secundum lo. And. in d. regula, peccatum. Et Dom. ponit hic. Exemplum in ecclesia degredante clericum propter delictum, & tradente curia seculari, ut puniat: nam tunc permititur remittendo pœnam excommunicationis, quanias laicis incurreret: remouet obstatum degradando clericum ab ordinibus, qui obstatant. Præstat auxilium in hoc, quod tradit ipsum seculari, & imponit, ut sic sit, tunc talis per missio resistens de directo prohibitioni, bene dicitur contraria prohibitioni: scilicet, si non præstat auxilium, nec ullam imponit necessitate. In casibus autem praecedentibus, ubi remouet solum poena, uel obstatulum, sit ut eviteretur maius malum, ita quod consensus ille est uiolentus, d. c. hac ratione. Sed quando sit ultimò, liberè approbat. Facit etiam, quod no. do. Abb. in d. c. quia circa. ubi dicit, quod Papa nedeni tollerat transgressores iuris ab aliis receptos, sed etiam cum ipsi facturunt testificari in re propriar. Et etiam solemnitatem per Bar. in l. serui electione. s. Labeo. ff. de legi. Et ab istis tribus principalibus locis non discedas. Sed addit Cald. in tit. de præbend. consil. xxij. incip. An si Papa reseruat ubi ad propositum inuenies multa in quaestione, utrum reservatio Papa de omnibus beneficiis vacatur in certa dieceesi, exceptis spectatibus ad collationem episcopi, includit spectantia ad episcopum communiter cum capitulo: & pulchri concludit, quod non includit, maximè quia ad favorem episcopi est facta illa exceptio: & inducit late d. c. cum in illis. s. fi. probando, q. etiam ius episcopale, quamuis sit commune cum capitulo, tamen est potentius, ut ibi per eum. De quo nunquam ius oblitus: quia multi prima facie cogitarent.

Et ipsius

Et ipsum sequitur Dom. in d. c. cum in illis. s. fi. in ij. col. concludens, quod in materia favorabili dicitur ad aliquid spectare, quod spectat ad ipsam cum alijs. Ad quod etiam uide do. Car. in cle. j. xxvij. q. ad fin. de homi. Et caue: quia non sequitur, episcopus habet conferre cum consilio, uel cum consensu capituli, ergo collatio spectat communiter ad episcopum & capitulum. Imò dicitur tunc spectare ad episcopum & capitulum, quando episcopus confert simul cum capitulo. Ita probatur in c. unico, n. se. uac. in vj. Not. Rot. de rescri. lxxij. in antiquis, & de praben. x. in antiquoribus, & de consil. praben. ij. in antiquoribus, & loan. Andr. in c. cum in illis. iij. col. ibi, in contrarium ponderanda uidetur. de praben. in vj. & ibi Dom. in s. fi. in l. col. & c. non potest. lxiij. q. i. Ita dicit Hug. Archid. & Dom. in d. c. denique. Generaliter autem, quando actus superiores inducunt dispensationem, plenè habetur per Scriptentes in l. quidam consulebat. ff. de re. iud. & in fraternalis. de schisma, cum concord. de quibus ibi per Anani. Et quando per non uolum. i. aboleatur, dicit, ut per do. Abb. in d. c. de treug. & pace. Et ibi dixi latissime. Et quando consuetudo possit inducere contra legem, uide late per loan. And. & do. Anton. in c. fina. de consue. Et esset facile plurima annexere prædictis, de quibus in dictis locis. Res potest dici esse alius, & non esse, secundum diversitatem temporis: glos. hic, in uer. alienum. in princip. Ex qua nota, secundum Dom. unam concordiam discordatiūm testium: quia si unes dicit, talis possidet agrum Sempronij, & alius diceret, ager non erat Sempronij, possunt concordari, ut uno tempore fuerit Sempronij, alio tempore non, secundū eum. Addit in simili Petr. de Ancha. consil. mihi ccccviij. incip. Licet pridie. ubi dicit, quod si unus testis dicat, quod talis erat famus tali die, alius dicit, quod erat infirmus, possunt concordari, quod unus loquatur de mane, alter de sero. Facit, quod non. Imo. in c. inter. corporalia. xij. col. de transla. prael. ubi dicit per glos. ibi, in uer. sex menses, quod si unus testis dicit, fusisse aliquid post v. menses, alius post sex, primus intelligit compleatos, alius scilicet inchoatos. De alijs autem modis concordatis testes, uide remissiū & extensis, quae dicit in c. cum tu. de testi. ubi text. principalis in materia: & per Legistas omnes in l. inter stipularem. s. j. ff. de uer. oblig. & in l. j. ff. cer. pet. Illud, quod est commune tibi & alijs, non potest dicitur. Ita probat eadem glos. secundum Dom. hic. Et addit simile in c. cum aliquibus. in uer. ad eosdem. de rescript. in vj. & text. cum gl. in c. cum in illis. s. final. de proba. eodem libro. Vnde insert, quod episcopus iudicando in causa ecclesiæ, non diceretur iudicare in causa propria: quia ecclesia non est propria. c. j. de don. Vel si alii fructus ecclesiæ sunt communis inter ipsum & illos: de quibus in c. quatuor. xij. q. j. Ad primum addit distinctionem loan. de Fan. s. fin. xij. q. j. ubi plenè distinguunt, an, quod commune est, dicitur meum. Et optimè ponit Paul. de Leaza. in repe. c. cum nuncius. in col. j. de testi. quando tractat, utrum testificans in re communis, dicitur testificari in re propriar. Et etiam solemnitatem per Bar. in l. serui electione. s. Labeo. ff. de legi. Et ab istis tribus principalibus locis non discedas. Sed addit Cald. in tit. de præbend. consil. xxij. incip. An si Papa reseruat ubi ad propositum inuenies multa in quaestione, utrum reservatio Papa de omnibus beneficiis vacatur in certa dieceesi, exceptis spectatibus ad collationem episcopi, includit spectantia ad episcopum communiter cum capitulo: & pulchri concludit, quod non includit, maximè quia ad favorem episcopi est facta illa exceptio: & inducit late d. c. cum in illis. s. fi. probando, q. etiam ius episcopale, quamuis sit commune cum capitulo, tamen est potentius, ut ibi per eum. De quo nunquam ius oblitus: quia multi prima facie cogitarent.

Felini ij. pars.

H h 3 possit

possit princeps rem suam auferre uni, & dare alteri, tam illud est uerum, dum modò soluat precium illi, cui eam auferat. Allegat l. fi. C. pro quib. cau. serui libe. accip. Vult allegare l. serui. eod. tit. ubi bonus text. ibi, precium à fisco percipiat. & glo. in l. fi. eod. tit. Idem tenet Angel. de Are. in l. fi. in h. col. ff. de app. reci. dicens, quod illi priuato debet refici a estimatio rei sua, perl. uenitor. s. si constat. C. com. præd. ibi, postquam satif. faciet domino. Et dicit Bald. in proposito in d. l. serui, quod si ciuitas uult facere aliquod fossatum per agrum alienum, debet soluerre eum domino. Et subdit, quod licet aliquando princeps priuaret aliquem dominio suo, non tamen gratis, per illum text. quem multum not. Et cum istis concord. Bald. & Angel. in d. l. item si uerbera. tum. s. & Ang. consi mihi cxxxvij. inci. Vitis omnibus statutis & reformationibus. in iij. col. Bene facit gl. in c. j. g. ad hoc. in uerb. nō potest. de pac. iur. fir. & quod ibi bellissimè no. Bal. quem cum prædictis alijs retulit in c. quia in eccliarum uerb. modò aduentendum, de con. sit. ubi uide. Addit etiam alium casum, in quo licitum est transire per agrum alienum inuitio domino, uidelicet si uindemiam, quam emi, uolo tollere; quia possum ingredi propter hoc fundum ueditoris, in quo est uindemiam, per text. in l. qui pendente uindemiam. ff. de actio. empt. Not. glo. in l. iij. s. plane. in uerb. prohiberi. ff. de acquir. rer. do. Et propter hoc infert do. Bart. Cep. Veronensis in suo famoso tractatu Seruitorum rusti- carum, in rub. de seruitate itineris, fol. iij. quod idem est, si decima debet solui in fundo: qd potest collector decimam in fundum causa decimandi & aportandi decimam. Addit etiam alium casum, uidelicet quando quis habet sepulchrum, sed iter ad sepulchrum non haberet; quia potest ire per fundum uicini, dato iusto precio, per l. si quis sepulchrum. in princip. ff. de reli. & sumptu. fune. & no. gloss. in d. l. per agrum. Et idem, quando esset ecclisia, uel monasterium, & non posset haberet iter, uel aditus per viam pub. uel loca ecclisia, uel monasterij: quia tunc poterit iri per fundum uicini, dato sibi iusto precio, dum modò uicinus non patiatur magnum detrimētum, per d. l. si quis sepulchrū. Per quem text. dixit ibi Guili. de Cu. quem sequitur do. Floria. qd pro constitutione uel necessaria ampliatione alicuius monasterij, possunt uicini cogi uendere loca propinquia. Et idem tenet do. Floria. in l. iij. s. locus. ff. de religio. & Bald. & Ang. in l. fi. solut. matri. & Imo. in c. Apostolica. in princip. de donat. Et ita obtinuit Verona. Dicit do. Bartho. ut ipse refert in tractatu De seru. tui. bus urbanis, in ult. col. dicens, hoc esse perpetuo & singulariter menti tenendum. Et dicit Brix. in uerb. ecclisia. in pen. col. quod alijs interrogauit multos de hoc, & nullus sciuit allegare dictam decisionem Guli. mi. quam solam ipse allegat. Adde etiam casum, scilicet quando quis uadit per fundum alienum, domino non prohibente, siue sciuenter, siue ignorauerit, per l. diu. ff. de serui. rusti. prædio. non uolentibus do minisub. probatur, quod per alienum fundum potest quis transire, nisi à domino prohibeatur, seu contradicatur. Et ita tenet Pet. ut refert Cy. in d. l. per agrum. Et sic concordatus diuinum cum iure nostro, quod fare per agrum alienum fas est, si dominus nō prohibet: ius non est, si dominus prohibeat. Dicitur prohibere etiam aliquando tacite, qd appareat, qd transiri non potest, nisi facta noua semita in parte agri culta, uel fertilit: quia etiam nesciens de transitu, tacite prohibet actum, l. qui uas. s. uetare. ff. de fur. Idem, si fundi clausisset mu ro, sepe, uel alio claustro, secundum Cy. in l. fi. in vj. q. C. de serui. & Pau. de Cafr. in d. l. per agrum. Et intelligit Pau. in fundo rustico: secus in urbano, quod etiā ignorante domino non licet ingredi, maximè per loca secreta domus: & contrafaciens tenetur actione iniuria rum, l. qui dominum. ff. de iniur. quae est in ult. chart. tis.

CAPITULUM III.

Vs generale. *I*stum text. post do. Ab. ad q. si compromittitur in aliquem, ut iudicet secundum leges, utrum secundū leges,

leges, accipiat, ut iudicet etiam secundum consuetudinem: an uero solū secundum leges scriptas & credit, prout etiam tetigit s. c. prox. & uerbum, Leges, debet capi largè, ut comprehendat etiam consuetudinem: quia uerba debent sumi in potiori significatu, ex quo cessat odium, & nulla ex tali intellectu resultat iniurias, ad audientiam, de decis. & c. quia circa, de priuile. Facit, quod not. Joan. Andr. in regul. odiis. de reg. iur. in vj. in Mercu. Imo potius ex contrario resultat iniurias, cum leges constant moribus, ut hic, & propter assiduos mores facta sunt, s. c. prox. & consuetudo non est leuis autoritatis, c. cum consuetudinis. de consue. l. fi. C. quia sit longa consuet. Facit illa. xii. distinc. & c. catholica. cum simi. xj. distinc. præsertim cum leges mandant consuetudinem debere attendi, l. de quibus. ff. de legib. c. cum uenissent. de eo, qui mit. in poss. Satis ergo de iure fudicatur, ex quo iudicat secundum consuetudinem. Idem putat domi. Abb. dicendum de canonib. ut si materia subiecta non repugnat, ueniant appellatione legum, per tex. qui hoc probat in c. Nicena synodus. xxxj. dist. ibi, posuileges, quas canones vocamus. Item appellatione legis uenit omnis humana constitudo. Facit text. in c. sequen. ubi dicitur, qd lex est consuetudo scripta. Et facit text. in c. j. i. distinc. dicit legem esse populi constitutionem, qua maiores natu nata cum plebis alijs sanxerunt, tamen dicit domi. Abb. qd ibi lex sumitur multum stricte, & si semper sic sumeretur, appellatione legis non uenirent constitutiones imperatorum & iurisconsultorum: quod est contra infinitos text. iuris civilis. Ponitur autem ibi lex, ut species distincta à plebi scito, senatus consulto, sue edicto, & responsis prudentium, & alijs, de quibus s. distinc. c. h. cum sequen. secundum eum. Adde Joan. Andr. in Specu. in tit. de arbit. s. excipitur. uer. idem, quod tulit. ubi tenet contrarium, uidelicet, qd stante prædicto compromissio non potest pronunciari secundum statuta iuri contraria: quia nominatio iuri referunt ad ius civile ciuitatis Romanorum, non autem consuetudinarium, ut in s. iij. in fin. Instit. de iure natur. gen. & ciui. Et ita dicit tenuisse Guid. de Suzar. Et addit Joan. Andr. qd qui credit secundum statuta souere iusticiam, debet cauere à tali forma compromittendi. Et hanc opinionem sequitur Ang. in sua disputatio. in c. duo ad iuicem litigantes in xvij. col. uerbi. h. c. etiam in subiungitur. & facit, quod not. Bal. in l. quicunq. in iij. col. uer. sed pone, statuto cauetur. C. de seruis fugiti. ubi dicit, quod si pater instituit filios in eo, quod de iure eos tangit, intelligitur de iure communis, non de iure municipalis. Ad idem, quod not. Bald. in l. sed & si quis. s. qualitatem. ff. si quis cautio, ubi dicit, qd qui renunciavit omni beneficio iuri, intelligitur scilicet communis, non autem statutarij, uel consuetudinarij, per text. in s. sed quoties. Insti. de iure natura. li. Facit gloss. in c. j. in uerbo, de leg. transactio, quae probat, quod appellatio iuri non uenit priuilegium, & sic appellatione legis uenit us. commune. Et ibi dicit do. Ant. no. qd renunciatis legi, uidetur renunciare iuri cōmuni. Ad idem gloss. in uerbo, legitimus. ad fin. in c. fin. de pact. quae uidetur expondere uerisimile de iure, id est, eō, qui mit. in poss. & in c. humana. in antepen. col. de elect. ubi uide. Et ibi etiam dicit, qd indubitate potest ista causa decidi secundum priuilegia, per text. ibi cum gloss. in uer. competere. ibi, ex priuilegio, & facit glo. in d. c. j. & in d. c. cum uenissent. in j. col. per illum text. de eo, qui mit. in poss. & in c. humana. in antepen. col. de elect. ubi uide. Et ibi etiam dicit, qd indubitate potest ista causa decidi secundum priuilegia, per text. ibi cum gloss. in uer. competere. ibi, ex priuilegio, & facit glo. in d. c. j. ut lit. pend. Item tenet domi. Anto. in c. Quintualis. in ult. col. uer. puto, quod poterit de iure iurian. quia secundum ius est, quod pronuncietur secundum statuta loci contra ius, l. fundus. ff. de euicti. l. j. & j. C. de eman. li. Not. Innocent. in rubr. de consuet. & Cal. in dis. sp. in c. statut. ciuitatis. & inducit c. ad nostram. Ioi. iij. eod. titul. ubi iuramentum de seruando ordine iuri intelligitur: secundum quod astringit & dat formam secundum diuersitatem qualitatibus causis. Et istam partem soleo tenere in d. rubric. de consuetud. Primò: quia nemo presumitur uerba superflua ponere in sua dispositione, l. si quando. ff. de legat. j. l. Labeo, ff. de suppellect. legat. Modò si dicta uerba, quod

quod arbitr̃ pronunciet de iure, intelligerentur de iure communi, nihil operaretur; quia omnino arbitr̃ habet imitari ius cōmune, i.e. C. de arbitr̃. I. nō nouam. C. de iud. Ergo ut uerba aliquid operentur, intelligatur de iure consuetudinario. ¶ Secundū: quia uerba debet intelligi secundum qualitatem personarum subiectarum, i.e. plenum, s. equitij, ff. de usu & hab. Sed partes utū tur iure municipali, non iure communi. Igitur de illo non senserūt. Tertiū facit, quod nō. Bal. in rub. de reg. iu. in vj. in certis apostolis, in Mercur. ubi dicit, q̃ cōpromittentes in aliquem, ut iudicet de iure, uidentur cogitasse de omni specie iuris. ¶ Quartū: quia litigator fundat etiam ius suum in statutis: sed clausula, q̃ aliquis de iure pronunciat, intelligitur etiam de iure litigatori, ut probatur: ergo & de statutario. Quod intelligat de iure litigatori, facit c. causam, qua. de scripto, ubi sententia contra ius litigatori lata, dicitur non iure lata. Et hinc est, q̃ stāte compromisso, q̃ arbitr̃ de iure pronunciat, si pronunciauit, non contra ius cōmune, sed contra ius litigatori, sententia non tenet, licet aliās teneret, c. cūm inter, ad fī de reg. iu. Ita tenuit Bart. in l. dīcē proferre. s. stare, ff. de arb. dicens ita se confutuisse. Et sequitur Lud. in rub. ff. de arb. in vj. col. & Imo. dicens ita quod hoc est intelligendum, si per hoc non derogatur iuri alii partis: putā, si statutum vel consuetudo non dat aliquod ius partis: nam ubi hoc esset, tunc illud ius esset parti ministrandum. Allego l. an in totum. C. de adīcī, priua. ¶ Limita secundū, nisi persona faciens mentionem de iure, uel in compromisso, uel in alia cōmissione, ignoraret uerisimiliter statuta, ut Papa, uel Imperator, uel etiam aliquis forensis: quia isti tales censent loqui, & cogitare de iure communi, non de municipali, cuius notitiam non habent. De primo induco, quod nota Bald. in d. c. cūm uenissent, in vj. col. uer. sed si istud uerbum, ubi dicit, quod si istud uerbum, De iure, profertur a rege, intelligitur de iure suo regio, quod regulat omnia inferiora, id est, quod emanavit de ore regis, qui in suo regno est monarca totum continens: & exēplificat in rege Angliae. Et facit d. l. plenū. s. equitij, ubi uerba recipiunt interpretationem, atēta qualitate personarum. Eradde domi. Cardin. consil. vj. incip. Circa statutum. ubi consultuit, Marchionem Ferraria non ligari statutis Ferrariensis. Si tamen utius est etiam in facto principis, quod statutum populi sui serueretur, forte secus esset, sicut etiam clerici gaudent statutis populi merē favorabilibus, ut traditur in ecclesia de constitut. ¶ Nec ipse princeps definit esse in populo in favorabilibus, sicut de rectore scholarium dicitur in procēcio Decretalium, per domi. Anton. & alios. Et de abbate, quod in favorabilibus uenit appellatione monachorum, per Ioan. Andr. in c. fin. de simon. De secundo, scilicet de forensi, facit, quod not. Innocent. in rubric. de consuetud. & Imo. post domi. Anton. in c. vj. vj. colum. de constit. & Petr. de Anchar. in repet. c. in xxxij. charta, de constit. & Ludos. consil. xv. & Domi. in c. quā contra in ult. col. vj. distīcti, cum concord. dum dicunt, quod forensis presumitur ignorare statuta, in propōsto presumitur de eis non cogitari. Et idem de ciue nouello, dicit Bal. in l. data opera, in x. colum. C. qui accusa. per l. qui cum uno. s. fin. ibi, nam tyroni ignoscitur. ff. de re milita. Et hoc putarem procedere, etiam si alter tantum ex cōpromittenti bus esset ciuis: quia sua notitia statuti non debet alteri nocere. Et intelligo quando non agitur de contractu, uel materia gesta in loco: quia tunc fortiendo forum uidetur subiecti statuto, per l. ff. fun.

fundus, ff. de eiuscō. Et hoc per ea, quā not. Imo. in d. c. ff. in viij. col. ¶ Nō obſt. multa iura inducta pro parte contraria: quia una respōsio tollit omnia, uidelet qd̃ exprimitur de iure & consuetudine ad maiorem caute lam, secundum do. Abb. in d. c. cūm Ana. & alios, in di- cīs locis. Et ex prādictis remanet dubia a dictio Bal. in d. l. quācūq. atēto, q̃ testator prāsumitur cogitasse potius de statutis, ut per Doct. in d. l. hæredes. Et obſtat di- cītum ipsius Bal. in l. cōstitutionis. Ad alia, quā innūt, q̃ appellatione iuris intelligitur de communi, pro- ducent, nisi ex materia subiecta comprehendatur, q̃ lo- quens senserit de municipali. Vnde illa dicta procedit vñs suis. Et hic non obstant propter diuersitatem ratio- nis. Et posito, q̃ intelligeretur de iure communi dun- tax, scilicet pronunciatur secundum ius, ex quo ius com- mune mandat seruari consuetudines, argu. l. si ita scri- ptero, ff. de cond. & demon. Et ista non reperties ab ali- quo clariss. neq̃ copiosiss enucleata, licet de ipsi sa- pe uulgus loquatur. ¶ Nō dicitur iudex, nisi sit iustus: gl. hic in prin. per c. xxij. q. iij. ubi text. apertus: & facit c. forus. de uerb. sign. Et si disceretur: Ergo sententia lata ab eo, est nulla: quia lata a non iudice, c. si clerici. de fud. l. iij. s. condēnatum. ff. de re iudic. Respondet do. Ab. hic, ut per gl. in d. c. forus. supplendo, non est iudex, scilicet bonus. Vel, secundum Arch. in d. c. j. non est iu- dex, id est, non bene exercet officium iudicis. Vel nō di- cītur ueraciter iudex, sicut nec ueraciter potest dici rex, qui nescit regere, ij. q. j. scelus. secundum Arch. Quod di- cit do. Abb. bene notandum, subdens, q̃ quantum ad validitatem gestorum, iudex est, quandiu tolleratur. Et idem dicit de rege, ut probatur ij. q. vj. s. fin. ubi bonus text. probans hoc, exemplo Saulis, David & Salomo- nis regum, qui licet essent uita blasphemabilis, tamen eorum sententiae ualerunt, ut iudicium: facit c. ad pro- bandum. de re fud. & l. Barbarus. ff. de offic. prātor. per Inh. in c. si statutus. de re iud. & in c. j. de schisma. per glo. in d. c. quā dicit, q̃ tenet sententię iudicis iniuste, quā- diu tollerantur. Et ex ista gl. & ex prādictis notabis, q̃ qui non facit spectantia ad sui nominis etymologiam, non perdit ipsum nōmē, licet dīc possit usurpar, seu abusor nominis. Adde tex. in c. auere. xxij. q. v. ibi, mē- dactum namq̃ est, Christianum se dicere, & opera Chri- sti non facere: & mendacium est, sacerdotem, uel cleri- cum se profiteri, & cōtraria huic ordinis operari. Ad idē c. quem ipsi. xxvij. dist. ubi enumeratis requisitis ne- cessariō ad uerum sacerdotem, subdit tex. ex quib. om- nibus si unum defuerit, sacerdotis nōmē uix in eo cō- ficit. Et illa dictio Vix, denotat, q̃ non perdit nōmē, ij. in fi. de cogn. spī. Adde etiam text. in c. multi. xl. dist. & in c. generaliter. xvij. q. j. Adde do. Anton. in procēcio De- cret. in h. col. ubi dicit, q̃ nōmē datum ab eventu, du- rat durante solo habitu sine aētu. Allegant Iac. Butri. in procēcio C. quā non mīnūs dicitur imperator Augu- stus, licet nō augeat imperiū, sed sufficit, q̃ sit propōsto, ut augeat: & hoc, quando habitus est de facilis reducibi- lis ad actū. Vnde non mīnūs dicitur mercator, licet ac- tu non mercetur: nec minus dicitur scholaris, licet a- cētu non semper intret scholas, dum tamen non suscipi- at artem oppositam appellationi. Inducit gloss. in c. ex parte. in uerbo, quondam. de foro compet. & glo. in c. li- cet canon. de elect. in vj. & quod notatur in c. de multa, de prābē, dum ibi imponitur, an illa ecclēsia dicitur parochialis, quā habitu habet curam, sed non actu. Et hec dicit notanda propter legata, quā siūt mercatorib. scolarib. uel similib. an illi percipiāt de legato: quia si sunt tales habitu, licet nō exercitio, percipiāt. ¶ Quod limita dupliciter, ut ibi per eum, quem alīas ibi retulit, quibusdam additīs. Sed hāc dicta uidentur posse ampliari ex prādictis, q̃ non solum, qui habitu potest fa- cere opera consona nomini, adhuc retinet: sed etiam ille, qui facit oppositum, in quo oportet uidere, utrum

quis.de reg.iu.in vj.& per Inn.in c.grauis.in fin.de sent. exc.per bea.Tho.ij.ii. q. clxvij.art.ulc.per Host.in summa.de poen.s.que,& quib.per Old.conf.lxvj.inc.An ex delicto.per Ab& lo.de Ana.in c. uerentis.de hære.per Domi.in c.imperatores.ultra medium.uer.not.q propter delictum.x.dist.& in c.legavit.in ult.no.xxxxvij.dist. & gl.& Domi.circa fi.in c.nunq.ijv.dist.Fact.quod no. gl.in c.cognoscentes.de conf.& in c.antiqua.de priu. &c.crenouantes.xxiij.distin.& in regula.sine culpa.in vj. ¶ Et casus,in quib.filius punitur pro patre,enumerat Arc.in s.li ergo.in ult.col.xvij.q.j.Habentur etiam per gl.in l.ditui frates.in uer.fuisse.de iure pat.& in l.emaci patum.s.fi.& ibi Bar.ff.de sena.ualere statutum,q illi de domo teneantur pro cōsorte:quia sub est causa,ut magis abstineant a delictis:& istud sufficit, etiam si alia culpa non interueniat.Idem Ang.late con fil.lxvj.inc.Nobilis miles do.Raymun.ubi consuluit,q potest fieri ordinamentum in ciuitate,q cognati & affi nes illorum,qui sunt confinati,punatur pecuniariter, si illi fregerint confinia.Postea insurgit Ange.in fauore quorundam pupillorum,ostendens eis,in talibus esse miserendum.Et uide eundem conf.lxxj.inc.Municipalitatem.ubi ostendit,q feminæ non includuntur in talibus prouisionibus.Et incidenter dicit,q video damna to patre sape puniuntur filii in bonis,ut offeratur occasio vindicandi mortem patris.Et addit Bar.in tracta.de reprasal.in ij.q.j.in prin.ubi tenet ualere statutum Flo rentia,q pro mercatore rumpente teneantur uxor & liberi,licet non sint heredes:licet ipse met aliter dixerit in l.his,penes quos.C.de agr.& cens.li. xj. & exprefit Bal. in auth.lominio.in ij.col.C.ns uxor pro mari.Sed in tellige,ubi causa non subesset.Et addit Imo.in c.pen.de confuet.ubi tenet,ualere statutum,q filius teneatur ad debita patris,etiam si non sit haeres.per lfi.C.de priu. non potest quis fideiubedo obligare se pro alio ad corporalem poenam.Facit l.liber homo.la. ff.ad l.Aqui.Er go nec etiam debet posse fieri statuto:quia quod pacto deduci non potest,nec etiam statuto,ut no.gl.in rub.C. de decr.deci.lib.x.& in l.domini prædiorum.C.de agt. & cens.lib.x.Et istud sequitur Sal.in d.rub.¶ Et in quæsumum dicunt,idem esse in poena infamia,& in poena corporali,pro hoc facit:quia periculum mortis,& periculum infamie equiparantur,l.iuxta.Et ibi hoc no.gl.ijff. de manu.uind.Tamen contrarium in proposito putat do.Alex.in repe.l.sape.in vij.col. ff.de re iud.per l.quis quis.C.ad l.lul.mai. & tex.in s.ueru.hic allegato in gl. ubi pro delicto paterno lex imponeat penam infamia filij.Ergo & statutum par i ratione potest hoc inducere ex causa.Hoc etiam uoluit Inn.in d.c.grauem.ad fi.Sed in poena corporali transit cum Bal,qui idem uoluit in l.j.C.nfi.pro fi. pro pati.ubi dicit,ualere statutum,q pater pro filio teneatur,etiam quo ad poenam pecuniariam.Al legat gl.in d.rub.de decr.deci.secus in poena corporali,secundum eum,propter glo.in d.c.cum homo.Adde etiam Pet.de Anc.in repe.c.j.in xvij.char.uer.quare: etiæ scriptum est l.diuitia.de conf.Et ibi refert ipse Pet. q quidam de magna domo interficerunt in Aretio ora tores Florentinos: unde Florentini statuerunt contra consortes ipsorum,ut omnes deberent expelli de ciuitate,& bona confiscari,& haberi pro rebellibus,nisi intra annum præsentarent Florentia illos homicidas ui uos:aut mortuos:in quo factio Bald.consuluit hoc pos quitur c.lex est. Non scripsi plus: quia nimis amputabatur lectio ex ista cauda additionis extraordinaria.

FINIS TERTII TOMI.

Titulorum

Titulorum & Capitulorum III. Partis Com mentariorum Felini, Index.

¶ De exceptionibus.		¶ De appellationibus.		Cap.22. De simoni acē.	
Cap.1.Deniq.	Col.9.	Cap.1.Dilecti filij.	Col.672.	23.Matthæus.	984.
2.A nobis.	17.	2.Inter cetera.	675.	24.Adaures.	985.
3.Cum ecclesiastice.	21.	3.Ad nostram.	679.	25.De regularibus.	986.
4.Pastoralis.	22.	4.Personas.	682.	26.Ex insinuatione.	987.
5.Cum inter priorem.	37.	5.Cum sit Romana.	687.	27.Nobis.	989.
6.Cum uenerabilis.	54.	6.Ad hac.el.j.	696.	28.Dilectus.j.	990.
7.Olim,& infra.	78.	7.Si duobus.	698.	29.Suan.	992.
8.Dilecti filij.	84.	8.Ex ratione.	704.	30.Dilectus.j.	993.
9.Apostolice.	96.			31.Licet Heli.	998.
10.Dilecta in Christo.	107.	¶ De sponsalibus.		32.Per tuas.j.	1007.
11.Significauerunt.	114.	1.De Francia.	715.	33.Sicut.ij.	1011.
12.Exceptionem.	126.	2.Præterea.el.j.	733.	34.Thanatos.	1014.
13.Aduersario tuo.	147.	¶ De accusatioibus.		35.Per tuas.ij.	1016.
14.Venerabilem.	155.	1.Silegitimus.	755.	36.Ustantum.	1018.
		2.Si quis episcopus.	757.	37.Per tuas.ij.	1020.
		3.Illa prepositorum.	759.	38.Consulere.	1022.
		4.Omnipotens.	760.	39.Sicut pro certo.ij.	1023.
		5.Nulli.	762.	40.Qoniam.	1024.
		6.De his.	765.	41.Audiuius.	1028.
		7.Repellantur.	769.	42.Ad Apostolicam.	1030.
		8.Accusati.	771.	43.Ne Dei.	1032.
		9.Evidentia.	772.	44.Iacobus.	1034.
		10.Cum P.Manconella.	773.	45.Si quis.	1035.
		11.Ex parte.	776.	46.Mandato.	1036.
		12.Si constiterit.	778.	¶ De magistris.	
		13.Meminius.	781.	1.Qoniam.	1043.
		14.Licet in beato.	787.	2.Prohibeas.	1046.
		15.Venient.	790.	3.Quanti.	1048.
		16.Super his.	792.	4.Quid.	1050.
		17.Qualiter,& quando.el.j.	807.	5.Super specula.	ead.
		18.Cum dilecti.	839.	¶ De Iudaïs & Saracenis.	
		19.Cum oporteat.	832.	1.Presenti.	1052.
		20.Cum dilectus.	866.	2.Multorum.	1054.
		21.Inquisitionis.	870.	3.Iudei.el.j.	1056.
		22.Ad petitionem.	884.	4.Quid.	1057.
		23.Accedens.	898.	5.Iudei.ij.	1058.
		24.Qualiter.el.j.	903.	6.Ita quorundam.	1061.
		25.Sicut olim.	932.	7.Consilium.	1063.
		26.Olim.	933.	8.Adhaec.	1064.
		27.Pralatorum.	940.	9.Sicut iudei.	1065.
				10.Quam sit.	1068.
				11.Significavit.	1070.
				12.Quid olim.	1073.
				13.Et si iudeos.	1074.
				14.Postulasti.	1075.
				15.In nonnullis.	1076.
				16.Ad liberandum.	1077.
				17.Cum sit.	1080.
				18.Ex officiali.	1082.
				19.Nulli.	1083.
				¶ De hæreticis.	
				1.Dubius.	1085.
				2.Qui dios.	1086.
				3.Firmisimè.	1087.
				4.Fraternitatis.	1088.
				5.Si quis episcopus.	1094.
				6.In eos.	1095.
				7.Cum Christus.	ead.
				8.Sicut.j.	1096.
				9.Ad abolendam.	ead.
				10.Vergentis.	1099.
				11.Si aduerfus.	1102.
				12.Cum ex iunctio.	ead.
				13.Excom.	

Titulorum & Capitulorum Index.

Cap.13. Excommunicatus, <i>j.</i>	Col.1106.	¶ De sententia excommunicationis.	Cap.30. Quid in dubijs.	Col.1196.
14. <i>Sicut, ij.</i>	1111.	1. <i>Super eo, j.</i>	31. <i>Inter alia,</i>	<i>ead.</i>
15. <i>Excommunicamus, ij.</i>	<i>ead.</i>	2. <i>Monachi,</i>	32. <i>Cum illorum,</i>	1198.
16. <i>Absolutos,</i>	1112.	3. <i>Si uero,</i>	33. <i>De monialibus,</i>	1202.
¶ <i>De homicidio uoluntario, uel casuali,</i>		4. <i>Si uero, ij.</i>	34. <i>Si uere,</i>	1203.
1. <i>Si quis,</i>	1113.	5. <i>Non dubium,</i>	35. <i>Vi fame,</i>	1206.
2. <i>Interfecisti,</i>	1114.	6. <i>Mulieres,</i>	36. <i>Contingit, j.</i>	1207.
3. <i>Si perfodiens,</i>	1117.	7. <i>Porrò,</i>	37. <i>Relatum,</i>	1210.
4. <i>Cum iuramento,</i>	1118.	8. <i>Nulli,</i>	38. <i>Sacris,</i>	<i>ead.</i>
5. <i>Si aliquis,</i>	1120.	9. <i>Parochianos,</i>	39. <i>Sicut,</i>	<i>ead.</i>
6. <i>Sicut, j.</i>	1121.	10. <i>Ex tenore,</i>	40. <i>Per tuas,</i>	1211.
7. <i>Presbyterum,</i>	1128.	11. <i>De cetero,</i>	41. <i>Si aliquando,</i>	1215.
8. <i>Continebatur,</i>	1130.	12. <i>Ad hæc,</i>	42. <i>Officij,</i>	1218.
9. <i>Lator,</i>	<i>ead.</i>	13. <i>Ea noſcitur,</i>	43. <i>Reſponſo,</i>	1219.
10. <i>Suscepimus,</i>	1131.	14. <i>Cum non ab,</i>	44. <i>Iniquitoni,</i>	1220.
11. <i>De cetero,</i>	1132.	15. <i>Cum defideres,</i>	45. <i>Contingit, ij.</i>	1221.
12. <i>Ad audientiam,</i>	1133.	16. <i>Veniens,</i>	46. <i>in prefentia,</i>	1222.
13. <i>Dilectus,</i>	1135.	17. <i>Peruenit,</i>	47. <i>Quante,</i>	<i>ead.</i>
14. <i>Ex literis, j.</i>	1136.	18. <i>Significauit,</i>	48. <i>Sacro,</i>	1224.
15. <i>Ex literis, ij.</i>	<i>ead.</i>	19. <i>Tua nos,</i>	49. <i>Noverit,</i>	1228.
16. <i>Significasti, j.</i>	<i>ead.</i>	20. <i>Ad eminentiam,</i>	50. <i>Canonica,</i>	1230.
17. <i>Petrus,</i>	1139.	21. <i>A nobis,</i>	51. <i>Super eo, ij.</i>	<i>ead.</i>
18. <i>Significasti, ij.</i>	1144.	22. <i>Conquæſti,</i>	52. <i>Venerabili,</i>	<i>ead.</i>
19. <i>Tua nos,</i>	1151.	23. <i>Perpendimus,</i>	53. <i>Grauem,</i>	1231.
20. <i>Sicut, ij.</i>	1153.	24. <i>Vniuerſitati,</i>	54. <i>Cum uoluntate,</i>	1232.
21. <i>Postulasti,</i>	1154.	25. <i>In audientia,</i>	55. <i>Si concubine,</i>	1233.
22. <i>Exhibita,</i>	1155.	26. <i>Quod de his,</i>	56. <i>Duebus,</i>	<i>ead.</i>
23. <i>Ioannes,</i>	<i>ead.</i>	27. <i>Cum pro causa,</i>	57. <i>Permitimus,</i>	<i>ead.</i>
24. <i>Petitio,</i>	1156.	28. <i>A nobis, ij.</i>	58. <i>Quamuis,</i>	1234.
25. <i>Quidam,</i>	1158.	29. <i>Nuper,</i>	59. <i>Si quem,</i>	<i>ead.</i>

Cap.30. Quid in dubijs.	Col.1196.
31. <i>Inter alia,</i>	<i>ead.</i>
32. <i>Cum illorum,</i>	1198.
33. <i>De monialibus,</i>	1202.
34. <i>Si uere,</i>	1203.
35. <i>Vi fame,</i>	1206.
36. <i>Contingit, j.</i>	1207.
37. <i>Relatum,</i>	1210.
38. <i>Sacris,</i>	<i>ead.</i>
39. <i>Sicut,</i>	<i>ead.</i>
40. <i>Per tuas,</i>	1211.
41. <i>Si aliquando,</i>	1215.
42. <i>Officij,</i>	1218.
43. <i>Reſponſo,</i>	1219.
44. <i>Iniquitoni,</i>	1220.
45. <i>Contingit, ij.</i>	1221.
46. <i>in prefentia,</i>	1222.
47. <i>Quante,</i>	<i>ead.</i>
48. <i>Sacro,</i>	1224.
49. <i>Noverit,</i>	1228.
50. <i>Canonica,</i>	1230.
51. <i>Super eo, ij.</i>	<i>ead.</i>
52. <i>Venerabili,</i>	<i>ead.</i>
53. <i>Grauem,</i>	1231.
54. <i>Cum uoluntate,</i>	1232.
55. <i>Si concubine,</i>	1233.
56. <i>Duebus,</i>	<i>ead.</i>
57. <i>Permitimus,</i>	<i>ead.</i>
58. <i>Quamuis,</i>	1234.
59. <i>Si quem,</i>	<i>ead.</i>
60. <i>Pueris,</i>	1235.

S E R I E S C H A R T A R V M.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z, A B C D E F G H I K L
M N O P Q R S T V X Y Z, Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh.
Omnes sunt terniones.

